ALEXANDRI TARTAGNI IMOLENSIS

IVRISCON. CELEBERRIMI.

In Primam, & II. Codicis Partem Commentaria,

Summo ſtudio & labore, ab innumeris propè mendis expurgata.

Cum Adnotationibus Clariſſimorum J. C. Franciſci Curtij, Bernardini Landriani Franciſci à Doctoribus, Thomæ Diplouatatij, Iulij Arg. & aliorum doctiſſimorum hominum.

Acceſſerunt huic omnium poſtremæ impreſſioni Legiſlatorum nomina cuiq; legi appoſita: Et ALEXANDRI VITA

Per Nicolaum Anto. Grauatium I. C. edita.

Communes opiniones ab Auctore citatæ hoc ☙ ſigno demonſtrantur.

VENETIIS APVD IVNTAS. M. D. LXX.

Rubricæ, leges, atque . §§. super Primam & Secundam Codicis Partem.

F I N I S.

EXCELLEN. V. I. MONARCHAE DO. ALEX. TARTAGNI IMOLEN.

Commentaria,

IN PRIMAM CODICIS PARTEM.

Cum summarijs, & apostillis. I. V. D. Domini Francisci de Curte, Domini Bernardini de Landriano Mediolanen.
Et Do. Antonij Francisci de Docto. Patauini, ac etiam Do. Tho. Diplouatacij, aliorumq; Doctorum nouiter editis,
Et ab Augustino Ferentillo. I. C. facilion quodam ordine dispositis,
& suis in locis diligenter insertis.

¶ De edendo. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Præparatoria edi debent.*
2 *Copia libelli, an sit inserenda, & mittenda reo, simul cum citatione.*
3 *Præparatorium, an dici possit editio libelli.*
4 *Instrumentorum appellatione, comprehenduntur etiam acta.*
5 *Gerundium, an importet necessitatem, & de eius natura.*

1 ¶ † In glo. rubricæ ibi. q est ꝑparatoriũ, &c. Præparatoria.n.ꝑmitti debent.[a] l.ordinarij. C. de rei ven. l.incerti. C. de inter. l.j. ff. de orig. iur. ¶ Et intellige verũ, q editio actionis.i.libelli, q debet edi reo. l.j. i prin. ff. e. & l.edita. j. e. est ꝑparatoriũ iudicij. Sed aliæ editiones rōnũ, & instrorũ, non dñr ꝑparatoriæ, sed instructoriæ.[b] quia tendũt ad instructioñ, seu ad decisionẽ causæ. l.j. ff. de fid. instr. c. peruenit. el.j. de test. cog. sm Frã. Tigri. ꝑceptorẽ Bal. & ẽt sm Bal. hic, qui ad hoc alle. l.postq̃. §. si dies. & ibi Bar. vt le. no. cau. ¶ Et ex hac gl.[c] ita declarata hẽs vnũ qđ est no. vz q̃n citatẽ a prin. reus dẽt ei a ꝑnci. mitti copia libelli † actoris cũ citatione. alš.n. sequeretẽ q nõ ipsa editio libelli, sed citatio esset ꝑparatoriũ iudicij. & ad hoc pōderat istã gl. Fran. Tigri. hic solus. Tñ de hoc dicas vt per Barto. & alios in auc. offeratẽ. de lit. cōtest. per Cy. in l. sicut. vbi gl. in ver. executorẽ. j. de ꝑscr. xxx. ann. per gl. & doct. in cle.ij. in gl. fi. vt lit. pen. & in c. q̃ q̃. in glo.ij. de dila. per Bar. in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infe. per Bal. in auc. q semel. in vers. q̃ro q̃n dicatẽ. j. q̃uo & q̃n iu. & in l. fi. per illum tex. j. de iu. do. imp. per Ang. in l. fin. de ann. exc. e. & in l. seruum. §. nũc videamus. ff. de ver. obl. per Ant. de But. in c. j. de libel. obl. aliquid per Bar. in rub. j. titu.j. & in l. inter. ff. de publ. iudi. vbi ẽt tangit q in libello criminali, per eundẽ in extraua. ad repri. in ver. super dicto crimine. per Bal. in l.ij. per illũ tex. j. de exhi. re. p Sal. in l. absentẽ. in iij. q. j. de accu. Et magis cōis conclusio est, q nō sit necesse inseri copiã libelli, p l. nō vẽ. ff. de iud. & l.ij. ibi, posteaq̃. & c. j. de exhib. re. Et quia satis est q in citatione dicatẽ, cōpareas, & tui præsentiã facias. l. consentaneũ. j. q̃uo & q̃n iu. licet in aliquib: casib. requiratẽ copiã libelli inseri, de quib. p doc. i dictis locis, maxime per Imo. in d. §. Iuli. & illis casib. saluabitẽ dictum huius gl. q

3 editio erit ꝑparatoriũ. ¶ † Vel dic q est ꝑparatoriũ, eo quia anteq̃ reus citetẽ, actor debet edere libellũ iudici. nã in citatione reqrit cōmissio iudicis. l. fi. j. de exhi. re. l. cũ clericis. š. de epis. & cle. & est rō, q.a iudex anteq̃ cōmittat citationẽ, videre debet libellũ, q̃m si cōtineret iniustũ, deberet denegare cōmmissionẽ citationis. Ita dicit Odo. sui d. l. cũ clericis. & est dignũ no. sm Bal. ibi. & ita seruant boni assessores sm eũ. & ex hac rōne editio dicetẽ esse ꝑparatoriũ.

4 ¶ † In ea. ibi, & instrorũ. Cy. Bal. Sal. & Pau. de Ca. dicũt q imo ẽt tractatẽ hodie de quadruplici editione, quia ẽt tractatẽ de editione actorũ. l.ij. j. e. Sed tu salua gl. quia appellõe instrorũ cōprehendũtur ẽt acta. d. l.j. de fid. instr. & d. c. puenit. not. Bart. in l. in fraudẽ. §. neque. de iur. fis. sentit gl. hic allegando d. l.ij. ¶ † In ea. in fi. gl. in rub.

5 ff. e. rñdet q iō quia gerundiũ[d] importat necessitatẽ. & idẽ sentit gl. in rub. ff. de lib. & posth. quã ibi no. Bal. Sed hic cōiter reprehenditẽ. patet in rub. de in ius vo. iuncta l.j. C. vt nemo inuitus. Tñ Bal. & Sal. sustinẽt gl. q.a gerũdiũ duplicẽ hẽt significatũ. s. actiuũ, & passiuũ. Vnde in tit. de in ius vo. sumitẽ actiue, quia nullus cogitur agere. Sed hic sumitẽ passiue, quia hic tractatẽ de eo, q cōuenitẽ vt edat. sed hoc mihi nō placet, quia ẽt noia verbalia habẽt significationẽ nō solũ actiuã, sed ẽt passiuã. patet in hoc noie testamenti factio. insti. de hære. quali. & diff. §. testamẽti. l. filius. de test. patet ẽt in tit. de iur. cal. Nã cogitẽ quis iurare de calum. ergo ita potuisset hic in rub. dici de editione, sicut de edẽdo. vnde dic melius, vt hic p Cy. cũ quo trãsit Iac. Bu. Ray. Fran. Tign. & cōiter alij. & p dicto eorũ est gl. insti. de act. in rub. quã hic alle. Ricar. de Saly. & de natura gerundij vltra ꝑdicta, vide p Io. Mo. & Io. An. in c. j. de postu. pla. lib. vj. in nouel. & p Io. An. in addi. Spe. in tit. de lib. cōcep. §. nũc vidẽdũ. in prin. p Bar. & Ang. in l. si tu ex parte. in fi. ff. de acquir. hære. per Bar. in l.j. ad fi. ff. de cōd. & dem. & in extraua. ad repri. in versi. nec ex eorũ. Iac. But. & Sal. in l.ij. de his qui latro. per Bald. in addi. Spec. in tit. de confes. Bal. in l. id quod pauperibus. de epis. & cle. & in l. si ex cautione. in v. q. j. de nō nu. pecu. & plenius per eum in l. falsus. de fur. plenius q̃ per aliquẽ, per Alb. de Ros. in dictio. suo, vbi etiã tractat de supino. de quo etiam per Io. An. in d. c. j. & per Bar. in d. l.j. in fi. de cond. & demon. & per Bal. in d. l. id quod pauperibus. & in addi. Spec. in dicto tit. de confessione.[e]

ADDITIONES.

a ¶ Debent. Dic q legislator q̃nq; hunc ordinem non seruat, vt patet in actione ad exhibendum præparatoria actionis rei ven. l.j. & ibi Bar. & Bald. j. ad exhib. no. glo. in l. ad rem mobilem. ff. de procu. & tñ in ordine titulorum nō præmittitur, sed post titulum de rei vendi. potest dici sm Ant. de Alex. q vbi ordo nō est necessarius non curatur ordo titulorum.

¶ Tho. Adde Car. Alex. in c. eps. xvij. dist. & Abb. l. c. auaritiæ. de ꝑb. & ita feci obseruare Eugubij inter fratres. S. Eubaldi, & monachos. S. Petri, exñs locumtenens ibi. & vide. do. Bldi. Caprani in d. c. auaritiæ. vbi dicit q tot doct. attestantibus monachos præferendos, periculosissimum esset resistere. & de ordine scripturæ, vide Feliv. in c. cum dilecta. de rescript.

b ¶ Sed instructoriæ. In quantum do. Ia. hic dicit caute debere intelligi, quia potentia nemus editio pōt dici pratoria, attamen eo q qui facit mentionem in libello de instrumẽto, tenetur illud edere ante lit. cont. intellige si habet facultatem dandi, vt quia instra sunt sua. si aũt essent aliena proceditur in causa absq; editione, modo iuret illa edere quam primum poterit. ita dicunt Do. de Ro. decisi. suis in antiquis. de fid. instru. Alex. consi. iij. in prin. ij. lib.

c ¶ Et ex hac gl. Vide tu q per istam gl. dicit idem Alex. in consi. suo. ccvi. in ii. vol. & in consi. lviii. in quibus dicit q editio, & exhibitio est præparatoriũ iudiciorum, & tendit ad ꝑparandas probationes, & q ille qui erit iudex ꝑparatæ exhibitionis erit iudex præparati, & præparatorij, & ꝑparatũ dicuntur continẽtia causæ. & ideo si quis petit se absolui à iuro apposito super ℞tu, quem vult dicere simulatum si fuerit ab ecclesiastico absolutus coram eodẽ iudice agere debebit ẽt causam principalem. alle. dictũ Bal. & ibi tex. in d. l. ordinarii. Ita aliàs cōsuluit Barba. apud Cremonam, incipit eius cons. scribitur sapiẽtiæ. & idẽ Alex. in consi. lxiii. in iii. vol. & illam doctrinam sequitur ẽt ipse Alex. in l. quoties. j. de iud. & Ant. de Alex. in l. nulli. eo. tit. quam decisio. limitauit Pau. de Ca. in d. l. ordinarii. & in consi. sui. lxix. nisi pars relaxasset iuramentum aduersarii, qđ potest. p c. præterea. el. 2. & ibi not. extra de sponsa. & Bart. in l. Labeo. ff. de iur. iuran. & in l. 2. §. post operas. ff. de oper. no. nun.

¶ An autem iuramentum præstitum possit per partem remitti, & relaxari, vide per do. Abb. & alios docto. & in c. peruenit. & in cap. cum contingat, de iureiuran. vbi solum dicit quòd obligatio quæ ex iuramento est quęsita deo, illa non potest per partem remitti. Ibi omnino videndum est.

d ¶ Gerundium. Ad ampliationem eorum quæ dicit hic. d. Ias. de gerundio q si dico, postulo in eligendum, sũ est dicere quatũ si eligeretẽ sm Ro. cōs. ccccxxxiii.

¶ Anto. Aduerte quia postulatio, & electio differũt. Nã postulatur qui est astrictus & alligatus alteri ecclesiæ, vel monasterio ad hoc, vt postmodũ possit eligi. Electio aũt fit de eo qui nullo mō est astrictus, & alligatus alteri ecclesiæ, vel monasterio dũmō aliàs sit habilis. Et iō diuersus est titulus de postu. ꝑla. q ꝑponitur titulo de electione, vt ex ipsis titulis, & rubricis apparet, vbi plene p scribentes.

e ¶ De confessione. Vltra allegata per Alex. hic adde in de natura gerundii plene p Ange. Are. in rub. insti. de act. & per Alexan. in consil. suo. xxvii. iii. volum. per Ange. in consi. cclvii. incipitẽ. Ser Symon de Regio. & do. Sig. Homode. in consi. suo. xxxi. incipien. sic præsumitur.

¶ ¶ Tho. Dip. Vide de gerundio per do. meum d. Pet. Cor. in consi. cv. in iii. volu. incip. Visis. & in consi. clxxii. incip. Visa. in eo. vol. & in consi. xc. inci. In causa. & in consi. ccxxiiij. incip. Considerantis. in iiii. vol. & Lau. de Fano. insti. de actio.

Pij Antonini. LEX I.

1 *Actor anteq̃ agat, debet primo inspicere quam facultatem probandi habet.*
2 *Edere rationes actori regulariter non tenetur reus fallit vt in litera.*
3 *Nautæ, caupones, stabularii, & publicani sunt de improbo genere.*
4 *Mercator, vel artifex tenetur conficere, & edere librum suarum rationum.*
5 *Vsurarius tenetẽ edere non solũ librum rōnũ, sed quamlibet scedulam &c.*
6 *Ratio scripta per argentariũ, vel mercatorem me ꝑnte videtẽ me mandante.*
7 *Notarius cui et quando tenetur edere instrumenta.*
8 *Notarius cogit ex natura officij recipere instra, & pōt cogi officio iudicis.*
9 *Interpellatio extraiudicialis non constituit quem in mora, quãdo competit solum officium iudicis.*
10 *Liber rationum argentarij, vel alterius, ad cuius fidem publice recurritur. An & quando, & quomodo faciat fidem pro scribente. 11.*
12 *Libellus requiritur q̃n ẽt imploratẽ officium iudicis nobile, & petitur aliquid.*

IPse dispice. ¶ † Actor primo dēt inspicere quā facultatem ꝓbādi habet, quia reus habēs ꝓbationes, vt̄ infrā, ex q̄bus actor possit de iure ipsius actoris docere nō tenet̄ edere nisi ex iusta causa ī iure expressa officio iudicis indagāda .h.d. sm̄ vtrāq; lec. ¶ Nā primo in codice ratio nū intelligit̄. scd̄o in instrumentis, vt in gl. ¶ No. q̄ actor instructus ad cām accedere debet vt hic, & in l. si qn̄ d̄ dila. c. cordi. de app. in vj. q. iij. c. ſpatiū ¶ † Scd̄o no. q̄ reus nō tenet̄ regulariter edere rōnes actori. Fallit primo si rōnes ꝯfecte sūt actore mādante, vt in gl. Scd̄o, fallit in vſurario q̄ indistinctè edere tenet̄. cle. j. de vſur. Et ita intelligit Bar. istum tex. cū quo alij trāseūt, & ista dr̄ esse cā de qua fit mētio in tex. in verbo, ex eā, ſm eos. Et hoc ꝓpter odiū istius mulieris feneratricis, & licet iste intellectus in se verus sit, tñ diuinat ad istū tex. quinimo nō potuit Imperator hic vaticinari de decisio. d. cle. q̄ ꝑ mille ann. post hāc. l. edita fuit. ¶ † Tertio fallit in nauta, caupone, stabulario, & publicano, quorū genus est improbū. iō ad similitudinē vſurarij edere tenet̄. ita decidit Bal. in l. dissolute. de cōdi. ex leg. Et licet pro rōne sua nihil alleget [a] potes allegare tex. in l. j. §. j. nau. cau. sta. ibi, nec nunc q̄ dē abstineant. & l. quāte. ī prin. ff. de pub. Et ꝑ hac extensione quā facit Bal. adde no. per gl. in l. si ꝯstante, in prin. ff. sol. ma. declarando vt ibi ꝑ Bar. in ix. q. j. partis. cū suis sim. & ꝓcedunt hæc ēt si vſurarius vel caupo desierit fenus vel cauponā exercere. l. ꝑtor. §. is ēt. & ibi Bar. & Ang. ff. eo. & l. palam. & l. nō solum. ff. de ritu nup. & ibi vide in fin notabile dcm̄ Bar. & no. ēt Bald. in l. q̄d sit fugitiuus. in prin. ꝑ illū tex. in ver. Celsus. ff. de edil. edi. & Ang. in sua disp. Asterīs miles. ꝑ Bal. in rub. C. de vſur. in ij. q. vbi limitat not. ꝑ Bar. in d. locis non hr̄e locum si vſurarius restituisset vſuras [b] per. c. cū tu. in verb. donec. cū gl. de vſur. q̄ tene menti. & ꝑ ampliatione d. cle. j. vltra ꝓdicta vide no. per Bar. in l. alio. j. de in litem iu. & ꝑ eūdē in l. fi. j. de sianitr. circa prin. & in rub. j. de cōsti. pec. in prin. & in l. si q̄s. §. ꝑtor. in iij. no. ff. eo. ꝑ Ang. in d. dispu. in vlt. cbar. ¶ † Quarto, fallit in quocunque mercatore vel artifice q̄ occasione sui artificij cōficeret librū rōnum sicut erat ꝯsuetudo, nā ille q̄ cum eo ꝯtraxerit, vr̄ tacite ei mandare [c] q̄ rōnem cōficiat ar. l. vniuersorū. ff. de pig. act. & l. fi. ff. q̄ cū eo. ſm Iac. But. Bar. Ange. Saly. & Frā. de Albergo. & Flo. h̄ Idē tenet Iaco. But. & Bar. in l. q̄dā. in prin. ff. eo. & Iac. Bu. in l. j. §. editiones. ff. eo. & Ant. de Bu. i c. j. de ꝓba. & do. Car. in d. cle. j. de vſur. vbi dicit istā opi. seruan. ¶ Rōne ergo taciti mandati tenebit̄ exhibere per. §. ꝑtinere. allegatum in gl. q̄ est ualde quotidianū. Sed Bal. h̄ tenet ꝯtrariū, q̄a sēper fuit cōsuetudo q̄ mercatores cōficerent librū rōnū. Tñ tex. requirit q̄ appareat de mādato. d. §. pertinere. ꝑ hoc adducit, q̄a si spāle est in feneratore, vt. d. cle. j. ergo in ꝯtrariū est ius cōe. l. ius singulare. ff. de leg. & ita dicit tenere Iac. de Bel. hic, q̄ tñ simplr̄ de mercatore loq̄t̄ nulla facta mentione de consuetudine. Sed. d. Car. in d. cle. j. tender ad illā cle. j. q̄ ibi est spāle, nō solū in publice fenerante, sed priuate & secrete. Sed opi. Iac. Bu. ꝓcedit in publice exercēte mercaturā. ¶ † Itē in vſurario est spāle, vt teneat̄ edere nō solum librū rōnum, sed ēt q̄libet scedulā, & scripturam, [d] vt colligitur ex gl. ibi, in verb. cōpellendum. & no. Ange exp̄sse. in d. l. si q̄s. §. rōnem. Sed argentarij & similes ex edicto de edēdo nō tenent̄ edere cōem scripturā, sed tñ rōnem. d. l. ꝑtor. in prin. iuncto. §. rōnem. Ful. hic sequit̄ opi. Bal. per l. argentarius. in prin. in verb. principalia eorū opa &c. & l. q̄a. §. nūmularios. ff. eo. ¶ Vbi cōsuetudo argentariorū erat q̄ rōnes cōficerent, & tñ nō tenent̄ edere, nisi ei q̄ mandauit rōnes ꝯfici. d. §. ꝑtinere. Pau. de Ca. hic dicit q̄ forte opinio Bal. est verior. ¶ Subdit tñ q̄ Bal. vr̄ sibi ꝯtrarius, inquātū ipse sequutus Gul. dicit q̄ in dubio ꝓsumit̄ mercatorē scripsisse rōnem meā me mandāte ꝑ not. ꝑ gl. in auct. de nō alie. §. j. in versi. iniungunt̄. & ꝑ id q̄d no. gl. ij. in l. fi. j. de pact. cō. ¶ Sed Pau. de Cast. cōcor. hoc mō. s. q̄ aut allego me mandasse. & licet nō ꝓbē vbicunq; tu exerceres artē, & q̄ publice librū facias, & hoc facias. aut nō allego me mandasse expr̄sse, sed dico q̄ tacitū mandatū resultat ex publica arte, & istud nō sufficit. ita procedit primū dcm̄ Bald. ¶ Et similis distinctio fit in alia mā in l. cum de in rem ver. in gl. in verbo decēnio. ff. de vſu. adde q̄ Bal. in l. j. §. rōnes. ff. eo. tenet ēt ꝯ Iac. But. sicut hic. ¶ Idem tenet Bal. in l. j. j. de fal. cā adie. leg. & Ang. in. d. l. argētarius. i prin. ꝑ illū tex. i verb. neq; vllas aliàs absises &c. Idē tenet Pet. de Anc. in d. cle. j. & Io. de Imo. in. d. c. j. de ꝓb. ¶ Do. Abb. ibi tenet ꝯ Bar. si artifex tenebat libros publice. secus si in secreto domi ad suā instructionem tñ, q̄a tunc est in sua scriptura ꝓpria, igit̄ non cogit̄ edere actori iuxta l. q̄ accusare. j. eo. Sed ista rō est fragilis, q̄a ēt liber argentarij dr̄ esse argentarij. d. l. ꝑtor. in prin. cum glo. in verb. meū. & tñ ꝓp ꝓcedens mādatū, edere tenet̄. ¶ Nō obst. l. Qui accusare, q̄a ibi reus nō recollegerat instr̄m suū a notario actoris, sed suo motu nec ibi ꝓcedebat dicta cōsuetudo. ¶ Per hęc patet hūc passum esse dubiū. Teneo tñ opi. Iac. Bu. & sequaciū ꝑ qua addu co. l. fi. i fi. j. de fideiuſ. ꝑ quā dicit ibi. Bal. q̄ ibi melius q̄ alibi ꝓbat̄ q̄ notarius simplr̄ rogatus intellr̄ esse rogatus de clausulis cōsuetis [e] ad idē, q̄a vbi tecū ꝯtraho, vel te ꝓcuratorem constituo, videor tibi exp̄sse dicere q̄ facias ea q̄ sunt de cōsuetudine, [f] vt est bonus tex. in l. si pignore. §. fi. in ver. vſus. & ibi not. doc. de pig. act. facit. c. ceterū. de dona. cū si. ¶ Et no. Bar. in l. si ꝓcurator. in prin. ff. quæ i fraud. cre. & plene Ang. in l. bene. C. de quad. ꝑscri. & Bal. i rubr. j. de exer. & insti. & ad istā opi. inclinat Bart. i rub. illa de cōsti. pecu. Nō ob. q̄ cōsuetudo argentariorū erat cōficere rōnes. & tñ req̄rebat̄ mandatum, q̄a rn̄deo q̄ ꝑposita consuetudine eo ipso q̄ ꝯtraho cū argentario videor mandare ꝑ ꝓdicta. ¶ Vnde tūc ꝑ. §. ꝑtinere solū continent̄ illi qui mandauerunt exp̄sse, nec cū argētario ꝯtraxerunt. Nā licet aliàs ꝑtenderent interesse ex illis rōnibus, tñ editionē petere nō poterunt vt ibi. ¶ Nō ob. d. l. Argētarius. in verb. absimiles. quia stante dicta ꝯsuetudine sequitur q̄ isti sunt similes argentarijs, vt ēt no. Bart. in l. nuda. ff. de dona. & q̄ no. gl. in. §. argētariorum. in auc. de fideiuſ. ¶ Et aduerte q̄a ī l. argētarius. in prin. assignātur due rationes finales, tñ sufficiet q̄ vna vendicet sibi locū in mercatore. §. affinitatis. insti. d̄ nup. & in l. ventri. §. in bonis. vbi gl. de priuil. cred. ¶ † Vnū casum tñ pono ꝑ magis constanti, videlicet q̄ si argentarius mercator me p̄nte rōnē meā scripsit videor mandasse, vt est bona gl. in l. j. ff. de neg. gest. per iura ibi alle. ¶ Inquantū tñ dicit Bal. q̄ in dubio ꝓsumit̄ scriptam esse rōnem meā me mandante, vt dixi. s. ēt nulla ꝓsupposita cōsuetudine ſm eū q̄ est no. Idē tenet in. §. editiones. all. gl. in d. auc. de tabel. Bñ facit q̄ no. Io. And. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. in rub. in versic. de quarto rn̄det. ¶ Sed ego anno ꝓximo in l. sciendum. de verb. ob. hoc dictū reprehendi, q̄a gl. prin. ꝑ quā fundāt se ꝓdicti est cōiter reprobata. i. gl. i d. auc. de tab. ¶ Nā cōiter cōcludit̄ q̄ notari' i dubio nō ꝓsumit̄ rogitus à partibus, q̄a rogatus & mandatū, est q̄d extrinsecū. ergo nō ꝓsumendum. l. q̄cunq;. §. fi. ff. de pub. sequitur Bar. & alij in d. l. sciendū. cū concor. de quo tñ ad ibi dicta me nūc remitto. ¶ † Ex ꝓdictis infert̄ q̄ si notarius fuit rogatus de instr̄o, licet non a me, potero illum cogere, vt mihi edat, licet in interesse [g] nō ꝑtēdā. & iste est notabilis articul'. ¶ † Tamē hoc postq̄ docto. h̄ nō tangunt nisi Iacob. But. h̄, q̄ posuit vnum verbū. remitto me ad not. per glo. & doc. in l. ꝑtor. versi. huius. ff. eo. & Bart. i l. fi. §. fi. ff. de tab. exhi. & in l. cōtrouersia. in fi. ff. de trāsa. per Bart. & Bal. in l. instr̄a. C. de fideicom. & in l. plures. j. de fide instrum. per Inn. in c. j. de fid. instru. per Spe. in ti. de instrum. edi. §. postq̄. in versic. item nunquid. & per Io. Andr. in d. tit. in rubr. in .v. coll. per Bald. in l. fi. in antep. coll. j. eo. & ꝑ Ange. in l. q̄dam. in prin. & i d. §. rationes. & in d. §. pertinere. ff. eo. in quibus locis plene habes q̄ño notarius edere teneatur instr̄a. ¶ Et regula est q̄ tñ rogant vel succedenti in locum eius cum instrumentū meū sit factū ad eius vtilitatem, vt est glo. in d. l. ꝑtor. ¶ Et hoc intellige stricte in instrumentis. secus in actis, quia cuicunque edi debent cuius interest, vt dicam. j. l. proxima. ¶ Quinto, fallit in omnibus in q̄bus reus compellitur edere actori instrumenta, quos referam plene in l. fi. j. eo. quia

ADDITIONES.

a ¶ Tho. Dipl. Alleget. Vide tu Lud. Ro. consi. clxxvj. vbi dictum cauponis suppletur per alium & adde q̄ contrarium tenet Franc. Are. hic, & in d. c. j. de probat. tamē alias in contingentia facti defendi doc. & Bal. in d. l. dissolute. per text. in l. j. §. j. ff. nau. cau. sta. ibi, nunc abstineant huiusmodi fraudibus. ergo vendicat sibi ratio scripta in d. cle. quia si in eis est eadem rō sicut in vſurarijs. scd̄o quia arguēdo à cōiter accusantibus illi hospites nautę & caupones sunt fallaces. & ita Bal. loquēs de hospitibus. i l. j. j. loca. & Ang. in l. j. §. fi. ff. d̄ fur. aduer. nau. caup. vbi inquit tangimus & palpamus modicos caupones diuites, & eorum diuitias diutius durare, & iō in eorū mendacijs non ædificabitur ecclesia. itē tex. facit. l. ita ea facto. §. ex hoc. ff. nau. cau. stab. & licet ita fuerit indicatum, tamē cōtrariam sententia puto veriorem, & ipsam teneo sequendo Pet. de Anc. in d. cle. j. qui fuit verus canonum interpres. & vide Lud. Rom. in l. eotem. ff. de publ. q̄ ēt cōtra Bal. in d. l. dissolute tenet.

b ¶ Vſuras. Videtur ēt dici posse q̄ restitūnē vſurarū necesse sit q̄ triēniū cōuersatus fuerit cū bonis viris vitā honesta ducēdo, q̄a ꝑ tale tēpus fingit̄ nouus hō. l. distin. ferrū & gaudet priuilegio iurisū loquentiu de morigerate viuentibus vt late per Lud. Rom. consi. ccxxxvj. vbi etiam alleg. c. cum tu. in verb. donec.

c ¶ Tacite mandare. Hic sequitur Bal. consi. ccclij. j. li. Lud. Rom. consi. ccxxviij.

d ¶ Scripturam. Adde tu Card. idē tenere in consi. suo. clxix. quē omnino vide. & vide Lud. de Ridol. in trac. vſur. quē ponit in repe. c. consuluit de vſur. & Ioan. de Ana. in c. quia i omnibus. eo. tit. & Bal. in l. Caliuus. de senat. ¶ Et vide Io. Cald. in repe. c. nauiganti. de vſur.

e ¶ Clausulis consuetis. Vide eundem consi. lxxvij. in j. lib. & an notarius ꝓsumatur rogatus, vide Ang. consi. lxxiij. & cclxxxj. Alex. consi. cliij.

f ¶ Consuetudine. Late Lud. Rom. consi. xciij.

g ¶ Interesse. De hoc an teneatur, & quid operatur [illegible] q̄ officialis teneatur ad petitionē cuiuslibet, cuius interest facere edi instrumentū, vide ꝑ Ro. cōsil. lxxxiiij.

8 quia ex idẽtitate rõnis idẽ erit in rõnib. ¶ †Tertio, no. ꝙ editio petit iudicis officio, quod est indistincte verũ, qñ ab aduersario cum quo litigo, peto incidenter in omni iudicio mihi editionem fieri. ¶ Nã omnia illa quæ petunt in iudicio inchoato, impediunt iudicis officio mercẽnario. l. ediles. §. idem sciendũ. de ædil. edic. l. nõ solũ. ff. de rei vendi. ¶ Si aũt principaliter petit in iudicio editionẽ fieri, tunc distingue, vt per Bar. plene in l. quædã. in prin. post glo. ff. eo. & hic, & in §. officio. allegato in gl. vbi et per Bal. & per Can. in c. j. de proba. & in d cle. j. per Spe. in tit. de instr. edi. §. vidẽdum. vers. pen. & aliquid per Bar. in l. fi. §. j. ff. de tab. exhi. & dicã aliquid cũ gl. ¶ In gl. in ver. quemadmodũ. ibi. vel dic &c. recta est hæc expositio. Prima vero stare nõ põt, quia narratio fuerat specifice
a facta ex causa [a] depositi. ¶ In gl. in ver. ex cã. ibi. vel nõ &c. glo. duas causas ponit, ex quibus reus edere tenet, reliquas dixi in ij. notab. ¶ In ea. ibi. §. nihil. vel dic ꝙ exercebat argẽtariam per seruum, q esse põt argentarius. l. ꝑtor. §. sed si seruus. ff. eo. vel aliter vt hic per Cy. & Bal. quibus adde q̃ dixi super text. ¶ In ea. ibi, dic vt ibi dixi &c. cõiter tenet prima opi. ibi posita in gl. adde ꝙ dicã super gl. fi. ¶ In ea. ibi, alij &c. hæc secunda lec. aliqualiter violat tex. qui loqt in rõnib. tñ in se vera est. & eius materia tractat in l. fi. j. eo. ¶ In gl. fi. adde ꝙ gl. mag. in l. ij. §. editiones. ff. eo. & cõiter Doc. ibi, & h vr velle ꝙ argentarius, & notarius, q ex natura officij cogunt facere scripturas, cõpellant edere iudicis offõ. & si neglexerit, tunc agit actione in factũ, ex edicto de edẽdo, ad interesse. d. §. ex h edicto. tñ adde ꝙ Spe. in tit. de instru. edi. §. videndũ. vers. pen. & Anto. de But. in c. j. de ꝓba. dicũt ꝙ a principio cõpellunt per actionẽ in factũ. & istud mihi vr in puncto iuris verius, quia verba edicti ꝑtoris nõ referunt ad iudicẽ, sed ad patrẽ. vt l. ꝑtor. in prin. ff. e. vbi ponit ꝓprie edictũ prætoris. ¶ Vnde oriri debet actio in factũ, q̃ riit ex quolibet ꝑtoris edicto. l. fi. in prin. de eo per quẽ fac. est. & l. & ita. §. ex hoc edicto. rem. cau. stab. secus si verba referant ad iudicẽ, q a tunc orit iudicis offm̃, vt no. in l. si res obligata. in fi. de lega. j. & l. si soror. j. de coll. & Bar. plene in l. j. ff. de condi. ex lege. ¶ Et pro ista opi. vr tex. in l. j. §. pen. in fin. ff. ad exhib. in vers. conscripsit. qui tex. aliter intellectus non vr habere boni rõnẽ, & sic si cõpetit actio in factũ ex edicto ꝑtoris, cessabit offm̃ iudicis, q est extraordinarium remediũ, in l. in causæ. la ij. ff. de mino. & gl. melior de iure in proposito, in l. j. §. per hãc. in fi. gl. magnæ. ff. de rei ven. per Bart. in l. in prouinciali. §. j. ff. de oper. nou. nuncia. & istud est vtile scire. ¶ Aliter libellat qñ implorat offm̃ iudicis, & aliter qñ intentatur actio, vt declarat Bar. in l. j. in pen. col. ff. de iurisd. om. iudi. & Can.
9 in c. fi. de offi. iud. ¶ †Itẽ est vtile, quia qñ cõpetit solũ officiũ iudicis, interpellatio extraiudicialis non constituit in mora, vt est sik's tex. in l. cũ postulassem. in prin. de dam. infec. Nec ob. iste tex. quia hic loquitur quãdo cõtra aduersariũ petebat editio incidẽter iudicis offõ mercẽnario vel hic simpliciter dr ꝙ spectat ad offm̃ iudicis cognoscere quæ sit iusta cã editionis. ¶ Fateor ꝙ in editione actoris ꝓcedit per implorationẽ officij iudicis, quia lex verba refert ad iudicẽ. j. l. proxi. reliqua super hac gl. dic vt hic per Bartolũ. ¶ Extra gl. tangunt Bal. & Sal. de fide libri rõnũ. & est materia vulgaris. solo tene mẽti dictũ Bal. post Gul. dicentis ꝙ si liber cõtinet verisimilia, faciet fidẽ pro scribente vnã cũ iuro. adde Io. An. in tit. de instru. edi. in §. nunc dicendũ. in addi. mag. & Bald. in rubr. j.
10 de fid. instru. ver. sequit videre de scripturis quorũdam. ¶ †Itẽ tene menti ꝙ dixit hic Sal. volẽs ꝙ scriptura rõnũ argentarij, vel alte
b rius, ad cuius fidẽ publice recurritur [b] indistincte, faciat plenam fidẽ etiam pro scribente, per d. l. argentarius. in princ. adde ꝙ pro eo est gl. in d. §. nummularios. quam ibi sequitur Gul. de Cun. sed Bart. ibi, & Bald. in l. rationes. contrarium dixerunt, cũ distinctione
11 tñ, & bene, vt per eos. & per Io. An. in addi. Spe. ꝓxime all. ¶ †Vltimo not. ꝙ in fine hoc voluit Gul. tenens ꝙ et qñ imploratur officiũ oobile, & petit aliquid dari, vel fieri, requirit libellus. vt plene ꝓbat Bar. in l. nec quicꝙ. §. vbi decretũ. ff. de of. ꝓcõ. & Doc. in c. fi. de of. iud. cum simi. & alle. per Bal. hic nõ ꝓbãt opin. eius.

ADDITIONES.

a ¶Ex causa. In quantum do. Ias. hic ampliando dicit ꝙ reus nõ tenetur edere actori, nisi ex causis hic assignatis etiam si aliter actor probare non posset, quia ratio inquirendæ veritatis non est sufficiens causa, per quam reus cogatur edere, dic ꝙ ɔtrium voluit Lud. Ro. cons. cccxcvij. 3. alleg. quia vertitur de periculo animæ nolentis edere. & satis magna causa est quando aliter probari non põt, ibi p eũ.

b ¶Publice recurritur. Vt sunt libri scribanorum Venetijs, de quo per Ro. cõs. lxij. & lxxviij. & in quantum do. Ias. hic dicit de priuilegijs depositi, dic illa priuilegia non habere locum in deposito confessionato, per ea quæ voluit Bal. cõs. cccxxxij. vbi voluit ꝙ tali deposito possit obijci exceptio compensationis.

Seuer. & Antonini. LEX II.

1 *Acta tanquam ciuilia iudicis officio edenda sunt tam iudici quàm parti.*
2 *Actorum appellatione quid veniat.*
3 *Acta quæ fiunt per publicam personam, dicuntur publica.*
4 *Copia inquisitionis, & articulorum, debet dari inquisitio, non autem interrogatiuum parti producenti testes. fallit vt in litera.*
5 *Iudex appellationis potest mandare parti, contra quam appellatum est, ꝙ acta principalis causæ exhibeat ipsi iudici appellanti, si ea habet.*
6 *Copiam qui fuit negligens in faciendo sibi fieri non debet habere terminum postea ad ipsam accipiendam.*
7 *Editio noua omnium actorum facienda est nouo iudici succedenti.*
8 *Sententia lata non visis actis s. probationis, est nulla.*
9 *Sententia lata sine causæ cognitione est nulla.*
10 *Acta ciuilia, vel criminalia, an sint exhibenda.*
11 *Sententia lata inter duos, an & quando faciat fidem quo ad alios.*
12 *Acta, & probationes facta inter aliam personam, faciunt qualemqualem probationem, etiam inter alias personas.*
13 *Acta facta in vna cã non faciunt regulariter fidem in alia inter diuersas.*
14 *Acta in vno iudicio faciunt fidem in alio, vbi quæritur de probando.*
15 *Sententia lata super excussione facta contra principalem debitorem, facit fidem contra fideiussorem.*
16 *Probatio vera facta in certas personas nocet alteri. secus in ficta.*
17 *Instantia perempta non pereunt acta ordinatoria iudicij.*
18 *Libellus pronunciatus ineptus si fertur absolutoria per eum, omnia acta ordinaria illius iudicij pereunt.*
19 *Instantia perempta non pereunt acta quo ad inducendum vitium litigiosi.*
20 *Instantia perempta non pereunt acta ordinatoria iudicij.*
21 *Instantia perempta non perit iurisdictio delegata.*
22 *Instantia perempta not pereunt acta probatoria regulariter.*
23 *Instantia perempta, testes non faciunt fidem si publicati non sunt.*
24 *Testes publicati vel non in vno iudicio, quando fidem faciunt in alio.*
25 *Testes non publicati in prima instantia, an faciant fidem in alia.*
26 *Acta facta in vna causa in qua non perit instantia, an faciant fidem in alia causa separata inter easdem personas.*
27 *Confessio facta in vno iudicio non nocet in alio etiam inter easdem.*
28 *Confessio inquisitis de facta confitẽtis subtraxisse librum Titio absenti, an prosit Titio absenti.*
29 *Probationes facta in iudicio summario non faciunt fidem in plenario.*
30 *Testes examinati ad æternã rei memoriam, an faciant fidem in alio iudicio.*
31 *Acta in vno iudicio, ad hoc vt prosint in alio, debent produci in causa conuentionis, seu reconuentionis.*

1 ES apud quem. †Acta tam criminalia, q̃ ciuilia iudicis officio edenda sunt, tam iudici q̃ parti cuius interest, ſm
2 cõem lec. ¶ †In tex. ibi, acta &c. q̃ veniãt appłone actorũ, vide tex. in c. qm̃ ɔ̃. de proba. & glo. in l. illud. in ver. actoris. C. de sac. san. eccl. & gl. in l. acta. ff. de re iudi. & in l. gesta. cũ gl. j. de re iudi. tex. & gl. in l. in fraudẽ. §.
a neque. & ibi Bart. in fi. de iu. fis. vbi tangit an veniat sñia [a] appłone actorũ. & no. per Cy. & Bal. in l. ij. s. vt lit. pend. & ibi gl. per Io. An. in addi. Spe. in tit. de sen. ꝓla. §. j. in prin. per Gul. de Suza. hic, per Bal. in l. interrogatũ. j. de lib. cã. per Inno in c. consuluit. circa prin. de off. dele. vbi notabiliter dixit ꝙ delegatio iurisdõnis non dr de actis iudicij. idẽ dicit Archi. & Io. An. in c. si à subdelegato. de offi. dele. in vj. & Io. An. in c. in ꝑsentia. de renun. per Spe. in tit. de dila. §. j. in ver. sed pone iudex. per Io. Cald. in c. cũ dilectus. de cau. pos.
3 aliquid per Bal. in auc. clericus. circa iij. col. C. de epis. & cle. ¶ †In tex. ibi, publica &c. iõ dñr publica, quia per personã publicã scribunt. d. c. qm̃ ɔ̃. & quia corã iudice fiunt q est persona publica, & dictũ illarũ scripturarũ non spectat ad priuatũ. i. ad scribentem, sed ad rẽ publicã illius loci. ita dicebat Nico. de Mata. quẽ simpliciter refert Io. An. in tit. de instru. edi. in rubr. Mouet principaliter p hunc tex. in verb. publica. cũ eo simpliciter transit Pau. de Cast. hic, dicens ꝙ qñ notarij actorũ dimittũt offm̃, non portant secum librũ actorũ, sed dimittunt in camera publica sub custodia officialis, qui appellat cõmentariensis. all. l. in fraudẽ. la prima. §. quotiẽs. de iur. fisc. ¶ Adde ꝙ immo vr ꝙ acta sint ipsius scribentis. & iõ videmus ꝙ ipsa originalia apud eũ semper debent remanere, vt d. c. qm̃ ɔ̃. & ibi expresse firmat Io. An. subdẽs ꝙ ꝓ hoc facit iuramentũ tabellionis, q in sua creatione iurare debet inter cetera, ꝙ originalia semper penes se custodiet, vt not. Host. in c. sicut. ne cle. vel mo. dicit tñ Io. An. ꝙ de facto videmus ꝙ si notarij sunt officiales eꝑorũ, comitatuũ, vel rectorũ, q ciuitatibus præsunt, coguntur finito officio librorũ actorum dimittere. pro qua cõsuetudine dicit facere tex. in c. ad audientiã. de ꝑscr. & sic i alijs notarijs actorũ vr residere Io. An. q sint scribentiũ, & penes se retineant sicut sunt

ADDITIO.

a ¶Sententia. An sententia veniat appellatione actorum, vide Bal. cons. cccxxxviij. vbi ponit ad stante statuto ꝙ acta debeant esse subscripta à notario banchi, alter non habeant fidem. ꝙ non valeat sententia nisi fuerit subscripta à notario prædicto. & an possint probari per testes, vide per Pau. de Ca. cons. ij. an de consensu partium possint scribi ab alio quàm deputato. & quid si scribentes dicant; ego A. subscripsi cum vocatus B. vide per Ro. cons. clxxxj.

sunt libri aliorũ instrorũ, vt fateť ipsemet Io.An.in.d.rubr.& in.§. nunc videndum.circa prin.eo.ti.in,ver.per l.pretor.in prin.cũ gl. in ver.meum.ff.eo.¶ Nõ ob.iste tex.in ver.publica, quia etiã alia instrã appellantur publica.l.cõparationes.j.de fi.instrum.c.illud de præsum.& tamen sunt scribentium vt dixi.Non ob.text.in.§. quotiens.quia vř intelligendus de notario apud quẽ à principio, producuntur instrumẽta,& sic cõficiuntur acta, vt apparet ex gl. ibi,in ver.postulanda.& ita intelligit Bart.illũ tex.i rub.j.de.fi instr. ¶ In tex.ibi, tã criminalia q̃ ciuilia.¶ †Ex hnc infer Bal.ħ ꝙ inq̃sito dari dz copia inq̃sitionis & articulorũ sũ ꝑ fama.[a] e.qualr.el.ij. §.dz.de accus.& idẽ dicas i copia idicorũ, q̃a dãda est.vt no.Bart. in l.fi.in pe.q.ff.de q̃st.& Ang.i l.si vacãna.de ho.vac.lib.x.Nõ aũt dari dz copia interrogatoriorũ &c.parti ꝑducenti testes, vt est gl. no.in.c.ij.i versĩnterrogatoria.de testi.in vj.idẽ sentit gl.in ij q j.in primis.in vers.ꝑsentia.quã põderat Bal.in l.data opa.q acc.& no. Inn.in.c.ꝑ tuas.de test.Spe.in tit.de teste.§.tã de interrogatorijs.i prin.versi.ponit rõnem huius dictũ.& sic in hoc casu fallit regula huius.l.Quæ ẽt scđo fallit qñ pars q rñderet d; positionibus pẽdẽtibus à facto ꝑprio rñdere debẽtis peteret copiã põnũ anteq̃ rñderet, nã dari nõ dz, vt ꝑbat Bal.in l.ij.§.vt lite pẽd.[b] dic vt ibi ꝑ eũ si.n.copia dareť parti ac bř̃u rñdere posset ab aduocato istrui sup rñsione ꝯ no.ꝑ gl.& doc.in l.ij.in prin.in versi.vtriusque. de iur. calum.tertio fallit vbi editionẽ actorũ pars peteret, nõ à notario, sed à reo ꝯducto q ipsa acta recollegisset à notario penes quẽ originalia remãserũt. Nã talia acta dnt esse ipsius recolligẽtis.iõ edere nõ teneť, vt voluit Inn.in.c.j.de ꝑba.arg.l.4.§.eo.ad hoc facit.l.ij. §.diuus.cũ gl.& ibi Bar.ff.de iu.fi.& ꝙ no.Bart.hic,i ver.tertio mõ põt itelligi &c.q ꝑ hoc allegat l.nimis.j.de testi.nisi ex ea fm Inn. puta si originalia essent ꝑdita.facit.l.si q̃s.§.fi.ff.cod.& l.illate.j.de fi.instr.& idẽ no.Specu.in ti.de instr.edi.§.videndũ.versi.ex p̃missis.& do.de rot.ꝯclu.ccvij.incip.itẽ l; pars &c.& eo casu quo cogť ex dicta cã edere teneť petẽs editionẽ ꝯtribuere ad expensas factas p illũ in colligendo acta facta à notario fm Ant.de But.i d.c. j.& idẽ dicit ħ Bal.quẽ sequũť Ful.& Pau.de Ca hic allegãt i arg. l.cum sępe.C.de ero.mil.ann.lib xij.& l.iij §.j.ff.fin.reg.tu allega meliorẽ tex.in l.fi.i ver.expẽsas, fm q̃titatẽ.j.de bo.auti.iud.poss. vbi aũt q̃s peteret editionẽ à tertio, q̃a acta sibi à notario recollegisset.dic ꝙ ẽt sine cã alia debebit editio fieri.gl.est no.i d.§.diuus. in verbo, agat.ibi, dũ dicit, sz q̃dã alius &c.quã ẽt ibi seq̃ť Bar.& Ang.bñ facit ꝙ no.Bart.& Ang.in l.j.§ editiones.ff.eo.& Io.And.i d.rub.de instru.edi.& Cy.hic p hãc.l.dicẽtes ꝙ acta indistinctè debẽt edi cuilibet lz cui⁹ iteresst.& i hoc differũt alia istrã ab actis, q̃a si ad tertiũ ꝑuenerint instrã sumpta ex ꝑtocollo notarij nun põt cogi tertius ad mihi edẽdũ.gl.ẽ digna not.in l.in fraudẽ.§.neq;.ff. de iu.fi.& no.ꝑ Ang.in l.j.§.edẽda.ff.eo.& aliq̃d ꝑ Bar.in l.q̃dã.in prin.eo.tit.& firmat.d.Abb.in.d.c.j.lz Ant.de But.ibi ꝯ velit rõne satis debili.ꝙ intelligo verũ, nisi originalia instrã notarij deꝑdita essent ꝑ id q̃đ dixi.s.ꝑxime, nec mirũ ꝙ sit dria iter instrã & acta, vt dixi q̃a facilius ꝑcediť ad editionẽ actorũ q̃ instrorũ, nam acta edũt ẽt illi ad cuius petitionẽ facta nõ sunt.dumodo eius intersit ꝑ regu.huius.l.iã dixi secus i instris, vt no.gl. in l.ꝑtor.in ver.huius .ff.eo.¶ Quarto fallit vbi petit fieri editionẽ actorũ ꝯ fiscũ.nã fieri nõ dz.d.§.neq;.& ibi gl.mag.ad fi.¶ Quinto fallit[c] in eo q fuit pñs in iudicio qñ acta facta fuerũt,& fuit negligẽs in faciẽdo sibi fieri copiã actorũ, de quo dicã in gl.De hac mã vide ꝑ Bal.i rub.j. de fid.instr.vbi ẽt tãgit an acta edi debeãt cũ die & cõsule.de quo ꝑ gl.& doc.in.§.editiones.& ꝑ gl.& doc.in.d.c.qm ꝯ.& ꝑ Io.An. in d.rub.ꝑ Inn.in d.c.j.ꝑ Gu.in l.editã.j.eo.& ꝑ Bal.ħ.& ꝑ Pet.đ Anc.in cle.j.de vsur.& supradictis adde q̃ dicã in gl.ij.¶ †In gl.j.in prin.nota ex hac prima lec.ꝙ iudex appellationis mãdare põt parti ꝯ quã appellatũ est, ꝙ acta principalis causę,& sniã latã ꝑ primũ iudicẽ exhibeat ipsi iudici appellãtis si eam hz.sed si pars habeat, & nolit exhibere poterit iudex ꝑnuntiare, si quo i pe illa snia appareat nõ adhibeať ei fides fm Bart.[d] & Saly.hic dicẽtes ita tenere Inn.in c.g.ꝑpetuus.de fid.instr.adde Bar.idẽ tenẽtẽ in l.j.§.edenda sunt.ff.eo.& in l.si appellationem.j.de app.& Petr.de Anc.in d.cle. j.Sed Ful.& Pau.de Cast.ħ dñt ꝙ Inn.nõ dicit hoc in eo q ꝯfiteretur sniam fuisse latã,& nollet exhibere, sed loq̃ť Inn. i eo tm̃ qui negabat sniam fuisse latã,& est verũ ꝙ ita loq̃ť Inn.cũ quo trãsit Io.An.in.c.Romana.§.si vero.de ap.in.vj.in nouella.& Bal.in l.ij. §.vt lit.pẽ.& i l.fi.in fi.j.eo.& i l.nfam.j.de test.& i l.hi q ad ciuilia. đ appel.Ang.ħ, ꝙ tñ dicit Bar.puto verũ,[e] ꝑ rõnẽ suã quã vid, cui addo bonũ tex.in l.sed & si ꝑ ꝑtorẽ.§.si dũ decreto.cũ gl.ff.ex q. cau.ma.limita vt ꝑ Bal.in d.l.hi q.Reliqua circa hoc vide ꝑ Anto. de But.in d.c.g.ꝑpetuũs.¶ †In ea.ibi, quãdiu abfuerat a ꝯrio sensu innuit gl.ꝙ ille q pñs fuit tpe actorũ & fuit negligẽs in faciẽdo sibi fieri copiã, nõ debet ei postea dari terminus ad accipiẽdũ copiã fm Bar.& Ang.ħ ꝙ est no.Sed ꝯtriũ tenuit hic Fulge.& Frã.de alberg.q̃a ꝯtumax nõ dř eẽ melioris ꝯdõnis q̃ nõ ꝯtumax.arg.l. nõ solũ.ff.de noxa.& l.seruus.ff.ꝙ vi aut cla.Pau.de Cas.idẽ tenet ñ.si appareret ꝙ ꝑ caliniã peteret, vt q̃a iudex esset in calculo ferẽdę snię,& ille peteret terminũ ad recipiendũ copiã, nã isto casu ꝑcederet dcm̃ Bar.q̃a p̃sumereť ꝙ cã differẽdi faceret.adde ꝙ Ang.in d.§.editiones.in pñ trãsit cũ Bart.ꝑ id ꝙ no.ibi gl.similis illi.s ñ ista opi.nõ bñ ꝑbať lege,& iõ verior vř opin.Ful.& Pau.de Cast.ꝑ quo bñ facit ꝙ no.gl.i.c.j.in verbo req̃situs.de sent.excõ.in vj.q̃a vĩ velle ꝙ post lapsũ terminũ sẽp possit peti copia actorũ, ꝑ hoc facit.l.ij.§.vt lit.pẽ q̃ indistinctè vult dari copiã actorũ non obst.ꝙ fuit negligẽs,& ꝙ ꝑ ꝑ hoc litis expeditio lõgior fiat, q̃a tñ deo ꝙ ꝑ ꝑ hoc tenebiť ad oĩa dãna aduersario, vt.l.nõ ignorat.j.de fru.& lit.expẽ.Nõ ob.hęc gl.q̃a põit facta ꝯtingẽtiã.vel meli⁹ dic ꝙ hęc gl.nõ dicit id ad q̃đ allegať ꝑ Bar.nã nõ dicit ꝙ ei q diu absens fuit,& postea cõparuit deť copia actorũ, sed dicit dari copiã actorũ i casu l.ꝑperãdũ.§.& si q.dẽ j.de iudi.vbi non dř ꝙ absens cõparuit,& petient copiã, sed ꝙ iudici dñt dari acta.¶ † In ea.ibi tertio &c.Ex hac lectu.no.fm Bar.& Ange.ꝙ qñ nouus iudex deputať loco prioris corã eo ꝑducenda sunt oĩa acta facta corã p̃decessore.alias.n.snia lata nõ visis actis nõ valeret.l.hęc aũt.§.j.i vers. liq̃re.q̃b.ex cau.in poss.eat.sed Bal.& Fulgo.hic ꝯriũ tenẽt, q̃a nõ debet fieri noua ꝑductio actorũ corã successore cũ in successorẽ trãseat instãtia.& dicať eẽ idẽ iudiciũ.& habet iudicare ex ijsdem actis.l.ꝑponebať.& l.mortuo.cũ glo.ff.de iud.Pau.de Cast.h.d.ꝙ hęc opi.est melior q̃ opin.Bar.q̃a postq̃ semel acta facta sunt corã vno iudice, nõ req̃riť ꝙ iterũ ad tribunal corã codẽ iudice vel successore compareať.& verbo dicať reꝑduco acta facta &c.& ꝙ ista reꝑductio noteť in actis, licet hoc req̃ratur qñ ꝑducũť instrã vel alię scripturę.satis est ergo ꝙ semel acta facta fuerũt corã iudice.all.no.ꝑ Inn.in.c.cũ in iure.ad fi.de offi.dele.bñ fateť ꝙ req̃riť ꝙ exhibitio realis actorum fiat ipsi successori, & cui licet iudici vt possit ex actis instrui q̃a nisi acta videreť, snia esset nulla.l.ꝑperandũ.§.& si q.dẽ.ibi, acta respicere.& ibi no.Bar.j.de iud.¶ † Subdit hic Bal.ꝙ illud ꝙ dicit hic Bar.s.sniam latã nõ visis actis eẽ nullã, debet intelligi nõ visis actis.s.substantialibus iudicij.puta libello litis ꝯte.&c.secus in actis ꝑbatorijs q̃a nõ sunt de substãtia. patet q̃a iudex appellationis ex ꝑbationib⁹ corã eo factis ꝯfirmat primã sniam, q̃ tñ tenebat licet lata esset sine probationibus illis alle.l.fi.& ꝙ ibi no.ff.ꝙ cum eo.facit.l.ꝑ hanc.j.de tẽpo.app.Adde primo circa id q̃đ primo dictũ est de noua ꝑductiõe ꝙ verior vř opi.[f] Bal.& Pau.de Car.& fm illã intellige.gl.in.§.fi.in versi.hi.ff. de ꝑba.& ita dicit Bal.i lect.ordi.ꝙ ex illa gl.colligiť ꝙ nõ ẽ opus ꝑducere acta facta corã eodẽ iudice.sed Bal.in repe.anniq̃s dicit ꝑ illã gl.ꝙ acta corã illo iudice facta debent ꝑduci re & verbo, ꝙ intelligo qñ facta sunt corã alio cuius scđs iudex nõ esset successor.alias sec⁹ ꝑ superi⁹ dicta & ad dictã op.quã tenui pñt adaptari verba Bart.hic.¶ †Scđo adde circa illũ passum an snia lata ñ visis actis sit nulla ꝙ Bart.in l.ij.in prin.ff.de iud.idem tenuit ꝙ hic, & idem hic tenet Francisc.Tigri.per d.l.hæc autẽ.& Antoni.de Butr.in.c.ecclesia.de consti.concludens ꝙ snia lata non visis actis ẽt ꝑbatorijs sit nulla per.c.cũ Bertoldus.de re iud.tñ fm Inno.in d.c.ecclesia.& text.in.d.c.cũ Bertoldus.nõ dicit ꝙ snia sit nulla, sed irritanda, q̃a erat iniqua. nihilominus fateť Imo.ꝙ sit nulla, tanq̃ lata videať sine causę cognitione, q̃ est de substãtia iudicij.l.à.cã.j. ad transa.l.iudices.j.de iud.leg.ij.de sentẽ.ex breui.reci.&.l.ex stipulatione.

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dipl.Fama. Vide Iaſ.hic,& Felv.in.c.qualiter & quãdo.in prin.de accus.& vide Bart.veronen.in consi.lxvj.incip.deuenit.vbi plenissimè.

b Frãc.Cur. ¶Vt lite pen. Adde tu pro hoc bene facere ꝙ no.idem Bal.per illũ tex. in l.cũ falsum.ff de acqui.hære.

c Frã.Cur. ¶Quinto fallit. Adde tu,& limita sexto nõ habere locũ i allegationibus iuris, quorũ copia nõ debet dari parti aduersę.ita Ro.sin.suo cclxxij.inci.fuit interrogatus dominus meus.itẽ limita nõ habere locũ i indicijs receptis super inquisitione generali pro informatione curiæ ita Ang.in l.qõnis.ff.de q̃õ.quia nõ præiudicant nisi reiterentur in spali inquisitione, vt Per Bart.in l.fi.ff.de quæst.

d Frã.Cer. ¶Bart. Adde tu ꝙ hoc dictũ Bar.debet intelligi bina prius monitione p̃cedẽte ita Ang.in.§.si q̃s aũt.ꝑ glo.ibi,in auc.de hęre.& fal.& ꝑ eũdẽ in.§.quis aũt pro redemptione in auc.de eccl.tit.licet non firmet per Ang.are.in tra.male.in verb.nec nõ ad q̃relã.& per eundem in rubr.instit.de excep.consi.xiiij.incip.came.cclxix.incip.vt quis post terminum.& Alex.in consi.cviij.in fi.in j.volum.pro quo facit ꝙ dicit Bal.in.c.j.de milit.vas.qui contu.est, vbi pp vnã contumaciam quis nõ debet iure suo priuari, vide Alex.i.l.fi.ff.de ferijs.& Ro.in l. q̃diu ff.de acqui.hære.vbi tenet contra Ang. ¶Vide Fel.plenè in d.c.qui perpetuus.de fid.instr.

e ¶Verum. Adde Lap.all.x.in fi.qui hic à nemine allegatur. & aliã ꝑacticã per eundẽ all.lviij de quo ẽt per Fed.consi.cx.

f ¶Opin.Tu dic ꝙ opi.Bart.sequitur Lu.ro.consi.c.à nemine hic all.dũ consuluit super statuto disponente ꝙ appellatio debeat.j.octo dies p̃sentari iudi.alio existente statuto ꝙ a die eleuationis actorũ fiende potestati præcedenti vsque ad diem resignation.s eorundem fiende nouo Rectori non currant tempora aliqua iudici, nec partibus, & ibi latius vide.

pulatione.j.de sent.not.gl.in l.prolatā.e.tit. & iō vbi appareret ex breuitate[a] tēporis, q iudex subito ꝓcessisset ad sñiam, & sic nō poterit acta mature videre, sñia esset nulla tanq̄ lata sine causæ cognitione. ita eleganter decidit Bar.in d.l.prolatā.et.d.l.ij. & c.cum ex līis.de restit.in integ.quod deīn vbiq; sequunt Doc. & maxime Ant.de Bu.& Mod.in c.ij.de re iud.& in c.post electionē. de ꝯces. ꝑbē.& in c.vestra.post medi.de coha.cle.& mul.& in d.c.eccl̃ia.& Pet.de Anch.in c.j.de re iud.in vij.Inn.ēt in d.c.cū Bertold.in vers. ꝓcessimus.quē sequit Bal.in l.ab eo.j.quo & qñ iud.vbi vult q sñia lata, nō visis ꝓbōnib.sit nulla. Sed Ant.de But.in d.c.cū Bertol.dicit h̄ esse verū, si lata sit ꝯ abntē[b] ꝑ ꝑsente, q dolose tacuit ꝓbōnes ēē factas, cū illud sciret. p l.si ꝑtor.§.j.ff.de iudi.& p no. p Inn. in c.si.de accu.secus si sit lata ꝯ ꝑsentē, quare sibi imputet, si iudici ꝓbōnes nō ostēdit. sed dic q esse potuit q iudici ꝑsentauit acta, q tñ videre nō curauit. & sic de cā nō cognouit. vñ cōcludo q si sic, in dubio ꝑsumet̄ sñiam eē latā visis actis, & cū causæ cognitione, dūmodo iudex iudex ꝓcessissent parte ꝑsente, & citata.c.in ꝑsentia.de renūc.iuncta l.in causę.§.in cā.ff.de min.no.firmat Bar.in d.l. prolatā. ¶ Sed si expſſe apparet q iudex nō viderit probōnes, nō tenebit sñia tanq̄ sine causæ cognitione, vt dixi, ēt si iudex ignoraret acta fuisse facta, p c.cū olim.de re iud. & no. Bar.in l.q institit.in fi.de re ind. Nō ob.c.cū Bertold.in ver.irritanda, quia exponunt.i. irrita nuncianda, vel irritanda, quatenus de facto ꝓcessit, vt exponit gl.in l.j.ī ver.infirmabit.ff.de fer.& in sīl gl. ī c.auditis. de elec. aliqua ēt circa hunc articulū vide p Bar.in l.si finita.§.Iulianus.de dā.infec.& in l.multū.de cōdi.& demon.& Bal.in l.falsus. de furt. & in l.ij.de spor.& in l.gñaliter.§.his de ꝑsentib.in fi.j.de reb.cred. & in auc.matrian fi.qñ mulier tut.offi. p do. Ant.in c.cū dilectis.de dolo & cōtu. p do.Card.& Pet.de Anch. in clem.ij. vt lit.penden.

10 ¶ †In gl.ij.ibi, dū dicit, de actis &c. hanc primā sol. tenet simpliciter Cy.Iac.Bu.Ray.Sal.& Flor.hic.sed Odof.& Fran. Tigri. tenent simpliciter secūdā sol.Bar.vero hic, quē simpliciter sequunt Fulg. & Pau.de Cast.& idē Bar.& Ang.in d.§.diuus.tenent ꝯ gl.s.q §.diuus.intelligat tā in actis, q̄ in instrumentis. Et tunc nō ob.ille tex. quia h̄ debet intelligi, qñ petebat q notarius, seu officialis, seu tertius exhiberet acta criminalia fisco vel alteri petenti. Nā exhibere debēt, vt hic.& sentit glo.in d.§.diuus.in ver.agat.in prin.& in ver. sed quilibet &c. q est singulare fin Ang.ibi.sed qñ petit per fiscū, q aduersarius suus, nō dico tertius vel notarius, exhibeat. tūc aut acta vel instrā sunt ciuilia, & cogit exhibere, vt in prin.c.priuilegio fisci, per illū tex.& in l.ij.ff.e.aut sunt criminalia, & tunc non cogit exhibere, quia tunc nimis graue est. l.de minore.§.tormenta. ff.de q̄ō.ita loquit §.diuus.in fi. ¶ Fallit in casu quē ponit h̄ Bart. s. qñ seruus posset ꝯ dñm torqueri, vt hic per eū. ¶ Itē fallit vt puto qñ originalia essent deperdita, p ea q̄ dixi in tex. & ista opi.magis placet, quia licet §.diuus.loquat i instris. tñ eorū appōne veniūt acta, vt dixi in rubr. ¶ In ea.ibi, p vtraq; parte &c. circa hoc vide notabile verbū Bal.hic, in prin.& adde not.per gl. in c.fraternitatis.de testi.& p Spe.in tit.de teste.§.sequit.in prin. ¶ In ea.ibi, minor iuret &c.l.ij.§.q obseruari.j.de iur.cal.dic vtibi p gl. ī ver. scire pos.& ibi Bart. ¶ In ea.ibi, itē an eis &c.q̄rit glo.an acta facta inter duos litigantes habeant effectū quo ad alios, in quo cōis conclo est vna cū gl.q nō, vt.j.res inter alios acta.per totū.& l.ij.j.quib.res in c.inter dilectos.vers.nec attestationes.de fid.instr.

11 ¶ †Secunda c cōclo est, q in casib. in quib. sñia lata inter duos.[c] facit ēt ius quo ad alios, q casus hñr in l.sępe.cū mā.ff.de re iudi. eadē rōne faciēt fidē inter alios. ¶ Quia q iudicat de sñia, iudicat & de alijs actis, d.c.inter dilectos.vers.nec attestationes.c.at si clerici.de iudi. l.añpen.ff.de manu.not.Bar.in d.l.sępe.in x.q cū cōcor. quas ats ibi dixi. ¶ Quod est verū ēt in cōfessione nō solū in alijs actis probatorijs, quia cōfessio p sñia hr.l.j.j.de cōfess.m Bar.hic in fi. & idē Sal. hic, & Bar.in d.l.cū lite.ff.iud.sol. ¶ Pro quo allegat l.liberinus.j.d lib.cā. Adde q ꝯriū tenet Bar.in l.si perlusorio.§.j.in vers.q̄ro quid si ille &c.ff.de appel.d.l.à sñia.§.j.eo.tit. vbi transactio hæredis super cā testamenti nō nocet legatarijs, quāuis secus sit in sententia. ¶ Vnde pro vera cōclu.dico q aut ille q ꝯfitebat in cā, erat principalis, ad quē cā spectabat. & tūc cōfessio eius ꝯ ipsum ꝑiudicat quo ad oēs in casib.in quib. sñia lata ꝯ eū ꝑiudicasset quo ad oēs. ita loquit prima opi.Bart. ¶ Facit l.posthumus. §. si quis ex bis.ff. de inoffi.testa.& no.in c.cā.q fil.sint legi. Aut q̄ris an cōfessio eius ꝑiudicet alij, & ꝓcedit opi.ꝯria p d.l.à sñia. & hoc vltimū ēt tenēt Anto.de But.& do.Abb.in c.pen.de re iud. vbi ipugnat opin.Cy. in l.j.j.de confes.in vij.q & dixi in d.l.sępe.in qōnib. aut dic q confessus est in cā principalis, ad quē cā pertinebat. & tunc confessio eius ꝑiudicat principali ad quē cā ptinebat si sciuit, & passus est illū esse in lite, vt in casibus.d.l.sæpe, per rōnē illius l. prout ēt ibi tenui.& i lege illa posui plura quæ hic ponit Bal.iō nō hic repetā.

12 [e] †Tertia cōclo est q acta & probationes factæ inter alias ꝑsonas d facient qualēqualē probationē ēt inter alias ꝑsonas.[d] vt hic in gl. & l.si duo.in prin.& ibi no.ff.de iureiur.l.à sñia. in prin. & ibi not. ff.de app.& quāta sit illa qualisqualis probō.& cuius effectus, videoino Ant.de But.in c.quāuis.de re iud.& Bar.in l.admonēdi. in vers.q̄ro quid si dicta testiū. de iureiur. & Gul.de Cun.in d. l. si duo.& ibi gl.in verb.authoritatis.& plene dixi in d.l.sępe.in gl. & circa hoc dicit not.Bal.hic, q acta inter alias ꝑsonas faciūt qualequale ꝑiudiciū tertio.ita demū si tertius habet ius cōnexū cū iure illius, q fuit in lite.exēplū in l.sed si possessori.§.fi. in vers.nihil. & i l.seq.ff.de iureiur. Nō ob.si dicet̄ q ibi loquit in probōne priuilegiata.s.per iuramentū, quia hæc rātio tollit per d.l.si duo.in prin. quę simpliciter loquit in iurō.& istud ēt tenet hic Cy.Ray. & Ange.quod est bene no.p limitatione huius gl. cū simil. & hoc sit p quarta cōclu.

13 ¶ †Quinta conclusio est, q licet acta facta in vna cā non faciāt regulariter fidē in alia inter diuersas personas, vt dixi. Tñ fallit in casu quē posuit Bar.in l.eos.in prin.ff.de fal.vbi dicit q non obstāte dicta regula, dictū vnius testis in vna cā faciet fidem ꝯ eundē testē deponentē ꝯriū in alia causa inter alias personas, per illum text.in ver.de imprudentia.& ita dicit tenere Inno.in c. veniens.de testib.& not.plene Anto.de Bu.in c.cū in tua. de testi. vbi declarat q dictū talis testis vt falsarij in neutra cā fidē faciet.& in simili no. Fed.in consi.ccl.inci.Do.Alexan.

14 ¶ †Sexta cōcl. q vbi quæritur de probando an acta sint facta non de effectu actorum, acta fidē faciunt in alio iudicio, vt hic, per Bart. in l. cum lite.iudicatū solui.cū quo transeunt oēs.

15 ¶ †Ex quo inferebat Bald. hic, q sñia lata super excussione facta ꝯ principalē debitorē faciat fidē ꝯ fideiussorē. Bene facit, quia acta inter alias personas faciunt fidē quo ad præparationē alterius iudicij, licet nō quo ad decisionē, vt no. dicit Lu.c.de Are.& Bal.in l.j.in fi.j.de aduo.diuer.iudi.& in l.4.per illū tex.j.vbi cā fiscalis.& in l.si quis homicidij. in princ.j. de accu.& in l.ij.in iij.not.j.de fid.instr.& in l.j.j.ne fil.pro pat.& in l.ingenuus.in fi.ff.de sta.ho.Sed in hoc Bal.nullo mō vr bene dixisse, quia ꝓcessus excussionis factus ꝯ principalē ita demū facit fidē ꝯ fideiussorē, si fideiussor citatus fuit. sm magis cōem sñiam, per l.si deserta.cū si.C.si propter pub.pen.vt no.Bar.& alij in l.decē.cū concor.ff.de ve verb.obli.ergo si citatus nō fuit, nō poterat agi ꝯ eum virtute dictæ excussionis. Si aūt citatus fuit, non dicent acta inter alias personas, immo dicent acta ēt cū ipso fideiussore citato. acta enim inter quoscūque facta alteri citato ꝑiudicant, vt not.glo.in l.cū miles.§.j.ff.qui.ex cau.maio.per Bart. in l.cū filius. in prin.cū simi.ff.de verb.obl.& n.Cy.in l.4.ad fi.j.de aduo.diuer. iudi.& sic patet q ēt respectu ꝑparatorij non procedit illud quod dicit Bal.in dictis locis, propter ea quæ not.Barto.in d.l.decem.& vide ēt per Bar.in l.præuaricationis.ff.de præua.Nec ob.l.l.j.j. vbi causæ fiscales.& l.in cognitione.ff.ad Syll.per quas se fundat Bal. quia responde vt per Barto.in d.l.cum filius. Nec ob.q not. Bart. hic, quia in quæstione Bald. tractatur de effectu actorum, scilicet an probetur ꝯ fideiussorem legitimū factam esse excussionem, adeo q agi possit ꝯ eū. & vtrum sententia lata cōtra principalem condemnatum in decem probet ꝯ fideiussorē, q principalis erat debitor in decem: tangit Bald. hic, dixi plenius in d.l. cum filius. seu in d.l.decem.

16 ¶ †Septima conclusio est in casib. in quib. probatio facta inter alias personas nocet alteri. illud est verum in ꝓbatione vera. secus in ficta, quia illa non egreditur illam causam in qua fuit facta. vt est text.notab.in l.secunda.§.primo.ff.de iu.fis. no. Bart.in l.eius qui delatorem.circa fin.prin.eod.tit. & Bal. hic, qui dicunt & bene, q nō faciet fidem in alia causa, etiā inter easdem personas, per d. §.j. In alijs autem circa hunc primum articulū transeo cum eis, per Doctores hic. Secundus principalis articulus circa nota. per hanc gloss. est, an acta in vna instantia faciant

ADDITIONES.

a ¶ Fr. Cur. Breuitate. Adde tu Pet.de Anc.idē tenere ī cōs.cxxxvj. & ī cōs.cxxxviij. & vide eundem Petr.in cons.lxxxvj. vbi dicit idē in datione curatoris, & decreti interpositione. Mod. in c.ecclesia sanctæ Marię de consti.& eund.Alex.in cōs.33. in j. vol.vbi dicit idem esse in interlocutoria præiudiciali, & decreto iudicis. idē Ang.Are.in §.admonendi.instit.qui.alie. licet, vel non.& idem Alexan.in cōsi. ccxviij in ij.vol. vide tamen Panor. pro limitatione in d.c.literis.

b ¶ Absentem. De hoc vide per Fran.de Rampo.inter cons.Cald.cons. viij.de re iud. per Pet.de Anch.cons.cclx.per Ant.de But.cons.xxvij. per Ang.cons.cclxxxviij.

c ¶ Inter duos. Vide per Anto.de But. consi xxxvij.

d ¶ Alias personas. Quid aūt si acta, & probationes sint factę coram arbitratore inter alias personas, an præiudicent alijs, vide Franc.de Are.consi.lxxxvij.& ibi an testes examinati ad æternam rei memoriam, emptore vocato, noceant venditori. & an cui noceat sententia, noceant acta, vide per Ludo.Ro.cons.cccxxij.& vide Fran.de Are.ī.an sententia lata ꝯ principalē, noceat fideiussori, & qñ quis possit appellare à sñia rōne qualisqualis ꝑiudicij, vide Lud.Ro.cons.cccxliij.& an probationes factæ in vno iudicio faciāt fidē in alio, vide per do.Ant.de But.cōs.37.

¶ Vide Ias.hic, an acta facta in vna causa quo ad alias personas, fidem faciant in alio iudicio. & vide Fely.in c.causam quæ.el ꝑ extra de testib.

faciant fidē in alia inter easdē psonas in quo adhæreas dictis per Bar. h. & in l. ij. j. de fru. & li. expē. & i d. l. cū lite. additis cōclu. j. scriptis. ¶ 17 †Prima, q licet cōis cēa sit, q perempta instantia, acta ordinatoria iudicij nō pereāt quo ad effectus q non respiciunt instantiā, putà quo ad effectū interrumpendæ pscriptionis, seu quo ad inducēdū vitiū litigiosi, vt not. gl. i l. pperādū. §. j. in ver. iudicij. j. de iudi. vt probat in l. fi. j. de præscri. xxx. ann. & no. Bar. in dictis locis. Tn̄ fallit vbi instātia nō perijsset tēpore, sed eo q partes renunciassent in totū cāæ per trāsactionē. tex. est no. in l. postq̄. de pac. & in l. cū mota. iuncta gl. j. j. de trāsa. quā gl. ibi ad hoc subtiliter induxit Bar. qd̄ est mēti tenēdū sm eū ibi. idē no. gl. in l. j. in ver. omissa. & ibi Bar. j. de pscri. lon. tēpo. & no. gl. fi. in c. significauerūt. de test. quā ibi ponderat do. Abb. ¶ Secūda cōclu. q vbi esset pnunciatū libellū fuisse ineptū, & reus sit absolutus ab obseruatione iudicij, 18 & sic pereat illud iudiciū, pereunt etiā oīa acta † ordinatoria illius iudicij quo ad effectus pxime dictos. ita dicit Bal. eleganter in l. ij. j. de fru. & lit. expen. dicēs ita tenere Host. & Io. And. in c. cū cāni. de testi. Pro quo allegat, quia iudiciū male fundatū pscriptionem nō interrūpit. vt no. gl. in l. si pater. j. ne de statu defun. & per glo. in auc. offerat. j. de lit. cōte. Acta nō pbatoria per talem sniam super ineptitudine latā nō pereūt. de hoc nō allegat nisi no. dictū Host. in c. cām. el j. de testi. Sed ɔ̄riū volt Bal. in l. si patronus libertā. ff. de iureiur. Sed potes intelligere dictū Bal. q probōnes super inepto a libello nō valēt. s. quo ad hoc vt possit ferri sententia [a] in illa instātia. c. examinata. de iudi. & ibi no. oēs. & Bal. in l. px. in repetitione Paduana, cū si. ¶ Sed quo ad aliā instantiā, in qua pduceret libellus aptus, valebunt probationes. Ita pcedit dictū Host. quod tn̄ 19 nō puto esse sine dubio. ¶ †Tertia cōcl. q licet perempta instantia non pereant acta quo ad introducendū vitiū litigiosi, vt dixi, tamē hoc verū quo ad respicientia personā ipsius litigantis, quia ille ɔ̄ quē lis cōtestata est, ipediret ɔ̄ lit. cōtest. pscribere illā rem minori spatio. xxx. ann. sed quo ad effectus respiciētes rē, vt si post peremptionē instātiæ alienet, certe ɔ̄ctus nō erit nullus, si alienatio fuisset facta instantia non perempta, iuxta l. fi. j. de litig. tex. est vbi hęc pbant sm vnā lec. in l. j. j. de pscr. lon. tēp. & ibi gl. in ver. longo tēpore. & not. Bar. in l. j. §. fi. in fin. ff. de litig. & in l. fin. infra de litigio. 20 ¶ †Quarta cōcl. q acta ordinatoria iudicij nō poterūt quo ad aliquē effectū, si sint approbata à Papa. c. præsentata. in versic. iuxta hmōi acta. de testi. & idē dicit ibi do. Ant. si essent approbata à partibus. quod intellige verū in actis quorū validitas pēdere pōt ex cōsensu partiū. secus in alijs sm do. Abba. ibi, & bene. & quæ acta 21 sint illa, habes per Doct. in auct. offerat. ¶ †Et an perempta instātia pereat iurisdō delegata, habes gl. q nō, in c. pen. de iudi. & ibi p Doct. cū concor. ibi allegatis per eos. & per Ang. & Imo. i l. iudex. 22 in princ. ff. de re iud. vbi aliàs dixi. ¶ †Quinta cōclu. q acta pbatoria regulariter nō pereūt perempta instātia, melior tex. q allegari 23 possit. est tex. in d. c. psentata. in ver. expirasse. †¶ Sexta cōclusio q dicta testiū perempta instantia fidem nō faciunt, si publicata non b sunt, [b] vt no. gl. & Iac. de Are. & Bar. in l. gesta. j. de re iudi. & Cy. in d. l. properandū. §. fi. & Bart. in l. j. cū duab. seq. ff. quæ in frau. cre. q ita saluat gl. q̄ est in l. ij. eiusdē tit. no. gl. & Bar. in l. solā. j. de testi. & Bar. hic, & sm Bart. in d. l. gesta. nō poterit iudex alterius instantiæ dictas attestationes publicare, per ibi no, per glo. & idē tenet Bal. hic. & Nico. de Mata. & Bal. in l. si j. de testi. ¶ Contrariū tenet ipsemet Bar. in d. l. cū lite. s. q iudex alterius instantiæ possit publicare & fidē facere. ita dicit pcedere dictū Inno. in c. Albe. de testi. cum Bar. trāsit Raph. in d. l. cū lite. ¶ Sed Ant. de But. in c. cām. & in d. c. Albericus. tenet q iudex alterius instantiæ non poterit publicare ad finē, vt in alia instantia fidē faciāt. sed debebūt testes iterū produci, nisi essent mortui sm distinct. positā i l. fi. j. de testi. ¶ Pro quo all. tex. in c. cū cām. el j. in fi. & ibi gl. in ver. habere voluerūt. eo. tit. idē tenet Bal. & Saly. in d. l. gesta. per d. l. fi. do. Abb. in c. cām. tenet cū Bar. in d. l. cū lite. & dicit q tex. in d. c. cū cāio, i fi. nō probat opi. do. Ant. vt patet ex ibi no. per Doct. q intelligūt illū text. in testib. corā arbitro receptis. Istā opi. sequit et Imo. in d. c. cām. ne pbōnū facultas angustet. arg. l. qm̄. ā. de hære. Mihi placet opi. do. Anto. & sequaciū, per d. c. cām. cū gl. bene facit q no. Bar. in l. admonēdi. in 24 versi. quæro quid si dcm̄ testiū &c. ff. de iureiur. ¶ †Ex quo infert q qn̄ attestationes nō sunt publicatæ, tūc illud q dr̄ in arbitro i d. l. fi. j. de testib. habebit locū in iudice à maioritate rōnis. sed qn̄ sunt publicatæ attestationes corā iudice, hēret locū illud quod dr̄ in d. l. fi. quia attestationes in illis faciunt fidem in alio iudicio inter alias personas. d. c. cām. el j & d. l. gesta. sm Bart. in l. ij. §. j. ff. vi bon. rap. & in d. l. cū lite. & Inno. in c. cū tua. de test. & Iac. But. & Bar. in l. per hanc. ad fi. de tēpo. app. & Imo in d. c. cām. & Iac. But. & Bar. in d. l. fi. & ibi assignāt rōnē, quia testes publicati corā iudice, indistincte fidē faciūt in alio iud. cio. Secus in receptis corā arbitro, vt ibi per eos. quāuis Bal. & Ang. in d. l. pperandū. §. j. in fi. voluerint ɔ̄riū. s. q attestationes publicatæ corā iudice nō faciunt maiorē fidē, q̄ corā arbitro. pea d. l. fi. put et tenet glo. in d. l. properandū. §. fi. & nō bn̄. vt ibi per Cy. & Ang. & istā opi. sequit Fulg. & Pau. de 25 Cast. hic. ¶ †Vltima conclu. q attestationes nō publicatæ in instātia principalis cāę fidē faciāt in instātia succedenda primæ. s. in cā appellationis absq; alia publicatione sm Pau. de Ca. hic, dicentē q ita eleganter voluit Bal. in d. l. prolatā. in fi. Adde q idē vult Bal. in vij. coll. recte intuēti. & in d. l. gesta. & in titu. de pace constan. in vers. in causis. & do. Abb. in d. c. cū cām. Qui p hoc all. no. per Bar. in d. l. platā. pro hoc pōdero gl. in d. l. gesta. in gl. j. in fi. dū dicit de successore. nā iudex appellationis dr̄ successor primi iudicis. l. cū 26 apud. in ver. substitutus. ff. iud. sol. ¶ †Tertius principalis articulus est, an acta facta in vna cā, in qua nō perijt instantia, faciant fidem c in alia cā separata inter easdē psonas. [c] & dic, aut quęrit in actis factis corā arbitro, & fidē facient seruata simpliciter distinctione. l. fi. j. de testi. Aut quęrit de actis corā iudice factis. & cōiter cōcludit q fidē faciūt. d. c. cām. l. iubemus. j. de lib. cā. & d. l. cū antea. in fi. cū distinctione tn̄ an fuerint publicati testes, an non, sm quod dixi i superiori artic. Fallit si hęc cā nō tēderet ad eundē effectū cū prima, sm Bart. in d. l. cū lite. q dicit se ita dixisse in l. j. §. j. ff. vi bo. rap. Et idē h̄ dicit Ang. per c. veniēs. el ij. de testi. & et sequit Fulg. h̄, & Ant. de Bu. simpliciter in d. c. cām. Sed istud nō vr̄ bn̄ dictū. & reprehendit hæc opi. p ipsummet Bart. in d. l. ij. vi bo. rap. & rn̄de ad d. c. veniēs. vt ibi per eū bene loquentē. Quapp Cy. & Bal. dāt hic meliorē doctr. dicētes q acta in vna cā faciūt fidē in alia inter easdē personas, qn̄ pcedēs cā sic se hēt ad secūdā, q snia lata in vna parit exceptionē rei iudi. in secūda, vt patet ibi sm eū in l. ex duobus. §. colonus. ff. de iureiur. & in l. fundū. ff. de except. alis secus, vt l. sed si ante. iuncta l. pced. ff. de excep. ¶ Istud et pbāt iura all. per Bar. in d. l. ij. vi bo. rap. in versic. quæro verū pbōnes &c. iunctis his quę dixit ibi in ver. venio ad lecturā Pla. Et istud est tenendū, licet do. Abb. nō facta mētione de opi. istorū p leuissimas rōnes dicat se putare q et qn̄ causæ sunt oino separatæ. & sic snia lata in vna nō pariat excep. i alia. Tn̄ acta pbēt in alia cā, & nō bene. Quia rōa est q illi cui prodest, vl̄ nocet snia, debēt prodesse & nocere acta, & nō aliter. ¶ Hāc cōclu. tn̄ intellige verā pterq̄ in pbōne facta p cōfessionē. qa sm Bal. h̄, illa indistincte pbabit in alia cā inter easdē personas. Vn̄ cōfessio facta in ciuili piudicadit in cā criminali. alle. l. locū. §. si quis. in ver. admissum eius magis manifestet. ff. de tab. exhi. Idē tenet Io. An. & alij in c. per inquisitionē. de ele. per l. gn̄aliter. in fi. in rōne sui. j. de non nu. pecu. not. Doct. in c. ij. de or. cog. & Anto. de Bu. in c. cū dilectus. de capel. mo. Quod est verū i d cōfessione principalis. secus in cōfessione pcuratoris, [d] quia in eo cessat rō posita i d. l. generaliter. & sic nō cessabit dn̄o in alia cā. ita eleganter voluit Cōpo. & Io. An. in d. c. per inquisitionē. & Spe. in tit. de cōfes. §. nūc videndū. ver. sed nunquid pfessio. & Pau. de Lea. in c. fi. de cōfes. qd̄ est bn̄ no. sm Ant. de But. & Imol. in c. j. vt li. nō 27 cōte, & plenius p d. Ant. in d. c. per inquisitionē ad fi. ¶ †Est & alia circa hoc cōcl. no. q cōfessio facta i vno iudicio nō nocet in alio et inter easdē psonas, si ɔ̄ illā cōfessionē fuit in primo iudicio pnune ciatū. [e] gl. est no. in auc. itē possessor. in gl. fi. j. q po. l pi. ha. de cuius gl. veritate dubitat Bar. ibi, p p h̄ no. Sed ipse melius declarauit in l. Papi. §. sed nec ipuberis. ff. de inof. test. intelligēdo illam gl. prout ego dixi. Pro quo all. l. Aurelius. §. fi. de lib. leg. & idē tenet Inn. i c. mulieri. de iureiur. & Bal. i auc. sed nouo iure. i fi. de pe. iu. q male 28 iud. & in l. si quis in hoc genus. de epi. & cle. ¶ †Ex his infert ad q. an si latro inquisitus d̄ furto ɔ̄fiteat Tino abbti subtraxisse librū, an talis ɔ̄fessio faciat plenā fidē in fauorē Tij absentis. Bal. h̄ dicit q sic. Adde Io. An. plenius idē tenētē in addi. Spe. i tit. de accus. in iij. par. in §. qualiter. quia iudex repræsentat psonā absentis, & ei acquirit. alle. in simili no. per glo. in auc. matri. ver. Velleiani qn̄ mu. tu. off. idē tenet Ang. & Imo. in l. defuncto. de pub. iu. & Ang. i d. l. j. de priua. delic. & adde q not. Bald. in l. j. in vlt. char. j. de tu. ch.

Alia

ADDITIONES.

a ¶Ferri sententia. De hoc vide eundem Alexan. cons. lxxxviij. iij. lib.

b ¶Si publicata non sunt. Vide Iaś. hic, & Fel. in c. vtrūq; el j. ex. de testi. & vide apostill. Alex. in l. ij. in ver. de effectu. ff. de iudi. in addi. Bart. & ibi dixi.

c ¶Personas. Vide Alex. cons. xcvj. & ibi an confessio facta in iudicio summario faciat fidem in plenario. in j. vol. & per eund. in cons. xix. in iij. vol.

d ¶Procuratoris. Adde tu Fran. de Aret. cons. xij. quod non facit fidem, quando est facta ad diuersos fines.

¶Vide Abba. & Moder. in c. j. vt lit. non contest.

e ¶Pronunciatum. Addas q voluit Lud. Ro. cons. clxvij. vbi dicit q confessio à lege vel iudice reprobata, nullum robur habet, vt est illa quæ fit in tormentis, non præcedentibus indicijs.

Addas tñ q cōfessio facta coram iudice incompetenti, puta per clericum coram iudice seculari non faciat fidē cora ecclesiastico quo ad condēnationem, tñ facit tale indiciū, vt ex illa possit cōpelli ad persistēdū, & perseuerādā in illa corā ecclesiastico, vt plene h̄r per do. Abb. & Doct. in c. at si clerici. el pen. de iudi.

29 ¶ †Alia est ɔclus. ꝗ probationes factę i iudicio summario non faciunt fidē in plenario.d.c.veniēs. facit l.pen.cū gl. ff. de his q. sunt sui vel alie.iu. ēt si i iudicio summario ꝓbationes fuerint plenariē recepto ſm Bal.& Flo.& Ang.in l pe. Sed in hoc vltimo ɔ̄rium tenuit Ja.Bu.in l.ab hostib.§.fi.q d simplr.ff.ex q.ca. ma. Quod demū dicit d. Ant.de Bu.in c.p inq̄sitionē se nescire alibi,& no.ēt Anto. de Bu.in c.ij.in vlt.char.de ord.co.& in c. fraternitatis.in añ pe. co. de testi.& hoc est verius p no.p gl.in d.l.pe.& hoc sequit̄.Ray.in l. quo t pe.j.de testi.mi.& Imo.in c.in lr̃is.de resti.in inte. p quo adduxi[a] plura in repet.d.l.sæpe.in gl.j.circa sextū requisitum.Quid in testib.receptis ad ꝑpetuā rei memoriā, iux.auc.si q.s.j.de test. ɔ̄ quos & in quib.fidē.faciant,dic vt p Inn. in c.significauit.de testi.

30 ¶ †Penultimo inq̄rum Bar.hic circa fi.alleg.d. c. veniens. & l. fi.j. de testi.dic ꝗ scriptum correxit,& melius in d.l.ij.vi bo.Raph.i ver. quæro quid si ille &c.& illud sequitur Ant. de Bu. in d.c.causam. ¶ Vltimo not.ꝗ cautus debet esse ille qui vult se fundare ex actis factis inter se & aduersariū suū in alia cā,q a oportet ꝗ ī ista cā reproducat,alr̄ nō releuaret.ita dicit Bar.i l.nāliter.§.nihil cōe. in ij. q.ff.de acqui. pos. alleg.l. cum antea.in fi.in verbo.vti.j. de arbi.& loquitur Bar. ēt qñ vna dictarum causarum esset conuentionis, & alia reconuentionis[b] ꝗ est no.ſm Ant.de Bu. in c.cum dilectus. in antepe. col. de causa posse. facit ꝗ no. in d. l. quoties. §. fin. in verbo habetur.de probatio. Alex.de Imo.

ADDITIONES.

a ¶Adduxi. Adde & vide tu q̄ hr̄ plene p d. Abb &Can.oēs i c.qm̄ frequēter.vt lit. nō cōtesta vbi etiam habetur,an & qñ possint tales testes recipi lit.non contest.

b ¶Reconuentionis. Adde tu Mathe.not.clx.inci.no.fin.Bar.& Alex.in cons.lxxxij. j.vol.inci.In causa vertente & not.ista quia videntur ɔ̄ doct. Bart.hic, dum tractat de producendis actis coram successore.

Seueri & Antonini. LEX III.

1 *Libellus actoris qui editur reo debet clare cōtinere id super quo litigari debet, si potest tamen emendari & minui sine praiudicio conuenti.*
2 *Libellus actoris pōt emendari ante litē contestatā sine praiudicio rei conuenti.*
3 *Iudicia vniuersalia qua dicantur, & qua generalia, & qua singularia.*
4 *Libellus potest emendari ante litis contest.in iudicijs singularibus.*
5 *Libellus an & quādo possit emendari post litē cōtestatā in iudicijs vniuersalib.*
6 *Libellus regulariter potest emendari ante litem contestatam siue in ciuili siue in criminali.fallit vt in litera.*
7 *Libellus non potest emendari ante litem contest. vbi statutum disponeret ꝗ productio libelli haberet vim litis contest.*
8 *Libellus ante lit conte. non potest emendari quando in eius productione & citatione esset iam acquisitum ius fisco vel etiam aduersario.*
9 *Libellus post lit.conte.regulariter non potest emendari fallit vt hic.*
10 *Libellus potest emendari post litem contest.in iudicio vniuersali aut gñrali,& vbi emendatio fieret addendo vel minuendo qualitatem nec factum.*
11 *Libellus potest emendari lite contest. quando emendatio consisteret in sola declaratione.et ubi libell' eēt inept' nisi lapsum eēt ipsi à iudice vel lege p̄fixū.*
12 *Libellus emendatus an dicatur nouus libellus adeo ꝗ prosit soluenda noua gabella seu data.*
13 *Libellus in actione famosa ex delicto debet exprimere locum,et tēpus delicti, & idem in criminalib alias est nullus.*
14 *Libellus an & quando possit mutari ante vel post litem contest.*
15 *Cumulari possunt regulariter due actiones in eodem libello quando dantur ad diuersa, & ex diuersis causis.*
16 *Cumulatio actionum quando non possit fieri.*
17 *Cumulatio duarum actionum quando fit ad diuersa & ex diuersis causis, an requirantur duo libelli.*
18 *Cumulatio actionum quando fit,et quando fiant duo libelli an iudicetur de ipsis sicut de vno.*
19 *Cumulatio si est prohibita & producatur libellus cumulationis reo non opponente an valeat iudicium.*
20 *Libellus in quo fit mentio de aliquo instrumento, an sit illius instrumenti copia edenda reo vna cum libello ante litem contest.*
21 *Libellum emendans ante litem contest.an teneatur reo ad expensas litis.*
22 *Expensas litis an teneatur reficere actor reo, quando emendat libellum.*
23 *Clausula saluo iure addendi,minuendi, & corrigendi quid operatur.*

1 EDita. †Libellus actoris qui editur reo debet clare continere id super quo litigari debet,pōt tamen emendari, & minui dūmodo hoc fiat sine p̄iudicio conuenti tam in concedendo si opus fuerit facultatē iterum deliberandi an velit cedere vel contendere,quā ēt in refectione expēsarum quas reū p p hoc facere oportet. ita.n.est de mente edicti ꝑtoris,& ɔueniens eq̄ iudicantus cui h̄ ɔmittit̄.h. d. in effectu 2 declaratio patet ex summario & ex gl. ¶ †No. ꝗ actor pōt emendare libellū ante litē ɔt.& h̄ colligit Bal.hic in rep.Padua.ꝗ actor pōt corrigere errorē libelli.ꝗ intelligo verū qñ error erat ille qui ɔcernebat formā libelli,seu aliq d in fauorē actoris.ita loq̄t ista l. sed si i libello aliq d ɔtineret̄ ꝗ esset ɔ̄ actorē in fauorē rei vr̄ actor ɔfit.t.l.cū p̄cū.j.de lib.cau.l.ij.j.q̄ isti.& sub.& si verba eēnt dispositiua nō posset p̄iudicare illa ɔfessio nisi ꝓbato errore.l. error.cū mā de iur.& fac.ign. Si aūt verba fuerūt simplr̄ narratiua,seu enūciatiua, tūc ante li.ɔt.pōt emēdari libellus absq; aliqua probōne. tex.est melior q. sit in iure in l.q. familię.cū gl.ff.fa.erc.post lit.fec' vt ibi.ita dicit Bar.in l.ex hac.in fi.ff.de don.ꝗ est bñ not.ſm no. p Ant.in fi.de ɔfess.Idē tenet Bal.in l.ex his.j.de tes.mil.& in l.j.j. de fal.cau.adie.leg.& in l.error.& in l.si magnū.in fi.j.q. accu. per eūdem in l.p̄dia.j.de p̄di. min. & in l.j.de ɔfes. & in d.l.cū p̄cū. & ex 3 his satis reddit̄ declaratus tex. ¶ †In glo.in verb. emendari.ibi,in vlt &c.q̄ sint iudicia vlia, & quę gñralia, & q̄ singularia, vide plenius per gl.ma.in l.j.in prin.ff.c.per gl.& doc.in c.ij.de libel.obl. p Bar.in l.scire debemus.in prin.de verb.obl. p glo.& doc.in c.conquerente.de off.ord. p Inn.in c.certificari.de sepul. nam illa sunt vlia,q̄ hñt noīa iuris habētia aptitudinē augmēti & diminutionis vt est iudiciū sup hr̄ditate,peculio,dote,& simil.l. hæreditas.ff.de reg.iur.l.vendicatio.ff.de rei ven.l.ꝗ dr̄.in ver.sed dotis.cū gl.ff.de impen.no.gl.in l.Lucius.ff.de fun.instr. gñalia vero dr̄ esse illa q̄. quorū nā venit redditio rōnum, seu q̄ de sui nā sunt implicita ad plura,vt est actio tutele negotiorū gest. l. p socio arbiter. ff. p so. 4 reliqua dr̄ singularia,circa q̄ ēt vide Bal.h̄ i repe.Perusina. ¶ †Itē ex hac prima parte gl.collige ꝗ in iudicijs singularib. emendatio fieri pōt ante lit.ɔte.vt hic,post vero nō p d. l.nō pōt.& l. hacten'. i fi.ff.de aq.plu.arc.nā snīa q̄ ferret̄ sup eo ꝗ post lit.ɔte.eēt additū libello reperiret̄ lata sine lit.ɔt.& sic esset nulla.l. platā.& ibi no.j. de seni.& ista est magis cōis opi.q.cq d dicat Ful. ɔ̄nū tenens.p.§. si minus.in vers.eodē iudicio nō ca.ul.insti.de act. Sed vltra rñsionem gl.& doc.posset rñderi ad illū tex. ꝗ intelligat̄ ante lit.cont. nec ub.verbū,penerit.ibi positū,iuncta.l.amplius.ff.rem rat.hab. q a verb.petitū.regulariter nō importat litis ɔtest. l. itē veniunt.§. petitā.ff.de pet.hær.& l.decem.de verb.obl.ad.l. amplius. rñde vt 5 ibi p Bar. ¶ †Alia ɔclus.colligit̄ ex gl. h̄ ꝗ in iudicijs vniuersalibus post lit.ɔte.pōt fieri emendatio libelli.ꝗ reprehēdunt cōiter doc. hic quia iura alleg. p gl.non dñt ꝗ emendatus fuerat libellus,sed ꝗ lata snīa in pet. hr̄ditatis fit executio iudicis officio ēt in rebus quas reus nō possidebat t pe lit.ɔtest.vt ibi iuncta.l.licet.ff.de pet. hær. & istud venit ex nā actionis proposite q̄ datur ad vniuersale non aūt virtute emendationis,& iō si petijssem dimidiā hr̄ditatis in libello & lite ɔt.vellē emendare libellū, & petere totā,nō possem, sicut nec in singulari iudicio p eandē rōnē nisi ſm Bald. alia pars supetuenisset mihi pendente iudicio ex iure accrescendi q a eam addere possem primo libello ēt post lit. ɔtest.ſm eum hic in repe.Pad.in ver.septimo oppo.&c.& p l.si ꝓponas.§.fi. & l.si non mortis.§.fi.ff.de inoffi.test.ꝗ esset no.si esset verū. tñ nō puto verū q a licet illa iura dicant ꝗ illud ius accrescit, non tñ dñt ꝗ venire possit in eodē iudicio si añ lit.ɔte.petitū non fuit,& iō plus placet ɔclō Sal.& Pau.de Ca.hic.& d.Ant.in c.ij.de lib.obl. simplr̄ dicētium ꝗ si petij partē hæreditatis non possem lit.ɔte.emendare libellū & petere totā.Subdit Bar.hic per p̄dicta ꝗ si in libello petitionis hæred. petij specifice condēnari aduersariū ad certā rem, restituendā post lit.ɔtest.non potero emendare & addere aliā rē, sicut nec in singulari iudicio, & sic vult ꝗ hæc lex. & l. si quo tpe. alleg. in gl. procedat qñ ɔclusio libelli fuit generalis, quia simplr̄ petij me declarari hr̄dem,non obstantib.ɔ̄dictionib.rei, sed Fulg. hic tenet ꝗ immo ēt si ɔclusio fuit specialis, quia petij te ɔdēnari ad restituendū talem rem hr̄ditariā,possim post lit.cōtest. addere alr̄ res à te possessas postq̄ cōprehendunt̄ in actione intentata, s. in petitione hęred.per istam gl.& iura allega.in ea. & ita intelligit ipse,sed non recedo ab opi.Bar.quā ēt vr̄ approbare Spe. in tit.d lib. obl. §. nunc ostendamus.in princ. & hoc quantū ad istud.s.vt super rebus aditurus non possit ɔdēnari ad restōnem, q a quo ad hoc non fuit lis ɔtest.fateor ꝗ pōt declarari agentē esse hæredem vniuersalē, & postea fiet restō omniū officio iudicis lata sentētia. d.l.licet.& declarat Bar.in l.j.in prin. ff. eo. & ita intelligas no. per Inn.in c.j.de lib.obl.& per d. Ant.in c.ij. e. ti. q. videnr̄ prima facie 6 adherere opi.huius gl. ¶ †Ex prædictis sume duas regulas, vnam ꝗ libellus ante lit. contest. emendari potest. ꝗ est verum nedum in ciuili,vt hic,sed ēt in criminali,vt hic per Gul. de Cu. & Bar.h̄ allegantē.l.accusaturus.ff.de adul.& idē no.Bal. in l.accusationē. in fin. j. qui accusare. & hic in repetitione. Perusi.in vj. principali quæsito,saluo eo quod no.Bal.hic in repet.Padua.in vers.ex prædictis collige. s. nisi emendatio saperet in aliqua parte desistentiā accusationis, quia tunc non emendaret impune, nam punietur pœna senatuscon. turpil. ¶ In mutante vero vel non desistente fateor, qđ aliud est in criminalibus quàm in ciuilibus, vt hic per Bar.in iiij.col.& plenius in l.quæsitū.ff ad turpil. & in l. si maritus. §.si negauerit.ff.de adul.hæc prima regula fallit qñ iudici equum non videretur emendationem fieri, vt colli̅r ex isto tex.hic in fi.& sic no. omnes & exemplum vide per Barto. hic in vltimis verbis.

¶ †Itē in

7 ¶ †Itē fallit vbi statutū disponeret q̄ productio libelli haberet vim litis contest. vt not. Bald. in d.l. accusationem. in fin. in l.j. eod. titu. 8 ¶ †Itē fallit vbi ex productione libelli, & citatione facta, est acquisitū ius fisco vel ei aduersario vt est bonus tex. in c. ab eo. & ibi habes exemplū de elec. in vj. & ibi Io. An. facit l. q̄uis. & l. libertus aduersus. & q̄ ibi no. ff. de in ius voc. 9 ¶ †Secūda regula est q̄ post litē cōte. libellus emēdari non pōt, vt dixi, q̄ intellige ēt si vtraq; pars ꝯsentiret. ita dicit Bal. in auct. hodie an si. j. de iur. cal. q̄ reputat notrū est q̄ li. ꝯte. & alij actus substātiales iudicij nō pñt tolli ꝯsensu partiū, vt no. glo. in [illegible] de causis. de offi. dele. & Bar. in auc. offeratur. in pe. q. de li. ꝯte. ¶ Hæc regula primo fallit in iudicio vniuersali seu gnāli fm gl. de quo dic vt s. d. xj. 10 ¶ †Scd'o fallit vbi emendatio fieret addēdo vel minuēdo qualitatē ex qua nō mutaret̄ actio nec factū. sed solū augeret̄ vel minueret̄ ꝯdēnatio virtute actionis ꝓposite, vt in §. si detracta, vt h̄ allegato in gl. fm Bar. h̄, & ibi, adde q̄ in ꝯtrū vr̄ casus in l. q̄ in hæredē. §. eligere. ff. de trib. Imo. in l. j §. 4. ff. de pub. dicit q̄ sibi vr̄ q̄ tex. in §. eligere. debet intelligi & limitari fm §. si detracta. & ita dicit sentire Cy. hic in vj. q. & dicit q̄ istud ꝯtrū nō reperit̄ à doctorib. formatum. Adde circa hoc quod Inn. in c. j. de libel. ob. quē refert & sequit̄ Bal. in d. §. si detracta. dicit q̄ actor ibi nō exp̄ssit qualitatē scientiæ vel ignorantiæ in libello. secus si exp̄ssisset, q̄a tūc hēret locū §. eligere. sed istud vr̄ cōtra tex. in d. §. si detracta. in verbo, de scia pœniteat. & ita ponderant ꝯ Inn. quidā Mod. in c. si. de collus. & ita vr̄ intelligere Ioā. An. in d. c. ab eo. vnde d. Ant. in c. ij. de libel. obl. dicit q̄ aut p illā qualitatem augetur vel minuit̄ cōdemnatio, & habet locum §. eligere. aut nō augeret̄ cōdēnatio, & tūc fieri pōt emēdatio si nō mutat̄ factum vel actio d. §. si detracta nā siue sciente siue ignorante domino seruus damnum dederit dn̄s semper condemnat̄ insolidum. sed in executione qn ignorauit dn̄s concedit̄ à lege domino facultas dādi seruū p noxa. l. miles. §. j. ff. de re iud. & ita dicit se saluare opin. Inno. in d. c. j. & illam opi. etiam tenet Bal. hic in repe. Perusi. in vj. q. princip. & pro ista opi. allego text. in §. is quoque tributoria. in sti. q̄ cū eo. in ver. q̄ reliquū dn̄s condemnat̄ &c. iuncto d. §. eligere. nā in tributoria nō fit ꝯdemnatio insolidū vt ibi. secus in noxali vt dixi. & ita teneo licet Bar. hic & in d. §. si detracta. ꝯtrium teneat. Et de intellectu d. §. si detracta. vide ēt q̄ no. Ioā. An. in add. Spe. in rub. de accu. in quarta parte, & Bal. h̄ in repetitione Peru. 11 & no. Bal. hic in repe. Paduana in ver. op. x. ¶ †Itē fallit in emēdatione quæ consisteret in sola declaratione, quæ semper pōt fieri vsq; ad sñiam fm Bal. hic, & in l. si. j. de anna. exce. & l. si quis intentione. ff. de iudi. idē no. Ant. de Bu. in d. c. ij. q̄ intellige vt per Ang.[a] no. in d. l. si quis intentione. in si. Itē fallit vbi libellus esset ineptus fm Bal. hic in repe. Paduana, in x. col. in ver. sed dubitatur per l. accusaturus. ff. de adul. nisi lapsum esset tēps præfixū a lege vel à iudice ad agendum vel accusandum,[b] q̄a tūc libellū ineptū emēdare nō possent vt ibi, & idē tenet hic Cy. in vj. q. & Sal. q̄a tex. hic loquit̄ i libello q̄ demōstraret qualitatē futuræ litis. Sed vbi libellus est ineptus seu peccat in forma non demonstrat qualitatē litis l. j. ver. adeo. & q̄d ibi no. si mens. fal. mod. dix. ¶ Itē q̄a iste tex. debet intelligi de editione libelli s. validi in essentia l. iiij. condemnatū. de re iu. ergo sequit̄ q̄ regula huius l. volens libellum non posse emendari nisi ante lit. contest. nō habebit locū in libello inepto. Idem ēt sequit̄ Pau. de Ca. hic, sed Bar. hic, in ij. col. & Ant. de Bu. in d. c. ij. videnf expresse velle q̄ solū ante litem ꝯte. hoc fieri possit per rōnem huius l. cū gl. Bal. in addi. Spe. in ti. ne cleri. vel mo. refert ambas opi. & neutram firmat dic q̄ si quærimus vtrum possit emendari post litem conte. adeo quod nulla alia litis contest. requiratur & verior est opi. Bar. q̄a sententia non pōt ferri super eo super quo nō est lis contest. vt dixi. Si aūt quærimus an possit emēdari, & nouiter lis ꝯtestari super eo & sic procedit opi. aliorum, & hoc sentit Bal. h̄ in repe. Paduana. ver. ex prædictis collige. & in repe. Perusina pro hac opi. facit quia qn̄ libellus est ineptus eo quia deficiunt substantialia, si emendat̄ dicit̄ nouus libellus. l. ius ciuile. & ibi no. Gul. & Bart. de iusti. & iure, & Bal. hic in repe. Perusina in vj. q. princi. ergo litis cōtest. præcedens non dicit̄ facta super libello emendato. pro hoc ēt facit q̄d not. Bald. in repe. Paduana. vbi dicit q̄ non dr̄ proprie libellus emendari, quando transit de nullo esse in aliquod. & dixit esse exemplum in d. l. accusaturus. ¶ Sed est emēdatio qn̄ substantialis pars remanet, & in alia corrigitur vel suppletur. Ad q̄ etiam vide Bar. hic dum quærit quid sit emendare, & Io. An. in d. §. nunc ostendemus. & q̄d not. Bald. in l. accusationē. in fi. & iuxta hoc dicit hic Bar. per d. l. accusaturus. q̄ emendatio non pōt fieri vltra tēps præfixum ad agendū vt hic per eū p d. l. accusaturus, quod intelligo verū qn̄ emēdatio fieret circa substātialia, vt patet in exēplis positis hic per Bar. sed vbi fieret emendatio addēdo aliquod nō substātiale & præfixus eēt terminus simplr̄ ad agēdū, posset post terminū fieri talis emēdatio, vt dicit Bar. singlr̄ in l. qui fundum. per illū tex. ff. de ꝯhen. emp. qui 12 ita debet intelligi. alias esset sibi ꝯrius. ¶ †Item in quātū circa quæstionē statuti quā ponit hic Bart. decidēdo per d. l. accusaturus. vr̄ velle q̄ pro libello emendato nō soluat̄ noua gabella, q̄a non censetur nouus libellus. Adde q̄ dictū suū ꝓcedere nō pōt nisi quādo nō adderet̄ pars substātialis[c] aliâs dicet̄ per emendationē esse nouus libellus, vt ipse decidit in d. l. ius ciuile. per illum tex. & dixi s. proxi. Similiter no. id q̄ incidēter dicit hic Bar. volens q̄ causa inepta expressa in libello reddit libellū nullum, ēt absq; eo q̄ pars opponat, vt si dico peto decē, q̄a rex est in Francia. p no. per gl. in l. ij. §. circa. de dol. excep. ꝯtrium tenuit hic Raph. q̄a si exp̄ssio cāæ nō est de substāia libelli parte nō opponēte l. fin. j. de an. excep. ergo si exprimat̄ non debet vitiare, arg. l. j. in prin. j. de rei vxo. ac. Teneo opi. Bar. quam ipsemet tenuit in l. j. in prin. in ver. veniamus ad cām, &c. post gl. ibi. ff. eo. & Ant. de Bu. in c. dilecti. de iudi. & Bald. hic in repe. Paduana. nam expressio causæ ineptæ operat̄ q̄ isto casu ꝯstat de calumnia libellantis, & sic officio iudicis debet repelli absq; eo q̄ pars opponat not. gl. in l. qui cum maior. §. secūdo. i verbo calumniosam. ff. de bonis lib. quæ ratio cessat quæ causa non exprimit̄, q̄a tūc nō ꝯstat de euidēti calumnia. pro hac rōne diuersitatis allego tex. cum gl. ij. in c. cōstitutis. cum gl. in verbo, de nouo. de elec. 13 ¶ †Annectit etiam hic Bar. an si agitur ciuiliter actione famosa descēdēte ex delicto, quo casu requirit̄ q̄ in libello exprimat̄ tēps & locus delicti fm magis cōem opi. sicut ī criminalibus. c. tuæ. de procu. l. itē exigit. cum gl. ff. de dolo, an si tunc non exprimat̄, vitiet̄ libellus parte non opponente, & remittit id ad no. per se in l. j. in prin. ff. eo. vbi de hoc nihil dicit. Ful. hic tenet libellū procedere per l. si. j. de an. exce. Bal. in c. q̄a s. quib. mo. feu. amit. tangit, & tñ clare non firmat. sed vr̄ verius q̄ libellus ipso iure nō ꝓcedat, q̄a requirit̄ expressio loci & tēpis[d] sicut in criminalibus, & in criminalibus reddit̄ ipso iure nullus fm cōem opi. l. libellorum an primanuncto ver. q̄ si libelli. & ibi Bar. ff. de accu. Alias fallentias ad dictam regu. collige ex notatis per do. Bar. cui potes addere vnā quā posuit Spec. in d. §. nunc ostendamus. in ver. emēdari. s. q̄ post lit. ꝯte. potest ēmendari, si adhuc nō est iuratum de calumnia. nihil tamen allegat. & ideo Bal. in l. error. de iur. & fac. igno. reprehendit eum. putarem tamen q̄ emendatio fieri posset post lit. conte. incontinenti, quia perinde habetur ac si ante lit. cōte. vt est gl. no. digna in l. Pomponius. §. rati. in versi. cōtestatus. ff. de procu. quā ibi sequit̄ Iac. de But. no. Inno. in c. pastora. de exce. & Imo. in l. ij. §. prius. de vulg. & pu. plenius in l. consensu. §. cū qui. ff. de appel. licet Bal. & Ang. in d. § rati. videantur illam glo. impugnare. Et in casibus in quibus post lit. conte. pōt fieri emendatio vr̄ intelligere Bald. hic in repeti. Paduana quod illud possit fieri vsq; ad ꝯclusionē in cā, & nō post. sed in repeti. Perusi. dicit q̄ pōt vsq; ad sententiam. Puto sic ꝯcludendum, quod aut fit talis emēdatio per quā auget̄ condemnatio, seu executio ꝯdemnationis, & ꝓcedat prima opi. q̄a pauca sunt aliquid fieri pōt ꝯclusionē in cā & fieri post sñiam, vt ꝓbat Bart. eleganter in l. si mr̄. §. eo. in fin. de excep. rei iud. & Bal. in d. l. error. circa fi. sed si per emendationem minueret̄ condemnatio, tūc ꝓcedat ij. opi. q̄a etiam post sententiam iuri suo posset actor renūtiare l. iurisgētiū. §. si paciscar. ff. de pact. ergo & ante quandocūq; q̄a nihil aliud q̄rit p̄tor q̄ partes esse cōcordes. l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nū. facit l. postquā infra

ADDITIONES.

a Vt per Ang. Intellige ēt parte non opponente per ea quæ voluit Bal. in l. fi. de hæ. insti. item procedit actore viuente quia officium declarandi non transit ad hæredem l. pō. scribit. ff. de rei ven. procedit intellige nisi actor semel declarasset, quia non posset iterum declarare vt dicunt Bald. & Mod. in c. ij. de libel. ob. vt refert Ant. de Alex. hic, & etiam doc.

b ¶ Vel accusandum. Sed an tunc requiratur bina monitio cum alicui præfigitur terminus ad agendum vel accusandum vide Alex. in consi. c. xiij. 4. lib.

c ¶ Substantialis. Tu dic q̄ qn̄ pars substantialis est addita libello secundo & primus erat aptus, q̄ videtur dicendum q̄ bis debeat solui gabella, quia tunc additio constituit nouum libellum vt hic per Alex. & hic per ea quæ voluit Gui. de Cu. Bal. & doc. in l. iurisgen. §. adeo. & l. ab emptione. ff. de pa. vbi volunt q̄ bis debeat solui gabella quæ venit soluenda ex forma sta. si post formatam emptionem contrahentes addunt aliquid q̄ habeat reformare contractum & nouum inducere, & hic dicit do. An. de Ale. esse verissimū. & dicit q̄ stante sta. q̄ de libello debeat solui gabel. q̄ non debuit solui de inepto per tex. quem ponderat Bal. in l. ij. j. de eunuchis & comprobatur sententia an. per ea quæ voluit Ludo. Ro. consi. xlv. vbi voluit q̄ si iudex adijciat nouam causam sententiæ incontinēti quæ eam habeat incidere vel reformare sententiam q̄ a tali causa sit appellandum. alias secus.

d ¶ Temporis, d. Ant. de Alex. sequitur Ful. dicit etiam secutum p̄ceptorē suū saltem, quia l. itē exigit & l. prætor edixit. hic non dicunt sed dicunt q̄ actor debet ponere actum certum q̄ est ad certitudinem rei non q̄ pro for. alle. ll. sic disponant & sic libellus non est ipso iure nullus, tamen consulentes tenent q̄ requiratur vt per Lud. Rom. alleg. D. de Ro. eius consi. c. xcj. de quo etiam per Ang. consi. l. c. xcvj. Alex. consi. v. iij. lib.

infrà de pac. Et quæ dicta sunt hîc in emẽdatione libelli intelligas non solũ in causa principali. sed ẽt in libello appellationis l. si qs libellos j. de app. & ibi vide Bal. cũ concor. ibi allegatis per eũ, & per eundẽ in l. per hãc. de temp. appel. & per ipsum in l. Pompo. scribit. §. fi. & ibi p Ang. ff. de rei ven. & aliquid p Bal. hic in repe. Paduana. in pe. char. vbi ẽt ponit q d in exceptionibus, articulis interrogatorijs, & i positionibus an emẽdari possit, & qñ, de quo

14 ẽt vide p Pe. de Anch. in d. c. cõstituris. ¶ † In ea. ibi, subijcit de mutatione, & pone exẽplũ, vt q a i libello egi ad rẽ ex empto, & nũc volo mutare, & ad eandẽ rẽ agere ex commodato omissa prima actione. vel petij rẽ ex vẽdito, & volo ad eãdẽ rẽ loco actionis ex empto agere certi ɔdõne ex eodẽ ɔ̃tu. vel petij librũ ex ɔmodato, & q a testes mihi retulit q nõ fuit liber, sed vestis, volo agere ad vestẽ loco libri ex ipso ɔ̃tu ɔmodati, certe ante litis ɔtest. pos-

a sum hãc mutationẽ facere, postea vero nõ, [a] q a de qua re &c. vt hic in gl. & q a p litis ɔtest. quasi ɔ̃hit, vt dixit gl. in l. ij. §. fi. i gl. mag. ff. de pro. stip. pro quo l. de ætate. §. q interrogat. ff. de interro. ac. & quasi ɔ̃ctu nõ põt vnus inuito alio discedere l. sicut. j. de ac. & obl. ¶ Hodie aũt cũ primũ actor porrexit libellũ, & citatus est reus, nõ põt mutare, & ab illo libello discedere ſm gl. hic quã sequitur Pe. & Cy. hic, & Io. An. in addi. Spe. in ti. de accu. in rub. in quarta parte. & in d. §. nunc ostendamus. in prin. per auc. qui semel. hic allegatã in glo. sed in hoc vltimo cõtrariũ teneẽ, videlicet q ista l.

6 non sit correcta per auc. qui semel, q a ille tex. non impedit quin actor ꝓducere possit aliũ libellum intentando nouã actionẽ ante litẽ conte. super prima actione. sed tantũmõ loquiẽ iste text. quãdo actor nõ mutabat libellũ renũtiãdo primæ actioni. sed tñ differebat ꝓsequi ipsum iudiciũ inchoatũ. Sed vbi actor renũtiaret primæ actioni. s. ex empto intentatæ ex ɔ̃ctu emptionis ad librum & postea vult agere certi ɔdõne generali ad eandẽ rem, & ex eodẽ ɔ̃ctu, & sic ex eadẽ causa, certe hoc põt facere antequã sit lis cõtest. super principali, vt hic, postea vero nõ, vt in gl. & dixi s. sed si vellet renũtiare nõ solũ actioni ex empto intentatæ. sed ẽt omni actioni & omni iuri cõpetẽti ex illo ɔ̃ctu tũc posset ẽt post lit. contest. l. postq̃ liti. j. de pact. & eandẽ rẽ poterit agere ex alia cã, put ex ɔ̃ctu donationis. l. cum quærit. cum duabus seq. ff. de excep. rei iud. & ita intellige no. p Bar. & doc. hic. Itẽ intelligas ꝓmissam esse permutationẽ actionis per hãc l. qñ istæ duæ actiones nõ erant talis naturæ q per electionẽ vnius alia colligereẽ l. q in hæredẽ. §. eligere. ff. de tribu. & l. j. j. de furt. cu si. nam tũc electa prima nõ esset locus mutationi, vt ibi. ¶ Itẽ circa hanc mutationẽ limita not. per Bar. hic vt per eũ in l. ij. §. fin. in vlt. col. ver. secundo quæro, &c. de præto. stip. vbi no. limitat d. auc. qui semel, & per Io. An. in c. pastoralis. de cau. pos. & per Imo. in l. si prius. ff. de ope no. nũ. post Bar. ibi, in vj. opp. tertiæ partis, & per Ang. in §. oẽm. in auct. de litig. &

b per Ant. i c. ij. de lib. obla. [b] ¶ † In ea. ibi, sed cumulatio &c. ɔcludit

15 gl. q cumulari põt regulariter duæ actiones, q intellige qñ dãtur ad diuersa, & ex diuersis causis l. si idẽ cũ eodem. in princ. ff. de iurisd. om. iud. & in l. cũ fundus. §. fi. ff. de vi & vi arma. q plenius prosequit hic Bar. per quinq; genera cumulationis, & per dictam regulã ponit gl. hic duas fallentias. ¶ Primam limita vt per Bar. in l. fundum. ff. de excep. idẽ sensit, licet non ita clare in l. naturaliter. §. nihil. in prima cõbinatione. ff. de acq. pos. & per Imo. qui ẽt addit aliã limitationẽ. & d. Ant. in c. cum dilectus. de cau. pos. p Bal.

16 in repe. l. incerti. j. de interdi. ¶ † Addit Bar. hic aliã fallentiam, videlicet q ibi duæ actiones sic se habẽt q sentẽtia condemnatoria ex eius executione facta in prima contingit liberatio ab alia actione non poterit illa alia cumulari cũ prima l. j. in fi. ff. si fa. fur. se. dic. & & idẽ tenet Bald. hic in repe. Perusina dicens ita tenuisse Old. idẽ tenet Pau. de Ca. & Ful. hic, & Ang. in d. l. naturaliter. §. nihil. & Saly. hic dicit q illa fallẽtia in effectu cõprehendiẽ sub prima posita per gl. & Bar. hic, q a vbi prima actio ita se habet ad secundã q sentẽtia absolutoria ferenda in prima est possibile q pariat exceptionẽ rei iudi. in secunda, tunc nunq̃ admittiẽ cumulatio. l. fundi. cũ si. ff. de excep. sed in casu d. l. j. in fi. cũ agaẽ ex eodẽ facto proposito in prima actione. s. ex furto à familia facto q cẽsetur esse vnum furtum l. si familia. ff. de iur. om. iu. sñia absolutoria põt taliter ferri super facto in prima actione deducto, q pariat exceptionẽ rei iu. in secũda, puta si dñs conuentus ꝓbasset illũ furtum nullo modo factum fuisse. ¶ Teneo cum Bar. & ad rõnem Saly. paret respõsio ex his quæ no. Bart. in d. l. fundũ. cũ ꝓbat q prima fallentia de qua hic glo. ꝓcedit quando absolutoria ferenda in prima. s. inspecto communi cursu causarum, hoc est, absque eo q reus aliquid probet, est apta parere exceptionem rei iud. in secunda, & nõ aliter. Angel. in l. cum quærebatur. ff. iud. sol. dicit q ibi videtur casus contra istam fallen. Bart. sumptam ex d. l. j. in fi. nam in d. l. cũ quærebatur. lite pendente super principali, si reus nõ defendat, & sic cõmittaẽ stipulatio ex clausula de defendendo, iuxta l. iudicatũ. j. eo. ti. põt actor pendẽte lite agere ex illa clausula, & accumulare nouã actionẽ prima lite nihilominus perseuerãte in suo statu, & tñ condemnatoria lata in prima executione facta super ea pareret exceptionem rei iudicatæ in secunda, q a non debet actio. bis idem consequi l. si ex duobus. §. fi. ff. eo ti. & dicit Ang. q non videt bene posse respõderi ad illum tex. & respõdet ad l. j. alleg. p Bar. q ibi nõ intentabantur diuersæ actiones. sed vna tñ quæ ex delicto familiæ intentabaẽ cõtra dominũ. vnde non mirum si nõ potest super eadem actione iudicium nouum fieri l. ij. circa fi. j. de alser. iol. & istam respon. ad l. j. ponit Bald. hîc in repe. Paduana, qui p hoc videtur tenere contra Bar. sed Pau. de Ca. in d. l. cum quærebatur, tenet opin. Bar. & respondet ad illam l. cum quærebatur. q ibi cõtra diuersas personas fiebat cumulatio, quia prima lis pendebat contra reum absentem, & non defendentem. Secũdo vero contra fideiussores ad interesse. sed Bar. loquitur qñ cõtra eũdem, vel dicas q illud ideo est in l. cũ quærebaẽ. quia ibi ſm iudicium erat plenius, quia dabaẽ ad interesse, & sic ad omnia damna l. ij. §. incertam. & ibi glo. de p̃to. stipu. sed in primo iudicio licet actor obtineret, non cõsequebaẽ à reo damna quæ propter litem passus fuisset extra litem. idẽ, extra expensas litis, vt est gl. no. in l. j. in glo. ij. ff. de alie. iudi. mu. caus. fac. & ibi Bart. sed in casu d. l. j. in fi. ambo iudicia erant eiusdẽ naturæ non ob. q dicit Bal. hic in repe. Paduana & Ang. in d. l. cum quærebatur volẽtes q in d. l. j. in fi. non cõpetebant plures actiones, quia respõdeo q in hoc vñr minus bene dixisse, quia vt dicit Bar. in d. l. si familia. in casu illo censeẽ plura delicta propter pluralitatem seruorum delinquentiũ, & sic plures erunt actiones allegat. l. si seruus pluriũ. vbi not. ff. de noxa. censentur enim esse plura delicta. eo quia quilibet cõmisit dolum, & sic erat pluralitas doli. l. ita vulneratus. in fin. ad l. Aquil. ff. & hoc etiam no. Bal. in l. ordinarij. in fin. j. de rei ven. reliquas fallentias ad dictam regulam, vide per Bart. in d. §. nihil commune. & omnino Bal. in d. l. ordinarij. in versi. sed circa hoc, &c. C. de rei vend. vbi etiam limitat fallentiam Bar. quam proxime recitaui, &

17 illam etiam limitat Ang. in d. §. nihil cõmune. ¶ † Et in hac materia cumulationis inquantum Bart. hic in primo genere cumulationе quærit an & quando fit cumulatio duarum actionum ad diuersa ex diuersis causis requirantur duo libelli, an vero sufficiat

c vnus, [c] concludit q si sunt similes actiones, id est, eiusdem speciei, possunt cumulari eodem libello, aliàs nõ, per l. hæredes. §. de pluribus. ff. fa. ercis. & l. non est nouũ. de act. emp. Adde q Pau. de Ca. hic tenet contrariũ, scilicet q etiam quando actiones sunt dissimiles vt ex mutuo & deposito possunt cumulari eodem libello allegat not. per glo. in c. querelam. in glo. ij. iuncto tex. de ele. & l. si idẽ cum eodem. in prin. de iurisd. om. iud. quæ ita debet intelligi. aliàs illa l. esset de indubitabili, & ita illam l. intelligit ibi Bal. & Paul. de Ca. ibi, pro hoc allegat c. cũ ecclesia. & c. pastoralis, de causa posses. vbi habeẽ q petitorium & possessorium simul possunt cumulari. sed debuit allegare tex. in c. ij. de capel. mona. & ibi glo. ij. pro hoc etiam allegat ipse quia in eadem instantia quis potest accusari de diuersis criminibus oriẽtibus ex diuersis factis. allegat no. in l. qui de crimine. in gl. in verbo, ab alio. j. de accusa. & l. libellorum. §. & si aliud. & ibi no. per gl. & Bart. ff. de accusa. dicit tñ q tot dicuntur libelli quot causæ, quando causæ sunt dissimiles, vt dixi. & ideo soluentur gabellæ. sed quando sunt similes, vt in casu dicti §. de pluribus. vnus censetur esse libellus propter conformitatem, vt ibi secundum eum. Bart. tñ in d. §. sed & si aliud. & in l. per hanc. j. de tempo. appella. tenet idem quod hic. tamẽ præcedens opinio est multum sustentabilis quam ẽt tenet glo. in c. dispẽdia. in verbo, personalibus. de rescrip. idẽ tenet Saly. in l. si quis homicidij. j. de accusatio. dicens quod opinio Bart. de iure non probatur, & contra Bar. dicit esse tex. in d. l. si quis homicidij. cum glo. in verbo, putauerit in fin. vbi in eodem libello potest quis de pluribus & diuersis criminibus accusari. cum hac opinione videẽ concordare Bald. hic in repetitione Paduana. in versi. xv. quæritur. & in ver. præcedenti. & ad iura allegata per Bar. potest rñderi qđ nõ negãt quin in eadẽ scriptura libelli possint dissimiles actiones de-

18 duci. ¶ † An tñ tũc iudiceẽ de tali libello tanq̃ de vno, an tanq̃ de pluribus, & sic plures debeãt solui gabellæ. Bal. hic in repet. Paduana in loco proxime allegato tenet id quod retuli supra tenere Paulũ de Cast. hic. ¶ Dic vt per Bar. in d. §. sed & si aliud de quo ẽt vide

ADDITIONES.

a ¶ Non. Tu dic post li. conte. si probaretur error, posset fieri mutatio secundum Bal. in l. j. & l. fi. j. de furt. & in l. fi. C. ad leg. Rhod. & ita tenet Ant. de Alex. hic.

b ¶ Oblatio. Adde Lu. Ro. cons. ccclxxxj. vbi an causa appellationis possit libellus mutari, de quo per do. Ant. vbi supra.

c ¶ Vnus. Quando admittatur cumulatio actionum, vide per Lud. Ro. cons. cxl. & cons. cclv. & cons. xcij. Pau. de Ca. cons. cclvij.

vide per Bal.in l.cum rationib.j.qui accu.& in l.j j.de fideicō. & in d.l.ordinarij.in fi.& Ang. in l. scire debemus in prin. ff.de ver.ob. per Sal.in d.l.si q̄s homicidij. Vbi si vnus ageret vna actione tm̄ ꝯ plures vel plures ꝯ vnū, an nunc requirant plures libelli. vide no. per Spe.in ti.de lib.ꝯcep.§.j.ver.sed pone.& Bar.& Ang.& Mod. in l.supra iter.§.cassius.& in §. oñsū.de aqua plu. Arc.& i l.si q̄s cū procuratorio.§. vnius litis.ff.de procu.& in l.iij.§.j. de duo reis. & in l.si plurib.in prin.ff.de leg.ij.per Inn. & alios in c.j.de lib. ob. p Bar.in l.hos accusare.§.lege. ff. de accu.& in l.inter liberos. §. fi. ff. de adul.per Cy.in l.eo q̄ a multis.j.si cer. pe. p Bal. in auc. hoc ita de duo.reis.& in l.ab eo.in iij.col.q̄uo & q̄n iud.per Ang.in l.j.ff.si pars hær.pet.¶ Itē in quantū Bar.in scd̄o q̄ne cumulationis rñdet ad.§. sed neque.in auc. de fideiuss.q̄ ibi est speciale, q̄n in casu illo possit cumulari personalis & hypothecaria, quia in alio grauatus erat actor, vt hic p eum. Adde sm̄ Ful. hic q̄ illa nō fuit rō illius.§. ideo rñdet ipse q̄ ideo ꝑcedit cumulatio, q̄a non sp̄ absolutoria lata in personalib.patit exceptionē rei iud.i hypothecaria. ¶ Q̄n interdū hypothecaria pōt stare cū personali.l.ij.j.de luitione pig. cum si.nā si Imperator in d. §. sed neq; sensisset illā rōnem quam ponit hic Bar. expressisset eam. & hæc solo non placet, q̄a ad hoc vt impediat̃ cumulatio non requirit̃ q̄ omni casu absolutoria referēda super primā habeat parē exceptionē rei iudi. super scd̄a, sed satis est q̄ hoc possibile sit sm̄ Dy.in reg.nullus.li.vj.& no.Bar. & omnes hic, q̄a vbi futurus euentus se hr̄e pōt ad duo.s.ad impediendū & pmittendū iudicat de eo.sicut de impediente.l. pe.ff.si cer.pe.& idem no.Cy.in l.j.in iiij.op.j.de iud.Pau.de Ca. hic ēt reprehendit solōnem Bart. eo q̄a illa solo vadit per spālia & mēdicata suffragia sm̄ eū.¶ Vñ dicit q̄ personalis & hypothecaria pōt cumulari i eodē libello dūmō cumulet̃ hypothecaria ꝯdōnaliter. s. si, & quatenus apparebit ipsum agentē hr̄e ius i psonali actione. pro hoc allegat gl.in l.q. de inofficioso.in gl.mag.in fi. ff. de inoffi. test. Vbi querela & petitio hr̄ditatis[a] pñt cumulari in eodē libello ꝯdōnaliter, & tñ scd̄a pendet à prima. ¶ Pro hoc allegat no. per Cy.in l.ij. j. de iud. sed in diuersis libellis eodē t̄pe productis fatet̃ q̄ non possit fieri cumulatio, q̄a tunc essent duo iudicia, & duę instantię. ¶ Sed q̄n in eodē est vna tm̄ instantia & vnum iudiciū pōt cumulari. Et idem dicit esse q̄n cumularet̃ actio personalis in rē cum actione intentata ad accessoria; puta ad fructus & vsuras, q̄a si in diuersis libellis fiat, non procedit cumulatio ēt cōdōnaliter, q̄a iudiciū super fructib. esset in totū super futuro. q̄ esse non pōt, l.nō quēadmodū.ff.de iud. Sed q̄n in eodē libello fieret ꝯdōnaliter, vt dixi, tūc procedit cumulatio, quia libellus tunc ex toto nō fundatur super futuro, q̄a ibi continet̃ principale q̄ deducitur pure ratione cuius præcedit libellus super accessorijs. ¶ Sicut dr̄ in fili in annuo debito, vt no.per glo.& doc. in l.non quēadmodū. ff.de iud. & idē dicit esse merā veritatē quā dicit nō reperisse vllam ab alio. ¶ Sed ista sol. est maxima diuinatio & restrictio ad d. §. sed neq;.s.q̄ ibi intellr̄ cumulationē fuisse factā sub ꝯdōne, nam clarum ex q̄ vbi aīs duo iudicia simul concurrere non pñt, tm̄ sub ꝯdōe pñt cumulari.l.ꝯductores.& ibi gl.j.lo. & per gl.& doc.in l. nō ab re j.vnde vi.& in c. Raynaldus.in ver.ꝯ ipsam venirent.de test no. Cy.in d.l.ordinarij.in ij.q.j.de rei ven. & plene Ang. in d. l. qui de inofficioso.¶ Et sic non sapiunt verba do.Pau.dum loquit̃ de fructibus, quia non concludunt q̄n peterent̃ fructus iam percepti, vnde puto sustineri posse opi.Bar.hic,& in l.fundum.ff.de excep. ¶ Vel dic vt colligitur ex dictis per Bald.in l.fi.j.de ac. & ob. & hic in repeti.Paduana.in xxv.col.& in Perusina.in vlt.col.s.q̄ speciale est in hypothecaria, q̄a tēdit ad eundē effectū vna cum psonali.s. vt de debito satisfiat, nec p hypothecariā plus ꝯsequit̃ in effectu q̄ per personalem.¶ Et ita intellr̄ gl.in l.nemo ex his.§.quoties.de reg.iu. ¶ Et per hoc non ob. l. fundi.hic allegata per Bar.quia ibi scd̄a actio tendebat ad diuersum effectū.¶ Et vltra prędicta in mā cumulationis, vide p Bal.aliquid post gl.in l.ij.j.de pet.hęr.& in l.j. in fi.prin.j.de vsu rei iudi.& l.iij.j.de re iudi.& in l.ij.j. si aduer. fisc. & in l.bona.j.sa.erc.& in certi ꝯdō.§.j.ff.si cer.pe.& in l.ab officio j. eo.& signāter per eū in l.fi.ff.de his qui sunt sui. ¶ † Item in q̄tum quęrit Bar. an vbi prohibita est cumulatio, si tm̄ libellus cumulationis producatur, & reus nō opponat, procedat iudicium, adde no.per eundem in l. hos accusare.§.lege. ff.de accus.& in l.j.§.accusatio.ff.ad turp.per glo. & doc. in l.si accusationibus.j.de accu. plene per Bal.in l.ordinarij.j.de rei ven.& in l.cū rōnibus.qui acc. & in l.ij.in fi.j.de peti.hęr.in quib.locis tangitur quo t̄pe debet opponi talis exceptio.aliquid ēt per Bar.in l.fundū in fi. ff. de excep. ¶ In eadem gl.ibi, quia cā mutatur, & hoc cōiter tenetur per l.j.in prin.de iu.cal.& ibi etiam no. q̄ etiam in causa appellationis non solū in noua causa mutata debet iurari. ¶ In eadē ibi, nisi in secūda, &c. pro hoc est tex.in c.litere.de dila.¶ † In gl.in verb.put tene primā expositionē, vt hic per Bar. inducentē hoc ad q̄ōnem an si actor in libello narrat intentionē suam, prout dicit apparere i tali instr̄o[b] debeat ante li. conte.edere illud instr̄m reo vt possit deliberare an velit cedere vel contendere. in quo dic vt hic per eum in ll.hic allegatis p ipsum. ¶ Idem tenet Bal.hi in repe. Paduana, in pen.char.& do.de Ro.in cōclu. xxxiiij. inci. Item si in libello.& do. Ant.in c.j.de prob.¶ De quo ēt vide per Ba l.in l.fi.s. de præca. imper.off.& in l.qui stipendia.post Bar. ibi.j.de procu. & limita vt ibi per Bal.in l.j.§.editiones.ff.eo.& Ang. in l.j.§. edenda.post glo. ibi.ff.eo.& limita vt ibi per eū, & per eundē in l.ij.eo.ti.& per Spe. in ti.de instr.edi.§.nūc videamus.i pluribus ver.illius.§.& ibi trāsit cum opi.Inno.in d.c.j.& cum eo ꝯcordat Pau.de Leaz.in ꝯmēto. c.tertio loco.de prob.¶ Et de ista dictione prout.vltra no.per glo. Bar.& Bal.hic, vide tex.cum gl.in l.rescripto.in prin. d̄ miun. & ho. & l.item apud labeonē.§.q̄ ait prętor.de iniur.& per Bar.plene in extrauā.ad repri.in verb. prout.& habet̃ in c.prout.de dol.& ꝯtu.

¶ † In gl.in verb.perpetui.ibi, in id q̄ sua interest &c.puta ad expēsas quas primo reus fecerat in rñdendo libello, & ante emendationē in deliberatione habenda sup.eo.tenet̃.n. emendans ad tales impensas, q̄a temere vocauit eum ad iudiciū super libello nō emendato.l.eum quē temere.ff.de iud.qd̄ est verū sm̄ Bar.si reus est in expensis damnificatus, aliās secus, vt si in libello actor petijt fundū expressis duob. confinib. & reus deliberauit contendere, demū actor addit alios duos confines, & reus adhuc deliberat cōtendere. ¶ Nam pp talem additionē non tenebit̃ actor reficere expensas, quia oīno illas expensas quas prius fecit reus, facturus fuisset, siue sequeret̃ dicta additio, siue n̄. facit.l.sed si lege.§.si naūt quis de peti.hær. ¶ Tñ pp illā additionē lis efficeret̃ lōgior, & ex ea pateret̃ reus damnū, & ad hoc tenebit̃ actor.l.non ignorat.de fruc.& lit.expē.Sed vbi pp illā additionē reus deliberasset cedere vbi antea deliberauerat ꝯtendere, & tūc indistincte sm̄ Bar. reficientur expense facte p reū pro deliberatione habenda circa libellū an emēdationē, & q̄a p emendationē ille efficiunt̃ inutiles. Idē tenet.d. Anto.in c.j.in fi.de lib.obla. ¶ † Sed Bar.hic in repet. Paduana circa vlt. chartā dicit q̄ ēt q̄n post additionē ꝯfiniū reus deliberat ꝯtendere sicut primo.¶ Tñ quia lis fatigat̃ in expensis pp emendationē, q̄a habuit reus ēt sup emendationē ꝯsulere aduocatos. ergo ęquū est vt iudex eas reficere faciat, p hanc.l. in fin. Bal.bñ loquit̃ quo ad expensas scd̄o loco factas, q̄a in illis grauat̃ reus, ideo ille reficientur nō primę de q̄b. debet intelligi Bar.sensisse.& subdit Bal.hic no.in repetitione Perusina, q̄ iudex non admittet emendationē libelli, nisi primo actu reficiant̃ expense.ar. l.sancimus.j.de iu.& idē dicit hic Saly. ¶ In ea. ibi prime.ideo &c. sentit gl.q̄ minor & alij enumerati in l.j.§.fi. ff. eo. nō teneatur ad dictā refectionē expensarum.Bar.hic ꝯ, & bene quē sequitur hic Saly.Sed Bal.hic in repeti. Paduana, transit simpliciter cū hac gl. quā reputat nobilē. ¶ Idem tenet hi Ful. quia si succurritur talib. personis dolum ꝯmittentib.vt d.l.j.fi.ergo quanto magis si cessat dolus.¶ Teneo cū Bar.& rñdeo ad d.l.j.§.fi. q̄ minor & alij ibi expresse excusantur à dolo presumpto, quia in eis dolus ille non p̄sumetur, vt est gl.no.in l.vbi.in prin.ff.eo.Idem in d.l.i.minor peccauit in omittendo, id est, in non edendo. hic aūt in faciendo, & magis pōt peccari in faciendo quam in negligendo.iuxta no.per gl.in l.si mora.ff.so.mat.¶ † Vltimo quęrit hic Bar. quid si in libello est opposita clausula saluo mihi iure,[c] addēdi. an per hoc potero emendare, concludit q̄ non, & bene, vt hic per eum, & idē tenet gl.v.in c.inter dilectos.de fide instru.no.ēt per Bar.in l.non solum §.morte, in x.coll.& in l.cum procurator.§. dominus.ff.de ope.nō. nun.& in l.Nesennius.ff.de neg.ge.vt ibi etiam Bal. qui ponit no. effectum huius clausule, & Bald.hic in reper.Paduana.per Ioan. Mona.in c.generali.de reg.iur.in vi.in Mercu.per Bal. in l.tres denunciationes.in fi.quomodo & quando iud. per Ange.in l.si quis intentione.ff.de iud.§. omnem.in auc. de ling. per do. Anto.in c. eum.M.de constituto.

ADDITIONES

a ¶Hæreditatis. Sed an rei vendi.& pet.hær.possint cumulari, & si fuerint cumulatè & non sit oppositum, an valeat processus. vide Fran.de Are.consi.ciij.

b ¶Instrumento. Adde eundem consilio iij.ij.lib.de quo etiam per Do. de Ro. de fi. instr.in antiquis decisio.ccxij.

c ¶Saluo iure. De hac clausula saluo iure addendi. vide per Specu. in titu. de libel. concep.§.j.versi.fin.

Antonini. LEX IIII.

1 *Actore non probante reus est absoluendus.*
2 *Instrumentum redemptū per me à notario rogato de contractu celebrato inter te & me non est cōe tibi & mihi, sed est meū ideo tibi agenti edere nō teneor.*
3 *Instrumentum proprium celans nō dr̄ inique agere, ideo nō pōt puniri de falso.*
4 *Actore vel accusatore non probate reus absoluitur diffinitiue, limita.*
5 *Actori non probanti si post sententiam superueniant sibi vere probationes an aliquo remedio sibi succurratur.*
6 *Accusatio dicitur illa actio quæ criminaliter intentatur etiam si in conclusione dicitur.*

ut dicatur, peto eum condemnari &c. quia tunc intelligitur per illud uerbum accuso iudicium intentatum criminaliter.

7 *Accusatus de crimine tenetur praestare iuramentum purgationis accusatore non probante.*

8 *Notarius conuictus de dolo commisso in faciendo, tenetur ad damna & interesse. quae solo iuramento probantur.*

1 Qui accusare. ¶ †Reus nõ tenet edere actori ad intentionẽ fundandã, & actore nõ ꝓbante reus absoluitur. ¶ †In text. ibi, 2 alienorũ, facit hæc lr̃a pro eo ꝙ no. Inn. in c. j. de ꝓba. vbi, vult ꝙ si instrm̃ redemi à notario rogato de ꝯtu celebrato inter me & Titium, illud instrm̃ redemptũ mihi & Titio cõe nõ erit, sed meũ tm̃. ió sibi agenti edere nõ teneor. idẽ voluit Bar. in l. j. §. editiones. ff. e. vbi voluit ꝙ l3 instr̃a cõia debeãt edi cũ die & ꝯsule, vt ibi. ꝑ gl. tñ nõ intellr̃ esse instrm̃ cõe illud de quo mẽtionẽ feci. idẽ no. Bar. in l. fi. in fi. j. e. & ibi Bal. & Bal. in l. j. s. e. ꝑ quo allego gl. in l. dissolute. i gl. fi. j. de ꝯd. ex l. quã ibi reputat ad h̃ no. Spe. in tit. de instr. edi. §. videndũ ver. ex p̃missis. & Pe. de Anc. in cle. j. de vsur. †Scd̃o no. ꝙ celãs ꝓprium instrm̃ 3 nõ iniq; facit, & sic nõ poterit puniri de falso. [a] Quid i celãte alia instr̃a, dic vt in l. Paulus. & ibi per Bar. ff. de fal. & ꝑ Ang. & Imo. i l. j. ff. de pub. inter. & ibi late Bal. in l. cũ. j. de fal. ꝑ quẽ dicit Bal. ibi & h̃ ꝙ notarius celãs ꝓtocollũ suũ, & dicit se nõ fuisse rogatũ cũ eẽt, punieť de falso. ꝙ valde singlr̃ litat Io. An. in addi. Spe. in ti. de instr. edi. §. instrm̃. in prin. f. nisi pcessisset diuturnitas tp̃is, & notarius esset bonę famæ, vt ibi ꝑ eũ. [b] Tertio not. r̃am ꝙ † actore vel 4 accusatore nõ ꝓbante reus absoluiť. [c] quã r̃am vltra h̃ no. ꝑ glo. limitat pluribus modis hic Ia. Bu. & Bal. vt h̃ ꝑ eos, q b. adde alios casus quos ponit gl. no. in c. j. vt eccl. benefi. & ibi plene ꝑ doct. & Spe. in ti. de ꝓba. §. ꝓbare. ver. nũc adde ꝓpositũ cũ sequentibus. ¶ Itẽ intellige dict̃ i r̃am ve; ꝙ reus absoluiť. f. diffinitiue ꝙ no. gl. in auct. q semel i verbo locũ. in fi. j. qño & qñ iud. Quod intellige vt ibi ꝑ gl. & ꝑ Bar. in l. ꝓperandũ. §. & si q d ã. j. de iudi. & oĩno vide Bal. in d. auc. q semel. in iiij. col. ¶ Quid aũt si post istã absolutionẽ ista instr̃a † q erãt apud reũ peruenerũt ad actorẽ. an aliquo re 5 medio sibi succurri possit, dic vt ꝑ Cy. & Bal. in l. j. j. de ꝯdi. iude. ꝑ Cy. in l. qui testõ. ff. de excu. tu. ꝑ Spe. & Io. An. in ti. de instr. edi. §. postq̃. in addi. quæ incipit hæc vria. ꝑ Bald. in l. sub spẽ. j. de re iudi. & in l. Argẽtarius. §. cũ aũt. ff. eo. & ꝑ Ang. in l. iij. §. itẽ si ipse. ff. si cui plusquã per l. fal. per Ang. & Imo. in l. Imperatores. de re iudi. & per Imo. in l. si is ad quẽ. ff. de acqui. hær. no. gl. in l. si fideicõmissarius. §. in omnibus. ff man. per Cano. in c. suborta. de re iudi. in fin. 6 ¶ †In gl. 4. in fi. nã actio ꝓprie est q̃ ciuiliter intentať ad vtilitatem agentis. accusatio aũt est illa quę criminaliter intentatur, insti. de pub. iud. i prin. & ibi gl. & insti. de actio. in prin. & ibi gl. l. Agraria. cũ glos. & ibi Bar. ff. de termino moto. vnde dicit Spe. in tit. de accu. in prin. in ver. q d primo &c. quod si accuso aliquem de crimine & peto eũ condemnari &c. propter illud verbũ accuso, intelligitur criminaliter esse intentatum iudicium vt refert & sequitur 7 Bal. in l. viro. ff. sol. matr. ¶ †In gl. i verbo actore. ibi. l. fallaciter &c. intellige tamen quod in criminibus expressis ibi, & in d. l. vbi si p̃cedebat diffamatio de crimine, requiriť ꝙ accusatus etiam accusatore non probante debeat probare, id est præstare iuramẽtum purgationis, iuxta l. præsenti. §. sicubi. s. de his qui ad ecclesiam cõfugiunt. non simpliciter intelligas illa iura quod accusatore non probante si reus non probet, debeat ipse condemnari, quia iniquissimum esset vt voluit gl. in d. l. vbi. Et ita intelligit Ioã. An. in c. sine possessione. de reg. iu. in vj. in pen. col. & Pet. & Cyn. in d. l. vbi. 8 ¶ †Vltimo no. id quod dicit hic Bal. volens quod si notarius est cõuictus de dolo tenetur ad damna, & interesse, quę solo iuramẽto probabuntur, vt hic per eum. tñ intellige sane qñ esset dolus in faciendo cõmissus. secus si sit in omittendo commissus, quia tunc non sufficeret solum iuramentum vt est tex. reputatus singularis in l. Argentarius. §. cũ aũt. ff. eo. & ibi Bal. ibi etiam videatis Ang. & no. et Bal. in l. fi. j. eo. quod bene no. pro limitatione iniuriam dicentiũ ꝙ ꝯ dolosum sufficit probatio per iurm̃ l. semper. §. hoc interdicto. ff. quod vi aut clam. & ibi no.

ADDITIONES.

a ¶De falso. Vide Fed. consi. cxiij. Lu. Ro. sing. fuit, fol. xiij.

b ¶Eum. Adde tu pro hac limi. facit doc. Bar. in l quoties. de her. insti. quem vide & tex. in l. iij. §. fi. ff de test. mi. vbi propter nouam formam oritur bona præsum ptio ꝙ non fecerit animo delinquendi.

c ¶Absoluitur. amplia vt per Do. de Ro. decis. ccxj. & cxix. de re iu. per Ro. cõsi. clxvi. ¶Et Mar. Soci. in consi clv. incip. præstantissime doc. ver. confirmatur. & Alex. in l. neq;. ff. de iureiu & do de Ro. in deci. cxxiij. in nouis. actore. & in deci. xv. & si ex causa in nouis. & Pau. de Ca. in consi. iij. inci in facto isto. & adde ꝙ ista regula habet locum in matrimonijs vide plene Philip. decisio. in consil cxxxiij. in visis processu.

Alexandri. LEX V.

1 *Actor tenetur edere reo librum rationum ad probandum exceptionem suam.*

1 Non est nouum. ¶ † Actor tenetur edere reo codicem rationũ ad probandum exceptionem suam, & de intellectu huius l. & eorum quæ hic dicuntur in gl. dicetur in l. fi. j. eo.

Alexandri. LEX VI.

1 *Edi debent fisco rationes publicæ etiam à priuatis ad probandum exceptio.*

1 Visum. ¶ †Etiã priuatis à fisco edi debent rõnes publicæ ad defensionẽ ꝓbandã. h. d. ¶ In gl. fi. ibi agebat priuat⁹, &c. hæc vera ꝑ l. qui accusare. iuncta l. proxi. s. eo. Secunda sol. vt differat à prima debet intelligi qñ actor petebat editionem, & est vera solum si præcessit expressum vel tacitum mandatũ ꝯficiendarũ rõnum per not. in l. j. s. eo. ¶ In ea. ibi, h̃ ab aduer. hæc vera, intelligẽdo eã s̃m pręcedẽtes so.

Alexandri. LEX VII.

1 *Instrumenta communia debent esse apud digniorem, & alijs fieri copia.*

2 *Instrumenta quot modis dicantur communia, & qua actione petantur edi.*

3 *Instrumenta si ex pacto debent stare apud minus dignũ, & illi succedat fiscus. an tunc sint consignanda fisco tanquam digniori.*

1 Procuratori. ¶ †Instrumenta cõia debẽt esse apud digniorem, & alteri fieri copia, & cũ expediẽs fuerit, debebit etiã originale exhiberi ad requisitionem minus digni h. d. Et p̃mitte id ꝙ dicit hic Cyn. ꝙ Imperator habet duplex p̃rimoniũ, vt h̃ per eum. ¶ †In tex. ibi, 2 cõia. quot modis dicaniť instr̃a cõmunia, vide per Inno. & doc. plene in c. j. de ꝓb. & Spe. in tit. de instr. edi. §. nunc videndum ver. ex præmissis. ¶ Tamẽ h̃ intelligiť quando instr̃a erant cõmunia non solum quo ad vtilitatem cõem, vt quia ea q̃ in eis continebantur non solum concernebant cõe negonũ sed erant etiam cõmunia respectu dominij ipsius scripturę & charte. Quid si essent cõia solum rõne vtilitatis, non cogereť ille qui redemit instrm̃ à notario edere alteri cũ sit suum proprium vt dixi in l. j. & ij. s. eo. & aliquid in l. q accusare. Ex qua actione petať ista editio instrumentorũ cõmuniũ vide Ia. Bu. h̃ plenius q̃ per Bar. in l. quędã. in prin. ff. e. No. ex fi. ꝙ exemplũ fidẽ non facit dicã in auc. si quis. ¶ In gl. ibi secundũ quosdam subaudi, & male quia ꝓcurator fisci nõ põt esse iudex inter fiscũ & priuatum. sed debet esse iudex procurator Cæsaris. i. rõnalis. l. apud fiscum. j. vbi cãæ fiscales, & ꝑꝑ hoc est vera secunda expositio. f. ꝙ hic intelligatur de procuratore Cæsaris, ꝑ d. l. apud fiscum. ¶ In gl. fi. ibi, cõuenitur, &c. & dic ꝙ immo ille q̃ petit instrumẽta a fisco, agebat ꝯ Titium qui desiderabat originale exhiberi qm̃ exẽplo stare nolebat vt patet hic in tex. in verb. petitionis, secundum Sal. & Ful. & bene. ¶ †Extra glo. quia hic dr̃ ꝙ 3 instr̃a debẽt esse apud digniorẽ, q̃rit Guil. q d si inter me & Titiũ ꝯuentũ est ꝙ instr̃a cõia debeãt esse apud me, & demũ Titio successit fiscus, an debeã consignare tanq̃ digniori. decidit ꝙ nõ, q a fiscus dẽt vti iure priuati cui succedit l. cũ quidã. § fiscus. de vsu. Ex cũ eo trãseũt oẽs nisi Sal. dicẽs ꝙ i ꝯriũ facit, q a depositio instr̃o ꝝ q̃ ꝯtinet actũ successiuũ nõ priuilegium successoris s̃m varietatẽ tp̃is, & ꝑsonę debet attẽdi d. l. cũ quidã. §. si debitores. & l. fiscum. la ꝑ d iur. fi. Itẽ priuilegiũ meũ cessante causa finiri debet l. Titia. §. vsuras. ff. de leg. ij. & cũ eo simpliciter trãsit Flo. & tenet cõem q̃ vltra hic alle. per doc. optime ꝓbatur per no. per Bar. in auct. quas actiones. in fi. dum allegat. l. si fundum. ff. de fun. do. Non obst. §. si debitores, q a in casu nr̃o ꝑꝑ conuentionẽ partiũ actus erat firmatus et pro tp̃e futuro. sed in ꝯrio secus, quia vsure debebantur ex futura mora nulla pręcedẽte taxatione partium. ideo si mora ꝯmittitur cum fisco, maiores debentur vsure. Vel s̃m Bald. in d. §. fiscus. in lec. anti. aut quęritur de his que pendent ex contractu. & non inspicitur persona successoris. l. quæ à parte. j. de rest. mi. vt in casu nr̃o, aut de his quæ pendent ex tp̃e vt vsure, & loquitur §. si debitores. fateor ꝙ si non præcessisset ꝯuentio, sed solũ rõne maioris dignitatis meę fuissent primo apud me deposita, ꝓcederet opi. Sal. qui etiam hoc modo format, & non prout Gui. & Bar.

Alexandri. LEX VIII.

1 *Instrumentum faciens mentionem de alio instrumento nõ probat nisi illud exhibeatur, uel aliter legitime probetur.*

2 *Exemplum seu copia an & quando faciat fidem, vide hic regulã cũ fallen.*

3 *Exemplum qñ sumitur an debeat pars citari, & an sufficiat citatio generalis.*

4 *Exemplum fidem facit quando probat contra eum qui ipsum dedit.*

5 *Exemplum probat quando fit ab eo qui scripsit originale.*

Exem-

6 *Exemplum probat quando fuit sumptum de cõsensu partium approbantium.*
7 *Exemplum facit aliqualem probationem & præsumptionem in dubio.*
8 *Exemplum probat quando reperitur in archiuio publico.*
9 *Exemplum factum per modum registri probat.*
10 *Statutum faciens mentionem de alio statuto probat, licet de illo nõ appareat.*
11 *Instrumentum faciens mentionem de alio instrumẽto per eundem notarium rogato, an faciat fidem etiam si de illo primo non constet.*

SI quis in aliquo †In eo qḋ vnũ instr̃m facit mẽtionẽ de alio nõ ꝓbat nisi illud exhibeat̃, vel aliter legitime ꝓbetur. h. d. ¶ †In gl. j. aduerte q̃a glo. & iura alle. in ea loquunt̃ de exemplo. s. scriptura in qua dicebatur, illud est exemplũ talis instr̃i de verbo ᵃ ad verbũ exẽplan &c. & nihil aliud in illa scriptura continebat̃, & quot modis ista scriptura noĩet, vide gl. i l. ij. de fi. instr. & de illa scriptura non loquit̃ ista auct. quæ loquit̃ q̃ñ in vno instr̃o facto inter me & Titium fiebat mẽtio de vno alio instr̃o, & ꝯtentis in eo, an istud ꝓbet id ꝙ i illo cõtinebat̃, & ita intelligit Bart. Ang. & quasi cõiter oẽs istam auct. & istã gl. ¶ Tñ ſm Gui. de Cu. hic ista auc. põt intelligi de vtroque. s. de eo de quo loquit̃ gl. m̃ magis applaudet primus sensus. Et ex gl. hic habes cõclusionẽ ꝙ exẽplũ de quo primo dixi fidẽ non faciat regl̃r. fallit nisi sit exẽplatũ iudicis auctoritate ᵇ per iura alle. in gl. Et in dicta exẽplatione requirit̃ partis citatio ſm oẽs vt h̃ plene per Bar. & Bal. post alios, & p Bal. i l. adoptio. de ado. & in l. ij. de test. & ibi Bal. in vj. qui ꝑ Bal. in l. chirographis. alle. in gl. & in l. fi. ff. de tab. exi. & Bal. in l. ij. de fi. instr. ¶ Sol' Guid. de suma. hic tenet ꝯriũ dicẽs iure nõ ꝓbari. sed satis ꝓbat̃ per rõnes hic alle. p Barto, & alios nisi periculũ eẽt in mora. ita dicit Inno. in c. fi. & ibi vide exẽplũ p eũ de fide instr. allegat in arg. c. cũ dilecta versi. nos igit. de cõfirmatione vti. vł inuin. & c. qm̃. ꝰ. j. vt lite non ꝯtest. ꝙ est singulare, ſm Ang. hic, & idẽ tenet Spe. in ti. de inst. edi. §. ostenso. ver. quid si citatio. ¶ † Et an sufficiat citatio generalis, & ẽt an illa in dubio p̃sumat̃, vide p doc. in d. locis, & p Host. & alios in c. Alb. de test. & Bald. & Ang. hic, & per dños de ro. ꝑ decisione x. & cclviij. ¶ Et licet qñ facta est dicta exemplatio authoritate iudicis exẽplũ faciat fidẽ. tñ si statutũ diceret ꝙ instr̃m scriptũ manu notarij de ꝯctu rogati habeat executionẽ paratam non verificatur in instr̃o exemplato autoritate iudicis, quia non est scriptũ manu notarij de ꝯctu rogati, gl. est no. quã ibi põderat Bar. in l. ꝓbationes. j. ver. autenticis. C. de diuer. offi. li. xij. ¶ † Scd̃a est fallentia in qua exemplũ fidẽ facit, q̃a probabit ꝯ eum ᶜ q exẽplũ deuit, ẽt si i exemplatione nulla interuenit autoritas iudicis, vt ꝓbatur. in l. in fraudem. §. neque. ff. de iur. fisc. ſm oẽs hic, & no. Ang. in auct. vnde sumitur. & do. Anto. in c. j. de fide instru. ¶ † Tertio fallit in exẽplo sumpto ab illo qui scripsit originale ſm Barto. Bal. & Sal. hic q inducunt. l. si quis. §. ꝓhibet. ff. eo. & bonus text. in l. vnũ. cũ gl. & ibi põderat Bal. ff. de test. & bonus tex. in c. dudũ. de ꝯuer. cõiu. Idẽ tenet Spe. i ti. d' instr. edi. §. postq̃. ver. j. & Bal. i l. ij. i ix. q. & i l. nostr. j. d' testa. vbi p hoc alle. no. p Bar. i l. sẽpnı' ꝑculo. d' leg. ij. Idem no. Bart. in l. neque. & l. si q̃s. §. prætor. & ibi Ang. ff. eo. & d. Ant. in d. c. j. & do. Abb. in d. c. Alb. & Bal. in l. ij. de fi. instr. in litera antiqua. ¶ Sed Pau. de Cast. hic tenet ꝯriũ allegans Barto. ita tenere in l. j. §. si q̃s in duobus. ff. de bon. pos. ſm tab. ꝑ illum text. in ver. sed si vnum. ꝙ dicit ꝑpetuo menti tenendũ Lu. Ro. in l. sciendum. ff. de verb. obli. etiã allegat ad hoc d. §. si q̃s in duobus. & l. si. donatio. j. de dona. q̃ paruum facit. ¶ Teneo cõem ᵈ opi. per iura. s. allega. nõ ob. §. si q̃s in duobus. & quod ibi Bar. q̃a põt responderi ꝙ si notarius exẽplando diceret hæc est q̃dam copia instr̃i de quo fui rogatus &c. & illã non redigeret in auc. formã cũ subscriptione, & signo, & fide publicationis, tunc nõ ꝓbabit, quia nõ habuit istam scripturã pro auc. ita ꝓcedit opi. Bar. in d. §. si q̃s in duobus, aliàs secus, vt ipse not. in d. §. prætor. vel r̃nde vt statim dicã. ¶ Hãc tertiam fallentiã restringit Bal. signanter. in rubr. de fid. instru. vbi voluit hoc procedere nisi ꝯctus requirat scripturã, quia tunc in prima scriptura stat substantia, & nisi ꝓbaretur illã esse deperditã, exemplũ manu eiusdem notarij fidẽ nõ faceret, allega. l. ij. j. de testa. & istã opin. sequit̃ Ludo. in d. l. sciendũ. qui dicit ita posse intelligi. tex. in d. §. si q̃s duob. ¶ Pro hoc ẽt inducit tex. in §. illud. i auct. de tab. Sed ad d. l. ij. posset r̃nderi ꝙ illa nõ loquit̃ qñ vtraque scriptura esset auct. & manu. eiusdẽ. Itẽ illud ꝙ dr̃ in text. ꝙ scriptura perijt &c. nõ est de necessitate ꝓbandũ, vt ibi no. Cy. & Bar. p l. gesta. j. de re iud. & Cy. hic in iij. q. & Bar. in l. j. in prin. ff. quemadmodũ testa. aperiã. Nõ obst. d. §. illud. q̃a ipsemet Bal. r̃ndet d. rubri. ꝙ id ꝙ dr̃ in d. §. illud. cum seq. habet locũ solum in ciuitate Cõstantinopolitana, vt ibi per gl. ¶ Nõ ob. dictus. §. si q̃s in duob. quia intelligit̃ qñ illud exẽplũ nõ habebat eandem formã & essentiam quã habebat originale, vt quia ibi nõ erant subscriptiones testiũ manu eorũ vt requirit̃ in testamẽto in scriptis iuxta. l. hac consultissima. de testa. sed erãt scripte manu alterius. s. exemplantis Tñ tene mẽ dictũ Bal. p p eius auctoritatẽ. ¶ Faceret ẽt fidẽ exemplũ manu alterius notarij factũ si rogationes ꝯtractuũ notarij rogati fuerũt cõmisse ꝑ iudicẽ vel auctoritate statuti alteri notario exẽplande & autẽticande. c. cum. P. de fide instrumen. ad qḋ vide Bar. in l. si q̃s. i prin. & l. q̃dã. §. nihil. ff. eod. & l. diuus. §. itẽ senatus. cũ simili. ff. de fal. ¶ † Quarto fallit vbi de cõsensu partium approbantiũ ᵉ originale instr̃m fuisset sumptũ exẽplũ, vt hic firmat Cy. & Bar. & Ang. in corpore vñ hæc. sumit̃, & Bal. in l. ij. ff. de fide instrumen. & do. Ant. in d. c. j. domi. Abb. in d. c. Alber. & Spe. in d. §. ostenso. ver. hic aũt no. ¶ Quinto fallit quo ad aliqualẽ ꝓbationẽ seu p̃sumptionẽ, q̃a quo ad hoc ꝓbat exemplũ vt not. in l. ij. de fide instr. quã hic vr̃ sequi † Bar. sed illã reprehendit Bal. in l. bonefidei. in añ p. co. post Ray. j. de rebu. cre. q̃a sicut testis deponens de auditu alterius nihil ꝓbat vt. l. testiũ. vbi gloss. de testi. ita nec istud exẽplum. sed aduerte glo. in duob. põt casibus saluari. primo ſm Bart. i d. l. admonendi. ver. sed q̃ro q̃d de exẽplo. ff. de iureiur. s. qñ ego ꝓbarem originale esse deperditũ, nam tũc exẽplũ faceret semiplenã ꝓbationem. ꝑ quo dicit eẽ glo. not. in l. sicut iniquũ. j. de fi. instru. quã Ange. dicit esse singu. Scd̃o põt saluari. d. glo. s. ꝙ tale exẽplũ ẽt nõ ꝑdito originali faciet talẽ p̃sumptionẽ p quam quis excusabit̃ a dolo, q̃a quælibet causa ẽt iniusta excusat à dolo vt si p errorẽ iuris putaui exemplũ ꝓbare. l. legitur. §. j. ff. de lib. can. no. glo. in l. plagij. la. ij. j. ad leg. fauiã de plag. & istud fuit de mẽte Bal. in d. l. ij. in lect. antiqua. ¶ † Sexto fallit vbi exemplũ reperitẽ in archiuio ᶠ publico ſm Ang. hic sub dubio forte per auct. ad hæc. de fide instru. & dicit ꝙ alij. h̃ nõ tangunt. ¶ Adde Inn. idẽ tenentẽ in c. j. de procu. q ad hoc alleg. c. ad audientiã. de præscrip. Itẽ vr̃ velle Bar. in auct. & si ꝯctus. post prin. de fide instru. qḋ intellige tantũmõ quo ad locũ & ciuitatẽ i qua eẽt ille archiuius publicus. aliàs fidẽ non faceret, vt sing. dicit Ioã. And. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. §. nunc dicendũ. in addi. magna. & Bal. in rub. j. de fide instrument. & Anto. de Butr. in c. ij. de fide instr. in ver. viij casus. iuncto ver. seq. ¶ † Septimo fallit in exemplo facto p modũ registri ᵍ in archio. notarij. vt si actor ꝓducit in cã instr̃m mandati corã iudice apud acta notarij q illud registrat in libro actorum, nã illud registrũ fidẽ faceret absq; eo ꝙ ꝓducat̃ originale ſm Ang. hic alleg. tẽ l. fi. j. de fide instru. & not. p Inno. in c. qm̃ ꝯ. de proba. idem no. Bal. hic allegans not. per Inno. in c. j. de procura. ¶ Adde Bar. idẽ tenentẽ in d. l. chirographis. per d. l. fi. & ibi etiã Bart. & Bald. Idẽ not. Barto. in l. nostrã. j. de testa. qui ꝑ hoc allega. l. eos §. super bis. in versic. exempla. j. de appel. & idem Bal. in l. fi. j. de fide instru. & in d. l. ij. de fid. instr. & idẽ tenet Spec. in ti. de rescrip. pñta. §. j. vers. sed obijcitur. & i ti. de instr. edi. §. nũc dicamus. versi. pe. facit. l. gesta. j. de re iudic. ¶ Etiam si post restigrum appareat originale esse abolitũ vel rasum vt voluit Bartol. in l. j. ff. si tab. test. & per d. l. fi. & sequitur Bald. in l. si vnus. in fine. j. de test. Tamẽ dictã conclusionẽ restringe duob. modis. s. ꝙ registrũ faciat fidẽ si totus effectus instrumenti fuit registratus. secus si simpliciter in actis diceretur cõparuit titius vt procurator seij & produxit instrumẽtũ sui mãdati

ADDITIONES.

a ¶De verbo, vide Pet. de Anch. in consil. ccxij. Lud. Rom. consil. cccxxxvj.

b ¶Autoritate. adde Lap. plene all. lxxvj. Franc. de Are. consi. xxxvj. Lud. Rom. consil. cxiij. & adde tu eundem Alex. in consi. cvj. in prin. in v. vol. & vide Car. in consi. xxxvj. qui tenet ꝙ requiratur citatio, etiã adde ꝙ citatio requiritur quando aduersarius est certus. secus si incertus, vt per Bal. Ang. hic, & adde Alex. in consi. cx. in iij. vol. nec requiritur citatio vbi ita se habet consuetudo, ita Bal. hic quẽ sequitur Alex. in consi. xlj. in ij. vol. vbi dicit consuetudinem posse solemnitati citationis derogare. & adde ꝙ si facta reperitur exemplatio de antiquo ꝙ probat ita Ro. in consi. xxxvj. & citatio præsumitur per not. in l. sciendũ. ff. de ver. obli. & tenet Are. in consi. xxxvj. & no. ꝙ licet aduersarius sit incertus, tamen si de facili põt certificari, non sufficit citatio generalis, sed spẽlis. ita Alex. in consi. viij. in ij. vol. & Bar. in suo consi. xcj. & vide notabile verbum Bal. in l. nec quicq̃. §. vbi decretum char., pe. vbi dicit ꝙ ille aduersarius in exemplatione instrumenti debet citari qui est aduersarius re & actu nõ spe. ꝙ no.

¶Vide Bar. Soci. in consi. cxxiij. incip. subtiliter & elegãter absoluta est. in vers. & ulterius ad responsiones cum seq.

c ¶Contra eum hic idẽ firmant do. de Ro. deci. x. & seq. in nouis. vbi ẽt dicunt ꝙ inuẽtariũ probat cõtra tutorem licet originale nõ reperiatur & ibi vide in iij. fall. hic posita de qua ẽt per eosdem deci. xciij. & cccx. in antiquis.

d ¶Teneo cõmunem. adde ꝙ Lud. Ro. consi. cv. dicit ꝙ licet Bar. contrariũ tenuerit i d. §. duob. ꝙ tamen debet attendi sua opi. hic, & adde tu Fran. Are. in consi. xxxj. & adde Ang. Are. in §. nihil. inst. de test. & ibi sequitur & refert limi. Bal. in rub. de fi. instr. quam impugnat Alex. hic, & adde ꝙ illã ẽt sequitur Ro. consi. clxxiij. vbi dicit Bal. non habere contradictorem.

¶Vide Bar. Soci. in consi. clxxxvj. inci. in controuersia quæ vertitur, in vers. & quia. ꝰ, iuxta all. & seq. T. D.

e ¶Partium approbantiũ. adde ale. consi. cxxviij. j. li.

f ¶Archiuio. Adde. Lud. Rom. alle. consi. cv. Cal. consiij. de fi. instru. & per Ro. consi. clxv, & adde tu Car. in consi. lxxiij. versi. in contrarium.

g ¶Registri. Adde Pet. de Anc. consi. xl. & adde tu eundem Alex. in cõsi. vj. in iiij. volum. ver. tamen respondeo,

dati ꝙ incipit sic, & finit sic, q̄a tūc tenor instri nō est de actis. sed sola ꝓductio. ita voluit Inn. in c. cū in iure in fi. de offi. deleg. ¶ Secunda est restrictio. s. ꝙ registrū ꝓbat qn̄ apud acta registratū fuit instrm ꝓductū ab aduersario pn̄te, vel citato. ar̄s nō, s̄m Ioā. And. in addi. Spec. super. d. ver. sed obijcit̄ p eadē rōne qua dicimus ꝙ in exemplaris q̄ fiunt authoritate iudicis requiritur citatio partis, vt h̄ p Bar. Plus voluit Host. & alij in d. c. qm̄ ꝯ. ꝙ necesse sit ꝙ pars citata nihil opposuerit ꝯ instrm productū, & ita ēt tenet Imol in d. c. cū in iure, bene facit. l. fi. j. de fid. instr. & in l. j. j. de rela. q̄ oia tenentur. Item in quātū Bar. hic tractat an sufficiat ꝓbare per testes tenorē instri, & eius amissionē, & plenius per eū in d. §. diuus h̄ allegato p ipsum, & in istis locis Bart. nō bene declarat an ꝯ eū quē ꝯstat vere vł p̄sumptiue subtraxisse mihi īstrm habeā necessario ꝓbare tenorē instri, vt sic ꝯ eū obtineā. sed ipse Bart. ī l. sicut iniquū j. de fid. inst. tenuit ꝙ nō requirit̄ ꝓbare de tenore instri p l. si de possessione. j. de ꝓbatio. sed Bald. in d. l. si de possessione. tenuit ꝯtrū. q̄a aliās ꝓbatio esset incerta, & nō cōcludēs alle. in ar. l. j. ciuile. ff. de leg. Sed Cy. in d. l. si de possessione, tenet & melius ꝙ sufficiat ꝓbare factū instri p illā. l. & de tenore instri stabit iurō eius cui subtractū est p l. si qn̄. j. vn̄ vi. & idē tenet Ange. h̄ ꝙ ꝓcedit ꝯ verū furtē. sed ꝯ fictū vel p̄sumptū, vt ī casu. l. ij. §. diuus el. j. de iure fis. oportebit probare de tenore instri alr̄ q̄ p iurm, quia. d. l. si qn̄. nō habet locū in furto p̄supposito, vt i casu. d. §. diuus. q̄a resultat illa p̄sumptio ex dolo cōmisso nō i exhibēdo instra quo cessat ꝓbatio p iurm, vt dixi in l. q. accusare. s. c. Itē l. si qn̄ loquit̄ de vera subtractione nō de ficta vel p̄sumpta, & ꝙ debeat tūc ꝓbari tenor instri tenet h̄ Ang. & ēr vł velle Bar. in d. §. diuus. Ibi tn̄ subdit ꝙ in odiū illius q̄ p̄sumit̄ subtraxisse est inductū ꝙ nō requirat̄ ꝓbari specifice tenorē instri. sed satis est ꝓbare ꝙ illud īstrm cōtinebat factū spectās ad cām fisci, vt innuit ille tex. Et de intellectu. c. cū olim essemus. de p̄uileg. vltra hic no. p Cy. & Bart. vide
10 Ang. hic ponētē nouū, & peregrinū intellm ad illū tex. ¶ † Circa
fm articulū d̄ quo tractat ista auc. videlicet si vnū instrm facit mē
a tionē de alio, vt ꝓbet, rła est ꝙ nō [a] vt hic, & limita, vt hic p Bar. & gl. & doc. in c. abbate. de verb. sig. p gl. & doc. in c. pe. in versi. cōpositionis. de cōfirma. vti. vel inuti. p doc. in c. qm̄ ꝯ de ꝓba. & in c. j. de fi. instr. vbi p d. Ant. & p Bar. & alios in l. sciendū de verb. obli.
11 & q̄a ibi de mā dixi anno p̄terito. iō h̄ nō insistā. † Duo tn̄ h̄ i mā incidenter dicā. ¶ Primū ꝙ vbi ꝑsona disponēs in sua dispositione faceret mentionē de alia dispositione circa quā haberet nunc potestatē disponēdi, nō est necesse illā aliā dispositionē seu eius scripturā exhiberi si de ea specifice mētio facta est in secūda tex. est cū gl. j. parua in l. admonēdi. cum si. ibi allegatis p Bar. & doct. ff. de iu. iur. Vnde s̄m eū ibi si statutū facit specificā mentionē de alio statuto faciet fidem, ēt si illud non inueniat, & idē no. Bal. in l. vnica. in ver. si pro oībus. per illum tex. de cad. tol. & Bal. in l. j. in fi. s̄. de epis. & cle. & in l. si dona. per illū tex. j. de dona. & in c. j. §. fi. qualiter feu. pote. alie. ¶ Secūdū est vtrū si in instrō notarius facit mentionē de alio instrō, vt q̄a dicit ꝓut cōstat in tali instrō à me viso, & lecto, an per hæc verba istud instrm probet illud. Paul. de Ca. h̄ dicit ꝙ Spe. tenet ꝙ sic in tit. de instr. edi. §. restat. ver. pe. Sed ipse dicit ꝙ semper fuit miratus de h̄. d. Spe. q̄a est ꝯ istā auc. gn̄aliter loquentē, & ꝯ rōnē h̄ alle. in gl. ibi dū gl. dicit, & pōt esse &c. Et subdit ꝙ semper credit dictū Spe. nō esse verū, & ꝙ nō reperit ꝙ aliquis faciat mentionē de h̄ nisi alb. de Ro. q̄ hoc reprehendit referēs se ita obtinuisse in practica, & licēt cōis practica notariorū seruet practicā Spec. tn̄ illa nō ꝓcederet si q̄s opponeret. sed si nō opponeret ꝓcedit illa practica s̄m do. Pau. adde ꝙ h̄ ange. expsse tenet ꝙ illa verba nihil operent̄ p istā auct. idē voluit ipse in repe. l. sciendū, & ibi alle. dictū Spe. in loco. s̄. alleg. Et fin ꝙ refert ibi ang. Spe. tenet ꝙ illa verba nil operent̄ per istā auc. quā alleg. ibi Spe. vbi ponit duas opi. ꝯrias. Et circa hoc dicas ꝙ ēt tenendo aliā opi. quā ibi tenet Spe. & quam ēt recitaui. s̄. referēdo Pau. de Ca. tn̄ ēt Spe. bene diceret. q̄a loquitur Spe. vtrū quo ad easdem
b personas [b] ꝯhentes istud instrm faciat fidem eius quod continet̄ in alio, & certum est quod sic, vt ēt tenet Bart. & omnes in l. optimam. j. de contrahen. & commit. stip.

ADDITIONES.

a ¶ Fran. Cur. Regula est ꝙ nō. Adde ꝙ si in instrō narratiue fit mentio de mandato non probatur mandatum. ita Alex. in consi. lxxj. col. iiij. in fi. in iij. vol
¶ Tho. Dip. Sed quid si delegatus citat cum insertione citationis, & commissionis & quia in commissione fit mentio de alia cōmissione apostolica iuxta tenorem cōmissariarum, an teneatur primo exhibere primam cōmissionem &c. vide Lu. Ro. in cōsi. cccxxxvj. de cuius intellectu vide Fel. in c. cùm ordinem. de rescri. tn̄ fuit in facto coram R. d. ep̄o Cremoñ. tn̄ est necesse exhibere primam commissionem, maxime qn̄ erant citati laici qui non subsunt iurisdōne clericorum.
b ¶ Fran. Cur. Personas. Adde eundem Alex. in consi. clxxvj col. pen. in j. vol. mathe. no. suo. lxxx. & vide Abb. in c. illud. extra de p̄sumpt. qui ponderat glo in d. l. optimam. & adde ꝙ idem sensit Ang. in l. iurisgentium. §. ꝙ fere. ff. de pact.

¶ Tho. Dip. Adde ꝙ dn̄s Card. in c. fi. de fid. instr. ad fi. in ver. quæro vltimo vult ꝙ procurator qui dedit substitutū, & in instrumēto substitutionis dicebat talis ꝓcurator. H. prout constat manu talis notarij à me viso & lecto &c. per illa verba non est probatum de mandato procuratoris, quia est testimoniū reddere nō autem mandatum autenticare, & dicit esse notandum, & se vidisse de facto, & intelligi quo ad exceptiones non quo ad partes rogantes, prout tenet etiam h̄. d. Alex. & plus dicit ibi Card. ꝙ ad hoc vt faciat fidem, requiritur ꝙ totus tenor instrumenti transcribatur per notarium exemplantem sequitur Rota de fi. instr. in deci. ij. in antiquis. de quo vide per Fel. in c. sunt & alij. in v. col. in fi. de rescri. & ibi vide ꝙ illa non procedunt in literis papæ s̄m doc. ibi limita. ij. prædicta si de mandato procuratoris fit mentio ab alio q̄ ab ipso constituente, quia si ab constituens facit fidem tex. est in no in l. nec satisdatio. ff. rem ra. ha. quę est sing. vt ibi dixi, & vide per Lāfr. Brixi. in c. qm̄ ꝯ falsum in ver. instrm. d̄ ꝓba. & Bapt. in repe. l. admonendi. ff. de iu. iur. vbi examinat materiā istā, & vide Bar. Soni. in consi. ccxxij incip. cum præsenti concertatione & ita aliàs pisauri in causa magna pronunciatū in facto. d. instrm nullam facere fidem s̄m Card. vbi. j.

Alexandri. LEX VIII.

1 *Instrumentorum appellatione veniunt rationes quæ causam informent.*
2. *Probationes non sunt sumende de domo rei ad fundandum &c.*
3 *Edere, an & quando teneatur actor rationes suas reo, & econtra.*
4 *Edere non tenetur actor reo scientiam excommunicationis vel banni.*
5 *Edere non tenetur actor reo rationem quando reus apponit exceptionem.*
6 *Edere non tenetur regulariter reus actori rationes suas ad fundandum. &c.*
7 *Edere tenetur hæres testamentum patris legatario agenti.*
8 *Edere debet reus actori instrumentū proprium vel commune.*
9 *Edere instrumētum actori tenetur reus quādo agens haberet cām ab ipso reo.*
10 *Edere instrumentum actori tenetur reus quando actor semiplene probasset.*
11 *Edere tenetur reus actori instrumenta in cau. l. §. edenda. ff. eod.*
12 *Edere tenetur reis actori instrumenta si ipse reus ipsa originaliter &c.*
13 *Edere tenetur reus instrumenta actori vbi præcessit contractus de cuius natura reus tenebatur facere rationes vel similes scripturas.*
14 *Edere tenetur reus actori instrumenta quando ipse reus mandāte actore &c.*
15 *Edere tenetur reus instrumenta fisco agenti.*
16 *Edere tenetur reus instrumenta actori in causa matrimoniali.*
17 *Edere tenetur reus actori instrumenta quando ipse reus est vsurarius.*
18 *Edere tenetur instrumenta vel rationes reus nauta caupo. &c.*
19 *Edere tenetur reus instrumeata vel rationes actori vbi agitur pro alimentis vel dotibus vel legatis ad pias causas libertatibus. &c.*
20 *Edere tenetur reus actori instrumentum quando ex aliqua facto instrumentū esse inutile inter actorē, & reum si nō exhibetur, & si exhibet̄ reddit̄ vtile.*
21 *Edere tenetur reus instrumenta actori vbicunque manifestum arguetur.*
22 *Edere tenetur reus instrumentum actori vbi iudex ex causa vellet.*
23 *Edere tenetur reus actori, & econtra in duplicibus iudicijs, vt &c.*
24 *Edere tenetur reus actori instrumenta quæ fiunt in actis.*
25 *Edere instrumenta vel rationes an teneatur reus actori ad &c.*
26 *Edere tenetur reus actori adiuuandum petitionem actoris.*

1 IT quæ. ¶ † Ista lex legitur duob. modis in gl. Primo s̄m Io. ꝙ tota lex loquat̄ in instrumētis, nec istud vł absurdū s̄m doct. s. ꝙ h̄ verbum rōnes positū h̄ in tex. intelligat̄ de instrumētis qn̄ ēt rōnes pn̄t accipi pro īstrumētis cū cām informant. l. j. de fid. instr. l. notionē. §. instrorū. ff. d̄ ver. sig. & huic intellectui multū applaudit tex. in fi. in ver. qn̄ hoc casu &c. qui loquit̄ in instrumētis, & dicit h̄ casu. Nam si. s̄. nō sensisset de instrumentis. sed de rōnib. in q b. voluisset imperator eē aliud q̄ in instris, nō dixisset h̄ casu. sed dixisset h̄ alio casu, & nō bene inferret text. hic ī fi. ad instra. Cū ex diuersis nō recta fiat illatio. l. inter stipulantē. §. sacra in ver. aduersa. ff. de verbo. ob. cum vul. & s̄m hanc lect. ista. l. tollit quādam ꝯrietatē q̄ videbatur esse inter. l. qui accusare. s̄. eo. vbi nō fit editio ad intētionē fundandā. & l. non est nouum. cū se q. vbi d̄r ꝯtrū, nā vult imperator reducere p̄dicta ad cōcordiā. & ostēdere, ꝙ nō sunt ꝯria q̄a. l. qui accusare. loquit̄ qn̄ actor petit editionē. sed. l. non est. loquit̄ qn̄ reus petit editionē. & s̄m hāc lec. h. d. actor tenet̄ edere reo ad exceptionē suā ꝓbādā, seu fundādā. sed reus nō tenet̄ edere actori ad originem suę petitionis fundandā sed ad replicationē ꝓbandā. h. d.
2 ¶ † Secūda est lec. azo. ꝙ tota intelligat̄ in rōnib. vsq; ibi qn̄ &c. in auct. intelligatur, ꝙ loquat̄ ī instris, & s̄m hāc lec. ista. l. nō intēdit tollere aliquā ꝯrietatē. sed intendit dicere, ꝙ illud ꝙ erat dcm̄ in l. j. s. ꝙ reus teneret̄ edere rōnes actori, & illud ꝙ dcm̄ ī d. l. nō est. s. ꝙ eꝯ tenet̄ edere actor fuit recte dcm̄, quia in l. debet actor à reo differre. sed in instris vult indistinc. ꝙ nō edant̄ ab actore ipsi reo, nec eꝯ, & s̄m hanc lect. hoc intendit. Rōnes edunt̄ reo ab actore & eꝯ. sed instra quibus quis nō est vsurus nullo modo quis edere tenet̄. h. d. sed secundā lec. nō vł posse ꝓcedere, q̄a s̄m eā nec apparenter nec existēter erat discrepantia inter vnū casum, & aliū sed hæc. l. facta est ad tollēdas discrepātias quæ esse videbant̄ inter. ll. Antonini. & ll. Alex. hoc inter. l. j. & l. q. accusare. q̄ fuerūt. ll. Antonini. & l. nō est nouū. & l. iustū q̄ fuerūt Alex. p̄terea s̄m istā lec. oportet intelligere ꝙ rn̄sum positū in tex. ibi ꝙ multū intersit stet negatiue. i. nihil intersit inter actorē, & reū, ꝙ est violare lram q̄ ponit rn̄sum affirmatiuū. Itē hāc lec. circa vltimā partē facit tex.
hic in

hic in fine,in verbo qñ h casu q vr loq in codē casu. de quo i superiori pte.s.dcm fuerat ,put dixi circa primã lec.sed fm istã lect. loqret i diuerso.vñ tene pmã lec.q ē magis cõis,& p h hēs declaratã gl.j.¶ Et p pfectiori doctrina, & cũ pclone ton' mãe huius tituli vidēda sunt quatuor pncipalr.¶ Prio an actor idistincte teneat edere reo. ¶ Scdo an reus teneaf edere actori ad fundādã itētionē pncipalē actoris. ¶ Tertio an teneaf edere actori ad pbādã replicationē. ¶ Quarto an teneaf edere actori ad iuuandã intētionē iã sup pncipali fundatã,& pbatã.¶ †Circa primũ magis cõis pclo ē, q actor teneaf edere reo tã rõnes, vt l.nõ est cũ.l. seq.s.e.q instra,vt h,& l.solute.j.d pdi.ex.l.& l.q tabulas.ff.d fur. Itē cũ tex.i d.l.nõ est,& i d.l.seq.idistincte dicat actorē teneri edē rõnes suas reo,& p pñs ille tex.pphēdit rõnes pprias actoris q n erãt cões cũ reo. ergo eadē rõne tenebif edē instra ppria cũ hoc casu rõ diuersitatis reddi nõ possit p h ēt qa iudex nõ dēt pati illicitas exactiones.l.illicitas i prin.ff. de offi.pñ. & l plane. & l.fi.ff. d pet.hę.& istã opi.seqf Io.gl.h, & Gui.Cy.& Bar.Bal.Ang.Rap. & Pau.de Ca.h. & i l.j.§.editiones.ff.e. & cõiter canoniste in c.j. d pba.¶ Cõtrariũ tenet gl.p aĩs plenas rõnes quas breuitatis cã omitto in c.G.ppertuus de fid.instr.& Azo.h refert gl.Odof.Iac. But.Ray.& Sal.hic primo rõnes equalitatis seruādę inter actorē, & reũ i iudicijs.l.fi.cũ vul.de fru.& lit.expē.& maxime circa media cãę.i.circa pbõnes,vt no.gl.ord.i c. cũ ad sedē.de testi spo.Secũdo p rõnē positã i l.nimis graue.j.de testi. Tertio p l.j.§.edēda. à ɔ̃rio sensu.ff.e. Quarto qa actor nõ teoef edere noia testiũ q interfuerũt ɔ̃ctui si reus dicat se de psonis testiũ non recordari cũ eos vellet pducere.l.nõ ex oib.cũ gl.ff.de arbi.ergo idē erit in instris cũ nõ differãt testes,& instra.l.i exercēdis.j.de fid.instr.& ad istũ tex.rñdēt q verior est scd'a lec. fm quã iste tex.facit p non ɔ̃. Itē rñdet ad.l.dissolute.& ad l.q tabulas.qa nihil faciũt,qa illa iura nõ loquunf de editione q fit offõ iudi. p titulũ de edendo.sed loquunf de exhibitione q petif pdõne sine cã, qñ ille q petit illã exhibitionē iã pbauit d defensione sua.l.soluisse.in casu aũt nro nõ erat pbatũ de defensione rei. ¶ Itē ibi petif exhibitio occasione alicuius rei geste iter partes.i.occasione solonis . h aũt nõ.Teneo pmã opi. quis disputãdo vtraq; eēt sustērabilis. & certe per iura all.p ista secũda opi.nõ ē bñ rñsum ad all.e.i ɔ̃riũ pter q ad l. dissolute.& ad l.q tabulas. ¶ Nõ ob.rñsio data ad hãc.l.q a dico, q secũda lec.sustineri nõ põt,vt dixi s. ¶ Et ad allegata p secũda op.facilis est rñsio.nã ad primũ rñdeo q qualitas seruari dēt,nisi vbi ɔ̃riũ repenf expssum, vt i nro casu.& rõ huius eē põt, qa re' nõ ita põt delibrate venire ad iudiciũ sicut actor.l. si qñ.j.de dilati.l.pure.in fi.de doli exce.Ad.l.nimis graue.rñdeo q loquif in actore petente.vt ibi per gl.& doc.q intelligunt illã.l. in casu.l.q accusare.s.e.Ad.§.edēda.rñdeo,q ibi arg. à ɔ̃rio sensu à spāli põt sumi respectu psonę rei, qa reus instra q b. nõ est vsurus in iudicio nõ tenebif edere actori.Ad.l.nõ ex oib. rñdeo q illa.l.intelli, qñ mãdabat litiganti , q noia testiũ quos pducere volebat, ederet aduersario, qa h fieri ñ dēt ne aduersarius subtraheret illi testes vel subornaret eos.c.litimauit.& c.pstitutus.de testib.Ita declarat illã.l.Spe.& Io.And.in tit.de teste.§.qualiter.ver. post hoc.

4 †Retēta ergo prima op.limita ēt duob. modis.s.nisi reus peteret
a q actor ederet sibi ad fundãdã excep.ptinētē crimē actoris,ᵃ vt ē exceptio excõicationis vel bãni,qa nõ tenebit actor edere ar.l.ij. §.diuus.el.j.in fi.ff.de iu.fis. & ne cogaf actor docere de turpitudine sua.l.aĩs.ff.de iu.iur ¶ Et idē dixit Bal.de oi excep.q nõ excluderet equitaē petitionis actoris, qa cessat rõ fauoris q pstaf reo
5 ɔ̃ actorē dolo petētē,vt h.¶ †Secũdo fallit in excep.q nõ eēt mera defensio,sed potius impugnatio, vt in exceptione cõpēsationis,qa opponēs cõpēsationē df petere,& agere.l.amplius.ff.rem rat.habe.fm Bal.h cũ quo trãsit Ful.h, & Pe.de Anc.in cle.j.§.j.d
6 vsu. † Et secũdus pricipalis articulus ē an re' teneaf actori edere ad originē petitionis suę fundãdã. & cõis ē pclo q nõ p hãc.l.i fi.
7 & d.l.q accusare.& j d.l.nimis.& in d.c.j.de pba. ¶ †Fallit.j.in legatario agēte ɔ̃ hrdē ad legatũ, & petētē p hrdē exhiberi testm, qa tenebit hrs exhibere.l.ij.fm scdam lec.ff.eo.& fere p totũ tit.
8 de t.a,exhi.¶ †Secũdo fallit vbi actor peteret à reo exhiberi istm ipsius actoris pprio rõne dñij, vel cõe.l.si q.ff.fami.er.l.iij.§.pe.ad exhi.l.pcurator.s.e.& ibi dixit remissiue qño intelligaf instm eē
9 cõe.¶ †Tertio fallit vbi agēs hret cãm à reo, qa tũc rõne illi' cãe põt petere editionē.l.Titius.la.ij.& l.creditor.ff. de act.empt.ibi
10 hēs exēplũ.¶ †Quarto fallit vbi actor semiplene pbasset intētionē suã fm Gui.in l.edita.§.eo.verum, qa rõnes sunt satis leues.& eas impugnat Bal.& Sal.hic post Ray. vt dic,vt h p eos licet dñs
11 And.in d.c.j.de pba.simplr trãseat cũ,d.Guil.¶ †Quinto fallit in
12 casu.l.j.§.edē.ff.eo.¶ †Sexto fallit si reus hret instra originalia tabellionis seu argētarij q mãdãte illo q petit editionē pfecerat instm vel rõnes.l.qdã.§.is aũt.ff.e.bñ facit tex.in c.qm ɔ̃ i rõnę sui,
13 de pba. ¶ †Septimo fallit vbi pcessit ɔ̃ctus d cuius nã reus tene-
14 baf facere rõnes , vel similes scriptu.d.l.qdã i prin.cũ si.¶ †Octauo fallit si reus mãdãre actore illas scriptu.fecisset.l.argētarius.in
15 prin. ff.eo. †Nono fallit in fisco agente.ᵇ l.nec q sq.ff.e.el.ij.§.di-
b uus.ff.de iu.fi.de quorũ intellectu dixi in l.ij.s.e. ¶ †Decimo fallit
16 in cã mrimoniali ᶜ q nõ minus fauorabilis eē vr q cã fiscalis per
c gl.in c.j.in verb.obseruaf,vt li.nõ pte.ac ēt qa in ea tractaf de peccato, & fauore aiæ. ergo actori dēt fieri editio sicut eadē rõne fit i casu cle.j.de vsu.fm Io.An.in addi.Spe.i ti.de istr.edi.§.vidēdum ver.ex pmissis. & in d.c.j. de pba. & cũ eo trãseũt ibi cõiter doct.
17 ¶ †Vndecimo fallit i vsuratio pucto i d.cle.j. ¶ †Duodecimo fal-
18 lit in publicano,nauta,caupone, stabulario, vt dixi in l.j.s e.& in
19 alijs casib.quos ibi enarraui.¶ †Tertiodecimo fallit vbi agif p ali-
d mētis,vel p dotib.ᵈ vel legatis ad pias cãs p libertatib. seu p ecclesijs.vel hospitalib.& simlib.mulrũ priuilegiatis, quorũ causæ vũr equiparari causis fiscalib.l.iij.C.de priuileg.fis.l.fi.s. de sa.san. eccl.cũ si. fm dñm an.c.j. de pba. saltē vbi nõ hr copia pbãdi ne veritas occultef fm eũ.& idē tenet Lu.in l.j.ff.so.ma.Saly.tũ h.in discursu ponēdo exēplũ in dote psupponit q cã dotis sit sub rta huius.l.& ita ēt psuppoit Bal.in l.j.§.editiones.ff.e. tñ primũ di-
20 ctũ magis placet p id q dcm est in nona fallē.¶ †Quartodecimo fallit qñ ex aliquo facto inter te, & me instm eēt inutile apud te quē peto cogi ad edõnē,& apud me posset esse vtile, vt si irritata sit snia ɔ̃ me lata q est apud te.c.accedēs.el.j.in fi.vt li.nõ pte.& d. l.disolute.& no.d.Ant.in c.j.& plene Io.An.in tit.de istr.edi.i rub.
21 ¶ †Quintodecimo fallit vbicũq; manifestũ argueref peccatũ in retētione instri.& aliqua psumptio vel fides fieri possit q re' haberet instm, qa tũc offõ iudicis vel saltē p denũciationē euãgelicã agere teneref.vt c.nouit.de iu.ita posse attēari dicit.d.An.in
22 d.c.j ¶ †Sextodecimo fallit vbi iudex ex offõ vellet ex cã cogere
e reũ ad edēdũ actori, ᵉ qa põt fm eũ do.de Ro. & pclone.ccviij.& sufficiēs erit si actori perijsset copia pbãdi, vt no.Spe.in d.§.vidēdũ.ver.expssius.& Inn. & clarius.d.Ant.in d.c.j. ¶ Optime tex.in l.j.in ver.ex cã.s.e.& q no.Bal.i d.l.dissolute.dũ alle.l.illicitas,licet d.Abb.in d.c.j. aliquibus satis leuib.rõnib. motus dixerit ɔ̃riũ, & minus bñ,nõ aũt sola veritas hñda erit sufficiēs qñ copia pbõnis nõ alr pijsset actori sine sua culpa fm Ant.in c.j.Quia aĩs iste tex. & l.q accusare modica esset effectus. & forte absentia actori eēt iusta cã p p quã iudex ex offõ posset cogere reũ ad exhibēdũ instra,qa iudex in fauorē abñtis supplere põt.l.ampliorē.in prin.j. de appel.& ēt fm Bal.ibi põt plus tũc iudex q possit pars abs ēs si pñs eēt . nã fm eũ p abñte poterit iudex post didicita testificata nouos testes recipere p illã.l.iuncto.c.cũ Io. d fid.instr.q nõ posset pars in cle.testib.ex d testi. In iudice cessat timor subornationis q nõ cessat i pte.c.cũ clamor.cũ ibi no.p gl. & p Inn.d test.q est nouũ,& mirabile fm Bal.i d.l.ampliorē. s; i pposito nõ pono h p cõstãti,q a rõ q hēt locũ in casu quē ponit Bal. in d.l.amplio-
23 rē nõ vr pcludere in pposim nro. ¶ †Decimoseptimo fallit in duplicibus iudicijs,in quib. quilibet tenebitur edere aduersario cũ qlibet dicaf eē actor,& re'.l.iter cohę des.§. q familiæ.ff.fa.her.& tãq actor poterit cogi edere reo.d.l. nõ est.s.e.ita decidit Bal.no.
24 i l.istra.ff.de fideicõ.¶ †Decioočtauo fallit i actis.l.ij.s.e.s; dic melius,vt ibi plene dixi,& ibi ēt fuit dcm p' Bal.q i casib.i qb.q s renef edef ppria istra actori tenef actor, ptribuē ad expēsas istrorũ d quo ēt vide p Bal.i l.fi.j.d pdõ.ex.l. & in l.nõ ignorat.de fruc.
25 & lit.expen.¶ †Circa tertiũ articulum principalē an reus teneaf edē actori ad replicationē pbãdã Io.gl & alij quos i prio arti.pñdixi tenē pmã opi.tenēt ēt i h,q re' teneaf edē,qa actor i sua replicatione df excipē.l.ij.ff.d exce. Ergo sicut ad expõnē fudãdã dēt fieri edi-

ADDITIONES.

a ¶Crimē actoris Per istã rõnē alsãs all & obtinui i facto,q si aliqs dicit mulieri tu es pgnãs,& sic si caste viuis fm formã testi exhibeas te obstetricibus, dicit q illa ñ teneř se exhibere,qa si actor nõ teneř exhibere scripturas ad fundandã exceptionē continentē crimen actoris minime est obligata ostendere personam suam

b ¶In fisco agēte. Adde tu & dic istã limitationē eē cõem q tñ restringif,vt nõ hēat locũ in hñtib.cãm à fisco,vt sunt gabellarũ cõductores,vt p eund.Alex.in d.l nec q squã.nec ēt hēt locũ in cãis criminalib.p tex.in d.§ diuus.quē ita intelligit idē alex.in cõs.cxxxij.in j.vol.col. vlti.vbi dicit ita intelligi cõiter. d.§.diuus nec ēt pcedit in fisco agente ɔ̃ aliũ fiscũ, qa pruilegiatus nõ vtif puilegio ɔ̃ puilegiatũ l.sed & milites.ver.coequalitas.ff.de excep.tu nec ēt qñ ageret fiscus ɔ̃ ecclesiã ita determinat Bal.verũq; l c.j.pillũ tex ibi dicit pba. & aliã restrictionē collige ex his q ponit Alex.s.e.i auc.si qs i aliquo sal.vj.& ēt ex no.p Abb.i d c. d pba.

c ¶Mrimoniali. Adde tu & intellige h nedũ i eo q ē p mrimonio.sed ēt i eo q venit ad dissoluēdũ mrimoniũ, qa ñ minor fauor ē mrimoniũ illegitime ɔ̃ctũ dissoluere q cõseruare legitime ɔ̃ctum fm Abb.alle. Cal.in c.iurauerit.col.iij.extra de proba.& facit dictum Io.And.in loco hic alle.per Alex.

d ¶Dotib. Adde tu quòd pro hoc facit q dicunt Bar. & Bal.in l.dotis.j.de iur.do. vbi magis cauetur doti quàm fisco. Reassumpsi, & sequitur idem Alex.in l.j.ff. sol.mat.& facit.l.hoc modo.ff.de cond.& demon.

e ¶Actori. Hoc sequitur Lud Ro.cons.cccxcviij.

fieri editio vt dixi in primo art. ita debet fieri actori in replicatiõe pro h. ẽt facit iste tex. ĩ ver. originẽ petitionis à ɔ̃trario sensu. ad idẽ tex. ĩ l. pe. §. fi. ff. ad l. fal. p h. ẽt tex. in l. plures. j. de fid. instru. vbi re' cogit creditori facere nouũ instrũm ad pbõnẽ, quãto magis iã factũ tenebit edere. Sed Azo & alij quos in primo articulo retuli tenere scdam opi. tenẽt ɔ̃triũ & cũ eis cõcordat Pet. h, qa replicatio est eiusdẽ naturę cuius est actio. l. qsitũ. §. fi. & ibi no. ff. de pecu. l. si pactũ. cũ gl. j. de exce. Ergo sicut actori nõ edit ad fundandam originẽ actionis seu petitionis. ita nõ debet edi ad replicationem. Scdo. s. qa nõ edit actori ad fundãdã originẽ petitionis. ergo nec ad fundũ destructũ reparandũ vel in pristinũ statũ reponẽdum, qa paria sunt fundũ non esse & vitiose esse l. quoties cũ si. q. sent. cog. Tertio qa actor debet venire instructus, & puisus pbõnibus. l. j. s. e. l. si qñ. j. de dila. Pro quo ẽt allegãt alia q̃ adduxerũt ĩ primo articulo & rñdẽt ad istũ tex. in ver. ad originẽ, qa sm Ia. Bu. debet sumi arg. à ɔ̃trario sensu. h. mõ nõ debet ex instris rei fundari origo petitionis. sed à ɔ̃trario sensu debet fundari ex rõnibus. & hoc modo sumẽdo ar. nõ obstabit iste tex. Sed certe h. solũ pendet à veritate secũdę lec. quã supra reprobaui. Itẽ rñdẽt ad d. l. pe. §. fin. q ibi illa exhibitio instrorũ nõ fiebat tanq̃ exhibitio instrorũ & pbationũ sed tanq̃ corporũ hẽditariorũ. Nã vbi vertit qõ an debeat detrahi falcidia, & sic an hẽditas sit exhausta dñt exhiberi corpora hẽditaria p q̃ appareat quantũ sit in bonis. l. j. §. cũ dr. ff. si cui plusquã. p l. fal. & sic nõ loqr ibi in editione q̃ fit p tit. de edẽdo. pterea ibi reus p exceptionẽ suã oñdebat se esse vsurũ dictis instris. nõ mirũ si teneat illa edere l. j. §. edẽda. ff. eo. Sed hęc sol. nõ vr sufficiẽs & licet plura circa intellm d. l. pe. dici possent. tñ ɔclude q ille tex. pbat primã opi. p gñale rñsum ibi positũ in fine vbi apparet, q iudex debet facere exhiberi oĩa p q̃ appareat quãtũ sit ĩ bonis. Ergo hẽs tenebit exhibere omnia instra ex quibus de augmẽto hęreditatis apparet quantum sit in bonis, & istis non dixerit se reus vsurũ. sed tñ illis p q̃ dicebat hẽditatẽ esse exhaustã. Nõ ob. q ibi exhiberẽt vt corpora hẽditaria, qa pone q apud hẽdẽ eẽnt instra creditorũ hẽditatis q̃ nõ erant corpora hẽditaria, certe cogeret hẽs illa exhibere p gñale rñsum positũ ibi in fi. Ad d. l. plures rñdent q ibi ɔstat de iure creditorũ. iõ super illo põt cogi debitor facere instrm. sed nos loqmur qñ actor nondũ pbauerat replicationẽ suã & sic de ea nõ ɔstabat. Itẽ ibi interuenit factũ inter debitorẽ, & creditorẽ de cuius nã veniebat talis editio. sed editio de qua tractamus venit solũ officio iudicis, & ęquitate p̃toris & negari nõ pt hãc esse bonã rñsionẽ ad illũ text. Tñ p prius allegata teneo primã opi. & ad allega. in ɔ̃triũ rñdeo, & primo ad primũ arg. q replicatio est eiusdẽ nãę &c. qa fateor quo ad h. vt non sit lõgioris vitę vt d. l. qsitũ. Sed quo ad reliqua secus vt patet p allegata p prima opinio. & p; ẽt qa lz in agẽdo q̃s nõ possit vti vijs ɔ̃trijs l. 4. j. de furtis. tñ secus in replicatione vt pbat Bar. in l. nemo. ĩ fi. ff. de excep. q̃ ad h. subtiliter iducit l. interpositas. j. de trãs. & p hoc alle. rõnẽ. nã iõ reus non põt eẽ in exceptione sibi ɔ̃trius d. l. nemo. qa facili' accidere p̃t q ipse nõ veniat puisus sup exceptionẽ quã actor sup actionẽ d. l. si qñ. Quæ rõ lz lucũ in replicatione sicut in excep. & p illud ẽt rñ. & ad 2m & tertiũ arg. q̃ a magis subueniť actori, in replicatione q̃ in actione. Item tollunť dicta arg. p id q statim dicã ĩ quarto articulo principali. Fallit tñ hęc ɔclõ in oib' casibus ĩ qbus dixi actorẽ nõ debere edere reo ad exceptionẽ fundandã

26 per eandẽ rõnem sm Bal. hic. ¶ †Circa quartũ articulũ principalẽ an reus edat actori ad iuuandã petitionẽ, cõis est ɔclõ q sic sm Guil. in d. l. edita. & Guil. Ray. Bar. Bal. & Ang. in d. §. editiones. & hic p hanc l. in fi. à ɔ̃trio sensu in ver. originẽ. & qa si edit ad pbãdum replicationẽ debet ẽt edi ad iuuandũ. & p hac opi. alle. etiã Guil. d. l. Titius. & d. l. creditur. & l. q concubinã. §. cum ita. el ij. & l. p̃dijs. §. Titio. de leg. iij. & sequuntur ẽt canonistę. in d. c. j. Verũ aũt tertius possit cogi edere dixi in l. ij. s. eo. & an tabellio omnibus edere teneatur vel quibus dixi remissiue in l. 4. s. eo.

¶ De in ius vocando. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium incipit à citatione.*
2 *Citatio an possit fieri per nuncium in ecclesia.*
3 *Libelli oblatio quæ fit ante citationem, an sit de processu iudicij.*
4 *Iurisdictio an perpetuatur per aliquem actum ante citationem factum.*
5 *Iurisdictio præoccupatur per solam citationem.*
6 *In pœnam turpilliani non incidit accusator desistens ab actu.*
7 *Litis pendentia non inducitur per oblationem libelli sine citatione.*
8 *Iudicium an valeat sine citatione si pars est præsens in iudicio.*

1 ¶ In gl. rub. no. ex gl. q iudiciũ †icipit à citatione, & sic citatio vr eẽ de pcessũ iudicij. c. qm ɔ̃. de pba. no. gl. ĩ c. prudẽtiã. ĩ prin. ĩ ver. circa formã. de off. dele. pprie tñ prima citatio dr eẽ p̃paratoriũ iudicij. Cũ sz gl. ĩ cle. j. ĩ ver. citatiões. d. iu. prima citatio dicat ẽẽ iudicialis. & ita ẽt gl. ĩ auc. ĩ medio litis sa. iussio. §. fi. ĩ ver. ex pemijs. ¶ dixit q citatio & oblatio libelli, & alia q̃ fiũt añ li. ɔt. dñtrẽ pemia iudicij, & dclarat Bal. ĩ auc. clerici'. §. d epi. & cle. & Bal. ĩ l. j. §. sin. el ij. d lan. lib. tol. & p Ang. ĩ l. j. j. de pscr. lõ. tẽ. Itẽ itelligas citationẽ. i. act' iudicis ɔmittẽtis citationẽ eẽ d pcessu iudicij. secus ĩ executiõe citatiõis expediẽda à nũcio & declarat Bal. ĩ l. ij. s. d sa. san. ec.

2 [a] post Guil. d Cu. †Nã nũcius p̃t talẽ actũ facere ĩ ecclia vt no. tex. ĩ l. pñti. & ibi Bar. s. de his q ad ecc. ɔfu. q fieri ñ posset si eẽt act' iudicialis. c. j. d imu. ec. ĩ vj.

3 † ¶ Scdo ex hac gl. ifert sm Bar. q oblatio libelli q̃ fit añ citationẽ nõ fit de pcessu iudicij. ex quo citatio ẽ initiũ iudicij. p quo ẽt alleg. qa libellus p̃t offerri die feriata l. mulier. §. sexaginta. d adul. no. gl. ĩ l. 4. ĩ ver. ɔpellẽdi. ff. d fer. ĩ gl. j. l. iure. ver. eis'. & ibi Bal. j. d adul. & no. gl. ĩ l. j. ĩ ver. ɔpellẽdi. ff. d fer. ĩ gl. j. l. iure. ver. ei'. & ibi Bal. j. d adul. & no. gl. ĩ c. fi. & ibi vide doc. d iud. & gl. ĩ c. cupiẽtes. §. q si p xx. de elec. & ibi gl. ĩ xv. q. iij. c. placita. & istud

[a] ẽ verũ sz Bar. ĩ oblatione libelli q̃ fit iudici.[a] sz oblatio q̃ fit p̃ti est d pcessu. ita ĩtelligať tex. ĩ d. c. qm ɔ̃. & ita velle vr Bal. in l. j. s. qñ lib. pu. da. & ĩ l. j. ff. c. iõ dicit ibi Bal. q ñ dr ĩ cã appellatiõis pcedere ille q offert libellũ pte ñ citata. sz ipsemet Bal. h. quẽ seqť Ful. dicit

[b] q opi. Bar. pcedit qñ ad ptẽ qa quo ad eã libelli oblatio fit iudici. aõ citationẽ ñ dr d pcessu sz quo ad iudicẽ sic. ita ĩtelligiť c. qm

4 ɔ̃. d pba. vbi pductio libelli ẽ de actis iudicij. † nõ sm Bal. p talẽ pductionẽ ppetuabit iurisdõ sm canonistas vt ibi dicit q ẽ no. Sed

[b] dic q de hoc an p aliquẽ actũ añ citationẽ fiat ppetuet[b] iurisdõ sunt opiniões d qb' p gl. ĩ c. ne aliq. de hęr. ĩ vj. & p Bar. & alios ĩ l. more. ff. d iu. om. iu. dic plene p doc. ĩ c. l. z. vtriq;. d of. dele. & magis cõis snia eẽ vr q nõ. Maxime ĩ c. fi. d of. dele. & c. gratũ. & c. pposuisti. d so. ɔp. & p d. c. fi. de off. dele. inducẽdo subtilr & p doc. maxime Io. ĩ c. l. z. & istã opi. seqť gl. cal. de Car. dñs An. & Imo. in d. c. vbi ẽt dĩt Arch. tenere. idẽ vr velle Bar. ĩ l. more. & sic nõ erit verũ dcm Bal. hic ɔ̃ quẽ ẽt bñ facit q no. Ang. hic volens q iudex

5 †nõ dicať p̃occupasse iurisdõnẽ p solã formationẽ libelli inqsitionis sz p citationẽ alle. l. si q̃s postea. ff. d iu. & dicit fuisse arduã qõnẽ d facto. Circa hoc adde q idẽ ɔcludit Bal. ĩ l. j. ĩ ix. col. de ɔfes. p §. fi. alle. ĩ gl. & idẽ tnt. Ang. ĩ l. j. & libert' aduersus. ff. c. & ibi bon' tex. & ĩ repe. l. j. ĩ prin. j. d iud. vbi alle. ad hoc dcm. §. sexagita. & ea

6 q̃ no. hic Bar. ¶ †Itẽ ex hac gl. ifert hic Ang. q ille q pduxit libellũ accusationis & añ pus citationẽ desistit, nõ icidit ĩ pęnã senatusc. Turp. & idẽ dicit sentire Ia. de Are. ĩ l. denũciasse. in prin. de adul. adde Bar. idẽ tenẽtẽ in l. qsitũ. ff. ad Turp. p tex. in auc. q semel. C. qũo & qñ iud. d quo ẽt vide p gl. & do. ĩ c. l. z. ĩ beato. ĩ ver. insuper puõe. d accu. p Bal. ĩ l. 4. j. q accu. & ĩ l. j. j. vt itra certũ tps. & p Sal.

7 post Cy. ĩ l. j. j. ad Turp. †Et silr inferť q p oblationẽ libelli sine citatione nõ iduciť lis pẽdẽtia nec res efficiť litigiosa, vt ĩ auc. litig. d litig. & ĩ cle. fi. vt li. pẽ. & an libellus dẽat offerri añ citationẽ dixi ĩ rub. s. ti. j. Et lz pducẽs libellũ ĩ cã appellõnis nõ dicať pcedere ĩ cã vt dixi & pbať ĩ l. fi. in §. illud. ĩ gl. ĩ ver. exordiũ. j. de tẽpo. ap. tñ.

[c] dr bñ psequi cãm appellõnis qa ẽt p solã impetrationẽ[c] rescripti dr q̃s psequi cãm appellationis vt est tex. no. ĩ c. ex pte. de rescri. Ex quo ibi ifert d. An. & Imo. q pducẽdo simplr pcessum corã iudice appellõnis dr q̃s psequi appellationẽ. q reputãt no. statuto p̃fi-

8 gẽte terminũ ad psequẽdũ appellationẽ. ¶ †Querit hic Bar. si ps est pñs ĩ iudicio, an sine citatione valeat iudiciũ cũ ea factũ & remittit vt hic p eũ. Verior vr cõclusio q sic[d] indistincte p l. de vnoquoq;.

ADDITIONES.

a ¶Iudici. Facit q dicit Ro. consi. c. q appellatio die feriata potest iudici p̃sentari.

b ¶Fra. Cur. Perpetuetur. An per citationẽ ppetuetur iuris. vide Ro. cõsi. cccxxx. & ccclxiij. vbi cõcludit q p citationẽ dicať poccupa. iurisdõ licet in noĩatã citatio nõ venerit. & vide iulius cõsi. ccccxij. an per citationẽ illegitimã perpetuetur.

ADDI. ¶Adde in hoc arti. an per solam citationẽ perpetuetur iurisdictio ea quæ hr per doc. cano. vbi ẽt p An. Sic. in c. relatum. & in c. gratum. de offi. dele. vbi ẽt p illũ tex. in c. gratũ. in ver. maxime. sum solitus tenere q nõ solũ per citationẽ sed per pactũ citeriorẽ à citatione, puta per electionẽ notarij vel nuncij, vel per cõmissionẽ citationis fit perpetua iurisdictio. adeo q si moriať delegans nõ extingueretur iurisdictio delegati, qa res nõ esset integra & illi actus nõ possunt fieri sine exercitio iurisdionis & a non habẽte iurisdictionẽ & per cõsequẽs res nõ dr esse integra. pro qua opi. multũ facit tex in l. & quia ibi dũ tex. dicit, gesti cœperint. ff. de iur. om. iu. vbi ẽt doct. latissime ponunt.

¶Tho. Dipl. Adde quæ ponit Feli. in d. c. gratũ. & an sit necessaria citatio ad perpetuandã iurisdõnẽ vide plene per Fel. in c. relatum. in fi. & seq. de offic. dele. & vide Mod. in d. l. & quia.

c ¶Impetrationem. Adde Lu. Ro. consi. ccclxxxix.

d ¶Fran. Cur. Quod sic. Facit q tenent Do. de Ro. deci. x. & seq. de fi. mstr. vbi dicitur q præsens non est citandus ad exemplationẽ instrumẽti & idẽ dicunt in titu. de testi. q testes præsentes non sunt citandi. & adde tu & intellige q præsens nõ est citandus, est tñ certificandus de actu gerẽdo. vt Bar. in l. furioso. ff. de re ra. & dicit Are. in sua cõsi. xiij. quẽ nota ẽt vide in c. j. de iudi. & vide Ang. Are. in §. omnis stipulatio. insti. de ver. ob. Abb. in c. causam. in quæ de rescri. Geor. not. in repe. cle. sæpe. in §. & quia. in ver. peremptorie. & vide ou nino do. Mari. soci. in rub. de vi & vi. ar. q. xv. Bar. in consi. lj. in j. vol. & vide Alex. in consi. cxxiij. in ij. vol. & Do. de S. Gemi. in c. qm. de elect. lib. vj.

quoq; in ver. pñtib. de re iud. & l. et si pře. §. si hrditatẽ. in ver. pñte. & in l. licet căç. le. j. §. cã, in ver. pñ ub. ff. de sumo. & hęc siue pseute sponte velit litigare, siue nõ per dicta iura indistincte loquentia. ita tenet Spec. ĩ libel. ꝯcep. §. sequit videre. ver. itẽ dicit quidã. & Io. An. in c. fi. de elec. in vj. in nouella & addit. Spe. i ti. de sen. §. vt aũt. ver. & no. & Ia. Bu. & Bal. in auc. oẽs. j. si vt se ab hæred. absti. & Bal. in l. nam ita de adoptio. & in auc. offerat. de lit. ꝯte. & l. l. ij. j. quo & qñ iud. & in l. aditos. j. de appel. & in l. ꝯsentaneũ. quo, & qñ iud. Bald. & alij hic, & Imo. in c. bone. el. j. de elec. Et dominus Abb. in c. tenor. in fi. de re iud. de quo et per Bal. in l. cũ fratrẽ. j. de his qui. vt indig. & in l. j. ff. eo. & ibi etiã per Bar. & Bal. in l. prolatam. j. de sen. late per. d. Anto. in c. j. de iud. cum concod. ibi allegat. per eum. & circa hoc aliqua dixi in d. l. j. de vnoquoque.

Alexandri. LEX I.

1 *Citari qui non potest sine venia, eo modo eius vxor.*
2 *Citari in ius non potest nouerca per filiastrum sine venia.*

1 SIcut. †Qui ꝓhibet aliquẽ vocare ĩ ius sine venia, ꝓhibet et eius vxorẽ in ius vocare. h. d. Et ex hac l. sic summata inferẽ φ nõ possum me. i. nouercã 2 † in ius vocare sine venia. ꝓ quo facit qa loco matris habet. §. sacrũ. insti. de nup. facit φ no. gl. in l. gñaliter. ff. eo. φ est. versi viuo pře meo. postea secus [a] vt ꝓbat in l. de his. j. de fur. innexa l. nõ debet. de dolo. l. sed si hac. §. ꝓtor cũ si. ff. e. Vitricũ aũt meũ possum in ius vocare sine venia, vt probat in l. si nondũ. j. de fur. & pro rõne diuersitatis facit id φ not. gl. j. hic in fin. & ista posuit solus Ful. hic q not. quia nũ tanguntur ab alijs. Item no. fm Bal. & Saly. φ l. quantumcunq; pęnalis sit, & odiosa loquens in viro trahitur ad vxorẽ in his quæ a marito transeunt ad vxorẽ. Nam de vxore patroni non fuit facta mentio in edicto prætoris posito in l. iij. ff. eodem. & tñ traditur ad vxorem patroni propter maritũ q̃uis edictũ sit penale, l. ii. ff. eo. & licet ipsi non dicant, dic φ ratio huius est quia ex parte persone vocãdę in ius edi- b ctum est fauorabile, [b] vt not. gl. in l. proxima.

ADDITIONES.

a ¶Postea secus. Vide in l. generaliter. ff. eo. quia videtur, φ istud beneficium etiã post mortem durare. dicit tamen Ant. de Alex. φ hæc opinio est benigna.

b ¶Fauorabile. Dicit Ant. de Ale. φ ibi. vẽ φ ista lex nõ intendat extendere edictum prætoris, sed sit fundata sup. l. gñaliter. q̃ dicit φ oẽs personę qb. debet reuerẽtia non debeant i ius vocari. & in quantũ d. Ias. h d. cit φ statutũ in vno pacificatione extendit ad reliquũ & si sit penale dic φ Fran. de Are. cõs. cxxxj. inci. ꝑmittẽdanti gratia consulũt φ statutũ loquens de faciente iniuriam residuto, nõ habet locũ in faciente iniuriã vxori residuti & ibi multa alle. & an statutũ loquens in vna ꝑsona, quo ad imponendã pœnam trahatur ad aliam vide Lud. Ro. consi. cccxxix.

Gordiani. LEX II.

1 *Citari in ius sine venia non possunt patronus, & eorum parentes, & liberi ac heredes extranei à liberto.*
2 *Ius patronat' liberti trasit ad hrdes extraneos, qd aũt in iure patronat' ecclesia.*
3 *Rusticitati non parcitur in his quæ sunt fundata in ratione naturali.*
4 *Princeps non potest remittere pœnam acquisitam parti.*
5 *Odiosa vel fauorabilis dispositio quæ dicatur.*
6 *Sta. odiosum vel fauorabile quando dicatur.*

1 VEnia. †Patronus & eius parẽtes, & liberi ac et hrdes extranei nõ pñt a liberto i ius vocari sine venia, nec ei parcit licet sit rusticus nec ꝑ rescriptũ ei pęna remittit. h. d. ¶ In tex. ibi hrdes & c. intelligit h Ful. h φ ꝯueniũ ex cã hrditaria. sec' si ex facto ꝓprio qa eis nõ debet hęc reuerẽtia allegat. l. apud celsum. §. aduersus. vers. libertũ. de do. excep. & iõ fm eũ ꝯ hrdẽ et actio famosa daret. Adde φ Pet. Cy. h expresse ꝯtriũ tenet dolentes φ hrs extraneus ex facto suo nõ possit ꝯueniri actione de dolo, qa infamat, vt l. j. post prin. ff. de his q not. sed ex facto defuncti bñ potent cõueniri hæres actione de dolo. l. heredib. in pri. iunctis duab. præcedentib. ff. de dolo. Quia tũc nõ infamat hrdẽ. l. furti. §. qui alieno. ff. de his qui not. inf. pro hoc facit ille tex. qui in-2 distincte loquitur. ¶ †Not. φ ius patronatus liberti transit ad hrdes extraneos. qd aũt in iure patronatus ecclę. Bal. h dicit idẽ eẽ nisi ĩ fundatione aliud sit scriptũ alle. not. xv. q. vj. cõsiderandũ & idẽ no. in c. fi. eisdẽ in c. & q. ¶ Et adde gl. in l. si operarũ iudicio. ff. de ope. lib. & in cle. fi. de iurepatrona. & plene per Pau. de Leaza. in q. sua a inci. Patronus eccle. [a] ꝑ Bal. i c. j. §. de edẽdi. q feu. da. pos. & vide φ 3 ipse no. i l. j. j. de bo. li. & l. i. iusiurã. in prin. ff. so. mat. ¶ †Itẽ no. φ ru-b sticitatis nõ parcit i his q̃ sunt fundata in rõne nãli, [b] & alios casus vide in l. athlete. §. de rusticis. cũ gl. de excu. tu. ff. & per gl. io. & ibi Bald. in l. j. j. de interdi. ma. per Bald. in l. j. § fi. ff. de eden. per Ange. in l. vbi. in prin. eo. ti. & Bal. in l. scripture. ad fi. j. de fi. instru. & in l. quicunq; de ser. fu. & in l. iuris. in fi. j. qui admit. & in l. fi. in prin. de iur. delib. & in l. si quis. §. doli. ff. de iur. om. iud. per Inno. in l. ex ꝯsensu. §. cũ q. in pe. char. ff. de app. Et vide Bar. in l. diuus. ff. de fal. & gl. in l. fi. C. de testa. & i l. ij. §. si q s ignorat. ad Sylla. & bonã gl. in l. fere in oib. de reg. iu. Et tex. in l. cũ de indebito. §. sin aũt. de ꝓba. & in l. ij. in fi. de iure fisc. ꝑ d. Ant. aliquid in c. ij. de ꝯsti. & vnũ ver-4 bum h ꝑ Cy. ¶ †Vltimo. no. ex fi. iuncta gl. φ princeps non põt re-c mittere pęna acquisita parti, [c] circa φ vide not. ꝑ Imo. & alios in c. nisi. de offi. deleg. & in c. i nfa. de iniu. & i c. q̃ in ecclesiarũ. de ꝯsti. ꝑ Bar. in l. fi. §. si q s ꝯ ius & in ꝑe. ffortũ. in prin. c si fi. Et ibi no. lita ẽ hoc esse verũ nisi cũ cã fieret. ¶ In gl. in verbo liberis. in fi. adde gl. in l. sed si ac. §. fi. ff. eo & in l. q bona. §. si aliena. in gl. fi. de dã. infec. 5 & i d. §. aduersus. ¶ †Ex q b. gl. colligit hęc ꝯclo φ vbicũq; aliqua dispositio ꝯcernit qualitatẽ ꝑsonarũ agentiũ & patientiũ vt i edicto ꝓtoris puniẽte certas ꝑsonas vocãtes in ius quasdã als ꝑsonas, Licet talis dispositio sit penalis tñ non est odiosa & restringenda, nisi ex parte illius cui venit pęna imponẽda. Ex parte vero alterius cuius fauorẽ respicit, dr fauorabilis & extẽdẽda. Et ex h ĩfert Bal. h ad statutũ disponẽs φ extantib. masculis filijs fœminę nõ succedant. φ ex parte fœminarũ est odiosum, ex parte vero masculorũ est fauorabile. Ex quo decidit φ nepos ex filio masculo excludet d fęminã. Et sic appellatione filij statutũ tanq̃ fauorabile [d] cõprehẽdet nepotẽ. d qua mã dic plenius vt ꝑ Bar. i l. liberorũ. ff. de ver. sig. & in l. ij. § fi. ff. ad Tertu. & ꝑ Cy. in l. j. j. q sit lon. cõsue. & ꝑ Io. An. in addi. Spe. de succes. ab intesta. in rub. ꝑ Bal. in l. φ vero. ff. de legi. & in l. maximũ. j. de li. pte. & in l. sancimus. in fi. de inoffi. test. ꝑ Ang. post Cy. in l. de q b. de legi. & aliqui habent in l. bñficiũ. ff. de cõsti. prin. ꝑ Bal. & Imo. in l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. & in l. Gallus. § instituens. ff de lib. & post. ꝑ Ang. in l. neq; §. neq; illo. in auc. de triẽ. & semis ꝑ Pe. de Anc. in c. canonũ. circa mediũ de cõsti. & in cle. j. de baptis. ꝑ Pau. de Ca. in l. q superstitis. in fi. de acqui. her. Vnũ tñ 6 no. verbũ valde ponit h Bal. volẽs φ si stante † dicto statuto remãsit filius masculus & neptis ex alio premortuo. dictus filius non excludit dictam nepotẽ, quia ex quo ex parte fœminarũ statutũ est odiosum non debet fieri extensio de filiab. ad neptes. & maxime quia illa filia representat patrem qui succederet. fatetur tñ Bal. φ neptis ex filia ꝓmortua excluderet qa nõ debet posse plus neptis q̃ filia. l. si viua. vers. nam licet. j. de bo. ma. Et hoc simplr sequit Pet. de Anch. in d. c. canonũ. in vers. his igitur quinq; membris &c. & istud φ dixit h Bar. de nepte. & filio non memini me legisse alibi. Pau. de Ca. hic non approbat nec improbat sed remittit ad not. ꝑ Bar. in d. l. liberorũ. Ful. hic tenet ꝯ Bal. quia sicut per filiũ masculum excludunt filiæ fœminę, ita debet excludi neptis ex filio per d. l. si viua. & pro confirmatione suæ opi. adduco quia aut neptis vult succedere ex persona sua & non põt quia filius est in primo gradu. ipsa vero in scdo, & sic excluderetur tanq̃ remotior l. ij. §. j. cum si. ff. de suis & leg. aut vult succedere ex persona patris, & nõ videtur posse quia qualitas masculini sexus quæ erat in patre, nõ est in ea. ergo non põt representare personam patris in terminis dicti statuti. ar. l. fi. j. de nat. lib. Quo ar. vtitur Bar. in d. l. liberorum. in versi. quæro pone retento &c & in versi. sequen. pro hoc etiam facit ratio conseruandæ agnationis, quæ præsumitur fuisse ratio dicti statu. not. Cyn. in l. j. de adult. & Ioan. And. in d. rub. Et hoe

ADDITIONES.

a ¶Ecclesiæ. Vide Fel. consi. cxl. d. Car. consi. cxxxij.

b ¶Naturali. Vide Pau. de Cast. & eius consi. ccclxxiiij.

c Parti. Adde Ancha. cõs. cclx. vbi ponit an restitutio facta ꝑ papã ꝑiudicauerit. do. Pandulpho Malatestæ in condemnationib. quæ sibi obueniebant.

¶Tho. Dipl. Vide plene per Fel. in c. quem in ecclesiarum, de consti. & in c. j. de probat. & Ias. hic.

d Fran. Cur. Fauorabile. Vide Ang. consi. ccx. an dicũ statutũ dicatur fauorabile & odiosum, vt per Ful. consi. xvj. in i. vol. Abb. in consi. lxvj. Alex. in consi. xvj. j. vol. & in consi. vij. in ij. vol. & vide Ang. in disp. sua incipi. nobilis quidã genere. vbi dicit φ est fauorabile. & ista vẽ verior & magis cõis opi. quã tenet Pau. de Ca. in consi. cccxxxvj. inci. præsens casus. in vol. consi. antiquorum, & in consi. lxxxij. inci. notandũ est. in vol. nouorũ. consi. vbi dicit φ apud oẽs fauorabile. adde φ idem voluit Ro. consi. xvj. inci. viso themate & in consi. xxxij. inci. visa municip. Io. de Ana. in consi. lxix. & in consi. lxxxix. Bal. in consi. xxxiij in ij. no. inci. statutũ. d. Signo de Ho. in consi. cj. inci. testator. Pet. de Anch. in consi. cxj. inci. superstite. d. Auantina Ang. Arc. in § præteruntur. per illum tex. insti. ad Tertu. dixi in consi. meo. ia incip. ticinensi statuto. & in consi. lxx. incip. recte ꝓfactus. & ibi vide concor & de ratione dicti statuti vide Alex. in consi. xx. in j. vol. & melius per eund. in consi. lxxx. in ij. vol. in consi. cj. in j. vol. & in consi. liij in iiij. vol. & vide Io. de Ana. in consi. xxiij. vbi dicit tale statutũ esse ꝯ naturalẽ æquitatẽ & de rõne dicti statuti vide et per Pet. de Anc in consi. iij. & in consi. cccxxxiij. & per Pau. de Ca. in d. consi. cccxcvj. adde tñ qñ dispositio dicatur fauorabilis vel odiosa, & vide pulchre per Are. in consi xiii. & vide q̃ ponit Bal. in l. iij. j. de nup. vbi dicit φ ad discernẽdũ an statutũ sit odiosũ vel fauorabile, attendit ius ciuile, & nõ naturale.

¶Tho. Dipl. Vide Io. hic plene & in l. eius qui in prouinciam. ver. φ si stipulatus. ff. si cer. pet. & vide vltra Ias. Ioan. Fab. in §. ceterum insti. de legi. & agna. succe. q d de nepote ex filia, dic φ excluditur vigore dicti statuti, vt per Bar. in l. ij. §. fi. in fi. ff. ad Tertul. vide de materia per Bal. in l. si matre. j. de suis & legi. & Pau. de Ca. in l. maximum. vitium. j. de lib. præter.

hoc puto verũ & vltra pdicta an dictũ statutũ dicaẽ fauorabile vide p Bar.i l.ian vj.q.& ibi Bal.s.de sum.tri.per Bal.i l.certũ.in prin.j.vñ le.& in l.si defunctus.& l.fi.j.de suis & legi.& in l.lege.j.de le.hær.& i l.ij.j.de his q ad lib.puc.& i l.sancimus.j de nup. Itẽ adde circa hãc gl.ẽm Bal.& Saly.hic q vbi dispõ nõ ɔcernit qualitatem psonarũ agentiũ & patientiũ.sed solũ qualitatẽ facti, tũc dispõ q de sui nã fauorabilis est efficiẽ odiosa & restringẽda si adijciaẽ pœna,vt est tex.bñ no.i §.q a vero leonis.el ij.in auc.de nõ alie.in ver.emptionis.iũcta l.statulib.i cæteris.i fi.ibi emptiõis.ff.de sta.li.ẽm Ia.de Bel.in d.§.q a vero.Et idẽ no.Bal.i l.illud.de sa.san.ec.& idẽ est de mẽte Io.An.in c.j.de loca.In ɔ̃riũ est gl.no.in c.sciãt cũcti.in ver.al.ď ele.p qua bñ facit l.q exceptionẽ.in prin.& ibi Bar.ff.de ɔd.ind.& hoc sequitur Bal.in l.ab executore.j.qñ app ñr d.Abb.in d.c.j.dicit posse dici q dispõ erit extẽdenda quatenus continet fauorẽ.sed quatenus continet pœnã est restringenda p hãc gl.& ita dicit ɔcor.opi.Sed dic q hæc distinctio nõ põt adaptari nisi in primo mẽbro q recitaui in prin.huius gl. Vnde verior vr opi.Iac.de Bel.& aliorũ p d.§.q a vero nõ ob.l.q exce.q a lex intellecta cõcordat cũ dist.s.posita in j.mẽbro recitaio in prin.huius gl.& pbaẽ in l.filiũ habeo.ff ad Mace.& in mã ſt vide no.p Bald.in l.ij.j.de interd.ma.p Iac.de Bel.in l.ij.§.q exercitũ.ff.de his qui no.

Diocletiani & Maximiani. LEX III.

1 *Citari non potest pater per filium etiam petita uenia.*
2 *Citatio si fuit facta contra patrem non petita uenia,& si filius sit paratus soluere pœnam,an pœna soluta possit procedere in causa.*

QVi in potestate. †Filius i potestate nõ põt i ius vocare prẽm etiã petita venia,q a inter eos regulr lis esse nõ pt.sed emancipatus põt venia petita.h.d. ¶ †Quid si emãcipatus i ius vocauit prẽm venia nõ petita an si est paratˀ soluere pœnã iux.l.pe.ff.e.poterit pcedere in cã ɔ̃ prẽm inuitũ. Cyn.& Ray.hic post Pet.tenet q nõ,allegãt l.exceptiones.la vlt.i fi.ff.de exce.Idẽ tenet Cy.in l.si p aliũ.§.in eũ.vbi latius.ff.ne q s eũ q i ius.& ibi moueẽ eo q a citatio est nulla p l.j § fi.e.ti.Et an pcessus valeat prẽ citato nõ opponente.Cy.Ray & Bar.& cõiter alij ħ tenent q sic.dic latius vt p Bar.in l.quãuis.ff.eo q equid ibi dicãt alij & ibi vr tenere Bar.q prẽ nõ cõparẽte pcessus nihilominus sit nullus sicut nullũ est decretũ interpositũ ex falsa cã l.cũ vero.§.subuentũ.de fideic.lib.& ita eodẽ modo debet esse nulla citatio facta de prẽ ẽm eũ & sic in hoc vr ɔcordare cũ Cy.in d.§.in eũ.sed in ɔ̃riũ vr glo.in l.ij.in verbo sed sciesˀ.ff.ne q s eũ q i ius vo.quã ibi seqẽ Bar.nã gl.ibi vr tenere q citatio valeat nisi opponaẽ. ¶ Tñ puto opi.Bar.veriorẽ q a ad hoc vt pmittere possit ptor prẽm in ius vocari requiriẽ cãe cognitio.l.sed si hac.§.ptor.ff.eo.ergo si nõ apparet cã cognita ɔcessisse veniã.& cõmisisse citationẽ debet citatio esse nulla l.cũ hi.§.si ptor.ff.de trãs.& sic ɔ̃ prẽm nõ cõparẽtẽ pcessus erit nullus.[a] sed si appareat & nõ opponat fateor q pcessus valebit nõ pp citationem sed pp cõparitionẽ,sicut i l.j.ff.de ser.& ita pcedit opi.Bar.hic.

ADDITIO.

a ¶Fran.Cur. Nullus. Dicit hic d.An.& Alex.q si filius vadit ad iudicem & dicat, dñe iudex ego intendo vocare in ius patrem meum,vel si dicat in libello.& iudex permittit citationem q videtur ei concedere veniã licet aliter expresse nõ dixerit per l.libertus.ff.eo.& hoc dicit esse not.& hoc modo valebit processus secundum ipsum.

De pactis. Rub.

Seuerini & Antonini. LEX I.

1 *Fideicommissum conditionale potest pendente conditione per pactum remitti.*
2 *Fideicommissum factum in testamento potest in codicillis totum adimi.*
3 *Pactũ uel præstatio sextantis per remissionem fideicõ.futuri nõ rescinditur.*
4 *Pactum de hæreditate uiuentis factum non ualet.ita nec de hæreditate eius de cuius morte uel uita dubitatur.*
5 *Renunciari potest iuri de futuro parte præsente ad cuius commodum fit.*
6 *Pactũ factũ uiuente pupillo de non succedendo ei ex substi.pupil.non ualet.*
7 *Pactum de remissione fideicom factum quando ualeat.*
8 *Contractus,do ut remittas actionem,an dicatur do ut des,uel do ut facias.*
9 *Cautio mutiana non habet locum in contractibus & actibus inter uiuos.*
10 *Substituo Titium filio meo sine liberis,an filij nascituri ex filio dicantur uocati ex testamento.*

COnditionis.[a] † Fideicõmissum ɔdõnale põt conditione pẽdente p pactũ remitti & datũ pro remissione,non repetit ẽt ɔdõne desecta h.d. In tex.ibi, ɔdõnis incertũ.i.fideicõmissum ex hoc tex.iuncta ista expositione infert Bar.q si testator †grauauit filios istitutos de restituẽdo inuicem hæreditatẽ post mortẽ eorũ si quis decessent sine liberis, postea i codicillis dixit, cõdõnẽ quã filijs meis i testõ apposui adimo.q vr totũ fideic.esse adẽptũ, nõ aũt remota sola ɔdõ.Idẽ tenet in l.si q s seruũ.j.de ɔdi.& dem.& sequiẽ simplr hic Ang.& certe pcedit sine dubio qñ fideicõmissum ɔsisteret i portionibus hincinde paribus p rõnẽ quã ponit ħ Bar.sed si portiones eẽnt dispares erit magis dubiũ. Tñ Saly.adhuc vr idẽ tenere q a testõr dicẽdo adimo ɔdõnẽ ẽm propriũ significatũ verborũ à quo nõ est recedẽdũ,vr in dubio adimere totũ.ita dicit pbari i l.ij.§.ɔdõ.ff.de adi.leg.sed Ful.ħ & Pau.de Ca.vr tenere,q sola cõditio videaẽ adempta alle.d.§.ɔdõ.vbi pfecto hoc pbaẽ.& ad istũ tex.facit rñ.q a vt hic dixit Bal.remissio ɔdõnis fideic.in casu huius l.fiebat ab illo,cui fideicõmissum veniebat restituendũ.iõ intelligiẽ remissum fideic.nõ sola ɔdõ.q a alias sequereẽ absurdum q ipsa remissio ɔdõnis p qua sextantẽ recipiebat remittẽs,pficeret ipsi remittẽti,q a purificaret fideicõ.sibi restituendũ.& sic vltra sextantẽ posset incõtinẽti petere fideicõmissum.q fuit ɔ̃ mentẽ partiũ,& hãc opi.satis sensit Bar.i d.l.si q s seruũ.dũ dicit de pbatione cõis vsus loquẽdi.imo ibi tenet istã vlt.opi.si fideicõmissum erat inter ext̃neos.sed si erat inter filios tenet opi.Bart.ħ ẽt si partes essent dispares.q a nõ est verisimile q testõr voluerit tm̃ remouere dictã ɔdõnẽ,vcз si decessent sine liberis,q a sequereẽ q testõr voluisset filiũ pdecedẽtẽ cũ liberis debere restituere ptẽ suã.q nõ est ṕsumendũ testõrẽ sensisse all.no.p gl.in l.ij.j.de do.causa mor.quã ipse ɔsueuit allegare p sing.& p qua est tex.il.cũ anus.ff.de ɔd.& dem. ¶ In tex.ibi,iniq s.imo eq s rõnibus quas hic vide p Cy. ¶ †Not.q pactum vel ṕstatio sextantis p remissionẽ fideicõmissi futuri nõ rescindiẽ,lз ɔdõ fideicõmissi postea deficiat,& hoc est q a p pñtem spẽm futuri fideicõ.remittẽdã datus fuit sextans,& istũ effectũ optime sortita est ɔuẽtio.vñ nõ debet attẽdi,an postea eueniat ɔdõ fideicõmissi q a sextãs non fuit datus Frõtoni vt remitteret fideicõmissum,q cõtigerat ei deberi, sed solũ vt remitteret fide.cõmissum,q contigerat ei deberi.sed solũ vt remitteret spẽ q põt in ɔ̃ctũ deduci.l.spẽ.j.de dona.l.nec emptio.ff.de ɔ̃hen.emp.& iõ nõ posset i casu isto filius venire ɔ̃, ẽt si allegaret se deceptũ vltra dimidiã,iuxta l.ij.j.de rescin.vẽ.cũ mã, & hoc operaẽ ista dubietas spei.pro quo facit ẽm Bald.l.Lucius.§.fi.cũ glo.ff.ad Treb.& ẽt si filius fuisset minor nõ posset ex hoc tanq̃ lęsus petere restitõnẽ ẽm Saly.hic facit ẽm eum l.si ea lege.j.de vsur.& l.si prẽ puellã.j.de inof.test.melius all.tex.i l.fideic.j.ut.j.vbi est casus sin.de hoc ẽm Bal.in l.cũ Archimedorã.j.ut i posse.& in hoc no.ɔsistit medulla huius.l. ¶ In glo.fi.i.prin.ibi,tñ satis est.idẽ & clarius vult.glo.j.in verbo.v.&c.& est optima sol.que declaraẽ ex his quæ dixit vl.no.vel aliter solue vt hic per Cyn. ¶ †In ea.ibi, fuit error vera,& no.est hęc solutio quicquid hic dicant Iac.Bu.& Saly.ex qua habes, qđ sicut de hrẽditate viuentis non põt pacisci.l.fi.j.eo.ita nec de hęreditate mortui de cuius morte dubitabaẽ q est no.ẽm omnes alios hic. ¶ In ea.ibi sol.illud magis &c.dic q vera solõ est,qđ ibi nõ fuit cõsensus aĩo paciscẽdi seu obligãdi.nã si cõsensio vt tu accipias rẽ vel disponas de re tua,istud nõ est animo me obligandi.ita fuit ibi,& sic fuit cõsensus p modũ licẽtię seu pmissus,& limita illũ tex.vt colligiẽ ex not.hic p Bar.dũ all.l.si rẽ meã. Et iuxta hãc gl.bñ tradit hic Bar.qñ pacto vel renũciationeẽ tolli possit ius quęsitũ,vel q̃rendũ.Cui adde inquãtũ post Iac.de Are.& Cy.tenet q iuri de futuro possit renũciari pñte parte, ad cuius cõmodũ fit renũciatio p l.tale.in prin.ff.e.& est magis cõis sentẽtia doc.hic. Tñ Imo.in l.j.§.si q s aũt.ff.q & a qui.ap.non licet.dicit q d.l.tale.nõ pbat q a ibi nõ loquiẽ in iure de futuro.vnde ɔ̃ Bar.all.tex.i l.j.§.q ait.ħ all.i gl.& s.Nõ placet sol.Bar.hic ad d.§.q ait qñ imo hęres ibi hẽbat ius in spe.licet Bar.dicat q nõ. Teneo cõmunẽ opi.q si pars est pñs,& si taceat vr tacite cõsentire ad commodũ suũ l.q patiẽ.& l.si vero.§.si passus.ff.man.& sic resultat tacitus consensus duorũ & per ɔñs pactũ.l.j.ff.eo.sed per pactũ põt tolli ius de futuro,ergo &c.Et ad hoc all.Bar.d.l.tale.in ver.pactũ ad ostendẽdũ,q resultat pactũ.Nõ ob.d.§.q ait.q a rñ.vt dixi.s.& nõ obstabit.Et so.Bar.est bona,q a nõ dicit Bar.q hæres non haberet spem in hæreditate.sed dicit q anteq̃ legatarius pp̃ria authoritate apprehendat possessionẽ rei legatę,hæres maxime añ aditã hæreditatẽ nõ hẽt ius in interdicto quorũ leg.ɔ̃ legatariũ, etiã spe,q a nõ suberat spes,q legatariˀ pp̃ria authoritate occuparet. Item inquantum Bar.hic dixit q iuri personali acquisito,re nõ pt renũciari sola renũciatione,[b] sed p pactũ factũ pte pñte.de hoc dic vt

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Conditionis. Adde tu pro declaratione huius tex ibi finitum & vide Raph.Cu.in consi.cxiii.vbi intelligit non ipso iure sed ope exceptionis, per ea quæ habentur in l.si vnus.§.pac.ff.eo.

b ¶Renũciatione. Adde q cõtra doctr.Bar.hic tenet Math.in no.fuis fol.33.inquãtum Bar.vult q qñ alicui quæritur aliquod ius absque facto suo q illud potest extingui renunciatione vel repudiatione.

dic vt plenius ꝑ eũ in l. non solũ. §. liberationis verba de lib. leg. & dicet in l. postq̃. j. e. ¶ In ea. ibi, esse prohibet &c. põt tunc pactum esse probatũ qñ tractat̃ de hr̃ditate viuentis, sed hic tractat̃ de remissione fideicõmissi à defuncto relicti ꝙ ꝑ fideicõmissũ succedit̃

6 primo testatori. l. cohr̃di. §. cũ filię. de vul. & pu. ¶ † Et iuxta hoc q̃rit

a hic Bal. & Saly. an valeat pactũ viuente pupillo [a] de nõ succedẽdo ei, ex subst. pup. &c. ↄcludũt ꝙ nõ vt hic ꝑ eos adde Bar. idẽ ↄcludentẽ in l. q Romę. §. fi. in vij. q. ff. de ver. ob. vbi all. istã gl. & ibi latius ꝑ Ang. in iiij. q. ¶ In ea. ibi, sed actor nõ ꝓbauit &c. dic melius, vt h̃ ꝑ Bar. q. eq. d. alij dicãt. ¶ In ea. ibi, ď re dubia. s. occasiõe litis motę, vel q̃ moueri speraret̃ ex iure de p̃nti, tũc. n. ↄuentio facta ꝑ p tale dubiũ dr̃ transactio. l. ij. l. et. j. & l. j. ff. de trãsa. hic aũt erat res dubia solũ ꝑ p dubiũ euentũ futuræ ↄdõnis. ideo vr̃ talis ↄuẽtio simplex

7 pactũ. ¶ † In ea. ibi, itẽ an posset &c. est ergo ↄclo gl. ꝙ si ut pactum fuit scri ꝑ hęc verba, promitto sextantẽ vt tu remittas mihi spẽ fideicõmissi, & fcã remissione agi põt ad sextantẽ, seu ad iteresse ad qđ dat̃ actio ꝑscr. ver. ex h̃ ↄ̃ctu inoĩato, q. a agens impleuit ꝑfecte ꝑ pte sua. l. nãlis. §. j. de ꝑscr. ver. aut dcm̃ fuit, ꝓmitto sextantẽ vt nõ petas fideicõ. & ita Frõto ꝓmisit nõ petere vt sibi sextãs daret̃, & certe nõ peterit agere q. a ex ↄ̃tu innoĩato agere nõ põt nisi ille q. ꝑfecte impleuit ꝑ pte sua. d. l. nãlis. §. j. sed istud nõ petere denotat actũ successiuũ, & licet Frõto hodie nõ petat, eras põt saltẽ petere de fcõ, q. a ď iure nõ põt cũ effectu petere, qm̃ obstat sibi exceptio pacti eũ de fcõ, vt dixi petere posset, sicut fuit in casu l. elegãter. §. si q s. all. glo. & isto casu nõ posset succurri Frõ. q. promisit nõ petere fideicõ. nisi cũ euenisset ↄdõ fideicõmissi, q. a tunc succurreret̃ sibi eo ꝙ ageret ex testõ ad fideicõ. Et si hr̃des Philini exciperent ꝙ Frõto ꝓmisit nõ petere, replicabũt ꝙ sibi nõ fuerũt seruata ꝓmissa, q. a sextans datus nõ fuit, vñ frangẽti fidẽ &c. l. cũ ꝓponas, l. a. ij. l. eo. & in hoc cõiter doc. sequuntur isti glo. qñ sextans nõ fuisset ꝓmissus ꝑ stipulonẽ. sed si interuenisset, stip. tũc fm̃ Cy. hic & scđo, casu posset agi ad sextantẽ. Finalr̃ tñ se remittit Cy. ad no. in l. siue apud acta. j. e. ij. hoc tñ clare firmat Bal. hic ꝑ aliquas rõnes quas h̃ vide ꝑ eũ & idẽ tenet hic Ful. & Pau. de Ca. hic, q. dicit esse casum in d. l. cũ ꝓponas. in ver. si tibi stipulãe nõ prospexisti. & ꝙ ibi glo. in ver. nisi tñ. inducendo vt ibi ꝑ Bar. & illũ tex. ibi ponderat Bal. ad h̃. Adde ꝙ de hoc est satis tex. in d. l. siue apud. ibi, nec huius rei causa stipulone &c. fm̃ cõem intellm̃ & ibi sentit gl. mag. in ver. Nec obs. & sentit & ibi Bar. q. & ad hoc all. d. l. cũ ꝓponas. & clare & no. Bal. in d. l. siue apud. & Imo. in l. Mutianę. ff. de ↄd. & demõ. Vbi dicit ꝙ tenebit̃ tñ agẽs ad sextantẽ adiplere eo mõ quo põt. i. cauare ꝙ nõ petet fideicõ. ꝑ l. insula. §. fi. ff. loca. & h̃ & tenet Ful. hic. idẽ sonant verba Bal. h̃. & hęc vñ prima litano ad fm̃ dcm̃ huius gl. quã scđo lita nisi filius sponte suscepisset cautionẽ de nõ petẽdo sibi ꝑstitã a Frõtone q. a tũc idistinctę hr̃ pro ipleto, & agi posset. & ita saluat̃ gl. no. in d. c. siue apud. in gl. mag. in ver. itẽ quid si cauerim &c. fm̃ Sal. & Pau. de Ca. in d. l. Mutianę. in versi. opp. de l. stipulatus &c. ꝙ no. ¶ Quid s ũt si verba essent dubia an intelligent̃ prolata ts r̃ ꝙ possint perfecte impleri vel nõ, vide no. Bar. in l. si pro fundo. j. ti.

8 ¶ † In ea. ibi, vl̃ do. vt des. an iste ↄ̃ctus, do, vt remittas actionẽ dicat̃ esse do, vt des, vel do, vt facias, dicet̃ in l. actionẽ. vbi ꝑ Bar. j. ti. j. & ꝑ eundẽ in d. l. siue apud. & ibi gl. mag. & no. ex gl. ꝙ si teneor non petere, q. a ita ꝓmisi non liberor, nec ꝑfecte adimpleo liberando te ꝑ acceptilationẽ, quali videat aliud ꝓ alio ꝑstare ꝙ inuito creditore fieri nõ põt. l. ij. §. j. ff. si cer. pe. ꝙ est bñ no. & h̃ ꝑ plures rõnes firmat Sal. in d. l. siue apud. sed certe ď hoc hẽs gl. h̃ recte intuẽdo,

9 ¶ † In ea. ibi, respõdeo. Hæc est magis cõis ↄclo ꝙ cautio Mutiana nõ habet locũ in ↄ̃cib. inter viuos, vt ꝑ talẽ cautionẽ acq rat̃ actio cauenti q. a nõ reperit̃ hoc nisi in vltimis volu. quę sunt valdę fauorabiles. l. in testis. de reg. iu. & iõ nõ extendit̃ ad ↄ̃ctus in q b. non fit tã lata interp̃tatio. c. cũ dilecti. de don. l. q. cq. d. de ver. ob. & maxĩe cũ simus in exorbitãtib. q. a rõ est ꝙ nisi in ↄdõne impleta i forma specifica nõ orit̃ actio. l. cedere. de ver. sig. l. q. hr̃di. in prin. de ↄdi. & dem. ergo &c. l. ꝙ vero. & l. ius singulare. ff. ď legi. ¶ Qđ lita singulr̃ vt ꝑ Bal. in auc. cui relictũ. in fi. qñ di. leg. ced. s. in his q̃ possent trãsire ad hr̃des vt si ꝓmisisti mihi vsumfru. si nõ petiero decet̃ iã cõsequar vsumfru. ꝑstan do cautionẽ de nõ petẽdo, q. a aliàs dispõ. i. ꝓmissio vsust. redderet̃ inutilis, & sic est eadẽ rõ, tũc q̃ est i vltimis volũ. q. a legatũ ↄdõnale sim plr̃ nõ transit ad hr̃des l. si ita. §. illi. de leg. j. ꝙ est valde no. tñ nõ puto verũ q. a si lego tibi si nõ ascẽderis capitoliũ, legatũ istud oĩno transmittebat̃ ad hr̃des, q. a in vltimo vitæ spiritu adimplebat̃ ↄdõ, vt ꝓbat̃ in l. fi. de ↄd. insti. & tñ in eo habet locũ cautio Mutiana. d. l. Mutianę. ergo rõ Bal. nõ est bona.

10 ¶ † Vltio ex gl. s. l. istũ tex. ꝑ Imo. i l. Lucius. [b] la. ij. ff. de her. inst. pro

b casu. gl. fi. ibi posite quę vult ꝙ si testõr instituit filiũ. & si decederet sine liberis substituit ei Titiũ, ꝙ liberi nascituri ex filio nõ videtur̃ vocati ex testõ, nam fm̃ eum si liberi viderent̃ vocati ex testõ, filius Philini nõ fuisset obligat' stare huic pacto facto ꝑ p̃rem. Sed Lud. in l. si cũ dotẽ. in prin. tenens ↄ̃riũ. Philin' tñ. ꝙ h̃ alienauit solũ q̃ ei erat sua lĩtima, nã hic erant duo filij quorũ lĩma est triens vt l. auc. nouissima. j. de inof. test. & sic portio lĩtimę Philini erat sextãs. s. duę vncię, & istã potuit alienare quia in ea non potuit grauari. l. qm̃ in prioribus. j. de inof. test. & isto mõ dicit ↄclusisse magnũ doc. Romæ, disputantẽ. Sed dic ꝙ non bene r̃ndit Lud. q. a isto tpe lĩtima non erat triens sed quadrans. l. cũ quęrit. j. de inof. test. & sic si Philinus dedit duas vncias partis suę dedit vltra lĩtimã q̃ non erat nisi vnica cũ dimidia. vñ dic, ꝙ vere iste test. nõ ꝓbat opi. illius gl. q s h̃ dedit sextantẽ totius hr̃ditatis, cuius sextanes dimidia erat Frõtonis, & sic in sextante non erat nisi vna vncia de parte Philini q̃ vncia erat sextans partis suæ, vt & hic dr̃ glo. in verbo sextante. & in verbo dando. & de hoc arti. hic non dico. Sed puto aliàs dixisse in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Treb. & communis opinio est cum gl.

ADDITIONES.

a ¶ Pupillo. Vide ꝙ voluit Bar. consi. vij. iiij. lib.

b Fran. Cur. Lucius. Vide Pe. de Anc. consi. xij. in c. contra Phil. & adde ꝙ cõis quæ est cum gl. de quo & vide per eundẽ Alex. in cons. cvij. in j. vol. & in cõs. clxxiij. & in consi. cxcix. in quib. latissime. in ij. vol. & in consi. lxvj. eo. vol. Ange. Are. in suo trac. de test. in gl. in vers. sine liberis, Pet. de Vbal. in repe. c. Rav. char. xvj. & post. Ful. in cons. xxix. & Io. de Ana. in consi. lxviij. & vide Raph. Cu. in cons. xxv. vbi limitat cõem opi. de qua limitatione vide tu, & per Bal. in l. Centurio. chartę. ff. de vul. & pu. vide Mod. Perusi in l. legatis. §. de leg. vbi post Ang. limitant & primã cõem opi. & aliã limi. vide per Pe. de Anc. in consi. suo lxxiij. ꝑstatos Mod. in l. j. §. de cond. inser. & vide Bar. in consi. xvij. qui tenet ↄ̃ cõem opi. vide & prõ rõi Alex. in consi. xxiij. in iij. vol. & consi. xiij. in iiij. vol. Adde tu & vide vltra authoritates hic alle. per d. Fran. dñm, & ꝑceptorẽ meũ d. Bar. Soz. in sua subtili, & aurea repe. l. cum Auus. ff. de cond. & demon. vbi dicit opi. gl. ẽ cõem, & ibi quã plurimas ac pœnè infinitas dec. doctorũ consulentiũ, & senentiũ pro dicta gl. non refero hic, quia per te lector videre potes.

¶ Tho. Dipl. Vide Ias. hic vbi dicit ꝙ illa est cõis opi. fm̃ illã gl. & lĩtat duob. modis, & vide Ias. in l. pecuniã. ff. si cer. pe. & ibi hẽs ex verbis Ang. ꝙ si filij venirent per viam ↄ̃ctus dĩr inesse conditioni, & dicent̃ tacite vocati, & substitui & no. q. a habui de facto, & practicaui i donatione D. Bertho. de Florentella. & vide de ista materia per Pet. de Perusi. in cõs. suo ꝙ incipit, factum tale est Francisci de S. Vetola. & vide Pet. Corneum, in consi. cxlvj. in ij. volu. incipi. in consultatione vbi limitat prędicta ex dicto Barto. in d. l. Centurio. cõcurrentib. alijs coniecturis, & ibi videas plenissime.

Seuerini & Antonini, LEX II.

1 *Pactum de non petendo ab herede censetur tacite factum per emptorem hereditatis à creditorib. hereditarijs conuentum sponte.*

2 *Emptor hereditatis si sponte soluit creditorib. hereditarijs non videtur fecisse tacitum pactum de non petendo reliquum ab herede.*

3 *Pactum expressum requirit presentiam.*

5 *Donatio expressa non põt fieri inter absentes, nisi mediante nuntio vel epistola, sed tacita sic.*

6 *Conuentio tacita prodest absenti non solum ad excipiendum sed & ad agendum.*

7 *Notanda animo oblationem alterius an in dubio quis præsumatur.*

8 *Consensus singulorum omnium requiritur in his quæ sunt communia.*

9 *Emptor hr̃ditatis si nõ reperiũ esse soluendo creditorib. an habeat locũ ista lex.*

POst venditionẽ. & L. Seruus. Si creditores hæreditarij † emptorẽ hæreditatis conueniant & ipse sponte iudiciũ subest, censetur tacite factum pactum de non petendo ab hærede. Et seruus nõ potest per pactum actionem domino suo compe-

1 tentẽ remittere. h. d. cum seq. ¶ † In tex. ibi actiones mouisse. secus

2 si aliquid ab emptore hæreditatis sponte [a] soluente recepissent,

a puta vsuras sortis quis per hoc non videretur factum tacitum pactum de non petendo reliquũ ab hærede, vt est tex. no. in l. tale. §. post diuisionẽ. ff. eo. que ibi ponderat Bar. pro limitatione huius. l.

3 ¶ † Item no. ex hac. l. ꝙ licet pactum expressum requirat ↄsensum & pręsentia duorum, vel ꝙ inter absentes interueniat nuntius vel epistola. l. j. & l. lab eo. ff. eo. tamen secus est in tacita conuentione vel pacto, vt ibi, & l. si creditores. j. eo. & ibi no. Bar. & alij in l. solutam. in fi. ff. de pig. act. facit. l. si præcedente. §. fi. ff. mand. & l. item quæritur. §. qui impleto ff. loc. & l. si cum dotem. in prin. non cauillando. ff. sol. mat. & hoc etiam tenet ibi in terminis illius. l. Bart. de Saly. in rep. huius. l. & ibi Imo. vbi reprehendunt Bar. quia in l. si constante. solu. ma. in v. q. secundę partis princi. tenuit contrarium

4 & non bene, & simile videmus † ꝙ licet donatio non posset inter

b absentes [b] fieri nisi mendiante nuntio vel epistola. l. etiam. & l. absenti. cum ibi not. l. de don. etiam ad piss causas, vt est gloss. not. in l.

ADDITIONES.

a ¶ Sponte. no. hic Ant. de Alex. ꝙ emptor hæreditatis nõ tenetur soluere creditorib. nisi emerit a fisco, vt l. j. ff. c. vel nisi ꝓmisisset r̃ndere creditorib. vt in l. ij. §. de here. vel. ac. vel si vendens nõ esset soluendo. de quo vltimo vide ꝙ voluit Anch. cõs. v.

b ¶ Absentes. An donatio possit fieri inter absentes per nuncium vel epistolam, vide per Fran. de Are. consi. xvij. & quid si non interuenerat nuntius, nec epistola, sed alter donatarius est verificatus, vide per Lud. Roma. consi. cxxvi.

in l.illud & in gl.fi.s.de sac.eccl.tñ secus est in donatione tacita l. vnica.§.accedit.j.de rei vx.act.& l.iij.§.fi.cũ l.seq.ff.d' neg.ge. & ibi illũ tex.ad hoc põderat Bal.& tex.hoc patet q tacita cõuẽtio prodest absenti nñ solũ ad excipiendũ vt hic cũ simili,sed ẽt ad agendũ,vt d.§.accedit.& d.§.solutã & d.§.q in pleto.& no.Bal.in auct. si quas ruinas.de sac.eccl.& in rub.qui admit.in viij.q.& aliq d per Iac.But.& Bal.in l.postq̃.j.eo.quicquid dixerit Lud. in d.l. si cum dotẽ.[a] In gl.in verbo,taciti pacti.[a] ibi,inter se.s.venditorẽ & creditorẽ,& s'm istã expõnẽ colli' ex isto tex.vlnmũ not.' q pxime dixi, põt ẽt ĩtelligi tex.q tacitũ pctũ cẽseat' factũ inter creditorẽ & emptorẽ s'm Bar.h' dũ all.l.rescriptũ.§.fi.& ibi melius pbat' ĩ l.& hęr. §.fi.de pac.& cũ eo ɔcor.Sal.& Ful.h',licet Cy.ɔ̃riũ voluerit & minus bene vt pz ex ɔsideratione Bar.& ex d.l. & hęre. ¶ †In ea.ibi, aĩo nouãdi.sed an ĩ dubio o s p̃sumat' assumere iudiciũ aĩo nouãdi obl'onẽ alterius,dic q aut iudiciũ motũ ɔ̃ principalem assumo defensorio noie principalis & certũ est q nõ fit nouatio l.Plaut'. in prin.ff.de pcu.s'm expositionẽ gl.q̃ dicit pcuratorẽ.i. pcurãtẽ. aut principalis nõ mouet' iudiciũ ɔ̃ principalẽ sed ɔ̃ me, & tũc oẽ ɔmodũ & incõmodũ illius negotij spectabat ad me, & in dubio nõ fit nouatio,vt in casu huius l.nã hic solũ liberat' hęres exce.pacti non ipso iure per nouationẽ.aut ad me nõ pertinebat ɔmodũ & incõmodũ.sed tñ ɔ̃ me tanq̃ ɔ̃ dñũ ad quẽ ptinet negotiũ mota fuit lis,& tũc p̃sumit' aĩo nouandi per me susceptũ esse iudiciũ & ipso iure sicut p solonẽ tollet' obl'o principalis.ita intell'r.l.solonẽ.all.in gl.s'm Bal.h' q est valde notandũ.Sed Bar. in d.l. solonẽ. vr' tenere ɔ̃riũ volẽs q indistincte non p̃sumat' nouatio nisi exp'sse agat' p creditorẽ p rõnẽ l.aliã.ff.de noua.& l.nõ solet.ff.de reg.iu. & ibi latius p eũ.Pau.de Ca.in d.l.solonẽ.simpl'r trãsit cũ Bal. h', & reputat hoc valde no.& si vis tenere hãc opi.q̃ ẽt vr' sustẽtabilis potes dicere q opi. Bar.pcedat ĩ duobus casibus s. primo recitatis.sed in tertio casu pcedat opi.Bal.quasi videat' tũc apert e ɔstare de intẽtione creditoris q voluerit nouare ex quo sciebat negociũ nõ ptinere ad istũ suscipientẽ iudiciũ.Et p ista opi.vr' tex.in l.q ex parte.ff.de interro.act.à ɔ̃rio sensu,nã illa l.intell'r qñ agens p errorẽ putabat negociũ ptinere ad ɔuentũ vt declarat Dyn. & Bart.in d.l.solonẽ.ergo secus est si sciuisset. ¶ †In ea.in fi.subaudi q a l.maiorẽ.loquit' qñ tractat' de redimẽda quota pte debiti, vt ĩ l.ibi pcedẽti.§.hodie.h' aũt de eligendo reũ & illa l.est exorbitans q a in his q̃ sunt cõia pluribus vt singulis req rit' singul'r cõsensus oĩum l.p fundũ.ff.de ser.rust.pd.& c.q oẽs.de reg.iu.in vj.ergo nõ debet extẽdi illa l.ad alios casus l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma. ¶ †Extra gl.q rit' q d si emptores ĩ casu huius l. nõ reperiunt' eẽ soluẽdo an h̃eat locũ ista l.Pau.de Ca.hic simpl'r dicit q sic,nã ad hũc effectũ dicit vtilẽ esse hãc l.sed Rich.& Bar.& Saly. dñt hoc eẽ verũ si creditores sciebãt emptorẽ nõ esse soluẽdo.arg. l.manifestissimi. §.j.j.de fur.& l.si is à quo.§.fi.ff.vt ĩ pos.leg.secus si ignorarũt arg.l. fi.ver.sin vero.j.de spõ.& ĩ d.l.si is à quo.adde q p opi.Pau. d' Ca. est gl.ĩ l.ij.§.ĩ eũ.ff.de admi.rerũ ad ciui.pti.tñ illa opi.recitata ibi ĩ gl.ñ approbat' p gl.nec p doc.ibi iõ teneo opi.Saly. p qua est tex. in d.l.q ex pte.s'm intell'm Dy.& Bar.in d.l.solonẽ.& retuli.s.& ad hãc q.nihil faciũt gl.in l.j.& in l.ij.j.de hęre.vel act.vendi.q a nõ loquuntur quando interuenit tacitum pactum prout hic.

ADDITIO.

a ¶Fran.Cur. Taciti pacti. Adde tu eundẽ Alex.in consi.cxlviij.v.vol. vbi pactũ de nõ petẽdo ita põt fieri tacite sicut expresse, & ibi an trãseat contra hæredes.

Seueri,& Antonini. LEX III.

1 *Renuntians liti mote renuntiare videtur tam instantia quàm causa.*
2 *Iudicium incipit à citatione & durat usque ad fi.causa. Instantia dicitur exercitatio iudicij incipiendo à litis conte.vsque ad sñiam, seu usque ad finẽ triennij,si lata non sit sententia lis accipitur pro instantia & pro causa.*
3 *Renuntians liti videtur renunciasse instantia & causa & omni iuri.*
4 *Lis de proprio significato importat etiam ius deductum in iudicio nedum instantiam & causam.*
5 *Renuntians litis post litem cont. quid videatur renuntiasse.*
6 *Renunciare liti an dicatur qui dicit nolo amplius litigare.*
7 *Renũcians actis & processui,perinde est ac si diceret renũcio instantia tantũ,*
8 *Renunciatio litis an debeat fieri parte præsente.*
9 *Renunciatio litis mota super rei vend. valet etiam parte absente.*
10 *Renunciatio litis facta parte absente an valeat, ita q pars inuita non possit cogi postea amplius litigare.*
11 *Præsentia iudicis non supplet defectũ partis absentis, nisi expresse appareat de voluntate iudicis volentis supplere absentiam,& absenti acquirere.*
12 *Renunciatio litis cuius effectus sit & an ex ea aliquid iuris acquiratur parti.*

1 POstquam. †Renuntians liti mote renũtiare videt' tam instantiæ q̃ cãæ,hoc est iuri in illud iudiciũ deducto. & ideo ad eandẽ cãm denuo redire nõ potest cũ per renũtiationẽ finita fuerit h.d.in effectu. ¶ †In gl.j.ad intell'm dicẽdorũ p̃suppone q quatuor sunt, quorum vnũ dr' iudicium,aliud instantia,aliud lis,& aliud causa. Iudiciũ dr' incipere à citatione vsq; ad finem processus, vt visum fuit in rub.s.ti.j.Instãtia vero dr' exercitatio iudicij incipiẽdo à tẽpore lit.ɔte.vsq; ad sñiam,seu vsq; ad finẽ triẽnij si ante non fuit lata sñia l.pperandũ.in prin.j.de iud.l.græce.§. & post litẽ.ff. de fideius.lis aũt accipit'[a] duobus modis.primo p instantia d.l.pperandũ.in prin.& §.fi.& ibi gl.in verbo,nihilominus.& l.cũ lite.ff.iud. sol.& ibi no.& l.nulla.j.de procu.& l.litis nomẽ.de verb.sig.& s'm istũ significatũ accipit' hic,& significatus iste est magis proprius, vt est gl.no.in c.j.§.j.in ver.lit.de pcu.in vj.quã gl.dicit ibi.d.Dom. pro statutis esse bene not. cã vero assumit' p ipso iure deducto in iudicio d.l.pperandũ.i prin.ibi,lites super causis pecuniarijs &c. & in l.j.in prin.cũ gl.ff.so.ma.c.q ad agẽdũ.in fi.de procu.in vj. & declarat Bar.vbi hoc limitat.in l.q Romę.§.Callimachus.ff.d' ver. ob differt tñ lis à cã,q a lis dr' tñ post lit.ɔte. sed cã dr' tam ante q̃ post.pbat' in auc.q semel.qũ & qñ iu.& ĩ c.ex parte.el ij.de ver. sig.& no. Bart.in l.cãs.j.ti.j.licet qñq; iura abutant' istis vocabulis.

3 ¶ †Istis p̃suppositis gl.ɔcludit q renũtiando liti vr' renuntiatũ nõ solũ instantię.sed ẽt cãę,& Bar.circa hoc multũ laborat. & intellige q proprie lis accipiat' p instantia.d.l.pperandũ. & rõ quare renuntiando liti & instantiæ vr' ẽt renũciatũ iuri & cãę vt hic, est q a isto iure post litẽ ɔte.actor nõ poterat renunciare soli instantiæ l. edita.i.cũ ibi no.s.ti.ij.nisi in totũ renũciaret' cãę & iuri, q a tũc nõ est dubiũ illud fieri posse.vñ renũtiãdo litis.i.instãtię vr' iuri & cãæ facta renũciatio sine qua renũciatio instantiæ valere nõ poterat, arg.l.illud.ff.de acq.hęre.& in hoc reprehendit' cõiter Bart. & ɔ̃ eũ tenet Bal.Saly.Frã.de Rãp.Ful.& Pau.de Ca. hic q a primo in rõne sua male dixit Bar.qñ ẽt isto iure post lit.ɔte. poterat renũciare instãtiæ l.& post.§.j.ff.de iud.& l.properandũ.§.j.vbi patet q post lit.cõte.actor põt relinquere instantiã nec poterit fieri diffinitiua si actor cęperit relinquere instantiã anteq̃ cã esset instructa.i. anteq̃ datæ essent dilationes ad pbandũ vt ibi dicit Bart.ergo eadẽ rõne poterat renũciare instantiæ,q a ex hoc reus nullũ patiebat' præiudiciũ,& tãto magis posset renũciare si reus huic renunciationi assentiret.nã tũc ẽt hodie post inuentã d.auct. qui semel. per quã patet hodie actorẽ nõ posse renũciare reo nolẽte. sed eo ɔsenũẽte bñ posset,vt no.gl.in l.j.j.de p̃scr.lõ.tẽp.nõ ob.id q not. ĩ d.l.edita.q a ibi q̃rit' de emẽdare volẽte actionẽ.in eodẽ libello,volẽte q in eadẽ instãtia pnunciet' super libello post li.ɔte. mutato, & sic ibi nõ renũtiabat instantię,put in casu nr̃o. Omissa igit' opi. Bar.vera est opi.huius gl.s'm oẽs p aliã rõnẽ q a lis de pprio significato importat ẽt ius deductũ in iudicio nedũ instantiã,vt dixi. limita tñ ɔclõnẽ gl.nõ procedere in causis beneficialibus,q a renũ-

4 tiãs liti vr' renunciare soli instãtiæ,q a iuri †renũciari nõ põt nisi in

b manibus superioris[b] sũ c.admonet.de renun. ita dixerimus D.de Ro.ɔclõne.ccc j.inci.itẽ si actor.& refert & seq' Imo.in c.veniens. de renun. ¶ †In gl.in ver.renũciasti ibi lite tñ mota &c. intentio

5 gl.esse vr' q tñ post li.ɔte.possit fieri renũciatio quo ad hunc effectũ vt intelligat' esse renũciatũ iuri,renũciando liti,q a pprie post li.ɔt.dr' esse lis vt dixi & sic dr' renunciari iuri de pñti. sed si añ lit. ɔte.renũciat' liti cũ tũc nõ sit lis.sed futura lis.iõ vr' renunciari iuri de futuro cui p simplicẽ renunciationẽ renũciari non põt, vt no. gl.in l.j.s.e.iõ tũc nõ habet locũ ista l.p hoc facit ista l.in ver. more à ɔ̃rio sensu.Bar.vero hic adhærẽs suo fundamẽto.s.reprobato intelligit q gl.velit q̃rere an añ li.ɔt.renũciãdo liti & instantię videatur renũciare cãæ.i.iuri,& dicit Bar.q nõ, isto iure ĩspecto, q a añ lit.ɔte.poterat isto iure renũciari instantiæ absq; eo q renũciaret' iuri d.l.& post.& l.properandũ.§.j.iõ tũc renũciando liti hẽret locũ ista l.quia nõ videret' renunciatũ iuri qñ lis pprie accipitur p instantia

ADDITIONES.

a ¶Lis autem accipitur. Adde tu & vide quot modis accipiatur lis cum Alexan. in consi.xxij.in fin.in j.volu.

b ¶Superioris. Vide per do.de Ro.in decisi. suis de renun.in nouis.cccvj. & ibi an requiratur partis p̃itia renũtiãtis litis causæ & beneficio,nisi posses. dimittat tenetur ad fructus vt per eosdẽ decisio. clviij. & an renuntians beneficio amittat posses.vide per Cal.consi iij.de renũ.& qñ quis possit renũciare beneficiũ absq; sñia superioris vide per eũ.consi.ij. de renun.aduertendũ. tñ est q̃ia beneficiatus bene põt renũciare beneficiũ etiam si nõ renũciet ĩ manibus superioris & tenet talis renũciatio quantũ ad ipsum renunciantẽ.sed quantum ad ipsam ecclesiam cũ qua est ɔ̃tctũ matrimonium spirituale vt in c.inter corporalia de trãslat. prælat.non tenet renũciatio,nisi superior illam acceptet quã põt non acceptare si vult,puta quia vidit talem renunciationẽ esse damnosam ecclesiæ quæ forsan indiget cura talis prælati,vt in c.admonet.& in c. quod in dubijs. & in c. super hoc.de renun.& ideo tales renũciationes dicũtur esse periculosæ,vt in c. quã periculosum.vij.q.j.Ant.Fr.Vide plene per Felv.in c.per tuas de symon. vbi plene. & vide Ias.& quæ scripsi in l.properandum.§.sin autem alterutra.in vi.vol.j.de iud.& an renũcians liti in beneficialibus posset ppria authoritate accipere possessionem,vide Do.de Ro.in decisio.clviij.in nouis.

instantia fm intellm eius, & hoc est q sensit gl. fi. fm eū. sed cū hodie p auc. q semel. nō possit renūtiari instantię post libellū oblatū parte citata nisi renunciaret cāe. iō fm eū renūtiādo liti. i. instantię videret̄ ēt renūciasse cāę ar. d. l. illud. si aūt pars nō fuisset citata adhuc hodie renūtiādo liti nō videret renūtiare cāe. & sic pcederet gl. fm eū qa ibi, pcessu inchoato p solā libelli oblationē bene poterat renūtiare absq; eo q renūtiet cāe, qa auc. q semel nō arctat actorē ad prosequendū, nisi reus fuerit citatus. nec fm eū ob. pdictis q iuri de futuro pōt renūtiari in iudicio & sic cāę futurę, vt no. in l. j. ff. de cur. bo. dā. cū si. qa illud est verū si appareret q voluisset renūtiare cāe. secus si soli instantię seu soli pcessui inchoato; put vr̄ fuisse de mēte renūtiātis isto casu qui renunciauit liti cū nō dixerit se renūtiasse cāe. & ista est intētiō Bar. & p ɔñs ɔclō eius est q vbi pōt renūtiari soli processui inchoato absq; eo, q renūtietur cāę renūtiando liti nō erit renūtiatū cāę, alias sic. sed ɔ̄ ipsum facit rō quā sensit gl. qa si ante lit. ɔte. dixi, renūtio liti. renūtiatio nō vr̄ valere, qa lis nō est ante lit. cōte. & licet ius sup quo debet lis fundari sit de pñti. tñ ex quo non v3 renūtiatio sup expresso. i. sup lite, qa lis nō est, nō debet valere sup tacito. i. super iure l. ij. alī. §. q hēt. de ser. rust. pd. & p hanc rōnē ita tenebat Iac. Bur. Ric. Bar. & Sal. hic, sed Bal. fi. tenet ɔ̄ Iac. Bu. dicēs q ēt ante lit. ɔt. si renūtio liti videor renūtiare iuri, vt in j. gl. fi, licet nō instantię, q nōdū inchoata est, & hāc dicit fuisse intentionē huius gl. nō tñ rñdēt ad ar. fcm per Iac. Bu. Alb. de Ros. fi, vt refert Pau. de Ca. h. d. q cōmuniter tenet̄ q ēt añ lit. ɔte. renūciatio noceat, & Pe. & Cyn. hic distinguūt q aut sit renūtiatio pte pñte, & ɔsentiēte, & valeat etiā ante lit. ɔte. & silr valeat si facta est in iudice recipiēte p pte absente. nā istis casibus renūtiatio v3 perinde ēt ac si esset factū pactum vt no. ipse i l. j. & ibi ēt Bar. s̄. eo. & istā opi. tenet ēt Paul. de Leaza. in repe. c. fi. in prin. de do. & ɔtu. secus ex̄ dictos casus, qa tūc pcedit gl. cū renūtiatio facta iuri pñti nō teneat ēt parte pñte. vñ no. Cy. & Bar. in l. j. s̄. e. idē tenet Frā. Tign. Ang. & Ful. hic. idē ēt vr̄ tenere Pau. de Ca. hic. Ant. de Bu. i c. ex tenore. de rescri. simplr dicit q renūtiās liti añ litē motā nō vr̄ renūtiare iuri, p tex. in d. c. ex tenore, & idē dicit ipse in c. veniēs. de renū. sed Imo. ibi tenet ɔ̄riā sequutus opi. Bal. hic, & dicit q i c. ex tenore. nō dr̄ q ille pśbyter renūtiauit liti, & est vera & bona rñsio. Dñi de Rota in ɔclu. s̄. all. simplr tenēt p hāc gl. q añ lit. ɔt. nō v3 renūtiatio. ¶ In tāta varietate puto sic breuissime ɔcludendū, q aut dixi q renūtiabā liti mouēde, seu quā mouere possem. & tūc sit vera opin. Pet. & sequa. q nō valeat tanq̄ facta iuri futuro nisi pte pñte vel in iudicio, vt no. in l. j. s̄. eo. aut simplr fuit dictū renūtio liti, & tūc aut nullo mō inchoatus erat pcessus, & nō v3, & sic pcedit opi. Iaco. But. p rōnes suas. aut erat inchoatū iudiciū, tñ nō erat lis ɔt. & isto casu pcedit opi. Pet. & seq. qa vt actus valeat verba impropriant. arg. l. insulā. de pscr. ver. vñ tūc assumet̄ lis ipropriē ēt an li. ɔt. in auc. litigiosa. j. de litig. in cle. fin. vt lit. pen. & sic valet parte pñte fm q dicit Pet.

6 ¶ † In ea. ibi, Nolo amplius venire ad cām &c. idē si dixisset nolo litigare, fm do. An. i d. c. ex tenore. p illū tex. vbi hoc nō pbat̄, nec illud puto verū. bñ fateor q si dixisset, nolo amplius litigare. put dicit gl. videret̄ renūtiasse liti. secus si tñ dicat nolo litigare, quia hęc verba nō inducūt absolutā renūciationē l. filij mr̄. §. j. ff. ad ter. tu. de quo dic vt ibi p Bar. cū ɔcord. ¶ Quid aūt si actor pducto libello & reo citato quo casu nō pōt a iudicio discedere d. auc. qui semel. dixit, renūcio instantię. an videat̄ renūtiasse iuri & causę? Bar. hic dicit q sic p d. l. illud. iducēdo vt dixi. s̄. d. Ant. i d. c. veniēs. dicit hoc esse verū nisi reus ɔsentiret renūtiationi, qa tūc valet renūtiatio quo ad solā instantiā. p no. p gl. in d. l. j. de pscr. lon. temp. Bal. Sal. Frā. de Rā. & Pau. de Ca. hic & Imo. in d. c. veniēs. tenēt q ēt si reus nō ɔsensit nō vr̄ renūtiatū iuri & p p ɔ̄dictionē rei vitiabit renūtiatio quo ad instantiā cū illi renūciari nō possit reo ɔ̄dicēte.[a] & sic tenet ɔ̄ Bart. ne actus operet̄ ɔ̄ intētionē renūtiātis l. nō ois. cū vul. ff. si cer. pe. & opi. Bar. nō pbat̄ iure fm eos, & bñ nō ob. l. illud. qa rñ. q ibi nullo mō poterat valere aditio vel repudiatio, hæreditatis ab intestato, nisi pcederet renūciatio ex testō. sed hoc poterat valere p se sola renūciatio instāntię facta sine renūciatione causę valet si reus renūciationē postea acceptaret, vt dixi. ergo ad hūc casum debet trahi renūtiātis intētio, ne recedamus à pprio significato verborū renūciationis. p hoc facit rō l. cū de idebito. circa prin. ff. de pba. praeterea si vera esset opi. Bar. sequeret̄ q renūciādo minori. i. instantię videret̄ renunciatū maiori. i. iuri & causę. hoc aūt nō sequebat̄ in casu d. l. illud. & sic loquit̄ in casu diuerso. & ita teneo[b] licet Ang. hic dicat q si reus nō ɔsentit renūciationi nihilominus fm eū opi. Bar. posset saluari in casu ve3 qñ ius cōe eēt fundatū super iure acquisito actori solo facto suo, vel facto suo tñ vt quia esset acquisitū sibi ex dispōne testōris. nam tunc sola renūciatione tolli posset. secus si esset acquisitū ex cōsensu duorū, qa tūc silr requireret̄ ɔsensus duorū in renūciādo. l. put quinq;. ff. de so. Sed Ang. nō rñ. ad pxime dicta in pposito. iō tene q dixi.

7 ¶ † Quid a si actor li. ɔte. dixit, renūcio actis, siue pcessui, dicit hic no. Ang. q perinde est ac si dixisset, renūcio instantiæ tñ. allegat l. acta & l. actorū. verba. ff. de re iudi. & c. qm̄ ɔ̄. de proba.

8 ¶ † Nō est videndū an sit verū q in terminis huius l. sufficiat renūtiationē non esse factā pte absente in quo glo. hic tenuit q sic. idē tenet Gui. i l. Pōp. scribit si negotiū. ff. de neg. ge. Inn. & Ioā. An. in c. cū pridē. de pactis. Inn. in c. veniens. de renun. idē tenet fi Bal. volēs q absenti acceptāte[c] acqrat̄ exēplo iurisiurandi p l. Labeo. ff. de iureiu. & per gl. i d. l. Pōp. idē tenet fi Ri. de Sal. p hāc l. indistincte loquentē. & p plures rōnes satis gñales. idē tenet Ang. licet p alia verba in l. idē in duob'. §. fi. ff. e. & p d. l. Pōp. cū glo. ij. idē Bal. in d. l. Labeo. & in l. hęredi. §. nos aūt. ff. e. & ibi dicit hoc pcedere in terminis huius l. odio litiū. p l. istā. secus in alia renūciatione q̄ in renūciatione litis, qa tūc secus p rōnes quas ponit Bar. in l. nō solū. §. liberationis. de lib. leg. Sed Bar. & Ang. fi. dnt nō valere istā renūciationē factam liti parte absente arg. l. fi. de inter. act. & l. certū. §. si qs absente. de ɔfes. nisi sit facta iudice pñte & tanq̄ publica psona p absente recipiēte iuxta l. j. §. exigere. de magi. ɔue. idem tenet hic Iac. Bu. addēs q vbi reus eēt absens p cōtumaciā haberet̄ p pñte l. pperādū. §. sin aūt reus absuerit. in verbo Dei pñtia. j. de iud. & cū opi. Bar. transit hic Ful. nā fm eū si nō fuisset hic necessaria pñtia partis ɔsentiēns & p ɔñs nō fuisset necessariū pactū, nō fuisset posita hęc l. in ti. de pa. Istā opi. ēt vr̄ sequi Bald. in rub. j. res inter alios acta. vbi addit vnā limita. quā per te videas. sed ipsemet Bar. in d. §. liberationis.

9 † limitat opin. quā tenet ipsemet fi nō hēre locū in lite mota. sup iure reali, puta super rei vēdicatione, qa tūc pte absente & ex̄ iudiciū valeret renūciatio. & ita dicit loq hāc l. i verbo de pdio mote. facit fm eū l. j. & ij. ff. pro derelicto. & latius p eū in d. §. liberationis. cū eo trāsit Ant. de Bu. & Imo. in d. c. cum

10 pridē. & Ant. de Bu. in d. c. veniēs. Pau. de Ca. hic † dicit q aut q̄rim' an renūciatio facta liti valeat, adeo q nō cōpellat̄ inuitus actor psequi ipsum iudiciū. & certe valebit ēt facta parte absente, qa sicut reus volēs satisfacere non cogit̄ litigare l. si reus. ff. de pcu. ita actor volēs renūciare nisi ipsius rei iteresset litē pseq. vt est gl. no. in l. vtiq;. ff. d' rei vē. aut q̄rimus an valeat renūciatio q̄tum ad hoc vt acquirat̄ exceptio reo ad repellendū actorē q postea vellet litē instaurare, & tūc pcedit opi. Bar. hic. s. q nō valet, per no. p glo. in l. ɔsensu. in prin. ff. de act. & obli. Negari nō pōt passum esse valde dubiū, tñ. j. opi. vr̄ esse satis sustētabilis p hāc l. idistincte loquētē. diuinare. n. est hic q renūciatio sit facta pñte iudice vel pte, vel q fuerit lis sup iure reali. nā pōt ēt lis moueri sup pdio, licet actū fuerit actione psonali, vt hic dicit̄ Sal. & Imo. i d. c. veniens. Et sic tollunt̄ rñsiones Bar. date ad hāc l. Nō ob. rñsio Ful. dicētis q hoc. fuit pactū, alias ista l. nō faceret ad titulū, qa pt rūdere q illud est violare tex. aliud est. n. renūciatio: aliud est pactū. iō titulus ex̄ de pactis. ponit̄ separatus à ti. de renū. sed cū nos in iure nō habeamus separatū titulū de renūciatione. posita fuit hic ista l. ad ostendendū, an renūciatio idē operet̄ q pactū, & sic facit ad titulū pro ista opi. ēt facit d. l. Labeo. i verbo, ignorāti. Nec ob. illa l. qa debet intelligi q ibi interuenit nūcius vt ibi conat̄ pbare Bar. post gl. qa fm Bal. Iul. & Pau. de Cast. ibi istud nō est verum & esset violare tex. illū qui ita voluit ostendere q ēt absenti ignorāti potuit acqri illa remissio sine nuncio vel epistola. nā tūc intentio remittētis fuit q statim acqreret absenti. sed qñ interuenit nuncius vel epła intētio remittētis fuit q nō acquireret̄ absenti nisi cū epistola peruenitet ad eū l. ij. §. sed si qs dederit. & l. absenti. ff. de don. & ita dnt sentire gl. in d. l. Labeo, in verbo, ignorāti. pterea Bar. i d. l. Labeo. tollit̄ p tex. in l. certi ɔdō. §. si ultimos. ff. si cer. pet. vbi tolleratur, q fm responsum sit de minus dubitabili q̄ primum. Non obst. arg. Bar. in d. §. liberationis. dū all. l. si tibi. x. §. si pactus cum fi. qua loquit̄ in pacto q sit cū extraneo. nos aūt loquimur qñ noluit pacisci sz simplr renūciare q pōt facere qlibet renūciādo fauori suo l. pe. j. e. Pro pma rñsione facit l. an inutilit. i pri. ff. de accep. fin vnā lec. vbi si nō v3 q ago vt ago, p p defectū forme, nec valet vt valere potest.

ADDITIONES.

a ¶ Contradicente. no. q licet actor non possit liti renunciare reo contradicēte q tamen modo agendi pōt renūciare in quo non consensit expresse secundū Lu. Ro. consi. cxxxiij. in fi. & inquantū hic dr̄, q renuntians liti vr̄ renunciare cāe. restringe si agens rei ven. diceret renūcio liti, nō vr̄ à se abdicare dñium per l. si p fundo. j. u. j. secundum Bar. in l. naturaliter. §. nihil. in ij. lect. j. de acqui. pos.

b ¶ Fran. Cur. Teneo. Adde tu & vide eūd. Alex. in consi. suo xxij. in j. vol. vbi dicit communem opi. in hoc esse contra Bart.

c ¶ Tho. Dip. Acceptanti. Adde q est necesse q renunciatio sit acceptata per partem vide Ias. hic plene & Alex. in l. ij. in iii. not. j. de rep. ha. & in consi. xx. in iii. vol. incip. in causa & hec verten. & in consi. cxii in iii. vol. & Ind Barb. in c. fina. de fur. ab inte. & de man. vide etiam per Fely. in c. si cautio. de fi instr & ibi cum de confes. facta in vltima volun, an sit necesse q acceptetur per partem.

potest, ita in casu d. §. si pactus. Pactus inutile non valet, in vim renunciationis. Non ob. arg. Bar. in d. §. liberationis. dũ inducit l. j. C. de fal. cã adie. leg. qa rñde for Aug. in d. l. idẽ in duob. q̃ illud procedit qñ testõr faciebat actũ simplr stantẽ in finib. vltime volun. & sic nõ pũt hẽre effectũ nisi ſm nãm vltime volũ. vcꝫ post mortẽ. l. iij. ff. ad edu. leg. & sic est rñsum oib. all. p Bar. & ista opi. vr̃ magis cõis[a] Et de mã eius q̃ no. glo. & Bar. in d. §. liberationis vltra p̃dicta vide Cy. & Bal. in l. gñaliter. de nõ nu. pec. p Bal. in l. j. §. j. de in terro. act. & in l. non idcirco. de iu. & fa. ign. & in l. j. j. de fal. cã. & in l. ij. j. de libert. & eor̃ lib. & i c. j. de eo q̃ finẽ fecit agna. & p Sal. in l. j. in xv. opp. j. de ꝯfes. p d. Ant. in c. fi. de ꝯfes. & tene menti inquantũ Bar. hic vult q̃ p̃tia iudicis † non suppleat defectũ partis absentis nisi appareat exp̃sse iudicẽ velle supplere absentiã, & absenti acq̃rere adde Cy. idem volentẽ in auc. sacrã. in x. q. j. si aduer. vend. & q̃ no. Bal. in auc. gñaliter. de epis. & cle. & ita declarant, & litant no. p Bar. i l. ij. s. eo. ¶ † Vltimo no. inquantũ Bar. hic q̃rit quid iuris acquiratur aduersario ex renunciatione litis, adde q̃ no. Bar. in l. si pro fundo. in fi. j. ti. j. cũ his q̃ dicã. & circa hoc, q̃ dicit h̃ Bar. q̃ si reus opposita exceptione p tũ nõ acq̃rit ius actori si nõ hẽbat actor ante actio. vt hic per eũ Bal. hic ꝯ per rationes quas hic vide per eũ, & cum eo transit Fulg. & ad iura Bar. põt rñderi, licet ipsi non rñdeãt q̃ ibi constabat actori actionẽ nun ꝯpetere. sed in casu nr̃o non cõstat, & actor habet fundatã intentionẽ pro se quia reus renunciãdo vr̃ fateri se non hr̃e ius opponẽdi ꝯ actorẽ vt no. gl. in l. si maritus la ij. §. si negauerit. in gl. mag. de adul. & probat in l. iij. j. de fi. instru. vñ si nunc vellet reus opponere & oñdere actori non competere ius non posset quia actor allegaret litẽ esse finitã per renunciationẽ

ADDITIO.

a ¶Cõis. D. Ant. de Alex. hic transit cũ opi. Pau. de Ca. de quo vide p Do. de Ro. deci. nouis. de renunc. & Fede. cõs. cclxviij. & an renuncians liti videatur fateri aduersariũ hr̃e ius in re per Lud. Ro. sing. sũs, fol. 22. an qui cãm debito tpe terminari non fecit videatur illi renuntiasse vide per eundem consi. cccxxx.

¶Tho. Dipl. An autem cedens liti debeat condemnari in expensis vide plene per Iasõ in l. properandum. § sin autem alterutra. j. de iud.

Antonini. LEX V.

1 *Obligatio eadem potest partim tolli ipso iure per solutionem, et partim per pactum de non petendo.*
2 *Exceptio pacti de non petendo potest opponi ad impediendum litis ingressum.*
3 *Pacta liberatoria non requirunt expressionem causa.*
4 *Pactum de non petendo an requirat expressionem causa.*

CReditori. † Eadẽ oblõ põt partim tolli ipso iure p solu. & parti p pactũ de ñ petẽdo. Et cui dam[a] actionẽ tãto fortius exceptionẽ. h. d. ¶ † In tex. ibi, petitionẽ repellit &c. ex hoc tex. iuncta. l. amplius. ff. rẽ ra. hab. infert hic Fulg. q̃ exceptio pacti de nõ petẽdo põt opponi ad impediendũ ingressum litis. i. lit. ꝯte. de quo dic. vt p Bar. in l. si vnus. §. pactus. ff. eo. vbi refert Inn. in c. j. de li. ꝯte. in vj. & p Bal. in l. elegant. §. si q̃s post. de ꝯd. indeb. & in l. cũ q̃s. de iu. & fa. igno. & aliquid p eũ. j. l. proxi. in fi. p Sal. s. l. px. & per Imo. in l. cũ qui ita. el. j. de ver. ob. & plenius p eum in c. ꝯstitutus. & ibi per d. Ant. de resci. & cõis opi. est q̃ nõ impediat litis ig̃ressum ex quo nõ est exce. litis finite, nec est exce. q̃ oñdat actori ipso iure actionẽ non ꝯpetere & sic p̃prie exce. est perẽptoria simplr q̃ nõ impedit litis ingressum. d. c. j. facit. l. perẽptorias. j. sen. rescin. nõ pos. & ad istũ tex. põt rñderi q̃ h̃ nõ repellit petitionẽ. s. in effectu sicut q̃libet exce. perẽptoria quæ opponi põt vsq; ad snlam. d. l. perẽptorias. & declarat Bar. qui hoc sentit in exce. pacti, vt ipse no. in l. nã & postea. i prin. ff. de iureiur. vbi oĩno vide. Vel alr rñde, q̃ h̃ debet intelligi qñ ꝯstabat p istrũ p̃ductũ de pacto de nõ petẽdo, circa q̃ istrũ actor nihil opponebat, nã tũc q̃libet exce. tanq̃ notoria[a] posset impedire litis ig̃ressũ, vt est no. gl. Io. Mo. i c. vt circa. & ibi Io. An. de ele. in vj. not. Io. An. & Ant. de Bu. in c. fi. de lib. ob. & Ant. de Bu. in c. exce. vbi melius d̃ exce. & i c. su p lr̃is. de rescri. nã tunc ꝯstat de calũnia actoris. ideo iudex eũ à iudicio repellere debet. l. q̃ cũ maior. §. pe. cũ gl. i verbo calũniã. ff. de bo. lib. & hoc vltimo mũ vr̃ intelligere tex. Ful. h̃ licet p̃dicta nõ alleget. q̃ tene menti. ¶ † In gl. j. in prin. cõiter reprehendunt gl. in pactis liberatorijs, prout loquit̃ iste tex. q̃a in eis nõ req̃rit̃ cã. l. tale. i prin. ff. e. & ibi no. licet secus fit i ꝯuẽtione obligatoria l. ij. §. circa. d̃ do. exce. d̃ quo vltimo dixi plene † p Mod. i l. j. à Titia. de ver. obl. & ex his infert hic Ric. & Bar. d̃ Saly. q̃ pactũ de nõ petendo cũ non req̃rat in eo exprimi cãm. s. donationis vel aliam nõ req̃ret insinuationẽ iux. l. sancimus. j. de don. Adde Io. An. idẽ tenentẽ in add. Spe. in ti. de instr. edi. §. porro. q̃ est bñ no. tñ magis cõis ꝯclõ est in ꝯriũ,[b] vt no. Bar. in l. Modestinus. ff. de don. post gl. reputatã sing. in l. si q̃s ob. ff. de reg. iur. Expressius firmat Bald. & Ang. in l. ꝯ iuris. §. fi. & in l. si vnus. §. pactus. & in l. tale. in prin. ff. eo. & Bal. in l. pactũ. in xvij. q. j. de coll. & i l. si inter. p illũ tex. j. de sol. & in l. si donationis p illũ tex. j. de don. & Imo. in l. Aq̃lius. ff. de don. & Bal. in l. illud. s. de sa. san. ec. principalr p tex. in d. l. ꝯ iuris. §. fi. & in l. in edib. ij. rñ. de do. & l. j. & ibi no. Ang. ff. de transa. Sed ad illa iura rñ. colslr ex oo. per Io. An. & Sal. vbi. s. q̃ loquunt̃ qñ expresse fuit factũ pactũ ex cã dona. tũc n. est vera donatio. hoc aũt nõ fuit actũ, tñ teneo cõem opi.[c] q̃a a pari p̃cedunt p̃missio & solo. l. fi. j. ad l. fal. Sed si sciẽter soluo id ad q̃ nõ teneor, dicor donare. l. cuius p errorẽ. cũ sim. de reg. iu. & iõ req̃rit̃ insinuatio, vt no. Bal. in l. j. ff. de do. ergo eodẽ mõ p pactũ si p̃mitto nõ petere id qd̃ sciebã petere posse. pro hoc facit q̃a a'ls fieret fraus. l. ergo &c. l. ꝯ. ff. de legi. ¶ Vltimo p h̃ vide bonã rõnẽ quã reddit Bal. i d. l. pactũ. tñ inq̃tũ doc. hic reprehendũt gl. dic ſm Iac. Bu. & Ful. q̃ saluari põt intelligẽdo q̃ vbi cã est expressa i pacto. illa debeat ꝯsiderari. s. an turpis vel nõ. facit. l. iurisgẽ. §. si ob maleficiũ. ff. e. ¶ In gl. fi. ibi, alij ẽt. tene p̃cedentẽ rationẽ per no. in d. l. cũ qois. q̃a in casu isto est sublata nãlis. obl. & sic contra ciuilem obl. excep. l. stichum. §. naturalis. ff. de solu. vt h̃, sed ista vltima rõ gl. haberet locũ qñ nulla eẽt sublata obligatio. s. quando tantum obstaret exceptio.

ADDITIONES.

a ¶Notoria. Facit q̃ voluit Lud. Ro. consi. cvj. vbi dicit q̃ licet tex. in cle. vt calũniæ. de re iu. vbi dicit q̃ ꝯ tres snias nullatẽus admittat̃ exceptio, tñ exceptio nullitatis sententiæ notoriæ potest opponi, quia tunc non dr̃ iudicatũ, nec excipiens dr̃ calumniari, & an exceptio solutionis impediat litis ingressum vide per do. de Ro. in antiquis. ccluij. & quid de præcepto de soluendo per eosdem dec. s. cccx.

b ¶In contrarium. Primã opi. tenet Ant. de Alex. hic scdam tenet Ang. consi. lxxvij. Bal. consi. cclxij. iiij. lib. d. Ias. hic. quid aũt sit de renuntiatione an illa egeat insinuatione vide Cal. consi. ij. de emp. & ven. Bal. consi. xxviij. iij. lib.

c ¶Fran. Cur. Opi. De hoc an in pacto de non petendo requiratur insinuatio vide plures concor. per eund. Ale relatas in l. si mulier ff. de cond. ob causam.

Antonini. LEX VI.

1 *Pactum contra ius vel bonos mores nullius est momenti.*
2 *Dispositio contra bonos mores etiam iuramento firmata non valet.*
3 *Præter legem factum dicitur quando lex non assistit nec resistit.*
4 *Accessorium an vitietur vitiato principali.*
5 *Pacta an sint stricti iuris.*

PActa quæ. † Pactũ ꝯ ius vel bonos mores[a] nullius est momenti. h. d. ¶ † In tex. ibi, bonos mores. & in tñ nõ valet dispõ ꝯ bonos mores,[b] q̃ ẽt iurõ nõ firmarẽt. c. nõ est obligatoriũ. de reg. iu. in vj. & q̃õ intelligatur q̃ ꝯ bonos mores vltra no. p gl. & Bal. h̃ vide Bal. j. i rub. de ꝯd. ob tur. cau. vbi tãgit an debeat itelligi de bonis moribus introductis de iure nãli. vel gentiũ, vel ẽt introductis aliũde, puta ab vsu certe ciuitatis, vel loci, vel à lege ciuili. adeo q̃ iurãm tũc p̃stitũ nõ obliget. de quo ẽt p eundẽ in l. pactũ. in xix. q. j. de col. & i l. non dubiũ. xvij. opp. s. de l. p Host. & alios in c. quẽad. de iureiu. p Arch. in c. ij. de pac. in vj. & aliq̃d p Bar. in l. si q̃s pro eo. in j. & vlõ memb. ff. de fideiu. p Bal. in c. j. §. itẽ sacra. da pace iur. fir. p Imo. post alios in c. cũ ꝯtingat. in xvj. char. de iureiu. & hoc ẽt faciunt ad plures q̃õ. de q̃b. in d. l. si q̃s pro eo. ¶ † In gl. in ver. mores. ibi. p̃p legẽ. i. qñ lex ei non assistit, nec resistit. q̃ qualr cognoscat̃ vide Bar. in l. cũ lex. ff. d̃ fideiu. maxime in ver. iuxta p̃dicta q̃ro &c. in l. j. ff. de noua. & Bar. in d. l. nõ dubiũ. in pe. q. & circa id qd̃ tangit hic gl. & doc. † s. an vitiato principali vitiet̃ accessoriũ vide plene p oẽs in d. l. nõ dubiũ. & qd̃ habet per gl. no. i l. si patronus. in ver. fauiana. si q̃d in frau. pa. & gl. i c. fi. in ver. plena. de p̃ca. & qd̃ no. Bar. in l. licet. §. si seru' ff. de pecul. & Bal. in d. l. si absentis. si cer. pe. dum alle. tex. in l. fi. ff. de insti. & de mã ẽt vide p Bal. in l. si ts. j. de prædi. mino. & habetur in regula accessoriorum de reg. iu. in vj. ¶ † In glo. fi. ibi. Penmuitac tepulationes. dic q̃ melius exemplum est in pacto per q̃ remittit̃ actio iniuriarum vel fur. nam illas in totum perimit ipso iure. l. si tibi. §. quædam. ff. eo. ¶ † In ea. ibi, stricti iuris &c. idem tenet glo.

ADDITIONES.

a ¶Tho. Dipl. Mores. Quando autem dicantur esse contra bonos mores vide Bal. hic & in l. pactum q̃ dotali in xix. q. j. de col. Anto. de Bu. Imo. & Moder. in c. cum contingat. de iureiu.

b ¶Bonos mores. Dicit hic d. Anto. de Alex. q̃ illud dr̃ contra bonos mores de iur. ciui. q̃ est in honestũ. l. probum & l. opprobrium. de verb. sig. & cõtra bonos mores de iure cano. q̃ nutrit peccatum & an. c. nõ est obligatorium intelligatur d̃ eo q̃ est contra bonos mores de iur. cano. vel de iu. ciui. vide hic per Pau. de Ca. in quantum. d. Ias. hic dicit q̃ vbi est decretum cum clausula an nullatiua q̃ consensus partium nihil operatur. Dic. q̃ etiam talis clausula ligat iurantem etiam ante duos menses nisi sit adiecta constitutioni, quia tunc non afficit ignorantẽ, tenet Ro. consi. cccxxx. Et inquantum etiam hic firmat. d. Ias. q̃ donatio inter vi. & vxo. firmetur iuramento vltra consilia Pau. de Ca. & Abb. & Alex & Fran. de Are. adde Ang. consi. clxxvij. Bal. cons. ccclxviij. iiij lib. Old. consi. xcv.

¶Tho. Dipl. An autem donatio inter patrẽ, & filium valeat cum iurõ vide hic per Ias. & in l. frater à fratre, in vtraque repe. ff. de condi. inde. Bald. de Berthol. in rub. de verbo. obli. vbi dicit ita consuluisse. & vide Alexand. in consi. viij. & in consi. clxxviij in ij. volu.

gl.mag.in l.iurisd.§.qnimo.sed ꝯriũ tenẽt cõiter scribẽtes ibi.& ħ
6 p l.ij.j.de pac.inter.emp.& vẽ.vbi qñ agit̃ de actione informata à pacto veniũt fructus à tpe more.sed si essent stricti iuris nõ venirẽt nisi à tpe li.pt.l.videamus.§.si actionẽ.cũ duab' seq.ff. de vsur. ꝯfirmo,qa nunq̃ inuenit̃ ꝙ actio bonę fidei ꝑ ꝑ aliqđ accidẽs efficiat̃ stricti iuris.sed bene eꝯ̃,vt in §.fuerat.insti.de ac.& istã rõnẽ ponit Bal.& Ang.i d.§.qnimo.addo aliã qa sequeret̃ ꝙ plus operaret accessoriũ,q̃ principale ꝯ rñam l.ex pupillari. cũ ibi no. ff. đ vul.& pu.cũ simi.& ita teneo ꝑ istas rõnes,licet ad d.l. posset dari rñsio quã vide ꝑ Bar.in repe.l.petẽs.j.e.Nõ obst. rõ gl. ħ dicẽtis ꝙ succedit in locũ actionis qa hoc nõ est verũ,imo vna accedit alteri & sic vtraq; locũ hẽt,vt d.l.ij. & fortius ꝓbat̃ ibi ꝙ ẽt illa actio ꝑscr.verb.q̃ orit̃ ex pacto iuxta ꝯctũ bonę fidei apposito hẽt nãm bonę fi.inducẽdo illã l.vt induxi.s.& hoc ꝑ ꝑ ꝯiunctionẽ ꝙ habet dictũ pactũ cũ ꝯctu bonę fi.& ita tenet Gui.Bal.& Ang.& Pau.de Ca.in d.§.qnimo.& Bal.in l.penult.& in d.l.ij.ꝑ q̃ bñ facit tex.in l. Titius.ff.de ꝑscr.ver.cũ gl.i ver.deben.i fi.dũ alleg.l.nãlis.de ꝑscr. ver.l3 ꝯriũ sensenit gl.ibi.§.actionũ. in verbo ꝑmutatione, insti.de act.sed illã itelligas ꝓcedere apposito iuxta ꝯctũ stricti iuris.omitto opi.Ric.& Bar.de sal.ħ q̃ iustificãe tenebãt opi.gl.nrę ꝑ aliquas
a rõnes vt mihi vr̃ satis fragiles q̃bus rñ.ex not.ꝑ Bar.in l. Arist.[a] in prin.in ver.quæro quid in alijs.ff.de dona.& in l.si in emptio.j. de contrahen.emp.& in l.j.in fin.ff.de rerum permu.

ADDITIO.

a ¶Fran.Cur. Arist. Adde tu vide Ang.Are.in §.nẽ precium.insti.de emp.& ven.& Panor.in c.ad quæstionem.extra de re.permu.aliàs de sy.& eundem Alex.in cõsil.cxxviij.aliàs.cexxvij.

Alexandri. LEX VII.

1 *Obligatio confunditur si creditor debitori hæres extiterit.*
2 *Actiones confunduntur qñ creditor sponte succedit debitori secus si coacte.*
3 *Actio non confunditur in rei ven competenti hæredi contra defunctum.*
4 *Actio nõ confunditur ne extinguatur in substantia propter inuẽtoriũ cõfectũ.*
5 *Obligatio fideiussoria tollitur quãdo fideiussor succedẽs debitori principali adiuisset eius hæreditatem cum beneficio inuentarij.*
6 *Instantia inchoata per cessionarium an sit perempta quãdo cessionarius succedit cedenti vel econtra ꝙ non.*
7 *Pignoris obligatio non extinguitur quo ad hypothecam, licet extinguatur obligatio fideiussoris succedentis debitori.*
8 *Victus per sententiam an,& quando liberetur per traditionem.*
9 *Victor si non tradit res victo ut eas sibi relaxet quid iuris.*
10 *Victor nõ põt agere contra victum ut satisfaciat creditoribus quãdo hæreditas fuit tradita victo nullo pacto apposito de satisfaciendo creditoribus.*

1 DEbitori. ¶†Si creditor debitori hr̃s extiterit obl̃o ꝯfundit̃.sed si possessori victo hr̃ditatẽ tradidit vt s.& cęteris creditoribus solutũ interuenictẽ sup.agẽt ad hoc ex stipulatu .h.d.
2 ¶†No.ꝙ qñ creditor succedit debitori act̃ões cõ
a funduñt.[a] ꝙ limita nõ hr̃e locũ in eo q̃ adiuit coacte sm formã senatusc̃õ. Tre.nã tũc durat saltẽ nãlis obli.vt l.debitor.in prin.in ver.remanet &c.ff.ad Treb.& nõ est alibi sm Imol.
3 ¶†Scd̃o limita nõ hr̃e locũ quo ad rei ven. ꝯpetentẽ hæredi ꝯ defunctũ vt elegãter ꝓbat Bal.quẽ vide in l.si vxor.j.de bo. aut. iud.
b pos.vbi tertio limitat nõ hr̃e locũ hãc rñam in act. hypothecaria[b] all.l.ex sextante.§.lannus.ff.de exec.rei iu.& l.Vranius.ff. de fideiu.in quibus.ll.nõ vr̃ bñ hoc ꝓbari.iõ melius allegasset text.in d.l. debitor.in prin.vbi de hoc ꝓbat̃ sm Bar.ibi hoc dicẽtẽ per illum tex.ꝙ vbi actio ꝑsonalis tollit̃ de rigore.i.per ꝯfessionẽ resultantẽ ex successione non tollit̃ hypo.& ad hoc ille text. alibi nõ reperit̃ sm Imo.ibi benefacit l.cũ q̃s.§.fi.iuncta.j.rõne ibi reddita in gl.ff.
4 de solu.& est sing.casus sm Bar.ibi. ¶†In gl.in ver. cõfusa ibi.non extiguit̃ qa deducat̃ &c.Bal.hic tenet opi.gl ꝙ nõ cõfundat̃ actio nec extinguat̃ in substãtia ꝑ ꝑ inuentariũ ꝯfectũ ꝑ tex.alle.in gl. & cũ Bal.transit simpl̃r Pau.de Ca.hic idẽ in effectu tenet Bald.in l.tertium.j.ad l.fal.& in d.l.si vxor.& in d.l.fin.§.in ꝯputatione.j.de iu.deli.Sed Cyn.Bar.Saly.& Fulg.ħ tenẽt ꝙ imo extinguat oblĩo, & actio in substãtia qa aliàs sequeret̃ ꝙ vnus & idẽ eẽt obligatus sibimet ꝙ est impole d.l.Vranius.in prin.& rñ.ad tex.all.in gl.ꝙ illud est quo ad cõputationẽ æris alieni.nã hæres ponit debitũ suũ in cõputatione vt ibi. idem tenet Pet.& Cy.in l.imponẽda.j.ad l. fal.licet gl.ibi ẽt expressius q̃ hic teneat primam opi.& istud scire est magnę vtilitatis.qa si verũ esset ꝙ actio nõ eẽt extincta i substãtia, sequeretur ꝙ in terminis huius l.si hęres fecisset inuentarium posset intentare primã actionẽ ꝯ non seruãtem pactũ quia actio nõ esset ꝯfusa.Scd̃o sequeret̃ vtilitas.s.ꝙ hæres possit citans creditorib' & legatarijs per officiũ iudicis implorare ꝙ ei ꝑ credito suo assignaret̃ certa [illegible] hr̃ditaria separãda ab hr̃ditate, vt sic de dicta re disponere possit ad libitũ. ꝙ vltimũ firmat ħ Bal.dicẽs se hoc dictũ Bal.alibi nõ vidisse.dic ꝙ idem voluit Bal.in d.§. in cõputatione.in ver.nemo ad oppositionẽ &c.& ita aliàs seruari feci. Credo de in hoc passu ꝙ vbi damnũ afferret̃ hęredi,si sua actio esset extincta fingit̃ non extincta facto inuẽtario, qa hæreditatẽ hr̃e debet sine damno,& periculo l.fi.§.& si ꝑfatam.j.de iu.deli.& in terminis nr̃is no.Bar.in d.§.in ꝯpu.in ver.q̃ro q̃d si defunctus &c. & ita intellr̃ tex.allegatus in gl.ex hoc potes colligere, an quo ad vtilitates ꝓxime dictas habeat̃ actio ꝓ confusa nam quo ad primã vtilitatẽ nõ habebit̃ ꝓ ꝯfusa alio remedio q̃ per primã actionẽ non posset hr̃di succurri aliàs sic.qñ aũt alio remedio posset succurri vel nõ videbit̃ in gl.fi.Quo ad secundã vtilitatẽ nõ habebitur pro cõfusa qa sibi afferret̃ damnum si sibi nõ posset in vna re satisfacere,& de ea ad libitũ disponere sicut potuisset si hæreditatẽ ipse non adiuisset. Ex his patet rñsio ad rõnem allegatã pro secunda opi.nã ꝑ ꝑ factũ inuentarij hæres representat nõ solũ ꝑsonã defuncti sed ẽt suã,vt io §.allegato in gl.ꝑ rõnẽ positã in d.§.& si ꝑfatã.& sic non dr̃ hæres sibimet debere.& ista ꝯclo magis placet q̃ id quod dixit hic Iaco.But.qui circa hoc multa profudit verba
5 per modũ distinctionis. ¶†In ea.ibi, ciuiliter accessoria tollit̃ &c. limita nisi fideiussor succedens debitori principali adiuisset eius hæreditatẽ cũ beneficio inuẽtarij,qa tũc tollit̃ fideiussoria oblĩo, vt declarat Dy.& Bar.in l.generaliter.ff.de fideiu.& sequit̃ Salyc. & Pau.de Ca.hic. Cy.in d.§.in ꝯputatione.& Bal.in d.l.si vxor.nã tũc interest creditoris ꝙ nõ extinguat̃ accessoria.iõ nõ extinguit̃ l.debitor,in prin.ff.de separa.bo.& §.si seruus.alle.in gl.& eadem rõne si eẽt lis ꝯt.ꝯ fideiussorẽ, q̃ postea pẽdente iudicio successit debitori principali.nã nõ extingueret̃ accessoria oblĩo,qa interest
c creditoris eã nõ extingui.& istã fuit rõ l.seruus.ff.de his q̃ no.inf.[c] quã ibi dicit Ang.esse sing.& peregrinam ad hoc.& idẽ seqt̃ ibi Iac.But.& Bal.q̃ retẽta dicta rõne reprehendũt aliã rõnẽ ibi assignatã in gl.vt ibi ꝑ eos & in fi.vide Bal.in l.j.in xj.& xij.q.j.de act.
6 & obli. †vbi q̃rit an sit perẽpta instãtia per cessionariũ ichoata qñ successit cessionarius cedẽti vel eꝯ̃ confundantur vtiles actiones,
7 & decidit ꝙ nõ ꝑ iura pal. ¶†Tertio limita non hr̃e locũ dictũ huius gl.quo ad hypothecam[d] seu pignus datũ à fideiussore, nã nõ
d extinguet̃ pignoris oblĩo licet extinguat̃ oblĩo fideiussoris succedẽtis debitori.tex.est in l.cũ q̃s.§.fi.ff.de sol.& est sing.sm Bar.ibi
8 facit q̃ dixi super tex. ¶†In gl.in ver.seruaret̃ prima allegatio dicti erat in nota vt patet ex no.ꝑ gl.ꝓcedẽtẽ,& ẽt scd̃a all.qa ñ agebat̃ actione extincta.sed ex stipulatu. ¶In glo.fi.ibi.§.reb' hęc prima qõ ꝓcedit clare & sine scrupulo postq̃ pactũ intercessit i traditione rerũ,& sic vestitũ fuit rei interuẽtu.l.legẽ.j.e.l.hr̃ditatẽ.& ibi no.ff.de dona.vñ agẽt ex pacto.sed an hoc casu posset agi ex sñia ꝯ victũ nõ seruãtẽ pactũ,vr̃ ꝙ nõ,qa ꝑ traditionẽ quã fecit vict' liberatus fuit à sñia lata in reali actione,vt l.Põp.§.sed & his.& ibi gl.i ver.rato.& sequunt̃ ibi doc.ff.de ꝓcu.& est no.glo.& Bar.in l. Claudius.ff q̃ po in pig.ha.in j.gl.i quadã addi.& istud tenuit Pe. Cy.Frã.Tig.& Sal.ħ,sed Bal.hic tenuit ꝯriũ volẽs ꝙ nõ sit victus liberatus à sñia ꝑ traditionẽ all.l.sed si possessori.i prin.& ibi ẽt hoc tenet Guil.& Bart.ff.de iureiu.Teneo primã opi.qa magis cõiter tenet̃ ꝙ ꝑ restõnẽ semel factã authoritate sñię liberet̃ vict' à sñia ꝑ d.§.sed & his.& gl.i l.ꝓmiscen.§.spẽs.sm vnã lec.glo.& seqt̃ ibi Bar.& cõiter oẽs.ff.đ acq.pos.cũ ꝯcor.& ibi rñdẽt doc.ad d.l.s3 & si possessori pluribus modis & maxime ꝙ nunq̃ ibi fuit facta executio sñię seu iuramẽti ꝑ aliq̃ restõnem seu traditionẽ.nã ibi reus possidens fuit ille q̃ iurauit se esse dñm. vñ nõ fuit necessaria sibi alia traditio postq̃ possidebat,& istã opi.seqt̃ hic Iac.Bu.idẽ tenet
9 hic Ful.ꝑ aliã rõnẽ sñ satis leuẽ iõ nõ recito. ¶†Scd̃a qõ gl. est q̃d si victor nõ tradit victo qa res erãt apud victũ & eas apud eũ relaxauit apposito pacto de quo i tex.glo.rñdet ꝙ agetur ex sñia &c. cũ qua simpl̃r trãsit Bar.& sic sentit gl.ꝙ nõ possit agi ex pacto cũ nõ sit vestitũ.ꝙ intellige verũ esse qñ res fuissent relaxate ꝑ modum pacti de nõ petẽdo facti à victore.nã cũ tale pactũ nunquã possit ꝑfecte impleri nunq̃ producit actionẽ paciscẽti vt no.gl.in l.j.in fi.§.e.secus si fuissent relaxate ꝑ modũ acceptilationis & liberationis apposito pacto de quo hic in tex.nã tũc ageretur ex pacto perinde ac si appositum esset i traditione qa talis remissio & liberatio habet vim traditionis.l.si mulier.ff.de condi.ob cãm l.si sponsa-

ADDITIONES.

a ¶Confunduntur. Adde Pau.de Ca.consi.cxiij.in j.impressis.
b ¶Fran.Cur. Hypothecaria. Adde tu ꝙ pro hoc etiam facit ꝙ dicit Bal.hic esse inquit ꝙ licet per aditionem hæreditatis confundatur actio, verum est quo ad obligationẽ sed quo ad retentionem non confunditur.& ideo heres in restitutione hæreditatis poterit retinere debitum suum l.pater filiam ad l.fal.& ita aliàs consului in ciuitate Cremo.& limitationem hanc tenuit Lud. Ro.in cõsi.cclvj.
c Fran.Cur.ff.de insti. Adde tu ꝙ hoc idem voluerunt Ang.& Pau.de Ca.& [illegible] in l.generaliter.ff.de fi.
d Hypothecam. Vide Lud.Ro.consi.cclxxv.illeĩ [illegible]

sponsalibus.§.fi.ff.de iu.do.& voluit Bal.& Fulg.hic, à quibus non discrepat Sal.in finali cōclōne sua.¶ †Tertia qō glo.est, quid si hæreditas tradita fuit victo, nullo apposito pacto ď satisfaciēdo victo & creditoribus, an possit victor agere ꝯ victū vt sibi tanq̄ creditori hꝛ̄ditario, ceterisq; creditoribus satisfaciat. gl.rñdet, ꝙ pro se aget actione prima. quod intelligit Bar. Ang.& Fulg.in actione ex sñia, quia prima erat sublata ipso iure ꝑ ꝯfusionē l.in omnib.& ibi not. ff.de solu.& idē dicit Iac.de Ra.Pet.& Cy.hic, q dicūt hoc esse verū qñ victor relaxasset apud victū hꝛ̄ditatē simpliciter, eo quia victor ꝓ se volebat eā, sed si relaxasset ex cā dona.tñ quia vꝛ̄ esse adjectū tacitū pactū ꝙ satisfaciat creditorib. aget actione ꝑscri.verb. vt est bonus tex.in d.l.hꝛ̄ditatē.& eadē rōne vꝛ̄ idē esse qñ ex alio ꝯctu relaxata esset, quia ex pacto expsso, vel tacito apposito iuxta ꝯctū oriꝛ̄ actio ꝑscri.verb.l.ij.j.de pac.inter empt.& vendi. iuncta d. l.hꝛ̄ditatē.sed Iac.But.Fran.Tigri.& Ric.de Sal. hic tenēt ꝙ ēt antiqua actione agi possit ꝑ victorē ad id ī quo erat creditor defuncti, quia actio non hꝛ̄ pro extincta, ex quo hęreditas non remanet penes actorē, sed absq; facto suo residet apud aliū.l.ij.§.pen. all.in gl.& l.hęredē.ff.de his quib.vt indig.& intelligūt glo.ꝓprie, vt loquiꝛ̄ Sal.ꝯcor.opi. ꝙ aut negligēdo relinquit hꝛ̄ditatē victor apud victū.& ꝓcedit opi.Iac.de Rau.Bar.& sequaciū. aut cōmittēdo, vt quia in aliquo ꝯctu relaxauit eā.& procedit opi.Iaco.But. nā tunc ꝓprie victus succedit in locū hꝛ̄dis.d.§.pen.all.in gl. & hoc placet, licet Pau.de Cast.hic velit ꝯtrū dicere, ꝙ victor neque ex sñia, neq; ex actione prima poterit agere, quia nō vꝛ̄ tacite actū ꝙ victus debeat satisfacere nisi his q tunc sunt creditores.l.cū filius.§.j. cū ibi no.ď le.ij. sed victor tūc.s.tēpore relaxationis nō erat creditor ꝓpter ꝯfusionē actionis, ergo &c. Sed certe ipse minus bene dicit, quia ꝯ tex.in d.§.pen. Nō ob.d.l.cū filius, quia loquiꝛ̄ in casu diuerso.& ēt nullo mō obstat, vt patet ex declaratione, quā dat Bar.ibi ad illū tex. Subdit ēt Bald. ꝙ si in isto casu victus negaret sñiam, & diceret se hꝛ̄dē, posset cōueniri actione prima, quia vꝛ̄ fateri actionē actoris nō esse ꝯfusam, & bñ successiue dicit gl. ꝙ ꝓ alijs creditorib. victor aget actione ab eis sibi cessa ꝯ victū. sed in h̄ glo. reprehendiꝛ̄ per Io.de Raue.Pet.Cy.& Ray. quia actionē quā quis nō habet, cedere nō pōt, sed creditores actionē nō habent ꝯ poss.hꝛ̄ditatis.i.ꝯ victū, sed ꝯ verū hꝛ̄dē.s.victorē.l.ij.j.de hæred. ven. ergo victori ꝯ victū cedere nō pñt. iō cōcludūt ipsi ꝙ aut ex cā donatiōis, vel alio ꝯctu relaxauit victo hꝛ̄ditatē, & aget ꝑscri.verb.d.l.hęreditatē. aut simpliciter relaxauit, & aget ex sñia, sicut si nulla cessio facta esset. vt ēt dicit hæc glo.in vltimis verbis, & sic si victus exciperet de relaxatione, actor replicabit de dolo, quia victus non seruauit tacitum pactum. ita intelligitur glo. nec ob. si dicatur ꝙ victus relaxādo simpl̄r hęreditatē victo, faciendo sibi pactū de nō petendo hęreditatē, nō ꝓpter h̄ dꝛ̄ dare victo hꝛ̄ditatē, nec titulum, adeo ꝙ possit victus agere ꝯ debitores hęreditarios, sed solū habet victus excep.pacti de non petendo ꝯ victorē, si victor vellet petere hꝛ̄ditatem, vt est optimū arg.in d.l.sed si possessori.in j.rñso. & in l.si pro fundo.in fi.cum ibi no. ꝑ Bar.j.tit.j. ergo si nō habet tit.trāslationis hæreditatis, qūo pōt videri scm̄ esse ab eo tacitū pactū, ꝙ ipse satisfaciat creditorib.hꝛ̄ditarijs; & istud est magis subtile, quā ꝯ gl. & duc.format h̄ Ful.& relinquiꝛ̄ indiscussum. Potes rñdere, vel ꝙ victor relaxādo dixit, remitto tibi hꝛ̄ditatē, quo casu perinde est, ac si dixisset, do tibi hæreditatē.d.l.si mulier.no.gl.in l.siue apud.j.tit. j.licet secus sit in remittente litē motā super re possessa per eum cui fit remissio; quia per remissionē nō intelligiꝛ̄ facta cessio. d.l.si ꝓ fundo.& ibi dicā.& ita declarat, & limitat Bal.in l.j.j.de bo.mat. & in l.si inter.j.cōia vtri.iudi. vel dic ꝙ eo ipso ꝙ victus possidebat res hæreditarias, & victor q obtinuerit per ipsam sñiam dixit, facio tibi pactū de nō petēdo hæreditatē, vꝛ̄ tacite cōuentū, ꝙ victus exoneret victorē a creditoribus hꝛ̄ditarijs ꝑ regulā l.sm naturam. de reg.iur.& hāc rōnē sentit glo.hic, in fin. facit l.cū de indebito.in prin.ff.de prob.& hęc secunda responsio magis placet Bar.hic, cū quo cōcor.Iaco.But.Fran.Tigri.& Ang.conaꝛ̄ sustinere gl. in quātū dicit ꝙ creditores poterūt cedere, sed vere sua rñsio non tollit arg.s̄.formatū, quia ibi q non hēt, cedere nō pōt &c. vt ēt dicit hic Pau.de Ca.q subdit ꝙ cū cessio nō valeat, iō victor, si relaxauit ex cā vēditionis hꝛ̄ditatē victo, aget actione ex vēndito, vt satisfaciat alijs creditoribus. subaudi, vel actione ꝑscri.ver. vt dixi.s̄. per d.l.ij. de pac.inter empt.& ven. referendo opi.Io.de Ra. quā tenet Bal. h̄ per istā gl.dicentē, ꝙ agere pōt actionibus cessis. Saluat qñ possessor.i.victus asserit se esse verū hꝛ̄dē. nā tūc debere nō pōt, cū cessio ꝯ eū, nō tenuerit.& h̄ retēto non est necessaria alia solu. quā dat h̄ Ric.& Bar. & Sal.& ꝑ hæc est discussa ista scrupulosa materia.

Alexandri. LEX VIII.

1 *Pactū inter dñm, & pastorē, de fetibus & inequaliter diuidendis, est validum.*
2 *Societas an & quando sit contractus nominatus, vel innominatus.*
3 *Societas sic facta, do tibi vaccas hoc pacto, ꝙ fructus sint communes, non facit censeri vaccas esse communes.*

Si pascēda.[a] Et L. Cū postea.

†Pactum inter dñm & pastorē, de fetibus ēt inequaliter diuidendis est validū, & ex eo agi pōt, & pactū dolo initū est inefficax h.d. ¶ In gl.j.in pri. qñ valeat cōuentio inter socios de diuidēdo inequaliter, vide in l.si nō fuerit.i pri.cū ibi no.ff.ꝓ so.¶ †In gl.ij.ibi, aliās est ꝯctus innominatus &c. Sed quid in dubio Pe.vt refert Cy.dicit, ꝙ si dñiū pecorū est cōicatū à principio, & tūc est societas.l.sicut ꝙ in prin. ff.pro so. Secus si nō esset cōicatū, q̄a esset ꝯctus innominatus.l.si tibi areę.ff.de ꝑscri.ver. Et ex his verbis Pet.colligit Bal.& Paul.de Ca. h̄, ꝙ nedū si totū dñiū in pastorē trāslatū est, sed ēt si dñs penes se integrū dñiū retinuit, erit ꝯctus inominatus,[b] & ita firmāt ipsi, sed certe nō vꝛ̄ bene dicere, quia dāt ꝯ text.in d.l.si tibi areę. vers.sed si puerū.& ibi expresse gl.in ver.cōicare.& in ver.dedero. vbi patet ꝙ si dñs nullū dñiū trāstulit in pastorē, tñ dꝛ̄ esse ꝯctus societatis, ꝓ quo ēt allego tex.in l.si merces.§.vis maior.& ibi Bar. ff.loca.ita ēt sonat tex.in l.cū duobus.§.si in coeūda.ff. ꝓ so. & no. Bar.in l.si apes.§.j.ff.de fur.Bal.in l.j.de fruc.& lit.expēs. & ꝑ eūdē in l.certi in iij.q.j.loc. Sed si dñiū in totū est trāslatū in pastorē, fateor ꝙ est ꝯctus innominatus.d.l.si tibi areę. i prin. & h̄ casu intelligenda sunt verba Pet.& Cy.quę ēt sm̄ istū sensum, ita vꝛ̄ referre Ang.hic.sed quid si dubitatur an si cōicatū dñiū pecorum, vel nō; Ful.h̄ dicit ꝙ tunc recurriꝛ̄ ad actū ꝑsc.ver.l.j.vet. dño.ff.ď ꝑscr.ver. sed Bal.i l.j.in ij.q.j.ꝓ so.tenet ꝯtrū, & Bal. i §.si coeūda.in lec.anti. vbi oīno dicit no. † ꝙ si do tibi vaccas pascēdas, hoc acto ꝙ fructus sint cōes, tūc vaccę nō intelliguntꝛ̄ cōicatę, sed remanēt primi dñi. ita dicit colligi ex tex.in d.§.si in coeūda. vbi sm̄ eū innuit tex. ꝙ fętus tm̄ debent esse cōes, pro quo facit quia verba dubia debēt interpretari ꝯ eum q ex eis vult se fundare ad acquirendū sibi. l.stipulatio ista.§.in stipulationibus.ff.de verb.obl.& sic interp̄tabunē ꝯ pastorē q dicit cōicata fuisse, si ergo non sunt cōicata, & dñiū in totum remansit apud primū dñm sequiꝛ̄ ꝙ habere debet locum actio ꝓ socio, & nō ꝑscr.ver. vt dixi.s̄.ꝑ d.l.si tibi areę. iuncta.l.quotiens.eo.tit.& ita saluabiꝛ̄ opi. Saly. hic q dicit ꝙ in dubio erit ꝯctus societatis tul m̄ boni allegat. dicit tñ Paul.de Castr. ꝙ ibi si pecora fuissent tradita estimata in casu huius.l. viderentꝛ̄ cōicata, nā videmus ꝙ si tali casu pereunt, periculū est cōe.d.l.cū duobus.§.dāna. vbi est tex.no.& hoc ēt ponit Bal. hic de quo plenius per eum in l. j.in viij.q.j.ꝓ socio.& in d.§.si in coeunda.in lec.anti.& aliquid per eundem.in d.l.j.de fruc.& lit.expen. & quicquid dicat Bal.in d.l.j. ꝓ soc o.& in d.§.si in coeunda. teneas indistincte contrariū ꝙ ipsemet Bal. hic ponit per d.§.damna.

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. Pascenda. De intellectu istius.l.vide Pe.Cor.hic in istā repe. & in cōs. cxxxvij.incip.Quamuis.j.vol.& in cons.cvij.in j.vol.& Alb.de Ros.in ij.par.stat. j.q.clvij.in prin.& in fi.q.& ibi quis debet probare culpam, & vide Bal.in l.cum ita.§.spēs.ad fi.ff.de le.ij. vbi vult ꝙ non sufficit pastori portare pelles aialium ad hoc vt constet de interitu, nisi probet casum fortuitum, de quo dicto vide plene per Ias.hic, & Alex.in cons.clviij.in ij.vol. qď est duplicatum in cons.ccvij.in ii. vol.& vide Pet.de Cubal.in suo trac.de societate. in viij parte.in xiij.q.princi.in fi.& Ias.in l.ꝙ te.ff.si cert.pet.& Pet.Cor.in dictis consi. & dixi plene in addi. ad Iaso.hic, vbi posui plures qōnes non tactas à Doctorib.

b ¶Hen.Ferran. Innominatus. Vide Paul.de Ca.in cons.ccclij.inci. Visis attestationib.vers.societas autem in ij par.consiliorum. & quid si quis dedit pecudes estimatas in socidam per quinquennium hoc acto, vt in fine quinquennij pecudes & foetus earum inter eos dimidiātur, an pecudibus peremptis teneatur pastor dīmidiam partem estimationis reficere, vide Saly.in l.Mutius.in viij.q.ff.pro soc.

Alexandri. LEX X.

1 *Pactū appositū iuxta traditionem rei, vestitur ab ea vt actionem producat.*
2 *Pactum proxime suprascriptum multis modis limitatur.*
3 *Pactum ꝙ vadas pro me Romam, data tibi veste mea vt illam mihi custodias, an vestiatur rei traditione.*
4 *Pactum nudum in quibus casibus pariat actionem.*

Legem.[a] Pactū † appositū iuxta traditionē rei vestitur ab ea, vt actionem producat. h.d. ¶ †No. ꝙ dixi i summario ꝙ limita multis modis vt ꝑ gl.& doc.in l.traditionibus.ff.eod.tit.q bus Sal. h̄ addit duos casus.s.casum qui hꝛ̄ in l.ex morte.circa mediū ibi, & si pactū &c.j.de pac.cōuen.& alium casum qui est in l.seruius.eod.titu.de ser.expo.pro quo vide Bar.in l.stipulatio ista.§.alteri.in ver.opp.ď l.seruius &c. de ver.ob. & vnum ꝙ est substantiale in mā huius.l.posuit Bart. & Ang.in d. l.in traditionibus. vbi dixerunt ꝙ pactū vestitur rei traditione ita demum

ADDITIO.

a ¶Tho.Dip. Legem. De istis l.vide Bal.cons.lxix.in iij.vol.incip.Pet. tenebatur

¶ In gl. in ver. nouissim. a. ibi, nisi primũ deroget vlti. &c. reputatur hæc gl. valde not. & sing. maxime p Bal. hic, ad hoc vz, q verba derogatoria in ɔ̃ctib. idẽ operant̃ ad derogandũ actibus sequentib⁹ sicut in vltimis voluntatibus operant̃, & sic pactũ derogatorium ɔ̃ctui futuro impediet ipm valere. ¶ Quod est verum s̃m Cy. Iac. Butr. Bar. & cõiter alios, si verba derogatoria aperte respiciunt futurũ, bñ facit l. iij § si ab ignoto. ff. de inanu. & l. si tibi liberũ. cum ibi no. per Bar. d̃ act. emp. secus si simplr derogatiue plata essent, & nõ respicerent futurũ, q̃a nunc licet actum incontinenti subsequutũ reddit inualidum tanq̃ sit ei derogatũ. ¶ Ne alias videatur ɔ̃hentes incontinẽti voluisse se corrigere, ar. l. nõ ad ea. ff. de cõdi. & demon. ãñ nõ intelligetur esse derogatũ actui, qui postea fieret ex interuallo. vnde illa derogatio tollet̃ per actũ sequẽtẽ derogationi ɔ̃riũ, per text. not. in l. cũ plures. §. locator horrei. s̃m vnũ intellectũ. ff. loca & per l. per retentionem. j. de vsur. cũ gl. ¶ † Et hic inducunt prædicti doc. ad q̃onem quotidianã. s. q̃uo pbet̃ simulatio a ɔ̃ctus per ea q̃ ante ipsum ɔ̃ctum dicta fuerũt inter partes, vt hic per eos q in eadẽ sententia sunt cõcordãtes. ¶ Idẽ tenẽt Bal. Ang. Sal. Pau. de Castr. hic, adde Bal. idẽ tenentẽ in l. multũ j. si q̃s al. vel sibi. & Bald. Ange. & Imo. in l. si quis cũ aliter. de verb. obli. & Bar. in l. nẽ q̃a. §. fi. & ibi expsius hoc tenet Ang. ff. eo. quicquid ibi dicat Bal. idẽ tenet Ange. in l. quoties. §. sed si cũ primum. ff. de hære. insti. & ibi omnino vide Imol. q sequit̃ opi. Bar. hic. ¶ Et dicit q̃ qđ Bar. hic & doc. procedit qñ exp̃sse verba ɔ̃hentiũ tendũt directo ad ostendendã simulationem, vt patet in exẽplo hic posito per Bar. si aũt non tenderent ad illud directo, vt q̃a fuit actũ inter me, & creditorẽ meum, q p cautione sua debeamus facere ɔ̃tractũ pignoris sup fundo meo, postea fecimus ɔ̃ctũ & instrm, cuius verba cantant de vend. fundi. An tũc censeat̃ ɔ̃tractus esse simulatus. hæc est alia q. q̃ proprie deciditur ex no. p Bar. & alios, in d. l. itẽ. & p Bar. i d. l. quoties. §. tantũdẽ. dic vt magistraliter. & late p Imo. in d. §. sed si cũ primũ. & i l. tutores. §. idẽ rñdet. el. j. & ibi ẽt vide Bar. de verb. obl. ¶ Et ad pbandũ simulationẽ ɔ̃tractus, vide plene p Bal. in l. post cõtractũ. ff. de dona. & in l. sicut. §. si pracuũ. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. & in consi. incip. Pe. Nicol. p Bald. in l. j. ad Velle. & in l. emptione. j. plus val. q agi. & i l. cũ allegas. j. de vsu. p Can. in c. ad nostrã. de emp. & ven. & in c. illo vos. de pig. & in c. cõquestus. de vsu. & q not. Ant. in c. ex literis. de iureiu. per Bald. vltra pdicta in l. illud. de sac. san. eccl. & in c. j. de ser. da. iuris leg. cõmissi. ¶ Itẽ inducitur hęc glo. p Pe. & Cy. ad quæstionẽ q si dixi creditori tuo q me nõ reciperet in fideiussorẽ tuũ, q̃a ptestabar sibi q si me reciperet, nolebã teneri. deinde fideiussi, dubitatur, an b teneat. concludit q nõ. [b] Quia verba ptestationis respiciebãt exp̃sse futurũ, & d̃clarabãt animũ obligãdi nõ adesse, vt. l. at si q̃s. §. plerique. cũ si. ff. de relig. & l. q i aliena. §. fi. ff. de acqui. hęre. & sĩ in glo. ¶ Et idẽ simplr ponit hic Ange. idẽ tenet Frãc. Tigr. qñ verba exp̃sse respiciebant futurũ, & ponit exemplũ, q̃a dixi, nõ intẽdo fideiubere, sed si contingit me fideiubere teneri nolo. secus si exp̃sse nõ respiciebãt futurũ, & ponit exẽplũ, q̃a simplr dixi, non intendo fideiubere. nã tunc intelliget̃ de fideiussione statim facienda, non ex interuallo p superius dicta. Et hoc tenet Paul. de Cast. hic. Ful. hic dicit q inq̃tũ Pe. & Cy. decidũt p hanc gl. fideiussorẽ nõ teneri, vr̃ sibi, q hęc glo. pbet hoc. Quia hæc gl. loquit̃ in pacto q habet cõsensum duorũ. Cy. aũt. & Petr. loquunt̃ in ptestatione habente cõsensum vnius. Vñ i d. q. cõcludit q ipse aut creditor ɔ̃sensit illi protestationi, & vera sit opinio Pet. l. fi. §. itẽ si pdixerit. ff. rñau. cau. ¶ Idẽ si nõ cõsentiat exp̃sse, sed taceat p no. p gl. n. i l. si fideiussor. in prin. in ver. recusare. ff. q sansf. cog. & p not. p gl. i d. §. itẽ si pdixerit. ¶ Aut creditor contradixit, & tunc aut ptestans illi cõtradictioni nõ rñdit, sed tacuit, & vr̃ acquieuisse cõtradictioni, & obligabit̃ ex fideiussione p. d. glo. in l. si fideiussor. §. j. aut vtraq; in sua cõtradictione pseuerat, & tunc sub dubio Ful. tenet fideiussorẽ obligari p d. §. itẽ si pdixerit. & q̃a actus cõtrarius protestationi tollit ptestationẽ. c. cũ M. ferra. de ɔ̃stit. adde q Spe. i ti. de fideiuss. §. j. ver. q̃d si fideiussor prius &c. vr̃ tenere q qñ creditor ɔ̃tradixit ptestationi, fideiussor obliget̃. & idẽ tenuit exp̃ssius Bar. in l. nõ solum. §. morte. in vij. colla. de no. ope. nun. alleg. d. §. locator. & c. j. q met. cau. & c. solicitudinẽ. de appella. ¶ Et rñdit ad istã gl. q ibi interuenit cõsensus vtriusque, vt ẽt. s. dixit Ful. ¶ Et ex hoc dat tibi Bar. aliũ intellm ad. d. §. locator. videlicet, q licet ibi facta fuisset ptestatio p verba respicientia ẽt futurũ, tñ si illi ptestationi nõ consensit altera pars nõ iuuat̃ ptestans, q̃a per actum subsequẽtẽ ptestationi cõtrariũ vr̃ ptestans à protestatione recedere. ita colligitur ex verbis Bar. ibi. ¶ Et hunc intellm aperte legẽ ibi Imol. q p hoc vr̃ transire in d. q. cũ opi. ¶ Et hunc intellm ad. d. §. locator. notabis vltra alios duos, quos posuit Bar. hic, & i d. §. morte. & sic vr̃ ista opi. Bar. iuncta cũ distinctione Ful. vera, ex qua limitat̃ conclusio Petri & Cy. hic, licet ipsemet Bar. circa hæc recte intuẽtis videatur velle q in tali ptestatione non requirat̃ consensus partis, dũ solum vult illũ requiri in actibus necessarijs, vt in casu. d. §. itẽ si pdixerit. nõ aũt in actibus voluntarijs, ẽt pendentibus à cõsensu duorũ allegans istã glo. q̃ totũ ɔ̃trarii dicit, vt ipse ponderat in d. §. morte. & ista cõtrarietas Bar. à doc. nõ ponderat̃. Itẽ adde pdictis inq̃tũ Pet. Cy. Iac. Butr. & Bart. & alij hic dñt, q protestatio simplr nõ trahitur ad actũ, qui fit postea ex interuallo p d. §. locator. s̃m vnũ intellm, & per d. l. p retentionẽ. & sequit̃ hic Ant. de But. in d. c. cũ M. de cõstitu. nã Bal. in d. l. itẽ q̃a. §. fi. ff. eo. & expsius Bal. hic tenet cõtrariũ per d. l. si ita scriptũ. de leg. j. vbi s̃m eũ protestatio trahitur ẽt ad actũ ex interuallo postea factũ. ¶ Et rñd. ad. d. §. locator. q ibi nõ est, q̃a actus factus ex interuallo cõtra ptestationẽ, fuit actus fact⁹ secus si fuisset actus verbi. d. l. si ita scriptũ. & iste ẽ quart⁹ intellectus ad. d. §. locator. q ẽt fuit d̃ mẽte Io. i. mo. i regula generali. d̃ regu. iur. i. vj. vt ibi refert Io. And. i mercur. ¶ Et p 5 hĩ Ioa. mo. allegat q actus † facti plus operatur, q̃ actus verbi. arg. xxij. q. v. cauete. ¶ Sed Imol. in d. §. morte. reprehẽdit istũ intellectũ ad. §. locator. q̃a agentiũ actus nõ debent operari vltra intẽtionẽ eorũ. l. obligationũ substantia. §. fi. cũ simi. de actio. & obligat. ¶ Et si constat de mente p protestationẽ pambulã nõ debemus curare, an sit actus verbi vel facti. ¶ Et rñ. ad. d. l. si ita scriptũ. q immo ibi non fuit actus factus ex interuallo, cũ fuerit actus factus i eadẽ vltima voluntate, vt ibi no. in glo. ¶ Et istud sequit̃ Lud. in d. §. morte. & hic est melior rñ. quã alia quam dedit Saly. ad. d. l. si ita. ¶ Tñ p opinio. Bal. melius vr̃ facere tex. in l. si q̃s. in prin. testamẽtu abi, eodẽ testamento vel codicillis. de lega. iij. vbi patet q ptestatio facta in testamento trahit̃ ad actũ postea factũ in codicillis qñcunq; factis, nisi in codicillis specialiter derogei ptestationi. Quare sustinendo opi. Bar. & seq. q̃ est cõis, potes primo dicere illã eẽ verã. Sed q fallit in ptestatione facta circa actus pẽdentes à sola voluntate ptestantis qm̃ tunc ptestatio q̃uis simplex traheretur ad actũ factum postea ẽt ex interuallo. d. l. si quid. & istud recte inuenti voluit Bart. exp̃sse & Ange. hic in distin. sua dũ alle. d. l. qui c in aliena [c] §. fi. & l. si mihi & tibi. §. fi. de lega. j. sed ipsemet Bart. in d. §. morte. in vij. co. & in l. qui in aliena. § fi. exp̃sse impugnat hãc fallentiã, volens q tam in actibus dependentibus à voluntate ptestantis, vt est aditio hæreditatis, q̃ in dependentibus à voluntate duorũ semp sit verũ q ptestatio simplex q̃ non respicit exp̃sse futurũ nõ trahitur ad actũ factũ ex interuallo alle. d. l. p retentionẽ, nã solum vr̃ esse drĩa inter actus pdictos quo ad hoc vz, q̃a in actibus pendẽtibus à cõsensu duorũ requirit̃ q ptestatio facta sit d alia parte pñte, [d] & consentiente. d. §. locator. s̃m vnum intellm quẽ. s. recitaui. & hoc in glo. in l. p hęrede. §. papi. cũ ibi no. p Bar. ff. de acqui. hęre. & facit. d. §. itẽ si pdixerit. secus in dependẽtibus à voluntate vnius. d. l. qui cũ aliena. §. fi. cũ si. sed q̃tũ ad id de quo quęrimus nõ vr̃ posse reddi ratio diuersitatis quare magis ptestatio trahat̃ ad actũ factũ ex interuallo in actibus pẽdẽtibus ex voluntate vnius & nõ in alijs. Vnde dicas veriorẽ esse opi. Bar. i d. §. morte. & illa est cõis per. d. §. locator. d. l. per retentionẽ. & si non erit vera fallẽtia quã hic sensit Bart. Nõ ob. d. l. si ita. q̃a rñsum ẽ. s. Nõ ob. l. si q̃s. in prin. & d. l. qui in aliena. §. fi. cũ si. quia rñ. put exp̃sse fuit de mẽte Cy. hic, & Bar. in d. §. morte. in v. vol. q illa iura dñt intelligi qñ verba exp̃sse respiciebant futurũ. aliãs non traherent̃ ad actũ ex interuallo factũ, sed incontinenti tñ. q est bene no. p intellm illorũ iuriũ & ita teneo omissa quadam distinctione Saly. hic qui in pluribus peccat omissa opi. Iac. de Ra. in d. §. locator. qui dicebat q aut actus factus ɔ̃tra ptestationem est actus facti, & tunc tollit ptestationem facti ante ẽt ex interuallo per d. §. locator. aut est actus verbi, & tunc distinguit̃ an incontinenti aut ex interuallo & sic nõ vr̃ pbare intellm Bal. & Io. mo. licet de ipsis mentionẽ non faciat. Tñ nõ vr̃ pcedere de iure vt dixi. s. ¶ Limita tñ d. cunclusionẽ Bar. & cõiter doc. nõ habere locũ vbi tpe ptestationis subesset cã † ptestandi q̃ ẽt perseueret i pe actus postea facti ex interuallo. vt si q̃s timet sibi inferri violentiam vt potenti

ADDITIONES.

a ¶ Tho. Dip. Simulatio. per Fran. de Aret. consi. lxxv. Anc consi. xj. & clx. Fed. consi. vlt. & Ro. consi. ccij. Io. de Ana. consi. lix. & vide eundem Alex. in consi. xlvj. & i consi. xxviij. & in cõsil. lvij. & cj. & cxl. j. in iiij. vol. & aliquid per eundem Alex. in consi. xxviij. in v. vol. per Bar. Cep. vero. plene in tract. de simu. contractuum. & adde Abb. in consi. v. & consi. l. & consi. lxxvij in j. vol. & in consi. xij. in ij. vol. & vide Raph. Cu. qui loquitur in proprijs terminis Bar. hic in consi. suo. viij. al. & clx. Ful. consi. xliij. & xcviij. Bald. consi. lj. in j. vol. & consi. vij. in ij. volum. & Pau. de Cast. consi. vij. circa fi. & consil. lxxxj. & clxxvij. & consil. ccxxij. Ange. in consi. vj. & consi. ccxxiij. & Aret. vltra consi. alle. in consi. v. Fran. Cur.

b ¶ Frã. Cur. Non. Adde tu pro limitatione theorẽ, quæ hic dicunt, ẽt ea quæ ponũt Ro. & alc. in d. §. morte. dum allegant Io. Ana. in addi. spe. in rub. de fide instr. Fran.

c ¶ Aliena. Adde tu. & vide de hoc per Fran. Are. in d. l. qui in aliena. Fran.

¶ Præsente. Adde Lud. Ro. consi. xcij. per ale. ccxxx. iiij. lib.

tenti vicino domum suã vendat & ꝓtestet corã vicinis ꝙ nõ intẽdit valere venditionẽ quã illi potẽti faceret. Nã traheret hæc ꝓtestatio ad vẽdõnẽ factã ẽt ex interuallo.[a] Si vsq; ad illud tps durauit eadẽ potẽtia vicini, & cã metus. ita eleganter voluit Bar. Bald. Ang. & Mod. in d. l. q in aliena. §. fi. no. p Inn. in c. j. p illũ tex. ꝙ me. cã. & in c. cã in matrimonij. de off. dele. & ꝙ no. Bar. in l. pen.[b] post mediũ. ff. de ꝯdi. ob tur. ca. & intẽtio ipsorũ est, ꝙ hoc casu p dictã ꝓtestationẽ reddat venditio nulla ipso iure, qa declarat ꝓtestatio cõsensum nõ adesse. d. §. pleniq;. ¶ Et hoc dcm in se est valde sing. sed tñ ñ ꝓbat p all. p eos, qa ibi plene ꝓbat ꝙ dr durare quousq; durat cã metus. & sic põt rescindi ꝯtus, p l. actus. ff. ꝙ met. cã. Sed ꝙ dicta ꝓtestatio aliqd vltra operet, & sic reddat ꝯtũm ipso iure nullũ, ħ non probat ibi, imo est ꝯ superius dicta, vbi patet ꝓtestationẽ nõ trahi ad actũ ex interuallo fcm. teneas tñ mẽti dcm eorũ p p authoritatẽ ipsorũ. †Et ex pdictis decidit an si ꝓtestor coram iudice, qd nõ intẽdo ꝯsentire in eũ, nec ꝓtestatio tollit p actũ sequẽtẽ ex interuallo fcm corã iudice, si ille actus de sui natura inducit ꝓrogationẽ. de qua. q. vide p d. Ant. d. Car. Flo. & Ion. in d. c. cũ M. & p Imo. i d. §. morte. & distingue, put ex. s. dictis patet. s. aut ꝓtestatio fuit simplex, aut respiciẽs futurũ. †Et ex pdictis ẽt habes an si post ꝓtestatoonẽ sequat actus illi ꝯrius, tollat ꝓtestatio, & valeat actus, qa distinguit, aut ꝓtestatio respicit expsse futurũ, aut nõ, & ħ secundo casu subdistinguit, aut actus sequit ex cõtinẽti, aut ex interuallo, vt hic per Bar. cũ addi. s. datis. Vbi aũt ꝓtestatio & actus illi ꝯrius simul eo. ꝯtextu fierẽt, an vitiet ꝓtestõ, & valeat actus. ħ est alia mã, de qua loquit ꝓprie text. in c. solicitudinẽ. de app. & i d. c. mã. de quo dic vt ibi p doc. & p Cy. i l. volũtarie. i v. q. j. de excu. tu. p Archi. in c. diaconi. xxviij. dist. p Io. Mo. & Io. An. in d. c. gñali. p Bar. in d. §. morte. in j. specie ꝓtestationis. & p Bar. in l. j. j. de lu. ꝓtest. aliquid p Bald. in l. si tã angusti. ff. de seruit. ¶ Facit ꝙ ipse no. in l. hæres. C. de ipu. & aliquid p eundem ħ. & p Ang. in l. iurisgen. §. ꝙ fere. ff. eo. ¶ Itẽ circa intellm. d. §. itẽ si pdixerit. adde ꝙ Pet. & Bar. ħ, & in d. §. morte. & Ant. de But. in d. c. cũ M. intelligũt illũ tex. nõ pcedere, si illi quibus facta fuit ꝓtestatio, nõ consenserũt ꝓtestationi, quia ꝓtestatio nõ releuabit, sed gl. in d. §. itẽ si pdixerit, tenet ꝯrũ. & illã saluat ibi Bar. cum distinctione. ¶ Sed dist. sua cõtet nõ tenei, sed tenet prima opin. p d. §. itẽ si pdixerit. nõ cauillãdo, maxime iuncta rõne. l. j. §. fi. ff. de fur. aduet. nau. & ꝙ ibidẽ not. Bar. per quã rõnẽ infringit dist. Bar. in d. §. itẽ si pdixerit. ¶ Sufficeret tñ pro cõsensu taciturnitas illius, cui facta est ꝓtestatio, per no. per gl. in d. l. si fideiussor. & no. gl. xxvij. dist. c. j. & sequit Imo. in d. §. morte. & plenius i d. c. cũ M.[c] vbi reprehẽdit ibi d. Ant. qui ibi ꝯrũ tenebat. Et mouetur per d. §. itẽ si pdixerit. ¶ Sed certe ibi nõ dr, ꝙ sufficiat tacitus ꝯsensus, sõ tene ꝙ dixi. Et hoc modo posset intelligi, & saluari gl. in d. §. itẽ si pdixerit. fm Imo. ¶ †In gl. in ver. maxime. ibi, literis sigillatis. an tales literæ sigillatæ non cõfectæ manu donatarij in formã instri, habeãt vim instrumenti, vide aliquid per Cy. & Bal. hic. & p Gul. Iac. But. & Bal. in l. si qua. §. de epi. & cle. per Bar. in l. si procuratorẽ. ff. de ꝓcur. & l. si publicanus. §. fi. ff. de publ. & in l. j. §. si quis neget. ff. quẽad. test. ape. per Io. An. in tit. de instr. edi. §. nunc dicendũ. in addi. magna. in Spec. & ad saturitatẽ per Cano. maxime per do. Anto. in d. c. post cessionem. de proba. & in c. ij. de fid. instru. per Bal. in l. j. al. fi. j. de ꝓcur. & in c. j. in ver. sigillo munin. de pac. constan. facit ꝙ not. Bar. in l. quæ dotis. in fi. cum simi. ff. solu. mat.

ADDITIONES.

a ¶Interuallo. Dic ꝙ Ang. cõs. cvdii. tenet ꝯrũ, vbi dicit ꝙ verũ est, ꝙ Dy. in aliquib. lectu. tenuit ꝯrũ. sed ꝙ eius opi. reprobat per d. l. qui in alie. & idẽ ꝙ Ang. tenet Anch. cons. ccclxxxiii. incip. Retento ordine. in fi. consi. lu. vide tñ vnũ verbũ qd probat cõs. xxviii. lib. i vbi ponit de vna q ꝓtestata erat ꝙ virũ pp metũ pris accipiebat, & quid operet protestatio clãdestina, vide Alex. cons. xvi in. lib.

b Fran. Cur. Bar. in l. pen. Adde tu, & vide quæ circa hoc dicit idem Alex. in cons. suo. i. et iu. volu. & Barb. in cons. vlti. in char. pen. in ii. volu.

c ¶Fran. Cur. In d. c. cum M. Adde tu, & vide Felyn. in d. c. cum M. De hoc an & qñ in protestatione præsens, & tacens habeatur pro consentiente.

¶Ant. Fr. In d. c. cum M. Vide ea quæ hñr in regula, qui tacet, & in regulis qui tacet, quæ vñr inuicem ꝯrari. & ibi per Io. An. de ꝯeiu. in vs. in mercu. & vide Bar. & Ale. i l. sæpe. ff. d re iu. & p Bar. & p Lãfr. Omniũ i l. q dotis ff. sol. ma. vbi plene tradit, an & qñ tacens habeatur pro consentiente, vel dissentiente.

Maximini. LEX XIII.

1 *Pacta apposita incontinenti iuxta contractum, valent etiam quo ad agendum, sed ex interuallo apposita prosunt, quo ad excipiendum tantum.*

2 *Pactum incontinenti appositum iuxta contractum vestitur coherentia contractus vt producat actionem, & etiam informet actionem quæ oritur ex principali contractu, vt detur ad id quod deductum est in facto. fallit vt in litera.*

3 *Pactum incontinenti appositum in contractibus, qui re contrahuntur, non format actionem.*

4 *Pactum ad hoc vt vestiatur coherentia contractus quid requiratur.*

5 *Pactum appositum in contractu stipulationis non informat actionẽ ex stipulatu.*

6 *Pacto apposito iuxta contractum oritur actio, non ex pacto, sed ex contractu innominato resultãte ex cõtractu habita relatione pacti ad contractum.*

7 *Donatio quando incipit à traditione, tunc non debetur cautio.*

8 *Actio præscriptis verbis, an oriatur ex pacto, & an possit incontinẽti intẽtari.*

9 *Pactum quando est appositum iuxta contractum, an dicatur nouus contractus innominatus.*

10 *Pactũ ex interuallo appositũ regulariter non producit actionem. fallit vt hic.*

11 *Statutum ꝙ instrumentum guarentigiatum habeat executionem paratam, quomodo intelligatur.*

12 *Incontinenti quando quid dicatur fieri.*

13 *Pactum factum ex interuallo de dandis fideiussoribus emptori, prodest ei ad exceptionem si conuenatur.*

IN bonæ fidei. †Pacta apposita incõtinenti iuxta ꝯtũ valent ẽt quo ad producendũ actionẽ, sed ex interuallo apposita ꝓsunt ad excipiendũ tm. h. d. ¶ †Not. ꝙ pactũ incõtinẽti appositũ iuxta ꝯtũ vestit coherẽtia ꝯtus, vt ꝓducat actionẽ q orit ex principali ꝯtu, vt det ad id qd deductũ est in pacto. l. q. j. de pac. inter empt. & l. iurisgen. §. quinimo. ff. eo. Fallit in casibus in quibus pactũ appositũ iuxta traditionẽ rei non vestit coherẽtia traditionis q enumerant p gl. in l. traditionib. j. eo. & dixi in l. legẽ. s. e. & ħ p eandẽ rõnẽ, vt patet in legib. alle. p gl. in d. l. traditionib. Fallit ẽt in casib. quos enumerat gl. in l. pacta. in gl. mag. ff. de ꝯh. emp. itẽ vltra illos casus fallit qñ principalis ꝯuẽtio nuda accessoria incõtinẽti apposita est vestita, vt si nudo pacto ꝓmitto stichũ p stiplonẽ illi coherẽtẽ, ꝓmitto pœnã, si stichũ nõ dedero. nã principalis cõuẽtio nuda nõ vestit in fauorẽ creditoris, vt. j. l. px. & l. nuda. j. de ꝯhẽ. & cõmit. stip. & no. plene p gl. & Bar. vbi dicet in l. petẽs. j. e. ¶ Itẽ fallit vbi pactũ nõ ꝯtineret tale quid qd posset cadere, & venire i principali ꝯtu, iuxta quẽ appositũ est pactũ. nã tũc pactũ nõ informat actionẽ q orit ex ꝯtu, vt probat in d. §. quinimo. ibi, ea. n. pacta insunt, q legẽ ꝯtui dant & c. à ꝯrio sensu. & illũ tex. ibi ad hoc põderat Bar. circa iij. col. ¶ †Exemplum in contractibus qui re contrahũt, vt si cõmodaui tibi librũ pacto incõtinẽti apposito ꝙ debeas mihi edificare domũ. pactũ illud nõ informat actionẽ ꝯmodati, adeo ꝙ illa possit ꝯpetere ad ꝯtẽta i pacto qa tales ꝯtus celebrant rei traditione. insti. q. mo. re. ꝯhi. ob. §. itẽ is. cũ si. Sed circa id ꝙ deductũ est i pacto nõ fuit facta traditio, ergo & c.[b] Hoc igitur casu talia pacta nõ informãt, qa nõ dñr inesse ꝯtus, cũ ñ possint eẽ pars illius ꝯtus, & sic legẽ ꝯtui dare. d. §. q nimo. ¶ Ita ẽt nec vestiũt coherẽtia ipsius cõtractus, ac si vt ex ipsis pactis oriat actio qñ inest ꝯtui, vt ꝓbat in d. §. q nimo. in ver. ne ex pacto nascat & c. vbi ex pacto apposito ex interuallo nõ orit actio, qa non inest ꝯtui. ¶ Ad idẽ l. lecta ver. dicebã. & ibi gl. si cer. pe. ¶ Et ꝙ ita ista pacta ħ casu nõ uestiãt, ꝓbat expsse in l. si tibi decẽ. in prin. & ibi gl. & expssius Bar. ff eo. illud ẽt voluit Bal. ħ volẽs ꝙ vbi pactũ nõ se ꝯiungit cũ ꝯtu iuxta quẽ apponit nũq vestiat. ¶ Exẽplũ patet in d. l. si tibi. & ẽt patet exẽplũ ex his q dixi. s. Aliud ooi. exẽplũ pooit hic Bal. ꝙ vide. idẽ tenet hic Paul. de Ca. ¶ Pro hoc bñ facit tex. in l. fundi partẽ. ibi, si mõ & c. ff. d ꝯtrahẽ. emp. nã à ꝯtrario sẽsu vult ibi tex. ꝙ si p p illud pactũ fundus nõ fuit vilior ꝓtio vẽditus nõ informaret ex vẽdito actio p p pactũ, qa pactũ ñ dedisset legẽ ꝯtractui, & illã l. ad hoc ibi põderat Ful. ¶ Istud ẽt tenet Pau. d Castr. in d. §. q nimo. Ang. ibi fatet p illũ tex. ꝙ nõ informat actio ex ꝯtu i hoc casu tñ i discursu dicit ibi ipe, ꝙ nihilominus pactũ vestiet, & ꝓducet ac. ꝓs. ver. & nihil alle. Sed illud reprhẽdit Pau. d Ca. ibi, qñ pactũ se ñ ꝯiungit cũ ꝯtractũ principali p pdicta. adde tñ ꝙ si pactũ ipm respiceret ꝯtractũ, & sic se cũ eo cõtingeret, & ita ꝙ illud ꝙ ꝯtinet i ipo eẽt tale, ꝙ potuisset d duci in illũ ꝯtũ, tñ ñ potuisset ꝯphẽdi sub actiõe, q oriebat ex principali ꝯtu vt qa stiplo ꝯtinebat icertũ, & sic ñ poterat ad illud dari certi cõdõ. sed pactũ iuxta stiplonẽ appositũ cõtinebat incertũ, & sic ñ poterat ad illud dari certi cõdõ, nã tũc actio. i. cõdõ q orit ẽ stiplone ñ informabit à pacto, qa ẽ impossibilis talis informatio. ¶ Tñ pcm vestiet, & ꝓducet ac. ꝓscr. ver. cũ pcm insit ꝯtui. d. ver. dicebã. ita voluit Bar. i d. l. lecta. dicẽs hoc eẽ multũ subtile, & nouũ, q uis Pau. d Ca. hic inaduertẽter dicat ꝯrũ. i. hoc casu pcm ñ vestiri, p. d. §. q nimo. ver. ea em. & ñ bñ, qa ibi loqi qñ i pacto cõtinebat aliqd, ꝙ ñ poterat dare legẽ ꝯtui hic. secus qa ẽt stiplo põt cõtinere incertũ & certũ, & cũ Bar. i d. l. lecta. cõcordãt ibi cõiter doc. & Sal. idẽ tenet i l. petẽs i q. j. eo. ¶ Et ibi dicit ꝙ ad hoc nõ ob. si diceret ꝙ actio ex vẽdito ex pacto informata det ad fcm i pacto coherenti deductũ. d. l. fundi partẽ. & l. tenet. §. j. d ac. emp. ¶ Et tñ ipm fcm de pse non potuisset in vẽditione deduci, qa si nullo apposito ꝓtio dicã, vẽdo tibi hũc librũ, vt edifices mihi domũ, non daretur actio ex empto, qa nõ esset emptio. d. l. tenet & l. insulã. de ꝓscri. ver. ergo eodẽ mõ dbuit informari certi cõdũ ad incertũ deductũ in pactũ,

ĩ pactũ, cuius ꝯtrũ diximus. ¶ Quia rñ. ꝙ ĩ casu l. fundi partẽ. factũ de ꝑ se ñ potuisset deduci ĩ cõtractũ vẽd. d. l. tenet. Sed ĩ q. quã format Bar. in l. lecta. poterat fcm̃ incertũ deduci inst. iõ tũc non informat cõdõnẽ. s. certi cõdõnẽ, sed ꝑ hęc certè ñ soluit ꝯtriũ. ¶ Iõ. rñ. ꝙ ĩ casu. d. l. fundi pt ẽ. fcm̃ erat ps ꝑij. eo qa res vili⁹ ꝑp illud vẽdita fuerat, vt ibi dr̃, & sic fcm̃ ibi cõsideratr̃ tanq̃ ps ꝑij. ¶ Nõ mirũ, si ad illud informetr̃ actio ex vẽdito. sed ĩ q. Bart. ĩ pacto erat q̃d incertũ simplr̃. iõ nõ põt dari certi cõdõ. ¶ Tenet ẽt Sal. in d. l. petẽs. in pc. q. ꝙ pcm̃ nõ dãs legẽ ꝯtcui ſm ꝙ. s̃. declaraui nõ info︎rmet, nec vestiatr̃ ꝑ d. §. q̃nimo. ¶ Bal. et in d. l. petẽs. idem dicit sub-
4 dẽs notabilr̃ ꝙ ad hoc vt pactũ † vestiatr̃ coherentia ꝯtcus, reqrit̃ ꝙ pactũ sit fcm̃ ex eadẽ cã ex qua fieret ꝯtcus principalis, qa principalis infert ĩ accessoriũ. secus si pactũ ex alia cã fieret. exẽplum ponit, si dono tibi ꝑ stipulatiõẽ x. & in su ꝑ nudo pacto conuenimus facere diuisionẽ, vel ꝑmutationẽ, nã ad hoc pactũ cã donationis nõ põt adaptari iõ nõ vestitr̃ pactũ, qa pactũ nõ dr̃ hoc casu habere cãm subsistẽtẽ. iõ dr̃ nudũ. l. iurisgẽtiũ. §. sed cũ nulla. ff. eo. sec⁹ qñ fit ex eadẽ cã, ex qua fit ꝯtcus, qa recipit fomentũ ab ea. ¶ Et sic Bal. cõcordat cũ his q̃ hic ipse dicit, & cũ eo hic ẽt transi. Fulg. Et idẽ dicit Bar. in l. ꝑxi. in prin. Sed in cõtrariorũ vr̃ text. in d. l. petẽs. fm̃ iij. lec. magis approbatã, & maxime exẽplificãdo, vt ibi facit Bart. ¶ Ibi em̃ stipulatus sui x. pacto apposito, vt vadas ꝑ me Romã, pactũ ibi vestitr̃, & actio ex stipulatu informatr̃, & tñ ibi nõ apparet ꝙ pactũ esset factum ob cãm ob quã facta fuerat stiplo. Pau. de Cast. format ibi hoc cõtrariũ, & dicit ꝙ illud exẽplũ Bart. nõ est bonũ, quia pact⁹ esset factũ su ꝑ re eque principali. & sic nõ daret legẽ cõtractui. ¶ Iõ non põt informare, vt est dictũ, & iõ dicit ipse, ꝙ q̃dã quos ipse sequitr̃, intelligũt illã l. qñ pactũ cõtinebat aliq̃d accessoriũ, quia ꝑ stipul. ꝑmisisti mihi scribere librũ, & ꝑ pactũ ꝑmisisti ipsum corrigere, vel miniare. secus si in pacto ꝑmisisses quid oino diuersum, qa nõ informaret, cũ nõ det legem cõtractui, & hoc dicit esse de mẽte Bal. ibi, & hoc dicit sentire gl. ma. ibi, dũ dicit, sed ecõtra &c. ¶ Istud ẽt tenet Fulg. in d. l. lecta. ꝙ tene menti ad limitationẽ illius l. & istius cũ si. dũ ãuedũt pactũ nudũ cõtinens q̃d accessoriũ vestitr̃ coherentia cõtractus, an ꝑcedat in pacto cõtinẽte penã, Bal. hic in discursum dicit ꝙ sic. ¶ Ful. hic, & in d. l. petens. dubitat, & est sibi cõtrarius. cõsueui tenere ꝙ idẽ sit in poena ꝙ in vsura, tex. est in l. pignoribus. & ibi glo. in ver. consueuisse. ff. de vsu. dixi plene ĩ l. stiplo ista. §. alteri. & ibi Bart. &
5 doc. de verb. ob. ¶ † Itẽ fallit ĩ ꝯtcũ stiplonis, vt si ꝑmisi ꝑ stiplonẽ scribere tibi librũ apposito pacto ꝙ ipsum facias miniare, nã non informabitr̃ actio ex stipulatu, q̃ oritr̃ ex principali ꝯtcu. iõ nõ poterit dari ad cõtẽta ĩ pacto, qm̃ informare est nouã formã dare veteri actioni ad cõtenta ĩ pacto ꝙ hoc ñ est impossibile, qa licet vna sit stiplo, q̃tũ ad cõceptiõẽ verborũ, tñ videtr̃ tot eẽ stiplones, quot sũt res ꝑmisse. l. scire debemus. ff. de verb. ob. ¶ Licet aliud sit ĩ aliis ꝯtcibus vbi declarat Bar. ꝑ l. si duo. ff. d̃ ꝯhen. emp. ¶ Igitr̃ actio ex stipulatu, q̃ datr̃ ad id ꝙ deuenit in pacto non est illa eadẽ q̃ datr̃ ad id ꝙ deuenit ĩ stiplone principali, sed diuersa. ergo principalis nõ informabitr̃, sed alia sibi adiũgetr̃, vt ẽt in simil not. Bart. in l. lecta. in vlt. co. & ibi tenent doc. Papiẽses, vt refert Pau. de Ca. in d. l. petẽs. fm̃ eũ teneat ꝯtriũ. ¶ Et istud est ẽt d̃ mente Ful. hic, & exp̃ssius debẽt. j. l. prox. ¶ Et fm̃ hęc exẽpla q̃. s̃. ꝑxi. dixi, pospo nit in alio ꝯtcu, quã ĩ stiplone, si hoc eẽt verũ, de quo statim dicã. Et ex hoc infertr̃ aliud fm̃ eos ꝙ ex tali pacto tunc nõ orietr̃ actio p̃scri. ver. postq̃ ex eo tãq̃ intercesserit ficta stiplo sũ ꝑ contentis in pacto, oritr̃ actio ex stipulatu. ¶ Quia alr̃ sequeretr̃, ꝙ ex eodẽ fonte orietr̃ actio p̃scri. ver. & actio ex stipulatu ꝯ l. ij. & quotiẽs. ff. de p̃scri. ver. q̃uis gl. ĩ d. l. petẽs cõiter approbata teneat ꝯtriũ, sed dic
6 ꝙ ĩ hoc vltimo põt defendi gl. qa actio ex stipulatu nõ oritr̃ ex pacto, sed ex prima stiplone. q̃ fingatr̃ ẽt interposita su ꝑ pacto. sed actio p̃scr. ver. oritr̃ ex pacto, & sic ex diuerso fonte, & sic cõcurrere pñt, vt in simili declarat hic Bar. ¶ Et ex hoc ẽt põt in superiori ꝑximo dicto defendi gl. ĩ d. l. petens. q̃ est cõiter approbata, qa gl. sensit ex pacto informari stip. sumendo stip. large, & in gñe ꝑ ipsa totali stiplone, q̃uis stricte, & in spẽ dicãtr̃ due stip. sicut in si-
6 mili hr̃ in l. cũ illud. cũ gl. in ver. nõ fecit. ff. qñ di. le. ce. ¶ † In text. ibi, ex pacto. hic est tex. ꝯ opi. Ia. de Ra. Pet. & Cy. hic, q tenebãt ꝙ vbi apponitr̃ pactũ iuxta ꝯtcũ oritr̃ actio nõ ex pacto, sed ex cõ-
a tractu innoiato,[a] qa resultat ex ꝯtcu habita relatione pacti ad ꝯtcũ, vt si vẽdo tibi fundũ ꝑ x. cũ pacto, qa vadas ꝑ me Romã. Ex qua cõclone inferebatr̃ ꝙ vbi ꝯtcus esset ꝑ vno, & pactũ esset ꝑ eodẽ, & si stipulor a te ꝙ scribas mihi librũ pactu incõtinenti apposito, ꝙ illũ corrigere debeas, nõ oritr̃ actio p̃scri. ver. ad id ꝙ deductum est in pacto, qa habita relatione pacti ad stip. nõ resultat aliquis ꝯtcus innoiatus. ¶ Solũ ergo fm̃ eos oritr̃ actio ex stip. si ipsa actio ex stipulatu poterat informari à pacto. ¶ Et hoc est maxime vtilitatis scire, qa interdũ ex pacto nõ põt informari actio antiquaq̃

oritr̃ ex principali ꝯtcu, vt not. Bar. in d. l. lecta. & s̃. dixi, & sic tunc
7 nulla competeret actio ad id ꝙ cõtinetr̃ ĩ pacto. † Ex hoc ẽt sequeretur ꝙ si dono tibi rẽ, & donatio inciperet à traditione, & ꝑ pactũ nudũ incontinenti appositũ ꝑmittã de euic. cũ nõ resultet ꝯtcus innoiatus habita relatione pacti ad cõtractũ non cõpeteret actio ad id ꝙ continetr̃ in pacto, nã actio p̃scri. ver. non cõpeteret, qa nõ resultaret cõtractus innoiatus, nec ẽt actio ex stipulatu, qa qñ donatio incipit à traditione nõ debetr̃ euictio, eo qa ꝑ traditionẽ tollitr̃ ois actio, & oblo. l. ij. cũ ibi plene no. j. de euic. & istud in terminis nr̃is tenet ibi subtilr̃ Cy. ¶ Tñ hęc opi. in totũ corruit per istũ tex. in ver. ex pacto. & sic patet oriri actionẽ p̃scrip. ver. ex pacto, nõ aũt ex ꝯtcu innoiato, q resultare põt qa illud nõ cõsiderat tex. noster. ¶ Pro hac faciũt alie rõnes, quas vide ꝑ Bal. in d. l. ex placito. in tu. ff. de p̃scri. ver. Ad idẽ tex. ĩ l. auia. j. de iu. do. inducẽdo subtiliter, vt ibi facit Bal. in l. j. vbi tenet istã partẽ. Que fortificatr̃ ꝑ plures rõnes, quas ibi vide ꝑ Ia. Bu. & plenius per Bald. in d. l. petens. ꝑ hoc ẽt iducit Sal. ad haec aliqua iura, q̃ prius ad hoc fuerunt inducta ꝑ Bal. in d. l. petẽs. dic vt ibi ꝑ eũ. ¶ Ex ista ẽ cõis
6 opi. quã tenet Bar. hic, & vbiq;, & maxime in d. l. Aristo. §. labeo. ĩ
8 fi. ff. de do. † vbi rep̃hendit no. per Cyn. in d. l. ij. j. de euic. & ex hac cõclone vltra p̃dicta resultat vtilitas, quia si ex pacto oritur actio p̃scrip. ver. ista actio poterit incontinenti intentari, qa orta est ex pacto statim vestito coherentia cõtractus. secus in illa actione p̃scri. ver. q̃ oritr̃ ex ꝯtcu innoiato resultante habita relatione pacti ad ꝯtcũ, qa illa nõ oritr̃, nisi ꝑ vestimẽtũ rei interuentu. i. cũ adimpleo ex parte mea. d. l. ex placito. ita notanter firmat Iac. Butr. & Bald. in d. l. petens. & Bald. in d. l. ex placito. in xiiij. qu. & ibi vide ꝑ eos in dictis locis, alias vtilitates. ¶ Subdit ẽt not. Iac. But. in d. l. petẽs. ꝙ ẽt vltra actionẽ p̃scrip. ver. q̃ oritr̃ statim ex pacto, nascitur alia p̃scri. ver. postea cũ paciscens adimpleuit ꝑ parte sua in casib. in quibus habita relatione pacti ad cõtractũ resultaret cõtractus innominatus. ¶ Nã illa secũda actio ꝑprie dicetr̃ oriri ex ꝯtcu innominato ꝑp rei interuẽtũ, & hoc est multũ vtile, qa quo ad istã actionẽ nõ incipiet currere p̃scriptio nisi post implementũ, & sic erit lõgioris vitæ. ¶ Item vna sublata iuro, vel snia, alia superesset, iuxta Lactorẽ. cũ simi. ff. de iureiu. & ita teneo, quãuis Ful. hic fuerit in noua opi. vult. n. ipse ꝙ nõ solũ ac. p̃scr. ver. sed ẽt actio informata oriatr̃, nõ ex ꝯtcu principali, sed ex pacto, per d. §. quinimo. ver. idẽ rñsum. in ver. agi ex empto. iuncto ver. ne ex pacto actio. à ꝯrio sensu. ¶ Vbi tex. inuit ꝙ si pactũ eẽt appositũ incõtinẽti, ageretr̃ actione ex empto, & ex pacto. & subdit Ful. ꝙ qñ habita relatione pacti ad ꝯtcũ, resultat ꝯtcus inoiatus, orietr̃ ac. p̃scri. ver. hoc respectu. s. ex tali resultatiõe, & sic ex alio facto, seu diuerso fonte l. ij. j. de pac. inter emp. & vẽ. Sed si nõ resultaret ꝯtcus innoiatus, nõ orietr̃ nisi actio informata, nõ aũt p̃scri. ver. ¶ Quia tũc nõ hrẽt ortũ ex eodẽ fonte. iõ ꝯcurrere nõ possẽt. d. l. ij. de pac. inter empt. & vẽ. & fm̃ hãc distinct. intelligit istũ tex. & ꝯcord. opin. omnium. ¶ Sed Pau. de Cast. hic, & plenius in d. l. petẽs. rep̃hẽdit istã opi. quia tex. in d. §. quinimo. in prine. dicit ꝙ pactũ informat actionẽ, ergo si actio informata nõ orietr̃ ex ꝯtcu principali. sed ex pacto ñ nõ eẽt informare antiquã actionẽ, sed nouã ꝑducere, ad id q̃d ꝯtinetr̃ in pacto vltra actionẽ q̃ datr̃, ad id q̃d cõtinetr̃ in principali ꝯtcu. Et exponit tex. ĩ d. ver. idẽ rñsum. ver. ne pacto. i. ꝑp pactum & sic nõ ob. ¶ Pro ñ ẽt adduco, qa nõ est iuri ꝯsonũ, ꝙ actio oriatr̃ ex accessorio, & ex pricipali nulla oriatr̃. l. ex pupillari. d̃ vul. & pu.
9 † An aũt sit verũ ꝙ vbi appositũ ẽ pcm̃ iuxta ꝯtcũ dicatr̃ resultare nouus ꝯtcus innoiatus, si habita relatione pacti ad ꝯtcũ est, do vt des, vel do vt facias. vide plene ꝑ Sal. tenẽtẽ ꝙ sic, & rñdẽtẽ ad rõ-
10 nes Bal. q ꝯtriũ tenet in d. l. petẽs. & ibi forte dicã. ¶ † Vltimo no. ꝙ ex pacto apposito ex interuallo nõ oritr̃ actio. fallit vbi aliquis tra-
b ctaret de dãno.[b] & alio remedio cõsultũ esse nõ põt. nã tũc ex pacto nudo semper agetr̃ actione de dolo, vt est tex. in l. eleganter. §. seruus pactionis. in fi. ff. de dolo. & secũdum Bart. ibi. & idẽ tenet
11 Bal. in l. cũ mora. j. tit. j. & Ang. in cõs. j. in fi. q̃d est bñ no. ¶ † Itẽ fallit vbicũq; pactũ fieret circa id q̃d erat debitũ de iure cõi. l. inter
c socerũ. §. cõuenit.[c] de pac. do. iuncta l. legitima, iũcta gl. ma. in ver. & ꝙ in fi. dicit. ff. e. & ibi no. Bar. in l. nõ impossibile. & ibi Bart. ff. e.

¶ Item

ADDITIONES.

a ¶ Tho. Dip. Contractu innominato. vide Ias. hic, & ibi qui dicit ꝙ pactũ est contractus innominatus per glo. in l. j. in prin. in gl. ma. ad fi. ff. de act. & ob. adde ꝙ illam glo. pro sing. alle. idem Ias. in l. petens. j. eo. & in l. cũ mora. ibi, item propterea ponit. j. de transa. & adde ꝙ transactio dicitur contractus innominatus vide plene per Ias. in l. fratres. in fi. j. de transa.

b ¶ Franc. Cur. De danno. Adde tu eundem Alexa. qui pro hac limitatione cõsuluit in suo consi. in iij volu.

c ¶ Frã. Cur. Cõuenit. adde tu & de hac limitatione vide eundem Alex. in l. vl. ff. eo. & Io. Fab. in §. in summa insti. de actio.

a ¶ Item fallit,[a] vbi ſtatutū diceret q̄ inſtr̄m guarentigię nō habeat
executionē paratā. nā tūc ēt ſi i eo ſit pactū nudū, hēat executio-
nē paratā p̄p̄ authoritatē ſtatuti, ſm̄ Bal. in l. ij. in fi. j. de excep. rei
iud. cū ↄuentio ſit firmata authoritate legis. all. d. l. legitima. quod
an ſit verū, me remitto ad no. p̄ eundē in l. ſi nō ſortē. §. j. ff. de ↄdi.
indeb. & in l. ij. §. pupillo. de neg. geſt. & in l. ēt. j. de excep. rei iudi.
& in l. ex placito. in fi. de rer. p̄mu. & q̄ ipſe no. in l. j. in fi. j. de dotis
p̄miſ. & p̄ Imo. in §. fi. ff. à qui. app. nō lic. & aliquid per Lud. in l. j.
in prin. ff. de ver. obli. & iſtos caſus adde his quos dixi in l. legē. ſ. e.

12 ¶ † In gl. in ver. incōtinēti. Odo. Bal. & Ang. & Bar. i l. ↄ̄ctus. j. de fid.
inſtr. & latius Bal. in l. petēs. j. e. & in d. §. quinimo. ſequunē opi. hu-
ius gl. Sor. Cy. & Bar. h̄, poſt Vltramō. & Cy. in l. cū antiquitas. j. d̄
teſt. & Bal. Ang. & Pau. de Caſt. in d. §. quinimo. & Barto. in l. j. ff. de
ſol. & in d. l. lecta. vbi p̄ gl. tāgit, dicūt, q̄ anteq̄ abſolutus ſit ↄ̄ctus
b à partib. oīa pacta dr̄ icōtinēti appoſita,[b] quia nullū ius ante eſt
perfecte acquiſitū. l. ↄ̄ctus. j. de fid. inſtr. ſed poſtea non dr̄ incōti-
nēti appoſita, cū nō dicanē ſe cōtingere cū ↄ̄ctu. l. perfecta. j. de do
q̄ ſub mō. nā tūc nō pōt videri dare legē ↄ̄ctui cū iā abſolutus eēt.
& ſic non pōt dici meſſe ↄ̄ctui, vt ſ. dc̄m eſt. Subdit tn̄ Cyn. & Ric.
& Bar. de Sal. & Ful. hic in d. l. lecta. q̄ iſta opi. eſt vera. vbi cōſtat q̄
partes habuerūt ↄ̄ctū p̄ abſoluto. ſed in dubio p̄ſumeē partes nō
habuiſſe p̄ abſoluto, ſi nondū diuertit ad ex̄neos actus. iō tūc pa
cta dicerenē incōtinēti appoſi. l. hr̄des palam. §. fi. ff. de teſt. & hoc
caſu p̄cederet gl. h̄, & i d. l. ſi apud. all. in gl. cū ſi. h̄ alle. p̄ Bar. & ita
13 teneo. ¶ In gl. in verſ. excẽ. intētio glo. eſt q̄ iſte tex. intelligaē † qñ
p̄ceſſit pactū ex interuallo factū q̄ vēditor daret fideiuſſores em-
ptori de euic. & ſic erit pactū ſcm̄ de ac. hoc pactū nō ſuffi. ret reo
ad exceptionē, ſi cōueniaē ad p̄tiū, & opponaē vēditori, q̄ nō ſer-
uauit ſibi pactū. iō gl. intelligit h̄, q̄ poſtea ſcm̄ fuit aliud pactū, q̄
fideiuſſores dari nō debeāt p̄ venditorē. nā p̄dex vēditori ad ex-
c ceptionē,[c] dato q̄ p̄ius fuiſſet obligatus ad illos dādos. veritas tn̄
vr̄ q̄ ēt pactū ex interuallo ſcm̄ de dādis fideiuſſorib. emptori, p̄-
deſt ei ad excep. ſi ↄueniaē, vt p̄baē in l. pacta. in ver. quo quidē. ff.
de ↄ̄hē. emp. & probaē h̄ in tex. in fi. intelligēdo q̄ loquaē hoc pa-
cto quo ad ac. prout ēt loquitur in prin. l. & ita ēt tenet h̄ Saly.

ADDITIONES.

a Fran. Cur. Fallit. Adde tu, & vide pro iſta limitatione Benedi. Barz. in ſuo tracta.
guarentigia. in ij. parte. q. xij & vide Alex. in d. l. vlt. & in l. j. § ſi quis. ff. de verb.
obl. vbi opi. Bal. appellat cōem. & vltra hic relatas p̄ Alex. lita tu tex. iſtū nō hr̄e
locū de iu. cano. quia pactum nudū eſt potens ad agendū. c. j. extra eo & eſt cōis
cōcluſio, vt per Alex. in conſ. xvj in ij. vol. & hæc dicit cōem Ang. Aret. in §. per-
ſonā. inſti. de act. & adde q̄ pactū nodū ēt haberet executionē per viam denun-
ciationis euangelicæ ſm̄ Bal. in extraua. ad repri. in ver. per denunciationē. Item
limita text. nr̄m nō hr̄e locū in pacto appoſito ſuper ſubſtantialib. quia illud ex
interuallo p̄ducit actionē, vt in §. adeo. in l. iuriſgē. & in l. pacta conuenta. ff. de
contrahen. emp. nec etiam habebit locum hic tex. in curia mercatorū, in qua nō
poteſt allegari, q̄ pactum ſit nudum. ita Bart. in l. quintus. ff. mand. & ↄ̄ hoc vide
Alex. in d. l. iuriſgent. §. ſed cum nulla. ff. eo quæ not.
b Fr. Cur. Appoſita. Qn̄ aliquid dicaē fieri incōtinēti, vide Bal. in l. lecta. ff. ſi cer. pe.
eund. Alex. in cōſ. vit. in iij. vol. Pau. in c. quia propter. de elec. & in cōſ. lxij. in ij.
vol. Cano. & abunde p̄ Io. de Ana. in c. ſignificaſti. el ij. extra de homicid. & vide
omino Fel. in c. exce. ex̄ de excep. vbi qñ probatio d cātbr fieri incontinenti.
c ¶ Fr. Cur. Exceptionē. Vide tu Ang. in conſ lxxiij. incip. Plures creditores.

Gordiani. LEX IIII.

1 *Stipulatio pœnalis quando incipit à præcedenti conuentione nuda, ſi conuen-
tio nuda non ſeruatur, agitur ad pœnam.*
2 *Stipulatio pœnalis non veſtit conuentionem principalem nudam.*
3 *Moræ purgatio quando admittatur.*
4 *Miſſio in poſſeſſionem debet fieri iuris ordine ſeruato. et ſi fieret de facto parte
non citata, de facili poteſt reuocari per iudicem.*
5 *Pactum & ſtipulatio, an ſint idem.*
6 *Ordo ſeruari debet in executione ſententiæ diffinitiuæ.*

1 SI pacto. ¶ † Quando pœnalis ſtip̄lo incipit
a p̄cedēti ↄuētione nuda, & ſi ↄuētio
nuda nō ſeruaē, agiē ad pœnā à qua liberaē reus,
ſi ↄuētioni nudę pareat, alſ ↄdēnabiē ad pœnā. &
bona debitoris p̄p̄ ↄuētionē nō ſeruatā, n̄ debēt
in creditorē de facto trāsferri, ſed ordine iuris ſer-
a uato. h. d. ¶ † No. q̄ ſtip̄lo pœnalis nō veſtit ↄuentionē principalē
nudā, vt innuit h̄ text. in ver. ſtipulāti agēs. q. d. ex ↄuētione nuda
de iure agere nō pōt, p̄baē ēt h̄ i ver. cōſequenter. iūcto ver. exigēs.
inducendo vt h̄ p̄ gl. ad idē l. nuda. alle. in gl. & ibi not. ēt de h̄ ar-
3 ticulo, vide plenius p̄ Bar. poſt gl. in l. petens. j. e. ¶ † Secūdo not. q̄
poſt litē motā ſuper pęna pōt mora purgari offerēdo principale,
vt hic, in ver. vel id qd̄ &c. Et qūo purgatio moræ admittatur i ter
minis huius. l. & ſimilib. ſcripſi ſatis plene in l. inſulā. ff. de ver. obl.
vbi feci mentionē de his q̄ ibi tāguntē p̄ Cy. & Sal. & iō hic nō re-
4 petā. ¶ † Tertio no. q̄ miſſio in poſſeſſionē, ſeu executio fieri dēt
iuris ordine nō ſeruato, vt hic, & in l. 4. de excep. rei iudi. & tō ſi de
facto fieret executio p̄ iudicē parte nō citata, dēt eadē facultate,

a & d̄ facto, ac ēt parte nō citata p̄ iudicē ipſum reuocari.[a] ſm̄ Bal.
not. hic, quē ſequunē hic alij poſt eū. & alle. no. p̄ Inn. in c. q̄relā. in
gl. in ver. ſubtractus. de elec. & arg. in l. j. §. hoc edictum. ff. ſi mulier
vent. no. & q̄ no gl. in c. excōicatus. lx. q. iij. melius facit glo. no. in l.
minor. in prin. in ver. Seſſ. dū dicit, & ex arg. &c. & eſt additio. ff.
de euic. & idē tenuit Bal. in l. ij. in ver. quarto q̄ro ſi iudex &c. C. d̄
ſerui. & in l. fi. C. de edic. di. Adr. tol. & i repe. l. tale. §. q̄ p̄uocauit. i
x. q. ff. e. & i rub. j. de reſcin. ven. Ant. de But. i c. cū ceſſante. de app.
& Bald. in l. ſi deſerta. j. ſi p̄p̄ pub. pēſi. dicit, q̄ licet iudex q̄ fuit fa-
cilis in mittēdo in poſſeſ. dēat eē facilis i reuocādo p̄ d. §. hoc edi-
ctū. tn̄ nō dēt facere, niſi parte citata, p̄ illā. l. ſi deſerta. aduerte tn̄
q̄ tex. ibi, & ēt Bal. ibidē nō loqē p̄p̄rie, qñ miſſio fuerat facta par-
te nō citata. ſed circa aliud nō fuerat ſeruatus ordo iuris, & h̄ de-
fendiē Bal. à ↄ̄netate fact. l. p̄ut quiſq;. ff. de ſolu. & l. nil tā nāle. de
de reg. iu. Limita tn̄ dcm̄ Bal. hic, ſm̄ Io. An. in addi. Spe. in titu. de
ſen. p̄la. §. ſpecies. in addi. q̄ inci. habeo de p̄cepto &c. niſi actū fa-
ctū parte nō citata factutus fuiſſet iudex, & ēt p̄ſente, & ↄ̄dicēte.
exēplū ponit, qñ iudex tibi nō citato feciſſet p̄ceptū ad inſtātiam
Titij, q̄ nō p̄cederes i opere à te inchoato, eo quia iudex videbat
ortā eē rixā, & arma eē accepta itaq; p̄cedit cā vitādi ſcādali, iux-
ta l. æquiſſimū. i prin. cū ibi no. ff. de vſufr. nā tale p̄ceptū n̄ dēt re-
uocare, p̄te n̄ citata, qua iuſta potuiſſet illud p̄cipere, p̄ d. l. æquiſ-
ſimū. q̄ ubi abiiti, & ignorāti, potuiſſet p̄cipere. l. q. pōt iuris. de
re. iur. & idē tenuit Ang. & Imo. in l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. qd̄
5 not. p̄petuo. ¶ † In gl. ma. ibi, tria pacta. gl. vult q̄ tria fuerūt pacta
accipiēdo ſtip̄lonē p̄ vno pacto. & ita ſonat lr̄a in verſ. ſtip̄lo ſub-
iecta. tn̄ ſm̄ Pe. & Cy. pōt intelligi, q̄ nō fuerūt niſi duo pacta, ac-
cipiēdo pactū p̄ ſtip̄lone. ſed i hoc quo ad vtilitatē nihil refert. iō
nō eſt inſiſtēdū. Bal. tn̄ hic īpugnat exēplū huius gl. dū gl. exēplifi
cat i pacto de p̄mutādo, q̄a oporteret p̄ſupponere, q̄ iſte agēs ad
pęnā ipleuiſſet p̄ parte ſua, q̄a nō cōmittit pęna ei q̄ ex ſua parte
nō ipleuit. l. q̄ro. §. inter locatorē. ff. locati. ſed ſi ipleuit p̄ parte ſua
pactū, & eēt veſtitū rei interuētu, & ſic ex iſto pacto poſſet agere.
l. ex placito. j. de re. p̄mu. & nō hr̄et neceſſe agere ex ſtip̄lone, cu-
ius ↄ̄riū intēdit lr̄a nr̄a. iō Bal. aliter exēplificat hāc. l. vt hic p̄ eū.
Sed Ful. & Pau. de Caſt. hic ſaluāt exēplū gl. cōiter approbatū, &
r̄ndēt ad arg. Bal. q̄ h̄ agēs bn̄ obtulit ſe paratū p̄mutare, & adim-
plere. Sed aduerſarius quē ↄuētionis pœnitebat, noluit accipere.
vn̄ p̄ hoc nō fuit veſtitū pactū, q̄a in ↄ̄ctib. innoīatis, p̄ut eſt p̄mu
tatio, ſeu cōuentio de p̄mutando, locus eſt pœnitētiæ. hęc omnia
in ſpecie format, & p̄bat gl. no. in l. iuriſgēt. in princ. in ver. facies.
ff. eo. ſed pęna bn̄ pōt dici cōmiſſa, poſtq̄ p̄ parte ſua paratus fuit
adimplere, quāuis principalis ↄuētio nuda eēt ineſſicax. vt p̄baē
in l. ſtip̄lo iſta. §. alteri. ff. de ver. ob. facit l. ſi a te. j. de pac. inter emp.
alſ ſi diceremus dictā ſtip̄lonē pęnalē nōn eē cōmiſſam. ſequeroē
q̄ eēt in p̄tāte p̄mittētis facere, q̄ ſtip̄lo pęnalis nō hr̄et effectū vo-
lēdo p̄mutare, qd̄ nō eſt dicendū. l. in executione. §. fi. de ver. obl.
¶ In gl. fi. ibi, ſm̄ quoſdā. ſub de, & male. vt i l. legis. j. q̄ bo. ee. poſſ.
6 ¶ † In ea. ibi. i §. vēdōne. colligiē ex gl. q̄ ordo ſeruari dēt in execu-
tione ſnię diffinitiuę, ſm̄ id qd̄ dr̄ i d. l. i vēdōne. nō hēt locū in exe
cutione ſnię interloquutorię, vt qñ p̄cediē ad miſſionē i poſſ. ex j.
decre. & ad iſtā gl. pōderat ſolus Frā. Tig. q̄ dicit ita i practica ſer-
uari. adde q̄ cōis opi. ē in ↄ̄riū, p̄ tex. i c. qm̄ frequēter. §. fi. vt lit. nō
ↄ̄te. & no. gl. & Doc. maxime Sal. i l. 4. j. d̄ p̄to. pig. q̄ eq̄ d ibi dixerit
Cy. & no. gl. i l. p̄nti. i ver. ſolitus ordo. ſ. d̄ hu q̄ ad eccle. ↄ̄fug. & p̄
gl. & Doc. i §. ſi vero q̄dā. i ver. rerū. i auc. de exhi. re. hęc gl. ſe nō
firmet i d. §. i vēdōne. i ver. bn̄ eſt. Tn̄ Ang. & cōiter alij ibi ſequūē
6 opi. quā dixi eē cōez, & ita ēt ibi all. tenē Spe. & no. p̄ Bal. i l. ij. j. qñ
fi. vel pri. & i l. ij. ff. ſi ex noxa. cā. ¶ In ea. ibi, ſolu. h̄ pęna &c. hęc &
ſequēs vera eſt. Tertia vero cōiter dānaē, maxime p̄ rōnes quas h̄
vide p̄ Cy. & Bal. vltra rōes gl. ¶ In ea. ibi, dic q̄ ſic &c. de hoc arti.
b dixi latis plene i l. ſi ita ſtipulatus. de ver. ob. vbi ſuſtinui opi. Bar.[b]
ibidē. iō h̄ nō repetā, & reperio nūc q̄ ēt illa Frā Tig. fuit opi. q̄ da
to, q̄ h̄ eēt facta nouatio, h̄ nō repugnat huic lr̄æ, q̄ vult q̄ poſt pe
titionē pęnę liberet reus p̄ſtādo q̄ i principali ↄuētione deuene-
rat, q̄a talis nouatio nō aufert facultatē ſoluēdi q̄ i principali de-
uenit, vt no. Bar. in d. §. ita ſtipulatus. in j. q. vlti. par. in fi. & ibi dixi,
& pro-

ADDITIONES

a ¶ Fran. Cur. Reuocari. Adde Bal. cōſ. clxvj. inci. Caſus talis eſt iij. lib. Lud. Ro. Iata
eius conſ. clvij. vbi dicit q̄ iudex debet reuocare, ēt ſi pars inſtaret p̄ confirma-
tione. & idem tenet Pet. de Anch. conſ. ccxciij. & adde do. Mariam Soci. in rubr.
de dila. arti. vij. verſ. vigeſimus caſus. cum ſeq. Raph. Cu. in cōſ. cxxvj. & eundē
Alex. in conſ. v. in ij. vol. & in l. j. ff. de no. ope. nun. Barba. in conſ. lj. in j. volu. &
Fely. in c. j. extra de ſenten. excom. quos vide.
¶ Tho. Dip. Vide plene per Iaſo. in l. treuga quam. §. vbi decretum.
b ¶ Opi. Bar. Vide Pet. de Anch. conſi. cclvj. incip. Quod donatio. vbi tenet contra-
rium eius quod Bar. in l. ita ſtipulatus. ſ. q̄ commiſſio ſtipulationis pœnalis non
mouet præcedentem obligationem ex cauſa lucratiua.

& probat in l.fi.ff.de pe.leg.& fi. ¶ In ea.ibi, hodie nō &c. cōiter reprehendit gl.quia l.fi.j.de noua.loquit in stipulone coequali, nō in penali, seu accessoria, vt plene p Bar.i d.l.ita stipulatus.in ix.opp. vlt. par.sed in illis nib, remitto me ad ea quæ ibi dicta p me post Bar. ¶ In ea.ibi.l.si ita stipulatus. sed dic q ibi fuit vnicū pactū.stipul. sub cōdone facta.verū q ad penā, q erat i oblone, nō poterat agi iure, q erat in cōdone, ipsa operæ venit in oblone, & fingui p stipula.pmisse. ¶ in ea.in fi.dic vt p Bar.plene i d.l.ita stipulatus.vbi h examinat p sex qōnes principales.& tāgit ibi ēt Bart.in vj.opp. quinte partis, quō possit h agi ex stipulatu ad penā, cū non possit cōmitti pena, nisi p p morā, q fieret circa principalē oblonē. & sic nō cadebat mora in eo qd deductū erat in principali oblone, attēto q principalis obligatio nō erat efficax, eo quia pue nuo erat nuda, de quo ibi dixi tenendo opi. Cy. relatam per Bart.

Valeriani, & Gatiani. LEX XV.

1 *Pactum per quod pater in instrumento dotali promisit filiam suam æqualiter cum fratre, non valet, quia aufert liberam testandi facultatem.*
2 *Pactū de futura successione ĝrenda, non valet, etiam si sit iure confirmatum.*
3 *Testis potest reuocari impune, ēt si testor iurauit, ipsum non reuocare.*
4 *Pactum de succedendo, an valeat, si consuetudine, vel statuto sit approbatum.*
5 *Pactum q filio æqualiter succedat cum masculis, est nullum. sed quid si test. tor morietur nullo condito testamento, an valebit, maxime stante statuto, q filia non succedat patri decedenti ab intestato.*
6 *Pactum de succedēdo, factum inter patrem, et filium, vel generum, an valeat.*

1 Actum quod. †Pactū p qd pr i instro dotali pmisit filiā suam æqualiter instituere cū fratre, nō valet, quia aufert 2 liberā testādi facultatē.h.d. ¶ No.q pactū de futura successione si valet, vt hic.& l.cū donationis. j.tit.j.& l.stipu. hoc mō.de verb.ob. nec tale pactū firmat iuro, s'm Cy.Bar.Ang.& Sal.& alios cōiter h, q a est 3 bonos mores.d.l.stiplo.& l.ex eo.l.de inni.fti.inducit.n.votū captā**a** dæ mortis.[a] l.de fideicōmisso...tit.j.& l.fi.j ver.cuētus.& ibi gl.j.eo. qd est et reprobatū de iure cano.c.j.de test.& in c.nc captādæ. de cōcel.pbē.in vj.& iō cū sit 3 bonos mores, non pōt firmari iuro, & nō est obligatorium de reg.iur.in vj.adde q hoc et expsse tenuit gl. in l.si qn.§.j.de inoff.testa.& ēt gl.in l.pactū.j.de coll.& ibi Bal.in v.opp.& no.Bar.plene in d.l.stiplo.& in l.si quis pro eo.in j.mēb. si de fideiuss.& l.fi.in ver.secūdo qro.j.e.& ita hoc cōiter teneť qcqd dixerit Bal.gnū tenēs in c.minoribus.si de feu.fue.pr.inter do. 3 & agna. ¶ Et pro hoc facit cōis cclo, q hēt, q si testor iurat nō reuocare testm, & tñ postea reuocat, q valet reuocatio.vt no.p glo. xiij.q.ij.vltima volūtas.& no.Io.An.in rta, q semel.in mercuria.& Bar.in l.si quis.in prin testamēti.de le.iij.in prin.& p Bal.& Mod. in l.si cū duobus.§.adē rndet.el.j.p illū tex.p socio.& Old.in cōsi. cxxxviij.& clx.& Iac.Bu.& Bal.in auc.sacra.j.si aduer.vē.p Bal.in corpore vn illa sumit.& in auc.h inter, C.de test.& in repet.l.j.ad fi.s.de fac.san.eccl.& Ang.in d.l.si is p eo. vbi repbēdit opi.Spec. q gnū tenuit in tit.de instr.edi.§.cōpēdiose.veri.quid si iurauit. & dato q istud pactū d futura successione accrēda, nō firmet iuro. **b** th est dubiū, an veniēs 3 tale iurm sit periurus.[b] in quo Imo.in c. cū cōtingat.in j.mēbro, de iureiur.tenet q sic, p id qd hr in c.sicut ex litis de spōsa.vbi si iuro, ducere in vxorē Bertā, deinde 3ho matrimoniū cū alia, p verba de pnti, valet mrimoniū, th sum periurus. Ad idē no.gl.in c.fi.in ver.reuocatus. de pcur.in vj. vbi si iuro nō reuocare pcuratorē, th valebit reuocatio, & ero periurus.& p ista opi.ēt facit id qd tenet Io.An.in d.rta, q semel.vbi voluit, q si iuro nō reuocare testm, licet valeat reuocatio postea facta, th ero periurus. Nō ob.q istud pactū iuratū sit 3 bonos mores, & p 3ns iurm ligare nō dēt.d.c.nō est obligatoriū.q a rñder Imo.in d.c.cū cōtingat.q illud pactū est 3 bonos mores inductos artificio iuris ciuilis, nō aūt iuris cano.vn iurm ligat, licet sit 3 bonos mores ciuiles tm, vt pater in c.quāuis.de pac.in vj.& l.pactū.j.de coll.& ibi h et voluit Bal.in xix.q.patet hoc ēt in d.c.cum cōtingat.& not. Host.& Io.An.in c.queadmodū.de iur.iur.vbi voluit q ēt si lex ciuilis expsse reprobat iurm, th veniēs 3 tale iurm, est periurus, q a iurm spectat ad forū ecclesiæ, & sic ad dispōnē iuris cano.c.nouit. de iudi.c.venerabilē.de elec. ¶ Aduerte q a si vis tenere q veniēs 3 pactū iuratū de succedēdo nō sit piurus.pōt rñderi ad iura superius alle.q istud pactū est 3 bonos mores, ēt ex dispōne iuris cano.reprobatis dispōne, inducentē votū captādæ mortis.d.c.nc captādæ.vbi illa vult, q ex tali dispōne insurgāt multa mala, & sic 3 bonos mores, ergo iurm nō ligat i urātē. vtrū aūt reuocās testa4 mentū 3 iurm sit periurus, vide Bar.& alios in d.l.si quis.i prin.cū cōcor.ibi alle.& dixi in d.l.stiplo. †Fallit th hæc rña cū si.nili p sta5 tutū, vel ǫsuetudinē, tale pactū de succedēdo esset approbatū.ita elegāter voluit Bart.i l.cū Archimedorū.j.vt in pos.le.p c.mulier.i. & c.fi.ij.si de feu.fue.pr.inter do.& agna. Sed ǫnū puto verius, q

d q nō pōt fieri p pactū, eo q a sit 3 bonos mores, nō pōt et induci p statutū.[d] ita pcludit Bar.& Ang.in l.oēs populi.in iij.q.princ.de iust.& iur.p rōnes, quas ibi vide. Nō ob.d.c.filij.cū si.q a ibi loquit de pacto q nō succedēdo, q nō reputat 3 bonos mores, iō firmabit iuro.d.c.quāuis.ita firmat Bar.in d.l.stiplo.& in d.l.si quis pro eo.in vnmo membro. Secūdo, fallit in milite.l.licet.j.eo.de cuius intellectu ibi dicet. Tertio, fallit in pacto de succedendo tendente ad fauorē piæ causæ.ita ēt signanter voluit Bal.in l.fi.j.e.quia sicut specialē est in milite, q nō teneť ad obseruatiuné eorū q indu cta sunt à iure ciuili.c.cū esses.& c.relatū. el.j.de testa.l.j.cū ibi no.maxime p Bart.ff.de testa.milit. eodē modo in dispositione ad pias causas nō seruanť ea que inducta sunt à iure ciuili.l.j.cū ibi no.maxime p Bart.ff.de testa.milit. eodē modo in dispositione ad pias causas nō seruanť ea que inducta sunt i iure ciuili.l.j.cū ibi plene no.p Bar.de fac.san.ec. Sed Ro.tenuit ǫrium in repeti.auc. similiter.in viij.coll.in ver.vj.&c.j.ad leg.falcid.per hanc.l. vbi tale pactū factū in fauorē filiæ, nō tenet, ergo nec in fauorē piæ causæ, cū magis faueat c.iæ filiorū, q piæ causæ, vt not.glo.in l.si quis ad declinādā.in ver.sed simili modo.s.de episco.& cler.& rñdet ad l. licet.j.eo. q ibi loquit in pacto reciproco successionis post mortē, q pactū non cadit in ecclesiā, cū ecclesia nunquā moriať.c.gratiose.de rescript.in vj.xij.q.j.c.liberali.el.j. Itē negat esse verū, q ea q habent locū in militibus, habeant locū in pia causa. Teneo opin. Bal.p alleg.c. Nō obstāt tex.& q magis faueť filijs, q piæ causæ, & quia hoc est verū nā magis faueť piæ causæ, & sic animę, q liberis, quia anima cūctis rebus pferenda est.l.sancimus.§.de sacros. eccle.ergo et liberis præfert, vt expresse no.Bar.in repe.d.l.j.in vj. q.prin.in prin. Nō ob.q not.glo.in d.l.si quis ad declinādā. quia fateor q nō pōt auferri legitima filijs, & relinqui ad pias causas, quia non esset hoc officium ad pias causas, sed 3 pietatem.l.ij.de inof.test.priuilegium.n.piæ causæ debet intelligi sine alterius piu dicio, & sic sine pudicio filiorū.l.impuben.cū vul.ff.de admi.tut. Nō ob.ratio tradita ad l.licet. quia dico q ēt ille text.procederet **e** qñ pactū non esset reciprocum.[e] vt colligit ex generalibus verbis illius.l.in ver.tñ cū voluntas &c.maxime cū vtrobiq; quo ad propositū sit eadē rō. ¶ Pro hoc ēt facit, quia maior fauor debet piæ causæ, q miliitæ, vt patet in l.captatorias.j.de testa.mil.iuncto c.cū tibi.cū ibi no.de testa.& no.Bar.in repe.d.l.j.in iij.q.v.qōnis prin. hoc ēt est verū, q particularis ecclesia perire pōt.l.pater.§.Tuscu lanus.ff.de leg.iij.not.expresse Bart.in l.hereditas.de dic.ff.de hered.insti.licet secus sit in vniuersali ecclesia, vt in iuribus.s.allega. Et per hæc remanet expeditus articulus, qñ pactum de succedēdo. quid autē in pacto de non succedendo & simul. dicam in l.fi.j.eo. 5 ¶ In tex.ibi, nec libertate testamenti faciendi &c.sed quid si pater post pactū nullum fecit testamentū, an pactum vires habebit, maxime si extaret ibi statutū, q extantibus filijs masculis, filiæ femine q nō succedant patri decedēti, non condita vltima voluntate. Pau.de Cast.hic dicit q non allegat tex.sing.s'm eū in l.licet.infra eo.nisi inter milites vt eo casu faciat.l.hereditas.j.de pac.conuen. sed in ǫtrium v5 tex.in l.si j.famil.ercis.vbi inter liberos non refert quocūq; mō pater per epistolam vel aliter, declarat voluntatem suam, vt secūdum eam liberi succedant, q not.quia ab eis hoc non tangit, facit qd not.Bart.& alij in l.tale pactū.§.fi.ff.eo. circa quod forte aliquid addam in d.l.licet.& isto modo intelligedo patet q iste tex.nou facit pro opi.Ro.in d.auc.similiter.in articulo proxime recitato, quia licet illud pactum non valeat inter filios, quātū ad auferendum patri liberam testandi facultatē.tñ alio testamēto postea non condito, debet valere in vim vltimi iudicij.d.l.fi.& sic est ēt in milite.d.l.licet. ¶ In gl. in ver.comprehensum est.vbi vult glo.q pactum hic factum fuit inter patrem & filium.idē tenet hic Cy.& Ray. quia si intelligeremus q pactū factū fuisset cū genero, non valeret alia ratione.scilicet quia gener non potuisset stipulari, vel pacisci vxori, per l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ver.obl. & l.quo tutela.in fi.ff.de reg.iur.in ǫtrium facit, secundum Ful.q a videtur interesse mariti habere diuitem.vt sentiunt glo. in l.j.st.de sponsa.& in l.Titia.in principio. ff.de verborum oblig. ergo debet posse vxori stipulari, cū stipulātis intersit.d.l.stipulatio.

ADDITIONES.

a Fran.Cur. Captandæ mortis. Adde q hæc rō non est vera, quia pactū factū de consensu eius, de cuius hæreditate agitur, caret tali voto.l.fi.& ibi Bar.j.eo.& Fulg. cons.lxxxij.quem omnino vide, pulchre ponit rationem huius.& vide eundem Alexan.in l.stipulatio hoc modo concepta. de verb.oblig.

b ¶Periurus. Quando veniens contra suum iuramentum sit periurus, vide per Ro. pulchre eius cons.cccclxxxij.

c ¶Fran.Cur. Per c.mulier. Adde q est c.ea.motibus, & vide ibi Bal.qui dicit q nō bene all.ille tex.in materia pacti de succedendo, per rōnem, de qua ibi per cum, & an & quando valeat pactum super futura successione, vide per eund.Io.Ale. in cons.xxvij.in iij.volu.& vide eundem in cons.xx.in v.vol.

d ¶Per statutum. Sed an ista sint bona argu.potest fieri per pactum, ergo & per statutum. vide Calde. consi.ij.de pact.

e ¶Reciprocum. De hoc late per Ludo.Rom. cons.xcvj.

tio §. si qs insul. Teneo cũ Cy. qa nõ reperitur iure cautũ q̃ maritus possit stipulari vxori. nõ obstant no. p gl. in d. l. ij. qa intelligit de interesse maioris docis quã quis verisimiliter cõsequi potius à muliere diuite q̃ à paupere. Bal. tñ in d. l. cum Archimedorã intelligit hãc l. ẽt qñ pactũ sunt factũ genero, nã dicit ipse notabiliter q̃ si Titius dolo me induxit vt acciperẽ filiã, eius in vxorem promittens eã instituere equaliter cũ fratribus & postea facere noluit, an aliquo remedio ĩ cũ mihi succurrat, & cõcludit[a] q̃ ñ p hãc l. vbi dicit hoc eẽ expssũ. q̃ tene mẽti p amplianõe[b] huius legis.

ADDITIONES.

a ¶ Concludit q̃ non. Adde Bal. consi. ccclxxij. in l. inci. quidam cechinus.

b ¶ Fran. Pro amplitione huius l. Adde tu pro ista amplatione facere gl. in c. pe. extra q̃ met. cã. & adde ẽt pro ãmpliatione huius l. & vide Ang. in cõs. cxxxvij. vbi dicit q̃ ista lex procedit etiam in personis ecclesiasticis, vt tale pactum facere non debeant.

Diocletiani & Max. LEX XVI.

1 *Fideicommissum receptum sub conditione fratribus innactum potest per ipsos vicissim pacto remitti.*

2 *Tacens & non contradicens an & quando videatur consentire.*

Vm proponas. †Fideicõmissum receptum sub cõditione fratribus inuicẽ pñt p ipsos pacto vicissim remitti. h. d. ¶ †In glo. j. ibi §. libertus. Iac. de Areti. Cy. & Ray. Frã. Tig. Bal. Sal. Ful. Pau. de Cas. hic, & Bal. in l. j. de magi. mu. rephendunt in h gl. qa præsens vẽditioni rei suæ vel sibi debitæ & tacens nõ vr̃ cõsentire, qa cõdicendo nõ posset vẽditionẽ impedire, vt no. gl. mag. ĩ l. cum. ff. de pig. actio. & in l. Titiũ cum testõ. §. Lucia. de leg. ij. ¶ Scd̃o qa tpe alienationis p̃sens non habebat in re ius nisi p spem de futuro. vnde nõ vr̃ in dubio excludi à iure de futuro tacendo alle. l. i. §. q̃ ait. ff. quorum lega. bñ facit ad. §. Lucia. quinimo per expssam renũciationẽ nõ potuisset renunciare iur de futuro, vt plene not. in l. j. §. cõ. ergo multominus p tacitã. & per hoc patet nõ obstare si qs dixerit q̃ p̃sentia cum coniunctione sanguinis inducit cõsentum l. si seruus cõis. ff. de do. inter vi. & vxo. qa ibi loquit in iure de p̃senti. itẽ nõ ob. l. quoties. §. libens. alle. in glo. qa expsse ibi consentiebat alienationi rei suæ vel sibi debitæ videat qs renũciare[a] omni suo iuri, dic vt plene p Bar. in l. si fundũ. alle. in glo. & in l. q̃ dotis. sol. ma. per Bal. plene in l. mater. C. de rei vendi. & in auc. res. in fi. C. cõmunia de le. & in l. cum alienam. in ver. sed pone cum le. C. de le. & in l. si sine. j. ad velle. & in l. dotalẽ. & ibi Ang. sol. mat.

ADDITIO.

a ¶ Renunciare. De hoc Lu. Ro. consi. cxxij. & per eundem consi. ccccl vj. in fi.

Diocletiani & Max. LEX XVII.

1 *Pactum factum in scriptis, tantum valet quantum sine scriptura.*

2 *Scriptura in quibus casibus requiratur vel non, hic dicitur.*

Actum quod. †Tãtũ vz pactũ factũ scriptis q̃tum sine scriptura. h. d. ¶ †In gl. fi. ĩ fi. multos alios casus, ĩ q̃b[9] requirĩ scriptura,[a] seu pl[9] operaĩ pbatio p scripturam, q̃ per testes, vñ p gl. meliorẽ, q̃ sit i corpore iuris, vt in c. j. & ibi addũt doc. d̃ cẽsi. i vi. & p Speculi. de instru. edi. §. refert. ver. sed si alij. alios ẽt posuit Bal. ĩ l. gesta. j. de re iud. & aliquos ẽt ponit Bald. in l. humanũ. ad fi. s̃. de legi. & ibi tangit, an de substantia legis, siue statuti sit scriptura, & simĩr q̃d in gratijs papæ. verũ est, qa sunt articuli vulgares, & tacit in multis locis, iõ nõ attingo pp̃ter prolixitatẽ. Adde ẽt casum not. in l. j. j. de appo. pub. lib. x. & ibi glo. in verb. descriptus. vbi ad probationem [illegible] canonis publici requirĩ scriptura, & ita illã l. allegat pro not. Bal. in l. q. j. de iure emphyteotico.

ADDITIO

a ¶ Fran. Cur. In quibus requiratur scriptura, adde tu & vide Ang. Are. in. §. scriptũ. instit. de iur. nat. & vide late Alb. de Ro. in l. iij. j. si minor se mat. dix. vbi ponit, & addidit multos casus, in quibus scriptura requiritur, & adde casum l. j. ĩ. de ord. tract. iud. vbi requiritur scriptura, & vide Bar. ponẽtẽ alium casum. in l. fi. in fi. ff. de edic. di. Adri. to. & adde q̃ etiã scriptu. requiritur in sentẽtia data familiæ potestatis, seu binarijs capiendi, vel dorobandi aliquem, & practica obseruat ita Bal. in l. cum sẽtẽt. j. quo & quando iu. & in c. cum pari. extra de appe. & aliquid in priuile. an requiratur scriptura Bal. in ca. contubernus, extra de rescrip. q̃ sic ad perte, quia in casib. in quib. requiritur scriptura, sufficit q̃ semel interuenerit, & ea deperdita poterit probari per testes, ita Bar. in l. j. §. sufficit. ff. de contrat. & Ang. in l. prætor. §. Marcellus. ff. de iud. Pano. ĩ c. ij. de prob. & addo q̃ non p̃sumitur pro actu, in quo requiritur scriptura, scriptura non apparente: ita pa & ibi vide Fel. late. in c. j. de li. cont. pñt tamen actus præsumptiue probari, licet in probatione ipsius requireretur scriptura secundũ Bal. pulchre. in l. j. ĩ. de fideico. dum alleg. l. ij. ĩ. de apo. pub. li. x. & hoc dicunt sin. Moder. sen. & aduerte etiam ad gl. hoc in quantũ tractas de contractu emphy. vide Lud. Ro. in consi. ciij. & c. d. Ant. j. §. poquit. de locato. & Bal. ĩ tit. de loc. & per Spe. etiam in d. ti. ver. v quæritur vbi dicit q̃ de consuetudine non requiritur scriptura, quæ omnia no.

Diocletiani & Max. LEX XVIII.

1 *Debiti diuisio inducitur vno ex pluribus reis debendi soluente.*

2 *Diuisio debiti an inducatur per solutionem partis.*

3 *Diuisio debiti vno soluente an inducatur in vltimis voluntatibus.*

4 *Diuisio non inducitur quando conuenio simpliciter vnum ex pluribus reis debendi, secus si conuenio ipsum ad quinque pro sua parte.*

5 *Debiti diuisio an inducatur, si conuenio omnes reos debendi pro sua virili.*

6 *Debiti diuisio an & quando inducatur per receptionem solutionis.*

I creditores. †Ex receptione partis debiti soluti ab vno ex correis debẽdi inducĩ diuisio debiti, ex qua quo ad oẽs reos debendi inducĩ exceptio taciti pacti, & sic alij p viribus partibus tñ cõueniri pñt. h. d. ¶ Not. q̃ dixi ĩ summario. q̃ intellige verũ qñ creditor recipit ab vno partẽ virilem. secus si plus, vel minus, qa tunc nunq̃ inducitur diuisio. gl. est no. ĩ l. inter eos. §. j. in ver. soluit. s̃m Ange. & alios ibi. ff. de fideiuss. hoc ẽt sensit gl. mag. hoc in fi. s̃. ad. d. §. post diuisionem. & idẽ tenet Bald. & Sal. hic, & Imo. in l. ij. de duobus reis. ¶ Scd̃o no. q̃ tacitũ pactũ pdest alijs ẽt absentibus. de quo dixi ĩ l. ij. s̃. eo. ¶ In gl. mag. ibi, solutio hic admisit &c. hæc solutio cõiter rephẽdit, qa lex ista facta esset de indubitabili s̃m istũ intellectũ, qa s̃m istã solutionẽ apponẽda esset dictio, quẽcũq; ĩ litera &c. q̃ est dictio vniuersalis, & collectiua, sicut dictio oẽs, de pprio significato, vt l. necessarias. §. si annua. ff. de pig. act. & l. hic articulis de her. instit. sed hic in litera cõiter hr̃ quẽq̃ &c. q̃ est dictio particularis, sicut dictio aliquẽ. vt insti. de serui. §. iõ. xij. q. j. q. sq̃. s̃m Frã. Tig. hic conaĩ sustinere istã gl. sed qa debiliter mouet, nõ recito. ¶ In ea. ibi, insolidũ, nũ pueniit &c. hæc prima solutio est p̃ textũ d. l. reos. q̃ loqĩ ẽt qñ cõuenit p ptes. ¶ †Tertia solu. ẽt cõiter rephẽdit, qa violat istã l. & dictã l. reos. q̃ nõ facit drĩã an alij sint soluẽdo, vel nõ. Nec ad hoc ob. d. l. inter eos. §. j. vbi pbaĩ q̃ per receptionẽ partis nõ inducit diuisio, vt ibi patet, nã si ibi induceretur diuisio, obstaret exceptio, ẽt de rigore p hãc l. & d. l. liberũ. sed in d. l. inter eos. dr̃ q̃ tñ ex humanitate souẽs haber exceptionẽ, & ita demũ si alij sint soluẽdo. sed si inducta fuisset diuisio, nõ curamus an alij essent soluẽdo, vel nõ vt in ea. l. § cũ inter. & declarat Bar. in repe. l. si ex duobus. in ij. co. ff. de duo. reis. & iõ r̃ndet ad l. inter eos. §. j. s̃m Bar. q̃ ibi loqĩ in vno ex pluribus fideiussoribus, qa nõ põt de iure cogi soluere insolidũ, cũ habeant à lege ex epistola diui Adriani bñficiũ diuisionis, si hoc ante solutionẽ opponat, & oẽs sint soluẽdo l. inter fideiussores. eo. ti. & inst. eo. ti. §. sed si plures. ¶ Iõ si vnus ex fideiussoribus nõ cõuentus spõte soluat partẽ, & sic nulla p iudicẽ diuisione ex epistola diui Adriani facta, nec apposita exceptione diuisionis ex eadẽ epistola creditor in tali casu nõ intelligiĩ diuisisse, quia inuitus potuisset cogi recipere partẽ illius. ¶ Et iõ si reliqui postea efficiatur nõ soluẽdo poterit fideiussor, q̃ simplr̃ soluit partẽ cõueniri ad totũ. d. l. inter eos. §. j. ¶ Vbi tñ alij essent soluẽdo, tũc de eqtate hẽret exceptionẽ respectu soluti, q̃ cõputandũ erit in totũ cũ virili parte, & vltra virilẽ conueniri nõ poterit, vt est ibi casus valde no. ¶ Sed hic loquitur in duobus reis, quorũ quilibet põt cogi insolidũ, q̃ isto iure non habeant bñficiũ diuisionis. iõ creditor spõte recipiendo partẽ vr̃ diuidere, licet hodie p auth. de duo. reis. in pn. habeant bñficiũ diuisionis, & sic hodie idẽ esset ĩ reis, q̃ ĩ fideiussoribus, nisi illi bñficio esset renũciatũ, & simĩr nõ ob. l. ex duobus. alle. in gl. nõ meruit illa l. ad hanc iniãm allegari, qñ ibi nõ erãt duo rei obligari in solidũ, nec poterant de iure insolidũ cõdẽnari & exigi, sicut pñt duo rei, sed tñ poterant cõdẽnari vsq; ad vires peculij, vt ibi. Itẽ ibi nõ exigit creditor partẽ, sed totũ q̃ exigi poterat. non mirũ si nõ inducaĩ ibi exceptio taciti pacti quo ad alios. Vera est ergo solutio ad l. reos. q̃ ibi nõ recepit partẽ aliq̃ p rata psone ipsius soluẽtis, put hic. iõ nõ inducĩ diuisio, qa ibi vnũ in totũ, vel in partẽ simplr̃ cõuenit. ¶ In ea. ibi primo & tertio soluet &c. sed dictæ solutiones fuerũt s̃. repbatæ, & sic nõ pcedit sequens solutio, & violat literã. ¶ †Vltima est solutio gl. q̃ in l. si ex toto. sit speciale fauore vltimæ voluntatis. vt nõ inducaĩ diuisio p receptionẽ partis ad hoc vt efficacius mandari possit executioni vltima volũtas, & istã tenet Frã. Tig. Bar. Bal. hic, & Bar. & Ange. & Imol. in d. l. inter eos. §. j. in fi. Bar. in d. l. ex duobus. in ij. col. & Bar. & Ang. ĩ d. l. si ex toto. sed istã rephendit Cy. & Sal. hic, quia pdit arg. de cõtractu ad vltimas voluntates l. pactũ inter. ff. eo. & ĩ l. j. j. de lege fu. caso. ¶ Præterea tex. in d. l. si ex toto. §. j. equiparat duos reos cõstitutos p pmissionẽ, & sic in cõtru. Itẽ fauor vltimæ voluntatis non debet habere locũ postq̃ legatarius suo fauori renunciat. q̃ facere põt d. l. pactũ. ¶ Vnde s̃m Ia. de Are. Imo. Bal. & Pau. de Cas. ĩ d. l. si ex toto, vera est ibi solutio, q̃ ibi recipit partẽ simplr̃. iõ. nõ vr̃ diuidere. Secus si recepisset tanq̃ partẽ spectãtẽ ad ipsum soluẽtẽ, vt est tex. sing. hic. ĩ ver. erit psona. q̃ vtile est, & menti tenẽdũ p limi-

tatione

tatione & intellectu huius l. & illius. ¶ Et hoc ēt tenuit Old. Bart. & Sal. hoc idē vr̄ velle Cy. ħ, q̄ ad hoc dicit istam l. esse sing. idē ēt tenuit Ang. in d. l. ex duobus. ¶ Quod sic fortifico, sicut enim qñ creditor petit partē simplr̄, non vr̄ diuidere d. l. reos. eodē mō idē debet esse qñ recepit simplr̄ partem, q̄a nulla vrgens rō diuersitatis assignari pōt, qm̄ vtroq; casu creditor cōuenit ad partē, & recepit partē spōte ab vno ex correis. † Et ex hoc signāter inferē, q̄ si cōuenio vnū ex pluribus reis debendi simpliciter pro parte nō inducatur diuisio. secus si dicā q̄ eū cōuenio ad quq; p̄ sua parte, seu p̄ sua p̄sona. p̄ hāc l. Quod esset sing. no. & p̄ hoc puto saluari posse secūdā solutionē datā hic in gl. ad d. l. reos. dū vult q̄ nō sit differētia inter receptionē partis, & petitionē partis. & istud expresse tenuit Pau. de Ca. hic, & videret̄ satis sustētabilis opi. & licet ipse nō referat, tñ fuit ista opi Bal. in d. l. si ex toto. quā sequit̄ Imo. & Pau. de Ca. & Ang. in l. ex duobus. ¶ Tamē Bar. in d. l. si ex toto. & in d. l. ex duobus in. iij. q simpliciter dicit, q̄ p̄ petitionē partis, nō inducit̄ diuisio partis, p̄ d. l. reos. sed p̄ solutionē sic, vt hic, & idē Bal. & Imo. in l. ij. de duo. reis. Sal. hoc clare tenet opi. Bar. in d. l. si ex toto licet de ipso mentionē nō faciat. ¶ Nam vult Saly. q̄ ēt conuento vno ad quinq; tanq̄ pro sua rata, & hoc exprimat̄. Tamen nisi ille soluat. nō inducat̄ diuisio p̄ petitionem, q̄a petit ab illo partē. vt soluat. vñ petens, ita demū vr̄ velle diuidere, si reus faciet id q̄ petit, & nihil alle. attamē pro eo facit d. l. reos. in vers. pro parte. q indistincte loquit̄, & istam opi. vīr sequi magis cōiter doct. dum reprobant secūdā solutionē gl. datā ad l. reos. Et pro ista opi. tanquā magis cōi cōsulerē. Et ex p̄dictis conclude, aut quęrit̄, an creditor cōueniendo videat̄ diuidere, aut recipiendo. ¶ † Primo casu dic q̄ si cōuenit oēs pro parte virili, vr̄ diuidere d. l. liberum. quæ ad hoc reputat̄ sin. f̄m Imo. in l. ij. de duo. reis. no. Bar. in d. l. si ex toto. & in l. ex duobus. in. iij. q. ¶ Et ibi dicit talē diuisionē induci p̄ litis cōte. & nō ante, vt d. l. liberū. itē si cōueniat oēs simpliciter, q̄a intelligit̄ conuenie pro equis portionibus l. j. cū ibi no. j. si plures vna sen. ita tenet Inn. in d. l. ex duobus. licet Ang. in discursu dixerit ɔ̄rium, & nō bñ f̄m Imo. ¶ Aut cōuenit vnū tm̄ pro parte simpliciter, & nō vr̄ diuidere d. l. reos. aut cōuenit vnum tanq̄ pro parte sua rata, & adhuc tenui. ī. idē esse. ¶ † Secundo casu. s. an recipiendo inducat̄ diuisio. Dic, aut in pluribus reis debēdi, aut in pluribus fideiussoribus. primo casu distingue, aut simpliciter soluit partē, & nō inducit̄ diuisio d. l. si ex toto. §. j. aut tanq̄ ratā suā, & inducit̄ diuisio, vt hic. Secūdo casu. s. an pluribus fideiussoribus habentibus beneficiū ex Epistola diui Adriani. Bar. hic vr̄ velle q̄ per receptionē partis n̄ inducat̄ diuisio, p̄ d. l. inter cos. §. j. & est rō quā. s. alle. rñdēdo ad illam l. Raph. Cu. & Pau. de Ca. in d. l. inter cos. §. j. tenet q̄ imo, si accepit partem tanq̄ ratā suā inducat̄ diuisio, p̄ hāc l. quā intelligunt tam in fideiussore, q̄ in correis debēdi ¶ idē tenet Paul. de Ca. qui dicit idē tenere Bar. in d. l. ex duobus & idē expressius in l. quoties. j. de sol. & p̄ hoc facit iste tex. pōt intelligi etiā in fideiussō. cū faciat mētionē tm̄ de debitoribus & creditoribus, & fideiussor dicatur debitor l. & magis. ff. de sol. no. Bar. in l. j. si cer. pet. ¶ Tamē istā opi. reprehendit Imo. in d. l. inter cos. §. j. in ver. suo nomine. nā dicit se nō videre differentiā, an fideiussor dicat, soluo partē meo noīe, vt ibi, aut dicat, soluo pro mea persona, & tñ nō inducit̄ diuisio, & dicit ipse, q̄ Bar. ibi sensit istā opi. quæ est melior, q̄ posuit ipsemet Bar. in d. l. ex duobus. Et idem tenet Bald. in d. l. si ex toto. & Imo. in d. l. quoties. ¶ Putarem verā esse cōclusionē, q̄ si vnus fideiussoribus soluit creditori recipiēti partē tanq̄ suā ratam, q̄ quātū ad soluentē inducit̄ liberatio à parte soluta. & à residuo, vt vr̄ probari in d. l. quoties. ¶ Sed quo ad alios fideiussores nō vr̄ inducta diuisio, & sic potent conueniri insolidum alter eorum, altero non existente soluendo d. l. quoties. ibi, vt ex sorte decedat. & ista fuit intentio Bar. in d. l. ex duob. ¶ Sed qñ soluit fideiuss. simpliciter partē non liberatur à residuo si alij postea reperiant̄ non soluendo d. l. inter cos. §. j. & istis adde quæ dixi super text. & tenendo istā opi. non ob. tex. in d. l. inter cos. §. j. prout inducit Imo. in ver. suo nomine, q̄a respondet f̄m Pau. de Ca. ibidem, q̄ fideiuss. qui dr̄ esse obligatus insolidum, iuxta d. §. si plures. si soluit partem, & dicat etiam se soluere suo nomine, non vr̄ dicere se soluere pro sua rata, seu pro sua persona, sed pro oblīone fideiussoria ad quā suo nomine tenetur, & sic soluere potest nomine suo, & nomine principali l. Papinianus. aliàs incipit, mandatorem. ff. mandati.

Diocletiani & Max. LEX XIX.

1 Pactum de futura successione, ne mort. ca. dona. quidem firmari, nisi inter milites, potest.
2 Pactum collatum post mortē non habet vim dona. causa mortis inter priuatos.
3 Dona. causa mor. an sit, si dico, vtere bonis meis post mortem meam.
4 Pactum de futura successione, an sit donatio causa mortis.
5 Pactum de futura successione factum à milite, valet in vim vltimi supplicij.
6 Pactum factum inter duos de instituendo se hæredes aduincem, an valeat.
7 Donatio facta per fratrem alteri fratri de omnibus bonis paternis. cum hac conditione, q̄ viuens habeat bona præcedentis, an valeat.
8 Milites quando gaudeant priuilegio, de quo hic.

Licet inter. † Pactum future successionis inter priuatos non valet ēt pro dona. causa mor. sed inter milites ad discrimē belli pergentes, factū cōtemplatione mortis, vim habet vlt. volūta. h. d. & nō est alibi f̄m doc. ¶ † No. q̄ tale pactū collatum post mortem, non habet vim dona. cā mor. inter priuatos, & videbat̄ cōtrariū ex quo facta erat mentio mortis l. Seio. in princ. & ibi no. ff. de don. cā mor. & l. Seia. & ibi gl. ff. de dote præle. & videbimus in l. fi. j. eo. sed gl. hic sentit, q̄ iō non est dona. cā mor. q̄a intentio promittētis fuit relinquere hæreditatē totā, vt patet in hoc verbo, res, q̄ est gñale l. rei app. de verb. sig. & l. j. ff. si cer. pe. & q̄ voluit gl. no. ibi Bar. in l. j. ff. de sta. ho. ¶ Sicut videor tibi relinquere hæreditatē, qñ nullo alio instituto hærede dico, bona mea tibi relinquo, vt no. gl. & doc. in his verbis in prin. ff. de hær. insti. sed hæreditas nō pōt dari p̄ don. causa mor. sicut nec per codicillos, vt est text. valde nor. hoc, facit l. ij. j. de codi. ¶ † Et p̄ hoc habes decisum id de quo q̄rit Bal. ī l. in donationib. j. ad l. fal. vbi q̄rit, an si dico, vtere bonis meis post mortem, sit do. cā mor. & remittit ad ea, quæ hn̄r hic, vt habes ex prædictis, quæ no. ¶ † Gl. ēt hic reddit secūdā rōnē, quare nō est dona. cā mor. q̄a dicit habere on⁹, p̄ p̄ vicissitudinē.[a] sed certe hoc nō impedit valere donationē cā mor. f̄m Ful. alle. l. cū hic status. §. si ambo. vers. nā & circa. ff. de do. inter vir. & vxo. q̄ puto verū. p̄ quo ēt facit l. ab eo. j. de fideicō. vbi ēt don. cū mor. pōt habere onus. Pe. & Cyn. hic adduunt aliā rōnē. s. q̄ hic nō interuenerūt quinq; testes. ideo nō pōt esse de dona. cā mor. l. fi. j. de dona. cā mor. & idē vr̄ velle Bart. hic, sed Bald. & Sal. hoc reprehendunt, q̄a in milite sufficiunt duo testes,[b] vt plene no. ī l. milites. alle. in gl. sed dic q̄ Pet. & Cy. loquuntur expresse in priuato, & sic non bene reprehendunt̄ per Bal. & Sal. ¶ Tamē Ray. hic reprehendit opi. Pe. & Cy. aliter nam dicit q̄ illud est diuinare, q̄ hic nō interuenit solennis numerus testium. Bal. ēt addit aliā rōnē, quare nō est donat. cā mor. s. q̄a talis donatio isto iure nō poterat fieri pacto nudo, sed traditione vel stipulatione l. inter mortis. ff. de don. cā mor. & l. Seia. de dot. p̄leg. nor. gl. in l. cū pater. §. meuio. ff. de leg. ij. & l. ij. j. de iu. do. & ista est ēt bona rō, quā hic sequit̄ Ful. ¶ Licet Sal. ineptissime loquut⁹ conet̄ impugnare eam, & ex hac rōne putat Fulg. q̄ hodie illud pactū, de quo hic, valeret ēt vt do. cā mor. q̄ hodie pōt perfici nudo pacto, vt est gl. reputata singu. in d. §. meuio. & idem sentit gl. in d. l. ij. sed mihi nō placet, q̄ hodie pactū de quo hic possit valere, vt don. cā mor. p̄ primam rōnē. s. recitatā, & dicit Fulg. q̄ ista vltima ratio etiā fuit rō l. hæreditas. j. de pac. cōuen. s. vt in casu illius l. nō valeat pactum vt do. cā mor. sed de illius l. intellectu dic melius, vt p̄ Bart. in l. fi. j. eo. ¶ † Itē no. q̄ in milite tale pactum valet in vim vlt. iudicij, & an idē sit vbi ageret̄ de fauore piæ causæ, dixi in l. pactum q̄ dotali. s. eo. & an inter milites ista dispositio sit p̄priè vltima voluntas, vel ɔ̄tus gl. hic tenet q̄ est q̄dā vltima voluntas in gñæ. & h̄ sequitur Bal. & Ang. hic, & in hoc ista gl. est sing. f̄m Ang. in l. iij. §. gña. ff. de acq. pos. sed Pet. & Cy. Ray. & Ful. tenet̄ q̄ sit testamētū, q̄a nil repugnat p̄ d. l. milites. sed nō curādū est de noīe postq̄ habem⁹ effectū, & ex istis sequit̄ q̄ ista cōuentio pōt p̄ quelibet ipsorū reuocari, sicut vltima volūtas l. iij. de adi. leg. Sed ɔ̄rium voluit hic Frā. Tig. dicēs, q̄ ex ista ɔuentione deferī hæreditas tanq̄ ex pacto, nō tanq̄ ex vlt. volun. licet istud pactū habeat vim vltimi iudicij, & est hoc casu spāle, vt p̄ ɔ̄ctū dari possit hereditas, & hoc dicit innuere istū tex. in ver. vim postremi iudicij. idē voluit Angel. in l. illa aūt. ff. de hær. insti. vbi dicit, q̄ homines armorū hodierni t̄pis faciunt societatē adinuicē data fide, de se inuicē instituēdo, nam talis fides nō astringat ad instituēdū, nisi sint milites militātes in seruitutē imperij, vel ecclię. allegat istā l. quā dicit eē sing. sed Imo. ibi tenet cōtrariū, volēs q̄ ēt inter milites nō astringat, q̄ a hic non dr̄, q̄ ista cōuentio sit immutabilis, & q̄ obliget ad nō reuocādū, & istud etiā hic vr̄ velle Ful. Pau. de Ca. dū dnt, q̄ istud pactū inter milites nō valet vt ɔ̄ctus, q̄a esset cōtra bonos mores l. ex eo. j. de inuti. stipu. ¶ Et

ADDITIONES.

a ¶ Vicissitudinem. In materia huius l. vide late Lud. Ro. consi. xxvj. vbi in terminis consuluit, & vide per Alex. in consi. lxxxiij. ij. lib. & inquantum Bal. hic dicit, q̄ duo possunt facere testamentum in eadem scrip. adde Old. consi. clxiiij. vbi ponit, an cum vir & vxor fecissent testamentum, & mortuo viro mulier volebat reuocare, quærebatur an posset, & concludit q̄ sic.

¶ Tho. Dip. Aduerte. Quod testes pro vtraq; parte dicūt esse rogati, & aliæ solennitates obseruantur, vt per Io. Fab. §. po. in fi. vbi plenius dixi. j. de te. Sed quid si statutum dicit de quolibet testamēto soluatur gabella. vtrum si in vna charta sunt facta duo testamenta, q̄ dicunt solui duę gabellę per prædicta.

b ¶ Testes. Adde Lud. Ro. in singu. suis.

¶ Et qa si miles nō posset reuocare, auferret sibi liberā testandi factionē, & si istud esset militibus odiosum, nō aūt priuilegiū. & ita teneo, & rñ. ad istū tex. i verbo, vt vim suppremi iudicij, q̃a dico q̃ tex. facit potius ꝯ Frā. Tig. q̃a si habet vim suppremi iudicij. ergo debet posse reuocari, sicut supremū iudiciū. ¶ † Allegat ēt hanc l. Bal. in d. l. illa aūt. ad q. duo dederūt sibi fidē de instituēdo vnus alterū, alter aliū instituit, alter vero nō. an institutio valeat, & dicit q̃ sic, alle. istū tex. dic vt ibi plenius p Imo. itē p illū tex. decidit Bart. in l. tale. §. fi. ff. eo. q̃ si quis p̃ā in ꝯctu appellat aliquē suum hæredē dr̃ in eum suū iudiciū cōferre, & eum hæredē facere. q̃ dicit pcedere in milite, vt hic, & inter liberos, vt l. hac cōsultissima. § ex imperfecto. j. de testa. & ad pias causas. per c. fi. de succes. ab intesta.

¶ † Quod dictū reputat mirabile, & sing. Ro. i auc. sicut ad l. fal. & dicit q̃ nunq̃ inuenit ꝯdictorē. & p p hoc istud seruaret i pratica, tñ subdit, q̃ de iure nō putat istud esse verū in pia cā, q̃a nō reꝑit iure cautū, q̃ dari possit hæreditas h̃ mō ad pias cās. ergo sumus i regula l. hereditas de pact. cōuen. ¶ Contra Bar. tenuit ēt in omnib9 Ant. & Paul. de Ca. in d. l. tale. q̃a differt actus ꝯhēdi ab actu testādi l. verba ꝯxorunt. de ver. sig. Ego teneo opi. Bar. p qua addo optimū tex. in l. fi. j. fa. her. & optime pbaī ēt h̃, vbi p pactū: & sic p modū cōuentionis, & ꝯctus daī hæreditas, licet rl̃a sit in ꝯnū, & ipsemet Ro. in d. auc. similiter. fateī opi. Bar. esse verā inter liberos, per d. l. fi. sed secus dicit esse in pia cā, q̃ est minus priuilegiata, q̃ causa liberorū, p not. p gl. in l. si quis ad declinandā. de epi. & cle. sed ad istud ar. ego rñdi. s. in d. l. pactū q̃ dotali. & ista adde his q̃ ibi dixi, q̃a faciūt p opi. Bal. quā ibi tenui. ¶ † Vltimo p hāc l. cū gl. decidit Ol.ᵃ in cōs. cxxix. inci. ad habēdū. & Io. An. de instr. edi. in. §. porro. & Sal. in l. fi. j. eo. q. hāc. ¶ Duo fratres hñtes bona paterna fecerūt inter se talē ꝯctū q̃a q̃libet eorū donauit alteri oīa bona paterna, tñ sub hac cōditione, q̃ viuens haberet omnia bona præcedentis. ¶ Modo exñte cōdōne opponebaī superstiti q̃ ille fuit ꝯct9 donationis, & q̃ nō valuit, q̃a nō interuenit insinuatio, iuxta l. sancim9. j. de do. dñt fuisse determinatū ꝯriū q̃a nō dr̃ eē ppna, & mera donatio p p onus, q̃a erat vicissitudinaria, vt h̃ in gl. ¶ Pro h̃ alle. l. j. ff. de do. adde no. p doc. post gl. in l. Aquilius regulus. ff. de do. & per Bal. in l. si ubi. ff. si cer. pet. & in l. illud. de sacrosan. ec. & Ol. in ꝯsi v. † Quando aūt m. l. res gaudeāt priuilegio, de quo h̃ gl. i ver. pgentes.ᵇ f̃m Ang. & Sal. vult q̃ tūc, qñ sunt i discrimine belli, vel ad illud iā armati tēdūt, cū iam acies paratæ essent. puto ēt simplr̃, q̃ si sint in castris q̃ habeat locū hæc lex, cū tūc milites gaudeāt priuilegio in testādo, vt plene no. gl. & doc. in d. l. milites. ¶ Et ad hoc se refert tex. hic in vers. in cū volūtas, licet in recitatione facti postea dicat q̃ ad bellum pergebant, & sic denotat accidentiam facti.

ADDITIONES.

a ¶ Fran. Cur. Decidit. Old. Adde tu vltra alle. per Alex. in l. sancimus. j. de do. & in l. hæreditarium. j. de bo. auc. iu. poss. & in consi. clxxix. eundem Alex. in consi. lxxxij. in. ij. vol. & in consi. xxvij. in. ij. vol.

b ¶ Fran. Cur. In ver. pergentes. Adde tu, & vide ad quid istum tex. cum ista gl. allegat Bald. in l. 4. j. de ser. fugi. q̃ reassumpsit Ioan. de Ana. in commen. tit. de cle. percus. & vide Alex. in d. consi. xxvij. in. iij. vol.

Diocletiani & Max. LEX XX.

1 *Dominiū nō acquiritur solo consensu, vel contractu, sed traditione facta per verum dominum, si autem tradens non sit dominus, tunc sequuta vsucapione.*
2 *Dominium ad hoc vt transferatur in contractu venditionis duo requiruntur in specie, solutio pretij, seu q̃ sit habita fides de pretio.*
3 *Præscribens bona fide acquirit exceptionem contra dominum.*
4 *Præscribens vigore statuti acquirit directum dominium.*
5 *Præscribens ex ij sententia, seu secundi decreti, acquirit directum dominium.*
6 *Dominium ancillæ venditæ, an acquiratur sine traditione, vel apprehensione.*
7 *Dominium rei donatæ vel legatæ, an transeat recta via in donatarium vel legatarium absq; aliqua traditione.*
8 *Dominium in quibus casibus transferatur sine traditione.*

TRaditionibus. † Dñiū ᵃ non acquirī solo cōsensu, vel ꝯctu, sed demum traditione secuta, si tradens est dñs. si aūt nō est dñs, tūc secuta vsucapione h. d. ¶ In gl. j. ibi. § interdū, sunt ēt alij multi casus i q. b. p verba tradi sufficit quasi traditio, vel ficta traditio, quorū aliqui enumeranī hic p Bal. & Sal. aliqui enumeranī hic p gl. magistrā in l. ij. in prin. in ver. animo. ff. de acq. pos. & p gl. in l. ij. versi. interuenerit, j. de acq. pos. p Ang. in l. licet eo. ti. & in repe. l. si q̃a vi. §. differētia. de acq. pos. Lanssime per An. de But. in repe. c. fi. de cā pos. & pprie. p Pau. de Leaz. in cōmen. rub. extra de cau. pos. & in cōmen. c. ex literis. de resti. spo. & scripsi als latius in d. l. ij. in prin. ¶ In ea. ibi, & idonea. & dr̃ idonea cā, siue sit vera, siue sit putatiua vt declarat gl. in d. l. nunq̃. in prin. dummō sit habilis ad translationē dñij, nā si traderē tibi rem ex cā depositi, non transferreī dñiū l. licet. §. rei. ff. depo. & dummō nō sit cā à lege reprobata l. nō dubiū. §. de leg. ¶ † In ea. ibi, de pretio &c. sentit gl. dum specialiter in solo cōtractu venditionis exprimit requiri solonē pretij, seu q̃ sit habita fides de pretio ad hoc, vt transferaī dñium d. §. vendite. q̃ in alijs cōtract. hoc non requiraī idem tenet gl. in l. ij. & ibi p doc. j. de rer. pmu. & ibi p Bar. Sed ꝯtrarium sentit glo. in l. cū proponas. in ver. remansit. j. de dolo. & in l. si seruus. §. locaui. & ibi plene Bar. ff. de fur. & in l. cū præcibus. j. de re. permu. & hæc secūda opi. magis cōiter teneī,ᵇ maxime p l. si quasi. ff. de pig. act. licet Bal. hic tenuerit ꝯtrarium in cōtractibus innominatis p rōnem cui in voce rñdi, & omitto breuitatis cā. Adde tñ q̃ licet non soluaī pretium, tñ quia in dubio vr̃ habita fides de pretio, transfertur dñium. gl. est not. in l. q̃ vendidi. ff. de cōtrahen. empt. & in l. procuratoris. §. pe. in vers. vendicare. ff. de tribu. & in dictis locis ponunt gl. qñ videaī habita fides de pretio. & per gl. & Bal. in l. in ciuile. j. de rei ven. & legitur, & not. in, d. l. quasi. & singulariter per Bal. in l. si nō donationis. j. de ꝯtrahen. emp. ¶ † In gl. ij. ibi. l. si quis emptionis in prin. vbi habeī q̃ præscribens bona fide acquirit exceptionē cōtra dñum, sed exceptio est actionis exclusio l. ij. ff. de except. ergo præsupponitur q̃ aduersario ꝯ quem præscriptum est adhuc cōpetat actio, id est rei vendicatio, & per ꝯñs habeat dñium directum l. in rē in prin. ff. de rei ven. Si ergo ille ꝯ quem præscribiī habet directum, sequiī q̃ iura quæ dicūt, q̃ præscribens acquirit dñium, prout dicūt iura alle. in gl. & tex. in auc. nisi & ibi plenior gl. j. de bon. mater. de necessitate debent intelligi de vtili dñio,ᶜ cū duo eodem iure non possint esse dñi eiusdem rei insolidū l. si vt certo. §. si duob9. ff. cōmo. & ista est magis cōis opi. quæ probaī per prædicta, & per l. j. in fi. in vers. volem. ff. de aqua plu. arc. & in l. si duo patroni. §. j. in vers. volem. ff. de iureiuran. & per alia plura, de quibus per doc. in d. auc. nisi. Et distinctio quæ ibi ponitur in gl. magis cōiter teneī. de quo ēt vide p Bar. in l. j. eo. ti. & per Dy. in c. possessor, & ibi p Io. An. in mercu. de re. iur. in. vj. & per doc post gl. in l. vsucapio. ff. de vsucap. & per Bal. plenius Sal. hic, & per Imo. in repe. c. fin. de præscript. Vbi reprehendit concordiam, quā ponit Bart. in d. auc. nisi. Hanc tamen cōem cōclusionem limita, primo nō habere locum in præscriptione tanti tēporis, cuius cōtrarium memoria non existit f̃m Bal. eleganter, cum quo transeunt Saly. & Fulg. hic allega. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & estiu. vbi ex vsu seruitutis per tantum tēpus acquirī seruit9, perinde ac si cōstituta fuisset. sed certum est q̃ si a dño mihi cōstitueretī seruitus in fundo, acquisitum esset mihi ius directū. ergo &c. ¶ † Secūdo fallit, nisi statutū diceret, q̃ præscribens acquirit dñium, q̃a tunc vt statutum aliquid operetur. & addatur in cōi. ar. eorū, q̃ no. in l. iij. §. si rem. ff. de le. iij. ac etiam quia appellatione dñij intelligitur de directo l. j. i fi. ff. si ager. ve. præscribens acquiret dominium directū. Ita voluit no. Bal.ᵈ in d. l. vsucap. ¶ † Tertio fallitᵉ vbi quis p̃scriberet ex titulo sentētię, seu secūdi decreti q̃a p̃scribet directū. ita singulariter voluit Bal. in l. possessionē. j. de bo. auc. iud. pos. per l. si finita. §. si de vectigalibus. in fi. ff. de dam. infe. & l. generaliter. ff. de noxa. & l. statuliberi à cæteris. §. fi. ff. de statulib. sed Ro. in l. prętor. in prin. ff. de dam. infec. in additionibus dicit, q̃ iura allegata per Bal. nō probant, sed q̃ tamen dictū Bal. est no. ego cōtra Bal. alle. gl. in terminis, iuncto tex. in l. si finita. §. Iul. in vers. si dominiū. de dam. infe. & ita teneo, cum iura alle. per Bald. non probent, vt dixi. ¶ In gl. fi. ibi. ff. de rei vend. l. si quis hac &c. rationē hic vide p Cy. & Bal. & p Bar. in l. j. ad fi. ff. de don. & limita vt per gl. & Bar. ibi plenius per Bal. & Sal. hic, & per Bal. in l. ij. in prin. j. cōmunia de lega. ¶ In ea. ibi. l. j. ibi non loquitur de directo dñio sed de vtili actione in rem quæ fauore causæ alimentorū conceditur donanti. similē casum habes in do. causa mor. reuocata, vt l. si mortis causa res donata. cū l. seq. ff. de dona. cā mor. & alius est etiā casus similis in l. cū veterum. j. de do. ante nup. & l. si cum venderet. ff. de pig. actio. & in auc. dona. cū gl. j. de iure do. ¶ † In ea. ibi. l. si quis sub hoc. hanc primā solutionē tenet hic Pet. & Cy. & dicit Pet. hoc esse verū tantū in ancilla, nō in alijs rebus, idē etiā tenet hic Ray. sed Ful. dicit, q̃ non videt specialitatis rōnē in ancillā. Et sic videtur q̃ illud q̃ est dictū in ancilla, procedat in alijs alle. in arg. l. eius. cum l. seq. ff. de rei ven. dic q̃ tenendo istam opi. gl.

ADDITIONES.

a ¶ Tho. Dip. Dominium. Quid sit dominium, declarat Sal. hic in prin. q̃ est potestas rationabilis rei prohibito disponende, & vide Bart. in l. si quis rei. §. diem. ff. de acquir. poss. & Bal. in l. fœminæ. §. fi. j. de rit. nu.

b ¶ Tenetur. Illam etiam sequitur Lud. Ro. cōsi. lxxxvj. de quo etiam per Fran. de Are. consi. lxxiij. & dicit Ro. in fin. suis q̃ ille qui est in nundinis statim recessurus, nō præsumitur habere fidem de pretio.

c ¶ Vtili dominio. Quòd vtile dominium acquiratur præscriptione, ea est communis opi. consulentium, quos per te vide.

d ¶ Notabiliter Bal. Adde q̃ hic sequitur Lud. Ro. consi. cclxxxv. & ibi etiā dicit q̃ tale statutū operatur aliū effectum. s. q̃ tunc nō requiritur q̃ præscribēs habeat tit.

e ¶ Fran. Cur. Tertio fallit. Vide tu circa istas limitationes Fel. plenissime in ru. extra de præscri. & ibi per eum tradita, quib. & hic adde Bald. in c. si quis per. xxx. ā de feu. sic. contro. inter do. & vasal.

opi.gl. posset reddi rõ in casu d.l.si q̃s sub hoc.§.p p fauorẽ castitatis,& i odiũ prostituẽtis.& ista vr̃ melior rõ, q̃ illa quã assignat hic Ray.dicẽs hoc esse fauore libertatis, sed certe ibi de libertate non tractat̃.tñ aduerte q̃a gl.in d.l.si q̃s sub hoc approbat secundam sol.positã hic in gl.§.q̃ sine apprehensione, & sine manus iniectio ne nõ acquirit̃ dñium, & istã tenet hic Saly. dicens, q̃ ibi speciale q̃ ppria autoritate possit manus inijcere,ẽt si p plures manus ambulauerit, cõtra regulã l.extat,q̃ met.causa cũ si.& hoc est fauore castitatis,& odio prostituẽtis ſm eum.sed hæc ratio specialitatis.§. ppter castitatẽ nullu modo mihi videt̃ vera, quia ẽt in alia re q̃ in ancilla habet locũ dictũ pactũ manus iniectionis, puta in seruo, vt probat̃ in l.j.& .ij.j.de ser.expor.& idẽ tenet ibi Cy.& Ray.post gl.in d.l.j.in fi.& no.gl.in l.iij.in fi.j.de pig.& ibi per Bar.in repe.in veritẽ dubitat̃ quid de successione singulari . ad idẽ l. Tirius.ff.de ser.expor.& q̃ ista solutio gl.sit verior tenuit etiã Cy.in d.l.ij.j.de ser.expor.& Ray.in l.j.eo.ti.& ibi est gl.similis.nam prima sol.non videt̃ iure probari.¶ † In ea.ibi,in vltimis voluntatibus. dic & idẽ erit in do.cã mor.in qua dñium trãsit in donatariũ recta via, sicut in legatariũ,vt est tex.in l.j.§.fi.cum l.seq.& ibi gl.& doc.ff.de pub.& no.gl.in l.iij.in prin.eo.ti.& nõ repent̃ alibi ſm Bal.in l.ij j.si q̃s alt.vel sibi . de quo dubitauit Imo.in l.ex hac scriptura.ff.de don.& in l.j.ff.de do.causa mor.& p Bal.in l.cũ hi.in prin.ff.de transac.& in l.si mortis.j.ad legẽ fal.& in l.licet.§.eo.& in l.ij.de le.j.& Ang. in l.à Tito.ff.de fur.q̃ limita vt per Ang.[a] in d.auct.de here.& fal. in prin.¶ † In ea.ibi.Item aliud in possessione.§.perdenda, q̃a illa perditur solo animo. secus in dño d.§.differẽtia . nõ aũt intelligas quo ad transferendã possessionẽ, quia in transferenda requiritur traditio vera vel ficta sicut in trãslatione dominij l.iij.in prin.ff.de acq.pos.cũ ibi no.itẽ vltra casus hic enumeratos p gl.Bart.& Sal. in quib.sine traditione transfertur dominiũ. & per gl.& doct.in l. si ager.ff.de rei vendi.vide alios casus per gl.& Bar.in l.& ideo.ff. de condi.fur.& alium casum vide p Bal.in l.ij.de pu.& alium & per Bal.in l.j.in fi.post gl.j.de inoffi.dona.& casum qui ponitur in l.vbi adhuc. & in l.in reb.j.de iu.do.& alij plures possunt enumerari,sed cõprebendunt̃ ex regula quã ponit Bar.dum dicit, q̃ vbi ex dispositione l.transfertur dominiũ non requiritur traditio.

ADDITIO.

a ¶Vt per Ang Adde Bal.in l.cum hi.ff.de transa. & in l.si mortis.j.ad l.fal.Imo.in l.ex hac scriptura.ff.de do.causa mor. vbi dubitauit.

Diocletiani & Max. LEX XXI.

1 *Transigenti non datur actio,si non possidet,nisi pro parte sua non impleuit traditionem, sed possidenti datur exceptio.*
2 *Frangenti fidem, fides frangatur eidem . fallit vt hic.*
3 *Frangere fidem frangenti in pactis treuge dum durauit ipsum tempus treuge, non licet.*
4 *Frangere fidem, frangenti eandem non potest venditor post traditionem rei non dato pretio promisso.*
5 *Frangere fidem frangenti eandem non licet quando frangens soluisset pœnam.*
6 *Promittens non offendere te sub pœna, si te offendit, & tu eum non potes punire pœna pacti rupte.*
7 *Contractum impugnans, non potest postea eo niti.*

1 CVm proponas. † Ex pacto nudo trãsactionis possidẽti datur exceptio . sed nõ possidenti non datur actio,si p̃fecte non impleuit traditionẽ pro parte sua, sed contra nõ seruãtẽ transactionẽ poterit redire ad primã actionẽ su p qua transactũ fuerat, quia non seruanti fidẽ,fides seruãda nõ est.h.d.¶ In tex.ibi, nulla actio &c. hic colligit̃ q̃ trãsactio nõ est ꝯtus nominatus,q̃a p̃duceret in cõtinẽti actionẽ l.iurisgen.in prin.ff.eo.& ad hoc cũ hac l.cõcordat l. siue apud acta.j.ti.j.vbi.hoc Bar.& alij late firmant.¶ In tex.ibi,si tibi stipulationẽ &c.hunc text.allegaui vobis in l.j.ad fi.§.eo.vbi oĩa 2 cõcordãtia ad istã materiã satis dixi,ibi videatis. ¶ † In tex.ibi,nec aduersario &c §.si ex eo q̃a aduersarius seruat tibi transac.tu velis cõtra ipsum redire ad pristinã actionẽ super qua fuerat trãsactũ, nõ poterit ꝯ te opponere, q̃ su p illa actione trãsactũ extitit & ad hoc sem p alleg.istã l.videlicet q̃ frangenti fidẽ [a] &c.Quod vltimũ primo limitat hic Pe.Sal.& Ful.esse verũ, si tibi nõ seruãti fidẽ mihi,ego ẽt nolim tibi seruare circa idẽ capitulũ vel cõnexũ.nã verũ b est me non teneri. secus si circa separatũ,[b] vt no.gl.in l.si duo.ff.de do.& dicunt̃ cõnexa,qñ obligationes sunt respectiue,vt q̃a p̃mitto tibi sticħũ,quia pro eo p̃mittis mihi librũ.secus si obligationes nõ essent respectiue,& ita voluit d.Ant.& expressius d. Ab.in c.iij. de iureiu.vbi ad hoc inducũt c.q̃ Deo.xxxiij.q.v.& idẽ no.An.in l. 3 q̃ seruũ.ff.de ver.ob.¶ † Secundo fallit cõuentiu ne treuge, q̃a nõ possum frangere fidẽ frangẽti mihi eandẽ, donec duret tempus treuge ſm Io.An.& Ant.de Bu.in d.c.iij.alle.in ar.l.in actione.§.di xim.[c] ff.pro soc.vbi tñ nõ vr̃ hoc p̃bari, & fuit hoc originale dictũ Vincen.in c.j.de treu.& pa.in prin.& refert Io.An.in addi.Spe.in rub.de treug.& pac.in prin.& ita dicit tenere Arch.xxxiij.q.iij.& c ita dicit seruari in Hispania,[c] & secus dicunt esse in frangẽte pacẽ p hãc l.cũ si.& cũ eis trãsit Ang & Imo.in l.si ex legati de verb.ob. & Ang.Ra.& Pau.de Ca.in l.q̃ seruũ.e.ti.sed Imo.ibi dicit,q̃ istud p̃cedit potius de cõsuetudine,q̃ de iure p regulã huius l.cũ si.q̃a iura alle.in ꝯtriũ nõ p̃bãt, nec ad hoc ſm eũ ob.text.p Io.An.alle. in ar.§.c.cũ inter verba . in fin.xj.q.iij.q̃a ibi loquit̃ quo ad forũ cõ 4 scientiæ.¶ † Tertio fallit post executionẽ factã in cõtractib.nominatis.vnde si vendidi tibi librũ,& eum tradidi,vt tu mihi.x.dares, postea tu nõ das.x.non potero post libri traditionẽ repetere librũ l.in ciuile.j.de rei ven.ita dicit Bal.ibi,in prin.limitari regulã huius 5 l.per illã l. ¶ † Quarto fallit, nisi q̃ fidẽ nõ seruauit mihi soluit mihi pœnam in qua p p illud incurrerat.nã postea teneor ei seruare fidẽ,q̃a solutio pœnæ habet̃ pro obseruãtia ꝯctus, cũ pœna succedat loco p̃stationis rei principaliter debite l.p̃dia . de act.emp.l. apud.§.labeo.e.l.j.ff.de do.exce.ita notanter voluit Cy.in l.petens. in.ij.q.j.eo.& Bal.in l.iurisgen.in.§.quinimo.ff.eo.& in l.semel.sol. ma.& p̃cedit regula huius l.ẽt si iuramẽtũ interuenisset, vt d.c.ij. & de hac mã plene in c.cõstitutus.de pe.& in regula, frust.lib.vj. 6 & in l.q̃ fidẽ.ff.de trãsa.† Et facit ad q.si ille q̃ in instrumẽto pacis p̃misit te nõ offendere sub pœna,si te postea offenderet,& deinde ꝯ cõuentionẽ pacis facte offendas eũ,an incidas in pœnã pacis d rupte,& cõtra cõcludit̃ q̃ non,[d] vt in l.cũ pat.§.illi. de re.iu.& per istã l.cũ simili.alle.hic,in gl.de quo vide p Bal.cũ quo trãseunt alij hic,p Io.An.in d.c.frustra.& in d.rubr.de treu.& pa.p Bar.& alios in l.cũ pẽ.§.libertis. de leg.ij.& l.j.§.cũ arietes.ff.si quadr.pau.fe.di. p Bal.& alios in d.l.semel.& in l.q̃ fidẽ.& in l.vt vim. ad fi.de iust. & iur.l.cũ mulier.iu.vj.oppo.ff.sol.ma.& ibi per Imo.& p Bal.in l. fi.§.pe.ff.de eo p quẽ fa.erit.nõ tñ poterit secũdo offendẽs amplius e cõsequi pœnã a primo offendẽte,[e] p̃ut vr̃ tex.no.in c.cõstitutus. de pe.& hoc vltimũ tenet Bal.& Imo.& Ro.in d.l.semel.& Bal.& Imo.in d.l.cũ mulier sed ꝯtriũ tenuit Bar.& Bal.& Imo.i d.§.libertis.per illũ tex.in ver.cæterũ.& Bar.in d.l.cũ arietes.& Pau.de Ca. in d.l.semel.& illud vr̃ verius.nã secundus offendens nõ dr̃ fecisse cõtra ꝯuentionẽ postq̃ eã seruare nõ tenebat̃ per hãc l.ad c.cõst. q̃ vr̃ fortius stringere,potest rñd.ſm An.duobus modis,q̃ ibi erat adiecta clausula. Rato manẽte pacto.sed hæc nõ est bona solutio, quia talis clausula nõ operat̃ ad cõmodũ ipsius primi nõ obseruãtis ꝯctũ,vt est gl.no.in d.l.qui fidẽ. Vnde solue ſm eundẽ q̃ ibi nõ 7 cõstabat quis primo,& q̃s secũdo cõtrauenerit.¶ † Vltimo no.ex f isto text.q̃ q̃s fundare se nõ põt ex ꝯctu, quẽ impugnauit,[f] limita vt p Bar.in l.q̃ Romę.§.Seia.in.j.no.ff.de verb.ob.& q̃ no.Bar.in l. Papi.§.sed nec in pluribus.de inoffi.test.dum alleg.l.Aurelius. ad q̃ ẽt vide q̃ no.Inn in c.mulieri.de iureiu.cum si.¶ In gl.in verbo, fratrũ ibi,remittens &c.nõ bene exemplificat gl.vt hic per Bar.cũ quo transeunt alij.dic vt hic p eũ, & dictũ fuit in l.j.§.eo.post gl.

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Frangẽti fidẽ. Adde hic p̃cedere ẽt si iuramentũ interuenerit c.sicut. & ibi omnes, extra de iureiu.& Bald.in l.fi.ff.qui satis.co.cũ l.fi.j.de consti.pe.& adde hũc tex.etiã procedere,si fides esset rupta in minimo, quia nihil dicit̃ factũ, cum aliquid restat ad agendũ l.pe.j.de his qui vt indi.& fuit de mente Bar.in l. quæro.§.inter locatorẽ.ff.lo.& dicit Pau.de Ca.in cõsi.clxxvij. vbi vide in.j.parte cõsi.nouorũ.item p̃cedit hęc lex,si cessat causa fidei date,quæ rupta est,tex.est in l.fi.§.fi.de rescin. vend.per quẽ Bar.in c.j.§ porro.quæ fuit prima causa benefi. amit.in vsi.feu.dicit,q̃ cessante causa cautelã inducente, nõ cessat promissio simpliciter inducta,& vide Bar.in l cum fatis.j.de agr.& cen.per quẽ habes, q̃ etiã si statutum diceret,q̃ quia teneretur ad obseruantiam fidei intelligitur, nisi sit ei facta, & in d.casu etiam procedit dispositio huius l.

b ¶Fran.Cur. Separatũ.Adde tu,& vide ad hãc limitationẽ l.fi.j.cõmo.nã dolus cũ dolo cõpensatur, qñ cõmittit̃ circa idẽ l.cũ vxore.ff.sol.mat.secus si circa diuersa d.l.si duo & facit tex.in l.si eximendi. in versi.si quis.& ibi Bar.ff.ne quis eum. Bal.in l.sed si hac.§ si libertus.ff.de in ius vo.& idẽ Alex.in consi lxxiij.in.ij.vol. & pro ista limitatione etiam facit l.ij. de do ante nu.

c ¶Fr.C. Hispania.Dic q̃ Imo.in l.q̃ seruũ.ff.de ver.ob.dicit, q̃ hoc procedit potius ex consuetudine, q̃ de iure, de quo etiã p Ang.& Imo.in l.si ex legati causa.ff.de verb.ob.tamen Soci.cõsi.xxij.tenuit cõtrariũ, vt refert hic d.Ias.& Ant.de Ale. transit cũ opi.Imo.vide tn Fel.in c.j de treu.& pac.q̃ refert dictũ cõsi.d.ma.Soc.

d ¶Fra.Cur. Quod nõ. De hoc p eundẽ cõsi.cxv.& seq.iiij h.Lud.Ro. cõsi.clxxxiij. &.cciij.& clv.Pau.de Ca.cõsi.lxxxiij.& per ea in c.intelleximus. de adul.& de materia huius l.vide tu eundẽ Pau.de Ca.cõsi.cccccxij.in.ij.parte cõsi.antiqu.

e ¶Fran.Cur. A primo offendente. Vide tu Alex.in d.l.semel mora.qui tenet cõtrarium,q̃ hic,& vide Ab.in quem alle.extra de iu.ci.& in c.bone.extra de elec.& adde q̃ pro solutione quam dat Alex.hic ad c.constitutus, bene facit text.in l. sciendum.§.cum stramenta.ff.ad l.Aquil.

f ¶Impugnauit.Vide Anc.consi.cxl.Ioan.de Ana.consi.xxix.Lud.Ro.consi.ccclvij.

Diocletiani & Max. LEX XXII.

1 *Administrator legitimus potest recipiendo solutionem, debitorem liberare, non autem debitum liquidum remittere.*
2 *Tutor recipiendo solutionem, potest debitum liquidum remittere, si creditor erat vsurarius.*

3 *Tutor in quibus casibus possit debitũ liquidũ remittere, et quibus possit donare.*
4 *Administrator legitimus potest debitum non liquidum remittere.*
5 *Administrator legitimus, vel procurator generalis, an possit renuntiare exceptionibus competentibus domino.*
6 *Tutor an possit prorogare debitori dilationem ad soluendum.*
7 *Tutor an possit facere pacem de iniuria illata suo pupillo.*
8 *Abbas an possit facere pacem de iniuria illata monacho.*
9 *Prælatus ecclesiæ, an possit remittere iniuriam illatam ecclesiæ.*

1 Actum. † Legitimus administrator põt recipiendo solonẽ, debitorẽ liberare, nõ aũt debitũ liqdũ remittere h.d. ¶ † Et limi. 2 hanc l. nõ ꝓcedere in debito vsurario vel simili, cuius exactio posset afferre periculũ animæ, q̃a tũc tutor poterit remittere, vt est gl. no. in l. preses. ꝫ. ti. j. dic vt ibi, circa h̃ dicet. ¶ † Secũdo fallit in casib. no. p gl. i l. ꝯ iuris. 3 in. §. fi in gl. pe. ff. eo. vbi enumerat casus in q̃b. tutor donare põt, ꝙ maxime ꝓcedit in tutore, seu curatore regis cuius ꝓpriũ est donare, vt cõseruet ei dignitas[a] quã curator cõseruare tenet l. cũ i pses. §. pe. & l. se. in prin. ff. de adm. tu. ita dixit In. & Io. An. in c. grãdi. de sup. ne. p̃la. in. vj. ¶ † Itẽ fallit ĩ debito nõ liqdo, vt in gl. not. in d. l. ꝯ 4 iuris. in gl. fi. & ibi sequit Ant. licet Sal. h̃ de h̃ dubitet. Bal. tñ i l. j. s. eo dicit ꝙ gratis remittere nõ poterit debitũ nõ liquidũ. alleg. no. in d. l. pses. vbi h̃ nõ inuenio notatũ. iõ teneo opi d. gl. si[b] debitum nõ poterat liquidari deficiẽtibus ꝓbõnibus, nã tũc nõ vr̃ dicta remissio p̃iudiciũ afferre, vt ꝓbat i d. l. q. accusare. ꝫ. de edẽ. & cũ gl. vr̃ ꝯcordare gl. hic, in prin. † Et ista faciũt, an legitimus administra 5 tor, vel ꝓcurator gñalis possit renũtiare exceptioni cõpetẽti dño. Bal. & Sal. hic nõ dñt ꝙ expresse renũnare nõ põt exceptioni perẽptione vel declinatone q̃a eẽt donare l. si q̃s delegauerit. de dona. ergo illud facere nequeũt, vt hic, & d. l. ꝯ iuris. in fi. cũ si. sed tacite renũtiare pñt exceptioni oriẽti ex processu, & ordine iudicij l. j. j. de excep. sed ꝯ istud ꝙ ipsi dñt de exceptione declinatoria, tenet expresse Bart. in l. fi. in prin. ff. q in fraud. cre.[c] vbi dicit ꝙ ꝓcurator gñalis nõ põt renuntiare exceptioni perẽptorie. p d. l. si q̃s delegauerit. sed declinatone sic alle. l. si fideiussor. § quodã. ff. mand. & idẽ tenet Ant. de Bu. & expressius Imol. i c. cũ. olim. el. j. de offi. del. ꝙ sin. limitat ibi Imo. ꝓterq̃ i exceptione suspitionis p quã potuisset declinare, seu recusare iudicẽ, q̃a ꝓcurator isti nõ poterit expresse remittere ꝓpter magnitudinẽ præiudicij. arg. c. quia suspectũ. iij. q. v. & hoc casu posset saluari opi. Bal. & Sal. quã etiã tenuit Ioã. And. & alij in c. ij. de dona. vbi similiter dicit prælatũ nõ posse expresse renuntiare talibus exceptionibus cõpetentib. ecclesiæ, & idem no. Inn. in c. j. de deposi. & in d. c. cum olim. Et ibi subdit ꝙ procurator bene poterit tacite renuntiare mittendo opponere. exce. in termino, q̃a sibi imputet dñs, qui talẽ procuratorẽ elegerit l. cũ mandato. in fi. ff. de mino. † Itẽ fallit hæc l. an tutor, ꝓcurator, & similes possint prorogare debitori dilationẽ ad soluendũ, 6 de quo dic vt habet in l. qui Romæ. §. Callimachus. & ibi p Bar ff. de ver. obl. & p eundẽ in l. pe. § fi. ff. de pub. in. & p Bald. aliquid & Saly. hic, & p Bal i d. l. pses. & p Pe. de Anc. i cle. pñ ti. & de cẽ & p doc in c. cũ olim. & magis cõis ꝯclusio est, ꝙ nõ. p d. §. Callimach'. ¶ Nisi certã solutionẽ recipiẽdi, ꝓcuratori cõcessa fuisset specialiter libera administratio, vt no. Bar. in pall. §. Callimachus. ¶ † Vlti 7 mo facit hoc l. an tutor possit facere pacẽ de offensa illata pupillo.[d] de quo dic p Iac. Bui. hic, cũ quo trãseũt Bal. Sal. & alij cõiter hic, & no. Cy. & Bal. in l. j. j. de in inte. rest. Spe. in locis alle. p Bal. & Ant. de But. in c. j. extra eo. Pau. de Ca. refert, ꝙ ita tenet Gandi. in trac. in alefi. ¶ † Quid de offensa illata monacho, an possit p Abb. 8 fieri pax. vide per doc. in c. nõ dubiũ. de sen. excom. per Bal. in d. l. præses. ad fi. ¶ † Quid de iniuria illata ecclesiæ, an remitti possit 9 per prælatum, vide in c. cum desideres. in fi. de sent. excom. per Bal. in l. qui accusare. j. qui accu.

ADDITIONES.

a ¶Dignitas. Pulchre per Ro. consi. l. & ibi quid q̃n maiores sunt sumptus in litigando, q̃ debitum, & quid cum timetur de insolutia dñi, & quid si donat remunerando benefactorib. pupilli, & vide per eundem consi. xxix. vbi dicit, ꝙ quando tutor donat liquidũ non valet etiã interposito decreto iu. & sic ꝑlato cõceditur de causa remu. p tuas. extra de do. & sic & tu. vt. s. Se vide Io. de Ana. cõsi. lxxix.

b ¶Opi. d. gl. vide tn Fran. Are. in repe. d. l. ex duobus. ff. de duobus reis, vbi reprobat gl. in d. l. contra iuris. & ibi Imo.

c ¶Quæ in frau. cre. adde Ab. Panor. qui sequitur istã doc. Bar. in d. c. j vt si. nõ conte.

d ¶Illa pupillo. De hoc in fortioribus terminis vide per Abba. cõsi. xxij. j. li. inci. diuino præsidio. & vltra concordantias adductas per Alex. hic vide Ang. in l. tuto. & ibi Pau. de Ca. ff. eo. tit. qui legit illã l. cum. §. fi. §. rescriptũ. eo. ti. eundẽ Ang. in l. si nõ conuitij. j. de iniur. Bal. in rub. de treu. & pace. & in l. iurisiu. ff. de iureiur.

Diocletiani & Max. LEX XXIII.

1 *Solui potest filiofamilias ex contractu facto per ipsum super re patris, & idem in procuratore ex contractu per ipsum celebrato super re domini.*
2 *Solui an possit negotiorum gestori ex contractu celebrato cum ipso.*
3 *Solui non potest coniunctæ personæ regulariter, fallit vt in litera.*

1 Ilius paciscendo. † Paternã obligationẽ pacto alius tollere nõ põt. Hãc l. limita vt p Bar. quẽ sequunt alij videlicet, nisi fili' recepisset solutionẽ ex ꝯctu per ipsum celebrato sup re patris, q̃a p talẽ solutionẽ liberabit debitor a patre l. si vnus. in prin. ff. eo. cũ cõcor hic alle. p eũ. Et idẽ dicendũ in ꝓcuratore, q. ꝯtraxit, quia ei solui poterit quãntitas ex illo ꝯtractu[a] debita, quãuis nõ habuit mandatũ ad recipiendũ solutionẽ, sed ad ꝯtrahendũ tñ s̃m Bar. in l. q d si seruus. ff. de sol. quãuis ꝓcurator agere nõ posset ex illo contractu ꝯ debitorẽ, vt sibi solueret, nisi ei de rato caueret, vt probat in l. nõ solũ. §. sed interdũ. ff. de procu. ꝙ est bene notandũ. 2 ¶ † Quid in negotiorũ gestore, an possit ei solui ex ꝯctu celebrato cũ ipso, tex. habes sing. s̃m Bart. ibi, in l. filie. ff. de solu. dic vt ibi, & de mẽ, de qua hic p Bar. vide aliq d p Bal. in rub. C. depo. in. ij. q. & in l. j. in fi. j. qoib. res iudi. nõ nocet. & p Bar. & Ang. in l. fi. per 3 illũ tex. ff. de ver. ob. ¶ † Vltimo habes ex isto notare, ꝙ coniunctæ ꝑsonæ solui nõ põt,[b] vt hic, & l. nõ solũ. ff. so. ma. Quod recipit plures notabiles limitationes quas alias scripsi in d. l. non solum.

ADDITIONES.

a ¶Ex illo contractu sequitur Lud. Ro. consi. cccxxxij. & inquantũ d. Ias. hic dicit, ꝙ estimum patris censetur æstimũ filij, adde ꝙ voluit Alex. in consi. lviij. in. j. vol.
¶Tho. Dip. Vide plene per Ias. in l. sciendũ. in prin ff. qui satis. co. vbi plene videas.

b ¶Solui non potest. Vide tu eundem Alex. in consi. xxxvij. in. ij. vol.

Diocletiani & Max. LEX XXIIII.

1 *Pactum de non petendo factum aliquibus hæredibus tantum non prodest alijs cohæredibus.*
2 *Pactum factum à legatario vni ex cohæredibus de non petendo legatum, non intelligitur factum, nisi respectu partis, qua aduersus eum peti poterat.*

1 I actionem. † Pactũ de nõ petẽdo factũ aliquibus hæredibus tantũ, non ꝓdest alijs cohæredibus h.d. s̃m primam lect. 2 ¶ † Ex qua no. ꝙ pactũ factũ à legatario vni ex cohæredibus de nõ petẽdo legatũ nõ intelligit factũ nisi respectu partis, q̃ aduersus eum peti poterat, licet de parte nulla facta fuerit mẽtio, & facit ad quæstionẽ quotidianã.[a] Duo erãt fratres, quorũ vnus maritat sororẽ, & illa ei fecit pctũ de nõ petẽdo hæreditatẽ paternã, nã nõ prodest hoc pactũ alteri fratri, qui aduersus eũ soror p rata experiri nõ possit. & hoc voluit Bal. hic, q. sentit ꝙ aliud esset, si renuntiaret hæreditati paternæ, q̃a tũc portio sua tanq̃ deficiens accresceret omnibus cohæredibus. i. fratribus, iuxta l. j. j. q̃n nõ pe. par. Pau. de Ca. dicit hic hoc vltimũ esse verũ, si mulier renuntians, nondũ adiuerit hæreditatẽ, secus si adiuerit, & remiserit hæreditatẽ vni ex fratribus, q̃a vr̃ illi donasse totũ. p hoc facit, licet nõ alleget, q̃a postq̃ mulier adiuit portio sua semel acq̃sita nunq̃ p ius accrescẽdi tanq̃ deficiẽs põt cæteris accrescere, q̃a ita se habet rña, ꝙ in portione semel acq̃sita semp cessat ius accrescẽdi, ꝓterq̃ in vsufructu legato l. j. ad fi. & ibi glo. in ver. admitti. ff. de vsufr. ac. & l. aquã. in fi. ff. quẽ ad. ser. amit. & plene Bar. in l. re cõiunctĩ. ff. de leg. ij. Et cũ p̃dicta cõclusione in q. ista cõcordat Io. An. in addi. Spe. in ti de te. §. in primis. in addi. quẽ incipit. Quod p̃cedẽti &c. in fi. & Bal. in l. pactũ. in. viij. q. j. de colla. & Pau. de Cast. in l. plane. in. §. si duobus. de leg. j. ꝙ perpetuo tenemẽti, & ista prima lec. nõ habet ꝯtriũ. Sed s̃m secũdã lec. pactũ factũ hæredi putatiuo cõtẽplatione ipsius, nõ ꝓdest hæredi vero h.d. Cõtra hãc lec. oppo gl. de l. si posth. ad quã gl. vbiq; dãt varias solutiones. Sed Bar. Bal. & Ange. hoc, & vbi rñdẽt, ꝙ ibi loquit in vero hr̃de, cũ quo pactũ fuit factũ, nã licet sibi euincat, postea hr̃ditas p q̃relã, vel ꝯ tabulas acq̃rat sibi ius ex illa cõuentione euincenti, sed hic, in. §. cũ possessor alle. in gl. nõ erat verus hæres ille cũ quo factũ fuit pactũ, & ista solo fuit de mẽte gl. magne. in l. si bis pecuniã. in fi. glo. mag. ff. ad treb. sed s̃m Sal. ista secũda solo est ꝯ tex. in d. l. si post q̃ loquit in vero hr̃de, & ẽt in nõ hærede, sed possessore simplr̃. vñ soluit ipse, ꝙ hoc pactũ fuit factũ affectione, & cõtẽplatione putatiui hæredis iõ nõ ꝓdest vero, vt hic, in ver. affectione. bñ facit gl. in l. antepe. ff. eo. dum allegat istam l. sed in l. si post. non fuit facta cõuentio cõtẽplatione heredis putatiui. & istã solutionẽ ponit ẽt Fran. de Rampo. quã ẽt vr̃ approbare Ful. & Pau. de Ca. hic, & Ful. in d. l. si post. In quantum tñ Ful. & Pau. de Ca. dicunt ꝙ iste tex. & d. l. cum possessor. loquuntur in pacto liberatorio facto putatiuo hæredi debitoris. quo casu s̃m eos videtur fieri pactum cõtemplatione personæ putatiui hæredis tñ, quia nõ sequit volo.

vnum

ADDITIO.

a ¶Ad q. quotidianã. Vide Lud. Ro. consi. xxij. vbi de intellectu huius l. & vide Pau. de Ca. ad ea quæ ipse dicit hic, eius consi. cccxj. & per eundẽ Pau. de Ca. in l. pactũ ꝙ dotali. j. de coll. in l. plane. §. si duobus. ff. de le. j. & in l. j. § idẽ Neratius. ff ad Treb. & per Io. An. in addi. Spe. in ti. de tes. §. in primis. in addi. magna.

uni liberare seu uni donare. ergo nolo donare alteri. Sed l. si post loquitur in pacto obligatorio facto putatiuo heredi creditoris. unde ei ad quem vere pertinet hereditas, pertinere debet obligatio, que contemplatione debiti hereditarii ibi facta fuit. certe in hoc non vide bene dicere, qui dicunt contra tex. in d. §. cum possessor. qui loquitur in omni pacto facto heredi putatiuo, potius causa debitoris quam creditoris, ut ibi, in vers. neque nocere neque prodesse. & ibi aperit gl. j. unde simpliciter teneas ad hanc solutionem Fran. de Rampo. & Sal. in quantum aiunt l. si post. contradicit illi §. cum possessor. ubi non apparet, quod propter affectionem vel contemplationem heredis putatiui factum fuerit, tunc responde secundum Ricar. & Sal. & Barth. de Saly. hic approbantes solutionem gl. in §. cum possessor. quod ibi erat possessor malaefidei. secus in l. si post pro qua differentia facit l. si bonaefidei possessor. & quod ibi gl. fi. ff. de peti. haer. & hoc etiam tenuit Ang. in d. §. cum possessor. Aliam solutionem ad d. l. si post. vide hic per Cy. sed certe illa secunda lec. non videtur conuenire huic literae ut mihi videtur, quia litera loquitur quando ob affectionem heredum remissio facta fuit alijs, & sic non ipsis ad quos habebatur affectio, & sic patet quod ratio dubitandi hic non ponitur ex eo, quod non esset verus heres ille cum quo paciscebatur, ideo prima lect. videtur tenenda. ¶ Tertia lec. est clara, & de indubitabili, sed male conuenit literae, quae nullam facit mentionem de remissione pactus. ¶ Quartam lec. ponit hic Pet. & Cy. quam per te videas.

Diocletiani & Max. LEX XXV.

1 *Pactum inter debitores factum, seu heredes ipsorum, quod alter soluat omnia debita eorum, non nocet creditoribus quo minus possint agere contra quemlibet.*
2 *Subditi non possunt facere legem nec contractum in praeiudicium superioris.*
3 *Cedens an & quando cessione non obstante possit agere contra suos debitores.*

Debitorum. ¶ Pactum inter debitores factum seu heredes debitorum, quod alter soluat omnia debita eorum, seu hereditaria non nocet creditorib. quominus agere possint contra quemlibet pro debito, seu hereditaria portione h. d. cum l. seq. ¶ † Not. arg. ex l. debito. secundum Bal. quod subditi non possunt facere l. nec contractum in praeiudicium superioris sui,[a] dato quod in eorum praeiudicium facere possit. adde quod not. in c. cum tpe. & ibi not. doc. extra de arbi. & in c. cum dilecti. de majo. & obed. inducit etiam hanc l. Bald. ad aliud ut hic per eum in fi. cui adde eundem in l. cum qui. in fi. j. si cert. pet. ¶ † No. ex l. pacto. in fi. quod ubi cessio esset facta ex causa illa non impleta repetuntur iura contra debitores cessionario tradita. & cessione non obstante possunt cedens pristinas actiones suas contra debitores exercere secundum Bal. nam si fecerunt pactum heredes quod unus ipsorum teneretur creditoribus in solidum, & sic contra debitores ageret, & si chirographa eis assignauerunt per quam consignationem fit translatio, & cessio actionum arg. tex. not. in l. j. de dona. & ex hoc dicit Sal. dari singularem limitationem d. l. uj. j. de noua. ubi in tribus casib. ibi positis, cessionariis habs vtile, preter cedenti habenti directam. nam fallit nisi cessio sit facta ob causam quae impleta non fuit. ¶ Ultimo Cy. hic ab extra ponit aliqua de quibus vide per Bald. in auth. defuncto. in ij. colla. j. ad tertul. ubi reprehendit eum. tamen quia fere nullius sunt utilitatis omitto.

ADDITIO.

a ¶ Fra. Cur. Superioris sui. Vide tu eundem Alex. in cons. xciiij. ver. nec etiam ubi ciuitas non potest sibi assumere rectorem perpetuum in praeiudicium superioris, & vide Pau. de Cas. cons. cclxx. ubi an Ciuitas Principi seu Imperatori subiecta possit superiore inconsulto in nonnos magistratus creare, & in j. parte consi. nonorum.
¶ Th. D. An autem subditi possint expellere dños, & deponere, vide Bal. in cons. ccccluij. in iiij. vol. inci. super primo puncto. & vide Bald. in l. ex hoc iure in versi. ex hoc quaeritur ff. de iu. & iur. quod subditi non possunt expellere dominum esse intolerabilem, & tyrannum & si de facto expellunt, dominus non amittit dignitatem suam per l. moneor. C. de ser. expor. ex hoc sequitur, quod non est licitum subdito interficere dominum, secundum Ang. de Anchora, in trac. de pot. ecc. in. iiij. q. liiij. arg. iij. ver. omnia autem ista. & vide Arch. in c. cum nobis. in prin. de praescri. & in c. postulasti. in prin. de rescrip.

Diocletiani & Max. LEX XVII.

1 *Pactum coharens contractui stricti iuris informat actionem, quae oritur ex illo contractu, ut ex ea sic informata agi possit ad id quod in pactum deuenit.*
2 *Pactum nudum appositum iuxta contractum, etiam stricti iuris informat actionem quae oritur ex illo contractu.*
3 *Pactum non refert, an praecedat, vel sequatur dummodo pactum sequens incontinenti opponatur.*
4 *Libellus sic concludens. Quare peto pro me sententiam ferri, procedit.*
5 *Stipulatio incerta est nulla.*
6 *Pactum potest habere etiam vim confessionis.*
7 *Ex, est dictio denotans causam proximam & immediatam proprie, remotam.*
8 *Stipulatio poenalis quando committatur.*
9 *Poena in stipulatione promissa, an & quando peti possit.*
10 *Vincula duo, sunt uno fortiora.*
11 *Pactum an informet actionem, quae oritur ex mutuo, vel numeratione.*
12 *Pactum an saltem vestiatur cohaerentia stipulationis, & producat actionem.*
13 *Pactum an vestiatur rei interuentu, sicut in contractibus innominatis.*
14 *Pactum vestitur rei interuentu, quando ille qui incidit in poenam adimpleuit pro parte sua.*
15 *Pactum pendente conditione non informat, nec vestitur cohaerentia contractus.*
16 *Acceptilatio liberat aduersarium, cui per pactum nudum promissum fuit.*

Petens. Legitur trib. modis. ¶ In gl. in fi. secundum veram lect. hic intendit. Pactum † cohaerens contractui stricti iuris informat actionem, quae oritur ex illo contractu, ut ex ea sic informata agi possit ad id quod in pacto deuenit. h. d. ¶ In tex. ibi, petens. sub quod in pacto deuenit. ¶ In tex. ibi, secuta. id est, interposita. ut sic comprehendat utrumque casum, quod sequitur in verbo, antecessit, & in verbo, post, secundum Bal. & Sal. vel verbum secuta, dic quod stat hic proprie intelligendo, quod praecessit pactum de dando librum, & illummet pactum fuit illico vallatum stipulatione l. Titia. §. fi. ff. de verb. ob. & sic tex. hic, & i ver. secuta. loquitur de stipulatione secuta causa seruandi placiti pacti continentis illud idem quod stipulatio sequens, quae dicitur apposita esse gratia illius pacti seruandi, & fuit etiam factum aliud pactum continens quid diuersum, & de isto pacto loquitur tex. hic in verbo, pactum, & ista expositio hic fuit de mente Bar. in iij. lec. Vel dic quod tex. hic appellat secutam propter praefationes quae per saepe praecedunt, antequam ipsa stipulatio sit firmata a partib', & quaelibet expositio stare potest. tu secunda magis placet. ¶ In tex. ibi, antecessit. s. stipu. ¶ In text. ibi, post. s. stipu. ¶ † No. quod pactum nudum appositum iuxta contractum, etiam stricti iuris informat actionem, quae oritur ex illo contractu, ut sic illa actio detur etiam ad id quod deuenerit in pacto, & idem dicas in pacto vestito exemplo in stipu. apposita iuxta contractum venditionis, vel aliud informabitur actio ex vendito ex illis fi. & sic actio ex vendito, quae est bonaefidei, detur etiam ad illud quod fuit deductum in stipulatione, ut est tex. no. dignus in l. pen. dic. secundum primam lec. gl. quam ibi approbant Bar. & alij. ff. de act. emp. quod est magnae utilitatis propter priuilegia quae habet actio bonaefidei. ideo teneme[n]. habet tamen regula hic posita plures notabiles fallentias, quas dedi vobis in l. in bonaefidei. §. eo. ubi expediui plura quam attingunt materiam huius l. ideo hic omitto. ¶ † No. non referre, an pactum praecedat, vel sequatur, dummodo pactum sequens incontinenti opponatur, ut hic. & l. iij. j. de edi. edi. & l. iurisgentium. §. quinimo. ff. eo. ¶ † Ultimo not. quod procedit haec conclusio generalis in libello. s. Quare peto pro me sententiam ferri, & hoc sequitur Bal. & Sal. hic, & istum tex. etiam ad hoc alle. Bal. in l. edita. in repe. Paduana. & de eden. & similiter sufficit illa generalis conclusio videlicet. Quare peto mihi iustitiam ministrari,[a] ut in c. fi. de offi. ordi. & in c. ij. de or. cog. & huiusmodi conclusio libelli est multum utilis ad plura, ut ibi per doct. & Spe. in ti. de libel. concep. §. iam nunc videndum. vers. sed cum ex his. & per Iac. de Bela. in disputatione, quam ponit post l. fi. j. de requi. reis. & per Bal. in l. edita. in repe. Paduana. & in Perusina. & in repe. l. ancerta. in. xv. q. j. de interdic. & in l. fi. ff. de iusti. & iur. & per Ang. in l. fi. j. de ann. exce. & in l. j. in prin. ff. de eden. & in l. iam §. circa. in lec. moderna. de dis. excep. per Ant. in c. ij. de lib. obla. & in c. examinata. de iud. & per l. in l. sicut nulla. & l. seq. j. de re iud. & in c. si cautio, de fide instru. & similiter sufficit quod concludatur. Quare peto declarari mihi competere actionem. nam haec generalis conclusio idem operatur, ac si petijsset condemnari ad contenta in libello, ut probatur in l. si finita. §. eleganter. in vers. actionem. & ibi hoc expressius no. Bar. ff. de dam. in fect. ¶ Expeditus de textualibus venio ad gl. super quibus parum scribam, quia video materiam indigentem declaratione, potius quam scriptura, ideo expediam pro maxima parte in voce, quia scriptura nimis prolixa necessaria non esset. ¶ In gl. j. in prin. haec prima lec. reprehenditur per gl. & omnes hic, & bene praeterquam per Guil. de Suza. & per Ful. verum quia nil egregij dicunt, ideo non recito, & transeo cum communi opi. ¶ In ea. ibi, si ageret ex pacto, subaudi. huius contractus hoc innuit litera in verb. statim. nam tunc refert an pactum apponatur incontinenti, an ex interuallo quando tractatur, an ex pacto oriatur actio, vel non d. l. in bonaefidei. & d. §. quinimmo. & ex hac gl. no. dum alle. l. institutio, quod actio oritur ex declarato, non ex declarante. quod intellige verum, quando declarans non est habilis ad producendum actionem, ut patet in d. l. institutio. Nam codicilli non sunt habiles ad producendum actionem heredi pro hereditate directo consequenda l. ij. cum vul. j. de codicil. secus si declarans sit habilis, quia non est absurdum, quod oriatur actio, tam ex declarato, & confirmato, quam ex declarante, & confirmante. unde videmus, quod si per stipulationem confirmatur contractus proxime praecedens oritur actio ex contractu praecedente, & ex stipulatione l. duo societatem. ff. pro soc. & l. pen. dic. ff. de ac. emp. & hoc sic firmat Bal & Sal. adde quod idem voluit Bar. in l. singularia. ff. si cer. pet. ubi facit mentionem

ADDITIO.

a ¶ Fra. de Cur. Iustitiam ministrari. De hac clausula vide late Alex. cons. cxxj. in. j. vol. per Lud. Rodin. sing. fo. xv. per Pau. de Ca. consi. clxv. & de clausula omni meliori modo, per Fran. de Are. consi. ciij. & vide Ange. Are. in §. j. instit. de act. Bald. in l. certi. j. de interd. & de hac clausula, peto iustitiam ministrari, vide etiam per eundem Alex. cons. lxj. & in cons. clxxxia. in. ij. vol. & in consi. vj. in iij. vol. Fran. Are. in cons. xvij. & ibi etiam de clausula, omni meliori modo, & vide etiam Alex. in cons. xcvj. in. v. vol. & in cons. ex. veritas quib. eo. vol. & ibi, an operetur circa repugnantia, & multa de clausula, omni meliori modo, & quid in ultimis voluntatibus per eundem Alex. in cons. clxxxvj.

mentionẽ de hac gl.tñ non rñdet ad eam. Sed responde ſm Saly. hic, quod iſta gl.debet intelligi de pacto appoſito ex interuallo vt prędixit gl.nã tunc pactũ non eſt habiles ad producendũ actionẽ d.§.quinimmo. ſed tu melius ſalua gl.intelligẽdo eam in pacto incontinẽti appoſito, & ſic habili de ſui natura ad producendum actionẽ, qa pactũ iſtud veniebat ad implendã pręcedentẽ ſtipulationẽ.iõ ex eo non orit̃ actio ſicut non oritur ex numeratione pecuniæ, quæ mutuo datur, qñ numeratio tendit ad implendum cõtractũ ſtipulationis l.ſi ita.§.ſi.cum l.ſeq.ff.de noua.ita hanc gl.declarauit ſubtiliter Bart.in l.lecta.ff.ſi cer.pe.ſed i d.l.duo. ſtipulatio ſequens nõ tendit ad implendũ cõtractum ſocietatis, qui iam de ſe erat impletus, perfect' & clarus, & qñ agatur ex cõfirmato, vel cõfirmante, vide late p Bal.in l.ex placito.j.de rer.permu. bene faciunt no.p Bart.in l.more.ff.de iuriſ.om.iudi.

5 ¶ † In ea.ibi, alij &c. hanc ſecundã lecturam vr̃ tacite reprobare gl.tranſeundo ad tertiam lectu.quam approbat, & rõnes per quas reprobatur prima lectu.oſtendunt ſimiliter hanc lecturã non procedere. quod plenius examina.vt hic per Cy.Ray.Iac.But.& Bar.Ang.& Saly. qui reprehendunt iſtam ſecundã lectu. Sed Bal.conatur hic ſuſtinere eam vno caſu, ſcilicet qñ ſtipulatio fuiſſet omnino nulla, vt ſi pręceſſit ſtipulatio, in qua pmiſi tibi decem; nõ exprimendo aureos, vel equos, vel quid aliud. nam tunc pp incertitudinem redditur nulla l.ita ſtipulatus.in princi.ff.de verb.obl.vnde ſi poſtea fit pactum incontinẽti, quod intelligat̃ de decem libris imperialiũ valebit ſm hanc lecturam. ſed ſi fieret pactum ex interuallo, tũc ſecus, qa tale pactum non poterit prodeſſe ſtipulatori ad aliquid, & ſic nec etiam ad replicationem, qa tunc demum pactũ prodeſt ad replicationẽ, qñ actio eſt orta actori, aliàs non l.iuriſgentium. §.quinimmo.in verbo, vt puta.& ibi gl.ff.eo.& nota gl.in d.l.lecta. in verbo, pactum, facit l.ſub prætextu.la prima.j.titu.j.vt hęc latius per Bart. ſed adhuc poteſt defendi cõmunis opin.ex his q̃ no.hic Fulg.& Paul.de Ca.qa tale pactum.de quo hic in.iij.lect.ex interuallo appoſitum habebit hoc caſu vim confeſſionis pro actore.

6 † Nam pactũ poteſt etiã habere vim cõfeſſionis l.tale.§.q prouocauit.ff.eo.& ſic p hanc pbationẽ reſultantẽ ex iſta qualitate confeſſionis iuuari poterit intẽtio actoria agẽtis ad decẽ libras Imperialium, & hoc verũ qñ pactũ reſpicit pterita, vt in exẽplo.ſ.poſito p Bal.nam tũc trahit ad vim cõfeſſionis d.§.q puocauit.ſed vbi reſpiceret futura, licet tunc nõ habeat vim cõfeſſionis, tñ illo caſu non negat Bal.cõem opi.procedere, vt hic per eum. ¶ In ea.ibi, tertia.iij.&c.hæc lec.approbat̃ p Bar.& citramontanos cõiter. nec ad iſtũ intellectũ obſtat h̃ tex.q vr̃ loq de ſtipulatione, q̃ fuit appoſita cã placiti ſeruãdi, & tñ pctũ fuit factum ſuper vno, & ſtipulatio ſup alio, qa expone literã prout dixi ſuper tex.in verſi.ſequitur. & nõ ob.vel dic eo ipſo, q ſtipulatio eſt appoſita iuxta pactũ, dr̃ appoſita cã pacti ſeruãdi, qa dat ei robur vt agi poſſit ad deducta in pacto ad q aliàs agi nõ potuiſſet d.l.in bonæfidei. ita rñdet Ricar. Bar.de Saly.h̃, & idẽ dixit h̃ Fran. Tig. Et ad veritatẽ huius gl.in.iij. lec.vide q dixi in d.l.bonæfidei.vbi de hac gl.feci mentionẽ. Iſtam tertiã lect.reprehẽdebãt Ia.de Rau.Pet.& Cy.nã à pari procedũt pactũ informare veterẽ actionẽ ex cõtractu iuxta quẽ apponitur, & pactũ producere ac.vt probat̃ in d.§.quinimmo. circa princi.& tex.hic innuit informari veterem actionem & oriri actionẽ ex pacto.vt hic, in verbo, ſtatim. & dixi.ſ.quæ actio naſcenda ex pacto appellat̃ præſc.verb.l.ij.j.de pac.inter emp.& vend.Sed præſc.verbis non habet locũ, niſi in duobus caſibus. Primus eſt, vbi reſultat contractus innominatus l.naturalis.§.j.de præſcri.verbis. Sed hic habita relatione pacti ad cõtractum, non reſultat cõtractus innominatus, qa ſtipulatio eſt pro vno, & pactum eſt p eodem. Secũdus caſus eſt vbi deficit nomen contractus, & ſic vbi nulla alia cõpeteret actio l.ij.& l.quoties.j.de præſcript.verb.q hic non eſt, tamen cõmuniter tenetur lectura glo. Non obſtat dictum argumẽtum, qa etiam ſi non reſultat cõtractus innominatus habita relatione pacti ad cõtractum, nihilominus ex pacto oritur actio pſcr. ver.d.l.in bonæfidei. & ibi fuit dictum poſt Bar. ¶ Quarta fuit lec. Iac.de Ra.Pet.& Cy.q hic per ſtipulationẽ promiſiſti permutare codicẽ tuum cũ meo, & ego per pactum incontinenti appoſitũ promiſi pro te ire Romam. nam habita relatione pacti ad ɔ̃tractum reſultat ɔ̃tractus innominatus. ſed tũc obſtat, qa pactũ nõ informat actionẽ ex ɔ̃tractu, nec veſtit cohærẽtia ɔ̃tractus, qñ pactũ eſt ɔ̃ ſtipulãtẽ, qa ſequeret̃ q ſtipulatio q̃ fuit facta ad fauorẽ ſtipulantis redũdaret in eius odiũ ɔ̃ l.q fauore.ff.de legi. no. expreſſe glo.hic, in.j. q.& p ɔ̃ñs, ſi pactum informat actionẽ ex ɔ̃tractu, nõ poſſet hic agi ex ſtipulationẽ ad id q deuenit in pacto, cuius ɔ̃triũ hic dr̃ in text. ſed poſſet agi tñ actione præſc.verb. ad id q deuenit in pacto qñ impleuiſſet p parte ſua agẽs d.l.ex placito. & d.l.naturalis.§.j.attẽto q habita dicta relatione reſultat ɔ̃tractus innominatus, ppter hoc Iac.de Ra.Pet.& Cy.exponunt tex.hic, in verb.ex ſtipulatione, i.

7 p ſtipulationẽ ageret pſcr.ver. † Sed hoc eſt violare text. quia dictio [a], ex, denotat cãm proximam, & immediatã proprie nõ remotam l.eo.§.pe.in fi.ff.de pecu.& l.nõ dubium.ſ.de legi.& iõ Ricar. & Bar.de Sal.& Fulg.hic, non immerito improbant dictam lectu. Sed ſi poneret̃ q ſtipulatio de permutãdo fuiſſet facta reciproce ab vtroq; ɔ̃hente, q̃ q̃libet ſtipulatus fuiſſet, tũc bñ pactũ poſſet veſtire cohærentia ɔ̃tractus & vetus actio ex cõtractu informari à pacto, qa ceſſaret rõ.ſ.alle.attento q ſtipul.vna eſſet ẽt interpoſita p illum, p quo fuit factũ pactũ.& hoc caſu poſſet defendi hæc quarta lectu.quã Bar.Ray.& Ang.vr̃ ẽt ſequi, nam intellige figurãdo

8 caſum, vt proxime dixi, & ita vr̃ ipſi figurare. ¶ † Alia eſt lec.Sal. q hæc ſtipulatio incepit a præcedẽte cõdõne, puta ſi ſtichum non dedero, pmitto p ſtipulationem.x.nomine pœnæ, & ſtatim poſt ſtipulationẽ pmitto eundem ſtichum pacto nudo. nam litera hic vult q ſtipulatio pœnalis cõmittat̃, tunc quãprimum promiſſor interpellatus, vt ſtichum daret, nec dedit, ex quo datur limitatio ad d.l.ita ſtipulatus.quæ dicit, q vbi ſtipulatio incepit a præcedẽti cõdõne nõ committitur ſtipulatio pœnalis; niſi cum certũ fuerit ſtichum dari non poſſe, nam fallit niſi incontinẽti poſt ſtipulationem fuerit promiſſum p pactũ illud q deductũ erat in cõditione ſtipulationis pœnalis, qa perinde erit, ac ſi ſtipulatio incepiſſet a præcedẽti pmiſſione. Tu dic, q per hoc nõ limitat̃ l.ita ſtipulatus. qa ibi loquit̃ qñ ois cõuentio fuit facta p ſtipulationem, nõ p pactum nudũ. Quando enim cõuentio de re principali fuit facta p pactum, pœna fuit pmiſſa p ſtipulationem, put in caſu prædicto habet tunc locũ l.ſi pacto.ſ.eo. vñ videndũ eſſet, an ſm l.limitaret̃

9 d.l.ſi pacto.q dicam nunc in ſequenti lec. ¶ † Fuit ergo.vj.lec.An. q promiſiſti pacto nudo dare ſtichũ.& ſi ſtichũ non dares, promiſiſti p ſtipulationẽ pœnã, nã cõmittit̃ pœna; cũ fuerit lis cõteſtata de facto ſup pacto nudo, vel ſup ſtipulatione pœnali l.nuda.j.de ɔ̃hẽ.& cõmi.ſtip.& d.l.ſi pacto, ſm gl.q̃ eſt magis cõis vel cõmitteret̃ p ſolã interpellationẽ, ſm opi.quã tenet Bar.i d.l.ita ſtipulat'. & ſic ponit̃ hoc idẽ caſus, qui ponit̃ in d.l.ſi pacto. Tamẽ hic addit̃ ſingularis limitatio ad illã l.qa illa l.pcedit qñ pactũ apponit̃ iuxta ſtipulationẽ.ſecus ſi ex interuallo, vt hic, q eſt ſingu.ſm Ange. & idẽ ẽt hic Sal. Sed nõ puto verũ, qa eſt ɔ̃ d.l.ſi pacto.& l.nuda.q̃ indiſtincte loquunt̃. Itẽ qa dato q ille.ll.intelligerentur in pacto incontinẽti appoſito, tñ illud pactũ ibi appoſitum remaneret nudũ, ſicut qñ eſſet appoſitũ ex interuallo, qa acceſſorium nõ veſtit principale, vt ibi, & no.hic i gl.ergo vtrobiq; eſt eadem ratio Ful. dictam lec.hic impugnat, quia d.l.ſi pacto. loquitur indiſtincte.

10 ¶ † Vltima eſt lec.eiuſdẽ Ang.q hic ſtipulatio cõtinebat idẽ q pactũ, tñ pctũ habuit ſe ad ſtipulationẽ p modũ cauſæ.exẽplũ, promittis mihi p ſtipul.x.qa eadẽ pmiſiſti mihi pacto nudo & dubiũ faciebat, qa ſtiplõni ſine cã obſtat exceptio l.ij.§.circa.de do.exce. & pactũ nudũ non vr̃ eſſe efficax cã.tñ ɔ̃trarium hic decidit̃, ſi pactũ apponat̃ iuxta ſtipulationẽ.ſec' ſi ex interuallo, & eſt rõ decidẽdi ſm eũ qa duo vincula fortiora ſunt, q̃ vnũ, vt in auc.de cõſang.& veteri.fra.§.j.& iſtud eſt notabile ſm eũ, & ſubtile. dicit tñ ſe non ponere hoc p cõſtãti. Sed hæc lec.nõ vr̃ vera, vt ẽt voluit Ful. hic, qa nõ ſolũ ſi incontinẽti.ſed ẽt ſi ex interuallo ſequeret̃ ſtipulatio deberet eſſe efficax ſtipulatio, qñ ẽt ſi fieret ſecũda pactio ſuper eo, ſup quo pceſſit primũ pactũ pduceret act.de cõſtituta. vt inſt. de ac.§.de cõſtituta.ſtricta l.j.§.debitũ.in ver.vel nã.ff.de cõſti.pec.

11 & dixi i l.legẽ.ſ.eo.tenẽda eſt ergo.iij.lec. ¶ † In ea.ibi, ſed q d &c. Quærit̃ ergo ſm gl.ſi ſine vſuris mutuaui tibi.x.q̃ per ſtipulationẽ pmittis mihi reſtituere, & ego p pactũ incontinẽti pmitto pro te ire Romam, an iſtud pactũ informet act.quæ orit̃ ex mutuo, ſeu numeratione, qa nõ orit̃ pp ſtipulationẽ q̃ occultat ɔ̃tractũ mutui l. ſi ita.§.ſi.cũ l.ſeq.ff.de noua. Gl.rñdet q nõ, qa ɔ̃tractus ſtipulationis eſt p ſtipulãte.& ibi pducit ac.pactũ vero eſt ɔ̃ eum. ergo iniquũ eſſet q actio ſua daret̃ ɔ̃ ſeipſum ad ɔ̃tẽta in pacto. Itẽ pbat̃ p regulã d.l.q fauore.& l.in l.alias in l.ſi in lege.in princi.ff.loca.prout

12 dixi i.iij.lec.p hoc facit ẽt q proxime ſubdam. ¶ † Iuxta hoc quærit̃, an pactũ ſaltẽ veſtiat̃ cohærẽtia ſtiplõnis, & producat actionẽ iux.l.in bonæfidei.& gl.in §.quinimmo.in ver.in bonæfidei.tenuit q nõ, & illã ſequit̃ ibi Bar.Bal.Sal.Ful.& Pau.de Ca.p rationem d.l. q fauore. Cõfirmo qa ad hoc vt pctũ veſtiat̃ cohærẽtia ɔ̃tractus vel informet actionẽ, oportet q pctũ det legẽ ɔ̃tractui, & ſit pars ipſi' cõtractus d.§.quinimo.ibi ea.n.pacta &c.& l.fundi partẽ.ibi, ſi mõ & iõ.ff.de ɔ̃hẽ.emp.& q ɔ̃cernat cãm ɔ̃ct' & pẽdeat ab ipſo ɔ̃tractu aliàs diceret̃ nudũ, & ſine cã, vt plene dixi poſt Bal.in d.l.in bonæfidei. ſed hic iſtud pactũ, q ego vadã p eo Romã nõ dat legẽ cõtractui ſtiplõnis, nec eſt pars ei', ſeu nõ pẽdet ab ea. Quia tu pmiſiſti mihi

ADDITIO.

a ¶ Fran.de Cur. Quia dictio, ex. Adde tu, & de natura huius dictionis ex, vide per eundem Alex.in conſ.lj.ver.iij.pro hoc.& in conſi.lxj.in.j.vol.

mihi per stipulationẽ reddere, & nõ vt irẽ pro te Romã. sed q̃a ea tibi mutuaueri, & sic pactũ est oĩno separatum à cã stipulationis. Tamẽ in ꝯnum fortiter facit l. ex morte in fi. j. de pac. cõuẽ. & l. ij. in §. accedit. j. de rei vxo. act. vbi si ꝓmisi tibi. x. ꝑ stipulationẽ ex cã dotis ꝓ Berta pacto apposito q̃ sol. ma. illa mihi reddas, pactũ vestiaẽ, & tñ pactũ erat ꝓ vno, & stiplo ꝓ alio. Propter h̃ Cy. & Ray. hic, & Pau. de Ca. in d. §. quinimmo. reprehẽdũt ꝑcedentẽ opi. sed Bal. & Pau. de Cal. h̃ tenẽtes primã opi. rñdent ad ista iura q̃ fallit vbi pactũ interponiẽ sup eo super quo interposita esset stipulatio & circa id q̃ cohærebat naturæ ipsius contractus. Nam ibi pactũ apponiẽ sup testi. dotis promisse ꝑ stipulationẽ de cuius nã dotis erat q̃ restitueret sol. ma. Cy. aũt & Ray. allegantes dicta iura pro sua opi. intelligebant illa iura in vestimẽto rei interuẽtu, & nõ cohęrẽtia ꝯctus, sm̃ q̃ tensit Bar. hic referẽdo opi. Cy. & vltramõ. sed nõ placet q̃a tex. in d. §. ex morte. nõ debet intelligi in vestimento cohærẽtia ꝯctus q̃ vestimentũ sortiẽ effectũ incontinẽti, vt in d. §. quinimmo. Nam si intelligereẽ ibi de vestimẽto rei interuentu. i. q̃ pactũ vestiret, tunc qñ promissor dotẽ postea numerabit, sequeretur q̃ ibi præferẽda esset mulier ex tacita stipulatione de qua in d. §. accedit q̃a tacita stipulatio validior esset q̃ pactum q̃ interim esset nudũ. Et ita subtiliter in alio arti. declarat Bal. hic illã l. Ange. etiã hic alia rõne tenebat ꝯ cõem opi. q̃a dicit ipse q̃ in q. hic formata ꝑ gl. dato q̃ stipulatio nõ esset in fauorẽ illius in cuius fauorem factũ fuit pactum, tamen ꝯctus mutui erat in eius fauorẽ ergo cohærentia ꝯctus mutui vestiẽ pactum. sed ad hoc rñdet Ful. hic, q̃a sequereẽ q̃ pactum appositũ in traditione pecuniæ, q̃ dabatur mutuo, vestireẽ ꝯ ipsum tradentẽ. q̃ non est dicendũ. Quia pactũ non vestitur ꝯ tradentem sed vestitur qñ est appositũ in fauorem tradẽtis, vt probaẽ. j. l. proxi. sm̃ vnum intellectũ, & ibi Bar. & no. gl. in d. l. ex placito. in. j. gl. & dicam circa hoc. j. l. pxi. Confirmo q̃a vt dixi pactũ nõ vestitur cohærentia ꝯctus qñ nõ dat legẽ contractui. Sed hic si mutuo tibi. x. & per pactum promitto pro te ire Romam, pactum hic non dat legem ꝯctui nec est pars eius, quia non ideo ꝓmitto ꝓ te ire Romam vt tu gratis recipias mutuum.

13 ¶ † Quæritur ẽt circa hoc, an pactũ vestiaẽ rei interuentu, sicut in cõtractib. innominatis Bar. Bal. Sal. Ful. & Pau. de Ca. tenent q̃ nõ q̃a licet tu promissor restituas mihi pecuniam, vt promisisti nõ vestitur pactũ, q̃a non restituis. j. ꝑ pactum. sed ideo q̃a à me recepisti. nec iõ feci tibi pactum. de eundo Romã vt restitueres, q̃a oĩno restituere tenebaris, & sic non resultat, do facias, vel facio vt des. nisi tu recipiens promittas mihi vsuras ad quas nõ tenebaris nisi eas sollẽniter ꝓmittas l. iij. j. de vsu. Nam tũc si ꝑ pactum promitto pro te ire Romam resultat contractus innominatus facio. i. vado Romã, vt des vsuras. ideo te adimplẽte pro parte tua vestiẽ pactũ rei interuentu, si potes agere ꝯ me vt vadã Romam d. l. ex placito. & d. l. naturalis. §. j. Ita intelligiẽ gl. hic. Et sm̃ prædicta intellige no. per Bar. in l. 4. in ver. quæro vnde oriatur &c. ff. de don. cuius verba debent intelligi sm̃ no. plenius ꝑ ipsum hic sm̃ Imo. ibi. Et ad prędicta ẽt vide quę no. Bar. in d. l. lecta. & in l. fi. ff. de cõdi. ob causam & an sit verũ, q̃ vbi ex relatione pacti ad cõtractũ nominatũ resultet do vt facias, vel facio vt des &c. dicaẽ resultare cõtractus innominatus. Cy. Bar. & magis cõiter omnes hic semꝑ affirmãt q̃ sic, sed Bal. hic in repetitione per plures rõnes tenuit ꝯtrariũ, ad quas responde vt hic per Sal. & in d. l. in bonefidei. & vera videẽ conclusio, q̃ si illud pactum dedit causam cõtractui nominato, tunc cõis opi. sit vera. nã tunc habet locũ cõditio ob causam sicut in cõtractibus innominatis, vt est casus singularis sm̃ cõmunẽ intellectũ in l. cum te. j. de pact. inter emp. & ven. alias in l. de rescin. vend. & ibi no. & vide no. per eundẽ in l. ij. j. de cõdi. ob cau. ¶ In ea. ibi. l. nuda, nam si pactũ non fuisset vestitũ cõmissa fuisset stipulatio pœnalis ꝑ interpellationẽ, iuxt. l. traiectitiæ. §. de illo. cũ si. ff. de act. & obli. Sed in d. l. nuda. dr̃ q̃ requiriẽ li. cõte. ergo pactũ nõ fuit vestitũ, vt ibi, & l. si pacto. & ibi dixi. s. eo. Et huic gl. adde aliã i d. §. quinimo. in ver. in bonefidei. quã sequiẽ ibi Bar. & Ang. hic, & istud est sine dubio in pacto nõ reciproco vt si ꝓmitto tibi ꝑ pactũ dare stichũ, & stichũ nõ dedero, ꝓmitto pœnã ꝑ stiplõnẽ. ita loquiẽ d. l. nuda. Sed vbi pactũ nudũ esset reciprocũ, vt in pcõ de ꝑmutãdo librũ meũ cũ tuo, vt loquiẽ h̃ gl. est magis dubiũ, tñ cõclude q̃ pactũ nõ vestiẽ cohærẽtia ꝯctus, q̃a nõ est æquũ ꝑ accessoriũ vestiri principale l. ex pupillari. ff. de vulg. & pup. & l. q̃ ꝑ man⁹. ff. de iure codi. & ꝑ d. l. si pcõ. q̃ indistincte loquiẽ. Sed si q̃riẽ, an vestiaẽ rei interuẽ-

14 tu, dic q̃ si ille, q̃ incidit in pœnã. † adimpleuit ꝑ parte sua, nõ est dubiũ q̃ vestiẽ d. l. si ex placito. Si aũt ille q̃ incidit in pœnã adimpleuit ꝑ pte, scilicet soluẽdo pœnã, dic idẽ si solutio pœnæ ascẽdat ad valorẽ libri, quẽ ꝑmutare ꝓmisit q̃a succedit pœna loco libri l. prædia cũ simil. ff. de act. empt. faciũt q̃ dixi in l. cũ proponas. ſa. ij. s. e. & ita se hẽt magis cõis opi. quã sequor, licet Bar. & Ricar. de Sal. in d. l. si pacto. teneãt ꝯtrariũ leuissimis rõnib. quib. facilime respõderi põt, & ꝑ ꝑ ꝓlixitatẽ & vtilitatẽ omitto. Ful. & Paul. de Ca. h̃, & Pau. de Ca. in d. §. quinimmo. tenẽt ꝯ cõem opi. q̃a pœna succedit loco principalis oblĩonis d. l. pdia. & oblõ pncipalis dabiẽ ad interesse meũ d. l. nãlis. §. j. Sed interesse meũ nõ est i tñ, q̃ti valet libertus, sed est tñ, q̃ti valeret mihi plus liber tuus, q̃ meus. dic q̃ ꝑ h̃ nõ debuerũt tenere ꝯ cõem opi. q̃a cõis opi. loquiẽ qñ pœna ascẽderet ad valorẽ libri, nec ob. ẽt arg. q̃ faciebat Bal. h̃, vide licet q̃ nõ sit tractãdũ, an ꝑ solõnẽ pœnæ vestiaẽ pcm̃ ita q̃ soluẽs pœnã agere possit ad librũ, eo q̃a tu nõ incidis in pœnã nisi ego tibi prius obseruauerim conuẽta d. l. q̃ro. §. inter locatorẽ. cũ si. ff. loca. Ergo requiriẽ q̃ ego prius tradiderim tibi librũ ꝓ parte mea, & ꝑ cõsequens nõ erit tractandũ, an possis agere ad librũ. cum illũ habeas, quia rñdeo q̃ ego nõ tradidi tibi librũ, sed obtuli, tñ dixisti nolle accipere nec dare vellem tuũ. vnde quia per te stetit, incidis in pœnã legis l. in executionẽ §. si. de ver. ob In ea. ibi, respon. nõ,

15 dic vt hic ꝑ Bar. cum quo cõcordãt alij. ¶ † In ea. ibi. l. si in ven. dic q̃ si vendo tibi librũ pro decẽ, sub cõditione, si nauis ex asia venerit, pacto nudo apposito statim q̃ vadas pro me Romã, pactũ pẽdente cõditione nõ informat, nec vestiẽ cohęrentia ꝯctus. q̃a si cõtractus conditionalis interim nõ est efficax ad ꝓducendũ actionẽ de se. l. cedere. de verb. sig. nõ põt facere q̃ pactũ sit efficax, q̃a contractus nõ põt plus tribuere pacto, q̃ habeat ipse ꝯctus in se. l. traditio. ff. de acq. re. do. Sed si ꝯditio casualis euenit, q̃a trahiẽ retro ad tempus ꝯctus l. potior. & l. qui balneũ. ff. q̃ pot. in pig. ha. vestiẽ pactũ, & etiã informat, ex quo fingiẽ retro ꝯctũ à principio purificatũ fuisse, & in hoc cõcordant oẽs h̃ & in l. lecta. vbi Bar. plenius locutus est. Sed si cõdictio deficiat, an saltẽ vestiatur pactũ rei interuentu. Bar. hic, & d. l. lecta. tenuit q̃ sic, ꝑ d. l. si in venditione, & intelligit q̃ incõtinenti nõ expectato euentu cõdictionis, & absq; eo q̃ tradã tibi rem venditã, videor adimpleuisse pro parte mea per solã venditionẽ, quia dicor constituisse tibi spẽ illius cõdictionalis vẽditionis, vt vadas ꝓ me Romã. ideo statim agere possum, vt vadas iuxta l. ex placito, q̃a resultat ꝯctus innominatus vendo, vt vadas, & sic facio, vt facias, & ita intelligit ipse l. si in venditione. Saly. hic, in. iiij. q. negat q̃ per solã cõdictionẽ dicaẽ impleuisse, q̃a imo requiriẽ traditio pro implemento d. §. offerri. & idem fuit de mente Cy. in d. l. in bonefidei. in. iiij. q. & Ang. & Ful. hic & Ang. in d. §. quinimmo. in fi. nec cõtrariũ dr̃ in d. l. si in venditione nam ibi dicitur tm̃ pactũ valere. hoc ẽt fuit de mente Bal. hic, & Sal. in d. l. in bonefidei. Dum dicũt, q̃ in ca. in l. si in venditione. per illã venditionẽ & pactũ, non resultabat ꝯctus innominatus, & sic volunt q̃ illa cõdictio tibi nõ habeat vim implendi ad vestiendũ pactum rei interuentu, vt vult Bar. q̃ in hoc nõ vr̃ bene loquutus, & sic requiritur implemẽtũ traditionis, vt vestiaẽ pactũ rei interuentu, & sm̃ Saly. hic. Pactũ de quo fit mentio in d. l. si venditione improprie nõ vestiẽ, sed demõstrat venditionẽ sub duplici lege & cõditione factã, & pactũ in casu superuenientis interitus, primę conditioni derogare. Nam per ꝯtrariũ sensum a venditione receditur in totũ, & in parte l. iurisgen. §. adeo. & l. ab emptione. ff. eo. & sic sm̃ eũ oportet expectare, an cõditio venditionis eueniat, si res pereat. & hũc dicit esse verũ intellectũ illius legis. Bal. ẽt hic similiter vr̃ intelligere illã l. q̃ ꝓpter pactum nõ debet attendi, an cõditio venditionis eueniat, vel deficiat, si res pereat. & idem vult Pau. de Ca. in d. §. quinimmo. sed Fulg. hic intelligit q̃ in l. si in venditione. debet expectari cõditio. & si conditio euenit, debet agi ad preciũ, etiã si res perierit. si aũt conditio deficiat, agi nõ possit, siue res perierit, siue non, quia diciẽ tñ q̃ pactũ valet, & illud pactũ nõ tendebat ad remouendũ cõdõnẽ positã. & idẽ Pau. de Ca. hic, q̃ dicit, q̃ ibi agiẽ ex pacto, si cõdõ euenit, licet Bar. hic sm̃ eũ sentiat ꝯtrariũ, & istud vr̃ verius, q̃a pactũ ibi operaẽ solũ q̃ periculũ interitus pẽdẽte cõditione spectat ad emptorẽ, vbi alias spectasset ad vẽditorẽ l. necessario. §. sed si pendẽte versi. plane eo. ti. & ideo pactũ debet interpretari ꝯ creditorẽ, si velit dicere q̃ ꝑ pactũ sit remissa cõdõ. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. cũ si. de verb. obl. Ang. hic in d. §. quinimo. i fi. facit quãdã distinctionẽ quã nõ recito, q̃a est ꝯ rõnẽ, quã feci. s. alle. l. traditio. & ẽt vult q̃ pactũ vestiaẽ cohęrẽtia ꝯctus, qñ nõ est pars ꝯctus, cuius ꝯtrariũ dixi. s. & plenius in l. in bonefidei.

16 post Bal. & Ang. pro se nihil alle. ¶ † In ea. in fi. dic vt hic ꝑ Sal. qui vr̃ simplr̃ tenere gl. ẽt pacto apposito circa ꝯctũ correlatiuũ, quia ille cui ꝑ pactũ nudũ ꝓmissum fuit, liberat aduersariũ ꝑ acceptilationẽ, & rñdet ad iura alle. ꝑ Bar. doceas q̃ loquunẽ i casu alio. s. an liberato vno ex ꝯtrahẽtibus intelligaẽ liberatus alius. Sed nos quęrimus vtrũ liberatus ab eo, q̃ est deductũ in ꝯctu, videaẽ liberatus ab eo q̃ est deductũ in pacto, & dicendũ est q̃ nõ l. pars. ff. de except. & idẽ tenet hic Odof. & Iac. Bu. Ricar. & Sal. & Ang. hic, & Pet. & Cy. in d. l. in bonefidei. in. xij. q. licet Ang. in d. §. quinimmo. sequaẽ aliam opi. quã tenuit Bar. ibi, & hic, sed verior est pręcedẽs opinio, & magis cõmunis in gl. dic vt dixi in l. in bonefidei. s. eo.

Diocletiani & Max. LEX XXVIII.

1 *Pactum nudum rei interuentu non veſtitur contra ipſum implementum, ſed veſtitur verbis.*
2 *Pactum an veſtiatur veſtimento cohærentiæ traditionis, ſi tempore traditionis appoſitum fuit contra tradentem.*
3 *Pactum factum ſuper legatis ad pias cauſas, an valeat inconſulto prætore.*
4 *Teſtamentum factum per inhabilem, an valeat in relictis ad pias cauſas.*
5 *Teſtamentum imperfectum ratione imperfectionis voluntatis, an valeat ſaltem ad pias cauſas, & inter liberos.*
6 *Præſtatio à ſciente facta firmat obligationem ipſo iure validam.*
7 *Titulus efficax præſumi præceſſiſſe, vbi præceſſit diuturna ſolutio, ſeu ꝓſtatio.*
8 *Obligatus ad decem, an ſi longo tempore ſoluit quinque tantum, an ſit alijs quinque liberatus.*
9 *Titulus quomodo probetur.*

SI certis. †Præſtatio diuturna nõ eſt efficax ad cõfirmãdũ pactũ nudũ, ſeu obligationẽ inualidã.h.d.vel ſic.Pactũ nudũ rei interuentu nõ veſtitur ↄ ipſum implentẽ, ſed veſtiẽ verbis.i.ſi ſit ſtipſone vallatũ h.d ¶†No.ꝙ dixi in prima parte ſecũdi ſu mmanj, cui adde gl.in l.ex placito.in gl.j.j.de rer.ꝑmu.quæ ad hoc allegat iſtũ tex.& ita colligũr Cy.Bar.& cõiter alij, ꝙ intelligo verũ eſſe in ↄ̃ctibus innominatis, vt ẽt dicit hic Bar.in quibus proprie hñt locũ veſtimẽta rei interuentu, vt ꝑ gl.magiſtra, in l iuriſgẽ.§.quinimmo.ff.co.Sed an veſtimẽto cohærẽtia traditionis veſtiaẽ pactũ, ſi tpe traditionis appoſitũ fuerit ↄ tradẽtẽ.Bar.& Ang.h,& Ang.in l.j.de eui.tenuit ꝙ nõ, dicẽs ſe ita tenuiſſe in l.in bonefidei.§.eo vbi hoc non poſuit, ſed puto ꝙ voluit allegare no.ꝑ ſeipſum hic ĩ princ.iſtud ẽt tenuit Ful.§.l.proxi.ꝑ hãc l.& idẽ retuli in vl.lec.Idẽ vĩ tenuiſſe Barto.& Ange.in l.in traditionibus.ff.eo.& Cy.in l.ſi tibi j.loc.dũ volunt, ꝙ pactũ iuxta traditionẽ appoſitũ nõ veſtiaẽ, niſi qñ habita relatiõe traditionis ad pactũ reſultat ↄ̃ct' innominatus, vt trado tibi librũ cũ pacto, vt vadas ꝑ me Romã.ergo ſecus vbi pactũ eſſet ↄ tradẽtẽ, vt trado tibi librũ,& ꝓmitto pacto nudo ire ꝑ te Romã. ↄ̃num puto verius, ꝙ tenuit gl.in d.l.ij.j.de euic.& Bar.in l.ariſto.§.labeo.in fi.ff.de do.vbi cõcludiẽ ꝙ ſi trado tibi rẽ ex cã donationis, & nudo pacto ꝓmitto de euictione, & ſic pactũ eſt ↄ tradẽtẽ pactũ veſtiẽ.ita fuit de mẽte Iac.Bu.in l.legẽ.§.eo.hñ facit d.l.in traditionib. quæ indiſtincte loquiẽ. fortificant ex his q̃ dixi ĩ d.l.legẽ.& illa adde h̃ dictis.Et ibi reprehẽdi op.Bart.in d.l.in traditionib.Non ob. ꝙ no.gl.i d l.ex placito.& ꝙ not.doc.hic, qa ibi traditio fiebat poſt pactũ ex interuallo ad acquirendam actionẽ implenti.vnde traditio q̃ fit ad acquirẽdũ ipſi implẽti nõ debet inducere ↄ̃riũ effectũ d.l.ſi mancipia.cũ ſi.ff.de fun.inſtr.Imol.de h̃ paſſu dubitauit in d.§.labeo.Et ſimpliciter dicit, ꝙ vĩ, ꝙ pactum veſtiaẽ ſolum qñ eſt in fauorẽ tradentis.allegat d.l.cũ res.j.de dona.tene ꝙ dixi in gl.ibi,l.creditor.iũcta l.ij.eod.ni.¶†In ea.ibi, duplici fauore &c.h̃ cõiter teneẽ ꝑ doc.& ꝑ gl.& doct.in l.lucius.§.teſtator.ff.de le.ij.& in l.ꝙ de bonis.§.j.ff.ad l.Fal.& in l.non dubiũ.j de teſt.& hoc idẽ putat Bar.hic,& in l.cũ de in rem ver.ff.de vſu.procedere ẽt in legato dotis,& in legato ad refectionẽ vie, & in alijs ſimiliter fauorabilibus vt hic ꝑ eũ. & idẽ tenet Bal.qui dicit in caſib.iſtis locũ habere offi.iud.vt hic ꝑ eũ, cũ quo trãſit Sal.& Pau.de Caſ.& cũ Bar.tranſit ẽt Ang.& Ful.hic.& idẽ tenet Bar.in diſputatione ſua incip.Quædã mulier,& Ant.de Bu.in repe c.peruenit,de cẽſi.& Imo.in l.ſi verũ §.de viro.ff.ſol.mat.& Ful.in d.l.cũ de in rem.& Mat.de Matheſil.in ſuo trac.extẽſionũ. Et ſubdit Ang.hic in repe.ꝙ idẽ erit in legato facto pro redemptione captiuorũ,vel pijs locis, cum hæc tanq̃ pia diſpoſitio ſit fauorabilis allegat l.ſi q̃s ꝓ redẽptione.j.de do.Et l.ſi q̃s ad declarandũ.§.de epi.& cle.Pietatis.n.cã mouit legiſlatorẽ, in d.l.j.j.de fideicom.ad ita ſtatuendum. Ex quo dicit Ang.ſe nouiſſime inferre, ꝙ illa lex nõ haberet locũ[a] in legato alimẽtorũ relicto diuiti qa tũc ceſſat rõ Pietatis, vt not.gl.in d.l.illud.in verb.aliã cãm.§.de ſac.ſan.ecc.& declarat egregie Bar.in repe.l.j.in.ij.q.ſecundæ partis principalis eo.n.Non ob.l.cũ hi.§.nihil.ff.de tranſac.vbi non põt tranſigi inconſulto prætore ſuꝑ legato alimentorum relicto pauperi, vel ẽt diuiti, qa reſpõdet Ange.ꝙ illud eſt ex extẽſione iuriſconſulti, vt in caſu illo, quæ non reperiẽ in caſu iſto.

¶†Secũdo limitat notabiliter Ang.in d.l.j.non habere locum qñ teſtamentũ erat inutile, qa teſtator nõ erat habilis ad teſtandum, qa tunc lex reſiſtit teſtandi potẽtie, & ſic ex eo teſtamẽto nõ oriẽ naturalis, nec ciuilis oblo l.nõ dubium.§.de legi.l.cũ lex.cũ ibi no.per Bar.ff.de fideiuſ.Quam limitationẽ intelligo verã qñ teſtator erat inhabilis ex defectu ſurgẽte a iure naturali, ſeu gentium.ſecus ſi a iure ciuili tñ, qa tunc bene oriẽ naturalis, cum naturalis ſit inuenta de iure naturali,ſeu gentium l.cũ amplius.in fi.de reg.iur.Et hoc verificatur ex no.ꝑ Bart.in repe.l.j.i.j.q.prin.q̃ expedit ꝑ quæſtiones.§.de ſacr.ſan.eccle.vbi cõcludit ꝙ relicta ad pias cãs debeãẽ licet teſtator eſſet inhabilis ex defectu ſurgente a iure ciuili tũ,& ibi ẽt ponit, qui ſint iſti defectus. ¶†Tertio limitat ẽt hic Ang.in d.l.j.non habere locũ vbi teſtamentũ eſſet inutile ꝑ imperfectionẽ voluntatis, & qa volũtas imperfecta non eſt voluntas l.ſi mihi cui.& ibi no.ff.de teſt.& iõ debet intelligi illa l.j.de imperfectione rõne ſolẽnitatis deficiẽns à quo caſu oriẽ naturalis oblo vt no.gl.in l.ſi poſt diuiſionem.cũ ſi.§.de iu.& fac.igno.Dic ꝙ iſtud pẽdet ab illo articulo.ſ.an teſtamentũ imperfectũ rõne imperfectionis voluntatis valeat ad pias cãs, vel inter liberos. de quo vide per Bar.in l.in teſtamẽto.ff.de fideicom.lib.ꝑ illum text.& in l.fideicommiſſã.§.j.de leg.iij.& in d.l.ſi is.& not.in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſt.& per Bal.in l.j.§.de ſac.ſan.eccl.& in l.ſi iure.j.de teſt.mil.& in l.eam q̃.j.de fideicom.& in l.ſi.j.famil.ercisc.& in auc.ꝙ ſine.j.de teſta.& per Old.in cõſ.cxix.& per Io.An.in add.Spec.in ti.de inſtr.edi.§.compendioſa.verſi.q̃d ſi prius.ad fi.Pet.de Anc.& Imo.in c.ij.de teſt.& qa doc.ſunt ↄtrarij, ſatis placet diſtinctio & cõcordia Imol.in d.l.ſi is cui. & ſm illã intellige limitationem Ang.qa in caſibus in quibus valet ad pias cauſas, vel inter liberos ſequiẽ ꝙ talis volũtas dr̃ eſſe volũtas.Ex his ẽt infero ꝙ prima limitatio Ange.§.relata non vĩ procedere, nam ſi.d.l.j.de fideicom.ſolum intelligereẽ in legato alimentorũ relicto pauperi attento ꝙ relictũ alimentorũ factum pauperi diciẽ eſſe ad pias cauſas, vt eſt optimus text.in l.qui meſſa.poſt prin.in ver.pietatis intuitu.de ali.& cib.leg.& no.Bar.in l.alio.eo.ti.& tale relictum in caſu d.l.j.neceſſe eſſet probari fuiſſe factũ ſaltem per duos teſtes, vt ibi, in ver.probauerit & ſi ex tali volũtate facta coram duobus teſtibus oriretur naturalis obligatio, ſequereẽ ꝙ illa l.j.de vento nobis ſeruiret, quia in relictis ad pias cauſas non requiriẽ ſolẽnitas teſtamẽtorũ, ſed ſatis eſt ꝙ fiat coram duobus teſtibus ſm magis cõmunẽ opin.vt in c.relatum.el.j.de teſtib.Etiã de iure ciuili. vt in l.j.in ver.liber ſit ſtylus.§.de ſac.ſan.ecc.& ibi late probat hoc Bar.in repe in vlti.parte principali.Quinimmo dato q̃d hoc non eſſet inuentum de iure ciuili, ſed tantũ de iure canonico, vt ſentit gl.& nonnulli in d.l.j.de ſac.ſan.eccl.tamen dicta limitatio Ang.procedere nõ poteſt, quia negari non poteſt, quod cauſa alimentorum etiã in diuite non ſit priuilegiata d.§.nihil. Nec obſtat quod illud ſit propter extenſionẽ quã facit ibi iuriſcõſultus, quia dico quod illam etiã facit in d.l.j.j.de fideicom.indiſtincte loquendo.& in l.ſi cui annum.ff. de ann.leg.ſimile videmus in dote quæ ſiue relinquatur pauperi, ſiue diuiti, indiſtincte eſt priuilegiata, ſicut libertates,& aliæ piæ cauſæ c.fi.de re iu.& dicam.j.Reperio ꝙ Io.in d.l.cũ de in rem ver.ſimpliciter ponit dictas tres limitationes, & eas approbat,[b] licet nullã faciat mentionẽ de Ang.Itẽ aduerte, quia licet cõmuniter extendatur d.l.j.ad legata dotis, & refectionis viæ tamen ſm Sal.hic non videtur verum, quia ea quæ ſunt cõtra ius cõmune non debent extendi l.ius ſingulare.& l.ꝙ vero.ff.de legi.& præſertim cũ nõ ſit eadem rõ in dote.Quia legatum alimẽtorũ dr̃ pium. item ſuꝑ eo non põt tranſigi prætore inconſulto d.l.cũ his.ꝙ non reperitur in dote. item qa dotem poterit mulier repetere actione de dote ab hæredibus viri ſi legatum non eſt ſolẽne. q̃ rõ ceſſat in legato alimentorũ, & eadem rõne dicit idẽ in legato ad refectionẽ vie, nã ẽt ſi legatũ nõ valet, oẽs ibi prædia poſſidentes poterũt cogi ad refectionẽ vie, iuxta l.ad inſtructiones.§.de ſac.ſan.eccl.quæ rõ ceſſat in legato alimentorũ. Teneo opi.Bart.q̃ eſt cõis, vt dixi.§.Nec ob.allegata ↄ̃rium. primo qa dici põt ꝙ cã dotis ſit cã pia[c] l.mulier.§.j.ff.de cõdi.inſti.& d.c.fi.& no.Bar.in l.ſi ego.in prin.ꝑ illum tex.ff.de iure do.& Bal.in repe.l.j.§.de ſac.ſan.ecc.& in l.ſicut.de actio.& oblig.& in l.mandatum.j.mã.Et æquiparatur cauſæ alimentorum. vt colligitur ex no.per gl.in l.obſes.j.de prædi.mino.& not.Bart.in l.fin.ff.de his qui.vt indi.cum ſim.& probant iura hic alle.per Bart.Præterea etiam qñ cauſa alimentorum nõ eſſet pia, vt qa relinquuntur diuiti habet locum d.l.j.vt dixi.§.& non ob.quod mulier per actionem de dote poſſet eam cõſequi qa Bart.non loquitur in marito legante ſed loquitur in alio legante aliquod annuũ pro dote, iuxta d.l.j.Mariti autem non legant dotes annuas. Non ob.ꝙ dicit Saly.per d.l.ad inſtructiones, qa etiam ſi alimenta relinquuntur diuiti poteſt aliunde ſe alere, & tamen

ADDITIONES.

a ¶Non haberet locum in ruſtico l.cum de in rem verſ.Spe.in tit.de reſti.ſpol.ver.nunc dicamus.& ver porro.

b ¶Approbat.D.Ant.de Ale.hic dicit ꝙ opi.Ang.poteſt ſuſtineri, quia tẽpore illarũ legum nondũ inſtitutũ erat, ꝙ legata ad pias cauſas valerent cum duob.teſtib.ſed per iura noua, ſuper quibus ſe fundant doc.in l.j.§.de ſac.ſan.eccl.

c ¶Quod cauſa dotis ſit pia.voluit ſed conſ.cxxxi Pet.de Anc.tamen cõſ.xx.dicit ꝙ cauſa dotis iam conſtituta ſit pia, nõ cum agitur, vt dos cõſtituatur, quia tunc debet agi coram ſeculari,& ibi dicit ꝙ nõ inuenit tex.nec dictum doc.qui dicat, ꝙ cum agitur ad conſtitutionem dotis debeat coram eccleſiaſtico iudice agi.

a & tñ habet locũ d.l.j.vt iam dictum est.[a] ergo &c.subdo quod gl. no.in d.l.aduersus.j.de vsu.per illum tex.& ibi expressius Bal.dicit q̃ sicut d.l.j.j.de fideicom.ibi illud trienniũ operetur in casu fauorabili ad inducendũ obligationem, & etiã in casu odioso operatur liberalitas, tex.& exemplũ habes in d.l.aduersus.vbi operatur illa triennalis præstatio aliã notabilem præsumptionẽ quã habes b in casu illius sing.l.fi.in l.quicunq;.j.de apo.pub.li.x.[b] & no.gl.ĩ l.ij. c in gl.magna.j.de iure emp.¶ † In ea.ibi.l.cũ fidem.vide veram solutionem ad illã l.p Bart.hic cũ quo transeunt alij, licet ipse aliter loquatur in d.l.cum de in rẽ vers.& dicit Ang.hic in repe.q̃ ex illa l. cũ fidem.colligitur pulchra cõclusio q̃ sola p̃stario à sciente facta firmat oblĩonem ipso iure validam, quæ tamẽ prius elidi poterat per exceptionem. addo text.in auct.sed cum testator.j.ad l.fal.

7 ¶ † In gl.fi.ibi, cũ de in rẽ verso licet cõiter teneatur solutio q̃ no. in d.l.cum de in rem vers.tamẽ Ang.hic in repe.& in repe.l.sciendũ.ff.de verb.ob.reprehẽdit cõem intellectũ ad illã l.qui est, q̃ ibi c per diuturnã p̃stationẽ præsumatur præcessisse efficacẽ titulum[c] qui per agentẽ allegatur, nam dicit hoc Ang.esse cõtra tex.in d.l.cũ de in rem vers.in ver.imperator. vbi nõ fit mẽtio de diuturna p̃statione, sed de vna seu simplici præstatione tñ, & tñ ex illa obligatur in futurũ, & sic s̃m eum nullibi probatur cõis opin.vnde s̃m eum illa l. in prin.intelligitur q̃ ibi cõstabat vere de illa obligatione contracta cum filio, sed p illam p̃stationem vsurarũ longo t pe factã à patre probatur qualitas obligationis allegata p actorem qui agebat cõtra hæredes patris de in rem vers.in solidum, non autẽ de peculio, & istud nõ est mirum, q a præsumitur facilius qualitas q̃ substantia a l. leg.l.sciendũ.de verb.obli.& l.si filius.j.de pe.hær.& q̃ no.in l.talis scriptura.de leg.j.& ad hoc dicit illã l.cum de in rem vers.esse singularẽ. Subdit q̃ ver' intellectus dicti ver.imperator.est q̃ ibi vna præsta no inducit necessitatẽ, q a illa p̃statio cõtinebat distinctã cõfessionẽ debiti dotis annexã solutioni. soluta.n.fuit ibi pars dotis aut vsuræ pro dote, vnde soluens cõfitebatur debitum dotis ad q̃ cõtrahendum sufficiebat nudus cõsensus seu nudũ pactum l.ad exactionẽ.C.de do.promi.Dicit tñ q̃ in iudicãdo nõ recederet à cõi opi.& præfatũ intellectum ad d.l.in versi.imperator, ponit etiam Ful.in d.l.cum de in rem verso.& cũ illa transit, licet de Ang.mentionẽ nõ faciat. Tamẽ etiam dicit q̃ in iudicando non recederet a cõi intellectu q̃ est q̃ ẽt ibi interuenerit diuturna præstatio.sed intellectũ istorum non puto verum, primo, q a datu q̃ in ver.imperator.fuerit solutũ aliquid ex cã dotis ad cui' obligationẽ sufficiebat nudũ pactũ, tñ illa solutio nõ habet vim cõfessionis, sed p̃sumptionis, q̃ cãm illã p p quã soluerit verã esse crediderit, & ita dicũt Bald.& Sal.hic.Et probo vltra dicta per eos in d.l.cũ de in rẽ vers. in prin.Nam oportet intelligere q̃ ibi pater soluit vsuras expressa causa.s.p pecunia data filio.& versa ĩ rem patris. aliàs enim si soluisset simpliciter illa præstatio ẽt diuturna nõ obligaret in posterũ ad soluendũ ex causa allegatæ obligationis, q a præstatio vel alius actus nõ probat nisi quaten' ex eo de necessitate infertur l.ad probationem.C.loca.l.neq; natales.C.de probatio l.penult.cum ibi no.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.in c.in præsentia.de pbatio.& ita præcise firmat Bar.in d.l.cũ de in rem verso.& Sal.hic, & Ant. de Bu.in repe.d.c.peruenit.[d]& nõ obst.q̃ in illa l.in prin.in solutione fuerit adiecta cã, tñ requiritur p̃statio diuturna.ergo eodẽ modo in ver.imperator.expressio cãe non debet sufficere sine p̃statione diuturna.non obstat q̃ illa p̃statio saltẽ habet vim nudi cõsensus, q̃ sufficit ad obligandũ in dote d.l.ad exactionẽ. q a illud est cõtra istã l.Nam si ista p̃statio haberet hic vim nudi cõsensus & pacti redderet efficacẽ obligationẽ præcedẽtis pacti.q a pactũ geminatum producit actionẽ, vt dixi.s.l.pxi.in vlt.lec.est ergo necesse intelligere dictũ ver.imperator. put cõiter intelligitur.s.q̃ vbi interuenit præstatio diuturna p quã ibi probatur nõ dico qualitas, imo substantia obligationis.ad idẽ q̃ p diuturnam p̃stationẽ inducatur pbatio obligationis alle.tex.in l.iiij.in prin.& ibi p Bar.& gl.j.de agri.& cẽsi. lib.x.Ant.de Bu.in repe.d.c.peruenit.dicit q̃ Ang.de perusio dicebat nõ reperiri l.cautũ. q̃ p diuturnam præstationẽ probetur substantia obligationis, sed imo dicit Ant.de Bu.hoc pbari in d.ver.imperator.s̃m verum intellectũ. Imo.etiã in l.j.§.fin.de aqua.plu.arcen. dicit q̃ cõtra Ange.vr̃ tex.in l.q̃ in aliena.in princ.in ver.sed si non adierit.ff.de acq.hær.vbi ex diuturna patiẽtia filij patiẽtis patrem possidere hæreditatẽ filio delatã, præsumitur filiũ solẽniter adiuisse, & sic ibi præsumitur substantia actionis nõ solum qualitas. Itẽ dicit Imo.q̃ intellectus Ang.ad d.l.cũ de in rem verso.in princi.non pcedit, q a intellectus illius l.est q̃ non erat ibi quæstio de illa qualitate, an esset in rem patris versum.sed solũ, an vsuræ fuissent promissæ p stipulationẽ, iux.l.iij.j.de vsu.& patet ex his q̃ not.gl.in d.l. cũ de in rem verso.in prin.nec põt dici s̃m eũ q̃ ibi ad vsuras agebatur de in rem verso.q a dici nõ põt q̃ illud q̃ soluitur patri dicatur versum in rẽ patris, sed id q̃ dixi.s.stringit, vt mihi vr̃. Plures tamen tiæ dari possent ad l.cũ de in rem verso.cum materia. sed q a vltra duas lectiones occuparẽt, omitto, & me remitto ad no.ibi p doc. & per Cy.& Bald.in l.ij.post glo j.de do.promissio.& per And.de Barulo, & p Bar.in d.l.iiij.& aliquid p Bar.in l.cũ qui in prin.de annu.leg.& p Bar.in d.disputatione.quædã mulier.& per Bal.hic & in l.solent.§.fi.post glo.ff.de offi procon.& in l.solennib.j.de rei vend.& p Spec.in tit.de cã possess.§.iij.ver.si forma p Bal.in c.j.§.si vero vasallus.in titu.q d sit inuestitura. & per gl.& doc.late in d c. peruenit.& ibi maxime p do.Ant.in repet.& aliquid p Bal.in l.j.in 8 ver.ex prædictis infertur.j.de fideicom.† Et an ecõtra si debebã tibi annua.x.& p longum tempus solui tñ quinq; annua, an inducatur liberatio in alijs quinq;.dic vt p Bar.in l.si prius. in prin.ff.de aqua plu.arc.p Cy.in l.cũ notissimi.§.in his.& q̃ ibi gl.de p̃scr.xxx.ann. & p gl.& do.in c.auditis.de p̃scr.& habetur in c.cum olim.de censi. & p Io.An.in regula prius semper.in mercu.p Spec.in tit.de p̃scr. §.j.ver.q d si cum deberem. bñ facit d.l.aduersus.& l.qui semisses. 9 in prin.& vbi gl.ff.de vsu.† non omitto tñ q̃ ardua est disputatio, an dispositio l.cum de in rẽ ver.volentis q̃ p præstationẽ diuturnã inducatur probatio tituli allegari, habeat locum in patiẽte vt si per decem annos transiui p fundum tuum ad fundũ meũ te sciente, & patiẽte, & allego q̃ seruitus vie in illo fundo fuit à te mihi cõstituta p stipulationẽ, vel venditionẽ, aut aliũ titulũ allego, & probo vsum meũ & patientiã tuã per.x.annos.an sufficiat, & ponitur exẽplũ in seruitute habente vsum discontinuũ, q a in habẽte cõtinuũ est indubitatũ q̃ per.x.annos absq; allegatione vel pbatione alicuius tituli acquiro cũ bona fide seruitutẽ l.si q̃s diuturno.ff.si ser. vend.Dic ergo q̃ Iac.de Are.Pet.& Cy.Iac.But.Bal.& Ang hic in repe.Bal.& Ang.in d.l.qui in aliena. in prin.& in l.seruitutes prædiorũ rusticorũ.ff.de ser.& Bal.in d.l.cũ de in rem vers.in lec.ant. qua tenent q̃ non, q a l.cũ de in rẽ ver.loquitur de præstatione diuturna p quã magis declaratur cõsensus p̃stantis q̃ per solã sciẽtiã, & patientiã, cum in dubio sciens & patiens non videatur cõsentire ad damnũ rei suæ, vt l.qui vas.§.vetare, & l.fi.aliás pe.ff.de furt.& per aliquas alias rõnes quas p te vide, vt hic p eos.Contrariũ tenuerunt gl.in d.l.cũ de in rem ver.& ibi Bart.& Bal.in lec.ord.& gl.in d.l.seruitutes.& ibi Bar.& glo.Bart.in d.l.j.§.fi.de aqua.plu.arc.& Bar.in d.disputatione, quædã mulier. & Bar.in cõs.quæritur vtrũ in iudicio p plures rõnes quas in d.l.locis vide p eum. idem tenuit Imo in c.si diligenti.de p̃scri.& Dy.in.§.sed neq;.insti.de act.& in l.j.§.deniq;.de aqua plu.arc.Et pro ista opi.q̃ habeat locũ vbi non tractatur de magno p̃iudicio amissionis dñij, sed alterius iuris præiudicialis probatur in l.j.cũ ibi no.j.de pa.po.Et ibi Bal.põderat istũ tex.in l.j.§.fin.de aqua plu arc.in ver.vt in re imposito, inducendo prout ibi gl.in verbo, diu.& præsertim q a intelligere illũ text.tñ in seruitute habente cãm continuã, esset nimis restringere illã l.& violare tex.Ad idẽ tex.in d.l.qui in aliena.in prin.in ver.sed si non adierit.vbi fili' si patiatur patrẽ diu possidere hæreditatẽ ipsi filio delatã p̃sumitur adiuisse, ex qua aditione affertur filio preiudiciũ nõ tñ magnũ. Amittit n.totã spẽ quã habebat.s.q̃ si effect' fuisset sui iuris anteq̃ adiuisset acquisiuisset sibi hæreditatẽ pleno iure, & nõ patri.Et sic est præiudiciũ in spe.& p cõns non est graue p̃iudicium attento q̃ ẽt eandẽ hæreditatẽ sperat ad se reuerti succedendo patri l.scripto.cũ si.ff.vñ lib.& ita inducit illũ tex.Bart.in d. disputatione. Istam opin.tenuit Ant.de But.in repet.d.c.peruenit post gl.ibi.¶ Et adducit aliquas rõnes q̃ tollerentur respondendo ad d.l.cũ de in rẽ ver.q̃ est fundamentũ suum attento q̃ illa l.loquitur tñ in præstante. Istam opi.tenet hic Ray.& dicit q̃ r̃nsio data ad l.cum de in rẽ ver.nõ est bona.¶ Quia in incorporalib.puta in seruitutib.idem operatur patientia q̃ operatur tradĩ, & præstatio in reb.corporalib.l.quotiens. de seru.l.iij.§.dare.ff.de vsufr.istã opi. ẽt sequitur Ful.& Flo.in d.l.cum de in rem versi.& sentit Bald.in l.j. in.vij.q.j.qui admit.& Imo.in d.l.j.de aqua plu.ar.Pau.de Ca.recitat opi.Cy.& postea Bar.& nihil approbat Sal.hic, & Raph.Cu.in d.l.q̃ in aliena.& ibi Rom.tenet istã opi.secũdã qñ apparet q̃ ille vsus fuisset tanq̃ ex cã seruitutis sibi debitæ, aduersario hoc sciẽte & patiẽte.aliàs non pcederet si simpliciter de vsu probaret.& ita cõcordant opi.¶ Dicit tñ Ro.esse cogitandum. Ista concordia est satis

ADDITIONES.

a ¶Dictum est. Facit q̃ dicit d.Ias.hic q̃ fauore publico lex quantumcunq; pœnalis extendatur.q̃ etiam firmat Lud.Ro.consi.cxxxviij.& cccxxxvj.

b ¶Fran.Cur. De apo.pu.li.x.Adde tu & vide Bal.in c.literæ. ad fi.extra de dila. qui dixit l.illam auream. & vide Ang.in auc.de non alie.in.§.scire autem l.fi.vbi extendit tex.d.l quicũq; ad simplicem colonum & vide limitationẽ d.l.quicunq; per Bal in l.ij.j.de do.promis.

c ¶Titulum. Vide eundem Alex.cõsi.cxiij.& ibi an talis præsumptio sit iu.& de iure, per cal.consi.j.de lib.ob.l.nd.Rom.consi.cviij.per Spe.in tit.de resti.spo.§.j.vbi tenet q̃ l.cum de in rem vers.nõ habet locum in rustico, de quo etiam per Barb. cons.si.suo.lvij.&.viij.Pau.de Ca.consi.cxcij.

ſatis tolerabilis, & ꝑ ea facit rō quã allegaui.ſ.dũ allegaui l.ad ꝓbationē.& q̃ no.Bar.in d.l.cũ de in rem ver.Imo.in d.l.qui in aliena.dicit ꝙ in puncto iuris verior eſt opi.prima ꝑ ea q̃ ibi no.Bal.& Ang.ſed ſecũda opi.ſeruaret̃ in practica maxime ꝑꝑ authoritatē dictarũ gloſarum. cõſului[a] pro ſecunda opi. quã puto veriorē per prædicta, non tamen improbo concordiam ſupradictam.

ADDITIO.

a ¶Conſului. Vide conſ. cviij. ij.lib.eundem Alex.in conſ.l.in iij.vol.& in conſ.ij. in.iiij.vol.& vide per Ioan.And.in addi. Spe.in tit.de cauſa poſ.& propr.§.j.per Pau.in conſ. iij.ia.ij.prope.& Fran.Are.in conſ.lxx.& ad materiam huius l.vide etiam eundem Alex.in conſ.cxiij.ir.j.volu.& de.q.hic vltimo loco tacta, v.de etiam aliquid per eundem Alex.in conſ.lxix.in.v.vol.

Iuſtiniani. LEX XXIX.

1 *Renuntiare poteſt quis priuilegio fori, & omni iuri ſuo.*
2 *Exceptio quæ non poteſt opponi corã delegato, non poteſt opponi corã arbitro.*
3 *Exceptionem non admittendam, ſi iudex admittit, facit litem ſuam.*
4 *Inſtantia ſi pronunciatur perempta, cum non ſit, iudex facit litem ſuam, & tenetur parti ad intereſſe, nec per hoc perimit ius partis.*
5 *Iudex ex negligentia quæ abſorbet ius partis, tenetur ad totum intereſſe.*
6 *Clauſula, voluit ipſe debitor poſſe conueniri Bononiæ, & vbiq; locorum, quid operatur.*
7 *Reſpondere de debito promittens, idem eſt ꝙ ſoluere promittere.*
8 *Renunciare fauori ſuo per pactum, an quis poſſit.*
9 *Renunciare fauori ſuo quis poteſt, quando fuit certioratus de præiudicio ſuo, aliàs ſecus, niſi in renunciando iuraſſet, quia tunc non requiritur certioratio.*
10 *Sta.ꝙ cauſæ inter coniunctos debeant compromitti, habet locum etiam in emergentibus.*

1 SI quis. † Poteſt qs renuntiare priuilegio fori & ēt omni fauori ſuo h.d.¶No.ꝙ ille qui fatet̃ ſe nõ vſurum priuilegio vr̃ facere pactũ de nõ vtẽdo priuilegio. ꝙ intellige qñ ſit a pſente præſenti l.tale pactũ.in prin.in ver.ea.ff.eo.declarat Bart.in l.j.& ibi fuit dcis.ſ.eo ꝑ Bal.in l.ſi qs in 2 cõſcribẽdo.in prin.ſ.de epi.& cler.¶ † Secũdo no.ꝙ exceptio quæ a non põt opponi corã delegato, non põt opponi ēt corã arbitro[a]. Ex quo collige ſm Sal.ꝙ eo tpe quo exceptio põt opponi coram delegato põt corã arbitro,& nõ alio tpe. facit l.j.cum ſi.ff.de arbi. 3 ¶ † Tertio not.ꝙ iudex vel arbiter admittens exceptionē non ad- b mittendã facit litem ſuã[b].Quid aũt in arbitratore, an ſi male pronunciet faciet litē ſuã, dic vt per Bar.in l.ſi.per illum tex.ff.ſi menſ. ſal.mo.di.& in l.j.j.de diſcuſ.lib.x.& plenius ꝑ eum in l.ſi.ff.de va. & extraor.cog.& ꝑ Bal.li cum quo trãſit Sal.& ꝑ Imol.in l.diuus. de re iud.vbi trãſit cũ ꝯcluſione Bar.in d.l.ſi.de va.& extraor. cog. 4 nã limita ex no.ꝑ Bal.¶ † Vltimo no.ſm Bar.ꝙ qñ iudex abſoluit ab inſtantia ꝯ ius.licet ꝑ hoc actio eñ partis nõ perimat̃, tñ facit litem ſuã vt hic. In verbo neglexerit nihil aliud fuit niſi qa abſoluit partes ab inſtantia iudicij propter priuilegium fori cui renunciatũ fuit.& ſic indebite abſoluit,& ſubdit Bar.ꝙ talis iudex tenebit̃ parti ad totale intereſſe ac ſi ꝯtra cã in cã principali iniuſte ꝓnuntiaſſet, qa ille qui impedit proceſſum cãæ tenet̃ ad totale intereſſe l.pe.§.meũ.& ibi glo.ff.ne qs eum qui in ius vo.eſt vi exi.& in l.ij.§.ſi.& in l.iam ſi.§.ſi.& in hac cũ ſeq.& l.cũ quærebatur.ff. iud.ſol. Sed Bal.hic credit cõtrariũ eſſe verius. & cũ eo ſimpliciter tranſeũt Sal.Ful.& Pau.de Cã.qa iudex tenet̃ hoc caſu inquantũ bono viro æquũ vr̃ d.l.fin.de va.& extraor.cog.vnde videri nõ debet bono viro ꝙ in plus teneatur q̃ ab eo fuerit leſus litigator niſi dolo fecerit, qa tũc tenebitur in totũ ſicut eximẽs d.§.i eti. & hoc vltimo caſu procedit opi.Bart.ar.l.ſi filiꝰ.in prin.cũ gl.ff.de iud.põt ēt ꝓcedere opi.Bar.ſm Pau.de Ca.hic qñ parti nõ eſſet facile reinchoare litē de nouo, vt in l.allegata.puto veram eſſe opi.Bal.& ſequaciũ ꝓ qua bene facit l.ſi qñ. in ſi.j.de teſti.vbi iudex negligẽdo iuſtitiã facere ꝑ ꝯñs ēt impediẽdo proceſſum non tenet̃ niſi inq̃- 5 tũ ledit,& iõ in propoſito dicit ibi Bal.¶ † No.ꝙ iudex ex negligẽtia q̃ abſorbet ius partis tenet̃ ad intereſſe totale. Sed ſi in aliquo particulari lederet̃ ius partis teneret̃ ad intereſſe particulare ſm eum ibi.idē vr̃ velle Ang.in l.mãcipia.i lectura Florẽtina.j.de ſer. fugi.vbi dicit, ꝙ aut negligentia eſt diſſoluta,& ſic eſt prope dolũ, & tenet̃ in ſolidũ d.l.ſi filius.in ſi.aut annumerat̃ culpe,& tũc tenetur quatenus bono viro æquũ videbit̃, vt inſti.de oblig.q̃ ex quaſi delic.in prin.& ibi bona gl.pro dicta opin.& bñ facit tex.in d.c.j.§. iudices vero.de pac.iuram.firmã. & ex his habes ꝙ nõ procedunt à pari iſto caſu dolus,& lata culpa.nã ſi iudex ſine dolo iniuſte ꝓnuntiat dr̃ eſſe in lata culpa, qa per ignorantiã iuris peccat & per ꝯñs eſt in lata culpa l.liberorũ.§.non tñ.ff.de ver.ſig.& plene declarat Bart.in l.ꝙ nerua.in.v.q.ff.depoſi.Et ꝙ nõ procedant à pari no.in d.l.ſi filius.& inſti.de ob.q̃ ex quaſi delic.in princ.& in l.ij.in en prin.de pe.iud.nec mirũ quia iudex male iudicans dr̃ teneri ex quaſi maleficio,& in maleficijs dolus, & lata culpa nõ æqparant̃ l.in l.Cornelia.ff.ad legem Corneliam de ſicarijs. & plene in l.in actionib.ff.de in litē iuram. Reſtat rñdere ad l.iij.cũ ſi.ff.iudi.ſolu. & põt rñderi qa ibi loquitur qñ qs cõuenitur ex contractu, & ſic ex ꝓmiſſione ſua de ſoluẽdo iudicatũ de defendẽdo. Nos aũt loquimur qñ conuenit̃ iudex ex quaſi delicto. Ratio differentiæ eſt, qa vbi qs cõuenit̃ ex ꝯctu, bona fides exigit̃ plenius q̃ qñ ex delicto.qua rõne in ſimili vtitur Bar.in l.commodare in fin.ff.cõmo. Præterea ille q non obſeruat promiſſa in ꝯctu cũ poſſit, dr̃ eſſe in dolo l.ſi procuratorē.§.dolo aũt. cum ſimi.ff.manda. Sed iudex ꝑ imperitiã iudicans dr̃ eſſe in culpa vt dixi. ergo non mirũ ſi aliud c eſt in eo.¶ In gl. in verbo, dignitatis[c].ibi i auth.ſtatuimus &c.dic ꝙ nec ibi, nec in.§.economus.dr̃ ꝙ non poſſet renuntiare clericus quin conueniat̃ corã iudice eccleſiaſtico, immo in contrarium vr̃ tex.in l.ſi quis in cõſcribendo.de epi.& cle.q̃ in clerico debet intelligi.aliàs non faceret ad tit.verũ eſt ꝙ ad gl.probatur in d.l.ſi diligenti.põt aliter rñderi ad contrariũ vt hic Iac.Bu.& Bar.cum qui- 6 bus tranſeunt alij.¶ † In gl.in verbo, antiqua.ibi in l.ſi conuenerit per illã l.concludit Bar.hic, & in l.non vbiq;.§.ſi quis ita.ff.de eo ꝙ cer.loco.& in l. Titiũ.§.j.de adm.tu.ꝙ illa verba quæ apponunt in inſtrumentis.ſ.ꝙ voluit dictus debitor poſſe conueniri Florentiæ, Bononiæ,& vbiq; locorũ, nihil operentur.qa hoc non obſtãte poterit cõuentus debitor Florentiæ declinare forũ niſi dictũ eſſet,& promiſit dictus debitor ſoluere hic Florẽtię,& vbiq; locorum, vbi fuerit petitũ, vt per Bar.in dictis locis,& maxime per illũ text.in l. Titiũ.& eſt cõis opi.doc.hic.idē tenuit Cy.in d.l.ſi quis in conſcribẽdo.& ibi plenius per Bar.& ꝑ Bal.in l.ſi.§.j.j.cõia de le.& ꝑ Iac. But.in l.nõ codicillũ.j.de teſt.& per Spe.& Io.An.in tit.de cõpe.in addi.§.j.verſi.ſed quid ſi promiſi ꝑ ſtipulationē &c.late per do.Ant. in c.j.de iud.aliqd ꝑ Cy.in l.ſi qui ex conſenſu.in.iij.q.de epi.audi. per oẽs in d.l.ſi conuenerit.aliquid per Bal.in c.j.de nuli.vaſal.qui cont.eſt.vbi ponit ſimile verbũ in dum alle.dictũ Inn.in c.ſi aduerſarius.de eo q mit.in poſ.Ful.tñ hic ſimpliciter dicit aliquos tenere ꝙ ēt per illa ſola verba.& cõueniri. idem eſt ac ſi promiſiſſet ibi ſoluere.alle.l.in bonefidei.de eo ꝙ cer.loco c.dilectũ. de foro cõp. Teneas cõem opi.per d.l.ſi cõuenerit. cui nõ põt bene reſpõderi. nõ ob.l.in bonefidei.in verbo, condicturũ.ſm vnam lec.qa ibi nõ dicit̃ ꝙ per illam promiſſionē poſſit ibi conueniri, ſi aliàs ibi non ſortiebatur forũ de iure cõi.& qa ibidē nũ inueniebat̃ debitor, iõ poterit cõueniri in alio loco idoneo actione arbitraria. & iſtud eſt ꝙ illa litera vult nõ ob.c.dilecti. qa ibi per illa verba.ſ.& promiſit rñdere debitor citra mare &c.nõ poterat cõueniri citra mare vbi nõ ſortiebat̃ forũ ſtante priuilegio ſibi conceſſo d.l.ſi conuenerit. niſi ſuperiori delegaſſet cãm citra mare cognoſcendam, vt ibi, nã tunc per illa verba debitor vr̃ renuntiaſſe priuilegio declinanti forum, attento ꝙ per reſcriptũ ille erat effectus iudex.ꝙ non erat in caſu d.l.ſi conuenerit.vel tu reſponde aliter prout colligitur ex gl. nc.in l.ij.in verbo, rñdere. quã ibi not.Bal.j.de proc.& expreſſius 7 Bal.in l.eã quã.j.de fideicõ.per illũ tex.i verbo, rñdere.† vbi patet ꝙ ille qui promittit creditori rñdere de debito, intelligit̃ promittere ſoluere, vt clarius ibi ꝓbat Bal.l.& ita poteſt intelligi tex.in c.dilecti.in verſi.vel reſpõdere.referens ꝙ debitor promiſit altero de duobꝰ modis.ſ.vel reſpõdere vel ſoluere. Nã quodlibet importat etiã ꝙ ſoluat.ꝙ no.quia eſt nouus intellectus ad illum text.Plures limitationes tñ dari poſſent ad d.l.ſi conuenerit. quas in loco ſuo d reſeruo[d].In ea.ibi.nõ ſunt verba pacti. dic immo idē ſi eſſent verba pacti l.liberos.j.de lib.cau.& iõ ratio illius l.illa eſt q̃ colligitur ex l.liber homo.la.j.ff.ad l.aquil.qa nemo dñs eſt ſuæ perſonæ, & ita ſentit Cyn.hic, & Cano.in d.c.ſi diligẽti.vel ſm Ange.in l.pactum inter hæredē.ff.eo.rõ eſt, qa ibi verſabat̃ publica vtilitas.ſ.ꝙ ciuitas repleat̃ liberis hoibus. pro quo eſt tex.licet ipſe non alleget in l.ſi qs rogatꝰ.ff.de fideicõ.liber.¶ In ea.ibi, l.ſeruos dic.ꝙ rõ eſt ibi, quia

ADDITIONES.

a ¶Arbitro. Facit quod voluit Abb.cõſ.xxxiij.ij.lib.vbi dicit, ꝙ ſicut inſtantia triennalis durat coram iudice, ſimiliter durat coram arbitro.

b ¶Litem ſuã. Sed negligendo faciat litem ſuã Rom.in ſing.ſuis, dicit, tu diceres ꝙ ſic per hanc l.ſed dicit ipſe nõ facit, ſed eſt tex.in l.ſi.iuncto §. præcedenti de magi.cõue.& dicit Lud.Ro.conſ.cccxxxviij.ꝙ ne dum iudex facit litem ſuã male iudicando, & negligẽdo, ſed etiã ciuitas teneatur. dicit tñ Ant.de Ale.hic ꝙ arbiter, qui iurauit recte iudicare, nõ tenebitur quia ſolũ Deum habet vltore ſm Bal.in auc.decernimus.j.de arbi.adde ad veritatem eruendam etiam ꝙ voluit Ioã.An. in addi.de cauſa poſ.& prop.in.§.j.de illo qui domino caſtri promiſit exigere vecti.pedagium per.xl.ann.an poſſit inhibere.

c ¶Dignitatis. Azo dicit quod militia non eſt dignitas, niſi tribus caſib.vnus eſt cum quis eſt doctor, & efficitur miles ſm ipſum, ſed tunc quib. veſtibus vti debet, an militaribus an doctorum, vide Lud.Ro.in ſing.ſuis ſol.xiij.

d ¶Anto.Fran. Reſeruo. Dicit hic.d.Ant.de Alex.ꝙ miſerabiles perſonæ, quæ habẽt iudicẽ ſibi datũ ex priui.ſpeciali, nõ poſſunt illi renonciare per dictum ſm.Cy.& Bal.in l.j.j.quando Imperator inter pup.& vi.ita dicit ſentire Bar.hic in ſua diſ. Et quæ dicantur etiam miſerabiles perſonę quæ tali priuile.renunciare non poſſunt. vide per Inn.& And.ſicu.ple.in c.ſignificantib.vbi etiam per alios canoniſtas de offi.dele.

qa seruus debet reuerētiā dño. ideo pactū seu consensus q possit seruus ꝯ dñm torqueri esset ꝯtra reuerētiale. iō non tenet l. alia. §. eleg. ff. sol. ma. ¶ In ea. ibi. l. abdicatio. dic q ibi filiano est de iure naturali, iō p pctm tolli nō pōt l. ius aūt agnationis. ff. eo. & ita declarat ēt Bal. in l. pe. j. vt i pos. leg. vbi ēt subdit q iurā tūc ēt nihil operaret. ¶ † In ea. ibi, l. cū pcario. dic meli⁹ quod illud pactū erat ꝯtra substātiā actus. iō valet vt declarat Bart. in l. vbi ita donat. ff. de do. cau. mor. Alios casus in qbus p pactū qs renūtiare, fauori suo nō pōt vide hic p Bar. post gl. in aut. & sine phi. ma. de b. §. j. & p gl. & doc. in d. l. pactū. & p Bart. in l. ius publicū. ff. eo. plene p Spe. in tit. de renū. & cōcl. §. j. p gl. & do. in d. c. si diligēti. & p Bal. in d. l. si quis in cōscribēdo. & in d. l. pe. j. vt in pos. leg. l. libertorū. post gl. j. de test. & in l. j. j. qñ impe. inter pup. & vidu. & ibi habea gl. ante pe. quæ sm Bal. & Sal. ibi est valde no. ad hoc. s. q fauor vel priuilegiū iudul tū miserationis intuitu, nō pōt tolli p renunciationē, & sm Mod. ibi illa glo. non est alibi, & qa materia infinita est ideo per te vide. † Sed vnū p p hoc no. q posuit Host. in sum. de fideius. §. & qs. ver. idē est. q refert & sequit Io. An. in c. q. de pac. in. vj. s. q regula huius l. cū s. q habet q qs pōt renūciare fauori suo, intelligit qñ fuit certioratus de piudicio suo. aliàs secus alle. in arg. xxxviij. dist. placuit. & in aut. qñ opor. epis. §. igit ordinādus. nisi in renunciatione interuenerit iurām, qa tūc non requirit certioratio[a] qa ad iurām qa præsumit accedere certioratus p d. c. ij. de pac. in. vj. bene facit c. ex rescripto. & q ibi doc. de iureiu. & q dixi in l. sciendū. ff. de ver. obl. † In gl. pe. ibi, vt qa cōpromisimus. hāc gl. reputat no. Bar. & eā pōderat ad statutū disponēs q causæ inter cōiunctos debeāt cōpromitti, nā habebit locū statutū ēt si sup aliquo emergēti, & nō sup cā principali peteret cōpromissum. & iō si disputaret corā iudice, an inter duos cōiunctos cā principalis esset cōpromittēda, vel nō, poterit sup isto articulo. s. an cā principalis sit cōpromittēda, peti, q fiat cōpromissum. & ita dicit Ful. se obtinuisse, dū q dā iudex inclinaret, q sup cā principali nō deberet fieri cōpromissum. ille q volebat fieri sup pncipali cōpromissum, petijt q sup illo articulo (an cā principalis esset cōpromittēda) partes cogerent ad cōpromissum, & sequit ēt Pau. de Ca. & est verbū bene vtilissimū & valde practicabile. Addo gl. similē isti i l. cū proponas. j. de reb. cre. & intellige decisionem Bar. procedere qñ esset talis articulus super quo posset transigi. aliàs non posset in arbitratorem compromitti[b] d. c. non obst. vt per Bar. in l. prætor. ff. de tut. & cu. da. ab his. & in l. non distinguemus. §. quæsitum. ff. de arbi.

ADDITIONES.

a ¶Certioratio. An iuramentum faciat præsumi certiorationē ponitur in aut. sacramēta puberum. j. si aduer. ven. & ibi vide in apostillis.

b ¶Compromitti. Ideo dicit D. Ant. de Alex. q non videt quomodo expositio gl. ad ver. procedere possit, cum esset casus clarus in l. ista ad quē dicit nō videre bonū responsum. nisi dicatur q tempore huius l. erat dubiū de istis renunciationib. & ideo fuit facta hæc l. quia cum est dubium inter opin. doct. potest fieri compromissum, vt dicit Bal. in d. l. cum proponas. sed an appellari possit à sententia, qua pronunciatur compromissum fieri debere. vide Raph. consi. xvij.

Iustiniani. LEX XXX.

1 *Pactum quo disponitur de hæreditate viuentis, non valet nisi ille consenserit & in eodem consensu perseuerauerit vsq; ad mortem.*
2 *Voluntas quando præsumatur, vel non.*
3 *Donatio sic facta, promitto bona mea post mortem meam. non comprehendit vniuersitatem bonorum, sed bona quæ habebat tempore donationis.*
4 *Statū pactum de succedendo valeat non valet.*
5 *Successionis ius alicuius viuentis, q mihi ab intestato obuenire posset, an dicatur mihi debitum, & an sit in consideratione vel non.*

De questione. † Pactū quo disponit de hæreditate viuentis nō valet nisi ille cōsenserit, & in eodē cōsensu p seuerauit vsq; ad mortē h. d. ¶ In tex. ibi cōtra bonos mores &c. & iō nō firmat iuramēto sm Ang. & Saly. hic p tō nō est obligatorium. de re iur. in. vj. Adde q dixi post Bart. in l. pactū q dotali. §. eo. ¶ In tex. ibi, perseuerauerit. not. quod istud pactum est reuocabile ēt solo cōsensu vnius. quod est no. ¶ In text. ibi, neq; donatio. istud bñ erat expressum de iure fforū qñ vn⁹ sperabat hereditatē quā donabat vel aliter alienabat l. quidam. cum si. ff. de dona. Non aūt ita reperiebatur expressum qñ duo vel plures sperabāt hæreditatē de qua inuicem diuidēda paciscebant. quod clare decidit in superiori parte l. ¶ † In tex. ibi, ꝯ dñi voluntatē &c. Hoc aūt in dubio præsumebat cōtra dñi volūtatē. s. qñ ipso viuente aliquis de sua hæreditate disponebat, qa ex tali disposítione apparebat de præsumpta cā insidiarū vitæ eius, hoc est q voluit dicere tex. iunctis præcedentib. ¶ Et no. ex hoc in fi. q licet qs possit obligare bona sua pñtia, & futura l. j. q res pig. obli. pos. nō tñ obligare pōt bona viuentis q p futurā successionē cōseq sperat[a], & an ea q hic dicuntur futura in hæreditate viuentia habeāt locū in hæreditate mortui de cuius vita vel morte dubitat, dic vt habes in l. nec noa. & q ibi gl. maxime fi. & q ibi Cy. & Bal. j. de capt. & p gl. in l. ij. §. fi. ff. de his q. vt indi. ¶ In gl. in ver. altene. ibi, tu dic in liberis &c. adde q no. Bar. in l. cum dñs. §. fi. de pec. lega. & idem ecōtra in parentib. paciscentib. hæreditatē filiorū p generalē rationē positam hic in fi. l. sm Bal. Sal. & Paul. de Ca. hic. ¶ † In gl. in ver. obseruari. ibi cōcessio præbende &c. dic de hoc vt plene in c. ij. de cōfes. pb. ¶ In gl. in ver. accommodat, ibi alij cōsentit &c. de hoc vide plene in l. si fundus. §. j. ff. de pig. & p Iac. But. & Bart. hic & pulchre Bal. in l. ij. j. si aduer. don. & per eundem in l. si vt proponis. j. de seruo pig. da. manu. & q ipse notat hic in fine. ¶ In ead. ibi, per stipulationē tñ &c. nō intelligas q gl. velit dicere q licet pactum sup hæreditate viuentis nō valeat vt hic, tamen valet stipulatio, quia esset cōtra no. p gl. in hac l. in ver. declarabatur. Sed voluit hæc gl. dicere q licet qs per pactū seu stipulationē non possit dare hæreditatē suam l. cū donationis... nt. j. & l. pactū. §. eo. tñ aliud est si dicat promitto bona mea post mortē meā[b], qa intelligeret non de vniuersa hæreditate, sed de bonis quæ habebat p tēpus donationis, q est bene notandū. facit l. si ita. de aur. & arg. leg. & l. fi. §. q indrusam. ff. de le. ij. Et ista est magis cōis opi. quā tenuit Pet. Cy. Bar. Bal. & Pau. de Ca. licet quidā ꝯ, de quo plene dixi in l. stipulatio hoc mō concepta. ff. de ver. obli. vbi ēt scripsi circa oēs qōnes quas tetigit Bar. hic, & istis adde q in materia huius l. dixi in l. pactū q dotali. §. eo. † Et inquantū tenuit ibi contra Bal. s. nō valere statutum vel cōsuetudinē dantem robur pacto de succedēdo. adde q istud ēt sequit Bal. in l. ij. C. q sit lon. cōsue. licet aliud sit in pcō de nō succedēdo. ita intelligit text. in l. j. de filijs nat. ex ma. ad morg. li. ij. feudorū rt. xix. cū sim. & no. Bar. in l. pactū. j. de colla. & ibi ēt Bal. in ij. oppo. & vtrū pactum p q promittit pars hæreditatis ipsius promittentis valeat, Pet. Cy. & Bal. hic tenent q sic, qa non aufert liberā testandi factionē. cōtrarium tenuit Pet. de Anc. & Imo. in rub. extra de test. in fi. & eos sequutus sum in d. l. stipulatio. pro qua opi. vltra ibi dicta addo tex. in d. l. pactum q dota. §. eo. facit l. hæreditas. j. de pac. conuen. ¶ † Vltimo tangit hic Bar. hic in fi. an ius successionis alicuius viuentis quæ mihi ab intestato obuenire posset dicatur mihi debitū spe. &, an sit in consideratione, an non, adde no. plenius p eundē in l. ia potest. ff. de acqu. hær.

ADDITIONES.

a ¶Sperat. De hoc arg. vide per Pet. de Anc. consi. ccccliij.

b ¶Mortem meam. Adde Oldr. consi. cxxxviij. Pau. de Cast. consi. lvij. & in materia huius l. vide ad singu. q. Bar. vbi apostilla.

¶De transactionibus. Rubr.

Antonini. LEX I.

1 *Liberatio facta vni ex tutoribus non liberat alios pro mala administ.*
2 *Pactum factum cum maiori parte non prodest minori.*
3 *Tutores plures, an possint omnes conueniri, quando pars ipsorum administrat.*
4 *Beneficium diuisionis habet locum inter plures qui versati sunt dolose in administratione tutele.*
5 *Transactio facta cum vno ex plurib. debitoribus, vel tutorib. an prosit alijs.*
6 *Tutor quando soluit pro contutore, an creditor teneatur sibi cedere actio.*
7 *Tutores plures habent beneficium diuisionis.*
8 *Acceptilatio vni facta, an prosit alijs.*
9 *Transactio vni facta, an prosit tertio.*

Eque pactio. † Liberatio facta per pactū gratuitū vel p trāsactionem vni ex tutorib. vel curatorib. non prodest alteri, quo minus pro mala administratione conueniri possit h. d. ¶ No. pactum factū cum vno nō porrigit ad aliū habentē ius cōnexum cū eo. fallit nisi paciscentis intersit ad alium porrigi l. fideiussores. & l. idem in duob. & q ibi no. ff. de pac. ¶ † Secūdo not. q pactū factum cū maiori parte nō prodest minori. ¶ In gl. mag. ibi i casib. ibi dictis &c. s. ibi dictis in text. ¶ In gl. in ver. prodiderit. & illis casib. si transactio fuisset cū principali, an piudicet alteri creditori, puta negligen petere remoueri suspectū vr q idē erit q est in alijs casib. in q b. quilibet tutor posset cōueniri insolidū. quo casu, an pactū vel transactio facta cū vno psit alteri, habea in hac gl.[a] maxime in ver. his ergo casib. &c. vbi tenet gl. q non ita ēt est de mēte Sal. & Ful. Sed tu aduerte, qa in casib. positis in d. l. ij. in ver. j. j. de diui. tu nō tenetur negligēs nisi qñ principalis non est soluendo, & tunc tenet insolidū vt ibi. vn succedit notabilis decisio Cy. & Ray. hic dicentium q in casib. in q b. trāsactione facta ꝯ vnū nō pōt agi ꝯ alios. vt qñ trāsactū fuit cū eo qui solus administrauerat l. si pupillus. ff. de admi. tut. si

ADDITIO.

a ¶In hac gl. Sed latius vide per Raph. Ful. consi. cxxxv. inc. In q. proposita, per totum & ibi etiam an teneantur insolidū, & an habeat locum beneficium diuisionis.

tut.si ille cũ quo facta est transactio non erat soluendo, an poterit
agi ꝯ aliũ,& videret q sic, p l.ij.j.si tu.nõ gessit.& l.si j.de diui.tu.tñ
ꝯtrã decidunt ipsi ex quo trãsegit cũ ipso vr eum habuisse p ido-
neo.alleg.l.vir ab eo.de iur.do.ita ergo debet esse in proposito ex
quo transegit cũ principali vr eum habuisse pro idoneo, & sic nõ
poterit vlterius cõuenire negligentẽ cũ nõ teneat nisi qñ primus
nõ est soluẽdo d.l.ij.in ver.nisi.¶ † In ea.ibi, nullus ex alterius par-
te teneat. adde alium casum in quo ẽt qñ non fuit facta diuisio à
iudice nec à testatore,tñ pro mala administratione vnius non cõ-
uenit alius tutor ẽt si male administrans soluendo nõ sit, sed agit
ꝯ iudicẽ qui eum dedit.s.qñ vnus tutor erat datiuus, & alter erat
diuersę spẽi,puta testamentarius, vt l.lucius.§.cũ testõ.ff.de adm.
tut.qui ad hoc est sing.sm Bart.ibi.& sequunt cõiter hic oẽs. Non
ob.q gl.j.i d.§.cũ testõ.intellig.it q ibi diuisio fuerit facta à testato-
re,q a istud est ꝯ illum text.in fi.in ver.an si in partes &c.vbi æqui-
parat illum casum i quo facta fuisset diuisio administrationis.nul-
lũ aũt simile est idẽ l.q nerua.cũ si.ff.depo.ergo &c.¶ Est & alius
casus similis.s.qñ non diuisa tutela à testatore vel à iudice quidã
ex tutorib.gessit,quidã non. Nam si gerens non sit soluendo agit
primo ꝯ magistratũ qui eum dedit q̃ ꝯ tutorẽ l.ij.§.nũc tractemus.
ver.vsq; adeo.& ibi gl.ff.de tut.& rati.dis.circa q vide hic per Bar.
Itẽ si oẽs gesserunt.tñ vnius dolo damnũ euenit,nã tunc perinde
esse vr ac si vnus gessisset alter non. est.n.eadẽ rõ sm Pau.de Cast.
hic per d.§.nunc tractemus. ¶ In ea.ibi, præiudicat &c.s.pupillo
transigenti cũ tutore.¶ In ea.ibi electio.s.per trans.secum factam.
¶ In ea.ibi,in tertio, & quarto.dic q idẽ ius &c intelligas q est idẽ
ius in quarto prout in tertio, & ecõtra, nõ aũt intelligas q gl.velit
idem esse in tertio, & quarto q est in secũdo casu proxime tacto.
Quale aũt ius esse debeat in tertio,& quarto casu,ponit gl.in ver.
his ergo casib.&c.& ibi apparet sm gl.q aliud est in tertio & quar
to q̃ i secũdo.¶ † In ea.ibi* q est ven* &c.tenet igit gl.q beneficiũ
diuisionis habet locũ inter plures q oẽs dolose versati essent i ad-
ministratione tutelæ per d.l.si plures in ver.periculi societatem.li-
cet beneficiũ cessionis locũ nõ habeat, vt in fi.illius.& in d.§.nũc
tractemus. cũ si.& rõnem differẽtiæ quare non habeat locum be-
neficiũ cessionis hoc casu,vide per Bart.in d.l.si plures.& per alios
hic,& ista est magis cõis opi.tamẽ Paul.de Ca.hic dicit q pro opi.
Azo.tenẽtis q inter dolosos nõ habet locum beneficiũ diuisio-
nis, vr text.in l.magistratus.ff.de magi.conue.& dicit q illa l.per-
aliquem ad hoc non allegat & q forte verior est opi.Azo.p illum
tex.& tenẽdo istam opi.posset respõderi ad d.l.si plures.prout re-
spondet gl.in d.§.nũc tractemus.s.q in l.si plures . dolus fuit com-
missus in non administrando . sed opi.Azo.procedit qñ fuit com-
missus in administrando. quã opi.nõ approbat gl.in d.§.nunc tra-
ctemus.Sal.hic ẽt pro opi.Azo.alleg.d.l.magistratus.& relinquit
cogitandũ. Cy.Ray.& Bal.in d.l.magistratus.dñt ẽt ibi simpliciter
q vr tex.ibi pro opi.Azo.Ray.hic dicit q gl.i d.l.ij.§.si.ff.de cur.bo;
dan.approbat opi.Azo.Sed ipse concordat hic opi.dicens q aut
quærit,an p viam exceptionis habeat locum beneficium diuisio-
nis inter dolosos,& procedit opi.Hu.quæ est cõis q sic.aut quærit,
an p viam agendi habeat locũ beneficium diuisionis. nam q̃libet
eorum põt implorare officium iudicis, & agere vt actiones inter
eos diuidant vt est gl.q̃ non est alibi in l.si contendat.ff.de fideius.
& tunc procedit opi.Azo.qñ tunc rõ p p quã doc.dicũt non dari
beneficiũ cessionis doloso,vt explicat hic Cy.& Bart.in d.l.si plu-
res.habet ẽt locum isto casu.quæ cõcordia parum sapit quia esset
imponere legem verbis, & nõ reb.cõtra l.ij.in fi.j.cõia de leg.cum
semp possit implorari offi.iudi.& per viam agendi cõsequi bene-
ficium diuisionis,vt per gl.in d.l.si cõtendat, & plene per Bar.in l.
si finita.§.elegãter.ff.de dam.infec.Item qñ implorat officiũ iudi-
cis contra creditorem vt actio diuidatur non tendit ad alium effe-
ctum q̃ faciat exceptio diuisionis, nã vtraq; via solum contra cre-
ditorẽ operatur vnum, & eundem effectum . Sed qñ q s opponit
creditori exceptionem cedendarũ ista exceptio dum operatur nã
opponens excipit cõtra creditorem vt sic repellat eum.Item ope
ratur contra tutorem, q a si creditor vult cõsequi suũ à tutore con
uento,oportet q ei cedat actionẽ per quã cessionarius impugna-
bit,& aget ꝯ eũ ꝯ quẽ facta est cessio, & sic directo ista cessio tẽdit
postea ad impugnãdũ & agendũ. quẽ effectũ nõ poterat cõsequi
cessionarius ꝯ tutorẽ p aliquã viã cessionis. nõ mirũ ergo si magis
fauemus bñficio diuisionis,p q quo ad effectũ,q s non consequit
nisi effectũ exceptionis.q̃ bñficio cessionis, p quod q s consequit
ius agẽdi,cũ magis faueat exceptioni q̃ actioni l.arrianus. cũ si.ff.
de act.& obl.vñ tenendo cõem opi.põt respõderi ad l.magistra-
tus . q aliud est in magistratib.& aliud i tutorib.vñ in hac materia
in omnib.non equiparant, vt l.imperatores.la.j.ff.ad muni.iuncta
gl.magistra.dũ alle.l.lucius. la.j.Non displicet mihi,tñ illa opi.quã
ponit gl.in.§.nũc tractemus.in ver.societatis,vt distinguat vtrum
dolus sit in administrando,an in non administrãdo, q a satis sustẽ
tabilis est dicta opi.pro qua facit q delictũ cõmissum in omittẽdo
est minus graue q̃ delictũ cõmissum in cõmittẽdo.vt no.in l.si mo
ra.ff.sol.ma.& l.si seruum.aux.prin.ff.de ver.obl.¶ In ea.ibi & nulli
cedit actio &c.Referas hoc ad quartũ casum tñ.s.qñ dolose admĩ
nistrarunt.sed in tertio casu qñ nullus gessit dolo non interueniẽ
te haberet locũ cessio actionũ, q a periculũ debet eẽ oĩm l.tutores
qui post.§.in eum.& l.tres tutores. ver.itẽ in eo.ff.de admi.tu.ideo
habet locũ tũc regula l.ij in prin.j.de diui.tut.licet secus esset si do-
lo non gessissent,q a nõ esset faciẽda cessio d.l.si plures. & d.l.nũc
tractemus ver.plane.¶ † In ea.ibi,his ergo casib.vno electo nõ p̃-
iudicatur nisi accepto &c hoc nõ est verum ita indistincte. immo
transactio facta cũ vno prodesset alteri,non solum in accepto,sed
vsq; ad virilem partẽ illius cũ quo transactũ est,si minus virili cre-
ditor accepisset ab eo cũ quo transegit, attento q habet locũ etiã
inter dolosos beneficiũ diuisionis qñ oẽs sunt soluendo, sm ma-
gis cõem opi.de qua dixi.s.vbi aũt soluendo non essent omnes,&
transactio facta esset cũ illo,qui soluendo non erat,prodesset alte-
ri.ita demũ si non fuisset in dolo, q a si cõueniret à creditore pos-
set ipse cõuentus opponere exceptionẽ cedendarũ d.l.ij.in prin.j.
de admi.tu.& q a creditor nõ posset cedere actiones cum effectu
ꝯ tutorẽ, q a cũ eo transegerat ideo repelleret creditor pro parte
quã cedere tenebat d.l.stichũ.§.pe.& d.l.si pupillus.¶ Sed si oppo-
nens exceptionẽ cedendarum fuisset in dolo circa tutelam, tunc
est verũ q q a non posset opponere exceptionẽ cedendarũ per d.
vers.plane iõ tunc transactio sibi nõ pdesset, & ita intelligi debet
hæc gl.à doct.male declarata. ¶ Ad hoc vltimum obstat si diceret
quod imo sibi deberet prodesse transactio p p bñficiũ diuisionis
quo ad virilem partẽ illius cũ quo transactũ esset quasi non pos-
set allegare creditor, q ille cũ quo transegit,soluendo non erat p
dictam l.vir ab eo.& dixi in princ.huius gl.referendo Cyn.& not.
Bart.in l.si stipulatus esses a me.§.si duob.de fideiuss.q a responde
q illud hoc casu locũ non habet.s.qñ creditor cedere non tenet
tertio, nam non tenebat creditor cedere ac.doloso h.d.l.si plures.
¶ Sed in casu d.l.vir ab eo.ibi maritus sol.mat.sine dubio debuis-
set cedere act.cõpetentes cõtra inopẽ debitorem,iux.l.si socius.§.
lucius.ff.sol.mat.& illas cedere non poterat facto suo,ideo perin-
de habet ibi ac si debitor soluendo esset. Et ita ẽt erat in casu quẽ
recitaui in prin.hui* gl.nã quod ibi dixi intellige sm q hic dico.s.
q cessio fieri debebat vt q a petens cessionẽ non fuerat in dolo, &
ita sustineo opi.huius gl.hic. ¶ † In ea.ibi , pro virili.hoc limita nisi
ob culpam illius cũ quo transactio facta fuit conueniatur iste cõ-
tutor,nam tunc tenetur creditor isti cõuento cedere actionẽ in to
tũ ꝯ illũ q culpã cõmisit l.vñ quæri.ff.commo.& no.Bar.in l.mo-
destinus.ff.de sol.& ita cũ creditor cedere nõ possit ꝯ illũ, q a cum
eo transegit,iõ nõ poterit istũ tertiũ p virili cõuenire a'd d.l.stichũ.
§.pe.& ita ẽt senserunt hic Bar.& alij.¶ † Et pro intelligentia mãe
habes p̃supponere q tutores hñt vnum beneficiũ q appellat or-
dinis a,vt qñ vnus gessit alter non gessit.nam si cõueniret primo il-
le q̃ nihil gessit, posset opponere exceptionẽ ordinis.s.q primo cõ
ueniat ille q̃ gessit,& eo non existẽte soluẽdo cõueniat magistra-
tus qui eũ dedit, & eo reperto nõ soluendo cõuenit ille qui nihil
gessit. de quo dic vt plene no. p gl.in l.ij.j.de diui.tu.& in d.§.nunc
tractemus.per doc.hoc. ¶ Et in isto casu nõ habet locũ sm benefi
ciũ.s.diuisionis de quo statim dicam, q a illud habet locũ qñ oẽs
pñt simul cõueniri.Est ergo sm beneficiũ.s.diuisionis . q istud ha-
bet locũ inter tutores qñ oẽs gesserunt vel oẽs nõ gesserunt.nam
quilibet est obligatus insolidũ,tñ si omnes sunt soluẽdo habet lo-
cũ beneficiũ diuisionis inter oẽs d.§.nunc tractemus. ¶ Tertiũ est
beneficiũ cedendarũ quod sibi locũ vendicat qñ vnus tutorũ cõ-
uenit insolidũ vt q a alij non sint soluendo,nã ille qui soluẽdo est,
potest exigi insolidũ, tamen ei creditor tenet cedere actiones com
petentes ꝯ illum q̃ soluendo non est, & erit vtilis cessio si ille per-
uenerit ad pinguiorem fortunã . Et istud beneficiũ habet locũ si-
ue oẽs gesserint,siue quidam tñ, de quo habet in d.l.ij.in prin.de
diu.tu.& ẽt in d.§.tunc tractemus . & ibi ẽt habes quartũ bñficiũ
vtilis actionis nego.gest.q̃ sine cessione aliqua dat illi q̃ cessionem
petere potuisset,& nõ periit.vñ regula huius l.firma manet, q pa-
ctũ factũ cũ vno nõ prodest alteri cõtutori, nisi in casibus in q bus
cõpeteret aliquod istorũ bñficiorũ illi contutori.Et in q bus cõpe-
tant ista beneficia,& in q bus nõ, patet ex not.hic in glo.& plenius
p Bar.hic,iunctis his q̃ dixi.s. ¶ † Postremo extra gl.quærit hic Cy.
& Ray.&c,an si p acceptilationẽ facta fuit liberatio in casu huius l.
prosit

ADDITIO.

a ¶ Ordinis. De materia ista vide pulchre per Fran.de Aret.consi.[illegible] incip.in Christi
nomine, & eius matris &c.vbi multa pulchra dicit. & an ista beneficia compe-
tat voluntarie administrantibus.

prosit alteri,& cõcludũt quod aut erãt obligati tutores quilibet ꝓ parte, vt qñ per partes diuisa erat tutela à testatore vel à iudice.& tũc nõ prodest alteri l.ij.§.si tñ hoiem ver.idẽq; est.de ver.obl.aut erãt obligati insolidũ,vt qñ diuisa nõ erat tutela, & tũc prodest alteri l.si ex pluribus.ff.de accep.Sed Bart.hic licet de eis mentionẽ nõ faciat, intelligit istud vltimũ esse verũ nisi ꝓcederet transactio, & sup ea fieret acceptilatio,nã tũc nõ extẽdet acceptilatio vlteri⁹ q̃ sit nã trãsactionis l.iij.j.eo.iũcta hac l.& sic nõ ꝓderit alteri. Ful. dicit ꝙ aut acceptilatio post trãsactionẽ fuit interposita sup toto, & procedit opi.Cy.aut liberatio fuit sup parte, & tũc procedit limitatio Bar.qa proderit tñ illi cũ quo facta est transactio,quasi facta sit quædã diuisio ar.l.inter eos.§.j.ff.de fideiuss.Pau.de Ca.subdit hic circa hoc vnum ꝙ liberatio facta gratis vni in dubio, vr̃ facta sup toto, qa mero iure quilibet est obligatus insolidum dato ꝙ habeant beneficiũ diuisionis.vñ fauore liberationis intelligitur facta super toto l.iij.§.nunc de effectu.de libe.leg.& expressius in d.l.si ex plurib.Omnia ista videntur verissima & ex ipsis collige ꝑfectam distinctionẽ.¶ † In ea gl.ibi,i omni eo ꝙ deest &c. Aduerte qa immo dicendũ ꝙ transactio prosit tertio quo ad virilẽ illius cum quo transactum fuit ꝓp beneficiũ diuisionis quod habet tertius.& ita videñ intelligere omnes hic. ¶ Quicquid dixerit Ang. qui inepte loquutus dixit ꝙ si oẽs dolo gessissent pactũ cum vno proderit alijs,qa tũc qlibet in effectu est insolidũ obligat⁹ ad vnũ & idem. ¶ Et ideo fm eum videñ esse tanq̃ duo rei debẽdi ideo pactũ factum vni liberat aliũ alleg.l.idẽ in duobus.ff.de pac.& minus bene dicit qa imo regulariter pactũ factũ vni ex correis non ꝓdest alteri l.iij.§.nũc de effectu.ff.de lib.leg.& plene per Bart.in l.ex duobus.in.vj.q.de duo.re.vide dic melius vt hic per Bar.

Antonini. LEX .II.

1 *Transactio valida potest fieri timore litis mote, vel mouende.*

1 Cum te. † Timor litis mote vel mouende ẽt de facto & non de iure est sufficiens causa propter quam fieri possit transactio valida. iõ ex cautione interposita daẽ actio & soluti inhibetur repetitio h.d. ¶ Not.ꝙ dixi in summario cui adde not.per gl.& doc.in l.j.ff.eod.& per Bart.in l. causas.j.eo.Reliqua in materia huius l.veniunt tractanda in l.sub prætextu instrumenti post reperti.j.eod.

Alex. LEX III.

1 *Transactio ad alteram partem non extenditur, si petatur pars pecunie debite & super parte petita transigatur.*
2 *Exceptionẽ obscurã proponẽs, potest cogi exceptionẽ declarare iudicis officio.*
3 *Excipiens de transactione non videtur confiteri debitum.*
4 *Arguere an liceat de sententia ad transactionem.*

1 Age cum Geminiano. ¶ † Si petaẽ pars pecunie debite,& sup parte petita transigaẽ,transactio ad alterã partem non extendiẽ h.d.fm lec. quę ponitur in gl.in verbo,nominatim.¶ Nam tenebatur iste Geminianus hæres patris in centum ex vna specie administrationis, puta ex administratione frumẽti, & ex illa cã egerat a d.v.trãsegit. & pro ista lectura facit tex.in ver. de quanta pecunia.non enim dixit de quota pecunia. ad idẽ text. in verbo, quantam pecuniã relinquam &c.Sed fm aliã lec.q̃ colligiẽ ex gl.in verbo,pecunia. & etiam ex gl.fi.hoc intendit.Si petitio, & transactio est specialis non p̃iudicat nisi in eo super quo facta est transactio spãlis, licet petitio fuerit generalis h.d.Nam curator hic administrauerat tam in specie administrationis frumẽti q̃ in administratione lane, & fuit conuentus generaliter vt redderet administrationis rõnem,& reliqua cõsignaret. demũ transactio fuit facta sup spẽ administrationis frumẽti pro qua transactione creditor partẽ recepit, tñ non præiudicat transactio quin agi possit pro administratione lane. & fm istam lecturam expone text.in verbo,de quãta pecunia. prout facit gl.vel accipe pecuniã large pro omni re.l.ij.post mediũ.j.de constitu.pecu.l.pecunie.ff. de ver.sig.& de ista materia tractant doc.in l.si, de certa.j.eo.& dicet.j.¶ † In text.ibi,q̃ret de q̃ta &c.No.ꝙ vbi petitio est generalis, & exceptio est generalis põt iudex ex officio cogere reũ ad declarandũ exceptionẽ suã, vt est tex.hic no.fm Bal.& Sal.& tanto magis cogere poterit actorẽ fm Bal.Et sic est tex.hic de eo de quo dubitauit Ant.de Butr.in c.j.de li.obla.vbi dicit se putare iudicẽ cogere posse actorẽ ad declarãdũ libellũ generalẽ [a] ẽt non petẽdo reo cũ hoc iudicis intersit vt certã ferre possit sniam.& idẽ ẽt no.Bald. in l.j.j.vt q̃ desunt aduo.ꝑ hanc l.¶ Bene facit l.vbicunq;.ff.de interrog.act.c.cũ Ioannes.de fide instr.& ꝙ no.Bar.in l.iiij.§.hoc aũt in.iiij.q.ff.de dam.infec.¶ † In tex.ibi, probatũ fuerit &c.hic ꝓbaẽ ꝙ opponens exceptionẽ transactionis nõ vr̃ cõfiteri debitũ. vndę oportet ꝓbari debitũ [b] subesse.& hoc fm Bal.de qua materia, vide ꝑ Bar.in l.nõ vtiq;.ff.de except.cum cõcord.& addi.quas anno p̃terito satis plene dedi in l.decẽ.ff.de ver.obl.Itẽ not.maxime fm primã lec.ꝙ q. debet recipere centũ ex vna cã,& actione põt petere l.tñ,& sic partẽ.& ita practicant cõter aduocati dubitantes de iure suo,vt sic experiant, an ex illa parte obtineãt fm Ang.hic.de qua materia vide ꝑ Bar.in l.cõmodato.§.duobus.ff.cõmodati & l. scire debemus.in princ.ff.de verb.obl.cum concor.quas ibi scrip. ¶ In gl.fi.ibi, immo i iudi.&c.vera est opi.gl.sic declarãdo, vz ꝙ in casu d.l.licet petitio fuerit generalis, prosequutio vero specialis, & sentẽtia demum fuit generalis. vñ cum snia de sui natura referat se ad petitionem l.fi.C.de fideicom.lib.cũ vulga.Ideo de rigore snia absolutoria generalis trahebaẽ ad oia . tñ si absolutus opponat de generali absolutoria, poterit & necesse habebit aduersarius replicare ꝙ illa snia generalis restringitur ad prosequuta, & probata tñ. sed transactio hic fuit specialis . vñ ipso iure iudex videns transactionẽ specialem absq; eo ꝙ actor replicet, ꝙ trãsactio fuerit specialis nõ absoluet reum nisi ab illa specie super qua fuit 4 transactum.† Et ex hac gl.habes notare ꝙ in hac materia nõ procedit argumẽtũ de snia ad transactionem, & idẽ nota. expressius in gl.in l.sub prætextu specierum.j.eod.dic vt ibi per doc.

ADDITIONES.

a ¶Generalem. Adde ꝙ Ang.consi.cxxv.dicit quod fatuus est iudex qui talem libellum admittit,& ad materiam huius l. vide Roma.consi.ccclxxj.

b ¶Probari debitũ. Sed an trãsigẽs videatur fateri delictũ, vide Pau.de Ca.cõsi.cxxxj.

Alex. LEX IIII.

1 *Creditor dolo inductus per debitorem ad transigendum, ad actionem penitus extinctam redire non potest.*
2 *Acceptilatio, an sit de iure gentium vel ciuili.*
3 *Nisi, de hac dictione vide hic remissiue.*
4 *Remittere, an sit dare vel facere.*
5 *Promittens nunquam petere pro mala administratione, non prohibetur petere de facto &c.*
6 *Vltima voluntas, & contractus an inter se differant.*
7 *Acceptilatio quid operetur in eo qui promisit non petere.*

1 Actione. † Creditor dolo inductus ꝑ debitorẽ ad transigendũ ad actionẽ pœnitus extinctã redire nõ põt, sed ei ꝑ actionẽ doli succurriẽ ad interesse nisi sup illa actione doli fuerit trãsactũ h.d.fm lect.Azo.quã glo.tenere vr̃. ¶ Vel sic fm lectu.Placenti. Si reus cõtẽta in trãsactione nõ obseruat actori,qui ẽt pro parte ꝑfecte non põt adimplere, tñ facit q̃ eq.d põt,nõ daẽ actori regressus ad extinctã actionẽ, nec põt agere vt adimpleaẽ transactio si stipulatio in transactione non interuenit,sed simplex pactũ.iõ in subsidium succurriẽ ꝑ actionem de dolo ad interesse,nisi super actione de dolo sit transactum h.d. in effectu,& istam lec.sustinent aliqui, & aliqui non,vt in gl.dicã. ¶ No.fm primam lec.ꝙ dolus, dans causam acceptilationi interposite sup actione ẽt bonefidei nõ impedit etiam acceptilationẽ valere.de quo plene in l.sub prætextu instrumẽti postea reperti.j. 2 eo.¶ † No.fm secundam lec.iuncta gl.mag.in ver.vel.iij.ꝙ ille qui promisit in perpetuũ non petere non dr̃ ꝑfecte adimplere,etiã si liberet ꝑ acceptilationẽ illũ a quo non petere promisit.& idẽ fuit de mente gl.mag.in l.j.ad fi.§.ti.j.de quo satis dubitauit Saly.in l. siue apud acta.j.eo.& tandẽ tenet ista partem, licet istum text.nõ alleget. & hoc ẽt tenuit Bar.ibi in gl.in ver.deducta,ibi iuregẽtiũ. quasi velit gl.ꝙ acceptilatio,quæ inuentione, & quo ad formã inducta est a iure ciuili l.actus legitimi,de reg.iur.& no.gl.& doc.in l.an inutilis.§.fi.in ver.iurisgen.ff.de accep.non debet posse tollere obligationes nascẽtes ex ꝯtrib.iurisgen.l.ex hoc iure.ff.de iusti. & iur.arg.l.eas.ff.de capi.dimi.& qa nihil tam naturale &c.c.nihil de reg.iur.& hãc rõnẽ reddit expressius gl.in l.fi.j.de accep. Tamẽ vt ẽt voluit Sal.& Ful.hic non debuisset gl.se fundare in hoc, ꝙ acceptilatio nõ posset tollere obligationẽ inductã iure gentiũ, qa si esset obligatio orta a cõtractu inducto de iure ciuili dũmodo nõ esset cõtractus celebratus verbis,exemplũ in ꝯctu emphyteutico & in alijs enumeratis ꝑ gl.fi.in d.l.ex hoc iure.non posset tolli per acceptilationẽ, qa acceptilatio q̃ est cõtractus qui celebraẽ verbis non põt tollere ipso iure nisi obligationẽ nascentẽ ex cõtractu celebrato verbis [a] d.l.an inutilis.§.acceptũ fieri.qa in habentib.symbolũ facilior est trãsitus,vt ibi, & in l.si rem.§.itẽ quæcunq;.de rei ven.Et qa per stipulationẽ q̃ est de iure ciuili.ff.de ꝯstu.inst.de ac. & quæ est ꝯtractus qui celebraẽ verbis l.obligamur.§.verbis.ff.de act.& oblig.põt nouari omnis præcedens obligatio contracta re, vel cõsensu ẽt si sit de iuregen.l.j.ff.de noua.Et patet in aquiliana stipulatione.

ADDITIO.

a ¶Verbis. Adde ꝙ voluit Lud.Ro.consi.cxviij.& consi.xiij.

ſtipulatione, & tñ ſecus eſt in acceptilatione.rñ.vt colligiẽ ex not. per glo in d.l.an inutilis.§.fi.in ver.honorario.& ibi clarius p Bar. & vide ẽt not p gl.in ti.quib.mod.tol.obl.§.j.in ver.cedere. & in l. vt reſponſum.j.eo.¶ † In gl.in ver.niſi de dolo. in princ.de hac dictione,niſi ª,vide latius per Bar.in l.j.ff.de cõdi.& dem.per Spe.& Io.And.in tit.de ſponſa.§.j.circa princi.per Arch.in c.j.de conſtitu. in.vj.p Io.And.in reg.peccatum.in mercu.in princi.poſt Dy.ibi p Bal.in auc.niſi.in prin.j.ad Treb.ĩ l.interloquutio.j.cõia . vel Epiſt. & aliquid p Ang.& Imo.in l.qui Romæ.§.cohęredes.ff.de ver.ob. vbi tangunt q.de qua ſe remittit gl.hic.& plene per Alb.in dictionario in ver.niſi.& in dictis locis ẽt habes de dictione,p̃ter,de qua ẽt p gl.& Bar.in l.j.in fi.ff.de pig.act.& per Ia.de Are.Ang.& Imo. in l.qui bona.§.ſi quis q.a.ff.de dam.inf.p illũ tex.& ibi Bal.in auc. hoc amplius.j.de fideicom.& per Bart.& alios hic, & late in dicto dictionario,in ver.p̃ter.¶ In ea.ibi,rñ.de dolo &c.hanc primã lec. oẽs tenent,& eſt ſine ſcrupulo.¶ In ea.ibi decreti cõdõne generaliter.hęc cõiter reprehendiẽ,q̃a illa l.nõ faceret ad titulũ ſm iſtum intellectũ ↄ̃ l.imperatores . cũ vulg.ff.de in diẽ adie.¶ In ea.ibi,cũ actio de dolo,vt pbaẽ i l.ſi delegaranus.cũ ibi no.ff.de dolo.& no. in l.ij.j.de dolo.¶ † In ea.ibi , certũ ibi erat &c.hoc reprehenditur per gl.& omnes in d.l.ſi q̃s accepto, & ẽt per doc.hic, nã nihil repugnat,quin poſſit in priſtinũ ſtatum reſtitui obligatio prout erat licet liquida non eſſet . bene facit l.metũ.la grande.§.ex hoc.verſi. ſed ſi acceptilatio.ff.q̃ metus cau.Quidam tñ vt Iac.Bu.hic conãtur ſuſtinere iſtã ſol.gl.dicẽtes q̃ qñ debitũ nõ liquidũ remittitur tunc remittere non dicitur dare ᵇ,ſed facere, vt not.in l.tranſactio nullo dato.& ibi Bar.j e.& Bart.ĩ l.ſiue apud acta. ¶ Vnde hic erat ↄtractus facio.i.remitto vt des. quo caſu habet locum actio de dolo l.naturalis. quod ſi faciã.de præſcrip.ver.¶ Tamen contrarium tenent hic cõiter doc.q̃a etiam in tali cõtractu, facio vt des,habet locũ actio præſcript.ver.& nõ actio de dolo vbicunq; ex tali facto aliquid adeſt illi cui factũ præſtaẽ l.cum mota.j.eo.& l.ſolent . de præſcri.ver.& no.in d.§.q̃ ſi faciã.& Sal.hic ſuſtinẽdo Iac.But.dicit verũ eſſe q̃ habet locũ actio præſcript.ver.ſi faciẽs vult agere vt ſibi obſeruenẽ promiſſa.ſed ſi vult repetere factũ præſtitũ, tũc ſi tale factũ non eſt repetibile,datur actio de dolo, vt eſt tex.ſm Cyn. Bar.& alios in l.cũ proponas.j.de dolo.ſed dic q̃ per hoc non bene ſuſtinet Sal.opi.Iac.But.q̃a in caſu noſtro factum erat repetibile,vt eſt text.in d.l.ſi quis accepto & in d.§.ex doc.ergo non debet habere locum actio de dolo, ſed conditio ob cauſam d.l.ſi quis.

¶ Licet Bar.in d.§.q̃ ſi faciam. in fi.tenuerit illud q̃ tenet hic Saly. qui tamẽ de Bar.mentionẽ non facit, attamẽ Bar.hic & cõiter alij tenent contrariũ per d.l.ſi quis accepto. intelligẽdo eam vt dixi.ſ. & iſtud teneas, quãuis Frã. Tigri hic concordet cum opi.Iac.Bu.ſ. relata.¶ † In ea.ibi , vel tertio &c.& ſm iſtum intellectũ Bar.Ang. & Paul.de Ca.hic ſuſtinẽt lec.pla.ex quo contractus perfecte impleri non põt per iſtum qui promiſit nunquam petere aliquid occaſione male adminiſtrationis, vt ſibi darentur centum.nam licet hodie nõ petat pro mala adminiſtratione,tamẽ cras petere poterit de facto, licet nõ de iure l.vbi.j.eo.l.elegãter.§.pe.de cõdi.inde. tio.gl.in l.j.in fi.ti.j.¶ Ideo nec agere põt actione pręſcri.ver.vt obſeruentur ſibi promiſſa, q̃a illa actio nõ datur niſi ei qui adimpleuit pro parte ſua d.l.naturalis.§.j.¶ Nec etiam agere poterit conditione ob cauſam , vt reintegretur obligatio diſſoluta per acce.

¶ Quia aut vellet agere cõditione ob cãm ex capite pœnitentiæ, iuxta l.ſi pecuniam.in princ.ff.de conditio.ob cãm.& non poteſt, q̃a nõ habet locum pœnitentia in cõtractu tranſa.l.quãuis j.cod. licet ſit actus innominatus , vt pbaẽ in l.cum proponas.la.ij.& ibi dixi.ſ.ti.j.¶ Aut vellet agere conditione ob cãm ad reintegrandũ dictam oblõnẽ ex capite cauſæ nõ ſequute.ſ q̃a debitor nõ dedit centum,& non põt agere, q̃a tũc cõditio ob cãm cõpetit mihi.ita demũ ſi tu es in mora implendi d.l.naturalis.§.at cũ do.ver.q̃ ſi tale,& l.ij.§.ij.ff.de cõdi.ob cãm.ſed ex quo non impleui tibi pfecte nõ põt dici te eſſe in mora vel culpa l.Iul.§.offerri.ff.de act.emp.l. quæro.§.inter locatorẽ.ff.loc.¶ Ergo cum nulla actio cõpetat & æquũ ſit mihi dari cẽtũ, q̃ mihi promiſiſti attẽto q̃ ego adimpleui inquãtũ in me poſſibile fuit de nõ petẽndo,& te liberãdo p acceptũ.& iõ dal mihi actio de dolo i ſubſidiũ , vt hic.¶ Sed Bal.& Sal. hic tenent ↄ̃riũ.ſ.q̃ iſta lec.Pla.ẽt hoc mõ ſuſtineri nõ poſſit,q̃a cõpetit hoc caſu ↄdino ob cãm d l.ſi q̃s accepto. ergo ceſſare debet actio de dolo d.l.ij.j.de dolo. Non obſt.q̃ perfecte nõ impleuerim q̃a verũ eſt quãtũ ad obli.ſucceſſiuã non petẽdi . ſed quãtũ ad inſtantem liberationẽ bene impleui liberãdo te p accepti.ergo debeo poſſe cõducere illud q̃ impleui.q̃ non puto verũ,q̃a ſi pmitto non petere,intelligiẽ nec de iure,nec de facto.patet, q̃a ſi de facto, incido in pœnã quã promiſi ſi peterẽ vel cõtrauenirẽ l.vbi pactũ.j.eo.& no.gl.in d.l.j.in ti.j.& clare Bal.in l.ſiue apud.& ibi Paul. de Ca.j.eo.ergo licet liberauerim p accepti . & ſic nõ potero amplius agere de iure,q̃a actio eſt extincta tñ adhuc de facto petere potero d.l.vbi & p ↄñs non dicor adimplere vtrunq; prout pmiſi & ſic nõ debeo poſſe agere , vt ẽt firmat gl.in d.l.j.Fulg.hic etiam ſequiẽ opin.Bal.& dicit q̃ inquantũ Bar.vult q̃ cõditio ob cãm habeat locũ , ſi aduerſarius fuit in mora &c.vt dixi.ſ.non bene dicit Bar.ſm Ful.q̃a imo ẽt ſine mora p p cãm non ſequutã habet locũ cõditio ob cãm,vt not.gl.in d.l.ij.§.ij.in ver.cõdici poterit.Et Paul. de Ca.hic fatetur q̃ no.Bart.in hoc bene dixit, nihilominˀ Pau.de Ca.tenet lect.Placen.prout facit Bar.q̃a ex quo non pfecte adimpleuit non debet habere cõditionem ob cãm ſm iuris rigorem. ſed de æquitate,ſi adimpleuit quãtũ i ſe poſſibile fuit habet actionẽ de dolo . & ita dicit verum eſſe intellectũ huius l.ſm hanc lect.

¶ Adde q̃ ẽt Bart.bene dixit q̃ ẽt non habet locũ cõditio ob cãm ex capite cãæ nõ ſequute, niſi fuerit aduerſarius in mora per iura ſuperius alleg.aliàs ſequereẽ q̃ quomodocunq; cã poſſet impleri etiã ſine mora & culpa promiſſoris poſſet indiſtincte repeti ſolutum per cõditionem ob cãm.q̃ eſt cõtra d.l.ſi pecuniam.§.fi.Non obſ.q̃ no.gl.in d.§.ij.q̃a verũ eſt q̃ etiam vbi nulla fuit mora habet locum cõditio ob cãm ex capite pœnitentiæ, vt probatur in d.l.ſi pecuniã.in prin.& ibi late hanc q.ponit Bar.& hæc eſt vera qñ implementum cauſæ pendebat à facto aduerſarij.ſecus ſi à facto tertij,q̃a tunc indiſtincte datur conditio ob cãm , cauſa non ſequuta noo habita cõſideratione more aduerſarij,text.& exemplum habes in l.ſenatus.§.j ibi aut lucius Titius.ff.de dona.cauſa mor.liẽ prædictis adde q̃ Bar.in d.§.q̃ ſi faciam.dicebat q̃ aut iſta ↄuentio de non petendo fuit facta ſuper cõtractu ſeu actione ſtricti iuris, & tunc non põt pcedere lec.Pla.hic in debito liquido, q̃a poterit habere locũ conditio ob cãm ne reſtituaẽ obligatio d.l.ſi q̃s accepto.& ſic tenuit cõtrarium eius q̃ ipſe dixit hic.Aut ſm eum ibidẽ talis cõuentio de non petendo fuit interpoſita ſup contractu ſeu actione bonæ fidei , & tunc q̃a promittens nõ petere põt implere pfecte præſtando cautionẽ de non petẽdo.quæ cautio habet vim perfecti implementi in contractib.bonæ fidei l.inſulam.§.fi.ff.loc. prout ipſemet Bart.ẽt voluit in d.l.ſiue apud.¶ Et iõ ſm eum ſi perfecte non implet cum poſſit habet locũ conditio ob cãm & ſic diſcrepat ab his q̃ ipſe dixit. ¶ Tamẽ in hoc iſta opi.ſua fundata per d.l.inſulã.cõiter damnaẽ p doc.in d.l.inſulã.non probat q̃a loquitur in terminis noſtris,& præſertim non ſequiẽ in cõtractib.innominatis prout nos loquimur, nã quæſtio noſtra eſt in cõtractu trãſactionis qui eſt innominatus , & rõnem differẽtiæ vide in d.l.ſiue apud acta.vbi quãtũ ad hoc ibi latius dicã. ¶ Ideo teneas opi.quã tenet Bar.hic,quã ẽt ſequiẽ Ang.in repe.l.ſi certis annis.ſ.ti.j.& in l.j.§.ſi quis.ff.de do.Sed Pet.& Cy.hic tranſeunt cũ Azo.cõtra Pla. maxime p d.l.j.§.ſi q̃s.ff.de dolo . ſed dic q̃ ille tex.nõ ob.q̃a ibi facto meo mihi pręiudicaui circa illud ad quod vellem nũc agere.ſ. contra actionẽ primam q̃ facto meo p accep.ſeu ſtip.fuit ſublata. ſed nos quærimus , an circa id q̃ mihi promiſſum fuit in tranſa.& petat ac.de dolo ſi non ſeruas promiſſa & certe ſic,q̃a ius mihi ad hoc cõpetens fuit aliquo modo extinctum . ¶ In ea.ibi, & hoc cũ ſit &c.Annectit gl ſol.ſ.poſitã in ver.vel q̃a certum &c.¶ In gl.fi. ibi.l.j.dic melius vt ibi no.& no.p gl.& Bar.in l.in ſumma.i prin.ff. de cõdi.i.indebi.¶ † In ea.in fi.hæc gl.põt intelligi q̃ non velit facere differentiã inter vltimas voluntates,& cõtractus, ſed in mõ cõcipiendi verbi liberationis, & pro hoc ſm Ful.facit iſte tex in ver. niſi ſpãliter . vbi ẽt in actu inter viuos requiriẽ ſpãlis remiſſio doli, ſicut in vltimis voluntatib.alleg.ad idẽ l.Pompo.la.j.& q̃ ibi gl.in verſ.abſit.ff.de nego.geſt.Tamẽ Pe.Cy.Bal.& Sal.cõtra intelligũt q̃ iſta gl.velit facere differentiã inter cõtractus & vltimas voluntates,& cũ ea tranſeunt ipſi. ſed de hoc vide plenius p Bar.in l.auren hõ.§.caius.ff.de lib.leg.& p gl.Bal.& Ange.in l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac.& p Cy.& Bal.in l.ſub prætextu.la.ij.j.eo.& p Bal.& Imo.in l. ſi ſeruus vetitus.de leg.j.& p Bal.in l.cum neceſſitatem.j.de fideicõ.vbi dicit iſtam gl.eſſe ſing.¶ † Vltimo inquantũ dixi ſuper tex. q̃ ſi promiſi non petere non dicor perfecte implere liberando p accepti.adde q̃ Saly.in l.ſiue apud.dicebat hoc eſſe verũ ſi offero me paratũ te liberare per accep.& tu non conſentis.ſed ſi ſponte recipis liberationẽ p accepti.videris habere hoc pro perfecto implemento , ſicut qñ ſponte recipis cautionẽ iuratã per not.per gl.in d.l.ſiue apud.& declarat Bar.in l.mutuanc.ff.de cõdi.& dem. adde q̃ hic vĩ text.cõtra eum ſm lect.primã,nam videris pmiſiſſe duo.ſ.

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Niſi.De hac dictione vide Alex.cõſi.lix.& de dictione,poteſt per Old. cõſi.xlviij.per Lud.Ro.conſi.cccxxxviij.& per eundẽ Alex.in conſi.clij.verſi.nec obſtat.v.vol.& p Saly.in l.ij.j.qui accuſ.p do.de ſancto Gemi.in c.fi.de lit.cõteſt. in.vj.& in c.fi.in notabil.de reſti.ſpol.no.lj.& de dictione,præter, vide Roma in conſi.cccxxviij.inci.præſens conſultatio.& Ang in conſi.ccvj.incip.quoniam.

b ¶Fran.Cur. Non dicitur dare . An & quando remittere dicatur dare per eundem Alex.l.ſi mulier.j.de condi.ob cauſam.

duo.s.non petere de iure, nec de facto, & tu liberando per accep.
adimples vnum tñ, & sic pro parte, q̃a non poteris petere de iu-
re, vt dixi.s̃. ergo non perfecte adimpleuisti. & ita vr̃ etiam esse de
mente Bar.in d.l.siue apud.& hic.¶ Non ob.hic q̃ dicit Sal.de pre-
statione cautionis muoane, q̃a ibi recipiens præstationem cautio
nis mutuane, quæ non erat debita, vr̃ tunc recipere loco debiti.i.
loco pleni implementi.arg.l.ij.§.j.in ver.inuito.ff.si cer.pet.

Alex. LEX V.

a *Confessio probat, & defectus scripturæ transactionem non vitiat.*

1 a CVm te. † Confessio probat a. Et defectus scri-
pturæ, transactionem non vitiat, hoc
dicit.

ADDITIO.

a ¶Probat. Inquantum Ias.hic dixit, quod maioris est efficaciæ cõfessio, q̃ aliqua alia
probatio, quia ex cõfessione licet inualidus sit processus põt sentẽtia valida ferri.
item post conclusionẽ in causa nõ admittitur nisi confessio. item contra præsum
ptionẽ iuris, & de iure nõ admittitur in cõtrariũ nisi per cõfes. item cõtra senten
tiam latam quæ transiuit in rem iudicatã non potest aliud probari nisi per con-
fessionẽ eius in cuius fauorẽ lata est. adde quo ad primũ Ang.consi.xxvij. quo ad
s̃m doc.de ro.decisi.cccx. quo ad tertiũ Lud.Ro.cõsi.cccl. quo ad vltimum vide
Ang.consi.clxxxvij. & adde quintum quod per cõfessionẽ partis tollitur proba-
tio testium, & instrumentorũ, vt voluit Bar.in l.ij.§.creditum.ff.si cer.pet.Bald.
in.§.quib.s̃.in.j.consti.C.sequitur Lud.Ro.consi.cccxcj.

Alex. LEX VI.

1 *Querela inofficiosi testamẽti remissa per trãsactionẽ, an possit denuo intentari.*
2 *Litis contestationis effectus durant, licet lis non sit prosequuta & perempta
sit instantia.*
3 *Verbum suscipere & recipere, important idem q̃ dare.*
4 *Cõtractus innominati cognoscunt ex forma ineundi, & nõ ex forma implendi.*
5 *Actio præscriptis verbis datur ad interesse non autem ad dandum.*
6 *Præparationi querelæ inoffi.testa.nõ videtur renunciatum per transactionem.*
7 *Querela inoffic.testa.an competat filijs ex persona matris exhæredatæ, si ei
non fuerint seruata promissa.*
8 *Dispositio in dubio intelligitur facta sub modo, & non sub conditione.*
9 *Actio præscriptis verbis regulariter est natiua.*
10 *Actio, an detur ex pacto.*

1 CVm mota. † Ad quærelam inoffic.testa.
motam & trãsactione remis-
sam, non datur regressus hæredib.transigentis, li-
cet promissa eis non seruent. sed cõtra non seruã-
tẽ succurrit̃ p̃ actionẽ ex stipulatione, vel p̃scr.ver.
2 si stipulatio non intercessit h.d.¶ † Not.coniuncta
gl.j.q̃ licet aliàs effectus resultantes ex litis cõtest.durent, licet lis
non sit prosequuta & perempta sit instantia l.fi.j.de p̃scr.xxx.ann.
& no.gl.in l.properandũ.§.j.in ver.iudicij.j.de iudi. Tamẽ fallit q̃ñ
à lite esset recessum cõuentione partiũ, vt hic. q̃ est not.dignũ s̃m
oẽs hic, & ad hoc ille tex.est sing.s̃m Ang.in l.4.ff.de priua.deli.ad-
de gl.in l.j.j.de p̃scr.lon.tẽp.& intelligo, vt ibi per Bar.& no.per d.
Abb.in c.cũm.el.j.in fi.de test.& per Bene.de plũ.in l.ij.§.p̃scripto.
post gl.ff.de sta.defun.facit l.nã & si parentib.§.j.& ibi not.Ang.ff.
3 de inoffi.testa.& dixi in l.ij.s̃.de eden.¶ † No.iuncta gl.j.q̃ ista ver-
ba, susciperet seu reciperet &c.posita in tex.important idem q̃ da
rent.i.important translationem dñij prout verbum dare l.vbi aũt.
§.fi.de verb.obli.§.si itaq;.instit.de act.cum si.& hoc sequitur Bart.
& alij cõiter hic. In cõtrariũ est tex.in l.naturalis.§.j.in vers.emptio.
& venditio est &c.iuncta l.ex empto.in princ.ff.de act.empti.ideo
distingue vt sint per Bart.in d.§.j.& in l.j.ff.de rer.permu.& aliquid
4 per eum in l.fi.in princi.de cõdi.ob cãm.¶ † Tertio no.ex isto tex.
iuncta eadem gl.q̃ cõtractus innominati cognoscuntur ex forma
ineundi & nõ ex forma implendi.& idẽ no.gl.fi.in l.ex placito.C.
de rer.permu.& hoc sequit̃ Iac.But.per aliquas rõnes quas ibi re-
fert Barto.& idem tenet Bald.in pen.q.& Ricard.& Bart.& Salyc.
¶ Sed Bar.hic, cũ quo simpliciter hic transit Pau.de Cast.& Ianus
Bar.in d.l.naturalis.§.pen.& d.l.ex placito.& in l.cum proponas.j.
de dolo.& in l.siue apud.j.eod.& in l.si intra.ff.de pac.& in l.si q̃s
cum debitore. de iureiuran.& per plura tenet contra glo.& vult
quod si do tibi librum vt manumittas seruum tuũ ex parte mea
est, do vt facias. ex parte vero tua est, facio vt des, sicut contractus
emptionis ex parte emptoris dr̃ emptio, & ex parte venditoris dr̃
vẽditio.& idẽ in effectu volunt Pet.& Cy.in d.l.ex placito.in.iij.q.
& Ang.ibi, & hic. sed hoc reprehẽdit Bal.hic, q̃a istud est facere de
vno cõtractu duos. q̃ rõ satis leuis est p̃ id q̃ dictũ est de contractu
emptionis. Sal.hic dicit q̃ ꝯ Bart.est tex.cui nõ põt responderi s̃m
eum in l.iurisgentiũ.post prin.in ver.& ideo puto.ff.de pac.nam si
vera esset opi.Bart.ei qui manumisit debuisset dari actio de dolo.
d.l.naturalis.§.q̃ si faciã. sed in d.ver.& ideo puto.ẽt dr̃ q̃ dal actio
p̃scri.verb.ergo est ꝯtus, do vt facias, ẽt ex parte faciẽtos inspecta
forma ineundi.& istã opi.ẽt tenuit Ang.in d.l.iurisgen.p̃ illũ text.

& ibidẽ Bal.¶ Et tñ.Bal.& Sal.ibi ad rõnẽ Bar.de emp.& ven.q̃a
s̃m eos in emp.& ven.quælibet pars ꝯct⁹ est æque principalis.sed
in casu nr̃o partes ꝯctus sunt adinuicẽ subordinatæ. ¶ Sed certe
ista sunt verba ad Corinthios, & pro opi.Bar.est tex.non violando
in d.l.naturalis.§.at cũ do.ver.sed si dedi.nam ibi.inspecta forma
cõuentionis fuit, do vt facias.& ex parte facientis dat̃ actio de do-
lo.ergo ex parte eius est, facio vt des, vt in d.§.q̃.si faciã.nõ ob.d.l.
iurisgentiũ.q̃a respondeo q̃ in ꝯctu facio vt des, dat̃ facienti actio
de dolo ꝯ eum q̃ dolo nunquã dedit, sed ꝯ eum qui dedit, sed nõ
p̃fecte dedit nõ. dat̃ actio de dolo d.§.at cũ do.ver.sed si dedi.in fi.
5 & in d.l.iurisgen.circa prin.& ibi gl.in ver.stichũ.¶ † Quarto not.
ex isto tex.in ver.id q̃ interest.iunctis quę dixi in.ij.no.q̃ sicut actio
p̃scri ver.q̃ oritur ex ꝯctu innominato, non datur ꝯ obligatũ, vt p̃-
cise cogat̃ ad dandũ, sed dat̃ ad interesse, d.l.naturalis.§.j.& not.in
l.cũ p̃cib.j.de rerum permu.ita ẽt actio ex stipulatione interpolita
sup ꝯctu innominato vt hic. & in hoc iste tex.est sin.s̃m Ange.hic,
& sequunt̃ omnes hic, & Ang.& Imo.in l.stipulationes nõ diuidũ
tur.& ibi ẽt dixi.ff.de ver.obl.¶ Licet vbi stipulatio p̃ se interponi
tur in obligatione dandi, non det̃ ad interesse sed ad præcise dan-
6 dũ l.vbi aũt.in fi.de ver.obl.¶ † In gl.in ver.p̃ vos ibi, si viueret &c.
hanc primã sol.tenet Pe.Cy.Iac.Bu.Ray.Bar.Ang.& Sal.Sed Bal.
hic reprehẽdit eam, q̃a p̃ transactionem non vr̃ renunciatũ p̃pa-
rationi quærele, q̃a s̃m eum durat cã & instantia d.l.si instituta, in
ver.cãm integrã. ergo nihil ob.quin transmittit possit quærela ad
hæredes, vñ respõdet ipse ad d.l.si instituta. q̃ ibi fuit transactum
de desistendo à lite non tñ repudiando quærelã. hic aũt transegit
repudiãdo quærelã, vt patet hic in verbo, omissam, & q̃a renũcia-
tũ fuit q̃rele merito non transmittit̃ l.si q̃s filiũ.j.de inof.testa. Ful.
hic approbat primã so.gl.& tñ non vr̃ mentionẽ facere de Bal.nã
licet sol.Bal.in se sit vera, licet de Bal.&c. Ful.dicit q̃ in l.si instituta
fuit transactũ, sed nondũ erat remissa lis, sed promissum erat for-
te à muliere exhęredata q̃ ipsa renunciaret liti, vnde posset casum
prosequi si sibi nõ seruarent promissa. sed hic à lite erat recessum,
& illi renunciatũ, vñ litẽ transactione finitã restaurare non licet l.
si pro fundo.j.eo.& ita ẽt intelligit l.nam & si parentib.§.j. Pau.de
Ca.hic omnib.trãsit cum Bal.& dicit q̃ renunciando liti extingui-
tur lis, & quærela ipso iure & extinguunt̃ actiones oriẽtes ex de-
licto, vt hic in gl.mag.ad fi.& l.Papi.§.si q̃s post.ff.de inoffi.testa &
sic volunt isti q̃ in casu huius l.ẽt si ipsa mater viueret non posset
ad quærelã redire. & istũ intellectũ sensit gl.in c.cũ inter.in versi.
cõsensu.de electio. Sed certe intellectus istorum ad l.si instituta.vr̃
aliqualiter vaticinari. iõ tutiorẽ puto primam sol.omissa noua so.
& intellectu dato per Ange.in d.l.si instituta.ad illum tex.& dum
Pau.de Ca.dicit q̃ ipso iure extinguit̃ quærela per illã transactio-
7 nẽ, dic q̃ cõiter tenet̃ ꝯrium, vt dicet̃ sup glo.¶ † Sed circa hoc est
dubiũ vtrũ in casu huius l.non obstante transactione, filij & hære-
des huius matris exhæredatæ possint quærelare testamentũ ex p̃-
sona matris si eis nõ seruant̃ promissa. & certe si nos tenemus di-
ctã opi.Bal.& sequaciũ q̃ p̃ istam transactionẽ mr̃ tanquã renun-
cians sit irreuocabiliter exclusa, clarũ est q̃ nec etiã filij possent ve
nire ad quærelã per d.l.si quis filiũ.in vers.repudiant.sed si nos te-
nemus q̃ nõ videat̃ exclusa mater vt tenet gl.hic in p̃n.quã sequi-
tur Bart.& sequẽtes prout tenui, tũc attẽto q̃ nõ est necessaria ho-
die præparatio quærele vt transmittat̃ ad liberos d.l.si quis filium
ideo licet renunciatũ præparationi nihil noceret, & per hoc patet
rñsum ad l.si filius.ff.de min.quã ad hoc alle.Bal.hic in argumẽtũ,
q̃a ibi restitutio cui renunciabat̃ erat necessaria ad bon.possess.&
ex hoc habes limitationẽ ad l.si q̃s filiũ. in fi.& istud vltimum etiã
8 tenuit Ful.hic, licet leuissime declaret, & nil boni dicat. ¶ † In ea.
ibi, vel ibi sub cõditione &c.hæc vera i se, sed diuinat & iuxta hãc
gl.cõcludunt cõiter oẽs q̃ in dubio si nõ apparet, an dispositio sit
facta sub cõditione vel sub mõ intelligit̃ in dubio sub mõ l.q̃ro.§.
inter locatorẽ. in ver.exce.ff.loc.nã ibi promisit locator pœnam si
expelleret cõductorẽ obligatũ ad pensionẽ, nã nõ intelligitur illa
p̃missio de nõ expellẽdo esse facta sub cõditione, si cõductor sol-
uat pensionẽ, q̃a si intelligeret̃ facta sub cõditione illa, locator ex-
pellendo colonũ nõ soluẽtẽ pensionẽ non incideret mero iure in
pœnã l.cedere diẽ.de ver.sig.& tñ in.§.inter locatorẽ. innuit q̃ in-
cidit, licet ob.exce.ergo ibi nõ intelligit̃ cõditio, sed mod⁹, scilicet
vt soluat pensionẽ, & modus nõ suspendit actum sicut conditio l.
q̃b.§.fi.de cõdi.& dem.l.ij.& ibi no.j.de his q̃ sub mõ. Ful.hic dicit
q̃ ille tex.intelligit̃ de exceptione doli q̃ erat facti vel intentionis,
& q̃ per ꝯñs nõ p̃supponit actionem mero iure cõpetere, vt l.si q̃s
se debere.cũ gl.mag.ff.de cõdi.ob cãm. & sic ille tex.nõ p̃bat opi.
doc.q̃ñ ibi nõ erat nata actio, q̃a inerat tacita conditio q̃ impedit
natiuitatẽ actionis sicut expressa vt no.in l.ẽt q̃a.ff.de pac.tñ dicit
Rap.q̃ opi.doct.probat̃ p̃ l.si p̃ fundo.j.eo.sed certe nec ibi p̃bat̃.
& est casus valde diuersus vt ibi declarat Bal.vñ dico q̃ cõtra opi.
doc.

doc.hic est tex.& ibi no.Bar.in l.à testatore.ff.de ɔdi.& dem.& ibi expressius Imo.qui dicit not.ꝙ vbi verba sunt dubia potius interpretanẽ, ꝙ inducant cõdi.q̃ modũ [a] ꝙ dicit sin.no.& alibi meli' nõ ꝓbat.& tenẽdo opi.doc.hic nõ video posse rñderi ad illũ text.nisi ꝙ ibi illud operatẽ nã ablatiui q̃ resoluit in cõditionẽ. Et ad respõsionẽ datã ꝑ Ful.ad d.§.inter locatorẽ.facilime p'ot rñderi per no. ꝑ gl.in d.l.qui se debere.Bal.hic in l.& si post tres.ff.si q̃s cau.dicit ꝙ vbi apparet ꝙ cã requireret ad originẽ importat cõditionẽ. secus si ad effectũ.tex.& exẽplũ habes in l.cũ tale.§.[b] j.ff.de condi.& dem.vbi de hoc nõ reperitur melior tex.in iu c.¶ In ea.ibi,vel vbi præparata &c.hæc nihil valet q̃a quo ad ipsam matrem q̃ viuebat in casu d.l.si instituta. nihil refert an esset q̃rela pręparata vel non. ¶ † In gl.fi.in princ.vult ergo hoc ꝙ actio ꝑscr.ver.in casu hui' l.sit datiua,licet regulariter sit natiua l.iurisg.post prin.ver.& nascitẽ.ff.de pac.& istã opi.tenet Bar hic q̃a actio ꝑscr.verb.datẽ ei qui imple uit pro parte sua d.l.naturalis.§.j.sed hic ex parte hæredũ non põt dici ꝑfecte eẽ adimpletũ,q̃a mater ꝓmisit desistere à lite. vñ licet hodie desistatẽ tñ cras poterit saltẽ de facto cessare à desistentia, & ɔuenire l.vbi.j.eo.& s.eo.i l.actione.& ibi fuit dictũ. iõ sm regulas iuris cõis nõ poterit nasci actio ꝑscr.p.verb.tñ q̃a alio mõ nõ posset istis hæredib.succurri lex ex æquitate introduxit actionẽ vtilẽ ꝑscr.verb.& idẽ tenet hic Frã.Tig.& Ang.i repe.l.si certis annis.s.§.j.sed Bal.Sal.& Ful.hic tenẽt eẽ natiuã, q̃a habet materiã ꝑexistentẽ.s.ɔtũ innominatũ ex quo põt nasci: & facit arg.sm eos l.si oleũ.in prin.ver.sed Põponius.ff.de dolo. Nõ ob.ꝙ nõ sit perfecte impletũ, q̃a imo ꝑ mortẽ mr̃is singitẽ ꝑfecte impletũ cũ quærela nõ trãsmittatẽ ad hæredes,& mr̃ q̃ promisit a lite desistere, vr̃ solũ ꝓmisisse pro se nõ pro hæredib.ex quo quęrela hoc casu non erat transitoria ad hæredes arg.no.in l.quæsitũ.§.fi.in gl.ff.de prẽca.fortius dicebat Ang.& Ric.de Sal.& Ful.ꝙ mr̃ incõtinẽti cũ discessit à lite renunciãdo ei,dr̃ ꝑfecte impleuisse ɔtũ,q̃a promisit desistere à lite & intelligitẽ.s.presenti. vñ eo ipso ꝙ à lite discessit dr̃ perfecte impleuisse formã cõuẽtionis, & sm istũ intellectũ dicit Ang.ꝙ superuacua est oppo.quã format hic Bar.opponendo de l.actionẽ & cũ hoc vltimo vr̃ ɔcordare sñ Cy.licet cõiter corruptus habeatẽ. Idẽ ẽt tenet hic Ful.Ego puto verã esse opi.huius gl.ꝑ rõnẽ Bar.& istũ tex.hic in ver.datẽ.q̃ aliàs, deberet exponi ꝑ cõpetit, & sic impropriaretẽ litera l.licet interdũ.ita improprietẽ l.j.& in l.si tibi.& in l.patris,de præscr.ver.nõ obstãt iura.s.alle.q̃a ille qui ꝓmittit desistere à lite promittit factũ successiuũ,videlicet continuam desistẽtiã , & ꝑ ɔñs vr̃ promisisse nõ suscitare quærelã non solũ de iure, sed nec de facto ꝑ d.l.vbi.& dixit in d.l.actione. vñ si nos cõsideramus suscitationẽ quærele de iure,tũc Bal.bñ loquitẽ.s.ꝙ mr̃ non vr̃ ꝓmisisse de hæredib.suis cũ ad eos non transeat quærela, aut cõsideramus suscitationẽ quærele de facto & hoc mõ bñ vr̃ ꝓmisisse, ẽt ꝑ hæredib.qui representãt ꝑsonã mr̃is. nec põt impugnare factũ eius, iuxta l.si creditorib.cũ similib.j.de seruo pign.da.manumisso, q̃a q̃tũ ad respectũ suscitationis de facto, q̃rela sine dubio est transitoria ad hæredes. nec puto verũ ꝙ mr̃ quæ promisit à lite desistere dicatẽ ꝑfecte adimpleuisse renunciando li.q̃a si hoc esset verũ sequeretẽ quod hic debuisset nasci directa actio ꝑscr.ver.hic aũt dr̃ ꝙ datẽ vtilis quæ habet locũ ex æquitate, vt l.pe.cũ simi.ff.si quadru.paupẽ.fecis.dicatẽ. & dicere ꝙ vtilis hic dicatẽ.s.efficax ꝓut facit gl.hic in ver.vtilis.& ẽt verbũ datẽ, exponatẽ pro cõpetit, esset ẽt impropriare literã. & Bal.ẽt hic fatetẽ ꝙ ꝑ solam renunciationẽ litis, nõ dr̃ mater ꝑfecte impleuisse q̃a permittẽs discedere a lite intelligitẽ sm cũ promisisse discedere non solũ præsentialiter, sed ẽt in futurũ,alle.l.ij.i prin.ff.de cõd.ob cãm, & l.inter stãlianũ.ff.de arb.sed bñ fingitẽ sm enim ꝑ mortẽ ꝑfecte cẽ impletũ, q̃a iure non vr̃ promisisse pro hęredib.vt.s.retuli.& ista opi.quã tenet Bal. fuit opi.Martini Sileiani.& Ia.But.hic. sed eam in hoc vltimo,s.ꝙ ꝑ mortẽ fingatẽ plene impletũ improbaui.s.sequutus Bar.& alios. ¶ In ea.ibi,fuit do vt facias &c.hoc reprobaui super tex.iõ rñde ꝙ licet hoc fuerit,facio vt des, tñ ex præstatione facti aliquid aderat ei cui renunciatũ.ideo datur actio ꝑscriptis verbis,vt fuit visum in l.actione.¶ In ea.ibi,fides nõ seruãti &c.Ad istũ primũ modũ opponẽdi nõ adaptatur prima solutio,q̃a non est fauor filiorũ ipsos seruare fidẽ nõ seruanti. sed bñ adaptatẽ secũda solutio quæ tñ nõ est bona, vt sup ea dicã. vñ soluẽdo dic quod hic nõ põt redire ad primã actionẽ vel quærelã quæ fuit extincta morte mr̃is, attento ꝙ fingitẽ nõ p̃parata.vt in gl.j.sed in l.cũ proponas.nõ erat extincta prima actio.nõ obstat si dicatẽ ꝙ poterant hęredes restitui ad q̃relã ꝑ cõdõnẽ ob cãm,iux.l.si q̃s accepto, de cõdi.ob cãm, q̃a ad hoc rñ.vt hic ꝑ Bar.cũ quo trãseunt oẽs.¶ † In ea.ibi,ex pacto actio ad hũc sm modũ opponẽdi adaptatẽ.j.sol.gl.q̃ tñ nõ est bona,q̃a tex. hic nõ se fundat in fauore filiorũ. & idẽ esset i extraneis hæredib. sm oẽs.¶ Vnde vera est sol.ꝙ in l.cũ proponas.ille q̃ volebat agere ex trãsactione nõ ꝑfecte impleuerat transactionẽ, q̃a sm verũ intellectũ quẽ ibi ponit Bar.agẽs ibi ex transactione nudo pacto facta promiserat nunq̃ petere fundũ. iõ nunquã põt dici perfecte impleuisse,vt ibi ẽt sensit gl in ver.natã.nõ mirũ si nõ egit ibi actio ꝑscriptis verbis,sed deberet redire ad actionẽ primã cõpetentem ad fundũ q̃ non erat extincta.Sed hic dato ꝙ ꝑ parte hæredũ non esset ꝑfecte impletũ,vt tenui.s.tñ q̃a nõ poterant redire ad antiq̃ actionẽ id est quærelã & nullo alio remedio consului poterat eis ideo l.ex æquitate.dedit vtilẽ ꝑscr.ver.& hoc sensit glo.hic sola.vel sm alios q̃ tenẽt ꝙ hic perfecte fuit impletũ . Solue ꝙ in l.cũ proponas.ꝑfecte nõ adimpleuit . iõ nõ poterat ibi agere ex trãsactione.¶ In ea.ibi, iure ꝑ pactũ tollitẽ &c.doc.tñ cõiter q̃ tenẽt primã solõnẽ gl.positã sup verbo , ꝑ vos.reprobãt istã gl.q̃a est ɔ dictã l.si instituta.¶ Nõ ob. d.§.q̃dã.q̃a ibi actio erat odiosa, tñ nõ oritẽ ex delicto.& ista est magis cõis opi.ꝓut dixi i d.gl.sup ver.Per vos. & licet ibi ñ rñderim ad d.l.si ꝑfundo.i verbo,instaurari.quã allegat Ful.tñ faciliter rñderur ꝙ ibi aduersarius adimpleuerat q̃tũ in eo possibile fuit.iõ ɔ cũ ñ põt resuscitari lis vt ibi declarat Bar.hic aũt aduersarius hr̃dũ nil adimpleuit . ¶ In ea.ibi,q̃a acceptila.&c.q̃a tũc ille cui nõ seruantẽ ꝓmissa nõ põt redire ad antiq̃ actionẽ , sed agit ꝑscr.verb.vt hic,& ita limitantẽ regulæ ad d.l.cum proponas.

ADDITIONES.

a ¶Modum.Sequitur Fran.de Are.cõsi.clj.in prin.vbi ponit de illis verbis,cum conditione , & onere.

b ¶Fran.Cur. In l.cum tale.§.j.Adde tu & vide Pao.de Ca.ibi, & aduerte quia non est recedendum ab opi.Bar.quæ est cõmunis sm Alex.in consi.cij.in.j.volu.

Gordiani. LEX VII.

1 *Procurator ad agendum transigendo non præiudicat domino.*

2 *Procurator ad agendum compromittendo non præiudicat domino.*

TRansactionis. † Procurator ad agendũ, transigẽdo nõ præiudicat dño h.d.¶ Et idẽ dicas in cõpromisso , q̃a censetẽ esse quædã trãsactio, vt in auc.vt diffe.iudi. post prin.& ibi hoc not.& ꝑ ɔñs ad cõpromittendũ requiritẽ spẽale mãdatũ. ꝙ est notã.sm Bal.hoc. ¶ Adde Bar.in l.mandato ff.de ꝓcu.& ibi oĩno vide Ang.dicentẽ se credere hoc esse verũ tm̃ in cõpromisso,ꝙ fieret in arbitratorẽ. sec' in arbitro ꝑ rõnẽ quã ibi vide ꝑ cũ.¶ † Tu dicas ꝙ idẽ erit i cõpromisso faciendo in arbitro,[a] ꝓut voluit expresse Bar.in d.l.mandato.ꝑ quo allego tex.in c.ꝑ tuas. & ibi no.de arb.pro quo etiam facit,q̃a maius affertẽ p̃iudiciũ ꝑ cõpromissum in arbitrũ.patet. in d.l.diem proferre.§.stari.ff.de arbi.& in l.si minor.xxv.ann.filio.§. minores, de min.iuncta l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio. ¶ In gl.fi.ibi,liberã,& ẽt magis expresse hr̃ i c.q̃ ad agendũ.i fi.de ꝓcu.in.vj.& vide no.in c.cõtingit.de trãs.& limita, & declara,[b] vt per Bar.in l.qui Romę.§.callimachus.de ver.ob.in d.l.mandato.

ADDITIONES.

a ¶Arbitro.Dicit hic.d.An.de Alex.ꝙ putat ꝙ habẽs mãdatũ ad trãsigendũ nõ possit cõpromittere de iure,q̃a facit aliud q̃ sibi mãdatũ fuerit ɔ l.itaq;.ff.ď iureiu.& l.ꝓcurator ad vnã.ff.de ꝓc.& affirmat.d.Ias.hic,q̃b.adde ꝙ voluit Fed.cõs.clxvij.ꝙ hñs mãdatũ trãsigẽdi & ɔpromittẽdi nõ põt cedere actionẽ ẽt si cedẽdo actionẽ plus cõsequeretẽ q̃ trãsigẽdo. & vide Alex.i l.de fideicõ.j.eo.vbi aliter scripsi.

b ¶Frã.Cur. Limita & declara.Adde ꝙ ista l.nõ procedit q̃ñ transactio esset proficua dño.ita Pet.de An.in c.qui ad agendũ.de procu.li.vj.pro quo facit ꝙ no.Bal.in rub.ff.de exer.vbi in mandato quantũcunq; simplici veniunt oĩa quæ mandanti proficua sunt . itẽ adde ꝙ in minimis reb.nõ habet locũ l.ista,iuxta.not.in c.tua nos.extra de arb.& an.in l.mandato gñali.ff.de ꝓcu aduerte tñ quia his diebus cõsului mulieri , ꝙ habẽs mandatũ ad cõpromittendũ nõ poterat cõpromittere in arbitratorẽ,quia app.cõpromissi in dubio intelligitẽ de iure & sic nõ in arbitratorẽ.ita Spec.nec alibi memini me legisse in tit.de arbi.circa fi.ver.si quis simpliciter . quod no.& tex.istũ intellige ẽt nõ habere locũ q̃ñ procurator ꝑsente dño & nõ cõtradicẽte nõ trãsigeret,gl.est , & ibi Panor.i c.cũ olim.extra de off. dele. sicut ẽt videmus quod delegatus ab inferiore à Principe nõ subdelegat l.à iudice.j.de iudic.subdelegat tñ in præsentia delegantis l.j.§.magistrũ.ff.de exerc.& si in mãdato esset clausula ꝙ dñs permitteret habere ratũ &c.tunc talis ꝓcurator posset trãsigere & etiã per hoc limitaretur iste tex.ita Ang.in l.ꝓcurator absente.ff.de ꝓcu.aduerte tñ quia hoc nõ vĩ verũ q̃a vr̃ se fundare Ang.ꝙ illa clausula,haberet ratũ,habeat vim cõcessionis.de quo vide ꝑ Bar.i l.j.ff.de offi. ꝓcu.cæs. & eõdem opi. vide relatũ ꝑ Alex.i l.si ꝓcurator ad vnã speciẽ.j.de ꝓc & ẽt adde ꝙ q̃ñ ex forma stat vel cõsuetudinis ea deberet cõpromitti,tũc ꝓcurator generaliter cõstitutus poterit cõpromittere. ita Ang.& Pau.ď Ca.i l.si plures.ff.de pac. tñ q̃a videntẽ mãdata oĩa necessaria, tam antecedẽtia q̃ sequẽtia ꝑ lite expediẽda l.ad rem mobilẽ.& l.ad rem legatã.ff.de ꝓcu.tñ q̃a in mãdato gñali veniunt oĩa , q̃ sunt iuris & cõsuetudinis, & ad q̃ mandãs posset cõpelli l.bene a Zenone.j.de quadr.ꝑscr.& ibi ponderãt Bal & Ang.facit l.apud celsum.§.in hac.in fi.vbi visus esset.ff.de doli exce & ho.tex.in l.si pignore.§ fi.in ver.visus.quẽ põderat Bar.& Pau.de Ca.ibi.ff.de pig.act.& oĩa necessaria & vtilia mandati semꝑ censentur inesse ꝓcurationi,vt dicit Bal.i rub.de exerc.l.alleg.& oĩa q̃ de cõsuetudine sunt censentẽ mãdata.ita Bar.i l.si ꝓcurator.ff.de iur.fis & soleo late explicare i l.certi cõdi.§.si nũmos.ff.si cer.pe.tñ q̃a arbitri q̃ eligunt ex necessitate statuti censentẽ loco iudicũ delegatorũ.tex.est,& ibi no.Bal.& oẽs i l.cũ spãli.j.ď iudi.& Bal.i l.si iudex.ff.de his q̃ sunt sui vel alie.iur.& adde ad id ꝙ dicit hic gl de ꝓcu.cũ libera.& fita vt ꝑ Bar.i l.q Romę.§.callimachus.ff.ď ver.ob.cuius doctrinã magnificit Mathe.no.suo.xcix.& vide Ang.Are.in.§.ꝑterea.char.xij.Insti.de exceptio.

Gordiani.

Gordiani. LEX VIII.

1 *Transigere an liceat super alimentis.*
2 *Alimentarius potest petere alimenta ab eo, qui eum tenetur alere, licet seipsum aluerit.*

DE alimentis. † Propter breuitatem nõ summat. ¶ † No. ex princ. Bal. q ille cui alimenta debent licet seipsum aluerit, nihilominus petere põt ab obligato q tenebatur eum alere, & sic facit pro viduis se alentibus. ¶ Nam p hoc nõ perdunt alimẽta suarũ dotium fm eũ. hoc limita pcedere qñ alimẽta debent iure actionis, vt ex cõtu seu vlti. volunt. secus si iudicis officio, vt in alimentis debitis à patre filio l. si quis à liberis. §. sed si filios. ff. de li. agno. & not. Bar. pulchre in l. libertis. quos §. j. ff. de alimen. leg. Vbi dicit hoc verum nisi fili' pecunias accepisset mutuo, vñ se aleret, q a pr nõ teneret & ex hoc dicit Pau. de Ca. in l. diuortio. i pn. ff. so. ma. q si vxor sol. ma. j. annũ restituende doris habuit alimenta ab alio q ab hæredibus viri, nõ poterit petere p alio anno aliquid ab heredibus viri p alimentis, q a nõ debet ali ab eis, nisi qñ nõ habet aliunde vñ se alat, vt no. gl. ij. i d. l. diuortio. & isto casu dr habuisse aliunde vñ se aleret qñ ab alio alimentata fuit, nisi fm eũ mulier interpellasset heredes viri, & fuissent in mora, & p p hoc pecuniã mutuo accepit vt se aleret. q dicit cẽ quondianũ, & pluries vidisse de facto. Et intelligat no. per Bal. hic, licet Pau. de Ca. non faciat mentionẽ de dicto Bal. hic, neq; de dictis Bar. i d. l. libertis. Prædictis ẽt adde do. de Ro. in cõclu. ccc. quæ incipit. Itẽ q monachus. vbi dicunt q pro alimentis præteritis monacho ab abbate denegatis [a] non põt monachus ɔtra abbatẽ agere. ¶ Quia obstat exceptio, dolo facis q a petis q restituturus es. l. dolo. ff. de excep. doli. sed pro futuris sic, per id q habetur in c. ex parte, de accusationibus.

ADDITIO.

a ¶ Denegatis. Intellige nisi monachus esset in studio, & fecisset debita, tunc potest cogi monachus per ea quæ voluit Abb. consi. lxxxiiij. & de hac materia ponitur in l. diuortio. in apostil. & Ana. consi. liiij. tamen inquantũ d. Ias. hic dicit q super alimentis futuris non potest transigi etiam cum iuramento, adde Io. Ro. in addi. ad Spe. in tit. de pac. Pet. de Anc. consi. lxxvij. vbi consuluit q stante statuto q minoris contractus iuramento firmatus teneat, q si minor pacto gratuito cum iuramento remittat alimenta, q non valet talis remissio, & inquantũ etiam d. Ias. hic dicit q causa alimentorum præteritorum potest per appellationem suspendi, nec talis causa dicatur pia, vide Fran. de Are. consi. xcvij.

Gordiani. LEX IX.

1 *Transactio conditionalis valet & sufficit ad transigentem aliquid peruenire posse, vt transactio valeat, & transactio parit exceptionem contra realem actionem.*
2 *Mora rei vel actoris, an & quando possit purgari vel non.*
3 *Timens ne sibi fiat vis in possessionem suam potest implorare officium iudicis ne vis fiat ei.*
4 *Arbitrator an possit in sua sententia ponere conditiones, & modos congruos, & adiacentes.*

SI super. † Transactio cõditionalis valet & sufficit ad transigentẽ aliquid perueniire posse vt transactio valeat, & transactio parit exceptionem etiam cõtra realem actionem h. d. ¶ No. q dixi in summario. ¶ † Itẽ not. ex tex. ibi, vlterius &c. q sicut ex parte rei qñ est dies & poena non põt mora purgari fm magis cõmunẽ opi. l. traiectitiæ. §. de illo. ff. de act. & obli. & l. magnam. j. de cõtrahen. & cõmi. stip. Ita enĩ nec ex parte actoris quo ad actio. cõseruandam vt probatur hic. nam hic erat dies loco poenæ, quia actor promisit q si ad diem nõ solueret. alter nõ molestaret reum. De qua materia vide per Bar. in l. si insulam. de verb. obli. & ibi anno præterito dixi. Et alle. istum text. qui alle. per Bal. hic, quia in dispositione cõditionali nõ habet locum purgatio more. de quo p Cy. in l. si maior annus. j. eo. & in l. si plures. j. de condi. in ser. & per Bart. in l. hæc conditio si in capitolium. in fi. de condi. & demon. & scripsi in d. l. si insulam. ¶ † In text. ibi vim fieri. not. fm Bald. q ille qui timet vim fieri sibi in possessione potest implorare officium prætoris [a] ne vis fiat ei. ¶ Adde bonum text. in l. fi. in prin. & ibi no. Bart. ff. q met. caus. & in l. illicitas. §. ne potentio. ff. de offic. præsid. cum ibi no. p Bart. ¶ Et vide circa hoc notabilẽ praticam quã circa hoc decidit Bald. in d. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. in ij. lec. illius. §. ff. de no. ope. nun. ¶ † Item præstat ista l. arg. secundũ Bal. q arbitrator qui dicitur transigere inter partes possit in sua sentẽtia apponere cõditiones, & modos [b] congruos & adiacentes. sicut in ver. vt si intra &c. pro quo vide singularia verba Bart. in l. aquiliana. ff. eo. & per Spe. & Ioan. And. in tit. de arbit. §. j. vers. arbitrator. & in §. excipitur. vers. sed pone. & q sequitur Ant. de But. in c. constitutis. de relig. do. & in c. quũ iã ualis. in. xxij. differẽtia. de iureiur. & q no. Bal. in l. j. j. de arbi. dum loquitur de exceptione compensationis. ¶ Vltimo vide Bald. in l. iij. ad fi. j. de reb. cred. vbi dicit hanc l. esse valde notabilem pro decisione casus quem ibi ponit.

ADDITIONES.

a ¶ Officium prætoris. Amplia vltra omnes nonis secundum Lud. Ro. consi. ccxliiij.

b ¶ Modos. Adde Ant. de Bu. consi. xxiiij. & q voluit Lud. Ro. consi. lv & consi. cxv. quæ consilia Rom. alle. et. à hic per do. Ias. cui adde inquantũ dicit fm Alb. de Ro. in l. fi. de offi. procur. cæs. q arbitrator potest inhibere vni inimico, ne vadat ad contratã alterius inimici, q ista decisio nõ possit procedere per ea quæ voluit Pet. de Anc. consi. lxxiij. vbi consuluit q procurator vigore generalis mandati, ad faciendam pacem, non potest promittere q constituens non ibit ad ciuitatẽ, vbi moratur inimicus rationibus de quib. ibi per eum. quæ rationes stringũt contra prædictam decisionem, quibus Iac. de Are. & Alb. & Ias. eam sequantur.

Philippi. LEX X.

1 *Exceptio transactionis quid operetur in processu.*
2 *Penitentia vbi non habet locum.*
3 *Statutum, Quòd causa inter coniunctos debeant compromitti altero petente, quando habeat locum.*

FRatris. [a] ¶ † Exceptio transactionis impedit processum inchoari sup his quæ per transactionẽ remissa fuerãt, & sic impedit litis ingressum [b] seu contestationẽ, quia est exceptio litis finite. & ad hoc semper allegat ista lex, & concordat l. eleganter. §. pe. ff. de condi. in deb. & c. j. de lit. cõtest. in. vj. ¶ Et quæ sint aliæ huiusmodi exceptiones, & qualiter hoc pcedat, vide de materia per Bar. in l. cũ querebatur. in l. vir bonus. ff. iud. sol. & in l. nam & postea. in prin. ff. de iureiur. & in l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. & in l. mater. ff. de inof. test. & in l. ex cõtractu. j. de bo. auth. iud. pos. & in l. pe. ff. qui bo. ced. pos. & in d. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. & dixi in d. l. creditori. s. tit. j. per Bar. & Bald. in d. l. eleganter. §. pen. per Bar. in l. si seruus de his qui ad eccle. & in l. senatus. ff. de accu. & l. fi. §. donec. j. de iur. delib. & in l. si instrumenta. j. de fid. instr. & iur. hast. fis. lib. x. per Archi. & Ioan. And. in c. vt circa. de elec. lib. vj. & in c. j. per Io. i. And. & alios in c. fi. de lib. obla. & in c. exceptio. de excep. per Bald. in l. postquã liti. s. tit. j. & in l. exceptionẽ. j. de prob. & in l. fi. in. xij. opp. j. de edic. diui. & in c. j. de contro. inter vasal. & epi. & in tit. de pace. constan. §. versi. item volentib. & in l. arethusa. in vltimis verbis. ff. de statu hom. & in l. ij. j. de formulis. & in l. peremptorias. j. sen. rescin. non pos. & in aut. præsente. j. de fideiusso. & in l. posthu. j. de coll. & in l. fi. §. & si præfatam. j. de iure delibera. in quib. locis inuenies. alias remissiones, & multas enumeratas exceptiones impedientes litis ingressum, adeo q longa de his fieri posset repetitio. Et inter cæteros Bald. hic dicit, q exceptio præscriptionis est de illis, pro quo optimus text. in l. omnes. in versi. moueatur. & ibi ponderat Bart. j. de præscrip. xxx. ann. de quo dic, vt latissime per Bart. in l. si. per illum tex. in verbo, vt litium finis. ff. pro suo. & per Bal. in auc. nisi. j. de bo. ma. & in l. j. & in l. si is qui. per illũ text. j. ne de statu. defunct. & in l. querelam. j. de fal. ¶ † Item not. ex isto text. q in cõtractu transactionis non habet locũ penitentia, vt hic, & l. quãuis. j. e. licet transactio sit contractus innominatus, vt probatur in l. cum proponas. li. ij. & ibi no. s. tit. j. & in contractib. innominatis regulariter locum habet penitentia l. si pecuniam. in prin. ff. de condi. ob causam fallit in transactione fauore litium dirimendarum. ¶ † Item per istum tex. decidit singula. Bal. & Saly. q si statuto cauetur q omnis causa inter coniunctos debeat compromitti altero ex eis petente, non haberet locum vbi opponeretur exceptio litis finite [c] seu impediens litis ingressum, quia motio litis finite non habet ad aliquid audiri, vt hic. & idem consuluit Roman. cõsi. incip. in Christi nomine in facto proposito viso puncto & statuti copia &c. q nunquã exeat ex mente tua, quia de facto habui, & obtinui. facit quod no. Bart. in l. eleganter. in prin. cum concor. ff. de condi. in deb.

ADDITIONES.

a ¶ Fratris. Dicit Bal. in addi. ad Spe. in tit. de succe. ab intes. in fi. q valet transactio facta cum fratre spurio per fratrem legitimũ q spurio debeat hæreditas remanere q dicit esse no. inquantũ do. Ias. tangit, an transigenti leso competat remedium l. ij. de rescin. ven. adde Cal. consi. vj. hoc tit.

b ¶ Litis ingressum. Adde d. de Ro. deci. sua antiquis de lit. conte. vbi an exceptio solutionis impediat litis ingressum, an præceptũ de soluendo & an cõpromissum. & vide sing. verbum Io. An. in c. j. de li. obl. vbi dicit q ea quæ veniunt ex transactione, non requirunt lit. conte.

c ¶ Finite. Adde Ancha. consi. clxxxij. Bart. consi. cxciij. ij. lib. Pau. de Cast. consi. lxv. Lud. Ro. consi. cliij. Alex. consi. clxxix.

Valeriani & Gal. LEX XI.

1 *Fideicommissum reciprocum, si remittitur neutra pars lædi videtur.*
2 *Lesus qui proprie dicatur.*
3 *Procurator generalis cum libera licet possit transigere, non tamen potest compromittere in arbitratorem.*
4 *Concordia est sedatio discordiæ.*
5 *Transactio est generale nomen ad omnem speciem finiendæ obligationis.*

E fideicõmisso. † Quando reciprocum fideicõmissum remittiť neutra pars ledi vř h.d. & non est alibi ſm Bal. in l. cũ archimedorã. j. vt in poſ. leg. ¶ † Not. ꝙ vbi ex aliquo actu põt q́s ꝯsequi cõmodũ sicut & dãnũ, licet causaliter ꝯtingat afferri dãnũ, non dř ledi adeo ꝙ nec ẽt minor ex hac cã possit petere restitutionẽ. facit l. si př pupille. j. de inof. test. & in l. si allegas. j. de vsur. fallit in dote, vt est tex. no. in l. artilicinus. in fi. ff. de pac. do. de quo tex. ibi admiratus est Bar. p p istã l. Sed vř ꝙ ẽt in dote idẽ seruari debeat, vt p bať in l. si př. & l. pc. & l. fi. eo. ti. Et ideo Io. de Imo. in l. si socer. §. lucius. ff. sol. mat. dicebat ꝙ aut p p tale pactũ posset ꝯtingere mulierẽ oportere tardius nubere, & tunc habet locũ l. artilicinus, vt tñc pactũ nõ valeat. aľs secus l. si př. §. fi. & istud facit ad q̃onẽ vtrũ si q́s ad vitã emerit fundũ ecclesiæ p centũ, & superuixit[a] tanto tpe ꝙ percepit fructus vltra centũ, an teneať aliquid restituere adeo ꝙ ꝯtctus nõ censeať factus in fraudẽ vsurarũ, & salua conscietiã retinere possit, nã tex. iste facit ꝙ nõ teneať, & ita tenet Imo. in c. in ciuitate. de vsur. de quo vide p Cy. Bal. Ang. & Sal. i l. si a b actione. j. de vsur. p Cy. & Bal. in d. l. si př pupille. p Io. And. in add. Spec. in rub. de vsur. p Host. in summa de vsur. §. an aliquo casu. ver. q́d de his qui emunt ab ecclesijs &c. p Pet. de Anc. in disputa. sua incipi. antiquis & moder. tẽporib. d. Lau. de Rodulph. in suo elegãti trac. de vsur. in. vj. q. in. ij. parte sui operis. † Itẽ facit iste tex. cõtra id ꝙ dicit Ang.[b] in l. Imperatoris la. p. s. de pac. vbi voluit ꝙ licet pcurator generalis cũ libera possit trãsigere vt vidimus p gl. in l. transactionis. s. eo. tñ nõ possit cõpromittere in arbitratorẽ, q́ habẽt potestatem pcedendi ẽt de facto, cũ videať ipsi arbitratori data potestas gratis auferẽdi de iure vni & dare alteri vt no. gl. in l. si de meis. §. recepisse. & in l. sed si seruũ. §. si q́s iudex. ff. de arbit. & cõstat ꝙ habens generale mandatũ cũ libera nõ põt facere ꝙ gratis remittať in pиudiciũ dñi sui, vt. j. l. prox. pur ibi declarabiť. Nam puto Ang. nõ bñ dixisse, & ꝯtrũ tenuit expresse Bar. in l. mandato. ff. de pcu. attẽto ꝙ tale cõpromissum est transactio, vt dictũ fuit in d. l. transactio. Non ob. rõ alle. p Ang. q a rñdeo ꝙ attento ꝙ quilibet cõpromittendũ dedit eandẽ ptãtẽ arbitratori neuter dř lesus, vt hic. & adde ista ad ea q̃ dicta fuerũt in d. l. transactionis. ¶ † In tex. ibi, cõcordia collige ſm Bald. hic, diffinitionẽ cõcordie q a est seda tio discordie. adde l. filia orbitate. j. de inof. test. & ibi põderat Bal. & no. in c. quorundã. & ibi p Archi. & in c. indemnitatis. de elec. in. vj. & ibi p Bar. & Ang. in l. j. in princ. post gl. ff. de pac. & ibi no. volunt ꝙ aliud sit pax, & aliud sit cõcordia. nam pax denotat perpetuam remissionẽ, sed cõcordia põt esse ad tẽpus. mouenť p ibi no. per gl. iuncta l. cõuẽtionẽ. & ꝙ ibi no. & p gl. fi. eo. tit. dic vt ibi lau. p eos. Ex hoc inferentes ꝙ si ex forma statuti offendenti remittitur pars pœnæ si habeat pacẽ ab offenso, non idẽ erit in pducente instrumẽtũ ꝯcordie. ꝙ tene mẽti. & de materia vide no. p Bar. cõ. incip. ad declarationẽ q̃onis prędicte &c. & q̃ no. doc. in c. j. de tregua & pace. ¶ † Vltimo not. iuncta glo. in verbo, transactio, ꝙ transactio est generale nomen ad omnem speciem finiende obl̃onis cõcor. l. j. §. j. in verbo, transigendi cum gl. ff. de pactis.

ADDITIONES.

a ¶ Superuixit. De hoc per Old. consi. ccvij. per Fede. de Se. consi. cc. inci. ciues coact.

b ¶ Fran. Cur. Ange. Adde tu, & vide Bart. l. maior. §. minores. ff. de mino. & Ang. consi. clxxxv. incip. quęritur vbi dubitauit, an curator datus hæreditati iacenti possit compromittere in arbitratorem, & satisfaciunt verba Bal. hic in. vj. q.

Valeriani & Gal. LEX. XII.

1. *Administrator ciuitatis potest super re dubia transigere non autem debitum liquidum remittere.*
2. *Administrator ciuitatis dicitur habere liberam administrationem.*
3. *Sindicus, an possit transigere de re commum.*
4. *Prælatus ecclesiæ, vel episcopus, an posit transigere super rebus ecclesiæ.*
5. *Tutor, an posit transigere & debitum pupilli remittere.*
6. *Potestas ciuitatis, an posit remittere debitum ciuitati sine consil.*
7. *Decretum iudicis non requiritur in alienationibus factis per patrem de bonis filij, quæ potest alienare sine filio.*

PRæses prouinciæ. † Administrator ciuitatis põt super re dubia trãsigere, nõ aũt debitũ liquidũ remittere. h. d. Et de materia huius l. vide. q̃ dicta fuerunt in l. pactũ curatoris. s. ut. j. ¶ † No. ꝙ administrator ciuitatis dř habere liberã administrationẽ. patet q a alias transigere nõ posset l. transactio. cũ gl. s. eo. & hoc not. expresse gl. in l. mãdato. ff. de pcur. & Bar. & alij hic. idẽ ẽt notat Cy. & Bal. in l. j. j eo. ẽt p procurato. cãm in integ. rest. & Bal. in l. illud. §. j. ff. de mino. vbi nota. voluit ꝙ syndic' ciuitatis vel castri, q a gerit publicũ officiũ, dicatur habere liberã administrationẽ ꝙ põt ea in q bus requiriť specificũ mandatũ. secus dñt esse in syndico alicuius collegij, puta capituli, q a nõ gerit publicũ officiũ. tene menti, q a ista decis. Cy. reputať no. & no. ẽt p Spe. i tit. de resti. in inte. §. ij. versi. prælimis. in. ij. partẽ. & p Inno in c. suscitata. de in integ. resti. Limita tñ pdicta vt eleganter p Bal. in l. iusiurãdũ. & ad pecunias. §. defensor. ff. de iureiur. vbi voluit ꝙ syndicus aut habet mandatũ ab vniuersitate, & tunc æquiparať tutori, q. i. gerit legitimã administrationẽ. i. q̃ a l. cũ auctoritate iudicis dať l. j. in princ. & l. munerũ. §. defensores. ff. de mu. & hon. iõ dř habere liberam. sicut habet tutor & curator l. inter bonorũ. & ibi Bar. ff. de admi. tut. & no. glo. in d. l. mandato. Aut syndicus habet mandatũ ab his q̃ regũt vniuersitatẽ ciuitatis, puta ã decurionib. & tunc æquiparať simplici procuratori l. item eorũ. §. actor itaq;. ff. ꝙ cuiusq; vni. not. & sic nõ habet liberam, & pro hoc etiã vide no. per Bal. in l. ij. §. obseruatis. de iura. cal. nec prædictis refragatur gl. in l. item magistri. ff. de pac. quę dixit ꝙ ministrales seu priores artium nõ habent liberam, q a intellige ꝙ illi nõ erant administratores reipub. sed ad aliud deputati. vnde potestas ciuitatis Bon. nõ dicitur habere liberam administrationẽ reipub. q a non est ad illam deputatus, sed ad ius reddendum, vt dicit Cy. & Ray. hic, vel dic ꝙ illa gl. non dicit quod nõ habeant liberam. sed ſm ꝙ sensit Bart. & clarius Paul. de Ca. ibidẽ illa gl. intelligitur velle ꝙ priores non pñt remittere debitum, nisi illud arbitrium eis fuerit cõcessum,[a] sicut nec administrator ciuitatis habens liberam põt debitũ remittere si est liquidum, vt hic, vel illam gl. intellige in casu quẽ ponit Cy. in d. l. j. etiã per procuratorẽ &c. prout. s. retuli. ¶ In text. ibi, tñ manere transa. & limita nisi administrator finxisset litem sup debito, vt sic ostẽderet illud nõ esse liquidũ. nam transac. per hoc non valebit. ita dixit Bar. in l. cum his. §. cum his. ff. eod. pro quo facit iste text. in ver. ambitus. ¶ † In gl. ibi. l. aduersus. doc. hic & ibi cõiter soluunt ꝙ per viam transac. & expresse remissionis nõ potest remitti, vt hic. sed per negligentiã administratoris bene põt currere præscript. remissionẽ inducens. Simile videmus in prælato. nam eius factũ nõ præiudicat ecclesiæ c. delictũ personę. de reg. iu. in. vj. l. iubemus nullã. s. de sacrosan. ecle. & tñ negligentia eius bene nocet ecclesiæ quo ad præscri. iuxta auc. quas actiones. cum si. s. de sacrosan. eccl. sed Ful. hic impugnat istã sol. per tex. in d. l. aduersus. qui loquiť de exceptione taciti pacti nõ præscripti. Et ideo ſm eũ tenenda est tertia sol. posita per gl. ibi. sed certe illa tertia sol. damnat. vnde sustinendo primã io. dicit ꝙ nõ ob. ille text. in ver. pacti. q a pscriptio habet tacitũ & fictũ cõsensum illius qui scieñter patitur cõtra se pscribi. l. alienationis. de verb. sig. no. Bar. in l. fi. j in q b. cau. in integ. rest. & in l. filiusfamilias. §. diui. ad fin. de leg. j. & de isto tacito cõsensu & pacto sensit ille tex. ¶ † In ea. ibi, vt prælato, an prælatus[b] possit transigere vide Inn. in c. de cętero. de transac. & notabilius per eum in c. j. de depo. & aliquid per Bal. hic. Et an episcopus possit transigere cum vsurario vel eius hærede pro vsuris ablatis a personis incertis, & quomodo est quęstio quotidiana, de qua vide per Ang. in disputa. sua astensis, in secundo dubio per Pau. de Lea & alios in cle. ij. de peni. & remis. Et qñ se remittit Bal. in l. post decisionem. j. de furt. Io. Cal. in cõsi. ij. sup tit. de vsu. per d. Lau. de Rodulphis in suo trac. vsurarũ. in q. cxv. ¶ In e. ibi vel curator. dic ex eadẽ ratione idem in patre, qui est legitimus administrator filij, iuxta l. j. j. de bo. mat. & hoc ibi in spẽ ponit Bal. in prin. Bald. hic ¶ † In ea. in fi. Iac. de Rauen. Pet. Cy. & Fran. Tigri. Bar. & Ful. hic sequunť hanc opi. quã ẽt videtur tenere gl. in l. Imperatores. ver. pecunias. ff. de pac. & ad iura alleg. in cõtrariũ responde vt per gl. in l. pactũ curatoris. s. ut. j. sed Ray. Iac. Bu. Bal. Sald. & Pau. de Ca. hic, & Ric. de Saly. in d. l. pactũ. tenent primã opi. ꝙ talis remissio fuit facta contemplatione pupilli seu illius cui bona administrantur ne pupillus & eius anima illaquearetur iniusto & illicito lucro. quia tutor potest bonã fidem agnoscere l. quotiens. §. sicut. ff. de admi. tut. & si tutor potest diminuere patrimoniũ pro salute corporis pupilli & suorũ. j. de ali. pup præstan. per totum. & in l. j. ff. de tut. & ra. distr. quãto magis pro salute animæ, quę cunctis rebus &c. l. sancimus. de sacrosan. eccl. Pro quo facit cõclusio quã ponũt doc. in l. pactũ. cõcludentes tutorẽ posse remittere iniuriã illatã pupillo, qñ inimicitia esset ei periculosa. istã opi. sequitur etiã. j. de fideic. vbi dicit ꝙ ista gl. est ad hoc sing. & istud teneas in vsura nõ pmissa. Sed gl. forte in prima opi. intellexit i vsura inspecto iure codicis à quo nõ est prohibita licet sit lucrum odiosum, extra gl. quærit hic Bart. vtrum

ADDITIONES.

a ¶ Concessum. Dicit hic Ant. de But. ꝙ officialis ad iustitiam liberam, non potest debitum remittere, dicit hoc esse aureum verbum Bal. in l. iurisiurandi ex conuentione. ff. de iureiur.

b ¶ Prælatus. An prælatus possit transigere, dic ꝙ sic, cũ licentia superioris, aliter non vt voluit Fe. cõsi. xciij. voluit Pau. de Ca. hic, & opi. Fed. sequiť Abb. cõsi. vj. j li. & consi. lxij. & quid de prælato, an possit remittere legatum, per Fed. consi. ix. Lud. Ro. cõsi. clxxxiij. quid de abbatissa, an possit trãsigere, vide Anc. cõsi. cxxxv.

vtrũ potestas ciuitatis † sine cõsilio ciuitatis possit remittere debitum ciuitati.& dicit q̃ non per l.ꝓhibere.§.plane.ff.q̃ vi.aut clam. circa q̃ vide ẽt no. p Bar.in l.j.in fi.prin.ff.de iureiur.& in l.iij.in fi. de nauic.lib.x.& q̃ ipse no.in l.ambitiosa de decre.ab ordi.facien. Bar.in l.ij.j.cõmina.vel epist.& in c.j.§.initia.de pa.iuram.fir.& in rub.de cõtrahen.emp.in.iij.q.tñ hęc quęstio in potestate nõ videbatur multũ dubia,q̃a potestas nõ habet liberã potestatẽ vt.s.dixi.tex.est in d.§.plane.q̃ loquitur ẽt in eo qui habebat administrationẽ rei publicę in quo erat magis dubiũ.¶ † Vltimo tenementi dictũ Bal.hic referentis Azo.in summa.j.de bo.quæ lib.velle q̃ in quibus casibus pater alienare posset rem immobilẽ filij in p̃tãte nõ requirit̃ decretũ iudicis.& istud dictum nõ est alibi [a] s̃m Bal.in l.j.ff.de reb.eo.& not.ẽt Bal.in l.cũ emancipatus.j.de præ.mino.& in l.fi.§.finaũt es alienũ.j.de bo.quæ lib.& ibi in tex.ponuntur casus in quibus pater põt alienare rem filij,& cũ hoc dicto trãsit hic Ful.& Pau.de Ca.sed Saly.hic cõtrariũ tenet per d.l.cum emancipatis.ad quã responde q̃ ibi loquit̃ in filio emancipato,cui pater datus erat curator. Sed aliud est in filio in p̃tãte, quia pater tanq̃ legitimus administrator plus iuris habet q̃ curator. patet quia habet vsumfructũ l.cum oportet.cum si.j.de bo.quæ lib.Item potest cõstituere procuratorẽ ante litem cõtes.vt probatur in l.j.j.de bo.mater.inducendo,vt ibi per Bart.& alios,reprobata glo.ibi,quod quidem curator non potest d.l.neq;.j.de procurato.

ADDITIO.

a ¶Fran.Cur. Non est alibi. Dic q̃ Bal.in consi.cclxxx.dicit consulo q̃ fiat autori. iud.& de matre tutrice filiorũ transigente vide Ro.consi clxvj.& adde q̃ dictum Azo.est cõmune. & ꝓcedit etiã in filio exigente minore vt ꝓbatur in d.§.finaũt es alienũ. iuncto.§.ꝓced.& hanc opi.tenuit Ang.in l.de re filij ff.e.tit.& Ro.in l. singularia.§.si cer pet.& Lan.de Oria.Bixie. in trac.suo de arbi.char.vj.q.iij.& vide Fran. Are.in l.fi.§.pupillus ff.de verb.obl.

¶Tho.Dip. Adde & vide plene per Iac.hic vbi etiam ponit quid si statutũ vult q̃ mulieres non possint contrahere sine consensu consanguineorũ,an sufficiat consensus patris, de quo etiam per Ias.in l.transactione.§.co.& in l.pactum q̃ dotali.j.de col.& in l.singularia.& in se.ff.si cer.pet.& vide Bal.in consi.cclxxxvij. in.iiij.vol.inci.quando pater.& in consi. cccxxxvij.§.eo.vol.

Diocletiani & Max. LEX XIII.

1 *Transactio, iusto metu facta, rescinditur.*
2 *Actio quod metus causa, vt competat quæ desiderentur.*
3 *Metus quomodo probetur & præsumatur.*
4 *Deducens duo per modum exceptionis, an habeat necesse vtrunq; probare.*
5 *Contractus initus timore reuerentiali rescinditur officio iudicis.*
6 *Filiorũ appellatione, an veniant cæteri coniuncti quo ad dispositionẽ huius l.*

INterpositas. ¶ † Transactione facta iusto metu rescindit̃ metus iñ iustificatio ex sola qualitate facti in transactione deducti nõ probat̃.& inter dñm & seruũ transactio nõ valet h.d.¶ † No.s̃m Pau.de Ca.hic tex. meliorẽ q̃ habemus q̃ ad hoc q̃ cõpetat actio q̃ me.cã ex verbis edicti p̃toris positi in l.j.ff.q̃ met.cã, requirit̃ q̃ sit metus iustissimus.s.mortis vel cruciatꝰ corporis.[a] q̃ nõ ita bñ declarat̃ in illo ti.s̃m eũ.Sed ipse nõ fuit memor de text.in l.cõtinet. in fi.eo.tit.vbi expresse bñ. Secundo no.s̃m Bal.& Sal.nõ esse satis probari metũ in gñe,sed debet spẽs ꝓbari & qualitas metus mortis &c.Et præstat ar.s̃m eos q̃ ad rescindendũ cõtũ tanq̃ vsurariũ nõ sufficit in gñe ꝓbare q̃ cõhens erat vsurarius nisi ꝓbet̃ specifice q̃ ille cõtus erat vsurarius.Addo Cy.& Bal.idẽ tenentes in l.j.j.de probationi.& archi.& Io.An.in c.quãquã de vsur.in.vj.& Pau.de Leaza.in dispu.sua inci.cõ instrumẽtũ debiti &c.in secũdo dubio. & Io.Cald.in consil.vj.super tit.de vsur.& d.Abb.in c.ex literis. de iureiuran.bene facit text.in c.illo vos.in fin.cum ibi not.de pign. ¶ † Tertio no.in ver.ad vim.s̃m vltimã expositionẽ gl.q̃ nõ p̃sumitur metus ex eo q̃a q̃s magnũ dedit pro modico. Adde l.dolus.j. de rescin.vend.& ex hoc no.q̃ ꝓbatio de necessitate debet cõcludere,vt hic, & l.neq; natales.j.de ꝓba.& in c.in pręsentia de ꝓbat. Et de mõ ꝓbãdi metũ vide plura elegãter p Bar.in l.de pupillo.§. si q̃s ipsi p̃tori.ff.de ope.no.nun.& gl.hic in verbo. cruciatũ.dixit hoc cõmitti iudicis arbitrio. q̃ est no s̃m Bal.hic. Adde gl.optimã in c.cũ dilectus.in gl.pen.q̃ met.cã.& no.p Bal.in l.ij.in princ.j.de his q̃ p metũ iudicis nõ appellant,& in rubr.j.de rescinden.vend. ¶ † Quarto no.in versi.sed qñ. quod si deduco duo per modum exceptionis nõ est necesse vtrunq; probari [b] sed satis est probari alterũ tantũ si illud fuit sufficiens ad victoriã eo casu quo per se deductum fuisset. De qua materia vide plene nota c.ij.de rescrip. & in c.licet causam.de probatio.& in c.exhibitam.vbi per doctor. de iudic.per Bar.in l.diuus. de re iudica.cum cõcor.¶ Vltimo potes colligere ex isto tex.vnũ ad quod no.allegauit istam l.Bar.in l. nemo.in fi.de excepti.& ibi videas.¶ In gl.j.no.bonam gl.in materia ad discernẽdũ qñ & quomodo rescindi possit cõtractus in quo metus interuenit adde gl.similẽ l.nec timorẽ.ff.q̃ met.caus.& in d.c.cũ dilectus.¶ † In ea.ibi.§.quæ onerande. vbi cõtractus initus timore reuerentiali [c] imminente,rescinditur officio iudicis. nõ tñ intelligas q̃ sola p̃sentia patris vel matris vel patroni, aut alterius personæ cui reuerentia debet̃, inducat sufficienter metum ad rescindendũ illũ cõtractũ, quia esset cõtra l.si patre cogente.ff.de rit. nup.& l.fideiussor.§.pater. de pig.& c.quãuis. de pact.in.vj.& l.ad inuidiã.& ibi not.Bar.j.q̃ met.caus.& no.gl.xx.q.iij.c.p̃sens. & per gl.in c.insinuãte extra, q̃ cleri.vel vnuẽ.& p Imo.in c.causam matrimonij de offi.deleg.sed requirit̃ q̃ p̃cedãt minę à patre seu marito &c.vt hic p Bar.& plenius p eum in d.§.quę onerande.& no. per Cyn.& Bal.in l.j.j.de bo.mat.& no.p Bal.in c.j.§.item sacra.de pac.iur.fi.& in l.si fine. in prin.j.ad Velle.& p Ant.de But.in c.cũ virum,& ibi tex.in materia singul.extra de regu.p Bar.in l.transactionẽ.j.eo.p Ang.& Imo.in l.si cũ dotẽ.§.eo.aũt tẽpore. & ibi de hoc alias dixi.ff.sol.ma.& hoc est q̃ voluit dicere tex.in d.§.q̃ onerande.in versic.causa cognita. s̃m do.Abb.in c.nonne.de p̃sumpt. Operatur tñ sola p̃sentia p̃sonæ cui debet̃ reuerentia q̃ licet.aliás p̃sens & tacens factũ à cõiuncto suo videat̃ cõsentire ibi l.si seruus cõis.ff.de don.inter vir.tñ fallit nisi ille coniunctus esset p̃sona cui reuerentia deberet̃.ita signanter voluit Bar.in l.q̃ dotis.ff.sol.mat. alleg.d.§.q̃ onerande.idẽ voluit Bal.in l.j.ad fi.j.de bo.mat.vbi pro hoc alleg.sing.s̃m eum in d.§.q̃ onerande.q̃ hoc nõ dicit. Sed pro eo alleg.gl.in l.filius.§.inuitus.in verbo,probat̃.ff.de procur.dum gl.loquit̃ de eo qui erubescit loqui. & illam ad hoc ponderat Bal. ibi.& idẽ tenuit do. Anto.in d.c.nõne. Sed cõtrariũ tenuit d.Abb. ibi p tex.ad hoc optimũ in c.j.in ver.porro.de spons.impub.lib.vj. ad hoc ẽt allego bonũ tex.in l.adoptionib.ff.de adopt.& in l.fi.& ibi not.Bal.C.de adopt.nec cõtium vr̃ probari in.§.quæ onerande. nec video posse saluari opin.Bar.& aliorũ,nisi dicamus q̃ vbi non tractat̃ de euidenti præiudicio filij, aut similis p̃sonæ, in dubio vr̃ cõsentire, vt in iurib.vltimo alleg.q̃a verisimile est patrẽ diligẽter agere rem filij. ar.l.iste quidẽ in fi.q̃ met.caus.& l.scripto.ff.vñ liberi.exemplũ patet in matrimonio & adoptione, prout loquunt̃ illa iura.sed vbi tractaret̃ de euidenti pręiudicio filij,tunc procedat opin.Bar.exemplũ patet in d.l.si seruus cõmunis. nisi tractaret̃ de modico, vt de oblĩone pignoris rei ipsius filij d.l.fideiussor.§.pater hoc vltimũ verbũ posuit Ro.in d.l.quę dotis. dicens hunc esse modũ allegãdi d.§.pater.¶ † In gl.in verbo, salutis ibi.§.fi.Bal.hic,istũ tex.loquentẽ in filijs,notabiliter extendit ad omnes coniunctos, vt hic p eum Addo Bar.idẽ tenentem in d.§.si quis ipsi pręrori.in.ix. q.& in tractatu suo de tyrannide. in.vij.q.& in l.j.ff.de his q̃ pe.no. & in l.hæres meus.§.fi.p illũ tex.ff.de cõdi.& demon.& in l.si quã in fi.de oper.lib.cle.j.de exces.prælato.¶ In ead.gl.in verbo,qualitas.ibi, ex interuallo &c.vt l.ij.j.q̃ met.caus.¶ In ea.glo.ibi.l.si maior &c.melius in l.metum.j.quod met.caus.¶ In gl.ibi, nõ autem contra &c.hæc cõmuniter tenetur. limita tamen nisi libertas debita esset seruo naturaliter,quia tunc pactum inter seruum & dominum de danda libertate valeret, vt est gl.no.in l.cum testamentum.in gl.magna secundum Bart.ibi.s.de iur.& facti ignoran.

ADDITIONES.

a ¶Cruciatus corporis.De hoc quis dicatur iustus metus relinquitur arbitrio iudicis. vt dicit Cal.consi.j.de his quæ vi met.caus.vbi de eo q̃ hic dicit d.Ias.q̃ matrimonium metu factum, est ipso iure nullum. & idem dicit ibi Cal.esse in matrimonio spirituali.

b ¶Tho.Dip. Vtrunq; probari. Facit gl.no.in l.circa.ff.de proba.& quod no.doct.in c.ij.de rescript.& ibi plene per Fely.& vide Cy.in l.cum te.j.de prob.& Inn.in c.ex parte.de priui.

¶Ant.Fran. De hoc an matrimoniũ metu cõtractũ sit ipso iure nullũ. vide in c.tua nos.& in c.cũ apud.& in c.veniens vbi plene per Abb.& alios extra de sponsali.

c ¶Reuerentiali. Vide late per Pau de Ca.consi.clxxv.per Fran.de Are.consi.xiij.& vide Ang.consi.ccxv.

Diocletiani & Max. LEX XIIII.

1 *Transactio communi consensu partium rescindi potest.*
2 *Actio semel extincta, an & quando possit reuiuiscere.*
3 *Sententia secunda lata contra primam, quæ transiuit in rem iudicatam non valet, etiam si sit lata de consensu partium.*
4 *Compromissum factum post sententiam quæ transiuit in rem iudicatam, an valeat si in compromisso apponatur clausula non obstante sententia*
5 *Sententia arbitri vel arbitratoris lata contra primam de consensu partium, an valeat.*
6 *Instantia an sit de nouo inchoanda quando inter partes fuit conuentum q̃ licitum sit recedere à transactione facta.*

SI pars diuersa. † Cõmuni consensu partium à transactione recedi potest.h.d.¶ In gl.in ver.pecunia.ibi, condictione incerti. Bart.& cõmuniter doc.tenent q̃ imo videtur condictio ob causam quia res rediit ad nõ causam qñ fuit data pecunia vt actor à lite desisteret.& sic ob causam de futuro & actor nunc ad litem rediit. ergo debet

habere locũ ꝯdictio ob cau.vel sine causa q̃a datur eã nõ sequuta l.j.&.ij.ff.de cõdi.sine causa. & in l.eleganter.§.pen.allegata in glo. nõ obstat d.l.eleganter.in prin & quarto respõ.q̃a ibi pecunia data fuit post resolutã transactionẽ & soluens hoc ignorabat. & sic soluit ob cãm de præterito.iõ tunc habet locũ condictio indebiti, vt ibi.¶ In gl.fi.ibi rñdeo nõ &c.doc.cõiter transeunt eũ gl.& licet Bal.aliquid ponat ꝯ glo.alleg.l.j.j.q̃n lic.ab emptio. disce.dic vltra rñsionem eius ꝙ illa l.nõ obst.q̃a est speciale in ꝯctibus q̃ solo cõsensu perficiunt, vt sequens cõuentio tollat præcedentẽ ipso iure vt no.gl.i l.si vnus.§.quædã.ff.de pac.& Bar.post gl.j.l.ab emptione. eo.tit.In ead.ibi.l.vbi &c.illa nõ facit,q̃a ibi actor agebat de facto, & ꝑ hoc ibi icidit actor i pœnã.nõ aũt põt ibi inuito reo agere p̃stina actione vt ibi & ꝑ gl.magn.ſm lectu.Azo.¶ † In ea.ibi.l.fi.illa l. nõ facit, q̃a loquit in prætore q̃ restituendo in integrũ põt actionẽ vtilem rescissoriã restituere, iux.l.fi.j.ex qui.cau.maio.Sed partes nõ possunt nudo ꝯsensu resuscitare actionẽ ipso iure extinctã d.l.si vnus.§.pactus ver.sed si iõ.Mar.filli.Cy.& Ray.Iac.But.Sal.& Ful.tenent præcedentẽ opi.s.ꝙ nõ cõpetat actio antiqua.& iõ dicit Iac.But.quod sibi imputabit iste actor, q̃a à trãsactione recessit,& si pecuniã reddit reo, quã ex cã transactionis receperat,eã petere poterit, ꝑ cõdi.sine cã, nisi re⁹ de facto pateret̃ se pristina actione conueniri l.Iuli.scribit,si q̃s hominem.alias est l.si q̃s hominem.§. quãtũ.ff.ad exhi.& cum eo cõcordat Bar.Saly.& Ful.Sed Bart.& Fran.Tigri.& Ang.hic dũ dicunt ꝙ si actio extincta erat talis, quæ nõ poterat ꝑ cõsensum partis restaurari,vt q̃a erat ex delicto, tũc daret̃ antiqua actio vtilis l.si pupilli.§.j.ff.de so.inducẽdo vt ꝑ Bar. hic.sed si erat actio q̃ poterat consensu restaurari, tunc ageret̃ per actorẽ ꝑ cõdictio.ob causam, vel sine cã vt restauraret̃,iuxt.l.si q̃s accepto.de cõdictio.ob causam, & cũ Bar simpliciter transit Pau. de Ca.hic,nõ negant tñ isti doc.quin & actor ad pecuniã quã reddidit reo agere possit cõdicti.sine cã.Sed Richar.& Bar.de Sal.impugnant illud vltimũ ꝙ dicit Bart.s.dari cõdictionẽ,nõ vt restituat̃ pristina oblõ,q̃a ſm eos actor recedendo à transactione, nõ conuenit expresse cũ reo,ꝙ reponeret̃ reus in pristinam oblõnem, & absolute actor credens simpliciter & absolute transactionẽ funditus rescissam,& se pristinam actione agere posse, restituit reo pecuniã.Sed bene cõcluderet̃ non dari actionẽ præscript.verb.quæ dat̃ ad obseruationẽ promissorum l.naturalis.§.j.de præscrip.ver. & l.si ob cãm. eo.ti.tñ nõ ꝑ hoc confundit̃ opi.Bar.q̃a negari non põt, illã liberationem primæ actionis factam ꝑ acceptilationẽ ex cã transactionis esse nunc apud reũ sine causa, attento ꝙ rescissa est trãsactio, & sic reus deuenit ad nõ cãm, q̃a liberatio fuit facta ob cãm transactionis.ergo debet dari saltẽ cõdictio sine causa, ad condicendũ liberationem,vt dicit Bar.ꝑ l.j.&.ij.cũ sim.de cõdicti. sine cau.Ful.hic v̓r tenere ꝙ opi.Bar.in primo membro nõ procedat in quãtũ Bar.allegat l.si pupilli. q̃a illa l.nõ probat opi eius q̃a ibi loquit̃ in actione quæ datur ad interesse seu indemnitatẽ contra magistratũ l.in magistratũ. & l.pen.cũ simi.ff.de magi. conuc. vnde illa non tollit̃ ipso iure per pactũ sicut nec alia regulariter vt d.§.pactus. Non ob.l.si vnus.§.quædã.ff.de pac.quia vt ibi declarat Bar.post gl.ille text.loquit̃ in actionib.pœnalib.quæ dabantur nõ ad interesse principaliter sed ad pœnã, seu vindictam.vnde cõdictio furtiua q̃ est persecutoria rei nõ pœnæ quãuis oriat̃ ex delicto nõ reperit̃ ꝙ tollat̃ ipso iure per pactũ. Et ideo melius dixit glo in d.l.si pupilli.§.j.q̃ intelligit illum text.ꝙ ibi actio ope exceptionis per pactũ nõ autẽ ipso iure est sublata.& hoc enã hic sequit̃ Rap. qui hoc cõfirmat dicẽs ꝙ si ibi illa actio tanquã ex delicto esset de illis q̃ ipso iure tollunt̃ ꝑ pactũ non debuisset ibi ꝑ vltimã cõuentionẽ posse restitui ꝑ d.§.pactus.versi.sed si.Certe puto ꝙ ille text. nõ ꝓbat opi.Bar.ꝙ in casu illo melius loquat̃ gl.j.tñ alia rõne põt sustineri opi.quã ponit hic Bar.prout fuit de mẽte Fran.Tigri.hic. nã & si actio prima pœnalis, & ex delicto fuit ipso iure extincta ꝑ transactionẽ adeo ꝙ à consensu resuscitari non possit, tamen q̃a à transactione fuit postea recessum, & sic liberatio à pristina actione sine cã apud reum remanet. iõ æquum est à l.actionem dari si de alia actione nõ est prouisum l.quoniens.& ibi no.gl.de præscri, verb.l.sancimus. la.j.de sacrosanct.eccl.Nec placet quod dicit hic Ful.volens nõ debere fieri differentiã, an actio ipso iure extincta sit ex delicto,vel pœnalis an non. q̃a secundũ eũ ita debet dari cõdictio ob causam pro vtra obligatione restituenda, sicut etiã pro alia.q̃a & si sit ex delicto actio extincta, quãuis nõ possit per consensum partium restaurari,adeo quod dicatur actio ex delictu, tñ põt restaurari per viam stipulationis ex qua oritur actio ex stipulatu, si in stipulatione deducat̃ ꝙ debeat̃ ex delicto, cũ in stipulatione omnis cã deduci põt, iuxta.§.est.n.prodita.insti.q̃bus.mod. sol.obl.& licet ipse nõ dicat, ista fuerunt verba Bar.in d.§.pactus. Sed ad hoc rñ.ꝙ per cõditionem ob cau.debet repeti id ꝙ datum fuit,vt ꝑ totũ ti.de cõdit.ob cau.vnde per conditionẽ ob cãm non debet cõsequi actor aliam actionẽ q̃ illam à qua liberatus est reus. & sic defendẽdo opi.Bar quã & in alio reprehẽdebat Ful.dicẽs ꝙ dum Bar.voluit dari ꝯditionẽ ob causam vt restituat̃ pristina obligatio, debuit Bart.dicere dari cõditionẽ ob causam ad pecuniam debitã ex pristina oblõne, per l.si mulier.ff.de ꝯdi.ob cau.Sed dic ꝙ opin.Bar.intelligit̃ in casibus in quibus loquitur l.si q̃s accepto. quã ipse allegat.s.ꝙ debitũ non erat liquidum,vel erat in diem, vt ibi no.¶ † In ea.ibi,etiã per partium consensum. Not.ampliationem ad l.j.j.quando prouoc.s.ꝙ sententia secunda lata contra primam, quæ transiuerat in rem iud.non valet,[a] vt ibi etiã si fuit lata de ꝯsensu partiũ. vt hic in gl.quã ad hoc sing.reputat Imo.in d.l.ꝙ iussit.in fi.de re iudi.adde no.per gl.in l.acta.in prin.ff.de re iud.& ibi Bar.facit mentionẽ de hac gl.& ꝑ Bal.in l.j.in fi.j.senten.rescin. & in l.post rem.ff.de transac.& ratio huius est, quæ colligitur ex no.per Bar.in l.duob.ff.de exce.rei iud.& in d.l.j.in prin.quia secunda sententia contra primã non valet,si secunda fuit lata absq; instantia, id est non producto nouiter libello, & lite nouiter non conte.&c.vt ibi per eum.sed ista talia nõ possunt consensu partiũ remitti, vt no.gl in c.de causis.de offi.dele.& per Bar.in auc.offeratur. de litis conte.ergo &c.tamen primæ sententiæ bene põt renuntiari l.iurisgentiũ.§.si paciscar.el.j.de pac.& ibi per Bald.& in d.l.seruitutem.§.si perierit.ff.de bo.lib.& per gl.& Bart.in d.l.acta. ¶ † Et ex his infert hic Bal.an valeat compromissum factum post sententiã,quæ transiuit in rem iudi.si in compromisso apponatur clausula. non obstante sententia.[b] de quo dic, vt hic per eum, & per eundem in d.l.eleganter in prin.& maxime in lec.antiq.& in d.l.post rem.& in l.j.j.quando prouoc.per Cy.& per Sal.in l.si causa.j.eo.& ibi forte dicetur.¶ † Tangit etiã Bal.hic an sententia arbitri vel arbitratoris lata contra primã sententiã arbitri siue arbitratoris valeat de consensu partium, & de effectu illius clausulæ, quæ apponitur quotidie in cõpromissis, videlicet ꝙ arbiter possit semel & pluries iudicare de quo vide per Bart.in l.quid tamen.in prin.ff.de arb.per d.Ant.& Imo.in c.quintauallis. de iureiur.aliquid per Bal.in d.l.j.j.quando prouoc.per Imo.in d.l.ꝙ iussu. in fi. per Ro.in tub.de arb.post medium.¶ † Extra gl.quæsiuit hic Bart. an postea q̃ conuentũ fuit ꝙ si transactione facta super lite mota recedatur, possit actor redire ad primã instantiã, & illam prius inchoatam prosequi, an vero habeat necesse de nouo prosequi, & non decidit Pau.de Ca.hic ex no.per Bart.in l.si maior.la.ij.& plenius ex no.per Bart.in l.si ex falsis. circa med.j.eod.Concludit ꝙ aut fuit in transactione renuntiatum instantiæ,litis, vel causæ,& tunc instantia ipso iure est finita l.postquã liti.§.tit j.& ideo volens prosequi habet necesse denuo inchoare. Aut non fuit expresse renuntiatũ, sed simpliciter transactũ,& tunc aut actio fuit extincta ipso iure,puta per accepula.vel aliter,& tunc idẽ, quia perempta actione, videtur perempta instãtia super ea l.cum mota.§.eo. & inducendo vt hic per Bar.aut non fuit extincta ipso iure actio, & tunc aut reus iam seruauit ipso iure pro parte transactionem. & idem vt in casu huius l.vbi reus iam soluerat actori vnde instantia perimitur, vt hic in ver.ex integro. Aut non impleuerat pro parte sua & tunc instantia nõ censetur perempta postquã rei renuntiatum non est expresse. & actio non est extincta. vnde actor potest redire ad eandem instantiam contra reum nõ seruantem, quando non est à transactione recessum per partes l.siue apud. & ibi no.j eo.& idem debet esse hoc casu, si esset recessum de cõmuni cõsensu à transactione, quia est eadem ratio secundũ eum, tamen Fran.Tig.hic simpliciter dicit, ꝙ hic est text.contra Mart. Sil.in l.cum proponas.§.tit.j.vbi tenebat posse prosequi antiquã instantiam quando à transactione receditur. Ang.hic simpliciter tenet quod possit redire ad antiquã,per d.l.siue apud.& l.eleganter.§.pe.ff.de condi.inde.& ad istum text.in verbo, ex integro respondet ꝙ intelligitur ex antiquis tamen actis,vt exponitur in l si vt proponis.prima, in ver.denuo.j.quomodo & quando iud.Nec ob.ꝙ instantia posset dici finita, quia secundum eum non est finis incõmutabilis, sed ita demum si promissa seruentur & in transactione perlistant d.§.pe.nisi lapsus esset terminus iuxta l.properandum. in prin.de iudicijs. tamen magis placet distinctio.§.data quia.§.pe.non videtur approbare opi.Ang.

ADDITIONES.

a ¶Non valet. Vide Lud. Ro.consi.cccx.circa fi.vbi tenet contra Bar.& vide etiam per Fran.de Are.consi.lxviij.

b: ¶Non obstante sententia. Vide hic per Lud.Ro.consi.cccxix.Alex.consi.xxij.Fely. consi.xxij.Ang.consi.cxvij.& inquantũ d.Ias.per alle.consilia dicit ꝙ nõ sufficeret clausula generalis ꝙ intelligatur laudatũ esse super omnibus illis super quibus laudatũ fuerit,sed requiritur specialis mentio.adde Io.de Ana.l.si de meo.quem habeo de manu ipsius d.Io.de Ana.& melius per Ant.de Bu[illegible].consi.xxiiij.

¶Tho.Dip. Vide Iac.& Bab.Seue.hic in l.nam & postea.§.si damnetur.de iureiu. & ibi etiam Bap.Seue.& Alex.in consi.[illegible] v.vol.& Fely.plene in c.inter [illegible] de [illegible].& Bal.in consi.cxcij.in.ij.vol.incipi.primo statu in fi.

Diocletiani & Max. LEX XXV.

1 *Transactio si fiat per acceptilationem praecedente aquiliana stipulatione non potest actor ad pristinam etiam realem redire.*
2 *Frangenti fidem non semper est frangenda fides.*

1 VT responsum. † Si transactio fiat p acceptilationẽ pcedente aquiliana stipulatione, nõ pōt actor ad pristinam ẽt realẽ redire licet reus trãsactionẽ nõ obseruet h.d. ¶ † No. limitationẽ ad regulã, q̄ habet ꝙ frangenti fidẽ fides &c q̄a illud est verũ si prima actio non fuit ipso iure sublata. secus si est ipso iure sublata, q̄a tunc ad eundẽ redire nõ possum, ẽt si aduersarius mihi fidẽ non seruaret. Ad idẽ l. cũ mota. cũ ibi no. ĩ gl. mag. §. eo. & not. gl. ĩ l. cũ pponas. j. eo. Reliquas limitationes diximus in l. cũ pponas. §. ij. & no. p gl. & plenius p doc. in c. cũ inter R. de electio. & ad no. p gl. hic in verbo, vel ĩ rẽ. vide gl. Ang. & Imo. ĩ l. & ex vno. §. j. ff. de acceptilatio.

Diocletiani & Max. LEX XVI.

1 *Transactio legitima rescripto principali non tollitur.*
2 *Lis quando dicatur.*
3 *Causa est nomen generale tam ante litem contest. quàm post & quæ differentia sit inter causam, litem, & instantiam.*
4 *Negotium dicitur ante lit. contesta.*
5 *Controuersia quæ dicatur, & quid quæstio.*

1 CAusas vel lites. † Legitima trãsactio rescripto pncipali nõ tollit.[a] h.d. ¶ In gl. ibi, causas enim in ũ &c. hæc non est bona, q̄a ẽt vbi agit de pecuniano vel ciuili commodo dr̃ cã, vt l. properandũ. in prin. j. de iudicijs.
2 ¶ † In ea. ibi, sed lis est añ & post &c. istã opi. sequitur Ray. Ia. But. Sal. pro qua f̃m Sal. est tex. in auc. qui semel. in verbo vsq; ad finẽ litis. j. qũo & qñ iudex, vbi tex. dicit litẽ, & lis nõdũ erat cõtesta. Sed Pe. & Cy. Bart. Ang. & Ful. hic tenent ꝙ lis dr̃ esse tm̃ post lit. contest. in verbo, & si lis cepta non sit &c. Et magis expresse probat in c. ex parte el tertio de verbo. significatio. & idem tenet Ang. in l. j. in fi. j. de prescri. long. temp. pro quo allego ẽt tex in c. sup qõnũ. circa pnnci. & ibi gl. in verbo exordium. de officio dele. Idẽ tenet Paul. de Leaza. & alij in cle. fi. vt lit. penden. probat etiã in c. forus. circa mediũ. de verb. signifi. vbi dr̃ ꝙ lis dicit incipere à cõtentione, & sic à cõtestatione iuxta l. primam. j. de lit. ꝯtest. & tenendo istam opi. quæ vr̃ magis cõis, potest responden ad tex. in d. auc. qui semel. in verbo finẽ litibus. quod exponi debet, scilicet futuræ. aliàs tex. sibi ipsi ꝯtradiceret. Sal. in d. l. postquã litis. §. ti. j. vr̃ approbare istam vltimam opi. quã intelligit veram præterquã vbi ageretur de fauore liberationis, & de peremptione litis, quia tunc late posset accipi lis ante litem cõtestatã. exemplum ponit in casu d. l. postquam liti. per illum tex pro quo etiam alle. in argu. auc. litigiosa. j. de litigio. glo. not. in d. c. super quæstionum. in verbo exordium. & Paul. de Leaza. & alij in d. clemen. fin. dicunt ꝙ lis dr̃ proprie post litis contesta. fallit tamen quo ad inducendum vitiũ litigiosi dicta auctheo. litigiosa. & quo ad inducendum litis pendentiam ad effectum ne aliquid innouetur lite pendente, vt d. l. fi. quo ad perpetuandam iurisdictionẽ delegatam ca. gratũ. & c. relatum. de offici. delega.
3 ¶ † Causa vero dicitur, esse nomen generale tam ante lite. contesta. vt d. aucthen. qui semel. q̄ post, vt d. l. properaodum. in prin. & expressius in c. super quæstionum. in versi. nos autem, & patet ex diffinitione Tullij hic alleg. in gl. licet Iac. But. Bal. & Saly. simpliciter sequantur vltimam opinionem gl. & bene. & quæ sit differentia inter causam, litem, & instantiam, dixi in dicta lege post quam liti. in principio. & quot modis accipiatur causa, vide Ioan. mona. & alios in clementi. finali. de iura. calumn. in sexto. aliquid per Paul. de Leaza. in clementi. j. de procurato. vbi etiam ponit vnam differentiam inter causam & litem.
4 ¶ † Et iuxta hoc dicit Bald. in l. prima. ff. soluto matrimonio quod si cõstituo pcuratorem ad cãs, quãuis cã[b] proprie dicatur post lit. cõtest.[c] f̃m eum, tñ poterit producere libellum, q̄a accipit cã pro actione, vt d. l. j. sol. mat. in verbis, dotis cã. cum gl. ¶ Negotiũ vero dr̃ añ lit. cõtestatio. in d. c. forum quẽ text. ita allegat Imo. io l. acta. in princi. ff. de re iudic. & ita etiam declarat ipse text. in d. l. acta. in versi. negotium. Habes ẽt in d. c. forus. qũo accipiat iudicium, de
5 quo dixi in rub. ĩ. de in ius. vo. ¶ † Quid autẽ dicatur controuersia vel qõ & plura similia, vide p Bart. in l. amplius. ff. rem ratam hab. p alios in l. si q̄s maior. j. eo. vbi dicetur cum cõcordiã. ¶ In ea. ibi, nõ aũt post sñiam. subaudi nisi sit renuntiatũ sniç, q̄a tũc transigi & cõpromitti poterit, vt per Bal. ĩ. l. proxima. & ibi remissiue dixi. ¶ In gl. fi. in fi. de mã vide plene in l. fi. §. si ꝯ ius. vbi etiã per doc.

ADDITIONES.

a ¶ Tollitur. Inquantũ d. Ias. hic ampliando materiã dicit ꝙ rescriptum est nullum in quo nõ fit mentio de sententia quę transiuit in rem iu. allegando Iap. all. lxxis. Alex. consi. cexxxv. d. Cal. cõsi. lxvij. adde Lud. Ro. cõs. ccclxxviij. & non solũ rescriptũ est nullũ cum nõ sit mentio de sententia quæ transiuit in rem iud. sed etiã cum mentio facta nõ est de appellatione & litis pendentia, vt voluit idem Lud. consi. cccxxxiij. Ane. consi. xv. & inquantũ ponit de clausula non obstantibus. adde d. de rot. dec. sus antiquis de cõst. & inquãtũ tenet cõtra Bal. in c. studuisti. de offi. leg. quod si supplicetur Papæ ꝙ cõcedat remissionẽ sentẽtię cõtra me late iniuste, quæ tñ transiuerat in rem iu. si Papa rescribat iustitia fiat, ꝙ tñ nõ videtur derogatũ sententiæ corroborate per ea quæ volunt d. de ro. deci. sus. de resc. in nouis & antiquis. ꝙ si sit Papę supplicatũ & narratũ iactũ, & quod in causa procedatur summarie simpliciter & de plano, ꝙ si Papa nihil cancellet & dicat iustitiam faciat, ꝙ pro hoc non videtur concessisse quod summarie pcedatur, quia si Papa voluisset, expressisset, quia tollunt aliqua substantialia iudicij. vnde si non presumat ꝙ princeps velit tollere substantialia iudicij, multominus ius totaliter acquisitũ parti per sententiã. & facit text. in c. audita. de resti. spol. vbi est casus ꝙ rescriptũ quantũcunq; generaliter loquẽs nunq̃ est taliter interpretandũ ꝙ per talẽ interpretationẽ legitime instituta rescindantur nec ius tollatur alterius. ista sunt verba Ro. cõs. cccxxxiij. vbi etiã dicit per c. sup e. extra de offi. dele. ꝙ verba rescripti sunt improperanda & ad ius cõmune reducenda ne ius alterius ledatur & ad cõfirmationẽ omniũ prædictorũ vide Ful. cõsi. cliij. & inquãtũ dicit ꝙ hic tex. debet intelligi de transactione valida adde Ro. cõsi. l. alleg. Cal. cõsi. xiiij. vbi dicit, ꝙ de electione nulla, nõ est fienda mentio & facit ꝙ per citationẽ nullã nõ præoccupat iurisdictio nec quęstio illegitime mota vt dicit idẽ Ro. cõsi. cccciij.
¶ Th. D. Vide Iaf. in l. j. C. de diuer. resc. & alle. l cõsi. xciij. in. ij. vo. & i l gallus. §. itẽ credẽdũ. ff. de li. & posth. & Pe. Cor. in cõsi. v. in. lij. vo. & in cõsi. cxxxix. in ij. vol.
b ¶ Causa. An dicatur causa tamen. lit. contest. vide Lud. Ro. consi. ccccxij. & ibi quid de ver. quęstio. de quo etiam per rap. cu. consi. xvj.
c ¶ Post litem. Vide quæ posui in l. j. ff. sol. ma. in verbo, dotis causa.

Diocletiani & Max. LEX XVII.

1 *Exceptio transactionis potest opponi contra actorem promissa non seruantem.*
2 *Obseruans transactionem quid consequi possit*
3 *Electio non est debitoris in alternatiua remediorum.*
4 *Clausula, rato manente pacto, quid operetur.*

1 CVm proponas. † Potest ꝙ datũ est repeti, & exceptio transactionis opponi ꝯ actorem promissa non seruantẽ tex. si hoc actũ fuit. id est si in trãsactione fuit apposita clausula, rato maoente pacto. ¶ In tex. ibi, vel pacto stati, vel data restitui &c. Iste alternatiue debent accipi pro copulatiuis, vt ostendunt sequentia. ¶ In tex. ibi, non etiam eorũ &c. Fallit nisi exceptio transactionis nõ fuisset opposita, & tamen fuisset de pacto a iudice recepta, quia posset reus repetere data l. eleganter. §. pe. ff. de condi. indebi.
2 ¶ † No. regulariter ꝙ contra nõ obseruantem non potest quis vtrunq; consequi, id est obseruantiã promissorũ & pœnam seu restitutionẽ datorũ loco pœnæ promissam, vt hic, & l. apud celsum. §. labeo ait. el. j. de dol. excep. & l. si pater. §. si mulier. de pac. dot. fallit primo vbi adiecta esset clausula, rata manẽte transactione, vt hic, & l. qui fidẽ. ff. eo. aliæ due fallentie ponunt in gl. per l. si quis maior. & l. vbi autẽ. duas alias fallentias vide per Bart. in l. stipulatus. in. x. & xj. opp. vltime partis. ff. de verb. obl. vbi facit mentionẽ de dictis Pet. & Cy. hic, & per Bald. in l. j. j. de his quæ pœnę nomi. & l. ancille. j. de fur. & in l. si quis rem. ff. de arbitr. & in §. si pacto. allegato in gl. & de materia vide per gl. xxv. q. ij. in c. decessorum. alias est in c. edes. in verbo, obtineat. & per Ioan. And. in regula, bona fides. de reg. iu. in. vj. in mercu. vbi etiã tangit, an pœna in dubio videatur adiecta loco interesse totalis, & sic non possit vtrunq; peti d. §. labeo, an vero loco contumacie, & sic possit vtrunq; peti d. l. si quis rem. & cum eo concordat Ang. in l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. oblig. vbi tenet ꝙ in dubio intelligitur loco interesse, & de hac materia vide per Ro. in d. §. alteri. & hæc procedunt in pœna conuentionali. in legali vero dic vt no. per gl. in l. iij. §. nouissime. ff. nau. cau. stabu.
3 ¶ † In gl. ma. in die &c. hic communiter tenetur. ex quo habes notate ꝙ in alternatiua[a] remediorũ electio non est debitoris, sed illius cui remedia cõpetũt vt in iu nb. alleg. in gl. & in l. ꝙ in heredem. §. eligere. ff. de tribu. & in l. j. j. si seruus extero. & ibi p Bal. in. x. opposi. & in materia vide plene per Bal. in l. fi. j. de peti. hęred.
4 ¶ † Sed hic occurrit dubium. pone ꝙ in terminis huius l. quando non est apposita clausula, rato maoente &c. reus opposuit exceptionem transactionis & obtinuit. demũ vult agere ad id ꝙ plus cõmodi contineret repetitio datorum, an possit. videretur ꝙ sic per l. si quis à socio. ff. pro socio. & l. prædia. ff. de actio. emp. Contrarium tenuit Raph. Cu. in d. l. ita stipulatus. referens ita tenuisse Fulg. per d. §. si pacto. & l. si pater. §. si mulier. & hoc vbi patet ꝙ altero debet esse contentus. Non obst. contraria, quia aut iste vult consequi principale & illud ꝙ est in pœna, seu in repetitione datorum adiecta loco pœnę, vel econtra, & nõ potest, vt hic, cũ concordan. proxi. allegans. Si autem vellet consequi non principale sed interesse, & vltra illud pœnã in eo ꝙ excederet, & tunc potest d. l. si q̄s

ADDITIO.

a ¶ Alternatiua in alternatiuis. cuius sit electio, vide per Lud. Ro. cõsi. cclxxxj. & cxc.

d.l. si qs à socio. & p l. prædia. q est bene no. pro limitatione dictarũ legum. tñ hoc nõ vr mihi, qa si cõsecutus sum primo interesse, illud succedit facti principalis, iuxta l. stipulationes non diuiduntur versi. celsus. ff. de ver. obl. tñ possum cõsequi quãtũ plus est in pœna d.l. prædia. ergo quatenus nõ idẽ sit si in primo cõsecutus sum principale, non vr posse reddi bonã rõnem diuersitatis. ideo nõ esset absurdum supplere istũ tex. in d. §. si pacto. per dictã l. prædia. sicut supplet in d. §. labeo. p gl. & fuit de mente Io. And. in d.c. bona fides. in distinctione sua dũ allegat d. §. p acto. hoc etiã vr fuisse de mente Cy. hic. p quo facit. qa si in casu huius l. & d. §. si pacto. cepi agere ad pœnã & illã ꝯsecutus sum, possum redire ad principale quatenus plus erat in eo vt fatet Rapha. p d.l. prædia. si ergo hanc suppletionẽ recipiũt ista iura in hoc casu. ergo nõ est absurdũ nec magis violaret literã si eadẽ suppletio fiat in casu ꝯrio scilicet. qñ cõsecutus sum primo principale. Paul. de Ca. hic non facta mentione de prædictis dicit q ista l. & d. §. si pacto. procedit in conuentione liberatoria. quo casu reus non habet eligere & altero debet esse cõtentus. sed l. prędia ꝓcedit in ꝯuentione obligatoria in qua põt vtrunq; peti. s. quatenus plus est in vno q̃ altero. Sed hoc etiã non placet, qa sequeretur q magis faueretur cõuentioni obligatoriæ q̃ liberatoriæ, ꝯ l. arianus cum vulg. ff. de actio. & oblig. & de materia clausule, Rato manente pacto. vide plene in l. qui fidem. ff. eo. & p Bart. in l. cũ pater. §. libertis. ff. de leg. ij. & p doc. post gl. in l. ij. j. de iure emphy. & p gl. & doc. in c. fi. de loca. & in c. cum inter. R. de electio. per Ange. & Imol. in l. si ita stipulatus super tex. ff. de verb. obli. vbi Ange. vnum dictũ valde sing. ponit. de quo etiã ibi dixi, & an qñ pœna & principalis res promissa est sine eius. Rato manente [a] &c. debeat peti vnum tm̃ vel vtrunq; alternatiue, dic vt p Cy.

ADDITIO.

a ¶Frã. C. Manente. Adde tu q hæc clausula vltra q operetur q remedia contractus concurrant vt hic, operatur ét vt pœna cedat lucro creditoris l. ad q cũ gl. ff. de sol. item adde q operatur, quia stipulatio pœnalis non nouat præcedentem de qua per Bar. in l. insulã. q. ij. ff. de verb. ob. & per eundẽ in l. pactum. ĩ. tit. j. & adde q si transactio interponeretur super actione bonæ fidei, forte semper intelligeretur dicta clausula, Rato manente pacto quæ in cõtractibus bonæ fidei subintelligitur gl. prædia. hoc allc. & no. Bal. in l. pactum. ĩ t.t. j. & maxime quia talis trãsactio hoc casu iudicaretur bonæ fidei vt habetur in l. sub prætextu. j. eo. & in quo differt hæc clausula ab illa clausula. Quod vnquã peti possit. vide per Ang. & Alex. in l. si ita stipulatus. in pc. notab. ff. de verb. oblig.

Diocletiani & Max. LEX XXVIII.

1 *Transigi potest in omni pœna sanguinis excepta pœna adulterij, & falsi.*
2 *Transigens videtur confiteri crimen de quo est accusatus.*
3 *Transigere vbi ingeritur pœna sanguinis, quæ sit ratio quod liceat.*
4 *Transigere in crimine adulterij, quæ sit ratio, & quare non liceat.*
5 *Transigere, licet non liceat in crimine adulterij, tamen põt super eo fieri pax.*
6 *Transigi an possit super crimine falsi, & quare excipiatur.*
7 *Transigi an possit vbi venit imponenda pœna fustigationis.*
8 *Transigere vel pacisci super crimine, an & quando & quomodo liceat.*
9 *Pœnarum genera damnatorum in metallum sunt tria.*
10 *Accusatori an & quando liceat impune ab accusatione desistere.*
11 *Trãsactio sup crimine à statuto pmissa, an producat exceptionẽ peremptoriã.*
12 *Transigere an liceat super rapto.*
13 *Transigere si licet super maximis criminib. an etiam liceat super minimis.*
14 *Statutum an habeat locum in casu ficto.*
15 *Iudex non debet se interponere, vt partes ad concordiam reducat antequam delictum punitum sit.*
16 *Paciscens super crimine, ipsum crimen fateri videtur.*
17 *Transigere, an liceat super crimine falsi commissi in causis publicis.*
18 *Transigere an liceat super crimine in quo venit imponenda pœna sanguinis, si ex statuto imponitur pro ipso crimine pecuniaria pœna.*
19 *Transigere an possit cum episcopo vsurarius super male ablatis incertis.*
20 *Transigere an liceat in casibus quibus clericus venit tradendus curiæ seculari.*
21 *Transigere an liceat in casibus mixtis, vt matrimonialibus.*
22 *Transigens videtur confiteri crimen, nisi se dicat transigere animo redimendæ vexationem litis.*

1 TRansigere. ¶ † In omni pœna sanguinis potest transigi vel pacisci excepta pœna adulterij. de alia pœna ñ nisi falsi h. d. ¶ In tex. ibi, prohibitũ nõ est &c. Et ideo reus transigens super crimine capitali ingerente pœnã sanguinis, non patitur pœnam quæ apponitur a iure dandi pecuniã accusatori, vt ab executione desistat in casibus in quibus transactio nõ permitteretur &c. vt habet in l. Imperatores. ff. de iur. fisc. ¶ Et ad hoc cum hac l. concordat l. j. ff. de bon. eorum.

2 ¶ † Item non videtur hoc casu reus transigens confiteri crimẽ de quo est accusatus ex quo l. permittente transegit, vt hic, & in d. l. j. licet secus esset in casibus in quibus permissa non esset transactio l. j. §. j. de prꝑuaricato l. eius qui delatorem in prin. ff. de iur. fis. quis aliud sit in pacto gratuito. qa per illud indistincte verum est non videri cõfiteri l. in fisci causis. ff. de iur. fis. l. furti. §. pactus. ff. de infa. & similiter proderit trãsactio vel pactum in casibus in qbus permittitur, q. a si talis transactio vel pactũ fuerat ante accusationẽ instituta, nõ poterit transigẽs vel paciscens ammodo accusare reum. Secus vbi transactio vel pactũ non valeret l. ij. §. si is. ff. de sep. vio. & declarat Bar. in l. maritus. §. si negauerit. ff. de adult. & aliquid p eum hic. & veniet. j. dicendũ. Non aũt procedit in reo ista transactio quominus possit alius eum iterũ accusare, vt hic, in gl. mag. p l. qui cetu. nec etiã quominus iudex possit de nouo inquirere ꝯ eũ c. j. de collu. dete. & sic operatur istos effectus ex parte rei transactio permissa. Ex parte vero accusatoris quid operetur, veniet. j. dicendum. cum glo. mag. vbi tangetur, an ex eodẽ pocessu super quo fuit facta trãsactio possit iudex ex officio prosequi, & ad cõdẽnationẽ procedere.

3 ¶ † Quę aũt sit rõ quare permissa est trãsactio tam ex parte accusati q̃ ex parte accusatoris vbi ingeritur pœna sanguinis dic q est illa q̃ colligitur ex d. l. j. ff. de bo. eorũ. & hic, in gl. mag. iũcta suppletione Bar. cũ quo oẽs transeunt.

4 ¶ † Quę sũt sit rõ quare in adulterio transigi nõ põt, quidam dicebant quod adulterium est maius cæteris criminib. p quo facit tex. xxxij. q. vij. q d in omnibus & i l. codicill. §. matre. ff. de leg. ij. iuncta expositione Rayalis q nõ est verũ p text. in l. j. ff. de pub. & xxxij. q. vij. c. adulterij malũ. xxiij. q. ij. si qs. Nam multa sunt grauiora quæ enũmerantur per gl. in c. in omnibus. vñ sm Bar. rõ est ex parte rei frequẽtia criminis ar. l. aut facta. in fi. ff. de pen. Sed ex parte accusatoris est rõ, qa transigere licet accusatori in criminibus ingerentibus pœnã sanguinis eo q a sibi prosequẽti accusationẽ, & nõ probanti veniebat imponenda similis pœna sanguinis, iuxta l. si j. de acc. Et rõ ei permittitur transigere sup lite vt redimat sanguinẽ suum sicut in reo. Sed ista rõ nõ haberet locũ in accusatione de adulterio, & transigere sup eo. q a accipiens pecuniã, vt celet adulteriũ omnino incidit in pœnam l. Iul. de adulte. l. auxiliũ. ad fi. ff. de min. quæ erat pœna sanguinis, vt hic, & l. q̃ uis. j. de adult. Sed hæc rõ nõ vr bona, q a sequeretur q etiã nõ liceret transigere sup stupro, q a accipiens pecuniã vt stuprum celet, incidit in pœnam leg. Iul. de adul. l. isti quidẽ. ff. q met. cau. & l. de crimine. j. de adult. & tñ in stupro sm Bart. & alios nõ reperitur prohibita transactio. Ideo sm Sal. & Ful. & Paul. de Ca. vera vr rõ p p fauorem & honorẽ matrimonij, cui leges multũ fauent & ne inducatur turbatio sanguinis, & sic ne alij forte sordidæ stirpis [illegible] dictis natalibus valeant subrogari, vt dicit tex. in l. super statu [illegible] j. de quæst. Et ista rõ magis placet, nam ꝯ rõnem Bar. quem sequitur B[illegible] adduco vltra prædicta, q a rõ sua fundata per d. l. auxilium. nõ cõprehendit casum qñ quis gratis pacisceretur, & tamẽ tex. hic prohibet tam pactũ gratuitum q transactionẽ vt hic, iũcta gl. j. ergo &c.

5 † Aduerte q a licet super crimine adulterij non possit transigi [a] ad finẽ impediendi iudicẽ quominus possit prosequi ꝓcessum inchoatũ p accusatorẽ transigentem, vt l. ij. ad fi. j. de abo. & hic per Bart. Tamẽ sup crimine adulterij bñ põt fieri pax, q a vnicuiq; licet iniuriam suã remittere. & ita declarãdã hanc l. dicit Bar. in consi. suo incip. Dño prãti roche [b] alleg. l. si ubi. §. quedã cũ fi. de pac. & i spẽ dicit esse text. in auct. sed hodie. j. de adul. vbi in crimine adulterij permittitur reconciliatio. Quæ aũt sit rõ quare in criminibus nõ ingerentibus pœnã sanguinis nõ pmittatur trãsactio cõiter dr, q a delicta nõ debent remanere impunita, & ita publice interest l. ita vulneratus. ad fi. ff. ad l. aquil. Quare aũt recipiatur crimẽ falsi dr. j. in gl.

6 ¶ † In tex. ibi, sanguinis &c. Et ex hoc tex. iunctis præcedentibus patet q iure. C. pœna adulterij est pœna sanguinis. q no. pro intellectu l. q̃ uis. in ver. gladio. j. de adul. Quia q dã exponebant gladio est vlt. i. deportatione. p l. si qs viduã. & ibi not. ff. de quæst. & no. in l. claudius, & ibi p Bart. ff. de his q b. vt indig. dic vt in dictis locis [illegible]. Itẽ ex eo tex. infertur q sup crimine in quo venit imponẽda pœna mutilationis mẽbri poterit trãsigi, quãuis impropriẽ dicatur pœna capitalis, vt late per Bar. post Dy. in l. ij. de pub. iudi. Et q super tali pœna transigi possit tenet hic expresse Saly. dicens q crimen capitale dicitur illud cuius pœna est sanguinis, siue per illam homo exanguatur in totũ siue in parte. Nam pars exempta dicitur esse passa vltimum supplicium, & dicitur pœna capitalis cum abscissio membri equiparetur morti, alle. §. prohibemus. in auc. de colla. & id q not. glo. in l. Imperium. in versi. animaduertendum. ff. de iuris. om. iud. Item etiam voluit hic simpliciter Bart. & Paul. de Ca. etiã hoc sequitur per istum text. in versi. sanguinis. ex quo dicit inferri [illegible] iuncto

ADDITIONES.

a ¶Transigi. An liceat transigere de adulter. vel vitio sodomi. attentato, vide Bald. consi. xxiij. iij. lib. Pau. de Ca. consi. xxvij. in primo impressis.
¶Tho. Dip. Adde & vide Bal. hic. & Pau. de Ca. in consi. cxxviij. incip. notandum q adulterium. & vide apostil. meam. in consi. [illegible] statutum q de adulterio [illegible] pax, an possit fieri [illegible] attentat [illegible] adulterium, vide Bal. in consi. xxvij. etiam in [illegible]
b ¶Fran. Tig. Potestas Roche. Adde tu q est in consi. clxxv. & illam deci. posuerunt hic Alb.

a iuncto prin. huius l. q poena capitalis [a] dr nõ solũ qñ caput ampu tat, & sic tota vita perdit, sed etiã mẽbrũ, & sic ẽt perdit vita illius membri. Idẽ tenuit Ant. de Bu. in c. j. de collu. det. q a habet locum ratio posita in d. l. j. ff. de bo. eo. §. q licet redimere sanguinẽ suũ &c. Nam sm eũ ex mutilatione mẽbri homo redditur inutilis, & tollitur forma hominis, & ob hoc dici censeri illud esse capitale. Nec obstat eũ ura aliqua de iure fforũ q forte pñt in ɔ̃riũ allegari dũ ponunt quæ sint crimina capitalia. Quia rñ deo. q olim illa pœna abscissionis membri nõ imponebat, eo q a nolebat hoĩes inutiles esse sed aptos ad fodiendũ & operandũ. & hanc dicit esse veritatẽ. Sed dic q omnia ista fuerũt verba Cy. hic in. ij. q. & idẽ vr tenere Cy. in l. j. j. de dila. & in l. si quis nõ dicam rapere. in. ix. q. s. depis. & cler. & Bal. in l. reos. j. de accu. facit q. j. pxime subdã. ¶ † Ex hoc

b ẽt inferi q vbi venit imponẽda pœna fustigationis [b] nõ põt transigi, q a ẽt ibi sanguis effundit. & hoc tenuit hic Saly. quia si speciale est in adul. q transigi nõ posset. At pœna adulterij in muliere pœna est fustigationis, & detrusionis in monasterium, vt in d. auc. sed hodie. in ver. verberata. ergo in ɔ̃riũ est ius cõe. sed licet ipse nõ faciat mentionẽ tñ Bal. hic tenuit ɔ̃riũ q a pœna fustigationis nõ est pœna capitalis. all. not. p gl. in d. l. imperiũ. & in gl. mag. q est additio hic. Sed hic tex. loquit in crimine capitali. ergo &c. Tñ pro opi. Sal. facit ille tex. in ver. in alijs. a ɔ̃rio sensu, q ver. loquit in omnib. publicis criminib. & sit tam capitalib. q̃ non capitalib. & sub hac pœna sanguinis credit Ant. de But. in d. c. j. nõ cõprehendi pœnã perpetui carceris in qua putat transigi nõ posse. Quia nõ dr quis taliter ppetuo carcere teneri, q illic eius vita extenuet ad mortẽ per id q habetur in ead. auditio. j. de crimine fal. Cõtrariũ tenet d. Abb. in c. j. & credit q trãsigi possit, referẽs ita tenere d. Car. in c. fi. de transa. quia talis pœna ęquiparat morti. Alex. no. p Inn. in c. qualiter. & qn. el. gr. i. de. de accu. Sed aduerte q a Inn. ibi & Bal. in l. ij. ff. de publ. iu. & Bal. in l. reos. j. de acc. nõ dicunt pœnã perpetui carceris equiparari morti naturali, sed damnationi in metallum. Ex quo infert veriorẽ esse opi. dñi Ant. q a certũ est, q vbi veniret imponenda pœna damnationis in metallũ nõ posset trãsigi quæ nõ est pœna sanguinis. q no. q a illũ artĩ in spẽ nõ tangũt legistæ.

8 ¶ † In tex. ibi, transigere nõ licet. hoc intelligo verũ data pecunia à reo actori, sed si econtra daret actor pecuniã reo, vt cõfiteret crimen, talis trãsactio valeret. est gl. no. in l. j. j. de poe. iudi. & vide Bar. in l. j. §. sed & cõstitutio. ff. de calum. Secundo intellige hoc esse verum in delictis cõmissis in cõmittendo. secus si in omittendo, q a tunc trãsigi & remitti põt, vt est gl. in l. ij. ff. ad silla. & nõ est alibi sm Bal. in l. iurisgen. §. si paciscar. el. j. ff. de pac. ¶ Sed de veritate & intellectu illius gl. dic vt p Bar. in d. l. ij. cum quo ibi trãsit Bal. & vnũ

9 verbũ per Bal. in l. si q s in hoc genus. de epis. & cle. ¶ † In gl. ij. ibi, damnat in metallũ vel op' metalli &c. tria. n. sunt q sunt diuersa genera pœnarũ. s. damnari in metallũ. itẽ ad opus metalli. item in ministeriũ metallicorũ l. aut damnũ. §. est pœna. cũ. §. sequen. & §. in ministerium. ff. de pœn. dic vt ibi. Et est gl. plena in §. relegati. in ver. in metallũ. inst. q b. mo. ius pa po. sol. & hodie tales pœnæ nõ adimunt libertatẽ, vt est gl. j. in d. §. est pœna. Ista pœna damnationis in metallũ & deportationis hodie nõ est in vsu, sed aliæ pœnæ imponunt, vel bannimẽ loco deportationis iuxta no. p gl. in d. §. relegati. & ideo vbi cessarẽt statuta iudex posset stante cõsuetudine immutare dictã pœnã deportationis, vel metalli si prouisum nõ esset, iuxta no. p gl. magistrã in l. qd ergo. §. pœna. ff. de infami. Adde ẽt ad istã gl. q large dr pœna capitalis ẽt quarto modo. s. vbi

10 irrogat infamia l. licet. de ver. sig. ¶ † In gl. magna ibi accusanti est prohibitũ &c. hoc est violare istũ tex. indistincte loquentẽ & maxime cum transactio pprie dicat esse ex parte actoris nõ rei, vt no. doc. in l. ij. §. eo. Ideo Pe. & Cy. dicebant, q aut accusator transegit postq̃ se inscripsit ad pœnã talionis & fideiussorẽ dedit iuxta l. q crimen. j. qui accu. alleg. in gl. & nõ est permissa transactio secus si ante, quia permittit, vt hic. Nam tunc permissa est desistentia ab accusatione & nõ aliter l. in senatusconsult. l. qui post. & l. quęsitũ. & ibi late per Bar. ff. ad turpil. Sed istud ẽt sm Bar. & alios hic esset nimis restringere hãc l. Ideo Bar. ex inuentione sua dicit quod ex parte accusatoris est pmissa transactio in criminibus ingerẽtibus pœnam sanguinis, vt redimat sanguinẽ suũ. quia si psequit accusator processum, & nõ pbaret, veniret accusator puniẽdus pœna simili, & sic pœna sanguinis l. fi. j. de accu. Non ob. d. l. ab accusatione, q a verũ est, q accusator transigendo nõ euitat pœnã talionis, quę fuisset pœna similis, & sic sanguinis vt dixi, & erit solũ differẽtia ex parte accusatoris inter crimina sup q bus nõ licet trãsigere, & illa sup quibus licet transigere, q a sup primis facta trãsactione iudex poterit ex codẽ processu pcedere ad cõdemnationẽ rei l. ij. ad fi. j. de abol. sed super secundis nõ vt hic, & sic necessarius erit nouus processus & hãc cõsiderationẽ habuit etiã Fran. Tigri. hic & sequit hoc Bal. Ange. Sal. & Pau. de Ca. Et idẽ tenuit Bar. in l. si. maritus. §. si negauerit. ff. de adul. & in cõs. suo incip. Dño potestati terre Rochę, ɔ̃ de. & Ant. de But. & Mod. in c. j. de col. dete. & Imo. in c. de his. ad fi. de accus. Et pbat ex no. p gl. in l. accusationis. quã ibi ad hoc ponderat Bar. j. q met. caus. dicit tñ Ang. hic q de cõsuetudine seruat ɔ̃nium, q a indistincte iudex nõ obstante transactione prosequit eundem pcessum. sed Ful. hic dicit q nõ solũ de cõsuetudine, sed ẽt de iure veri' est, q istud fieri põt p d. l. ij. j. de abo. quæ loquit indistincte, nõ aũt solum in casibus in quibus transactio nõ permittit quicquid dicat Bar. sm eum. Et subdit Ful. q pœna accusatoris transigẽtis in casibus in quibus permissa nõ est trãsactio, est q a punitur vt præuaricator l. de crimine. j. de adult. & sic pœna similitudinis supplicij, iuxta l. ab imperatore. ff. de pręuaric. cũ si. & certe in puncto iuris vr multũ sustentabilis opi. Ful. per d. l. quæ ẽt fuit de mente Cy. in d. l. ij. in fi. & maxime q a reiecta etiã opi. Bar. nihilomin' ista l. nõ esset sine effectu, vt patet ex effectib. quos enumeraui in princ. hui' l. tñ nõ est tutum discedere ab opi. Bar. p p authoritates tantorum doct. qui eam sequunt, vt sic vnlio ris effectus sit ista l. Et tenendo opi. Bar. potes dicere, nõ esse absurdum restringere d. l. ij. ad casus in quibus nõ erat permissa transactio p p istã l. nã similis restrictio sit in casu l. imperatores. ff. de iure fi. quæ restringit p hanc l. & l. j. de bo. eo. Istud tñ q Ful. dicit allegando d. l. de crimine prout. s. retuli nõ puto verũ. & cõiter ɔ̃riũ

6 tenet, q a ĩmo accusator transigẽs indistincte punit tanq̃ desistẽs non tanq̃ præuaricator d. l. ab accusatione. Non ob. text. in d. l. de

11 crimine exponendo vt ibi p gl. ¶ † Et inducit ista Bal. hic, an si ex forma statuti permissa est transactio, & concordia in accusatione criminis oriat ex tali trãsactione exceptio peremptoria vel declinatoria, vide hic per eũ qui multũ dubius nõ vr se firmare, potes dicere q induceret exceptio peremptoria si statutũ aliqd operabat ɔ̃ ius cõe, & non induceret peremptoriã, vt sic interpretet sm ius cõe sm q trãsactio nõ inducit peremptoriã, cũ possit iudex ex suo officio de nouo inquirere & alius accusare, vt est dictũ. Secus si statutũ aliqd operaretur q̃ distinctionẽ collige ex eleganter no. per Bar. in l. iij. §. ptor. cũ simi. ff. de dam. inse. Ex pdictis cõclude q ista trãsactio in accusatore operaret, vt nõ possit puniri tanq̃ præuaricator vel calũniator similitudine supplicij, sed tanq̃ desistens punitet pœna ordinaria. Itẽ operat, q a repellit ipse à psecutiõe accusationis tanq̃ infamis l. q desistit a tur. & l. q accusare. j. de accu. & plenius p Bar. in d. §. si negauerit. Ac ẽt impedit iudex psequi eundẽ pcessum i casib' in q b. valet trãsactio sm opi. Bar. & sequaciũ.

12 ¶ † In ead. ibi, sm Io. &c. hanc opi. sequitur Pe. Iac. de But. & Bart. Ang. Saly. & Fulg. per d. l. qui accusare. § fi. & ibi etiã Bar. & Bal. in d. l. pe. hoc alleg. & Ant. de Bu. in c. j. de collu. dete. & ista vr veritas. Quia in raptu cessat ratio quę sint reddita. s. in adulterio, licet Iac. de Are. & Hug. de funta. Cy. & Bal. hic teneant cõtrariũ leuissimis rationib. & maxime per l. j. in fi. de rap. vir. vbi punit pater, qui per pactũ remisit crimen raptus. Nam ad l. j. respon. Bar. & magis cõ-

6 muniter doc. q est verum q punitur pater tanq̃ desistens ab accusatione pœna senatuscon. turp. Sed certe hæc sol. nihil valere vr, quia tex. in l. j. loquit de pœna deportationis. sed pœna desistẽtis nõ est deportatio, vt l. iij. in fi. ff. de præuari. Vnde dici potest, q in d. l. j. nõ negatur transactionẽ valere quo ad reum. est verum q ibi specialiter inducit ɔ̃tra patrẽ suũ iniuriã nõ vindicantẽ, vt puniat pœna deportationis sicut in simili videmus q imponit pœna hæredi nõ vindicãti necẽ defuncti. de his q b. vt indig. p totũ. Et inducit hãc gl. Bal. hic ad questionẽ statuti de qua hic vide p eũ, & per eundẽ in l. si te. j. de insa. & q nn. Cy. in l. j. in ver. iuxta hoc quero. j. quę sit lon. cõsue. Pet. de Anch. in c. canonũ statuta. de ɔ̃st. in repe. in versi. sed venio ad quartũ mẽbrũ, vbi transit cũ decis. Bal. hic, & Ang. in l. nec in ea. ff. de adul. post Bar. ibi, & per Ang. in l. in suis. ff. de libe. & posth. & d. Ant. in c. fi. de cõsu. in. j. sal. & Imo. i l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. In quib. locis tangit, an statutũ pmittẽs aliquid in maiori crimine, videatur pmittere pro minori. vnde si statutũ imponit pro homicidio pœnã pecuniariam, an idẽ erit in adulterio, vel alio inferiori delicto, vel si statutũ permittit aliquẽ occidi

c impune videat permittere eũ vulnerari [c] vel derobari. pro q bus etiam vide Bal. in l. j. j. de inter. & in l. cum ancillis. j. de incest. nup.

¶ † Item

ADDITIONES.

a ¶Frã. Cur. Capitalis. Vide tu Cepo. cõsi. clj & adde q si statutũ imponeret simpliciter pœnã capitis vel pœnam capitalẽ, intelligeretur an pœnã minorem, vt per gl. in l. j. j. ne manci. Christi. & in l. criminali. j. de iu. om. iu. plene per Io. de Imo. in l. j. j. de pu. iud. & hanc dicit esse cõmunem Augu. de Arim. in trac. malefi. in addi. ad Ang. in gl. & caput à spu. & vide eum qui ita consuluit in consi. cxxxviij. Alex. consi. cxv. in vo. ij. ver. tertio principaliter. & in consi. ciij. in. ij. vol.

b ¶Fustigationis. De hoc per Ioan. de Ana. consi. xxj. & ibi de tortura.

c ¶Vulnerari. Adde Bar. consi. lxxx. & facit q voluit Ioan. de Ana. consi. xlix. q si pro crimine vsurarum sufficit probatio per coniecturas quando agitur ciuiliter q eodem modo debet sufficere pro crimine falsi q est minus delictum.

13 ¶ † Itē inferebat Cy. hic ex ista prima solutione quā ipse tenebat ꝙ sicut prohibitio de adulterio hic posita extendebat ad raptum, vt super eo tanquā simili vel grauiori nō possit transigi, ita à maiotitate rōnis nō possit transigi sup crimine lesę maiestatis, vel hæresis, & eius verba refert simpliciter Ant. de Bu. in d. c. j. Sed nō vr̄ verū tūc, q̄a exceptio hic posita in adulterio nō extendit ad raptum ſm cōem opi. vt dixi. Itē exceptio posita hic in adulterio debet firmare regulam in casibus non exceptis, vt not. in l. in his. ff. de leg. Item quia ratio assignata in adulterio non militat in istis casib.

14 ¶ † In ea. ibi, ad alia capitula &c. hæc cōiter tenet. ¶ Vel hic loquit in adulterio vero, ibi in præsumpto seu ficto, vt declarat Ia. de Bel. ibi, & Bal. Ang. & Sal. hic, & Ang. in d. §. si negauerit. Et istud inducit hic Bal. ad quæstionē quā hic vide p eū in qua ipsemet Bal. in l. qm̄. ff. de his qui no. infa. vr̄ ꝯ̄num tenuisse. Sed pēdet ab alio satis stricto passu, an statutū habeat locū in casu ficto de quo dic vt per Bar. in l. oēs populi. in. vj. q. ff. de iust. & iu. in l. j. §. hoc interdictū de cisterna. ff. de fonte. p Io. An. in c. fi. de cōsue. & in regula possessor in merc. p Bal. & Imo. in l. gallus. §. & quid si tm̄. de libe. & posth. & Bal. in l. si q̄s seruo. j. de fur. & l. si quis nō dicā rapere. s̄. de episcop. & cle. & in l. memmimus. j. de le. hær. & in l. ꝙ vero. ff. de leg. & per Imo. in l. j. §. lex fal. ff. ad l. fal. Itē ad hāc q̄ōnē quā ponit hic Bal. adde no. p Bar. in l. si ideo. ff. de euic.

15 ¶ † In ea. ibi, veri⁹ &c. Ex hac solutione no Bal. & Sal. hic ꝙ iudex nō debet se interponere vt partes ad cōcordiā reducat anteq̄ delictū punitū sit. & ita istā gl. pro valde no. alle. Bal. in l. cū affirmes. j. de lib. cau. & no. Bal. in l. æquissimū in prin. ff. de vsuf. Et ita limitat text. in d. l. æquissimū. adde gl. in l. j. §. post operis. in ver. dirimere. ff. de oper. no. nun. Vel pōt dici ꝙ §. adulterū. alleg. in gl. nō tractat de trāsactione ad fi. impediēdi pcessum, vel quo ad aliū effectū, sed solū tractat de reconciliatione & remissione iniurię quā quilibet semp facere pōt. §. fi. insti. de iniu. & ita intelligit illū tex. Ray. hic, & Bar. in cōsi. s̄. alle. & bene. in eadē ibi. repudiauit &c. hæc nō est vera, vt p Bar. ī d. §. si negauerit. & solue vt ibi p eum bene loquentē dimissis pluribus verbis quæ pro solu. illius ꝯ̄rij parū vtiliter fundit hic Saly. ¶ In ea. ibi, in fi hęc secūda solu. violat tex. in ver. pacisci pōt & transactio permittit, vt hic, multo fortius pactū gratuitum l. furti. §. pactus. ff. de infa. Non ob. l. præses alleg. in gl. q̄a ibi si illud pactū valuisset absorberet in totū ius reip. hic aūt licet valeat pactū accusatoris habentis administrationē exercitij illi⁹ accusationis in nō absorbetur ius reipu: quia alius poterit accusare, vel iudex inquirere, vt dictum fuit. s̄.

¶ In gl. j. in ver. publicis. in fi. excepto Ia. Bu. doc. oēs hic, & in d. c. j. [a] de collu. dete. tenēt opi.[a] gl. p rōnes quas hic vide per Bar. & alios. & no. ij. q. iij. præuaricator. & q̄ no. Bar. ī l. inter oēs §. recte. ff. de fur. & Tancre. de cor. in opere suo in. vij. rub. q. v. & q̄ not. Bal. ī l. falsus. in. iij. oppo. j. de fur.

16 ¶ † In gl. in ver. licet ibi, pacisci bene licet, dic ꝙ solū est differētia inter pactū, & transactionē factā in casib. prohi- [b] bitis q̄a reus transigēs vr̄ cōfiteri[b] delictū & p hoc efficit infamis d. l. in fitci. & l. fi. ff. de præua. & l. athletas. §. fin. ff. de infa. Sed gratis paciscēs nō d. l. furti. §. pactus. Sed quo ad alios effect⁹ nō differūt pactū & transactio, nā vtrobiq; militat rō ꝙ nō valeat, q̄a versatur interesse reipub. ne delicta remaneāt impunita. vñ si in criminib. nō ingerentib. pœnā sanguinis quæ ante accusationē institutā remittit p transactionē vel pactū ius accusandi, non valet pactū nec trāsactio. Et iō ipsemet poterit accusare l. iij. §. si is. ff. de sepul. viola. no. gl. & doc. in d. §. si paciscar. in verbo. nō liceat. & in l. accusationē. in fi. j. qui accusa. & Cy. & Ray. hic Bar. in d. §. si negauerit. & est magis cōis opi. licet Bart. hic videatur ꝯ̄rium dixisse p dictum. §. si negauerit. & nō bene, vt ibi p eum respondendo ad illū text. Sed post accusationē institutam verū est ꝙ paciscens vel transigēs nō pōt amplius ad accusationem redire d. l. accusationē l. qui desistit. ad turpd. ¶ In eadē in fi. hoc probatur in. §. si is. cū alijs pxi. allega. & no. Cano. in c. licet in Beato. de accusatio. ¶ In gl. fi. ibi, ad pecuniariam æstimationē &c. voluit gl. assignare rōnē, q̄a istud crimen falsi vt plurimū nascitur ex re familiari & priuata lesione, vnde cū habeat originem à re priuata debet posse super eo transigi. argumen. l. si vnus. §. & in summa. ff. de pact. quæ rō nihil valet. q̄a etiā q̄ñ quis criminaliter accusatur priuata accusatione nascente ex lesione facta in re priuata transigi nō pōt vt. s̄. in gl. in verbo, publicis.

17 ¶ † Itē q̄a sequeret quod si in publicis & fiscalibus rationibus cōmissum est falsum nō posset trāsigi. ꝙ est violare tex. & ideo dic melius vt hic per Cy. & Bar. cum quo transeunt alij hic in d. capi. j. ¶ Extra gl. quęrit hic Guid. de Suza. & Cy. an pecunia promissa p transactionē in omnibus casibus huius l. peti possit dic vt legit & no. in l. si quidem. j. de cōtrahen. & commit. stipu. & hic p eos quibus addo l. secūdā. j. de adul. & ibi habes, an solutū ex cā trāsactionis repeti possit, & aliquid per Bal. in l. ij. j. de abol. vbi ēt tangit, an pax possit fieri p pecuniā, & p Bart. in l. athletas. §. fi. & in l. furti. §. pactus. & ibi ēt Bal. ff. de infa. & per Bal. in l. si. in prin. ff. de cōdi. ob turp. cau. Adde ēt no. per Bar. post gl. in l. accusationis. j. ꝙ met. cau.

18 ¶ † Itē quærunt hic Bal. & Sal. an si statutum pro pœna sanguinis imponit pœnā pecuniariā possit trāsigi, cōcludūt ꝙ sic, q̄a iudiciorū qualitas inducitur ex genere pœnæ l. capitulū. cū si. de pen. & similiter tangūt Bal. & Sal. q̄d si pœna pecuniaria est in dispositione, & pœna sanguinis est in condōne, vt q̄a statutū dicat ꝙ si reus intra mensem nō soluat cētū puniat pœna sanguinis, dic vt hic p eos. Quibus adde no. p Bar. in l. ij. de publ. iud. & Bal. Sal. in l. reos. de accus. & Bal. ī l. data opera. in. x. col. q. accus.

19 ¶ † Itē quæritur, an possit trāsigi cū ep̄o per vsurariū sup male ablatis incertis, vide q̄ dixi in l. pses. s̄. eo.

20 ¶ † Itē an in casib⁹ in q̄bus cleric⁹ venit tradendus curię seculari possit transigi. An. de But. in d. c. j. tenuit ꝙ sic p rōnē huius l. & ibi vide plene per eum post gl.

21 ¶ † Quid in causis mixtis quas cano. appellant, vt sunt causæ matrimoniales, vt ibi in gl. de quo ēt in c. fi. de trāsac. & ī materia vide' ēt q. quā indecisam reliquit Bart. in l. qui explicādi. j. de accus. & Sal. decidit ibi illum punm, dic vt ibi. Etiā de iure canonico sup omni crimine est pro- [c] hibita trāsactio,[c] q̄a cano. nō imponunt pœnā sanguinis. ita dicit gl. ij. q. iij. p̄uaricator:

22 ¶ † Vltimo q̄a dictū est ꝙ transigēs vr̄ ꝯ̄fiteri crimen, an sit dare remedium per ꝙ non videat confiteri. Tancre. de cor. in rub. vlt. q. xiij. no. decidit ꝙ sic videlicet si reus transigens dicat hoc facere vt euitet dispēdia litis nō ex eo ꝙ crimē cōmisit, alle. l. minoribus. ff. de min. & d. §. pactus. vel si transigentes generaliter dicant ꝙ vnus remittit alteri omnes iniurias, vt ibi per eum.

ADDITIONES.

a ¶ Opi. gl. Adde tu ꝙ hæc opi. est communis de qua vide per eundem Alex. in consi. xxiij. col. vj. in. ij. vol.

b ¶ Confiteri. An stante statu. ꝙ pro pœna capitali debeat condemnari in mille delinquens & an faciens pacem vel transigens debeat soluere mille vide Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de acc. § dicto. versi sed pone.

c ¶ Transactio. Adde Lud. Ro. fin. suis fo. xxj. & ibi quare de iu. ca. non possit transigi, & an transigi possit super tutela, vide per eundem sing. suis fo. xiij.

Diocletiani & Max. LEX XIX.

1 *Transactio non rescinditur prætextu instrumentorum nouiter repertorum, si bona fide facta sunt.*
2 *Transactio non potest rescindi prætextu instrumenti recenter reperti, sed arbitramentum sic.*
3 *Actio semel etiam per dolum extincta, nunquā reuiuiscit.*
4 *Transactio, an possit rescindi prætextu instrumenti recenter reperti, in causis ecclesiæ & pupillorum.*
5 *Transactio licet retractetur prætextu testamenti nouiter reperti, tamen secus est in sententia.*
6 *Sententia, an retractaretur prætextu instrumenti recenter reperti.*
7 *Falsarius est, qui instrumentum celat.*
8 *Dolus rei, an compensetur cum dolo actoris.*
9 *Transactionis natura est vt reus det actori, vt à lite discedat.*
10 *Transactio, an & quando rescindatur propter dolum aduersarij.*

1 SVb prætextu. † Transactio[a] nō rescindit ṗtextu instrumētorū nouiter repertorū, si bona fide facta fuit. Sed si reus p dolū extorsit eā, rescindit vel p doli replicationē si actio nō erat ipso iure sublata, vel per doli exceptionem si actio sublata erat h. d. In text. ibi, supest vt q̄a liberauit reū p simplicē transactionē nō interueniente accepti.

2 ¶ † No. ꝙ trāsactio nō rescindit ṗtextu instrumēti[b] nouiter reperti. Sed arbitramētū bñ credit Bar. rescindi posse si pendet petitio reductionis ad arbitriū boni viri, nā transactio non pōt rescindi p petitionē alicuius reductionis ad arbitriū boni viri ſm Bal. alle. l. lucius. §. fi. cū ibi no. ad Treb. & dicit Pau. de Ca. hic ꝙ dictū de arbitramēto est singulariter no. & ꝙ nō recordat alibi se legisse. Sed dic ꝙ istud nō habet dubiū, vt hic p Bart. in l. societatē. §. arbitrorū. in ver. q̄ro vtrū arbitramētū possit detegi. ff. p soc. & no. Ant. de Bu. in c. quintaualis. de iureiur. & limita vt p Bart. ī d. §. arbitrorū. ¶ Secūdo no. ꝙ actio extincta nō iuuat replicatione. sec⁹ in nō extincta, vt hic. & l. si vnus. §. pactus. ff. de pac.

3 ¶ † Tertio not. ꝙ actio extincta ēt p dolū nunq̄ reuiuiscit ꝙ putat Ful. esse verum ī actione directa. sed ipsa actione directa extincta reuiuiscet vtilis sicut q̄ñ p metū est extincta l. si mulier. §. fi. & l. metū. §. volenti. cū ibi no. ff. ꝙ me. cā. Quia ſm eum nō vr̄ esse ratio diuersitatis inter metū & dolū, & ita dicit debere intelligi l. mora. §. fi. ff. de vsur. iuncta l. fideiussor. ff. de dolo. & l. stichum. in fi. princi. ff. de solutio. Pro eo etiā

ADDITIONES.

a ¶ Tho. Dip. Transactio nō rescinditur. Vide Ias. hic, & in l. admonēdi. ff. de iureiur. & ibi vide Bapt. Seue. & adde quæ ponit Bal. in d. l. admonēdi. ꝙ de ęquitate causa posset adiri iudex ecclesiasticus. iuxta text. in ca. nouit. de iu. vbi transactio rescinditur per instrumenta de nouo reperta, & ita practi.

b ¶ Instrumenti. Sed an vigore testamenti nouiter reperti transactio rescindatur vide per Rom. sing. suis fo. v.

eo etiã facit l.si per vim. in fi.cũ gl.fi.j.q metus cau.tamẽ puto cõtrarium esse verius, tum per istũ tex. tum qa actio de dolo est subsidiaria, & cessat vbi habet locũ aliud remedium actionis vel ẽt exceptionis l.j.§.ait prætor.& l.si.ff de dolo. & non reperiẽ ɔ̃nũ esse ꝓuisum in actione de dolo. rõ stabo regulę. & põt esse rõ diuersitatis inter actionem de dolo, & actionem q metus causa qa actio q
a metus causa nõ infamat. sed actio de dolo [a] sic, vt no gl.& doc.in l.si cũ exceptione.§.esi.ff.q metus causa.& hoc est de mente gl.& doc.in d.l.mora.§.fi.ff.de vsur.ibi rñdent ad iura allegata p Ful.q in illis casib.nõ ɔcurrit vtilis cũ actione de dolo, immo habet locũ
4 in diuersis casib', vt ibi p eos.¶ † In gl.ibi, & nisi in cã ecclesię &c. adde gl.& doc.in c.inter monasteriũ. in gl.fi.& in c.subórta.de re iud.& in l.sub spẽ.j.de re iudic.& in d.l.Imperatores. Et idẽ q dicit gl.hic in pupillo, extendit Ful.ad adultũ. arg.l.minor.xxv.ann.cui fideicõmissum.ff.de mino.In ɔ̃riũ vř esse id q no.Bald.in c.j.C.de sen.aduer.fiscũ la.li.x.vbi vult q restitutio de qua i l.Imperatores. & in d.l.j.de sen.aduer.fiscũ la.nõ ɔcedaẽ a beneficio restitutionis in integ.quæ cõcediẽ minoribus & reipubli.& iuxta l.respub.j.ex quib.cau maio.patet ex tpe taxato d.l.j.de sentẽ.adue.fis.la. Nam respubl.& minor in casu d.l.Imperatores. dicunẽ esse vsi iure cõi. ideonõ restituunẽ ex gñali ꝓuisione de qua in tit.de mino.l.fi.C.de in integ.rest.ergo cũ hoc specialiter sit ɔcessum reipub.nõ debet extẽdi ad adultũ, sed pupillũ cui respub.ęquiparaẽ l.rempub.& ibi no.Bar.C.de iure reipub.li.x.no.gl.i l.libertos.j.de excus.no. ¶ Licet Bar.dubitauerit in d.l.minor. quia illa procedit qñ minor omisisset reperire instrumentũ, & producere dolo aduersarij vel sui facilitate. secus si facit illud quod quilibet alius diligẽs fecisset d.l.fi.de in integ.resti.& ibi no.& isto modo possent opi.ɔcordari.
5 ¶ † In ea.ibi, sit testamentũ. Adde tñ q licet prętextu testamenti nouiter reperti retractẽ transactio, vt in iuribus alleg.in gl.& etiã
b iuramentũ l.fi.j.de reb.cre.tñ secus est in sentẽtia [b] & est gl.no.in l.ij.§.itẽ si ipse.in ver.si euicent.ff.si cui plus quã p l.fal.quã ibi no. Ang.& Imo.licet Fulg.in l.error.j.de iur.& fac.igno.in discursu dixerit idẽ in sententia, q in trãsactione tñ sto illi gl.de qua mentionem nõ facit.
6 ¶ † Alias fallẽtias vltra illas, q̃ hic ponunẽ in gl.vide per Bart.& doc.in d.l.Imperatores. Et iuxta hoc dicit hic Fulg.q sentẽtia nõ retractaẽ prætextu instrumẽti nouiter reperti, regulariter ẽt si ille qui ɔtra se sententiã habuit ignorabat ꝓbabiliter de
c instrumento [c] alleg.in arg.l.si seruo inuito §.cũ ptor.ff.ad Trebel. Dic q cõis opinio est in cõtrariũ, vt no.p Bar.& Cy.in l.j.C.de cõditio.inde.per Spe.& Io.An.in tit.de exec.sen.§.fi.ver.illud aũt. & p Ioã.And.in tit.de instr.edi.§.postq̃ in addi.mei.hoc iure, p Cyn. in l.qui testamẽto.ff.de excusa.tut.& p doct.in c.suborta.p Bal.in l.argentarius §.cum autẽ.ff.de eden.& in d.l.sub specie.& Ang.in d.§.itẽ si ipse.p Ang.& Pau.de Ca.in l.ii fine.§.q si ꝓcu.ff.rem ratã habe.p Imo.in l.Imperatores. & ibi alias dixi. Ignorãtia enim est iusta causa restitutionis in integr.vt no.gl.& doct.in l.cũ filius.§.in hoc.ff.de ver.ob.& in l.qui in alterius.ff.de reg.iu.& in ꝓposito est optimus tex.& ibi no.Bar.in l.si mater.in prin.ff.de excep.rei iudi. Et aduerte qa qñ petiẽ rescissio sentẽtiæ in casu d.l.Imperatores.
7 requiriẽ restitutio in integ.vt hic.¶ † In gl.secũda ibi.§.ii is hęc solutio quãuis sit in se vera, tñ diuinat. ideo dic melius vt hic p Iac. Bu.cũ quo trãsit Bar.& magis cõiter alij. & eorũ solutioni adde q nõ obst.si dicaẽ, q celando instrumentũ incidit in speciale crimen falsi. ergo debet cessare actio de dolo, qa rñde q actio de dolo bene cõcurrit cũ actione criminali, vbi nõ est prodita specialis actio ciuilis l.si q s affirmauerit.in fi.ff.de dolo. Et si diceres nõne etiã ex illo crimine falsi oritur ciuilis actio in factũ l.qui nomine.ff.de fal. rñde q actio in factum nõ est specialis, sed generalis, & oritur ex quocunq; delicto, vt ibi p Bar.& l.nec quicquã.si pro socio.facit l. quoties.de p̃scriptis verbis, & l.sancimus.C.de sac.san.ecc.cũ qua generaliter concurrit de dolo l.si legatarius cum ibi no.ff.de dol.
8 ¶ † In gl.fi.ibi, secus in actore. Iac.de Bu.& Bar.hic approbant illã differentiã hic inter actorẽ & reum qñ tractatur de calumnia in litigando cõmissa. Sed vbi tractaẽ de dolo cõmisso in extorquendo transactionẽ, tunc in isto dolo nõ est differentia secundum eos inter dolũ actoris & rei, qa vtroq; casu transactio valebit. sed obstabit exceptio seu replicatio per hanc l. qa in hac non reperiẽ distinctio inter actorẽ & reum. Facit l.dolo.j.de inuti.stipu.& idẽ tenet Rayn.Fran.Tigri.& Ang.in l.siue apud.j.eo.& Imo.in c.j.in vltima chat.de deposi. Sed istud reprehendit hic Bal.qa dolus in litigando infert dolũ in transigendo. Item qa sequereẽ q dolus in transigendo qui est immediata cã non vitiaret contractũ ipso iure, sed dolus in litigando qui est causa remota sic, cũ tñ deberet potius esse econtra, cum plus attendatur causa proxima & immediata q̃ remota l.si mulier.§.j.ff.rerũ amo. Vnde approbat ipse simpliciter & indistincte gl.ponentẽ differentiã inter actorẽ & reum, & ita tenet ẽt Pau.de Ca.in d.l.si in summa. Sed Ric.& Bart.de Sal.hic, & in l.ij.§.eo.p istam l.& l.actione.§.eo.tenẽt opi.Iac.Bu.& Bal. Et sic vñr rñdere ad motiua Bal.q nõ oĩs dolus in litigando irritat transactionem, sed requiriẽ q sit euidens calumnia, vt d.l.in summa.in prin. Ergo excepto illo casu si q̃rimus, an dolus dans cãm transactioni reddat eam ipso iure nullã, debemus dicere q non, qa sumus in regula q dolus in ɔ̃ctibus stricti iuris nõ annullat ipso iure d.l.dolo. Ful.hic vult q euidens calũnia in litigando, siue ex parte actoris, siue ex parte rei reddat transactionẽ nullã l.j.ff.eo.qa euidens calũnia rei nõ facit rem debitã, vt no.gl.in l.post rem.ff.eod. Tamẽ in dolo dante cãm transactioni vř tenere opi.Iac.Bu. adde q etiã ista fuit opi.Bart.in d.l.in summa.& Ang.in l.j.§.qa aũt.ff.de cal.s.q euidens calũnia ẽt rei in litigando reddat transactionẽ nullam, quia ẽt reus per calumniã litigans tenebaẽ gratis cedere liti. Ergo si aliquid ꝓpter hoc sibi datur, vel ꝓmittiẽ, turpiter accipit l.fi.ff.de cõdi.ob tur.cau. Pau.de Ca.hic tenet opi.Cy.s.q indistincte dolus actoris vel rei nõ reddat transactionẽ ipso iure nullã, qa transactio est stricti iuris. ergo &c.d.l.dolo. Et ad impugnationem quã Bar.facit ɔ̃ Pet.p l.q. exceptionẽ.in prin.ff.de cõdi.inde.rñdit ipse post Ful.hic q exceptio doli nõ est odiosa cum cõpetat ex naturali æquitate l.j.ff.de doli exce.& ideo dř fauorabilis, vt no.Cy.& Bart.in l.ij.j.q met.cau.& Imo.& Ro.in l.si q s cũ aliter. de verb.obl.vbi alias dixi.& Ful.& Ro.in l.qui se debere.p illum tex.ff.de cõd.ob cau. Sed secus est in exceptione macedoniani de qua loquitur tex.in d.l.qui exceptionẽ.qa ista est inducta ɔ̃ naturalẽ æquitatẽ, vt patet in l.qa naturalis.ff.ad maced. Ideo ɔcludit q aut in trãsactione interuenit dolus re ipsa, & nõ ex ꝓposito, & tunc non vitiet, etiã si fuit ex parte actoris l.nec intentio.j.cod.vbi nulla actori cõpetebat actio, & tñ valet transactio. aut fuit dolus ex proposito cõmissus in litigando, & tunc aut fuit dolus rei sine aliquo delicto admixto, vt qa p calũniã litigauit sciens se ius non habere, & tũc transactio nõ est nulla, nec annullanda l.ij.§.eo. Aut fuit delictum secum admixtũ, vt qa etiam secus subtraxit instrumenta p.p q ab actore transactionẽ extorsit, & tunc annullanda venit transactio, vt hic. Aut fuit dolus ex parte actoris & reddit transactionẽ annullandã s̃m opi.Pet.quã ipse sequiẽ vt dixi. Aut dolus fuit cõmissus tñ in extorquẽdo trãsactionẽ, & tũc tam in actore q̃ in reo tenet opi.Pet.q transactio nõ sit nulla ipso iure, sed annullanda qa est cõtractus stricti iuris, p d.l.dolo. Sed aduerte qa illi q tenẽt trãsactionem nõ esse nulla ipso iure si interuenit euidens calumnia ex parte actoris in litigãdo vñr dicere ɔ̃ tex.in d.l.in summa. in verb. imperfectũ q denotat imperfectionẽ substãtiæ l.hac cõsultissima. ad fi.C.de testa. Et ideo verior vř opi.q sit nulla, quã opi.etiã vltra p̃dicta tenuit Ant.de Bu.in c.j.de deposi. Itẽ illi qui tenẽt non esse differẽtiã inter actorẽ & reum, qñ euidens calumnia fuit cõmissa in litigando cõcludẽtes transactionẽ esse ipso iure nullã videntur bene dicere, & eorũ opin.nõ vř iure probari in reo. & sic est cõtra d.l.dolo. Nec obst.d.l.in summa. qa ibi tractaẽ de repetitione solu
9 ti, vt recedaẽ à lite, qa dicebaẽ indebite solutũ.¶ † De natura aũt transactionis est q reus det actori, vt à lite discedat, vt no.doc.in l.ij.§.e.& est ꝓprie discedere à lite ex parte actoris l.destitisse.ff.de iudi. Vnde si reus fuisset in calumnia litigãdo videẽ s̃m veriorem opi.q trãsactio nõ redderetẽ nulla nec annullãda d.l.ij.& pro hac differẽtia inter actorẽ & reũ facit rõ l.fauorabiliores.ff.de reg.iu. Nec obst.q reus gratis recedere debeat. ergo sibi turpiter ꝓmittitur ex causa transac.d.l.fi.ff.de cõdi.ob tur.cau.quia rñdet ad hoc Saly.hic q aliud est ꝓmittere aliquid, vt quid fiat q nõ facere erat turpe recipienti, & tũc habet locum cõtrariũ. Aliud est dare aliqd ex ɔ̃ctu sui natura licito, vt est trãsactio, qa nõ infringitur l.ij.§.eo. Vel s̃m eum qñ promittiẽ ob turpem cau.nõ expressa turpitudine valet ꝓmissio, licet obstaret exceptio poe.s̃m Bar.& doct.ibi, in fi.ff.de cõdi.ob tur.cau.no.Bar.in l.generaliter.ff.de verb.ob. Non obst.ratio alleg.p Fulg.dum alle.l.post rem.quia respon.q si reus calumniose negat & fuerat sup eo, q negat cõdemnatus p sententiam q̃ transiuerat in rem ind.& sic calumnia sua fuerat detecta p sententiã, tũc sententia facit, q trãsactio sit ipso iure nulla d.l.post rem.com gl. Secus si nõ fuerat cõdemnatus d.l.ij.§.eo.& hic in gl. s̃m Pau.de Ca.in d.l.post rem. & istud est ꝓpetuo mẽti tenendũ. Et potes tu ponere exẽplũ qñ dicaẽ cõstare de calumnia, dato q nõ fuerit cõdemnatus.s.si reus exceptionẽ solutionis opposuit, & in ter-

ADDITIONES.

a ¶Dolo. Sic etiam pendente accusatione, vt Lud.Ro.consi.cclxxix.

b ¶Frã.Cur. Sentẽtia. Adde tu rõnẽ esse posse quia cũ æquiparentur testĩs & iudex l.non est mirum.ff.de pi.ac.par: in parem nõ habet Imperium l.ille à quo.§.tempestiuum.ff.ad treb.ideo mirũ si sententia nõ retractetur. vide tamen Lud.Ro.in singu.excip.incip.tu legis legem admonendi & l.clv.qui eũ sequitur in c.suborta.extra de re iu.qui cõtrariũ tenet, & vide in repe.mea super d.l.admonendi.

c ¶Instrumento. An sententia retractetur per instrumenta de nouo reperta, vide Pau.de Ca.consi.cccxxiij.

in terminis probatorijs nõ pbauit,iuxta no.p gl.in l.athletas.§.calumniator.ver.ex vtraq; ff.de his q no.infa.& Bart.post gl.in l.j.in prin.ff.ad tur.& ad hoc vide Bal.in l.et.in ver.sed qd si debitor.j.de exec.rei iud.& sic vera remanet opi.Iac.Bu.& Bar.hic in dolo in litigando.Et et put.a eos bene dicere in dolo in extorquendo transactionẽ. & rõ diuersitatis inter vnũ & aliũ esse põr, qa maior est dolus cõmissus litigãdo euidenter p calumniã,nã tunc actor obrepit parti & iudici quẽ offendit l.si qs obrepserit.ff.de fal.& p hoc patet rñsio ad arg.Bal.limitat tñ singulariter prædicta in l.ij.s.eod. dicens q aut dolus in litigãdo nõ erat notus aduersario & tũc trãsactio rescindit d.l.in summa.aut erat notus aduersario & tũc nõ rescindit d.l.ij.quã ipse ita intelligit,nisi fm eũ met' esset annexus vel impressus.all.l.si p impressionẽ.j.de his q vi me.cau.gesta sunt.

10 ¶ † Secũdo limita d.l.in summa.nõ habere locũ vbi dñs agens p calumniã litẽ instituisset.qua pẽdẽte procuratorẽ cũ libera administratione cõstituit qui bona fide transegit,nam tũc transactio valebit, qa tunc inspicieẽ potius bona fides pcuratoris transigentis. gl.est elegans in l.j.§.sed & cõstit.in gl.mag.quã ibi ad hoc no.alleg. Ang.ff.de cal.verũ aut prędicta pcedant vbi trãsactio esset facta super pctu bonefidei interueniẽte dolo in translactione statim dicetur.¶ In ea.ibi, nulla est ipso iure.Bar.hic cõcludit q aut transactio extorta dolo fuit facta sup pctu bonefidei,& tunc pctus redderetẽ nullus pp dolũ. secus si sit facta sup pctu stricti iuris, qa liberatio sapit naturã illius pctus sup quo interponitẽ.alle.no.p gl.in l.de tutela.j.de in inte.resti.Et idẽ tenuit Frã.Tig.& Ange.hic,& Ful.hic, & in d.l.in summa.& ibi et Bar.sed Bal.hic tenet pñũ, qa trãsactio est pctus stricti iuris, eo qa enumeratẽ in d.§.actionũ.insti.de ac.ergo licet interponatẽ sup cõtractu,vel actione bonefidei valebit, & opus erit q rescindatẽ per actio.de dolo.alle.l.actione.s.eo.& id q no.gl.in l.si qs cũ aliter in ver.p machinationẽ.& in fi.de verb.ob. & idẽ tenet Sal.hic . idẽ Pau.de Ca.in d.l.in sum.Idẽ tenebat Frã. de Rau.vt refert Inn.i d.c.j.de depo.p d.§.actionũ. & dicebat q gl. in d.l.de tutela.non est vera d.Anto.in d.c.j.dicit q alias dubitauit de ista opi.Bar.tñ putat eã esse sustentabilẽ, qa debet attendi sup' qua materia fit.alle.no.in d.l.si qs cũ aliter. & l.ij.j.de rescin.vend. & idẽ tenet Imo.in d.c.j.per d.l.si maior.cũ gl.& ibi Bart.j.de dolo. & d.l.de tutela.fm secũdã lec.gl.per q ita dicit suppleri text.in d. §.actionũ.Cy.in l.si maior.la.ij.j.eod.simpliciter dicit q transactio' est pctus stricti iuris[a]. Ego teneo opi.Bar.pro qua alle.bonũ tex.in l. ab emp.in ver.bonefidei.ff.de pact.vbi resolutio oblonis censetur esse bonefidei,si illa obligatio erat bonefidei. & ad hoc illum tex.' ponderat ibi Bar.Itẽ et secũdo probatẽ in l.eleganter.§.non solum inducendo vt ibi p Bar.ff.de dolo. Tertio pro hoc est tex.in l.si cũ dotem.§ si cũ mulier.ff.sol mat.vbi similiter delegatio & nouatio dolo interposita redditur ipso iure nulla,sicut & pctus dotis tanq bonefidei redderetẽ ipso iure nullus l.sine generalis.in princi.ff.de iure.dot.& ad hoc illum text.ponderat Rom.in.§.si cum mulier. Quarto p hoc est gl.in d.l.si qs cũ aliter.quæ fm verũ intellectum vult q stipulatio interposita sup pctu bonefidei redderetẽ pp dolum ipso iure nullã.secus si super pctu stricti iuris,qa tunc p exceptionem doli infringeretẽ d.l.dolo . licet ipsemet Bal.& Sal.hic , & male allegauerunt istã glo.in prium.Non obst.text.in d.l.actione. qa rñsio colligitur ex hic no.per Bal.all.illã l.Nam ibi datur actio' de dolo nõ ad rescindendum cõtractum transactionis,qa ille fuerat nullus,& sic rescindi nõ põt l.nam & si sub cõd.ff.de inuft.test. Sed datẽ ad reuocandũ liberationẽ factã p acceptil.qa liberatio dicitur esse qdã traditio l.si mulier.ff.de cõdi.ob cau.& no.in l.actione p gl.& iõ reuocatẽ p actionẽ sicut traditio facta occasione pct' bonefide dolo initi,vt in gl.p d.l.elegãter & in prin.& hoc pbatẽ in d.l.si maior.cũ gl.& si ista liberatio facta ex cã putatiua quã ille cui inferebatur dolus,putabat esse iustã & verã, nõ impedit executionẽ exceptionis , sicut & traditio facta ex cã putatiua non impedit trãslationẽ dnij l.ij.§.subtilius.ff.de cõdi.ob cau.vñ necessaria est actio de dolo ad retractandũ , & p hoc patet responsio ad aliqua hic alleg.p Bal.p Bart.qa argumẽta sua nñ pcedũt qñ subesset cã putatiuã pinnum & pdicta no.qa nõ reperies melius discussã.

ADDITIO.

a ¶Iuris. De hac materia vide per Rapha.Cu.consi.cvj.& ibi an transactio rescindatur per instrumenta de nouo reperta , & vide Ang an transactio reddatur nulla ex euidenti calumnia actoris vel rei eius consi.xciij.& ibi vide de his quæ dicit do.Iac.an valeat transactio non visis nec cognitis verbis instrumenti , vt fuit transactio inter iudeos.vide etiam Lud.Ro.consi.cccvij.ad materiam huius l.

Diocletiani & Max. LEX XX.

1 *Transactio & sententia paris sunt authoritatis , & valet transactio facta nocte , sicut & die.*
2 *Sententia,an & quando possit fieri nocte.*
3 *Sententia arbitratoris lata nocte, an valeat.*
4 *Sententia lata nocte n valet,vbi iurisdictio iudicis expiraret.*
5 *Appellari an possit nocte.*

NOn minorem. † Trãsactio & snia,paris sũt authoritatis , & valet transactio fcã de nocte sicut de die.¶ † Verũ aũt snia[a] de nocte ferri possit. gl.insti.de verb.obl. §.ij.in gl mag.ad fi.tenuit q nõ,dicẽs q vsq; ad vesperas,vel statim post ferri debet. Idẽ vr tenere gl. in l.more.ff.de fer. p.§. sedebunt.in auc.de iud.& l.ij.in §.si qs magistratibus in versi.vespertinis.ff.de ori.iu.& idẽ tenet Cy.Bart.& Ang.hic,& Bar.Bal.& Ant.in d.c.more cũ aliquib' limitationibus quas ibi vide p eos.Idẽ tenet Inn.in c.cõsuluit. p illum tex.de offi.dele.Idẽ tenet Io.An.in ti.de sen.pla.§.iuxta.versi.sed nunqd tũc. vbi dicit q parte tacẽte posset ferri snia de nocte.alias nõ , nisi cõsuetudo aliter se haberet. & idẽ tenet Io.An.post Host.in præal.c. cõsuluit.& ibi sequitẽ Ant.de But.& Imo.idẽ tenet hic Sal.licet de pdictis mentionẽ nõ faciat. p quo alle.qa sicut de partiũ cõsensu põt fieri prorogatio loci l.si vt proponas. la.ij.cũ ibi no.j.qñio & qñ iud.& ita tpis,qa pcedit argumẽtũ de loco ad tps l.vnũ.ff.si cert. pe.l.in hac lege.ff.de triti.ergo parte tacẽte,& sic tacite cõsentiẽte tpe prolationis sniæ late de nocte valebit snia. Nã ex quo pdicere põt p d.c.cõsuluit.& non pdixit,vr tacite cõsentire[b] l.j.§.pe.ff.de re iud.no.in l.Caius.ff.de pig.act.& si vtraq; pars cõsentit,est eadem rõ,q est in transactione,q habet vtriusq; partis cõsensum. dicebat tñ d.Cat.in pal.c.cõsuluit . q qñ ferẽ parte pdicẽte necessaria erat applo,q reprehẽdit Imol.ibi,qa ex quo snia est nulla ñ est necessaria applo l.j.& p totũ.j.qñ pũo.& intelligit Inn.in d.c.consuluit pdicta pcedere et in interlocutoria, & et in actu litis cõt.licet fm eũ possit iudex de nocte recipere testes,[c] & audire allegationes, vt hic p eũ,cũ quo alij transeunt.q intelligo verũ in actu recipiendi testes post delationẽ iuramẽti. Nam illi actus receptionis non fiunt præsentibus partibus,sed in secreto l.nullũ.j de test.& sic nõ fit à iudice sedẽte p tribunali.Sed actus delationis iuramẽti cũ requirat partis præsentiã l.si qñ.j.de test.non debet posse expediri, qa inuitus nõ cogitẽ qs hora noctis incongrua cõparere d.c.cõsuluit . & idẽ puto in omnibus actib' q sunt expediẽdi iudice sedẽte p tribunali p d.§.sedebunt. in verb.sedebunt.gl.tñ in pal.c.cõsuluit.in d.§.sedebunt . tenet simpliciter sniam de nocte latã valere. Et idẽ tenet hic Iac.Bu.& Host.in sum.in tit.de iudi.§.generaliter. & qñ,prout refert hic Ful.p istã l.& d.l.more . & ad d.§.sedebunt. cũ si.rñdet prout ibi gl.Pau.de Ca.hic dicit q aut loquimur in ordinario q habet certũ locũ,& certas horas,& pcedit opi.gl.in d.l. more.p d.§.sedebunt . aut in delegato seu arbitro,vel arbitratore q non hñt certã horam vel tps,sed p libito voluntatis tam locũ q tps sibi deputant,& valet lata de nocte,dũmõ in loco honesto.alle.no.p gl.in l.cũ sniam.j.de sent.q differẽtia inter ordinariũ delegatũ,vel arbitrũ mihi nõ placet,& est expresse p gl.in d.§.& qa in ver.vespertinis tẽporibus.& p glo.in d.§.sedebunt. in versi.mox.q dicit illũ tex.habere locũ in delegato, & est p no.per Bal.in l.eos. §.finaũt in fi.j.de app.vbi dicit q snia arbitri non valet lata de nocte,sicut nec snia iudicis, sed arbitramẽtũ arbitratoris sic.nam dr esse qdam transactio vt no.in auc.vt diffe.iudi.§ j.ergo valet vt hic. Item p Pau.de Ca.facit rõ assignata in tex.in d.c cõsuluit.q vr habere locũ in delegato sicut in ordinario,qa q male agit,odit lucẽ vt ibi dr.ergo † excusatẽ si nõ vult cõparere de nocte,& se submittere periculo male agentiũ. Teneo ergo primã opi.cũ declaratione Io.An.vt.s.maxime p d.c.cõsuluit . vbi nõ est hora cõgrua iudicij sicut snia lata tpe feriato,nõ tenet, qa est lata tpe incongruo l. fi.cũ si.j.de ferijs.& ita hic,& plus dico q inquãtũ Bal.in d.§.finaũt vr velle sniam arbitratoris valere de nocte, puto illud esse verũ in casibus in qbus arbitrator põt pronuntiare partibus nõ citatis . q casus traduntẽ p doc in l.si qs arbitratu.de ver.obli.vel vbi ptãs pcedẽdi esset data à partibus.alias secus, qa habet locũ rõ.s.reddita. Subdebat hic Bart.i d.l.more.† q vbi iurisdictio iudicis expiraret,valeret snia lata de nocte. tñ in priũ vr esse tex.in d.c.cõsuluit. qui

ADDITIONES.

a ¶Sententia . Vide Fely.in c.consuluit . de offi.dele.& in c.sicut vobis. de re iudi.& Ang.de Are.in l.ij.§.dies.ff.quando app.sit.

b ¶Frã.C. Consentire . Adde Io.An.in addi ad Spe.in tit.de prol.sen.§.iuxta.versi. sed nunqd.Imo.& Ant.de Bu.in c.cõsuluit.& vide eti Ang.Are.in.§.ois.insti.de ver.ob.& vide Alb.de Ro.hic,qui dicit q cõis opi.est q possit. pro quo facit tex. iste qui in prin.sus visus est ista equiparatione & nõ sine aliqua causa nisi vt decideret, q quemadmodum nõ impedit valere sententiã , sic non impediret valere transactionem , vide tamen Ang.in d.§.omnis . vbi dicit q semper vidit seruare opi.hac hic , & q recedens ab ea faceret litem suam.

c ¶Testes . Adde inquantum Bart.hic dicit q partes debent cognoscere testes de nocte,& ideo videtẽ q debent esse luminaria,vel luna resplendere, aliter nõ possunt cognoscere , & ideo dicit Ang.consi.clxxxiij.q testis qui deponit se vidisse de nocte,presumatur falsarius,nisi esset splendor lune, vel candele.

qui loquit̃ & qñ iurisdictio expiraret, & ita dicit Imo. ibi reprehendẽdo Bar. tñ ꝓ opi. Bar. facit illud ꝙ dicit Cy. hic, & Bal. in l. catus. ꝯ de testa. volens ꝙ qñ sñia fertur super re, quę erat tẽpore peritura, possit ferri de nocte. arg. l. ij. & iij. de fer. Adde id quod not. Bald. in proe. ff. §. sed cum nos. alias §. itaq;, vbi argu. illius tex. dicit ꝙ iudex ꝓ multitudinẽ causarũ impeditus potent ferre sñiam de nocte, & Ro. in l. si vero §. de viro. in. iij. fal. ff. sol. mat. dicit istud dictũ Bar. esse verum, si instantia erat peritura. alias non. alleg. in argu. l. si de meis. §. fi. & glo. in l. si senatus. ff. de arb. tñ in terminis nostris repugnat literæ in d. l. cõsuluit. non violando. † An autem possit appellari de nocte, vide tex. in l. j. §. dies. cum seq. in ver. suprema hora. ff. qñ app. sit. & melius in auc. hodie. j. de app. & per no. per gl. ante p. in c. ab eo. de app. in. vj. & in materia etiam vide Bald. in l. iij. in ver. quæro vtrum. j. de fru. & lit. exp. reliqua possunt de nocte expediri. vide no. per gl. & doct. in d. l. more.

Diocletiani & Max. LEX XXI.

1 *Plus valet ꝙ agitur, quàm ꝙ simulate concipitur.*

Cum ea quæ. † Plus valet ꝙ agitur quam ꝙ simulate [a] concipitur, hoc dicit. aliud hic non scribitur.

ADDITIO.

a ¶Simulate. Inquantum d. Iaso. hic ponit ꝙ instrumentum simulatum est sicut corpus sine spiritu ꝙ nõ valet iuramentum super eo interpositum, & qualiter probetur simulatio, vide in l. ab empt. ꝫ. de pac. vbi posui.

Diocle. & Max. LEX XXII.

1 *Protestatio vel contestatio super dolo non facit vt dolus præsumatur.*

Diocle. & Max. LEX XXIII.

Si maior. † Protestatio, vel contestatio super dolo non facit dolum præsumi h. d. ista lex.

1 *Hæres qui non est, si conuenitur vt hæres, & soluat, nõ potest postea repetere*
2 *Transactio facta cum putatiuis hæredibus, an prosit veris hæredibus.*

Nec intentio. † Si cõuentus vt hæres nõ opp. ꝙ non erat hęres, sed vt hæres transegit & soluit, repetere non põt, licet vere nõ esset hæres, & si nõ soluisset, compelleret soluere si stipulatio interuenisset h. d. & intellige ꝙ hic non fuit actor in dolo seu euidenti cal. vt q̃a putauit reũ esse hæredẽ, cum nõ esset, nam vbi fuisset in euidenti cal. trãsactio nõ valet, vt dictũ fuit in l. sub prætextu. s. eo ¶ † In gl. mag. ibi, repetes &c. doc. transeunt cum gl. excepto Cy. Pet. Sal. & Ful. hic dicentibus verũ esse ꝙ transactio facta ꝑ hæredẽ putatiuũ nõ ꝓdest veris hæredibus, adeo vt quo ad eos ꝑ oia seruet̃ transactio l. si obi. alle. in gl. si vnus §. añ oia. ff. eo. tit. Tamẽ inquãtũ creditores receperunt transactionis noie à putatiuo hærede proficiet veris hęredibus, vt tanto minus ab eis exigi possit. alias creditores essent soliciti de ere alieno. ꝙ esse nõ debet. alle. l. iij. ff. ꝑ emptore. Et ideo si hæres erat putatiuus à veris hæredibus repeteret all. l. si q̃d possessor. all. i gl. ꝓ qua opi. all. hic Ful. l. de qua re. §. fi. ff. de iud. & l. si ita stipulatus esset. §. j. de fideiu. Item q̃a bonefidei possessor nullum damnum pati debet l. sed & si lex. §. consuluit. & l. item videndũ. in prin. ff. de pet. hær. & sic põt a veris hæredibus cõseq. vñ nõ cõtingat veros hæredes bis teneri, s. putatiuo hęr. & creditorib' agẽtibus ꝯ veros hęredes obstabit exceptio. & ista opi. habet maximã ęquitatẽ & eã sequor, facit l. bonafides. de reg. iu. nõ tñ vrgent iura all. ꝑ Ful. q̃a nõ loquunt̃ qñ ex sẽparata & noua oblõne q̃s soluit, prout hic, & §. cõsuluit, cum si cõcedit bonefidei possessori retentionẽ vel exceptionem. nõ sequit̃ ergo cõsequit̃ actionem l. si in area. in fi. de condi. inde. l. iurisgen. §. igitur. ff. de pac.

Diocletiani & Max. LEX XXIIII.

1 *Solutio partis debiti facta ex causa transactionis liberat à residuo.*

Si quidem. † Solutio partis debiti facta ex causa trãsactionis liberat à residuo, secus in cõfessione partis debiti facta, tanq̃ plus non deberetur h. d. & facit ad aliqua vulg. de quibus dic vt per Bart. & Bal. cũ quibus transeunt oẽs. & pro decisio. quã hic format Bart. adde l. cũ fines. & ibi in l. cur. vbi ille ꝙ iurat rem valere cẽtũ, ꝙ plus valet, nõ est periurus, q̃a nõ vr taxatiue dicere [a] ꝙ valeat cẽtũ tñ & ita illã l. intelligit & summat Bart. ibi, & no. ꝑ Bart. in l. fi. §. j. in fin. de leg. iij.

ADDITIO.

a ¶Dicere. Inquantum d. Ias. hic dicit ꝙ confessio partis debitoris nõ præiudicat creditori, nec similiter creditoris confessio sibi præiudicat, licet taxatiue loquatur, nisi dicat pro resto, quia tunc in illo plus nõ præiudicat. adde elidendum Fel. consi. cxxvj. & dicit Lud. Ro. consi. clxvij. ꝙ sicut confessio partis extraiudicialis nocet ad condemnandum, ita debet prodesse ad absoluendum.

Diocletiani & Max. LEX XXV.

1 Si maior. † Transactio non rescinditur ob defectum causæ in mente retente, seu ob defectum causæ quæ erat in opi. vnius tantum. h. d.

Diocletiani & Max. LEX XXVI.

1 Transactione. † Status liberorum ex contractu matris non leditur h. d.

Diocletiani & Max. LEX XXVII.

1 Sanum. † Transactio hominis egri sicut sani valet, [a] dummodo sit sanus mente, hoc dicit.

ADDITIO.

a ¶Valet. Limita Sal. sm Ang. & Alex. nisi transactio fiat cum medico, quia rescinderetur transactio l. medicus. ff. de varijs & extraor. cog. inquantum do. Iaso. hic ponit, an credat̃ notario dicenti sanus mente licet eger corpore, & allegat Alex. cõsi. suis adde tu ꝙ nec crederetur testatori proferenti talia verba, cum alia verba proferret in eodem instrumento quæ hominis sane mentis non conuenirent, ità dicit pulchre Ro. consi. ccccxx.

Diocletiani & Max. LEX XXVIII.

1 *Transactio, quæ pariat.*
2 *Contractus factus apud acta & in scriptis est validus.*
3 *Moram seu quasi moram potest purgare reus vsq; ad sententiam.*
4 *Pactum de non petendo, vel de non agendo quid operatur.*
5 *Pactum de non petendo, an & quando præsumatur processisse.*
6 *Liberatio per acceptilationem, vim traditionis habet.*
7 *Cautio mutiana, an habeat locum in contractibus.*
8 *Contractus innominati in quibus differant à nominatis.*
9 *Transactio, si in ea interuenit stip. an statim possit agi.*
10 *Cautio an habeat vim complementi.*
11 *Cauere de non petendo, an & quando possit cogi actor.*
12 *Transactio differt à contractu facio vt des.*
13 *Transactio an sit contractus.*
14 *Transactio est contractus innominatus.*
15 *Transactio an sit contractus innominatus do vt facias.*
16 *Transactio si in ea interuenit dolus, an possit agi actione de dolo.*
17 *Transactio si fiat per si, & non per vt, an dicatur contractus innominatus.*

1 Siue apud. † Transactio cũ scriptura vel sine facta apud acta, vel extra, ꝓducit exceptionẽ. actionem vero nõ. Si fuit facta nudo pacto, & reus eam non seruans cõuenitur põt primoniam actione ꝯ quã si excipiat repellit̃ replicatione cuius virtute cõpellet̃ implere cõuenta. alias ad vlteriora ꝓcedet̃ in cã sup actione primitiua h. d. ¶ † No. ꝙ ꝯctus fact' apud acta & in scriptis nõ est magis validus, q̃ si sine scriptura, vel actis nõ interuenientibus fieret, ex quo patet ꝙ statuta quæ requirunt acta vel scripturam in contractibus mulierũ exorbitant à iure cõi. Vnde sunt stricte intelligẽda iuxta l. ꝙ vero. ff. de leg. & l. si vero §. de viro. ff. sol. ma. & ideo dixit Bal. hic, se cõsuluisse ꝙ statutũ disponens ꝙ nõ valet ꝯctus mulierũ nisi insinuet̃ corã iudice, nõ extendat̃ ad simplicẽ liberationẽ siue distractũ. Dicit tñ ꝙ in ꝯriũ põt allegari gl. l. iij. §. ꝑ ꝯcium. in ver. liberationẽ. ff. de cõtra. iud. tu. ꝙ vult ꝙ in auc. sacramẽta. j. si aduer. ven. q̃ est exorbitans & correctoria, & quæ loquit̃ in ꝯctibus trahat̃ ad liberationẽ, dicit ẽt Bal. ꝙ põt ẽt in ꝯriũ allegari l. si ad resoluendã. j. de pręd. min. & aliter nõ videt̃. Dic ꝙ ipse recte cõsuluit, [a] nam appl̃one ꝯctus nõ venit distractus l. si an prin. & ibi põderat Bal. j. si tut. vel cur. interue. & iõ ponit̃ in inst. de obl. q̃ ex quasi cõtr. &c. Et ꝑ hoc voluit Bar. in l. ab emptio. ff. de pac. & Bal. in l. j. j. qñ li. ab emp. disc. ꝙ statutũ disponens ꝙ pro ꝯctu solui debeat gabella nõ vẽdicat sibi locũ in distractu. de qua mã ẽt vide ꝑ Bal. in rub. s. ti. j. & ꝑ Sal. in l. j. circa med. s. o. j. ꝑ Bald. in l. pactũ. io. xxj. q. j. de colla. & in l. j. in fi. j. si aduer. do. & in l. si donationis. j. ꝙ me. cau. & in l. tres fratres. ff. de pac. vbi dicit ꝙ tale statutũ nõ cõprehenderet refutationẽ, & licet Bal. circa ꝑdicta videatur varius in dictis locis, tñ vt̃ vera illa opi. pro qua ipse hoc refert se cõsuluisse. ꝓ quo optime faciunt no. ꝑ Bald. in l. apud Iul. §. fi. ff. q̃ b. ex cau. in pos. ea. & ꝑ Bal. Ang. & Mod. in l. insuitus. §. j. in l. more. ff. de acqui. hęr. Non ob. ꝙ no. gl. in d. §. ꝑ ꝯriũ, & ꝙ no. gl. & doc. in d. auc. sacramẽta, q̃a respon. ꝙ egregie dixit Anto. de But. in c. fi. in j. sal.

ADDITIO.

a ¶Consuluit. do. Ias. hic dicit ꝙ etiam ita tenet Abb. consi. ccxv. sed ꝙ op. contraria sibi magis placet per quinque fundamenta, & alle. Lud. Ro. cõsi. cccxxiij. in dic ꝙ Ang. consi. vlt. consuluit ꝑ stante stat. ꝙ mulier nõ possit post obligationẽ facere quietationẽ contractus sine cõsensu cõsanguineorũ ꝙ tamen possit adire hæreditatẽ sine prędictorũ consensu si hęreditas nõ est debitis implicata rationibus de quibus ibi percu. & Ro. in d. cõsi. vult ꝙ mulier possit facere liberationẽ absq; solemnitate sta. quando ad illa facienda mulier est obligata, & voluit Fran. de Are. cõsi. ꝑ stante prædicto statuto ꝙ mulier possit donare rõne ibi per eum.

in.j.sal.de psue.& Imo.& Domi.de sancto Gemi.in c.q̃uis.de pac. in.vj.& in c.j.de tẽp.ord.in.vj.q ibi illud pcedit, qa dispositio illius auc.tendens ad obseruantiã iuris est fauorabilis animæ. q est bñ notã. Non ob.d.l si ad resoluendã. qa verba senatusconsult.posita in l.j.ff.de reb.coꝝ cõprehendebant apte illũ distractũ ex quo inducebat alienatio. In aliquibus tñ casibus magis operat actũ extraiudicialẽ fieri in iudicio q̃ extra iudiciũ, vt dixi i l.pacta nouissima.ꝫ.tit.j. Patet in l.cũ ostendimus.§.fi.ff.de fi.tu.de cuius intellectu posuit aliquid Bald.hic, & magis cõiter tenet q ibi solus calor iudicij hoc non operaret, nisi cõcurreret fauor pupilli. de quo per Bar.& doc.in l.j.& ibi alias dixi.ff.de ver.ob.& in l ij.§.voluntatẽ.ff.sol.mat. Secũdo not.q re dimissa pœnes reũ ex cã trãsactionis ab actore nõ perdit actor dñiũ, de quo aliqd hic in gl.in verbo, pendente, & plenius videbim⁹ in l.si p fundo.j.eo.† Tertio not.q reus põt purgare quasi morã vsq; ad sniam, nam hic reus ꝯ quem post transactionẽ actor prosequit iudiciũ rei ven. põt pendẽte iudicio, vt euitet iudiciũ, seruare promissa licet prius recusauerit. Et ideo dixi, quasi morã, qa reus proprie nõ erat in mora, qa ꝯ eũ nõ poterat agi ex pacto transactionis, vt hic. & vbi nulla petitio, ibi nulla mora l.si pupillus.de ver.ob.l.lecta.ver.sed cum sorus.ff.si cer.pet. Et circa hoc aliqd vide p gl.fi.hic. & plenius p doc.in l.si maior.j.eo.¶ In gl mag.ibi q dedit.sic dic q tũc nõ agit ex pacto trãsactionis expresso si dat cõditio ob caus.extra id q agit, iuxta l.si is.§ fi.ff.cõmod. Vel dat cõdõ ob caus.ex tacito pacto, iuxta no.p gl.ij.in l.nõ ois.ff.si cer.pet.eo qa illud tacitũ pactũ vr vestitũ rei interuentu, id est, p traditionẽ rei q̃ nunc repetit, vt sentit gl.in l.si vt proponis.j.de cõdi.ob caus.itẽ nõ ob.hæc l.q̃ dicit ex pacto nõ nasci actionẽ, qa hic loquit de pacto expresso nullatenus vestito vt declarat gl.hic in ver.dic ergo &c.¶ † In ea.ibi sm Hug.&c.hanc opi.tenẽt Cy.Bart.Bal.Ang.& Ful.& Pau.de Ca.hic si actor promisit nõ petere seu nõ agere, vt hic p Bal.& idem sentit gl.in l j.ad fi.ꝫ.ti.j. Sed Iac.Bu.& Saly.hic volunt q ẽt hoc casu si facta fuit acceptilatio vr habere vim pfecti implemẽti. Pro quo Sal alle.l.mulier in prin.ff.de cõdit.insti.& l.mutiane.ver.vñ.de condi.& demon. Nec ob.sm eos q de facto agere possit, & agẽdo cõuenire & incidere in pœnã l.vbi.j.eo. qa hoc nõ debet præsumi, neq; cõsiderari cum absq; eius dolo nõ possit cõtingere, & dolus nõ psumit, nisi probetur l.quoties.§.q dolo.ff.de proba.& l.merito.ff.pro so. Præterea ex tali potẽtia agendi de facto nõ debẽt tolli iuris remedia implendi, vt pbat in d.l.mulier.in prin. Quinimmo agentẽ de facto repellit iudex ex officio, vt no.in d.l.mulier. vbi intelligit Saly.hoc esset verũ qñ reus accepit acceptilationẽ. sed tñ bñ fatet q inuitus reus non possit cogi illã recipere, qa actor in transactione nõ pmisit accep. sed tñ nõ petere. Vnde aliud pro alio solui nõ põt inuito alio qui recipere debet l.ij.§.j.ff.si cer.pet. Et istud vltimũ.s.q inuitus nõ cogat recipere accept. fuit de mẽte gl.in l.j.ad fi.ꝫ.ti.j.quã ibi ad hoc põderaui.& no.Bal.hic sed ego puto opi.Bar.& sequaciũ indistincte esse veriorẽ p rõnẽ suã. Non ob.d.l.mulier.cum si.qa loquit in vltimis voluntatib.q̃ fauorabiliores sunt, & in eis nõ requirit tãta pfectio implemẽti ex parte creditoris, patet p id q diximus cautionẽ mutianã in ꝯctib.nõ succedere loco implemẽti, sed i vltimis voluntatibus sic vt statim dicã. Nec ob.dolus nõ præsumit &c.qa rñde q hoc non sequit q dicat actor perfecte impleuisse. nã si ille ratum haberet, sequeret q si actor promisisset nõ petere, eoipso diceret perfecte adimpleuisse pro parte sua absq; eo q p accep.liberaret. q est ꝯ tex.hic iuncta gl.in ver.dic ergo.& ꝯ l.cũ pponas.la.q.cũ ibi not ꝫ.ti.j. Præterea posset cõtingere casus q ꝯueniret, & sine dolo, vt si hæres actoris ꝯueniret q habet iustã cãm ignorantię l.q in alterius.ff.de reg.iur. Et hoc dico esse verũ ẽt si acceptilatio ipsi reo sponte eã recipiẽti facta fuerit, vt pbat in l.actione.sm lectu.Pla.& q ibi in gl.ma.in ver.vel tertio.ꝫ.eod. Et ibi hoc vltimũ tetigi in fi. vbi feci mentionẽ de verbis. Sal.hic iõ nõ repero. Et hoc vr esse de mẽte Bart.& sequaciũ hic, dũ dñt q acceptilatio nõ sufficit pro pfecto adimplemẽto, & sic præsupponunt illã esse factã cũ illa fieri nõ põt, nisi debitore volente, qa in acceptilatione ista requirebat aquiliana stipu.q̃ fit interueniente promissione debitoris l.& ex vno.§.j.ff.de acceptil.& clarũ est q debitor nõ poterat inuitus cogi nõ pmittere.† Sed est dubiũ q si non cõstat q̃o verba pmissionis actoris fuerunt cõcepta, vt qa fuerũt ambiguo mõ plata, an in dubio psumat promisisse nõ petere. quo casu nõ põt implere pfecte, vt hic. An vero videat pmisisse taliter q possit pfecte implere, vt qa psumat dixisse, & remitto tibi actionẽ, vt des mihi.x. Bal.hic tenet in dubio interpretari debere q promisit non petere in futurũ, & perpetuo alleg.l.iiij.in prin.ff.de cõdi.ob caus. & sic nõ poterit impleri. Sed in ꝯriũ est text.in l.si pro fundo.j.eod. quẽ ad hoc ibi põderat Bart. Nõ ob.d.l.iij.qa ibi verba nõ fuerunt ambigua. ¶ † In ead.ibidẽ l.in traditionibus tenẽdo opi.Hug.putenus rñde ad d.l.in traditionibus q si dixisset libero te p acceptil. vt des mihi.x.vestiret pactũ tanq̃ appositũ iuxta traditionẽ, qa liberatio p acceptilationẽ vim traditionis habet l.si mulier.cũ si.ff.de cõdi.ob cau. Sed hic nõ fuit appositũ iuxta acceptil.qa pactum quo reus promisit.x.factũ fuit in transactione in qua actor pmisit non petere, & postea liberauit reũ p acceptil.intelligit quæstio gl. Vt similiter no.gl.i l.si intra.ff.de pact. Vel dato q acceptilatio fuerit facta incontinẽti, qñ promisit nõ petere, tamẽ nũ vestit pactũ, qa actor nõ plene ac perfecte tradidit, sed fecit illud quod promisit, quia promisit nunquã petere. secus in casu l.in traditionibus.
¶ † In eadẽ ibi, rñde videor plene vestisse &c. Ex hac glo.infertur q cautio mutiana habeat locũ in ꝯctibus [a] ꝯriũ magis communiter tenet, put ego dixi in l.j.ꝫ.tit.j.& ibi gl.hoc tenet. p qua opinione Ful.hic alleg.bonũ tex.insti.de ver.ob.§.si q̃s ita stipulet. & limita vt dixi in d.l.j. Et circa hoc subdit hic Bar.q cautio mutiana habet locũ in ꝯctib⁹ bonefidei, vt d.l.mutiane. Sed quæstio gl.hic tractat nõ de cõdõne implenda, sed de mõ implẽdo. Nam ꝯctus transactionis q̃ est innominatus, vt.j.dicet, & reliqui ꝯctus innominati fiunt p modũ facio vt des &c. vt not.gl.in l.si q̃s cum debitore.de iureiur. vñ sm eũ videndũ est, an in ꝯctu transactionis facto p modũ modi habeat locũ cautio de mõ implendo, adeo q illa habeat vim implementi sicut in vltimis voluntatibus l.si ubi legatum. de leg iij.& concludit q hoc reperit in ꝯctibus bonefidei tñ in q̃bus habet vim implemẽti.alle.l.insulã.§.fi.ff.loca. vñ si transactio fuisset interposita sup ꝯctu bonefidei, qa tũc ille cẽset esse bonefidei ꝯctus, vt dictũ fuit in l.sub prætextu.ꝫ.eo. tunc cautio haberet vim implemẽti l.insulã.sec⁹ si esset interposita sup actione stricti iuris, vt in termino huius l.& sic reprehẽdit istã gl.& idẽ tenuit ipsemet Bart.in l.naturalis.§.q si faciã.ff.de pscri.ver. Sed Bal.hic vult q indistincte ista cautio habeat vim implemẽti, qa de eo q nõ põt pręstari sufficit cauere.alleg.l.statuliber rõnum.ff.de statuli. sed certe d l.parũ facit.tũ qa loquit in dispositione vltime voluntatis facte, tũ qa ibi cõcurrit fauor libertatis, vt ibi in versi.ne multi. Ange.hic dicit q opi.Bar.non est vera, qa de ꝯctibus innominatis nullo mõ põt actor implere ẽt pstando cautionẽ p istũ text. vbi patet denegari actori potentiã agẽdi. Sed si diceremus posse impleri cauẽdo nõ denegaret potẽtia agendi.† In ꝯctibus vero nominatis dicit q expedit cautionẽ pstari d.l.insulã. Et est rõ differẽtiæ inter nominatos & innominatos, qa in ꝯctib⁹ nominatis, incontinẽti cõpetit actio actori absq; eo q aliter impleat, vt l.iurisgentiũ. in prin.ff.de pac. secus in innominatis vt ibi, & in l.ex placito.j.de rei.permu, & idẽ tenet Ang.in repe.l.si certis annis.ꝫ.de pac. Idẽ ẽt vr tenere Ful.dicẽs q ꝯ opi.Bar.est tex.in l.cũ proponas.la.ij.ꝫ.ti.j. vbi transactio fuit facta sup petitione hæreditatis q̃ est actio bonefidei l.fin. in fi.de pet.hære.& in.§.actionum.insti.de act.& tñ actori denegat potẽtia agẽdi sicut hic. & dicit q nõ meminit se legisse q in ꝯctib⁹ pstatio cautionis habeat vim implemẽti. Et rñdet ad l.insulã.q ibi loquit in obligatione q̃ solo cõsensu ꝯhit sicut in locatione. vñ ibi actio cõpetit incontinẽti nõ sequuto implemẽto l.consensu.ff.de act.& ob.& d.l.iurisgentiũ.in prin. Et si diceret q saltẽ ibi obstasset exceptio si cautio ñ habuisset vim implemẽti l.Iul.§.offerri.de ac.emp. rñdet q ibi idcirco agit añ implemẽtũ, qa hoc ibi fuit actũ.s. q de illis centũ cõductor reficeret balneum. Et si diceret quare ergo cauet, rñdet qa in ꝯctibus bonefidei semp põt p præstationibus futuris præstari cautio l.pro socio arbiter.ff.p soc. Pau.de Ca.hic ẽt tenet ꝯ Bar.qa in ꝯctibus nominatis in q̃bus loquit d.l.insulam. atteñto q incontinẽti est nata actio magis dictat æquitas q per cautionẽ à me pstitã seu præstandã ego ipsam actionẽ iam natam possim exercere sine obstaculo exceptionis sicut in vltimis voluntatibus d.l.si legatũ.in q̃bus est eadẽ rõ qa ex legato facto sub mõ statim hæreditate adita, est nata obligatio.& actio ex testamẽto ẽt añ modũ impletum licet obstet exceptio nisi caueat de impledo modũ l.ij.cũ ibi not.j.de his q̃ sub mod.l.qb⁹ diebus.§.fi.ff.de ꝯdi.& demon. non sic dictat æquitas in ꝯctibus innominatis, qa in eis nondũ est nata actio.† Et ex his infert q si in transactione interuenit stipulatio, quo casu lata vult agi posse statim absq; eo q actor perfecte impleuerit p parte sua, cũ pfecte implere nõ possit, put ẽt plenius dixi post Bal.in l.j.ꝫ.tit.j.ipse actor saltẽ debebit cauere de implẽdo, in futurũ, scilicet de nõ petẽdo arg.d.l.insulã.nec ob.d.l.Iul.§.offerri.& ita limitat ista l.q vltimũ tenet ẽt Ful.in l.j.ꝫ.ti.j.& Imol.in d.l mutiane. vbi p oia tenẽdo ꝯ Bar.dicit eo mõ quo cõcludit Pau.de Ca.& subdit ibi Imo.q Bar.in d.l.q̃bus diebus.§.fi.tenet q d.l.insulã.habeat locũ ẽt in ꝯctibus stricti iuris, & illã opi.

sequitur

ADDITIO.

[a] ¶Fran.Cur. In cõtractib. Adde tu & vide Imo.de ratione in l.mutiane.ff.de cõdi. & demon. adde q ista talis cautio habet locum in dona. causa mor. licet sit contractus in sui productione.§.qui vero. in auc.de nup.Bar.in auc.relictum versi. nono no.C.de ind.vi.tol.Ro.fin.sup.

sequit Imo. quia ipsemet Bart. hic, & Dy. Ray. & Bal. in d. l. quibus diebus. tenent q illa l. insulã. habeat locũ tñ in ɔ̃ctibus bonefidei. Ex p̃dictis ergo patet magis cõem opi. esse ɔ̃ Bar. hic in ɔ̃ctu transactionis, & in alijs ɔ̃ctibus innominatis. sed in ɔ̃ctibus nominatis doc. tenent excepto Rapha. Ful. q in ɔ̃ctibus bonefidei præstatio cautionis habeat effectum implementi. In ɔ̃ctibus aũt stricti iuris nominatis sunt opi. vt vidisti. & iste passus nõ vr̃ clarus in iure decisus. tñ pro opi. Bart. in d. l. quibus diebus. facit, q a cautio de qua loquit in l. in oibus. ff. de iud. & d. l. pro socio arbiter. q̃ loquuntur in ɔ̃ctibus bonefidei, trahitur etiã ad ɔ̃ctus stricti iuris, vt not. gl. & doc. in d. l. in omnibus. & pbat in l. creditoribus. & ibi gl. & Bar. ff. de sepa. bono. & in l. inter omnes. & ibi Bar. ff. qui satisd. cog. & no. Cy. & Bal. in l. vniuersa. C. de preci. impe. offer. & Bal. in l. si finita. §. eleganter. ff. de dam. infect. & in l. si cõstante. in. vj. q. ij. partis principalis. & in l. ij. in prin. ff. solu. mat. & in l. ij. in prin. de cõdi. ob cau.

10 & in l. si creditores. p illũ text. ff. de priuil. cre. & hic. ¶ † Istud tñ q dixit hic Ful. s. q in casu d. l. insulã cautio nõ habet vim implementi. sed ibi iõ agit an implementũ, q a ita vr̃ fuisse actũ inter partes. illud pendet ab alio articulo. s. an illud q ibi dr̃ in d. l. q b' diebus. §. si. vendicet sibi locum qñ modus veniret implendus de propria pecunia implere debẽtis. & magis cõis opi. Bar. & doc. ibi est q sic ideo non vr̃ procedere opi. Ful. pro qua magis cõi opi. bene facit tex. in d. l. si ubi legatũ. q̃ indistincte loquit. de leg. ij. ibi enim non apparet q modus esset adimplẽdus de eo q legabat, & tñ cautio sufficit pro implemẽto. & istam opi. vr̃ approbare Bar. in d. l. insulam. dũ dicit maxime &c. & Imo. in d. l. mutiane. licet nihil allega. quãuis Ful. teneat ɔ̃riũ in d. l. insulam. dicẽs q ibi loquitur qñ modus erat implendus de eadẽ pecunia q̃ petebatur. Sal. circa quęst. hui' gl. nõ facit mentionẽ d. l. insulam. nec de opi. Bar. hic. sed simpliciter dicit s̃m Rich. & Saly. q in qõne hic formata p glo. cautio nõ habet vim implemẽti, q a cautio mutiana nõ habet locũ in cõtractibus. saluat tñ istã gl. vbi reus sponte recepisset istã cautionẽ, q a tunc haberet vim implemẽti, adeo q actor posset agere p̃scri. ver. quasi impleuerit pro parte sua. & dicet' vestimenti voluntarij. arg. l. si rem. §. oĩs. versi. satisfactũ. ff. de pig. act. & idẽ tenet Pau. de Ca. hic, & in d. l. si pro fundo adde q iste fuit intellec. Bar. in d. l. muciane. ad istã gl. Itẽ adde p̃dictis q Frã. Tigri. hoc tenet. i omnibus, opi. quã tenet hic Bar. p d. l. insulã. ¶ In ea. ibi non tñ possunt cogi &c. voluit glo. q si reus perfecte adimpleuisset pro parte sua, nõ tñ posset cogere actorẽ p act. præscr. verb. ad cauendũ de non petendo, licet promisisset actor nõ petere, q a satis est q est ipsi reo consultũ p viã exceptionis transactionis ɔ̃ actorẽ si actor pristina actione petere vellet, & hoc cõiter tenet' per l. iij. hic in prin. alleg. in gl. licet Bart. hic dixerit q imo poterit cogere actorẽ ad cauẽdũ si transactio fuerit interposita sup ɔ̃ctu bonefidei. sed nemo alius istud dicit, & iõ teneas gl. Nec pro opi. Bar. facit l. in omnibus. alle. in gl. q a illa lex extendit ad ɔ̃ctus stricti iuris vt iam dixi. Item cautio de qua in d. l. in omnibus.[a] præparat' solum qñ post contractũ superuenit suspicio & deterioratio conditionis in p̃sona illius cõtra quẽ petitur cautio l. si creditores. & ibi hoc no. Bar. ff. de priuil. cred. & p Bar. in d. l. inter omnes. & ibi glo. fi. & in d. l. in omnibus. Sed hic nõ tractamus de cautione q̃ præstetur rõne superuenientis suspicionis. Itẽ nec pro opi. Bar. facit d. l. insulam. q a ibi locatori qui censũ dederat nõ erat consulium iure excep. ideo petit cõductor caueri. hic aũt secus. Præterea vt dixi, illa l. loquit in ɔ̃ctibus

11 nominatis. ¶ † In ea. ibi, stipuler cõuentum possum petere &c. vt in hoc verbo, stipulationẽ &c. & in l. cũ proponas. la. ij. C. tit. j. & sic vult glo. q si actor promisit nõ petere amplius fundum & pp hoc stipulatus est a reo. x. poterit efficaciter agere ad decem dato q pfecte non dicat' impleuisse pro parte sua. & sic ista gl. decidit illud de quo dubitat Bal. in l. j. C. tit. j. post Cy. ibi, & ibi dixi alleg. istam l. ¶ In ea. ibi, vel dicas. hæc nõ est bona sol. quo ad istam l. si p fundo vt hic per Bart. qui aliter respõdet. dic vt hic p eum, cum quo concordant alij. Quo aũt ad l. cum mota. ista est bona solu. prout ibi fuit dictũ, nã ibi actio prima erat extincta morte. ideo nullũ aliud remediũ habere poterat locũ, vnde l. dedit actionẽ præscript. ver. sed hoc erat facio vt des, vt dixit ista gl. in prin. s̃m Bal. iõ non poterat dari actio p̃scri. verb. sed actio de dolo quæ cessat. iõ q a cõpetebat pristina actio, ista fuit mẽtio gl. & male, q a omnia ista fuerunt

12 reprobata in d. l. cũ mora. & ibi per doc. ¶ † In ea. ibi, prorsus consumari potest &c. sed certe nihil repugnat, quin in facio vt des, possit deduci factum q nõ posset prorsus consummari sicut & in cõtractu transac. ac etiam in contractu, facio vt des, potest deduci factũ reuocabile. vt si promitto rem tradere, q est facere l. stipulationes non diuiduntur. in princi. de verb. oblig. Vnde s̃m Fulg. dic melius q transactio differt à contractu, facio vt des, quia transactio semper fit super re dubia l. j. ff. eod. Sed ille contractus potest

13 etiã fieri super re non dubia. † Iuxta hanc gl. quærit Bar. vtrũ transactio sit contractus. & dicit q sic, per l. cum te. l. a. ij. C. eod. addo l. si donationis. j. quod metus caus. & illam ad hoc ibi ponderat Bald. pro statuto gabelle soluẽdo de cõtractibus. Ad idem tex. in l. contractus. j. de fid. instr. licet gl. in d. l. ɔ̃ct'. in princ. dixerit q est improprie ɔ̃ctus. de quo ẽt ibi vide Bal. inferentem ad dictum statutum gabelle. Bald. tñ in repe. l. ij. ff. de iureiur. dixit q aut consideramus transactionẽ respectu ɔ̃ctus obligationis super qua transigitur. & tunc dr̃ distractus. aut cõsideramus transactionem in respectu sui, & dr̃ contractus, q a in eadem hincinde cõtrahetur noua obligatio.

14 ¶ † Item quęrit Bar. an transactio sit ɔ̃ctus innominatus. & cõcludit q sic vt hic per eum. adde bonũ tex. in l. ij. ff. de iureiur. inducendo vt ibi p Bar. & tex. in l. j. in §. conuentionis. cum gl. in verb. transigendi inducendo vt ibi p Bart. ff. de pac. & no. Bart. in l. iurisgen-

15 tium. in prin. co. ij & Bal. in rub. j. de re. permu. ¶ † Item quærit hic Bart. an transactio sit ɔ̃ctus innominatus, do vt facias, vel quis. dic vt hic p eum, & latius p Cy. hic in. j. q. ¶ In gl. fi. ibi l. si maior. dic vt

16 ibi dicit. ¶ † In ea. ibi, non pacto. gl. hic sentit q si in terminis huius l. interuenisset dol' in traditione, posset agi actione de dolo. q nõ est verum, attento q durabat actio antiqua l. sub prætextu. C. eod. l. ij. §. si q s. ff. de dolo. vñ nõ referas verba huius gl. ad terminos huius l. sed ad casum qñ actio primitiua esset extincta. & simpliciter dum gl. sentit proxime q hic posset agi cõdictione ob causam cõtra reum vt se reponat in pristinũ statum, male dicit gl. attento q prima actio, & sic primus status durabat, vñ referas gl. qñ esset extincta prima actio l. si quis accepio. de cõdit. ob cau. Et qñ deturcõdictio ob caus. actori ɔ̃ reum nõ seruantem promissa in ɔ̃tractu transactionis vide p Bar. plene hic, qui optime loquit quãuis Ful. & Paul. de Ca. hic dicant q vbicunq; actori põt cõpetere actio cõtra reum ad obseruantiã promissorũ in transactione, nunquã dat' actori cõdictio ob caus. p quã possit lis antiqua restaurari, allega. l. si pro fundo. & l. cũ mota. Sed puto opi. Bar. tenentis cõtrarium esse veriorẽ, q a ẽt vbi actor habet actionem ad obseruantiam promissorũ tñ etiã habet locum condictio ob cau. vt probat' in d. l. ob cau. de præscrip. ver. iuncta d. l. si q s accepto. & not. vtrobiq;. Non ob. l. cũ mota. q a ibi cessat condictio ob caus. actori danda qñ nõ poterat actio prima restaurari cõsensu partium vt declarat Bart. ibi, ad l. si pro fundo. respõde q ibi reus obseruauit pmissa quãtũ

17 in eo possibile fuit, vt declarat Barto. ibi, & hic. ¶ † Vltimo dubitauit hic Bar. an si transactio nõ fiat p vt, sed per si, dicat' ɔ̃tractus innominatus adeo q implenti pro parte sua competat actio. & cõcludit q sic, si ex implemẽto cõditionis aliquid adderat ei cui impletur cõditio. exemplum in l. hoc iure. cũ ibi not. vbi hoc probatur. ff. de don. secus si nõ aderat exemplũ p gl. in l. si q s cũ debitore. ff. de iureiu. Est tñ differẽtia, an fiat per vt, an fiat p si. q a primo casu põt quilibet præuenire implendo pro parte sua & agere. secus in secũdo casu, q a licet p̃uenit ille in cuius p̃sonã veniebat implenda cõditio, nõ posset agere ɔ̃ illũ qui pmisit sub cõditione q a illud q est in cõditione nõ est in oblĩone l. si quis sub conditione. ff. si quis omis. cau. test. & not. Bart. & doc. in l. si quis cum debitore. sed Fulg. hic dicit q etiã si nihil adsit ei, implet' conditio dum modo adsit implẽti cõditionem erit cõtractus innominatus, sicut qñ fit p vt, eadẽ rõne, & ad hoc alle. l. naturalis. §. at cum dedi. ver. sed si dedit. ff. de præscri. ver. & d. l. iurisgentium. post princi. & hoc ẽt sequit Imol. in d. l. hoc iure. & subdit ibi q etiam idem erit si nihil adesset implenti cõditionem, nec alteri adesset vt si dictũ fuit, si ascendero capitolium dabis mihi. x. q a indistincte si aliquid facio vt des est cõtractus innominatus d. l. naturalis. §. q si faciam. & nulla alia est differentia, an fiat per si, aut p vt, nisi q qñ fit per si, nõ põt agere ille cui pmissum est sub cõditione, licet ipse præuenerit implendo vt dixi. & hoc magis placet cũ ɔ̃ctus innominatus possit fieri sic per si, sicut per vt l. solent. ff. de præscr. ver. quæ ibi ad hoc ponderat Bart. & in l. periculi. ff. de nau. fen. & ita absolute vr̃ tenere Bart. in d. l. naturalis. in prin. & Bal. in l. qñ. j. de rer. permu. Ange. in l. si intra. ff. de pac. vbi autẽ cõditio apponeretur sup contractu innominato, an implemento. illius conditionis contractus ille censeatur innominatus, & tanquam innominatus vestiat' implemento conditionis adeo q producat actionem præscrip. verb. est materia l. labeo scribit si mihi. ff. de contrahend. emptio. de cuius intellectu vide per Bar. in d. l. si quis cum debitore. in fi. & omnino Bal. in d. l. interlocuto. C. commina. vel epistol.

ADDITIO.

a ¶ In omnibus. Vide Pau. de Ca. consi. xlix.

Diocletiani & Max. LEX XXIX.

1. *Transactio generalis, quas vires habeat.*
2. *Sententia generalis an includat omnia.*
3. *Dispositio generalis an trahatur ad futura.*
4. *Transactio generalis nõ obstante errore actoris præiudicat eidem generaliter.*

Sub præ-

SVb prætextu. † Transactio generalis generalē parit exceptionem in eo q tunc poterat sub actione ꝓposita includi, nō i eo q includi nō poterat licet actor trāsigens includi ꝑ errorē putaret h.d. No. q generalis transactio nō recipit restitutionē. de qua materia videbim° in l.si de certa.j.eo. ¶ Secūdo not.ex ver.error.fm primū intell.gl. q transactio generalis non trahit ad actionē quæ tpe transactionis non cōpetebat cōtra eum cōtra quem transigebat. ¶ In gl.j.ibi, q non placet &c.& bene q a si petitio fuisset specialis, quāuis snīa fuisset generalis tn̄ exceptio rei iudic.mero iure non obstaret,& sic non esset opus replicatione, q a snīa nō pōt fieri vltra petita l.fi.de fideic.lib. Sed tex.in l.ij.de iudi.requirit replicationē.ergo &c. ¶ † In ea.ibi, aliud in iudicijs. Pet.Cy.Ray.Fran.Tign. Bar.Ang.& Pau.de Ca.hic reprehendunt gl.q a imo debet esse in transactione idē q in snīa l.nō minore.s̄.eod.& respon.ad l.ij.q ibi petitio & snīa fuit generalis, tn̄ prosecutio circa eas probationes fuit specialis,ᵃ iō snīa restringiṫ ad prosecuta. sed hic non solū petitio & transactio, sed ēt prosecutio fuit gn̄alis.iō transactio trahiṫ ad oīa.secus si prosecutio hic fuisset specialis ꝑ d.l.ij.sed Bal.Rich. & Bart.de Saly.hic in l.age.& ibi gl.s̄.eo.tenent opi.gl.scilicet q sit differentia.& iō dn̄t q ēt si prosecutio hic fuisset spālis, tn̄ postquā petitio & transactio fuit generalis, trahetur trāsactiu ad oia, & est rō,q a snīa regulaṫ fm ꝓbationes facit l.de qua.ff.de iudi.Secus in transactione q̄ pōt suscitari sine medio ꝓbationū, & in transactione solū cōsideraṫ controuersia l.ij.s̄.eo.idē tenet hic Ful.motus ex eo q in casu huius l.nō potuit esse prosecutio generalis cū transigens aliqua ignoraret.q rō vṙ leuis, q nimmo ꝓsecutio potuit esse gn̄alis sicut erat libellus quāuis aliqua ignoret, nā potuit actor ꝓducere capitula cōtinentia,generalia,& idē q continebat libellus sup quibus perijt testes recipi, tn̄ in puncto iuris ista vltī.opi.mihi placet ꝑ rationē quā sensit Bal.& Sal.nā iudex debet iudicare fm ꝓbata l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.præsid.ergo in dubio ita p̄sumiṫ fecisse l.ij.in versi.q nō arbitramur.s̄.de ni.cui.iud.& ꝑ acta ꝓbatoria declaraṫ snīa l.pe.cū gl.in ver.actoris.j.de sen.q̄ sine cer.q̄.secus in transactione vt iam dictū est. ¶ † In ea.ibi,q non placet &c. & bene per rōnē q̄ dixi allegādo l.fi.de fideic.lib. ¶ In ead.ibi, hic generaliter.hæc nō est bona,q a indefinita & generalis seu vniuersalis æquipollēt l.si plumb.i princ.de leg.ij.c.solite.de ma.io.& obe. iō tene vltimā solut. ¶ † In ea.in arbitrio &c.dic q tenēdo opi.quā tenui.s̄.s.q aliud sit in transactione ᵇ q̄ in snīa,tunc de arbitrio seu snīa arbitri iudicabiṫ, prout de snīa iudicis , nō ꝓut de trāsactione ꝑ l.ij.ff.de arbi.fm Sal.& Ful.& bene sed tenēdo opi.Bar.scilicet q nō differant snīa & transactio, tunc bene diceret gl ¶ In ea.in fin. vide q̄ dicta fuerunt in l.actione.s̄.eod.in gl.ibi, cū ēt apud aliū.dic q iste ver.error.legiṫ duob.modis principaliṫ. Primo q Imperator loquaṫ actori. Secūdo q loquaṫ reo.& prima lec.exemplificaṫ tribus modis.& hic poniṫ primū exemplū. rō huius primi intellect. est duplex.Primo q a dispositio generalis nō trahitur ad ius de futuro qū actus est ꝑiudicialis l.si mandauero.§.his cui°.ff.man.not. gl.in l.fi.j.quæ res pig.& Bar.in l.si ita.de aur.& ar.lega.Secūdu q a transactio tn̄ cōprehendit ea quæ pn̄t claudi in ipsa actione intētata l.si ita q s.§.fi.de ver.ob.not.plene Bart.in l.fi de certa.j.eo.sed sub actione intentata ꝯ reum nō poterat claudi rei vendicatio ad rē quā possidebat reus, sed alius l.4.j.de alie.iu.mu.caus.fac.c.examinata.de iud.ergo &c. ¶ In ead.ibi vel ecōtra si res erat apud tutorē & actor putabat esse apud aliū &c.hæc secūda lec.istud exēplum vṙ esse ꝯ tex.huius l.in prin.ideo saluaṫ in casu qū reus dolo occultasset rem.ꝑ l.tres fratres.ff.de pact.puto etiā q potuit saluari in alio casu videlicet qū reus fuisset primo cōuentus actione tutele,& super ea facta fuit transactio , & nunc conueniṫ rei vendic.ad fundū,qui ēt fuerat in administratione tutele , nā liberatio facta sup vna actione ēt gn̄aliter, puta sup actione tutele,nō præiudicat quin agi possit rei vendic.ad easdē res administratas. vt est tex.cū gl.& ibi Bar.in l.Aurelius.§.meuia. de lib.leg.& nō est aliter fm Bal.in l.cū necessitate.C.de fidei.& not.Bar.in l.nō solū.§.fi.de liber.leg.& Bal.in l.pactū.in.xij.q.j.de coll.& transactio generalis nō trahiṫ ad ea,q̄ ex noua & ex separata cā agendi petiunṫ.probaṫ in d.l.si ita q s.§.fi.& no.Bart.post gl.in d.l.si de certa.sed tutor primo fuit cōuent° tanq̄ tutor & administrator ex cā administrationis . nunc aūt nō cōueniṫ tanquā tutor ex causa administrationis sed tanq̄ quilibet extraneus detinens fundū meū l.de eo.§.fi.ff.ad exhibendū l.ij.§.fin.ff.de præto.stipul. ¶ Et istud vṙ verū,licet Ray. Bal.& Sal.hic videanṫ in discursu velle q si puterat claudi iste fundus sub actione tutele,vt q a eū possidebat reus tpe lius, trāsactio obstet actori volenti postea vendicare , q a in actione tutele venit redditio rōnis.ergo venit cōsignatio reliquorū l.cū seruus.de cōdi. & demon,Ideo fund° claudebaṫ sub prima actione.sed rātio paret ex superius dictis, de q bus ipsi nō faciunt mentionē. iō primā opi.puto veriorē q̄ est ēt de mente gl.in ver.hic adhuc dicit pla.vt sup ea ponderabo,& est expresse de mēte Bart.hic cū quo cōcordant Ful.& Pau.de Ca.hic.Tertiū exēplū fm hanc lec.poniṫ in fi.gl.in ver.vel primo &c.Et loquiṫ qū error fuit in ꝓprietate,non in possessione & fm istud exemplū litera legiṫ plane.Secūdū prima duo exempla,error fuit circa possessionē,& oportet literam transponere hoc mō.error aūt rei apud aliū extra personas transigentiū cōstitute nihil nocere pōt circa proprietatē. Tenendo ergo dictā lec.fm tertiū exēplū dic q est vera duabus rōnibus quas reddidi circa primū exemplū. ¶ † Secūda vero principalis lec.poniṫ in ver.alij.& fm istā lec.transactio gn̄alis nō obstāte errore actoris ꝑiudicat ei gn̄aliter,& sic vṙ directo ꝯria prime lec.Sed salua hanc lec.intelligēdo q fuit cōuentus tutor actione personali.s.tutele.& post transactionē gn̄ale vnius cōueniebaṫ actione tutele pro quibusdā rebus quas administrauerat tutor. sed actor tūc putauerat illas nō esse ipsius actoris , certe poterit cōueniri amplius actione tutele.sed in.j.lec.cōueniebaṫ noua & diuersa actione,& licet hęc vltima lec.hoc modo intellecta sit in se vera, tn̄ nō congruit literæ ꝓpter aduersatiuā,aūt, de cuius nā est aduersari præcedētibus ēt in iure l.hoc amplius.§.de his. & ibi gl.in ver.aūt.ff.de dam.infect. fm Sal.hic , & bene. ¶ In ea.ibi , adhuc dicit Pla.hæc opi.vṙ vera si primo agit actione tutele sup qua fuit transactū, & nunc vult agere rei ven.per d.§.meuia.cū alijs.s̄.alleg.& gl.hoc expresse vitr sentire illā opi.quā tenui.s̄.l.leg.d.§.meuia. Adde p̄dictis q Imo.in c.j. extra eo.dicit de iure sustentabilē esse illā opi.quā tenuit gl.hic.s. q sit differētia inter transactionē,& sniam . Cōtrariā tn̄ opi.tenuit Iac.But.in l.si de certa.j.eo.& in l.tres.ff.de pact.dic vt dixi.s̄.

ADDITIONES.

a ¶ Specialis d.Ias.Hic formaui vnam q.quæ de facto euenit in personā vnius nepotis Fulg.qui liberauerat tutorē suū generaliter ab administratione tutele ignorante tamen q tutor aliqua celasset & dicit q petii à Ful.an de iure posset habere regressum ad occultata,& q ipse respō q nō.& q ita fuit iudicatū per hanc l.d.Ias.dicit q male iudicatum fuit , quia liberatio non extenditur ad dolose occultata & ali. Arg.Alex.in consi.suis,tu adde Lud. ro.consi.cviij.& vide ad quid teneatur dolose occultans per eundem consi.cclxxvj.

¶ Et vide Bal.in l.si de certa , & ibi scripsi j.eo.

b ¶ In transac.Adde tu & vide eundē Alex in cōsi.xj.in.ij.vol.vbi dicit hanc esse communem opi vide tamen Pa.in c.j.extra eo.in gl.& Bar.in l.tres fratres.ff.de pact. & gl.in l.qui cum tut.§.fi.ff.eo.tit.

Diocletiani & Max. LEX XXX.

Transigere qui aliquem inducit potest petere rescindi transactionem ratione sui doli: quia turpitudinem suam allegat.

TRansactione. † Qui aliquē ad transigēdū inducit,nō pōt petere rescindi transactionē rōne sui doli, q a turpitudinē suā allegat ᵃ.h.d.Posset tn̄ ille qui dolū cōmisit allegare ꝯtum non tenere qū lex resisteret ꝯtui ob aliū defectū q̄ ꝑ dolum, vt not.gl.in l.a diuo.ff.de re iu.q̄ ad hoc est sing.fm Bald.in l.j.ꝯ plus val.q agi.& in l.nō dubiū.in.viij.opp.s̄.de lega.& l.si creditoribus.j.de ser.pig.da.Et de materia qū q s audiaṫ allegans turpitudinē suam,vide ꝑ Bar.in l.insiur.indū q ex cōuentione.§.fi.cū l.seq.ff.de iureiur.& in d.l.de tutela.j.de in integ.restit.mino.& not.in c.inter dilectos. de do.in c.cum sup.& in c.ex tenore.de cōcess.præb.& per Ioā. Ansi addi.Spe.in ti.de dolo.§.j.in addi.q̄ inci.q a non vṙ.& q not.Bar.in l.filios.j.de his quæ in frau.cred.& ꝑ Bal.in repe.l.cum muher.ff.sol.mat.& in d.l.si creditoribus . & in l.post mortem.ff.de adop. ¶ In gl.ibi.l.eleganter.in ver.nullam . adde gl.in l.iurisgentium.§.ꝓt.ff.de pac.bn̄ facit tex.in l.Iulia.§.si q s à pupillo.ff.de ac.em.

ADDITIO.

a ¶ Allegat. An audiatur turpitudinem suam allegans, vide Bar.consi.cxiiij.& an qui commisit simulationem in contractu possit illam allegare ad suum cōmodum. vide Fran.de Are.consi xcvj.Pet.de Anc.consi.ccxxix.

Diocletiani & Max. LEX XXXI.

1 *Verba generalia transactionis restringunt ad rem & causam de qua litigatur.*
2 *Generalia verba transactionis cōprehendūt accessoria, puta penā & cōnexa.*
3 *Transactio generalis in casibus in quibus generaliter operatur, an trahatur ad incognita.*
4 *Stipulatio habere licere, est istius naturæ q promissor tenetur de euictione.*

SI de certa. † Generalia verba transactionis restringunṫ ad rē & causam de qua litigaṫ. ¶ † Not.q dixi in summario. Adde tn̄ q extendunṫ verba gn̄alia transactionis vt cōprehendant accessoria,puta pœnā l.ij.in princ.ff.si q s cau.l.fi.in fin.ff.de eo q cer.lu.& idē de alijs accessorijs l.si cū tibi.& ibi no.ff.de iud.& no.ꝑ Bart.in l.Aurelio.§.cat°.ad fi.ff.de lib.leg.Itē extendunṫ ad connexa,vt est gl.no.in c.accusat°.in ver.iudicatū.de hęr.in.vj.fm Ang.& Imo.in l.q Rom;§.duo.fratres.ff.

de ver.

de ver.ob. An aūt sicut trāsactio facta p verba generalia restringit ad rem vel clausulā specificā[a] pp quā deuentū est ad trāsactionē, ita ēt sit in pacto gñaliter facto.gl.reputata singu.in l.emptor.§.lucius.in fi.ff.de pac.tenuit q nō.volens q imo gñaliter operet quo ad oia. licet secus sit in trāsactione p rōnem quā hic vide per Bar. Et cū ista gl.vr transire Bar.in l.de pupillo.§.si in plurib⁹.ff.de ope.no.nun.& Imo.in c.conquerente.in fi.de offic.ordin.Sed Guil.de Cug.& Bar.in d.l.lucius.& Cyn.& Bal.in l.sub p̄rextu specierū.§.eo.& Fran.Tigri.Bar.Sal.Ful.& Pau.hic.& Sal.in l.age.§.eo.dicūt nō esse differentiā inter pactū & transactionē. qa sicut transactio restringit ad rem vel causam specificatam pp quā deuentū est ad trāsactionē, ita ēt in pacto si verba salua rōne recti sermonis possunt restringi, qm clausula gñalis restringitur ad rem vel clausulā specificatā l.Aurelius.§.stichō.cū fi.de libe.leg.& probat hçc opi. p d.§.lucius in fi.exponēdo ibi dictionē,si,pro qa,sicut in simili accipit in l.q Romę.§.angerius.de verb.ob.Nam in d.§.lucius.illud pactū generale restringit ad ea q spectant ad cām specificatā sup qbus cōputatio facta fuerat nō ad aliam cām mandat: q nō respiciebat mensam & argentariā, iuxta l.si quis.§.rōnem ff.de edend. Sed si nulla cā vel res esset specificata, tūc vera est opi.in d.§.luci⁹. quā tenet Bar.in d.§.si plurib⁹.qa gñaliter operat pactū. Trāsactio vero semp habet cām seu rem specificatā præcedentē, qa debet fieri sup re dubia & lite incerta l.j.ff.eo.& sic ad illam restringit, vt hic.& hoc mō concordant opi.licet Imo.in.d.§.si in pluribus.& in d.c.cōquerente.& in d.c.j.extra eo.dixerit q verior vr opi.glo.fm eum sing.in d.§ lucius.& dicit ipse Bar.esse ꝯnum in d.§.si in pluribus vt hic.Sed tu tene opi.Bar.hic declarando vt dixi,cū ista opin. Bar.hic cōcordant Ant.de Bu.in c.j.extra eo.& Angel.in l.tres fratres.ff.de pac.& ita ēt vr velle Bar.in l.Aurelio.§.caius. de libe.leg. & Bal.in l.pactū.in.xiiij.q.ꝯ.de colla.pro quo vltra prędicta facit l.si ex timore.in ver.pactū.cū ibi no.j.de excep.p quē tex.vult ibi Cy. q si debitor partē debiti soluat,& creditor recipiens solutionē facit pactū de nō petēdo,restringit pactū ad quantitatē solutam tñ nisi verba generalia salua rōne recti sermonis,nō possent ad illam restringi. vt qa promissum fuisset nihil amplius petere occasione cuiuscunq; debiti,qa traheret ad omnia vt ēt hic p Bart.per l.pluribus.de excep.Et an tunc valeat ad oia trāsactio tanq̄ transactio, an vero tanq̄ pactū,[b] dic vt p Bart.& p eundem in l.aquil.ff.eo.cū quo transit d.Anto.& Imo.in d.c.j.q.cq.d dixerit Iac.Bu.& Saly.in d.l.age.§.eo.† Circa hoc ēt tangit Bart.an transactio vel pactū generale in casibus in qbus generaliter operant,trahantur ad incognita,vt p eum cū quo transeunt doc.in d.c.j.& p Ang.in l.q iure militari.de re milit.& in d.§.duo fratres.& Bar.in d.§.caius.vbi voluit q ēt liberatio generalis qn non pōt referri ad specificata salua rōne recti sermonis,nō referat ad incognita p rōnem Iac.de Are. quā hic ēt refert Bar.quod est no.fm Imo.in d.c.conquerente.vbi dicit pro tunc se nō examinare. tñ meli⁹ vr hic loqui Bar.per text. in l.sub pretextu specierū. & q ibi doc.maxime Bal.in.j.op.& in d. l.tres fratres.in.iiij.notabili.& in.ij.opp.vbi dicit q ex illo tex.colligit q generale pactū sui natura ad oia porrigitur, ēt ad incognita tñ ex æquitate restringit vbi alter ex ꝯhentib⁹ esset in dolo, vt ibi. Et in materia vide Bald.in d.l.pactū.in.xiiij.quæst.cū tribus seq.& Ang.& Imo.in d.§.duo fratres.¶ In glo.fi.ibi, si agat ex eadem cā. hæc est bona,ideoq; amplia vt hic p Bart.cum quo transeunt alij. ¶ † In ead.ibi.§.quæsitū. rñde q ibi loquit de illa stipulatione habere licere, de cuius natura est q promissor teneat de euictione l. emptione §.q aūt.de actio.empi.l.habere licere.de euict.nō mirū si nō pōt ex noua cā cōuenire,& euincere. secus i eo q ex cā transactionis pmisit rem nō petere,qa nō tenet de euic.l.si p fundo.j. eo.not.gl.in l.q cū tutoribus.ff.eo.vel ibi nō p̄cedebat cā specificata ad quā posset dicere illā pmissionē referri. secus in trāsactione quā p̄cedebat specificata causa sup qua erat mota lis,vel sup qua fuit transactū.p̄terea ibi pmittebat habere licere rem q̄ tunc erat aliena.¶ Vnde non cōmitteret illa stipulo eo casu quo res ex noua cā efficeret pmissoris,& pmissor ꝯtrauenitet euincēdo,sequeret q ista pmissio nihil operaret attēto q pmittēs habere licere, rem vr pmittere q de facto nō inquietabit, sed q de iure nō inquietabit stipulantē in p illa re.d.l.stipulatio ista.§.hi qui.versi.sed ius &c. ideo cōtter cōcluditur ꝯ istā gl.per d.l.si ita quis.§.fi.de ver.obl.

ADDITIONES.

a ¶Specificam. Adde Ang.consi.lxxv.Lud.Ro.consi.xvij.& inquantum d.Ias.hic dicit q clausula generalis restringitur ad specificata, adde Old.consi.cxxxij.Lud. Ro.consi cclxxv.& consi.cccxxxv.

b ¶Tanquam pactum. Vide Lud.Ro.cōsi.ccccxvj.& ibi an iuramentum faciat valere actam melius, vt valere potest.

Diocletiani & Max. LEX XXXII.

1 *Transigere non licet super re iudicata valida & indubia.*
2 *Appellatio suspendit pronunciatum.*
3 *Restitutio petitionis in integrum suspendit sententiam, non autem extinguit.*
4 *Transactio inutilis non habet vim pacti.*
5 *Transactio inutilis,si est iurata,habet vim clausulę,si nō valet vt agitur,&c.*
6 *Transactio super re iudicata non valet.*
7 *Transactio super re iudicata valet quando non negatur sententia.*
8 *Transactio super re iudicata non valet,nisi victor non intentasset actionem.*
9 *Verba enunciatiua notarij faciunt fidem inter partes.*
10 *Compromissum ad q conuincti ex forma statuti arctantur, non potest peti post publicatas attestationes, & re iam liquidata.*
11 *Compromissum an possit fieri post sententiam in arbitratorem & arbitrum.*

SI causa cognita. † Super re iudicata valida & indubia transigi nō pōt. sed bñ pōt iudicatū remitti p acceptil.factā ex alia cā q̄ transa.& si nō esset remissum p acceptil pōt executioni mandari h.d.¶ † No.q appellatio suspendit pronunciatū,vt hic, & l.p̄cipimus.§.in his.& l.eo casu.& in l.in offerendis. de app.c.veniētes.de iureiu. c.si a iudice.de app.i.vj.¶ Quędā alia iura dīt appellatione sñiam extingui.[a] l.j.i fi.ad turp.& l.furti.§.j.de his q no.infa.l.si qs fullo.§.hi aūt oēs.de iniust.test.Bal.hic dicit q quo ad quædā suspenditur quo ad quędā extinguit vt hic p eū. vel melius q inspecto p̄senti statu appellationis sñia dr extincta seu rescissa. sed inspecto futuro euentu dr pēdere seu suspensa esse, qa potent esse q cōfirmabit sñia p desertionē appell.& sic ex prima sñia aget l.fin.§.illud.j.de temp.ap.& ita cōcludit Bal.in rub.j.de appel.& Ang.in repe.l.tale pactū.§.q prouocauit.ff.de pact.& do.An.& alij in d.c.venientes.& in c.pastora.§.p̄terea. de offi.deleg.& Imo.in rub.ff.de ap.& Imol.& Ro.in l.j.ff.de re iudic.Et vltra p̄dicta vide de materia late p Bal.in repe.§.q prouocauit. & in l.ita demū.j.de pcur.& in l.j.j.ne ex delic.defun.Et hæc pcedunt in appellatione a diffinitiua.in appellatione vero ab interlocutoria, vide per Bar.in l.iij.in.ij.q.de ap.rect.Ang.post Bar.in d.l.furti.& Spe.in ti.de ap.§.restat videndū.in fi & Io.And.in c.fi.de ap.in.vj.in nouel.Et vera vr conclusio q anteq̄ p iudicē ad quē indebitū sit iudici à quo nō sit suspensa sñia p c.nō solū.de ap.in.vj.¶ † Not.q restitutio petitionis i integ. suspendit sñiam,nō aūt extinguit sicut facit appellatio vt declarat Bar.in l.illud.la.ij.ff.de ap.& in l.j.j.si aduer.lib.& Bal.i rub.j.de ap. Et an petitio resti.in inte.impediat executionē sñiæ,[b] vide in l.j.& ibi gl.& Bar.j.de in inte.rest.post.Et plene dixi in l.iiij.§.cōdēnatū.de re iud.vbi tenui q sic cū aliquibus limitationib.maxime p d.l.j.p istū tex.& ad ea quæ ibi dixi me remitto.¶ Quid in petitione reductionis laudi vide Bal.no.in repe.d.§.q prouocauit.in.j.q.& in l.nā & postea.in prin.de iureiur.p Abba.in c.q̄ntauallis. de iureiu.p Ro.in rub.de a ibi.prope fi.¶ † Tertio no.q trāsactio inutilis nō habet vim pacti.patet,qa nō impedit executionē sñię, vt hic in fi. iuncto prin nā si haberet vim pacti impediret executionē,iuxta l. iurisgentiū §.si paciscar. el.j.ff.de pac.& hoc tenet Bar.hic q rñdet ad l.si vnus.§.si acceptilatio. de pac.vt hic p eum bñ loquentē, cū quo transeunt oēs excepto Bal.q hic,& in d.l.si vnus. aliter rñdet impugnando rōnem Bar facili rōne,vt hic p Sal.& q inutilis transactio nō valeat in vim pacti probat,in l.si q s.j.de repu.hęred.quē ad hoc ibi pōderat Bar & ibi Bal.Nec ob.l insulā. cū fi.de p̄sc.ver. qa potes rñdere q hic loquit qn cōtrouersia sit sup eo super quo fuit transactum.vñ nō vr fuisse intentio actoris facere pactum qa pactum sit super eo super quo non versatur controuersia l.j.ff.eo. ¶ † Limita tñ nisi iurm interuenisset qa habet vim cłe q si non valet vt agit, valeat vt valere pōt l.cū pr.§.filius matrē. de leg.ij.ita in terminis nris decidit no.Bar.in l.si quis maior.j.cod.& ibi dicetur. ¶ † No.q transactio sup re iudi.nō valet. sed ꝯ hoc facit qa q s pōt renuntiare sñiæ pro se late d.§.si paciscar. & dixi in d.l.si diuersa.§.eo.ergo post sñiam debet valere transactio,quasi videat sententię renunciatū.[c] Pau.hic dicit se nunq̄ fuisse bene clarū in hoc. tñ putat posse rñderi q ista lex pōt in duob.casibus pcedere. primus sit ille ꝯ quē sñia esset lata negaret ipsam sñiam p calūniā, & victor nō poterat eā ostendere,& sic iō trāsegit. nā nō p̄sumit voluisse renunciare sñię.vñ si postea apparet sñia,poterit dicere trāsactionē nullā. & eodē mō potent intelligi fm eū l.j.j.qn puoc.q ille q succubuerat calumniose negabat sñiam in eū latā. & p hic victor nō valens ostendere sñiam inchoauit secūdā instantiā sup qua lata fuit forte ꝯ primā.certe nō valebit secūda. & istud dicit esse no.& sing.intellectū.Sed hæc nō puto vera, qa vbicunq; negat iudicatū,& pbationes nō sunt in p̄optu, valet trāsactio.tex.est cū gl. approbata in l.post rē.& ibi clare Ange.ff.eo.facit l.sub p̄textu instrumenti.§.eo.Nec ēt vr aliquo mō pcedere intellectus datus ad d.l.j.

ADDITIONES.

a ¶Extingui. Adde Io.de Ana.consi.ix.

b ¶Executionem sententiæ. Vide per Ang.consi.clxxj.

c ¶Renunciatum. De hoc late per Lud.Ro.consi.cccxiij.per Rap.Cu.consi.clxvj.

d.l.j.qa imo fuit lata ꝫ sniam q̃ fuit ꝓducta in iudicio c.inter monasteriũ.de re iud.nã tunc nõ põt esse nulla tanq̃ lata ꝫ notorium de quo iudici cõstaret c.inter cęteras. de re iud.nec dol' negantis debet redere sniam nullã, licet succurrat ꝫ eũ ꝑ aliqua remedia l. si fideiussor l.in oib.ff.mã.no.Cy.in l.j.ff.de cõdit.inde.¶ 7 † Secũdo mõ fm Pau.hic põt intelligi regula huius l.qñ nõ negat snia, vel si negabat poterat rescindi, & tunc ob.ꝯtrũ.s.formatũ ꝑ d.§.si paciscar. Et dicit ipse ꝙ nõ reperit solutũ nisi ex verbis Bal.in d.l.diuersa, vbi dicit ꝙ si post sniam fiat cõpromissum ꝙ habet vim transactionis, & ita demum tenet si in cõpromisso fuit adiecta clausula, Non obstãte snia.nã tũc vr snię renunciatũ.aliàs secus. Adde Bal. idẽ dicentẽ in d.l.eleganter. in prin.in lec.anno q de cõdi.inde.& in d.§.paciscar. & circa hoc vide remissiones quas dedi in d.l.si diuersa.& ex his habes vnã limit.ad regulã huius l.quã scdo limita, nisi q id ꝙ deductũ fuisset in snia cõdemnatoria ꝯsignatũ fuisset victori post sniam. nã postea poterit transigi, & cõpromitti suꝑ ipsa re cõsignata. Ita eleganter cõcludit Pau.de Lea.in dispu.incip.de re actori adiudicata.ꝑ plures rõnes & maxime qa solutione eius ꝙ debet omnis obligatio tollit insti.quibus mod.tollit obli.in princ. melius facit in proposito l.permisceri.§.species de acquir.pos.fm 8 lec.la.de Are.& Bar.† Tertio limita nisi victor nõ intentasset actionẽ ortã ex snia, sed primã actionẽ cõpetentẽ añ sniam nã suꝑ ea valebit cõpromissum & transactio. Non enim fuit prima actio extincta ꝑ sniam, vt not.ꝑ gl.& doc.in l.j.j.de iud.l.fi.j.de vsu.rei iud. l.j.j.si plu.vna sen.& sic cũ nõ sit facta transactio suꝑ snia, nec suꝑ actione q̃ orit ex ea debet valere trãsactio & cõpromissum. & ita putat Sal.hic. Pro quo alle.not.ꝑ Bal.in l.j.j.qñ prouo.& istud etiã ponit Bal.licet clare non firmet in d.l.post rem.& d.l.eleganter.in lec.anno q.Bene facit id ꝙ no.Bar.i l.duob.post gl.de excep.rei iud. & istud vr pendere à veritate illius articuli, videlicet an si lata snia intẽtet iterũ prima actio, valeat snia lata suꝑ ea in hac noua instãtia, & Bar.tenet ꝙ sic in l.duob.& in d.l.j.qñ ꝓuo.& est passus valde dubius.tñ magis vr vera opi.ꝯria quã tenuit Inn.Ant.de Bu.& Mod.in c.pastoralis.de rescrip.& doc.in d.c.inter monasteriũ.maxime ꝑ d.c.inter cæteras. vbi cõstabat de prima snia.ex quo infert a ꝙ si nõ valeret snia, ita nec transactio, nec cõpromissum.[a] l.nõ minorẽ.s.eo.Quarto limita nisi snia esset in prõptu, vt dixi ꝑ d.l.post 9 rem, cũ gl.† Quinto limita fm Ang.hic in rep.§.q prouocauit.nisi notarius in instrumẽto transa.vel cõpromissi dixisset qa lis est vel subesse põt. Nam talia verba enunciatiua faciũt fidẽ inter partes b l.optimã. de ꝯhen.& cõmit.stip.Sed ꝯrium[b] tenuit Bar.in d.l.eleganter.in princ.& ibi plenius Bal.in anno q.ꝑ l.cũ hi.§.sed cũ lis.de transa.& hoc tenet ibi Ang.& Ang.in d.l.post rem.& in consi.lxv. incip.comes Albe.de Matelellis &c.& hoc verius est. Subdit etiã Bar.hic,& in d.l.post rẽ. & i d.l.eleganter ꝙ ea q̃ hic dicunt in snia hñt locũ ẽt in instrumẽto guarentigię habẽtę executionẽ paratã sicut snia ex forma statuti, & idẽ tenet d.Ant.& Io.de Imo.in c.exposita. de arbitr.ꝙ intelligit Pau.hic esse verum si ex forma statuti nõ posset opponi aliqua exceptio ad impediendã executionẽ paratã.alias secus, qa dato ꝙ haberet executionẽ paratã, id est, dato ꝙ nõ requireret libellus, nec litis con.tñ possent opponi exceptiones peremptorię, q̃ nõ pñt opponi post sniam regulariter l.peremptorias.j.sen.rescin.nõ poss.& ita instrumẽtũ non haberet vim sniæ ꝑ oia,& sic posset cõpromitti,& transigi, & ita dicit se declarare dictũ Bar.Adde ꝙ illud expresse voluit Ang.in l.j.ff.eo.& in materia c adde no.ꝑ Bar.in proe.C.& in l.ambitiosa.de decre.ab or.fa.Facit 10 † ẽt ꝙ no.Bal in l.j.ff.eod.vbi dicit singulariter ꝙ cõpromissum ad ꝙ cõiuncti ex forma statuti arctabant nõ põt peti post publicatas c attestationes[c] & re iam liquidata, & sequit hoc Ro.in d.l.prætor. in fi.de ope.no.in addi.nouis. & partim in proe.C.vbi refert se ita ꝯsuluisse.arg.l.fi.j.de cõpen.& l.pe.j.depo.& ponit Pau.i ꝯs.lxxiij. vbi ẽt tenet ꝙ in cã appel.nõ poterit peti dictum cõpromissum, vt 11 ibi ꝑ eũ. q̃ oia tene mẽti. ¶ † Vtrũ autẽ id ꝙ dr cõpromissum posse fieri in arbitratorẽ post sniam ꝓcedat ẽt in cõpromisso ꝙ fieret in arbitro.Pe.Cy.& Sal.dñt ꝙ sic,& bñ, qa est tex.in d.c.exposita.& ibi no.Tamẽ dicas ꝙ cõpromissum debet valere,& ẽt ꝓcessus corã arbitro factus,& snia arbitri, si nõ fuit oppositũ de snia prius lata & illa ꝓducta sicut dixi i iudice ꝑ d.c.inter monasteriũ. & istud fuit de mẽte Sal.& Ful.in d.l.si diuersa.& Paul.in d.l.post rem. vbi ẽt idem dicit in compromisso facto in arbitratorem.¶ In gl.fin.in ver.peremisti. ibi, ꝙ plus &c.cõtter tenetur gl.cui adde gl.& Bart. in l.eleganter.in prin.in ver.nec.ij.ff.de condic.indebi.

ADDITIONES.

a ¶Compromissum. Vide Ful.consi.cxix.

b ¶Contrariũ. Adde Ant.de But.consi.xxiij.& adde ea quẽ vide An.in consi.cclxvij. Pa.in consi.lxv.in.j.vol.Pau.de Cast.in l.j.& in l.cum hi.§.si cum lis.ff.eo.tit.& Fulg.in l.si diuersa.s.eo.

c ¶Fra.C. Attestationes. De hoc vide Bal.cõsi.lxxxiij.ij.l.,& cõsi.xcij.& Pet.de Anc. consi.clxxxiij.Pau.de Ca.consi.lxxiij.Lud.Ro.consi.lxviij.Lapo.Cu.consi.lxxxv. plene ꝑ Alex.cõsi.lxxxij.j.li.Frã.de Are.cõsi.cxxix. Et idẽ Alex.in cõsi.lxij.in.ij.vo. ¶Tho.D. Vide Ias.hic & in l.eleganter.in prin.l.j.ff.de cõdi.indebi.in ver.iiij.no.& vide ꝯ collegiũ Perusini ꝙ inc.Lud.torquatus de ciuitate Papię, in vltima quęst.

Diocletiani & Max. LEX XXXIII.

1 *Euictus si sit fundus qui ex transactione dari debuit, lis decisa non instauratur, sed præscriptis verbis contra rem agitur.*
2 *Liber fundus non dicitur dari quando est alteri obligatus in parte vel in totum.*
3 *Euictus si sit fundus datus actori ex transactione, quomodo ipsi succurratur.*
4 *Transactio tribuit titulum actori in re, quæ sibi traditur ex causa transactionis.*
5 *Renuntians liti motę & causę, an transferat dominium rei possessę.*
6 *Actori ex cã transactionis, si euincitur fundus, an detur actio p̃scriptis verbis.*

1 SI pro fundo. † Si euictus sit actori fundus q ex cã trans.dari debuit lis decisa non instaurat, sed p̃scrip.ver.vel ex stipulatu si stipulatio intercessit ꝯ reũ agit. reus vero nõ agit si res de qua lis erat ab eo ex transactione retenta euicta sit h.d.& .j.loquit in actore secũ-2 do in reo, secũda ibi, si tñ &c.¶ † In tex.ibi liberũ . no.ꝙ fundus dr a dari liber[a] qñ nõ est alteri obligatus, nec est alicuius in totũ vel in partẽ. ꝙ notabile est fm Sal.¶ De significato illorũ verborũ vide Bart.in l.meuius.§.in fundo.ad fi.de lega.ij.& in l.ij.de act.emp.& in l.vim facit.ꝑ illũ tex.de vi & vi ar.& ꝙ no.glo.ij.in c.cũ lo.de fid. instr.iuncto tex.quẽ gl ista alleg.& adde ẽt ꝙ dato ꝙ hic reus promisisset fundũ simpliciter intelligeret liberũ l.ex his .& ibi vide ꝑ Bart.j.de euic.l.j.§.j.de act.emp.& l.quoties vltima de edil.edic.& 3 l.cũ vẽderes.cũ ibi no.de ꝯhen.emp.¶ † In tex.ibi, instaurari &c. No.ꝙ si res data actori euincat nõ põt agere cõdõne ob caus.ꝯtra reũ, vt se reponat in pristinũ statũ, si pristina actio erat extincta vel si nõ erat extincta, nõ põt ad eam redire.ꝙ vr esse ꝯ l.si qs accepto & l.fi.de cõdic.ob caus & ꝯ no.in l.in actione.& l.siue apud. cũ ibi no.s.eo.Bar.& Ange.hic rñdendo dicũt hoc spãle in ꝯtu transactionis concurrente hoc, videlicet ꝙ reus hoc impleuit quantũ in eo possibile fuit reddẽdo fundũ . Sed hoc reprehendunt Bal.Sal. Ful.& Pau.de Ca.ꝑ istũ tex.in ver.obligatũ. nã erat in ptãte rei liberare fundũ soluendo creditori.ité potuisset reus cõparare oẽm fundũ a dño,& sic illũ dare actori, iuxta l.nõ dubiũ.de leg.iij.item qa ille q tenet dare nihil dr fecisse, si perfecte nõ dat.l.si rẽ. & l.ẽt de sol.Vnde Bal.& Saly.rñdet ad ꝯriũ ꝙ istud est ex eo qa tñ pro parte fundus fuit euictus, & sic aliq d implenti remanebat apud actorẽ.vñ non põt redire ꝓpter ad pristinã actionẽ. Et si diceret ꝙ actor põt illud ꝙ superest restituere reo, dicit Saly.ꝙ hoc fieri põt, nõ ex capite poenitẽntiæ, qa in transactione cessat l.q̃uis.j.eo.Et si diceret ꝙ ẽt hic loquit qñ fundus fuit euictus ꝑ hypothecariã in totũ, rñdet ꝙ hypothecaria nõ aduocat in totũ fundũ , seu plenũ ius, sed solã possessionẽ nõ ius ꝓprietatis l.si cũ vẽditor . in prin.ff. de euic.& sic est idẽ cũ p̃cedẽte.Sed ista respõ.mihi nõ placet, qa licet aliq d implementi remaneat apud actorẽ, tñ ex quo cã trãsac. nõ est ꝑfecte impleta ꝑ parte rei, nihil repugnat quin debeat habere locũ condictio ob caus.ex capite causæ nõ secute . vt probat in d.l.fi.in fi.de cõdi.ob caus.iuncta l.q rẽ. & l.cũ qs.§.q hoiem.ff. de sol. Ful.hic licet nõ faciat mẽtionẽ de opi.Bal.& Sal.cõcludit ꝙ iõ hic nõ dat ꝯdic.ob cau.nec pristina actio, qa habebat actor aliã actionẽ, scilicet p̃scrip.verb.ꝑ quã poterat cogere reũ ad obseruantiã promissionis.& hoc est spãle in transactione, ne lites finitę restaurent . & hoc dicis tenere Pe.& Cy.hic.certe Pe.& Cy.hic nõ b tangũt, est verũ ꝙ Cy.in l.si maior.s.eo.refert Gui.de Suza.[b] ita tenuisse in illa l.quã ita intelligebat ipsemet Cy.i l.siue apud acta.s. eo.& Bar.tenet ꝙ det condi.ob caus.actori in ꝯtu transactionis ꝑ l.si qs accepto.sicut actore nõ seruante promissa dat reo cõdic.ob caus.ad petitionẽ soluti, q̃uis ꝑ viã exceptionis trãsac.possent cõpellere actorẽ ad obseruationẽ promissorũ in transac.l.eleganter. §.pe.de cõdi.indebi.l.cũ proponas.cũ ibi no.ꝑ gl.& doc.s.eo.Pau. hic ẽt nõ facit mentionẽ de opi.Bal.& Sal.tenuit dictã opi.quã tenet Ful.Et ꝑ hoc inducit l.siue apud . in ver.nec huius.s.eo.vbi innuit ꝙ si cõpetiisset actori actio ex stipulatu ad obseruãtiã ꝓmissorũ nõ debuisset agere actione prima ad instaurãdũ litẽ . Sed ad illũ tex.põt rñderi ꝙ ibi tex.hoc nõ decidit, & vr ẽt ꝙ actor tũc potuisset redire ad pristinam actionẽ ꝑ reg.q̃ habet ꝙ nõ seruanti fidẽ &c.l.cũ ꝓponas l.ij.s.tit.j.Pro sua opi.alle.ẽt Pau.l.ob eã cãm.ff. de p̃scrip.ver.& dicit ꝙ gl.ibi destruit illã l.sed certe ibi ille tex.nõ loquit in transac.Itẽ nõ obst.fm Pau.ꝙ reus habet condi.ob cãm. quãuis possit ꝑ exceptionẽ cogere actorẽ ad obseruandũ ꝓmissa vt ꝓxime dixi qa respondet ꝙ fauorabiliores sunt rei q̃ actores.

Sed

ADDITIONES.

a ¶Liber. Vide Alex.consi.xij.Old.consi.ccxxxiij.

b ¶Gui.de Suza. Vide per eundem Gui.consi.cliij.circa fi. vbi de hoc puncto.

Sed subtilius rñdet Ful.ꝙ reus agendo cõdit.ob cau.ad repetitionẽ soluti nõ instaurat tunc litẽ finitã. sed erit actor q̃ illã instaurat de voluntate rei qui petẽdo solutũ ob cãm transactionis vr̃ cõsentire ꝙ actor nõ obstante transac.possit litẽ instaurare & prosequi, q̃a nõ põt reus cõdicere solutũ. Et ẽt velle ꝙ actor stet trãsactioni d.l.eleganter.§.pe.& not.in d.l.cũ proponas.s̃.eo. Vnde nõ est absurdum litẽ instaurari q̃n fit de cõsensu partium l.si diuersa.s̃.eo. Ex his patet ꝙ passus iste reddit̃ dubius & subtilis solũ ꝑ istũ text. q̃ optime facit ꝑ ista vltima opin.nec vr̃ tute posse rñderi.Et huic opin.vr̃ ẽt adherere Bar.in l.si q̃s aliã.ff.de solu.vbi indistincte voluit ꝙ in ꝯtractu transactionis,vt in casu huius l.actor agat actione præscr.ver.ad obseruantiã ꝑmissorũ, & nõ possit re euicta redire ad primã actionũ nõ facta distinctione, an reus impleuerit quãtũ in eo possibile fuerit vel nõ. Et in puncto iuris verior vr̃ hæc opi.ꝑ hanc l.& sic est spãle in ꝯctu transactionis innominato,vt sicut nõ habet locũ cõdi.ob cau.re euicta,vt hic, ita est spãle in ꝯctu innominato permutationis q̃n res venalis permutat̃, vt est casus i l.j.ff. de rerũ permu.& nõ est alibi s̃m Bat.& oẽs ibi.¶ In tex.ibi,præscr. ver.&c.ꝑ quã coget̃ reus vel dare fundũ liberũ,vt promisit,vel interesse d.l.ob cãm.& d.l.naturalis.§.j.¶ † Vltimo no.ꝙ ꝯctus transactionis tribuit titulũ actori in re q̃ sibi ex causa transactionis tradit̃ & habet regressum de euic.ꝯ tradentẽ. Tamen secus est in re q̃ ex cã transactionis nõ tradit̃ sed relaxat̃,vt hic in fi & non est alibi s̃m Bal.in c.j.in fi.de ꝯtro.inter do.& vasali.debẽ.vbi dicit hoc esse spãle in ꝯctũ transactionis.[a] quia in alijs ꝯctib.ex quacunq; alia causa res alij relaxet̃,tribuitur titulus.alle.l.quædã mulier.§.j.ff.de rei ven.& l.si spõsalibus.§.j.de iure dot.ꝑ gl.doc.in l.stipulatio ista. in prin.in ver.successores.de verb.ob.& gl.hic alle.ꝑ Bar.& ꝙ not. Bald.in l.j.in prin.de bo.ma.& in l.si inter nos.j.cõia vtriusq; iudi. ¶ † Et ex hoc infert Bal.hic post Bar.ꝙ licet actor renunciet liti,& causæ mote suꝑ dñio fundi ꝑ reũ possessi, nõ t̃n transfert dñium in eum,nec à se abdicat,q̃a si de natura trãsactionis veniret trãsactio dñij teneret̃ renuntians de euic.l.si domus.§.de euic.de leg.j. & hoc ẽt tenet Pau.hic,& gl.& Fran.Tigri.in d.l.siue apud.in ver. pendẽte. Adde ꝙ etiã hoc plenius firmauit Bar.in l.naturaliter.§. nihil cõe. circa.ij.lec.ff.de acqui.pos.& Bal.in l.in ver.pone lego.j. cõia de leg.& do.Anto.in c.cum dilectus. de caus.pos.& prop.in c.in literis.de restu.spo.sed Sal.hic tenuit cõtrariũ,dicens ꝙ ille renuntians abdicat dñium, licet immediate non transferat dñiũ in possessorẽ.Quia nõ habet animũ transferendi,sed solũ à se abdicandi & pro derelicto habendi,& ideo de euic.nõ tenetur.& pro hoc alleg.q̃a si à se dñiũ nõ abdicaret,sequeret̃ ꝙ pristina actione agere posset.ꝙ est cõtra istũ tex.Sed si nõ renuntiaret liti & causæ, sed t̃m rem dimitteret, fatetur ꝙ à se dñiũ nõ abdicaret. & ita intelligit̃ gl.in d.l.postq̃ liti.& l.siue apud. s̃m eum Ang.etiã in d.§. nihil cõe.vr̃ idẽ tenere, quia si renuntiauit actor rei vendicationi, necessario vr̃ renuntiasse dñio, q̃a vnum nõ põt stare sine alio,& nihil alleg.Ro.etiã in d.§.nihil. refert ꝙ istã partẽ tenuit do.Anto. in c.j.de caus.pos.& prop.q̃a renuntians vr̃ habere pro derelicto. facit ꝙ no.Bar.in l.nõ solũ.§.si liberationis verba.de lib.le.Sed nõ recedo à prima opi.& ad allegata in cõtrariũ responde,quia verũ est ꝙ renuntians excludit̃ à rei vendi.quã habebat tũc cõtra eum possidentẽ d.l.postq̃ liti.sed non sequit̃ ergo perdit dñium.ita respondet Fran. Tign.in d.l.siue apud. pro quo alle.gl.in l.plane.ff. fa.erc.vbi põt cedi & trãsferri rei vendicatio, & t̃n dñiũ remanet apud cedentẽ.¶ Nec est verũ ꝙ videat̃ pro derelicto, quia illa renuntiatio facta cũ reo nõ prodesset alteri ad quẽ postea ꝑueniret possessio absq; ni.rei l.iubemus.j.ad Vell.¶ Itẽ quia si nõ acquirit̃ dñiũ illi cui facta est renunciatio, vt hic in fi.ergo renuntiãs illud nõ perdit l.nec valere.ff.ex quib.cau ma.¶ Non ob.ꝙ hic nõ põt agere pristina rei vendi.q̃a rñdeo ꝙ istud est nõ q̃a actor desierit esse dñs, sed q̃a põt habere aliã actionẽ ad obseruãtiã promissionis vt dixi suꝑ ver.instaurari.¶ † In gl.i vers.agere.gl.opp.ꝙ actori nõ debet dari actio p̃scr.ver.ꝑ l.siue apud. & soluit ꝙ hic reus dedit,& sic adimpleuit quãtũ in eo possibile fuit sed fuit euictus fundus.sed in l.siue apud.nihil dedit reus,& sic vr̃ sensisse gl.s̃m intellectũ Bal.& Sal.ꝙ hic reus dando actori vr̃ reputasse sibi esse impletũ ab actore.iõ dat̃ actio p̃scr.ver.Sed in l.siue apud. reus nihil dedit actori,q̃ nõ impleuit ꝑ parte sua, & in hoc iste text.est sing. s̃m Pau.ꝙ mihi nõ placet, q̃a sequeret̃ ꝙ traditio facta à reo vestiret,& iuuaret ꝯctũ ad cõmodũ actoris ꝯ no.ꝑ gl.in l.ex placito de rerũ permu.& dictũ fuit in l.si certis.s̃.ti.j.& ẽt sequeret̃ ꝙ traditio facta ꝑ reum ad acquirendum sibi diminueret ius suum cõtra l.si mancipia.de sun.instr.iõ magis placet alia solutio q̃ hæc,vide per Cy.& Bart.¶ † In gl.in ver.cõstitutus. Ful.dat hic aliũ intellectum ꝙ hæc res petita ꝑ actorem fuit sibi restituta a reo, ex causa transactionis,& actor ꝑꝑ hoc dedit pecuniam reo, iuxta leg.si suꝑ.s̃. eo.nam si illa res euincatur actori reus non tenetur de euic.

A D D I T I O.

a ¶Transact. Dic idem in iuramento & sententia vt.§.item si quis. instit.de actio.& ibi Ang.

Diocletiani & Max. L E X X X X I I I I.

1 *Liberatio facta ex causa transactionis sub spe future successionis etiam promisse, non potest rescindi, licet spes deficiat.*

2 *Conditio, si impleatur valida est remissio.*

3 *Liberatio facta sub impossibili conditione non tenet. secus si fiat sub modo impossibili.*

CVm donationis. † Liberatio fcã ex causa trãsactionis sub spe future successionis etiã ꝑmisse seu pollicite, licet spes deficiat,non põt rescindi tanquã remittens fuerit dolo inductus. Nec ex eo ꝙ cã ꝑꝑ quã facta est,non sit sequuta nec etiam põt agi ex pollicitatione super promissione, q̃a non valet tanq̃ cõtra bonos mores.h.d.in effectu. In tex.ibi astringit.s.per actionẽ præscri.ver. dato ꝙ remittens adimpleuerit contractũ pro parte sua.¶ In gl.j. in fi.vult gl.facere differentiã,an reus sit in calumnia,& tunc transactio valeat,an actor,& tunc non. de quo fuit plene dictum in l. sub prætextu instrumenti.† In gl fi.ibi s̃m Pla.differt quo ad effectum opi.Placent.ad opi.Bul.quia s̃m opin.Bul.etiam si conditio impleat̃,t̃n remissio est nulla. sed s̃m opi.Pla.est valida si impleatur conditio. secus si non impleatur.Bart.& Ang.hic tenent opi. Bul.per l.ille autẽ.de hære.insti.vbi etiã spe præmij quis nõ potest inuitari ad instituendũ quem hæredem. Sed Pe.& Cy.Iac.But.& Ray.de Forli.hic tenent cõtra, per d.l.Titio.§.j.de cõdi.& demon. inducendo prout refert hic Bar.& cum hac opi.etiã trãsit Bal.qui respondet ad d.l.ille.ꝙ vbi vitietur institutio pendens à voluntate tertij,q̃a erat volũtas, & dispositio captatoria l.captatorias.eo.ti. & Saly.hic fatetur hanc esse bonã responsionẽ.¶ Et pro hac opi. adducit Bal.quia aliàs sequeret̃ ꝙ si te instituerem sub conditione si me alimentaueris.nõ valeret institutio, quia fit sub spe præmij, ꝙ est falsum.alle.l.cum quidã de le.ij.Sed certe responsio data ad d.l.ille autẽ.nil valet.nam testator ibi sic dixit Titium hęredẽ instituo si ipse meuium hęredẽ instituat.Nam quia nõ est collata institutio in expressam voluntatẽ Titij non dr̃ captatoria adeo ꝙ illo respectu vitietur l.si quis Semproniũ.eo.ti.Præterea in d.l.ille autem. cõditio fuit collata in potestate illius substituti vt ipse meuiũ substitueret. & cõstat ꝙ q̃n hæredis institutio cõfertur in voluntatem vel potestatẽ ipsius hæredis instituti, nõ vitiatur tanq̃ captatoria l.iam dubitan.eo.ti.Non ob.arg.ꝙ facit Bal.per d.l.cum quidam. quia põt rñderi s̃m Pau.sequentẽ opi.Bar.ꝙ Bal.non loquit̃ ad ꝑpositũ.nam Bal.vult ꝙ institutio possit fieri sub ꝯditione præmij futuri,& hoc est fatendũ.Sed Bar.vult ꝙ præmium non possit promitti sub spe futuræ successionis ne ille inducatur ad me instituendũ sub spe illius præmij.quia ꝑ indirectũ tolleretur potestas testãdi. ideo nõ valet sicut q̃n directe tolleret̃ l.stipulatio hoc modo.de verb.obl.&ũ ibi no.ꝑ Bar.dum loquit̃ de donatione præsentium,& futurorũ.Saly.etiã hic tenet istã opi.Bal.q̃a si ista remissio fieret à me, eo q̃a tu pure mihi ꝑmittis instituere me hęredẽ, nõ valeret q̃a est prohibita à lege tanq̃ cõtra bonos mores, vt hic in gl.idẽ esse debebat si remitto tibi sub illa conditione.s.si me institues.q̃a illud ꝙ est prohibitũ à lege q̃n fit ꝑ modũ simplicis dispositionis, intelligit̃ esse ꝑhibitũ etiã si fiat in modũ cõdõnis l.Seius & Augerius. ad l.fal. Ful.hic tenet opi.Bar.pro qua dicit esse text. in l.si maiores.à ꝯrio sensu.s̃.eo.& rñdet ad l.ille aũt.ꝙ habet locũ in vltima volun.Sed in actu inter viuos quis nõ prohibet̃ blandis verbis curare vt ab aliquo instituat̃ hęres l.fi.j.si q̃s aliquẽ test.ꝑhi. ¶ Tamen q̃a puto veriorẽ opi.Bal.per ꝑdicta, ideo respõderi põt ad d.l.si maiores.ꝙ tex.debet intelligi de illa ꝯditione, ꝙ nõ debet sumi argumentũ a cõtrario sensu,quia esset ꝯtra rationes, & iura all.pro opi.contraria, vt no.in l.ij.j.de condit.inser.& c.j.de æta.& quali.in.vj.non ob.d.l.fi.quia ibi non fiebat actus inter viuos obligatorius vt etiã legitur.& no.in d.l.captatorias.nec etiã responsio Fulg.ad d.l.ille autẽ. videtur sufficiens, quia eadem ratione qua in vltimis volun.illa dispositio nõ valet, quia per indirectũ aufert liberam testandi facultatem.ita etiã debet esse in actu inter viuos d.l.stipulatio.Raph.Cu in d.l.stipulatio.tenet opi.Pla.& respõdet ad d.l.ille autẽ.ꝙ illa institutio,instituo Titium si me instituat.non valet,quia captatoria. nam secrete posset mutare testamẽtũ & sic decipere Titium. sed in quęstio.nostra remitto tibi actionẽ si me instituas.ista dispositio mea non est captatoria, quia non possum resilire à remissione mea si me instituis.& ista fuit subtilis sans cõsideratio.¶ Tamen potes respondere ꝙ illa non fuit ratio d.l.ille autẽ.quia si Titius me instituat,eo q̃a substitueram eũ sub illa cõditione, intelliget̃ Titiũ instituisse me hęredẽ rebus sic stãtibus.s. si ego nõ mutauero testamentũ.ar.no ꝑ gl.in l.si seruus.de condi.

ob cau.nõ autẽ cã ꝑ ꝑ quã Titius me inſtituit, fuit illa, q̃a eum inſtituerã. & licet ego reuocẽ teſtamẽtũ non põt dicere ſe deceptũ. Aut apparet ꝙ illa fuit cã, & tũc ceſſante cã ꝑ ꝑ reuocationẽ mei teſtamẽti, ceſſaret effectus.i.inſtitutio facta ꝑ Titiũ l.cũ tale.§.legato falſam ibi, ſi ꝓbeſ. de ↄd.& demõ. Et ſic patet ꝙ iſta nõ fuit rõ l. ille aũt.ſed fuit rõ ꝓmij. ¶ † In ea.in fi.no.ex gl.ꝙ licet liberatio facta ſub impoſſi cõdõne nõ teneat, tñ ſec° eſt ſi fiat ſub mõ impoſi, & in hoc iſta gl.nõ eſt alibi ſm Ang.in l.impoſſis.de verb.ob.quã li mira vt ibi dixi. Ex qua limitatione habebis decisionẽ vni° ꝙ hic indeciſum reliquit Pau.& iſtã gl.ſequunẽ hic Bart.& Saly.q̃a talis modus liberandi eſt turpis cũ auferat liberam teſtandi facultatẽ, nã eſt ꝯ bonos mores l.ex eo.de inuti.ſtip.& in pari cã turpitudinis &c. Item q̃a modus nõ ſuſpendit ſicut cõditio, imo ipſa diſpoſitio modalis incontinẽti ſortiẽ effectũ l.cũ ab ea. de ꝯh.emp.l.ij.j. de his q̃ ſub modo. Sed Bal.limitat hoc eſſe verum ſi ille cui fit remiſſio aliq̃d aliud ex cã tranſactionis dari debebat. vt q̃a dico, remitto tibi actionẽ pro.x.vt me inſtituas. ſecus ſi ſimpliciter vt me inſtituas, q̃a deficit vnũ extremũ ſubſtãnale trãſactionis. Sed ſm Saly.& Pau.iſta limitatio eſt cõtra iſtũ tex.vbi nihil ex altera parte erat faciendũ niſi inſtituere. & tranſactio quæ eſt cõtractus innominatus regulariter fit ꝑ vt, & ſic, ꝑ viam modi, vt not.in l.ſi q̃s cũ debitore.de iureiur.& ſic in dubio ꝑſumiẽ factũ ꝑ viam modi, & nõ cõditionis, vt no.Bar.& alij & ibi dixi in l.cum mota.ſ.eo. Non ob.ꝙ deficiat extremum, q̃a r̃nde ꝙ loco extremi ſufficit ſpes quã habebam vt me inſtitueres, quæ ſpes ſufficit, licet pendeat à ꝑtãte aduerſarij, vt ꝓbaẽ in l.ſi ſup.ſ.eo.& hoc mõ patet hic eſſe tex.pro opi.gl. Licet Cy.ꝯtrũ dixerit ꝙ ſi ꝓmiſit modũ adimplere.i.iſtituere, vera eſt opi.gl.q̃a aufert liberã teſtãdi facultatẽ, & in pari cauſa turpitudinis &c.ſed ſi nihil ꝓmiſit niſi ſimplr dixit remitto tibi vt me inſtituas valebit, ita demũ ſi me inſtituas, q̃a diſpoſitio non eſt turpis ꝑ d.l.titia.& Cyn videtur tranſire cum Ray.& Ful.poſt Iac. Bu.ſed tene opi.gl.& ad d.l.Titio. reſponde vt per Bar.

Diocletiani & Max. LEX XXXV.

Metus non præſumitur vbi interuenit amicorum præſentia.

Contractus factus coram coniunctis & amicis dicitur eſſe factus palam & bona fide, licet eſſet factus inter perſonas alias ſuſpectas.

TRanſactionem. † Interuentus amicorũ metus ꝑſumptionẽ ceſſare facit h.d. ¶ Et ꝑ hanc l.inſertur ſm Bart.& alios ꝙ licet aliàs ꝑ ꝑ metũ reuerentialem actus reſcindaẽ l.j.§.q̃ onerãde cũ ibi not.ff.quarũ rerũ ac.nõ daẽ.& dixi plene in l.interpoſita.ſ.eod. tñ fallit niſi ꝑñtia aliorũ ꝯiunctorũ. vel aliorũ [a] amicorũ ipſius debẽtis reuerẽtiã interueniat in ꝯctu. & idẽ tenuit Bart.in l.fi.ver.itẽ q̃ro q̃ actio &c.ff.ſi q̃s aliquẽ teſta.proh.& d.Ant.in c.cũm matrimonij, de offi.dele.licet Inn.ibi cõueniẽ impugnare, & minus bñ. Nam ꝑ ꝑ talẽ ꝑñtiã ꝯiunctorũ requirunẽ pleniores ꝓbationes vt hic ſentit gl.& no.Bal.hic per hanc l.& ſic declarat melius gl.in l.fi.ff.ꝙ me.cã.dicit tñ ſignanter Sal.hic ꝙ nõ putat dictũ Bar.ꝓcedere filia cõſentiẽte in ꝑñtia ꝑris quãquã adſit ꝑñtia aliorũ cõiunctorũ filię.q̃a ſm eũ nulla reuerẽtia coequaẽ ꝑrne.all.l.ij.ff.de iuſt.& iu.ſed certe ꝑ illã l.nõ vẽ ꝓbari eius opi.ꝑterea text.ibi dicit parẽtibus &c.& ſic vẽ idẽ dicẽdũ de mr̃e, auia, & ſi l.appellatione parentis. de vet.ſig. Itẽ vẽ nõ minorẽ deberi reuerẽtiã marito q̃ ꝑri. ꝑ no.in l.ſi vxorẽ. de cõdi.inſer.& ẽt ſocero, q̃a loco parentis hẽ l. ex diuerſo. ĩ prin.iuncta l.ꝑcedẽti.ff.ſol.ma.vñ dictũ Sal.nõ placet q̃a nõ vẽ iure probari.& q̃a vẽ ꝯ generalitatẽ iſtius l.Bal.& Pau.de Caſt.hic in ſpecie exemplificant dicum Barto.in patre & filia. ¶ Itẽ ex hac l.colligit Bar.rõnẽ ſtatutorũ dicentiũ ꝙ in ꝯctu mulieris vel minorũ requiraẽ ꝑñtia cõiunctorũ.[b] de qua rõne vide ẽt ꝑ Bal.in l.ij.ꝑ illũ tex.j.de adop. ¶ Itẽ tangit hic Bal.ꝙ ſi iſti cõiuncti ꝓximiores requiſiti ex forma ſtatuti ſint abſentes, an mulier ſine cõſenſu [c] eorũ poſſit ꝯhere.de quo hic vide ꝑ eũ; & ꝑ eandẽ i l.j.§.qb°.in fi.ff.ꝙ cuiuſ.vni.no.& in l.vidua.& in l.in cõiunctione. & in l.furioſi j.de nup.& in l.cũ ſniam.in fi.j.de ſent.ꝑ Bal.& Ang.ĩ l.turpia.§.j.de leg.j.ꝑ Pet.de Anc.in repe.c.j.de cõſti.in ver.tranſeo ad ſtatuta quæ q̃nq; ꝓhibẽt &c.& Mod.maxime Paul.de Ca.in l.ſi cũ dotẽ.§.ſi ꝑri.&.§.eodẽ aũt tpe. & ibi aliàs ſcripſi.ff.ſol.mat.& Pau.in l.cũ antiquitas.j.de teſt.ꝑ illum tex. ¶ † Vltimo per hanc l. dixit Bar.in l.frater a fatre.ver.iij.quæro de condi.inde.& Ange.& Imol.in l.j.§.fuit quæſitum.ff.ad Tre.ꝙ ꝯctus factus coram cõiunctis & amicis diciẽ eſſe factus palam, & bona fide licet factus eſſet inter perſonas alias ſuſpectas, puta inter pupillum, & tutorem.

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Aliorum. De hoc per Pau.de Ca.conſi.clxxviij.per Fran.de Are.conſi.xiij.& vide Ang.in conſi.ccxv.vbi præſentia amicorum non facit ceſſare præſumptionẽ metus in contractu celebrato cum tyranno, & terribili viro.& adde ꝙ hic ꝙ dicitur de præſentia amicorum habet etiam locum in præſentia iudi.

ſecundum Bar.per illum tex.in l.j ĩ.de prædi.cur.lib.x.

b ¶Fran.Cur. Præſentia coniunctorũ. Adde tu ꝙ quando tale ſtatutum requirit præſentiam coniunctorũ in contractu mulieris vel minoris non requiritur ꝙ ſint de proximioribus, ſed ſatis eſt ipſos eſſe coniunctos. ita Ang.in cõſi.clx.& ſeruatur de conſuetudine ſecundum Saly.poſt Iac.de Are.in l.j.ĩ.vir & vxor. vide tamen Bal.in l.fi.ĩ.de verb.ſig.qui contrarium voluit.ſ.ꝙ requirantur proximiores. & Ang.ſibi contrarium in conſi.clxx.item inci.ſtat.& adde tu, & vide de materia huius ſtatuti in l.j.& in l.in copulandis. & in l.vidue.ĩ.de nu.& in l.j.ĩ.vnde vir & vxor.per eundem in l.j.ĩ.qui admi.& in l.ij.§.fi.ff.ſol.mat.& in l.fi.§.neceſſitatem.ĩ.de bo.quæ li.per Saly.in l.ſi ĩ.de teſt.mil.

¶Tho.Dip. Vide Bal.in l.pactum.in.xxj.q.ĩ.de col.& in l.j.C.ſi quis ali.teſt.prohi. & plene per Fely.in c.cauſam matrimonij extra. de of.dele.

c ¶Sine cõſenſu. An tale ſtatutũ ſit odioſum vel fauorabile vide Fran.de Are.cõſi.xiij. & per eundẽ quid quando mulier contrahit ſine illorum conſenſu. conſi.lxxij. & quando nolunt adhibere cõſenſum, & per d.Abba.conſi.xl.per Bal.cõſi.xlvj. & dicit Ro.cõſi.ccclxvj.ꝙ contradicens iniuſte habetur pro conſentiente an valeat tale ſtatutum in condendis teſtamentis per Ang.cõſi.cxxvj.& an tale ſtatutum requirat magis coniunctos vel ſufficiat ꝙ ſint coniuncti, vide per eundem conſi.clxx.& cum mulier contrahit cum ipſis coniunctis requiratur præſentia aliorum coniunctorum per eundem Ang.conſi.cxliiij.

Diocletiani & Max. LEX XXXVI.

Vſuræ non veniunt in contractu tranſactionis à tempore moræ.

Mora an & quando poſsit purgari in contractu tranſactionis.

Mora an poſsit purgari vſq; ad ſententiam.

Quaſi mora poteſt purgari vſq; ad ſententiam.

SI maior annis. [a] † Etiã poſt terminum reus offerendo ꝓmiſſa implet trãſactionẽ, & ſibi parat efficacẽ exceptionẽ ꝯ actorẽ volentẽ agere priſtina actione.h.d.ſm primũ intellectũ gl.& licet ſit in ſe verus tñ violat tex.in ver.offerat. vel ſic ſm alium intellectum gl. Priſtina actio intentari nõ põt q̃uis nõ ſit lapſus terminus in tranſactione ꝑfixus.hoc dixit, & iſte tex.eſt indubitabilis. ¶ Vel ſic ſm intellectũ Mar.ſil.& Iac.But.in ꝯctu tranſactionis tanq̃ ſtricto iuris nõ veniunt vſuræ à tpe moræ. ¶ Quartus intellect° eſt ſm Gui. de Suza.& eſt vetus quẽ dixi in l.ſi ꝓ fundo.ſ.eo. ¶ Quintũ intellectũ ponit Iac.de Are.quẽ hic vide ꝑ Cy. ¶ † In gl.ibi, offerantur tñ poſtea videnda ſunt duo. primũ q̃d ſi tranſactio ſit facta añ lit.cõt.& reus facta tranſactione eſt in mora dandi ꝓmiſſa in tranſactione ꝑ ꝑ hoc actor redijt ad priſtinã litẽ, an reus poterit poſt li.cõt.purgare morã offerẽdo ꝙ in tranſactione ꝓmiſit. Pet.Cy.Bar. & Ang.in l.q̃ fidẽ.ff.eo.tenent ꝙ nõ per regulã d.l.inſulã. & l.ſi q̃s ſtipulatus fuerit.x.in melle.ff.de ſol.ꝯ tenent Bald.Ful.& Paul.de Ca.hic, & Iac.But.Fran.Tigri.& Saly.in l.ſiue apud.ſ.eo.poſt gl.fi. ibi ꝑ iſtũ tex.ſm primũ intellectũ q̃ ſimpliciter & indiſtincte loquitur. & dicunt ꝙ hoc intelligereẽ q̃ñ tranſactio fuit poſt lit.cõt.ꝓut intelligũt tenentes primã opi.hoc eſt diuinare. Ad idẽ text.in d.l. ſiue apud acta.in verbo, pendẽte.nõ ob.d.l.ſi inſulam. q̃a ſm ꝑdictos r̃nde ꝙ ibi agebaẽ ad intereſſe ex eadẽ cã.i.ex eadẽ ſtipulatione in qua fuerat cõmiſſa mora, & nolebat reus purgare moram oblĩonis q̃ erat efficax ꝯ eum.i.q̃ non erat eliſa ob aliquã exceptionẽ infringentẽ dictam oblĩonem ex qua agebaẽ, ex cã ex qua offerebaẽ nõ erat integra ꝑ ꝑ li.cõt.ſuꝑ ea factã.i.factã ſuꝑ eadẽ ſtipulatione. Sed hic agebaẽ actione priſtina q̃ cõpetebat añ trãſactionẽ ſuꝑ priſtina actione nõ erat cõmiſſa mora purgando. & oblĩo ad morã purgandã fiebat ex nouo ꝯctu.ſ.tranſactionis q̃ erat adhuc integra in ſua cã, q̃a ſuꝑ tranſactione nõ erat lis cõt.& fiebat iſta oblĩo ad cõſeruandã, & defendendam exceptionẽ tranſactionis perẽptoriã. vñ talis facultas offerẽdi debet cõpetere quouſq; cõpetit facultas opponendi ipſam exce.peremptoriam.ſ.vſq; ad ſniam l.peremptorias.j.ſent.reſc.in.non poſ.& hæc eadẽ r̃ſio daẽ ad l.ſi q̃s ſtipulatus. & idẽ tenet Bal.in repe.l.& ſi poſt tres.ff.ſi q̃s cau.& cũ eo tranſit Saly.ibi. ¶ † Et ex hoc inferẽ ad ſecũdũ.ſ.retẽta vltima opi.an poſſit fieri iſta purgatio vſq; ad ſniam vel ſaltem ſi eſt facta tranſactio poſt lit.cont.an poſſit purgari mora [b] vſq; ad ſentẽtiã Bar.& Ang.hic in d.l.ſi inſulam.& in d.l.qui fidẽ. tenent ꝙ ſic ꝑ iſtam legem, ſm primã lect.& facit l.ij.j.de cõſor.eiuſdem litis.cum ibi not.& Ange.in d.l.& ſi poſt tres. & Bal.in l.j.C.de his q̃ pœnæ nomine.& Saly.in l.ſi pacto.j.tit.j.& Iac.But.& Sal.in d.l. ſiue apud ꝑ illum tex.in ver.exigi. ꝙ intelligitur per ſententiã l.fideicõ.§.ſi quis.x.de leg.iij.& d.l.ſi pacto. Sed Iac.de Ra.Pet.& Cy. in d.l.ſiue acta.tenent ꝙ q̃ñ mora fieret poſt li.conte.vt quia tranſactio facta eſſet lite iam conteſt.poſſit mora purgari tm̃ vſq; ad primũ actum q̃ poſtea fieret in ꝓceſſu quia talis primus actus habet vim litis cont.quo ad ea q̃ poſtea fierent l.nulla, inducendo vt ibi

ADDITIONES.

a ¶Si maior annis. Ad clariorem intelligentiam vide Fulg.conſi.cliij.

¶Tho.Dip. Bal.in conſi.cxxvij.in.iij.vol.mei.dominantibus.

b ¶Purgari mora. Quando poſſit, & non poſſit mora purgari, vide Fran.de Arete conſi.xcv.Lud.Ro.conſi.lij.& conſi.ccxxvij.

ibi per Bar.j.de ꝑeu.cũ ɔcor.ibi alle. Sed aduerte ꝗa in ɔ̃ctu transactionis ex quo orif exceptio peremptona, verior vr̃ opi.Bart.& sequacium ꝑ d.l. peremptonas. in rõne sui inducẽdo vt dixi. Sed in casu d.l.si insulã. cũ si. vbi nulla cõpetebat exceptio peremptona eludens oblĩonem ex qua agebaẽ, vera esset opi.Pet.Cy.& sequacium, quia si ibi mora nõ fuit cõmissa ante lit.cõt. poterit purgari vsq; ad primũ actũ factũ post lit.cõt.& ita etiã tenet Sal.in d.l.siue apud. Ful.& Pau.de Ca.hic,& Raph.& Ro.in d.l.si insulam. & ita teneas, licet gl.fi.in d.l.siue apud, in vlt.opi.dixerit ꝙ ẽt post sñiam põt in ɔ̃ctu trãsactionis purgari mora ꝑ l.itẽ veniũt. §.idẽ recte.ff. de pet.hær. ꝑ quem ẽt tenuit idẽ Fran. Tigri.ibi, & male vt hic per Bart.¶ † Vltimo adde ꝙ quasi mora põt purgari vsq; ad sñiam vt ꝓbatur in d.l.siue apud acta, ꝙ declara vt ibi dixi sup text. Ex quo apparet ꝙ illa l.non facit ad quæstionem.s̃.proxime tactam.

Diocletiani & Max. LEX XXXVII.

1 *Transactio si non seruatur iuxta promissa, an possit peti pœna, & exigi.*
2 *Pœna adiecta in compromisso, an censeatur adiecta in fraudem vsurarum.*
3 *Pœna, & principale, an & quando possint simul peti.*

1 Romissis. † Si non impleantur promissa in transactione pœna cũ effectu exigiẽ. ꝙ est verũ sm̃ Bal.& Sal. ẽt si pœna sit adiecta [a] dationi vsurarũ, ꝗa non præsumiẽ adiecta in fraudẽ vsurarũ in ɔ̃ctu transactionis. vt hic, licet sit secus in alijs ɔ̃ctibus l.cũ allegas. & ibi not.j.de vsur.l.illud.§.idẽ Pap.de act.emp.sed Ray.hic volens idem esse in ɔ̃ctu transactionis ꝙ in alijs intelligit istã legẽ ꝓcedere qñ pœna erat adiecta p̃stationi speciei vel facti.quo casu nunq̃ præsumitur adiecta in fraudẽ vsurarũ l.lucius.de ac.emp.& no.in locis ꝓxime all.& gl.in d.l.cũ allegas. dũ allegat istũ tex.expresse sentit istũ intellectũ ad istum text. Idẽ ẽt tenet Ia.Bu.& Pau.Ful.ẽt sequit opi. istã licet de p̃dictis nõ faciat mentionẽ.& dicit ꝙ iste tex.debet intelligi qñ pœna non excedebat legitimũ modũ vsurarum taxatũ in l.eos.j.de vsur.ideo põt exigi. Sed si excederet legitimũ modũ vsurarum nõ posset exigi d.l.cũ allegas. & istã opi.ẽt sequiẽ Imol. in l.cũ senius.de cõd.& demõ & ita tenuit in l.stipulatio ista.§.alteri.de verb.obli.licet Imo.ibi, & in c.cũ dilectus.de arb.& in l.stipulationũ alie.§.fi.de ver.ob.& Bal.in d.l.cũ allegas. teneant primam opi.maxime per istam legem intelligendo eam indistincte.

2 ¶ † Quid aũt in pœna adiecta in cõpromisso, an p̃sumaẽ adiecta in fraudẽ vsurarũ. Bal.hic se remittit ad not.ꝑ se i d.l.stipulationẽ. §.fi.Iac.Bu.& Sal.hic simpliciter tenent ꝙ nõ præsumaẽ adiecta in fraudẽ vsurarũ ẽt si i laudo arbitri ɔ̃tineaẽ datio q̃titatis. idẽ tenet hic Ful.quia vr̃ pœna adiecta facto.s.parere sñiæ arbitri.ꝙ est quid facti l.stipulationũ alie.§.fi.& ibi gl.p̃al.& ita dicit Ful.velle cano. in c.suã.de pen.& istam opi.sum sequutus in d.l.stipulationũ alie dic vt ibi plenius dixi.

3 ¶ † In gl.fi.in prin.si intelligatur ꝙ gl.velit ꝙ vtrũq; copulatiue peti nõ põt.s.principale,& pœna.gl.recte loquitur.sed Bar.vr̃ intellexisse ꝙ glo.loquiẽ qñ nullo modo principale ẽt per se tm̃ peti posset sed tm̃ pœna.& tunc, an gl.bñ dicat pendet ab illo diffuso articulo, an ꝑ cõmissionẽ stipulationis pœnalis sit nouata principalis oblĩo. ¶ Quod si est nouata [b] sequiẽ ꝙ tm̃ peti põt pœna l.oblĩonum fere.§.fi.de act.& obl.l.j.de pen.le.de quo dic vt ꝑ Bart.in l.ita stipulatus.in vlt.opp.primæ partis, & ibi dixi, de ver.ob. Et tangit incidenter Sal.hic iuxta istam gl.an possit mora purgari vbi apposita est clausula rato manente pacto. de quo dic vt per Bar.in l.insulam.in q.cum concor.de verb.ob.

ADDITIONES.

a ¶ Pœna sit adiecta. De hoc late per Ro.cõsi.cccc.x.& quid de pœna apposita in compromisso, per Ful.cõsi.xlviij. Et quãdo pœna est apposita facto vel dationi quantitatis an censeatur apposita in fraudem vsurarũ vide per Alex.cõsi.xlix.iiij.lib.

b ¶ Nouata. De hoc per Pet.de Anch.consi.xxxviij.

Diocletiani & Max. LEX XXXVIII.

1 *Transactio est contractus reciprocus, in quo debet aliquid interuenire.*
2 *Confessio facta de recepto ex causa transactionis quid operetur.*

1 Ransactio. † Trãsactio est ɔ̃ctus reciprocus i quo debet aliq̃d interuenire h.d.

2 ¶ † Extra hãc l.no.vnũ ꝙ si in instrumẽto apparet ꝙ ex cã transactionis creditor in centũ recipit quinquaginta, & alia qnquaginta cõfessus est se habuisse, & recepisse ex causa transactionis certe licet totum videatur datum creditori inspecta confessione, tamen iste contractus valet vt transactio. Nec ista cõfessio dicetur facta spe futuræ numerationis ꝑ illa verba ex causa transactionis; vt probatur in l.interest.j.de solu.& ibi illum tex.ponderat Bal.ad hoc reputans esse sing.& dicit quod ratio dubitandi esse poterat, quia totum censebatur esse datum creditori,& sic nõ esset transactio, cum hinc inde in transactione debeat aliquid dari vt hic.

Diocletiani & Max. LEX XXXIX.

1 *Pœnitentia non habet locum in contractu transactionis licet in contractibus innominatis regulariter sit locus pœnitentiæ.*
2 *Pœnitentia circa contractum innominatum quando habeat locum & quid si iungatur cum contractu nominato.*

1 Vamuis. † In cõtractu transactionis nõ habet locum pœnitentia.h.d. Et sic no.ꝙ licet in cõtractibus innominatis regulariter sit locus pœnitentiæ l.si pecuniã de cõdi.ob cau.tñ fallit in cõtractu trãsactionis quãuis sit innominatus, vt dictũ fuit post Bar.i l.siue apud.s̃.eo. Et hoc est speciale in trãsactione causa finiũ dirimendarũ l.fratris.& ꝙ ibi dictũ fuit.s̃.eo. Quidã tñ dicebãt ꝙ speciale erat i trãsactione solũ fauore liberationis & ideo dicebant Iac.de Ra.Pet.Cy.Ray.Bal. & Saly.hic,& Cy.in d.l.siue apud in.xj.q. Quod illud ꝙ dicitur hic in trãsactione.s.ꝙ nõ habet locũ pœnitentia, vendicat sibi locũ in omni ɔ̃ctu liberatorio ẽt nominato. Quod adducunt Bal.& Saly. in l.postq̃ lite.s̃.tit.j.quæ nõ ꝓbat, ꝗa nõ loquiẽ in ɔ̃ctu liberatorio innominato, sed in simplici renunciatione, & ideo in ea & in simplici pacto de nõ petendo nõ est dubiũ cessare pœnitentiã. adducunt ẽt Bal.& Sal.pro dicta opi.ꝗa si ɔ̃sensu illorũ ꝑ illud pactũ liberatoriũ natis obligatio sublata est. ergo nõ debet posse cõsensu seu pœnitẽtia resuscitari vnius tm̃. arg.l.Pomponius.la.j.versi.sed eodẽ. de nego.gest.& l.dispẽsatorẽ.cũ gl.fi.de solu. Et ista rõ tolliẽ faciliter, ꝗa quãuis ɔ̃ctus innominat' fact' pacto nudo sit celebratus cõsensu duorũ, tolliẽ tñ pœnitẽtia vnius.ꝗa ita est de naẽ ɔ̃ctus innominati d.l.si pecuniã. Vnde Bar.& Ang.hic tenẽt ꝙ in ɔ̃ctu liberatorio excepta trãsactiõe habeat locũ pœnitẽtia & ꝑ ɔ̃sequẽs ɔ̃dictio ob causam cõpetat ex capite pœnitẽtiæ l.si q̃s accepto. de cõdi.ob cau. Et ita ẽt tenet Bar.in l.ij.an p̃n.eo.ti.vbi ẽt reprehẽdit Guil.de Cu.q̃ tenebat ɔ̃riũ. Sed Bal.& Saly.hic rñdẽt ad l.si quis accepto.ꝙ ibi nõ dr̃ locũ habere cõdi.ob cãm. ex capite causæ nõ sequutæ.ꝗa ille q̃ causam adimplere debebat fuit in mora, prout declarat Bart.in d.l.si pecuniã.& dixi i l.actione.s̃.eodẽ. Tñ adhuc verior vr̃ opi.Bar.quã sequiẽ Ful.& Pau.de Ca.i d.l.si q̃s accepto ɔ̃ctu trãsactionis.ꝗa nõ reperiẽ ꝙ ɔ̃ctus liberationis innominatus sit exceptus à clausula posita in d.l.si pecuniã. Itẽ ꝗa si do tibi.x.vt vadas pro me Romã, debet habere locũ pœnitẽtia.ꝗa liberare & remittere est dare l.si mulier.de cõdi.ob cãm. & no.in d.l.actione. Itẽ nõ põt dici ꝙ solus fauor liberationis fuit rõ ꝓpter quã in transactiõe nõ habet locũ pœnitẽtia, vt patet i d.l.si sup.s̃.e.vbi ɔ̃ctus trãsactionis tendebat ad obligandũ,& tñ cessat pœnitentia. Et in mã vide Ang.in l.si cũ fundũ.de pac.vbi dicit ꝙ qñ liberatio fit pure nõ habet locũ pœnitẽtia alle.l.istã. Sec' qñ fit modaliter vel cõditionaliter vt si paciscar de nõ petẽdo fundũ a te vt eũ Titio tradas vel si eũ Titio tradideris, nã tũc si stat ꝑ te quominꝰ eũ Titio tradas, est loc' pœnitẽtiæ. Aliàs nõ.ita intelligit ipse d.l.cũ fundũ.q̃ verba nõ placẽt, ꝗa trãsactio de qua hic.cũ sit ɔ̃ctus innominatus, nõ fit pure sed sub mõ vel cõdõne d.l.si sup.& d.l.siue apud,& ibi no. Vñ alia rõ est in d.l.cũ fundũ. quare ibi cũ distinctione habeat locũ pœnitẽtia, vt ibi videre potens per Bar.& Bal.

2 ¶ † Ponit Bal. hic aliqua circa ɔ̃ctũ innoĩatũ qñ habeat locũ pœnitẽtia. & q̃d si iungaẽ cũ ɔ̃ctu noĩato.de q̃bus vide ꝑ Bar.in l.fi.de ɔ̃di.ob cãm.

Gratiani.Val.& Theo. LEX XL.

1 *Transactioni pœnali contrauenient quomodo puniatur.nu.2,*
3 *Acceptilatio sit principaliter ad liberandum & est imaginaria solutio.*
4 *Pœna & principale, an & quando possit vtrunq; peti.*
5 *Moræ purgatio quando admittatur in contractu transactionis.*
6 *Pœna & data, an & quando possint simul repeti.*
7 *Iudex an & quando possit actorem repellere & supplere de facto.*
8 *Statu.ꝙ bannitus possit impune occidi, quomodo intelligatur.*
9 *Pœnam non meretur quicquid sit lege permittente.*
10 *Actio semel extincta non debet amplius reuiuiscere.*
11 *Agere de facto, & sine actione, an & quando quis possit.*
12 *Contrauenire de facto vel de iure an idem sit.*
13 *Transactioni contrauenions actor, & succumbens quia caret actione, an possit petere illam sibi seruari.*

1 Bi pactum. † Venientes ɔ̃ transactionẽ pœnalẽ ꝑ quã fuit ipso iure sublata pristina actio mediãte Aquiliana stipulatione q̃ in transactione interuenit restituent data, pœnã soluẽt, ac ẽt agendo pristina actione repellenẽ exceptione transactionis à limine iudicij h.d. sm̃ lect. Azo. quæ est magis cõis. Item tex.ibi, cõnexa est.subaudi, & pœnam promisit actor si ɔ̃tra transactionẽ veniret. ¶ In tex.ibi, subsecutus.i.interposita cõuentionibus q̃ in transactione deuenerunt.hoc mõ accipit in l.si pacto.& l.petens.s̃.tit.j.nõ autẽ denotat hic ordinem vel sequelam, ꝗa post transactionẽ nihil sequutum.

fuit quin stādū sit. In tex. ibi aut pœna. s. si actor ꝯ trāsactionē venerit. Not. ꝙ dixi in summario ex quo habes q̃ remedia cōpetant reo ꝯ actorem venientē ꝯ transactionē. Istud cū alijs notabilibus veniet plenius discutiendū cum gl.

2 ¶ † In gl. j. Bart. & Ang. hic approbant secūdā expositionē gl. & reprehendunt primā, vt hic per Bar. in simili. vñ gl. in l. j. in ver. cōsensus. alias in ver. consensum. ff. de pac. vbi Bart. facit mentionē de hac gl. Sed Bal. & Sal. sustinent primā expositionē, & intelligūt istū tex. loqui de pacto nō gratuito facto sup liquida ōblione, & sic differt à transactione. Vel aliter pōt substineri intelligēdo de pacto ēt gratuito ſm Pau. & Ful. hic, nec ob. tex. in ver. data ꝓbāt &c. q2 illud debet referri ad id quod referri pōt, s. ad transactionē non ad pactū gratuitū sicuti in simili habet in l. ꝓxi. cū gl. in ver. sequutus. ¶ In gl. in ver. cōnexa. ibi, naturalis obligatio ꝯhiť. tenet Iac. Bu. hic, & idē tenet Bal. Fran. Tigr. Ray. & Ric. de Saly. hic.

3 † Nā accepolatio fit principaliter ad liberandū sicut solutio. est. n. acceptilatio imaginaria solutio. insti. q. mō. tol. ob. §. est. n. sed solutio nō inducit imo soluit obligationē l. pen. ff. de accepti. Ergo acceptilatio nō debet posse ꝓducere liberationē, & obligationē, q2 nō pōt ꝓducere cōtrarios effectus l. cū his. § j. de cōdi. inde. l. qui hominē. §. si de sol. & actus nō debēt operari vltra intentionē agentis. Nec ob. iste text. in ver. inutilis. quia rñdet Ia. Bu. ꝙ referť ad Aquilianā stipulationē ad quā referri nō pōt, vt in simili habeť in l. fi. j. de sent. Vel ſm eum, ille q ire nō pōt quo vult dť esse in vinculis l. succurriť. & l. seq. ff. ex qui. cau. maio. Ita diciť ille qui liberauit ꝑ accep. cum nō possit redire ad actionē antiquā prout vellet. vel ſm Ray. in Aquiliana stipulatione dť esse vinculū obligatoriū. sed in acceptilatione liberatoriū. & hoc modo pōt rñderi ad opi. Iac. de Are. quā sequebať Pe. & Cy. & refert eum hic Bar. scilicet ꝙ in acceptilatione est vinculū nāle, & ciuile. ¶ Nam verū est quo ad vinculū liberatoriū, & quo ad repellēdū libertatē à pristina actione. Sed Bar. hic cum quo transeunt Ang. Pau. & Ful. hic dicit ꝙ immo oritur naturalis obligatio ad nō petendū nō ex acceptilatione ꝑ ꝑ rōnes Iac. Bu. sed ꝑ ꝑ acceptilationē ex nāli equitate vt hic ꝑ eū. ¶ Et aliud est oriri ex acceptilatione, & aliud est oriri ꝓpter acceptilationē. Quia dictio, ex, denotat cām imediatā, & sic obligationē oriri imediate ex acceptilatione. ¶ Sed dictio, ꝑ ꝑ, denotat causam remotā l. eo tpe. in fi. de pecul. & istā opi. sequor. ¶ Pro quo adduco tex. in l. tale pactū. ff. de pac. in prin. vbi verba nō sonabāt obligationē de futuro, sed liberationem solū de p̃senti. Et tñ obligať ad nō petendū tanq̃ fecisset pactum de nō petendo, vt ibi patet in ver. pactū. & Ianus ibi exēplificat hoc Bar. non ob. arg. s. formatū ꝓmisit cū simi. ¶ Quia rñde vt per Bart. in l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. dum alleg. l. in numerationibus. de so. Sal. hic approbat opi. Bar. & dicit se putare ꝙ ex acceptilatione simplici in qua nō fuit ꝓmissum nō petere, non ꝓduciť nālis obligatio specialis, sed induciť q̃dā lata, & gñalis obligatio nālis vt teneať acceptilationē seruare, & nō ꝯtrauenire de iure, & de facto, vt hic. & oritur ex quadā naturali rōne q̃ dictat id magis esse cōgruū humanę fidei q̃ pacta seruare l. j. in prin. ff. de pact. & in l. nō minorē. s. e. ¶ Et ēt ex illa rōne, q2 q̃s indebita exigere nō debet l. nā, & natura. ff. de ꝯdi. inde. ¶ Et est dr̃ia inter naturalē, & specialē obligationē q̃ oriť ex pacto de nō petendo, & istā generalem q̃ produciť per acceptilationē ſm eum. ¶ Quia specialis obligať ad interesse, & de ea poterit obijci cōpensatio. iuxta l. e. nā. de cōpen. sed in generali secus, q2 multiplex est naturalis obligatio. vt not. doc. in l. ex hoc iure. de iusti. & iur. ſm eum. ꝙ non placet. ¶ Quia ista generalis oriť ex rōne posita in l. j. ff. de pac. & ex eadē rōne oriť sp̃alis obligatio ex pacto, & habent locū in eo verba posita in d. l. j. ¶ Vnde puto ꝙ ex vtroq; casu resultet idē effectus, ēt quo ad cōpensationē. Quia nō ob. not. per gl. & doc. in d. l. hoc iure. q2 ibi nō fit differētia quo ad propositum inter alias naturales obligationes prȩterq̃ in illa q̃ est inducta ex instinctu naturæ. s. ꝙ benefacienti benefaciam⁹. nā illa nō habet effectū naturalis obligationis l. sed si lege. §. consuluit. ff. de peti. hære. & not. gl. in d. l. ex hoc iure. & latius Bart. in l. si ex testō. ff. de fideiuſ. ¶ In glo. mag. ibi hoc est sp̃ale &c. hæc cōiter reprehendiť, q2 non bene apparet de

6 rōne specialitatis q̄cq̄d dixerit Ia. de Ra. cinus opi. reprobant hic Pe. Cy. Ray. & Bart. vt hic bene ꝑ eos. tñ hæc prima solutio posset defensari intelligendo eam ſm sol. Bald. quam in vltimo referam.

4 ¶ † In ea. ibi, vel dic &c. hanc sequiť Bar. & Ang. sed nō placet Ful. q2 ſm solu. istā ista verba añ cognitionē causæ &c. nō cōtinerent iuris ministeriū. itē ſm eū cōtinent vaticinationē. Adde ꝙ alia magis cōcludenti rōne non vť hæc sol. ꝓcedere. q2 ſm istā sol. sensus est vt declarat Pe. & Cyn. hic, & pœnā exigere, & petere data añ cognitionem repetere. sed qñ hoc fieri debeat tex. iste nō decidit, sed intelligiť ꝑ acta lite sup causa principali. Non ob. d. l. q. prior. Ista est intentio huius gl. Sed istud falsum est qñ añ peractam litē nō pōt petere pœnā & repetere data, & ꝑ exceptionē transac. repellere actorē [a] à limine iudicij, vt. j. ꝓxime dicit gl. circa primā lec. Azo. cōiter approbatā. vt statim dicam. Ergo si pōt ista oīa, poterit ēt ciuiliter opponere exceptionem transac. q̃ opponi debet ante sententiā latam cā principali, & nō post. l. eleganter. §. si q̃s post. de condi. inde. sicut debent opponi regulariter exceptiones peremptoriȩ l. peremptorias. C. sen. rescin. non pos. Ergo sequiť ꝙ nō est necesse ꝙ primo finiať cā principalis antequā pœna petať. Bal. & Sal. & Paul. nō acquiescunt d. secundæ sol. Sed aliter respondent, & dicunt ꝙ ista verba ante cognitionē ēt referunť ad illud verbū, si maluerit &c. & erit intentio literæ ꝙ si reus vult pōt excludere actorē contrauenientē transactioni & añ cognitionē ipsius causæ principalis nō suscitate per actorem si ipse reus malet opponere pōt exceptionē transactionis ad impediendū litis ingressum seu cōtesta. d. §. si q̃s post. & c. j. de lit. cōtest. in. vj. & dictum fuit in l. fratris. s. eod. vñ reus pœnā petens diceret actori. Tu recte exciperes vt de cā principali quā mihi moues cognoscať priusq̃ de iudicio pœnæ cognosceteť per l. qui prior. ff. de iudi. nisi cognitioni causæ ꝑncipalis obstaret exceptio transactionis q̃ impedit illū ꝓcessum. Et ideo debet ꝓnunciari nō esse ꝓcedendū ad vlteriora sup causa principali. Si vero reus nolet opponere excep. transactionis ad impediendū cōtestati. & processum. sed mallet eam opponere ad merita causæ post lit. cōtest. vt sic ꝑ ipsam transactionē absoluatur diffinitiue, tūc ꝓcederet sup vtraq; causa. s. tam sup pœna quam sup causa principali, & in vtraq; obtinebit iste q̃ petit pœnā. quia illā sequereť, & in causa principali absolueť diffinitiue, q2 ꝑ acceptilatio. & trāsactionē cōstabit iudici reum esse debitorē & actori nō cōpetere actionē vt. j. dicit gl. & istud est bene dictū & sic l. qui prior. non procederet vbi cōpeteret reo ꝙ exceptio impediret ingressum primæ causæ per d. §. si quis post. vbi omnino vide Bart.

5 ¶ † In ea. ibi. l. plerūq;. & sic vult gl. ꝙ text. hic in ver. si aduersarius maluit. intelligať de eo q̃ cōueniebať ad pœnā. nam ipse habebit istā electionē, an velit reddere data, & soluere pœnā. an velit parere trāsactioni, & dicit Bar. hoc posse ꝓcedere si ipse nōdū venerat ꝯtra trāsactionē secus si cōuenerat, & sic erat cōmissa pœna vt nō possit purgare morā offerēdo se velle parere trāsactioni vt euitaret pœnȩ exactionē, q2 vbi pœna cōmittitur ꝑ ꝑ maleficiū nō purgať mora. alle. l. q. ea mente ff. de fur. Sed posset fieri purgatio qñ pœna esset cōmissa ꝑ ꝑ morā in negligēdo l. & si post tres. cum ibi no. ff. si q̃s cau. Et idē tenet hic Ang. idē vť tenere Sal. ꝑ alia verba dicēs ꝙ speciale est in ꝯueniēte ꝯ transactionē sic solenoizatā scilicet cū accepti. quo casu nō est loc⁹ purgationi more, & pñtię ꝑ hāc l. ſm eū Ful. hic dicit ꝙ opi. Bar. est cōis, tñ dicit ꝙ humanior

6 initia vť in cōtrariū. s. ꝙ actor possit purgare, & euitare pœnā commissam, q2 vbi ēt mora est cōmissa in malefaciendo admittiť more purgatio. j. modicū tēpus tex. est singularis ſm eū in l. si i lege. §. colonus. ff. loca. & rñdent ad d. l. qui ea mente. ꝙ ibi loquiť in delicto, & in pœna. hic aūt in pœna q̃ succedit loco rei. istā opi. cōtra Bar. ēt tenet Pau. hic, & in d. §. colonus & ꝑ l. quāuis de in ius voc. filius aduersarij nō est deterius factū per d. §. colonus. Et ideo ſm eum l. ista debet intelligi qñ actor veniens ꝯ trāsactionē suscitādo causam principalē perseuerat in pertinacia sua volens admitti ad agendū, sed fuit repulsus à iudice ꝑ exceptionē transactionis. & certe ista opi. vť vera quā ēt tenet Bar. in l. si insulā. de verb. ob. per d. §. colonus. & dicit Bar. ibi in. iiij op. secūdæ partis, ꝙ l. qui ea mēte. nō facit ad istā materiā. q2 tūc loquimur hic in pœnis cōuentionalib⁹. sed ibi loquiť tex. in pœnis legalibus ex delicto in q̃bus aliud est vt ibi, iūcta d. l. & si post tres. & ex hoc ēt patet ꝙ d. l. q̃ tūc non debuit allegari ad istud ꝓpositū, q2 ibi loquiť in pœna legali. Itē ibi est specialis casus vt declarat in d. l. qui ea mente. & Bald. & Imo. in d. l. si insulam. Nec ob. rō Sal. q2 nō proprie probatur per istū text. vt fuit. s. proxime dictū rñdendo huic l. Prȩterea in ꝯctu transactionis indistincte magis q̃ in alijs ꝯctibus admittitur more purgatio l. si maior. la. ij. s. eod. ſm intellectum magis cōem quem

6 ibi tenui, & istam cōclusionē no. q2 est multum necessaria, & vtilis pro intellectu huius l. & sic sequiť ꝙ dictū glo. hic in se est verū declarando

ADDITIO.

a ¶ Actorem. An iudex possit ex officio supplere cum sibi constat de iustitia partis nō valentis illam allegare vltra hic alle. per do. Iaſ. qui alle. Lud. Ro. consi. ccxiij. & consi. cccclxxxix. Spe. & Ioan. An. in addi. in tit. de instr. edi. §. fi. & eum in tit. de proba. § videndū. ver. quid si debitor. adde tu Franc. de Are. cōsi. cxlvij. vbi dicit ꝙ iudex publicatis attestationib. potest recipere testes ad defensam rei, & vt breuissime vide ꝙ idem voluit Ro. consi. xxij. & consi. lxxxiij. & consi. xlvij. & ꝙ voluit Ro. cōsi. xx. & cōsi. clxxvj. & consi. cccxviij. & ꝙ voluit Alex. cōsi. lxij. iij. lib. per Ang. consi. cccviij. per Fulg. consi. clj. vbi dicit ꝙ iudex debet repellere agentem sine actione etiam non petente reo, & ꝙ idem voluit cōsi. clxxx. vbi dicit ꝙ iudex non debet exequi laudum nullum vbi pars non potest opponere.

¶ Tho. Dip. Et vide Iaſ. hic, & in l. si vnus. §. pact. ne peteret. de pac. & Alex. in l. j. j. vt quæ desunt aduoc. iud. c. supp. & ibi quid in reo.

declarando prout dictum est quicquid dixerit Bal.& Sal.qui vñr leui ratione impugnare istã gl.Sed non aduertunt ad prædicta de quibus mentionẽ nõ faciunt,& ꝙ actor postquã cõtrauenit possit moram purgare,& penitere post lit.cõtest.tenuit Bar.& Ang.in l. qui fidem.ff.co.¶† In ea.ibi,ꝙ est verius &c.iste intellectus magis videt̃ de mente literæ.s.ꝙ exponat̃ aduersarius.s.actor qui pœnã petijt.nec tunc.ob.d.l.plerunq;.quia rñde vt ꝑ Bar.in l.cum ꝓponas.s̃.eo.& hic.¶ In ea.ibi triplex &c.& s̃m istam opi.Azo.quã sequit̃ Odof.Iac.But.Fran.Tigri.ẽt Bar.Bal.Ang.Ri.& Bar.de Sal.& Pau.hic concludunt ꝙ reus põt habere copulatiue ista tria remedia.s.petitionis pœnæ,repetitionis datorũ,& ẽt cõsequi ꝙ repellatur actor tanq̃ carens actione iam extincta ꝑ acceptila.& hoc ꝑ rõnes hic in gl.& hoc plenius ꝑ Bar.& idẽ tenuit Bar.& Ang.post gl.in l.rescriptũ.§.si pacto.ff.de pac.ꝯtrariũ tenebat hic Pe.& Cy. & Ray.volẽtes reum nõ posse cõsequi vltra pœnã,& repe.datorũ nõ ꝙ ẽt repellatur actor,& sic ꝙ stetur transactioni, & hoc ꝑꝑ alternatiuã,aũt, positã hic in tex.Idem ẽt tenebat hic Fulg.pro hoc adducens l.pacto.ff.eod.vbi ita demũ exigitur pœna si transactio rescissa sit.ergo nõ põt reus cõsequi pœnã.& ꝙ stetur transactioni ad idem adducit l.qui fidẽ.ff.co.vbi nõ põt cõsequi vtrunq; nisi sit adiecta clausula rato manente pacto. Vltimo pro hoc adducit q̃a nihil interest, an ipso iure quis actionẽ nõ habeat vel ꝑ exceptionem infirm.et l.nihil interest.de regu.iur.Sed certũ est ꝙ q̃ñ actio ipso iure nõ est extincta, sed põt infirmari per exceptionẽ transactionis, nõ concurrunt ista tria remedia cũ effectu l.cũ ꝓponas.s̃. eod.ergo eodem modo debet esse q̃ñ actio ipso iure est extincta. Sed nõ recedo à prima opi.nõ ob.iste tex.in ver.aut q̃a,omisso eo ꝙ dicit hic Saly.nõ est vera sol.volens ꝙ alternatiua l.ẽt.aut, accipitur ꝑ copulatiua. vel aliàs intentio l.sit incerta.§.q̃bus.in.j.ꝯsti.C. q̃ solu.nõ procedit.vt ꝑ Bar.in l.si his qui ducenta.§.vtrum.de reb. dub.in verbo,opponitur.& l.quintus.dum alle.l.quicunq;.de ser. fugit.Soluo igit̃ ꝙ ista alternatiua stat ꝓprie hoc modo,q̃a consequeret̃ reus vnũ prædictorũ alternatiue si maluerit vt hic in text. Sed si vtrũq; vult hoc nõ negat hæc litera. Vnde nõ dicit Azo,nec doc.ꝙ opi.eorũ fundet̃ per istũ tex.sed per rõnes hic assignatas in gl.& ꝑ Bar.hic. Vel dic ꝙ Imperator rñdet hic reo q̃renti antequã actor contrauenit.quę remedia cõpetere possint ipsi reo,& rñdet ꝙ vel actor debet stare transactioni,& non ꝯuenire,vel si cõtrauenit soluet pœnam,& restituet data vt hoc etiã declarat Bar.circa prin.huius gl. Nec ob.ẽt d.l.pacto.in ver.rescisso.q̃a intelligit̃. scilicet de facto ꝯtraueniendo transactioni.ita exponit ibi Bal.& aliquid ꝑ gl.ibi. nec ob.d.l.qui fidẽ.q̃a ibi non erat pristina actio ipso iure extincta,vt patet ibi in vers.exce.Non ob.d.l. nihil q̃a rñde ꝙ illa duo à pari ꝓcedunt q̃ñ exceptio posset opponi cum effectu cõtra actionem.nam fateor ꝙ vbi actio nõ esset ipso iure extincta & actor cõtrauenisset ꝓpter ꝙ reus ꝯsecutus fuerit pœnam, & repetitionem datorum si tu præsupponeres quòd adhuc exceptio transactionis posset opponi cõtra actorem bene procederet arg. Sed clarũ est ꝙ tunc nõ posset exceptio opponi d.l.cũ proponas. ergo ar.nõ cõcludit. ¶† In ea.ibi cũ iudex interrogabit. No.ꝙ vbi iudici ex actis constat aliquã actionem nõ cõpetere potest ex officio suo repellere actorẽ.& ad hoc ista gl.semper pro notabili allegat̃. Quod intelligit hic Ang.esse verũ si reus hoc petat a iudice s.implorando officiũ eius. alias nõ posset iudex supplere cum hoc respicit priuatã vtilitatẽ.alle.l.fi.cum gl.ff.de peti.hęre.& in l.iij.§. hoc aũt. de damno.infec.sed posset cũ respiceret publicã vtilitatẽ l.filiusfa.§.veterani.cum glo.de ꝑcu.& gl.in l.ij.§.sed q̃a veremur. de iura.calum.Sed Ange.in hoc nõ bene dicit, q̃a q̃ñ constat iudici ex actis actorẽ actione carere , iudex ex officio suo potest eum repellere reo nõ petente.hæc est intentio huius glo.in l.si vnus.§. pac.in gl.q̃ incipit, i opponẽdo.ff.de pac.dũ vult ꝙ si ago ex stipulatione cõtra te,& cõfiteor post stipulatione liberasse ꝑ acceptilationẽ,nõ possum obtinere ẽt te nil opponente, licet sec' sit in pacto de nõ petendo vt ibi in gl.& clarius vult ibi Bar.& doc.cõiter, & ẽt no.Bar.in l.ita stipulatus.ad fi.& ẽt in ver.ij.principaliter. q̃a, circa finẽ illius ver.de verb.ob.Et idẽ tenet Bal.ibi. & Imo.& Bar. in l.si Titius. co.ti.& in l.post legatum.in prin.ff.de his q̃bus vt indignis. vbi ex hoc infert vnum valde no.& idẽ ẽt tenet hic Ia.But. & Sal.allegant in arg.l.quos prohibet.ff.de postu.& d.§.sed q̃a veremur.¶ Nec ob.d.l.fi.cũ glo. de peti.hære.q̃a ibi cõpetebat actio actori,& officium iud.succedebat loco actoris cui lectioni ob.d.§. hoc aũt.q̃a vt ẽt ibi dixit Imo.regula illius.§.fallit in casu hic no.ꝑ gl.q̃a hic ꝯcernit iudicij rectitudinẽ. videlicet vt nemo sine actiõe experiat̃ l.si pupillus . de neg.ge. Vnde nõ mirũ si iudex tunc supplet ex officio sicut q̃ñ reiecit libellũ inepte formatũ l.j.& ibi gl.ff. de offic.asses.in ver.libellus l.ij.C.vt nemo priua.& not.Bar.in d.§. hoc aũt, Et circa hoc occurrunt aliqua q̃ apertius cadunt in l.j.j.vt q̃ d. sunt aduo.& iõ reseruo ibi . Fortius voluit hic Iac.But.& etiã Bal.& Sal.ꝙ iudex hoc casu supplere non posset dato ꝙ reus esset talis q̃ nullo modo in iudicio audiendus esset vt si reus esset bannitus vel nõ soluens collectas. adeo ꝙ ex forma statuti denegaret̃ sibi audientia ꝑ istam gl.& gl.in.§.pactus . declarãdo vt.s̃.Et circa hoc dubitat Pau.vtrum dato ꝙ iudex posset supplere repellendo actorẽ,an si hoc nõ fecit teneat̃.Et dicit,doc.hic illud nõ tangere, & cõcludit ꝙ non ꝑ l.nõ q̃cq̃.d.ff.de iudi.¶† Item inducit Bar.istã gl.ad quęstionẽ de occidẽte bannitũ qui ex forma statuti poterat impune occidi si ꝯ occidentẽ iudex inquirit, & quomodocũq; cõstet iudici [a] de banno occisi ẽt per allegationẽ factã à tertio ad impediendũ processum inquisitionis nõ poterit iudex vlterius ꝓcedere ꝯ inquisitũ,vt hic ꝑ eum,cũ quo trãsit Sal.Fid.& Pau.de Ca. Sed Iac.But.in d.l.decuriones.j.ex qui.cau.infa.irrog.vr̃ decidere cõtra,vt ibi ponderat Bal.Sed verior est opi.Bart.vt ẽt patet ex ibi no.ꝑ Bar.pro quo ẽt bene facit tex.in l.seruus.cũ ibi no per Bar.s̃. de his q̃ ad eccle.cõfu.iunctis not.ꝑ eum in l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iudi.in ver.quęro ꝓcurator &c. Dum alleg.no.ꝑ gl.sing.in l. cum maior.§.si prius.in ver.calumniosam.ff.de bo.libe.pro hoc ẽt vide no.ꝑ Cy.in l.reos.in.vj.q.& ibi ꝑ Bal.in.xiiij.q.C.de accu.& ꝑ Bal.in c.j.§.iniuria . de pace iura.fir.& in l.v.§.ij.j.quo,& q̃ñ iudex. & in d.l.j.§.offilius.ff.ne q̃s eum q̃ in ius voc.¶† In ea.ibi, in odiũ. hæc lec.cõiter reprehendit̃,& recte,q̃a hoc reus petẽdo pecuniã facit l.permittẽte.ergo in eius odium, & pœnã nõ debet intelligi aliquid induci cõtra eum l.gracchus.j de adul.Et sic nõ ob.tex.in auc.cõtra qui propriã. quia ibi ille indebite,& dolose negauit.vel aliter rñde ad d.l.ij tex.vt hic per Bar.Pręterea ista lex p̃supponit ꝙ hic actor intentauit actionẽ antequã reus peteret pœnã . ergo de facto egit,& sic nõ debuit procedere iudiciũ.¶† In ea.ibi.l.j.quando licet ab emp.discedere . rñde ꝙ hæc actio semel extincta non debet amplius reuiuiscere l.qui res.§.aream.ff.de soluti.ẽt ex nudo cõsensu sequenti l.si vnus.§.pactus. ver.sed pactũ.ff.de pac.nec cõtradicitur in d.l.j. Sed ibi tñ habetur ꝙ pro nudo consensu põt rescindi cõtractus celebratus nudo cõsensu simili . Item interuenit actus retro similis qui potuit tollere primũ. Sed hic interuenit transactio cum Aquiliana stipulatione & acceptilatione . & reus ex causa transactionis dedit actori aliquid. Et licet istud reperiret nõ per hoc sequitur ꝙ sit resoluta transactio, & acceptilatio cũ nõ fuerit subsecutus actus ꝑ omnia retro similis.secundo ẽt si sequeretur secunda acceptilatio post primã nõ tolleret̃ prima,vt no.gl. in d.§.pac.in gl. quæ incipit,in opponendo.in fi.¶ In eadẽ ibi, tertij &c.hæc cõmuniter reprehendit̃ nam nõ probat̃ lege , nam ob. l.j.hic alleg.quia ibi interuenit restitutio in integrũ facta à iudice que restituit oĩa in pristinũ statũ l.quod si minor.§.restitutio.ff.de mino.hic nõ interuenit.¶ In ea.ibi.§.labeo. vbi per solutionẽ pœnæ cõceditur reo exceptio aduersus petitionẽ rei principalis quę exceptio primo nõ cõpetebat.ita postq̃ hic reus repetijt data debet concedi actori potestas agendi quæ primo non competebat. Sed responde ꝙ hęc actio erat semel extincta.ideo &c.d.§.aream. Nec expresso vel tacito consensu partium potuit resuscitari d.§. pactus . sed in d.§.labeo . non reuiuiscit aliqua actio extincta . ¶ Sequens lec.etiã cõiter reprehendit̃,vt hic ꝑ Bar.pro quo ẽt facit,q̃a iste tex.presupponit ꝙ ẽt agitur per actorẽ antequã reus se reponat in obligatione.¶† In ea.ibi, alij dicunt de facto &c.hanc tenet Pe.Cy.& Fulg.pro quo allegãt l.ij.§.quantũ.ff.ad exhiben. vbi ẽt de facto & sine actione quis agere põt.Sed Bar.Bal.Ang.& Saly.hãc lect.reprehendũt,quia nõ reperit̃ iure cautum, ꝙ inuito reo actor possit agere de facto ad fin.cõsequẽdi id ꝙ petit nisi q̃ñ in lit.contest.speratur orir actio l.si Titius.& l.nuda. de cõtrahen. emp.alleg.in gl.Non obst.§.quantũ.quia ibi sponte reus patiebat̃ actorẽ experiri de facto.Sed Ful.sustinẽdo opi.Pet.dicit ꝙ eoipso ꝙ reus petit pœnã,& repetit data,vr̃ cõsentire ꝙ actor possit agere de facto.arg.l.cum ꝓponas.s̃.eod.ergo postquã cõsensit nõ põt variare,sicut habet̃ in d.§.quantũ . vbi reus à principio dixit,nolo per pactũ cõtrauenius rei vend.vt absoluat ab actione ad exhibendum . nam eo absoluto cogitur inuitus pati actorem agere sine actione . aliàs ipse actor deciperetur autoritate illius l.ꝙ nõ est dicendũ l.in cõmodato.§.sicut.ff.de cõmo.Pau.hic dicit ꝙ ista opi. est satis tollerabilis . nã dato ꝙ actor careat actione, tñ paria sunt habere actionẽ vel nõ habere . & istud nõ posse per aduersarium allegari, vt in simili not.glo.in l.qui habebat . in fi.ff.de manumis. testamen

ADDITIO.

a ¶Constet iudici . De hoc vltra l.alleg.vide Cepo.consi.xcix.xlvij.& seq.vbi dicit ꝙ iudex debet vigilare super innocentia absentis cõtumacis , & ipsum absoluere.
¶Tho.Dip. Vide Io.de Ana.in cõsi.lxxxix.incip.visa inquisitione formata . & in c. veniens . de accu.& Bar.in consi.cvij.incip.visis omnibus . & ibi dixit in addi.& Alb.de Ros.in l.nullus.s̃.de his qui ad eccle.confu.& vide Ias.hic & ibi dixi in addi.meis plene.

t eſtamen.& valet ſnīa pro actore quamuis ſine actione egerit l. cū putarem.ff ſami.her.& not.Bar.in d.l.ſi Titius. Certe iſta opin. non videſ poſſe ſuſtineri, q̄a negari poteſt eſſe verū videri reum conſentire φ agatur ex facto, nam l.cum proponas.non loquitur qñ agebaſ de facto.Itē actor non venit ꝯ tranſactionē iam ſolennizata ſicur fuit hic,&.j.l.proxi.& not.hic in gl.Pro hoc ēt facit, q̄a pœna nō debet delinquenti præmiū & actionē afferre quā añ nō habebat l.itaq; fullo.ff.de furt.l ſiue hæreditaria.ff de neg.geſt.ergo exactio pœnæ cauſata à culpa actoris nō debet huic actori tribuere actionē. Nam exceptio nō eſt illa q̄ actorē repellit ſed carētia actionis, adeo φ ſi nihil exciperet reus iudex ex officio repelleret eū,vt hic i gl.ſed in l.cū ꝓponas exceptio erat illa q̄ repellebat actorē. ¶ Præterea dato φ dicam⁹ φ ꝑ petitionē pœnæ reus videreſ ꝯſentire actorē agere poſſe de facto, nō ꝓpter hoc agere poterit actor vt probat Bar.hic maxime ꝑ d.§.quātū. Nec tunc ob.d.§. quātū inducendo vt.ſ.ꝑ Ful.q̄a rñde primo φ aliud eſt odium rei q̄a fuit in culpa & mora in exhibendo,hic aūt reus in nulla culpa fuit. Vel ſecundo.§.quātū.intelligiſ qñ reus ꝑ ſtipulationē ꝓmiſit pati iudiciū in vendicatione. hic aūt dato φ videaſ tacite paciſci, tñ ex tacito pacto ſicut nec expreſſo nō oriſ actio nec efficax obligatio. Vel vltimo rñde φ in.§.quantū reus ēt poſtq̄ fuit abſolutus in actione ad exhibēdū nō poſſet ꝑciſe cogi iudiciū pati de facto, ſed cauſatiue,q̄a ſi nō pateref.nunc ꝑ condi.ob cauſam pateretur ſe reponi in priſtinū ſtatū quo ad actionē ad exhibendum,iux.l.ſi q̄s accepto.de cōdi.ob cauſam. ¶ † In ead.ibi.l.ea quidē.in hac materia, an idē operef in facto fieri[a] &c.vide luc per Bar.qui plenius quā alij tetigit poſt Cy.& Cy.in d.l.ea quidē. & plene ꝑ Ia.But.& Bald in l.ij.§.de epiſ.aud.& per Bart.in l.iniuriarũ, in ver.venio ad ver.&c.& ibi plenius ꝑ Bal.& Imol.poſt Cy.ff.de cōdi.& demon. & ꝑ Bar.in l.auia.ꝑ illū tex.eo.tit.& in l.licet per illum tex.vt lega.nomi.ca.in l.filiū.§.ſi q̄s.in fi.ff.de lega.præſti.& in l.fin.§.ſed q̄a.j.cōmunia de le.& j l.id quod pauperib⁹. & ibi ꝑ gl.ff.de epi.& clericis late ꝑ Bald.in l.alias.de iureiur.& in l.j.j.de his q̄ pe.no.& in l.4. circa prin.j.ſi à nō cōpe.iudi.& in l.j.in.v.oppoſi.j.ſi ſeruus extero. & in rub.j.de inſti.& ſubſtitu.in fi.ꝑ oēs.in l.continuus.ff.cū q̄s.de verb.obl.ꝑ illum tex.& in l.quidā.ꝑ illū text.eo.tit.& ꝑ cano in c. nuper de biga.¶ † Extra glo.op.ſi actor hic venit ꝯ tranſactionē & ſuccumbit eo q̄a caret actione,vt hic ſm lec.Azo.ergo debet poſſe ad tranſactionē redire & facere illam ſibi ſeruate l.q. Romæ.§. Seia.de verb.obli.& no.Inno.& Ioā.An.in c.mulieri.de iureiur.& quod no.Bar.in l.Papi.§.ſed nec impuberis.de inof.teſt.ꝑ illū tex. & ꝑ l.Aureli⁹.§.fi.de lib.le.Et ſic vř φ actor hic poſſet facere tranſactionē ſeruari, & ꝑ cōſequens nō redderenſ reo ea q̄ ſibi actor dederat ex eā tranſac.cuius ꝯriū hic dicif. Reſponde ſm Paul.hic φ cōtrarium procederet qñ actor ſuccumberet facto rei opponētis exceptionem cōtra actionem non extinctam ipſo iure, ſed hic non ſuccumbit facto rei,ſed per defectum actionis.φ no.

ADDITIO.

a ¶Fieri. Vbi Lud.Rom.conſi.cxcix.&.cccl xxxiiij.& in quantum d.Iaſ.hic pro vtraq; parte adducit an ſufficiat de iure contrauenire, & dicit dubitare de cōcordia dic φ illa colligi poteſt ex dictis Lud.Ro.conſi.cccclxxxiij.& ex fundamentis quos ipſe adducit pro vtraq; parte & in quantū dicit φ ſi fideiuſſor cogitur ad ſoluendum id ad quod de iure non tenebatur vigore ſtatuti, vel alterius conſuetudinis φ principalis non poteſt opponere. Adde Abba.conſi.lxvj.

Arcadij & Honorij. LEX XLI.

1 *Tranſactioni iurata per Deum, vel per Principē contrauenient infamis eſt,& ab actione cadit, pœnam ſoluit,& reſtituit, & applicatur aduerſæ parti tranſactionem obſeruanti.*

2 *Tranſactioni iurata contrauenient non punitur pœna huius legis quando tranſactio ſit præcepto iudicis vel neceſſitate ſtatuti.*

3 *Tranſactioni iurata contrauenient punitur pœna huius legis,quando ſtatutum non arctaret ad iurandum , ſed ſolum ad compromittendum.*

4 *Tranſactioni iurata dicitur quis contrauenire per porrectionem libelli vel ſupplicationis,& citationem.*

5 *Contrauenire quot modis quis dicatur vt pœna contra eum committatur qui promiſit non contrauenire.*

6 *Promittens non inferre quæſtionem, controuerſiam , querimoniam, vel moleſtiam quando committatur pœna ſi contraueniat.*

7 *Mora non poteſt purgari vbi facta eſt executio à lege , vel ab homine.*

8 *Iuramentum habet vim clauſulæ rato manente pacto.*

9 *Pœna quæ debetur ex contractu applicatur parti obſeruanti.*

10 *Iuramentum minoris repræſentat eum maiorem in ſuis contractibus.*

11 *Lex iſta an loquatur in pœnis conuentionalibus vel legalibus.*

12 *Periurus an ſit infamis.*

13 *Periurus non eſt infamis ipſo iure , ſed requiritur ſententia declaratoria.*

14 *Iuramentum etiam ortum à iure ciuili producit actionem.*

15 *Periurus repellitur ab agendo quando venit contra contractum iuratum celebratum ſuper actione intentata.*

16 *Iuramentum, & fidei præſtatio à pari procedunt.*

SI quis maior. † Veniens contra trāſac. iuratā per Deum vel per principem infamis eſt, ab actione cadit, pœnam ſoluit, & data reſtituit,& applicatur aduerſę parti tranſac.obſeruanti h.d. ¶ In tex.ibi,pacta, ex hoc ver.inferunt Bar.& cōmuniter alij poſt eū hic hāc l.habere locum nō ſolum in contractu tranſactionis ſed etiam in quocunq; quia hoc verbū generale eſt, & ita etiā Imo.in l.ſi inſulam.in.vj.ſal.regulæ affirma. de verb.obli.¶ † In tex.ibi, nullo cogente.per hoc dicſit Bart.& Bal.& Ang.& Bar.in l.qui fidē.ff.eo.& in l.prędia.ff.de act.emp.pœnas de quibus hic non habere locum in contractu tranſactionis, vel in cōpromiſſo facto ex ꝓcepto iudicis vel neceſſitate ſtatuti φ ſignanter limitauit Sal.in l.fin.j.de iud. Quādo ex inſtrumēto cōpromiſſi, vel aliter apparet φ partes deuenerunt ad cōpromiſſum ꝑꝑ neceſſitatē cauſatā a ſtatuto, alias ſecus. vñ q. allegat neceſſitatē illā ꝓbabit l.fideicōmiſſa.§.ſi rē. de le.iij.Et qñ q.d videaſ eſſe factū ex neceſſitate vel metu ſtatuti vide no.ꝑ Bar.in l.creditor in fi.prin.ff.ſo.ma.& ꝑ Bal.in l.oēm.l fi.j. ad Tertu.& in l.filius.j.de fur.¶ † Secūdo limita dictū Bart.hic qñ ſtatutū arctaret tñ ad cōpromittendū, & iurm fuerit ſponte interpoſitū, q̄a haberent locū pœnæ huius l.q̄ imponunſ ſponte iurantibus.ita no.voluit Ful.hic.Et puto verū,licet dicat ſe hoc nō firmare,forte dubitans q̄a tex.cōſiderat qñ tranſactio ſponte facta fuerit.Sed Paul.hic hāc limitationē ſimpliciter ſequiſ, & iſtud placet ꝑꝑ identitatē rōnis,ſi tñ de conſuetudine eſſet φ in cōmiſſis præſtareſ iurm q̄uis ſtatutū de iuramēto nō loqueref, tñ ſatis diceref iuramentū eſſe de neceſſitate[a] ꝓſtitū l.ſi prius.§.j.& ibi per Bar.ff. de aqua plu.ar.l.ex ea.in prin.ſm quintā lec.ff.de verbo.obl.& ibi Bar.l.φ ſi nolit.§.q. aſſidua.ff.de ędi.edic.Subdit ēt Ful.hic φ ſi cōpromiſſum fuit ex neceſſitate ſtatuti ꝓſtitū & poſtea partes ſpōte laudū emologauerunt cū iuramēto habebunt locū pœnæ hui⁹ l. q̄a iſte vltimus actus fuit ſpōte præſtitus φ putat eſſe notandum. ¶ † In tex.ibi,iterpellādo iudicē.dicit Paul.hoc debere ſuppleri.ſ. & citari reū, q̄a nō ſufficit dediſſe libellū iudici niſi reus fuerit citatus,aliter nō incōmodatur reus alleg.φ not.in ſimili, in auc.qui ſemel.j.quo, & qñ iud.Sed hoc nō puto bñ dictū.tñ ꝑ iſtū tex.qui hoc voluit in odiū deierantis indiſtincte.tum ēt q̄a text.hic vult φ ſupplicando principi incurrat actor iſtas pœnas,& tñ ꝑ illud non incōmodaſ reus,& ipſemet Paul.hæc forte cōſiderans in hac l.dixit φ vř ſatis durū,& rigoroſum φ ꝑ ſolā impetrationem reſcripti delegatorij incurrat has pœnas , & forte ſm eū practica hoc non ſeruaret ſi non fuerit vſus reſcripto,[b] & hoc putat ipſe verius.Pro hoc facit licet ipſe nō alleget l.libertus. la.ij.ff.de in ius vo.& φ no. Hoſt.& Io.An.in d.c.ex q̄one. de reſti.ſpol.vbi ꝑ plura cōcludunt φ ſi actor impetrauit reſcriptū delegatoriū φ ex libito reus allegare non poterit illud reſcriptū nec vti eo inuito actore,& no.Bal.in l.j.§.vt lit.pe.& in l.poſtquā.§.nt.j.ad fi.& in l.ea.j.de tempo.in inte.reſti.ſed certe quo ad incurrendū pœnas hic poſitas in odiū deierantis,iſte intellectus Paul.vř violare literā.& ꝑ doc.cōiter intelligiſ ſine aliqua ſubauditione. Et iō dicūt hic Sal.& Ful.φ in caſu d. l.libertus.iō non cōmittiſ pœna,q̄a illa pœna imponebaſ vocanti in ius,nō aūt ſimpliciter cōuenienti. & pro iſta opi.ēt optime facit id φ no gl.hic in ver.ſupplicando.dū alle.l.j.&.ij.§.qñ lib.princ.ca. vbi ſola impetratione reſcri.interrumpiſ ꝓſcriptio abſq; citatione & executoris miſſione vt no gl.in d.l.ij.Subdit etiam Pau.hoc φ ſi actor fecerit citari reum in iudicium, & reus non venerit,nō dicimus[c] actorē veniſſe ꝯ tranſactionē. alleg.l.quiuis.§.de in ius vo.ꝑ q̄ l.ēt infert idē eſſe ſi reus citatus cōparuit ſ amē actor renunciauit iudicio ꝑ pniam . Sed certe illud vltimū de pnia nō vř verū q̄a in caſu huius l.nō pōt mora purgari,vt.j.dicā qua pœna l.imponiſ ipſo iure.ſed in caſu d.l.q̄uis.nō imponebaſ ipſo iure.Prętereà ibi eſt ſpālis caſus ꝯ regulā l.qui ea mente.ff.de furt.put declarat ibi Bart.& ideo Pau.in hac l.ſe corrigens dixit ſe intelligere dictū ſuū in pœnis quæ non imponuntur ipſo iure, prout eſt in pœna ſolutionis pœnæ promiſſę, & reſtitutione datorum, prout.j.dicetur. Sed certe etiā ad tales pœnas non videtur bene dixiſſe q̄a etiam in talibus pœnis nō eſt locus purgationi,vt.j.concludā.¶ † Itē no. ex iſto tex.quibus modis quis dicaſ aut contrauenire vt committ. ē pœna cōtra eum q. ꝓmiſit non ꝯuenire. & idē dicit gl.de ver.ratū & firmū.in eo qui promiſit ratū habiturū φ vltimū vř intelligēdū ſi ꝯueniat de iure nō de facto,q̄a verbū ratū importat iuris firmitatē.verbum aūt firmū importat firmitatem de facto. vt eſt text. cum gl.& ibi Bart.& Sal.in d.l.id φ pauperibus.de epi.& cle.φ eſt no.ſin

ADDITIONES.

a ¶De neceſſitate. Adde Ful.cōſi.lxvij.pro quo facit φ voluit Frā.de Are.cōſi.lxxxvij.

b ¶Reſcripto. De hoc per d.Car conſi.xxvij.

c ¶Tho.Dip. Dicimus.Vide Iaſo.in d.l.quamuis.

no. ſm d. Abb. in Ray. de teſt. & pro eo ꝙ dictũ eſt de verbo ratum ego alle. text. in l. ſi ſine. §. cũ aũr. ff. rẽ rat. hab. Sal. tñ in d. l. q fidẽ. ff. eo. dicit ꝓ oĩa æquiparari ꝓmittere nõ ꝯuenire, & ratũ habiturũ. alle. l. quo enim. §. j. ff. rẽ ra. ha. & ita ẽt fuit de mẽte gl. hic. Ergo vr̃ ꝙ ſicut in primo caſu ꝯueniẽs de facto incidit in pœnã. vt. ſ. l. pxi. cũ ibi no. ꝑ Bar. circa fi. & hic, ita debet eſſe in ſcd'o. Vnde põt cõcludi ꝙ aut ꝓmitto ꝙ ego ratũ habebo, & tunc cõmittit̃ pœna ẽt ſi de facto ꝯueniat̃, ſicut ſi ꝓmiſiſſem non ꝯuenire ꝑ ꝓxime dicta. Aut ꝓmitto ꝙ alius ratũ habebit, & tunc habet locũ tex. in d. §. cũ aũt. Aut in alia diſpõne apponunt̃ iſta duo verba ſimul, ſcilicet ratũ & firmũ, & tunc ne aliquod dictorũ verborũ ſit ſuperfluũ habet locũ tex. cũ gl. in d. l. id ꝙ pauperib. ꝙ no. q͠a declaratũ nõ inuenies.

6 a ¶ † Quid aũt ſi ꝓmitto q̃õnẽ, controuerſiã, quærimoniã vel moleſtiam[a] nõ inferre, qñ cõmittet̃ pœna, vide Bart. in l. ampli'. ff. rẽ ra. ha. Cy. Bal. & Sal. hic ꝑ Bal. & Ang. in l. nõ ſolum. §. ſi ſtatus. ff. de procu. & Bal. in l. j. C. de teſt. & in l. j. j. de his q̃ pe. no. & in l. j. j. de vſufru. & in l. cauſas. ſ. eo. & in auc. habita. j. ne fili' pro pa. ꝑ Ange. in l. j. j. de præſcri. lon. tẽpo. & q̃ not. in l. lucius. §. tres hæredes. ff. ad Treb. ꝑ Sal. in d. l. q fidẽ. latius ꝑ Ant. de But. in d. c. ſi diligenti. de foro cõpe. vbi ẽt tractat q͠d ſi promitto nõ agere. de quo ꝑ glo. in l. ſi poſtea q̃. de pecu. ꝑ Iac. Bu. Bal. & Sal. facit ꝙ no. Bal. in l. nam, & poſtea. in prin. ff. de iureiu. ¶ In tex. ibi, nõ ſeruando ꝓmiſſa. intellige ſi fuit in mora ſeruandi l. ſi duo. §. fi. cũ ibi nu. ꝑ Bar. de cõſtitu ta pecunia. ¶ In tex. ibi, mox. i. ipſo iure, vt no. gl. in auc. de inceſtis nup. in princi. & ſic pœnæ imponunt̃ ipſo iure, vt hic no. gl. in ver. priuatus. & ſequit̃ hoc Bart. & Ang. hic. Sed Bal. Sal. & Pau. intelligunt hoc eſſe verũ quo ad pœnã infamie, & priuationis actionis, q͠a illę imponunt̃ ipſo iure, vt hic in ver. priuatus. inducẽdo vt hic ꝑ Bar. Nam tales pœnę nõ requirunt facti executionẽ, & trahunt ſe cũ exceptionẽ. Secus ergo ſm eos in pœna reſtitutionis acceptorũ, & ẽt in pœna ꝓmiſſa ſolui, q͠a duo ad iſta requirunt̃ ꝓceſſus, & ſñia cũ nõ trahant ſecũ executionẽ ipſo iure.

7 † Et ex his inferũt ẽt Bar. Bal. & Ang. ꝙ nõ põt mora purgari, q͠a vbi facta eſt executio à lege vel ab homine non põt mora purgari l. qui ob rem. ff. de cõdit. indebi. arg. l. ſi is cui. de leg. ij. ¶ Et no. gl. in c. mora de reg. iu. in. vj. & in c. licet canon. in ver. priuatus. & c. cupientes. §. ꝙ ſi ꝑ viginti. in ver. expectari. de electio. in. vj. gl. reputata ſingula. in cle. ne in agro. de ſtatu monachorũ. Sed Pau. hic dicit purgationẽ more impediri quo ad pœnã infamie, & priuationis actionis in q͠bus dictũ eſt fieri executionẽ ipſo iure. Ergo ſecus in alijs pœnis in q͠bus dictũ eſt requiri executionẽ, & ſic añ illam factã purgari mora poterit. & ſic ẽt fuit de mẽte Ange. in l. ſi inſulã. de verb. ob. ꝓut ibi ꝓ͠derat, & refert Imo. l. ꝙ quo ad oẽs pœnas hic expreſſas impediat̃ purgatio ꝑ iſtũ tex. volentẽ eodẽ tẽpore pœnas iſtas p̃ſtari debere ver. mox. & q͠a ſi hic impediret̃ purgatio ĩ pœnis in q͠bus facta eſt executio ipſo iure à l. nõ eſſet aliq͠d ſpeciale in hac l. & ita dicit fuiſſe de mente Bar. in d. l. ſi inſulã, in. v. queſt. Quod propter iuramentũ illa purgatio indiſtincte non admittitur. Pro quo etiã alleg. Imo. q͠a oĩa ponunt̃ ſub eadẽ determinatione, vt hic in hac l. ergo debent intelligi pariter, & vniformiter determinata l. iam hoc iure. de vul. & pupi. cum ſimilibus. Item tenet Saly. allegans ſimpliciter iſtum tex. Sed ad iſtas rationes poſſet reſponderi. primo ꝙ eodẽ tempore non poſſunt concurrere iſte pœnæ poſtquã alique trahũt ſecum executionẽ ipſo iure. Non obſtat ꝙ nõ eſſet hic aliquid ſpãle in odiũ periurãtis, q͠a ipſo iure priuat̃ actione, & efficit̃ infamis ꝯ regulã poſitã in l. j. ver. iudicat̃. ff. de infamib. vbi requirit̃ ſñia vt q̃s efficiat̃ infamis. Non obſt. rõ fundata ꝑ d. l. iam. hoc iure. quia illa fallit vbi alia rõ eſſet in vno caſu q̃ in alio l. ſi ita ſcriptũ & ibi no. Benedict' de plumbi. ff. de in a. teſt. l. ſi ſeruus liber. ff. de ſtatulibet. Ex his patet vtranq; partẽ eſſe ſuſtẽtabilẽ. Tamẽ verior vr̃ ꝙ indiſtincte impediatur purgatio more, q͠a iſta pœna reſtitutionis acceptorũ, & ſimiles vĩr eſſe impoſite ſub hac pœna, tanq̃ pœna delicti. i. periurij. ergo debet ceſſare more purgatio l. qui ea mẽte. ff. de furtis, & ita innuunt verba huius l. & iſtã opi. videtur amplecti Bald. in l. ſi pacto. ad fi. ſ. ti. & in l. ſi poſt tres. in. ij.

b lect. ff. ſi q̃s cautio. Fallit tñ de ęq̃tate canonica[b] ſm quã nõ obſtãte iuramento poterit mora purgari. ita dixit Bal. in l. qui crimen. in. ij. q. j. qui accuſare. alle. not. in c. apud miſericordẽ. xxxij. q. j. pro quo facit tex. ĩ c. ſiñã. de pœnis. ſm vnũ intellectũ quẽ ponit Hoſt. in ſumma. in tit. de arb. §. ſed qualiter. ver. ſed nunq͠d religioſi. & Ant. & Imol. in c. dilecti. volentes ꝙ de æquitate canonica ſemper poſſit purgari mora, ſi aduerſarius nõ ſit paſſus damnũ ꝑ ꝑ morã

8 ꝑ d. c. ſuum. & ita ſenſit Bal. in d. l. ſi pacto. ¶ † No. ꝙ iuramentum habet vim clauſule rato manente pacto, vt hic patet iuncta l. cum ꝓponas. ff. eo. Fallit in iuramẽto appoſito in cõpromiſſo facto in arbitrũ. q͠a ſola pœna poterit exigi, vt eſt tex. in auc. decernimus. j. de arbitris. ꝑ quẽ dicit Bal. limitari regulam q̃ habet ꝙ iuramẽtũ operat̃ vt actus valeat eo mõ q͠to valere põt l. pẽ. §. filius matrem. de leg. ij. Ex quo infert Bart. ꝙ licet aliàs tranſactio q̃ non valeret tranſactio nõ valeat vt pactũ l. ſi cauſa. ſ. eod. & ibi dixi. Tamẽ aliter vbi iurm̃ ẽt interueniſſet. & hoc ſequit̃ Ang. in d. l. ſi cã. & Pau. hic. Sed Ful. hic dubitauit, & nõ decidit nam ex dicto Bar. ſm Ful. ſic ſequeret̃ ꝙ tranſactio ſeu cõpromiſſum factũ poſt rem iudicatã videret̃ valere ꝑ ꝑ iurm̃ in vim pacti, licet nõ valeat vt tranſactio vel cõpromiſſum l. poſt rẽ. ff. eod. ꝙ vr̃ dubitabile ſm Ful. Quia pactũ debet eſſe de re certa, & gratuitũ l. j. ff. eo. ꝙ nõ eſt in caſu ꝓmiſſo, ſed certe immo eſt de re certa in caſu præmiſſo ꝑ ꝑ rẽ iudic. Non obſt. ꝙ nõ eſt gratuitũ q͠a hoc non eſt de ſubſtantia pacti l. ſi intra. cũ ſi. ff. de pac. Bal. de hoc ẽt dubitat. dicens ꝙ. §. filius matrẽ. loquitur qñ defectus erat in ſollennitate ſeu forma. ſed nos loquimur qñ defectus erat de ſubſtantia, q͠a eſt de intereſſe tranſactionis ꝙ fiat de re dubia, & ꝑ hoc relinquit cogitandũ. Sed iſtã opi. Bar. ſe-

c quit̃ ẽt Roma.[c] in l. j. §. ſi q̃s ita. ff. de verb. obl. q̃ vr̃ verior. Nec ob. ꝙ dicit Bal. q͠a in caſu propoſito eſt defectus in materia, q͠a materia ſuper qua interponit̃ tranſactio debet dubia eſſe l. j. ff. eo. ſed poſt rem iud. erat liquida, modo ſic. Maior eſt defectus formæ q̃ materię l. an inutilis. & ibi no. ff. de excep. ergo ſi iuramentũ ſupplet vbi eſt defectus formę d. §. filius matrẽ. quanto magis debet ſupplere

9 vbi eſt defectus materiæ. ¶ † Itẽ no. ꝙ pœna quæ debet̃ ex ꝯtu applicat̃ parti obſeruanti. Quid aũt in pœnis q̃ debentur ex vltima voluntate cui applicent̃. vide Bar. in l. vxorẽ. §. hæres. ff. de leg. iij. ꝑ Bal. in auc. cui relictũ. de indicta vidui. & in l. j. j. de his quæ pe. not. & ꝑ Imol. in l. paterfamil. ff. de hære. inſti. In alijs pœnis dic vt per

10 Bar. i l. Agraria. ff. de termi. moto. ¶ † In gl. prima Bar. hic indiſtincte cõcludit ꝙ hæc lex non habet locum in minore iurante q͠m iuramentũ repreſentat cum maiorẽ ꝑ no. ꝑ gl. in l. ij. j. de reſcin. ven. vendi. & in auc. ſacramẽta. j. ſi aduerſus vendi. & iſta l. debet intelligi in viro maiore, vt hic ꝑ eũ. pro quo optime facit ſm Sal. tex. in l. ii. j. de his qui veniã ætatis impetra. & idẽ tenet Bald. & Ang. Sal. & Ful. & Pau. hic, & fuit ẽt opi. Iac. de Rau. & Ray. ꝓut hic refert Cy. in gl. i ver. iudicet. ibi, vel dic p̃cedẽs verior, & cõiter approbat̃.

14 ¶ † In ea. ibi. §. accuſaſſe. dic ſm Bart. & Ang. ꝙ ibi loquit̃ in pœna legali. hic in cõuentionali. ꝙ reprehẽdit Bal. ꝑ l. ſi libertus minor. j. de iure pa. Sed certe illa lex nõ obſtat. & rñde vt ꝑ Bar. in d. l. amplius. tñ alia ratione ſol. Bar. nõ eſt bona, quia ẽt iſta l. loquit̃ in pœnis legalibus nõ ſolũ cõuentionalibus. Ideo Saly. nõ facit differentiam inter legalẽ & cõuentionalẽ, ſed indiſtincte vult attẽdi in dubio ꝓpriũ ſignificatũ verborũ. vnde ſi pœna imponit̃ petenti debet intelligi lit. conteſt. d. l. amplius niſi caſu quo reperiretur aliter ꝑ legẽ determinatũ l. in ſeruitute. §. periſſe. ff. de bo. libe. Fulg. hic dicit ꝙ certe ibi nõ cõſtat de mente l. Et tenet ꝙ lex punit accuſantem per calumniã, & intelligit̃ de eo q̃ accuſat & ad ſentẽtiã peruenit d. l. qui cũ maior. §. accuſaſſe. iuncto. §. fi. & l. ſeq. quia vſq; ad ſentẽtiã ſolet q̃ri de calumnia. alle. l. ſi q̃s. ff. ad turpi. Sed vbi lex ſimpliciter puniret accuſantẽ non expectaret̃ ſentẽtia l. pe. & fi. j. qui accuſa. ſed vbi de mente l. certe cõſtaret, tũc ſtamus ei, vt hic. Sed hæc opi. nõ placet, quia qñ lex puniret accuſantẽ per calumniam debuiſſet tũc puniri cum primũ conſtat accuſantẽ fuiſſe in calumnia de qua ſine dubio potuiſſet cõſtare ante ſentẽtiã l. j. cũ ibi. no. j. ad turpi. & no. in l. j. ff. eo. tit. in prin. Vnde verior vr̃ opinio ꝙ in pœnis legalibus regulariter perueniri debeat ad ſententiã l. alia. j. de his qui. vt indi. l. Papi. §. meminiſſe. ff. de inoffic. teſt. & d. §. periſſe. & d. §. accuſaſſe. Nõ obſte text. quia ſm Per. & Ray. in d. §. accuſaſſe. eſt ſpeciale in odiũ deierantis. Non ob. d. l. pe. quia rñde vt ꝑ Cy. & Sal. hic. Et in materia vide Bar. in l. eum. & l. ſi libertus. de iure pa. & in l. in criminali. j. de iuriſdi. om. iudi. per Bald. in auc. ſtatuimus. ſ. de epiſ. & cle. & in l. ſi q̃s in ſuo. j. de inoſ. teſt. & in auc. habita. j. ne fi. pro pa. & in l. error de iur. & fac. igno. & in l. ij. §. j. ff. ꝙ quiſq; iuris. plene per cano. in d. c. ſi diligenti. de foro compe. ¶ In gl. i verbo, ſupplicãdo. ibi. l. cauſas. incurret tñ in pœnas illas velut cõtrauenieus per iſtũ tex. ſm Sal. Alber. de Roſ. & Fulg. hic.

12 d ¶ † In gl. in ver. infamia. in prin. an periurus ſit infamis,[d] vide plene per Cano. in c. teſtimonium. de teſti. per glo. vj. q. iij. quicunq;. per gl. in l. ſub conditione. in prin. in ver. conuenit. de condi. inſti. & in auc. ſcenicas nõ ſolum &c. §. j. in ver. ſi qua omnino. & plene

13 e per Bar. poſt gl. in l. lucius. ff. de infa. ¶ † In ea. ibi, ipſo iure. non tamen habetur pro infame antequã declaratũ fuerit[e] per ſentẽtiã ꝙ veniſſet contra iuramentum, ſm Bald. hic, qui pro hoc allegat l. eius

ADDITIONES.

a ¶ Moleſtiam. De hoc per Pau. de Ca. conſi. cclxx. per Alex. conſi. iij. lib. iiij.

b ¶ Canonica. Sequitur Lu. fin. ſuis. & an iuramentum impediat more purgationem vide late per Alex. cõſi. cxvj. ij. lib. & ad materiam huius l. vide per eundẽ Alex. conſi. ccxxij. ij. lib. vbi an minor incurrat pœnam huius l.

c ¶ Ro. Quãdo iuramentũ habeat vim prędictæ clauſule vide Lud. Ro. conſi. cccxvij.

d ¶ Sit infamis. Vide Cal. conſi. v. de iu. iu. Ro. conſi. lxxx.

e ¶ Fuerit. Idem dicit Lud. Ro. conſi. cccxxij. & ibi an a tali ſententia poſſit app.

eius qui delatorẽ.in prin.ff.de iure fisci. & q in simili no.gl.in auc. de rab.§.pe.in ver.documentis. Adde q Arch.[a] & Ioã.An.in c.j.de homi.signanter dicũt q oĩa iura mundi q̃ dicunt pœnã imponi ipso iure vel facto debẽt intelligi dũmõ sit secuta sñia declaratoria p quã declaratũ sit fuisse cõmissum id pp q veniebat imponẽda illa pœna.alias illa pœna effectũ,& executionẽ non sortiẽ.allegat plura iura,& p̃sertim tex.optimum in c.cũ sm .& idẽ ipse ibi not. de hær.in.vj.& idẽ no.Bal.in c.j.de feu.siue culpa nũ amit.& i auc. qui semel.qũo,& quãdo iud.& in auc.hoc amplius.de fideicom. ¶ † Extra gl.in dicit iste tex.in versi.actione priuat°. q ex iuramẽto inducto ẽt a iure ciuili oriaẽ actio. & ita istũ text.ad hoc allegat Ros.in tu.de verb.ob.& Ro.in l.j.in princi.eod.tit.licet magis cõis opi.doc.sit in ꝯriũ cũ ĩpãle sit in liberto l.si q̃s pro eo.& ibi p gl.& Bar.ff.de fideicom.li.& plene not.in l.j.C.de ope.lib.Sed certe ad istũ tex.põt r̃nden q intelligiẽ de pristina actione sup qua fuit trãsactũ,& cõuentũ p transactionẽ vel pactum q̃ nõ erat ipso iure extincta.fort° tñ vr̃ obstare iste text.dũ subiungit pœnã peti posse.l. deductã in pactũ vel transactionem.sed dicas q pœna fuerat promissa p stipula.& ita forte intellexit Imo.in repe.c.cũ cõtingat. de iureiur.dũ dicit q hic nõ dr̃ q ex isto pacto seu iuramẽto oriẽ actio tñ nõ est sine diuinatione.de quo articulo hic nõ disputo propter prolixitatẽ & q̃a nullus tangit. ¶ † Itẽ allegaẽ iste tex. p Spe.in ti. de actore ver.viij.q periuris repelliẽ ab agẽdo & not.gl.xxij.quæstio.v.paruuli.sed intellige hoc verũ q̃n venit cõtra ꝯctũ iuratũ celebratum super actione intentata vt hic . aliás aũt nõ repetitur q periurus repellaẽ ab agendo vt not.in d.c.dilecti.de excep.& doc. maxime Ant.de Bu.in c.intelleximus . de iudic.¶ † Vltimo quæro vtrũ ista lex habeat locũ si nõ interuenit iurm sed fidei p̃statio. legistæ hoc nõ tangunt.Sed Spe.in ti.de arbi.§ fi.ver.sed pone q p̃misi.& Io.An.Bal.& Ang.in c.cũ tpe.de arbi.dicũt q sic,q̃a a pari pcedunt p̃statio fidei[b] & iurm c.ad aures. quod metus cau. Sed Imo.in d.c.cũ tpe.dicit q cũ maior imponaẽ pœna venienti cõtra iurm q̃ veniẽti ꝯ fidei p̃stationẽ,vt no.gl.in c.pe.de iureiur.merito sunt diuersa .iñ vr̃ q pœna hui° l.nõ sit extendẽda c.in pœnis. cũ si.de reg.iu.in.vj. Aduerte q̃a iuramẽti p̃statio est q̃n iuraẽ sup ꝯctu i scripturis,vel sup altari, vt l.pe.& ibi vide p Bal.j.de reb cred. & no.gl in cle.j.in ver.tactis.de homicidio. p Bar.& alios in d.auc. sacramẽta . si aduer.vend.Sed præstatio fidei est q̃n promitto sub fide nõ tactis scripturis sm oẽs in d.c.ad aures.Cum ergo text.hic in ver inuocatio dei &c.solũ requirat q ꝯctus , & promissio sit roborata per inuocationẽ dei, & non requiraẽ præstatio iuramẽti q̃ intelligitur tactis scripturis &c.vt dixi. ergo sequitur quod primo opinio verior est per no.per gl.fi.c.fi.de fideiusso.

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Archi. Adde tu , & vide Lud.Ro in consi.ccxj.& seq.& eundẽ Alex.in consi.cxxiiij.inci.omissis superfluis in.j.vol.Pau de Ca.consi.xxxj.inci.super primo quæsito Bald.in l.iubemus.§.sane.j̃.de sac.san.eccle.& Bar.in l.manifeste.ff. de iureiuran.

b ¶Præstatio fidei . De hoc per do.de Ro.decisi.suis. de iureiuran.in antiquis.

Leonis & Anthemij. LEX XLII.

1 *Transactio iurata rescinditur eatenus quatenus est facta prætextu falsorum instrumentorum,nisi super falso transactum fuerit.*
2 *Transactio facta prætextu falsi instrumenti rescinditur . q limita vt hic.*
3 *Transactio retractatur siue ciuilis siue criminalis falsitas detecta fuerit.*
4 *Iuramentũ nõ obstat iurãti vbi falsitas interuenit. quid si interuenit simulatio.*
5 *Transactio facta prætextu falsorum instrumentorum non rescinditur super illo capitulo super quo fuerunt producta falsa instrumenta . q limita vt hic.*
6 *Instrumentorum appellatione,an & quando veniant testes.*
7 *Transactio an possit infringi per viã exceptionis , vel restitutionis in integrũ.*
8 *Transactio non rescinditur prætextu falsorum instrumentorum quando actor vsus fuerit illis sine dolo.*
9 *Transactio,& sententia cum falsæ probationes causam dederint retractantur.*
10 *Transactio inualida an possit rescindi per restitutionem in inte.*
11 *Falsitas instrumenti in verbis enunciatiuis notarij in ea parte in qua non asserit de viso vt in confinibus, vitiat contractum,& instrumentum.*
12 *Falsitas instrumenti in vno capitulo non vitiat instrumentum in alio.*
13 *Testis falsus in vno capitulo,an vitiatur in alio.*
14 *Falsitas instrumenti qũ non procedit ex defectu notarij, an & quãdo vitiatur.*
15 *Supplicatio in parte vera,& in parte falsa,an vitiet rescriptum totum.*

Iex falsis. † Eatenus rescindiẽ transactio iurata quaten° est facta p̃textu falsorũ instrumẽtorũ nisi sup falso transactũ fuerit h.d.¶ † No.q transactio facta prætextu falsi instrumẽti rescindiẽ. Quod limita nisi instrumenta illa fuissent talia quæ nõ fuissent falsa,tñ iuuassent producẽtẽ, q̃a frustra timuit q̃ metu taliũ instrumẽtorũ trãsegit, & vani timoris nulla est cõsideratio l.metũ.l.a.q.cũ duabus seq.ff.q met.cau.l.si q̃s ab alio.in princi.de re iudi.l.habitationes.in fi.ff.lo. ita inquit hic Gui.de Suza.¶ † Secundo no.q transactio retractaẽ siue ciuilis,siue criminalis falsitas detecta fuerit.ex quo infertur q acta facta in cã criminali faciunt fidẽ in cã ciuili inter easdẽ personas,& no.p Cy.in l.j.q̃n ciuilis actio crimi.piudi.& p Bar.i l.ij.§.j. de ver.ob.& q̃ dixi in l.ij.j̃.de eden.¶ † Tertio no.q iurm nõ obstat iuranti vbi falsitas interuenit. vtrũ aũt obstet vbi interuenit simulatio,vide p gl.not.in l.emptione.ibi doc.j.plus valere q agiẽ,p Bal. in l.j.j.de ope li.p cano.in c.cũ ꝯtingat.de iureiu.p Imo.post alios in c.ad nostram.de emp.& ven.& p eundẽ in l.nemo.põt.de leg.j. ¶ † Quarto no.q transactio facta p̃textu falsorũ instrumẽtorũ nõ rescindiẽ nisi sup illo capitulo.[a] sup quo fuerunt pducta falsa instrumẽta . Quod limita nisi instrumentũ falsum sup vno capitulo dederit cãm transactioni factæ sup oĩbus alijs & hoc pbari possit, nã tũc retractaẽ in oĩbus q̃a deficit cã fi.ob quã aduersarius trãsegit.iõ nõ debet remanere deceptus arg l.eleganter.§.si q̃s post.de cõdi.indebi.Ita inquit Paul.hic dicẽs q ab alijs doctoribus non vr̃ esse tactũ.sed aduerte, q̃a si pp illud instrumẽtũ falsum cõtinens vnã rẽ tm̃ sup alia transegit,& p hoc fit læsus in ea,certe nõ debet audiri volẽs rescindere transactionẽ sup alia re, q̃a p illud instrumẽtũ nõ debuit moueri ad remmittendũ ius suum sup re de qua nõ loquebaẽ instrm p ea q̃ dixi in primo no.& sic patet hanc limitationẽ non pcedere.¶ † In gl.j.in fi.pro gl.est tex.in l.diuus.de re iud.ff.& in l.ij.& ibi not.j.si ex fal.instr.& ex gl.collige q appellatione instrumẽtorũ veniunt testes[b] vt expressius hr̃ in l.j.ff.de fi. instr.Fallit sm Bald.hic in dilationibus ad probandũ,nã si data est dilatio ad pbandũ p instrumẽta nõ poterũt pduci testes . q̃a alia est cã in eis. nã instrumẽta põt pduci vsq; ad cõclusum in cã & sic post publicatas attestationes c.cũ dilectus . de fide instru.secus in testibus c.de testibus.& c.fraternitatis. extra de testi.Adde q istud fuit dictũ Spe.i ti.de dilationib.§.fi.ver.itẽ no.q cũ daẽ. & reassumpsit Bal.in l.j.j.de iuramẽto calũ.& in d.l.de fide instr.& cano.i c. puenit.el primo de testi.cogẽdis . & Pau.de Leaza.in d.c.cũ dilectus.¶ In gl.in verbo.ciuiliter,ibi.l.damus &c.& ista est vera opin. q exceptio cõcediẽ vt hic,& d.l. damus.licet q̃dã ꝯ, quos refert gl. fi.in l.fi.in verbo pagina de fide instrumẽtorũ. ¶ † In glo.in verbo p̃cipim°, ibi p in integrũ restitutionẽ &c.Sed ꝯriũ sentit gl.in hac l.dum voluit p viã exceptionis posse infringi transactionẽ.Nam si esset necessaria resti.i integ.vt hic dicit gl.sequereẽ q nec exceptio nec replicatio locũ haberet,nec aliq̃d operareẽ, nisi impetrata restitutione l.nam, & postea.§.si minor. & ibi gl.ff.de iureiu.& l.nec nõ.§.exẽplo.ff.ex quib cau.maio.l.exceptionis.la.ij.in fi.de excep. Bar.hic cõcludit q aut q̃s vult impedire petitionem actoris & põt opponere exceptionẽ falsitatis,& impediret petitio abiq; alia restitutione l.finali,si ex falsis instrumẽtis. Qñq; actor vult agere pristina actione q̃ nõ erat ipso iure sublata, & tũc si reus opponat exceptionẽ transactionis , actor poterit replicare q fuit facta p̃textu falsorũ instrorũ & ñ erit necessaria restitutio, vt hic cũ gl.pcedẽti. dicit ẽt q hic reo sufficeret exceptio falsitatis , sed i hic vltim.male loquiẽ,q̃a si actor agit pristina actione, & reus opponat q sup illa actione fuerit transactũ p falsa instrũa,nõ diceretẽ intentionẽ actoris exclusisse.Si aũt actor vellet intentare pristinã actionẽ quæ fuerat ipso iure extincta, puta p excep.in transactione appositã facta p falsa instrumẽta, & tunc habet necesse actor primo petere restitutionẽ in integrũ p quã rescindaẽ trãsactio sicut dicim° in sñia l. diuus.de re iud.sm Bar.cũ quo vr̃ concordare Ang.& Sal hic plenius in l.q̃relã.j.de fal.Sed aduerte q̃a in dictis oĩbus casibus verior vr̃ opi.q primo necessaria sit restitutio.& alias nõ posset replicari vel excipi de falsitate, p d.§.si minor . cũ concor.p̃alleg.nã,& ibi durabat prima actio,& tñ non põt replicari nisi prius impetrata restitutione.Idẽ probaẽ in d.l.diuus.vbi durabat actio quæ non erat sublata p sententiã vt no.gl.in l.j.j.si plures vna sñia. & in l.nepotes.de fun.instru.& gl.in l.duobus.de excep.rei iudi.& in l.grege.§.etiã de pign.& tñ oportet deuenire ad restit.& ista fuit opi.gl. quæ forte non est alibi in l.qui agnitis. in glo.pe.ff.de excep.& ista etiã fuit opi.Cy.Iac.But.& Bal.hic , & Iac.But.in l.fi.j.si ex falsis instru.& l.sub spẽ.j.de re iudi.& Pet.vt refert. Cyn.in d.l.quærelam. & in d.l.fi.si ex falsis instru.& Imo.in d.l.diuus.in sua finali conclusione,& Pau.ibidem. & ita etiam sm omnes debet intelligi glo.in d.l.querelam.Ful.hic multa verba dicit, & conatur sustinere q in omni

ADDITIONES.

a ¶Super illo c.Inquantũ d.Ias.hic dicit ad corroborationẽ q eod.modo subreptio rescripti in vno c.non vitiet in alio. adde q Ro.consi.ccclxx.dicit q nõ vitiatur rescriptũ si in eo sunt aliquæ causæ veræ aliquæ falsæ super quibus intentio Papæ fundatur. similiter nec libellus in vna parte ineptus in alia aptus non vitiatur in totum vt dicit idem Ro.consi.ccliiij.& seq.

b ¶Hen.Fer. Veniunt testes Adde Bar.in l.notionẽ.§.instrumentorum.ff.de ver.sig. & an appellatione instrumentorũ veniant acta vide Bart.in l.in fraudem.§.neq; instrumenta.ff de iu.fi.& an appellatione instrumenti contineatur scriptura priuata , vide Lud.Ro.consi.xxiij.nescio quid dubitationis.

omni casu sufficiat exceptio vel replicatio absq; impetratione restitutionis dicens q per d.§.si minor.cũ simi.nõ probat q peti debeat restitutio.sed circa hãc suã opi.nõ puto insistendũ, quia d.§.si minor.cum ꝯcor.ſm cõmunẽ intellectũ gl.& doc.optime pbãt quicqd dixerit Ang.in l.Pomponius.§.filius.de inoffic.testa.Pau.dicit se nõ intelligere qd voluerit dicere Bar.hic.tenet opi.quã tenuit.§.per d.§.si minor.cũ ibi no.& ita dicit debere intelligi text.in d.l.fi.& in c.cũ venerabilis.de exceptio.s.q primo impetret restitu tio saltẽ incidenter, vt declarat Bar.in d.§.si minor. & ita alia iura intelligit Pet.& Cy.in locis præallegatis.Et subdit Pau.hic verum esse q actio in factũ cõpetit ꝯ producentẽ instrumentũ falsum ad interesse ẽt nulla petita restitutione per l.qui noĩe, allegatã in gl. nec obstat si diceret. ergo eodẽ modo exceptio vel replicatio per reg.cui damus.de reg.iu.quia respondeo q exceptio,& replicatio tendũt ad rescindendũ. actio vero in factũ datur ad interesse per prædicta. Præterea actio in factũ ſm Pau.& Ful.hic,& Cy.& antiquos ẽt in locis pallegatis habet locũ solũ qñ ille qui produxit instrumentũ falsum,fuit in dolo,vt quia sciuit falsitatẽ.aliàs nõ committeret dolum nec falsum l.nec exceptio.j.de fal.sed in casu nostro.i.est exceptio,replicatio,& restitutio,habent ẽt locũ si producens instrũm falsam nõ fuit in dolo,vt i hac gl.in ver nec distinguo. Et ex hoc infertur q vbi producens instrũm falsum fuisset in dolo, tũc ꝯ eum agentẽ poterit reus se tueri exceptione falsitatis absq; impetratione restitutionis, ex quo reo dabit actio in factũ,multo magis ẽt exceptio.ita sentiũt Iac.de Are.Cy.& Sal.in d.l.querelã.& Cy.in d.l.j.j.si ex fal.instr.in fi.pro quo optime facit l.Papinia.§.si filius.de inoffi.testa.& l.cũ à te. de dolo. Nec ad istud vltimum obstat l.diuus.de re iudi.vbi pducens ẽt fuit in dolo, & tñ ibi fuit petita restitutio, qa plenius per eam subuenitur petenti q̃ per exceptionẽ,vt ibi declarat Bar.circa fi.& ita ẽt rñdet Sal.in d.l.q̃relã. nec etiã obstat q ista exceptio sit quædã exceptio cõpensationis interesse rei ad q interesse finaliter dabat actio in factũ, & exceptio cõpensationis nõ debeat habere locum de nõ liquido ad liquidũ l.fi.de compensa.vt hic dicit Bart.qa respõde q procederet ista exceptio cõpensationis qñ excipiens offerret se in breui liquidate iuxta no.in gl.magna,& p doc.in d l.fi.& Bal.hic,& de materia ẽt vide aliquid p cano.in d.c.cũ venerabilis & in c.licet cãm.de probano.& est vtilis disputatio pdicta, qa si absq; petitione restitutionis cõpeteret exceptio vel replicatio,sequeretur q perpetuo posset excipi vel replicari,cũ actio, & exceptio, & pari forma replicatio perpetue sint l.q̃relã.§.fi.de exceptio. doli. instit.de ppe.& tẽpo.ac.in prin.iuncta l.quæsitũ.§.fi de pecu.sed si requireretur restitutio,nõ posset opponi exceptio vel replicatio, nisi.j.quadrẽnium,& petita, & obtenta fuerit restitutio l.fi.in prin.j.de tempo.in inte.restit.p quã restitutionem impetratam bene fatendum est exceptionem esse perpetuam. ita intelligit q no.gl.in d.l.querelã. Sed Ful.hic, cũ quo vr transire luc Paul.tenet q ista restitutio posset peti perpetuo.nam cum non procedat ex edicto prætoris, sed ex constitutionibus principalibus,vt hic,& d.l.diuus. ergo debet esse perpetua,vt institut.de perpet.& tẽpo.actio. in prin.Sed ꝯtrũ tenuit hic expresse Cy.& in d.§.j.& meli⁹. nã restitutio specificata à l.imperiali,vt hic,& i d.l.diuus. pcedit ex edicto ptoris generali posito in l.j.in fi.ff.ex q.b.cau.maio.& in l.sed si p ptorẽ.§.clausula eo.ti.ergo intra quadriẽniũ debet posse repeti restitutio cõsimilis d.l.fi.de tẽp.in integ.resti.& ita ẽt fuit de mẽte Bar.in l.j.C.de sent. aduer.fi.latis.lib.x.vbi ẽt refert Inn.in c.vltra tertiã.de testi.Et istã

8 opi.ẽt sequit in l.admonẽdi.ff.de iureiur.¶ † Subdit ẽt circa materiã huius l.Iac.Bu.hic,& in l.fi.j.si ex falsis instru.vnũ, videlicet q si actor fuerit vsus falsis instrumẽtis sine dolo, vt qa illa falsitas fuerat cõmissa à Titio,q tunc nõ rescinderet transactio, sed reus necesse habebit agere ꝯ Titiũ ad interesse.& si Titius nõ esset soluẽdo,tunc in subsidiũ transactio rescinderet, q bñ no.qa p alios nõ tangit.arg.l.fi.in prin.ff.de eo p quem factum erit. ¶ In ea.ibi,nec enim intelligitur. hanc glo.reputat Bal.sing.in l.j.j.de manu.vind.

9 ¶ † In ea.ibi,nõ valet transactio.& sñia,cui falsæ probationes cãm dederant, retractat ẽt si dolus instra falsa pducẽtis nõ interuenerit.& ita tenet Bar.& Bal.hic, & ẽt Pau.q dicit hanc gl.ad hoc esse sing.Idẽ tenet Iac.de Are.& Cy.in d.l.quærelam. sed Pet.vt refert hic Cy.tenet ꝯ p l.si ptor.§.Marcellus.ff.de iudi.& p id q no.gl.referens opin.Placẽ.in d.l.diuus in versi.corruptis.& in l.iij.j.si ex fal. instr.ita ẽt tenet Cy.in l.q testamẽto. de excu.tut.& i l.si is ad quẽ. de acq.hær.& in l.pe.j.si ex fal.instr.sed prima opi.vr verior, & illã tenet Old.Bar.Imo.i d.l.si is ad quẽ.Imo.i d.l.diuus.hoc sentit.pro quo bñ facit l.ij.& .iij j.si ex fal.instr.q̃ i distinctẽ loquunt. Nõ obst. d.§.Marcellus.qa ibi dolus falso pbantis ꝯ absentẽ requirit, quo ad hoc,vt sñia sit ipso iure nulla,vt not.glo.in princ.illius l.in verb. sciens cõiter approbate. hic aũt q̃rimus, an sit rescindẽda p restitutionẽ.¶ In ead.ibi,aduersarij malitia &c.licet Bar.transeat cum hac solu.tñ non est bona,quia iste tex.ẽt intelligit qñ aduersarius non fuit in dolo,vt.s.dixit glo.in versi nec distinguo. vnde tenenda est

10 penult.solu.positã in l.cõtraria.¶ † In ea.ibi,hic nõ valuit, hæc nõ est vera,qa immo valuit,licet posset rescindi p restitutionẽ,vt.s.dixit gl.vnde solue vt no.Imo.in solu.posita in l.cõtraria. vbi tractat de priuilegio singulari concesso ꝯ ius cõe priuilegio minoris ætatis. hic aũt de priuilegio concesso omnibus cõi rõne, scilicet p deceptionẽ factã, interueniente iusta causa petendi restitutionẽ. ¶ In gl.in ver.manentibus. ibi.l.qui solidũ.§.cũ post &c.& l.j.ff.de euic.& facit hæc gl.ad qõnẽ quã hic vide p Iac.But.& Bar.cũ quibus transeũt alij hic, & Ang.& Imo in l.debitoribus.ff.de re iud. ¶ In ea.ibi,item no.in hoc pulchro, & quotidiano arti.cõcludit, q aut instrumentũ est vitiosum vitio falsitatis procedẽte ex defectu

a notarij. aut alio vitio.Primo casu in totũ vitiat,[a] quia detecta falsitate notarij in vno capitulo,diminuit fides notarij in oĩbus. nam si de vno instrõ falso pp̃ter vitiũ notarij, resultat suspitio quo ad aliud instrumentũ l.si q.s aliquid.j.de suscep.& archa.li.x.quanto magis de vno instrõ ad seipsum ſm Ray.& Cyn.& Bart.in gl.hic. Sed Iac.But.hic aliter concludit.nam vr velle q d.opi.procedat in instrumẽtis cõfectis p notariũ postq̃ fuerat cõdemnatus de falso, alleg.l.si cui.§.eisdẽ.ff.de accusa.Si aũt nõ fuerit condemnatus no-

b tarius,sed ille q produxit instrumentũ falsum [b] adhuc dicit q erit psumptio ꝯ notariũ in instrumentis in futurũ.alle.d.§.eisdẽ. & sic patet q Iac.But.imperfecte & male vr accõmodari ad quęstionẽ nostrã,& rñdet ad l.ij.ad fi.de veteri iur.enuc.q ibi loquit in libello,qui debet esse indiuiduus, quo ad sui formã.secus dicit esse in instrumentis, quia rõne partis falsæ nõ vitiat in totũ, vt ibi no.gl.q. allegat istũ tex.& p hoc patet q Iac.But.vr tenere ꝯ primã opi.Bal. hic vero dicit q Inno.in c.fraternitatis. de testi.alias est in c.fraternitatis.de hæret.in hoc arti.dicit q falsitas in vno arti.nõ reddit fal-

c sum instru.in alio.[c] p quo alle.Bal.gl.iuncto tex.in l.ij.j.de falsi.quę sentit q falsitas circa accessoriũ nõ vitiat circa principale. Adde q istã opi.tenuit gl.ix.dist.c.si ad sacras.alias incipit, si ad scripturas.& Io.An.in c.ecclesię.de elect.Tancre.de corãi opere suo i rub.de q.x.Sal.hic fatet hanc opi.Bal.esse veram.qñ cõstaret q reliqua capitula essent vera,puta p confessionẽ partis,vel aliter. & ita loquitur tex.cũ gl.in d.l.ij.quã ẽt ita intellexit Iac.Bu.Bal.& Imo.in l.j.§.si quis simpliciter. de verb.ob.sed vbi essemus in dubio tũc tenẽt opi.Bar.& sequaciũ p d.l.si q.s aliquid.& per d.§.eiusdem. & d.l.ij.ante fi.de vete.iur.enu.Non obst.iste tex.qa hic in instrumẽto transactionis non venit falsitas,nec defectus in notario rogato de ipso instrumento. sed fuit defectus in alio instrumẽto falso de quo nõ disputabat hic,an esset pro parte falsum,an in totũ.& licet Sal.nõ dicat,tñ ista sua opi.fuit quorũdã quns refert hic Cy.adde ẽt q cũ ea transit hic Cy.simpliciter,& Pau.de Ca.dicit q si apparet notarium cõmisisse falsum in vno capitulo de substantialibus, psumit falsum in alijs capitulis cõmisisse. Secus si nõ erat de substantialibus,vt qa dixisset actum in domo talis, & illa dom⁹ nõ erat illius, & ita voluit Inno.& Ioã.An.in d.c.fraternitatis. aduerte q Inno.in d.c.fraternitatis. refert alias opi.& iõ diuersimode allegat authoritas sua a doc.tñ Inno.residet in hac cõclusione q aut falsitas notarij vel testis nõ concernit substantiã negotij nec eius circunstantias,& nõ vitiat, puta si dicat cõtrahentes esse de alia terra q̃ sint, vel esse affines aliorum q̃ sint. quia ista nõ spectant ad officiũ tabellionis vel testis. ad hoc bene facit q no.Bart.in l.eos.ver.quęro quæ dicant.j.de fal.si aũt falsitas cõmittat circa principale negotiũ vel eius circunstãtias.& tũc siue ignorãter siue scienter falsum immiscuerit,nõ valet instrũm in aliquo, quia notarius vel testis nõ debet apponere in actu suo nisi quæ vidit & nouit,& i hoc nõ põt cadere ignorãtia.all.tex.ij.q.vij.hortamur. & in c.cum in iure.de offi.dele.& istã opi.ẽt tenet Pet.de Anch.in d.c.fraternitatis. pro quo vr esse tex.ij.q.vij.puta.& in c.si ad sacras. vbi permistio falsitatis i scriptis totũ vitiat, pro hoc ẽt alle.tex.in c.quãto. de his q̃ fi. à prela si.cõsen.c.vbi si notarius in instrumẽto descripsit vnũ testẽ vltra verũ numerũ testiũ,vitiat.& ad hoc illum tex.ponderat ibi doc.Idẽ tenuit Old.in cõsi.xxxvj.incipiente,ad primã q.& Gandi. in tractatu

ADDITIONES.

a ¶Vitiatur. Vide per eundem consi.lxxij.j.lib.per Pau.de Ca.consi.cevij.

b ¶Instrumentum falsum. Sed quid si renuntio instrumento propter falsitatem, an videar fateri q illa sint falsa, vide Fran.de Are.consi.xxv.

c ¶Fran.Cur. In alio. De hoc per Bal.consi.cclxiiij.j.lib & consi.xxvij.iij.lib.& vide Old.consi.xxxvij.vbi ponit de teste, qui partim vere, partim false deposuit. Et adde tu de hoc, an falsitas circa substantiã instrumẽti in vno c.vitiet totũ instrumentũ,& vide per d.Ant.in c.cũ Ioannes.de fi.instr.& in c.cũ olim.de fid.instru.& in c.cum olim. de censi.per Bar.in l.quintus.ff.de aur.& ar.le.per Inn.in c.cũ in iure peritus. extra de offi dele.per d.de Ro.deci.cxlj.in antiquis. im in l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.obli.Bart.in c.ad audientiam.de re.scrip.Pau.de Cast. consi.xxx.inci.dubium examinandũ.& eundem Alex.in consi.xliij.in.iij.vol.

in tractatu maleficiorũ.in tit.de fal.& Spe.in tit.de inſtru.edi.§.inſtrumentũ verſ ſed quid ſi aliquod.& Imo.in d.§.ſi quis ſimpliciter.& iſtã viu.opi.teneo.¶ † Cui adde quod etiam ſi falſitas eſſet in verbis enunciatiuis notarij vt in appoſitione confinium [a] loci in quo factũ eſt inſtrumẽtũ vel in alio enunciatio facta ab ipſo notario in ea parte in qua nõ aſſerit aliquid de viſu,non ſolũ vitiaret̃ cõtractus, ſed etiam vitiaret̃ inſtrumẽtũ ſecundum Inn.no.in c.cũ in iure, & archi.in c.ſi Papa.de priuil. in.vj.bñ facit c.ex literis. de fi.inſtr.¶ † Secũdo addo quod hæc principalis cõcluſio procedit in vere falſo.ſecus in præſuppoſito, quia falſitas in vno capitulo nõ vitiat in reliquo l.iubemus .in ver.vel eius hæredes.j.de teſta.& ibi ſin.Ia.Bu.& ibi vide Bal.in fi.facit l.filius.§.ſequens quõ.ff.de fal.iunctis no.per gl.in rub.C.de his qui ſibi aſcri.in teſtamẽto. vbi quaſi falſum cõmiſſum in vno capitulo nõ extendit̃ ad reliqua.ita dicit Bal.c.quoniam.in fi.ff.de fideicõ.lib.vbi aliquid tengi de hac materia , per eundẽ in l.nec exẽplo.j.de fal.& in l.fi.de cõuer. fiſ.debi.lib.xj.& in l.fi.in.iiij.opp.de edi.diui Adr.Nec placet diſtinctio Iac.But.requirentis latã eſſe ſniam , quia illa diſtinctio deberet adduci ſi quæreret̃,an ſi notarius cõmiſit falſum in vno inſtrumẽto reddant̃ ſuſpecta ea quæ facta fuerunt anteq̃ damnatus eſſet de falſo.de quo per doc.in auc.de tabel.§.pe.& per Bal.in l.ij.§.miles . de his qui no.& in l.ex militibus.de teſt.mili.& in l.iubemus.§.ſane. de ſac.ſan.eccl.& in vſi.feu.c.j.cum multis ſi.de capi.corra. Secus ſi in eodẽ inſtrumẽto plura per me alleg.ſ.In teſte aũt deponẽte falſum in vno arti.nõ proſequor.tñ magis cõis eſt cõcluſio quã tenet Bal. & ſatis etiam tangit̃ per doc.in locis palle.& in alijs remiſſionibus quas dedi in.§.ſi quis ſimpliciter.¶ † In quãtũ tñ circa hoc Bal.dicit quod cõis cõcluſio quæ habet quod dictũ teſtis deponentis contra veritatem,& ſic contra iurñ in vno [b] capitulo vitiat̃ in omnib⁹ propter falſitatẽ vnius capituli procedit ſecundum eum niſi teſtis ignoranter depoſuiſſet contra veritatẽ . quia tũc nõ dicitur cõmitti falſum,cũ in falſo requirat̃ dolus l.nec exẽplo j. de fal.certe Inno.in d.c.fraternitatis vt.ſ.retuli.tenet directo contrariũ, & cũ eo videtur tranſire Spec.in ti.de teſt.c.an ver.quid ſi aliquid de ſuo . Sed cõcorda opi.quod aut teſtis ſciebat ſe nõ ſcire id quod depoſuit, & tunc proprie loquit̃ Inno.& ratio ſua.Sed dictũ Bal.eſſet verũ quando teſtis aliquo probabili errore ductus putaſſet ita eſſe vt depoſuit. Item dicta concordia quã poſuit hic Bal.in text.valet quod dictũ eius vitietur in totũ ſi ſuper vno capitulo falſum depoſuiſſet dum illud capitulũ eſſet de pertinentibus ad cauſam, vt declarat ipſe.limita vt per eum in rub.de controuer.inueſti.valet niſi teſtis iuraſſet dicere veritatẽ ſuper interrogatorijs fiendis & factis . nam ſi fuit interrogatus de impertinenti ad cauſam, & depoſuit cõtra veritatẽ vitiabitur dictum eius in omnibus tanquã ſit periurus iux.c.teſtimoniũ.de teſti.& licet Bal.in d.rub.faciat vim , an teſtis primo iurauit ſuper capitulo ſuper quo depoſuit falſum, an ſuper alijs , vt primo caſu tunc omnia vitientur.ſecus econtra.tñ ipſemet Bal.& melius ſe correxit in l.fi.in.iiij.opp.poſt Old.de edi.di.adri.& hãc diſtinctio.reiecit.quæ omnia teneamenti, quia valde quotidiana.

¶ † Quo ad ſecundum caſum principalẽ videlicet quando vitium vel falſitas nõ procedit ex defectu notarij, dic quod aut eſt in his quæ ſunt de ſolennitate & inſtrumentũ vitiatur in totũ l.j.§.ſi quis . hic alle.in gl. Si autẽ circa alia , dic vt hic per Bart.poſt gl.in d.l fi.de edi.diui.in verb.vitiatur.¶ † Et prædicta faciunt, an ſi in ſupplicatione aliqua narrantur vera , & aliqua falſa, reſcriptum totum tanq̃ ſubreptitium vitietur . de quo dic vt per Lappum alle.xxv.& per d. Ant.in c.exhibita.in fi.de iudi.alle.c.ſi eo tempore cum gl.in verſ.beneficium.de reſcrip.in.vj.

ADDITIONES.

a ¶Confinium. Vide Bald,conſi.cexiiij.inci.dubitatur de quodam notario.
b ¶In vno. De hoc per eundem Alex.conſi.lxxxviij.

Anaſta. LEX XLIII.

1 *Tranſactio poteſt fieri ſuper quæſtione ſeruili, vel aſcriptitia.*

IVbemus. † Quæſtio mota ſuper cõditione ſeruili,vel aſcriptitia,põt tranſactione decidi h.d.¶ In gl.in verb.ſeruili.ibi, nõ valet &c.hoc ſimpliciter ſequit̃ Bar.hic.ſed Cy.Ray. Bal.Sal.Ful.& Pau.tenent cõtrariũ.pro quo videt̃ tex.hic in fi.Nec ob.prima & tertia ratio tradita in gl.quia procedunt quando eſſet certum. nos aũt loquimur quando eſſet dubium,& multa cõcedunt̃ in caſu dubio, quæ nõ cõceduntur in caſu certo l.ij.ff.eo.& l.poſt rem.eo.tit.nõ ob.ſecunda ratio, quia etiã ſeruus poteſt aliquid habere cõniuentibus oculis dñi,vt quando habuit à dño,vel eius amico & dñs cõſenſit quod habeat.& ita reſpondet Cyn.& doc.in l.iiij.in prin.ff.de manumiſ.facit l.& ſeruorum.in verbo, videtur.ff.de ſta.ho.& ceſſant rationes gl.maxime in aſcriptitio,cũ nõ ſit proprie ſeruus, vt plene no.in l.nec diuus.j. de agri.& cenſi.li.vj.¶ In ea.ibi , item not.& ſic dic vt habet̃,& no, in c.ſuper eo.& in c.ſi.extra eo.tit.& hic per Bart.

¶ De errore calculi. Rub.

Diocletiani & Max. LEX I.

1 *Error calculi poteſt retractari,niſi ſuper errore ſit tranſactum, vel iudicatum.*
2 *Erronea calculi computatio quãuis ſæpius facta, non nocet.*
3 *Calculatio rationis ſæpius facta inter mercatores poteſt reiterari , vt cognoſcatur an ſit erratum.*
4 *Error in ſententia,an vitiet ſententiam.*
5 *Sententia per errorem lata , an valeat.*
6 *Error calculi allegatus ſi non probatur, quid iuris.*
7 *Tranſactio vel ſententia per errorem lata,an & quando valeat.*
8 *Sententia lata in plus per expreſſum errorem calculi , an ſit nulla in totum.*

ERrorem. † Si erratum ſit in calculo poteſt calculi fieri retractatio niſi ſuper errore ſit tranſactũ, vel iudicatũ & indebitũ per errorẽ calculi promiſſum cõdicit̃ h.d.¶ In tex.ibi,etiã ſæpe cõputatas &c.¶ † Not.quod erronea calculi cõputatio,quãuis ſæpius facta nõ nocet . ex quo infert Bal.quod cõfeſſio erronea repetita ſæpius retractari [a] põt prætextu erroris.quod no.Sed in contrariũ facit , quia reiteratio præſupponit deliberationẽ.ij.q.ij.ſi quis natus.& ibi no.gl.in verb.reiterata. quæ alle.text.in l.ſi mulier. la.ij.j.ad Vell.ſed cõfeſſio deliberate facta poſt datũ terminum ad rñdendũ non eſt reuocabilis, vt eſt gl.no.in c.ex literis.in verb.admonita.de diuor.quã vt ſing.ſequit̃ Bar.in l.ſi quis dẽ.j.de excep.& in l.cũ precũ.j.de lib.cã.& in l.j.de cõfeſ.& i l nõ ſolũ.i prin.ff. de procura.Illã ſimpliciter limitat , & illã gl.etiam ſequit̃ Archi.in c.fi. de iurein.in.vj.ſed põt rñderi quod gl.in d.c.ex literis.nõ eſt vera . & contra illã tenuit Io.And.in d.c.fi.& d.Ant.poſt Archi.in c.fi.de confeſ.& Bal.in l.iuſiurandũ & ad pecunias.ff.de iureiur.& in l.error.ff.de iur.& fac.igno.nã etiam deliberando põt quis falli & errare ſecundum Bal.qui allegat tex.in ar.l.de ætate.§.ex cã.ff. de interrog.actio.in verbo, id quod dẽ. Præterea ſi eſſet vera illa gl.ſequeret̃ quod cõfeſſio facta per reum in lit.cõte.vel poſt,nõ poſſet aliquo mõ reuocari, quia oblato libello reo dant̃ ei dilationes deliberatorie,vt in auc.offerat̃. de lit.cõte. & in certũ eſt cõfeſſionẽ poſtea factã poſſe reuocari, per regulam l. error ¶ † Secũdo no.quod licet inter plures mercatores ſit calculata & cõteſtata rõ librorũ,tñ ad inſtãtiã vni⁹ ab eis poterit peti,vt iterato calculet̃ [b] ad hoc vt cognoſci poſſit , an ſit erratũ.& vſque ad quod tẽpus hoc peti poſſit, vide i l.calculi ff.de admi.re. ad ciui.perti.& per Bart.in l.ij.j.de iure fiſ.lib.x.vbi plene poſuit de viribus calculi. ¶ In gl.mag.ibi,& in l.j.in prin.&.§.j.vltra ſolutiones hic poſitas in gl.rñdebat Iac.Bu.& Sal.quod iſte tex.loquit̃ quando fuit lis ſuper errore calculi,& fuit deciſa per ſniam vel tranſac.ſed in l.contra nõ fuit ſuper errore in ipſa ſnia. ſed certe hæc ſol.nõ videtur tuta , quia etiam d.l.j.loquit̃ quando in prima ſnia fuit erratũ,& appellatũ fuit ab ea, & coram iudice appellationis diſputatum de errore . vnde veriores videntur ſol.huius gl. ¶ † In ea ibi,fuit expreſſa cã erroris, aliás nõ.cum gl.tranſit Bar.& poſt ipſum ſcribentes,volentes quod ſi error nõ eſt expreſſus [c] in ſnia quãuis iudices errauerint, valeat ſnia per l.pſes.ff.de re iud.l.ſeruo inuito.§.cũ prætor.& ibi no.ff.ad Trebel.& l.ij.j.quando prouoc.licet . Ia.de Raue.Pet.& Cy.in l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſo.matri.dicant non referre, an expreſſus ſit error in ſnia , vel aliter appareat in actis de errore iudicis iudicantis,vt hic per eos, maxime per illã rõnẽ, quia tacite ſnia refert ad acta c.cũ ad ſedẽ. de reſtit.ſpo.l.iij.j. de ſentẽ.quæ ſine certa quãn.nota.per gl.& doc.in l.ſi quis ad exhibẽ.ff.de except.rei iud.& in l he enim cauſæ. in prin.ff.de ſuſpec.tu.Et iſtã opi.ſequunt̃ dñi de Rota cõcluſione.cccxxxv.incip.dubitat̃ vtrum auditor. in fi ſequentes Pau.de Leaza.in cle.paſtoralis de re iudi.& Archi.in c.fi. dẽ ſen.excõ.in.vj.tñ magis eſt verior.j.opi.& magis cõis per prædicta. Pro qua opi.videtur eſſe text.hic i verbo,ſi res iudicatæ nõ ſunt ſecundum vnũ intellectũ quẽ ſentit gl.& clarius Ang.& Sal.dicentes iſtum text. intelligi

ADDITIONES.

a ¶Retractari, De hoc per Lud.Rom.conſi cccxlvj.& conſi.cccxcj.& ibi quid de confeſſione iurata.
¶Tho.Dip. Et adde quod ille error calculi põt alle.& in cauſa appellationis ſecundum Pau. de Ca.in conſi.a.in nouis & vide quæ plene dixi in addi.meis ad Bar.hic.
b ¶Calculetur. Vide Pau.de Ca.conſi.xxxiiij per Bal.conſi.xlvj.& cclxxiij.ij.lib.
c ¶Expreſſus. De hoc per Io.de Ana.cõſi.vj.Pet.de Anc.conſi.ccix.Bal.cõſi.cxxij.j.li. Alex.conſi.lxxxj.iiij.lib.& ad pleniorem notitiam eorum quæ hic dicuntur , vide Fran.de Are.conſi.dvj.& conſi.ca.& conſi.lxxv.
¶Henr.fer. Adde tu Philip.Cor.in conſi.liij.inci.pro deci.ver.quia ſi illa in.j.vol. vbi cõcludit quod error expreſſus in ſententia reddit eam nullã , ſiue per ſe, ſiue per relationẽ ad aliud ſit expreſſus,& per eũ. Philip.Cor conſi.lxxj.inci.ſuper.j.verſ. licet enim.eo.vol.ij.& adde quod ad hoc vt expreſſione erroris reddat̃ ſentẽtia nulla requiritur quod error ſit expreſſus , quod oculo corporali legi poſſit , & inſpici ipſa ſententia,& non ſufficit quod ea mente comprehendatur,ſeu quod ſententia ex mente reducatur ad erroneum intellectum , vt ſingulariter voluit Inno.in c.pe.de offi. dele.& Ant.de But.in c.apud excõmunicatũ . de reſcrip.vbi reputat hoc ſin.no, idem voluit Alex conſi.cexxj.inci.proſpectis verbis , ad fi.in.ij.vol.& vide eun. Alex.conſi.cccxij.inci.viſo themate eo.vol.ij.

intelligi posse, qñ esset lis inter aliquos hincinde, & iudex assumit calculationes rõnũ productarũ in iudicio, q̃ retulerunt debitorẽ restare actori creditori in x. cum vere non restaret, nisi in quinq;. Nam licet ex actis, s. rõnibus productis, aut in actis cõstaret de errore calculi, tñ ex hoc vult sniam in x. valere. vñ in hoc articulo, an snia lata p errorẽ non expressum valeat, distingue, vt hic p Bar. siguanter loquentẽ, cũ quo transeunt Ful. hic, & Imol. & Ro. in d. l. ex diuerso. §. fi. Nec obstat rõ alleg. p Iac. de Ra. Pet. & Cyn. qa respondẽt, q licet snia tacite referat ad acta. illud est verũ, qñ ex tali relatione, & p talẽ relationẽ tacitam non infringeretur snia. secus si infringeretur. arg. l. Titia. §. fi. de verb. obli. & l. seruo alieno. §. ab Imperatore. ff. de leg. j. & probatur in iuribus allega. pro cõi opin. ¶ † Adde tñ dictis Bar. in quantũ voluit, q si iudex expresse in snia se referat ad acta in qbus erat error, snia est nulla. qa vr expressus error in snia. arg. l. an ptor. ff. de re iudi. vt hic p eum. Nam Bal. hic vr tenere õtrium, volens q ẽt snia valebit. vñ si in snia iudex dixerit, qa video ex actis esse probatũ. iõ cõdemno. nã licet nihil sit pbatũ, valebit sententia. alt. not. p Inno. in c. prudentiã. de offi. dele. Aliud est enim q error exprimatur specifice in snia, & tunc nõ valet p p defectum formæ. aliud est, q exprimaĩ implicite, qa nõ est defectus formæ. arg. l. si qs legatũ. in prin. ff. de sal. iuncta l. si qs aliquid. §. testiũ. ff. de poenis. & idẽ tenet Pau. hic alleg. not. p Inno. & Io. An. in c. qm õ. de pba. & i c. cũ Bertoldus. de re iud. Ful. hic simpliciter trãsit cũ opi. Bart. sed aduerte, qa Inno. i d. c. cũ Bertoldus. in ver. cõcessimus. tenet õtriũ eius, ad q alle. p Paul. de Ca. nã vult ibi Inno. in casu pdicto sniam esse nullã, licet ipsemet Inno. in d. c. qm õ. ad fi. dixerit illã esse validã, eo qa pro snia psumendũ est c. in plenna. de renuncia. c. sicut. & c. cũ inter. de re iud. arguit tñ vltimo loco Inno. in d. c. qm. de test. in d. c. cũ Bertoldus. sed nõ tndẽt Host. in d. c. qm. trãsit simpliciter cũ opi. quã ibi ponit Inn. s. q snia valeat. & idẽ vtrobiq; tenet Bal. vt ibi per eũ, & in l. q. in prin. de re iudi. & in l. j. j. de manu. vin. & in l. platã. j. de sen. & idẽ tenet Abb. in c. inter cætera. de re iudi. idẽ fuit de mẽte Bar. in l. si is ad quẽ. de acq. hære. dũ alle. l. præses. de re iudi. Sed Ant. in d. c. qñ. in repetitionibus. alias in repe. c. ab excõicato. de rescrip. & Bal. in l. ab exequutore. & Imo. in l. q Romæ. §. duo fratres. de verb. obli. & in l. ex diuerso. §. fi. ff. sol. mat. tenet opi. õtriam potiũ am p Inno. in d. c. cum Bertoldus. p illũ tex. p rõnẽ positã hic per Bar. dũ alle. d. l. an ptor. Facit l. institutio talis. de cõdit. insti. tñ text. in d. c. cũ Bertoldus. nõ vr pbare. qm snia nõ fuit ibi nulla, vt ibi p gl. in ver. decernerent. ipsemet Bal. in l. diuus. de re. iut. relinquit cogitandũ. Concordari põt opi. prout cõcordat Ant. in d. c. qm. qa aut iudex dixit, qa per A. & B. probatũ est Titiũ mutuasse Seio. iõ Seium cõdẽno, & tunc nõ tenet snia, si nõ est pbatũ, qa dicit aperte cõstare de errore iudicis, sicut qñ errat in calculo. q error licet sit facti, tñ vitiat quantomagis in proposito, si A. & B. interrogati de mutuo deponũt nihil scire, qa vr iudicẽ & in facto & in iure errasse. & isto casu pcedit opi. Bar. Aut iudex dixit, qa per A. & B. nõ est pbatũ mutuũ. iõ Seiũ absoluo, & tũc licet A. & B. deposuissent mutuũ factũ, tñ valebit snia, qa potuit esse q iudex testibus fidẽ nõ adhibuit aliqua de cã, qa q̃ & quãta fides testibus adhibenda sit iudici cõmittitur l. iij. §. j. ff. de testib. Et pro illo vltimo allego text. in l. j. §. itẽ cũ õ sacras. ver. q si de iure. ff. q̃ sen. sine ap. resc. vel fm Abb. in d. c. qm õ. oĩe q aut iudex nõ se refert ad acta. sed simpliciter dicit, qa p A. & B. pbatũ est. iõ cõdẽno &c. & tũc pcedat opi. Inn. in d. c. qm õtra. Aut iudex dicit q p A. & B. pbatũ est vt patet in actis. iõ cõdẽno, & tunc pcedit opi. õria. Ratio dñæ fm eum est qa iudex potuit firmare animũ suũ aliter q̃ ex his q̃ parent in actis. alleg. c. cãm q̃. de re iudi. & ibi dicit esse de mẽte d. Ant. in c. qm. & in d. c. cũ Bertoldus. Sed certe residet d. Ant. in eo q recitaui. s. & illud vr tuti'. vno tñ casu esset snia nulla, videlicet qñ iudex dixisset in snia esse pbatũ p probationes a iure reprobatas. vt qa dixisset, qm sup duellũ factũ inter actorẽ & reũ sic. Ideo ita pronuntio, vt in c. ij. de purga. vul. q est notab. fm Bal. in l. libertorũ. de restit. In reliqs aũt teneas simpliciter opin. Bar. hic, quã ẽt primo tradid. s Ray. Et dũ. s. reprehendi opi. Iac. de Raue. & Cy. teneo opinionẽ cõem. adde q p cõmuni opi. etiã bñ facit tex. in d. l. ex diuerso. §. fi. & l. posthumus. §. si qs ex his. ff. de inoffi. testa. & in l. si expressim. a õrio sentiu. ff. de appel. & idẽ tenet Bart & Ang. in l. j. i prin. ff. q̃ sen. sine app. resc. Bal. Inn. & Rosre. in d. l. ex diuerso. & latius d. Ant. in d. c. ab excõicato, de qbus plene dixi in l. cũ plaris. de re iud. ¶ In ca. ibi, errauerunt ẽt te.: e menn, q signanter voluit hic Bart. s. q vbicũq; est error expressus in libello snia reddiĩ nulla nã in õtrium vr facere tex. in d. l. posthumus. §. si qs ex his. de inof. test. Sed rñde vt p Bal. in l. j. j. de re iud. ¶ † In ca. ibi, errauerunt partes &c vt qa cõputauimus tu & ego, q ccc. & cccc. facerent mille. iõ pmisi mille, & postea volẽs reuocare errorẽ, & liberari de ccc. veni corã iudice, & nõ potui pbare de errore. iõ iudex õtriũ pronuntiauit. ¶ † In ca. ibi, vel. ij. &c.

licet gl. ambigue loquaĩ tñ fm magis cõem intellectũ doc. intẽtio eius est, q vbi est expressus error distinguaĩ inter sniam, & transactionẽ, nã snia est nulla ipso iure, sed transactio, vt veniat rescindẽda, aut non est error expressus, & valet snia & transactio, vt hic in tex. Et ita vñr hoc tenere doc. excepto Ia. de Ra. cui' opi. alij reprehendunt, vt hic p Bart. q tñ posuit vnũ casum, in quo põt opponi exceptio õ transact. cui dedit cãm error nõ expressus, vt hic p eũ. Aduerte tñ, qa licet vt dixi doc. videanĩ velle p istum tex. in ver. si res. q transactio errore facta nõ possit rescindi. tñ verius vr q debere rescindi p istũ tex. hic in fi. nã non vr esse drĩa inter pmissionẽ, & transactionẽ. Nec ob. tex. in ver. si res. qa ver' intellectus istius literæ, vr esse q intelligaĩ qñ su p pcedẽn errore calculi fuit disputatũ & transactũ. nõ aũt de transactione loquiĩ qñ interuenit error tacitus. & hoc vr sentire Bal. hic in fi. Sal. tñ sentiẽs illud õtrium sustinẽdo priorẽ opi. rñdebat ad tex. i fi. q loquiĩ qñ cã stipulationis fuit erronea. sed in ver. si res &c. in transactione, q̃ est cã pmissionis nullius fuit error, sed solũ in subiecto de quo transigiĩ. quia maior esse putaĩ fm eũ. sed nõ cõcipio q ista solutio tollat õtrium. Ful. hoc dubitat. & nihil firmat. ¶ † Extra gl. q̃runt hic Cy. & Ray. & alij, an snia lata in plus per expressum errorẽ calculi sit nulla in totũ. an tñ vineĩ in illo pluri. dic vt hic p eos cõiter concludentes nullã in totum esse, p l. in hoc iudicio. §. famil. herci. & ista est cõis snia. sed Ful. hic dicit, q de stricto iure veritas est in õrĩũ. arg. l. diẽ pferre. §. si plures. ff. de arbitris. & in l. j. §. si stipulanti. cũ simil. ff. de ver. ob. sed nõ recedo a cõi snia, tam p d. l. in hoc iudicio. ad quã nõ põt rñderi alr, q̃ p l. j. post pn. nõ violãdo tex. ff. q̃ sentẽ. sine appel. Non ob. d. §. si plures. qa censeĩ ibi sniam esse latam tñ in minori summa, cũ in ea tñ oẽs cõcordẽt. iõ ibi verũ est dicere q snia valet in parte, nõ in totũ. Non obst. §. si stipulanti. qa loquiĩ in cõtractu, qui censeĩ esse diuiduus, qa fit sit p re diuidua. secus in iudicio q censeĩ esse indiuiduum [a] p alleg. l. in hoc iudicio. Et de materia vide p gl. & doc. in l. fi. ff. de iur. om. iud. & in l. ij. j. de re iud. & p gl. in c. ea quidẽ. de reg. iur. in. vj. ij. q. vj. §. item cum certa. & Spe. in tit. de sen. prola. §. iuxta. ver. itẽ est nulla ratione quantitans. & q̃ not. per Bart. in l. j. j. si aduer. rem iudic. ¶ Quid autem si in sentẽtia fuit erratum in minus, an valeat, vide per Cy. & Ray. de Forli.

ADDITIO.

a ¶ Diuiduum. Eandem opin. sequitur Fed. de Sen. consi. cclxix. dicit tamen, q vbi sententia haberet plura capitula, error expressus in vno, non vitiat in alio. & idem Ro. de hoc vitio eius consi. cxcj.

¶ Vt quæ desunt aduocatis partium iudex suppleat. Rub.

Dioclenani & Max. LEX I.

1. *Iudex ex officio suo potest allegare in iure, non in facto.*
2. *Iudex tenetur supplere in iure.*
3. *Iudex non potest supplere circa consuetudinem.*
4. *Notorium licet releuet ab onere probandi, tñ nõ releuat ab onere proponendi.*
5. *Allegari põt tempore allegationũ quicquid potest allegari sine probationibus.*
6. *Iudex non potest supplere parte non petente etiam in notorijs, nisi notorium constaret iudici ex actis.*
7. *Iudex non potest supplere parte non petente, nisi constaret iudici ex actis exceptionem reo competere.*
8. *Iudex in quibus casibus possit supplere.*
9. *Iudex non potest supplere pro absente in casibus, in quibus lite contestata non potest procedi ad diffinitiuam.*
10. *Scripturas & instrumenta producta potest iudex retinere, quatenus etiam faciant pro aduersario.*
11. *Iudex an possit parte non petente procedere ad sententiam.*
12. *Sententia non potest ferri, nisi ad instantiam partis.*
13. *Sententia põt ferri per iudicẽ, etiã parte nõ petente, qñ videt instantiã perire.*
14. *Papa potest procedere ad sententiam, etiam parte absente.*
15. *Iudex in quibus casibus possit supplere de iure vel de facto.*
16. *Iudex an possit secundum conscientiam suam procedere & iudicare.*

Dubitandum. † Iudex ex officio suo allegare põt in iure non in facto. h. d. ¶ † Not. iudicẽ supplere in iure. ex quo inferĩ fm Bal. hic q licet statutũ nõ fuerit productũ, tñ iudex teneĩ supplere, & fm illud iudicare, nã statutũ est ius cõe in loco l. oẽs populi. de iust. & iur. & idẽ Bal. in l. j. de cõfes. q limita nõ habere locũ in statuto, seu reformatione nõ registrata in volumine statutorũ, qa dicta reformatio debet pduci, sicut dicimus consuetudinẽ debere pbari l. j. j. q̃ sit lon. cõsu. & in l. si qs reũ. j. de custo. re. ita no. inquit Bar. in l. oẽs populi. ad fi. de iust. & iur. & Iac. de Bu. in l. fi. j. q̃ sit lon. cõsue. & Ange. & Pau. in l. cũ plaris. ff. de re iud. & Abb. in c. pastoralis. p illũ tex. de fid. instr. Facit q no. Bar. in l. ornamentorũ. p illũ text. ff. de aur. & argẽ. le. & Bald. in l. leges sacratissimæ. s. de leg. & in auc. habita. in fi. ne fil. pro pa. ¶ † Quo aũt ad consuetudinẽ id q dixi. s. nõ suppleri p iudicẽ, limitabat hic Odus. vt refert hic Bal. in addi. in fi.

in fi.niſi talis conſuetudo q̃ verſaret̃ in foro eſſet notoria.pro quo nihil alleg.Adde ꝙ ꝓ iſta limitatione vr̃ eſſe tex.ſm ꝙ dicit ibi Bal. in auc.iubemus. in ver.in oĩbus.j.de iudi.Per quẽ tex.dicit ibi Bal. in.iiij.no.ꝙ licet partes nõ allegẽt tñ iudex debet ſupplere circa id ꝙ eſt iuris vel cõſuetudinis.Idẽ dicit ibi Sal.idẽ no.Bal.in l.filius.§. veterani.ff.de ꝑcu.dicẽs ꝙ in cõſuetudine notoria iudex ſupplet. alle.bonã.gl.in l.j.in prin.j.q & aduerſus quos.& ꝙ in notorijs iudex ſuppleat tenuit ẽt Cy.Bal.& Sal.hic & Bal.ĩ l.quos ꝓhibet.ff. de poſtul.& in l.plane.ff.de petiti.hære.alleg.gl.in d.l.j.

4 † Sed ꝯ p̃dicta facit, q̃a licet notoriũ releuet ab onere ꝓbandi c.euidentia. de accuſa.nõ tñ releuat ab onere proponẽdi vt eſt gl.reputa.ſing. in clem.appellanti.de ap.no.Io.An.in c.ij.vt lit.nõ cõteſt.& Bar.in l.j.ff.de excep.& in l.j.§.q̃ſio & q̃n iud.ſicut ẽt videmus ꝙ licet præſumptiones iuris ſint ꝓbationes liquidiſſime & manifeſte,vt dixit gl.in l.ſi tutor petitus.de peri.tu.tñ illud factũ ꝙ p̃ſumit̃ à iure puta ignorantia q̃uis nõ debeat probari.tñ debet proponi,& allegari de neceſſitate, vt eſt text.in l.ſi adulterium cum inceſtu.§.idem Polioni.ff.de adul.& ꝑ Bart.in l.cũ quid.ff.ſi cer.pet.Vnde puto in hoc paſſu ſic cõcludendũ ꝙ aut q̃rimus, an iudex poſſit ſupplere in cõſuetudine notoria,vel alio facto notorio abſq; eo ꝙ ꝓbet̃ . & dicendũ eſt ꝙ ſic.& ita loquit̃ glo.in d.l.j.& intelligunt̃ allega.in.j. opi.Aut q̃rimus,an ſi partes nõ proponant vel non allegent illud notoriũ iudex poſſit ſupplere illud proponendo vel allegando &

a dico ꝙ nõ ꝑ ea q̃ dixi.§.ᵃ Plus dico ꝙ ẽt ſi cõſuetudo , ſiue ſtilus nõ eſſet notorius,tñ ſi partes allegant ſtilũ vel cõſuetudinẽ,iudex poterit ſe de eo ex officio ſuo informare,in l.iij.§.fi.ff.de teſt.& idẽ ſignanter voluit Bar.in d.l.iij.§.lege Iulia.vbi dixit ꝙ poterit ſe informare à tabellionib⁹.Et idẽ voluit Cy.in l.ij.verſ.iij.q̃a circa hoc q̃n cõſuetudo eſt. q̃ ſit lon.cõſuetu.& d.Ant.in c.fi.de cõſuetu.faciũt not.per eundẽ in c.tua.in fi.de ſpon.& in c.veſtra.de coha.cler.& mulie.Ex p̃dictis manet firma cõcluſio ꝙ in notorijs iudex non ſe interponit niſi parte patente vel allegãte.& ita ẽt tenet d.Anto.in c.exceptionem & in c.bone.el.j.de poſtula.præla.& Imo.in l.iij.§. hoc aũt. de dam.inf.ec.& ita intelligi debet gl.i d.c.c.j.in ver.vt publi de excep.li.vj.q̃ dixit ꝙ ĩ notorijs iudex ſupplet.

5 † Et circa hoc dixit no.d.Ant.in c.permaneat. de emp.& vendi.ſe putare ꝙ in caſibus in q̃b⁹ abſq; ꝓbatione ſufficit aliq̃d allegari ꝑ partẽ,ꝙ illud poterit allegari q̃ñcũq; in titulo allegationis iuris q̃uis nõ fuerit allegatũ añ cõcluſum i cã in terminis ꝓbatorijs.ꝙ no.ꝑ intellectu eorum quæ poſuit Bart.in l.eum qui ita.§.qui ita.ff.de verbo.obli.

6 ¶ † Limita tñ p̃dictã cõcluſionẽ in qua dictũ eſt iudicẽ non poſſe ſupplere parte nõ petente ẽt in notorijs. Nam fallit niſi illud notoriũ ꝯſtaret iudici ex actis c.cũ olim. de ver.ſig.gl.fi.in d.c.euidẽtia.refert Inno.in c.ꝑ tuas de teſt.& in c.ex inſinuatione.de appel. Nã tunc ẽt ſi pars nõ allegaret iudex ex officio ſuo ſupplere poterit,ſi ex actis cõſtaret agentẽ ipſo iure actione carere. nã iudex repellet eũ, vt eſt gl.no.& ibi dictũ fuit in l.vbi pactũ.§.de tranſactio. & ita in propoſito dicit d.Ant.in c.bone . & Bal.in d.l.j.in lec antiqua.ff.de exceptio.vbi dicit ꝙ iudex hic poſſet ſupplere, tñ nõ arctat̃,vt no.Spe.in ti.de offi.iu.§.impedit.ver.& ſupplet.& Ang.in l. ſi vnus.§.pactus.ff.de pac.prout tenui poſt Pau.in l.vbi pactũ.§.de tranſac.licet de Ang.mentionẽ nõ fecerit.

7 † Secũdo fallit ᵇ vbi cõſtaret ex actis reo cõpetere exceptionẽ q̃ inerat obligationi ab ipſo initio , nã licet actori ipſo iure cõpetebat actio , tñ iudex ex officio ſuo nemine petẽte poterit illã exceptionẽ ſupplere,& repellere actorẽ,vt elegãter determinat Bat.ꝑ illũ text.i l.lecta.ff.ſi cer. pe.& in l.ſi vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pac.& in l.eũ q̃ ita.§.qui ita cũ ſuis concord.quas ibi dedi.exẽplũ vide ꝑ Bar.in d.locis. Si aũt ex actis cõſtaret cõpetere exceptionẽ reo q̃ nõ eẽt orta ab ipſo initio obligationis,ſed poſtea,& tunc ſm Bart.in d.§.pact⁹.iudex adhuc poterit ſupplere ẽt reo nõ petẽte . alias ſequeret̃ ꝙ actor locupletaret̃ cũ aliena iactura. alle.l.plane.ff.de pet.hę.Si aũt actor nõ remaneret in lucro,iudex nõ interponet et officiũ ſuũ nõ petitũ niſi ꝗter de exceptione pacti de nõ petẽdo ſm Bat.in d.§.pactus.vbi hoc ꝓbat ꝑ illũ tex.ſm vnũ intellectũ datũ ꝑ gl.ibi,q̃ incipit,ĩ opponẽdo. Et ita tenuit ẽt d.Ant.i d.c.bone.& Imo.in d.§.hoc aũt.ꝙ vltimũ intellige , niſi de exceptione cõſtaret ꝑ cõfeſſionẽ actoris, nã tunc ex quo ꝑ ꝯfeſſionẽ ſuã cõſtat euidẽter de calũnia actoris nõ poterit obtinere,& iudex ſupplebit,vt colligit̃ ex no.ꝑ gl.ĩ l.ij. §.ꝙ ſi actor.in ver.rei qualitas.de iu.calũ.& ꝑ id ꝙ no.gl.in l.qui cũ minor.§.q̃ p̃ſens.in ver.calũnioſam. de bo.lib.ſm Bal.in l.poſtquã lit.§.de pac.& Ro.ſ.in d.§.q̃ ita.& Pau.in d.§.pactus . Glo.tñ in d.§. pactus.cũ qua ſimpliciter tranſit Bar.ſentit aperte ꝙ nõ ſit dĩa,an ꝑ cõfeſſionẽ actoris,vel aliter.& iſtud forte eſt ver⁹, q̃a allegationes in ꝯtrariũ nõ bñ ꝓbant,ſi bñ inſpiciant̃.nec vr̃ poſſe reddi vrgẽs dĩa inter caſum,q̃n cõſtat ꝑ cõfeſſionẽ , vel ꝑ inſtrumẽtũ ꝯ ꝙ nihil eſſet oppoſitũ . nã ẽt ꝑ inſtrumẽta ꝓducta in actis ꝯ q̃ nihil eſt oppoſitum , res efficit̃ manifeſta.queadmodũ & ꝑ cõfeſſionẽ d.c. euidẽtia . & c.fi.de coha.cle.& mu.& l.fi.cũ gl.j.j.de re.cre.Nã cõfeſſio poſſet retractari prętextu erroris,ſicut ẽt p̃nt impugnari inſtrumẽta l.error.C.de iur.& fac.igno.Et ita teneo circa prædicta, q̃uis Ang in l.j.de excep.in lec.antiq.s,& expreſſius in d.§.pactus. & Ro.in d.§.hoc aũt.ſimplr voluit ꝙ q̃ñcũq; ex actis cõſtet iudici reo competere exceptionẽ q̃cũq; illa ſit exceptio,iudex poſſit ex officio ſupplere,ẽt reo nõ petente.& ita fuit de mẽte Spe.in ti.de diſpu.& alleg.§.fi.ver.breuiter.Pro quo faciunt not.ꝑ Inno.in c.ꝑ tuas.in fi.extra de legi & in c.fin.de corpor.vitia.& ꝑ Inno.& Ioã. An.in c.ſępe.de ap.& Io.An.& d.Ant.in c.cũ dilectus. de ꝯſuet.in quibus locis dĩt ſimplr ꝙ iudex põt ſupplere ea q̃ ſibi cõſtat ex actis,vt iudici,vt ẽt no.gl.hic, & ĩ l.ij.ff.de ſerijs.& ĩ l.age.§.de trãſa. & in c.cupiẽtes.§.cæterũ.in ver.cõtumacia.de elec.in.vj.Sed dic,ꝙ illud debet intelligi in caſibus.§.declarans in diſtinctione ſm d. Ant.in d.c.bone.Seu q̃n nõ requireret̃ formalis exceptio . ſed vbi ſumus in caſibus in q̃bus à lege req̃rit̃ oppoſitio exceptionis, ſeu requirit̃ aliq̃d ꝑ libellũ & formalẽ petitionẽ, tunc nõ ſufficit conſtare ex actis ita eſſe,niſi petat̃,vel excipiat.q̃a notoriũ nõ releuat ab onere ꝓponẽdi,vt dictũ eſt,& ita teneas,q̃uis Paul.ſimpliciter dixerit,ꝙ q̃ñcũq; cõſtet ex actis de exceptione poterit iudex ſupplere ꝑ no.in d.§.ꝙ ſi actor.& in d.l.age.

8 ¶ † Et ex his infert̃ ad id ꝙ no.decidit Bal.dicẽs,ꝙ ſi ſtatutũ diſpoſuit ꝙ ſuꝑ cicatrice cõdẽnatoria ferri nõ poſſit, niſi medicis adhibitis & de cicatrice ꝓferentibus, & cõtingat cicatricẽ eſſe notoriã ꝑ inſpectionẽ oculorũ indu ctã a quouis interueniẽte.nã credit Bal.iudicẽ poſſe cõdẽnare nõ adhibitis medicis.q̃a ex quo eſt notoriũ ꝑ facti euidentiã permanentẽ ꝑmiſſum eſt ſibi ſupplere ꝑ p̃dicta.& cũ eo ſimpliciter trãſit Pau.hic.Et puto verũ,q̃a in q̃.p̃dicta iudex in notorio ſupplet ẽt quo ad ꝓbationẽ.& hoc fieri põt,vt dictũ eſt.pro hoc ẽt facit id ꝙ not.dixit Bal.in l.ꝯ negantẽ.j.de l.aq̃l.in fi.vbi inquit ꝙ ſi ſtatuto caueť,de dãno ſtet̃ iuro accuſatoris,& accuſatus dicat, dñe iudex eans ad vidẽdũ,q̃a ex aſpectione nullũ apparebit datũ damnũ,ꝙ iudex nõ obſtante ſtatuto poterit accedere , & illud ꝙ apparet ex aſpectu poterit ꝓnuntiare. q̃a aſpectus p̃ualet euicũq; generi ꝓbationis . & ita dicit tenere Azonẽ in ſumma ad l.aquiliã. & illud dictum refert ẽt Bal.in l.j.in fi.j.ſi aduerſus lib.& in l.pen.in fi.j.de peri.tut.& i rub.j.de ꝓba.iſtud tñ ꝙ dicit hic Bal.putatẽ verũ , niſi ſtatutũ expreſſe annullaret ſñiam latã ſuꝑ cicatrice medicis non adhibitis ꝑ id ꝙ in ſimi.no.Bal.& Mod.i l.j.ff.de lib.& poſth.Et in q̃bus caſibus poſſet iudex de facto ſupplere poſuit Bart.hic poſt alios. cui adde primo inquãtũ voluit ꝙ poſſit ſupplere dando dilationes, nã de hoc eſt bona gl.in c.licet cãm.de ꝓba & ibi vide ꝑ d.Ant.& plenius ꝑ Bart.in l.j.j. de dila.& in d.§.hoc aũt.& in l.notiennt.ꝑ illũ tex.& ibi ꝑ Cy.& Bal.j.vt infra certũ tp̃s.Et iſta eſt vera opi.licet Ia.But.& Bal.in l.fi.ff. de ſerijs.teneant ꝯtriũ.& ipſemet Bal.hic tranſit cũ Bat.& melius.

9 ¶ † Itẽ adde ꝙ inquãtũ voluit hic Bar.ꝙ in caſibus in q̃bus lit.conte.nõ põt ꝓcedi ad diffinitiuã, tũc iudex nõ põt ſupplere ꝑ abſente , & ſic ꝑ eo ꝓbationes adducere , ꝑ auc.q̃ ſemel.in ver.ꝑquiſita.j.q̃uo & q̃n iud.& ꝑ l.ampliorẽ. poſt prin.ff.de app.nã Bal.hic ꝯtriũ tenet,dicẽs,ꝙ nõ põt ſupplere, niſi ex actitatis,& in ꝓcũctatione actorũ, q̃a põt iudex dicere parte p̃nte,ꝓducas ꝓceſſum cãe l.ꝓperãdũ.§.cũ aũt heremodiciũ.in ver.terribiles.de iudi.& ex hoc ipſe infert cõcluſionẽ , ꝙ ſi ego dico,ꝓduco acta inquantũ faciũt &c.ꝙ iudex põt tñ ẽt videre,& inherere actis,quatenus facerẽt ꝯ ꝓducentẽ,ᶜ q̃a cõſtet ſibi, vt iudici, alleg.d.§.cũ aũt.ad id ꝙ no.gl.mag in l.j.§.editiones.ff.de eden. & ꝙ voluit Inn.in c.cũ olim. de cẽſi.Sed aduerte primo circa intellectũ d.auc.q̃ ſemel,q̃a Bal.in d.l.ampliorẽ.vult ꝙ opi. Bal.nõ ꝓcederet q̃n abſens eſſet contumax , & appareret eũ eſſe abſentẽ ex minus ꝓbabili cã.nã tũc iudex nõ debet ſupplere ꝑ eo, niſi quatenus acta loquunt̃ ꝑ d.§.cũ aũt . Secus ſi eſſet abſens ex ꝓbabili cã.ita intelligit ipſe d l.ampliorẽ.& cũ hac opi.tranſit Paul.hic, & Ro.in d.§.cũ aũt.Tamẽ puto veriorẽ opi.Bart.abſolute ꝑ ſua iura q̃ indiſtinctẽ loquunt̃, & ꝑ gl.q̃ hoc tenuit i d.c.bone.& cõiter ibi ſequunt̃ doc.& gl.xxx.q.vii.c.iudicantẽ . idẽ tenet Inno.in d.c.veniẽs.de accuſa.nã ſi ſm eũ abſentia litigatoris Dei p̃ñtia ſuppleretur,vt dicit tex.in d.§.cũ aũt.ergo iudex debet q̃rere ꝑ ſe,vel queẽcũq; aliũ q̃ eũ inſtruat de iure abſentis.

10 ¶ † Inquãtũ aũt Bal.dicit, ſi ꝓduco ſcripturas facientes pro me cũ ꝓteſtatione, quatenus faciunt ꝑ me,ꝙ iudex poterit eas retinere , quatenus ẽt faciunt pro aduerſario

ADDITIONES.

a ¶Dixi.§.Dicit Lud.Ro.conſi.ccxxvij.ꝙ iudex ſupplet in notorijs , parte non petente,& ibi concludit,ꝙ ſi iudex ſcit aliquẽ captum in eccleſia,& hoc non ſit oppoſitum,ꝙ iudex debet eum facere relaxare.& ibi etiã an & quando iudici conſtat ex actis debeat ſupplere. hic adde quæ.§.poſui in l.j.vbi pactum.§.tit.ij.

b ¶Tho.Dip. Secundo fallit. Vide Iaſ.in l.ſi vnus.§.ne peteret ff.de pact.& ibi quando conſtat ex actis iudici cauere aditione.& in l.vbi pactum.de tranſa.

c ¶Producentem.Adde eundem Alex.idem dicentem eius conſi.cxxxvj.ij.lib.

aduersario. Pau. hic reputat no. quatenus Bal. loquitur in actis, tñ Pau. intelligit idẽ esse in productione instrumẽtorũ, cui adde q̃ in isto passu satis no. & quotidiano doc. alibi variãt, vt patet ex not. p Bar. & p Pau. i l. publia. § fi. ff. depo. & p dños d' Rota ꝯclu. ccxxvj. incip. itẽ licet q̃s ꝑducat. & p d. Ant. i c. cũ venerabilis. de except. & in d. c. cũ olim. post Inn. p Ia. Bu. in l. nimis. j. de testib. & Bal. i l. j. j. de cõfes. Potes sic cõcludere q̃ aut ꝑduco scripturã à te cõfectã, q̃ pro te fidẽ nõ faciebat, & tunc ꝓtestatio illa iuuat. ita no. Bar. in d. l. publia. q̃a poterat aduersarius se fundare ex illa scriptura, in capitulis separatis, ab illis capitulis in q̃bus fuit ꝑducta & opposita per ꝑducentẽ. Ita tradit p Bar. in l. Aurelius. § idẽ q̃sijt de lib. leg. ita ẽt tenẽt do. de Rota in cõclus. præall. Pro hoc facit, q̃a protestatio iuuat regulariter ꝓtestantẽ, in his q̃ pendẽt ab approbatione sua l. at si q̃s. § pleriq; cũ si. ff. de relig. & sumpt. fune. Aut ꝑducit scripturã, q̃ sui nã faciebat fidẽ ꝯ ꝑducentẽ, & tunc ꝓtestatio iuuabit ꝓtestantẽ, vt no. Inn. & d. Ant. in d. c. cũ olim. Tamẽ ẜm d. Ant. poterit aduersarius tũc dicere, & ego reproduco candẽ scripturã in partibus facientibus pro me, & in oibus in q̃bus ꝑducens primo tenebat edere aduersario. aliàs secus, q̃a nimis graue est &c. d. l. nimis. & ibi hoc in terminis voluit Iac. But. Non ob. q̃ voluit hic Bal. q̃a loquit̃ in actis q̃ a principio simpliciter sine ꝓtestatione facta iuuant ẽt aduersariũ, vt no. in d. § editiones.

11 ¶ † Quęrit ẽt circa ꝑdicta Bal. an iudex parte nõ petente possit ad sñiam ꝓcedere & dicit q̃ vtraq; parte ꝑsente põt qñ respicit publici iuris obseruantiã, vt. s. q̃ ꝓcedat̃ intra instantiã, & iudex põt supplere in talibus l. properandũ. in prin. ibi, iudicialis &c. de iudi. vt patet ex doctrina Bar. hic, dũ alleg. d. auc. q̃ semel. in ver. postulantẽ. & d. l. ꝓperãdũ. § j. in ver. transactis. q̃ est mẽti tenendũ ẜm Bal. q̃ subdit q̃ vbi sñia p actore ferẽ, nõ est necessaria petitio t̃pe sñiæ,[a] q̃a petitũ fuit in libello cõdẽnari reum, de quo reliquit cogitandũ. Pau. transit hic cũ Bal. & dicit q̃ si reperiret̃ sñia lata p te ꝯ me, & non apparet ad cuius instantiã, an valeat, & dicit esse pulchrũ passum & quotidianũ, in quo cõcludit q̃ si est lata p actore, & valet q̃a sufficit petitio sua facta in libello. Si aũt est lata p reo, & tunc si apparet q̃ sit lata ꝑsentibus partibus ꝑsumit̃ lata ad instantiã rei, & licet nihil alle. potuisset all. not. p Bar. in l. furioso. in fi. de re iud. sed si apparet ꝑsentibus partibus, tunc dicit Paul. q̃ si est lata ꝯ actorẽ absentẽ nõ valebit, si nõ apparet q̃ ad instãtiã rei fuerit lata p ꝑdicta. Adde q̃ Ang. in d. l. ꝓperandũ. in princ. simplr̃ refert, & tenet id q̃ dicit hic Bal.

12 † Idẽ voluit aliqualiter ibi Bal. in § j. Itẽ adde circa hoc, q̃ sicut ipsi dñt sufficere petitionẽ factã in libello qñ ferẽ sñia pro actore, q̃ idẽ videret̃, si ferret̃ p reo, q̃ in scriptura exceptionũ sem p petijt se per sñiam absolui. vnde puto verũ esse, q̃ qñ altera pars est absens, siue sit actor, siue reus, necesse sit, q̃ petat̃ ad sñiam ꝓcedi, patet q̃a ad sñiam req̃rit̃ perẽptoriũ, ad q̃ nõ põt ꝓcedi nisi parte petẽte l. ad perẽptoriũ. ff. de iudi. p quã petitionẽ citationis perẽptoriæ ad sñiam audiendã, satis d' petitũ esse, q̃ iudex ad sñiam ꝓcedat.

13 † Dicebat tñ simpliciter Bar. in l. Seius. & Ang. ff. ad l. fal. q̃ vbicunq; iudex videt instantiã perire,[b] tunc ex officio suo põt ꝓcedere ad sñiam, ne aliàs iudiciũ reddat̃ manc. ar. no. per gl. in d. l. vbi pactũ. Et hoc sequit̃ Inno. in c. cũ cõtingat. in. ij. q. x. mẽbri. de iureiu. dicens hoc esse no. verũ p limitatione ad d. § hoc aũt certe tñ nõ esset dubiũ intelligere, q̃ vtraq; pars pñs esset. p not. p eum hic, & clarius Bal. vt. s. retuli.

14 ¶ † Dicebat enĩ Ang. per Inno. in l. de vnoquoq;. ff. de re iud. q̃ qñ cã appellationis deuoluit̃ ad papam põt ex officio suo ẽt parte absente ꝓcedere ad sñiam p id q̃ hĩ in c. cupiẽtes. § ceterũ. de elec. l. vj.

15 † Itẽ vltra casus positos hic p doc. in q̃b' iudex supplere põt. Adde casum vnũ in l. si q̃ ex pãphila. § fi. de lega. ij. vbi ex officio suo põt rei æstimationẽ facere. Itẽ supplet cõpellendo litigatores declarare libellũ, vel exceptionẽ generalẽ l. age. s. de trãsac. & ibi dixi post Bal. itẽ ex officio suo iubet acta sibi exhiberi l. ij. & ibi gl. in ver. exhiberi. s. de edendo. Itẽ supplet vbi officiũ suũ esset offensum in l. ij. j. de sportulis l. nullũ. j. de testib. itẽ supplet ꝯ cõtumacẽ denegãdo sibi iurisdi. l. sed & si p ꝑtorẽ. § sed cũ decreto. cũ ibi no. ff. ex q. cau. ma. Itẽ vbi iudex esset superior, puta princeps poterit in facto supplere c. cũ nobis olim & ibi per gl. in ver. ex officio. de elec. & no. in d. c. bone. itẽ supplet, q̃a post iurm̃ testis põt iudex ex officio suo testem examinare l. si qu. ibi iudices prouideant. j. de testib. ẜm Bald. in l. ij. s. de edendo. Itẽ supplet vbicunq; cõstat de calũnia agẽtis, vt not. gl. in d. § q̃ ꝑsens. & Inno. in c. j. de offi. vica. & in c. post electionẽ. de cõcess. ꝑb. & no. p Bal. in l. perẽptionas. j. sent. rescin. nõ posse. q̃ intellige talis his q̃ dixi. s. circa intellectũ gl. in d. § pact'. itẽ supplet cõpellẽdo partes ad pacẽ,[c] ẜm q̃ no. Bart. & Bal. in l. si cuius. § æquissimũ. aliàs est l. æq̃ssimũ. ff. de vsufru. & p Bal. i l. cõgrui. de offi. pſi. p Bal. in l. q̃ es. de offi. ꝑfecti vrb. itẽ supplet cogẽdo ad cõpromissum illos q̃ diu litigarunt, vt not. xc. dist. c. placuit. p d. Ant. in c. j. ad fi. de mi. pe. q̃ no. p ea q̃ no. Bart. i l. furti. § q̃ iussu. ff. de insa. Itẽ supplet repellẽdo ꝓcuratorẽ nõ hñtẽ mãdatũ, vt est gl. repu. sing. in c. j. in vers. absentiũ. de elec. in. vj. de quo p Bart. in l. inter quos. § alieno. de dam. infec. & dicã in l. licet. j. de ꝓcu. Itẽ supplet interrogando testes sup his de q̃bus nõ fit mentio in articulis, vt p Inno. in d. c. p tuas. in fi. Itẽ supplet in casu c. cõsuluit. de offi. dele. in reliquis aũt dic vt p Bar. vt d. § hoc aũt iudiciũ. & p gl. in d. c. iudicantẽ. & in d. c. bone. & Inn. in c. j. eo. ti. & p doc. in c. cũ inter. v. de elec. & in c. dilectus. & in c. cũ inter. de cõiuc. & in c. ad petitionẽ. & in c. inquisitionis. de accu. & in c. cũ nobis olim. vbi p Inn. & in c. constitutus. de appel. p Spec. in tit. de dispu. & alle. § fi. & Bal. in l. filius. § veteranis. ff. de procu.

16 ¶ † Vltimo q̃runt hic doc. an iudex ẜm cõscientiã suam ꝓcedere, & iudicare possit. de quo dic p Cy. & Bar. post antiquos in l. illicitas. § veritas. de offi. ꝑsid. per gl. & doc in c. j. de reg. iur. in. vj. & p gl. & doc. in c. j. de offic. ord. & in c. pastoralis. § q̃a vero. de offi. deleg. p Arch. ij. q. iij. c. qui resistit p Io. An. in addi. Spec. in tit. de dispu. & alle. § fi. sup ver. licet. p Ant. in c. vestra. i vlt. char. in repet. d. c. de cohab. cle. & mu. cũ concor. ibi alle. p eum, p Bald. in l. si irruptione. fi. reg. & q̃ ipse no. in l. j. j. de manu. vin. per Pet. de Anch. in repe. c. canonũ. de consti. in. iiij. char. per Ange. in l. ij. ff. de ser. & in l. a diuo Pio. in prin. de re iudi. & ibi per Inno.

ADDITIONES.

a ¶ Sententia. Adde q̃ Ang. consi. cclxvj. dicit q̃ sententia est nulla, cum non appareat, ad cuius petitionem lata sit, cum est lata pro eo.

b ¶ Perire. Adde Ioan. de Ana. consi. xciij.

c ¶ Pacem. Adde Lud. Ro. consi. cxxvj.

¶ Ex quibus causis alicui infamia irrogatur. Rub.

Seueri & Antonini. LEX III.

1. *Infamia videtur remissa, si pœna maleficij fuerit per sententiam diminuta.*
2. *Pœnam potest iudex in sententia sua minuere.*
3. *Sententia limitata, limitatum producit effectum.*
4. *Infamis damnatus ad tempus, nihilominus post tempus est infamis.*
5. *Pœna an & quando possit per iudicem minui.*
6. *Infamia quando censeatur remissa.*
7. *Notarius si condemnatur de falso, an possit iterum cõficere instrumenta, quando iudex reseruauit sibi confectionem instrumentorum.*
8. *Pœnã minuere an possit iudex cogi, dico ĩ casibus in q̃bus põt ipsam diminuere.*

ET si seuerior. † Si pœna maleficij fuerit p sñiam diminuta, vr̃ infamia esse remissa h. d.

2 ¶ † No. q̃ iudex in sñia pœnã diminuere põt. q̃ est verũ. siue pœna sit ordinaria, siue extraordinaria, i. extraordinario iudicis officio imponenda. nã tunc si minorẽ pœnã, q̃ de cõsuetudine sit, velit imponere, hoc facere põt[a] l. hodie cũ gl. ff. de pen. cũ cõcor. ibi alle. in gl. j. & plenius p glo. in l. q̃d ergo. § pœna. in versi. onerasse. ff. eo. Ex q̃bus aũt causis hoc fieri possit, dic vt in gl. in d. § pœna. & ista intellige de pœna q̃ nõ veniret applicanda parti. Quia iudex eã diminuere nõ põt ẜm Sal. hic alle. gl. in l. venia. s. de in ius voc. Sed de hoc dic melius, vt per Bart. in d. § pœna.

3 † Itẽ not. q̃ sñia limitata limitatũ parit effectũ, & ꝓhibens vsq; ad tempus vr̃ ꝑmittere post t̃ps vt hic & in l. Imperator. ff. de posth. ¶ Vltimo not. q̃ iudex diminuẽdo pœnã vr̃ cũ infamia dispẽsare, q̃ limita nisi ipso facto reo infamia irroget̃, vt in casu l. palã. § q̃ in adulterio. ff. de ri. nup. Nã plus põt lex q̃ iudex l. nõ põt. ff. de fur. vñ in casu ꝑdicto p sñiam vel ipso iure est irrogata infamia, vñ eã iudex mutare nõ põt, sicut nec post latã sñiam. & sic post ortũ infamie nihil agere põt p no. hic in gl. Et ita voluit Ange. hic q̃ ponit aliquas alias fallẽtias. sed plenior colligit̃ doctrina ex no. per gl. & doc. in d. § pœna.

4 ¶ † In gl. in versi. debuit. ibi, vsq; dum durat effectus &c. si hoc esset verũ, sequeret̃ q̃ nõ esset diff̃a, an pœna imposita esset ẜm regulas cões iuris. an vero diminuta esset & limitata vsq; ad certũ t̃ps, vt durante illo t̃pe dãnatus sit infamis, vt in hoc ver. transacto. Et ẜm istã gl. idẽ esset qñ nõ esset diminuta cuius cõtrariũ innuit tex. vr̃ ergo q̃ sit diff̃a ĩter dictos casus. vñ dicas q̃ hic gl. bñ loquit̃, q̃a vbi pœna nõ esset diminuta ẽt cõdẽnatus ad t̃ps ẜm cões regulas iuris nihilominus ꝓhibitus post t̃ps erit infamis l. ad t̃ps. in prin. s. eo. ẜm vnũ intellectũ glo. j. ibi dũ dixit q̃ lata fuit sñia vt debeat &c. l. ad t̃ps. j. eo. ẜm vnũ intellectũ quẽ ponit doc. hic, & ibi no. doc. j. l. ꝓxi. ¶ Nec ad hoc obst. tex. i l. falsi. § ordine. ff. de fal. vbi post t̃ps pœnæ põt dãnatus esse decurio. ergo nõ est infamis l. ij. j. de digni. lib. xij. q̃a r̃ndeo q̃ in d. § ordine fuit pœna diminuta. vt no. Bar. post glo. in d. l. ij. & gl. in d. § pœna. q̃c q̃d dixerit gl. in hac l. in ver. cæteris rõnibus. itẽ nõ ob. tex. in l. ordine. in prin. in ver. postea. ff. ad munici. vbi post t̃ps nõ fuit infamis, q̃a loquit̃ quãdo

ADDITIO.

a ¶ Potest. Adde Lud. Ro. cõsi. ccccxxix. & dicit idẽ Lud. sin. sitis. fo. ij. q̃ iudex id faciẽs sine cã subijt infamiã, & venit puniẽdus illa pœna qua veniebat puniẽdus reus.

qñ pœna fuit aucta. ¶ In gl. in ver. certis rõnibus ibi, sine dolo &c. hoc exẽplũ reprehẽdit Bar. q̃a non p sententiã irrogatur infamia culposo, sed doloso, vt no. gl. in l. in actionib. ff. de in lit. iurã. p text. quẽ ibi gl. alleg. & licet Bar. ĩ d. §. pœna. & alij scribẽtes, & ibi & hic videant̃ nullo addito transire simplr̃ cũ gl. tñ verior vr̃ opi. Bart. in rep. l. q̃ nerua. ff. deposi. dũ tractat, an lata culpa dolo equiparetur.

5 ¶ † No. tñ ex gl. q̃ vbi delictũ nõ est cõmissum dolo, sed culpa vel vbi cõcurrit alia cã de his q̃ numerantur hic in gl. iudex diminuit pœnã. q̃ est verum nõ solũ in pœnis iuris cõis sed ẽt statutorũ s̃m Bal. Sal. & Pau. hic, & Paulus in §. pœna. in vlt. ver. & in l. fin. in fi. ff. de recepat. q. eq. d dixerit Bal. 9tr̃ũ sentiẽs. in d. §. pœna. & in l. j. ĵ. si aduersus delictũ. & in aut. hodie. ĩ. de iu. Et iõ si statutũ dixerit pœnã imponi homicide vel aliàs delinquenti, & illud delictũ nõ fuerit cõmissum ex ꝓposito. i. p dolũ, sed p latã, aut leuẽ culpã, statutũ cessabit,[a] q̃a statuta debẽt s̃m ius cõe interpretari c. cũ dilect⁹. de cõsue. l. si serui vestri. j. de noxa. no. gl. in l. fi. §. in cõputatione de iur. deli. & iõ sicut de iure cõi l. cornelia de sicarijs, cessat si nõ dolus, sed culpa dederit causam homicidio vt in l. lege cornelia. ff. de sicar. ita erit dicẽdũ in statuto. & ita no. Bal. & Sal. in d. l. si serui vestri. & Bal. in l. data opera. q̃ accusa. & in l. q̃cunq; de ser. fugi. & in l. j. ff. de le. & in d. l. in actionibus. & l. pignus. j. de pig. actio. & hoc limitat ẽt in l. j. §. q̃ ptor. ff. ne q̃s eũ q̃ in ius voca. & in l. j. §. non autẽ rẽ. ff. si q̃s testa. liber esse iussus fuerit p Sal. in l. j. j. de sicar. p d. Ant. & Imo. in c. ij. de 9stit. vbi hoc ẽt limitat. Aliter ẽt limitat Sal. in d. l. si serui vestri. vbi dicit p̃dicta fallere si statutũ dicat, si quis occidat aliquẽ quouis mõ vel qualitercunq; l. j. §. j. ver. quoquomõ. de test. mil. & nni. Bart. in l. omnes populi. in. iiij. q. princi. ff. de iusti. & iur. ¶ In ea. ibi. l. nõ oẽs. §. fi. vbi p p 9modũ illatũ reipu. põt delinquẽti pœna remitti.

6 ¶ † In gl. fi. ibi principis indulgentia. Ratio diuersitatis est s̃m Bart. hic, q̃a ista remissio infamie resultat ex eo q̃a videt̃ quasi transactũ sup ea. vt. j. l. ꝓxima. sed transactio nõ põt fieri post s̃niam l. post rẽ. ff. de transactio. nõ mirũ ergo si in d. l. fi. post s̃niam nõ põt videri transactũ sup infamia, sed hoc fuit in ipsa s̃nia. Hanc rõnẽ impugnat hic Ang. q̃a ista l. indistincte loquit̃. in omni crimine ex quo infamia irrogat̃, & tñ de omni crimine transigi nõ põt l. transigere. de transactio. Sed Bar. j. l. ꝓxima r̃ndet ad hoc, q̃a s̃m eũ l. transigere habet locũ in trãsactione q̃ fit à partibus. sed quasi transactio q̃ fit à iudice habet locũ in omnibus criminibus, vt. j. l. ꝓxi. Ful. hic aliter reprehẽdit primã rõnẽ Bart. s̃. alleg. Nã trãsactũ sup infamia vr̃ qñ iudex grauiorẽ pœnã imponit, nã tunc vr̃ remissa infamia quasi damnatos prestet aliq̃d loco remissionis. arg. l. transactio. s̃. de transa. & ita loquit̃ tex. j. l. proxi. & in d. §. pœna. & in d. l. ordine. & in d. l. ad tẽp⁹. ff. de decu. sed qñ iudex imponit minorẽ pœnã nõ põt videri tunc transactũ sup infamia cũ aliq̃d nõ det̃ loco remissionis. p̃terea s̃m eũ nõ vr̃ dici posse q̃ princeps nõ possit trãsigere sup s̃nia cũ ipse sit. s̃. legẽ l. ij. j. de cri. sacrile. Tamẽ p̃cedẽs rõ Bar. potior est q̃ illa. vñ dicas q̃ ista est differẽtiæ rõ quã hic vide p Bal. cũ quo hic transit Sal. vel s̃m Ful. hic rõ differentiæ est, q̃a eoipso q̃ iudex cã cognita diminuit pœnã legalẽ declarat ꝓpositũ suũ nõ p̃cedere s̃m dispositionẽ legis, & sic declarat tale delictũ nõ mereri pœnã à lege statutam, q̃ importabat illã pœnã cũ infamia. ar. l. si intra. ff. de pac. hoc aũt dici nõ põt in principe remittẽte pœnã, q̃a iam infamia erat sequuta. & facilius impediunt̃ fienda, q̃ tollant̃ iã facta l. pfe furioso. ff. de his q̃ sunt sui, vel alie. in c. queãdmodũ. de iureiur. & hæc est satis bona ratio Pau. hic assignabat aliã rõnẽ dicẽs, q̃ q̃a he cãæ p p quas diminuta fuit pœna, minuebant delictũ, vt qñ delinquẽs erat iuuenis, vel delictum fuit sine dolo, vt in exẽplis positis ĩ gl. Secus aũt in d. l. fi. q̃a indulgẽtia principis nõ minuebat delictũ, sed grauamẽ faciebat. vñ satis est, vt si cui vel ĩ paucis &c. & l. tutor. j. de neg. ge. & q̃uis hãc rationẽ in discursu sentiat Bar. in d. §. pœna. tñ nõ placet. & eã reprehẽdit Bal. ibi. ¶ Nã pone q̃ pœna fuit diminuta, eo q̃a delinquẽs fecit aliq̃d ad cõmodũ reip. certe hæc cã non minuit delictũ, & tñ vr̃ infamia remissa, vt hic iuncto exẽplo gl. dũ alle. l. nõ oẽs. p hoc facit, q̃a in hoc casu habet locũ rõ p p quã vr̃ remissa infamia q̃ est s̃m Ia. Bu. hic, q̃a ea rõne qua fuit motus iudex ad diminuẽdã pœnã, & ad cã limitãdã ad certõ tps, & ad recedẽdũ à dispositione legis in pœna. & eadẽ rõne vr̃ motus iudex ĩ infamia. Habet locũ ẽt isto casu alia rõ quã posuit hic Bal. s. quare cẽseat̃ remissa infamia, rõnẽ hic vide p eũ. Illud aũt q̃ dicit gl. de indulgẽtia nõ habet locũ qñ princeps esset vsus verbo restituo. quia vr̃ ẽt fame restitutus l. j. & ibi gl. & l. fi. & ibi Bar. j. de sent. pa ss.

7 ¶ † In ea. ibi, causa cognita &c. ex hoc infert no. Ang. hic. q̃ iudex cõdẽnãdo notariũ de falso põt sibi reseruare ex cã facultatẽ cõficiẽdi instrumẽta [b] sine cã nõ, sed ipsemet Ang. in d. §. pœna. & Bal. in l. milites. j. de test. mili. voluit nõ posse hoc notario reseruari, qñ falsum cõmisit in officio tabellionat⁹. ar. si q̃s aliq̃d. j. de suscep. & Arch. li. x. sed prima opi. vr̃ verior, quã tenuit Bart. in l. si q̃s in p̃n. test. §. j. de le. ij. p illũ tex. vbi militi q̃ deliq̃t in re militari seruat̃ facultas testãdi iure militari. & no. ẽt p Bar. in d. l. diuus. de iniur. per Arch. quinquagesima di. si q̃s de ministris. non ob. d. l. si q̃s aliq̃d. q̃a in nulla cã fuit facta reseruatio. ¶ In ea. ibi, obuiceat, q̃ hic dicit &c. opp. stare non põt, q̃a 9̃ istũ text. in ver. transac. q̃ innuit q̃ añ trãsactũ biẽniũ irrogat̃ infamia. Et ex hoc patet q̃ debet distingui, an sit crimen, q̃ irroget infamiã, an nõ. nõ ob. text. ĩ l. Imperatores. alle. in gl. q̃a r̃nde vt ibi p gl. ¶ In ea. ibi. l. generaliter. §. j. & c. ĩmo est in primo r̃nso illius l. ¶ In ea. ibi, irrogari p pœna &c. i. ex genere pœnæ. & nõ est verũ, vt ẽt dicit gl. q̃ infamia regulariter irrogat̃ ex s̃nia, qñ fert̃ s̃nia à iure ipso facto l. j. ff. eo. & d. l. palam. §. q̃ in adulterio. ex pœna, seu ex genere pœnæ infamia irrogat̃ ẽt, q̃a imponit̃ pœna fustigationis nõ p̃cedẽte s̃nia diffinitiua l. ictus fustiũ. ff. eo. cũ ibi plene no. p gl. in l. nullã & in l. fustibus. ¶ In ea. ibi, tñ de &c. vtraq; solutio est vera, vt hic p Bar.

8 ¶ † Extra glo. q̃rit̃ vtrũ iudex in causis, in q̃bus ei permittit̃ minorare pœnã, de q̃bus in gl. huius l. teneat̃ pœnã minorare. Doc. sunt varij, & nihil boni in hoc alle. vt no. p Bar. in d. §. pœna grauior. in ver. q̃ro vtrũ pars potent. & ibi p Bal. & Bal. ĩ d. l. q̃cunq;. de ser. fug. puto 9cludẽdũ q̃ aut subest cã intrinseca legis minuens delictũ, vt q̃a cõcurrit minor ẽtas, vel cessat dolus &c. & tunc iudex tenet̃ minuere, qm̃ minuit̃ delictũ l. ij. & l. agraria. ff. de termino amoto. & l. j. & l. in lege. corn. ff. de sic. vñ iudex si nõ faceret, posset appellari. Quia ẽt in his quæ cõmittunt̃ iudicis arbitrio põt appellari, si æque nõ arbitrat̃, vt est gl. bñ no. in l. si qua pœna. in gl. mag. & ibi p Bal. alĩs Bar. de verb. sig. & est gl. quã scribẽtes reputant singa. in c. sup. in ver. arbitriũ in gl. fi. de accu. & not. Inn. c. in sp̃ali. alĩs eũ sp̃ali. de app. Aut concurrit cã extrinseca, vt q̃a delinquens facit aliq̃d ad cõmodũ reipublice, iuxta hic no. in gl. in ver. rõnib⁹. & hic est casus magis dubi⁹. tñ ex quo talis cã minuit delictũ, dato q̃ cõmittat̃ ptãti iudicis nõ puto eũ cogi, iuxta l. nemo q̃ q̃d. ff. de iud. & iuxta id q̃ not. voluit Inn. ĩ c. fi. de serijs. vbi dicit nõ posse appellari ab his q̃ sunt cõmissa iudicis arbitrio. q̃ intelligũt doct. qñ cõmissum est libero arbitrio s̃m d. Ant. in d. c. super his. & Imol. in l. ij. ff. de pub. iud. ne contradicat gl. in d. l. si qua pœna.

ADDITIONES.

a ¶ Cessabit. Adde Abb. consi. iiij. Pau. de Ca. consi. cxviij. Fran. de Aret. consi. cxlvij. Cepo. consi. xxxvj. Ful. consi. lxxiiij. Pet. de Anch. consi. cclxxxvij.

b ¶ Instrumenta. An iudex condemnando de falso possit reseruare sibi facultatem conficiendi instrumenta, vide Pau. de Ca. consi. ccvij. Alex. consi. lxxij.

¶ De procuratoribus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Preuaricator qua pœna punitur.*

2 *Procurator an teneatur ad interesse de dolo, lata, leui, & leuissima culpa.*

3 *Aduocatus an & quãdo teneatur ad interesse partis, & de dolo, ac lata culpa.*

1 ¶ In gl. rubrice ibi, de p̃uaricatione accusat̃. † Sed vr̃ posse negari p̃uaricantẽ criminaliter posse accusari, & extra ordinẽ puniri l. j. in fi. ff. de p̃ua. & l. seq. & vbi p̃uaricatio aliqua nõ esset, taliẽ tenet̃ crimine stellionatus. hoc etiã tenuit Ful. hic. Vel sustinẽdo gl. dici posset, q̃ intelligit̃ gl. voluisse, q̃ teneat̃ p̃curator actione mãdati, sed aduocatus nõ, nã nõ rõne 9̃ctus, sed rõne publici officij aduocatus aduocare tenet̃ l. pe. §. si q̃s. ff. de postulãd. & l. j. §. ait p̃tor. ff. de postulã. Procurator aũt cogit̃ ex mandato à se sp̃õte suscepto l. inuit⁹. j. eo. alias d̃rias [a] inter p̃curatorẽ & aduocatũ, posuit vltra gl. Ia. Bu. & Bal. hic, q̃bus addo aliã, quã vide p Bar. ĩ d. l. j. §. hoc edicto. ff. de postulã. & dicã in l. resi. j. eo. aliã ẽt vide p Bal. in l. j. in fi. p illũ tex. s̃. de errore aduoca. Alias similes, vt colligitur ex glo. & s̃m Cy. hic.

2 ¶ † Et dicebat post Cy. Iac. Bu. hic, q̃ sicut procurator [b] ad interesse teneret̃ de dolo, lata, leui, & leuissima culpa l. à p̃curatore. & ibi gl. ff. mandati. ita ẽt & aduocatus, cũ sit similis p̃curatori. Sed Ful. hic putat aduocatũ teneri de dolo, & lata culpa ad instar agrimensoris, cui cõparari vr̃ l. j. §. j. & ij. cũ gl. in vers. oneratũ. ff. si mẽs. fals. mod. dixerit. Facit l. fi. cũ simil. j. eo. ti. vbi dicta in agrimensore extẽdunt̃ ad tabelliones, & similes adde q̃ cũ opi. Cy. vr̃ concor. Spe. in ti. de aduoc. §. fi. vers. sed q̃d si p imprudentiã. vbi voluit q̃ si p imperitiã, seu imprudentiã, vel negligẽtiã aduocatus cãm amiserit, teneat̃. alle. l. illicitas. §. si cui. ff. de offi. p̃sec. & l. idẽ iuris. ff. ad l. aquil. Et tñ agrimensor. nõ tenet̃ de imperitia, vel negligentia formaliter.

ADDITIONES.

a ¶ Alias differentias d. Ias. ponit hic sex differentias, & inter alias dicit, q̃ aduocatus põt esse testis in cã. p̃curator vero nõ. ad hãc differẽtiã vide Lud. Ro. cõsi. cccc[illegible]. Ang. cõsi. clxxvj. à quo Ang. accipe septimã differẽtiã in eius cõsi. cclxxxiij. q̃ aduocatus nõ põt eẽ notarius. p̃curator sic, & dicij ibi, q̃ Mediolani aduocati sunt notarij. sed nõ ẽ verũ ĩ his tp̃ibus n̄ris, maxime cũ sunt de collegio iurisperitorũ.

b ¶ Fran. Cur. Procurator. Adde tu, an & qñ p̃curator teneat̃ de dolo, lata culpa, & leui, vel leuissima, vide eundẽ Alex. in cõsi. xlj. ver. quinimmo. in. iiij. vo. & ibi an & qñ ĩ mãdato cũ libera veniat q̃ p̃curator possit bona dñi dilapidare, vel distrahere, de qua culpa teneat̃ p̃curator, vide eundẽ Alex. in cõsi. xlvij. in prin. in. j. vo.

formaliter.ita dicit tex.in d.l.j.§.ij.& not.gl.in l.imperitia.ff.de reg. iur.vbi gl.dicit magistratũ teneri de imperitia. secus in agrimensore, q solũ de dolo & lata culpa tenet. & rõ specialitatis in agrimensore fm Bal.in l.q nerua.in.ix.q.ff.depositi.est,qa cũ agrimensor nulla ciuili actione teneret, ptor noluit eũ nimis grauare vt sonat litera ibi, in d.l.j.ff.si mens.Et istã rõnẽ ponderat, qa cum nec actione mãdati, vel alia inducta à l.ciuili succurrat volẽti ciuiliter agere ꝯ aduocatũ, vt pxime dixi post gl.hic.iõ vr idẽ dicẽdũ i aduocato q in agrimensore, vt nõ teneat de dolo & lata culpa. pro quo ẽt adduco tex.in l.itẽ quęrẽ.§.si q s.& q ibi Bart.ff.mandati.hoc idẽ vide in l.ij.ff.mand.p ibi no.p gl.vbi dicit, q si aduocatus dedit malũ cõsiliũ,nõ tenet nisi de dolo.Passus nõ est sine dubio,nec reperio à doc.declaratũ,& ad prædicta vide Bal.in l.pignus. de pig. actio.vbi dicit,q speciale est in pxeneta,& agrimensore, vt nõ teneant,nisi de dolo,& lata culpa, qa in ptãte partis est nõ vti pxeneta,vel agrimensore,p quo alle.in argu.l.qsitũ.§.eũ quoq; in ratione sui.ff.de procurato.& qa potius eorũ consilio vtimur, q̃ cũ eis cõtrahamus,& ideo ius ciuile deficit. Prætor autẽ statuit, q teneret de dolo & lata culpa d.l.j.§.si quis ea lege.

3 † Ex qua vltima ratione inferi idem esse in aduocato, cum quo nõ celebrat ꝯtus mandati,nec locationis,vt no.Bar.in d.l.j.in prin.per illum text.ff. si mens.Bal.in d.l.j.de suffrag.iunctis hic no.in gl.

Antonini Pij. LEX I.

1 *Procurator actoris tenetur cauere de rato,quãdo de eius mandato incertũ est.*
2 *Cautio prætoria debet esse cum fideiussore, secus in alia cautione ciuili.*
3 *Cautio de rato quomodo sit præstanda & formanda.*
4 *Testis creditor esse potest in causa sui debitoris.*
5 *Negatio simplex non facit rem dubiam.*
6 *Negatio rei negantis simpliciter procuratorem actoris habere mandatum, non debet facere rem dubiam ad incommodum negantis, adeo q admittatur procurator cum cautione rati.*
7 *Procurator præsumiẽ habere mandatũ,qñ habet instrumẽtũ causæ principalis.*
8 *Tabellionatus quomodo probetur,& præsumatur.*
9 *Mandatũ qñ probetur,& qñ præsumaẽ, & quomodo probeẽ eius reuocatio.*
10 *Negatio regulariter facit rem dubiam ad commodum negantis, nisi probationes contra negantem essent in promptu.*
11 *Cauere an possit quis mediantibus pignoribus.*
12 *Procurator in quibus casibus non admittatur, etiam cum cautione rati.*
13 *Procurator in rẽ suã,an admittaẽ cũ cautione rati, si de eius mãdato sit dubiũ.*
14 *Mandatũ procuratoris,an possit probari nedũ p instrumenta, sed ẽt per testes.*
15 *Mandatũ nõ põt probari p testes, qñ dubitaẽ an quis fuerit in causa de pterito.*
16 *Mandatũ non põt probari per testes, qñ esset opus soluentẽ probare solutionẽ.*

1 CAutio. † Procurator actoris de rato, tunc demũ cauet, cũ de eius mandato incertũ [a] est h.d.¶ In gl.ibi, actiue & passiue.h.facit ad q.de qua vide p Bar.in l.ij.in fi.ff.de duo.reis & in l.si ita.in.j.ff.de manu.testa.& l.si vxor.§.si quis vxori.in fi.ff.de adul.

2 ¶ † In ea.ibi,cũ sit ptoria &c. No.ergo q cautio ptoria,seu expressa à lege ptoria, debet esse cũ fideiussore.sec⁹ in alia cautione inuẽta à lege ciuili, vt l.sancimus. alle.in gl.& in l.hẽc.§.cautũ.de verb.sig.& plene tradit p doc.i d.l. diuortio §.interdũ.ff.sol.mat. Vbi aũt cautio esset inducta a statuto cõdito à populo,dicit hic Bal.q licet statutũ censeaẽ ius ciuile l. oẽs populi. de iusti.& iur.tñ si illa cautio sit ad instar ptoriæ, vt qa habeat similitudinẽ cũ cautionib.inductis à ptore, de qbus in l.j. de pto.stip.intelligit cũ fideiussore, & licet Bal.hoc nihil alle.tñ ipsemet Bal.in auc.generaliter.s.de epis.& cler.põderat ibi esse tex. & no.ẽt Bal.in l.vniuersa.s.de pcib.impe.offer.& in l.ij.ff.q satisda. cog.& adde ad ea q̃ tradidit Bar.in l.stipulationũ alie.in prin.ff.de verb.obl. ¶ In ea.ibi.l.non distinguemus. dic vt ibi per gl.& Bart.

3 ¶ † In ea.ibi q̃ fit ratihabitio.gl.ponit qualis debeat esse forma huius cautionis de rato, de quo disputat Cy.& cõis est opi.q dato q nõ pmittat se facturũ,& curaturũ,q dñs ratũ habebit,sed simpliciter pmittat,q illi ad quos pertinet,ratũ habebũt,dicaẽ legitime cauisse l.si sine.§.institutionẽ.alias eit.§.si in stipulatione.& l.pcurator cũ petere.ff.rẽ ra.habe.& ibi no.Bar.& circa id q no.Cy.hic, quo ad hoc vide no.p Bar.in l.stipulatio. in prin.in.ij.op.rẽ ra.hab. Nõ tñ cõprehẽdet dicta pmissio,nec cõprehendere debet,q ratũ habeãt creditores dñi, q̃uis interesse eorũ circa hoc versari videaẽ, quia si pcurator succũberet,creditores dãnũ pati possent ex eo q dñs & eorũ debitor deterioris cõditionis efficeret. tex.est no.in l. non solũ.§.qrii.ff.eo.

4 ¶ † Ex quo signanter inferunt ibi Iac.But.& Ang.q licet intersit creditoris debitorẽ hẽre locupletẽ,tñ in cã debitoris sui non poterit creditor phiberi ferre testimoniũ.q est no.

5 ¶ † In ea.ibi.l.iij.j.q.ad liber.pcla.nõ licet. Imol.hoc sequit i d.l.iij. sed doc.cõiter reprehendũt gl.qa nõ sufficit simplex negatio ad hoc vt res dicaẽ effecta dubia, adeo q procurator tũc admittaẽ cũ cautione de rato.sed oportet q aliqualiter, licet nõ plene probeẽ de mãdato,ad hoc vt res dicaẽ effecta dubia.p quo bñ facit l.iij.§. eam.& ibi vide p Bar.de Carbo.edic.Ad idẽ l.cũ q̃dã.§.q dr.ff.de acq.hæred.& in simili videmus,q si reus neget intentionẽ actoris p talẽ negationẽ res nõ debet effici dubia ad incõmodũ rei negãtis,imo absoluiẽ reus, ac si res clara esset p eo.l.qui accusare.s.de eden.p hoc ẽt alle.tex.in l.j.in prin.in verb.iure. iũcto tex.in gl. alleg.ff.si cui plusquã. p l.fal.vbi nõ sufficit q̃libet dubitatio resultãs ex assertione partis ad hoc q res dicaẽ dubia, sed oportet ex pbabili rõne adiecta q appareat esse dubia.

6 † Ex quo infert ibi Aug.q simplr negatio rei negãtis pcuratorẽ actoris hẽre mãdatũ nõ debet facere rẽ dubiã ad incõmodũ negãtis, adeo q admittaẽ pcurator cũ cautione rati.Et p hoc patet rñsum ad d.l.iij.qa ibi negatio facit rẽ dubiã, scilicet ad incõmodũ negãtis Ful.tñ hic cũ quo Pau.trãsit,tenet opi.gl.quã dñt apꝓbare Ia.Bu.hic,& moueẽ pncipaliter,qa in re dubia semp debet accipi illa pars, ex qua nulla resultat captio.s.l.quoties nihil, cũ vulg.ff.de reg.iu.sed ita est q si admittaẽ,tũc procurator cũ cautione rati, erit cõsultũ ipsi dño, si mãdatũ dederat,& ipsi reo,si pcurator nõ habeat mãdatũ. secus aũt si repellit pcurator volẽs cauere de rato, qa posset cõtingere captionẽ,& iniuriã fieri dño.l.si verũ esset pcuratorẽ hẽre mandatũ.ergo &c.Secũdo ad hoc ẽt adducũt d.l.iij.vbi illa negatio facit pstari cautionẽ, de qua ibi q aliis nõ pstareẽ. Tertio moueni qa trãsactio debet esse de re dubia l.j.ff.de transac.& tñ nemo negat, si reus neget intentionem actoris super ea valere transactionem. Quarto nõ est certũ, an mãdatũ habeat an nõ habeat,& vtrunq; est possibile.l.q nõ habeat,& q habeat.ergo locus est cautioni, vt hic.Sed põt rñderi ad primũ,& quartũ ar.q hic cẽseẽ cõstare procuratorẽ mãdatũ nõ hẽre, qa paria sunt nõ esse, vel esse & nõ apparere l.i.j.de ꝯhẽ.emp.l.duo sunt Titij. de test.tu.& imputari debet dño,qa ita pcuratorẽ minus pursum sine instrumẽto mãdati cõparere facit.ar.l.si qñ.j.de dila.vñ sibi imputet, ex quo in culpa fuit p p quã nõ põt dicere se eẽ captũ,& vt sibi succurraẽ l.siue hæreditaria.de neg.gest.Nõ obs.fm arg.qa ibi negatio nõ operaẽ incõmodũ negãtis,sed cõmodũ, qa ibi si nõ negasset, tenebaẽ rẽ restituere.mõ p negationẽ solũ tenet cauere de restituẽdo, iuxta l. q fideiussor.§.fi.q satisd.cog.Nõ obst.tertiũ ar.qa si negatio facit rẽ dubiã ex eo tñ reo resultare põt cõmodũ neg.in actũ p l.de fideicõ.§.de trãsac.vñ ẽt teneo primã opi.quã ẽt sequunẽ Cano.in c.j.extra eo.q cq d dixerit gl.nec est verũ q Iac.Bu.sequaẽ opi.glo. imo tenet ꝯriũ, licet dicat q de ꝯsuetudine seruet opi gl.Diceẽ ergo esse dubiũ de mãdato qñ aliqualiter de eo pbatũ eẽt licet nõ plene vt hic p doc.Vel si iste q asserit se hẽre mãdatũ oñdit instrã & iura dñi faciẽtia ad casum principalẽ fm Inno.in c.corã.de offi. deleg.& pbaẽ ibi in tex.iuncta gl.j.& not.Bal.in l.vulgo.in fi.ff.de admi.tut.& in d.l.iij.§.cãm Bal.& Ang.in l.meuia. i prin.ff.sol.mat. & ibi hoc expressius firmat Imo.& Pau.Bal.tñ hic nõ faciẽs mentionẽ de pdictis dicit se simplr credere q nõ psumaẽ hẽre mãdatũ, licet habeat instrumentũ causæ principalis pter q̃ in casu l.fi.j.de pac.cõuẽ.& ibi no.gl.i ver.ratihabitio.p p administrationẽ quã habet maritus in paraphernalibus sibi traditis. & idẽ tenet hic Sal.nullo addito. volens expresse q ẽt admittaẽ cum omni ratihabitione. D.Ant.in palleg.c.corã.dicit q si nõ pbaẽ dñm dedisse instrã illi q asserit se pcuratorẽ,tũc nõ admittaẽ cũ cautione rati. alias secus, qa potuit eẽ q dicta instrumẽta subtraxit vel ob aliã cãm habuit, sed vt dicit ibi Imo.& cõiter teneẽ si nõ appareat ẽt psumit p mãdato,adeo q admittiẽ cũ cautione rati p tex.in d.c.corã.sed vbi apparet q dñs tradidisset,vr fm eũ attẽdẽda qualitas psonæ. qa aut tradita erant à marito. & psumiẽ ei cõcessa administratio.d.l.fi.& cõcessum mãdatũ & idẽ si tradita fuissent viri q cõsuet⁹ esset exercere officiũ pcurationis. arg.l.plenũ.§.æq tij.ff.de vsu & habi.& c. solite. de maio.& obe.& d.l.fi.& tunc nec esset necesse cauere de rato per illã l.alias aũt dicit q psumeniẽ potius data instrumẽta in deposito p no.p gl.& doc.in l.si eũ.si cer.pe.

7 ¶ † Et p ista opi.bñ facit l.si qua p calũniã. de epis.& cleri.vbi indistincte dicit q psumiẽ hẽre mãdatũ ille q habet instrumẽtũ cãæ principalis alleg.gl.fi.d.l. fi.& sic cõcludas veriorẽ esse opi.q hoc casu admittaẽ cũ cautione rati,& non ob.d.l.fi.arg.à spãli.qa rñde,si qriẽ, an p traditionẽ instrumẽtorũ factã marito releueẽ maritus ab onere cautionis rati, dic q sic vt ibi ex duobus.primo qa ibi apparebat de vera traditione facta à marito.secũdo qa maritus habet administrationẽ paraphernaliũ iõ inspecta qualitate psumiẽ [b] hẽre mandatũ. & ita est de mẽte Cy.in l.maritus.j.eo.vbi alleg.d.c.corã.& aliq d p Bart.in d.l. maritus.

ADDITIONES.

a ¶Incertum est. Adde q licet alias propter dubiũ de mandato quis admittatur cum cautione de rato,fallit nisi esset monachus, vt no.Ioã.de Imo.in cle.j.de procu. sed quid si procurator substituatur ab eo qui habet potestatẽ substituẽdi, an debeat cauere dñm,vel procuratorẽ ratum habiturum.vide Ro sing.suis.fol.iij.

b ¶Præsumitur. De hoc late per Lud.Ro.consi.cccxvij. vbi quid si non tanquã maritus,sed tanquã procur.cum non esset,an valeat iudicium.

maritus. Istã opi. etiã tenet Imo. in c.j. extra eo. Pau. hic simpliciter dicit tenere ꝙ ex eo ꝙ reperiunt instrumenta pœnes eũ admittat cũ cautione rati. d.l. fi. facit q.j. ꝓxime dicã. Idẽ vr̃ si haberet sigillũ dñi, & ob id se assereret cõstitutũ ꝓcuratorẽ, tñ Bal. hic, & Sal. dñt simpliciter ꝙ Cano. tenẽt ꝙ nõ præsumitur mandatũ solũ sigillo. Adde ꝙ ipsi volunt allegare Archi. & Io. And. in c. q̃uis. extra. eod. tit. in. vj. & Host. & Io. And. in c.ij. de sol. & Archi. lxxiij. dist. in noĩe dñi. q tenuerunt ꝙ solũ sigillũ[a] nõ sufficiat ad ꝓbandũ mandatũ plene, q̃a iura loquẽtia de fide sigilli nunq̃ attribuunt fidem soli sigillo, sed sequit sigillũ c. post cessionẽ de ꝓba. c.ij. de fide instru. l. fi. cũ ibi no. ꝑ glo. & doc. j. de re alie. & tñ ſm eos sufficiet sigillũ cũ ꝓstatione cautionis rati ꝑ text. in d.c.ij. vbi æquiparat traditio scripturarũ & traditio sigilli. ergo sicut traditio scripturarũ sufficit cũ cautione rati. d.c. coram. ita & in casu isto sufficit traditio sigilli, de quo ẽt potes latius videre ꝑ d. Ant. & Imol. in d.c.ij. & in d.c. q̃uis. & plene Bal. in l. falsus. in fi. ſ. ff. de fur. i l. si ꝓcurator. ff. eo. vbi Bal. idem tenuit ꝙ hoc. & idẽ Bal. in tit. de pac. cõstan. in verbo, sigilli.

8 ¶ † Dicet ẽt esse dubiũ de mãdato si neget eũ q scripsit instrumẽtũ mãdati esse tabellionẽ, sed Ang. hoc dicit sufficere ꝓbari quasi possessionẽ tabellionatus[b] ad ꝓbandũ tabellionẽ eũ fuisse & sic mandatũ validũ. alleg. id ꝙ habet in auc. de fid. instru. §. ꝙ si tabellio. pro quo vide plene not. per Inno. & alios in c.j. de fid. instru.

9 ¶ † Circa ꝓbatiõnẽ de mandato subdit hoc Bart. post alios ꝙ non deferẽ iuramẽtũ in defectũ semiplene ꝓbationis mandati vt hic ꝑ eũ. Adde tñ ꝙ ad ꝓbandũ reuocationẽ mandati põt deferri iuramẽtũ in defectũ semiplene ꝓbationis vt est tex. cũ gl. in c. ex insinuatione. extra eo.

10 ¶ † Itẽ inquantũ dictũ est post glo. ꝙ negatio regulariter facit rẽ dubiã ad cõmodũ negantis, dic ꝙ fallit nisi ꝓbationes ꝯ negãtẽ essent in promptu, vt est gl. not. in l. si post rẽ. ff. de transactio. Et similiter dicit Inno. in c. tua. de coha. cle. & mulie. in fi. & in c. ex parte in Christo. de verb. signifi. quod ꝑ negationẽ fit res dubia in his in q̃bus ꝓbabiliter põt esse inficiatio. in alijs secus, puta si neget id quod est notoriũ. & idẽ not. Bar. in d.l. post rẽ. ¶ Idẽ vbi ꝓsumptio esset ꝯ negantẽ, vt not. gl. in l. si vero §. qui pro rei. ff. q satisd. cog. q̃ ita allegat Ang. in repeti. in l. tale pactũ. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. Et de hoc ẽt aliq̃d vide ꝑ Inn. in c. venerabili. de cẽsi. vbi inter cætera dixit ꝙ negatio iudicialis facit rẽ dubiã. secus in extraiudiciali, ꝙ est no.

11 ¶ † In eadẽ ibi, vt vel cũ pignoribus, sentit gl. ꝙ nõ sufficit cauere eũ pignore in cautionib' ꝓtorijs parte ꝯdicente, idẽ tenet gl. in auc. offerat. de lit. cõtest. & in l. in eo. §. nemo. ff. de reg. iur. & vr̃ tex. in l. ꝓtoriæ la vlt. ff. de ꝓto. stip. & ita tenet Ia. But. hoc, & in l.j. ff. q satisda. cog. Contrariũ magis cõiter tenet, vt tenuit gl. Bart. & alij in d.l.j. q satisda. cog. & gl. i. §. suscepto. in auc. de exhib. re. & Bar. in d.l. ꝓtoriæ. ꝑ l.j. §. iubet. hoc alleg. in gl. & ꝑ l. fi. §. si legatarius. ff. quorũ leg. q̃cq̃d ibi dixerit gl. & ꝑ l. plus cautionis. de reg. iur. & ꝑ l. habere. §. ratũ. de verb. sig. Et ad l. ꝓtoriæ. r̃nde vt ibi ꝑ Bar. q̃ tñ opi. limitat Sal. hic, ꝓcedere qñ lex vteret verbo, satisdare, seu cauere. secus si expresse lex diceret cũ fideiussore satisdet, q̃a à forma data à lege recedi nõ põt l. cũ hi. §. ꝓtor. ff. de transa. c. cũ dilecta. de rescript. nec obst. d.l. plus cautionis. iuncta l. cũ furti. ff. de in litem iurã. q̃a debet intelligi illud, nisi pars cõtradiceret. arg. § ꝓterea. insti. de actio. & l. fi. de vsu & habi. finge enim illũ, cui offerunt pignora oportere peregrinari, & sibi nõ expedire accipere custodiã pignorũ, itẽ nõ tenet plus facere, q̃ in suis, vt no. gl. i l. pe. ff. si ex noxa. cau. aga. ¶ In ea. ibi, distingue dic vt hoc ꝑ Bart. cuius dictis adde inquãtũ dicit, ꝙ vbi de mãdato cõstat nõ q̃rit cautio rati. l.j. cũ si. j. de satisda. nã fallit in ꝓcuratore nunciante nouum opus, vt l. de pupillo. §. q ꝓcuratorio. ff. de noui ope. nun. ꝙ declara, vt ibi ꝑ Bar.

12 ¶ † Itẽ inquãtũ Bart. ponit hic aliquos casus, qñ dubiũ est de mãdato, ꝙ nõ admittit ꝓcurator cum cautione rati ꝯ regulã huius l. adde aliũ casum videlicet in ꝓcuratore ꝓsentis, q admittẽdus est cũ cautione rati, ẽt si de mãdato dubitat, vt est text. no. j l. inuitus. §. si q s. ff. eo. ſm Guil. Bal. & Ang. ibi. ¶ Itẽ fallit regula huius l. in ꝓcuratore ad exigendũ, seu ad solutionẽ recipiendã ꝑ gl. in d. §. q alieno. q̃ ibi sequit Guil. de Cug. & Bal. ꝑ tex. in §. eos. cl.j. in auc. de colla. & idẽ tenet hoc Cy. Ray. & Bal. Sed ꝯtrariũ tenet Bar. in l. si sine. §. cũ aũt. ꝑ illũ text. ff. rẽ ra. habe. ꝑ principiũ illius l. & ꝑ l. ꝓcurator. ad exigẽdũ. §.j. & ꝙ ibi gl. q̃ intelligit d.l. si sine. qñ de mandato dubitat. Et ad §. eos r̃nde vt per Bar. in d. § cũ aũt. & idẽ ꝙ Bar. tenuit Frã. Tig. hic, ꝑ eadẽ iura, q̃ allegat Bar. idẽ tenuit hic Sal. & ẽt Ang. in d. §. q alieno. & mouetur Bal. hic, ꝑ l. q ita. §.j. ff. ad Trebel. nec vr̃ bona r̃nsio Cy. & Bal. hoc r̃ndentiũ ad d.l. q ita. §.j. ꝙ ille tex. debet intelligi de ꝓcuratore petente restitutionẽ verbalẽ, iuxta l. restituta. eo. tit. in prin. q̃ est minus ꝓiudicialis, quo ad restituere volentẽ, q̃ restitutio realis, quia hæc r̃nsio vr̃ aliqualiter diuinare ad illũ text. Ful. hoc tenet opi. gl. in d. §. q alieno. & r̃ndet ad iura allegata ꝑ Bar. ꝙ nõ dñt reũ posse cogi soluere, vñ intelligunt in eo q sponte vult soluere, q̃ rõnem impugnat Bart. in d. §. cũ aũt. & bñ vt ibi ꝑ Rofred. in d.l. si sine. dicit se dubitare, & nil firmat. Paul. i d. §. cũ aũt. tenet opi. gl. & r̃ndet ad iura allegata ꝑ Bar. ꝙ licet in eis à principio fuerit dubitatũ de mãdato qñ ipse ꝓcurator cõparuit, tñ añ tẽpus solutionis fuit facta plena fides de mandato, sed certe negari nõ põt, ꝙ ista solutio nõ sit magna restrictio ad illa iura. Ange. Imo. & Ro. in l. apud Iul. §. verũ. & in d.l. q ita. §.j. ad Trebel. aliq̃d tangunt de hoc articulo, sed nõ decidũt remittẽtes ad hic nota. Tamẽ ex ꝓdictis patet opi. Bar. esse satis sustentabilẽ.[c]

13 ¶ † Et istud facit, an si de mandato ꝓcuratoris in rẽ suã sit dubiũ, admittat eũ cautione rati, nã si tenemus opi. gl. in d. §. q alieno. ꝑ d. §. eos. certũ est ꝙ non, cũ ꝓcurator in rẽ suã petat sibi solui, nõ alteri, sed tenendo opin. Bar. esset magnũ dubiũ adhuc, an admittat cũ cautione rati sed verius vr̃ ꝙ nõ admittat ſm Sal. hic, q̃a cautio rati habet locũ qñ q s nomine alieno agit d. § q alieno. & qñ agit ad cõmodũ alienũ, vñ videmus ꝙ cauet ꝙ illi ad quos ea res pertinet ratũ habebunt l. ꝓcurator cũ peteret. ff. rẽ rat. hab. sed ꝓcurator in rẽ suam, cũ agat ad cõmodũ ꝓpriũ, iuxta l. q stipendia, & ibi ꝑ Bar. j. eo. nõ cadit hæc promissio ꝙ illi ad quos ea res pertinet, ratũ habebunt. & istã opi. tenuit Cy. Ray. & Bal. hic, & Bald. in d. §. q alieno.

14 ¶ † Extra gl. dubitauerunt hic docto. an mandatũ possit ꝓbari nedũ ꝑ instrumẽta, sed ẽt per testes,[d] in quo Pet. hic tenuit ꝙ nõ nocet dño ad hoc non citato ꝑ regulã. j. res iter alios acta. & l. si qñ. j. de testi. & ꝑ alias rõnes quas refert hic Bar. & hanc opi. putat Ful. esse tutiorẽ. & idẽ sequit Pau. Sed ꝯtrariũ tenuit gl. in l. maritus. in gl. fi. in prin. j. eo. & gl. & doc. i c.j. extra eo. & Fran. Tig. & Bar. & Ang. hic, & Bar. & Bal. & Ang. i d. §. q alieno. cũ parẽ vim habeãt testes, & instrumẽta l. in exercẽdis j. de fid. instru. & ꝑ plures alias rõnes, quas hic vide ꝑ eos, & ad rationẽ allegatã hic ꝑ Pet. respon. Bart. inducẽdo l. si q s ex aliena. ff. de iudic. cũ simil. vt hic ꝑ eũ, cuius r̃nsio cõiter improbat, q̃a non loquit ad propositũ, nã in casu l. si q s ex aliena. iudex rõne dubij cognoscit, & ꝓnunciat sup sua iurisdictione, partibus ꝓsentibus, nec mirũ ergo si partes nõ appellauerũt, imputent sibi, sed in casu nostro ꝓbatio ꝑ testes fuit facta absente dño, & eo nõ citato. ergo sibi nocere nõ debet. Io. An. in ti. de ꝓcurat. in addi. Spe. §. rõne aũt formæ. in additione incipiẽte, vr̃ aũt actor. Refert multas opi. tñ cõcludit ꝑ cõcordia, ꝙ quo ad lites prosequẽdas est vera opin. Pet. q̃ dicit de cõsuetudine seruari, & ꝙ iudex dictã ꝓbationẽ admittere, nõ debet, q̃a daret mã ꝓtelandi negotiũ principale, qñ multa possunt opponi ꝯ testes, & oporteret dari tres dilationes ad ꝓbandũ, vnde talis ꝓbatio reijci debet alleg. in arg. §. fin. insti. de excep.

15 ¶ † Et ex eo bñ infert ꝙ bñ posset ꝓbari de mandato ꝑ testes, qñ dubitaret, an q s fuerit ꝓcur. in cã de ꝓterito, q̃a tũc cessat rõ ꝓxime allegata. & istã opi. vr̃ seq. Bal. hic, Sal. hic dicit ꝙ debet inspici qualitas testiũ, q̃a si omnes suspicione carerẽt, admitteret ꝓbatio ꝑ testes quantũ ad faciendũ admitti ꝓcuratorẽ ad cãm. secus si nõ sint omni suspicione maiores. & licet ipse nõ dicat, ista fuit opi. Ia. Bu. hic, q ad hoc alleg. d. §. fi. insti. de excep. quãtũ aũt ad ꝓiudiciũ dñi, dicit Saly. ꝙ fit ꝓiudiciũ dño, si fuit citatus, ꝙ tenet hic Ray. facit ꝙ no. gl. & doc. in l. cũ mille. §.j. ex quibus cau. ma. & l. ij. j. si ꝑ ꝑ publicas pensi. remittit se ad dicẽda in l. licet. j. eo. & ipse ibi specialiter non attingit hunc articulũ. Ex his q̃ no. ibi Bar. in l. vlti. dũ alleg. l. cũ nõ iniusto. ff. de coll. dete. infert ꝙ non ꝓiudicat dño, licet hic Bart. ibi se remittat ad dicta per se. Bal. ẽt posuit in l. j. §. de man. prin. & nihil firmat d. Ant. in clemen. j. de ꝓcura. cõcludit dicens, ꝙ ꝓbatio per testes põt fieri saltẽ quo ad hoc vt admittat cũ cautione rati, sed certe vt dicit Imo. in c.j. extra eo. l. istud vr̃ esse ꝯ no. ꝑ glo. & doc. in d. c.j. vbi habet ꝙ mandatũ põt plene ꝓbari ꝑ testes. ergo ꝑ cõsequẽs debet cessare cautio rati, iuxta id ꝙ hr̃ hic in tex. iuncta l.j. i prin. j. de satisdan. Vnde ꝯcludit Imol. ꝙ aut q̃rit, an ꝓbatio fieri possit per testes ad hoc vt ille admittat tanq̃ verus procurator,

ADDITIONES.

a ¶Fran. Cur. Sigillũ. De hoc per dominos de Ro. in tit. de proba. & tit. de procu. in nouis. & antiquis. & vide Lud. Ro. in cõsi. suo. cccxlvj. & adde ꝙ pro ista decis. facit, ꝙ pulchre dicit Ang. in l. consentaneũ. j. quomodo & qñ iud. vbi ꝙ dele. in dubio probatur per sigillũ alle. Inno. in c. qñ contra falsam. extra de proba. & facit etiã pro ista opi. s. ꝙ si instrumenta reperiuntur pœnes aliquẽ ille admittitur cũ cautione rati: quia cõtrariorũ eadem est disciplina l. patre furioso inslie. de his qui sunt sui vel alien. sed si quis reddit instrumenta principalia dño ex ista redditione præsumitur reuocatũ mandatũ, tñ Ang. per tex. ibi in l. negotiorũ iuncta l. puto. ff. de ap. & sequit Ro. in præal. cõsi. ergo eodẽ modo præsumit mandatũ, ex quo habet instrumẽta principalia pœnes se & ille ostẽdit, & ita teneas hãc opi. quæ est communis. intelligendo tamen vt per Imo. in d.c.j. & Alex. ad hoc.

b ¶Tabellionatus. Adde Spe. in tit. de satis. Pet. de Anch. consi. cal. & dicit Ro. sing. suis ꝙ hoc excep. potest opponi post conclusum in causa.

c ¶Tho. Dip. Satis sustentabilem. Adde ꝙ idem tenet d. Alex. in l. apud Iulianum. §. verum. in. ij. no. ff. ad Tre.

d ¶Fran. Cur. Per testes. Ang. cõsi. cxcj. tenet ꝙ sic. ad de tñ. ꝙ mãdatũ ad cõtrahendũ matrimoniũ ꝓbat ꝑ testes, & est cõis ſm eũ, Alex. i cõsi. clxix. vers. nec dicat i. v. vo.

procurator,& certe sic, p rõnes alleg.hic p Bar.& alios. Aut q̃rit, an tales ,pbationes noceant dño in illa causa nõ citato. & dicẽdũ est q̃ non. Quia nõ reperitur iure cautũ. vnde oportet iterũ producere testes cõtra dñm,& sic in hoc reprehẽdit opi.Bar.hic,& in d.§.qui alieno.q̃a in rõne Bar.videñt oẽs doc.admirari. Et si reus dubitauerit de morte, vel absentia testiũ per ,pcuratorẽ ,pductorum, poterit facere eos examinari ad eternã rei memoriã, iuxta auc.si quis j.de testi.c.qñ frequenter. vt lit.nõ cõtest.nam & similiter instrumentũ mandati productũ per procuratorẽ, oporteret iterũ produci ꝯ dñm p regulã illã,res inter alios. nã instrumenta ,pduci debẽt citato, vel p̃sente illo, de cuius p̃iudicio tractat̃ l.iudices.j.de fi.instru.& similiter posset esse periculũ, q̃ instrumentũ perderet̃.& p cõsequẽs patet eandẽ esse rõnẽ in testib⁹,sicut & in

16 instrumẽtis,& ita puto tenendũ.¶ † Limita tñ singulariter p̃dicta sm Bal.in d.l.si falsus.j.de fur.vbi dixit q̃ ad ,pbandũ mandatũ factum ad recipiendũ solutionẽ, nõ põt admitti testes,q̃a soluẽtes debẽt habere plenã securitatẽ per scripturã solennẽ l.plures apochas.j.de fi.instr.q̃ fieri nõ põt, cum nõ habet mandatũ in scriptis alleg.l.sicut instrã.cũ ibi no.j.de lib.cã.& ita cũ dicto suo trãseo potius p p authoritatẽ suã,cum neminẽ sibi ꝯdicentẽ inueniã,q̃ p p

17 eius rationẽ.¶ † Vltimo quęsiti hic Cy.& Ray.an ,pcurator cauẽs de rato possit dicere,caueo dñm habiturũ ratũ,saluo si apparebit me esse verũ ,pcuratorẽ.de quo dic vt p doc.in l.inter quos.§.alie no.& l.ait p̃tor. de dam.infec.& circa modos in q̃bus dixi fieri dubiũ de mãdato,adde alios,quos vide no.p Bar.in d.§.q̃ alieno.

Diuorum fratrum. LEX II.

1 *Causa vxoris potest agitari per maritum satisdantem legitime, siue causa sit principalis, siue appellationis.*
2 *Maritus potest esse procurator vxoris, quãuis curator esse non possit.*
3 *Mandatum speciale quando requiratur.*

1 CVm rem. † Causa pecuniaria vxoris per maritũ legitime satisdantẽ agi põt,siue sit causa principalis, siue causa appellationis [a] h.d.sm vtrãq; lec.¶ † No.q̃ maritus põt esse procurator vxoris, quãuis curator esse nõ possit l.maritus.j.qui da.tu.poss.& no.hic in gl.& rationẽ differentiæ vide in gl.d.l.maritus.quę ratio cõiter reprehendit̃ per doc.hic, & ibi, quia illa ratio ibi assignata in curatore pariter sibi vendicaret locũ in ,pcuratore.vera est ergo ratio differentiæ,quia curatoris plenius est,q̃ procuratoris officiũ,q̃a nõ finitur añ.xxv. ann.nisi vt suspectus remoueat̃ causa cognita, & sic ad voluntatẽ reuocari nõ põt l.tutorem.j.qui da.tu.poss.Secus aũt in procuratore, q̃ sola voluntate cõstituentis reuocat̃ l.j.j.de satisdan.l.ante litem.ff.eo.& ex hoc infert̃ verũ esse illud q̃ posuit Bal.hic notanter volẽs maritũ posse dari vxori curatorẽ ad litẽ,quia officiũ tale non durat,sicut officiũ curatoris generalis,sed lite finita expirat, sicut officiũ ,pcuratoris ad lites.allegata tenuisse Odof.in d.l.maritus.& ibi ẽt hoc tenet ipse. Adde q̃ idẽ tenuit Spe.in ti.de cura.§.j. ver.sed numquid iuramẽtũ.& Bal.in d.l.j.in fi.de excu.tuto.& Bar. in l.si quis cũ procuratorio.§ si ff.eo.vbi assignat optimã rationẽ per ibi no.p gl.ibi videas. No.q̃ ex causa appellationis ,pcurator rei satisdationẽ iudicatũ solui p̃stare debet. de quo videbimus.j. ¶ In gl.j.in ver.pecunia.ibi l.si.solue q̃ ibi sp̃ale est illustribus personis ¶ In ea.ibi.§.patronus dic q̃ ibi nõ loquitur qñ quis accusat̃ de crimine criminaliter, sed qñ ciuiliter accusat̃ libertus ,p offensa illata patrono,vt reuocaret̃ in seruitutẽ,& sic ad cõmodũ pecuniariũ dñi,nõ aũt criminaliter puniet̃. ¶ In gl.in verb.appellationi.ibi.i.interpellationi.similis expositio fit in l.qui prior.ff.de iudi. ¶ In ea.ibi.l.cũ apud hæc est sol q̃ videt̃ ampliare text.in d.l.cum apud.vt illa l.locum habeat.& qñ nomẽ ,ppriũ iudicis non fuisset in satisdatione expressum. & sequit̃ idẽ Iac.de Are.& Cy.hic allegantes l.iij.in prin.ff.de iudic.sol.& idẽ tenet Bar.hic,& plenius in d.l.cũ apud.& ibi ẽt Ange.& Bal.in l.eos.§.cautionis.in princ.j.de appel.licet Marti.cõtrariũ tenuerit,& nõ bene, vt hic p Iac.Bu.qui tñ in effectu conatur p suã di.opi.cõcordare. cũ eo transit hic Sal. & eorũ verba nõ differunt à verbis,& à s̃nia Bar.in d.l.cum apud.

3 ¶ † In gl.fi.dic q̃ casus legum allegatarum in gl.nõ sunt fallentiæ, quia in d.l.nõ solũ.§.fi.& in l.seq in princ.admittit̃ procurator. verũ tñ est,q̃ est sp̃ale in illis casibus, q̃ requiratur sp̃ale mandatum ,ppter maioritatẽ præiudicij. in casu vero d.l.illud.ideo requiritur sp̃ale mandatũ.quia ,pcurator cõtra factũ dñi veniebat. q̃ fieri nõ põt p ,pcuratorẽ generalẽ vt est tex.in l.hoiem.ff.man.in casu aũt d.l.licet.in prin.nõ admittit̃ procurator per rõnẽ, de qua ibi in gl. ¶ Extra gl.Cy.hic posuit vnũ not.verbũ ,p limitatione regulę posite.s.l.proxi.quã refert Bal.in d.l.nõ solũ.§.qui alieno.dic vt ibi.

ADDITIO.

a ¶ Appellationis. No.hic d.Ias.q̃ satisdatio põt peti in cã appellationis,& põt opponi exce.,pcuratoris,q̃ nõ fuit opposita in cã principali,vide Lu.Ro.cõsi.cc.xxviij.

Seueri & Anto. LEX III.

1 *Contumacia administratoris nocet domino.*
2 *Citatio an possit incipere à procuratore, vel tutore.*
3 *Administrator propter suam contumaciam potest ab officio remoueri.*
4 *Executor testamentarius potest priuari officio, si fuit contumax in non parendo præcepto episcopi.*
5 *Administrator pot cogi exercere officiũ sibi iniunctũ,sed quomodo hic dicitur.*
6 *Promittens respondere, videtur promittere soluere, vel comparere.*
7 *Cõtumacia ,pcuratoris ,pcedit cõtra dñm ad missionẽ in pos.ex primo decreto.*
8 *Contumacia procuratoris, an & quando noceat domino.*
9 *Contumacia procuratoris, an noceat domino quo ad secundum decre.*
10 *Contumacia vera procuratoris nocet domino. secus vbi sufficit ficta.*
11 *Cõtumacia procuratoris in quibus casibus noceat dño quo ad secundũ decretũ.*
12 *Contumacia procuratoris, in quibus casibus nocet domino.*
13 *Missio in possessionem ex primo decreto quando fit per iudicem habet ipse iudex cognoscere summarie, & quando.*
14 *Missio fit secundum mensuram debiti declarati quando agitur hypothecaria pro legato, vel fideicommisso.*

1 CVm qui res. † Propter cõtumaciã administratoris põt ipse ab officio remoueri, & nihilominus ꝯ dñm administratoris in possessionẽ ,pcedi h.d. ¶ † No.cãm posse
2 incipere à citatione ,pcuratoris & sic nõ est necesse dñm citari,ꝯrium tenuit gl.in c.cãm.de dolo & cõtu.& sm Bar.hic vtraq; practica potest sustentari, licet tutior sit practica q̃ primo citet̃ & dñs.& ita ẽt trãseũt Bal.& Ange.hic pro quo Bal.hic allegat tex.in l.j.§.sufficit.ff.de admi.tu.vbi citatio põt incipere à tutore,& eodẽ mõ putat Bal.posse incipere à procuratore,si procurator mandatũ acceptauit.hoc ẽt sequit̃ Sal.hic. sed Ful.hic dicit,q̃ aut dñs est p̃sens, & ipse est primo citãdus,alle.l.j. circa p̃n.ff.de li.agn.& l.aut q̃ aliter.§.si forte.ff.q̃ vi aut clã.aut est absens,& tũc posset citari ,pcurator, & nõ aliter d.§ si forte.& ita intelligat̃ sm eũ text.in l.j.§.mulier.ff.de ven.inspi.& hoc ẽt vr̃ sequi Pau.hic, adde q̃ ista opi.fuit opi.Pau de Leaza.in cle.causam. §.j.de ele.cũ quo trãsit ibi.d.Car.p tex.in d.c.causam. & idẽ tenuit Host.in d.c.causam. de do.& cõtu.& Bal.in l.j.ver.sed quęro alias est in ver.sed q̃ñ põt in ista l.citari.j.de sen.alleg.l.solent.ff.de ali.& cib.leg.pro quo facit l.itẽ ait.§.hoc aũt.ex quib.cau.ma.tñ puto sustineri posse primã opi.quã ẽt tenuit Bart.in l.meminerint.j.vnde vi.& in d.l.solent.§.fi.& in l.quãuis. per illũ text.de dam.infec. iuncta l.ibi pręcedente.§ quęsitũ &.§.fi.& Bal.in l.itẽ ait.in prin & Pe.de Anc.in d.causam.& d.Ant.in d.c.causam.pro qua opi.facit, quia quędã sunt iura q̃ sonant, q̃ citatio incipiat à dño d.l.meminerint. & d.l.j.in prin.de lib.agn.cum cõcor.s.alle.Quędã iura sonant, q̃ possit incipere à ,pcuratore d.l.solent,& hoc ẽ in l.cũ clericis.sm q̃ ponderat ibi Bal.s.de epi & cle.& licet iura in ꝯriũ allegata dicãt,q̃ procuratores citent̃ dño absente,nõ tñ negant quin citari possint dño p̃sente.vnde distinguunt̃,& declarant illa p istã l.cũ alijs allegatis.vnde stabit ꝯclusio sm Bar.& alios, q̃ quo ad ea de q̃bus cõtumacia ,pcuratoris põt nocere dño,vt quo ad missionẽ in possessionẽ sufficiat primo citari ,pcuratorẽ,vt hic,& l.quoties.j.de digni.lib.xij.Sed in alijs quæ sunt grauioris præiudicij, vt quo ad missionẽ ex secũdo decreto ad quã nõ sufficit cõtumacia
a ,pcuratoris,[a] vt.j.dicet̃, secus est.Ang.tñ in.§ hinc nobis. in auc.de hęr.& fal dicebat q̃ in his quæ sunt magni pręiudicij debet primo citari dñs,si est p̃sens.alias secus per illũ text.& hũc tex.intelligas sm cõclusionẽ proxime dictã,videlicet distinguẽdo,an ꝯtumacia ,pcuratoris sufficiat,necne,& ita puto tenendũ quãuis Pe.hic simpliciter dixerit,q̃ primo sem p debet citari dñs,& r̃ndebat ad istũ tex.q̃ hic nõ dr̃ q̃ debeat p p ꝯtumaciã ,pcuratoris ,pcedi ꝯ dñm, sed q̃ iudex deliberabit.vnde sm eũ deliberabit hoc mõ,q̃a si ille q̃ fuit citatus erat tutor,poterit ,pcedi ꝯ dñm, q̃a sufficit citari tutorẽ d.§.sufficit.si aũt erat ,pcurator, tune deliberabit q̃ citet̃ dñs, sed nõ r̃ndet Petr⁹ ad iura allegata in ꝯriũ. vnde de sua opi.nõ est
3 cutandũ ¶ † Secundo no.q̃ administrator p p cõtumaciã põt officio priuari,& dixit Bal.in l.mandatũ.j.manda.qd̃ iste tex.nõ reperitur alibi ad hoc dicẽs,q̃ iudex videns ,pcuratorẽ rei esse cõtuma
b cem, poterit ex officio suo prouidere p̃stando reo ,pcuratorẽ,[b] vt sic ꝯ eũ absentẽ ad aliquod p̃iudiciale procedi nõ possit p p cõtumaciã procuratoris. q̃ est no.& facit ad ea q̃ dicta fuerũt post Bar. in l.j.§.vt q̃ desunt aduoca.vbi fuit visum,an pro absente iudex ex
4 officio supplere possit.¶ † Et ex hoc infert no.Bal.q̃ executor[c] te
c stamẽtarius poterit officio priuari ab epo, si fuit contumax in nõ parendo iusto præcepto epi. addo Spec.idem tenentem in tit.de inst.

ADDITIONES.

a ¶ Secus est. An dñs citari debeat vel procurator, vide And.sic.consi xviij.ij.lib.
b ¶ Procuratorẽ. Facit q̃ dicit Ro.sin.suis,q̃ iudex põt dare procu.minori indefenso.
c ¶ Executor. Ampliã vt per Lud.Ro.consi.lxix.& Ancha.consi.xiiij.

instr.edi.§.nunc vero aliqua. ver.q̃d si executor est suspectus &c. alleg.l.j.§.ostendimus.de suspe.tu.& idē no.Bal.in d.l.id q̃ paupe- ribus.ſ.de epi.& cle.vide etiā Bal.in l.j.ſ.de his q̃ pen.no.vbi etiā in proposito allegat illum tex.verū aūt ista priuatio de qua hic possit fieri ex eodē processu,dic vt p Bal.cū quo transeunt alij,q̃bus ad- de no.hic p Bar.in l.j.in fi.ſ.de plus pe.& in l.vnic.in fi.prin.ff.si q̃s ius di.& in l.athletas.§.pe.ff.de infam.¶ † Tertio no.q̃ administra tor cogi pōt excercere officiū sibi iniunctū. An aūt præcise, id est, pignoribus captis,vel causatiue cogi possit, vt q̃a alter ꝓcederet ꝯ eū ad missionē in possessionē bonorū dn̄i, vel ad priuationē of- ficij,vltra no.p doc.hic,vide plene no.p Bar.in l.si tutor pupillo.p illū tex.de autho.tu.& Cy.in l.fi.in prin.ſ.de admi.tu.& p Bar.in l. inuitus.in prin.ſ.eod.& no.in l.filiusfa.§.fi.ff.eo.& p Bal.in l.sub p̄- textu.de hær.act.& in l.j.ſ.q̃n fi.vel priua.& q̃ not.gl.ij.in l.j.ī prin. de admi.tu.vbi gl.ponit p q̃ rem.edia cogat̄ administrare,& com- muniter cōcludit̄ q̃ ꝓcurator nō cogit̄ præcise exercere officium ꝓcu.suspectū l.nō cogendū in prin.ff.eo.p̄terq̃ in casibus no.in d. l.filius. in fi.& iudex in illis casibus iuste mulctaret ꝓcuratorē cō- tumacē.alias vr̄ iniuste mulctari.& ita intelligit̄ l.j.§.si ꝓcurator.ff. si q̃s ius di.nō obtē.Tutor aūt & curator regulariter cogunt̄ p̄cise administrare d.l.j.in prin.cū gl.ff.de admi.tu.& d.l.fi.in prin. Fallit in casu d.l.si tutor.cū ibi no.p Bar.& Bal.in dictis locis, & ita puto tenendū q̃uis Bal.in ꝓcuratore dixerit eum posse cogi præcise p d.§.si ꝓcurator.sed nō rn̄det ad l.nō cogendū. ¶ † Quarto not.ex text.in ver.rn̄de,q̃ promittens rn̄dere, vr̄ promittere soluere, vel cōparere. de quo dic vt plenius no.in l.pe.ſ.de pac.& not.Bal.in l. eam q̃.p illū tex.in fi.ſ.de fideicō.& Bal.in l.j.in prin.de in ius voc. & est bonus text.in c.dilecti. de foro cōpe.p Pau.de Ca.in l.si cō- uenerit.ff.de iur.om.iudi.¶ † Vltimo not.q̃ pp cōtumaciā procu. pōt procedi ꝯ dn̄m ad missionē in possessionē ex primo decreto. Sed Pet.quē sequit̄ Ful.& Pau.hic tenet ꝯn̄ū p l.j.§.si ꝓcurator.ff. si q̃s ius dic.& respondet ad hunc text.q̃ iudex deliberabit &c.in qua deliberatione veniret,vt citetur dn̄s, vt dixi in prin.circa fi. ¶ † Quinimmo ēt s̄m Ful.& Pau.requirit̄ citatio amicorū [a] dn̄i, vt no gl.in l.ij.ſ.quibus ex cau.in pos.Et rn̄det Pe.ad l.quoties.ſ.de digni.li.xij.q̃ ibi debet intelligi q̃n dn̄s habuit scientiā cōtumaciæ ꝓcuratoris,& eā nō purgauit,cū purgare posset.quo casu verū est cōtumaciā ꝓcuratoris nocere dn̄o c.j.vt lit.cōte.l.ij.ſ.de erro.mil. ann.lib.xij.sed tu dic q̃ cōis opi.est in ꝯriū,tum per d.l.quoties,cū si.cui nō pōt sine diuinatione rn̄deri,tum ēt per istū tex.& dū tex. hic dicit.deliberauit &c.intelligit̄ ēt de deliberatione, de qua hic ī in gl.in ver.deliberauit.Pro hac opi.ēt facit tex.in l.sed & hę.§.fi.ff. eo.& ita ēt videmus, q̃ pp cōtumaciā vsufructuarij in nō cauēdo de dam.infec.fit missio i possessionē ex primo decreto ꝯ proprie- tariū l.quāuis.in p̄n.de dam.infec.q̃ patit̄ illū intellectū. Et voluit gl.in l.hoc amplius.§.quęsitū.eo.tit.in verb.mittēdū.q̃ vsufructua- rius censet̄ esse procu.dn̄i l.j.in fi cū l.seq.ff.de ope.no.nunc.l.j.ad fi.ff.vsufr.quemad.ca.Illud aūt, q̃ dn̄t præfati doc.q̃ requirit̄ cita- tio amicorū magis cōiter reprehēdit̄,& tenet q̃ illud nō requirit̄, nisi in casibus specialibus à iure expressis.iuxta l.hoc aūt.§.j.& ibi no.ff.ex quib.cau.in pos.Cy.in auc.q̃ alias incipit,& qui.C.de bo. aut.iu.poss.& in l.cū proponas. eo.tit.& Ioā.An.in tit.de primo & secūdo decreto.in addi.Spe.in.§.sequit̄ circa prin.vbi ad hoc alle. l.cōsentaneū.ſ.q̃n̄o & q̃n iud.& idē tenet Bal.in auc.sed cū testa- tor.ſ.ad l.falc.& in auc.qui semel.C.q̃n̄o & q̃n iud.& in l.ij.ff.si ex no cā aga.& in rub.ſ.de suc.edi.& Pau.de Leaz.& Pet.de Anc.in cle.causam. de elec.& Ant.de But.in c.causam de dolo & cōtu.& Imo.in l.si finita.§.si plures. de damn.infec.¶ † An aūt quo ad s̄m decretū cōtumacia ꝓcu.noceat dn̄o [b] certe s̄m opi.Pet.& sequa- cium.s.relatū clarū est,q̃ non.Sed ꝯn̄ū tenuit Inn.in c.j.vt lit.non cōtest.& Bal.& Ant.in d.§.si procu.Quia cōtumacia procu.nocet dn̄o,quo ad hoc vt perueniri possit ad sententiā diffinitiuā, vt est tex.in d.c.causam. ergo eadē rōne idē erit in secundo decreto,cū snia diffinitiua sit magni prędiucij p istū tex.& d.l.quoties.& per d.l.sed & hę.§.fi.cū seq.Sed pro eis melius facit tex.in c.j.de ꝯfess. in.vj.vbi habet̄ q̃ cōtumacia ꝓcur.in nō respondēdo positionibus prędicat dn̄o quantū ad hoc,vt positiones habeant̄ pro cōfessis & tn̄ quātū ad hoc requirebat̄ vera ꝯtumacia vt ibi in tex.Vltimo pro hoc alle.Inn.q̃ dn̄s fuit in culpa in eligendo ꝓcuratorē negli gentē.ergo sibi imputet l.cū mandato. in fi.ff.de mino.l.fi.ff.nau. cau.sta.sed Bar.hic,& in d.l.quāuis.& Bald.hic, & do.Ant.& Imo. io d.c.j.vt lit.nō conte.tenent q̃ p̄iudicet quo ad s̄m decretū,p d.§. quæsitū. cū gl.Vbi cōtumacia vsufructuarij, q̃ censet̄ esse procu. dn̄i,vt est dictū, nō noceat dn̄o,quo ad s̄m decretū.sed ad hoc re- spondebat Bal.in d.§.si procura.q̃ ibi loquit̄ in vsufructuario, qui improprie censet̄ esse procu.dn̄i cōstitutus à lege, quo ad omnia q̃ respiciunt custodiam rei, seu ad ea quæ tendunt ad cōseruandū vsumfructū, & ita loquit̄ d.l.j.ad fi.ff.vsufru.quēad.ca.& not.Bart. in d.l.de die.§.quędā.ff.qui satis.cog.& Sal.hic,& alia rōne.ſ.osten- dam.q̃ d.§.quæsitū.non probat opi.Bar.¶ Tamē ob meliorē rōnē puto veriorē esse opi.Bart.& sequaciū.nam quo ad s̄m decretum requirit̄ regulariter vera cōtumacia, seu verus dolus & latitatio l. Fulcinius.§.j.&.ij.ff.ex qui.cau.in pos.ea.¶ Sed ita est,q̃ vera cōtu- macia ꝓcu.non nocet dn̄o,vt probat̄ in d.§.si procu.iuncta gl.no. in ea.l.§.hoc iudiciū. in vers.interest.in fi.quæ vult q̃ quo ad illam mulctā requirit̄ vera cōtumacia,& cōtemptus iudicis,vt etiā pro- bat̄ in c.j.vt li.non cōtest.bn̄ facit l.neq; infantes.ibi,sed nec si &c. & q̃ ibi Bar.ſ.de fideicom.li.¶ Et p hoc non obstaret primū argu- mentū illorū, qui dn̄t q̃ ad sn̄iam diffinitiuā pōt procedi ob cōtu- maciā procu.q̃a rn̄deo,q̃ ad sn̄iam sufficit ficta contumacia illius q̃ cōdēnat̄ l.ab eo.ſ.q̃n̄o & q̃n iud.l.j.ſ.ex quibus cau.ma.& plene no.in l.j.§.itē cū ex edicto. de sen.q̃ sine appel.rescin.Secus vbi re quireret̄ cōtumacia vera illius ꝯ quē procedit̄ q̃a nō sufficeret cō- tumacia ꝓcuratoris sui. & est ratio q̃a nō est vera cōtumacia dn̄i, sed ficta sicut diximus q̃ quodlibet vere factū a procu.censet̄ ficte fieri à dn̄o l.j.§.deiecisse. de vi & vi ar.l.sed si vnius.§.si seruus.ff.de iniu.p Bar.Non ob.iste tex.nec ēt d.l.quoties, quia intelligunt̄ de missione in possessionē ex primo decreto, non aūt p s̄m decretū p q̃ missus efficit̄ ver⁹ dn̄s & possessor l.si finita.§.Iul.& ibi plene no.ff.de dam.infec.Non ob.text.in d.l.sed & hę.§.fi.cū l.seq.q̃a si- militer pōt intelligi de primo decreto. ¶ Et dato q̃ l.ibi sequēs in versi.duci.loqueret̄ in secūdo decreto,fatendū esset q̃ in casu no- xali & etiā in causa dāni inse.ꝯtumacia procura.noceat dn̄o quo ad secundū decretū,vt.ſ.dicā.¶ Præterea ibi non loquit̄ cū procu. habēte expresse mandatū ad defendendū. iō oportuit eū cauere de rato vt ibi, nā s̄m magis verū intellectū, ille tex.intelligitur in procuratore actoris cōstituto ad agendū,& dum ageret fuit recō- uentus,vt ibi in glo.patua.in ver.procu.ad quā reconuentionē & defensionē nō habebat mandatū.quo casu cōtumacia eius nō no cet dn̄o.ideo requiritur cautio rati s̄m Bal.¶ Ideo ille text.parum facit ad propositū. Non ob.text.in d.c.fi.q̃a s̄m Saly.hic ibi loquit̄ in his q̃ sunt de processu,id est, in his quæ tendunt ad probandū. Sed nō video quare aliud esse debeat in illis q̃ in secūdo decreto q̃ similiter est de processu sicut primū. ¶ Vnde aliū intellectū de- dit Imo.ad illū text.in l.iiij.in prin.de re iud.s.q̃ illud est ibi,q̃a illa pœna nō ęque cadere poterat in procu.sicut in dn̄m. arg.l.polla.ſ. de his qui.vt indig.¶ Sed certe ēt in secūdo decreto q̃n ageret̄ ad certā spēm non pōt pœna secūdi decreti,& eius effectus æque ca dere in procur.sicut in dn̄m qui illius rei erat dn̄s & possessor, & tn̄ tunc cōtumacia [c] procu.non nocet dn̄o. Non ob.l.polla.q̃a s̄m d.Bal.in d.§.& ꝓcurator.illa loquitur in tutore cōmittēte dolum aliter q̃ in negligendo, seu in nō comparendo in quo aliud est,vt ibi p eum.¶ Vnde melius vr̄ posse responderi ad d.c.fi.s̄m q̃ fuit de mente d.Ant.in c.j.vt lit.nō cōtest.s.q̃ ius ibi fingit ꝓcu.esse cō- fessum.vnde sicut vera cōtumacia procu.noceret dn̄o l.non solū. in prin.cum ibi no.ff.e.& plene no.in l.certū.§.sed an ipsos ff.de confes.ita præiudicat ficta.¶ Sed in casu nostro vera contumacia procu.nō nocet dn̄o,q̃a nō requirit̄ vera cōtumacia & dolus dn̄i. Non ob.d.l.cum mādato. in fi.quia in ꝓposito nostro requireret̄ dolus.ergo nō sufficit culpa in negligendo.¶ † Ex his ita cōcludit̄ conclusio q̃ vbicunq; requiritur vera cōtumacia dn̄i,contumacia ꝓcuratoris nō nocet. secus vbi sufficit ficta.† Ex quo not.infertur q̃ in cā damni infecti,& in cā noxali cōtumacia ꝓcu.nocebit dn̄o quo ad s̄m decretū, quia in his casibus sufficit ficta cōtumacia,vt probat̄ in l.ij.in fi.si ex nox.cau.aga.& l.si finita.§.si forte. & firmat clare Bart.in d.l.si finita.§.Iul.¶ Et ex hoc patet q̃ tex.d.§.quęsitū. cū gl.nō probat opi.Bar.nā si vsufructuarius æquiparet̄ vero ꝓcu. cōstituto a dn̄o,eius cōtumacia præiudicaret dn̄o quo ad s̄m de- cretū in cā damni infecti.cuius ꝯriū ibi habet̄, & ita limitat̄ dicta cōclusio.¶ † Quā etiā vno alio modo limitat hic Sal.qui finaliter tenēs opi.Bar.dicit q̃ illa fallit q̃n procederet̄ ad s̄m decretū pro executione sententiæ.q̃a ex quo ꝑmittit q̃ cōtumacia ꝓcu.noceat dn̄o quo ad sententiā vr̄ esse ꝑmissum q̃ possit ꝑueniri ad s̄m de- cretū pro executione ipsius sniæ,q̃a ex quo a iure ꝑmittit̄ antece dens vr̄ permitti cōsequēs sine quo antecedēs nō pōt habere effe ctū.ar.l.ij.de iurisd.om.iu.c.p̄terea.de offi.dele.¶ Cū qua limitatio- ne etiā transit Imo.in d.c.j.Ex his ēt patet non bene dixisse Bar.in d.§.si procurator. volentē q̃ in his q̃ sunt in agi p̄iudicij cōtumacia procuratoris

ADDITIONES.

a ¶Amicorum. An amici sint citandi in interpositione primi decreti, vide Lud.Ro. consi.cccexliiij.

b ¶Noceat domino. An contumacia domino noceat, vide Alex.consi.lxxxvij.ij.lib.

c ¶Fran.Cur. Cōtumacia. Adde tu,& vide eundē Alex.in cōsi.xlix.in.ij.vo.ver.& si ꝓcu.& ibi q̃n negligentia ꝓcur.nocet dn̄o.& vide eundē Alex.in cōsi.xcv.e.vo. & ibi an & q̃n contumacia vel culpa procur.noceat dn̄o,& adde eundē Alex.in consi.lxxxiiij.in fi.in.j.vol.in fi.& ibi q̃n machinatio procu.noceat domino.

pcuratoris nõ noceat dño d.§.quæsitũ.cũ gl.& d.§.si procur.secus si modici,vt hic nã snĩa diffinitiua est magis pıudicij,& tñ contumacia pcuratoris nocet dño,vt dixi.Itẽ sequeret̃ ex doctrina Bar.q leuissima mulcta posset imponi dño,p contumacia pcurator.ꝯ d.§.si pcurator.¶ Ideo vr̃ melior distinctio.s.data,videlicet an requirat̃ vera cõtumacia vel ficta.¶ Ex his ẽt patet nõ pcedere doctrinã Inn.in d.c.j.& Cy.hic volẽtiũ q quo ad ea q̃ sunt de pcessu ad quẽ cõstitutus est pcurator,cõtumacia eius noceat dño,vt hic & d.c.cãm.Secus quo ad extrinseca vt d.§.si pcurator.nã q ista nõ bñ dicat patet,qa f̃m decretũ est de processu sicut ẽt primũ,& tñ cõtumacia pcuratoris nõ nocet.Similiter ẽt non videt̃ procedere doctrina Iac.But.hic,& in l.si pcurator.j.eo vbi dixit q cõtumacia pcuratoris nocet post lit.cõte.añ vero nõ,p l.pcura.in princi.& §.si post lit̃.de doli excep.& ista fuit ẽt opi.Lap.in c.fi.de ꝯfes.& Io.Cald.in d.c.j.Sed certe hæc distinct.nõ habet locũ quo ad contumaciã pcurat.vt hic,sed quo ad dolũ aliter cõmissum vt ibi,& no.Bal.in d.§.si pcurator.& ibi Iac.But.vbi melius fuit loquutus quã hic.Nam Iac.Bu.ibi adhæret doctrine quã.s.tenui.Quid aũt in tutoris,aut pcuratoris cõtumacia,dic q magis cõiter cõcludit̃ idẽ q in pcu.p eandẽ rõnẽ f̃m Bart.& alios in d.§.si pcura.bñ faciunt q

13 habent̃ i l.si cũ minoris.j.si aduer.rẽ iu.¶ † In gl.q̃ incipit summatim.dic f̃m Iac.But.& Bal.q summarie cognoscet iudex mittendo in poss.ex primo decreto,pcedentibus tñ pbationibus,q̃uis non plenis puta p iur̃m cũ talis missio sit modici pıudicij,vt in d.auc.ei q iurat.ergo sufficit iuramẽtũ l.Thesaurus.ff.ad exhib.Adde q p eis est gl.in c.qñ.§.fi.in ver.summarim.q̃ ibi sequunt̃ doc.vt lit.nõ cõte.& no.Bal.in l.cũ pponas.j.de bo.auth.iud.pos.vbi ad hoc alleg.gl.in auc.de exhib.reis.§.suscepto.per Bar.in l.Fulcinius.§.j.vbi ẽt ponit,q̃ pbationes requirant̃ quo ad f̃m decretũ.ff.ex qui.cau.in pos.& p Bal.in l.j.§.fi.ff.de præto.stip.& p Bar.in l.ij.§.fin.& ibi ẽt Bal.j.vbi in rẽ ac.p Bal.in auc.ei qui iurat.& in l.ij.j.si ex nox.

14 causa.¶ † In gl.in verb.possessionem.ibi,omniũ mittatur.adde gl.idẽ tenẽtẽ in d.auc.ei qui.in verb.causam.& in.§.si vero ẽt.in auc.de exhib.re.& cum ea ibi Ange.& cũ hac gl.transit hic simpliciter Bal.& Bar.in d.l.Fulcinius.§.itẽ videmus.Sed Iac.Bu.& Sal.hic,& Cy.in d.l.cũ pponas.in.x.q.dñt q licet regulariter sit verũ q agẽs hypothecaria mittat̃ in possessionẽ omniũ hypothecatorũ,si ita in petitione cõtinebat̃ p rõnẽ assignatã p gl.in d.auc.ei qui.cũ tñ agit̃ hypothecaria pro legato,vel fideicõmisso vt in terminis l.nostræ,nõ põt fieri missio,nisi p mensura q̃titatis petite.Sic nõ posset,si ageret̃ actione psonali,qa spãle hic casu i tali hypothecaria,vt nõ cõpetat,nisi p rata,vt cõpetebat actio psonalis,vt sonat tex.in l.j.in fi.& ibi gl.j.cõmu.de leg.& hoc ẽt voluit Bar.in l.si ꝯstante.in prin.in.iij.q.iiij.partis prin.sol.mat.Et ex ibi not.per eum hr̃ alia limitatio ad istam gl.& vide aliquid per Bar.in d.auc.ei qui.

Seueri & Antonini. LEX IIII.

1 Via. † Absens ex probabili & necessaria causa,si nõ sit legitime defensus.potest petere restitutio.in inte.aduersus sententiã cõtra eum lata,vt sic denuo iudicetur & dicetur nõ legitime defensus,si pro ipso cõparuit vxor eius,cum mulier non possit esse procuratrix alterius.h.d.Et de materia huius l.die vt plene habet̃ in l.pe.ff.de in integ.resti.&c.

Antonini. LEX V.

1 *Procurator repellitur ab agendo,nisi defendat dñm in causa reconuentionis.*
2 *Procurator,si dicat,nolo cauere de defendendo dominum,nisi reus dicat mihi pro qua causa vult reconuenire dominum,an cogetur reus exprimere.*
3 *Procurator ad agendum,an dicatur habere mandatum ad defendendum.*

1 Ctionem. ¶ † Procurator repellit̃ ab agendo,nisi defendat dñm in causa recõuentionis.h.d.¶ In tex.ibi,absentis.idẽ iñ esset in procuratore presente,quia est eadẽ ratio f̃m Ful.¶ In gl.j.ibi,alias cauet,ꝯtriũ tenuit Pe.& Iac.de Ra.qa nõ reperit̃ iure cautũ &c.& qa alias posset resultare absurdũ,vt q a reus diceret se velle reconuenire pro summa mille marcharũ auri,& pcurator absentis nõ posset inuenire fideiussorẽ pro tanta summa,& sic repellet̃ sem p pcurator actoris ab agẽdo sine culpa sua,& sic esset in potestate rei,an procurator agere posset,iuxta l.sj.alias est l.nõ vtiq;.§.ij.de eo q cer.loc.Et responde ad l.& ideo.§.fi.ff.retũ amo.& l.j.§.sinaũt.j.de satisdã.q intelligunt̃ de satisdatione iudicatũ solui,q̃ pstat̃ oblato libello in cã recõuentionis,q̃ quidẽ satisdatio cõprehendit etiã clausulã de defendẽdo l.iudicatũ solui.ff.iud.so.ista opi.in puncto iuris tenuit etiã hic Ful.qa sicut in alia prouincia,q̃ in ea in qua agit̃,nõ tenet̃ pcu.actoris defendere dñm l.sed & hc.§.nõ solũ.ff.eod.ita nõ de-

2 bet cogi ad defendendũ[a] alio tẽpore q̃ tũc,qñ procu.egit.Procedit.n arg.de loco ad tẽpus l.vinũ,cum si.ff.si cer.pe,& iniquũ est,si reus põt nõ pcuratorẽ actoris recõuenire.q ex hoc grauat̃ procurator onere cauendi sine culpa sua.Sed gl.in d.l.sed & hc.§.defendere.alias est in.§.prætor.ver.satisdando cõcor.opi.s q aut reus habet iura sua in promptu,& tũc tenet̃ recõuenire incõtinẽti,& nõ requirit̃ q pcurator actoris caueat de defendẽdo,aut nõ habet in promptu,& tunc cauere tenet̃,& illud sequit̃ Guil.Bar.Ang.ibi.Ray.Frã.Tig.Iac.But.Bar.Bal.Ang.Sal.& Pau.hic,si iustã causam differẽdi habet reus,de qua cõstet iudici saltẽ p iuramẽtũ f̃m Sal.Facit licet ipse nõ alle.l.de die.§.iubet.ff.q sati.co.& f̃m Ray.Sal.& Pau.hic,iudex poterit taxare tẽpus intra q reus debeat agere.ar.l.qui bona.§.fi.ff.de dam.infec.& l.si q.s libertatẽ.post mediũ.ff.de pet.hẽr.& pari ratione f̃m doc.poterit moderare quantitatem summe pro qua cauere debeat.arg.notatorũ per gl.in l.oium.ff.eo.in princ.vbi gl.dixit q nõ tenet̃ satisdare de defendẽdo i causis futuris.Adde q no.Bar.in d.l.sed & hc.§.ptor.dixit q opi.Pe.& sequaciũ est de iure verior.Pro qua dicit esse gl.in d.§.defendere in ver.idoneæ.& in l.si defunctus.§.fi.eo.ti.alias sequeret̃ q his cauere[a] de defendẽdo cũ tpe quo postea pcurator actoris cõuenire,teneat̃ satisdare iudicatũ solui,in qua satisdatione inest clausula de defendẽdo,vt dixi,& q.s nõ debet arctari ab his satisdandũ l.si ab arbitro.§.fi.q satisd.cog.Et istã opi.ẽt tenuit Io.An.i addi.Spec.in tit.de pcu.§.j.in addi.q incipit,dubitat̃ &c.p rõnes Pet.& ibi ẽt refert plures antiquos istã opi.tenuisse,tñ sustinẽdo cõcordiã quã dedit p alle.gl.põt dici q pcur.actoris defendere tenet̃ dñm arbitratu boni viri,ita dicit text.in.§.ait ptor.hic alle.in gl.Ergo si ex iusta cã reus impedit[d] reconueniret pcuratorẽ actoris,debet iudex arbitrari,q possit reus dictũ procuratorẽ in posterũ reconuenire intra tps arbitrio suo moderãdũ l.j.in fi.in ver.q.s.n.incusare.j.de ann.excep.Ergo si ex cã tenet̃ pcu.actoris defendere dñm debet posse cogi cauere de defendẽdo l.in omnibus.ff.de iud.cũ ibi no.Et ex hac rõne resultat facilis rñsio ad oia ꝯtra.Iac.But.ẽt rñdet ad absurdũ supradictũ q poterit pcur.euitare illud absurdũ pstando iuratoriã cautionẽ,& si aliàs satisdare nõ põt,iuxta auc.generaliter.de epi.& cle.& no.in l.j.qui satis.cog.vel f̃m Ray.potuit dñs releuare pcuratorẽ suũ à satisdatione fideiubendo pro eo in instrumẽto mandati,vt in.§.si vero aliquis.insti.de satis.& plene per Bar.

2 in rub.ff.iudi.sol.¶ † Sed q d si procu.dicat,nolo cauere de defendendo,dñm.nisi reus dicat mihi,super qua te vult reconuenire dñm,an coget̃ re⁹ exprimere.Solus Guid.de Suza.not.dixit q sic,qa superuacue satisdationes pstari nõ debẽr.alle l.nõ cogendũ.§.fi.ff.eod.& l.hæc stipulatio.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.& idẽ tenuit Io.

3 An.in palleg.addi.¶ † Vtrũ aũt pcurator constitutus ad agendũ dicat̃ habere mandatũ ad defendẽdũ,vide p Bart.in d.§.ait ptor.p Cy.& Bal.in l.nutitus.j.eo.p Bal.in d.l.sed & hc.§.pe.i fi.& Spe.in d.§.j.de procu.ver.aũt excipitur q neq; habeat & pro opi.Bar.q videatur habere tñ mandatum ad agendum allego text.ad hoc non ponderatum in l.j.ver.quasi procu.j.ad satisda.

ADDITIO.

a ¶ Defendendum. Lud.Ro.sing.sua.tenet q sic,sed quia d.Ias.hic quærit,an procu.constitutus ad agendũ tantum possit defendere,voluit hanc c.hoc reiicere,vnde ipse cõcludit q sic cõtra Bar.& reprehendit d.Alex.dicentẽ q cũ Bar tenerit cõmuniter do q dicit neminẽ doct.inuenit.tu dic q eam opinionẽ q̃ Bart.habuit vĩs habuisse do.de Ro.cum quadã modificatione deci.xix.de procu.in nouis.tn.prædicto per d.c.constitu.ibi voluit.q si post cõmissionẽ factã à Papa de speciali mandato de citãdo ad partes,reus cõstituat procu.ad causas duntaxat legitime deuolutas,q cũ tali pcu.põt procedi.no.ibi do.de Ro.q nisi ibi reus sciuisset ex cõmiss.Papæ causam in curiã deuoluta tempore cõsti.procu.q in causa non potuisset pcedi propter taxat.uã,quæ repugnat voluntati cõstituentis,pro opi.tñ cõtraria facit q voluerũt idẽ do.deci.cciij.eo.tit.vbi volunt q habẽs mandatũ duntaxat ad substituendũ,si substituat,& substitutus moriat̃,q tñ substituẽs tenet̃ ad expẽsas factas in litẽ q̃ psecutus est substitutus,tñ diuersa est rõ à prima.

Alex. LEX VI.

1 *Procurator alterius esse non potest accusatus de crimine pendente processu.*
2 *Procurator accusatus de crimine,an & quando possit esse.*
3 *Procurator si fuit condemnatus de crimine,an tunc possit procurare.*
4 *Procurator potest esse,qui infamis est,nisi esset in curia Romana.*
5 *Procurator si lite pendẽte accusatur de crimine,an poterit prosequi in causa.*

1 Eum criminis. † Accusatus de crimine quousq; pcessus pẽdet,alteri⁹ pcurator esse nõ põt.h.d.¶ † No.q

2 dixi in summario,q lita non pcedere in casu spãli l.j.ff.de accu.& istud est fauore fisci.Itẽ aduerte q Bar.cõtra in suo summario videt̃ hanc l.intelligere solũ in accusato de crimine capitali.[a] p quo est gl.licet ipse nõ alleget

ADDITIO.

a ¶ Crimine capitali. Cõmuniter tamẽ tenetur cõtra Bar.& vide Bar.& Ang.in l.j.§.hoc edicto.ff.de postulan.& vide gl.& Ang.de Aret.in.§.fi.insti.de suspe.tu.& doc.in c.licet Hely.§.q vero.de symo.& in c.venerabili.de offi.deleg.& in c.omnipotens.de accu.

alleget inſtit.de his p quos agere poſ.in fi.& ita intelligẽdo eſſet, tunc ratio illius l.ſm Iac.Bu.Bal.Sal.& Ful.qa lata cõdẽnatoria in cã capitali reus nõ põt agere cãs in iudicio,cũ amittat ciuitatẽ,vel libertatẽ l.is q reus.ff.de pub.iud.& l.neganda.alleg.in gl.Eodẽ ẽt mõ accuſatione pendẽte nõ poſſet cãs in iudicio tractare, qa cui obſtaret ſñia,obſtat ẽt litis pẽdẽtia l.diximus.de excu.tu.l.fundus de excep.& l.reus delatus.ff.de mune & hon.Sed iſta prima ratio nõ valet,qa in l.is q reus.phibet̃ accuſatus.iõ eſſe in iudicio crimi nali,ſi velit aliũ accuſare,qa ex cõdẽnatoria q̃ inde ſeq. põt, effice rei infamis l.infamẽ.ff.de pub.iud.q infamis repellit̃ ab accuſando l.iij in prin.iuncta l.q accuſare.ff.de accuſa.Sed in iudicio ciui li nõ repellit̃ dãnatus de crimine capitali, ſiue velit agere noie proprio l.j.§.ij.loco.iuncta l.remouet.cũ ſeq.& ibi glo.ff.de poſtu.ſiue pcuratorio noie.§.fi.inſtit.de exce.&.j.dicet̃,licet p alio aduocare nõ poſſit d.§.remouet.cũ ſeq.vñ alia põt reddi rõ, q̃ aſſignant hic Bal.& Sal.ſ.qa hic accuſatus de crimine capitali debet in vinculis cãm ſuã defendere l.fi.j.de accu.l.iij.j.de cuſt.reo.& p ↄ̃ñs nõ poſſet alienã proſeq. litẽ,ſed recte intelligere hanc l.in crimine capitali tñ eſt nimis magna reſtrictio ad iſtũ tex.iõ Pe.& Cy.Ray.Bal. Sal.& Pau.hic,& Ange.in l.j.§.hoc edicto.ff.de poſtu.hanc l.ẽt intelligunt in accuſato de crimine ẽt non capitali,& iõ erit tunc ſm eos rõ huius l.qa lex pſumit q in tñ pp accuſationẽ reus ſit occupatus, q nõ poſſit aliene cãe intendere, & ẽt innocentiã ſuam purgare,iuxta illud, qui duo feſtinant &c.l.fi.ibi, neq;.n.ff.de offi. aſſeſ.l.Ex qua rõne infert no.Pe.Cy.Ray.& Ful.q iſta lex ẽt haberet locũ in eo cui mota eſſet lis oium, vel maioris partis bonorũ quia iſta æquiparant̃ cauſæ criminali . arg.l.fi.j.de reuo.do.& inſti. de excu.tu.§.item pp litẽ. iuncto.§.itẽ pp inimicitiã.cũ ſi.& q no. gl.in auc.dicatur.j.de teſti.& in terminis nr̃is hoc voluit gl.iuncto tex.in l.j.j de reis poſtu.li.x.vbi ẽt ſubdit q talis accuſatus nõ poterit teſtificari. de quo in c.fi.de teſtib.& i l.in teſtimoniũ.ff.de teſta. Sed aduerte,quia ↄ̃ iſtã rõnẽ Pe.& ſequaciũ fortiter facit, qa ſi illa eſſet vera ſequeret̃ q accuſat' nõ poſſet aliũ accuſare de maiori crimine,q eſt falſum l.negãda. q accu.& no. p gl.& Pe.& doct. in d.l.is qui reus.vnde nõ video poſſe defenſari rõnẽ Pe.niſi dicas q rõ ſua fallit in caſu d.l.neganda. quia cum ſubſit vna alia maior ratio,vt qa maius crimen nõ debet ſilere pp minus, ideo lex voluit,q accuſatus poſſit accuſare cõuentũ de maiori crimine, q̃uis habeat neceſſe vtranq; cauſam proſequi.Bar.aũt in l.is qui reus. in.vij.opp.ſentiẽs iſtud obiectũ,vr̃ rñdere,q d.l.neganda. pcedit, qñ quis accuſat' ſuo noie agit, ſed iſta lex pcedat qñ noie alieno agit, p Bar.hic tñ nõ ſuſtinet̃ ratio Pe.Ideo pcedẽs reſpõſio vr̃ fortior melior,& vide Cy.in l.j.in.iij.q.qui accu.vbi ẽt ſenſit iſtud ↄ̃riũ, & nõ bene ſoluit. Nõ putes in d.l.neganda.qñ accuſatus excuſat extraneũ de maiori crimine,q interim ſuperſedeat̃ minori,iuxta l.j.eo.tit.& l.minorem.ff.de iud.vt ſic accuſatus nõ implicet̃ circa duo,qa illud eſſet verum , qñ accuſatus vellet reaccuſare actorẽ ſuũ de maiori crimine, tunc nõ ſuperſederet̃ ſup minori l.qa res inter alios acta &c.& in ſpẽ hoc firmat Imol.in d.l.is qui reus. ſup gl.pe.eſt tex.licet ipſe nõ alleget in l.rerũ amotarũ actio.ſm lectu. primæ gl.approbatã.ff.rerũ amot.Bar.autẽ hic dicit rõnẽ huius l. eſſe,qa ſi accuſat' vellet intẽtare proprio noie ciuilẽ cauſam, deberet in ea ſuperſedere,& tantũmodo proſequi criminalẽ l.fi.ſm magis cõem intellectũ.j.de ordi iud.& iſtã rõnẽ poſuit etiã Bar.in d.§.hoc edicto. vbi ẽt poſuit aliã rõnẽ q̃ poſuit hic Iac.But.ſed nõ eſt generalis,& ex rõne q̃ poſuit hic Bart.& in d.§.hoc edicto. ſequit̃ q reus cõdemnatus de crimine nõ impediret̃ eſſe pcurator, quia lata ſñia, quæ ẽt in rem iudicatã tranſiuerit,ceſſat ratio d.l.fi. de ordi.iudi.Sed Ful.hic impugnat rõnẽ q̃ ponit hic Bar.qa d.l.fi. prohibet inter accuſatũ , & accuſatorẽ poſſe fieri reconuentionẽ ciuiliter , ſed cum alio q̃ accuſatore nõ prohibetur reconuentio, d.l.rerum amo.actio.ſm primã lec.gl.ergo in propoſito , ſi tu me accuſaſti criminaliter debeo poſſe aliũ proprio noie, vel procurator ciuiliter conuenire , & etiã procuratorio noie debeo te poſſe cõuenire,quia cauſa q̃ tibi moueo , nõ eſt mea l.j.§.in propria.qñ appel.ſit. Ex pdictis remanet verior cõcluſio,q iſte text.intelligat̃ etiã in crimine non capitali,& q rñſio Petri.ſ.defenſata ſit verior.

¶ † Vna ſupereſt difficultas,an poſtq̃ accuſatus eſt de crimine cõdemnat' poſſit eſſe procurator,in qua Guli.de Cu.in d.§.hoc edicto.tenuit,q non,referẽs ita tenuiſſe Hoſtien.ita etiã tenet Cy.& Bal.in l.j.de poſtu.q a ſi repellit̃ pendẽte iudicio, vt hoc multo fortius lata ſentẽtia cõtra eum.arg.d.l.diximus , & idẽ tenet Bar.in l. neq;.j.de digni.lib.xij.cõtra tenet Bar.& Ang.in d.§.hoc edicto.& Bal.in l.caſſius.de ſena.per dictum.§.fi.inſti.de excep.Bal.hic ſimpliciter dicit q ſi eſt damnatus pro crimine capitali nõ poteſt eſſe procu.qa hr̃ pro mortuo l.j.in fi.ff.de ↄ̃tab.alias ſic . hæc diſtin.nõ valet,qa quo ad cõparendũ in iudicio nõ hr̃ p mortuo d.§.remouet.& ibi gl.in verbo,paſſus, licet quo ad ſuccedẽdũ & quo ad patria ptãtẽ habeat̃ pro mortuo d.l.j.de cõtrata.& l.j.j.de hære.inſti. Teneo itaq; q poſt ſñiam poſſit eſſe pcu.qa ceſſat rõ huius l.aſſignata.ſ.q qui ad duo feſtinat &c.p hoc facit iſte tex.in verſ.anteq̃ purgaret. nã poſt ſñiam q̃ trãſit i rẽ iudi nõ eſt loc' purgationi innocẽtiæ.

¶ † Prædictis ẽt adde q licet de iure ciuili infamis [a] poſſit eſſe pcu.§.fi.inſti.de excep.& not.in d.§.hoc edicto.i l.ij.j.de digni. li.xij.tamẽ limita aliquibus modis , vt p Bal.hic in d.l.caſſius. & in d.§.ait prætor . & in l.ſed.& milites.§.ſi ignominie [b].ff.de excu.tu. & no.l.diſtin.accedens.&.v.q.iij.c.fi.&.q.vij.c.infamis . vbi hr̃ q de iure cano.infamis debet eſſe procura.& ita cõiter tenetur,de quo p gl.& doc.in c.cũ deputati,de iud.& in c.imperatorũ . de iur.cal. & Spe.in ti.de pcu.§.j.verſi.itẽ qd' eſt infamis. ¶ † Poſtremo quæſiuit Sal.hic, qd ſi pcu.iam litẽ inceperat & lite pendente accuſat̃ de crimine,an poterit proſequi cãm prius inceptã,dic vt hic p eũ cõcludẽtẽ q ſic,niſi poneretur in vinculis.facit d.l.is q reus. in fi.

ADDITIONES.

a ¶Infamis. Adde q officiũ procuratoris eſt viliſſimũ & oneroſum l.ſi quis pcur.C. de decu.li.x & ita not.gl.in l.j.§.habere ff de poſtu.& ideo infamis põt eſſe pcurator d.§.fi.inſti.de excep.& ibi Ioan Fab.& Ang.de Are.no.& adde gl.in l.pedius.ff.de arb & pbat in l.ea.ff.ad l.Iul.rep.p Flora.poſt Bal.& alios in d.l.j.§. ait prętor.ff.de poſtu.& ideo iudeus põt effici pcurator ſm Bar.in l.ſpadonẽ.§. iam ait.ff.de excu.tut.intellige tñ q prędicta pcedunt in cõſtitutis in dignitate, quia illis eſt infamia,& ideo doc.nõ debẽt eſſe pcu.quia eſſent infames ſm Ioã. Fab.& Ang.de Are.in d.§.fi.Bar.in l.vniuerſas.C.de decu.li.x.& in l.ſi quis pcu. & in l.j.C.de primice.li.xij & Ioã.de Ana.in rub.de magiſtris. & nec doct.eſſent infames quia ipſi poſſunt aſſumere officium procuratoris , vt per Ang.de Aret. in.§.propterea.inſti.de exce.dixi plene in tractatu meo, de præſtãtia doct.in.vij. lib.de priui.doc.in tertio priuilegio.

b ¶Ignominie dicit ibi Bald q procurator infamis non poteſt eſſe in Romana curia. ¶Tho.Dip. Adde Bal.in l.j.§.ait prætor.ff.de poſtul.Io.Fab.& Ang.de Are.in.§.fi. inſt.de exce.gl.& doc.in l.ſi cum doct.§.ſi parui.ff.ſol.ma.& ideo doc.pñt effici pcuratores in curia Papę, vel Imperatoris, vel alterius regis, & ſimiliter in ciuitate Venetiarũ , q̃ habet ſupremã poteſtatẽ,& omnia reſeruãt Imperatori,iuxta no.p Bar.in l.infamẽ.ff.de pu.iud.cũ vul.& ita practicant Venetijs in foro eccleſiaſtico & inquantũ dixi.ſ.procuratorẽ eſſe viliſſimũ officũ limita, niſi eſſet pcurator Principis,qa tũc eſt dignitas , & nobile officiũ l.nemini pfectus.C.de digni. li.xij.quẽ no.d.Iaſ.in rub.ſ.eo.& il.ũ tex.reputat ſin.Lud.Ro.in fin.ſuo.dcccxx. incip.viſis q offin &c.& dicit Io.Fab.in d.§.fi.q in curia Franciæ eſt vnus pcurator regius magnus magiſter , & Venetijs ſunt magnifici pcuratores ſancti.Mar. maxime autoritatis,& dignitatis,& adde q pcurator dr̃ habere oſſin in c.fi.qñ. de pcu.li.vj.& ibi Gemi.no.& inducit.& vide Bal.in l.fori.C.de aduo.di.iudi.

Alex. LEX VII.

1 *Procurator alterius, etiam coniunctæ perſonæ, non poteſt eſſe miles.*
2 *Procuratores an poſſunt eſſe milites noſtri temporis.*
3 *Priuilegia conceſſa militibus, an habeant locum in militibus noſtri temporis.*
4 *Procurator an poſſit eſſe clericus vel monachus.*

Militem. ¶ † Miles nõ põt eſſe procurator alterius ẽt coniunctæ pſonæ.h.d.Et rõ huius l.eſſe potuit pp publicã vtilitatẽ,vt hic in fi. litẽ ne miles terribilis aduerſario videret̃ vt in glo. arg.j.ti.j.l.j. ¶ † Hac rõne motus dicit Bar.q milites noſtri tpis ſi eſſent potentiores,eſſe procuratores prohibent̃ . Adde q Guil.de Cu.& Ang.in l.filius.§.veterani p illũ tex.ff.eo.& p gl.ibi dũ dicit militiæ &c.ſimpliciter dicũt q milites noſtri tpis qui vadunt p plateas poſſint eſſe procu.idem tenet Spe.in ti.de procu.§.j.ver.itẽ põt miles.& Io.An.in c in noſtra . eo. ti.& Io.Fab.inſti.de excep.§.fi.niſi eſſẽt in procinctu belli. arg.optimũ.in l.fi.ff.de teſt.mil.Non ob.l.j.j.tit.j.qa rñde q illa l.haberet locũ in eo qui eſſet potentior rõne officij nõ in alio, vt ibi p glo.& doc.pro quo eſt text.q proprie loquit̃ in militia inducẽdo vt ibi p Bar.in l.pe.ff.de ali.iudi.mut. ¶ † Et iſta faciunt, an priuilegia conceſſa militibus habeãt locũ in militibus hodierni tpis [a] de quo vltra pdicta vide p Bart.& oẽs i l.j.in fi.ſ.de iur.& fac.igno.p Spe.& Io.An.in ti.de accuſa.§.j.ver.itẽ põt miles.per Iac.de Bal.in auc.de man.prin.§.fi.p Guil.& Bal.in l.milites.ff.ex q b.cau.maio.per Io. Fab.in rub.de teſt.mil.p Bar.i trac.de q.ad fi.j.de qõni l.milites. & in l.fi.j.de iuriſd.om.iud.& p Bal.in l.in teſtõ.j.de teſta.mil.& Saly. in l.q prohibet̃.j.q accu.nõ poſ.& Ang.& Imo.in c.Ray.de teſt.& q not.p Bal.in l.j.j.qui bo.ced.poſ.& dixi plene in repe.l.centurio. ¶ † In gl.in verbo,reſcripto.ibi deſerat militiam.hęc vera propter publicam vtilitatem , vt hic per Cy. ¶ † In ea.ibi,idem in clericis.[b] adde glo.& doct.in l.j.§.Seium.ff.de poſtula.& in d.§.veterani . in ver.

ADDITIONES.

a ¶Hodierni temporis. Vide late per Alex.in l.j.ff.de vulg.& pup.Lud.Ro.conſi.vj. Franci.de Are.conſi.xij.
¶Tho.Dip. Vide late per d.Alex.in l.centurio.ff.de vulg.& pup.& Iac.in l.j.ſ.de iur.& fa.ign.& Ioan.Fab.& Mod.in rub.inſti.de mili.teſta.

b ¶Clericis. An clericus poſſit eſſe procur.laici , vide Fede.conſi.cclxi.& quid ſi non ſit oppoſitum in prima inſtantia an in cauſa appellationis poſſit opponi; vide per Roma.conſi.cclxxxiiij.

ver. prætermissum. & in l. fœminæ. ff. eo. & hic plene p Cy. & Ray. & p Spe. in ti. de pcuratore. §. j. versi. itē pōt monachus cū seq. per Inno. & docto. in c. cū I. & A. de re iudi. sic habet extra de postul. per totum, & maxime in c. fi. eo. ti. & in d. c. sopite. de censi.

Alex. LEX VIII.

1 *Procurator ad lites ante litem contestatam, an possit alium substituere.*
2 *Procurator rei præstita satisdatione ante litem alium substituere potest.*
3 *Procurator ad lites constitutus ad excipiendum tantum potest ante litem contestatam alium substituere.*
4 *Procurator ad lites in quibus lis non contestatur potest alium substituere.*
5 *Procurator constitutus ad causas criminales potest ante litem contestatam alium substituere.*
6 *Procurator constitutus ad negotia, an possit substituere ante litem contestā.*
7 *Procurator cui cōmissa est causa sua conscientia, non potest alium substituere.*
8 *Procurator cōstitutus ad matrimoniū cōtrahendum, non pōt alium substituere.*
9 *Procurator ad negotia potest constituere nuntium cum specifica commissione.*
10 *Nuntius an possit alium nuntium substituere.*
11 *Procurator mixtus scilicet ad iudicia, & negotia, an possit alium substituere.*
12 *Procurator de iure inhabilis ad exercendum officium procurationis, an possit substituere.*
13 *Procurator an possit semper reuocare substitutum.*

1 QVod quis. † Procurator ad lites cōstitutus nō pōt añ li. ɔtes. aliū substituere. h. d. ¶ No. q dixi in summario q primo limita nō habere locū in articulo, in quo disputat̃, an ipse sit pcurator, qa quo ad illud articulū incōtinēti substituere pōt qm̄ qñ disputat̃ de mādato illo cēsei̇̃ esse ppna cā [a] pcuratoris, vt not gl. fi. in l. licet. & j. eo. 2 ex quo infert Bal. ibi, & hic. Et Sal. ēt sequit̃. ¶ † Secūdo fallit in pcuratore rei, q satisdedit iudi. sol. qa post satis. incontinēti dr̃ effectus dñs, vt l. Titius. ff. eo. q vr̃ intelligere Bal. Sal. & Pau. quo ad p̄iudiciū ipsius pcu. sed quo ad p̄iudiciū dñi substituere [b] non pōt, qa eadē rō est in pcuratore rei, q̄ est in pcuratore actoris, p quo Sal. alle. tex. in l. neq;. in ver. ad defendēdū iuncto finalius l. j. j. eo. & ita tenet. Ang. in d. l. Titius. dic q aut loqmur in eo q cōparuit cū mādato tanq̄ pcurator rei, & tūc pōt nō substituere añ lit. cōtest. vt d. l. neq;. aut loquimur in eo q cōparuit sine mādato, quo casu ɔ̄ eū debet fieri executio l. Plaut⁹. ff. eo. & tūc pōt substituere d. l. Titius & ibi Bar. & ita voluit Io. An. in c. j. extra eo. & Spe. in ti. de pcu. §. j. ver. sed nunq̄d defensor. & est de mente Bar. hic in prima solutione. ¶ † Tertio fallit vbi est cōstitutus pcu. ad excipiēdū tm̄, 3 qa incontinēti poterit aliū substituere, qa sup exceptione, lis nō cōtestat̃, [c] vt signāter dixit Bal. in l. si pcuratorē. §. j. ff. mā. in repor. antiquis. Refert ita tenuisse Cy. in addit. ibi, & ita ēt dicit tenuisse Rycar. de Sal. subdit tñ Bald. q Ray. tenebat ɔ̄riū, qa iura indistin. requirūt litē contestari vt substitui possit, & qa excipiens dr̃ actor in exceptione sua l. j. ff. de except. ergo debet esse idē, q in pcuratore ad agēdū, Adde q Spe. in loco p̄alleg. versi. sed qd si cōstitus est ad excep. secutus Vbertū de Bo. dicebat q añ lit. cōtes. nō poterit substituere, qa in exceptione s̃m eū lis ɔ̄stat̃. alleg. gl. in l. prudentiā. §. j. vers. ex cōfessione. de offi. deleg. Sed forte vt dicit ibi gl. in fi. q̄ est additio q̄ sequunt̃ ibi oēs scribentes, non est verū q sup excep. lis ɔ̄testet̃, nec hic repeit̃ cautū. Aliàs sequeret̃ q quot essent exceptiones, tot esse debeant diffinitiuæ, & no. Spec. in tit. de excep. §. viso. ver. sed nunquid. in ti. de lit. cōte. §. pe. Vnde puto idē dicēdū in isto procura. q in procuratore ad agēdū negotia, qa in 4 vtroq; est eadē rō, vt patet ex. j. dicēdis. ¶ † Quarto limita in pcu. cōstituto ad cās in qb⁹ lis nō cōte. de quo dic vt p Bar. in l. ab executore. §. fi. de app. dicet̃ in l. nulla. vbi p Bar. j. eo. ¶ Secundo no. q d pcu. ad iudicia pōt post li. cōte. aliū substituere. [d] cōcordantie sunt in gl. q limita, nisi fuisset pcurator cōstitutus post lit. cōte. s̃m glo. 5 magnā in l. nihil. j. eo. dic vt ibi dicet̃. ¶ † Secūdo fallit i pcuratore e cōstituto ad causas criminales, qa nō vr̃ esse dñs litis [e] p lit. conte. Cū verba sñiæ nō debeāt referri ad eū, sed ad dñm l. fi. j. de iniur. sec⁹ in ciuilib. l. j. & no. j. de sentē. & p hanc rōnē infert Ang. i l. j. ff. eo. ad hic, & dicit q Bal. de hoc dubitauit, & indecisum reliquit, dicit q voluit allegare Bal. in l. reos. j. de accus. vbi reliquit sup hic cogitandū, sed Ang. in l. j. ff. de do. reprehendit istā fallentiā per text. in c. j. extra eod. in. vj. vbi in spiritualib. in qb. verba sñiæ pñr referri 6 ad procuratorē laicū, pōt fieri talis substitutio. ¶ † Quid aūt in pcuratore ad negotia magis cōis cōclusio est, q aut est generalis, & pōt substituere qñcunq; etiā ad præiudiciū dñi d. l. si procuratorē. §. j. l. cuicunq;. in fin. cū seq. ff. de insti. l. j. §. magistro. de exercit. q intelligit singu. hic Sal. si velit substituere sup particulari negotio. secus si in totū, qa sic esset eadē rō, q̄ in pcuratore spāli. Pro quo facit. qa idē debet operari genus quo ad gen⁹, q operat̃ spēs. quo ad speciē l. si duo. in fi. ff. de admi. tu. ¶ Itē qa in generali ɔcessione administrationis censet̃ electa industria psonæ cū cōmissio sit magis grauis & ardua c. fi. cū gl. iij. & ibi not. Inn. de offi. dele. Et in pposito no. Bal. in l. j. §. ne aūt. de cad. tollē. & est magna restrictio & limitatio ad l. si pcuratorē. ¶ Aut loquimur in pcura. spāli. & tūc nō pōt regulariter substituere, qa vr̃ electa industria psonæ, si certa & limitata forma nō fuit in mādato inserta, vt qa fuit pcu. cōstitutus ad vendēdū fundū, nō limitato pretio l. in vsucapionib⁹. §. j. ver. itē adijciēdū. & ibi no. Bar. ff. de diuer. & tēp. p̄scri. & not. Bart. in l. j. ad fi. ff. de offi. pcu. cēs. Sec⁹ si sit data certa & limitata forma c. is cui. de offic. deleg. in. j. rñso. & ita intelligit Bart. in l. j. ff. q vi aut clā. & cū hac doctrina ēt vr̃ cōcordare Bal. Sal. & Paul. hic, licet ipsemet Sal. & Ang. hic videantur velle, q in casu d. l. vsucapionibus nō neget̃, q ibi ille procurator videat̃ hr̃e ptātē substituēdi, vt ibi per gl. ¶ Licet emptor nō posset vti accessione primi mandatarij, nisi mandans dederit mandatario primo potestatē substituendi. ¶ Sed s̃m Sal. non vr̃ q in casu illius legis dicat̃ electa industria cū in illo actu venditionis nō videat̃ necessaria industria psonæ, seu magna informatio. secus vbi nō reqreret̃ magna informatio d. l. is cui. Teneo cōem intellectū ad d. l. in vsucapionib. nā si i casu illi⁹ l. primus mādatari⁹ habeat à lege ptātē substituēdi nō fecisset differētiā tex. ibi, an primus mandatarius fuisset constitutus in ptāte substituēdi, vel nō. ¶ Ful. hoc tenet q tā gñalis, q̄ spālis possit substituere, q idē operat̃ genus &c. d. l. si duo & rñdet ad d. l. in vsucapio. intelligēdo eam, prout facit Sal. sed nō rñdet Ful. ad d. c. is cui. vbi est tex. p opi. Bar. ¶ Non ob. d. l. si duo. qa fateor q gñalis procurator nō pōt substituere in eo gñe sibi cōmissio sicut neq; spālis 7 in sua spē. ¶ † Et ex p̄dictis infert̃ ad id q no. Bal. in l. Epistola. i fi. j. de fideicō. vbi no. dixit q vbi est cōmissum negotium conscientiæ f tuæ [f] nunquā potens substituere. alle. no. p glo. in l. sicut. ff. de arbi. Ad q ēt vide Bal. in l. nulli. de epi. & cle. & q no. gl. fin. i c. statutū. §. accessorē. de rescri. i. vj & q no. Cy. in l. id q. de epi. & cle. vbi tāgit, an executor vltimæ volūtatis possit aliū substituere. De qua Ia. de Bel. in auc. de eccle. ti. §. si qs edificationē. & Io. An. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. nūc vero. aliqua. in addi. q̄ incipit, hoc edictū &c. & aliqd p Bart. in l. in venditione. §. fi. de bo. auth. iudi. pos. p Ang. in l. cū debitorem. ff. rem ratā hab. p Bal. in repe. l. j. de leg. ij. & in l. nulli. & in l. cum magistratus. j. quādo prouoc. & in d. l. in Epistola. 8 ¶ † Et ex prædictis etiā infert̃, an pcurator cōstitutus ad matrimonium contrahendum possit alium substituere, in quo dic q non propter magnitudinē præiudicij, vt est casus in c. fi. extra eo. in. vj. 9 ¶ † In omnibus tamē casibus in qbus dixi q procurator ad negotia nō pōt substituere, limita, vbi pcurator vellet substituere nuntiū cū specificata cōmissione, nō aūt procuratorē, qa tunc pōt, qa faciens p nuntium proprie dr̃ facere id q facit nuntius, qa nō dr̃ præstare, nisi nudū ministerium l. quod autē. §. fin. cum l. seq. & ibi Bar. ff. de consti. pec. l. patet ex prouincia. ff. de manumis. vin. Ita signanter dixit Bal. in rub. j. de exercito. Bene facit quod no. Ang. & Imo. in l. Gallus. §. fortiti. de lib. & posthu. & quod not. Bar. in l. j. §. itē acquirimus. super ver. certum. in fin. de acqui. pos. & Ioan. Cal. 10 in c. post cessionem. ad fi. de probatio. ¶ † Sed quid in nuntio, an possit aliū substituere solū Bal. memini hoc tangentē in d. l. si procuratorē. §. j. in repor. antiquis. ¶ Vbi tenet q non allegat in argumētū ea q̄ no. hic Pet. nā nunti⁹ nihil debet agere de suo, sed nudū ministerium circa mandatū præstare d. l. q autem. §. fin. cum l. seq. 11 ¶ † Quid in procuratore mixto. s. ad iudicia & negotia, dic vt hic p Bar. q ēt rñdet ad tex. in l. neq;. j. eo. dū loquit̃ in tutore & curatore. ¶ Quæ aūt rō differētiæ sit inter procuratorē ad negotia, & procuratorē ad iudicia, dic q in negotijs lis nō cōtestatur, nec potest augeri effectus per aliquem actum exercendum à procuratore, adeo q procurator efficiat̃ dñs. secus in procuratore ad litem d. l. ab

ADDITIONES.

a ¶Causa. Facit q dicit Ro. fin. suis, q substitutus debet cauere procur. ratum habiturum, seu dominum, q videtur intelligendum, cum non habuerit mandatū speciale ad substituendum, quia ex quo tunc non valet mandatum, videtur substitutus à domino, per ea quæ volunt do. de Ro. deci. suis. cexiij de procu. in nouis.

b ¶Potest. Adde q hanc eandem opi tenent do. de Ro. deci. cccexx. inci. si cōmittatur auditori ver. per iura & authoritates quæ hoc alle. d. Alex. sed ipsi limitāt p̄dicta pcedere in mere ciuilib. & prophanis, & ita dñs fuisse iudicatū in illo articulo.

c ¶Contestatur. De hoc p Lud. Ro. cōsi. ccxlj vbi etiā an pater in bonis in qbus habet vsumfructū possit ante lit. cōtest. cōstituere procuratorem absq; filij consensu.

d ¶Alium substituere. De hoc per Oldr. cōsi. cxxx. & ibi an mandatum finiatur morte procuratoris, vel domini.

e ¶Litis. Adde q idem tenent do. de Ro. deci. proxi. alle. in verb. substituere.

f ¶Conscientiæ tuæ. Idem dic sic etiam clausula discretioni tuæ. de qua plurimum confidemus vt dicit Lud. Ro consi. cccxxxiiij. & q cum est electa industria personæ procurator non possit substituere. volunt idem Ro. consi. ccclxxj.

¶Ant. Fran. Et quando aliquid cōmittitur conscientię, vel fidei, vel discretioni, vel prudētię alicuius an possit substituere, vel subrogare, vel subdelegare, si est delegatus, vide do. Alex. in l. si sic. ff. de leg. j. & in l. j. ff. de leg. j. & per doc. Mod. & ibi dixi in c. ne innitaris. de consti. vbi etiam Felyn. tangit.

¶Vide Fely. in d. c. innitaris. & in c. j. de consti. vbi plene.

d.l.ab executore.i fi.d.l.nulla.ſm Bar.& Sal.hic. Sed Domi.de ſancto Gemi.in c.j.extra eo.in.vj.vbi rangit hanc materiam,dicit q rõ eſt,qa cõiter in negotijs nõ agit de tam graui pĩudicio, ſicut in iudicijs. & ita dicit pbari in c.ſi.eo.ti.Sed hæc ratio nõ eſt generalis.
12 ¶ † Poſtremo tangit Cy.an ille qui eſt inhabilis de iure ad exercẽdum officiũ procuratoris, ſubſtituere poſſit habilem.de quo vide Bar.in d.§.nẽ acquirimus.ſu p verſ.cæterũ.& ad ea quæ aliàs ibi dixi remitto.13 ¶ † Et an pcurator poſſit poſtea reuocare ſubſtitutum, vide hic p Bal.& Bart.in l.vero.§.ſunt quidã.ff.de ſi.& in l.ante litem.ff.eo.& per Bal.in d.l.ſi procuratorẽ.§.j.in repor.antiquis.

Alex. LEX IX.

1 Miles bona fide procurator conſtitutus in rem ſuam, cauſam agere poteſt.
2 Ceſſio in dubio, an præſumatur facta in fraudem.
3 Procuratoris appellatione proprie non venit procurator in rem ſuam.
4 Exceptio competens quæ obſtat cedenti, an obſtet ceſſionario.
5 Procurator in rem ſuam quomodo cognoſcatur, an intentet in libello vtilem actionem quam habet nomine ſuo, an vero intentet exercitium directarum.
6 Procurator quando intentat vtilem ad directã, quid operatur talis intentatio.
7 Procurator ſi intentat vtilem, quæ vtilitas reſultet ex hoc.

Q**VI ſtipendia.** 1 ¶ † Miles bonafide pcu. conſtitutus in rẽ ſuã cãm agere põt h.d.¶ In tex.ibi,verecunda, vt qa debitur militis nõ valens aliter ſoluere ceſſit ſibi iura ꝯ aliũ debitorẽ ipſius cedentis 2 ¶ † In gl.in verb.honeſta ibi.l.pe.ff.de alie.iud.mut.cau.fac.Sed an in dubio pſumit ceſſio facta i fraudẽ, adeo q habeat locũ diſpoſitio d.l.pe.Pet.& Ray.hic dñt q nõ,qa dolus nõ pſumit, niſi probet l. quoties.§.q dolo.ff.de pba.l.merito.ff.p ſoc.Dicũt tñ q cano.tenent q eo ipſo q fiat alienatio in clericũ pſumat facta in fraudem adeo q habet locum tit.ff.de ali.iud.mut.cau.fac.& c.fin.de ali.in. Et plus volunt ibi gl.not.q voluit q ſi fiat alienatio à laico i clericũ tanq̃ facta in fraudẽ ^a^ reuocat. de quo vide p Bart.& alios in l.j.in fi.ff.de alie.iud.mu.iunctis nn.p eũ i l.itẽ.§.ſi.eo.tit.& aliqd p Cy. & Bal.in l.p diuerſas.i pe.q.j.man.p Spe.& Io.An.tit.de ceſſio.ac. §.j.ver.ſi vero dubitat. & mihi placet cõcluſio Sal.in d.l.p diuerſas.in pe.q. 3 ¶ † In gl.in verb.rẽ ſuam.no.ex tex.& gl. q appellatione pcu.pprie nõ venit pcu.in rem ſuã,^b^ q eſt no.ſm Bal.hic,q ſtatuto loquente de pcu.cũ gl.tranſit hic Sal.Adde gl.magis expreſſam in l.j.in gl.ij.ff.eo.vbi Bal.repetit idẽ in l.j.de ac.& obli.in ver. quinto quærit, ſtatuto cauet &c.& iſta vr veritas p l.j.§.in ppria, alle.in gl.iuncta l.j.in prin.ff.eo.licet Spe.& Io.An.de hoc dubitauerint in tit.de procu.§.fin.verſ.vtrum autem procurator in rem. 4 ¶ † Extra gl.inducit iſte tex.p Ia.Bu.Bal.& Sal.ad qõ.an exceptio q̃ obſtat cedẽti obſtet ẽt ceſſionario.de quo vide p Bart.in l.apud celſum.§.ſi cũ legitima.de doli excep.p Bal.& Mod.in l.ſi cum dotẽ.§.ſi pr.ff.ſo.ma.cũ cõcor.quas aliàs ibi dedi. 5 ¶ † Itẽ quæſiuit hic Iac.Bu.& Bar.quõ cognoſcat in libello, an pcu.in rem ſuã intẽtet vtilẽ actionẽ quã habet noie ſuo l.ex legato.j.de le.l.ſi.j.qñ fiſ.vel priua.& l.emptor.cũ ſi.ibi no.j.de her.vel act.vẽd.An vero intẽtet exercitiũ directarũ quarũ exercitiũ habet noie cõſtituẽtis procuratorẽ in rem ſuã.ſ.ſi tale exercitiũ directarũ ſibi mãdatũ eſt, vt in iuribus.ſ.proxime all.Bar.hic facit duo mẽbra, volẽs q aut loquamur in caſibus in qbus ex ꝯctu trãſit vtilis ſine alia ceſſione, vt in cõtractu vendit.hereditarie d.l.emptor.& in alijs ſi.no.p gl.in l.j.j. de act.& ob.& tunc ſi actor petit cõdemnari ſibi pcuratorio noie in rem ſuã vr intentaſſe directas l.plane.ff.ſa.her.Ad idẽ l.ſi qs in rem.& ibi no.Bar.ff.eo.Et intellige tñ q hoc caſu oportet cõſtare exercitiũ eſſe mãdatũ p d.l.ſi eũ ſi.ſ.alle.Secus ſi actor nõ ꝯcludit pcuratorio noie illius à quo cauſam habet, quia tũc vr intentata vtilis eũ illa cõpetat ei pprio noie,vt dixi, & pprio noie agere vr, ex quo nõ dicit pcuratorio noie agere, facit l.& magis.ff.ſo.ma.& in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.ad fin.de verb.ob.vbi actus vr geri pprio noie potius,& nõ ſubintelligit perſona alterius.aut loquimur in caſibus in qbus nõ trãſit vtilis ſine ceſſione, q eſt regulare l.j.in fi.c.ſi duabus ſeq.ff.pro ſolut.l.qs ergo caſus.de pecu.& in hoc Bar.ibi cõiter habet corruptus, adeo q nõ põt percipi eius intentio. ſed puto eũ voluiſſe ſentire, q tunc videat aliquo modo intentata vtilis, ſi nõ fiat mentio de ꝯctu à quo cauſabat ceſſio, p d.l.ij.ff.pro ſoc.Si vero fiat mẽtio de ceſſione,tũc debet attendi cõcluſio libelli.ſ.an petat cõdẽnari ſibi pcuratorio noie in rem ſuã, an vero ſimplr, prout fuit.ſ.diſtinctũ in ſuperiori mẽbro p eandẽ rõnẽ. Et in dubio pſumet deduxiſſe id q eſt ſibi vtilius, qa verba debẽt interpretari pro libellãte l.ſi qs intẽtione.ff.de iud.& huic cõcluſioni vr adhærere ẽt Bar.& Ang.i d.l.ſi qs i rem.& expreſſius in d.l.ſi duo de ſol.vbi ẽt tenent q qñ ex libello nõ apparet,cogat actor declarare,an intẽtauerit directã,vel vtilẽ, p l.ſi duo.in prin. Et iſta etiã vr intentio Bal.hic, q ſubdit q vbi nõ tranſit vtilis ſine ceſſione oportet fieri mentionẽ de ceſſione,ſi qs intentet vtilem.

Si aũt intentet directã,oportet fieri mẽtionẽ de mãdato exercitij directarũ, & dicit ita voluiſſe Iac.Bu.& Bar.Sal.ẽt nõ diſcrepabat ab his q̃ dixi.ſ.dum retuli opi.Bar.præterq̃ inquantũ Bar.vult q ſi agens petat ſibi cõdemnari pcuratorio noie in rem ſuã vr intentata directa,nam ſm Sal.imo põt videri intẽtata vtilis,ſi facta erat mentio de ceſſione, vel de ꝯctu,ex quo trãſferebat vtilis.quia illa verba magis ſonãt de vtili,q̃ directa,vel ſaltẽ æque bene. Et rñdet ad d.l.plane.q ibi cõſtabat.q agebat directa.tñ in hoc nõ ſto cum Sal.quia cõis opi.eſt in ꝯñũ,p d.l.plane.Præterea,dato q actor dicat illa verba videlicet in rem meã. tamen id de neceſſitate tacite inerat. Vnde iſta expreſſio nihil debet operari l.iij.de le.j.Sicut ſi ſimplr petijſſet cõdẽnari ſibi tanq̃ pcuratori ex quo facta erat mẽtio de ceſſione vel cõtractu ex quo trãſferebat vtilis & efficiebat pcu.in rem ſuã. Ray.aũt i d.l.ſi duo.cũ quo ꝯcor.ibi Ang.& Rap.& Imo.dicit q vbi facta eſt mẽtio de ceſſione & in cõcluſione cõcludat cõdemnandũ ad dandũ actori ſimplr nõ eſt verũ q intelligat intẽtata vtilis,qa illa verba p quæ petit cõdẽnari ſibi,pñt intelligi dupliciter.ſ.ſibi & pcuratorio noie cedentis ad vtilitatem tñ actoris. Item pñt intelligi ſibi, vt ceſſionario virtute vtilis,& ideo cenſeri intẽtata via,q̃ eſt ſibi vtilior d.l.ſi qs intentione. Pro quo facit qa verba poſita in narratione libelli in quo fuit facta mẽtio de cedente pñt intelligi repetita in ꝯcluſione libelli arg.l.Titia.§.idẽ rñdit.de ver.ob.& ſic in hoc iſti reprehendũt opi.Bar.Spe.vero in tit.de procu.§.ſi.ver.ſed quærit,an talis libellus.dicit q in dubio vr intentata directa.facit l.j.in fi.ff.ſi ager vectig.Sed iſtã ſecundã opi. reprehẽdit Imo.in d.l.ſi duo,qa immo vbi ratio materiæ ſubiectæ pariter ſe habet ad vtranq;, debet ad vtrãq; referri arg.l.ſi vno.in prin.ff.loca.iuncta d.l.ſi quis intentione. Pau.hic & in d.l.ſi qs intentione. ſimpliciter recitat d.opi.Spec.nec aliter approbat nec improbat. De hac materia ẽt vide aliquid per Bal.in l.ſi genero.j. de iure dot vera mihi vr opi.Bar.prout.ſ.recitaui,præterq̃ in d.l.ſi duo. in quo ipſi vñr melius loqui per prædicta. Sed ſupereſt vna difficultas neceſſaria ad pdicta, ſcilicet an ſicut qñ ex ꝯctu tranſit vtilis ſine ceſſione, & tñ nõ trãſit exercitiũ directarũ niſi mandet d.l.ſi.idẽ ſit in ceſſione, vt per eã tranſeat vtilis tñ nõ exercitium directarũ niſi mandet. Sal.hic putat nõ tranſire, qa hoc nõ reperitur iure cautũ. Non ob.l.plane qa loquit in eo qui eſt cõſtitutus procu in rem ſuã à iudice,vel a l.mediante facto iudicis ex neceſſitate. ſed Bal.in l.j.j de act.& oblig.tenet indiſtincte q per ceſſionẽ factã ab homine tranſeat exercitiũ directarũ: per l.ſi pcuratorẽ.§.ſi.in fi.ff.man.vbi per ceſſionẽ videtur cõſtitutus procurator.ergo habet exercitiũ directarũ quæ exercentur procuratorio noie d.l. plane.& iſtã opi.teneo quã etiã tenuit Iac.Bu.hic in diſcurſu,licet Sal.in d.l.j.teneat contra Bal.& reſpondet ad d.l.ſi.quod intelligitur de pcu.in re ſua ſcilicet improprie. Et ad hoc etiã vide q no. Bar.in d.l.j.poſt gl.in ver.mandatum.dum quærit an ſit differentia inter cedere,& mandare. Ex hoc videtur,q non bene dixerit hic Bald.dum vult q vt videat intentata directa ſit neceſſe fieri mentionẽ mandati,& non ſufficiat mentionẽ fieri ceſſionis,vt.ſ.retuli quaſi videat velle q per ceſſionẽ nõ videat mandatũ exercitiũ directarũ.Ex his ẽt patet q Bar.recte fecit differentiã an ſimus in caſu in quo ex ꝯctu tranſit vtilis ſine ceſſione vel non, q primo caſu nunquã põt videri intẽtata directa niſi fiat mẽtio de mãdato d.l. ſi.ſecus quando eſt facta ceſſio ſecundũ opi.Bal.in d.l.j.q̃.ſ.tenui. 6 ¶ † Quæ aũt ſit vtilitas an videatur intẽtata directa vel vtilis colligitur ex no.per glo.docto.in l.ſi quis intentione. & in l.quoties.in prin. de admi.tut.per Bart.in l.poſt dotem. in fi.ff.ſol.ma.per Bald.in rub.j.de priuile.do.& in l.ij.j.quando fiſ.vel priua.in l.hæredem.j. de hær.act.in qui.lo.plu vtil.ha.& aliam ponit hic Bar.quia intentans directã debet ante lit.cõteſt producere inſtrumentũ ceſſionis.ſecus ſi vtilem,vt hic p eum,cui adde Spe.in tit.de inſtr.edi.§. nunc dicamus. ver.ſed nunquid eccle.& ibi oo.Bart.in l.j.§.editiones.ff.de eden.& per Ioan.Andr.& do.Ant.in c.j.de proba. 7 ¶ † Et iſtud hic limitat Bald.per no.per Inn.in c.j.de proba.ſed illud dictum Inno.intellige & declara vt per Bar in l.edita.in verſi. hic facit ad quæſtionem.ſ.de eden.alia quo ad formã libelli quando intentatur vtilis,vide per Bar.in l.ſi culpa.de rei ven.& in l.j.de act.& obl.& per Bar.in l.per diuerſas.j.man.

ADDITIONES.

a ¶In fraudem. Adde q Lud.Ro conſi.cccciix.tenet q valet.

b ¶In rem ſuam. Quis dicatur procu.in rem ſuam, vide pulchre per Fran.de Aret. conſi.cxxv.Ang.conſi.lxxij.

¶Egreditur. Inquantũ d.Iaſ.hic confirmando regulam alle.Lud.Ro.conſi.cclvj.q habens mandatum ex vna gratia acceptandi beneficiũ non poteſt acceptare ex alia.adde eundẽ Lud.conſi.cccxxx.vbi habens mandatũ ad poſtulationis actum & ad abſoluendũ à vinculo prioris eccleſiæ, nõ põt ad actũ trãſlationis profilire & vicarius epiſcopi habẽs mandatum ad reſignationem beneficiorum ex cauſa permutationis nõ poteſt permutare, & Iaſ.dicta vide pro maiori parte obſeruari per Lud.Ro.conſi.cxiij.

Alex. LEX X.

1 *Procurator si egreditur fines mandati, non praeiudicat ipso iure domino suo.*
2 *Procurator habēs potestatem seu mandatum, perinde est, ac si haberet liberā.*
3 *Procurator cum libera non potest donare vel relinquere.*
4 *Procurator videtur habere liberam, quando in eius mandato dominus promisit habere ratum quicquid gereret talis procurator suus.*
5 *Clausula promittens habere ratum quicquid legitime factum erit à procuratore, quid operetur.*
6 *Sententia lata interueniente dolo procuratoris non redditur nulla, sed quid si interuenisset corruptela pecuniae.*
7 *Procurator ad lit. contest. an possit agere causam vsq; ad sententiam.*
8 *Procurator ad vnum articulū causae tantum, an possit repelli per aduersariū.*

SI procurator. † Si pcurator egredit̃ fines mandati, nō praeiudicat ipso iure dño. sed si nō egredit̃, pͥudicat mero iure. Tamē si fraudē, vel dolū admisit aduersus ipsum, succurrit̃ dño p actionē mandati. ¶ † No. ex tex. iuncta glo. q hñs plenam ptātē, seu mandatū, perinde est, si haberet liberā ſm Bar. & oēs hic p Bart. & Ang. ī l. si pcu. cui libera. ff. e. Idē si ī mādato dicat̃, q possit ea q̄ pōt dñs ſm Bar. Bal. Ang. & Sal. hic alle. l. j. in princ. iuncta gl. mag. in ver. dñiū. in fi. ff. de offi. pcu. cel. & Bal. in l. j. ȷ̄ de bo. ma. & Ant. de Bu. in c. fi. de dila. & Mod. in c. q ad agēdū. in fi. de proc. in. vj. Et p hoc infero q ex hoc vr̃ verificari opin. Arch. in c. j. de rescrip. in. vj. vbi tenuit q hñs in mandatis posse facere, id q pōt dñs,[a] pōt porrigere manū ad ea q̄ spāle mandatum requirunt. alle. id q hr̃ in d. c. fin. de dila. Quod cōprobo ex p̄dictis, nā hñs gñale mādatū cū libera pōt ea q̄ requirūt spāle mandatū. qa hr̃e liberā, & hr̃e spāle mandatum aequiparant̃, vt pbat̃ in d. c. q ad agēdū. in fi. & l. pcur. cū libera. & l. mandato gñali. & q ibi Bart. post gl. ff. eo. & expresse no. l. j. ȷ̄. ēt per pcu. in inte. rest. pe. Vbi ad hoc alle. text. ī l. iusiur. q ex cōuētione. §. fi. in ver. vniuersorū. de iureiu. & idē not. Bal. in l. illud. §. j. de mino. vbi dicit hoc esse valde quotidianū. Ergo cū hñs in mādatis posse gñaliter facere, q pōt dñs dicat̃ hr̃e gñale cū libera. debet posse aggredi req̃rētia spāle mandatū. & ita puto p p̄dicta. licet Io. An. in d. c. fi. de dila. dixerit q hñs mādatū ad ea q̄ pōt dñs, nō dr̃ posse ea q̄ requirūt spāle mādatū. & cū eo cōcor. Guil. de Cu. in l. j. ff. de offi. pc. cel. in. j. lec. p illū tex. vbi hñs liberā nō pōt facere venditionē p̄iudicialē, seu nō expedientē dño. Sed pōt rñderi, ꝓut colligit̃ ex not. p Bal. ibi dū dixit, q ant qs habet liberā à lege, & nō potest semper alienare, nisi faciat cōdōnē dñi meliorē d. l. j. aut habet ab hoie & tūc pōt. ¶ † Intellige tñ q nunq̄ virtute talis mādati pōt dilapidare, donare,[b] aut delinquere, q a quo ad ista nō vr̃ hr̃e spāle mandatū l. pr̃. ff. q in frau. cre. & l. filiusfa. ff. de dona. & l. creditor. §. Lucius. ff. mād. vbi dr̃, q ēt in tali mandato nō venit, q possit dolū cōmittere, & no. Ia. Bu. & Bal. hic. ¶ † Videt̃ ēt hr̃e liberā ille in cuius mādato dñs ꝓmisit ratū hr̃e quicquid[c] gereret talis pcu. suus ſm Bart. in d. l. pcurator cū libera alle. d. l. j. de offi. pcu. cel. Idē tenet hic Fran. Tig. q ad hoc alle. c. p tuas. cū ibi no. de arbi. & c. cōtingit. de trāsac. Sed cōiter tenet̃ ꝯ, vt tenet Pet. Cy. Sal. & Bal. hic, & firmat glo. & doc. in d. c. cōtingit. & in c. dilectus. de reli. do. & in c. ex parte. de rescrip. & sentit glo. in l. pcurator. in verb. ratū. ff. eo. q̄ sentit q illa cl̄a tanq̄ superflua nihil operat̃, & hoc etiā expresse ibi no. Ange. Inerat. n. ibi cl̄a tacite, vt hic in verbo, q si plenā. cū si. ergo expressio nihil operat̃ l. ſi recte. ȷ̄. de fideiuſ. & idē tenet Bar in l. j. de offi. pcu. ces. & Io. de. fan. & doc in d. c. q ad agēdū. ī fi. vbi referūt ita tenere do. de Ro. ꝯclu. cclxxx. in antiquis. & Ro. in l. in ꝓuinciali. § j. cū seq. de oper. no. in addi. nouis. vbi refert ita se consuluisse p c. cū cām. de iura. cal. licet dicat se tenuisse ꝯ prius in l. in transactionis. de trāsac. ¶ † Si aūt illa cl̄a apponeret̃ p illa verba, ꝓmitto hr̃e ratū quicquid legitime factū[d] erit à pcuratore, operat̃ q poterit repelli pcurator tanq̄ nō hñs sufficiens mandatū, vt hic p Bal. & Sal. Quibus adde gl. & Pau. de Leaza. in cle. j. de pcu. post gl. xxj. q. relatio. & idē no. Bar. in l. q̄ oīa. §. plane. p illū tex. cū l. seq. ff. eo. & in simili no. Bal. in rub. de exerc. & in l. cum mandati. ȷ̄. man. & expresse p Spec. in tit. de pcu. in. §. rōne aūt formae ver. itē excipit̃, q in pcuratorio, & Io. An. in c. fi. de dila. q limita ve ibi per do. Ant. in fi. ¶ † Secūdo no. q snia lata interueniente dolo pcuratoris nō reddit̃ nulla. si aūt interuenisset corruptela procuratoris p pecuniā corrupti, an tunc snia sit nulla, remitto me ad no. p gl. & doc. in l. j. ȷ̄. de aduo. di. iu. l. & in l. j. de sent. aduer. fis. la. li. x. & in l. j. ȷ̄ de poena iudi. & p Imo. in l. diuus. ff. de re iud. ¶ In glo. in ver. si q. s. in prin. Sed ꝯ hic no. p gl. & ꝯ l. eleganter. §. pe. in fi. vr̃ esse tex. in l. j. ȷ̄. de aduo. di. iudi. vbi dolus aduocati fuit cā, q per sniam dns succumberet, & tñ pōt etiam agi cōtra illū qui obtinuit non facta distinctione, an aduocatus sit soluendo, vel nō. Bart. & Bald. in d. l. respondent, q d. l. eleganter. & ea q̄ hic no. debent intelligi qñ pcurator, vel aduocatus fuit corruptus absq; dolo partis obtinētis, sed d. l. j. intelligit̃, & cū dolo partis. sed Imo. in d. l. diu⁹. dicit q ista solu. est ꝯ d. l. eleganter. §. pe. quę loquit̃ etiā qñ aduersarius fuit in dolo. Quia propter ſm Imo. melior est solutio, q̄ colligit̃ ex no. per Iac. But. & Bar. hic. s. q in pcuratore dolus eius venit purgandus p actionē ex ꝯctu, id est, actione mandati, vt hic, iuncta gl. fi. iō prius debet agi actione mādati cōtra eū, & si est soluēdo, debet cessare actio de dolo ꝯ aduersariū cū illa sit remediū extraordinariū l. ij. ȷ̄. de dolo. Sed in aduocato dolus eius nō pōt purgari p actionē ex eo ꝯctu, q a inter aduocatū, & dñm nō ꝯhit̃ oblo ex ꝯctu mandati, vel locationis, vt fuit visum. ȷ̄. eo. in rub. post gl. Ideo si tunc aduocatus, & aduersarius fuerunt in dolo, pōt agi ꝯ quēlibet d. l. j. & ꝯ eum, q obtinuit sniam p dolū petet̃ restitutio in inte. ꝯ aduocatū vero aget̃ de dolo ad reliqua dāna, & expensas. & istud ēt fuit de mēte Sal. & Ful. in d. l. j. Vbi ad hoc ēt alle. q a in inte. resti. cum actione de dolo cōcurrere pōt l. diuus. in fi. de in integ. rest. & l. j. §. ait ptor. ff. de dolo & not. in d. l. ij. & qñ plures cōmittunt dolū, an possit agi ꝯ omnes, & q̄ño, vide Ia. Bu. & Bar. aliqua no. addentem in d. l. eleganter. in prin. ¶ † Extra gl. q̄rit hic Cy. & Ray. post Pe. an procurator cōstitutus ad li. cōte. possit agere causam vsq; ad sentēnā,[e] in quo cōclude veriorē esse distin. Spe. in ti. de procu. §. rōne aūt formae. versi. q d si dedit. de quo p Inn. & alios ī c. petitio. extra eo. & p Arch. in c. j. §. j. de procu. in. vj. † Et an tale mādatū ad vnū articulū tñ, possit repelli per aduersariū qñ non extendit̃ ad totā causam. Ray. hic tenuit, q sic, quia interest aduersarij, ne cōtingat mutationē fieri in alio pcuratore, ne in plures aduersarios distinguat̃. arg. l. q̄ oīa. in prin. cum gl. ff. eo. de quo vide ēt p Spe. in d. §. ratione autē ver. quid si cōstitutus est. & d. Ant. in d. c. petitio.

ADDITIONES.

a ¶Dominus. De hoc per Bal. cōsi. cccexxxij. ij. li. per Alex. consi. xxij. j. lib. vbi late de his quae hic dicit, & an possit tollere, q̄ à dño ordinata sunt, vide per Ro. cōsi. lxv.

b ¶Fra. C. Donare. Adde tu, & vide eundē Alex. in cōsi. xxij. in. ij. vol. & vide eundē in cōsi. xliiij. eo vo. & ibi p q̄ verba inducat̃ mandatū cū libera, & vide eundē Alex. in cōsi. xl. ibi, an qui cedit̃ mādatū alicui cū libera possit tūc trahere, & vide in d. vo. cōsi. cxv. & ibi, an procurator possit donare, si hoc specialiter non habeat in mandatis, & ibi an poterit renuntiare appellatione, vel instantię causę, aut exceptioni peremptorię, vel dilatorię, & de excep. peremptorię, an pcurator possit eam remittere, vide per eundem Alex. in consi. xxxij. alleg. ver. vnde dicit, & de appellatione ibidē in ver. & idem etiam. & vide eundem Alex. in cōsi. xc. vol. ij. & ibi quae, & quale mandatum requiratur, vt quis possit alienare.

¶Th. D. Vide Fel. in c. nōnulli. §. sunt alij. de rescri. vbi etiā ipse ponit plures casus, p quos dicat̃ procu. habere liberā, & Iaf. hic, & vide Phili. Fran. in c. qui ad agendū. §. si. eo. ti. li. vj. & Mathe. in no. xxviij. & vide Iaf. in l. iusiurandū. §. procu. ff. de iureiu. & in l. j. ff. de offi. procu. ces. & Ang. de Are. §. propterea. instit. de actio.

c ¶Quicquid. Quod habeat vim specialis mandati, voluit Ro. consi. xciij.

d ¶Factum. Idem dicit Ro cōsi. lx. & dicit q iudex debet ipsum repellere tanquā non habeat mandatum sufficiens.

e ¶Ad sententiam. Vide Pau. de Ca. consi. cccxxxiij.

Alex. LEX XI.

1 *Procuratorem qui constituere possunt.*
2 *Tutores legitimi non constituunt procuratorem ad iudicia, seu ad negotia.*
3 *Procuratorem ad iudicia sine curatoris authoritate non potest constituere adultus, nisi in certis casibus.*
4 *Actorem ad iudicia potest tutor sua voluntate constituere.*
5 *Actor ad iudicia quomodo possit constitui.*
6 *Sindicus & procurator idem sunt.*
7 *Procuratorem an possint constituere rectores hospitalium ante lit. contest.*
8 *Actor potest ad vnam causam tantum constitui.*
9 *Procuratorē ante lit. cōtest. an possit constituere executor vltime voluntatis.*
10 *Procurator constitutus à pupillo tutoris authoritate, an & quando possit per solum tutorem reuocari.*
11 *Mandatum procuratoris constituti à pupillo cum authoritate tutoris, & re integra, si decedat tutor, an extinguatur mandatum.*
12 *Procuratorem, an possint constituere collegia sine authoritate superioris.*

NEque tutores.[a] ¶ † Tutor, & curator, ante lit. cōt. ex sua psona, nō pcuratorē, sed actorē cōstituūt. pupillus vero & adultus cum authoritate sui administratoris pcuratorē cōstituere possunt. h. d. ¶ † No. q administratores legitimi, vt tutores ante lit. cōtest. pcu. ad iudicia nō cōstituūt, sed ad negotia bene pñt ꝯstituere l. si pcuratorē. §. j. ff. mād. & p l. ita aūt. §. gessisse. de admi. tut. & rōnē dr̄ę ponit hic Bar. q̄ rō fuit ēt de mente Iac. Bu. hic. Sed nō vr̃ bona rō ſm Ful. hic, q a codē modo exercitiū actionis, & causae spectat cura & solicitudine ad tutorē, sicut administratio negotij extraiudicialis l. fi. in p̄n. cū fi. de admi. tu. ideo vr̃ melior rō illa quā retuli in l. q qs. ȷ̄. eo. Quib⁹ adde aliā rōnē, quā ponit Ang. in l. ij. ff. eo. post Iac. Bu. in l. j. eo. ti. † Secūdo no. q adultus ad iudicia sine curatoris authoritate pcuratorē cōstituere nō potest. Fallit tñ in casibus in quib. minor habet legitimā psonā ad iudicia, vt hic p Bart. & no. Guil.

ADDITIO.

a ¶Th. D. Tutores. Vide do. Soci. in consi. xxiiij. inci. visis diligenter. in ver. praeterea.

Guil.de Cu.in l.mut⁹.§.his q.ꝑ illũ tex.& ibi Bar.ff.eo.& eſt caſus in c.fi.de iud.in.vj.& ĩ c.ex parte. de reſti.ſpo.& ibi vide bonã gl.q̃ cumulat caſus,in q̃bus minor ſolus habet legitimã ꝑſonã, & per Spe.in ti.de actore.§.j.¶ † In gl.in ver.debeat ibi impediri &c.ſed Bar.hic & Dy.Bal.in l.decreto.alle.in gl.tenẽt ẽt ꝙ ſine aliquo impedimẽto poſſit tutor ex ſola volũtate ſua cõſtiuere actorẽ, ſicut & dñs ex ſola voluntate ꝓcuratorẽ põt cõſtituere l.j.§.vſus.ff.eo. Et ad hoc facit iſte tex.q̃ indiſtincte loquiẽ. Adde ꝙ gl.in l.curatorẽ.j.q. dari tut.& inſti.de cura.§.fi.ĩ verb.neceſſitate. tenet ꝙ vbi nõ eſt neceſſariũ impedimẽtũ poſſit actor cõſtitui. ita demũ ſi ſubſit aliqua iuſta cã,puta dignitas tutoris,vel alia ſimilis, vt ꝓbaẽ in d.l. decreto.& ita tenet Pe.Cy.& Ful.hic, & plenius Bart.in l.actor.ff. rẽ rat.hab.¶ † In ea.ibi,ꝙ ipſe tutor ordinabit &c.duplex ergo poteſt eſſe practica.vna ꝙ tutor conſtituat actorẽ cũ decreto iudicis[a] ꝑ hanc l.& ꝑ l.actor.j.de act.& oblig.& ibi ꝑ Bart.alia ꝙ iudex cõſtituat actorẽ ad poſtulationem tutoris,vt d.§.fin.inſti.de cura.ſm Azo.in ſumma de ꝓcu.ver.itẽ cõſtituiẽ.& Io.An.in ti.de actore ab vniuerſi.cõſti.§.j.in addi.in ci.ĩ hac forma &c.Eſt bñ differẽtia, quo ad effectũ practicãdi cautionẽ de rato,q̃ p̃ſtaẽ ꝑ dñm,& q̃ p̃ſtaẽ ꝑ actorẽ,vt ſignanter declarat Bart.in d.l.ſi actor ver.q̃ro de quo cauet.¶ † In ea.ibi ſed ibi expone.i.ſindici.iſte ſol.gl.violãr d.§.ſi qõ. p̃terea nõ eſt differẽtia,an ep̃s dicat,cõſtituo ꝓcuratorẽ, vel dicat ſindicũ vt c.petitio.extra eo.No.Bar.in l.j.§.q̃b⁹.ꝙ cuiuſq; vniuer. bñ facit l.pr̃ Seuerinam.§.cõdõnẽ.de cõdi.& demõ.Quicquid dixerit hic Sal.cui⁹ opi.reprehẽdiẽ,vt patet ex p̃ dictis not.ꝑ Bal.in l. id ꝙ pauperibus.de epi.& cle. Vnde q̃cq̃d dicat glo.hic,& in l.j.ff. eo.& in d.§.ſi qñ.cõis cõcluſio eſt. ꝙ ep̃s & prælatus poſſit ante li. cõteſ.[b] ꝯſtituere ꝓcu.ſiue ſindicũ c.in cauſis.& c.petitio.extra eo. & d.c.cũ cãm.& ibi not.de iura.calũ.& .v.q.iij.q̃a epi.& ibi gl.quæ aſſignat no.rõnes inter tutorẽ & p̃latũ Er no.Pe.Cy.& Bal.in auc. ſed hodie.de epi.& cle.& doc.in d.c.edoceri. de reſcrip.& Spe.ĩ ti. de ꝓcu.§.rõne quoq;.ver.itẽ ꝙ fuit cõſtitutus à tutore,& in ver.itẽ q̃d ſi canonicus & ibi ponit vnũ no.ver.quod multum cõmendat Ant.de Bu.in d.c.edoceri.Prælatus.n.vtiẽ rebus eccleſiæ, & ex his percipit victũ, & vſuario cõparaẽ c.fi.de pecu.cleri.& not.in cũ ab omni.de vita & honeſt.cle.& in c.pñti. de offi.ordi.in.vj.ꝙ ſec⁹ eſt in tutore.Non ergo mirũ,ſi p̃latus cõſtituit ꝓcuratorẽ añ li.ꝯteſt. ſicut pr̃, q̃ ſimplr̃ percipit fructus ex bonis filij, vt ꝓbaẽ in l.j.j.de bon.mat.ponderãdo illũ tex.vt ibi ꝑ Bart.¶ † Ex hac rõne inferẽ, an rectores hoſpitaliũ poſſint cõſtituere ꝓcuratorẽ añ lit.cõteſta. & vr̃ ꝙ ſic ꝙ ſimiliter deberẽt viuere de bonis hoſpitalis,cle.q̃a cõtingit.in ver.ſuos. de relig.do.& ita ꝑ rõnẽ hanc ſignãter cõcludit Bal.in l.orphanotrophos.de epi.& cle.Nec memini alium legiſſe hoc dicẽtẽ,& ꝑ eandẽ rõnẽ vr̃ idẽ dicẽdũ in cõmendatario eccleſiæ,cũ debeat de bonis eccleſiæ viuere, vt in c.nemo deinceps.de elec.in.vj.¶ † In ea.ibi, actor ad oĩa dic ꝙ imo ſm doc.hic ẽt actor põt ad vnã cãm ꝯſtitui l.ſi actor.j.de app.vbi lata ſñia & interpoſita app.ab actore finiẽ officiũ eius. ꝙ eſſe nõ põt, niſi q̃a nõ fuerat actor gñalis ſed ad vnã cãm. hoc tenet ibi gl.cui addo aliã in l.j.§. q̃bus.in verb.ſindicũ p̃all.cũ dicit ĩ vna &c.quã ad hoc ponderat Bar.in l.itẽ eorũ.§.ſi ita.eo.ti.& in hac cõclu.vr̃ reſidere Io.An.poſt recitatas multas opi.ĩ addi.Spe.in tit.de actore ab vniuer.cõſti.§.j. in addi.in ci.hac rõne.¶ In ea.ibi,aliud ſit in actore,vt d.l.itẽ eorũ. §.j.& .ij.& adde aliã differẽtiã, q̃a ꝓcurator põt ad cãs futuras cõſtitui l.ij.ff.eo.ſecus in actore d.l.itẽ eorũ.§.ſed ſi ita ſm primũ intellectũ gl.q̃ tex.tñ loquiẽ in actore vniuerſitatis qualiter iſtud ꝓcedat,dic vt ibi ꝑ doc.¶ In gl.ĩ ver.interueniẽte,ibi.l.minorũ.hoc eſt verũ ſm vltimũ intellectũ ibi no.gl.ſed ſm primũ intellectũ ibi poſitũ quẽ approbare vr̃ ibi Bar.& Cy.Ia.Bu.hic ille text.nõ ꝓbaret.¶ † Extra gl q̃ro,vtrũ executor[c] vltime volũtatis, poſſit ꝓcuratorẽ añ li.cõte.cõſtituere, dic vt ꝑ Spe.in ti.de inſtr.edi.§.nũc vero aliqua verſ.ſed nunq̃d añ li.vbi vr̃ tenere ꝙ nõ ad agẽdũ,ſed ad diſtribuendũ & ſoluẽdũ ſm cõmiſſionẽ executoris ſic, ꝑ d.l.ſi ꝓcuratorẽ.§.j.idẽ tenuit Iac.de Ra.& Cyn.in d.l.id quod pauperibus. in.xiij.& Io.Fab.inſti.de cura.§.fi.Sed Ia.de Are.& Bal.in d.l.id ꝙ pauperibus.& in l.nulli.in fi.eo.ti.tenẽt ꝙ ẽt añ li.cõte.põt ꝯſtituere ad iudicia,q̃a executor intentat actionẽ noĩe ſuo. & iſtã opi.ẽt refert Io.An.ſup dicto verſ.ſed nunq̃d añ li.cõteſt.& nihil firmat. ¶ Prima opi.vr̃ tutior cũ iure nõ ꝓbeẽ ꝙ executor intẽtet actionẽ niſi ſub noĩe officij,ſicut & tutor.Quid in cõiuncta ꝑſona, vide ꝑ Cy.j.l.ꝓxi.¶ † Quærit hic Bar.an ꝓcurator cõſtitutus à pupillo tutoris authoritate,poſſit ꝑ ſolũ tutorẽ reuocari.& ꝯcludit ꝙ ſic,[d] in caſibus, in q̃b⁹ tutor plenã adminiſtrationẽ habet circa illũ actũ ad quẽ ꝯſtituꝰ fuit ꝓcurator,q̃a reuocatio ꝓcuratoris, eſt actus adminiſtrationis,vt hic ꝑ eũ.& iſta vr̃ intẽtio ſua, & ita eũ vr̃ intelligere Imo.& Pau.in l.ſi per Epiſtolã. de acqui.hære.& expreſſius ponit Bar.in d.l.actor. Bal.tñ & Sal.hic intelligunt Bart.voluiſſe ꝙ tutor ita demũ poſſit reuocare dictũ ꝓcuratorẽ ſi fuit cõſtitut⁹ in caſu in quo poterat ꝑ ſolũ tutorẽ cõſtitui puta poſt li.cõteſta.aliàs ſecus,& ita tenẽt ipſi, ſed nõ bñ accipiũt mentẽ Bar.vt inde vr̃ ex rõne quã reddit Bar.ſ.quia reuocatio eſt adminiſtratio. Vnde ẽt ſi fuiſſet cõſtitutus añ litẽ cõte.poſſit reuocari, ſi eſſemus in caſibus in q̃b.ſolus tutor vel curator ſine minore habet adminiſtrationẽ ad q̃ vide ea q̃ hñr & no.ꝑ doc.in ele.fi.eo.ti.& in c.ſi duo.in.vj.eo. ti.¶ † Sed eſt dubiũ vtrũ ſi pupillus cõſtituat ꝓcuratorẽ cũ autoritate tutoris & re integra decedat tutor, extinguaẽ mãdatũ.Bar.relinquit indeciſum ꝑ d.l.ſi ꝑ Epiſtolã.in fi.Imo.tenet ꝙ nõ. q̃a non denominaẽ mandatũ à tutore ſed à pupillo tanq̃ à principali.idẽ tenet Pau.de Ca.ibi dicẽs,ꝙ ita põt intelligi text.ſm vnũ intellectũ l.ſi q̃s mancipijs.§.ſi impubes.ff.de inſti.vbi morte tutoris nõ finiẽ mandatũ, nã debet intelligi qñ mandatũ fuit factũ à pupillo cũ autoritate tutoris ne condicat text.in d.l.ſi ꝑ Epiſtolã.& idẽ tenet Pau.in d.l.ſi q̃s mancipijs. Sed Rapha.& Ro.in d.l.ſi per Epiſtolã. tenẽt ꝯ.q̃a ex quo neceſſaria erat volũtas vtriuſq; in ꝯſtituẽdo ꝓcuratorẽ.& cũ morte vnius extinguaẽ volũtas ei⁹ l.iiij.ff.loca.ergo debet extingui mandatũ.ꝙ mihi nõ placet.[e] Nam pone ꝙ cõſtitui actorẽ & interuenit ꝑ ſolẽnitate decretũ & autoritas iudicis, dicemus ne ꝙ morte iudicis mandatũ extinguiẽ,certe nõ,q̃a hoc requiriẽ ꝑ modũ ſolẽnitatis ad actũ. vñ ſufficit ꝙ tp̃e actus interuenerit licet poſtea ceſſet l.ad teſtiũ.in verbo,cõdõnẽ.ff.de teſt.Bal.de hoc aliq̃d tãgit ſed nihil clare decidit.¶ † Vltimo q̃ſiuit hic Cy.an collegia poſſit cõſtituere procu.ſine decreto ſuperioris, & cõcludit ꝙ ſic.ſi ad collegia ſpectabat dñium illius ſuper quo cõſtituit procu. vt plenius hic ꝑ eum, & ꝑ Bal.& Sal.hic qui tranſeunt cũ eo.ad ꝙ vide gl.& docto.in l.nulli.ff.ꝙ cuiuſq; vniuer.& in d.l.actor. & per Cano.in d.c.petitio.& quod no.Bar.& Imo.in l.j.§.ſi autem collegium.ff.ad Trebel.& ꝑ Bald.in l.j.j.de ſer.reipu.ma.& in l.omnes. in fi.in prin.de epiſco.& cle.& in l.ſi cautiones.j.qui accuſa.

ADDITIONES.

a ¶Iudicis. De hoc per Fran.de Aret.conſi.xxix.Fulg.conſi.xxxv.& ibi, an finito officio tutoris, ſit finitum officium actoris.

b ¶Ante li.cõteſt. Adde Lapum alle.xlix.& dicit Lud.Ro.conſi.cclj.ꝙ nollus habens mandatum à lege, poteſt conſtituere procuratorem ante lit.conteſt.ſed dato ꝙ poſſit, an ſolus poſſit, vide Ro.conſi.ccclxxix. Et an ſi ipſe cum alijs conſtituit, poſſit ſolus reuocare, vide Fed.conſi.ccxiij.

c ¶Executor. Vide Pau.de Ca.cõſi.cxlviij.vbi tenet ꝙ ſic.& vide late Imo.ad materiã in cle.fi.de procur.Quid de economo & fideicom.vide Lap.allega.lxxxj.

d ¶Quod ſic. Ad clariorem intelligentiam poſſunt videri quæ dicit Fed.conſi.ccxij. de ſindico conſtituto ab Abbate & capitulo.

¶Non placet. Similiter nec Ang.Are.in.§.fi.inſti.de cura.

Alex. LEX XII.

1 *Mandatũ nõ requiriẽ in defenſore.in actore vero.ſecus, niſi ſit cõiuncta ꝑſona.*
2 *Defenſor admittitur pro alio ſine mandato ad defenden.nõ ſolum ad totam cauſam, ſed etiam ad vnum articulum tantum.*
3 *Defenſor tenetur ſatiſdare niſi compareret ad vnum articulum tantum.*
4 *Coniuncta perſona poteſt ſine mandato agere.fallit vt in litera.*
5 *Coniunctus non poteſt agere ſine mandato quando ille pro quo agere vult dimiſiſſet procuratorem.*
6 *Coniunctus nõ põt agere ſine mãdato,in pœnis requirẽtibus ſpeciale mandatũ.*
7 *Cõiunctus nõ põt agere pro cõiuncto cõtra voluntatẽ eius pro quo agere vult.*
8 *Coniunctus poteſt agere pro coniuncto minore ſine mandato.*
9 *Coniunctus poteſt agere ſine mandato pro muliere.*
10 *Coniunctus non poteſt pro coniuncto agere ſine mandato quando alius proximior coniunctus vellet in agendo præferri.*
11 *Cõiunctus nõ agit pro cõiũcto ſine mãdato,qñ vellet agere cõtra aliũ cõiunctũ.*
12 *Cõiunctus nõ põt pro cõiuncto agere ſine mãdato,qñ ageret, vt ſibi ſolueretur.*
13 *Coniunctus nõ poteſt agere pro coniuncto ſine mandato in cauſis ſpiritualibus.*
14 *Coniunctus non poteſt agere pro coniuncto ſine mandato quando non ageret vt coniuncta perſona,ſed vt procurator.*
15 *Coniunctæ perſonæ quæ dicantur, hic remiſſiue dicitur.*
16 *Amicus non poteſt agere pro amico ſine mandato. fallit in amiciſſimo.*
17 *Minor non poteſt eſſe in iudicio regulariter.fallit in minore comparente ad defenſam patris contumacis poſt lit.conteſt.*
18 *Minor poteſt eſſe in iudicio ad allegandum cauſas abſentiæ.*
19 *Minor poteſt eſſe in iudicio vbi non eſſet oppoſitum ante litem conteſtatam.*
20 *Minor poteſt eſſe in iudicio, qñ iuraſſet ſe non petiturum reſtitutionẽ in integ. occaſione cuiuſcũq; actus iudicialis, quia tũc iuramentũ reputat eũ maiorẽ.*
21 *Minor leſus in iudicio quando poſſit petere reſtitutionem in integrum.*
22 *Minor non poteſt eſſe procurator pro alio.*
23 *Minor non poteſt eſſe procurator ad iudicia ad negotia vero poteſt.*
24 *Filius poteſt in iudicio defendere patrẽ & ſi cõdemnaẽ ſit cõtra eũ executio.*
25 *Filius defendendo patrem ſi quid inutiliter fecit,id nõ nocet patri, ſed ſibi ipſi.*

EXigendi. ¶ † Ex parte defenſoris ñ requiriẽ mãdatũ.ſed ſatiſdatio iud.ſol.ex parte vero actoris requiriẽ ꝙ cõparens ꝓ alio habeat mandatũ,vel ꝙ ſit cõiuncta perſona. Et filius admittaẽ q̃uis ſit minor ad defendendũ partẽ qñ ꝯ eum poſſet pueniri ad diffinitiuã.h.d.¶ † No.ꝙ q̃s põt cõparere pro alio ad defendendũ ſine mandato ꝙ eſt verũ nedũ

nedũ ad totã cãm, ſed ad vnũ articulũ vt procurator in l.ij.ibi, ſed
non matertera ſm Bart.ibi.j.de nego.geſt.Pro quo facit id ꝙ dixit
Ang.ꝑ no.ex iſto tex.ſm vnã lec.poſitã in gl.fi.ꝙ ſicut in cauſis cri
minalibus põt q̃s ſine mãdato cõparere ad allegandũ cauſas ab-
ſentie tm̃ l.ſeruũ.§.pub.ff.eo.& ita in ciuilibus, vt eſt text.in l.liber
to.§.ĩtẽ.ff.de neg.ge.Inn.in c.veniẽs.de acc.ita ampliaẽ text.ĩ l.ab-
3 ſens.j.e.¶ † Secũdo no.ꝙ talis defenſor teneẽ ſatiſdare. ¶ Fallit tñ
in cõparente ad vnũ articulũ tm̃, puta ad allegãdas cauſas abſen-
tie, vt eſt gl.reputata ſin.in l.in eo.§.j.ff.de iur.& no.Bart.& alij in l.
pe.§.ad crimẽ.de pub.iu.no.Mod.in d.c.veniens. & ſuit de mente
gl.fi.hic, & ꝑ Bal.hic.& in d.l.reos.de ac.& ad hoc ẽt vide q̃.j.dicã.
Et ad hoc vide Ang.in l.filius.qui ſatiſda.cogã.& ibi plus inquit ꝙ
vbi venit q̃s ad defenſionẽ apparentẽ ex actis nedũ ꝙ non teneaẽ
ſatiſdare, imo admittiẽ ẽt inhabilis vt minor, & mulier. & ita deci-
dit tenere Inn.in d.c.veniens.ꝑ iſtũ tex.Et quia ẽt ſi nemo veniret
iudex ex officio debet ſupplere, q̃a ſibi cõſtat ex actis vt no.in l.j.§.
vt q̃ ſunt adiio.ꝙ dicit eſſe perpetuo mẽti tenendũ. & ſequiẽ Pau.
hic.certe Inn.ſolũ dicit ꝙ ad cauſas abñtie allegãdas admitteẽ mi-
nor, & forte infamis ẽt ſine ſatiſdatione, al.l.iſtũ tex.& d.§.pub.ſed
vbi q̃s vellet cõparere, & ſuſcipere in ſe iudiciũ tanq̃ defenſor nõ
inuenio ꝙ non teneatur ſatiſdare licet quãdo defenſio apparet ex
actis iudex poteſt ex officio ſupplere pro abſente ſm ꝙ dixit d.l.j.
4 ¶ † Tertio no.ꝙ cõiuncta ꝑſona [a] põt ſine mãdato agere.ꝙ primo
a fallit in cõiuncto volẽte agere ꝑ ſe, & nõ ꝑ coniunctũ.vt no.in l.ſe-
natus.j.de accuſ.ſm vnũ intellectũ quẽ ibi ponit Bal.dic vt ibi per
5 eũ.† Secũdo fallit ſi coniunctus ꝑ quo agere vellet, ꝓcuratorẽ di-
miſiſſet, q̃a cõſtituendo illũ vẽ aliũ ꝓhibuiſſe agere.ar.l.cũ ꝑtor.in
prin.ff.de iud.ita no.dixit Spe.in tit.de ꝓcura.§.de ↄiuncta ꝑſona.
verſi.ꝙ agit &c.alias eſt tit.de cõiuncta ꝑſona.§.j.ver.itẽ ꝙ agit &c.
& Ang.in d.l.cũ ꝑtor.& Imo.in c.ex parte decani.de reſer.Quę fal
lentiæ nõ ꝓcederent vbi tutor aut curator vel ꝓcurator agere ne-
gligerẽt vt ꝓbaẽ in l.ſi longius.§.ſi fili⁹.ibi ſi nõ ſit.ff.de iud.& arg.l.
6 filiusfami.§.j.cum ſeq.ff.eo.& no.gl.in d.l.ſenatus.¶ † Tertio fallit
in requirentibus ſpeciale mandatũ, vt eſt tex.no.dignus in l.pater
hic alleg.in gl.iuncta l.illud.§.j.ff.de mino.niſi cõiunctus pro quo
ageret eſſet prodigus vel furioſus, vt eſt tex.q̃ non reperiẽ alibi ad
hoc & in d.l.pr.in fi.prin.Vel niſi cõiunctus vellet impetrare reſcri
ptũ ꝑ cõiuncto, q̃a põt, licet ad impetrandũ reſcriptũ requiratur
ſpeciale mandatũ c.nonnulli.in fi.& c.ex parte decani.de reſcrip.
7 ¶ † Quarto fallit in cõiuncto agẽte ↄ voluntatẽ eius ꝑ quo agit l.
Pompo.in fi.ff.eo.¶ Ex quo infert no.Io.An.in addi.Spe.in d.§.de
cõiuncta ꝑſona.in addi.q̃ incipit, Et vbertus dicebat &c.ꝙ ſi con-
iunctus ꝑ quo agere volo cõſtituat me ꝓcuratorẽ ſpãliter in vna
cauſa prętet q̃ in illa agere nõ potero. ar.l.maritus.j.eo.iuncta d.l.
Pomp.§.fi.Quod intellige niſi ad coniunctũ agentẽ ſpectaret ali-
quod intereſſe vt late ꝑ Bart.in d.l.ſi cõſtante.in.x.q.ij.partis.ff.ſol.
8 ma.dũ alleg.l.ij.& iij.de liber.cau.¶ † Quinto fallit ſi volo agere ꝑ
cõiuncto, minore. nã vẽ ꝙ ꝑ minore q̃s nõ poſſit agere niſi inter-
ueniſſet cõſenſus tutoris vel curatoris, vt.s.l.pxi. Contrariũ cõiter
tenẽt oẽs hic, & not.gl.in l.tutores q̃ poſt.in verbo, inferre. iuncto
tex.de admi.tut.& no.Spe.& Io.An.in d.§.de cõiuncta ꝑſona ver.
Itẽ quod is.& Ang.in l.ſed & he.in prin.ff.eo.pro quo.alleg.tex.in
d.l.pr.in prin.vbi q̃n pater admittiẽ pro filio põt pro eo admitti ẽt
9 ſi ſit minor.¶ † Sexto fallit in muliere l.alienã.j.eod ꝙ intellige, vt
10 ibi nota.¶ † Septimo fallit ſi alius cõiunctus proximior vellet ad
agendũ præferri, q̃m excluderẽ remotior coniunctus. Itẽ ſi oẽs
b ſint pares [b] in cõiunctione, & alter ſit idoneor cæteris, ille pręferẽ
ſm Pe.Ray.& Sal.hic, arg.l.ſi plures.de pig.actio.& l.ſi vero.§.hæc
11 antẽ actio.vet.ſi aũt.ff.de his q̃ deiecerit vel effu.¶ † Octauo fal-
lit ſi cõiunctus vellet agere pro cõiuncto ↄ aliũ pariter cõiunctũ,
q̃a non audireẽ ſm ꝑdictos doc.hic, arg.l.ſi duos.ff.eo.& in pari cã
ꝑonor eſt cõditio poſſidẽtis l.ſi ſeruum.§.ſequiẽ. de ver.ob.l.nõ ſo
lũ.§ de vno.ff.de ritu.nup.Quod eſt verũ ſm Sal.no.hic ſi reus fa.
teẽ debitũ. ſecus ſi negat q̃a ſaltẽ ad interrumpendã ꝑſcriptionẽ
ille agere poterit, præſertim q̃a negans non cenſeẽ tunc pari affe-
12 ctione cõiunct⁹ ſicut agẽs.¶ † Nono fallit quo ad hoc vt ſolutionẽ
cõiunctus agens ſibi fieri obtinere poſſit q̃a cõiunctę ꝑſonę ſolui
c nõ põt [c] l.ij.ff.vt leg.no.cauea.& plene ĩ l.vero.ff.de ſolu.ꝑ doct.vñ
petere debet in libello reum condemnari ad ſoluendũ creditori.
13 ¶ † Decimo fallit ſm quoſdã in cauſis ſpiritualibus de quo dic vt
14 ꝑ Spe.in tit.de cõiuncta ꝑſona, in fi.¶ † Vltimo fallit vbi cõiuncta
ꝑſona nõ ageret vt cõiuncta ꝑſona, ſed vt ꝓcurator, vt dixit Bal.&
Sal.in d.l.j.s.eod.quia debet attendi forma comparendi. alle.nor.
per gl.fi.in l.filius.ff.qui ſatiſda.cogã.dũ gl.dicit, vel hic pater &c.
15 ¶ † Quæ aũt dicanẽ cõiunctę ꝑſonę.dic vt ꝑ Cy.Ray.& Sal.hic, ꝑ
Inn.in d.c.nõnulli.ꝑ Spe.in d.ti.de cõiuncta ꝑſona.in prin.ꝑ Bart.
in l.ij.in ꝑn.ff.de accu.& in l.cui corꝑ.§.affinitates.ff.de poſtu.in fi.
ꝑ Bal.& Ang.in l.j.in fi.eo.ti Aliquid ꝑ Bart.in l.cũ alienã.C.de le.
& Bald.in l.j.j.qui acc.in d.l.id ꝙ de epiſ.& cle.& l.cũ acutiſſimi.de
fide.& in l.petitione. ꝑ illũ tex.s.de aduoca.diuer.iud.ꝑ Ang.ĩ d.l.
16 ſed he.ꝑ Imol.in l.ex facto.§.ſi q̃s rogat⁹.ad Trebe.† Et id ꝙ dẽ hic
in cõiuncto, extendiẽ ad amicũ ſm Cy.& Sal.hic, q̃a eadẽ eſt rõ.ſ.
affectionis q̃ eſt cã ꝙ cõiunctus agere poſſit, alle.in arg.l.cum alle-
gas.j.de caſtren.pecu.mili.& præfe.annona.li.xij.vbi talis amicitia
æquipollet affinitati l.ij.in verbo, amici.ff.q̃ pet.tuto.& quia ratio
cõionis facit ꝙ q̃s poſſit agere ſine mandato.alle.l.ij.de cõſor.eiuſ.
litis.quãtomagis rõ affectionis.Et iſtud tenuit Gui.de Cug.in d.l.
ſed, & he.& Bar.in l.nõ ſolum.§.q̃ alieno.ff.eo.& no.Spe.in tit.de
aduo.§.obijciẽ. ver.eſt ẽt quartus ordo.Io.An.in c.fi.de poſtu.pro
quo facit ꝙ no.gl.in c.requiſiſti.in verbo, nec eſt.de teſtamen.iun-
cta gl.in c.ij.in gl.pen.& fi.eod.tit.in.vj.Vbi vẽ probari ꝙ illud ꝙ di
ſponiẽ rõne affectionis ꝑꝑ propinquitatẽ, habet etiã locũ in affe-
ctione ꝑꝑ amicitiã. idẽ fuit de mente Cy.in l.inuitus.j.eo.Cõtra-
riũ tenuit Rayn.hic ex pluribus, & maxime q̃a potẽtior eſt cõiun
ctio ſanguinis q̃ amicitiæ, nam faciliter tolliẽ amicitia l.ꝙ ſi iterũ.
de adi.leg.nõ aũt tolliẽ ſanguis l.iu s agnationis.ff.de pac.& idem
tenuit Ang.in d.l.ſed, & hę.& Bal.in l.j.j.q̃ acc.& Ang.in c.coram.
de offi.deleg.& Imo.in d.§.ſi q̃s rogatus.& Ro.in l.ſi vero.§.de vi-
ro.in.xxvj.fallen.ff.ſol.ma.& eſt de mẽte doc.in c.fi.de ꝓcu.repro
bata gl.fi.ibi.Et idẽ etiã vẽ tenere Arch.in c.ſtatutũ.§.cum aũt de
reſcr.in.vj.bene facit lex tutori.in ver.amici.iuncto tex.ibi, nec ad
agendũ &c.j.de neg.geſt.& alia plura adducũt doct.in ꝑdictis lo-
cis q̃ breuitatis cã omitto.bene facit l.j.j.ſi per vim vel alio modo.
vbi ſpeciale eſt in odiũ ſpoliãtis vt ↄ eum agere poſſit amicus pro
amico ſine mandato.ergo in ↄriũ eſt ius cõe. Pro hoc ẽt facit, quia
ſm magis cõem opi.q̃ ſequiẽ Inn.in d.c.nonnulli.& Bald.in d.l.id
qđ & in d.l.cũ acutiſſimi, ſpurius pro patre nõ admittiẽ ſine man-
dato, quãtomagis amicus.Et ex ꝑdictis facilis eſt reſponſio ad cõ-
traria.& ad d.l.ij.de ↄſor.eiuſ.lit.reſpõde ex no.ꝑ Bar.ibi dũ alleg.
l.j.eo.tit.De hoc ẽt aliquid tetigi in repet.l.ſępe.in gl.in verſi.pro-
prietate. de re iudi.Ad d.l.ij.qui pe.tu.rñdit Ray.hic ꝙ ſpeciale eſt
17 fauore pupilli.¶ † Not.ꝙ minor nõ põt eſſe in iudicio. regulariter
fallit in minore cõparente ad defenſam patris cõtumacis poſt li-
tem cõteſt.vt hic. & idẽ ſi cõpareret pro matre, & ſimilibus puta
pro alijs aſcẽdẽtibus ſm gl.in l.ſi minor.ff.eo.quã ad hoc reputat
ſing.Ang.pro ampliatione huius l.Itẽ ſi cõpareret pro trãſuerſali-
bus ſuis vſq; ad quartũ gradũ ſm Bal.& Saly.hic, arg.l.petitionẽ.
in verſi.egredientẽ. de aduo.diuer.iud.Fortius tenebat hic Ful.ꝙ
minor cõparere poſſit pro quocũq, abſente ↄ quẽ poterat perue
niri ad diffinitiuã, per d.§.publice.in verbo, quãuis.& arg.l.nõ ſo-
lũ.§.fi.ff.eo.Sed Paul.hic tenendo cõem opi.doc.quæ eſt in ↄrium
reſpondit ad d.§.publice. ꝙ debet intelligi in eo qui ſaltẽ erat ha-
bilis ad iudicia ꝑ ſe, ſed hic loquiẽ in minore q̃ eſt inhabilis ꝑ ſe,
vt.j.Qui leg.perſo.ꝑ totũ.Vel.ij.rñdit ꝙ ille text.debet intelligi q̃n
inhabilis veller cõparere ad oſtendendã innocentiã apparentem
ex actis vel ex euidentia facti.Certe prima rñſio eſt ↄ gl.magnam
ibi in fi.cõiter approbatã. vñ puto poſſe rñderi ꝙ ibi loquiẽ in cri-
minalibus in q̃bus ꝓpter grauius ꝑiudiciũ inferendũ admittitur
quicunq; in caſibus in q̃bus põt procedi ↄ abſentẽ. facit l.nõ tan-
tum.de appel.& q̃a vbi maius periculũ ibi magis abunde proui-
dendum l.j.§.ſi quid, de carbo.edic.& c.vbi maius. de elec.in.vj.
18 ¶ † Itẽ fallit in minore cõparente ad allegandas cauſas abſentiæ,
vt dixi in prin.ſm Ang.hic q̃ ad hoc allegat text.in d.§.pub.& iſtũ
tex.ſm vnã lec.poſitã in gl.fi.q̃ tñ lec.cõiter nõ tenetur ad iſtũ tex.
Tamẽ Ang.putat oĩno iſtud pcñ eſſe verũ ꝑ d.§.pub.& licet ipſe
nõ dicat hoc voluit Inn.ĩ d.c.veniẽs.& firmat gl.mag.in d.§.publi.
19 ad fi.& Bar in d.§.ad crimen.¶ † Item fallit vbi nõ eſſet oppoſitũ
20 ante lit.cõte.de quo dicã cũ gl.¶ † Itẽ fallit ſi minor iuraſſet nõ pe
tere reſt.in inre.occaſione cuiuſcunq; actus iudicialis.q̃a tũc iura
mentũ reputat eũ maiorẽ vt in auc.ſacramẽta, & ibi firmat Bar.j.
ſi aduerſus ven.& Hoſt.& Io.An.& Imol.in c.nõ iuſte. extra eo.&
Spe.in tit.de ac.§.j.in ver.q̃d ſi minor.Bar.in d.l.minor.vbi videas.
Et iſta faciunt an minor poſſit cõſtitui ſyndicus ad denuntiandũ
maleficia de quo dic vt ꝑ Bal.hic, & ĩ l.j.qui cau.reſtit.in integ.&c.
21 Et vtrũ minor poſſit accuſare dic vt no.in l.ij.de accu.¶ † Vltimo
quantũ ad intellectũ iſtius tex.pondera quia ſm Pau iſte tex.in fi.
põt intelligi ꝙ iudex qui noluit admittere minorẽ, nõ tulit aliquã
ſententiã cõtra partẽ. Sed ſi tuliſſet, tũc Pau.putat ꝙ pẽ aduerſus
ſententiã

ADDITIONES

a ¶The.Dip. Coniuncta perſona. Multa de coniuncta perſona ponit Ang.de Are.
in.§.propterea.inſti.de ac.& an coniuncta perſona appelletur procurator vt ve
niat in ſtatuto loquente de procuratore, vide Alex.in l.ſi quis apud.in prin.in
add.Bar.ff.iu.ſo.& vide plene per Iaſ.hic, & Fel.in c.coram.de offi.dele.

b ¶Pares.Adde Alex.conſi.xxvij.j.lib.an autem ſpurius admittatur ad agendum, vide
Abb.in c.nonnulli.de reſcr.

c ¶Frã.C. Solui nõ põt.Adde tu, & vide de hoc ꝑ eundẽ Alex.in cõſi.xlvij.in.iij.vol.

ſententiã poſſet petere reſtit.in integ.ex clauſula ſi qua mihi iuſta cã, de qua in l.4.ex q̃b.cau.maio.in fi.Sicut dimiſiſſet ꝓcuratorẽ,ſi poſtea petijſſet l.nec nõ.ĩ prin co.ti.ꝗ eſt no.ſi eſt verũ. Tamẽ poſſet remoueri niſi pr̃ ſuiſſet abſens ex iuſta,& probabili cã ſm ea q̃ plene no.in l.fi.ff.de in integ.reſti.attento ꝗ ſuit in culpa nõ dimittendo ꝓcuratorẽ vt plene ꝓbat Bar.in l.j. de diuer.& tẽpo.pręſcri. Non ob.d.l.necnou.q̃ loquiẽ in ipſo q. ſuit diligẽs cõſtituẽdo ꝓcuratorẽ. ¶ In gl.tñ ver.cogiẽ ibi, in electione rei &c.iu qua opin. reſidet gl.hic, & pleni⁹ in l.nõ ſolũ.§.q. alieno.ff.eo. & illud cõiter teneẽ ad iſtũ tex.¶ In glo.in ver.iniuſte. vbi ſubijciẽ &c.hæc prima vera,& in idẽ recidit tertia ſolutio. eſt enim hic in fi.ſpãlis caſus vt dixi ſup tex.¶ † In ea.ibi,ſed poſt iuſtus &c.ſentit hoc gl.ſm Bar. hic ꝗ poſt lit.cõteſt.nõ poſſit ꝓcuratori opponi exceptio, tu es minor,& hoc ſimpliciter ſequiẽ Bart.& Ang.hic,& Io.And.in d.c.nõ iuſte.& in c.q. generaliter.eo.ti.in.vj.Contrariũ tenet Bart.in l.minor.ff.eo.& Sal.& Ful.in l.ꝓxi.& Pau.de Ca hic, & Inno.in d.c.nõ iuſte.& ita cõiter teneẽ, q̃a q. nõ põt ꝓ ſe nec ꝓ alio põt eſſe in iudicio ꝓut eſt minor ſi cõpareat ꝓ alio põt q̃ñcunq; ſibi opponi exceptio inhabilitatis[a]. l.non idcirco.§.j.ff.de iud.& l.ij.§.j.ff.q. ſauſd.cog.& eſt doc.Bar.& aliorũ in l.licet.j.eo.& Can.in c.in noſtra.extra eo.& no.Iac.But.& Bal.j.l ꝓxi.Secus ſi ꝓ ſe poſſet eſſe in iudicio,licet nõ ꝓ alio,vt.j.ꝓxi.iuncta l.q. ſtipendia.s.eo.& iſtã opin.ẽt ſequiẽ Domi.in c.q. generaliter.in fi.extra eo.in.vj.& Bal.ĩ l.licet.j.eo.Nec obſtat iſta gl.q̃a glo.noluit hoc ſentire, ſed ſolũ ſenſit ꝗ ſi lis erat cõteſtata ꝯ patrẽ, & ſic ꝯ eũ poterit deueniri ad diffinitiuã tunc ſi filius minor cõpareat non poterit repelli vt hic in fi.iſtã tñ opi.limita vt ꝑ Ang.in d.l.minor.¶ † In ea.ibi ad negotia &c.dic ꝗ cõis cõcluſio eſt ꝗ ad iudicia nõ poſſit[b] minor.xxv.annis eſſe ꝓcurator,vt hic eſt caſus & in d.c.qui generaliter. Sed ad negotia etiã pupillus põt eſſe ꝓcurator, & imputet ſibi q. eum cõſtituit l.ſed,& ſi q.s.§ fi.cũ l.ſeq.ff.de inſtito.l.ij.§.cui⁹ aũt.de exercito. & in l.j.§. cæterũ.de aequ.poſ.Tamẽ in minore.xxv. annis volẽte manumittere ſeruũ ob iuſtã cãm valet ꝗ ſit procurator ſuus ad negotia.iſta nõ erit iuſta cã manumittẽdi ſi ſeruus ſit minor.xvij.annis l.ſi collectaneus.ff.de manu.vin.& in.§.manumittiẽ. allegato in gl.& rationes vide hic ꝑ Bart.& alios Io.And.tñ in d.c.nõ iuſte.& in d.c.q. gñaliter. dicebat ꝗ aut ꝯ minorẽ.xxv.an.conſtitutũ ꝓcuratorẽ ad iudicia nõ opponiẽ exceptio,& tunc valebit iudiciũ. ſecus ſi opponereẽ.& ita ꝯcordabat opi.doc.hic. ſed vt dicit Inn.in d.c.nõ iuſte. iſta opi.Io.An. pẽdet ab illo articulo videlicet , an exceptio minoris ætatis reddat iudiciũ retro nullũ, & ſic poſſit q̃ñcunq; opponi, licet.j.eo.q̃a cõiter teneẽ ꝗ ſic,vt.ſ. dixi.iõ opi.Io.An.nõ ꝓcedit,q̃a iudiciũ eſt nullũ, vide ẽt ꝑ Bal.hic vnũ no.caſum in quo ꝓcurator ad negotia nõ põt eſſe minor.xxv.annis ¶ In gl.i ver.cõdẽnatione, ibi.l.liberto.§.fi.hæc vera ꝑ illũ tex.& ꝑ alia q̃ hic no.ꝑ gl.& do.in l.ij.j.de ſen.¶ In ead.ibi , in ſecũdo q̃ñ minor &c. hæc cõiter reprehendiẽ,maxime ꝑ iſtũ text.in ver.idẽ filius. vbi habeẽ ꝗ in primo, & ſecũdo caſu erat eadẽ ꝑſona . vñ verus intellectus ꝗ hæc lex in omni parte intelligaẽ in cõparẽte ad plenã defenſionẽ vt in tex.in ver.ꝓ defenſione.¶ † In ea.ibi,q̃a magis patri &c.q̃a ſi fili⁹ defendendo patrẽ ſine mãdato ſuit cõdẽnatus patieẽ executionẽ ĩnẽ l. plautius.ff.eod.& habet regreſſum ꝯ patrẽ ꝑ actionẽ neg.geſt.q̃ñ vtiliter facit d.l.liberto.§.fi.† Ex quo inferẽ ꝗ ſi q̃d inutiliter defendendo feciſſet filius nõ noceret patri,ſed ſibijſi . iõ tunc bñ poſſet filius petere reſt.in integ.& ita intellige & limita iſtam glo.illud fuit etiã de mente Fulg.hic.¶ In ea.ibi, admitte eum &c.ſubaudi etiã inuito aduerſario, ſed in d.l.ij.j.de filioſa.minore creditor admiſit eum ſponte recipiẽdo eum fideiuſſorem . ideo ſibi imputet creditor,non mirum ergo ſi tunc reſtituit minor.

ADDITIONES.

a ¶Inhabilitatis. Sed quid ſi fuit admiſſa exceptio, & non fuit appellatum vide Lud. Rom.conſi.ccclxxxiij.

b ¶Non poſſit. Dicunt do.de Ro. deci.ſuis quæ eſt vltima de procu.ꝗ nec iudex nec partes poſſunt facere ꝗ iudicium factum cum minore procuratore valeat.

Gordiani. LEX XIII.

1. *Exceptio dilatoria ſeu procuratoria debet opponi ante lit.conteſt.*
2. *Exceptio procuratoria non poteſt opponi poſt lit.conteſt.fallit vt hic.*
3. *Exceptio procuratoria poteſt opponi poſt lit.conteſt.ratione defectus.*
4. *Exceptio procuratoria poteſt ſemper opponi in cauſa criminali, in qua non poteſt interuenire procu.*
5. *Exceptio procuratoria põt ſemp opponi q̃ñ nõ fuit oppoſita ꝑ facti ignorantiã.*
6. *Exceptio procuratoria põt opponi poſt litem conteſt.per minorẽ & mulierem,*
7. *Exceptio procuratoria põt opponi poſt lit.conteſt.ſi litis conteſtatio fuit nulla,*
8. *Exceptio procuratoria poteſt opponi poſt litem conteſt.quando iudex incontinenti compulit patrem ad litem conteſt.*
9. *Exceptio procuratoria põt opponi poſt litem cõteſt.ſi incontinenti opponatur,*
10. *Exceptio procuratoria põt opponi q̃ñ ſuperueniſſet exceptio poſt litem cõteſt,*
11. *Exceptio dilatoria , an poſſit opponi quando ſuperueniſſet exceptio poſt concluſionem in cauſa.*
12. *Exceptio dilatoria quæ non fuit oppoſita in cauſa principali non poteſt opponi in cauſa appellationis . fallit vt hic.*
13. *Exceptio dilatoria poteſt opponi in cauſa appellationis quando iudex ſtatuiſſet ei terminum ad eam proponendam.*
14. *Exceptio declinatoria,an & quando poſſit opponi.*
15. *Iudex quandoq; interponit officium ſuum non requiſitus vt hic.*
16. *Iudex vbi põt ſupplere pro parte,non poteſt vltra tempus intra ꝗ pars poſſet.*
17. *Falſi accuſatio non poteſt fieri per partem elapſis.xx annis . iudex vero poteſt inquirere vltra.*
18. *Cauſa appellationis,an ſit eadẽ cũ cauſa principali,& an inſtantia ſint eedem.*
19. *Aduocatus an teneatur in cauſa appellationis pro eodem ſalario.*

ETa demũ. † Exceptio dilatoria ſeu procuratoria debet opponi ante lit.cõteſt.& ſi nõ ſuit oppoſita in cauſa principali nõ poterit ĩ cã appellationis[a] oppo.h.d.¶ † No.ꝗ exceptio ꝓcuratoria non põt opponi poſt lit.cõte.ꝗ fallit primo ibi ille ꝯ quẽ opponereẽ exceptio nõ poſſet eſſe ꝓcurator non ſolũ ꝓ alio ſed nec ẽt ꝓ ſe, vt in ſeruo,& ſimili,vt dixi in l.ꝓxi.¶ † Secũdo fallit ſi opponaẽ exceptio ꝓcuratoria rõne defectus mandati q̃a illa reddit iudiciũ retro nullũ , & q̃ñcunq; põt opponi l.licet.j.eo.Quod intellige verũ ꝓterq̃ in caſu qui habeẽ.j.l.ꝓxi.ſ.q̃ñ iudiciũ peccat rõne cõſtituentis quia talis exceptio quo ad prætenta non reddit iudicium retro nullum. ¶ † Tertio fallit in cã criminali ĩ qua ꝓcurator interuenire nõ poteſt, q̃a poterit q̃ñcunq; opponi exceptio ad repellẽdũ ꝓcuratorẽ l.pe.§.ad crimẽ. in ver.fruſtra.ff.de pu.iu.ſm Bart.& Bal.ibi Frã.ac.Cy.& Sal.in l.q̃uis indubitati.j.de adul.& Bar.in l.ſeruum.§.pub.ff.eo.& in l.ij.j.q. ac.& in l.reos.j.de acc.& Iac.Bu.& Bal.in l.licet.j.eo.Licet ꝯtriũ[b] tenuerit gl.in d.l.q̃uis. & in d.c.j.de iu.in.vj.& Arch.v.q.ij.reos.& in c.q. gñaliter.de ꝓcu.in.vj.& Spe.ĩ ti.de ꝓcu.§.j.ver.ſed pone.& Do.de Rota ſua cõcl.cxlvj.incipiẽtẽ ſi citatus.& Ang.in d.§.ad crimẽ.& Bal.hic ꝑ regulã huius l.Tamẽ veriorẽ puto primã opi.maxime ꝑ rõnẽ quã ponit Cy.in d.l.q̃uis vbi videas & ad hoc ẽt aliæ rõnes adducunẽ per do.in d.locis quas breuitatis cauſa omitto.de quo etiã vide per do.Ant.in c.veniens . de accuſ. ¶ † Quarto[c] fallit ſi ꝑ facti ignorãtiã oppoſita nõ fuit exceptio dilatoria añ lite cõte.vt eſt gl.not.in l.error.in ver.facti.ſ.de iu.& fac.ig.& illã ibi ſequiẽ Bart.& magis cõiter alij ꝑ hoc allegantes c.paſtoralis.de exc.& hoc ſimpl̃r ſequitur Sal.hic.Paul.de Ca.vero hic ſimpl̃r dicit ꝯtriũ, alleg.gl.in l.q. ꝓcuratorẽ dat.ĩ ver.omiſerit.ff.eo. & illã ibi ſequiẽ Bal.nec obſt.text.in d.c.paſtoralis.ſm Pau.de Ca. hic,q̃a ibi loquiẽ in termino dato à iudice.ſed gl.in d.l.q. ꝓcuratorẽ dat.loquiẽ in termino ꝑfixo à lege,hoc eſt in termino lit.conte. Adde ꝗ ꝓ prima opi.vr̃ eſſe gl.in l.excep.j.de ꝓba.& firmat Spe. in ti.de recuſa.§.ſi aũt.circa prin.& Ang.ĩ d.l.q. ꝓcuratorẽ. & in l. Pompo.§.rati.ff.eo.Facit ꝗ no.gl.mag.in c.ad audientiã. in ver.rritũ.de reſcrip.¶ Pro ſecũda vero opi.vr̃ eſſe gl ſing.in d.c.paſtoralis . & iſtã opi.ſequiẽ Ang.in l.de die.§.ſi ſeru⁹.ff.q. ſatiſd.cog.dicẽs ꝗ in d.§.ſi ſeruus.eſt tex.iuncta gl.ibi, ꝗ ibi dilatoria nõ põt opponi poſt lit.cõte.ẽt ſi ſuit omiſſa ꝑ errorẽ,nã ille tex.intelligiẽ in errante ſm Ang.ibi,licet Bart.in l.q. ſatis.ff.de fideiuſ.intelligat ẽt in ſciẽte.ſubdit Ang.in d.§.ſi ſeruus . ꝗ iſta opi.nõ ꝓcederet in exceptiõe ꝑ quã declinaẽ iuriſdictio q̃a ſi ꝑ errorẽ nõ ſuit oppoſita añ lit.cõte.poterit opponi poſtea, q̃a q̃ñ litigaẽ ꝑ errorẽ corã incõpetenti iudice li.cõte.eſt nulla vt nõ inducaẽ ꝓrogatio l.ſi ꝑ errorẽ. & ibi no.ff.de iu.om.iu.Et cũ Ang.in oĩbus tranſit Paul.de Ca.in.§ ſi ſeruus.iſtã opi.etiã ſequiẽ hic Ful.ar.l.filius.§.veterani . in ver.quocunq; caſu.ff. eo.& q̃a talis exceptio eſt de apicib.iuris. iõ nõ multũ eſt in cõſideratione ſi nõ fuit oppoſita,ar.l.ſi fideiuſſor.§.q̃dã.ff.manda.Sed primã opi.cõcludo eſſe veriorẽ[d] maxime ꝑ text.in c.paſto.Nõ ob.rñſio Pau. de Ca.q̃a nõ valet aliq̃d attento ꝗ mutius agendũ eſt cũ l.q̃ cũ hoie l.celſus.in prin.vbi no.ff.de arb.& iſtam opi.ẽt ſequiẽ Io.Cal.in c.fi.de ordi.cog.& Ant.de But.in c.ij.eo.tit. & do.Abb.in d.c.paſtora.Vbi diſtinguit ꝗ aut potuit imputari culpa ignoranti,vt q̃a aũ lit.cõte.non indagatus eſt, an ſibi exceptio cõpeteret,& tũc poſſit opponere poſtea ar.ĩ c.innotuit. de elec.c.nulli.eo.tit.in.vj.ſecus ſi nõ ſuit in culpa,& illud fuit de mẽte gl.in d.c.paſto.

ADDITIONES.

a ¶Appellationis. Vide Lud.Ro.conſi.ccclxxxiij. Et adde tu, & vide eundem Alex.in conſi.xxxiij.in ver.ij.adhuc.in.iij.vol.

¶Tho.Dip. Et vide Bal.in c.cum Ioan.Herem.de fi.inſtru.& ibi Fel.& Bal.& Saly. in l.per hanc.de temp.ap.& ibi quid in interlocutoria.

b ¶Contrarium. Adde ꝗ eandem opin.tenet Ro.conſi.cccciz.

c ¶Quarto Quid autem de reſcr pto impetrato à procuratore excommunicati de conſenſu rei , an valeat & an poſſit opponi vide Ioan.An.in addi.Spe.in tit.de reſcri.præſent.ver.ratio autem impetrantis.ver.item excipitur.

d ¶Veriorem . Lud.Ro.conſi.cxix.dicit ꝗ de propoſitis exceptionib.dilatorijs declinatoria fori non poteſt opponi.

d.c.pasto. Et ad istā cōcordiā pōt adaptari alleg. p vtraq; opi. Et ea q̄ dixi in errāte habēt locū ēt in dubitāte, q̄a tales æq̄parant, ita in terminis nr̄is deciduūt Iac. de Are. Cy. & Bal. in l. manifestissimi. §. sin aūt nescius. p illū tex. j. de fur. & Sal. ī d. l. licet. j. eo. q̄uis gl. mag. in d. l. licet cū qua ibi simplr trāsit Bar. sentiat ɔ̄triū. sed p̄ma opi. vr̄ 6 verior p d. l. manifestissimi. ¶ † Quinto fallit i minore, & muliere, q. si iuris errore lapsi, nō opposuerūt añ li. cōt. pñt opponere post, ſm Pau. d' Ca. hic, q. alle. d. l. de die. §. minori ſm lec. Io. ibi recitatā in gl. iuncto. § p̄cedēti. cū gl. & expressius firmat ipse in d. l. de die.

7 ¶ † Sexto fallit si lit. cōte. fuit nulla ſm Guil. de Cu. in l. eum qui in prin. ff. de cōsti. pecu. ar. l. hos accusare. §. hoc bñficio. ff. de accu. ſm Pau. de Ca. hic. sed meli' facit d. l. licet. iuncta rōne ibi assignata in gl. in ver. inueniat. & q̄ not. gl. in l. si pr̄. j. ne de statu. defun. & in gl. 8 in auc. offerat. j. de lit. cōte. ¶ † Septimo fallit si nō stetit p partem quominus opposuerit añ lite. ɔte. sed stetit p iudicē, q. inconunēti cōpulit partē ad litē conte. vt est gl. in c. ex cōqōne. in versi. añ. & post de resti. spol. quę ad hoc est valde sing. ſm Imo. ibi. Facit q̄ no. glo. ij. q. j. in primis. in ver. quærendū. de quo latius per d. Ant. in d. c. ex cōqōne. ad q̄ etiam vide not. per Bal. in l. criminis. j. qui accus.

9 ¶ † Octauo fallit si opponat in continēti post lit. cōte. vt est gl. sing. in l. Pōpo. §. rati. ff. eo. & not. Inn. in d. c. pasto. & Imo. in l. ij. §. pri'. de vulg. & pup. ar. l. lecta. in ver. dicen. ī. ff si cer. pe. licet Bal. & Ang. in d. §. rati. nō sequant eā. Nil tñ boni allegant ɔ̄ ipsam. Et istā gl. pro sing. alle. Imo. in l. ex cōsensu §. cū q. de appe. vbi refert quod Iac. Bu. & Bar. in d. §. rati. transeūt simpliciter cū illa gl. & refert q̄ Bal. 10 & Ang. tenēt ɔ̄triū, & nihil firmat. ¶ † Nono fallit si superuenisset a exceptio post litis cōte.[a] l. ij. j. de consor. eiusdē litis c. insinuante de offi. deleg. Nō poterit tñ opponi isto casu q̄n ceptū fuerit tractari de meritis cāę, arg. hui' tex. in ver. integra. ſm Sal. hic, & Ang. i d. §. rati. & sentit ēt Bal. hic in prin. & no. An. de Bu. in c. cū. M. de ɔsti. pro quo vide quæ dicentur post Bart. in l. nihil. & in l. nulla. j. eod.

11 ¶ † Quid aūt si superuenisset exceptio post cōclusum in cā, vel ad notitiā deuenisset post cōclusum in cā, an possit tūc opponi exceptio dilatoria. vide Io. An. tenētē q̄ nō in c. generali. de reg. iur. in. vj. in mer. & idē tenet d. Abb. licet de Io. An. mētionē nō faciat in d. c. pastoralis. p rōnes quas ibi vide p eos. & p Ro. idē tenentē in l. si mulier diuertit. ff. so. ma. Secus in exceptione peremptoria cuius notitia superuenisset post cōclusum in cā vt est text. singu. in l. admonendi ſm vnam lec. quā ibi ponit Bart. in. ij solu. de iureiur.

12 ¶ † Itē not. q̄ exceptio dilatoria q̄ nō fuit proposita in cā principali b nō potest opponi in causa appellatio.[b] & non est alibi ſm Bal. hic. Quod intellige vt hic p eū q. hoc declarat intelligendū esse ſm q̄ habet in c. si. de app. in. vj. & ex hoc habes limitationē ad l. p hāc. j. de tēp. ap. vbi noue exceptiones pñt deduci in cā appellationis. 13 nam verū est p̄ter q̄ in dilatorijs vt hic. ¶ † Limitabit tñ istā l. sing. Ant. de Bu. in d. c. pastoralis nō habere locū in termino p̄fixo ab homine, idest, a iudice q. statuit terminū ad pponēdas dilatorias. Nam si nō pposuit in cā principali, poterit pponere in cā appellationis p d. l. per hanc licet secus sit in termino legali vt hic. sed do. Abb. tenet ɔ̄triū. & melius q̄a terminus hominis succedit loco termini legalis. Et alleg. p d. Ant. loquunt ī exceptionib. perēptorijs. & istā opi. teneo, q̄a dato q̄ nō sit exclusus vigore termini præfixi à iudice, tñ erit exclusus p p lit. ɔte. factā in cā principali p hanc l. vide Bal. in l. elegāter. §. si q̄s post. ff. de cōdi. inde. vbi ēt limitat istā l. & Bar. posuit ibi aliqua in mā similium exceptio. & ibi videas per 14 eū de exceptione excōicationis vel bāni. ¶ † Quid aūt ī exceptione declinatoria, vide plene p eū in l. quidā cōsulebant. de re iud. Et ad intellectū isti' text. in ver. q̄ nec dū &c. vide ēt Ro. in l. insulā. de ver. obl. vbi impugnat cōem intellectū, tñ leuiter mouet. ideo 15 omitto. ¶ † In gl. j. ibi vel à iudice. No. extra gl. iuncto text. q̄ iudex interponit officiū suū nō petitū & io versat hoc casu publica vtilitas l. milites §. eo. vñ nō mirū si supplere pōt l. ij. sed q̄a veremur. j. de iur. a. cal. l. ɔgruit. ff. de offi. p̄si. & plene p Barth. & alios in l. iij. §. 16 hoc aūt. ff. de dam. infec. ¶ † Itē ex ea gl. no. q̄ vbi iudex pōt supplere p parte, nō pōt vltra ips intra q̄ pars posset, & pbat in. §. veterani. melius q̄ alibi ſm Ange. ibi. & ista est mens gl. hic, & ibi ſm Sal. hic, licet Pau. de Ca. hic simplr dicat q̄ iudex pōt ēt post lit. cōtest. repellere minus p curatorio noīe cōparentē, alle. l. quos pluribet. ff. 17 de postu. vbi hoc non pbat. io teneo primā opi. ¶ † Et io facit hæc gl. ɔ̄ id q̄ no. gl. in l. q̄relā. j. de fal. q̄ sentit q̄ licet pars nō possit accusare de falso vltra. xx. annos vt ibi. Tamē iudici permittit inq̄rere vsq; ad. xxx. sed male dicit, vt ibi p Cy. Iac. Bu. Bar. & Sal. & Auge. ī repet. l. si vacātia. ad fi. C. de bo. vac. lib. x. vbi refert audiuisse Bar. in scholis allegantē gl. in d. §. veterani. ɔ gl. in d. l. quærela. idē tenet Imo. in l. diuus. de re iudi. facit q̄ no. Bar. in l. nō solū. §. qui iquā. per 18 illū tex. ff. de iniur. ¶ † In glo. in verbo, appellatio agitabi. l. eos &c. in ver. si q̄s aūt. dic q̄ instantia est diuersa, q̄a diuersa sunt ista instantia cāæ principalis, vt patet in l. pperandū, circa prin. de iudi. iuncta auc. ei q. de tēp. ap. Causa vero respectu rei de qua agitur principaliter dr̄ esse vna, & eadē. ita pōt intelligi rubrica illa, ne liceat in vna eademq; cā tertio puocare. & no. ibi ī rub. p gl. & Bal.

c Quo ad alia vero nō dr̄ oino eadē cā[c], vt patet ī d. l. eos, & in l. inuitus. cū ibi no. j. eo. vbi pcurator cōstitutus ad cām agēdā non vr̄ cōstitutus ad psequēdā cām appellationis. nec iste tex. ſm Bal. pbat aliq̄d in ɔ̄triū si bñ ponderet. Licet pbet q̄ psona pcuratoris q̄ nō fuit repulsa in cā principali nō pōt repelli ī cā appellationis q. succedit loco primę cāę quo ad pponēdas dilatorias. Et de hoc arti. an cā appellationis sit eadē cū principali, vltra p̄dicta vide p gl. in c. si. de iur. cal. in. vj. p gl. xvj. dist. habes per Spe. & Io. An. in ti. de iur. cal. §. sequit ver. q̄d de cā. & plene p Cy. & Sal. ī d. l. inuitus. 19 cū concor. j. proxi. allegandis. † Et ista faciunt ſm gl. hic ad q̄ōnem sabbatinā, an aduocatus pro eodē salario teneat iuuare in cā appellationis. de quo vide p gl. in l. vnica. j. de suffr. & i l. si. ff. de postu. & in l. vnic. j. vt cau. post puber. ad tut. & in l. qui proprio. §. itē quærit. in gl. j. in fi. ff. eo. p glo. & in c. Ro. in princ. de testi. in. vj. p Spe. in tit. de salarijs. §. sequit. ver. sed nunquid aduocatus. & magis cōiter 20 tenet q̄ non. Pro quo bene facit l. inuitus. ¶ † Vltimo circa q. quā tangit hic Bal. in ver. restat &c. Adde nu. per eundem in l. error. ad fi. s. de iur. & fac. ign. in l. iubemus §. sane. s. de sacros. eccl. & per Io. An. in addi. Spe. in ti. de depo. §. ix. ver. verum per Ant. de Bu. in c. fin. de confes. per Bal. in addi. Spe. in tit. de appel. ver. sed nunquid ficte confessus per Imo. in l. fi. §. iussus. ff. de appel.

ADDITIONES.

a ¶Ant. Frā. Post lit. cōte. Adde tu, & vide p eundē Alex. cōsi. c. circa mediū. in. v. vol.

b ¶In causa appellationis. Vide hic d. Ias. ponentē multa quæ nō possunt fieri in causa appellationis quæ non fuerunt facta in causa prin. cui adde inquantū dicit q̄ exceptio dilatoria quæ parit grauamen successiuum potest semper opponi. Ang. cōsi. cclvj. vbi dicit q̄ semper potest appellari, & inquantū etiā dicit q̄ exceptio superueniens post lit. contest. potest opponi. adde q̄ similiter potest opponi post conclusum in causa si illo tempore superueniat secundum Rom. sing. suis.

¶Ant. Frā. Et q̄n habeat locū dispositio l. p hāc. C. de tēpo. ap. q̄ in ap. nō deducta possunt deduci, & nō probata probari quę fuerunt omissa, & nō probata in causa prin. vide Can. maxime Philip. Fran. & præpositū Alex. in c. vt debitis. & in c. interposita. de appel. vbi inter reliqua habes q̄ allega. l. per hanc non habet locum in appel. ad interlocutoria quæ habet iustificari ex eisdem actis, & non ex nouiter deductis, ibi vide plene.

¶Th. D. De ista regula videlicet nō probata pbabo, & nō deducta deducā, q̄n esset omissum aliquid ex dolo vel ignorantia vide gl. in c. ad audientiam de præscr. & Abb. in c. cū inter. de re iudi. & vide Fel. in d. c. ad audientiā. & Lud. Ro. in l. admonendi. ff. de iureiu. & ibi vide Mod. & vide Fel. in d. c. ad audientiam. an exceptio dilatoria quæ fuit omissa in causa principali posset opponi in causa app.

c ¶Fran. Cur. Non dicitur omnino eadē. Adde tu, & vide multas differentias inter causam principalem, & causam app. per eundem Alex. in consi. xxvj. in. ij vol. & ibi q̄ aduocatus pro me in causa principali poterit esse cōtra me in causa app.

Gordiani. LEX XIIII.

1 *Sentētia lata pro pcuratore minoris, quāquā minus legitime cōstituto, valet.*
2 *Sentētia lata pro procuratore adulti, quāuis minus legitime constituto, valet.*
3 *Sententia lata pro pcuratore ecclesiæ quāquā minus legitime cōstituto valet.*
4 *Sentētia lata cum administratore pupilli legitime cōstituto, an, & q̄n valeat.*
5 *Sententia lata contra minorem non legitime defensum non valet, sed quid in interlocutoria.*

1 NOn est minus. † Sñia lata p pcuratore minoris quāquā minus legitime cōstituto valet, q̄uis ɔ̄ cū lata nō valeret h. d. ¶ † Not. q̄ dixi in summario licet lex ista 2 loquat in adulto tñ extendit ad pupillū ſm Bald. & Sal. hoc allegantes glo. in l. neq;. in ver. interueniente. s. eo Adde glo. in l. pupillus. §. nec velle. ff. de re iu. Itē q̄uis ista lex loquat eo casu quo interuenit aliq̄s p adulto in iudicio tñ ſm Cy. & Sal. hic habet locū hæc lex ēt si nullus interuenisset p minore sed ipse minor solus, vt sentit gl. iuncto tex. in l. j. j. qui leg. pso. stādi in iudicio habēt. Et similis gl. est i d. l. pupill'. & istud magis cōiter tenet, quāuis Frā. Tigr. hic videat tenere ɔ̄triū l. q̄a nō pbat, tñ dic q̄ nō pbat ex rōne quā posuit hic Cy. dū dicit q̄ quo ad acq̄rēdū, & quo ad fauorabiliter gesta minor bñ p maiore l. neq;. eū si. j. de ɔ̄hen. & cōmi. Hanc opi. tñ intelligo verā in eo minore q. caret intellectu vt ī infante, q̄a sñia lata in fauorē eius existētis in iudicio non teneret, sicut nec q̄n fert in fauorē furio. l. furioso. ſm cōem intellectū do. ff. de re iud. furiosus enim & infans æq̄parant. §. pupillus. insti. de mu. stip. & ī terminis nr̄is voluit hoc Bar. in d. l. furioso. in prin. bñ facit q̄ no. Spe. in ti. de actore. §. 4. ver. & q̄ dē ex-3 cipit. ¶ † Et illud q̄ dr̄ hic in minore habet locū ēt in ecclesia. ita dicit Imo. in l. q̄sitū in. j. gl. ff. de re iu. & ibi aliàs dixi. & not. Cano. ī c. cām. de tu. æq̄parat aūt minor & ecclesia c. ij. vel. j. de rest. in int. no. gl. in l. Imperatores. ff. de re iu. & in l. si vt pponis. j. de rei ven. cū si. licet aliter sentiat Ant. de Bu. in d. c. causam. quē reprehendit Imo. 4 ¶ † Notandū est vnū q̄ dixit Iac. But. in l. cū & minores. j. si aduersus rē iu. vbi hanc l. limitabat pcedere q̄n lis fuisset solenniter cōtestata cū administratore legitimo. Sed in hoc nō insisto q̄a reprehenditur

ditur per Bal.ibi, & recte p hanc legē indistincte loquentē.facit q no.gl.iuncto tex.in d.l.j.j.q legi.pso.stan.in iudicio ha.an aūt illud q dr hic in sñia habeat locū in processu sñia nondū lata.dic vt per doc.maxime per Cy.& Bal.¶† Vltimo inquantū litera hic in ver. minoribus. innuit q sñia lata ɔ̄ minorē nō legitime defensum nō teneat, an habeat locū interlocutoria,[a] vide no. p gl.& doc.i d.l.j.j. qui legin. pso. p Bar.in l.si p̄ses.j.quo & qn iu.& in l.cum & minores.& per Spe.& Io.And.in titu.de actore.§.j.versi.porro.

ADDITIO.

a ¶Interlocutoria. Vide Lud.Ro.consi.ccccliiij.& inquantū d.Ias.hic dicit q statutū requirens solennitatem in contractib.minorum vel mulierū non debet intelligi quando ea quæ fiunt per ipsas personas fiunt in eorū vtilitatē & dicit q Pau.de Ca.nō sciuit allegare an in l mutuum. dicentē q mulier prohibita vigore statuti se obligare pōt hæreditatē sine onere adire. tu dic q nec ipse vidit eundē Ang. consi.vi.vbi in terminis cōsuluit, nec q voluit q stante stat.q minor non possit se obligare q tñ si est in captiuitate potest se obligare absq; solennitate, quia sua interest se liberare à manib.inimicorū & quod idem voluit cōsi.cccviij.vbi consuluit quod stante stat.quod minor non possit obligari nisi cum cōsensu officialium mercantię & consanguineorum q tamen si se obligat vtiliter ineundo societatem vtilem, valet obligatio absq; prædictorum consensu.

¶Vide Alex.in consi.lix.in.ij.vol.inci.viso processu. q filiusfa.minor qui sine consensu patris egit in iudicio licet redditur iudiciū nullum l.fi.§.necessitatē.j.de bo.quę li.tamen in fauorem eius valet iudiciū q est no.tamen tex.in d.§.necessitatem.vult q filiusfa.non habet integram personam standi in iudicio.

Diocletiani & Max. LEX XV.

5 *Pactum de quota litis in procuratore reprobatur, & eum ab agendo repellit.*
n *Pacisci cum procuratore pro lite, an & quando liceat.*

1 Item te redemisse. †Pactū de quota litis in pcuratore reprobatur, & eum ab agēdo repellit h.d. ¶Et huius rō est ne detr̄ pcuratori mā delinquēdi & p fas & nefas ad victoriā perueniēdi.q a nō debet via delictis aperiri l.puenire.ff.de pa.vo.& l.j.j.de indi.vidui.tol.fm Cy.hic. Ex qua rōne infert q nedū est phibitū pactū de quota litis,sed et de certa q̄titate vel re, q a est eadem rō.alias de facili posset fieri fraus legi. ita tenuit gl.cōiter approbata in l.sumptus ff.de pac.& sentit glo.in.§.maurus. hic allegato in gl.& sequunt cōiter doc.in l.si quis.s̄.de postu.reprobata gl.ibi, & idē tenet Io.An.in ti.de sala.§.sequit in addi.q̄ incipit,& no.&c. Quod intellige sane qn pmittet sibi aliq d tm̄ in casu victorie. secus si pmittat sibi pro mercede siue vincat siue pdat.nā talis promissio valet l.j.in fi.ff.māda.& plene not.in l.j.j.nian.Sed prædictis obstat fortiter text.i l.j.i versi.& si noie palmarij.de var.& extraor. cog.vbi valet pmissio facta noie palmarij,seu victorie litis.Fulg.in d.l.si q. rñdet q ille text.debet intelligi qn illa promissio nō fiebat an victoriā sed post.Pau.de Ca.hic & in d.l.sumptus.& in d.l.q.dicit q iste intellectus esset indubitabilis ad illū tex.Vnde conclude q aut pmitto pcuratori certū q d tm̄ p victoria,& nō valet,vt.s̄.dictū est, aut pmitto certū p mercede sua siue vincat siue nō. & vltra hoc sibi pmitto aliq d noie palmarij, pmissio valet. ita intelligitur tex.in d.ver.& si noie.Nā isto casu dato q pcurator pdat cām, nō tñ perdet laborē suū cū mercedē sibi pmissam habere debeat & sic cessat illa p̄sumptio q p fas & nefas tendat ad victoriā sicut qn sibi nil debet,nisi vincat. & idē Sal.in d.l.si q.vbi plenius p eū. Addo Spe.idē volēte in d.§.sequitur.ver.q d ergo.Ang.vero in d.l. sumptus facit differentiā, an in casu victorie pmittat certa q̄titas de illa pprie q̄ litigat,& nō valet pactū vt dictū est. sec' si pmittat alia pecunia de qua nō litigat,& hoc innuit gl.in d.l.sumptus.Sed ista op.nō placet q a esset imponere l.verbis & nō reb.cōtra l.ij.C. cōmu.de leg.& q a in vtroq; habet locū rō.s̄.assignata.s.q p fas, & nefas.&c.iō pcedens opi.vr̄ tutior. Quæ tñ vr̄ limitanda ex verbis Bald.in d.l.sumptus.s.qn vltra mercedē pmittit modicū nomine palmarij.sec' si q d magnū,q a nō valet l.salariū. in ver.maiores.ff. mādati.& quasi videat habere locū rō.s̄.reddita. ¶† Vltimo circa qōnē quā tangit hic Bar.vide notata p Bar.& alios in l.fi.in prin.ff. eo.& in l.j.in fi.ff.manda.& per Bal.in l.ij.in pen.q.ff.mandati.

Diocletiani & Max. LEX XVI.

1 *Procurator vel actor sine speciali mādato rem vēdere nō pōt in p̄iudiciū dñi.*
2 *Procurator seu syndicus ciuitatis vel vniuersitatis potest vendere rem ciuitatis sine mandato, quia dicitur habere liberam.*
3 *Res quæ seruando seruari nō possunt, dñr ille quæ nō possunt seruari triennio.*
4 *Tutor ante confectionem inuentarij, & satisdationem præstitam omnes fructus vendere potest.*

1 Rocuratorem. †Procurator vel actor sine spāli mandato rē vendere nō pōt in p̄iudiciū dñi h.d.¶ Not.fm vnā expositionē gl.& actor tutoris vel curatoris nō potest rē minoris alienare. q est mēti tenēdū fm Bal. post Bar.nā videbat ɔ̄rium q a ipsi tutores vel curatores vendere pñt seruatis seruandis, iuxta l.lex q̄ tutores.j.de admi.tu.¶† Itē hanc l.intellige in pcuratore priuati. secus in pcuratore syndico ciuitatis, vel vniuersitatis q a dicunt habere liberā vt pbat in l.p̄ses.s̄.de trāsac.de quo dic vt ibi dixi. & sic vigore libere possent alienare vt hic in gl.¶ † In gl.fi.ibi facile corrumpi possunt &c.vt quia triennio pñt conseruari ita dixit gl.reputata si.j.si aduer.vsuc.in l.j.quā ita alleg.Ang.in l j.§.quęsitū.ff.ad Tre.& in l. pcu.tutorū.ff.eo.Et sing.gl.in d.l.diuortio.§.interdum.ff.sol.ma.facit tex.in.§.cōstituit.insti.de vsufr.& l.igitur iuncta l.præcedenti in fi.ff.de iure deli.Tales.n.res q̄ p triennū seruari non pñt,dñr esse de reb.q̄ seruādo seruari nō pñt,vt not.dicte glosse.† Et ex hac gl. sumit hic Ang.arg.q tutor ante cōfectionem inuentarij,& satisdationem præstitam omnes fructus vendere pōt.[a] ad q vide l.tutor. §.qui repertorium.in princi.ff.de admini.tuto.

ADDITIO.

a ¶Potest. Vide ea q̄ tutor pōt facere ante cōfectionē inuētarij p Lud.Ro.cōsi.ccccxv.

Diocletiani & Max. LEX XVII.

1 *Procuratoris officium quis inuitus suscipere non tenetur.*
2 *Aduocati officium quis inuitus cogitur ab initio suscipere.*
3 *Procuratoris officium tenetur suscipere qui cōsueuit officiū publice exercere.*
4 *Procurator tenetur appellare nisi iuste succubuisset.*
5 *Procurator ad vnum actum constitutus non tenetur appellare.*
6 *Procurator an possit inuitus cogi coniunctus pro coniuncta*
7 *Custodiam an videatur tacite suscipere qui capit rem admissam penes se.*
8 *Procurator videt acceptasse officiū procuratoris si acceptasset officiū mādati.*
9 *Procurator constitutus apud acta iudicij, præsens, & tacens an videatur officium acceptasse.*
10 *Procurator an teneatur appellare, & causam appellationis prosequi.*
11 *Appellatio.tempora an cessent currere propter paupertatem appellantis.*
12 *Defensor an teneatur appellare, & causam appellationis prosequi.*
13 *Procurator constitutus ad vnā causam tantū non pōt appellationem prosequi.*
14 *Procurator nō tenetur causam appellationis prosequi. fallit in interlocutaria.*
15 *Procurator in casibus in quibus non tenetur causam appellationis prosequi, an possit nihilominus illam prosequi si velit.*
16 *Procurator actoris videtur tacite, & in consequentiam habere mandatum ad defendendum dominum in causa reconuentionis.*
17 *Procurator rei pro qua sciente, & patiente dominus satisdederat iudicatum solui, potest cogi defendere dominum.*

a 1 Nuitus.[a] † Officiū pcuratoris q s inuitus acceptare nō cogit p actore vel p reo.sed si sponte suscepit,& ɔ̄ se sniam reportauit appellare tenet nō aūt cām appellationis psequi virtute mādati simplr facti ad illā cām agēdā.h.d. fm lec.verā fm quā p̄ma pars loquit i pcuratore actoris.secūda in procuratore rei. in tertia ponit regula gñalis ad oīa p̄dicta.secūda ibi,nec.tertia ibi,cū fidē.¶ † Not.q inuitus quis nō cogit à prin.assumere officiū pcuratoris, licet sec' sit in officio aduocati l.puidēdū. in ver.si q s vero.s̄.de postu.& l.j.§.ait prætor. el.j.ff.de postu.& rō est fm Bal.& Sal.quia aduocationis officiū est quodāmō publicū,& honorabile,sed officiū pcu.est vilissimū.vt iā videmus q infamis pōt esse pcurator.§.fi.insti.de exce.nō aūt pōt esse aduocatus regulariter l.j.§.hoc edicto.ff.de postu.& ibi hanc rōnē sentit gl.in ver.certis personis.Itē cū pcuratore ɔ̄hit,& celebrat secū ɔ̄ctus mandati. secus in aduocato vt visum fuit in rub.s̄. eo.merito ergo procurator non cogit ɔ̄here l.sicut.j.de act.& obl ¶† Dicit tñ hic signanter Ful.& Pau.de Ca.q regula huius l.fallit in illis q̄ cōsueuerunt operas suas locare ad exercitiū pcuratoris vt sunt isti pcuratores palatij,nā illi bñ pñt cogi ex iusta cā. ar.d.l. puidendū.large.n.dicunt aduocati fm Ful.alle.l.j.§.aduocatos.ff. de var.& extraor. cog.Certe illud dictū quāuis sit not.& de facto seruet,tñ magis pbat auctoritate ipsorū q̄ l.vel rōne & est ɔ̄ istā l. gñaliter loquentē.& ɔ̄ rōnes.s̄.redditas.¶ Fallit,& secūdo regula huius l.fm Sal.in officio pcuratoris fisci seu reip.ar.l.ei q. ad ciuilia.j.de app.& l.si magistratus. cū si.ff.de mu.& ho.¶† Secūdo no. q pcurator tenetur appellare fallit fm Cy.Ray.Bal.Ang.& Sal.si pcurator iuste succubuit, q a debet bonā fidē cognoscere l.quotiens.§.sicut.ff.de adm.tut.& l.si fideiussor.§.q̄ dā.ff.mā.& l.hærennius.§.fin.cū ibi no.ff.de cui.& in dubio p̄sumit iste succubuisse c. in p̄ñtia.de renū.c.cū inter c.sicut de re iu.Ideo in dubio nō tenet appellare fm p̄dictos doc.hic & not.in simili. in d.l hærennius.§. si.fin An.de Bu.& Imo.in c.non iniuste.de proc.& Imol.in c.R.de emp.& ven.dicit q licet illud possit pcedere in emptore qui agit cām suo noie, p no.in d.l.hærennius.tñ i pcuratore voluit q in dubio teneat appellare p hanc l.& d.c.nō iniuste[b].nō tñ faciūt mē-tionem

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. Inuitus. Vide text.in l.filiusfa.§.fi.& in l.sed & hę.§.prætor.ff.eo.& in cle.j.& tit.quando procurator teneatur inuitus.

b ¶Iniuste.Ita intelligūt do.de Rot.dec-suis de procu.in nouis.dicūt tñ q nō tenetur prosequi appellationē si id erat in mandato licet de cōtrario protestatus fuerit.

tionē de Cy.& sequacibus hic,vñ teneo primā opi.attento ꝙ sñia
p̄sumit̄ i dubio iusta, & ꝙ ꝓcurator debet bonā fidē agnoscere vt
5 est dictū. ¶ † Secūdo fallit in ꝓcuratore cōstituto ad vnū actū pu
ta ad audiēdā sñiam, q̄a nō tenet̄ appellare ſm Io.An.ita not.de-
cidētē in d.c.nō iuste. & cū eo transeūt ibi reliqui.bñ facit l.lib.§.li
6 tē.ff.de neg.gest. ¶ † In gl.j.ibi.§.inuitū,limita tñ ſm Cy.hic.in.j.q.
cū quo transit Bal.Sal.& Pau.de Ca.hoc vbi cōiunctus p̄ns, & ta-
cens cōstitueret̄ ꝓcurator à cōiuncto, q̄a p̄sumer̄ cōsentire.ar.l.si
seruus cōis.ff.de do.inter virum, & vxo.& in l.in adoptionib.ff.de
ado.& idē dñt esse in valde amico, q̄a dr̄ esse q̄dā cōiunctio alle.l.
late.§.amicos.ff.de ver.sig.& idē tenet Pet.de Ancb.ī cle.j.de ꝓcu.
sed Ant.de Bu.& Imo.in c.ex parte decani.de rescri.& doc.in c.q.
ad agēdū. de ꝓcu.in.vj.approbant tñ illud ꝙ dictū est de ꝯiuncta
ꝑsona,sed in amico dñt iure nō ꝓbari , nā in simili videm⁹ ꝙ licet
cōiuncta ꝑsona possit agere sine mādato l.exigēdi.§.eo.tñ in ami-
co nō reperit̄ expressum & in exorbitantibus nō debet fieri extē-
sio l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.vt plene dictū fuit in d.l.exigendi Io.
de Im.o.in c.cū olim.de offi.deleg.& in l.ij.§.voluntatē.ff.so.mat.&
Ant.de But.in c.q̄uis. de re iu.approbant simpliciter illud ꝙ dixit
hic Cy.in cōiuncta persona & p̄dicta opi.Ant.de But.& sequaciū
vr̄ tenenda ꝓ p̄dicta,licet Imo.in l.sępe.de re iu.& in c.q̄uis.dixe-
rit ꝙ opi.Cy.ēt in cōiuncta ꝑsona nō vr̄ bñ iure ꝓbari vt plene di
7 xi in d.l.sępe.in gl.in ver.de ꝓprietate . ¶ † Er p̄dicta inducunt hic
Cyn.& Bal.ad q̄ōnē de eo qui dimisit in domo mea librū suū me
sciēte & patiēte nunq̄d videar tacite suscipere custodiā , & dñt ꝙ
a nō nisi esset cōiunctus vel amicus [a] ꝓ iam dicta. Tu collige verita-
tē ex his q̄ dixi referēdo verba Ant.Bu.q̄uis circa istū passum plu
ra dici p̄nt q̄ vide ꝑ Io.An.in addi.Spec.in ru.de depo.ꝑ Bal.ī auc.
habita ad fi.j.ne fi.ꝓ pa.& in l.filius.§.inuitū.ff.eo.ꝑ Ro.in l.q̄ do-
tis.ff.sol.ma.vbi alias dixi q̄uis Bal.& Pau.de Ca.simplr̄ transeant
8 cū Cy. ¶ † Itē fallit si ꝓcurator acceptasset instrumētū mādati, q̄a
vr̄ ꝯsentire,& acceptasset officiū ꝓcurationis vt in cle.j.extra.eo.l.
9 filius.ff.ad mace. ¶ † Itē fallit ſm Bal.hic,si q̄s p̄ns, & tacens apud
acta iudicij fuit cōstitutus ꝓcurator.arg.l.cū ostendimus.§.fi.de fi-
deiuſ.tut.sed istud pendet à dubio intellectu illius.§.an ibi sit spe-
ciale fauore pupilli , de quo vide q̄ dicta fuerūt in l.siue apud.§.de
transa. ¶ In gl.ij.ibi,eū q̄ &c.dic ꝙ ibi susceperat officiū & ibi q̄rit̄,
an cogi possit p̄cise vel causatiue ad exercēdū, de quo dic vt ibi di
ctū fuit,hic aūt tractat̄, an ab initio quis cogat̄ assumere officiū.&
10 ista est veritas ſm oēs q̄cq̄d dixerit Bart. ¶ † In gl.in ver.extēdere.
ibi,ꝓꝑ inopiā &c.ad hoc gl.intēdit allegare d.§.si ignorantes . sed
Bar.hic dicit ꝙ ille tex.non debet intelligi quo ad appellandū sed
quo ad exercēdū cām appellationis interposite , q̄a in appellādo
non pōt q̄s excusari ꝓꝑ inopiā cū possit appellare voce,& sic sine
impensa l.litigatorib.j.de appella.vnde ipse post Iac.Bu.dicit ꝙ in
casib.in q̄b.q̄s tenet̄ exercere cām appellationis ꝓut tenet̄ fide-
iussor,& emptor d.§.si ignoranter . & d.l.hærēnius tunc excusat̄ à
prosequēdo ꝓꝑ inopiā, vt d.§.si ignorātes.nō ab appellando . sed
ſm Pau.de Ca.hic,ille tex.vr̄ velle loq̄ in actu appellandi nō exer
cēdi cām appellationis.iō intelligit illū tex.q̄n ex cōsuetudine vel
ex forma appellans tenebat̄ aliquā gabellā soluere. vel tu dic me
lius ſm Odof.& oēs in d.c.nō iniuste.& Ricar.malū . & Ful.in d.§.
si ignorantes.ꝙ pōt intelligi q̄n nō poterat appellari viua voce , vt
q̄a lata fuerat sñia ꝯ ꝓcuratores,& principalis erat absens , vñ nō
poterat appellari viua voce,q̄a incontinēti, & eadē die tñ pōt vi-
ua voce appellari l.j.in fi.cū l.seq.& ibi plene ꝑ Bart.ff.de appel.&
hoc ēt vr̄ sensisse Sal.hic vel ſm Ful.hic,& in d.§.si ignorantes.pōt
intelligi ꝙ ibi voluit caute, & cōsulere appellare . vñ oportebat ad-
11 uocatū consulere, & sic expensam facere. ¶ † Et istud facit,an ꝓꝑ
b paupertatē tēpora appellationis nō currant, [b] de quo vide no.per
Inn.in c.ex rōne. extra de appel.& per Bal.in l.fi.j.de condit.inser.
12 ¶ † In ca.ibi.l.liberto.§.fi.& c.illa nō loquit̄ in ꝓcuratore sed in de-
fensore sine mandato. & gl.hic allegando illū text.vr̄ hic sentire ꝙ
defensor nō tenet̄ ꝓseq̄ cām appellationis, posset tñ si vellet , q̄a
q̄libet pōt aliū defendere ēt sine mādato , vt l.exigendi.cū si.§.eo.
& hoc vltimū est de mēte glo.fi.in l.si actor.vbi clarius Bar.j.de ap.
& Ang.hic,dñt tñ Iac.de Are.Cy.& Ray.hic, ꝙ nisi defensor pro-
sequat̄ cām appellationis fiet executio ꝯ eū , & nō haberet actio-
nem neg.gest.ꝯ principalē,allegat d.l.liberto . in fi.& l.iam tñ.§.in
hac.ff.iudi.sol.& ēt ita tenet Ant.de But.in c.nō iniuste. extra eod.
13 ¶ † In ca.ibi.l.si actor.iste est bonus tex.ꝓ ista opin.ꝙ actor,& pari
rōne ꝓcurator cōstitutus ad vnam cām,nō pōt cām appellationis
proseq̄ . sec⁹ si esset cōstitutus ꝓcurator ad oēs causas generaliter
ēt futuras vt declarat hic Bart.q̄ ita intelligit l.fi.ff.an ꝑ aliū cā ap-
pellationis , & nō intelligit̄ in dubio cōstitutus ꝓcu.nisi ad causas
p̄sentes ſm magis cōem opi.de quo ꝑ gl.& doc.in l.omniū.ff.eo.
& in l.damni.§.si is q̄ edes. i versi.augeri.ff.de dam.infec.cū cōcor.
¶ Vtrū aūt actor possit dari ad causas futuras, vide in l.itē corū.§.

sed,& si ita. & ibi ꝑ Bar.ff.ꝙ cuiuſ.vniuer.nomi. ¶ In ea.ibi.j.vt cā æ
post pub.adsit tu.& c.illa l.nō facit, & loquit̄ in tutore q̄ habet ge-
neralē administrationē,& ibi ꝓbat̄ ꝙ tutor tenet̄ cām appellatio-
c nis proseq̄ [c] vt ibi,& in d.l.si actor. ¶ † In ea.ibi.§.itē q̄rit̄ . stat ergo
14 cōclusio ſm gl.& magis cōiter doc.ꝙ ꝓcurator nō tenet̄ cām ap-
pellationis proseq̄ ꝑ d.l.si actor & ꝑ istā l.maxime in ver.nec ean-
dē,vltra q̄ hic Ric.& Sal.& est casus apertus in d.c.nō iniuste.in fi.
fallit in appellatione ab interlocutoria per rōnē q̄ colligit̄ ex lege
ad rē mobilē.& l.ad legatū.ff.eo.& in l.ꝓcurator in prin.ff.de ope.
no.& Inn.in d.c.nō iniuste. ꝙ signanter intelligit hic Sal.esse verū
nisi appellatio ab interlocutoria veniret tractanda in alio loco re-
moto adeo ꝙ ꝓcurator ad hoc distraheret̄ ab alijs suis negotijs,&
procurationib.ar.l.sancimus.ad fi.§.de aduo.diuer.iud.& l.sed , &
he.§.nō solū.cū ꝯcor.ibi alleg.ꝑ gl.ff.eo.& ꝓ hoc facit id ꝙ no.Bal.
hic, volens ꝙ ꝓcurator generaliter cōstitutus nō habeat prosequi
causas appellationis extra prouinciā ꝑ d.§.nō solū , Sed ꝯ dictum
Sal.facit q̄a rō allegata ꝑ doc.q̄ fundat̄ ꝑ d.l.ad legatū.habet ēt lo
cū isto casu, & imputet sibi q̄ mandatū assumpsit ad agendū cām
in qua sciebat appellandū esse ab interlocutoria ad tribunal iudi
cis i alio loco remoto.arg.l.q̄ bona.§.de illo. cū si.ff.de dam.infec.
q̄ rōnes cessant in casu d.l.sancim⁹.& ad d.§.nō solū. posset rñderi
ꝙ ibi cā reconuentionis nō erat de necessitate ad expeditionem
causæ principalis,sed proseq̄ appellationē ab iniusta interlocuto
ria est necessariū ad diligentē expeditionē causæ principalis,& li-
cet ita scholastice dici posset tñ teneo opi.Sal.q̄ ēt firmat Ful.hic,
& licet ipsi nō dicant ista fuit opi.Spe.in ti.de appel.in.ij.parte.§.j.
in ver.illud,& Inn.in d.c.nō iniuste . Et de mā hui⁹ l.vide ēt aliqua
15 ꝑ Spe.in d.§.j.in ver.breuiter. ¶ † Reliqua vide ꝑ Cy.latius quā ꝑ
aliū q̄ ēt tangit,an in casibus in q̄bus dictū est ꝓcuratorē nō tene
ri ad prosequendū cām appellationis, possit nihilominus ꝓseq̄,si
velit in quo tex.in d.c.nō iniuste.à ꝯrio sensu ꝓbat ꝙ sic & ita tene
bat ibi Ant.de Bu.In ꝯnū est tex.ī d.l.si actor.& istud magis cōiter
tenet̄, vt ꝑ Cy.& Ray.hic,cū distinctione de qua hic ꝑ eos, & per
Bar.in d.l.si actor.& Imo.in d.c.nō iniuste.vbi ēt hoc tenet ꝯ dom.
Ant.& hæc sufficiūt quo ad hanc materiā vno addito ꝙ ꝓcurator
generaliter cōstitutus ad negotia cū ipse possit agere , & experiri
in iudicio c.qui generaliter.extra eo.in.vj.poterit , & tenebit cām
appellationis ꝓseq̄ absq; eo ꝙ dictū fuerit quod cōstituebat̄ ꝓ-
curator ad causas futuras, & ita legi Ang.dicētē ꝑ d.c.q̄ generali-
16 ter,licet nō recordet ꝓ nunc vbi legerim. ¶ † In glo.in ver.sed nec
ibi,hoc vr̄ sibi mandatū &c.& sic tenet gl.& magis cōiter doc.hic,
ꝙ ꝓcurator actoris videat̄ tacite,& in cōsequentiā habere manda
tū ad defendēdū dñm in cā reconuentionis, & hoc ēt sequit̄ Bar.
hic, & plenius in l.seruū.§.ait p̄tor.ff.eo.licet gl.in l.si defunctus.§.
fi.ff.eo.q̄ sequit̄ hic Cy.teneat ꝯriū . sed verior vr̄ opinio huius gl.
ꝑ rōnē hic assignatā in ea,& cōfirmat̄ ꝑ l.j.in ver.quasi ꝓcurator.j.
de satisdando,ꝓut dixi in l.actionē.§.eo. ¶ In ea.ibi, nō adimplet fi
dē &c.& sic nō pōt hæc prima lec.procedere ꝑ rōnē positā hic in
ver.cū fidē. q̄ nō pōt ad hanc l.adaptari , tñ volētes sustinere hanc
lec.dñt ꝙ rō posita hic in ver.cū fidē. nō debet referri ad proximū
ver.sed nec &c.sed ad primū rñsum huius l.vt sentit glo.ista circa
fi.& hic latius ꝑ Bar.ꝙ est violare text.quia relatio in dubio debet
fieri ad ꝓxi.l.si idē.in fi.& ibi no.ff.de iur.om.iud.& ſm Sal.hic vel
ēt pōt sustineri.j.lec.ſm ꝙ refert Cy.& Bart.q̄n procurator actoris
egerat,& peregerat cām suā,vsq; ad fi.nā sicut ꝓcurator nō tenet̄
cām appellationis ꝓseq̄ lata sñia,vt est dictū, ita nec tenet̄ defen-
dere dñm si reconuentat̄ finita cā sua , & istud ſm Paul.de Ca.est
hic signanter no.ad limitationē d.l.sed, & he.§.p̄tor.ff.eod.cū sim.
iurib.dicentib.ꝙ ꝓcurator actoris tenet̄ defendere dñm in cā re-
conuentionis,nā intelligit̄,si reconuentat̄ añ finitā cām, & sic isto
17 casu dicet̄ mandatū, & fidē adimpleuisse . ¶ † In ca.ibi.l.si defun-
ctus &c.ista l.ſm Cy.& Ray.loquit̄ in ꝓcuratore rei ꝓ quo sciēte,
& patiente dñs satisdederat iudi.solui.nimirū si pōt à dño suo p̄-
cise cogi defendere. Sed nos loquimur in ꝓcuratore actoris pro
quo

ADDITIONES.

a ¶ Vel amicus. Adde tu ꝙ hæc decisio mihi videt̄ dubia per ea quę dicit Bar.in d.auc.
habita vbi decidit no.ꝙ doctor legens in domo propria nō tenetur scholari de-
ferenti librū nisi expresse custodiam susceperit , & tamen doctor appellatur ma-
gister,& pater scholariū , & bene facit gl.in l.liberto.ff.de ope.lib.dum suppler,
& magistro.secundo facit text.in l.si ego.§.fi.ff.de iu.do.& ibi ponderat Bald.in
reper.antiquis qui loquitur in marito, & vxore,ideo cogita.

¶ Vide ple.per Fel.in c.nonne de præscr.

b ¶ Non currant . Adde tu gl.no.in c.si ęgrotans.v.q.iij.& in c.cum dilectus . extra,
de do.& contum.Bald.pulchre in l.acceptam.in.xxiij.q.ꝯ.de vsu.& in l fi.ꝯ.de
cond.inser.& in l.ij.§.si quis in iudicio.in fi.ff.si quis cau.

d ¶ Prosequi. Intellige nisi habeat in mandato ad appellandum , & prosequendum,
quia tunc licet protestetur se nolle prosequi tamen si appellat tenetur prosequi
secundum do.de Rot.dec.ꝯ.alle.& dicunt idem domini dec.lxiij.in antiquis de
procur.ꝙ procurator ad audiendum sententiā duntaxat nō potest appellare.

quo dñs nõ habuit præſtare ſatiſdationẽ iudi.ſolui.nec reperit̃ ꝙ tunc dñs poſſit eum præciſe cogere ad defendendũ in cã reconuentionis. ſatis eſt ergo ꝙ ſi defendit põt dñs agere actione mandati ad intereſſe, vt in prin.hu° gl.not.gl.in l.mutui.§.pœna.ff.eo. tñ verũ eſt ꝙ iſta tertia lec.nõ ꝑcedit, q̃a nõ põt adaptari ratio hic aſſignata in fine literæ,in vet.cum fidẽ,præterea ſm iſtã lec.poſſet cogi procurator à dño ſaltẽ cauſatiue per actionẽ mandati ad intereſſe,vt dixi,ꝙ vr̃ eſſe cõtra textum iſtũ, qui generaliter dicit nõ poſſe, & vnde ſequens lectura eſſet vera cõmuniter approbata.

Diocletiani & Max. LEX XVIII.

1 *Mater non poteſt defendere filium pupillum, ſed debet ei tutorem petere.*
2 *Sententia an poſſit ferri contra pupillum indefenſum.*
3 *Decretum vel ſententia, an poſſit cadere contra filium pupillum.*
4 *Mulier in caſibus in quibus poteſt alium defendere, an iuuetur velleiano.*

ALienam. † Mater nõ põt defendere filiũ ᵃ pupillũ,ſed debet ei tutorẽ petere.h.d.¶ † In gl.fi.ibi.l.j.& eſt rõ ſm Bar.quia in cã appellationis põt perueniri cõtra eũ ad diffinitiuã ſniam nõ ſic in cã principali,q̃a ꝯ minorẽ non defenſum nõ põt ꝑcedi ad diffinitiuã nec ad ſm decretũ l.cũ & minores.j.ſi adue.rẽ iud.& l.apud Iulianũ in princ.ff. ex qb.cau.in poſ.ea.Bal.hic reprehendit iſtud, q̃a Bar.ꝓſupponit ꝙ ꝯ minorẽ indefenſum ꝑcedi poſſet i cã appellationis, ꝙ eſt ꝯ l.ſi pſes j.de ap.vñ melior eſt rõ q̃ poſuit hic Cy.q̃a cã appellationis eſt magis ꝓiudicialis q̃ cã principalis,qm̃ niſi proſequat̃ appellatio prima ſnia tranſit in rẽ iudi l.fi.§.illud.j.de tẽ.app.ſecus eſt in cã principali, q̃a licet labat̃ inſtantia ſaluũ manet ius litigantib.l.ꝑperandũ.in fi.vbi not.j.de iudi.& hic plenius ꝑ Cy.& Ray.vñ q̃a maius eſt periculũ.iõ fuit abunde ꝓuidendũ,iu l.j.§.ſed ſi q̃s.ff.de carb.edic.& hoc ẽt ſequit̃ Sal.& Ful.ẽt Paul.de Ca.hic dicit ſe putare hanc ẽt fuiſſe intentionẽ Bar.¶ † Ex his infertur, an vbi in cã principali poſſit perueniri ꝯ filiũ pupillũ ad diffinitiuã, vel ad ſm decretũ, vt qñ ageret̃ ꝯ eũ ex ꝯtu defuncti d.l.apud Iul.in princi. mr̃ defendere poſſit.Bar.hic ꝑ rõnẽ.ſ.aſſignatã ſenſit ꝙ ſic. & hoc expreſſius firmat hic Ang.per eandẽ rõnẽ iuncta l.j.de ap.recip. Sed Math.de mat.in d.l.4.tenuit ꝯriũ ꝑ illũ text.vbi ſpeciale eſt in cã appellationis i qua tractat̃ de maiori ꝓiudicio, q̃ in principali, vt dixi.ſ.vt q̃a a ſnia lata in cã principali appellat̃ bis ſed à ſnia lata in cã appellationis nõ põt niſi ſemel appellari,vt habet̃ j rubro, & nigro.j.ne lic.in vna eademq; cã ter.ꝓuo.& ſic de maiori ꝓiudicio agit̃ in cã appellationis,& iſtã poſuit hic Cy.& Ray.ꝑ ꝑ q̃ hæc op.vr̃ verior.Sal.ſimplr̃ vult ꝙ ſi ſtatuto caueat̃ ꝙ ꝯ pupillum poſſit ꝑcedi ad diffinitiuã i cã principali mr̃ nõ poſſit admitti,q̃a adhuc in cã principali requirit̃ aliud ꝙ nõ requirit̃ in cã appellationis ad hoc ꝙ poſſit ꝑcedi ad diffinitiuã.l.li.cõteſt.d.§.illud. vñ neceſſe eſt ꝙ cõpareat ꝑſona legitima cũ qua ꝑ pupillo lis cõteſtet̃ niſi ſtatutũ diceret ꝙ lit.nõ cõteſt.poſſet ꝑcedi ad diffinitiuã ꝯ pupillũ ſm eũ.Sed aduerte q̃a ſtantib.rõnib.hic redditis ꝑ Cy.quas ſupra retuli, ſequit̃ nũc ꝙ mr̃ nõ poſſit admitti ẽt ſi ſtatutũ diceret ꝙ li.nõ cõte.&c.¶ In ea.ibi,ꝑ tutorẽ &c.ergo a ꝯrio vbi conſuli nõ poſſet ꝑ tutorẽ,vt q̃a filius eſſet maior admitteret̃ mr̃. & ita ſoluat̃ gl.in l.j.in fi.ff.de appel.reci.ſm oẽs hic & in l.fœminæ.ff.eo.& ibi vide gl.q̃ eſt ſimilis iſti. ¶ † Vtrũ aũt in caſib.in q̃b.põt mulier aliũ defendere iuuet̃ velleiano.Bar.poſt Iac.Bu.hic tenuit ꝙ ſic,niſi illi renunciet arg.auc.matri.j.qñ mul.tut.offi.fungi.po.& idẽ tenet hic Bal.& ẽt alleg.id ꝙ habet̃ in l.ij.§.fin.ff.ad velle.ſed Pau.de Ca.hic ſimplr̃ tenet ꝯriũ ꝑ d.l.4 de ap.reci.nõ tñ rñdet ad ꝯria.dic ꝙ iſtam vlt.op.tenuit ẽt Cy.Ray.hic & gl.& Bar.& Ange.ibi licet dicant ꝙ tutius eſt ꝙ mulier renunciet. Iſtã op.ẽt tenet Raph.& Mate.in d. l.4.ꝑ quo ẽt alle.l.exigẽdi.cũ gl.fi.ſ.eo.dũ gl.ibi q̃rit,an minor reſtituat̃ in caſu in quo admittit̃ tanquã idoneus & decidit ꝙ nõ,alias ꝑduerſarius inueniret̃ deceptus legis. auc.l.4.de his q̃ veniã ætatis impe.& rñdent ad d.auc.ꝙ ibi Imperator cõceſſit nouum bñficiũ videlicet,ꝙ mr̃ poſſit eſſe tutrix ꝯ regulã l.fi.ff.de tutel.vñ ſeruãda ſunt ea q̃ ꝑ forma ibi inducta ſunt ab Imperatore in d.cõceſſione bñficij, ſed in caſu noſtro ꝯnũ eſt diſpoſitũ,ſ.ꝙ nõ videat̃ intercedere,vt d.l.4.& ſic velle.nõ iuuat̃ nec placet rñſio Sal.hic,ad d.l.dicentis ꝙ ibi loquit̃ in matre,q̃ cũ mandato cõparebat ꝑ filio actore.iõ non dr̃ intercedere,q̃a non debet aliquam ſatiſdationẽ præſtare. nam certe hoc eſt violare illũ tex.& eſt cõtra ibi not.per gl.

ADDITIO.

a ¶Defendere filium. Addẽ ſm d.Ant.de Ale.ꝙ lex generaliter dicens ꝙ quilibet admittatur ad defendendum recipit reſtrictionem de habilitate, licet ſimus in materia in qua verſatur vtilitas publica l.ſeruũ quoq;.§.publicæ.ff.de procu.& hic dicit ponderare contra Bar.in l.j.§.nun.de oper.no.nun.& contra Bar.dicit eſſe tex.in l.de pupillo.in prin.iuncta l.ꝑcedenti.eo.tit.limitaret do.Ant.ꝓdictã hãc l.nõ habere locũ in caſu no.ꝑ Bar.in l.fideiuſſor.§.quẽdã.ff.man.nec in caſu no. per Arc.vj.q.iij.ca.ſcriptum,& in caſu c.cum dilecta.de confir vti.vel inut,

Diocletiani & Max. LEX XIX.

1 *Pretium conuerſum in rem domini, qui venditioni rei ſuæ non conſenſit debet reſtitui emptori.*
2 *Conſentire venditioni dicitur qui recipit pretium.*

SI pretium. † Pretium cõuerſum in vtilitatem dñi, qui venditioni ſuæ rei factæ ꝑ geſtorẽ ſuũ non cõſenſit,reſtitui debet ꝑ ipſum dñm emptori.h.d.¶ † In tex.ibi,declaret̃ voluntas &c.intelligit̃ aũt dñm cõſenſiſſe venditioni, ſi ipſe pretium recepiſſet l.quidam ex parte cum ibi not.ff.de euict.& not.in l.ſi ſeruus cõmunis.de dona.inter virum & vxo.& in l.aliud eſt vendere.ff.de regulis iur.

Diocletiani & Max. LEX XX.

1 *Procurator poteſt conſtitui ante litem conteſt. vel poſt.*
2 *Procurator non poteſt reuocari lite conteſt. vel poſt ſine cauſa.*
3 *Procurator an debeat ipſe condemnari, vel abſolui aut dominus eius.*
4 *Procurator an & quando efficiatur dominus litis.*

NIhil arbitramur. † Non refert, an ꝓcurator cõſtituat̃ à prin.an lit.cõte.an poſt.h.d.¶ Et poterat eſſe dubiũ q̃a dñs à prin.ꝑ ſe cepit litẽ agere, vñ videbat̃ ꝙ ꝑ ꝓcuratorẽ poſt lit.cõteſt.cõſtitutũ non poſſet proſeq.q̃a q̃ q̃s ſibi eligit ſibi pareat l.ſi mulier.§.fi.ff.q̃ met.cau.¶ † No.ſm Bal.ꝙ ſicut ꝓcurator conſtitutus añ lit.cõteſt.nõ põt reuocari ſine cã poſtq̃ lit.cõte.fuerit l.ꝓcuratorib.j.eo.ita & ꝓcurator cõſtitutus poſt lit.cõte.non põt reuocari poſtq̃ cepit eã agere.Ex quo infert̃ ſm eũ ꝙ ſicut ꝓcurator ꝑ lit.ꝯte. efficit̃ dñs litis, ita ẽt ꝓcurator poſt lit.ꝯte.efficit̃ dñs ꝑ actum quẽ poſtea cepit in cã exercere ad hoc bñ facit l.nulla. & ꝙ ibi no.Bar. ꝑ illũ tex.j.eo.vbi dicit̃ ꝙ in cauſis in q̃b.lis nõ cõteſt.ꝓcurator efficit̃ dñs litis cũ primũ cepit tractare de meritis cãæ, vt ẽt ibi plenius dicet̃ ad idẽ l.ita demũ.ſ.eo.vbi qñ res deſinit eſſe integra habet̃ perinde quo ad ꝓcuratorẽ ac ſi lis eſſet cõte.¶ In gl.j.ibi.j.de cõſor.ciuis lis.l.ij.oportet tñ talẽ ſatiſdationẽ tunc peti anteq̃ ꝓcurator poſt lit.cõte.cõſtitutus cepit aliquẽ actũ de meritis cãæ exercere, vt hic ꝑ Pet.& Cy.ꝑ proxime dicta ꝙ eſt no.¶ † In ea.ibi.l.licet.§.pe.&c.cũ ibi not.& hæc magis eſt cõis opi.ꝑ iſtas leges, tum ẽt q̃a ꝑ ſniam quaſi ꝯhit̃ cũ litigantib.l.iij.§.idẽ ſcribit.ff.de procu. Vnde verba quaſi ꝯtus ſniæ debent accipi in ꝑſonã litigantium quaſi ꝯhentiũ ꝑ l.q̃cunq; gentium.ff.de ac.& obl.ꝓut plenius declarat Bar.in l.j.j.de ſenten.& ad illã l.rñde, vt ibi not.& iſta opi.vr̃ vera de iure noſtro,licet Iac.Bu.& Paul.de Ca.hic dixerint,ꝙ non ſolũ de conſuetudine,ſed ẽt de iure vr̃ vtrunq; ᵃ poſſe cõdẽnari.ſ. dñm qui litẽ cõteſtatus eſt rõne ſui quaſi ꝯtus q̃ celebrat̃ ꝑ litis cõteſt.vt not.in l.ij.§.fi.de ꝑen.ſtipu.& l.de ærar.§.q̃ interrogat.ff. de interrog.ac.Et ꝑ hoc alleg.l.furti.§.qui alieno.in fi.à ꝯrio ſenſu nõ violando tex.ff.de infa.Nã ibi litera innuit ꝙ ſi à principio dñs fuit in iudicio,& poſtea cõſtitutus fuit ꝓcurator, & ferat̃ cõdẽnatoria ſuꝑ actione famoſa dñs nõ euitabit infamiã,ꝙ nõ eſt ex alio niſi q̃a verba cõdẽnationis pñt in eũ cõcipi,& ſimul cũ eo poterit ſine dubio ꝯdẽnari ꝓcurator rõne quaſi ꝯct° q̃ celebrat̃ ꝑ ſniam cũ ꝓcuratore.Sed ꝯ Iac.But.tenet hic Bal.& Sal.& melius iudicio meo, q̃a nõ põt rñderi ad rõnẽ allegatã.ſ.ꝑ ꝑ q̃ apparet ꝙ glo.& doc.hic,& in d.§.qui alieno. recte ſubaudiunt ibi maxime &c.vbi enim quaſi ꝯct° q̃ celebrat̃ ꝑ ſniam nõ poſſit cõcipi in ꝑſonã dñi ex quo ipſe tũc quaſi nõ ꝯhit id eſt nõ litigat.de iure aũt canonico ſm magis cõem opi.iſtæ ſubtilitates nõ attendunt̃, & quilibet põt dãnari,vt plene no.in c.querelã.de ele.& in c.ſuſcitata.de reſti.in integ.¶ † In ea.ibi, ſed forte &c.& hoc tenet Pe.& Cyn.ᵇ Iac.But. Ray.Bal.Sal.& Pau.de Ca.q̃a ꝑ primũ actũ quẽ exerceret & poſt lit.conte.efficit̃ dñs litis,ſicut ſi litẽ cõteſtatus eſſet, prout dixi.ſ.& no.Cy.hic,& Bart.in l.Pompo.§.rati.in prin.ff.eo.& Io.An.in c.cũ M.ferrarẽ.de cõſti.Sed Bar.hic ꝯriũ tenebat,q̃a ſi principalis qui eſt lit.cõte.fuit effectus dñs litis ꝑ lit.cõte.impoſſibile eſt ꝙ adhuc cõſtituat̃ dñs litis,q̃a duo dñi in ſolidũ eſſe nõ pñt l.ſi vt certo.§.ſi duob.ff.cõmod.& cũ opi.Bar.cõcordant Ang.hic, & Spe.in tit.de ꝓcu.§.4.ver.q̃d ſi ꝓcurator interceſſit.& idẽ tenet Io.An.in addi.q̃ dicit hoc hodie eſſe deciſum in c.j.§.licet. de ꝓcu.in.vj.vbi hoc ꝓbat̃ a ꝯrio ſenſu. vbi hoc tenet Arch.Sed Iu.de Fantu.in d.c.j.dicit ꝙ ꝓcurator cõſtitutus poſt lit.cõte.& nondũ actũ aliquẽ geſſit nõ põt ſubſtituere.ita intelligit̃ text.in d.c.j.a ꝯrio ſenſu. ſed ſi aliquẽ actũ fecit põt, vt hic not.Cy.Et ita cõcordat opi.de q̃b.facit mentionẽ gl.hic,& gl.in d.c.j.ſed Imol.& Domi.in d.c.j.referunt opin. Bar.

ADDITIONES

a ¶Vtrunq;. Vide Alex.conſi.xxv.in fi.& vide eundem in conſi.lxxxvij.in.j.vol.
b ¶Cyn. Adde ꝙ eandem opin.ſequuti ſunt do.de Ro.de ꝗ.ſeis de procur.in antiquis cxxij.inci.ſi procurator ſubſtitutus.

Bart.hic,& cũ ea vř trãsire.& idẽ tenet Imo.in d.c.cũ M.Ferrariẽsis.licet dicat q in ɔ̃triũ facit id q not.ibi Io.An.cũ quo cõiter transeunt ibi canonistę.sed ſm Imol.vult ibi Io.An.q exceptio dilatoria superueniens post litẽ conte.possit opponi post primũ actum qui factus fuit in lite post superuenientẽ exceptionẽ, vt no.Bar.in d.§.rati.¶ Vnde vř cõcludendũ q vltima opi.posita hic in gl.quã sequuntur Cy.& magis cõiter alij sit vera. Non ob.ratio Bar.quia ſm Pau.de Ca.ius incorporale prout est seruitus pdialis, & similia potest esse apud plures insolidũ l.vic.cum si.ff.de seruit. Ita in casu nostro cũ lis sit quid incorporale,& quem esse dñm litis.i.instantię nil aliud est q̃ esse obligatum ad litem prosequendam, & ista simul stare possunt, q dñs respectu actuum quos gessit, sit ad hoc obligatus,& ita procurator respectu eorum quos ipse postea gessit. vel secundum Ful.possunt esse duo domini insolidum diuersis temporibus.ita est in casu nostro secundum eum.

Iuliani. LEX XXIII.

1 *Instantia nec mandatum procuratoris finitur morte domini.*
2 *Procurator an, & quando efficiatur dominus litis.*
3 *Procurator mortuo suo domino, quomodo debeat condemnari vel absolui.*

1 NVlla dubitatio. †Si lite cũ pcuratore contestata moriař dñs,nõ ppterea finiř instãtia nec pcuratoris mandati.h.d.¶ †In tex.ibi, cãm in iudicio agitatã &c. p istũ tex.ibi,infert Bar.& cõiter alij hic q in casib. in q.b.lis nõ esset cõtestanda pcurator efficeretur dñs litis p primũ actũ p quẽ inciperet tractare merita cãæ.cã.n.dř illa q̃ pcenit merita,& negotiũ principale, vt dixi in l.postq̃ lite.§. de pac.& cũ hac cõclusione transit ẽt Bar.in l.post litẽ.ff.eo.& in l. ab executore.§.fi.de ap.& in extrauaganti ad repri.in ver.figura. & Bar.& Bal.in l.pperandũ.§.& si q dẽ.in princ.j.de iudi.& Pet.& Cy.in l.plurib.de le.ij.& Paul.de Leaza.& Pet.de Anc.in cle.sępe. de ver.sig.& aliq d per Inn.in c.duob.de appel.in c.pterea.de dila. & q no.Bar.in l.ij.in fi.j.de cõsor.eiuſ.lit.& in l.Põpo.§.ran.ff.eo.& q no.Cy.in l.nihil.§.eo.cũ his q̃ ibi dicta fuerunt. & aliq d p Bal.in l.q iq s.in fi.§.eo.& ſm An.de But.in c.cũ M.de cõsti.debet attendi doctrina glo.in c.1.in ver.absentia. de elec.in.vj.q̃ ſm eũ no.vult q primus actus q in causis ordinarijs fieri solet post lit.cõte.debeat 2 in causis in q.b.lis nõ cõtestař operari effectus[a] quos cõsueuit operari lit.cõte.Et p hoc alleg.ipse tex.in c.ex parte decani.de rescr.& iõ ſm Bar.in dicto verbo,figura.si leginmaus personis opponunř exceptiones perẽptorię vel fiant positiones vel articuli hoc habet vim lit.ɔte.Aliud no.colligiř ẽt ex isto tex.vt p Bal.hic in ver.ij.no. q p te videas. cui adde no.in l.ij.ff.de cura.bon.dã.& ſm ibi dicta poteris notare verba Bal.hic.¶ †Vltimo q̃rit hic Bar.qualiter mortuo dño formabunř verba snię ɔ̃ istũ pcuratorẽ adeo q nõ videař cõdẽnatio referri ad dñm mortuũ ne snia sit nulla, pp l.pe.q̃ sen. sine appel.rescin.& relinquit cogitandũ. Bal.hic cõcludit q verba snię cõcipiunř in pcuratorẽ cõdẽnando eũ tanq̃ pcuratorẽ hæreditatis,vt hic latius p eũ. Sed Pau.de Ca.hic tenet ɔ̃triũ q.a hæreditas debet habere pcuratorẽ cõstituendũ à iudice nõ à pcuratore l.si q s ita instituař hřs.ff.de hær.insti.l.ij.ff.de cur.bonis dan.Itẽ q.a b cõstitutio pcuratoris non transit ad hřdẽ[b] ſm eũ q̃ verba p parte fuerunt verba Bal.in l.j.j.de sen.vbi per d.l.si q s ita instituat.negat eũ posse cõdẽnari tanq̃ pcuratorẽ hřditatis.iõ dicit Bal.q cõdẽnabiř iste pcurator quondã talis.Et hoc sequiř ẽt Pau.de Ca.hic Sal. hic tenet q cõdẽnabiř pcurator noie quondã talis seu cuiuscũq; ẽt hřdis. arg.huius tex.Ful.tenet q poterit pcurator simpř cõdẽnari vel tanq̃ pcurator quondã talis,vel nunc hæredũ.q.a mandatũ re nõ integra nõ extinguiř morte, & sic transit ad hřdes,vt hic, & insti.mandati.§.itẽ si adhuc.Bal.in l.edita.in repe.perusina. dicit q potest ɔdẽnari iste tanq̃ pcurator Titij defuncti procuratorio noie eorũ ad quos res pertinet. alle.l.de qua re.§.fi.ff.de iudi.Ro. in l.si constante.§.fi.ff.sol.ma.tenet idẽ q Bal.in l.j.j.de sentẽ.alle.l. seruus.ff.de his qui no.insa.Tutior videtur ista practica q dicatur condemno talem procuratorẽ talis defuncti procuratorio nomine eorum ad quos res pertinet.Ac etiam posset dici procuratorio nomine hæredũ si hæreditas esset adita, q.a vt dixit Ful.mandatũ transit ad heredes. Et etiã putarem posse sustineri q si simpliciter condemnet tanq̃ procurator Titij,valet sententia postq̃ erat dñs litis.& verba sententię debent cõcipi in eũ,vt hic iuncta l.j.de sententijs, attento etiã q verba improprientur, & alterantur vt sententia teneat, vt no.in l.pmo.ff.fam.erc.Nec ob.d.l.pe.quia ibi nõ condẽmnabatur procurator dñs litis,sed ille qui mortuus erat.

ADDITIONES.

a ¶Operari effectus. Adde q idem dicit Lud.Ro.consi.ccxl.

b ¶Ad hæredem. Dicunt do.de Ro.dec.clxxj.in antiquis. q si sit constitutus procur. contra b.& b.moriatur. q successor b.venit ad iudicium est nullum nisi ille.b. nomine ecclesiæ instituisset iudicium.

Gordi.Val.& Theod. LEX XXIIII.

1 *Exceptio falsi procuratoris reddit iudicium retro nullum,& ideo potest quandocunq; opponi.*
2 *Persona ante omnia sunt quærendæ, seu de personis quærendum.*
3 *Exceptio reddens iudicium retro nullum potest quandocunq; opponi.*
4 *Procurator an, & quando teneatur probare de mandato,*
5 *Exceptionem falsi procuratoris opponens, illam probare tenetur.*
6 *Procurator potest cogi exhibere mandatum, vel cauere de rato, si est dubium de mandato.*
7 *Procurator an,& quando possit cogi ad comparendum legitime.*
8 *Procurator an,& quando possit cogi ad faciendum fidem de mandato.*
9 *Iudicium gestum cum falso procuratore est nullum.*
10 *Exceptio falsi procuratoris an & quando possit opponi, vel non.*
11 *Exceptio falsi pcuratoris põt regulariter tñ ante lit.cõte.opponi fallit vt hic.*
12 *Exceptio procuratoria si fuit opposita.& quia si erat dubium de mandato admissus fuit procurator cum cautione rati, an possit tunc vlterius opponi.*
13 *Procurator si pronuncietur per iudicem esse procuratorem, an ista pronunciatio noceat domino asserenti ipsum non fuisse suum procuratorem.*
14 *Processus factus cum falso procuratore an valeat.*

1 LIcet in principio. †Exceptio falsi pcuratoris reddit iudiciũ retro nullũ & iõ põt qñcunq; opponi.h.d. ¶In text.ibi, falsus.q s dicař falsus pcurator,vide p gl.in l.falsus.in prin.& ibi late Bal.in princi.& in fi.j.de fur.& p gl.in l.si pcuratori falso.ff.de condi. ob.caui.& gl.in c.ex parte decani. de rescri.p Archi.& Io.An.in c. q.d ad agendũ.& in c his q. de pcu.in.vj.& p Bal.hic qui circa hoc dubitat, an pcurator legitime cõstitutus si nõ habet scientiã cõstitutionis,& interim se gerat vt pcurator, dicař falsus,& magis cõis cõclusio est q sic[a] q.a nõ hř interim p pcuratore l.q̃ro.ff.de eo q p tuto.& in l.iij.§.sed si q dẽ.ff.iudi.sol.& not.gl.in cle.nõ põt.i ver. habeat.de pcura.& Archi.& Io. An.in c.his q. p illũ text.& Bal.in l.si pupilli.§.1.ff.de nego gest.& in cõsi.suo incipiente, Quæriř,an pcurator. p Spe.in ti.de pcura.§.1.versi.q d si pcuratoriũ. p Bal.in d.l.si falsus.& in l.eius q in pruincia.ff.si cer.pe.& in l.prima.de cõfel. p Ang.in l.ij.ff.eo.facit q no Bar.i l.multũ. cũ simi.ff.de ɔditio. & demonstra.¶ 2 †Not.q añ oĩa de psonis est q̃rẽdũ l.si q̃ramus.ff. de test.l.q dẽ referunt.de iu.codi.¶ Itẽ not.q p pcessum nullũ nõ pcludiř via exceptionib. dilatorijs & circa hoc adde q̃ dicta fuerũt in l.ita demũ.§.eo.¶ 3 †Itẽ no.q exceptio q̃ reddit iudiciũ retro nullũ põt qñcunq; opponi.q intellige nisi ad impediẽdũ prolationẽ snię opponeteř post cõclusum in cã. q.a hoc fieri nõ põt.ita dixit Bal.in l.q uis indubitati. de adult.p illũ text.ſm vnũ intellectũ vbi in criminalib.post cãm instructã nõ põt opponi exceptio pcuratori cõparenti,& tñ illa exceptio.s.q in criminali nõ admittiř pcurator,est de illis q̃ pñt opponi qñcunq;.Et sic reddiř iudiciũ retro nullũ ſm magis cõem opi.vt dixi in d.l.ita demũ. & hoc verũ ibi si sup exceptione aliq d pbandũ veniret, q.a pbationes post cõclusum in cã nõ admittunř c.cũ dilectus. de fi.instr.vt declarat Bal.in alleg.l.q̃uis. & sic licet ista exceptio possit opponi qñcũq; ẽt post sniam vt probař hic.& expressius in c.nostra extra eo.tñ ad impediendũ prolationẽ snię non põt admitti post cõclusionẽ in causa. ¶ 4 †In gl.in verbo, habeat. dic q intentio gl.est q aut oppono exceptionẽ q tu q. asseris te pcuratorẽ, nõ habes mandatũ,& teneris pbare te esse pcuratorẽ prout asseris l.nõ ignorat.j.qui accu.l. ei q dicit.ff.de pb.Vel si dubiũ est de mãdato q.a nõ plene pbas, habes necesse cauere de rato. Et hoc procedit qñ añ lit.cõtest.opponiř hæc exceptio, vt hic in prin.sed si post lit.cõte.opponař admitteř exceptio. sed excipiẽs habebit pbare q ille sit falsus pcurator,puta q.a mandatũ sit reuocatũ,vel similia vt in secũda parte huius l.q.a hæc fuit intentio huius gl.& clarius ponit glo.sequens & sup ea dicã. ¶ 5 †In gl.in ver.inueniař ibi pbare &c.gl.sentit hic q opponenti post lit.cõtest.exceptionẽ falsi pcuratoris incumbat onus pbãdi vt pxime dixi.sed hoc reprehẽdit hic Guid.de Suza. Cy.Frã.Tigri.& Bart.volentes q hæc negatiua, tu nõ habes mandatũ,non debeat pbari p negantẽ sed p procuratorẽ affirmantẽ se habere alle.l.actor.j.de prob.& l.asseueratio.j.de nõ nu.pec.& idẽ sentit Inn.in c.qm ɔ̃.de prob.& sequiř ibi d.Abb.Sed verior vř opi.huius gl.cũ qua cõcordat gl.in l.Pompo.§.rati.ff.eo.vbi sequiř hoc Ang.gl.& Mod.in c.1.in ver.absentia. de elec.in.vj.Idem tenet hic Bal.Saly.& Ful.& Paul.de Ca.Et ita est de mente huius literæ dũ dicit q debet inquiri in prin.de mandato & postea in secunda parte

ADDITIO.

a ¶Quod sic. Quis dicatur falsus procurator vide Io. de Ana.consi.xvj.& consi.ciiij. & ibi quãdo possit opponi exceptio falsi procu.& ibi an valeat processus factus cum falso procuratore, de quo etiam per Alex.consi.clxxvij.& an valeant gesta ab eo qui re vera est procurator, sed nondum notitiam mandati habuerat, vide Fran.de Arc.consi.lxviij.do.de Ro.deci.ccxij.de procu.

¶Vide Bart.Sen.in consi.xxv.inci.in causa illorum.

parte q nihilominus si postea inueniat̃ seu pbet̃ falsus, poterit ẽt opponi, nã admittendo procuratorẽ vsq, ad lit.cõte. vr̃ admittens posuisse eũ i quasi possessionẽ officij pcuratoris, & ista talis quasi possessio debet transferre onus pbandi in admittẽtẽ cũ l.circa.ff. de prob. & istud vr̃ ẽt tenere Io.An.in d.c.qm̃ ꝯ.& Ant.de Bu.in c. cũ M.circa quartã char.de cõsti.Im.in c.cũ in iure.de offi.dele.bñ facit q no.Inn.in c.innotuit.de eo q fur.or.susce.vbi not.dixit, q si cõparui corã iudice tanq̃ corã dele.& post lit.cõte.op.q ipse non est delegatus, q p p lit.cõt.translatũ est in me onus pbandi. alleg. in ar.d.§.rati.& l.fi.j.de exce.& illud dictũ sequunt̃ do.ibi Bal.i l. gesta.j.de re iu.Subdit tñ Pau.de Ca.hic, q ista opi.pcedit nisi lite finita per sñiam cõdẽnatoriã reus in executione sñiæ opponeret actori q pcurator ipsius actoris nõ habuit mãdatũ & sic q sñia nõ valuit.nã tũc q a reus nõ impedit pcessum pcuratoris cũ iam fuit expedit⁹, iõ habet opponẽs necesse pbare q pcurator fuit falsus. Secus qñ opponendo impedit processum & ad hoc nihil allegat. Sed hoc dictũ parui facio.tũ q a alleg.s.vident̃ militare in casu isto si bñ inspiciat̃, & ẽt q a dñs petẽdo executionẽ sñiæ late ad fauorẽ suũ vr̃ habere rata gesta cũ pcuratore carẽte mandato. & hoc facere põt & hoc mõ cõualidare sñiam, vt est glo.reputata sing.& magis cõiter approbata in l.si mr̃.§.hoc iure.ff.de except.rei iud. Fatebat̃ ẽt Bart.hic q qñ declaratũ esset pcuratorẽ esse legitimũ, vel pbatũ esset instrumẽtũ mandati si postea opponat̃ in lite exceptio falsi pcuratoris incumbat onus pbandi opponẽti, vt hic p 6 eũ & bñ loquit̃. ¶ † Vnde circa p̃dicta sub debar gl.in d.c.j.i verbo absentia.quod qñ ista exceptio. Non habes mandatũ. opponitur post lit.cõte.quãuis onus pbãdi pcuratorẽ esse falsum, incumbat opponẽti.tñ iudex ex officio suo si velit ne laboret̃ in vanũ attẽto q pcessus cũ falso pcuratore esset nullus, põt cogere pcuratorẽ a ad exhibitionẽ ᵃ mandaꝰ, vel ad cauendũ de rato si est dubiũ de mandato.& idẽ tenet Ange.in d.§.rati.& Bal.hic & in l.exceptionẽ.j.de prob.vbi ad hoc dicit dictã glo.esse sing.Et idẽ Bal.in auc. offerat̃.j.de lit.cõtesta.& in l.j.§.vt q̃ desunt aduoc.& per Ang.in l. inter quos.§.alieno.ff.de dam.inse.& Ant.de But.in d.c.cũ M.vbi reputat illã gl.esse aure.i.Et Saly.dicit q est vera, vel q põt dici illã gl.loq qñ pars admiserat pcuratorẽ q a fuerat absens, vt ibi i tex. Pau.de Ca.hic trãsit simpl̃r cũ illa gl.& dicit q illa gl.in fi.indistincte loquit̃.Sed ꝯ glo.illã vr̃ esse tex.in d.§.alieno.in versi.q si ei.s̃m vnũ intellectũ quẽ ponit ibi Bar.p quẽ intellectũ illã gl.reprobat Inn.in d.§.alieno.& in d.c.cũ in iure.Pro quo ẽt allegat regulã positã in d.l.iij.§.hoc aũt.de dam.inse.vel s̃m eũ dici põt q illa gl.loquit̃, & intelligi debet in spiritualib.causis, vt i causis electionũ in 7 quib.exuberat iudicis officiũ c.cum nobis olim.de elec.† Sed do. Domi.in d.c.j.approbat indistincte illã gl.q a in his q̃ redderent iudiciũ nullũ põt iudex supplere vt no.gl.in c.cupientes.§.cęterũ in versi.cõtumacia.de elec.li.vj.& gl.in l.j.ff.de offi.assess.cũ sim.Ideo dicit q illa lec.quã ponit Bar.in d.§.alieno.nõ pcedit, & ista fuit p pne rõ assignata in glo.in d.c.j.Dicit tñ d.Domini.sub dubio forte q lec.Bar.in d.§.alieno. posset saluari nõ quo ad hoc vt iudex non possit repellere pcuratorẽ, sed bñ quo ad hoc, vt non possit iudex dicere volo q linget̃ sub pestatione q si nõ appareat te esse pcuratorẽ iudiciũ sit nullũ, vt ibi no.Bar.q a in hoc nõ interest eius, licet pars posset hoc dicere vt d.§.alieno.in prin.cũ gl.Tamẽ ad istã rõnẽ rñdebat Inn.in d.c.cum in iure.& in d.§.alieno.q licet iudex possit supplere vbi pcessus redderet̃ null⁹, tñ in casu isto pcessus non esset ex toto nullus.q a q̃uis esset nullus quo ad p̃iudiciũ dñi valeret quo ad p̃iudiciũ pcuratoris falsi, vt no.gl.in fi.i l.si expressim.in ver.pscr.de ap.Et istã opi.puto veriorẽ in casib.in q b.pcessus, & sñia valeret ꝯ pcuratorẽ. q a in istis cessat rõ d.gl.in alijs secus, Qui aũt sint illi casus in q b.valeat vel nõ in p̃iudiciũ pcurato 8 ris, dicã sup gl.fi.& ita cõcordo opi. ¶ † Itẽ vbicunq; añ lit.cõte.pductũ esset instrumẽtũ mandati, & data copia parti q̃ nihil opposuit.nã tunc ẽt si añ lit.cõtest.postea velit opponere pcuratorẽ nõ habere mandatũ incumbat opponẽti onus pbandi. nec habebit necesse amplius pcurator instrumẽtũ mandati producere dũmõ b appareat in actis q mãdatũ fuerit pductũ ᵇ & si nõ fuerit registratũ mandatũ in actis, ita voluit si.Inn.& clarius Ho.in d.c.qm̃ ꝯ.de pba.d.§.rati.l.fi.j.arbitrũ tu.ibi nemo ita simplex q ꝯ se aliquid scribi patiat̃ &c.& no.do.in d.c.cũ in iure. & Ang.i.§.& hoc.in sup in auc.vt spõsalitia largitas.& ita põt intelligi id q dicit Bar.hic, dũ dicit idem si mandatum fuerit approbatum. ar.l.fi.j.de fide instr. ¶ In ea.ibi retro nullũ.hæc est ipsa veritas, & rõnẽ hui⁹ subdit gl.j. pxi.in ver.vel melius. ¶ In ead.ibi q nõ placet &c.& bñ quia hæc exceptio, tu nõ habes mandatũ, dicit̃ pcuratoria d.§.alieno ergo 9 est peremptoria.§.appellani.insti.de excep. ¶ † In eadẽ ibi, repellor &c.hoc cõiter reprehẽdit̃ q a iudiciũ gestũ cũ falso pcuratore est nullũ d.l.cũ cãr.§.j.& hic.Sed consensus meus nõ põt validare iudiciũ nullũ qũ est nullũ alia rõne q̃ rõne defectus cõsensus mei l.si expressim.prout declarat ibi Dy.& Bart.ff.de ap.Sed à cõsensũ meo nõ pendet facere q falsus pcurator sit verus sed à consensu dñi l.j.ff.eo.iõ cõiter tenet̃ q ista l.procedat ẽt in sciente. Quamuis 6 Fran.Tig.& Fulg.teneant ꝯñũ rõnib.q b.facile rñderi posset.iõ cã breuitatis nõ recito.quod ad vnũ tñ effectũ talis scientia noceret, 10 vt hic p Bar.cũ quo transeunt alij. ¶ † In ea.ibi repellit̃ &c.hoc est sine dubio verũ. ¶ In ea.ibi, si ambiguo.princ.&c.q̃uis Bar.videat̃ cũ gl.simpl̃r transire, tñ oẽs ꝯñũ tenent, & bñ.q a si qñ sciui nõ p̃iudicat scientia, vt dixi, quanto minus qñ dubito. ¶ Propterea qñ ignoro s̃nteẽ gl.q possum opponere post lit.cõtest.ergo eodẽ mõ qñ dubito q a dubius, & ignorans æquparant̃ l.fi.j.de condi.indeb. & in l.fi.ver.sin aũt nesci⁹. & ibi hoc in terminis nostris firmat Cy. 11 & Bal.j.de fur. ¶ † In ea.ibi, alij &c.voluit sentire glo.q regulariter hæc exceptio põt tñ añ lit.cõtest.opponi.fallit qñ à principio opposui exceptionẽ ꝯ pcuratorẽ q mandato carebat. postea litem cõtest.fui cũ pestatione q exceptio opposita esset mihi salua. & ita intelligit Bar. ¶ Tamẽ ipse, & oẽs hãc gl.reprehendũt. tum q a diminat ad istũ text.tũ q a si ista exceptio debeat tñ posse opponi, & tractari añ lite.conte.sicut aliæ dilatoriæ.ergo illa pestatio facta in ꝯñũ nõ valebit.q a pestatio ꝯña facto nõ releuat, vt not.gl.in l. alimenta.j.de nego gest.& videmus post Bart.in l edita.dũ tractat de clausula saluo iure addẽdi &c.s.de eden.Verũ aũt si pcurator egit ꝯ te, & q a dubiũ erat de mandato, admisisti eũ cũ pestatione quod si appareret eũ nõ esse procuratorẽ, omnia haberentur p infectis. Dic quod valebit pestatio vt est tex.no.in d.§.alieno in princ.cũ gl.& operabit̃ tunc pestatio.q licet illa nõ sit facta dño, dñs potuisset hr̃e rata ea q̃ p falsum pcuratorẽ gesta fuerunt l.licet.de iudi.tñ p p dictã pestationẽ hoc facere nõ poterit s̃m Bar. 12 in d.§.alieno. ad fi.ad quod dicit Imo.ibi in prac.fin. ¶ † Iuxta p̃dicta q̃rit hic Bar.q si opposita fuit exceptio carentiæ mandati, quia dubiũ erat de mandato, admissus fuit pcurator cũ cautione rati, an postea poterit amplius opponi hæc exceptio, tu nõ es pcurator. cõcludit q nõ, p d.§.alieno.in fi.nisi incõtinẽti pbaret hoc opponẽs. Pro quo Cy.& Ray.hoc idẽ tenentes allegãt in ꝯñũ l.si is à quo.in p̃n.ff.vt in possleg.& idẽ tenet Sal.& Ful.hic, & Imol.i d.§. alieno.& d.Abb.in c.qm̃ ꝯ. sed Ang.hic dicit q non putat admitti posse istã pbationẽ p d.§.alieno in prin.q est sing.s̃m eũ, & Imol. in d.c.cũ iure.simpl̃r dicit posse pbari ꝯñũ p opponentẽ.& nõ facit differẽtiã. an incõtinẽti, an ex interuallo. nihil in̄ all.ita ẽt vult Bal.hic q a pbando dñũ nõ hr̃e mandatũ, nõ est amplius dubiũ de mandato. & nihil operat̃ cautio rati, & dicit hoc esse not. Mihi vr̃ sustentabilẽ esse opi.Ang.p text.in d.§.alieno.in fi.nõ cauillando. Non ob.l.si is à quo.q a hoc iste sponte recepit pstationẽ cautionis rati. ideo non debet audiri si postea vellet eius effectũ infringere. Esset enim sibi ꝯ̃rius. ergo &c.l.j.j.de fur.l.post mortẽ.de adop.q̃ rõ cessat in d.l.si is à quo. vñ si in casu nostro iudex pronunciasset, admittendũ esse pcuratorẽ cũ cautione rati, & iste cui fuit oblata cautio rati voluisset eã recipere vel sint recepta à iudice vel tabellione, iuxta l.ij.& .iij.cũ su.ff.rẽ pup.sal.fo.& iste nõ acceptata cautione diceret se incontinẽti velle pbare exceptionẽ suam, s.q procurator caret mandato, deberet audiri, per d.l.si is à quo. & istam puto fuisse intentionem Cy.& sequaciũ, licet non bñ declarent. 13 ¶ † Quærit ẽt circa hoc Bar.& q d si iudex inter pcuratorẽ actoris, & reũ pronunciauit illũ esse verũ pcuratorẽ, an pronunciatio no- c ceat dño ᶜ asserenti dñũ nõ fuisse procuratorẽ suũ, & cõcludit ipse post Cy.q nõ. arg.l.cũ nõ iusto.ff de collu.de reg.&.C.res inter all. ac.p totũ.& idẽ tenet Inn.& alij in c.sup literis. de rescrip.& Spe. in ti.de syndico.§.j.ver.q d si iudex.vbi videas, licet ipsemet scoriste ꝯñũ in ti.de excep.§. nũc vidẽdũ.ver.in summa.& no.bñ & p Bal. in l.falsus. de fur. ¶ Vbi limitat hoc nisi dñs sciuisset de mandato disputari & tacuisset. & est singulare dictũ Inn.in c.ex parte. de rescri.de cui⁹ dicti veritate diffuse scripsi in repe.l.sępe. in.ij gl.mag. de re iud.vbi approbaui dictũ Inn.cũ plurib9 limi.Reliqua quo ad p̃dicta vide p Bar.hic, & i d.§.rati.vbi reassumit ea q̃ posuit hic. ¶ Io gl.ibi §.q si debitæ &c.vide hic p ista iura. ¶ Non ob.§.in omnibus.cũ si.q a ibi de primo s̃m Cy.q ibi sñia fuit valida.sed in casu nr̃o erat nulla respectu soluentis, vt hic. vel aliter vt hic per eum. Vel

ADDITIONES.

a ¶Exhibitionem. Adde q illam gl.sequitur etiam d.Benedictus capra.ibi etiam Lud. Ro.consi.lxvij.vbi multa alle.pro opi.illius glosse.

b ¶Frã.C. Productũ. An sufficiat q mandatũ procuratoris sit productũ, vide Anch. cõsi.xl.& an legitimatio psonæ procuratoris noceat d.Ioan.de Anan.cõsi.xciij. & an sufficiat producere mandatum absq; eo, q iudicialiter constet, vide Are. cõsi.lxviij.& vide tu eundem Alex.in cõsi.ij.& ibi an præsumatur pro mandato procuratoris quando notarius in actis asserat illud esse productum.

¶Tho.Dip. Vide quæ scripsi in tit.c.si quis in aliquo documento.s.de eden.

c ¶Domino. Vide per Ioan.de Ana.consi.xciij.Anch.consi.xl.& an a tali limitatione possit appellari per Ang.consi.cxl.

Vel dic q per cōdi.indebiti non pōt repeti solutū post sententiā, vt in cōtrarijs, vt in caso nr̄o nō repetit per cōdi.iud. Sed ex stipulatione rati quasi eā nō sit secuta p p quā solutū est, qa dn̄s ratū nō habuit l.si pcuratori falso.ff de cōdi.ob cau.& sic ista actio succedit loco cōdōnis ob cau.¶ In ea.ibi.§.si vxorem.el.ij.& certe ibi post rem iudi.non repetiī tanq̄ indebite solutū, sed tanq̄ donatū in casu prohibito per omissionē exceptionis factā in fraudē legis. arg.l.j.§.si fideiussit.ff.si q d in frau.pa.¶ † In ea.in fi.adde gl.in d.l. si expressum.& dic q aut loquimur in falso pcuratore rei, & valet pcessus, & sentētia quo ad sui pīudiciū.¶ Nam cōtra eum fit executio sentētiæ l.Plautius.ff.eo.q intellige verū si pcurator sciebat se nō esse verū procuratorē.secus vbi aliquo probabili errore putauit se procuratorē esse, vt probatur in d.l.Plautius. in verb.scire sm̄.cum gl.& no.Bar.p ver.puto. in l.si pupillo.§.fi.circa med.ff. de ope.no.nun.vbi ad hoc allegat l.iiij.in prin.de re iud.& idē tenet Io.An.in addi.Spe.in tit.de execu.sen.§.sequit.su p ver.sed pone &c.q est no. Aut loquimur in falso pcuratore actoris, & tunc pcessus & sententia non valent. Nullam.n.habet pcessus vel sn̄ia executionē ꝯ procuratorē.est verū q si dn̄s ratū nō habet, agetur cōtra pcuratorē nō ex sentēcia, sed executione rati ad interesse si de rato promissum fuit d.l.si sine. Vel si de rato pmissum non fuit tenet ad interesse eo q ad instantiā rei non dicit se habuisse mandatum, vt dicit Bart.hic per l.j.j.cred.eui.pig.non debere.

Constantini. LEX XXI.

1 *Maritus potest agere pro vxore etiā sine mandato, dummodo caueat de rato.*
2 *Affinis potest agere pro affine sine mandato dummodo caueat de rato.*
3 *Maritus habens mandatum ab vxore agendi in vna causa censetur in alijs prohibitus.*
4 *Procurator quilibet pōt allegare causas absentia & infirmitatis sine mādato.*
5 *Sententia lata contra maritum an praeiudicet vxori.*

Aritus. † Maritus pōt agere p vxore ēt sine mandato dūmō caueat de rato in quacūq; cā vxoris nisi habeat ab ea mandatū de agendo in quadā cā, qa tunc in alijs censet prohibitus agere. adeo q in eis agere nō potest ēt si cauerit de rato.h.d.sm̄ intellectū gl.¶ † In tex.ibi facultatē &c.hoc iō est sm̄ Cyn.qa affinis pōt agere sine mandato l sed & hec an prin.ff.eo.& licet maritus & vxor nō sint affines, tamē sunt principiū, & cā affinitatis l.nō facile.§.q affines.ff.de gradi.& l.nō iō.& ibi no.j.de heredibus insti.Et ex hoc arguit Cy.hic q idē est de principio, seu causa alicui⁹ rei q est de ipsa re causata.Et ex hoc inducit ad qōnē, an emptio & locatio possit fieri in vno nummo,[a] nā tales ꝯctus requirūt pecūniā numeratā l.j.ff.de ꝯh.emp. & l.si q s cōduxerit.ff.loc.& vnus, nō est numerus, sed principium numeri. De qua qōne dic vt hr̄ p gl.Bart.& alios in l.si q s añ.ff.de acq.pos.& p Bar.& Bal.in l.vsufructu.ff.sol.ma.& Bart.post Cy.in d.l.nō iō. per Bal.in rub.j.de iu.emph.& in l.si vsusfr.ff.de iu.do.& d.l.si q s cōduxerit.in tepor.antiqnis. & Ang.in.§.quia vero el.j.in authē.de nō alie.& dixi aliās in d.l.si q s añ. Quidā aūt dicebant q rō huius l.erat q a vir.& vxor sunt cōiuncti, & cōiunctus pōt agere sine mandato d.l.sed & he.ff.eod. Hoc impugnat hic Cy.q a si essent cōiuncti, non posset inter eos esse matrimoniū.sed dici pōt q imo sunt cōiuncti, vt est text.in l.fi.§.cū aūt in cōnubio.j.de fur.& ibi no.Bal.in fi.& sequit hoc Iac.Bu.Frā.Tig.& Sal.hic. & no.glo.in l. quintus.la.j.§.fi.in ver.suas.de au.& arg.leg.& no.Bart.in l.cui eorū.§.affinitates.ff.de postu.dum dicit q oēs psonæ ibi enumeratæ sunt cōiunctæ.& tn̄ in l.j.eo.ti.in fi.cū qua cōtinuaī d.l.cui eorum, enumeraī vxor.& expresse no.Bal.in d.l.j §.fi.de postu.non tn̄ dicunī vir & vxor esse propinqui vel proximi, vt est tex.no.in l.j.vbi no.Bar.j.vn̄ vir & vxor. & in l.cū alienā.j.de leg.¶ † Not.ex eo ver. sin aūt.sm̄ intellectū gl.q mulier ꝯcedēs marito mandatū in vna cā vr̄ ei prohibere agere tanq̄ maritū in alijs. sed ꝯriū tenuit hic Pe.Cy.Fran.Tig.& Sal.q a casus omissus remanet in dispositione iuris cōis l.si extraneus.ff.de cōdi.ob cām. Secūdo q a inducta ad augmentū nō dīt inducere diminutionē l.si mancipia. de fi.instr. Tertio quia sm̄ Sal.nō vr̄ rōni cōsonū q mulier videaī prohibere maritum in alijs, attento q si maritus agere pōt in alijs, nō pōt esse nisi cōmodū vxori, q a sn̄ia ferēda cū marito non pōt nisi vxori pdesse, nō nocere, nisi ipsa ratā haberet l.j.cū fi.j.qui.res iud.nō nocet. Non ob.iste text.q a sm̄ Pet.& Cy.intelligiī q maritus in alijs causis nō potest agere tanq̄ pcurator, sed tanq̄ maritus nō phibeī. Præterea sm̄ Sal.tex.iste vtiī ver.debet. & hic est fatendum q maritus nō debet.i.nō teneī agere in alijs causis. Alij vero omnes tenent ꝯtrariū, q a licet pūsio hominis nō faciat cessare pūsioē legis d.l.si extraneus. & no.gl.aij.in l.ij.j.de emph.tn̄ bñ facit cessare extra ordinariā seu spālem [b] l.fi.j.de pac.cōuē.Ergo ista pūsio vxoris mandantis bñ facit cessare extraordinariā prouisionē legis dictis, q licet regulariter nō possit q s agere sine mandato, tn̄ fallit in coniunctis, & affinibus. Sed Sal.rn̄debat ad d.l.fi.q ibi cessat pūsio legis respectu eiusdē rei pro qua diligētia facta est ab hoīe nō respectu aliarū rerū.ergo nihil facit ad ppositū nostrū. Tamē verior vr̄ esse cōis opi.tum q a intellectus Pet.& Cy.esset indubitabilis ꝯ l.q labeo.de carbo.edi.tum p p istā dictionē, finalit, q̄ debet aduersari pcedentibus in iure & in facto vt no.gl.in l.hoc amplius.§.de his.de dā.infec.Et per hoc apparet q hæc dictio, debet, hic posita importat nō solū necessitatē, sed ēt potentiam, vt habeī in l.creditores.& ibi not.glo.& latius Bart.in rep.in princ.j.de pig. ¶ Non ob.alleg.in ꝯtrum. Quantū ad primū ar.pōt rn̄deri, vt hic p Bar. Vel quod ꝯriū procedit in prouisione iuris ordinaria.secus in extraordinaria, vt pbaī hic melius q̄ in d.l.fi.p p rn̄sionē Saly. Ad secūdū ar.rn̄de q mandatū nō inducit diminutionē in causa in qua debet inducere augmentū.¶ † Tertiū aūt ar.non procedit p p istū text.sm̄ hunc intellectū qui vr̄ probabilior ex supradictis. Limita tn̄ vt hic p Bal.& ista faciūt, an hn̄s mandatū ad cām totaliter psequendā si nō vult tanq̄ pcurator cām circa merita pseq, sed tanq̄ qlibet sine mādato vult allegare causas absentie vel infirmitatis dn̄i prout permittiī, vt dixi in l.exigēdi.§.eo.possit istud facere, & videtur q non p istū tex.in fi.sm̄ intellectū gl.contrariū tenuit Pau.in l.seruum.§.publice.ff.eo.& refert & sequiī Imo.in l. pe.§.ad crimē. de pub.iud.Et rn̄.ad istū text.q in q.pdicta magnū præiudiciū generareī absenti si cōtra eum absentem procedereī ad cōdemnationem.quæ ratio cessat in casu huius l.& est not.hoc pro limi.huius l.sm̄ Imol. Et ita etiā refert tenere dn̄os de Ro.sua. conclu.cccxiij.Qui pro hoc dicūt esse tex.in c.veniens. de accus.Sed dic q istud voluit ēt Cy.& Ray.hic. Pro hoc allego rn̄sionē.§.relatam.videlicet q spālis pūsio hominis nō facit cessare ordinariam prouisionē legis. Et quod quis possit allegare causas absentie pro alio sine mandato est pūsio ordinaria in oībus pmissa, vt dixi in d.l.exigēdi. Et qn̄ pmittēs in vno videaī phibere in alio, vt hic in tex.vide circa hoc not.p Bal in l.ij.§.de diuer.rescri.& in l j.in fi.j.si a nō cōpe.iud.& in l.j.de adult.& gl.no.in l.cum prætor. in prin.ff. de iud.& quod no.per Bart.in l.legata inutiliter.in prin.ff.de leg.j. ¶ † In glo.in ver.obseruatione.ibi. in paraphernalibus vel dotalibus &c.& sic in istis sn̄ia lata ꝯtra maritū vr̄ q pīudicet vxori sicut sn̄ia lata ꝯ pcuratorē pīudicat dn̄o.circa quod vide oīa no.p Bar. & alios in l.de die.§.iij.ff.qui satisd.cog.p Cy.& Bal.in l.doce j.de rei ven.& Ray.& Imo.in l.Titio centū.§.fi.de cōdi.& demon.& dixi late in l.sæpe.ff.de re iud.& puto q est su p gl.in ver.de pprietate.& tangit incidenter Cy.& ēt Bar.hic an p traditionē instrumētorum videatur collatum mandatū.de quo dic vt dixi in l.j.§.eo.

ADDITIONES.

a ¶Vno nummo. Vide Anc.consi. vlt.q quidem consilium est subscriptum à multis clarissimis doctoribus.

b ¶Fran.Cur. Specialem. De hoc late Lud.Ro.consi.cccxxvj.&.cccxvij. vbi late ponit an maritus qui voluit esse in iudicio tanquā habens mandatum cum non haberet faciat corruere iudicium. Et etiam adde an maritus sit procurator vxoris suæ in bonis paraphernalibus, & vide eundem Alex.in consi.xlij.j.vol.

¶Tho.Dip. Et an maritus administrat bona paraphernalia vxoris ea inuita, vide tex.in l.lege.& ibi Bal.j.de pac.cōuen.& Bal.in l.maritum in fi.j.de sol.& Alex. in consi.cxliiij.inci.circa primum dubium. & ibi an maritus lucretur fructus bonorum extra dotem.

¶Ant.Fran. Et an maritus dicatur esse cōiunctus vxori in affinitate, dicas quod nō quo ad impediendū inter eos copulam matrimonialē, vt in c. non debet. & in c. fi.de cōsan.& affi.Tamen dura & crudelis est eorū separatio l.possess.j.cōmunia vtr.iudi.& etiam succedit marito decedenti abintestato sine cōiunctis successibilibus ad exclusionem fisci & quando ipsa etiam esset q maritus diues, succedit enim in.iiij.parte vt in tit.j vnde vir & vx.& in auc.præterea.eo.tit.

¶Tho.Dip. An autem maritus possit esse curator vxoris, vide Ang. de Are.in.§.pe. inst.de excu.tut.

Constantini. LEX XXII.

1 *Lite cōtestata cum procuratore nō potest dn̄s sine causa litem in se transferre.*
2 *Procuratore litem exercente potest dominus interesse liti.*
3 *Procuratore litem exercente potest dominus etiam actus concurrentes exercere procuratore non contradicente.*
4 *Iudicium si sit agitatum cum procuratore & demum citatur dominus ad aliquem actum & ipse non compareat, q actus valeat.*
5 *Citari potest dominus ad aliquem actum procuratore infirmo vel absente.*
6 *Procurator potest reuocari propter inimicitiam superuenientem inter ipsum & dominum.*
7 *Procurator constitutus ad negotia, videtur etiam constitutus ad lites.*

Rocuratoribus. † Lite cū procuratore cōtestata, dn̄s non potest sine causa litem in se transferre.h.d. ¶ † In text.ibi, non hn̄t facultatem, potest tn̄ dn̄s adesse liti quā pcurator exercet, ne pcurator colludat c.ij.& ibi glo.fin.de collu.deteg.ponens q hoc casu possit facere dn̄s.& l.Plautius. & ibi vide Barto.ff.eod. ¶ † Item potest dn̄s pn̄te & non cōtradicente procuratore actus cōcurrentes

concurrentes exercere in cã c.si quem. vbi omnino vide extra eo. in.vj.& no.Bar.in l.mutari.& in l.post litẽ.ff.eo.Et forti[9] dixit Bart. in d.l.murari. ꝙ etiã absente procuratore[a] poterit dñs illos actus exercere pñte aduersario ꝑ rõnẽ quã ibi vide ꝑ eũ. & cũ eo transit Ang.in d.l.post litẽ.pñte aũt procuratore,& ꝯtradicente ne faciat illos actus quos ipse ꝑcurator vult facere, nõ posset dñs illos facere. q͛a hoc nihil aliud esset, q̃ in effectu auferre sibi officiũ ꝓcuratoris. q͛ q͛dẽ fieri nõ põt, vt hic ſm Pau.de Ca.qui ponit illud vltim.ũ hic.Et est de mente doc.in d.c.ij.post glo.sed si procurator nollet eos actus exercere ſm voluntatẽ dñi, tũc ſm Ray.hic bene poterit dñs illos actus exercere etiã ꝯtradicente procuratore. q͛a alias nihil in effectu operarentur iura quæ voluerunt dñm adesse posse causæ q̃ per procuratorẽ agitaẽ d.l.Plautius. Et istud magis placet q̃ id quod dixit hic Iac.But.& Sal.dicentes simpliciter per d.l.Plautius. ꝙ dñs potest aliquos actus exercere in cã in qua procurator erat dñs litis. Nam intellige ſm quod ex ꝑdictis colligiẽ ex q͛bus declaranẽ in aliquib[9] verba Bar.in d.l.murari. vbi videas. & vide etiã quæ no.Bar.& alij in l qui mutuã.§.non ideo.ff.mand. & q̃.j.dicent.¶ † Itẽ per istũ text.decidit hic no.Bart.& omnes ꝙ si iudiciũ est agitatum cũ procuratore, demũ citaẽ dñs[b] ad aliquẽ actum,& ipse nõ cõpareat,ꝙ actus valeat,vt hic ꝑ eos, & per Bar. in l.furioso.ff.de re iudi.& in l.j.j.de sent.& i d.l.mutari. & i l.pen.j. si aduer.rẽ iudi.ꝑ Bal.in l.si qñ.in.vj.q.j.de test.& in d.l.j.& per Io. And.& alios in c.in nomine dñi.de test.Si autẽ dñs citatus cõparuit,cõcludit Bart.in d.locis ꝙ actus tenebit ꝑcuratore nõ cõtradicente,& sequuntur Mod.hic,& Ant.de But.in d.c.in nomine dñi. Idẽ etiã tenuit Bart.in l.si procuratori præsentis.ff.de verb.obli.& probaẽ in d.c.si quẽ.cũ gl.in ver.siue post.& q͛a dñs principalis est vtiliter dñs in instantia quã põt prosequi si vult, vt declarat Bar.in d.l.murari. ¶ † Prædicta tamẽ limita nisi procurator esset absens vel infirmus,q͛a tũc indistincte poterit citari dñs,& eo etiã nõ cõparente valebit actus.ita no.colligiẽ ex tex.in d.c.si quẽ.ꝙ est bene no.ſm doc.ibi ¶ † Itẽ no. text.hic in ver.capitale. quia ſm Abb.de Ro.hic vt refert Ful.vr̃ esse tex.cõtra gl.in c.ij.extra eo.ti.in.vj.q̃ dixit ꝙ nõ requiriẽ ꝙ inimicitia sit capitalis ad hoc vt per eam possit reuocari ꝑcurator. Tamẽ ꝑ opi.dicit gl.vr̃ esse text.i l.vel exilio.ff. eo.& in d.c.Vnde ſm Fulg.vera vr̃ opi.illius gl.tenẽtis ꝙ cõmittiẽ iudicis arbitrio[c] & oportet dicere ꝙ iste text.ampliaẽ per illa alia iura.¶ Tex.tamen in l.filiusfa.§.fi.ff.e.aperte videẽ velle ꝙ in casu cõtrario.s.qñ procurator post lit.cõte.vellet se eximere ab officio procurationis propter inimicitiam[d] inter ipsum & dñm ꝙ debet esse capitalis. ideo conclusio dictæ gl.non videtur sine dubio. ¶ † Vltimo not.in verbo negotia ꝙ hic probaẽ procuratorẽ cõstitutum ad negotia,videri esse cõstitutũ ad lites, & est expressum in c.qui generaliter. eo.ti.in.vj.& ꝓbaẽ in l.nã & nocere ff.de pac. & in l.sed si vnius.§.procuratorẽ.& vtrobiq; per Bar.ff.de iniur.

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. Procuratore. Vide per d.Barth.Veroñ.in cautela.clxv.quæ incip.si t[us] aduocatus.vbi ponit practicam huius l.

b ¶Citatur Dominus.De hoc per Alex.consi.ccxix.ij.lib.

c ¶Tho.Dip. Iud.arbitrio. Vide Inn.in c.inquisitionem. de acc. Bart.in l.actor.§.tutor.ff.de susp.tuto.& plene per d.Mari.Soci.in c.cum oporteat. extra de accus. & ibi vide plene per Fel.& vide Iaso.hic post Bal.in c.veniẽs. in fi.de iureiu.ꝙ ex verbalibus iniurijs contrahitur inimicitia capitalis quãto magis quãdo ita cum verbis iniuriosis esset minatus mortem ſm Card.Flo.in d.c.cum oporteat.

d ¶Inimicitiam. Adde ꝙ eodem modo fideiussor propter superuenientẽ inimicitiam potest petere vt eximatur fideiussor, & alia quæ infringunẽ propter superuenientem inimicitiam. vide Lud.Ro.consi.cccclix.& an pace facta re integra ibi vide.

Valentiniani.Theo.& Arcad. LEX XXV.

1 *Personæ quæ per procuratorem litigare tenentur, hic enumerantur.*

Vsque,est dictio quæ stat inclusiue.

QVicunq;. † Personæ hic enumeratæ non possunt per se litigare, sed per procuratorẽ,& si contrafecerint sententia pro eis lata nũ habet effectũ. & iudex q͛ eas admisit,pœnam hic statutã patitur. & hoc hodie restrictũ est vsq; ad ꝑsonas illustres inclusiue.h.d.cũ auc.hic posita.Sed cõtra istã l.vr̃ tex.in l.ij.ff.de in ius.voc.vbi magistratus tales cõueniri nõ possunt durãte magistratu, & ꝑpter hoc Cy.& Ray.& Ful.intelligũt istũ tex.in verbo fuerit, in his q͛ in præteritũ habuerunt magistratũ nõ de ꝑsenti.sed certe si ita intelligaẽ,vr̃ ꝙ ratio huius l.q̃ redditẽ ꝑ gl.& do.in authen.hic posita.& ponit tex. in corpore vnde sumiẽ.nõ esset vera.¶ Ideo forte tutius esset dicere ꝙ iste tex.intelligaẽ in existẽtib in officio qñ cõueniẽ in casib.in quib.durante officio pñt conueniri[a] vt qñ ne actio pereat tẽpore cõueniunẽ vsq; ad lit.cõte.vt no.gl.& doc.in l.nec magistratus.ff. de iniurijs.ꝑ l.senatus.ff.de offi.pñd.¶ Itẽ ad hãc l.vide no.ꝑ gl.& doc.in c.pastoralis.de iud.vbi habes plures casus in quib.quis cogitur cõparere ꝑ procuratorẽ. ¶ † Vltimo habes ex hac auc.iuncta gl.ꝙ hæc dictio,vsq;[b],stat inclusiue, de qua hic aliquid per Ia.Bu.& Sal.hic ꝑ Cy.in l.a caligato.j.de nup.ꝑ Bart.in l.patron[9].§.j. de lega.iij.& in l.meminisse. de offi.procon.ꝑ Bar.in l.post duos.§. de ad.diuer.iud.& in auc hoc amplius. de fideic.& not.in c.cũ dilecti de dolo & cõtu.per Io.An.in c.ij.de obli.ad ratiocinia,ꝑ Pau. de Leaza.in commento c.cum dilectus. in princi.de fi.instru.per Imo.in l.filiusfa.in prin.de lega.j.& in l.j.de condi.insti.

ADDITIONES.

a ¶Conueniri. Quod ẽt rõne delicti cõmissi in officio vt voluit Lud.Ro.cõsi.cccccv.

b ¶Fran.Cur. Vsq;. De hac dictione per Old.consi.lxx.& per Alb.hoc, & in l.patronus.§.j.ff.de leg.iij.& per eum. Alex.in consi.cxiij.& in consi.cxxv.in prin. in fi in.v.vol.

¶Tho.Dip. Vide Soci.in consi.xxv.incip.d.Fran.

Arcad.Honor.& Theod. LEX XXVI.

1 *Citatus cõparere in causis pecuniarijs seu ciuilibus, potest per procuratorem comparere nisi fuerit citatus vt personaliter compareat. quod fieri potest ex iusta causa.*

2 *Citatus in dubio potest comparere per procuratorem nisi sit arctatus personaliter comparere.*

3 *Statutum sufficit regulariter ꝙ seruetur per æquipollens.*

4 *Citatio põt exprimere causas ex quibus citatus teneatur ꝑsonaliter cõparere.*

5 *Comparere personaliter potest cogi principalis dimisso procuratore.*

6 *Iudex an possit cogere principalem vt personaliter cõpareat ad respondendũ.*

7 *Comparere personaliter an possit cogi qui constituit procuratorẽ in rem suam.*

8 *Comparere personaliter potest quis cogi quando arctaretur ad præstan.confessionem, vt contractus contractum celebrato per mulierem vel minorem statuto sic disponente.*

IN pecuniariis. † Citatus in causis pecuniarijs põt ꝑ procuratorẽ cõparere, licet hic in citatorio nõ cõtineaẽ nisi fuerit citat[9] vt ꝑsonalr̃ cõpareat,ꝙ facere põt iudex ex iusta cã nõ aliter.h.d. ¶ † No.ꝙ oẽs causę hñt regulariter hãc nãm, vt si q͛s simpliciter citat fuerit, intelligaẽ tacite inclusa ptãs cõparẽdi ꝑ ꝑcuratorẽ vt hic, & in c.fi.de dila.& in c.cũ dilecti.& in c.j.de iura.cal.Et ex hoc notabiliter infert Iac.But.& cũ eo trãsit simplr̃ Bal.ꝙ si statuto caueẽ ꝙ ad hoc vt q͛s possit bãniri,debeat citari ꝙ cõpareat ipse vel alius pro eo,& iudex similiter citauit bãniendũ ꝙ cõpareat,valebit nihilominus bannũ quia cum tacite insit ꝙ cõpareat per se vel per aliũ,vt hic, expressio quæ tacite inest nihil operaẽ & istud dictum tanquã bene not.sequitur Pet.de Anch.in repe.c.canonũ statuta. de consti.in verb.sed pone dicit statutum ꝙ si q͛s debet &c. † Et sic habes notare ꝙ sufficit formã statuti seruare ꝑ æquipollens, facit ꝙ in simili dixit Iac.Bu.in auc.si omnes.j.si vt se ab hær.absti.vbi voluit ꝙ statutum requirens citationẽ alicuius, verificetur in illo qui fuit præsens in iudicio,licet non citatus. quia pñtia æquipollet citationi l.ẽt si patre.§.si hæreditate.ff.de mino.& fuit dictũ in rub. vel in l.j.de in ius vocan.Interdum tamẽ fallit ꝙ nõ sufficit seruari statutum ꝑ æquipollens,vt per Bal.& alios in l.j.ff.de lib.& posth. & in l.cessante.j.quomodo & qñ iud.dic vt habetur in dictis locis. ¶ † Secũdo not.ꝙ ex causa iudex põt in citatione exprimere ꝙ citatus teneaẽ cõparere.& causę hic enumeranẽ in gl.& in l.si actor cum ibi no.ff.eo.& in c.j.& ibi glo.& doc de iudi.in.vj.& in c.fi.de maio.& obe.& no.in c.querelã. extra eo.Et an iudex teneatur exprimere istas causas in citatione, Io.Mon.& Io.An.in d.c.j.not.cõcludunt ꝙ sic.idem Bal.in l.j.ff.eo.vbi videas. & hic ẽt per Guil.de Suza.& Cy.idem tenentes.pro quo vide no.per gl.& doc.in ũnili in l.ij.ff.si quis in ius voc.vbi habeẽ ꝙ qñ quis citatur pro die feriata in casibus in quibus tali tempore procedi potest, debet exprimi causa[a] in citatione, vt est not.per Inn.in c.præterea.de dila. ¶ † In gl.pe.ibi,melius scit &c.no.ex gl.ꝙ si dñs melius veritatem nouit q̃ procurator põt cogi personaliter comparere ad respondendũ. Quod est verũ ẽt si procurator haberet specificum mandatũ ad sic respondendũ, quia ꝑ aspectũ dñi melius perpendere põt iudex veritatem inspiciendo quo vultu, & qua trepidatione loquaẽ l.de minore.§.tormenta.ff.de quæst.Et ꝑ hoc Bart.hic reprehendit Iac.But.qui contrarium tenebat.idem etiã posuit Bar. in l.seruum.§.publice ad fi.ff.eo.& in l.ij.§.defendi.ff.ex qui.cau.in pos.eatur.& Cy.in l.reos.j.de accusa.& Imo.in l.qui bona.§.si alieno.ff.de dam.inse.& in c.j.de iud.in.vj.& cum eo ibi trãsit d.Do. sed Bart.in d.§.si alieno. & Ang.hic dicit prædictam opi.tñ procedere in criminalibus in quibus iudex ex indicijs põt inquirere veritatem,& ẽt torquere d.§.tormenta.Sed in ciuilibus ꝑcederet opi.Iac.But.quia ex quo ꝑcurator habet specificũ mandatũ, dñs videtur

ADDITIO.

a ¶Causa. Dic ꝙ in citatione debet exprimi causa.& de illa ꝑ iudicẽ est cognoscendũ qñ cessante causa citationis citatus citari nõ potuisset. ita voluit Ro.cõs.cccxiij.

videtur per organum respondere l. qui antē. § si ff. de consti. pecu & idē tenuit Io. An. in c. fi. de iura. calum. & dñs Abb. in c. in pertractandis de iura. calum. & Ang. in d. l. si actor. vbi ita dicit in palatijs seruari. Saly. vero in d. l. reos. in fin. & Imol. in l. pen. § ad crimen. in fi. de publi. iudi. dicunt φ nō solū in ciuilibus, sed ēt in criminalibus iudex nō posset ex causa ꝑdicta cōpellere dñm ad cōparendum ꝑsonaliter adeo φ ꝯ eum cōparentē per ꝓcuratorē specifice instructū procedi possit tanq̄ ꝯ cōtumacē. quia alias clusoriū esset beneficiū cōparendi per ꝓcuratorē sibi a lege cōcessum cū iudex posset illud sibi auferre allegando dñm melius esse instructū ꝯ reg. indultū. de reiur. in. vj. facit l. j. ff. de feri. ī ver. neq; enim. Et rñdēt ad. § tormēta. φ ibi nō cōparebat ꝑ ꝓcuratorē hītē specificū mādatū, vel φ loquit̄ in causis in q̄bus nō pōt q̄s ꝑ ꝓcuratorē cōparere, vt in d. § ad crimē. & sic Imo. ibi ꝯdicit opi. quā tenuit ipsemet ī d. § si alieno & in d. c. j. Vbi voluit φ nō solū in criminalibus, sed ēt in ciuilib. possit ex cā ꝑdicta dñs cogi cōparere ꝑsonaliter, q̄a ēt debet iudex in ciuilibus laborare ad veritatē eruendā l. vbicunq;. ff. de inter. act. xxx. q. vlt. iudicātē. & ita dicit tenere Bar. hic, & in d. § defendi. Pau. de Ca. hic simpliciter intelligit opi. Bar. hic in criminalibus, & cū eo trāsit. Puto φ in ciuilibus sit opi. Bart. in d. § si alieno. cū cōcord. q̄a in ciuilib. ex indicijs. s. ex aspectu nō pōt iudex moueri ad torturā ꝓ inuestigatione veritatis nisi cōtra seruū in subsidiū l. diuus. ff. de quæstio. in criminalib⁹ aūt pñt opi. concor. ex his q̄ dixit Bal. & Pet. de Anch. in d. § publice. & Pet. de Anc. in d. c. j. volentes. Quod aut apparent ꝯ principalē indicia, & possit cogi ꝑsonaliter cōparere c. j. de iudi. in. vj. & d. § tormenta. & istud ēt sensit Bal. hic. Sed subdit plus in d. § publice. φ hoc tm̄ erit verū in casibus in q̄bus posset locus esse torture. alias enim ex indicijs non posset cōdēnari nisi veritas possit haberi ꝑ torturā l. absentē. ff. de pe. l. sciant. j. de ꝓba. secus vbi nō posset locus esse torture ꝑ d. § publice. ibi ęquū est &c. & ꝑ rōnē Sal. ¶ † Et ꝑ ista decidi tur q̄ō de qua quotidie in practica est contentio. s. an iudex possit cogere principalē vt personaliter [a] cōpareat ad rñdendū, vt. s̄. de quo vide ꝑ Spe. in ti. de posi. § fi. ver. in summa no. ꝑ glo. in c. ꝑsentiū. in verbo, Abbate. de testa. in. vj. ꝑ Io. An. in c. fi. de iura. calum. ꝑ Imo. & do. in c. j. de iudi. in. vj. ꝑ Imo. in c. in pertractandis. de iura. calū. & in d. § si alieno. & in c. q̄relā. extra eo. & in d. § ad crimē. in fi. Et vide Bald. de senten. j. & ibi subdit quod licet infamis possit esse ꝓcurator vt dixi in l. cū. s̄. eo. tñ ipū ꝓcurator est infamis poterit indistincte cogi dñs tanq̄ legalior ad rñdendū ꝑsonaliter ꝑ no. contra. in gl. & in d. l. si actor. φ est not. Dicit etiā alibi Bal. φ ꝑ ꝑ infamiā q̄s cogit̄ ꝑsonaliter cōparere vt ꝑ eā aute. qui semel. j. quo & q̄n iudex. Et ista faciūt ad q̄ōnē no. de qua vide ꝑ Dy. & Bart. i l. fin. ff. de appel. & Bal. in l. dñs. j. de appella. ¶ † Vltimo iuxta ꝑdicta q̄runt hic Cy. & alij virū hæc l. locū habeat in ꝓcuratorē in rē suā scilicet φ cōstituens eū possit ex causis hic no. in l. cogere ꝑsonaliter. rñdere. de quo vide ꝑ Bar. & alios in l. si actor. ff. eo. & in l. solutionē. ff. de solu. & in l. facta. § si hæres. & ibi late ꝑ Imo. ff. ad Treb. ꝑ Io. An. post Spe. in ti. de cessione. § j. ver. sed nunquid & in tit. de defen. § j. in fi. ꝑ Bal. & Ang. in l. si cū emptor. ff. de pac. Ant. de Bu. in c. q̄uis. de iura calum. † Et ꝑdictis adde aliū casum in quo quis pōt cogi personaliter cōparere q̄n q̄s citaretur tanquā cōiunctus ad præstandū cōsensum actui celebrando ꝑ mulierē vel minorē q̄n ex forma statuti talis consensus requireretur s̄m Bal. no. in l. j. j. qui admi. vbi ad hoc inducit l. ij. j. de his qui veniam ætatis.

ADDITIO.

a ¶ Personaliter. Quando quis teneatur personaliter comparere vide per Cal. cōsi. vj. de proc.

¶ Ne liceat potentioribus. Rub.

Diocletiani & Max. LEX I.

1 *Potentioris patrocinium assumens contra alium potentiorem non punitur.*
2 *Domus appellatione venit familia quando nomen domus non potest conuenire edificio.*
3 *Patrocinium alicuius familiaris potentioris procurans habere incurrit penam huius legis.*

Iuine. † Recipiēs patrocinū potentioris ad terrorē aduersarij debet puniri in iactura causę, & patrociniū ꝑstans venit puniendus arbitrio rectoris ꝓuinciæ q̄ in ꝑdictis est iudex ēt ꝯ potentiores magistratus q̄uis tales iurisdictioni rectoris prouinciæ regulariter non subessent. h. d. ¶ No. φ dixi ī summario, & limita nisi alie q̄ assumpsit patrociniū potentioris litigaret cū pariter potentiore. q̄a tūc nō vr̄ terrorē vel metū inferat, sed vt metum excludat, argumēto l. cū pr̄. § Titio de leg. ij. s̄m Pau. de Ca. hic φ no. Facit l. nō solum. § de vno. ff. de ritu nupt. & melius probatur c. ex parte. de feud. inducendo vt dicā. j. l. proxima. & ad hoc bene facit φ no. Bald. j. in l. proxi. in fi. ¶ In gl. in ver. potentior. ibi, rōne officij. adde gl. & doc. ī c. fi. de alien. iudi. mu. licet gl. contrarium sentiat & male in l. penult. ff. de alie. iudi. mut. cau. fact. q̄ ibi reprehēdit Bart. & de hoc etiā vide per Spe. in ti. de cessio. actio. § j. vbi cōcordat cū gl. hic. limita tñ vt per Bal. in l. ꝓxima. ¶ † In gl. in ver. operibus. no. ex gl. iuncto text. φ vbi nomē domus, nō pōt cōuenire edificio, accipit̄ pro illis de familia [a] s̄m Sal. qui etiā ꝓ hoc allegat l. j. § si vir. ff. ad sil. melius allegasset d. l. j. in princ. s̄m expositionē Bar. ibi, & l. cū vnus. in ver. domo. cū gl. ff. de alim. & cib. leg. facit l. pronuntiatio. in ver. domo. ff. de verb. sig. ¶ † Et ex hoc infert Bar. hic φ si quis procurat habere patrociniū familiaris alicuius potentioris incurrit hanc pœnā. Ad idem allegat l. j. § si rec. prouin. & hoc ēt sequit̄ Ang. & Sal. Sed Ful. tenet cōtrariū. & cū eo transit Pau. de Ca. q̄a text. in d. l. j. § si rec. prouin. vr̄ potius ꝓbare cōtrariū, quia tunc familiares faciunt locū illi tit. q̄n rector dedit operam. Itē quia nō est eadē ratio in familiaribus, quia facilius audiuntur potentes q̄ eorum familiares. Puto opin. Bar. veram per illū text. in ver. domorum. qui recipit expositionē quā dixi ad idē text. in l. pe. ff. de testa. i ver. domo. pro hoc facit, q̄a id φ fit a familiaribus præsumitur fieri eum conscientia dñi c. cōstitutus. de testi. ita inq̄t Bart. in l. de pupillo. § si q̄s ipsi. in x. q. ff. de oper. no. nun. & in l. j. § itē labeo. ff. φ vi aut clam. ¶ In gl. in ver. litigatores. ibi, reus &c. sentit glo. φ iste titulus habeat locū in actore recipiente patrociniū potētioris, & nō in reo. & expressius not. gl. in rub. j. ti. proxi. & gl. in l. pe. in fi. ff. de alie. iu. mu. Sed Cy. Bar. & Ang. hic cōtrariū tenent, & melius per hanc l. indistincte loquentē, & per id φ habet̄ hic in rub. in ver. litigatoribus. ¶ Gl. fi. hic tetigit aliqua in mā cessionis de q̄bus vide plene ꝑ Bar. & alios in l. ꝑ diuersas. j. mandati ꝑ Spe. in tit. de cessio. actio. ꝑ do. in c. fi. de alie. iu. mu. per Bal. & Saly. j. l. proxi. Bal. in l. iubemus. § in. s̄. dictis. j. ad Tre. & in l. eius. j. de compen. & in l. deo nobis. de epis. & cleri.

ADDITIO.

a ¶ Familia. An appellatione domus veniāt illi de familia vel agnatione. vide Anch. consi. clij.

Arcad. Honor. & Theod. LEX II.

1 *Cedens actionem suam potentiori ratione officij, perdit actionem illam, & cessio non habet effectum*
2 *Cessio facta potentiori contra æque potentem non est punibilis.*
3 *Cedens actionem potentiori contra æque potentem non perdit actionem.*
4 *Cessionarius an possit vt simplex procurator intentare exercitium directarum nomine cedentis.*

I cuiuscunq; † Cedens actionē suam potētiori rōne officij ꝑdit actionē [a] illā, & cessio nō habet effectum. h. d. ¶ † Fallit vbi cessio fieret potentiori ꝯ æque potētiorē s̄m Bal. & Sal. hic. q̄a rōne æqualis potentię nihil vr̄ factū i fraudē legis. ar. l. sed & milites. post prin. ff. de excusa. tu. & l. nō solū. § de vno. ff. de ritu nup. Ad idem alleg. tex. in c. ex parte. de feu. ex quo tex. colligunt ibi do. φ ecclesia iura sibi cōpetēs pōt cedere in potentiorē, vt q̄n feudū alienatū ꝑ vasallū recuperari nō pōt ꝑ ꝑ potentiā tenēns. Ad idē faciunt q̄ dixi. s̄. l. ꝓxi. ¶ † Et ex hoc infero φ Sp. non videt bene dixisse in ti. de cessio. ac. § fi. versi. q̄d si aliquis plebeius. vbi dixit φ si plebeius cedit actionē potentiori q̄ habebat ꝯ æque potentē perdit actionē, q̄a potentior debet attendi respectu cedentis & nō eius cōtra quē cedit. ita dicit tenuisse Odof. & nil aliud allegat. Nam ꝯnum colligit̄ ex supradictis Imol. in c. ex parte de alie. iu. mu. dicit φ dictū Spe. nō est sine dubio ꝑ ea quę ibi no. gl. & Io. An. Sed certe vt dixit Spec. non videt bene loqui, nam pœnæ (de quib. in hoc tit.) imponuntur ꝑ ꝑ timorem quem potest inferre potentior, vt. s̄. l. proxi. & ibi no. quę rō cessat in casu proposito. ¶ † Vltimo vide ad hanc l. id φ not. gl. fi. in l. iurisgentiū. § prior. ff. de pac. & φ ibi Bal. & Ang. vbi habetur φ etiam cessionarius in casu huius l. non posset agere tanquā simplex ꝓcurator intentando exercitium directarū nomine cedentis, s̄m ea quæ visa fuerunt in l. qui stipendia. s̄. de procu. & ex illa gl. infert Ange. ibi quod est no. vide ibi.

ADDITIO.

a ¶ Actionem. Bal. consuluit in partibus montisferati pro quadam muliere quæ cessesat iura sua cuidam cancellario do. montisferati φ actionem non perderet, eius consi. cccxvij

¶ De his qui potentiorū nomine titulos ꝑdijs affigunt. Rub.

Arcad. & Honorij. LEX I.

1 *Titulos seu insignia potentiorum suis prædijs affigentes puniantur vt hic.*
2 *Libellus quando est ineptus, tunc nulla exceptio est penalis.*
3 *Libellus actoris facit fidem contra ipsum sua exceptio rei contra reum.*
4 *Titulos seu insignia aliqua prædijs suis imponens siue actor sit siue reus punitur vt hic.*
5 *Negans se possidere suo nomine cum tamen possideat punitur vt hic.*

NImaduertimus. †Qui titulos seu insignia potētiorū prædijs suis affigunt, vel eorū nomina in lite prætendūt suo iure priuant, & in metallū dānant, & potē nō si cōsenserit infamat. hoc dicit. ¶† In tex. ibi solēniter per istū text. à ꝯrio sensu dicit no. Bal. in l. edita in repet. padua. de eden. ꝙ qñ libellus est ineptus seu nō solēnis nulla exceptio [a] est pœnalis. & si reus tūc mentiat seu negando se possidere, seu dicēdo se possidere ꝓ alio cū possideret ꝓ se, siue aliter calumniet nō punit. ꝙ dicit esse no. ad multa statuta imponentia pœnā excipiēti certo mō. & hoc not pro limitatione l. si. de rei vendicatio. cū simil. iurib. pœnam negantis imponentib. ¶† In tex. ibi, ꝯdictorijs libellis ex isto text. colligit ꝙ sicut libellus actori facit fidē ꝯtra ipsum l. cū præcum. de lib. cau. l. ij. j. de insti & subst. & idē erit i scriptura exceptionū. adde Bar in l. certū. §. si qs absentē. de cōfes. vbi dicit hoc esse verū si ꝓducat parte absente ꝙ est no. dic vt ibi, & ꝑ do. Ant. in c. fi. de confes. ¶† In tex. ibi nec repetende actionis &c. ꝑ istū tex. dicit Bar. ꝙ pœna huius l. habet locū nō solū in reo sed ēt in actore imprimente insignia potentiorū in reb. ad quas agere vellet fingendo tē potentioris esse, seu si nomine potentioris in litē abutat. ꝯrāū tenet hic Ful. ꝑ tex. in verbo, in ius voc. & in verbo pulsatis & in verbo possessionis. & hoc not. gl. in rub. Non ob. tex. in ver. actionis. q̄a tex. vult sm eū ꝙ nō solū isti habēt necesse transferre possessionē in aduersariū. sed omne ius perdant. & ita etiam vr velle Paul. de Ca. hic licet nihil alleget. Tamē satis vr substentabilis opi. Bar. ꝑ istū text. in ver. repetende. qui vr superioribus adhærere. Et ꝑ hoc pōt addici, q̄a ibi est eadē actio in actore q̄ est in reo, ēt iur. correctoria in vno extendunt ad aliū vt no. gl. in l. ad perēptorū. ff. de Iud. & gl. in authen. q̄ semel. in verbo. xxx. dierū. j. q̄uo & qñ iudex. Facit l. fina. j. de indi. vidui. tollen. Vnde cū in casu nostro nō possit negari quin sit eadē ratio tam in actore q̄ in reo, sequit ꝙ idē ius esse debet. ¶† Vltimo nn. istū text. ꝑ declaratione l. ij. j. vbi in rē actio, quia dicēs se possidere noīe potentioris cū possideret suo nomine, patitur istas pœnas.

ADDITIO.

a ¶Excep. Adde Ro. consi. ccccix. & alibi dicit ꝙ cum instrumentū est nullum quælibet eius clausula est nulla eius consi. xlij. & alibi ꝙ libellus ineptus nō interrūpit præscriptionē eius cōsi. ccccxij. & ibi ꝙ ꝑ citationē illegitimā nō ꝑpetuat iurisd.
¶Tho. Dip. Adde Alex. in l. etiam §. j. & ibi alios mod. ff. sol. mat.

¶Vt nemo priuatus. Rub.

1 *Arma vel insignia potentis imponentes suis prædijs vt terreant aduersarios puniri possunt vt hic.*

¶In gl. rubrice vel dic melius ꝙ in ti. superiori locutus est Imperator qñ quis alligit insignia, seu titulos ad euadendum litem. hic autē nulla erat lis, sed vt magis timeret fecit imponi arma Imperatoris in suis domibus sm Ang. & Paul. de Ca. Et etiam loquitur qñ ad iniuriam alicuius rebus suis tales titulos imposuit. & ad intelligentiam. & veram doctrinam istorum vide glo. magistram in authen. de mari. prin. io. §. titulos. in ver. titulos.

Honorij & Theod. LEX I.

1 *Titulum principis rei suæ imponens illam perdit, & eam publici iuris facit.*
2 *Insignia vel arma an & quando liceat imponere rebus suis,*
3 *Sta. ꝙ qui portat bladū extra territoriū puniatur, nihilominus animal sup quo exportat publicetur, tūc si animal sit alterius ignorantis talem exportationē non publicatur. tenetur tū ille qui exportaret ad æstimationē illius animalis.*

Egic. †Qui titulū principis rei suæ imponit illā perdit, & iuris publici eā facit. h. d. Et duas habet lecturas vt colligit ex gl. & super ea dicā. ¶† In glo ij. vbi vel in eius &c. quasi videat signū magne temeritatis nomē ꝓpriū in rebus suis ponere cū principi reseruatū sit vt hic, & in l. iij. j. de bo. vacā. li. x. alia aūt signa imponere pōt qs rebus suis vel à se possessis non tñ vexillū [a] vel vela. ita dixit gl. cōiter approbata l. fi. j. ti. prox. & sequit eā Bart. in trac. suo de insigni. & armis. & Ant. de Bu. in c. dilecta. de excep. præl. In q̄bus locis tractant plenā materiā horū insigniorū, & aliq̄d ꝑ Bal. in l. j. j. de reb. alie. & in l. j. j. q̄ res ven. nō pos. Et sm doc. leges huius ti. de cōsuetudine non seruant. & licet ille intellectus sm gl. cōiter approbet, tñ dicit Ful. nō placere, q̄a absurdum vr ꝙ quis rebus suis talia insignia ponere non possit. Sed dic ꝙ signa imponere pōt vt ꝓxime dixi, titulū vero nō. vt hic. Tamē postq̄ de cōsuetudine nō seruat nō expedit vlterius insistere. ¶† In ea. gl. in fi. facit hæc gl. sm Iac. Bu. & Sal. ad q̄onem statuto cauet ꝙ si quis portauerit bladū extra territoriū puniat & nihilomin⁹ animal sup quo bladū deportat publicet. ꝙ si animal fuit alterius ignorantis tale delictum nō publicet. Et ꝙ est tex. in l. cotem. §. dñs. & ibi hoc no. Bart. ff. de publi. & gl. in simili in l. iubemus. ꝑ quod Bar. ibi hoc not. ff. de naui. non excu lib. xj. & Bal. in l. cum proponas. j. de nauti. feno. & Imol. in l. maius. §. duobus. de le. ij. Subdit tamē elegāter Iac. But. hic ꝙ ille qui portat tenebat fisco ad æstimationē animalis. ar. huius gl. & ar. l. q̄cunq;. ver. q̄d si ad prædicta. j. de ser. fug. facit sm Sal. l. j. in fi. j. de falsa moneta.

ADDITIO.

a ¶Vexillum. Potest tñ habēs merum imperiū in loco ibi erigere furcas, licet merum & mistum imperium cum omnimoda iurisdictione ad alium pertineat. Et quis potest cogi ad vendendum locum vbi eriguntur furce quæ concernunt etiam publicam, & priuatam vtilitatem secundum Old. consi. cxlj.
¶Tho. Dip. Ad intelligentiam illius ti. vide per Bar. in tra. de insig. & arm. in prin. qñ accessorie patiuntur arma principis ꝙ possunt poni. & vide Bald. in l. si quis. adde putandam § de epis. & cle. & Ang. in disp. sua quæ inci. l. refulgenti.

Theodo. & Valenti. LEX II.

1 *Titulos, vel vela regia rebus ab ipso iuste, vel iniuste possessis imponens, punitur vt hic.*
2 *Iudex potest dare licentiam parti propria authoritate ingrediendi, & esse nuncium in causa propria.*
3 *Plebeius dicitur omnis qui non est in dignitate positus.*
4 *Clericatus excludit quem à plebeatu.*
5 *Accusatio non debet recipi vbi non est delictum punibile.*
6 *Sindicus licet ex forma statuti vtile teneatur denuntiare maleficia, non tenebitur denuntiare maleficia impunibilia.*
7 *Delictum quando notorie non constat, non est punibile.*
8 *Libellum qui non procedit iudex reijcere debet, ne frustratorius sit.*
9 *Clericus delinquens debet grauius puniri quia est in dignitate quàm plebeius.*
10 *Accusatus quando dicatur esse receptus inter reos.*

Equis [a] vela. †Imponēs titulū vel vela regia reb. ab isto iuste vel iniuste possessis. si plebeus est vltimo supplicio punit. si aūt est nobilis deportat. licet ēt vnicuiq; ista frāgere & tollere de quo nō poterit accusari, & iudex recipiēs accusationē punit pœna hic statuta. h. d. ¶† In tex. ibi, sine exceptione iudicis &c. facit iste text. secūdū Ang. ꝙ iudex possit dare licētiā parti ꝓpria auctoritate [b] ingrediēdi & ꝙ sic qs possit esse nuncius in re sua. ad idē text. j. ti. ꝓxi. in l. j. & ibi no. Bar. & ibi late Bar. in l. iuste. ff. de acqui. pos. cum cōcor. & addi. quas alias ibi scripsi. ¶† In tex. ibi, plebeius. ex hac litera colligit ꝙ ois ille est plebeius q̄ nō est in dignitate positus. & ꝓbat in l. iij. §. tutores. cum gl. ff. de suspe. tu. iuncta l. j. in fi. eo. tit. & ista iura ad hoc alleg. Bar. in repe. l. j. alīas. ij de dignitat. lib. xij. dic vt ibi plene. ¶† Itē ex isto tex. habes diligēter notare ꝙ clericatus excludit quē a plebeiatu. ¶† In tex. ibi, vel accusatione no. ꝙ vbi nō est delictū punibile nō debet recipi accusatio nec scribi in actis. & sic vr ꝙ ista exceptio dico ꝙ delictū de quo me accusas, est impunibile, impedit litis ingressum & ꝓcessum ad vlteriora. Et hoc no. Bar. in l. si seruus. ꝑ illū tex. §. de his q̄ ad eccle. cōfug. ꝑ hoc ēt vide not. ꝑ Bal. in l. decurionū. §. de infami. & in l. j. §. officius. ff. ne qs eū qui in ius voc. & ꝙ no. Bar. in l. nā & postea. in prin. ff. de iureiur. & ī l. j. §. j. alīas est in prin. ff. ad Treb. ¶† Et ex hoc infert Bald. hic ꝙ licet ex forma statuti sindicus vtile teneat sub pœna denūtiare maleficia nō tenebit talia maleficia impunibilia [c] denūtiare. sed de hoc dic vt ꝑ Bar. ꝯrāū tenentē in l. si §. diuus. ff. de publi. & in l. j. §. si accusatione. in fi. ff. ad turpilia. & in l. iij. §. si maritus. ff. ad sill. & cū eo cōcordat Bal. in l. data opa. j. q̄ accusa. & Salv. in l. ea q̄dē. j. de accusa. & Pet. de Anch. in cle. pñti. de censibus. ¶† Limitat tamen Ange. hic nisi notorie cōstaret delictū nō esse punibile vt si notoriū erat illū q̄ fuit occisus fuisse bannitū q̄ ex forma statuti poterat impune occidi, dicit ꝑ hāc l. & hoc casu posset saluari opi. Bal. hoc ꝙ est no. ¶† Itē no. ꝙ iudex reijcere debet libellum qui nō procedit ne frustratorius [d] sit, & not. in l. j. ff. de offic. asses. Et facit ad ea q̄ dicta fuerunt post glo. in l. vbi pactum. de transac. & in l. j. vt quæ desunt aduoc. plus subdit Bal. in repe. l. edita. in repe. padua. ꝙ iudex hoc facere pōt etiam parte nō citata alleg. istum tex. ¶† In gl. vlti. ibi. l. præsbyteri. glo. voluit opponere ꝙ ibi grauius punitur clericus & in dignitate cōstitutus q̄ plebeius hic aūt dr cōtrariū. solue ꝙ ibi loquit in delicto ꝙ cedit in contumeliam dignitatis, & iō grauius punitur

ADDITIONES.

a ¶Tho. Dip. Ne quis. Vide Pau. de Ca. in l. ij. §. de insti. sub condi. fac.
b ¶Authoritate dicit d. Ias. ponderandū hic Bart. qui videtur velle ꝙ scholaris possit propria author. insignia doctoratus vel militis accipere, & an præscribatur talis vsus insigniorum deferendorum vide per Ro. sing. suis. fol. xiiij.
¶Tho. Dip. Adde Ang. in l. qui iniuriæ. ff. de fur. & Io. de Ana. in c. ex diligēti. de si. quibus etiā adde text. in l. iij. l. posteaquā. ff. de offi. ... ibi & illo tempore petit pro beneficio & in c. meminimus. extra de accu. ibi cum inde fuetis requisitus prælate Abbati & munus benedictionis non deferens impartiri. an autem de licentia superiori posset sibimet conferre insignia doctoratus Bart. hic iunctis superius dict. s videtur velle ꝙ sic. vide quæ dixi in trac. meo de præstantia doc. lib. iij. de insignijs do. in. iij. q. pr. in vbi plen. scripsi.
c ¶Impunibilia. Adde vt per Alex. consi. j. lib. ij. & consi. xxiiij. lib. j.
d ¶Frustratorius. Adde quæ posui in l. j. §. vt quæ desunt aduo. partium.

punitur l.quædã delicta. & ibi Bart.ff.de pœnit.secus in alijs delictis, vel ſm Ray.& Sal.hic dicit q ibi deliquit ptextu dignitatis vt ibi in verbo q nihil metuat.& iõ grauius punit.¶ In gl.in ver.liber tate ibi.§.ſi vero.aliàs eſt.§.q aũt. & i aut.ſed hoc hodie.j.de dona.

10 inter vir.¶ † Vltimo inducit Bart.hanc l.ad q̃onem qñ dicatur accuſatus eſſe receptus inter reos iuxta l.as qui reus.de pub.iud.de qua vide ibi plene p eum. & per Bal.poſt antiquos in l.j.j.qui accuſa.& in l.neganda.eod.tit.& in repe.l.cum mulier.in.xj.oppoſi. & ibi per Imo.ff.ſo.mat.& in l.quãuis.j.ſi pendẽ.ap.mors interue. & ibi dicit tex.hunc eſſe meliorem de iure ſm Old.& pro intellectu huius tit.vide gl.j.proxi.rub.& quæ ibi dicentur in l.j.

¶ Vt nemini liceat ſine iudicis authoritate ſigna reb. imponere, quas alius tenet. Rub.

Probi. LEX I.

1 *Signum ſuum nemo poteſt imponere rei quam petit lite pendente.*

1 SAepe cum ſeque. † Lite pendẽte nemo põt imponere ſignum ſuũ rei quã petit.h.d.cũ l.ſeq.¶ Et dñam inter iſtũ tit.& p̃cedẽtẽ vide in gl.hui' rub.p gl.i l.ſi. hui' tit.vel ſm Pau.de Ca.dic q ti.p̃cedẽs loquit̃ qñ inſignia vel arma p̃ncipis vel vexillũ apponit q̃s reb' à ſe poſſeſſis ad terrorẽ alteri', vel reb' poſſeſſis p aliũ ad iniuriã illius.Iſte vero ti.loquit̃ qñ q̃s ſignũ ſuũ, ſeu arma ſua apponit in re poſſeſſa per aliũ rõne iuris q appoſiens prætendit in ea re.

a ¶ Ne fiſcus vel reſpublica.[a] Rub.

ADDITIO.

a ¶ Tho.Dip. Ne fiſcus vel reſpub. Nota.ex iſto tex.cũ rub.q eſt differentia inter fiſcũ & rempub.de qua vide no.p gl.in l.in prouin.j.de prouī.& actu.li.xij.& vnum in.j.conſti.digeſtorum.& Bart.in l.j.j.de iure fi.lib.x.& ibi ſcripſi in addi.& Bal. in l.j.j.de hær.vel ac.ven.

Gordiani. LEX I.

1 *Patrocinium ſuum non debet præſtare fiſcus ſub prætextu pecuniæ fiſco debitæ.*
2 *Fiſcus an & quando poſsit actiones quas habet ſuus debitor contra alios inſolutum recipere.*

1 REipublicæ. † Sub p̃textu pecuniæ fiſco debitæ nõ debet fiſc' patrociniũ præſtare.h.d.Bar.aũt aliter iſtã l.intelligit, & ſummat eã ſic. Actio litigioſa vel dubia nõ põt inſolutum fiſco dari ſpõte recipiẽti.h.d.¶ † Nec ob.

2 ſm eũ l.iij.j.qñ fiſcus vel priua.quia fatet̃ Bar.q fiſc' in ſubſidiũ põt petere ſniam latã ꝯ debitorẽ ſuũ exequi ꝯ debitorẽ debitoris ſui accipiẽdo nomẽ debitoris inſolutũ.ſed actionẽ ꝯ eũ inſolutũ ſpõte recipere nõ põt vt hic.intellige iñ q etiã in ſubſidiũ executionis petere ñ poſſet ꝯ debitorẽ debitoris niſi qñ

a actio cõpetẽs debitori fiſci ꝯ debitorẽ ſuũ eſt liquida.[a] aliàs ſecus d.l.iij.& plene no.in l.ij.co.ti.Ful.hic fatet̃ illud q dicit hic Bat.de actione litigioſa p ea q not.gl.fi.in l.j.§.ne liceat poten.de actione dubia dicit iure nõ probati.& putat eſſe contra regulã l.j.in fi.j.de noua.ego.puto opi.Bar.procedere per l.ij.§.ne liceat poten.

ADDITIO.

a ¶ Eſt liquida. Tria quæ requirunt̃ vt debitor debitoris mei exigi poſſit vide p Ro.cõſi.ccxcij.& cõſi.ccxxiij.ibi vide q̃d opet̃ ſtatutũ q debitor debitoris capi poſſit.

Gordiani. LEX II.

1 *Paciſci de quota litis non debet reſpublica nec actionem litigioſam ſuſcipere.*
2 *Ceſsio facta per expulſum contra expulſorem non valet ſi res eſt litigioſa.*

1 CVm allegas. † Reſpublica nõ debet paciſci de quota litis.h.d.Vel ſm Bart.actionẽ litigioſam vel dubiã ex cã dona. reſpublica ſuſcipere nõ põt.h.d.¶ † Et ex hoc in-

2 fert no.Bart.q ſi duo fratres hñt vnum caſtrum & vnus expellat aliũ, & expulſus cedat alicui ciuitati ius ſuum pro aliqua quãtitate, non valet. dicit tñ Ful.hic q licet dictum Bart.videatur eſſe verum per l.fi.§.ne liceat pot.tamẽ non probatur p hanc l.quia tex.hic loquit̃ in pacto de quota litis, q eſt improbatum inter quoſcunq;, vt hic in gl & bene. Pau.de Ca.hic

a trãſit ſimpliciter cũ Bar.[a] & dicit vidiſſe de facto Florentiæ.Leges frequentes nihil habent, & potes ſummare vt hic per Bar.

ADDITIO.

a ¶ Cum Bart.Idem facit d.Iaſ.& d.Anto de Ale.quibus facit q concludit Lud.Ro. cõſi.lij & in materia ẽt cõſuluit d.Alex.ſed nõ poſſum mandare memoriæ meæ.

¶ De negotijs geſtis. Rub.

Seueri & Antonini. LEX I.

1 *Expenſæ factæ pietate materna, vel affectione domeſtica non repetuntur, quia animo repetendi factæ non videntur.*
2 *Verba iudicis impropriè loquentis non vitiant actus iudiciarios.*
3 *Mater non repetit expenſas factas in remouendo tutorem niſi contrarium fuiſſet proteſtata.*
4 *Mater an & quãdo repetit expenſas factas in petendo tutorem dari filio ſuo.*

1 CVm tutores. † Expẽſe factæ pietate materna vel affectione domeſtica nõ repetunt̃, q̃a animo repetẽdi factæ nõ vñt.

2 h.d.¶ † In ea.ibi, ſuſpectos faceres.i.detegeres ſm gl.ex qua expoſitione dicit Bar.cũ quo tranſeũt alij q ſi iudex dixerit. Tiniũ pximiorẽ agnatũ tuũ do tibi in tutorẽ nõ vitiabit̃ tutoris datio. q̃a licet iudex nõ det tutorẽ legitimũ, ſed lex, vt l.legitimos. in prin.ff.de legi.tu.tñ verba iudicis dicẽtia, do &c.accipiunt̃ pro declaro talẽ eſſe tutorẽ a lege ibi datũ.& adde in ſimili Bart.in l.j.aliàs.ij.in prin.ff.ſi ſer.vẽ.& in l.j.§. q hus.ff.q cuiuſ.vniuer.& in l.inſulã.per illũ tex.ff.de pſer.verb.& Inn.& Hoſt.in c.petitio.de pcu.& Bal.in l.ij.j.de cõfir.tu.& in l.id q pauperib.in prin.de epiſ.& cle.& in l.teſtamẽtũ i primis verbis ſeu poſt prima verba.j.de teſt.& in l.ſi cũ añ. poſt Cy.j.de do.ante nup.in q̃b' ẽt locis dñt dationẽ tutoris vel curatoris nũ vitiari p p

3 improprietatẽ verborũ. ¶ † Itẽ no.q mr̃ nõ repetit expẽſas factas in remouẽdo tutorẽ.q eſt verũ in dubio vt hic. ſed ſi pteſtata fuit q faciebat aio repetẽdi, repetet cũ ad petẽdũ remoueri ñ teneat̃ mr̃ vt hic in gl.ergo pteſtatio iuuare debet l.Neſennius ff.eo.& l. at ſi quis.§.ſed interdũ.&.§.pleriq;.ff.de relig.& hoc cõtter tenent doc.hic ſimplr tñ Cy.& Ray.hic, in l.alimẽta.j.eo.dñt hoc eſſe verũ niſi impẽſa ſit modica.quo caſu pteſtatio nihil operabit̃, ſicut & in alimẽtis allegãt l.ſi q̃s à liberis.§.ſi mr̃.ff.de lib.agno.attento q expẽſa facta circa tutores remouẽdos vel dandos, vr̃ ẽt facta ratione pſonæ, ſeu cã puidẽdi pſonę pupilli ſicut expẽſa alimẽtorũ vt patet ex iſto tex.iũcta d.l.alimẽta. i prin.facit inſti.q da.tu.poſ.§. certe.ſed primã opi puto indiſtincte verã cũ nõ teneat̃ mr̃ petere remoueri tutorẽ, vt dixi.Non ob.d.§.ſi mr̃. q̃a ibi nõ loquit̃ qñ facta fuit pteſtatio, ſed qñ dubitabat̃ de aio mr̃is, vt ibi in gl.in ver. affectu mr̃no.p opi.Cy.vr̃ ẽẽ gl.quã ipſe nõ alle.i d.l.Neſennius. in ver.cõuenirei. & cũ illa trãſit ibi Gui.de Cu.alij mẽtionẽ nõ faciũt nec vr̃ iure pbari.& Paul.de Ca.i d.l.alimẽta. referẽs opi.Cy. dicit q ſibi vr̃ illã opi.nõ pcedere p no.p gl.in d.§.ſi mr̃.niſi impẽſa eſſet adeo modica q inanis eſſet repetitio ſm eũ.¶ Itẽ no.q expẽſam factã in petẽdis tutorib.mr̃ nõ repetit. q eſt verũ in dubio, ita loquit̃ iſte tex.Si aũt proteſtaret̃ q fecit animo repetendi, tunc ſm Cy.& Ia.But.hic, & in d.l.alimẽta, & Ang luc &.j.l.pxi.nõ poſſet adhuc repetere, cũ talis petitio tutoris fiat de neceſſitate cauſatiua, & ad vtilitatẽ mr̃is.ſ.ne ſucceſſionẽ perdat l.ſciant hoc alle. in gl.ergo debet mr̃ petere tutorẽ ſuis ſumptibus.l.ſuo victu.ff.de ope.lib.ergo nõ debet poſſe repetere ſicut dicimus in alimẽtis de neceſſitate pſtitis vt no.glo.in d.l.alimẽta. & in d.l.Neſennius.ſed Bar.j.l.pxi.& in d.l.Neſennius.& Bal.& Salv.& Ful.& Pau.de Ca. hic intelligũt hoc eſſe verũ in expẽſa tñ, q fieret in pſona mr̃is, vt puta ſi mr̃ neceſſe habuit ire ad ciuitatẽ vt tutorẽ petat, tũc impẽſam itineris mr̃ tenet̃ ſuo ſumptu facere.ar.d.l.ſuo victu.& iõ non repeteret. & p ꝯns pteſtatio in ꝯriũ facta nihil habet operari per gl.in d.l.alimẽta.cũ ſi.Sed ſi loquimur de impẽſa q̃ ſit in ſcripturis vel aduocatis, vel impẽſa q̃ ſit pupillo cã ducẽdi eũ ad ciuitatẽ, nõ tenet̃ ad hãc impẽſam mr̃ ſm p̃dictos do.hoc pbãtes p ſimile de vſufructuario &c.hic plenius p Bar.vñ ſi talẽ impenſam fecit ſine pteſtõne, ſeruabit̃ diſtinctio, q̃ tradit̃ i alimẽtis, ſm q videbim' in d.l.alimẽta.& in dubio nõ repetet tales impẽſas quas factur' fuiſſet pupillus, q̃a pſumit̃ facere pietatis intuitu ſeu affectione materna p iſtũ tex.& in d.l.alimẽta. niſi impẽſa eſſet nimis magna vt hic in gl.& no.gl.i d.l.alimẽta. vt no.Bar.poſt antiquos in d.l.ſi mr̃. ſed ſi pteſtat̃ mr̃ q facit aio repetẽdi, tũc repetet p d.l.Neſenni'. nec ad hoc vltimũ ob.d.l.ſuo victu.q̃a rñdet Rich.de Sal.& Bart. de Sal.q ibi libertus tenebat̃ oĩno ad illas operas. iõ debet pſtare ſuo ſumptu.ſed hic mr̃ ñ tenebat̃ oĩno petere tutorẽ dari, nec ad illud cogi poterat, licet ſit verũ q ſi fili' deceſſiſſet in pupillari ætate nõ petito tutore, mr̃ perderet ſucceſſionẽ pupilli h.l.ſciãt.& ſic tenebat̃ mr̃ ſub cõdõne ſi fili' decederet in pupillari ætate, & mr̃ vellet ei ſuccedere.& hãc neceſſitatẽ petẽdi nõ ẽ veriſimile matrẽ cõſideraſſe i impẽſa quã fecit ar.l.Iulian'.ff.q & à q.& l.ſcripto.ff. vt lib.ſed aduerte, q̃a inſpecta hac rñſione, ſequeret̃ q ẽt impenſam quã fecit mr̃ i alimẽtis ſuis pprijs i itinere p eũdo ad ciuitatẽ ad petẽdũ tutorẽ, debet poſſe repetere.cuius ꝯriũ dicit Bar.& alij vt.ſ.retuli.Sal.hic hoc forte cõſiderãs dicit, q eaſdẽ impenſas fere mr̃ ſibi factura fuiſſet in domo. vñ illud modicũ plus, q expendit in itinere, nõ debet attẽdi ar.l.verũ.de dona.inter vir.ſed certe in l. verũ.nõ interuenit pteſtatio de repetẽdo ſicut in q.noſtra, q̃ pteſtatio iuuat etiã in modicis vt dictũ eſt.ſ.vñ de iure verius videret̃ q iſtas maiores expenſas quas mr̃ fecit vt ad ciuitatẽ iret pluſquã factura fuiſſet domi, repetere poſſit, q ẽt nõ negauit Sal.qñ eſſent

longe maiores.¶ † Vltimo no.q vtiliter gestũ nõ pducit actionẽ neg.gest.in casib.huius l.alios casus vide p gl.in l.si paterno.j.eo.

Seueri & Antonini. LEX II.

1 *Pupillus ex gestione non tenetur quatenus locupletior est factus, nec etiam in illo, si alius erat gratis facturus.*
2 *Exceptio tuo non interest quando & contra quem possit opponi.*
3 *Necessitas exponitur hic pro vtilitate.*
4 *Expense facte pupillo an possint repeti à matertera ipsius pupil.*
5 *Expense facta pupillo, an possint repeti ab ipso si tu ignoras materteram pupilli gratis facturam.*
6 *Coniunctus non potest comparere pro coniuncto ratione alicuius interesse ipsius coniuncti comparentis q resultet ex coniunctione sanguinis, sed solũ pro interesse ipsius coniuncti, pro quo comparet & tenetur de rato cauere.*

COntra. † Pupillus ex gestione nõ tenet̃ nisi quatenus locupletior est effect⁹, & in illo ẽt nõ tenet̃ si alius gratis erat facturus.h.d. † No.in fi.ꝑut habet̃ in text.nĩ teneat̃ &c.q licet ille cuius nõ interest põt exceptione repelli a iudicio l.ille à quo §.si de testamento.ff.ad treb.& l.posthumus.§.si quis ex his.de inoffi.test.tñ fallit si ille cuius nõ interest cõparet ad fauorẽ pupilli. quo casu cõparet ẽt mulier ꝯ regulã l.alienã.§.de ꝓcu.& dicit Bar.se alibi nõ legisse.& idẽ no.Bar.in l.Titia in fi.sol.ma.& Ang.& Imo.in l.plutorio.in pñ.de appel.& ĩ l.fœminę.de re iur.vbi dicit hoc esse sing.Bal.vero ĩ l.à diuo.§.si sup in addi.ff.de re iu.dicit q ipse intelligit istũ tex.velle q pupillus hoc opponat & ꝓbet, & sic nõ probat iste tex.doctrinã Bar.& iste intellectus posset stare si in lr̃a habet̃ materterã.tñ qa in text.cõiter habet̃ matertera.ideo sto cũ Bar.cum quo transeũt reliqui.alius ẽt posset eẽ intell9 istius tex.ſm Pau.de Ca.in d.l.Titia.videlicet q hoc intererat materteræ rõne ꝯiunctionis sanguinis cũ pupillo. alius est ẽt intellect⁹ quẽ hic vide p Bar.& dixi in l.ex.gẽdi.¶ † In gl.j.curator eras.& sic iste est curator q potuit dari pupillo.ẽt tutorẽ nõ habẽti l.curatorẽ.& l.curator.cũ gl.ff.de tu.& cu.da ab his habint necesse petere dari tutorẽ cui⁹ authoritas forte erat necessaria ĩ adeunda hęreditate, q̃ curatoris authoritate adiri nõ põt l.cũ vna.§.fi.ff.de ap.& rela.sed illud est diuinare.Preterea iste intell9 nõ est verus ſm Ful.qa curator & alius administrator necessarius obligat pupillũ in solidũ l.iij.§.sufficit.de ꝯtrario iudicio tutele.Tenet̃ ergo cõiter sequẽs intell9 q exponat̃ necessitatis,id est vtilitatis.pro quo facit ista lr̃a in verbo, vtilitate.¶ † In gl.ij.ibi, videns donasse &c.ex hoc infert̃ q matertera pup.nõ poterit repetere, sed Pe.cũ quo trãsit Cy.dicit q iura alle.ĩ gl.nõ ꝓbãt iõ tenet q potens à matertera repetere.nihil tñ allegãt.Ful.tenet q repeti nõ possit vt sentit gl.qa nõ videt qua actione debeas posse repetere, quia nõ fuit negotiũ spectãs ad materterã aliquo de modis ex qb.actio.neg.gest.oriri possit,prout no.in l.si pecuniã.j.eo.& plenius in l.si pupilli.§.idẽ ait.in ver.ipso gestu.ff.eo.¶ † Quærũt doc.hic qd si tu ignorabas materterã pup.gratis facturã, an poteris à pupillo repetere, Pet.Cy.Ray.& Pau.de Ca.hic tenent q sic,quia ignorans ex sua ignorãtia dãnũ pati nõ debet l.generalis.j.de tab.li.x.& qa ignorãs nõ vr̃ donare l.nec ignorãs.j.de donatio.ꝯtrũ tenet Ful.hic, qa ad hoc vt dicaris gerere vtiliter nõ sufficit q tu putes te gerere vtiliter l.sed, an vltro.§.fi.ff.eo.& qa fuit iste in culpa nõ interpellãdo agnatos ꝓximos,an facere vellent impensam,& petere dari agnato,tñ in gestore necessario patet q posset saluari opi.Petri,arg.l.iij.§.sufficit.ff.de ꝯtrario iud.tu.& ar.no.p gl.in l.ꝓcurator q ꝓ euictione.ff.de ꝓcu.& istã opi.ꝯ Pet.in gestore volũtario tenet ẽt Ia.Bu.qa p istã l.succurrit̃ pupillo, eo qa ñ est locupletior nõ ex eo qa gerẽs negotia fuerit ĩ dolo sciẽs aliũ gratis facturũ.& certe saltẽ ĩ pupillo vr̃ hæc opi.verior,maxime p istũ tex.q ñ facit drĩã inter sciam & ignorãtiã, & ad d.l.gñali.cũ si.facilis est rñsio q̃ colli̇̃r ex d.l.sed,an vltro ĩ fi.¶ † Itẽ inq̃ tũ retuli.§.intellectũ quẽ ponit Pa.de Ca.ĩ d.l.titia.aduerte qa ñ repit̃, q ĩ cã pecuniaria ꝓ interesse q resultat ex ꝯiunctione sanguinis possit tanq̃ iteresse habẽs cõparere ꝓprio noĩe,sed solũ noĩe ꝯiuncti, & cauere de rato, iuxta l.Põpo.§.si.ff.de ꝓcu.& iõ vr̃ verior intell9 Bar.& aliorũ.hic.

Seueri & Antonini. LEX III.

1 *Actio neg.gest.directa competit pro eo quod quis sponte & vtiliter pro alio soluit. secus si soluit ex necessitate communionis seu causatiua &c.*
2 *Actio neg.gest.an competat haredi contra haredem.*
3 *Actio nego.gest. & actio familie erc. an & quando & cui competat.*

SIue pro fratre. † Pro eo q quis soluit spõte & vtiliter ꝓ alio cõpetit actio neg.ge.directa,sed si soluit ex necessitate cõionis seu causatiua cõpetit actio fami.erc.vel cõi diui.h.d.ſm magis cõem intellectũ & per illũ text.reprehẽdit̃ vna opi.Iac.de Are.vt hic refert Cy.& Bar.& latius Bar.in l.ij.§.ex his.cum cõcor.& addi.quas ibi dedi.de ver.ob ¶ † In.j.gl.ibi & sine pignore &c.patet ẽt q hæc prima pars debet intelligi qñ cum pignore debitũ fuerat ꝯtractũ.tñ principalis intentio hæredis fuit.vt liberaret cohæredẽ à parte sui debiti in quo actione ꝑsonali creditori tenebat̃.Sed ĩ secũda parte literæ p cohærede soluere nõ volebat.sed cum pignus liberare vellet habuit necesse soluere totũ,iuxt.l.q̃ diu.j.de distr.pi.ſm Sal.& sic virtus cõsistit in mõ libellãdi & narrãdi.¶ In gl.in ver.potes tibi ꝯtria &c.q̃ sit ista actio ꝯtra, & cui det̃ videbimus in l.curatoris.post gl.& doc.j.eo.¶ In gl.fi.in prin.hanc primam so.approbat hic Pe.Cy.& Ray.ꝓ quo facit l.iij.§.hac actione.ff.eo.& l.curatoris.cũ ibi no.j.eo.vbi ẽt ꝓ gestione necessaria locũ habet ac.neg.ge.vtilis.tñ ꝯtrũ tenẽt cõiter reliq doc.p l.hæredes.§.nõ tñ.cũ si.hic all.in gl.Nec ob.d.§.hac actione.& d.l.curatoris,qa loquunt̃ in administratore necessario.s.in curatore ꝯtra quẽ nõ est ꝓuisum de alia actione.iõ in subsidiũ dat̃ ista vtilis actio. sed in casu nr̃o tractam⁹ de gestione necessaria nõ rõne officij,sed rõne ꝯtus vel quasi.vel rõne euictionis hęreditatis cõis,vel rõne societatis † aut alteri⁹ cõionis in qb.maxime ĩ casu hui⁹ l.poterat hr̃e locũ h̃ actio fa.erc.si nunq̃ fuerat redditũ iudiciũ familię.erc.inter hr̃des.vel si fuerat redditũ habet locũ actio cõi diui.& de ista intell. cõiter iste tex.in ver.eadẽ.& in vlti.so.gl.magis cõiter approbata q̃ q̃d dixerit gl.in d.§.nõ tñ.& male.¶ Secũda solutio gl.diuinat licet in se vera sit.

Seueri & Antonini. LEX IIII.

1 *Negotia pupille mandato tutoris gerens tenetur pupille act.*
2 *Actio pro tutore in quo differat ab actione neg.gest.*
3 *Tutor si tanquã tutor & nomine pupilli mandat vnam rem emi, vel aliud negotium particulare geri, tunc habet locum actio mandati.*

QVi pupille. † Gerẽs negotia pupille mãdato tutoris tenetur pupille ac.neg ge.nõ aũt actione ꝓ tutore.h.d.¶ † In text.ibi, ꝓ tutore &c.& ac nõ tenebat̃ actione ꝓ tutore q̃ differt ab ac.neg.gest.maxime, qa ille cui dat̃ actio pro tutore habet tacite hypothecata bona administrantis l.dabimus.cũ gl.ff.de priui.cre.no.gl.in l.ꝑ officio.de admi.tu.q̃ nõ reperit̃ in eo cui cõcedit̃ ac.neg.gest.Et facit iste text.an actio tutele & neg.ge.cõcurrere possit.de quo dic,vt p gl.in l.iij.§ hac actione.& ibi Bar.ff.eo.Et limat hãc Bar.hoc nõ ꝓcedere vbi mãdatũ factũ fuisset p tutorẽ noĩe pupille, vt hic no.per eũ.† Plus dixit Pau.de Ca.hic q etiã si tutor tanq̃ tutor & nõ noĩe pupilli mandasset vnã rẽ emi vel aliud negotiũ particulare geri q nõ hr̃et locũ l.ista. qa mãdatũ tutoris hoc casu censet̃ mãdatũ pupilli. alle.l.iij.§.fi.ff.de tribu.iõ habebit locũ tũc actio mãdati inter pupillũ & gestorẽ.Nõ obst.iste tex.qa habet locũ qñ tutor mãdat alicui q gerat vniuersaliter negotia pupilli.nã dr̃ mãdasse gestionẽ spectãtẽ ad ipsum tutorẽ noĩe ꝓprio, quia cura & solicitudine dr̃ negotiũ,hoc ẽẽ negotiũ ꝓpriũ tutoris iuxta no.in l.si pupilli.§.idẽ ait ĩ ver.ipso gest.ff.eo.Sed puto hãc limitationẽ nõ ꝓcedere, qa ẽt emere vnã rẽ vtilẽ vel necessariã ꝓ pupillo dr̃ h̃ negotiũ spectare ad tutorẽ cura & solicitudine sicut vl̃is gestio, facit l.si duo.in fi.ff de adm.tu.& solũ ẽ vis ĩ rñdẽdo ad d.l.iij.ad quã rñde q ibi illa est scia tutoris q̃ ꝑiudicat pupillo sicut ẽt scia pupilli.& ita est intẽtio illi⁹ lr̃ę,nã nr̃ tutoris factũ ꝑiudicat pupillo q̃uis ñ sit factũ pupilli l.si ex legati.cũ.§.seq.ff.de ver.ob.& l.iij.§.sufficit.cum alijs si.ff.de ꝯ iu.tute.nõ aũt dr̃ ĩ d.l.iij.q mãdatũ tutoris sit mãdatũ pupilli.¶ In gl.ibi tolerari posset &c certe quo ad primã partẽ lr̃ę tolerari posset trãsponẽdo literã repugnaret.qa si pupilla mãdasset daret̃ actio mandati pupille & neg.gest.per ea quæ no.hic in gl.

Seueri & Antonini. LEX V.

1 *Libertus obsequiũ necessariũ præstans filijs patroni sui habet actionẽ neg.gest.*

OFficio.[a] † Libertus obsequiũ necessariũ præstans patroni filijs habet ac.neg.gest.h.d.ſm cõem intellectũ doc.& põt intelligi & exẽplificari l.ista in alimẽtis ꝑstitis p libertũ ad quæ tenet̃ ſm q habet̃ in l.si qs à liberis.§.solent.cum seq.de lib.agno.ff.Item potest intelligi in impensa facta in petendis tutorib.nam de necessitate tenet̃ libertus ad petendũ tutorẽ.aliàs a iudice punit̃ l.ij.in fi.ff.q petãt tu.si aũt aliter circa res patroni vel filiorũ eius expẽderet,repeteret, sicut mr̃ repetit l.alimẽta.in fi.cũ gl.j.eo.& vr̃ p hanc literã declarando vt.s.q expense qñcunq; factæ in petendis tutoribus p libertũ non repetant̃ ẽt si ꝓtestet̃ q aĩo repetẽdi facit,nã cũ de necessitate teneret̃ oĩno ad petẽdos tutores. ergo debet petere suo sumptu l.suo victu.ff.de ope.lib.licet sec⁹ sit in mr̃e ſm q fuit ꝯclusum ĩ l.j.§.eo.

& ratio

ADDITIO.

a ¶Tho.Dip. Officio. Quot modis sumit̃ officiũ in iure.vide Sal.hic,& Bal.in rub.j.de oper.lib.& Fran.Pauinum plenissime in tractatu de offic.& pote.sed euc.in præiudicijs in ver.offi.

& ratio differẽtie est in matre, q̃a mr̃ nõ teneť omnino petere tutorẽ, vt ibi declaraui. Sec⁹ in liberto d.l.ij.& istud ẽt vr̃ tenere Sal. hic, licet dicat cogitãdũ esse.& ꝑ hoc patet ꝙ nõ bñ dixerit gl.hic in fi.dũ dixit, nisi ꝓtesteť &c.nã ꝓtestatio facta circa id ad ꝙ q̃s de necessitate tenetur, non releuat vt not.glo.in d.l.alimenta. & in l. Nesennius.ff.eo.& ideo istã gl.reprehendit Pau.de Ca.hic, & bñ. Ia.But.transit simpliciter cũ gl.reliqui mentionem non faciunt.

Seueri & Antonini. LEX VI.

1 *Actio neg.gest.directa habet locum pro gestione quando officium iniunctum non arctat gerentem.*
2 *Curator testamento dari non potest, fallit vt hic.*

Vratorem. †Si officiũ iniunctũ nõ arctat gerẽtẽ, habet locũ ac.nego.ge. directa ꝑ ipsa gestione.h.d. Secus si arctaret q̃a locũ habet vtilis vt d.l.curatoris.cũ gl.j.eod.¶† No.ꝙ curator in testõ dari nõ põt.ᵃ & rõnẽ vide ꝑ Cyn.& Bal.in l.fi.j.de test.tu. Fal.in vbi dareť curator ꝑsonis q̃bus à lege dať curator l.de creationib.j.de epi.au.vbi dari põt in testamẽto curator furioso, q̃a furiosorũ & ꝓdigorũ cura deferť à l.proximiorib.agnatis, quẽadmodũ & tutela.§.furiosi.insti.de cur. Et ad hoc vide Bar.in l.neq;.ff.de confir.tut.& idẽ ꝙ in furioso dicẽdũ est de mentecapto & nullũ actũ furoris faciente, nã ei ẽt à l. dať curator, vt est text.in auc.vt hi q̃ obligatas.§.& hoc dicimus & nõ est alibi ſm Bal.i l.sed & milites.§.iam aũt.ff.de excu.tu. Et idẽ no.Bal.in l.amicissimos.§.luci⁹.eo.n.licet Bar.in l.furiosi.j.de nup. ꝑ illũ tex.ponentẽ differẽtiã inter furiosum, & mẽtecaptũ dixerit ꝯtrariũ. Idẽ sensit Bar.in l.cui eorũ.§.fi.referẽdo se ad illũ tex.cũ l. seq.ff.de postula.motus ꝑ gl.in l.de creationib.in verbo, lex &c.q̃ dixit ꝙ excepto furioso & ꝓdigo nõ danť alijs à l.curatores, sed à iudice. Sed dic ꝙ gl.illa sub furioso itellexit cõprehẽdere demẽtẽ, seu mẽtecaptũ vt dicit Bal.in l.ij.j.de cura.fu.ꝑ Bar.in d.§.& hoc dicimus.de quo tex.non fuit recordatus Bart.iõ prima opi.vr̃ vera.

ADDITIO.

a ¶Hen.Fer. Nõ Potest.nisi postea à cõpetenti iudi.fit cõfirmatus l.j in fi.ff.de confir.tut.& insti.de curato.circa prin.& quid de iure cano.vide Ioã.An.& Do.de sctõ Gem.in c.fi.de iudi.& latius ꝑ Phi.Cor.cõs.lxxxj.mei.quãq̃ in hac cõsultatione.col.j.ver.tñ i his.in.iiij.vo.& ꝑ Ale.cõsi.cxv.inci.i cã & lite.col.pe.ad fi.in.ij.vo.

Antonini. LEX VII.

Iab eo. Pro ea parte pro qua creditor debitori succedit confunditur obligatio.pro alijs vero partib.compet actio contra hæredes. hoc dicit. ¶Et de hac materia visum fuit in l.debitori.j.de pact.

Antonini. LEX VIII.

1 *Actio personalis non tollitur longo tempore.*
2 *Actio neg.gest.an sit ciuilis vel prætoria.*

Duersus. †Actio ꝑsonalis nõ tolliť longo tpe.h.d.¶† In tex.ibi, ciuilr &c. hic vr̃ ꝓbari ꝙ ista actio sit ciuilis & nõ p̃tona. hoc tenet Ia.de Are.Pe.& Cy & Ray.hic ꝑ l.in cõmodato.§.sicut.ff.ꝯmo. Sed gl.& Bar.in l.iij.in prin.ff. eo.tenet ꝯñũ.& rñdent ad.§.sicut, vt ꝑ gl.in d.l.iij. & idẽ tenet Dy.i.§.sed iste.insti.de ac. Et ad istũ.§.põt rñderi ꝙ intelligať ciuiliter.i.curialr. facit l.si cui.ff.de seru. Vel ciuiliter accipe ꝓut accipiť i l.fi.ff.ď fur.mihi placet ꝯcordia quã ponit Ang.in d.l.iij & ẽt posuit Ful.ſi, licet de Aug.mẽtionẽ ñ faciat, scilicet ꝙ dicať ciuilis inuẽtione.ita loquunť iura alle.ꝓ ista pte & p̃toria dicatur approbatione d.l.iij.in prin. Nã ẽt interdũ edictũ p̃toris, factũ est sup̃ actione inuẽta à iure ciuili, vt patet in petitione hr̃ditatis, vt l.j.in prin.ff.si pars hær.pe.& tñ pe.hæ.non fuit inuenta à p̃tore, sed à senatorib.& sic à iure ciuili l.fi.in prin.cũ ibi no.j.de pe.hæ.

Antonini. LEX IX.

1 *Actio neg.gest.oritur in negotio ꝙ est nostrum ratihabitione quando postea sequitur ratihabitio.*
2 *Ratihabitio an æquiparetur mandato.*
3 *Mandatum an & quando censeatur reuocatum.*
4 *Specialia sunt euitanda nec præsumuntur nisi probentur.*
5 *Ratihabitio an & quando æquiparetur mandato.*
6 *Actio neg.gest.in quibus casibus oriatur.*
7 *Negotium nostrum ratihabitione vel aliter quando dicatur.*

Ipecuniam. †In negotioᵃ ꝙ est nostrũ ratihabitione oriť ac.neg.ge. ratihabitione sequuta.h.d.¶† In gl.fi.ibi, mandato cõparari &c.imo.dr̃ ibi in in spẽ ꝙ nasciť actio mandati ex ratihabitione.¶ In ead.ibi, ſm Io.hoc approbat magis cõiter à doc.hic, & per Dy.in c.rati.de re.iur.in.vj.& ꝑ ist̃a sol.facit, q̃a tex.in d.l.semp.in prin.ad ꝙ cõtinuantur finis, loquiť in p̃nte.vt ibi declarat glo.in prin. Procedit tñ hæc sol.qñ agereť aliquid ꝙ non esset fauorabile p̃nti, nã tũc p̃ns nõ vr̃ mãdare l.si remunerandi.§.si passus.& l.q̃ pat r ff.mãd.vñ tũc ratihabitio postea subsequẽs de qua loquiť ista gl.nõ esset illa q̃ haberet vim mandati, sed ipsa p̃na, vt dictis.ll.ſm Ric.& Bar.de Sal.& placet licet aliter ſi dixerit Cy.¶† In ea.ibi, postea indignato &c. hæc sol.est vera in se, & ꝓbať in c.licet de ꝓcura.in.vj & intellige ſm illũ tex.nisi dñs mutasset volũtatẽ, & reuocasset mandatum anteq̃ ꝓcurator post refutationẽ acceptaret. Ista tñ solu.diuinat. iõ p̃cedens melior.¶† In ea.ibi, alij &c.hæc diuinat.nec est verũ ꝙ sit sp̃ale in fideiussore de iudicio sisti magis q̃ in alijs fideiussorib. & satisdationib.p̃torijs vt patet ex no.ꝑ Bar.in d.l.& si post tres. in prin. Præterea sp̃alia sunt euitanda l.ꝙ vero.ff.de leg.vñ si quo ad vnũ est sp̃ale in fideiussore de iudicio sisti nõ sequitur.ergo debet esse ẽt quo ad alia.¶† In ea.d.ibi, vel hęc sol.nõ adaptať ad ꝯtrium, q̃a in d.l.semp.dr̃ specifice ꝙ cõparať mandato quo ad ꝓducẽdũ actionẽ mãdati, añ teneas primã solutio. quo ad d.l.semp.quo ad alia aũt iura simpliciter dicentia ꝙ ratihabitio mandato cõparať vt l.fi.cũ si.j.ad mac.e.ista sol.est vera, q̃a æq̃parať quo ad p̃iudicandũ ratificanti l.fundus.§.j.ff.de pig.& l.mr̃.j.de rei vendi.& d.l.fin. Non tñ quo ad hoc vt ratificatio ꝓducat actionẽ mandati, vt hic iunctis not.ꝑ gl.j.& in l.q̃ pupille.§.eo.¶† In ea.ibi, rñdeo ex ratihabitione &c.& sic vult gl.ꝙ in oibus casib.in quibus negotiũ ad nos spectat ratihabitione, actio neg.nõ oriať ex nego.añ gesto nomine meo, sed ex ratihabitione.mea. & idẽ tenet gl.i d.l.mater.in ver.cõsensisus.& in l.si pupilli.§.idẽ ait.ff.eo.& Dy.in d.c.rati.ꝯriũ tenent cõiter reliqui oẽs ꝑ l.iij.§.hæc actio.ff.eo.vbi indistincte dr̃ ꝙ oriť ex nego.gest.itẽ q̃a ratihabitio fingit ꝙ negotiũ ꝙ nõ fuerat meum videať fuisse meũ d.§.idem ait. Ergo sicut ex vero negotio meo a te gesto orit actio neg.gest.ita ex gestione negotij ꝙ fingiť fuisse meũ, q̃a fictio idẽ operať ꝙ veritas l.si filius.ff.si cert.pet.& l. itẽ q̃niť.§.q̃ impleto.ff.loc.& ꝑ alias plurimas rõnes quas hic ponunt doc.maxime Ray.& sunt vtilia ista ad q̃õnẽ de qua hic vide ꝑ Bart. Si aũt q̃riť qñ oriť act.neg.gest.in casu in quo negotiũ spectat ad nos ratihabitione. & cõis est ꝯclu.ꝙ tẽpore ratihabitionis, vt hic. & ꝑ rõnes quas hic vide ꝑ Bal. Nõ ob.l.dispẽsatorẽ.in fi.ff. sol.ma.quia rñdeo exponẽdo tex.prout ibi in gl.in ver.sublata, in alijs aũt generib.negotiorũ oriť actio incõtinẽti tẽpore gestionis l.si is q̃ negotia. in prin.ff.mãd.& l.nã & seruius.§.j.& ibi.gl.ff.eo. ¶† In ea.ibi, pro socio.dic melius vt per gl.in l.tandiu.vbi Ianus Cy.Bal.& Sal.j.pro soci.¶ In ea.in fi.gl.j.d.§.idẽ ait. bene declarat præterq̃ in genere negotij ꝙ ad nos spectat ratihabitione. nam illud ꝓprie est, qñ ex illa gestione nõ sentio vtilitatẽ, nisi quatenus velim, vt si noie meo exegisti mihi pecuniã debitã, vel emisti rem nomine meo, vel rem meã nomine meo vendidisti, non enim teneor hoc casu ratum habere si nolo. Secus in alijs generib.negotiorũ, vt aliquid vtiliter, vel necessario impendas in rem meã, vel soluas debitori nomine meo, & sic de singulis, quia cogor ratum habere l.Pompo.la.j.& ibi gl.in ver.haberi, ſm veram opi.ff.eo.& siue ratũ habeã, siue nõ, datur tñ act.neg.gest.d.l.hæc actio.& alijs etiã modis dr̃ negotiũ ad nos spectare, vt ꝑ Bar.in d.l.si pupilli.§. item quęritur. & in l.mandasti.ff.eo & in l.quamuis.sol.matr.

ADDITIO.

a ¶Tho.Dip. In ne.ac.nego.gest.cui competit vide Maria.Sozi.in consi.xxvj.incl.ex his.in.j.&.v.co & an teneatur reddere rationem administrationis neg gest.vide Bart.Sozi.in consi.ccxiij.inci.consilijs nostris in.ij.eo.& Iasi.in l.si hęres.ff.de cõ.causa.data.& ibi scripsi in addi.Bart.quibus adde Bart.Sozi.vbi.s.

Alex. LEX X.

Iseruum alienum. Qui curat seruum alterius non inutilem domino, habet act.neg.gest.hoc dicit.

Alex. LEX XI.

1 *Expensas factas per matrem in alimentando filium non repetit mater. secus in eo ꝙ expendit circa res filij.*
2 *Expensas factas filio in alendo eum non repetit mater à filio, sed à patre sic nisi expensa esset modica, quia non repeteret etiam à patre.*
3 *Mater potest repetere expẽ.factas filio quẽ credebat esse filiũ cum non esset.*
4 *Mater tenetur inter triennium alere filiũ, & inuito patre potest illum alere, & retinere penes se.*
5 *Mater in quibus casibus non tenetur alere filium intra triennium, & in quibus casibus non possit repetere expẽ.factas filio dicitur hic.*
6 *Filius cuius expensis debeat ali, quando diuortium factum est culpa mulieris.*
7 *Alimentare qui tenetur alium qñ possit se ab hoc onere liberare traditur hic.*
8 *Expense facta per matrem filio vel per extraneum alicui, an & quãdo possint repeti & quando præsumatur animus voluisse repetere.*
9 *Expense quando præsumantur esse facta animo repetendi vel non.*
10 *Donatio an & quando præsumatur.*
15 *Mater an & quando possit repetere expen.factas per ipsam filiæ suæ à fratre ipsius filiæ hærede vniuersali à patre instituto.*

Alimenta. † Quod mater* expēdit in alimentando filiū: ab eo nō repetit, qa vr expēdisse pietate materna, & nō animo repetēdi. secus in eo q expendit circa res filij.h.d. ¶ † In gl.in ver.secus.ibi,nō reperit.l.a filio,sed à pře repetere pōt. qa onus alendi spectabat ad patrē l.si qs a liberis.§.si vel parēs.ff.de lib.agno. & sic mr gessit eius negotiū vtiliter. pro quo est tex.in l.Nesennius.i ver.obijsse, aliàs obisse.& ibi no.ff.eo.nisi expēsa fuisset modica, qa tūc nō repeteret ēt a pře sm Pet.& Cy.& hic p d.l.si qs a liberis.§.mater cū gl. ¶ † Itē fallit in ea mře vel alia psona q aliquē alit tanq filiū suū cū postea appareat esse alteri⁹. n tūc vero pře repetere poterit alimēta vt sing.dicit Bart.in l.j.§.cōpetit.p illū tex.ff si mulier ven.no.dic vt ibi. ¶ † In ea.ibi,intra triennū mr alere filiū tenet, & mīnuto patre illū apud se alere & retinere pōt l.j.cū gl.in ver.iustissima ei.ff. de lib.exhi.& prob.:i in c.si de conuersione infideliū. ¶ † Fallit in aliqb.casib.in qbus mr nō tenet alere filiū intra triennū,quos vide p Azo.in sum.de pa.pot.in fi p Bal.hic,& in l.nec filiū.j.de patria ptāe. & in l.sed & si.§.j ff.de lib.exhi.& p Bart.in tractatu suo alimētorū a fi mediū.& aliqd p eundē in d §.si mr.in fi & p Ang. in d.l.Nesennius.p Ant.de Bui.in c.cū haberet.de eo qui duxit in ma.quā pol.p adul.Sunt & alij casus i qb⁹ mater tenet alere filiū, & sic nō repeteret alimēta et pstita ēt cū protestatione, vt in filio vulgo cōcepto d.l.si qs a liberis.§.j. ¶ Itē mater vel iudea,vel hæretica tenet alere filiū Christianū sicut & dotare l.mater cū gl.& ibi Cy.j.de iur.dot. ¶ Itē tenet vbi pr esset inops,vt not.i d.§.si mater. & d.l.Nesennius. ¶ † Itē si factū fuit diuortiū culpa mulieris, quia debet filius ali apud patrē expēsis mřis sm gl.hic q alle.text.in.§. illud quoq; .in auc.vt liceat matri & auiæ. Sed certe in matre hic ibi non dr in tex.licet Irnerius hic addiderit in auc.si pr.j.diuortio facto apud quē lib.mo.vel edu.de.& gl.ibi illud idem tenet. cū gl. cōiter transeūt doc.hic excepto Sal.q tenet ɔ̄triū qm regulariter onus alendi nō spectat ad matrē, nisi in casib.in qbus hoc reperit expressum d.l.Nesennius.& illud forte in pūcto iuris esset verius. Scias † tñ q in casib.omnibus in qbus mater vel alius tenet alere aliquē liberaret faciēdo eū recipi in hospitali si sine dedecore ibi stare pōt,vel si pcuraret ei aliquā præbendā.text.est no.in l.j.§.sed scimus.j.de lati.liber.tol.quē ad hoc ibi ponderat Bal.ibi dicēs ad hoc esse mirabilē. ¶ † In ea.ibi.l.an reb.§.pnt &c.do.vñ cōiter eum hac gl.transire.tñ in ɔ̄triū facit sm Sal.quia illa l.debet intelligi sm leges hic allegatas in gl.sequit q pietas materna nihil habet operari . q est ɔ̄ illam l. Quare dixit ipse q vbi extraneus nō repeteret sm illas leges multominus mr repeteret.vbi vero extraneus repeteret.tunc pietas materna de qua cōstaret repetitionē impedit,vt hic,& ibi, de ea pietate dubitat. tūc ad cōiecturas hic enumeratas in gl.recurrit sed certe hoc nō vr soluere ɔ̄rāriū si in dubio seruatur idē in matre q in alio.quare potes dicere q text.in l.virū.ff.de do. inter vir.& vx.loquit i psonis inter quas pſumit affectio d.l.j.ff.eo. ti.vñ nō est absurdū si idē seruat hic vt ibi.text.vero in d.§.pnt.nō ob.in aliquo qa ibi tm dr q modicam impensam cōmodatarius subire tenet . Vel dic q in d.l.virū.in dubio nō pſumit animus nō repetēdi,vt ibi no.in gl nisi pbet q impensa erat modica inspecta qualitate psonarū,vt qa psona impendēs diues esset. Sed in matre in dubio pſumit animus nō repetēdi, vt hic nisi pbaret q impensa erat magna inspecta qualitate psonarū ix.no.p Bar.i l.ad-monēdi. cū si.ff.de iureiu.dū alle.ad hoc l.sed & si susceperit.§.j ff. de ind.Dicebat ēt hic Cy q impensam modicā mater nō repetit à filio etiā si protestata fuit de repetendo.q reprobaui in l.j.§.eod. ¶ † In gl.fi.ibi vel dic &c.hæc vera pp aduersariū aīt q debet pcedentib.aduersari in iure,& in facto,vt not.in l hoc amplius.§.de his . cū si.ff.de dā.infec.Quod intellige nisi impensa facta in rebus filij esset modica inspecta qualitate psonarū. qa tūc pſumeret facta animo nō repetēdi p d.l.virū. sm Pe.Cy.Iac.Bu.& Ful.Pau.de Ca.hic,& Bal.in l.Nesennius.in fi.Sed tūc vr obstare,qa sequeret q nulla esset dira inter impēsas factas in psona , & factas in reb.ɔ̄ illū tex.ver.si aūt. Sed potes rīdere q impensa in psona in dubio pſumit animo nō repetēdi, vt in prin.huius l.Secus si facta in reb. vt in secūda parte huius l.cū gl.& not.gl.in d.l.virū.nisi pbet q inspecta qualitate psonarū impensa sit modica p d.l.virū q no.quia à doctorib.non declarant. ¶ † In ea.ibi.l.q pr &c.l.a.ij.& p illū tex. vr q si mr vel alius ascendens aliqd dedit descendēti p arte vel disciplina adipiscēda , vr dare aio donādi. pro hoc facit,q a talia vnt data p alimentis l.libertus liber.& ibi no.de leg.ij.ergo nō pnt repeti vt hic in prin c.q est no.& ita no.doc,maxime Pau.de Ca in l. q dons.ff.sol.mat.& ibi ēt tangit Bar.q si mater emat p filio,& tradit ei videat donare,dic vt ibi, & in materia huius l.vide ēt no.p eū Bar.in auc.res quæ.j.cōia de leg.Et quid in alimentis pstitis a filio patri . & in alia impensa facta p filiū ad vtilitatē patris & ēt q d in fratre expendēte p fratre dicā.j.l.pxi. ¶ † Postremo quærit hic Cy. pater in testamēto filiū heredē instituit vniuersalē.filiā vero tm in re certa pro dote instituit,& mortuo patre mr filiā de suo alit.& postea alimēta repetit à dicto hærede fratre filiæ,an possit, & post plura dicit se cōsuluisse q sic.qa sicut mater potuisset repetere alimēta a patre filiæ,si viuo patre filiā aluisset, vt dixi.s.ita debet posse ab hærede ad quē transit onus alendi d.l.si qs à liberis.§.ita rescriptū.& idē tenet Ra.q p hoc alle.text.in l.q filiū.ff.vbi pu.edu. de.& ita ēt simpliciter tenet Bald.hic p d.l.qui filiū Sed ɔ̄triū videt tenere Bar.in d.§.itē rescriptū.p illū text.in ver.sua egestate.inducendo vt ibi p eum.Ful.hic recitans opi.Cy.dicit q putat opi.eius verā qm onus alendi spectat ad fratrē tanq ad herodē patris.& ita loquit d.l.qui filiū.Sed si frater abstinuisset se ab hereditate patris tunc licet frater iure sanguinis teneat alere fratrē & sororē, vt no. gl.& docent d.l.si qs a liberis.§.j.in ver.iuste.& in l.j.j.de alen.lib.ꝑ dicit se tunc dubitare, an opi.Cy.procedat qa onus alendi magis spectare videt ad matrē q ad fratrē. allega arg.d.l.si qs liberis.§.j. Pau.de Ca.hic dicit simpliciter sibi placere diuisionē Cyn.Io.Au. vero in addi.Spec.in rub.de statu mona.in fi.rub.simpliciter dicit idē q Bart.qa debebit alimentari primo a parentibus si extant q a fratre hærede patris , allead q legi.& not.in d.l.si qs à liberis.§.j. pro quo facit, qa vt ibi dicit tex onus alendi regulatur ex æquitate,& charitate sanguinis.sed magis æquum, & charitati sanguinis consonum esse videtur q mater prius alat , cū matri prius debeat hæreditas q fratri . vnde mater habet querelam inofficiosi testamenti . frater vero non , nisi turpi persona instituta l.fratres.j.de inoffi.testā.l.ij.& l.nam & si parentibus.ff.eo.tit.& ad.§.item rescriptum respondeo vt ibi per Bart.& sic l.qui filium intelligatur matre non extante quæ alere possit.& illud est tenendum.

ADDITIO.

a ¶Tho Dip. Mater. Idem eadem ratione si expenderet in alimentando nepotes & nepotes vide Bar.Soc.consi.clxj.incip.pro decisio.

Alex. LEX XII.

1 *Filius soluens debitum paternum viuente patre an possit repetere solutum.*
2 *Filius an possit repetere alimenta per eum præstita patri suo.*
3 *Filius in casibus in quibus potest repetere expensas factas pro patre,an possit repetere patre viuente.*

SI filius. † Si filius soluit debitū paternum viuente patre nō repetit si cōstat q animo donādi soluerit.aliàs secus, qa vr soluisse animo repetēdi,hoc dicit sm magis cōem intellectū. ¶ † In gl.in prin.n.ale loquit,qa ēt si de castrēsi peculio soluisset fili⁹ nō repeteret.qa text.hic loquit qn animo donādi fecit vt hic i ver.donādi . gl.aūt bn dixisset si nō aio donādi soluisset. ¶ In ea.ibi,de pfectitio gl.nō bn loquit , quia cū pfectitiū spectet ad patrē pleno iure l.filiæ licet.j.de colla.ñ potuit filius de illo soluere aio donādi patri. ¶ In ea.ibi repetit patre mortuo &c.hoc nō est verū in terminis hui⁹ l.cū soluerit filius aio donādi.sed vbi nō cōstaret q aio donādi,tūc est vidēdū,an repetere possit, & clarū est q sic si appet q aio repetēdi soluit.idē si sum⁹ in dubio p istū text.i fi.& ibi,aio donādi.a ɔ̄rio sensu,vt l.hēdes.§. si filius.ff.fam.her.Quod limitat hic Pet.Cy.Ia.Bu Ray.Bal.& Sal. nisi impēsa eēt modica.p l.virū de dona.inter. vir.& vxo.& q not. gl.fi.in l.sed & si ma.j.de don.inter vi.Et p ra ō no fuerit i l.j.& i l. alimēta.§.e.& ita teneas.q uis Bart.q est ibi ɔ̄ti⁹ in l ij i pa.i ver.ui. qro quid in dubio &c.ff.de dona.teneuit q filius in dubio vide. se soluere aio donandi,alle.istū tex.Sed Inn.ibi,& Ro in l.q dons.ff. sol.ma.repu hēdūt dictā opi.& sequunt cōem opi.doc hic saluāt tñ opi.Bar.i d.l.ij.in impēsa modica vel impēsa facta in psona pīts puta in alimēnis i qb.casib pſumit anim⁹ donādi,vt hic p Cy.& p no.in l.alimenta.§.eo. ¶ † In casib.aūt in qb.pōt filius repetere,an possit pře viuēte repetere, dic vt p Bar.hic.Quid aūt in impēsa fcā a fratre i psona vel reb.fratris,an pſumat facta aio n petēdi, dic q no.p Bar.in l.filiæ.j.fa.er.& p Gui.& Bal.i l.Nesenni⁹.ff.eo.all.tex. cū gl in l.ex duob.§.Titiū.ff.eo.cui adde q dr in l.si negotiū.j.eo.

Alex. LEX XIII.

1 *Expensas factas per maritum in curando vxorem, non potest maritus repetere. secus in expen.funeris quando dos apud maritum non remanet.*
2 *Expen.factæ per maritum pro infirmitate vxoris in dubio præsumuntur affectione maritali . ideo eas non repetit nisi fuisset protestatus velle repetere.*
3 *Maritus an teneatur restituere dotem vxori suæ non existenti in seruitio viri culpa mariti , & an teneatur eam alere si non dat dotem sibi promissam.*
4 *Vxor an teneatur alere maritum & econtra.*
5 *Potestas an teneatur præstare impensam necessariam pro medicinis sueri[illegible] assessorum .*
6 *Expen.factas filiæ maritatæ per patrem an possit pater à marito repetere.*
7 *Maritus an & qn possit repetere ab vxore expēsas pro ipsa factas si sit sana.*
8 *Maritus an & qn possit repetere alimēta præstita vxori suæ sane vel infirmæ.*

Quod

Qvod in vxorem. † Quod in vxorē egram erogatū est nō repetit. secus in expensa funeris eiusdē qn̄ dos apud maritū nō remanet. h.d. ¶ In tex. ibi, impendere ēt si ad socerū dos reuertat, vt differat a casu sequēti. ¶ † No. q in dubio impēsa facta in curāda vxorē[a] vr facta affectione maritali, & sic animo nō repetēdi. quod intelligit esse verū nisi in intus ptestatis sit de repetēdo, qa tunc repeteret, ar. l. Nesennius. ff. eo. vel in casib. in qb. maritus tenebatur ad impensas, qa tūc clarū est q talis prestatio non releuaret p no. gl. in l. alimēta. ṡ. eo. ¶ Eadē n. sol. nō debet parere liberationē & repetitionē l. cū his. §. j. de pdi. inde. vn̄ aūt hoc sit q maritus teneat ad tales impensas dic vt hic p Cy. Bart. & alios & p oēs in l. si cū dotē. §. sin aūt in seuissimo. ff. sol. ma. p Bar. in trac. de ali. p Spe. in ti. q filij sint legi. §. j. ver. sed nūc de vxore alimentāda p Inn. in c. p vestras. de do. inter vir. & p gl. in c. signāsti. de diuor. & aliquid p Bal post Cy. in l. p onerib. j. de iur. do. & in l. j. j. de le. p Bal. t. l. fi. j. de sent. q̄ sine cer. quanti. † Vbi ēt q̄rit, an maritus teneat reddere dotē mulieri nō existēti in seruitio viri culpa ipsius viri. de quo ēt p eundē in rub. j. de pact. do. & p Io. An. in Spe in ti. de don. inter vir. & vxo. § nūc. in addi. inci. dixit Odoff. & inter certa ↄcludit hic Cy. virū nō teneri alere vxorē si dos viro pmissa sunt, & postea sibi nō tradat p mulierē, vel p aliū q p ea pmiserat p id quod not. in auc. de nō elig. ij. nub. §. pe. in ver. inmera. & not. Bal. in l. si j. ad velle. vbi de hoc est tex. & p Bal. in l. si donatur'. §. j. ff. de ↄd. ob. cau. in l. de diuisione. ff. sol. mat. & in l. fi. j. de sen. q̄ sine cer. q̄ti. ¶ † Tangit ēt doc. in dictis locis, in cā vxor teneat alere virū. de quo ēt hic p Bal. & meli' p Bart. & Bal. in d. §. sin aūt. & p Bal. in d. tract. Ponit ēt Bal hic aliqua amplīando l. si ab hostib. §. fi. ff. sol. mat. cum ar. de ma. p eundē in auc. dos data. de don. añ nup. & in l. j. §. sed si emittis j de la. lib. tol. & Dy. in d. l. ab hostib. ¶ † Tangunt ēt hic do. an ptās teneat ꝓstare officialib. impensam necessariā pro medicinis. de quo dic vt dixi post doc. in d. §. sin aūt. p Bart. in l. legatis. ff. de ali. & cib. le. & in d. trac. alimētorū. & p Bal. hic & in l. an reb. §. pñi in repor. antiqs. ff. cōmo. ¶ † Itē q̄d in pñe expēdēte p alimētis filiæ maritate, an repetat a marito, dic vt per Cy. hic ↄcludētē q sic in casu quo illud onus spectet ad virū, ar. d. l. Nesennius. & idē tenet hic Ray. & Bal. ¶ † Vltimo tene menti no. limitationē quā sub dubio fortē ad istū tex. de dit Imo. in l. insul. §. vsuras. ff. sol. ma. & Ro. in l. si vero. §. de viro. in. xliij. fallē. ff. eo. dicēns q ista l. q̄ loquit̄ in impēsa alimentorū facta in vxorē infirmā nō pcederet in vxore sana, vñ si mulier pmisisset dotē, & esset in mora ꝓstādi dotē & interea maritus eā aleret cū nō teneretur vt. ṡ. dixi allegando gl. in d. §. pe. posset dicta alimenta repetere[b] ēt nulla pcedēte ptestatione. sed ego semper sum in l. diuortio. in vetarē a ducere. sol. mat. sentit istam l. habere locū in vxore sana tñ prima opi. vr̄ vera ī casu proposito. l. q mulier erat in mora dandi dotē; vt vr̄ pbari in c. salubriter. de vsu. & ex no. p Bar. i d. §. vsuras. ¶ † In alio aūt casu muliere existente sana & in obsequio viri nō pōt dici q maritus possit alimēta repetere, qa maritus tūc eam alere tenet quis indotatā. vt not. Ian in d. c. p vestras. & Cy. & Bal. in l. pro oneribus. qa psonā suā dotis loco dedisse vr̄ fm Inn q al. tex. in auc. q. mod. na. eff. legi. §. pē. versi. q̄d enim agat. Nec tūc refert, an mulier habeat alia bona vel patrē vn alimēta cōsequi possit. qa illa distin. an habeat patrē vel alia bona &c. fit qn̄ mulier esset infirma adeo q nō posset esse in obsequio viri. & nulla subesset dos, vel insufficiēs, vt colligitur ex doctrina Cy. Bar. Ray. Sal. & Pau. de Ca. hic, quāuis Ful. hic dicat q eadē d. st. debet fieri qn̄ mulier est sana, & in obsequio viri per eadem iura quæ allegant Bart. & alij hic, sed prior opi. magis placet per not. per Inn. in d. c. per vestras. vt. ṡ. retuli. Nec ob. l. q si nulla. ff. de religio. ex qua vr̄ se fundare Ful. qa loquit̄ qn̄ mulier nō erat in obsequio viri tempore impensæ, immo erat mortua.

ADDITIONES.

a ¶ Curanda vxore. Adde Lud. Ro. consi. dxvj. & latius vide in l. diuortio. in apostil.

b ¶ Fran. Cur. Repetere. Adde tu & vide eundem Alex. idem tenentē in cōsi. suo. lvj. col. j. ver. sed an alimēta, in iij. vol. & vide eun. Alex. in cōsi. suo. lxxiij. an prin. & in consi. clxvj in prin. in j. vol. & ibi an in casu solutionis dotis vsura tanquā interesse pro oneribus matrimonij supponatis pro tempore quo in solutione cessatum fuit peti possit.

¶ Tho. D. p. Vide Ias. in l. j. in. xj. & xvj. co. C. de sum. tri. & fid. ca. & vide Bart. Soz. in consi. cclxxxvj. incī. visa prætatione. in ij. col. quando socer prætat alimenta. vxori an possit peti a marito.

Alex. LEX XIIII.

1 *Actio nego. gest. non impeditur oriri inter gerentem, & cuius negotia gesta sunt m.a. dato tertij.*

2 *Actio neg. gest. ad hoc vt oriatur non requiritur q negotium gestum sit contemplatione illius ad quem negotium spectat fallit vt hic.*

3 *Actio nego. gest. ad hoc vt oriatur pro negotio gesto contemplatione alicuius quid requiratur.*

4 *Actio neg. gest. nō oritur ex negotio q ad me spectat ratione voluntatis meæ.*

5 *Actio neg. gest. non oritur quando negotium poterat aliquo alio modo q cura & solicitudine spectare ad eum, cuius contemplatione negotia gessit.*

6 *Actio ista non oritur quando non habeo animum obligandi aliquem, vt quia puto negotium esse meum proprium.*

7 *Negotium quomodo probetur esse gestum contemplatione tua.*

8 *Actio neg. gest. an detur mulieri contra maritum mandantem.*

SI mandatum. † Mandatū tertij nō impedit hāc actionē oriri inter gerentē & cū cui' negotia gesta sunt. sed inter mandantem, & mandatariū parit actionē mandati. h. d. ¶ In gl. ibi, sed nos cōtra &c. cōtrar tenet & bene p iura allegata in gl. & p l. si pupilli. §. Titij. & l. j. liberto. §. j. & l. quæ vtiliter. §. fi. ff. eo. & p hīc l. in ver. soluit. & l. hoc iudiciū. ver. diuersum. ff. cō. diui. ¶ † Et sic ↄcludes q nō requirit q cōtemplatione illius ad quē negotiū spectat gestū fuerit negotiū ad hoc vt oriat actio neg. gest. Quod fallit primo i negotio quod est nostrū ratihabitione, quia si gessi negotiū tale noīe Titij, puta emi talem rem noīe Titij, licet Seius illud ratū habeat, nō orit inter Seium & me act. neg. gest. qa illud q nō est noīe suo gestū, nō pōt a se ratum haberi d. l. si pupilli. §. sed si ego. & l. si seruus & ibi no. ff. de pcur. l. ij. in fi. ff. de calū. q intellige vt plene p Bar. in l. Pomp. l. a. j. ff. eo. & p gl. in d. §. si Titij. & aliquid dicet in p gl. seq. ¶ † Secundo fallit in negotio q ad te spectat tm̄ cura, & solicitudine, vt si cōtēplatione pupilli administraui bona ei' cū tu esses tutor vel pcurator suus. nam inter te & me orit actio neg. ge. qa nō cōtemplatione tut. vel pcuratoris gessi d. l. si pupilli. in prin. & ēt post prin. & ibi Bar. & in l. mandasti. ff. eo. & not. ēt Cy. & Ray. hic licet secus sit e cōtra. l. qn̄ cōtēplatione tutoris, vel pcuratoris gessit negotia dñi. nā orit ēt inter dñm, & gerentē act. nego. gest. l. cū pupillus. ṡ. eo. & l. si pupilli. in prin. in d. l. liberto. in § j & ibi no. ¶ † Tertio fallit in negotio q ad me spectat rōne mandati mei seu voluntatis meæ, vt si mandaui Titio q mihi seruū emeret, tu contemplatione Titij ne mihi teneretur actione mandati emisti illum seruum. nam oritur mihi actio neg. gest. tex. est no. in d. l. mandasti. secundū Bar. vt ibi videas. ¶ † Quarto fallit qn̄ negotiū poterat aliquo alio modo q cura & solicitudine spectare ad eū cuius contemplatione negotia gessit, quia ↄ verū dnm nō dabitur actio neg. gest. casum & exemplū habes in d. l. si pupilli. §. sed si ego vestē q si amicus. vt declarat Bart. hic nā tunc nō tenet actione neg. gest. verus dns nisi quatenus locupletior est effectus vt ibi in verti. eodē loco & ibi no. ¶ † Quinto fallit fm Cy. & Ray. ibi, qn̄ nō habuit animū obligādi aliquē, vt qa gerens putauit negotiū esse suum pprium. nam tūc nō datur actio neg. gest. d. versi. diuersum. & l. si in area. ff. de pdi. indebi q sic limitā intelligit Bar. & Bal. hic esse verū p̄terq̄ in possessore hæreditatis, quia si qs putās gerere negotiū pprium expendit vtiliter in re hereditaria, potest habere actionē neg. gest. alle. l. si plene. § j & l. repetitio. cū ibi no. ff. de cōdi. indeb. Sed certe est text. pro Bal. & Bar. est ↄ tex. in d. l. si in area. qui pprie loquit in possessore rei hæreditariæ. Non ob. d. l. si plene, qa ibi nō dicit q datur act. neg. gest. sed cōdi. indeb. qn̄ quis noīe pprio soluit debitū alterius. & illo casu nō fiet dr̄ia inter possessorē hereditatis & aliū, vt d. l. repetitio. cū ibi no. & no. gl. in d. l. si pupilli. §. idē ait. versi. ipso gestu. Nec ob. si dicat q pro opinio. Bar. est tex. in l. si hereditas. §. j. & in l. q si possessor. cū ibi no. ff. de peti. here. & in l. si possessor. in prin. cum gl. ff. de religio. quia nīdet q ibi loquit in negotio q ad verū heredē spectabat ipso gestu. quo casu verū est q heres tenet actione neg. gest. quāuis gerēs animū nō habuerit aliquē sibi obligandi, vt ibi. Et illud habet locū in quocūq; nō solū in possessore hereditatis l. fi. ff. eo. & patebit ex identitate rōnis. j. assignande. Secus in negotio q est nostrū re ipsa, vt qa impēdisti in rem meā vtiliter putās gerere negotiū tuū. nā tunc ēt si talis gestor esset possessor hereditatis in qua gessit, nō daret actio neg. gest. d. l. si area. Et est rō dr̄iæ quia qn̄ spectat ad aliū ipso gestu, adeo obligatur ille ad quē negotiū vere spectat, quia ipse de necessitate illud facere tenebat d. l. hereditas. § j & ibi no. Sed in negotio q ad eū spectabat re ipsa nō tenebat ad illū faciēdū. ideo tex. in d. l. si in area, tm̄ habet locū in opere q de nouo voluntarie fieret. secus i necessaria refectione. qa quicūq; repeteret, vt no. ibi. gl. p l. Domū. & ibi no. C. de rei vēd. & no. gl. in d. l. si pupilli. §. idē ait. in versi. ipso gestu. & istum tenuit Iac. But. & Ful. hic, & est de mente gl. hic, & Bar. in d. §. idē ait, recte tenētu. ¶ Licet ei qui putat gere negotiū suū & sic nō habuit animū obligandi aliū nō det actio neg. gest. ↄtra d. l. si in area vt dixi. ṡ. Tamen dn̄o cui' vere negotiū erat, bene dabit actio l. fi. ff. eo. & l. inf. eum ibi no. p Bar. j. de rei vēd. fm Ful. hic. ¶ Et est rō. qa quātū ad actionē quærendā gerenti inspicit eius animus. quantū vero ad obligationē, & actionē passiuā gerentis. i. dandā ↄ gerentē non curat de animo ei'. Vnde ēt si gerant negotia alicui' ignorātis acquiritur

ignoranti

ignoranti actio.l.ij.ff.eo.Sed certe in negotio q́ ſpectat ad aliquē reipſa pńt loquit́ tex.in d.l.ſi in area.nō inuenio q́ actio neg.geſt. ei cuiꝰ negotia geſta ſunt qñ gerens nō habuit animū obligandi aliquē. nec iſto caſu loquit́ d.l.nec l.fi.ff.eo.bñ forte dareť actio in factū, vt l.ſi mandauero.§.ſi curator.in fi.ff.eo.Et ꝑ illū tex.limitat hic Cy.d.l.ſi in area.volēs q́ in caſu quo iure retentionis potuiſſet ſibi cōſulere ille q́ nō habuit animū aliquē obligādi tūc ſaltē ei cō ſuleret ꝑ actionē in factū ꝑ d.§.ſi curator.in fi.inducendo vt hic ꝑ eū q́ no.ꝑ limitatione d.l.ſi i area.¶ † Qualiter aūt ꝓbeť q́ negotiū geſſerim cōtēplatione tua, vide hic ꝑ Bar.& melius ꝑ eūdē in d.l.ſi pupilli.§.itē q́ri. & ibi no.ſubdit q́ in caſib.in q́b.gerēti acq́rit́ actio nego.geſt.ꝯ illū cuius cōtemplatione nō geſſit nō cōpetit actio niſi quatenꝰ ille locupletior effectꝰ eſt ꝑ d.§.ſed ſi ego. verſi. eo loco. q́ nō eſt alibi ſ́m Ang in d.§.itē q́rit́.q́ eſt vtile in mō practicādi illā actionē,vt ibi ꝑ Bar.¶ † In gl.in ver.mulieri.ibi.§.ſi curatori i fi.& dic q́ loquit́ de actione q̄ dat́ abſentib.ꝯ pñtes mādātes. & licet ſ́ mulieri abſenti deť ac.neg.geſt.ꝯ maritū mādātē, vt no. gl.fi.ſ́. Tñ ſ́ eſt verū in negotio q́ ad nos ſpectat ratihabitione q̄a q́ noie ꝓprio nō eſt geſtū ratū hr̃e ñ poſſum.tñ i ſubſidiū dari pōt actio in factū.ita loquit́ ille.§.q́ bñ facere q́ no.Bar.in d.l.Pomp.

Gordiani. LEX XV.

1. *Expenſas factas priuigno per vitricum paterno affectu repetit vitricus. ſecus ſi geſtorio nomine.*
2. *Alere priuignum non tenetur vitricus.*
3. *Donandi animus an & quando præſumatur.*

SI paterno. † Vitricus in priuignū expendens paterno affectu nō repetit.ſecus ſi geſtorio noie.h.d.¶ No.q́ vitricus priuignū alere non tenetur.¶ Itē no.q́ priuigni pñt ali apud vitricum . de quo vide in l.j.j.vbi pu.edu.de. ¶ In gl.j.in fi.pōt ēt intelligi iſte tex.ſ́m doc.q́ etiā in fine loquať de eadē impenſa de qua in prin.¶ † In gl.in ver.repetiť,ibi, tu dic &c.hic cōiter teneť.ſ.q́ in dubio p̄ſumit́ impēſam eſſe factā animo repetendi. niſi priuigna eſſet in ſeruitio vitrici,vt optime ꝓbať in d.l.ſed vit.& in hoc verbo & paterno.Simile vidiſtis in l.ſi filius.in verſi.donandi. & ibi notant docto.s̄.eo.licet Ful. hic tenuit ꝯriū per iſtū tex.nā ſ́m eū iſte tex.eſſet de indubitabili. ¶ Sed dic q́ erat de dubitabili, q̄a dubitať an vitricus teneret priuignū alere cū nō eſſet ſpecifice deciſum. pōt ergo in dubio repetere vitricus à priuigno.q́ eſt verum qñ onus alendi ſpectabat ad ipſum priuignū.ſecus ſi ad matrē ſuam, q̄a tunc vitricus nō repeteret à priuigno per l.ij.in fi.s̄.eo.ſed ab vxore vt hic per Cy per l. Neſennius.ff.eo.& fuit viſum in l.alimenta . ¶ In ea.ibi.l.ſed ſi vir. clare facit l.in reb.§.pen.ff.cōmo.& l.item ſi ſerui.§.quas impenſas.ff.de edil.edic.¶ † Sunt & aliæ cōiecturæ quib colligit́ animus donandi de quib.per gl.no.in l.ſi ergo.ff.ad velle ꝑ gl in l.vxori.§. fi.de leg.iij.in l.ſi vero nō remunerandi.§.idem Papinia.ff.man.& per omnes in l.cum quid.ff.ſi cert.pet.& per Bal.in l.ij.j.de iur.dot. & in l.j.j.ad velle.& per Bar.& alios in l.quæ dotis.ff.ſol.mat.

Galli. LEX XVI.

1. *Expeñ.factas pro alio in ſoluēdo tributa ſoluēs repetere poteſt, ēt ſi ſit frater.*
2. *Collectas tenetur ſoluere emptor, etiā ſi res empta nō ſit in regiſtro emptoris.*
3. *Expeñ.factas fratri per fratrem,an poſſit frater repetere.*

SI negotium. † Soluens tributa ꝓ alio ēt ſi ſit frater ꝑ hanc actionē repetere pōt.h d.¶ In glo.j.ibi,vel rogante.hæc prima cōiter teneť.ſecūda nō eſt bona, q̄a ꝯriū fuit no.per gl.& doc.in l.ſi pecuniam.ff.eo.tertia violat literam. ¶ † Quærit hic Bal.& Sal.vendidi tibi rē, tradidi,nō tñ eſt poſita in eſtimo tuo ſed in meo, q̄a eſtimū nō mutabať,niſi de decēnio in decēniū.interea ſolui collectas , an poſſum à te repetē.cōcludūt q́ ſic, q̄a oēs collectę ſpectant ad recipiērē fructus l.ſi pēdētes.§.ſi q́d.ff.de vſufr.l.oēs.j.ſine cenſu vel reli.fund.com. l.neq;.ff.de impen.Adde Bal.in l.cū ꝓponas.j.ꝓ ſoc.& in l.ea cōditione.j.de reſcin.ven.& Bal.in d.l.oēs.in prin.& in l.j.§.quib.ff.q́ cuiuſ.vniuer.& in l.fructus.in fi.ff.de actio.emp.& ibi ꝓbať in tex. q́ ēt añ traditionē rei vēdite onus collectarū ſpectat ad emptorē, q̄a à t̄pe venditionis ſibi fructꝰ debent́ iuxta l.Iul.§.ſi fructibus.ff. de ac.emp.q́ dicit Bal.eſſe mēti tenēdū in d.l.fructus . ¶ † Vltimo q̄riť,an illud q́ dť hic & in l.ſi ꝓ fratre.ff.eo.q́ impenſa facta ꝓ fratre nō vť facta animo donādi ꝓcedat in impenſa modica.Paul.de Ca.hic dixit q́ licet inter patrē & matrē & filiū præſumať animus donandi.vt viſum fuit in alimenta.& ꝑ l.vtrū.ff.de donat.inter vir. & facit ſ́m eum l.publia. in prin.ff.depoſi.& q̄ no.Bar.in l.q̄ dotis. circa mediū ff.ſol.mat.tñ nō ſic eſt inter fratres ꝑ iſtū tex.indiſtincte loquentem . Sed cōtrariū tenuit Ro.ſub dubio in l.quæ dotis. arg.d.l.vtrum.& pro ipſo allego tex.cū glo.in l.ex duob.§.Titiꝰ.ff. eod.quę gl.iuncto tex.vult q́ l.vtrum habeat locum etiam in tranſuerſalib.nam ſicut d.l.alimenta. in fi.indiſtincte loquitur.ſ́m doc. diſtinguitur per d.l.vtrum. ita non debet eſſe abſurdum hanc l.diſtingui per illam.& adde quæ dixi in l.ſi filius. in fi.s̄.eo.

Diocletiani & Max. LEX XVII.

1. *Actio neg.geſt.vtilis competit contra hæredes geſtoris neceſſarij in qua venit dolus & lata culpa.*
2. *Actio neg.geſt.quæ competit contra defunctum ratione doli, vel latæ culpæ, vel leuis, non poteſt intentari contra hæredem pro leui culpa defuncti.*
3. *Officia induſtrialia ſunt ad hæredem tranſitoria.*
4. *Actio in quib.contractibus & caſibus diuiditur in contrariam directam.*
5. *Actio nego.geſto.an & quando detur ex mente legis , vel ex verbis.*
6. *Actio neg geſt.an & quando ſit directa vel vtilis.*
7. *Actio neg.geſt.ad hoc,vt ſit directa, quæ & quot competant.*
8. *Actio neg.geſt.vtilis quę datur ex extenſione neceſſario geſtori ſeu quæ datur extra caſos promiſſos ab edicto prætoris , eſt eiuſdē effectus,cuius eſt directa.*
9. *Actio vtilis & directa neg.geſt.quando ſimul detur.*

CVratoris. † Contra hæredes geſtoris neceſſarij cōpetit actio vtilis i qua venit dolus & lata culpa defuncti non leuis, licet officiū ad ipſos hr̃des nō tranſeat.h.d.¶ † No.vnū q́ vť mirandū q́ actio q̄ ꝯ defunctū cōpetit rōne. doli.latę culpę,vel leuis nō pōt intentari ꝯ hęredē ꝓ leui culpa defuncti,ſed ꝓ lata tm̄,& tñ actio q̄ ꝯ defunctū cōpetit eſt illa q̄ ad hr̃dē trāſit,& ſic leuis culpa defuncti in quaſi cōtractib.neceſſario geſtis ex perſona ſucceſſoris purgať.[a] ¶ † Secūdo no.q́ officia induſtrialia ſunt ad hæredē tranſitoria,vt hic , & l.cuius.j.de cur.fur.& l.ante pe.ff.de tute.facit l.vnica.§.ne autē.C.de cad.tol.¶ † In gl.j.ibi, ſecūdo geſtori &c.vt inſtit.de ob.q̄ ex quaſi ꝯctu . circa prin.l.ſi mandatū.s̄.eo.& in q́b ꝯctib.vel quaſi actio diuidať in directā vel ꝯriam,vide gl.magiſtrā in l.cōſenſu.in prin.de ac.& ob.& plenius ꝑ Bar.hic poſt Ia.But.cū quo in oīb.tranſeunt cęteri hic.quorū dictis adde q́ no.Bal.in c.j.ti.q́d ꝑcedere debeat, an inueſtitura, an fidelitas . dixit q́ actio ꝯria ad differētiā directe nō habet locū niſi i caſibus expreſſis in iure vt eſt gl.quā dicit nō eſſe alibi in l.omino.ff.de impē.Et per illā gl.ēt dicit Bal.in l.edita in repeti.paduana.s̄.de edē.q́ actiones ꝯrię nō repeniunť niſi in reciprocis obl̄onib Vnde in ꝯctib.q́ nō ſunt vltro citroq; obligatorij vt eſt donatio & ſimiles,nō cadit actio ꝯria . & iſta ēt ponit Bal.in l.ſi iudex.ff.de his q́ ſunt ſui vel alie.iur.& Bart.ēt in d.l.omino dicit ibi eſſe tex.ſingu.q́ ꝓ impēſis nō modicis factis à marito in rebus dotalibus dať marito actio de dote ꝯria ad inſtar actionis neg.ge. & hoc ēt ſatis colligit́ ex doctrina tradita ꝑ eum hic cū loquit́ de actione pignoratitia neg.ge.Et idē dicit Imol.poſt Bal.& Ange.in l.j.ff.ſol.ma.alle.gl.ſ́m eū ad hoc ſin.in d l.omino.in.v.opp.ibi recitata in gl ¶ † In ea.ibi, ex mēte tm̄.idē no.gl.in l.ſi q́s id q́.i ver.inīa. de iur.om.iu.& in l.actio.ff.eo.& hæc opi.gl.cōiter reprehendit́ ꝑ doc.q̄a imo habet locū mens legis qñ cōpetit directa actio vt patet in l.j.j.vti poſſ.iuncta l.j.in prin.ff.vti poſſi.& ibi no.Bar. Nā verba edicti in d.l.j.ff.vti poſſi.loquebanť de poſſeſſione ediū , tñ q̄a mens edicti habet locū ēt in poſſeſſione fundi, cōpetit eodē mō in fundo vt d.l.j j.vti poſſide.& ibi Cy.Itē q̄a illud dť eſſe in verbis legis q́ eſt in mēte l.iij.in prin.& ibi no.ff.de legi.tutor.iuncta l.nominis & rei.§.verbū.ff.de verb.ſigni.Ad idē l.p̄tor.§.j.cū gl.in verbo , expreſſum.ff.de no.ope.nun.vbi ꝓ cauto & expreſſo hr̄ illud q́ eſt ex mēte.Et ibi de hac mā vide aliq́d ꝑ Imo.Non obſtat tex. in ver.vtili.q̄a in caſu expreſſo nō cōcurrit mens,& eadē rō edicti p̄toris . Nam p̄tor ꝓuidet q́ actio neg geſt.daťeť gerenti negotia ſpōte . patet in l.iij.in prin.in ver.negotia alterius.ff.eo.Nam ſi geſtor de neceſſitate gereret diceret́ gerere negotiū ꝓpriū ſpectans ad ipſum cura & ſolicitudine & not.in l.ſi pupilli.§.idem ait.ff.eo. Et rō ſiue mens p̄toris fuit inducere homines ad gerēdū negotia aliena ne perirent . & eo caſu prouidit geſtori de ꝯria actione l.ij. & iij.ff.eo.& l.ex maleficijs.§.j.ff.de ac.& obl.& inſti.in loco.s̄.alle. Hoc aūt locū habere nō pōt in illo q́ teneť gerere , vt eſt curator, q́ nō inducit́ ad gerendū ꝑ p edictū p̄toris.ſed ex eo q́ teneť gerere idē inducit́ ad gerēdū de neceſſitate cauſatiua ne teneať ad intereſſe.Ideo de tali nō loquit́,nec ſentit p̄tor. vñ nō datur ei directa.tñ quia verū eſt eū geſſiſſe vtiliter negotia q̄ ad aliū reipſa,vel ipſo geſtu ſpectare pñt.& ſic in hoc eſt aliqua ſimilitudo , licet nō ſit ꝑ oīa identitas rōnis q̄ eſt in ſpōtaneo geſtore ꝑ p quā ſimilitudinē iuriſcōſulti extēderūt edictū p̄toris. Ideo in hoc caſu datur hęc actio vtilis neceſſario geſtori, q̄a de alia ꝓuiſum nō erat . ſed ſi de alia

ADDITIO.

a ¶Purgatur. No.hoc ſecundū.d. An.de Alex.caſum ſingularē in quo facilius trāſmittitur in hæredē actio deſcendēs ex dolo q̄ illa quæ rñ cōpetebat cōtra defunctū ſine dolo.licet ſit regulariter ꝯriū, vt in l.j.ne ex delic.defun.iūcta l.fi.ff.de nau.fœne,

alia prouisum esset, cessaret actio nego gest.l.iij.& ibi dixi.s.eod. Licet aũt sit verũ q vbi saltẽ habet locũ mẽs legis, oriẽ directa. secus si solũ habet locũ similitudo rõnis. tñ est dubiũ, an vbi habet locũ eadẽ rõ p oia tunc cõpetat directa, an vero vtilis. Bart. hic tenuit q vtilis p l.pe.ff.si quadru.pau.fecis.dic.iũcta l.j.in princ.eo.ti. Ad idẽ gl.& ibi expressius Cyn.& Bar.in l.j.j.de interdic.& Bar.& Aug.in l.ac.ff.eo.Sed ɔtriũ tenuit hic Bal & Sal.& sentit ẽt Pau.de Ca.hic, qa rõ legis est mens legis, vt no.Dy.in c.fin.de reg.iu.in.vj. alle.l.adigere §.quãuis. de iur.patr.melior est text.in l.mulier vin. alias est l.cum mulier vin.quem ad hoc ibi pẽderat Bart.ff.so.ma. Ergo si oriẽ directa vbi habet locũ mens legis, sequiẽ q idẽ erit vbi habet locũ eadẽ rõ. & idẽ tenuit Bal.in l.si qs seruo.j.de fur.alle.l. illud.ff.ad l.aqui.nam vbi est eadẽ rõ, eadẽ debet esse dispositio, vt ibi. p hoc ẽt vltra q̃dã alleg.p Bal.adduco id q no.gl.i c.j.in verbo, Italie.de tẽp.ord.i.vj. Quæ dicit q qñ est p oia eadẽ rõ & omnimoda similitudo ibi nõ dr̃ fieri extẽsio, & sic vbi phibita esset extẽsio nõ intelligiẽ de cã habente eandẽ rõnẽ vel omnimodã similitudinẽ rõnis [a] & in hoc illa gl.reputatur sing.fm Per.de Anc.ibi.Et no. Bal.in l.illud.de sac.san.eccl.& aliqd hic, & aliqd p eundẽ in d.l.j. de interdict. Ad idẽ bñ facit tex.quẽ tem p p no.alle.Bal in l.his solis.j.de reuo.don.vbi pbaẽ q illud hr̃ p cauto, & expresso in quo habet locũ eadẽ rõ. Non ob.gl.in l.j.de interdict.qa dicẽdũ est q illa gl.nõ bñ dixit, qa imo debet habere locũ actio directa, vt ẽt ibi tenuit Bal.qñ illa gl.adhesit opi.quã posuit gl.hic & in locis.s.alle. Vnde sicut ista cõiter reprehẽdiẽ, ita debet intelligi de illa. Nõ ob. l.pe.qa ad illã rñdet Bal.in d.l.si qs seruo q ibi nõ cõcurrebat idẽtitas rõnis sed similitudo. ¶ † In ea.ibi.gestor spontaneus habet directã.s.ɔtriã. Et dũ gl.dicit vtilẽ subaudi.s.cõtrariam. nã ɔtria actio q̃ daẽ gestori ẽt diuidiẽ in vtilẽ, & directam, vt probatur in l.fi.j.eo. ¶ In ead.ibi sic enim in rei ven.vt plene not.p gl.i rub.ff.de rei vẽ. ¶ In ea.ibi, qñq; daẽ directa directo vt qñ ex parte actoris, & rei cõcurrunt oia extrema habilia ad directã vt qñ qs spõte gerit negotia dñi vel q̃ alicuius mortui fuerũt, in qbus casibus habent locum verba & mens prętoris tam ex parte dñi q̃ ex parte gestoris. ¶ In ea.ibi, vtilis vtiliter &c.vt qñ ex parte gestoris & ex parte dñi nõ hñt locũ verba & mens p̃toris, vt qñ qs sponte nec necessario gessit in casu in quo fecit extensionẽ Vlpianus.s.administrando iacente hæreditate fructus pceptos post mortẽ defuncti d.§.sed & si q d. ¶ In ea.ibi qñq; directa vtiliter &c.vt qñ ex parte actoris cõcurrebant extrema habilia ad directã, vt qa agebat dñs cuius negotia dũ ipse viueret administrata fuerunt. quo casu hñt locũ verba & mens p̃toris ex parte dñi.sed ex parte rei nõ cõcurrebant extrema habilia ad directã, vt qa cõueniebaẽ curator q ex necessitate gessit de quo nõ prouidebat edictũ p̃toris, vt dixi. ¶ † In ea.ibi, qñq; vtilis directo &c.vt qñ ex parte agentis nõ cõcurrebant extrema habilia ad directã vt qa curator agebat p sua necessaria gestione.sed ex parte rei erant extrema habilia, vt qa gesta fuerunt bona viuentis. Et ex istis ẽt declaranẽ sequẽtia verba gl.& ẽt gl.sequens. ¶ Tamen ista doctrina gl.reprehendiẽ magis cõiter p doc. hic, & in d.rubr.qa vbi tam ex parte actoris q̃ ex parte rei cõcurrunt extrema habilia ad directã, tunc daẽ directa, vbi aũt ex parte actoris vel rei deficit vnũ extremum nõ reperiẽ q cõpetat directa vtiliter, vt d.glo.Sed simpl'r actio vtilis l.nec vllã.§.si qs sciens.ff.de pe.hęr.& l.electio.§.j.ff.de noxa. Et ɔ gl.põdero esse hic tex.in ver. vtili.nã si vera esset doctrina gl.debuisset text.hic dicere dari directa vtiliter vt patet ex positionibus quas dedi.s. ¶ Nec ob.q glo.in verbo vtili exponat.s.vtiliter, qa est violare text.nec l aliqua pbaẽ doctrina hic tradita p gl. ¶ Et licet Iac.Bu.Bal.Sal.hic & Ang in d. rub.videanẽ transire cũ gl.tñ nõ puto vlterius insistendũ, tum qa nõ rñdent ad prædicta, tum etiã quia in hoc non versatur vtilitas. ¶ † Scias tñ q vtilis actio neg.ge.q̃ daẽ ex extẽsione necessaria gestori, seu daẽ extra casus prouisos ab edicto p̃toris est eiusdẽ effectus cuius est directa l.actio.ff.eo. Differt tñ ista spẽs vtilis actionis de qua hic, ab alijs speciebus vtiliũ actionũ, vt hic p Bart.& plene p eundẽ in l.j.ff.de ac.& obli. Et ibi vide per eũ ponentẽ oẽs spẽs vtilium actionum.& de materia vide late per doc.l.j.j.de ac.& ob. ¶ In gl.in verbo culpã, ibi sed sita sic. hæres igiẽ fm gl.p sua mala administratione tenebiẽ nõ solũ p dolo & lata culpa, sed ẽt p leui, licet ex suppositione necessitatis gerat, vt qa putauit se teneri administrare cũ nõ teneret, qa officiũ nõ trãsit ad eũ. Nec ad hęc ob.tex.in l.cũ ostendimus.in fi.prin.de fideiuss.tu.qa fm Cyn.Bar. & alios.iõ nõ teneẽ hęres p leui culpa ab eo comissa.eo.qa cõmisit culpã leuẽ circa administrationẽ ad eũ necessario spectantẽ, videlicet in his q̃ imperfecta reliquerat curator defunctus, nã illa tenet ipse hæres pficere, vt l.j.eo.tit.secus in alijs. ¶ In ea.ibi q spõte gerit &c.si hoc casu cõpetit directa ɔ heredẽ sponte gerentẽ, tenebiẽ hæres etiã pro leui culpa defuncti. Et ita tenet gl.in l.iij.§.hæc actio.ff.eo.& il.ac.eo.ti. Et hoc cõiter teneẽ p regulã positã.§.hæc ac.q̃ nõ reperiẽ fallere nisi i hęrede necessarij gestoris vt hic.q.q.l dixerit gl.in l.& deposi.in.ff.de actio.& obl. ¶ † In ea.ibi, inter directã & vtilẽ &c.ergo sicut qñ agiẽ ɔ hæredẽ voluntarij gestoris daẽ actio directa ẽt p leui culpa defuncti put.s.dictũ gl.ita deberet dari vtilis hic pro leui culpa defuncti qui necessarius gestor erat. Sed solue q qñ actio vtilis locũ habet, eundẽ habet effectũ quẽ habet directa d.l.actio. Sed in casu huius l.pro leui culpa defuncti nõ habet locũ vtilis, & ita no.in d.l.actio. Extra gl.opp.q hæres defuncti nõ deberet teneri nisi quatenus ad ipsum hæredẽ puenit l.si plures.§.fi.cũ si.ff.de dolo.rñdeo q illud non pcedit qñ dolus purgaẽ per actionẽ ex ɔtctu vel quasi l.ex ɔctib.& l.ex deposi.ff.de ac.& obli.vbi videas p Bar.& p eundẽ in l.in depositi §.daẽ.ff.depositi.

ADDITIO.

a ¶Rationis. Idem dicit Barb.consi.xiij.& d.An.de Ale.hic qui dicit posse concordari opi.hoc modo. q aut tempore quo fuit condita lex, eadem ratio vigebat in alio casu ad quẽ extenditur, & hoc legislator potuit cogitare, & tunc detur directa.& tunc procedat opi.Bal.aut tẽpore quo fuit cõdita lex legislator nõ potuit cogitare licet sit omnimoda similitudo, & tunc pcedat opi.cõtraria, quia nõ potuit cogitare nõ potest dici q veniat ex mente, sed ex identitate rationis.ad hoc alle.Bar.in l.iij.§.fi.cũ se.ff.de le.tu.vbi ita dicit q ipse declarat etiam in l.iij.ff.ad le.aqui.l.Pompe.de parri.ad cõtraria responde vt respõdet Bal.in d.l.si qs seruo.

Diocletiani & Max. LEX XVIII.

1 *Actio negotijs gestis est bonefidei, siue sponte, siue ex necessitate geratur. ideo veniunt vsure ex mora & etiam sine mora, vt hic.*
2 *Negotiorum gestor an possit repetere vsuras per ipsum solutas pro dño suo.*
3 *Negotiorum gestor quas vsuras possit repetere.*
4 *Negotiorum gestor an possit repetere oẽs vsuras solutas, vel tantũ interesse.*

B negotium. †Hęc actio est bonefidei, siue spõte, siue ex necessitate geratur. iõ veniũt i ea vsure ex mora. hoc dicit. ¶ Etiam sine mora in casib.quos hic vide per glo. ¶ † In gl.ibi, acceptis sub vsuris. dicit Pau.de Ca. hic q licet hodie vsure sint phibite, vt p totũ ti.extra de vsu.& plene no.in auc.ad hæc.j.de vsur.tñ hoc nõ obstante si pcurator vel negotiorũ gestor receperit pecuniã sub vsuris cũ hoc expediret dño, repetet eas si de pprio soluit, qa nõ debet officiũ sibi esse dãnosum l.videlicet.ff.ex quib.causis ma.l.si qs ex signatorib.ff.quemadmodũ test.aperi. Sed tu dic q de hoc est lõga disputatio, qa vr̃ q pcura.vel nego.gestor potuisset se exceptione tueri aduersus petens vsuras q̃ sint phibite.& si nõ opposuit exceptionẽ fuit in culpa [a] l.si fideiussor.§.q̃dã ff.mãda. Vnde de hac q. distingue, vt p doc.plene in c.ij.& ibi p gl.extra de fideius.& vide p Imol.& alios in c.j.de vsur.& aliqd p Bal.in l.ij.j.de vsur.& i l.j.s. de sum.tri.facit q no.gl.in l.si mandato.§.fideiussor.ff.man.& plene p Ioã.An.in reg.dãnũ.in mer. ¶ † In ea.ibi, & erat solitus fenerare.hoc aũt hodie cessaret, qa phibitæ sunt vsurę q si nõ possent peti p istũ gestorẽ q eas pro se penit & de lucro tractat fm Pau.de Ca.hic adde gl.l.ai qin natura.§.pe.ff.eo.& Bal.in l.diuus.ff si cui plusquã p l.fal. Et ex ibi no.dictis p eũ patet q posset tñ peti q̃ tñ pcipere potuisset si pecuniã dedisset put dare cõsuetus erat mercatorib.ad honestã [b] partẽ lucri, vt ibi p eũ, & aliqd p eundẽ in l. tutor q repertoriũ.§.pe.& fi.ff de admi.tu.p Bal.in l.ult.j.de vsur. & fruc.leg.& in l.j.i fi j.de cõdi.indeb. ¶ † In ea.ibi ex mora. hoc est hodie correctum nisi vsura peteret tanquã interesse, vt si ex mora damnificatus esset gestor p no.in l.socium qui in eo.ff.pro soc.& in l.ij.j.de vsur.& plene per gl & doc.in c.conquestus.de vsuris.

ADDITIONES.

a ¶In culpa. Adde & limita, vt per d.Abb.consi.xl.j.lib.
b ¶Honestam. De hoc vide per Lud.Romanus consi.

Diocletiani & Max. LEX XIX.

1 *Vendens rem communem cum alio tanquã communem, tenetur socio restituere partem pretij per actionem neg.gesto.*
2 *Vendens rem alterius expresso nomine illius cuius est, vt vendo domum Titij videtur vendere nomine Titij.*

B vno. † Vendẽs cõem rẽ cũ alio tanq̃ cõmunẽ teneẽ socio restituere partem pretij p actionẽ neg.gest. ¶ † Et de materia huius l.dic, vt in l.inter.& in l.in familiæ.alle.glo.& q no. Bar.in l.si fundũ. p fideic.dele.j. Vbi p hanc l.dixit q si quis dicat vendo tibi hãc domum, Titij videẽ vendere nomine Titij. Et sic Titius ẽt re non perempta, nec p̃senpta põt hr̃e ratũ & agere ad p̃tiũ. & dicit Imol.in d.l.si fundum.q istud est sin.verbũ & q forte alibi clarius nõ reperiẽ. Sed certe idẽ vr̃ velle Bar.in d.l.in familiæ.p illũ tex.& in d.l.mater per hanc l.

Diocletiani & Max. LEX XX.

1 *Tutoris officium differt ab officio gestoris, quia illud necessarium & istud voluntarium, & propria voluntate finitur.*
2 *Argumentum de necessitate ad voluntatem non procedit.*

Procurator

3 *Procurator ad negotia non datur adulto inuito ſed ad lites. ſecus quando adultus eſt reus. ſecus ſi actor.*
4 *Negotiorum geſtor an & quando poſsit adminiſtrationem relinquere.*
5 *Geſtor negotiorum an & quando poſsit à geſtione reſilire.*
6 *Nec eſt dictio implicatiua.*
7 *Geſtor negotiorum an teneatur etiam à ſe exigere quod debet domino.*
8 *Geſtor negotiorum debet à ſeipſo exigere & ſcribere ſe debitorem in libro ſuæ geſtionis, & tenetur ſoluere domino. aliàs tenetur ad intereſſe.*
9 *Coniuncta perſona an poſsit exigere & ſolutionem recipere.*

Vtori. † Officium tutoris & curatoris differt ab officio geſtorũ, q̃a illorũ officiũ neceſſariũ eſt & neceſſitate ceſſante finiẽ, officiũ vero geſtorũ eſt volũtariũ & ꝓpria volũtate finitur. Itẽ ille actiones intentãt geſtor vero nõ. vterq; tñ ẽt de leui culpa teneẽ. h.d. ¶ † No. differẽtias inter ꝑdictos de q.b.ĩ ſummario. Ex quo habes ꝙ nõ ꝓcedit ar. de eo. ꝙ de neceſſitate ſit, ad id ꝙ ſit volũtarie, vt hic, & io l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſd. cog. Secũdo no. ex textu, ibi, amici labore, ĩũcto tex. ibi, nec agẽdi &c. ꝙ amicus ꝓ amico ſine mãdato agere nõ põt. Ꝯñũ tenet Gui. de Cu. in l. nõ ſolũ. §. q in alieno. ff. de ꝓcu. Sed Ful. hic dicit ꝙ opi. Gui. intelligitur in amico magna amicitia cõiũcto l. late. § amicos. ff. de ver. ſign. hic aũt loquiẽ de amico leui amicitia cõiũcto. Tu dic vt dixi in l. exigẽdi. ſ. de ꝓcu. ¶ † In gl. i verbo. muneris. ibi, niſi adulto. hoc eſt verũ in curatore ad negotia vt in iurib. al. in glo. Sed curator ſpẽalis ad lites dareẽ adulto ẽt inuito qñ adultus eſſet reus. Secus qñ eſſet actor, vt leg. & no in l. qui habet. §. ſi pupillo. in ver. idẽ caſſiu t. ff. de tut. Et licet curator q datur adulto regulariter dari poſſit inuit° vt hic, & l. fi. in prin. j. de admi. tuto. tñ fallit in curatore ad lites ᵃ ſm Bald. hic alle. tex. in d. §. ſi pupillus. Et idẽ tenet Ia. de Are. ꝑ illũ tex. in ver. pñtẽ. nã ſm eũ fruſtra text. dixiſſet pñtẽ curatorẽ dari oportere, ſi inuitus dari poſſit iuxta l. illud. cũ l. ſe. ff. de tu. & cura. da. ab his. Idẽ tenuit hic Sal. alle. no. ꝑ Dy. in d. l. illud. Sed certe Dy. & Bar. ibi nõ dñt hoc in tali curatore. Vnde aduerte, q̃a Ꝯñũ tenuit Bal. in d. §. ſi pupillus. referẽs ita videri velle Cy. ibi, q̃a iura dñt indiſtincte curatores cõpellẽdos niſi legitimã excuſationẽ habeãt d. l. fi. in prin. & inſti. de ſatiſd. tu. §. pe. Ad idẽ alle. l. nullus. la. ij. j. de cu. lib. x. & l. munerum. §. defenſores. ff. de mu. & bon. iſtã opi. ẽt ſequiẽ Io. Fab. i. §. itẽ inuiti. inſti. de curat. ꝑ d. l. fi. in prin. q̃ indiſtincte loquiẽ. nõ tñ facit mentionẽ de text. in d. §. ſi pupill°. ſed tu dic, ꝙ Cy. in d. l. q habet. ĩ prin. in lec. mea vbi tãgit iſtũ articulũ, tenet primã opi. ꝑ d. § ſi pupillus. in ver. pñtẽ. & q̃a nõ reperiẽ ꝙ talis curator deẽ inuitus, ſed ſolũ in alijs curatorib. qui generaliter danẽ adultis. & iſtud puto verius. Nec iura alle. in Ꝯñũ loquũẽ in curatore dato priuatæ ꝑſonæ ad lites. ¶ † In gl. in verſ. ꝓpria volũtas. cõiter teneẽ prima opi. quã ẽt tenuit gl. i. ꝙ ſi acceſſit oĩa geſtur°, nõ poſſit adminiſtrationẽ relinquere, & ſic nõ liberaẽ q̃dã gerẽdo per d. l. Pompo. la. ij. cum l. ſeq. ¶ Secũdo q̃a vr̃ tex. in l. nã & ſeruus. §. ſi viuo. i ver. noua tñ &c. ff. eo. nã ibi mors dñi eſt iuſta cã ꝙ neg. geſtor poſſit mutare ꝓpoſitũ ſicut eſt iuſta cã finiẽdi mandatũ l. mãdatũ. j. mãd. & in d. §. ſi viuo. ergo a Ꝯrio ſenſu ſi viueret, teneretur geſtor etiã noua inchoare. ¶ Tertio quia iſte quaſi Ꝯctus oĩa gerendi vr̃ vnus quaſi à prin. celebratus cũ geſtore d. l. Pompo. cũ l. ſe. ergo non debet geſtor mutãdo ꝓpoſitũ ab eo poſſe reſilire l. ſicut. j. de ac. & ob. † Nec ob. iſte tex. in prin. io ver. ſi cui vel ĩ paucis. q innuit ꝙ ſicut volũtas ꝓpria facit geſtionẽ, ita ꝓpria volũtas facit officiũ ei°. & iſtud eſt verũ in eo q acceſſit q̃dã geſturus. nã vltra illa gerere nõ teneẽ. & ſi voluntas. i. quã habuit ab initio eſt illa q̃ imponit finẽ officio geſtoris. ita intelligiẽ iſte tex. Nec ob. tex. in l. ſi pupilli. §. videamus. ff. eo. vbi ita demũ teneẽ geſtor q oĩa nõ geſſit. ſi ali° diligẽs fuiſſet oĩa geſtur° qui ꝑ p immixtionẽ geſtoris noluit ad gerẽdũ accedere, ſubaudi hic ſciẽte geſtore, vt ibi declarant Gui. Bar. & Bal. quia rñde ꝙ ille tex. intelligiẽ in eo q acceſſit q̃dã tñ geſturus ſm intellectũ doc. ꝑ ꝑdicta. Nõ ob. tex. in l. j. §. fi. ff. de eo q ꝓ tuto. ꝑ quẽ tex. Sal. & Ful. hoc tenebant Ꝯrĩũ cõi opi. Quia loquiẽ in eo q putãs ſe tutorẽ, & ſic de neceſſitate teneri ad oĩa gerẽda, adminiſtrationẽ aſſumpſit, vt ẽt no. gl. in d. §. videamus in ver. veri°. ¶ † Nec ob. iſte tex. in ver. nec agẽdi. ꝑ quẽ ſe fundabat Sal. nã dicebat ꝙ dictio nec, eſt implicatiua caſus Ꝯrij ad expreſſum l. nec apud. cũ ibi not. ſpẽ nihil all. j. de hæ. inſti. Et ſic implicat ad hoc ꝙ etiã ſi geſtor habuiſſet ptãtẽ agẽdi nõ teneret q̃uis ad id ẽt geſtur° acceſſent. & rõ eſt. Quia ſatis eſt ſi cui vel in paucis &c. q̃a rñdeo ꝙ hæc dictio nec, agẽdi, implicat alia ſimilia q̃ ſine mãdato nõ pñt fieri à geſtore & ſic nõ implicat caſum Ꝯñũ ad ſimilẽ, vt ẽt hẽ in l. nec auus. cũ gl. j. de emã. li. Quædã alia argumẽta faciliora adducit hic Sal. cõtra cõem opi. q̃ omitto, q̃a ferẽ nil vrgent. Reliqua in mã vide per Bar. hic & plenius in d. §. videamus. ¶ In gl. in ver. ſm tene vltimã expoſitionẽ q̃ planior eſt. ¶ † In gl. in verb. poterit. cõiter teneẽ ꝙ ille qui acceſſit geſturus oĩa, teneẽ ẽt à ſe exigere ꝑ ea q̃ dicta ſunt ſuper gl. in ver. volũtas. Si acceſſit q̃dã tñ geſturus. tũc nõ teneẽ exigere à ſeipſo illud ꝙ ex alia cã q̃ geſtione debebaẽ, ꝑ ea q̃ ẽt dicta fuerũt ſuꝑ dicta gl. & ꝓbaẽ ẽt ar. l. ſi remunerãdi. §. apud Iul. & ibi gl. in ver. mãdau. ff. mã. niſi alius fuiſſet oĩa geſturus d. §. videamus cũ ſe. qui ita intelligiẽ, vt. ſ. dixi. Debitũ aũt creatũ ex ipſa geſtione tenetur à ſe exigere ẽt qñ q̃dã geſtur° acceſſit, vt hac gl. in fi. & hic iõ q̃a iſtud eſt cõnexũ cũ adminiſtrat. iõ connexa ſemꝑ gerẽda & expediẽda ſunt, arg. §. ſi viuo. & arg. l. tres tutores. ff. de admi. tu. & oo. Bar. hic. ¶ † Intelligiẽ aũt ꝙ debeat à ſe exigere, id eſt ꝙ deſcribat ſe ꝓ debitore i libro geſtionis. ita putat Saly. hoc eẽ intelligẽdũ. Sed ego putarẽ ꝙ ſi dñs vel procurator eius eſt præſens teneatur geſtor ei ſoluere. & pecuniam offerre. alias tenereẽ ad vſuras ſeu intereſſe, ſicut ſi eſſet in mora ᵇ & iſtud videtur innuere text. in d. l. ſi pupilli. §. fi. ¶ † In gl. in ver. nõ poteſt, ibi, ſine mandato agunt &c. Non tñ intelligas ꝙ tales coniunctæ perſonæ poſſint exigere id eſt ſolutionem recipere. ſed tñ agere & petere debitorem condemnari ad ſoluendũ dño, q̃a coniunctæ perſonæ ſolui non põt, vt l. ij. vt leg. no. ca. l. non ſolum. ff. ſol. ma. ꝙ intellige prout alias ibi dixi.

ADDITIONES.

a ¶ Ad lites. Adde eundẽ Alex. conſi. cxxij. j. li. & vide per eundem conſi. lxxxvj. ij. lib.
b ¶ In mora. De hoc vide late per d. Fran. de Are. conſi. cl.

Diocletiani & Max. LEX XXI.

1 *Seruus qui aliena negotia geſſit non prohibetur à domino manumitti.*
2 *Seruus effectus liber conueniri poteſt vt oſtendat rõnẽ totius adminiſtrationis.*

I cognati. † Seruus q alieni° negotia male geſſit, nõ ꝓhibeẽ à dño manumitti, nec ex añ geſto poſt manumiſſionẽ cõueniri põt. h.d. ¶ † In gl. in ver. ſicut cõnexa. ibi. l. cum actũ. dic ꝙ effectus liber conueniri põt vt oſtendat rõnẽ totius adminiſtrationis ad finẽ diſcernẽdi ea q̃ geſta fuerũt ĩ ſeruitute, ab his q̃ geſta ſunt ĩ libertate d. l. at q nã. §. ſcæuola. & ꝑ totũ ti. j. an ſeru° ex ſuo facto. ſed ſi agaẽ ex eo ꝙ dicaẽ ipſum effectũ liberũ & ꝑſeuerãtẽ in adminiſtratione annexa à ſeipſo nõ exegiſſe illud ad ꝙ tenebaẽ nãliter ꝓ mala adminiſtratione facta in ſeruitute cũ hẽret de ſua vñ à ſeipſo exigere poſſet, tũc põt ex hĩ capite Ꝯueniri d. l. cũ actũ. cũ l. ſeq. ſm verũ intellectũ.

Diocletiani & Max. LEX XXII.

Negotium. Negotiorum geſtor de caſu fortuito non tenetur. hoc dicit.

Diocletiani & Max. LEX XXIII.

Egotiis geſtis. † Pro negotiorum geſtione datur actio perſonalis non hypothecaria quæ eſt in rem. hoc dicit.

Iuſtin. LEX XXIIII.

1 *Actionẽ neg. geſt. nõ tollit prohibitio dñi in his quæ poſt prohibitionẽ geruntur.*
2 *Geſtor negotiorum ſine mandato poſt prohibitionem debet ſtatim diſcedere à geſtione. ſecus ſi habet mandatum.*
3 *Proteſtatio poteſt fieri etiam ſine ſcriptis niſi ſuccederet loco libelli, & actionis intentandæ.*
4 *Proteſtatio an & quando requirat ſcripturam.*
5 *Geſtor negotiorũ ſtante prohibitione ne gerat nõ põt cõtra eũ agi iſta actione.*
6 *Actio neg. geſt. non tollitur prohibitione quando geſtor impendit pro ſepelien. cadauera mortuorum.*
7 *Actio iſta nõ tollitur prohibitione in eo qui ſoluit pro redemptione captiuorũ.*
8 *Actio iſta non tollitur in eo qui expendit pro filio alieno ſtudentis contra prohibitionem patris.*
9 *Actio non tollitur in eo qui ſoluit pro alio tributa ipſo inuito.*
10 *Actio iſta non tollitur in eo qui ex neceſſitate cauſatiua impendens fecit impenſam contra prohibitionem.*

I quis † Prohibitio ᵃ dñi tollit nego. geſt. actionẽ in his q̃ poſt ꝓhibitionẽ geruntẽ. ſec° in his q̃ prius geſta fuerũt. h.d. ¶ Not. ꝙ Ꝯteſtatio nõ trahitur retro. ꝙ facit ad q. de qua hic vide per Bart. ¶ † Secundo no. ſm Bal. ꝙ in gerente ſine mandato nõ curamus, an ſit res integra, vel non. Nam ſtatim poſt ꝓhibitionẽ debet indiſtincte diſcedere à geſtione etiã re nõ integra. ſec° vbi ꝑceſſiſſet mãdatũ alle. in ar. l. ſi pecuniã. in prin. ff. de cõdi. ob cãm. Sed Pau. de ca. dicit hoc eſſe verũ. ſ. ꝙ geſtor ẽt re nõ integra põt ꝓhiberi niſi ex hoc remaneret geſtor i dãno. ᵇ arg. l. verũ. cũ l. ſeq. ff. de cõſti. pec. d. l. ſi mãdaſſet. ff. man. & l. ſi quis ꝓhibuerit. ff. de publ. ¶ † Tertio no. ꝙ proteſtatio põt ẽt fieri ſine ſcriptis.

ADDITIONES.

a ¶ Tho. Dip Prohibitio. Vide Bar. ſoc. in cõſ. cclxxxvj. inci. viſa ꝑſtatione in. lij. col
b ¶ In damno. Sed an neg. geſt. mando velit poſſit renũtiare, & quæ ſit ratio ꝙ teneatur in receſſu certiorare dominum vide Ro [illegible] ſol. vj.

ptis.q est verũ ſm Bar.hic, niſi ꝓteſtatio ſuccederet loco libelli & actionis intentande p l.vt perfectius de anna.exccp.Quia tũc requirit ſcriptura, vt ibi. ſed ſi loco exceptionis ſuccederet põt fieri ſine ſcriptura l.ſcire oportet.§.oportet.in verſi.teſtãdi.ff.de excuſatio.Preterq̃ in ꝓteſtatione q̃ ſuccedit loco exceptionis nõ num. pecu.p auc.hanc aũt q̃relã.j.de nõ nu.pec.vt ibi p Cy.Et ita recitando patet q. iſte vltim⁹ caſus nõ cõprehẽdit ſub primo caſu licet Bal.& Sal.hic ɔ̃triũ dixerint,& nõ bñ. Videlicet q ꝓteſtatio in caſu d.auc.hãc aũt.ſuccedebat loco libelli. Sed dic q Bart.loquit de libello actõis dũ alle.l.vt pfectiꝰ. quo caſu nõ loquit tex.in d.auc. hãc aũt. vt ipſemet declarat in l.nõ ſolũ §.morte.ff.de ope.no.nũ.

4 ¶ † Et de mã vltra prædicta vide p glo.in c.cupiẽtes.§.q ſi p.xx.in ver.ꝓpoſita. de elec.in.vj.& p Io.An.in reg in generali.in mercu. & q no.Bar.in l.j.in.j.q.ff.de excep.Dy.& Bar.in l.de pupillo.§.meminiſſe.in fi.ff.de ope.no.nun.& p Imol.q ſequit doctrinã Dy.dicẽns q ꝓteſtatio nõ req̃rit ſcripturã, niſi in caſib.à iure expreſſis. inter quos caſus enumero caſum in auc.præsbyteros.la vln.de epiſco.& cleri ſm Bal.ibi quẽ vide.Et aliq d p Bal.poſt gl in l.ſi intra.j.de nõ. nu.pec.& in l.nec cauſas.j.de appella.& vnũ verbũ po

a ſuit Ro in d.§.morte in add.nouis dicẽs q ꝓteſtatio[a] ex qua cãtur ꝑiudiciũ irreparabile req̃rit ſcripturã.& dicit eſſe caſum ſiu.i auc. ſi qs ei.j.de adulte.Vel dic ꝓut dicit Dy.q nõ req̃rit ſcriptura niſi in caſib.expreſſis inter quos eſt caſus ſpãliter poſit⁹ in d.auc.ſi qs.

¶ In gl.ſi.ibi, an de æq̃tate &c.dic q nõ vt patet ex ſequẽ.vt patet & ex hac l.dũ dicit q q̃buſdã videbat vtilẽ actionẽ dari q̃ dat p p æq̃tatẽ q̃ ſuadet æquũ eſſe actionẽ dari l.quoties.ff de ꝑſcrip.ver.

5 tñ Imperator hic ɔ̃triũ decidit.¶ † In ea, ibi.l.ſi ꝓ te & calle eſt bonus tex p illa opi.& cõcludit q ſtãte ꝓhibitione nõ põt agi aliquo mõ actione neg.ge.& idẽ tenet gl.io d.l.vtrũ.& in d.l.ſi ſtichum.in fi.ff.de nona.licet gl.ibi ſenſent ɔ̃triũ in l.ſoluẽdo. iuncto tex.ff.eo. Sed ſalua illã referẽdo eã ad ſoluentẽ pro ignorãte nõ pro inuito. Et licet gl.hic rñdeat ad l.cũ teſtamẽto.ff.de verb.ſigni.rñde vt ibi p gl.& plenius p gl in l.q alieno.§.libertos.ff.eo.Et ſimiliter q̃ iis gl.nõ rñdeat ad l.nã hic nã.dic q tolerat locupletatio hęc p p culpã geſtoris ɔ̃ ꝓhibitionẽ gerẽns. adde tñ in caſu q̃onis hic formate p gl.q ſi emptor,id eſt geſtor nõ potuit eã rẽ habere pro.x.& iõ emit p.xx.aut q emit eã ꝓprio noie. & nõ tenet dare mandãti ẽt pro.xx.q a mandatũ nõ cõprehẽdebat caſum qñ haberi nõ poſſit p.x.l.diligẽter.in prin.ff.manda.Aut emit noie mandãtis & tũc ſi expꝛẽſſe habeat ratã vel tacite puta petẽdo dari ſibi illã rẽ quã ſiebat ſuo noie emptam p xx.& tũc p p ratihabitionẽ potent petere illã rẽ.nã dr negotiũ ſuũ eſſe geſtũ ſpectans ad eũ ratihabitione iuxta ea q̃ dicta fuerũt i l.ſi pecuniã.§.eo.& ita intelligit ex not.

6 p Cy.& pleniꝰ p Sal.hic.¶ † In ea.ibi.§.idẽ labeo.& ſic regula huius l.fallit in caſu illius.§. p p publicã vtilitatẽ q̃ verſatur in illa impenſa ne corpora remaneant inſepulta l.neratius in prin.ff.eo.tit.

7 ¶ † Itẽ ea rõne fallit in eo q̃ ſoluit ꝓ redemptione pſonæ alicuius ɔ̃ ꝓhibitionẽ eius, q a nõ minus intereſt reipub.hnies viuẽtes cõſeruari q̃ mortuos cumulari.ar.l.cũ rõ.in fi ff de bo.dam.ſm Bal. Sal.hic. Et ſint dictũ Io.An.in c.cũ clericus. de foro cõpe.in vj.bñ facit q ſing.no.Bar.in l.ſtichꝰ. in prin.ff.de pec.leg.¶ Itẽ fallit eadẽ rõne in medico impendente ꝓ ſanando infirmũ ɔ̃ prohibitionẽ eius,vt eſt gl.valde no.lxxxij.di in ſumma. alias eſt in c.j.& Spe.in

8 ti.de ſalarijs.§.fin.ver.q d ſi infirmus ¶ † Itẽ fallit in mutuante filio alicuius vtiliter ſtudenti,nã mutuũ tale vtiliter verſum in cã ſtudij

b põt repeti à patre[b] ẽt ſi pr prohibuerit mutuanti ne mutuaret,vt eſt gl.no.in l.ſed & ſi.l.§ q dr.ff.ad macedo.bñ facit q not.gl.q.hic

9 dũ dicit.vel de in rẽ verſo.¶ † Itẽ fallit ſm Pe.& Cy.in.ſi impenſa fuiſſet valde neceſſaria. vt q a expẽdi ſoluẽdo tributũ ꝓ te prohibente, & ita ſolui ne domus tua auctoritate ſtatuti euerteret p p nõ ſolutionẽ tributi,nã intereſt reipu.ne qs re ſua male vtat, & ẽt ne vrbis deformet.inſt.de his q̃ ſunt ſui §.ſi.iuncta l.prętor.§.bne interdictũ prohibitoriũ.ff.de ope.no.nun. Tamẽ puto procedere poſſe.opi.Cy. p p illud intereſſe reipu.ne vrbs deformet,etiã quia vbi iura in aliquo caſu fauent p p piam vel publicã vel aliam fauorabilem cauſam fit extenſio de ſimilibus ad ſimilia etiã in exorbi-

c tantibus[c] a iure cõmuni vt no.gl.in l.illud. ver.alie.§.de ſacroſ.eccl. & in l.ſi conſtante. in prin.& ibi per Bart.in.viij.q.primæ partis.ff.

10 ſol.matr.& ſic per d.§.idem labeo.ex identitate rationis ſuſtineri poteſt Cy.† Fallit etiam in caſu quando ex neceſſitate cautatiua impendens fecit impenſam contra prohibitionẽ vt declarat Cy. poſt Pet.quem vide, & cum eo tranſeo, licet Ray.hic ſimpliciter teneat contra per regulam huius l.

ADDITIONES.

a ¶Proteſtatio. De materia vide per eundem conſi.lxxiij.

b ¶Patre. Idem ac in mutuante monacho ſecundum Abb.conſi.lxxiiij.

c ¶Exorbitantibus. Quando in exorbitantib.fit extenſio vide per Rom.conſi.cxxvij. & cccxxxvij.

¶ De his quæ vi metuſue cauſa geſta ſunt. Rubrica.

Alexandri. LEX I.

1 *Periculum interitus ſpectat ad furem, & metum inferentem.*
2 *Re perempta poteſt agi ad ipſum corpus in obligatione rem reſtitui.*
3 *Fur & metum inferens cenſetur in mora reſtituendi. ideo tenetur de periculo interitus ſicut eſt moroſus.*
4 *Verbum ablata eſt aptum comprehendere rapinam & vim compulſiuam.*
5 *Vim impulſiuam inferens in rebus immobilibus interdicto poſſeſſorio, vnde vi.ſecus ſi vim ablatiuam pro rebus mobilibus.*
6 *Periculum interitus ſerui, an ſpectet ad condemnatum illum reſtituere, ſi decedat iuxta tempus datum ad illum reſtituendum.*

1 Erſecutionem. † Periculũ interitus ſpectat ad furem, & metũ inferentẽ.h.d.¶ In tex.ibi ꝑſecutionẽ eorũ.

2 ¶ † Not.q in oblõne rẽ reſtitui põt agi re perẽpta ad ipm corpus.de quo dic vt p Bar.hic,& plenius Bar.in l.ſtipulationes non diuiduntur in.vj.q.ff.de verb.ob.cũ addi.quas ibi dedi, & magis cõiter tenetur opin Bart.

3 ¶ † No.q fur,& inferẽs metũ ſemp cẽſet i mora reſtituẽdi iõ tenẽ

4 tur de ꝑiculo interitꝰ ſicut & moroſus l.q te.ff.ſi cer.pe.¶ † In gl.j. & q dicit vi.ſcilicet ɔpulſiua &c.vt ſic faciat ad titulũ, nã ſi intelligeret de vi ablatiua nõ faceret ad titulũ, q a ꝓ illa nõ dat actio q me. cã,ſed actio vi bo.rap.Vnde verbũ ablata.poſitũ in text.refert nõ ad dictionẽ,furto,vel ſtatim ꝓpne, ſeu large q̃tũ ad vim cõpulſiuã.Ex quo habes notare q verbũ ablata. põt importare aliud q̃ rapinã,& eſt aptũ cõprehendere aliã vim q̃ ablatiuã.nã cõprehẽdit cõpulſiuã in qua adeſt voluntas illius cui vis infert. nã volun-

5 tas dñ licet coacta l.ſi mulier §.pe.ff.eo.¶ † In e.ibi,ſecũda actione vi bo.rap.ſed quare ꝓ impulſiua eſt introductũ poſſeſſoriũ vñ vi in reb.immobilib.ſecus aũt in vi ablatiua rerũ mobiliũ. Pe.Cy.& Ray.hic in rub.dñt iõ eſt, q a ꝓ reb.mobilibus ablatis ſatis erat ꝓuiſum per actionẽ vi bo rap.q nõ cõpetebat pro reb.immobilib. Adde tñ q licet interdictũ poſſeſſoriũ nõ cõpetebat ꝓ recuperãda poſſeſſione rei mobilis. tñ alia plura remedia cõpetunt de q b. p gl.& doc.in l.& iõ.§.neratius ff.de cõdi.fur.& p Bar.in l.rẽ q̃ no-

6 bis.cũ cõcor.ff.de acqui.poſ.¶ † In gl.in ver.inciderint.ibi.§.q ſi homo.nã ſi lata prima ſnĩa ɔ̃ metũ inferẽtẽ cõdẽnatũ ad ſeruũ reſtituendũ.& q a nõ reſtituit,iterũ agat ad quadruplũ in quo ineſt ſimplum.a.ipſe ſeruus iuxt.l.ſi cũ exceptione.§ hæc actio.&.§.ſed ſi qs.ff.co.ti.& facta condẽnatione ad quadruplũ ſeruus intra tps q dat cõdẽnatis ad ſoluẽdũ pereat,perit ꝑiculo actoris, q a nõ cõſequit niſi triplũ poſtq̃ ſeruꝰ intra tps dilationis legalis perijt, & ſic interim nõ cẽſet fuiſſe in mora.q a illa cenſet purgata p dilationẽ legalẽ. Nec mirũ ſi hoc caſu ꝑiculũ ñ ſpectat ad reũ.cũ ſatis l alio grauet.ſ.in plo.Et hæc vera, niſi ſeruus eodẽ mõ fuiſſet periturus penes actorẽ, vt hic ſequit in gl.In alijs aũt actionib.an diſtinguatur, an res eſſet eodẽ mõ peritura penes actorẽ, dic vt no in d.l.q te.& alias dixi plene in l.nemo rem ſuam.§.ſi poll.ff.de verb.ob:

Alexandri. LEX II.

1 *Actio q metus cauſa tollitur per ſpontaneam ſolutionem, & metus in promittendo adhibitus purgatur.*
2 *Exceptio quod metus cauſa eſt odioſa, & fauorabilis.*
3 *Solutio an & quando præſumatur facta ſine metu.*
4 *Metus purgatur per ſolutionem ſponte factam a metum paſſo.*
5 *Metus an videatur ineſſe ſolutioni incontinenti factæ.*
6 *Metus præſumitur ceſſare per ſolutionem ſponte factam ex interuallo.*
7 *Metus non præſumitur ceſſare in tyranno.*
8 *Confirmatio promiſſionis approbationis perſonæ nunquã præſumitur vbicunq; poteſt ſubeſſe alia cauſa quàm approbationis perſonæ.*
9 *Sta.q contra inſtrumentum non poſſit opponi exceptio doli vel metus quin debitor capiatur. nam licet quis ſoluat debitum in inſtrumento, per hoc non videtur approbare inſtrumentum metu factum.*
10 *Soluens bis idem poteſt alterum repetere.*
11 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. limita vt hic.*
12 *Metus purgatur per actum acceſſorium ſpontaneum,licet principalis fuerit.*
13 *Metus ſi interuenit in electione,demũ cõfirmatio eſt ſpontanea, purgat metus.*

1 Vm te † Spontanea ſolutio metũ in ꝓmittendo adhibitũ purgat. & ſic actionẽ q metus cã tollit.h.d.¶ In gl.in verb.põt.ibi,q a ſublata hęc eſt vera & iõ optime ab oib.approba-

2 ta.¶ † In ea.ibi,odioſa eſt hæc exceptio. hæc ratio cõiter reprehẽdit, q a immo excep.q metus cã, & exceptio doli dr eſſe fauorabilis q dat ſm naturalẽ æq̃tatẽ ne qs ex dolo ſuo lucrũ cõſequat cũ iactura alteriꝰ l.4.ff.de do.exceptio. & l.j.in prin.ff.de dolo. Vnde vr fauorabilis ex parte metũ vel dolũ paſſi q repetit.Et ſic non ob.d.l.q̃ exceptio oẽ.q̃ loquit de exceptione odioſa macedoniani q̃ inducta eſt ɔ̃ naturalẽ æquitatem l. q a naturalis.ff.ad macedo.Nã illa exceptio ꝓuidet filioſa.vt cum

aliena

aliena iactura lucri cõsequat, nõ mirũ si odiosa est. ad pdicta fa.l. q se debere.in verb.a, repeturũ.ff.de cõdi.ob c.im.vbi tutus excepnone doli repetit, q eq d dixeru ibi glo. Et idẽ ẽt tenẽt doc.maxime Moder.in l.si qs cũ alter.ff.de verb obl.vbi de hoc plenius dixi,& ad ibi dicta me remitto. ¶ In ead.ibi l.q hominẽ §.fi. hæc nõ est bona rõ q̃a potius talis solutio pecuniæ deberet inducere repetitionẽ q̃ liberationẽ, put ẽt hr̃ i d.l.q hoiem.§ fi. sed est verũ q̃ iõ hic non inducit repetitionẽ, q̃a hoc intelligit qñ soluit sciens se nõ teneri. secus si ignorãs, q̃a repeteret p cõdõnẽ indebiti l.q hominẽ.& l.cũ his.§.j.ff.de cõdi.indebi.facta l in fi.eo.tit.& videbi.j. circa fi gl. ¶ † In ea.ibi, nõ habuisse &c.& sic volebat Irnerius cuius opi.hic sequit̃ q̃ in dubio solutio facta p̃sumat̃ facta sine metu.& cũ animo purgandi, seu remittẽdi metũ adhibitũ t̃pe pmissionis q̃ verũ qñ scienter fuit solutũ, arg.l.si qs delegauerit.ff.de noua.secus si p errorẽ, q̃a errans nõ cõsentit l.si p errorẽ.ff.de iur.om.iu. Itẽ secus qñ incontinenti post pmissionẽ fieret solutio vt.j.dicam.

¶ † In ea.ibi, q̃ possit pbari.& sic cõcl.de vna cũ gl. q̃ ille tex.procedit nõ solũ si sumus in dubio, an t̃pe pmissionis interuenerit metus, sed ẽt si cõstaret de metu, q̃a purgat̃ metus p solutionẽ [a] spõte factã, vt hic & in d.l.si ob turpẽ.in prin.& ista est melior rõ q̃ illa q̃ subdit̃ in gl. q̃ dicit q̃ ex eo q̃ certũ erat vim nõ esse adhibitam in soluẽdo p̃sumat̃ q̃ nec ẽt in promittendo. ¶ † In ea.ibi, q̃ nõ placet &c. Pe.Cy.& Ray.tenent cõtrariũ, quia vr̃ metus inesse solutioni ex breuitate t̃pis l.si venter.§.fi.& q̃ ibi not.ff.de priuile cred.c.c.fi.c.ij. & ibi not.de electio.facit l.lecta.ver.dic eb.t.ff.si cer.pet.& illud vr̃ esse verũ f̃m doc.cõiter. Tamẽ gl.hoc formãdo.q̃ praesupponit q̃ cõstabat solutionẽ esse factã sponte. quo casu solutio gl.est bona, nec rñc obstaret dictus.§.Scio. q̃a ibi secũdus actus trahit necessariã cõsequentiã a primo. sed secus hic. ¶ † Itẽ nõ obstat d.l.si mulier.la.ij.q̃a ibi in secundo actu erat eadẽ rõ imbecillitatis q̃ erat in primo. Nec ẽt obstaret d.l.ab hostibus, quia ibi in illo mõ eo t̃pe ita erat impedimentũ sicut in anteriori t̃pe absentiæ. hic aũt praesupponit̃ cõtrariũ. opinio aũt Cy.& sequaciũ p̃cedit in re dubia. Vbi vi aũt ex interuallo fieret solutio p̃sumit̃ cessare metũ, vt hic, & d.l.si ob turpem. in principio nisi eadẽ cã metus q̃ instabat t̃pe pmissionis instaret ẽt t̃pe solutionis. ¶ † Exemplũ in terrore tyranni [b] q̃ instaret vtroq; t̃pore c.j.extra eo,arg.l.fuleinius.§.quid sit latitare.ff.ex q̃b.cau.in posses.ea.& declarat Bart.hic,& in d.l.ob turpem. & Inn.& alij in c.& causam matrimonij. de offi.deleg.& Bal.& Ang.in d l.q in aliena.§.fi.ff.de acq.hære.& Bal.i l.j.alias.ij. in fi.j.de condi.ob tur.cã m.in suo cõsilio scismatis, [c] quod ponit in rub.j si qs aliquẽ testa.p̃hib. ¶ Et ista faciũt multũ volũtes f̃m Iac. But.Bal.& Ang.hic ad q̃õnẽ q̃ũo & qñ p̃sumat̃ cõfessionẽ factam post torturã esse factã spõte vel metu tormẽtorũ. Nã debet distingui,an facta fuit incontinẽti, aut ex interuallo,& an fuit facta vltima cõfessio in loco vbi aderãt tormẽta [d] vel nõ. q̃ est bñ no. Adde Bar.idẽ volẽtẽ in l.j.§.diuus seuerus. el.ij.de quæst. p Cy.in l.fi.j.de q.p Io.An.in c.cũ cõtẽplatione.de reg.iur in antiquis.& p Pau.de Leaza.in cõntẽto c.grauis.de deposi.per Bal.in l.vnica.de cõfes.& in c.j.§.iniuria.de pace iura. firm.& aliq d p eundẽ in l.j.j.quorum ap.& p Ang.& Imo.in d.l.q in aliena.§.fi. ¶ Vbi dñt q̃ sufficiẽs interuallũ intelligit̃ iudicis arbitrio postq̃ nõ reperit̃ determinatũ à lege, argu. l.j.ff.de iur.deli.iuncta l.j.§.postmodũ.j.de custo reo.idẽ vult Bar.in d.§.diuus.q̃ est no.i pratica. ¶ In ea.ibi, si aduersus vẽditionẽ l.j.certe ibi nõ interuenit turpis cã p p quã l.ciuilis remittat iuramẽtũ. secus in iuramẽto in quo interuenit turpitudo siue metus l.iurisgentiũ.§.& generaliter.ff.de pac.& in auc.sacramenta.in ver.sponte,& ibi no.Bart.in fi.j.si aduer.ven. ¶ In ea.ibi c.ad aures, voluit allegare c.debitores.de iureiuran.& c.ad aures. extra eod.

¶ † Et ex hoc collige q̃ vbicũq; põt subesse alia cã q̃ approbationis pmissionis psonæ, nõ p̃sumit̃ approbatio. Nã hic p̃sumit̃ potius q̃ soluerit cã euitandi periurij q̃ cã approbandi promissionẽ meticulosam. Pro hoc optime facit l.si p vim.j.eo.vbi pbat̃ q̃ ille q̃ vendidit p metũ licet postea recipiat p̃ciũ, nõ p̃sumit approbate primũ cõctũ f̃m Bar.ibi præsumit̃ recipere p̃tiũ, vt sit sibi magis cautũ. Sed cõ istã gl.facit. nã q̃ p metũ soluere iurauit nõ põt euitare periuriũ aliter q̃ soluẽdo, q̃a põt petere se absolui à iurão c.j.de iureiur.& not.gl.& Imo.in c.ad aures.& in c.Abb.extra eo. Ergo si soluo, videor sponte soluere. Pau.de Ca.hic dicit q̃ ad hoc obiectũ nõ rñdẽt doc.sed f̃m eũ põt rñderi q̃ nõ põt imputari ei cur a superiore nõ poterit se absolui, q̃a à iure duplex via sibi cõcedebat̃, videlicet q̃ peteret se absolui, vel q̃ solueret, & postea repeteret vñ põt eligere q̃ voluit. Pro quo facit licet nõ alleget id qđ voluit Bar.in l.gerit.j.de acq.hære.vbi dixit q̃ quoties q̃s põt gerere actũ dupliciter intelligit̃ gessisse eo mõ quo sibi vtiliꝰ est. allegat in arg. l.mento.ff.p soc. Adde q̃ Host.in c.ad audiẽtiã. extra eo. ẽt rñdet ad dictũ obiectũ dicens q̃ nõ est imputandũ soluenti si voluit potius implere [e] iuramẽtũ q̃ petere se absolui, quia ita debuit potius facere, vt no.Inn.in d.c.ad aures.& non est imputandũ ei si voluit euitare sinistrã opi.vulgi quã q̃s interdũ icurrit veniẽdo cõ iuramẽtũ ẽt post absolutionẽ. Et sic cõiter tenet̃ opi.eius gl.licet cõ istã gl. sit alia gl.in d.c.ad audiẽtiã.in ver.resignasse.p illũ text. De qua gl. legiste mẽtionẽ nõ faciũt.tñ illã reprehẽdit Host.quẽ alij sequunt̃ ibi. Et f̃m p̃dicta intellige gl.in l.si q dẽ.§.pe.ff.eo. Plus tenuit Pe. & Cy.hic in q.huiꝰ gl.q̃ idẽ est de iure ciuili q̃ est de iure can.licet Ray.& Bal.cõdicant. Tamẽ in hoc nõ insisto postq̃ debet stari tali iuramẽto de iu.can.& cũ agat̃ de peccato & de periurio,& in hac mã seruãdũ est ius cano.in vtroq; foro p no.in c.possessor.de reg. iu.in vj.& in c.ij.de arbi.& in c.fi.de p̃script p legistas in l.priuilegia.ac sa san.eccl. ¶ † Et p̃dicta induxit Bar.no.ad q.statuti dicentis q̃ cõ instrumẽtũ nõ põt opponi exceptio doli vel metus qñ debitor capit̃. nã licet q̃s soluat debitũ in instrumẽto, nõ vr̃ p hoc approbare instrumẽtũ factũ p metũ, q̃a p̃sumit̃ ipm soluisse, eo q̃ cogebat̃ à statuto. Itẽ ne capiat̃. non aũt aio approbandi instrumẽti.& idẽ tenet Bal.& Ange.hic q̃ reputant hoc esse no.dignũ. Et ex hoc dicto colligit Bal.hic, q̃a licet statutũ tollat exceptionẽ habẽti i se æquitatẽ tñ soluẽs põt repetere. nõ q̃a tutus exceptione, sed q̃a tutus naturali æquitate. ita dicit ipse reputans hoc esse mẽti tenẽdũ. Sal.hoc dicit q̃ in hoc dicto Bar putat cogitandũ q̃a cui denegat̃ exceptio, tanto fortius actio l nec intẽtio.s.de trãsac. Nec ob.f̃m eũ id q̃ hr̃ in c.debitores. de iureiu.& q̃ no.gl.dũ alle. c.ad aures q̃a rñdet q̃ sicut tex.in d.c.debitores. expresse cogit iurantẽ vt soluat vsuras ita expresse p̃ndet q̃ possit illas solutas repetere. sed hoc statutũ nõ cõcedit soluenti repetitionẽ. sed teneo opi Bar.& aliorũ.& potes rñdere ad l.nec intẽtio.q̃ ibi eadẽ l.denegãs excep.denegat ẽt expresse actionẽ in casu in quo ex nulla turpi cã cõpetebat exceptio. aliàs secus p d.c.debitores. vt ẽt not. Bar.in d.l.ob turpem. Vel q̃ licet statutũ deneget exceptionẽ doli vel metus nõ dr̃ denegare cõdõnẽ sine cã, sicut dicimus in eo qui est cõdẽnatus ad debitũ q̃ antea solutũ & satisfactũ erat, Nam licet post sñiam deneget̃ exceptio cũ res iudicata (quãq̃tã sit cõ ius litigatoris) merat̃ exceptionẽ l.j.§.itẽ cũ cõ sacras.ff.q sen.sine appel.& faciat sñia indebitum reputari debitum l.j.j.de cõdi.indeb. Tamẽ si iterũ post sñiam cõdẽnatus soluat, poterit pecuniã q̃ primo loco soluta fuerat, repetere p cõdictionẽ [f] sine cã vt probat̃ ex no. p gl.in l.Iulianus.verũ in j.gl.& ibi Bar.ff.de condi.inde.bñ facit l.eleganter.§.si q̃s post.ff.de cõdi.inde.vbi si mulier soluat prętextu transac.valide repetitur qñ apparet q̃ sine iusta cã retineret apud eũ q recepit. Et iõ in pposito infert singulariter Bart.in d.l. Iul.q̃ si statutũ dicat cõ instrumẽtũ nõ posse opponi exceptio solutionis q̃ pbari debeat p aliud instrumẽtũ.& ñ p testes. † Pone mõ q̃ solui & q̃a nõ possum pbare solutionẽ p instrumentũ, coactus fui iterũ soluere, certe facta secũda solutione repetã q̃ primo solui p cõdict sine cã. Et sic statutũ denegãs exceptionẽ nõ intelligit̃ denegare actionẽ.i.cõdictionẽ sine cã q oriẽ ex solutione facta occasione reiectionis illius exceptionis, vt no.Bal.in l.j.j.qñ prouoc. & in l.sub p̃textu.j.de re iud.& Ang.& Pau.de Ca.i l.si fine.i prin. alias in.§.si pcurator.ff.rẽ ra.ha.& Pau.de Ca.in l.si sulo.ff.de cõdit. sine cau.& in l.Imperatores. & ibi aliàs dixi de re iud. Vel f̃m Bal. in l.j.§.& parui.ff.q̃ vi.aut clam.dic verum esse q̃ denegata exce.vr̃ denegata actio qñ illud q̃ vis deducere per viã actionis, potuisset deduci in primo iudicio in quo tua exceptio reiecta est. aliàs secꝰ p d.c.debitores. Sed hic nõ poterat deduci metus in primo iudicio p p dictũ statutũ. ergo &c. ¶ In ea.ibi, nec supina. hoc cõiter reprehendit̃, q̃a imo si in casu huius l.soluisset p errorẽ facti vel iuris posset repetere p cõdõnẽ indebiti, nõ p actionẽ q̃ met.cau.attẽto q̃ in solutione nõ interuenit metꝰ, vt ibi p Bar. ¶ In gl.in vers. pperasse in fi. Dic q̃ in d.l.j. finis cõparebat̃ cũ prin. hic autẽ contrariebat. ¶ † Extra gl.in quãtũ Bar.hic & in d.l.si ob turpẽ.in prin. limitat regulã q̃ habet q̃ spoliatus añ oia est restituendus, vt hic p eũ. Adde tex.j.l.pxi.vbi no Bart.Bal & Imo.in l.naturaliter.§.nihil cõe in prin.ff.de acq.pos.& ibi aliàs istã cũ multis alijs fallen.recitaui. ¶ † Itẽ adde q̃ hic dr̃ q̃ si actus principalis fuit meticulosus, accessorius aũt fuit spontaneus q̃ purgat̃ metus &c. ¶ Sed quid ecõ, exemplũ. Papa est electus spõte ab eisdẽ. postea est coronatus p metũ, dic q̃ allegatio metus in coronatione adhibiti nõ audit̃, eo quia

ADDITIONES.

a ¶ Fran.Cur. Per solutionem. Adde in & vide eundem Alex.in consi.cxxvij.col.j. ver.non ob.in.v.vol.vbi idem tenet.

b ¶ Tyranni. Adde Fel.de Anch consi.ccc.& consi.cclxxxvij.

c ¶ Scismatis. Ibi dicit q̃ si electio Papæ fuit meticulosa & coronatio spontanea q̃ hic actus purgat metum præcedentem & econtra.

d ¶ Aderant tormenta late vide per Cep.consi.xlij.& aliquid per Anch.consi.cccc.

e ¶ Implere. Facit q̃ v[illegible] Bal.consi.cc[illegible] q̃ soluens metu excommunicationis debitum potius eligens illius metũ q̃ vt approbes contractum.

f ¶ Sine causa. Vide per Bal.consi.[illegible]xvij.

eo q̃a in actu principali interuenit purus ꝯsensus. ita singulariter dicit Bal. in l. cũ te. ꝑ illũ tex. j. de pigno. ſm vnũ intellec. quẽ ibi ponit ipse. ¶ † Quid aũt si metus interuenit in electione, ꝗdemũ coronatio fuit facta sponte, dic vt ꝑ Bal. in cõsi. scismatis. ꝙ ponit super rub. C. si q̃s ali. testa. prohib. vbi tenet ꝙ purgaẽ metus ꝑ hanc l. (13)

Gordiani. LEX III.

1 *Vendens rem per metum repetit vtili actione in rem à quolibet possessore, si pretium offerat & possidens longo tempore non præscribit.*
2 *Ius recipiendi pretium rei vendite per metum transit ad successorẽ vendentis.*
3 *Pretium rei vendite per metũ an sit restituendũ primo vel secundo emptori.*
4 *Pretium rei vendite per metum an sit restituendum primo emptori volente secundo emptore.*
5 *Pretium rei vendite per metum an sit restituendum primo emptori si secundus emptor opponeret ꝙ non trahit titulum à primo emptore.*
6 *Emptor rei vẽdite ꝑ metũ an possit cõueniri ꝑsonali actione quod metus causa.*
7 *Promittens per metum dare aliquid, an & quando possit conueniri actione ꝙ met. cau. ad restituenda data.*
8 *Bonefidei possessor licet faciat fructus suos, tamen quando seruus acquirit dominium fructuum officio iudicis, eos & extantes restituere tenetur.*
9 *Præscriptio quanto tempore currat in rebus metu vel furto venditis.*
10 *Auctentica malefidei infra de præscriptionib. an habeat locum in isto casu.*
11 *Minori an & quando detur restitutio aduersus venditionem metu factam.*
12 *Contractus metu initus valet ipso iure fallit vt in litera.*
13 *Sententia lata per metum an valeat.*
14 *Pretium rei per metum vendite an & quando proueniat primo vel vltimo emptori aut successori.*

(1) SI vi vel metu. † Venditor vel eius hæres fundũ ꝑ metũ venditũ repetit vtili actione in rẽ à quolibet possessore, si ꝑtiũ offerat & possidens longo tꝑe nõ ꝑscripsit. h. d. ¶ † No. ꝙ tradõne facta ꝑ metũ nõ trãsfertur plenũ dñiũ. patet q̃a tradẽti daẽ vtilis rei ven. (2) ¶ Secundo no. ꝙ ius recipiendi ꝑtiũ seu ius retentionis rei transit in singularẽ successorẽ. ꝙ facit ad materiam de qua per Bart. in l. si tertius. §. si q̃s prius. ff. de aq. plu. ar. & in c. q̃a. v. & ibi ꝑ doc. de iud. ¶ Tertio not. ꝙ ꝑ petitionẽ vel receptionẽ ꝑtij factã a vẽditore nõ purgaẽ metus venditori illatus. de quo plenius vẽ j. l. px. ¶ † In gl. in verbo, reddito. in prin. ibi, ei q̃ dedit. & sic sentit gl. ꝙ inuito isto secũdo emptore poterit iste hæres pretiũ dare primo emptori, & nihil dare secũdo. & hoc tenet hic Ang. & Ful. q̃a iste hęres est debitor primi emptoris, & ab eo pretiũ habuit, nisi secũdus emptor habuisset iura cessa primo, vt hic ꝑ Bar. Sed Sal. hic tenet ꝯtrũ volens ꝙ ẽt sine cessione ꝑferaẽ secũdus emptor, q̃a ius excipiẽdi ẽt transit sine cessione in singularẽ successorẽ l. fi. ff. de excep. rei iud. & l. si à te. §. Iul. & l. fi. ff. de excep. rei iud. plene ꝑ Bart. in d. §. si quis prius. Et iõ tanquã si secũdus emptor denuntiasset ista hæredi ne solueret primo emptori, sed sibi, nõ posset soluere primo emptori argument. l. iij. j. de noua. & iõ nõ sine ministerio text. hic dicit ꝙ fuit solutũ secũdo emptori. sed certe hic tex. nõ dicit hoc, imo potius totũ ꝯtrũ. in ver. reddito. Nã reddere ꝓprie est retro sibi dare ꝙ à te accepi l. verbum reddẽdi. ff. de ver. sig. & sic teneo cum Bar. Non ob. ꝙ ius excipiẽdi transit in singularẽ successorẽ, q̃a nõ per hoc sequiẽ ꝙ ꝑtiũ primi emptoris debeat solui secũdo, ꝑut ẽt. j. dicet. ¶ In ea. ibi, sed ibi abundat maxime. vel dic vt no. in l. ꝯtra maxime in. j. solu. ¶ † In ea. ibi. l. si cũ militarib. Pet. & Cyn. & Ray. hic ꝯtrũ tenẽt volẽtes ꝙ volẽte secũdo emptore teneaẽ iste hęres offerre totũ ꝑtiũ ꝙ soluit prim⁹ emptor, q̃a secũdus succedit in ius primi l. dolia. §. j. de ꝯhen. empt. Bart. vero cũ quo transit Ang. Sal. & Ful. cõcludit ꝙ nisi per primũ emptorẽ cessa sunt iura nõ possit opponere ꝙ rẽ restituere nõ debeat nisi sibi soluaẽ totũ ꝑtiũ datũ à primo. sed solũ possit opponere de ꝑtio à se soluto ꝑ d. l. si cum militarib. Nã ipse nõ habet mandatũ à primo emptore recipiẽte ꝑtiũ ꝑ primũ emptorẽ solutũ. ergo ipsi secũdo reddi nõ põt l. qui hominẽ. §. si nullo. ff. de sol. Sed si opponeret ex ꝑsona primi emptoris, ꝙ ipse nõ tenereẽ rẽ restituere nisi primo emptori soluaẽ illud maius ꝑtiũ datũ à primo emptore, & tũc põt, q̃a ius excipiẽdi trãsit in singularẽ successorẽ, vt. s. dixi. Et idẽ dixit Bar. si simpliciter opponaẽ except. vt hic ꝑ eũ latius q̃ in effectu vẽ cõprobare opi. huius gl. Ius aũt agẽdi nõ trasiret in singularẽ successorẽ sine cessione. ita loquiẽ l. in creditore. de euic. quã hic alleg. Bar. & non bñ ad ꝓpositũ, q̃a tractamus de iure excipiendi. Bal. hic simpliciter transit cũ opi. Cy. cũ eo ẽt concor. Pau. de Ca. hic q̃ ẽt subdit ꝙ tñ illud plus ꝑtij ꝙ dedit primus emptor erit sibi ab isto secundo emptore exigẽte restituẽdũ, vt sic oĩa restituanẽ in pristinũ statũ, vt dicit gl. hic in prin. Sed nõ discedo ab opi. Bar. & sequaciũ, q̃a licet iura dicãt ꝙ ius excipiendi transit in singularẽ successorẽ, non tñ dñt ꝙ secũdus emptor sine mandato possit cõseq̃ sibi dari pretiũ primi emptoris. Nec ob. rñsio ꝙ dabat Cyn. in l. si cũ militarib. dũ dicebat ꝙ illud iõ ibi est q̃a licet ibi totũ nõ soluaẽ vltimo emptori, tñ creditori remanebat ius exigẽdi à debitore illud ꝙ plus sibi creditori debebaẽ, q̃a dico ꝙ idẽ erit in casu nostro, q̃a prim⁹ emptor ꝑ cõdi. sine cã repetere poterit aduersus istũ hæredẽ iuxta l. j. ff. de cõdi. sine caus. Et ex ꝑdictis infert Bar. & Saly. hic ꝙ illud ꝙ dictũ est in secũdo emptore q̃ minus pretiũ soluerat q̃ primus. Idẽ dicẽdũ esse in eo q̃ nihil soluisset, vt q̃a esset donatarius. nam non poterit opponere ꝙ ipsi donatario sit ꝑtiũ restituendũ. Nã ẽt ius excipiendi transit in singularẽ successorẽ ex cã lucratiua l. si tibi. §. pactũ. in h. ff. de pac. Bal. vero simpliciter dicit ꝙ pretiũ erit donatario restituendũ. aliàs offerendũ, q̃a ius excipiendi transit &c. Et cũ eo transit simpliciter Pau. de Ca. hic. Pro ista opin. Ful. alleg. tex. in l. q̃ solidũ. §. j. ff. de leg. ij. vbi ꝑtiũ retrodandũ emptori qñ rescindiẽ vẽditio fundi debeẽ legatario cui emptor fundũ illũ legauerat quãquã regulariter re legata euicta nõ teneaẽ hæres legatario de euictione l. si a substituto. in fi. plene in l. si domus. §. de euictione. ff. de le. j. & ꝑ hoc relinquit cogitandũ. Sustinendo opi. Bar. posset rñderi ad l. q̃ solidũ. ꝙ ibi nõ dẽ ꝙ legatarius possit ꝯ rescindentẽ ꝯctũ excipere ꝙ ꝑtiũ sibi legatario restituendũ sit, imo potius ibi dẽ ꝯtrũ. s. ꝙ hæredib. emptoris est reddendũ, tñ ibi est text. ꝯ vniũ bñ no. ꝙ inaduertẽter dixit Pau. de Ca. hic volẽs ꝙ donatarius habens cãm à primo emptore possit excipiendo cõsequi ꝙ ꝑtiũ datũ per primũ emptorẽ sibi donatario restituaẽ ſm opi. Bal. de qua dixi. s. tñ donatarius tenebiẽ illud reddere primo emptori. nã in hoc dixit ipse ꝯ text. in l. q̃ solidũ. ¶ † Ex his ẽt inferẽ ꝙ si iste vltimus possessor nõ trahæret titulũ à primo emptore, an poterit opponere ꝙ pretiũ restituaẽ primo emptori ꝑ Cyn. & Bal. hic, qui dĩt ꝙ nõ. q̃a postquã nõ est ipse singularis successor emptoris, nõ põt in eũ transferri ius excipiendi, q̃a res inter alios acta &c. Sed Sal. putat cogitandũ ꝑ istũ tex. in ver. reddito. nam tales ablatiui absoluti resoluunẽ in cõdõnẽ l. à testatore. ff. de cõdi. & de. l. euictis agris. ff. de vsu. Ergo nisi impleaẽ ista cõditio nõ procedit libellus nec cõpetit actio. Teneo primã opi. qñ imo procedit libellus ẽt si pri⁹ nõ offeraẽ restitutio pretij l. j. in ver. maxime. & ꝙ ibi gl. & clarius Bal. ibi. j. de rescin. ven. Est verũ ꝙ põt opponi exceptio, vt hic in simili in l. Iul. §. offerri. ff. de ac. emp. Sed istud ius excipiendi nõ trãsit ad istũ q̃ nõ est singularis successor, vt dixi. Pręterea iste tex. in ver. reddito. loquiẽ i eo q̃ erat singularis successor primi emptoris. Non ob. si dicaẽ ꝙ actor consequiẽ rẽ & pretiũ cũ aliena iactura, ſm Bal. q̃a rñdeo ꝙ imo non retinebit ꝑtiũ, q̃a poterit repeti ꝑ ꝯdi. sine cã à primo emptore, vt dixi. ¶ † In gl. in vers. minutus. ibi, nõ ad ꝑsonale &c. hæc prima cõiter nõ teneẽ & bñ, quia si posset emptor post longũ tꝑs cõueniri ꝑsonali actione. ꝙ me. cã. nõ esset munitus, cuius ꝯtrũ hoc innuit tex. Nec ad hoc ob. ꝙ tex. loquitur de eo q̃ est munitus. s. aduersus actionẽ realẽ. Quia rñdeo ꝙ imo loquiẽ ẽt de actione ꝑsonali, vt patet in ver. quoq;. q̃ dictio implicat ẽt ac. ꝑsonalẽ, vt hic ꝑ gl. in ver. quoq;. Vnde secũda sol. cõiter teneẽ, & est bñ no. nã ex ea habes ꝙ actioni personali in rẽ scriptę ꝑscribiẽ spatio longi tꝑis ꝙ sane intelligas, licet doc. nõ declarent ꝑ possidentẽ cũ titulo & bonafide, vt hic. aliàs ꝯ l. hæreditaris. j. de pet. hær. vbi petitio hæredi. q̃ est in rẽ scripta nõ tolliẽ ꝑscriptione longi tꝑis. nã iõ illud est, q̃a petitio hær. nõ daẽ regulariter ꝯ titulo possidentẽ l. regulariter. ff. de pet. hære. vñ in casu in quo requiritur dari ꝯ titulo possidentẽ tolli spatio longi tꝑis l. fin. j. de edi. di. Adr. & ibi no. † Sed dubitabat hic Sal. q̃d si ꝓmisi tibi ꝑ metũ dare, quo casu ꝓmittenti daẽ actio ꝙ me. cã. vt liberetẽ l. si vnus. §. sed & si q̃s. ff. eo. q̃ nullã habet hoc casu cõcomitantiã cũ actione reali nec ẽt vẽ tũc in rẽ scripta ſm eũ dicẽtẽ ꝙ tũc forte req̃rerenẽ. xxx. anni ad ꝑscriptionẽ nisi actionẽ ipsam ꝙ me. cã. potius in aptitudine, & potentia consideramus, q̃ in actu, ita residet ipse. Puto verũ esse ꝙ ẽt isto casu videaẽ scripta in rẽ adeo ꝙ indistincte hæc actio ꝯ quẽcũq; cessionariũ cõpeteret & ꝑ hoc bñ facit l. apud celsum. §. pe. ff. de doli exce. tñ nõ tollereẽ ꝑscriptione longi tꝑis, sed longissimi, q̃a hic deficit bonafides cũ titulo & possessione q̃ requiriẽ ad ꝑscriptionẽ longi tꝑis ẽt in actionibus scriptis in rẽ, vt patet ꝑ ea q̃ dixi circa l. hęreditatis Et sic in hoc teneo cũ Sal. s. ꝙ ꝑscriptio longi tꝑis nõ sufficiat, nõ tñ ꝑ rõnẽ suã. & hoc recte intuẽti tenẽt doc. hic inquãtũ reprehendunt decis. quã posuit gl. j. l. ꝓxi. dũ alle. l. fi. j. de his qui à non do. & maxime de iure ca. ꝑ c. fi. de præscript. ¶ In ea. ibi. §. si q̃s seruũ &c. Et ex hoc infert no. † Bar. ꝙ licet bonefidei possessor faciat fructus suos [a] l. q̃ sit. §. in alieno. ff. de vsur. nihilominus cum seruus dñiũ fructuũ acquirat officio iudicis, eos extantes

(margin numbers in left column: 2, 3, 4; in right column: 1, 2, 5, 6, 7, 8, a)

ADDITIO.

a ¶ Fructus suos. Adde ad quos fructus & quomodo teneaẽ bonefidei possessor. Ang. consi. cxxxiij. & cõs. ii. & dicit Ro. sing. suis fructuũ appellatione venit palea. Qualiter aũt teneaẽ ad fructus ille q̃ teneẽ illos restituere minori vide ꝑ eundẽ cõsi. cccclxiij. & ad quẽ pertineat fructus vẽditionis factæ sub cõditione pendẽte cõdõne cũ in euentu cõdõnis emptor ꝑdit ꝑtiũ & lucrũ ceẽ vẽditori. Vide tex. fi. in l. iij. §. ꝙ ait. ff. de lege cõmis. per quẽ dicit Ro. sin. suis se lucratũ l. florenos.

extantes reſtituere teneẽ l.certũ in fi.j.de rei ven.& plene not.in l. ex diuerſo.in prin.ff.de rei ven.& ẽt ꝓ cõſumptis teneẽ quatenus locupletior effectus eſt ſm opi.quã tenuit Bar.in l.ex diuerſo.ff.de rei ven.licet gl.ibi,& magis cõiter doc.aliter teneant.Pone ergo ꝙ bonefidei poſſeſſor dictos fructus extantes quos percipiendo fecit ſuos, poſſedit ꝑ triennium,an poterit cogi ipſos reſtituere.cõcludit ipſe ꝙ nõ, qa ſicut ſi nõ fuiſſet dñs dictorũ fructuũ vſucepiſſet eos triennio, ita ſi dñs eſt, debet præſcribere eodẽ tpe ↄ̃ reuocationẽ fructuũ quã facere potuiſſet aduerſari⁹ ꝑ hic no.in gl.Et eſt tex.cũ gl.in l.ſequiẽ.§.fructus.ff.de vſuca.& idẽ Bal.in l.j.j.de vſufr. leg.& in.§.ancillę.& ibi Cy.j.de fur.& in l.eos. in princ.j.de vſur.& ꝑ Ant.de But.in c.grauis.extra de reſti.ſpo.Ex quo etiã habes ꝙ licet officio iudicis regulariter non ꝑſcribaẽ niſi ſpatio.xxx.ann.l.ſicut.in ver.perſecutione.cũ gl.j.de pſcri.xxx.an.tñ fallit in caſu iſto ꝙ eſt diligenter not.¶ † In ea.ibi, nõ pſcribunẽ.ſ.ſpatio longi tpis, ſed.xxx.an.bene præſcribunẽ res furtiue ſm Azo.in ſum.vt refert Bart.in l.ſequiẽ.§.ſi fundũ.in fi.ff.de vſuca.& Ang.i l.vina.j.de acq. poſ.& Iac.de Ra.& Imo.in d.l.ſequiẽ.§.pe.& in l.nõ vẽ.ff.de acqui. poſ.& eſt gl.licet ipſi nõ allegent in d.§.furtiue.& in d.l.ſicut.in gl. fi.¶ † In ead.ibi, in auc.vt ſponſalitia largitas &c.doc.oẽs hic tranſeunt cũ gl.excepto Bal.qui conabaẽ ſuſtinere ꝙ auc.malæfidei.j. de pſcrip.lon.tẽp.nõ habeat locũ [a] in iſto caſu cum non tractẽẽ de pſcrip.dñij,qa emptor hic dñiũ acquiſiuit ex ↄ̃ctu, ſed tractaẽ de pſcribenda ↄ̃firmatione dñij. quo caſu nõ loquiẽ d.auc.Quod eſſet no.ꝑ limit.illius auc.facit ꝙ no.Cy.in d.auc.in.iij.q.& ibi Ang. & Imol in l.furtũ.§.fundũ.ff.de vſuc.& Spe.& Io.An.in ti.de pſcri. §.j.ver.qd ſi debitor.& in ver.ſed nunquid hodie.Sed in propoſito nõ audeo recedere ab opi.gl.q̃ eſt cõis attento ꝙ hic vẽ tractari de pſcrip.vtilis dñij, ꝙ remanſerat penes venditorẽ.¶ In ea.l.fi.doc. cõiter hic tenẽt ↄ̃riũ ꝑ l.itẽ res, in prin.cũ gl.ff.de alie.iu.mut.cau. fac.& ad d.l.fi.rñde,vt hic ꝑ Bart.& in l.iij.vi bo.ra.licet Sal.teneat hic cõtrariũ,ꝑ d.l.fi.Sed tñ,qa ſatis leuiter mouetẽ.ideo nõ recito. Et pro cõi opi.facit,qa ius excipiendi ſuperueniens ſucceſſori ſingulari [b] nõ prodeſt actori, vt l.ſi à te.§.Iul.cum ſeq.ff.de excep.rei iud.¶ † In ea.ibi,nunqd finiẽ anno.dic ꝙ vbi leſus qs eſt puta pręſcriptione, & ꝑꝑ ætatẽ minorẽ vel abſentiã reipub.cã, cõcediẽ ei facultas impetrãdi reſt.in integ.olim intra annũ. hodie intra quadriennũ l.fi.j.de tẽp.in integ.reſti.Iſtud appellaẽ officiũ reſcindẽs ꝙ in caſu noſtro non eſt neceſſariũ, qa prætor mortuus abſq; alia reſtitutione actũ metu geſtũ nullo tpe ratũ habet & vtilẽ actionẽ abſq; alia reſtitutione concedit, q̃ actio añ pſcript.erat directa l.ſi mulier.§.j.& §.fi.ff.co.Quędã eſt actio q̃ dẽ reſciſſoria.i.vtilis actio poſt reſti.i inte.cõpetẽs q̃ añ pſcrip.vt dixi,erat directa l.ab hoſtib. la vlti.j.de cap.Et cõpetit iſta vtilis poſt reſti.in integ.impetratã in caſu in quo impetratio eſt neceſſaria.& tali caſu finiẽ dicta actio vtilis anno.vt l.fin.ſm verũ intel.j.ex qui.cauſ.ma.& ibi Bar.ſed in caſu noſtro eſt perpetua,eo qa nñ oriẽ ex aliqua reſti.impetranda & ſic habes intell.gl.¶ † In ea.in fi.ꝑ intellec.huius l.vide omnino Bar.in d.l.eleganter.in prin.inquantum cõcludit.gl.ꝙ actus metu initus valeat ipſo iure,vt hic, & d.l.metũ.§.ſed cũ prætor. Fallit tñ in ↄ̃ctu dotis [c] & matrimonij d.l.ſi mulier.§.ſi dos. Facit l.itia.in prin.ff.de verb.obl.Itẽ fallit in cõpromiſſo & in prorogatione iuriſdictionis l.ſi qui ex cõſenſu.de epiſ.aud.l.ij.in prin.ff.de iud.ſm rubricã.& Bar.de Sal.in l.interpoſitas.j.de tranſa.¶ † Quid in ſnia lata per metũ vide bonas glo.quas ille Bal.in l.decernimus.de ſa. ſan.ec.& in l.j.j.de ſen.ex breui.reci.& in l.fi.j.de pœna iud.in l.fi. §.j.j.cõi.de leg.& ibi ponit qd de arbitramento,electione,& proteſtatione ꝑ eundẽ in l.fi.§.j.j.de bo.q̃ lib.& in l.ſub prætextu.j.de hær.act.& ibi tangit, an authoritas interpoſita ꝑꝑ metum redd aẽ ipſo iure nulla.¶ † Vltimo inquantũ allegaui.ſ.d.l.qui ſolidum,§.j.adde ꝙ probabiliter poſſet ſuſtineri, ꝙ licet in ſucceſſore ſingulari ex cauſa onerosa poſſit ꝑcedere opi.Bar.attento ꝙ totũ ꝑtiũ primi emptoris nõ debet peruenire ad ſecũdũ.tñ ſecus vẽ in ſucceſſore ſingulari ex cã lucratiua,ꝑ d.l.in ſolidũ.& hoc maxime cauſa circuitus euitandi,arg.l.dñs teſtamento.ff.de cõdi.indebi.

ADDITIONES.

a ¶Locum. Adde Old.conſi ix.& ibi vide de intellectu d.auc.cuius conſi reportabit Ioan.An in d.addit.

b ¶Singulari.Vide ꝙ voluit Ro.conſi.cccxi per regulam ꝙ licet ius agendi non tranſeat in ſing.ſucceſſorem, tamen ius excipiendi ſic.

c ¶Fran.Cur. Dotis. Adde Cal.cõſi.vle hic in tit.& ibi quid in matrimonio carnali vel ſpirituali cõſi.j.& ꝙ matrimoniũ metu contractũ non teneat,adde tu eundẽ Alex.in conſi.vle.in.iij.volu.& in conſi.xlvj.& in conſi.xlvij.in.iij.volu.& in conſi.xcix.eo.vol.& ibi qui cõſenſus requiratur.& vide eundẽ Alex.in conſi.xj. in verſi.accedit. vbi ad hoc vt dicatur matrimoniũ metu cõtractũ requirit ꝙ cõtrahens proteſtetur.alias dicetur volens & ibi alle.Bal.in d.conſi ſciſmatis.

¶Vide Iaſ in l.interpoſitas.j.de tranſ.in prin.& Alex.in conſi.xlviij.in.iiij.vol.Bar. vero.in cautela.xliiij.inci.tempore meo.& Rap.Cu.in cõſi.lxviij.& Pet.de Anc. in conſi.ccx.& in conſi.ex.

Gordiani. LEX IIII.

Actio quod metus cauſa quando competit.
Venditor coactus per metum vendere,non videtur approbare contractum, licet pretium recipiat.
Actio quod metus cauſa, quando ſit pœnalis ad quadruplum hic dicitur.
Actio quod metus cauſa poſt annum, an poſſit concurrere cum qualibet alia.
Pœna quadrupli eſt pœna contumacie,nõ reſtituentis,nõ autẽ eſt pœna metus.

SI per vim. † Actio ꝙ metus cã intra annũ daẽ ad quadruplũ ſi res nõ reſtituaẽ, poſt annũ vero ad ſimplũ ſi alia actio non cõpetit.h.d.¶ † No.ibi,reddito à nobis ꝑtio,ꝙ venditor ꝑ metũ coactus vendere,nõ videẽ approbare [a] ↄ̃ctũ,licet recipiat pretiũ.ꝙ intelligit Bar.Ang. Sal.& Pau.de Ca.ſi ex interuallo recipiat qa ſubeſſe põt alia cõiectura q̃ approbandi.nã põt intelligi venditorẽ recipiſſe pretiũ vt ſic ſibi magis eſſet cautum.& ita ẽt tenet Bar.in l.pe.ff.de cõdi.ob tur.cau.& Sal.ſ.l.proxi.& hic cõiter teneẽ ꝑ ea q̃ dicta fuerũt poſt gl.in l.ij.ſ.eo.licet Bal.hic ↄ̃riũ dicat,& nõ bene.¶ † In gl.j.Paul.de Ca.hic dicit ꝙ in caſib.in qb.daẽ hæc actio directa ex edicto ꝑtoris qñ adſunt verba, & mens edicti tũc eſt pœnalis ad quadruplũ vt qñ interuenit metus vel cruciat⁹ corporis. Si vero ꝑ aliũ metũ, q ꝑduceret officiũ iudicis vel actionẽ vtilẽ ſm ꝙ plene fuit viſum in l.interpoſitas in gl.ſ.de tranſac.tũc putat ꝙ nõ eſſet pœnalis ad quadruplũ.& ita putat fuiſſe de mẽte huius text.& hoc ab alio expreſſius ſcriptũ non reperio.Dicit ẽt circa hoc Sal.in l.cũ te.j.eo.ꝙ in caſib.in qb.ꝑꝑ metũ nõ habet locũ actio,in factũ vt in caſibus poſitis in l.fi.§.j.cũ ſeq.ff.eo.agiẽ tñ ad ſimplũ qa illi caſus nõ fuerunt ꝓuiſi à prætore, & ꝑ hoc dicit ponderanda eſſe verba gl.in l. cũ te. Tamẽ puto firmiter ꝙ pœna quadrupli habeat locũ i caſib. in qb.iuriſcõ.expreſſe extendit edictũ ꝑtoris ſi interuenit metus mortis vel cruciatus ſui corporis exemplũ in l.iſti q.dẽ.§.pe.& fi. & l.ego.ff.eo.Nam cũ edicto ꝑtoris cõtineẽ pœna quadrupli l.ſi cũ.§.j.& ibi Bart.ff.eo.verba edicti ꝑtoris poſita in l.cõtinet.in fi.ff. eo.extenduntẽ ꝑ iuriſcõ.ergo induciẽ idẽ de extẽſo ꝙ de ipſo ad ꝙ ſit extenſio l.iij.§.hæc verba.in fi.de neg.geſt.¶ † In gl.in verſi.reſtituat.pro intellectu huius gl.vide plene no.in l.ſi cũ exceptione.§. hæc aũt actio.ff.eo.¶ In gl.fi.ibi,accepto tuli &c.dic ꝙ imo hoc caſu cõpetit alia.ſ.antiqua actio vtilis q̃ añ acceptilationẽ erat directa l.metũ.§.volẽti ſm verũ intellectũ quẽ ibi ponit gl.in ag.ff.eo. ¶ In ea.ibi, ſm iura vetera.declara vt ꝑ gl.in l.ſi cũ.§.poſt annũ.in verſi.eſſe cã debet.ff.eo.¶ In ea.ibi ſi aliunde actio nõ ſit &c.& ſic vult gl.ꝙ actio ꝙ metus cã poſt annũ cõcurrere poſſit cũ alia quæ oriẽ ex eodẽ fonte,ſeu ex eodẽ edicto.ſec⁹ ſi ex diuerſo. Sed Bart. dicit hic ↄ̃riũ ꝑ d.l.ſi cũ.§.eũ qui. Tñ doc.inſequunẽ gl.hic quã ẽt ſequiẽ Bar.in d.§.poſt annum.nõ ob.d.§.eũ q. quia rñdet ꝙ vel ibi actio de dolo oriẽ in caſu iſto ex eodẽ fonte vt ibi ẽt no.gl.Vel dato ꝙ eſſet ex diuerſo,tñ cõcurrere põt actio ꝙ me.cã cũ alia quę ſit ꝑtoria ſeu extraordinaria ꝓut eſt actio de dolo.& patet ex no.hic in prin.hui⁹ gl.¶ † Extra gl.ſcias ꝙ iſta pœna quadrupli eſt pœna cõtumacię nõ reſtituentis,nõ aũt eſt pœna metus. vñ videmus ꝙ ẽt ille ad quẽ res peruenit, incurrit hanc pœnam nõ reſtituendo, licet ipſe metum non intulerit d.l.ſi cum.§.in hac.& ibi Bar.

ADDITIO.

a ¶Approbare. De hoc vide d.Fran.de Are.in conſi.x.iij.

Gordiani. LEX V.

Actio quod metus cauſa quando datur.
Actio quod metus cauſa an cõpetat contra eum qui aliquẽ teſtari prohibuerit.
Pretium an ſit ſupplendum venditori nolenti vendere rem ſuam niſi pro.xv. tamen res non valet niſi.x.& tamen fuit pro.x.vendere coactus.
Venditor ſi erat alteri venditurus quàm cogenti eum vendere, an poſſit reſcindere contractum metu factum, licet vendiderit pro eodem pretio.
Periculum interitus rei vendite per metũ, an & quãdo ſpectet ad emptorem.

NOn intereſt. † Actio ꝙ metus cã cõpetit,ſiue qs ſit coactus vendere.ſiue maiori precio vendere.nec refert,an vẽdaẽ metũ inferenti, vel alij.h.d.¶ † Et ſic facit iſte text.in vltima parte ſummarij ↄ̃ no.ꝑ gl.i l.ij.in fi.j. ſi qs aliquẽ teſt.ꝓhi.dic vt ibi ꝑ doct.¶ † In gl.j.ibi vt minori venderet &c.& hoc caſu aget vt pretiũ iuſtũ ſuppleaẽ l. ſi res æſtimata.§.j.ff.de iur.do.& ſentit glo.fi.hic,& no.in l.ſi q.dẽ.j. de præd.mino.ſed qd ſi res valebat.x.tñ, & dñs nolebat eã dare niſi pro.xv,an ſi coactus fuit dare pro.x.ſupplebiẽ pretiũ iniuſtũ.l. vſq; ad.xv.dic ꝙ ſic,qa nõ cogebaẽ vendere ꝑ minori ſi valebat licet ꝑtiũ eſſet iniuſtũ.vnde magis iniuſtũ fuit eũ cõpellere inuitũ ſm Paul.de Ca.hic.Dic tñ ꝙ poſſet ab illo pluri liberari emptor ſi rẽ ipſam emptã reſtituere malit ꝑ d.l.ſi res.§.j.& ꝑ no.i d.l.ſi q.dẽ.

¶ † Quid

¶† Quid si venditor erat venditurus [a] sed alteri q̃ cogenti, an possit rescindere ɔ̃ctũ dato q vẽdidẽrit metũ inferẽti p eodẽ ptio p quo vẽditurus erat alteri. ɔclude q sic q̃a interest vni magis vẽdere q̃ alteri l. si cui fundũ. ff. de le. ij. & est de mente gl. hic in ver. maiore. dũ dicit, itẽ mai' &c. ¶† In e. in fi. nõ tñ intelligas q sciẽs teneaẽ de interitu nisi sit interpellat' ẽm Pet. & Cy. & Pau. de Ca. q̃a licet metũ inferẽs sem p cẽseaẽ esse ĩ mora. & iõ teneaẽ de interitu l. j. §. eo. tñ p hoc nõ reperiẽ in eo, q metũ nõ intulit licet sciens sit. ideo sola sciẽtia nõ facit periculũ interitus ad eũ pertinere alle. in arg. l. si homo. ff. de rei vendi. Ray. tñ trãsit cũ gl. in d. §. aliquãdo. à ɔ̃rio sensu tñ tutior vẽ opi. Cy. alias. n. sequereẽ q ille qui scit se teneri ad dandũ seruum alteri tenereẽ de interitu ante interpellationẽ ɔ̃ l. si ex legati. cũ l. seq. ff. de ver. ob. ¶ Extra gl. quęro an in casti huius l. possit agi ẽt ɔ̃ metũ inferentẽ omisso emptore. dic q sic per l. si cũ. §. pedius. alias est l. quę incipit, arbitrium. ff. eo. in prin.

ADDITIO.

a ¶ Venditurus. Sed quid si erat venditurus sed res valebat. x. & fuit coactus vendere, pro quatuor, an possit agere ad rescissionẽ cõtractus d. Ant. de Ale. hoc putat q sic, per hunc tex. in pristinũ statũ reuoluatur, & ibi minimo pretio distrahere.

Diocletiani & Max. LEX VI.

1 *Violentia non præsumitur ex sola dignitate contrahentis.*

ADinuidiam. †[a] Ex sola dignitate cõtrahentis nõ præsumitur violẽtia. h. d. & ad ea quæ no. Bar. vide quæ dixi plene in l. interpositas. §. de transac. & vnum adde q posuit Ang. hic.

ADDITIO.

a ¶ Frã. Cur. Inuidiã. Adde tu ad hanc l. q pręceptũ vel preces dñi tẽporalis in subditum non inducunt iustum metum, vt per eundem Alex. in consi. xvj. in ij. vol. & vide eundẽ in cõsi. xciiij. in. v. vol. & ibi an & qñ quis nõ est in loco vbi consueuit habere potentiã terrendi, an videatur cessare præsumptio, & suspicio metus.

Diocletiani & Max. LEX VII.

1 *Contractus quilibet celebratus iusto metu, siue sit hincinde obligatorius, siue ex altera parte tantum, rescinditur.*
2 *Donatio dicitur contractus, quamuis sit ex vna parte tantum obligatorius.*
3 *Contractus appellatione, an veniat transactio.*

SI donationis. † Quilibet cõtract' celebrat' iusto metu siue sit hincinde obligatori', siue sit ex altera tantũ parte rescindiẽ. h. d. ¶† Not. q donatio dẽ ɔ̃ctus quãuis sit ex vna parte tñ obligatori'. & facit ad statutũ disponẽs de ɔtractib. debere solui gabellã ẽm Bal. Sed ɔ̃riũ tenuit Bar. in l. labeo. §. cõtractus. ff. de verb. sig. volẽs per illũ tex. cũ gl. q statuta cum sint stricti iuris & ꝓprie intelligenda si loquaẽ de ɔ̃ctu nõ habeant locum in cõtractib. ex vna parte tñ obligatorijs. quia dñr impropriè ɔ̃ctus vt ibi. Et idẽ ꝓprie in statuto gabelle tenuit Bal. in l. ɔtractus vbi videas. j. de fide instru. Et ex hoc ẽt dicit Imo. in l. v. in prin. ff. de ver. ob. q statutũ faciens mentionẽ de ɔ̃ctu nõ cõprehendit stipulationẽ q̃ est vltro citroq; obligatoria, quãuis large appelleẽ cõtractus l. j. §. j. ff. de pac. & idẽ no. gl. magistra. specifice. & ibi Bal. in l. ij. j. de iure emphy. ¶† Tangit etiã hic Bal. an tale statutũ cõprehendat trãsactionẽ. de quo vide quę dixi post Bal. in l. siue apud. §. de transa. & ad p̃dicta faciũt quę no. Bart. in l. apud iul. §. fi. ff. ex qb. cau. in pos. ea. & vide ẽt Bar. in l. q seruus. ff. de stipu. seruo. vbi incidenter videtur sentire q statutũ disponens de gabella ɔtractuũ cõprehendat donationẽ, licet nõ cõprehendat habentẽ rem pro derelicto. tñ tene menti q. §. dixi.

Diocletiani & Max. LEX VIII.

1 *Venditio facta, vt cautio frumenti sibi reddatur, vel ne ad ciuilia munera vocetur per actionem quod metus causa, non retractatur.*
2 *Venditio an & quando possit retractari ob turpem causam.*
3 *Vendidi fundum ne nominaret &c. & ita non fuit nominatus, an repetam per conditionem ob turpem causam.*

CVm te. † Venditio facta vt cautio frumenti sibi reddaẽ, vel ne ad ciuilia munera vocentur p actionẽ q me. causa, nõ retractaẽ. h. d. ¶† In gl. fi. ibi, primo casu huius l. repetitur &c. subaudi, vẽdidi domũ vt redderes mihi instrumẽtum cautionis frumẽti tibi ante ꝓmissi, & sic iusta causa redditionis instrumẽti fuit expressa, & tunc si nõ reddidisti repeto fundũ, q̃a nõ est secuta cã vt in iurib' allegatis in gl. Sed si reddidi instr̃m tunc distinguo, quia si tenebaris gratis reddere, & ego vẽdidi fundũ vt dictũ instr̃m redderes, certe q̃a gratis facere tenebaris possum retractare vẽditionẽ tanq̃ factã ob turpẽ cãm, nõ aũt repeto p actionẽ q met. cã sed si gratis nõ tenebaris, nullo mõ repeto. ¶† In secũda aũt pte legis qn vẽdidi fundũ ne noiareẽ &c. & ita nõ sui noiat' ad munera publica iuxta l. noiationes. C. ubi no. j. de ap. an repetã p cõdũnẽ ob turpem cãm, dic vt in gl.

Diocletiani & Max. LEX IX.

1 *Metus non probatur ex solis minis, nisi fuerit deuentum ad actum.*
2 *Minæ an & quando causant iustum metum.*
3 *Minatur quis q occidet Titium. & postea Titius inuenitur occisus, an dicatur indicium sufficiens ad torturam.*
4 *Mandatarius an probetur fuisse aliàs facturus ex hoc solo, q minatus fuerit Titio antequam eum occideret.*

MEtum. † Ex solis minis nõ probatur metus nisi fuerit deuentum ad actum. h. d. ¶† In gl. in verbo. iactationib. ibi, perẽs vel nõ &c. p hoc est text. in l. fi. in. §. si iusto metu. in ver. potẽs aduersari' minabaẽ [a]. ff. eo. & qñ minæ causant iustũ metũ, vide plene p doc. hic, & p Spe. & Io. An. in ti. de p̃sump. §. j. in ver. sed pone minatus est. p Cy. & Bal. in l. j. si q̃s impera. maledixe. p illũ tex. & Bar. in l. famosi. in fi. p illũ tex. ff. ad l. Iul. maiest. & in l. hoc aũt. in p̃n. p illũ text. ff. si cui plusquã p l. fal. p Cy. & Bal. & Imo. in l. fi. ff. de hære. insti. Et dicit ibi Cy. Circa h̃ q debet attẽdi qualitas ꝑsonę minãtis, an sit malefactor vel nõ, vt primo casu inducaẽ iust' metus ar. d. l. j. & l. his cũ. §. hisdẽ. ff. de accu. Quod notãter limitat Bal. in d. §. fi. esse verũ si erat cõsuetus malefactor in eodẽ gñe mali, in quo minatus est. s. occidendo vel vulnerãdo. secus si in alio gñe mali, q̃a ex diuersis nõ recta fit illatio. ff. de calũ. l. fi. l. spadonẽ. §. q iura. ff. de excu. tu. cũ si. hic all. p eũ, & istũ dictũ sem p alle p no. ad limitationẽ rẽe. Semel mal' sem p p̃sumiẽ malus. † Et ista faciũt ad q̃onẽ, an si q̃s minatus est q occidet Titiũ, & postea Tit' inueniaẽ occisus, dicaẽ eẽ indiciũ sufficiẽs ad torturã ɔ̃ illũ, q minat' est. de quo vide p Spe. & Io. An. ĩ loco. §. allegato p Bal. & Imo. in d. l. fi. de her. insti. p Ant. de Bu. in c. ij. loco. de ꝓba. p Bal. in l. fi. ff. de q̃ni. dũ dicit q de homicidio p̃sumiẽ ɔ̃ illũ q erat inimicus occisi, & ex minis capitalibus induciẽ inimicitia capitalis vt est glo. not. in l. licet. ff. de arbi. ¶† Facit vltimo ad aliã q̃onẽ quã vide hic p Io. Bu. & Bal. ĩ l. j. j. de ser. fug. & ĩ l. hęc verba. ff. de infa. & in l. data. C. q accu. & p Ange. in l. j. in prin. ff. de eo p quẽ fac. erit vbi cõcludit q si ꝓbeẽ q mandatarius cui mandaui vt Titiũ occideret minatus fuit antea q̃ Titiũ occideret. ex hoc solo dicaẽ esse probatũ q mãdatarius dicaẽ esse alias facturus, & sic exonereẽ mandans iuxta plene no. per Bar. in l. nõ solũ. §. si mãdato. ff. de iniur. & qño ꝓbeẽ metus vide q̃ dixi in d. l. interpositas.

ADDITIO.

a ¶ Frã. Cur. Minabatur. De hoc p Pet. de Anc. cõsi. ccc. p Ang. cõsi. ccxv. & p Alex. consi. xvj. in j. li. per Ful. consi. cxcj. Et vide eundem Alex. in consi. lxvj. in. v. vol. in ver. item iustum metum. qui idem tenet q hic, & ibi allegat plures concor. & adde q terror armorum inducit iustum metum. & ita Alex. in d. consi. versi. iij. præsuppono. & in consi. xcix. in. iiij. vol.

Diocletiani & Max. LEX X.

1 *Actio quod metus causa non competit ad rescindendum contractum timore accusationis institute vel instituende.*
2 *Datum timore, vel metu qua actione repetatur.*
3 *Contractus an & quando metu rescindatur.*
4 *Metus quando dicatur instare ex futuro periculo.*
5 *Promissio de non offendendo facta bannito qui ex forma statuti potest impune offendi, an sit seruanda.*
6 *Offensus si potest se ex forma statuti propria auctoritate vindicare, an possit per alium se vindicare.*

ACcusationis. † Timor accusationis institute vel instituẽde nõ facit hãc actionẽ cõpetere ad rescindẽdũ ɔtractũ. h. d. ¶† In gl. ibi. repeti. nõ intelligas q repetaẽ p actionẽ q met. cã. q̃a esset ɔ̃ hãc l. sed repetiẽ p cõditionẽ sine cã aut p cõdũnẽ ob turpẽ cãm, ẽm q colligiẽ ex distinctione gl. Et ad hãc gl. vide no. p Batt. ĩ l. Athletas. §. fi. & in l. furti. §. pact' & q ibi Bal. ff. de infa. & q not. in l. serui. in fi. j. de adul. & Cy. in l. trãsigere. in. ix. q. & ibi Sal. in pe. q. & q ibi dixi. §. de transa. & Bal. in l. ij. j. de abol. ¶† In ea. ibi repetiẽ datũ, & exceptio obijcitur &c. nõ intelligas copulatiue vtrũq; fieri posse nisi abiecta clausula rato manẽte pacto l. cũ proponas. §. de trãsac. & hãc gl. ẽt ponderat Bar. ad materiã d. l. trãsigere. vide quæ ibi dixi vbi de ea mẽtionẽ feci. ¶† In ea. ibi, metus instabat &c. hæc nõ est bona q̃a ẽt posset dici hoc metũ instare qñ ẽt dẽ metus instare ex futuro periculo l. j. alias. ij. §. metus. ff. eo. Vnde tene seqñtẽ solutiõẽ quã tenẽt cõiter oẽs, exceptis Pet. & Cy. vel dic q in l. cõtra. cõstabat q priuatus volebat mortẽ inferre. hic aũt non cõstabat iudicẽ ita velle. & ita est de mente Ray. hic. ¶† In ea. ibi, nõ præcipiente licet permittẽte &c. hãc gl. subtiliter inducit Gui. vt refert Bal. & Sal. hic, q si ꝓmisi bannito, nõ offendere eũ, qui ex banno pmittebaẽ ex forma statuti impune offendi, an valeat dicta renũtiatio quia statutũ nõ præcipit sed pmittit. Sed de hac q̃õ. dic per Bar. & alios in l. j. §. non aũt. ff. de dolo. cũ cõcor. quas anno p̃terito dedi in l. qui seruũ. ff. de ver. ob. & ad ea q̃ ibi conclusi me remitto.

¶ † Vltimo inquātū Bal.hic tractat.an si statutū permittat offenso ppria auctoritate se vindicare, possit offensus se per aliū vindicare *.adde Bar.i l.nō solū.§.si mādato. in.ij.q.ff.de iniur.& p Bal.in l.gracchus.p illū tex.j.de adul.& in c.j.§.si quis vero.de pace iur.fir.& in l.ad offensi in fi.j.cō diui.& l.vt vim.ff.de iust.& iur.& i repe.l.j.j.vñ vi.p Pe.de Anc.ét in repe.c.canonū statuta.de cōsti.ad fi.in versi.sed subiugi &c.p Paul.de Ca.in l.si cū dotē.§.trangrediamur sol.ma.p Ro.in l.uj.§.si marit⁹.ff.ad silla.& in l.j.§.fi.in addi.nouis.de ope.no.nun.& vr vera cōclusio quā ponit Bal.in d.§.si q̄s vero.

ADDITIO.

¶ Vindicare. Adde Lud.Ro.consi.cccclxxxiiij.vbi tenet concludendo q̄ illa quæ nō sunt transmissibilia non sunt cessibilia. & ibi vide, an stante statuto q̄ consors præferatur in venditione rei consortis, an tale ius possit cedi.

Constan. LEX XI.

1 *Venditio facta officiali deputato ad iustitiam administrandam an rescindatur.*
2 *Venditio quando dicitur impressiue facta.*
3 *Venditio facta officiali, an & quando possit retractari.*
4 *Venditio si nō sit ad cōmodū iudicis, sed tertij p impressionē iudicis, an puniat.*

SI per impressionem. † Venditio facta officiali * deputato ad iustitiā administrādā rescindit cōdōne ex hac l.si facta fuit p impressionē siue sit facta venditio sibi, siue alteri supposito ab eo, nec p̄tiū ei redditē.h.d. ¶ † In text.ibi p impressionē &c. qualiter fuit facta vēditio vide p Bart.hic, cū quo alij trāseūt, & signāter p Bar.in tractatu de tyrānide.in.vij.q.& p Bart.similiter in l.decernim⁹.s.de sac.san.ecc.& ibi dicit q̄ ɔ̄hēs cū tyranno si enormiter ledat̄ p̄sumit̄ in dubio p impressionē fuisse cnactus alle in simili no.p Imo.& Io.An.in c.pia.de exce.in.vj. ¶ † In gl.in ver.retineant̄ ibi.l.nō licet &c.vt qñ emit officialis reipublice rē subiectā suæ administrationi puta rē reipublice.ita loquit̄ illa lex, vt not.gl.& plenius Bar.quē oīno vide in l.auferī.§.q̄ à præside.ff.de iur.fis. Vbi aūt emit officialis rē non subiectā suæ administrationi, tunc si emit p impressionē habet locū pœna hui⁹ l.q venit applicāda parti. De pœna vero applicāda fisco hr̄ in d.§.q̄ à p̄side in tex.si aūt sine impressione, & tūc aut caret iurisdōne, & pōt emere l.ad inuidiā.s.eo.si aūt spectat ad eū ius dicere, tūc an & qñ valeat ɔ̄ctus, & qñ pœna imponat, dic vt in l.j.s.de ɔ̄ctibus iudicū, & plene p Bar.in l.principalib.cū l.seq.ff.si cer.pe.& ibi bonus tex.cū glo.in d.§.q̄ à p̄side. & p Cy.& Bal.in l.q̄s q̄s.j.si cer.pet.& p Bal.in l.fi.j.de rescio.vē. ¶ † Vltimo q̄ri Pau.de Ca.hic quid si ɔ̄ctus non fiebat ad ɔ̄modū iudicis sed tertij p impressionē tñ iudicis, an habeat locū ista l.& putat q̄ nō, q̄a nō debet extēdi vltra terminos in q̄b.loquitur.sed habebit locum l.sequēs vt cōtractus possit rescindi, nō tñ emens perdet p̄ōū l.oj.s.eo.& facit ad hāc q.l.nō interest.s.eo.ti.

ADDITIO.

¶ Officials. Ad probandum metum ex parte officialium quis metus requiratur, vide per Alex.consi.cxlij.

Honorij & Theod. LEX XII.

VEnditiones. *Quilibet cōtractus metu potentis celebratus, venit rescindendus.h.d. Et nihil aliud scribitur. quia lex ista est facilis, & continuatur l.cum præcedenti.

ADDITIO.

¶ Venditiones. Adde tu, & vide quæ notam.s.eo.in l.ad inuidiam.

¶ De dolo malo. Rub.

Seueri & Anto. LEX I.

1 *Creditor si iure creditoris velit pignora sibi obligata vendere, fideiussor non debet pro se emere.*
2 *Fideiussor si emit rem debitoris creditori pignoratam, tenetur ipsam debitori restituere, restituta sibi sorte cum vsuris.*
3 *Fideiussor an, & quando possit emere rem pignoratam vt extraneus.*
4 *Emens à creditore rem pignoratam tenetur illam reddere fratribus suis, qui obligarunt eam si offerant ei pretium.*

SI fideiussor. † Si creditor pignora sibi obligata velit iure creditoris vendere fideiussor non debet p se emere.aliàs tenet̄ de fide rupta.q̄a eēset hr̄e mādatū soluēdi & sic liberādi pignus, vñ si emat tenet̄ rē debitori reddere restituta sibi sorte cū vsuris.h.d. ¶ In gl.i verbo, vsurarū, ibi, cū ēt fructus reddat, ad hoc bñ facit l.Iulia.§.ex vendito cū ibi no.ff.de act.emp.& q̄ no.p̄ gl.in l.curabit.j.de actio.emp. ¶ In glo.in ver.dñiū.in fi.hæc gl.nō posset pcedere nisi vbi creditor venderet nō seruatis denuntiationibus, & alijs de q̄b.in l.fi.j.de iure do.impe.& in l.uj.cū ibi no.ff.de pig.act. ¶ † In gl.in versi.cōsultus restituet, ibi, vēditio.id est emptio.nā fideiussor vr̄ debitori fidē dedisse de soluēdo debito & p ɔ̄ns de liberādo pignus l.indebitā.ff.de cōditio.indebi.& de hoc est præsumptio iuris, & de iure, secūdū glo. Et sic si emit rē tenet̄ eam emere ad cōmodū debitoris cū pro ea liberanda soluere teneat̄, & similiter creditor ipsam fideiussori illā petēdi dare tenetur l.ij.alle.in gl. Non aūt intelligas gl.velle q̄ sit p̄sumptio iuris & de iure q̄ fideiussor emat nō vt extraneus sed ex necessitate mādati ad cōmodū debitoris.adeo q̄ non admittat̄ pbō in ɔ̄riū. Quia si ita esset nunq̄ posset allegari & pbari q̄ fideiussor fidē fregisset ɔ̄ istū tex.& isto mō intelligēdo cessat dubitatio. Sal.hic pp quā satis se iouoluit. In ea.ibi.§.qui duos.dic † q̄ vera est regula q̄ ponit̄ in d.§.qui duos & in d.l.indebitam. ¶ Itē fallit in casu huius l.in quo fideiussor pp dictā fidē susceptā nō pōt emere vt extraneus. Nā qñ emit à creditore solēniter vendente rē pignoratā nō pōt debitor, vel alius rē auocare ab emptore offerēdo ei p̄tiū l.si cessante. & quasi p totū.j.de distrac.pign.& l.ij.j.si antiquior credito. ¶ † Itē fallit in casu d.§.quatuor. vbi ēt ille q̄ emit a creditore rē pignoratā tenet̄ illā reddere fratrib.suis q̄ obligarūt eā, si offerāt ei p̄ōū. Et sic nō potuit ibi emere, vt extraneus. nā si ita esset q̄ vt extraneus emere potuisset, nō teneret̄ eā reddere d.l.si cessante. & istud est ibi rōne cōiunctionis sanguinis & cōmunionis quā habebāt ibi fratres i re illa. Iniuriā * enim q̄uo facere videbatur fratrib.emendo rē illam cōmuoē nomine proprio & ad cōmodum proprium, vt fratres à iure suo excluderet. ¶ In gl.fi.prima solutio communiter tenetur.

ADDITIO.

¶ Iniuriam. Facit q̄ voluit Bart.in l.fi.C.de metall lib.xj.q̄ si colonus vult vendere fructus, q̄ illos dño vendere potius tenetur q̄ alij pro eodē pretio, & facit tex.in l.fi.§.sin autem in tempore statuto.j.de iur.dominij impetrando, vbi si creditor effectus dñs rei pignorate, vult illā vendere, tenetur potius priori dño vendere, q̄ alij. Et facit text.in l.si emptione.ff de mino.vbi minor p̄ferri debet in emptione rei q̄ fuit maiorū suorū. Et qđ voluit An.cōs.ccxxiij.q̄ emphiteusis reuersa ad dñm pp finitā generationē tenet̄ dñs potius cōcedere illis de agnatione, q̄ alijs.

¶ Ant.Frā. Adde pulchrā doc.Bar.i l.j.in.§.pmittit.ff.de aqua quo.& esti.in fi.vbi dicit per illū text.q̄ si feudū reuertitur ad dñm vel emphyteusis propter generationē finitam, q̄ illi de agnatione possunt petere feudum vel emphyteosim sibi confirmari, & de facili hoc impetrabunt, & q̄ si non fieret ei confirmatio q̄ fieret eis iniuria ex quo possent appellare ad superiorem, vt cogat dominum ad confirmandum. pro quo est etiam gl.quæ alle.illum text.in.§.permittitur. in c.bone memoriæ, de postu.præla.& est tex.in l.nullus.C.de decu.lib.xij.

¶ Tho Dip. Vide Ias.in l.pater.ff.de pac.& in l.ij.j.de iure emphy.& Bal.in l.omnes populi.ff.de iu.& iu.

Antonini. LEX II.

1 *Actio de dolo cum alia regulariter non currit.*
2 *Actiones arbitrarie quæ dicantur.*
3 *Actio quod metus causa, an concurrat cum interdicto vnde vi.*
4 *Actio de dolo vtrum possit concurrere cum exceptione.*
5 *Actio de dolo an possit concurrere cum conditione indebiti.*
6 *Actio de dolo an cōcurrat in interdicto q̄ vi aut clam, & actione iniuriarū.*

DE dolo. † Actio de dolo cū alia regulariter nō cōcurrit.h.d. ¶ In gl.i ver.nulla.ibi, cōdō certi.ad hoc facit l.certi cōditio.in prin.ff.si cer.pet.& l.iij.§.sed si stichus.cū gl in ver.cōditione.ff.de cōdi.ob cām. & idē in cōditione sine cā q̄ gñalis est, vt inquit gl.per l j.ff.de cōdi.sine causa. ¶ † In ead.ibi arbitraria & q̄ sint istę arbitrarię dic vt habet̄ in.§.p̄terea quasdā. & ibi gl.insti.de ac.& plene p Bar.in l.hoc edicto.in prin.ff.de pub.& Cy.in l.j.j.vbi conue.q cer.lo.dare p.& ibi aliq̄d p Bar. ¶ † In ea.ibi.l.metū.in prin.certe ibi nō dr̄ q̄ cōcurrat actio q̄ metus cā cū interdicto vñ vi. imo ɔ̄riū firmat gl.j.d.l.dat̄ p vi cōpulsiua interdictū vero vñ vi, dat̄ p vi expulsiua vt plene fuit not.in l.j.s.eo. Quæ violētie sunt ɔ̄tie. ergo nō pñt cōcurrere.& ita putandū est sensisse gl.j.proxime dū dicit, sed ɔ̄ est.& ibi ēt gl.vr̄ velle q̄ interdictū vñ vi, nō ɔcurrat cū actione de dolo, licet Bart.hic intellexit istā gl.velle ɔ̄riū. Tenet ipse q̄ ɔcurrat quasi interdictū vñ vi, se habeat vt spēs ad actionē de dolo cum vis nō possit esse sine dolo.ergo debet cōcurrere sicut p metu ɔcurreret actio q̄ metus cā. cū actione de dolo vt io.§.eū q.allegato i gl. Et idē tenet Ang.hic & Bar.in l.j.§.ait p̄tor.ff.eo. Sed gl.& cōiter oēs doc.ibi & hic, ēt ipsemet Bart.in l.fi.ff.eo.tenet ɔ̄riū in interdicto vñ vi, p.§.ait p̄tor. Non ob.q̄ se habeat, vt spēs.q̄a rñde vt p Bar.in d.l.fi.nā reqrit̄ aliud.s.petitoria & restitutoria vt cōcurrāt cū actione de dolo vt est actio q̄ me.cā. aliàs sequeret̄ q̄ actio furti & condō furtiua q̄ possent cēseri quo ad actionē de dolo, q̄a nō pōt furtū sine dolo ɔcurrere cū actione de dolo ɔ̄ l.elegāter.§.itē labeo, & l.itē labeo & l.arbitrio.§.de eo.ff.eo.sed interdictū vñ vi, est remediū p̄torū restitutoriū introductū à prætore in defectū iuris ciuilis.ergo &c. ¶ † Vtrū aūt actio de dolo possit cōcurrere cū excep.dic vt p Bar.in d.l.fi.post gl.in d.§.ait p̄tor.& per Cy.hic ¶ † Itē vtrū cōcurrere possit cū cōdōne inde.dic vt not.p gl.& doc.in l.si legatarius.ff.eo. ¶ † Et vtrū cōcurrat cum interdicto q̄ vi aut clam, & actione iniuriarū, dic vt hic in gl.cū qua trāseūt oēs & declara vt hic per Bar.

Gordiani. LEX III.

1 *Tempus vtile non comprehendit tempus absentiæ.*
2 *Tempus continuum & vtile an sint idem.*

1 2 NOn possunt. † De vtili tẽpore deducit tẽpus absentiæ.h.d.¶ † In gl.ij.ibi.l.fi.licet gl.se inuoluat,dic q tex. hic loquit de tpe vtili in quo nõ currit tẽpus absentię causa reipublicę. Sed l.fi.loquit in tpe continuo in quo cõputat tẽpus talis absentię, q̃a nulla alia est dr̃ia inter tẽpus cõtinuũ,& vtile.tñ p̃p dictã absentiã etiã qñ tempus cõcurrit,cõcedit restitutio in integ.dato q absens potuisset p procuratorẽ causam agere qm iura ita indistincte volũt, vt p totũ.ff. ex qb.cau.ma.& in l.j.§.de rest.mil.& ibi hoc tenent Bar.& reliqui qui.q d dixerit gl.& p gl.& Bart.in l.fi.ff.de in inte.resti.vbi plene.

Diocletiani & Max. LEX IIII.

1 *Actio de dolo datur in cõtractu innominato,facio vt des, vt impleant cõuenta.*
2 *Datio quando fit propter factum implendum idem iudicatur de ipsa quod de facto, & econtra.*
3 *Pœna ex forma statuti adiecta præstationi facti, potest exigi. secus in pœna apposita dationi quantitatis.*
4 *Contractus,do vt facias, vel facio vt des,inducitur ex modo ineundi cõtractũ.*
5 *Actio de dolo, quæ datur loco actionis præscriptis verbis ad obseruantiam promissorum , quid sit.*
6 *Actio de dolo ad repetẽdũ data ad hoc vt compensat quæ requirantur.*
7 *Actio de dolo quare detur in fine , & non in principio.*

1 CVm proponas. † Ex ꝯtractu innoiato; facio vt des,vbi ex facto p̃stito nihil adest aduersario cuius cõtẽplatione factũ p̃stat.vel si adest q nõ cõsistit in cõmodo pecuniario nõ dat actio p̃scri.ver.sed actio de dolo vt impleant cõuẽta.h.d.ſm intellectũ gl.quẽ sequit Ray.Ia.Bu.& ẽt Bal.Sed ſm intellectũ Pe.Cy.Bar.& Ang.hic intendit.Si in ꝯtctu,facio vt des,nõ seruat fides facienti,& factũ de se nõ est repetibile dat actio de dolo ad id q interest eius illud factũ nõ p̃stitisse . sed si est repetibile dat cõdõ ob cãm ad repetẽdũ vel ei daret rei vẽdi.si diũ nõ erat trãslatũ.h.d.¶ In gl.j.dic gl.esse veram de iure ciuili . secus de iure canon.vt in c.j.& ij.de cõiug. 2 seruo.¶ † In gl.in ver.eadẽ hr ex hac glo.no.q vbi datio sit ad finẽ implẽdi factũ p̃missum.inspicit finis , & de datione iudicat tanq̃ de facto qñ datio fit p̃p factũ implẽdũ . similiter idẽ debet eẽ e ꝯ. 3 Ex quo decidit Bar.no.hic † q ex forma statuti pœna adiecta p̃stationi facti põt exigi . Secus tñ in pœna apposita dationi quãntatis put est ẽt de iure cõi,iuxta plene no.in l.Iulia.§.idẽ Papi.& in l.Iucius.ff.de act.emp.Et si q dã p̃miserunt parere snię arbitri sub certa pœna,& snĩa ꝑtineat dationẽ q̃ntitatis,q ista pœna videbit adiecta dationi q̃a parere sniæ arbitri est p̃p illud dare q venit in eo. Et p hoc alle.tex.in l.v.§.fi.ff.de ver.ob.vbi de illa p̃missione p̃mitto parere sniæ arbitri,iudicat idẽ q est de p̃missione dandi. Et idẽ tenet Bart.in l.nãlis.& l.q si faciã.vbi est similis gl.ff.de p̃scr.ver.& cũ eo trãsit Ful.& Pau.de Ca.ibi,& hic.Sed ꝯtrũ tenuit Bal.& Sal.& alij quos recitauit in d.§.fi.& eorũ op.ibi sum secut' p nõnullas rõnes quas hic cã breuitatis nõ repeto . Nec ob.tex.ĩ d.§.fi q̃a Sal. hic rñdet q ille tex.facit i oppositũ,q̃a extẽsio fit ad similia,& nullum sise est idẽ l.q nerua.ff.deposi.vel dic q ibi nõ negat q parere snię arbitri nõ sit q d facti.vñ p̃bat ibi q vbi est tñ obl'one factũ diuiduũ q possit explicari datione,cõmittet stip'lo pœnalis ꝯ oẽs hęredes ex ꝯfactione vnius,sicut in obl'onibus dãdi vt ibi.Secus si factũ est tale q nõ possit p aliũ æque explicari sicut datio, q̃a nõ cõmittit pœna ꝯ oẽs p ꝯuẽtionẽ vni' vt l.iij.§.cato.eo.ti.Et ista sunt de mẽte Bar.in d.§.cato in.q.q.circa prin.& sequunt alij ibi, & no. ẽt Imo.ĩ d.§.fi.& ibi dixi.ſm aliũ intell'm põt rñderi q vbi factũ diuiduũ est in obl'one put est parere snię cõtinẽti dationẽ,vel aliud factũ diuiduũ,si tale factũ tendit ad litis decisionẽ,cõmittit stipulatio pœnalis insolidũ ꝯ oẽs,vt est tex.ibi.& sic in hoc ęquiparant obl'onib' dandi vt no. Bar.in d.§.cato.ad fi.& Ray.& Imo.in d.§.fi. Itẽ nõ ob.tex ille, quia põt rñderi q hæc verba ꝯtus fuerũt inita p modũ cõstruendi ꝯtũ,facio vt des, quia cõueni ancillã manumittẽ vt mihi mãcipiũ dares . demũ dedi tibi ancillã,vt eã manumitteres,& sic p te adimple in factũ.Nõ mirũ si iste ꝯtus iudicat, facio vt des. Vel sic ſm intellectum Pe.Cy.& Bar.q hoc nõ refert an hoc fuerit datio vel factũ,& sic an ego manumiterim,vel a p̃ncipio cõuenerim tibi dare ancillã manumittendã, sed solũ cõsiderat an illud q ego p̃stiti sit repetibile vel nõ.q̃a si nõ est repetibile tũc dat actio q̃ subrogat loco cõdõnis ob causam, vt hic p Bar.tñ p̃cedẽs solutio tutior est.Præterea aliquæ rõnes habẽt locũ i decisione q̃õnis s.formatę,ex qb fundat op.quã tenui,q̃ ondũt, q dato q op.hui' gl.esset vera.tñ nõ infringit deci.q.s.recẽtę. Vt patet ex rõnib.quas retuli in d.l.fi.Ang.aũt hic in hac q̃.distinguit aliter.s.attendẽdã esse formã agẽdi ad pœnã,prout ẽt ipse latius dixit,in d.§.cato.sed eius op.teneret eã emere ad cõmodũ debitoris cũ pro ea liberãda reprehẽdit p Imo.in d.§.fi.q̃a l.nõ probat.

4 ¶ † In gl.in ver.tradidisti ibi,licet in faciendo fuerit ꝯuentũ &c.& sic sentit gl.q ꝯtus do, vt facias,vel facio, vt des inducat ex modo ineundi ꝯtũ,q̃a si ꝯtus fuit initus p hęc verba,cõuenio de dãdo tibi librũ vt manumittas stichũ. ꝯt' ex vtraq; parte cẽset esse do, vt facias.tñ istud est falsum, q̃a talis ꝯt' ex parte dãtis dr esse do, vt facias ex parte faciẽtis seu facere debẽtis dr esse facio vt des. & p Bar.hic,& est magis cõis hæc op.quã secut' sum in l.cũ mota.§.de trãsa.vñ rñdeo ad dictã l.cũ mota put not. p gl.in l.nãlis.§.q si faciã.i secũda sol.ff.de p̃scri.verb.scilicet q ibi aderat aliq d aduersario ex facto sibi p̃stito.secus si nihil aderat ei,& p̃stãdi aderat q̃a tũc dat actio de dolo d.§.q si faciã . Exẽplũ si ꝯueni de itinerando vsq; ad certũ locũ,vt tu stichũ mihi dares,nã si ex tali itineratione tibi nihil adest,dat mihi actio de dolo ad obseruãtiã p̃missorũ, vt in d.§.si faciã.Et ſm intellectũ gl.q̃ intelligit semper hãc l.loqui de actione de dolo q̃ in ꝯtu,facio vt des dat ad similitudinẽ actionis p̃scri.ver.q̃ dat in alijs ꝯtib.innoiatis ad obseruãtiã p̃missorũ,seu quãtũ interest obseruata fuisse p̃missa d.l.nãlis.§.j.Sed Per.Cy.& Bart.reprehẽdũt hũc intellectũ q̃a si dat actio p̃scri.ver.ad obseruantiã p̃missorũ in ꝯtu facio vt des,qñ aliq d adest ei cui factũ p̃stat d.l.cũ mota.& l.solẽt.in prin.de præscr.ver.Et no.gl.hic in ver. actionẽ. ergo in casu hui' l.si ageret ad obseruãtiã p̃missorũ daretur faciẽdi actio p̃scri.ver. quia aliquid adest ei cui factũ p̃stitũ est. Nã in terminis huius l.ille cui tradita fuit ancilla manumittẽda & eã iuxta votũ suũ manumisit,effectus est locupletior eo q̃a vt voluntati suę satisfaceret manumisit , & iuspatronat' cõsecutus est, vt no.gl.in l.nãlis.§.i.q̃ allegat bonũ tex.in d.l.Titi'.alias luci' . la.j. iũcta l.seq.in fi.& ibi Bar.ff.de act.emp. Vbi patet q si ẽe euincatur iuspatronatus liberti manumissi cũ eã satisfaciẽdi solũ volũtati suę põt ꝯ vẽditorẽ agere de euic.Præterea paria sunt adesse sibi vel alteri de volũtate sua l.solutã . de sol.ergo si libertatẽ dedi ancille,vt tuę volũtati satisfacerẽ, sequit q in terminis huius l.dr tibi adesse. Ergo debeo agere posse actione p̃scri.ver.ad mãcipiũ,seu q̃tũ mea interest me obseruare p̃missa. idẽ ad ęstimationẽ mãcipij p̃missi.Quapropter dicebãt Per.Cy.& Bar.hic,& Cy.& Sal.i l. ex placito i.v.q.j.de rerũ p̃muta.q hic intellr de actione de dolo q̃ dat loco ꝯdõnis ob cãm ad repetẽdũ. Nã q̃a factũ p̃stitũ est irrepetibile,& sic dari nõ põt ꝯdõ ob cãm. Tñ q̃a tu me decepisti cũ fueris cã q manumitterẽ ancillã,& ñ obseruas p̃missa . iõ h dat actio de dolo.Et q h q̃rat de remedio repetẽdi, ñ de remedio agẽdi ad obseruãtiã p̃missorũ patet ex fi.hui' l.& cũ isto intell'u cõcordat Nic.de Mata.vt refert, & sequit Bal.i d.l.ex placito. i.xxj.q.Et idẽ tenet Ang.ibi,& h. Sed Bal.h , & ẽt Sal.in.vj.opp.tenẽt intellectũ & op.gl.& rñdẽt ad argumẽta.s.deducta.Quod licet in casu hui' l.dicat ex facto adesse ei cuius cõtẽplatione factũ præstat , tñ non adest quo ad cõmodũ pecuniarium vel æstimabile l.plane . la.ij.§. fi.cum l.seq.ff.de le.j.Et ideo non daret hæc actio ad obseruantiã p̃missorũ,sed dat actio de dolo,vt hic . Sed ista rñsio nõ valet, q̃a est ꝯ d.l.Titius.cũ duab' sequẽtib',& ibi Bart.vbi iuspatronat' est q d estimabile qñ q s illud est cõsecut' vt suæ volũtati satisfaceret, & maxime in odiũ illius q est in dolo put in terminis l.nrę.Secus qñ quis est cõsecut' iuspatronatus manumittẽdi vt satisfaceret alterius volũtati d.l.plane. & l.nãlis.in fi.Pau.de Ca.hic fatet q tex. ille hoc intellr de actione de dolo q̃ datur ad repetendũ vt colli hic in fi.& dicit q in ꝯtu facio vt des , nõ repert nisi vna actio de dolo q̃ sem p dat ad repetẽdũ duob.copulatiue cõcurrẽtibus.s.q factũ p̃stitũ sit irrepetibile,& q ex facto p̃stito nihil adsit ei cui p̃stitum est.ita intelligit istũ tex.& d.§.q si faciã.Et sic cõcludit q i hoc ꝯtu facio vt des,nulla repert actio d'dolo q̃ subroget loco actionis p̃scr.ver.ad obseruãtiã p̃missorũ,seu ad quãtũ interest aduersariũ obseruasse p̃missa.Sed solũ repert actio de dolo q̃ dat loco cõdõnis ob cãm ad repetẽdũ q̃tũ interest agentẽ adimpleuisse.s. manumisisse ancillã,& sic ad p̃ciũ ancille.Et p hoc adducit, q̃a si diceremus dari actionẽ de dolo ad obseruãtiã promissorũ nulla subesset rõ p̃p quã pot' deberet dari actio de dolo q̃ actio p̃scri. ver.& sic in hoc tenet intell'm gl.hic & ꝯ intell'm gl.& doc.i d.§.q si faciã.Vbi indistincte volũt dari vnã actionẽ de dolo ad obseruantiã promissorũ in ꝯtu,facio vt des p illũ tex.& alia est actio de dolo q̃ dat loco cõdõnis ob cãm, vt i terminis hui' l.ſm intell'm Bar.

5 † In alio vero passu tenet Pau.hic cũ Bal.ꝯ Bar.nã vult Pau.q i terminis huius l.nõ possit agi actione p̃scr.ver.ad obseruãtiã p̃missorũ,q̃a ex p̃statiõe facti nõ aderat aliq d estimabile. Et ex illis dicit hãc l.mirabili' declaratã q̃ p aliquẽ.& idẽ dicit ipse i d.§.q si faciã. Sed in oib' discedẽdũ est ab eo,primo inquãtũ vult q sit reperire actionẽ de dolo in ꝯt.facio vt des, q̃ dat ad obseruantiã promissorũ.Nam ꝯtrũ patet, q̃a si in alijs ꝯtib.innoiatis duo sunt p̃dicta

remedia vnũ ad obseruãtiã ꝓmissorũ, aliud ad repetitionẽ soluti d.l.naturalis.post prĩnc.nulla subest rõ quare ita nõ sit in casu isto. Immo tãtomagis cũ ista actio sem ꝑ p̃supponat aduersariũ esse in dolo. Nec ob.dñ dici ꝙ nulla subesset rõ quare magis deberet dari actio de dolo q̃ p̃scri.ver.quia dic ꝙ immo qñ ex p̃statione facti nihil adest aduersario subest rõ quare magis dari debeat actio de dolo q̃ p̃scr.ver.vt no.gl.& doc.in d.§.ꝙ si faciã. & Cy.in d.l.ex placito. Et de ista actione de dolo q̃ daĩ loco actionis p̃scr.ver.ad obseruantiã loquiĩ iste text.in d.§.si faciã.¶ † Inquãtũ ipse tenet opi. Bal.ꝯ Bar.ẽt male dicit ꝑ d.l.Tin⁹.ex quo patet ꝙ ẽt inquãtũ vult, ꝙ dicta duo copulatiue req̃rantĩ,vt deĩ actio de dolo ad repetẽdũ male dicit, & est ꝯ istũ tex.Nã hic in p̃statione facti aliq̃d aderat, vt.s̃.probaui,& tñ daĩ de dolo actio ad repetendũ. Ful.aũt hic, & in d.§.ꝙ si faciã fuit in noua opi.volẽs ꝙ ille tex.intelligaĩ in actione de dolo q̃ daĩ ad obseruãtiã ꝓmissorũ, vt ẽt intellexit gl.& cũ illa actione cõcurrat actio p̃scri.ver.Moueĩ per l.iurisgentiũ. circa prin.ver.& ideo puto.ff.de pac.& ꝑ d.l.naturalis.§.ꝙ si dedi.& l.solẽt.de p̃scr.ver.iuncto d.§.ꝙ si faciã. vbi in ꝯctu facio vt des,habet locũ tam actio p̃scri.verb.q̃ actio de dolo, & rñdet ad d.§.ꝙ si faciã.in ver.nulla ciuilis.ꝙ debet intelligi nulla.s.specialis, & nominata.sed cũ alia generali prout est actio p̃ſcri.ver.bene cõcurrit iuxta no.in l.ij.s̃.co.Pau.de Ca.hic reprehẽdit istam opi.& rñdet ad d.l.iurisgẽtiũ.ꝙ est verum ꝙ in facio,vt des, si tu dedisti mihi,& sic ꝯctũ approbasti, & ꝑ cõsequens nũ curasti ꝙ ex parte mea veniret præstandũ factũ,ex quo tibi nihil adesset,& contingat mihi postea ꝑ aliũ euinci rẽ quã mihi dedisti,possum ego agere ꝯtra te actione præscr.ver.dato ꝙ ex facto à me p̃stito nihil tibi adesset vt ibi. Secus si ꝯctũ nõ approbasti, vt q̃a nunquã dedisti,quia tũc cõpeteret tñ de dolo. Vel tu rñde ꝙ ibi dans nõ fuit in dolo,quia impleuit quãtũ in eo possibile fuit. ideo ꝯ eum nõ põt faciẽti dari actio de dolo vt ibi,& no.gl.in l.quotiens. de præscri.ver.& in d.l.iurisgen. Tamen põt dici ꝙ ex p̃statione facti.s.libertatis aderat,vt hic ꝑ Bar.& dixi.s. Nũ ob.ẽt tex.in d.§.ꝙ si dedi.q̃ fortius stringit, & licet ad illũ nõ rñdeat Pau.de Ca.põt respõderi ꝙ põt intelligi ille tex.ꝙ loquiĩ de actione de dolo q̃ dabaĩ ad repetendũ vt hic, & nõ ob.in aliquo. Si aũt intelligaĩ de actione de dolo q̃ datur loco actio.p̃scri.ver.ad obseruantiã promissorũ, & tũc attento ꝙ ibi factũ præstitũ fuit. Præstatio libertatis ꝑ qua s̃m opi.Bar.hic quã tenui.s.datur actio p̃scr.ver.vĩ ꝙ tũc debeat exponi ille tex.prout exponiĩ per gl.in ver.de dolo,& tũc nõ obstabit. Nec ob.l.solent, quia ibi nõ dicitur ꝙ concurrant actio præscr.ver.& actio de dolo. ¶ † Quare aũt in fi.detur actio de dolo, & nõ in principio,multũ laborãt gl.& doc.& ad ibi no.ꝑ eos me remitto ꝓpter breuitatẽ. Non ob.ꝙ actio de dolo possit ꝯcurrere cũ actione generali, quia respõdet Pau.de Ca.hic ꝙ actio p̃scri.verb.q̃ datur in cõtractibus innominatis,dĩ ordinaria,& specialis. Licet interdũ actio p̃scri.ver.sit generalis.s.qñ datur vbi deficit nomẽ cõtractus,& ęquũ sit actionẽ dari, iuxta not.plene ꝑ gl.in l.j.ff.de p̃scri.ver.& ista est veritas. Adde tñ p̃dictis ꝙ pro opi.quã tenet Bar.hic,vĩ esse tex.in l.ij.§.ꝙ si stichus.ff.de cõdi.ob causam. vbi tex.s̃m verũ intellectũ loquitur in contractu, facio vt des, & ex parte facientis veniebat præstatio libertatis. Et tñ ibi datur actio p̃scri.ver.ad obseruãtiã promissorũ s̃m ꝙ ibi intelligit gl.& doc.in ver.cõditionẽ.¶ In gl. pe.in fi.vide q̃ dixi in l.traditionib.s̃.de pac.¶ In gl.fi.in fi.adde l.ij. & l.si status.& l.cum status.cum si.j.de ordi.cog.

Diocletiani & Max. LEX V.

1 *Transactio facta pacto nudo,tollit actionem ope exceptionis. sed si facta fuit per acceptilationem tollit ipso iure.*
2 *Pater est legitimus tutor, seu administrator filij emancipati.& pro tali administratione tenetur reddere rationem filio.*
3 *Dolus etiam præsumitur ratione modice lesionis.*
4 *Actio de dolo quibus non datur.*
5 *Actio de dolo an competat pro lesione duorum ducatorum.*
6 *Actio iniuriarum ad hoc vt competat quid requiratur.*
7 *Actio de dolo infamat. ideo contra patrem filio dari non debet.*

SI superstite. † Trãsactio facta pacto nudo tollit actionẽ ope exceptionis.sed si facta fuit ꝑ acceptila.tolliĩ ipso iure, ꝙ si pĩ fuit in dolo trãsigẽdo datur filiæ ꝯ eũ actio in factũ loco actionis de dolo.h.d. Et ista lex ĩ effectu cõtinet illud idẽ ꝙ l.sub prætextu instrumenti post reperti.s̃.de trãsac.præterq̃ ꝙ ibi loquiĩ in extraneis ꝑsonis. ¶ † No.ꝙ pĩ est legitimus tutor seu administrator filij emancipati, & pro tali administratione [a] tutele teneĩ reddere rõnẽ filio, vt hic, & l.licet.j.ad l.falc.& l.aurelius.§.Titi⁹ testã.ff.de lib.leg.secus qñ pĩ rõne vsusfruct⁹ est legitimus administrator bonorũ filij existentis in patria potestate, q̃a nõ teneĩ reddere rõnẽ l.cũ oportet. §.nõ aũt.j.de bo.q̃ li.nisi pĩ eẽt in dolo l.Imperator.& ibi gl.in ver. filio.ff.ad Tre.& no.gl.in l.si q̃s priore.in fi.j.de secũ.nup.& ꝑ Bar. in l.vsusfr.j.de vsufru.& ꝑ Bal.in l.filiæ.j.fa.erc.& de rõne differẽtię inter prædicta vide per Bal.in l.Orphanotrophos.s̃.de epis.& cle. ¶ † Itẽ no.ex text.ibi immodice &c.s̃m Ful.ꝙ hic vĩ ꝓbari ꝙ rõne ẽt modice lesionis p̃sumiĩ dolus. ꝙ facit s̃m eũ ad no.in l.societatẽ.§.arbitratorũ.ff.ꝓ so.vbi dicit ꝙ arbitrator ledẽs in nimis magna q̃ntitate p̃sumiĩ in dolo,q̃a magnus excessus facit p̃sumi dolũ [b] alle.l.oẽs.§.lucι⁹.ff.q̃ in frau.cre.& no.sing.Bart.in l.fi.ff.de p̃ro.stip. Vbi dixit ꝙ si q̃s plus debito arbitreĩ, p̃sumiĩ esse in dolo, & ꝑ Bal.in l.iij.j.de do.ꝓmis.& in c.j.§.itẽ sacramẽta. de pace iur.fir. & in l.j.j.de his q̃ pœnæ no.& in rub.j.de pœna iu.& An.de But.in c.fi.de do.& cõtu.& ꝑ oẽs in c.quintauallis. de iureiu.sed aduerte quia istud no.nõ colligiĩ ex isto tex.imo est ꝯ tex.in d.l.dolus.j.de rescin.ven.fallit l.ij.co.ti.nã nõ fuit intẽtio literæ hic velle ꝙ ex immodica lesione ꝯhentis p̃sumaĩ dolus.sed ꝙ ꝑ immodica lesione nõ cõpeteret ista actio ꝯ patrẽ, q̃uẽ cõstaret in dolo fuisse, vt patet ex gl.in ver.immodice. & ex iurib.alle.in ea.& dictã sup ea nõ ob. ꝙ no.Bar.in d.§.arbitrorũ.cũ si.q̃a iste tex.& d.l.dolus. loquunĩ in ꝯhentib.q̃b.licitũ est inter se decipere, dũmõ aliter de dolo nõ appareat l.in causæ.la.ij.§.pe.ff.de mino.sed hoc nõ est licitũ arbitratori saltẽ in magna q̃ntitate d.§.arbitrorũ.cũ trib.legibus sequẽtib. ¶ † Vltimo no.q̃ actio de dolo non daĩ filio ꝯ patrẽ. An aũt deĩ ꝯ eũ,q̃ de sacro fonte leuauit,vel ꝯ sacerdotẽ parochialem, vel vasallo ꝯ dñm, vide Bal.in c.j.§.pe.de prohi.feu.alie.ꝑ Fede.¶ In gl. in ver.per exceptionẽ.ibi, replicabis tñ in factũ &c.vt l.licet.ff.de obsequ.& l.apud.§.aduersus.ff.de doli exce.¶ † In glo.in ver.immodice.ibi,iudicis arbitrio. hæc secunda placet Sal.quia tex.in l.si oleũ in fi.ff.eo.dicit ꝙ oportet ꝙ damnũ duos aureos excedat.tñ dictio vsq; ibi posita stat inclusiue, vt ibi not.sõ excessus ille remanet indeterminatus. tũ debet stari iudicis arbitrio arg.l.j.ff.de iure delib. Vnde arbitrabitur iudex inspecta rei qualitate,& ꝑsonę. ¶ Nam iniquũ vĩ, ꝑ lesione duorũ aureorũ in tanto negotio, qui est administratio tutele, dari actionẽ de dolo. Sed dubiũ facit q̃a ẽt ꝑ modica lesione debeat dari actio in factũ q̃ nõ est famosa vt aperte vult gl.in l.si oleũ in fi.cũ l.seq. Vnde ꝑ hãc l.vĩ limitari illa gl.vt nõ habeat locũ qñ descendens ageret ꝯ ascendentẽ rõne doli.reperio tñ ꝙ solus Ray.hic sentiens hoc obiectum ad istũ tex.in ver.immodice subaudit maxime ꝑ no.ꝑ gl.in l.si oleũ. cũ l.seq.& in l.seq.& in l.nõ debet.eo.ti.Fateĩ ꝙ hæc gl.sentit ꝯriũ hic,& male s̃m eũ, & licet istud sit aliqualiter violare text.tñ habet ista opi. meliorẽ rationẽ.¶ † In gl.fi.ibi,in factum nomine iniurie.idẽ not. gl.melior in d.l.nõ debet. vel dic ꝙ speciale est in atroci iniuria vt in dictis legibus allegatis in gl.s̃m Ful.& sentiunt etiã antiqui per ea quę.j.dicam.¶ † In ea.in fin.sed dic ꝙ tale interdictum infamat infamia facti, & sic contra patrem dari non debet l.honori.ff.de obsequijs. vnde dic ꝙ pro vi facta sine armis datur actio in factũ. secus autẽ pro vi facta cum armis. quia propter atrocitatem delicti dabitur interdictum vnde vi, & habetur in d.§.hoc interdictũ. & no.in d.l.neq;. & istud tenent Pe.Cy.& cõmuniter reliqui.

ADDITIONES.

a ¶Administratione. Vide maria.Soci.in consi.xxxiij.inci.prosequendo ordinem.& vide Ias.in l.præses.C.de transa.& in l.singularia.ff.si cer.pet.& vide Barth.Soci. in consi.cclxij.inci.visa, & considerata contingen.

b ¶Dolum. Adde Lud.Ro.consi.lxviij.Ful.consi.cxij.

Diocletiani & Max. LEX VI.

1 *Dolus an præsumatur nisi per indicia vrgentia probetur.*
2 *Dolus quomodo probetur.*
3 *Mendax in dubio non præsumitur esse in dolo nisi mendacium redundet ad vtilitatem eius.*
4 *Dolus manifestus in quo differat à dolo præsumpto, qui appellaĩ culpa lator.*
5 *Contractus celebratus cum ebrio,an & quando valeat.*
6 *Ebrius delinquens vtrum puniri debeat.*

DOlum. † Dolus nõ præsumiĩ, nisi ꝑ indicia vrgẽtia probeĩ.h.d.¶ † Et de modo probãdi [a] dolũ vide aliquid ꝑ gl.hic, & ꝑ gl.no.in l.apud celsum.in p̃n.quã ibi no.Bar.ff.de do.exce. & ꝑ gl.ĩ l.duob.j.de rescin.ven.quã approbat Bar. in l.si volũtate.co.ti.ꝑ Bar.in trac.de teste.ver.dolo.cũ seq.& ꝑ Bar.in l.solũ. de testi.& ꝑ Cy.& Bal.in l.si ꝯstante.§. si maritus.ff.sol.mat.& quæ plene no.Bar.in l.post contractũ.ff.de dona.& etiã aliquid per Bart.hic tractantẽ qñ præsumatur dolus. Dic vt hic per eum,cũ quo transeunt alij & ex doctrina sua habes so.ad ꝯriũ formatũ per gl.de l.dolo.cũ si. Ex dictis Bar.addit Pau. de Ca.hic vnũ videlicet ꝙ si q̃s ꝑ firmo illud affirmauerit de quo non

ADDITIO.

a ¶Probandi. Adde Ful.consi.xxv.

¶Vide Marianum Soci.in consi.cclxij.inci.visa consuetu.contigerat.

non erat certus p̄sumit̄ dolose affirmasse si postea teperiat̄ illud nō esse verū, q̄a nō debet eē facilis ad temerariā assertionē, alle. l. si q̄s affirmauerit. de ac. emp. in prin. iūcta l. Iulia. §. j. Quod aūt. ff. de ac. emp. q̄ est no. si est verū & intellige vt p̄xime dicā. ¶ † Adde aliud notabile q̄ mēdax in dubio nō p̄sumit̄ esse ī dolo, nisi mēdaciū redundet ad vtilitatē suā. tex. est in l. elegāter. §. fi. cū l. seq. ff. eo. & est casus bñ no. s̄m Bar. ibi. & ex hoc limitat̄ p̄cedēs dictū Pau. de Ca. q̄ nō vr̄ verū nec p̄bat̄ in d. l. Iul. immo ꝯtrariū ibi expresse firmat gl. in ver. indicatione. quā ibi sequit̄ Bar. & cōiter oēs & rñdet ibi gl. ad d. l. si quis. ¶ † Et q̄ sit dīa inter dolū manifestū seu dolū p̄sumptū q̄ appellat̄ culpa latior, vide plene p̄ Bar. in tepe l. q̄ nerua. ff. depo. si. p̄ Bal. in l. pignus. j. de pig. ac. & p̄ Ant. de Bu. in c. ij. de cōsti. ¶ † In gl. fi. not. s̄m Bal. & Sal. ex gl. q̄ si quis inuitat aliquē ad prādiū & inebriat, eū postea secū cōtrahit, p̄sumit̄ ille ductus dolo inebriāns ad cōtrahendū, & dicit Ro. in l. j. in prin. ff. de ver. ob. istā gl. velle q̄ ꝯtractus celebrat⁹ ab ebrio valeat licet ob. exceptio doli. Certe ista gl. hoc nō dicit ita large prout ipse accipit. sed solū loquit̄ gl. q̄n appatet q̄ ille qui ꝯxit secū inebriauit eū. tñ s̄m Ro. gl. xxiij. q. iiij. vnusquisq; dicit simpliciter ꝯtrāctū ebrij nō valere.[a] & istud sequit̄ ibi Ro. p̄ aliqua arōnes quas p̄ te vide. Sed p̄ hoc allego tex. xv. q. j. c. sanc. dum tex. dicit q̄ ebrij nesciunt q̄d loquaot̄, & per ꝯsequēs æquiparant̄ furiosis vel infantibus q̄ ꝯhere nequeūt l. j. §. furiosum. ff. de act. & obli. ¶ † Vtrū aūt ebrius delinquens teneatur, vide per Bar. in l. respiciendū. §. delinquunt. ff. de pœnis.

ADDITIO.

a ¶Non valere. Ful. cons. lxxx. in fi. vult q̄ contractus eius qui potationib. & ebrietatibus & adulationibus inductus est ad vendendum minori pretio, q̄ res valeret ipso iure declaretur nullus.

Diocletiani & Max. LEX VII.

1 *Repudiatio hæreditatis facta per dolum alterius ad quem deuoluta fuit hæreditas, non redditur propterea nulla.*

2 *Repudiatio hæreditatis trahit secum executionem.*

SI maior. † Repudiatio hæreditatis facta p̄ dolū alteri⁹ ad quē deuoluta fuit hæreditas, nō reddit̄ p̄pterea nulla. sed ꝯ illū per actionē de dolo succurrit̄ ad interesse. h. d. ¶ No. q̄ dixi in summario, & idē dicas esse in additione hęreditatis cui dol⁹ alterius causam dedit l. fi. ff. eo. ¶ In gl. fi. ibi, cū sequit̄ traditio &c. ¶ † No. ex gl. q̄ illa repudiatio trahit secū executionē & sic nō expectat post se aliā traditionē p̄ executione, sed statim à repudiante abdicat potestatē adeundi & ī eo sufficit aduersus repudiātē excep. sicut dicim⁹ in liberatione l. j. §. si debitori. ff. vt in pos. le. & de veritate hui⁹ gl. & corū q̄ no. hic Bart. scripsi plene in l. sub p̄textu. la. j. s. de trāsac. ibi tenui opi. Bar.

Constantini. LEX VIII.

1 *Actio de dolo, quando moueri debet.*

2 *Statutū q̄ de maleficiis nō possit cognosci post sex menses, quō debet intelligi.*

3 *Pœna si imponit iudici nō inquirēti intra certū tēpus debet intelligi à die sciē.*

4 *Statutū conditū ab episcopo, comite, vel marchione habet vim iuris prætorij.*

5 *Delinquens pōt puniri etiam post tempus à iure limitatū si cōfitetur delictum.*

6 *Præscriptio quædam est quæ incipit currere ex tempore mortis illius. quædam est quæ currit tempore latæ sententiæ.*

POstimum. † Hæc actio debet hodie. j. biennīū moueri & terminari. alias ipso iure tollit̄ & istud tp̄a absenti & ēt ignoranti currit. h. d. ¶ † In text. ibi, didicisse. facit s̄m Bal. hic iste text. q̄ si statutū dicat q̄ de maleficijs nō possit cognosci post sex menses, intelligi debet siue maleficiū erat manifestū, siue occultū,[a] q̄a nō à die sciētiæ, sed à die delicti cōnumerat̄ tēp⁹ vt hic. Idē tenet hic Sal. q̄ signāter subdit q̄ si statutū p̄hibet vltra dictos sex menses cognosci q̄ lis inchoata. j. dictos sex mēses debebit. j. idē tp̄s terminari. aliàs vltra dictos sex menses cognosceret̄ q̄ repugnatet statuto vt hic. q̄ bene not. Et adde q̄ de pnma q̄. disputauit Bar. & indecisam reliq̄t i l. fi. ff. si q̄s test. li. esse ius. fue. Ang. ibi tenet opi. quā tenet Bal. hic q̄a p̄scriptio currit ignorāti l. si patrē. §. j. ff. quē ad. ser. ami. & l. fi. in fi. j. de p̄scri. lon. tēp. idē tenet Bal. in l. eū q̄ popularibus ad fin. ff. de iureiu. ¶ † Verū est tñ q̄ vbi veniret imponēda pœna iudici nō inq̄renti de maleficio. j. dictū tp̄s, nō currit tp̄s nisi à die sciæ, ne ignorāti videat̄ pœna imposita. tex. est no. ī l. j. & ibi illū ad hoc pōderat Bar. j. de exeen. & deser. li. xij. & l. annus. & ibi Bar. ff. de calū. & l. semp. §. hoc interdictū. in ver. annus. & hoc ibi no. Bar. ff. q̄ vi aut clā. & no. Bar. in d. l. fi. ff. si q̄s test. li. & Bar. in l. occisorū. ff. ad Syl. & i l. diuus. la. ij. ff. de cust. reo. & p̄ Bal. in l. j. p̄ illū tex. j. de priua. Car. & in l. 4. j. de falsa mone. & in l. j. j. de his q̄ latro. ¶ In q̄b. locis Bal. circa p̄dicta aliqua no. addit, & Ange. in l. si cū excep. §. in hac. ff. q̄ me. cā. & in l. gño. p̄ illū tex. ff. de iniu. ¶ Sed aduerte q̄a Bar. in d. §. in popularibus. in fi. vr̄ simplr̄ tenere q̄ tp̄s p̄fixū à statuto ad cognoscēdū de crimine nō currat nisi à die sciētiæ dato q̄ nō tractet̄ de pœna imposita, vel nō imposita à statuto iudici nō cognoscenti seu inquireno intra tp̄s. mouet̄ p̄ d. l. semp. §. hoc interdictū. in ver. annus. & idē tenet Ang. in auc. de san. epi. §. rapuerit. p̄ illū tex. & Ang. in l. genero. p̄ d. l. annos. & p̄ l. q̄oquaginta. & ibi Bart. j. de execu. tu. & idē tenet Pe. de Anch. in repe. c. canonū statuta. in ver. sed alibi quęrit Bar. de cōsti. Sed primā opin. puto veriorē. quia regulariter oēs præscriptiones hn̄t tp̄s cōtinuū nisi ꝯtrariū spāliter tepetiat̄ statutū vt no. gl. in rub. de diuer. & temp. præscri. & ibi Bar. & gl. in l. j. ad fi. eo. ti. p̄ l. nunq̄. §. in vsucapionibus. ff. de vsucapio. & ibi Bart. & per pulchra verba declarat Bar. in l. q̄ diu. j. q̄ admi. & ēt istā partē tenuit Bal. in d. l. in genero. & Ro. in d. §. occisorum. ¶ † Nisi s̄m eos tale statutū cōditū esset ab ep̄o, comite, vel marchione, & nō appellano, quo casu statutū tanq̄ factū à magistratibus habet vim iuris p̄torij vt declarat Bart. ī d. l. stipulationū alie. in p̄n. cū ꝯcor. ff. de ver. obl. Ideo tp̄s præfixum à iure p̄torio semper intelligit̄ esse vtile nō cōtinuū vt est gl. no. inst. de perp. & tēp. act. in ver. annū. & no. Bar. in d. rub. iō nō currit ignoranti. ita loquit̄ tex. in d. l. annus. & in d. l. semp. cū si. Tempora vero ꝯtinua currunt impedito tam p̄p ignorantiā q̄ p̄pter absentiā, & similia vt hic & d. l. fi. de p̄scri. lon. temp. cū si. Alias limitationes ad istā conclusionē potes colligere ex no. per Bal. in d. l. genero. & p̄ Bal. in c. fi. de prohi feu. ali. & ideo pro nūc resideo licet passiua habeat aliam materiā in qua posset quis se late extendere. ¶ Et an dato q̄ dictū tempus currat ignoranti posset peti resti. in integ. vide Ang. in d. l. fi. si quis test. li. esse ius. fue. vbi cōcludit q̄ sic. Not. per l. auxiliū. in prin. ff. de min. ¶ † Circa prædicta etiā vltimo adde q̄ post dictū tempus à statuto præfixū possit iudex ad cōdemnationē procedere ꝯ delinquentem si delinquēs cōfiteatur delictū vt multū sin. decidit Bal. recte intuēti in l. properandū. in fine principij. j. de iudi. per rationē quā ibi vide per eum. ¶ In gl. dic vt dictum fuit in l. non possunt. s. eo. ¶ † In gl. fi. in fi. dic q̄ quædam est præscriptio quæ incipit currere ex tempore mortis illius q̄ vsq; in tēpore mortis fuit aditus vt liber, iuxta l. ij. eum ibi no. j. ne de statu defun. & illa perpetuat̄ per litis cōtest. factā intra quinquenniū à die mortis, sed debet finiri iudiciū intra dictū tempus, & de hac loquitur d. l. ij. §. fi. ne de statu defun. Quædā est præscriptio quæ currit à tēpore latæ sentētię pro libertate. q̄a q̄s volens dicere q̄ sentētia lata fuit p̄ collusionē nō audit̄ post quinquenniū à tempore sententiæ, & ista p̄scriptio perpetuat̄ contestatione, vt d. §. quinquennium. allegato in gl.

ADDITIO.

a ¶Occultum. Adde Alex. cōs. xxiiij. ij. li. sed quid si maleficiū sit tale q̄ habeat tractū successiuū vt adulteriū an tempus sex mensium etiā currat vide Anc. consi. iiij.

De in integrum resti. mino. Rub.

Alexand. LEX I.

1 *Minor lesus in renuntiando querele inofficiosi testamēti restituitur in integrū.*

2 *Renuntiare iuri suo dicitur qui permittit labi tempus intra q̄ agere potest.*

3 *Minor renuntians querele inofficiosi testamenti potest petere restitu. in integ.*

4 *Pacem de morte matris vel patris an possit facere pupillus vel adultus absq; spe restitutionis in integrum.*

ILlud inspiciendū † Minor lesus in renuntiādo quęrele inofficiosi testamēti tacite vel expresse restituit̄ in integ. h. d. ¶ † In tex. ibi, nec hoc præiudicio. i. quo ad effectū. ¶ In gl. pe. ibi solutio collr̄ ex tex. q̄ permittēs labi tēpus intra q̄ agere pōt, dr̄ tacite renuntiare iuri suo. ad idē l. pe. ff. rem rat. hab. Per quē text. ita voluit gl. i l. si ego. ad fi. de neg. gest. & istud facit an in p̄scriptione dicat̄ adesse cōsensus illius ꝯ quē p̄scribit̄. de quo p̄ Bar. in l. fi. j. in q̄b. cau. in integ. resti. nō est nece. & in l. fi. ff. rem ra. hab. cū cōcor. quas dedi in l. traditionibus, vt p̄ Sal. s. de pact. ¶ In ea. in fi. istud est ꝯ hāc l. in fi. ¶ † In gl. fi. ex hac gl. colligitur q̄ minor renuntians quęrele pōt petere resti. in inte. absq; eo q̄ alr̄ p̄bet de lesione. & sic nō habet necesse p̄bare hęreditatē nō esse locupletē eo ipso q̄ iuri renūtiat ledit̄. Ita expresse p̄ hāc l. cōcludit hic Bal. q̄ est no. & cū eo trāsit Pau. de Ca. hic, & in l. intra, & l. si iudex. ff. de mino. s̄m eū, q̄ no. pro declaratione, & limitatione l. nā postea. §. si minor. ff. de iureiu. ¶ † Extra gl. quęrit hic Cy. an pupillus vel adultus pacē facere possit de morte patris absq; spe resti. in inte. de quo dic, vt hic p̄ eum, & p̄ Bal. hic, & in l. pactū curatoris. s. de pac. & ibi dixi.

Gordiani. LEX II.

LO tempore. Libertorum numerus non supplet ætatem quantum ad excludendum à restit. in integ. h. d.

Diocletiani & Max. LEX III.

1 *Cōtractus celebrat° ab adulto curatorē habēte ſine illi° auc. nō valet ipſo iure.*
2 *Adultus quando pro maiore habetur.*
3 *Minor non poteſt alienare ſine decreto iudicis.*
4 *Prodigus, & adultus curatorem non habens, æquiparantur.*
5 *Prodigus, an obligetur etiam naturaliter.*
6 *Teſtari poteſt adultus curatorem habens, & etiam donare cauſa mortis.*
7 *Teſtari ſi ſuit dolo inductus minor, an poſſit ei aliquo remedio ſuccurri venientibus ab inteſtato.*
8 *Prodigus in quo differat ab adulto.*
9 *Prodigus differt ab adulto in hoc quia adultus poteſt prouocari ad diuiſionem ſed prodigus non.*
10 *Prodigus quid differt ab adulto.*
11 *Tutoris defectus an poſſit ſuppleri per iudicem, & quando.*
12 *Iudex an, & quando poſſit ſupplere defectum tutoris vel curatoris.*
13 *Prodigus æquiparatur magis pupillo, quàm adulto.*

I curatorem. † Contractus celebratus ab adulto curatorem habente ſine illius auc. nō valet ipſo iure. iō nō eſt neceſſaria reſti. in inte. ſed cū auctoritate illius valet mero iure. tñ ſi leſus eſt reſtitutionem petere poteſt h. d. lex iſta melior de corpore iuris i ſuo caſu. ¶ † No. ꝙ adultus curatore carens pro maiori hr̄ quo ad hoc vt valeant geſta ab eo. Quod tñ fallit in iudicijs ꝙ ſnia lata ꝯ adultū indefenſum curatore carentē eſt nulla ſicut ſi curatorē haberet qui nō fuiſſet in iudicio. Ita no. gl. in l. cū, & minoris. j. ſi aduer. rē iud. & licet gl. ibi dicat qđ tñ nulla eſt lex q̄ dicat hoc. attamen doc. ibi dicūt ꝙ de hoc eſt tex. in l. acta. in fi. ff. de re iu. de quo dicet in l. cū, & minores. ¶ † Secūdo fallit in actibus in q. b. eſt neceſſariū decretū iudicis, vt in alienatione rerū q̄ ſeruando ſeruari pñt. nā facta ab adulto curatore carēte reddit̄ nulla talis alienatio ſine decreto vt no. Ang. de Are. & Bar. in l. ſi ex leg. ff. de ver. ob. & Hoſt. & alij in c. cōſtitutus. de in inte. reſti. q̄a iura indiſtincte debēt talē alienationē rei minoris ſine decreto factā eſſe nullā l. nō ſolū. & l. minurū. j. de p̄di. min. & iſtud eſt tenēdū licet gl. pe. §. cōſtitut°. ꝯtrū voluerit. ¶ † Itē no. ꝙ ꝓdigus, & adult° curatorē nō hñs æquparant̄. Ex quo infert̄ ꝙ ſicut minor pōt reſtitui in inte. ꝑ leſionē dato ꝙ in ꝯtu interueniret curator, & ēt decretum iudicis l. ij. j. ſi tutor vel cura. iuncta l. ſi q. dē. j. de p̄dijs. mino. ita ēt poterit ꝓdigus cui bonis interdictū eſſet.ᵃ & hoc tenuit Bal. hic reprobata opi. Odoſ. ꝑ no. ꝑ gl. in l. ij. in ver. agnati. j. de cur. fur. Quæ vult ꝙ priuilegia conceſſa minorib. extēdat̄ ad furioſos, & ꝓdigos, & licet illa gl. iuncto text. loquat̄ in furioſo, tñ cōiter ꝑ illā gl. dr̄ idē eſſe in ꝓdigo. Et ita illā gl. ad hoc ꝑ ſin. alle. Bal. i c. j. de bñfi. fra. & Imol. i l. imperatores. ff. de re iu. & ēt Bar. facit iſtā extēſionē & no. Bal. in l. fi. in prin. j. in q. cau. in inte. reſti. & l. iubemus nulli. C. de ſac. ſan. ecc. ꝑ qua æquparatione eſt text. in l. iiij. in prin. ff. de priui. cred. & l. q. neq;. & ibi no. Bal. ff. de rebus eo. & ꝑ Imo. in l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. Dum tractat de extēſione in exorbitantib. Et ꝙ ꝓdigus, & furioſus pñt petere reſtitutionē in integ. ſicut minores firmat Bar. in l. Marcellus. poſt mediū. ff. de fideiuſ. vbi ponderat de hoc eſſe ibi gl. & etiā no. Bar. in l. j. ff. de bo. poſ. fur. & inſan. & i l. infanti. poſt Cy. j. de iu. deli. & Io. An. in addi. Spe. ſu ꝑ ru. de p̄ſcri. & ibi ēt diſputat, an p̄ſc. xxx. an. q̄ nō currit pupillo ſed adul. l. ſicut. j. de præſcri. xxx. ann. currat ꝓdigo, & finaliter cōcludit ꝙ nō, q̄a ꝓdigus magis æquparat̄ pupillo q̄ adulto, all. hic not. gl. & in l. fulcini°. §. adeo. ff. q. ex cau. in poſ. ea. ꝙ reputo bñ no. ¶ In gl. in ver. pupillarē ætatē. ibi nō valet &c. adde l. obligari. in prin. de aut. tu. & l. infiurā. ꝙ ex cōuentione. §. j. de iureiu. ¶ In glo. in ver. res. ibi, hodie &c. nā olim requirebat̄ decretū iudicis in reb. mobilib. q̄ ſeruando ſeruari pñt, vt d. l. lex q̄ tutores. j. de admini. ¶ † In gl. i ver. ab ſimilis. ibi, vt ſe nō obliget &c. & in hac gl. male dicit̄ ꝙ ꝓdigus nō obligat̄ ēt naturaliter, vt ꝓbat̄ in l. is cui bonis. in prin. ff. de ver. Sed adult° curatorē hñs obligat̄ naturaliter ēt ſi nō interueniat curator attēto ꝙ ēt pupill° ſine tutore nāliter obligat̄ l. j. in fin. ff. de noua. & ita in terminis nr̄is reſidet ibi Bar. circa fi. vbi facit mentionē de his q̄ no. hic Cy. & ꝑ Bal. in l. potuit. in. iij. q. j. de iure deli. æquparant̄ ergo quātū ad ciuilem oblōnē nō quātū ad naturalē prodigus, & adultus curatorē hñs. ¶ In ea. ibi, curatorē hñs ſimilis eſt pupillo. fallit in caſibus no. per gl. magiſtrā, & ꝑ Bar. in l. j. §. fuit q̄ſitū. ff. ad Treb. ¶ † In ea. ibi, adultus teſtet̄ &c. & ſic adultus hñs curatorē pōt teſtari. rōnē vide per Bar. in d. §. fuit q̄ſitū. & per Cyn. & Ray. hic, & etiā poteſt do. cauſa mor.ᵇ ſm Bal. hic ſub dubio forte. bñ facit licet nihil alleget l. cum hic ſtatus. §. ſi miles. ff. de do. inter vir. & l. Marcellus. in princi. ff. de do. cā mor. Et an talis adultus faciēs teſtm̄ poſſit in teſtō executorib. dare ſniam vendendi prædiū ſine decreto iudicis, vide Bal. diſtinguentē. j. q̄n decre. opus nō eſt. vbi dicit ꝙ iſte paſſus nō tangit̄ alibi. ¶ † Et q. d. ſi adultus fuit dolo inductus ad teſtādū, an ſuccedentib. ab inteſtato in quorū p̄iudiciū fuerit factū teſtm̄ ſuccurri poſſit aliquo remedio vide ſin. ꝑ Bal. in l. ſi frater. j. qui teſt. fa. poſ. ¶ † In ea. ibi, nō ꝓdig° &c. & circa hic vide no. verbū ꝙ ponit Bart. hic, & in l. q. habet in prin. ff. de tute. & cū eo trāſeūt oēs. Differt ēt ꝓdigus ab adulto, q̄a adultus hñs rē cōem cū alio pōt ꝓuocari ad diuiſionē l. ſi pupillorū. ff. de reb. eorū. Secus in ꝓdigo l. ex ea lteſi. in fi. prin. ff. de caſt. pec. & nō eſt alibi ſm Bal. in l. iubemus nulli. de ſa. ſan. eccl. & ibi ēt ponit q. d. in furioſo. ¶ † In ea. ibi. §. fuit q̄ſitū. rō eſt q̄a in reſtōne hr̄ditatis non req̄rit̄ auc. curatoris. vt ibi no. gl. ex qua habes notabilē limitationē ad hāc l. cū gl. videlicet ꝙ adultus hñs curatorē nō æquparat̄ pupillo in his i q. b. nō eſt neceſſariū officiū curatoris. ad idē facit l. in copulādis. j. de nup. plenius ꝑ Bart. in d. §. fuit q̄ſitū. ¶ † Itē nō æquparat̄ pupillo adultus curatorē hñs q̄n iurat in ꝯtu. nā tūc validat̄ ꝯtus etiā ſine curatore factus vt in auc. ſacramēta puberū. j. ſi aduer. vē. ſecus in pupillo vt in ver. puberū. & ſecus in ꝓdigo iurante vt plene ꝑ Bar. in l. his cui bonis. in vl. q. de ver. obl. de quo dic vt aliàs ibi dixi. ¶ † In ea. in fi. ꝯtrū tenet gl. in l. fi. j. ſi ꝑ ꝑ pub. penſi. ꝑ illū tex. & cū illa ēt cōcordare vr̄ gl. in l. fi. j. de fideiu. tu. Et cōclude ꝙ aut loquimur in actu in quo req̄rebat̄ auc. iudicis & ēt tutoris vel curatoris, & tunc defectus tutoris vel curatoris nō pōt ꝑ iudicē ſuppleri d. l. fi. ꝑ ꝑ pub. pe. & ibi gl. facit. §. ſi pretor hic allegatus in gl. & in hoc oēs ꝯuenīūt. Sed in ꝯtrū facit l. bonorū. j. q. admit. nā ibi nō ſolū req̄rebat̄ auc. tutoris i bo. poſ. agnoſcēda vt ibi, ſed ēt iudex req̄rebat̄ l. j. §. decretalis. de ſuc. edi. & l. fi. j. q. admit. Bal. hic rñdet ꝙ ibi fallit in actib. q. principaliter ordinant̄ ad acq̄ſitionē nō ad alienationē. iō forti° ibi operat decretū licet illi acq̄ſitioni q̄dā oblō incidat. ſed ꝯ hāc rñſionē facit tex. inſti. de auc. tu. in prin. iuncto. §. neq;. Sal. hic aliter rñdet ad l. bonorū. ſ. q. loquit̄ q̄n iuri cōi requirebat̄ decretū iudicis ſed mā nr̄a tractat de decreto iudicis ꝙ req̄rit̄ i aliquo actu iure ſingulari puta rōne minoris ætatis, & iſta magis placet q̄a potentius operatur illud ꝙ gerit de iure cōi q̄ de iure ſpāli l. eius militis. §. militia miſſus. ff. de teſt. mi. & in auc. de nō alie. §. q̄a vero veriſimile. aut loquimur in actib. i q. b. ſufficiebat auc. tut. vel cur. & tūc ſm Pet. Cy. Ray. Iac. Bu. Bar. Ray. & Bar. de Sal. & Pau. de Ca. in actib. neceſſarijs vt in actu recipiende ſolutionis quantitatis debite iudex ſupplere poteſt defectū tutoris vel curatoris indiſtincte al. l. ait p̄tor. §. permittitur. de mino. ſed certe ille tex. nō probat. hic niſi q̄n adultus careret curatore. quo caſu licet iudex ſupplere poſſet iuxta l. ſi infanti. in fi. j. de iur. deli. tñ ſi habet tutorē vel curatorē q. pñs ſit nulla ſubeſt rō quare eius defectū ſupplere debeat d. l. ſi infanti à ꝯtrio ſenſu. & hoc tenet Ful. hic & ita ēt vr̄ eſſe de mēte Bal. in concluſione ſua. ¶ † In actib. aūt volūtarijs diſtinguit Bar. Ang. & Pau. de Ca. hic, ꝙ aut tutor abñs eſt, & pōt ſupplere iudex ſicut ſi tutor & curator nullus eſſet ar. l. ſi longius. in prin. ff. de iu. & l. fi. vbi pu. edu. de. aut pñs & tunc diſtinguit inter tutorē & cura. nā caſu primo ſm eos pōt Iudex ſupplere q̄a poſſet dare tutorē adulto habenti aliū curatorē l. vētri. de tu. & cu. da. ab his. iō pōt officiū illi° alterius curatoris ſuipſi aſſumere. ſecus in tutore q̄a hñti tutorē regulariter tutor dari nō poſſet l. licet. cū ſi. j. ex cau. tu. hñti. tu. vel cu. dari pu. ſ. ſed Sal. & Ful. hic reprehendunt hāc di. ꝑ quā fit dria inter tu. & cu. & eorū opi. nihil placet, quia non eſt verū ꝙ curator poſſit dari hñti curatorē niſi cā cognita & fie ex cā l. curatorē. j. q. da. tu. & no. in d. l. vētri. Similiter hñti tutorē pōt ex cā iudex dare curatorē l. curator. cū ibi no. ff. de tu. & cu. da. ab his. Vnde illud ꝙ tenet Bart. in tutore, dicēdū eſt ēt hr̄e locū in curatore. adde tñ ꝙ in iudicijs iudex nō pōt ſupplere defectū tutoris vel cura. per id ꝙ dixi. ſ. in princ. ff. all. l. acta. de hac mā ēt aliq. d vide ꝑ Bal. in l. neq;. in. iij. q. ſ. de ꝓc. & in d. l. bonorū. in princ. in. ij. q. ¶ † Et adde dū dixi. ſ. prodigū magis æquiparari pupillo q̄ adulto, vt etiā tenuit Io. An. in d. rub. ꝙ illud eſt verū præterquā in delictis, vt declarat Bal. in l. potuit. in. iij. q. j. de iure deli. & patet ex no. per Bar. in d. l. is cui bonis. dum alleg. no. in l. ſi quis in tantam. j. vnde vi.

ADDITIONES.

a ¶ Eſſet. Sed quid ſi ante interdictū cōtraxiſſet, an poterit petere reſti. in inte. eius curator, dico de notorio ꝓdigo Lud. Ro. fin. ſuis dicit videri gl. in l. p̄ri pro filio. ff. de mino. ſed dicit ꝙ nō faciat. vnde dicit ipſe ꝙ ſi alle. iuſtā cauſam debeat reſtitu. aliàs ſecus. prodigus tamen furioſo nō æquiparatur vt voluit Ful. cōſi. lxxx.

b ¶ Mortis. Vide ꝙ voluit Lud. Ro. conſi. xcix. & ibi vide an ſicut ſtatutū poteſt habilitare pupillum doli capacem ad teſtandū, eo modo poſſit habilitare furioſum.

Diocletiani & Max. LEX IIII.

1 *Aetatem tempuſq; alleganti incumbit probandi onus. num. 2.*
3 *Libellus ad petendum reſtitutionem in integrum, quomodo ſit formandus.*
4 *Talis qui fuit heri, nūc nō præſumit̄ eſſe talis in his, q̄ tractu tēporis mutantur.*
5 *Poſſeſsio perditur ſolo animo, vt ſi dico me non poſſidere.*
6 *Dominus qui fuit olim an hodie præſumatur dominus.*
7 *Tributa poſſunt ſolui de fructibus perceptis de proprietate in odium eius, qui deſeruit agros, & ſoluere recuſat.*
8 *Reſtitutionem in inte. petens quomodo debeat agere.*

Si minor

SI minorem. †Qui petit resti. in integ. rōne minoris ætatis, necesse habet ætatē probare quā ille all. Aduersarius vero q vult ipsum excludere, necesse habet pbare q tēpus petendæ resti. in inte. sit finitū. h. d. ¶ †Not. prout colli. ex summario, q quilibet allegans ætatē[a] debet illā pbare si ætas est fundm intētionis suæ, vt h. & l. cū te. j. de pb. sed 9 h fortius facit, quia fundm intentionis actoris i casu huius. l. est pbare nō solū q eēt minor tēpore 9ctus, sed et q tpe quo petit restō, sit itra. xxix. ann. ætatis suę. l. fi. j. d̄ iē. i ite. rest. pe. vr g q onus pbādi vtrūq; sibi icūbat. cuius 9riū dr h. solus Sal. h istā difficultatē tetigit. & soluēdo dicit q iste tex. dēt itelligi qn ex pbōne quā fecit actor q pbauit se fuisse minorē tpe 9ct⁹, iferebat nūc eū eē minorē xxix. ann. vt si pbauit q tpe 9ct⁹ erat. xx. ann. dūtaxat. & q 9ct⁹ fuit fact⁹ d̄ tali anno. adeo q 9numerādo tps apparet tūc eū nō excessisse annos. xxix. Si g reus all. 9riū, illud pbare dēt, vt h. secus g si actor simplr pbasset se fuisse minorē tpe 9ctus, sed nō quātæ ætatis p p̄dicta. Et ex h multū declarat, & litat ista. l. & mihi placet iste intells. licet gl. mag. videat sentire 9riū i prin. dū dicit scdo q h pbato hodie p̄sumit eē. j. tps restōnis &c. & et i fi. dū dicit si cōstat aliqn fuisse minorē, vt super ea dicā. nā rō glo. nō vr bona, per id qd̄ dicet i ea gl. i ver. sed eū aliqn fuit minor &c. & d̄ mō pbādi ætatē, & cui incūbat, vide late Bar. i repe. l. de ætate ff. d̄ mi. & p Io. An. i rla isantib. i merc. p Bat. & Ang. i d. l. cū te. & p Bal. plenius. Sal. h. & p Bal. i rub. j. de pb. i fi. & i l. neq; natales. c. tit. & i l. solā. & in l. testiū. j. de test. & i tu. j. de fi. inst. & i l. ij. de tē. ap. ¶ †Et adde q p opi. Sal. quā s. tenui, ē tex. i c. cōstitut⁹. de test. i ite. vbi pbat q fundam itētionis actoris d̄ quo in petitione sua mētionē face dēt, ē ipsa minor ætas tpe 9ct⁹, & lesio.[b] ae ēt q tpe petitæ restōnis sit. j. xxix. ann. & ista ēt no. ibi Ant. d̄ Bu. sed In. o. ibi. & i c. j. e. tit. tenet 9riū volēs q ista pbō & allegatio q sit. j. xxix. an. nō sit fundam itētionis actoris, nec hēat necesse illud all. imo incūbat aduersario, & actor tm hēat pbare lesionē, & minorē ętatē tpe 9ctus. & de h dicit esse tex. h. Et q ita est de mēte Iac. Bu. & Bar. h. & rndet ad d. c. 9stitut⁹. q h dēt itelligi q actor ex abūdāti allegat se eē itra xxix. an. Vel iō habuit necesse actor ibi allegare, quia forte i libello fecerat mētionē.[c] q ipse iā effect⁹ erat maior. tn oēs istę vnt diuinatiōes. iō ex s̄dictis magis mihi pl; itells Sal.[d] †In gl. ma. ibi, tractu tpis &c. no. g in his q tractu tpis mutant, q olim fuit talis, nō p̄sumit nūc eē talis vt i hac. l. j. j. rn̄so. & l. cū te. j. d̄ pb. & l. spadonē. §. q absolutus. ff. de excu. tut. Et d̄ mā vide per Bar. i l. si cui. §. idē. ff. d̄ accu. & i l. in 9firmādo. ff. de 9fir. tut. & i l. si prius. i. ij. & v. q. vlt. pris. ff. d̄ no. op. nū. & tāgit latius p Bal. q per aliquē i l. ex psona. post Nic. de Mat. j. d̄ pb. & i l. ij. ad ti. j. qn puo. & l. nō ignorabit. j. ad exhi. ¶ †In ea. ibi. §. dn̄a. &c. vbi facit & solo aio pdit possessio. vn licet appareat q ego an possedi. tn si ego nego me nūc possidē, nō p̄sumit me possidē cū solo aio pdit possessio. l. iij. §. i amittēda, cū ibi no. ff. d̄ acq. pos. ¶ In ea. ibi, tpe litis 9t. &c. d. l. nō ignorabit. sm vnā lec. & d̄ mā plene i d. l. siue posside. & i d. l. nō ignorabit. & p Spe. & Io. An. i ut. d̄ act. & pe. §. sequit. ver. sed nūquid. & ver. sed q d agit. in ut. d̄ pb. §. j. ver. sed requirit. & p Io. An. i tit. d̄ pe. & pos. §. j. ver. si peto. p Bar. i l. Celsus. ff. de vsuca. & late p Ant. d̄ Bu. i c. ad sedē. d̄ resti. spol. ¶ In ea. ibi, itē idebita. & s. gl. male dicit vt h p Cy. ¶ †In ea. ibi. j. d̄ pba. l. siue requirit tn q ille q fuit olim dn̄s all. in libello se d̄ p̄senti dn̄m.[e] Nec sufficeret q simplr allegaret se fuisse dn̄m, et si reus h 9fiteret, vt est gl. reputata singu. l. certū. i prin. i ver. 9fessus. & ibi p Bar. ff. d̄ 9fes. & p Bal. post Cy. i l. edita. i repe. padu. s. de edē. & p Can. i c. ij. de lib. ob. & p Bal. i l. ij. j. de 9fes. & ibi conat istā gl. rephēdere. tn cōiter approbat itelligēdo eā vt dixi. nā licet aliquid de iure p̄sumat. tn oportet illud allegari. l. si adulteriū cū incestu. §. idē Pollio. ff. de adul. ¶ †In ea. ibi. l. q agros. dic q ibi est spāle i odiū illius q pmittit agros deuenire desertos, & fauore illius q eos redegit ad culturā, adeo q de fructib⁹ pnt solui tributa. ¶ †In ea. ibi, ex pbationib⁹ &c. intellige ex pbōne litari rēporis, adeo q inferat q tēpore 9ct⁹ fuit minor, & et tūc tēpore quo petit restō vt dixi super tex. Si. n. intelligeret gl. simplr, put sonat. sequeret q ad positionem actoris ponētis q ipse als fuit. v. annorū. & reus rn̄dēdo 9fitetur cū negare n posset, p̄sumeret actorē nō eē minorē. & sic nunq oneratet i onere pbādi minorē ætatē 9 hanc. l. & l. cum te.

ADDITIONES.

a Aetatē. De h p Bar. cōs. xcij. ici. In. q. inter do. Symo. p Bal. cōs. cxxij. iij. lib. Pau. de Cast. cons. cxl. Bal. cons. cxluij. j. lib. & an snia lata super ætate faciat ius quo ad omnes, vide per Anch. cons. cccvij. & vide per eundē Alex. in cōs. calis. ver. solum qd in v. vol. & adde q si quis vult probare se minorē ad hoc vt restituantur non probat q sibi fuit datus tutor, vel curator. ita Alexan. in cons. xxj. in j. volu. & ibi q nec pbatur minorem eo q fecerit 9ctum cū decreto iudi. ver de errore.

b ¶Et lesio. Et sic habes practicam ad petendum restitu. in integr. quam et vide per eundem Alexan. in cons. lxviij & in cons. cxvj. in v. volu.

c ¶Tho. Dipl. Mentionem. Vide Ange. de Are. institu. de ac. in princi. & in §. si quis agens. vbi ponit formam restit. in integ. & Fely. in c. j. de offi. iudi. & vide Alex. & Ias. in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iureiur. in ij. not.

d ¶Saly. Tu confirma quia regula est q probatis his quæ requirunt ad natiuitatem actus alterius remedij, est fundata intentio actoris, vnde nō habet ipse probare q actio sua nō ē sublata p̄scriptione. imo si aduersarius prendit esse sublatā p̄scriptionē, debet probare oia requisita ad p̄scri. cōplēdā esse discursa, iuxta l. cū notissimi. l. sicut. l. oēs. de p̄scr. lon. tēpo. l. Celsus. ff. de vsuca. & sic in casu isto, quia satis est pbare minorē æta. & lesionē. ex quib. cōpetit mihi restō. q ergo vult dicere tpa d̄cursa pbet. & hāc dicit d. Ant. d̄ Ale. eē veritatē a doc. male d̄claratā.

e ¶Fr. Cur. De p̄sēti dn̄m. Vide Alex. cōs. cxxxvj. iij. lib. & adde eundē Alex. in cōs. lxix. in j volu. vbi dicit q debet alle. & probare. & vide eundē in cōs. xvj vbi si fundamentū intentionis alicuius est, q ipse fuerit tali tēpore dominus talis loci vel castri, habet necesse probare de dominis illius tēporis. nec sufficeret probare se nunc esse dominum, quāuis allegaret se fuisse dominū in p̄terito, quod no.

Diocletiani & Max. LEX V.

MInoribus. †Minor lesus[a] restituit et si non dolo aduersarij sit lesus, sed sui facilitate. item restitutio in integrum potest implorari durante minori ætate, post non potest.

ADDITIO.

a ¶Lesus. Vide Barth. Soz. in cōs. clxvij. inci. Soprascri. &c. in j. c. & seq. & in cōs. 142. inci. Circa p̄n. cōsultationib. vbi ponit an requirat vt minor in integ. rest.

Diocletiani & Maxi. LEX. VI.

1 *Iudicium restitutionis in integrum inchoatum non extinguitur morte rei, sed continuatur contra heredem.*

2 *Renunciatio restitutionis in integrum facta per minorem cū iuramento valet.*

SI intra ætatem.[a] † Iudiciū restit. in integ. inchoatū non extinguit morte rei, sed cōtinuat 9 hæredē eius. h. d. ¶ †In gl. j. ibi, non pōt &c. cōcordat gl. in l. si iudex. ff. eo. fallit tn si minor cū iuramēto renunciasset[b] resti. in inte. quia valeret renūciatio. p auc. sacra. j. si aduer. vēdi.

ADDITIONES.

a ¶Aetatem. Vide Barth. Soz in cōs. cccxcix. inci. Capio primum. vbi ponit an minor restituatur aduersus lapsum instantiæ.

b ¶Renunciasset. Vide Ias. in auc. sacra puberum. j. si aduer. vendi. & Ale. in l. sciendū. ff. de verb. obl. & l. si duo §. idem Iulianus. ff. de iureiur.

Diocletiani & Max. LEX VII.

1 *Minori asserenti se maiorem vt induceret aduersarium ad transigendum, non denegatur restitutio.*

2 *Testis deponens de ætate, interrogatus de causa scientia respondit quia est patruus vel coniunctus, probat.*

3 *Allegare turpitudinem suam quando quis possit.*

4 *Iniuriarum actione an teneatur qui dicit alicui, tu dicis falsum.*

5 *Testis deponens per verbum, credo, an probet. & quid hodie vno modo, & cras alio, an sit periurus.*

6 *Testis qui dicit heri, nō credo, potest dicere hodie se credere. & qui dixit heri nescio, potest dicere hodie se scire. nec erit falsus.*

7 *Pactum liberatorium interpositum super actione bonæfidei est nullum, quādo dolus dat causam contractui.*

8 *Actio de dolo licet cesset vbi hēt locū resti. i inte. tn secus ē i replicatione doli.*

9 *Resti. in integ. licet non cesset vbi potest esse consultum per viam exceptionis. tn secus est vbi potest esse consultum per viam replicationis.*

10 *Minor an possit liberare debitorem sine authoritate tutoris.*

11 *Mutatio animi non præsumitur nisi probetur.*

DE tutela. †Minori qui asserit se maiorē vt induceret aduersarium ad transigēdum, non denegat restitutio si aduersarius sciuit vel scire præsumatur eum fuisse minorem, & eum non mentiri, secundū primū intellectum gl. ¶ †In tex. ibi, sanguinis proximitas. & facit iste text. secūdum Bar. q si testis deposuit aliquem esse certę ætatis, & interrogatus de causa scientiæ, respondeat se scire, quia est patruus vel coniunctus suus, pbat, & dr reddere sufficiētē cām dicti sui. faciūt iura allegata hic in gl. in ver. ignorare. qd intellige sane sm Bald. quando constaret testē esse longe maioris ætatis quam illum de cuius ætate deponit. adeo q per sensum corporis de ætate illius certus esse potuerit, prout loquitur ista lex quæ præsupponit ipsum fuisse tutorē. & declarat hic plenius Bal. cum quo transeunt Saly. & Pau. de Cast. in l. j. ff. si certum peta. & bene, licet ipsemet Bal. in l. testium. j. de test. & Saly. in l. si minorem. s. e. teneant simpliciter idem quod Bart. hic. Et no. etiam Bart. in l. de ætate. in secūda quæstione. ff. de mino. & similiter si testis si testis circa aliud factū 9iuncti sui testificat, & interrogatus de cā sciētiæ, dixerit se scire, qa est sibi cōiūctus, pbabit.[a] vt plene no. Bar. i d. l. j. si cer. pe. & i suo tra. d̄ teste. & sequit Bal. i l. j. de ser. fu. & i auc. quas actio. i fi. d̄ sac. san. ec. & Ang i §. hinc nobis. i auc. d̄ hęr. & fal. & Ant. d̄ Bu. in c.

ADDITIO.

a Probabit. Adde Alex. cons. lxxxj. & vide in l. j. si certum petatur.

in c.literis.de ꝓb.ꝑ illũ text.Sed ꝯriũ tenet Bal.in d.l.data opera.§.q accuſare.& in repe.l.ij.j.de reſcin.vẽd.q̃a ꝓbõ vt ſit plena debet eſſe cõcludẽs de neceſſitate c.in pſenna.de ꝓbatio. Sed concorda op.vt colligiꝛ ex no.di.Bal.in l.cõuenticula.de epi.& cle.ꝑ qua di. bñ fa.it ꝙ no.ꝑ eũdẽ in l.qñ ſororẽ.per illũ tex.j.de iur.deli.& in l.ꝗn ſi ꝑ ibi no.ꝑ gl.j.de col.dete.& in l.Titius.§.j ꝑ illũ tex.de li.& poſt.¶ † In gl.in ver ꝓbare.ibi.l.cũ donationis.Bart.hic impugnat iſtã rñſionẽ, nã dicit ipſe ꝙ illa prima ſol.vř cõcludere ꝙ licet quis regulariter ñ poſſit allegare turpitudinẽ ſuã ,tñ fallit qñ allegaꝛ ꝯ eũ q turpitudinẽ participauit . ſed hoc reprehẽdit ipſe ꝑ d.l.tranſactione.in ver.magis . ſm verũ intellectũ gl.Idẽ tenet ſequẽtẽ ſo. & cũ eo tranſit Ang.Sed aduerte q̃a dici põt ꝙ hic minor nõ fundabat principalẽ intentionẽ ſuã , & libellũ ex aliqua turpitudine ſua,allegabat enim ſe minorẽ,& reſtituẽdũ . Et ſic ille excipiebat ꝙ liberauerat eũ tanq̃ maior,& ꝙ ꝓbauerat ſe maiorẽ tũc replicabat adultus q̃a ꝓbatio fuit falſo facta ꝑ eũ auunculo ſciente ꝙ ꝓbationes erant falſe vñ erit text.hic ꝙ qñ actor tractat de dãno vitando põt in replicatione allegare turpitudinẽ ꝯ eũ q̃a ſciẽs fuit, & ſic ibi nõ inferř dolus d.l.cũ donationis. ſeu ꝯ eũ q dolũ participauit[a].ad idẽ eſt text.i l.viro.ſm intellectũ gl.ff.ſo.ma.& ita eſt de mẽte Iac.But.Bal. Ful.& Pau.de Ca.hic approbantiũ iſtã ſolutionẽ. & ita ẽt iſtũ tex.ad hoc allegauit Bar.in l.iuſiurandũ ꝙ ex conuentione.§.ſi.ff.de iureiu.ſec° ſi tractaret actor de lucro quia ꝯtra reũ participantem non poſſet replicare de dolo l.apud celſum.§. Marcellus.& ibi plene ꝑ Bar.ff.de doli exc.Si aũt non ꝑ nomẽ replicantis , ſed ꝑ nomẽ principalis petitionis ſe fundaret actor ex dolo ſuo, ſed tũc indiſtincte nõ audiř ẽt ſi aduerſari° participaſſet d.l.tranſactione . ſm Bart.in d.l.iuſiurandum . & ad hanc ſol.vide Bart.in l.minor.xxv.annis ex aſpectu.ff.de min.vbi idem tenet.

¶ † In ea.ibi,vel nũc credit.hæc vera ñ diuinat . iõ tene ꝙ ꝓxime dixi,& ex iſta ſol.iuncto text.in ver.falſo.habes not.ꝙ verbũ falſo, põt intelligi re ipſa abſq; cõſi.ſeu ꝓpoſito q eſt no.pro teſtibus,& ẽt ꝑ illis q alia dñt , tu falſum dicis.nã ñ inferř ꝙ iſte ex certa ſciã, & doloſe loquaꝛ , & ex illis verbis nõ inferř iniuria cũ oẽ verbum nõ ſit in ſe falſum ſm Sal hic vt eſt tex.licet ipſe nõ alleget in auc. de fi.inſtru.in prin.¶ † Itẽ ex hac gl.no.ſm Bal.ꝙ rñſio facta ꝑ verbũ credo,põt corrigi nec diceř periurus, ſi diuerſis tẽporib.ꝑ verbũ credit,rñdit diuerſa.tñ ſubdit Bal.ſe putare ꝙ ſit periurus, niſi alleget cãm quare nõ credat aliter q̃ prius[b] q̃a ex prima rñſione erat acq̃ſitũ ius aduerſario.alleg.no.ꝑ gl.magiſtrã in l.ij.§.ꝙ obſeruari.j.de iura.cal.idẽ tenet hic Sal.q ẽt intelligit ꝙ debeat iſte probare illã cãm ex qua tenet ꝯriũ. & ita intelligit iſtã glo.idẽ ẽt dicit Pau.de Ca.& ẽt Ro in l.q bona.§.ſi q̃s ſtipulaturus.ff.de dã.infec. Pro quo ẽt allegant no.ꝑ Spec.in ti.de poſitionibus §.ſi.verſ.itẽ ſi ponens.Facit ꝙ not.in c.ſi.in ver.ex cã.de iureiu.in.vj.ita tenet do. Domi.in c.j.de cõfeſ.in.vj.referẽs ita cõſuluiſſe Gaſ.de Ca.ꝯſi.iiij. in rub.de cõfeſ & alle.l.ij.ff.quis ordo in bo.poſ.ſer.& ꝙ no.Spe.in ti.de poſi.§.ſexto.ver.j.Sed Bal.in l.j.j.de confeſ.dixit ꝙ q hæri dicit ſe vnũ credere. & hodie dicit ſe aliter credere,nõ eſt periurus allegat d.l.q bona.§.ſi q̃s ſtipulaturus.Et idẽ ꝑ illũ tex.dicit Cy.in d.l. ꝙ obſeruari .& idẽ dicit Arch.& Io.An.in d.c.ſi.de iureiu.in.vj.vbi dicũt ꝙ ſi ꝑ verbũ credo varijs modis rñdeř diuerſis tẽporibus nõ incurriř periuriũ quia hodie põt credere vnũ , & cras aliud. Alle.l. de etate.§.ſi.ff.de interro.actio.& hodie poſſum habere de aliquo bonã cõſcientiã , & cras malã ex aliquo ſuperueniẽti alle.c.ex inſinuatione. de ſimo.& c.vt circa.§.alioquin.de ele.in.vj.& c.fraternitatis in ſi.de frigidis . Et ſic nõ requirit ꝙ fiat ꝓbatio cãæ ſuperuenientis , & puto ꝙ ſufficiat cũ iuro affirmare ſuperueniſſe quo ad euitandũ crimẽ periurij, q̃a in his q̃ pendẽt ab animo ꝓut credulitas,ſtaꝛ ſolo iuro c.paſto.de excep.c.ſi nemo.de ſen.excom.facit ꝙ no.gl.in l.ſi cui.§.hiſdem.ff.de accu.& in.§.alie.inſti.de actio. & in periuriũ non incidit q̃s ſine ꝓpoſito,& dolo c.quanto.de iureiuran.¶ † Quartũ ad auferendũ ius acquiſitũ parti ex prima reſponſione ſto cũ Bal.hic,q̃a allegans errorẽ , ꝓbare debet[c] iuxta l.error.& l.poſt diuiſionẽ.ſ.de iu.& ſac.igno.ad prædicta ẽt facit ꝙ no.dixit Bal.in c.j.§.no.de noua ſeu.vbi dixit ꝙ teſtis qui dixit heri nõ credo,põt rñdere hodie ſe credere,& qui heri dicit neſcio põt dicere hodie ſe ſcire,nec erit falſus,q̃a poſſibili veritate ineſſe poſita nulla ſequiř neceſſario falſitas. & dicit ꝙ fuit de facto in ciuitate Aſtenſi.pro quo bñ facit iſta gl.licet ipſe nõ allegat . ¶ In ea.ibi hic nõ.hæc diuinat iõ tene ꝑcedentẽ . In ea.ibi vel di.j.&c.hic poniř.ij.lec.huius gl.q̃ ẽt approbaꝛ.¶ † In ea ibi,ſi ſtatutũ eſſet in finibus. & ſic tenet gl.ꝙ pactũ liberatoriũ interpoſitũ ſuꝑ actione bonefidei ſit nullum ipſo iure qñ dolus dedit cauſam De quo dic vt dixi.ſ.de tranſactioni l.ſub ꝑtextu . la.j.hic ſentit gl.ꝙ cũ liberatio facta ꝑ accepulationẽ trahat ſecũ executionẽ , q̃a ipſo iure tollit omnẽ oblõnẽ,& perimit actionẽ ipſo iure, cũ habet vim ſolonis, & ſic traditionis eius,debeř l.plurib°.ff.de acceptil.§.j.& inſti.quimo.tol.ob.& iõ ſi nũc interuenit dolus, habet locũ actio de dolo, ſicut qñ interuenit in ꝯctu bonefidei , puta emptionis,& traditio ſequuta eſt ꝑ quã liberat° fuit venditor ab actione ex empto,qua tenebaꝛ ad tradendũ l.ſi fundũ.& ibi gl.ſi.j.de ꝯhẽ.empt.prout ẽt fuit no. ꝑ gl.in l.pe.ſ.tit.j.Sed qñ interuenit ſolũ pactũ liberatoriũ ab actione bonefidei aliud nõ trahit ſecũ executionẽ,q̃a nõ tollit ciuilẽ oblõnẽ nec perimit actionẽ,licet producat excep.l.vnus.§. pactus.& ibi plene ꝑ gl.ma.in ver.verſaꝛ.ff.de pac.iõ creditori daꝛ actio ſua antiqua,cũ pactũ ſit nullũ ipſo iure, qñ non deuentũ eſt ad executionem.Nec opus eſt tũc agere actione de dolo.Sed aduerte ſm Bal.Sal.& Pau.de Ca.hic,ꝙ hic dici non põt, qñ talis interueniat dolus qui põt reddere actũ nullũ, q̃a dolus reddit actũ bonefidei nullũ.Tunc demũ vñ dolus fuit cã illi° actus,vel ꝯctus, & ſic dedit actui cãm l.elegãter.in prin.& ibi no.ff.de dolo.ſed hic iſte dolus ſola fuit cã ꝙ minor aſſereret ſe maiorẽ ergo nõ debet reddere actũ nullũ, vt d.l.eleganter.§.nõ ſolũ.¶ † No.ex hac gl.vltra doc.ꝙ licet actio de dolo ceſſet , vbi locũ habere poteſt reſti.in integ.l.diuus. de in inte.reſti & no.hic gl.Tamen ſecus in replicatione doli cõceſſa à iure cõi, q̃a illa nõ excludiř q̃ñs poſſit eſſe cõſultũ per reſti.in integ.Vel dic ꝙ hic nõ erat neceſſaria reſtitutio, poſtq̃ pactũ liberatoriũ erat nullũ ipſo iure,vt dixi in l.cãæ.la.ij.in prin.ff.de min.& l.iij.& ibi gl.in ver.nõ oportet.ſ.eo.¶ † Itẽ ex hac gl.habes vltra doc.no.ꝙ licet reſti.in inte.nõ ceſſat, vbi nõ põt eſſe cõſultũ ꝑ viã exceptionis, vt eſt gl.in d.l.in cauſæ . in gl.ij.in ſi.q̃ eſt ad hoc ſing.ſm Imo.in l.diuus.ff.de re iudi.Tamẽ ſecus eſt vbi põt eſſe cõſultũ per replicationẽ, vt hic in gl.Adde ad iſtã partẽ gl.ꝙ ſi auunculus iſte nõ fuiſſet in dolo, qñ liberatio fuit facta pacto nudo,tunc poſſet minor agere antiqua actione & ſi auunculus excipiat de pcõ nõ poterit minor replicare de leſione , niſi primo impetret reſti.in inte.l.nec nõ.§.exẽplo.& ibi not.ff.ex qui.cau.ma.l.nã & poſt eã §.minor . cũ gl.ff.de iure.& viſum fuit i l.ſi ex falſis.ſ. de tranſac.¶ † In ea.ibi,iudicis aut.vult in effectu gl.ꝙ iſte text.nõ ꝓcederet qñ ille liberans fuiſſet pupillus, ſiue auto.alterius tutoris,aut ẽt iudicis liberaſſet qm liberatio eſſet ipſo iure nulla .iõ nõ eſſet neceſſaria reſtitutio, ẽt ſi liberatio facta fuerit ꝑ accepulationẽ,prout fuit.ſ.diſtinctũ per gl.¶ Vltimo adde prædictis, ꝙ etiam poſſet ſuſtineri quo ad euitandũ periuriũ opi Bal.& Saly.hic.ſ.relata . q̃a cũ mutatio animi nõ pſumaꝛ l.cũ tacitũ.cũ vul.ff.de ꝓba.

¶ † Non debet ſtari ſolo iuro aſſerentis aium,ſeu credulitatẽ mutaſſe, quia iſtud ꝙ diciř ꝙ in dependentib.ab animo ſtatur ſolo iuramento,vt in iurib.ſ.alleg.limitaꝛ,niſi pſumptio ſit ꝯ iurantẽ[d] vt ſingulariter no.Bar.in l.inter omnes.§.recte.ff.de fur.Cano.in c.ij. de conſtit.ar.l.j.j.de ſicar.& l.ſi non conuicij.j.de iniurijs.

ADDITIONES.

a ¶Participauit. An audiatur minor qui dixit ſe maiorem vide Pau.de Ca.conſi cxlj. Pet.de Anch.conſi.ccxxvij.Ro.conſi.xij.Ang conſi.cxl.

b Aliter q̃ prius.Adde Ang.conſi.cclxxiij. & an teſtis de credulitate probet vide per eundem conſi.iiij.per Fran.de Are.conſi.xliiij.lxiiij.& .cliij.

c ¶Errorem. Adde ꝙ reſponſiones & confeſſiones factæ poſitionib.ita debent interpretari vt vna nõ cõtrarietur alteri . vide Alex.in cõſi.cij in.v.vol.inci.viſo proceſſu cauſæ . & Alex.in cõſi.clvj.eo.vo.inci.viſo proceſſu dicit ꝙ ſi quis rñdet poſitionib & apparet cõtrariũ ex probationib.præſumitur ꝙ aut illa reſponſio fuerit erroneẽ prolata , aut erroneẽ ſcripta & Alex.in conſi xcij.eo.vol ꝙ confeſſio facta capitulis poteſt reuocari ſemper tanquã erronea antequã ſit redacta in actis,& in ſcriptis.& vide Philip.Franc.in c.ſi.de iu.iur.lib.vj.

d ¶Iurantem . Optime facit ꝙ voluit Ro.conſi.cclxxxj.vbi dicit,ꝙ illud , ꝙ dicitur ꝙ ignorantia probatur iuramento, ꝙ illud eſt verũ,ſi cõcurrant alia adminicula.

Honorij & Theod. LEX. VIII

MInoribus. In omiſſis ex certa ſcientia, vel ſine minor reſtituitur . hoc dicit hæc lex.

1 *Minor leſus quando non reſtituitur in integ.*
2 *Libellus ad peten.reſtit.in integ. quomodo ſit formandus.*
3 *Libellus generalis poteſt peti per reum vt declaretur ab actore.*
4 *Libellus in quo exprimiř cauſa procedit ẽt ſi nõ exprimãtur qualitates cauſæ.*
5 *Minor leſus ſufficit ꝙ probet leſionem.*
6 *Libellus in quo petitur reus venditam ſibi reſtitui procedit.*
7 *Statutũ,ꝙ oẽs cauſæ inter cõiunctos compromittantur, cõprehendit minorem.*
8 *Leſionem, cui incumbit onus probandi.*

NOn videtur. † Minor leſus nõ ſui facilitate, q̃a facit id ꝙ diligens paterfa.faceret,nec ẽt leſus dolo aduerſarij,ſed caſu fortuito nõ dř circũſcriptus . iõ nõ reſtituitur in integ.h.d.ſm exempla de quib.in gl.ma.in prin. † Et ex hac l.infert hic Bar.ꝙ i libello reſtitutionis in integ,agens narrare debet,ꝙ eſt minor & leſus ſui facilitate, eo ꝙ diligẽs paterfa.nõ ita feciſſet . Nã ſi i libello ſimpliciter narraret ſe minorẽ,& leſum libellus nõ ꝯcluderet.ꝙ agẽs deberet reſtitui, vt hic,& in.§.itẽ nõ reſtituiř.cũ ſi.alle.in gl.idẽ tenet Bal.hic, q limitat,niſi in libello libellans aſſereret ſe eſſe circũſcriptũ, quia illud verbũ

verbū circūſcriptū. eſt verbū ciuile includēs leſionē ſui facilitate, vel dolo aduerſarij, vt eſt text. hic maxime ſm vltimā expoſitionē gl. Pro hoc ēt allego text. i l. ꝙ ſi maior. §. j. cū ibi no. ff. de mino. & l. nā & poſtea §. ſi minor. ff. de iureiu. & ſubdit Bal. hic, ꝙ qñ i libello actor dicit ſe circūſcriptū libell⁹ cōcludit ad reſtitutionē in inte. vt dixi. Tamē q̄a eſt gñalis cū poſſit cōcludere i duab. cauſis. ſ. facilitatis vel doli. iō ſi petat reus libellū declarari erat declarandus l. fi. cū ibi no. j. de anna. excep. & in l. j. in pn̄. ff. de eden. † Sal. hic finaliter fatet̄, ꝙ ſi in libello actor ſimpl̄r narrat ſe leſum, pōt peti declarari libellū velut gñalē. ſed ſi nō fuit petitū nō vitiaret̄ ꝓceſſus, & ex ꝓbatis ītēā apparebit, an ꝓ actore ſit ferēda ſnīa, vt q̄a ꝓbauit ſe leſum ſui facilitate vel dolo aduerſarij. Nā tunc obtinebit. aliàs nō. alle. no. in d. l. fi. & i d. §. alie. in gl. mag. inſti. de ac. Pau. de Ca. ēt cōcludit ꝙ ſi nihil fuit oppoſitū ꝯ libellū ꝓcedit iudiciū, & inſpicient̄ ꝓbationes ex q̄b. intelliget̄ declaratū eſſe libellū ar. l. ij. j. de iud. Sed ſi reus voluit ī pn̄c. anteq̄ fieret̄ ꝓbationes opponere de ineptitudine libelli, fatet̄ ꝙ pōt opponere & ēt iudex ex ſuo officio pōt illū libellū tanq̄ ineptū reijcere per l. j. cū ibi no. ff. de offi. aſſe. iūctis his q̄ no. Bar. Et ſi oppo. tali exceptioni iudex ꝓcederet ad diffinitiuā. nō valeret ꝑ no. ꝑ gl. reputatā ſm. iſti. de obl. q̄ ex ꝗ gñali. in pn̄. in ver. ij. in fi. Quæ vult ꝙ ſnīa lata ſup inepto ſit nulla. & no. Bal. in l. actoris. de re. cre. & Ant. de But. i c. examinata. de iu. Bal. in l. verū §. ſciendū. ff. de min. per iſtū tex. cū ſe. tenet idē ꝙ Bar. hic, & ſubdit reprobando illā opi. quā ſentit ibi gl. ꝙ nō ſufficiat minorē ſimpl̄r ꝓbare ſe leſum, q̄a ꝓbatio debet de neceſſitate cōcludere l. neq; natales. j. de prob. in pn̄tia. de ꝓb. de mēte Bar. in d. l. ſciēdū. & l. minor aūt magiſtratus. eo. ti. vbi ēt dicit ꝙ nō requirit ꝙ ſpecificet̄ in libello in quo fuit cōmiſſus ille dolus aduerſarij vel facilitas minoris vt ibi ꝑ eū & ꝑ Bal. ibidē, ſed Spe. i ti. de reſti. i inte. §. qualiter. ver. ſed nunq̄d minor petēs &c. dicit ꝙ ſatis eſt in libello narrare de leſione ſimpl̄r nō facta mētione de dolo vel facilitate ꝑ l. minorib. i inte. ſ. eo. refert tñ Vber. de bo. tenuiſſe ꝯriū ꝑ l. ij. ſi ſępius in inte. reſt. poſt. & q̄a ī inte. reſti. ꝓcedit̄ cū cāæ cognitione l. oēs. ff. eo. Ant. de Bu. in c. j. & i c. cōſtitut⁹. extra eo. ſequit ſimpl̄r opi. Bar. ſed Imo. dicit ꝙ cōis opi. vr̄ eſſe ꝯ Bar. ex no. ꝑ Spec. in loco pallegato ꝑ d. l. min. & ꝑ l. nā & poſtea. §. ſi minor. & plus ſentit ipſe ꝑ dicta iura ꝙ ſufficiat ſimpl̄r ꝓbari leſionē, quia pſumptione cōcludit libellus, & ꝓbat̄ de leſione ſui facilitate, & ſatis eſt ꝙ libellus pſumptiue cōcludat l. oēs. §. lucius. & ibi Bar. ff. q̄ in frau. cre. c. l. dolū. cum ibi no. ſ. de dolo. Pro hoc facit ſm eū in d. c. cōſtitutus. q̄a qo q̄s in ꝯtractu aſſerit ſe tutorē vr̄ illū actū facere tutorio noie vt no. in l. ſciēdū §. tutores. cū ſi. ff. q̄ ſat. cog. & plene ꝑ Bart. in l. j. §. nunciatio. ff. de op. no. nū & ita & minor eo ipſo ꝙ aſſerit ſe minorem & leſum vr̄ ſatis dicere ꝙ ex facilitate ſuæ ætatis fuit leſus. † Et pro iſta opi. optime facit ꝙ no. voluit In. in c. fi. de lib. ob. & Bar. in l. j. in prin. ff. de edē. vbi ſignāter dn̄t ꝙ ſatis eſt exprimere in libello cāam dato ꝙ nō exprimant̄ ſuę qualitates. vñ dn̄t ꝙ ſi peto centū à monaſterio q̄ ſibi mutuaui, nō habeo neceſſe dicere in libello ꝙ ſuit cōuerſum in vtilitatē monaſterij. q̄a dicēdo mutuū, intelligit̄ ꝙ bñ valeat adeo ꝙ actionē intentatā ꝓducat & ſic patet ꝙ ſit verſum in vtilitatē eccleſię iux. primū cū ibi no. de depoſito in auc. hic iux. cū ibi no. de ſac. ſan. ecc. ita ergo & in ꝓpoſito pōt dici ſi ꝓcedit libellus gñalis ſine expreſſione cāę, vt q̄a ſimpl̄r dico minorē reſtituēdū nō expreſſa cā. ſ. q̄a ſum leſus. vt d. l. fi. & ibi no. j. de anna. exce. & c. Abbate. de re iu. in. vj. & no. in d. l. j. de eden. ¶ Quanto magis debet ꝓcedere ſi exprimo cām gñalē. ſ. q̄a ſum leſus ar. l. j. in pn̄. j. de rei vxo. ac. & ꝙ no. Bar. in l. j. in princ. ff. de eden. fateor ꝙ q̄ iſtū libellū vel aliū libellū gñalē reus nō peteret declarari ſed opponat ꝓcedēdū nō eſſe in cā eo q̄a obſcurus eſt libellus, tunc iudex nō debet dicere libellū declarādū ex quo nō petit̄ ſed debet libellū reijcere. ita ſingulariter dixit Spe. in ti. de lib. ꝯce. §. fi. ver. cās. ꝓbat̄ in c. fi. de li. ob. & ibi no An. de But. & iſtud eſt ꝙ voluit ſentire Paul. de Ca. hic vt retuli. ſ. licet nō ita bñ declaret. ꝙ tenemētū vt tu ſis cautus nō petere ꝙ libell⁹ gñalis declaret̄, ſed opponere ꝙ nō eſt ſup eo ꝓcedendū [a]. † In quātū aūt Imo. dicit ꝙ ſatis eſt ſimpliciter ꝓbare leſionē nō approbo. & ꝯriū tenet poſt gl. in d. §. ſciendū q̄a ꝓbatio dubia & nō ꝯcludēs interpretat̄ ꝯ ꝓducētē d. c. in pręſentia. Libellus aūt bñ interpretat̄ ꝓ libellante l. ſi q̄s intentione. de iud. Nec ob. text. in d. l. minorib. & in d. §. ſi minor. quia illa iura ſupplent̄ ꝑ d. §. ſciēdū. cū ſeq̄ue. vel ꝑ hāc l. & ſimilib. Vel dic ꝙ in d. §. ſi minor. probauit circūſcriptū ꝙ importat dolū aduerſarij vel facilitatē minoris. ¶ † Prędictis etiā adde id ꝙ ſingl̄r voluit An. de Bu. in c. ꝯſtitut⁹. de reli. do. valet ꝙ ſufficit ꝙ minor petat rē quā vēdidit ſibi reſtitui q̄uis nō petat ſe reſtitui in inte. aduerſus ꝯtū & ſic nō petat reſcindi ꝯtū & tūc ꝓcedet libell⁹ q̄a petēdo ꝯñs. i. reſtōnē rei vr̄ tacite petere añs. i. reſt. in inte. aduerſus ꝯtū per id ꝙ no. ibi in gl. facit l. illud. de acqui. hære. ¶ † Poteſt ēt exemplificari iſta l. in eo qui abſq; caſu fortuito ſenſit damnum, tñ vſus eſt iure cōi, vnde nō reſtituitur, vt qñ fecit illud ad ꝙ de iure cōi, vel municipali tenebat̄, vt ſi ſtatutū dicat, ꝙ oēs cauſæ inter cōiunctos cōꝓmittant̄. Nā ſtatutū reprehēdit minorē l. ſine hære. de. §. Lucius aliàs eſt l. tutorē. § Lucius. ff. de admi. tut. no. gl. in l. ij. j. quæ ſit lon. cōſue. Certe licet cōpromittendo minor dicat̄ ledi l. ſi minor. xxv. an. filio. §. j. ff. de min. tñ nō reſtituit̄, q̄a vtit̄ iure cōi, ꝙ ligat oēs in illo loco. ita loquit̄ Bal. Sal. & Pau. de Ca. hic, ꝙ eſt nota. Idē tenet Ang. i l. plures. in pn̄. ff. de pac. vbi vult ꝙ tutor poſſit facere dictū cōpromiſſum tanq̄ neceſſariū, & ſic pōt remittere id ꝙ deberet̄ pupillo, qñ remiſſio eſt neceſſaria vt ibi dr̄ in pn̄. Et iſtud puto verum, licet Bar. in cōſi. incipiēte, quęrit̄ an ſtatutū de cōpromiſſo & in cōſi. inci. nunq̄d tutor tutorio noie. cū quo tranſit Pe. de Anc. in repe. c. canonū ſtatuta. de conſti. in verſi. circa iſtos minores cōſoluit &c. teneat ꝯriū ꝑ aliquas rōnes, vt mihi vr̄ ſatis debiles. & maxime q̄a minor ledit̄ cōpromittēdo, cū nō poſſit appellare à ſnīa arbitri d. l. ſi minor. §. j. & ideo dn̄t, ꝙ ſtatutū debet intelligi de habili ad cōpromittendū l. vt gradatim. §. ſed ſi. l. de mu. & hn̄. prout plenius ꝑ Bar. in d. cōſi. videre potes. Sed tu ꝑ ſuperius dicta tene primā opi. Ex dictis. ſ. patet rñſum ad d. l. ſi minor. nam ibi de iure cōi quis nō cogebat̄ ad cōpromittēdū. ſecus ꝑꝑ ſtatutū. ergo minor nō debet reſtitui, vt hic. ¶ Præterea à ſnīa arbitri de neceſſitate electi bñ pōt appellari ſm magis cōem ſentētiā, i l. fi. & ibi no. Bar. j. de m. & c. ab arbitris. de offi. dele. in. vj. aliàs dixi plene in rubrica. in l. j. ff. ſo. ma. & ita aliàs cōſului & obtinui in ciuitate Parme. ¶ Gl. mag. hic refert q̄dā obſcura verba, q̄ in voce declaraui. & q̄a nullā vel modicā habēt vtilitatē, nō ſcribā. ¶ † Extra q̄rit hic Cy. & Ray. cui incūbat onus ꝓbādi leſionē, vide ꝑ Bar. in l. j. j. ſi aduerſus cred. & in l. pdiorū. poſt gl. & ibi ēt per Bal. j. de prædijs mino.

ADDITIO.

a ¶ Procedendum. Old. conſi. cviij. in fi. tenet ꝙ cauſam reſtitutionis debet allegare in libello, quia nō eſt bona cōſequentia, ego ſum minor, ergo leſus. quia potuit vti iure minoris. vnde dicit ſpe. cū libellus ſit ſyllogiſmus legiſtarū nō procedit niſi comprehendat id in quo fundatur intentio petitoris maxime in integ. Et ſic in alijs ſentit ꝙ procederet libellus præſumptiue cōcedens ꝙ minor debeat concludere in libello ſe leſum, & ſui facilitate voluit. Io. de Ana. conſi. xlviij.

¶ De filiofamilias minori. Rub.

Gordiani. LEX I.

1 *Minor fideiubens etiam pro patre restituitur in integrum. niſi ſucceſſerit.*
2 *Minor non reſtituitur aduerſus ſuam obligationem.*
3 *Minor obligans ſe pro patre, an reſtituatur in integrum.*
4 *Minor an & qñ & quomodo reſtituatur aduerſus obligationē factā pro patre.*

Filiusfamilias † Minor fideiubens ēt ꝑ patre reſti. i inte. niſi eidē ſucceſſerit. h. d. ¶ † In gl. ibi iure minoris ꝯxit. nam ibi minor ſe obligauit. iō nō debet reſtitui aduerſum ſuā obłonē, cū tñ ibi obligauerit dñm, cuius ꝓcurator erat, & ſi cōcederet̄ ibi reſti. in inte. ꝓcuratori aduerſus ꝯtū nō poſſet cōcedi, q̄n ꝓdeſſet dño, q̄ erat maior. ſed hic poterat ꝯcedi reſtō fideiuſſori abſq; eo ꝙ ꝓdeſſet prin. l. in tēpe. ff. de min. & hic adde bonā gl. in l. ij. §. ſed verū. in ver. reſtitui potent. eo. ti. ¶ † In gl. in ver. nō ſucceſſit. ibi, primo q̄a nō eſt leſus &c. nā attento ꝙ filius poſſet cōueniri ex ꝑſona patris tanq̄ hæres, quo caſu nullā haberet reſtitutionē aduerſus obłonē pr̄is. Ideo cū poſſit tanq̄ hęres pr̄is cogi ad ſoluēdū irreuocabiliter, nō dicet̄ leſus in ſua obligatione inſpecto effectu. intellige tñ ſemper niſi hr̄ditatē pr̄is, q̄ ſoluēdo nō eſſet, adiuiſſet cū beneficio iouētarij, vt declarat Bar. in l. gñaliter. ff. de fideiuſ. & dictū fuit in l. debitori. ſ. de pac. ¶ In ea. ibi, nō leſus declarat vt ꝓxime dixi in caſu pcedēti. ¶ † In ea. in fi. intētio Plac. erat ꝙ cōcederet̄ reſtō filio, ſi ꝓ modica parte erat hæres, cū remaneat leſio, q̄a forte percepit ex hr̄ditate minus q̄ ſit illud in quo tenet̄. tñ gl. tenet ꝯriū ꝑ iſtū tex. indiſtincte loquentem. Intelligas tñ, [a] ꝙ nō pōt reſtitui. ſ. aduerſus obłonē ſuā. q̄tū eſt ꝓ rata quote, ꝓ qua eſt inſtitutus hr̄s ſcilicet ꝓ reſiduo nulla ſubeſt rō quare nō poſſit, cū nō poſſit extingui obłō niſi ꝓ rata, pro qua ſucceſſit l. ſi vxor. cū ſi. j. de bo. aut. iud. poſ. nec iure hæreditario poſſit conueniri. niſi pro hæreditaria portione.

ADDITIO.

a ¶ Tamen. Vide in l. ſi filiusfa. ff. qui ſatiſd. cog. & ibi per Mod. & in l. dubitetur. §. ſi filius. ff. de fideiuſ. vbi habes, an filius poſſet eſſe fideiuſſor, & an poſſet pro patre fideiubere, vide Bal. in l. filiusfa. j. de fideiuſ. & in l. ex alio. j. ꝙ cum eo. & doc. in d. l. filiusfa. ff. qui ſatiſda. cog.

Gordiani. LEX II.

1 *Filiusfamilias minor reſtituitur aduerſus mutuum, niſi iuſſus patris interuenerit, vel iuuetur Macedoniano.*
2 *Filiusfamilias an & quando reſtituatur aduerſus mutuum.*
3 *Reſtitutio in integrū denegatur minori aduerſus mutuum iuſſu patris factum.*
4 *Pater an & quando poſſit conueniri pro contractu, vel delicto filij.*
5 *Mutuum factum filiofamilias, an & quando poſſit peti.*

Si ſiater

1 SI frater tuus. †Filiusfamilias minor reſtituitur aduerſus mutuũ, niſi iuſſus p̄ris interuenerit, vel iuuetur ꝑ Macedonianũ.h.d.¶ No.ꝙ tutus exceptione Macedoniani, nõ põt recurrere ad reſti.in inte. & ſic vr̄ h̄ tex.apertus ꝯ gl.in l.in cauſę.la ij.i prin.ff. de min. & ꝯ gl.in fi.l.ti.j.q̃ vult ꝙ licet ꝯpetere poſſit exceptio, nõ tñ pro hoc ceſſat reſt.in integ.¶ Et ꝓ opi.iſta ꝯ illas gl. vr̄ eſſe tex.in ſimi li.io l.ij.§.ait ꝑtor.ff.de min. Ad idẽ tex.in d.l.in cãę.in ver.act. Pro hoc ẽt bñ facit gl.in d.l.de tutela.s̄.de i inte.reſt.vbi tutus auxilio replicationis excludit̃ à reſtit.in integ.& tñ replicatio nihil aliud eſt, q̄ exceptio.l.ij.ff.de excep.& dta opi.vr̄ verior, quam ẽt tenet h̄ Ray.qñ ꝑ exceptionẽ ęque bñ eẽt cõſultũ, ſicut ꝑ reſtõnẽ. iſta opi.ẽt ꝑ iſtũ tex.ſequit̃ Pau.de Ca.hic,& Bal.in d.l. in cauſe. Cy. aũt hoc non decidit.nec ẽt Sal.aliquid clare firmat, Bar.aũt in d. l.in cãę.ſimplr̄ tranſit cũ gl.quã ẽt ſingula.ſequitur Imo. vt retuli 3 in d.l.de tutela.¶ Itẽ no.ꝙ in mutuo facto filiofam. iuſſu p̄ris de- a negat̃ filio reſtõ^a in integ.& hic,& d.§.ſed vtrũ.ver.proinde.& ra- tionem ſpecialitatis in mutuo.vide ibi ꝑ gl.in ver.excepto.& per 4 Cy.hic.¶ †In gl.j.ibi,ꝙ non placet &c.quia gl. eſt intricata,& male declarata ſic cõclude,ꝙ aut pr̄ ꝯuenit̃ ꝓprio nomine ex ꝯ̄ctu filij,ex quo tenet̃ de peculio,vel ꝙ iuſſu,vel de in rẽ verſo,& nõ reſtituit̃.vt d.§.ſed vtrũ.aut filius ꝯuenit̃ in caſu,in quo pr̄ non teneretur d̄ peculio,niſi lata ꝯ filiũ ſnia,vt puta ex delicto filij.l.quoties. cũ ſeq.ff.de noxa.& tũc pr̄ añ ſniam põt ẽt pro filio inuito petere reſtõnẽ in integrũ,q̃ proderit ipſi p̄ri.q a ſi filius fuiſſet ꝯdemnatus,potuiſſet pr̄ de peculio conueniri.& hic eſt caſus in d.l.p̄ri.in prin.ſ̃o primã lec.cõiter approbatã. & rõ dñę eſt iter iſtũ caſum & p̄cedentẽ, q a difficilius infringit̃ obligatio iã cõmiſſa,q̄ cõmittẽda.ar.l.p̄re furioſo.cũ fi.ff.de ijs qui ſunt ſui,vel ali.iu.aut conuenit̃ pr̄,vt l̃timus defenſor,vel adminiſtrator & ſic ꝯuenit̃ noĩe filij,& ꝑ ꝯñs inſolidũ,ſicut tenet̃ filius. nõ aũt ꝯuenit̃ pr̄ de peculio,vel ꝙ iuſſu,& tũc gl. tenet ꝙ inuito filio p̄ri nõ det̃ reſtõ in integ.& puto verũ.Intelligas ꝙ nec inuito,nec volẽte filio iſto caſu a detet̃ reſtõ p̄ri ad ꝯmodũ p̄ris. q a aliàs ſequeret̃, ꝙ ſi ꝯuenit̃ poſtea pr̄ ſuo noĩe de peculio pro eadẽ cã, ꝙ ſibi p̄ri ꝓdeſſet reſtõ ꝯ d.§.ſed vtrũ.& iſtud vr̄ verũ,lꝫ gl.i l.p̄ri.in ij.lec.teneat ꝯ̄riũ.Doc.h̄ 5 cõiter trãſeũt cũ iſta gl.lꝫ p̄dicta nõ declarãt.¶ †In gl.in ver.nec ꝯ ſenatuſconſultũ.facit l.verũ.§.itẽ nõ reſtituit̃.ff.de mino.& põt ẽt r̃nderi ad d.l.de pupillo,ꝙ aut q̃rit̃ de bñficio Macedoniano,& illud ceſſat dũmodo pecunia accepta fuerit mutuo in cãm neceſſariã,q̃ q d poſtea factũ ſit de pecunia, vt ibi ad fi. aut q̃rimus de beneficio reſtõnis in integ.& illud nõ ceſſat, ſi poſtea pecunia ꝑdita eſt,vt h̄ in fi.ſecus ſi caſu fortuito ſit amiſſa,qm̃ ſi mutuũ ſuit b ſolẽniter factũ,& ex cã neceſſaria nõ reſtituet̃ d.§. itẽ nõ reſtituitur.& ad hoc vide Cyn.& Bar.in l.fi.in pen.& vlt.q.s̄.ut.j.

ADDITIO.

a ¶Reſtitutio. Adde Lud.Ro.ſin.ſuis vbi dicit,ꝙ neſcit,vnde hoc ꝙ cum filius ſit magis priuilegiatus in mutuo, q̄ in alijs cõtractib.& ſibi denegat̃ reſtitutio,cũ ſoris ſit,ꝙ iuſſus patris priuet eum beneficio Macedoniani, & ꝙ in priuato examine vnus ſcholaris fuit interrogatus, & quod ipſe nec vnus alius doc.ſciuit rñdere.
¶Tho.Dip. Vide Alex.in l.ſingularia.ff.ſi cer.pet.

De fideiuſſoribus minorum. Rub.

Seuerini & Antonini. LEX I.

1 *Reſtitutio conceſſa minori,non prodeſt fideiuſſori.*
2 *Fideiuſſori an & quãdo proſit reſtitutio in integrũ facta ſuo principali minori.*
3 *Fideiuſſor minoris an & quando poſſit conueniri.*

1 POſtquam. †Reſtõ ꝯceſſa minori,nõ prodeſt fideiuſſori. iõ ſi fideiuſſor ſoluat, vel ad ſoluendũ cõdemnatus ſit, repetere põt à minore, niſi minor aduerſus fideiuſſorẽ reſtitutionẽ petat.h.d.¶ †Et rõnẽ huius.l.vide in l.in cauſę la.j.i prin.de min.Et limita hãc l. primo,niſi 2 fideiuſſor ſuccederet minori,pro quo fideiuſſit. q a tũc ex ꝑſona minoris peteret reſti.in inte.aduerſus fideiuſſorẽ, vt eſt tex. in l. ſtichũ.§.ꝙ vulgo.ſ̃m vnã lec.ff.de ſol.& nõ eſt alibi ſ̃m Dy.doc.ibi. de cuius intellu vide plene ꝑ Bar.& alios, & plus dicit valde ſingulariter Bar.& Imo.ibi,iſtã l.limitari,niſi fideiuſſor ꝯueniretur à creditore,& minor q̃ eſt debitor principalis cõpareat ad fideiuſſoris defenſionẽ,& ex ꝓpria ꝑſona excipiendo dicat, peto fideiuſſorẽ reſtitui in integrũ.ꝙ q dẽ facere poterit tanq̃ defenſor neceſſarius,& ad propriũ cõmodũ,q a fideiuſſor erat habiturus regreſſum ꝯ eũ,alle.l.idẽq;.§.gñalr̄.ff.mã.Sed Rap. Cu.ibi, & Pau. de Caſt.tenẽt ꝯ̄nũ,q a hęc nõ eſt vera defenſio ſpectãs ad minorẽ nec ſua intereſt eũ nullo caſu habiturus ſit regreſſum fideiuſſor ꝯ minorẽ q̃q̃ minor aduerſus fideiuſſorẽ reſtitui poſſit,vt hic. Et hoc eſt,ꝙ tũc nõ ꝯſiderauit Bar.cuius opi.male põt defenſari. re-

3 liqua q̃ pertinẽt ad intellm̃ d.§.ꝙ vulgo.omitto.¶ †Vlt.no.ꝙ ſi minor vẽdit rẽ q̃uis promittat,ſeu teneat̃ ad duplũ noĩe euictionis, ſi duplũ ꝓmiſit,vel de iu.cõi in aliq b.caſib.de quibus in l. emptori.ff.de euict.Tñ ſi ꝯueniat de iure ſpeciali.i. per reſtitutionem in integ.fideiuſſor eius tenebit̃,vt hic.ſi aũt veniret ꝯ de iure cõi, vt q a intentaret remediũ.l.ij.de reſcin.ven.ꝙ quidẽ nõ cõcedit̃ ſpãli ꝑſonę,an tũc fideiuſſor teneat̃.Bar.hic dubitat.Tñ doc.cõiter tenẽt ꝙ ſic,per tex.j.l.pxi.& i fi.& in l.exceptiones quę ꝑſonæ.§.rel. de excep.¶ In gl.ij.ibi,ꝯſuetudo voluit. alle.l.ſi pignore.§.fi.ff. de pig.actio. ¶ In ea.ibi, preciũ amiſit &c.ad ꝙ reſtituẽdũ tenebitur minor vẽditor,& ad omne intereſſe emptori.l. ſuper empt. & l.j. de euict.j.niſi reſtituatur i integr.¶ In ea.in fi.ibi.l.& ſi his.dic melius,vt ibi per gl.& doc.in tertia ſolutione.

¶De iudicijs. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium quid & quotuplex ſit.*
2 *Iudicium multas ſignificationes habet.*
3 *Iudicium mixtum,quando & ꝙ dicatur.& nu.4.*

¶ In glo.rubricę potes vltra ꝯtinuationẽ gl. aliter ꝯtinuare, vt hic 1 per Cy.& Bar.in rub.s̄.de pac.¶ †Extra gl.quærit̃ q d eſt iudiciũ,^a a & põt diffiniri,ꝙ actus legitimus triũ ꝑſonarũ in iudicio ꝯtendentiũ.ſ.iudicis,actoris & rei.c.fortis.§.in cã.de ver.ſig.ſ̃m Ioã. Modi rub.extra eo.in vj.& fuit de mẽte Azo.h̄ in ſumma. & idẽ Bar. in rub.ff.e.tñ hæc diffinitio nõ vr̄ bona q a cũ ſuo diffinito nõ cõuertitur l.j.§.dolo.ff.de dolo.& ꝙ nõ cõuertat̃, patet q a plerunq; iudiciũ dr̄,licet nõ interueniat,niſi iudex,& reus,vt in iudicio inquiſitionis,vt in c.qualiter & qñ.de accu.& plene not. in l.ij.§. publico.ff.de adulte.Vnde ſ̃m do.Card.& Imo.in rub.extra eo.põt ſic diffiniri.Iudiciũ eſt inueſtigatio quã ſ̃m iuris ordinẽ per varios modos ad eliciendã veritatẽ,& ad elicitã cuſtodiendã facit iudex. & iſto mõ accipit̃ in hac rub.& quia oĩs diffinitio periculoſa eſt,vt l. oĩs diffinitio.ff.de reg.iu.& io hoc ẽt non conſiſtit magna vtilitas. 2 ideo pertranſeo. ¶ †Multas alias ſignificationes põt habere hæc dictio iudiciũ,vt ꝑ gl.in §.præterea.& §.iudiciũ.inſti.q.nõ eſt per miſſ.fac.teſt & ꝑ gl.& Imo.in rub.ff.de pub.iud.& ꝑ gl.io c. in iudicijs.de reg.iu.in vj.& ibi plenius per Io.And.in merc.& Io.Mo. in rub.ex̃ eo.in vj.per Arch.l.v.diſt.p̄cepta.per Hoſt.in ſumma de iud.in prin.per Can.in rub.extra eo.in antiquis.per Alb. de Roſ. in ſuo dictionario,in ver.iudiciũ.Et accipiẽdo iudiciũ, prout accipitur hic pro inſtantia, ſeu ordinatione cãę. l.properandũ. §.j. & fere per totã illam l.j.eo.& no.glo.in d.§.p̄terea.prout.s̄.diffinitũ eſt,eſſet videndũ quotuplex ſit iudiciũ,q a hic in rub. dr̄ de iudicijs,& nõ d̄ iudicio.& dic ꝙ ẽ multiplex. quoddã eſt criminale,vt b qñ poena ẽt pecuniaria pro delicto venit applicãda fiſco.^b ſecus ſi poena ẽt ex delicto veniret applicãda parti, vt eſt vera doctrina glo.in l.ꝑtor.in prin.ff.de ſepul. vio. q̃ ad hoc ſing.eſt ſ̃m Imol. in rub.ff.de pub.iudi.Adde tñ ſimilẽ in l.j. & hoc ibi põderat Sal.C. de ſepul.vio.& aliã in l.aut damnũ.in prin.ff.de pe.Quoddã vero dr̄ mixtum iudiciũ,vt hẽs meliorẽ tex. de iure hic exẽplificantẽ i c.tuę.de ꝓcu.ſ̃m intellectũ Ant.de But.ibi.iõ dr̄ iudicium mixtũ, q a ex illo iudicio accuſans ꝯſequebat̃ cõmodũ pecuniariũ.ſ. lucrũ dotis ꝓ p adulteriũ. de quo vxorẽ accuſabat, iuxta l.ꝯſenſu.j. de repu.& in hoc hẽt inſtar ciuilis iudicij.itẽ hẽt inſtar criminalis, 3 q a petebat̃ imponi poena ſeparationis thori,† ex quo intellectu infero vnũ,ꝙ eſt no.& quotidianũ,ꝙ vbi ꝓ delicto veniret de iure cõi imponenda poena pro parte applicãda fiſco,ꝑ parte parti, tale iudiciũ diceret̃ mixtũ.Et iõ ſi ſtatutũ odioſum exorbitans faceret mentionẽ de iudicio ciuili vel criminali,nõ cõprehenderet c tale iudiciũ tanq̃ mixtũ, ^c quia ſtatutũ exorbitans, vel odioſum loquens in ſimplicib.non cõprehẽdit mixtũ.l.vini paſſam.§. præſcriptione.ff.de adul.& no.in ſpecie Bar.in l.certi condi.§.qñ.ff.ſi cer.pe.& Ang.in l.ſi ita ſcriptũ.de lib.& poſth.Quod no. in ꝓpoſitum

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip.Quid ſit iudiciũ plures ſunt ſpecies.Plures ſunt ſpẽs quas ꝓſequit̃ Spe. in ti.de iu.§.j & ij. & ideo dicitur in rub de iudi. in plurali numero & vide Iaſ. hic qui ponit ſeptẽ principales ſpecies,& vide Iaſ. in l.edita. C. de eden. & pleniſſime de iſta materia per An.Barb.in ru.extra eo.
b Fiſco. Adde Alex.conſi.cxlviij. v.lib.
¶Tho.Dip.Vide Fel. in rub. extra eo. ibi, ſi ſtatutum epiſcopi priuat quem beneficio, an ſit iudicium criminale.
c ¶Mixtum. An appellatione ſimplicium veniat caſus mixtus. vide Anch. conſi. cxcvii.& conſi.cclvj.per Lu.Ro.conſi. ccxiiij.vbi ponit ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ inſtrumenta habeant executionem paratam vigore inſtrumenti debitis creditor poſſit capi,ꝙ ſi inſtrumentum careret nomine cæſareo vel aliqua alia ſolennitate ꝙ vigore illius inſtrumenti debitor non poterit capi licet confeſſus fuerit debitũ prout in inſtrumento continetur,& ſic iuncta mixtura confeſſionis cum inſtrumento ſtatutum non obſtat.

sito nō inuenies hoc specialiter scriptū. Vel ſm Imo.in d.c.tuæ.nō dr̄ ibi iudiciū mixtū ꝑ ꝑ illud lucrū dotis:q̄a ibi nō dr̄ ꝙ ad tale lucrum agereṫ.Sed ideo ſm eū dr̄ mixtū,q̄a pœna ibi ſeparationis thori nō cōcernit publicā vtilitatē, ſicut reliquę pœne criminales l.licitatio.§.ꝙ illicite.ff.de publ. Nec ēt procederet ad inſtar ciuilis cāæ,eo q̄a non cōcernit cōmodū pecuniariū. † Ex quo intellectu infero ꝙ vbicūq; ꝑ crimine agiṫ ꝯ tutorē, vt tanq̄ ſuſpectus remoueaṫ,ſeu ꝯ ꝑlatū, vt pariter remoueṫ ꝑ crimine tale iudiciū dr̄ eſſe mixtū.Equiparanṫ.n.iſta iudicio,de quo tractaṫ i d.c.tuæ.vt expreſſe no.Bar.in l.nō ſolū.§.fi.ꝑ illū tex.ff.de ꝑeu.ꝙ no.ꝑ ſtatuto, vt dixi.¶ Itē quoddā iudiciū dr̄ eſſe ordinariū,quoddā extraordinariū,vt habes exēplū ꝑ gl.ord.in c.qñ ꝯ in ver.extraordinario iudicio.de prob.& in c.dilecta.de ſen.excō.in.vj.& tex.cū gl.in l.ſi filiꝰ.ff.ſi cer.pet.¶ Itē eſt quoddā iudiciū ſummariū,& quoddā plenariū.vt cle.ſępe.de ver.ſig.& in cle.diſpēdioſam. de iudi.¶ Itē eſt quoddā iudiciū incidēs, quoddā principale.Itē quoddā vniuerſale,quoddā gñale,de quibꝰ plene ꝑ Spe.in ti.de iudicijs.§.j.&.ij.

Seueri & Antonini. LEX I.

1 *Litis conteſtatio facta ſuper ſorte ac etiam in parte vſurarum quo ad reliquas vſuras non prœiudicat.*
2 *Vſure poſſunt peti de per ſe abſq; petitione ſortis.*
3 *Vſure an & quando poſſunt peti abſq; ſorte.*
4 *Vſure poſſunt peti abſq; principali ſi pars nihil opponit.*
5 *Vſure poſſunt peti abſq; principali ſi petuntur conditionaliter, vt hic.*
6 *Acceſſorium non extinguitur extincto principali in caſu de quo hic.*
7 *Acceſſorium an poſsit ſuper eo pronunciari omiſſo principali, vbi iudex ſeruaſſet ſibi condemnationem ſuper officio iudicis mercennario.*
8 *Acceſſorium ꝙ venit officio iudicis mercenario non extinguitur ſi principale ſuit extinctum morte & non per ſententiam.*
9 *Acceſſorium ꝙ venit officio iudicis mercennario nō perit vbi per ſententiam latā ſuper principali, iudex reſeruaſſet ſibi condemnationē ſuper acceſſorio.*
10 *Lis dicitur inchoata per litis conteſt.ſi iudicium incipit à citatione.*
11 *Litis conteſt.an inducat nouationem quo ad impediendum curſum vſurarum.*
12 *Vſure decurſe pendente iudicio non poſſunt deduci officio iudicis mercennario in ſententiam ferendam ſuper principali, ſed eſt opus ſeparato iudicio.*
13 *Sententia arbitri an producat actionem vtilem in rem ſi ſit lata in reali.*
14 *Citatio an requiratur in executione ſententiæ.*
15 *Actione antiqua poteſt quilibet conueniri poſt ſententiam.*

1 IVdicio cepto. † Per litis cōteſta.ſuꝑ ſorte factā ac ēt in parte vſurarū, ñ extinguiṫ ſtipulatio quo ad reliquas vſuras iam diſcurſas,vel etiā diſcurrendas.h.d ſm vtranq; lec.q̄ ꝑponiṫ i gl.in ver.vſurarū. ¶ No.ſm lec.primā poſitā in prin.d.glo.ꝙ petitio ſortis non ꝑiudicat quo ad impediendū curſum vſurarū pendente iudicio.
2 ¶ † Secūdo no.ꝙ petitio ſortis [a] de ꝑ ſe nō impedit,quin nouo & ſeparato iudicio poſſint peti vſuræ.Quod tñ intellige,vbi finitum erat iam primū iudiciū ꝑ ſñiam cōdēnatoriā Nā anteq̄ finitū eſſet nō poſſet accumulari ſm iudiciū in quo intētareṫ actio ex ſtipulatu ad vſuras vel ad aliud acceſſorium, vt l.fundi.ff. de exce.& nō eſt alibi ſm Bal.in repe.padu.in l.edita.ꝯ.de eden.& ꝑ Bal.in l.ex diuerſo.§.j.in prin.ff.de rei ven.Et eſt rō q̄a vbi poſſibile eſt ſuꝑ primo iudicio ferri ſñiam abſolutoriā q̄ habeat parere excep.rei iudi.in ſecundo ſemꝑ cumulatio impediṫ d.l.fundi.& l.fundū.eo.
3 &c fuit viſum poſt Bart.in l.edita. ¶ † Ex quo inſerebat ſignanter ſolus Ray.hic, quod iſtud ꝑcederet qñ reus in primo iudicio ſortis negaſſet obligationē ꝯtā.ſed ſi cōfeſſus fuiſſet obligationē ſortis ꝑceſſiſſe ſed diceret ſortē nō fuiſſe ſolutā vel ſibi factū eſſe pactū de nō petēdo ſortē,ſecus foret. Nā tūc bñ poſſet cumulari petitio vſurarū ꝑ eo tꝑe pro quo non appareret negatā ſortē fuiſſe apud reū,q̄a abſolutoria ferēda ſuꝑ iudicio ſortis ñ pareret exc. rei iudi.ſuper ſecūdo iudicio cui nō ꝯdiceret ſuſcepta cōfeſſione debitoris.ꝙ eſt not ꝑ limitatione d.l.fundi. & l.fundū.& ēt vr̄ eſſe
4 de mēte Guil.de Cu.hic.¶ † Secūdo limita dictā cōclu.& d.l.fundi.niſi pars ꝯ dictā cumulationē nihil oppoſuiſſet, ꝑ ea q̄ not.Bar.
5 in l.edita.in ver.q̄ro q̄d ſit oppoſitū. ¶ † Tertio limita ſm Pet.Cy. & Ray.hic.niſi cumulatio fieret ꝯdōnaliter vt q̄a diceret peto vſuras a te,ſi ex primo iudicio apparebit te ſortē debere.alleg.l.cōductores.cū gl.j.loc.Et gl.in c.Raynaldus. in gl.q̄ incipit, ſed nunq̄d de teſt.Dicit tñ hic Sal.ꝙ illud ꝑcedit ſorte qñ ageret cōdōne ex l. vt d.l.cōductores . cū gl.Secꝰ ſi ex ꝯtu ēt in caſu nr̄o.ſed dic ꝙ illa cumulatio cōdōnalis habet locū ēt qñ ex ꝯtu vt no.gl.mag.in l.j. in prin.ff.de ac.em.ꝑ.& l.ij.§.itē ſi in facto.in glo.j.ff.de ver.obl.nec
6 reddi pōt bona rō diuerſitatis. ¶ † Quarto limita vt ꝑ gl.pe.in d.l. fundi.& ibi clarius ꝑ Bar.Et ex ꝑdictis patet ꝙ intelligēdo hāc l.ꝙ vſuræ debeāt peti poſt finito iudicio ſortis, tūc habes hic tex.ꝙ ex tincto ꝑncipali nō extinguiṫ acceſſoriū ꝑ quo cōpetebat actio, puta cōdō ex ſtipſone vſurarū.Ad idē l.ſi marito.§.fi.ff.ſol.ma.& l.iij.§.ſi tē,in gl.mag.ff.de leg.iij.ſecus ſi deberet acceſſoriū officio iudicis mercennario prout vſuræ nō promiſſe in ꝯtu bonefidei.l.j.§.j.de vſu.Nam lata ſentētiā ſuꝑ et principali tñ extinguiṫ acceſſorium l.iiij.j.depoſi.in l.qui per colluſionem.in fin.de act.emp vbi autem acceſſoriū peti poſſet officio iudicis nobili, puta ꝑ reſtitutionē in integrū,tūc extincto principali ēt ꝑ ſentētiā nō extinguiṫ acceſſorium , vt eſt tex.no.in l.fi.§.fi.cum gl.& ibi Bar.ff.de condi.indebi.
7 ¶ † Itē ſi fuerit appellatū à ſñia lata ſuꝑ principali omiſſo officio iudicis mercennario . nā iudex appellationis poterit ſuꝑ ipſo ac-
b ceſſorio [b] ꝑnunciare c.j.ſm intellectū Hoſt.de calū.facit l.ꝑ hāc.j.
8 de tēp.app.& l.j.in fi.ff.ad Turp.¶ † Itē ſi principale lite pendēte fuit extinctū morte, nō ꝑ ſentētiā . nā tunc acceſſoriū ꝙ veniebat officio iudicis mercennario,non extingueṫ,vt eſt tex.cum gl.in l. voq;.ff.de rei ven.quē ad hoc ꝑ ſing.alle.Imo.in d.l.Atteius.§.fi.
9 de aqua plu.arc.¶ † Itē vbi ꝑ ſentētiā latā ſuper principali iudex ſeruaſſet ſibi cōdēnationē ſuꝑ acceſſorio,ꝙ veniebat officio iudicis mercenario,nō periret acceſſoriū l.terminato. cū gl.& ibi clarius Bart.j.de fru.& lit.exp.& i terminis nr̄is no.Spe.& Io.And.in tit.de alle.& diſp.§.ſatis.ver.q̄d ſi de fructibus.& ꝑ Ang.& Imo.in l.Pau.la.j.vbi de hoc aliás dixi.ff.de reg.iu.Quæ oīa tene mēti pro limitatione huiꝰ legis. & d.l.iiij.cū ſi.vide aliā limitationē ꝑ Bal.in
10 d.l.iiij.¶ † Gl.j.dic ꝙ tex.alle.in gl.probat ꝙ lis dr̄ inchoata per lit. cōte.& hoc eſt clarū,vt ibi,& l.apertiſſimi.j.eo.& l.j.j.de plus peti. & dixi in l.cauſas.ꝯ.de tranſac.ſed iudiciū dr̄ incipere à citatione, inſtit.de pœna temere lit.§.fi.& viſum fuit in rub.ꝯ.de in ius.voc. Tamen quo ad terminos legis nr̄ę,ſaluo gl.q̄a rō dubitādi in hac l.erat quo ꝑ lit.cōte.induciṫ nouatio.vt i ſeq.gl.vnde ꝑ hoc videbaṫ ceſſare curſus vſurarū l.nouatiōe. & l.emptor.ff.de noua.cuiꝰ cōtrariū hic dr̄ ſm verā lec.Nec ob.tex.i d.l.nouatione.q̄a illa lex ꝑcedit i nouatione volūtaria q̄ fit ꝑ ſtipulationē . ſed ꝑ litis cōte. quā facit actor neceſſario,vt ſuū cōſequaṫ, non dēt effici deterior
11 cōdū ſua l.nō ſolet.& l.aliā . allegata i gl.ſeq.¶ † In gl.ij.in fi.hæc.ij. lectu.ꝙ intelligaṫ de vſuris iam decurſis tꝑe principij litis eſt indubitabilis.Itē inquātū hęc lect.innuit ꝙ lit.cōte.inducat nouationē, quo ad impediēdū curſum vſurarū futurarū nō eſt bona, ꝑ d.l.nō ſolet.& d.l.aliā.ideo tene primā lec.poſitā in prin.huiꝰ gl.ꝙ loquaṫ
12 in vſuris. q̄ tꝑe lit.cōte.nondū ſunt decurſe.¶ † In gl.in ver.deductū in prin.ſentit hæc gl.ꝙ nō poſſit agere ad vſuras de futuro . tñ alibi gl.cōiter tenēt ꝯ̄nū,dic vt ꝑ Bart.& ibi plene dixi i l.vbi aūt.§. pe.§.pe.ff.de ver.ob.¶ In ead.ibi Io.ꝯ.in hic. Cōiter teneṫ,ꝙ vſuræ decurſę pēdēte iudicio, nō pñt deduci officio iudicis mercēnario in ſñiam ferendam ſuper principali,ſed ſit opus ſeparato iudicio. Et hāc opi.ſequunṫ oēs hic cōiter excepto Guil.de Cu.q̄ tenebat opi.gl. Tamē ſm doc.opi.Io.eſt verior ꝑ iſtū textum ēt q̄a ibi ad aliq̄d ꝙ occurit pēdēte iudicio daṫ obligatio & actio , tūc in eodē iudicio ñ pōt illud deduci officio iudicis mercenario d.l.Atteius. in fi.de aqua plu.arcē.& l.ſi q̄s nullū.ff.de dā.infec.in fi.à ꝯ̄rio ſenſu.Nec obſtat.§.itē ſciendū.allegatus in glo.q̄a rñde ꝙ ibi pro illis fructib.ꝑceptis pendēte iudicio nō cōpetebat actio, ſed veniebat officio iudicis mercenario d.l.iiij.depoſi.Et declarat Bald.in l.j.in fi.j.de vſu.& fru.leg.reprobata gl.magiſtra.in.§.actionum.inſtit.de ac.Vel ſm Bar.& Ange.hic,poſt antiquos,dic ꝙ in d.§.itē ſciendū. & in d.l.nō ſolū.alle.in gl.§.actionū.veniebat ex nā actionis ꝑpoſite,nā de nā rei vēdicationis eſt,ꝙ res reſtituaṫ in eo caſu , in quo erat tꝑe litis cōte.l.poſt acceptū.ff.dē rei ven.Et ſimiliter in caſu.§. itē ſciēdū.erat de nā illius actionis, ꝙ veniret fructus officio iudicis mercennario,vt ibi, & d.l.iiij.Sed hic nō veniebāt vſuræ.ex nā principalis actionis q̄a debebaṫ ſors, & ſic nō officio iudicis mercennario, ſed ſolū ex ſtipulatione vſurarū l.q̄ ius.j.de vſur.& l.j.cū ibi no.j.de cōdi.indeb.& eū Bar.cōcordat Pet.Cy.Ray.Iac.But.& Ful.hic.Et ꝑcederet iſta rñſio Bart.intelligēdo iſtū tex.in ſorte debita ex ꝯtu ſtricti iuris . quia de nā actionis ſtricti iuris,nō veniunt vſuræ tꝑe litis cōte.l.quoties.j.de condi.ob turp.cau.& d.l.j.& ibi no.gl.in l.in l.in hac.de tritica.Bar.in l.iij.§.in hac.ff.cōmodati. Sed ꝑcederet in actio bonefidei,de cuius nā eſt,ꝙ veniant vſurę à tꝑe more,vt dixi.iō ſm Bal.& Sal.melior eſt rō, q̄a officiū iudicis mercenariū nō ꝑſupponat oblōnē d.l.qui per colluſionē.in fi.ergo cū hic eēnt ꝑ ſtipulationē ꝑmiſſę vſurę,& ſic oriaṫ obligatio, & actio ex ſtipſone,debet ceſſare officiū iudicis mercēnariū. Differt ergo ſñia Bal.& Sal.à ſñia aliorū.q̄ nimo ſm ſñiam Bal.idē erit in ꝯtib. bonefidei,& ſtricti iuris.ſm opi.aliorum ſecus. Tamē mihi magis placet

ADDITIONES.

a ¶ Sortis. Secus eſt in ſolutione q̄a recipiendo ſortē prœiudicat in acceſſorijs l.fi.ff. de eo ꝙ cer.lo.iuncta di. Bar.in l.ij.ff.ſi quis cau. ſæpius tñ calculata ratio ſuper ſorte prœiudicat quo ad vſuras niſi ſit inter coniunctos. ita tenet Ro.conſi.cxlij.

b ¶ Super acceſſorio. Iaſ.hic dicit.ꝙ iudex qui taxauit expenſas, pōt taxationē reuocare.adde ꝙ idē tenet Lud.Ro.cōſi.cclviij.in prin.intelligendo tñ ꝙ eadē die reuocet,nō poſt,ſi in totū expirat officiū.quo ad principale.& idē voluit,cōſ.ccclxij. Emendare tamen iudex interlocutoriā ſuā nō poteſt, vt dicit Ane.conſi.clxxxij.

placet opi.Bar.& ſequaciū,de quorū mēte eſt, ꝙ aliud ſit in ꝯtrib. bonefidei vt expreſſe declarat lo.gl.& bñ per ſuperius dicta. nec mihi placet rō Sal.& Bal.ſe fundantiū ꝑ d.l.q.ꝑ colluſionē. q̄a rō eorū eſt ꝯ d.l.nō ſolū. Nā ibi cōpeteret actio l.Aqui.q̄ ꝓſupponit oblonē,q̄ orit ex dāno dato l.ex maleficio.in pri.ff.de ac.& obl.& tñ habet ēt locū officiū iudicis mercennariū, q̄a de nā principalis actionis.i.rei vēdicationis veniebat illud dānū.vt ꝓbaui.ſ. Ad idē no.gl.in l.ex diuerſo.in prin.& Bar.in fi.eiuſdē l.j.ff de rei vēdi.vbi ꝓ fructibus cōcurrit ꝯditio ſine cā, & officiū iudicis mercennariū. Non obſt.l.q.ꝑ colluſionē.q̄a fateor ꝙ vbi habet locū officiū iudicis mercēnariū, ibi ꝓſupponit ceſſare obligationē,vt ibi. ſecus vbi habet locū ēt actio,puta l.Aquilie.q̄a cōcurrit actio orta ex obligatione cū officio iudicis mercēnario,vt d.l.nō ſolū.Et aduerte,quia Bart.hic allegādo d.l.ſi q̄s miſſum.§.fi.ſentit ꝙ in caſu illꝰ legis nō habet locū officiū iudicis mercēnariū ꝑ dāno dato lite pendēte, & probat ibi à ꝯtrio ſenſu. & illud ēt tenuit ibi Iac.de Are.Old.& Imo.ſed gl.ibi tenet ꝯtriū,quā ſequit ibi Bar.Ang.& Pau.de Ca.& Ro.ibi,q̄a dato ꝙ iure actionis inducte à ꝓtore poſſit peti damnū cōtingēs lite pēdēte,tñ ēt poſſet peti officio iudicis mercennario, & hoc debet eſſe in ꝓtorijs actionib.de quarū nā eſt, ꝙ venit etiā damnū cōtingens poſt litē cōteſta.ꝑ hoc dicit Ro.eſſe caſum in l.ſi tertius.§.officiū.de aqua plu.arc.& ita teneo.Nec huic vltimo dicto obſt.d.l.arbitrio.§.fi.q̄a rñdeo vt per Bar.in d.l.ſi quis miſſum. ¶ In gl.fi.ibi,ſcire debemus. dic vt melius habet in l.vbi aūt.§.qui ſortē.& ibi ꝑ Bar.de ver.ob.¶ In ea.ibi.l.aliā. dic vt late per Bar.& ibi per Ang.hic,maxime in repet.¶ In ea.ibi.l.ſolutionē. intellige volente creditore. aliàs eo inuito non poſſet fieri hæc nouatio l.ſi mādato meo. verſi.itē ſi.ff.manda.¶ In eadē ibi.l.nemo.§.j.&c.intellige tñ,niſi reus haberet iuſtā cauſam litigandi,q̄a nō tenet ius ſuū indiſcuſſum relinquere l.illud.ff.de peti.hæred.& no in l.itē ſi verberatū.§.fi.ff.de rei vend.¶ † In ea.ibi.l.ne in arbitris. idē tenet glo.in l.nullū.§.fi.de iureiur.& probat in l.ſed & ſi poſſeſſori in fi.prin.ibi,actionē in fi.eo.ti.& iſtud cōiter tenet. Non obſtat l.ne in arbitris.quia fateor, ꝙ ēt orit vtilis actio in rē ex ſnīa iudicis lata in reali,ſicut ex ſnīa arbitri, vt ibi, cōiuncta l.j.ff.de arbit.Pro hoc facit tex.in d.l.ſed & ſi poſſeſſori.§.fi.in verſi.vtilis.cū gl.& l.ſi duo.§.Iulianus.eo.ti.vbi locū habet in iuro.ergo idē in ſnīa, q̄ illi æquiparat l.poſt rem.ff.de re iudi.l.actori.j.de rebus creditis. & ita tenuit Imo.in d.l.miles.licet ꝓdicta non alleget.Et ēt eſt de mente huius glo.ſcilicet ꝙ ex ſnīa iudicis lata in reali,orit vtilis in rē.ita ēt tenet Franc.Tig.licet Bar.hic,& Ang in d.l.miles.velint ꝯtriū.Dum dnt, quod ex ſnīa arbitri orit actio vtilis in rē,& non ex ſnīa iudicis.& nihil tñ pro hoc allegant. Quare aūt det vtilis in rē nō directa.dic ꝙ ſi agens fundat dñium ſuū ex ꝓſumptione ſnīæ habet locū vtilis in rem d.l.ſed & ſi poſſeſſori.§.fi.& ibi Bar.ſed ſi fundaret dñiū ſuū ex vero dñio, & de illo vellet vere ꝓbare poſſe agere directa actione in rē,quia nihil repugnaret.vt ibi per Bar.In ead.ibi,verus quoq;.ꝓ hoc vide Cy.Bar.& Bal.in l.ſi.j.de vſur.rei iudi.& no.in l.euidenter.eo.ti.& in l.j.j.ſi plures vna ſenten & adde quod.j.proxime dicā.¶ † In eadē ibi, ſine cāæ cognitione, facit hæc gl.quod in executione ſnīę nō requirat citatioᵃ,q̄ requirit vbi adhibet cāę cognitio l.in cāæ.ſa.j.§.cā cognita.ff.de minoribus.Sed de hoc dic vt plene dixi poſt Bar.in l.à diuo.§.ſi poſt venditionē.ff.de re iudi. ¶ † In ead.ibi,in fi Cy.& Ange.hic in repetitione reprehendūt gl. q̄a imo poterit poſt ſnīam q̄libet cōueniri in ſolidū an nqua actione,cū nō ſit ſublata, vt ꝓxime dictū eſt poſt gl.& no.in d.l.j.j.ſi plures vna ſnīa. quod ſane intellige ſecūdū quod no.declarat ibi Iac.Bu.videlicet, niſi reus iterū cōuentus antiqua actio.opponeret except.rei iudi.& offerret ſe paratū ſoluere. quia tūc ſoluens pōt ſe tueri tali exceptione,q̄m condemnatus ſoluens perinde habetur ac ſi per ſententiam fuiſſet abſolutus l.ſi quis cum totum. ver.plane.& ibi no.Bar.ff.de excep.rei iudic.& vna cauſa debet ſufficere ad vnam cauſam terminandā,& finiendam, q̄m tranſit in rem iudicatam l.ſingulis. eo.ti.arg.l.ſingularia.ff.de reb.cre.ꝙ no.pro intellectu eorum,quæ ſuperius dixit gl.dum dixit,ꝙ vetus actio durat,& adde Bal.idem ſententem in l.ſi depoſita.j.depoſiti.

ADDITIO.

a ¶Citatio. Adde ꝙ licet q̄ñ fit executio ſentētiæ in re ſup qua lata eſt ꝯ cōdemnatū, nō requirat alia cauſæ cognitio, vel citatio ſm Inn.in c.ex rōne.de app.& in c.cū ſup de re iudi.& ſequit Bar.in l.à Diuo Pio.§.in venditione.ff.de re iudi.tñ ſi fieret in eadē re cōtra tertiū requirit citatio,& cauſæ cognitio ſm Inn.in c.q̄a.v.de iud.& tenent Bal.& Im.in l.ſi bine.ff.de inoff.teſta,& Bal in l.ſi parte. ꝑ illā tex.C.de dot.ꝓmiſſ.& vide ꝑ Soz.cōſi.clviij.lci.viſis ꝓceſſu ver videmus.i.ij.vo.

Seueri & Antonini. LEX II.

1 Sententia generalis lata ſuper petitione generali,quādo reſtringitur. & nu. 3.
3 Sententia generalis lata ſuper generali petitione, an & quando reſtringatur
4 Connexorum an idem ſit iudicium.
5 Libellus quando eſt generalis,& proſequutio ſpecialis, quid iuris?

LIcet. † Snīa ḡnalis lata ſuꝑ petitione ḡnali reſtringit ope replicationis ad proſequutā tm̄.h.d.¶ † Limita tñ, niſi ſcienter actor ſine iuſta cā omiſiſſet ꝓſequutionē alicuiꝰ articuli, ſeu capituli. q̄a perinde eſſet quātū ad illud c.ac ſi ſuꝑ eo ꝓſequutio facta eſſet.& ſic ſnīa ad illud traheret l.de reb.in fi.ff.de arbi.Qui tex.ēt ad hoc eſt ſing.ſm oēs hic. & no.Bart.in l.&,an eandē.§.actiones circa fi.ff.de excep.rei iudi.& pro intellectu d.l.de reb.in fi.vide l.ij.cū ibi no.eo.ti.& ꝙ no.Ang.in l.ſcire debemꝰ.in ꝓn.ff.de verb.ob.& Bal.in l.edita.in rep.Paduana.ver.vj.opp.& verſ.nūc veniamus ad cumulationē neceſſariā &c.& l.j.§.de edend.¶ † Secūdo limita hāc l.ꝓcedere,q̄ñ proſequutio nō eſt facta in totū,nec in parte ſuꝑ illa ſpecie vel capitulo,ꝑ quo actor nūc poſt ſnīam vult agere.nā pōt, vt hic.ſecꝰ ſi i aliqua parte illꝰ capituli fuiſſet facta ꝓſequutio, licet nō fuerit facta ſuꝑ toto. nam victus nō poterit in aliquo cōueniri, vel agere iure cōi,niſi tanq̄ minor peteret reſtitutionē in integ.vt eſt tex.no.dignꝰ in l.ſi minoris. & ibi illū ad illud pōderat Bal.poſt gl.ff.de admi.tut.facit ꝙ dicā.j.ꝓxima fallētia. & quomodo accipiat in ꝓpoſito vnū capitulū, vide oīno Cy.in l.ſi cū tibi.j.eo.¶ † Tertio fallit quo ad cōnexa illius, ſuꝑ qua eſt facta ꝓſequutio.ᵃ nā perinde in cōnexis obſtabit ſnīa abſolutoria, ac ſi ſuꝑ his eſſet facta proſequutio, vt eſt tex.ſing.in d.l.ſi eum tibi.ſm omnes. Et alijs modis limita vt colligitur,& pulchre not.per Bart.hic.¶ In glo.j.ibi, vel dic, hæc vera. ¶ † In gl.j.in ver.vtilē.ibi.l.ſub ꝓtextu.la.ij.dic ꝙ ibi libellus proſequutio,& tranſactio fuit ḡnalis.hic autem proſequutio fuit ſpālis. Vel dic ꝙ aliud eſt in trāſactione,q̄ in ſnīa. & rōnē ſibi aſſignati.

ADDITIO.

a ¶Proſequutio. Adde ꝙ voluit Lud.Ro.conſi.ccclxxj.

Alexan. LEX III.

1 Iudex qui de cauſa ſtatus principaliter cognoſcere nō pōt, poteſt tñ incidēter.
2 Directo quod non licet conceditur in conſequentiam alterius permiſſi.
3 Iudex cauſæ præparantis,eſt etiam cauſæ incidentis,& iudex cauſæ præparantis, eſt etiam iudex cauſæ præparatæ.
4 Abſolutio à iuramēto ſuꝑ aliquo cōtractu facta ab epiſcopo,quid operat.& 5.

QVoties. † Iudex qui de cā ſtatus principaliter cognoſcere nō poſſet,tñ poteſt incidēter.h.d.¶ † No.ꝙ id ꝙ nō licet directo cōcedit in ꝯſequētiā alterius permiſſi. de quo articulo brocardico, dic vt hic ꝑ Cy.cū quo ſimplr tranſit Saly.& ſunt doc.Bar.& Dy.in l.j.in princ.ff.de auc.tut.Et illud quod dr̄ hic in iudice,habet locū in arbitro.vt eſt text.no.in l.cū ꝓponas. ſm vnū intellectū gl.de rebꝰ cred.ꝙ dicit Ang.hic eſſe ſing.no.Adde ſimilē tex.in l.fi.j.vbi & apud quem in integ.reſti.in fi.princi.de verb.compromiſſario. & c.pe.de in integ.reſti. ¶ † Itē not.ꝙ q̄ eſt iudex cāæ principalis eſt iudex cauſæ incidentis.ᵃ & ſimiliter qui eſt iudex cauſę ꝓparantis idē debet eſſe iudex cauſæ ꝓparatæ l.ordinarij.in ver.ab eo iudice.j.de rei vend.& l.minor.in fi.in prin.ff.de euic.† Ex quo infert ꝙ ſi q̄s dicat ꝯctū ſimulatū, vel vſurariū & petit abſolutionē à iuro corā epō, & abſolutus eſt de ſimulatione & vſuris. aut alia ſimili cā,habebit neceſſe agere corā eodē epō,ſm Bald.in d.l.ordinarij. quod eſt bñ no.ſm eū.Ad idē facit ꝙ no.Ant.de Bu.in c.cū ſit generale. de foro cōpe. Quod ſingulariter limitat Pau.de Ca.in cōſi.lxviij.ꝙ incipit,iuxta noia viſis. & ponderatis oīb.de q b.ſ.&c.vbi ſi ꝑ partē eſſet remiſſum,& relaxatū iurm̄ ipſi petenti abſolutionem, iuxta c.j.cū ſi.de ſponſa.q̄a cū iurm̄ remiſſum,nō ſit amplius iurm̄,abſolutio iudicis nō cadit in eo,& eſſet potius abſolutio facti,q̄ iuris.Vnde non extenderet iuriſdōnē eius,alleg.in ar.id quod not.in l.ſi pr̄.j.ne de ſta.defun.& in c.ſi plures.de offi.dele.in.vj.q̄ oīa tene mēti perpetuo,q̄a quotidiana.¶ In gl.fi.ibi,q̄a ſufficit ad libertatē,q̄a ſnīa lata ſuꝑ principali.i.ſuꝑ hæreditate reſtituenda,actor poſſet ꝓcedere,niſi actor ſit liber, cū ſeruus nihil ꝓpriū habere poſſit, nec etiā poſſit in iudicio eſſe, vt l.ſeruus.j.eo.& probatur etiā in l.ij.in glo. ¶ In ea.ibi.l.defenſio libertatis &c.q̄a ſnīa lata ꝯ actorē ſuꝑ hæreditate nō includit de neceſſitate,ꝙ actor ſit ſeruus, ad hoc l.pe.cū ibi no.ff.de his q̄ ſunt ſui, vel alie.iur.& de hoc vide plene poſt gl.ꝑ Bar.in l.j.de ordi.iu.¶ † Extra gl.inducit iſte tex.ꝑ Bart.ad q̄a ſi corā iudice ſeculari incidat q̄ō vſurarū, vel matrimonijᵇ poſſit iudex ſecularis de tali incidenti cognoſcere. dic vt hic ꝑ eū cuius opin.eſt magis cōis eū cā ſequant plures & magne auc.doc.quos recitaui in l.iuta.ff.ſol.mat.& ibi ad hoc dedi aliquas no.limitationes, & iō hic nō repeto vno excepto.ſ.ꝙ dato ꝙ de dicta cā vſuraria tanq̄

ADDISIONES.

a ¶Incidentis. Adde Ioan.de Ana.conſi.xlviij.Rom.conſi.ccclxxxiij.
b ¶Vel matrimonij. Vide Iaſ.hic in prin.& vide vltra ipſum, per Pau.de Ca.in conſi.cxliij.inci.in puncto.

ria tanq̃ spiritualibus nõ possit cõpromitti in laicũ arbitrũ per c. cõtingit extra de arb. & in spẽ no. Ant. de Bu. & expressius Imo. in c. innotuit. eo. ti. tñ in arbitratorẽ [a] potens cõpromitti, vt per plura ↄcludit Pet. de Anc. in cõsi. lxxxiij. q̃ incipit In Christi noie. ita q̃ facit dubiũ c. cõtingit. in cõs. xxxj. & est de mẽte Bal. in c. j. de cõtio. innest. & p d. c. cõtingit. vr̃ q̃ nõ ꝓcedat vnũ, q̃ elegãter dixit Bal. in l. j. versi. sed nunq̃d arbitri cõpromissarij &c. j. de cõfessis. vbi q̃rit, an arbitri possint taliter qualiter de matrimonio incidẽter deducto in petitione hæreditatis cognoscere. & arguit primo q̃ nõ q̃a arbitria sunt redacta ad instar iudiciorũ l. j. ff. de arbit. ergo sicut iudex secularis non posset c. tuã. de ord. cog. & no. Bar. hic. ita nec arbiter. ↄ̃tñ si dicit se credere salua veritate, quia nõ tanq̃ iudices, sed tanq̃ priuatæ ꝑsonę, probationes illas recipiũt. & sic nõ derogant iurisdicõni ecclesiasticæ, vt ibi p eũ. & dicit hoc esse nouũ super quo relinquit cogitandũ, nã cõtra eũ fortiter facit tex. in d. c. contingit. tu tñ tenẽs no. per doc. in d. c. innotuit. reliqua dic vt in d. l. titia.

ADDITIO.

[a] ¶In arbitratorem. Lud. Ro. consi. clxxiij. tenet quod possint cõpromitti, & ibi Albe. Per. de An. in dicto consi. tamen latius & per plura fundamenta consi. ccxcvij tenet q̃ non possit compromitti & q̃ arbitrator non possit cognoscere de vsu. tenet Ioan. de Ana. consi. Lab. consi. lxiij.

Alex. LEX IIII.

SI cum tibi. Snĩa lata sup certa spẽ iudicij generalis nocet in omnib. eius accessorijs, vel dependentib. licet super eis nõ fuerit disceptatũ. h. d. sm verũ intellectũ. & vide q̃ dixi in l. licet. §. eo.

Gordiani. LEX V.

1 *Delegatus ab alio q̃ à Principe delegare non potest.*
2 *Delegatus à Principe subdelegare potest.*
3 *Delegatus Principis cuius industria electa est, non potest subdelegare.*
4 *Clausula conscientiam tuam oneramus, quid operatur.*
5 *Delegatus ab alio q̃ à Principe nõ põt subdelegare fallit in legato procõsulis.*
6 *Delegatus ad vniuersitatem causarum potest subdelegare.*
7 *Delegatus ad vniuersitatem causarum quis dicatur.*
8 *Delegatus ad vniuersitatẽ causarum, potest vnam causam tantũ subdelegare.*
9 *Delegatus quando potest subdelegare*
10 *Delegatus ad vnã causam tñ poterit subdelegare vnum articulũ causæ illius.*
11 *Actus vel causæ nudi ministerij tantum qui dicantur dicitur hic.*
12 *Examen testium an possit iudex ordinarius alteri subdelegare.*
13 *Delegatus coram quo fuit lis contesta. an possit subdelegare.*
14 *Delegatus regulariter subdelegare non potest, & quæ sit ratio traditur hic.*

1 Iudice. † Delegatus [a] ab alio q̃ à Principe delegare non potest. h. d. ¶ † No. q̃ delegatus principis subdelegare põt. q̃ est verum sm Ia. Bu. hic quo ad causas q̃ sunt de sui nã delegabiles non prout sicut causæ meri & mixti Imperij. j. de peda. iudi. l. j. in princ. cum ibi no. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. quia nõ debet plus posse delegans Principis q̃ ordinarius cui æquiparatur vt hic iuncta l. more. ff. de iur. om. iud. Sed aduerte q̃a ↄ̃riũ hic tenuit gl. in l. j. §. q pro sua iurisdõ. quã sequit ibi Bar. Bal. & Ang. p illũ tex. in fi. vbi nulla facta distinctione causarũ põt delegatus principis subdelegare. Idẽ ẽt tenuit Guil. de Cu. & Bar. in d. l. j. ff. de offi. eius cui mã. q̃a satis est q̃ cã ipsa p delegationẽ Principis ceperit esse delegabilis cũ hic semper maneat postea delegabilis. ar. l. pẽ. §. quindecim. de le. iij. & idẽ tenet Ang. in ↄsi. ccxvij. q̃ incipit cũ accusatiõis &c. tñ Ia. de Rauen. Pet. Cy. Ray. Old. & Mar. fil. Sal. & Ful. in d. l. j. §. q p sua iuris. & Io. An. in addi. Spe. in tit. de iudice delegato. §. fi. ver. itẽ q̃ est delegatus &c. tenet primã opi. q̃a si habẽs ordinariã ptãtẽ a l. nõ põt tales cãs delegare d. l. placet. ergo idẽ in delegato à principe, qui est lex animata. & in auct. de cõsulibus. in fi. & rñde ad tex. in d. l. j. §. q pro iurisdõne. q̃ debet intelligi de causis delegabilib. satis est. n. q̃ vnũ spãliter ꝯcedat a l. delegato principis. s. q̃ ipse delegare possit cãs delegabiles q̃ alius delegatus facere nõ põt, nec fuit intentio literę in d. l. j. aliq̃d spãle inducere in dele. principis. Et ad d. §. quindecim. rñde sm Ia. Bu. & Sal. q̃ prohibitio nõ erat facta indefinite quo ad res, sed quo ad ꝑsonas. q̃a ꝑsona erat ibi ꝓhibita alienare nõ mirũ si postea facta alienatione semel in casu permisso alia ꝑsonã dictã partẽ rei alienare põt, q̃a alienans vltimus q̃tũ ad illã partẽ nõ erat ꝓhibitus, sed in q̃õne nostra indistincte ꝓhibita erat delegatio causarũ meri Imperij. Et pro ista opinio. facit q̃a minus cõcedit delegato principis, q̃tũ ad subdelegandũ, q̃ cõcedat ordinario volẽn delegare, vt est tex. in auc. ad hæc. hic posita, cũ ibi no. Et istã opi. vr̃ sequi Bal. in l. j. in fi. §. ne lice. potẽ. & de iure forte est verior, q̃uis Imo. in c. venerabilis. & in c. fi. de offi. dele. sequat simpliciter Bar. hic. ¶ † Itẽ fallit in delegato principis, cuius esset electa industria. & hoc apparet ex verbis delegationis, vel ex qualitate facti delegati, quia subdelegare nõ poterit, vt est tex. melior de iure in c. fi. vbi hoc plene declarat p gl. & doc. de offi. dele. Et similiter ibi habet, q̃ delegatus principis põt subdelegare actũ iurisdictionalẽ, nõ aũt actũ nudi ministerij, & q̃ sint tales actus nudi ministerij, habet in auc. ad hæc. in gl. j. eo. ti. & ita teneas, q̃uis Ang. in d. auc. ad hęc. dixerit q̃ delegatus principis poterit subdelegare, ẽt si fuerit eius industria electa. & de hoc dicit esse tex. sing. sm eũ in d. cle. j. Et iõ dicit vidisse de facto dubitari, an si in literis delegatorijs Papa dixerit, in quo tuã cõsciẽtiã oneramus, possit iudex subdelegare, & ↄcludit q̃ sic, p d. cle. j. vbi hoc nõ ꝓbat, imo est ↄ̃ tex. in d. c. fi. ¶ † Et inter cætera dicit Imo. in d. c. fi. q̃ p illa verba, tuam cõscientiã oneramus, p̃sũit esse electã industriã ꝑsonæ, p no. in c. statutũ. §. assessorẽ. de rescri. in. vj. q̃ no. q̃a talia verba quoudie apponunt in literis Papæ delegatorijs. ¶ † Itẽ no. q̃ delegat' ab alio q̃ a principe nõ põt subdelegare, & rõnẽ dictã cũ gl. fallit in delegato ꝓcõsulis, vt hic in gl. & est rõ sm Bar. post gl. in l. legatus. alle. in gl. q̃a est delegatus in cõscientia legis, spãlẽ. n. tit. fecit de delegato ꝓconsulis, & de nullo alio, vt in rub. ff. de offi. procons. & leg. & ẽt q̃a maioris est authoritatis talis legatus, q̃ alij, cũ nõ possit reuocari incõsulto principe l. solẽt. §. j. de offi. ꝓcon. secus in alijs delegatis l. iudiciũ solui. ff. de iudi. Aliã rõnẽ hic vide p Bal. & Ang. in l. cũ ptor. §. j. ff. de iudi. & do. Abb. in c. cũ Bertoldus, de re iud. q̃ ex hoc inferũt, q̃ idẽ erit in delegato cardinaliũ legatorũ. q̃a cardinales legati æq̃parant ꝓcõsulib. c. ij. & ibi plene no. de offi. dele. in. vj. & hoc ꝓcedit tenẽdo dictã opi. q̃ spãle sit in legato ꝓcõsulis, qui cõiter tenet, licet gl. variet in d. l. legatus. ¶ † Itẽ fallit in delegato ad vniuersitatẽ causarũ, vt hic in gl. p l. j. in fi. sm verũ intellectũ, q̃ melius conuenit literę. ff. q̃s & à quo app. & ita cõiter tenet q̃cq̃d dixerit Petr. hic, & ꝓbat, q̃a talis delegatus ad vniuersitatẽ causarũ habet ꝓ ordinario, vt not. gl. in c. cũ cãm in ver. delegatus qui à principe. in fi. de appel. & gl. in l. fi. j. eo. & est de mẽte gl. in l. Pomponi'. alias incipit, vnus ff. de re iudi. & ponit Bal. in l. si vt ꝓponis. ti. j. j. de re iudi. ¶ † Quis aũt dicat delegatus ad vniuersitatẽ causarũ, vide glo. magis in prin. in d. l. j. ff. si q̃s & à quo ap. & q̃ ibi Bar. in fi. & late p Guil. de Cu. hic, & p Bar. & Sal. hic, & per Cy. & Bal. in l. solẽt. ff. de iur. om. iud. & licet ista sit cõis cõclusio, q̃ delegat' ad vniuersitatẽ causarũ possit ẽt subdelegare, vt ẽt tenuit gl. in c. sup q̃õnũ. §. si vero. de offi. dele. tñ gl. ij. in d. l. solẽt. tenuit ↄ̃riũ, & male. vt ibi per Bar. ¶ † Recipit tñ hæc cõclusio limitationẽ vnã notabilẽ. q̃a verũ est, q̃ põt subdelegare vnã cãm. secus aũt si totã vniuersitatem causarũ subdelegare vellet, quia hoc nõ posset sm Host. in summa de offi. dele. §. q̃s possit. vt refert Ant. de Bu. in d. §. si vero. q̃ est mẽn tenendũ sm Imo. ibi. p hoc facit, q̃a & ordinari' q̃ habet ptãtẽ delegãdi, iuxta l. more. ff. de iur. om. iud. nõ põt omnẽ iurisdictionẽ à se abdicare inconsulto principe l. pe. & ibi no. ff. de offi. pſid. ¶ † Itẽ fallit regula huius l. qñ delegans primus delegasset cũ ptãte subdelegãdi, q̃a hoc facere põt vt tenuit Cy. Guil. de Cu. Bal. Sal. Ful. hic, & firmat gl. p plures rõnes in c. is cui in gl. fi. de offi. dele. in. vj. & Bar. in d. l. more. & Mod. & d. Abb. in d. c. cũ Bertoldus, licet antiq., quos refert Io. An. in d. c. his cui in nouella. teneãt ↄ̃riũ, inter quos est Spe. in ti. de iudi. deleg. §. ij. ver. sed nunquid subdelegatus. & Pe. de Belu. hic tñ magis cõis opi. approbat opi. gl. i d. c. his cui. quã opi. ẽt sensit gl. in d. l. solẽt. & ibi sequit Bar. nihilomin' in puncto iuris vr̃ verior opi. Spe. quã late ↄ̃firmat do. Car. in d. c. j. in. xij. q. de offi. dele. & Imo. i c. sup q̃õnũ. §. porro. & §. seq. eo. ti. maxime p istã rõnẽ videlicet q̃ ea q̃ ꝯcedunt à l. spãliter, seu in priuilegiũ iudicibus ordinarijs nõ pñt per eos transferri in alios, vt in l. j. in prin. sm eũdem intellectũ, de officio ei' cui &c. sed ptãs delegandi spãliter cõcedit à l. d. l. more. & hic. ergo talẽ potestatẽ nõ pñt demandare. & p hoc posset faciliter rñderi ad oia argumẽta q̃ adducunt in ↄ̃riũ, q̃a illa militant in his q̃ mero iure cõi cõcedunt nõ aũt spãliter, seu in priuilegiũ, tenẽdo cõem opi. limita illã ꝓcedere in ordinario delegãte. secus in delegato principis subdelegante, q̃a non põt subdelegato dare ptãtẽ alteri subdelegãdi, vt est gl. in d. §. porro. in ver. trãsfert totã. quã ad hoc p singulari allegat do. Abb. in d. c. cũ Bertoldus. & dicit q̃ istud ab alio nõ ponderat, nec tangit. Sed dic q̃ imo idẽ tenuit Arch. in c. q̃uis de offi. dele. in. vj. & Io. An. in d. c. his cui. in nouella. vbi dicunt q̃ nulli subdelegato põt dari talis ptãs, ne alias ↄ̃tingat istã subdelegationẽ ire in infinitum. infinitas. n. est vitãda l. fideicõmissa. §. si q̃s. x. de le. iij. & l. fi. C. de sac. san. eccl. & ita saluat gl. in d. §. porro. & magis placet iste intellectus ad istã glo. q̃ ille quẽ posuit d. Abb. in d. c. cũ Bertol. vbi dicit q̃ illa glo. ꝓcederet, qñ delegatus subdelegans cũ dicta ptãte aliquid sibijpsi reseruasset. alias secus, vt ibi per eum. ¶ † Itẽ fallit regula huius l. in delegato ad vnã causam. volẽte vnũ articulũ

ADDITIO.

[a] ¶Tho. Dip. Delegatus. Vide plene de materia istius l. per Phelinum in c. super quæstionum. §. si vero. de offi. deleg. & ibi quid de delegato iudicialr de latere.

articulum tm illius cāæ subdelegare. sed ɔ̄triū tenuit Pet.Cy.Ray. Gul.de Cu.& Sal.hic,& Spe.in tit.de iudice delegato.§.j.ver.sed nunqd subdelegatus.& Cy.& Bal.in d.l.solent.& Io.An.& cōiter cano.in d.c.sup qōnū.in vers.nos aūt. & in d.c.cū Bertoldus.qa si nō pōt totā causam subdelegare.ergo nec partē,arg.l.q̄ de tota.in prin.ff.de rei vend.& p hoc est tex.in d.c.cū cām.quē ad hoc allegabat Spe.& meli⁹ pbaȓ q̄ alibi in c.sup qōnū. ver.nos aūt.in ver. iudex qcūq; &c.fm Imo.ibi,nā tex.ibi p̄supponit q delegatus ab inferiore à principe ad vnā cām pōt vnū articulū iurisdōnalē.s.nudi facti,seu nude executionis delegare.Dum aūt text.loquitur de delegatione actus iurisdictionalis nō facit mētionē,nisi de delegato Papę,& nō repetit verbū qcūq; iudex.& sic excepto actu nudi 11 ministerij,nō pōt aliū actum subdelegare.¶ † Nudi aūt ministerij dīr, vt si iudex deleget examinationē testiū iuratorū iam corā eo parte citata, discussis, ēt & approbatis pmus capitulis sup qbus erant testes recipiendi,vt not.Inn.& Io.An.in d.c.cū Bertoldus.& istā opi.ēt sequiȓ glo.in d.cle.j.in fi.Nec obstat tex.in d.cle.j.qa loquiȓ i delegato Pape.Nec obstat id q dictū est de delegato ad vniuersitatē causarū.qa illud ī eo est, q habet instar ordinarij,cū p̄sit territorio castri, cuius causæ vniuersaliter cōmisse sunt. nimirū si 12 subdelegare pōt sicut ordinarius p d.l.more.¶ † Verū aūt ordinarius possit cōmittere examinationē testiū, dic vt in auc.eloquētissimū. de fid.instr.¶ † Itē fallit regula huius l.in delegato corā quo 13 lis fuit cōtestata,qa pōt post litē cōtest.subdelegare, vt sensit gl.in d.l.legat⁹. & l.& qa.ff de iurisdi.om.iu.& in d.c.cū Bertoldus. sed gl.venor tenuit ɔ̄triū.in d.c.cū cām. & in c.j.de pcura.in.vj.& esset ɔ̄ regulā huius l.& hoc esse verū pbaȓ in d.c.cū cām. ponderādo alternatiuā vel,ibi positā, & attento q testes q p iudicē delegatū ibi recipiebanȓ,& recipiuȓ regulariter lite iam cōtestata,vt extra vt lit.nō cōte. p totū. Nec obstat rō qua mouebaȓ gl.ɔ̄triū tenens, qa rñde vt p Bar.& oēs in d.l.more.& hic in d.l.j.quis & à quo ap-14 pel.& ista est cōclusio cōis. ¶ † In gl.in versi.munere.ex quo collige rōnem quare delegatus regulariter subdelegare non possit,& istā gl.in.ij.expositione allegat Io.An.in d.c.his cui.in nouella, dicens p hāc gl.q rō quare subdelegare nō pōt,est qa delegat⁹ post delegationē factā de necessitate habet iudicare, vt hic no.Sed dic q magis vniuersalis rō est,qa ille pōt aliū iudicē delegare,qui suo munere iudicandi fungiȓ, vt d.l.more.sed delegatus fungiȓ alieno munere iudicandi d.l.& quia.& l.si prætor.ff.de offi.eius cui man. est iuris.& hoc est q voluit hic dicere tex.cum hac gl.in prin.& ita a tenet Pet.Cy.& Bal.hic,& Mod.in d.c.cum Bertoldus.ᵃ

ADDITIO.

a ¶Bertoldus.Adde q ea omnia,quæ hic dicuntur, possunt procedere de iure ciuili, sed de iure canon.omnes causæ sunt delegabiles, quia omnia cognoscibilia, sunt delegabilia, vt per gl. & doct.in c.q translationem.de offi.deleg.plene tractatur in c.in archiepiscopatu.de rapt

SVMMARIVM.

1. *Delegare potest iudex ordinarius causa principalis reseruata sibi sententia.*
2. *Subdelegare, an & quando possit iudex ordinarius.*
3. *Lis habet tres partes,principium, medium,& finem.*
4. *Principium mensis, vel anni, quando dicatur.*
5. *Delegat⁹ Principis ad vnā cām nō est maior iudice ordinario,nisi in illa causa.*
6. *Iudex ordinarius causa appellationis,potest totam causam subdelegare.*
7. *Consiliarij Principis, an habeant iurisdictionem.*
8. *Delegatus an possit habere consiliarios.*

1 **A**D hæc. † Ordinarius iudex cāæ principalis, pōt ipsam delegare, reseruata sibi snia.sed tūc oportet q corā eo lis cōtesteȓ, pbationes pducanȓ, & per eū cunctis in fine examinatis snia p eundē proferaȓ, & delegatus ab eo reliqua expediet.iudex vero cāæ appellationis,& ēt delegatus habens de iure ptātē oia subdelegandi prout est delegatus principis,nō pōt alteri delegare,reseruata sibi snia,& ɔ̄ faciēs pu-2 niȓ.¶ † In tex.ibi publicis occupationib.pōt intelligi iste tex.i causis excedētib.summā.ccc.aureorū.q̄ nō pñt delegari ab ordinario nisi p p impedimentū publice occupationis. vt pbaȓ in l.placet.j. fm verū intellectū de peda.iudi.nā si vult ordinarius in totū delegare,nil sibi reseruando,pōt p p impedimentū p̄dictū absq; eo q aliqua audiat de cā,vt ibi.Aut vult sibi reseruare sniam, & tūc habet locū auc.ista,qa debet ter audire,vt hic. & ita exēplificat istū 3 tex.Ia.Bu.& sequitur Bal.cū referēs, licet imperfecte.¶ † No.q lis habet tres partes, principiū, medium,& finē.Princi.est litis cōte. Mediū est circa ɔclusionē cāæ.Finis est circa tps sniæ ferēde.& ita 4 istū tex.alle.Bar.in l.j.ff.de fur.¶ † Et p hoc decidit qōnē notabilē, quā ibi vide p eū & aliqd p eū i l.nj.i fi.de tēp.ap.& p Bal.i rub.ff. de rerū diui.vbi q̄rūt,si statutū dicat,q ptās teneaȓ aliqd facere in prin.sui officij,qūo intelligaȓ principiū.& cōcludit,q intelligiȓ de 5 mense primo, vt ibi per eos.¶ † Itē not.q delegatus à principe.de quo loquiȓ hic text.circa fi.vt patet in corpore, & hic in gl.minus pōt q̄ ordinarius,& licet alibi iura dicāȓ,q delegatus principis est maior in illa causa,q̄ ordinarius c.pastoralis.§.j.de offi.ordin.c.sane.de offi.deleg.tñ debēt intelligi q̄ tū ad hoc vt aliqs ordinari⁹ nō possit se de illa cā intromittere c.studuisti.de offi.dele.nō aūt q maiorē habeat ptātē delegatus principis in illa cā q̄ habeat ordinarius in causis suis vt hic.& facit ad ea q̄ dicta fuerūt sup l.prima.in p̄n. vbi allegaui istū text.& hoc not.pro intellectu d.c.pastoralis. cum si 6 ¶ † In gl.in ver.audiat.vera & cōis est ɔclusio, q iudex ordinarius cāæ appellationis, si velit totā cām delegare nihil sibi reseruando pōt,& totū expedieȓ p delegatū, sicut & posset ordinarius causæ principalis p regulā.d.l.more.& est de mēte gl.hic, & in corpore. & no.gl.in l.eos.in prin.in ver.cōueniat.j.de appe.Sed si iudex appellationis vult sibi reseruare sniam, & reliqua cōmittere nō pōt de iure ciui.vt hic.tñ Ang.hic dicit,q uno iudex appellationis pōt cām appellationis delegare reseruata sibi snia, qñ est impeditus, & ita dicit tenere gl.no.in corpore.sed dic q gl.ibi,in vltima opin. tenet ɔ̄triū & illā sequiȓ ibi Ia.de Bel.& hñ p istū tex.Ratio aūt differētiæ inter iudicē appellōnis,& cāę principalis fm q sentit Gui. de Cu.& Sal.hic,est qa ī cā appellōnis tractaȓ de maiori p̄iudicio, nā snia in cā appellationis tendit magis ad peremptionē & decisionē negotij,q̄ snia cāæ principalis, attēto q à snia in cā appella-a tionis potest contingere,q vlteriusᵃ nō poterit appellari,vel semel tm̄, iuxta id q hȓ in l.j.ne lice.in vna eadēq; cā ter,prouocare.aliā rōnē hic vide p Cy.& aliā p Ia.de Bel.in corpore.Sed de iure can. qlibet q habet ptātē in totū delegandi, poterit vnā partē tm̄ sibi reseruare,& reliqua delegare,nec erit necesse, q corā delegante 7 lis cōtesteȓ c.sup qōnū.§.intētionis. allegato in gl.¶ † Extra gl.adde q fm Pe.Cy.& alios,iste tex.nō intelligiȓ in iudice,q cām volebat expedire p delegatū sed in eo q volebat expedire p suos cōsiliarios,q exponiȓ,nō p delegans, sed p assessorib.l.ɔsiliarios.cū gl.s.de offi.asses.nā isti cōsiliarij nullā habēt ordinariā iurisdōnē à l.sed tm̄ habēt cōsulere, vt no.gl.& Bar in l.j.in gl.fi.ff.de offi.asses. & Bart.in l.pcipimus.§.j.j.de appell.facit l.metū.nj.§.sed q p̄tor.in ver.me assidēte.ff.quod met.cau.nā in casu isto,qñ ordinarius iudex cāæ p̄ncipalis, puta impedit⁹ p p publicas occupationes vult cām expediri p cōsiliarios reseruata sibi snia,hoc fieri pōt fm formā hic traditā.& iste intellect⁹ colligiȓ ēt ex text.i rub.vñ hęc auc. sumiȓ. tñ intellect⁹ gl.fm quē summaui hāc literā,pōt ēt pcedere fm Iac.But.Fran.Tig.Ang.& Ful.bit.s.q loquaȓ in delegatis nedū in cōsiliarijs,tū p p identitatē rōnis,tum qa text.in d.§.illud, circa prin.vñ hæc auc.sumiȓ, æquiparat istos delegatos, & consiliarios. 8 ¶ † Vltimo tractat hic Cy.& Ray.an delegatus possit habere ɔsiliariū,nam tex.hic in ver.vna cū cōsiliarijs p̄supponit q sic,in contrarium videtur text.in auc.de iudi.§.j.dic vt hic per eos,& hoc est decisum in c.statutum.§.assessorem. de rescrip.in.vj.

ADDITIO.

a ¶Vlterius. Adde q idem tenent d.Anto de Ale.& d.Ias.hic inquantum dicit, q in dubio iudex debet referre appellationi, & alle.Spe.in tit.de appel.§.nunc dicamus.ver.j.adde q voluit Anc.consi.cxxxv.& an in dubio iudex debeat pronuntiare appellationem desertam vide Lud.Ro.consi.ccccj.

Gordiani. LEX VI.

a **S**Eruus. Cum seruis iudiciūᵃ nō cōsistit.h.d. ¶ Et pōt ista l.intelligi fm Iac.Bu.ēt qñ seruus cōparet tanquā procurator, etiā si ante lit.contesta.non opponatur. & in hoc ista lex fm hunc intellectum redditur singularis,fm Ang.dic vt per Bart.in l.licet.§.de procu.

ADDITIO.

a ¶Iudicium. Sed quid in obligato, vel religioso, vide Fed.consi.cclxxxvij.vbi ponit pulchrum casum.

Diocletiani & Max. LEX VII.

1. *Iudicium non potest fundari contra seruum.*
2. *Missio in poss.ex primo decreto potest fieri contra hæreditatem iacentem.*
3. *Missio in poss.ex primo decreto fit officio iudicis.*
4. *Pignus cōuentionale an possit concurrere cum pignore prætorio in eadem re.*
5. *Pignus conuentionale quomodo possit vendi.*

1 **C**Vm debitoris. † Cōtra seruū detentatorem rei hypothecatæ nō pōt fundari iudiciū ex psona dñi sui defuncti sed si de vel alio nō defendēte cām, actor p officiū iudicis i possessionē mitteȓ.h.d.¶ † No.fm Guil.de Cu. a & Bal q ɔ̄ hꝛ̄ditatē iacētē pcedi pōt ad missionē in possessionē ex p̄mo decreto.adde l.si bona. & ibi no.Bart.j.de bo. auc.iudi.poss.& in l.nj.§.p̄tor.ver.totiens.ff.de dā.infec.nō aūt pōt peruenire ad sm decretū, nisi prius dareȓ curator hꝛ̄ditati iacēti l. si diu.ff.q.ex cau.in pos.ea.& no.Bart.in l.si qs instituaȓ.in fi.p illū tex.ff.de hęre.insti.& p Bal.in rub.j.de succes.edic.& in c.j.de mili te vas.q cōtumax est.& in l.si.in prin.j.de rest.mili.q.cogi dicta

Ang. & Imo. in l. ad diē. ff. de ver. obl. & in l. si seruus hæreditarius. la. ij. ff. de stipu. ser. & in d. §. ꝑtor. vbi simplr videnť velle ꝙ ꝓcessus factus hēditate iacēte nō valeat, sed dic imo valere quo ad primū decretū, vt dixi ēt si nullus sit datus curator. ¶ † Itē no. ꝙ ad missionē in possessionē deuenit officio iud. Sed an tale officiū dicať nobile, vel mercēnariū. vide subtiliter ꝑ Bar. ī l. iubere. ff. de iuris. om. iud. & ꝑ Bal. i auc. ei q. j. de bo. auth. iudi. pos. & ꝑ Imo. ī l. si finita. §. si plures. de dā. infe. ¶ † In gl. ij. ibi. l. creditores. ī fi. & sic ꝑ illā l. sentit gl. ꝙ pignus cōuentionale possit ꝯcurrere cū pignore ꝑtorio in eadē re. i. cū pignore ꝙ cōstituiť per missionē in possessionē factā auctoritate iudicis iuxta l. ñ est mirū. ff. de pig. act. ꝑ hoc est tex. in l. fundus quē. de an. leg. † Et istud est vtile, q̄a in vēdōne pignoris cōuētionalis tñ reqriť magna solēnitas, vt l. fi. C. de iur. do. imperā. q̄ nō reqriť tradita ī pignore ꝑtorio seu iudiciali. ſm Ia. de Are. & Cy. & Fran. Tig. hic facit l. ordo. & l. fi. j. de executio. rei iudi.

Constantini & Licinij. LEX VIII.

1 *Aequitas præfertur rigori.*
2 *Aequitas nō præfertur rigori, vbi est scripta contraria rigori scripto, & quid sit æquitas, & quid rigor.*
3 *Stat. ꝙ in causis mercatorum iudicetur de æquitate, omissis solennitatibus iuris quid importet.*

Placuit. † Equitas ꝑferť rigori. h. d. ¶ Et de mā vide plene ꝑ doc. post gl. ī c. fi. de trāſ. ꝑ Spe. in ti. de le. §. dispensatio. ver. nota cū seq. & ꝑ oēs in l. j. ś. de legi. & aliquid per Cyn. hic. ¶ † Et de eorū dictis adde ad limitationē huius l. ꝙ ista lex fallit, vbi æq̄tas scripta est ꝯ̄traria rigori scripto & rigor positus sit ī l. q̄ posterior ęq̄tati scriptę, nā rigor ꝑferť tanq̄ corrigēs ęq̄tatē vt est gl. no. ī c. extirpāde. quā ad hoc ibi pōderāt doc. de ꝑbē. Et q̄d sit ęq̄tas & q̄d rigor vide Spec. in loco ꝑalle. & ꝑ Bart. & ī l. j. ī fi. ś. de legi. & aliq̄d ꝑ eūdē ī l. bonafides. ff. depo. plenī' ꝑ Bal. post Ia. de Bel. ī c. j. § ad hic. de pa. iu. fir. & aliq̄d ꝑ eūdē ī l. si q̄s seruo. j. de fur. & in l. in emētis. in. ij. q. de ꝯ̄hē empt. † & facit ad q̄ōnē statuto cauetur ꝙ in curia mercatorū iudicetur de æquitate [a] omissis solennitatib. iuris q̄d istud importet, de quo dic vt sing. per Bar. in l. si fideiussor. §. quædam & l. quintus. ff. manda ti. per Bald. in l. fi. §. per ea. j. mandati. & per Saly. qui concordat cum his quæ notant Bar. & Bal. in dictis locis.

ADDITIO.

a ¶ Aequitate. Operať vt possint reijcere exceptio. discussionis ſm Lu. Ro. cōſ. cclxvij.

Constantini. LEX IX.

1 *Causæ cognitio regulariter requiritur plena in causis & plenaria probatio pro veritate habenda.*
2 *Cognitio causæ plena non requiritur, nec per consequens plenaria probatio vbi sententia non affert plenum præiudicium.*
3 *Mandatum semper est iudici præsentandum vt constet de legitimatio. persona.*
4 *Sentētia lata sine causæ cognitione nō visis actis, nec discussis iurib', est nulla.*
5 *Relatio an & quando possit fieri per iudicem superiori de aliqua causa in qua iudex dubitat iudicare.*
6 *Iudex an possit dilationes legales abbreuiare.*
7 *Probationes an & q̄n possint fieri post terminū datum præfixū ad probandum.*

Iudices. † In causis regulariter reqriť plena cāę cognitio & plenaria ꝓbatio ꝑ veritate habēda. h. d. Vel ſm Bart. ī causis in q̄b. s̄nia parit plenū ꝑiudiciū reqriť plena cāæ cognitio & ꝑ ꝯ̄ns plenaria ꝓbatio. h. d. ¶ † No. ꝙ dixi in vltimo summario, ex quo inferť ꝙ vbi s̄nia nō affert plenū ꝑiudiciū, tunc nō requiriť plena cognitio cāæ & ꝑ ꝯ̄ns, nec plenaria ꝓbō. exēplū patet in l. si q̄s à liberis. §. si vel parēs iū. cto. §. meminisse. de lib. agno. cū cōcor. hic alle. in gl. & qualis ꝓbō tūc reqrat in summarijs iudicijs, & an sufficiat iurm, & an tūc requirať ordo iudiciarius. s. libellus & litis cōte. & quot modis cā dicať summaria, vide plenius q̄ alibi ꝑ Bar. in extrauag. ad reprimēdū. in ver. summarie, & ꝑ eūdē in l. j. in fi. de ꝑro. stip. & d. l. si q̄s à liberis. §. si q̄s ex his. & in l. si cōstāte. in. j. q. primę partis. sol. ma. & in l. iij. §. hoc asti. in. vij. q. de dā. infec. & in l. si is à quo. ī prin. post gl. ff. vt in pos. le. & in l. j. ꝑ illū tex. cū gl. j. qu. ap. ꝑ Spe. in ti. de offi. iud. §. postremo. in ver. si plane. & no. ī cle. sępe. de ver. sign. & ꝑ Bal. in l. nec quicq̄. §. de plano. post Bar. ibi, de off. ꝓcō. & in l. j. j. vt in pos. le. & l. iij. §. sciēdū. ff. ad exhib. post Ia. Bu. hic, & Bar. ¶ † Illud tñ semper mēti teneas ꝙ in omni cā q̄tūcūq; summaria, in qua nō reqrunť plene ꝓbōnes, & plena cāæ cognitio. tñ semꝑ requiriť ꝙ plene ꝯ̄stet de mādato [a] cōparētis, ꝙ plene cōstet ipsum hr̄e legitimā ꝑsonā ad cōparēdū, vt sing. no. Bart. & Sal. in l. ij. [b] ī fi. j. de edi. diui. Adr. ꝑ id ꝙ no. in l. ꝓcati fi. vide per Bal. in l. iij. §. ibidē. ff. ad exhib. ¶ † Itē no. ex tex. in ver. discutere. ꝙ anteq̄ ꝑueniať ad s̄niam reqriť discutio veritatis. Ex quo infert Ang. hic ꝙ si iudex ñ visis [c] actis ꝓnuntiauit, s̄nia eius dr̄ iniqua. & iō hac rōne iuste ab ea appellať & ꝑsumiť iudicē nō vidisse ꝓcessum ſm eū. Si inter productionē actorū, & s̄niam fuit tam modicū interuallū, ꝙ iudex nō potuisset acta ꝑcunctari. & ꝙ isto casu iuste à tali s̄nia appelleť, tenuit Inn. ſm eū in c. eū Bertol. de re iud. Adde ꝙ imo ſm Bar. ī l. ꝓlatā. in fi. j. de sent. talis s̄nia dr̄ nulla tanq̄ lata sine cāę cognitione [d] & deliberatiōe q̄ reqriť anteq̄ iudex ferat s̄niam l. ex stipulatione. j. de sent. l. ij. in prin. & j. de sent. ex breui. reci. & hic, & not. ī d. l. ꝓlatā. & de hoc dixi in l. ij. vbi videas. ś. de eden. ¶ † In gl. fi. ibi, sufficiētē &c. l. eum quē temere. §. j. ff. de iudi. vbi hr̄ ꝙ sup iure, nō sup facto iudex referre pōt cām ad superiorē. Et si glo. tua hic aliter dicit, male dicit, imo nec ēt sup iure posset fieri relatio, q̄n ius esset clarū, licet iudex fingeret se dubitare, vt est tex. no. in l. ij. in fi. ś. de leg. Et de mā q̄n possit fieri relatio, vide ꝑ gl. & doc. in l. j. j. de rela. & in c. intimasti. vbi oīno vide cano. extra de app. & ꝑ Cy. & Bal. in d. l. ij. & ibi in mā aliqua elegātia tradūt, & aliq̄d Imo. ī l. j. §. j. ff. de app vbi reprehēdit gl. in d. l. diuus. in ver. cōsiiles. in fi. ff. de offi. ꝑsi. ꝑ d. l. eū quē. §. j. in rōne sui, q̄ gl. reprehēdit Ang. in d. l. eū quē. §. j. vbi est similis gl. ¶ † Extra gl. q̄rūt hic Cy. & Ray. an iudex dilationes legales abbreuiare possit. de quo aliàs dixi in l. ij. ff. de re iudi. ¶ † Item quærunt, an post terminum [e] pręfixum à iudice ad probandū possint fieri probationes. de quo aliàs dixi in l. si insulam. ff. de verb. obli. & per Bar. in l. mancipiorum. cum concor. ff. de opno. lega.

ADDITIONES.

a ¶ De mandato. Adde Anc. consi. xxxv. & alibi consi. clxvj. dicit ꝙ licet in summarijs sufficiat qualis qualis petitio, tñ debet esse aperta, & concludere, sicut libellus, & q̄n causa dicatur summaria, vide per Alex. consi. l. ij. lib. & consi. xlij. iiij. lib.

b ¶ In l. ij. Vide Bart. in extraua. ad repri. in l. in figura. & Ias. plene in d. l. ij. j. de edic. diui Adr. tol.

c ¶ Non visis. Vide Ias. hic, & Philippum in proœ. Greg. in prin. & Ias. in l. properandum. §. & siquidem. & Bal. in consi. cxcvij. inci. mandantib. in. iiij. vol.

d ¶ Cognitione. Adde Alexan. consi. xviij. j. lib. Anc. consi. clxxxvj. & consi. cclxvj. & consi. lxxxij. Ful. consi. clxv. Pau. de Ca. consi. cxcviij.

e ¶ Post terminum. Hoc, post Pau. de Ca. dicit valde no. in pratica, ꝙ quādo sunt interrogatoria circa merita causæ ꝙ pars non tenetur respondere, dic ꝙ Lud. Ro. cōsi. cccl xiij. voluit, ꝙ iudex ēt ante lit. cōte. ad instantiā partis possit interrogare reum, an scriptura producta sit manu eius scripta, vt illam recognoscat.

SVMMARIVM.

1 *Dilationes dandæ quot sint, allegare quippiam volenti.*
2 *Dilatio statuta vni ex litigatoribus, intelligitur esse cōis vtriq;. fallit vt hic.*
3 *Mensis legalis intelligitur esse. xxx. dierum.*
4 *Terminus ad faciendum allegationes iuris, potest statui à iudice.*
5 *Terminū ad allegādū in iure, vel renuntiādū allegationib', pōt iudex ꝑfigere.*
6 *Allegare volens, quando est admittendus.*
7 *Iudex sicut oportet supplere id quod est de legibus, ita debet supplere id quod est de consuetudine notoria.*
8 *Renuntiare allegationibus, an & quando quis possit.*
9 *Testium appellatione veniunt instrumenta.*
10 *Renuntians testibus in iudicio, valet renuntiatio.*
11 *Renuntiatio extraiudicialis, vel iudicialis, quando valeat, & in quo differant.*
12 *Solutio debiti, an possit pacisci ꝙ non possit probari, nisi per instrumentum.*
13 *Solutionē curās nō probare, nisi ꝑ instrumentū, an possit testes nouos ꝓducere.*
14 *Renuntiari an possit productioni testiū, vel instrumētorū in causa pecuniaria.*
15 *Renuntians in iudicio allegationibus, simpliciter intelligitur renuntiasse allegationibus iuris, & non facti.*
16 *Renuntiatio facta testibus producendis in causa principali, an extendatur in causa appellationis.*
17 *Renuntiare probationibus, & defensionibus in criminalibus, an quis possit.*
18 *Renuntiatio facta ꝓbationib' & allegationibus, an differat à cōclusione in cā.*

Iubemus. † Dicenti se allegare velle, dantur tres dilationes successiue, q̄b' elapsis, iudex debet ꝓferre s̄niam, legi & ꝯsuetudini cōformē. h. d. ¶ † No. ſm Ia. Bu. & Bal. ꝙ licet dilatio statuta vni ex litigatorib' intelligiť esse cōis vtriq; l. petēde. C. de tēp. in inte. rest. iñ fallit, nisi ille q̄ allegare vellet dilationē statutā aduersario esse cōem, prius renuntiasset oīb. probationib. & allegationib. faciēdis, vt hic. ¶ † Secūdo no. ꝙ mēsis legalis intelligiť esse. xxx. dierū. de quo aliq̄d ꝑ Ang. hic, q̄ in effectu sequiť opi. Io. An. quā ēt sequut' est Bar. ī l. cū bisext'. ff. de verb. sig. & ꝑ Bal. & Mod. in l. de diuisione. vbi aliàs dixi. ff. sol. ma. iō hic omitto. ¶ † Tertio no. ꝙ iudex pōt pręfigere terminū ad allegationes in iure faciēdas. tñ ſm Bar. & Bal. ēt post trienniū audireť volēs allegare, quia ꝑ renūciationē, vel lapsum termini, nō pōt q̄s sibi ꝑiudicare, quo ad hoc vt ll. allegare locū ñ habe it. arg. l. nemo pōt. de le. j & l. ornamēto. ff. de aur. & ar. leg. nā ēt si nulla lex allegareť, debet iudex in iure supplere in rubro. & nigro. ś. vt q̄ desunt. & ibi. ¶ † Vnde ꝑfigere terminū ad allegādū in iure, vel renuntiare allegationib. operabiť duo. Primū si vlterius nō expecteť ad allegādū nil iudici imputeť. Secūdo operatur ꝙ allegationes postea ꝓducēde nō erūt registrande in actis nec transmitteněť cū actis ad superiorē, vel cōsultorē, ad quē cā referť, ſm Bal. hic, in d. l. fi. circa med. ff. de fer. Et ſm hoc debet intelligi dictū Inn. in c. past.

past.de cā pos.dñ dixit,ꝙ post ꝯclusum in cā nihil iuris, vel facti al legari pōt,& sic vult Bal.ꝙ allegationes iuris ꝑducte i termino registrent in actis,nō tñ intelligas, ꝙ sicut oīa acta debēt edi tanquā cōia aduersario l.j.§.edenda.ff.de edē. ita ēt copia allegationū debet edi aduersario, q̄a illa q̄ ꝑducunt ad instructionē solius iudicis,put sunt allegationes in iure[a],& interrogatoria faciēda testib. nō sunt edēda aduersario,vt not.Inn.in c.ꝑ tuas.de testi.cū cōcor. quas allegaui in l.ij.§.de eden.¶ † Dū tñ dictū est,ꝙ post terminū, vel renuntiationē admittit volēs allegare iura,limita nisi vellet allegare aliq̄ cōstōnē extrauagātē, q̄a illa est ꝑducēda in terminis, & ꝓbāda quead.& ꝯsuetudo nō notoria,nec de illa supplere debet iudex, qui de ea probabilē dr̄ hr̄e ignorātiā c.pastoralis. de fi. instr.cū concor.quas allegaui in l.j.in prin.§.vt quæ desunt aduoc.

¶ † Vlt.no.ex fine,prout hr̄ in litera,morib.& legib.&c.ſm Bal.& Sal.ꝙ sicut iudex supplere debet,de legib.ita supplere debet id ꝙ est de cōsuetudine.de quo dic.vt dixi in d.l.j.§.vt quę desunt aduo. post Bal.vbi hoc esset verū in cōsuetudine notoria,put ibi no.Bal. ēt i fi.¶ † In gl.j.ibi,ſm quosdā.idē tenet gl.magan.§.q̄a vero multi.in auc de test.& in auc.at q̄ semel. in gl.pe.de ꝓb.& i auc.vt sine ꝓhi.matres debitrices, & creditrices.§.fi.Et ibi ēt mouet ex eo ꝙ talis renūtiatio est ꝯ̄ pub.vtilitatē, & ꝓ ista opi.gl.in dictis locis se fundat ꝑ tex.in d.§.q̄a vero.in ver.cōcluserunt exponēdu,vt ibi ꝑ gl.in ver.renūtiauerint.Et ſm gl.hic istud ꝓcedit, nō solū in renūtiatione testib.ꝑducēdis facta, sed ēt in renuntiatione ꝑducēdorū instrorū.& istā opi.sequit Pe.hic. Sed gl.in corpore vñ ista auc. sumit, dicit istā opi.esse verā in testib.sed nō in instrīs.Iac.de Are. Cy.& Ia.Bu.hic simpliciter dñt renuntiationē valere,ꝑ d.c.de testib.& c.cū venissent.extra de testi.& ꝑ l.si q̄s iusiurandū.j.de reb. cre.vbi q̄s renūtiauit iuriurando,ꝙ est spēs ꝓbōnis. & tñ ad illud nō pōt postea redire.¶ † Conclude primo, ꝙ inter testes & instr̄a nō vr̄ esse differētia ꝑ l.in exercēdis.j.de fi.inst.& statim probabit.

¶ † Secūdo cōclude ꝙ si ista renūtiatio[b] testib.fit in iudicio valet. ita loquit text.in d.c.de testi.& in d.c.cū venissent.ſm Guil.de Cu. Bar.& Ang.hic.& idē in instrumētis c.cū dilectus. de fi.instr.facit l.iij.j.de fi.instr.& ad vtrūq; dictū facit ille text.in ver.allegationib. Quod nō importat aliud q̄ allegationes iuris,vt iam dica.sed tūc quō rñdebit ad d.§.q̄a vero.Ia.de Are.Cy.& Bal.hic rñdent,ꝙ ibi verbū,excluserint,nō debet exponi ꝓ verbo, renuntiauerint,sed vltimā seu tertiā ꝑductionē regulariter permissam faciāt vt hic ꝑ eos.Sed tu melius rñde,vt ꝑ Bart.in d.auc.at q̄ semel.in ver.circa ſm.s.ꝙ licet renūtiatio teneat,tñ nō extēdit ad testes, quos tpe renuntiationis ignorauit posse ꝑducere.ita loquit tex.in d.§.q̄a vero.vt patet ibi . i verb.sed ꝓp ꝙ nō valuit &c.Et idē dicit Ang.in §. q̄a vero. & Imo.in l.custodias.§.j.ff.de pub.iudi.vbi notanter subdit hoc esse verū,nisi appareret de mēte renūtiātis fuisse renūtiatū oib.testib.quos sciret, seu ignoraret posse ꝑducere.facit l.iure militari.de test.mil.& quod no.Bar.in l.sub p̄textu.la.ij.j.de transa. ꝙ no.ꝓ limitatione d.§.q̄a vero. aut renūtiatio testib.ꝑducēdis fit extra iudiciū,& hic est passus dubi[o]. Nā ſm Guil.de Cu.Ray.Bar. & Ang.hic nō valet.& ita intelligūt gl.in d.auc.vt sine prohib.ma. debi.& cred.q̄ nō est alibi ſm Ang.hic . & Bal.q̄ istā opi.refert,sed nihil firmat.¶ † Quę aūt possit esse rō dr̄iæ inter renūtiationē iudicialē,& extraiudicialē.dic ſm Ray.hic,q̄a iuri de futuro renūtiari nō pōt extra iudiciū l.si ita sit scriptū.§.ii sub cōditione.ff.de leg.ij. Sed in iudicio sic l.j.& ibi gl.ff.de eni.bo.dā.l.in plurib. cū gl.ff.de acq.hæred.Et sic intelligere oportet istā opi.qñ facultas ꝓbādi ꝑ testes,cui renūtiabat extra iudiciū ñ cōpetebat tpe renūtiationis, vt sic anteq̄ soluerē, dixi ꝙ solōnē nolebā posse ꝓbare per testes. Sed certe ista nō fuit intētio gl.in d.auc.vt sine ꝓhibitione. Primo q̄a illa gl.& ēt Bar.& sequaces hic loquunt in pacto, nedū in simplici renūtiatione.sed certū est ꝙ ꝑ pactū pōt renūtiari iuri de futuro l.j.& ibi no.§.de pac.Preterea rō illius gl.est, q̄a renūtiatio vr̄ esse ꝯ̄ publicā vtilitatē, vt ibi dicit gl.Sed ista rō impedit valere,tā ꝯ̄tū, q̄ renūtiationē l.ius publicū.ff.de pa.& c.si diligēti.de fo.ꝯp. & cū illa gl.in d.auc.vt sine prohi.trāsit simplr Ia.de Bel.An.ibi, & cano.in d.c.si diligēti. & Ang.& Pau.de Ca.in l.pactū inter hæredē.ff.de pa.vbi dñt glo.illā sin.& idē tenet Pau.de Ca.in l.fi.de p̄t. stip.† Spe.vero.in ti.de inst.edi.§.fi.vers.sed pone,ꝙ in instro q̄rit, an in instro debiti possit debitor pacisci, ꝙ nō possit ꝓbare solōnē nisi ꝑ instrm,refert opi.gl.in d.auc.vt sine ꝓhi.i.ꝙ nō valeat cōuētio,& dicit Spe.ꝙ hoc tenet Host.i summa de renū.§.q̄ pñt.ver.sed q̄d de pacto.& ita ēt dic tenere Azo.Ia.But.& Bal.q̄a est ꝯ̄ publicā vtilitatē.[c] ꝓ quo facit ſm Io.An.tex.in l.j.in prin.in ver.necessarius.ff.de test.demū refert ipse Spe.ꝙ Vber.de bob.tenuit ꝯ̄trium.

¶ † Vltimo tertia est opi.quorūdā tenētiū,ꝙ cōuētio impediat nō tos testes ꝑduci,nisi qualitas testiū,puta legalissimorū inuadeat,ꝙ admittent.alle.in ar.l.diui.ff.de li.cā.& l.fi.ff.de act.& obli.facit l.si q̄s ex argētarijs.post princ.ff.de edē.& dicit ꝙ hic est sauꝰ a quū,& dicit ēt Io.An.ibi , in addi.ꝙ ita ēt sentit Alb.Galeoti.Et dicit Ant. de Bu.in c.ij.i fi.de ꝓba.ꝙ istud satis pōt esse verū de ęq̄tate canonica,ne contingat ꝯ iustitiā alterū cū aliena iactura locupletari.& ex hoc multū limitat gl.i d.auc.vt sine ꝓhi.Et subdit singulariter Spe.in d.§.fi.vers.sed q̄d si debitor. ꝙ si debitor iurauit se nō ꝓbaturū solōnē,nisi ꝑ instrm incisum,ꝙ q̄uis tale iurm seruādū sit c.si vero.de iureiu.Tamē ꝯsiliū est , ꝙ procuret testes recipi iudicis officio.[d] ꝓ quo dicto ibi Io.An.alle.in arc.c.ad nostrā. el.ij.de iureiu. & sequit hoc dictū Imo.i d.c.ij.de ꝓba.dicēs hoc esse bñ no.ꝑ extēsione d.c.ad nostrā.cū loquat i iuro tm̄ p̄stito sī ꝑ vsuris.& istud dictū refert ēt Lapꝰ in d.c.q̄uis.de pac.in.vj.ꝙ est bñ not.ꝓ limitatione dicte gl.† Bal.ēt in d.l.custodias.§.j.q̄rēs,an possit in cā pecuniaria renūtiari ꝑductionibus testiū, vel instrumētorū ponit tres opi.Prima est,ꝙ sic ꝑ regulā l.pe.§.de pac.Secūda ꝙ possit renūtiari in iudicio,nō extra,vt no.Guil.& Bar.Tertia ꝙ non valeat,q̄r vi renūtiare defensioni,q̄ est de iure nāli,i cle.pastoralis.de re iudi.ꝙ fieri nō pōt l.ius agnationis.ff.de pac.& nihil approbat . Sed certe vt ēt dicit Imo.in d.l.custodias.ista vltima opi.est ꝯ̄ tex.in c.de testibus.cū si.Io.de lig.in c.ij.de ꝓba.tenebat valere pactū, ꝙ nō possit ꝓbari solo nisi ꝑ instrm, ꝑ d.l.pe.§.de pac.& q̄a partes pñt agere, vt in actu req̄rat scriptura l.ꝯ̄tractus & ibi no.de fi.instr.& istā opi.sequit Imo.in d.l.custodias.Nec ob.ſm eū,ꝙ istud pactū sit ꝯ̄ vtilitatē publicā , q̄a illa l.nō probat,licet iura dicāt ꝙ testiū vsus est frequēs , & necessarius l.j.ff.de testib.& ꝙ ꝓbatio nō est angustāda l. qm̄.§.de hęret.h tñ ꝑ hoc sequit ꝙ istud sit publice vtilitatis, adeo ꝙ ꝑ pactū renūtiari nō possit.Nā in simili tex.in l.j.in prin.ff.de app.l.dicit ꝙ appellādi vsus est frequēs,& necessarius.& tñ intelligitur, nisi ꝑ pactū iuri appellādi renuntiet l.fi.ad fi.j.de tēpo.appel. Itē si esset ꝯ̄ publicā vtilitatē nō deberet posse renūtiare testibus, ēt in iudicio.cuius ꝯ̄riū est ꝓbatū.§.Vnde cōcludēdū est valere pactū, ꝑ alle.§.ꝓ ista opi p̄fertim cū ꝑ testiū facilitatē multa veritati ꝯ̄ria gerant,vt dicit tex.in l.testiū. in prin.ff.de test.renūtiatio vero simplex extraiudicialis nō valeret,qñ renūtiaret facultati ꝓbandi ꝑ testes,q̄ adhuc nō cōpetebat, q̄a ius de futuro simplici renūtiatione tolli nō pōt,vt dictū est.nec p̄dictis ob.tex.in l.fi.j.si cert.pe.in ver.cū vtilitati. ꝑ quē tex.ibi dicit no.Bal.ꝙ solēnitas ꝓbatoria est inducta ꝓp publicā vtilitatē.iō partes nō pñt tali renūtiare ſm cū q̄a dico ꝙ vbi lex dat ꝑ forma ꝙ ꝓbatio tātumō possit fieri ꝑ scripturā tot testibus roboratā, tūc loquit tex.d.l.fi.& id ꝙ no.Bal.s.ꝙ nō valeret cōuētio,vel renūtiatio illi legi ꝯ̄ria . sed istud nō erat in q̄ōne nr̄a.Sal.hic tenet opi.quā tenui. & subdit ꝙ si fieret pactū,ꝙ solū debiti nulla spē ꝓbationis ꝓbari possit, nō valeret. q̄a inuitaret creditorē ad delinquēdū.i.ad denegādū . arg.l.si vnꝰ.§.illud.ff. de pac.& diceret hæc cōuētio ꝯ̄ publicā vtilitatē, & ꝯ̄ bonos mores ſm eū nil allegātē.sed tu dic,ꝙ ꝯ̄riū vr̄ veritas per ea q̄ late no. Dy.& Bar in l.fi.ff.de p̄t.stip.vbi ꝑ plura cōcludūt valere cōuētionē,ꝑ quā debitor ꝓmisit stare dicto creditoris.[e] dic vt ibi.Alijs modis potest limitari dicta cōclusio , vt colligit ex dictis Spe.§.relatis.

¶ † Subdebat ēt hic no.Ray.ꝙ si q̄s simplr renūtiauit allegationibus in iudicio, nō intelligit renūtiasse ꝓbationibꝰ facti,sed allegationibus iuris, per illū tex.ꝙ est no.Tñ in ꝯ̄riū vr̄ tex.in l.cōsentaneū.j.quō & qñ iudex.& ibi no.Bar.vbi dicit ꝙ appellatione allegationū veniūt petitiones & positiones,& oēs allegationes, & sic veniūt alie allegationes q̄ iuris.& expressius hr̄ in corpore vñ hęc auc.sumit.cū gl.in vers.allegationes. & iō in Spe.de renūtiatione & cōclusione.§.j.vers.& no.dicit ꝙ qñ partes renūtiāt allegationibus,intelligit esse cōclusum in cā , q̄a intelligit ēt renūtiatū ꝓbationibus,alleg.c.qm̄ ꝯ̄.cū ibi no.de ꝓba.Refert tñ signāter Io.An. in addi.sup dicto verbo no.ꝙ Guil.de Suz.in d.l.si q̄s in cōscribēdo.§.de epis.& cle.dicebat ꝙ qñ vna tm̄ pars renūtiat allegationibus,intelligit de allegationibus iuris,tñ allegat in arg.l.ꝙ tunc.j.de bonis q̄ lib.& ad hoc adducit quasdā alias rōnes , vt mihi vr̄, satis leues.Tñ eū eo simplr transit Io.An.dicēs, ꝙ dictū Spec.in d.vers. & no.intelligit qñ vtraq; pars renūtiat allegationibus, & sic vr̄ cōcordare cū opi.Ra.hic,q̄ tñ opi.potius authoritatibus,q̄ l.munita vr̄,licet ꝓ eis multū faciat gl.ista.¶ † Iuxta p̄dicta ēt tetigit hic Bal. an & qñ valet renūtiatio facta testibus producendis extendat nō solū ad testes ꝑducēdos in cā principali,sed ēt in cā appellationis & dicit ꝙ sic,per c.fraternitatis.de testib.& idē tenet Ang.hic, sed dic ꝙ

ADDITIONES.

a ¶Allegationes in iure. Sed an de illis debet dari copia iudici. Lud.Ro.sin.sing. fo.z. Et ad materiam huius l.vide late per eundem Ro.multa pulchra eius cōsi.clxxx. licet in rei veritate sint allegationes.

b ¶Renuntiatio. Vide plene per Iaſ.hic, & Phelinum in c.super his de accusa.

c ¶Publicam vtilitatem. Adde eundem consi.lxiiij.iij.lib.

d ¶Iudicis officio. Adde ꝙ idem tenet Lud.Ro.consi.cccxcvj.

e ¶Creditoris.De hoc per eundem consi.cij.vbi an testator possit disponere,ꝙ hæredes debeant stare dicto debitoris sui.

dic ꝙ in cõtrariũ est cõis opi.& veritr, vt probat Bart.in auc.at qui semel.j.de proba.& Inno.& alij in d.c.cũ venissent.& Spe.in tit.de renuntia.& cõclusio.§.j.vers.sed hoc etiã scias cũ quo simpliciter transit Ant.de Bu.in c.pastoralis. de causa poss.& in c.cũ dilectus. in fi.de fide instru.& Bal.in l per hãc.de tẽp.appel.& per Ange.in 17 d.§.qa vero.dic vt in p̃dictis habet.¶ † Et p̃dicta ꝓcedunt in ciuilibus causis, seu pecuniarijs.¶ In alijs aũt vtrũ quis possit renuntiare ꝓbationibus,& defensionibus, vide gl.sing.tenentẽ ꝙ non, in l. pactũ inter hæredes.ff.de pact.& ibi late per Ange.post alios,& ꝑ Bar.Bal.& An.Imo.in d.l.custodias. & ꝑ Bal.in l.si.ff.de senijs. & l. cũ reis.j.de pœnis. & l.si accusatoribus.j.de accusa.& aliquid etiã ꝑ Bal.& Sal.hic, q simpliciter sequunt̃ gl.in d.l.pactũ. Et plenius per An.hic, qui ponit distinctionẽ quã ẽt ipse posuit in d.l.pactũ. & per Bal.in l.j.j.de cõfes.etiã ibi ponit, quid si cũ iuramẽto renuntiauit, & per Bal.in l.pe.ad fi.ff.de pac.& in l.j.j.qui accu.& in addi. quas feci suꝑ sexto decretaliũ in rub.de testi.in inte.vbi sequit̃ gl. in d.l.pactũ. quã dicit nõ eẽ alibi & ꝑ Ang.i l.j.ff.de furib⁹ balnea. 18 & aliq̃d ꝑ Ro.in Rubri.de arbit.post mediũ. ¶ † Vltimo esset videndũ, an sit differẽtia inter renuntiationẽ ꝓbationibus & allegationibus factã,& ↄclusionẽ in cã, de qua vide ꝑ gl.& dic.in d.c. cũ dilectus.& ꝑ Inn.& oẽs in d.c.pastoralis. & per Archi.in c.ij.de resti.in integ.in.vj.& in c.iudicãtẽ.iij.q.vlt.& ꝑ Spe.in tit.de instru. edi.§.nũc dicam⁹.in prin.& ꝑ Spe.& pleni⁹ ꝑ Io.An.in ti.de renũ. & ↄclusione.§.j.ver.& nn.ꝑ Bal.in l.nec causas.j.de app.& in d.l.si accusationibus. in q̃bus locis dñt multa quæ longũ esset referre. Tamẽ dic, ꝙ quo ad effectũ nõ est differẽtia, vt ꝑ gl.in d.§.qa vero multi.in ver.cõcluserint.cũ gl.& no.gl.in d.c.cũ dilec⁹. Et dicit circa hoc fin. Ant.de Bu.in c.licet causam.de ꝓba.ꝙ qñ statut⁹ est terminus ad ꝓbãdũ,& ꝓbatũ habẽdũ ꝑ oẽ genus ꝓbationũ, ꝙ putat ꝙ lapsus illius termini habeat vim ↄclusionis in cã quo ad ꝓbationes facti, ꝑ nn. ꝑ doc.in c.pia.de exce.in.vj.In multis tñ casib⁹ admittunt̃ ꝓbationes post cõclusum in causa, seu post renũtiationẽ vltra eos, q colligunt̃ ex superi⁹ dictis. tñ ne longior sim, omitto.

Constantini. LEX X.

1 *Causa continentia non debet diuidi, & ideo non potest super causa pos. vnus iudex, & super causa proprietatis, alius impetrari.*
2 *Causa pos. & proprietatis dicuntur causæ se adinuicem contingentes.*
3 *Causæ quot & quibus modis dicantur adinuicem contingentes.*
4 *Exceptio ista (continentia illius causæ diuidi nõ debet) impedit litis ingressum.*
5 *Causa continentia diuidi non debet duplici ratione.*
6 *Exceptio ꝙ continentia causa diuidi non debet, quando possit opponi.*
7 *Causa cõtinentia põt diuidi vbi actor & reus essent eiusdẽ fori. secus si diuersi.*
8 *Causæ diuersæ continentes possunt tractari coram diuersis iudicibus.*
9 *Impetrans diuersos iudices super causis continentibus debet puniri.*
10 *Impetrans ambos iudices in eademmet causa, an puniatur.*
11 *Possessoriũ qñ intentat̃, est de eo prius cognoscendũ, quã de rei vendicatione.*
12 *Interdictum retinende, & rei vendicatio non possunt simul tractari per eundem actorem regulariter.*
13 *Causa finita coram primo iudice potest intentari coram secundo.*
14 *Causa possessionis, si committitur vni iudici, non potest de causa proprietatis cognoscere, nisi incidenter.*
15 *Petens plus debito punitur, sed an ista pœna possit coram alio iudice peti.*
16 *Accusari an possunt mandans, & mandatarius, coram diuersis iudicibus.*
17 *Plures cõtendentes de vno beneficio, an debeant ad eundem iudicem remitti.*
18 *Pœna illius qui trahit vnã & eandẽ causam coram diuersis iudicibus, quæ sit.*

NVlli prorsus. † Causæ ↄtinẽtia nõ debet diuidi, & idõ nõ põt suꝑ cã pos. vnus iudex, & suꝑ cã proprietatis alius iudex impetrari, & ↄ̃ faciẽs punit̃ h.d. ¶ † Et ad euidẽtiã p̃mitte ꝙ cã pos.& ꝓprietatis dñr cãæ se adinuicẽ cõtinẽtes, attẽto ꝙ cõcernũt eãdẽ rẽ, puta fundũ, de cuius possessione & proprietate disputat̃.& cognitio in vna cã cõfert ad cognitionẽ alterius, & isto casu dñr ↄtinẽtes, nã rei vẽd. dat̃ ↄ̃ possidentẽ l.j.j.de alie.iu.mu.cã fac.vñ si corã iudice cã poss. tractet̃.& cã ꝓprietatis.i.rei vẽd.iam sibi cõstabit, vt iudici ex actis cãæ, an reus cõuẽtus rei vẽd.possideat, & sic facilius cognoscet idẽ iudex in iudicio ꝓprietaris.ista fuit rõ reddita ꝑ gl.in c.j.de cã pos. ¶ † Alijs aũt modis cãæ dñr adinuicẽ cõtinentes, prout colligit̃ ex gl.ij.hic, & ex l.j.& ij.ff.de q̃b.re.ad eũ.iu.l.si pariter.i verb.ad eũdẽ iudicẽ ff.de lib.cau.& plenius ꝑ Iac.de Bel.& Bal.hic post Bar. ¶ † No.ex tex.ibi, audiẽtiã ꝓ̃beat, ꝙ ista exceptio, ꝙ cãæ cõtinentia nõ debet diuidi, litis ingressum impedit, & sic l.cõte.s̃m Ang.hic de istis exceptionib⁹ impedientib⁹ litis ingressum, dixi in l.fratris.ff. de trãs. ¶ † No. ꝙ dupl̃r cãæ cõtinẽtia diuidi nõ debet,[a] vt hic, & in iuribus.ff.alle.in prin.ꝙ est verũ, si opponat̃ exceptio. sec⁹ si nõ opponat̃. qa valeret ꝓcessus corã vtroq; iudice fact⁹ s̃m Bal.h̃, q allẽ. not.ꝑ Inn.i c.cũ M.de ↄsti.vbi Inn.ꝓ hic all.l.is a quo.ff.de rei vẽd. & l.pe.ff.de pet.hę.& idẽ dicit Ant.de Bu.i c.j.de cã pos.vbi ad hoc all.gl.istã h̃, dũ dicit, si opponas &c.q h̃ nõ dicit cũ gl.h̃ loquat̃ de opponẽte exceptionẽ in iudicio. sed dicit, opponas, i.si arguas, vt 6 ex ea patet, neq; aliã gl.in hãc l.inuenio h̃ dicẽtẽ. ¶ † Quando aũt debeat ista exceptio opponi, tetigit h̃ Ia.de Bel.dicẽs posse opponi post li.ↄte.qa hęc l.ꝓhibet, & resistit pœnã imponẽdo. Ergo q̃c q̃d sequit̃ ex tali actu ꝓhibito est nullũ l.nõ dubiũ.ff.de leg.& per hoc rñdet ad regulã positã in l.pe.in fi.j.de except. dicens, ꝙ ille.ll. loquunt̃ in exceptione dilatoria, cui l.nõ resisteret, licet ei nõ assisteret. ꝙ multi nõ.ꝑ limitatione illius regulæ, & v̾r esse satis substentabile, licet Ful.hic dicat, ꝙ ista opi.v̾r scrupulosa, quia ista est exceptio declinatoria quę nõ debet deuiare ab alijs declinatorijs. 7 ¶ † Secũdo vltra p̃dicta limita regulã hui⁹ l.ꝓcedere vbi actor & re⁹ essent eiusdẽ fori. sec⁹ si diuersi, & cã vna.s.possessorij intẽtaret 8 ab vno, & illa finita cã petitorij ab alio nõ seruabit. ¶ † Alia regula.s.ꝙ q̃libet eorũ sequat̃ forũ rei, & sic corã diuersis iudicibus tractabunt̃ dictę cãæ cõtinẽtes, vt est tex.no.i c.fi.& ibi no.de iudi.s̃m verũ intell̃m doc.& no.Imo.in l.exhibit⁹.ff.de acq.pos. Põt ẽt hẽc ille tex.aliũ intell̃m ex quo ẽt limitat̃ alr rl̃a huius l.vt ibi ꝑ d.Ant. 9 ¶ † Itẽ no.puniri illũ qui impetrauit diuersos iudices[b] suꝑ causis b cõtinẽtib⁹. Ex quo infert Sal.ꝙ pœna hui⁹ l.nõ haberet locũ i eo q adiret diuersos iudices ordinarios suꝑ causis ↄtinẽtibus, attẽto ꝙ c ista l.est pœnalis, & punit tñ īpetrantes iudices delegatos,[c] ergo nõ est extẽdẽda c.i pœnis. de re.iu.in.vj.& l.cũ q̃dẽ.de li.& posth. Tñ prima pars huius l.s.ꝙ causę cõtinẽtia nõ diuidat̃, nõ haberet locũ in iudicib⁹ ordinarijs, cũ prima pars huius l.gñaliter loquat̃. 10 ¶ † In gl.j.in prin hęc prima lec.est vera i se, tñ nõ cõuenit literę, q̄ loquit̃ qñ vnus, & idẽ ambos iudices impetrauit, & ex hoc infert Sal.sub dubio forte ꝙ pœna, d̾ qua hic i l.fa, nõ h̃ret locũ i exẽplo posito hic i p̃ma lec.qa ẽ pœnalis lex, ergo ñ est extẽdẽda, vt dixi. 11 ¶ † In ea.ibi, qa seruãdus est ordo. nã qñ agit̃ interdicto retinẽdẽ, qa nõ ↄstat q̃s possideat. iõ de ordine est ꝙ prius expediat̃ iudiciũ possessoriũ, q̃ intẽtet̃ rei vẽ.vt cognoscat̃ cui, & ↄ̃ quẽ dat̃ rei vẽ q̄ datur nõ possidenti ↄ̃ possidentẽ l.j.ff.de alie.iu.mu.cã fac.& ita loquit̃ d.l.ordinarij. & ista secunda lec.est vera, & cõiter approbata. ¶ In eadẽ ibi, vt hic &c.melius probat̃ in l.cũ fundũ.§.h.ff.de vi & 12 vi ar. ¶ † In ea.ibi, vel dic ꝙ similiter &c.hoc nõ est verũ, qa interdictũ retinẽde, & rei vend.nõ pñt simul tractari ꝑ eundẽ actorẽ regulariter. tum ꝑꝑ rõnẽ ordinis, vt dixi, tum ꝑꝑ rõnẽ ↄtrarietatis, qa agens retinẽde dicit se possessorẽ, & agẽs rei vend.dicit aduersariũ esse possessorẽ, & se nõ possidere l.j.§.j.ff.vti pos.iuncta l.j.de alie.iudi.mu.cã fac.& c.examinata.de iudici. Et ↄ̃trius debet repelli l.j j.de fur.& ꝙ non pñt simul cognosci, probat̃ in l.si de vi.& ibi no.ff.eo.& plene no.Bar.in l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acq.pos. 13 in.ij.& iij.cõbinatione. ¶ † In ea.ibi, vel dic tertio &c.hęc lec.ẽt est vera & magis cõiter approbata per doc.hic excepto Pet.Cy.& Ray.hic, & Imo.in c.j.de cã pos.q reprehẽdũt hãc lec.eo q̃a finito p̃mo iudicio dñt posse secũdã causam intẽtari corã alio iudice ꝑ auc.& ↄsequẽter.in fi.alle.in gl. Th venit v̾r opi.gl ꝑ istã l.indistincte loquẽtẽ. Et ad tex.in auc.& cõsequẽter.rñ de vt hic ꝑ Bar.& d. Ant.in d.c.j.de cã pos.& i c.j.de sequel.pos.& ibi dicit hoc eẽ verũ qñ ordinari⁹ eẽt iudex vtriusq; causę alias dicit se nõ videre quare finita p̃ma cã arceat̃ ad agitãdũ secundã causam corã p̃mo iudice q nõ eẽt iudex ordinari⁹ vtriusq; causę, cũ nec nã causę ↄuẽtionis nec recõuẽtionis h̃ casu vñt impedire adire aliũ iudicẽ, & ita cõfuse & sine l.loquit̃, & voluit se fundare i d.auc.& ↄ̃nr. sed dic ꝙ ista sua limitatio est ↄ̃ hãc l.s̃m istã tertiã lec.cũ loquat̃, iste tex.ẽt in iudice delegato. ad idẽ v̾r tex.in c.dispẽdia. cũ gl.in ver.q̃õnibus.de rescr.in.vj. Pro hoc ẽt facit tex.in l.ij.cũ gl.in verb.eundẽ.ff.e.q tex. ẽt loquit̃ qñ cã secũda intẽtabat̃ finita p̃ma, vt patet i ver.rei iu.& istud v̾r mihi sine dubio verũ qñ ab eodẽ actore intẽtat̃ vtraq; cã, ꝓut loquit̃ iste tex.cũ alijs.ff.alle. Sed si actor vnã cãm intentasset & illa expedita ille q fuit reus in p̃ma intẽtasset secũdã, & tũc eẽt maius dubiũ an ꝓcederet limitatio d.Ant.i d.c.j.& puto eũ intellexisse suã limitationẽ i casu isto. Tñ adhuc nõ v̾r hoc casu ꝓcedere ꝑ d.l.ordinarij.i ver.eodẽ iudicio.q indistincte loquit̃, & ꝑ d.c.j. de cã pos.& c.j.de sequest.pos.q sine distinctione dñt cãm pos.& ꝓprietatis nõ posse corã diuersis iudicib⁹ tractari.& qa rõ quã posui i euidẽtialib⁹ habet locũ i casu isto. 14 ¶ † In ea.ibi, in fi.dic ꝙ gl.in d.l.iij.j.si a nõ cõpe.iud.format.q.e.ↄ̃.s.an cõmissa cã ꝓprietatis vni d iudici possit ille cognoscere de cã pos.& dicit ꝙ ñ nisi icidẽter,[d] vt ibi ꝑ gl.sentit hoc ꝙ idẽ erit eↄ̃, & ita teneas. sed gl.i c.j.de sequest, pos.v̾r

ADDITIONES.

a ¶Diuidi non debet. Qualiter hic intelligi debet, vide per Fran.de Are.consi.xxix.
b ¶Iudices. Dicit Ro.consi.clx.ꝙ dispositio c.pastoralis. de rescri.non habet locum, cum diuersi iudices impetrantur in diuersis causis, & vide consi.cccxxx.de impen.diuersi.iudi.super eadem causa.
c ¶Delegatos. Facit quod voluit Franc. de Aret.consi.cvij.
d ¶Incidenter. Adde Lud.Ro.cõsi.cccxiiij.& melius ad propositũ cõsi.cccxxx.vbi etiã alleg.de.de Ro.quæ decisio in meis est.cccxcvj.in nouis.de causa pos.& ꝓprie.

poſ.vr̃ intelligere iſtud eſſe verũ qñ in delegatione cauſę poſſeſſo
rij fuit adiecta dictio taxatiua tñ. Tamẽ in hoc illa gl.reprobaṫ p
Cy.in d.l.iij.& p doc.i d.c.j.& p do.de rota ſua cõclu.ccclxxx.inci.
itẽ ſi cõmittit auditori cã.& bñ p no.p gl.in d.l.iij.limita tñ vt p d.
Ant.in d.c.j.¶ In gl ij.in princ.ad hic l.j.&.ij.ff.de qui.re.ad eun.iu.
15 ea.¶ † Extra gl.facit iſte tex.an ſi corã vno iudice plus debito peti
tũ fuerit poſſit ab alio iudice peti pœna q̃ imponiṫ petẽti plus de-
bito in quo me remitto ad no.p cano.& maxime p d.Anto.in c.j.
16 de plus peti.¶ † Itẽ facit, an in delictis mãdatarius & mãdãs poſ-
ſint corã diuerſis iudicib' accuſari. an vero debeãt ad eundẽ iudi.
remitti.de quo vide p Bal.in l.non iõ minus.ad fi.j.de accuſa.& in
c.j.de ꝯtro.ſeu.apud pares terminã.& vnũ verbũ p eundẽ in l.j.ff.
17 de qui.re.ad eũ.iu.ea.¶ † Itẽ facit, an ſi plures de vno beneficio cõ
tendunt debeant ad eundẽ iudicẽ remitti. de quo vide Spe.& Io.
An.in tit.de actio.& petitio.§.ſuper actionibus. ver.quid ſi plures.
18 ¶ † Vltimo quærit hic Pet.& Cy.q̃ ſit pœna illius qui vnã & ean-
dem cauſam traxerit corã diuerſis iudicibus, q̃a iſta lex nõ loquiṫ
hoc caſu,ſed loquiṫ de pluribus cauſis cõtinentibus.& reſpondẽt
ipſi ꝙ eſt pœna amiſſionis cauſæ alle.l.j.in fi.j.de aſſer.tol.Adde gl.
fi.in c.dilecti de purgat.cano.& in c.placuit.ix.q.j.& idẽ ſenut glo.
in c.fi.in verſ.ſup vno negotio. de reſcrip.idẽ tenet Gui.de Cu.in
l.nemo. poſt gl.j.de iuriſdi.om.iud.& Ange.in l.cũ procurator.§.ſi
dñs.ff.de ope.no.nun.& l.quãuis.ff.de dã.infec.Contrariũ tenuit
gl.Inno.& cõmuniter doct.in c.ex tenore. de reſcri.& Ray.& Bal.
& Saly.hic,& in d.l.j.j.de aſſer.tol.& etiam Ful.hic, & Ant.de Butr.
in c.j.in fi.de ſequeſt.poſ.& Imol.in d.§.ſi dñs. & in l.quãuis. & in
a d.c.fi.vbi voluit ꝙ ſit ſpeciale [a] in cauſa libertatis ꝙ admittatur cau
ſa,prout loquitur in d.l.j.de aſſer.tol.quæ l.tanquam pœnalis non
eſt extendenda c.in pœnis. de regu.iur.in.vj.

ADDITIO.

a ¶Speciale. Idem tenet d.Iaſ.hic qui inquantũ in.vj.limitatione dicit cogitandũ,an in executiuis quis poſſit ſimul & ſemel diuerſos radices impetrare pro executione ſicut poteſt vti via miſ.in poſ.pignorũ.adde videndum Lud.Ro.cõſi.cxxxij.

Iuſtitiani. LEX XI.

1 *Cauſæ ciuiles debent à tempore litis cõteſtatæ intra triennium terminari. aliàs perit inſtantia,exceptis cauſis fiſcalibus,& publicarum functionum.*
2 *Inſtantia incipit currere à die litis conteſt.in cauſis autem in quibus lis non conteſtatur, incipit currere à die in qua incipit tractari de meritis cauſæ.*
3 *Inſtantia an currat & habeat locum in executionibus inſtrumentorum, & ſententiarum in quibus lis non conteſtatur.*
4 *Inſtantiam propriam habet quilibet articulus cauſæ.*
5 *Inſtantia triennalis non perit in his quæ emergunt ante lit.conteſt.*
6 *Iudex poteſt ſtatuere terminos vno contextu ad producendum poſitionibus ad articulandum.*
7 *Inſtantia quando eſt de proximo peritura, iudex poteſt ad ſententiam feſtinare, etiam parte non petente.*
8 *Statutum, ꝙ iudex teneatur intra certum tempus cauſam terminare,debet intelligi parte petente.*
9 *Fiſcus & Reſpublica Romanorum idem ſunt.*
10 *Inſtantia ſtatutaria, vel legalis,an poſſit prorogari.*
11 *Inſtantia cauſæ principalis præfixe à ſtatuto, vel lege, vel cauſæ appellationis, an poſſit prorogari de conſenſu partium.*
12 *Inſtantia ſtatutaria,an poſſit prorogari in cauſa principali.*
13 *Inſtantia cauſæ appellationis, an poſſit prorogari per partes.*
14 *Tempus petendi reſti.in integram, an poſſit prorogari.*
15 *Præſcriptiones actionum, an pacto tolli, ſeu immutari poſſint.*
16 *Inſtantia proſequendi appellationem, an poſſit prorogari.*
17 *Inſtantia cauſæ principalis,an aliquo modo poſſit prorogari.*
18 *Inſtantia an poſſit abbreuiari in cauſa principali, & in cauſa appel.*
19 *Sententia lata poſt tempus præfixum inſtantiæ non tenet.*
20 *Inſtantiæ tempus an videatur præfigi iudici, an vero inſtantiæ.*
21 *Inſtantia intelligitur præfixa cauſæ, & nõ iudici quãdo ſtatutũ diceret, ꝙ iudex teneatur cauſam finire intra duos menſes inchoandos à die citationis.*
22 *Sentẽtia lata poſt inſtantiã ſtatutariã,intra tñ tẽpus inſtãtię legalis,an valeat.*
23 *Sententia diffinitiua, licet non poſſit poſt tempus inſtantiæ pronunciari, poteſt tamen ferri abſolutoria ab obſeruatione iudicij.*
24 *Inſtantia an pereat actori, & econtra, ſi ſtet per alteram partem, quominus cauſa ſit terminata intra tempus inſtantiæ.*
25 *Inſtantia in criminalibus durat biennio quando proceditur per accuſationem, ſed an idem ſit quando proceditur per viam inquiſitionis.*

1 PRoperandum. † Ciuiles cauſę debẽt à tpe litis conte.intra
triẽniũ terminari.aliàs perit inſtãtia exceptis cau-
ſis fiſcalib', & publicarũ functionũ.h.d.vſq; ad.§.
a & ſi q̃dẽ.¶ † In tex.ibi,poſt lit.cõte.no.ꝙ inſtantia
incipit currere à die litis conte.vt hic, &.j.§.proxi.
¶ In cauſis aũt in q̃bus lis nõ ꝯte.Cy.Bal.& Sal.hic,& Bar.j.§.pxi.
dicunt, ꝙ incipit currere a die qua inceptũ fuit tractari de meritis
cauſæ q̃a illud habet vim litis cõte.vt probaṫ in l.nullã. in ver.cau
ſam agitatã. ponderando, prout fuit dictũ.ſ.de procura.& ẽt fuit

3 dictũ poſt doc.in l.nihil.eo.tit.cũ cõcor.ibi alleg.¶ † In ꝯriũ facit ꝙ
no.Bar.in l.finibus.de agri.& cẽſi.li.xj.vbi dixit, ꝙ inſtantia currit à
die lit.cõte.vt hic.vñ ſm eũ in caſibus in q̃bus lis nõ cõteſtaṫ,non
habet locũ iſta l.& p hoc dicit ſe i facto rñdiſſe, ꝙ cũ executiones
inſtrumẽtorũ,& ſententiarũ fiãt abſq; cõteſtatione, ꝙ nõ currit eis
a inſtantia, [a] & cũ eo cõcordat Bal.in repet.l.tale pactũ.§.qui pcura
uit.ff.de pac.Sed ipſemet Bar.in l.ij.ſ.de iur.calũ.dicit ꝙ tmmo iu-
diciũ executionis habet inſtãtiã, q̃a cũ veniuleṫ per cõtradictionẽ
partiũ,& in eo iureṫ de calũnia ſm regulas generales ſequiṫ ꝙ ha
bet inſtãtiã.h.d.pbari p tex.in d.l.j.in ver.inſtantiã.& tñ tex.ibi lo
4 quiṫ qñ lis cõte.† Ex quo infert ipſe, ꝙ q̃libet articul' cauſę ppriã
habet inſtãtiã,dũmodo ibi ſit ꝯdictio.reſpectu vero toti' cauſæ,vt
poſſit ad diffinitiuã pueniri nõ dr̃ inſtãtia, niſi poſt lit.cõte.vt hic,
& p hoc ꝯcludit, ꝙ ſi ex forma ſtatuti inſtãtia finireṫ pacto duorũ
menſiũ habebit locũ ẽt in cã executionis, in qua fuit cõtradictio,
& ẽt iuṙm de calũnia. Sed Pet.de Anc.in d.l.j.tenet opi.j.ſimplr.ſ.
ꝙ nõ currat inſtãtia in cã executionis,dicẽs ſe ita obtinuiſſe de fa-
cto,& ita fuiſſe cõſultũ p Bal.Et pro iſta opi.facit id ꝙ no.ipſemet
Bal.in l.cõſentaneũ.in fi.j.quo & qñ iu.vbi dixit,ꝙ nõ putat,ꝙ pri-
mũ decretũ pereat lapſu triennij, q̃a executio nõ habet inſtantiã
triẽnalẽ,qñ dicit ꝙ iſta l.requirit litẽ añ eſſe cõte.& ꝙ intra triẽniũ
nõ ſit ſentẽnatũ, ad hoc vt pereat inſtãtia. Bal.vero i l.ij.j.de exec.
rei iudi.quẽ ſequiṫ Ro.in rub.ff.de arb.poſt med.dicit,ꝙ aut ex cã
executionis fuit pductus libellus, & lis cõte.cũ ita nõ fuerit de ne
ceſſitate in cã executiõis,vt l.minor.xxv.annis,cui fideicõmiſſum.
in ver.ad inſtar pentionis.ff.de mino.& late no.Bar.in l.inter.cum
cõcor.ff.de re iud.& tunc nõ currit inſtãtia, & ita pcedit opi.Bar.
Sed verior vr̃ opi.ꝙ in iſto vltimo caſu ẽt currat inſtãtia à die quo
inceptũ eſt tractari de meritis cauſæ executionis, ſicut in alijs cau
ſis,in q̃bus lis nõ cõteſtaṫ,vt dictũ eſt.ſ.Et pro hoc facit, q̃a cũ iſta
inſtantia fuerit à iure limitata ob publicã vtilitatẽ, vt no.hic in gl.
b debet iſta lex extẽdi tanq̃ fauorabilis [b] ex identitate rõnis,vt colli
giṫ ex no p gl.in l.ſi cõſtãte. in prin.& ibi Bar.in.ix.q.j.partis.ff.ſol.
ma.cũ cõcor.ibi alle.p eũ.Et pbaṫ p no.p gl.in l.ſi a primo.in pn.
ponderãdo,vt ibi Ang.& Imo.ff.de lib.& poſth.& probaṫ in l.ij §.
exercitiũ.in fi.ff.de inia.& ibi hoc clare colligit Bart.ibi pbaṫ hoc
eſſe verũ ẽt in l.pœnali. & in caſu noſtro nõ ſolũ vẽdicat ſibi locũ
identitatis, ſed ẽt maioritas rõnis.q̃a ſi i cauſis ordinarijs nõ debet
inſtãtia durare vltra trienniũ, quãto magis in ſummarijs l.pe.j.de
naufra.li.xj.& cã executionis dr̃ ſummaria l.à diuo Pio.§.ſi ſup.ff.
5 de re iud.† Et ex hoc tex.ẽt infeṙ ꝙ in his q̃ emergũt añ litẽ ꝯteſt.
non eſt dare peremptionẽ inſtantiæ triennalis. vñ dicit Bal.in l.&
poſt editũ.§.circũdu cto.ff.eo.ꝙ ſi ſup legitimatione pſonarũ ante
litis cõteſ.ẽt ſi ſit litigatũ p.x.annos nõ periret inſtantia illius legi-
timationis & ita dicit velle Gui.de Cu.hic,ꝙ ſm Bal.eſt no.dignũ,
c & quotidianũ. [c] Pro quo facit, q̃a ſup exceptionibus nõ eſt indu-
ctũ,ꝙ dicaṫ lis cõteſtari, ſed ſolũ ſup negotio pncipali.aliàs ſeque
reṫ,ꝙ tot eſſent ſẽtẽde ſitę,quot eſſent ppoſitę exceptiões,vt dñt
doc.i c.prudẽtiã.§.ſexta.de offi.dele.reprobãtes gl.ibi. Facit ꝙ no.
gl.& Bar.in l.j.j.de litis ꝯte.& Ang.in d.§.circũdu cto. Dicit ibi eſſe
tex.in ver.inſtãtia. ꝙ quilibet actus iudicij dicit hr̃e ſuã inſtãtiã,nã
citatio habet ſuã inſtãtiã.ſ.quouſq; durat terminus datus ad cõpa
rẽdũ, ſeu quouſq; fuerit cõparitũ,dũmõ cõpareaṫ in termino, &
idẽ,an alio actu iudiciali,nã quouſq; ille actus eſt expeditus, dicit
durare ſua inſtantia. & ita debet intelligi d.l.j.& ibi Bal.ſ.de iura.
calũ.Sed inſtãtia q̃ perimiṫ triennio, nõ habet locũ,niſi à tpe litis
cõteſ.vt hic. Et illud ꝙ dr̃ in hac l.i iudice habet locũ corã arbitro,
d q̃a cãæ corã eo hñt limitatã inſtãtiã triẽnalẽ [d] tpe litis cõteſ.vt no.
gl.ij.in l.ſed & ſi cõpromiſſum. in quadã addi.ff.de arbi.& p Bar.
in l ſi de meis.§ fi.eo.n.& plene dixi in l.ſi q̃s arbitratu.ff.de verb.
6 obli.¶ † Itẽ not.ex tex.in ver.hic etenim.ꝙ iudex põt ſtatuere ter-
minos vno cõtextu ad pducedũ poſitiones,ad articulãdũ,& pba
tũ habẽdũ,pbãdũ,& ad inſtrumẽta pducẽdũ,& excipiẽdũ, repli
cãdũ,& ſimilia, ne currat termin' iudicij, intra quẽ inſtãtia debet
perire ſm Bal.& Sal.hic.Adde p hoc tex.in c.licet cãm.circa prin.
de pba.& in c.ij.de teſti.cogẽ.& no.Bart.in l.ij.i fi.ff.de re iud.Vbi
ẽt & hic limitaṫ.Vide p Spe.in tit.de dila.§.4.ver.deliberatoriæ.per
glo.in cle.ſępe.in ver.poſt dationem. de ver.ſig.per d.Anto.in c.ij.
de dila.& in c.ſignificante. de ap.per Bald.in l.ſiue pars.j.de dila.
7 ¶ † Item facit iſte text,ad id ꝙ ſignanter dixit Barto.in l.Seius, &
Augerius.

ADDITIONES.

a ¶Inſtantia. De hoc late per Lud.Ro.conſi.clxxiij. Alex.conſi.l.ij.lib.
¶Tho.Dip. Vide plene Iaſonem hic,& d.Geor.Nat.in cle.ſępe.in.§.quæ omnia.de verb. obli.vbi pleniſſime,an cauſæ executiuæ habeant inſtantiam.
b ¶Tanquã fauorabilis. Adde Lud.Ro.conſi.cv.& hoc fundamento ſępiſſime vtitur d.Iaſ.in lecturis ſuis.
c ¶Quotidianum. Adde ꝙ hoc ſequitur Lud.Ro.ſing.ſuis.fol.vij.
d ¶Triennalem. Vide Abb.conſi.xxxix.

Augerius.ff.ad l.falc.vbi dixit q iudex ex officio suo non, petente parte, pōt pcedere ad sentētiā qn iudex instantiā perire videret. 8 alle.l.vbi pactū.fm vnā † lect.ī.de trāsac.& ibi dixi.Nō tñ incurrit iudex pœnā sibi impositā à statuto disponēte, q iudex sub pœna teneat causas terminare intra certū tēpus. Quia debet intelligi a parte petēte,ᵃ & ita no.voluit Ant.de Bu.in c.pe.extra eo.p l.iiij.§.hoc aūt.de dam.infe.& p hoc alle.no.p gl.in c.fi.de relcri.& p gl.in §.finaūt reus.j.ea.l.Et ita intelligas id q dicit Bal.i l.j.§.sciēdū.ff.de magi.cōue.vbi p illū tex.dicit iudicē teneri,q causas quas debuit & potuit expedire,nō expediuit,sed successorib' reseruauit, & dicit melius nō pbari alibi,q in illo tex.Et circa illud dictū Bar.in d.l.Seius,& Augerius. vide quę dixi in d.l.j.ff.vt q desunt aduo.par.iud.ēt dñ alle.Bal.cōcordantē opi.in l.ij.j.de exec.rei iu.Adde eundē Bal.idem dicentē in l.j.§.j.ad fi.ff si quis ius dicen.nō obtē. ¶ Vltimo facit ēt iste text.ad id q decidit Bal.in l.j.j.de dila.vbi vi- 9 deas.¶ † In gl.in ver.su p iure.in fi.vult ergo gl.q idem sit fiscus,& respublica Romanorū.& idē tenet gl.in l.nō est nouum.ff.de bo.pos.& i rub.j.de iure fis.li.x.dū dixit,q fiscus succedit loco reipub. Romanorū. Et licet qdā iura q plene alleg.Bar.in d.rub.videant velle ɔ̄triū,tñ opi.hui' gl.pōt seruari accipiēdo rempu.Romanorū pro toto vniuersali tpio, vt plene p Bar.in d.rub. Vel aliter salua, vt p Iac.But.hic, & Bar.in l.j.j.de pœna iud.q male iud.in pñ.& ēt p Bal.ibi,in l.fi.in fi.in.j.q.de her.vel act.ven.¶ In gl.in ver.triēnij.ibi,his legib'.Adde ēt no.sal.quā posuit Bar.i l.j.p illū tex.ꝯ glā de leg.¶ In ea.ibi,fm alios.isti colligebāt hoc ex tex.ī d.auc.q semel.in ver.aliud.& male, vt ibi p gl.vnde verū est, q ille tex.loquit de tpe anni,& triū mensiū,nec p hoc ɔ̄dixit huic l.quia ibi loquit de tpe vsq; ad q debet expectari actor absens,sed nō diffiniendi causam.nā poterit ēt postea vltra illud iudex intra triēniū causam terminare,vt hic.¶ In ea.ibi,ero modicium.expone vt per gl.j.ea.l.§.finaūt reus.in ver eremodiciū.& de his q tractat gl.videbit pleni' 10 in.§.pxi.¶ † In ea.ibi,tñ deo nō.& idem tenet gl.in §.sed & iudex.alle.in gl.& cōiter sequnt doct.facit l.iuspublicū.ff.de pac.Nec obst.d §.sed si iudex.quia fm Sal.hic rñde q ibi loquit de tpe nō excedēte merā triennalē pfixo à delegāte, q tēpus prorogari pōt vsq; ad triēniū, & sic vsq; ad regularē cursum fm Saly.Vnde fm eū infert,q idē erit in tpe minori pfixo à statuto. vel dic q ibi loquat in tpe pfixo iurisdictioni,vt si delegans dicat delego tibi hāc cā in cognoscēdā,& terminādā hinc ad.x.annos,& pone q cōtingat prope finē decennij litē fuisse cōtestatā,& sic tūc incipit currere instātia,certe litigatores poterūt iurisdictionē in illa cā progare vltra decēniū illud,vt ibi.tñ iudex tenebit cām terminare.j.ter- 11 minū cōputādū à die lit.cōte.¶ † Vtrū aūt sit verū illud q pxime dixi fm Sal.q tps minus triēnio pfixū à statuto ad causas decidē- b das possit prorogari,ᵇ dic q Bal.in ti.de pace ɔ̄stā.in causis motus p illū text.dicētē q Federicus Romanorū Imperator, statuit,q in ciuitatib' ibi enumeratis instātia cāæ appellationis finiat duobus mensibus, nisi partiū cōsensus ɔ̄triū disposuerit, infert q tpa in cā appellationis a statuto pfixa prorogari pnt p litigātes, p illū text. Et hoc qn tps erat breue,q a pluimū appositū fauore litigantiū,& ēt fauore sniæ prius late, vt sic elapso illo tpe deserta maneat appellatio.& firma sit prima snia,iuxta l.fin.§.illud.j.de tēp.ap.& idē dicit i tpe statuto sup reductione ad arbitriū boni viri eadē rōne. Et illud q ipse dixit fauore sniæ,dicit ēt esse extendēdū ad instrumēta guarentigie,q sniæ æqparant ex forma statuti. Sed in instātia cāę principalis nō est ita, qa nulla pcessit snia,cuius fauore tps videat esse limitatū.& ita dicit ibi Bal.pcedere istū tex.cū gl.Et sic Bal.tenet ɔ̄ Sal.in instātia causæ principalis, & cū Bal.cōcor.Imo.licet de ipso mētionē nō faciat in l.iiij.in prin.ff.de dam.infec.quia fm eū instātia pfixa à statuto q̄uis breuior est subrogata loco instātiæ pfixe à iure cōi, ne lites diurius protelent,& sic p p publicā vtilitatē. ergo debet sapere eius naturā l.si eū.§.j.ff.si qs cau.c.ecclesiam.el.ij.vt lit.pē.Et ista vr ēt expresse fuisse opi.Io.An.in addi.Spe.in ti.de appel.§.nunc breuiter. su p vers.illud.cū seq.vbi ēt refert Marsil.Sill.& Ric.malū.ita tenuisse, & plus ibi voluit q ēt tps pfixū à statuto in causis appellationū nō possit prorogari,& sic in hoc ɔ̄dicit opi.Bal.in d.ver.in causis. Sed quātū ad causas appella- 12 tionis.j.dicet.¶ † In tpe vero breuiori pfixo à statuto in cā principali pnt dictæ opi.cōcordari, q aut q̄rit, an fieri possit prorogatio vsq; ad tēpus triennij intra q durat instantia iure cōi, & illud fieri possit, vltra nō. qa si hoc vlterius pmitteret,sequeret q posset prorogari vsq; in infinitū.Et ista cōcordia probat. qa publica vtilitas fuit cā huius l.vt hic in gl.qm ā hāc l.lites erāt imortales,qa nulla erat pfixa instantia. Sed si post hāc l.fiat statutū abbreuians tpis instantiæ,nō vr in statuto illo subesse eadē rō q suberat in pmisio.ne huius l.qa tpe statuti cōditi lites nō poterāt esse imortales pp hāc l.dato q statutū nō fuisset cōditū. ergo vr in statuto cessare rō huius l.& p ɔ̄ñs,cū pactū prorogationis ɔ̄ statutu nō fiet ɔ̄ publicā vtilitatē vr seruādū l.q si nolit.§.si qs ita.ff.de edil.edic.quasi videatur tps illud fuisse appositū fauore litigātiū d.§.si qs ita.& nō fauo- 13 re publico, vt pbatū est.¶ † Vtrū aūt instātia causæ appellationis possit progari p partes Bar.& Bal.hic vōr tenere q sic,p tex.i auc.si tñ.j.de tēp.ap.& p cle.q̄ diu.de ap.idē tenuit Bart.i l.fi.§.fi.p illū tex.j.de tēp.app.& Bal.in auc.ei qui.eo.ti.p d.l.q si nolit.§.si qs ita.& Bal.idē in d.ti.de pace ɔ̄stā.in ver.i causis. p illū tex.ɔ̄triū tenuit Cy.in d.auc.ei qui.p tex.in c.oblate.de app.& argu.l.si qs ita.iuncta l.in pupillari.de vulg.& pup.rñ.de ad d.l.fi.§.fin.de tēp.ap.q ibi debet intelligi de obseruantia appellationis, cui plurima fatalia dant,vt in l.ij.co.ti.vt sic qs possit renūnare p pactū,ne tot fatalia sibi dent.q a si alicui liceri totū renūtiare appellationi, multo fortius tpa fatalia coarctare & taxare,vt ibi. sed prorogare nō pōt cū prorogādu publica vtilitas ledat, sed coarctando sit totū ɔ̄triū fm Cy.Et rñdet ad.§.si qs ita.q loquit de tpe dato à l.supplente defectū prouisionis hois.sed nos loquimur in tpe pfixo a l simpliciter & ita ēt tenuit Old.Cy.& Bal.in l.cēturio.ff.de vulg.& pup.Et ibi ēt dicit idē Bal.in termino pfixo à statuto in causis appellationū, & sic tenet ibi ɔ̄triū eius, q tenuit ipsemet in d.ver.in causis. Bar.in d.auc.si tñ. dicit q p solā rōuentionē nō pōt prorogari p id q hic no.sed p cōpromissum sic p illū tex.Bal.in d.l.fi.§.fi.de tēp.ap.colligit ex illo tex.q tpa causæ appellationū pnt augeri & minui per partes.Dicit tñ q in cā appellationis valebit pactū q vsq; ad triennium nō sit perempta instantia,nō vltra p hāc l.cū gl.& ita intelligit illū tex.Sed Imo.in l.Seius,& Augerius. dicit q de iure cano ēt p conuentionē partiū potest prorogari p d.cle.q̄ diu. Teneo opi.Io.An.in addi.Spe.su p d.vers.illud. vbi sequutus Mar.Sill.& Ric.malū.tenet,q nō possit progari p l.nemo.in ver.nec sub ptextu quidam altero.j.de tēpo.app.p alias plures rōnes,quas ibi vide p eū. Concludūt tñ q licet nō possit prorogari, puta duplicari tps psequēde appel.tñ pnt partes p cōpromissum vel p cōuētiones tps suspendere.s.q interim nō currat tēpus app.psequēde,& sic q interim nō tractet cā appella.corā iudice.& ita loquit tex.i d.auc.si tñ.& in cle.quādiu. & istā opi.sequit d.Abb.in c.ex rōne.de ap.rñdens ad d l.fi.de tem p.appel.Vr tñ di.ī.referēdo opi.ɔ̄ opi.Cy. Hoc ēt sequit Ro.in l.ij.ff.de re iudi.Secundū istā cōclusionē pōt intelligi tex.in d.ti.de pa.cōstā.i ver.in causis. q tex.nō vtit verbo, prorogare,sed solū dicit q instātia causę appellatiōis possit prorogari p iura alleg.p Bar.& hoc ex eo qa maioris est piudicij lapsus instātię in cā appellationis q̄ lapsus instātię causę principalis.quia in cā appellationis p lapsum tpis extinguit oē ius cū maneat prima snia firma l.fi.j.de tēp.ap.Secus in instātia causæ principalis,vt 14 hac l.fi.§.fi.¶ † Ex quo inferebat q in casu l.fi.ī.de dolo.& l.fi.ī.de tēpo.in integ.resti.pe.vbi per lapsum tpis perit oē ius,potent tale tēpus progari.q reputat bñ no.Sed dic q iura hic allegata p Bar. 15 nō probāt prorogationē fieri posse prout dictū est.ī.¶ † Vtrū aūt sit verū q tēpus de quo in d.l.fi.de tēp.in integ.resti.pe.& in d.l.fi.de dolo possit prorogari.dic q cū ibi loquat de tpe pfixo actioni intentande, ista qō pendet ab alia qua querit vtrū præscriptiones actionū pacto tolli seu immutari possint.de qua vide p oēs i l.j.ff.de vsucap.& in l.nemo pōt. vbi alias dixi.ff.de lega.j.& p Ang.& ibi 16 oīno videas i auc.vt de cætero cōmination.¶ † Et ex pdictis colligit alia ɔclusio,qa suspēsio instātię q̄ fit p cōpromissum in cā appellationis, vt d.auc.si tñ.nō habet locū i instātia causæ pncipalis, quia ista est minoris piudicij.& istā vr tenere Bar.hic,& Spe.& Io.An.i ti.de iudi.deleg.§.restat.vers.sed nunqd de tpe.& An.de Bu.in c.pe.extra eo.& Imo.in d.c.de causis.Vbi dicit q Bar.in d.auc.si tñ.vr tenere ɔ̄triū, & nō bñ p illā rōnē videlicet qa recipit solū hoc pmissum in cā appel.in qua cursus instātiæ maioris est piudicij vt dixi. & idē tenet hic Sal.Bal.hic aūt vr tenere opi.quā tenet Bar.i d.auc.si tñ.& mouet qa nō debet currere ei tps q sem p litigat.allegat in arg.l.ɔ̄ maiores.j.de inoffi.testa.& l.intra vtile.ff.de minori. Sed Sal.hic rñdet ad illa iura q loquunt in tpe p cuius lapsum perit ius & actio.Sed in instātia cāę pncipalis secus est,vt dixi.Et pdicta intelligas in cā psequēde appellationis. secus aūt in tpe dato ad appellādū,qa illud nō pōt p aliquē ɔsensum partiū progari vel suspēdi,vt sing.no.Bal.in d.auc.ei qui.& in auc.hodie.de appel.& Pau.de Leaza.in d.cle.quādiu.Nam tps psequēdi appellationem statuit vtriq; parti, vt in d.auc.ei qui.nimirū si ɔsensus partiū in suspēdēdo operat.Sed tps decē dierū in appellando statuit tantū

ADDITIONES.

a ¶ Petente. Facit q voluit Anch.consi.ccx.& cal.q stante statuto, q iudex teneatur causam cōmittere.j.certum terminū, q debet intelligi,si fuerit petitum, & an iudex incurrat pœnam si.j.terminum nō terminet causam, & an possit moram purgare,& an si soluat pœnam, possit causam terminare post tempus sibi præfixum. vide Lud.Ro.consi.cccxxvij.

b ¶ Tho.Dip. Prorogari. Vide Ias.hic,& Maria.Sozin.in cōsi.xxxj.incip.prosequēdo.& quid corā arbitris. vide Bal.in cōsi.cccclxxvj.inci.verba cōpromissi in.iiij.vo.

tñ appellãri. & istud sequit ẽt Pau.de Ca.in l.ij.ff.de re iud.Idẽ tenet ibi Ro.subdens q tale tp̃s ad appellandũ poterit cõsensu partiũ minui p d.l.fi.§.fi.j.de tẽpo.ap.& ad intellectũ d.cle.q̃ diu.& d.auc.si tñ.vide vltra p̃dicta no.per Bart.in l.eos.§.apostolos.j.de ap.

17 ¶† Vtrũ aũt sit date remediũ q instantia causæ principalis possit prorogari,vide Bar.hic,& in d.l.Seius & Augerius.& in l.si q̃s pro eo.in secũdo membro.ff.de fideiuss.qui tandẽ subdit in hoc nullũ esse aliũ modũ nisi q de nouo renouet instãtia vnico momẽto repetẽdo oĩa acta p no p.gl.in l.q̃ oĩa. in p̃n.ff.de pcu.p Bal.in l.mutari. eo.tit.vt q̃a actor dicat reo libellũ quẽ aliàs tibi obtuli reoffero .& reus dicat . & ego r̃ndeo prout aliàs r̃ndi , & sic de singulis. Et istud ẽt sequit Imo.in d.c.de causis. vbi tñ subdit q istud nõ esset prorogare instantiã,q̃a iam finita erat.sed esset reinchoare nouã instantiã q̃ inciperet à reiteratione cõtestationis litis p hanc l. Idẽ tenuit hic Ful.subdens q in hac reiteratione requirit cõsensus iudicis sicut in alijs actibus iudicialib⁹ iux.c.forus . de verb.sig. Dicit ẽt circa hãc practicã Ant.de But in c.pen.extra eo.q si in aliquibus actibus iudicialibus exigat formalitas,nõ sufficeret generaliter recensere acta ad hoc q videant oĩa reiterata, vt arg.c.clericus.de iureiur.loquit tñ ipse sub dubio forte. Sed sustinẽdo opinionem Bar.põt r̃nderi ad illũ tex.q ille in secũdo actu nõ iurauit iterũ.sed nolebat primũ iuramẽtũ extendere vires ad deducta in secũdo actu.Sed in casu nostro fiebat expressa reiteratio actorũ licet p relationẽ ad aliud q̃ debet idẽ operari, ac si de nouo de verbo ad verbũ facta fuissent acta.arg.l.vbi nõ autẽ apparet.§.ij.ff.de verb.ob.& l.certũ.ff.si cer.pet.

18 ¶† Vtrũ aũt instantia possit abbreuiari in causa principali , & in causa appellationis.Ro.tenuit q sic in d.l.ij.de re iudi.q̃a hoc casu pactũ est consonũ publicæ vtilitati, nõ aũt cõtra publicã vtilitatẽ . & pro hoc est tex.in d.l.fi.j.de tẽpo. appel.ſm intellectũ.s.relatum . & licet ipse nõ dicat , istud est expresse de mẽte Cy.in d.auc.ei qui.in fi.& in dicta l.centuno.& ibi Bal.& Imo.in d.c.de causis.vbi eadem rõne tenet Imo.q tempus præfixũ iurisdictioni possit cõsensu partiũ minui , cum etiã possit prorogari d.§.sed si iudex.

19 ¶† In eadẽ ibi , r̃ndeo nõ tenet &c.cõcludit gl.q s̃nia lata post tp̃s p̃fixũ instantiæ nõ tenet,[a] & rõnẽ vide hic p Bar.distinguentẽ inter tp̃s appositũ iudici tñ,& tp̃s præfixũ instantiæ. q̃a q̃n est p̃fixũ iudici tñ, valet s̃nia lata post tp̃s l.j. ad fi.s̃.vt oẽs causæ tam ciuiles,q̃ criminales , vt hic lanus p eũ cũ quo cõiter transeũt oẽs . de quo vide ẽt p doc.in l.scire oportet.§. cõns.p illũ tex.de excu.tu.& p Io.An.i d §.nũc breuiter. su p versi. licet.& p Bal.in c.j.si de inuesti.inter do.& vasallus oriat.& in l.fi.j.vt intra certũ tp̃s . & l.obseruare.§.proficisci.in.iij.q.cũ seq.ff.de offi. pcõ.cũ cõcor.ibi alleg.

20 ¶† Sed dubiũ est, an tp̃s videat p̃figi iudici,an vero instãtiæ,in quo Io.An.in addi. Spe.in ti.de iudi.deleg.§. restat.ver.q̃d si statuta tenet q in dubio videat p̃fixũ instãtiæ odio litiũ,ne fiant imortales.alleg.in argu.l.quidã ↄ̃sumauerũt.ff.si cer. pet.& hoc dicit esse de mẽte gl.hic in ver.triẽnij . dũ gl.alleg.l.generali.de decur.vt intelligere,q ibi tp̃s intelligat esse p̃fixũ instantię.& istud ẽt sequit Imol.in d.c.de causis.vbi dicit hoc mẽti tenẽdũ . Bal.vero in l.fi.j.vt intra certũ tp̃s dat doctrinã ad hoc cognoscendũ,dicẽs q aut tp̃s apponit à lege,seu à statuto loquẽte in rẽ, & p̃sumit tp̃s p̃fixũ instantiæ.iõ s̃nia postea lata nõ tenet,vt hic cũ gl. Aut statutũ loquit in p̃sonã iudicis, & vr̃ tp̃s appositũ iudici,& istud ẽt vr̃ fuisse de mẽte Iac.Bu.Sal.& Ful.hic.& p primo mẽbro alle.hic Sal.text.in arg.l.peto.§.fratre.de leg.ij.pro secũdo mẽbro. alle.l.pr.§.quindecim.de leg.iij.& istud ẽt vr̃ tenere Bal.in d.§.pficisci.in.iij.q.

21 ¶† Hoc tñ limitat singulariter Sal.hic,nisi statutũ diceret q iudex terminet causam intra duos mẽses a die citationis inchoata.nã tũc licet statutũ loquat iudici,tñ illud tp̃s intelligit p̃fixũ instantię,& s̃nia lata nõ valeret,q̃a ius cõe nõ põt hoc casu supplere dictã instantiã,cũ incipit à citatione . nõ mirũ,si nõ põt suppleri à iure cõi,cũ instantia iuris cõis incipit à cõtestatione litis.vñ a forma tradita hoc casu a statuto nõ põt recedi . all.i arg.d.§.ↄ̃ns. & ita dicit vidisse practicari . Tamẽ in pũcto iuris nõ vr̃ istud dictũ esse verũ p doctrinã Bal.& aliorũ proxime recitatã.nec ob.rõ Sal. q̃a hoc casu instãtia q̃tũ ad validitatẽ actorũ inchoabit à die li.ↄt. vt hic.& verũ est , q p p statutũ arctans iudicẽ ad terminãdũ intra duos mẽses, iudex faciet litẽ suam, & tenebit ad interesse,si intra tp̃s nõ terminauerit.Nec ob.§.ↄ̃ns.q̃a ibi loquit in termino p̃fixo parti,vt hic p Bar.& doc.& iõ nõ sine cã hic Bal.dũ dicit, q si statutum caueat,q causę terminent intra duos mẽses à die citationis,nõ valebit s̃nia postea lata formabit quæstionem in re , nõ in iudice.

22 ¶† Itẽ iuxta p̃dicta dubitat . pone statutũ p̃figit tp̃s duorũ mẽsiũ instantiæ,an s̃nia lata post alios duos mẽses intra triẽniũ, & sic intra instantiã iuris cõis valeat.Spe.in d.§.restat. ver.q̃d si statuto.tenet q sic,q̃a nõ vr̃ derogatũ instantiæ iuris cõis per statutũ. alle.in arg.l.j.§.dixerit.ff.de public.facit l.quoties.ff.de actio.& obli.& Io An.in addi.Spe.post multa vr̃ cõcludere, q si statutũ imponat iudici poenã,si cãm nõ expediat intra tp̃s statuti,tũc in dubio vr̃ statutũ venire addendo , & nõ corrigẽdo ius cõe.& ita procedit opi. Si vero tp̃s est simpliciter p̃fixũ a statuto ad terminandas causas, tũc finit ex toto instantia p lapsum illius tp̃is . vñ s̃nia postea lata nõ valebit, q̃a statutũ vr̃ voluisse subrogare illud tp̃s loco instãtiæ p̃fixe à iure cõi.aliàs statutũ nihil operaret . q nõ est dicẽdũ.arg.l. si q̃n. in prin.de leg.j.bñ facit q no.Bar.in l.iiij.§.p̃tor.ver.q̃d statutũ.ff.de dam.infec.& cũ hac ↄclusione trãsit Imo.in d.c.de causis. Bal.hic dicit q Cy.& magis cõiter doc.tenent, q s̃nia lata post tp̃s p̃fixũ instantiæ à statuto nõ valeat.ponit ẽt aliquas aliàs opi.& nihil firmat.Sed ipsemet Bal.in d.§.pficisci.in.iij.q.per bonas rõnes firmat sententiã nõ valere. Teneo igit opi.Io.An.q̃ vr̃ concordare cũ opin.magis cõi addita vna limitatione, q̃ colligit ex dicto eius, vt.s.retuli.

23 † Scias tñ q licet diffinitiue nõ possit post tp̃s instantiæ pronuntiari . tñ bñ fieri põt absolutoria ab obseruatione iudicij, vt l.fi.j.vt intra certũ tempus. q̃ lex est ad hoc singularis ſm Ange. hic,& no.Bar.j.ea.l.§.illo.subdit Ang.hic, q istud fallit i casu singulari l.penul.de nausra.li.xj.ibi ſm eum lex vult, q ipso iure reus sit absolutus ab obseruatione iudicij p lapsum illius tp̃is , & sic non oportet iudicẽ ferre talẽ absolutoriã .

24 ¶† In ea.ibi.§.sin aũt vtraq; b Si aũt staret per vnã[b] partẽ , puta si per reum quominus causa sit terminata intra triẽniũ,an pereat actori instantia , vide p doc.in l. petende.s.de temp.in integ.resti.per.& in l.fi.vbi p Cy.& Bal.j.de adul.& per Cy.& Bal.in l.j.ad fi.j.qui accusare.& per Io.An. in d.§. nunc breuiter.su p ver.licet Bal.in l.si cum ipse.ff.de excu.tut.& in auc.clericus.s̃ de epis.& cler.& p doc.in c.penult.extra eod.& per Inn.in d.c.de causis. & q no.Bal.in d.l.si ideo.j.de his q̃b.vt indig. & in l.j.j.de dilatio.

25 Extra gl.† posset dubitari vtrum sicut in causa accusationis instantia durat biennio,vt hic in princ.idẽ si q̃n proceditur per modũ inquisitionis.de quo vide p Guil.de Cug.& Bal. hic,& Bal.in l.fi.j.vt intra certum tempus.& veritas videtur esse q sic,per istum tex.indistincte loquentem de causis criminalibus,& q̃a inquisitio succedit loco accusationis c.qualiter.de accusatio.

ADDITIONES.

a ¶Non tenet . An sententia lata post tempus præfixum instãtiæ teneat.& an tempus intelligatur appositũ iudici,vide per Ro.cõs.cccxxvij.3.alle.& vide etiã p Abb. consi.xlvj.& .liiij.ij.lib.per Alex.consi.lxxiij. & ibi quid si iudex pronuntiauit superesse de instãtia cõsensu partiũ p Pau.de Ca.cõs.cccxxvj.in primo impressis.

b ¶Per vnam partem . De hoc per Lud.Ro.consi.ccix.& consi.clxxiiij.sepius.E.alleg. per Alex.consi.xliij.iij.lib.

SVMMARIVM.

1 *Causæ diffinitio lite cõtestata nõ prorogat vltra triennium propter actoris absentiã.*
2 *Sententia nõ potest ferri cõtra absentẽ,nisi ad instantiã,& petitionẽ præsentis.*
3 *Sententia diffinitiua nõ põt ferri absente vtraq; parte,nisi in causis fiscalibus.*
4 *Contumax non dicitur quis , nisi eius contumacia fuerit accusata,& accusans contumaciam licentiatus à iudice recedat.*
5 *Sententia lata non visis actis , est nulla.*
6 *Sententia interlocutoria , qua absoluitur reus ab obseruatione iudicij lata , vt valeat , requiritur citatio peremptoria.*
7 *Instantia perempta , an pereant acta tendentia ad ordinationem iudicij, prout satisdationes quæ præstantur à principio iudicij.*
8 *Actore contumace potest reus petere absolui.*
9 *Citatio ad domum facta,licet citatus non sit inuentus personaliter, valet si ad eius notitiam peruenit.& si non compareat, dicitur verus contumax.*
10 *Liquere de causis, quando dicitur.*
11 *Causa quando compromittitur in arbitros cum clausula,q decidatur intra certum tempus,nam illud tempus habet vim termini probatorij.*
12 *Dilatio ad probandum est danda,quia probationes no debent esse sine termino.*
13 *Dilatio ad probandũ,si denegeẽ per iudicẽ,potest à tali denegatione appellari.*
14 *Sententia an possit ferri parte absente, cui nõ fuit data dilatio ad probandum.*
15 *Contumacia actoris , maior est contumacia rei.*
16 *Expensæ litis an possint compensari , vel deduci.*

1 **§.Et si quidem.** † Propter actoris absentiã lite cõtestata nõ prorogat diffinitio causę vltra trienniũ. & si de cã nõ liquet absoluit reus ab obseruatione iudicij, & actor absens cõdemnabit in expẽsis legitimis sacramẽto rei taxãdis . Si aũt de cã liquet, fert s̃nia in fauorẽ illius quẽ cõstat iustitiã habere expẽsis factis à p̃sente de s̃nia lata pro absente deducendis, nec à diffinitiua lata pro p̃sente licebit absenti appellare.h.d.vsq; ad.§.sin aũt reus.

2 ¶ † Not.ex prin.q q̃n procedit contra absentẽ.nõ põt procedi,nisi ad instãtiã & petitionẽ p̃sentis,vt hic, & in auc.qui semel . in ver.reo postulante.j.q̃uo & q̃n iudex.Et ex hoc infert ad plura , de q̃bus fuit dictũ in l.j.s̃.vt q̃ desunt aduo.& ibi feci mẽtionẽ de verbis Bal.hic.

3 ¶ † Ex hic ẽt patet q vtraq; parte absente nõ possit procedi ad diffinitiuã,[a] cũ nemo sit qui petat, vt cũ

ADDITIO.

a ¶Diffinitiuã . Adde inquãtũ d.Ias.ponit fallentiã ſm An.s.nõ habere locũ in causa appellationis deuolutæ ad Papã. An.idẽ dicentẽ cõsi.clxxxvj.& ibi ẽt dicit , q ẽt nõ habet locũ q̃n in cã electionis , nec q̃n procedit ex mero offi.itẽ inquãtũ dicit nõ habere locũ,q̃n iudex videt instantiã causæ perire.adde Io.de An.consi.cxij.

vt etiã no. gl. hic, in ver. licẽtia. & gl. in prin. huius l. in ver. trienniũ. fallit tñ in causis fiscalibus, vt l. ij. §. Senatus. ff. de iure fisci. quẽ casum Bar. ibi ad hoc dicit esse mirabilẽ. ¶ 4 † Secundo no. ꝙ ille q̃ facit aduersanũ citari, citato nõ cõparẽte debet eius ꝯtumaciã accusare ad hoc, vt pro contumace habeaẽ,[a] & dicit Ful. hic, ꝙ iste tex. ad hoc est melior de iure ẽm doc. & ita istũ tex. alleg. Bar. in l. consentaneũ. ad fi. j. quõ & qñ iudex. & in l. si finita. §. Iulian⁹. de dam. infec. in q̃bus locis dicit, ꝙ ẽt requirit, ꝙ accusans ꝯtumaciã à iudice licẽtiat⁹[b] recedat. in q̃bus locis, vide ꝑ eũ, & ꝑ eundẽ in l. q̃ ante calendas. ff. de verb. obl. cum concor. & addi. quas aliàs ibi dixi. ¶ 5 † Tertio no. ꝙ iudex debet acta cõspicere, & sic facit ꝙ sñia lata nõ visis actis sit nulla. de quo dic vt plene dixi post Bar. in l. ij. §. de eden. & his dictis adde ꝙ Fran. Tig. in prin. hu⁹ l. tenet ꝙ sententia valeret, licet dici possit iniqua, & dicit esse casum in c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. & respondet ad l. hoc aũt. §. j. ff. ex quib. cau. in pos. ea. ¶ Quod verũ est, ꝙ debet liquere iudici, id ꝙ in actis est, & ad hoc vt iustinã facere possit, nõ tñ ꝑ hoc sentẽtia reddit nulla. Sed certe tex. in d. c. cũ ad sedẽ. hoc nõ ꝓbat, q̃a ibi nõ dr̃ ꝙ iudex acta nõ viderit. Sed quod sententiã tulit ꝯ ea q̃ apparebãt ex actis, q̃a cõdemnauit reum ꝯ quẽ probatũ nõ erat, & ideo retractaẽ sẽtẽtia tanq̃ iniqua. ¶ 6 † Quarto no. ibi, ab obseruatione &c. iuncto ver. præcedẽn ibi, si ꝑ tres ꝙ ad sententiã interlocutoriã, qua absoluiẽ reus ab obseruatiõe iudicij requiriẽ citatio peremptoria. & ita ẽt tenet Inno. in c. cõsuluit. de offi. deleg. & Bar. in l. cõsentaneũ. licet istũ tex. nõ alleget. j. quõ & qñ iudex. ibi ẽt tãgit q̃d in alijs interlocutorijs. ¶ 7 † Limita tñ hoc singulariter, vt ꝑ Bar. in auc. qui semel. circa mediũ. j. quõ & qñ iudex. & cũ eo transit Ant. de But. in c. causam. de dolo & cõtu. ¶ 8 † Quinto no. in ver. euacuabiẽ. ꝙ acta q̃ tendunt ad ordinationẽ iudicij, prout sunt satisdationes, q̃ præstanẽ à prin. iudicij pereunt perempta instantia. de qua materia vide plene ꝙ est dictũ in l. ij. §. de eden. ¶ In gl. in ver. licẽtia. ibi ẽm Placentinũ, hãc tenet Bar. idẽ vr̃ velle Pet. & Cy. ꝑ illũ tex. & per. §. huius auc. hic allegatũ in gl. Nisi primo renunciatũ fuisset ꝑ partes omnibus allegationibus, q̃a tũc si ꝑ̃sentes essent nõ pñt vlterius aliquid ꝓponere, iuxta auc. iubemus. §. co. ita nec si absentes sint, ne in eliori cõditionis sit absens cõtumax, q̃ præsens. ar. l. nõ solũ. ff. de noxa. & l. seruus. ff. ꝙ vi, aut clã. & idẽ tenet hic Saly. Subdit tñ hic Bar. ꝙ hodie actore absente non est necesse expectare vsq; ad finẽ triennij, vt perueniaẽ ad absolutoriã ab obseruatione iudicij, vt in auc. ꝙ fieri. j. de dila. Bal. dicit se credere ꝙ ex cõtumacia actoris assignato sibi termino ad procedendũ, si actor est cõtumax in ꝓcedendo iudex poterit absoluere reũ ab obseruatione iudicij, etiã de iure veteri. alle. l. titia. ff. de accusa. & l. diffamari. j. de inge. & manu. & l. si eadẽ. j. qui accusa. & ꝙ not. glo. in l. j. j. vt nemo inuitus. Et ꝑ hoc dicit tolli rõnẽ faciẽtẽ pro Placentino, & de qua rõne fit hic in gl. mentio dũ dicit, ꝙ olim &c. q̃a imo fieri poterat de iure veteri, ꝑ d. l. titia cũ si. ¶ 9 † Subdit ẽt ꝙ si liquet de cã ꝑ ꝓbationes hincinde factas ꝑ ꝑ̃sentes, licet actor se absentet, nõ propterea est sñia retardãda. q̃a frustratoria expectatio fieri nõ debet, ar. l. q̃uis indubitati. j. de adul. sed vbi nõ liquet, nisi ex vna parte tm̃, tũc credit expectandũ esse. ita intelligit istũ text. & d. §. huius. Inn. quẽ sequiẽ Io. An. & d. Ant. in d. c. cõsuluit. de offi. deleg. dicit, ꝙ eo ipso, ꝙ actor est ꝯtumax, põt reus petere se statim absolui ab obseruatione iudicij,[c] & dicit, ꝙ ad hoc nõ ob. iste tex. q̃a hoc intelligiẽ, qñ re⁹ nõ curat absolui ab instantia, seu ab obseruatione iudicij. sed vult de iure suo probare, & testes inducere, sed Io. An. ibi dicit, ꝙ istud dictũ fuit originale verbũ Ful. vt ibi refert gl. & ꝙ gl. tenẽt ꝯ̃nũ, & bõ ꝑ istũ tex. ẽm Imo. q̃a extra casum positũ in hac lege remanet ius antiquũ ẽm ꝙ actore absente, nõ poterat ꝓcedi ad diffinitiuã, vt d. l. & post edictũ. & ita vr̃ hic Sal. in alio ꝓposito intelligere d. l. titia. cũ si. vel melius rñde, ꝙ iudex nõ põt dictũ terminũ ꝑ̃figere, nisi ex iusta cã,[d] vt no. gl. in l. j. j. vt nemo inuitus. & firmat Bar. in d. l. titia. facit l. ij. j. de re iudi. & nõ reperiẽ, ꝙ sola absentia sit cã iusta ꝑ̃figendi dictũ terminũ. aliàs indistincte potuisset ꝓcedi ad absolutoriã diffinitiue, seu habẽtẽ vim diffinitiue actore se absentante ẽt de iure Digestorũ ꝯ d. l. & post edictũ. cũ ibi no. itẽ nõ ob. dũ dicit Bal. ꝙ frustra nõ debet fieri expectatio. quia rñde ꝙ nõ erit frustra, cũ vsq; ad sñiam, seu vsq; ad cõclusium in cã pñt fieri allegationes, & ꝓbationes c. cũ dilectus. de fide instru. l. peremptorias. j. sen. rescin. nõ pos. Præterea est ꝯ istũ tex. & d. §. huius. q̃ indistincte loquunẽ, ẽt qñ cã esset instructa. Teneo igiẽ opi. Bart. cũ limitatione. §. data. licet Ia. But. hic simpl̃r trãseat cũ distinctione Io. An. approbata ꝑ gl. ¶ In gl. in ver. x. in fi. gl. reprehendiẽ per Bart. quẽ alij magis cõmuniter sequunẽ, & bñ, vt hic ꝑ eũ, licet Cy. & Iac. Bu. hic simpliciter transeãt cũ gl. ¶ 10 † In gl. in ver. inuẽta. ibi, si citatus. s. ad domũ, licet nõ sit inuentus[e] personaliter. & hæc secunda solutio est vera, q̃a prima diuinat, & ex hac solutione iũcto text. in fi. no. ꝙ ẽt citatus ad domũ diciẽ ille verus ꝯtumax. nã solus verus cõtumax est ille q̃ prohibeẽ appellare d. l. & post edictũ. §. fi. & ibi no. Vnde intellige, ꝙ citatio facta ad domum deuenit ad eius notitiã. aliàs non diceretẽ verus cõtumax l. ex cõsensu. §. fi. ff. de app. & forte diceẽ. j. proxi. ¶ 11 † In gl. in ver. termino. ibi vtraq; parte. hæc est diuinatio. io ẽm Pe. Cy. Bar. & alios hic, dic ꝙ si actor se absentauit, nõdũ datis dilationibus ad probandũ dr̃ de causa non liquere, adeo ꝙ diffinitiue non põt absolui reus, scilicet ab obseruatione iudicij. Secus si datis tam dilationibus ad probandũ. nam tũc licet actor nihil probauerit absoluetur reus diffinitiue d. l. qui accusare. & ita etiam not. Cano. maxime. Ant. de But. in c. prout. de dolo & cõtu. 12 † Dicebat tñ circa hoc singulariter Bar. ĩ l. si de meis. §. fi. ff. de arbi. & plenius in l. admonẽdi. de iureiurando. ꝙ istud fallit vbi instantiæ est ꝑ̃fixus terminus a partibus, seu de cõsensu partiũ, vt si partes eligunt arbitros q̃ habeant cãm terminare intra mensem, vel si de voluntate partiũ delegaẽ cã cũ hoc ꝙ habeat terminari intra mensem. Nam ille mensis habet vim termini[f] dati ad ꝓbandũ. & tũ actore nõ ꝓbante reus absolueẽ diffinitiue. & hoc dicit esse de mente glo. in d. l. si de meis. § fi. in ver. liquere. Et ita dicit velle Inn. in c. sup eo. el. ij. de appel. & idẽ vult Spe. in ti. de sen. pla. §. nunc videndũ. ver. illud Ful. in d. l. admonendi. tenet ꝯ̃nũ dicens ꝙ illa limitatio iure nõ ꝓbaẽ, & ꝙ in ꝯ̃riũ facit regula posita ĩ l. j. ff. de arbi. Et Innan d. c. sup eo. hoc nõ dicit si hñ inspiciaẽ, & ꝙ ipse de facto non potuit obtinere ꝙ seruareẽ opi. Bart. Pau. de Ca. in d. l. admonendi. dicit ꝙ ista q̃õ fuit de facto papie, & ꝙ Bal. ibi ꝯsuluit ꝓ opi. Bar. & oẽs alij cõsuluerunt ꝯ̃riũ, & ꝙ Bal. non potuit obtinere, & fuit illa q̃õ de qua fecit mentionẽ Bal. in d. auc. ei qui. vbi voluit ꝙ talis terminus habeat vim termini perẽptorij ad audiẽdũ sñiam in fine dicti termini. de quo vltimo dixi in l. qui ante calendas. de verb. obli. Et finaliter cõcludit Pau. de Ca. tenendam esse opi. Bar. ꝑ ꝑ dictas autoritates. & ꝙ Inn. voluit illud in d. c. sup eo. & ẽt patet ex verbis Spe. referentis eum in d. ver. illud. Fatetur tñ Pau. de Ca. ꝙ non vr̃ bene colligi ex glo. in d. l. si de meis. sed certe imo vr̃ posse ibi colligi cũ ibi non appareat datam fuisse dilationem ad probandũ. & tñ gl. ibi sentit ꝙ non factis probationibus poterat diffinitiue absolui. Et hoc intelligit Pau. de Ca. procedere si appareat corã arbitro, vel iudice litẽ fuisse cõtestatã. q̃a lite nõ ꝯtestata nõ põt perueniri ad diffinitiuã reguĩr l. fi. §. illud. j. de tẽpo. appel. 13 † Item hoc intelligit ipse nisi petita fuisset dilatio ad ꝓbandũ coram iudice vel arbitro, & fuerit denegata, cum ꝓbationes nõ debeant esse sine termino, alle. no. in l. in crimine. ff. de adulte. Item ẽm eũ nõ posset diffinitiue absolui. sed certe in d. l. in crimine. habetur ꝯ̃nũ, vt ibi ꝑ Bart. plene, & ꝑ eundẽ in l. fi. ff. de fer. & plene ꝑ doc. in c. licet causam cũ cõcor. de ꝓba. 14 † Et si dicaẽ ꝙ iudex denegando dilationẽ ad ꝓbandũ vr̃ declarare nolle admittere ꝓbationes. dic ꝙ sibi imputet pars si à tali denegatione nõ appellauit, cũ possit appellare vel saltẽ recurrere ad superiorẽ ꝑ viã querele, vt in auc. vt diffe. iudi. circa prin. & in ꝓposito no. Bal. in l. ij. in. xj. q. de episco. audien. & ita teneo opi. Bart. reiecta hac vltima limitatione. & cum Bar. ẽt transit Ro. in d. l. admonendi. vbi tñ subdit ꝙ nõ est vis an in casu ꝑ̃dicto feraẽ sentẽtia absolutoria ab obseruatione iudicij. an feraẽ absolutoria diffinitiua cũ intelligaẽ lata ex causa q̃ apparet in actis, quia nõ est probatũ. Quo casu põt actor iterũ agere sup negotio principali, sicut qñ absolutus esset reus ab obseruatione iudicij, alleg. no. per gl. in l. Iulianus verum debitorem. ff. de cõdit. inde. Sed male dicit, q̃a imo iterũ nõ põt agere qñ reus est absolut⁹ ꝑ ꝑ ꝓbationes nõ factas l. sub spẽ. j. de re iudi. l. Imperatores. eod. ti. l. argentarius. §. cũ aũt. ff. de eden. Nec ꝯdicit gl. in d. l. Iul. q̃a illa gl. solũ vult ꝙ licet absolutus fuerit reus eo q̃a actor

ADDITIONES.

a ¶ Habeatur. Adde per Anch. consi. xxxvj. vbi ponit, ꝙ stante statuto, ꝙ non comparens intra terminum habeatur pro cõtumace, & ex bannito, quo ad missionẽ in poss. si citatus nõ cõparuit, nec actor eius cõtumaciã accusauit, ꝙ nõ habebitur pro contumace, & ex bannito, latius ibi vide, quia d. Ias. hic alle. Bal. in l. si tutor. j. de inter. sua. aliud videtur velle, tñ de prædicto cõsi. mentionem nõ facit.

b ¶ Ant. Fran. Licentiatus. An autem & quando accusans cõtumaciam alterius partis, vel volens euitare contumaciam habeat necesse petere licentiam à iudice, vel possit illicentiatus recedere. vide bonũ tex. & ibi plene per d. Ant. & d. Abb. Franc. Are. And. sic. & do. Fely. in c. j. ibi, dum dicit in tex. illicentiatus recessit, & ibi plene dixi de iud.

c ¶ Obseruatione iudicij. Vide do. Ro. decisio. lxix. in nouis. de dolo & contumacia.

d ¶ Ex iusta causa. Adde eundem Alex. consi. cxviij. ij. lib.

e ¶ Non sit inuentus. Inquantũ d. Ias. hic ponit, an credatur nuntio, ꝙ inuenerit citatũ, & ꝙ dixit se velle cõparere, vide late Ro. cõsi. cccccxcvj. Pau. de Ca. cõsi. clxxvi.

¶ Ant. Fran. Item adde, ꝙ credi debet nuntio de his quæ sunt sibi cõmissa, & q̃ spectãt ad officiũ suũ, ẽt si agatur de ꝓbando negatiuẽ, puta ꝙ alijs nõ sit soluẽdo nec habeat in bonis, vide Bar. in l. hoc iure. & in l. in illa. & ibi dixi. ff. de ver. obl.

f ¶ Vim termini. Sequitur Ro. sing. suis. fol. xj. & facit ꝙ idem voluit consi. clxxvj. sed ꝙ termino præfixo conuentione partium vel statuto ad audiendum sententiam ꝙ alia citatione non sit opus, nec similiter cum sit statutus terminus ad producendum instrumenta alia requisitio non est necessaria.

actor nō ꝓbauerit, tñ ſi reus ſoluet nō repetet, q̄a durabit obligatio naturalis poſt talē abſolutoriā, vt ibi in tex. cū gl. Et creditor cōuentus ꝯdictione indebiti nō obſtante abſolutoria ꝓbare poterit debitū nō ꝓbatū primo. Secus dicit ibi gl. ſi fuiſſet abſolutus reus ob aliā cām, vt q̄a iudex dicit abſoluo reū. q̄a nunquā fuit debitor vt ibi per gl. Poteſt etiā & alio modo intelligi iſte tex. ſm M. fil. & Sal. hic ſcilicet ꝙ actor hoc ꝓbauit ſemiplene, & ſic veniebat ſibi deferendū ſacramentū in defectū ſemiplene ꝓbationis, iux. l. in bonefidei. j. de rebus credi. Tamē nō potuit deferri ꝓpter eius abſentiā, & q̄a reus nō pōt cōdemnari cū nō ſit plene ꝓbatū. iō abſoluit nō diffinitiue ꝓpter ſemiplenā probationē actoris, ſed ab obſeruatione iudicij. & idē tenet etiā hic Fran. Tigri. ad hoc pōderās tex. hic in verſ. nihil ſufficiēs &c. qui innuit aliq̄d fuiſſe ꝓbatū, ſed inſufficienter. ꝙ eſt no. ꝓ limitatione d. l. q̄a accuſare. cū ſimilibus. ¶ In gl. in verb. iudicij. ibi, i Auth. de litigio. §. ſi. vñ ſumpta eſt auc. qui ſemel. j. quō & qñ iudex. ¶ In ea. ibi, vnū litigioſi. de omnibus fere quæſtionibus de quibus hic in gl. fuit dictum in l. ij. ſ. de eden.

15 ¶ † In eadem ibi, ſm Bulg. hanc opi. approbant hic Pet. & Cy. per tex. j. eadē l. §. cum aūt. Idē tenet Franc. Tigri. hic, per rationes hic allegatas in gl. & hoc etiā ſequitur Saly. per illū tex. in verb. nulli. vbi apparet quod fuit pronunciatū diffinitiue pro reo. Et tamen hic non apparet ꝙ ante abſentiam actoris date fuerint dilationes ad probandum. & iſta opi. videtur hodie approbata per d. auc. qui ſemel. & illam opi. puto tutiorē, licet Iac. But. ſimpliciter tranſeat cū opi. Io. ¶ In gl. in verb. euacuabitur, ibi ſecundum quoſdā &c. fundantes ſe ex iſto tex. in fine. & non bene vt ibi per gl. in aliquibus tamē male loquitur gl. vt hic. per Bar. cū quo magis cōtet cōcordant alij.

16 ¶ † In eadē in fi. gl. ſe voluit referre ad no. ꝑ gl. in auc. qui ſemel.[a] in ver. locū habe. q̄ vult ꝙ illa auc. q̄ loquit̃ in actore nō habeat locū in reo. Pro hoc facit, q̄a maior eſt cōtumacia actoris nō ꝓſequētis litē quā ipſe inchoauit, q̄ ſit cōtumacia rei ꝓuocati, cū natura reorū ſit fugere l. inter ſtipulantē. §. j. ff. de verb. oblig. & hoc in verſ. patre fugiente. & q̄a fauorabiliores ſunt rei &c. & iſtā opi. ſequit̃ Cy. Ray. Iac. Bu. & An. & ex hic habes ēt notare, ꝙ iura corrigētia in vno correlatiuorū nō extendunt̃ ad reliquū, qñ non eadē rō[b] in vtroq;. alias aūt ſic l. fin. & ibi no. doc. j. de indi. vid. tol. & ꝑ Bar. in l. fi. ff. de excep. & ꝑ cano. i c. j. de loc. & in cle. j. de hęre.

17 ¶ † In gl. in ver. excipiēdū. & cū gl. ſimpliciter Iac. Bu. & Cy. hic allegant in argu. l. reſcriptū. ff. de his q̄bus vt indig. Pau. de Leaza. in c. fi. de dolo & cōtu. refert opi. de q̄bus hic in gl. & nihil firmat. ſed Saly. hic dicit, ꝙ ꝑ opi. Placen. vī tex. in c. calūniā. de pe. & iō dicit, ꝙ de q̄titate principali debet fieri deductio expenſarū factarū ꝑ eū. alias ſequeret̃ ꝙ ſi reus ſuccūberet in principali, & ꝑ ꝓ iuſtam cām litigādi abſolueret̃ ab expēſis factis ꝑ errorē, iuxta no. j. ꝓxi. §. ꝙ reus ſuas expēſas deducere nō poſſet. ꝯ iſtū tex. Io. An. in addi. Spe. in ti. de expēſis. §. nūc de expēſis. ſuper rei ꝙ aūt ibi dixi &c. tenet opi. Io. An. & rñdet ad dictū c. calūnia. ꝙ debet exponi tex. ibi, in ver. in expēſis. ſūptibus. q̄a indefinita æq̄pollet vniuerſali l. ſi plurib⁹. in prin. de leg. j. Et hoc mō exponēdo ille tex. nō obſt. vel aliter rñde, vt ꝑ eū, Guil. de Cug. hic ēt tenet opi. Io. qñ hincinde ſunt factæ expēſe tā ab actore, q̄ a reo. adeo ꝙ reus veniret cōdēnandus in tāta q̄titate expēſarū, quāta fuit quātitas expēſarū factarū per ipſum reū, & quas ipſe deducere vult. alias aūt de cōdēnatione ꝑncipali fieret deductio expēſarū rei. & ita intelligit̃ iſte tex. & hoc mō intelligēdo ceſſabit, arg. Sal. & cū hac opi. Guil. cōcordat Ful. hic, & eſt ſans de mēte Io. An. i loco ꝓxime alleg. Ant. Bu. in c. calūniā. ēt approbat opi. Io. reprobādo opi. Placē. vt ęqualitas ſeruet̃ inter ſniam q̄ fert̃ ꝓ actore, & illā q̄ fert̃ pro reo. arg. l. fi. j. de fruct. & lit. expē. & l. nō debet actori. ff. de reg. iu. Nā reo abſente, abſoluto nō poterit actor pñs, & victus deducere expenſas de principali cōdēnatione. q̄a nulla fuit facta cōdemnatio in principali, ſed ſi intelligamus ꝙ deductio fiat de expēſis, nulla erit inequalitas inter actorē & reū. & iſta opi. vī tenenda cū declaratione data ꝑ Guil. de Cu. vt retuli. ſ. Subdit ēt ſolus Gui. de Cu. hic, ꝙ reus in caſu huius. §. in fi. tñ deducit expēſas, quas feci poſt tp̄s cōtumacie actoris & ita intelligit iſtū tex. ne alias pœna excedat delictum. ar. d. l. reſcriptū. & l. ex facto. §. Iulius Longinus. ff. de vul. & pup. & l. ſancimus. j. de pœnis. ꝙ eſt bñ not. Subdit ēt Guil. de Cu. hic, ꝙ vbi cōdēnatio principalis in caſu huius. §. fieret in pecunia, tūc ꝓcederēt ea q̄ dicta ſunt. ſ. ꝓxime ſuſtinēdo opi. Io. ſed vbi fieret cōdemnatio in aliqua ſpē, & nō poſſet fieri cōpēſatio expēſarū rei cū expēſis actoris, vt quia maiores eſſent expēſe rei, tūc nō poterunt ēt deduci de cōdēnatione principali. quia nō recipiunt adinuicē functionē genus, & ſpecies l. ſi cōuenerit. in prin. la. ij. cū ſi. ff. de pign. act. & ideo dicit hoc caſu debebit actor condemnari in illis maioribus expēſis factis ꝑ reum, ne ius rei pereat. ar. l. cum hæreditas ff. ad tre. ſed Ful. dicit ēt cōtra iſtū tex. qui ꝑmittit dictā deductionē, & ſic cōcedit exceptionē reo, & per cōſequēs bene poſſet iudex ꝯcedere hoc caſu retentionē, nō aūt ꝑmittit iſte tex. cōdemnari actorem reo, & ſic nō cōcedit reo actionē. ſed ad hoc reſpōdet Gui. dicēs, ꝙ pōt euenire caſus in quo nō poſſit reo conſuli per exceptionē, ſeu retentionē, vt ſi actor petebat declarari ſe liberū. nam hic nulla retentione pōt ſibi conſulere in expenſis.

ADDITIONES.

a ¶Semel. Sed an de iuramento d. Ant. locum habeat Ro. ſing. ſuis. fol. xj. dicit ꝙ Ant. de But. in c. cauſam. de dolo & contu. tenet ꝙ non, & dicit hoc eſſe mirabile, tamen dicit ipſe, non puto verum. ſed pro nunc tranſeamus cum ipſo.

b ¶Ratio. De hoc l. te per d. Fel. in proemio decre.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an & quando & quomodo poſſit ferri contra reum abſentem.*
2 *Sententia non poteſt ferri contra reum lite non conteſtata.*
3 *Delegatus non exequitur ſententiam.*
4 *Inſtrumenta debent produci parte præſente, vel citata, ita & dicta teſtium.*
5 *Sententia an poſſit ferri pro reo abſente, ſi actor non liquidauit cauſam.*
6 *Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto non poteſt fieri vbi non poteſt perueniri ad diffinitiuam.*
7 *Miſsio in poſſeſsionē, an debeat fieri in oībus bonis, an vero ꝓ quātitate debiti.*
8 *Miſsio in poſſeſsionē qñ fit cōtra reum ratione cōtumacie in actione perſonali.*
9 *Miſsio in poſſeſsionem non fit poſt ſecundum decretum.*
10 *Contumax verus quis dicatur ad hoc, vt non poſsit appellari.*
11 *Citatus ad domum, ſi non fuit inuentus perſonaliter, tamen citatio peruenit ad eius notitiam per relationem.*
12 *Citatus ad hoc vt ſit verus contumax, requiritur ꝙ citatio ſit peremptoria, & peruenerit ad notitiā citati, nec ſufficit vna citatio tantum pro oībus tribus.*
13 *Contumax verus an & quando dicatur, qui dicit nolle venire, nec comparere.*
14 *Contumax reputatur verus qui curauit, ne citatio ad eum perueniret.*
15 *Contumax verus non dicitur citatus ad ſonum tube, vel campane, etiam ſi cognouerit ſe citatum.*
16 *Contumax verus non dicitur citatus à lege.*
17 *Contumax an & quando admittatur ad appellandum.*
18 *Contumax in non comparendo ad ſententiam, tamen non fuit contumax in reliquo proceſſu admittitur ad appellandum.*
19 *Contumax verus admittitur ad appellandum. ſi ex forma ſtatuti detur ei terminus ad purgandam moram.*
20 *Contumax verus expectatus de benignitate poſt terminum, ſi comparet in illo ſpatio expectationis poteſt appellare.*
21 *Contumax verus in non iurando de calumnia poteſt appellare.*
22 *Contumax verus app. poteſt, ſi fertur ſententia condemnatoria expenſarum.*
23 *Contumax verus cōparens iudice adhuc ſedente pro tribunali audiē appellans.*
24 *Contumacia ad hoc, vt excludat ab appellando, requiritur, ꝙ ſit propria contumacia domini, non autem procuratoris.*

1 **§. Si autem reus.** † Reus ſe abſentās lit. cōte. legitime citatus, ſi ꝯ eū liquet de cā cōdemnat̃ diffinitiue, & mittet̃ ſnia exequutioni in reb⁹ ſuis, nec reuerſus audit̃ appellās, nec poſſeſſionē recuperabit, ēt ſi cautionē ꝓſtare paratus ſit, & abſentia litigatoris. i. actoris, vel rei repellet̃ Dei ꝓſentia. & iō ſi liquet de cā fert̃ diffinitiua iuxta ſniē mentū, & verus ꝯtumax nō audit̃ appellās. & vbi vterq; ſe abſentauit, nō ꝓnūtiat̃ diffinitiue, ſed abſoluitur ab obſeruatiōe iudicij, & tūc neutra ps ꝯdēnat̃ alteri i expēſis. h. d. vſq; ad. §. ſiue aūt alterutra.

2 ¶ † In tex. ibi, abfuerit. intellige lite iam cōte. q̄a ꝯ reū lite nō ꝯte. nō pōt ad diffinitiuā procedi regulariter l. fi. §. illud. j. de temp. ap. ¶ In tex. ibi, promere cōdēnationē &c. & ēt ſi inuenerit eū abſoluendū, debet abſoluere ſicut i actore dr̃ ſ. ꝓxi. §. ſm Cy. & oēs hic.

3 ¶ † In tex. ibi, maiorē &c. no. ſm vnā expoſitionē, ꝙ delegatus[a] nō

a exequit̃ ſuā ſententiā. de quo vide q̄ plene dixi in l. à diuo. in ꝑn. ff de re iudi. ¶ In tex. ibi, ſolā ꝑtendētia. cōparētī pro tuēdo iure illi q̄ cōdēnat⁹ fuit.

4 ¶ † In tex. ibi, terribiles. iuncto tex. in ver. ꝑſentia. dicit An. hoc iſtū tex. eſſe ſin. no. q̄a ꝓbat ꝙ quēadmodū teſtes debēt ꝓduci parte ꝑſente. vel citata l. ſi qñ. j. de teſtib. ita inſtrumēta debēt ꝓduci parte ꝑſente,[b] vel citata. adde tex. i l. iudices. quē ad

b hoc ibi reputat no. Bal. j. de fide inſtr. & no. Bar. in l. litē illa. vbi hoc ſin. limitat. ff. de cōſtit. pec. & pulchre per Bal. in d. l. ſi quando. in fi.

5 ¶ † In gl. in verb. abſentē. ibi, alias ab obſeruatione iudicij. doc. hic cōiter ſequunt̃ gl. excepto Sal. dicēte ꝙ imo vr̃ qñ actor eſt pñs, & reus abſens, debeat reus abſolui diffinitiue, licet actor nō liquidauerit cauſam, nec habuerit dilationem ad probandum l. qui accuſare. ſ. de eden. quia imputet ſibi actor, quia hoc non fecit, cū præſens fuerit. Nec obſ. §. ꝑcedens. quia actor ibi fuit abſens, & cōtumax. vñ non pōt reus ſibi imputare, cur nō liquidauerit, cū ex illa contumacia actoris reus ſentiat cōmodū l. cū in fundo. §. q. ſi mulier. ff. de iu. dot. relinquit tñ cogitandum. Verior vr̃ opi. gl. ꝙ illud ꝙ ſtatuitur actore abſente per §. præcedente ſtatuit̃ hoc in reo vt æqualitas

ADDITIONES.

a ¶Ant. Fran. Delegatus. An delegatus exequatur ſententiam ſuam, vide tex. & ibi doc. cano. in c. ij. quando. de offic. dele. vbi per d. Abb. & Andr. ſic plene.

b ¶Pręſente. Niſi ſtatutus eſſet terminus ad producendum, quia licet pars non ſit præſens valet productio. dicit Ro. conſ. clxxvj.

æqualitas seruet̃ l.fi.de fru.& li.expen.cũ fi.Nec vr̃ bona rẽspõsio Sal.qa reus ex absentia actoris nõ cõsequit̃ lucrũ, attento ꝙ post absolutionẽ ab obseruatione iudicij põt iterũ vexari sup negotio principali, vt hic i fi.¶ † In ea.ibi.l.ꝯsentaneũ.in fi.& ibi hoc tenet̃ per illã l.& no.Spe.in ot.de prim.o &.ij.decre.§.iuxta.ver.j.& Bar. in l.si finita.§.Iulianus.in vers.q̃ro dixi, ꝙ regulariter.ff.de dã.inse. & Cy.in l.cũ ꝓponas.j.de bo.auth.iud.pos.licet An.in d.§.Iul.cõtradixerit, volẽs ꝙ vbi põt peruenin ad diffinitiuã non ꝓcedat ad missionẽ i pos.ex ꝑmo decre.q.a sans ꝯsultũ est actori.sed Imo.ibi reprehẽdit eũ,& bñ ꝑ ꝑdicta.¶ † In gl.in ver.audiat̃.ibi, oĩum fit missio olim &c.hoc reprehendit fm̃ Cy.Bar.& ẽt Bal.qa licet olim missio q̃ fiebat in actione ꝑsonali, añ sñiam rõne ꝯtumacie fieret in oĩa bona, vt reus tedio affectus veniret i iudiciũ l.j.ff.ex qui.cau. in pos.ea.Tamẽ secus erat in missione q̃ fiebat ꝓ executione sñię iam late,q.a fiebat tm̃ ꝓ mẽsura q̃ntatis in qua facta erat cõdẽnatio nõ in oĩa bona.Patet in d.l.à diuo Pio.§.in venditione. vbi primo capiunt̃ mobilia. & istud ẽt sequit̃ Bal.in auc.ei q.j.de bo.aut. iud.pos.& in l.ẽt.in prin.j.de execu.rei iud.vbi ꝓ hoc dicit esse gl. solẽnẽ in l.ꝑsenti. in ver.admodũ.s̃.de his qui ad eccle.cõfu.& idẽ no. Bar.in d.l.à diuo.Pio.§.si sup & per Ang.in.§.si vero.in auc.de exhib.reis.& ita tenendũ est,licet Saly.hic dicat, ꝙ põt saluari ista gl.scilicet ꝙ fiat missio pro executione [a] sñiæ in oĩa bona mobilia, & ita intelligat̃ tex.d.§.in vẽditione. nõ aũt ꝓ mẽsura q̃titatis debite.Sed hic vr̃ velle,ꝙ ea bona in quorũ possessione facta est missio,debeãt vendi,vt satisfiat sñiæ,& ꝑ ꝯñs sic nunq̃ sit vẽditio,nisi ꝓ mẽsura debiti,vt l.Fulcinius §.j.in vers.vẽdi.ff.ex qui.cau.in pos. ea.ita nec debet fieri in isto casu missio in plus,eum vt dixi,tex.in d.§.in venditione.dicat vendẽda esse ea bona in quorũ possessionem facta est missio.¶ † In e.ibi,ꝑpetuo auditur. dic ꝙ licet qñ fit missio in possessionẽ in actione ꝑsonali rõne cõtumacie ante lit. cõte.audiat̃ postea vsq; ad.xxx.annos reus volẽs recuperare possessionẽ reficiẽdo expensas litis, & ꝑstando satisdationẽ,iuxta formã auc.ei q iurat.& in ꝓposito no.ibi gl.in ver.fideiussorẽ.& plene Bar.in d.§.Iulianus.cũ ꝯcor.Tamen vbi talis missio in possessionem fieret pro executione sñiæ nõ audit̃ reus volens recuperare possessionẽ, licet offerat expensas litis, & satisdationẽ.tex.est hic fm̃ doc.& ꝓbat Bar hoc ꝑ l.si pecuniæ.§.fi.ff.vt I poss.lega.q text. nõ est alibi fm̃ Bar.in ꝓposito nostro in l.cõsentaneũ.j.qñ & qñ iudex.ergo debet soluere id in quo cõdẽnat⁹ est reus.alias nõ audit̃ ad recuperãdũ possessionẽ ꝑ d.l.si pecuniæ. quã l.singulariter limita,vt ꝑ Ang.& Mod.in l.si finita.§.itẽ videamus.ff.de dã.infec. ¶ † In ea.ibi, creditori adiudicat̃ no.ex gl.ꝙ post fm̃ decretũ non audit̃ reus volẽs rem recuperare.pro quo est bon⁹ tex.i d.l.si finita.§.postea. & ibi no.Ang.& Imo.vbi reprehẽdũt Bar.ꝯtrũ tenẽtẽ in d.§.Iulianus.vbi Bar.voluit,ꝙ audiretur vsq; ad bienniũ ꝑ l.fi.j. de iu.do.impe.& ista fuit ẽt opi.Iac.de Are.cũ qua trãsit Bal.in l.ij. vel.iij.ff.si ex noxa.cã aga.tñ doc.cõiter hic transeũt cũ hac gl.& ꝯ Bar.tenuit ipsemet Bal.in l.fi.ad fi.j.de bo.auth.iud.pos.& hic, & Iac.But.in l.ij.post gl.j.vbi in rem actio. & ita est de mente gl.in c. qm̃.§.fi.& ibi plene ꝑ d.Ant.vt lit.nõ cõtest.& istã ẽt tenet Ang.& Imo.in l.debitoribus.de re iud.Nec ob.d.l.fi.qa ibi nõ habet locũ in pignore ꝑtorio,vel iudiciali, sed creditore ꝓcedẽte ad vẽditionem pignoris cõuentionalis. ¶ In ea.ibi.l.cõsentaneũ &c.in ver. petitorẽ.& in his oĩbus.gl.bñ loquit̃. & de mã plene ꝑ Bar.in d.l. cõsentaneũ.post gl.ibi, ꝑ Ang.& Imo.in l.à quo fundus.ff.de dã. infe.& l.iij.§.fi.de acq.poss.ꝑ cano.plene i d.c.qm̃.§.in alijs. &.§.fi. ¶ In gl.in verb.cõditionẽ.in fi.cõiter reprehẽdit̃ gl.vt hic ꝑ Bar.& alios.& ego dixi plene in l.furioso.post Bar.& i l.de vnoquoq;.vbi aliquid ꝑ Ang.& Imo.ff.de re iud.¶ † Extra gl.q.a Cy.hic Ray.& Sal.tractant,q.s dicat̃ verus cõtumax qui prohibeat̃ de iure appellari. Et licet variæ fuerint opi.& hincinde variæ multa sunt scripta. Tamẽ põt dari prima ꝯclusio. Quod ille est verus cõtumax,q. fuit citatus ꝑsonaliter,vel ad domũ,dũmõ ad eius notitiã venerit citatio,& in termino comparere potuit,vt est text.in d.l.ex cõsensu.§. fi.ff.de app.& ille est melior tex.q. sit in iure fm̃ Bar.& Ang.ibi,ad idẽ tex.s̃.ea.l.§.si q.dẽ.i ver.minime aũcta gl.quã ibi põderaui,& in l.j.§.fi.cũ gl.ff.qñ appel.¶ † Secũda põt esse conclusio q̃ colligit̃ ex no.ꝑ Gui.de Cu.& Ray.ꝙ si citato post citationẽ fuerit ab aliquo, puta ab vxore,vel vicino relatũ, ꝙ ipse fuit citatus ꝓ tali die,& tñ nõ cõpareat in termino,nõ dicet̃ verus cõtumax, adeo ꝙ nõ ꝓhibeat̃ appellare.Quia citatus põt hoc casu suã cõtumaciã velare,& qa dicere põt,ꝙ nõ credit vxori, alleg.in arg.l.ij.ff.ꝙ falso tut.auc. & qa quo ad pœnã, nõ ita afficit sciẽtia velata, sicut directa l.sine metu in prin.j.de adult.Et tñ det ad l.itẽ veniũt.§.petitã.ff.de peti. hære.ꝙ ibi loquit̃ quo ad lucrũ nõ acquirẽdũ. nos aũt quo ad dãnũ vitandũ. & istud ẽt voluit Bal.in l.fi.ff.de restu.in integ.& refert Cy.tenuisse ita in additione, & voluit expressius Bal.in l.ea quæ.j. q̃do & qñ iudex.vbi voluit, ꝙ si aliter q̃ ꝑ dictã relationẽ alicuius esset certioratus ꝑ citationẽ, vt q.a esset certioratus ex edicto publice ꝓposito,tũc diceret̃ verus cõtumax,q̃ si nõ fuerit personaliter citatus, vt d.l.ex cõsensu.Et in hac secũda conclusione cõsistit potissima clauis in hac materia. Tamẽ Imo.in d.l.ex ꝯsensu.faciẽs mentionẽ de d.Bal.in d.l.fi.dicit, ꝙ Bal.ibi sequutus Cy.velit ꝙ ille qui est verus cõtumax existẽter,& fictus apparenter prout est ille qui nõ inuentus est citatus ad domũ,& postea citatio ad eius notitiã deuenit, nõ possit appellare. Tamẽ fm̃ Imo.Bar.i d.l.fi.tenet ꝙ imo per iudicẽ ad quẽ reijcit̃ appellatio sua. & hanc opi.simplr̃ approbat Imo licet dicat̃ per Cy.hic ꝙ teneat illã opi.quã sequit̃ Bal.in d.l.fi.Sed certe vr̃, ꝙ qñ citatio deuenit ad notitiã citati,solũmõ ꝑ relationẽ vxoris,vel vicini,& nõ ꝑ edictũ,vel ꝑ publicã famã,vel aliã solẽnẽ certiorationẽ,isto casu debeat ꝓcedere appellatio, nec vr̃ verus cõtumax existenter quasi nõ sit vere & solẽniter certioratus.& ita ẽt est de mẽte Gui.de Cu.& aliorũ hic per.s̃. alleg.licet Imo.ꝯtrarium sentiat in d.l.ex cõsensu. ¶ † Tertia cõclusio est,ꝙ requirit̃, ꝙ vltima citatio,i.peremptoria peruenerit ad veram notitiã citati.nec sufficit ꝙ vna ex tribus citationibus req̃sitis perueniat ad eius notitiã,vt ꝓbat̃ in d.l.ex cõsensu.§.fi.in ver.peremptoriũ.& ꝓbat plenius Bar.in d.l.fi.in fi.ff.de in integ.restitu.sequitur Sal.hic, & Imo.in d.l.ex cõsensu.¶ † Quarta ꝯclusio est ꝙ licet ille q in iudicio dixit se nolle cõparere, dicat̃ verus ꝯtumax.[b] c.venerabilibus.§.secus.de sent.excõ.li.vj.tñ secus est in eo q extra iudicium illud dixit,& est glo.melior de corpore iuris, in d.§.secus. Quod intellige tñ vt ꝑ Bart.in d.l.ex cõsensu.cuius opi.magis cõmuniter approbat̃,& late ꝑ Imo.ibi, & ꝑ Bart.in d.l.fi.post gl.j.& ꝑ gl.in c.illicita.xxiiij.q.iij.per Spe.& Io.An.in ti.de cõni.§.j.ꝑ Bal. in l.res.j.q̃do & qñ iudex. & in l.debeti.j.de fideicõ.liber.cũ quibusdã alijs.cõcor.quas inuenies in dictis locis. ¶ † Quinta cõclusio est ꝙ ille q curauit ne citatio ad eũ perueniret h[c] ꝓ vero cõtumace, & æq̃parat̃ illi q citatione recepta cõparere cõtẽpsit, vt in cle.j.& in ꝓposito nostro ibi firmat Pe.de Anc.vt lite pẽdẽte. facit tex.in clemẽ.cãm.de electio. & i c.qm̃.§.j.vt lite nõ ꝯtest.& in l.j.§. sed & Aristo.cũ ibi no.ꝑ Bart.ꝙ vi aut clã.& i spẽ firmat Bal.in d.l. ea q̃.& no.gl.in l.ꝯtumacia.in ꝑn.ff.de re iudi.q dictã ęquiparationẽ facit.¶ † Sexta cõclusio ꝙ citat⁹ sub generali citatione facta ad sonũ campanæ vel tubæ nõ dicit̃ verus cõtumax ẽt si cognouerit se citatũ.qa magis ligat, & timẽda est citatio ꝑsonalis q̃ ista generalis, vt in clemẽ.grauis.cũ gl.ante pe.de sent.excõ.Ita in spẽ i.eci dit Pet.de Anc.ibi, nec memini alibi me legisse.ꝙ est bene notabile [c] pro limitatione primæ cõclusionis.¶ † Septima cõclusio ꝙ citatus à lege nõ est verus ꝯtumax fm̃ Spec.in ti.de citatio.§.j.ad finẽ. & idẽ sequit̃ ibi Bal.in addi.quasi dicat̃ fictus, seu ꝑsumptus fictione,seu ꝑsumptione legis.& de tali citatione legali vide exẽplũ in c.j.de electio.in.vj.Sed ꝯtrũ tenuit Cy.hic,& gl.in cle.j.i gl.magna ad finẽ de dolo & ꝯtuma.quã sequit̃ ibi Pau.de Leaza.& d.Card. eo q.a quilibet ꝑsumit̃ scire iura.l.leges.in.j.s̃ de legi.quo ꝑsumit̃ habuisse notitiã citationis. Sed ꝯtrũ tenuit Laud.in d.cle.j.& Bal. hic,& in d.l.fi.de i integ.restu.& Ang.in d.l.& post edictũ.§.fi.ff.eo. & latius Imo.post Ang.i d.l.ex cõsensu.Et ista opi.vr̃ verior,ꝓbat̃, q.a dato ꝙ lex ꝑsumat eũ habuisse notitiã citationis eo q.a tenet̃ scire [d] iura,tñ nõ sequit̃ ergo est cõtumax, & prohibet̃ appellare. Patet q.a videmus ꝙ citatus ad domũ põt appellare qñ nõ cõstat eũ habuisse verã sciẽtiã citationis l.ab eo.j.q̃do & qñ iudex l.j.§.fi. cũ gl.ff.qñ app.sit iunctis no.in l.j.§.itẽ eũ ex edicto.ff.quę senten. sine appel.rescin.Et hoc sequunt̃ oẽs, & tñ citatio ad domũ operatur in dubio ꝙ ꝑsumat̃ citationẽ venisse ad notitiã citati, vbi est tex.nota.in l.scire oportet.§.q aũt.in vers.cognouit innẽto ver.domũ.ff.de excu.tut.& hoc illũ tex.põderat Iac.de Are.& Bal.& no. gl.in l.pen.j.de pericu.tut.† Et ꝙ in dubio cõtumax admittatur ad appellandũ.qa in dubio nõ censet̃ esse verus cõtumax nisi appareat ꝙ deuenerit ad notitiã citati. tenuit Bal.hic, & ẽt.s̃.§.ꝓximo. & Pet.de Anc.& d.Card.in d.cle.j.& est de mẽte Bar.in l.ex cõsensu.§.fi.per illũ tex.& sic nõ puto verã esse opi.gl.in d.cle.j.quo ad citationem legalem, licet Imo.in l.ex consensu.transeat cum illa. ¶ † Octaua cõclusio ꝙ verus cõtumax solũ in nõ comparendo ad sententiã si tamen nõ fuit contumax in reliquo processu auditur appellans,

ADDITIONES.

a ¶Executione. Inquantum d.Ias.hic ponit quando iudex teneatur exequi sententiam ad literas.adde ꝙ voluit Ro.consi.j.

b ¶Verus contumax.De hoc per Ang.consi.xvj.& consi.clxxxvj.

c ¶Notabile.De hoc vide ꝙ voluerunt do.de Ro.decisio.suis,in nouiss.de dol.& contu.in vltimis duabus decis.& an citatus per edictum sit ficte contumax,vide per eosdem decis.lxix.eo.tit.&.cclxiiij.eodem etiam titulo.

d ¶Scire d.Benedi.Capr.in d.cle.j.dicit,ꝙ si habuit notitiam citationis, ꝙ possit dici verus contumax, alle.do.de Ro.decisio.xlviij.&.cclxiij.&.cccxciiij.incipit. fuit dubitatum, de quo tu vide ꝙ voluit Anc.consi.xcvj.& do.de Ro.decis.lxxj.inci. si feratur sententia.e.tit.de dolo & contu.

appellans,[a] vt singulariter tenuit Ful.hic, & in l.iõ.ff.de euictioni. & Rapb.Cu.in d.l.ex cõsensu.§.fi.ar.l.q̃uis indubitati.j.de adulte. Sed ꝯriũ tenui ex pluribus in repetitione l.sępe.ff.de re iudi.in gl. magna cũ posui ſm req̃siũ ad hoc ꝙ ſnĩa inter alios acta alijs ꝑni dicet. & fatetᷣ Ful.hic ꝙ sua opi.in practica nõ seruaṫ.¶ † Nona cõclusio est ꝙ si vero contumaci ꝑ statutũ assigneṫ terminus ad purgãdũ morã, ꝙ intra illũ terminũ poterit appellare ſm Bal.in l.ij.j. si pendẽ.appellatio. mors interue.ꝑ illũ tex.ſm intellectũ quẽ ibi ipsemet ponit, & hoc dicit valde no.† Et ibi ẽt ex hoc infert ꝙ verus cõtumax expectatus de benignitate post terminũ si cõpareat in illo spatio expectationis põt appellare.[b] ¶ † Decima conclusio ꝙ verus cõtumax in nõ iurãdo de calũnia nõ ꝓhibeṫ appellare, vt est gl.no.l.j.j.quorũ app.de quo dic vt ibi ꝑ Bal.idẽ in vero contumace in nõ agẽdo.j.terminũ sibi ꝓfixũ ad agẽdũ . ita inquit Bal.in d.l.diffamari.j.de inge.& manu.alle.not.ꝑ gl.in l.titia.ff.de accusa. & hoc dicit esse bñ notandũ.ꝓ hoc facit tex.in d.c.venerabilibus. §.secus.cũ seq.vbi verus cõtumax in nõ ꝓbãdo in termino sibi ꝓfixo põt appellare. facit l.creditor.§.iussus.ff.de app.¶ † Vndecima cõclusio ꝙ si ꝑ ꝑ verã cõtumaciã ferṫ ſnĩa cõdẽnatoria expensarũ, iux.l.sancimus.j.eo.ꝙ tũc poterit appellari[c] secundum Cy.ibi, in penul.q.& idẽ tenet ibi Bal.ad fi.quod intellige, vt ibi per eos.s.si fuerit verus ꝯtumax ꝑ pe cõdemnationis. & vide ẽt circa hoc Bal. in l.terminato.j.de fruc.& lit.expen.& in auc.generaliter. de epis. & cleri.¶ † Duodecima ꝯclusio ꝙ cõtumax cõparẽs iudice adhuc sedẽte pro tribunali audiṫ appellãs l.diuus.ff.de restit.in integ.de quo tñ dic vt ibi ꝑ gl.& doct.ꝑ Spe.& Io.An.in ti.de contuma.§.j. & ꝑ Bal.in auc.hodie.j.de appella.& in l.j.j.quorũ app.& in d.l.ea q̃.& ꝑ Ang.& Imo.in d.l.ex cõsensu. & ibi ẽt tãgit Imo.q̃d si incõtinẽti postq̃ iudex lata ſnĩa discesserat à tribunali cõparuit verus cõtumax, an audieṫ appellãs ac si cõparuisset iudice sedẽte ꝓ tribunali.& cõcludit ꝙ sic ex identitate rõnis, & quia ea q̃ in cõtinẽti fiunt &c.ꝓ hoc ẽt alle.not.in simi.ꝑ gl.in l.Pomponius.§.rati.ff.de ꝓcu.de qua gl.fecit mẽtionẽ in l.ita demũ.š.de ꝓcu.tractat Imo. in d.l.ex cõsensu. an licet verus ꝯtumax nõ possit appellare, possit tñ supplicari principi ꝙ cã reuideaṫ . & dicit ꝙ ista q̃õ fuit de facto in curia regis Aragonie, & finaliter cõcludit ꝙ nõ allegat no.gl.in l.fi.š.vt lit.pẽdẽ.de quo plenius ꝑ eũ ibi.¶ † Teruadecima ꝯclusio ꝙ vera cõtumacia ad hoc vt excludat ab appellando oportet ꝙ sit ꝓpria cõtumacia dñi. secus si sit ꝯtumacia ꝓcuratoris ar.l.j.§.si ꝓcuratori. & ibi Bar.& alij.ff.si q̃s ius di.& plenius ꝑ Bar.in l.j.§.fi.j. q̃ñ app.sit.& in l.fi.ff.de in inte.resti.& no.Cano.in c.j.vt lit.nõ ꝯte. & iõ dicit no.Bart.in extrauag.ad repri.in verbo citatiũ.in fi.ꝙ licet sint citati, & inuẽti administratores vniuersitatis, & sindico nõ cõparẽte tñ ex h̃ vniuersitas nõ cõstituiṫ in vera ꝯtumacia, alle.no.ꝑ gl.in l.nõ põt dolo carere.ff.de reg.iur.reliqua ĩ mã dic vt ꝑ gl.ĩ d. cle.j.& ꝑ Bart.in d.l.fi.de resti.in inte.& per Imo.in d.l.ex cõsensu.

ADDITIONES.

a ¶Appellans. Vide ꝙ voluit Old.consi.xij.Fed.consi.clxij.

b ¶Ant.Fran. Appellare. An & q̃ñ possit iudex prorogare terminũ citato nõ comparenti.& si nõ compareat in termino prorogato possit appellare, vide per tex.gl. & doc.cano.& plene per And.sic.& ibi dixi in c.consuluit de offic.dele.

c ¶Appellari. Adde do.de ro.decisi.suis de ap.in nouis deci.clxxxvij.

SVMMARIVM.

1 *Victus victori debet in expensis condemnari sacramento victoris taxandis, aliàs iudex de suo resarcire debet.*
2 *Illud ꝙ ẽ statutũ actore absente seruaṫ ẽt reo absente quo ad expẽ.cõdẽnationẽ.*
3 *Expensas litis soluere excusat iusta causa litigãdi, nisi expẽse essent promisse.*
4 *Expense q̃ñ veniũt iure actionis, tunc nunq̃ iusta causa litigãdi excusat ab eis.*
5 *Expensas litis an soluere teneatur victus victori quando expense sunt promisse voluntarie, an vero necessario.*
6 *Expensas soluere si iudex reum absoluit, an per hoc debeat actor silere si expense sunt promisse voluntario in contractu.*
7 *Sta.ꝙ victus victori condemnetur in expen.debet intelligi nisi victus habuerit iustam causam litigandi.*
8 *Expense contumaciales sunt soluende, & iusta ignorantia vel iusta causa litigandi nunquã excusat ab eis.*
9 *Iustam causam litigandi dicitur quis habere vt excusetur ab expen.quando habet opiniones doctorum pro se.*
10 *Expen.litis soluere nõ teneṫ vict[9] victori q̃ñ vict[9] haberet cõsilia doctorũ ꝓ se.*
11 *Consilium vnius periti non sufficit, sed requiruntur duo si haberi possint.*
12 *Iustam causam litigandi dicitur habere qui haberet opiniones doctorum scribentium pro se nisi communis opinio esset in contrarium.*
13 *Iustam causam litigandi habet ille qui habet semiplenam probationem pro se.*
14 *Iustam causam litigandi habet qui non est litigiosa persona qui verisimiliter iniuste non peteret quamuis succubuit.*
15 *Iustam causam litigandi dicit etiam habere qui habuit testes pro se, licet fuerint reprobati ratione sue persone, vt quia infames.*
16 *Iustam causam litigandi non dicitur habere qui habet testes pro se, qui postea reprobantur quando suspitio esset contra eos producentem.*
17 *Expen.litis soluere non tenetur victus victori quando victor semiplene probauit, & in defectum semiplene probationis iurauit dummodo iudex exprimat causam in sententia propter quam victum victori non condemnat.*
18 *Iustam causam litigandi habet qui habet testes pro se iactantes se scire veritatem, & in fauorem illius qui postea cepit litem, & postea recesserunt.*
19 *Victus in dubio non presumitur habere iustam causam litigandi. ideo in dubio condemnabitur in expensis.*
20 *Expensas an soluere teneatur qui in vna exceptione opponens succubuit.*
21 *Iuramentum calumnie non excusat ab expensis quando ex actis constat ꝙ non habet iustam causam litigandi.*
22 *Iuramentum calumnie non excusat ab expensis quando apparet de euidenti calumnia, & non aliter, & si non apparet quid in dubio.*
23 *Expensas an excusetur quis soluere qui pro parte temporis habuit iustam causam litigandi, & pro parte non.*
24 *Expensas an soluere teneatur qui pro parte succubuit, & pro parte obtinuit.*
25 *Expensas litis, an soluere tenetur qui habuit iustam causam litigandi quia fuit sibi plus debita petitum.*
26 *Expensas litis, an soluere teneatur actor reo si habuit iustam causam litigandi pro parte, & pro alia non.*
27 *Expensas litis, an soluere teneatur succumbens in causa appellationis qui tamen in causa principali obtinuit.*
28 *Appellans in dubio presumitur temerarius.*
29 *Expensas litis, an debeat soluere vict[9] victori factas occasione interlocutorie.*
30 *Iudex si non condemnat victum in expensis prout debet, & propter hoc habet resarcire expensas victori, an possit iudex ipsas repetere à victo.*
31 *Expense litis sunt petende. aliàs iudex non potest partem condemnare in expensis non petitis, sed intellige vt in litera.*
32 *Expense litis facte ante litem contest.sunt petende. aliàs iudex non potest in non petitis condemnare.*
33 *Expense litis facte post litem contestatam etiam ꝙ non petentur, potest tamen iudex in consequens victum condemnare.*
34 *Victus victori nõ condemnat in expensis in vno casu de quo remissiue hic dicit.*
35 *Expense litis si sunt promisse in contractu vel debeantur iure actionis, & victus habeat iustam causam litigandi, tamen potest in eis condemnari.*
36 *Sententia quomodo debeat formari quo ad expensas, quando pro parte vicit, & pro parte succubuit.*
37 *Sententia lata contra absentem per contumaciam valet.*

§.Sinautem.

† Victus victori debet in expẽsas ꝯdẽnari sacrõ victoris taxandis.aliàs iudex de suo resarcire debet.h.d.vsq; ad.§.sinaũt vtraq;. ¶ † Io gl.ĩ fi.dic ꝙ imo illud ꝙ est statutũ actore absente seruaṫ ẽt reo absente quo ad cõdemnationẽ expẽsarũ c.calũniã.de pe.¶ † In gl.in verbo, victori. ibi.§.etiã. & sic cõcludit gl.ꝙ iusta cã litigãdi excusat ab expẽsis, vt probaṫ in d.§.ẽt & in d.§.oportet.Fallit tñ nisi expẽse essent ꝓmisse.[a] q̃a ab illis iusta cã litigãdi nõ excusat, vt not.gl.in d.§.oportet. q̃ Sal.hic dicit ad hoc esse sin.& illã sequiṫ ibi Ang.& Ia.But.in l.j. in prin.de alie.iudi.mu.cã fac.& Bal.in l.eos in.§.cautione.j.de appel.& l.nõ solũ. & ibi Ang.ff.de rei ven.& Ant.in c.fi.io vel.venio ad tertiũ. de do.& cõtu.& iõ est vtile in ꝯctib' stipulari refectionẽ expẽsarũ quas in lite in futurũ fieri ꝯtingeret, & ita practicaṫ.pro hoc facit id ꝙ not.gl.in l.iij.§.si rẽ.de leg.ij.intelligẽdo eã pui alle. Pet.de Anc.in d.c.finẽ litibus.† Vbi ꝑ illã gl.dicit ꝙ ibi expẽse veniũt iure actionis & nunq̃ iusta cã litigãdi excusat ab eis.& ita illã gl.ẽt alle.Bart.in suo cõsilio incipiente, Andriolus.sed certe illa gl. nõ vr̃ ꝓbare recte intuenti. Sed solũ vult illa gl.ꝙ in casu posito in d.§.si rẽ. hæres nõ possit absolui ab expẽsis q̃ñ ꝑ legatũ relictũ in testamẽto creditori nõ põt hęres ꝓtẽdere iustã cãm litigãdi. & ita ẽt vr̃ Bar.intelligere in d.§.si rẽ. ꝓ hoc facit id ꝙ dicã.j.circa statutũ disponẽs ꝙ vict' victori &c.† Limita tñ illud ꝙ dixit gl.in d.§.oportet.hr̃e locũ in ꝓmissione expẽsarũ facta volũtarie.sec' si necessario.exẽplũ in ꝓmissione expẽsarũ de qua loquiṫ tex.in auc.generaliter.de epis.& cle.vt ꝓbaṫ in illo tex.iuncta glo.in ver.iniuste. & ita illã gl.põderat ibi ad hoc Bal.ꝓ notãbili, & no.ẽt Bal.in d.§.cautione.† Dicit ẽt circa hoc sing.Sal.hic ꝙ si iudex i iudicio absoluerer victũ ab expẽsis factis in lite nõ ꝑ ꝑ hoc ꝓhibereṫ victor petere expẽsas sibi ꝓmissas volũtarie in ꝯctu . quia iudex vr̃ absoluisse ab expẽsis officio iudicis mercẽnario veniẽtibus. ꝓ hoc tñ nil allegãt. vñ putarẽ attendẽdã esse formã petitionis . q̃a si expẽse promisse essent petite tanq̃ ꝓmisse, tũc nõ ꝓcederet dictũ Sal.q̃a refert ſnĩa ad libellũ l.vt fundus. cũ vulga.ff.cõi diuid.sed si ibi expẽse ꝓmisse nõ sunt petite, tũc verũ sit dictũ Sal.q̃a iudex põt ꝓnunciare sup ñ petitis q̃ñ solũ veniũt officio iudicis mercẽnario l.ediles. la.j.§.itẽ sciendũ.de edil.edict.iuncta l.iiij.§.hoc aũt. de dam.infec. † Itẽ limita gl.hic nõ hr̃e locũ vbi statutũ disponeret ꝙ vict' victori debeat in expẽsis cõdẽnari,[b] q̃ñ tũc iusta cã litigandi nõ excusat ab

ADDITIONES.

a ¶Promisse. De hoc per Alex.consi.xxxvij.ij.lib.

b ¶Condemnari. Sed quid si sit statu.ꝙ accusator deficiens in probando condemnetur in expensis. & si iudex omiserit habeatur pro condemnato, modo iudex absoluit primo postea statim condemnat, an ille erit absolutus vel condemnatus. Pet.de Anch.consi.lxxxij.concludit ꝙ sit absolutus.

fat ab expẽsis.ita dicit Ang.in auc.de exhi.reis.in prin.ad hoc pon
derãs gl.ibi ĩ vet.cãm.quã dicit esse singulariter notãdã.& idẽ no.
a Ang.in d.l.nõ solũ . Pro quo facit ꝙ statutũ [a] debet interpretari vt
aliq d addat iuri cõi arg.l.si qñ.in prin.de leg.j.& expresse no.Bar.
in l.iiij.§.ptor . in ver.ꝗro quid si statuto.ff.de dam.insec.& l.ij.ff.de
vsucap.Sed ꝙ in isto casu iusta cã excuset ab expensis tenuit Bal.
in l.terminato.ad fi.de fruc.& lit.expen.& in d.§.cautione.vbi pro
hoc alleg.no.p gl.in.§.tripli. insti.de act.bñ facit ꝙ no.gl.in auc.ge
neraliter.i vers.iniuste.& qa statutũ debet interpretari ſm ius cõe
ne quis indebite damnũ patiaẽ.& ista opinio vẽ verior,& æquior.
Non obs.ꝙ statut.debet aliq d opari vltra ius cõe , qa rñdeo ꝙ il-
lud verũ est ꝑterꝗ vbi statutũ interpretareẽ vltra ius cõe ꝙ aliqs
dãnũ iniuste patereẽ , qa nũc interpretareẽ ſm ius cõe ẽt si statutũ
nil adderet iuri cõi ſm talẽ interpretationẽ.ita colligiẽ ex no.p gl.
in l.fi.§.in cõputatione . ĩ fi.gl.magne.j.de iure deliberã.& ibi Bar.
in fi.expressius Pau.de Ca.ibi ita formaliter volens.& Imo.& Ro.
in d.§.ptor.Præterea dictũ statutũ opaẽ vltra ius cõe,qa cõdictio-
ne ex statuto,& sic de iure actionis poterũt peti dicte expẽse p vi-
ctorẽ dato ꝙ iudex in sñia nullã de expẽsis factis mẽtionẽ fecerit
vt pbat Bar.in d.l.iij.§.si rẽ.p ibi no.p gl.& Bar.in d.l.non solũ.no.
p gl.& Cano.in c.ex parte. de ꝑscri.& in c.j.de sequest.po.licet de
8 iure cõi peti ñ potuissent post sñiam d.l.terminato.† Dicit ẽt Sal.
post Frã.accur.ꝙ iusta ignorãtia seu iusta cã litigãdi nõ excusat ab
b expẽsis [b] q veniũt rõne cõtumacie , iuxta l.sancimus.j.eo.qa tales
expẽse veniũt iure actionis in factũ l.j.§.pen.& ibi no.ff.si quis ius
dicẽ.Itẽ qa in ꝯtumacia nõ põt includi iusta cã litigandi, & sic ver
ba iudicis ad hoc trahi nõ possent l.apud antiquos.in fi.j.de furtis.
adde Spe.idẽ tenẽtẽ in ti.de expẽsis.in.§.fin.aũt.versi.hic aũt.vbi p
hoc allegat tex.in auc.q semel.j.quo & qñ iudex. & c.cũ dilectus.
de dolo,& cõtuma.vbi expẽse rõne cõtumacie veniũt indistincte.
9 † Quando aũt dicaẽ q s hẽe iustã cãm litigandi vt excuseẽ ab ex-
pensis , dic ꝙ ille q habet p se opi.doc.dr̃ hẽe iustã cãm litigandi,
qa doctor habet potestatẽ interpretãdi iura,& authoritates doct.
sunt pbabiles c.j.cũ ibi not.de postu.ꝑla.& l.j.j.de pfes.q in vrbe
cõstan.lib.xij.ita Pet.de Anch.in cle.ne Romani. in prin.post anti-
10 quos.de electio.† & iõ si q s litigãs haberet pro se consilia aliquo-
c rũ [c] doc.excusareẽ ab expensis. quia habet quis iustã cãm credẽdi
ea vt l.in bonorum . & ibi not.Bart in fin.ff.de bo.pos.tit.generali.
11 † Intellige tñ,& limita vt p Bart.ibi,& plenius p Bal.in l.iure.in ij.
q. j.q admi.& ibi vult Bal.ꝙ nõ sufficiat cõsiliũ vnius periti , sed re-
d quiruntẽ duo si haberi pñt [d] vt in.§.ꝙ aũt.i auc.de nõ alie.& p Bar.
in ꝓemio ffor ũ in fi.ꝓn.& in l.j.§.fi.cũ cõcor.quas dedi.ff.de verb.
12 obli.ꝙ est perpetuo no.† Itẽ vbi opinio aliquorũ doctorũ scriben-
tiũ esset p vna parte.nã illa pars diceẽ hẽe iustã cãm litigãdi vt no.
Io.An.in c.vt debitus. de app.p quo vide no.p gl.in ver.rationabi
li.& idẽ no.Spe.in ti.de expen.§.nũc videdũ.& Io.An.in c.j.de po
stu.ꝑla.in prin.in nouel.& per Bal.auc.generaliter.de epi.& cle.&
Imo.in l.qui añ calendas. de verb.ob.ꝙ intellige nisi cõis opi.esset
in ꝯriũ ſm Ant.de But.in d.c.fi.p quo bñ faciũt rõnes quas vide p
13 Bart.in l.fi.j.de poena iud.† Itẽ habet iustã cãm litigãdi ille q habet
semiplenã pbationẽ p se ſm Io.An.Ant.de Bu.& Pe.de Anch.in
d.c.fi.allegãt id ꝙ liẽ in c.mulieri. de iureiu.& idẽ voluit Bal.in l.q
nõ pbasse.in ꝓn.j.de calum.& in l.j.§.de aduo.diuer.iu.& ibi hoc
14 no.limitat vbi videas.† Itẽ vbi aliter de bona fide litigantis cõstat,
vt qa forte succũbẽs nõ erat litigiosa psona de qua nõ erat verisi-
e mile ꝙ iniuste peteret. [e] & ita singulariter dicit Ioã.An.post Host.
in d.c.finẽ, & sequiẽ ibi Ant.de Bu.Pet.de Anch.in c.ij.de ope.no.
15 nũ.† Dicẽ ẽt hẽe iustã cãm litigãdi ille q pbauit p testes q postea
fuerunt reprobati rõne psonæ,vt qa fuerũt reprobati ꝙ fuerũt in-
fames,ita sin.voluit Bal.in d.auc.generaliter. qa ſm eũ talis nõ dr̃
temerari⁹ litigator alle.id ꝙ no.Spe.in tit.de calũ.in fi.vbi pro hoc
Spe.alle ĩ arg.tex.in l.q cũ maior.§.fi.ff.de libe.ꝙ est no.dignũ ſm
16 Bal.& idẽ voluit Bal.in d.l.j.de aduo.diuer.iu.† Subdit tñ Bal.in d.
auc.generaliter hoc esse verũ nisi aliqua esset suspitio ꝯ psonã q
primos testes pduxisset . qa talis suspitio elideret ꝑsumptionẽ p
eo facientẽ ar.no.in l.iubemus.j.de pba.l.non oẽs.§.à Barba.ff.de
17 re mili.† Limitat ẽt ꝑdicta Bal.in auc.generaliter. nisi pbatio semi
plene facta habeaẽ p nulla, alleg.l.fi.j.de edi.di.Adr.& sic nõ rele-
uabit ab expẽsis.Subdit ẽt ibi sing.Bal.ꝙ si pars probabit plene &
in defectũ semiplene pbationis iurauit ꝙ tũc aduersarius succũ-
bẽs nõ ꝯdẽnabiẽ in expẽsis ar.l.eũ q.in prin.de iureiu.dicit ẽt Bal.
in l.generaliter.§.j.j.de reb.cred.& in l.edita . in repeti.Padua.§.de
edẽ.& in d.l.j.de aduo.diuer.iu.& in d.auc.generaliter,ꝙ qñ dicaẽ
esse iusta cã litigãdi cõmittiẽ iudicãtis arbitrio, vt pbaẽ i d.§.opor-
tet.dũmõ iudex q nõ cõdẽnat victũ victori in expẽsis exprimat in
18 sñia cãm pp quã nõ cõdẽnat vt diceẽ.j.ea.l.§.illo.† Et est iusta cã li
tigãdi si ille q succubuit habebat testes q iactabãt se scire verita-
tẽ,& in fauorẽ illius q post cẽpit litẽ.nã si testes recesserũt , & pp
hoc succubuit, nõ cõdẽnabiẽ in expẽsis ſm Io.An.ĩ c.j.ĩ fi de elec.
19 in.vj.ꝙ est no.ſm Bal.l.nõ ignorat.j.de fru c & lit.expen.† In dubio
aũt victus nõ ꝑsumiẽ hẽe iustã cãm litigandi . iõ in dubio cõdẽna-
biẽ in expẽsis, vt pbaẽ hic ſm Bal.& Sal.adde gl.in d.auc.generali
20 ter.in verbo iniusta . & Io.An.in c.j.de ele.in.vj.¶ † Et q d si in vna
exceptione opponẽs succũbit , an quo ad expẽsas sup hoc factas
debeat attendi. an habeat iustã cãm sup tota lite.an vero sup isto
21 articulo tñ. dic vt p Bal.in d.auc.generaliter . ¶ † Extra gl.ꝗrit hic
Bar.an iurm calumnie excuset ab expẽsis.& cõcludit ꝙ nõ, qñ ex
actis appareat ꝙ nõ habet iustã cãm litigãdi, & ꝙ sic temerarie p-
cedit ad litẽ,vt hic plenius p eũ. & ista opi.est magis cõis & firma.
Pe.Cy.& Bar.in d.auc.generaliter. & Bar.& Imo.i l.q solidũ.§.ẽt.
de leg.j.& Bar.in l.eũ quẽ temere.ff.eo.& in l.j.ver.venio ad &c.&
ver ꝗriẽ.ad turpi.& Io.An.in c.calũniã. de pe.& in d.c.finẽ litibus.
& hoc ibi sequiẽ Pe.de Anch.& idẽ tenet Guil.de Cu.in l.iiij.ff de
iureiur.& Ange.in d.§.oportet.& Bal.In Auth.sed hodie nulla. de
epis.& cle.& in auc.generaliter.post Old.q p hoc allegat optimũ
tex.insti.de pœna teme.liti.§.hæc aũt. & ista est magis cõis opi.per
plures rõnes , quas vide in d.l.locis.licet ꝯriũ tenuerit gl.reputata
sin.de iure nostro in d.§.oportet.Et gl.& Imo.in d.c.finem.& gl.ij.
q.j.in primis.& Ia.Bu.in d.l.eũ quẽ temere.& in d.auc.generaliter
& in d.l.Iulia.§.j.de actio.emp.& Spe.instit.de expẽ.l.nũc de expẽ
sis.ver.hoc aũt. & plures alij quos refert Bar.in cõsi.incip.Andro-
l⁹.& ita ẽt vẽ velle Bal.in d.l.nõ ignorat . & istã opi.sequiẽ ipsemet
Bart in d.cõsi.volẽs.ꝙ si aliter q̃ p sñiam latã ꝯ victũ nõ apparet ꝙ
victus nõ habuit iustã cãm litigandi,tale iurm excusat ab expẽsis
p l.j.in prin.ff.si mulier ven.not.vbi iurm excusat à calumnia q̃ nõ
dr̃ differre à temeritate ſm eũ.& p hac opin.plura adducit,& ſm
istã suã dist.intelligit tex.in d.§.hoc aũt.,Sed dic ꝙ licet iurm excu-
set à calũnia & sic à dolo , nõ tñ reperiẽ ꝙ excuset à temeritate &
sic à culpa, pp quã temeritatẽ veniũt expẽse ĩ d.l.eũ quẽ temere.
& differt temeritas à calũnia vt pbaẽ in l.j.vers.q̃ri aũt.ff.ad turpil.
22 & d.c.calũniã.& declarat Bart.hic.ideo sto cũ prima opi.† Et licet
Bar.hic dicat,ꝙ iurm calũnie ñ excuset ab expẽsis, qñ apparet de
euidẽti calũnia,& nõ aliter & sic nõ apparet q d in dubio . tñ Bar.
in d.alijs locis.cõcludit simpliciter, ꝙ iurm nõ excusat à temerita-
f te, [f] & in dubio lata sñia cũ victũ apparet ꝑsumptiue de temerita-
te , quia ꝑsumiẽ in dubio pp sñiam latã ꝯ victũ ꝙ nõ habuit iustã
cãm pbaẽ hic iũcto d.§.ẽt.& dixi.s.p hoc bñ facit l.nã & postea.§.
si damneẽ.ff.de iureiur.ſm vnũ intellectũ.vbi p sñiam latã ꝯ iurm
tolliẽ ꝑsumptio resultãs ex iuro. & istud sequiẽ Ant.de Bu.& Pet.
de Anch.in d.c.finem.& est de mẽte aliorũ qui tenent primã opi.
23 ¶ † Iuxta hoc ponit hic ẽt Bar.q d si p parte tpis habuit iustã cãm
litigãdi p parte nõ, an excuseẽ ab aliq bus expẽsis dic vt hic p eũ,
& plenius p eundẽ in l.j.ff.ad turp.& in l.q in alterius. de reg.iur.
& l.destitisse.ff.eo.& in l.si q s inficiatus.ff.depo.& in l.si rẽ alienã.
24 §.fi.ff.de pig.act.¶ † Iuxta ꝑdicta ꝗrit hic Bal.& Sal.q d si p parte
obtinuit & p parte succubuit i eadẽ cã,& in eadẽ sñia.dñr ꝙ Ia.de
g Are.tenet ꝙ alter alterius [g] pro sua rata cõdẽnabiẽ in expẽsis.quia
vterq, est victor & victus ſm Sal.p id ꝙ no.gl.in l.generaliter.§.his
de ꝑsentibus.j.de rebus cred.Sed voluit allegare gl.in d.l.genera-
liter.§.sin.aũt iudex.in ver.ꝑiudicijs.q̃ sentit ꝙ neuter damnaẽ, sed
inuicẽ fiat cõpẽsatio ꝙ tñ in effectu vẽ in idẽ recidere. dicit tñ Sal.
ꝙ vbi actor plus debito petijt & sic in parte obtinuit, & in parte
succubuit ꝙ victus nõ deberet in aliq bus in expẽsis cõdẽnari, sed
actor sic, pro ea rata pro qua plus debito petijt, qa pp plus debi-
to petitũ licuit reo negare totũ, vt no.ĩ c.ꝑsentiũ. in ver.sigillatim.
de testi.in.vj.nã nõ teneẽ reus debiti partẽ offerre & nõ est in cul-
pa si nõ offert eã cum sciat actorẽ nõ posse cogi illã recipere l.tu-
tor.§.lucius.ff.de vsu.& p hac parte dicit ꝙ vẽ tex.& gl.ĩ l.j.in vers.
dispẽdio.j.de plus peti.& remittit se ad ibi no.p se.& ibi cõcludit
ꝙ aut actor petijt plus debito, & reus petijt eũ puniri poena plus
petentis,& sic eũ priuari iure suo ſm formã illius l.& tũc actor cõ
demnaẽ in expẽsis ex quo in totũ succũbit,& ita loquiẽ illa gl.aut
non

ADDITIONES.

a ¶Ant.Fran. Statutum . Quid operetur statutũ disponens idẽ ꝙ ius cõmune, & an valeat vide Bar.in l.j.ff.ad l.falc.vbi dixit ꝙ ex illo producitur nouũ remediũ, & habetur p gl.in vers.facti.in c.j.de cõsti.lib.vj.& vide Bal.in l.sancimus hoc.e.ti. de iudic.vbi ponit de statuto disponẽte ꝙ victus victori cõdemnetur in expensis iuxta materiã l.eum quẽ temere.ff.de iudi.vtrum valeat. & quid operatur &c.

¶Th.D. De isto statuto. Vide plene p Ias.hic.& i l.iustitia.ff.de iu.& iu.& ibi scripsi.

b ¶Ab expensis. Adde ꝙ licet iusta causa litigãdi excuset ab expensis,tamen nõ excusat à fructibus beneficij, vt dicunt dñi de Ro.deci.fuis,de do.& contuma.

c ¶Aliquorum doc. Adde Pet.de Anch.consi.ccxj.in fi.

d ¶Si haberi possunt. Adde Ro.consi.xxij.Fran.de Are.consi.cl.

e ¶Iniuste peteret. An religiosus litigans excusetur à præsumpta calumnia. vide Are. consi.xiiij.

f ¶Temeritate. Adde Abb.consi.lxxviij.

g ¶Alter alterius. Vide Ang.consi.cxxvj.

nō sumus in casu in quo veniebat imponēda pœna plus petēdi, vt qa cessat dolus,& tūc dicit ꝙ istud pēdet ab illo articulo, an liceat reo totū negare eo ꝙ plus debito petitū est. de quo remittit ad dicta ꝑ se in l.ij.§.ꝙ obseruari.ſ.de tut.cal. vbi refert ipse opi.de qb⁹ ꝑ Bar.in l.j.§.si stipulanti.ff.de verb.obli.& nihil clare firmat, dic ꝙ vera vr̄ opi. quā ponit hic Sal pro qua est tex.in l.q. solidū.in ꝑn.in versi.si partē.à ꝯtrario sensu.ff. de leg.ij. 25 † Et ibi Bar.dicit no.ꝙ ille tex.facit ꝙ si petaī aliq̄d à me plus debito habui iustā cām litigandi nisi dicas te paratū recipere partē,& sic in expēsis litis nō cōdēnabor.& sic in hoc ille text.est sing.ſm Imn.ibi dicētē, ꝙ vbi ꝑbat ꝙ si actor offert se paratū recipere partē debitā, tūc nō habet reus iustā cām litigādi suꝑ illa parte. secus si actor nō offerat se paratū recipere partē debitā, qa tūc reus nō teneī offerre illā,& sic super toto habebit iustā cām litigādi. nec diceī esse in mora vt ꝑbat in l.in fideicōmissi in ꝑn.ff.de vsur. qui tex.est ad hoc melior de iure ſm Imo.in d.l.qui solidū. Subdit ēt Imo.ibi ꝙ ista procedūt in reo.

26 † An aūt eꝫ in actore idē sit.s.ꝙ si actor in parte habet iustā cām litigandi excuseī ab expēsis in totū, & dicit ꝙ Bar.in d.cōsil. Andrizolus vr̄ sensisse ꝙ sic.& istud putat Imo.esse verū qn̄ pro dimidia ei⁹ ꝙ petijt fouet iustā cām,& ꝑ alia dimidia nō. qa tūc hincinde fiet cōpēsatio arg.no.in d.l.generaliter.§.finaūt. secus si ꝑ vna tertia tm̄ foueret iustā cām, qa ꝑ illa poterit fieri cōpēsatio, & ꝑ alia tertia ꝯdēnabiī in expēsis ſm eū. intellige tn̄ hoc nisi ꝑ alia tertia ꝑ qua actor fouet iustā cām reus ēt haberet iustā cām litigādi, vt qn̄ actor plus debito petit,& nō offert se paratū recipere partem debitā, qa tūc ꝑ ista tertia parte nō obtinebit actor cōdēnationē expensarū, & sic nō erit locus cōpensationi ꝑ l.q. solidū. & l.in fideicōmissi.vt dixi.ſ. Et certe Bart.in d.cōsi.nō vr̄ tangere dictam q. Reliqua circa hoc qn̄ pars ꝑ parte vincit ꝑ parte non qūo habeaī rō expensarū, vide ꝑ Spe.in ti.de expē.§.pe.in fi.& ꝑ Ian.& alios, in d.c.finē. ꝑ Bar.in auc.sed nouo iure.j.eo.ꝑ Bal.in auc.generaliter.de epis.& cle.in d.§.cautione.& ibi vide, an si qs añ diffinitiuā vincit in vno capitulo, & aduersarius in expēsis illius capiti li fuit cōstēnatus,& postea ille q obtinuerit in illo incidenti succūbat in diffinitiua qūo haberi debeat rō expensarū,& totius litis,& no.ēt Bart.in l.si pign.in prin.ff.de pig.actio.& l.dāni.§.cū parietē.in fi.ff. de dā.infec.& ꝑ Bal.in d.l.nō ignorat.

27 ¶ † Querit ēt hic Bar.an succūbēs in cā appella.debeat indistincte ꝯdēnari in expēsis, & dicit ꝙ sic si succūbat ex primis actis, vt hic ꝑ eū,& ꝑ eund.in l.tutores.§.curatores ff.de admi.tut.& in l.generaliter.§.j.& ibi late Sal.j.de rebus credi.& ibi ēt tractaī q̄d si ille q obtinuit in principali succūbet in cā appellationis,& de mā ꝑ gl.& oēs in d.c.finē.& ꝑ glo. in c.ignorātia. de re iu.in.vj.ꝑ gl.& clarius ꝑ doct.in l.fi.ff.de re iu. ꝑ Spe.in tit.de expen.§.nūc vidēdū ꝑ Arch.in c.cordi.de ap.in.vj. ꝑ Domi.de Ro.deci.ccxlv.alias.ccxlv.inci.itē licet suia.& ꝑ Bal.in l.fi.j.qn̄ ꝑuo.nō necess.& ꝑ Bal.& Ang.hic, & ꝑ doc.in c.vt debit⁹. & in c.sepe.de app. ꝑ Bal.in d.§.cautione.

28 † Et ibi inter cætera dicit ꝙ in dubio in appellante p̄sumiī temeritas.qa p̄sumptio est ꝑ primo iudice q iudicauit ar.c.in p̄sentia. de renun.& in l.hærennius. §.j.cū ibi no.de eui.& licet multi varia dicāt, tn̄ cæteris perfectior vr̄ in hoc articulo, doctrina d. An.in d.c.finem.

29 ¶ † Quærūt ēt hic Bal.& Ang.& Sal.an regula huius.§.q̄ habet ꝙ victus victori cōdēnaī in expēsis, habeat locū ēt ī suia interlocutoria,[a] & dnt ꝙ Spe. tenet ꝙ sic in titulo de expen.§.q̄d si tm̄. versi.nunquid deficiens. Adde ꝙ Bar.idē in effectu tenuit in d.l.nō ignorat. & dicit ꝙ ibi ēt est tex.& no.ēt Ia.Bu.in d.l.sancimus.j.eo.& ibi ēt Bar.dic vt ibi ꝑ eū,cū quo ēt cōcor. Ant.de Bu.ī d.c.finē. Limita tn̄ hoc dictū sing. nō hr̄e locū in interlocutoria lata suꝑ mero articulo iuris, quia cū iudex incōtinēn possit illū articulū terminare, nō debet victus in expēsis cōdēnari. ita voluit no.Cy.in l.polla.j.de his q.vt indig.& Bal.in l.fi.j.qn̄ ꝑuo.& not.ꝙ incōtinēti posset suꝑ articulo iuris ꝑnūtiare,& sic absq; expēsis allegat Cy.in arg.text.in l.post legatū. §.j.de his q̄bus,vt indi. melius facit in c.sepe.de app. Et an in expēsis in q̄bus iudex suꝑ aliquo articulo interloquendo cōdēnat debet hr̄e cōsiderationē, an victus habeat iustā cām litigādi vel non sicut in diffinitiua. Ang.hic dicit ꝙ nō, alleg.no.ꝑ Inno.in d.c.finē. dic vt ibi ꝑ Bal.

30 ¶ † Quærit ēt hic Sal.si iudex non cōdēnauit victū in expēsis ꝑut debebat, & ꝑꝑ hoc habet resarcire parti lese expēsas, an iudex possit repetere à victo, & tandē reliquit cogitandū. dic vt dixi in l.si qs dolo.§.j.post Ang.ff.de re iudic. quibus adde ꝙ Ray.hic tenuit ꝙ sic,secutus simpl̄r Spe.in ti.de expē.§ postremo.

31 ¶ † Itē q̄rit hic Bal.an iudex habeat cōdēnare in expēsis si nō sint petite.[b] & cōcludit ꝙ pōt si vult ꝑ l.ediles.§.itē sciendū.ff.de edil. edic.sed nō teneī nisi petanī ꝑ l.iiij.§.hoc aūt.ff.de dam.infec.& ibi hoc idē tenet Dy.post Bar.hoc ēt sequiī Ang.& Ray.hic, & Bar.in d.l.nō q.eq.d.ff.eo.& Bal.in l.fi.post Bar.j.qn̄ ꝑuo.& Pet.de Anch. in d.c.finē. Sed Cy.hic tenet ꝙ iudex nō pōt supplere nisi sint petite.& dicit ꝙ tex.in d.§.itē sciendū.nō dicit ꝙ nō req̄raī petitio, vn̄ debet intelligi petitione interueniēte. facit ſm eū l.ꝑcurator.ſ.de eden.& idē tenet Ful. Bal.hic dicit ꝙ dato ꝙ opi.Cy.esset vera.tn̄ sufficeret petitio implicita. puta peto pro me sententiā ferri.arg.l. fi.j de anna.excep.tn̄ gl.reputata sing.i c.finē. dixit ꝙ expēse factæ añ lit.cōte.omnino petende sunt,& iō dato ꝙ opi.Dy.& Bar.esset vera,tn̄ ſm illā gl.

32 † limitaī nō ꝓcedere in expēsis factis añ litē[c] cōtest.& illud vr̄ tenere Bar.in d.§.hoc aūt. in.v.q.& Spe.i tit.de offi. iudi.§.deseruit.ver.post litē cū seq.per d.§.itē sciendū. & idē tenet Ant.de Bu.in d.c.finē. Cy.& Bal.in l.sancimus.j eo.tenent ꝙ ēt expense factæ añ lit.cōtest.spectēt ad officiū iudicis ēt si nō petanī ꝑ illū tex.& rn̄dēt ad d.§.itē sciendū.ꝙ ibi est verbū nō valde, ꝙ præsupponit ꝙ ēt q̄ occurrūt añ lit.cōte.spectant ad officiū iudicis, licet non tm̄ quātū ad ea q̄ occurunt post lit.conte. Imol.in l.fi.ff.de re iud.dicit ꝙ licet gl.fin.in d.c.finē. teneat ꝙ in expēsis factis ante lit.cōte.iudex nō possit se intromittere nisi sint petite, tn̄ ſm eum illud est ꝯ illū text.qui indistincte loquiī, & sic debet intelligi tam in expensis factis añ lit.cōte.q̄ post.& dicit ꝙ istud ēt tenet Io.An. in d.c.audius de ꝑcu.& Cy.in d.l.sancim⁹. in.ix.q.& rn̄dēt ad d.§. itē sciendū. ꝙ ibi loquiī in accessorijs, q̄ pn̄t deberi iure actionis, vt sunt fructus,& partus, iuxta no.in l.ex diuerso.§.j.ff.de rei ven. nos loquimur in expēsis q̄ veniunt officio iudicis mercennario l. terminato.j.de fruc.& li.expen.& iō dicit ꝙ in expensis q̄ debenī iure contumacie, cū ille debeanī iure actionis l.j.§.pe.& fin.cū ibi no.ff.si quis ius di.ille nō venient nisi petite sint,& licet ipse nō dicat ista fuit opi.Gui.de Suz.hic, quē refert, & sequiī Io.An.in additio.Spe.in ti.de expen.§.finaūt.super versi.j.nam dicebant per istū tex.ꝙ iudex peccat, si in expensis factis ante lit.cōtest.nō cōdēnat etiā si nō sint petite.idē tenet etiā Imol.in d.c.audius. Sed aduerte qa iste tex.non probat hoc.qa iste tex.intelligiī qn̄ petite fuerunt expense.patet qa iste tex.puniit iudicē qui nō condemnauit in expensis. sed ita est ꝙ ſm cōem opi.non teneī condemnare nisi qn̄ fuerint petite.vt dictū est.ſ. vnde vera mihi vr̄ opi. gl.in d.c.finē. & Bart.in d.§.hoc autē.maxime per d.§.item sciendū.in fi.cū gl.non cauillando. Non ob.tex.in ver.nō valde.qa expone vt ibi ꝑ gl.nec etiā ob.rn̄sio data per Imo.ad illū tex.qa est ꝯ illā literam in versi. omniū rerū & sic nō solū loquitur in fructibus, sed etiā in omnibus.& ista est opi.Sal.hic, licet de p̄dictis mentionē non faciat. & dicit ꝙ est tex.peregrinus in auc.de execu.in prin.vbi ante litē cōtestatā l.dat modū iudici ad prouidēdū circa expensas, q̄ fiunt añ litē cōtestatā,& etiā parte nō instante.

33 ¶ † De expensu vero factis post litē cōte.teneo opi.Bart.q̄ vr̄ magis cōis, licet Sal.hic teneat ꝙ iudex omnino teneaī cōdemnare in expensis factis post litē cōte. postquā sibi pōt liquere ex actis, & sic iudex debet supplere licet nō petaī alle.no.in l.j.ſ.vt q̄ desunt aduoc.& ibi latius ꝑ eū fundātē etiā per istū tex.& cū eo cōcordat Ange.in l.Paulus. la.j.ff.de re iud.& ibi Imo.dicit, ꝙ ista opi.in puncto iuris videī verior per istū text.& ꝙ illa vr̄ opi.Spe.& Io.An.in tit.de disp.& alle.§.sans. versi. quid si de fructibus. dicit tn̄ Imol.ꝙ forte in practica seruareī opi. Dy.& Bar.ꝑꝑ eorum authoritates nō recedo a cōi opi.quā tenet gl.fi.in c.fi.de rescriptis.& iste text.debet intelligi ſm regulā positam in d.§ hoc autē.nec ob.ꝙ iudex suppleat circa ea q̄ cōstant ex actis, quia est verū si vult, nō aūt reperiī ꝙ teneaī parte nō petēte, vt no.Spe.in ti.de offi.iudi.§.impedit.ver.j.cū cōcord.quas allegaui in d.l.j.ſ.vt q̄ desunt aduo.& q̄d in fructibus, an iudex possit cōdemnare si nō petanī, vide Inno.in c.grauis.de restitutio.spolia.& aliquid ꝑ Bal.hic, & Bar.& per Bal.in l.ij.j.de petitio.hæred.& hic Bal.in l.j.j.de fruc.& lit.expen.& in d.l.cū propria.j.si quis alte.vel sibi.& in l.si marito.§.fi.solu.ma. Et adde ꝙ circa proximā q̄nē dn̄ Sal.hic allegat tex.in auc.de exe.in prin ꝑ illa opi.ꝙ iudex possit cōdemnare in expēsis factis añ litē cōte.licet nō fuerint petite.& in ea opinione residet & licet ego tenēdo.ſ.ꝯrium nō rn̄derim ad illum tex.tn̄ faciliter pōt rn̄deri ꝙ ibi nō diciī ꝙ ad cōdemnationē expensarū

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. Interlocutoria. Adde tn̄ ꝙ si habuerit iustam causam litigandi inspicitur ratione illius articuli, super quo est lata sentētia interlocutoria, nō aūt respectu totius causæ. ita tenet Inn.in d.c.finē litibus. cū de iure sit ꝙ si habuerit iusta causam litigandi in interlocutoria quæ sit iuris nō debet cōdemnari in expensis. aduerte tn̄ pro plena intelligentia ꝙ succumbens in aliqua interlocutoria non debet cōdemnari in expensis ſm Cy.in l.polla.j.de his quibus vt indig.& Bal. in l.fi.j.qn̄ prouoc.nō est necess. Lanfran.in c.qm̄ cōtra falsam.pe.chas.de probe. vbi limitat in interlocutoria iuris qn̄ est tale quid ꝙ per iudicem posset expediri secus est qn̄ esset interlocutoria facti, vt ibi per eum. itē aduerte ꝙ iudex nō condemnauit in interlocutoria vide in expensis si nō obtineat in diffinitiua, nō pōt amplius condemnari ſm Ang.in l.terminato.j.de fru.& lit.expen.& Lanfran. ibi.ſ.& ideo sit cautus ille qui obtinuit interlocutoriā vt faciat aduersariū condemnari in expensis. ꝙ nu.qa obtinui in fauorē dn̄i cesaris de regnarolis.an aūt si iudex omisit cōdēnare possit in quacūq; parte iudicij cōdēnare vide Ia.Bu.

b ¶Petite. Vide Anch.consi.clxxiij.

c ¶Ante litem. Vide Cald.consi.vlt.de dolo,& contu.

expensarum factarū ante litē cōtestatā procedat iudex si tales expense petite nō fuerint.itē circa argumētū de iura. calum.de quo dixi.s.adde Sal.in l.q crimē. in fi.j.qui accu.q. tenet opi.quā tenui dicens q totus mundus etiā ita seruat.idem tenet Ang.& Ful.hic Itē dum tenui q iusta causa litigandi nō excusat ab expensis cōtu-

34 macie, adde gl.i d tenentē in d.c.finē.¶ † Itē adde vnū aliū casum in quo nō habet locū regula illa.l.q victus victori cōdemnet in expensis.quem vide in.§.oportet.& ibi gl.in ver.l.tc omnia.in auc.de

35 defen.ciui.¶ † Itē dū dixi q gl.in l.ij.§.si tē.nō probat id ad q allegat per Pet.de Anchan d.c.finē.adde q nihilominus dictū Pet.de Anc.vr verū p id q no.gl.in d.§.oportet. dū dicit expēsas pmissas deberi.et si victus habeat iustā cām litigādi.nā eadem rōne idē est vbi deberē aliter q iure actionis.& hoc ēt tenuit Bald.q limito pterq vbi deberē pditione ex statuto disponēte q vict' tenni &c.

36 p ea q dixi.s.subsitoēdo opi.Bar.in d.l.terminato. ¶ † Itē p forma sniæ qn qs pro parte vincit,& p parte succūbit qmo debeat cōcipi snia in expēsis.vide sing.Bar in l.si legatario.§.fi.ff.de fideicō.lib.&

37 p Bal.in l.terminato. palle.p Ro.in l.j.ff.de re iudi.¶ † Vltimo adde in quātū gl.j.hoc dicit q nō p contumaciā &c.male dicit qa iste tex.intelligi vbi qs erat absens p ptumaciā. als n valeret snia plata,vt no.gl.in l.ca q.j.qmo & qn iudex.& no.Bar.in d.§.si autem reus.s.ea l.Nō ob.d.§.si aūt. ex gestis allegans in gl.qa ibi loquit qn ptumax obtinuit.hic aūt debet intelligi qn succubuit, fm Cy.

SVMMARIVM.

1 *Iudex negligens causam intra triennium diffinire quomodo puniatur.*
2 *Restitutio in integ.aduersus negligentiam iudicis vel lapsum instantiæ, an & quando competat,& cui.*
3 *Restitutio in integrum aduersus lapsum instantiæ quando possit peti, vel non.*
4 *Instantia an currat si stat per iudicem quin causa appellationis expediatur.*
5 *Instantia si sit perempta quomodo apparebit ipsam esse peremptam culpa iudicis vel partis.*
6 *Instantia an currat si stetit per partē vel tertium quominus causa expediatur.*
7 *Iudici succedenti in officio currit instantia sicut currebat suo prædecessori.*
8 *Instantia an currat iudici successori, sicut iudici officio functo.*
9 *Instantia an possit minorari per inferiorem à superiore.*

1 §.Sin autē vtraq;. † Iudex negligēs cām intra triennīū terminare, si sit de maiorib' punit in libris x.auri. si de minoribus punit in tribus fisco applicādis,& ab officio remouet. Itē eo mortuo vel aliàs mutato intra triēnīū si ad litē terminādā sup erat minus anno, supplet annus,

2 aliter oīs.h. d.vsq; ad.§.illo.¶ In gl.ibi, † sed restituit.cū hac gl.trāsit simplr Bar.& Bal.hic.sed ptnū tenuit glo.in.§.hoc quoq;.hic alleg. in gl.ij.io auc.de appel.& intra q t pa.§.j.& vtrobiq; sequit Iac.de Bel.idē tenet Pet.Cy.Rap.Ia.Bu.Sal.& Ful.hic p tex.j.ea.l.§.fi.vbi nō cōcedit minoribus restitutio nisi sit in subsidium.quātominus debet pcedi maioribus. Istā opi.ēt sequit in gl.in auc.itē si appellatione. quā sequit Bar.Bal.& cōiter alij.j.de tēpo.appel.Nō ob.tex. in d.§.hic quoq;. qa ibi loquit in instātia causæ appel.cuius lapsus est maioris pīudicij cū cōfirmet prima snia per desertionē l.fi.§.illud.j.de tēpo.appel Sed p lapsum instantiæ causæ principalis nō perimit negotiū principale,vt.j.co.l.in fi.Non ob.ēt tex.in l.sed & si per ptorē.hic alleg.in gl.qa ibi loquit in cursu tpis pfixi actioni, exēplū,vt in casu l.fi.s.de dolo.& sic talis cursus erat maioris pīu-

3 dicij q cursus instantiæ principalis.† Limita tñ pdicta no.Ro.in l.si vxro.§.de viro.in.xlv.fallē.ff.sol.mat.nō hre locū vbi iudex causæ principalis nō terminasset intra instāciā, eo qa fuit impedibus pp multitudinē causarū. nā tūc bñ poterit peti restitutio alle.in ar.l. senat'.in princ.ff.de offi psi.& tūc pōt esse rō,qa restitutio petit in subsidiū idest qa agi nō pōt p iudicē cū pp impedimētū sit exsusat',nimirū si pars restituit. facit l.fi.in prin.ff.de eo p quē fac.&.j.

4 eo.l.§.fi.¶ † Quid aūt in tpe causæ appella.an currat si stat per iu-
a dicē [a] quominus cā expediat,gl.in d.§.hic quoq;.tenuit q sic.dicit tñ q cōcederet restitu.in integ.& idē tenet gl.in d.auc.itē si appellatione.& hic sequit ibi Bart.& gl.in l.arbitrio.§.dolo.& ibi clarius Bar.ff.de dolo.Cōtrariū tenuit gl.in d.l.sed & si p ptorē. in prin.s. q ipso iure non currat. & idē tenet gl.in d.auc.de appel.& intra q t pa.§.j.Et sequit Ia.de Belu.in d.§.hic quoq;.& ibi probat in text. in ver.nullū pīudiciū.& pbat in auc.itē si appellatione. & in auc. sed lis. in ver.absq; damno more.j.de tēpo.appel.& c.ex insinuatione.de ap.& hoc ēt tenet gl.& Archi.ij.q.vj.anteriorum. & gl.& doc.magis cōiter in c.ex rōne. de appel.& Iac.de Ra.Pet.Cy.Iac. Bu.Bal.& Sal.in d.auc.itē si appellatione.Idē sentit gl.in l.fi.in ver. diu.de re iudi.& ibi hanc opi.approbat Imol.bñ facit l.ij.§.dies. & q ibi Bar.post gl.q ibi hic sentit.ff.qn appel.sit.& ista opi.vr verior. nā si pp negligētiā iudicis nullū pīudiciū pati debeat appellans, vt dicit tex.in auc.itē si appellatione.ergo nō debet esse necessaria restitutio,qa pateret pīudiciū vexationis litis, & expensarū in petitione restitutio. in inte.facit l.in minoribus.ff.de mino.& l.fi.in fi.s. ex qb.cau.in integ.restit.& qa dubius est euentus litis in restitutione l.q debet.in fi.ff.de pe.hær.Et ista fuit rō Ia.de Bel.in d.§.hic quoq;.Et Ant.de But.in c.ex rōne. Non ob.d.l.sed & si p ptorē.in prin.qa rñdeo vt ibi.in gl Nec ob.tex.in auc.de his q ingre.ad appellatio.§.j.vbi tex.dicit q si p negligentiā iudicis cā appellationis nō fuit terminata,dabit appellanti nouū tps anni ad prosequēdā appellationē.ergo primū tps currit, sed supplet p sequētē annū, qa rñ.fm d.Ant.io d.c.ex rōne. q ille tex.corrigit p text.in d.§.hic quoq;.Vel rñde fm d.Abb.in d.c.ex rōne.& Ro.in l.ij.ff.de re iud. q cuiādo correctionē iuriū dici pōt q aut nulla neglig̃entia fuit in principe,& tps nullo mō currit vt in d.auc.sed lis.aut in iudice inferiore,& tūc habebit appellās aliū annū, vt in d.auc.de his q ingre.ad app.Et hic mō nullū patiet pīudiciū put dicit tex.i d.§.hic

5 quoq; † Vt aūt appareat q p iudicē stetit,& nō p partē debet apparere q pars fuerit ptestata,seu q pars institerit, vt cā expediret fm Bal.hic allegat.in arg.l.qbus diebus.in princ.cū si.ff.de cōdi.& demō.Adde Bart.in d.§.dies Et q ipse no.i l.titia Seio.§.vsuras. de leg.ij.& in l.mora in prio.ff.de vsur.& Bal.in d.auc.itē si appellatione.& vide bonā gl.in c.supiētes §.q si p.xx.i ver.pposita. de elec. in.vj.q vult q vbi aliqs tenet actū expedire in termino nō excusat nisi protestet q p ipsum nō stat.Et p dlā gl.dicit ibi Imol.se semel obtinuisse in vna cā appellationis in qua appellans nō potuit hre
b copiā iudicis,& permisit sibi labi tps sine ptestatione,[b] vt sing.no. gl.in c.j.& c.plerunq;. de rescn.facit q no.Ant.de Bu.in c.pe.extra

6 eo.cuius dictū retuli in prin.huius l.¶ † Quid aūt si stetit p partē,
c vel p tertiū quominus cā expediat, an currat instantia,[c] vel sōcedat restit.vide p gl.& doc.in d.l.arbitrio.§.dolo.& in d.auc.itē si ap-

7 pellatione. & in sorpore cū cōcor.alle.in prin.huius l.¶ † In gl.in ver.replicabit.ibi,solue vt ibi. vera vr esse solutio q ibi loquitur in tpore pfixo iudici delegato.hic ordinario. Vel fm Pe.Cy.Ray.& Ful.hic solue q licet successor ibi habeat eādē dilationē,tñ intelligit dū mō intra instantiā triēnalē sām diffiniat.Quod verum est si annus de triēnio remanserit. alias supplebit p hanc l.vt leges legibus cōcordent.tñ pcedēs solutio placet magis, qa non violat illū tex.pur ista ¶ In ea.ibi q nō placet,& bñ.qa satis sst q vltimus iudex q fuset sit circa finē trienij habeat suū annū integrū sicut est

8 intentio huius.§.¶ † In ea.in fi.gl.obscore loquit.sed voluit dicere q in iudice cuius iurisdictio est semestris cū ventū sint ad successorē illius cui supererat de triennio minus anno hic successor haberet ab hac l.annū sed nō pōt causam intra illū annum expedire, qa citius mutabit,& alius subrogat, & ille subrogatus debet etiā habere annum ex hac l. Et sic res trāsibit in infinitum. Et pp hoc gl.dicit tēpus nō infirmari. tñ fm Cy.dicas q sū ventū est ad successorē illius cui de triennio supererat minus anno hic successor, & omnes alij qui deinceps post eum erunt, habēt vnū annū solū rōne infinitatis euitāde. qa satis est semel suppletionē esse factā. Facit l.fideisī milla.§.si quis.x.de leg.ij.ita vr esse de mente Bart. Bal.& Sal.hic. Tamē nō habebit locum hoc casu pœna hic imposita cū reperiatur imposita solum iudici habenti annum fm Bal &

9 Sal.facit l.cū quidam.ff.de lib.& post.¶ † Vltimo quærit hic Cy.& Bal.an inferior à principe possit cōmittere cām decidendā intra duos menses,& sic minorare instantiā.vide hic per eos. & doc.in c.de causis. de offi.delega.q pptet tēporis angustiā prætermitto.

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. Si stat per iudicem. Vide Ias.hic plene vbi ponit an sit necessaria protestatio, vide Fel.in c.ex transmissa de præscr.& Bal.in consi.lxxxv.in.ij.vol.incidentum sic proponitur.

b ¶Protestatione.Adde Anto.de But.consi.xxvij.

c ¶Currat instantia.Vide Lud.Ro.consi.ccxix.

SVMMARIVM.

1 *Causa si per negligentiam aduocati intra triennium non terminatur, punitur aduocatus in duabus libris auri, & fertur absolutoria.*
2 *Sententia sine expositione causæ an valeat.*
3 *Causæ expressio in sententia in multis casibus requiritur.*
4 *Sententia vbicunq; fundatur in contumacia, tunc debet exprimi causa.*
5 *Sentētia banni q̃ fertur rōne cōtumaciæ, debet facere mentionē de cōtumacia.*
6 *Instantia perit ipso iure per lapsum temporis, & ideo ipso iure sunt absolutæ partes ab instantia. vnde solum debet fieri declaratio.*

1 §.Illo proculdubio. † Si facto vel negligētia aduocati causa intra triennīū non terminet, aduocatus in duabus libris auri punitur. & fertur absolutoria ab obseruatione iudicij pptet lapsum instantiæ causa expressa in snia.& si pptet salariū non solutū lis teratdat,clientulus iudicis arbitrio soluere compellitur.h.d.vsq; ad.§.hoc autem.

2 ¶ † No.q in snia requirit expressio causæ. de quo vide p Iac.Bu.in l.ij.§.ignominiæ.ff.de iosam.vbi tradit hanc doctrinā dicēs q aut iudex vult aggrauare cōdemnatū vltra q̃ esset effectus sniæ simpliciter late,& debet cām exprimere,vt in d.§.ignominiæ. & l.fin.

cum

cum ibi not.ff.de suspe.tut.& in l.si legatario.§.fi.ff.de fideic.liber. aut vult reseruare ius & exonerare eũ cõtra quẽ fertur sententia,& debet causam exprimere quę tali effectui cõueniat alleg.illũ tex. &.§.senatus.hic allegatũ in glo. Aut vult neutrum facere, & tunc est consiliũ q iudex exprimat causam, vt sic snia lata ex vna causa non pariat exceptionẽ rei iudicate in alia, iuxta l.si mater.§.eadẽ. cum si.de excep.rei iudi. De substantia autẽ sententiæ ad eius validitatem non est q exprimatur causa [a].c.sicut. de re iudi. Et ab hac doctrina nõ discrepat Bar.in d.§.ignominie.Spe.i tit.de sen.pla.§. qualiter. versi.verũ. ponit moltos casus in quibus in snia requirit expressio causæ, & inter ceteros dicit q qñ quis absoluitur ab instãtia, & per patronos causæ vel aliũ steterit quominus potuerit.j. instantiã causę diffiniri.debet exprimi causa,id est,cuius culpa steterit vt hic & idẽ dicit vbicunq; iudex à iure cõi recedit l.sciẽdũ.ff. de appella.reci.Et ideo infert q vbi victus nõ condemnatur in expensis iuxta regulam positam in.§.sin autẽ alterutra.s.ea.l.debet exprimi causa,vt in d.§.oportet.in auc.de iudi.& in c.calumniam. de pe.& idem tenet Io.An.& alij in c.finem. de do.& cõtu.& Bal. in auc.generaliter.de epis.& cle.Spe.in o.de expẽ.§.postremo. circa princ.& Bal.in l.pses.j.quo.& quãd.iud.& in auc.sed nouo.j.eo. Et dicit q de hoc est text.& no.Io.An.in d.c.sicut vbi etiã sequitur dicta per Spec.in d.versi.verum. in omnibus fallentijs ibi positis.

5 ¶ † Plures etiã casus in quibus requiritur causæ expressio in sententia ponit Bal.in d.l.præses. & aliã fallentiã ponit etiam gl.in d. c.sicut. & Bald.in l.generaliter.§.j.de re.credi.& ex illo casu quem retuli.s.allegando l.sciendũ. verificatur vnum q posuit hic Ange. dicens q si quis petit sibi concedi à iudice quartam productionẽ testium quæ est concedenda fm formã auc.at qui semel.j.de proba.Et iudex eam deneget simpliciter nõ expressa causa,eo ipso talis sententia est iniqua, & per appellationem redditẽ nulla.allega. no.per Inno.in c.significauerunt.de testi.Ex hoc etiã verificatur illud q dixit Ang.in l.voque.ff.de rei vend.q vbicunq; sententia fertẽ cõtra intentionem actoris, vel rei fundatam semper debet inseri causa.alias sententia videtẽ semper prima fronte iniusta. & pro hoc ponderat ibi esse gl.mag.in fi.Ex hoc etiã verificatur id q dicit hic Sal.volẽs q vbi iudex ex causa augere vel minuere vult pœnã a l. taxatam debet exprimere. Sed d.Abb.in d.c.sicut. dicit q veritas est q in omnibus illis fallentijs quæ danẽ per Spe.& alios ad regulam quæ habet q nõ requirẽ in sententia expressio causæ. Non est verum dicere q sit de essentia sententiæ q exprimatẽ causa bene verum q expressio causæ operatur aliquem effectum plusquã si nõ esset expressa, vt patet in d.l.hoc enim.cum gl.Fatetur tamẽ q vbi ex generalitate sententiæ possent elici diuersæ causæ habentes diuersus effectus, debet exprimere causam sicut dicimus qñ ex libello generali possunt oriri plures actiones diuersæ, tenetẽ actor exprimere actionẽ,vt no.in l.j.in prin.ff.eo.& in c.dilecti. de iudi. Tamẽ si iudex non exprimit causam valet sententia, & si ex inspectione actorum nõ apparet de causa, fiet interpretatio in partem minorem,vt no.in d.l.hoc enim.Et ideo dicit q in casu huius.§.valeret.sed solũ hic requirẽ expressio causæ ad fi.vt ex tali sententia patroni negligentes afficiantur pœna hic statuta.vel vt actor,siue reus negligens teneatẽ ad expensas.Et istud etiã est de mente Iac. de Ra.& Cy.hic. & expressius hic Sal.tenet subdens q etiam l.voluit q hic exprimeretur causa,vt sic patroni ex tali sententia paterentur damnũ expensarum sicut tutores, & curatores.j.ea.l.§.fin. Seu vt appareret quod instantia non esset perempta culpa iudicis cõtra quem l.præsumebat vt in princ.huius l.Non tamen propter hoc redderetur sententia nulla si causa non esset expressa,& eodem modo vbi iudex discederet à iure cõmuni, licet non exprimat causam,vt si auget vel minuit pœnam ordinariam,nihilominus sententia valebit,vt probat Bar.in l.quid ergo.in.§.pœna grauior.ff.de infa.& Ange.hic.Et eodem modo intelligo id q no.Bal. in l.j.j.de fideicom.liber.

4 † vbi dixi q vbicunq; fertur sententia quæ fundatur in contumacia debet iudex exprimere causam. alle.d.l. si legatario.§.fi.& ibi hoc not.Iac.de Aret.

5 ¶ † Ex quo infert Bal.q in sententia banni quæ non fertur ratione contumacie debet fieri mentio de contumacia, & dicit esse menũ tenendum. & ita dicit etiam Bal.in l.pe.in fin.j.de consti.pec.per d.§.senatus.Non tamen intelligas q sententia aliter lata sit nulla. sed requiritur causa quantum ad hoc q ex sententia surgat quidam effectus cõtra contumacem qui non insurgeret contra præsentem. exemplum patet in d.l.si legatario.§.fi.de materia vide etiã aliquid per Bal.hic, & in.§.ignominie.

6 ¶ † In gl.in versi.sentẽtia.ibi, absolutas. hæc cõmuniter tenetur,vt per Bart.cum quo transeunt alij post eum, & etiã Bar.in l.nouerint.j.vt intra certum tẽpus.nam per lapsum temporis ipso iure perit instantia, & ideo ipso iure sunt absolute partes ab instantia vt probatur in d.l.fin.j.vt intra certum tempus. in ver.minime lite vlterius durante. &.j.proxi.§.in versi.ceciderint. Vnde solum debet fieri declinatoria. & licet iudex post lapsum instantiæ hoc facere possit, tamẽ secus est in arbitro qui non potest pronuntiare instantiam esse peremptam si intra tempus intra q ex forma statuo arbitri tenebanẽ causam expedire, nõ pronunnarunt, vt singu.not.Bald.in c.sancimus.quo tempore miles. Quod sane intelligo qñ per lapsum illius temporis finitum esset compromissum, & sic omnis potestas arbitri.Sed si compromissum non esset extinctum, licet instantia triennalis esset extincta, cum illa etiam pereat coram arbitro, vt dixi in princi.huius l.non video quin arbiter possit etiam absoluere ab instantia sicut, & iudex argu.l.j.de arbi.& istud est de mente Bar.in l.inter pares.ff.de re iudi.& circa hoc vide aliam q.quã ponit Bar.in l.diem.io princ. de arbi.& in l.generali.j.de decu.lib.x. ¶ In glo.in verbo præstandum.adde l.j.in prin.vbi de hoc melius.ff.ad sylla.

ADDITIO.

a ¶Exprimatur causa.Pet.de Anc.consi.ccix.dicit fatuus est iudex qui causam in sententia non exprimit.

SVMMARIVM.

1 *Causa si non expediatur intra tempus instantia culpa tutoris vel curatoris vel procuratoris datur restitutio minori aduersus ipsos.*

2 *Instantia currit aduersus minorem, & etiam aduersus ecclesiam.*

3 *Instantia perempta manet, tamen ius actori saluum de nouo agendi in ciuilibus. secus in criminalibus.*

4 *Curator ad lites censetur habere bona obligata, sicut curator ad negotia.*

§.Sin vero causam.

1 ¶ † Tutores curatores, vel procuratores minorũ per quos factum extiterit,quominus causa intra triennium terminata fuerit omne damnum restituere teneẽtur, & eis non existentibus soluendo,minor restituitur in integr.h.d.

2 ¶ † No.q tempora iudicialia currunt minoribus. & istud facit q tempus appellationis currit minoribus, vt in auc. de appel.& intra quæ tẽpora.§.j.De quo vide plene per glo.& doc.in l.fi.si aduer.rem iudi.& illud idem q dicitẽ hic in minore extendi debet ad ecclesiam fm Sal.hic arg.c.j. de resti.in inte.adde q idem tenuit Pau.de Leaza.in cle.j.de resti. in integ.& d.Card.ibi in.x.q.& Host.in summa de restit.in inte.§. aduersus.

3 ¶ † Itẽ not.q perempta instantia manet ius actori saluũ de nouo agendi. q est verum in ciuilibus. secus in criminalib.vt probatur in d.l absolutionem. fm Bal.ibi.j.de adult.& l.si his. & l. fi.& ibi gl.cum ibi not.ff.ad turpi.

4 ¶ † Not.ibi,res eorum &c.q hic melius probatur q̃ alibi fm Bald.q bona curatoris ad lites sunt obligata sicut bona curatoris ad negotia, iuxta l.p offi.j.de admi.tu.Secus videtur in bonis actoris seu procuratoris, quia hic textum facit mentionem de rebus non reperit personam procuratoris vel actoris.de quo tu vide Bart.in l.actor.ff.rem ra.habe.

Iustiniani. LEX XII.

1 *Aduocati debent iurare corporaliter, quod cum omni eorum virtute, & studio patrocinium præstabunt clientulis.*

Rem non nouam.

[a] Iudices ordinarij, vel delegati, & arbitri compromissarij post iuramentum q debent præstare q omnia secundum veritatem, & legum obseruationem decident, sacra euangelia coram se tenere debent, vt considerent q illis cõtemptis non magis iudicabunt quàm iudicabuntur.

1 † Et aduocati debent corporaliter iurare q cum omni eorum virtute, & studio patrocinium præstabunt clientulis suis circa id q verum,& iustum putauerint.& si causa eis mala fuerit visa, causam deserent, qua deserta,non est clienti licitum recipere alios aduocatos,& ex conscientia possunt quidam remanere, & quidam deserere, & qui melius fecerunt apparebit ex sententia. hoc dicit.

ADDITIO.

a ¶Tho.Dip. Rem non nouam. Not.hoc per Iaf.an per non vsum tollatur lex vbi videas, & vide Aug.& Aret.in.§.igitur.in proe.insti.& Bar.in auc.de here.& fal. in.§.j.& Fely.in c.j.de treuga,& Pa.& in c.cum accessissent. de cõsti.& qñ casus non accidit etiã per mille annos non tollitur.vide Iaf.in l.falso.s.de diuer.rescri. & in l.fi.ff.de constit.an autem lex tollatur per stylum vide per Fely.in c.ex parte de rescri.& vide gl.in c.consuetudo.& ibi Card.Alex.iij.dist.

Hodie.

Propter eius breuitatem nõ summatur hæc authentica.

FINIS.

ALEXANDRI IMOLEN.

IN SECVNDAM CODICIS PARTEM

Commentaria,

Cum summarijs & additionibus prout in primã eiusdẽ Codicis partem, ab Augustino Ferentillo I.C. recto ordine dispositis & suis in locis diligenter insertis.

¶Qui admitti ad bono.pos.possunt. Rub.

SVMMARIVM.

1. *Bonorum possessio est ius prosequendi retinendiq; patrimonij siue rei, quæ cuiusq; cum is moritur fuerit.*
2. *Bonorum possessio de iure prætorio si cui delata est, an iste poterit agere in iudicio bono.posses.hæredi.peti.absq; eo ꝙ aliter expresse agnouerit prius bono.pos.in iudicio.*
3. *Agens petitione hæreditatis vel rei vend. ad restitutionem rei videtur petere ꝙ iudex pronuntiet ipsum esse hæredem vel dñm, quia istud est antecedens.*
4. *Bonorum possessio an sit de iure ciuili vel prætorio inuenta.*
5. *Bonorum possessio an censeatur agnita si quis dicat in iudicio, adeo vel agnosco hæreditatem talis mihi delatam.*
6. *Bonorum possessiones an hodie sint necessariæ, & an in aliquo sint vtiles vltra remedia iuris ciuilis.*

IN glo.rubricæ.[a] † Ibi propter ꝙ &c. hic plenius prosequitur gl.in d.l.iij.§.bonorum. Et licet Bart.in l.j.j.eo.& côīter doc.transeant simpliciter cũ expositione glo.tñ ipsemet Bar.in d.l.iij.in princ. inquit nõ esse necessariã expositionem huius gl.dũ dicit.i.pp ꝙ &c.vt ibi p eũ. Et licet de facili defensari posset glo.& impugnari doctrina Bar.tñ q̃a hoc facere nullam vtilitatẽ côtinet nõ scribam. ¶ In ea.ibi, quo ad differẽtiã bo.pos.hære.peti.&c.s.q̃ datur ei qui agnouit bo.pos.de iure p̃torio ad cõsequendũ bona hæreditaria côtra possessorẽ ad instar petitionis hæreditatis q̃ côpetit hæredi qui adiuit hæreditatem de iure ciuili l.j.&.ij.de bo.pos.hære.peti. ¶ † Circa quã bo.pos.est videndũ vtrũ attẽto ꝙ hodie sufficit simpliciter in iudicio agnoscere bo.pos.l.fi.j.eo. An ille cui delata est bo.pos.de iure p̃torio possit i iudicio agere bo.pos.hær.peti.absq; eo ꝙ aliter expresse agnouerit prius bo.pos.in iudicio. ¶ Quod reperio tactũ duntaxat per Io.Fab.in.§.fi.insti.eo.vbi arguit primo sic, quia cũ agnitio bo.pos.hodie dependeat ex sola declaratione animi vt in d.§.fi.& p rõnẽ facti, & p côclusionẽ q̃ fit i libello agẽdo bonorũ pos.hære.peti.apparet ꝙ eam agnoscit, sequit̃ ꝙ nõ est necessaria alia agnitio. tñ subdit hoc nõ eẽ tutũ dicere, q̃a iura p̃supponũt ꝙ agnitio debet fieri corã iudice d.l.fi.sicut illa q̃ gratia ordinãde litis dat̃, iuxta l.Papi.§.j.cũ ibi no.ff.de inoffi.testa. Dicit tñ teneri posse ꝙ in eodẽ libello possit agnoscere & agere bo pos.hær.pet.p no.per gl.in l.qui de inofficioso.ff.de inoffi.testa.in ver. exercere.in fi. Et ad illa bñ faciũt no.per Ia.Bu.in l.fi.j.eo.ibi tñ vr̃ velle ꝙ in eodẽ libello nõ possint p̃dicta explicari per illã l.fi. Sed puto ꝙ satis sit pducere libellũ in bo.pos.hær.peti.absq; eo ꝙ alia p̃cedat agnitio bo.pos.q̃a q̃.vult ꝯñs, vr̃ velle añs l.ad rẽ mobilẽ.& l.ad legatũ.ff.de pcu.l.illud.de acq.hære.& gl.in c.côstitutus.in ver.iusta rõne. de relig.do.q̃ no.pbat ꝙ vbi q̃s petit rẽ sibi restitui, & ad restitutionẽ illius rei obtinendã erat necesse primo rescindi ꝯctũ cuius occasione reus rẽ tenebat. satis vr̃ actor petendo restitutionẽ rei petere primo ꝯctus rescissionẽ q̃ erat præambula. Et iõ fm Ant.de Bu.ibi si minor tanq̃ læsus in ꝯctu venditionis petat rẽ quã vendidit, & tradidit sibi restitui, satis vr̃ petere p restitutionẽ in integ.rescindi ꝯctũ.ꝙ est not.vt ibi latius p eũ. ¶ † Ad idẽ facit ꝙ no.Bar.in l.ex diuerso.ff.de rei ven.§.j.vbi dixit ꝙ eoipso ꝙ agẽs petitione hæreditatis vel rei ven.agit ad restitutionẽ rei vr̃ petere ꝙ iudex pnũtiet ipsum esse hæredẽ vel dñm.[b] quia istud est añs, & istud idẽ côprobat̃ ex his q̃ dicit Bal.no.in addi.Spe.in ti.de sen.& Ant.de Bu.in c.examinata.de iud.vers.sed est dubiũ. Et cũ eo trãsit ibi Io.de Imo.vbi côcludũt ꝙ si in côclusione libelli dico quare peto dictũ Titiũ cogi ad dandũ mihi dicta.x.q̃uis in libello prius nõ petierit ipsum côdẽnari ad dandũ.x.q̃ cogi eũ q̃a prius debet côdemnari q̃ cogi, vt l.j.ff.de execu.rei iudi.& l.si cũ nulla.ff.de re iud. Videor primo petijsse eũ côdẽnari & postea cogi.ar.d.l.illud.& l.cui iurisd.ff.de iurisd.om.iud. Quicquid dixerit Bar.in d.l.si cu nulla.vbi de hoc latius dixit. Pro hac opi.vr̃ ẽt bonus tex.in l.cum quidam.& ꝙ ibi no.gl.& Bar.ff.de bo pos.vbi si ille cui delata erat ab intest.bo.pos.instituat in iudicio accusationem testamẽti falso fabricati, vr̃ agnoscere bo.pos.& bñ faciũt p ista parte ea q̃ ponit Ful.in d.l.fi.j.eo.vbi refert se in q̃one facti dixisse.& Bal.i l.j.in.q.j.j.eo.& ꝙ no.Bal.in auc.dos data, in fi.C.de do.añ nup. Non ob.ꝙ iura p̃supponũt agnitionẽ debere fieri corã iudice. quia rñdeo ꝙ dr̃ tũc agnita eoipso ꝙ in iudicio produciẽ dictus libellus vt probaui. sed vbi nõ esset agnita saltẽ tacite pducẽdo libellũ[c] vt dixi fateor ꝙ iura req̃runt eã agnosci.aliàs aũt excluderet̃ p lapsum tẽporis. Non ob.id ꝙ lr̃ in d.l.Papi.§.j.q̃a ibi nõ sufficiebat simplex agnitio bo.pos.cã litis ordinãde. sed requirebat̃ ẽt p̃cedere factũ p̃toris vt ibi not. An aũt hodie ad illã bo.pos.cã litis ordinãde sufficiat simplex agnitio, videatis p Bal.in l.fi.j.eo.nimirũ ergo si illo tẽpore erat necessaria impetratio illius bo.pos anteq̃ ageret̃ quærela. ¶ † In ea.ibi, quo ad differẽtiã hæreditatis &c.subaudi q̃ hæreditatis successio tam ex testõ q̃ ab intestato inuẽta fuit de iure ciuili.id est, p l.xij.ta.sa.l.verbis legis & l.obuenire.de ver.sig.inst.de hære.q̃ ab inte.in prin. Et licet gl.in l.nihil aliud ff.de ver.sig.& in d.§.bonorũ.ꝯcordet cũ ista gl.tñ reprehẽdit̃ p Bar.in d.l.iij.ff eo & recte q̃a est ꝯ tex.in l.j.& in rub.ff.vt ex le.& se.cõsu.bo.po.de vbi bono pos.defert̃ ex lege ciuili.[d] Bal.hic.i ix.q nõ faciẽs mẽtionẽ de Bar.vr̃ tenere cũ gl.dicẽs ꝙ si bo.pos.pcederet a lege ciuili, ips petẽdi eã esset perpetuũ, vt insti.de perpe.& tẽpo.ac.in prin.& tñ est annale vel cẽtũ dierũ l.j.§.si intra.&.§ largius.ff.de succe.edic.vt hic latius p eũ. sed nõ recedo ab opi.Bar.q̃a nõ est absurdũ si interdũ inueniant̃ remedia à iure ciuili introducta nõ esse ppetua, vt not.gl.in d.ti.de perpe.& tẽp.act.in prin.ver.cõstitutionibus. Nec dicatur ꝙ in casu d.l.j.ff.vt ex legibus & senatuscõsul.illa bo.pos.dicat̃ esse p̃toria approbatione.s.p̃toris.vel ex eo quia p̃tor de ea est loquutus. q̃a dico ꝙ p hoc nõ desinit esse de iure ciuili, vt l.j.in prin.cũ gl.ff.si pars hęre.peta. Ad fin ꝙ sentit gl.valet ꝙ ista bo.pos.dicatur de iure p̃torio vt differat ab hr̃ditate q̃ est de iure ciuili.rñde vt p Bar.in d.l.iij.in prin.ff.eo. ¶ † Itẽ facit ista gl.ad q.valet ꝙ si q̃s in iudicio dixit, adeo vel agnosco hęreditatẽ talis mihi delatã.an p hoc videat̃ agnoscere bo.pos.de quo vide Ful.in l.fi.j.eo.vbi dicit de facto se respondisse ꝙ sic, vt p illã l.in fi.j.eo.ibi qualiscũq; testatio &c.de quo ibi forte dicet̃. ¶ † In e.ibi. insti.eo.§.fi.&c.ibi tangitur, an hodie bo.pos.sint necessariæ. de quo dicã in l.certũ.j.vnde leg. Et circa hoc tangit hic Bal.an bonorũ pos.in aliquo sint vtiles vltra remedia iuris ciuilis, & ponit hic melius q̃ alibi. Et ponit hic plures vtilitates resultantes ex eis. aliquid etiã per eundẽ in l.qui in aliena.in prin.ff.de acq.hære.& in l.licet.de iure delib.Pau.de Ca.in l.quãdiu.j.eo.& in d l.certũ. Vbi reassumit dicta per Bal.hic & ea multũ cõmẽdat dicens ꝙ nemo melius in hoc loquutus est.de q̃bus ẽt tengit aliquid Raph.& Lu.de Ro.in l.quãdiu.la.j.ff.de acqui.hær.aliqua etiã euidentialia possemus præmittere.[e] sed quia satis dictũ fuit in voce, nõ repetam in scriptis. Sequitur tex.

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. In gl.rubricæ. Pro euidentia totius tit.præmitte, & quæ ponit Nico.de Ma.& Bald.hic, & Ang.de Are.plene in.§.j.insti.de bo.pos & in Spe.de test.§.sequitur. videtur per totum, & per Bal.in l.centum.in.vij.cogni.

b ¶Vel dñm. Adde dicta hæc ampliari p ea q̃ voluit Pau.de Ca.consi.ccxciij.in nouis vbi cõsulut ꝙ stante statu.ꝙ iudex teneat̃ pnuntiare bene vel male pronũtiatũ vel bene vel male appellatũ, ꝙ sufficiat si dicat sententia fore nullam. similiter si cõsoluit an sententia sit executioni mittenda.quia eoipso ꝙ dicit ipsam fore nullam, videtur dicere ipsam mereri executionem alleg.d.Bar in l.ex diuerso.

c ¶Libellum. Adde ꝙ voluit Are.cõsi.cxxxvij.& ꝙ dicunt noui in l.j.ff.de in ius voc.& j.eo.tit.in l.venia.vbi dicunt ꝙ eoipso ꝙ iudex cõmittit executori ad instantiam filij vt patrẽ eius citet, videtur ei côcedere venia.& idẽ tenet Fran.de Are.cõsi.cxviij.contra tñ prædicta facit tex.in l.si quis hac l.§.iudicium.ff.de ope.lib.vbi operarũ petitio nõ operatur earum indictionẽ, & tex.in l.puberem.j.de iur.delibe.vbi petitio bo.pos nõ operatur additionẽ hæreditatis, & ꝙ nõ sufficiat libelli oblatio absq; agnitione voluit Are.cõsi.cxliij.in repetit.d.Ias.hoc reprobando Barba.qui dicit hoc colligi ꝙ psona in quocunq; iudicio debet prius legitimari apparente côtradictore. Adde Ful.cõsi.ccxxx. Inquantũ etiã ponit ea dictis eiusdem Barbã.an sit præsumendũ ꝙ bo.pos.sit agnita congruo tempore, & côtra ipsum Barb.tenet ꝙ sic. quia pro decreto iudicis præsumitur. Adde ꝙ idem tenet Fran.de Are.consi.xxxvj.licet d.Ias.dicat ꝙ aliter senserit consi.lxix Tamen ibi loquit̃ in decreto sindici vniuersitatis. immo ibi ẽt vr̃ tenere ꝙ pro decreto iudicis iurisperiti p̃sumat̃.& vide in l.sciendũ.ff.de verb.obl.in apostil.& ꝙ quis agat bo.pos.hęre.pe.absq; eo ꝙ aliter agnoscat faciũt no.p Fran.de Are.cõsi.clv.

d ¶Fran.Cur. Ex lege ciuili. Adde tu pro ista opi.bene facere tex.in l.iij ff.vnde legi.vbi habetur ꝙ bon.poss.vnde legitimi concurrit cum illa bo.pos.quę ex legibus senatuscõsultis defertur.vnde si est licentia, sequitur ꝙ est de iure ciuili.ar.l.iij.§.de illo.ff.pro soc.& ista est communis opi.& vide tex.in.§.septima.in vers.introducit.insti.eo.tit.qui videtur facere contra communem.

e ¶Frã.C. Præmittere. Adde tu, & vide p euidẽtialibus Ang.Are insti.eo.ti.in prin.

Seueri & Antonini. LEX I.

1. *Bonorum possessio filio delata quam parte ignorante intra tempus debitum petere neglexit, perditur.*
2. *Successio dr̃ filio delata & nõ patri si fili⁹ in potestate instituit̃ hæres ab aliquo.*
3. *Bonorũ possessionẽ potest petere filiusfam. quia in hoc habet integrã personã.*
4. *Filiusfam. patri ignoranti non acquirit bonorum possessionem. secus in alijs acquisitionibus.*

Bonorum

5 *Bonorum pos. petita per filium potest ratificari per patrem.*
6 *Bonorum pos. si negligentia filij non fuit petita hoc nocet patri.*
7 *Scientia patris an noceat filio in petenda bonorum possessione.*
8 *Bonorũ possessio si nõ fuit petita per filiũ intra tẽpus debitũ, & ante agnitionẽ mortuus est & pr̃ absens causa reipublicæ vel alio iusto impedimẽto detẽtus nõ potuit filiũ iubere adire vel agnoscere bo. pos. quo remedio succurrit pr̃i.*
9 *Ius accrescendi an habeat locum in bo. pos. non petita.*
10 *Bonorum poss. non potest petere filius ignorante, & etiam cõtradicente patre.*
11 *Bonorum pos. nedum acquirenda, sed iã iam acquisita conseruanda admittitur filius ignorante patre.*
12 *Consensus patris requiritur quando agitur ordinarie. sed quando imploratur officium iudicis extraordinarie, & non in forma iudicij, tunc secus.*
13 *Filius an possit facere aliquem actum iudicialem sine consensu patris.*
14 *Filiusfami. cui delata est bo. pos. si non potuit certiorare patrem, & lapsum est tempus an pater hoc casu possit pos. bo. agnoscere.*
15 *Bonorum possessio si fuit longo tempore per filium possessa patre sciente, & patiente videtur pater habere ratam agnitionem.*
16 *Bonorum pos. potest peti per filium ignorante patre.*
17 *Bonorum possessio habet tria capita primum appellatur bo. pos. secundum vnde liberi, quæ datur liberis in hæreditate patris. & tertium caput appellatur vnde legitimi, quæ agnatis conceditur.*
18 *Filiusfami. in acqui. hæreditate requiritur iussus patris.*
19 *Filiusfami. an possit acquirere, & nocere.*

1 BOnorum. † Bonorũ possessio delata filio quã patre ignorãte intra tẽpus debitũ petere neglexit perdit. qa ẽt ignotãte patre eam petere poterat, licet patri anteq̃ ratũ haberet nõ acqrat. h. d. ¶ Legit principaliter duobus modis ſm gl. j. Vno mõ q̃ loquatur in bo. pos. ab intestato. Alio mõ in bo. pos. ex testõ. sed quo ad iuris effectum nulla est differẽtia. ¶ † No. primo q̃ si filius in ptãte institutus hæres ab aliquo, vel sit defuncto ab intestato proximior in gradu dr̃ successio ipsi filio delata non patri. Et quo accipiatur hic verbũ delata,[a] vide in l. delata. ff. de ver. si. & in l. si quis his. in prin. cũ ibi no. ff. de acq. hær. & singulariter p Bar. in l. is q putat. in lect. noua. eo. ti. & p Bal. in l. potuit. l. vij. q. j. de iu. deli. & singulariter p Io. de Imol. puit Bar. in l. is põt. ff. de acq. hær. ¶ † Secũdo no. q̃ filius in petẽda bo. pos. integrã psonã habet, licet secus in hęreditate de iure ciuili adeunda l. si q s mihi bona. §. iussum. ff. de acqui hær. Et q̃ sit rõ differẽtiæ dicet cũ gl. fi. Nõ tñ intelligas q̃ q̃uis filius habeat integrã psonã ad bo. pos. petendã q̃ ea petita p solũ filiũ acquisita sit sibi isto iure bo. pos. Quia quicq̃d isto iure acquirebat filius acqrebat patri l. si filius. s̃. de peti hære. l. placet. de acqui. hære. Vnde petitio bo. pos. facta per filiũ nõ habet effectũ nisi patre ratificante l. si. in versi. nõ antea acqrere. ff. q s or. in bo. pos. let. Et si dicat mirũ esset q̃ petitio bo. pos. nõ habeat effectũ anteq̃ sit ratificata p patrẽ, tñ imo saltẽ videat debere habere effectũ quo ad obligandũ filiũ ad onera hæreditaria, qñ filiusfa. ẽt de iure ffoiũ poterat se obligare sine patre ex quacũq; cã l. tam ex ↄtractibus. ff. de iud. l. filiusfa. de actio. & obli. Respõdeas vt colligit ex no. p Bart. in d. l. q in aliena. in prin. vbi vult q̃ nõ obligat fili' p agnitionẽ hæreditatis seu bo. pos. q a talis agnitio vr̃ æquiparari voto cũ pendeat ex mera volũtate, & filiusfa. voto nõ obligat[b] l. si q s rẽ. §. voto. ff. de polli. & doc. in c. scripturæ. de voto. Tamen istã rõnẽ impugnat Pau. de Ca. in l. mutũ. ff. de acqui. hære. q a nõ est bona cõparatio de voto ad agnitionẽ hæreditatis vel bo. pos. q a in voto sufficit sola deliberatio in mẽte retenta p quã obligat deo. xvij. q. 4 §. si ergo. & no. doc. in c. iij. de voto. secus in agnitione hæreditatis vel bo. pos. l. fi. j. eod. iunctis no. p gl. in d. l. mutũ. in prin. per Bar. plene notabiliter in l. gerit. ff. de acqui hær. ¶ Et aliã differẽtiã inter votũ, & aditionẽ hæreditatis posuit Io. de Imo in l. seruo inuito. in princ. ff. ad Treb. & iõ põt reddi alia rõ quã posuit Raph. Imo. & Pau. de C. in d. l. q in aliena. in prin. videlicet q̃ regula posita in d. l. tam ex ↄtctibus. cũ si. nõ habet locũ in hæreditate. q a cũ ſm ista tẽpora filius sibi nõ poterat aliq̃d acquirere nõ fuit cõueniẽs q̃ filius obligaret tanto oneri ex quo non poterat sibi acquirere cõmoda hæreditatis ar. l. ſm naturã. ff. de re. iu. Nã pp magnitudinẽ talis oneris videmus esse specialiter inductũ q̃ requirat spãle mandatũ, & ẽt nõ admittat cautio rati, vt d. §. iussum. & l. q ita. §. j. & ibi gl. in versi. fragilitate. ff. ad Treb. & no. p Bar. in l. filiusfa. ff. de dona. ¶ † Tertio no. q̃ per filiũ patri ignoranti nõ acquirit bo. pos. pro hæreditate adipiscẽda. secus vt in alijs acquisitionibus afferentibus merũ cõmodũ, q a patri nedũ ignoranti, sed ẽt inuito acquirit filius sicut seruus dño l. ẽt inuitus. ff. de acqui. re. do. l. seruus vetãte. ff. de verb. obl. sed acquisitio hæreditatis habet mixturã oneris l. si hæreditatẽ. ff. mã. l. morte. ff. de acqui. hær. ideo nõ acquirit dño vel patri ignoranti vel inuito vt hic, & l. q in aliena. in prin. palle. & d. l. seruo inuito. in prin. & ibi doc. tradũt, & maxime Io. de Imo. ¶ † Quarto no. q̃ bo. pos. petita p filiũ põt ratificari p patrẽ, & sibi patri tñ acqrit. nõ enim putes q a ista dictio ẽt, posita in tex. implicet q̃ filio ẽt acquirat. q a nõ posset esse isto iure, vt dixi. & ista dictio ẽt, non implicat psonã filij, sed implicat factũ, quasi dicat tex. nedũ peti põt bo. pos. patre ignorante, sed ẽt est allatura cõmodũ patri cũ ratificabit. vel aliter expone vt hic p Bal. in. xviij. op. & plenius Sal. hic in. x. op. post Cy. hic. in. iij. op. ¶ † Quinto no. q̃ scia, & negligẽtia filij in petẽda bo. pos. pıudicat ẽt patri, vt hic & l. fi. ff. q s or. in bo. po. ser. Et licet hodie sit inductũ, q̃ si filius expresse repudiat nõ pıudicat patri. imo tunc pater ex sua ppria persona adire põt l. fi. in prin. j. de bo. q̃ lib. Tamẽ magis cõiter tenet p do. hic q̃ illa l. locũ habet in repudiatione filij expressa. secus in tacita q̃ resultat ex dispositione legali pp negligẽtiã filij, & lapsum tpis per hãc legẽ q̃ ſm eos remanet incorrecta. Forti' enim operat exclusio legis causata ex negligẽtia & cursu tpis q̃ expressa dispositio vel exclusio hominis patet in l. aduersus. cũ ibi no. s̃. de vsur. iũcta l. pses. s̃. de trãsa. & in c. de quarta. de pscri. iũcto c. ij. de dona. & l. sed si inter me. in prin. cũ ibi no. de ser. vrb. pre & ista opi. est tenẽda. Nã si bñ cõsideret text. in d. l. fi. in pn. de bo. q̃ lib. loquit qñ apparebat inter patrẽ, & filiũ cõtradictio. pater ibi dũ tex. dicit, pr̃ filiũfa. integræ ætatis cõpellat, & ille reclamãdũ existimet &c. Pro hoc ẽt facit, q a licet sumere argumẽtũ ex l. correcta c. authoritate. de cõces. pbẽ. lib. vj. & ibi no. gl. j. magna in fi. in l. j. in prin. ff. de cõiun. cũ emã. li. sed text. in l. si is qui hæres. §. neq; filius. ff. de acq. hęre. dicẽs q̃ filius repudiãdo nõ põt pıudicare patri, intelligebat de repudiatione expressa nõ tacita p d. l. fi. ff. q s or. in bo. po. tex. in d. l. fi. de bo. q̃ li. loquẽs in repudiatione debet intelligi de repudiatione expressa. Præterea iura noua ẽt correcta recipiũt limitationẽ, & distinctionẽ p iura antiqua,[c] vt est gl. no. in l. sciẽdũ. in prin. in gl. j. & ibi Bar. ff. qui satis. cog. dũ glo. ibi allegat auc. offerat. ergo d. l. fi. de bo. q̃ li. debet limitari & distinguı ſm iura antiqua, hoc ẽ ſm istã l. hãc opi. ẽt sequit, & cõprobat Bart. in l. seru'. §. fi. ff. eo. & in d. §. neq; filius. s̃. alle. ibi tñ limitat sub dubio forte. hoc est verũ, nisi filius malitiose pateretur labi tẽpus, q a satis diceret repudiare ar. l. recusari. ff. de acq. hæ. Et hoc sequit Io. de Imo. in l. si paterfa. ff. de hære. insti. & Lud. Ro. in d. §. neq; filiũ. & ẽt Raph. Cu. ibi, q̃ est diligẽter notãdũ p limitatione huius l. & d. l. fi. ff. q s or. ¶ Verũ aũt eõ si pater sciat bo. pos. esse delatã filio, & filius ignoret fiat pıudiciũ filio per lapsum tpis pp scientiã patris. dic q̃ nõ[d] per l. iij. fi. q s or. & l. 4. ff. de bo. pos. infa. & fur. dela. 7 ¶ † Sed est dubiũ, an ipsa scientia pr̃is pıudicet ipsi patri, & Ful. & Lud. Ro. hic alleg. glo. ſm eos fin. in l. seruus. §. fi. eo q̃ pıudicat ipsi patri. hoc ↄfirmari põt vltra eos, q a si scia solius filij pıudicat ẽt patri, vt hic. & l. fi. ff. quis or. in bo. pos. Multo magis sciẽtia pr̃is debet sibi pıudicare. & istud ẽt vr̃ tenere Bar. in d. l. seruus. §. fin. inspecto isto rõe. Sa. in d. l. cũ nõ solũ. j. de bo. q̃ lib. Et pro hoc alle. no. p gl. in d. l. is qui hæres. §. fi. Sed dic q̃ veritas vr̃ esse in ↄtrariũ. l. q̃ indistincte nõ pıudicet patri vt tenuit Ia. de Are. Bar. Bal. Ang. & cõiter oẽs in d. l. is q hęres. §. fi. vbi reprehẽdũt gl. ibidẽ. Et istud ẽt tenet Cy. hic, & Sal. in d. l. cũ nõ solũ. in prin. in q̃bus locis cõcludũt oẽs q̃ repudiatio facta p solũ patrẽ repudiãtẽ hæreditatẽ delatã filio nõ pıudicat ipsi patri p d. l. is qui hæres. §. fi. iuncta regula, nõ pstat impedimentũ &c. extra de re. iu. lib. vj. & ẽt p regulã positã in l. is põt. ff. de acq. hær. & in l. nolle. eo. ti. tãto magis hoc est verũ hodie cũ nõ sit delata hæreditas patri nisi post repudiationẽ filij, vt no. Bart. in d. l. seruus. p d. l. cũ nõ solũ. in prin. Et hoc pcedit q̃tũ est respectu plenæ ppnetatis. Sed q̃ntũ est respectu vsusfructus bñ vr̃ q̃ repudiatio expressa patris noceret ipsi patri, sicut nocet qñ ↄdicit filio vt d. l. cũ nõ solũ. in prin. & no. Cy. hic. & ita intelligi debet aliud q̃ dicit Bar. & Ange. in d. §. neq; filius. dum dixit q̃ hodie pater solus poterat ad suũ pıudiciũ repudiare ẽt añ filiũ. Paul. de Ca. in pdicto articulo simpliciter dicit q̃ sñia patris non impedit quin filius possit postea petere ad cõmodũ patris, q a ẽt filij interest hoc fieri pp spẽ successionis quã habet in bonis paternis alle. no. p Cy. hic in. j. q Sed vt dixi, verius vr̃ q̃ etiã si filius nollet petere possit pater p se petere, iuxta d. l. cũ nõ solũ. in prin. Nec ob. text. in d. l. seru'. §. fi. q a tñdet vt ibi per gl. fi. circa prin. quã approbãt hic Cy. & Bart. Vel ſm Pau. de Ca. hic põt intelligi tex. in d. l. seruus. qñ filius etiã sciebat quo casu dies cedit nõ solũ quo ad cõmodũ, sed ẽt quo ad incõmodũ eius cui veniebat acquirendũ. Non ob. q̃ si sciẽtia filij nocet patri, multo magis debet nocere patri sciẽtia ipsius patris, q a rñdeo q̃ attendit magis sciã filij. q a ei delata est bo. pos. nõ patri. vñ videmus q̃ licet sciẽtia filij noceat patri vt hic. tñ eõ scientia patris

ADDITIONES.

a ¶ Fran. Cur. Delata. Adde tu vltra alleg. per Alex. hic. de hoc ver. delata. & vide Mathe. no. suo. cxciiij. inci. not. q̃ hoc verbum hæreditatis.
b ¶ Voto non obligatur. De iure tamen canonico hoc non est verum, & quæ sit ratio quare filiusfa ex voto obligetur de iure canonico, vide per Ro. fin. suis. cccclxc.
c ¶ Antiqua. Adde Ro. cons. ccx. & cccclxv.
d ¶ Dic q̃ non. Adde Raph. Cu. cons. lxxiij. inci. dñs Thomeus canonicus laicus.

patris nō nocet filio d.l.iij.& dixi.s.& sic nō procedūt à pari sciētia patris,& sciētia filij.¶† Iuxta pdicta cadit notabilis dubitatio.pone q filius in terminis huius l.nō petijt bo.po.intra tps debitū, & añ agnitionē mortu' est, & pr se-u p fuit absens cā reipublice vel alio iusto impedimēto detentus nō potuit filium iubere adire vel agnoscere bo.pos.vel facere sibi statui terminū ad agnoscendum adeo q post terminū haberet p repudiāte,iux.plene. no.i l.q̄diu. la.vlti.ff.de ac.hæred.& sic aperiet via patri agnoscēti,iux.d.l.cum nō solū.an fiet piudiciū quo minus possit saltē mediāte restitutione in integrū cōsequi bono.pos.seu hrditatē, vide no.in l.cū q.dā. de aeq.hære.in prin.& ibi in spē p Rap.& Ro.& notabis hic ad limitationē huius l.cū materia. ¶† Vltimo circa tex.inquātū litera dicit admittat transacto tpe &c.subaudi ipso iure fm Sal.hic & recte p l.j.& ibi gl.in ver.accrescere. ti.j.nā si ibi nō deficeret ipso iure ptorio non petēns intra tps,sed solū deficeret ope exceptionis nō esset locus iuri accrescēdi l.si duo patroni. in prin.cū gl.in vers. jurasse.ff.de iureiur.& sic habes q p lapsum tpis qs excludit ēt ipso iure à iure q̄rendo. sed à iure q̄sito excluderet ope exceptionis l.j.& ibi gl.in verbo efficacē.j si aduer.cre.& not.gl.i l.cū nouissimi. in prin.j.de pscri.xxx.ann.in vers.prorogari.¶ In gl.ibi, vnde legi. subaudi & ēt bo.pos.vñ cogna.dari pōt filio in successione matris ab intestato l.j.§.pe.ff.vñ cog.nā adinuicē cognati sunt l.hac parte. in prin.e.ti.nō aūt daret vñ liberi bo.po.vt not.in rub.ff.&.C.vnde lib.¶ An aūt in alijs bo.pos.possit hęc lex exemplificari,examinat hic late Cy.in.iij.q.& qa valde longus est putaui vtilius esse omittere.¶ In gl.in vers.ignorātie.in prin.q.gl.intricate loquit, dic q gl. voluit sic opponere, dr hic in tex.patre ignorāte filius pōt petere bo.pos.& si nō petat intra tps perdit. Cōtra.nā bo.pos.debet in iudicio peti l.fi.j.eo.sed filiusfami.in iudicio sine ɔ̄sensu patris [a] esse nō pōt l.cū nō solū.§.necessitate.j.de bo.q̄ lib.ergo ignorāte patre peti nō pōt bo.pos.¶ Ex quo sequit aliud q si non pōt peti,nō debet posse perdi.q̄a nō valeno agere non currit tps vel pscriptio l.j. in fi.j.de anna.exceptio.Glo.† in.j.sol.rūdit vt habes i ea.quā sol.reprobat gl.& merito quia text.hic psupponit q ignorāte patre pōt peti.cuius ɔ̄riū ostendit opp.s̄.formata.& quātū ad hoc prima sol. non eneruat arg.Sed solū rūdet ad vltimā partē ar.dū fuit alle.l.j. de anna excep.¶ Secūda sol.gl.ēt nō tollit ar.q̄a nō negat nec negare pōt q patre ignorāte possit peti.bo.pos.sed p istū tex.& sic laborat eodē morbo quo pcedēs.¶ Est tñ hęc sul.gl.bñ no.inquātū voluit q si pr fuit certiorat'. de bo.pos.petita p filiū & ratū nō habeat,nō currebat tps iure isto filio. & iō filius postea q̄ncūq; esset effectus sui iuris potuisset agnoscere bo.pos.q̄a ɔ̄dictio solius patris nō habet vim efficacē repudiationis quo ad filiū d.l is qui hæres.§.fi.& istam gl.sequit hic Bal.in.vij.q.& ipsam ponderat ēt Sal. in.xiij.oppo.& in.iij.q.Sed Ful.tenet ɔ̄ p d.l.fi.ff.qs ord.in bo.pos. ser.ver.pteritis &c.¶ Sed veriorē puto primā opi.p rōnē d.l.is qui hæres.§.fi.nec ɔ̄riū dr quo ad filiū in d.l.fi.itē ibi nō dr q pr añ cētū dies noluerit ratū hre. ¶ Fateor q hodie incōuenēti currit tps filio q̄a fm cōem opi.nedū ɔ̄dicēte pre, sed ēt ignorāte filius pōt agnoscere bo.pos.vt.j.dicetur.† Tertia so.ēt nō valet fm. Iac.Bu.& Sal.q̄a si admittit filius ad acq̄rendā hæreditatē patre ignorante, vt hic, q̄to magis deberet admitti ad acquisitā cōseruandā.ar.l.patre furioso.ibi,nā furiosus &c.ff.de his qui sunt sui &c.l.j.j.si p vim vel alio mō. sed ista sol.bñ est bona q̄tū ad aliud ɔ̄riū formatū in gl.d.l.filius.s̄.de pac.vbi factū filij nō piudicat patri. hic aūt sic, nā illud est verū in acq̄sitis, sed hic loquit i acq̄rēdis.¶† Quarta sol. est vera.s.q requirit cōsensus pris q̄n agit ordinarie vt in ɔ̄rijs. sed vbi imploratur iudicis officiū extraordinarie & nō in figura iudicij, tūc secus & ita ēt repetit gl.ista in fi.q est no.pro limitatione.§.necessitate. & l.j.j.de anna.exce.& in hoc ista gl.est sin.[b] fm Angel.& Ro.hic intellige hic esse verū antēq̄ i hoc iudicio cōpareat & admittat aliq̄s ɔ̄dictor iux.no.in l.iij.§.si cā.ff.co.Nā cōparēte & admisso ɔ̄dictore pcedet tūc in figura iudicij q requirit psonas tres.s. actorē,iudicē,& reū.iō tūc requiret cōsensus pris fm Bal.hic in.ij. &.iij.&.iiij.& xxj.oppo.& ēt p Sal.hic & p Bal.in l.nec quicq̄.§ de plano.ff.de offi.pcō.& Sal.i l.j.de bo.pos.fm tab.de quo ēt tetigit aliq̄d hic Cy.in.ij.opp.& de hac gl.vide ēt p Spe.& Io.An.in ti.de actore.§.j.ver.sed q.d si cōuenit. vbi per istā gl.dñt q q̄n filius in cā aduentitij peculij in quo pr nihil iuris haberet est cōuēctus & cōtumax poterit fieri missio in pos.peculij ēt absq; eo q pr cōsentiret vel fuerit req̄situs q̄a licet ordinariū iudiciū in quo lis cōtestet nō valeret sine cōsensu pris,bñ valeret extraordinariū.s.mis in pos.facta in cōtumacia. arg.huius gl.& hęc decisio Spe.posset fortificari ēt ex alijs q̄ plene no.in d.§.necessitatē.¶† Et facit ēt ista gl.an filius in iudicio possit facere insinuari donationē vel aliū actū sine cōsensu patris.de quo per Bal.hic.in.xxj.opp.& in l.minorib.s̄.de don.añ nup.& in d.§.necessitatē. ¶ In ea.ibi, duobus modis vltimis &c.dic imo tm̄ pe.sol.adaptat ad d.l.filius.¶† Et anteq̄ venia ad gl.seq.q̄ro circa hoc no.in gl.pone q si filiusfa.sciuit delatā esse bo.pos.sed patrem certiorare nō potuit cōstat q fm tpa huius l.& sforū tēpus nō currebat.vt in gl.sed hodie sic, q̄a ēt ignorante patre currit tēpus filio vt p gl.hic,& in gl.seq.Ang.igit hoc casu quo filius patrē certiorare nō potuit excluso filio p lapsum tpis pr poterit agnoscere bo.pos.ex psona sua iuxta d.l.cū nō solū. vel iubere filiū agnoscere ad cōmodū patris, nā vr q ista lex non faciat ad hoc,q̄a fm tpa huius l.nō erat inductū q filio excluso pr possit ex psona sua agnoscere. Gl.in l.ij.in fi.j.de tep.bo.pos.sentit q pr nō sit exclusus,& Ful.ibi illā gl ponderat,& dicit q licet gl.in hac l.videant velle ɔ̄riū. De iure tn̄ debet intelligi gl.huius l.q hodie ēt si patrē certiorare nō potuit currat tps filio ad incōmodū filij.Sed si gl.in d.l.ij.intelligat q nō currat quo ad exclusionē patris, & tunc dubitet,an pr possit cogere filiū vt agnoscat bo.pos.ad incōmodū solius patris, an vero pater ex ppria psona sua possit agnoscere, iuxta d.l.cū nō solū.q̄ tn̄ non vr loqui in casu isto q̄n filius negligit sup quo reliquit cogitādū, & dicit q doc.in hic nō vñr aduertisse, sed melius vr q pr in casu pdicto excludat, vt est de mente huius gl.& seq.q̄a sicut olim q̄n nō currebat tēpus nisi filius pusset certiorare patrē excludebat pr ex negligētia filij q potuit certiorari; vt hic,& d.l.fi.ff.qs or.in bo.pos.ser.Ita hodie q̄n nō pōt certiorari debet neglig ētia filij eadē rōne nocere patri cū tēpus hodie currat ēt si non posset certiorare patrē fm cōem opi.& dicā in gl.seq. cum hodie plus iuris eiū habeat filius q̄ olim. & istud tenet Saly. hic in.ij.q.ver.iij.dixi &c.Et Paul.de Ca.hic,& est de mente Bar.in d.l.seruus.§.fi.ff.eo.nec ob.glo.in d.l.ij.& loquit fm ius antiquum.

¶† In gl.in verbo ratā. ibi.l.si filius gl.sentit q si filius postq̄ peneerit bo.pos.& possederit longo tpe.s.x.annorū.s.bona hæreditaria sibi delata patre sciēte,& patiēte pr videat ratā hre agnitionē bo. pos.factā p filiū. Nec ob.si dicat q ratihabitio debet fieri intra tps intra q actus qui ratificat geri debuit l.bonorū.ff.rē ratā hab.& l. fi.ff.qs ordo. Quia rūdent doc.ad hoc q ista pos.longi tpis cū patiētia patris nō operat proprie ratihabitionē, sed facit psumi [c] voluntatē patris à principio intercessisse p d.l.fili'. & d.l.q in aliena. vers.sed si nō adierit. & hic ibi firmat Bart.& Bal.& ēt hoc tenent Cy.Bar.Ang.Sal.Ful.& Ro.hic.Sed Bal hic sequit Ia.Baldui.q tenet ɔ̄riū, q̄a allegata p gl.loquunt in psumendo pcessisse iussum ad adeundā hæreditatē,& facultas adeundi ibi durat p totū illud longū tēpus,q̄a durat.xxx.an.l.licet.cū ibi no.j.de iure deliberan. sed in casu nostro secus, q̄a añ finē.x.annorū repērit esse lapsum tēpus anni vel cētū dierū postq̄ nō pōt amplius ratificare p l.fi.ff. qs or.& cū ius bono.pos nō respiciat ampli' patrē iam exclusum, sed aliū nō potest induci fictio pcedentis cōsensus vel ratihabitio in pręiudiciū alterius l.si indebitū.§.fi.cū gl.& ibi Bar.ff.rem ra.ha. & l.si patrē.§.fi.ff.quēadmo.ser.amit.iuncta l.seruū filij.§.4.de leg.j. facit l.potior. in princi.ff.qui pot.in pig.ha.Et Paul.de Ca.hic allegando gl.in d.l.si indebitū.dicit q opi.gl.hic vr dubia sibi. Ego sustinēdo opi.cōem dico q gl.in d.l.si indebitū.cū allegatis loquuntur in ratiha.& fictione quę super certo fingit.s.ratificationē interuenisse à principio quā cōstat a pncipio nō interuenisse. Vnde ista fictio nō debet fieri in præiudiciū iuris quæsiti alteri. Sed quæstio nostra loquit in psumptione q̄ est super dubio vt dixit gl.no.in l j. §.accidit. in vers.psumat.C.de rei vxo.ac.vt in terminis nostris dicit Bar.in d.l.si filius.& probat in d.l.qui aliena. in ver.credendus. q verbū denotat psumptionē in casu dubio l.j.§.fin autē.& ibi no. Ange.& Mod.ff.de hæt.insti.c.in literis.& c.pe.de præsum.vnde si præsumit à principio interuenisse consensum. p p longā patientiam sicut in d l.si filius.pręsumit ab initio interuenisse iussum qui debet præcedere. sequit ergo q cū in dubio ita præsumat nō pōt dici bo.pos.vnquā alteri fuisse delatā. & istā opi.vr etiā hodie esse minus dubia cū hodie petitio bo.pos.facta a solo filio habeat effectum per l.fi.in prin.de bo.quæ lib.vnde tunc non habet locū d.l. bonorū.

ADDITIONES.

a ¶Patris. An filius possit esse in iudicio sine consensu patris, vide Ancha.consi.liiij. Ro.sing.suis.fol.xiij.

b ¶Fran.Cur. Est sin.Adde tu etiā gl.in d.§.si causam. & aliā in l.seruus.ff.eo.tit.& aliā in l.cogi.§.si pater ad treb.& aliā in l.filiusfa.quam ibi ponderat Ro.ff.si cer. pet.& adde etiam q istam gl.sequitur Cy.in l.j.C.de alie.iudi.mu.cau.

c ¶Facit præsumi. An diuturnitas temporis faciat præsumi solennitatem d.Ias.hic altius exordiēdo. sed q diuturnitas temporis faciat præsumi solennitatē requisitā tam à iure q̄ a statuto interuenisse falso in aliquibus casibus vt hic per eum, cui etiā adde inquantū dicat q capella præsumatur constructa cōsensu epi q voluit Fe.de Se.cōsi.cxxx.& an patiētia decennij faciat præsumi voluntatē, vide Raph. Cu.cōsi.lxxiij.& q voluit Ro.cōsi cccc.vij.q sicut decennio præsumitur diuisio inter fratres qui vixerunt separatim,ita & decennio pręsumit integrata societas si vicissim omnia cōmiscentur & facit tex.fin.iuncta gl.in verbo, vsuras.in l.vir vxori.ff.de dona.inter vir.& vxo.per quē cōcludit Ro.cōsi.cccc.vij.q si maritus toto tempore matrimonij, non petijt vsuras dotis q videtur illas remisisse.

¶Tho.Dip. Vide Ias.hic & in l.si certis annis & se.C.de pa.& Fel.in c.alterius. de tēst.& in c.de præsum.& in c.qui contra.de proba.& in c.licet.el.j.de accu.

bonorum. eum si. quæ locũ habet qñ petitio fuit inanis vt hic per Iac. But. & Fran. Tig. & Bart. quę no. pro limitatione d. l. bonorum. Et alias limitationes ad illã l. vide p Ange. in d. l. si is qui. ff. p emp. & ibi per Io. de Imo. ff. de vsuf. & per Bal. in l. l. ibeo. ff. de iureiur. & Ang. & Pau. de Ca. in d. l. bonorum. ¶ † In ea. ibi. ergo eo ignorante &c. quia text. hic clare dicit q ignorante patre põt peti per filiũ bo. pos. ideo intellige gl. velle q licet isto tẽpore, & tẽpore. ffõrum bo. pos. petita per filiũ patre ignorante non haberet effectũ ante ratificationem patris d. l. fi. ff. quis or. tñ hodie ante ratificationem habet effectum, & licet doc. hic cõiter transeant cũ gl. inquãtũ gl. vult q hodie etiã ignorante patre solus filius põt efficaciter adire, & bo. pos. agnoscere, tñ Ange. hic ɔ̃triũ tenuit quia d. l. fi. §. si in autẽ patre recusante. j. de bo. quæ lib. venit ad correctionẽ iuris antiqui volentis indistincte iussum patris debere p̃cedere, & corrigit solũ in vno casu. s. qñ pater recusat. cũ ergo pr̃ ignorat, & nõ requirit, an velit cõuenire nõ inuenit̃ correctũ ius antiquũ. ergo remanet immutatũ l. p̃cipimus. j. de app. nec idẽtitate vel maioritate rõnis debet induci correctio per d. l. precipimus. & patet ex no. in auc. quas actiones. C. de sac. san. eccl. Præterea s̃m eũ nõ cessat omnis rõ p p quã ius antiquũ voluit q deberet interuenire iussus patris, nã inter alias rõnes p p quas hic requirebat̃ poterat reddi ista rõ videlicet q integrabat̃ p iussum patris p̃sona filij qui ad actũ aditionis nõ erat integra persona. sed nõ reperit̃ integra persona filij qñ pater ignorat. ergo &c. & s̃m Ang. nõ est vera ratio huius gl. s. si põt agnosci pr̃e inuito. ergo eo ignorãte q̃a multa fieri p̃nt nobis inuitis q̃ nõ p̃nt nobis ignorantib. patet in l. si in tres. ff. de arb. & l. duo ex trib. cũ si. ff. de re iu. & patet in iudicijs, quia s̃nia lata in inuitũ valet, sed non ɔ̃ ignorantẽ non vocatum l. ea q̃. j. q̃uo & qñ iu. nõ discedo à cõi opi. quã ẽt tenet gl. in l. fi. ff. q̃s or. & Bar. in d. §. iussum. Dy. & Ange. in d. l. filio hærede. ff. de leg. j. & Bart. in l. fi. in prin. j. de bo. q̃ lib. per rõnẽ gl. fundatã in d. l. qui põt inuitis. nã illa regula iuris antiqui seruari debet ẽt in correctorijs quia appellat̃ extẽsio passiua, vt Bar. declarat in l. ij. ff. de le. j. & in l. si quis seruo. s. de fur. per no. per glo. ibi ad fi. & in l. q vero. ff. de leg. p̃terea hodie cessat rõ p p quã olim requirebat̃ iussus pr̃is. s. q̃a patri totũ acquirebat̃, & nihil filio, & pr̃ obligabat̃ onerib. hæreditarijs. ita habet̃ in d. l. qui in aliena, in prin. Sed cũ hodie filio acquirat̃, dicit̃ habere integrã p̃sonã d. l. cũ nõ solũ, & patet ex multis rõnib. quas posuit Bar. in d. §. necessitatẽ, & sic correcta rõne le. intelligit̃ q lex sit correcta vt probat̃ ex no. p gl. repu. sing. in l. j. in prin. ver. prudẽtia & ibi Bar. ff. de le. iu. nec ẽt ob. d. l. duo ex trib. q̃a ibi si illo absente & ignorãte illi duo iudicare potuissent. excluđissent eũ à suo officio iudicandi. itẽ potuisset ibi fieri p̃iudiciũ alicui ex litigatorib. qm̃ ille tertius absens si fuisset vocatus, & certioratus, potuisset illos duos trahere in suam s̃niam iustiorẽ, vt d. l. si in tres. sed in casu nostro licet filius ignorãte pr̃e adeat nihil diminuit de iure patris cui saluus manet vsusfructus si aditionẽ ratificabit. & iõ nõ immerito Paul. de Ca. in d. l. fi. C. de bo. quæ lib. dixit q Ang. hic somniauit.[a] Et vide ẽt Bar. in d. l. q. põt inuitis. & q no. glo. fi. in l. hæredi cũ posthumo. ff. de acq. hę. & p Rap. in d. l. qui in aliena. in prin. vbi p dictas rõnes alle. p Ang. hic pungit ɔ̃ rõnẽ gl. iñ dicit q q̃a opi. gl. est cõis, nõ est recedendũ ab ea. Et aduerte inquãtũ gl. hic, & doc. cõiter sentiũt q dispositio l. fi. de bo. q̃ lib. hodie innouat aliq̃d circa hæreditatẽ adeundã vel repudiandã p filiũ, habet ẽt locũ circa bo. pos. agnoscẽdã vel repudiandã per filiũ, q̃a dicit Sal. hic nõ videri verũ, q̃a dispositio illius legis q correctoria est, loquit̃ in aditione hæreditatis, & sic in beneficio iuris ciuilis. sed bo. pos. est beneficiũ iuris p̃torij. quo casu debet seruari dispositio iuris p̃torij & nõ ciuilis, & dicit hoc nõ eẽ tactũ ab aliquo, & cogitandũ relinquit. Puto q dispositio illius legis habeat locũ ẽt in bo. po. de iure p̃torio vt sentit gl. & doc. hic, & probat̃ in d. l. fi. §. pe. ad fi. vbi dum dicit alijs causis quas. s̃. enumerauimus similibusq; &c. vbi dicta in l. illa in hæreditatis aditione & legato extendunt̃ ad casus similes. s. ad bo. pos. de iure p̃torio, & similes agnitioni hæreditatis de iure ciuili l. ij. ff. eo. l. j. ff. de bon. pos. hęr. pe. & in l. j. in prin. iuncto. §. hoc autẽ. ver. bonorũ. cũ ibi no. per Bart. ff. ad Tre. Bene fatẽdũ est q licet filius repudiat bo. pos. de iure p̃torio p p hoc non admittit̃ hodie pater ad hæreditatẽ si filius postea vellet adire de iure ciuili quia repudians bo. pos. de iure p̃torio nñ impedit̃ adire hęreditatẽ de iure ciuili l. suũ. j. de iure deli. verũ est. iñ si filius simplr̃ repudiat vr̃ exclusus ab omni iure, vt est gl. no. in l. j. §. sed si videndũ. ff. de suc. edic. de qua vide p Bal. in l. j. j. ti. p̃xi. ¶ † In glo. fi. ibi ex quocũq; capite. Nam debes scire q quãtũ ad propositũ p̃tor fecit tria capitula bo. pos. ex primo capite dat̃ liberis in hæreditate patris, quæ appellat̃ bo. pos. vnde liberi, à qua si filius fuit exclusus, q̃a. j. annũ nõ petijt, defert̃ sibi bo. pos. Ex secũdo capite quæ appellat̃, vnde legitimi, q̃ agnatis cõcedit̃ eo q̃a à lege ciuili admittebant̃ exclusis cognatis. vt per totũ ti. vnde legi. & l. j. in prin. ff. vñ cogna. Et sic agnati dñr legitimi successores. q̃a à lege ciuili vocati erãt, vnde cum filius dicat̃ agnatus patri l. si filius. ff. de suis & leg. ideo defertur ei bo. pos. vnde legitimi. & si eam nõ petierit. j. annũ defertur sibi bono. pos. ex tertio capite. i. vnde cognati. quia filius ẽt patri cognatus est. Quia quilibet agnatus est cognatus nõ ecõtra l. inter agnatos. ff. vnde legi. & ita intelligit̃. §. sed videndum. alle. in gl. & facit ad illud q sin. dicit Bal. in rub. extra de p̃scri. s. q licet filius ẽt suus hæres non possit vsucapare vel p̃scribere ti. pro hærede, vt l. nihil. C. de hęred. l. ij. §. filiũ. ff. eo. tit. tñ fallit si filius veniat ex capite agnatorum, & ita possideat, & dicit nõ esse tactum ab alio. facit q sing. not. idẽ Bal. in l. licet. in. iij. q. in fi. j. de iure deli. & in l. si emancipati. j. de coll. & dixi post Bal. in d. rub. & q dicã in d. l. si emancipati. ¶ † In ea. ibi. §. in arrogato. no. ex gl. q hodie in profectitijs nihil est innouatũ. iõ si filius est institutus cõtẽplatione patris,[b] requirit̃ ẽt hodie q p̃cedat iussus patris in adeundo. & istã glo. sequitur Bart. & doc. hic. sed Cy. & Bar. in d. l. fi. §. similiq; modo. j. de bo. q̃ li. tenẽt ɔ̃triũ dicentes, q imo hodie si pr̃ ɔ̃diceret filio volẽti adire hæreditatẽ profectitiã, poterit filius solus adire, & acquireret̃ filio per illũ. §. similiq; modo. inducendo vt ibi p eos. Idẽ tenet Pau. de Ca. in d. l. fi. in prin. Sed Io. de Imo. in d. §. iussum. & Ro. in l. his qui hæres. §. fi. eo. ti. faciũt mentionẽ de ista cõtrarietate Bar. & reprobant illam opi. quã posuit Bar. in d. §. similiq; modo. & tenẽt opi. quã Bart. hic. & in. §. iussum. & in d. §. fi. q̃a i correctorijs nõ debet fieri extensio ex identitate rõnis, vt dictum est, & sic puto veriorẽ esse opi. gl. nr̃æ hic, quã ẽt tenuit gl. in d. l. fi. ff. q̃s or. & in d. §. iussum. & in d. l. is qui hæres. §. fi. & in l. ij. de repu. bo. poss. & p hoc facit q no. Iac. de Raue. Cy. Ray. Bal. & Sal. in d. l. fi. in prioc. de bo. quæ lib. vbi cõcludunt, q in hæreditate relicta filio cõtemplatione patris si filius recuset adire nõ põt ex persona propria pater adire, licet hodie in aduentitijs posset. vnde s̃m eos solum remanet patri in d. casu. s. in hæreditate profectitia potestas cogendi filium iussu suo adire, sicut olim poterat l. cum aliquis. j. de iure delib. & l. j. post princ. ff. si quis omi. causa testa. & not. Bart. in d. l. j. §. iussum. ¶ Nec prædictis obst. ille text. in d. §. similiq; modo inducendo vt per Bar. quia ille text. loquit̃ in castrensib. vnde ex identitate rõnis non debet fieri extẽsio ad profectitia quia induceret̃ correctio iuris antiqui. & istã opi. etiã sequitur Ful. in d. §. similiq; modo. vbi reprehẽdit opi. quã tenet Bar. ibi idem etiã tenet Paul. de Ca. in d. §. iussum. licet dixerit cõtra in d. l. cum non solum in prin. Potest etiã responderi ad d. §. similiq; modo. q in castrensibus lex fauet patri, cum præiudicauerat fauore militię, vt eo pater nihil iuris haberet contra regulas iuris communis. quæ ratio cessat in profectitia. ¶ † In eadẽ in fi. Bart. & cõiter docto. transeunt cum hac rõne differẽtiæ. sed vide plenius per eũ in d. l. qui in aliena in prin. & in d. l. seruo inuito. in prin. vbi aliter loquit̃ faciẽdo æq̃parationẽ de aditione hr̃ditatis ad vsũ. q̃ æq̃paratio nõ p̃cedit, vt. s̃. dixi, & p̃pterea reprehẽdit̃ p Imo. i d. l. seruo inuito. & ibi ponit ipse aliã rationem differentiæ. quę fuit originaliter Bal. in d. l. qui in aliena, & q̃a magis subtilis est q̃ vtilis. iõ non scribã super hoc. & satis sustineri potest opi. gl. hic defendẽdo eam, vt hic per Bart. & de hoc vide ẽt aliquid per eum. in d. l. bona autẽ. §. acquirere quis. ff. de bo. poss.

16, 17, 18, 19 (marginal numbers)

ADDITIONES.

a ¶Somniauit. Opinionem tamen Ang. tenet Raph. Cu. consi. cvj. secundũ Ias. q consilium est secundũ meum. lxxiij. & cum ista opi. transit d. consilium verissimam, pro qua tu adde q idem tenet Ang. consi. cxvj. licet eorũ autoritas sit magna, tamen à cõmuni sententia nõ videtur recedendũ. quã sequit̃ Lud. Ro. cõsi. cccexij. Ful. consi. lxxv. voluit Pet. de Anch. consi. cclııj. circa prin. nec dicuntur obstare quæ scripsit Raph. Cu. d. cõsi. quia in filio nõ firmat pedes, in patre aũt super quo ipse cõsuluit, dicit esse indubitatẽ, vt ignorante filio possit hæreditatẽ in qua filius est institutus adire rationib. de quib. ibi per eũ, nec similiter videtur obstare q dicit d. Ias. q pater est legitimus administrator, & frustratorium hoc esset si filius patre ignorante posset hæredi. adire, quia immo erit frustra, quia põt ratificare aditionẽ. præterea nõ vident̃ bona argumenta de statuto disponente mulierẽ nõ posse contrahere sine cõsensu cõsanguineorũ vt si mulier possit illis requisitis nõ consentientib. nõ tamen ipsis ignorantib. quia licet mulier cõsanguineis requisitis & recusantib. videatur cõtrahere ipsis inuitis, tñ quia iudex de causa recusationis cõsensus cognoscit an sit iusta, videtur talis causæ cognitio subrogata loco cõsensus consanguineorũ. vnde si mulier non põt nisi consanguineis vel iudice, loco ipsorũ de causa cõtradictionis cognoscentibus cõtrahere, multominus illis ignorantibus & q mulier extante dicto statuto nõ possit cõtrahere nisi prius iudex de causa contradictionis cognouerit, voluit Bart. in d. §. si eo autem tempore Lud. Ro. consi. xxxv. Abb. consi. lxvj. præterea diuersa est ratio q mulier nõ possit contrahere consanguineis ignorantibus ea ratione q filius possit adire patre ignorante, vnde ex diuersis non infertur hæc collectionis causa me correctionis cuiuslibet melius sentientis subijciens.

b ¶Patris. Vide Raph. Cu. consi. s̃. alle. lxxiij. & ibi an debeat præcedere iussus patris.

Seueri & Anto. LEX II.

1 *Bonorum possess. quæ defertur transuersali infra centum dies peti debet.*
2 *Commissima an & quando præsumatur scire facta committi.*
3 *Tempus bonorum possessionis petende non currit nisi scienti.*
4 *Bonorum possessio carboniana non tribuitur ius.*

I bonorū. † Bonorū poss. q̄ defert trāsuersalib. intra cētum dies dēt peti. h.d. ¶ † In tex.ibi, sciuisti q̄ in dubio p̄sumitur fm Farne. Tigr.hic quia cōiunctus p̄sumitur scire facta cōiuncti.ª l.Octa.ff. vn̄ cog.l.de tutela.s.de in inte.restu.mi. nisi ex cōiecturis aliud appareret fm eū.& idē Ray.in l.cū antiquiorib.j. de iu.delib.& Bar. in l.his pōt.ff.de acq. hæ. vbi tradidit practicā probādi ignorātiā, ad q̄ ēt vide no.p Bal.Ang.& Imo.in l.Titius.§.j ff.de lib.& posth. per illū tex.& Ang.in l.tres fratres.ff.de pac. & hoc p̄cedit in bo.pos.ab intest.Sed aliud est ex testō, quia cōiunctus nō p̄sumit habere notitiā testamenti cōdit a cōiuncto.l.qm̄ sororē.fm Bal.ibi. j.de iure delib. Nec isto casu loquitur tex.in d.l.Octaui.cū si.& voluit Bar in l.qui duos.in prin.ff.de re.dub.ver.quæro dixi q̄ oportet &c.& est de mēte eiusdē Bar.in d.l.is pōt maxiē ver.v.dicit &c. dum vult q̄ vltra cōsanguineos, debent interrogari alij.bene facit q̄ nn.Bal.in l.j.ad fi.j.de collu. deteg.licet in hoc Ray.in d.l.cū antiquiorib.aīr sennat.Sed plus placet p̄cedēs opi.p p̄dicta licet tex.i d.l. qm̄ sororē.n̄ multū stringat.qa vt dicebat Ray. nō dr̄ ibi q̄ p̄sumat ignorare.sed narrat id q̄ de facto cōtingit.s.qa ignorauit, vt dixi in d.l.Titius.§.j.¶ † Et ex eo q̄ hic dr̄ tp̄s nō currere nisi scienti resultat vtilitas ex bo.pos. q̄ nō resultat ex aditione hereditatis de iure ciui.vt late p̄sequit Bal.in rub.s.e.in vj.q. & in l.licet. j.de iu.delib.& Pau.de Ca.in l.certū.j.vn̄ legi. & in l.quādiu.j.e.ti. & in l.si filius qui in p̄tāte.ff.d lib.& posth.& Ful.in l.fi.j.e. & Rap. Cu.& Ro.in l.quādiu.la.j.j.de acq.hæ.Et circa hanc scientiā a qua incipit currere tp̄s,vide ēt q̄ hr̄ in l.quādiu. & q̄ ibi dicetur.j.eod. ¶ † In gl.ibi habet annū &c. in hoc sit verū in bo.pos.q̄ nō tribuit ius,vt est bo.pos.carboniana.dic q̄ sic,vt l.carbonianum edictū.§. mistum.ver.currunt.ff.de carb.edic.q̄ intellige,vt ibi,& no.glo.in l.fi.j.de carb.edic.& erit in bo.poss. q̄ datur vētris nomine de qua s.& ff.de ven.in pos.mit.& in bo.pos.cā litis ordinādę de qua in l. Papi.§.j.ff. de inof.test.quia ille tales bo.pos.introducte sunt fauore liberorū. vn̄ quāuis ius nō tribuāt.tn̄ anno durare debēt p ea q̄ hic notant.ita inquit Bal.in l.certū.ver.quo ad quartū.j.vn̄ lumi q̄ est notandum,& vide ēt eum ibi,& per Io.Fab.in §.fi.instit.eo.

ADDITIO.

ª ¶ Coniuncti. Vide in l.j.ff.si cert.pet.

Seueri & Dioclet. LEX III.

1 *Bo.pos per tutorem nomine infantis agnita . an transmittatur .*
2 *Bo. poss. quonam pacto infanti acquiratur.*
3 *Hæreditas quando est delata furioso, vel filio furiosi,uel seruo quid iuris.*
4 *Bon.pos.delata furioso, vel seruo,aut infanti quid iuris.*

INfantis. † Bono.pos.per tutorē nomine infantis agnita, ēt p̄fecte acquiritur, & ideo ad eius hr̄des trāsmittit.h.d. ¶ † In gl.j.ibi.s.per tutorē, dic immo,& per quēcūq; aliū fuerit agnita bon.poss.noie infantis corā iudice volēte, & sciente, acquisita erit bo.po.incontinenti infanti nulla expectata eius ratihabitione, vt est tex.no.in l.pe.& ibi no.ff.de bo.pos.Quod remediū nō reperit in acq.hær. de iu.ciui.nuie pupilli vel infantis vel absentis fm Bal. i rub.in vj. q.s.eo.& p Pau.de Ca. in l.fi.j.vn̄ legi. q̄ est notandū pro pupillo, vel infante q̄ essent in periculo mortis,& tutorē nō haberent, & sic esset periculū q̄ si statim decederēt hr̄ditate nō adita nō trāsmitterent.ª iuxta.l.si infanti.j.de iu.delib.Et idē vult Ang.& Pau. de Ca.in l.fi.j.vn̄ leg. licet Sal.h̄ inaduertēter loquutus, dixerit q̄ requirit ratihabitionē interuenire.j.tp̄s bo.pos.petende.l.ho.ff.rē ra.habe.Sed dic q̄ illa loquit in maiore. ¶ † In gl.ij.ibi.l. Antistius. dic q̄ ibi nō erat hæreditas furioso delata immediate, q̄a institutus erat filius,vel seruus furiosi.quo casu hæreditas bene pōt efficaciter,& irreuocabiliter acquiri furioso si seruus vel filius adeat cū autoritate curatoris furiosi.Sed qn̄ delata est hæreditas immediate furioso,tūc habet locū.l.fi.s. de cu.fu.hic alle.in glo. & ita ēt intelligit. Sal.& Ful.& Ro.hic.Ad q̄ vide no.per gl.in l.fi.§.talis.s. de cur.furio. ¶ In ea.in fi.hæc.opi.gl.cōiter tenetur,& nō.ob.iura primo alle.quia nō loquuntur in hæreditate infanti delata.sed furioso. ¶ † Quæ aūt inter eos sit rō diuersitatis vide p Bart. in l.j.in fi.ff.de bo.pos.infan.& furio.dela.& Cy.Bart.ea q̄ tractat Bal.hic, & in oībus teneo opi.Bar.cū qua vr̄ cōcordare Bal.& Fulg.hic licet ipse Bal.in d.l.si infanti.in vj.opp.& ēt Sal.ibi,& Ang.& Ro.h̄ rōnib.vt mihi vr̄ satis fragilibus in aliquib. discrepēt à Bart.dicēt ēt fortasse in d.l.si infanti,& de hac gl.vide per Bald. ēt in l.apud hostes.j.de suis.& leg.vbi alle.eam.

ADDITIO.

ª ¶ Fr.Cur. Trāsmitterēt. Vide Fulg.consi.lxxiij.inci.infans q̄dā, & vide, & in d.l.si infanti.in apostil.& vide eundem Alexā.in consi.cxiij. & ibi plura antequā infans transmittat hæreditatem non aditam in l iij.vol. & vide Frā. Are.in l.Lucius Titius,ff d vul.& pu.vbi dicit eandem opi.ēt q̄ transmittat ex capite suitatis.

Seueri & Dioclet. LEX IIII.

1 *Bo.pos.ēt liberis cōpetens,si nō fuerit petita,non transmittitur ad hæredes.*
2 *Bo.pos.an possit peti per hęredē scriptū,pendēte dubio de natiuitate posthumi.*
3 *Bo.pos.non agnita in hæreditate ascendentium ad quos transmittitur .*
4 *Prouisio iuris cōis in casu vero extenditur ad casum fictum.*
5 *Bo.pos.& hæreditas in quib.casib.equiparentur.*
6 *Ius petende possessionis bonorū quanto tempore duret, & qn̄ transmitti possit.*

EMancipata. † Bon.pos.ēt liberis cōpetens si non fuerit petita non trāsmittit ad hæredes.h.d. ¶ In text.ibi, intra annū, si intelligas q̄ lapsus esset annus tempore quo decessit, iste casus eēt indubitabilis.Nam tūc nō p.p mortē impediretur transmissio ad hæredes sed p.p lapsum tēporis. vn̄ pōt intelligi q̄ nondū lapsus erat annus ex toto qn̄ decessit.& ad id q̄ dr̄ hic de tempore anni adde quæ dicta fuerūt in l.ij.s.eo. ¶ † In gl.ij.ibi.l.illud &c. rō illius fallentie fuit. quia pendente dubio an nasceret posthumus p̄teritus cui nato cōpetijsset bon.pos.c̄tab. non poterat interim peti per hæredē scriptū bon.pos.fm tab.l.equissimum.in prin & §.j.ff. de bon.pos.fm tab.& l.ventre.& ibi plene.ff.de acqu.hęr.Vbi ēt habetur q̄ tali casu q̄ filius institutus esset, fuisset i p̄tāte, nō posset aliquo modo adire,& licet talis filius institutus potuisset interim petere bono.poss.c̄tab. ob præteritionem posthumi.l.si post mortem.§.hi qui.ff.de bo.pos.c̄tab.tamen quia voluit deferre honorē testō,& expectare an nasceretur posthumus viuus, vel non vt si eo non nato acciperet institutus bo.pos.fm tab.ideo lex sibi prouidit, vt si institutus interim decederet transmittitur bo.poss. non agnita ad hæredes. ¶ † In ea.ibi.l.j.Iac.de Ra.Pet. & Cy.Ray. Iaco.Bu.& Bar.hic, & Cyn.in d.l.j.de his qui ante ape.tab tenent q̄ bon. poss. non agnita in hæreditate ascendentium transmittat ad liberos illius cui delata erat bon.pos.sicut transmittitur facultas adeundi de iure ciui. per d.l.j.quia eadem est ratio vtroq; casu.ideo debet esse idem ius.l.illud cū vul.ff.ad l. Aquil.pro hoc alleg.hic Ful.qui istam partem tenet,q̄ illa l.j.loquitur in hęreditate,cuius appellatione,vr̄ ēt comprehendi bo.pos.l.fi.j.e.l.hr̄ditatis.la.ij.ff.de verb.sign.Idē tenet Pau.de Ca.quia cum sit iūctum ius petendi bo. pos.cū iure adeundi debet secum transmi.ar.l.q̄ patri.ff.de acq. hær. vbi ius substitutionis iunctum cū iure accrescendi transmittitur secū. licet alias ius substitutionis separatum nō transmitteret. Hęc tn̄ vltima rō nō valet quo ad istā gl.cū text. qui loquitur in filia emācipata cui denegabat isto tēpore successio de iure ciui. vt in § emācipati.instit.de hære. quæ ab intest. de.se.Cōtrariū tenet Sal.hic quia prætor,qui hoc beneficiū bo.poss. inuenit noluit bo.pos.nō agnitā trāsmitti.l.ij.acquirere.ff. de bo. pos.nec ius ciuile,hoc disponit.idē tenet Ro.quia rō illius.l.j.quæ est nepotes fraudent hr̄ditate suorū ascendentiū cessat hoc casu quia nō pñt fraudari cū possint venire adeundo de iure ciuili, p illā.l.& ideo cū cesset illa ratio scripta in illa l.nō debet fieri extēsio ad bo.pos.quæ p̄pne venit appellatione hæreditatis,vt not.in d.l.hæreditatis. Pro illa opi.potest adduci q̄ not. Cyn.in l.qui se.j. vnde lib.vbi sub dubio forte dixit q̄ licet super hæreditate adeūda transmittatur annus deliberandi ad hęredes.l cū antiquiorib. j.de iur.delibe.non tamen transmittitur in bono.pos.in qua opus est facto idest agnitione iudiciali.l.fin.j.eod. & pro hoc allegat in argumentum hanc.l.& d.§.acquirere,& cum eo concordat Saly. in d.l.j.in prin.j.de test.mili.& Paul. de Cast.in d.l.cū antiquiorib. tamen ipsemet Cy.in d.l.cum antiquiorib.& etiā Fulg.ibi,& l.licet.eo.tit.tenent q̄ immo illa.l.cum antiquiorib. habet locum in bo.pos. quia eadem est ratio quæ est in hæreditate. pro ista opin. Sal.vr̄ facere tex.in l.j.§.ibidē.& q̄ ibi Bar.ff.de colla.bon. & l.ij.§. expectandi.ff.de bo.pos.fm tab. vbi patet q̄ bono.pos.c̄tab. non agnita quę competebat filio in potestate, nō trāsmittitur ad hęredes suos in hæreditate patris, & tn̄ cōstat q̄ hæreditas paterna quæ est delata filio in potestate,trāsmittit ēt non adita ª ad hæredes ex potentia suitatis fm cōes cōclusiones.l.si fratris.j.de iu.delibe.& plene in d.l.ventre. ergo apparet q̄ in transmissione hæreditatis non adite non procedit argum. de hæreditate ad bo.poss. & per c̄ns vr̄ q̄ facilius transmittat hr̄ditas q̄ bon.pos.& pōt esse ratio illa quā sentit Bal.hic. quia bon.pos.acquirit per modū facti extrinseci cū exigat aditionem prętoris,& ea q̄ facti sunt nō trāsmittūtur,arg.l.j.§.sceuola.ff. si quis test.li.esse ius.fue. & l.cū heredes.in princ.ff.de acq.r.poss.q̄ clarius intelliget ex infra dicendis.

¶ † Et

ADDITIONES.

ª ¶ Fran.Cur. Addita. Adde eundem Alex.in consi.lxiij.in v.vol.in prin.
¶ Th.Di. Adde. Et vide Barth.Soci in consi.j.in ij.vol. inci. pulchra & an transmittat ius petendi supplementum legitime,vide Iaco. hic. & Pet.Corn. in l. si fratris.j.de colu.& Alex.de Imo.in con.xcij. in iij. vol. incipit aliàs consultus.

4 ¶ †Et ex his patet hũc artic.eſſe dubiũ,tñ puto cõem opi.eſſe verã.ſ.q l.j.de his q ante aper.ta.locũ hẽat ẽt in bo.poſ. nõ obſtãtib.ſ.all. Et iſta opi.fortificat̃ ex rñſionib.ad argumẽta. Nã primo nõ ob.rõ Sal. qa quãuis bon.poſ.ſit rñr de iure ꝑtorio & prouiſio d.l.j.ſit de iure ciuili.tamen videmus quòd prouiſiones inductæ de iure ciui.extẽdunt̃ ex idẽtitate rõnis ad bo.poſ.patet.in ꝓuiſione ſenatuſcõſ.iln Treb.q eſt de iur.ciui.& tñ extẽdit̃ ad bo.poſ.q̃uis loqueret̃ in hr̃de.l.j.§.bonorũ.ff.ad tre.ibi.Bar.patet ẽt in petitione hr̃ditatis q̃ fuit inuẽta de iure ciui.l.fi.in prin.de pet.hæ. & tñ extẽdit̃ ad bo.poſ.cui dat̃ vtilis petitio hr̃ditatis.l.j.cũ gl.j.ff. ď bo.poſ.hæ.peti. Nã ob.ar.Ro.primo quia ſaltẽ in caſibus in quib.eẽt

5 vtilis aut neceſſaria bon.poſ.ceſſaret ar.eius. ¶ †Præterea,vt dixi, illa ꝓuiſio.l.j.loquit̃ in hr̃ditate,& eſt inducta ne liberi excludant̃ ab hr̃ditate aſcẽdẽtiũ.dẽt ẽt extẽdi ad bon.poſ.vt ꝓbat̃ in d.§.bonorũ.cũ ſi. Pro quo ẽt facit,quia ꝓuiſio iuris cõis in caſu vero ex-

a tendit̃ ad caſum fictũ illi parificatũ,[a] qñ in vtroq; eſt eadẽ rõ.c.cũ dilectus.& c.ad audientiã.& ibi Doc.de cle.nõ reſi. & not.Io.An. in c.fi.de cõſue.in vj.& ꝓbãt in l.Gallus.§.& quid ſi tñ.ff.de lib.& poſth.& ibi Doct.maxime Bal.& Imo.licet ſecus ſit,cũ caſus fict° nõ eẽt vero æquiparatus.& ita ꝓcedit id qđ not. Bal. in l.ij.§.hæc verba.cũ ibi no.in glo.ff.de neg.geſt. ſed agnitio bo.poſ.æquiparata eſt aditioni hr̃ditatis.vt l.ij.ff.eo.ergo ꝓuiſio loquẽs in hr̃ditate agnoſcẽda debet extẽdi ad bo. po. q̃ ſaltẽ ficte venit appellatione hr̃ditatis,vt eſt dcm̃.Facit q no.gl.fi.in d.l.j.in ver.liberos. j.de

b his q ante aper. tab.[b] q̃ tenuit q diſpõ illius.l. prouidẽs i hr̃ditate delata ex teſtõ extendat̃ ad hr̃ditatẽ delatã ab inteſt.quantũcũq; ẽt alia via poſſet eſſe cõſultũ liberis ne fraudarent̃ hr̃ditate aſcẽdentiũ,quãtũcũq; hr̃ditas nõ adita ad eos trãſmiſſa fuiſſet. quia potuiſſent venire ab inteſta.per ſucc.edic.per ea quæ videbimus infra.de ſucceſſorio edic.facit etiam pro dicta opinione textus in d.l.vnica.in ver.ſucceſſione. Nõ ob.ẽt text.in d.§.ibidẽ.ad hoc aduerte,quia eſt ſubtile, & in ꝓpoſito nõ tãgũt Doc. Quia aut nos loquimur in tranſmiſſione hr̃ditatis de iure ciuili ex potẽtia ſuitatis.& tũc quia illa trãſmiſſio fit,eo quia incõtinẽti filio in ptãte, mortuo pr̃e abſq; alia aditione cẽſet̃ eẽ hr̃s ipſo iure, ac ſi dixiſſet inſpecta diſpõne iuris ciui.l.j §. q ſunt in ptãte. ff. ſi quis omiſ. cã teſt.& l.ſi filius q pñ.ff.de vul.& pu. iõ nõ mirũ ſi de facili talis trãſmiſſio fit.ħ aũt dici nõ põt in trãſmiſſione bo.poſ. quia lex ex potẽtia ſuitatis nõ facit eũ ipſo iure bo.poſ.cũ in bo.po. acq rẽda reqrat̃ iudicialis agnitio.l.fi.j.e. Aut nos loquimur de trãſmiſſione q fit,nõ ex potẽtia ſuitatis.& tũc cũ ibi trãſmittẽs ñ fuerit,nec cẽſeat̃ fuiſſe hr̃s,tranſmitti hr̃ditatẽ tanq̃ nõ vere, nec ficte aditã.& bo mõ põt trãſmitti bo.poſ. Nõ ob.ẽt id qđ no.Cyn.in d.l.q pr̃s.quia rñdeo q nõ firmat.imo ꝯ̃rũ firmauit in d.l.cũ antiquioribus.quod ſ.retuli.quinimo dato q verior eẽt opi.quã ponit Cy. in d.l.q patris.tñ illud ꝓcederet. ex eo quia cũ l.cũ antiquiorib. loquit̃ in quacũq; hr̃ditate,ꝑ qua adeunda trãſmitit̃ ius delibe-randi.j.annũ.vt ibi ꝓuiſio illius.l.nõ vr̃ poſſe cõuenire iuri ſuccedẽdi ꝑ bo.po.cũ ius petẽdi bo.po.vt plurimũ ñ durat ꝑ annũ.l.ij.

6 cũ ibi not.ſ.e. ¶ †Defenſata g̃ cõi opi.[c] reſtat videãu ꝓcedat q̃dã

c not.limatio, quã circa ħ dedit Bal.hic ex ſua inuẽtione dicẽs q iſta ꝯclũ ꝓcederet in tranſmiſſione fauorabili . ſecus in odioſa, vt in bo.poſ.ꝯ̃tab.quia talis bo.poſ. nõ dẽt dilatari,ſed coarctari . quia publice intereſt teſtamẽta cõſeruari.all.no.in l.Gallus. §. q ſi qui. in ver.vtilitate.de lib.& poſt. cũ Bal.trãſit Ful. ħ ꝑ autoritatẽ Bal. & quia ſm eũ nemo ꝯ̃dicit ſibi . Nec ob.ſm Fulg.ſi dicat̃ q q̃rela inofficioſi teſtamẽti q̃ impugnat teſtm̃, trãſmittit̃ ad liberos ẽt ſi nõ ſit ꝑparata.l.ſi quis filiũ.& l.ſcimus.§.fi.C.de inoſ.teſta. quia in odioſis illud quod eſt ſtatutũ ꝯ̃ rõas iuris cõis, nõ eſt trahendũ ad alios caſus.l.q vero.ff.de leg bñ facit.l.ij.cũ gl.de pa.q fi.diſtra. & l.quidã.ff.de lib.& poſthu. Accedit q trãſmiſſio inducta per d.l.j.

7 de his qui ante aper.tab.nõ loquit̃ in remedio dato ꝯ̃ teſtm̃. †Sed ꝯ̃ iſtã litationẽ facit, quia tranſmitit̃ ius dicendi teſtm̃ nullũ de iure ciuili ad liberos ex bñficio.d.l.j.j. de his q ante aper.tab. quã legem ex idẽtitate rõnis ad iſtud remediũ extendit Bald.in l.filio præterito.ff.de iniuſt.teſt. & ibi refert & ſequit̃ Ioã.de Imo.ibi. in pe.char.licet in lec.mea Bal.hoc nõ dicat, & cũ per ius dicẽdi nullum,venit̃ ꝯ̃ voluntatẽ teſtõris.Sed ſuſtinẽdo opi.Bal.põt rñderi q ius dicẽdi teſtm̃ nullũ hẽt locũ qñ teſtm̃ eſt ipſo iure nullũ.vt ſi filius à patre vel ẽt à matre hodie ſit ꝑ̃teritus vel exhr̃datus ſine expreſſione cãæ §.aliud.iuncto.§.ſin aũt. hæc obſeruata in auc.vt cũ de app cog.& in auc.ex cauſa.& ibi plene no.de libe.præte. & plene per Bart.in l.j.ff.de teſta.& in d.l.filio præterito . vnde tunc in effectu ille dicit̃ tranſmittere ius adeundi hæreditatẽ ab inteſt. eũ facultate petendi hæreditatẽ,& allegãdi teſtm̃ nullum. & hoc caſu procedat opin.Bal.in d.l.filio præterito.per id quod no.glo. in d.l.j.in ver.liberos. ſed in caſibus in quibus teſtamẽtũ nõ eſſet ipſo iure nullum,vt qñ filius emancipatus hodie eſſet præteritus cũ cauſæ expreſſione,vt no.glo.& Docto.in d.auc.ex cauſa. quia tunc eſſet opus contratabulare teſtamentum,vt procedat opin. Bal.hic. Et prædicta not. quia vt puto, non reperies hunc articulum melius declaratum.

ADDITIONES.

a ¶Parificatum. Adde Lud.Rom.conſ.clxj.Pau.de Caſt.conſ.cclxvij.

b ¶Ante aper.tab Vide late Ang.ad materiam huius l.in conſ.lxxxiij.& in quantũ do.Iaſ.hic ponit an beneficium reſtitutionis in integ.tranſmittatur, vide Fran.de Are.conſ.clxj.Rom.ſing.ſuis.fol.iij.& in quantum ponit an poſſeſ.ſtatutaria tranſmittatur,vide Fran.de Are.conſ.clxix.

c ¶Fr.Cur. Cõi opi. Adde pro cõi opin. facere glo.in l fi. in ver.legitimo. ante fi. j.de edic.diui Adri.tol. vbi illam.l.loquentem in hærede, vult hr̃e locum etiam in bon.poſ.& vide tex.in l.ſi plurium.& in l.ſi ex ſemiſſe.de acquiren.hęre.& in dict. iuribus arguitur,ſeu infertur de hæreditate ad bon.poſ.

Seueri & Dioclet. LEX V.

1 Bo.poſ.non petitur intra tempus debitum per eum, qui non eſt certus. an ex teſtamento,vel ab inteſtato deferatur, non refert.

2 Bo.poſ.petendi tempus ſicut non currit ignoranti, ita non currit dubitanti.

3 Bo.poſ.qui vult petere,debet exprimere corã iudice ex quo capite agnoſcat.

4 Præſcriptio an & quando currat ignoranti.

5 Tempus à ſtatuto vel lege præfixum an & quando currat ignoranti.

1 Qvandiu. †Ei q certus nõ eſt an ex teſt.vel ab ĩte. bo.poſ.deferat̃,vel ex quo capite ſuccedere dẽat,nõ currit tp̃s petẽdę bo.poſ.h.d.

2 ¶ †No.q ſic ignorãti delatã ſibi eẽ hr̃dita.ñ currit tp̃s.l.ij.ſ.e.ita nec

a dubitãti.nã dubius,& ignorãs æquiparant̃.[a] l.ij.in prin. ff.quis or.in bo.poſ.& l.fi.ff.de ꝯdi.indeb. Limitari tñ nũ põt iſta.l.ꝑ ea q̃ dixit Bald.in l.manifeſtiſſimi.ſ.de ſut. vbi eſt ſilis tex. in ver. ſin aũt neſciẽs.l.iuſi ď facili iſte dubitãs potuiſſet certiorari.qa tũc perinde eſt,ac ſi eſſet certus.alle.no.ꝑ gl.in l.locus.ff.de acq. poſ. ꝑ qua al-

3 lego tex.in l.rña.§.ſed facti.ff.de iu.& fac.ign. ¶ †In tex.ibi,ex quo capite.no.q ſicut ille q vult hr̃ditatẽ adire de iure ciui.dẽt eẽ certus ex qua cã ſibi deferat̃ hr̃ditas.aĩs adire nõ põt. l.ſi is ad quẽ.ff. de acq.hæt.ita & ſi vult petere bo.poſ. & iſtud facit ad id de quo dubitauit Bal.in rubr.ff.e.& in l.fi.in fi.j.e. vbi q̃rit an teneat̃ ille q vult agnoſcere bon.poſ.exprimere corã iudice ex quo capite cognoſcat.& in dictis locis variat Bal.nã i rub.tenet q ſic. ſed in d.l. fi.tenet q nõ.niſi iudex eũ de ħ interroget.iuxta no.ĩ l.ſolã. ď teſt. Pa.de Ca.ħ facit mẽtionẽ de verbis Bal. ĩ d.l.fi. & dicit q ſibi vr̃ q ẽt ſi iudex ĩterrogauerit eũ,tñ nõ tenebit̃ exprimere,attẽto q iudex hodie nõ hẽt aliquid decernere, ſed ſimplex agnitio ſufficit, d.l.fi.ſed olim tẽpore quo hẽbat decernere, dẽbat ħ exprimi per hãc lec.Poſſet ẽt vltra eũ rñderi ad iſtũ tex.q ħ ignorabat̃ q̃s eẽt ꝓximior.vt quia frater defuncti volẽs petẽ bo.poſ.vñ legi.dubitabat an extarẽt liberi.& ſic an alij cõpeterẽt bo.po.ex primo capite.ſ.vñ li.merito nõ põt frater agnoſcere,quia ignorat ſibi cõpetẽ bo.poſ.l.in bonorũ.ff.de bo.poſ.l.cũ quidã.§.fi.ff.de acq.r.hær.Et no.gl.i l.is põt.e.tit.& ſic diceret q ꝑ prima opi.approbata ꝑ Bal. ĩ d.rub.vr̃ tex.ĩ l.fi.de li.& poſt.vbi filius emãcipat° cui cõpetebat bo.po.ex capite vñ li.ĩtẽtauit bo.po.ꝯ̃ta.teſti.ĩ quo fuerat exhr̃datus,& alius filius ĩ ptãte fuerat ꝑ̃teritus.& dr̃ ibi q nihil egit.& ſic nõ operat̃,perinde ac ſi agnouiſſet bo.po.vñ li.& ſic vr̃ q tenebat̃ exprimẽ ex quo capite.aĩs ſi nõ tenebat̃,vr̃ q expſſio inepte facta nõ debuiſſet ĩpedire,vel obſtare.l.vnica.poſt prin.C.de rei vx.ac. & Inn.ſingl̃ri ĩ c.examinata.de iudi.& Bar.& alij ĩ l.j.ad fin.prin.ff. de edẽ.& ibi dixi.& q no.Bar.in ex̃uag.ad repri.in ver. figura . cũ ſi.quia potes rñdere q ibi loquit̃ ď iure antiquo quo reqrebatur decretũ iudicis,vt eſt dcm̃ . ſecus eſt hodie. ꝑ qua rñſione bñ faciũt no.ꝑ Bar.poſt gl.ĩ l.j.ĩ ſi.j.de bo.poſ. ſm tab. Nõ ob. ẽt rõ quã inducebat Bal.in d.ru.dũ dicit q illud qđ debet fieri corã iudice, oportet q fiat rał q iudex ĩtelligat.l.corã.cũ vulga.ff.de ver.ſi.qa põt rñderi q licet aliquid in gñe exprimat̃ corã iudice,dr̃ ſatis ꝑ eũ intelligi ex quo in gñe põt intelligere . Vñ videmus q ꝓcedit libellus gñalis ꝓductus corã iudice.l.fi.C.de anna.exce.c.fi.de li. obl.& ꝑ illa iura vr̃ q verior ſit illa opi. q̃ hẽt q nõ ſit neceſſe ex-

b exprimere ex quo capite.[b] & probat̃ in d.l.fi.j.eo. in verb.qualiſ-

c cũq; [c] teſtano.bñ facit.l.cũ quidã.ff.ď bo.po.& l.j. ĩ ver.poſſeſſionẽ agnouiſti.j.vñ le.& q ibi no.Bal. ita ꝑ illũ text.tenet ibi expſſe Ro.ita ẽt tenet ipſe ĩ ru.ſ.e.& Rap.Cu.ĩ d.l.fi.ff.ď li.& poſt.facit.c. dilectũ.de iud.& q no.Bar.ĩ d.l.j.j.nu.ij.Nõ ob.ẽt illud qđ not.ĩ d.l. ſolã.qa alia eſt rõ in teſte,q dẽt reddere rõnẽ dicti ſui ꝑ alterũ ex ſenſib.

ADDITIONES.

a ¶Aequiparantur. Adde Ioan.de Ana.conſ.lxiij. & paria ſunt firmiter credere, & vehementer opinari,vt dicit Lud.Rom.conſ.cclxxxv. & vide plene de hoc per Fely in c. de quarta.& in c.fi.de præſcrip.

b ¶Capite. Adde q voluit Ro.conſ.cclxxvj.

c ¶Qualiſcũq.. Do Iaſ.dicit q t ile verbum recipit reſtrictionem.ſ.qualiſcũq; teſtatio idonea, vt hic latius per eũ,cui adde q voluit Oldr. conſ.viij. & cõſ. cxxxiiij.

corporeis.l.q. testō §.fi.& ibi Bar.ff.de testa. & l.testiū.ī.de test.ex
q̄ rōne iudex hēt se fundare in iudicādo. sed i casu nřo iudex nō
hēt aliq̄d iudicare vel discernere. & ad h̄ ēt vide sing.verbū. Bal.
4 in l.qm̄ iudices.j.de ap.¶ †Insuper tractat hic Bal.quař,& qn̄ tp̄s
a à lege vel statuto p̄fixū currit ignorāti, ᵃ & cū eo trāsit simplr Sal.
h̄ cōtř.tñ doctrina nō vř eē p̄fecta maxime dū dñr, q vbi req̄rit̄
negligētia nō currit tp̄s ignorāti.Nā vř ↄ̄.l.si partem.ff.quēad.ser.
amit.& l.fi.in fi.de p̄scr.lōg.tēp.vbi in p̄scri.longi.tpis,aut ēt lōgis-
simi tpis,tp̄s currit ignorāti,& tñ talis p̄scriptio ē inducta in odiū
negligētis.l.fi.cū gl.in ver.ex vna parte,& ibi Bar.j.de edi.di.Adri.
tol.ideo percipi pōt doctri.Bal.ex his q̄ ipse no.in c.fi.de ,phi.seu.
alie.p lothariū, & p eundē in l.genere,& q ibi Bar.ff.de his q̄ no.
infa.& p Bal. i sua.disp.inci.statuto cauet̄ q fenerator &c. de qua
mā vide ēt p Bar.& Ang.in l.fi.ff.si quis testa.li.esse iuf.fuc.& in l.
aonius.p̄ illū tex.ff.de calū.i l.quinquaginta. p illū tex.ī.de excus.
tut.& in l.j.p illū tex.C.de strato.lib.xij.p Bart.& alios in l.j.§.occi
sorū.ff.ad Syll.& in l.diuus.la.ij.ff.de custo.reo.& in l.semper.§.h̄
interdictū.ff.q vi aut clam.p Io.And.in c.cū seruorū.de ser.nō or.
p Bal.& Sal.in l.fi.ī.dolo.p illū tex. vbi de hoc alia tetigi p Bal.in
addi.Spe.in tit.de instr.edi.& in l.ad q pauperib.C.de epis.& cle.
& in l.ū ideo.de his q.vt indi.& in auc.cui relictū.j.de indi.vid.tol.
& in l.vnic.in prin.j.de cad.tol.& in l.captatorias.j.de testa.mil.&
aliquid p eū in l.,pxi.in fi.& in l.j.in ix.q.j.ď insti.& subsli.& in l.eū
q popularib.& ibi ēt Bart.ff.de iu.iur. in fi.& Bal.in l.j.j.de priua.
carce.& in l.j.j.de his q latro.& in l.j.j.de sac.mo. p Ang.in si cum
excep.§.in hac.ff.q met.causa.& §.si quis rapuerit ↄ̄ me.in auc.ď
5 san.epi. ¶ †Et facit fm Bal.h̄ q tp̄s à statuto p̄fixū ad ponēda in-
strā in memorialib.nō currat ignorāti, vt h̄ p eū.idē tenet ipse in
l.itē veniūt.§.cū añ de pe.hę.& i l.quinquaginta, p̄alle. p illū tex.
referēs ita cōsuluisse Bar.& idē no.Bal.in c.licet. de supplē.negli.
p̄la.& in l.pe.ī.ď peri.tut.& in d.l.genero.& Pe.ď Anc.in repe.c.
canonū statuta.de ↄ̄stu.in ver.alibi q̄rit Bar.&c.& ita tenēdū q̄uis
Pau.de Ca.inaduertēter in l.facta.§.si q̄s bonorum.ff.ad Treb.in
lec.Boñ.dixerit tp̄s currerere ignorāti, licet possit restitui i integ.

ADDITIO.

a ¶Frā.Cur. Ignorāti. Adde Anc.cōsi.iij.& vide Car.in consi.lxxij.in ver.ad deci-
mū. vbi terminus à statuto p̄fixus ad p̄ientandum ap.coram iudi.à quo nō cur-
rit impedito.& vide eun.Car.in consi.xcix.vbi tempus datum ad faciēdum sibi
conferri beneficium à die accepta.intelligitur.s.scientie,& sic non currit igno-
ranti. & ita tēpus datum ad acceptandum beneficiū,vt per eum in d.cōsi.xcix.

Seueri & Diocle t. LEX VI.

1 *Ignorantia iuris non prodest mulieri in lucris,& quasi lucris.*
2 *Rusticitati vel ignoranti, an & quando sit succurrendum.*
3 *Consilium doctoris periti qui sequitur an excusetur si sit malum consilium.*
4 *Ignorantia iuris an excuset rusticum in his quę concernunt formam iuris, vel rigorem iudiciorum.*
5 *Rustico conducto errore aduocati an & qn̄ sit sibi succurrendum.*
6 *Inuentarium si no fuit confectum infra tempus debitum per mulierem vel rusticum ignorantia iuris sibi non succurritur.*
7 *Bon.pos.si fuit repudiata per errorem iuris quia non potuit consulere aduocatum, an valeat repudiatio.*

1 IVris. † In lucris,ignorātia iuris mulieri nō ,pdest. h.d.
Et dic idem in quasi lucro,vt est gl.no.in l.ij.&
ibi habes exemplū.ī.de iur.& fac.igno.De quo vide ple-
nius per doc.ibi maxime p Cy.& Bal.& aliquid p Cy.Iac.Bu.&
Bal.hic,& fm Pau.ď Ca.hic illa gl.est ad hoc singularis.Tu adde
similē in l.si duo.in verbo si potuit.ff.de acq.hær.iuncto tex.q lo-
quit̄ in hæreditate ascendētiū, & illā gl.ad h̄ ibi ponderat Ioā.de
Imo.dicit eam valde notabilē,quia sicut sicut iuris ignorātia non
prodest in lucro.ita in his quę hñt originē a lucro quāuis dānum
inferant,vt est hæreditas in qua si est dānū aliquod. tñ dř trahere
a originē à lucro.ᵃ l.inter stipulantē.§ si rē.& ibi p Dy.& Ang.ff.de
verb.obl.l.si hæreditatē.ff.mā.q no. pro limita.l.iuris.la.ij.cū si.ff.
2 de iur.& fac.ign. ¶ †In gl.ij.ibi ↄ̄sulere peritiores &c. itellige quē
potuisse cōsulere peritiores nedū si periti erāt in eodē loco i quo
erat ipse.sed & si erant in loco ibi vicino. Ergo fm Bal.& Saly.&
Mod.hic rustici quēadmodū vadunt ad nemus pro lignis,& mu
lieres ad ciuitatē pro indulgentijs.ita dñt ire ad ciuitatē pro con-
silijs,quia nō est eis multū difficile attenta loci vicinitate.alle.tex.
in l.dict cautioni.§.si tā vicinū.ff.de dam.infec.Pro quo Ro.h̄ ad-
ducit tex.in l.diuus.ff.de tuto.& cur.da.ab his.q no.Bal.in l.con-
tinus.§.itē qui insulam in fi.ff.de verb.ob.addendo Anto.de But.
idē tenentē in c.ij.de cōstu.Et idē tenet Imo.vbi facit mentionem
de Bal.hoc idē tenet Ro.in d.l.si duo. Vbi dicit q istud dictū Bal.
debet limitari nisi iste qui habet consulere peritiores longe dista
b ret à ciuitate, v l p p guerras ᵇ accedere nō possit quia dictū Bal.
procedit vbi facilis esset accessus. Et ,p hoc pondera esse gl. in d.
l.si duo.in ver.scire potuit p̄allegata.quā ad hoc reputat no.Et il-
la gl.all.bo.text.ad hoc.& istud ēt sonant verba Bal.hic.& Ant.de
Bu.in d.c.ij.bene faciunt no. per Io.And.in c.statutū in princi.de
3 rescri.in vj.& per Lapum alle.cxxij.¶ †Et fm p̄dicta limita,& in-
tellige no.per Bar.in d.l.in bonorū.ff.de bo.pos.& l.idēq;.ff.p so.
& in l.si seruū.in fi.prin.de verb.obl.& l.si ab hostibus.ff.sol.mat.
ad quæ etiā vide no.per d.Abb.in c.propositū. de ,pba. tetigit ēt
Bart.in d.l.in bonorū.an si ille qui cōsuluit peritiores habuit ma-
lum cōsiliū excusetur.& tenet q sic,vt ibi per eum.Qood Bal.pu
tat esse verū dūmodo cōsilium habuerit saltē à duob. ,p quo Ful.
hic ponderat, quia iura hic allē.gl. loquuntur in numero plurali
ad idem tex.in d.c.statutū.iuxta princ.de rescri.in vj.ita ēt tenet
Raph.in d.l.si duo.vbi dicit q debet consulere plures,& pruden-
tiores.l.vtiq;.§.culpa.& ibi no.Ang.ff.de rei ven. Tñ tex.in l.regu
la.§.sed iuris.ff.de iur.de fac.ign.loquit̄ in sing & ideo Ro.h̄ & bñ
cōcor.opi.q aut plures erant in loco,& procedit op.Bal.aut vnus
tñ,& tunc secus per tex.no.in §.q aūt de nō alien. p Bart.in ,pœ.
ſtorū.in fi.in prin.ff.ď vē.inspi.& l.fi.ad fi.ff.de sic.& in l.fi.vbi etiā
ita intelligit illū tex.ff.de ver.ob.& no.Bald.in l.iudices.C.de sen.
& in d.l.directas.C.de test.manu & causam mřimonij de ,pba.&
Ang.in auc.vt præpo.impe.in prin.& intellige q excusatur q.s,si
cōsuluit bonū doctorē.secus si malū fm Ful.p l.q si nolit.§.si mā-
cipiū.cū gl.cū edil.edic.in versi.medieū.& dixi.ī.proxi.& ad ea q̄
no.Bar.in d.l.in bono.ad fi.dū dicit q doctor nō excusat̄,si credi-
dit alij doctori male cōsulēti.vide no. p eundē in l.si cōuenerit.&
ibi exp̄ssius Ang.ff.de re iu.cū concor.& addi.quas ibi dedi. Dicit
tñ ad limitationē prædictorū sing.Ang. q nō excusatur ab expē-
sis ille credit aduocatis suis,quia nō dř iusto credere ei q sunt su-
specti.l.fi.ff.de testi.q ē bñ no.si est verū.Sed illud vř verū,qñ pe-
titū esset cōsiliū ab eis super eo q penderet ab eo, in quo iam p̄-
stitissent p̄ocinıū.aliàs secus p no.in d.l.fi.dicit ēt Ange.in l.pla-
gij.C.ad l.fauiā.de plag.q qui cōsuluit doctorē,qui nō erat de pe
ritiorib.& ab eo babuit malū cōsiliū.& secus est illud,excusat̄ à
dolo iuxt.no.i locis ď q b.ī.Sed ñ excusabit̄ à temeritate, seu cul
pa iuxta p̄dicta,q tene mēti.Et an illud q dř hic in glo.,pcedat in
rustico facit dubiū.quia l.pe.j.e.indistin.vř excusare rusticū nō fa-
cta distinctione.an potuerit cōsulere peritiores. dic,vt ibi dicam.
4 ¶ †Vltimo tene menti conclusionē quā tenuit Bal.hic, volens q
c in his q̄ cōcernunt formā actus vel rigorēᶜ iudiciorū nō excusat̄
rusticus,vel alius,p p iuris ignorātiā. vñ si p errorē iuris rusticus,
vel alius fecit testm̄,nō seruata debita solēnitate,testm̄ erit nullū
5 alle.l.fi.j.de test.& illud q in simili no.gl.in l.ambiguitatē.c.o. † &
iō si rusticus ductus errore aduocati nō ,pducit instr̄m vel testes.j.
terminū sibi p̄fixū,nō succurrit̄ ei, vt hic p Bal.& istud sequit̄ Sal.
in l.pe.j.eo.& Ful.& Pau.de Ca.& Ro.hic & Pet.de Anch.in c.ca-
6 nonū statuta. de cōsti. sed hic q̄ro statuto cauet̄ &c. † Et in simili
no.idē Bal.in l.fi.in prin.in iiij.q.j.de iu.delib.vbi notanter voluit,
q si mulier vel rusticus.j.tp̄s cōficiendi inuētariū non cōficit illud
vel minus solēniter conficit ēt si non potuit cōsulere peritiores,
vel si errore cōsultoris processit,nō succurrit̄ ei. Et ēt voluit Bart.
d in cōsi.ᵈ inci.Maritus fecit hæredē vxorē &c.vbi pro hoc alle.tex.
in auc.de hę.& fal.§.qm̄ vero.in vers.in oi p̄sona.& bñ facit gl.in
l.iuris.la.ij.ff.de iu.& fac.ign.& gl.c.ignorātia.xxxviij.dist.q̄ vult q
ēt vbi tractat̄ de dāno euitando quo casu ignorantia iuris regłr
excusat.tñ nunq̄ excusabit,si sumus circa ea quę sunt inducta ad
rigorē iuris ↄ̄seruādū.h̄ ēt voluit notāter Bar.in l.circa me.ī.ď iu.
& fac.ign.vbi reprehendit gl.ibi in ver.armate.q̄ gl.iuncto tex.vole
bat q rustic' nō opponēs exceptionē.j. tp̄s excusabit̄ si nō potuit
peritiores ↄ̄sulere. Tñ Bar.& alij ibi rep̄hēdunt illā gl.l.j.vbi ē sp̄ā
le in milite cui p p publicā vtilitatē fauet̄.ar.l.milites.ī. loca.dicit
tñ Bar.in d.l.j.& expressius Sal.& Frā.de Rāpo.ibi,q si rusticus ha
buit iustam cām ignorantie,vt quia fm Sal.& Frāc.de Rāpo.non
potuit cōsulere peritiores,tūc ēt i casu illius.l.& pari rōne in alijs
ēt tenētib.ad rigorē iuris cōseruādū succurrat̄ ei p resti.in integ.
ex clausula generali.Si qua mihi iusta causa &c. de qua in l.j.in fi.
& in l.sed & si per prætorē.§. hæc clā.ff.ex q.cau.in a.& ita ēt vult
Pe.de Anc.i cōs.ccclxxv.inci.Io Christi noie visa diligēter gr̄a &c.
Et est

ADDITIONES.

a ¶Lucro. Hic adde q pulchre voluit Lu.Ro.consi.cxxv.& ibi etiam vide quando
iuris ignorantia non prodest in damnis vitandis.
b ¶Fr.Cur. Guerras. Vř posse dici q si existentib.guerris possit haberi saluūcōdu-
ctus à principe q ille non habeant excusare per ea quæ volunt do. de Ro.deci.su.
de dolo,& contu. vbi volunt quòd propter guerras quis non excusetur à perso-
nali comparitione si à dominis belli potest haberi saluuscondutus,& vide Are.
in cōsi.xvj. vbi quando quis propter guerras.
c ¶Fr.Cur. Rigorē. Vide tu & adde qn̄ succurratur rusticis,& mulieribus in his quę
sunt introducta ad iuris rigorem Alex.cons.xiiij. versi.sed est in ij.vol.vbi an ru-
stico succurrat̄ ex cā generali si qua mihi iusta cā.& adde Pe.i Anc.cōs.cccxciiij.
d ¶Tho.Dip. Bart.in consi. Et adde quod est in consi.cliiij.& vide Barba.in l.fin.in
principio.addi.Bar.j.de iur.delibe.

Et est dilige̅ter not.idsi p limitatione eorũ q̃ no.Bal. ñ cũ ꝯcor.s.
alle.secus si potuit ꝯsulere peritiores,& nõ cõsuluit.vel alia ꝓba-
bili ignorãtia ductus nõ suit, q̃a tũc restituit. ita vr̃ intelligi id qđ
no.Bar.i l.j.§.nũciatio.ff.de no.op.nũ.& Gui.đ Cu.&Ang.i l.vbi.i
prin.ff.de edẽ.Als istæ decisiones eẽnt ad inuicẽ ꝯriæ.& ista ꝯclo
hẽt maximã ęquitatẽ.iõ mihi placet.Ad qđ ẽt vide pulchrã decis.
Pa.de Ca.i l.Claudius.i fi.ff.de acq.hæ.super qua dicit se ꝯsuluis-
se,& nõ eẽ tactã ab alijs.sed tñ decidit ex p̃dictis, licet ipse nõ all.
Et plures casus i quibus rustico ꝑ ignorãtiã nõ succurrit, posui
anno p̃terito saltẽ remissiue.in l.si quis id qđ.ff.de iur.om.iudi.ad
litanonẽ iuriũ q̃ ꝑ rusticitatẽ subueniũt.Et dicit Ful.&Ro.ñ cir
ca istud qđ rustico nõ parcit,nisi i casib.exp̃ssis a.l. facit,licet non
alle.l.fi.s.de iur.& fac.ign.& no.per gl.ij.q.iiij.§.fi.& exp̃sse firmat
Ant.de Bu.in c.ij.de cõsti.& Io.de Imo.ibi.p d.l.fi.bñ facit qđ no.
7 Bar.in l.j.circa med.s.de iur.& fac.ign.¶ †Quid aũt si quis per er-
rorẽ iuris repudiauit bon.pos. quia nõ potuit cõsulere aduocatũ.
an valeat repudiatio.vide tex.in l.j.j.de repu.bon.pos.∫Et ibi videt
probari quod valeat.vide ibi per Mod.& quod ibi dicetur.

Constantini & Max. LEX VII.

1 *Bon.pos.pupillo delatam quis agnoscit.*
2 *Bo.pos.pot solus pupillus agnoscere, & repudiare quando excessit infantiam.*
3 *Bo.pos.quando pupillus agnoscit.*
4 *Tutoris defectum supplet iudex quando pupillus tutorem non habet.*
5 *Clausula, ex certa scientia, quid operetur.*
6 *Dispensatio an censeatur facta in ea qui est inhabilis quando princeps ex certa sententia dispensat sine causa cognitione.*
7 *Tutoris defectum in infante, an possit supplere.*
8 *Infans si aliquem actum faciat cum auctoritate tutoris, an valeat, sicut si ipse tutor solus fecisset.*
9 *Iudex potest sequi conscientiam suam, quæ nemini nocet, & requiritur q̃ conscientia sua sit informata à iure, & ab actis.*
10 *Donare an possit filius patri dona.causa mor.cum consensu patris.*

1 BOnorum. †Tutor solus põt agnoscere bo.pos.
pupillo delatã. nõ eꝯ põt solus pu-
pillus agnoscere sine tutore, nisi iudex ex certa sciẽtia
2 defectũ tutoris suppleat.h.d. †No.q̃ dixi in summario.
a Et limita primo ᵃ nõ hr̃e locũ in pupillo filiofa.q. excessent infan
tiã.Nã ipse solus põt repudiare & agnoscere bo. po.patre ꝯdicẽ-
te.tex.est in l.fi.§.sin aũt.in ij.ætate.j.de bo.pos. q̃ lib. qđ est mira-
bile sm̃ Bal.ibi.& rõ esse põt,quia filio existẽti i ptãte pris nõ põt
3 dari tutor vel cura.ita sentit ibi gl. ¶ †Secũdo lita nisi p statutum
eẽt dispositũ,q̃ solus pupillus ñ possit,vt ꝓbat tex.in l.more.ff.de
acq.hæ.vbi apparet q̃ de ꝯsuetudine fuit ñ itroductũ q̃ solus pu-
pillus nõ posset.ergo p legẽ põt derogari illi ꝯsuetudini. l.pen.in
prin.j.e.ita inducit Ang.i d.l.more. & sisem inductionẽ facit Bal.
in l.ij.i prin.ff.de vul.& pu.p illũ tex.ẽt Ang.i l.captatorias. p illũ
tex.ff.de hæ.isti.Et itelligit Ro.i d.l.more.ñ eẽ verũ i ipubere ma-
iori isante,q. itelsm hẽbat.als eẽt defect⁹ iuris nãlis,super quo di-
spẽsari nõ posset,vt ñ p Bal.Ad qđ vide sin.no.p Bar.i l.si q tam⁹.
ff.de test.& no.i l.Barbarius.đ os.p̃to.& Ant.de But.i cõmẽ.c.cõ-
sultationib.de iu.pa.& Pa.đ Ca.i l.q dã ꝯsulebãt.đ re iud.Et ñ vr̃
eẽ verũ si tale statutũ fuit ꝯditũ à principe vel à pplo nõ recogno
scẽte superiorẽ.als aũt p statutũ ppli superiorẽ recognoscẽtis nõ
b possẽt ꝯcedi pupillo administratio bonorũ suorũ,ᵇ vel venia æta
tis.vt p Bar.i l.iiij.in prin.ff.de min.p illũ tex. i l.oẽs ppli.i ij.q.p̃n.
4 ff.de iusti.& iur.& i l.nõ ambigit.ff.de leg. † Tertio lita qñ pupill⁹
tutore caret,ac ẽt copia iudicis nõ adesset.nã tũc vr̃ q̃ sol⁹ pupill⁹
hr̃ditatẽ adire poterit.vt dicit Ro.i l.de pupillo.i prin.ff.đ op.no.
nũ.i addi.nouis.p id qđ no.gl.sin.ibi,sm̃ eũ in ver.eius. & dicit ñ
à nemine eẽ põderatũ.sed aduerte q̃ Bar. & cõiter alij ibi repre-
hẽdũt istã gl.vt ibi p eos.& sic dcm̃ istud ñ vr̃ iure ꝓbari.¶ Quar-
tus est casus i quo pupill⁹ sine tutore efficit hr̃s, vt qñ pupill⁹ sol⁹
ipleuit ꝯdõnẽ,sub qua a pr̃e i cuius ptãte erat,fuerat istitut⁹.nam
icõtinẽti efficit hr̃s.vt ẽ tex.i l.ꝯdõnib.pupill⁹.ff.đ ꝯdi.& de.Adde
aliũ casum in l.si p ep̃lam.ff.de acq.hær.qñ pupillus ñ eẽt istitut⁹
sed seruus eius.nã sol⁹ tutor sine pupillo poterit iubere illũ seruũ
adire,vt ibi,nõ violãdo tex. & ita itelligit ibi Io.de Im.Raph.Pau.
de Ca.licet gl.ibi.quã sequit Bar.restringat illũ tex.ad isantẽ i ad-
5 dit.quã post posui i l.potuit.j.de iur.delib.¶ †Secũdo no.q̃ iudex
supplet defectũ tutoris.q̃ itellige si tutorẽ ñ hẽet.l.si isanti.i fi.j.de
tute deli.&. ita itelligit istũ tex.Bar.in l.si curatorẽ.s. de i iteg.resti.
cũ addi.quas ibi dedi . Et itellige q̃ queadmodũ supplet hi iudex
defectũ tutoris i agnitione bon.pos. ita ẽt supplebit in additione
hr̃ditatis de iure ciui.vt ꝓbat i d.l.si isanti.i fi.reserẽdo finẽ illius.l.
ad p̃cedẽtia.put referri dẽt . ar.l.talis scriptura.ff.de leg.j.& ita ẽt
tenuit ñ Cy.& idẽ tenet Bal.& Sal.i d.l.potuit.j.de iu.delib. & gl.
clare.in §.neq;.i gl.ij.insti.de auth.tuto. Cõtrariũ tñ tenet Pau.de
Ca.hic,q̃ additio hr̃ditatis de sui nã nõ requirit p̃sentiã iudicis.iõ
si interuenit,nihil operat.alle.in ar.l.siue apud acta.C.de trãsa. &
ita dicit tenere Bar.hic.sed fallit Pa.de Ca.q̃a Bal. hic nõ dicit, &
in alio casu loquit Bal. Tñ cũ opi.Pau.de Ca.cõcordat Ange.in l.
fi.j.vñ le.& i l.restituta.l.fi.ff.ad tre. vbi dicit q̃ nec aditio hr̃ditatis
de iure ciui.& pari rõne. nec restõ hr̃ditatis fideicõmissariæ,q̃ sitr
est de iure ciui.põt expediri i p̃sona sol⁹ pupilli,ẽt cũ auctoritate
iudicis supplẽtis defectũ tutoris.quia semper dari dẽt tutor.l.ipu
c beri.ff.de tu.& cu.da.ab his sed certe ista opi. ñ ẽ vera ᶜ p p̃dicta.
ẽt eã reprhẽdit Io.de Imo.i d.l.resti.p d.l.si isano.& tenet ẽt Dy.&
6 Bar.i d.l.ipuberi.post glo.ibi.¶ †Vltimo not q̃ qñ iudex dispẽsat,
oportet,q̃ appareat ipsum facẽ ex certa sciẽtia, & sic appareat q̃
notũ hẽat defectũ.an aũt ex eo q̃ solus princeps ex certa scia,vel
ẽt inferior faciat aliquẽ actũ, vr̃ ꝓmouet ad aliquẽ actũ, si ꝓmot⁹
d ñ erat habilis dispẽsare ᵈ nõ p̃cedẽte aliq̃ba cãæ cognitione,vide
p Io.An.i c.ij.post gl.de scismaticis.p Ange.& plenius Imo.post
7 Bar.i l.q dã ꝯsulebãt.đ re iu.cũ ꝯcor.& i addi.q̃as ibi dedi.¶ †In
gl.in ver.agnoscere.ibi.potuit &c.idẽ tenet gl.i l.sed nec ipsi.ff.ad
tre.Cõtrariũ tenuit gl.fi.i d.l.potuit.& gl.& Bart.i l.pupillus.ff.de
acq.hę.& gl.i d.l.ipuberi.& istud cõiter tenet p istũ tex.q̃ idistĩcte
loquit.& p l.tutor.& l.si pupillo.ff.e.de bo.po.per l.seruius. i ver.
Ipuberes.e.iit. vbi æq parat casus ibi p̃em acq̃rere isanti bo.pos.
& tutorẽ acq̃rere pupillo.sed ꝯstat patrẽ solũ acq̃rere isanti . d.l.
si isanti.& l.j.ff.de bo.po.infan.vel fu. ergo ẽt solus tutor pupillo.
Nec ob.d.l.potuit.q̃a illa p̃cedit i adi.hr̃di.Rõnẽ dr̃ię iter adi.hęr.
& bo.po.primo ponũt Bal.& Sal. hic dicẽtes q̃ aditio bo.pos.hẽt
fomẽtũ à p̃ntia iudicis.secus i adi.hr̃dita.sed istã ipugnat Fulg.&
Ro.hic.q̃a sequeret q̃ solus tutor corã iudice posset adire hr̃dita
tẽ.qđ nõ vr̃ eẽ verũ.p l.potuit. q̃ indistincte loquit . & p ꝯñs põt
intelligi ẽt i adi.facta corã iudice.vt ipsemet Bal.fatet hic . & iõ pt
dici sm̃ Pau.de Ca.& licet ipse nõ dicat, fuit rõ reddita p Ang.ñ,
videlicet q̃ hr̃ditatis aditio ꝯsistit i mera volũtate.l.gerit.ff. de ac-
q̃r.hær.iõ si hr̃s hẽt volũtatẽ. vt q̃a ẽ maior isante , req̃rit volũtas
eius.& ista ẽ rõ d.l.potuit. sed i bo.pos. req̃rit scm̃.s.agnitio iudi-
cialis.& iõ istud melius põt explicari per aliũ q̃ illud qđ pẽdet ab
aĩo & volũtate mera.vt no.p gl.i l.secuti.ff.đ ar.& plenius p Bar.
i l.p p̃curatorẽ.ff.de acq.hær. Vel dic sm̃ Ro. q̃ aditio hr̃ditatis ẽ
actus magis solẽnis , q̃ agnitio bo.pos. q̃a p aditionẽ tribuuntur
semper iura directa.nõ aũt sic p bo.po.p l.ij.cũ ibi no.ff.e. & hac
rõne in sili vnit Bar.i l.j.s.e.Sed hæc rõ ñ placet, q̃a restõ hr̃ditatis
p fideicõmis.ñ ẽ actus magis solẽnis q̃ sit agnitio bon.pos.cũ nõ
tribuat nisi iura vtilia.l.pe. i fi.j.ad tre.& tñ ñ põt fieri soli tutori,
sed pupillo.l.sed nec ipsi.ff.ad tre.Aliã rõnẽ reddit Ioã.de Imo.in
d.l.restituta.§.fi.s.q̃ bo.pos.ẽ de iure p̃to.& ius p̃torũ æq̃tatẽ cõ-
siderat,quã p̃tor semper añ oculos hr̃e dẽt.l.q̃ si ep̃hesi.ff.đ eo q̃
certo loco.aditio hr̃ditatis ẽ de iur.ciui.qđ magis sequit rigorẽ.&
licet ipse nõ dicat,ista fuit rõ Fran.Tigri. i d.l.potuit. q̃ rõ ẽt nõ vr̃
sufficiẽs,q̃a ẽt bo.pos. ẽ aliqñ de iur.ciui.vt dixi i rub.s.e. iõ tener
8 secũdã velut min⁹ periculosã.¶ †Insuper dicit Bal hic, q̃ ista gl.i
prin.vr̃ sentire q̃ ista.l.possit p̃cedẽ i isante.& p ꝯñs q̃ iudex pos-
sit supplere defectũ tutoris i isante sicut i pupillo, adeo q̃ sibi ac-
q̃rat bo.pos.Cõtrariũ tenet ipse,q̃a i infante ẽ defectus nãlis. q̃a
sensum nõ hẽt.l.mulier.ff.de ver.ob. & ꝯ defectũ iuris nãlis nõ di
spẽsat.vt no.i sili In.i c.scisciscitat⁹.de rescr cũ ꝯcor.quas all.s. i ij.sal.
Sed ñ p ista opi.al.d.l.si isanti.vbi i isante carẽte pr̃e & tutore tex.
vr̃ ibi relinquere q̃ nõ sit dare aliqđ remediũ adeũdi,sed i pupil-
lo sic.tñ Sal.relinquit cogitãdũ. Ful.hic dicebat sibi videri veram
opi.gl.q̃a Bal.ñ ꝓbat dcm̃ suũ sm̃ eũ.Ro.i l.pupillus.ff.đ acq.hę.
vr̃ trãsire cũ Bal.hic.licet ei⁹ lec.videat corrupta. sed ipsemet Ro.
ñ tenet ꝯriũ.q̃a iudex ẽt nõ petẽti põt ꝯcedere bo.pos. l. seruius.
i prin.ff.e.& acq̃rit tũc ipuberi ẽt ñ p ratihabitionẽ.l.pe.e.ti.ergo
ñ dẽt vitiari agnitio bo.pos.ex eo q̃ isante petẽte ꝯcesserit iudex.
ar.l. j.ver.q d.n.si duo.ff.q̃ sal.tu.aut.& ista opi.quã senõt ẽt ista gl.
placet mihi i bo.pos.Sed i adi.hr̃ditatis puto opin.Bal.p̃cedẽ, q̃a
aditio hr̃ditatis ñ pt fieri p aliũ i quo ñ videat rep̃ntari p̃sona hę
redis.d.l.p p̃curatorẽ . Et iõ dicim⁹ q̃ d.l.pe.ff.e. ñ extẽdit ad adi.
hr̃ditatis de iure ciui.vt no.ipsemet Bal.in rub.s.eo.in vj & dixi io
l.in santi.s.eo. vnde isto casu militãt rõnes Bal.hic. vel in aditione
9 hęreditatis põt distingui,sicut distinguit in illo ar. † quo q̃rit,an si
infans aliquẽ actũ faciat cũ auctoritate tutoris,valeat.sicut si ipse
tutor solus fecisset.in quo gl.variant.nã gl.in l.pupil.ff.de acq.hę.
& in d.l.potuit.quã ibi sequunt Doc. gl.i d.l.j.i prin.i gl.fi. de ver.
obli.

ADDITIONES.

a ¶Et limita primo. Adde tu & vide circa istam limitationem eundem Alexan.in l. pupillus si fan.ad fin.ff. de acquir.hære.

b ¶Bonorum suorum. Adde l.u.d.Ro.in cons.xcviij.& in quantũ do.Ias.hic in prin. ponit, an solus tutor possit repudiare hæreditatem.adde Ro.cons.cxlviij.

c ¶Vera. Idem tenet Ange.de Are.in § neque.insti.de autho.tut.

d ¶Dispensare. Vide Lu.Ro.cõs.ccxvj.& cccxviij.Oldr.late cõs cccxx⁹.vsq; in fi.

ohli.tenet q sic, & vr casus in l.seruo inuito.§.si pupillo.ff.ad Tre. ¶ Contrarium tenuit gl.in l.donatarium.& ibi Ang.C.de acq.pos. & p Bar.i l.j.§.adipiscimur.ff.de acq.pos.& Bal.in l.impuberib.ff.de acq.her.& Ang.in d.§.si pupillo.Et concordant opi. q aut infans fari pt,& aliqualem intellm het, & tunc pcedit prima opi.p l.quis.§.infans ff.de acq.pos.& p d.§.si pupillo,& p d.l.pupillus. secus si fari nō pt,vr nullum intellm het.d.l.pupillus.& ibi clarius Io.de Im.firmat.& ita loquit Bar.i d.§.adipiscimur.facit l. in negotijs.ff.de reg. iur.ita distinguit h. ¶ †In gl.i fi.ibi, sm conscientia. hanc gl.all.Bal.in l. fi.j.de pe.iudi ad hoc videlicet q iudex pt seq conscientiam suam, q nemini nocet.facit l.seruus in prin.ff.eo.Ang.Sal. & Ful.hic intelligunt istam gl.qn iudex iudicat sm conscientiam sua informatam à iure, & ab actis.qm alr nō pōt iudex sm conscientiam suam iudicare.l.illicitas.§.veritas.ff.de of.psi.p Bart. i l.j.in fi.C.vt q def.aduo.cū concor.quas ibi dedi.& a d hoc ēt vide no.p Bart. i l.iij.§ h aūt.ff.de dā.infe.in iij. & v.op.& in.j.q. ᵃ ¶ †Ex gl.tractat Bal. h. an fili' possit donare cā mor. pri ᵇ cū cōsensu ipsius pris. de quo vide p gl.& doc. i l.j.§.j.i fi.in ver.re acqrit.ff.de aut.tut. p Io.An.in addi.Spe.in ti.de mstr. edi.§.porto in additio.inci.Pet.de crinitis.p Bar.in l.fr à fre.in fi.ff. de condi.ide.p Bal.in l.si vxorē.in prin.j.de condi.infer.p Bal.& Sal.in l.j.§.vlt vir & vxor.p Bal.i l.si furiosi.in fi.C.de nup.& in l.in auc.vñ si parēs.§.de inof.tes.& p Im.i l.j.§.qsitū,& ibi als dixi.ff.ad Treb. p Im.in l.in edib.§.q filius.ff.de don.Ro. i l.ij.in prin.e ti.p Ful.& Pau.de Ca.post Cy.in l.Senium.§.q testa.fac.pos.p Pau.de Ca.in l.q in ptāte.ff.de testa.& in similib.p Ange.in §.economus.in auc.de alie.& emphy.per d.Abb.in c.cū veteri de elect.

ADDITIONES.

a ¶Anto.Fran. In prima qōne. Et an & quando iudex debeat,& possit sequi conscientiā ppriam in iudicando vide tex. & doc.& omnes.& ibi per do.fel.pleno vbi etiam scripsi in c.ne inuita.de consti.

b ¶Pari. Vide Ro consi.cccxv.Anch.cons.cvj.Old.cōsi.xxvj.& vide eundem Alex. in consi cvj.in j.volu.

Constantini. LEX VIII.

1 Bon. pos.licet non fuerit petita iudice nō sedēte pro tribunali, non vitiatur.
2 Rustico an & quando succurratur propter non petitam bon. pos.
3 Bon.pos.an sit petenda vel agnoscenda iudice sedente pro tribunali.

Vicunq;. †Rusticitas,facti ignorantia,ab sentia & quęcūq; alia iusta rō,ei obesse non pnt,qui intra pfixū tps bo.pos.nō petijt.¶ In tex.ibi cōsuetudinis.l.q fuerit an legē istā p p quā cōsuetudinem tps currebat.¶ †In gl.ibi succurrit rusticitati.hic glo.iuncto tex.vr velle q in tpe petēde bo.pos. succurrat rustico siue potuit cōsulere peritiores siue nō. & istud tenuit Ful.& Ro. i l.iuris.§.e.sed Bal. Sal.& Pau.de Ca.ibi,& ipsemet Fid.hic vnr simplr contrariū tenere p illā legē cū sua gl.Sal. ēt hic dicit q gl.pōt hic intelligi cū illa dist. an potuerit cōsulere peritiores vel nō.vel sm eū dici pōt q interdū rusticus scit sibi deferri bo.poss. sed ignorat intra qtū tps peti dēat de iure,& tūc hēt locū dicta disti. interdū p errorē iuris nescit sibi deferri bo. pos. vt qa purat emācipatū nullo iure vocari. & tūc indistinctē subueniat ei. vt hic, q vlmū non placet qa eēt ponere diuersitatē casuū,& nō diuersitatē rōnis vñ puto veriorē esse opi.Bal.in d.l.iuris. quia videmus q mulieri nō succurrit i casu isto p p ignorantiā iuris. qn potuit cōsulere peritiores.l.ij.§.de iu.& fac.ign.& d.l.iuris cū gl.ergo idē dēt eē in rustico,qa qtū ad iuris ignorantiā equiparan vnr mulier,& rusticus vt l.ij.in fi.ff.de fisl.j.in fi.ff.de edē.& ita ēt vult Ant.de Bu.& Io.de Imo.in c.ij.de cōsti.& est de mēte Cy.in l.fi.in ij.no.p illū tex.j.de test.bn facit q no.Bar.in l.j.§.de iur.& fac ign.& Bald. in l.fi.in pri.in iij.q.j.de in. delib.¶ †In ea.ibi,vt.j.pxi.hæc secūda lec.nō vr tenēda,qa sm eā tpe huius.l.essent correcta iura antiqua h all. q requirebat sessionē p tribunali. & tn illud nō fuit correctū tpe huius l.sed p l.fi.j. eo. q nō requirit peti à iudice p tribunali sedēte. sed simplr corā eo agnosci, nec requirit q sedeat attēto q nō est cā cognitio necessaria nec decretū p l.iij.§.j.cum ibi no.ff. de mier ac.vñ lex ista nō potuit diuinare de l.fi.j.eo.q nōdū facta erat.¶ Itē sm hāc lec. ista verba p p rusticitatē vel ignorantiam vel absentiā &c. essent superflua i tex. & p hoc vltimū infert q ēt tertia lec.gl.nō pcedit qa eodē morbo laborat. & ita ēt reprehēdit hanc gl.Ful.h & adde quæ in materia huius.l.dixi,& in d.l.iuris.

Constantini. LEX. IX.

1 Bon.pos.potest peti,& agnosci coram quocunque iudice.
2 Bon.pos.potest agnosci coram iudice, vel coram quocunque non habente magistratum meri vel mixti imperij.
3 Bon.poss.agnitio inducit per qualēcūq; protestationē amplectēde hæreditatis.
4 Bon.pos. cōtratab. pōt simpliciter agnosci non expectato alio decreto iudicis.
5 Bon.pos.carboniana, & bon.pos.ventris noīe quo sit petenda, & agnoscenda.
6 Bon pos.qn petit, & aliquis contradictor se opponit quid iuris.
7 Terminus ad probandum, quando cedit.
8 Plures electi in idem munus, quomodo sibi succedant.
9 Terminus an, & qn præueniri possit, & qn per iudicem possit abbreuiare.
10 Bon.pos.agnitio facta ante terminum, & tempus congruum operatur effectū suum tempore congruo nec est necessaria alia agnitio.
11 Beneficium si fuit impetratū diuersis tēporib. per plures q primū vocauerit in certa ecclesia, & secūdus acceptauit infra tps primi impetrātis qd iuris.

VT verborū. †A quocūq; iudice, ēt à duumuiris peti bo.pos.pōt,neq; id solū a prioris gradus psonis.sed ēt isequētib.cōcedit.h.d.¶ †In tex. ibi duū viros,id ē, magrat' municipales.l.dies.§.si forte.& ibi no. ff.de dā.infec.& l.fi.§. de iudi. pōt ēt intelligi q erāt duo viri q soli hēbāt administrationē ciuitatis.ita exponit Bar. post antiquos in l.j.in prin.ff.si quis iusdi.p quo vide gl.& Cy.in l.j.j.de emācip. lib.& sic patet q agnitio bo.pos. fieri pōt corā eo q nō habet merum & mixtū imperiū quale non hnt magistratus municipales. seu duūuiri.l.magratib.ff.de iu.om iu.l.ea q.§.magratib.ff.ad munici.& ideo gl.in l.j.in ver.dare pōt.ff. de iu.om.iu.dicit q p istā l. correcta sunt iura antiqua, sm q id erat expediēdū p iudicēs habētes mixtū imperiū.de quo dic,vt p Bar. & alios ibi, & in l.iij.§. si cā.in prin.ff.e.¶ †In tex.ibi qualiscunq; testatio amplectēde hęreditatis p istū tex.dicit Ful. q si quis corā iudice dixit se adire hęreditatē cū nō possit venire nisi de iure ptorio,q ex illis verbis inducit agnitio bo.pos.& ita dicit de facto rndisse, facit.l.hęreditatis.la.ij.ff.de ver.ob.sig. Et hoc puto verū in casu suo.s.qn nō poterat venire de iure ciu.nam ēt verba impropriari ᵃ pnt.vt actus valeat.l.insulā.de psc r.ver.l.sed & si possessori.§.itē si iurauero.ff.de iu.iur. Sed vbi talis potuisset adire hæreditatē de iure ciui.dicam q per illa verba nō vr agnoscere bo.pos.quia tanq diuersa ponūtur, vt patet in l.equissimū.§.si duo.ff. de bo.pos.sm tab. & in l.fi infanti.in fi.j.de iu.delib.Et in dubio verba debēt accipi ppriè.l.j. §.fi.ff.si ager.vec.vel emphy.pe.& ibi no.l.j.§ si is qui nauem.ff.de exer.& l.fi.§.de his q ve eta.im.& ad ista vide no.p Bal.in l.j.p illū tex.j.vñ leg.& in l.j.in j.q.§.eo.¶ In tex.ibi statutis prisco iure &c. idest agnitio bo.pos.fieri debet itra tpa hactenus à iure finita. ¶ †No.q sufficit simplex agnitio bo. pos. nec expectat aliud decretū iudicis q est verū in bo.pos.contra. qa p solā eius agnitionē rescindit testm sm gl.in l.fi.§.nos ita in vers.antiqua.§.de cura. furi. & nō est alibi sm Bal.in l.j.ff.de iur.om.iu.& Ang.hic, & Imo.in l. filio ptento.ff.de iniu.rupt.test.tn Ang.& Imo.in l.ita tn.§.quoties.in fi.ff.ad Treb. dnt q quo ad effectū,idē senti alia gl.gnaliter locuta in l.j.de pos.her.pet.quā ibi ponderat Ang.idē tenet Ang.in l.j. quorū bo.& in §.cā reprehendit opi.Ia.Bu.contrariū tenentis. de hoc ēt vide p Bal.in l.fi.j.vñ legi.Vbi ponit rōnē quare aliud est in qrela inofficiosi test. q incontinēti nō rescindit testm anteq sit super ea pronunciatū.& aliqd per Bar.in l.illud in prin.ff. de bo pos. contab.dicit ēt Bal.in l.j.j.ff.si de mo.po.fu.ap.q ista opin.pcedit qn ptentus vellet simplr agnoscere bo.pos.contab.sed si ptentus cōpareret,& peteret sibi decerni cā cognita bo.pos.tūc nō esset ruptū testm anteq sibi esset decreta bo.pos.Quia patet sibi via quā elegit.l.si mulier.in fi.q met.cā. & ita Bal.saluat opi. Spec.in tit.de li. cōce.§.nūc dicendū.ver.xxx.vbi Spec.tenebat contra opi.gl.in d.l.fi.q est no.pro limitatione illius gl.de qua vide ēt aliquid per Bar.in.ibi.eo.§.fi.& insti.de hære.q ab intest.desc.in prin. ¶ †Vtrum aūt ista lex habeat locū in bo.pos. facti q nō tribuit ius i bo.pos.carb. & ventris nomine.dic,vt ibi per Bald.q in illis nō sufficit simplex agnitio,& cū eo trānsit Pau.de Ca.hic. & idē tenet Fran. Tigr.hic in l.j.§.eo.Et sic requiritur decretū iux.l.j.§.si ita.ff.de ven.in poss. mit.& idē no.Bal.in l.fi.in verbo.quo ad tertiū.ff.vñ lega.Sed hēt locū ista lex.in bo.pos.cā litis ordi.sm Bal. hic post Mar. de fano, & hic per eū. Sed in hoc vltimo cōsidera q si accipitur in bo.pos. cā litis ordi.sm q accipit Cy.in l.ij.§.de inof.test. post antiquos.& in l.fi.j.vñ leg.procederet opi.Bal.qa sm Cy.in tali bon.pos.reqrit actus facti,vt per Cy.in dictis locis.Sed si accipimus istam bo. pos.secundū q accipit gl.& Bar.in l.Papi.§.j.ff.de inof.test.cum in ea requiratur actus facti expediendi à iudice non video quomodo possit procedere opi. Bal. hic cū eadem sit rō in ista bon.poss. quæ in bo.pos.carbo.& ventris nomine, & istam partem q in tali bo.poss.causa litis agnoscende requiritur ēt hodie decretum,tenet Ang.in l.j.in fi.ff.de iuri.om.iud.& per.h.d.q non poterit expediri nisi coram magistratu habente mixtum imperium.vtrum autem procedat opin.glo.in d.l.Papinia.§.j. videbitur in d.l.fin.j. vnde legi. dicit etiam iuxta prædicta Ful.hic, quia licet in bo.pos. carbo.

ADDITIO.

a ¶1.Cur. Impropriari. Adde q voluit Ro.cons.ccxlv. Et adde quæ voluit Alex.in cons.cxxj.vers.pro hoc etiam.vbi verba libelli impropriantur. Et adde q ēt fauore filiorum verba improprientur.ita Fran.Are.in l.Centurio. circa prin.ff.de vulga.& pup.& vide Fely.in c.auditis.de præscrip. vbi quando verba libelli. & sententiæ improprientur vt sustententur.

carbo.& vētris nole quātū ad auferēdā bo.pos.requirebať decretū quātū ad agnoscēdas eas bo.pos.quarū agnitioni ē pfixus terminus, vt dixi in l.ij.s.e.vř sufficere sola agnitio absq; decreto per hāc legē gnaliter loquētē. dic q istud ēt vř de mēte Bal. in l.fi.vň legi.in ver.quo ad tertiū &c.dū vult, q quomodocūq; deducatur in iudicio ipsa bon.pos. adeo q tanq̄ agnita nō expirabit vltertus

6 anno.alle.l.cū quidā.ff.e.¶ †Insuper circa pdicta dicebat h Odof. vt refert Bal.hic, q ista.l.nullo mō hēt locū qñ aliquis ǭdictor se opponeret.quia tūc ñ sufficit agnoscere bo.po.sed dēt iudex cognoscere,& cū cēa cognitione ǭcedere bo pos.vř denegare. ar.l. si is à quo.in prin.ff.vt in pos.leg.Sed Bal.h ǭrīū tenet.q2 ista lex gnal' loquiť.ergo gnalr dēt intelligi.l.de pcio.in prin.ff.de pu. & q2 p istā agnitionē nullū pīudiciū inferť aduersario, cum postea intentabiť interdictū quorū bo.vel pe.here. citatis illis de quotū pīudicio tractabiť. hēbit agnoscens necesse pbare q sibi vere est delata hēditas, vel bon.pos.l.j.infra quorum bonorum pos.adde q Frā.Tign.in l.j.s.eo.tenebat opin.Odofr.& alle.simpliciter no. in d.§.si causā. sed opinio Bald.videtur verior per prædicta. nam vt ēt collř ex no.p Bal.in l.j.in iiij.opp.s.e. ǭdictor nō dēt admitti nisi in certo casu, quē ibi vide p eū.& p eundē in rubr.s.e. in iiij.q. & Sal.idē tenet in l.j.j.tit.ij. Olim aūt fuisset bñ audiēdus ǭdictor. quia erat decretū de necessitate interponēdum à iudice. & illud īpediri poterat p tertiū ǭdictorē anteq̄ decerneret bo.pos.vt no. p Bar.in d.l.si cā.sed hodie cū ñ petať aliqd decerni,& agnitio in cōtinēti tralit effectū suū, ac si decretū interpositū eēt.d.l.si §.nos

7 itaq;.nihil agēdū superest q īpediri possit p ǭdictorē.¶ †In gl.pe. ibi, statim icipit.subaudi à die a quo de renūciatione pīmi certior factus est.vt.s.l.pxi.& p istū tex.fm hāc lec.primam decidit h no. Bal.q si iudex dixit. Tibi actori statuo dilationē.x.dierū ad pbādū itētionē tuā,& tibi reo aliorū.x.post sequētiū,ad pbādū exceptionē tuā,& actor renūciet suo termino icōtinēti, q statim cedit

a terminus [a] reo. p h facit q finita cā dilationis cēset finita dilatio, l.a filio §.alūna.ff.ad tre.hæ p h Pau.de Cast h.& in l.si quis his testa.de acq.hær.dicit se de facto cōsuluisse q stāte statu, q quis debeat appellare intra.x.dies.& post.x.dies hēat.xl.dies ad psequēdū.& pungat appellatū simile in prima die q statim incipiat currere tps.xl.dierū.p istū tex.cū gl.& p ea quæ h no.Bal. dicit tñ q multi cōsuluerūt ǭrīū adhærētes verbis statuti dicētis post.x.dies &c. rñdet ipse q statutū habuit respectū ad id qđ fieri solet, q appellās vsq; ad vltimū diē appellat,& alr intelligēdo, si nihil interim fieret, eēt inutile vtrinq; litigāri. Et adde q p ista opi.bū facit tex.i l.is cuius.§.marito.sicta l.i maritus.§.si negauerit.ff.de adul. vbi h expssius pbať q̄ h. Tñ p opi.eorū q ǭsuluerūt ǭrīū. facit id qđ no.Bar.in l.ita stipulatus eēm abs te.ff.de verb.obl. & in l.in senatu.§.si.ad Turpil.& Bar.i l.liberti.de ope.lib.& do.Ant.in c.fi. de iud.vbi simpsr pōderat verba dicti statuti, put isti faciebāt. tñ rñsio patet ex eo q cessante cā dilationis &c. Ful.recitat dcm Bal. hic. & limitat illud nisi reus ptēderet interesse pp loci distantiā. quia nō dēt eēi ptāte aduersarij auferre reo cōmoditatē dilationis suæ. facit, licet ipse nō alle.l.si post mortē.§.fi. & q ibi Bart. de

8 ǭtra.¶ †Ro.dicit q p istū tex.fm hāc.lec. decidit Bal. i ǭclonib. iuris.q si p semestri fuit electus prim' ptās.& eodē instāti pro scdo semestri fuit electus secūdus. q deficiēte primo, ēt añ lapsum tē-

b poris primorū sex mēsiū, icipit currere terminus secūdo. [b] sed in casu isto ǭrīū putarē eē verius p no. p Bar.i d.l. si ita stipulat' eēm abs te.cū cōcor.all.s. p ibi tradita. apparet de rōne diuersitatis inter casum huius.l. & casum.d.q. & vide ēt q̄ circa pdicta dicā i fi.

9 huius.l.¶ †In ea.ibi, nihil ei pīudicat.& sic tps nō incipit ei currere nisi à die quo excludiť primus.& sic facit fm Bal.h.q sicut non valet illud qđ fit post terminū, ita nō valet id qđ fit ante. & sic vř fm Pau.de Cast.q si iudex assignaret terminū.x.dierū ad pbādū inchoādū i calēdis mēsis sequētis. q pbōnes q̄ fierēt añ calendas nō valerēt.h tñ putat nō eē verū, q2 pbōnes possent fieri ēt nulla dilatione data.alle.' no.p Bar.in l.fi. de fer. & hř in l.in crimine,

c ff.de adul.Et de mā qū possit fieri añ terminū. [c] vide p gl.in cle.ij. de app.in ver.j.dictū terminum.& p Bal. i l.eos §.apostolos.circa

10 medi.C.de app.facit l.cū filius.§.fi.ff. de ver.ob. ¶ †Vltimo Ro.h dicit q est h tex.in fi.fm vnā lec.glo.q agnitio bon.pos.facta ante terminū.& tps ǭgruū operať effectū suū tēpore cōgruo. nec est necessaria alia agnitio.& dicit q i h ille tex. est peregrin', & sing.

11 & ab alio nō pōderatus.¶ †Sed dic q Sal.hic ad hoc pōderat istū tex.in j.q.quærēs.Quid si plures diuersis tēpori b. iperrauerūt canonicatū primū vocaturū in certa ecclia, quē.j.mēsem duxerint

d acceptādū. [d] & postea vacāte canonicatu, ille q̄ erat secūd' i ipetratione, acceptauit.j.primū mēsem datū ei q. primus erat i tpe, & primus postea tēpore debito non acceptauit, an reqrať noua acceptatio.j.fm mēsem. an vero sufficiat prima.& dicit q Io.An.i addi.Spec. i rub.de ǭcess.pb.i prin.tenet q nō sufficiat prima.arg. l.si filius.hic alle.in gl.cū alijs ibi alle.p eū.ǭrīū' dicit Sal.tex. cōtra in fi.& in l.filio.§.ǭtab.ff.de inof.test.cū gl. in ver.ptulit. q̄ allegauit bona iura, & maxime istū tex.p quo ēt vltra eū allego gl. i ru. j.de suc.edi.ibi, dū gl.dicit.itē ēt intra tpa primi .& illā ēt ibi ad h no.Sal.& de dicta.q.quā format Io.An.&Sal.vide i cle.j.de ǭcess. pbē.maxime p d.Card.ibi.& q no. gl.in c.fi.i gl.pe. de ǭsue.in vj. ¶ Itē in quātū retuli.s.decisionē Pau.de Cast.hic. & in d.l. si quis hīs ita.circa statutū loquēs de termino appellandi & psequēdi. Adde q ǭ eū facit, quia ēt post applonē durante adhuc termino decē dierū, pōt variare,& applonē mutare & emendare.vt i l.si quis libellos.cū gl.quā ibi reputat sing.Ange.C.de app. & sic nō pōt dici q statim facta appellatione sit finita causa dilationis.

ADDITIONES.

a ¶Terminus. Adde eundem Alexan.cons.cxxvij.

b ¶Secundo. Adde q voluit Anch.de executor.b. vlti.volunta. cons.cccxvij.

c ¶Terminum. An terminus possit preuenire, vide Oldr.cons.i.& ibi an iudex possit terminum iuris abbreuiare.

d ¶Acceptandum. De hoc per Oldr.à quo Io.An. habuit.cons.cxxxvj. & seq.

Quando non peten.partes. Rubr.

Gordiani. LEX I.

1 *Ius accrescendi qñ habeat locum in bon.pos.non agnita per vnū ex pluribus.*
2 *Successio legitima quæ dicatur.*
3. *Ius accrescendi an habeat locum vbi habet successio legitima.*
4 *Bo.po.vñ libe.si qs ab ea excludiť, nō p hoc est exclusus à bo.pos. vñ legitimi.*
5 *Ius accrescendi an habeat locum in successione lineę maternæ.*
6 *Ius accrescendi an habeat locum inter suos quorum aliqui abstinent ab hæreditate patris, vel matris.*
7 *Suitas seu existentia sui hæredis non præscribitur.*
8 *Beneficiū abstinēdi nihil operať, nisi in his in quib.est fauor filio q operetur.*
9 *Ius accrescendi habet locum etiam interuenientes ad successionem legitimā, id est de iure ciuili.quorum vnus acceptat, alius repudiat.*
10 *Ius accrescendi successorium edictum.*
11 *Portio quæ non potest amplius acquiri de iure prætorio, licet possit de iure ciuili acquiri, cui accrescat.*
12 *Ius accrescendi an habeat locum in personis inuitis.*
13 *Ius accrescē.an habeat locū in legitima, vt quia filius sit institutus in lītima.*
14 *Iuri accrescendi an sit locus in contractibus de feudo, vel emphyteusi.*

1 QVoties. †Qñ pluribus est debita bon.pos.& alter acceptat. alter vero temporis lapsu, vř repudiatione excludiť. portio exclusi accrescit ei q. acceptauit. si ille q de iure pto. à portione sua erat exclusus, non poterat de iure ciuili succedere. & sic p aliā portionē illā cōsequiť.h.d.

2 †In tex.ibi.lītima successione.i.delata à.l.xij.tab.vel à senatusc ō. vř ab alia parte iuris ciui.q̄ partes enumeranť i l.ius aūt ciuile. i pn. ff de iust.& iur.nō cōprehēdēdo inter has partes ius ptoriū.& ita accipiť in l.j.§.fi.cū ll seq.ff.vñ leg.¶ In tex.ibi.edictū.i.ptoris. quo deferebanť bo.pos.quas edictales appellauimus. Not.ex dicēdis

3 i gl. pcipienť.& aliqua ex tex.collige potes, vt hēs hic p Bal.¶ †In gl.j.hęc difficilis reputať.& Bar.añ eū.Iac.But.p introductione, & itelligētia huius gl.format vnā oppo.q̄ vř aliquātulū ipertinēs ad lec.glo.excepta tertia lec.nec ēt ipsi rñdēt formalr ad oppositionē.nā opponūt q isti ablatiui absoluti positi i tex.ibi.cessante lītia successione debēt resolui i ǭdōnē.l.a testōre.ff.de ǭdi.& demō. & à ǭrīo sensu h innuiť.q vbi est successio lītima, nō est locus iuri accrescēdi.ǭ l.si ex plurib.ff.de suis & legi.vbi inter lītimos succedētes,& vocatos de iure ciuili, est locus iuri accrescendi siue ex successione ab intesta.vt ibi.& in l.j.§.si nemo.ff ad Tertu.siue ex testamēto.l.vnica.§.si ita.C.de cad.tol.q̄ successio ex testō dř eē lītia id est iure ciuili inuēta a.l.xij.tab.l.obuenire.ff.de ver.sig. Ia.Bu.& Bar.dñt p p h, q ista.l.in gl.legiť quatuor modis &c.& hēs in ea.& ipsi licet nō alr rñdeāt ad oppo.pxime formatā. dic q text.h noluit dicere q inter lītimos successores nō sit locus iuri accrescēdi: Sed voluit dicē q si exclusus à bñficio bo.po.q̄ est de iure ptorio pōt venire ad hēditatē tanq̄ lītimus successor.quia vocatus à iure ciuili portio eius nō accrescit alijs, attēto q ex toto nō deficit. tñ nisi pōt accrescere.l.si dun patroni.in prin.cū gl.in ver.iurasset.de

4 iureiur.¶ †Ingrediēdo ergo primā lec.vult gl.q iste tex.intelligať in hēditate delata ex linea materna, nō aūt ex paterna. quia i paterna filius exclusus à bo.pos.vnde libe. adhuc tanq̄ lītimus successor.i.agnatus, pōt admitti ex capite vñ legitimi. q cōpetit his, q̄ sunt vocati de iure ciuili.& p h gl.all.§.sed vidēdū.& sic portio nō vř ex toto defecta.tñ glo.in ver.ita tñ.vř istā primā lectu.gl.impugnare, dicens q illud quod habeť in d.§. sed vidēdū.pcederet nisi esset alius de liberis, q̄ esset in pari gradu cū excluso. vt no.in d.§.sed videndum.prout erat in casu illius legis. Et propter hoc Iaco.But.Ang.& Saly.reprehendunt dictā primam lecturā. Sed fm Fulg.& Pau.de Ca. dic q ab ista prima impugnatione potest defendi

defendi ista prima lec.s.q nec lex pōt intelligi in hereditate pr̄na.s. in delata ex linea mr̄na q nō nb.rūſio data ad d.§.ſed vidēdū.qm poſito q filius qui p lapſum anni eſt excluſus à bo.poſ.vñ lib.nō poſſit extantib.alijs liberis agnatis venire p bo.poſ.vñ leg.q eſt d̄ iu.p̄torio.Tñ ita bñ pōt venire de iu.ciui. ad eandē hereditatē à qua nō excluduntur auo.vt.j.tāgit glo.in ij.lect. & ſilr ēt ſi eſſet excluſus filius à bo.poſ. vñ lib.eo q renūciauit bon.poſ.q tñ nō accreſcit alteri,q potest adire de iu.ci. cui iuri vel aditioni ñ repudiauit.l.ſuū.j.de iu.delib. & l.nec is.§.j.& ibi no.gl.& doc.de acq.hær.dico tñ q q̄uis ad hoc poſſent ſaluari illi q īpugnāt iſtā primā lect.ſed ſi nos itelligamus q velit dicere q iſta.l. pōt pcedere ī hereditate et p̄rna delata de iu.pror.tñ, puta illis pſonis q erant incognite de iu.ciui.vt in ij.lec.q tūc ceſſat ar.adductū p Ful.& Paul.de Caſt.

5 ¶ †Subſequēter gl.ī ver. & q dr̄ &c.voluit ſēnſe aliā oppoſitionē ꝯ primā lect. & opponit q imo iſta lex poſſit pcedere in hereditate lineę mr̄næ,q ad eā vr̄ hr̄e locū ltima ſucceſſio, q filius p ſenatuſ.orfi.vocaī ad hereditatē mr̄is,& ſic iu.ciui.ſicut in hereditate pr̄is. & ppea daī ei. vñ ltimi.gl. tñ obſcure vr̄ rn̄dere q hic filius primo erat excluſus à facultate ſuccedēdi ex ſenatuſc.orfi.& à bon.poſ.vñ legi. p renūciationē. ſed iſtā rn̄ſionē ſub dubio forte īpugnat Bar.hic,obſcure. tñ q ſi renūciauit prius iuri adeūdi de iu.ciui.vr̄ eſſe excluſus à iure agnoſcēdi bo.poſ.de iu.p̄to.ergo nō pōt dici,q prius fuerit excluſus de iu.ciui. & q poſtea omittēdo petē bo.poſ.vñ cognati.j.tpſ debitū fuerit excluſus ab ipſa bo.po.quā petere potuiſſet,vt dicit tex.h̄.ad pbādū aūt q renūcias iuri adeūdi d̄ iure ciui.vr̄ renūciari iuri agnoſcēdi bo poſ. d̄ iu.p̄to.all.Bar. hic in ar.l.puberē.j.d̄ iu. delib. vbi ſi quis agnoſcat vno iure(puta iure p̄torio)vr̄ ēt acqrere alio iure(.ſ.iure ciuili) ſm intellēm Bart. ibi.ād tñ.In hoc Bar.nō bñ mouet,q ille q renūciat vni iuri puta iuri agnoſcēdi de iu.p̄to. nō vr̄ renūciare iuri adeūdi d̄ iu.ciui.

a & eꝯ ᵃ eadē rōne vt d.l.ſuū.& no.Bar.in d.l.nec is.§.j. & ibi ēt gl.ſ. all. Et an intellectus eius pcedat ad.l.puberē dicet ibi.tō illa glo. alia rōne nō vr̄ bñ rn̄dere ad ꝯriū vltimū formatū,q ſi gl.intelligit q p repudiationē filius erat excluſus à capite veniēdi de iure ciu.ad hereditatē maternā.ſeqī q eo mō dēret poſſe intelligi iſta.l.ī hereditate paterna qñ filius renūciaſſet iuri adeūdi de iu. ciui. Vñ Cy.& Ray. & cōiter alij dñt q in hereditate materna iſta.j.lect.non ſuſtinet. Vñ vt euitetur dicta vltima op.dicere oportet q iſte tex. ſm primā lect.nō pōt intelligi in hereditate materna in qua hēt locū ltima ſucceſſio ex orfi.ſed bñ hēt locū iſta lec. in liberis ſuccedentib.alijs de linea mr̄na puta auo mr̄no vel auię mr̄nę .de qua ſucceſſione nō loquebaī orfi.nec iſto tpe à l.ciuili vocabanī tales ſed ſolū de iure p̄to.l.nepotib.cū ibi no j. vñ cognati. Et hoc vltimū ſenſit ēt Bar.h̄ & hoc mō defenſaī hic prima lec. licet oēs cognati vocenī de iu.ciui.ſicut agnati in §.nullā.in auc.de hęr.ab inteſt.Et tene mētī id q dicit Sal. hic circa hanc primā lec.ſ.q repudiās bo.poſ.vñ cognati,vr̄ ēt repudiare bon. poſ.vñ legi.q prius deferī bo.poſ.vñ legi.q̄ vñ cog.l.j.ff.quis or.ergo renūciādo ꝯriī

b vr̄ renūciaſſe āncedēn ᵇ neceſſario.l.illud.ff.de acq.hę. melius ad ppoſitū allegaſſet in l.nec is.§.j.e.ti.¶ In ea.ibi, vel pone ſecūdo, hæc gl.vſq; in ver.ſi aūt eſſent &c. bñ loquiī.& intelligit iſtū text. ſecūdo mō in filijs emācipatis ſuccedēntib.patri, q non ſunt ltimi ſucceſſores.i.à iu.ciui.vocati.& iſtā lec.approbauit h̄ Cy.& cōiter

6 alij ſaluis his q̄ ſtatim dicā.†In ea.ibi:ſi aūt ēēnt &c.gl.vſq; ad ver. vel dic tertio ꝯnniādn ſm lec. vult. q iſtud pōt exēplificari ī filijs in p̄tāte. & ſentit aperte q inter ſuos heredes quorū aliqui abſtinebāt ab hereditate patris nō ſit locꝰ iuri accreſcēdi. ſed Ia.Bu.& Bar. & Ro.hic reprehēdunt iſtā gl.dicētes q immo lex iſta pōt exēplificari in filijs in p̄tāte ſi ponamus eos renunciaſſe iuri adeundi d̄ iu.ciui. cui debēt poſſe renūciare pp bñficiū abſtinendi.l.j. & ſi. cū ſi.j.de repu here. Et ideo p talē renūciationē accreſcer alijs q

c ſunt hęredes,& hereditate ſe immiſcuerūt ᶜ alleg.l.j.§.ſi nemo.ff.ad Tert.qui tex. nō pbat q inter ſuos ſit locus iuri accreſcēdi, q nō loquiī in ſuis.ſed in filijs ſuccedentib.matri, vt loquiī ille tex.tñ melius pbaī in l.cū hæreditatē.ff. de acqui. hære. Et dictū ius accreſcēdi dr̄ eē de iu.ciuili,vt pbaī,ī d.l.cū hereditate.induēdo, vt h̄ per Bal.& hoc cōprobaī per rationes quas ponit Bar. in l.q ſe pa

7 tris.C.vñ lib.dū tractat an in ſuis ſit locus ſucceſ.edic.¶ †Item ex hac gl. collige q exiſtentia ſui heredis nō p̄ſcribiī. vñ licet ſuus hæres ſtaret vltra.xxx.annos q ſe nō immiſcuiſſet hæreditati, tñ pp hoc nō perdit facultatē ſe nō immiſcēdi. q incōtinenti mortuo ſuo patre cenſetur eſſe hæres.l.j.§.qui in p̄tāte.cū ſi.§.ſi quis omiſ. cā teſt.Et ita vr̄ velle Bal.hic,& ēt Ange.hic.fateor tñ q ſi ſtaret p xxx.ann. q aduerſus poſſeſſores nō intentaret petitionē hæredi

d tatis eſſet excluſus ab ea intentāda ᵈ quia tāto tpe tolliī illa actio ſicut & alia perſonalis.l.hæreditatis.& ibi no.ſ.de pe.hæ.Illi aūt q ſunt ſui hæredes bñ excluduntī a iure adeundi ſpacio.xxx.anno

e rum ᵉ ſm cōem opi.de qua p gl.in l.cū antiquiorib. & in l.licet.& ibi videbimus.j.de iu.delib. & per gl. & doc.in l.iij.ff. de acq.hær. & per Bar.in l.j.ff.de ꝯdi.ex leg.per Bar. & alios in l.filio p̄terito. ff.de iniuſt.teſt.& per ea q̄ no.Bart.ī d.l.filio p̄terito.limitaī,& declaratur id q dixi.ſ.videlicet. q illud q dicit gl. & exp̄ſſius Bal.hic ſcilicet q exiſtentia ſuitatis non p̄ſcribiī ſpatio.xxx.anno.pcedit niſi filius in p̄tāte eſſet p̄teritus.nam ſi velit venire ꝯ teſtm̄,& ſteterit p.xxx.annos antequ dicere teſtm̄ nullū,& ſe imiſceret in hęreditate,nō eſſet amplius audiēdus, q tāto tpe p̄ſcribiī facultati dicēdi teſtm̄ nullū,& per Bar.in d.l.filio p̄terito. Vel dic melius q gl.hic dū dixit q perpetuo admittuntur &c.intelligiī.ſ. vſq; ad xxx.annos,vt loquitur tex.inſti.de perpe.& tē.ac.hic allegatus in

f glo.& ſic vr̄ q ēt in ſuo herede ius immiſcēdi ᶠ ſe hereditati tollaī ſpatio.xxx.an.& ita loquiī gl.iuncto tex.in d.l.licet.& ita exp̄ſſius firmāt hoc ibi Bal.Ang.& Pau. de Ca.in d.l.filio p̄terito. & in l.ſi q ſuus.ff.de iu.delib.licet Ful.aīr voluerit.ī.d.l.licet. & ſubdit Paul. de Ca.ī d.l.filio p̄terito,& quatenus iſta gl. videretur ꝯdiceret illi gl.q̄ eſt in d.l.licet. verior eſt illa glo.q̄ iſta. Sed vt dixi pōt ſaluari iſta intelligendo q intelligat durare illud ius vſq; ad.xxx.annos, p hoc facit,q attento bñficio abſtinēdi inducto à p̄tore eſt dare mediū inter mortē,& additionē in ſuo herede,vt late pbat,& con-

8 ſuluit Bar.in l.ſi.ff.de ꝯdi.iſti.¶ †Tñ vnū ꝯ p̄dicta facit,q bñficiū abſtinēdi nihil operaī,niſi in his ī quib.eſt fauor filio q opereī,in alijs vero nō hr̄ in cōſideratione.l.ſi filius qui p̄ri. & ibi no.Bar.d̄ vulg.& pup.ergo vr̄ q habeaī p herede incontinenti.d.§.qui ſunt & no.Bar.in d.l.ſi.q̄ tñ ad hoc,vt nō excludat per.xxx.ann.à facultate immiſcēdi cū hēret talē p̄tātē ſine dubio ſit ſibi fauor cogita-

9 biris q dictū de iure mihi vr̄ verius.¶ †In ea.ᵍ ibi. idē tñ, & ſi non

g ceſſaret &c.i. ēt inter veniētes ad ſucceſſionē ltimā.i.de iure ciui. quorū vnus acceptat, alter repudiat, eſt locus iuri accreſcēdi.d.l. ſi ex plurib.& d.§.ſi nemo.& ſic in hac tertia lec. bñ cadit opi.quā formauit Ia.Bu.& Bart.hic in prima parte huius gl.dixi.Et ad illā opi.reſp.pūt hic in gl quāuis iſta lec. in ſe ſit vera, tñ nō eſt putādu hanc fuiſſe mentē Imperatoris tradētis hic rīam,vt hic p Bar. Sal. hic ponebat exemplū q ꝯtingit de facto decedere aliquē relictis liberis natis ex ſorore,ſeu alia perſona de linea tranſuerſali fęminea, qui ſm hęc tpa nō vocabanī niſi de iure p̄torio iuxta.l. ij.j.vñ legi.& inſti.de legi.ag.ſuc. in prin. Sed iſtud exemplū mihi nō placet,quia iſta lex vr̄ loqui in liberis illius de cuius ſucceſſione agitur. vñ exēplificatur q cauſa accidit de facto in nepotibus

10 aui materni vel auię maternę, vt dixi in ſi.j.lec.¶ †Quarta lect.eſt vera,& plana,& ex ea.no.q prior gradus ſequētem excludit,ēt ſi prior ex iure accreſcendi uitatur, & ſic not.q ius accreſcendi excludit ſucceſſoriū edictū. Addo text.optimū ī l.meminimus.poſt medium in ver.ſucceſſionis. & ibi no.Bal.j.de hære. Limita tñ,vt per Bal.hic.in ver.quo ad.ij.q. &c.ſ.nō habere locū in caſu auc.p̄tereat.C.vñ vir.& vxor.vt hic per eum in d.auc.p̄terea.¶ In ea.ibi pone in ſi.&c.ſm hanc quartā lec.ſed ſm aliā totus tex.plane loquitur Ro.hic dicit dari poſſe quintā lect. quā dicit eſſe ēt cæteris no.& ſm eam hoc intendit.Portio defecta, q̄ amplius acquiri nō pōt p bñficiū iuris p̄torij accreſcitur portioni adite dūmodo portio defecta acquiri nō poſſit ſucceſſione legitima.i.remedio iuris

11 ciuil.h.d.¶ †Certe iſta lec.colligitur ex lec. ſuperiorib. & etſi clare ponitur per Saly.hic in ij.q. Et ſm hanc lec dicit Ro.hic q h̄ eſt text.ꝯ Bald. hic dicentem q portio quæ non pōt amplius acquiri de iure prætorio,licet poſſit de iure ciuili acquiri, accreſcit reuocabiliter portioni acquiſite nō aūt irreuocabiliter.argu.l.ſi impubes.§.ſi.ff.de carb.edi. quia ius ciuile nō ſuſpendit edictum prętoris.& ſm Bal.iſte cui de iure prætorio accreſcit adminiſtrabat interim oia,& erat in poſſeſſione omnium bonorū, & ſi poſtea ille q beneficio iuris prætoris fuit excluſus, adeat de iure ciuili irritabiī illa acquiſitio facta per ius accreſcendi.vt hic plenius p Bal. nam

ADDITIONES.

a ¶Econtra. Vide q voluit Old.conſi.cxliij.

b ¶Antecedenti. Adde q voluit Old.conſi.cxxxvj.

c ¶Immiſcuerunt. Adde Ful.conſi.lv.melius per Cu.conſi.cxiiij.

d ¶Frā.Cur.Intentanda. Adde tu.& vide de hoc per eund. Alex. in conſi.lxxij.in ver.viſo,& diligenter conſiderato.in v.vol.

e ¶Th.Di. Triginta ann. Adde Lu.Ro.cōſi.cxv. vbi reprehendit illos qui dñt hanc eſſe facultatē adeundi,& ibi ēt vide an detur reſtō ꝯ talem præſcriptionem.

f ¶Immiſcendi. vide Ang conſi.ccxli. & xciij.

g ¶Fr.Cur. Ibi. Adde tu q iſtā gl.dicit ſing.Ro.in cōſi. ſuo,lxxix.cxci. qñ à legiſlatore narratur aliqua contingentia facti ex tali narratione nō poteſt ſummi arg. nec aliqua iuris diſpoſitio.ſed tu adde gl. & Bar.in l.ſi.de acquir.poſ.& gl.in §.ſin.verſ ad vi.gradum inſti.de ſuc.cog.& gl.in c auditis.in ver.ex poſt facto.ad fin.de ele. & gl.in c.ij.de dol.& contu.in vi.in verb.non teneretis.

¶Th.Di. Adde & vide Iaſ. Hic plene & ſe. & Fel.ī c i.de cōſti.& ita niſi eēmus in numerationibus factis poſitis in clemētinis quia ex ipſis licitum eſt arguere ſm Gul.de Montelandino in cle.i.in c.præſentatos.de exceſ.prælā. cum concor.de quib.per Iaſ.hic,& adde And.Barb.in c.cum Ferrarien.de conſti.

nā ſm Ro.iſtud eſt ꝯ iſtū tex. attēto maxime ꝗ portio q̃ ex toto ñ deficit, nō accreſcit vt dixi.ſ. Nec ob.ſm eū d.l.ſi ĩpubes.q̃a ibi nihil dixit de iure accreſcēdi, nec de aliqua cōiunctione verbali vel reali, ex qua ꝓuenit ius accreſcēdi.l.re cōiūcti.cū ſīā, de le.iij. dic ꝗ quāuis paſſus nō ſit ſine dubio, ſatis vr̄ facere ꝓ opi.Bal. i d.l.ſi ĩpubes.nā ibi filius ĩ ptāte erat pteritus, & ꝑ lapſum anni fuit excluſus à bñficio iuris ptorij bo.po.ꝯta. nō tñ erat excluſus a bñficio iuris ciuilis.ſ.à iure dicēdi nullū teſtm̄ ď iure ciui. ꝓut hęc oīa ibi declarant in gl. Et tñ quia excluſus fuit à iure veniēdi de iure pto.dat ex quodā ſucceſſorio edicto hr̄di ſcripto bo.poſ.ſm tab. de iure pto. q̃ nō daret ſi nō fuiſſet filius excluſus à bñficio iuris pto.i.à bo.poſ.ꝯta.l.æquiſſimū.i prin.& §.expectādi.ff. de ſecū.ta. & ꝑꝑ ħ in caſu d.l.ſi ĩpubes.ille q̃ hēt bo.poſ.ꝯta. dr̄ hr̄e bo.poſſ. reuocabiliter.& interim eſt tanq̃ adminiſtrator, & filio præterito poſtea ſe plene ꝓbāte filiū, & dicēte teſtm̄ nullū irritabit illa bo.poſ.ſm tab.vt ibi ſentit glo.ſi. Et declarat Bal.i l.certū.i ver. ē ſext⁹ caſus &c.vñ legi.& ibi ēt Sal.& Bal.i l.poſthu.j.de bo.poſ.ꝯta.& ĩ l.j.j.de ſu.& legi.vbi dicit ad ħ eē tex.ſin.ĩ d.l.ſi ĩpubes. multo magis hr̄e hr̄e locū ius accreſcē.ꝗ ē fortius, q̃ ſucceſſoriū edictū, vt dixi ĩ iij.lec. Et ſm ꝑdicta intellr̄ litata & declarata iſta.l.q̃a verū ē ꝗ ceſſante ex toto ſucceſſione ltima, accreſcit reuocabilr̄ portio deſecta, vt hic.ſed ſi nō ceſſat ex toto ſucceſſio ltīma.ſed ille q̃ excluſus ē à iure pt.poſſet adhuc venire de iure ciuili ſi vellet.& tūc ſm d.opi.Bal.ħ accreſcit reuocabilr̄ tñ, ñ aūt irreuocabilr̄. ita intelligit iſte tex.a ꝯrio ſenſu. ꝑ d.l.ſi ĩpubes. Sal. tñ ħ dicit ꝗ in l.ij.& ēt in ij.q.nō apparet an accreſcat reuocabilr̄, vel irreuocabilr̄. Si quis aūt effugere vellet argm̄ de d.l.ſi ipubes §. ſi.hr̄et neceſſe endere ꝗ ibi dat bo.poſ.hr̄di ſcripto. quia erat dubiū an ille filius ĩpubes pteritus eēt filius ltimus. & ſic an ei delata eēt via veniēdi de iure ciuili.ſecus qñ certū eēt. Hūc intellm̄ poſuit lo.ď Imo. in d.l.filio pterito.ſed mihi nō ſatiſfacit. quia ſic illa dubietas nō facit ꝗ det hr̄di ſcripto bo.poſ.ſm ta. anteq̃ ſit elapſū tp̄s petēdi bo.po.ꝯta.vt ibi.ita nō dr̄et operari ꝗ daret donec pōt venire de iure ciui. ¶ Et de intellectu d.l.ſi ĩpubes.ēt dicet i l.poſth.j.de bo.poſ.ꝯta.& no.Bar.in d.l.filio pterito.ſeū intellm̄ Bar.ad illū tex.eſt cōiter reprobatus, vt dicā in d.l.poſthu. ¶ In gl.ſi.in prin.ad hanc gl.ſe remittit Bar.in d.l.re coniuncti. & cōiter approbat doctrina huius glo. ¶ In ea.ibi.l.ſi ſolus. dicit tñ ꝗ ibi nō loquit de eo ꝗ ſit delatū de iure accreſcēdi ex diſpōne legis. ſed de eo ꝗ erat delatum ex diſpōne hoīs.i.ex inſtōne. ¶ †In ea.ibi, rñdeo ſic &c. dic ꝗ imo interdū non accreſcit inuitis, vt in caſu l.ſi minor.de acquir. hære.& in caſu ſingu.in d.l.cū hr̄ditas.& vide gl.in l.vnica.§.is na. in ver.abſurdum.j de cad.tol.& ſilr̄ in legato nō accreſcit inuito. d l.vnica.§.vbi aūt.& ind arg.no.ꝑ Bar.in l.re cōiuncti. de le.iij. in verſ.quarto principalr̄ qrit.& Sal.ħ, in v.q.& aliquid ꝑ Ro.ĩ prin. & ēt i xvij.q. Vbi tāgit an in feudis[a] accreſcit inuitis.& dicit ꝗ nō. & mouet Ro.q̃a iō in hr̄ditatibus accreſcit inuito, ne teſtōr decederet ꝓ parte teſtat⁹, & ꝓ parte inteſta.vt l.ſeruus cōis ab extero. ff.de acq.hære.iuxta l.ius nr̄m.de reg.iu.q̃ rō ceſſat in feudo. Sed certe hæc rō fragilis eſt. tñ quia iſpecta dicta rōne ſequeret ꝗ ab inteſt.nō accreſceret portio hr̄ditatis inuito.& tñ indiſtincte iura dīt accreſcere inuito.l.q̃ ex duob.§.ſi.de acq.hęr. Præterea rō ſua eſt ꝯ tex.in l.fundus ille.ff.de ꝯb.emp.nā ibi loquit in ꝯctu. tñ accreſcit emptori ēt inuito. patet, quia illud ius accreſcēdi fuit īductū vēditoris grā.q̃a ſua ītererat vt accreſceret.vt ibi no.& ꝑ Bar. in l.ſi mihi & Titio.in prin.de ver.ob. Vñ dicas ꝗ in feudo nō hēt locū ius accreſcēdi.vt plene ꝑ Bal.ħ.& i auc.ſi quis.de ſac.ſan.ec. & in c.j.§.decedētib.in ut q̃ feu.da.poſ.dixi ĩ d.l.ſi mihi & Titio. rñ ſi q̃s caſus repetiat ĩ quo hr̄et locū ius accreſcēdi in feudis.& tūc ꝯſidera.q̃a aut intereſt dñi ꝯcedētis, & locū hēat. & tūc accreſcat inuito.ꝑ d.l.fundus ille.cū ibi not.ſecus ſi dñi nō intereſt. quia vaſallus & quilibet poſſet ſuo cōmodo renūciare, & ſibi inuito nō accreſcet, ſicut i legatario dixi. ¶ †Extra gl.poſuit ħ Bal. in mā iuris accreſcēdi nōnullas q̃ones. & primo, an filio inſtituto in ltima accreſcat[b] reſiduū, eo inuito. & ꝯcludit ꝗ ſic, niſi datus eēt ſubſtitutus in reſiduo, quia tūc pōt retinere ltimā, & reſiduū refutare. ꝑ l.ſi libertus patrono.ver.quid ergo. de bo.lib. adde ꝗ colligitur hāc eſſe cōem opi.ex no.ꝑ Bar.i l. quia poterat.ff.ad tre.& ꝑ Bar. in l.gerit.circa mediū.& ēt ĩ l.ꝓ hr̄de.§.ſeruos.ff.de acqr.hęr.& in l.j.in iiij.q.in prin.in ver.itē q̃ro an aliquo &c.ff.de vul.& pup.& ꝑ Cy.Bal.& alios in l.hr̄s.j.de ipu.& ali.ſubſti.& per Bal.in l.iij.ff.de acqr.hęr.& in l.ſancimus.in prin.in v.q.ſ.de inoſ.teſt.& in l.Papi. §.quarta.ff.de inoſ.& ꝑ Pau.de Ca.in l.j.ff.de acqr.hære.& ibi per Ro.q̃ ibi & hic tenerꝯ cōem opi.ꝑ ſuas rōnes valde debiles.ideo nō recito.de ħ vide ēt ꝑ do.Abb.in c.Raynu.ad ſi. de teſta. vbi vltra alios dicit. No.ꝗ etiam filius ſuccedens ab inteſta.non poteſt dicere ſe velle hr̄e lītimā tñ, & hr̄ditatē repudiare. quia nō pōt ꝓ parte agnoſcere, & ꝓ parte nō.alle.in ar.l.j.§.ſi ex feudo. ff.de hęr. inſti.in hoc vltimo tenui alās ꝯriū in d.l.quia poterat.quia in ſucceſſione ab inteſtato ceſſant rōnes ꝑꝑ quas mouent Doct. in dictis locis.& circa hoc aliquid addendū erit, quod reſeruo dicendum in d.l.hęres. ¶ †Quærit etiam hic Cy.& Bal.an in ꝯctibus ac feudo, vel emphyteuſi ſit locus iuri accreſcēdi. de quo dixi in d.l.ſi mihi & Titio. ¶ Quærit etiam hic Bal.de aliquibus q̃onib.quas tractat Dy.Bal.Ang.& Imo.in l.plane.§.ſi duobus.de leg.j.remitto ad ea quæ alās ibi dixi, & ſcripſi.

ADDITIONES.

a ¶In feudis. An ius accreſcendi locum habeat in feudis, vide Ro.conſ.cccxv.

b ¶Accreſcat. Vide Pau.de Caſt.conſ.cliij.

De bo.poſ.ſecundum tab. Rubr.

Alexandri. LEX I.

1. *Bonorum poſſeſſio ab inteſta. non pōt pendente lite ſuper viribus teſtamenti.*
2. *Appellatiōe pendente, an aliquid innouare liceat.*
3. *Appellari nō pōt à ſñia lata ſuper poſſeſſorio facti. ſecus ſuper poſſeſſo.iuris.*
4. *Bono.poſ.ſecundum tab. an poſſit peti pendente lite ſuper falſo.*
5. *Conſcientia quando exigitur in aliquo actu, an requiratur conſenſus illius cuius conſcientia requiritur.*
6. *Bon.poſ.an poſsit peti per eum, qui poteſt ſuccedere ab inteſta. qui fuit inſtitutus ex teſtamento falſo, à quo fuit appellatum.*
7. *Bon poſ.ſecundum tab.in quibus locum habeat.*
8. *Negatiua quomodo probetur per teſtes.*

Endente. †Pendēte lite ſuper iurib. teſtī & per ꝯñs ſtante dubio, an habeat locū bo.poſ.ſm ta. nō pōt peti bo.poſ.ab inteſta. ¶ †No.ꝗ pendēte adpellatione nihil debet innouari.[a] & ſic appellatū ſit ab actu geſto ꝑ iudicem circa ea q̃ ſunt iuriſdōnis volūtarię ſm Bal.ħ ꝑ iſtū tex. ¶ Et iſta mā recipit multas limitationes, quas impertinēs eſſet hic referre.iō vide glo.in magiſtrā.ij.q.vj. appſone per Spec.in tit.de app.§.pe.in prin. vbi ponit xvj.fallentias circa iſtā rlam.aliquas ēt cumulauit Bal.in l.ſi quis filio exhr̄dato §.ibi aūt. ff.de iniuſt.teſta.& in c.ſi.quo tēpore miles.& in l.iij.j.de app.& in l.furti. in prin.ff.de his qui no.inſa. aliquas ēt ponūt Doct.in c.bone. de appel.& aliquid ꝑ Bal.in l.poſtq̃.§. imperator. per illum tex.ff.vt le.no.ca.& in l.gñaliter.in prin.& §.ſi.ꝑ illū tex.de reb.cre. ¶ †Secūdo no.ſm Cy.Bal.& Ro.ꝗ licet non poſſit appellari a ſñia lata ſuper poſſeſſorio facti.l.j.j.ſi de momē.poſ. tñ ſecus eſt in ſñia lata ſuper poſſeſſorio[b] iuris. ¶ Sed dic ꝗ iſtud ñ colligit ex iſto tex. quia ħ nō dr̄ ꝗ fuit appellatū à ſñia ſuper bo.poſ. Sed ſolū à ſñia lata ſuper falſitate.& ita pōderat iſtū tex.ꝯ Cy.Bal. ĩ l.poſt ſñiam. j.de ſen.& interlo.om.iudi. Et propterea ipſemet Bal.in l.j.faciēdo mētionē de verbis Cy.hic, inquit ſe nō dicere ꝗ a bo.poſ. decretali olim vel hodie ab agnitione poſſit appellari. ſed bñ fatet ꝗ eſt q̃ſtio an bo.poſ.fuerit recte agnita necne, & iudex i ꝯdictorio iudicio ſuper hoc ꝓnunciat. & poterit appellari per hāc legē. Certe qñ bo.poſ.eēt decretalis, ꝯdictore interueniente, puto ſine dubio ꝗ poſſit appellari. quia infert ꝑiudiciū ꝯdictori, vt colligit ex no.ꝑ gl.in l.iij.§.bonorū.ff.de bo.poſ. dū glo. ibi dicit ꝗ res inter alios acta &c. ergo dēt poſſe appellari per rlam poſitam in l.& in maiorib.j.de appel. ¶ Pro hoc ēt pōt induci iſte tex.ſm vnū intellectū quem poſuit hic Bal.in j.q. videlicet intelligendo ꝗ hic hæres ſcriptus petebat ſibi decerni bo.poſ.ſm tabu. & ille q̃ ſucceſſurus erat ab inteſtato, contradicebat allegando falſitatē teſtamenti.& iudex pronunciauit bon.poſ.nō eſſe decernendā hęredi ſcripto. Propter quod videt tacite pronunciaſſe teſtamentū eſſe falſum. Vbi aūt fuiſſet cōceſſa decretalis bon. poſ. nullo ꝯdictore interueniente, nō vr̄ ꝗ audiat appellans, quia nō eſt grauatus.l.j.§.j.ff.de ap.reci.l.à ſñia.in prin.ff.de app.& iſtud vr̄ voluiſſe Bal.in l.j.§.qui admitti.in verſi.ſed nunquid a tali decreto. vbi allegat iſtū tex.& iſto caſu ſaluabit opi.Bal. in l.j.j. ſi de momen.poſ. fuerit appel. & iſtud ēt innuunt verba Bal. hic ante primā oppo. Quòd aūt hoc vltimo caſu non inferat alteri præiudicium, patet ex not.in d.§.bonorū.& ita puto tenendum. quamuis Sal.hic, & in d.l.j.ſi de momen.poſ.tranſeat cum Cy.hic. ¶ †In glo.ſin.circa fin. quāuis glo.hic. & magis communiter Docto. intelligant ꝗ l.cū falſum. non habeat locum in bono. poſſ. decernenda, prout etiam tenuit Dy.& Pau.de Caſt.in d.l.cum falſum. tamen cōtrarium tenuit glo.in d.l.cum quidam.in ver.certus.per illum text.ff. de bo.poſ.& ita Iac.de Are.Cy.& Saly.hic. Puto ꝗ aut quęrimus vtrum, quantum ad interrumpendum ne tempus petendæ bon. poſ.

ADDITIONES.

a ¶Innouari. Adde videndum Old.conſ.ccvj.& ibi quando reuocent innouata lit. penden.de quo ēt per do.de Ro.vt lit.penden.

b ¶Poſſeſſorio. Limita niſi iudex detulerit appellationi interpoſitæ per eum ꝯ quē lata eſt ſententia in poſſeſſorio. ſm Alex.conſ.ccxxiij.ij.lib.

pos.curat, possit & debeat peti bo.pos.pēdēte lite super falso & tūc hēt locū vltima opi.vt est tex.in l.cū q.d.ā. palle. facit l. octaui. §.j. ff. vn cognati. Aut q̄rimus verū q̄tū ad interponendū decretū iudicis sup bo.pos pēdētia litis sup falso liceat obligari.& tūc pcedat op.prima p rōnē huius glo.& circa hoc vide Bar.in iij. oppo.

5 †¶ Et no.ħ gl.in quantū fecit mentionē de ɔſcia, quia eā reputat no.Bal.in rub.C.de exer.ad ħ. Videlicet ꝙ licet vbi lex vel statutū exigit[a] ꝙ interueniat ɔſcia alicuius in certo actu sufficiat illi nonficare absq; eo ꝙ expectet cōsensus illius.e.cū in veteri.de elec. Tn̄ fallit qn̄ req̄rit ɔſcia illius q habet ius dicere, q̄a tūc debet expectari ɔsensus illius.de quo ēt vide p Ang.in §.emphyteu sim. in fi. in auc.de ali.& emphy.& in §.nō alr.in auc.qūo oportet epis. & ī l.si q̄s mihi bona.§ iussum.ff.de acq.hę.& p Arch.xviij.q ij.quidā. Dicit ēt p hāc gl.Bal.in l.fi.io prin.j.de peau.ꝙ iudex debet sequi

6 ɔſciam suā ñ pn̄s.¶ †Et gl.qūt ħ Cy q.d si pximior q succederet ab intestato fuit in testō institutus,& testm̄ fuit falsum & ipse appellauit,& appellatione pēdēte vult ab itestato adire vel bo. pos. petere,an possit. Arguit primo ꝙ non p istū tex.& p l.in pluriū ff. de acqui.hę.postea ɔcludit ꝙ sic, q̄a poterat repudiare ex testō,& adire ab intestato l.illud.ff.de acq.hęre.Fulg. hic dicit ꝙ intelligit istud dictū esse verū qn̄ arguebat ipsum hr̄dem fecisse testm̄ falsum.nā tūc ipse est certus.iō ipse adire pōt d.l.cū falsum.alias aūt, q̄a interim incertū est an deferat hr̄ditas ex testō vel ab intestato iō nō pōt adiri nec repudiari ex testō. Vn̄ interim moriēs nō trāsmitteret fm eū.idē vr̄ tenere Ro.p d.l.in repudiāda.ff.de acq.hære.& expssius pbat in l.nec is.in prin.& ꝙ ibi no.eo.tit. facit l. si is ad quē.eo.ti. Tn̄ Fulg.& Pau.de Ca. hic dicūt ꝙ interim decedēs

b nō trāsmitteret[b] male dicūt,& ɔ̄ tex.ī l.& si ex modica. post prin. ff.de bo.libe.facit l.illud.§.fi.cū l.seq.ff.de ɔ̄ta.& no.Saly.ħ,& in l.

7 iij.j.de repudia.hr̄d.¶ †Itē pōt dubitari an hęc bu.pos.fm tab. de que in hoc ti. hēat locū ī testō imperfecto facto inter liberos,& corā duob. testibus vł inter alios ab intestato venietes corā.v. testib. iuxta l.hac ɔsultissima.§.ex īperfecto,& j.de testa.d̄ quo vide Bal. dubitantē ī l.certū.j.vn̄ leg.ad fi.de quo forte ibi dicet. Et tāgitur ibi p Ro.& vide q̄ dicā j.l.pxi.¶ Itē ad limitationē hui⁹ l. vide l.j. ij.de edi.diui.declaratā vt p gl.& doc.in l. hr̄s institutus. ff. de acq. hęred.& in d.l.cū falsum.¶ Vltimo tene mēti q̄ tangit Bal.ħ dum tractat qualiter testis deponere debeat vt ɔcludēter negatiuā p-

c bet[c] Cui adde bon.gl.in auc.de her.& fal.§.si vero absunt.in ver. vidisse.ubi pro Ang.& p gl.& doc.i l.j.§.ij.de iti.actuq; pri. & Bar. aliquīe in l.j.§.si quis neget.ff.quēad.test.aper.& in consi.suo inci. clarissime dn̄e.& p Cy.& Ia.Bu.& Bald.in l.actor. C.de proba.& p Bal.Ang.& Imo.in l.si bine.ff.de iniu.test.& in l.Pautonius.alias Pānonius.§.rei pduellionis.ff.de acqui.hę.per Bal.in l.cum hi.§.j. ff.de trāsac.& in repe.l.ij.s̄.de rescin.ven.per doc.in c. bone.el.j.de elec.& in c.iij.loco.de proba.

ADDITIONES.

a ¶Exigit. Adde tu pro dicto Bald.facere.l.Titium & Meuiū.& ibi doc.ff.de admi. tut.& facit quia si lex vel statutū requirit cōscientiā alicuius positi in dignitate, videtur etiam eius cōsensus requirere.ita no. Are. quē al.& sequitur idem Alex. in l.ij.§.voluntate.ff.sol.mat.

b ¶Transmitteret. Vide Anc.consi.ccliij.& ccclviij.

c ¶Probet. Adde tu & vide per eūdē Alex.i cōsi.xliij.ver.quartus testis in iiij.vol. & in consi cxxxvij.ver.itē dictus.in ij.vo.& idē eūdē Alex.de mō probandi negatiuam in consi.lv.ver.non ob.& in consi.clvi.ver. item respondeo in v. volu. Et adde Car.in consi.x.consi.xxvi.& xxv.

¶Adde & vide Bar.in consi.cxx.inci.clarissime dn̄e vbi testi nō credit̄ super negatiua nisi deponat de cā scientię coartāde dictū suū loco & tpe.& adde ēt cōcor. de quibus per eūdē Alex.in consi.lxv.inci.habita super contentis.

Gordiani. LEX II.

Bonorū possessio fm tab.habet locū vbi te[illegible] in scri ptis conditum non est.

2 Testādi in scriptis cū sigillis & vii.testibus modus fuit inuētus à iure p̄torio.

3 Dispositio l.loquentis in uno casu expresse, quonā pacto sit in similia pducēda.

4 Testamenti solemnitas,& testatoris uolūtas quomodo probetur.

5 Testamentum quomodo probatur,quod talis testator fecerit.

6 Testandi uoluntas quomodo & quot testibus probetur.

7 Testamenti solennitas,uel substantia & testatoris uoluntas quomodo probetur,& quid si probatio sit dubia.

8 Testamentum an & quando possit probari per duos testes, & etiam si sit quæstio de uoluntate testatoris.

9 Testes testamentarij quando dicantur contestes si deponunt super testamenti confectione.

10 Testes in dubio præsumuntur contestes,& de eodem actu deponere.

1 BOnorum. ¶ †Bonorū possessio p nuncupationē delata in lite perit.h.d.¶ In tex.ibi. sine scriptis &c.declara vt hr̄ i l.hac ɔsultissima. in prin. iuncto.§.p nūcupationē,& ꝙ no.j. de test. & plene hr̄r

2 p Bar.in l.ij.in prin.ff.quē.ad.test.ape.¶ †In tex.ibi. iure ciuili.nam modus testandi in scriptis cum signis,seu sigillis.vij.testiū fuit originaliter inuētus à iure p̄to.modus aūt testādi sine scriptis bene fuit inuētus à iure ciuili à quo postea bene ēt fuit approbatus & auctus modus testandi in scriptus inuētus à p̄tore, vt colligit̄ inst. de te.post prin.

3 ¶ †In tex.ibi fm nuncupationē bo.pos.&c. not.ꝙ dispō l.loquētis in vno casu e xp̄sse trahit̄ ex mente l.& similitudine rōnis ad casum similē exp̄ssum, q̄uis in ipso simul cessent verba legis de casu expresso loquētis. Et iō remediū ꝙ ɔpetebat directū in casu exp̄sso ɔperit vtile in casu ad quē fit extēsio, vt hic in gl.fi.& l.curatoris,& ibi latissime no. p gl.& doc.s̄.de neg. ge. dic vt ibi. & in l.actio.ff.de neg.ge.vbi habes, an sit dr̄ia inter vtile & directū. Et ista faciūt ꝙ ex testō imperfecto inter liberos cōpetat vtilis bono. pos. fm tab.ꝙ adde ad ea quæ dixi s̄.l.proxi. circa fin.

4 ¶ †In gl.ij.ibi, nā si bo.pos.&c gl.rn̄dendo ad opin.Mart.& respōdendo ad ar.eius, vult dicere ꝙ licet possit esse inter partes qō tm̄ de solennitate testi,& nō de volūtate testōris vt in casu qn̄ hæres fatet̄ testōrem.ita disposuisse,sed negat interuenisse solennitatē, vt in casu.§.fi.allegato in gl. Tn̄ testes producti ad probandā solēnitatē numen testiū nō pn̄t de ea deponere nisi ēt de volūtate testatoris deponāt. volūtas est sibi subiectū, seu substātia testamēti solēnitatis nō pōt dici qualitas, vel accidēs testamēti. sed nō pōt q̄s cognoscere qualitatē i subiecto nisi cognoscat substantiā, seu subiectū l.eius qui ad fi.ibi possidēdi haberet aīum.ff.si cer.pe.l.si seruū mihi.§.fi.ff.de ac.emp.nō pōt enim q̄s cognoscere stichum albū nisi ipsum stichū cognoscat. Sed ad volūtatē pbandā nō sufficiūt duo testes.vt l.fi.j.de fideic.& d.l. hac ɔsultissima.prout etiā fatet̄ Mar.ergo nec sufficiūt ad pbandū solennitatē in voluntate interuenisse. Habēt ēt necesse testes dicere ꝙ Titius fecit testm̄ coram septē testib.in quo seyū instituit hr̄dē. Nā nisi de hoc vltimo deponerēt,nō sufficeret q̄uis de eo non sit qō inter partes. Non sufficit enim ꝙ viderit ibi testes conuocatos cā testi nisi dicat ꝙ viderit testm̄ fieri corā eis. Et hoc nō pōt intelligere testis nisi audierit q.d fecerit testōr.

5 †Vnde oportet ꝙ testis hoc exprimat, vt concludēter deponat,& appareat eū intellexisse ꝙ fuerit testm̄.& p̄sertim si interrogat̄ de hoc à iudice. Sed gl.nō bene rn̄det ad arg. Mar.nā si testis dicat ꝙ recordat̄ ꝙ testōr fecit testm̄ corā septē testib.licet non recordet̄ quē instituerit hæredē, attamen testis iste

a probat testm̄[a] esse factum cū solennitate septem testium. Nec est opus ꝙ probet quē instituerit hæredem. quia aduersarius hoc fatetur,& i dubio præsumitur vnū testm̄ factū, vt pbat̄ in l.omniū. cū gl.in ver.ɔprobat̄.j.de te.& in l.fi.inducēdo vt per Bal.ibi in fi. s̄.de re.cre.tn̄ sustinēdo opin.glo.dic verū esse ꝙ non præsumitur pluralitas testamētorū nisi ex variatione assertionis patrum hoc deprehendat̄, put erat in qōne nr̄a, q̄a aduersarius fatebat̄ testm̄ non solenne conditū in quo Seius erat institutus. Ego vero p testes meos asserebam & probabam de testū solēni, & sic apparet ꝙ de alio testō intelligo quàm de eo ꝙ fatebatur aduersarius, & sic deprehenditur pluralitas testamentorum c.cum Io.de fi.instr. ideo oportet, ꝙ testes mei deponāt ēt de voluntate testōris. quo

b casu requirunt̄ septē testes, nisi ex coarctatione loci,[b] & tpis appareat ꝙ illi duo testes loquerent̄ de eo testō de quo affirmabat aduersarius. Vel nisi aduersarius confiteret̄, ꝙ semel tm̄ testatus est ille testōr, vt hr̄ in d.c.cū Ioā.quibus casibus fatendum esset ꝙ pcederet opi.Mar.fm Iac.Bu.Bal.& alios cōiter hic. & not. idem Bar.in l.hr̄s palā.in prin.ff.de test.nā cū isto casu constet de voluntate, cessat suspicio falsitatis ob quā lex voluit requiri pbōnem. vij.testiū.d.l.fi.j.de fideicō.alias aūt vbi non constaret ꝙ de eodē testō loquerent̄ testes,& aduersarius. procederet opin.glo.& fm istā declarationē intelligo opi.Spe.in ti.de instr.edi.§.cōpendiose ver.sed q.d si vnus. vbi approbat opi.Mar. quā dicit de ɔsuetudine seruari. ad ꝙ ēt vide ꝙ no.Bar.in l.j.§.si quis neget ad fi.ff. quēadmo.test.apet.& in l.ij.s̄.de er.aduo.& p gl.ij. q.j.§. Quod autem in gl.j.¶ Et p prędicta infert Bal.ħ ꝙ si in testō continetur, ꝙ testator hīs reliquit.x. poterit per duos tm̄ testes probari, ꝙ reliquit iure instōnis. q̄a nō est dubium nisi de solennitate,& ad plura de q̄bus ħ p eū vide, q̄ dicent̄ post doc.in l.errore.j.de test. vbi tractabitur an error notarij in testamēto pbari possit per duos testes.

6 ¶ †Et istud ēt facit ꝙ si per vij.testes fuerit probatū de voluntate testōris.sed nō deposuerūt de solennitate, puta, ꝙ testes non fuerūt rogati a testōre, vt requirit̄ l.hr̄des palā.§.in testis.s̄.al. & l. hac consultissima.in prin.j.de test. vt quia dicti septē testes examinati super

ADDITIONES.

a ¶Testamentū. De hoc vide Ang.consi.xlix. & an solēnitas testamēti probet̄ per duos testes & an coniecturata voluntas defuncti. vide per Old.consi.ccxcvii.inci.d.Scetellia,circa fi.& ibi.an mulier hoc casu sit idonea testis.

b ¶Nisi ex coarctatione loci. Adde tu ꝙ ista est cōis s.ꝙ tūc probatur solēnitas testameti p duos testes.& vide Alex.in consi.xlvii.in ii.vol.pro qua opi.facit quia solēnitas numeri testiū in testō requisitorū probat̄ per ipsum testamēti licet testes sint mortui no.in l.fi j.de fideicom.& not.in l. publicati. j. de test. ergo talis solennitas poterit ēt probari per testes arg.l.in exercendis.j. de fide instrumen.

super voluntate testatoris non fuerunt interrogati de dicta solennitate, rogatus sufficiat de tali solennitate probare per duos testes, h.d.Bal.in l.hędes.palam. i prin. habuisse de facto. Tn ibi adducit in ꝯtrium. s. ꝙ non sufficit probare solennitatẽ per duos testes. qa facilius probatur voluntas q̃ solennitas.l.fi.ff.de re.co.& in l.in testamento.ff.de fideicom.lib. Ergo si duos testes non sufficiunt ad probandũ voluntatẽ non dñt ẽt sufficere ad probandã solẽnitatẽ & ita ẽt residet, & cum eo ẽt transit Pe.de Anc.in c. cum esses.de test. Tñ Ioan.de Imo.in d.c.cum esses, tenet ꝯtrium, & melius dicens cõem opi.esse ꝙ qñ aperte constat voluntate sufficit de solẽnitate probare per duos testes, vt est declaratũ.s. Et non ob.d.l.fi. quia ibi tractaẽ de probanda tali veritate ad cuius substantia non requirebantur. vij. testes. sed sufficiebant duo.s.ad probandum ꝙ defunctus voluerit certum predium alienari per tutorem vt ibi. Hic aũt agitur de probanda tali voluntate ad cuius essentiam, & validitatem, requirebantur. vij. testes. puta circa hr̃dis institonem. Non ob.d.l.in testõ. quia est specialis casus in quo minus solẽnis voluntas valet fauore libertatis. ideo sufficit probari ẽt sine solẽni numero. & ipsemet Bal.hic sequitur cõem opi. ¶ In ea. ibi, quare non sufficiunt &c.i. non sufficiunt duo vel tres testes. qa apparet esse necesse probari de voluntate pbando de solennitate.vt dixi. & h̃ est ẽt ꝙ voluit dicere gl.j.dum dicit. & qa est de volũtate &c.

7 declara.vt hic per Bar. ¶ †In ea.ibi, sed retardatur aditio &c. Bald. hic quem alij scribens post eum, vt Ful. & Pau.de Cast.& Ro. hic sequuntur reprehendit gl. quia probatio dubia nihil operatur. c. in pñtia.de proba. & per alias rationes quas vide per eum. Istam gl.reprehendit ẽt ante Bal.Fran.Tign.qui respondet ad d.l.precedentẽ quã hic all.gl. videlicet ꝙ ibi ob pẽdentiã appellonis suberat probabilis dubietas, q̃ poterat contingere, ꝙ iudex appllonis pronunciaret testũ esse falsum. sed ex quo non est probatũ sufficiẽter, talis pbatio nõ releuat Sal. tñ hoc saluat gl. approbatã p Bar. quia dicit ꝙ intentio glo. fuit dicere ꝙ donec lis penderet ob litis pendentiã impediretur aditio ab intestato.s.l.pxi. nõ aũt finita lite, & de hac gl.vide ẽt per Bal.in l.pe i prin.j.de sen.q̃ sine cer. q̃u.& aliquid per Imo.in d.c.cum esses.& ibi tenet idem gl.hic.& adde ꝙ si duo tests.deponerẽt testm̃ fuisse tali mõ factũ corã. vij. testib. ẽt si sit qõ de voluntate testantis talis probõ q̃uis dicatur semiplena fm opi.Bar.in l.admouendi.ff.de iureiur.de quo per Ant.de But. in c.fi.de iureiur.& Saly. in l.bonęfidei.C.de re.cre.& aliquid per Ful.hic Tñ põt esse dubia talis probatio.adeo ꝙ in eius defectum

a possit deferri iurm in defectum semiplene probationis.[a] vt excludatur successurus ab intestato. de quo vide no.p Bal.hic & in c.j.§. item si vasallus, de contro.inuesti.& in d.l.in bonęfidei & ibi etiã. Saly.s. de reb.cre. & aliquid ẽt per Ful. hic transeuntẽ cum Bal.h̃.

8 ¶ †Extra glo. adde casum in quo per duos testes poterit probari testamentũ etiã si sit qõ de voluntate, nã si instrumentũ testamẽti authenticũ factum corã.vij.q. testib. perdatur probato casu amissionis, & tenore testamenti per duos testes erit probatũ testim.ita singulariter in simili probatur in l.testiũ.s.de te.in fi.ꝙ no.fm Bal. ibi & sequitur etiã Rom. hic. Et dicit Rap. Cu.in d.l.hr̃des palam in prin. hoc dictum esse menti tenendum. q̃uis fm eum non videatur forti autoritate corroboratum. Saly. in d.l.testium, in vlti. no.dicit idem ꝙ Bal.ibi,& bene facit ꝙ ibi no.Cy.in vj.no.Ang.tñ intellexit hoc esse verũ si saltem per duos testes q̃ fuerunt pñtes testõ probatur qualiter fuerit confectum testm̃ per d.l.testium in fi.cum ibi no. Tamẽ dictum Bal.posset saluari si testes probantes amissionem ipsius testamenti, & eius tenorẽ essent valde periti. quia tũc sufficeret q̃uis non fuerint p̃sentes testõ per id ꝙ hr̃ in c. cum olim.el.j.de priuileg.& no.Bald.in auc.si quis in aliquo circa mediũ.s.de eden.& ibi Cy.& Bar.in l.sicut.C.de fi.instr.& in l.ij.§.

9 diuus.ff.de iure fisci. ¶ †Vltimo, tenementi inquantũ Bal. hic no. concludit ꝙ si vij.testes testificantur super probatione testamẽti, & quilibet dicit se fuisse præsentem tali testamento, & ꝙ non recordant qui vel quot fuerint alij presentes, tñ testes isti dñr contestes, & probant vt hic per eũ, & Pau.de Ca. hic reputat hoc singulare.bene faciunt no.per Bar.in l.j.§.si quis negat, circa mediũ. quemadmo.test.aper.& ita teneas licet Ro.hic. debilib.rationib. velit ꝯnum.dic ꝙ cum opi.Bal.ẽt concordat Inno.in c.qualiter.el grande de accusa.Specu.in titu. de inquisi.§.nunc tractemus.ver. super propbatione aũt infamię &c.& Imo. in c. cũ oporiet de ac.

10 ¶ †Ex quo habes notare.ꝙ in dubio testes presumũtur cõtestes, & de eodem actu deponere vt no.Bal.in l. de quibus.ff.de legi.& do. Abb.in c.cum Ioan.de fi.instru. & huius est ratio. quia plura-

b litas[b] in dubio non præsumitur. d. l. omnium.& d.l fin.& probatur in c.in præsentia, ver.verum.& ibi ponderat d. Ant.de proba. not.Bartolus in l.si in rem.ff. de rei vendi. per illum textum & est de mente gloss.magne.in l.cum qui.§. in popularibus. ff.de iureiuran.cum similibus,

ADDITIONES.

a ¶Semiplene probationis. Adde tu & vide vltra hoc all.per Bald.in l.non solum. §.qui in alieno.ff.de procu.

b ¶Pluralitas. Vide per eundem. Alex.consi.cxix.circa medium in j. vo.per Pau.de Ca.cõs.xxxviij.nec ẽt pluralitas locorũ vno noie noiatorũ. Alex.in cons.j.v.vo. & vide eundẽ in cons. xxxviij. & ibi an p̃sumatur pluralitas societatũ vel aliorum actuũ in d. vo.& eo.vo. consi.xxxv. vbi pluralitas perit obscuritatẽ, & adde ꝙ pluralitas dispõnum in dubio nõ præsumatur per Fran. Are.in l.si pater impuberis co.ij.ver.in gl.j.ff.de vulg.& pu.& per eundẽ Frã.Are.in consi.xxxvj.adde tñ ꝙ fauore mřimonij p̃sumitur pluralitas actuũ.ita ipse Fran. Are.in consi.xiij.col.ix.

¶Vide plene per Fel.in c.cum ideo.& se.de fi.instru.

Alex. LEX I.

1 *Legata cognatis relicta, aut prætorijs personis, an, & quomodo debeantur.*
2 *Dictio, solis, est dictio taxatiua, & exclusiua regulariter fallit vt hic.*
3 *Legata testamento rupto regulariter non debentur, fallit vt hic.*
4 *Legata an, & quã debeantur rupto testõ per cõtratabu.hic remissiue dicitur.*

¶ De bonorum possessione contratabulas. Rub.

1 Liberi. †Rupto testõ p bo. pos. ꝯtabulas adhuc debent legata relicta liberis. & parẽtib. seu alijs ꝯiũctis p̃sonis in edicto pretoris expressis.

2 ¶ †In tex.ibi solis no.iũcta gl.in ver.liberis ꝙ dictio solis, q̃tuncunq; sit dictio taxatiua & exclusiua. l. aduersus.s.si aduer.rẽ iud.& i l.his solis. ff. de cõdi. indeb.attñ nõ censetur excludere p̃sonas q̃ per alias leges ẽt veteres sint inclusę.& sic p talẽ dictionẽ nõ inducit correctio iuris antiq, nisi aliter de mente ꝯstet.& istud ẽt voluit Bar.in l.iij.§.Titio.ff.de adi.leg. Vbi ponit notabilẽ decisionẽ in duob.statutis in quorum vltimo sit similis dictio q̃ si acciperetur taxatiue induceret correctio- p̃cedentis statuti,& tñ decidit ꝙ nõ corrigit primũ statutũ, & illã decisionẽ sequtur Io. de Imo.i l.si vero.ff.so.ma. Ad p̃dicta ẽt adde tex.i l.cũ nouissimi.i pri.cũ gl.i verbo solã.j.de p̃scri.xxx.an.p quã gl.dicit ibi Ang.ꝙ dictio, sol' nõ excludit illa p p quorũ exclusionẽ

a resultaret absurd'[a] itellis. & q̃ dicta sunt de dictione solus.videm' hẽre locũ ẽt i alijs taxatiuis dictionib. vt.l.ob ea. cũ gl.s.de p̃di. mino.l.serui noie in gl.i verbo tm̃ possidet.ff.de vsuca.& p Bar.in l.si ꝯstãte. i prin.i ix.q. prime partis.ff.so.ma.& de dictione, solus, vide aliqua p Bal.h̃

3 ¶ †No.ꝙ licet alias qñ testm̃ nõ subsistit nõ debeantur legata.l.eã.quã.j.de fideicõ.& l. si nemo.ff.de te.tu.tñ fallit in casu isto.rõ est.qa p̃tor vidẽs ꝙ p bo.po.ꝯtra.quã ꝯcessit filio emãcipato p̃terito p expugnatiõe testi ꝙ nõ poterat expugnari de iure ciuili. §.emãcipati.isti.de hęre.q̃ ab itesta.l.sed cũ p̃tono.§.j.ff.de bo.pos. fecerat p̃iudiciu legatarijs q̃ expugnato testõ nõ pñt petẽ legata ex testõ, mot' equitate, voluit ꝯseruari legata p̃sonis cũ q̃b. testõr ꝯiunctus erat equitate nãli, p h̃ apparet ꝙ ista.l.est itelligenda i filio emãcipato p̃terito. qa si esset filius in ptãte p̃teritus attento ꝙ testm̃ est ipso iure nullũ absq; bñficio iuris p̃torij, vt vidr bimus.j. l.pxi. & sic legato ipso iure deficiebãt alia via q̃ ex p̃uisione iuris p̃torij adõ tũc legata ꝯiunctis p̃sonis nõ ꝯseruantur. l. his q̃ in ptãte i prin.ff.de leg.p̃stã.

4 ¶ †In gl.ibi.ff.e.l.j. supple.i ti.de leg. p̃stã. Litatur tñ.l.nřa.& illa.l.j.d le.p̃stan.cũ si.nõ hẽt locũ in plurib.casib.quos vide i l.iij.ver.h̃ aũt solũ.& ver.itẽ si q̃s i ver.fi.cũ.l.se.& in l. filiũ.§. oib.& i l.sed & si p dote.§.nõ oia.& l.is q̃ i prin.& §.j. cũ ibi plene no.p Bar.ff.de leg.p̃stan.& ẽt in casu.l. pe.j.de fideicõ.h̃ ali glo.ẽt intellr ista.l.cũ si.i p cũ litatione posita i l.talur'.de leg. p̃stan.& dubitat ibi Bar.an illa.l.sit hodie correcta p auc. ex cã de libe. p̃te.& nõ decidit.sed Bal.Ang.& Bar.i d.auc.ex cã i ver. iij. op. &c.tenẽt, ꝙ sit correcta.qa tex.i d.auc.ex cã.vult valere testm̃ quo ad legata, ac si filius nõ esset p̃teritus.& sic hodie i totũ valeret nõ tñ putes, ꝙ p d.auc.ex cã reddatur ex toto correcta vel superuacua hęc.l.& totus ti.de le. p̃stan. qa remanebit icorrecta iura antiqua i casib.in q̃b.cessat dispõ illius auc.vt qñ filius esset ignorãter p̃terit', vel ẽt nepos fm opi.gl.i l.j.de posth.hęr. isti.quã sequunt doc. ples in d. auc.ex cã.itẽ remanebit vnlis p̃uisio illius tituli, de le.p̃stã.quo ad instõnem hr̃dis factã de liberis. & parentib. q̃ ꝯseruatur eis per illũ titulũ.vt.l.filiũ.§.sed portio de leg.p̃stan. de qua ꝯseruanda nõ p̃uidebat auc. ex cã ad. fi. & de mã, & intellectu illius tituli de leg. p̃stan.& maxime illius difficillime.l.si duo.eo.ti.vide p Bar.i l.filio p̃terito i prin.de inist.test. Et ibi plenius p Imo. super.ij.gl.& Bar. in l.qui aũt. §. hoc edictum. ff. si quis omis.cã test.& per Imo.in l. ventre post Ang.ff.de acqui.hęre.& in l.j.ff.de min.testa.

ADDITIO.

a ¶Absurdus intellectus de dictionib.taxatiuis. Vide Pau.de Ca.cons.cxxxx.vide Ol. cons.ccxxx.vide Ro.consi.xciiij.Ioan.de Ana.consi.xxxij.

Alex. LEX II.

1 *Bonorum possessio contratabulas intentari potest etiam rupto testamento natiuitate posthumi præteriti.*
2 *Præteritus dicitur qui non est institutus, neque exheredatus, & tali datur bo.pos.contratabu.*
3 *Testm̃ ob posthumum an & quomodo rumpatur aut certe conualescat.*

4 *Bonorum possessio secundum tabulas non concurrit cũ bo pos. contrata. fallit vt hic.*
5 *Preteritus an sit necesse, q saltẽ incipiat petere bono. pos. contrata. ad hoc vt aperiatur edictum filio instituto, adeo q contratabulare possit.*
6 *Testm̃ an possit contratabu. per filium emancipatum alio filio preterito.*
7 *Preteritus an possit expresse approbare testm̃, adeo qd per suã approbationẽ impediatur filius institutus contratabulare testamentum.*
8 *Preteritus an possit approbare testm̃ in preiudicium filij instituti. qui esset in minore parte viri, adeo q non impediretur filius contratabulare, & ab intestato consequi virilem, & quid quo ad confirmationem legatorũ in preiudicium filij exheredati volenti succedere ex nullitate testamenti.*
9 *Preteritus si sit vnicus filius an poterit approbare testamentum.*
10 *Preteritio matris precxlibdatione nõ habet. Testm̃, quo filius, qui in pte. est aut etiam emancipatus, preteritus fuerat, an sit ipso iure nullum. nu. 11. & 12.*
13 *Preteritionis defectus est maior q̃ defectus numeri testium.*
14 *Testamentum est nullum de iure ciuili si filius est preteritus. & scripti sint venientes ab intestato.*
15 *Testm̃ rumpit de iure ciuili tãtũ preteritione posthumi, & preteritione filij iam nati, tñ reconualescit ipso preterito nihil opponente.*
16 *Testamentum est nullum omni iure in quo filius est preteritus, & tamen valet si filius elegit ipsum contratabulare.*
17 *Testamentum est omni iure nullũ, si sit filius preteritus etiam absq; eo q filius dicat nullum, limita vt in litera.*
18 *Testm̃ in quo filius non est omnino preteritus, vt si essent institutus sub cõditone casuali. quia tunc videtur nullum, si dicatur nullum.*
19 *Testm̃ posito q sit omni iure nullum ipso iure quomodo possit contratabu.*
20 *Approbatio testamenti inualidi qua fit incontinenti facto testamento non est consideranda, vt improbetur.*
21 *Appellari põt à sententia que est nulla. & appellatio est remedium rescissoriũ.*
22 *Testm̃ nullum an videatur approbari taciturnitate filij tacentis per annum.*
23 *Ius dicendi testamentum nullum quanto tempore finiatur.*
24 *Testamentum quo filius est preteritus si approbetur per ipsum filium, an recõualescat de iure ciuili, vel pretorio.*
25 *Testamentum in quo filius est preteritus reconualescit per approbationem si fuit factum coram principe.*
26 *Testamentum natura nullum, an vllo modo vires accipere possit.*
27 *Testm̃ in quo filius in potestate est preteritus, an reconualescat per approbationẽ filij, quando non sunt instituti venientes ab intestato.*
28 *Extensio de vno casu ad alium, ex identitate rationis regulariter nõ debet fieri in exorbitantib. de iure communi.*
29 *Testm̃ in quo filius fuit preteritus ignorãter vt qĩ testator ignorabat ipsum habere filium, an reconualescat si filius ipsum approbet.*
30 *Testm̃ vsurarij conditũ non prestita cautione secundum formam traditã in c. q̃q. de vsur. an reconualescat si ex post facto fuit prestita.*
31 *Bonorũ possessio contra. q̃ competit preterito, impedit heredẽ scriptum petere bo. pos. sed non impedit adire hereditatem de iure ciuili ex testamento.*
32 *Posthumus preteritus fortuitus rumpit testm̃ quam iam natus preteritus.*

1 **P**Osthumo. † Natiuitate posthumi preteriti testm̃ rũpit ipso iure nec peti à tutore ipsius
2 infantis noĩe bo. pos. secundum eas tab. põt. ¶ † No. q ille dr̃ pre-
a teritus q neq; institutus est neq; exheredat⁹. & tñ ei dat bo. po. cõta. q̃ liberis preteritis cõcedit. l. si cũ si. j. de li. pte. Vñ ẽt si de filio aliqua mẽtio facta eẽt i testõ. nõ tñ eũ instituẽdo vel exheredando, diceret preteritus. & hret bo. pos. cõta. vt patet. i l. ij. ff. de le. iij. & in l. quidã. j. de fideicõ. In tñ q ẽt si aliqd sibi relictũ eẽt alio ti. q̃ iure istõnis, tñq̃ preteritus cõtabularet. l. ita tñ. §. q rogat⁹. ff. ad tre. l. si filius. ff. de inu.
b te. attẽto q preterit hodie filio relinq̃ debet iure istõnis. §. aliud quoq; in auc. vt cũ de ap. cog. & de h̃ videbit' i l. ij. vbi p doc. & gl. i auc. nõ licet in auc. ex cã de lib. pte. ¶ Scd̃o, no. q filio istituto nõ vr̃ cõpetere bo. pos. cõta. h̃ tñ limitandũ no. p ut l gl. & su p ea dicet.
3 ¶ † No. iij. q añ natiuitatẽ posthumi preterit testm̃ nõ rũpit, & iõ si nasceret aborti⁹ testm̃ substineret. l. vxoris abortu. j. de posthu. her. isti. q nĩmo ẽt si nascat viuus, & testõre viuo decedat recõua-
c lescit testm̃ d̃ iure pto. vt dicit ille tex. i l. posthum⁹. de iniu. tes. & videbim⁹ i l. vxoris abortu. §. pxi. al. itẽ itelligas q natiuitate posthumi preteriti rũpit testm̃ ipso iure, & sic d̃ iur ci. qñ agnascit posthum⁹. q a est i tali statu. q si testõr viueret h̃ fili⁹ eẽt i ei⁹ ptãte, & p cõñs eẽt ẽt sibi agnat⁹. sec⁹ si nõ nasceret i ei⁹ ptãte. exẽplũ i nepote cõcepto post emãcipationẽ pñs sui pmortui, nã si h̃ nepos eẽt preteritus i testõ aui, & nascat postea nepos, certe eius natiuitate nõ rũpit testm̃. q a dr̃ nasci nõ agnasci. l. ij. §. si qs ex liberis. ff. ad tertu. & iõ iura. vt plurimũ q̃ loquunt de ruptura testi vtũt ver. agnatiõe posthumi. l. j. d̃ posth. her. isti. §. posthumi. de exhered. lib. ij. institu tio. cum si. ¶ Quarto, no. q non concurrit bo. pos. secundum tab. cum bo.
4 pos. cõta. fallit i casib. d̃ qb⁹ videbimus cũ gl. ¶ † In gl. j. a. in l. si post mortẽ. in fi. pt ergo filius institutus petere bo. pos. cõta. p p preteritionẽ. & istud poterit pdesse ipsi filio istituto, vt puta si erat istitutus in minori portione q̃ eẽt illa quã cõsequit⁹ erat ab itestato, & l re siduo fuisset istitutus extraneus nã cõtabulãdo cõseqt ab itestato si rilẽ portionẽ cũ filio preterito, si aũt adiuisset ex testõ nõ cõsequut⁹ fuisset nisi ptẽ sibi relictã, vt hr̃ i l. nõ putauit §. fi. & i l. si ex duob. i prin. ff. eo. Itẽ hoc poterit i alio pdesse ipsi filio istituto. q a ibi si adiuisset ex testõ tenebat prestare legata oĩbus, nũc cõtabulãte non tenebit prestare nisi psonis exceptuatis secundum dist. traditã in l. si duo. & i l. is q io ptãte. ff. de leg. prestã. q̃ iura, ẽt hodie nõ sunt idistincte cor-
5 recta p auc. ex cã. vt p; ex his q̃ s. dixi. in l. pxi. ¶ † Sed dubium est vtrũ sit necesse, q preteritus saltẽ icipiat petere bo. pos. cõta. ad hoc vt acqrat edictũ filio instituto, adeo q cõtabulare possit in quo gl. fi. i l. si post mortẽ. s. alle. in §. fi. sentit q nõ secundum Bar. ibi. sed cõtrũ voluit gl. ii. §. si qs exhibens hre. in ver. cõmittat edictũ, eo. ti. q̃ intelligit illã l. si post mortẽ, q bo pos. cõta. fuit petita p filiũ preteritũ. licet nõ sit cõsequuta. h̃ idẽ vr̃ velle gl. i l. ij. sed cõ i gl. j. ff. de vulg. & pu. & in §. ea. hec. insti. de her. q̃ ab inte. & illud dicit Bar. i d. l. si post mortẽ. §. fi. magis sibi placere p l. filio preterito. ff. iniu. te. & idẽ tenet Io.
e f Faan. in l. de exhe. l. i. in prin. & Sal. i l. si pr̃. j. de insti. & subsli. & i d. l. vxoris abortu. ad h̃. sed certe opi. prima verior est, quã tenuerunt Azo. Dyn. & Ray. vt refert Bar. in d. l. si post mortẽ. & vr̃ casus in l. illud. §. fi. ff. eo. & in l. nõnunq̃. de leg. prestã. & idẽ tenuit Bald. in l. si defunct⁹. j. d̃ suis, & legi. & l. fi. p illũ tex. ff. de lib. & posth. & Rap. Cu. in repe. l. si fili⁹ q in ptãte de lib. & posth. & Io. de Imo. i d. l. filio preterito. & in l. ij. §. si cõ. & ibi ẽt Raph. ff. de vulg. & pu. licet glo. j. cõtrũ sentiat. Pro hoc ẽt facit tex. i l. j. ad si. ff. si tab. test. nul. exta. vbi si filius emãcipatus est exhedat⁹, & fili⁹ in ptãte est preteritus q a ob preteritionẽ. testm̃ est ipso iure nullũ, aperit via exhedato succedẽdi ab intestato ob preteritionẽ filij in ptãte, absq; eo q preteritus dicat nullũ, vel cõtabulet. Illud ẽt cõfirmabit ex his q̃ pxime dicã, tenẽdo q pterit⁹ ẽt si vellet approbare testm̃ ñ posset piudicare fratrib. institutis cõtabulare volẽtib. Ad idẽ est tex. i l. si duo. de le. pst. vbi ex eo solo q filius i ptãte preteritus est, dr̃ cõmissum eẽ edictũ filio emãcipato instituto. ¶ Nõ ob. d. l. filio preterito, q a ipsemet Bar. i d. l. si post mortẽ. fatet rñderi posse, q illa l. intellr q filio preterito ñ cõtabulãte, & abstinẽte ab hedi. pindicat filijs institutis, vt teneant prestare legata, vt ibi no. gl. in d. l. si post mortẽ. in fi. nõ aũt ipedit institutis cõtabulare, & cõsequat virilẽ hereditatis, licet preteritus nõ cõtabulet d. l. nõ putauit. §. fi. & ita itelligit d. l. si post mortẽ in fi. vbi ẽt p ista opi. ẽ tex. nõ cauillãdo. Nec pdictis ob. l. ij. §. si sit cõsanguinea. ff. ad ter. q a rñ. vt dicã in se. q. Nec ob. l. Papi. i prin. ff. de inoff. test. p quã l. Spe. i ti. de te. §. j. ver. pone electa &c. vr̃ tenere scd̃am opi. q a rñde, q ibi q̃rela non cõpetebat pr̃i noĩe pr̃is. sed filij: sed ista bo. pos. cõta. cõpetit ipsi instituto noĩe suo. patet d. l. illud §. fi. & hec vr̃ melior rñsio q̃ illa quã dedit Bal. in d. l. Papi. dũ dicit q ibi loquit in remedio iuris ciuilis. nã illã rñsionẽ impugnat Bar. i d. l. si post mortẽ. §. fi. Ang. in d. l. Papi. in prin. vr̃ tenere ẽt opi. quã te-
6 nui. † Limitauit tñ Ang. sing. in l. vẽtre. ff. de acq. here. vbi dicit q lz lex secundum eũ singa in l. si duo. velit q filius i ptãte iã natus sit preteritus, & emãcipatus sit istitut⁹, possit emãcipatus cõtabulare bñficio preteriti, tñ illud vr̃ verũ esse si fili⁹ preteritus approbauit testm̃, vel illud cõtabulauit. secus si illud dixit nullũ, q a tũc nõ est i ptãte emãcipati volẽtis inceptare cõta. insufflare in ipsum testm̃ spiritum vite, adeo q possit cõtabulari, & rũpt. testm̃. ita dicit q innuit tex. in d. l. si duo. licet secus sit secundum eũ qñ emãcipat⁹ eẽt preterit⁹, & filius i ptãte eẽt institutus, q a testm̃ tũc nõ est ab initio oĩ iure nullũ, vt j. dicet. nã tũc pcedit cõclo s. firmata, p d. l. si post mortẽ. q̃ cõclo ẽt procederet vbi posthumus est preteritus, & emãcipatus eẽt institutus, q a indistincte pt emãcipatus cõtabulare. sed Io. de Imo. in d. l. ventre. repr̃hẽdit dictã limitationẽ, & recte, q a tex. i d. l. si duo. nõ probat eã, & q a Ang. assignat nullã cõcludẽtẽ rõnẽ diuersitatis inter posthumũ preteritũ, & iã natũ, ac ẽt q nõ est necesse q testm̃ sit validũ, vt possit cõtabulari, vt j. dicã. Preterea est violare tex. i l. si post
7 mortẽ. §. fi. † Subsequẽter qrĩt de difficili q. an preteritus possit expresse approbare testm̃, adeo q p suã approbationẽ ipediat filius institutus cõtabulare testm̃. Bal. h̃ dicit q nõ, p l. si post mortẽ. ad fi. vbi patet q a b instituto aperit edictũ. & ita refert tenere Cyn. hic. & illud idẽ tenet Ia. de Bel. in corpore, vt cũ de ap. cog. §. siue igitur. vbi p illũ tex. & se. dicebat q siue preteritus cõtabulet, siue nõ, oĩno testm̃ rũpit, & pñt instituti venire ab itestato equis portionib. & istã opio. refert Bar. in d. l. filio. in ver. ij. opin. in auc. vt cum de ap. cog. sed Bar. ibi reprehẽdit istã opi. volẽs q îmo preterito approbãte remanebit testm̃ firmũ, p d. l. filio. p quã limitat, & declarat. d. §. siue igit idẽ tenet ipsemet Bar. in d. l. si post mortem. vbi fortius dixit

ADDITIONES.

a ¶ Preteritus. Adde tu hoc probari in §. e. insti. de he. ab intest. & in l. inter cetera. ff. de li. & posth. vide Lud. Ro. consi. lvj. & adde que dicit Bal. & Pau. de Ca. in l. si amus. in prin. C. de inoffi. test. vbi si pater instituit filium in dote materna, filius dicitur preteritus, & dicit Alex. in consi. xx. in iij. vol.

b ¶ Institutionis. Adeo q si filius sit sub. vulgariter & pup. heredi scripto dicit preteritus. l. ex facto. §. Lucius de vulg. & pu. & ita tenet consi. cccxvj. vt etiam refert d. Ias. de qua vide Old. consi. clxxj.

c ¶ Recõualescit. Adde q non mõ reconualescit primus gradus, sed ẽt subest, vt est tex. in l. à primã. ff. de lib. & posth. quem tex. ad hoc al. singularem Ang. I...

dixit, videlicet ꝙ niſi p̄teritus ꝯtabulet filius iſtitutus nō admittit ad impugnandū. Sal. in d.l. vxoris abortu, tenet opi. Bar. ꝑ d.l. nōnunꝗ, & ꝓ hoc ēt adducit l.ij. §. ſi ſit ꝯſanguinea. ff. ad ter. vbi ſi q̄s ad ſucceſſionē vocaſ alteri⁹ occaſione illo cuius occaſione vocaſ nō vtēte iure ſuo hr̄ perinde ac ſi nō fuiſſet vocatus. Et ad l. ſi poſt mortē. ad fi. rn̄det ꝙ debet itelligi p̄terito petēte ꝯtab. alias autē inſtitut⁹ petere poſſet ꝯtab. ſed erit ſine effectu, vt ibi in gl. ¶ Alia opi. fuit Frā. de Rāpo. in repe. d.l. filio. ꝙ p̄teritus poſſit in p̄iudiciū filij inſtituti approbare anteꝗ ipſe inſtitutus acceptauerit beneficiū ꝯtabulādi, vel dicēdi nullū. ſed poſt acceptationē nō. quæ opi. iure nō ꝓbaſ, & diuinat ad l. ſi poſt mortē, cū ꝯcor. & ēt reprobat. Imo. in d.l. fi. vñ verior vr̄ opi. ꝙ filius p̄teritus nō poſſit approbare in p̄iudiciū [a] filij inſtituti q̄ eēt in minore p̄te inſtitutus p̄te virili, adeo ꝙ nō impediret filius ꝯtabulare. & ab inteſtato ꝯſequi virilē. d.l. nō putauit. §. fi. Nec ob. d.l. nōnunꝗ. & d.l. filio. q̄a verū eſt ꝙ pōt approbaſ q̄tum ad h̄. vt iſtitutus teneaſ p̄ſtare legata. q̄ ltimā ſibi debitā nō minuāt vt ibi. ſed nō pōt approbare ad ip̄ediēdū quo minus virilē p̄tē ab iteſtato ꝯſequaſ. ¶ Sc̄do, rn̄det Ang. ad d.l. filio p̄terito. ꝙ ibi filij īſtituti approbauerant teſtm̄. ita dicit ipſe ī d.l. papi. i pri. ff. de inoſ. teſt. ¶ Vel tertio pōt rn̄deri ad l. filio, ꝙ ibi fratres erāt inſtituti q̄b. aperta via erat rūpēdi. iō nō pōt rūpere teſtm̄ approbāte filio p̄terito. q̄a ibi fratres inſtituti fuerāt in toto vel ī maiori p̄te quā eēnt ſucceſſuri, patet. q̄a ibi dr̄ ꝙ p̄terit⁹ auocabat partem a fratribus, nam ſi ipſi non fuiſſent inſtituti in maiori parte quam eſſent ſucceſſuri ab inteſtato præteritus auocaſſet ab eis. ſed ab extraneo iſtituto. iō cū in caſu illius l. nō interſit. fratꝝ inſtitutoꝝ rūpere teſtm̄, pōt idiſtincte p̄teritus approbare. Et iſtā ſc̄dam rn̄ſionē dat Io. de Imo. in d.l. filio p̄terito. & iſtā opi. tetigit Bar. in d.l. ſi poſt mortē. licet eā non approbet. ſed ipſemet Bar. i l. petēde. ſ. de tēpo. in inte. reſ. p̄ten. vr̄ iſtā opi. approbare ꝑ d.l. poſt mortē. ad fi. ꝑ qua opi. bñ facit tex. in d. ver. ſin aūt hęc nō ſeruata. Et iſtā opi. ſequiſ ēt Pau. de Caſ. h̄. & in d.l. filio. & ēt Rap. ibi. Nec ob. tex. in d. §. ſi ſit ꝯſanguinea. q̄a rn̄ſio colligiſ ex his quę tradit Bar. i d.l. ſi poſt mortē. dū dicit ꝙ iterdū nō à l. ipſo iure. ſ; ex facto tuo ꝯpetit mihi bn̄ficiū, & tūc hēo illud bn̄ficiū tūc te vtēte vt ibi ēt ꝑ eū. & ita loquiſ tex. in d. §. ſi ſit ꝯſanguinea interdū ipſo iure à l. mihi ꝯpetit bn̄ficiū ex ꝑſona alteri⁹. & tūc ēt eo nō vtēte, & inuito illud bn̄ficiū ꝯſequor ꝯ alios, & iſte eſt caſus mr̄. ꝑ d.l. ſi poſt mortē. & d.l. illud. §. fi. vel dic ꝙ iō in d. §. ſi ſit ꝯſanguinea, expectat mr̄. ꝙ ꝯſanguinea veniat ſecū ad hr̄ditatē. q̄a nō veniēte cōſanguinea. q̄ erat agnata. & excludebat eo t̄pe p̄rem defunctę ꝑſonę, fuiſſet mr̄ excluſa à p̄re defunctę ꝑſonę. q̄a pr̄ eo t̄pe p̄ferebaſ infi. d.l. ij. §. obijciſ. ad teriu. ſed ī caſu nr̄o null⁹ erat q̄ p̄ferreſ in bo. poſ. ꝯta. filio iſtituto volēti ꝯtabulare. adeo ꝙ hēat neceſſe ꝯ eū vocare filiū p̄teritū, vt ꝯtabulet. [8] † Vnū dicebat Fran. de Rāp. in d.l. filio. & ſequiſ ibi. Imo. ꝙ licet p̄teritus quo ad ꝯfirmationē legatorū in p̄iudiciū filij inſtituti poſſit approbare teſtm̄ vt dixi. tn̄ nō poſſet approbare quo ad ꝯfirmationē legatorū ī p̄iudiciū filij exhr̄dati volenti ſuccedē ex nullitate teſtamēti ob p̄teritionē filij in p̄tāte. ꝑ d.l. ij. ad fi. ff. ſi tabu. teſt. nul. exta. q̄a d.l. nōnunꝗ. & d.l. filio. nō loquunſ niſi q̄tum ad cōfirmationē legatorū in p̄iudiciū inſtituti, nō aūt exhr̄dati. & ꝓ h̄ adduco. q̄a in p̄iudiciū filij iſtituti debet poſſe quo ad legata approbare. q̄a cū approbante filio p̄terito teſtm̄ hr̄s ſcriptus poſſet adire ex teſtō ſi omittat ex teſtō, & velit hr̄e ab īteſtato debet teneri ad legata ex edicto p̄toris poſito ff. ſi q̄s omiſ. cā teſt. ꝑ totū. [9] † Sed pone ꝙ eēt reus. & teſtōr tm̄ vnicū fil. ſi hñs, p̄terijt. an poterit indiſtincte filius approbare teſtm̄. Im. in d.l. filio. tenuit ꝙ ſic. q̄a nullius alterius p̄iudicio tractaſ vlterius ex quo ipſe ſolus ſucceſſurus fuiſſet ab inteſtato. ſed aduerte. q̄a imo vr̄ tractari de p̄iudicio alterius ex dicta approbatione. q̄a cū iure dicēdi nullū. & i bo. po. ꝯta ſit loc⁹ ſucceſſorio edicto ſm̄ cōem opi. in l. ij. ff. de bo. lib. & no. Bar. i rub. de ſuc. edi. ergo talis approbatio nō debet poſſe quo ad ſequētes ī gradu tolleſ ius dicēdi nullū. ſeu rūpēdi teſtm̄. bñ facit ꝙ no. Bar. i l. q̄ ſu ꝑſ. ins. ad fi. ff. de acq. hę. tn̄ veriorē puto opi. primā quā tenuit ēt Iac. d̄ Are. vt refert, & ſequiſ Bal. i d.l. filio. & in l. i ſuis. in ix. op. ī rep. ff. de lib. & poſthu. & eſt magna ampliatio ad l. filio. & dicit Pau. de Ca. in d.l. filio. & ꝙ h̄ idē ſenut gl. in d.l. poſthum⁹. in ver. data. ff. de iniuſ. teſ. dū ad illū tex. ſubaudit, maxime. & illā ēt ad h̄ ponderat Pau. de Ca. Nū ob. d. op. q̄a rn̄de q̄d eo t̄pe, quo fili⁹ approbauit teſtm̄ nō erat adhuc acq̄ſitū ius rūpēdi alicui ſequēti ī gradu. ſed ipſi filio tm̄ q̄ potuit tanꝗ prior ī gradu approbare teſtm̄ ꝑ d.l. filio. & iō ſequētes ī gradu ſero veniūt, cū inueniāt teſtm̄ cōfirmatū facit ad h̄. l. ſi q̄s filiū. in fi. ſ. de inoſ. teſt. & ex his habes declaratū itellm̄. d.l. ſi poſt mortē in fi. q̄ tū ſing. lita niſi filius inſtitutus eſſet grauatus reſtituere hr̄ditatē ꝑ fideicō. filio p̄terito. q̄a tunc filius inſtitutus nō poſſet inuito p̄terito ꝯtabulare ne fiat p̄iudiciū fideicōmiſſarijs. ita ꝓbat tex. in l. ita tn̄. §. q̄ rogat⁹. ff. ad tre. ꝓut hr̄ in tex. ibi q̄uis filius &c.

ſm̄ Ang. & Imo. ibi, ꝓ h̄ facit rl̄a quā tradidit Bar. in d.l. petēde. & in d.l. ſi poſt mortē. dū dicit ꝙ nō poſſum vti ꝯ te priuilegio ꝙ habeo ex ꝑſona tua ꝯdicente te ꝑ l. amiciſſimos. in fi. de excu. tu. Et ad itellm̄. & veritatē huius litationis ꝯſidera an legatū vl̄ fideicō. relictū filio p̄terito cōſeruetur ex edicto de quo in tit. ff. de le. p̄ſtan. ad ꝙ vide tex. ī l. filiū. §. omnib. cū ibi no. eo. ti. vbi dr̄ ꝙ nō cōſeruaſ ſi p̄terit⁹ ꝯtabulet. vñ ex d. §. ꝙ rogat⁹. habes maximā ampliationē ad d. §. oīb. ſ. ꝙ ēt ꝑdit ſi patiaſ filiū inſtitutū tibi rogatū reſtituere ꝑ fideicō. ꝯtabulare, ꝙ no. ī gl. ī ver. noīati. ibi. l. & ſi pepercerit. ſ. in §. fi. Et aduerte. q̄a ille tex. vr̄ fortiter ꝯdicere. d.l. nō putauit. §. à primo gradu. ver. & ſi poſt mortē. de quo vide ꝑ Bar. in d. §. à prio. & ꝑ Ang. in l. nā & ſi ſub cōdīne. ff. de iniuſt. rup. & ꝑ Io. de Imo. i l. ſi fili⁹. q̄. ff. de libe. & poſ. & dixi ī d.l. & ſi pepercerit. ¶ [10] † In ea. ibi, qñ ꝑ exhr̄datione hr̄ &c. quare ſilentiū matris ꝑ exhr̄datio. hr̄, poniſ ꝑ Bar. in d.l. in ſuis, & ibi dixi lnꝗtum gl. dicit ꝙ p̄teritus à matre nō habet bo. poſ. ꝯta. refert Ro. h̄ ꝙ Ang. ſ. l. ꝓxima dicebat [b] ꝙ imo hodie habebit locū bo. poſ. ꝯta. [b] q̄a hodie ſilētiū matris nō hr̄ ꝑ exhr̄datione, imo à pari ꝓcedūt ſilētiū matris. & patris. ꝑ §. aliud quoq;. iuncto §. ſin aūt hęc obſeruata auc. vt cū de ap. cog. & ꝙ no. gl. in §. exhr̄datos, in auc. de hęre. & fal. ꝙ intelligit Ro. verū ſi ſilentiū fuit ſine exp̄ſſione cāę qm̄ tunc nō hr̄ exp̄ſſione cāę. ſed teſtm̄ eſſet ipſo iure nullū, ꝑ d. §. aliud. & ꝙ ibi no. & ꝑ ꝯñs ſm̄ eū nō poſſet dari q̄rela. ſed ꝯta. ſicut daſ filio p̄terito à patre. ſed ſi eēt p̄teritus à matre cū exp̄ſſione cāę luīnę. valet teſtm̄, & ſuccedit loco exhr̄dationis. & ſic habet q̄relā, merito igiſ nō pōt hr̄e ꝯta. vt l. nō putauit, in prin. ff. eo. & ad hāc diſt. al. no. ꝑ gl. ſin. in d. §. exhr̄datos certe Ang. ī lec. mea nō dicit. h̄. ſ. l. ꝓxi. ſed h̄ bn̄ dicit in l. j. j. de carbo. edi. vbi ꝓprie loq̄ſ, qñ eſt facta p̄teritio ſine cā à matre. ſed [c] nō puto verū [c] ꝙ in dicto caſu p̄terito à matre. ēt ſine cā, deſ bon. poſ. ꝯtab. q̄a ſolū reperiſ immutatū. ꝙ teſtm̄ ſit ipſo iure nullū, vt ī d. §. aliud iūcto §. ſin aūt hęc obſeruata. ergo iura antiqua ī alijs remanent incorrecta. l. p̄cipim⁹. j. de ap. & nulla. l. eſt q̄ dicat dari ei bo. po. ꝯta. nec iſtud ēt dicit gl. in d. §. exhr̄datos. & licet eodē iure quo daſ ius dicendi nullū deſ bo. poſ. ꝯta, vt dicit Bar. in d.l. ſi poſt mortē. §. fi. & l. j. iuxta prin. ff. eo. ti. tn̄ ille tex. loquiſ de liberis ī ſucceſſione paterna. nō n. p̄tor ibi potuit intelligere de liberis in ſucceſſione materna. ꝑ l. illud. §. ad teſtā. eo. ti. h̄ ēt vr̄ velle Bar. aperte ī l. fi. j. vñ leg. dū dicit ꝙ l; hodie exequata ſint linea p̄rna, & mr̄na quo ad remedia iuris ciuilis, tn̄ nō ſequiſ erga exequata ſint quo ad remedia iuris p̄torij. vnde dicit ꝙ bo. poſ. vñ liberi. hodie nō dabiſ in hr̄ditate materna, q̄a nō daſ illis quib. nō daſ ꝯta. & ita tenuit gl. in rub. j. vñ lib. licet Ro. ibi ꝯ. vt ibi dicā. Et ad ibi dicta vide Bar. in d. auc. ex cā. in ij. q. & ibi Bal. ī iij. q. vbi ēt hæc volunt. & Bar. & alij in d.l. filio. & Bal. clare in l. ſicut certi. j. de tex. mil. & ꝑ eūdē in l. in ſuis in lec. & in l. iij. C. de inoſ. teſt. & Ang. in d. §. ſiue igiſ, in prin. hoc ēt vr̄ velle Ful. in l. j. in prin. ſ. q̄ admi. dū reprehēdit vnū [11] exemplū ibi traditū ꝑ Cy. in bo. poſ. vñ liberi. ¶ † In gl. ī ver. peua. videndū eſt q̄uo ad veritatē eoꝝ q̄ h̄ tanguntur in glo. An teſtm̄ in quo filius in p̄tāte ſit p̄teritus ſit ipſo iure nullū, tam de iure ciuili quam p̄torio. Sc̄do erit videndū poſito ꝙ ſit nullū omni iure q̄uo pōt ꝯtabulari ex quo eſt ipſo iure nullū. ¶ Circa primū gl. hic tenuit ꝙ ſit nullū de iure ciuili. ſed validū de iure p̄torio. & ita tenet gl. in l. ſi ita ſcriptū. §. fi. ff. de lib. & poſt. & in l. ꝙ vulgo. & in l. non putauit. §. ſi q̄s emancipatū. ff. eo. & inſti. de bo. poſſ. §. ſunt aūt. & fundamentū eius prime opi. eſſe videbaſ ꝙ bon. poſ. ꝯta. datur ad reſcindendum. l. vt liberis. in ver. reſciſſo. j. de colla. & in l. fi. in ver. ſtare h̄ non patiaſ. j. de libe. p̄ę. l. j. in prin. de leg. p̄ſtan. ¶ Sed ſi diceremus teſtm̄ eſſe omni iure nullū nō pōt reſcindi ꝑ ꝯta. q̄a ꝙ nullū eſt reſcindi nō pōt. l. nam & ſi alleg. in gl. & q̄a tabulę nullæ, non dicuntur tabulę. l. ij. §. j. ff. quęmadmo. teſt. aper. ergo nō pōt dici bo. poſ. ꝯta. Sc̄da pro iſta opi. eſt tex. in l. ęquiſſimū in princ. & in §. expectandi. ff. de bo. poſt ſm̄ tab. Si præteritus morte vel t̄pe fuit excluſus à bon. poſ. ꝯta. ergo ſequiſ ꝙ teſtm̄ eſt aliud, qm̄ aſr non potuiſſet peti bon. poſ. ſm̄ tab. l. j. §. exegit. & l. hi demū. ff. de bo. poſ. ſecun. tab. Nec dici pōt ꝙ in d.l. ęquiſſimū. teſtm̄ fuit approbatū à filio. qm̄ ille tex. loquitur ēt qñ p̄teritus fuit excluſus morte. & iſtā opi. ſequitur Raph. Cu. in repe. l. ſi filius qui in p̄tāte. de lib. & poſth. Qui pro hoc quarto adducit tex. in d.l. æquiſſimū. §. ſi ſub conditione vbi filius inſtitutus ſub conditione caſuali, & ſic minus legitimę inſtitutus, iuxta. l. ſi pater. j. de inſti. & ſubſti.

poteſt

ADDITIONES.

a ¶ Præiudicium cōis eſt concluſio. ſed quid in iure dicendi teſtm̄ nullū, vide Ludo. Ro. conſ. xxiiij. tenentem contra Spec. in hoc articulo.

b ¶ Bonorū poſ. ꝯta. Adde tu & vide eūdē Alex. q̄ ꝯrīū cōſuluit in ꝯſ. ſuo 8 ꝯ. l ij. vo.

c Puto verū d. Iaſ. hic dicit ꝙ d. Alex. cōſ. ccxxiij. ſequitur opi. Lu. Ro. & Ang. quā ēt ipſe ſequitur trib. modis vt hic late per eū quā ſi vis cōprobat per ea quæ voluit Old. conſ. xl. & an præteritio matris habeatur pro exheredatione, vide per eūdem Old. conſ. clxx.

poteſt conditione pendente petere bono. poſſ. ſm tabu. ergo teſtm̃ eſt aliqḋ,& rñdebat ipſe ad d.l.j.§.fi.ff.ſi tab.teſt.nul.exta.ꝑ quē ſe fundāt tenētes ꝯtrariū.q̃a rñdet ꝙ iō ibi emācipato exhr̃dato dat bo.poſ.vñ lib.ab inteſtato.q̃a inſpecto iure ciuili teſtm̃ erat nullū,q̄uis eſſet aliqḋ de iure prætorio.q̄ rñſio tñ nō vr̃ bona,ꝑ l. q̃diu.§.qui admit.q̃a quouſq; nō ꝯſtat peti non poſſe bo.poſ.ſm tabu.& ſic teſtm̃ eſſe nullū de iure p̄torio,nō pōt peti bo. poſ. ab inteſtato.iſtā opi.tenebat Ro.ſi q̃ ꝑ hoc quinto adducebat ꝙ bo. poſ.ꝯtra.dr̃ ex teſtō.§.ſunt aūt bonorū.inſti.de bo.poſ.ergo p̄ſupponit locū eſſe ſucceſſioni ex teſtō. ¶ Pro hoc ēt & ſexto alle. l. ꝙ vulgo.ff.eo.vbi ad hoc vt locū hēat ꝯtab.oportet teſtm̃ eſſe tale,ꝙ tp̃e mortis teſtōris potuerit ſaltē peti bo.poſ.ſm tab.de iure p̄to-

15 rio,& addit q̃dā alia.q̄ ſunt arg.Raph.ī d.l.ſi fili',& retuli.s̄. ¶ †Subdit tñ Rom.ꝙ hęc prima opi.fallit vno caſu.ſ.qñ filius in p̄tāte eſt p̄teritus,& emācipat' filius eſt exhr̃datus.nā tūc teſtm̃ eſt ipſo iure nullū oī iure.iō exhr̃datus,habet ab inteſtato vñ li.quā ſibi cōcedit p̄tor ex ęq̄tate.ita rñdet ad l.j.ad fi.ſi tab.teſt.nul. exta. & rō illius ęq̄tatis fuit,q̃a aſr nō poterat ſubueniri ibi emācipato.nam bo.poſ.ꝯtra.hr̃e nō poterat.q̃a nō dar̃ exhæredato.d.l.ſi poſt mortē.§.pe.nec q̄relā hr̃e poterat.q̃a illa nō hēt locū niſi poſt aditam hr̃ditatē l.poſthumus.§.ſi ꝯdōni.ff.de inoffi.teſt.& nō poterat adiri.q̃a teſtm̃ erat nullū de iure ciuili,ſubaudi nec ēt ibi poterat peti bo.poſ.ſm ta.ꝑ hr̃dē ſcriptū.q̃a nondū erat excluſus filius i poteſtate bo.poſ.ꝯtra.d.l.ęq̄ſſimū. in prin. ¶ Sed iſta nō vr̃ tuta rñſio ad d.l.j.ad fi.nā videmus ꝙ alibi iſtud tolerat̃, vt in l.filiū.ff. eo. vbi filius i p̄tāte eſt exhr̃datus,& emācipatus p̄teritus,& extraneus ſcriptus.& certū eſt,ꝙ ibi filius exhæredatus nō hēt q̄relā donec heres noluit adire.nec aſr pōt ꝯſequi hr̃ditatē donec emācipatus noluit ꝯtabulare.& tñ interim filius in p̄tāte exhr̃datus, non hēt vñ lib.nā ſatis ſibi exhr̃dato eſſe debuiſſet, ꝙ tp̄s in intētanda q̄rela ſibi nō currat poſtq̃ agere nō valet.an̄ aditā hr̃ditatē d.l.j. ſi q̄s filiū.in fi.vñ ob hoc nō debuiſſet induci,ꝙ in caſu d.l.j. filius exhęredatus hr̃t bo.poſ.ab inte.ſi teſtm̃ regl'r debeat eſſe validū de iure p̄torio.vñ ſequit̃ ꝙ ibi probat̃,ꝙ teſtm̃ erat oino nullū,proui j. plenius ꝓbat̃. ¶ Secūda fuit opi.gl.in d.l.filio.ff.de iniuſt.rup.teſt. & in d.l.ſi q̄ in p̄tāte,in prin.& in d.l.ſi duo.in prin.ff.de le.pręſ. & in l.ſcimus.in prin.s̄.de inoffi.teſt.ꝙ teſtm̃ eſt nullū ēt de iure ciuili.ita demū ſi filius dicat illud nullū.& iſtā ſequit̃ Dy.in l.Gallus.i diſtinctione ſua mag.ff.de lib.& poſth.& ꝑ hoc faciūt in ſimili rationes alle.in dictis gl.& vr̃ tex.in d.l. filio. ¶ Tertia fuit opi. gl.i l. j.in fi.ff.ſi tab.teſt.nul.exta.& in l.ij.ff.de exce.rei iud.ꝙ teſtm̃ ex toto ſit ipſo iure nullū,& ſic tā de iure p̄torio, q̄ ciuili, nō teneat ēt à prin.& ꝑ iſta opi.vr̃ tex.inſti.de exhęre.li.in princ.& in l.j.in ver. nullius momēti,& in l.q̄ vxorē.i ver.ꝯtinuo.ff.de iniuſt. teſt. & i l. bona.§.fi.ff.de cap.& in l.antep.& in l.fi.ff.de lib.& poſth & in d.l.

13 ad fi.ff.ſi ta.teſt.nul.exta. ¶ †Ad idē q̃a maior eſt defectus p̄teritionis q̄ ſit defectus numeri teſtiū.p3 in l.hac ꝯſultiſſima.§. ex imperfecto.& §.ſi q̄s aūt.j.de teſt.vbi in caſib' illis ſuſtētat̃ teſtm̃, licet nō interuenerint ſeptē teſtes.nō tñ ſuſtinet̃ ſi interuenerit defectus p̄teritionis d.l.ſi fili' q̄ in p̄tāte.cū ibi no.& d.l.filio. & idē ꝓbat̃ in l.ſicut certi,& in l.ſeq.j.de te.mi.vbi p̄teritio facta à milite ignorāte ſe hr̃e filiū cū hr̃et,reddit teſtm̃ nullū,ꝙ tñ defectus ſeptem teſtiū nō vitiaret l.j.& l.lucius.& ibi no.ff.de teſt.mil. ergo ſi teſtm̃ i quo deficiūt ſeptē teſtes eſt nullū,ēt de iure p̄torio.l.ij.s̄.ti.j. quātomagis ex defectu p̄teritionis.& ꝑ iſta opi.fortiter facit tex.i d.l. ſi filius q̄ in p̄tāte.vbi ſi filius eſt p̄teritus in ij.teſtō,& viuo teſtōre decedat,ꝑ illud ſm teſtm̃ nō tollit̃ primū.ergo ſic iſtud teſtm̃ eſſet nullū,ita,ſi p̄teritus diceret nullū,ꝑut dicebāt gl.recitatę in ij. opi.ſequit̃,ꝙ cū ibi filius nō dixerit nullū,nec dicere potuit, quia p̄deceſſit debuiſſet ſm teſtm̃ tollere primū.ita ꝑ iſta opi.vr̃ tex.in l.ij.& in l.pe.de poſth.hęre.inſti. in ver.natus illico decedit &c.& ſic non potuit ibi dicere nullū,& tñ teſtm̃ rūpit̃. ¶ Nec ob.ꝙ bo.

a poſ.ꝯ.dat̃ ad reſcindendū, & illud ꝙ nullū eſt reſcindi non pōt.[a] q̃a rñſio patebit ex dicen dis in ſecūdo artic.prin. ¶ Nec.ob.ꝙ tabulę q̄ ſunt nullę nō dicent̃ tabulę. q̃a rñde ꝙ ſaltē large dicunt̃ tab.licet non ltime factę l.ſi q̄s legatū.in prin.ff.ad l.cor. de fal.l.j. de iniuſt.te.& ita videmus ſnīam nullā,dici ſnīam & ab ea appellari,& illā infirmari dr̃t iura q̄uis appellatio ſit remediū extinctiuū,vt declarabo in proxime ſequenti arti. & ibi ēt rñdebo ad l.ꝙ vulgo.ff.eo. ¶ Non ob.tex.in d.l.æquiſſimum,qui fortiter ſtringit,q̃a pōt rñderi primo ꝙ intelligit̃ iſte tex.qñ emancipatus erat p̄teritus.quo caſu ſine dubio teſtm̃ eſt aliquod l.ſi ex duob.i prin. & l.filiū,& ibi,gl.ver.ꝯ emancipatū.ff.eo.Et pro iſto intellectu facit ꝙ no.gl.in d.l.æquiſſimū.§.ſi ſub ꝯdōne,in ver.ſi nauis ex Aſia venerit.q̄ ſilr reſtringit illū tex.ad emancipatū. ¶ Vel reſponde ꝙ per extinctionē bon.poſ.ꝯtra.teſtm̃ reuiuiſcit de iure prætorio.ſicut alias plurib' caſib.reuiuiſcit,vt ēt dixi ſuper tex. ad ꝙ ēt vide no.ꝑ Bal.i l.j.j.de ſuis,& leg. ¶ Itē nō ob.tex.i d.§.ſi ſub ꝯdōne. q̃a

p̄t rñderi ꝙ loquit̃ in emācipato,vt ibi in gl.vel verius,ꝙ ibi inſtitutus ſub ꝯdōne caſuali petēdo bo. poſ. ſm tab. approbat teſtm̃, & ſic recōualeſcit,vel dic ꝙ ibi filius inſtitutus ſub illa ꝯdōne non cēſet̃ oino p̄teritus. patet ꝑ l.iij.§.ſi ſub ea.ff.e.ti.vbi emācipato inſtituto ſub tali ꝯdōne nō dat̃ bo.poſ.ꝯtra.& tñ illa bñ dat̃ p̄terito,

14 p̄cedēs tñ magis placet. ¶ †Quarta fuit opin.Bar.in l.ſi duob.§. ſi pri'.ff.eo.& in d.l.ſi duo ad fi.ff.de le.p̄ſtan.ꝙ ſi in teſtō in quo filius eſt p̄teritus ſcripti ſunt venientes ab inteſtato teſtm̃ de iure ciuili ſit nullū.ita demū ſi filius dicat nullū, ꝑ d.§.ſi prius. & d.l. ſi duo. cū gl.in ver.nō accepit.hęc tñ opi.cōtra dānat̃ ꝑ d.l.filio.vbi erāt iſti ut fratres illius p̄teriti,& tñ à prin.teſtm̃ erat nullū, niſi filius approbet teſtm̃,abſtinēdo ab hr̃ditate à qua abſtinere intelli'r repudiādo hr̃ditatē.ita accipiūt iura in l.ſi ſeruū.§.fi.ff.de acq. hær. & in rub.& ꝑ totū.j.de repu.hęre.adē ꝓbat̃ in l.poſthumus.in p̄n. iūcto ver. itē & circa.ff. de iniu.teſt.vbi ſi filio p̄terito iſtituti ſunt veniētes ab inteſtato teſtm̃ eſt nullū,& ſolū recōualeſcit iure p̄torio ſi filius viuo teſtōre decedat. Nec ob.ſilr §.ſi prius quia magis cōmmoditer intelli'r in filio emāci.p̄terito ſm Bar.& alios ī d.l. ſi filius q̄ in p̄tāte.q̄nimo dato,ꝙ nō intelligeret̃ in filio in p̄tāte. tñ nō ob. adhuc,vt patebit ex intellectu quē ſm Bald.ad illū tex.dabo.j.dū q̄rā,an teſtm̃ recōualeſcit de iure ciuili,nō ob.d.l.ſi duo.ad fi.quia ibi nō poterat adiri hr̃ditas de iure ciuili ꝑ filiū emācipatū ſm verū ītellm̃,ꝑ d.l.filio.nec ēt poterat peti bon.poſ.ſm tab. niſi excluſo filio in p̄tāte p̄terito à bo.poſ.ꝯtra.vt dicā ſuꝑ gl.fin. & ipſemet Bar.hic ad fi.expſſe vult ꝙ ī caſu d.l.ſi duo,nō valebat teſtm̃ de iu-

15 re ciuili. ¶ †Quinta fuit opi.Sal.ī d.l.vxoris,ꝙ aut loq̄mur in p̄teritione poſthumi,aut iā nati. ¶ Primo caſu agnatione eius rūpit̃ ſolū ḋ iure ciuili,nō de iure p̄torio.al.tex.cū gl.hic alś.n.nō poſſet teſtm̃ ꝯtabulari,vt iā eſt dcm̃ in j.opi.ꝑ hoc adducit q̃a ſi poſthumus nō agnouit bo.poſ.ꝯtra.j.annū pōt peti ſm ta.vt ſi à ꝯtrario ſenſu ergo teſtm̃ valet Rō aūt quare ī poſthumo valet ḋ iure p̄torio, niſi rūpat̃ ꝑ ꝯtra.ḋ iure aūt ciuili eſt nullū,reſultat ſm eū ex diuerſitate iuriū antiquorū.nā ſm tp̄s legis.xij.ta.poſthumi p̄teriti non rūpebāt eo,q̃a nullo tp̄e in p̄tāte fuerāt, & hi ſoli q̄ in p̄tāte fuerāt a lege.xij.ta.vocabant̃.vñ teſtm̃ illud valebat oī iure,quia non erat annullatū ipſo iure à l ciuili,vel p̄toria ꝑ p̄teritionē poſthumi.tñ p̄tor eis vires ſuas porrexit vt poſſent ꝯtabulare teſtm̃, & ſi intra annū nō ꝯtabulāt,remanet ſcriptus hr̃s in ſuo robore, poſtea fuit ꝓuiſum,vt poſthumi haberent̃ q̄ſi i p̄tāte nati fuiſſent l.fi.ff.de col.bon.l.antiqui.ff.ſi quis hęre.pe.ex quo reſultabat cōſequētia.ꝙ natiuitate poſthumi rūperet̃ teſtm̃ licet nō ꝑ xij.ta. & ſic remanet,ꝙ de iure ciuili tm̃ fuit ſublatū robur talis teſti. ¶ Secūdo caſu qñ p̄teritus eſt iā nat' ꝯcludit, ꝙ iuris ſubtilitate teſtm̃ eſt nullū.tñ recōualeſcit p̄terito nō dicēte nullū,vel nō faciendo actū ꝑ quē videat̃ teſtm̃ dicere nullū.ꝑ hoc dicit eſſe tex.in d.l.filio.& ſm iſtā diſtin.ſaluat opi. glo. varie loquentiū de q̄bus.s̄. nō apetit.tñ aliter Saly.an teſtm̃ ſit de iure p̄torio,vel ciuili nullū, & dicit rñderi ad iura dicētia teſtm̃ eſſe nullū, vel eſſe nulli' momēti.l.ī effectu,filio volēte dicere nullū.& ad hāc opi. monet̃ ēt ipſe quia ꝙ filius debeat inſtitui,vel exhr̃dari fuit inductū fauore filij. iō d.l.filio nō vtēte ſuo fauore ꝓceſſit vltra ad diſponēdū ꝙ teſtm̃ cenſeat̃ valere. ¶ Iſta opi.nō placet mihi,q̃a inquātū facit dr̃iam inter poſthumū,& iā natū nō vr̃ bñ dictū, q̃a imo poſthumus vr̃ vocatus fuiſſe à l.xij.ta.ꝑut ꝓbat tex.i l.teſtm̃.j.de ſuis,& le. & ꝓbat̃ inſti.de hęr.q̄ ab inte.in prin.iuncto §.poſthumi.eo.ti. itē dicit ꝯ tex.in d.l.poſthum'.ff.de iniu.teſt.vbi poſthumo p̄terito iā nato rūpit̃ teſtm̃ omni iure.patet q̃a ſolū decedēte poſthumo i vita teſtatis recōualeſcet de iure p̄torio vt ibi.& ēt nō bñ dicit Sal. ī filio iā nato.q̃a dicit ꝯ tex.in l.ſi filius q̄.& ꝯ alia iura alleg.in iij.op.& ꝯ l.j.ad fi.ff.ſi tab.teſt.nul.exta.licet ipſe diuinādo rñdet ad illū tex. ꝙ debet intelligi qñ p̄teritus dixit teſtm̃ nullū, vel ſm eū p̄t rñderi,ꝙ ibi pēdēte illo dubio, an filius p̄teritus vellet dicere nullum pōt exhr̃datus petere bo.poſ.vñ libe.q̄ rñſio nō vr̃ ꝓcedere,q̃a ſi teſtm̃ interim eſt aliqḋ vt ipſe dicit nō deberet poſſe petere bon. poſ.vñ li.l.q̃diu.de acquir.hę.Nec ob.d.l.filio.ī qua ipſe fecit ſuū fundamētū. q̃a illa intelligit̃ in filio repudiāte hr̃ditatē,& ſic approbante teſtm̃ vt s̄.dixi.aliās eſſet ꝯ.d.l.ſi filius qui in p̄tāte.cū ſi.

16 ¶ †Vltima fuit opi.Ful.hic dicētis multa verba & in fi. cōcludit ꝙ teſtm̃ ſit nullū oī iure l.j.in fi.ſi tab.teſt.nul.exta.ff.Et q̄uis ſit nullū ēt iure p̄torio,videlicet ſi filius elegerit ꝯ tab.quia bo.poſ. ꝯtra. dat̃ ex teſtō d.§.ſin aūt.& iſto mō cōcordāt oēs opin. Nec dicat̃ ꝙ iſta ſunt ꝯtria.ſ.eſſe nullū & eſſe aliqḋ,quia rñdet ꝙ iſtud ſtare p̄t, quia procedit ex diuerſis prin.qñ filio defert̃ electio, vel ꝙ dicat teſtamentum

ADDITIO.

a ¶Reſcindi nō pōt.Ideo dixit Ang.conſi.xxxvj.ꝙ libellus in quo quis petit teſtamētum reſcindi & poſtea petitur declarari nullum ineptiſſime concludit.

testm̃ nullũ.& remanebit ipso iure nullũ.vł si potius vult dicat eē aliqd. & petat ↄtab. Sicut videmus i legatario ſpẽi. nã si eligat agẽ hypothecaria. vr̃ i eũ nunq̃ fuisse trãslatũ dñiũ. qa res sua nõ põt sibi hypothecata eẽ.l.neqȝ. pi. ff.de re iud. Sed si eligat agẽ rei vẽdicatione.vr̃ i eũ trãslatũ fuisse dñiũ iuxta.§.sed nr̃a.insti. de le. & in ꝓposito declarat Bal.i l.fi.ꝺ sac.sanc.ec.& Imo. post alios i l.j.ff. de le.j.& sic videm⁹ ẽt ſm eũ i §.i reb.s̃.de iur.do.cũ ibi no. Et ista opi.vr̃ eẽ de mẽte Ang.h̃.& i l.j.de inju.te.& i l.si ita.§.fi.ff.de lib.& post.tñ eã reprehẽdit Imo.i l.ꝓxime all.& ẽt Ra.Cu.i d.l. si fili⁹ q. i repe.qa videm⁹ bo. pos.ↄta.dari posse ẽt qñ testm̃ expsse nõ potuisset approbari a ꝑterito. nedũ ꝑ electionẽ factã de intẽtando bo.po.ↄta.exẽplũ si hr̃s institut⁹ post mortẽ testõris añ aditã hr̃ditatẽ decessisset.vel expsse repudiasset,vt l.nõ putauit.§.si à primo. & l.filiũ.C.de ↄtab.ad alia patet rñsio ex tã dictis ex qb.remanet defensata cõis opi.ꝙ testm̃ sit oi iure nullũ ẽt absqȝ eo ꝙ fili⁹ dicat

a nullũ.[a] †Hoc tñ primo lita nisi filius ↄsensisset se ꝑterin.[b] qa tunc

17 testm̃ erit validũ ſm ea q̃ no.ꝑ gl.& Bar.i l.si qñ.§.fi.s̃. de inos. test.

b de quo dic vt ibi & i l.nõ putauit.§.si q s fuo. ¶ †Scđo.limita vbi ñ

18 eẽt oino ꝑteritus,vt si filius eẽt istitut⁹ sub cõdõne [c] casuali.qa tũc

c vr̃ testm̃.ita demũ nullũ si dicaſ nullũ.ita fuisse de mẽte gl.i l.si pr̃. i fi.C.de isti. & subst.sed illud nõ vr̃ verũ ꝑ tex.i d.l.si pr̃.i ver.nõ vr̃ iure testatus.& ꝑ ↄñs intestatus dr̃, insti.de hęre.q̃ ab inte.defe.in pri.& i l.ꝗ.ff.de inju.test.bñ verũ est ꝙ i casu.d.l.si pr̃. si filius sub illa ↄdõne istitut⁹ approbat testm̃.recõualescit ẽt de iure ciuili,postq̃ talis approbatio fit ad ↄmodũ ipsius approbãtis. & ita soluaſ gl. i d.l.si pr̃.ſm Bal. & doc.ibi. vbi aũt fuisset approbatũ testm̃ ad cõmodũ alteri⁹ instituti. & nõ ad ↄmodũ ipsius approbãtis, tũc reconualesceret testm̃ de iure ꝑtorio tm̃,ſm opi.Bar.& aliorum de

19 quo.j.diceſ. ¶ †Nũc est videndũ de scđo prin.art.s.posito ꝙ testm̃ sit oi iure nullũ,ipso iure. qño possit ↄtabulari cũ bo.poss ↄta detꝰ ad rescindẽdũ.l.vt liberis j.de colla.de quo ꝑ Cy. & Bal. h̃ & Bal. in l.j.j.de suis & leg.& Frã.de Rãpo.quẽ refert Imo.i d.l.si filius.q. dicebãt ꝙ subesł spes & potẽtia ↄualescẽdi testi ꝑ approbatioũe filij. & ꝑꝑ talẽ spem & potẽtiã dabaſ ad eã rũpendã bo. pos. ↄta. vt h̃ refert Bar. Sed istã opi. ĩpugnat Bar. qa spes nõ põt rũpi donec sit deducta ad actũ.ꝑ d.l.quoties.ff.de noua. sed ↄ Bar.vr̃ tex, j.l.si posthum⁹.i prin.& i l.si à primo.& ibi no.Bar.ff.de lib.& post. vbi rũpiſ grad⁹ substõis q̃uis substõ nõdũ venisset ad actũ, vt i siſi videm⁹ ꝙ a snia lata sub cõdõne.põt appellari cõdõne pẽdẽte ꝑꝑ spẽ cõdõnis future.l.j.§.biduũ.ff.qñ ap.sit & pro h̃ etiã inducebat Ang.hic tex. in l. i illa stipłone si calẽdis. ff.de verb.ob.vbi patet ꝙ spes tolli põt,& subdit Ang. ꝙ nõ tolliſ illud circa ꝙ versaſ, & respicit spes, nisi ipsa spes sit deducta ad actũ. Et ita loquiſ tex. al.ꝑ Bar.tñ alia rõne vr̃ ꝙ opi.Bar. & sequa.non procedat. quia si vera esset rõ eorũ,sequereſ ꝙ hęc bo. pos.nõ deberet appellari ↄta.sed ↄ spẽ tabularũ. Pręterea nõ debet plus operari ipsa dubia spes, q̃ si esset deducta ad actũ.l.Iuli.verũ debitorẽ.ff.de cõdi. inde.l.j.§.toties.ff. de ven.in pos.mi. Sed si spes eẽt deducta ad actũ approbationis, nõ posset testm̃ ↄtabulari ꝑ ipsum approbantẽ. Ergo nec ẽt si ↄsideramus ipsam spem nõ dr̃e posse ↄtabulari. Pręterea qñ filius ↄtabulare incipit, incõtinẽti cessat spes approbationis. ergo nõ deberet posse ↄtab.& iõ rõ.Pe.cõiter reprehendiſ ꝑ Mod.hic. & Imo.& Ra.in d.l.si filius.Ideo.Bar.hic.& in d.l.filio.ꝑterito.scđo loco dicebat.ꝙ iõ ↄtabulari põt testm̃.qa filius ↄtabulãdo approbat testm̃ tanq̃ factũ. & improbat tanq̃ nõ bñ factũ. vt in sim̃ hr̃.i l.iij.§.falsus.ff.rem rat.habe.& in l.Põpo.la.j.i gl.ij.circa.fi.ff.de ne. gest.Et sic testm̃ tanq̃ approbatũ recõualescit saltẽ ꝺ iure ꝑtorio. vt d.l.filio.ꝑterito.merito põt rescindi ꝑ ↄtab. Sed istud ẽt reprobat Bal.hic.debili rõne tñ.dicẽs ꝙ esset sibi ↄrius filius.rñdẽ ad.d. §.falsus,vt hic ꝑ eũ.sed ꝙ approbatio,& improbatio.ibi erat circa diuersa facta.qa ibi vr̃ approbari factũ procuratoris.vt improbeſ scm̃ iudicis.tñ i specũs verbis Bar. filius nõ est sibi ↄrius. Attñ vera nõ vr̃ opi.Bar.qa si vera esset,sequereſ ꝙ si vnus filius in ptãte eẽt ꝑteritus,& ali⁹ esset institut⁹,nõ posset institutus ↄtabulare testm̃ sine filio ꝑterito. qa sola ꝑteritio illius filij nõ ↄtabulãtis est per se sufficiens ad faciendũ.ꝙ testm̃ sit ipso iure nullũ,& tñ videmus ꝙ institutus põt sine pręterito ↄtabulare.l.illud.§. fi. ff. eo.& dcm̃ fuit sup gl.j. Prӕterea videmus ꝙ ẽt testm̃ interdũ põt ↄtabulari in casu in quo etiam filius prӕteritus non posset illud expresse

d approbare.exẽplũ qñ testm̃ effectũ caducũ [d] ob mortẽ hr̃dis decedentis post mortẽ testatoris hr̃ditate nõ adita, vel qñ hęreditas est repudiata ab hӕrede.quo casu nõ dr̃ amplius esse testm̃, insti. de hęr.q̃ ab intes.in prin.& tñ põt ↄtabulari i dictis casib. l.nõ putauit.§.j.& l.filiũ.ff.e.ergo cõualidatio testi resultãs ex approbõne cãta ab intentione bon. pos.ↄtab. non est cã ob quam dẽat posse

20 ↄtabulari testm̃.†Itẽ non debet cõsiderari approbatio, q̃ fit eodẽ instanti vt improbetur.ar.l.qui sic. ff. de solu.& istã vltimã rõnẽ ↄ Bar.assignat d.Ant.in c.cũ dilect⁹.de arb.& tex.in d.l.filio ꝑterito, volẽs ꝙ testm̃ recõualescat ꝑ approbationẽ,nõ loqˀ de ea q̃ fit ab eo.qa nõ approbaret simplr̃.sed approbaret, vt iprobaret. iõ do. cõiter h̃,& i d.l.filio,& i d.l.fili⁹ q.& Ang.in d.§.falsus,& in d.l.j.ff. de iniust.test.& i l.si ita.§.fi.ff.de lib.& posth.& ẽt Io.de Imo.i l.vẽtre.ff.de acq.hęr.reprehẽdit opi.Bar.Et ꝑꝑ h̃ Ang.& h̃ & ĩ d.l. vẽtre.& i d.l.si ita §.fi.& i d.l.j.ff.ꝺ iniust.test.& i d.§.falsus, reddebat tertiã rõnẽ.s.ꝙ iõ põt ↄtabulari testm̃.qa eo ipso ꝙ fili⁹ eligit intẽtare bo.pos.ↄtab.ꝑtor mortuus insufflat spũm vite in ipsum test. Sed istã opin.reprehẽdit Imo.i d.l.j.& i d.l.si ita.§.fi.vt s̃.dixi reprehẽdendo opi.Ful.in ꝑcedẽti art. Et ad ꝑdicta alij posuerũt varias opi.s.ꝙ testm̃ est validũ de iure ꝑtorio, vel est nullũ. ita demũ si dicaſ nullũ.quas opi.reprobaui.s̃.¶ Vnde Pau.de Ca.h̃ dicit ꝙ veritas nõ fuit visa à doc.vsqȝ ad sua tꝑa & ꝑ h̃ doc.decipiunſ in eo ꝙ ꝑsupponũt bo.pos.ↄta.dari ad rescindendũ.qa imo daſ ad declarãdũ testm̃ nullũ de iure ꝑtorio,quẽadmodũ ꝺ iure ciuili daſ ad petẽdũ declarari testm̃ nullũ, t⁹ dicẽdi nullũ ſm practicã quã dat Bar.i d.l.filio.¶ Bene verũ est ꝙ vbi testm̃ esset validũ, vt qñ filius emãcipat⁹ eẽt ꝑteritus,tũc daſ ad rescinđẽdũ.& ita ꝓcedũt iura dicẽta.ꝙ ꝑ ↄtab.testm̃ rescindiſ.& istud idẽ voluit aperte Imo.in d.l.si filius q.& ẽt Pau. de Ca.ibi dicũt h̃ declarari ꝑ tex.in l.ꝙ vul. ff.eo.vbi ꝓbat ꝙ ad hoc,vt possit testm̃ ↄtabulari,sufficit ꝙ nõ attẽto nec ↄsiderato vitio ꝑteritionis,testm̃ tꝑe mortis testãtis fuerit tale,ꝙ ex eo potuerit adiri hr̃ditas de iure ciuili, vel saltẽ peti bo. pos.ſm tab.de iure ꝑtorio.Et dicit Imo.ꝙ ista fuerũt de mẽte gl. i d.l.ꝙ vulgo.in scđa sol.quã gl.ibi dat ad l.nẽ fam,& illã glo. ad hoc reputat sing.& ita ẽt dicit ipse I d.l.vẽtre.istã opi.refert Raph.Cu. in d.l.si fili⁹.in repe.tñ eã reprehẽdit,qm̃ nõ recte diceref bonorũ possessio ↄtab.si tabulę sunt nullę,ob vitiũ ꝑteritionis. ꝑ d.l.ij.§.j. ff.quẽadmo.test.ape.Sed ad illud rñdi.s̃. iõ vr̃ hãc opi. procedere

21 posse. †Pro qua adduco,qa l simili videm⁹ ꝙ appellatio est remediũ rescissiuũ,& inductũ ad extinguẽdũ l.j.in fi.cũ si.ff.ad turp.& tñ videmus ꝙ à snia nulla ꝑt appellari, & si appellatio iuenit sententiã nullã,operabiſ,ꝙ snia declareſ nulla vł ifirmeſ quatenus de facto lata fuit snia.hęc habenſ in l.si expssim,de app.& in l.quędã mulier.ff.lami.er.& in l.j.cũ gl.in ver.ifirmabiſ.ff.de fer. Si aũt appellatio inuenit sniam esse aliquã tũc extinguit d.l.j.ad fi.ad turp.

22 ¶ †Iuxta ꝑdicta est videndũ vtrũ si filius in ptãte taceat anno, ꝙ nõ petat bon. pos. ↄtabu.videaſ ex toto approbare testm̃, taliter ꝙ non posset amplius ẽt de iure ciuili dicere testm̃ nullũ, & adire hr̃ditatẽ.In quo Bar.in d.l.filio.& in d.l.vxoris.fuit in sing. opi.ꝙ i totũ sit filius exclusus,ꝑ illũ sin.tex.in l.si ipubes.§.fi.cũ glo.ff. de car.edi.inducẽdo,vt ꝑ eũ in dictis locis.sed Bal.Ang.Pau. de Ca. & Ro.h̃,& Bal.Ang.Fran.de Ramp.& Imo.in d.l.filio.& Ang.Saly.& Ful.in d.l.vxoris. Bal.i l.j.j.de suis & leg.& in l.certũ. j. vnde lega.Et Raph.Cu.in repe.d.l.si filius.tenẽt ↄriũ, & melius. Quia primo est ↄ tex.in l.si ipubes.§.fi.s̃.alleg.Nã illi quẽ cõstat esse exclusum ab hr̃ditate q̃tuncũqȝ aliqualr̃ ostẽderet se esse filiũ defuncti denegaſ ei bo.pos. carboniana l.j.§.j.& l.ij.eo.ti.ergo si i casu d.l.si impubes,ꝑ lapsum anni eẽt exclusus impubes a iure veniẽdi ad hr̃ditatẽ de iure ciuili debuisset sibi denegari bo.pos.carboniana,veritas ergo est ꝙ ibi fili⁹ nõ fuit exclusus ab omni iure. Et iõ ille hr̃s cui ↄcediſ bo.pos.ſm tab.nõ consequiſ irreuocabilr̃ hr̃ditatẽ.sed erit tanq̃ administrator interim quousqȝ fili⁹ veniet de iure ciuili,& hoc sensit gl.mag.dum dicit interim &c.& est gl. fi.& dixi in l.j.s̃.qñ nõ pe.Pro ista opi.ẽt facit qa exclusus ab vno iure.s.ꝑtorio nõ intelligiſ exclusus ab alio l.suum.j.de iu.deli. & l. nec is.§.j.ff.de acq.hę.pro ista opi.ẽt Sal.in d.l.vxoris,dicit esse casum in l.ij.§.si sub ↄdõne,in fi.de bo.pos.ſm tab.vbi tex. dicit tuitio q̃ ibi facit ꝑtor in emancipato nõ est necessaria i filio in ptãte.

23 †Ex quo habes ꝙ tꝑs datũ filijs à ꝑtore ad petendũ bo. pos. non excludit filiũ in ptãte a iure dicẽdi nullũ de iure ciuili ſm Saly.absurdũ.n.vr̃ dicere,ꝙ ius dicẽdi nullũ, ꝙ est de iure ciuili, finiatur

e anno, cũ remedia iuris ciuilis ꝑpetua [e] sint.insti.de ꝑpe. & tẽpo. act.in prin.l.licet,cũ ibi no.j.de iur.deli. nec ꝑdictis ob. tanquã iũ induxi tex.in d.l.impubes.ↄ Bar.si diceret,ꝙ iam daſ bo.pos.car. q̃uis esset exclusus a iure dicẽdi nullũ.qa poterat petere resti. in inte.aduersus suã exclusionẽ causatã lapsu tꝑis. Quia põt rñderi ꝙ istud nõ ob.qa restõ in inte.& alia q̃ sunt de iure spãli antequã sint impetrata nõ sunt in cõsideratione,vt est tex. no. in l.iiij.§.j.ff. de fideicõ.li.& no.Bar.in l.fi.j.de sen.pas.facit l. exceptiones quӕ personę,

ADDITIONES.

a Nullũ. De hoc per Ang.cons.lj.& xciiij & cxxxvj. per Ro.cons.cxxiiij. & ibi an ex testõ in quo legitimatus est ꝑteritus, per Ful.cons.l.& lxix. Alex.cons.xxvj.j. lib.& cxlij.& clxj lib ij.Pau.de Ca.cons.liiij.& xlvj.

b ¶Prӕteriri. Vide ꝙ voluit Ang.cons.xxiij.in fi.

c ¶Conditione. Vide Ang.cons.liiij.Ful.cons.xxij.

d ¶Caducum. Vide Alex cons clviij.ij.lib.

e ¶Perpetua. Vide d.Ant.de Bu.cons.xxvi.

personę,in fi.ff.de exce.& ꝑ hoc in terminis est gl.no.in l.ęquissi-
mis,in prin.i gl.iij.ff.de bo.pos.ſm ta.quã Bar.dicit esse mẽti tenẽ-
dã.¶ Dubitat ẽt satis Imo.in d.l.filio,qño in casu d.l.si ipubes i fi.
decurrere potuerit tps impuberi ad petẽdã bo.pos.ↄ̃ta.vel vñ li-
beri cũ ipuberi nõ videaꝛ tps currere l.j.circa priu.ff. de bon.pos.
Tandẽ ↄcludit Imo.ꝙ attẽto ꝙ ita cõiter teneꝛ, ꝙ ipuberi nõ cur-
rit tps vꝛ sibi ꝙ gl.& Bar.i d.l.si ipubes,tenẽtes ꝙ currat,dicãt ma-
le,& sic itelligit ipse,ꝙ ibi fuit ↄcessa hr̃di scripto bo.pos.ſm tab.
nõ q̃a impubes p̃teritus eẽt exclusus à bo.pos.ↄ̃ta.Sed eo q̃a ne-
mo opposuit,facit ꝙ not.in l.iij.§.si cã.ff.de bon.pos.licet post con
cessam bo.pos.ſm tab.impubes opponeret. tñ q̃a nõ ↄstabat ple
ne impuberẽ eẽ filiũ defuncti reseruaꝛ qõ tota in tps pubertatis.
& ita ẽt tenet Frã.de Rãpo.d.l.in filio,& Raph.Cu.in repe.d.l.si fi
lius,& ẽt Ro.h̃.ſ.ꝙ tps nõ currat ipuberi.Vel ſm Imo.p̃t dici ꝙ pu
pillo saltẽ ꝓximo pubertati currat tps postq̃ l. cõcessit sibi cũ au-
ctoritate tutoris facultatẽ adeũdi hr̃ditatẽ l.potuit.j.de iure delib.
Et ꝓ hac opi.ꝙ currat tps,alle.l.ideoq;.ff.de car.edi.& iura alle. in
ↄ̃riũ intelligunꝛ in infante.Hodie aũt ↄstat ꝙ tps nõ currit pupil-
lo.l.fi.C.an qui.cau.in inte.rest.& no.Bar.in d.l.seruus.¶ Iuxta pręd
dicta est vidẽdũ de alia difficili.q.videlicet an qñ filius i ptãte p̃te
ritus approbat testm̃,recõualescat de iure ciuili, an vero de iure
p̃torio.Effectus est magnus.q̃a si recõualescat tm̃ de iure p̃torio
scriptus hr̃s debebit petere ſm tab.j.annũ in iudicio.sed si recon-
ualescat de iure ciuili,poterit adire ꝑpetuo.Et i hoc art.gl. fuerũt
varie,vt Bar.refert in d.l.filio,& ipse sequutus antiquos quos ipse
refert,tenet ꝙ recõualescat tm̃ de ęq̃tate p̃toria. Et suũ fundamẽ
tũ est,q̃a si de iure ciuili recõualesceret tolleret p̃cedẽs testm̃. nã
regula est ꝙ per fm̃ testm̃ ex quo ↄtingere possit aliquo casu adi-
ri hr̃ditatẽ de iure ciuili,tollit p̃cedẽs l.pꝛ filio.ff.de hę.insti.l.cũ in
scd̃o, cũ gl.j.ff.de iniust.test.secus si tm̃ possit adiri de iure p̃torio,
vt no.in d.l.cũ in scd̃o,ſm magis cõem opi.sed ↄstat ꝙ ꝑ testm̃ in
quo filius est p̃teritus nõ tolliꝛ p̃cedẽs d.l.si filius eius q̃ in ptãte.
ergo &c.ꝓ ista opi.facit q̃a videmus ꝙ in fi. casib⁹ qñ testm̃ i quo
filius est p̃teritus recõualescit,dꝛ reconualescere tm̃ de iure p̃to-
24 rio.l.posthumus.in prin.in ver.idẽ & circa.ff.de iniust.test.†Tertio
q̃a si secus diceremus sequereꝛ ꝙ iurisc.in d.l.filio, sibijpsi ↄ̃dice-
ret.nã tex.ibi vult ꝙ tale testm̃ approbatũ inspectis regulis iuris
ciuilis est nullũ.ergo nõ debet intelligi,ꝙ tex.ibi,volens testm̃ re-
cõualescere de bono & equo,intelligat de ęq̃tate ciui. Plura alia
argumẽta fiũt pro ista opi.ꝑ doct.in locis vbi tangiꝛ iste art.tñ q̃a
reliqua sunt valde leuia omitto.& istã primã opi.tenuit Ia.de Ra.
Cy.& Bar.& Bal.i d.l.filio,& Bal.in l.si pꝛ.in x.xj.& xij.opin. Et ibi
tñ itelligit hoc esse verũ qñ ex̃nei instituti essent. secus si eẽnt in-
stituti veniẽtes ab intestato.de quo statim diceꝛ. Ang. in d.l. filio,
intelligit istã opi.esse verã in tacita approbatione.secus in exp̃ssa.
sed reprehẽdiꝛ vt ibi ꝑ Imo.& recte q̃a iure nõ ꝓbaꝛ,vt inter taci-
25 tũ & exp̃ssum non debet fieri dr̃ia,vt in iurib⁹ vulgarib.¶ †Sub-
debat ibi Ang.ꝙ indistincte de ęquitate ciuili recõualescit tale te-
stamentũ qñ factũ fuit corã principe.& dicit de hoc esse tex.sing.
in l.oĩum.cũ gl.pe.j.de test.& hoc voluit Bald.in l.certũ, in ver. &
no.j.vñ legi.& idẽ dicebat Ang.in alio casu videlicet qñ filius nõ
eẽt oĩno p̃teritus.sed institutus sub ↄdõne causali. Nã tũc per ap-
probationẽ recõualescit ẽt de iure ciuili.ita intelligit ipse glo.fi.in
l.si pꝛ.j.de insti.& substi.& dixi.s̃.Pau.de Ca.in d.l.cũ in scd̃o,& h̃,
tenet opi.Bar.quã dicit esse cõem, q̃a filio approbãti vtilius est ꝙ
recõualescat de iure pre pręt.tm̃,q̃a citius excludi poterit hæres
scriptus nõ petẽdo bo.pos.j.tps & hr̃ditas reuerteꝛ ad ipsũ filiũ.q̃
rõ nihil infert in ꝓposito,p̃sertim ꝙ si filius semel approbauit te-
stamentũ & a b hr̃ditate abstinuit nõ p̃sumiꝛ mutare volũtatem,
istã opi.tenẽt Franc.de Rampo.in d.l.filio,& Raph.Cu. in d.l.si fi-
lius,in repeti.& Ro.h̃ Bal.vero hic,& in d.l.si pꝛ,& l.hac ↄsultissi-
ma.§.ex imperfecto.j.de testa.& dicunt, ꝙ si in testõ sunt instituti
veniẽtes ab intestato,q̃ pñt succedere ẽt ex testõ imperfecto,iux
ta l.ij.ff.de inIu.testa.testm̃ ꝑ approbationẽ recõualescit de æqui-
tate ciuili,al.tex.in l.si duobus.§.si prius.ff.eo. quẽ volunt sic indu
cere.Nam ibi ſm testm̃ in quo filius est pręteritus,& instituti sunt
venientes ab intestato tollit primũ, istud nõ põt ↄtingere nisi ex
eo q̃a casus euenire poterat, ꝙ istud ſm testm̃ poterit reconuale
scere & ex eo adiri hr̃ditas de iure ciuili nõ aũt p̃torio tm̃,per d.l.
cum in ij.cum glo.j.& per hoc infert Bal.h̃ idẽ esse si.in ij.testõ es-
sent instituti pauperes Christi,vt h̃ per eum.Et cum hac opi. Bal.
transit Sal.in d.l.vxoris abortu.Tñ ↄ̃ istã inductionẽ quã facit Bal.
in d.§.si prius.facit quia ſm Imo.in d.l.cũ in ij.& in d.l.si filius eius
q̃ in ptãte,q̃tuncunq; actualis recõualescẽtia secũdi testamenti
possit tollere primũ testm̃.tñ nisi ista recõualescẽtia & approba-
tio testi actualis superuenerit nõ debet ꝑ ſm tolli primũ, sicut in
simili dicimus ꝙ posthumus nõ rũpit testm̃ donec nascaꝛ vt h̃,&
a d.l.vxoris,& sic licet sit possibile nasci^a tñ nõ attẽdiꝛ illa spes, quo
ad rũpẽdũ testm̃.Et idẽ vꝛ velle Pau.de Ca.in d.l.si filius, dũ vult
ꝙ qñ testm̃ validũ est in substãtia ꝓcedit dicta regula posita in d.
26 l.pꝛ filio, cũ si. †Sed qñ testm̃ nõ est validũ in substantia, vt qñ fi-
lius in ptãte est p̃teritus,tũc nõ vꝛ attẽdẽda illa possibilitas recon
ualescẽdi ꝑ approbationẽ.& ꝓ ipso facit,licet non alleget tex. in
§.pe.in ver.iure ꝑfectũ & ordinate &c.insti.qui.mo.test. infir. & i
d.l.hac ↄsultissima.§.si quis aũt,in ver.iure fuerit &c. Nã testm̃ in
quo filius est p̃teritus dꝛ nõ de iure factũ l.si q̃s legatũ, in prin. &
ibi no.ff.ad l.corne.de fal.nõ est tñ sine dubio illud ꝙ dicunt Imo.
& Pau.de Ca.nã Bar.in d.l si filius,qui in ptãte,& in d.l.filio, post
Dy.dũ tractat istũ articulũ sentit aperte ↄ̃riũ.s.ꝙ attẽdaꝛ ista possi
bilitas recõualescẽdi,patet dũ ipse inducit d.l. si filius q̃ in ptãte,
& posset rñderi ad iura ꝓxime al.ꝙ nũ loquũtur de testõ imper-
fecto rõne p̃teritionis.sed rõne alterius solẽnitatis.quo casu in ta
li testõ nõ cadit spes neq; possibilitas approbationis,vt no.gl. in l.
nõ dubiũ.j.de test.Tñ alia rõne dico ꝙ tex.in d.§.si prius, nõ con-
cludit ꝓ opi.Bal.patet primo q̃a vꝛ ꝙ intelligi dẽat in filio emãci-
pato,vt ꝓbat Bar.in d.l.si filius. Secũdo q̃a posito ꝙ intelligereꝛ i
filio in ptãte tñ nõ ꝓbaꝛ opi.Bal.ꝙ oñdo.nã q̃tũ ad tollendũ pri-
mũ testm̃ idẽ opaꝛ ꝙ ſm testm̃ recõualescat de iure p̃torio si ta-
lis recõualescẽtia superuenisset viuo testõre,sicut opareꝛ recõua
lescẽtia de iure ciuili superueniẽs post mortẽ testõris, put ꝓbaꝛ i
d.l.cũ in ij.in fi.ſm opi.Io.gl.iũcta l.facta.§.si i dãda.ff.ad treb.Et ꝓ
bat Bar.viua rõne in d.l.cũ in scd̃o. Ergo cũ in casu d.§.si p̃mus
attẽto ꝙ ibi erãt instituti veniẽtes ab intestato,potuisset recõuale
b scere illud ſm testm̃ viuo testõre^b de iure p̃torio.s.si pręteritus vi-
uo testõre decessisset,vt est casus sing.i d.l.posthumus, ver. idẽ &
circa.Ergo nõ infert de necessitate iste tex.ꝙ illa possibilis recõua
lescẽtia sit de iure ciuili,licet bñ videaꝛ inferre ꝙ ibi erat possibi-
lis reconualescentia de iure p̃torio.& istũ intellm̃ notetis, q̃a ſm
eũ põt sustineri,ꝙ tex.in d.§.si prius,intelligaꝛ in filio i ptãte tenẽ
do ꝙ quantũ ad tollẽdũ primũ testm̃ idẽ opereꝛ possibilitas recõ
ualescẽdi circa ſm testm̃ ꝙ opereꝛ actualis recõualescẽtia. prout
est de mẽte Dy.& Bar.i d.l.si filio.vt s̃.dixi.Licet verius esse putẽ,
ꝙ non sufficiat illa possibilis recõualescẽtia ꝑ d.§.pen.insti.q. mo.
te.ifir.& d.§.si q̃s aũt.iũcta d.l.si q̃s legatũ.Et ꝓ ↄclõne i hoc arti-
culo dico, ꝙ ex his q̃ subiungã statim in ꝓximo sequẽti articulo
apparebit probabiliter teneri posse,ꝙ recõualescat de iure ciuili.
27 ¶ †Restat ergo maius dubiũ,vtrũ qñ nõ sunt instituti veniẽtes ab
intestato ipsum testm̃ ꝑ approbationẽ recõualescat de iure ciui-
li.In quo Bal.h̃ q̃cq̃d ipse dixerit in alijs locis.s̃.al. conaꝛ sustine-
re,ꝙ sic,ꝑ p̃ses rõnes quas vide ꝑ te.nõ tñ clare decidit. Et sit ip-
se in l.certũ.j.vñ legi.& vꝛ in puncto iuris ꝙ recõualescat de æqui
tate ciuili ꝑ rõnes Bal.hic,& Ang.ita tenẽtes in repe.l.qui se pris.
in fi.j.vnde libe.& per d.l.filio.Qui tex.cũ contineat rñsum iuris-
cõsulti,vꝛ esse dispositio iuris ciuilis l.ius autẽ ciuile.ff.de iusti.&
iur.& in l.responsa prudẽtum insti.de iure natu.Pręterea si qñ fi-
lius cõsentit à prin. p̃teriri testm̃ valet de iure ciuili, vt dictũ est s̃.
& no.in l.si qñ.ad fin.C.de inoff.te.Ergo eadẽ rõne si postea fili⁹
approbet mortuo testõre , tñ potentius ius hẽt in successione, q̃
haberet tpe vite testãtis attẽto ꝙ illa solẽnitas instõnis,vel exhęre
dationis fuit inducta in fauorẽ filij.& istã opi.firmat Bal.i repe.l.i
suis.ꝑ d.l.filio.& ꝑ no.ꝑ gl.i d.l.si pꝛ.¶ Et rñdet ad d.l.si fili⁹ q̃ i po
testate,ꝙ verũ ẽ ꝙ nõ reconualescit d̃ ęq̃tate ciuili qñ p̃cessit aliud
testm̃.q̃a nõ est equũ ꝙ dicam⁹ testm̃ posse ꝑ approbationẽ secu
tã mortuo testõre afferre p̃iudiciũ scripto hr̃dũ primo testõ,attẽ-
to ꝙ primũ testm̃ in pũcto mortis testõris tãq̃ oĩ iure validũ fuit
ↄfirmatũ.Et ita ẽt rñdet Sal.i d.l.vxoris.Vbi ↄfirmãdo istã opi.di-
cit h̃ certe ꝓbari i d.l.filio.& ſm eũ nõ dicaꝛ, ꝙ ibi erãt scripti ve-
niẽtes ab intestato,q̃a tex.ibi nõ ↄsiderat fauorẽ venientiũ ab in-
testato.pꝫ,q̃a ibi legata debenꝛ ex̃neis q̃ nõ deberenꝛ. Nã potuis-
set esse fauorabili⁹ hr̃dib.scriptis,ꝙ testm̃ cõualidatũ non fuisset,
q̃a partẽ locupletiorẽ hr̃e potuissent.i.sine onere legatorũ.Io.de
Imo.i d l.filio p̃terito.dicit hãc opi. eẽ sustẽtabilẽ satis . tñ fateꝛ ꝙ
ↄ̃ria opi.est cõis, & alr̃ nõ elegit.¶ Et tenendo istã ptẽ rñdeo ad l.
posthum⁹.ꝙ tenẽdo ꝙ ibi recõualescit de iure p̃torio testm̃.rñde-
ri põt,ꝙ ibi nõ interuenit cõsensus, & approbatio filij itiuriari ex
28 p̃teritione.h̃ sic. & istã opi.sentit Bal.i d.l.i suis.¶ †Scd̃o rñde ꝙ re
gulariter i exorbitãtib.de iure cõi nõ dẽt fieri extẽsio de vno casu
ad aliũ ex idẽtitate rõnis.l.fi.s̃.de interdi.ma.l. si vero.§. de viro.ff.
so ma.c.q̃ à iure.& ibi no.de re.iu.in vj.¶ Itẽ tex.i d.l. posthumus,
qualificat effectus illius ↄualescẽtię.s.quo ad bo. pos. petendam,
sed

ADDITIONES.

a ¶Nasci. Sed an idem si nascatur sexto mense, vide per Fulg.consi.lxix.& an idem
operetur possibilis reconualescentia ꝙ actualis vide Alexan.consi.xxvj.& ꝙ vo-
luit Archi.consi.ccclij.

b ¶Viuo testatore vide Ang.consi.iij.

sed tex. in d.l. filio loquit̃ simpl̃r. ¶ Non ob. q̃ tex. in d.l. filio. videat̃ sibi 2ria. q̃a r̃ndet̃ q̃ in vltima parte loquit̃ de equitate. sed in p̃cedenti loquit̃ de rigore iuris. & sic sibi nõ 2riat̃. l. placuit. C. de iud. Et vltra r̃nsionẽ datã p̃ Bal. ad l. si filius. q̃ i p̃tãte. põt r̃nderi q̃ possibilitas recõualescẽtur sc̃di testi ẽt de iure ciuili nõ debet sufficẽ ad tollendũ primũ testm̃ solẽne, vt p̃baui p̃ d. §. pe. insti. q. mo. te.

29 infir. in vet. iure scm̃. & i d. §. si q̃s aũt. ¶ † Circa p̃dicta ẽt tene in ẽti sing. decisionẽ. Bal. in l. si cũ vel in vtero. j. de test. mi. vbi voluit q̃ si testõr filiũ p̃terijt ignorãter. q̃a nesciebat eũ hr̃e, tale testm̃ nõ reconualescit aliquo modo dato q̃ filius illud approbet. quia non adest voluntas testãtis. de cuius dicti veritate dicã in l. sicut certi. e.

30 ti. vbi ẽt Ang. & Pa. de Ca. † Et inducunt̃ p̃dicta p̃ Bar. hic ad. q. de vsurario q̃ testm̃ 2didit p̃stita cautione s̃m formã traditã in c. q̃ q̃. de vsu. in vj. an recõualescat testm̃ si ex post facto fuerit p̃stita. de quo arti. vide p̃ Bar. & oẽs post eũ i d.l. filio. p̃terito. in fi. Bar. i l. j. ff. de r̃la catonian. p̃ Bal. in l. vniuersa. C. de p̃ci. impe. of. & hic. & i l. fi. C. si à nõ 2pe. iudi. & in l. ex libe. j. de suis. & legi. & in l. pig. ff. de he. insti. & in l. vltima. ad. fi. ff. de pac. & in l. j. §. si filius. post Cy. ibi. ff. de leg. iij. & in l. pe. de execu. rei iu. & in repe. l. j. C. de sac. sanc. ecc. & in l. si arrogator. ff. de adop. & in l. Gallus. §. ẽt. ff. de lib. & post. & in l. iij. de leg. he. & in l. humanitatis. j. de impu. & alijs. subst. & i l. si h̃ditas. j. de manu. test. p̃ Ang. in sua disp. inc. Astensis miles. & i l. q̃ soluẽdo nõ erat duos. Appollonios. Et ibi p̃ Io. de Im. ff. de her. insti. & per eund. i d.l. Gallus. §. ille casus. Sed plenius per eũ, i d.l. filio. p̃terito. in fi. p̃ Pa. de Ca. i l. si filius. ff. de test. p̃ oẽs in d. c. q̃ q̃. de vsu. post gl. p̃ Ant. de Bu. in sua disp. inci. Bononiensis quidam vsurarius. & in c. placet de 2uer. cõiug. p̃ Pe. de Anc. & Io. de Imo. in d. c. ij. de test. p̃ Pe. de Anc. in c. si eo t̃pe. de rescri. in vj. per Lau. de Rodul. in repe. c. 2suluit. de vsur. in sc̃da parte. q. xcix. cũ sequẽ.

31 ¶ † In gl. fi. gl. in oib. recte loquit̃ ex qua hẽs 2ctionem. q̃ bon. poss. 2ta. q̃ 2petit p̃terito impedit hr̃dẽ scriptũ petere bo. poss. s̃m tab. sed nõ impedit adire hr̃ditatẽ de iure ciuili ex testõ. nã queadmodũ p̃tor nõ põt facere quẽ esse hr̃dẽ. ita nec illũ q̃ de iure ciuili est hr̃s põt p̃tor facere desinere esse hr̃dẽ. §. quos aũt. insti. de bo. pos. & l. si sine. §. sed q̃ Papi. ff. de mino. declarat gl. i l. in substõne. ff. de vul. & pup. ita nec ẽt põt p̃tor p̃ suã bo. poss. 2ta. impedire hr̃dem scriptũ effici hr̃dem adeundo de iure ciuili. Tñ 2 istã. l. & ea q̃ hoc no. in l. fortiter ob. tex. in l. si duo. in fi. ff. de leg. p̃st. in ver. p̃inde. vbi vr̃ q̃ filius emancipatus institutus agnoscere potuit hr̃ditatẽ ex testõ in quo filius in p̃tãte erat preteritus cui 2petebat 2tab. & ibi nõ est dicendũ q̃ institutus venire potuerit de iu. ci. ex testõ. q̃a erat oi iure nullũ q̃uis ẽt in eo scripti essent veniẽtes ab intestato vt fuit 2clusum. s. reprobãdo. iij. opi. quã tenuit Bar. i d.l. si duo. & in d. §. si prius. & ipsemet Bar. q̃ est sibi 2rius fatet̃ q̃ in casu i'lius. l. si duo. nõ poterat adiri hr̃ditas d' iure ciuili. successit ergo scriptus p̃ bo. pos. s̃m tab. vñ Bar. h̃. & ibi, limitat istã. l. & similes nisi institutus sit in pari gradu cũ preterito. q̃a tunc põt 2currere bo. poss. s̃m tab. cũ bo. pos. 2ta. Et istud ẽt tenet h̃ Sal. & ẽt Ro. h̃ & Ang. i l. ventre. ff. de acq. he. ¶ Sed Io. de Imo. in l. j. de iniu. te. & plenius. in d.l. ventre. dicit q̃ ista opi. Bar. est 2 tex. in l. illud. §. fi. ff. eo. vbi emãcipatus erat institutus, & posthumus præteritus. & sic erãt in pari gradu. & tñ institutus nõ põt petẽ bo. pos. s̃m ta. quousq; est spes q̃ nascat̃ posthumus p̃teritus. & 2tabulet. & dicit Bar. in d.l. equissimũ. in prin. & d.l. illud. §. fi. r̃ndet ad. d. §. fi. q̃ illud ibi operat̃ spes natiuitatis posthumi p̃teriti. secus in iã nato. vt ibi latius p̃ eũ cũ quo pertransit Lud. Ro. h̃ & ẽt Ang. in d.l. ventre. dicẽs q̃ fortior est ruptura testi surgens ex natiuitate posthumi q̃ nullitas testi q̃ surgit ex p̃teritione iam nati. vt patet in l. iij. §. fi. ff. de li. & posth. & ibi no. & dicit Ang. hec esse subtilia. & de apicib. iuris. Tñ Imo. in d.l. j. & in d.l. vẽtre. rep̃hẽdit istas r̃nsiones datas ad. l. illud. & recte, nã dicit q̃ plus nõ dẽt operari p̃dẽtia natiuitatis posthumi q̃ operat̃ ipsa natiuitas l. aliqñ. §. fi. ad velle. & d.l. Iulia. ver. debitorẽ. Si ergo nõ ipedit̃ 2currẽ 2ta. cũ bo. pos. s̃m tab. nato posthumo. d. §. si duo. s̃m opi. Bar. ergo multominus debet ipediri p̃dẽte natiuitate posthumi. p̃tertini q̃a tũc testm̃ est aliqd̃ anteq̃ posthum' nascat̃, vt dixi super tex.

35 ¶ † Nec ob. q̃ fortius rũpit posthumus q̃ iam natus. q̃a verũ est respectu graduũ hñtiũ depẽdẽtiã a primo gradu q̃ rũpit̃. vt no. i d.l. iij. §. fi. alias aũt parificant̃ p̃terito posth. & p̃terito iam nati. l. iij. § j. ver. nã diuus. ff. de iniust. test. ¶ Insuper reprehendit Imol. r̃nsionẽ quã dat Bar. ad. l. illud. & mouet̃ Imo. per aliã rõnẽ dicens. q̃ nõ minus debemus p̃sumere q̃ iam natus p̃teritus dẽat 2tabulare. q̃a est p̃sumptio legis eũ non p̃sumatur iactare suõ. l. cũ de indebito. ff. de proba. q̃ debeamus p̃sumere, q̃ posthumus nascat̃. & circa hec aliqua alia adducit ad impugnãdã sol. Bar. qui ẽt Pau. de Cast. hic dicit esse vnã truffam. ¶ Vñ dicit Io. de Imo. in d.l. j. ff. de iniust. test. & d.l. ventre. q̃ ad. d.l. si duo. videt̃ verior sol. Pe. & Cy. hic. qui dñt. q̃ si scriptus nõ venit p̃ s̃m ta. sed ex portione seruata 2iunctis p̃sonis quib. p̃ edictũ positũ in ti. de le. p̃s. 2seruat̃ portio istõnis qñ testm̃ 2tabulat̃. l. filiũ. §. sed si portio. ff. de le. p̃stan. Et licet Bar. in d.l. si duo. reprehẽdat illũ intellm̃. q̃a 2iuncte p̃sone q̃b. 2seruat̃ portio p̃ edictũ de leg. p̃st. nõ tenent̃ p̃stare legata nisi 2iũctis p̃sonis. l. filiũ. §. fi. ff. de leg. p̃stã. sed i d.l. si duo. dr̃ q̃ p̃stat oib. ergo &c. tñ Imo. sustinẽdo opi. Pe. r̃ndet ad d.l. filiũ. q̃ interdũ ille cui reseruat̃ portio est de liberis q̃ p̃nt 2tabulare. Et tũc ex quo nõ 2tabulãt cũ p̃nt. sed potius agnoscãt voluntatẽ defuncti, vñr velle frui plena voluntate defuncti. iõ legata p̃stant̃ oib. ita loquit̃. d.l. si duo. Interdũ ille cui reseruat̃ portio est de liberis q̃ nõ p̃nt 2tabulare vt sunt descẽdẽtes p̃ lineã fẽmineã. d.l. illud. §. ad testamẽta, & tunc p̃stant̃ legata solũ cõiunctis personis. & ita intell̃r tex. in d.l. filiũ. ad finẽ. Et hanc so. dicit ipse colligi ex no. i si p̃ gl. in l. si is q̃ in p̃tãte. §. sed si scriptus. i ver. certis p̃sonis. de le. p̃st. & est sing. litatio ad. d.l. filiũ. ¶ Tñ aduerte. q̃a illa glo. cõiter dãnat̃, & dicit 2 tex. in l. is qui ver. sed si scriptus. & satis violat tex. in d.l. filiũ. §. fi. iuncto. d. §. sed si portio. vñ volumus tenẽ istud q̃ dicit Io. de Imo. p̃ defensione solonis date per Pe. & Cyn. oportet nos dicere q̃ istud probet̃. d.l. si duo. p̃ quã ita litat̃ tex. in d.l. filiũ. §. fi. non aũt probet̃ per ea q̃ hñr in d. l. is q̃ in p̃tãte. Rap. Cu. in repe l. si filius qui in p̃tãte. in v. op. ff. de lib. & posth. circa h̃ difficilimũ 2riũ satis se inuoluit, & dicit q̃ si bñ inspiciat̃ so. Pet. & Cy. nõ differt in effectu à solone data p̃ Bar. & sic vtrãq; tenet dicens q̃ illa bo. pos. s̃m ta. de qua intell̃r tex. in d.l. si duo ver. p̃inde est de iure pos. 2ta. nõ mirũ si cõcurrit. tñ ipse nõ euacuat 2riũ de d.l. illud. §. fi. & meo iudicio nihil boni dicit. ¶ In super Ful. hic cũ quo 2cordat Ro. reprehẽdit ẽt. d. so. datã p̃ Pe. & Cy. ad. d.l. si duo alia rõne qñ filius in p̃tãte p̃teritus 2tabulat tũc ex sua bon. poss. 2ta. nõ 2seruant̃ legata 2iunctis p̃sonis ex edicto posito i tit. de le. p̃stan. vt l. is q̃ in p̃tãte. in prin. de le. p̃stan. ¶ Sed sustinendo sol. Pe. & Cy. ad istud posset r̃nderi vt proxime dictũ fuit q̃ nõ habet locũ qñ relictũ erat ei q̃ als posset 2tab. nã tũc nulla fit iniuria filio in p̃tãte si 2seruet̃ portio virilis alteri filio. iuxta. l. Saluius. e. ti. eũ eandẽ ẽt habiturus esset si voluisset 2tab. seu si ab intestato successisset. & hec no. inducit p̃ d.l. si duo. p̃ quã limitat id q̃ hr̃ in d.l. is q̃ in p̃tãte. in prin. ¶ Ful. hic ẽt per d.l. illud. §. fi. reprehendit sol. datã per Bar. ad d.l. si duo. vñ ipse dat aliã so. s. q̃ in d.l. si duo. nõ cõcurrebat bo. pos. 2ta. & s̃m tab. licet intell̃r q̃ ibi filius in p̃tãte nõ accepit bo. pos. 2ta. sed fuit pro suo iure 2tentus succedere ab Itestato de iure ciuili. vñ emãcipatus põt pro alia parte petere bon. pos. s̃m tab. Sed hec so. nõ vr̃ aliquo mõ bona. q̃a tex. in d.l. si duo. in prin. iam dixerat filiũ in p̃tãte 2tabulasse. vñ si in ver. p̃inde itelligeret̃ q̃ eo casu neq; filius in p̃tãte. neq; emãcipatus. accepisset bo. pos. 2ta. dixisset p̃inde si nõ acceperũt. & tñ dixit proinde si nõ accepit. Preterea qñ filius i p̃tãte p̃teritus dicit testm̃ nullũ & succedit ab itestato de iure ciuili. nõ põt dici, q̃ alius filius emãcipat' istitut' hẽat p̃ dimidia bo. pos. s̃m tab. ex testõ q̃ tũc irreuocabilr̃ peteret̃. nã qñ testm̃ deficit p̃ p̃ p̃teritionẽ filij i p̃tãte deficit i totũ. & nõ p̃ parte. l. si pr̃. duos. i prin. & ibi no. gl. ff. de fideicõ. lib. & no. gl. in l. pe. in ver. ruptũ. ff. de iniu. test. & in l. antiqui. i gl. pe. ff. si pars her. pe. & in l. circa. ff. de inoffi. test. & sic nõ põt isto casu testõr decedere p̃ parte testatus, & p̃ parte intestatus. q̃a est defectus solẽnitatis. secus qñ nõ est defectus solẽnitatis, vt. l. cũ p̃rono. in prin. & d.l. circa. Ergo nõ põt dici q̃ in d.l. si duo. filius in p̃tãte succedat ab intestato. & emãcipatus ex testõ. Item in d. l. si duo. nihil dr̃ de aditione ab itestato facta p̃ filiũ in p̃tãte. Minus ẽt placet sol. data p̃ Pa. de Ca. hic. & in d.l. si filius. q̃ in p̃tãte dũ dr̃ q̃ ibi nõ cõcurrit bo. pos. s̃m tab. & 2ta. q̃a debet itelligi q̃ ibi filius in p̃tãte fuit exclusus à bo. pos. 2ta. t̃pe vel aliter. Nã hoc nõ vr̃ stare posse p̃ text. ibi dũ dicit q̃ p̃tor tuet̃ filiũ emancipatũ in parte. sed s̃m intellm̃ Pa. de Ca. debuisset p̃ bon. pos. s̃m tab. tueri i totũ p̃ p̃ exclusionẽ alterius filij à bo. pos. 2tab. d.l. equissimũ. iuxta prin. ¶ Ful. h̃ dicit q̃ ẽt dñs suus dabat aliã r̃nsionẽ. q̃ ibi intelligeret̃ q̃ emancipatus succedat ab itestato p̃ vñ lib. sed nõ est bona, tũ per text. in d.l. j. §. j. j. si ta. te. nul. exta. vbi cessãt bon. poss. vnde lib. donec potest esse locus. bo. pos. contrata. tum etiam per d.l. si duo. ibi, plene seruatur voluntate. & sic inuito q̃ succedit ex testamẽto, non ab intestato. & sic pro minus periculosa solutione teneo so. Pet. & Cyn.

¶ De bonorum possessione contratabulas libertis quæ patronis liberisq; eorum datur. Rub.

Gordiani. LEX I.

1 *Bonorum poss. contratab. etiam competit patrono præterito à suo liberto.*
2 *Bonorum poss. quæ datur contra testamẽtum filij emancipati, an sit eadem cum illa quæ datur patrono.*
3 *Bonorum poss. quæ datur contra testamentum filij emancipati in quo differat à bo. pos. quæ datur patrono.*
4 *Contratabulare testm̃ non põt filius cui aliud relinquitur iure institutionis.*
5 *Liberi an, & quando excludant patronos in successionib.*

Lit. 8

Licet ex causa.& l.patronus.

† Etiam patronus qui ex necessitate manumisit si fuit à liberto preteritus, habet bo.pos.ȝta. p quã auo cat ab hẽde scripto legitimã portionẽ rñ a qua exclu ditur p operarũ, & munerũ exactionẽ.h. d.cũ l.se.

¶ † In gl.j.ad fi. Adde q idẽ est in bo. pos. q daẽ 9 testim filij emancipati, q est in illa q daẽ patrono. l. patronus. ff. qs à parent.fue. manumiẽ. & vltra istã dñam q est inter liberos. & patronũ quo ad bo.pos.ȝta. Vnde aliã dñam.f. q bo.pos.q daẽ patrono nunq ope. ut nisi adita hẽditate. secus in ea q daẽ liberis.l.et.§. patronũ.ff.de bo.pos.lib. l.illud.in prin.ff.de ȝtab.

¶ Vnde liberi. Rub.

SVMMARIVM.

1 Bo.pos. vnde lib. in hereditate matris an videatur recte agnita si filius i iudicio dicit q ipsam agnoscit vel petit.
2 Bo.pos. vnde lib. an hodie detur filio in hereditate matris.
3 Successio bonorum aduenticiorum filij habentis patrem viuum, ac filium, cui spectat, an patri, & sic auo, an filio, & sic nepoti.

ADDITIO.

a ¶ Necessario. Vide in l.vinum ff. si cer.peta.in apostil.

Dioclet.& Maxi. LEX I.

1 Bo.pos. vnde liberi filios agnoscentes facit heredes pro rata.
2 Heredis appel.largo modo veniunt successores de iure prato.

Iauus. † Bo.pos. vñ liberi filios agnoscẽtes p rata facit hẽdes & donec est locus suc cessioni defendendũ nullus alius pot succedere & quosq, lperat cã testarie essat cã itesta. h. d. cũ l.se.

Constantini. LEX II.

1 Bonorum poss. vnde liberi datur nepoti repudianti hereditatem patris, cui delata est hereditas auita.
2 Successorium editum an hodie habeat locum in suis.
3 Repudiatio hered. per hac verba, nego me esse heredem, vel nolo esse heres, & similia. An & bene inducatur. & nu. 4. & 5.
6 Repudiandi actus an determinetur his regulis quib. actus adeundi.
7 Repudiatio hereditatis an & quando. & quib. verbis inducatur incontinenti.
8 Verbũ volo, dato t ex pressum consensum. sed verbum non velis, denotat simplicem carentiam voluntatis, quasi nolit modo, sed velit deliberare.

Alex.super ij.Codicis. L Repudiatio

9 *Repudiatio iuris quaesiti difficilius inducitur quàm iuris quaerendi.*
10 *Repudiatio inducitur per verba negatiua, aditio vero per verba affirmatiua.*
11 *Emancipatus est incognitus à iure ciuili. ideo nõ potest venire ad bo.pos. vnde liberi, nisi de iure prato.*
12 *Suus haeres si excluditur. vel abstinet, quis postea succedat.*
13 *Nepos excluso filio ex successorio edicto de iure ciuili succedit tanquam suus ex capite liberorum.*
14 *Emancipatus an, & quando transmittat haereditatem non aditam.*
15 *Beneficium abstinendi est de iure prato. tantum inuentione, & de iure ciuili approbatione.*
16 *Emancipatus quo iure & medio veniat ad successionem.*
17 *Verbum negat an importet iuris ministerium, vel facti accidentiam.*
18 *Bonorum poss. vnde liberi an & qñ possit peti per nepotem in haereditate aui.*
19 *Filius quando est emancipatus. & nepos in potestate retentus quomodo succedunt in haereditatem aui.*
20 *Nepos conceptus post emancipationem filij non est agnatus auo.*
21 *Emancipati succedunt in feudis sicut vere agnati.*
22 *Agnatorum appellatione an veniant emancipati, & statutum loquens de vno an habeat locum in alio.*
23 *Statutum q extantib. filijs excludantur foemina. extenditur ad nepo.*
24 *Vnde liberi. vel vnde parentes quid sit dicere.*

1 QVi se patris. †Si nepos haereditatẽ paternã repudiat, auitã haereditatẽ q̃ patri delata est ꝯsequi nõ põt de iu. ci. sed per bo. pos. vñ lib. de iure p̃te. h.d. ¶ In tex. ibi patris. s. qui decessit repudiata hr̃ditate pr̃is sui s̃m vnũ intellectũ vel decessit liberãs, an adiret vel repudiaret
2 s̃m aliũ intellẽm ĩ quo diceref cũ gl. j. ¶ †In tex. ibi, nõ põt. s. de iure ciuili tanq̃ suus vel vocatus ex dispõne l. xij. tab. q a inter suos heredes nõ erat locus successorio edicto de iure ciuili. ex dispõne l. xij. tab. l. j. §. sciendũ. ff. de suis & leg. & l. scripto. ff. vnde lib. & ideo excluso eo qui tenebat primũ gradũ. & erat suus heres deferebaf haereditas fisco qui preferẽ et vbi excluso primo cessat successoriũ edictũ. l. fi. ff. de succe. edi. sed de iure p̃ro. bñ habet locũ regl'r successoriũ edictũ inter oẽs, vt p totũ ti. & ff. & C. de suc. edic. & ideo tex. h̃ admittit nepotẽ de iure pr̃to. de hoc diceẽ in gl. vbi tangeẽ vtrũ hodie inter suos habeat locũ suc. edi. ¶ In tex. ibi, emancipatus &c. qñ nepos erat emancipatus nõ erat dubiũ q de iure ciuili tanq̃ incognitus nõ poterat succedere, & ideo dicit tex. maxime. ¶ No. q in suis nõ habet locũ suc. edi. de iure ciuili. Secundo. not. casum in quo necessaria est bo. pos. s̃m hęc, tpa. hęc & reliqua notabilia quae colligi possent ex summario venient dicenda cum gl.
3 ¶ †In gl. j. in prin. no. q haec verba, nego me heredẽ, non importãt repudiationẽ, & ideo gl. subdit. s. repudiando. Et in hoc est singul'r notanda haec glo. s̃m Ang. hic qui hoc limitas nisi post terminum datũ ad libertate r̃ndendũ, prolata fuissent haec verba ne dicatus obscure r̃ndisse, & aduersariũ incertũ reliquisse l. de ętate. §. nihil. de interroga. act. & ita ẽt dicit limitandã esse l. filij. all. in glo. pro h̃ melius facit tex. in l. sed si alio. ver. plane. ff. ad tre. & ibi hoc no. Bar. allegat in arg. sex. in l. omnes qui. & ibi Barto. ff. ad tre. & plenius declarat. Bar. in l. si quis suus. ff. de iure deli. Pau. de Ca. in d. l.
4 si q̃s suus. dicit ẽt idẽ q Ang. h̃. †Et subdit h̃. & ibi. Pau. de Cast. q ista etiam inducerent repudiationẽ cum cursu trium mensiũ post sequentium. l. fi. §. similiq; modo. j. de iure deli. cũ gl. in verbo, mẽsium dum glo. ibi dicit perpetuo adire posse. & ibi Bart. in princ. illius. l. & in hoc differunt secundum Pau. de Cast. haec verba ab illis verbis, nolo esse hęreś. quia per illa non inducitur repudiatio nisi per lapsum anni, vt d. l. filij. sed an bene dicat patebit ex. j. dicẽdis. ex quib. declarabuntur supradicta, & cum hac glo. transit etiã
5 Ia. But. & Sal. hic, & Bal. in l. potuit. in vj. q. j. de iure delib. ¶ †Scd'o no. ex hac gl. q per hęc verba non sum haeres non adeo & similia, nõ inducitur repudiatio nisi per lapsum anni per d. l. filij. & istud tenuit hic Ang. in lec. non dico in repe. & idem vr̃ sentire gl. hic si dixisset nolo adire prout loq̃tur tex. in d. l. filij. alle. in glo. Limitas Ang. tñ hic, tu si hęc verba fuissent expressa post terminũ datũ ad
a deliberandum.[a] per ea quae dicta sunt. s̃. & ita tenet etiam Pau. de Ca. hic, & in d. l. si quis suus. & etiã Saly. & Ro. hic facit q dicam. j. referendo opi. Imo. Subdit ẽt Ang. in gl. d. l. si quis suus. q ẽt verba nolo adire inducunt repudiationem per lapsum anni in haereditate materna. in d. l. filij. sed in haereditate extranei solus cursus trium mensium idem induceret per d. §. similiq; modo. cum gl. & itã ẽt Ang. in l. facta. §. si dande. ff. ad tre. & istud etiam tenet Ro. h̃, licet de Ang. mentionẽ non faciat, & sic pondera q Ange. in d. l. si quis suus. & do. Pa. de Ca. hic s̃m q retuli. s̃. vñr sibi ꝯtrariari. quia Ang. vult q l. si filij mater. & tex. in d. §. similiq; modo. nõ differant in effectu quo ad formam verboꝝ inducentium repudiationem. sed Paul. de Cast. vult contrarium. & pro eo faciunt not. per Barto. in d. l. si quis suus. & in l. fi. in princi. & in §. si nautem aliquis. infra de iure delib. vbi dicit esse differẽtiam an quis loquatur per haec verba, dico vel credo mihi non expedire istam hr̃ditatẽ seu volo repudiare. quia tunc habet locũ tex. in d. §. similiq; mõ. cum gl. & tex. in d. l. sed si alio. Vel loquaf p hęc verba nolo esse hęres seu nolo adire. q a tũc habet locum in d. l. filij. ¶ Quia primo casu verba ponũt aliquã voluntatẽ. Sed, in secũdo casu verba sunt abnegatiua volũtatis deficiẽtis. quia si dico, nolo esse hr̃s, nõ dico q habeo animũ repudiãdi. sed potius differẽdi s̃m Bar. pro hic facit q a si affirmatiue vtor verbo (volo) vt q a dico, volo non esse haeres importat repudiationẽ. q a pono voluntatẽ adesse. secus si negatiua pręposita est verbo (volo) similẽ distinctionẽ ponit gl. in l. ij. §. q obseruari. in gl. ma. s̃. de iura. cal. & ita ĩ istis terminis tradidit Sal. in l. accusationẽ. j. qui acc. non pos. tãgit Cyn. in l. ij. s̃. de iur. & fac. igno. & dictam d̃iam inter praedicta ponit etiam Bar. in d. l. filij. licet p alia verba loquaf, & certe verũ esse vr̃ q text. in d. §. similiq; mõ. non extendaf ad eũ qui dixit nolo adire vt patebit ex ꝗone quã faciã super articulo principali qui talis est. Vtrum p haec ver-
b ba, nolo adire,[b] inducatur repudiatio in quo prima glo. sentit q non. idem voluit glo. in d. l. ij. & ibi Bar. s̃. de iur. & fac. igno. & Bar. in l. fi. j. de repu. haere. & in d. l. si quis suus. & Richar. & Bar. de Sal. hic, & in d. l. accusationẽ. & Ang. & Pau. de Ca. & Ro. h̃, & Ang. in d. §. si dande p qua opi. vr̃ tex. in l. nonnunq̃. ff. de colla. bo. in ver. sed benignior est diuersa sñia maxime &c, & sic implicat ibi dictio maxime q idẽ sit tractaref d̃ hr̃ditate extnei. ¶ Secũdo ad idẽ tex. in l. celsus. §. fi. cũ l. seq. ff. de arbi. vt illa verba (noluit accipere) non inducũt repudiationẽ. ¶ Tertio tex. in l. Titius. la j. circa prin. ff. de act. emp. ¶ Quatro tex. in l. quia poterat. & ibi Bart. iuncta l. ita th. §. si patronus. ff. ad treb. vbi patet q post illa verba (nolo adire) potest haeres voluntate mutata sponte adire, & quartam detrahere. q facere non posset si intelligeref repudiasse l. sicut. j. de repu. haere. ¶ Quinto pro hoc facit doct. glos. in d. §. q obseruari. ¶ Sexto quia haec verba de necessitate nõ important repudiationẽ. Quod si nõ sequitur (nolo esse haeres) ergo repudio quia põt esse q delibero l. cum antiquioribus. j. de iure delibe. ¶ Septimo q a illa verba (dico mihi nõ expedire hr̃ditatẽ) ita demũ inducũt repudiationẽ si praecessit tẽpus ad deliberãdũ, vel trãsiuit cursus trium mensium, vt s̃. probatum est. ergo haec verba (nolo adire) eademq; ratione statim non debent inducere repudiationem.
6 ¶ †Octauo quia ijsdẽ regulis determinaf actus repudiãdi quib. ẽt actus adeundi. insti. de hęr. qua. & dif. §. fi. & est doct. Bar. in l. gene. ff. de acqui. hęr dũ tractat de verbo (volo.) Sed si dixi (volo adire) nõ inducif regulariter aditio, vt no. Bar. in d. l. gent. per no. per gl. in l. serui electione. de leg. j. in prin. & no. Ang. in l. facta. §. si dãde. ff. ad treb. & d. An. In c. ex literis. el j. de sponsa. ¶ Et vltra rõnes p̃dictas subnecto opi. & conclusiones doc. Nam Bal. hic dicit q per hęc verba inducitur repudiatio cõmutabilis vsq; ad annum per l. filij. sed incõmutabilis ante annum nullo mõ inducitur per illã l. & istam glo. ¶ Idem ẽt in effectu tenet Ang. hic in repudiatione Ang. tñ loquiẽ hic in hr̃ditate materna, & non declarat, an idẽ sit in hęreditate extranei. & dicit q si fuisset repudiatio facta per verba expressa, & clara, puta (repudio) tunc nõ audiretur j. annũ volens reuocare repudiationẽ ẽt si alius non adiuisset, & per d. l. ij. s̃. de iur. & fac. ign. nõ violãdo tex. prout violãt gl. ibi, & plerique doc. intelligentes q vbi annus erat elapsus, vel q sequẽs in gradu adiuerat, talis. n. intellẽs nõ est tenendus s̃m Ang. non ex eo q non sit verus in se, sed quia diuinat. Si aũt dicit (nolo adire) põt penitere. j. annum, si hęreditas p aliũ nõ sit apprehensa, vt d. l. filij. Bal. autẽ hic clare aperit q illud q dr̃ in d. l. filij. habet locũ etiam in haereditate extranei. Quid aũs teneat Ang. in d. l. si quis suus. retuli. s̃. voluntatẽ vt (volo nõ adire) vel (nõ esse hr̃s) important repudiationem irreuocabilem per not. in d. §. q obseruari. & probatur in l. in plurimum. in fi. ff. de acq. hęr. vbi p illa verba (volo neutrã haereditatẽ ad me p̃tinere) inducif repudiatio. Aut negatio est p̃posita vt (nolo) vel (nõ volo adire) tũc non inducif repudiatio ante annũ per d. l. nonnunq̃. cũ si. Fallit primo. si dixissem nolo amplius adire. quia incõtinẽti iudicaf repudiatio per not. p gl. in l. postq̃ liti. & ibi ẽt no. Sal. s̃. de pac. Secundo fallit si prius fuerat statutus terminus ad deliberandũ vt dixi. Tertio fallit si verba fuissent prolata in tpe futuro. vt quia dixi (non adibo). l. vnus. ff. qui. ex cau. in po. ea. l. j. ff. de cu. bo. da. facit. l. maritus. §. si negauerat. ff. de adul. Ro. hic cõcludit q aut loquimur in filio. & & procedat d. opi. Bal. p l. filij. Aut in extraneo, & tũc à principio inducitur repudiatio p tex. quẽ dixi esse singularẽ ad hoc ex sua intẽtione ĩ d. l. Titius. sed

ADDITIONES.

a ¶Deliberandum. Facit q dicit Ro. consi. ccclxxviij. de confes. facta post terminũ datum ad deliberandum.

b ¶Fran. Cur. Adire. Adde tu tex. quẽ omnino vide, & ibi Pau. de Cast. in l. si seruus. §. si quis suus. ff. de acqui. hęr.

.sed & eũ allegat Sal.& subdit Ro.ꝙ isto casu añ tres mẽses ista re-
pudiatio erit cõmutabilis.sed post erit incõmutabilis ꝑ d.§. simi-
liq; mõ.Et licet ipse nõ dicat,ista fuit opi.Ang.in d.l.si quis suus.&
in l.facta.§.si dãde.ff.ad tre.q̃ fuit reprobata.s.& subdit Ro.in om-
nibus casibus in q̃bus appareãt illa verba esse deliberate prolata
qui casus ponunt̃ ꝑ Bar in d.l.gerit.inducit̃ statim repudiatio re-
uocabilis d.l.si alio cum si.¶ †Alia principalis fuit opi.ꝯtra prædi-
ctis ꝙ ꝑ illa verba indistincte inducat̃ repudiatio incõtinenti quã
opi.sentit gl.in d.l.fi.j.de repu.hęr.Et hoc sequit̃ Pe.& Cy.in l.ij.de
iur.& fac.igno.& cũ eis vr̃ transire Bal.& Ful.ibi & firmat Iac. de
Are.& Cy.& Ray.& Ful.hic,& Bar.in d.l.filij.§.j.principaliter per
tex.in d.l.filij §.j.ibi dũ dicit tex.(anteq̃ ꝯsanguineus adierit) &c.
ergo si sequẽs poterat adire & ante annũ elapsum,sequit̃ ꝙ filius
erat exclusus l.j.§.q b.ff.de suc.edic.sed ad illũ tex.rñdet Sal.ꝙ illa
sunt verba enũciatiua iuriscõsulti[a] q̃ nõ inducũt repudiationẽ l. ex
his cũ si.j.de test.mi.Adde ꝙ melius ꝓbat̃ in c.si papa.de priuil.in
vj.ꝑ quẽ tex.hic in terminis voluit Fed.de Se.in consi.suo xxxviij.
inci.Viso puncto &c.& d.Ant.& Io.de Imo.in c.cũ apostolica.de
his q̃ fiunt à præla.& Ro.in l.iij.§.cato.de verb.ob.ff.tñ hęc rñsio
nõ vr̃ mihi bona.qa illud ꝙ dicit Sal.procederet in verbis narra-
tiuis nõ facientibus seu inserẽtibus ad rẽ de qua principalr agit̃.ita
loquit̃ tex.in d.c.si papa.aliàs aũt secus vt in cle.j.& ibi gl.antepe.
de ꝓb.& expresse no.Io.de Imo.in d.c.cũ apostolica.sed illa ver-
ba(anteq̃ ꝯsanguineus adierit)inserũt ad ꝓpositũ.qa vult iuriscõ-
sultus ꝙ nisi res sit integra nõ põt reuocare,& mutare volũtatẽ fi-
lius,facit l.fi.j.de repu.hęr.vñ Io.de Imo.i d.l.gerit.aliter rñdet ad
d.l.filij.s.ꝙ forte ibi debet intelligi ꝙ illa verba fuerunt deliberate
prolata.iõ repudiationẽ inducũt.ſm doc.Bar.in d.l.gerit.& si di-
cat̃ ꝙ si deliberate locut⁹ est nõ deberet vsq; ad annũ posse reuo-
care.rñdebit̃ ꝙ illud spãliter ibi inducitur de hęreditate materna
vt ibi ꝑ Bar.tñ hæc rñsio diuinatione nõ caret,cũ ibi de aliqua de-
liberatione nõ appareat.& subdit & Sal.ꝙ si ille tex.aliter induce
ret̃ videlicet ꝙ cũ ibi dicat̃ ꝙ vsq; ad annum tñ potest adire.ergo
seq̃t ꝙ primo repudiauerat ꝙ si nõ repudiasset posset adire vsq;
ad xxx.annum.respondet ipse ꝙ ambiguitas verborũ ad vtrũli-
bet se hñtium operat̃ vt post annũ inducat̃ repudiatio sicut in si-
mili hr̃ in d.§.similiq; mõ.sed hęc nõ est bona rñsio qa nisi eẽt ve-
ra renũciatio nõ posset sequẽs admitti.l.ij.ff.de acqui. hęr.l.ij.§.si
mr̃.el j.ff.ad Tert.cuius ꝯrũ voluit tex.in l.filij.in ver. anteq̃. Nec
ad hoc ob.l.ij.C.de iur.& fac.ign.qa ꝑ hoc apparet verã,& neces-
sariã esse rñsionẽ,& subauditionẽ ibi traditã in gl. ¶ Scd̃o ꝓ opi.
Bar.in l.filij.vr̃ tex.in l.j.§.si nemo.in versi.volet.ff.ad tert. ¶ Tertio
tex.i l.l.§.semel.& §.q b.ff.d̃ suc.edi.Sed ad ista rñdet Sal.ꝙ fuerũt
verba legis loquẽtis in casu certo.sed certe & in oibus iuribus al-
leg.pro opin.ꝯna,& maxime in d.§.similiq; mõ.& in d.l.oẽs qui
cũ si.fuerũt verba l.& tñ inserũt doc.idẽ esse i verbis hominis,qa
lex & vti ꝯsueuit verbis accõmodatis ad mãm.Quarto ad idẽ ad
duco.l.nolle.cũ gl.ff.de acquir.hær.¶ Quinto,ad idẽ text.in l.si is
qui.in prin.ff.de inoff.test.¶ Sexto tex.in l.ꝑinde.§.j.ff.si cer. pet.
¶ Septimo tex.i l.si qs ita hr̃s instituat̃ si legin mus.ff.de her. insti.
in quib.locis appatet ꝙ verbũ(nolo)iportat repudiationẽ,ꝑut &
ꝓbat̃ i d.l.Titius. prout.j.inducã.Sed aduerte ꝙ iste opi.vñr posse
sic ꝯcordari.Quia aut qs dixit se nolle adire seu nolle esse hr̃dẽ.
aut dixit nõ velle adire seu nõ esse hr̃dem.Primo casu inducit̃ re-
pudiatio. Secũdo casu nõ. hæc dr̃ia probat̃ per l.iã dubitan.ff. de
insti.& ibi hoc fuit de mente Bar.vbi dixit no.ꝙ ꝯrium ad velle est
nolle.nõ aũt eius ꝯnum est non velle vt habes hic.quia non velle
est medium inter velle,& nolle,vt probat̃ in d.l.filij mr̃. & ꝑ no.
hic in l.qui se pr̃s. & ꝓbat̃ in simili ſm eũ in l.j.§. scientiã. & ꝙ ibi
no.ff.de trib.†Idẽ & no.Vinc.Io.An.& oẽs in c.prudentiã.§.sexta.
de offi.dele.& in c.fi.in prin.de do.& contu.vbi dñt ꝙ verbũ (no-
lit)denotat expressum ꝯsensum.sed verbũ(nõ velit)denotat sim-
plicẽ carentiã volũtatis quasi nolit mõ, sed velit deliberare.& al-
legãt plura & maxime not.in d.§.sciẽtiã. & hoc iõ dicũt, aliud est
dicere dormiẽtẽ nolle legere,& hęc est falsa.aliud est dicere dor-
mientẽ non velle legere,& hæc vera.hanc dr̃iam in terminis no-
stris firmat expresse gl.j.in d.l.Titius.& pro ista opi.adduco gl.pe.
in l.ex cõsensu.§.fi.ff.de app.quæ dicit ꝙ ille dr̃ verus contumax[b]
qui dicit se nolle ꝯparere.nã videbat̃ ꝯrium dicendũ ſm Bal.in l.
ea quę.C.quõ & qñ iu.qa põt mutare qs voluntatẽ & nõ sequit̃
nunc nolo.ergo & in futurũ.ita perseuerabo & cõtumax ero.alle
gat in ar.d.l.filij.sed rñdet ꝙ illud ifinitiuũ.s.cõparere,positũ post
verbũ(nolo)importat ac si dixisset.finaliter nõ cõparebo.in futu-
rum enim tendit oratio ſm eum.facit ꝙ no.glo.in l.v.§.stipulatio,
glo.ij.ff.de ver.ob.& istã opin.fortificabo in rñsio ad argumenta.
¶ Non ob.d.l.nonnunq̃.qa ibi loquit̃ in eo q̃ dixit nolo cõferre.
nam per hoc non videtur dicere repudio hæreditatem vel nolo
adire.nos autẽ loquimur i eo qui dixit(nolo adire)vel rñde ꝙ ibi
inducit̃ repudiatio,& est spãle in hr̃ditate ascendentiũ vt talẽ re-
pudiationẽ põt descẽdens reuocare vsq; ad annũ queadmodũ di-
citur in d.l.filij.¶ Nec obst.dictio(maxime)quia idẽ impliceat esse
in hæreditate aui vel aliorũ ascẽdentiũ,vt ibi ꝑ gl.& Bat. ¶ †Nec
ob.tex.in d.l.celsus.qa difficilius inducit̃ repudiatio iuris iã quæsi-
ti, de quo ibi tractatur, q̃ inducat̃ repudiatio iuris quęrendi de
quo tractamus.Ius.n.adeũdi non dr̃ in bonis nostris[c] ante aditã
hr̃ditatẽ l.precia rerũ.ff.ad l.fal.qui tex.ad hoc est sing.ſm Bal.in
l.ij.C.de iur.& fac.igno.& hæc rñsio ꝓbatur per l.fi.cũ si. de acq.
pos.vbi facilius prǽiudicabatur in iure acquirendo q̃ quæsito, &
expssius probat̃ ex his quæ dixi post Saly.in l.j.§. qui admit.vel &
secũdo rñde ꝑut dicã in sequẽti rñsione.¶ Itẽ non ob.d.l. Titius.
qa vt ibi dixit gl.j.accipitur ibi verbum(noluisset)pro(nõ voluis-
set)nã vt dicit Io.An.& alij in d.§.sexta.verbũ(nolo) interdũ acci-
pit̃ ꝓ(non volo)& eꝯ quinimmo ſm Ful.in d.l.Titius.ista lex pro
bat ꝙ ibi per illa verba fuit renũtiatũ legato.alias.n.si non fuisset
renũciatũ iuriscon.ibi nõ præsupposuisset illos seruos effectos li-
bertos hæredis ꝑut facit iuriscõ.ibi.¶ Neq; ob.illud ꝙ subdit tex.
circa principiũ illi⁹ l.in verbo nec liberasset.qa iurisconsu.ibi voluit
dicere ꝙ erat dubiũ,an vltra renũciationẽ legati fuerit opus ꝙ le-
gatarius ꝑ pactũ liberaret hr̃dẽ.s.ꝑ pactũ de nõ petẽdo vel actio-
ne ex testõ & p̃supponit iuris.ꝙ illud non fuit necesse.¶ Nec ob.
tex.in d.l.poterat.s.alle.qa ibi nihil de repudiatione dr̃ vt & ibi ꝑ
Bar.¶ Nec ob.tex.d.§.si p̃onus.qa ibi nõ dixit nolo adire. sed di-
cebat suspectã eẽ hr̃ditatẽ q̃ verba sonãt i dubiũ vel suspitionẽ ꝑ
q̃ verba nõ inducit̃ repudiatio vt ibi,& d.l.sed si alio,& firmat Bar.
i d.l.filij.¶ Scd̃o rñde dato ꝙ eẽt inducta repudiatio est spãle i pa
trono ne ꝑdat quartã suã.qa est quasi æs alienũ vt ibi fingit gl. in
verbo(mutatã)ſm Imo ibi,& i d.l.qa poterat. dũmõ p̃onus mu
tet volũtatẽ anteq̃ sit coactus adire.nã postq̃ coactus adiuisset nõ
posset mutare volũtatẽ l.si eius.§.fi.e.ti.Et ita ꝓcedit id ꝙ no.gl.in
d.§.si p̃on⁹ ſm Io.de Imo.¶ Nõ ob.gl.i d.§.ꝙ obseruari.qa fateor
qñ dixit(nõ volo adire)vt dixi.s.nã illa gl.loq̃t in simili casu.¶ Nõ
ob.sextũ argm̃,qa ꝯrũ ꝓbat̃ ꝑ iura alleg.ꝑ ista opi. ¶ Nõ ob.d.l.
sed si alio cũ si.qa ibi verba erãt dubia vt dixit Bar.in d.l.filij.¶ Nõ
ob.vltimũ argm̃ qa rñdeo ꝙ aut fuerũt verba ꝓlata hoc mõ(volo
esse hr̃s.)& tũc argm̃ faceret ꝓ mea opi. qa ꝑ illa verba vez(volo
esse hr̃s)induceret aditio vt no.Bar.in l.gerit.ꝑ d.l.iã dubitan.aut
fuerũt ꝓlata hoc mõ(volo adire)& tũc tenẽdo opi.quã tenet Sal.in
d.l.accusationẽ.& Ro.i d.l.gerit.s.ꝙ ꝑ hęc verba(volo adire) indu
cat̃ aditio q̃ pẽdet à nuda volũtate sicut inducit̃ ꝑ illa verba(volo
esse hr̃s)pro quo optime facit ꝙ voluit ipsemet Bar.in d.l. si quis
suus.vbi voluit nõ eẽ dr̃iam inter hæc verba(nolo esse hr̃s)&(no
lo adire)& sic bñ inspiciat̃ vr̃ ꝯrian his q̃ ipsemet dicit in d. l. ge-
rit.& sic tenẽdu illud ꝙ ipse dicit i d.l.si qs suus.tale argm̃ faceret
ꝓ opi.mea.sed tenẽdo opi.Bar.in d.l.gerit tenẽns ꝙ nõ inducatur
aditio ꝑ no.ꝑ gl.in l.serui electione.i prin.de leg.j.tũc rñdeo ꝙ ve
rũ est ꝙ sicut nuda volũtate p̃t adiri, ita & nuda volũtate repudia
ri vt i d.§.fi.insti.de hær.qua.& dif.sed non seq̃t ꝑ hęc verba(nolo
adire)nõ inducit̃ actus adeũdi.ergo ꝑ verbũ volo adire nõ exclu
dit̃ qs ab hr̃ditate.& rõ dr̃ię esse põt qa qñ dico (volo adire) ap-
paręt ꝙ ista verba expectãt post se actũ petitionis,vt per glo.in d.
l.serui electione.sed ꝑ ista verba (nolo adire) postq̃ importat ꝙ
non intendo deuenire ad actum adeundi per iura, & rationes.s.
allegatas frustra expectatur alius actus repudiationis. ¶ †Præte-
rea non procedit illa regula ꝙ si per verba affirmatiua inducitur
aditio ergo per negatiua inducitur repudiatio vt probat Bald.in
d.l.potuit.in vj.q.de iur. delibe. vbi probat ꝙ si dico(ego sum hæ-
res)inducitur aditio ꝑ l.si filius.cum ibi not.per Bart.ff.de tute.&
expressius not.Bar. in d.l. gerit. dum tractat de verbis enunciati-
uis,& tñ si dico(non sum hæres)non inducitur repudiatio,vt hic
in glo. vel si dico(adeo) tunc bene inducitur aditio. secus si dico
(nõ adeo nunc)quia nõ inducitur repudiatio. posset & rñderi ad
ea q̃ dixit Raph.in d.l.gerit.vbi dixit ꝙ in dubio ille qui dicit(vo-
lo adire)vr̃ deliberate hoc dicere, alleg.l.Clodius.eo.ti.sed ita est
ꝙ vbi verba ista volo vel nolo proferuntur deliberate inducant
aditionem

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Iuriscõsulti. Adde tu Bar.melius in l.extat.ff.ꝙ met.cã qui loquit̃ in iuriscon.& aduerte quia tex in c. si papa.loquitur in priuilegijs seu rescriptis, & vide Bar in l.conficiũtur.ff.de iur.codi.& vide Fran.Are.in consi.xxiij.& ibi an si papa scribat alicui ciuitati, vel collegio ꝑ talẽ enuntiationẽ probetur illã esse ciuitatem vel collegium,& vide omnino tex.in cle j.de proba.& Bal.in l.j.§.cũ vrbem.ff.de offi.pręfe.vrb.

b ¶Fran.Cur. Verus cõtumax. Vide de hoc per doc.in d.l.ex cõsensu.§.fi.& Bar.in l.j.§.penã.ff.de lib.agn.Bal.in l.falsus.C.de fur. can. in cle.j.de don.& cont.& Bar.in l.fi.ff.de in inte.resti.doct.in l.si finita.§.Iulia.ff.de dam.inse.

c ¶Fran.Cur. Nõ dr̃ in bonis nr̃is.Adde Bal.in l.licet qõ.iij.j.de iure deli.& in l.j.q.z.ff.qui admit.& Pau.de Ca.consi.cv.alleg.Bal.

aditionẽ vel repudiationẽ vt no. Bar. in d. l. gerit. & dixi. s. ergo &c. Tñ nõ pono ꝓ ↄstanti q̄ i dubio p̄sumat deliberate dictũ nõ dato prius termino per id q̄ hr̃ in d. l. sed si alio. vñ alie rñsiones magis placẽt. ¶ Itẽ nõ ob. q̄ no. gl. hic. q̄a põt rñderi q̄ nõ loquit̃ i verbis directo ↄtrãs, voluntatis. sed in verbis suspensiuis, vt (nõ sum hr̃s) vel (nõ adeo) q̄ mediũ tenent inter adire, & repudiare. ¶ 11 † In ea. ibi si ergo ponas &c. h̃ ponit i quib. casib. non põt procedere lex. ista, & concludit q̄ procedit qñ tam filius quã nepos erãt emãcipati. ¶ Idẽ qñ solũ nepos. q̄a nepos emãcipatus tanq̃ incognitus de iure ciui. venire nõ põt nisi de iure prœto. & isti sunt duo casus. ¶ Sed qñ vterq; erat in ptãte aui dicit glo. q̄ tũc ẽt ꝓcedit hęc lex. q̄a in suis hęredib. nõ erat locus h̃ tpe successorio adicto de iure ciuili de capite i caput nec gradu ad gradũ. vt ꝓ gl. in rub. j. de suc. edi. & dixi super text. nec ẽt inter agnatos erat locus successorio a edicto.ᵃ ante. §. placebat alle. in gl. vt patet in l. post ↄsanguineos, in prin. de suis, & tamẽ attẽto q̄ hodie de iure ciuili est locus suc. edic. ꝑ d. §. placebat. iõ s̃m gl. vr̃ q̄ ista lex hodie nõ ꝓcedat. q̄a exclusõ filio poterit venire nepos de iure ciui. ꝑ successoriũ edictũ, & istud ẽt tenuit gl. in d. rub. Tñ Ia. de Raue. Pe. Mat. Cy. & Ia. Bu. hoc tenent ↄtriũ. s. q̄ immo nõ sit locus successorio edi. de iure ciu. excluso filio in ptãte ab hęreditate, & sic hodie hẽbit locũ ista lex. & erit h̃ vnus casus in quo hodie necessaria est bon. pos. & fundm̃ t eorũ est q̄a de iure ciuili filius in ptãte suus est. & necessarius hr̃s insolidũ, & licet abstineat ab hr̃ditate p̃ris ꝑ beneficiũ abstinẽdi de iure prœto. tñ põt prętor facere q̄ ille q̄ inspecto iure ciuili fuit hęres possit abstinẽdo desinere esse hr̃s vt fuit declaratum in l. j. s. de bo. pos. ↄtra. tab. &c. vñ videmus q̄ filius postq̃ abstinuit adhuc remanet hęres nudo noĩe. l. & si ex modica. §. si fili. ff. de bo. pos. l. ij. §. sed & si nõ sint sui. ff. ad Tert. l. j. §. q̄ sunt in ptãte. ff. si q̄s omis. ca. test. vñ si diceremus excluso ꝑ abstensionẽ filio nepotẽ. posse per suc. edi. effici hr̃dẽ de iure ci. sequeret̃ q̄ duo essent eodẽ iure hæredes insolidũ q̄ non vr̃ esse posse. l. hęreditatẽ. §. pe. ff. de castr. pec. l. q̄ ↄ. §. vni duo. ff. de reg. iur. Sed istã rationẽ & simdes impugnat Bar. hic plurib. modis vt h̃ per eum sustinentẽ opi. gl. & idẽ not. ipse in l. j. §. post suos. ff. de suis & leg. & i l. ex ↄtu. ff. de re iud. & in l. j. in ver. item dubitatur quid si adiuit &c. ff. de vulg. & pu. & in ru. j. ti. ij. & doc. cõiter qui fuerunt post Bar. sequunt̃ istam opi. quã ẽt est hic secutus Fran. Tig. & licet Bar. i d. §. post suos referat q̄ Ray. tenebat ↄ opin. gl. tñ Ray. hic tenet cũ gl. & adducit rõnes quas postea posuit Bar. hic. & dicit Ray. q̄ ita obtinuit Bononię ↄ Iac. Bu. & inter cetera adducit. q̄a filius repudians nõ vr̃ fuisse in rerum natura. l. ij. §. si mater. el. j. ff. ad Tert. l. siue. §. fi. de iure patro. & no. in l. pater. filium. ff. de inoffi. test. ergo filius nihil ob. nepoti quin possit succedere. Scd̃o adducit tex. quẽ dicit esse suũ in l. ij. §. sed si sint pręalle. ad Tertu. vbi suus hæres abstinuit, & tñ postea succedit mater defuncti per senatuscõ. de iure ciuili. Adducit etiã quædam alia quę sunt leuia. & subdit q̄ licet in d. § sed si sint. non videatur prima facie probari q̄ sequens possit succedere ex eadẽ parte iuris ciuilis. quia vocabat̃ filius suus qui abstinuit se. ex l. xij. tab. Sed solũ videat̃ ibi probari q̄ põt sequens vocari ex alia ꝑte iuris ciuilis pura per senatuscon. Tñ rñdet ipse q̄ immo hoc probat tex. ille in rõne ibi reddita dum tex. ibi dicit (ne nudũ nomen hęredis sibi noceat.) Bal. in tepe. l. in suis. in xj. op. simp̃r vr̃ tenere q̄ non habet locũ suc. edi. in suis. & ꝑ hãc l. ipsemet Bald. in l. vna. de his qui an̄ a ꝑ. tab. substinet opi. gl. nr̃e. & ipsemet i l. defunctis. j. de leg. her. & in l. si quis posthumos. §. si filiũ. ff. de li. & posth. alr̃ loquitur. sed adheret opi. q̃ ipse posuit hic cum quo concor. Ang. hic & magis cõiter alij. Et erit cõclo q̄ aut quęris an inter suos sit locus suc. edi. de iure ciuili, adeo q̄ nepos excluso filio possit venire tanq̃ suus. & dicendũ est q̄ non. quia illi solũ sunt sui qui tpe mortis defuncti tenebãt primũ locũ. §. sui. alle. in gl. Et istud sentit gl. j. in d. §. post suos. & sic non transmitteret iste nepos hr̃ditatem nõ aditã ad quoscunq; ex potẽtia suitans. q̄ nimo nec ẽt tanq̃ de liberis vl̃ agnatis venire potest nepos vt nõ suus ex dispõne. l. xij. tab. q̃ vocabat ex primo capite suos si extabãt. Nec erat tractãdũ illo tpe quis postea vocaret̃ si sui nollent postea esse hęredes. q̄a ipsi erant sui, vel necessarij hæredes, nec tunc habebant bñficiũ abstinendi q̄ post fuit introductũ à prętore. ¶ Si vero tpe mortis nõ extabat aliq̄s ex suis, tũc vocabat̃ agnatus proximus, hęc hñt insti. de hær. q̃ ab inte. in prin. & insti. de leg. ag. suc. in prin. sed ita est q̄ p̃supponimus q̄ tpe mortis aui extabat filius i ptãte q̄ erat suus. ergo ꝑ l. xij. tab. nõ põt dici nepotẽ hoc casu fuisse cõtrariũ. Et sic male dixit gl. h̃ circa fi. & Ray. volẽs q̄ iste nepos succedere posset tanq̃ suus per suc. edi. de iure ci. Et ex his patet respõsio ad rõnes Ray. q̄a inspecta. l. xij. ta. nõ erat tractandũ tpe illius. l. de repudiatione. cũ filius esset suus & necessarius, vt dixi. ergo nepos ex. l. xij. ta. venire non põt. Item nõ põt nepos esse suus nisi pater eius desierit esse suus viuo auo. qui postea sine testõ decessit. d. §. sui & §. ita demũ. insti de he. q̃ ab itest. Itẽ si vere essent rõnes Ray. sequeret̃ q̄ ẽt olim debuisset esse locus suc. edic. inter suos ꝑ d. §. sed si sint sui, si procederet inductio q̃ facit ipse de illo tex. h̃ aũt est falsum ꝑ l. j. §. sciẽdũ. de suis & legi. Nec pręd. ob. tex. in d. l. & si ex modica. §. si filius. vbi patet q̄ excluso filio liberti ꝑ ascensionẽ qui vocabat̃ ad suc. patris ex dispositione. l. xij. ta. tanq̃ suus, nihilominus vocat̃ ẽt patronus q̄ ẽt succedit ex dispõne. l. xij. ta. insti. de legi. patronũ tutela. i prin. ergo duo pñt ex eadem parte iuris ciuilis vocari q̃uis primus qui abstinuit esset hr̃s. Sed ad illũ tex. dicit Pa. de Ca. hic rñderi ꝑ Ful. q̄ patronus bñ vocat̃. ex l. xij. tab. qñ nõ extat filius liberti. sed filio extãte & abstinente nõ reperit̃ q̄ vocatet̃ ex l. xij. sed ex l. Papi. de qua fit mẽtio i §. postea cũ seq. insti. de suc. li. Et ↄprobat̃ ex his q̃ dixi. q̄a tpe l. xij. ta. nõ erat inuẽtũ bñficiũ abstinẽdi. iõ illa lex. nõ ꝓuidebat q̄s succederet filio abstinente. Pręterea p̃ronus ibi nõ vocabat̃ suus. Aut quęris vtrũ ꝑ aliàs ll. iuris ciuilis nepos possit vocari tanq̃ agnatus excluso filio. & dicendũ est q̄ sic ꝑ dictã. l. defunctis. & per dictũ. §. placebat. & hodie ꝑ tex. in auc. de hęr. quæ ab intest. §. j. & expressius. in §. sequens vbi appatet q̄ quoties est aliquis de descendẽtib. nulli alij admittuntur. ergo si extaret filius, & nepos. quãdocunque filius fuerit exclusus admittitur nepos. Et si diceres q̄. l. defunctis fuit ante legẽ istam. q̄a illa fuit lex. Diocletiani Imperatoris. sed ista. l. nr̃a. fuit Constantini. q̄ fuit posterior. ergo ista corrigit illã. Rñde primo q̄ saltẽ ꝑ alia iura, & maxime ꝑ dictũ. §. sequens nõ põt negari q̄n sit locus success. edicto. Vel scd̃o dici põt q̄ lex. hęc nõ corrigit. l. defunctis. q̄a lex ista dicens q̄ habeat venire nepos per bo. pos. voluit dicere q̄ nõ poterat tanq̃ ex capite liberorũ venire de iure ciui. ꝑ l. xij. tab. volentẽ suos. & sic liberos succedere ꝑꝑ quã. l. xij. tab. emẽdatã principalr̃ fuerũt inuẽta remedia iuris pretorij. insti. de bono. poss. in prin. & in §. emancipati. insti. de hær. quæ ab intest. sed tanq̃ agnatus bene potuisset venire per d. l. defunctis. 12 ¶ † Vel aliter, & melius põt rñderi q̄ ante istã legẽ erat prouisum per d. l. defunctis. q̄ excluso vel abstinente suo hęrede positi in sequenti capite vt agnati trãsuersales possent de iure ciuili succedẽ per illam legem q̃ erat ↄria iuris antiqui posita in d. l. post consanguineos. in prin. Vñ ex identitate vel maioritate. rõnis debet extendi ad agnatos descendentes. & sic de gradu ad gradũ puta ad nepotes ꝑ no. ꝑ gl. & doc. in auc. quas actiones. de sac. san. eccle. & hr̃ in l. pręcipimus. j. de ap. Et ꝑ pea. §. placebat. largius correxit in omnib. agnatis. & nõ põt negari. q̄ d. l. defunctis. nõ violando tex. probet q̄ duo pñt esse insolidũ hæredes de iure ciui. s. vnus nudo noĩe alius effectu. & ad hoc alle. ꝑ Bar. h̃ licet Bal. in d. l. defunctis. conatur rñdere ad illam. l. sed sua rñsio vr̃ ↄ illũ tex. in verbis suis. ¶ Et sic nepos hæreditatẽ aui non aditã non posset transmittere nisi ad liberos suos. iuxta. l. j. j. de his qui ante ape. tab. & licet Ful. hic plura verba parũ vtilia effundat ad ostendendũ q̄ iure ciuili inter suos non habet locũ successoriũ edictum &c. tñ finaliter fatetur q̄ hodie per d. §. sequens bene haber locum. 13 † Erit tñ date singularem casum in quo nepos ex successorio edicto excluso filio succederet de iure ciuili, & tanq̃ suus ex capite liberorum qui colligitur ex no. per Bal. hic. & expressius Pau. de Ca. hic, vt si statutum dicat q̄ filius possit repudiare hæreditatẽ patris. Nam tũc repudiante filio nepos succedit tanq̃ suus. quia sibi non obstat filius postq̃ est derogatũ per statutũ ipsi. l. xij. ta. q̃ faciebat filiũ esse suum, & necessarium hęredẽ, & mõ per repudiationẽ factam vir tute statuti q̄ est ius ciuile in loco. l. oẽs ppl̃i. ff. de iust. & iu. desinet filius esse hæres ẽt nomine de iure ciuili. Nam statutum aliquid operari debet vt per Bar. in l. ij. ff. de vsuca. & in l. iiij. §. prętor cum si. ff. de dam. in fec. Vñ operabit̃ vt ẽt tollat nomen hr̃dis radicatũ in personã filij. aliàs nihil operatet̃ cum ẽt alias de iure cõi possit abstinere ex bñficio iuris prætorij tñ non desinebat esse hæres nomine. d. §. si sint sui. & sic nepos decedẽs transmitteret hæreditatẽ aui non aditam ad quoscunq; virtute suitatis. Si filius autem nõ deueniret ad actum repudi. & decederet transmittere ipse hæreditatẽ ad quoscunq;. quia licet suitas ꝑꝑ statutum sit apta extingui. s. si filius repudiat tñ anteq̃ deueniat ad actum nõ tollit̃ quo ad transmissionem. Sic videmus in datione cohęredis extranei q̃ q̃uis consueuerit extinguere existentiam suitatis. l. apud Iul. §. idem Iul. ff. ad treb. Tamẽ nõ impedit effectũ transmissionis filio decedente anteq̃ repudiet. l. si fratris. j. de iure delib. ista fuit intẽtio Bal. hic, s̃m Pau. de Ca. hic, qui reputat hoc singulare, & ponit etiam ipsemet Pau. de Ca. sed non ita plene in l. ventre. ff. de acq. hær. Sed ipsemet Pau. in d. l. si fratris. arguit inquantum Bald. dicit q̄ si filius non repudiauit transmittit ex potentia suitatis. Nam in cõtrarium facit secundum eum quoniam cum statutum det filio licentiam

ADDITIO.

a ¶ Succe. edi. Vide q̄ voluit Fran. de Are. consi. suo. xlix.

licentiã repudiandi vr̃ operari vt non efficiaẽ suus, & necessarius sed reputaẽ ad instar extranei, vel emãcipati. Aliás nihil operareẽ statutũ cũ de iure cõi filius à p̃tore hẽat beneficiũ abstinẽdi. & iõ relinquit cogitandũ. Sed sustineo Bal. & r̃ndeo ad argm̃ q̃ immo statutũ aliq̃d operareẽ. q̃a facit q̃ filius hẽt beneficiũ abstinẽdi de iure municipali q̃ est ius ciuile in loco vt j. dicã. Et abstinẽdo non remanebit hr̃s nudo noĩe vt fuit dictũ, & p̃ p̃ñs nõ p̃firmarentur libertates, & tabulę pupillares quę aliás p̃firmanẽ per nudũ nomen hr̃dis l. cũ quasi. §. sed & si q̃s. ff. de fideicõ. li. l. filius q̃ se. ff. de acq. hę. Itẽ operaẽ statutũ q̃ nepos põt succedere vt suus filio repudiãte vt iã dictũ est. nõ aũt debet operari statutum q̃ filius nõ transmittat. q̃a cũ illa lnia repudiãdi fuerit introducta à statuto ĩ fauorẽ filij, nõ debet in eius odiũ redundare l. fauore. ff. de leg. Et simile videmus in beneficio abstinẽdi idućto à iure p̃to. ne filius inuitus alligareẽ onerib. hr̃ditarijs. q̃a nõ operaẽ quo ad ea per q̃ afferreẽ præiudiciũ filio. sed solũ quo ad fauores, vt est tex. no. in l. si filius qui p̃ri. & ibi no. Bar. ff. de vul. & pu. & statutũ debet interpretari s̃m ius cõe l. si serui nr̃i. C. de nox. ¶ In vno tñ non puto q̃ Pau. de Ca. circa p̃dicta bñ loquaẽ inquantũ ipse intelligit q̃ Bal. hic velit q̃ stãte dicto statuto nepos efficiaẽ suus hr̃s si filius repudiet, q̃a certe l. ij. istud non dicit. Sed bñ dicit q̃ succederet nepos de iure ciuili. & q̃ nepos tũc nõ sit suus patet. q̃a requirebaẽ q̃ tẽpore mortis aui filius desijsset eẽ in p̃tãte, & suus hr̃s. §. sui. insti. d̃ hære qua. & diff. Sed filius tp̃e mortis aui nõ desieret esse suus ex quo nondũ repudiauerat, vt Bal. hic aperte dicit, quẽ ẽt in eo sequiẽ Pau. de Ca. hic, & p̃ ista opi. vide q̃ no. Bar. ĩ l. Gallus. §. & q̃d si tñ. ff. de lib. & posth. circa mediũ. in versi. ad declarationẽ p̃ñtis dubij &c. ¶ †Et q̃a dixit hic Pau. de Ca. de filio emancipato. vtrũ emãcipatus trãsmittat hr̃ditatẽ nõ aditã recurre ad Bart. & alios in d. l. vẽtre. Nec placet ẽt rõ vna quã inducebat Bal. & Sal. hic ad ostendendũ q̃ in suis sit locus successorio edi. q̃a dicũt q̃ beneficiũ abstinẽdi q̃ est nedũ de iure prę. sed ẽt ciuili, vt h̃ p̃ eũ, & latius p̃ Bal. in l. j. j. de his qui ante aper. ta. & in l. j. in iij. q. s̃. qñ non pe. part. & ĩ l. si pr̃. j. de his quib. vt nõ domi. vbi dicit q̃ de hoc est tex. fin. ab eo solo ponderatus in l. ñ. §. si vero postq̃. ver. ex p̃ñtis legis auctoritate. j. de iure deli. & latius p̃ Saly. ĩ l. apud hostes. j. de suis, & leg. vbi dicit q̃ ex hoc resultat vtilitas q̃ si erit de iure ciui. est p̃petuũ, aliás annale, vt insti. de per. & tẽ. ac. in prin. ¶ †Nã cõis opi. & vera est in p̃riũ. s. q̃ beneficiũ abstinẽdi est de iure p̃to. tm̃,[a] vt ĩ §. sed & his p̃mittit. insti. de hær. qua. & dif. & idẽ firmat glo. hic in ver. suus. & est de mente Bar. hic, dũ refert verba Ia. Bu. & cũ glo. trãseũt antiqui oẽs. Et tñ istã opi. Bal. & Sal. defendit late Ioan. de Imo. in d. l. vẽtre. & Ro. in l. necessarijs. co. ti. q̃a iura alle. p̃ Sal. in l. j. cũ multis si. s̃. si vt se ab hęr. absti. sunt relatiua iuris prætorij, vt ẽt dicit Pau. de Ca. in d. l. j. s̃. si vt se ab hęr. absti. Non ob. tex. in d. §. si vero postq̃. q̃a r̃ndet Imo. & Rom. q̃a ibi solũ induciẽ auctoritate illius legis b̃nficiũ abstinẽdi in vno casu. s. qñ crederet hr̃ditatem esse damnosam, & j. tres mẽses vult eam dimittere vt in ea l. j. §. j. Vel dic q̃ illud verbũ. s. auctoritate &c. refertur ad illud q̃ dixi de adeũda hr̃ditate cũ beneficio inuentarij, & nõ ad illud q̃ dixi de facultate descendẽdi ab hr̃ditate. q̃a de eo erat p̃uilum p̃ prætorẽ. facit ad hoc l. sed, & p̃ prætorẽ. §. demũ. ff. ex qui. cau. ma. & dato q̃ sit de iure p̃to. tm̃, tñ dicit Imo. & Ro. q̃ erit p̃petuũ, q̃a dicit q̃ p̃ducit ius excipiẽdi q̃ de sui nã est perpetuũ vbi alias ius agendi esset annale. l. licet. cũ ibi no. j. de excep. Et istã opi. q̃ sit de iure præto. approbo alia rõne. q̃a si eẽt de iure ciui. cũ ius ciuile possit facere quẽ desinere esse hr̃dẽ ex toto ẽt quo ad nudũ nomẽ, iuxta no. in l. in substitutionẽ. de vulg. & pu. Sequereẽ q̃ filio in p̃tãte abstinẽte ab hr̃ditate existẽtia suitatis seu nudũ nomẽ hr̃dis nihil operareẽ p̃ d. l. cũ quasi. §. sed, & si quis. & d. l. filius. & huic opi. vr̃ adhęrere ipsemet Bal. in c. j. an agna. vel filius. in vsi. feud. Dum vult q̃ ibi sit specialis, & singularis casus in quo filius de iure ciuili habet beneficiũ. s. qñ in hr̃ditate est annexũ feudũ, vt ibi p̃ eũ p̃ illũ tex. Idem ẽt vr̃ tenere Ang. in repe. hic dũ dicit q̃ prima facie videreẽ q̃ in vno casu beneficiũ abstinẽdi esset de iure ciuili. s. in casu l. cũ antiquiorib. j. de iure delib. nã cũ per illã l. sit concessum ẽt filijs ĩ p̃tãte ius deliberandi. Sequiẽ q̃ ẽt est eis cõcessum ius repudiãdi. & si hoc est verũ s̃m eũ esset magni effectus, q̃a si filius. j. tp̃s deliberãdi decedat nõ transmitteret ad hr̃des suos hæreditatẽ ex potentia suitatis. sed solũ ius deliberandi. Et iõ. nisi hr̃s eius adierit. j. tẽpus deliberãdi erit priuatus hr̃ditate. nam si habet beneficiũ abstinẽdi de iure ciuili filius nõ remanet ipse suus. q̃a eũ repudiare possit de iure ciui. desinit omnino esse hr̃s. q̃a sicut ius ciuile põt facere eũ voluntarium, & desinere esse hr̃dẽ. in auc. de hær. & fal. §. exhæredatos. in ver. fieri hęredes. & in §. si quis aũt nõ implẽs in ver. auferri. Si aũt filius decederet post annũ deliberãdi hr̃ditate non adita trãsmittit illã ex potẽtia suitatis ad quoscũque quia post annũ illũ suitas vires suas reassumit. q̃a tunc cessat dispositio illius legis & similiter reuiuiscent oẽs alij effectus suitatis qui intra annũ illũ dicebãtur cessare. Dicit tñ q̃ licet ista opi sit pulchra in cathedra tñ s̃m eũ tutius est tenere p̃riũ. s. q̃ filius ẽt hodie sit suus sicut olim, & licet habeat ius deliberandi cõcessum a lege tñ intelligiẽ hr̃e vt possit abstinere. s. ex beneficio sibi cõcesso ab edicto p̃toris vt olim poterat. & ita ẽt tenet Rom. hic. Pro quo adde quia gl. in d. l. cũ antiquiorib. in versi. suã. & ibi etiã Bar. & Bal. firmãt q̃ suus trãsmittat hr̃ditatẽ ex potẽtia suitatis p̃petuo vt ibi ẽt p̃ gl. in verbo beneficio. Bar. tñ singl̃r in l. ex militari. §. fi. ff. de testa. milita. dicit q̃ si filius in p̃tãte cui delata erat hęreditas p̃ris decedat ante illam aditã, & stante termino sibi ad deliberandũ statuto nõ transmittit illam ad quoscũq; ex potẽtia suitatis. sed tũc est par p̃dõ filij, & ex̃nei. per d. l. cũ antiquiorib. cõtra quẽ r̃n facit d. l. fi. conclusio posita per Ang hic. Dicã fortasse in d. l. cũ antiquioribus. & ponit Ro. in d. l. ventre. Et licet Ro. hic vt dixi quantũ ad intellectũ d. l. cũ antiquiorib. teneat cũ Ang. tñ quo ad q̃illam an beneficiũ abstinẽdi hodie sit de iure ciuili, tenet q̃ sit de iure ciuili p̃ d. §. si vero postq̃. & nõ bene. Fateor q̃ vbi statutũ disponeret q̃ filius possit repudiare hæreditatẽ p̃ris filius dicetur habere beneficiũ abstinẽdi de iure ciui. vt est de mente Bal. h̃ & retuli. s̃. nec ob. si dicaẽ q̃ q̃uis plures. ll. refetãt filiũ posse abstinere. tñ b̃nficiũ abstinẽdi p̃ illas leges nõ induciẽ esse d̃ iure ciui. quare secus in dicto statuto. Ad hoc r̃ndet Pau. de Ca. hic q̃ aliud est dicere filiũ posse abstinere. q̃a tũc referũt ius prætoriũ nõ aũt inducũt de nouo aut disponunt. secus qñ statutum dicit q̃ filius possit abstinere, q̃a statu. disponẽdo loquiẽ, & sic beneficiũ abstinendi auto. statuti induciẽ. ita ẽt intellige no. per eũdẽ Pau. in l. j. §. j. s̃. si vt se ab hęr. abst. ¶ †In ea. ibi si poneres filiũ emãcipatũ &c. Ia. de Ra. quẽ simpl̃r refert hic Cy. arguit p̃ gl. q̃ imo vr̃ q̃ lex nr̃a in hoc casu p̃cedere possit. s. qñ filius erat emancipatus & nepos in potestate, q̃a filius emãcipatus venit ad dimidiã p̃ edictũ p̃toris positũ in ti. ff. de cõiug. cum emãci. li. Si ergo nepos post mortẽ p̃ris sui emãcipati vult hr̃e tm̃ hr̃ditatẽ aui, & sic per ius accre. habere partẽ p̃ris sui exclusi oportet q̃ veniat per bon. pos. de iure p̃to. sicut vocabaẽ de iure p̃to. pr̃ suus. q̃a si venit nepos de iure ciui. nõ accresceret sibi ipso iure portio p̃ris, imo esset opus petitione noua inter succedẽtes iure diuerso l. sed cũ p̃rono. in princ. ff. de bo. po. fateẽ tñ hoc esse falsum, & q̃uis nõ r̃ndeat ad ar. Ful. responde q̃ ex quo inspecto iure ciuili nepos vocabaẽ in totũ. & ita demũ auferebaẽ ei pars de iure p̃to. si pr̃ emancipatus ad illã venire volebat. ideo pr̃e repudiãte perinde est ac si nunq̃ pr̃ fuisset in medio in l. ij. §. si mr̃ hæreditatem. ff. ad tert. Vel secũdo r̃nde q̃ dato q̃ nõ accresceret ipso iure. tñ nihil ob. q̃n ẽt partẽ repudiatã petere possit nepos de iure ciui. q̃a argm̃ nõ negat hoc & sic patet q̃ isto casu nõ p̃cederet ista lex. ¶ In ea. ibi, sed in eo &c. gl. vult oñdere q̃ istud verbũ (negat) est positũ sine ministerio. q̃a si pater agnouit hr̃ditatẽ aut nepos repudiãdo p̃ris hr̃ditatẽ nõ põt facere q̃n hẽat vtranq;, q̃a hr̃ditas p̃ris & aui ob aditionẽ p̃ris fuit cõmista, & nõ p̃t vna ab alia separari l. sed si p̃ses. §. filio. ff. de vulg. & pu. vñ adeũdo vnã q̃uis repudiat aliã, hr̃õit vtranq; sicut si vtrãq; agnouisset l. ij. cũ gl. ff. de acq. hęr. & declarat Bar. in l. j. eo. tit. ergo nõ refert an nepos repudiet hr̃ditatẽ p̃ris sui vel nõ. & sic si pr̃ nepotis repudiauit hr̃ditatẽ aui debet nepos posse amplecti auitã & p̃rnã sit si vult, & ẽt vnã ĩ amplecti & aliã repudiare postq̃ sunt diuerse hr̃ditates nõ p̃mixte, & no. in l. q̃dã eulogio. j. de iu. deli. gl. r̃ndet q̃ istud verbũ (negat) non fuit appositũ vt denotareẽ qñ posset separari hr̃ditas p̃rna ab auita. sed fuit appositũ ad denotandum q̃ vbi nepos nõ negaret se hr̃dẽ p̃ris possit p̃tingere casus q̃ ipse nepos posset hr̃e hęreditatẽ aui de iure ciui. s. qñ pr̃ adiuisset, istud aũt nõ põt p̃tingere qñ pr̃ repudiauit. sed solũ qñ adiuit, q̃a tũc nepos adeũdo hr̃ditatẽ p̃ris hr̃e posset vtrãq; de iure ciui. vt puta si ipse nepos tp̃e mortis p̃ris sui fuisset ĩ eius p̃tãte, & sic esset suus hr̃s p̃ri suo, vel ẽt fuisset emãcipatus, & fuisset institutus à p̃re suo, & q̃uis h̃ intellc̃s gl. sit ĩ se verus, tñ nõ p̃cedit quo ad terminos nr̃ę legis s̃m quos non p̃t ista lex intelligi qñ pr̃ nepotis adijsset hr̃di. aui quia tũc nepos repudiãdo hr̃ditatẽ p̃ris nõ posset ẽt de iure p̃to. hr̃e solã hæreditatẽ auitã illi cõmixtã, vt d. §. filio. cuius p̃rium vult litera nr̃a. Vñ si intelligamus istã legẽ in casu in quo pr̃ nepotis repudiasset hæreditatẽ aui, oportet dicere q̃ verbum (neget) nõ denotat iuris ministeriũ. sed facti accidẽtiã, & sic ex verbo (neget) nõ põt sumi arg. à p̃rio sensu q̃a dato q̃ nepos agnouisset hr̃ditatẽ p̃ris non posset venire ad hęreditatem aui de iure

ADDITIO.

a ¶Fran. Cur. De iure prætorio tantum. Adde tamẽ tu q̃ licet hic beneficiũ videatur esse de iure præto. tñ ius ciuile approbat ẽt istud beneficiũ abstinendi. ita Bal. hic & in l. j. s̃. qñ non pe. par. ius referunt hic Mod. Perusi. & sic saltim approbatione dicitur de iure ci. & vide in d. l. j. per Mod. Perusi.

iure ciuili.ſm tpa huius.l.p rões poſita ĩ prin.& ĩ l.fi.huius.gl. Sed ſolũ de iure pͬt. põt tñ ſm doc. alio mõ ĩtelligi & explicari iſta lex, & verbũ(neget)denotabit iuris miniſteriũ vt ſi intelligamus ꝙ pr̃ nepoti nõ repudiata nec adita hereditate aui.ſed deliberans quo caſu iſte nepos vellet agnoſcere hr̃ditatẽ aui per ius delib. venire poſſet de iure ciui. l.cum antiquioribus. C. de iure delib.vel etiã tranſmiſſionẽ ſactã in eum à parte traſmittente hereditatẽ aui ex potẽtia ſuitatis ſi pater nepotis fuit ſuus auo. i. ĩ ptãte.l.ſi fratris.j. iure deli.cum ſi. & hoc procedat ſi nepos nõ repudiat hereditatẽ patris ſui. Si aũt nepos repudiaſſet hereditatẽ patris, vt dicit iſte tex.ſm cõem intellm,& tunc non poſſet venire niſi per bo.poſ.vt hic ꝗnimo ẽt concluderet a bo.poſ.ſi ille qui vellat eſſe hr̃s patris velleret adiie hereditatẽ aui ſibi traſmiſſam per ius delibe. vel ex potentia ſuitatis.d.l.ſi fratris.ſm Ia.de Ra.Cy.Bar.& communiter oẽs,excepto Bal. hoc qui dicebat ꝙ cõis opi. q̃ habet ꝙ hæreditas non adita traſmittit ad quoſcunq; ex potẽtia ſuitatis debet litari nõ hr̃e locũ in caſu huius legis.ſ.qñ neqos repudiaret hr̃ditatem patris ſui, & vellet hr̃ditatẽ aui nõ aditã per filiũ. quia iſte nepos prẽfert ei q eſſet hr̃s pr̃is ipſius nepotis.& ſic ſm eum tranſmittit h̃ caſu in nepotẽ duplici rõne. ſ. ſuitatis, & ſanguinis, alle.l.j.j.de his q añ aper.tab.q̃ nihil facit,quia ibi tranſmiſſio nõ fit niſi ad eũ q eſt hr̃s traſmittẽtis.& iõ Sal. Ful.Pa. de Ca.& Ro.hic rephẽdũt Bal. qa nepos repudiando hr̃ditatẽ pr̃is vr̃ repudiare hæreditatẽ aui q̃ erat illi ꝯmixta ob ſuitatẽ q̃ operat̃ vt ẽt patri ignorãti acq̃rat̃ hr̃ditas aui.l.hr̃ditatẽ.§.j.ff.de caſt.pe.Hoc tñ me nõ mouet. qa dato ꝙ ſint ꝯmixte repudiando vnã cũ reſeruatione alterius nõ teneret repudiatio in aliqua.l.ſi ſolus.ff.de acq.hęr.no. Bar.ĩ l.j. & ij.poſt gl.eo. tit. Iõ mouet̃. & ſcd̃o.qa heres pr̃is repñtat pſonã defuncti.i. pr̃is. vt in auc.de iureiur.à mo. preſt.in prin.ergo ſicut pr̃ excludebat nepotẽ.ita hr̃s patris. & facit tex. in auc.de nup.§. ſolus.ver.ſi q̃s.n.cũ verſi. ſeq. Et licet inſti. non dicant. tñ ipſemet Bal.ſe correxit in l.ij.j.ad orfi. Adde tñ ꝙ pro opi.q̃ tenet Bald.hic eſt gl.q̃ reputo ſing.in l.ſi q̃s filiũ.§.j.iuncto tex. ff. de acq. hęr.ſed

18 illa reprehendit̃ p Bar.& oẽs ibi,iõ tranſeo cũ opi.¶ †Subdit etiã circa h̃ Bal.aliud dictũ ſubtile vnlẽs ꝙ ſi in caſu ꝓxime dicto. ſ.qñ pr̃ deliberat circa hr̃ditatẽ aui, & interi ꝯtingat eũ decedere ſine hr̃de. & ſic nemo extet ꝙ ius traſmiſſionis hr̃ditatis auiꝗ ptẽdat nec illã repudiãdo ſepararet ab hr̃ditate pr̃is ſm eum tũc nepos poterit petere bo.poſ.vñ li.in hr̃ditate aui.Quia in bo. poſ.eſt nullus alius q venire poſſit d̃ iure p̃to.qa bo.poſ.p hr̃ditate nõ adita nõ tranſmittit.l. emancipata. ſ. qui admit.ẽt ex potẽtia ſuitatis vt dixi ibi,& ſic nõ in hereditate pr̃is ius agnoſcendi bo. poſ.in hr̃ditate aui.ergo quo ad bo.poſ.petendã debet admitti nepos p ſucceſſoriũ edi.qa habet locũ ĩter oẽs q̃b.delata eſt bo.poſ.per totũ ti.ff.de ſucceſ.edi.Et ſic nõ ſolũ poterit nepos venire p bo. poſ.ad hr̃ditatẽ aui. qñ ſequens poſt nepotẽ repudiantẽ hr̃ditatẽ patris, amplectit̃ pr̃is hr̃ditatẽ. & repudiat auitã ad eũ traſmiſſam p ius deliberandi.vel ex potẽtia ſuitatis vt dicit Bar.poſt anuquos. verũ ẽt qñ pater nepotis deceſſiſſet ſine vllo hr̃de ſm Bal.cum quo vr̃ ꝯcordare Ang.h̃ in repe.circa mediũ.ſed Pau.de Ca. faciens mẽtionẽ de hoc dicto Bal. dicit h̃ ſibi nõ placere.qa ſicut nepos non poſſet ex pr̃is perſona hereditatẽ aui agnoſcere poſtq̃ ipſe nepos nõ eſt hr̃s patris.ita nec poſſe ex pſona patris repudiare hr̃ditatẽ aui.& ſic eã ſeparare ab hr̃ditate pr̃is.l.is põt.de acq.he.ſicut.ergo hr̃ditas filij q̃ non reperit adeuntẽ deuoluit ad fiſcũ,& bona incipiunt eſſe vacantia.l. vacantia. C.de bo. va.li.x.ita hr̃ditas aui q̃ cũ illa reperitur iuncta p ꝓ ſuitatẽ.d.l.hr̃ditatẽ.§.j.licet reuocabiliter. d.l.ſi quis filius.§.j. & ſic ſi fiſcus vult eã adire poterit, ſi aũt fiſcus repudiaret tũc deuoluit̃ ad nepotẽ.ita reſidet ipſe. ¶ Aduerte q̃a põt ſuſtineri opi.Bal.qa interim anteq̃ fiſcus vel alius adeat,& repudiet poſſet nepos agnoſcere bo.poſ.in hr̃di.aui,& bona tenerẽ quouſq; alius adeat de iu.ci.poſtq̃ alius de iure preto.venire non põt.hoc probatur in l.ſi impubes.§.fi.ff. de car. edi. inducendo vt dixi poſt Bal.ſ.in l.j.qñ non pe.par. & fortificat̃ iſtud ex his q̃ not. Bal. ibi. p̃terea qñ fiſcus vult ſuccedere non dr̃ ille deceſſiſſe ſine hr̃de.l.hr̃e licere.ff.de eui.& no.glo. in l.ex facto.§.fi.ad treb.vnde Bal.& Ange. intellexerunt qñ ẽt fiſcus volebat ſuccedere.poſſet ẽt iſte tex.ſm Ful.h̃ intelligi ꝙ repudiauit hr̃ditatẽ aui.& verbum (neget) poſitũ in tex. importabit ꝙ ſi nepos abſtinet ab hr̃ditate pr̃is non põt venire niſi de iure preto. vt hic. ſed ſi vult eſſe hæres patris poterit venire aliquo caſu ad hr̃ditatem aui, de iur. ciui.l.ſi vellet ex perſona pr̃is, & tanq̃ eius hr̃s reuocare abſtẽſionẽ pr̃is. iuxta.l.fi.j.de repu.hę.qa ſicut pr̃ potuit.ita & ipſe.in ꝯrium tenet Ang.in d.l.ventre. & eũ ſequit ibi Imo. volens ꝙ ille qui abſtinuit

a poſſit reuocare abſtenſionẽ.[a] ſi eſt ſuus hr̃s ſm formã.d.l.ſi.tñ hr̃s eius h̃ nõ poterit. qa ſequeret̃ ꝙ hr̃ditas a qua q̃s abſtinuit tranſmitteret̃ in effectu ꝙ eſt ꝯ tex.in l.j. ver. nõ recuſauit. j. de his qui ante aperta.ꝓut intelligit illũ tex.ibi Bar.in ſummario, & ẽt Bald. ibi in no.& iſtud ẽt tenet Ro.in d.l.ventre. ſed ipſemet Ro.hic tenet dictam opi. Ful. licet de eo non faciat mentionẽ, & dicit ꝓ h̃ eſt tex.cum gl. in verbo p̃cipua. in d.l.cũ antiquiorib. vbi certe h̃ dr̃.Pro hoc ẽt alle.l.Iul.alias incipit ſi pupillus.de acq.hęre. q̃ hoc non dicit.Pro h̃ ẽt alle.l.Iul.aliàs incipit ſi pupillus.de acq. hær.q̃ hoc nõ dicit.Pro hoc ẽt alle.qa beneficiũ reſti.in inte.ꝯcedit̃ hr̃di aduerſus factum defuncti.l.j.§.nõ ſolum.de reſti.in inreg.Et iſtud fateor in reſtõne quę conceditr̃ rõne minoris ętatis. Et rñdet ad d. l.j.& ibi loquit̃ de repu. eius ad quẽ tranſmiſſio facta eſt. Certe vr̃ verior opi. Ang. qa ꝙ tranſmittat ſuus hr̃s hr̃ditatẽ non aditã eſt inuentus fauore ipſius tranſmittentis.qa eius intereſt vt ſucceſſorem habeat.l.& quia.ff.de interr.act.Vnde ſi vera eſſet opi. Fulg. tranſmitteret in effectu ſuus hr̃s hr̃ditatẽ quã repudiauit,hic aũt cenſet̃ ſibi eſſet dãnoſum ex eo ꝙ ſit ꝯ volũtatẽ ſuã. nã tũc ſuitas nõ operat̃ tranſmiſſionẽ.ita dixit Bal.in l.ſi filius qui pr̃i.in fi.ff.de vul.& pu.ar.l.j.ff.de vſu.& ha.cũ ſi. Et ita ẽt eſt de mẽte Bar. in d.l. ventre.dũ reprehendit quartã rſam,& alle.d.l.j.C.de his qui ante aper.tab.¶ In ea.ibi ſi emancipatus vel non &c.ſi intelligas ꝙ hic loquat̃ qñ filius eſſet emãcipatus,& nepos in ptãte male diceret. quia ille caſus nõ põt adaptari ad iſtam.l.vt gl.dixit.ſ. ver.ſi poneret &c.alia in hac gl.ſunt.ſ.declarat.Solum eſt cõcluſiue videndũ an hodie procedit iſta lex,in aliquo ex caſib.de quib.in gl. In quo breuiſſime dic ꝙ aut filius, aut nepos. ſunt in ptãte,& tunc an ꝓcedat iſta.l.hodie pendet ab illa q̃one an ex ſucceſſorio edi.poſſit hodie nepos ſuccedere de iur. ci. Et quia fuit concluſum ꝙ ſic iõ ſequit̃ ꝙ hęc lex hodie non procedit,& per eandẽ rõnem non ꝓcederet hodie qñ filius eſſet in ptãte,& filius emancipatus.attẽto ꝙ hodie ſublata eſt dr̃ia emancipationis.& pr̃e ptãns.l.meminimus.& in auc.ceſſante.j.de legi.hęr.& ĩ auc.in ſucceſſione.j.de ſu. & leg. Vbi aũt filius,& nepos eſſent emãcipati, tunc ẽt non ꝓcedit hæc lex hodie. quia emancipati hodie ſuccedunt de iure ciui. ſicut ſui.vt in iurib.ſ. alle.vbi aũt filius emancipatus, & nepos in ptãte,& gl. hic dicebat ꝙ ad iſtũ caſum non poterat adaptari hęc lex.& ẽt hodie iſto caſu locũ non hr̃et lex. iſta. Nam verũ ꝙ filius q̃q̃ emãcipatus admittit̃ añ nepotẽ cũ ſublata ſit dr̃ia emãcipationis excluſo filio p repudiationẽ. Põt venire nepos p ſucceſſoriũ edi.de iure ciui. ſicut ſi eẽt in ptãte cũ nõ differat emãcipatus à ſuo vt eſt dictum.bene facit ꝙ no.i d.l.Gallus.§.& q̃d ſi tm̃.ſuperius alle.¶ †In gl.ij.ibi nego oio &c.licet alię gl.quas hic referunt doc.alr̃ dixerint,tñ iſtã opi.q̃ h̃ tenet gl.ma.cõiter approbãt doc. ſ.ꝙ nepos ꝯceptus poſt emãcipationẽ filij nõ fit agnatus auo.qa p emãcipationẽ fuit ſublata agnatio ĩter pr̃em,& filiũ.l. tutele.ff. cap.dimi.l.capius.ff.de ſuis,& legi.ergo nõ põt nepos fieri agnatus auo p mediũ filij q non eſt agnatus ar.l.fi.in.fi.ſ. de nat. l. & l. tradõ.ff.de acq.re.do.& melius in l.qui in adoptionẽ. ff. de adop. & no.i l.quẽ filius.ff.e.Et ꝓbat̃ iſta opi.ẽt.per l.fratres.cũ ibi no.C. de inoſ.te.& iõ fuit oportũa ꝓuiſio Anaſtaſij vocãtis fratrẽ emãcipatũ ad lĩmã tutelã fr̃is.qa p l.duodecim ta.lĩtima tutela. & lĩtima ſucceſſio deferebat̃ agnatis.ſ.de leg. tu.Et iõ ſi p emãcipationẽ nõ ceſſaret agnatio nõ fuiſſet neceſſaria dicta ꝓuiſio Anaſtaſij & ſilr̃ nõ fuiſſet neceſſaria ꝓuiſio ĩducta p d.l.meminim⁹. & ꝓ h̃ ẽt Bar.h̃ inducit tex.inſti. de fide.tu. in ver. quo defuncto ꝓ cuius inductione vide Bar.in l.iij.§.fi.cũ.l.ſe.q̃ eſt. iiij. in ordine ſm librũ meũ.ff.de legi.tu.& Cy.in l.frater.ſ.de leg.tu.nec ad h̃ ob. tex. ĩ §. fi.inſti.de leg.agn.ſuc.qa nõ ſequit̃ lex ciuilis, hodie defert lĩmã ſucceſſionẽ pr̃i in bonis filij emãcipati. ergo durat agnatio. nã ẽt videmus. qa hodie lex. ciuilis defert ſucceſſionẽ agnatis queadmodũ cognatis.vt i §.nulla.i auc.de hę.q̃ ab inte.& tñ oẽs cognati

20 non ſunt agnati. †Ang.tñ hic ĩ repe.fuit in alia opi. ſ.ꝙ emãcipat⁹ perdat agnationẽ. qa patitur capitis diminutionẽ. ſed emãcipati filius non perdat iura agnationis. qa ipſe nõ patit̃ capitis diminutionẽ.l.fi.j.de emã.li.& in d.§.fi.& ibi ſentit hic gl.j. iuncta.gl.ij. ita ẽt dicit poſſe intelligi aliàs gl.huic ꝯrias allegatas per doc. Io. Fa. in d.§.fi.ponit iſtã opi.qa dubitat an ſit vera.Ro.hic eã impugnat. quia ego ſum agnatus illi qui eſt mihi,& ecõtra all.d.l.qui in adoptionẽ.vbi hoc tñ non dr̃. Tñ mihi nõ placet opi. Ang.q ſequeret̃

b ꝙ nepos ꝯceptus.[b] poſt emancipationẽ filij nõ ꝑderet iura agnationis.qa non eſt paſſus capitis diminutionẽ cũ nunq̃ fuerit ipſe emãcipatus,& tñ ꝙ ẽt ſm op.Ang.filius emancipatus ꝑdit agnationem

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Reuocare abſtenſionem. Adde tu an reuocatio abſtenſionis tranſmittatur ad hæredes, & dicatis ꝙ cõis opi.à qua in iudicando, & conſulendo nõ eſt recedendum eſt ꝙ non vt per eundem Alex.in l. ſi filius qui patri.in fi.ff.de vulg. & pu.& vide Fran.Are.ſubtiliter in l. ventre.ff.de acqui.hære.

b ¶Nepos conceptus. Adde tu,& Vide de hoc per eundem Alexã.in conſil.clxxiiij. ver.conſtat autem.in v.vo.& vide gl.in §.vl.inſti.de leg. agna. ſuc. vbi filius per emancipationem perdit iura agnationis,& vide Alb.hic.

tionē est impossibile eo q nepos efficiat̄ agnatus auo p mediam psonā filij, q nō sit agnatus d.l.qui in adoptionē. Cōtra Ang. ēt fa cit qa extincto vno correlatiuorū &c.l.fi.ff.de acce. vñ ēt q.d quid dixit h̄ Ray. teneo op.gl.h̄. Dicebāt tñ Bal. Sal. Pa.de Ca. & Ro.h̄ post Ia.Bu. q largo mō pt filius emancipatus, & nepos ex eo dici agnatus, qa piunctus est p lineā masculinā, & psertim cū hodie 21 non differat emancipatus à non emancipato vt dictum est. † Et ideo dicunt q in feudis ita succedunt emancipati sicut vere agna ti. Fortius etiam per hoc dicunt q statutū disponens, q inter agna a tos causæ compromittantur comprehendit prædictos [a] cū tale sta tutum dicatur esse fauorabile, & introductū cā litium dirimēda rū.ar.l.fi.ff.fa.er. q est no. prout hic latius per eos. Subdit tamē hic Sal. q in statutis forte esset standum cōi vsui loquendi statuentiū. Certe q dicunt doctores in feudis admittēdū est ēt p aliàs rōnes quas vide p Bal in auc.in successione.j.de su.& leg.& in c.j. in tit. an agnatus vel filius. bene facit tex.in c.j.§. & si clientulis. de alie. feu. vbi considerat in feudo, an sit de descendentibus virilis sexus non autem attenditur ibi patria potestas. & idem tenuit Nic. de Nea.& Mod. post eū in c.j.§.pe.i n.qui feu.da.pos.& Pau.de Ca. in l.si ab eo.j.de le.hæ.& in d.auc.in successione.j. de suis, & legi. Sed illud q dicunt de statuto videtur esse dubium fm Ful.h̄, qa statutum accipi debet in significatione propria.alleg. in ar.l.j.§. si is qui nauē.ff.de exerci.& plene per Bart.in l. oēs populi. in vj.q. 22 prin.de iusti.& iu. † Adde q in illam vltimā. opi. inclinat ipsemet Bal.in d.l.meminimus. vbi vult q statutum loquēs in agnatis non habet locū in istis. qa tales p p emancipationē non sunt agnati li cet esse fingant̄ vt probat̄ in d.l.meminimus.in ver.ad suorum si militudinem, & hic in gl. Et statutū qñ est correctoriū iuris cōis si loquit̄ in casu vero, non extendit̄ ad casum fictum l.iij §. hęc ver ba.cum ibi no. p Bar.ff.de neg.ge.& no. Arch.& alij, in c.fi.de con sue.lib.vj.& expressius ī no. post alios in l. Gallus.§. & quid si tm̄. ff.de lib.& posth.& in l.j.§.ij.ff.ad l.fal. quia ī correctorijs nō fit ex tensio ex identitate rōnis.l.præcipimus ad fi.C.de app. & not. in auc.quas actiones.C.de sac.san.ec. Et dictū statutū vr̄ esse corre ctoriū iuris cōis. quia de iure cōi nemo cōpromittere [*]cōpellitur vt probat Bar.in l.furti.§.qui iussu.cū cōcor.ff.de his qui not. insa. & Bal.in l.ex stipulatione.C.de sent. & in c.j.§. si quis furatus. de pace tenen. q̄uis tale statutū dicat̄ respicere publicā vtilitatē, vt probat Bar.in j.consti.C.circa princ. Et quāuis alias vbi tractat̄ de fauore publice vtilitatis vel alterius cāę fauorabilis fiat extensio de vno casu ad aliū ex idētitate rationis qñ sumus in exorbitātib. vt patet ex no. per gl.& doc.in l.si constante in prin.so.ma. Tamē illud nō reperit̄ in correctorijs, vt patet p Bar. in d.l si constāte. in prin.in viij.q.j.partis, & plene per Imo.in l.si vero.§.de viro.ff. sol. ma.& patet ex no.in d.auc.quas actiones. Tñ Ro.hic conat̄ susti nere opi.quā ponit hic Bal. maxime per l.parētes.cū si.ff.de in ius voc. vbi in dispōne fundata in rōne, vel æquitate naturali appella tione pr̄is vel filij venit naturalis tm̄. ita hic sufficit naturalis agni tio quæ non tollit̄ per capitis diminu.l. eas obligationes. ff. de capi. dimi.l.ij.ff.eo. Sed hęc vr̄ fragilis rō. quia nos loquimur de agna tione quę dr̄ esse nomē inuentū à iure ciui. Ideo per actus ciuiles tollitur d.l.tutelas. sed l.parentes. loquit̄ in nominib.inuentis à iu re naturę, vt declarat Bar.in l.fi.j.de verb.sig. Vnde in his in quib. tractat̄ de iure naturali vel quasi fateor q filius naturalis tantū dr̄ filius, & pr̄ naturalis tm̄ dr̄ pr̄.d.l.parentes. Attñ puto aliter pos se substineri opi. Bal.hic, qa statu.loquēs tm̄ in agnatis nō dr̄ cor rectoriū regulæ iuris sed limitatiuū in agnatis. sed ita est q iura li mitatiua introducta ob aliquā fauorabilē cām extendunt̄, vt pa tet ex no. per glo.in l.j.in ver.liberos.j.de his qui ante aper. ta. quę illā legē exorbitantē regulā iuris cōis, & limitantē regulā positā in §.in nouissimo.de cad.tol. p p fauorē liberorū extendit ad suc cessionē ex testō, q̄uis ista l.j.loquatur ab intestato. ad idē q no.gl. 23 & doc.in d.l.si constante.in prin.cum suis concord ¶ † Confirmo p id q no. Bal.& Sal.in l.ij.§.de in ius voc.dū dnt q statutū dispo nens q extant.b.filijs excludant̄ fœminę. qa est inductū in fauorē masculorū, extendet̄ ad nepotē qui improprie, & large dr̄ filius. vt per Bar.in l.liberorū.cū si.de ver.sig. Et remanet defensata opi. Bal.hic, quā ēt vltra.§.alle.sequit̄ ēt Pau.de Ca.in d.auc. in succes sione & aliqd per eūdē in l.j.C.cō.de suc. Et tene mēti dictū Bal. hic volētis q tale statutū dr̄ fauorabile & extendendū. ita ēt vult ipse in l.affinitatis.C.cō.de suc.& Pet.de Anch.in cōs.clxxix. q in cipit. In Chrsti nomine apud me &c.& Ful. in l.iiij §.ptor cū seq. ff.de ī ius voc. vbi dicit tale statutū eē fauorabile & extēdēdū. qa sint inductū cā vitādi scādali, sicut vidimus qñ agit̄ de honestate pseruāda fit extēsio, vt no.gl.in l.iiij §.parētes.ff.de in ius voc. i ver. infinitū. quā ibi ita declarat Ang. Idē ēt dicit Ro. in l.j.j. vñ vir & vxor.& sentit Sal.in l.nō io minus.de hēdi.insti. Facit q no. Bar.i di cta j.pstōne.C. Ad idem q no.in l.qui exceptionē.in prin.ff.de cō di.inde.& in l.j.ff.de arbi.& hoc puto tenendū [b] licet ipse Bald. vi deat̄ aliř velle.in l.j.j.vñ vir & vx.& l.fi.j.de ver.sig.& Io. de Imo. in d.l.j.ff.sol.m a. Sed eorū decisio posset pcedere qñ statutū pprie esset correctoriū, vt q a simplr̄ vellet litigātes quoscunq; cogi ad pprominttendū. nā nō esset extendendū p ea q dixi.§. ¶ In ea.[*]ibi per masculinū sexū &c. ad hāc rōnē vide clarius q licet nepos sit piunctus p lineā masculinā, tñ nō est agnatus. qa est piunctus p mediū filij emācipati q desierat esse agnat᷑. ergo &c. d.l.tradimo. 24 ¶ † In ea.ibi, nō est absurdū &c. hæc opi. magis cōiter tenet̄ ar.l.nā & si parentib.in prin.ff.de inof.test.& qa bo.pos.ptab. dat̄ pr̄i l.j. ff.si q s à parēte fuc.ma. ergo debet ei dari bo.pos. vnde liberi aut alia ęquipollens ar.l.j.§.recte in verbo secuti.ff.si ta.test. nul. extra. nō.n. vñ liberi est spāle nomē bo.pos. licet sit nomē primi capitis inter quatuor capita q fecit ptor.& q enumerant̄ in d.l.j.in princ. ff.si ta.test.nul.ext. vñ tm̄ est dicere p vñ liberi quantū est dicere ex primo capite.& illud caput denominatū est vñ liberi. qa inspe cto voto parentū prima cā est liberorū l.scripto in fin.ff.vñ liberi. Tñ in successione descendentiū sine liberis. ita est primum caput vñ parētes sicut ergo est vñ libe. vñ nihil aliud est dicere, vñ liberi, vel vñ parētes, nisi venire ex primo capite, & per pñs nō differūt vñ liberi, & vñ parentes. & iō videmus q quēadmodū venientib. ex primo capite dabat̄ annus. ita & parētib l.j.§.largius.ff.de suc. edic. ¶ Nō ob.ar. vltramontanorū pñsi tenentiū dū dicebant, q si daret̄ pr̄i bo.pos. vnde libe. vel vñ parētes ad instar bon.pos. vnde lib. pr̄ excluderet matrē. qa bo.pos. vñ libe. pfert̄ bo.pos. vñ legiti mi, p quā succedit mr̄ l.j.ff.q s or.in bo.pos.seruet̄. iuncta l.ij.in fi. cū l.seq.ff.vnde le. Quia rñde q fatendū est, q olim pr̄ pferatur mat.l.ij.§.obijcit̄.ff.ad Tert.& insti.de sena tusc. Tertul.§. pferūtur. cū seq Hodie aūt dicendū est, q pr̄ licet veniat p bo.pos. vñ li. vel vñ parētes, nō excluderet matrē. qa de iure ciuili hodie mr̄ cōcur rit cū pr̄e, vt in auc.defuncto.j.ad Tertul. nec ius ptoriū hoc ipro bat. Et licet bo.pos. vnde legitimi, excludat̄ per bo.pos. vnde li. tñ illud est verū in bo.pos. vnde liberi. q datur liberis. secus in ea quę datur patri, qa illa hodie nō excluderet bo.pos. vnde legi. per quā veniret mr̄ fm Ray. per dictam auc.defuncto. vel aliter rñde, vt p Bal.hic, & in l.certum.j.vnde legi.& licet Fulg. hic conetur substi nere opi. vltramontanorū, nō curo tñ referre. quia recte intuenti ex prædictis colligitur rñsio ad dicta sua. & istis adde gl. instit. de bo.pos.in §.& cū.de testa.in verb. vnde liberi.& ibi de hoc Io. Fab. qui similiter transiuit cum opi. vltramontanorum.

ADDITIONES.

a ¶ Prædictos. Vide q consuluit Ro. super quodam statuto Florentino quo dispone batur q quidā reputaretur extraneus in omnib.& per omnia ad quēdā agnatū, & alio statuto cauebatur q causæ inter affines compromitterentur, & eueniē causa inter reputatū extraneū, & agnatum, quærebatur, an deberet fieri cōpro missum Ro.consi.clxxij. cōsuluit q non. Et vide q consuluit Fulg.in consi. clij. & vide q dixit Pau. de Ca.in l.fi.§.in cōputatione j.de iure deli. Et an tale statu tum dicatur odiosum vel fauorabile per Alex.in rub.ff sol.ma.

b ¶ Fran.Cur. Tenendū. Adde q quia ista decisio est fundata in æquitate honesta te, & fauore coniunctorū. adeo sæpenumero pro ista opi. consului, & facit quia illud statutū nō est simpliciter correctoriū iuris cōis sed potius limitatoriū. quo casu vbi fauor publicus concurrit extenditur. Bal.in l.si constante. in ix.q. prin. ff.sol.ma.& in l.si vero.§.de viro.eo.ti.gl.in l.vnica in ver. liberos. j. de his qui ante apert.ta.& per Alex.hic quādā similia adducentē secundo facit quia vbi casus verus & fictus æquiparatur tunc in correctorijs admittitur extensio c.cum dilectus, & in c.ad audientiā. extra de elec. Bald.& Io.de Imo.in l. Gallus.§. & quid si tantū. per tex.ff.de lib & posth.& dixi in l. emancipata.§. qui admit. sed d.l.meminimus. æquiparat emancipatos agnati dum dicit ad suorum similitu dinem ergo &c.& ita tenendum censeo licet disputatiue faciliter posset con trarium teneri.

¶ Tho.Dip. Vide quæ no.Ias.in l.ij.§.de in ius vo.& Bal.in consi.inci.i.statu ascēsi. & Bap.Senc.in l.omnes populi.ff.de iust.& iu.

¶ Vnde cognati, & vnde legitimi. Rub.

Alex. LEX I.

1 *Bono.pos.unde cognati, datur uenientib.ex transuerso.*
2 *Fratres patrueles uocantur etiam consobrini large loquendo.*
3 *Bonorum possessor de iure prætorio, an habeat directum, uel utile dominium.*
4 *Vasallus ecclesiæ an dicatur habere directum, uel utile dominium*
5 *Feudū ecclesiæ tenens, siue sit rex, vel alius, an habeat utile, uel directū dñiū.*
6 *Fideicommissarius uniuersalis facta restitutione fideicommissi, an in eū transeat dominium utile, directum.*

1 Consobrinorum. † Cognati per lineā trāsuersalē, vt sunt psobrini, siue p lineā descēdētiū, vt sunt nepotes ex filia succedūt cognatis, tā trāsuersalib. q descē dentib. d iure ptorio p bo.pos. vñ cognati.h.d. cū dua b[*] seq. ¶ Isti.n. nō poterāt venire de iure ciuili isto tempore. insti.de cogn.suc.in prin. hodie autē sic quia est sublata differentia agnationis & cognationis.§.nullam. in auc. de hære. quę ab intest. ¶ Circa l.j.ex tex.ibi, bono.posses. agnoscitur. Not.

a fm Bal. ꝙ sufficit corã iudice dicere (agnosco pos. hr̃ditatis[a] Martini ꝯsobrini mei defuncti) licet nõ dicã, agnosco bo.pos. ¶ Adde tn̄ ꝙ q̃dã tenebãt ꝯ̃nũ quos reprehẽdit Cy. in l.fi. ij.q.j.c. n.& Io. Fab.insti.de bo pos.in rub.& Nic.de Nea.in l. iiij. §. hr̃ditas. ff.de bo.pos.& expressius ac plenius. in l.j.in j.q.s̃.q admit. ¶ Et ꝑ hoc ẽt tex.in l.fi.in verb.amplectãdę hr̃ditatis.s̃. q admit. & facit ad ea q̃

2 dixi in l.q̃ dũr.e.ti. ¶ †In gl. j. dic ꝙ postet tex.iste itelligi de fratrib. patruelib.q ẽt vocanẽ ꝯsobrini large, vt in §.quarto gradu.insti.de gradi.& iõ tunc succederet ꝑ bo.pos. vñ legi.aliàs.n.in h̃ ti. nõ est

3 reperire.l.q̃ loquaẽ in bo.pos.vñ legi. ¶ †In gl.in ver. ꝓsequi.sed an istud dñiũ rerũ singulariũ ꝙ ẽ apud bo. pos. de iure pt.diceret directũ,& si & sitr an rei vẽdi.q̃ ei daẽ.erit directa.an vero vtilis, Pet. & Cy.hic dñt.ꝙ est directa allegãt no.ĩ l.ij.ff.de bo.pos.hę.pe.licet fm.eos gl. ꝯ̃riũ velit in l.j.& ij.ff.de bo.po. Istud idẽ tenuit Bar. in l. ex asse.ff.ad Treb.vbi sequiẽ opi.Pe.& Cyn. Et sic q̃uis ius ipsum vle hr̃ditatis sit vtile apud bo.pos.q̃a p̃tor nõ põt quẽ facẽ directo hr̃dẽ.§.quos aũt.insti.de bo.pos.& iõ dicit tex. in l.ij.ff.de bo. pos.

b vicę hr̃dis hr̃i bo.pos.tñ ĩ iurib. & reb.singularib.[b] ipsius hr̃ditatis

4 habet directũ dñium,& directas actiones. †Et istud ꝓ̃stat no. arg. fm Bald.hic.ꝙ licet rex in vr̃i regno Apulię sibi ꝯcesso in feudũ ab eccl̃ia hẽat tñ vtile dñium, sicut habet vasallus in feudo. c.j.& ibi no.de inuestitura de re aliena fac.& plene no.ĩ c.j.in prin.ĩ gl.ma. de cap.corra.& singulariter ꝑ Bal.in l.j.C.si plures vna sen.& in l. j.j.de cõses.tñ singularia.seu ꝑticularia feuda q̃ cõcederet ipse rex ĩ regno dicerenẽ esse directi dñij ipsius. Et bñ faciũt verba Bar. in l.

5 ex asse.& hoc idẽ voluit Bal.in prin.fforum. ¶ † Et ex hoc infertur vtilitas, q̃a ĩ istis singularib. feudis rex tenebar pos. ciuilẽ quã nõ retineret si nõ hr̃et directũ dñium, vt patet ex no. ꝑ gl.& doc.ĩ l.j. in gl.fi.j.vt ,pos.aliquid ꝑ gl.in l.iij.§.ex ꝯ̃rio. & ibi Bar.ff.de acqui. pos.Ful.hic tenet ꝙ iura particularia q̃ hñt bo. pos. de iure p̃torio dicanẽ vtilia non directa postq̃ non sunt acquisita per ius ciuile, non approbat ipse opi.gl.in d.l.ij. de bo.pos. hę. pe.& ꝑ hoc in illi all.§.aliẽ.in ver.ã. vt eccl.insti.de act.sed Ro.hic dicit ꝙ nõ putat id ꝙ dicit Bal.de feudo esse verũ.q̃a si dñium directũ feudi est apud ecclesiã quę ꝯcessit feudũ regi.& in regem.tanq̃ in vasallum ẽt sit vtile, sequiẽ ꝙ nõ põt aliquod directũ dñium rei particularis esse apud regẽ.q̃a duo nõ pñt hr̃e directũ dñiũ in solidũ.l.si vt certo. §.si duob. ff. commo. Intellige h̃ verum in casu proposito in quo ecclesia Romana habet dñium nedũ vle.sed ẽt ciuitatũ & castrorum particulariũ. Nec obst. illud ꝙ no. Bar. in extrau. ad repri.in verbo totius orbis.& in l.j.§.per hanc.l.vltimo.cum l. seq. per illũ tex.ff.de rei ven.& Bar.in prin.fforũ.& Ang.in l.si hæredis seruus. ff.de le.j.Non sĩdet tamẽ Ro.ad fundamenta Bal. sed dic ꝙ r̃nsio colligitur ex no.per Dy.& Bar.in l.ij.ff.de bon.poss.vbi probant ꝙ qñ directum dñium nec re, nec spe, est apud alium quam apud bo.pos.tũc in ipsum bo pos. transferẽ dñium directũ rerum particulariũ, & ẽt directę actiones particulares. Et ad hoc adducunt inter cętera. quia ex edicto pręoris põt induci translatio dominij directi per l.p̃toris in prin.& l.si finita.§.Iulia.ff.de dam in fec.& ꝑ Bar.plenius.in d.l. ij. Vbi subdit ꝙ vbi directũ dñium re vł spe eẽt apud aliũ hr̃dẽ, tunc in bo.pos.nõ transferẽ nisi vtile dñium rerũ particulariũ & actiones vtiles particulares.& ita intelligitur gl.ibi vt probat ipse. Et ex hoc patet Bal.hic non bene dixisse.quia cum dñium directum regni sit apud eccl̃iam, sequitur ꝙ nõ põt esse ẽt apud regem in reb.particularib. per ipsum concessis in feudũ. Et sitr patet ꝙ Ful.non bñ dixit quia p̃tor põt facere ꝙ dñiũ directũ transeat, qñ non habet illud dñium residere apud aliũ ,vt d.l.p̃toris. Et non ob tex.in d.§.aliẽ.quia ibi dñium pro quo datur directa rei ven.nunquã fuit apud illum qui acquisiuit rem à non domino, nec fuit apud actorem. sed in nr̃o dñium directũ seu actio directa sunt apud defunctum à quo cãm haber successor suus. Vñ ex persona successoris non debet ĩmutari ar.l.ij.§.ex his.ff.de ver. obl.& iõ dicit Io.de Imo.in d.l.ex asse.ꝙ Bar.in d.l. ij. melius loqẽ q̃ loquatur in d.l.ex asse. Subdit tñ ibi Imo.ꝙ inq̃tum Bar. in d.l. ij. dicit ꝙ si dñium speraẽ posse acquiri per aliũ qui posset succedere de iure ciui.ꝙ tunc nunq̃ vr̃ acquiri dñiũ directum bo. pos. Nam fm Imo. in hoc est aduertendũ. q̃a semper vr̃ subesse spes ꝙ alteri possit acquiri de iure ciui.s.fisco.qui vltimo admittaẽ.iux. l.j.j.vñ vir.& vxor.& l.si vacantia j de bo.va.lib.x. iõ in hoc relinq̃r cogitandũ, an procedat illud ꝙ dicit Bar.circa dictam spem.Puto intentionẽ Bart. fuisse ꝙ donec subest spes ẽt fiscus venire possit tunc nunq̃ acquiritur bo. possessori dominiũ directũ per tõnem suam.sed solum fisco oibus alis repudiantib. vel exclusis, & cum Bar.in d.l.ij.transit Lud.Ro. in l.si quis mihi bona.§.sed quid si.de

6 aeq.hę. ¶ †Vltimo tene mẽti decisionem Cy. hic volentis ꝙ in fideicommissarium vlem facta restõne transeat dñium vtile non directum, idem fuit de mente Bar.in l.si quis vi.§. dñia. ff.de acquir. pos.dum tractat quotuplex sit dñiũ. & Cyn. hic hoc allegat no.l. ex asse.ff.ad tre.ꝑ hoc bñ facit gl. in l.j.& ij. cõiũctis his q̃ ibi not. Bar.ff.de bo.po. Et hoc vr̃ tenendũ, licet Pau.de Ca.in l.j.in prin. ff.ad tre.in lec.Bonoñ.dicat ꝙ istud nõ reperit tactũ ab aliquo, & ꝙ putat ꝙ q̃uis trãseãt actiones vtiles in fideicõmissariũ.§.restituta.insti.de fideicõ.hęr.Tñ transit dñium directũ, q̃a facilius abdicaẽ dñiũ directũ ab hr̃de q̃ actiones q̃ sunt inseparabiles.l.q̃s ergo casus.ff.de pec.iuncta l.fi.j.de le.vbi dñiũ trãsferẽ ad tp̃s. secus in actione.l.nemo põt de le.j.sed r̃nde, ꝙ d.l. fi. nõ loqẽ in habẽte ius directũ vle apud quẽ remanẽt iura directa, licet transferat ius vtile in aliũ, q̃a testõr nõ põt facere, ꝙ transferaẽ ius vniuersale in aliũ directo l.verbis.ff.de vul.& pu.l.ei qui soluẽdo.ff.de hęr.insti. sed loquiẽ in d.l.fi.in testõre adimente post tp̃s ius particulare ꝙ facere põt ipso iure, vt ibi. Pro opi.quã tenui ẽt facit.q̃a videmus, ꝙ si cedo tibi rei vend.dominium ꝙ inde q̃riẽ dr̃ vtile, vt ꝑ Bar. & doc.in l.fi.C.de hær.vel ac.ven.& in l.si culpę.ff.de rei ven. & clarius Bald.in l.j.in viij.q.de act.& obl.& in l.per diuersas.in xj.q.C. man.Sal.in l.traditionibus.C.de pac.

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Hæreditatis. Adde tu istã decisionẽ bene probari ꝑ tex in l. P̃torius ibi delatã pos. ff.de acqui.hæ.& in l.pp vi nemi.in prin.& in §.neptit.ff ad Sc. ꝑ qua facit, q̃a sufficit ꝙ hr̃s dicat po.bo.agnosco licet non dicat bo.pos. licet bo. po.& pos.bo. differãt inter se, vt declarat Bar.in l.j.s̃.qui admi.

b Fran.Cur. Et reb.sin. Adde hic & vide eũdẽ Alex.in l.ex asse.ff.ad tre.pro declaratione eorũ quæ ipse ponit hic. & aduerte q̃a huic decisioni obstat quia accessorium sequiẽ naturã sui principalis.l.cũ principalis.ff.de reg iu.& in regula accessorium.e.ti.lib.vj.itẽ q̃a idẽ iuris est de spe &c.l.quæ de tota.ff.de rei vẽ.cogita.

Dioclet.& Maxi. LEX IIII.

1 *Hæredi ad probandum se esse hæredem defuncti nõ sufficit probare ꝙ possideat bona hæreditaria ipsius defuncti.*
2 *Dominus quis præsumitur ex possessione si hoc allegetur.*
3 *Probatio quælibet debet de necessitate concludere, sufficit tamẽ ꝙ concludat præsumptiue.s.præsumptione inducta à lege.*
4 *Aditio hæreditatis, an & quando præsumatur.*
5 *Hæres an & qñ præsumatur admisisse hæreditatẽ patris uel matris, aut uxoris.*
6 *Contumacia an sit delictum.*

1 NOn hoc. †Ad ꝓbãdũ quẽ esse hr̃dẽ defuncti, nõ sufficit probare ꝙ possidet bona hr̃ditaria ipsius defuncti h.d. ¶ In tex.ibi, admisit &c.h̃ verbũ tacite includit añs necessariũ. q̃a ad h̃ vt ꝓbeẽ Titiũ eẽ hęredẽ defuncti non sufficit ꝓbare ꝙ possideat eius bona. sed ꝙ eius hæreditatẽ admisit.s. ꝙ ei delata fuerit talis hr̃ditas. Aliàs.n. admittere, seu adire nõ põt, vt plene no.in l.is p̃t.de acqui.hęr.vbi traduntẽ ea q̃ sunt necessaria, vt q̃s dicaẽ efficaciter adire.si aũt nõ ꝓbareẽ, nisi ꝙ solũ tanq̃ hęres possedit, dicit Bar.h̃, ꝙ h̃ operatur, vt postet ꝯueniri,& agere fm formã l.fi.s̃. de pe.her. Sed Ful.h̃ fateẽ eũ posse cõueniri, vt dicit d.l.fin. Sed negat esse verũ, ꝙ possit agere. q̃a ibi h̃ nõ dr̃,& nõ est equũ ad fauorẽ suũ stari dicto suo. ar.l.de ętate.§.j.ff.de interro.act.sed saluarẽ Bar. ꝑ l.si bonę fidei. ĩ prin.& ibi no ff.de pe.hę.& fm illã legẽ intelligas Bar.h̃, no.ꝙ ad acquirendũ dñiũ nõ sufficit aĩus acq̃rẽdę possessionis, nisi sit animus acq̃rẽdi dñij.& istũ tex.alleg.Bal.in l.pe.in princ.j.si a nõ cõ-

2 pe.iud. ¶ †Itẽ no.ꝙ licet aliq̃n ex possessione q̃s p̃sumaẽ dñs. de quo ꝑ gl.& plenius ꝑ Bar.in l. pe.ff.de ꝯdi.iust.& ĩ l.sicuti.§.si q̃ratur.ff.si serui.vẽ.tñ illud est verũ, si hoc allegeẽ. & ita istũ text.alle. Bal.in l.ẽt.j.de exce.rei iud.& est de mente Bar.in l.rẽ alienã.ff.de pig.act.facit l.si adulteriũ cũ incestu.§. idẽ pollio.ff. de adult.& ꝙ

3 no.glo.in cle.appellãti.de appel. ¶ †Itẽ no.ꝙ dcm̃ testis, & q̃libet ꝓbõ debet de necessitate ꝯcludere,& ad hoc semper allegaẽ ista lex in c.in p̃ñtia.de ꝓba.sufficit tñ ꝙ cõcludat p̃sumptiuę.s. p̃sumptione inducta a l.puta si testis dicat, scio ꝙ Titius est talis ꝯdõnis q̃a sum ꝯiunctus suus. Coniunctus.n. præsumitur scire qualitatẽ coniuncti l.octaui.ff.vnde cog.l.tutela.s̃. de in integ.rest. ita declarat Bart.in l.j.ff.de mino.in suo tract.de test.& Bal.in l.j.s̃. de ser. fugi.& in l.conuenticula.C.de epis.& cle.in auct. quas actiones. ad l.fin. C.de sac. eccle. Anto. de But.in c.literis. de præsump. faciunt plene not.in l.siue possideris. in glo.mag.s̃.de proba.& quę sing.no. Bar.in l.non solum.§.sed vt probari.ff.de oper. no. nunc.

a ¶ Accedit[a] ꝙ dixit glo.valde not.in l.neque natales. C. de proba quæ vult ꝙ vbi probaui vnum, videor reliquũ probare, quod cũ primo frequẽter esse ꝯsueuit, q̃uis nõ sp̃ vnũ cũ reliquo eẽ consueuerit

ADDITIONES.

a Fran.Cur. Accedit. Adde tu,& vide eũdẽ Alex.in cõs.xxiiij.col.vij.in ij.volu. & ad istũ tex. vide eundẽ Alex.in consi.xciij.eo.vol.& facit iste tex.ꝙ ꝓbatio cõcludere debet ꝑ necesse, vel per habile.ita Bal.in l.ad probationem.s̃.de prob.

¶Tho.Dip. Adde,& vide Bal.in l.matrẽ.s̃.de proba.& plene per Bar.Soc.in consi.cij.in j.vol.inci.in præsente consultatione.circa prin.

sueuerit. & sic quãuis in casu illo ꝓbõ de necessitate non cõcludat.tñ dr̃ sufficiẽs ꝓbõ.quia lex p̃sumit ꝑ eo,q̃ cõiter vel frequẽter accidit.ad quod bñ facit glo.in l.cũ dotẽ.& ibi ꝑ Bal.š de iure do.ex quo infert Iac.Bu.& Bal in d.l.neq; natales.& ĩ l.data opera.C.q acc.ad modũ ꝓbãdi quã eẽ meretricẽ. & ad plura vtilia, de quib⁹ ibi per eos.& per eundem Bald.in l.fin.ff.de hære.instit.

4 ¶ †Et hoc infertur ad vnum,quod singulariter tenet Salyce. hic, videlicet q̃ si defunctus plures possessiones hẽbat,& ꝓximior ab

a intesta.nullã clarũ apprehendit, sed vnã vel duas ex reb.ᵃ mobilib⁹ accepit.quia ex hoc nõ p̃sumũ habuisse aĩm adeũdi. quia vt plurimũ,& frequẽter habentes animũ adeũdi meliora attingũt. ita dicit ꝓbari ex hac.l.cũ glo.& ꝑ hoc dicit no.litari.l.j. j.de repu. hære.cũ si.volẽtib⁹ q̃ possidẽs rẽ hr̃ditariã in dubio p̃sumit adire. sed certe nõ vr̃ mihi q̃ nec in tex.nec in gl.hic dicat̃ illud.quia nõ apparet hic,q̃ aliquas res mobiles vel leuis p̃tij possederit, & nobiliores res neglexerit.imo h̃ ſm gl.tanq̃ p̃do possedit.Bñ fateor q̃ vsu ꝓbaret̃ q̃ frequenter cõtingere solebat,q̃ adeuntes hr̃ditatẽ nõ negligebãt tãto tẽpore apprehẽdere res notabiles, ꝓut iste neglexit.sed q̃ a prin apprehẽdebat illas,tũc dicerẽ posse ꝓbare dcm̃ Sal.nõ ꝑ istã.l.q hoc casu nõ loquit̃.sed ꝑ no in d.l.neq; natales.cũ si.& de mã plene ꝑ Bar.in l.gent.ff.de acq.hær. & ꝑ Bal. in l.potuit.j.de in.deli.& h̃.& q̃ hr̃ in l.qñ.& ibi Doc. C.de nat.li. & q̃ no.Io.An.in addi.Spe.in tit.de loca.§.nũc aliqua. ver.clxviij. & in l.j.in ij.& viij.q.š.q admit.& in l.gñaliter.§.i his.š.de sec.nup.

5 ¶ †Quæsiuit hic Bal. vtrũ pr̃ nõ restituẽs dotẽ vxoris suæ p̃sumat̃

b ex hoc eius hr̃ditatẽ adijsse ꝑ filijs suis infantib.ᵇ ꝑ quibus adire põt.d.l.si infant.de iur.delib. & eadẽ est.q. si ipsi filij hr̃edes patris nõ restituẽt quantitatẽ dotis mr̃is suę defunctæ,an videant̃ adire hr̃ditatẽ mr̃is.& idẽ in quocũq; debitore obligato ad diẽ,cui delata fuit hr̃ditas creditoris sui.& in termino nõ soluit an videatur adiuisse.in quo Bar.in sua dispu.inci.debitor in diẽ &c. ĩ d.l.gent. tenuit q̃ sic.Primo ꝑ l.recusaste.e.ru.ſm intellm̃ Iac.de Ra. vbi ꝑ negligẽtiã ꝑmittendo depẽrire bona hr̃ditatis,vr̃ hr̃s repudiare. ergo eadẽ rõne ꝑ negligẽtiã põt induci aditio.ar.§ fi.insti. de hęr. quali.& dif.sed hæc prima rõ nõ vr̃ cõcludẽs.& casus vĩr diuersi. nã in casu.d.l.recusare.ſm exẽplũ Iac.de Ra. & Bart.ibi nõ vr̃ per negligẽtiã induci repudiatio.quia hr̃s negligẽdo cõseruationem rerũ,quas deperire videt,vr̃ habere animũ derelinquẽdi.l.ij.in fi. j.de infa.expo.sed in casu nostro põt ꝯtingere q̃ filius nõ restituit pecuniã dotalẽ,eo quia tũc nõ hẽt.Secũdo adducit Bart.l.fi.§.siu aũt aliquis.j.de iur.deli.inducẽdo, vt ibi per eũ. & istud arg.ẽt nõ vr̃ cõcludere.quia ibi hoc iõ est,quia in cõtumaciã non rñdentis & in eius odiũ fit interp̃tatio,ꝓut grauius est nõ rñdẽti. l.de ætate.§.q tacuit.ff.de inter.act.vnde ibi ex cõtumacia, seu negligẽtia in nõ rñdẽdo vr̃ adire.quia ita expediebat aduersarijs suis.i.creditorib⁹.ad quorũ instantiã p̃fixus ei fuerat terminus ad deliberandũ.Præterea si istud argu.Bar.militaret in ꝓposito nostro. sequeret̃ q̃ ꝑ dictã negligẽtiã induceret̃ aditio, ẽt si filius assereret se nõ adiuisse,prout est in casu d.§.sin aũt aliquis.cuius ꝯtrium in casu nostro concludit ipsemet Bar.volens q̃ ita demũ videat̃ adiuisse. si ipse filius q de tẽ reuniit, vel hæres eius asserit aditã fuisse hæreditatẽ per dictã retentionẽ,vt ibi per eũ. & per eundẽ in eadẽ.l.gent.in ver.circa tertiũ.videlicet qualiter ista voluntas. &

6 in ver.pone debitor in diẽ.¶ †Tertio mouet̃,q̃ mora seu cõtumacia est delictũ,iuxta not.in l.si filius q.in gl.ij.ff.de inter.ac. nisi videret̃ filiũ adiuisse hr̃ditatẽ matris,incideret filius in moram per lapsum anni.iuxta l.vnic.§.exactio.de rei vxo.ac.iuncta.l.magnã. j.de ꝯh.vel cõmit.stipu. ergo in dubio fieri debet interpretatio,q̃ filius non cõmiserit morã,seu culpam,aut aliquid illicitũ.l.merito.ff.ꝓ so.& ꝑ ꝯñs q adiuerit.sed ista rõ non placet Pau.de Ca.in l.cũ antiquioribus.j.de iur.delib.quia non est in mora.licet nõ videat̃ adire.si nõ apparet alius hr̃s,cui debet soluere.l.pecunię fenebris.in fi.ff.de vsur.& licet ipse nõ dicat.tñ ipsemet Bar.in disp. all.ꝑ parte negatiua.d.l.pecuniæ fenebris. & postea in solutione quæstionis nõ rñdet ad illam.l.& ita ẽt per legem illã Ang.in cõs. in ordine meo.cccxiij.inci.In Dei noie.cõsultatio prædicta ĩ duo mẽbra &c.tenet ꝯ opi.Bart. sed ab impugnatione ista possumus defendere rõnẽ Bar.quia prout dixit ipsemet Paul.de Ca.in l.ad ciẽ.ff.de ver.ob.procedit illud quod habet in d.l.pecunię.quãdo debitor fecit debitũ suũ offerendo corã aliquibus,& protestãdo q̃ per eum non stat, quominus soluat.all.l.fin ff.de l.cõmis. & est de mẽte Bar.in litẽ illa.ff.de ꝯsti.pecu.& Bar.& alij no.in l.si reus paratus.ff de procur & in l.seruum.§.nunc videamus. ff.de verb. obl.& Inn.in c.significante.de pigno.Nec ẽt ob.ꝯ rõnẽ Bar. si adduceret̃,q̃ interim non põt per lapsum anni videri in mora filius cũ sperat̃ nouati obligationẽ illã uotis ꝑ aditionẽ filij. ergo interim nõ est in mora.l.pecuniæ.ff.si cer.pet.& in sili no.Bart.in l.necessarijs.de acquirẽ.hære. quia respondeo,q̃ si diceremus ipsum filiũ,cui delata ẽ hr̃ditas matris,fuisse exclusum ab hr̃ditate per non aditionẽ factã infra tempus debitũ seu viuẽte ipso filio cẽseret̃ à principio ipsam hęreditatẽ nunq̃ fuisse delatã,ex quo adire potuit,& noluit.l.ꝓinde.š.si cer.pe.l.seruũ filij.§.j.ff.de lega.j.& ꝑ ꝯñs censeret̃ fuisse in mora. pro quo facit,quia sequens in gradu adeundo postea hr̃ditatẽ vr̃ à tẽpore mortis illius mulieris fuisse hæres.l.hæres qñque.ff.de acq.hære. & ꝑ ꝯñs patet ex post facto filium videri fuisse in mora,ex quo adire potuit, & nunq̃ adiuit. secus vbi nõ fuisse in p̃tãte sua adire,& sic nouare obligationem. tũc loquit̃.l.pecuniæ. vt patet ẽt ibi in glo.j.ibi posita. & similem distinctionẽ,an fuerit in p̃tãte sua vel nõ. facit Iurisconsl.in l. q balneum.§.j.in prin.& in l.potior.ff.q pot. in pig.hab. Quarto ꝓ ista opi.adducit Bar.in l.si peculiũ.§.sicut.ff.de pecu.leg. inducẽdo vt ibi ꝑ eũ.sed Bal.in locis.j.all. respondet ad illũ tex. q̃ ibi si dñs nõ soluẽs vr̃ adimere,seu diminuere sertio peculiũ, est merus fauor ipsius soluẽtis.sed in q.nr̃a adire hr̃ditatẽ nõ est merus fauor, cũ damnum pati possit.l.hæreditatem.ff.man.insti.de auth.tut. in §. neque.sed ista responsio non vr̃ obstare conclusioni, quam facit Bar.qui cõcludit q̃ ꝑ dictã retentionẽ dotis nõ inducit̃ aditio. licet ipse retinẽs, seu hęres asserat nõ intelligi esse aditã hæreditatẽ.sicut in simili no.glo. & Doc.in l.siue possideris.in ver.cõstitui. š.de proba.& sic quo ad p̃iudicium filij nõ hr̃ pro aditione, si ipse vel hęres eius negat aditionẽ.vñ Bal.in locis alle.j.dat secundã rñsionem.q̃ ibi interuenit aliquis actus.s.legati peculij seruo.qui actus interpretat̃,vt nõ videat̃ dominũ voluisse legare ꝯ se.sed in qõne nostra nulla fuit dispõ,sed silentiũ quod nõ põt interpretari certo modo.quia est differẽs ad vtrãq; partẽ. Pręterea dici põt q̃ attẽto q̃ Bar.in d.dispu.dicit induci aditionẽ ꝑ lapsum anni, & cursum moræ certæ ex d.§.sicut.nõ aperit̃ per quantã negligẽtiã hoc inducat̃.& sic illa.l.nõ vr̃ cõcludere ꝓ opi.Bar.q in d.disp.aliquas rõnes adducit,tñ leues.vñ Bal hic in l.j.š.q admit.in vij.q.& in §.certi.insti.de hæred.quali.in l.si certis annis.š.de pac.& in l.in his.§.si seruus.ff.solu.matrimo.& in l.dos à patre.š.solu.matrimo. & in d.l.cum antiquioribus.& ibi Salyce. & Salyce. in l.si filius.š. de peti.hæred.& in l.secunda.j.de legiti.hęre. & Ange. in d.cons. tenẽt ꝯ Bar.primo.per d.l.cũ antiquiorib. in ver.aliquid gesserit. vbi aliquid nõ gerere,nõ inducit aditionẽ.sed vt dicit ibi Paul.de Cast.ille tex.nõ ob.q a p̃supponit nil factum fuisse, ex quo fuerit adita hr̃ditas.sed nõ agat̃,q̃ ꝑ nõ factũ, quis ñ possit videri adire. Secũdo mouet̃ Bal.quia derelinquere nõ vr̃ esse adire. l.si extraneus.in prin.ff.de acq.here.ergo nõ bñ dicit Bar.q̃ ꝑ ꝑ incursum morę quis videat̃ adire.sed ad hoc rñdet Imol. ĩ d.l.recusare.hoc est verũ qñ cõstat aliquod esse derelictũ.d.l.si ex̃neus. sed vbi sumus in dubio,tunc potius vr̃ quis velle adire,q̃ derelinquere. d. §.merito.& est casus noster.Tertio adducit Bal.istã.l. vbi possidẽdo non inducit̃ additio.respõde,q̃ imo inducit̃.l.j. j.de repu.hær. & ad istũ text. rñde q̃ per hoc nõ apparebat delatã esse hr̃ditatẽ possidẽti,vt dixi super tex. Quarto adducit̃.l.si filius.š.de pet.hęr. vbi requirit̃ taciturnitas & patientia,vt inducat̃ additio.sed rñde q̃ ibi nõ p̃supponit̃,q̃ possidens esset debitor,& incursus morã. Quinto adducit Bal.in l.si præteritus. ff.de ꝯta. vbi si filius p̃teritus,cui à patre est relicta liberatio debiti in testõ, opponat de ipsa liberatione ꝯ hęredẽ agentẽ ad debitum,videt̃ filius agnoscere debitum, & approbare testm̃. secus si nõ opponat.sed taceat quãuis nõ soluat.sed rñde q̃ dato q̃ filius nõ solueret, tñ non incurrebat in morã,quãuis nõ approbaret testm̃.quia filio cõpetebat bo.pos.ꝯta. de qua nõ poterat ꝯ agẽtẽ ad debitũ opponere, per quã oppositionẽ apparebat hęredi nõ cõperere ius agẽdi ad debitũ,& hr̃ditatẽ rupto testõ pertinere ad filium. & hoc est,qđ dicit tex.in d.l.si p̃teritus.in verbo,si hæredem.¶ Vltimo adducit̃ quia sequeret̃ per patiẽtiam & taciturnitatem quis videretur se obligare oneribus hæreditarijs.quod non est dicendum.quia tacens non vr̃ cõsentire ad sui incõmodum.l.qui vas.§.vetare. ff.de furt. sed responde vt dixi infringẽdo primã rñsionem datam per Bald.ad §.sicut.Et sic patet ex prædictis non obstare argumenta adducta

ADDITIONES.

a ¶Fr.Cur. Vel duas ex reb. Adde tu q̃ ꝯ hoc facit,q̃ dicit Bal.in l.cũ te. š. de cõdi. ob tur.cau.aliàs de do.ante nup.vbi hr̃ q̃ aditio hr̃ditatis quãtũcũq; locupletissimæ inducitur ex apprehẽsione vnius solius camisiæ, vel infulæ setẽtę, vel datę amore Dei. Præterea debemus accipere oẽm p̃sumptionẽ, ne aliquis incidat in delictũ.vt declarat Bart.in l.gent.ff.de acqui.hær.nã de alieno largiri est species furti. & ne incidat in furtum,potius præsumam aditionem quia fortior & nobilior præsumptio vincit minus potentem.l.fi.ff.q met.causa.& glo.in l.diuus. ff de in integ.restit.mino.cogita tamen.

b ¶In fantib. Hic Pau.de Ca.cons.cccxxvij.in primis impressis. & per eundem.cõs. cccxc.& an debitor heres institutus videatur adire,ex eo q̃ non soluit vide per eundem Alexan.cons.cx.ij.lib. & vide Ancha.cons.cccxxv. qñ frater præsuma adiuisse hæreditatẽ fratris. de quo etiam per Pau.de Cast.cons.iij.

a adducta ꝯ Bar.[a] & defensari posse opi.Bar.maxime per dictā tertiam rōnē,& cū Bar.trāsit Imo.& Pau.de Ca.in l.gent.ff.de acq.hær.& Pau.de Ca.in l.cū.antiquorib.Ro.in d.l.gent.nihil firmat dicens,ꝙ tunc quæstio pendebat de facto Ferrariæ.

ADDITIONES.

a ¶Fr.Cur. Contra Bar. Adde tu ꝙ ꝯ Bar.pro opi.Bal.cōsuluit quidam do.Fran.de Alb.inci.eius cōs Prædictæ rōnes & ꝯ Bar.ēt cōsuluit do.Frā.Are.i cōs.suo clxj.& hincinde sunt Doct.magnæ authoritatis.nō ēēt erroneū adherere magis vni parti,ꝗ alteri.p no.p Inn.in c.innitaris.ex͂ de cōsti.& Ang.in l.dos à pre.C.sol.ma.& adde ꝙ in dubio putarē,ꝙ nō censeret adire,saltē si hr̄ditas erat suspecta.ex quo debitores de facili negligūt soluere,vt docet experiētia q̄ est rerū magr̄a.c.statutum.in prin.& c.ꝗ sit.de elec.in vj.& facit.l.legatis.§.ornatricibus.ff.de leg.iij.& dicunt etiam Moder.Peru.hic,quos vide.

¶Tho.Dip. Vide plene per Alex.in l.gent.ff.de acquir.hære.& dixi plene in addi.meis in dispu.quæincip.Debitoein diem in prin.

Diocle.& Maxi. LEX V.

1 *Cognatorum linea non potest succedere, nisi de iure prætorio per bon.poss.quā nemo inuitus agnoscere compellitur.*
2 *Agnati trāsuersales ī successione feudorū.an admittanē vltra septimū gradū.*
3 *Agnati,& cognati in successionib.vsq; ad quem gradum admittantur.*
4 *Cognati de iu.ciui.hodie vocantur in successionib.vsq; ad decimum gradum.*
5 *Bon.successione vnde agnati exclusus pōt sibi succedere bon.pos.vn̄ cognati.*
6 *Bon.possessiones.an possint simul haberi ex testamento,& ab intestato.*
7 *Bon.pos.vnde legitimi,si alicui competat,an possit sibi competere bono.poss.septem extraordinaria.*
8 *Bon.pos.quæ & in quibus sint hodie necessariæ.*

1 CErtum. †Linea cognatorū nō pōt succedere, nisi de iure p̄torio per bon.poss.quā nemo inuitus agnoscere cōpellit̄.h.d.¶ In gl.mag.ibi,vsq; ad.x.agnatos,& vj.cognatos &c.fallit i casu quē ponit h̄ Bal.s.in casu.l.si quis incest.s.de incest.nup.& in casu.l.ij.ff.de vetera.& indi.suc.& in casu posito in §.multis.instit.de success.lib.¶ †Itē fallit[a] in feudis in quibus.agnati transuersales succedere poterāt,non admittunē vltra septimū gradū.c.j.§.hoc aūt sciendū.in titul.qui feu.da.pos.& in c.j.§.hoc quoq;.de succes.feu.de quo dic,vt per doc.in c.satis bn̄.de pl̄i.feud.alie.per Lotha.in c.j.de feudo marchie,& sīr p Bal.in auc.defuncto.j.ad Tertul.¶ †In ea.ibi,& quibusdam personis de septē.j.de descendentib.ex sobrino,& sobrina.quare aūt magis in illis,q̄ in alijs.vide rōnē positam p glo.in d.§.fi.& aliā ponit ibi Ioā.Fab.valet ꝙ frequenter cōtingit viuere istos eodē tēpore,& vnū ex eis decedere,& alterum ex his succedere.sed nō ita cōtingit tractari de hr̄ditate ascendentium cognatorū existentium in septem,vt est mī tritaui.quia eo tpe quo ipsa decedit,nō reperiretur aliquē viuere descendenū,qui sibi cōiungat in vij.hodie aūt.quia sunt exequati agnati,& cognati succedūt vsq; ad.x.firmat gl.in §.si vero.neq; fratres.in auc.de hær.ab intest.& in auc.ī successione.j.de suis.& leg.& in d.§.fi.ꝙ est verū.s̄m Saly.s.in.hic si velint cognati adire iu.ciui.sed si vellēt petere bon.po.de iu.p̄to.nō putat ꝙ vltra septimū gradū admittanē,& sibi imputent si veterē viam elegerint ar.l.fi.§.sin aūt aliquis.j.de iu.delib.ꝙ nū inuenio scriptū ab alio.Sed nō puto verū primū p tex.in auc.de hær.ab intest.§.nullā.ibi dū dicit,dicas in quacunq; successione,& ibi dum dicit,in oib.successionib.agnatorū,& cognatorū dr̄iam vocare p̄cipimus &c.Sed si in successione q̄ si fit de iure p̄torio non posset admitti agnatus vltra septimū gradū nō eēt ī omni successione sublata dr̄ia agnationis.& cognationis.¶ Secūdo si vera esset opi.Sal.ꝙ nō esset hodie derogatū iuri succedēdi de iu.p̄to.inter agnatos,& cognatos,sequeret̄ incōueniēs ꝙ agnati remotiores in gradu semper excludere possent promixiores accipiendo bon.poss.de iu.p̄to.& sic fere elusoria esset prouisio posita in d.§.nullā.Et pro hoc ēt tertio facit,quia cū hodie cognati vsq; ad.x.gradū vocenē de iu.ciui.p d.§.nullā.ergo hn̄t bo.pos.vn̄ legitimi sicut agnati.l.ij.in fi.cū l.seq.ff.vn̄.legi.ergo debēt pariter admitti ēt de iu.p̄to.& hanc opin.vr̄ sentire.Bart.hic in prin.& expressius

4 Bal.hic in ver.quo ad secūdā q̄onem.†Et iux.hoc est ēt bene pōderandū,ꝙ dixit Bal.hic volens,ꝙ licet hodie pariter admittanē agnati,& cognati,tn̄ nō intelligunē duo capita esse trāsfusa ī vnū vn̄ exclusus a bo.pos.vn̄ agnati poterit sibi ipsi succedere p bon.

b pos.[b]vn̄ cognati iux.l.j.§.sed si vidēdū.ff.de suc.edic.quia expedit nobis plures hr̄e vias ar.l.si domus.ff.de ser.vr.p̄d.s̄m eum dicēte se ita credere,& hoc putarē esse verū,qn̄ esset exclusus renūciatione,q̄a renūciauit bo.pos.vn̄ agnati.sed si esset exclusus tpe videret̄ magis dubiū cū hodie pariter,& eodē tpe deferaē vtriq; capiti successio.vn̄ si q̄s habet bo.po.septimā extraordinariā,& bo.pos.vn̄ leg.p eadē successione quis dr̄.ꝙ elapsis centū dieb.hēat alios centū dies pro alia ex dictis bo.pos.& facit l.eos in prin.c.de vsu.& ꝯ Bal.vr̄ expressa decisio Cy.in rub.j.nt.j.ī prin.vbi tenuit ambo capita.s.agn.& cog.hodie esse trāsfusa in vnū per d.§.reliquum.in auc.de hær.ab itest.vbi tn̄ nō vr̄ hæc sufficienter pbari,& ideo sustinendo opi.Bal.posses dicere,ꝙ eo tpe veniunt,& pariter agna.& cog.s.cog.per bon.pos.vn̄ leg.q̄ eis hodie defertur,vt dixi.sed si vellet venire ex capite vn̄ cog.q̄uocunq; sint exclusi à prima,nihil ob.quin ēt p illud caput venire possint cū sit caput posterius.l.j.ff.q̄s ordo.& sic hodie non est correctū illud ꝙ tradit̄ in d.§.sed vidēdū p iura aūt q̄ emanarūt ad fauorē eorū qui venirent ex capite cognatorū.facit.l.quoties.ff.d̄ ac.& obl.& ad istud

5 ēt bene facit,ꝙ no.Bal.in l.licet.j.d̄ iu.delib.¶ †In ea.ibi daē hr̄ditas &c.melius dixisset gl.daē bo.po.q̄a ad hoc,vt septima bo.po.deē,requirit̄ ꝙ a l.ciuili nō sit vocatus ad hr̄ditatē adeundā de iu.ciui.& lex noua ciuilis exp̄sse deferebat bo.po.vt l.j.ff.vt ex legi.& d.§.septima.nā si vocatus esset ad hr̄ditatē adeundam de iu.ciui.tunc haberet bo.poss.si vocatus nō esset de capite liberorū.l.ij.in fi.& l.seq.ff.eo.s̄m Cyn.& ī plenius.j.declarabiē.& ex ibi dicēdis apparebit gl.istā posse saluari attēto ꝙ gl.dicit ex nouis legib.tex.aūt ī d.l.denegar istā bo.pos.ei qui vocaretur ad hr̄ditatē ex.l.xij.tabu.q̄ est antiqua.tn̄ intelligi gl.hic,qn̄ lex noua deferret ēt bo.pos.spāliter,vt in p̄alle.l.j.laborāt tn̄ plurimū do.vt refert Cy.hic in tradēdis exēplis in q̄b.habeat locū bo.pos.vij.in quo ēt gl.fuerunt sibi ꝯne in d.l.j.& in d.§.septima.tn̄ Pet.& Cy.vn̄t residere,ꝙ bona sint exēpla in duob.casib.positis hic,in glo.l.in casu.l.posthumus.& in casu §.nō tn̄ alle.in gl.vt ēt sensit gl.in d.l.j.quia in dictis duob.casib.bon.pos.deferē à ciuili.Et si dicaē,ꝙ ibi cōpetit bon.pos.s̄m tab.q̄ est ordinaria.ergo cessare debet septima q̄ est extraordinaria,vt d.§.septima.iun.l.in cāæ.la..ij.ī princ.ff.de min.tn̄.Cy.ꝙ imo in dictis casib.bo.pos.s̄m tab.pōt dici extraordinaria.q̄a nō deferē p ordinariū edictū p̄toris.sed p leges iuriscōsultorū dispo̅nēnū in casib.in q̄b.cōualidaē tn̄ ꝯ reg.iuris cōis.& licet Bal.hic dicat,ꝙ nō credit hoc esse verū tn̄ nihil efficax all.ꝯ Cyn.ideo sto cū Cy.& Ideo sab.in d.§.septima.argūt ꝯ istā opi.dicēs ꝙ tex.in d.l.posthumus.cū si.dicat dari bo.pos.s̄m tabu.q̄ est per se separata à.vij.bon.pos.vt insti.de bo.pos.§.sunt aūt.tn̄ rn̄de.ꝙ hoc nō vr̄ ob.quia ad hoc,vt in aliquo casu detur.vij.est necesse ꝙ lex ciuilis expresse inducat in illo casu dari bon.pos.ab intest.vel ex testō,vt d.§.vij.vn̄ q̄uis.d.§.posthumus.inducat dari bo.po.s̄m tab.& sic ex testō,nō sequitur.ergo nō pōt ibi habere locū.vij.extraordinaria,attento ꝙ illo casu bo.pos.s̄m tab.non procedit ab ordinario edicto p̄torio,quia inspectis ordinarijs regulis iur.cōis testm̄ ibi esset ruptū,& sic nō debuisset dari bo.pos.s̄m tab.q̄ requirit testamenti validitatē.l.j.§.j.& §.exigi.& l.hi demū.ff.de bo.pos.s̄m tab.& ideo ipsemet Io.Fab.in d.§.vij.in fi.fatetur hic hæc exempla pcedere,& pro hoc ponderat tex.in d.l.j.ff.vt ex leg.& senatusc̄ō.ibi dū dicit nunq̄ bon.pos.q̄ ex alia parte edicti agnita est primo per p̄torem mortuū pollicita impedit istā.quia ista cōcurrit cū illis.s.qn̄ per leges nouas defertur bo.poss.& sic pōt cōcurrere cū bo.pos.s̄m tab.d.l.posthum[a].& ita ēt vr̄ intelligeē Ful.hic.Intelligo tn̄ ꝙ talis bo.po.s̄m tab.cōcurrit cū.vij.extraordina.in casu.d.l.posthu.& in similib.s.bo.poss.s̄m tab.in certis spāli casu est inducta à iurisc̄ō.secus aūt si esset inducta ab ordinario edicto p̄toris per p̄dicta.nam eodē modo quo induciē bo.pos.vij.ex testō nihil repugnat ꝙ eodē casu habeat locū bo.poss.s̄m tab.ex-

6 tensione iurisc̄ō.sicut visum fuit in l.ij.s̄.de bo poss.s̄m tab.¶ †Itē aliud dari pōt exēplū in quo locū habere nn̄ pōt bon.poss.vij.ab intest.& ex testō.s.in casu in quo per legē Corneliā quis vocatur ad successionē,cū in eodē casu lex deferat bon.pos.spāliter.l.nec nos.C.de capti.& l.iij.§.sed & eius.ff.de bo.pos.s̄m gl.in d.l.j.ff.vt ex legib.sed istud exemplū impugnat Iac.Bal.Ia.de Ra.& Cy.vt hic plene per eos,maxime,quia requiriē,ꝙ ille cui deferē hæc vij.nō sit à l.ciuili vocatus ad hr̄ditatē adeundā d̄ iu.ciui.d.l.j.in casu nr̄o hr̄s vocatus est ad hr̄ditatē in tali casu de iur.ciui.s̄.lege Cor.ff.de testa.Auth̄ dic,ꝙ sustineri pōt illud exēplū s̄m Io.Fab.in d.§.quia ad hoc,vt deferaē bon.pos.vij.sufficit,ꝙ lex noua ciuilis deferat spāliter bo.po.& ꝙ nō sit vocatus p l.xij.tab.ad hr̄ditatē adeūdam.Sed in proposito hr̄s nō est vocatus per l.xij.tab.sed per le.Cornel.l.si is de quorū.j.de leg.hær.& l.filius.ff.ad l.fal.Ergo nihil ob.s.quin cōpetere possit vij.& istud ēt sequiē Ros.vt refert h̄ Cy.& ista opi.est satis sustētabilis.Pro qua est gl.fi.in l.j.& vr̄ probari in l.iij.ver.non ēt.ff.eo.aliàs.n.nō haberemus exēpla de hac bon.pos.vij.ab inte.& istud exemplū approbat ēt gl.in d.§.vij.quā simpliciter sequiē hic Ful.gl.ēt in d.§.vij.ponit aliud exemplū de posthumo alieno,ꝙ exēplū reprehēdiē p doc.ibi.quia ī tali casu defertur

ADDITIONES.

a ¶Fr.Cur. Item fallit. Adde tu ꝙ etiam fallit in casu.l.fi.§.si quis vero.j.de cond.item,& sexto fallit in casu.l.j.cū.fi.s.de secun.nup.

b ¶Fran.Cur. Per bo.poss. Vnde cogn.adde quòd hæc op.videtur cōis,quā etiam sequuntur Mod.Peru.in l.j.s̄.eo.

ſertur bon.poſ.non à lege ciui.ſed à p̄tore.vt inſti.de bo.po.circa
prin.¶ †Poſuit ēt gl.ī d.l.j.aliud exēplū.ſ.in caſu.l. ſed cū p̄rono. ī
prī.ff.de bo.po.& illud approbat Io. Fab.ī d.§.ſeptima.& ēt Ro.h̄.
ſed Bar.in d.l.ſed cū p̄rono.illud reprobat. ſed certe tenēdo opi.
quā tenuit gl.fi.in d.l.j.§.vt ex lege.ſ.q̄ à lege ciui.deferaꝛ h̄ditas.
Attamē poſſet habere locū bon.poſ.vij.put.ſ̄.dixi.tūc videreꝛ ſu-
ſtineri poſſe iſtud exēplū.Nec ob.rō Bar.dicētis,q̄ ſi ꝯpetit vñ le-
gi.nō cōpetit.vij.extraordinaria.quia rñdeo q̄ illi cui cōpetit vñ le.
non cōpetit.vij.extraordinaria.quia vñ legi.cōpetit ei q a lege ci.
vocatus erat ad h̄ditatē tm̄,nō ad bon.poſ.per l.ciui. Sed illi cui
cōpetit vij.bene pōt cōpetere legi,tanq̄ gn̄alis. iſta p̄banꝛ in l.iij.
ff.eo.& no.Cy.hic.& Bal.& Sal.in rub.eo.¶ Itē hæc bo.poſ.dꝛ ex-
ordinaria,ſolū ex eo quia pōt h̄re locū tā ex teſtō,q̄ ab inteſta. vt
dicit gl.quod nō eſt in alijs . nec dicas q̄ in caſu.d.l.ſed cū p̄rono.
vocatus eſſet patronus ad totā h̄ditatē.per l.xij tab.& ſic ceſſare
debeat ſeptima.quia rñde hoc nō eē verū in caſu illo,vt patet ex
his q̄ dixi in l.q ſe patris.ſ̄.tit.j.rñdendo ad l.& ſi ex modica.§.ſi fi-
lius.ff.de bon.lib.Et colligiꝛ ex tex.inſti.de ſuc.lib.in prin. iunctis
no.p gl.ij.in d.l.ſed cū p̄rono.maxime dū gl.h̄ all.d.l. & ſi ex mo-
dica.In alijs aūt exēplis ſequere opi.gl.in d.§.ſeptima.præterq̄ in
vno.& eā ſequiꝛ Io.Fab.ibi. dū glo.dixit, q̄ vocatus per ſenatuſc.
Orfi.& Tertu.habet bo.poſ.vij.nā h̄ eſt falſum. q̄a illa ſenatuſcō-
ſulta nō deferebāt ſp̄aliter bo.poſ.ergo &c.d.l.j. ſm h̄ Cy.h̄. Qui
in hoc reprehendit Roſr.tenētē ꝯriū.nec ēt placet id quod ſentit
hic Bal.l.q̄ ex teſtō iperfecto cōdito inter libertos, iuxta l.hac cō-
ſultiſſima.§.ex iperfecto.j.de teſt.deꝛ bo.poſ. vij. quia ēt dixit Ro.
hic,illa.l.hac cōſultiſſima.nō deferꝛ ſp̄aliter bo.poſ.ſm tab. Vnde
in caſu illo dabiꝛ bo.po.ſm tab.vtilis.vt dixi.ſ̄.in l.ij. de bo.po.ſm
tab.& eadē rōne nō dꝛ p̄cedere id quod dicit Bal.hic, volēs fratri
venienti ad h̄ditatē fratris cū patre dari bo.poſ.vij.non aūt bon.
poſ.vnde legi.Tm̄ quia ſm eū,ſi dareꝛ vnde legi. excluderetur à
patre,q venit ex primo capite vnde liberi.iuxta not.in d.l.q ſe pa
tris.& ſic excluderet fratrem defuncti.ꝯ tex.in auc.defuncto.j.ad
Tertu.Sed ad hoc argm̄ rñde vt dixi in d.l.q ſe patris.ad fin. & iō
ēt Ro.hic nō approbat hoc dictū Bal.nō tm̄ rñdet ad eius argm̄.

8 ¶ †In ea.ibi,gratia agnoſcēdæ litis &c.qualis ſit illa bo.poſ.decla
ra per gl.in d.l.Papinianus.§.j.Sed illā opi.dānat Iac.de Ba.Pet.&
Cy.h̄ in l.ij.ſ̄.de inoſ.teſt.nā ſm eū,ſi dicamus q̄ iſta bo.poſ.ſit cō-
ceſſio ſigni, per quod emancipatus , vel alius de iure ciuili inco-
gnitus volēs admitti ad q̄relā inofficioſi teſta. cognoſcaꝛ à p̄tore.
ēt h̄ eſt bn̄ dictū. quia ſemper p̄tor cognouit emācipatū.§.emā-
cipati.inſti.de hær.q ab inteſt.ita q̄ non erat opus ſigno.Aut dici-
mus q̄ eſt ꝯceſſio ſigni dati a p̄tore, p qđ cognoſcaꝛ à iure ciuili,
quo introducta eſt q̄rela.& tūc ſm eos hoc nō eſt bene dcm̄, quia
ius ciuile,q̄ emācipatos cognoſcit, eſt inuiſibile, & incorporale .
q̄uo ergo iſta ſigna cognoſceretis.Et p pea volunt q̄ iſta bo.poſ.ſit
bo.po.vñ li.quia filius emācipatus. aut alius incognitus à iur.ciui.
anteq̄ q̄relā intentet,dēt agnoſcere ſub condōne,ſi obtinebit in
q̄rela . & hoc fuit inductū , ne poſtea rupto teſtō per q̄relā poſſit
abſtinere ab h̄ditate, vt latius p̄ſequunꝛ ipſi . attamē quia iſta vꝛ
q̄dā diuinatio.& ēt attēto q̄ p̄tor ꝯceſſit ſua remedia filijs emāci-
patis,vt ſuccedāt eo mō & ordine quo filij in p̄tāte ſuccedunt de
iur.ciui.l.j.poſt prin.ff.de bo.poſ.ꝯtab.& d.§.emācipati.ergo cū fi-
lij in p̄tāte venientes recta via ad q̄relā, poſſint q̄relādo, & rupto
teſtō abſtinere ab h̄ditate.l.quēadmodū.cū ibi not.ff.de inoſ.te.
Iſtud ergo dictū vꝛ in dubio eē in emācipato filio veniēte ad q̄re-
lā mediante beneficio p̄toris.ſ.bo.poſ.cā litis agnoſcendæ. Et ſic
poſſet q̄relando teſtamentū ab h̄ditate abſtinere , poſtq̄ nō in-
ueniꝛ aliter expreſſum.nec obſtat dū ipſi reprehendūt opi.dicen
tiū q̄ iſta bo.poſ.eſt cōceſſio ſigni per quod cognoſcitur à iure ci.
nam hoc impugnant iſti dicentes ius ciuile eſſe inuiſibile &c. q̄a
ad hoc reſponde q̄ eſt ſignum datum, vt agnoſcatur à iure ciuili
emācipatus.i.à miniſterio iuris ciuilis h̄ eſt iudice . Sic ſuſtinebiꝛ
dicta opinio.quā tenuit Ray.& Iaco.But.in d.l.ij.& Bar.in d.l.Pa-
pinianus.& cū iſta opinione videꝛ ēt tranſire Bal. hic . & iſtud eſt
neceſſe ſcire.quia hodie hæc bo.poſ.eſt neceſſaria ſicut & olim .
ſm Gui.de Cu.Ray.& Bal.in d.l.ij.Et iſta eſt de mēte Bar.& anti-
quorum hic.& expreſſe firmat Bal.hic.& Io.Fab.in §.fi. inſti.de
bon.poſ.quia licet hodie ſit ſublata dñ̄a emācipationis.& patriæ
poteſtatis.l.meminimus.cum vulg.j.de legi.hær. tm̄ illud eſt verū
ab inteſta.ita enim loquunꝛ iura de hoc tractantia. ſed cōdito te-
ſtamēto nō.vt ſenſit glo.hic,dū loquiꝛ de bo.poſ.ꝯtab. & expreſ-
ſius glo.in l.ſi emācipati.j.de colla.& in auc.ex cā.de lib.præte. Et
illud eſt bene conſiderandum.quia niſi filius emācipatus,vel alij
quibus datur bo.poſ.cauſa litis agnoſcendæ , quos enumerat gl.
in d.l.Papinianus perant iſtam bon.poſ.infra annū eſſent excluſi
à q̄rela,quæ habeat tēpus quinquennij.l.ſi filiꝰ. in fi. ſ̄.de inoſ.te.
faciūt q̄ dixi in l.ij.ſ̄.q admit.& h̄ expreſſe firmat hic Bal. Et puto
verū,licet Ioā.Fab. in d.§.fi.in diſcurſu dixerit, q̄ iſta bon.poſ.pōr
agnoſci intra quinquenniū,ſicut q̄rela nihil alleg.Et ideo nō pla
cet,quia bo.poſ.ēt inuenta à iure ciui. nedū à iure p̄torio nō trā-
ſcēdit annū,vt dixi poſt Bal.in rub.ſ̄.q admit.Eſt verū, q̄ Saly.hic
dubitat,an ſit opi.q̄ iſta bo.po.hodie ſit neceſſaria. & reliquit co-
gitandū p p aliqua ſatis debilia.iō nō diſcedo à cōi opi.quā ēt te-

9 nuit Iac.Bu.in l.q ſe patris.ſ̄.tit.j. ¶ †Nō omitto ēt q̄ Ful.hic circa
iſtā bo.poſ.cā litis agnoſcendæ fuit in opi. q̄ dicat illa eſſe bo.po.
quæ vere cōpeteret illi exhæredato,ſi res eſſet in cā teſtati. Vnde
filio emācipato exhæredato cōpeteret bo.po.vnde lib. cauſa litis
ordinandæ.i.q̄relæ inofficioſi teſtamēti.Quia qñ teſtamentū re

a ſcindiꝛ p q̄relā, fingiꝛ teſtamentū eē factū à demente.[a] l. hoc co-
lore.& l. Titia.ff.de inoſ.teſt.Vnde ſicut ſi factū eſſet teſtm̄ à vero
demēte,cōpeteret vera & p̄pria bo.poſ.vñ lib.ab inteſt.filio emā
cipato,ita ēt in caſu ficto cōpeteret.hoc ſuadeꝛ nobis ſm eū . q̄a
de iſta bo.po.cā litis agnoſcēdæ nō habemus titulū ſpecialē,put
habemus de alijs bo.poſ. q̄ ſunt per ſe ſeparatæ.tm̄ iſta dñ̄a q eſt
inter iſtā bo.poſ.quā ipſe dicit eſſe vnde liberi. & illā quā gl.nr̄a,
& Doc.appellāt cā litis ordinandæ,non eſt dñ̄a in effectu , ſed in
nomine.Ideo de eo parū curandū. & adhuc magis placet intellis
glo.quia fit minor violētia regulis iuris cōis, ſm quas bon.po.vñ
lib. nō intentaꝛ , niſi qñ res eſt redacta ad cām inteſta. l.j.ff.ſi tab.
nul.exta.¶ In ea.ibi.l.poſthumus &c.adde gl.in l.j.ff.de pet.hæ.&
& dic q̄ in prin.d.l.poſthumus.iuncto ver.idē. & circa h̄ ſunt tres
ſingulares caſus,in quibus hodie eſt neceſſaria bon.poſ.ſm tab.
ſm magis cōem opin.& vltra eos caſus q ponunꝛ in glo.vide ali-
quos per Bar.hic.& alium caſum habes in l.patre inſtituto.in fi.ff.
de capt.ſm Iac.de Are.& Bar.ibi.& Ray.hic.& Bar. in l.captus.ff.
de vul.& pup.& ſenſit glo.in l.lex Cornelia.in ver.ex ea.l.eri.titu.
& ibi hoc magis cōiter ſequunꝛ Doct.excepto Ray.& Ange. qui
intelligunt q̄ imo ēt de iure ciuili poſſit adiri h̄ditas in caſu illo .
ſed prima opi.vꝛ magis cōuenire literæ in d.l.pater. aliā habes in
l.ij.§.interdū.ver.ergo.ff.de vul.& pu. ſm Ful.hic . Sed dic hoc eē
verū tenendo opi. Vltramon.quam refert Bar.in d.§.interdū.ſm
Bar.ibi.¶ Sed in l.ex ꝯſtu.de reiud.reprobat opi.eorū.& bene.&
oſtendit, q̄ in caſu d.§.interdū. pōt adiri h̄ditas nedū de iure p̄-

10 torio,ſed ēt de iure ciuili. p l.j.§. ſi quis adita.ff.ad Tertu.¶ †Aliū
caſum h̄es.ſ.qñ filius p̄teritus tacuiſſet anno . vel aliter excluſus
eſſet à bo.poſ.ꝯta. quia tūc hæres ſcriptus hēt neceſſe petere ſm
tab.l.ſi ipubes.in fi ff.de carb.edic.& l.ſi duo.in fi.ff. de leg.p̄ſt. de
quorū iurium intellectu dixi in l.poſthumus.ſ̄. de ꝯta. Eſt tn̄ ma-
gis dubiū,an in caſu.d.l.ſi duo.in fi.de bon.poſ.ſm tab.fuerit ne-
ceſſaria filio emācipato inſtituto, qñ filius in p̄tāte eſſet excluſus
à bo.poſ.ꝯta.intelligendo , put facit gl.ibi.ſ.qñ filius emācipatus
ibi veniret per bo.poſ ſm ta.Nā vꝛ q̄ nō ſit neceſſaria.quia hodie
filius emācipatus ſuccedere pōt ab inteſt. de iure ciui. ſicut alius
in poteſtate.& teſtm̄ in quo filius in p̄tāte patris habet ius dicēdi
nullū in caſu d.l.ſi duo. p l.fi.j.de lib.p̄te. ita & filius emācipatus,
vꝛ q̄ ex bñficio filij in p̄tāte p̄teriti, habeat ēt ius dicēdi nullū , vt
firmat Bar.in l.ſi poſt mortē.§.fi. p illū tex.ff.de bo.poſ.ſm tab.ex
teſtō.quia poterat venire ab inteſta . ſed ſi volebat ſequi volūtatē

11 defuncti, bn̄ habuit neceſſe petere ſm tab.¶ †Aliū caſum habes
ſcilicet qñ quis renunciaſſet iuri ſuccedēdi de iure ciui.nā nō pōt
venire,niſi de iure prætorio,cui nō intelligiꝛ eſſe renūciatū.arg.l.
ſuum.j.de iure delib.& no.Bal.hic,in ver.nonus caſus . & in rub.
ſ̄.q admit.in vij.q. ¶ Itē eſt alius.ſ.ſi h̄ditas delata eſt pupillo ca-
rēti tutore.nā ſi de facili nō pōt haberi tutor, pōt pupillus agno-
ſcere bo.poſ.corā iudice ſupplēte defectū tutoris.l.bonorū.ſ̄.qui
admit.& tm̄ de iure ciuili nō repeniꝛ, q̄ ſolus pupillus ſine tutore
adire poſſit.l.potuit.cū ſi.j.de iu.deli.Ita voluit Ang.hic . ſed Ang.
ita abſolute loquēdo nō bn̄ dixit . q̄a imo pōt iudex ita ſupplere
defectū tutoris pupillo adeunte h̄ditatē corā iudice, ſicut & qñ
agnouit bo.poſ.caſus eſt in l.ſi infanti.in fi.j.de iur.delib. vt plene
dixi in d.l.bonorū.vñ verū eſt, q̄ ſi eſſet delata h̄ditas impuberi,
poſſent amici,vel cōiuncti ſui petere bo.poſ.p eo corā iudice . &
tūc iudice volēte,acqreꝛ impuberi ēt ſine ratihabitione . vt p̄baꝛ
in l.pe.& ibi ſi no.Bar.ff.de bo.poſ.& l.infantis.& de eo dixi. ſ̄.qui
admit.& ſi interim decederet infans poſt petitā bo.po.trāſmitte-
ret tanq̄ acquiſitā.Sed in h̄ditate adeunda de iure ciui. nō repe-
riꝛ iſte modus acquirendi h̄ditatē anteq̄ ratū habeat . ita voluit
eleganter Bal.in rub.ſ̄.q admit. in vj.q. vbi ēt poſuit plures caſus
in quibus eſt vtilis bo.po.pluſq̄ aditio h̄ditatis.vt per eū ibi.& in
l.q in alieno.in prin.ff.de acq.hær.& aliquid dixi in l.ij. ſ̄.q admi.
¶ Alius eſt caſus,videlicet ſi pupillo exiſtēti i partib.vel de remo-
tis à tutore deferaꝛ h̄ditas, & tutor eius nō pōt ad eū accedere .
nam

ADDITIO.

a ¶ A demente. De hoc per Alexan. eius conſi.cxlij.& cxj. ij.lib.

nam tūc solus tutor pro pupillo ēt maiore infante poterit agnoscere bo.pos.sed nō adiri de iu.ciui.vt no.gl.in d.l.potuit.& dictū fuit in d.l.bonorū.¶ Alius casus est in l.qui liberis.§.testa. in princ. ff.de bo.pos.sm tab.per quā declaraf tex.in §.nū tñ.alleg.in gl.nā in casu.d.§. non tñ recōualescit testm̄ de iu.p̄to. Ita demum si testor postquā iterū effectus est sui iuris corā quinq; testib' approbauit primum testm̄,vt d.l.qui liberis.tñ in vno casu recōualescit testm̄ absq; alia approbatione.s.qñ facta esset substō filio impuberi à patre suo. Et postea filius datus in arrogationē, demū decessit arrogator. deinde decessit impubes. nam recōualescit substitutio de iure pretorio absq; alia approbatione filij impuberis, cuius cēsef esse illud testm̄, vt est tex not.in l.si arrogator. in prin. cū gl.& ibi clarius Bar.ff.de adop.¶ Alius est casus i quo sine noua declaratione, vel approbatione, si testōr iterū effectus est sui iuris recōualescit de iu.p̄to.s. qñ instituti eēnt venientes ab intes. d.l.posthumus.ver.idem & circa,& ibi videatis.¶ Alius est casus in quo est necessaria bo.pos.s.tab.s.in casu.d.§.testō.ver.nō secus. qñ testōr sm testm̄ incidit vt primū teneret.¶ Alius est casus.s.in casu.l.ij.ver.plane si omissa.ff.de vul.& pu.s.qñ hr̄s institutus adiuit ab intes.& omisit ex testō. quo casu substō pup. in testō cōtēta conseruatur de iu.p̄to. ex edicto prætoris posito in tit.ff.si quis omis.cau.test. vñ tūc nō habet necesse venire per bo.pos.sm tab. ¶ Alius casus est in l.ēt.§.libertus.ff.de bo.li.sm Ful.hic dicentē.ꝙ ille casus cōprehēdif sub.d.l.posthumus.ver. idē & circa.in prin. nam in d.l.libertus.filius erat p̄teritus, & p̄onus institutus, qui erat successurus ab inte. Vel dic,ꝙ ibi pōt adiri hr̄ditas de iu.ciui. quia ꝑ illa verba(si filius meus viuo moref) vr̄ filius institutus,vt ꝓbat Bar.in l.Gallus.in prin.ff.de lib.& posthu.de quo tñ dicendū, vt ibi per doc.¶ †In ea.ibi,ꝯtab.aūt &c. & sic patet, ꝙ filio emancipato hodie est necessaria bo.pos.ꝯtra.sicut olim. q̄a cōdito testō nō est sublata dr̄ia emancipationis,vt dixi,& istā glo.intellige.qñ emancipatus esset p̄teritus cū cāę expressione.alias aūt testm̄ esse ipso iure nullū,& sic nō est necessaria ꝯtab.sm glo.valde no.in §.exhæredatos in auc.de hę.& fal.& ita intelligif gl.in l.si filius.ff. de min.sm Io.An.in addi. Spe.in tit.de instru.edi.§.aūt.in addi.q̄ incipit.secus & Bar.plene in d.auc.ex cā.vbi dicef.¶ Et ea q̄ dico in filio emancipato p̄terito,dicas ēt in pr̄a p̄terito à filio emancipato,cui pr̄i sīr cōpetit necessario ꝯtab.sicut filio, iux.l.j.in fi.ff.si quis à pat.fue.ma.& per Bar.in d.auc.ex cā.cū cōcor.ibi tradēdis. Et circa hoc ēt adde ꝙ quāuis filio in p̄tate nō sit necessaria bon. pos.ꝯtab. tñ in vno casu poterit sibi esse vtilis vt qñ filius in p̄tate est institutus,& emancipatus est p̄teritus,& multa legata sunt relicta in testō. nā si filius i p̄tate bñficitio p̄teriti velit ꝯtabulare nō tenebif p̄stare legata, nisi ꝯiūctis ꝑsonis. Si aūt adiuisset ex testō habuisset necesse p̄stare oib. sm ꝙ hr̄ i l.filiū.in prin.ff. de le.p̄stā. iuncta.l.ex duob.alia incipit ex duo.ff.de bo.po.ꝯta.& h̄ demēte Cy.h̄.Et hodie ēt serui nobis,q̄a ille tit.de se p̄stā.nō ē hodie indistincte correct' ꝑ d.auc.ex cā.vt dixi i l.j.s̄.de bo.po.est ēt necessaria bo.po.ꝯta.p̄rono,& olim,& hodie,q̄a in ea nihil repetif imutatū,vt ēt dicit Nic.de Mata.& Bal.hic,& est de mēte glo.h̄.¶ †In ea.ibi.vñ liberi.Cy.tenebat ꝙ bo.pos. vñ liberi esset hodie necessaria in casu.l.qui se pr̄is.sed ibi fuit reprobatū.Itē dicebat h̄ Cy. ꝙ est necessaria vñ liberi.qñ intentata bo. poss.ꝯtab.res nō reducitur ad cāu intestati, vt qñ hr̄s institutus adiuit hr̄ditatē, vt declarauit in l.j.§.de bon.pos.ꝯtab.liber. Nā tunc hr̄s scriptus remanet hr̄s,& p̄tor nō pōt facere desinere eū esse hr̄dē.ideo ab iñest. de iu.ciui.nō pōt succedere,et hodie filius emancipatus qui intētauit bo.pos.ꝯta.ideo habebit necesse venire ꝑ bon.pos.vñ liberi sicut habuit necesse venire ꝑ ꝯta.sed Ful.hic istud reprehēdit.q̄a si habet locum bo.pos.ꝯta. cessat bo.pos.vñ liberi.l.j.§.ita aūt.ff.si tab.test.nul.exta.semel.n.fuit effectus hr̄s de iu. p̄to.ꝑ bo.pos.ꝯtab.sm eum.adde ꝙ idē tenuit Io.de Imol. & Ianus in l.si filius q. ff.de bon.pos.ꝯta.vbi ꝑ ꝯta. p̄tor ꝯstituit eū loco hr̄dis.ad idē adducit tex.in l.j.j.quo.bo.vbi ad h̄,vt possit inśētari interdictū quorū bo.ꝙ daf hr̄di,est necesse ꝙ intentef,nisi ꝯtabulef per p̄teritū. Itē q̄a aliàs sequeref,ꝙ bo.pos.ꝯtab. nō tribueret ius in ꝓprietate,& tñ enumeraf inter bo.po. tribuētes ius,vt h̄ in gl.& istā opi. dic esse d' mente Bar.i l.iij.§.si cā.ff.de bo.pos.& in d.l.j.j.quo.bo.

¶ †In e.ibi.vñ leg.nec olim &c. Sal.h.d.ꝙ immo fuit olim necessaria ꝓ illis agnatis qui nō tenebāt primū gradū t ꝑe mortis illi' de cuius hr̄ditate tractaf.q̄a olim de iu.ciui.ꝑ l.xij.tabu.nō vocabaf,nisi ꝓximus agnatus,& eo excluso nō poterat venire sequēs ꝑ suc.edic.de iu.ciui.l.post cōsanguineos.in prin.ff.de suis,& leg. iō oportebat sequētes agnatos venire ꝑ bo.po.vñ legi. Sed dic,ꝙ gl.bñ loquif,quia bo.pos. vñ leg. nō deferi cognatis sub nomine agnatorū.sed sub noie legitimorū successorū.i.vocatorū à l.ciuili ad hr̄ditatē.Pater in rub.& in l.ij.in fi.cū l.seq.ff.eo. & l.j.in princ. ff.si tab.tes.nul.exta.Vñ excluso primo agnato nō deferebaf bo.pos.vñ leg.sequēti agnato,quia nō erat ille vocatus à l.ciui.ad hęreditatē, & ideo ille q erat prior i gradū inter oēs sequētes agnatos,vel cognatos vocabaf à p̄tore ꝑ vñ cognati,tanq̄ de numero cognatorū,vt ꝓbaf in §.placebat.insti.de legi.agno.suc.Nam oīs agnatus est cognatus.l.iurisc. circa prin.ff.de gradi.licet nō eꝯ, vt ibi in l.inter agnatos.ff.eo.Et h̄ in ꝓpositō nr̄o no. Bart.in l.j.in fi. & ibi ēt Ang.esset ēt sm Cy. necessaria hæc hodie bo.pos.vñ leg. gñalis q̄ daf in casu in quo est necessaria bo.pos.septima, vt i casu.d.l.posthumus.& d.§.nō tñ.nā illis casib. opus est intentare,vr̄ bo.pos.vij.vñ leg.gñalē q̄ secū cōcurrit.l.iij.ff.eo.& an in casu.d.l. posthumus, & d.§.nō tñ. posset hr̄s scriptus agnoscere successionē ꝑ bo.pos.sm tab.vt.s̄.dixi.De alijs dic,vt hic ꝑ Bart.& Bal.qui ēt ponūt vnū aliū casum in quo est necessaria bo.pos. vt qñ statutum deferēs successionē esset cōditū ab aliquo rectore, seu magistratu.quo casu statutū eius censef esse ius p̄toriū.l.ius aūt ciuile.ff.de iust.& iur.iō non posset ille cui delata esset talis successio adire de iu.ciui. sed solū agnoscere bo.pos. de iure p̄to.vt & not. Bar.in l.ij.ff.de bo.pos.tit.gñali,& Bal.in rub.s̄.qui admi.in vj.q.& h̄.Et qño cognoscaf an statutū taliū rectorū sit ius p̄toriū, vr̄ ius ciuile tangit in varijs locis ꝯsueui dicere in l.stipulationū aliẽ.in prin.vbi Bar.& alij tangunt.ff.de verb.obl.

¶ De successorio edicto. Rub.

S V M M A R I V M.

1. *Iudex an & quando possit abbreuiare tp̄s datum à l.vel à prætore ad adeūdū, vel repudiandum successionem alicui delatam.*
2. *Terminus ad adeundū, vel repudiandū hæreditatē,an & qñ possit abbreuiare.*
3. *Heres, vel bonorum successor, an & quādo videatur adire vel repudiare post terminum præfixum à iudice ad deliberandum.*
4. *Bo pos.agnitio facta per secundum intra tempora primi valet.*
5. *Successorio edicto an sit locus in querela, in cōtratabulis,et iure dicēdi nullū.*

IN glo. †Rub.i.ibi intra tp̄s primi &c. sentit hęc gl.ꝙ ad instantiā creditorū iudex pōt abbreuiare tp̄s p̄fixū successorib. ab edicto.ꝙ vr̄ ꝯ tex.in d.§.sane.in ver.p̄cipitādi nō sunt.Ia.Bu. cū quo trāseunt Ang.Sal.Ful.Paul.de Cast.hic,& Ang.Pau.de Ca.in l.si curatoris.j. de iur.delib.per illū tex.& Pau.de Ca.in l.j.§.j.ff.de iu.delib.& in l.fi.§.fin aūt h̄.j.d' iu.deli.post Dy.ibi,& in §.sed q̄a.quidā dīit verū esse, ꝙ successori nō pōt abbreuiari tp̄s quin habeat tp̄s integrū ad agnoscēdū, vel repudiandū.tñ bñ pōt abbreuiare quātū ad h̄, vt successorē.s.tp̄s ad iudice p̄fixū nō tñdente,an velit agnoscere,vel repudiare aperif via creditorib.vt eis iudicialiter satisfieri possit, seu vt possit dari curator hr̄ditati iacēti, qui habeat ꝓuidere creditorib.seu secū in iudicio esse ad liquidationē eius ꝙ penif. & ita sm eos intelligif.l.si quis instituaf hr̄s in die.ff. de hę.insti.& ꝓ hac opin.vr̄ esse gl.ma.gl.ma.in l.quādiu.la.vlt.ff.de acq.hęr.ibi dū gl.dicit die arb.iudicis &c.ꝑ illā ibi.ita tenet Ange.& Pau.de Ca.Idem tenet Ang.in l.si seruus.ꝑ illū tex.ff.de bo.aut.iud. pos. Bal.aūt.h̄ nō vr̄ se firmare.Sal.Bar.in d.l.si quis hr̄s instituaf. & Bar. i l.si diu.ff.ex q.cau.in pos.ea.& in d.l.quandiu tenēt ꝙ nullo mō iudex posset abbrēuiare ꝑ l.j.in d.l.fi.cū seq.ff.de iu.deli. & ēt vide Bar. & h̄ est voluit dicere tex.in d.l.si q̄s ita hr̄s istituaf.in ver. imitef edictū.s. positū in d.l.j.in fi.cū l.seq.& in l.j.§.largius.ff.de eo.Io. de Imo.in d.l.quādiu.ēt sequif opi.Bar.quo ad oēs effectus. ꝑ d.l.j.cū l.se.ff. de iu.deli.nisi iudex ex cā abbreuiare vellet.q̄a iudici ꝑmittif tēpus legale ex cā abbreuiare.l.ij.cū ibi no.plene ꝑ Bar.ff. de iud.l. perēptoriū.iuncta.l.nōnunq̄.ff.de iud. bñ verū est, ꝙ vltra tp̄s taxatū ab edicto p̄toris cōmittif iudicis arbitrio an velit lōgius tp̄s statuere ad adeundū,& repudiādū.ita ꝓbaf in l.j.in fi.cū l.seq.& ita intelligaf gl.in d.l.quādiu.sm Imo.ibi, Ro.in d.l.quādiu.dicit ꝙ in hr̄de extraneo pōt ꝓcedere opi.Bar.s.ꝙ iudex nō possit abbreuiare illud tp̄s cērū dierū q̄tū ad h̄,vt postea intelligaf statim hæredē adiuisse,vel nō oīno repudiare sm ꝙ dicit glo.fi.in d.l.q̄diu. †Sed q̄tū ad h̄,vt possit ad istāriā creditorū statui breuior termin' ad hūc effectū tñ valet vt eo lapso possit dari curator hr̄ditati.seu bona hr̄ditatis distrahi ad fauorē creditorū, & excludaf ab hr̄ditate cum effectu excepto nudo noīe hr̄dis putat h̄ fieri posset,& istā eē iustā cām abbreuiādi.s.ꝑ ꝑ petitionē creditorū all.not.per Bal.h̄,& in d.l.seruus.cū ibi no.ff.de bon.aut.in pos.sed in liberis quib.Bart.dicit dari annū ad deliberandū, vt ꝑ eū in d.l.si q̄s hr̄s istituaf. putat Ro.Bar.male dicere,q̄a nō pōt hodie iudex statuere terminū,nisi nouē mēsium ad deliberandū.l.fi.§.sed q̄a.j.de iure delib.Sed mihi nō placet ꝙ ipse dicit primo in q̄tū vult, ꝙ petitio creditorū sit iusta cā abbreuiandi q̄tū ad h̄, vt excludaf ab hr̄ditate cū effectu excepto nudo noīe hr̄dis,q̄a est ꝯ d.l.j.in fi.cū l.se. nā ille titulus.ff.de iu.deli. loquif qñ creditores instabāt ꝙ iudex mādaret hr̄di,vt adiret vel repudiaret,& hr̄s petebat tp̄s ad de-

libe...

liberandū.& tñ nō pōt abbreuiari.ibi.iūcta l. Aristo.in prin.& ibi no.co.tit.bñ facit tex.in d.l.si quis instituat.in verb.imitet edictū. Nō ob.d.l.si seruus. q̄a f̄m veriū ītellm̄ quē ēt ponit ibi gl.lapsus tēporis ibi,nō excludit à iure adeūdi, dūmō postea īpleat cōdōnē,vt patet,quia ibi cōsequit̄ libertatē quā nō posset cōsequi nisi adiret.l.si hr̄ditas.C.de test.manu. & iō si p lapsum termini videret defecta cōdō,seu repudiata hr̄ditas,nō posset postea adire.l. sicut.j.de repu.hær.operat̄ ergo lapsus temporis,q ibi cōditio cēseat̄ defecta quo ad hoc,vt vlterius quo ad distrahenda bona hæreditaria p satisfaciēdo creditoribus,nō sit necesse vlterius expectare hærodē,quasi per lapsum tēporis cēseat̄ cōtumax, & p latitante habeat̄.& ita dēr intelligi id qd̄ not.Bart.in l. si quis suus.ff. de iur.delib.& in d.l.si seruus.& in d.l.si quis instituat. dū dixit,q p lapsum dictu tēporis cōdō intelligit̄ defecta. & ita est de mente Ange.& clarius Io.de Imo.in d.l.si quis instituat. vñ in casu d.l.si seruus.si postea volet hæres implere cōdōnē, & adire, erit hæres nedū noie,sed effectu,quo ad ea q̄ non reperient̄ distracta.¶ Vñ quæ sit iusta causa abbreuiandi,habes ex no.per Bar.in d.l.ij.ff.de re iud.& Bar.ibi expresse dicit,q istud tempus adeūdi cā cognita pōt abbreuiari. ¶ Itē nui.q nō placet q Ro.dicit per d.§.sed quia. qm̄ vt dixit Pau.de Cast.expresse in d.§.sed quia.ille tex.intelligit̄ in ex̄neo hr̄de,cui ēt si pluries cōcedat̄ tp̄s ad deliberandū, non dēt ɔcedi tale tp̄s,q cōputatis oīb.terminis excedat nouē mēses. secus in liberis.quia eis cōcedit̄ annus. vt no.Bar.in d.l.si quis instituat̄.f̄m Pau.de Cast.Et istā opi.sequor p p̄dicta. & sic teneo q ex cā posset abbreuiari ēt quo ad hoc, vt post tp̄s intelligat̄ adiuisse vel repudiasse,f̄m not.in d.l.quādiu.In quantū vero ad effectū dādi curatorē bonis,sto cū opi.Iac.Bu.& sequaciū. per id qd̄ legit̄ & not.in l.j.ff.de cur.bo.dā.& p d.l.si seruus. & quia tūc hr̄s nō vr̄ p̄cipitari. dicebat tñ Pau.de Ca.hic,in fi.q vr̄ hodie dicēdū nō debere statuti terminū hr̄di ēt ex̄neo minorē anno.[a] quātum ad hoc,vt post annū videat̄ adiuisse,vel repudiasse.q̄a hodie q̄libet hēt annū.p l.cū antiquiorib. j.de iu.deli. Sed r̄ide q aut nullū tp̄s ad deliberādū petitū est.& tūc hēt hr̄s annū quārū ad effectū trāsmissionis hr̄ditatis nō aditæ.d.l.cū antiquiorib. aut petitū est tp̄s.& tūc hēt locū tex.in d.§.sed quia.iuncta l.j.in fi.cū l.seq.ff. de iur.deli.put declaraui.s.& ita no.Bar.in l.fi.§.& hæc quidā.j.de iu.deli.vñ si vult succedē de iur.p̄to.nō pōt hēe vltra tp̄s,intra qd̄ hēt necesse agnoscere bo.pos.iuxta l.ij.cū ibi no.s.q admi. Si aūt pōt,& vult adire de iu.ciu.tūc olim ex̄nei hr̄e debebāt cētū dies, hodie est in potestate iudicis vsq; ad nouem mēses. d.§.sed quia. ¶ Verū aūt post terminū p̄fixū a iudice ad deliberandū, videat̄ adire,vel repudiare.dic vt no.p gl.fi.in d.l.quādiu. & aliquid per Bal.hic.sed si ita est,vt cōclusum est.s.q non possit tēr abbreuiare tp̄s ad adeundū,vel agnoscēdū bo.pos. q̄uo ergo istud successoriū posset dici esse edictum in fauorē creditorū, cū habeant necesse spectare creditores, donec oēs successores sint exclusi tēpore. Pau.de Cast.h̄ circa hoc multū se inuoluit. & dicit q fauor creditorū est, q̄a interest eorū ne bona vadāt ad fiscū, seu ad alios successores.all.no.per Bar.in l.si cōstāte.§.fi.ff.so.ma.dic melius q inductū in fauorē creditorū istud successoriū edictū. qm̄ excluso primo successore nō erat de iur.ci.locus successorio edicto.l.post sanguineos.in prin.ff.de su.& leg. & hr̄ditas deferebat̄ fisco, & bona interdū lūgo tēpore vacabāt anteq̄ fiscus adiret, & creditores n̄ hēbāt interea quē ɔuenirēt p p qd̄ adinuenit p̄tor. q excluso primo posset venire sequēs de iu.p̄to.q hēt modicū tp̄s ad agnoscēdā bo.po.vr̄ repudiādā.h̄ ē,q innuit Iurisc.ī l.j. i prin.ff.e. ¶ Itē ex ista gl.no.f̄m Sal.q agnitio bo.po. scā p f̄m.j.tēpora primi,valet.vt pbat̄ ī l.fi.& ibi dixi.s.q admit. Dicit tñ Pau.de Ca h̄, q ista gl.volēs, q intra tp̄a primi interroget̄ sequēs. vr̄ sibi terminus assignet̄,nō vr̄ vera. q̄a quousq; nō est sibi delata hr̄ditas,nō dēt sibi terminus assignari.alleg.l.fi.s.q admit.& d.l.quādiu.in fi. Sed aduerte q alij Doct.vñr cū gl.trāsire. & glo.nō dicit,q possit statui terminus ad adeundū,vel repudiādū.sed posset interrogari,an intēdat agnoscere bo.pos.vel repudiare. & ista interrogatio vr̄ fieri posse p l.j.ff.de cu.bo.dā. vbi hr̄s q cōdōne pēdēte nō pōt adire.l.is q hæres.in prin.ff.de acq.hær.tñ pōt interrogari,an intēdat repudiare ante cōdōnis euētū,vel nō. & si bo.pos. agnosceret haberet effectū tēpore debito.d.l.fi. Et si diceret in iudicio se repudiare, valeret repudiatio.quia iuri de futuro pōt iudicio renūciari.d.l.j.ff.de cur.bo.dan.& ibi gl.in l.si plurū.ff.de acq.hære. & hoc erit vtile,quia nō oportebit postea expectare totū tp̄s, quod alias habuisset ille sequēs. Vel dic q gl. hic intelligit̄ q interrogabit̄ sequēs intra tēpora primi.s.habito respectu ad tēpus p̄fixum ab edicto p̄toris.sed attento q iudex abbreuiat tale tēpus. iō erat decursum qō interrogabat̄ secundus.& ita hic glo.vr̄ intelligere Bal.h̄. ¶ In ea.ibi,notate. q in suis dicit vt dcm̄ fuit ī l. q se patris. ¶ In ea.ibi.§.placebat.declat istū tex.vt dixi ī l. fi.circa fi.s.tit.px.

vbi declaraui, an de iure p̄torio agnati excluso primo, vocent̄ p successoriū edic.tanq̄ agnati p bo.pos.vñ legit. an vero tanq̄ cognati. ¶ †Extra gl.cōsueuit dubitari,an in q̄rela,in ɔtab.& in iure dicēdi nullū, sit locus successorio edicto.[b] de quo tñ parū h̄ scribit̄ p Doct.sed plenius p eos in l.si quis posthumos.§.j.ff. de libe. & posth.& ibi dixi.& magis cōis ɔclusio est,q sic.vt de q̄rela pbat̄ in l.si is q.in prin.ff.de inof.te.& bo.po.ɔtab. pbat̄ ī l.ij.i prin.ff.de bo.lib.de quo ēt p Bar.ī l.ī suis.ff.de li.& posth. & ibi plenius Bal. in repe.& p oēs in l.si quis filiū.C.de inoffi.& l.pater filium.ff.eo. tit.per Bar.in l.j.§.si pater in potestate. ff.de coniun. cū eman.lib. & Bal.in l.qui se patris. s.vnde libe.& in l.si quis filio exhæredato. in prin.in l.posthumorum.ff.de iniust.testa.

ADDITIONES.

a ¶Minorem anno. In hoc articulo vide Lud.Ro.cons.cccccxiij.

b ¶Successorio edicto. Vide Fran. de Arez. cons.xlix.

Alex. LEX I.

1 *Bono. pos. non fuit agnita, per primum admittitur, sequens per successorium edictum.*

2 *Patruus patris mei, est mihi patruus magnus. sed proprie non est mihi patruus.*

1 SI mater. †Si primus nō agnouit bo.pos.admittit̄ sequēs p successorium edictū. h.d. ¶ In gl.in ver.patrui magni.ibi, īproprie &c. h̄ sequit̄ Pet.Cy.Ray.hic.adde gl.si scim. insti.de gradi. §.quarto gradu.ī ver.auunculos. quasi potius debeat dici auunculus meus. qm̄ ɔiungit̄ mihi p matrem,vt patruus matris meæ.ar.l.iurisco.§.auunculus.ff.de gradi.

2 ¶ †Et iuxta hoc dubitat hic Iac.But. q in eo q erat patruus patris mei.& sic est mihi patruus magnus.an proprie dicat̄ mihi patruus. & dicit q nō inserēs,q statutū disponēs extante patruo excludat̄ mater defuncti, nō hēbit locū in patruo magno.[a] quia f̄m eū illa dictio,magno,īproprietatē denotat,q̄ nō attendit̄ in statutis.Bal. aūt hic,cū quo ɔcordat Ang.Ful.Pau.de Ca.hic, dicit q patruus magnus est pprie patruus.tñ fatet̄ q in d.statuto exorbitanti , & correctorio iuris cōis,nō cōprehendet̄ patruos magnus.adducit plures rōnes quas hic vide,maxime p Bal.addo Bal.h̄ tenētē in l. iubemus.§.fi.p illū tex.j.ad Tre.& idē cōsuluit Bal. in cōs.inci. In Christi noie.si mater nō extat &c.& idē Bal.ī l.oēs ppli.ff.de iusti. & iur.vbi simplr̄ trāsit eū Doct.Iac.Bu.hic. idē tenet Pe.de Anch. in repe.c.canonū statuta.de ɔsti. in versi.quid dices de patruo . & idē Bal.ī l.hac edictali.super ver. quā obseruationē. s. de sec.nup. vbi dicūt,q statutū faciēs mētionē de nouerca,nō cōprehēdit nouercā magnā.idē Bal.l.q vero.ff.d̄ le. ibi m̄ subdit vnū no.ad litationē p̄dictorū.s.q si statutū dicat, q non succedat matertera, vel patruus,vr̄ ēt excludē matertera magnā, vel patruū magnū . q̄a verba statuti oīno repugnāt huic casui.Et maior rō est in excludēda matertera magna,q̄ ī simplici matertera.vñ maior rō n̄ īducit minorē.l.cū pacto.ff.de ser.expor. istud ēt approbat hic Ro. licet nō faciat mētionē de autoritate Bal.in d.l.q vero . ad hoc faciunt no.p Io.And.in addi.Spe.in tit.de suc.ab intes.ī ru.& Bart.in l.ij.§. sed vidēdū.ff.ad Tert.& p Bal.ī l.illā.cū ɔcor.j. de coll. Ad p̄dicta ēt faciūt no.p Bar.in l.Lucius.ver.q̄situ.ff. de leg.iij. & p Bal. I c.j. de feu.marchi.& in l.vxor.j.q ace.& i d.l.iubemus.§.fi. & in c.q̄ in ecclīarū. de cōsti.vbi ēt all.no.p Iac.Bu.hic.& Pe.de Anc. ī d.c.canonū.post medi.ī ver.dicto de filijs,& nepotib.& p Ang.ī l.j.ff.de inof.te.& in auc.infi.C.qñ mulier tu.of. & Imo.in l.si dotali.ff.so. mat. vbi ɔcludūt q statutū faciēs mētionē de fratre, intelligit̄ de fratre simplici,& nō de fratre patruele. p l.Iurisco.§.secundo gradu.& §.quarto gradu.ff.de gradi.q tñ lita not.vt p Io.An. in addi. Spe.in rub.& Bal.in l.scimus.in prin.s.de inof.te. Sed ɔ p̄dicta facit id quod no.Bar.& Bal. ī l.cui eorū.§.affinitates.ff.de postu. vbi p illū tex.tenēt q dispō correctoria posita in d.auc.matri & auiæ. q loquit̄ de auia,extendat̄ ad pauiā. & ita ēt tenet Bart.in l.si sub cōdōne.in ver.q̄ro quid in proauia.ff.de test.tute. & in l.Gallus.§. instituens.ff.de li.& posth.& cū eo trāsit ibi Io.de Imo.Raph.Cu. Sed pōt r̄ideri,q Bar.nō bñ dixit.vt firmat Ang. in d.auc.mat. & in l. fœminæ.ff.de reg.iur.& Ang.& Pau. de Cast.in l.Gallus. §.idē credendū.& Ang.in ea.l.Gallus.§.instituēs. quia ī correctorijs nō debet fieri extēsio.l.p̄cipimus.ad fi.cū vulg.j.de app. & ad d.§.affinitates. potes respondere vt per Bal.in fi.vt p Bal. in fi. vel dato q opi.Bar.esset vera, pōt r̄nderi f̄m Imo.in d.§.instituēs . q dispō loquens

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Magno. Adde Pau.de Cast.cons.cclxxxiiij.in primo impressis. Lude. Roma.cons.cccccxj.& per do.Alex.in cons.xcvij.in ij vol.

¶Th.Di. .Vide Bart. Soz.in cons.cclxxx.incip.Considerata contingentia.per totū. in ij.vol.& in cons.cxliiij.inci.Diligenter.in j.vol.in fi.& seq. vbi plene examinat istam quæstionem.& Alexan.in l.j.ff.si cer.pet.

loquẽs in vna ꝑſona, putà in auia, vel in nuru. extẽdit ad eã, q̃ nõ differt ab ea, niſi ꝑ dictionẽ, ꝓ. & ſic extẽdit ad ꝓauiã, vel ꝓnurũ. quæ dr̃ eſſe auia, & nurus, & h̃ ſm̃ rõm iuris antiqui poſita in d.§. affinitatis. & illa extenſio ꝓcedẽs ab illa rõa iuris antiqui appellatur extẽſio paſſiua, q̃ habet locũ ẽt in correctorijs, vt ꝑ gl. & Bar. ĩ l.ſi q̃s ſeruo.§. de furtis &c. ¶ Vtrũ aũt diſpõ legis, vel ſtatuti loquẽtis de nepote extẽdat ad ꝓnepotẽ, dixi in d.l.inſtituẽs. In gl.ſi.ibi, nõ erãt alij agnati &c. Bart. & An. iſtã gl. repꝛbẽdũt. q̃a ẽt ſi extitiſſent alij agnati. i. ñ iſte q̃ erat ꝓximior cognat[a] debuiſſet vocari ꝑ bo.poſ. vñ cog. & ſuc.edic. nedũ odierno iure, quo ſublata ẽ dr̃ia agnationis, & cognationis.§.nullã in auc.de hæ.ab inte. ſed ẽt oli q̃a excluſo primo agnato nõ vocabant ſequẽtes agnati ꝑ bo.poſ. vñ leg. ꝑ ſuc.edt. ſʒ vocabat ꝓximior, ſiue ſit cognatus, ſiue agnatus. vt declaraui ĩ l.ſi.§.tit. pxi. ¶ In ea.ibi. ſed põt dici, & dic meli[us] q̃ immo eẽſet bo.poſ. delata furioſo. adeo q̃ eius curator põt eã agnoſcere.l.fin.§.ſin aũt ex alia. & §.tali.§. de cur.fur. & cũ furioſa effecta fuerit ſane mẽtis, ſi repudiabit vl.j.tp̃s debitũ nõ ratificabit agnitionẽ factã à curatore, excludet, & habebit locũ ſucceſſoriũ edictũ. ita intellr̃ hic, & ꝓbat in d.§.tali.§.de cur.fur. ſed nõ cẽſetur delata q̃tũ ad h̃, vt curator eã repudiare poſſit.§. furioſi. all. gl. vel ẽt quãtũ ad hoc, vt currat tp̃s agnoſcẽdi. nam nõ currit.l.ff. de bon.poſ.fur. vel inſan.dela.

ADDITIO.

a ¶Vocari An ſtante ſtatuto, q̃ extantib agnatis defuncti mater excludatur. an etiã excludetur ſi extant cognati, vide Alexã.conſi.lxxx.j.lib.

Dioclet. & Maxi. LEX II.

1 *Bo.poſ.ſi primus non agnouit, vel agnouit. ſed non vt debuit, ſequẽs admittitur per ſucceſſorium edictum. ſecus ſi agnouit vt debuit.*
2 *Hæreditatem petens debet dicere an ex teſt. vel ab inteſt. ſit hæres.*
3 *Nepos dicitur mihi filius fratris mei.*
4 *Error iuris an impediat renũciationẽ reſultãtẽ ex electione iuris incõpetẽtis.*
5 *Graduũ computatio de iu.ciui. eſt inſtar ſcolarũ, & quomodo fiat hic dicitur.*
6 *Statu. q̃ coniuncti vſque ad certum gradum ſuccedant, quomodo intelligatur computatio. an ſecundum ius ciui. vel canonicum.*
7 *Graduum computatio an ſit facienda ſecundum ius ciui. vel canonicum.*

1 SI auie frater. † Si primus nõ agnouit bon. poſ. vel agnouit. ſed nõ vt debuit, ſequẽs admittit ꝑ ſuc.edi. ſec[us] ſi agnouit, vt debuit. h.d. ¶ In tex. ibi ex teſtõ adijt hr̃ditatẽ &c. ſec[us] ſi de iu.ꝑ̃to. agnouiſſet bo.poſ. ſm̃ tabu. quia quãuis teſtamẽtum eſſet falſum illa bono. poſſ. agnita conuertitur in bono.poſſ. quæ competebat inteſtato, quia vna bon. poſſeſ. poteſt conuerti in aliam.l.ij.§.ſi ſub condi.ff.de bono.poſſ. ſm̃ tabu. & ita intelligitur tex. hic in fin. ſed aditio hr̃ditatis de iu. ciui. q̃ nõ requirit ſolẽnitatẽ agnitionis iudicialis nõ põt conuerti in bo.poſſ. q̃ illã ſolẽnitatẽ requirit. iux. l.fi.§. qui admit. & ita loqt̃ tex. hic in princ. ſm̃ Ia. de Arc. ſed iſtũ intellectũ reprehendũt hic Cy. Bar. & Ang. quia q̃ vna bo.poſ. ꝯuertat in aliã. hoc eſt ſp̃aliter cõceſſum liberis. d.§.ſi ſub ꝯdi. & ibi gl. ſed iſta rõ eſt bona, q̃a ẽt in quibuſcũq; ſucceſſionib. ab inteſt. vna bo.poſ. ꝯuerti põt in aliã. l.ſi ſub ꝯdõne.ff.de bo.poſ. ſm̃ tab. ſed hic frater auiç erat ſucceſſurus ab inteſtato nepotib. ergo &c. Tñ ꝑ aliã rõnem verũ eſt, q̃ nõ ꝓcedit intellectus Ia. de Are. vt ẽt dñt Bal. Ful. Pau. de Caſt. & Ro. hic. q̃a iura q̃ dñt q̃ agnitio vnius bo.poſ. põt cõuerti in aliam loquunt qñ vere delata erat bo.poſ. agnita. vñ illud, q̃ eſt aliquid põt mutari in aliud ex cã ſuperueniẽte.l.iij.§. qui fideicõ.ff.de hęr. inſt. Sed illud, q̃ nihil eſt, nõ põt ita mutari in aliquid. ita loquitur iſte tex. vñ aditio nulla a prin. nõ poteſt cõuerti in aliquã.l.ſi is ad quẽ. in fi.ff. de acq. hæ. & in ꝓpoſito nr̃o voluit ẽt hoc Bar. in agnitione bo.poſ nulla, vt ipſe not. in l.ij.§.ſi ſub.ea.ff. de ꝯta. ¶ † Item ex eo. tex. no. arg. ſm̃ Mar. de Fano. & Nico. de Mata. & Bal. q̃ qui petit hr̃ditatẽ debet dicere an ex teſtõ, vel ab inteſt. ſit hr̃s. ſed de h̃ dic meli[us], vt ꝑ Bar. in l.ſi defenſor §.illud ꝑ iſtũ tex. optimũ.ff. de iter.ac. & ĩ .l.ij.ff d̃ pet.hæ. ꝑ Spe. in ti. de actore.§.j. verſ.itẽ q̃ ſe dicit, & Guil. de Suza. in l.j.ff. de eden. & in l.edita.C.de eden. & ibi ẽt ꝑ Bal. dũ format libellũ in pet.hęr. per Bal. in l.Gallus.§.j ff.de lib. & poſth. ꝑ Hoſt. & Io. And. & alios in c.ij. de li.ob. per Bald. in d.l.ſi is ad quẽ per illũ tex. & ibi ẽt Pau. de Ca. qui dicit ſe habuiſſe de facto an reus cõuentus per.hęre. poſſit interrogari an poſſideat titulo pro hærede an ex teſtõ vel ab inteſt. & tenet q̃ nõ, q̃a actor habet fundatã intentionẽ eoipſo, q̃ reus rñdet ſe poſſidere tã. pro hęrede, patet ex not. in l.qui interrogatus.ff. de pet.hære. ¶ Vltimo no. q̃ paria ſunt nõ agnoſcere, vel agnoſcere via incõpetenti vt hic, & in l.filius emancipatus.ff.de col.do. ¶ In gl.j.ibi, nepotẽ ex alio fratre. † Not. q̃ filius fratris appellatur nepos.[a] & ſimilis gl. eſt in l.poſt emancipatio. de le.iij. in gl.ij. & glo.j. iuncto tex. in l.cũ quis decedẽs.§.codicillis.ff. de leg.iij. & in l.auunculo. ff. de do.cã mor. pro quo Bal. hic alle. tex. in l.illã.j. de col. & l.pen.j. de do. quæ ſub mo. & l. & ideo.§.fi. cũ l.ſeq.ff.de in rem verſo. & l.ſi inſtituta.§.pe.ff.de inoſ.teſt. ſed certe illa iura nõ probãt q̃a ille appellat nepos reſpectu aui non reſpectu patrui, vt ẽt dicit Bar. in d.l.inſtituta. & Io. And. in c.fundamenta. de elec. in vj. in nouella. tñ ꝓ opi. gl. ſunt multi tex. de iu.can. ſ. in c.tua nos. & ĩ c.q̃ ſemper de ꝯſan. & affi. & c.nõ ſine. & ibi per doc. de arb. c.ꝑ tuas in fin. de ꝓb. c.dilecto. in prin. de p̃ben. c.felicis.§.cęterũ. d̃ pen. in c. de ſciſma. c.lib. & eſt tex. in c.j.§.ſilr. in tit. q̃.mo. feu amit. in vſi.feu. & ibi dicit Ia. de Bel. per illũ tex. obtinuiſſe Bononię. q̃ ſi quis eſt priuatus pro ſe, & nepotib. q̃ cõprehẽdat ẽt nepos ex fratre. Bal. ibi dicit, q̃ ſi quis recipit fundũ in emphiteuſim pro ſe, & nepotib. intelliget de nepotib. ex filio ſi eos habeat arg.l.tale.§.fi.ff.de pac. ſi aũt nõ habet niſi nepotes ex fratre de illis intelligetur arg. l. nepotib.§ fi.ff. ad Treb. & cũ Bal. tranſit ẽt Io. de Imo. in d.c. nõ ſine. ſed ipſemet Bald. in l. ſi dotali.ff.ſol. mat. dicit q̃ ſi quis recipit in emphyteuſim pro ſe, filijs & nepotib. nõ comprehendent nepos ex fratre. ita dicit cõſuluiſſe Dy. in cõſi. inci. In Chriſti nomine. diligenter &c. quia ille vr̃ dici nepos qui deſcendit ex filio. l.iuriſcõſultus.§.ij.gradu.ff. de grad. bene facit tex. in auc. d̃ nõ alie.§.emphyteuſi. Io. de Imo. in d.l.ſi dotali. alle. ꝯ Bal. tex. in d.§.ſilr. cũ his q̃ ibi no. Iac. de Bel. & dicit Imo. q̃ veritas eſt, q̃ cõprehẽdet filius fratris, & q̃ ita ſe habet cõis vſus loquẽdi, cui ſtandũ eſt.l.librorum.§.q̃ tñ Caſſius.ff.de leg.iij. Pau. de Ca. in d.l.ſi dotali ꝯcludit, q̃ aut verbum nepotib. cõiungitur cũ verſi. filijs, vt ſi quis recipit in emphyteuſim pro ſe filijs, & nepotib. intelligitur de nepotib[us] ex filijs. quia præcedentia declarant ſequẽtia. ar.l.ſi ſeruus plurĩ §.fi. de le.j. ſi aũt proferatur de per ſe, & tunc aut profertur à l. vel à ſtatuto, & vr̃ intelligi debere ſm̃ propriã ſignificationẽ, & ſic de deſcendentib. ex filijs. ſi aũt proferat ab homine, & tunc ſi ſubiecta mã nõ cõuenit niſi deſcendentib. vt in feudis, tunc idẽ. aliàs aũt intelligetur late ſm̃ cõem vſu loquẽdi, ſi mã eſt nõ odioſa, & reſtringibilis, ſm̃ eũ, & aliud nõ all. Fed. de ſen. ĩ cõſi. xxxviij. inci. Viſo puncto prædicto motiuis. ẽt dicit q̃ nepos propriè eſt ex filio, nõ ex fratre per d.§.ij. gradu, & l.liberorum. de ver.ſig. & ideo dicit, q̃ an ſtatuto excludẽte ſororẽ extante nepote nõ cõprehẽditur nepos ex fratre. Et rñdet ad d.c.tua nos. cũ ſi. q̃a illa iura impropriè loquunt, & q̃ ſunt verba narratiua partis, q̃ nõ cõſtituũt ius arg.c.ſi papa. de priui. in vj. ſed iuriſcõſul. in d.§.ij. gradu. in fin. ponit verba aſſertiua, & ius cõſtituentia, & cum opi. Fede. tranſit ſimplr̃ Imo. in d.c. non ſine. idem voluit Ange. hic, in quibuſdam lect. Cy. in d.l.ſi inſtituta. quẽ ibi ſequit Bal. dicit q̃ ſtatutũ penale loquẽs de nepotib. non cõprehendit nepotẽ ex fratre. & ita conſuluit Dy. vt ẽt refert Bal. hic qui melius locutus eſt hic in iſto arg. q̃ alibi. vñ concludit Bal. hic in iſta mã, q̃ aut fit mentio de nepotib[us] vna cũ filijs, & intelligit de nepote ex filio aut fit mentio de fratrib. & nepotib. & intelligitur de nepotib. ex fratrib. bene facit licet ipſe nõ allega. text. in c.ij. de ſcu.mar. aut de per ſe fit mentio de nepote, & intelligitur d̃ nepote ex filio, quia ita ſe habet propria ſignificatio, vt hic plene per eum. q̃ vltimum intellige, niſi cõis vſus loquẽdi alr̃ ſe habeat ſm̃ Anto. de But. in d.c.tua nos, & latius Bal. in l.vxor.j. qui accuſ. Et fortificatur opi. Bal. hic ex ſuperius dictis. & cũ cõcluſione Bal. hic tranſit, ẽt Pau. de Ca. hic & idẽ ẽt tenet Sal. hic vno addito, q̃ ſtatutũ nõ penale loquẽs ſimplr̃ de nepote tñ intelligit d̃ nepote ex fratre, ſi nõ extat nepos ex filio alle. in ar.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxali. vbi probat q̃ ſtatutũ interꝑ̃tatur ſm̃ ius cõe. Sed mihi magis placet, q̃ veniat tñ nepos ex filio, cũ in ſtatutis tãq̃ ſtricti iuris nõ deberet recedi à propria ſignificatione vt late per Bar. in l.oẽs populi. in vj.q. princ.ff. de iuſti. & iur. Poſſet ſaluari dictũ Sal. qñ in ſtatuto eſſet expreſſa rõ, vel habetur pro expreſſa, vt quia eſſet vnica, iuxta no. ꝑ gl. & ibi clarius Bal. in l.quãuis.j. de fideic. & Bal. in l.maximũ vitium.j. de lib.p̃te. & Io. de Imo. in l.ſi.poſt Bal. ibi.ff. de hæ.inſti. & Rav. & Pau. d̃ Ca. in l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.mat. iunctis no. per gl. & Pau. de Leaza. in cle.j. de elect. pe Bal. in auc. quas act. in iij.q̃. C. de ſac.ſan.eccl. cum ſi. & de hac mã ẽt vide per Ioã. And. in c.fundamenta. & per Pet. de Anch. in repet. d.c. canonum ſtatuta. in verſi. circa nepotes quæro &c. refert verba Bal. & dictũ conſiliũ Fed. & plus nõ dicit. Aliquid de hoc ẽt tetigit Bald. in repe. c.ſi pater de teſta. in vj. vbi quærit an appellatione nepotis contineatur filius fratris, & dicit, q̃ ſic. alle. idem q̃ habetur hic, & in d.l.ſi inſtituta. Ang. hic dicit, q̃ filius fratris eſt nepos improprie, & refert illud conſiliũ Dyn. qui tenet

ADDITIONES.

a ¶Nepos. De hoc late hic per do. Iaſ. ponentem quinque opi. cui adde Alex. conſi. xliij.j.lib. cui etiam inquantũ dicit, q̃ verba ſtatutorum debent intelligi ſecundum cõem vſum loqu. adde Rn. conſi. iiij & conſi. xxxij.

¶Tho.Dip. Vide Ange. de Ref. in ſuo tract. de ſucce. ab inteſta. & vide Iaſo. & quæ ibi ſcripſi in l.tres fratres. & de pactis.

4 tenet, q supra dixi. ¶ †In glo. fi. ibi, nisi ignorasset ius &c. de hoc an iuris error impediat renunciationem resultantem ex electione a iuris incõpetentis.[a] dic vt plene per Bart. in l. Clodius. ff. de acq. hære. & ex ibi traditis intelligas, q hæc glo. ex toto non bene loquit. de hac glo. ẽt vide per Iaco. But. & Saly. in l. j. j. de colla. ¶ In ea. ibi. itẽ no. &c. hæc prima cõputatio nõ est bona, quia omittit proauia, quç est caput, vnde omnes illi descenderũt, & caput ipsius agnitionis semper debet cõputari. vt dicit gl. in fi. & si in ista prima cõputatione cõnumeraret pauia, sequeret q iste filius fratris auiæ esset in vj. q est ↄ tex. ¶ In ea. ibi, computãdus nõ est &c. quã cõputando nõ vadimus ad stipitẽ. vñ oẽs noiati hic in litera pcesserũt, vt fieri dẽt, vt pprie dixi. Itẽ quia nõ qrit an & qualiter vnus ex illis nepotibus succedat alteri. iõ nõ est attendendum in quo gradu essent ad inuicẽ illi duo nepotes, quos cõstat ad inuicem esse in secundo gradu, quia erant fratres. instit. de gradi. §. secundo gradu. ¶ In ea. ibi, de nepote fratris. glo. volunt sentire, fm istã opi. q ille q vult admitti per success. edictũ, erat nepos fratris auiæ primus natus ex filio ipsius fratris auiæ. quç opi. non est bona, quia esset in vj. pater ex computatione quam facit hic gl. in fi.

5 ¶ †In ea. in fi. glo. facit rectã cõputationẽ. quia cõputatio graduũ de iure nostro est ad instar scalarũ. s. per gradus tam ascendẽdo, q descendẽdo. d. l. iurisco. §. gradus. vide tu, & frater tuus estis in secundo gradu inuicẽ. quia si vis inuenire gradũ, oportet q ascẽdas ad stipitẽ à quo ambo processistis. & sic oportet q primo ad patrẽ ascẽdas. & sic hẽs vnũ gradũ. demũ oportet q ascendas ad fratrẽ tuũ. & ecce alius gradus. & sic estis in secũdo. silr si vis videre in quo gradu sunt Titius filius Lucij, & Sempronius Seij. qui Lucius & Seius erant fratres nati ex Meuio, oportet ascendere ad Luciũ fratrẽ suũ. & sic habes ad vnũ gradũ. & postea ad stipitẽ à quo oẽs processerunt. s. ad Meuium. habes fm, & postea descẽde per aliã lineã, siue scalã ad Seium. & habes tertiũ, & postea ad Sempronium. & hẽs quartũ, & sic sunt in quarto filij duorũ fratrũ. & sic de singulis. Vñ apparet q qlibet persona facit gradũ de iure nõ. de iure aũt can. est verũ, q in ascendentib. & descẽdẽtib. ẽt nõ discrepãt Canonistæ à iure nõ. & qlibet persona facit gradũ. sed quo ad transuersales est dria inter ius ciui. & cano. quia de iure can. duæ personæ faciũt vnũ gradũ. & nõ cõputãt ipsũ stipitẽ. nec procedũt ipsa scẽdẽdo, nec descendẽdo, vt dixi. sed potius per saltũ de vna linea, siue scala saltãt in aliã p transuersum. vnde duo fratres de iure can. sunt in primo, & filij duorũ fratrũ sunt in secũdo. xxxv. dis. l. c. ad sedẽ. & sic eorũ cõputatio graduũ de iure can. est ipropria, quia nõ pcedũt de gradu in gradũ ascẽdẽdo, & descẽdẽdo ad instar scalarũ. vt dixi fieri de iure nõ. Et de hac cõputatione vide bonũ gl. in c. fi. de cõsan. & affi. & p gl. in d. l. iurisco. in gl. ma. in ver. itẽ liberi. & insti. de gradi. §. hactenus. i

6 ver. gradũ. & plene in arbore ↄsan. p Io. And. ¶ †Quid aũt si statutũ dicat, q iuncti vsq; ad certũ gradũ &c. An intelligat de cõputa b tione fm cõputationẽ iuris ciuilis.[b] an canonici. vide p Iaco. But. & Bald. hic, cõcludẽtes attẽdi ius ciuile p plures rõnes. & idẽ late cõsuluit Bar. in cõs. inci. Quærit vtrũ gradus. quia cõputatio graduũ fm ius cano. est ipropria, vt dixi. hoc ẽt sequit Bart. in d. l. iurisco. §. j. in aliquibus lec. Et idẽ tenet Saly. hic, dicẽs, q rõnes hic alle. p Bald. inferũt q idẽ sit ẽt in terminis ecclesiæ. sed Ro. in hoc vltimo tenet ↄnum, per no. in c. ij. ver. ciuilis. de arb. in vj. & in c. ij. de reg. iur. in vj. vbi hr q in terris subditis ecclesiæ seruari dẽt ius cano. qñ ↄdicit iuri ciuili. sed sustinendo opin. Sal. rñde, q de iure can. requirit tñ esse recessum quo ad matrimonia à cõputatione graduũ facta de iure ciui. q est propria, vt dixi. & p cõsequens attẽdenda, excepto q in matrimonijs. d. c. ad sedẽ. †Subdit ẽt no.

7 Sal. q si eccl̃a cõcessit i emphyteusim, vel feudũ cũ pacto, q emphyteuta nõ possit alienare in extraneũ. nec in cõiũctũ vltra quartũ gradũ intelliget fm ius ciui. quia eccl̃a vti dẽt iure cõi. alle. c. j. de alie. feu. limitat tñ pdicta singulr Io. An. in addi. Spe. in tit. de suc. ab intе. §. j. in addi. mag. ver. & quia. de gradi. nisi statutũ loquens de gradib. ẽt cõditũ in mã matrimoniali. vel nisi statutũ esset cõditũ in foro epi in mã indifferẽti. quia tũc attendit ius canonicũ in dubio, vt ibi p eũ. illud tñ qd ipse dicit de statuto cõdito in foro epi in mã indifferenti, nõ vr eẽ sine dubio per superius dicta. de hac mã ẽt vide per Pe. de Anc. in d. c. canonũ. vbi simplr trãsit cũ Bal. hic. & vide ẽt no. per Bal. in l. nondũ. s. de furtis.

ADDITIONES.

a ¶Incompetentis. De hoc vide per Ludo. Roma. cons. cxxv.

b ¶Iuris ciuilis. Vide Pau. de Cast. cons. ccxlvj. in primo impressis.

¶Tho. Dip. Adde Barto. in cons. xv. in ij. vol. inci. vtrum gradus. de quo meminit Alex. hic. & Fely. in rub. decretalium. & vide Ang. de Aret. in §. fi. insti. de gradi. & adde consilium do. Bonifacij de Peru. in cons. suo quod incipit, Visa quadam inquisitione. vbi idem consuluit per theoricam Bar. in l. iuriscon. §. j. ff. de gradi. quæ lec. istis mensibus præteritis fuit impressa in lectu. Bart. quæ antea non fuit impressa. & ibi dixi in addi.

¶De Carboniano edicto. Rubr.

Dioclet. & Maxi. LEX I.

1 *Hæreditatis, & status quæstio, si mouetur impuberi, debet differri quæstio in tempus pubertatis, & impubes præstita cautione, si non possidet, constituitur possessor hæreditatis.*

2 *Interdictum, remedium possessionis adipiscendæ potest competere illi qui possidet, vt confirmetur in possessione.*

3 *Tenutam si quis habet, & sit nulla, & dominus petit eam reuocari, an ille possit eam confirmare, & de nouo dare.*

4 *Petitorium si sint intentatum, potest actor inuito reo post productum libellũ ipsum suspendere, & agere possessorio.*

5 *Pupillus, si agit petitorio, & ei opponitur quæstio status, potest si vult, prosequi iudicium.*

6 *Præteritio matris facta sine causa hodie non habetur pro exhæredatione.*

7 *Feudũ patri concessum, an possit filius possidere quando simpliciter est adeptus bo. pos. carbonianam in hæreditate patris.*

1 SI tibi. †Si filio ipuberi mouet qõ status, & hr ditatis, debet ex Carboniano edicto differri qõ in tps pubertatis, & ipubes pstita cautione. si nõ possidet, cõstituit possessor bonorũ hæreditatis. vel si possidet, eius possessio cõfirmat. si vero non satisdat, erũt vnà cum eo in bo. pos. illi q ↄdicunt. h. d.

2 ¶ †In gl. j. in prin. no. ex prima lec. q remediũ introductũ ad bon. pos. adipiscendã, põt cõpetere illi q possidet, vt ↄfirmet in possessione, vt hic. & i l. iij. §. missum. & ibi Bart. ff. e. faciũt ad ea de quib. hic p Cy. Bar. & alios. & addo gl. silem in l. pupil. §. q opus. ff. de no. ope. nũ. Et illã ibi adid põderat Bar. & ad hoc Bar. ibi approbat plura sil̃ia. & p Bar. in l. j. §. sausdatũ. & p illũ tex. ff. quorũ leg. & i l. fi. j. de edic. diu. Adr. tol. i ver. itẽ qrit glo. quid de fideicõ. vli &c. & ibi p Bal. i vj. & vij. opp. & q cq d ibi dicat Bal. Cõis est opi. q põt peti cõfirmatio possessionis indistincte. p quo oino vide no. p Bat. i d. §. q opus. & aliquid p Bal. i c. fi. de phi. feu. alie. p Lotha. vbi ẽt per a hãc l. cũ hic no. dicit videri eẽ dare quartũ[a] possessoriũ. s. ↄfirmãde. Alia sunt vel adipiscendæ, vel retinẽdæ, vel recuperãdæ. instit. de interdi. §. sequẽs. Sed satis dici põt hoc comprehẽdi sub possessorio retinẽdæ. & hoc ẽt vide p Ro. hic. cuius verba i plurib. nõ placẽt, maxime dũ dicit, q ille q turbat in possessione, nõ põt petẽ ↄfirmari in posses. ex quo hẽt remediũ ordinariũ p interdictũ vti possi. q a fm eũ ordinariũ facit cessare extraordinariũ. l. in puinciali. §. si ego. ff. de ope. noui nun. & p hoc dicit, q hæc prima lec. est falsa. quia bo. pos. carbo. extraordinaria dẽt cessare p remediũ ordinariũ, q habet turbatus in pos. sua. arg. l. cũ sine. ff. eo. & dicit q hæc prima lec. est vera. p d. §. missum. Nec ob. arg. Ro. quia imo vbi locũ hrẽ põt ordinariũ, n cessat bo. pos. carb. extraordinaria. l. iij. §. pe. ff. e. nã plenius est istud extraordinariũ, quia in bo. po. carbo. sufficiũt pbõnes summariæ. l. iij. §. causæ. ff. eo. sed si voluisset ordinarie peti sibi decerni bon. po. vñ liberi. & declarari hrditatẽ ad se spectare, vt efficeret dominus, & hrs potuisset hoc facere. sed hret necesse plene probare. d. l. iij. §. duæ. l. j. s. de ordi. iud. vñ qñ extraordinariũ est plenius, nõ cessat ppea ordinariũ. vt no. gl. in l. fi. cũ si. s. si aduer. rẽ iudi. bñ facit l. j. §. Pomponius. vers. nisi forte. ff. e. iuncta l. cũ sine. Præterea cõstat, q filius si voluisset plene pbare, potuisset agere peti. hrdi. ordina. l. j. C. de ordi. iu. & ẽt petere bo. pos. vñ lib. l. iij. §. pe. ff. eo. & tñ pmittit sibi venire p hoc remediũ bo. pos. carb. & cũ hac opi. ẽt ↄcordat in d. l. fi. in vj. opp. j. de edi. diui Adr. tol. † Et ista faciunt

3 ad qõnẽ volẽ, & quotidianã. verũ si aliquis habet tenutã, q est nulla, & dñs petit eam reuocari. an ille possit petere eã cõfirmari, & b de nouo dari.[b] de quo vide p Bat. in l. iij. §. si sub ea. ff. de ↄta. & in repe. l. creditores. in v. o. prin. j. de pigno. & in d. satisdatũ. & p Iac. But. in l. fi. j. de edic. diu. Adri. toll. & ibi p Bal. in vij. opp. & ibi ẽt p Saly. aliquid per Ang. Imo. & Pau. de Ca. & Ro. in l. si finita. i prin. ff. de dam. infe. p Pet. de Anch. in cõs. cclxxxj. inci. In Christi noie. videtur prima facie &c. & licet sint variæ opi. tñ vr dicendũ q sic. p quo facit iste tex. & d. §. missum. cũ alijs. s. all. vñ videmus, q snia nulla põt p iudicẽ cõfirmari. vt no. gl. & Doc. in l. j. in vers. obtinebit. C. qñ puo. & Inn. & alij in c. j. de cõfir. vti. vel inuti. & istã opi. tenet hic Iac. But. & Sal. in d. l. fi. & Bart. in d. l. creditores. & Ang. Imol. & Pau. de Ca. in d. l. si finita. Nec ob. ea ex quib. vr Bart. ↄriũ tenuisse in d. §. si sub ea. & Bal. hic. & in d. l. fi. quia nõ loquunt qñ interueniret nouũ factũ iudicis cõfirmantis, seu de nouo dantis. vel dic. aut qris, an possit de nouo cõfirmari, vt valeat tanq de nouo data.

ADDITIONES.

a ¶Quartum. Vide Bald. cons. liiij. v. lib.

b ¶Nouo dari. Vide Ancha. cons. ccxc. Lod. Roma. cons. clviij. Bal. cons. lxv. iij. lib. per Bal. in addi. ad Spec. in tit. de testi. per Io. An. eo. tit. §. sequitur. vers. q si missus. vbi ponit an ille qui occupauit rem hæreditariam propria authoritate possit petere confirmationem.

uo data.& an ꝓcedat opi.quã tenui. Nã qñ ꝓcessit actus ex toto nullus ꝯfirmare est de nouo dare.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.& in l.adoptio.ff.de adop.no.Bar.in l.more.ff.de iu.om.iud. Aut quęris vtrũ possit ꝯfirmari adeo ꝙ ex ꝓterito videant̃ fuisse valida à prin. & dicendũ ꝙ nõ.& ita ꝓcedat opi.Bar.in d.§.si sub ea.ꝓ ista opin. facit, quia videmus ꝙ poss.põt mutari de nulla in aliquã ꝓp iustificationẽ superuenientẽ,vt plene no.in l.iij.§.illud in ver.mutare. ꝑ gl.& doc.ff.de acq.pos. & i l.cũ nemo.j.de acq.pos.ita ergo erit h superueniente solẽnitate authoritate iudiciali, q̃ à prin.deficit. facit.l.fi.ff.ꝙ cũ eo. Et adde quæ dixi in d.l.si finita.in princ.Limita[a] tñ ad cõclusionẽ ꝓdictã, nisi prima pos.fuisset violenta, & quæ nõ põt à superiore cõfirmari,& validari.l.authoritatẽ.& ibi no.Bar. j.vñ vi.& no.gl.in l.j.j.de fun.& sal.rei domin.lib.xj.no.Bal.& Sal. hic.¶ †In ead.ibi, vel ſm &c.no.casum in quo actor ẽt inuito reo post productũ libellũ põt suspẽdere iudiciũ intentatũ,puta petitoriũ,& agere possessorio[b] iste in c.pastoralis.de cã pos.& ꝓpriet ꝙ no.ꝑ litatione auc.qui semel.j.quõ,& qñ iudex.alias litationes ad illã auc.vide ꝑ Bart.in l.si prius.in vj.opi.iij.patris.ff.de ope.no.nun.& ibi clarius ꝑ Io.ď Imol.& Bar.in l.ij.ff. de ꝓto.thpu.& Spe. in tit.petito.& pos.§.j.ver.põt ẽt agi petitorio, & per Bar.in l.si qs stipulatus sit stichũ,& ibi ẽt ꝑ Io .de Imo.de ver.obl.& ꝑ Bal.in.l. ij.in fi.j.de fal.cã adie.le.& ꝑ Io.de Imo.singłr.in c.ij.ď ꝓcu.¶ †In ea.ibi,petitori &c.ꝓcedẽs sol.approbat̃ ꝑ l.iij.§.due.ff.e.& ẽt hæc secũda approbat̃ sic declarando. videlicet ꝙ qñ pupillus agit petitorio , si ei opponat̃ qõ status. & tñ hoc nõ obstãte velit ꝓsequi iudiciũ illud facere põt, vt l.ꝯria.Si aũt suspẽso petitorio vellet differre qõnẽ status,& petere bo.pos.carb.h facere posset,sicut facere põt pupillus qñ cõuenit̃.l.iij.§.parui.ff.eo. non violando tex. quicquid ibi senserit gl.& ita declarat Bar.in l.iij.§.missum.& in l. fi.ff.e.Mihi tñ magis placet ꝙ intelligat̃,ꝙ agebat pupillus petitorio,& verbum vendicat,ac ẽt verbum restõnem postulari referãtur ad pupillum, & tunc litera est plana, & verbũ, rerũ positũ in tex.ostendit ꝙ petebat̃ restõ rerum nõ poss. & sic nõ agebat̃ possessorio d.l.si duo.§.fi. vti pos.l.si aliquã.& ibi no.Bart.ff.de acqui. pos.vñ h opposita pupillo qõne status maluit suspendi petitoriũ & petere bo.pos.carb.Sed in l.ꝯria voluit prosequi petitoriũ & ꝑ ꝓdicta nõ placet mihi vnus intellectus quẽ dat ad istã legẽ Fulg. h volẽs,ꝙ hic nomine pupilli antequã petijsset sibi decerni bon. pos.petebat̃ pupillũ mitti in poss.rerũ hæreditaris. & Imperator respondet ꝙ præmature petitur, quia prius debet accipere bon. pos.carb.& præstare satisdationẽ, si vult mitti in totalẽ pos. Nam huic intellectui obs.quia tex.loquitur qñ pupillus petebat restõnem rerum non aũt se mitti in pos.vt dixi. Alia ẽt colligit̃ solutio ad d.l.j.s̃.de ordi.iudi.ex ibi no.in gl.ꝙ ibi petebat̃ bo.pos.carb.& summarie cognosci debeat de cã status, & dũ tex.ibi dicit de hereditate pronunciet,debet exponi.i.de pos.Tñ vt ibi dicit Bart.h violat aliqualiter tex.ideo tene illã quã.s.approbaui.¶ †In glo.in ver.patris.h Ang. dicit se credere hoc esse hodie correctũ, attento ꝙ hodie silentium matris non habetur pro exheredatione qñ est facta sine eã,& hodie cõpetit bo. pos.ꝯtab. & ius dicendi nullum per.§.aliud quoque capitulum.& §.fin aũt hæc obseruata.in auct.vt cum de app.cog. Et ideo dabitur filio in bonis matris hodie bo.pos.carb.& ita ẽt dicit Ro.hic per no.per glo.in §.exhæredatos.in auc.de hære.& sal. Sed in hoc ꝯrũ tenui in l.posthu.circa prin.s̃.de bon.pos.ꝯtab.vbi feci mentionẽ de ista opi.Ang.hic. ¶ In gl.in versi.impleta.doc.hic dicunt̃,ꝙ ẽt hæc secũda satisdatio videtur ex equitate præstanda,ꝙ vltra eos põt sic probari,q̃a pupillus ꝑ bo.n.poss.carb. censetur saltem vsurarius,vt patet in.l.de bonis.§.nõ solũ.& in l.sed & si is.§.an aũt vescendi.ff.eo.Sed vsurarius p̄stat illam satisdationẽ de vtendo arbitrio boni viri, sicut vsufructua.l.huic.§.j.ff.vsufr. quẽadmo.ea.iuncta.l.j.e.tit.ergo &c.¶ In ea.ibi.§.nullũ.gl.voluit allegare.§.hæc aũt.in ver.oportebit.in d.l.iij.& intentio gl.est ꝙ in prin.qñ petitur bo.pos.carb.nõ sit necesse petere,vel prius petijsse bono.poss.ordi.puta vñ lib.ab intest.vel ꝯtab.condito testõ.d.l.si impubes.§.fi. Sed si primo petijt carbonianũ tantum,& postea velit tanquã verus hæres agere petitorio, oportet ꝙ agnoscat bo.pos.ordinarie,vt in d.§.hę sutẽ. ¶ In ea.ibi,forte à volentib.&c.hæc solutio est ꝯ tex.l.ꝯrie.in ver. exigit.iuncta.l.fideicõ.§.si rem.ff.de lega.iij.ideo tene sequẽtẽ sol. quam declara,vt plene per Bar.in l.ꝯria.quicquid dixerunt Ang. & Ro.qui vñr dicere contra.d.l.pe.ff.eo.¶ †Extra gl.quæro an filius qui simpliciter adeptus est bon.pos.carbo.poss.in hæreditate patris possit possidere feuda patri concessa, vide Bal.concludentem ꝙ sic.in c.j.an tit an agnatus,vel filius.

ADDITIONES.

a ¶Limita. vide Barth.Soc in l.iuste possidet.ff.de acqu.pos.& Ange. de Aret.in §. quadrupli.insti.de actio.

b ¶Possessorio. De h ꝑ do. de Ro.deci.suis ď ca pos.& ꝓprieta. de ordi.cog.

Theod. Arca.& Honor. LEX II.

1 Bon.pos.carb.cui conceditur.
2 Inconueniens quodq; tolleratur vnum, vt euitetur aliud maius.
3 Filiatio ꝙ sit ex legitimo matrimonio potest probari coram iudice seculari.

CArbonianũ. †Bo.poss.carb.cõcedit̃ semiplene. probanti ea q̃ in hac.l.continent̃.h.d.¶ No.q̃ requirantur,vt detur bo.pos.carb.alia colligunt̃ ex.l.ꝓcedenti cũ ibi no. ¶ †Item no.in ver.alienis.ꝙ tolleratur vnũ inconueniens, vt euitetur aliud maius inconueniẽs. nã pone,dubitatur an iste pupillus sit filius, & legitimus successor,si sibi denegarentur alimenta posset fame perire. hoc reputat̃ magis inconueniẽs q̃ ꝙ alatur ex reb. interdũ alienis. ad idem.l.j.§. toties.ver.sed si incertũ ff.de ventre in pos.mit. ¶ In gl.in ver.defertur.ibi.§.missum.&c.als est.§.hæc aũt. & vide ibi, in §.fi. qñ incipiat currere illud tp̃s.¶ Ex gl.† quærit Bal.hic an in casu huius. l.possit fieri coram iudice seculari istæ probõ,ꝙ iste sit natus ex legitimo mrĩmo. & cõcludit ꝙ sic,quia summarie, & incidenter fit talis probõ per h allle.& per eum cui adde not. per eundẽ in l.filium.ff.de his qui sunt sui vel.alie.iu.& in auc.ei q. de bo.auc.iud. pos.& in l.j.j.de ꝯfes.& in l.quoties.s̃.de iud.& q̃ no.ꝑ oẽs in l.Titia.ff.sol.mat.& per Cano.in c.tuam.de ordi.cog.cũ cõcor. de q̃bus in dictis locis,quia nõ est proprie materia nostra.

¶ Vnde vir & vxor. Rub.

Theodotij & Valen. LEX I.

1 Maritus quonam pacto vxori succedit,& vicissim vxor marito.
2 Propinqui non dicuntur adinuicem maritus & vxor.
3 Statutũ,ꝙ cãa inter propinquos,& affines cõpromittantur,qđ cõprehendat.
4 Propinquorum appellatione,qui veniant,& an veniat vxor, & maritus.
5 Coniunctorum appellatione an veniat vir, & vxor,& qui veniant.
6 Attinentium appellatione,qui veniant.
7 Statutum,ꝙ nõ possit minor contrahere sine consensu propinquorum, si nõ habet,nisi vnum potest fieri cũ consensu illius.
8 Statutum, ꝙ vxor non possit testari sine consensu viri, si vxor vult instituere virum,an possit tunc vir consentire,& an valeat tale statutum.
9 Vxor,si decedit nullis relictis ꝓpinqs, et h extet marit⁹ an ei succedat socer.
10 Sponsa alicuius si decedit nullis relictis ꝓpinquis an ei succedet sponsus.
11 Vir occidens vxorem,non potest ei succedere.
12 Maritus non succedit vxori in feudis,nec econtra mulier.
13 Maritus an succedat vxori, & cõ qñ inter eos ẽ separatio thori ex mala grã.

MAritus. †Deficientib.agnatis oĩb. & cognatis,vir succedit vxori, & cõ ex quarto capite edicti per bo.pos.q̃ vñ vir,& vxor appellatur.h.d.¶ In text.ibi pro antiquo iure.s.inuento à prætore hoc interdicente ins iiij. capite sui edicti. l.j.in prin.ff.si tab.test.nul.exta.& in l.j.ff.q s.ordo. Et ex hoc sequit̃,ꝙ cũ non reperiatur deferri istam successionem ex aliqua parte iuris ciuilis,ꝙ vxor nõ admitteret̃ ad successionẽ viri,& cõ,nisi.j.centũ dies,iuxta.l.j.§.ꝙ diximus.ff. de suc. edict.ꝙ est not.ſm Ray.in l.j.ff.eo. ¶ Fallit tñ in casu posito hic in auct.p̄terea.j.e. quæ defert successionẽ ex ꝓmissione iuris ciuil.& super ea dicetur. & ideo bon.pos.de qua hic, est ẽt hodie necessaria,vt no.i l.fi. i fi.s̃.vñ legi. ¶ †In tex.ibi,propinquorũ ex hoc tex.ꝓbat̃ ꝙ vir & vxor.nõ dicant̃ adinuicẽ propinqui,& tanto minus dicãtur propinqui isti qui sunt affines per mediũ viri , & vxoris . ꝙ est no.ſm Iac.Bu.Bar.& alios hic pro statutis requirentib.cõsensum propinquorũ,vel consanguineorũ. ¶ Addo tex.in l.fi.in versi.sed ẽt deficientib.j.de verb.sig. vbi gener, & nurus non dicunt̃ de ꝓpinquis soceri,quãuis inter eos sit affinitas[a] à mr̃imonio causata & illum tex.ad hoc ibi ponderat Bar.& alij post eum.¶ †Et iuxta h.d.Bal.hic, ꝙ statutũ de causis cõpromittendis inter ꝓpinquos, & affines nõ includit virũ,& vxorem. Pro qua opi.bñ facit ꝙ no. Bar.in l.ꝙ seruius,per id ꝙ ibi no.gl.ff.de ꝯdi.ob cãm.Sed ꝯrũ tenet ipsemet Bal.in l.affinitatis.j.cõtra de succ.q̃a fiat cum ꝓp vnumquodq; tale,& illud multomagis ar.l.ꝙ cõstituit.ff.de test.mil.cũ si.Sed vir & vxor,quãuis nõ sint ꝓprie affines inuicem tñ sunt cã ꝓp quã alij efficiunt̃ affines,vt no.gl.i d.l.affinitatis. & l.nõ facile. §.affines.ff.de gradi.¶ Pro ista opi.facit,q̃a videmus ꝙ affines p̄nt agere sine mãdato.l.sed & hę.in prin.ff.ď ꝓcu. & illud ẽt cõcedit̃ marito,quia idẽ iudicat̃ de marito, & vxore, qui sunt cã affinitatis,put iudicat̃ de affinib.l.maritus.& ita declarat Cy.ibi, ď ꝓcu. & no.gl.i d.l.sed & hę.¶ Puto cõcludendũ, ꝙ si statutũ faciat mẽtionem

ADDITIO.

a ¶Affinitas. An statutum de compromissis comprehendat socerum,& nurum videam. vide Pau.de Cast.consi.lxxij.

tionē de ꝓpinquis, vel cōsanguineis, etiā tunc habet locū opi. Bal. hic per illū tex. q̄a vxor nō est ꝓpinqua, nec causa propinquitatis, quo ad affines, quia nō dr̄ propinqui, vt d. l. fi. ¶ Aut statutū etiā facit mētionē de affinib. & tūc verior sit opi. Bal. in d. l. affinitatis, ꝑ alle. & ita tenet Pau. de Ca. hic. licet nō faciat mētionē de Bal. in d. l. affinitatis. & Sal. in l. nō ideo. j. de he. insti. idē etiā tenet Ro. hic, q̄a tale statutū de ꝯpromissis est fauorabile, & extēdēdū, vt ꝓbat Bal. licet ipse nō alleget in l. q̄ se p̄ris. s̄. vn̄ lib. cū ꝯcor. quas ibi allegaui.

4 ¶ † Prædicta tñ sub dubio forte limitauit Pau. de Ca. in l. cū alienā. j. de le. & in d. l. fi. de ver. sig. & sensit hic Ang. nisi deficerent ꝓpinqui, q̄a tūc loco eorū vr̄ q̄ intelligat̄ de affinib. p d. l. fi. i versi. sed ēt deficiētib. j. de ver. sig. ¶ Et dicit Pau. de Ca. in d. l. cū alienā. videri q̄ ēt tūc cōprehendat̄ vir & vxor p eandē l. fi. in eadē rōne, sed neutrū puto verū, quia in d. l. fi. dicit̄ q̄ appellatione familiæ in legato deficiētib. propinquis veniunt illi affines ibi enumerati, & postea ēt liberti. nō aūt loquit̄ qn̄ erat facta mētio in dispositione de ꝓpinquis. ¶ Aliás sequeret̄ q̄ venirent ēt liberti appellatione ꝓpinquorū deficientib. ꝓdictis, iuxta d. l. fi. ꝯ istā legē bene faciūt no. per eundem Bal. in l. j. §. quibus. in fi. ff. q̄ cuiusq; vniuer. nomi.

5 ¶ † Quid si statutū loqueret̄ de cōiunctis, an cōprehendant̄ vir. & vxor. tex. vr̄ velle q̄ sic in l. fi. §. cū aūt in ver. cōiuncta. s̄. de fur. & ibi hoc firmat Sal. dicens hoc esse no. pro statuto ¶ Ad idē alle. l. si id q̄. §. si quas. ff. de do. inter vi. & vxo. Et idem vr̄ velle Bal. & Ang. in l. j. §. fi. ff. de postulādo. dum dr̄ q̄ oēs ꝑsonæ, ibi enumerare t̄ tex. sunt cōiunctæ ꝑsonæ, & ibi enumerat̄ vxor. & idē vr̄ sentire Bar. in l. cui coniū. §. affinitatis. ff. eo. ti. & gl. fi. in l. quintus. la. j. ff. de au. & ar. & ita ēt tenet Iac. But. Fran. Tig. in d. l. maritus. & aliquid p Bal. in d. l. fi. s̄. de fur. & tñ vxor nō venit appellatiōe ꝓximorū, vt ꝓbat in l. cū aliena. & ibi hoc no. Sal. j. de le. sicut nec appellatione ꝓpinquorū, vt hic licet ipsemet Sal. in d. l. fi. de fur. alr̄ senserit. & nō bñ. Ro. hic simplr̄ dicebat q̄ largo sumpto vocabulo vxor venit appellatione propinquorū p d. l. fi. de fur. sed stricto sumpto vocabulo nō, vt hic, & fuit de mēte Ang. hic, in q̄busdā lec. qui plus sensit q̄ in statuto disponente q̄ minor nō possit cōtrahere sine consensu ꝓpinquorū cōprehēdunt̄ vir & vxor tanq̄ ꝓpinqui p d. l. fi. §. cum aūt. s̄. de fur. licet sm̄ eū nō veniāt cæteri affines. sed Sal. in d. l. fi. s̄. de fur. & melius dicit q̄ illa l. loquit̄ de cōiūctis, sed si in ꝓpinquis debet attendi ista lex.

6 ¶ † Quid aūt si statutū loquit̄ de attinentib. Pau. de Ca. hic vult idē esse de attinētib. q̄ de ꝓpinquis. Et iō dicit q̄ tūc nō cōprehēdunt̄ vir & vxor. & ipse ēt i d. l. fi. j. de ver. sig. dicit q̄ nō cōprehēdunt̄ affines, nihil tñ alle. Ang. hic sentit ꝯtriū dū dicit q̄ appl̄one ꝓpinquorū nō veniāt attinētes p affinitatē sed solū agnati. Pro hoc, q̄a verbū attinere vr̄ gn̄ale sicut pertinere l. pe. cū gl. ff. de do. inter vi. & vxo. l. q̄ attinet. ff. de re. iu. iuncta l. verbū illud pertinere. ff. de ver. sig. & istud mihi magis placet, & ita vr̄ eē de mēte Host. in summa. de cōsan. & affi. ver. qualiter & ipsa in princ.

7 ¶ † Subdit ēt Bal. & Sal. hic not. q̄ si statutū req̄rit q̄ nō possit fieri ꝯtractus minoris sine cōsensu ꝓpinquorū si nō habet nisi vnū ꝓpinquū[a] sufficit cōsensus illius l. nō est sine liberis. de ver. sig. Et idē tenet Pau. de Ca. hic, & i l. si cū dotē. §. si p̄ri. ff. so. ma. p §. q̄ aūt. i auc. de nō alie. Pro quo vide not. p eundē Bal. in l. in cōiunctione. s̄. de nup. & Pe. de Anc. in rep. c. canonū statuta. de cōsti. ā ver. trāseo ad statuta, q̄ qn̄q; ꝓhibēt &c. no. Bar. in l. stichū q̄ meus erit. de leg. j. cū quo trāsit d. Abb. in c. quoniés. de testi. Et in mā vide q̄ dixi post Bal. in l. trāsactionē q̄. s̄. de trāsa. & in l. si cū dotē. §. si p̄ri. ff. so. ma. vbi tractat̄ q̄d si ñ habet aliquē ꝓpinquū vel habet, sed sunt absentes de quo aliq̄d p Bal. & Sal. & Mod. hic p Bal. & Ang. in l. turpia. §. j. p illū tex. ff. de leg. j. & q̄ no. Ang. i l. j. §. & q̄dē. ff. q̄ cuiusq; vniuer. & Bal. in l. cū hæres. ff. de acq. hę. & in l. si furiosi. s̄. de nup. & in l. cū forīam. ad fi. j. de sen. p Paul. de Ca. in l. cū antiquitas. j. de test. p illū tex. & Ro. hic, & i l. si q̄s mihi bona. §. pe. ff. de acq. hæ.

8 ¶ † Circa ꝑdicta ēt subiungit Bal. & Sal. hic q̄ si statutū disponat q̄ vxor non possit testari sine cōsensu viri, & vxor vellet instituere virū q̄ nihilominus poterit vir cōsentire, vt hic vide p eos. sed ꝯtriū tenuit hic Ro. licet ipse nō dicat. vr̄ istā opi. approbare Bar. in l. j. in princ. ff. de auc. tu. & Pau. de Ca. expressius in l. seruū. j. qui testa. fa. pos. de quo hic nō tango q̄a est extrauagās, & remitto ad ea q̄ not. Bal. in l. si qn̄. §. j. s̄. de inof. tes. & Ang. & Io. de Imol. in l. j. §. quæsitū. ff. ad Tre. & p Ang. in. §. economus. in auc. & de alie. emph. per ab. in c. cū in veter. de elec. cū alijs cōcor. quas allegaui vobis in l. bonorum. in fi. post Bal. ibi. s̄. qui admit. cōsueui dicere in d. §. quæsitū. Et an dictū statutū valeat,[b] vide Pau. de Ca. in l. ex facto. in prin. ff. de vul. & pup.

9 ¶ † In gl. j. per hanc gl. vr̄ q̄ Bal. hic nō bñ loquat̄ inquantū ipse concludit q̄ si nō extat vir. sed socer. succedat ipse socer nurui decedenti sine ꝓpinquis per vtilē bo. po. vn̄ vir & vxor. & ita dicit intelligi glo. inst. de nup. §. affinitatis. in ver. mariti in verbo postea. Nam hic nō vr̄ verū sm̄ Pau. de Ca. & Ro. hic, q̄a requirit̄ q̄ matrimoniū duret[c] tēpore mortis mulieris ad hoc, vt ex ꝑsona eius sit locus successioni de qua loquit̄ iste tex. vt hic in gl. & l. j. ff. eo. & sic morte viri vr̄ fuisse sublata affinitas quo ad socerū, vt nō succedat nurui. bene faciunt no. per gl. in l. sed hoc ita. ff. de re iudi. Et istam vltri. videtur etiā ipsemet Bal. tenuisse in l. fin. s̄. vnde legi. in ver. item quæritur, an sit inuenire &c. licet ipsemet Bal. in d. l. affinitatis. relinquat cagitandum. Et q̄ ista lex non habeat locum in socero tenuit etiā Ful. hic per d. l. affinitatis quia non reperitur quod appellatione viri & vxoris contineat̄ socer & nurus & dicant quod glo. in d. §. affinitatis. loquit̄ de viro & vxore. Sed Io. Fab. ibi dicit quod illa glo. sentit quod cognati vxoris excludunt fiscum sicut & ipsa vxor. sed secundum eum istud non probatur iure, & dicit ipse quod docto. hic reprobant illam glo & ita dicit se tenuisse super hanc l. Teneo itaque contra Bal. tam per alleg. per Ful. quàm per istam glo. quæ loquitur in casu diuerso. ¶ In glo. in verbo. naturalis. in fi. & c. idem not. gl. in l. j. ff. eod. & hoc sequitur Iac. But. & Bar. hic. sed contrarium videtur finaliter tenere gl. in d. l. j. j. si li. imperia. li. x. Et istud sequitur hic Cy. Ray. Saly. Ful. & Ro. hic, & Ray. in l. j. ff. eo. & Io. de pla. in d. l. j. si li. imper. q̄ vr̄ verius per text. in d. l. j. si libera. & c. in ver. nullo hærede. nā vxor succedens de iure p̄torio, p hic l. dr̄ in effectu hæres. p l. j. & ibi dixi. s̄. vn̄ lib. Et pro hoc facit q̄a maior est societas q̄ est inter virū & vxo. quā illa q̄ est inter socios, vt patet ex l. aduersus. j. de cri. expil. hęr. ¶ In gl. fi. ibi vxor aūt p illos non excludit̄ &c. ꝯtriū no gl. in l. j. ff. eo. tñ Bar. hic approbat opi. quā ponit hic gl. in l. si q̄s p̄sbyter. de epis. & cler. & probat̄ in l. iij. in ver. vel quolibet successore. j. de hær. decu. ergo vxor quæ est successor debet eos excludere, & istā opi. sequit̄ ēt gl. i. l. ij. eo. ti. & Pet. Cy. & Ray. Bal. & alij hic, p quo ēt facit rō posita in d. l. aduersus. sm̄ q̄ ꝓxime dixi.

10 ¶ † Extra gl. q̄rit hic Bal. an ista lex locū habeat in sponsa,[d] & dic vt p eū hic, cū quo trāseūt Sal. Ful. Paul. de Ca. & Ro. hic, de quo ēt vide p Bal. in l. fi. s̄ vnde legi.

11 ¶ † Itē quęrit hic Bal. an vir occidens vxorē succedat[e] ei, & cōcludit q̄ nō, p l. si ab hostib. §. fi. & q̄ ibi no. ff. sol. ma. secus in eo qui occidisset illum cui iure sanguinis erat successurus, q̄a bene succedit ei sed postea per fiscū pōt sibi auferri tanquā ab indigno per l. cū rō. §. fin. & ibi no. ff. de bo. dam. & in l. is ꝯtr. §. j. cū gl. ff. sa. hæt. l. Lucius. cum si. ff. de iure fisci. & cū Bal. transit simpliciter Pau. de Ca. & Ro. hic. Sed Sal. hic dicit, q̄ imo ēt idē vr̄ esse in eo qui occidit vxorē suā. s. succedat ei, sed auferri pōt postea p fiscū. ita dicit expresse probari in d. l. his ꝯtr. §. j. sed tu tēde, q̄ ibi loquit̄ in eo qui occidit vxorē testatoris, qui eū instituerat, nō aūt loquit̄ de occidēte vxorē ꝓpriā. Vnde ꝯ Bal. hic est decisio Bar. in l. fi. in ver. quārū tps ff. de his qui. vt indig. & licet doc. post Bart. in d. l. si ab hostibus. §. fi. reprobent distinctionē traditā per Bart. in d. l. fi. per l. indignum. ff de his qui. vt indig. & d. l. his ꝯtr. §. j. cum ibi no. & in d. l. cū ratio. §. fi. vbi eodē modo venit applicanda fisco hæreditas q̄ ex dispositione hominis. i. ex testamēto deferebat̄ occidenti, sicut illa q̄ deferebat̄ ex dispositione legis. Tamē magis cōis conclusio doct. in d. l. si ab hostib. §. fi. ēt vr̄ esse ꝯtra decisionē Bal. hic. Nam An. & Io. de Imo. & Raph. in d. l. si ab hostib. dicunt, q̄ aliud in hæreditate q̄ simpliciter defert̄ vn̄ occisori acquirit̄, licet fiscus possit ei, vt indigno auferre. Aliud est in lucro dotis, q̄ ex pacto debet obuenire marito, q̄a illa defert̄ sub cōditione, si maritus culpā nō cōmiserit l. Lucius. ff. sol. mat. & l. cōsensu. §. fi. s̄. de repu. & si ita intelligatur istud q̄ Bar. dixit in d. l. si ab hostibus. §. fi. potest sustineri vt plenius per præfatos doc. in d. l. si ab hostibus. Ex quibus videtur q̄ conclusio Bald. hic non procedat. Reliqua quo ad hoc vide per Bart. in l. fin. circa med. ff. si quis aliquē test. & per Bal. in l. hęreditas. ad fi. j. de his qui. vt indig. & l. eam quā. j. de fideicō. & per oēs in d. l. si ab hostibus. §. fi. & ibi dixi.

12 ¶ † Successiue intelligas istam l. non habere locum in feudis c. j. an maritus succedat vxori in benefi. & aliquid dicam in auc. præterea. in fi. j. ea. ¶ Item intelligas istā l. nō habere locum in concubina sm̄ Ang. in §. consideremus. in auc. de trien. & semis. vt sentit

ADDITIONES.

a ¶ Propinquum. Adde eundem Bal. consi. lxxvij. ij. lib. & facit quod voluit idem Bal. cōs. clxxij. eo. lib. q̄ stāte statu q̄ mulier nō possit testari sine cōsensu ꝓpinquorū, q̄ si vnus ex ꝓpinquis fuerit institutus, q̄ nō vitiat̄ testm̄, & q̄d si statutū, q̄ vxor nō possit testari sine cōsensu viri, & vir sit absens, vide p eundē cōsi. cccxlij. ij. li.

b ¶ Valeat. Vide plene per Ias. in l. stipu. hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. & Bart. Soci. in l. pactum q̄ dotali. in fi. C. de pac. & pe. cor. in consi. cliij. in. iij. vol. inci. licet.

c ¶ Duret. Inquantū d. Ias. hic infert ad statutum Mutine disponens q̄ si mulier transeat ad sm̄ matrimoniū & habeat liberos ex vtroq. matrimo. q̄ teneatur relinquere filijs vtriusq. matrimonij dotem, q̄ tale statutū habet locū in vidua. adde pro hac opi. facere q̄ voluit Pau. de Ca. consi. cxxj. vbi concludit quód vidua luxuriose viuens ita perdit dotem, sicut si esset in matrimo. q̄ tamen sol. matri. dos amplius non dicatur tenet Anch. consi. clix.

d ¶ Tho. Dip. Sponsa. Vide Ias. hic, & adde Bar. in consi. cclvj. in fi. in. ij. vol.

e ¶ Succedat. Bald. consi. ccxxiij. j. lib. tenet q̄ si vir occidat vxorem a quo institutus fuerat q̄ priuatur succe. & hæreditas applicatur legitimis hæredibus mulieris. & vide in d. l. si ab hostibus. & per Mathesil. no. lxxij.

ſenſit ibi gl.ſm eum, in ver.ſiue.quæ gl.eſt ad hoc ſing.ſm Ro.hic. Sed dic, ꝙ hoc probaẽ in l.j.in ver.iniuſtum eſt matrimoniũ.ff.eo.

13 ¶ † Et qđ ſi inter virũ & vxorẽ facta eſſet ſeparatio thori ex mala gratia, an habeat locũ lex iſta, vide not.ꝑ Cy.hic cõcludentẽ ꝙ nõ quaſi ſit ſubrogatũ hoc loco diuortij. Et in ꝓpoſito vide ẽt q̃ ſingulariter not.Bal.in l.j.§.ſed & ſcimus.j.de lat.liber.tol.& in l.ꝙ in vxo.poſt Cy.ſ.de neg.geſt.& Bal.in auc.dos data.ſ.de do.añ nup. Nam ꝑ ea q̃ not.Bal.in d.locis vr̃ inferri, ꝙ ſi maritus de facto ſine iuſta cã expellit vxorẽ.priuaẽ lucro dotis ſibi deferendo ex pacto, vel ſtatuto ꝑ d.§.ſed & ſcimus. iuncta d.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi.& iõ ſi intelligeremus, ꝙ illud ꝙ dr̃ in d.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi.haberet locũ, nõ ſolũ in lucro dotis, verũ ẽt in hereditate, vt voluit Bal.hic ſequereẽ ꝙ deberet expellens excludi ab hæreditate. tñ q̃a in hoc ꝯñũ tenui.ſ.ꝓxime.iõ vr̃ ꝙ adhuc vigeat iſta ſucceſſio per d.l.j ff.eo.& hoc vr̃ tenere Pau.de Ca.hic, iſtud ẽt eſt de mẽte Ful.hic in diſcurſu dicẽtis, ꝙ ẽt ſi de facto factũ fuerit diuortiũ, non habet locũ lex iſta alle.l.j.C.eo.& iſta videnẽ vera, quãuis Pa.de Ca.hic nõ faciẽs mẽtionẽ de p̃dictis ſimpl̃r dicat, ꝙ ſi maritus expellit vxorẽ de facto, attẽto ꝙ de iure canonico nõ põt fieri diuortiũ, habebit locũ lex iſta, quãuis de facto ſit ſequutum diuortiũ, & nihil allegat.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus an & quando ſuccedat vxori, & econtra.*
2 *Coniunx ſuccedit coniugi de iure ciuili ex prouiſione introducta à Iuſtiniano.*
3 *Maritus an & quando ſuccedat vxori præmorienti, & econtra.*
4 *Mulier habens paruam dotem, ſuccedit marito præcedenti, ſi ſit diues ad quartam bonorum.*
5 *Dotis contractus factus in vltimo vitæ ſpiritu, an valeat.*
6 *Maritus an ſuccedat vxori, & econtra, ſiue decedant facto teſtamento ſiue, ab inteſtato.*
7 *Pauper quis dicatur, & quomodo probetur paupertas.*
8 *Extenſio non debet fieri in correctorijs ex identitate, vel maioritate rationis.*
9 *Mulier præmortuo marito extantibus tranſuerſalibus ſuccedit ei in quartam.*
10 *Mulier præmortuo marito extantibus liberis, vel parentibus mariti ipſis repudiantibus, an ei accreſcat ipſorum portio.*
11 *Mulier nihil habens in bonis, nec dotem, ſed habens patrem diuitem, an ſuccedat in quarta parte bonorum mariti præmorientis.*
12 *Statutum, ꝙ maritus lucretur dimidiam dotis vxoris præcedentis in matrimonio ſine liberis quid operetur.*
13 *Legatum factũ per vxorem marito, an cõpenſabitur in lucro dotis ex ſtatuto.*
14 *Legatum factum per vxorem marito, an præſumatur factum animo compenſandi cum lucro ſtatutario.*
15 *Legato relicta præsbytero parochiali, an compenſentur in quartam parochialem, quam ipſe habere debet de alijs relictis factis ab eodem teſtatore alteri eccleſiæ, in qua voluit ſepeliri.*
16 *Maritus an ſuccedat vxori, & econtra in feudis.*

1 PRæterea. † Vbi matrimoniũ fuit ſine dote, & cõiunx p̃moriens eſt locuplex & ſuperſtes laborat inopia, licet extent filij defunctæ ꝑſonæ, tam ex eodẽ matrimonio, q̃ ex alio cõiunx ſuperſtes ſuccedit in quarta parte, ſi liberi nõ ſunt vltra tres. aliàs ſuccedit in virili cũ liberis, & legatũ ſibi factũ à defuncto cõputaẽ in ipſam quartã h.d.

2 ¶ † No.caſum ĩ quo cõiunx ſuccedit cõiugi de iure ciuili.ſ.ex prouiſione introducta nouiter à Iuſtiniano. Et ſic cum nihil hic dicaẽ de bo.poſ.poterit iſte ſucceſſor ꝑpetuo adire. ꝙ eſt no.dignũ ſm Bal.hic.& iſtud ẽt ſequiẽ Sal.& Pau.de Ca.hic, & plenius Bal.in l.ſi.ſ.vnde legi. Nõ nego tñ quin ẽt in caſu iſto poſſit ſuccedere de iure p̃torio ꝑ bo.poſ.vnde legi.ꝑ l.ij.& l.ſequẽtẽ.ff.vñ legi. Sed in caſu l.j.ſ.e.poterit tñ ſuccedere ꝑ bon.poſ.vnde vir & vxor.& ibi dixi.

3 ¶ † In tex.ibi, abſq; dote &c.ideo dixit abſq; dote, quia ſi matrimoniũ eſſet cũ dote, & p̃cedat maritus, vxor habet ſuã dotẽ ex qua nubere põt, & ſi p̃decedat vxor, & extẽt filij ipſi ſuccedũt matri in dote & vſusfruc.debeẽ p̃ri, iuxta l.j.& ꝑ totũ.j.de bon.mat. Et ſic ex ipſo vſufructu viuere poterit. Ex quo inferẽ, ꝙ ſi dos, vel eius vſusfruct.mortua muliere nõ perueniret ad maritum aliquo modo, vt q̃a nõ extarẽt filij ex illo m̃rimonio, tũc marit⁹ habebit quartã partẽ, etiã ſi matrimoniũ ſit cũ dote, vt ꝓbat gl.repu.ſing. in l.licet. in gl.j.iũcto tex.ſ.de iur.dot.& ibi hoc no.Cy.Bal.& Sal. Et idem tenet Bal.& Sal.& cõiter Mod.hic, & Pau.de Ca.in l.ij.in prin.ff.ſol.ma. In vno tñ differũt p̃ſati doc.q̃a Cy.Bal.& Sal.in d.l.licet. ꝑ illã gl.iuncto tex.intelligũt, ꝙ ĩ caſu p̃dicto tota dos acquiratur marito, & non alia bona. Bal.aũt & alij poſt eũ intelligunt, ꝙ ſaltẽ in.iiij.dotis ſuccedat maritus. ego puto veri⁹ eſſe ꝙ ſuccedat in quarta dotis, & aliorũ bonorũ, quia q̃ñ neq; dos, neq; aliquod eius cõmodũ peruenit ad maritũ pręmortua muliere nihil refert quo ad maritũ ſuperſtitẽ, an matrimoniũ fuerit cum dote, an ſine dote. Sicut ergo ſi mulier habuiſſet bona iſta in patrimonio ſuo, & nihil dediſſet in dotẽ ſuccederet maritus in.iiij.ita debet ſuccedere in caſu iſto, in quo eſt eadẽ ratio. Et ad hoc bene facit gl.j.hic poſita, vt ſu ꝑ eã dicã. Nec ob d.l.licet. q̃a intelligiẽ in caſu in quo vigore pacti dos debet remanere apud virũ, vel ratione adulterij cõmiſſi ꝑ mulierẽ, nõ aũt in caſu huius auc.q̃ neq; directo, neq; à cõtrario ſenſu hoc approbare videtur.

4 ¶ † Ex his ẽt verificaẽ alia cõcluſio Bal.volẽtis, ꝙ ſi matrimoniũ ſit cũ dote parua, & mulier nihil aliud habeat, q̃ illã paruã dotẽ [a] ex qua viuere nõ poſſit, maritus prędecedẽs erat diues, ꝙ mulier habebit quartã, quia in hoc caſu ẽt habet locũ ratio huius auc.q̃ fundata eſt in ipſa inopia, ne coniunx infelix mendicare cogaẽ vt ꝓbat Bal.hic ꝑ plures rõnes, & dicit Sal.hic apertius ꝓbari in.§.qm̃ vero.hoc alle.in gl.ſ.in ver.ſi vero quaſdã.cum gl.in verb.habeat. à ꝯrio ſenſu, & idẽ ſequitur Pau.de Ca.& Ro.hic, & Ro.in l.diuortio.ff.ſol.mat.

5 † Ad prædicta ẽt vide q̃ no.Bal.in l.eã quã.ver.cõſueuit q̃ri &c.j.de fideicõ.vbi dicit, ꝙ ſi q̃s in vltimo vitæ ſpiritu, vt legitimaret filios ex cõcubina cõceptos ꝯxit matrimoniũ, & cõfectũ fuit tũc inſtrm̃ dotis requiſitum pro tali legitimatione facienda de iure ciuili iuxta.§.ſi.inſti.de nup. ꝙ quãuis factũ fuerit inſtrm̃ dotis, tñ in tali caſu habebit locũ diſpoſitio huius auc.q̃nia talis ꝯctus dotis factus vltimo vitæ ſpiritu nõ hr̃ pro ꝯctu dotis [b] cũ vtilitatis effectũ alẽ.l.Iulian⁹.ff.de iu.do. Puto tñ hoc caſu eſſe attendendũ, an mulier habeat, ſeu habere poſſit illud ꝙ in dotali inſtr̃o cõtineẽ, & ſit ſufficiẽs ad alimẽta, q̃a vr̃ ꝙ tũc ceſſabit diſpoſitio huius auc.ꝑ.ſ.dicta q̃ omnino tene mẽti ꝓ limitatione huius auc. ¶ In tex.ibi, legatũ &c.no.ꝙ legatũ cõpẽſaẽ in id ꝙ erat debitũ ex diſpõne legis, ꝙ facit ad q̃õnẽ de qua diceẽ.j.poſt gl.vbi ẽt limitabo iſtũ tex.

6 ¶ † Et ex iſto text.vr̃ ꝓbari, ꝙ diſpõ huius auc.locũ habeat ẽt cõdito teſtamẽto. & ita vr̃ finaliter reſidere Bal.hic per iſtũ text.licet dicat ꝙ poſſit r̃nderi, ꝙ hic loquaẽ de legato relicto in codicillis, & ꝙ diſpõ huius auc.p̃cedat cõdito teſt̃o. tenuit ẽt Sal.hic ꝑ iſtũ text.in verſi.ſuccedat, ꝙ eſt cõe ad ſucceſſorẽ, tam ex teſt̃o, q̃ ab inteſtato, pro iſta opi.dicit ẽt eſſe tex.in d.§.qm̃ vero.circa fi.illius ti.ibi, dũ dicit, niſi vir, aut legatũ ei, aut aliq̃ partẽ inſt̃õnis &c. ¶ Ex eo enim ꝙ dicit de parte inſt̃õnis &c.patet ꝙ loquiẽ cõdito teſt̃o, q̃a hæreditas in codicillis nõ põt dari iure inſt̃õnis, & ſic directo iure l.hęreditas.j.de codicil. Sed certe ad tex.in d.§.qm̃.põt r̃nderi, ꝙ nihil facit. q̃a text.in illa parte literæ loquiẽ q̃ñ vxor ſuperſtes dotẽ nõ dederat, & tñ non erat inops.nã tunc dicit tex.ꝙ nihil põt mulier auferre filijs de hęreditate defuncti, niſi defunctus aliq̃d legaſſet, vel partẽ inſt̃õnis reliquiſſet vxori, & ſic non loquiẽ in caſu inopiæ in quo loquiẽ iſte tex. Ang.hic in q̃buſdã lec.vt refert Ful.dicit ſe credere, ꝙ iſta auc. habeat locũ ſolũ ab inteſt.nã iſta auc.venit additiue ad l.C.q̃ loquebaẽ ab inteſt.ergo l.interpretãs debet intelligi in caſu in quo loquiẽ l.interpretata. vt ĩ auc.de filijs ante dota.inſtrumẽta natis.ad fi. Et ſm Ang.nõ ob.tex.hic, in fi.quia debet intelligi de legato relicto in codicil. Tamen Fulg.Pau.de Ca.& Ro.hic, & Ro.in d.l.diuor.tenẽt primã opi.ꝑ iſtũ tex.generaliter loquentẽ, & pro hoc alle.Ro.gl.in auc.de hæ.& fal.in.§.ſi vero expreſſim.in ver.hęredẽ. & nõ ob.ar.ꝓxime adductũ in ꝯñũ.quia põt r̃nderi fatendũ eſſe, ꝙ iſta auc.debet adaptari, vt cõprehẽdat caſum in quo loquiẽ lex Codicis, vt in d.auc.de filijs ante dota.inſtrumenta natis.ſed nihil repugnat quin iſta auc.generaliter loquẽs poſſit generaliter intelligi, & cõprehẽdere ẽt alios caſus, poſtq̃ generaliter loquiẽ ar.l.j.§.& generaliter.de le.p̃ſtã.& l.de p̃tio.de pub.& no.ĩ auc.ex teſt̃o.j.de coll. Dicebat tñ hic ſingulariter Sal.ꝙ ſi teſtator cõiugi ſuperſtiti aliq̃d legauit, ꝙ erat min⁹ quarta, & ꝓhibuit eã plus petere, ꝙ nõ poterit petere ſupplementũ.q̃a hæc quarta debeẽ cõtingẽter, ꝙ nõ eſt neceſſario. iõ ſolũ ꝑꝑ volũtatẽ teſtatoris, nõ ꝯ voluntatẽ debet poſſe venire. Et pro hoc adducit, ꝙ iſta ꝓuiſio emanauit, ne infelix cõiunx inopia mẽdicare cogaẽ in iniuriã & opprobriũ defuncti. Sed volenti nõ fit iniuria l.j.§.vſq; adeo.ff.de iniur.l.cũ donã.ſ.de trãſa. Bal.aliq̃d pũgit, & vr̃ inclinare ꝙ poſſit petere ꝯiux ẽt ꝯ volũtatẽ. Idẽ tenẽt Pau.de Ca.& Ro.hic.& hoc expreſſe vult gl.ĩ d.§.ſing.vero expreſſim. Iſtud ẽt ſi bñ inſpiciaẽ, vr̃ velle Iac.de Aret.Bar.& alij poſt eos in l.ſi cũ dotẽ.§.ſi p̃r.ff.ſol.ma.dũ dñt, ꝙ ſi q̃s eſt debitor volũtari⁹, & tũc legãdo aliq̃d ei cui⁹ eſt debitor, nõ vr̃ relinquere animo recõpenſandi l.creditorẽ. cũ ſi.ff.de le.ij. Aut eſt debitor ex cã neceſſaria, & tũc vr̃ relictũ aio recõpenſandi, vt d.§.ſi p̃r.& hoc. Et ſic ſi vera eẽt opi.Sal.ſequereẽ ꝙ ĩ caſu hui⁹ auc. legatũ nõ dr̃et cõpenſari ĩ quartã, ꝑ d.l.creditorẽ, ꝙ eẽt ꝯ iſtũ tex. ¶ In gl.j.in p̃n.ꝓbaẽ ex hoc no.in gl.& expreſſius ex d.§.qm̃ vero ꝙ ſi matrimoniũ erat cũ dote ꝯctũ. tñ marit⁹ nõ cõſtituerat donationẽ ꝑꝑ nup.vxori, & vxor locuplex p̃decedat ſuperſtiti marito inope,

ADDITIONES.

a ¶Paruam dotem. Hoc vltra d.Iaſ.ponentem, ꝙ parum & nihil, quaſi non differunt. adde Alex.conſ.ciiij.j.lib.

b ¶Dotis. De hoc per Ang.conſi.lix.& inquantum d.Iaſ.ponit hic materiam l.hac edictali.ſ.de ſecund.nup.vide ibi in apoſtillis ad Bart.

inope, habebit locū dispositio huius auc. q facit ad fortificationē eorum, q̄ dixi sup tex. in ver. absq; dote. ¶ † In gl. in ver. locuplex. in fi. hæc vera vt late prosequit Bar. in l. si cōstante. in. ij. q. j. partis. ff. so. mat. vbi tñ mā allegat multas glo. Et de hoc qūo discernaī quē esse pauperē, vel nō. vide p Ia. Bu. Bal. & Ang. in l. si vero. §. qui pro rei. ff. q satisda. cog. & p Ia. Bu. ī l. actor. ſ. de pba. & p Ia. Bu. & Bal. in auc. q locū. j. de col. p Host. & alios in c. Odoardus. de sol. p Bal. in l. paupertas. ff. de excu. tu. & in l. si qs ad declmādā. p illū text. ſ. de epis. & cle. & in l. vbi. post gl. ſ. de iure do. & p gl. ſ. no. in. §. fin. vero absunt. in ver. substantiā in auc. de hær. & fal. & per Ang. in. §. illud. in auc. de equa. do. & q no. Bald. in l. si pro ea. in princ. ſ. mand. ¶ Aliqd ēt p Arch. viij. dist. quo iure. vbi ponit dñā inter pauperē, & inopē, vbi dixit, q pauper est, qui parū habet, inops est, q nihil habet. & ita ēt dicit Pau. de Ca. in d. l. id q pauperibus. ſ. de epis. & cle. Sed istud quod facit de inopia, est ꝯ illū tex. & gl. & ꝯ l. si crediteres. ff. de priui. cre. vbi ēt qui pauper est, appellaī inops. ¶ Cōtra eū etiā vī tex. in l. si ab arbitro. §. fi. qui satis. cog. in ver. magna inopia. ¶ Nam supervacuo diceret text. ibi, inopia magna, si simplex inopia est, qñ qs[a] nihil habet, dixi vobis anno pterito in l. si fideiussor. §. fi. ff. qui satisd. cog. vel in d. l. si ab arbitro. ¶ † In gl. fi. ibi, respondeo idē obseruādū &c. gl. cōiter teneī, nā si filij nō excludūt coniugē multominus ascēdētes excludūt cōiugē. tñ in ꝯriū facit, qa in correctorijs nō debet fieri extēsio ex idētitate vel maioritate rōnis fm magis cōem opi. vt pbaī ex no. p gl. & doc. ī auc. quas actiones. C. de sac. san. ecc. & in l. tam is. §. j. ff. de do. cā mor. Sed ad hoc rñde q ista nō est extēsio, qa tex. ī d. §. qñ vero. vñ hæc auc. sumiī. dicit cōiugē supstitē succedere i quarta, siue plures siue min[us] filij fuerint, & istud verbū, min[us], cōprehēdit ēt casum qñ nulli essent filij q est casus nī l. illud. §. min[us]. ff. de tribu. & istā respōsionē dedit Imo. in l. nemo pōt. ff. de leg. j. ¶ Vel secundo tu rñde, q ista auc. nō est correctoria, sed limitatiua iuris antiqui in hoc tñ casu speciali & fauorabili, vt succurraī inopie, & iura aliter limitatoria extenduntī ex identitate rōnis ad casus similes, vt no. in l. q̄ ppter necessitatē de reg. iur. & in l. si cōstante. in prin. ff. sol. ma. cū alijs ibi alle. p Bar. in. ix. q. primę partis. ¶ † In ea gl. ibi. sed Pla. contra &c. hęc opi. cōiter teneī. s. q extantib. tñ transuersalib. mulier nō habeat nisi quartā p istū tex. & expressius pbaī d. §. qñ vero. in ver. minus. inducēdo, vt dixi, nā vltra q in quartā, nō debet posse succedere, qa obstaret ei dispositio l. j. in ver. ppinquorū. ſ. e. Et ad istā gl. adde aliā in. §. qa vero. & secūdn in ver. talib. & ibi p Ia. de Bel. in auc. vt liceat matri & auie. ¶ † Et qd sit in casu in quo extarēt liberi seu parētes, aut trāsuersales vna cū cōiuge & cōtingat illos repudiare portiones suas, an accrescāt coniugi vide plene p Bal. & Ro. in l. vna. in. ij. q. ſ. qñ nō pe. par. post Iac. de Bel. in. §. qa vero legē. in auc. vt liceat matri, & auie, & p Ful. hic q vī tenere idē q Bal. ¶ † Sed iuxta pdicta qro de qōne no. in materia & quā nō tradūt doc. hic, pone maritus locuplex pdecessit & matrimoniū est sine dote, vxor vero superstes nihil in propriū habet in bonis, sed patrē habet satis diuitē, an succedat in quartā fm formā hui[us] auc. Raph. Cu.[b] in l. suis. ff. de lib. & post dicit q vidit cōsultū p quendā q sic. sed ipse putat ꝯriū per illū tex. & ēt qa absurdū esset dicere, q filius, vel filia regis, viuēte rege, diceret inops. pro ista opi. addo q no. gl. ij. in l. ij. C. qui æta. h. x. quā reputat sin. Bal. in multis locis dicēs p eā q extimū patris censeī esse extimū filij, & q illud q pater possidet. vī filius possidere, vt p eū in l. fi. in fi. j. de impu. & alijs substitu. in l. ij. j. de se. hær. in l. diximus. §. j. ff. de excu. tu. & in l. sciendum. in prin. cū cōcor. quas allegauit ibi. ff. qui satisd. cogā. Sed in ꝯtrariū facit illud q no. Bar. post Gul. de Cu. in d. l. sciendū in pn. in pen. q. Sed rñde q ibi loquiī quo ad ea q̄ filius nō poterat exigere à prē viuēte. secus in casu nro in quo poterat filius succurrere suę inopie cogēdo patrē, vt sibi alimēta subministret. iuxta l. si quis à liberis. §. fi. l. vel si parens. de li agn. & potius debem[us] dicere q inopie filiæ debeat succurri p patrē & in bonis patris q̄ in bonis mariti predefuncti p ea q̄ tradit no. Dy. Et Bar. ī l. nō quemadmodū. ff. de lib. agno. ¶ † Extra gl. induciī iste text. per doc. hic ad quæstionē stante statuto q maritus lucretur dimidiā dotis vxoris pcedentis in mrīmonio sine liberis, si aliqd leget viro. vtrū legatū cōputeī[c] in dictā dimidiā, quā qōnē disputauit Fed. de Scalis in q. sua inci. Quæstio talis est si statutū est ī ciuitate q mortua vxore sine liberis &c. vbi tenuit q nō per rōnes quas refert Bal. hic. & in l. Titia. §. q in vita. ff. de le. ij. & in l. si vxor. j. de bo. au. iud. pos. in qb. locis Bal. transit cū eo, & idē tenuit Ni. de ma. vt refert Bal. hic. ita etiā tenet Ray. in l. si cū dotem. §. si pater. in vltimis addi[t]onib. ff. sol. ma. & ibi ēt Raph. Cu. & Bal. in l. si donatur[us]. §. j. de ꝯdi. ob. cau. & rōnes eorū videnī satis fragiles, quib[us] rñdent doc. maxime Im. iu d. §. si pater. vbi Im. defendit opi. ꝯriā quæ est cōis, & eam tenuit Iac. de Are. Bar. & mod. in d. §. si pater. & Bal. in l. qñ in priorib. C. de inoffi. test. & Fran. Tig. Ricat. de sal. Bar. de Sal. Ful. Pau. de Ca. & Ro. hic, & Im. in c. officij. de testa. & bene. ¶ Et ratio principalis est, quia legatū cōpensatur in eo q aliunde debebaī legatario ex dispositione legis d. §. si pr̄. & l. siue. §. 4. ff. de iur. pa. l. etiā. §. si debita. ff. de bo. lib. & hic cū si. Sed nō cōpensaī in obligationē acquisitam facto hominis ad illā obligationē ordinato, vt l. creditorē de leg. ij. l. j. §. sciēdū. ſ. de rei vxo. ac. ¶ Nec mirū si fiat talis distinctio, quia videmus q magis faueī creditori in obligatione quā ex sua puisione immediate acquisiuit q̄ in obligatione aliunde prouenīente sine facto suo vt pbat gl. in. §. ex cōditionali. insti. de ver. ob. & aliquid p gl. in l. si vxorē. in fi. j. de cōdi. inser. vnde dicimus q lex suū nō tuum, tibi denegat auxiliū, vt no. gl. j. l. j. ſ. si aduer. ven. Nec ob. si diceretī prout dicebat Bal. hic, q iura alle. pro cōi opi. loquuntur qñ debitū assumpsit originē à causa lucratiua sicut in ipso legato. Sed in q. nra cōmodū delatū à statuto nō censeī lucratiuū, sed onerosum. Et pbaī in l. si donaturus. in fi. cum gl. in ver. duntaxat. ff. de cōdi. ob. cau. iuxta l. ij. §. cū vero ff. de dona. inducendo, vt p gl. in d. l. si donaturus. in ver. pōt. quia respōdeo q quantūcunq; tu deberes mihi aliquid ex aliqua obligatione lucratiua causata immediata à voluntario facto hominis, & postea mihi aliquid legares, certe fateri oportet, q legatū non cōpensabitur. casus est in l. Lucius Titius. in prin. ff. de le. j. ¶ Et idē erit, si illa obligatio esset causata ex causa onerosa à facto voluntario hominis, vt est casus in d. l. creditorē. Ergo quantū ad cōpensationē inducendā, vel nō inducendā, nō differt, an debitū sit ex causa lucratiua, vel onerosa, sed solū an procedat immediate à facto & puisione hominis, an vero ex dispositione legis. ¶ Non enim impediī cōcursus duarum causarū cōtrariarū in diuersis reb. aut quātitatib. d. l. Lucius. & in l. fundum Cornelianū. ff. de noua. & l. plane. §. sed si nō corpus. ff. de le. j. Nec ob. si dicaī, q in legib. pallega. pro ista secunda opi. obligatio trahebat originē à principio necessario. ¶ Sed in q. nra trahit originē a principio voluntario. s. a matrimonio, & à cōtractu dotis voluntarie celebrato, qa hoc argumentū tollitur per istā auc. & ēt per l. de die §. tutor ver. itē de restituenda. iuncta l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satis. co. vbi satisdatio dicit esse necessaria, & inducta ex dispositione legis quāuis principiū traxerit à cōtractu vel actu volūtario, vt ibi, dum loquiī de vsufructuario. Et dato q forte posset rñderi ad istā auc. q hic ideo cōpensaī legatū in quartā, quia eatenus cessat inopia quatenus est legatū, & dispositio huius auc. cōcessit istā quartā, vt cōsuleret inopie, vt hic per Bal. tñ ad alia. ſ. alle. nō vī posse sufficienter rñderi. ideo tene cōmunē opi. ¶ † Vtrum aūt retenta ista cōi opi. debeat distingui, an dos cōsisteret in quantitate, & similiter legatū in quantitate, & tunc fiat cōpensatio. secus si vnū in quantitate, & aliud in specie, quia tūc procedit cōpensatio l. si cōuenerit. ff. de pig. act. & plene no. in l. fi. ſ. de cōpensa. Io. de Imo. in d. §. si pater. p illū text. & per istū indistincte loquentē. tenuit q nō attendatur ista distinctio in præsumenda cōpensatione à l. ex tacita mente legantis. sed solū illa distinctio attenditur qñ agitur de compensatione faciēda ex dispositione legis in iudicio altera parte inuita d. l. si cōuenerit. & istud ēt tenet Ro. hic. Sed aduerte, qa licet ipsi nō dicant, tñ Oldr. Bart. Bal. & Pau. de Ca. in l. huiusmōi. §. cū pater. ff. de le. j. & Bal. in d. l. qñ in priorib. & in d. l. si vxor. & in l. filia. j. de lega. & ibi etiā Sal. & Bal. in l. Nesennius. ff. de neg. gest. tenent ꝯriū l. q ita demū præsumatur animus cōpensandi, si vtrunq; sit in quantitate. aliàs nō ita dicit Bar. de necessitate intelligi oportere tex. in l. si pr̄ pro filia. ff. de coll. do. tñ mihi magis placet prima opi. p istū text. cū si. prout etiā tenet Imo. in l. cū pr̄. §. pr̄ filię. de le. ij. & in d. §. cū pr̄. vbi rñdet ad d. l. si pr̄ pro filia. Quia ideo ibi non induciī cōpensatio, qa dos erat debita gño cui fuerat pmissa, non aūt erat debita filię l. si pro te. C. de do. pmis. legatū vero erat relictū nō gño, sed filiæ. Sed in q. nra legatū erat relictū eidē cui debebaī portio ex statuto. Vel dic q posito q ēt possit p filiā cogi ad dotandū, tñ qñ ante legatū pmiserat dotē genero legādo postea filiæ nō vī legare aīo cōpensandi, vt ibi. Vel fm Bar. in d. l. si pater pro filia. intellr q ibi legauit aliud, nō dotis cōtemplatione. ¶ † Nō omitto ēt q Ang. hic, & in d. §. si pater. & in cōsi. cccxij. inci. Quędā dña Margareta &c. dicebat, q

ADDITIONES.

a ¶ Ant. Fran. Quis dicatur pauper generaliter, vel qñ quis dicaī vergere ad inopiā, ita q constante matrimonio possit peti assecuratio dotis, iux. ea quæ habenī in l. quamuis. ff. sol. ma. & in l. vbi adhuc. C. de iure do. dicas quia ppter varietatē opinionū gl. & doc. istud tandē relinquiī in arbitrio iudicis, vt plene per Lanfran. Oria. qui multa allegat post Ro. & ibi scripsi in l. si constante. in prin. ff. sol. ma.

b ¶ Raph. Cu. Vide per eundem consi. calj. in prin.

c ¶ Computetur. Vide Franc. de Aret. consi. xciij. & ibi an sit distinguendum, an legetur quantitas vel species & etiam an legatum computetur cum eo q testator debet in foro conscientiæ, & vide in. §. si pater. in apostillis.

¶ Tho. Dip. Vide Bal. in consi. lxiiij. in. iij. vol. inci. casus talis est & benedi. capra in suo cōs. xlv. inci. cū de pluribus. And. Sic. i c. officij. de testamētis. vbi plenissime.

bat, q opi. Iac de Are. & Bart. tenentiũ q legatũ præsumit relictũ animo cõpẽsandi cũ lucro statuti, pcedit qñ maritus nõ recepisset dotẽ, sed pmissionẽ tñ ab vxore, qa tũc pprie legat debitor creditori. Si vero erat dos soluta marito, tũc mulier legans nõ est debitrix, sed creditrix in reliqua dimidia. iõ tũc nõ est tractãdũ de cõpẽsatione, nec tũc sumus in teris huius text. cũ si. Tñ Imo. in d. §. si pr. & Ro. hic reprehẽdit opi. Ang. qa pp statutũ acqrit marito exceptio in dimidia, & sic mulier seu eius hẽdes obligant ad nõ petẽdũ a viro illã dimidiã. sicut in simili dicimus in eo. q p pactũ nõ tenet petere, nã obligat' ad nõ petẽdũ l. si vnus. §. pact. & ibi gl. in ver. ipso iure. ff. de pac. & l. Meuia. §. fundus. in ver. non teneri. & ibi Bar ff. sol. ma. & sic est verũ dicere, q debitor legat creditori. Itẽ tenet hic Ful. p istũ tex nã dicit ipse q ille q legauit nõ erat debitor. Tñ in veritate iste tex. parũ vr facere ɔ̃ Ang. qa hic legatũ cõferebat in tps quo debebat. iiij. cõiugi superstiti penes quã. iiij. nõ erat. sec' in q. pposita. Vnde p opi. Ang. vr facere id q no. gl. & doc. in l. filiæ. j. de le. & Bar. in d. l. hmõi §. si pr. vbi pbãt q si pr dedit dotẽ filiæ, & postea legat filiæ aliqd, licet pr teneat dotẽ nõ petere, tñ legatũ nõ vr factũ aio cõpẽsandi cũ dote. Sed potes ad hoc rñdere, q gl. & doc. in d. l. filiæ. loquunt qñ pr dedit dotẽ, vt se liberaret ab obl͞one dotãdi, & ob illã causam dos specifice erat apud filiã, seu eius maritũ. nõ mirũ si postea legãdo, nõ vr hre animũ cõpẽsandi in cãm, cui iam specifice satis fecerat. Sed in casu nr̃o dos nõ fuerat ab vxore data viro specifice ob istã cãm. s. vt eã haberet pro lucro statuti, nec ex dicta cã erat apud maritum dos. Sed fuerat data dos, vt matrimoniũ cõtraheret, & onera matrimonij supportarentur. vnde debet attendi cã principalis, pter quã dos data est. ar. l. si qs nec causam. in prin. ff. si cer. per. & l. rogasti. in prin. eo. nt. ¶ Itẽ adde pdictis q istud q dr hic. in text. cũ si. s. legatũ cõpensat in debitũ ex cã necessaria, seu ex dispositione legis. fallit i casu c. officij. & c. requisisti. ver. secus aũt de test. s. qñ debitum necessariũ nõ debebat a testatore, sed a tertio, ẽt si debeat occasione alicui' facti a testatore. nã debet quarta canonica epõ ab ecclesijs, qbus sunt facta relicta p testatorẽ. nõ aũt debetur ab ipso testatore, & iõ si testator legat epõ, nõ cõputat legatũ in illã quartã canonicã, quã debẽt aliæ ecclesiæ epõ de relictis ab eodẽ testlõre factis ipsis ecclesijs. & ita declarat ibi Ant. de But. limitando istũ tex. cum si.

15 ¶ † Vtrũ aũt legata q sunt relicta psbytero parochiali cõpensent in quartã parochialẽ, quã ipse habere debet de alijs relictis factis ab eo. testatore alteri ecclesiæ, in qua voluit sepeliri,[a] vide plene p Fed. de Se. cõsi. iij. & late p Ant. de But. in d. c. officij cũ plurib. cõcor. ibi Alex. p eũ, & aliqd p Saly. hic, & vera vr cõclusio q sic, qa talis quarta debet à testatore c. cũ sup. de sepul. remitto me tñ ad no. plenius p doc. i d. c. officij. & in d. materia cõpẽsatio. vide oino

16 Bal. i d. l. si vxor. ¶ † Vtrũ aũt dispõ hui' auc. habeat locũ in feudis. Ro. dicit hoc se ɔsuluisse ɔ̃ plures q nõ, & dicit eẽ tex. in c. j. in ver. quãuis. de inuestitu. de reb' alie. facta. facit q dictũ fuit. s. i l. pxima.

ADDITIO.

a ¶ Sepeliri. De hoc per eundem Alex. consi. cxcvj. ij. lib. per Ro. consi. ccccxiij.

¶ De repudianda bonorum possessione. Rub.

Diocletiani & Max. LEX I.

1 *Bonorum pos. potest repudiari sine præsentia aduocati.*
2 *Repudiatio hæreditatis, vel bonorum possessio non vitiatur iuris errore.*

Mancipatus. † In repudianda bo. pos. nõ requirit præsentia aduocati. h. d. † Et facit ista lex, qa si in repudiatione interuenerit iuris error, vt qa nõ potuit cõsulere aduocatũ, nõ vitiet repudiatio. q tenet Pa. de Ca. hic, per istũ text. Et nõ ob. fm eũ id q habet in l. in bonorũ. ff. de bo. poss. qa ibi loquit in tacitã repudiatione ex cursu tpis, & magis delinquit, q facit, q̃ qui nõ facit fm eũ. alle. no. in l. ij. in fi. ad Sillanianũ. Ful. ẽt hic dicit, q ista lex facit, q repudiatio facta p iuris ignorãtiã nõ valeat, nõ firmat tñ. Dicatis quãuis ipsi nõ dicant, q Bar. & magis cõiter doc. in l. Claudius. ff. de acq. hær. tenent ɔ̃riũ, q immo vitiet repudiatio expressa & tacita p errorẽ iuris, q impedit cõsensum, sicut error facti l. ij. in prin. & ibi no. ff. de iudi. l. si per errorẽ. cum gl. fi. ff. de iur. om. iud. & sicut talis defectus impediret aditionẽ l. si is ad quẽ. ff. de acq. hær. ita debet impedire repudiationẽ. Et ad l. in bonorũ, quæ vr obstare, quo ad repudiationẽ tacitam. rñde vt p Bar. in d. l. Claudius. Non ob. prædictis ista lex, quia rñdeo q hic nõ dicit q errauerit in iure, sed dici põt, q allegabat se errasse in iure. & ad hoc pbandũ solũ inducebat, q tũc aduocatus fuerat absens. Certe hoc non sufficit. sed requirit q aliter probet error iuris, iuxta no. per Bar. in l. nõ fatetur. ad fi. ff. de confes. & p doc. in c. fi. de confes. cum cõcor. ¶ Ex prædictis adde no. per gl. in l. ij. in gl. fi. & q ibi dixi. s. de succes. edi.

Diocletiani & Max. LEX II.

1 *Bonorum poss. an possit repudiari à solo patre, & si pater repudiat, an solus filius possit adire in aduentitijs.*
2 *Bonorum poss. in hæreditate profectitia, si fuit repudiata per solum patrem, an præiudicet ipsi patri, quominus ipse possit postea vna cum filio adire.*
3 *Bonorũ poss. si fuit agnita per filiumfa. de iure prætorio, an poterit pater adire de iure ciuili filio inuito, & contradicente.*
4 *Bonorum poss. seruo delata, an possit per solum dominum repudiari.*
5 *Bonorum poss. si non fuit agnita per filium intra tempus debitum quia filius non potuit certiorare patrem, an hoc hodie præiudicet patri.*

Filio. † Non summatur pp breuitatẽ. ¶ In gl. j. in prin. sensit gl. q illa lex loquit fm tẽpora l. j. j. de bo. ma. s. postq̃ fuit inductũ, q hæreditas materne lucræ acquireret filio, quo ad pprietatẽ & pri quo ad vsum fructũ, & sic q ista lex fuerit cõdita post d. l. j. quasi velit gl. q si loquamur fm tpa, fm q totũ acqrebat pri, solus pr posset repudiare bo. poss. tñ hoc est falsum p l. is q s hæres. §. neq; fili'. & ibi plene no. ff. de acq. hęr. & pbat etiã in hac l. q̃ fuit edita à Diocletiano, q fuit ante Cõstantinũ authorẽ d. l. j. ¶ In ea. gl. j. ibi, occasione pris &c. & sentit gl. q in hæreditate pfectitia possit solus pr repudiare, & filiũ excludere. ɔ̃riũ cõiter tenetur, vt firmat gl. iuncto tex. in d. §. neq; filius. & hoc sequunt ibi Bar. & oẽs, & pbat maxime p illũ tex. & istũ indistincte loquẽtes. & idẽ tenet Sal. hic, & in l. j. s. q admit. & in l. fi. in prin. j. de bo. q̃ li. & dixi in d. l. j. sup gl. fi. s. qui admit. Postea tñ hæc gl. saluari in hac parte, intelligẽdo q gl. velit, q quãuis hodie si pr solus repudiat hæreditatẽ aduẽntiã delatã filio, per hoc nõ impediat solus fili' adire p l. fi. j. de bo. q̃ li. tñ secus est qñ hæreditas est pfectitia, qa si pr repudiat, nõ poterit solus filius adire,[a] & sic erit hic gl. pro ea opi. quã tenui in d. l. 4. sup gl. fi. s. q admit. ɔ̃ Bar. in d. l. fi. §. similiq; modo. j. de bo. q̃ lib ¶ † Vtrũ aũt repudiatio solius patris in hæreditate pfectitia pĩudicet ipsi patri, quomin' ipse possit postea vna cũ filio adire. dic vt p Bart. & alios, post gl. in d. l. is qui hæres. §. fi. & Sal. in d. l. fi. in prin. & tetigi in d. l. 4. sup tex. s. q admi. vbi alia quedã ad materiã hui' legis dicta fuerũt. ¶ † Et iuxta hæc no. quęrit hic Saly. qd si filiusfa. agnouit bo. pos. de iure pᵱtorio, an pr poterit adire de iure ciuili filio cõtradicente, & reliquit sine pᵭ cogitandũ. Sed rñdeo q nõ. primo qa filius agnoscẽdo bo. pos. vr se gessisse pro hęrede de iure ciuili l. puberẽ. fm intellectũ quẽ ibi approbat Bar. j. de iure delib. Secundo, qa duo nõ possunt esse hęredes insolidũ in effectu l. q cõtra. §. vni duo. ff. de reg. iur. l. hæreditatẽ. §. pater. ff. de castren. pecu. ¶ † In ea. ibi, secus in seruo & c. an hoc an solus dñs possit repudiare bo. poss. delatã seruo. gl. videnť cõiter tenere, q sic. & hoc ẽt tenet Bart. in d. §. neq; filius. & idem Bar. in l. legatũ seruo. ff. de leg. j. Sed Saly. hic nõ faciens mentionẽ de Bar. & alijs tenet ɔ̃riũ, quia in agnoscenda bo. pos. delata seruo requiritur voluntas serui l. seruo inuito. in prin. ff. ad Trebel. ergo etiã in ea repudianda l. is põt. ff. de acq. hær. & respondit ad l. j. §. p seruũ. alle. in gl. q debet intelligi, q ibi dñs repudiat. s. per seruum cui mãdat, vt repudiet, & hoc vbi p seruũ nõ erat petita, vel agnita bon. pos. sed si per seruũ erat petita vel agnita, iuxta l. seruus. in prin. ff. de bo. pos. tũc bene solus dñs posset repudiare, qa tũc dr delata dño, & ita põt intelligi d. §. per seruũ. Itẽ rñdet ad l. legatũ seruo. q aliud est in legato, q recta via ipso iure transit in legatum absq; agnitione l. à Titio. ff. de fur. adeo sicut dñs poterat quęrere legatũ sine alio cõsensu serui l. si post. §. fi. ff. qñ dies leg. ce. l. quæ legata. ff. de reg. iur. ita põt repudiare, & ista dicit esse notanda, quia inaudita. tñ quia rñsio data p Saly. d. §. p seruũ. vr aliqualiter violare illũ tex. & vr nõ posse stare, quia hæreditas defertur p legem l. iij. ff. vnde legi. nõ aũt reperit q deferat dño per seruũ, vt diceret tex. in d. §. p seruũ. intelligẽdo, vt facit Sal. Itẽ hæreditas nõ potest repudiari per alium, sicut nec adiri l. ij. & ibi hoc no. Bar. ff. de off. procu. ces. & no. Bart. in l. recusare. in princ. ff. ad Treb. & Ange. & Ioã. de Imo. in l. apud Iulia. §. vtrum. eo. tit. ergo non potest dici, q ibi dñs bo. pos. sibi delatã repudiet per seruũ cui hoc mãdauit, & licet bo. pos. possit agnosci per procuratorẽ ex eo q nõ pendet ab aĩo, cum in ea requirat agnitio iudicialis l. iij. §. acquirere. ff. de bo. pos. tñ aliud debet esse in repudiatione i qua sufficit anim', sicut in repudiatione hęreditatis, vel aditione per l. per procuratorem. cum ibi no. ff. de acq. hær. Et si diceretur q text. in d. §. per seruum. intelligat bo. pos. delata seruo, quia põt repudiari per seruũ cum mãdato dñi istud fuisset indubitabile, ideo nõ puto recedendũ à cõi opi. quę habet q dñs possit repudiare[b] bo. pos. delatam seruo, & etiã

ADDITIONES.

a ¶ Adire. Vide q̃ posui. s. in l. 4. C. qui admit. qbus adde q voluit Ang. in cõsi. cxxxiij.

b ¶ Repudiare inquantum d. Iaf. hic dicit, q pulchrum esset scire an seruus possit solus repudiare hæreditatem in præiudicium domini. vide Ang. consi. xcj. vbi posuit de monacho quem dicit comparandum seruo.

& etiã hæreditatẽ per illũ tex. q̃a est eadẽ ratio, vt tenuit Dy. Bal. & Io. de Imo. & Ro. in d. §. neq; filius. Et Cy. in l. remittẽte. j. de iudic. & in l. Deo nobis. de epis. & cle. & Bal. in l. j. §. q̃ admit. & Ant. de Bu. & d. Abb. in c. in præsentia. de pba. & sentit Bar. in l. tutor. ff. de bo. pos. licet ipsemet Bar. Raph. & Pau. de Ca. in d. §. neq; filius. fecerint differẽtiã inter hæreditatẽ adeundã, & bo. pos. agnoscendam, volẽtes q̃ licet solus dñs possit repudiare bo. pos. tñ non põt repudiare hæreditatẽ. q̃a in aditione hæreditatis requirit̃ cõsensus serui l. iij. j. de hæ. insti. ergo idẽ in repudianda d. l. is põt. nã hæc sũa nõ vr̃ bona, q̃ ẽt in agnoscẽda bo. pos. requirit̃ cõsensus serui d. l. seruo inuito. in prin. & tñ secus in repudianda d. §. per seruũ. & cõtra Bar. vr̃ tex. in l. qui aũt. §. si quis seruũ. ff. quæ in fraudẽ cred. & gl. ij. & in l. fi. in pñ. ff. de vul. & pu. licet Imo. ibi dubitauerit, fateor q̃ vbi seruus vult repudiare, requirit̃ iussus dñi, sicut in adeunda, ita loquit̃ l. seruus dotali. ff. sol. ma. quã Raph. Cu. alle. pro opi. Bar. ibi solum restat rñdere ad l. is põt. cui rñde, q̃ regula ibi posita habet locũ in eo q̃ suo iure põt adire, nõ in eo cui q̃renda hæreditas

5 p aliũ, vt ibi no. & pbat̃ in l. tutor. cũ gl. ff. de bo. pos. ¶ † In ea. ibi, q̃s ordo. hæc gl. vr̃ sentire, q̃ si filius nõ potuit certiorare patrẽ, nõ præiudicet hodie pr̃i in bo. pos. nõ agnita. j. tẽpus anni, vel centũ dierũ per filiũ s̃m Fulg. hic. ista est notabilis dubitatio, de qua dixi vobis in d. l. j. §. qui admit. super gl. in ver. ignorante. in fi.

¶ De collationibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Collatio quid sit, & quot modis accipiatur.*

1 ¶ † Super hãc rub. Bal. nõnulla scribit quæ tangunt̃ p Bar. & alios in l. si emancipati. j. eo. vbi etiã tangunt q̃d sit collatio, dic vt ibi per eos & per gl. in rub. de col. bo. & per Bar. in l. pater. ff. de col. dotis. & aliquid per Ia. Bu. in l. j. huius tit. vbi tangit quot modis accipiat̃ collatio, vt etiã tangitur per Bal. & Sal. in d. l. si emancipati. & plenius per Alb. de Ro. in suo dictionario, in verbo, collatores.

Alexan. LEX I.

1 *Conferre tenetur emancipatus bona etiam sibi à patre donata si vult succedere cum fratre in potestate retento.*
2 *Collatio fuit inducta à prætore principaliter duplici respectu vt hic.*
3 *Collatio fuit inducta a prætore, ratione æqualitatis seruandæ.*
4 *Conferre, an & q̃n teneatur institutus, qui aliter succedit, q̃ ex testamento.*

1 Mancipatos. † Cum succedit emancipatus filius pr̃i vna cũ filijs in ptãte, ex testamẽto pr̃is, tũc nõ ꝯfert emãcipat᷑ bona sua ẽt q̃ a pr̃e sibi añ donata fuerũt. h. d.

2 ¶ † Et rõ est, q̃a collatio fuit ab edicto p̃toris inducta pñcipaliter duplici respectu. primo rõne iniuriæ q̃ videbat̃ fieri p p̃torẽ filio in ptãte deferentẽ bo. po. ꝯ tab. vel vnde liberi filio emãcipato, q̃ de iure ciuili erat incognitus & sic p emãcipationẽ auferebat̃ bñficio p̃toris aliqua portio hæreditatis q̃ in totũ obuẽtura fuisset filio in ptãte, & sic emãcipatus cõsequebat̃ partẽ hæreditatis, & ẽt habebat pro se ppria bona q̃ post emancipationẽ acquisierat. Filius aũt in ptãte tpe quo sunt introducta collatio, ab edicto p̃toris, nihil sibi ppriũ acquirere potuerat. immo oĩa acquisierat pr̃i suo, & sic erãt illa in hæreditate pr̃is, & in cõsequẽtiã filius emãcipat᷑ de talib. acquisitis p filiũ in ptãte habebat partẽ pro rata, pro qua succedebat in hæreditate. Ideo visum fuit æquũ p̃tori q̃ emancipatus venire volens ad successionẽ deberet cõferre cũ filio in ptãte bona, q̃ ipse emãcipatus acquisierat & q̃ pr̃i acquisiturus fuisset si emãcipatus nõ fuisse. Et ideo castrensia vel quasi, q̃ pr̃i acquisiturus nõ fuisset nõ confert l. j. §. nec castrense. ff. de colla. bo. Vnde videm᷑ q̃ q̃n emãcipatus succedendo nõ infert iniuriã seu damnũ filio in ptãte, tũc nõ tenet̃ cõferre casum, & exemplũ habes in d. l. j. §. pr̃ filiũ. Inspecto ergo isto primo respectu, debet in casu huius l. cessare collatio, quia nec p̃tor, nec emãcipatus succedẽs ex testõ facit iniuriã, aut damnũ filio in ptãte. sed illud damnũ facit sibi testator in cuius ptãte erat, excepta legitima, instituẽdo extraneũ. Vnde hoc casu fili᷑ emãcipatus succedẽs ex testõ dr̃ habere successionẽ istã nõ à p̃tore, sed à iure ciuili, quẽadmodũ & quilibet extraneus institutus l. lege obueni-

3 re. ff. de verb. sig. ¶ † Secundo respectu fuit inducta coll. ab edicto p̃toris. s. rõne æqualitatis seruãde. & ideo licet inter filios in ptãte nõ esset tũc expediẽs inducere collationẽ, quia ipsi nihil sibijpsis acquirebãt. tñ quia filia i ptãte dotata à pr̃e acquirebat sibi dotẽ, tanq̃ suũ p̃rimoniũ l. Pompo. Philadelphus. ff. fa. erc. & l. frater. ff. de col. do. maxime mortuo pr̃e. q̃a omnis actio de dote tũc cõsolidat̃ in filiã l. vnica. §. videamus. s. de rei vxo. actio. Ideo si filia volebat ab intestato succedere cũ fratrib. fuit visum equũ p̃tori q̃ ipsa deberet dotẽ suã cõferre, & p p hoc factus est ti. ff. de col. dot. & iste respectus nõ attinet ad l. nostrã. ¶ In gl. j. pro gl. est tex. in l. filię

4 dotẽ. j. eo. ¶ † In gl. in verbo, obtinẽtes ibi errore &c. Idẽ dicit Ful. sub dubio forte si ex certa scientia adiuissent ab intestato, alle. l. si filius q̃ mãsit. ff. si q̃s omis. cau. test. Dic q̃ q̃n institutus succedit aliter q̃ ex testõ ita demũ cõfert, si p p hoc augetur portio sibi relicta in testõ, alias nõ, vt probat̃ in l. si filia fuerit. ff. de col. Et ideo cũ in casu l. filius alle. in gl. portio filiæ sibi relicta in testõ nõ augeret̃ succedẽdo ab intestato, nõ tenebitur ipsam dotẽ cõferre, licet ex certa scientia succederet ab intestato. secus si augeret̃. Et p p hoc nõ est necesse insistere circa id q̃ dicebat Iac. Bu. & Sal. hic dicẽtes q̃ ꝯ gl. vr̃ esse alia gl. si auie. in gl. fi. s. de suc. edi. Quæ vr̃ velle q̃ qui eligit viã incõpetentẽ etiã si hoc fecerit per errorẽ sibi p̃iudicet in via cõpetenti, dũmodo fuerit error iuris. Sed ipsi rñdẽt quod illa gl. pcedit q̃n errorẽ nõ reuocauit. sed ista pcedit q̃n errorẽ reuocauit, quæ verba mihi nõ placent. & in l. filius alleg. in gl. nihil dicitur de reuocatione erroris. quinimmo etiã si adiuisset ab intestato ex certa scientia, quę plus debet præiudicare q̃ error iuris non tenet̃ cõferrere, vt. s. fuit ostensum. Ex quo apparet, q̃ etiã si nõ reuocasset errorẽ nõ teneret̃ cõferre. ¶ In gl. si. ibi, mutat casum &c. hæc solutio cõis est, & vera, vt mihi videtur. sed Fulg. hic dicit q̃ immo ibi nõ mutatur casus. Et sic intelligitur q̃n testamentũ erat conditum, sed debet intelligi s̃m eum, q̃ ibi testamentum fuit rescissum per quęrelã. quo casu est locus collationi l. vt liberis j. eo. Sed mihi non placet, quia in l. si non mortis alleg. in gl. necessario cessabat quęrela quæ tanquã subsidiaria cessat vbi habet locum remedium petẽdi supplementũ legitime l. omnimodo. in prin. s. de inoffi. test. & in. §. tam autem. insti. eo. tit.

SVMMARIVM.

5 *Collatio est facienda inter eos, qui volunt succedere simul ex testamento, vel ab intestato.*
5 *Argumentum à contrario sensu sumitur etiam in l. noua, etiam ad effectum inducendi legum correctionem, quando aliàs illa lex noua nihil operatur.*
3 *Collatio non fit de rebus donatis filio à patre pro peculio profectitio.*
4 *Emancipatus, si vult succedere cum filio in potestate tenetur conferre etiam donata à patre tempore emancipationis, vel post indistincte.*
5 *Donatio quæ confirmatur morte, & legatum, an differant inter se.*
6 *Donatio simplex facta filia in potestate per patrem valet.*
7 *Lex noua determinata, distinguitur p leges veteres, ne inducat̃ legũ correctio.*
8 *Genus neutraliter positum post aliquas illas suas species, non est extendendum ad species prioribus in qualitate dissimiles.*
9 *Donatio simplex facta filio, quæ confirmatur morte, computatur in legitimam ipsius.*

1 X testamento. † In casib. in q̃bus olim erat faciẽda collatio inter succedentes ab intestato, facienda est ẽt hodie, si succedat̃ ex testamẽto, nisi testator prohibuerit. h. d. ¶ Not q̃ ẽt ex testamento habet locũ collatio, licet secus esset olim. Et quæ fuerit ratio iuris antiqui & noui, vltra ea q̃ dixi. s. l. proxi. vide Bar. in l. si emancipati. circa medium, & in l. pater. ij. q. in fi. ff. de col. dotis. ¶ In tex. ibi, si parẽs expressim &c. Et sic à ꝯtrario sensu, si parens expresse nõ prohibuit collationẽ i testõ, habebit locũ collatio, & ita corrigit̃ lex antiqua.

2 ¶ † Ex quo habes notare s̃m Ro. hic q̃ ẽt sumitur in l. noua argumentũ a ꝯrio sensu, etiã ad effectũ inducendi legũ correctionem.

a Quod intellige verum, q̃n aliàs illa lex noua nihil operaretur,[a] vt pbat̃ hic. Et in hoc fundat̃ decisio q. no. quã ponit Bal. in l. cõuenticulã. C. de epis. & cle. & Bal. & Ang. & clarius Imo. in l. si cum dotem. in prin. ff. sol. ma. & pro hoc ibi Ro. dicit esse gl. sing. in l. nulla nisi. iuncto tex. C. de epis. & cle. q̃ gl. ita intelligit tex. in auc. dyaconissa. eo. ti. nam illa auc. nõ corrigit, nisi à ꝯrio sensu. q̃a aliàs nihil operaret̃ ille tex. hãc doctrinã ẽt expresse tradidit Bal. i l. obseruare. §. pficisci. in. ij. q. ad fi. ff. de offi. pcon. Vbi aũt lex noua siue statutũ posset aliq̃d operari aliter q̃ per argm̃ à ꝯrio sensu, tunc nõ sumi debet tale argm̃ ad inducendũ ll. correctionẽ, vt no. gl. ij. in c. vnico. de ęta. & quali. in. vj. & in c. significasti. i gl. fi. de foro cõpet. & in cle. j. in verbo, obseruare. de sent. excõ. ad hoc l. nemo. cũ ibi no. C. de iurisom. iud. & no. Bar. in l. oẽs populi. in. vj. q. pñ. ver. iuxta p̃dicta q̃ro verũ statutũ extendat̃ &c. & Bal. in l. ij. in prin. p illũ tex. j. de cõdi. inser. Facit q̃ no. gl. i c. cupiẽtes. §. q̃ si p. xx. in verb. petere, de cle. in. vj. Et p hoc Ful. in l. vt liberis. j. e. dicit esse ibi in gl. fi. dũ dicit, nec leo hoc vetat &c. & ibi dicit Fulg. q̃ q̃n rõ legis noue inducit ꝯriũ sensum, tũc p ꝯriũ sensum inducit̃ correctio. alle. d. l. nulla iuncta d. auc. dyaconissa. de q̃b᷑ oĩb᷑ dixi pleni᷑ in l. j. sup gl. in verb. fortissimũ. ff. de offi. ei᷑ cui man. est iurisd. Tñ quo ad istũ tex. dici põt. q̃ nõ pbet id ad q̃ põderat̃ p Ro. hic. primo, q̃a tex. in corpore clare, & p directa verba corrigit ius antiquũ. Itẽ q̃a vr̃ ẽt expresse

ADDITIO.

a ¶ Operaretur. Adde An. consi. cctxiiij.

expreſſe colligi ex tex. hic, dũ dicit, ita demũ &c. quæ ſunt verba exceptiua à regula ɔ̃ria l. ita demũ. ſ. de arbit. & l. ita demum. ff. de arbi. & ſic firmat regulã eſſe in ɔ̃nũ i caſib. nõ exceptis. §. vt aũt. de rõ alie. & l. quæſitũ. §. deniq;. ff. de ſun. inſtr. & no. in l. his. ff. de legi. ¶ In gl. magna ibi, inter viuos &c. ſubaudi & nõ ob. caſus, ſed ſimpliciter vt gl. recte loqnaꝛ. ¶ In ea. ibi l. ſi qñ. §. fi. &c. expreſſius probaꝛ in d. l. pe. ad fi. j. e. ſatis ẽt ꝓbaꝛ i d. l. ſi qñ. Quia qñ aliqd donaꝛ filio hoc acto, ꝙ cõputeꝛ in legitimã, cõſtat ꝙ debet i ea cõputari, vt ibi. ergo & cõferri d. l. pe. in ꝑn. ¶ † In ea. ibi. l. ſi donatione, &c. [3] certe hoc caſu qñ donaꝛ, vt habeat in peculiũ ꝓfectitiũ nõ cadit ꝓprie collatio in tali caſu, qa cũ collatio ſit rei ꝓprie cõe la. in l. 4. io pnn. ff. de col. bo. & res ɔceſſa filio i peculiũ ꝓfectitiũ, nõ exeat patrimoniũ pr̃is, ſed eſt cõis oium filiorũ ſuccedentiũ. ideo in tali re debet fieri diuiſio, & nõ colla. l. filiæ licet. j. e. & l. certũ. ſ. fa. erc. idẽ qñ tradiꝛ ſimpl̃r filio, vt filio, qa vr̃ concedi in peculiũ l. fi. ff. de pe. leg. l. ꝙ fructuariꝰ. ff. de acq. re. do. & no. Bar. in d. l. ſi donatione. & ibi veniet dicẽdũ. & hoc ſentit gl. hic, q̃ per hoc remanet declarata in hac parte. ¶ † In ea. ibi, nõ cõferret ẽt iubente pr̃e. hoc in- [4] tellige verũ, ſi ipſe emãcipatus nõ vult ſuccedere. ſed ſi vult ſuccedere, teneꝛ cõferre rem ſibi donatã tp̃e emancipationis, vel poſt, indiſtincte ẽt, ſi ſit donatio ſimplex, ſm̃ magis cõem opi. vt ꝓbaꝛ in l. vt liberis ad fi. j. e. & ẽt ꝓbaꝛ in l. j. ſ. eo. Nã ideo ibi nõ tenebaꝛ cõferre emãcipatꝰ rem ſibi donatã, qa illo tp̃e ſuccedẽdo ex teſtamento ceſſabat collatio. ergo innuit text. ibi, ꝙ ſi ſucceſſiſſent ab inteſtato debuiſſet cõferri. Sed ɔ̃ iſtã opi. fortiſſime facit tex. in l. illud. j. eo. q̃ lex loq. vr̃ ẽt in donatione facta à mr̃e, q̃ nõ habet filiũ in ptãte, & tñ ibi dr̃, ꝙ illa donatio ſimplex nõ cõferꝛ qñ tractatur de ſucceſ. hæred. mr̃nę, niſi hoc fuerit expreſſe dictũ i donatione, vel niſi ſubeſſet rõ æqualitatis ſeruãde, vt ibi dr̃, & queadmodũ à prin. põt efficaciter donare pr̃ filio emãcipato l. ij. ſ. de inoff. do. ita & mr̃ põt efficaciter donare filio l. ſi ɔſtãte. ſ. de do. iter vir. & vxo. ergo idẽ vr̃ eſſe in donatione facta à mr̃e, & in ea q̃ fit à pr̃e filio emãcipato. Pręterea tex. in d. l. illud. loquiꝛ indiſtincte in pr̃e donãte filio nõ facta diſtinctiõe inter emãcipatũ, & nõ emãcipatũ, nec attẽdiꝛ ibi patria ptãs, qa vt dixi, parificanꝛ ibi pr̃ & mr̃ donãtes. Iſtud eſt difficile ɔ̃trũ in quo gl. & doc. io d. l. vt liberis. multum ſe inuoluũt, & nullã bonã ſol. dare vñt, & melior ſol. q̃ dari poſſit, vr̃ eſſe illa, quã poſuit Bar. in l. j. §. nec caſtrẽſe. ff. de coll. bo. nã dicit ꝙ aliud eſt in filio emãcipato, & aliud eſt in eo q nunq̃ fuit, nec eſſe potuit in ptãte, ꝓut eſt filꝰ quo ad matrẽ. Ratio eſt, qa de iure antiquo ñ reperiebaꝛ, ꝙ tales ſuccedẽtes mr̃i deberẽt inuicẽ ɔferre vnde ſatisfecit legi, ſi eos grauauit cõferre data ob cauſam. ſ. dotẽ & ſimilia, & ẽt donationẽ ſimplicẽ in duob. caſib. ſ. qñ reſultabat inæqualitas, vel qñ hoc fuerat expreſſum, ꝙ ɔferreꝛ. ita loquiꝛ d. l. illud. ſed ſi filꝰ emãcipatus de iure antiquo cõferebat oĩa, ideo indiſtincte grauaꝛ ad cõferendũ ſimplicẽ donationẽ d. l. vt liberis. & hoc teneo ſaluis his q̃ dicã ibi, ad ꝙ ẽt vide Bal. hic, in. iij. q. ¶ In ea ibi, & pro eis & ca. ſta rõ & ſeq̄ns debet poni ante ꝑcedẽtẽ ver. in- [5] cipientẽ, ſi vero i emãcipatis &c. ¶ † In ea. ibi, ꝙ nõ eſt relictũ &c. qa nullũ ſimile eſt idẽ l. ꝙ nerua. ff. depoſi. immo in plurib. differt donatio q̃ cõfirmaꝛ morte, & relictũ, ſeu legatũ, patet in l. ſi maritus. la ij. cũ gl. ſ. de do. inter vir. & vxo. patet ẽt ꝙ in tali donatione requiriꝛ inſinuatio iudicialis q̃ nõ requiriꝛ i relicto l. donatio. quas parẽtes. eo. tit. & differũt ẽt in alijs de qbus hic vide ꝑ Bal. ɔ̃ opi. ɔ̃ria quã tenuit Azo. põt ad ñ defendi, qa donatio ſimplex facta filio in ptãte ſolũ valeat ꝑꝑ ɔfirmationẽ ſequutã ex morte donãtis d. l. donationes. ergo i hoc ęquiparanꝛ relicto quãtũ ad cõferẽdũ, q. s illa q̃ acquiruuꝛ poſt mortẽ illꝰ de cuiꝰ hęreditate tractaꝛ, nõ dñt cõferri l. ſi donatione. & l. ea demũ. j. e. & l. j. §. ſi ab ipſo. & §. ſi impubes. ff. de col. bo. ergo hæc donatio non debet cõferri ſicut nec cõferunꝛ legata q̃ poſt mortẽ acquirunꝛ d. l. j. §. ſi ab ipſo. ff. de col. bo. & l. filiã cum fratribus. & l. filiæ licet. j. eo. & l. ſi qua. ſ. fa. erc. ¶ In ea. io fi. cõclude in hoc articulo, ꝙ aut q̃rimꝰ de dona. facta filio emãcipato, & illa eſt ɔferẽda ſm̃ ꝙ eſt. ſ. dictũ. ¶ Fallit io do. cã. nior. l. pe. cũ gl. ff. de col. bo. nã emãcipatus talẽ donationẽ nõ cõferri, qa ea q̃ acquiruꝛ poſt mortẽ illꝰ, de cuiꝰ ſucceſſione tractaꝛ nõ ɔferunꝛ d. §. ſi ab ipſo. cũ ɔcor. ſ. alle. ¶ Aut q̃rimus de do. facta filio in ptãte, & tũc aut cõfirmata pr̃e viuẽte, vt qa pr̃ poſtea emãcipauit filiũ. & donationẽ ñ reuocauit, & tũc idẽ iudicaꝛ, ac ſi tp̃e emãcipationis donaſſet l. donationes. §. pr̃. ff. de do. & ꝑ ɔ̃ns cõter [6] rut ſicut i emãcipato dictũ eſt. † Ex quo inferꝛ idẽ eſſe i oĩb. caſib. in qbus donatio ſimplex facta filio i ptãte valet in ꝑn. de qbus caſibꝰ plene no. in l. ij. ſ. de inoff. do. & ꝑ Bar. in l. cũ oportet. §. ſin aũt res. j. de bo. q̃ lib. & in l. ſi pr̃. ff. de do. & aliqd ꝑ Bal. in c. j. §. itẽ ſacra- [a] mẽta.[a] de pace iur. fir. & i l. fi. j. pro dona. pterq̃ io donatione facta filio ꝑꝑ eiꝰ benemerita, qa tũc donaꝛ ſibi, vt extraneo, & valet donatio, vt in auc. vnde ſi parẽs. ſm̃ vnã lec. ſ. de inof. teſt. & videmꝰ in l. ſi donatione. poſt gl. j. j. eo. & qa cẽſeꝛ tale acqſitũ eſſe aduẽtitiũ quia eſt acqſitũ ex opis filij l. cũ oportet. poſt ꝑn. j. de bo. lib. ideo nõ debet ɔferri, qa aduẽtitia nõ ɔferunꝛ l. fi. j. eo. Aut donatio fuit facta nõ ꝑꝑ merita, quo caſu regulariter ñ valet à ꝑn. ſed ɔfirmaꝛ morte, & i hoc ſunt opi. de qbus hic i gl. Tñ magis cõiter ɔcludiꝛ, ꝙ nõ debeat cõferri, qa acquiriꝛ poſt mortẽ, & ꝑ ɔ̃ns nõ debet cõferri, vt. ſ. eſt ꝓbatũ. ¶ Secũdo ꝑ hoc vr̃ eſſe caſus in l. filię. ſ. fa. erc. ¶ Tertio, qa eſt caſus ꝑꝑ quẽ nõ vr̃ eſſe opus diſputatione in d. l. [7] illud. niſi in caſib. ibi expreſſis. ¶ † Solũ reſtat rñdere ad argumẽta faciẽtia in ɔ̃nũ, & primo ad iſtũ tex. in ver. aliorũ datorũ &c. quia reſponde primo. ꝙ debet intelligi datorũ. ſ. ob cauſam, qa lex noua determinaꝛ, & diſtinguiꝛ ꝑ veteres leges, ne inducaꝛ correctio vt ꝑ gl. in l. ſciendũ. in ꝑn. ff. q. ſatiſ. cog. & no. gl. hoc. Tñ hæc ꝑiua rñſio vr̃ reprehendi ꝑ Imo. in l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. ma. dicentẽ, ꝙ aut cõſtat, ꝙ lex noua venit ad corrigendũ, & tũc ſi generaliter loquaꝛ, gñaliter corrigit, nec diſtinguiꝛ per leges veteres. alle. tex. cũ gl. in ca. ɔ̃ Chriſtianos. de hæreti. in. vj. & gl. in auc. ex cã. iuncto tex. j. de lib. præte. & iſtũ tex. cũ gl. ſm̃ opi. Io. & arg. l. de pretio. hoc alle. in gl. aut ſm̃ eũ nõ cõſtat ꝙ lex noua veniat ad corrigendũ in mã de qua quęriꝛ, & tũc licet in alia mã corrigat, recipiet determinationẽ à l. veteri. & ita ſm̃ eũ loquiꝛ text. in auc. offeraꝛ. cũ gl. C. de lit. cõteſt. iuncta d. l. ſciendũ. in prin. cũ gl. Tamẽ puto poſſe defendi ab hac impugnatione dictã reſpõſionẽ, qa licet cõſtet ꝙ hæc auc. veniat ad corrigendũ legẽ codicis, inquantũ lex codicis volebat, ꝙ cõdito teſtamẽto nõ eſſet locus collationi. tñ nõ conſtat ꝙ hæc auc. veniat ad corrigẽdũ ius antiquũ circa res de qbus debe- [8] bat fieri collatio. ¶ † Vel ad iſtũ tex. ſecundo rñde, † ꝙ iſtud verbum, aliorũ &c. debet referri ad ſimilia, vt no. gl. i l. ſi fugitiui. ſ. de ſer. fugit. & ſic debet intelligi de datis ob cauſam, ꝓut dos, nõ aũt de donatiõe ſimplici. Quod fortificaꝛ, qa genꝰ neutraliter poſitũ poſt aliquas ſuas ſpecies, nõ eſt extendendũ ad ſpẽs prioribus in qualitate diſſimiles l. fi. §. cũ dulcia. ff. de vi. tri. & oleo le. Sed iſtud verbum, datorũ, eſt hmõi. ergo debet referri ad data ob cauſam, ꝓut eſt dos, vel alr̃ rñde, vt hic ꝑ Cy. & Bal. nõ obſ. vltimũ ar. hic formatũ in gl. qa rñde, ꝙ aliud eſt i dote, q̃ eſt donatio ob cauſam neceſſariã; qa talis cõſeruaꝛ. Nos aũt loquimur i donatione ſpõte facta. Et rõnẽ dñæ, vide ꝑ Bar. in l. j. §. nec caſtrenſe. ff. eo & ꝑ Cy. in l. filiæ licet. in. j. q. j. eo. nec ad hãc rñſionẽ ob. tex. in d. l. illud. quę loquiꝛ in dote data à matre, quę nõ cogiꝛ dotare filiã l. matre. ſ. de iu. dot. quia rñde ad illã legẽ, prout dixi ſu. ꝑ gl. Secundo rñde ad dictũ ar. vlt. gl. ꝙ illa quę nullo modo acquiriꝛ filio, niſi poſt mortẽ nõ conferunꝛ, vt dixi. ſed dos acquiriꝛ ante mortẽ pr̃is, & exijt patrimoniũ eiꝰ, vt in gl. Tertio rñde, ꝙ ille q põt adimere, & moriendo nõ adimit, vr̃ in vltima volũtate cõcedere l. cũ hoc ſtatus. poſt prin. in ver. ɔfirmatũ. & ibi gl. ff. de do. inter vi. & vxo. & l. cõficiuntur. in prin. ff. de iu. codi. ergo pater moriẽdo, & nõ reuocando donationẽ, vr̃ tacite ꝑ vltimã volũtatẽ relinquere, ſed relicta nõ conferunꝛ, vt eſt dictũ, ergo &c. quæ rõ ceſſat i dote, quia pr̃ dntẽ quã dedit filiæ nõ põt adimere. vt in auc. ſed quãuis. ſ. de rei vxo. ac. & [9] l. ſociꝰ pro filia. ff pro ſo. ¶ † Itẽ nõ ob. ſi diceret donatio ſimplex, quę ɔfirmaꝛ morte cõputaꝛ filio in legitimã, ſm̃ magis cõem opi. l. filiũ quẽ. ſm̃ lec. Azo. ſ. fa. erc. & ꝓbaꝛ in l. etiã. §. ſi debita. in verb. ſed & mortis. ff. de bo. lib. & firmat Bar. in l. in quartã. ff. ad l. fal. ergo debet cõferri d. l. illud. in prin. ¶ Quia rñdet ꝙ regula poſita in d. l. illud. in prin. nõ habet locũ in his q̃ acquiruꝛ poſt mortẽ, ſeu in his q̃ habẽt vim relicti. patet qa relicta cõputanꝛ in legitimã. §. ſi debita. & l. ſiue. §. excludiꝛ. ff. de iure pa. & tñ nõ cõferunꝛ. & iſtã opi. ꝙ talis donatio nõ conferaꝛ, firmat gl. in l. q̃ pr̃ filio. ff. fa. erc. & magis cõiter doc. hoc approbãt. licet gl. hic ſe nõ confirmet, & ita eſt tenendũ, licet Ray. hic multũ audacter dicat, ꝙ ſi haberet cõſulere, ipſe ɔſuleret pro opi. Io. ſ. ꝙ donatio ſimplex facta filio i poteſtate nõ conferaꝛ ꝑ tex. in corpore, vnde iſta auc. ſumiꝛ. ſ. in §. illud quoq;. in auc. de trien. & ſemiſſ. in verbo, alio mõ datas. & i verb. oblitꝰ datorũ. & i verb. ꝙ iã dictũ eſt. Itẽ ꝑꝑ rõnẽ q̃ colligiꝛ ex illo tex. in verb. exinde æqualitatẽ &c. & ſic tenuit ꝙ rõne æqualitatis ſeruãde debet hodie quodlibet datũ indiſtincte ɔferri. & iſta opi. Ioã. ſequiꝛ ẽt Ia. de Bel. in d. §. illud. vbi refert formalr̃ diſtinctionẽ Dy. magiſtri ſui, & dicit ipſe Dyn. in d. diſpu. obſcure decidit, & ſibi vr̃ ꝙ Dy. approbet opi. Azo. in emãcipato,[b] ſed in filio io poteſtate[c] approbet opi. Io. dicit tñ Iac. de Bel. ꝙ aliqui aliter reportauerunt

ADDITIONES.

a ¶ Item ſacramenta d. Iaſ. hic dicit, ꝙ miratur ꝙ doct. non aduertunt in hoc, quia dicunt cõtra caſum l. cum multa. j. de bo. quæ lib. vbi eſt tex. ꝙ donata per Imperatorẽ cenſenꝛ caſtrenſia, q̃ nõ cõferuntur. & ſi dicis in. §. itẽ ſacramẽto. dicñ de donatione regis nõ Imperatoris, dicit ipſe, ꝙ qlibet rex nõ recognoſcẽs ſuperiorẽ, aſſimilaꝛ Imperatori in regno ſuo, vt tenet Old. cõſi. clv. ſm̃ ipſum. ſed eſt. cccxj.

b ¶ In emancipato. De hoc per Oldr. conſi. cxxxviij. cuius thema tale eſt. Durandus. Franc. de Aret. conſi. xvij. Abb. conſi. cxlvj.

c ¶ In poteſtate. Adde Old. conſi. clj. in c. ſi quis verba donationis

uerunt decisionē Dy.tandē Iac.de Bel.cōcludit, ꝙ in filio in ptāte sit vera opi.Io.per l.si donatione.ij.rñ.j.eo.nō rñdet tñ ad cōtraria. ¶ Vnde dic, ꝙ cōiter doc.referunt Dy.tenuisse opi.Azo.in filio in ptāte,& bñ ꝑ p̄dicta. Non ob.allegata ꝑ Ray.qa rñdet, prout sint rñsum ad istū tex.itē rñde ad.§.illud.i verb.exinde ęqualitatis &c. ꝙ imo ibi est tex.pro opin.Azo.ꝙ patet ex eo ꝙ tex.ibi dicit, ſm ꝙ olim dispositū est &c.& sic tex.vult ꝙ hodie cōdito testō habeat locū collatio,ſm ꝙ olim ab intestato dispositū erat. sed olim donatio simplex cōferebaẽ, vt ꝓbaui.ergo &c. Ad l.si donatione. rñde, ꝙ ille tex.ſm cōem intellm, vt iura iuribus ꝯcordenẽ, intelligiẽ qñ aliq̃d fuit donatū i peculiū,& sic nō est ꝓpria donatio, vt dixi sup gl.reliqua vide ꝑ Bar.in d.§.nec castrense.& ꝑ Io.An.in addi.Spe. in ti.de dona.§.j.in addi.inci.& scias.ibi ēt tenet cōem opi.ꝑ Bal.in l.qm̃ nouella. in prin.& in l.omnimō.§.imputari.ś.de inoff.test.& in d.l.filię.& l.si in dona. ¶ Et hic ab extra tāgit Bal.de plurib.quorū magnā partē tangam in d.l.si donatione. & in l.illud.j.eodem.

Alexan. LEX II.

1 *Dos promissa per patrem, & non soluta, confertur per filiam faciendo fratres cohæredes suos liberari à marito pro portionibus eorum.*
2 *Fideiussor cui promisi eximere ab illa obligatione sub pœna ad oēm eius requisitionē, si ei caueo idonee de releuando eū indemnem nō pōt aliud conqueri.*
3 *Difficultas excusat à periurio, & à mora.*

1 SI pater. † Dos ꝓmissa ꝑ patrē,& non soluta cōferẽ ꝑ filiā faciēdo fratres cohæredes suos liberari [a] à marito suo ꝑ portionib.eorū. h.d. ¶ Limita tñ hāc l.cū si.nō ꝓcedere in casu notabili quē habes i l.ex parte.§.j.ff.fa.ercis. ¶ † In gl.
2 fi.facit hæc gl.iuncto text.ad q.ꝙ si fideiussisti pro me de euictione, & ego sub pœna promisi tibi eximere te ab illa oblone ad primā tuā reqsitionē,& creditor a me interpellat", vt te liberet cū offerā ei aliū fideiussorē idoneū, nō vult te liberare, q̃d facere debeā ne incidā in pœnā, nā ꝯcludiẽ ꝑ istū text.cū gl.ꝙ debeo tibi offerre idonee cauere, ꝙ te cōseruabo indēnē & defendā te aduersus creditorē.& hoc tñ operaẽ q̃ tū si fecissem te liberari, & hoc tenēt Bal.Sal.Pa.de Ca.& Ro.hic facit l.sed si.§.fi.ff.de peculio. Addn Bal.idē tenētē in l.ij.j.de sen.q̃ sine cer.q̃tī.& in l.q̃ aūt.§.j.ff.de cōstit.pecu.in reporta.antiqs.& in l.si mādato meo.io eiidē tēpor.& ibi est bon" tex.i.§.j.illi" legis.ff.mā.& idē tenet Cy. & Bal.i l.labeo.§.fi.ff.de at.ꝑ illū tex.& subdit Bal.ī d.l.q̃ aūt.§.j ꝙ si debitū erat purum & liquidū teneor incontinenti soluere creditori vt te liberet, allegat l.si vt certo.§.item labeo.ff.cōmo.& de hoc etiam vide per Bal.in l.si pro ea in.ix.quæst.& ibi etiam Saly.
3 in.vj.q.C.manda. ¶ † Et dicit hic Rom.ꝙ decisio Bal.hic procedit etiam si interuenisset iuramentum, quia difficultas excusat à periurio [b] ca.breui.de iureiu.sicut & excusat à mora, ſm ꝙ plene no. in l.ꝙ te.& ibi vide Bar.ff.si cer.peta.cum concor.

ADDITIONES.

a ¶Liberari. Et sic sufficit implere factum eo modo, quo fieri potest.pro quo facit, ꝙ voluit Ro.late consi.cccclxxiij.
b ¶Periurio. Amplia vt per Old.consi.xciij.

Alexan. LEX III.

1 *Pactum, ꝙ filia dote contenta non succedat patri ab intestato, non valet, & ideo patri succedit dummodo conferat dotem.*
2 *Pactum de non succedendo non valet.*
3 *Pactum de non succedendo vbi valeat.*
4 *Pactum de succedendo, an possit validari statuto, vel consuetudine.*
5 *Legitimatio spuriorum facta cum clausula ꝙ non possint succedere cum alijs quid operetur.*
6 *An possit pater facere emancipationem, & ꝙ filius aliquid soluat pro præmio emancipationis.*
7 *Renuntiatio facta per filiam de hereditate paterna, cum iuramento valet sed an noceat nepotibus ex filia.*
8 *Renuntiatione si excluditur filia à successione paterna, & si excluditur à statuto stantibus masculis, quid iuris.*
9 *Legitime supplementum, an possit petere filius, cui fuit iam semel data si postea pater auxit patrimonium.*
10 *Filia si renuntiauit hereditati paterne vni ex suis fratribus, an prosit ipsi tantum, vel etiam alijs fratribus simul.*
11 *Conferre an teneatur filius eam pecuniam, quam, cum à suo patre studiorum gratia accepisset, obligauerit.*

1 PActum. † Pactū ꝙ filia dote ꝯtēta patri ab intestato nō succedat, nō valet,& iō hoc nō obstāte succedet dūmō dotē ꝯferat.h.d. ¶ No.ꝙ nō valet pactū de nō succedendo, & q̃ sit rō, vide ꝑ Bar.& alios i l.stipulatio hoc mō.ff.d ver.ob. vbi dixi rōnē esse q̃a lex dubitauit ne ꝑ modico qs remitteret. multa alia ēt vide maxime ꝑ Sal.& in l.pactū ꝙ dotali.ś.de pac.& vnā aliā reddit text.in l.si qn.§.illud. in fi.ff.de inof. test.de quo ēt vide per Bal.hic,in.xix.q. ¶ † Tetigit ēt Bar.& Sal.in
2 locis.ś.alle.q̃ sit rō quare nō valet ēt pactū de succedēdo, vt d.§.pactū.vera tñ est, quia aut aufert liberā testandi factionē.& est ꝯ bonos mores, vt d.l.stipulatio.& l.ex eo.j.de inuti.stip.& d.l.pactum. ¶ Alias rōnes ēt reddit Sal.i d.l.pactū.sed nō sunt multū vrgētes, & de hac mā tractaui.in d.l.stip̃lo. Vbi posui, an pactū de succedēdo firmeẽ iuamēto, vel saltē sit periurus ille q.ꝯ tale pactū veniret. & ibi ēt tractaui, an pactū de nō succedēdo de quo loquiẽ lex
a nostra firmeẽ indistincte iuramento [a] iuxta l.q̃ iuis de pact.in.vj ad quod capit.dedi plures limitationes & sic rñ q̃ habet quod non valet pactū de succedēdo pōt pluribus modis limitari ꝑut scripsi in dicta l.pactū. vbi reprobaui quasdam opi.circa hoc positas per Ro.hic. ¶ In gl.j.ibi l.nō dubiū, &c. Tamē de iure cano.ꝙ debeat attendi in mā iuramēti excludereẽ iurās a successione, vt est casus
3 in d.c.q̃uis. ¶ † In ea.ibi.Imperiale &c.glo.voluit alle.tex.in c.j.de filijs natis ex matrimonio ad morganaticam ꝯtcto, &c.filij nati si de feu.fue.cōtrouer.inter do.& agn.& ꝑ q̃ iura probaẽ, ꝙ licet de iure nō valeat pactū de non succedendo, tñ validaẽ cōsuetudine in locis in quib.vigeret consuetudo tale pactū valere. ꝙ est notandū ſm doc.hic,& maxime ſm Bal.& Ang.& Pau.de Ca.hic post Bar.
4 ¶ † Vtrū aūt idē sit in pacto de succedendo.s.ꝙ possit validari cōsuetudine, vel statuto hoc dictaote.Bal.fuit sibi ꝯrius, nā in l.cum archimedorā.j.vt in pos.leg tenuit ꝙ sic, sed in l.ij.j.q̃ sit lon.cōsue. tenuit ꝙ nō. & istā opi.cōprobaui in d.l. pactū. & in d.l.fi.ś.de pac. q̃a cū sit ꝯ bonos mores dixi ꝙ tale statutū vel cōsuetudo non tenet.iij.dist.cap.erit.& plene ꝓbat Bar.in l.oēs populi.in.ij.q.principali.de iust.& iu.dū tractat, an illud, ꝙ non pōt fieri per pactum,
5 possit fieri per statutum. ¶ † Fallit etiā tex.in d.c.j.de filijs natis ex matrimonio ſm Paul.de Ca.hic ad q.ꝙ si aliquis hñs filios legitimos, & naturales facit legitimare aliū filiū suum spuriū cū insertione clausulę, ꝙ nō possit succedere, nisi in eo ꝙ sibi placuerit relinquere, ꝙ talis legitimatio ita fieri possit, & dicit se cū plurib.ita cōsuluisse ꝯ quosdā alios qui cōsuluerunt legitimationē nō valere, eo quia legitimatio nō pōt fieri pro parte, sed quo ad oīa. aliās esset quoddā mōstrū, q̃a esset pro parte legitimus & pro parte nō ꝯ ea q̃ no.ꝑ gl.in c.cū inhibitio.in verb.parentes. de clā.despon.tñ Pau.de Ca.dicit ꝙ legitimatio valet, & ꝙ ita reperiẽ fuisse cōsultū per Ray.de Forl.in ciuitate Pisarū, & dicit ꝙ nō obstat argumētū, q̃a fatēdū est, ꝙ ista nō erit ꝓpria legitimatio, sed dispēsatio q̃ pōt fieri, vt quo ad q̃dā habeaẽ pro legitimo, licet nō sit at.l.cū ex oratione.ff.de excus.tu. Adde ꝙ meli" allegasset ipse tex.in l.ij.cū gl.ś. de iure au.ann.facit ꝙ no.Io.An.in addi.Spe.in ti.de succes.ab intest.§.fi.in addi.q̃ incipit vbi dixit Ros.& istā opi.ēt sequiẽ Ant.Bu. in c.ꝑ venerabilē.in ver.sed est dubiū, an pater &c.qui fil.sint leg. alle.tex.in d.c.j.& dicit ꝙ ita tenuit Bar.in l.q̃sitū. in recollectis antiquis.ff.de adop.& facit ad ea q̃ no.Bar.in l.j.§.filij & ibi aliās tetigi.ff.ad Treb.& Ro.in l.qui superstitis.ff.de acq.hær.& hoc simpl̃r refert dictū Bart.in l.q̃situ. in antiqua lec.& cū eo trāsit at.l.legē.ś. de pac.Ang.in l.si ab eo.j.de legi.hær.ēt tenet istam opi.ar.d.l.si ab eo.pro hoc ēt adducit, quia videmus ꝙ legitimatio q̃ ꝑ oblationē curie nō facit illū nō esse legitimū nisi quo ad patrē, vt in.§.filiū.in
b auc.qui.mo.nat.effi.sui.idē tenet [b] Paul.de Ca.in d.l.si ab eo.& in ru.ś.de iure au.annu.cū qua legi totū illū titulū. ¶ In ea.ibi.l.transactione. facit l.ij.§.pe.ff.de iureiur.& ista opi.cōiter teneẽ de iure cōi, nisi cōsuetudo in ꝯriū se haberet, vt est dictū. Et facit hęc gl.ad ea q̃ diceẽ.j.post gl. ¶ In ea.ibi.l.nā, & si.illa l.potius facit in ꝯriū. ¶ In ea.ibi.§.fi.licet Iac.Bu.approbet istā verā. io.tñ nō videẽ tuta, attendēdo ꝙ hodie nō requiriẽ pactū ad hoc vt patri cōseruet successio filij quē emancipat, vt le.& no.in d.§.fi.Præterea text.in d.§. fi.loquiẽ in pacto de cōseruanda successione debita, ꝙ valet vt ibi. nos aūt loq̃mur i pacto de nō succedēdo ꝙ est improbatū, vt hic.
6 ¶ † In ea.ibi q̃a deliquit. istud nō videẽ verū ꝙ pr̄ delinq̃t vel turpiter faciat recipiēdo pecuniam, vt emancipet filiū, vt probaẽ in l. vtrū.ff.de ver.ob.ꝑ quā l.Io.de Imo.ibi reꝓbat istā gl.facit tex.in.§. hoc quoq;.inst.ꝑ quas ꝑso. Sed saluando istā solōnē dic verū esse ꝙ nō diciẽ turpiter accipere adeo ꝙ nō possit pecuniam licite retinere,& licite agere ad pecuniā pro emancipādo promissam. ita loquiẽ tex.in d.l.vtrum. tñ istā receptionē pecunie lex odio habet adeo ꝙ ꝑꝑ hoc pr̄ pōt repelli iuncto suo pacto à successione quā acq̃rere vellet ꝑ bon.pos.ꝯta.sicut dicim" in dño q̃ ꝑ pecuniā manumittit seruū. nam licite pecuniam retinet, tñ ꝑꝑ hoc excludiẽ à bo.pos.ꝯta.liberti l.etiā.§.si quis nūmos.ff.de bo li.eo.mō debet excludi

ADDITIONES.

a ¶Iuramento. Adde Pau.de Ca.consi.cxxvij. Anc.consi.clxxvij. Abb.consi.cxvj.ij.li. Fran.de Are.cōsi.xvij.vbi alle.do.de Ro.ad ampliationē materię vide per eū ibi. ¶Vide per Bal.in c.j.item pacta.de pace iu.fir.& Alex.plene in l.stipulatio hoc modo concepta.de verb.obl.& ibi alios Mod.& in consi.lxxxiij.in.ij.vol.
b ¶Idem tenet. De hoc per eundem Alex.consi xxvij.j.lib.

excludi pater à bo.poſ.ɔ̃ta l.j.in prin.ff.ſi q̃s à pa.ſue.ma.& iſta eſt
bona ſol.ad d.§.ſi parẽs.j.rñſo.vel extra glo.rñde ſm Bart.in d §.ſi
parẽs.& in l.fi.ſ.de pac.ꝙ in d.§.ſi parens.pr̃ acceperat tñ q̃tũ ſibi
a ꝓ legitima debebat. iõ repellit a bo.poſ.ɔ̃ta. ſicut eſſet in filio a q̃
accepiſſet tñ quartũ eſſet legitima,q̃a repelleret ab impugnatio-
ne teſtamenti l.ſi qñ.§.j.& ibi gl.iſtã ſol.poſuit.ſ.de inoffic.teſt.ſed
ab inteſtato non repelleret vt hic.& iſta ſolo eſt bona ad d.§.ſi pa-
rẽs.ij.rñ.¶ Ex iſtis duob.vltimis ſolutionib⁹ habes limitationes ad
legẽ noſtrã, & aliã habuiſti.ſ.ſcilicet qñ cõſuetudo vel ſtatutũ vali
7 daret pactũ. ¶ † Extra gl.in mã huius l nõ omittẽda eſt ardoa qõ,
videlicet q̃d ſi filia renũciauit hr̃ditati pr̃ne cũ iuro. quo caſu va-
b let renũciatio,vt dixi. An talis renũciatio nepotib. b ex filia noceat,
de qua qõ. tengit Bal.hic,in.ij.& xviij.q.& ẽt Ful.& Pau.de Ca.hic.
& Old.in cõſi.xl.incip.Breuiter vr̃.& Bart.& Imo.& Pau.de Ca.&
Ro.in l.q ſuperſtitis.de acq.hær.& Bal.in l.fi.ſ.de pac.& Sal.hic, &
in l.pactũ ꝙ dotali.eo.ti.& aliq̃d ꝑ Bar.in l.liberorũ. in ver.q̃ro,po
ne ꝙ aliq̃s deceſſit relicto nepote &c.ff.de ver.ſig.quẽ ẽt refert, &
ſequit Pe.de Anc.in cle.j.de Bapti.& doct.ſunt multũ varij. vñ di
uide articulũ in duos caſus principales. Primus qñ filia q̃ renun-
ciaũit,deceſſit viuo patre ſuo. Secũdus qñ deceſſit mortuo patre.
¶ Primo caſu dic ꝙ nepotes nõ excludunt indiſtincte q̃a excluſio
mr̃is q̃ deceſſit in vita illius de cuius hr̃ditate tractat, nõ nocet ne
potib.l.ſi ex ꝑſonis.§.fi.ff.de bo.lib.l.ſi quis filio exhæredato. circa
prin.ff.de iniu.teſt.& iur̃m matris nõ debuit nocere liberis l.iij.§.
pe.ff.de iureiu.& hic in gl.ꝓ hoc facit ꝙ renunciatio facta ꝑ matrẽ
vr̃ hr̃e tacitã cõdõnẽ ſi ſucceſſio ei deferat. & iõ ſi illa tacita cõdõ
nõ euenit renũciatio hr̃ ꝓ nõ facta ſicut dicimus in ſtipſone pure
facta aĩo nouãdi obſonẽ cõdõnalẽ q̃a ſtipſo habet tacitã ɔ̃dõnẽ.ſ.
ſi eueniat cõdõ obſonis nouãde. & iõ ſi illa cõdõ deficiat ſtipſo hr̃
ꝓ non facta l.quoties.ad fi.ff.de noua.& iſta eſt cõis opi.doc.in di-
ctis locis excepto Sal.i d.l.pactũ. q̃ dicebat iſtud eſſe verũ,niſi qñ
nepos haberet neceſſe venire ex ꝑſona mr̃is vt q̃a curreret cũ pa
truis ſuis q̃ ſunt priores in gradu.iuxta.§.cũ filius.inſt.de hær.q̃ ab
inteſ.& in auc.poſt fratres.j de le.he. Nã tũc queãdmodũ filia fuit
excluſa,ita erit nepos ex ea,vt no.in.§.ſolõ.ver.ſi vero filiorũ.i auc.
de nupt.Sed ad iſtã rõnẽ rñdet Bart.in d.l.q ſuperſtitis.& in d.l.li-
berorũ & in d.l.j.§.ſi filij.ff.de cõiun.cũ emanci.li.& l.ij.C.de lib.
ꝑte.vt ibi ꝑ eũ,& ẽt Imo.in d.l.q ſupſtitis. expreſſe impugnat op.
Sal.per rõnẽ.ſ.dictã.ſ.ꝙ illa renũciatio habet tacitã cõdõnẽ ſi filio
deferat ſucceſſio.Ro.in d.l.q ſupſtitis. limitat iſtud primũ mẽbrũ
niſi filia accepiſſet dotẽ aſſerẽs ſe ſua portione fore cõtentam, nã
tũc excludent nepotes nõ tñ vi repudiationis, ſed q̃a mr̃ ſua ha-
buit partẽ quã ipſi vlteri⁹ habere nõ pñt,& nihil allegat niſi q̃a di-
cit Bal.ita tenere hic. Sed certe Bal.hic in.ij.q.in fi.tenet ɔ̃nũ.ſ.qñ
filia deceſſit viuo pr̃e,& cũ Bal.trãſit Pau.de Ca.in d.l.q ſupſtitis.
q̃ primo adducit ꝓ opi.ɔ̃ria q̃a ſi filia dotẽ habuit q̃ in legitimã cõ
putat l.qm̃ nouella.ſ.de inoſ.teſt.vr̃ perinde eẽ ac ſi totã portionẽ
habuiſſet quã ab inteſtato de iure habitura fuiſſet ꝑ no.ꝑ Bart.in
l.j.§.filiũ.in q.iiij.ff.de ɔ̃ra. Sed ſi ita eſſet,nepotes ex ea nõ poſſent
plus petere,q̃a nõ dñt bis idẽ cõſeq̃ l.bona fides.de re iu. Nã id ꝙ
mr̃ cõſecuta fuit trãſiuit ad eos,& ſic cũ eadẽ cã.Subdit poſtea ip-
ſe ꝙ opi.Bal.hic vr̃ verior, q̃a ɔ̃ſecutio dotis vel alterius portionis
in vita pr̃is ſi nõ interueniret renũciatio cũ iuro,nõ excluderet fi-
liã quo minus ſi filia ſuperuiueret pr̃i ſuccederet ab inteſt.vel ɔ̃ te
ſtamẽtũ ſi eſſet ꝑterita ɔ̃ferẽdo dotẽ, vt.j.l.pxi.& in ſimili ꝓbat in
l.ſi vero.§.ſed ſi ſeruo.ff.de bo.li.illud ergo ꝙ põt excludere filiã.
eſt renũciatio cũ iuro. Sed nepotes ex ea nõ renunciarũt,& nunc
veniũt ex ꝑpria ꝑſona poſt q̃ mr̃ eorũ deceſſit,viuo pr̃e ſuo.ergo
nihil eſt ꝙ eos impediat ſm eũ dicẽtẽ ſe habuiſſe iſtũ caſum de fa
cto.Preterea illa renũciatio hr̃ ꝓ nõ facta poſtq̃ nõ euenit illa taci
ta ɔ̃dũ vt eſt dictũ.& ita puto tenẽdũ,q̃uis Old.in cõſ.ꝑall.de quo
alij doc.mẽtionẽ nõ faciũt videat velle ɔ̃riũ.ar.l.ex qua perſona.ff.
de re iu.& l.Pompo.§.cũ q̃s.ff.de acq.poſ.ſed nõ ob.q̃a nõ eſt ve-
rũ ꝙ dicti nepotes non dicant venire ex ꝑſona matris vt eſt dictũ.
Secũdo caſu principali.ſ.qñ deceſſit poſt mortẽ, dic ꝙ aut nepo-
tes veniũt tanq̃ hr̃des matris ad hæreditatẽ aui,& excludunt, q̃a
iſtud ius ſuccedẽdi auo nõ inueniũt in hr̃ditate mr̃is excluſe ꝑ re-
c nũciationẽ,& hoc eſt,ꝙ voluit dicere gl.fi. c in d.c.q̃uis. Aut nõ ve-
niũt tanq̃ hr̃des mr̃is, & tũc dic aut extãt alij fratres ipſius mulie-
ris, & tũc poſito ꝙ dici poſſit portionẽ filię ꝑ aliquẽ peti poſſe,de-
bemus dicere ꝙ ad illã dicti fratres admittunt per ius accreſcẽdi,
q̃a portio q̃ deficit in ꝑſona filię excluſe accreſcit cõiũctis,ſeu pa-
riter vocans l.j.ſ.qñ nõ pe.par.ꝙ ius accreſcẽdi eſt potẽtius ſucceſ-
ſorio edicto,& ſi impedit venire ꝑ ſucceſſoriũ edictũ,nepos q̃ eſt
ſequẽs in gradu d.l.j.ſm vlt.lect.gl.approbatã.& l.meminimus poſt
medium,ibi, ſi ex ſecũdo gradu &c.j.de leg.hære.& ibi ponderat
Bal.in fi.& l.cũ emãcipatus.§.q duos.ff.de ɔ̃ta. aut nõ ſunt fratres
dictæ mulieris, ſed ſunt alij remotiores in gradu q̃ nõ pñt venire

per ius accreſcẽdi & tũc admittunt nepotes ꝑ ſucceſſoriũ edictũ
qñ eſt excluſa filia ꝑ repudiationẽ vel ꝑ mortẽ vel alr̃ l.ſi is quia in
princ.ff.de inoſ.teſt.& l.fi.ſ.de ſucceſ.edi.& in l.j.§.q b.ff.de ſucceſ.
edi.&,an in hoc vltimo caſu nepotes impediant venire ꝑ ſuc.edi.
ſi filia aliq̃d recipit ꝓ dote & ꝓ integra portione ſuę ſucceſſionis.
Bal.hic tenuit ꝙ ſic, quia filia tũc ob.nepotib.nõ vi repudiationis,
ſed vi ſucceſſionis,nã cũ ipſa videat ſucceſſiſſe,nõ eſt tractandũ,ꝙ
nepotes veniãt ꝑ ſucceſſoriũ edictũ,& allegat no.ꝑ Bar.in l.j.§.fi-
liũ. in.iiij.q.ꝙ intelligit Bal.verũ qñ filia accepit aliq̃d ꝓ ſatisfactio
ne ſuę partis. ſec⁹ ſi accepit vt nullo mõ ſuccederet & repudiaret
& arg.l.fuit qõnis.ff.de acq.hę.& hic latius ꝑ eũ. ſed Io.de Imol.in
d.l.ſuperſtitis. tenet ɔ̃ Bal.& vltra ꝙ ẽt ſi filia recipit aliq̃d ꝓ parte
ſua,& dicit ſe cõtentã,& renũtiet,ꝙ nõ nocebit dictis nepotib.q̃a
dicit ſe nõ videre quare tunc nepotes nõ pñt venire ab inte.ſi ve-
niãt ex ꝑſona ſua ex quo filia eſt excluſa a ſucceſſione ab inteſt.li
cet habuerit aliq̃d q̃a illud nõ habet tanq̃ hr̃s,nec ꝑ hoc dr̃ ſucce
dere defuncto. & iõ ex quo eſt excluſa debet hr̃ditas venire ad ſe
quentes in gradu ex ſucceſſorio edicto, iuxta.§.placebat.inſti.de
legi.agna.ſucce.& d.§.q b.Sed veriorẽ puto opin.Bal.q̃ optime ꝓ-
bat ex no.ꝑ Bar.in d.§.filiũ.& ꝑ l.duob.inducẽdo,vt ibi per Bar.ff.
de leg.j.vbi Bal.hic vr̃ decidere,& Bal.in l.j.ſ.vj.qõ.ſ.qñ nõ pe.par.
bñ facit ꝙ no.Bal.& alij poſt eũ in l.hmõi.§.ſi Tino.el.j.de leg.ꝑ il-
lũ text.& Bal.& Ang.in l.Papi.§.vñ ſi q̃s.ff.de inoſ.teſ.ꝓ hoc facit;
q̃a filia habet illud loco ſucceſſiõis hr̃ditarie cui ſucceſſioni renũ
tiat ꝑ ꝑ illã portionẽ quã habuit. ergo ſicut ꝑ ꝑ partẽ ſucceſſionis
quã habuiſſet filia ab inteſtato excludent nepotes,ita excludi de-
bẽt ſi filia habuit aliq̃d ꝙ ſit loco ſucceſſionis ſubrogatũ, ar.l.ſi nõ
mortis.in prin.ff.de inoſ.teſt.Et ſubrogatũ ſapere debet nãm eius
8 in cuius locũ ſubrogat vt in iurib.vulgarib.† Et ꝑdicta ꝓcedũt qñ
filia excluderet renũciatione. ſi aũt excluderet ꝑ ſtatutũ extãtib.
maſculis,an tũc ꝓcedãt ꝑdicta.vide Bar.in d.l.liberorũ. & Iac.Bu.
in diſpotatione inci.q̃dã noie &c.& Pe.dq Anc.i cle.j.de Bap.vbi
trãſit cũ Bar.& ꝑ Bal.& Imo.in l.ſi vero.§.de viro.ad fi.ff.ſo.ma.cũ
9 cõcor.ibi allegatis ꝑ eos.† Tangit ẽt hic Iac.Bu.& Bal.in.vj.op.q̃d
ſi pr̃ dedit filio tñ q̃tũ erat legitima inſpectis facultatib.quas tũc
pr̃ habebat,& filius ſine iuro dixit ſe ɔ̃tẽtũ portione ſua. An ſi pr̃
poſtea

ADDITIONES.

a ¶Fran.Cur. Eſſet in filio. Adde tu ꝙ voluit Iac.Bu.ſ.ꝙ filius cui pro parte aſſignata
fuit portio refutationis hereditaris pr̃is augmẽtatis bonis pr̃is nihil poterit pete
re in dictis bonis & ſeqõr Ang.& Imo.in l.ſtip.hoc modo.ff.de ver.ob.fallen.z.
Bar.& doc.in l.fi.ff.de pac.Bal.in l.fi.C.de vſur.rei iud.in l.ſucceſſione.j.de reuo
can.his q̃ in frau.cred.in l.cũ oportet.§.j.j.de bonis q̃ li. Ang.in l.ſi proponas.§.
hereditatem. & in l.ſi nõ mortis.ff.de inoff.teſt.Mod.in repet c.quãuis, de pac.
li.vj.& adde ꝙ illa verba.Confiteor habuiſſe pro parte mea tantẽ. idẽ importãt
ac ſi dixiſſet pro mea legitima, text.eſt in l.pero. in prin.& ibi Bart.& doct.ff.de
leg.ij.& in l.ſi qñ.§.& generaliter.ſ.de inof.teſt.licet Bal.hic cõtra. & in c.cũ M.
extra de cõſti. & pro hoc facit tex.hic.quia pactũ hereditatis ꝑdende nõ valet vt
hic,& in l.fi.ff.de ſuis,& leg.in d.l.ſi qñ.§.illud & in d.c.quãuis.tum q̃a filij ma-
gis merito ad paterna obſequia ſunt prouocandi, q̃ pactionib.aſtringendi d.§.il
lud.tñ quia priuatorũ cautiones legũ authoritate nõ cenſent d.l.fi.tñ ne pro mo
dico inuitentur filij ad refutandũ bona paterna, & ſic depauperent ar.l.cũ hi.ff.
de tranſ.in prin.cũ gl.& no.Bart.& doct in d.l.ſtipulatio hoc modo cõcepta. tñ
etiã quia hæreditas nõ põt pacto auferri ſicut nõ põt dari l.hæreditas.C.de pact.
cõuen.iuncto.§.fi.inſti.de her.quali.& dif.& adde ꝙ hoc fallit ſm Iac.But.hic
niſi filius accepta legitima integra facit pactũ patri de nõ petendo plus, & pater
teſtatus fuerit,quia tũc filius nihil petere poterit, ẽt bonis auctis ar.l.de fideic.ſ.
de trãſac.nõ ergo intelligit Iac.Bu.pr̃e decedẽte ab inteſt.requirunt ergo tria.ſ.
aſſignatio legitime integre,& ꝙ filius fecerit pactũ hæreditatis ꝑdende,& pr̃ te-
ſtatus fuerit q b.interuenientib filius doli mali exceptione ſubmouebit,vt eſt tex.
in d.§.parens,& ꝓbat tex.in d.§.illud.& illud eſt,ꝙ voluit Bal.hic q̃a decedẽdo
ab inteſt.vr̃ vocare filios æqualiter ab inteſt tacito iudicio, & clarius hoc voluit
hic d.Ho.de S.Petro bo.rñdendo ad.§.ſi parẽs.vt ꝓcedat vñ ꝑcedẽte pacto pater
poſtea teſtat,& tex.hic in hac l.pactũ.qñ decedit ab inteſt.quo caſu ipſe filius ve
nit ad hereditatẽ pr̃nã,& ſentit d.Alex.hic,& Ang.i d.l.ſtipulatio hæc. & i d §.
hereditatẽ.& idẽ Alex.hic.ver tãgit hoc.& nimirũ q̃a pr̃ nõ tenet aſſignare filio
ltimã portionẽ in vita l.ʒ.§.ſi impuberẽ.ff.de colla.bo.Bar.in l.fi.ff.de lib.agn tñ
ſi vult põt l.cũ quo.ff.ad l.fal.& ſimpliciter aſſignãdo vr̃ aſſignare pro ltima tex.
eſt i d.l.cũ quo.& ibi Bar.in l.in quartã in prin.in.ij.op.eo.ti.& i d.§.ſi parẽs.&
hoc reputat no.ad litationẽ dicte l.ſi qñ.§.& gñaliter.Imo.i l.titio centũ.§.titio
gño.ff.de cõd.& dem.vide Bar.i d.§.illud.& Ang.Are.i.§.fi.ilt.de leg.agn.ſucc.

b ¶Nepotib.De hoc per Pau de Ca.conſi.cccxj.quid autem ſi filia renunciauit patri,
& fratribus, & fratres moriantur abſq; liberis, an filie noceat renunciatio, vide
Bald.conſi.ccclxxxix.ij.lib.

c ¶F.C. Et hoc eſt ꝙ voluit dicere gl.fi.adde ꝙ eſt ibi dũ dicit ꝑiudicare ſucceſſorib.
qñ ſunt heredes patris. ar.l.cũ à matre.ſ.de rei ven.& adde q̃a heredes ꝑcipien-
do integrã legitimã ſeu adeundũ, dicunt conſentire factũ defuncti iuxta no.per
Bal.& ibi eſt tex.in l.ab e.j.de fideic.aliàs de lib cã.& Bal in l.j.cõmu.de leg.ſi
vero cõcurrãt nepotes cũ patrib.in gradu, poſt mortẽ patris renuntiatio facta pa
tri nõ præiudicat. ſecus ſi poſt mortẽ patris deceſſerit, & concurrat cum patruis
quia renuntiatio patris præiudicat nepotib.ẽt volentib.venire ex ꝑſona propria
& ita cõiter tenet, vt hic vide ꝑ Bar.Im.& Ro.in l.q ſuperſtitis.& ibi Pau.de Ca.
& adde eundẽ in cõſi.cccv.& clviij.Salv.& Bal.in l.vnica.ſ.qñ non pet.par.Bar.
in l j.§.ſi filiorũ.ff.de bo poſ.contrata.Bal.in conſ.incip.vir.prouidus.& in cõſi.
inci.permittendum.& d Argen.in conſi.incip.viſis itaq; diligenter.

postea augeat facultates suas, & in testō nihil amplius relinquat filio, possit fili⁹ impugnare testm̄ seu petere supplemētū.[a] de quo ēt vide ꝑ Ang.Imo.& Ro.in d.l.fi ipso, vbi sequunẽ opi.Ia.Bu.& ꝑ Bal.in l.quis.j.de fideicō.& in l.si successione.j.de reuo.his q̃ i frau. cre.& in l.fi.§.j.de vsu rei iudi.& in l.ij.j.de adop.& in auc.res quę. in .er.q̃ro statuto cauet.j.cōia de leg.& placet mihi opi.Ia.Bu.licet Bal.hic teneat ↄ̃triū, ꝑ l.si qñ.§.j.C.de inof.test.Ad quā rñde vt ꝑ Io. de Imo.i l.si ipso huc mō ↄcepta.& eodẽ mō rñde ad d.l.si qñ.§.fi. quẽ tex.Pau.de Ca.ibi tenet ↄ̃ Ia.Bu.¶ † Tangit ēt Bal.hic quid si soror renūtiauit vni ex fratrib.hr̃ditati pr̃s, an acq̃riẽ ipsi tm̄ [b] an vero oīnib.fratrib.de quo me remitto ad ea quæ dixi post Bal.in l.si actione.ß.de pac.¶ † Tetigit etiam [c] Cy.hic verum filius pecuniā quā habuit à patre pro studio, & cōsumpsit in malos vsus cōferre teneaẽ. de quo dicetur post Bar.in auc.ꝙ locum.j.eodem.

ADDITIONES.

a ¶Supplementum. Vide Lud.Ro.sing.suis vbi alle.d.text.in l.etiam.§.vl.& in l.si patronum ex debita.§.fi.ff.de bo.lib.

b ¶Ipsi tantum Vide Fran.de Are.consi.xciij.

c ¶Tetigit etiam. Enquantū d.Ias.hic dicit ꝙ per pactum iuri primogeniture renuntiari potest.vide per Old.consi.xciiij.& sequen.

Gordiani. LEX IIII.

1 *Filia in potestate confert fratri suo in potestate non solū dotem profectitiā, sed etiam aduentitiam, sed fratri qui nō est in potestate nō cōfert nisi profectitiā.*

2 *Dos aduentitia, an hodie conferatur.*

3 *Dos aduentitia acquiritur filia, & non patri, non sic in profectitia.*

4 *Conferre, an debeat suus emancipato profectitia, & aduentitia.*

5 *Collationi, an sit locus inter succedentes iure diuerso.*

6 *Causa testati, an reducatur ad causam intestati per bono.poss.contratabu.*

7 *Conferre an teneantur sui, emancipatis, & econtra.*

8 *Conferre non tenentur emancipati inter se, quia vnus volens succedere cum alio emancipato non infert alteri iniuriam.*

1 F Iliæ dotem. † Filia in ptāte cōfert fratri suo i ptāte nō solū dotẽ ꝓfectitiā.sed ēt aduētitiā.sed fratri q̃ nō esset i ptāte nō ↄfert nisi ꝓfectitiā.h.d.¶ † No.ꝙ dos aduētitia puta à mr̃e data vel ab auo materno vel alio non 2 habēte mulierẽ in ptāte ↄferẽ cū filijs in ptāte qñ tractaẽ de successione in hr̃ditate pr̃na. hic tñ hodie est correctū, 3 q̃a aduētitia nullo mō cōferunẽ l.fi.j.eo.¶ † Quod intellige verū nisi qñ tractaẽ de successione in hr̃ditate mr̃is vel aui mr̃ni q̃ talẽ dotẽ aduētitiā dedisset. q̃a tūc deberet talis dos ↄferri cū alijs successorib.nō aūt deberet cōferri qñ tractat eẽ de successione in hæreditate pr̃is qui nō dotasset, tex.est hodie ita inducẽs, & innouās in l.vt liberis.in ver.cuius de hr̃ditate agiẽ.j.eo.& no.gl.in auc.ꝙ lo 4 cū.i ver.mr̃.j.eo.¶ † Secūdo no.ꝙ dos aduētitia ēt hoc tpe acq̃riẽ filię tm̄.& nō pr̃i.& ita erat ēt de iure ffforū. vt est casus in l.cay⁹.ff. so.ma.Dos aūt ꝓfectitia pleno iure filię ñ acq̃riẽ, sed est cōis actio pr̃is & filię l.ij.§.ꝙ si patris.ff.so.mat.& videbimus in d.auc.ꝙ locū. 5 ¶ † Vltimo no.ꝙ suus nō ↄfert emācipato aduētitia sed ꝓfectitia & istud addit ista l.ad iura ffforū. q̃uis emancipati oīa ēt aduētitia cōferrēt filijs in ptāte l.j.in prin.& fere ꝑ totū.ff.eo.Addit ēt aliud ista l.s.ꝙ filia teneaẽ cōferre fratribus in ptāte dotẽ aduentitiā de quo nō fuerat ꝓuisum i ti.de coll.do. Videẽ ēt addere aliud & corrigere, q̃a de iure ffforū vr̃ ꝙ filia in ptāte nō tenebaẽ cōferre dotẽ emācipatis vt vr̃ ꝓbari in l.j.§.fi.i ver.cōferri nō solet.ff.de coll.bo. aliud.n.nō habebat eo tpe ille q̃ erat in ptāte ꝙ cōferri posset aut ↄferri soleret nisi dotẽ. & tñ dr̃ ibi ꝙ emācipato ñ fiebat talis coll. & ita vr̃ sentire gl.i d.l.vt liberis.i gl.fi.ibi nec suis emācipatis. quā ibi intelligit Paul.de Ca.s.ꝙ loquaẽ de iure ffforū & sic añ istā l.ad ꝙ etiā vide ꝙ no.Bart.in l.filius emancipatus.in prin.ff.de coll.do. ¶ In gl.j.ibi.l.pr̃.& est rō, q̃a ibi successores succedebāt iure diuerso.vnus ex testō.ali⁹ ab intesta.quo casu cessat colla.l.filiū.§.videamus.ff.de ↄ̃ta.& ibi gl.i ver.cōpelliẽ.hoc tñ hodie corrigiẽ vt ꝓbat Bar.in d.l.pr̃. in pe.q.dicā in l.si emācipati sup gl.fi.j.eo.i vno tñ casu inter succedētẽ iure diuerso est locus collationi quẽ habes in l. si fili⁹. q̃ est ad hoc sin.ſm Bar.ibi.ff.de coll.bo.¶ In gl.ij.dic ꝙ secū- 6 da sol.est vera & planior.¶ † Vtrū aūt per bo.pos.ↄ̃ta.reducaẽ res ad casum intestati.dr̃ regulariter ꝙ nō, si hr̃s script⁹ adeat hr̃ditatẽ l.in illud prin.& ibi no.ff.de ↄ̃ta.Sed si nō adeat, tūc bo.pos.ↄ̃ta. causatiue reducit rẽ ad cām intestao q̃a ꝑꝑ omorẽ bo.po.ↄ̃ta.hr̃s script⁹ recusat adire. & ita loquiẽ l.vt liberis allegata l gl.& ista plenı⁹ declaraui in l.j.ß.de bo.po.ↄ̃ta. liberti. q̃b.adde q̃ dicā in d.l.vt libe.Et ista inducunẽ ꝑ Ang.hic in aliq̃b.lecturis ad q.statuto ciuitatis caueẽ ꝙ filia nō succedat ab intestato extantibus masculis.& cōingit filiā esse p̃teritā à pr̃e in testō, & fratres suos esse institutos hr̃des vniuersales. nā ſm Ang.cauta debet eẽ filia ꝙ expectet hr̃ditatẽ adiri ꝑ hr̃des scriptos & postea intētet bo pos.ↄ̃ta.ꝑ quā nō reduceẽ res ad cām intestati.vt est dictū,& sic poterit tunc filia succedere, q̃a statutū solū excludit eā ab itestato.Sed Ful.& Pau. de Ca.hic reprehēdūt Ange.q̃a illi daẽ bo.po.ↄ̃ta.vel aliud remediū ad impugnādū testm̄, cui deberet successio ab itestato l.j.post prin.& §.filiū.& l.illud.§.j.ff.de ↄ̃ta.& l.posthumus.§.si q̃s ex his.ff. de inof.test.& est optim⁹ tex.licet doc.nō allegẽt insti.de hęr.q̃ ab intesta.§.itẽ adopōuos.sed huic filię nō debeẽ successio ab intestato. ergo &c.Itẽ aĩs sequereẽ ꝙ melioris esset ↄdōnis filia q̃ veniret ↄ̃ volūtatẽ defuncti q̃ illa q̃ veniret p̃ter volūtatẽ, ↄ̃ id ꝙ hr̃ in l.fi. a circa me.j.de lib.p̃te.Adde ꝙ cōis op.est ↄ̃ Ang.[a] vt ēt tenuit Bat.ff. ad ter.& in cōsi.inci.Quidā noīe d.Ia.& late Bal.in l.maximū.i vlt. q.j.de li.p̃re.& ꝑ Bal.& Ang.in d.§.si q̃s ex his.& per Bal.in repe.l. pater filiū.ff.de inof.test.licet ibi.se nō firmet.ita ēt cōcludiẽ ꝑ Bal. Ang.Imo.& Pau.de Ca.in l.gallus.& q̃d si tm̄ ff.de lib.& posth.& ꝑ Ange.in d.l.gallus.§.in oībus in prin.& in suo cōsi.cxxxiij.inci.in q. vertēte inter ser bñ dictū &c.ꝑ Alb.de Rosa.i.j.parte statu.q.ciij. inci.Ex eodẽ &c.ꝑ Rap.Cu.in repe.l.si filius qui.ff.de lib.& posth. ꝑ Ro.in d.l.vt liberis.quiquid dixerit Bal.in l.si emācipati.j.eo.quẽ secutus est Paul.de Ca.in l.certū.ß.vñ legi.& minus bñ. & iō ipsemet Pau.hic, & in auth.ex cā.& d.l.fin.j.de libe.p̃te.& in pluribus. suis cōsilijs, & potissime in suo ↄsi.cccxlv.inci.Sup puncto quo q̃riẽ, an testamētū. sequutus est cōem opi.q̃ tanto fortius ꝓcederet vbi illa filia esset i ptāte.quo casu posito ꝙ p̃teriri nō posset, vt vult Ang.hic, tñ ēt si tūc intenteẽ bon.pos.ↄ̃ta.semꝑ verū est dicere. ꝙ res est in cā intestati retenta cōi opi.q̃ habet, ꝙ testm̄ sit omni iure nullū ipso iure nec ↄ̃ tabulando recoualescit, vt cōclusum fuit in l.ij.ß.de ↄ̃ta.& in ꝓposito nr̃o ponit clare Bal.in l.certū.ß.vñ legi.ꝑ hac opi.ēt facit l.Papi.§.si q̃s nō mortis.ff.de inoffi.test.cū ibi no.ꝑ Ang.in ver.vl.allegaẽ &c.Est bñ dubium, an stante dicto statuto si cōtingat ꝙ dicti masculi sint in testō exclusi,& extranei sint legitime & efficaciter instituti,& filia sit p̃terita, an in eo casu possit saluari opi.Ang.hic.& vr̃ ꝙ sic, q̃a paria sunt dictos masculos nō extare vel extare,& nō succedere l.si ex modica.§.si filius.ff.de bo.li. insti.de legi.agna.suc.§.sed nr̃a. & i casu p̃dicto cessat mens statuti q̃ fuit fauere dictis agnatis masculis, & hoc tenuit Ang.& Imo. in d.§.& q̃d si tm̄.& Ro.in d.l.vt liberis.Sed in ↄ̃triū vr̃ esse decisio Bart.in l.j.§.si pr̃ in ptāte. in ver.ex hoc cōcludo &c.ff.de cōiunge. cū emāci.li.& firmat Pau.de Ca.in d.cōsi.& pro hoc faciūt rōnes quæ.ß.alleg.ↄ̃ opi.Ang.hic, ex q̃bus colligiẽ rñsio ad dictum.§.sed nr̃a.quẽ etiā alleg.Bar.in d.§.si pr̃.& hoc puto tenendū qñ filia in ptāte esset p̃terita, quia testm̄ est ipso iure nullū. & res reduciẽ ad causam intestaō. & idẽ qñ filia emancipata esset p̃terita sine expressione causæ, q̃a similiter testm̄ est nullū, vt ꝑ gl.in.§.exhæredatos.in auc.de hær.& fal.& ꝑ Bar.in l.filio p̃terito.de iniu.test.cū si. vel si hęreditas eēt repudiata ꝑ hęredes scriptos.Sed si filia emancipata esset p̃terita cū expressione causæ,& hęreditas esset adita, q̃a tūc nō reduceẽ res ad causam intestati ꝑ cōtratab.& testm̄ valet vt hic,& no.in d.l.illud. in prin.iunctis no.in d.§.exhæredatos. ꝓcederet opi.Ang.& Ioā.de Imo.in d.§.& q̃d si tm̄.s.ꝙ filia possit cōtrata. q̃a cessant verba,& mens stat ti.Nec tñ obstāt no.ꝑ Bar. in d.§.& q̃d si tm̄.q̃a ibi erat institutus filius emācipatus cuius cōtemplatione excludebaẽ nepos ex eo in ptāte retētus. sed hic nō erāt instituō agnati.Non ob.ēt id ꝙ habeẽ in d.l.j.in fi.ff.de assign. lib.& ꝙ no.Bar.in d.§.si pater. q̃a ibi cessabat rō ista.s.ꝙ lex excludēs se restringebat ad causam intestati, & ꝑꝑ cōtrata.res nō esset in cā intestati, & Bar.ēt loquiẽ qñ statutū simpl̃r excludebat matrẽ.¶Et in casu quo loquiẽ Bar.si mr̃ admittereẽ, reducebaẽ res ad causam intestati ꝑ quęrelā, vel hodie per ius dicēdi nullū. & hæc pro nūc breuiter sufficiāt, & de hoc ēt tetigi in d.§.& q̃d si tantū. 7 ¶ † In gl.fi.videbaẽ ꝙ si emācipatus nō confert emācipato, vt d.l.si emācipati. multo minus cōferre debeat suus emācipato. tñ ↄ̃triū est verū, ſm vltimā solōnẽ gl.q̃ est vera ꝑ istū tex.Et rōnes diuersitatis videbunẽ in d.l.si emācipati.Et dū gl.dicit ꝙ fuit additū à cōpositoribus noui iuris, vult dicere ꝙ ꝑ l.vt liberis.j.eo.fuit nouiter inductū, ꝙ quo ad succedētes ex quo linea materna habeat locū collatio, vñ intelligēdo hic ꝙ deferaẽ nepotib.ex filia, oportet intelligere ꝙ fuit additū à cōpositorib.noui iuris. q̃a ista lex quę fuit edita à Gordiano fuit ante l.vt liberis. q̃ fuit cōdita à leone.tñ fugiēda est ista vaticinatio.Secunda est solō q̃ innuit, ꝙ inter emācipatos habeat locū collatio dotis & propterea toleraẽ hic, ꝙ filia in ptāte cōferat dotẽ emācipatos nō ꝓcedit ſm tēpora hui⁹ legis. ꝑ d.l.si emācipati.sed hodie sic.q̃a emancipati ad inuicẽ cōferunt 8 ꝓfectitia d.l.vt liberis. in fi.igiẽ teneatis vltimā so.¶ † Quare autẽ sit, ꝙ emācipati adinuicẽ nō cōferāt, sed filia in ptāte ↄferat emācipato

ADDITIO.

a ¶Contra Ang.Adde Fran.de Are.consi.clx.Alex.cōsi.lviij.ij.lib.Lud.Ro.cōsi.xiij. ¶Tho.Dip. Vide plene per Alex.in l.Gallus §.& quid si tantū.& ibi Ias.ff.de lib.& posth.& Ias.hic, & Fran.de Are.plene in d.§.& quid si tantū.& d.Hiero.tortum excel.doc.in l.vt liberis.j.eo.vbi omnino videas,& Pet.de Anch.in consi.xxv. inci.quæstio prædicta.& Rap.Ful.in consi.lxxxix.& in consi.cxxvij.

cipato pôt rñderi, ꝙ emãcipati nõ ꝯferũt ad inuicẽ. q̃a vnꝰ nõ inſert iniuriã alteri ſuccedẽdo, ꝑ ea q̃ dixi i l.j.§.eo. Filia vero iõ ꝯfert emãcipato q̃a emãcipatꝰ ꝯfert dictæ filię in ꝑtãte cui facit iniuriã ſuccedẽdo ex beneficio ꝑtoris ꝯ rõ̃as iuris ciuilis. iõ ęquũ ex rõne ęqualitatis ſeruandę, ꝙ ẽt ipſa ſibi cõferat, per ea q̃ dixi in l.j.§.eo.

Gordiani. LEX V.

DOtis. Dos data confertur conſtante matrimonio minus accipiendo de portione hæreditatis. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1. *Dos an & quando poſſit exigi per filiam, à marito, ſine conſenſu patris.*
2. *Dotem poteſt exigere filia, marito vergente ad inopiam, ſine conſenſu patris in multis caſibus.*
3. *Caſus in quibus poteſt filia exigere dotem ſine patre, hic vide.*
4. *Filia an & quando poſſit agere ſine conſenſu patris.*
5. *Minor. xxv. ann. non poteſt agere ad dotem in iudicio nec ad decimas.*
6. *Dos aduentitia, an poſſit exigi per filiam ſine conſenſu patris.*
7. *Donatio propter nuptias mortua vxore reddit ad maritum. ſed an actio competens ad illam donationem ſit communis patri & filia.*
8. *Conferre, an teneatur filius donata ſibi à patre cauſa ſtudiorum, vel militie.*
9. *Pater qui portionem filio dedit, eam autem prodegit filius, an mortuo ſuo patre eam conferet.*
10. *Conferre tenetur filius donata à patre cauſa ſtudiorum, quando filius renunciaſſet ſucceſsioni.*

1 **Q**Vod locum. † Hæc auc. limitat legẽ dicẽtẽ, ꝙ filia imputat totã dotẽ in portione ſuæ hẽditatis, & ꝙ dos remanet exigẽda ſuo ꝑiculo vt habeat locũ i duob. caſibꝰ. Primus qñ maritꝰ eſt idoneus, & ſoluẽdo tp̃e collationis faciẽde. Secũdꝰ qñ nõ erat idoneꝰ, iñ filiæ poterat imputari culpa, quare dotẽ ñ exigit à viro vergẽte ad inopiã, ſi fuit in facultate mulieris exigere dotẽ, & hoc vſq; ibi, ꝙ ei licet. & c. ibi aũt ponit caſus in q̃bꝰ fuit in ſua ꝑtãte exigere. Primus eſt ſi filia erat ſui iuris, & legitime ętatis. Si aũt erat i ꝑtãte pr̃is adhuc in trib. caſib. exigere pôt. Primus ſi pr̃ ꝯſenſit filiæ vt exigeret. Secundꝰ qñ nõ ꝯſentit, tñ dos erat aduẽtitia, puta data à m̃re nõ à pr̃e. Tertiꝰ qñ dos erat data a pr̃e, & erat magna, nã filia pôt exigere ẽt inuito pr̃e, & hoc ſit loco ſummarij. ¶ † No. hic meliꝰ q̃ alibi, 2 caſus, i q̃b. filia ſine pr̃e poſſit dotẽ exigere, & vltra ꝑdictos caſus adde ſ̃m Pet. Cyn. Bal & alios aliũ caſum. ſ. qñ pr̃ eſſet abſñs, ar. l. ſi longius. §. j ff. de iud. & no. Bar. in l. ſi cõſtãte. in prin. in. iij. q. ſecũdæ partis principalis. ff. ſol. ma. ꝙ intellige vt ibi ꝑ eũ. ſed dic ꝙ eſt caſus expreſſus in l. filiusfa. §. ſed ẽt filia. ff. de ꝑcu. & ibi addiĩ aliꝰ caſus. ſ. qñ pr̃ eſſet turpis perſona ſeu ſuſpecta. facit l. ſi cũ dotẽ. §. eo aũt. ff. ſol. mat. ¶ † Aliũ caſum addit Frã. Tigri. Bal. Sal. Ful. Pau. de 3 Ca. & Ro. hic. ſ. qñ pr̃ nõ haberet iuſtã cãm ꝯdicẽdi filiæ agẽti. ar. l. dotẽ. ff. ſol. ma. ſed iſtud vltimũ nõ vr̃ verũ, q̃a q̃uis qñ pr̃ vult agere actione de dote ſufficiat filiã tacite cõſentire patri ſeu filiã pñtẽ nõ ꝯdicere, aut nõ habere iuſtã cãm ꝯdicẽdi l. ij. §. voluntatẽ. ff. ſol. mai. & d. l. ſi cũ dotẽ. Tamẽ eꝯ qñ filia vult agere req̃rĩ expreſſus cõſenſus [a] pr̃is. vt eſt gl. reput. ſi. in d. l. ſi cũ dotẽ. §. j. in gl. j. eo. tit. & 4 iſtud ibi ſequiĩ Iac. de Are. Dy. Bal. Ang. Imo. & Pau. de Ca. ꝑ quo allegant iſtũ text. in ver. cõſenſit. idẽ tenet Ray. hic. & ẽt Dy. Bar. & Raph. in l. nõ ſolũ. ff. ſol. ma. & Nic. de nea i l. ſi. §. j. eo. ti. Et adducũt rõnẽ dñæ, q̃a pr̃i à l. deferĩ exercitiũ actionis de dote, vt ꝑbat gl. mag. in d. l. nõ ſolũ. ſed filiæ nõ cõpetit à l. exercitiũ actionis de dote, vt ꝑ gl. in d. l. nõ ſolũ. tñ de volũtate pr̃is, vt hic iuncta l. ſi. § vbi aũt. j. de bo. q̃ li. Et ꝑ iſta opi. vr̃ text. in corꝑe vñ iſta auc. ſumiĩ ibi, dũ dixit ſi aũt hoc quidẽ. Quid ſi illa teſtata eſt & ille neq; nouit neq; ꝯſenſit, neq; Iniam dedit &c. iuncto d. §. volũtatẽ. ꝑ hoc facit tex. in c. ſi. in ſi. in ver. aſſenſu. de iudi. in. vj. ꝑ quẽ ibi dicit Io. An. in nouella. no. ꝙ qñ filius agit in iudicio req̃rĩ cõſenſus patris. iõ nõ ſufficeret pñtia cũ taciturnitate eas qui tacet. de re. iu. in. vj. ſ̃m eũ. Vel pôt cõcordãdo ꝑdicta dicere ꝙ aut pater eſt pñs, & nõ ꝯdicit, & tũc nõ ſufficit licet ſit ſecus eꝯ illa filia tacẽte, qñ pater agit d. §. volũtatẽ. & ita ꝓcedant vltimo allegata. ¶ Aut pr̃ expreſſe ꝯdicit, & iniuſtã cãm ꝯdicẽdi allegat, & tũc ꝓcedat opi. Bal. & ſequaciũ hic, & iſtud eſt tutius. Nã in vltimo caſu ex quo ꝯſtat de iniuſta cã ꝯdicẽdi nõ habeĩ ꝑ ꝯdictione, ſed potius ꝑ cõſenſu. [b] bñ facit l. fi- b liusfa. §. ſed ẽt filia. iu ſi. ibi vel ſuſpectę vite &c. ¶ Sed circa hoc dubitat Ful. quare hic ſit dñia inter dotẽ paruã, & magnã, poſtq̃ ſi nõ habet pr̃ iuſtã cãm ꝯdicẽdi, ẽt in dote parua hr̃ pater ꝑ ꝯſentiẽte. Reſpõdet ꝙ intelligiĩ tex. hic ꝙ ſi filia noluit parere pr̃i iniuſte cõtradicẽti excuſabit in dote par, q̃a iuſſus patris excuſat i leuiorib. allegat no. in l. liber hõ. & l. j. & ij. ff. ad l. aq̃l. Vel dic ꝙ ſi dos eſt magna nõ diſtinguiĩ, an pater habet iuſtã cãm ꝯdicẽdi vel nõ nec requiriĩ ꝙ ꝓquiraĩ conſenſus patris. ſecus in parua, vt hic, & iſtud vr̃ magis literæ cõuenire. Illud tñ ꝙ dr̃ hic in dote parua. ſ. ꝙ patre cõtradicẽte filia nõ pôt agere, limita ſingulariter ſ̃m Bar. in d. l. ſi cõſtãte. in. j. q. iij. partis, niſi patrimoniũ patris ita eſſet paruũ, ꝙ ſi dos illa perdaĩ nõ poſſet denuo dotari. allegat id ꝙ no. gl. in l. ij. ver. cæterũ. in ver. ſui iuris. ff. ſol. mat. ¶ † Extra ꝑdictos caſus filia nõ pôt 4 agere ſine cõſenſu patris l. ij. §. ꝙ ſi in patris. ff. ſol. mat. & iõ tũc filia nõ teneĩ ꝯferre dotẽ eo mõ quo diciĩ, in legib. codicis ſed integrã portionẽ hæreditatis habere debet, & cauere teneĩ de cõferendo illud ꝙ de dote exigi poterit, qñ vir non eſt idoneus. ita loquiĩ iſte tex. ¶ † Itẽ no. ex tex. i ver. ætatis. ꝙ minor. xxv. annis nõ pôt agere 5 ad dotẽ [c] in iudicio, & ita ẽt no. Bar. in d. l. ſi cõſtante. in. vij. q. tertie c partis. ſed in ꝯriũ videĩ tex. in c. ſi. & ibi gl. iij. de iudi. in. vj. & ita ꝑ illũ tex. tenet Io. de Imo. in l. j. ff. de ſol. mat. licet de iſto tex. mẽtionẽ nõ faciat, & ita ẽt tenet Roma. in d. §. ꝙ ſi in patris. Sed Rom. in d. l. ſi cõſtãte. in prin & hic dicit ꝙ iſta ſecũda opi. ꝓcedit de iure canonico, ſed prima ꝓcedit de iure ciuili Bald. hic in. viij. q. tenet primã op. & rñdet ad c. ſi. ꝙ dato ꝙ cã dotis nõ ſit cõnexa matrimonio, ꝙ eſt ſpirituale. tñ cã dotis nõ eſt eiuſdẽ nãæ q̃ rñſio nõ bñ adaptaĩ ad illũ tex. q̃ expreſſe dicit idẽ eſſe in deponẽtib. & cõnexis à cauſis ſpiritualib. & gl. ibi expreſſe exẽplificat in dote. Pau. de Ca. hic ẽt rñdẽdo ad illũ tex. dicit. ꝙ aliud eſt qñ agiĩ ſuꝑ matrimonio, & aliud qñ agiĩ ſuꝑ dote, q̃ rñſio adhuc eſt magis ꝯ illũ tex. Fulg. hic tenet ꝙ in caſib. i q̃b. cã dotis acceſſorie venit ad cãm matrimonij & cũ ea tractaĩ quo caſu corã iudice eccleſiaſtico. talis cã dotis tractaĩ c. de prudẽtia. de do. inter vi. & vxo. tali caſu ꝓcedat tex. in d. c. ſi. Tamẽ Ro. hic iodiſtincte tenet ꝯ Ful. & dicit ꝙ de iure canonico minor pôt agere cãm dotis ẽt intẽtatã de ꝑ ſe principali ꝑ d. c. ſi. q̃a dos ſemꝑ eſt de depẽdẽtib. à matrimonio l. iij. ff. de iure do. & illud putũ veriꝰ. Pro quo ẽt vide Bal. in l. j. §. de do. ꝓmiſ. vbi indiſtincte vult ꝙ tex. in d. c. ſi. habeat locũ i dote. Itẽ videmꝰ ꝙ rẽ ne depẽdẽtẽ à matrimonio cã dotis ẽt principaliter intẽtata ſpectat d ad forũ eccleſiæ [d] c. nuper. de don. inter vi. & vxo. ſ̃m Imo. Hoſt. & Io. And. in d. c. de prudẽtia. & ꝑ legiſtas i l. j. ſo. ma. de quo remitto 6 ad ea q̃ ibi dixi. ¶ † In gl. j. ibi ſed forte gl. hic ñ firmat, an filia ſine cõſenſu patris poſſit exigere dotẽ aduẽtitiã. ſed gl. ſequẽs in verſ. mater firmat ꝙ ſic, & iſtud ſequiĩ Ray. Bal. Bar. Sal. & Mod. hic, idẽ tenuit Gl. Dy. Bar. Bal Ang. Imo. & Pau. de Ca. in d. §. ꝙ ſi patris. & Gl. & Ia. de Bel. in corꝑe vñ iſta auc. ſumiĩ & gl. i l. ſi. §. neceſſitatẽ. j. de bonis q̃ lib. & Bal. in l. ſi. i ſi. principij. §. de iu. do. Et dicit Imol. & Ro. in l. ea ius. ff. ſo. ma. ꝙ iſta opi. ꝓbaĩ in l. ea ius. ſed certe ille tex. nõ dicit ꝙ filia poſſit eſſe in iudicio ſine cõſenſu patris. imo ꝯriũ videĩ ꝓbari ꝑ rãm d. l. ſi. §. neceſſitatẽ. & §. vbi aũt. licet tex. iſte ꝓbet ꝙ qñ mater dotẽ dedit, ſola filia pôt agere. Tñ iſta verba non ſunt in corꝑe cui ſtandũ eſt vt ẽt fateĩ Nic. de Mat. quẽ refert Bal. hic. Præterea iſte tex ſolũ loquiĩ in vno caſu. ſ. qñ exigereĩ dos cõſtãte m̃rimonio ꝑꝑ inopiã viri. quo caſu nõ ſit vera reſtõ dotis, cũ dos exacta debeat a. huc deſeruire onerib. matrimonij l. vbi adhuc. §. de iure do. vñ cũ nullũ vſumfructũ cõſecutus eſt iſte pater, nõ mirũ ſi ꝑſona pr̃is hic cõſideraĩ. Ergo nõ ꝓbaĩ hic, ꝙ indiſtincte dos aduẽtitia in caſu ſoluti matrimonij poſſit ꝑ mulierẽ exigi ſine patre, vt tenẽt Gl. & doc. & d. §. ꝙ ſi in patris. Ro. hic ſequendo cõẽ in opi. dicit ꝙ Bal. cõſuluit ꝑ cõi opi. eo q̃a in his in q̃b. patri non q̃riĩ vſusfructus, filiꝰ ſine parte habet legitimã ꝑſonã ad agẽdũ c. ſi. de iudi. in. vj. ſed in dote aduẽtitia nõ q̃rĩ patri vſusfructus ergo &c. Et dicit Ro. ꝙ licet Bal. nõ ꝓbet ꝙ patri nõ q̃raĩ vſusfructus dotis aduẽtitie, tñ ſ̃m eũ pôt ꝓbari ꝑ l. ſi. §. ſi tñ. §. cõmunia vtriuſq; iudi. vbi ſ̃m ipſum ꝓbaĩ, ꝙ patri nõ debeĩ vſusfructꝰ dotis ad eũ reuerſe, q̃to magis ergo i aduẽtitia. Sed certe iſtud nõ videĩ aliquo mõ ꝓbari in d. l. ſi. imo puto ꝙ fructus dotis aduẽtitie ſpectãt ad patrẽ vt videĩ tex. i l. q̃cũq;. j. de bonis q̃ lib. vbi ꝓbaĩ ꝙ lucrũ dotis cõſtitute mulieri ab extraneo. quã lucraĩ mulier ex m̃rimonio, iuxta l. vnicã. §. accedit. §. de rei vxo. actio. acquiriĩ patri quo ad vſumfructũ. Itẽ ſtat rñ ꝙ oĩa aduẽtitia acq̃runt patri quo ad vſumfructũ l. cũ oportet. cũ ſi. j. de bo. q̃ liber. ergo idẽ in dote. Satis tñ dici pôt ꝙ ꝓ opi. cõi videĩ eſſe tex. in d. c. ſi. in princ. iuncto ſi. vbi ꝓbaĩ, ꝙ in ſpiritualib. & depẽdẽtib. ab eis filiꝰ habet legitimã ꝑſonã ad agẽdũ ſine patre, & ibi hoc ſentit glo. iij. & vbi ſunt opiniones ꝯrie de iure ciuili ſtãdũ eſt iuri canonico, vt no. i c. licet de foro cõp. & in c. ꝑ venerabilẽ. q̃ fil. ſint legi. Poſſet tñ q̃s rñdere ad illũ tex. ꝑ illud ꝙ ibi

ADDITIONES.

a ¶ Expreſſus conſenſus. Vide Lud. Ro. ſing. ſuis. an autem ſi ſuperueniat conſenſus reconualeſcat iudicium cum filiofa. vide Anch. conſi. cccxxxix.

b ¶ Pro conſenſu. Adde gl. Iav. di. c. ſane. quem alle. in terminis Ro. conſi. ccclxvj.

c ¶ Ad dotem. Adde Rom. conſi. cccclxxvj. do. de Ro. deci. ſuis in nouis. de iudi. vbi idem dicunt eſſe in decimis.

d ¶ Forum eccleſiæ. Pet. de Anch. conſi. xx. tenet ꝙ cum agitur inter laicos ad conſtitutionem dotis ꝙ cauſa debet agitari coram ſeculari & ibi dicit ꝙ non vidit textum nec dictum doctorum qui aliter dicant.

ꝗ ibi dr̄ in tex.ī ver.nō habeat. & ꝗ ibi gl.& illud ꝗ dicimus I dote aduētitia ꝓcedit ēt in dote ꝓfectitia quā pr̄ stipulat⁹ esset soli filię tradi, quia tūc est eadē rō q̄ in aduētitia, ſm Bal.in d.§.ꝗ si in pr̄is. Allegat i ar.l.Pomp.Philadelphus.ff.fa.erc.bn̄ facit l.post dotē.ff. sul.n.a.ſm.ij.lec.ibi positā per Dy & ꝗ ibi no.Bar.post dictā sextā lex.in ver.itē opp.& nūc introducit Dy.&c.& in l.si cū dotē in p̄n.
7 co.ti.† Quid aūt i donatione p p nup.cōstituta ab extraneo vxori alicui⁹ filię fa.cui dare voluit in so.ma.quo casu donatio p p nup. redit ad virum, actio cōpetēs ad dictā donationē p p nup.sit cōis pr̄is, & filij.an vero solius filij. adeo ꝗ sine patre eā inictare possit, dic vt ꝑ Bal.post Cy.in l.fi.in fi.prin.ſ.de iure do.¶ In gl.in ver.ma ter.in fi.vide q̄ dixi in l.filiæ.ſ.c.¶ In gl.in ver.cōsenrit prima solu. nō tenet, qa legū correctio est euitanda l.ꝓcipimus cū vulgarib.ſ. de appel.ideo tene secūdā cōiter approbatā, licet Lud.Ro.hic dicat vltimā esse tenendā, quia in aduentitijs ī quib.patri nō quęrit vsusfructus.pr̄ nō est legitim⁹ administrator l.sed mihi.§.si filio.ff. cōmo.& d.c.fi.Sed nō vr̄ bene dicere.qa hic loquit in dote ꝓfectitia in qua exigit cōsensus pr̄is regulariter.Item tenui.ſ.ꝗ acquirat
8 vsusfructus pr̄i in dote aduentitia.¶ † Extra gl.inducit iste tex.ad qd.ſm Bar.& Bal.ait si pr̄ dedit filio pecuniā studij cā seu ꝓ libris emendis, & ipse cōsum psit ludendo vel dilapidando, an hęc pecunia veniat in collatione adeo ꝗ sibi in partē imputet. & cōcludūt ꝗ sic, qa ꝑdidit culpa sua, sicut hoc dr̄ in dote.ad idē l.j.§.cōferr.& l.ij.§.de illis.ff.e.& ibi bona gl.q̄ declarat de qua culpa debeat intelligi.Sed Cy.in l.pactū.ſ.e.negat ꝗ talia veniāt cōferenda q̄ sunt data cā studij, & dignitatis acquirēde l.si filia.§.neratius.& ibi no. in l.q̄ pr̄ filio.ff.fa.ercis.& ibi no.& in l.j.§.nec castrense.ver.sed an id.ff.co.& ibi de hoc vide Bar.de quo dicetur in l.si dona.ad fi j.e. Pau.de Ca.idē dicit hic ꝗ Cy.licet de ipso mētionē nō faciat. Sed dic ꝗ qd doc.hic ꝓcedit, vel qn̄ essemus in his q̄ deberēt cōferri si nō fuissent deperdita.vel qn̄ pecunia nō intelligebat donata filio nam iura ꝓxime alle.loquunt qn̄ intelligebat donata filio, ꝗ non
a præsumit semꝑ ᵃ vt dicā in l.si donatione. & isto modo saluat decisio Bar.hic quāuis ēt Ful.hic conet eā impugnare, dicēs. Quod aut pr̄ dedit istā pecuniā filio, vt sibi filio imputaret, & certū est ꝗ debet ꝯferri l.illud.j.co.¶ Aut dedit ei simpl̄r vt emeret libros & tūc nullo modo debet cōferri, qa siue dicamus ꝗ sit donatio simplex & nō debet ꝯferri, iuxta ea q̄ fuerūt ꝯclusa i auc.ex testō.ſ.e. ¶ Aut pater dedit nō vt donaret, sed vt filius haberet in peculiū, & tunc nō est locus collationi. sed diuisioni l.filiæ.j.eo.& l.certū.ſ. fa.erc.& hoc qn̄ bona extatēt. Si aūt ꝯsumpta vel perempta sunt filij culpa, dicit ꝗ meminit se legisse.ꝗ debeat in partē imputari filio.Sed certe vr̄ ꝗ imo debeat imputari in partē ꝑ rōnē istius auc. nā si in reb.ꝓprijs, vt erat hic dos aduētitia, tenet de culpa, multo magis in reb.peculiarib.cū minus debeat qs teneri de culpa cōmissa in reb.ꝓprijs q̄ alienis l.ēt §.j.& ibi no.ff.so.ma.Pro ista opi. etiā facit l.marcellus.§.res q̄.ff.ad trebe.& expresse firmat Bal.in auc ꝯ rogatus.j.ad tre.& idē sentit Bal.in auc.ex testamento.ſ.co. all.l cū duob.§.j.ff pro so.Pro quo facit qa inter patrē & filiū orit saltē naturalis oblo l.frater à fratre.ff.de cōdi.indeb.q̄ sufficit ad cōpensandū l.ēt.ff.de cōpen.ergo pro illa mala administratione fili⁹ tenet saltē naturaliter, & ꝑ modū cōpēsationis poterit impu
b tari ᵇ in partē.& ita in ꝓposito nr̄o cōcludit Bal.in l.filiæ.ſ.fa.ercis.
9 & Bal.in tractatu de duob.fratrib.† Ad p̄dicta faciūt no.ꝑ Bal.in l.scimus.in prin.in.vj.q.ſ.de inoff.test.& in auc.si captiui.in fi.ſ.de epis.& cle.& in l.ij §.j.ff.sol.ma.& in l.j.§.ius naturale.ff.de iusti.& iur.& plene dixi ī dicta auc.ꝯ rogatus. & Ang.in l.pr̄.ff.de euic.in quib.locis tangūt an si pr̄ assignauit in vita partē suā filio, & filius illā lusit, an pr̄ teneat saltem eū alere, & an ea q̄ lusit sibi debeat imputare i partē successionis.de quo ēt tetigit in l.si cū dotē.§.j.ff. sol.ma.vbi etiā tractaui post gl.& doc.vtrū si filia dotē datā patre perdidit debeat iterū dotari. de quo ēt per Bal.Sa.& Pau.de Ca. hic & Bal.in l.fi.ſ.de do.promissio. & in l.ij.§.j.ff.sol.ma.& Ang.in
10 d.l.pater.† Ad prædicta vide etiā Bald.in d.l.pactū.in.x.& xj.q vbi addit ꝗ eo casu quo propter pecuniā studij causa datam filius renuntiasset sine iuramento successioni patris, quāuis pactum non valeat quo ad excludendū eum à successione.vt d.l.pactū.tn̄ propter illud videbit esse actū ꝗ pecunie debeant in partē imputari, & cōferri, arg.l.cum quo.§ fi.ff.ad l.falc.& cum Bar.trāsit ibi Saly. & etiā Pau.de Ca.ibidem, qui reputat illud bene notandum.

ADDITIONES.

a ¶Præsumitur semper d.Ias.hic hanc improbat. vide per ipsum.
b ¶Imputari. Vide Raph.Cu.consi.ccxxvj.

Gordiani. LEX VI.

1 *Emancipatus qua conferre tenetur.*
2 *Dotem, an & quando teneatur filia, vel eius pater conferre.*
3 *Emancipatus non tenetur conferre illud quod debet alteri sub conditione.*
4 *Quæstionem Bal.& Cy.hic traditam remittit Alex.hic.*
5 *Statutum, seu legalis dispositio regulatur secundum leges loquentes de vltimis voluntatibus.*

1 Ademum. † Emancipatus conferre tenetur ea tantū bona, q̄ habuit tēpore mortis illius, de cui⁹ hęreditate tractatur ere alieno deducto.h.d.¶ † In glo.in versi.fue-
2 runt ibi, pro filia sua dederit in dotē. intellige verū si adhuc durabat matrimoniū tpe collationis l.filiū.ff.de collatio bono.vel solutū era morte viri. quo casu pater dotē cōseruare tenet pro filia, vt i auc.quāuis.C.de rei vxor.actio. Sed si solutum erat morte mulieris.quo casu, & dos erat reuersa ad patrē, tenebit cōferre.arg.l.j.§.si is q. bona.ff.de collat.bono.& est hęc distinctio de mente gl.in l.dotē dedit.ff.eo.& no.Sal.hic. Sed vr̄ Sal ꝗ qn̄ morte viri dos reuersa est ad patrē teneat ꝯferre, & debet sibi caueri, ꝗ si filia secundo nubet, reddet l.ij.§.sed si sub
3 cōditione.ff.eo.¶ † In gl.fi.in fi gl.sentit iūcto tex.ꝗ illud ꝗ emancipat⁹ deberet sub cōdōne alteri, & sic esset debitū spe, nō teneat cōferre. hoc aūt est ꝯ tex.in d.l.ij.§.sed si sub cōdōne.ver.econtra. Ideo dic vt ibi habet, & limita, ēt vt hic ꝑ Bal.& pleni⁹ colligit ex
4 no.ꝑ Bar.in l.si filius. in prin.de ver.ob.¶ † Extra gl.Cy.& Bal.inducūt id ꝗ habetur in d.§.id quoq;. hic alleg.in gl.ad q.q̄ hic vide per eos, sed Ful.reprehendit decisionē eorū dicēs, ꝗ mouent per iura q̄ loquunt in cōtractibus. & qd eorum loquit in dispositione
5 statuti.vnde ꝯ eos allegat in simili l.qui solidū.§.j.de le.ij.† Adde ꝗ ꝯtra eos ēt facit, qa dispositio legalis seu statuti regulat ſm leges loquētes de vltimis voluntatib.& nō cōtractib.vt ꝓbat gl.no.j.de his q.vt ind.d.l.j.in gl.ij.dum alle.l.ita stipulatus.ſm Bal.ibi.& colligitur ex no.per Bar.& Im.o.in l.non solū.§.morte.ff.de oper.no. nun.& Bar.in l.cognitione.ff.ad sillenia.& no.Bal.in ti.de pace cōstan.in ver.in criminalib⁹.& in l.si post tres.ff.si quis cau.licet Bal. cōtrariū dixerit in l.omnes populi. in fi.ff.de iusti.& iur.quem reprehendit Ro.in l.iij.§.cato.ff.de ver.ob.& in l.j.in.iij.quæ.ſ.quando non peten.par.de quo dubitauit Bart.& non decidit in l.ius quoq;.§.sed filio.ff.de hęre.insti.& in l.j.ff.de in diem adiect.

Philippi. LEX VII.

1 *Dos nō confertur per filiam succedentē ex testamēto, nisi testator expresserit.*
2 *Conferre an teneatur fratribus filia data in adoptionem.*

1 Filiam. † Filia q̄ succedit ex testō, dotē nō confert nisi testator expressserit.h.d ¶ In gl.j.ibi, hęc nō valet ꝓ hoc ēt facit, qa cōdito testō emācipat⁹ nō cōfert regulariter sicut nec filius in potestate l.j.ſ.eo.¶ In ea.ibi, eos ad dotis collationē &c.vt patet in l.filiæ.j.eo.& in l.si filia fuerit.ff de colla.dotis.¶ In ea.ibi, dic, ergo &c.hæc vr̄ cōiter approbari ꝑ doc.hic, & in l.cōtraria licet Ful.hic dicat eam sapere diuinationē.
2 ¶ † In ea.ibi, ab extraneo &c.& sic gl.in hac tertia solutione intelligit ꝗ filia data in adoptionē succedat ab intestato pr̄i naturali, & tūc fratrib.cōfert, & cū hac trāsit Pe.Cy.& Sal.Sed Ful.reprobat, qa illo tpe filia data in adoptionē succedebat patri nāli nisi tanq̄ cognata, ꝑ vnde cognati. & sic excludebat à quolibet agnato qui poterat venire ꝑ bon.pos.vn̄ legi.Hoc ꝓbat insti.de hęr.q ab intestato.§.admonēdi. & in l.nō putauit.§.in adoptionē.ff.de cōtrata. iuncta l.j.ff.quis ord.in bon.pos.seruet. Tamen ista posset saluari qn̄ alij agnati venirēt per bo.pos.vnde cognati.exclusi ab alia bo. pos.vnde leg.morte vel repudiatione l.j.§.sed videndū.ff. de suc. edic.Dabat Ful iiij.solutionē ꝗ in l.cōtraria filia fuerat instituta à patre naturali, & tn̄ cōdito testō tenet cōferre fratribus, qa gratiā habuit vnā.s.qa vocata est ad hęreditatē pr̄is in qua cēlebat quodāmodo extranea iux.d.§.admonēdi. ideo grauat i alio.s.ꝗ ēt cōdito testō cōferat, ꝗ nō placet, qa tex.in l.ꝯtraria dicit, ꝗ cōfert sicut emācipata, sed emācipata nō cōfert cōdito test.d.l.j.ſ.e.ergo &c.

Diocletiani & Max. LEX VIII.

1 *Collatio si fuit per errorem omissa, vel deceptione, debet compelli iterum ad conferendum, qui conferre tenebatur.*
2 *Officium iudicis inducitur, non autem actio, vbi verba legis affirmatiue referuntur ad iudicem.*
3 *Cōferre tenetur soror fratri directe, vel indirecte, si vult vna secū succedere.*

1 Si soror. † Si diuisio facta est, & collatio est ꝑ errorem vel deceptionē omissa, debet officio iudicis cōpelli ad cōferendū ille q con
2 ferre tenebat.h.d.¶ † In gl.in ver.restitui.ibi itē ex eo.No.ex hac gl.iuncto tex.ꝗ vbi verba legis affirmatiue referunt ad iudicē, tūc ex tali dispositione legis inducit officiū iudicis, & nō actio, vt hic & l.si res obligata. in fi.& ibi gl.fi.de leg.j.De quo dic vt plene ꝑ Bar.in l.vnica. circa medi.ff.de cōdi.ex.l.& per Bal.in rub.ſ.de cōdi.ex l.& in auc.dos data. ad fin.ſ.de do.ante.nup.& in l.fi.in.vj.q.j.de edi.di.Adr.tol.

&c in

& in l.ſi.§ ꝑterea.ſ.de iur.do.& ꝑ Sal.in l.j.ſ.de cōdi.ex leg. Et quo iure ſeu remedio petaṫ collatio vltra hoc no.vide ꝑ gl.& doc.in l.ꝑtor.in prin.i ver.remaneat.ff.eo.in fi.¶ In ea.ibi,ſm Azo.iſta opi. quātū ad legē iſtā procedit ſine ſcrupulo.¶† In ea.ibi, vel die &c. quia gl.obſcure loquiṫ,dic ꝙ intētio gl.eſt ꝙ quāuis directe poſſit ſoror hic cogi ad collationē implorando officiū iudicis vt cōferre cogatur,tñ etiā indirecte cogi poſſet,hoc modo valet ꝙ frater potent tanq̄ hæres vendicare partē,quæ ſorori in diuiſione fuit aſſignata,& ſi ſoror excipiat de iure diuiſionis ad eā ſpectat. replicabit frater,ꝙ ipſa nō cōtulit dotē,& ꝙ nō cōferenti actio debet denegari l.poſthumo.j.eo.Et appellatione actionis large aſſumēdo, cōprehendiṫ oē remediū per ꝙ cōſuli poſſet vt in l.eleganter alle. in gl.& per ꝯñs cōprehēdit ēt exceptio, vt expreſſe habeṫ in l.j.§. ait ꝑtor.ff.de dolo. Et ſic ſorori nō cōferenti denegari debet exceptio diuiſionis.Et ſic diceret ꝙ iſtud hic nō vṙ poſſe procedere.ſ.ꝙ frater potuerat agere rei ven.q̄a cum ꝑ diuiſionē tranſlatū eſſet dñium in ſororē l.ſi fratres.ſ.cōia vtriuſq; iud.& l.j.eo.tit.ergo frater nō potuit agere rei ven.q̄ daṫ dño l.in rem.in ꝑn ff.de rei ven. Poteſt rñderi ꝙ dū gl.hic dicit,potuerit vēdicare &c.nō intellexit ꝑ rei ven.ſed cōdi.inde.hoc caſu vt ꝓbaṫ in l.ſi is q̄ hæreditatē. vt ibi Bar.in l.ſi q̄s cū a ſideicō.& l.q̄ exceptionē.§.ſi pars.ff.de cōdi. inde.Nam ēt vendicare dṙ qui agit actione ꝑſonali l.ꝑ diuerſas. & ibi gl.in ver.ſua.ſ.man.& l.ſi peculiū. poſt prin.& ibi gl.in ver. vendi.ff.de pecu.leg.¶ In gl.fi.ibi, ſi dol⁹ &c.hic vṙ dolus interueniſſe,vt in ver.fefellerit,& ēt dato ꝙ dolus nō interueniſſet, tñ poterit frater implorādo iudicis officiū petere, ꝙ ſoror cogatur ſibi ad cōferendū, & nō diceret venire ꝯ ſententiā diuiſoriā arbitri vel iudicis, vt hic ꝑ Bar.bñ faciūt no.in l.j.ſ.de iur.& fac.ign.niſi corā iudice vel arbitro diuidēte fuiſſet diſputatū de collatione faciēda & illa fuiſſet reiecta l.ꝙ in diē.§.j.ff.de cōp.l.ſi aūt.§.fi.ff.de neg.ge.

Diocletiani & Max. L E X X.

1 *Dotem conferre nō tenetur filia,recipiens tantū legata facta ſibi in teſtamēto.*

1 Patre. † Filia recipiēs legata ſibi in codicilis ſi nullā partē hęreditatis petat dotem cōferre non teneṫ.h.d.ſm vnū ſenſum literę, licet aliter ſummeṫ per Bar.& minus recte, dum dicit, Ea q̄ in vltima volun.relinqnunṫ, in collatione nō veniūt.Nam iſtud nō dṙ hic,ſed in l.filiæ.& in l.filiā.j.eo.¶ In gl.j.ibi, & vt filiā &c.q̄a rupto teſtō per cōtrata.nō cōſeruabanṫ legata oīb.ſed ſpecialiter liberis l.j.in prin.ff.de le.ꝑſt. & q̄a filia in caſu hic poſito in gl.nō ſuccedebat in hęreditate, nō tenebaṫ cōferre dotē nec legatū l.ſi pṙ pro filia.cum gl.& l.fi.ff.de colla.do.& hic.& l.ex cā.ſ.fami.her.¶ In ea.ibi, maluerit &c.dicit Ful.ꝙ gl.debet dicere noluerit,q̄a ſi intentaſſet ꝯta.augereṫ portio ſua,& debuiſſet ꝯferre,vt l.filiā.alleg.in gl. Sed puto ꝙ gl.bene ſtet,q̄a dato ꝙ filia maluerit intentare ꝯtab.tñ fuit cōtenta nō cōſequi plus ꝯtab.q̄ ibi eſſet ſibi in teſtamento relictū,ideo nō confert,& hoc eſt ꝙ habetur.in d.l.filiam.& ita intellexit gl.hic.

Diocletiani & Max. L E X XI.

1 *Emancipatus confert nō ſolum iam nato,ſed etiā poſthumo, poſtq̄ natus fuerit.*
2 *Collationi non eſt locus inter ſuccedentes iure diuerſo. fallit vt hic.*

1 Oſthumo. † Emancipatus cōfert nō ſolum iam nato,ſed ēt poſthumo poſtq̄ natus fuerit, & nō cōferenti denegantṫ actiones.h.d.¶ † In gl.ibi, vnde li.&c.vt l.j.§.fi.ff.ſi tab.teſt.nul.exta.pōt ēt intelligi,ꝙ petijt emācipatus bo.poſ.ꝯtra.ſm Old.& Bal.& tūc ob.ſm Ang. q̄a ſi emācipatus petat bo.poſ.ꝯta.res non dṙ deducta ad cauſam inteſtati quo ad cōtratabulantē l.filiæ.ſ.eo.Poſthumus vero ꝑteritus ſuccedebat ab inteſt.vt hic dṙ. ergo nō debebat eſſe inter eos locus collationi, q̄a ſuccedebat iure diuerſo inter quos nō habet locū collatio l.pṙ filiū.cū l.ſeq.ff.de colla.do ¶ Tamē dicit rñderi poſſe,ꝙ erit locus collationi qñ petita fuit bo.poſ.ꝯta.& hęres ſcriptus nō adiuerat q̄a tūc ex toto res reduciṫ ad cauſam inteſtati l. vt liberis.in prin.cū ibi no.j.eo.vel aliter rñdet,ꝙ qñ poſthum⁹ eſt ꝑteritus ſiue hęres ſcriptus adeat ſiue nō indiſtincte nato poſthumo,dṙ teſtator inteſtatus decedere, q̄a nō fuit ſeruata ſolennitas requiſita l.xij.tab.qua cautū erat ſuos hęredes eſſe inſtituēdos aut exhęredādos,inſti.de hęr.q̄ ab inteſt.deferunṫ.in ꝑn.in ver.ruptū. & ibi gl.in l.inter cætera.ff.de li.& poſth.& dictū fuit in l.poſthu.ſ. de ꝯta.Vel pōt rñderi.ꝙ inter ſuccedēres iure diuerſo nō eſt loc⁹ collationi,in fallit qñ quilibet ſi vellet poſſet venire ꝑ ꝯta.licet cōtingat ꝙ vn⁹ velit, alter nō l.antepe.ff.eo.Sed ita eſt ꝙ hic tam fili⁹ emācipatus q̄ poſthum⁹ poſſet venire ꝑ ꝯta.l.poſthu.cū vul.ſ.de cōtrata.ergo inter eos collationi locus erit.Ful.ēt hic multū dubitat,an dictus intellect⁹ Old.& Bal.hic ſtare poſſit, q̄a ſm eū nō vṙ ꝙ poſthumus potuerit ab inte.ſuccedere, ſaltē de iure ꝑtorio per bo.poſ.vnde lib.& fili⁹ emancipatus ꝑ ꝯta.& ita ēt dicit Ful.in l.ij. in fi.ſ.de cōtratab.Sed male loqui vṙ ꝑ tex.in l.ſeruū. in prin.ff.de cōtra.& ibi Bar.in ver.cōtra.j.ſi tab.teſt.&c.vbi rñdet ad ꝯtrium.

Diocletiani & Max. L E X XII.

1 *Conferre qui tenetur, ſi partem hæreditatis petat, collationem offerre debet, aliàs ei denegatur actio.*
2 *Caſtrenſia & legata non conferuntur,nec diuiduntur ſed præcipua ſunt.*
3 *Emptor agens actione ex empto, vt res ſibi tradatur, non poteſt obtinere, niſi obtulerit pretium venditori realiter, & non verbaliter.*
4 *Bona conceſſa filio in peculium, non debent imputari ſibi in partem, etiam ſi culpa ſua perierunt.*

1 Iliæ licet. † Qui teneṫ cōferre ſi partē hæreditatis petat, collationē offerre debet.aliàs à petitiōe remoueṫ & peculiū ꝓfectitiū filio cōceſſum nō cōfertur.ſed tanq̄ res cōis ſeu hęreditaria diuidaṫ.† Caſtrenſia vero,& legata nō cōferunṫ nec diuidunṫ,ſed ꝑcipua ſunt.h.d. ¶ In tex.ibi cōſulte.no.ꝙ vbi exceptio ex cā intrinſeca ineſt actioni intētate,debet euacuari ꝑ ipſum agentē ēt nemine opponēte, & ita eſt de mēte Bal.dicēns ꝑ iſtū tex.Et qñ onus eſt intrinſecū ipſi actioni teneṫ agens offerre ēt nemine opponēte. Et dṙ intrinſecū ꝙ ex eadē cā venit ex qua venit actio.Nā onus cōferēdi dotē ꝓcedit ex eo ꝙ filia vult ſucceſſionē,& ex eadē ſucceſſione procedit ius agēdi ad hęreditatē. ſecus ſm Bal.ſi onus eſſet extrinſecū, ſcilicet nō ex eadē cā.vnde videm⁹ ꝙ debitū ex vna nō cōpēſaṫ cū credito ex alia cā,niſi opponaṫ, vt plene no.in l.ſi ꝯſtat.ſ.de cōpē. ¶ † Et ex hoc infert Ful.hic ꝙ ſi emptor agit actione ex empto cōtra vēditorē vt res ſibi tradaṫ,& nō dicit emptor i libello ſe obtuliſſe vel offerre ꝑtiū vēditori,& reus taceat, actor nō poterit obtinere ꝑ l.Iulian⁹.§.offerri.ff.de actio.emp.& ꝑ id ꝙ no.hic Bal.Sed iſta reprehēdit hic Ro.primo q̄a tex.iſte nō ꝓbat, nā licet lex iſta dicat denegari actionē nō ꝯferēti, tñ intelliṙ ope exceptiōis opponēde l.j.in ver.petitio q̄ & no.ibi gl.ff.ad mace.& l.j.in ꝑn.iūcto.§. ſublata cū ſe.& ibi per Bar.ff.ad tre.& ꝙ nō habeat neceſſe agens offerre collationē niſi opponaṫ, dicit ꝓbari in l.ſi ſoror.ſ.eo.Et ad iſtū text.rñdet ꝙ hic ō dicit collationē de neceſſitate fieri debere. Adde ꝙ Bal.in l.j.j.ne lice.tertio ꝓuoca.alle.d.l.ſi ſoror. ad id ad ꝙ allegaṫ per Romanū hic,& vṙ veriſſimū eſſe ꝙ vēditore nō opponente de pretio nō ſoluto debet emptor obtinere.& ita intelligiṫ d.§.offerri.[a] vt expreſſe firmat Bart.in l.ſi duo patroni.§.ſi quis iurauerit.ff.de iureiur.& Bal.in l.j.j.de his q̄ ſub mō & in l.ſi traditio in.iij.q.C de ac.emp.& in l.j.j.de vſu.& fru.leg.& in l.iuriſgentiū. in prin.ff.de pac.& ꝓbaṫ in d.l.iuriſgen.in prin.q̄a ex ꝯctib.noiatis oriṫ actio ꝑ ꝑ ſolū cōſenſum interuenientē in ꝯctib.q̄ cōſenſu ꝑficiunṫ abſq; eo ꝙ agēs impleat ꝑ parte ſua niſi opponaṫ excep̄o. ſecus in ꝯctib.innoiatis vt ibi, & in l.ex placito.ſ.rerū ꝑmu.Et iſtā opi.ꝙ iudex debeat ꝓnūtiare pro emptore vṙ poſt multa firmare Rap.Cu.in l.eū.§.q̄ ita.el.j.ff.de ver.obl.Fateor tñ ꝙ ſi iudex videt nō eſſe ſolutū ꝑtiū vēditori ſupplēdo ꝓ reo ēt ñ opponēte pōt ex officio[b] ſuo mādari emptor agēti ꝙ ſoluat ꝑtiū licet ad illud nō ſit actū in iudicio, vt eſt text.bñ no.in l.ſi pṙ in fi.ſ.de ac.emp.ſm Bal. ibi, q̄ hoc reputat mētiendū q̄uis Sal.& Ful.ibi intelligāt illud ꝓcedere ſolū qñ à vēditore fuit ꝑ viā exceptionis petitū ꝑ l.iij.§. hoc aūt iudiciū.ff.de dā.infe.Tamē teneo cū Bal.in d.l.ſi pṙ.ꝑ not. ꝑ Bar.in d.§.q̄ ita ad fi.& licet in d.exceptione ꝑtij nō ſolum q̄a ꝓcedit ex cōuētione facta tpe ꝯctus,putarē eſſe verū id ꝙ dixi.tñ in iſta exceptione collationis nō puto iudicē ſupplere cū nō ex ꝯuētione ꝓcederet,vt ꝑ Bar.in d.§.q̄ ita.cū ſuis concor.& de veritate eorū q̄ ibi dicit Bar.remitto me ad ea q̄ ibi dixi poſt alios.Retento ergo eo ꝙ no.Bar.in d.§.q̄ ita.& Bal.in d.l.ſi pṙ. qñ iudici cōſtat ꝑtiū non eſſe ſolutū, licet vēditor nō petat quāuis nō debeat repellere actorē, & abſoluere reū, q̄a illa cōuētio ꝑtij nō ineſt ꝯctui ad hūc effectū.tñ bñ poterit iudex i ſnīa dicere, cōdēno debitorē ad tradēdū rē emptori emptore ꝑtiū ſoluēte,& nō alr, quēadmodū dicit Bar.in d.§.q̄ ita cū cōcor.ꝙ qñ actor petit reū ꝯdēnari ad dādū ſibi.x.pure, & cōſtat iudici illa.x.fuiſſe ꝓmiſſa ad diē ēt ſi reus de die

ADDITIONES.

a ¶Frān.Cur. §.offerri. Dicit Pet. de Anc.cōſ.ccxxxij.ꝙ emptor nō poteſt agere niſi prius realiter,& cum effectu oblato pretio, & ꝙ non ſufficit verbalis oblatio,& ꝙ ita aliàs de facto obtinuit & vide Ang.in d.§.offerri. & Ange.Aret.in.§ actionum.inſti.de act.& Bal.in l.peremptorias. C.ſent.reſcin.non poſ.

¶Tho.Dip. Vide Ang.in conſ.cxiij.& Pau.de Ca.in conſ.cxliij.

b ¶Fran.Cur. Ex ſuo officio.Facit ꝙ dicit Ro.cōſ.xlij ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ cōtra inſtrumentū nulla poſſit opponi excc.& ꝙ nihil poſſit fieri quin inſtrumentū per modum actionis, vel officij iudicis quin tñ poterit opponi exceptio nullitatis reſultantis ex tenore inſtrumēti,& ſi illa nō pōt opponi ꝙ iudex pōt ſupplere,& vide Bal.in l.ex placito.ſ.de re.pmu.& in l.ij de excuſ.rei iud.in l.rē quia.ff.de pact. & eundē cōſilio Alex.in conſ.xlix.& cōſ.ccxxiij.in.q.vo.& cōſ.xxxix.in.v.x.n

de die nil opposuerit debet iudex cõdẽnare ad dandũ.x.ad diẽ,& ita ẽt in pposito vr̃ velle Rap.in d.§.q ita.licet non alle.d.l.si pr̃.vbi hoc pbaĩ ſm Bal.¶ In tex.ibi castrẽse, inducĩ ad q.p Cy.de libris a dans filio,de quo dicã j.l.pxi.¶ In text.ibi relictũ, no.q legata nõ cõferunĩ ẽt si legatarius velit succedere legãti,vt hic, & l.filiã.j.eo.

4 ¶ † In tex.ibi in eadẽ cã durãtes.Ful.hic dicit q iste text.pbat opi. quã ipse tenuit ĩ auth.q locũ.s.eo.s.q si perierũt bona ↄcessã filio ĩ peculium nõ debẽt sibi imputari in partem etiã forte si sua culpa perierũt secundũ eũ. Sed certe de culpa nihil dicitur vt ibi dixi.

Diocletiani & Max. LEX XIII.

1 *Collatio non fit de quæsitis post mortem patris, & profectitia diuiduntur inter fratres succedentes patri.*
2 *Donatio facta filio per patrem valet, irreuocabiliter & præsumitur facta ob merito filij, licet non expresserit si præcesserint.*
3 *Sententia in qua exprimitur vna causa falsa in iure altera vera, valet.*
4 *Donatio filio facta propter merita, ad hoc, vt valeat qualia debẽt esse merita.*
5 *Donatio facta propter merita non valet, nisi probetur de meritis, & quomodo probentur.*
6 *Confessio mariti iurata facta in testamento, q est debitor vxoris ex causa de præterito, non valet.*
7 *Iuramentum super actu simulato interpositum non conualidat actum.*
8 *Donatio expresse facta à patre filio sine aliqua fraudulenta expressione meritorum, validatur iuramento de non contraueniendo.*
9 *Iuramentum est de iure naturali, seu diuino.*
10 *Donatio facta ob merita, an valeat si merita fuerint expressa in genere, & an requiratur tunc insinuatio.*
11 *Verba enuntiatiua, an & quando probent.*
15 *Donatio facta filio vt benemerito, si non apparet merita præcessisse, non confirmatur morte, & donatio facta filio non confirmatur morte nisi interueniat traditio, vel aliquid loco traditionis.*
53 *Dominium, an & quando transferatur ex contractu simulato.*
14 *Donatio facta filio per patrem de aliqua re in peculium est simplex, & valet.*
15 *Donare non videtur pater filio emendo rem nomine filij, nisi illam sibi tradat.*
16 *Donare an videatur pater filio dicendo do tibi talem rem non dicendo trado.*
17 *Verbum concedo importat donationem.*
18 *Donatio filio facta in casib. in quibus non valet si filius possedit res donatas .x. annis patre sciente & patiente, valet.*
19 *Donatio an censeatur facta filio studenti de libris traditis causa studij, & an possit reuocari, & an filius teneatur conferre.*
20 *Conferre an teneatur frater fratri libr. traditos per patrem causa studij.*
21 *Donatio facta ob causam, an debeat conferri.*
22 *Donatio an præsumatur inter patrem & filium ex traditione rei.*
23 *Donatio librorum facta filio, an & quando præsumatur.*
24 *Conferre qui tenetur aliquid, an possit offerre æstimationem.*
25 *Expensa doctoratus, an debeat computari in collatione.*

1 SI donatione. ¶ † Quæsita post mortẽ patris nõ conferuntur & cõcessa in peculiũ præfectitiũ filio diuidunĩ inter filios succedẽtes patri.h.d.¶ In gl.in ver.cõstitute. dic q l.vt liberis.j.eo.non bene facit ad propositũ, q a illa loquiĩ in vera dona.hæc in ↄcess.in peculiũ, vñ si fuissent emãcipatores ↄcesse absq; trãslatione dñij, sicut hic dicendũ esset q nõ essent præcipue eius sicut ẽt nõ est hic. Vbi aũt fuisset facta donatio cã transferẽdi dñiũ est differẽtia inter filiũ in ptãte,& filiũ emancipatũ q a vnus cõfert, alius nõ,vt videmus cõclusum in auth.ex testõ.s.eo.iõ aũt text.hic dicit potius de filio in ptãte q a in eo magis dubiũ q a semp vr̃ certus q emancipatus cõferat q̃ filius in ptãte,vt dictũ fuit in l.j.§.eo.& adde q not.in l.fi.& q̃ dicã sup ea ad fi.¶ In gl.fi.ibi vel vt vbi debẽt esse due dictiones separate.& hoc mõ erunt due solutiones ad d.l.filiæ,prima q ibi fuit donatio facta simpliciter filię à patre cõferẽdo supremũ iudiciũ in ea.i.q si pater donationem nõ reuocat in morte vr̃ p supremam voluntatẽ cõfirmare illam donationem l.cũ hic status post prin.& ibi gl.in ver.cõfirmatũ.ff.de do.inter vi.& vxo.l.ↄficiunĩ.ff. de iure codi.& iõ dicimus q talis donatio cõfirmata morte habet vim relicti,vt vidimus not.in auc.ex testõ.s.eo.& ppterea non cõferĩ,vt ibi fuit cõclusum.Secunda fuit so.q in d.l.filiæ.donatio fuit facta filiæ,vt extraneæ.i.tanquã bene merite pp p̃cedẽtia merita, hic aũt nõ fuit proprie donatio sed cõcessio in peculiũ.i.ad vsum filiæ seu sub eius administratione. Et q hic ponatur duplex sol.tractans de duplici specie donationis colligitur ex glo.j.dum dicit in alijs &c.& sic loquiĩ in plurali.Tamen Bar.hic dum arguit de tex. in auc.vnde si parens.intellexisse videtur q hic velut sit vna dictio tñ.& sic loquaĩ gl.tantũ de donatione facta filiæ, vt extraneæ ppter merita cõferẽdo in eam supremũ iudiciũ,id est nõ reuocãdo vt dixi. Nam isto tempore talis donatio facta propter merita non valebat à principio,sed morte confirmabatur. sed hodie à principio valet, quia hodie aduentitia acquiruntur filio, & inter patrẽ, & filium in aduentitijs hodie oritur naturalis, & ciuilis obligatio.

Ideo à principio valet,vt probaĩ in auc.vñ si parens. ſm vnũ intellectũ gl.ibi.s.de inoffi.test.vt plenius per Bart.ibi,& vterq; modus legendi quo ad istã gl.stare põt.¶ † In ea.ibi, p̃cesserũt merita,col a lige ex gl.no.q si p̃cesserunt merita filij, licet pater donando filio nõ exprimat se donare pp merita, tñ vr̃ donare propter merita. Et ↄñs valet hodie donatio a principio irreuocabiliter, & in hoc cũ ista gl.transeunt oẽs. ¶ Facit l.si vero non remunerandi.§.unde Papi.ff.mand & l.nec adiecit.ff.pro soc.& q post gl.no.Bart.in l.cũ q.d.ff.si cer.pe.Et hoc exp̃sse tenet Bar.in l.si tibi decẽ.§.si pacto.ff. de pac.post gl.Tamen in ↄtrũ vr̃ facere tex.in l.tutor.§.qui tutoribus.ff.de excus.tut.Sed tñ de q ibi pr̃ non vr̃ instituere filiũ, vt remuneret eũ pro onere tutele fratris sibi iniuncto in testõ q a pr̃ tenebat iure primeuo instituere heredẽ illũ filiũ tutorẽ non in min⁹ q̃ aliũ filiũ pupillũ.Sed in casu nostro non tenebaĩ pater iure primeuo remunerare filiũ, seu illi donare nisi bñ merita p̃cesserunt. Et licet Bal in d.auc.ex testõ. videaĩ velle q in dubio pr̃ intelligaĩ donare filio pp affectũ naturalẽ potius q̃ pp merita, tñ oportet illud intelligere qñ nõ apparebãt merita aliter illud dictũ nõ pcederet, licet Ro.hic simplr̃ teneat cũ Bal.ↄ istã gl.per d.§.q̃ tutorib. sed verior vr̃ opi.ↄria p istã gl.& p alia supradicta,& ẽt p text.i l.si rufinus.j.de test.mil.& vbi si miles minor.xx.annis relinquat libertatẽ seruo suo simplr̃ valet relictũ si suberat cã pp quã potuisset ipsum inter viuos manumittere, q a vr̃ ob illã cãm reliquisse libertatẽ licet nõ expresserit.& ita illũ tex.p decisione huius q̃õnis põderat ibi Paul.de Ca.Quãuis posset r̃ñderi q ibi nõ cõcurrebat cã affectionis nãlis, ad hoc ẽt vide q not.Nico.de Neap.& Bal.in d.l. q̃ tutoribus.& Bal.in d.auc.vñ si parens. & Pau.de Ca.in consi.ciij. inci.Dñs Vbertus.aliter incipit, in Christi noĩe circa bonorũ &c. Et ex dictis p eũ in d.cõs.colligiĩ vna limitatio ad pxime dicta videlicet qñ pr̃ i instrõ donationis expressisset se donare pp merita filij de qbus nõ simplr̃ sed in gñe mẽtionẽ fecit, & ẽt expressisset se facere pp affectionẽ sanguinis,q a ſm eũ nõ valebit ista donõ à prin.q a vr̃ facta filio vt filio,nõ vt extraneo, q a debet magis attẽdi cã nãlis q̃ accidẽtalis,alle.l.q habet, in prin.ff.de tut.& d.§.q̃ tutorib.& l.Aureli⁹.§.Titius.ff.de liber.legat.quã allegauit ẽt Bal.in d.auct.ex testõ. & isto casu posset saluari opi.Bal.in d.aut.ex testõ.

3 & est valde no.limitatio ad istã glo.† In ↄ̃num tñ facit id q fuit no. Inn.in c.in pñria .de renun.vbi voluit q si in sñia exprimaĩ vna cã falsa in iure,& alia vera, sustinebiĩ sñia ex cã vera,vt sic actus poti⁹ valeat q̃ pereat.at.c.abbate.de ver.sig.& l.quoties in stipulationibus.ff.de ver.ob.q dictũ dixit Io.de Imol.in l.si plagij.ff.de ver.ob. esse cõiter incognitũ legistis, & de eius veritate dixi in l.q Rom.§. fi.de ver.obl.facit ẽt q no.Io.de Imo.in l.q dicĩ.de ver.ob.dũ tangit,an pater videatur stipulari filio vt bñ merito, vel vt filio. Tamẽ transeo cũ d.limitatione, pro qua facit, quia qñ due sunt causæ, quarũ vna prodest,& alia nocet, inspicimus illã q̃ nocet l.ij.§.fi.& ibi per Bar.& in l.qui posthumos.ff ad l.fal.& per Bar.in l.vir vxori.ff.pro donato.Non ob.l.quones.quia ibi nõ apparet q ↄ̃hentes

4 senserint de eã q̃ vitiabat . Idẽ põt r̃ñderi p d.l.q habet.¶ † Iuxta p̃dicta quæriĩ ad hoc vt valeat dicta donatio pp merita qualia de-

a beant esse merita, an æquiualẽtia [a] donationi. Bar.in l.frater à fratre.ff.de cõdi.indeb.& in l.si q s pro eo.§.j.in fi.ff.de fideiuss.& in d. auc.vnde si parens.& etiã Bal.ibi, & hic.& Gui.de Cu.Bal.& Sal. in l.illud.s.de sac.san.ecc.& Io.An.in addi.Spe.in ti.de reb eccl.nõ alie.in rub.& Imo.plenius in l.aquilius.ff.de do.renent q sic,vt ibi per eos facit l.q si vir.ff.de don.inter vir.Sed Bal.no.in d.auc.ex testamento . dicit q sufficeret si merita nõ sunt.j.dimidiam quãntatis donate l.ij.s.de rescin.ven.q nõ puto verũ , quia in eo q quãtitas donata excedat merita nõ videĩ esse quid aduentitiũ , quia nõ adequat operas seu merita filij,& iõ vltra merita non valebit irreuocabiliter donatio. p quo facit tex.in c.relatũ.el.ij.ver.iux.seruitij meritũ . de testa.nisi appareret consuetũ esse q etiã extraneus in tñ remuneraret meritum illud. In talibus enim cõsuetudo attendenda est c.cæterũ.de do.& non intelligas de meritis coequalibus ad quę filius tenetur patri.quia illa nõ exigunt remunerationem cum de necessitate p̃stenĩ l.filia.j.de patria potestate. & per Bal.hic,& in p̃alle.auct.ex testamento.& Saly.in d.l.filiæ. ¶ In ea. ibi,nõ esset donatio.s.à prin.valida. nam si apparet q pater voluit donare,bene erit donatio quæ morte patris cõfirmatur l.donationes.alle.in gl.sed à prin.nõ valet l.si pater . hic alle.& sic intelligas

5 glo.¶ † In ea.ibi,si forte.hæc glo.pro valde not.semper alle.q non sufficit patrem in donatione exprimere , q donat propter merita filij,quia propter hoc nõ valet à princ.efficaciter talis donatio nisi probeĩ

ADDITIO.

a ¶ Aequiualentia. De hoc per Old.consi. ccxxvj.& quando valeat donatio inter patrem , & filium vide Franc. de Aret.consi.xvij.& qualiter probentur merita per Ro.consi.cxv.per Alex.consi.lv.

probetur de meritis[a], & ab omnibus probaſ iſta gl. hãc tñ primo limitat Bal. hic, niſi pr̃ donãs ita iuraſſet ꝑ text. in auc. ꝙ obnuet. ſ. de ꝓb. q̃ parũ facit, q̃a ibi ſolũ hr̃ ꝙ ſi teſtõr Titiũ dixit nõ eſſe debitorẽ ſuũ, pñt hæredes ꝓbare ꝯriũ, niſi teſtõr ita iuraſſet, & ſic nõ fiebat ibi fra' leg. ſed ſolũ fiebat dãnũ teſtõri, & hr̃dib. ¶ Vñ iſtud dictũ nõ putarẽ verũ, q̃a ꝯriũ vr̃ decidere Pe. & Cy. in l. j. in fi. ſ. de ſac. ſan. eccl. & Bar. in l. cũ q̃s decedẽs §. tria. de le. ij. & Bal. in l. j. ſ. de inoſ. don. & ẽt Bar. in l. Aureli' §. fi. de lib. leg. & Sal. in l. hac edictali. in prin. in. vij. q. ſ. de ſec. nup. vbi voluit ſi maritus in teſtõ cõfitet ſe debere vxori centũ,[b] q̃ iurat ab ea recepiſſe ꝙ talis cõfeſſio iurata ſeruari nõ debet, qñ tale iurñi ꝑſtitũ † ſuꝑ eo ꝙ eſt de ꝑterito, nõ eſt ſeruãdũ[c], q̃a eſt in fraudẽ legis q̃ ꝑſumit̃ dictã cõfeſſionẽ eſſe factã vxori aio donãdi in fraudẽ legis ꝓhibẽtis maritũ donare vxori cõſtante mr̃imonio, mouent̃ ꝑ l. q̃ teſtm̃. ff. de ꝓb. & in d. § titia. & eſt de mẽte Io. An. i addi. Spe. in ti. de do. inter vir. & vx. in rub. & Bal in c. cũ cõtingat. de iureiu. maxime in ver. vndecima cõcl. &c. q̃uis Ang. tenuerit ꝯriũ in l. pe. §. mulier. ff. ſo. ma. alle. no. ꝑ Bar. in l. ſi q̃s ꝓ eo. in. x. mẽbro. Sed rñde ad illud ꝙ ibi no. Bar. ꝙ nõ facit ad ꝓpoſitũ, q̃a nos tractamus de iur̃o ꝑſtito ſuꝑ ꝯfeſſione, q̃ reſpicit illud ꝙ eſt de ꝑterito, ne fiat fraus legi, & hoc caſu iurans circa id ꝙ eſt de ꝑterito ꝯ veritatẽ, eſt illico periurus. ſed illud ꝙ no. Bar. in d. l. ſi q̃s ꝓ eo. militat in iur̃o interpoſito ſuꝑ expreſſa donatione, & ſic non reſpiciebat aliq̃d de ꝑterito in fraudẽ legis, ſed futurum. l. ꝙ nõ veniret ꝯ. quo caſu qñ iurm̃ de futuro ſeruari põt, ſeruandũ eſt qñ eſt ſine interitu ſalutis æternæ, vt c. ſi vero. cũ vul. de iureiu. & in tãdo nõ eſt periurus. & ita Io. de Imol. in repe. c. cũ cõtingat. in. x. mẽbro. de iureiu. cõcor. deciſionẽ Bar. in l. ſi q̃s ꝓ eo & in d. §. Titia. Pro iſta opi. ẽt ꝯ Bal. facit ꝙ no. glo. in l. emptorẽ. in fi. C. plus valere ꝙ agit̃. q̃ dixit ꝙ iurm̃ interpoſitũ † ſuꝑ actu ſimulato nõ validat actũ. de quo ꝑ Bal. ibi. & i l. j. ſ. de oper. lib. & in rub. ff. de iureiu. & ꝑ Bal. & Ang. in l. fi. ff. q̃ ſan ſd. cog. ꝑ can. in d. c. cũ cõtingat. & Imo. in l. nemo põt. de lega. j. & l. j. ſ. de dote cau. nõ num. & ꝓ illa opi. bñ facit tex. in l. fi. ſ. de nõ num. pec. vbi iurm̃ nõ excludit cãm ꝑſumptã in ipſa cõfeſſione à lege. facit ẽt l. non dubiũ. ſ. de legibus. ¶ † Virũ aũt donatio expreſſe facta à patre filio ſimpl̃r ſine aliqua fraudulenta expreſſione meritorũ validet̃ iur̃o de nõ ꝯueniendo. Bal. hic ꝓut. ſ. retuli, vr̃ tenere ꝙ ſic ſaltẽ à rõnis maioritate, & expreſſi' firmauit ipſe in l. fi. j. ꝑ do. ad fi. & in repe. ſua l. ij. ff. de iureiu. ſed Paul. in cõſi. ſ. alleg. nõ faciẽs mẽtionẽ de dictis authoritatibus ꝯſuluit ꝯriũ, q̃a ſicut ſi q̃s donaret ſibimet ipſi cũ iur̃o non valeret donatio c. fi. in fi. de inſti. & at. l. fi. ff. de ſup. ſer. & l. vtranni'. ver. ſed cũ duo. ff. de fideiuſſ. ita nõ debet valere qñ pr̃ donat filio, q̃a ꝓfectitia acquiſita ꝑ filiũ ſunt hodie patris ſicut, & olim, q̃a in ꝓfectitijs nihil reperit̃ innouatũ. Itẽ q̃a iurm̃ patris nõ põt facere filiũ de incapace capacẽ, ſicut ſi cũ iur̃o donaret̃ ſeruo vel alteri incapaci. Tamẽ verior videt̃ opi. Bal. q̃a ex iur̃o inter patrẽ, & filiũ indiſtincte orit̃ efficax obligatio ſi iurm̃ aliq̃d turpe nõ cõtineat, vt ꝓbat̃ in ca. cũ iur̃o & ibi no. doct. de homi. facit text. in c. quãuis. de pact. in. vj. Secundo ꝓbat̃ q̃a ex ꝯtu donationis, & in alijs ꝯctib' celebratis inter patrẽ, & filiũ in poteſtate orĩ naturalis obligatio.[d] vt l. frater à fratre. ff. de cõdi. inde. & in ꝓpoſito noſtro. ſ. in donatione tenet hic Bar. in vlti. q̃ licet Bal. i l. ij. ſ. de inoffi. dona. de hoc dubitauerit. ſed ita eſt quod iurm̃ appoſitũ ſuꝑ obligatione naturali facit obligationẽ eſſe efficacẽ, vt ꝓbat Bar. in d. l. ſi q̃s pro eo. in. vj. mẽbro. & doc. in d. c. cũ cõtingat. & in c. cũ venerſ. ſent. de inſtit. Vltimo ꝓ † hoc facit q̃a iurm̃ de iure naturali ſeu diuino eſt c. & ſi Chriſtus. de iureiur. xvj. q. ij. authoritatẽ. cũ gl. ergo in eo attẽdit̃ patria poteſtas q̃ eſt de iure ciuili l. itẽ in poteſtate. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ad quã q̃ſtionẽ vide ẽt no. per Bal. in d. c. cũ cõtingat. vbi aliq̃d tangit, ſed nõ decidit. Ex his remanent reſolute rõnes Pau. de Ca. q̃ oia no. quia vtilia. & in raris locis tradita. ¶ † Itẽ, & ſecundo limitat̃ iſta gl. ſing. ſm Bal in l. fi. ff. de exer. vt ponit ibi Bal. in lectura antiqua. l. ꝙ iſta gl. ꝓcedat qñ merita nõ fuerũt ſpecificata, ſed in gñe facta eſt mẽtio meritorũ. ſecus ergo ſi in ſpecie, alleg. d. l. Aquilius. cũ gl. in ver. merã. ff. de dona. vbi videt̃ probari, ꝙ ſpecialis mẽtio meritorũ vr̃ ſufficere ad probandũ merita. adeo ꝙ in illa donatione facta ob aſſerta & merita nõ requireret̃ inſinuatio. Et rñdet Bal. in l. qui teſtamẽtũ. ff. de prob. & ad l. cũ q̃s. §. tria. de le. ij. ꝙ vbi loquit̃ inter prohibitos inter quos prohibita eſt etiã cõfeſſio, & iſtã opi. tenuit Bal. in l. illud. in. iij. q. ſ. de ſac. ſan. eccl. iſtud ẽt tenere vr̃ Paul. de Ca. in cõſi. ſ. all. licet non faciat mẽtionẽ de auctoritate Bal. ſed ſolũ dicit ꝙ req̃rit̃ ſpecifica mẽtio meritorũ, & ꝙ nõ ſufficit gñalis, alle. no. hic & i d. l. illud ſed hãc limitationẽ non puto verã & ꝯriũ expreſſe tenuit Guil. & Cy. in d. l. fi. de exer. vbi dñt nõ ſufficere ẽt ſi ſpecificet̃ eã puta, q̃a me redimiſti ab hoſtib. ꝑ d. l. q̃ teſtm̃. & ꝑ d. §. titia. & ꝑ l. fi. ff. de exerci. ad q̃ iura nõ eſt ſufficiẽter rñſum ꝑ Bal. & iſtã opi. ſequit̃ ipſemet Bal. in l. ſi tibi. ff. ſi cer. pet. per ea q̃ hic no. Et rñdet ad l. Aquilius ꝙ ibi loquit̃ qñ de meritis cõſtat. Iſtud ẽt tenet Guil. de Cu. in d. l. illud licet nõ ita clare, ꝓut in d. l. fi. hoc ẽt ſi bñ inſpiciat̃ vr̃ finaliter tenere Bal. hic, dum format q̃ õ. qñ pr̃ expreſſit ſpeciẽ, & qualitatẽ meritorũ, & tñ poſtea[e] vr̃ reſidere cũ opi. quã tenet gl. hic ꝑ d. l. ſi forte. cũ ibi no. ꝑ Bar. & idẽ no. Sal. hic qui rñdet ad d. l. Aquilius. ꝙ ibi loquit̃ in ꝯfeſſione q̃ fuit facta inter nõ ꝓhibitos. q̃ tñ rñſio nõ eſt bona, qñ donatio requireret inſinuationẽ ſi nõ ꝑceſſiſſent merita. iõ rñde melius, vt dixi. ſ. ¶ Et cũ rñſione ſuperius data ꝑ Bal. in d. l. ſi tibi cõcordant ẽt verba Bal. in l. ſi mortis. ad fi. j. ad l. fal. dũ intelligit l. Aquilius. qñ de meritis cõſtabat, & ita ẽt intelligit Paul. de Ca. in l. affectionis. de don. & in d. l. Aquilius. & ita ẽt vr̃ tenere Io. de Imo. & in ꝓpoſito vide Bal. in l. iij. j. qui bo. ced. po. dũ copulatiue loquendo dicit, ꝙ ſi donat ꝑꝑ merita ſi merita ſunt vera, & ſpecificata nõ requirit̃ inſinuatio. alle. d. l. Aquilius. & iſtud eſt tenẽdũ. aliàs. n. de facili fieret fraus legi. & in ꝓpoſito vide ẽt no. ꝑ Bal. in d. auc. vñ ſi parẽs, & de materia ẽt aliq̃d tengit Bar. in l. ꝑ diuerſas. ſ. mã. & Old. in cõſi. v & ꝑ Saly. in l. filię. ſ. fa. hęr. & ibi inter cętera ſub dubio forte dicit iſtã gl. poſſe limitari, vt nõ ꝓcedat q̃tũ ad ipſum patrẽ reuocare volentẽ. q̃a ꝑꝑ ſuã cõfeſſionẽ meritorũ impedit̃ venire ꝯ factũ ſuũ[f] allegat d. l. Aquili'. q̃ nõ ꝓbat. iõ ꝯriũ teneo. q̃a vbi donatio vel actus nõ tenet lege impediẽte, tũc põt q̃s venire ꝯ factũ ſuũ l. quẽadmodũ. C. de agri. & cenſi. li. xj. & l. iubemus. §. ſane. el. j. de ſac. ſan. eccl. & hoc firmat Imo. in d. l. Aquili' vbi voluit ꝙ ille qui donauit mille nõ facta inſinuatione aſſerẽs ſe donare ꝑꝑ merita ſi de illis nõ probat̃ nõ põt ꝯuenire. iuxta l. ſancimus. C. de dona. ¶ † Itẽ ꝑ iſtã gl. & l. ſi forte decidit Bar. & Ful. no. hic, ꝙ ſi dedi tibi pecuniã mutuo, & q̃a eras filiusfami. q̃ nõ poteras obligari ex forma ſcripti niſi fuiſſes mercator. iõ volui ꝙ in inſtrumento diceret̃. ꝙ tu vt mercator iſtã pecuniã recipiebas, certe talis aſſertio nõ ſufficit niſi ꝓbet̃[g], q̃a illa verba enunciatiua ꝓlata à partib. nõ ꝓbant circa ea q̃ nõ pendẽt à libera ptãte partiũ d. l. ſi forte ꝙ eſt no. dignũ. Adde ꝙ idẽ in terminis cõſuluit Dy. in cõſi. inci. iure municipali. & bene faciũt no. per Bart. in auc. ſi q̃s in aliquo ad fi. cũ ſuis cõcor. ſ. de eden. Limitat tñ hoc Dy. in d. cõſi. niſi talis filiusfa. dolo aſſeruiſſe ſe eſſe mercatorẽ vt mutuãtẽ hic ignorantẽ deciperet alle. l. j. C. ad mace. & l. fœminis. C. ad velle. eſt bonus tex. in l. ſi alterius. C. ſi minor ſe maior. dixe. ita ẽt voluit Ia. de Bel. in ſua diſputatione incip. lex peruſina. & Io. An. in addi. Spe. in ti. de ſen. p. iola. §. vt autẽ. in additione prima magna, vbi hoc tñ intelligũt eſſe verũ qñ ꝯtus ex diſpoſitione legis vel ſtatuti non eſſet nullus, ſed obſtaret exceptio. Vbi autẽ eſſet nullus omnino, tũc ꝑꝑ dolũ non valebit ꝯtus, ſed doloſus tenebit̃ actione de dolo l. quid enim iuncta l. ꝑcedenti. ff. de dolo. Nam ibi cõpetit actio de dolo quę eſt ſubſidiaria, & ſic nõ cõpetit actio ex ꝯctu, ceſſante autẽ dolo, tenẽt id ꝙ Bar. hic. ad ꝙ ẽt vide Pau. de Ca. in cõſi. clxxij. ¶ In ead. ibi, in primo &c. ſi habes in primo, tunc gl. male ſtat. tñ l. ſi forte. alle. in gl. nõ habet. §. vñ debet dicere in primo, & dic. l. qñ cõceſſit in peculium. In ea. ibi, in alijs &c. de quib. ſentiat gl. dixi. ſ. ¶ † In ea. ibi, nec poſtea confirmat̃ &c. Ang. hic dicit iſtam gl. eſſe ſingu. ponderandã ad vnũ ꝙ nõ ponderant alij ſecundũ eũ, quia probat ꝙ ſi pater donat hodie filio, vt benemerito, & nõ appareãt merita ꝑceſſiſſe, q̃a donatio non confirmabit̃ morte. rõ quia ꝑſumit̃ ſimulata, & in fraudem legis facta & ex ꝯctu ſimulato nõ tranſit poſſeſſio alle. tex. not. in l. emptor. cũ ibi no. per Bart. ff. de aqua. plu. arcen. Sed donatio facta filio non confirmat̃ morte niſi interueniat traditio, vel aliquid loco traditionis ſicut dicimus inter vir. & vxo. quæ iſti æquiparat̃ l. Papi. ff. de do. inter vir. & vxo. iuncta l. ante penul. ſ. eo. tit. Sed hic nõ vr̃ interueniſſe traditio cũ ſit ſimulata & ſic pro nõ facta. pro hoc ẽt adducit, q̃a qñ donat̃ extraneo ſi donatio

ADDITIONES.

a ¶ Fran. Cur. Probetur de meritis. Adde tu quod bene merita filiorũ debẽt probari præceſſiſſe ſm doc. quibus. adde Bar. in l. frater à fratre. ff. de cõdi. inde. Bal. in l. illud. ſ. de ſac. ſan. eccl. Bal. in l. ſi forte. ff de caſtr. pe. & in l. j. ff. pro donato. adde tamen ꝙ talis donatio confirmatur morte, ſm Bar. & doc. in locis. ſ. all. quia pręſumitur in eadem opi. durare donans. ita Bald. in l. cum quęrebatur. ff. de le. ij. Bar. in l. cum hoc ſtatus. in prin. de do. inter vir. & vxo. & hoc ſi rei donatæ interuenerit traditio vera vel ficta l. pap. & ibi Bart. ff. de do. inter vir. & vxor. l. ꝙ de ſuo. & ibi no. ſ. de do. ca. non nu.

b ¶ Centum. Vide per eundem conſi. xxvj. ij. lib.

c ¶ Iuramento. De hoc per eundẽ cõſi. vij. & c. cl. viij. ij. lib. & Are. cõſi. xvij. ſ. allegato.

d ¶ Fran. Cur. Naturalis. Obligatio adde tu, & vide Ioã. An. in ad Spe. in tit. de teſt. §. j. ver. ſed pone. Fede. de Se. in cõſi. cxl. 8u. & Imo. in d. c. cum cõtingat, & adde ꝙ nulla efficax obligatio orit̃ inter patrẽ, & filiũ in poteſtate, & contractus inter eos celebratus Bart. in l. frater à fratre. hoc all. & vide tex. & ibi Bar. in l. ſi quis. §. idem Iuli. ff. de vſufru. & vide Alex. in cõſi. cl. inci. viſis, & conſideratis. in. j. vol.

e ¶ Fran. Cur. Et tamen poſtea. Adde tu & vide eundem Alex. in conſi. xlv. & cõſi. v. in. j. vol. Lud. Ro. cõnſi. xxvj & conſi. cctix.

f ¶ Contra factum. An quis poſſit venire contra factum ſuum etiam iuratum lege impediente, vide Aret. conſi. cxiij.

g ¶ Probet̃. De hoc q̃ verba enunciatiua ꝓbẽt, vide in l. ex his. ſ. de teſt. mi. vbi poſui.

ſi donatio à prin.nõ valet, nõ cõfirmaĩ morte donantis ita debet eſſe hoc caſu,q̃a vĩ donari vt extraneo, vt in glo.Itẽ tenet Ro.per tex.fin.in l.cũ hic ſtatus.§.ſi q̃s ſponſam. ad fi.ff.de do.inter vir.& vxo.vbi ille qui donauit mulieri tanquã vxori,cũ non eſſet nõ valet ab initio,& non confirmaĩ morte. ita hæc donatio facta vt benemerito ei qui non eſt, nõ debet poſſe cõfirmari,& illũ tex.reputat ſing.Bal.in l.eam quã.j.de fideicom.Sed dic ꝙ contrariũ tenet hic Nic.de Ma.quẽ hic ſimpliciter refert Bal.Ita ẽt tenet hic Fulg. qui licet nõ faciat de Ang.mentionẽ,tñ dicit ꝙ talis donatio cũ expreſſione meritorũ de quib.nõ appareat operaĩ ꝙ pater declarare vĩ ſe non concedere filio in peculiũ. ſed donare at.l.pet ſeruũ. §.ij.de acq.re.do.ideo confirmabiĩ morte ſm eũ. Contra Ang.eſt expreſſa deciſio Pe.& Cy.in l.j.in fi.ᷤ.de ſac.ſan.eccle.& Bart.in d. §.tria.vbi voluit ꝙ qñ maritus cõfiteĩ ſe debere vxori centum, ꝙ talis cõfeſſio in fraudẽ legis facta intelligaĩ fieri aĩo donãdi, & nõ impediĩ morte ꝯfirmari interueniente traditione. vel vbi interue-

a niat aliquid loco traditionis [a] & pro iſta opin.bene facit tex.in l.ꝙ de ſuo cũ gl.ᷤ.de don.cau.non nu.& ꝙ no.Bar.in l.diuor.ff.de ver. ob.¶ Itẽ ꝯ Ang.eſt gl.in terminis in l.ij.§.filiũ. in ver.pro hære.ff.p hær.& gl.in l.j.§.ſi pater. ĩ ver.nulla.quã ibi ſequiĩ Bar.ff.pro donato.licet Ang.ibi allegando gl.q̃ eſt hic,teneat ibi illud idẽ ꝙ ipſe te-

13 net hic.¶ † Non ob.rõ Ang.quia rñdeo ꝙ poſito ꝙ verũ eſſet ꝙ ex ꝯctu ſimulato nõ transferaĩ poſſeſſio,& traditio habeaĩ pro nõ facta,illud eſſet verũ, qñ in veritate agebaĩ ꝙ ꝯctus ſimulatus eſſet ex toto nullus.ſec' ſi expreſſe inter partes vel tacite agebaĩ aliter, puta ꝙ ꝯctus vẽditionis eſſet donatio.nã tũc traditio habebit effectũ l.nuda.cum gl.ff.de ꝯhen.emp.& no.Bar.in d.l.emptor.ſed ita eſt in propoſito ꝙ non agebaĩ ꝙ donatio eſſet in totũ nulla, ſed ſolũ ſimulabaĩ cauſa donãdi, quia vbi in veritate erat donatio ſimplex partes fingebant ꝙ eſſet remuneratoria, vñ valere debebat tanquã donatio ſimplex, vt p totũ tit.ᷤ.plus vale.ꝙ agiĩ, & vtile p inutile nõ vitiaĩ &c.vel aliter poſſet rñderi. vt p Bal.in l.emptorẽ in fi.ᷤ.plus vale.ꝙ agiĩ & in c.j.§.callidis.de prohi.feu.alie.per Fed. & Bal.in l.queadmodũ. ꝑalle.nec etiã iſta glo.dicit id ꝙ ponderat Ang.Non ob.ꝙ donatio facta extraneo ſi eſt nulla nõ cõfirmatur morte.q̃a rñde ꝙ iſta donatio intelligiĩ facta, vt extraneo reb' ſic ſe habentib.prout in donatione cõntinebaĩ.ſ.ſi merita p̃ceſſiſſent. Sed ſi merita nõ p̃cedebant,& pater hic ſciebat, apparet ꝙ pater adiecit illã qualitatẽ meritorũ, vt efficatiorẽ donationẽ redderet q̃ filio faciebat vt filio,veritate inſpecta. vñ nõ debẽt operari ꝯñũ effectũ l.ſi mãcipia.ff.de fun.inſtr.cũ ſi.Non ob.d.§.ſi q̃s ſponſam. q̃a ibi donans errauit, putãs illã eſſe vxorẽ ſuã. vñ ſi nõ erat vxor ceſſabat finalis cauſa donationis.iõ vitiaĩ ex toto donatio vt ibi dĩ in gl.p l.ſi pater.j.de hæ.inſti.ſed in caſu noſtro p̃ſumiĩ ſciẽtia in facto ꝓprio l.quãquã.ad velle c.ab excõicato. de reſcri. Vnde ſi ꝓbareĩ ꝙ pater errasſet in cauſa meritorũ poſſet ꝓcedere opi.Ang.vt expreſſe dicit Raph.in d.§.ſi pater. licet nihil alle.ſed ꝓbaĩ p d.§.ſi q̃s ſpõſam. ſed ſi nõ errauit tũc ẽt Rap.tenet opi.quã.ᷤ.tenui pro quo alle.quia illa qualitas meritorũ vĩ adiecta ad abundantiorẽ cautelã,qñ de meritis nõ apparet, & iõ nõ debet vitiare l.qui mutuã.ff.manda.Confirmaĩ p̃dicta p id ꝙ no.Bar.hic in quantũ no. dixit,ꝙ ſi filio pr̃ dixit donare p p merita, & nõ ꝓbenĩ merita,cẽ-

14 ſeĩ donatio ſimplex.¶ † In ea.ibi,dicã ergo &c.collige ſm Ang.in q̃buſdã lec.ex hac gl.ꝙ ſi pr̃ dixit filio emãcipato dono tibi iſtã rẽ in peculiũ, illa additio nihil operaĩ, & remanet donatio ſimplex, & cõferĩ d.l.vt liberis.in fi.Nam nomẽ peculij,non cadit in eo qui eſt ſui iuris l.fi.in fi.alle.in glo.Adde ꝙ hoc bene facit, quia vt dicit Bal.in l.cũ virũ.j.de fideicõ.licet mater dixerit filio do tibi in peculiũ, tñ eſt vera donatio.dicit eſſe tex.fin.ĩ l.ſpecies.§.donationes.ff. de dona.¶ In ea.ibi.l.ſi pr̃. illa l.in prin.ob.q̃a ibi ꝯfirmaĩ donatio morte, & remanet apud filiũ quatenus nõ eſt inofficioſa. hic aũt ſecus. ſed rñde ꝙ hic fuit conceſſum in peculiũ.¶ Itẽ ob.illa l.in fi. volẽs ꝙ donatio facta emancipato quatenus nõ eſt inofficioſa,remaneat apud emãcipatũ,& ſic nõ cõfert ꝯ ea q̃ hic no.in gl.& d.l. vt liberis. rñde ꝙ in d.l.ſi pr̃ emãcipatus nõ veniebat ad ſucceſſio-

15 nẽ cũ alijs ſed ſolũ ius donationis p̃tendebaĩ.¶ † Extra gl.quærũt Frã.Tig.& Bar.hic q̃d ſi pater nõ dixit dono filio ſed emit rẽ noĩe filij,an videaĩ in dubio donare, & dicunt ꝙ nõ niſi rem illam quã emit nomine filij tradat filio,vt probaĩ in l.j.in princ.j.de pec.caſt. mil.li.xij.& l.ij.ᷤ.ſi q̃s alte.vel ſi.& ĩ l.ſi filij.ᷤ.de do.inter vir.& vxo, & ibi Bar.& ita intelligiĩ l.filiæ ſm intellectũ Rich.mal.quẽ ipſi ſequuntur, & idẽ tenuit Bal.in auc.ex teſtamẽto.ᷤ.eo.& Bar.in l.j.§. nec caſtrenſe.ff.eod.& eſt magis cõis intellectus ad d.l.filiæ.tñ ſm Bal.& Sal.in d.l.filiæ videĩ ꝙ qñ peter emit nomine filij, vt in terminis illius l.quãuis ei nunquã tradiderit, dato ꝙ non videaĩ donaſſe inter viuos,tamẽ ſi nõ reuocat neq; pœnitentiã oſtendat, videĩ voluiſſe pater ꝙ filius poſt mortẽ ſuam illam rẽ habeat, & ſic eo caſu nõ dicĩ donatio,ſed quaſi legatũ,vt ibi in gl.& ad hoc tex. in d.l.filiæ.eſt ſing.ſm Sal.hic.idẽ tenet Io.de Imol.in l.ebtinuus.§. fi.ff.de ver.ob.cũ vna modificatione, quia dicit hoc eſſe verũ ſi illa pſona cuius noĩe res empta fuit erat talis in qua cadebat iudiciũ fa.er.nã tunc iudex aditus iudicio fa.er.debet ſeruare voluntatẽ l.ſi cognatione. eo.tit.vñ tũc p̃cipuã aſſignabit rẽ illi cuius noĩe defunctus emit licet nõ tradiderit ei. ita eſt ſm eum text.fin.in d.l.filiæ. nõ violãdo tex.& dicit hũc eſſe nouũ intellectũ ad illũ tex.vbi aũt nõ cõpeteret ei iudiciũ fa.er.& qñ emiſſet noĩe vxoris quæ nõ eſſet inſtituta hæres,tũc requireret traditio l.Papinianus.ff.de do. inter vir.& vxo.& no.in d.l.ꝙ de ſuo. Quando aũt pater non emit noĩe filij,ſed eas tradidit ſimpl̃r filio,non intelligit donare. ſed in peculiũ ſeu gubernatorẽ cõcedere, alle.in argu.l.ꝙ fructuarius.ff. de acq.re.do.& in l.fi.ff.de pe.leg.Adde bonũ text.in l.cũ pater.§. pater plurib.& gl.j.& ibi Bar.ff.de leg.ij.& pro hoc, q̃a vbi põt capi alia cõiectura ceſſat p̃ſumptio do.l.cũ de indebito.in prin.ff.de proba.& in l.ſi cũ aurũ.ff.de ſol.& hoc vtile eſt,quia publicatis bonis patris nõ cõfiſcareĩ tale conceſſum in peculiũ, vt eſt tex.fin.in l.ij.§.ſed verũ. ver.nec eo &c.ff.de mino.Quod aũt dictũ eſt videri cõceſſum eſſe in peculiũ põt ꝓcedere in re ſimpl̃r tradita filio in ptãte.ſecus in filio emãcipato, q̃a in eo nõ cadit nomẽ peculij. iõ videbiĩ donatũ eſſe filio ſm Ang.hic, & Bal.in l.ij.j.cõia de le.& in d.l.filiæ. & ibi Sal.ᷤ.fa.erc.& Bal.in d.auc.ex teſtamẽto alle.l.ad eũ.§.auia.ff.de do.bñ facit text.in l.q̃ pater filio.ff.fa.hær.hoc tñ limitat & declarat Ni.de Ma.& Bal.hic niſi ex qualitate rei donate, & q̃ntate p̃rimonij patris,& numero liberorũ aliud eſſet cõiectarandũ.ar.l.verũ.ff.de do.inter vir.& vx.l.ſi filiæ.ff.de le.ij.& hoc ẽt tenet Ro.in l.q̃ dotis.ff.ſo.ma.vbi ẽt vide aliquid p Bar.in materia. & ibi ẽt p Imo.q̃ aliq̃d tangit de intellectu d.l.filiæ. & adde id ꝙ.j. diceĩ,& ꝙ no.Bal.in d.auc.ex teſtõ. dum alleg.d.l.ſi filiæ de leg.ij.

16 ¶ † Iuxta p̃dicta q̃rit Sal.hic, & in l.fi.ᷤ.fa.erc.q̃d ſi pater dixit filio in ptãte do tibi talẽ rem,nõ aũt dixit trado,an aũt videaĩ cõcedere in peculiũ,& cõcludit ꝙ nõ, ſed vĩ donare,quia dare importat trãſlationẽ dñij.§.ſic itaq;.inſti.de act.ita ẽt eſt de mẽte Pa.de Ca. in d.l.ſi filiæ.Adde ꝙ pro eis vĩ eſſe gl.inſti.de dona.§.alie.ĩ ver.manifeſtarunt. Sed ꝯñũ tenuit Bal.in l.cũ virũ.j.de fideicõ.& expreſſius Io.de Imo.in l.à Titio.& l.ſi fundum certo die.ff.de verb.obli. vbi Imo.reprehẽdit Pet.qui per d.§.ſic itaq;. idẽ tenebat ꝙ Sal.nã in ꝯñũ adducit Imo.quia dare & promittere procedunt à pari l.ſi patronus.ff.de don.& l.fi.j.ad l.falc.ſed ꝓmiſſio facta ſine cauſa nõ eſt efficax, nec intelligiĩ facta ex cã donationis ĩ dubio ſm magis cõem opi.l.ij.§.circa.ff.de do.excep.& c.ſi cautio. de fi.inſtr.& plene no.Cy.& alij in l.generaliter.C.de nõ nu.pe.ergo idem erit in donatione ſimpliciter facta. facit l.nunquã nuda.ff.de acq.re.do. nec ſm eũ dicĩ in d.§.ſic itaq;. ꝙ dare ſine cã importet tranſlationẽ dñij. Nec ob.gl.in d.§.alie.q̃a rõne ſubiecte materiæ patet ꝙ illa gl.intelligiĩ in eo qui dicebat,do ẽt cã donationis.ita intelligit il-

17 lam gl.Imol.in lati l.edibus.§.fi.ff.de do.† Quid de verbo cõcedo, vide hic p Ia.Bu.& Sal.dicẽtes ꝙ nõ importat donationẽ. alle.no. p gl.in ſimili in l.neceſſario.§.fi.ff.de peri.& cõ.rei vẽ.vbi hoc non vĩ ꝓbari. ſed in ꝯñũ alle.tex.cũ gl.& ibi hoc tenet Bar.in l.vxor.§. fi.ff.de le.iij.& tex.optimũ.in l.ꝓhibere.§.plene.ff.ꝙ vi aut clã.& l. vxorẽ.§.in teſtamẽto. de leg.iij.& probaĩ in l.cũ qui.ſi bñ ponderẽ ſm Io.de Imo.poſt Bar.ff.de do.dũ gl.ibi ſentit ꝙ hodie in caſu huius l.induceret donatio inſpecta diſpoſitione l.ſi quis argẽtum.§.pe.j.de do.ita ẽt tenet Guil.de Cu.in l.quis ergo caſus. de pecu.& idẽ not.p Bal.in d.l.cũ virũ. de quo p eundẽ in c.Titius filios.ſi de feu.fuc.cõtro.inter do.& ag.& p Ang.in.§.q̃a vero el.j.in auc.de nõ ali.aliq̃d ẽt per Bal.in l.nõ ambigiĩ.in fi.de leg.vbi alle. bonã gl.in c.j.in ti.de vſu.in.vj.& aliquid per Bar.in l.vbi ita.ff.de don.cauſa mor.& p Imol.in l.cum pater.§.pater plurib.ff.de le.ij. & d.Ab.in c.cum venerabilis. de exce.vbi dicit quod importat donationẽ,niſi ex circunſtantijs contrariũ appareat, vt quia petendi æquũ cõmodato rñdit ꝯcedo tibi alle.no.p gl.mag.in l.cũ quid.ff. ſi cer.pet.& de hoc etiã per Pet.de Anc.& Imo.in c.paſto.in prin.

18 de do.† Subdit tamen not.Saly.hic in d.l.filiæ quod etiam in caſibus in quibus per ſimplicem donationem, vel conceſſionem factam filio non induceret donatio. tñ ſi filius per decennium poſſedit res illas, & de fructibus fecit velle ſuum patre ſciente & pa-

b tiẽte videbiĩ res fuiſſe donata [b] arg.l.ſi filius.ᷤ.de pe.hær.& l.cũ de in rem ver.ff.de vſur.ꝙ puto falſum, q̃a vbi tractaĩ de acquiſitione pro-

ADDITIONES.

a ¶ Traditionis. Vide per Pet.de Anc.conſi.xxij.inci.in Dei nomine, ſubtiliter & copioſe.& cõſi.cccviij.quid aũt ſi vir confitetur ſe habuiſſe dotem & deinde dicat illã cõfeſſionẽ ſuã nõ valere,an preiudicet mulieri vide p Lud.Ro.ſing.ſuis.xvij. & vide Fran.de Are.cõſi.lxxiiij.& ibi materia hoc ordinarie ponitur,ibi vide.

b ¶ Fuiſſe donata. Adde ꝙ etiam facit ꝙ voluit Are.conſi.xvij.ver.præterea iſte Io.nõ lucratur fructus,& dicit Ro.conſi.cccccxvij.ꝙ diuturnitas temporis nunquã inducit donationem niſi tribus caſibus in quibus ibi per eum.

ne proprietatis, vel iuris q sit magni præiudicij, tunc nõ hñt locũ illa iura vt probat Bart.in d.l.cum de in rem ver.circa mediũ. Cy. 19 & alij in l.si certis annis.vbi de hoc dixi.s.de pac.† Et pdicta faciũt a ad qõ.an libri traditi a patre filio studenti videantur donati[a] & an statim valeat donatio irreuocabiliter, & an debeat cõferri.de istis omnibus videas per Cy.Bar.& Ang.in l.filię licet.s.eo.per Nic.de Ma.Ray.& Bal.& Mod.hic per Dy.& Bart.in l.j.§.nec castrense.ff. eo.per Bar.in l.si donationes.§.pater.ff.de don.per Bar.Bal.Ange. Sal & Ful.in l.filiæ.& ibi glo.s.fa.erc.per Bal.in l.si filius.eo.n.& in l.j ff.so.ma.& auct.ex testõ.s.eo.& in l.macedoniani.s.ad mace.& in l.omnimodo.§.imputari.s.de inoffi.test.& in tractatu de duobus fratribus.& Ful.Pau.de Ca.Ro.in l.illud.j.eo.& etiã per Ang. io rep.l.si emancipati.s.eo.& Paul.de Ca.in cons.clxxxij.& magis cõis & probabilis opi.vr esse illa quã cũ distinctione posuit Bar.in d.§.nec castrense.& cum eo concordat Nic.de Ma.Bal.& Paul.de Ca.hic. Adde tñ q circa primũ membrũ distinctionis traditę per Bar in d.§.nec castrense.s.qñ libri fuerunt empti nomine filij. sed nõ traditi filio.quo casu vult q nõ sint pcipui ipsius filij,illud pendet ab intellectu d.l.filiæ.s.fa.er.& tenendo intellectũ quẽ.s.vltimo retuli,qui vr satis sustẽtabilis,posset dici q sint præcipui ipsius filij succedentis in hæreditate cum fratribus, adeo q sibi cõpeteret actio fa.erci.¶ † Item adde q illud q dicit Bar.in secũdo mem- 20 bro.s.qñ pater donauit filio exñti doctori vel aduocato libros,nõ tenet conferre,quia est peculium quasi castrense, puto esse bene dictũ,licet Saly.in d.l.filiæ.s.fa.er.teneat cõtrariũ, quia emancipatus non dicit habere peculiũ castrense l.fi.s.de inoffi.test.& cõfert fratribus sibi à patre donata l.vt liberis. in fi.j.eo.nam in hoc non vr Saly.bene dicere, quia etiã emancipatus non confert ea quæ si fuissent in patria ptãte essent castrẽsis peculij vel quasi d.§.nec castrense cũ gl.j.& ibi Bar.in princ.Præterea d.l.vt liberis. non videt habere locũ in his quæ donata sunt causa studij.per d.l.quæ pater filio.& licet Sal.rñdeat ad illam l.q loquat qñ donabat ei qui erat odhuc in studio, nos autẽ loquimur qñ donabat post studiũ,tñ dico q etiã doctori põt donari libri qui dicent donari causa studij, vt loquitur illa l.quia studium per exercitiũ semper recipit incrementũ. facit l.legatis.§.ornatricibus. de le.iij.& per d.l.quæ pater. puto ẽt non bene sentire Ful.hic,& in d.l.filiæ.fa.er.vbi dixit q qñ donant filio emancipato scholari libri causa studij, q tenetur cõferre cũ fratribus per no.in auc.ex testamẽto. & d.l.vt liberis.nam hoc vr ꝯ d l.q pater filio. & si diceret prout dicebat Gui.de Cu.& ẽt Sal.in d.l.filiæ. fa.erc.q d.l.quæ pater filio.intelligit in expensis in studio cõsumptis vt in expensis victus istud esset nimis restringere illã l.quã ipsemet Saly.in d.l.filiæ. dum loquit in doctore vr intelligere ẽt in libris, prout ẽt intelligit Bart.in d.§.nec castrense. 21 ¶ † Item circa illud membrũ.s.qñ filio in ptãte scholari donantur libri causa studij nõ perfecti tẽpore mortis patris tenuit Bar.q nõ cõferantur sicut nec alia simplex donatio. Adde q in ꝯnũ fortiter facere vr,q a ista non est donatio simplex, sed ob causam studij,& donatio ob causam cõfert d l.vt liberis.& l.illud.j.eo.& ita p hanc rõnem tenebat Guil.in d.l.filię.fami.erci.& propter hanc rationẽ dubitauit in hoc articulo Pau.de Ca.in d.§.illud. Sed rñde q huic donationi factæ ob causam studij,quo ad hoc vt sit præcipua,magis fauetur q̃ donationi simplici,vt probat in d.l.q̃ pater filio.iuncta d.l.vt liberis & sentit Bart.in d.§.nec castrẽse. Vel secũdo rñde q donatio ob causam q̃ cõfert acquirit filio,vel filiæ in vita patris, & est irreuocabilis vt l.Pompo.ff.fa.erc.& in auc.sed quãuis.C.de rei vxo.actio. & not.in d.l.ij.s.de inoffi.do.sed donatio q̇ fit filio in ptãte scholari causa studij non acquirit filio in vita patris, quia nõ est capax,quasi castrẽsis peculij,vt declarat Bart.in d.§.ornatricib. & in d.§.nec castrense.& Nic.de Ma.& Bal.hic ad fi.& Io.de Imo, in l.j.in fi.& in l.q̃ dotis. in fin.ff.so.mat.quicquid dixerit ibi Bal.& Ang.cũ ergo veniat quærenda post mortem patris nõ cõfert l.ea demũ.s.eo.& l.nec emancipati.j.eod.& hanc rõnem sentit Bar.in d.§.nec castrense. posset ẽt rñderi q dos & do.p.p nup.quæ sunt dona.ob causam cõstituuntur à patre ex necessitate l.fi.C.de do. promis sed pater nõ tenet facere donationẽ cã studij filio. immo b nec tenet facere studere filiũ nisi in disciplina grãmaticali[b] vt decidit Bar.in l.de bonis.§.nõ solũ.ff.de car.edi.cuius decisio est magis cõis de quo per gl.& in l.macedoniani. & in l.sed & Iul.§.q dr. in ver.solebat ibi per Gui.de Cu.ff.ad maced.& Bar.in l.quidã cũ filium. & ibi ẽt per alios.ff.de ver.obl.& in l.legatos.ff.de ali.& cib. leg.& in d.§.nec castrense. & Ange.in l.j.in aliquibus lec.s.de car. edi.& Sal.in d.l.filiæ. fa.erc.& Paul.de Ca.in d.cons.clxxxij.& Ro. hic,sed ista vltima ratio nõ est generalis.ideo tene præcedentes re 22 sponsiones. ¶ † Adde etiã q Bar.omittit vnũ casum.s.qñ pater nõ emit libros nomine filij, sed nomine proprio vel in domo habebat & ipsos simpliciter tradidit filio studenti, an videt donare, & illud decidit ex his quæ.s.dixi. nam regulariter traditio facta filio in potestate simpliciter non præsumit esse donatio. vt dictum est. ¶ Quod aũt limitãt Old.Bal.& Sal.in d.l.filiæ.& Bal.in auc.ex testamẽto. nisi impensa esset modica inspecta qualitate patrimonij, & quãtitate liberorũ vt d.l.vtrũ. & d.l.filiæ. q distinctionẽ omitit Bar.post Iac.de Are.in l.si pater. in prin.ff.de don.& Bar.in suo tractatu de duo.fra.in fi.& Bal.in d.l.j.ff.so.ma. ¶ Item limita nisi post dictam factam cõsignationẽ in peculiũ pater emancipasset eũ nõ adimendo peculium quia tũc intelligit donatũ d.l.dationes.§.pe. & ibi Bar.& not.Ful.& Ro.& Sal.in d.l.vt liberis. bene facit l.j.j.de pecu.eius qui li.meruit.quo casu vt tenui.s.non confert.vr d.l.quę 23 pater filio.¶ † Addit etiã Ang.circa ista vnũ in l.filiæ. licet.s.eo per q ista limitant no.nã dicit q si pater tradidit simpliciter filio scholari libros cõuenientes solũ doctori, illi libri intelligunt esse donati,& q illa donatio morte confirmatur nihil allegat, & subdit postea q illud erit verũ,nisi filius erat promotus ad apicem doctoratus.secus si miser & ignorans remansit, quia nõ est verisimile patrẽ tali misero donare voluisse sicut dicimus in legato ob causam c relicto q tacita voluntate videat esse ademptũ[c] si non adimpleat causa l.ij.cum si j.de his q̃ sub modo. & pro isto dicto Ange.bene facit q no.Bart.in d.§.nec castrẽse. & Nic.de Ma.& Bal.hic dũ dñt q si pater tradat filio in castra eunti aliquid q cõueniat peculio castrensi.puta equũ intelligat cõcessisse in peculiũ castrense, & erit præcipuum filij. all.l.j.de cast.pe.mili li.xij.iuncto d.§.nec castrẽse. Dum tñ Ang.dicit q confirmat morte,melius dixisset,q si doctoratus fuisset ante mortẽ patris cõfirmat ante mortẽ, vt probat in d.§.nec castrense. si autẽ nõ fuit doctoratus ante mortem nõ confirmabit nisi cum doctor efficietr, & sic adimpleatur causa sicut dictum est de legato relicto ob causam,& in spẽ no.hic multũ Saly. in d.l.filiæ. Adde etiã q põt esse dubiũ, an illud q dixi in donatione facta doctori procedat in ea q̇ facta est licentiato in quo Bal.in d.l.j.ff.so.mat.tenuit q sic.tñ non est sine dubio.vnde vide not.per Bal.in auc. habita.s.ne fil.pro pat.& in l.sed & probari.ff.de excu. tu.& in l.pe.ff.de testa.mi.& Rap.in l.mulier.§.non est.ff.ad Treb. & Pet.de Anc.Io.de Imo.& Do.in prohe.vj.lib.vbi tangunt,an di d spositio loquens de doctore habeat locũ in licentiato.[d] ¶ † Itẽ an 24 in casibus in quib.filius cõferre tenetur libros,possit retinere eos, & cõferre æstimationẽ,vide Bal.tenẽtẽ q sic, in d.§.mace.& Sal. in l.filiæ.ff fa.er.& an sufficiat conferre æstimationẽ pro valore habito respectu ad tẽpus mortis patris. an vero pro valore pecunie expense per patrem in emptione librorum dicam in l.illud.j.eo. 25 † Quid de expensa doctoratus. dic vt per Bart.in d.§.nec castrense.& Bal.in d.auc.ex testamẽto.& in l.si societatem vniuersorũ. in lec.antiqua.ff.pro so.& in l.ex parte.§.si filius.ff.fami.erc.& in l.fi. §.imputari. & Ang.in d.l.illud.j.eo.& in l.si emancipati.s.eo.

ADDITIONES.

a ¶Donati. De hoc per Alex.consi.cxlv.

b ¶Grammaticali. Adde Lud.Ro consi.cxlv.

c ¶Ademptum. Facit q dñs concedens aliquid scholari sub spe q si efficiatur doctor patrocinabitur ei,q si propter ignorantiã non potest patrocinari q poterit reuocare concessionem de qua q & alijs simili. vide per Lud.Ro.consi.cccxvj.

d ¶Licentiato. Vide q voluit Lud Ro.consi.cccxxxiij.

¶Hen.Fer. Adde omnino videndũ Guid.papę.q cccxc.inc.sed quid de licentiatis.

Diocletiani & Max. LEX XIIII.

SI maritus. ¶ Ius petendi collationem nõ transit ad hæredes & non conferenti denegantur actiones per quas suas portionem hæreditatis consequi posset.h.d.

Diocletiani & Max. LEX XV.

NEc emancipati. ¶ Quæsita post mortem defuncti non conferunt. h.d.fallit in casib.in quib.fingitur acquisitum ante mortem.vnus est in l.qui ab hostib.ff.eod.alius est in eadem l.§.si is qui bona. & istos ponit Ang.hic alius ponitur hic in gl.

Diocletiani & Max. LEX XVI.

FIliam cum. ¶ Codicilli non impediunt collationem, & relicta in eis nõ veniunt conferenda.h.d.

Leonis. LEX XVII.

1 *Conferri dicuntur dona propter nupt.& dos quando ab intestato succeditur.*
2 *Dos an & quando debeat conferri.*
3 *Bono.pos.contratab.an reducat res ad causam intestati.*
4 *Donatio facta sponse à comunctis sponso, an videatur facta contemplatione sponsi,ita quod sit ipsius sponsi, & econtra.*
5 *Conferri an & quando debeantur donata filio emancipato.*
6 *Donationis appellatione intelligitur de simplici, q valet pro statutis.*
7 *Dos an debeat conferri emancipatus per filiam.*
8 *Emancipati an teneantur conferre emancipati.*

Vt liberis.

1 VT liberis. †Quãdo abintestatu succeditur dos, & do.p p nup. inter liberos cuiuscũq; gradus,& cuiuscũq; sexus tã existẽtes ĩ ptãte illius, de cuius hẽditate agiẽ, q̃ non exñtes, debet cõferri si tractaẽ đ successione illius q̃ dotẽ aut don.p p nup.constituit. Donatio aũt facta filio emãcipato ab emãcipãte tpe emãcipationis, vel post cõfertur eo modo quo p iura vetera ꝯferebanẽ cętera bona emancipa. Et de hac.l.fit mẽtio in l.qm̃ nouella.š.de inof.test.vbi patet q̃ ista.l.fuit ꝯdita à Leone Imperatore.¶ In text.ibi añ nup.donatio.in h̃ lex ista est noua decisio,q̃a de dona.añ nup.ꝯferẽda nõ erat puisum per iura ffoꝝ.nec mirũ,quia talis donatio fuit introducta p.ll.C.

a ¶ †In tex.ibi dederit,subaudi,& adhuc apud maritum sit dos vel apud filiã.sed si solutũ esset m̃rimoniũ, & dos reuersa esset ad patrẽ,alia soror,vel frater hẽret dotẽ vł do.p p nu. vł ẽt qñ null⁹ alius extaret fr̃ vel soror. sed ex̃nei eẽnt scripti hẽdes. an talis filia dẽat dotẽ ad patrẽ reuersã hẽe pcipuã, vel qño dẽat fieri collatio, hẽs casũ i l.fi.š.ꝯmu.vtriusq.iu.& nõ est alibi s̃m oẽs ibi.¶ In tex.ibi,vel pmisit, qño h̃ casu fiat collatio,hẽs i l.ij.š.e. ¶ In tex.ibi,cuius hęreditate p istũ tex.iuncta.l.fi.j.e.immutatur illud q̃ dicit tex.l.filię dotẽ.š.e.dic vt ibi dixi.¶ In tex.ibi pfecta. Not.q̃ in hac mã collationis illud dr̃ pfectitiũ q̃ est habitũ ab eo de cuius hẽdi.agitur, q̃ est no.s̃m Sal.hic.& ideo dos data ẽt ab eo, vel ea q̃ vel,q̃ non habebat filiã in ptãte.tñ illa dr̃ pfect.qñ tractaẽ de hẽditate illius à quo pfecta est,vt ẽt no.h̃ Cy.qui p h̃ adducit text.in l.pfectitia.

3 §.fi.ff.de iur.do.& in auc.de ęqua.do.in fi.¶ †In gl.j.ibi,& h̃ cũ añ aditã hẽditatẽ.de hac mã,an p bo.pos.ꝯta.reducaẽ res ad cãm intestati vide h̃ per doc.& dixi in l.j.š.de bo.pos.ꝯta. Et sentit gl.hic in prin.q̃ qñ intentata est bo.pos.ꝯta.nõ possit postea adiri hẽditas p hæredẽ scriptũ, adeo q̃ res nõ dicaẽ esse in cã intest. Et licet de h̃ dubitet Ang.hic.tñ veritas ẽ ĩ ꝯriũ.s.q̃ põt adiri,& p ꝯñs,res nõ erat in cã intestati,vt ẽt tenet Bal.Sal.Ful.Pa.de Ca.& Ro.h̃,& Cy.in l.filię dotẽ.š.eo.Quicquid dixerit Bald.in l.certũ.š.vñ legi. vbi vr̃ tenere ꝯriũ,& nõ bene, & p h̃ vide text.in l.is q̃.in ver.sed si scriptus.& l.viribus.§.si adierit.ff.de leg. pst. & probaẽ in l.filiũ in prin.in ver.repudiauerũt.ff.de bo.pos.ꝯta.iuncta.l.is põt.ff.đ acq. hær. Pro hoc facit,quia illa petitio bo.pos.nõ debet obstare alteri vt plene not.in l.ij.§.bonoꝝ.& in l.si.cã.ff.de bo pos.nam põt ex postfacta doceri q̃ ille nõ dr̃ hẽditatẽ ꝯsequi nec gaudere beneficio bo.pos.¶ In ea.ibi.l.pr̃ filiũ,vltra ea,q̃ no.h̃ Bar. vide q̃ dixi in

4 l.filię dotẽ.š.e.& illud q̃ ibi dixi tenet ẽt hic Cy.¶ †In glo.in versi. sponsos.h.d. Ang.hic quibusdã lec.esse no.quia s̃m eũ vult q̃ qñ cõiuncti sponse donãt aliquid sponso intelligat donatũ cõtẽplatione sponsi, & sit eius nõ aũt sponse nisi appareat q̃ cõtẽplatione sponse fuerit donatũ.& idẽ dicit esse ẽ,si donatũ est sponsę, à cõiunctis sponsi, quia debet esse spõsę nisi appareat q̃ cõtẽplatione sponsi donatũ sit.Et p h̃ dicit esse tex. in l.si seruus cõis.ff.đ do.inter vir.& vxo.de quo dicit q̃ Bar.q̃.in l. sed si plures.§. in arrogato.de vul.& pup.tenet ꝯriũ,nõ fuit s̃m eũ de illo text.recordatus,& dicit q̃ Bar.p opi.sua.alle.& cũ Ang.cõcor.Ro.hic q̃ sibi appropriat.d.l.si seruus cõis.¶ Sed dic q̃ ista glo.nõ habuit istum sensum.patet,quia loquitur in pr̃e donãte p p nup. filio suo spõso,& sic nõ fuit facta à cõiunctis sponsę, vt colr̃ ex tex.¶ Iõ dic q̃ mens gl. dũ dixit dũmodo cõstet p p spõsã eas esse factas &c.fuit q̃ illud q̃ h̃ dr̃ nõ habeat sp locũ in donatione simplici facta filio, q̃a illa nõ sp ꝯferẽ.l.illã.j.e.vñ vt habeat locũ ista lex in j.parte requiriẽ q̃ appareat q̃ filio fuerit facta donatio p p nupt. & sic facta

a ob cãm.i.p p sponsam. De.q.aũt [a] pdicta ad quã Ang. & Ro.inducunt istã gl.me remitto ad no. p oẽs in d.§. in arrogato p Bal.in l. cũ te.C.de do.añ nup.p Sal.in l.nec inter.C.đ do.inter vi.& vxo. & in l.donare.ff.de do.inter vir. & vxo. dixi aliàs in d.§.arrogato. ¶ In gl.pe in prin.gl.põt intelligi duob.modis.Primo q̃ voluit q̃rere quis est ille tenor pcedẽtiũ.ll.de quo h̃ in tex. Secũdo modo põt intelligi q̃ voluerit opponere de l. illud.j.e. vbi donatio facta a patre filio vel ẽt a m̃re,nõ ꝯferẽ nisi fuerit hoc expresse actũ vel nisi resultaret illa inequalitas de qua ibi dr̃.h̃ aũt indistincte dr̃ q̃đ donatũ filio emãcipato debet cõferri,gl. dat quatuor so.Prima q̃ h̃ loquiẽ qñ nõ fuit donatio propria.sed in peculiũ,sicut dr̃ in l.si dona.š.eo.in qua.l.ponitur ille tenor de quo mentionẽ facit tex. hic.sed.l.illud.loquitur in donatione ppria,quã primã rñsionem reprehendit gl.& bene. ¶ In ea.ibi,s̃m Ia.&c. quidã libri hñt vnã additionẽ in qua gl.reprobat istam opi.dicendo, q̃.ll.alle.p Ioã. præcedebant hanc.l.ꝯditã per Leonẽ imperatorẽ. sed errant, q̃a fuerũt.ll.Iustiniani qui fuit post Leonẽ. ¶ Itẽ ille.ll.alle. in glo.loquunẽ qñ fuit actũ,vt cõputareẽ in legitimã. non aũt fuit dictũ q̃ cõferreẽ,& sic diceretẽ,q̃ ex quo fuit dictũ q̃ cõputareẽ i legitimã ẽ esse actũ q̃ cõferaẽ p r̃tam positã i l.illud.in prin.j.e.Rñ.q̃ istud fuit inductũ per d.l.illud.q̃ est l.sequẽs.sed iste tex.refert se ad pręcedentes.ll.ergo &c.¶ Praeterea.ll.alle.in gl. nõ loquunẽ in emãcipato,& sic patet q̃ rñsio secũda nõ ẽ bona.¶ In e.ibi.tertia &c. poniẽ hic tertia rñsio.s.q̃ quã p illas.ll. veteres distinguebat h̃ m̃o.s. q̃ donata emãcipatis i pe emãcipationis,vel post cõferunẽ.donata vero ante emancipationẽ nõ cõferunẽ per ipsos postea emãcipatos q̃ tertia rñsio ad ver.quæsitũ reprehendiẽ per gl.hic dicit.n. gl.q̃.ll. veteres talẽ distinctionẽ facientes nõ habemus. vñ cũ nõ eueniaẽ nõ est dicendũ q̃ tex.hic senserit de tali distinctione.Pręterea illa distõ esset falsa, q̃a nõ est verũ q̃ donata añ emãcipationẽ,nõ dẽant cõferri p postea emãcipatũ.qñ immo dẽt ꝯferi, q̃.i donatio facta filio in ptãte cõfirmaẽ p emãcipationẽ ac si tẽpore emãcipationis esset fcã.l.donationes.§.pr̃.ff.de do.& l.siue emãcipatis.j.de dona.& p ꝯñs debet ꝯferri sicut si facta esset tũc emãcipato. Nõ.n.est eadẽ rõ q̃ est in donatione facta filio qui sp mãsit in ptãte q̃ non firmaẽ nisi per mortẽ, & sic tanq̃ acquisitũ post mortẽ nõ cõfert, vt dixi in auc.ex testõ.š.e.& ita ẽr tenet Bar.in l.j. §.nec castrẽse.ff.e.& Bal.in l.qm̃ nouella.in prin.š.de inof.test.In quantum tñ subdit rñdendo ad l.illud. q̃ ista.l.in fi.loquiẽ in filio emãcipato. illa vero in suis &c.melius dixisset gl. q̃ l.illud.loquiẽ in his q̃ nõ sunt emãcipati,nã illa.l.ẽt loquiẽ in his qui nõ erãt sui vt sunt filij succedẽtes m̃ri. & quare aliud sit in donatione facta a m̃re filio q̃ donatio tñ cõferẽ,nisi in duob.casib.vt ibi. & aliud sit in donõne facta filio emãcipato, rñde vt p Bar.in d.§.nec castrẽse.& Bal.i d.auc.ex testõ.in ij.q.š.e.& ibi dixi. Et ista sol.ita declarata,ẽ vera sol.ad d.l.illud.s.q̃ illa loquiẽ i his,q̃ nõ sunt emãcipati ista in emãcipatis.& ita cõiter teneẽ p doc.h̃,& p Bar.in l.j.§.nec castrense.ff.e.& p Io.An.in addi.Spec.in tit.de do.in addi.inci.& scias &c.ad q̃ ẽt vide q̃ dixi in d.auc.ex testõ.š.e. Dum tñ gl.hic in tertia rñsione dicit,quas nõ habemus &c.induciẽ p Ange.hic in quibusdã lec.& p Ro.ad q̃.quã vide per Bar. in l.admonẽdi.& in ver.& h̃ facit ad.j.&c.ff.de iu.iur.Ad q̃ ẽt vide Bald.in d.c.j.§.fi.in tit.qualiter olim feu.pot.ali.& in l.in ciuile.ff. de legi. & in l.j.š.de epi.& cle.& in l.in ver.aliàs.§.in oĩb.j.de cad.tol.& in l.si donatio j.de do.& in l.ij.š.de err.aduo.Quarta rñsio ad ver. q̃situ poniẽ in fi.gl.ver.vñ dic &c. q̃ rñsio ad quæsitũ q̃ formaui in prin.gl.bene adaptatur.sed nõ adaptaẽ ad ꝯriũ.l.illud est.ergo quarta rñsio est vera ad q̃situ q̃ tex.h̃ velit q̃ emãcipati ista donata conferãt p tenore pcedẽtiũ legũ.s. eo m̃o quo ꝯferũt alia bona sua videlicet si extãt tpe mortis vt.l.ea demũ.š.e. Et qñ succedit ab intestato,& nõ ex testõ.l.j.š.e.& istud cõiter teneẽ lʒ Nic. de Mat.dederit q̃ntã rñsionẽ referẽdo illa verba p tenoẽ pcedẽtiũ.ll. ad verbũ emãcipatis,& nõ ad verbũ collatutis vt h̃,& plenius refert Cy.& Bal. sed istã modicã vtilitatẽ ꝯtinẽt. iõ à pcedẽti nõ est recedẽdũ subdebat insuper Nic.de Ma.aliã rñsionẽ ad oppositũ formatũ de.l. illud.nã rñdebat q̃ illa.l.loquiẽ in donatione simplici.sed ista loquiẽ i donatione ob cãm, q̃a cũ filius emãcipari nõ possit, nisi ꝯsentiat.l.iubemus.j.de emã.lib.& i auc.qui.mo.na.effi.sui.§.& generaliter. Nõ.n.habuit.l.p simplici donatione id q̃ p emãcipatione daẽ.Et rñ debet ad istũ tex.in ver. post emãcipationẽ.supplẽdo.s. incõtinenti,vt plenius referũt hic Cyn.& Bar.& istã opi.tenebat Old.vt refert Bal.in auc.ex testõ.Tñ ꝯriũ cõiter teneẽ p alios quia donõ q̃ fit tpe emãcipationis filio dr̃ simplex,& nõ in pmiũ emã

b cipationis,q̃a pr̃ emãcipãdo ẽ ille q̃ pdit,& fili⁹ acq̃rit.[b] pdit.n. pr̃ ius pr̃ie ptãtis q̃ ẽ inestimabile.l.filiusfa.§.s̃m vulgarẽ.ff.đ le.j. Pro hoc adduco tex.i l.j.j.de ingra.lib. vbi apparet q̃ p emãcipationẽ ꝯferẽ bñficiũ filio ñ pr̃i.vñ videm⁹ q̃ si ꝯ emãcipationẽ pnũciaẽ fili⁹ tanq̃ lęsus pt perẽ res.i iteg.l.ij.š.si aduer.rẽ iu.& p p emãcipationẽ magis obligaẽ emãcipatus pr̃i q̃ fili⁹ i ptãte.l.j.s.de off. pt.& q̃ talis donatio dicaẽ eẽ ex simplici liberalitate, & nõ ex cã, est tex.i l.fi.in ver.liberalitatis.j.de emã.lib.& dicit ibi Bal.q̃ đ h̃ ñ est melior tex.in iure.pręterea ꝯ opi.Nic. đ ma.vr̃ eẽ ẽt tex.in l.j. š.e.vbi inuit q̃ donata filio emãcipato ꝯferri dẽt filio in ptãte, & tñ ibi nõ loq̃ đ donõne fcã i pmiũ emãcipationis seu tpe emãcipationis.sed indistincte.Ad idẽ tex.in d.l.ea demũ, & ẽr est bo. tex.i ver.post emãcipationẽ nõ violãdo put facit Nic.đ Mat.Dicebat tñ Fulg.& Ro.q̃ satis dici posset donõ ob cau.qñ donabat filio q̃ recusabat emãcipari,nisi sibi donareẽ. non tñ p h̃ dicas q̃ talis dona.q̃ tuncũq; ob cãm dẽt cõferri,q̃a illud q̃ dr̃ do.ob cau. dẽt cõferri, vt hac.l.in prin.cũ c. est verũ in donõne necessaria, vt q̃ donaẽ filię p p dotẽ,vł filio p p donõnẽ ante nu. ad quod pater demũ cogi põt.l.fine.j.de dotis pmis. Nam tunc pater nõ vr̃ velle q̃ sit præcipuum filij, quia in necessitatib. nemo liberalis existit.ita dicit Cy.in l.filię licet.š.eo.Bar.in d.§.nec castrense.quę ratio cessãt in eo q̃ donatur emãcipato,non propter dictas causas. Confir-

ADDITIONES.

a ¶De q̃õne autem. De hac.q. vide per Ludo.Roma. cons.clxxij.

b ¶Acquirit. Adde Abba. cons.cxvj. ij lib.

Cõfirmaē hoc, quia videmus q donatio remuneratoria nõ ɔferē, quia acquirit ex facto & opera filij. & cẽsetē q̃d aduẽtitiũ q nõ cõferē. l. fi. j. e. & dixi i d. auc. ex testõ. Ita vr̃ nõ ɔferẽdũ id q̃d donauit pr̃ filio, q alr̃ noluit ɔ̃sentire emãcipationi nisi donaret. qa vr̃ acquisitũ aduẽtitiũ, & ex facto, & opera sua. & h̃ tenet Pa. de Ca. h̃. Et de hac mã an sit simplex donatio, tetigit Bal. i l. si deportatus. j. de bo. p̃scri. & i d. auc. ex testõ. & i l. data. j. de don. vbi tenet q talis donatio simplr̃ facta emãcipato tanq̃ ppria donatio, req̃rat insinuatonẽ. de quo plene p eũ in l. illud.[a] in ij. q. s. de sac. san. ec. & i l. & si mortis. j. ad l. fal. & i l. si tibi. ff. si cer. pe. & i l. cũ q s. ff. d̃ ɔdi. ob cãm. & i l. si via. ff. de bon. mat. Et ibi tangit q̃d si filius donat patri vt emãcipetē, an requirat insinuationẽ. & vide ẽt in mã q dicetē. j. e. l. illud. vbi post Bal. tangã, an talis donatio cõputetē i lĩmã. † Et p̃dicta sunt vtilia p statutis loquẽtib. de donatione. quia talia statuta intelliguntē de donatione simplici. vt Cy. Ia. Bu. h̃. & pbaē in l. j & h̃ pbat ibi Bar. in finalib. verbis. ff. de do. & ibi vide Ino. & not. ẽt p Bar. i l. filiusfa. i ij. opp. e. tit. & p Bal. in auc. eo decursu. ad fi. s. de don. ante nup. ¶ Dũ tñ h̃ gl. subdit q hodie p auc. ex testõ. emãcipati nõ cõferũt nisi data à patre. dic q i illa auc. h̃ nõ vr̃ pbari. tñ est verũ q aduẽtitia nõ cõferuntē. l. fi. j. e. vt in pposito no. Bart. in l. emãcipati. s. e. ¶ In ea. ibi, cũ emãcipati nõ cõferãt & c. vt i l. si emãcipati. in prin. s. e. & in l. j. ff. co. ¶ In ea. ibi, nec sui, suis & c. subaudi p̃ter dotẽ. p totũ tit. ff. de col. do. & l. filiæ dotẽ. s. co. ¶ In ea. ibi, cũ nõ habeãt ɔ̃tab. hoc est falsum, quia ẽt sui habẽt ɔ̃ta. l. ts q in potestate. ff. de le. p̃st. & l. fi. j. de li. p̃te. ¶ † In ea. ibi, nec sui emancipatis. istud ipugnat h̃ Ang. in quibusdã lec. qa filia tenebaē cõferre ẽt olim fratribus emãcipatis dotẽ. alle. l. j. ff. de col. do. & l. filię dotẽ. s. e. Sed Pa. de Ca. h̃ dicit q gl. põt pcedẽ iure ffor ũ. qa videm᷒ q exñtes in ptãte nõ ɔferebãt emãcipatis. vt pbaē in l. j. §. fi. i ver. cõferri nõ solet. ff. e. & sic vr̃ q filia i ptãte nõ tenebaē ɔferre dotẽ emãcipato. aliud. n. nõ hẽbat eo tẽpore q ɔferre posset ille q erat i ptãte, nisi dotẽ. Et tñ ibi dr̃ q emãcipatis nõ ɔferē. Pro quo vide q̃d no. Bart. in l. filius emancipatus. in prin. ff. de col. do. tñ de iure codicis est inductũ ɔ̃riũ. p l. filiæ dotẽ. s. e. Sed sustinẽdo glo. dic q licet iure fforũ, p edictũ p̃toris nõ eẽt introductũ q filia in ptãte ɔferret dotẽ emancipatis. vt loquiē d. l. j. ff. de col. do. Tñ h̃ bñ fuit inductũ postea p cõstõnẽ diui Pij. de qua loquiē. l. j. i prin. ff. de col. do. & pbaē in l. pr̃ filiũ. cũ l. seq. e. tit. p ar. à spãli. & ita voluit Bart. & oẽs in l. si emãcipati. j. e. ¶ † In ea. ibi, & emãcipati cõferũt emãcipatis, sm̃ Hug. & c. ista opi. cõiter teneē in psectuijs. p istã. l. & sic in hoc corrigiē l. si emãcipati. in prin. qa illa. l. cõsiderabat q emãcipatus nõ faciebat iniuriã emãcipato in succedẽdo, eum q liber admittaē à p̃tore. licet incognitus esset de iure ciui. quia ista. l. nõ cõsiderabat hoc. sed solũ est fundata in rõne æqualitatis seruãdæ vt hic i tex. q̃ rõ locũ nõ habet inter emãcipatos. sed in aduẽtitijs vera sit opi. Azo. vt in l. fi. j. e. Tenuerũt tñ alij, q Hug. opi. sit vera in dote, & donatione p p nup. vt in hac. l. i prin. sed in donatione simplici verior sit opi. Azo. p hãc. l. in fi. p tenore p̃cedẽtiũ legũ. iuncta d. l. si emãcipati. & est satis sustẽtabilis opi. quã tenet Ang. in repe. d. l. si emãcipati. & Pau. de Ca. & Ro. ibi. & ẽt Ful. & Pa. de Ca. hic. Dicã in d. l. si emancipati. ad fi. vbi ẽt referã opi. quorũdã tenẽtiũ q hodie post tẽpora quib᷒ inductũ est q filius in aduẽtitijs acquirat pprietatẽ sibi ipsi exñti i patria potestate, nõ teneaē emãcipatus donationẽ simplicẽ ɔferre cũ filio in ptãte. & sic correcta sit ista lex. cõis tñ opni. se hẽt in ɔ̃riũ, vt ibi dicã. ¶ In ea. ibi, nec leo hoc vetat. de hac glo. feci mentionẽ in auc. ex testõ. i prin. s. eo. ¶ Vltimo adde q ista lex aliud nouum inducit. quia ante istã legem non erat cautũ, q q̃n tractabaē de successione in hæreditate lineæ maternæ, esset locus collationi.

ADDITIO.

a ¶ In l. illud. Adde q Fran. de Are. cons. xvj. hic sepe alleg. comprobat triplici rõne veriorem esse opin. Bal. in l. data. q̃ in l. illud.

Anastasij. LEX XVIII.

Liberos. ¶ Quocunque modo liberi sui iuris efficiantur ad collationem, vt emãcipati vocantur. hoc dicit.

Iustiniani. LEX XIX.

1 *Conferre dotem et donationem propter nuptias debent nepotes ad inuicem succedere volentes.*

2 *Lex noua corrigens in vno casu, non extenditur ad alium casum similem. ex identitate rationis.*

3 *Conferre an teneantur nepotes volentes succedere cum patruis.*

4 *Edictum pratorius de coniungendis liberis cum emancipatis, licet sit correctum. tamen non sunt correcta omnes leges illius tituli aliud dicentes.*

5 *Dotem & donationem propter nupt. an debeant conferre nepotes, & pronepotes volentes succedere cum patruis matris in hæreditate aui.*

6 *Sta. q extantib. agnatis masculis defuncti mr̃ nõ succedat. pone q extãt agnati, et aliqui cognati pximiores q̃ agnati. an excludenē isto casu cognati.*

7 *Statutum q extantibus masculis filia non succedat, sicut excludit filiam. ita excludit omnes descendentes ex ea.*

8 *Sta. excludens aliquam personam à successione vr̃ excludere aliam similem.*

9 *Sta. q existente patruo non succedat auus paternus, si cõtingat extare auum maternum, & auiam maternam. patruus non succedet.*

10 *Sta. q in successione fratris patruelis, frater patruelis excludat sororem patruelem, quomodo intelligatur.*

11 *Dos data ab auo materno filia, an imputetē nepoti in legitima, q̃n nepos mortua filia viuo auo vellet postea in hr̃ditate aui petere supplementum lĩmæ.*

1 Illam. † Nepotes ex filio q succedũt auo materno cũ materteris, & auunculis in illa portione i qua succederet mater si viueret, excepta tertia parte q̃ accrescit auũculis & materteris. Itẽ nepotes ex filio vr̃ filia q succedũt auiæ vnà cũ patruis auunculis amitis materteris. cũ dicta diminutione tertiæ partis debẽt ad inuicẽ cõferre, tã dotẽ q̃ donationem p p nup. datã ipsis patruis auũculis amitis, & materteris p ipsos ɔferẽdã nepotib. aliquã ẽt dotẽ vel donationẽ p p nupt. datã pr̃i, vel mr̃i dictorũ nepotũ ɔferẽdã p filios nepotes dictis patruis. h. d. Et p̃mitte q sm̃ l. xij. ta. vocabanē ad successionẽ sui hr̃des. & illis nõ exñtib. vocabãē agnati pximiores exclusis quibuscũq; cognatis ẽt proximiorib. in gradu ipso agnato. insti. de legi. agna. succes. in princ. & iõ excludebaē nepos a successione aui. & nepos ex filio vel filia in successione auiæ. quia nõ erãt sui hr̃des, neq; cognati. Postea iperatores h̃ i descẽdẽtib. corrigẽtes voluerũt q p̃dicti descẽdẽtes, quos dixi fuisse exclusos, succederẽt cum diminutione tertiæ partis. vt hr̃ i §. itẽ vetustas. all. in gl. & hodie succedunt sine aliqua diminutione. vt i auc. ibi posita. ¶ In tex. ibi, sed ẽt illud asserẽtib. ex hac rñsione nepotũ collr̃ q patrui eorũ duo dicebãt. s. se nõ teneri ɔferre dictis nepotib. qa nũlla. l. hic disponebat. scd̃o dicebãt q dicti nepotes tenebanē eis ɔferre ex cõstõne arcadij, & honorij. q̃ quãuis simplr̃ videreē disponẽ de collatione faciẽda auũculis. tñ videbaē à paritate rõnis extẽdẽda ad patruos, & siles. ¶ No. ibi, in eo q illa ɔstõ, q erubescimus, cũ sine. l. loquimur. vt hic. & in §. ɔsideremus. in auc. de trien. & semis. ¶ † Secũdo not. q quis ñ teneē rẽ ppriã cõicare, seu cõferre, nisi in casib. à l. expssis. est. n. i re sua q liber moderator, & arbiter. l. i re mã. s. mã. & l. nec emere. j. de iu. deli. † ¶ Tertio[a] no. in ver. nepotib. q lex noua corrigẽs in vno casu, put faciebat l. arcadij. q̃ cogebat nepotes dotẽ datã mr̃i, & do. p p nu. datã pr̃i. q̃ ipsi᷒ nepotis ppria effecta erat ad cõicãdũ cũ auũculis, cũ quib᷒ succedebat auo, nõ extẽdiē ad aliũ casum silẽm ex idẽtitate, seu paritate rõnis. put ẽt not. i auc. quas actiones. C. de sac. san. ecc. & in l. tã is. §. j. ff. de do. cã mor. Et facit ad. q. de quib. j. diceē. & ex hoc ẽt colligit Bar. h̃, dicẽs q leges loquẽtes in auũculis nõ extẽdunē ad patruos, amitas, & materteras. nõ potuit tñ Bar. hic p cõstanti. iõ forte. qa ista allegatio quę poniē hic in tex. est allegatio nepotis, nõ iperatoris. imo iperator decidit postea h̃ ɔ̃riũ. & veritas hui᷒ patebit ex dicẽdis i q̃onib. j. ¶ In gl. in ver. cõstitutio. ibi, tẽpore mortis eius & c. & in casu d. l. si maritus. potuit ibi filius trãsmittere ad posthumũ hr̃dẽ suũ iura petẽdi collationẽ q sibi cõpetebat. l. ij. in prin. ff. e. sed h̃ filius decessit viuo eo de cuius hr̃ditate tractaē. iõ nõ potuit ex psona sua trãsmittere ius q̃d nõdũ hẽbat reg. nemo plus iuris & c. ¶ In ea. i fi. veritas est q l. vt lib. itellr̃ de his q ɔferũt dotes datas ipsismet. hic aũt de cõferẽtib. dotẽ datã matri suæ, quę decessit eo viuo, de cuius hr̃ditate agiē. ¶ In gl. in ver. mortua psona. ibi. §. si sit. Rayn. dicit q gl. male alle. quia debuit allegare. l. j. §. si sit. de coll. do. sed dic q dictũ gl. ẽt bñ pbaē. in d. l. j. §. fi. in fin. ff. de cõiun. cũ emã. lib. vbi nepos seu pnepos emãcipatus ɔfert cũ fratre suo, nõ autem patruo. ¶ † In ea. ibi, titulus sit ablat᷒ & c. vt plene no. p gl. & Bar. in d. l. j. de cõiun. cũ emã. lib. cũ cõcor. & sic residet gl. q isti nepotes aut pnepotes dotẽ aut do. p p nu. sibi añ datã ab auo, vr̃ auia, nedũ cõferũt inter se, sed ẽt cũ patruis cũ quib᷒ succederẽt auo. Sed certe rõ p p quã fundaē gl. s. q titulus de cõiun. sit correctus. nõ bñ facit ad ppositũ. primo qa nõ p p hoc sequiē q sit correct᷒ tex. in l. j. §. si sit. ff. de coll. do. vbi pbaē prima opi. hic recitata in gl. Secũdo qa tit. de cõiũ. loquiē q̃n nepotes ex filio emãcipato existẽtes in ptãte aui, iũgebanē cũ pr̃e suo emãcipato i successione. eo qa nepotes erãt vocati in totũ de iure ciui. & filius emãcipat᷒ prior in gradu erat vocatus in totũ de iure p̃to. & cã huius sedãdæ discordiæ p̃tor inducit q emancipatus filius hr̃et dimidiã, & nepotes aliã dimidiã. sed in pposito nr̃o nõ iunguntē nepotes cũ patrib. suis q erãt p̃defuncti. & si viuerẽt patres sui. tunc nepotes

non

ADDITIO.

a ¶ Tertio. Adde Ias. in l. ĩ. quando non pe. par. ar. ad regulam ex isto tex. q quotiescũq; legislator narrat contingentiam facti ex talibus verbis narratiuis. facti nõ est licitũ arguere, & assumere ar. vt ibi p eũ. & per Fel. in c. j. in iij. vol. de cõsue.

non succederet āuo,& sic nō tenenẽ nepotes ꝯferre,qa ad collationẽ nō tenenẽ nisi succedẽtes in portione hẽditatis.l.fi.ff.ď coll. do.& l.à pr̃e.§.e. ¶ 4 †Præterea,vt dicebat Iac.de Ra.licet edictũ p̄toris positũ in tit.de cõiũ.sit correctũ,non sequiẽ ꝙ oẽs.ll.illius tit. aliud dicẽtes,sint correctę. vñ in hoc gl.inepte adducit illã rõnẽ, tñ Cy.hic tenet opi.gl.ꝑ aliã rõnẽ,qa isti nepotes succedũt oẽs ď iu.ciui.cũ patruis. ergo nihil ob.qn dẽant ꝯferre cũ patruis. sed ĩ d.l.j.§.fi.de ꝯiũ.cũ emã.li. emãcipatus nō succedebat de iur.ciui. sed de iu.p̄to.ꝑ ꝑ ꝙ faciebat iniuriã fratri tñ. iõ sibi tñ ꝯfert.Sed in q.nr̃a oẽs nepotes succedũt de iu.ciu.& sic nullus facit iniuriã alteri,nō subest ergo rõ quare vnus ex eis magis ꝯferre dẽat fratrib.q̃ patruis.vñ oib. ꝯferreẽ rõne ęqualitatis seruande,& idem dicit Bal.h̃ rõne ęqualitatis seruãde,qa sicut patrui ꝯferũt nepotib',vt h̃.ita dẽt esse ę̃.sed ꝯ̃riũ tenuit gl.i l.j.§.si sit.ff. de col.do.s. ꝙ ñ teneanẽ ꝯferre cũ patruis,& illa gl.simpľr approbat hic Ray. tñ rõ ꝑ ꝑ quã gl.ibi mouẽ nō ẽ bona,vt ibi ꝑ Bar.q aľr distinguit vt ibi ꝑ eũ,& ꝑ eundẽ in l.si emãcipati.§.e.cũ quo trãsit Ang.&ul. Pau.de Ca.& Ro.hic ꝑ d.§.si sit.de col.do.& istud vẽ tenẽdũ.licet Sal.hic nō facta mẽtione de op.Bart.trãseat simpľr.& sine dist.cũ opi.gl.in d.§.si sit.vñ tenendo opi.Bar. solũ restat r̃ndere ad rõnẽ ęqualitatis seruãde adductã in ꝯ̃riũ. ad quã r̃nde ꝙ ista inequalitas in ꝓposito tolleraẽ qñ nō sit iniuria patruo ſm dist.traditã per Bar.nō est istud absurdũ,vt ꝓbaẽ in l.j.§.si sit filius in p̃tãte.ff.ď ꝯiun.cũ emã.li. vbi patet ꝙ si extabat patruus vn' emãcipatus,ali' in p̃tãte,& duo nepotes ex filio in p̃tãte p̄mortuo quorũ nepotũ vnus erat in p̃tãte aui,& alter emãcipatus,certe ille patruus emãcipatus teneẽ conferre illis duob.nepotib.& tñ ꝯstat ꝙ ille nepos emãcipatus nō teneẽ ꝯferre ipsi patruo. sed tñ ipsius nepotis cui fecit iniuriã succedẽdo vt d.l.j.§.fi.ff.de ꝯiũ.cũ emã.li.& rõnẽ collige ex no.ꝑ Bar.in locis.s.alle. ¶ 5 †In e.in fi.dubitat gl. vtrũ nepotes,& neptes dotẽ.aut do.ꝑ ꝑ nup.sibi datã nō dico ab auo. sed à pr̃e debeat ꝑ eos ꝯferri cũ patruis materteris &c.qñ tractatur de successione aui,teneas primã opi.gl.s.ꝙ nō,q a nō debet conferri nisi dos ꝓfectitia,h̃ est q ꝓfecta est de bonis illius de cuius hr̃ditate agiẽ,vt l.vt libens.§.e.& l.fi.j.e.& ita cõiter teneẽ ꝑ doc.hic & ꝑ Bar.in d.§.si sit.in fi.ff.de col.do. Nec ad hoc ob.si dicaẽ ꝙ ista.l. itelligiẽ qñ nepotes ex filia emãcipata tãquã hr̃des mr̃s sui assecuti sunt ab hr̃ditate mr̃na,& sic à mr̃e dotẽ datã ab auo ipsi matri,vt hic in gl.fi.& tñ tenenẽ illã dotẽ ꝯferre,vt hic in tex. & nihilominus illã dotẽ non h̃nt nepotes ab auo.sed à mr̃e eorũ.i.iure hr̃ditatis mr̃ne,quia r̃n.ad hoc Pau.de Ca.quia satis est ꝙ originẽ traxit dos à pr̃imonio aui licet ad nepotes perueniat mediate.i. ꝑ mediũ hæreditatis filię emãcipatę.& dic q idẽ in effectu ẽt declarauit Bar.in l.i quartã.ff.ad l.fal. ¶ In gl.fi.ibi,opi.mar.seruaẽ.s. de ꝯsue.tñ de iure verior est opi. ꝯ̃ de quo dic vt plene per Bar.& alios in l.post dotẽ cũ cõcor.ff.sol.mat. & ꝑ ꝑ iura ꝓbantia ꝙ dos dẽt redire ad patrẽ ẽt extãtib.liberis, & filia p̄mortua, hic intelľr ꝙ hæc filia à pr̃e donata fuit emãcipata,& sic dos censetur esse filię.l.j.§.sed videmus.& §.accedit.iuncto.§.ex̃neũ.C.de rei vxo.ac. & sic trãsit ad liberos filie,vt eius hr̃ditas. ita de necessitate intelligiẽ hic. ¶ 6 †Ex̃ gl.in ver.reponib.inducẽdo ꝓut dixi in vlt.no. facit ſm Bal. hic ad.q.statuto cauetur ꝙ extantib' agnatis masculis defuncti mr̃ nō succedat,pone ꝙ extant agnati,& aliqui cognati q ĩ gradu erãt magis ꝓximi q̃ agnati,& sic de iure cõi cognati erãt p̄ferendi.an isto casu ꝑ ꝑ statutũ excludenẽ cognati,& vẽ ꝙ nō,ꝑ istũ tex.q a statutũ solũ excludit matrem,& nō alios cognatos,& mater hoc casu ñ extabat. ergo iste casus est omissus à statuto,& sic debet remanere in dispõne iuris cõis.l.cõmodissime. de lib.& posth.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.& ita tenet Bal.hic ẽt ꝑ alias rationes quas hic vide,& reprehẽdit ipse Bar. quẽ dicit tenuisse ꝯ̃rium.l.ij.§.videndũ.ff.ad Tertu.& r̃ndet Bal. ad rõnes Bart.vt hic ꝑ eũ.Ang.hic refert opi.Bar.& Bal.cõcordãdo,& dicit,aut extat mater,& ꝓcedat opi.Bar.qa aľs sequereẽ absurdũ ꝙ venirent remotiores in gradu q essent in eodẽ capite.s.cognatorũ,& excluderenẽ ꝓximiores.s.mr̃. Sed matre nō extãte ꝓcedat opi.Bal.rationes dicit Ang.colligi ex dictis eorũ. sed certe Bald.istud vult si bñ inspicianẽ verba eius circa fi.q.istã ẽt dis.approbat Pau.ď Ca. in l.si defunctus.j.de suis & leg.licet.d.Ang. mẽtionẽ ñ faciat.Nã qñ extat mr̃ nō p̃nt ꝯqueri cognati.q a ẽt si agnati nō extarẽt nō admitterenẽ cognati.Ful.hic dicit ꝙ sibi magis placet opin.Bar.ꝙ est verũ qñ extabat mr̃,ꝓut Ful.format.q.s.mr̃e extãte. & r̃ndet ad istũ tex.ꝓut dixi in vlt.no.& aliud nō alle. Bal.in l.si defunctus ꝑall.dicit ꝙ ibi est melior tex.q possis allegari pro opi.Bar.inducẽdo vt ibi per eũ.tñ Bal.ibi se firmat,nec ẽt firmat in l.si quis vel si qua.j.ad Tert.Paul.de Ca.hic facta mẽtione de.d.opi.Bart.in d.§. videndũ,& de opi.Bal.h.d.se aliter distinguere.& suã distõnẽ esse fundatã in rõne nãli,& à doc.nō cõsideratã.Vñ dicit ꝙ aut illa ꝑsona nō specificata a statuto de cuius ꝑsonę exclusione tractaẽ erat cõiuncta defuncto per matrẽ. tñ vt quia nisi fuisset mr̃ non fuisset talis ꝑsona cõiuncta defuncto.puta in auia mr̃na,& fratre & sorore ex latere matris tñ,q̃ personę excluderẽt patruũ,& reliquos remotiores de iure cõi,iuxta auc. post fratres.la.j.C.de le.hęr.& auc.defuncto.j.ad Ter. Nã tũc statutũ excludẽs matrẽ extãte patruo,vel agnatis,excludit ẽt oẽs p̄dictas ꝑsonas ꝯiũctas ꝑ matrẽ.& hoc siue extat mater,siue nō,quia exclusa radice excludunẽ oẽs qui ab ea dependẽt.† 7 h.d.esse decisum alibi ꝑ doc.in simili.q.dũ dicũt ꝙ exñte filio masculo quẽad. tunc statutũ excludit filiã fœminã.ita ẽt vẽ excludere nepotes masculos ex filia siue viuat filia siue nō,q a exclusa filia vr̃r exclusi oẽs de radice sua,vt per Bar.plene in l.liberorũ.in ver. quæro pone ꝙ quis decessit relicto filio masculo.cũ ver.seq.ff.de verb.sig. & Cy.in l.j.C. q̃ sit lõ. & Bal.in l.maximũ vitiũ.j de lib.p̄re qui ad hoc alle.c.j.§.h̃ aũt.cũ simi.in ti.qui feu.da.pos.& in h̃ primo membro sto cũ eo.& istud ẽt fuit de mẽte Bal.hic in prin.dũ alle.Cy.in d.l.q̃ sit lon.cõsue.& ad istum casum adaptaẽ decisio Bart. in d.§.videndũ. & in hoc cũ opi.Bar.cõcor.Io.And.in addi.Spe.in tit.de suc.ab intest.in rubr. & Bal.in l.ꝙ vero.ff.de legi. si vero illa persona nō specificata a statuto erat cõiuncta defuncto aľr quã matrẽ. & tunc subdistinguit Pau.de Cast. ꝙ aut talis persona excluderetur à matre in totũ de iure cõi,aut in patre.Primo casu ponit exẽplum, statutũ dicit qď extante patruo mater excludatur.pone ꝙ extat patruus,& frater defuncti ex latere patris tñ qui frater excluderetur à matre ĩ totum postquã ipse nō erat vtrinq; cõiunctus,vt in auc.defuncto,& ibi doc.j.ad Tert.& isto casu cõcludit ꝙ aũt non extabat mater in medio quia mortua.& nō habebit locũ statutũ,q a iste est casus omissus à statuto,aut extabat mater.& tunc patruus p̄ferẽ dicto fratri ꝑ ea q̃ no.Bar.in d.§.sed videndũ.maxime dum alleg.l.mulieri,& Titio.ff.de cõdi.& dem.ſm Paul.ď Ca.hic.sed istud vltimũ nō puto verũ.s.qñ mater extat.nã istud est ꝯ̃ tex.in l.ij.§.si sit agnatus.ff.ad Ter. nã qñ tractabaẽ de succedẽdo filio emancipato pr̃ p̄ferebaẽ matri.d.l.ij.§.objiciẽ.§.pater insti.eo.tit.tñ agnatus vincit patrem in aliena familia existẽtem qui desiit esse agnatus filio,& nihilominus si concurrat pater, mater,& agnatus præfertur matri, quia agnatus quamuis vincatur à matre in totũ si talis agnatus nō sit frater vel soror cõsanguinea.insti.e.tit.§.pe.tñ isto casu agnatus remouet matri obstaculũ pr̃is,& sola mr̃ admittiẽ.d.§.si sit agnat'. ita dẽt eẽ h̃ ille frater q remouet mr̃i obstaculũ patrui & sola mr̃ dẽt succedẽ.istud ẽt decidit Bar.in l.j.§.filiũ.ff.ď ho.po. ꝯ̃ra.in ver.ex̃ gl.iuncto ver.secũdo q̃ro &c. & Bal. in l.si q s filiũ.in iiij.q.C.de inof.te.Nec ob.rõ quã adducit Bar. in d.§.vidẽdũ.ꝑ d.l.mulieri.qa ipsemet Bar.rep̄hẽdit ibidẽ illã rõnẽ. bñ faciũt q̃ dicã in sequẽti mẽbro.Et qa iste est casus omissus à statuto,fateor, ꝙ Pe.de Anc.in ꝯsi.cccxl.ici.si ab agnato &c.vẽ tenere idẽ ꝙ Pau. ď Ca.tñ ñ r̃ndet p̄dictis.& pro opi.quã teneo ꝯsuluit Io.de Imol. vt adducã in fi.huius.§.Subdit Pau.de Cast. ꝓsequẽdo ſm casum sue distinctionis ꝙ vbi illa ꝑsona à statuto nō specificata nō excludebaẽ ď iu.cõi ꝑ matrẽ ĩ totũ.sed ꝑ parte, vt q a extabat patruus mr̃,& frater vtrinq; ꝯiunctus q frater partim succedit cũ mr̃e.vt i d.auc. defuncto.& tñ ſm eũ stãte statuto ꝙ extãte patruo,mr̃ nō succedit. dẽt ꝯcludi ꝙ aut est i medio,& patru' h̃ebit ꝑ ꝑ statutũ portionẽ q̃ ď iu.cõi spectasset ad mr̃em,& frater h̃ebit suã ꝓpriã. sed si mr̃ nō extaret.tũc frater h̃ret totũ,q a esset casus omissus à statuto.sed certe ĩ h̃ vltimo mẽbro ẽt Pa.ď Ca.ñ bñ dicit.s.qñ mr̃ extaret.nã decisio sua est ꝯ̃ tex.i d.l.ij.§.si sit ꝯsan.cũ.§.se. vbi extabat pr̃ in aliena familia q nihilominus mr̃em exclude dẽbat.d.§. objiciẽ.& tñ si cũ mr̃e extabat soror ꝯsanguinea q̃ tã q̃ agnata excludebat pr̃em,succedãt pariter mr̃,& soror ꝯsanguinea defunctę ꝑsone,sicut successissent, si pr̃ ñ extitisset.ita i.q.nr̃a fr̃ vtrinq; ꝯiũctus ď iu.cõi excludebat patruũ,facit admitti pr̃em cũ ipo fratre,& excludẽ patruũ.& ista fuit decisio Bar.i l.j.§.filiũ.ff.de ꝯ̃ta. ĩ ij.q.& Bal.in l.si q s filiũ.ad fi.s.de inof.re. h̃ ẽt ꝓbaẽ ꝑ tex.in l.fi.§. fin aũt.inducẽdo,vt ibi ꝑ Bal.j.ad Ter.istud ẽt tenet exp̃sse Pet.ď Anc.i repe.c.canonũ.iuxta fi.ĩ ver.iter ꝯsilia q̃ h̃eo &c. de ꝯsti.vbi dẽt fuisse ꝯsultũ ꝑ collegiũ ꝑusinũ ꝙ stãte statuto,ꝙ stãte patruo mr̃ ñ succedit,& cõtingit extare patruũ,mr̃em,& sororẽ vtrinq; coniunctã, tũc patruus nō succedet.sed mr̃ cũ sorore. q a iste est casus nō ꝓuisus à statuto.Adducit tñ ipse in ꝯ̃riũ,q a cã finalis statuti durabat ẽt isto casu.s.cã agnationis seruãde q̃ cõseruaẽ ꝑ patruũ,& sic ꝑ masculos nō per sororẽ seu per fœminas.l.pronunciatio.cũ si.ff.de ver.sig.ergo illa cã finalis dẽret esse cã extẽsionis statuti.sicut qñ cessat cã fi.dẽt cessare statutũ.l.gñaliter. de epi.& cle. ¶ 8 †Pro h̃ adducit q a exclusa vna ꝑsona debet intelligi exclusa sibi similis,in qua est eadẽ rõ excludẽdi.vñ exclusa mr̃e à statuto vẽ exclusus auus maternus,& statutũ excludẽs filias dẽ excludere nepotes ex eis vt no.Bar.in d.§.videndũ. & Cyn.in d.l.j.sed istis nō ob.Pet.ď Anc. dicit recte fuisse ꝯsultũ ꝑ collegiũ ꝑusinũ.

Et rñdet ꝙ iſta argumēta de auo & nepote nō obſtāt. quia tales. ſ. auus & nepos ſuccedebāt loco excluſorũ. & erat quædā repſentatio i eiſdē excluſis. ſed nō ſic i matre & ſorore. q̃ diuerſo iure veniũt ad hr̄ditatē, nō vna in locũ alterius. & dicit ꝙ h̃ in ſimili voluit Bal. hic. Et ipſemet Pet. de Anch. in d. c. canonũ. in ver. vlterius q̃ro de alia. q̃. &c. poſt mediũ. refert verba Bal. h̃. & trāſit ſimpliciter cũ eo. ¶ 9 † Ad p̄dictorũ cõfirmationē [a] vide ēt Bal. in l. quicũq; . ſ. pe ſer. fugi. vbi cõcludit notanter, ꝙ ſtāte ſtatuto ꝙ exiſtēte patruo nō ſuccedat auus maternus. & cõtingat extare auũ mr̄nũ & auiā mr̄nā. patruus nō ſuccedet, ſed auus & auia. Reperio ēt ꝙ Imo. in quodā cõſ. inci. In caſu p̄miſſo diſcutiendũ eſt quis ſuccedat. Lud. cõſuluit i effectu illud idē qđ cõſuluit collegiũ Perufinũ in q. ſ. recitata. De mā vide p Ang. in cõſ. cclxxxj. inci. Statuto Bononi. cauet̃ ꝙ ad ſucceſſionē &c. ibi ꝯcludit ꝙ ſtāte ſtatuto ꝙ agnatus maſcul⁹ excludat matrē defuncti. & ꝯtingat ꝯcurrere patruũ matrē, & ſororē defuncti ex latere pr̄is tm̄. ꝙ patruus obtinebit totũ. quia illa ſoror q̃ nō erat vtrinq; cõiuncta excludebat̃ à mr̄e de iure cõi. ergo nō erat in cõſideratione habenda ſoror, attento ꝙ mr̄ q̃ potētius ius habet, excludebat̃ à ſtatuto. & fundat ēt ſe ꝙ intētio ſtatuti fuit cõſeruare agnationes q̃ cõſeruant̃ per maſculos. q̃ rō militaret in caſu noſtro. Sed mihi vr̄ ꝙ iſta deciſio ſit expreſſe ꝯ tex. in d. §. ſi ſit agnatus. & i ſtatutis correctorijs nō debet fieri extēſio ex idētitate rōnis, vt dixi ſuper tex. Vnde dicit Pa. de Caſt. ꝙ ſi ſtatutũ inducat ꝙ extante patruo mr̄ non ſuccedat. ꝙ ſi extat frater ex latere patris, & nō patruus, tũc ſuccedit mater. ar. 10 huius tex. i ver. nepotib. & quia i correctorijs &c. † Tñ ꝯ h̃ vltimũ dcm̃ ſuũ facit pulchra opi. Ang. i cõſ. ccclxiij. inci. In Dei noīe. totũ dcm̃ ſtatutũ &c. vbi cõſuluit ꝙ ſtāte ſtatu. ꝙ in ſucceſſione fratris frater maſculus excludat ſororē. ꝙ ēt i ſucceſſione fratris patruelis frater patruelis excludit ſororē patruelē. allegat no. p Bart. in ſimili in d. §. vidēdũ. & mētē ſtatuti, q̃ fuit in cõſeruādo agnationē. & tñ cõſtat ꝙ appellatione fratris nō venit frater patruelis, vt dixi in l. ij. ſ. de ſuc. edic. Tñ an Ang. in hoc vltimo de fratre recte cõſuluerit, nō tango p nũc. eſſet. n. opus multiloquio p p ea quæ no. Bal. in l. ſcimus. in prin. in vij. q. ſ. de inoſ. teſt. Io. An. in d. rubr. de ſuc. ab inte. Et in mā vide Pau. de Ca. in cõſ. cccxliij. incip. Pr̄ns 11 caſus valde not. ¶ † Vltimo tangit h̃ Bald. an dos data ab auo materno filiæ imputet̃ nepoti in ltimā. [b] qñ nepos mortua filia viuo auo vellet poſtea in hr̄ditate aui petere ſupplemētũ ltimæ. concludit poſt Iac. de Belui. ꝙ nō fundamētalis rō ſua eſt. quia nepos hēt dotē tanq̃ hr̄s matris. all. no. p Bar. in l. ſi cũ dotē. in prin. ff. ſo. mat. & ſic ex quo nō hēt immediate ab auo, non dēt cõputari in ltimā. l. ſcimus. §. repletionē. ſ. de inoſ. te. Tñ dicit ꝙ de æquitate diſtingui pt. ꝙ aut ſuccedit nepos cũ alijs nepotib. q̃ ſunt ſibi pares in gradu. & tũc pcedāt p̄dicta. ſecus ſi ſuccedit cũ patruis ſeu auunculis. quia tũc oportet ꝙ ſuccedat ex pſona matris ne excludat à patruis priorib. in gradu. tũc ſicut mr̄i, cõputaret̃ in ltimā. l. qm̃ nouella. ſ. de inoſ. teſt. ita ēt & nepoti. ne nepotes ſint melioris cõdōnis, q̃ mr̄. ar. l. ſi viua. j. de bo. ma. & iſtā ſi. diſtinctionē ſeq̃t̃ Sal. in d. §. repletionē. & Io. de Imo. in l. poſt dotē. ff. ſol. mat. & in l. in quartā. ff. ad l. fal. Sed aduerte quia Bald. h̃. in hoc vr̄ erraſſe. in quātũ dicit, ꝙ nepos hēt dotē à mr̄e tanq̃ hr̄s eius. & h̃ p̄ſuppoſuit oīa argumēta ſua. Iſtud. n. nō eſt verũ. ꝙ filiusfa. i dote pfectitia hēat hr̄dē. quia ſm cõem opi. mortua filia i mr̄imonio ēt cũ liberis dos pfectitia đ iure reuertit̃ ad pr̄em. l. dos à pr̄e. cũ ibi plene not. ſ. ſo. ma. put dixi in gl. fi. & licet de ꝯſuetudine ſm omnes remaneat apud liberos mulieris. tñ non remanet apud eos tanq̃ quid hr̄ditariũ mr̄is. q̃a dos nunq̃ fuit pleno iure mr̄is. p d. l. dos a patre. Cõſuetudo ergo iſtā dotē imediate aufert auo. & dat eā liberis mortua filia. ergo dēt eis iputari i ltimā debitā i bonis aui. quia nō hñt eā vt hr̄des mr̄is. ſm Bat. Ang. & Pau. de Ca. ita concludētes i d. l. i quartā. & Bar. in ſuo cõſ. inci. Gilibertus dedit dotē. & idē tenet Pau. de Ca. & Ro. h̃. & recte. & bñ facit qđ no. Bal. i l. 4. i ij. q. de inoſ. don. q̃cq̃d dixerit Bal. i l. pe. j. de fal. cau. adiec. le. & in d. l. dos à pr̄e. & i l. ſeniũ. j. q. teſt. fa. poſ. & i auc. ſed & ſi quis. ſ. de ſec. nup. niſi auus eēt expſſe vel tacite ſtipulatus dotē reddi ſoli filiæ. ſol. ma. q̃a tũc poſtq̃ dos eſt pleno iure filiæ, nepos ex ea hēbit dotē iure hr̄ditario a mr̄e. & iſto caſu loquit̃ Bar. in d. l. cum dotē. l. inter ſocerũ. §. cũ inter. ſm Bart. ff. de pac. dot. Cuius opin. ſum ſolitus ſequi in d. l. poſt dotē. licet quidā teneāt aliter ibi. & i d. l. ſi cũ dotē. Vnde teneo ꝙ qñ pr̄ eēt ſtipulatus dotē reddi filię, dos vadat ad liberos filiæ vt ad hæredes filiæ. vt tenet Barto. & ſequaces in d. l. poſt dotē. in iiij. q. & in d. l. ſi cũ dotē. tũc nepos non cõputabit dictā dotē in ltimā, in qua nō debet cõputari, niſi illud quod hēt immediate ab auo. d. §. repletionē. & not. Bart. in l. cum oportet. in prin. j. de bo. q̃ li. Nec ob. d. l. omnimodo. i fi. ſ. de inoff. teſt. in ver. occaſione. quia rñde vt hic per Bal. & iſto caſu pcedat opi. Iac. de Bel. & Bal. hic. dũ dicit, ꝙ de iure nō cõputet̃ nepoti in legitimā. & iſtud idē tenuit hoc caſu Bat. i d. l. poſt dotē. licet ipſe de hoc vltimo dubitauerit in d. l. in quartā. ad l. fal. Et cũ iſta opi. cõcordat ēt Bal. in d. l. qm̃ nouella. & Iaco. Bu. in l. ſcimus. in prin. eo. tit. & ibi p Bal. ¶ Iſtud ēt ſequunt̃ cõiter Mod. Pet. de Ancha. in cõſ. xlvij. incip. Viſis diligenter verbis teſtamēti. & in cõſ. ccciij. inci. Diuinis. Bat. &c. de quo ēt p eundē in conſ. cccxlviij. incip. In themate pppoſito &c. & ēt p Pau. de Caſt. in cõſ. ccxlix. incip. Viſis & ponderatis oībus. & ibi Pau. tenet ꝙ ſ. firmaui. licet in alio pxi. p̄cedē. cõſ. velit ꝙ ēt qñ nepos hēt ab auo vigore cõſuetudinis, nō cõputet̃ in ltimā. q̃a exiuit pr̄imoniũ aui viuo auo ſine aliqua ſpe reuerſionis ad auum, ſicut dicimus i eo qđ donatũ eſt filio emācipato. vt dicā. j. l. pxi. Sed rñde ꝙ i donatione ſimpli. & facta volũtarie emācipato pōt pcedere. nos aũt loquimur in cõceſſione pcedēte à neceſſitate, in qua nemo liberalis exiſtit. l. re legata. ff. de adim. leg. quo arg. vtit̃ in ſimili Dy. in l. filiæ licet. ſ. c. & Bat. in l. j. §. nec caſtrēſe. ff. c. aſs ſequeret̃ ꝙ ſi pater dedit dotē p filia, & ſtipulat̃ eā reddi ſoli filiæ, & eius hr̄dib. in oēm euētũ ſoluti mat. cũ tũc eſſet ſpes reuerſionis ad pr̄em. d. l. poſt dotē. ſm vj. lec. Dy. & ibi Bar. in iiij. q. ꝙ tũc nō cõputaret̃ in ltimā filię. qđ nō vr̄ verũ, cũ ſit ꝯceſſio ob cām. d. l. qm̃ nouella. Præterea tex. i d. l. qm̃ nouella. loquit̃ ēt in dote data à mr̄e, q̃ intelligebat̃ perfecte eſſe filiæ. & ex toto exiuit dñium bonorũ mr̄is. l. j. §. accedit. inſcto §. exneũ. de rei vx. ac. Et tñ cõputat̃ in ltimā filię i bonis mr̄is. vt in d. l. qm̃ nouella. Aliā rñſionē collige ex no. p Bat. in l. j. §. ſi parens. ff. ſi quis à parē. ſu. ma. & referā. j. l. pxi. De hoc ēt aliquid p Ange. j. l. pxi. vbi ſimpliciter trāſit cũ opi. Iac. de Bel. & Bal. hic. Nec eſt bona diſtin. ſcilicet aut ſuccedit nepos cũ patruis, aut cũ nepotib. &c. q̃a qñ nepos ſuccedit cũ patruis, nō dr̄ ſuccedē ex pſona mr̄is ſuæ, ſed ex ppria. nā cũ mater ſua deceſſerit viuo auo. & ſic nunq̃ fuerit oblata mr̄i ſucceſſio, nō pōt nepos ex pſona matris ſucceſſionē nācisci. iō ſemper nepos dr̄ ſuccedē ex pſona ppria. vt concludit Bar. i l. j. §. ſi ſit. ff. de coll. do. in l. ij. C. de li. p̄te. p illũ tex. & Cy. in l. j. ad fi. j. ad l. Iul. de adul. cũ cõcor. quas allegaui in l. pcm̃. ſ. c. & ita ēt Ful. & Ro. hic reprehēdit opi. Bal. quā ēt hic Bald. nō dixit fundatā eſſe in iure. Sed vr̄ dicere eā fundatā eſſe in quadā æquitate per quā dicebat opiniones cõcordari. Sed Fulg. hic tradebat aliā ꝯcordiā, dicēs. aut nepos hēt dotē matris integrā. & tũc imputet̃ ei in ltimā, ſiue ſuccedat auo cũ alijs nepotib. ſiue cũ auunculis. & hoc p p gñalitatē. d. l. qm̃ nouella. Aut dos integra nō puenit ad nepotē. vt q̃a delicto matris fuit publicata. vel maritus eſt nō ſoluēdo, vel mater inſtituit dcm̃ nepotē in ltimā tm̄. & ſic nō hēt niſi tertiā dictæ dotis. & tũc iputet̃ in ltimā. quia excluderet hoc caſu nepotē a ltima ſibi debita i bonis aui p p maternā dotē quā nō hēt, vr̄ ipſũ. q̃a ad ſucceſſionē aui venit nepos iure p̄prio, nō ex pſona matris, vt dixi. ſed verius vr̄ ꝙ in caſu i quo. ſ. tenui, imputari in ltimā nepoti. ſ. qñ hēt imediate ab auo vigore dictæ cõſuetudinis eatenus quatenus puenit ad nepotē cõputet̃ i ltimā. at. l. q̃ de tota. in prin. ff. de rei ven. de quo atti. vide ēt aliquid per Ful. i l. ꝙ ſcitis. ad fi. j. de bo. q̃ lib. vbi tenet ꝙ nō iputet̃ nepoti i legitimā. & ita dicit ſe cõſuluiſſe. & ſic vr̄ ſibi ipſi ꝯnari. & in hac. q. nō ſcribo latius. q̃a i ſuperiori. q. oportuit plura ſcribere q̃ valde vtilia & quotidiana ſunt. Et in quantũ in ipſa ſuperiori. q. ꝯcluſi ꝯ Pa. đ Ca. & Ang. allegādo d. §. ſi ſit agnat⁹. adde ꝙ ēt i illo caſu Io. de Imo. i ꝯſi. ſ. all. ꝯſuluit p illa opi. quā tenuit. & iter cętera ēt adducit. q̃a vr̄ iſte eē caſus mixtus. & i exorbitātib. ſub ſimplicib. nō cõprehēdit caſus mixt⁹. all. l. vim paſſam. §. p̄ſcriptionē. ff. de adul. & no. p Bat. i l. ij. i prin. ff de ver. obl. & ita aſs ſm p̄dicta cõſului.

ADDITIONES.

a ¶Confirmationem. Vide etiam Lud. Ro. conſ. ccccxj. Fulg. conſ lxxviij.
¶Tho. Dip. Adde & vide Alex. in conſ. cviij. in j. vol. incip. Viſo, & opportune. & vide Pet Corn. in conſ. cclxxj. in iiij. vol. De hac conſultatione. & in cõſ. cclxxvj. Conſtat matrem. in eo. vol. & in cõſ. cctvij. eo. vol. per totū. & in cõſ. clxxx. in ij. vol. inci. In hac. & in cõſ. cxvj. in ij. vol & vide Pet. Cor. in cõſ. xc. in iij. vol. inci. Scrupuloſa. & in cõſ. xcvj. & conſ. xcvij. & in conſ. ccvj. in iij. volu.

b ¶In legitimam. De hac. q. vide in l. poſt dotem. ff. ſolu. mat. & in l. quartam. ff. ad leg falcid. in apoſtill. meis.

Iuſtiniani. LEX XX.

1 *Conferri debent ea, quæ condito teſtamento in legitimam computentur.*
2 *Conferri an debeat id quod expenſum eſt pro militia, vel dignitate acquirēda.*
3 *Conferri an debeat valor librorum, vel aliarum rerum ſecundum tempus emptionis ipſorum. an ſecundum tempus mortis patris.*
4 *Donatio ſimplex an debeat computari in legitimam.*
5 *Donatio facta filio emancipato tempore emancipationis, an debeat imputari in legitimam.*
6 *Legitima quando quantitas data non aſcendit ad legitimam. tunc non videtur data vt in legitimam imputetur.*
7 *Donatio propter nuptias non computatur in legitimam.*
8 *Conferri an debeant donata filio emancipato.*
9 *Conferre non cogitur filia dotem, ſi non vult cum fratribus ſuccedere.*
10 *Peculium profectitiū an dicaī illud quod ſuperlucratur filius cū pecunia pr̄is.*

Illud

1 ILlud. †Quæ ꝯdō testō in ltīmam imputanť debēt ꝯferri qñ ab ītestato succeditur,
2 nō eꝯ. Illa q̄ ab intest.i. ꝯferūtur, dēnt ī ltīmā ª im-
putari facto testō nisi h̄ reperiať expſſe cautum,&
donatio simplex facta descēdēti ab ascendēte nō
ꝯferť nisi fuerit expſſe dcm̄,vel nisi frater vel soror
collationē hēat dntē vel dona.p p nup. quā illi cōferre teneť.h.d.
Et ex summario collige notabilia, & vide q̄ in mā dixi in auct.ex
3 testō.s.c.¶ †In gl.in verb.lucrū.ibi,dic. ergo lucrū &c.gl. h̄ declat
seu modificat primā sol.& licet inuolute loquať.Intētio glo.est ꝙ
si pr̄ expēdit.c.vt acq̄reret aliq̄ fructuosam militiā filio puto feu-
dū vel alīs militias .ᵕ q̄b.fit mētio in l.fi.j. d̄ pig. & plene p Bar.in
l.j.§ nec castrēse.ff.co.& p alios in l.oīmō.§.fi. all.in gl.& ibi hēs in
tex.& in gl.ꝙ nō dēt filius tota cētū ꝯferre.ita intellr tex.in d.§.an
id. sed solū q̄tū estimareť valere illa militia t pe mortis pr̄is ī quo
valore cōferēdo nō dēt coaceruari opera seu industria filij neces-
saria ī vsu dicte militie.ſ3 solū q̄tū valet dicta militia sine tali ope-
ra.& ita intellr iste tex. Fallit in militia empta à pr̄e filio silētiario
principis, q̄a ēt si eius occasione veniret aliquid q̄rēdū hr̄di dicti
filij,illa oimō est p̄cipua filij,vt in d.l.oīmō. in fi. & in l.fi.j.de silē-
tia.lib.xij.Secūdo pōt r̄nderi ad tex.in d.§.sed an id ꝙ tex.ibi velit
ꝙ pecunia expēsa p acq̄rēda militia seu dignitate filij nō ꝯfertur
neq; in ltimam imputať in totū, vel in partē qñ militia talis erat,
q̄ nō trāsibat ad hr̄des neq; vēdi pōt, vt in dignitatē doctoratus.
nam talis expēsa cedit in totū ad cōmodū filij, vt d.§.sed an id.&
3 ibi no.& p̄bať ī d.§.oīmō.§.fi.& ibi no.& vtraq; so.vera est. ¶ †Et
facit h̄ ad.q.de fratrib. volētib. fratrē libros cōferre sibi emptos a
pr̄e in casib.in q̄b.sunt cōferēdi, an debeat fratres in collōnē po-
nere q̄tū empti fuerūt libri à pr̄e,& dicēdū est ꝙ nō.sed solū q̄tū
valēt t pe mortis pr̄is p istū tex.ſm Ful.Pau.de Cast. & Ro.h̄.Sed
q d si valor librorū creuisset vltra p̄ciū quo empti fuerūt,tūc ꝯclu
dūt ꝙ aut creuit ex industria filij,& illud cēseť aduētuū, & nō cō
ferť,vt.j.l.pxi. Aut sine industria filij,& tūc Ful.dubitat. nā primo
adducit, q̄a vr̄ filiū teneri ꝯferre solū ꝙ impēsum est à pr̄e.at.l.in
fundo.in ver.solū ꝙ impēsum est.ff.de rei vē.Sed in ꝯtrū adducūt
ꝙ sicut diminutio cedit ad dānū fratrū. ita & augumētū dēre ce-
dere ad eorū cōmodū.at.l.ſm nām.ff.de re.iu.& in l.fi.§.sed eū in
secūda.s.d̄ fur.Et finalr subdit ꝙ inter fratres de lucro tractātes,&
in p.iri cā existētes benignior vr̄ prima opi.Sed Ro h̄ tenet istam
secūdā opi.quā ēt tenere vr̄ Pau.de Ca.h̄ p istū tex.indistincte lo
quētē.Et licet nō r̄ndeat ad d.l. ī fundo.pōt r̄nderi ꝙ illa.l.si bene
inspiciať nō ob.nā illa.l. fans esse voluit ꝙ bonefidei possessor edi
ficās in re aliena dānū nō patiať, nō aūt voluit ꝙ locupleteť.l.sed
si lege.§.cōsuluit.ff.de pe.her. Ita ergo dēt esse in casu nr̄o.s. ꝙ cō-
tētus esse dēt librorū possessor si dānū nō patiať.i.ꝙ nō estimētur
plusq̄ tūc valeāt. Vel dic ꝙ illa lex loquiť in casu diuerso.s.in bo-
nesidei possessore edificāte in alieno. h̄ aūt in pr̄e ex certa sciētia
emēte libros,& tradēte filio cū onere cōferēdi.i quo dēt attendi
lex nr̄a.nā vbi agiť de ꝯcernētib.successionē attendiť tp̄s mortis.
l.cū q̄riť.s.de inof.test.& l.ea demū.s.e.& h̄.Reliqua pertinētia ad
4 mām collōnis.ipsorū librorū dixi in l.si dona.s.e. ¶ †In gl.in vers.
hæc aūt ibi donatio simplex &c.not.ex gl.cū qua simpl̄r trāsit hic
Bar.ꝙ donatio simplex nō cōputať in legitimā.Dic aut loquimur
de do. facta filio in ptāte q̄ regulr̄ requiriť ꝯfirmari morte.l.anp.
s.de do.inter vir.& vxor.& sic valet in vim supmi iudicij, seu reli-
cti,vt habuistis in auct.ex testō.& in l.si donatione.& isto casu cō-
putať in ltimā,vt tenet Bar.& cōiter alij in l.in quartam ad l.fal.&
Bal.in repe.c.si pr̄.de test.in vj. p l.ēt.§.si debita ver. sed & mortis
cū se.ff.de bo.li. & l.filiū ſm lec.Azo.s.fa.er. Pro h̄ facit q̄a legata
cōputanť i ltimā,vt hic no.in gl.j.ergo & talis donatio q̄ hēt vi re
licti,vt dixi. Nec obst.si diceret si cōputať in ltimā talis donatio.ḡ
deberet regulr̄ ꝯferri ꝯ istū text.p p ꝙ arg.satis dubitauit Sal.h̄ &
Cy.in l.si qñ.§.fi.s.de inof.test.Et licet ista sit cōis opi.tñ Ang.h̄ in
6 q̄busdā lect.tenet ꝯtriū volēs ꝙ donatio fcā filio in ptate q̄ mortē
pr̄is ꝯfirmať nō ꝯputať in ltimā , q̄a nihil assignatū filio, vt sit p-
priū eius ꝯputať in ltimā,nisi spālr sit lege cautū ēt si sit tale ꝙ ve
niret ꝯferēdū,vt p̄bať h̄. Ad h̄ ēt alle.istā gl. Et similr Pau.de Ca.
in d.l.in quartā. & in l.si qñ.§.fi.s. de inof.testa. dicit ꝙ istud sp sibi
fuit dubiū,q̄a p d.l.si qñ.§.fi.& p l.si nō mortis, in prin.ff.de inof.
test.vr̄ p̄bari gn̄alr ꝙ donatio fcā filio tūc cōputeť in quartā qñ h̄
fuit actū seu expſsum à donāte all.hāc.l.cū h̄ no. & dicit ꝙ h̄ sen-
sit Iac.Bu.h̄. Nec obs.ſm eū ꝙ talis res donata reperiať in pr̄imo-
nio donātis t pe mortis eius ꝙ r̄ndet ꝙ statim in eo momēto quo
moriť separať a pr̄imonio suo p p titulū p̄cedētē,nō sic in legato
vl̄ donatione cā mortis q̄ hēt vim legati. Tñ his n̄ obstātib.teneo
opi.p̄cedentē q̄ est cōis, & quā tenet ēt Cy. ī d.l.si qñ.§.fi.& Ang.
& Io.de Imo.in d.l.in quartā. Nec ob.ꝙ no.h̄ ī gl.& id ꝙ dr̄ in d.l.
si qñ.§.fi.& in d.l.si nō mortis, q̄a p̄cedūt qñ donatio à principio
valuit quo casu nō cōputať in ltimā, vt statim dicā.secus qñ mor-
tis cōfirmationē requirit,vt dixi.s.maxime p d.§.si debita.vbi pa
tet ꝙ donatio cā mortis cōputať in quartā.& tñ illa exit de patri-
monio donātis t pe mortis sicut ista.quia licet legata nō acquirā-
tur nisi adita hr̄ditate iuxta.l.eā quā.j.de fideicō.Tñ donatio cau-
sa mortis nō requirit aditionē hr̄ditatis ſm magis cōem opi.vt est
gl.repu.sing.in l.post legatū.§.pe.ff.de his q̄b.vt indig.& no.Bart.
in l.q̄ Romę.§.Flauius.ff.de ver.ob.& in l.si mortis. in prin.de leg.
p̄st.& Bal.Ang.& Imo.in l.ij.ff.de leg.j.& plene Imo. ī l.fi.ff.d̄ do.
cā mor.cū cōcor.licet Bar.dubitauerit in l.mortis.eo.tit.& Ia.Bu.
h̄ in lec.senut illud ad ꝙ allegať p Pau.de Cast.¶Si aūt essemus in
casib.in q̄b.donatio facta filio in ptāte valuisset à principio effica
citer,vt puta qñ donať sibi p p merita,vt fuit notatū ī d.l.si dona-
tione.s.e.& in similib. de q̄b.solet notari.in l.ij.s. de inof.dona.&
tūc cōputať in legitimā si hoc fuit expſse actum inter eos t pe do
nationis.in d.§.si debita.ver.sed nō mortis,ſm Bar. & alios.in d.l.
quartā.& de hoc articulo vide ēt Cy. Ang.& Sal.in d.l.si qñ in fin.
5 ¶ †Et p h̄ vltimū vr̄ ꝙ donatio facta emācipato t pe emācipatio-
nis,vel post q̄a illa à principio valet d.l.ij.nō debet in legitimā im
putari nisi fuerit dictū.Ad h̄ facit.d.l.si qñ.§.fi. & ibi h̄ tenet Bart.
& in d.l.in quartā.& in d.§.nec castrēse.& Cy.in l.scimus.in prin.
in iij.q.& ibi,ēt Bal.in ij.no.& ēt in ix no.s.de inof.test.& Bart.in l.
peto.in prin.ff.de leg.ij.& p̄batur per istū tex.volētē ꝙ ēt ea quæ
cōferenda sunt non cōputanť in legitimā nisi ī lege cautū sit.Sed
Nic.de Mat.& Oldr.vt refert Bal.hic,& in l.vt liberis.s.e.limitant
istud vltimū nisi expresse dictū esset,dono tibi in præmiū eman-
cipationis quasi illa sit donatio ob cām,& tacite videať esse actū,
ꝙ cōputeť in partē suā. Nam talis donatio hoc casu bene cōferť,
quia in legitimam imputať.ita intelligunt.d.l.vt liberis,& pro ista
opi.vr̄ esse tex.in l.j.§.si parens.ff.si quis a paren.fue.ma. Sed ꝯtriū
tenet Bar.in d.l.peto.& ī d.l. ī quartā.& ipsemet Bal.in d.c. si pa-
ter.Et Sal.hic,& Ro.in d.l.vt liberis,& melius.quia opin.Nico.de
Mat.nō vr̄ iure p̄bari. & talis donatio dr̄ simplex, vt dixi in d.l.vt
liberis. Nō ob.test.in d.§.si parēs,quia r̄nde vt per gl.in l.pactum.
in vlti.sol.s.eo.& ꝙ ibi dixi.Limita tñ p̄dicta procedere qñ expſse
fuit dictū ꝙ donabať.secus si simpliciter fuit datum emancipato,
quia tunc imputatur in legitimā, licet hoc nō fuerit dictum ſm
Bar.in d.§.si parens.qui ad hoc allegat.l. cū quo de pecu.§.fi.ff.ad
l.fal.& est sin.limitatio ad p̄dicta ſm Imo.in l.Titio genero,de cō-
di.& demon.& sequitur Pau.de Ca.in d.l.in quartā.& in d.l.si qñ
§.fi.Caue tñ quia tex.in d.l.cū quo.d̄ pecul.§.fi. nō p̄bat hoc ſm
intellr̄n gl.& in d.l.si qñ.§.fi.in ver.cōputetur ſm primam sol.quā
6 ibi approbat Salv. vel ſm secūdam quā ibi approbat Ray.¶ †Se-
cundo modo sing.limitatur ex no. per Imo. in d.l.cū quo.§.fi.s.ꝙ
procedat communis opi.qñ quantitas data non ascēdebat vsq;
ad legitimam.nam tūc videtur data, vt in legitimam imputeť nisi
hoc fuerit expressum.d.l si quando.§.fi. secus si quantitas erat vs-
7 que ad integram legitimam.d.l.cū quo.§.fi.¶ †In ea.ibi.l.qm̄ no-
uella &c.Cyn.& Bar.hic dōt ꝙ in d.l.quoniam nouella probať ꝯ-
rium.s.ꝙ confertur,& in legitima imputatur. sed ſm modernos,
vt Pau.de Cast.& Ro.hic, dic ꝙ glo.voluit sentire ꝙ donatio pro-
pter nup.cōferebatur per.l.vt liberis. quæ fuit facta à leone ante.
l.quoniam nouella. Vnde fuisset verum ꝙ illud qd̄ confertur cō-
putetur in legitimam, non fuisset necessaria prouisio.d.l. quoniā
nouella. quæ lex ideo facta fuit, quia omnia quæ conferebantur
non imputabantur in legitimā nisi esset expressum. Et propterea
in d.l.quoniam. Imperator disposuit ꝙ imputaretur. Et intellige
qd̄ voluit se referre ad tp̄s ꝙ erat ante.d.l. qm̄ nouella. nam post
illam legem constat quod donatio propter nup. cōputatur in le-
gitimam, & ēt tēpore huius legis. quia ista lex fuit facta post.d.l.
quoniam nouella.nam vtraq; fuit edita à Iustiniano. & secūdum
ista intellige verba Cy.& Bar.hic, & vltra gl.patet per alia exēpla
ꝙ ea quæ conferuntur non imputantur in legitimam nisi sit ex-
pressum. nam aduentitia conferebantur per filiam in potestate
& per filios emancipatos.l.illic dotem.s.eo. & l.j.in princ.ff.eo.&
tñ constat ꝙ solum profectitia in legitimam imputanť.l. scimus.
§.repletionē.s.de inof.test.¶ In glo.fi.ibi nō puto &c.& bene per
8 istū tex.in verb.solam simplicē.¶ †Circa ista adde ꝙ si filio eman-
cipato aliquid fuit donatū quod quidem constet conferri debe-
re.d.l.vt liberis.in fi. & filio in potestate fuit donatum etiam sim-
pliciter,quod tunc ſm Ful.& Pau.de Ca. filius in potestate tene-
bitur donationem simplicem conferre ratione ęqualitatis seruā-
de per hanc.l.quāuis.alias sit conferre eam non teneretur secū-
9 dū ꝙ dictum fuit in auc.ex testamento.¶ †Extra gloss. quærit hic
Angel.si donatarius simplex non vult cōferre , nec petit à sorore
dotem

ADDITIO.

a ¶In legitimam. De hoc per do.Fran.de Are.cons.xvij.s.alle.Alex cons.clij.ij.lib

dotẽ habẽte q dotẽ cõferat, an soror possit donatariũ inuitũ cogere ad cõferendũ. & tenet q sic. quia aliàs remaneret inæqualitas cui voluit lex ista puidere. & idẽ tenet hĩ Ro. Cõtrarium dicit Pau. de Ca. se cõsuluisse p l. fi. ff. de coll. do. ĩ rõne sui. nã filia tenet ꝯferre dotẽ, si vult vt͂ succedẽ cũ fratrib. Sed si vult retinere dotẽ certũ est q nõ põt cõpelli si ipsa nõ vult succedere. tñ opi. Ang. vr̃ multũ iuuari per istũ tex. indistincte loquẽtẽ. Nec ob. d. l. fi. quia illud erat clare diuisum q nõ succedẽs in hr̃ditate non tenebat͂ cõferre. l. à patre. s. eo. ¶ †Vltimo Bar. hĩ dicit, q illud qđ lucrat͂ filius cũ pecunia patris, non vr̃ profectitiũ nisi p dimidia vt hic per eũ. & plenius p ipsum in d. §. sed nec castrẽse. & ĩ l. si tibi. §. si pactus. ff. de pac. & in l. cũ oportet. in prin. C. de bo. q̃ li. & in trac. de duo. frat. & in cõs. inci. Cuciarellus. al's incip. Burgarellus. Sed dic pfectius vt per Iac. But. & Bal. in d. l. cũ oportet. & p Bal. in l. oĩmodo. §. si. s̃. de inof. test. & in auc. ex testõ. s. e. & ibi p Ro. Bal. & Sal. in l. certũ. s̃. fami. ercisc. & p Bal. in c. j. de benefic. frat. in vsib. feu. in l. j. in xj. q. s̃. pro soc. & p Ang. in cons. lxxiij. incip. Pater habens plures filios. & in cõs. cx. inci. Vannucius. & ex r. o. in dictis locis maxime per Ang. in dictis cõsilijs. & per Fulg. decidit͂ idẽ esse qñ ex industria vnius filij maior fructus percipit ex fundo paterno, vel ex alijs rebus patris.

Iustiniani. LEX XXI.

1 *Aduentitia hodie non conferuntur.*
2 *Conferri debet vsusfructus aduentitiorum.*
3 *Quæ sit aduentitiorum, inter fratres ratio habenda.*

1 VT nemini. †Aduẽtitia hodie nõ ꝯferũt͂. h. d. ¶ Et intelligit͂ ẽt ista l. ĩ filijs emãcipatis fm cõem intellm. quia aduẽtitia nõ tenent͂ cõferre, cũ lex ista indistincte loquat͂. ac ẽt quia tex. hic argui de castrẽsib. bonis ad ista aduẽtitia. sed ita est, q emãcipat' nõ ꝯfert castrẽsia. l. j. §. nec castrẽse. ff. eo. q §. hẽt locũ in emãcipato. vt ibi not. ergo & idẽ erit in istis aduẽtitijs. probat͂ ẽt quia hodie cessat rõ pp quã fuit inductum olim, q talia bona ipsi deberẽt conferre. nã rõ erat, quia si ipsi remansissent in ptãte, acq̃siuissent oĩa patri, sicut fecerũt alij qui in ptãte patris remãserũt. & sic oĩa acq̃sita per filios emãcipatos reperirent͂ in hr̃ditate patris, sicut erant aduentitia acquisita per filios in ptãte, vt hodie dictũ fuit in l. j. s̃. e. & p Bat. ĩ l. si emãcipa. s̃. e. Cum hodie sit inductũ quòd filij in potestate non quærant aduẽtitia patri quo ad proprietatẽ. sed solũ quo ad vsumfructũ. l. cum oportet. in prin. j. de bo. q̃ lib. iõ nõ tenent͂ emancipati cõferre. &

2 ita tenẽt Cy. Bart. & alij. in l. si emancipati. ¶ †Ex qua vltima rõne infert not. Ray. hic. q tenebunt͂ tñ cõferre vsumfructũ aduẽtitiorũ. quia illũ acquisiuissent patri, si in potestate mansissent. qđ est notan. & hoc ẽt voluit Cy. in d. l. si emãcipati. in iiij. q. & idẽ Fulg. ibi. & Bart. in l. pater. ff. de coll. dot. p hoc facit iste tex. in fi. à ꝯtrio sensu. & vide q no. Bal. in auc. ex testõ. in xiij. q. & aliquid p Frã. Tigri. s̃. l. pxi. & ibi vr̃ velle q emãcipati conferãt de fructibus bonorũ suorũ aduẽtitiorũ vsq; ad æstimationẽ fructuũ aduẽtitiorũ acquisitorũ p filios in ptãte quibus cõferunt, q vltimũ nõ placet, quia in collatione faciẽda ab emãcipato nõ cõsiderat͂ quãtũ acquisiuerit filius in ptãte. sed solũ cõsiderat͂ q acquirere potuit. al's aũt l. na demũ. induxisset filiũ emãcipatũ cõferre fratri in potestate, si frater ĩ ptãte acquisiuisset ex industria sua. Vnde teneas illud qđ s̃. dctm̃ est simplr̃, fm alios. hĩ tñ intellige, si tales fructus extãt. secus si eẽnt cõsumpti sine dolo & fraude fm Pau. de Cast.

3 p l. ea demũ. cũ ibi no. s̃. e. ¶ †Vltimo q̃rit hĩ Bal.[a] duo fratres post morte͂ pr̃is simul vixerũt. & vn' ex eis p cõi victu ꝯ fructib. aduẽtitiorũ & laborũ suorũ plus exposuit q̃ alius. an postea si nolunt vlterius in cõi viuere possit ille q plus expendit repetere aliq̃d, si nõ appa ret q aio repetẽdi plus posuerit. & dicit q nõ, quia fruct' illi cẽsentur cõicati iure societatis alleg. tex. in c. ij. de duo. fratr. de nouo bñfi. inuest. & cũ Bal. trãsit hĩ simplr̃ Ful. & Ro. q reputãt hĩ mẽti tenẽdũ. Pau. de Cast. hĩ refert q Ang. hic dicit, q tex. in d. c. j. parũ facit. & Ang. ꝯcludit dictũ Bal. eẽ verũ, si fructus eẽnt pauci. quia p̃sumit͂ esse donatio. secus si magni. & frater q plus posuit, nõ eẽt multũ diues. & ita tenet Pau. de Cast. alle. not. per gl. in l. si filij. s̃. de don. inter vir. Ad idẽ tex. in l. ex duob. §. Titiũ. de neg. ge. dũ ibi glo. alle. l. verũ. Ange. tñ in d. l. ex duob. simplr̃ trãsit cũ de-

b cisio. Bal. hĩ. & sic vr̃ q ita se hẽat cõis opi.[b] tñ putarẽ cõcludẽdũ p ea q̃ tradit Bar. in suo cõs. inci. Quidã hñs bona cõia. Aut iste q repetit, dicit sibi cõpetere ius agẽdi, ex eo quia frater suus aduersum quẽ agit, hẽat maiorẽ familiã q̃ ipse. & p pea debuit subire maiorẽ partẽ impẽsæ, & nõ dẽt audiri. quia per illã tacitã societatẽ vr̃ esse actũ ĩ dubio, q vnusquisq; eorũ ferat partẽ virilẽ. l. si nõ fuerit. ff. p so. iũctis no. p Bar. in l. Titiũ & Meuiũ. §. altero. ff. de ad-

c mi. tut. & per Bal. in c. j. de bñfi. fra. cũ si. Aut repetit[c] quia dicit se expẽdisse vltra dimidiã quã subire tenebat͂. & tũc putarẽ q posset repetere. quia in societate particulari si vnus plus expẽdit q̃ alius, põt repetere. l. socius q in eo. §. fi. cũ l. seq. & l. si vnus. §. si q̃d vnus. ff. p so. licet secus sit in societate oĩum bonorũ. vt pbat͂ in l. socius p filia. cũ gl. j. ff. p soc. vbi nõ attẽdit͂ q vnus habuerit filiã, alter nõ. & declarat Bal. in l. si patruus. in antepe. q. s̃. cõia vtr. iudi. & sic vr̃ in puncto iuris debere litari id qđ hr̃ in d. c. ij. & id quod no. Bal. hĩ. Vel posset rñderi ad d. c. ij. q illud pcedebat à cõsuetudine. vt ibi refert Bal. post antiquos. Præterea constitutiones feudales nõ seruiũt in decisione aliarũ cãrũ nõ feudaliũ qñ tales cõstitutiones sunt ꝯ regulas vel rões traditas a iure cõi, vt no. Bar. ĩ l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de ope. lib. & Bal. in auc. si quas ruinas. de sac. san. eccl. facit l. ius singulare. ff. de legi. Et licet Pau. de Cast. referat, q Ang. hĩ teneat opi. Bal. cũ distinct. s̃. relata. tñ Ang. in vna lec. simplr̃ tenet dctm̃ Bald. hĩ. in alia vero distinguit. Nã tenet idẽ qđ Bald. qñ fratres cõmixtim vtebant͂ eorũ patrimonio, quilibet vr̃ cõmunicasse cũ fratre. vnde id qđ cõsumptũ est, nõ est refun-

d dendum.[d] all. no. p gl. in l. j. s̃. p soc. q̃ parũ facit. sed si nõ vtebant͂ patrimonio pmiscue, & cõiter. & tũc bñ dicit an ẽdi dẽre an quãtitas sit parua, vel nõ. arg. l. cũ de indebito. ff. de pba. & eorũ q̃ no. in l. cũ quid. ff. si cer. pet. & sic mẽs Ang. vr̃ eẽ q qñ vnus tñ expẽdit in familia alterius, & nõ ecõ. distinguat͂ an quantitas esset parua, vel nõ. & sic iste nõ esset casus tactus p Bald. hic. & pro distinctione facta per Ange. vide ẽt Bal. in l. filiæ. ff. famil. ercisc.

ADDITIONES.

a ¶Fr. Cur. Quærit hic Bal. Adde tu, & vide de materia per eundẽ Alex. in cõs. cxc. secundum numerum consiliorum & est xlviij. in ij. vol.

b ¶Fran. Cur. Cõis opi. Adde tu, & vide eundẽ Alex. in cons. xxiiij in j. vol.

c ¶Fr. Cur. Aut repetit. Adde tu, q vr̃ aliter distinguendũ, videlicet aut isti fratres erant socij omniũ bo. & procedat dictũ Bal. hic, & sequaciũ. aut nõ. sed solũ viuebant in cõi. & tũc Bal. male dicat ex doctri. eiusdẽ Bal. in l. si patruus. s̃. c. vtri. iudi. & l. si pr̃no. de neg. ge. quã ibi cõmẽdat Pau. de Ca. & sequit͂ Ang. Are. in §. actionũ. col. xxx. ĩ ma. actiõis ne. ge. isti. de ac. & Ang. ĩ d. l. ex duob. ff. ne. ge. Bal.

d ¶Refundendũ. De hac q. vide per Ludo. Ro. cons. cxlv. Pet. de Anch. cons. cxlviij.

Dioclet. & Maxi. LEX IX.

1 *Emancipatus emancipato non confert. sed filio in potestate confert, quando ab intestato succeditur.*
2 *Filius semper p̃sumitur esse in potestate patris, nisi contrarium probetur.*
3 *Onus probandi quem decessisse intestatum, incumbit allegãti.*
4 *Conferre nemo tenetur nisi sit lege cautum.*
5 *Conferre an teneat͂ pater et mater veniẽtes simul ad successionẽ filij intestati.*
6 *Collationis materia exorbitat à iure communi. quia rem propriam quis regulariter communicare non tenetur.*
7 *Collationi an sit locus inter filios exclusos per caput vnde liberi, vel vnde agnati, vel vnde cognati.*
8 *Conferre non tenetur filia quæ succedit ex testamento, stante statuto q extante masculo filia non succedat.*
9 *Collatio an hodie cesset in casu quo succeditur de iure diuerso. vt quia testamentum pro parte tantum sit rescissum.*
10 *Emancipationis & patriæ potestatis differentia hodie sublata est quo ad succedendum ab intestato tantum.*
11 *Conferre an teneatur emancipatus suo emancipato donationem simplicem, sicut confert suo.*
12 *Cõferre an teneat͂ filia instituta ĩ vna vncia & dote sua instituto filio ĩ reliquis.*

1 SI emancipati. †Emancipatus emãcipato nõ cõfert, sed filio in ptãte cõfert. qñ ab intest. succedit͂. & pr̃ ĩ codicillis ꝯtrium nõ disposuerit. h. d. fm expõnẽ traditã in gl. iij. ĩ pn. ¶ No. q emãcipati nõ cõferũt emãcipatis, vt hic. & l. lege. §. portiones. ff. e. hodie tñ ꝯferũt pfectitia inuicẽ. & hoc fuit ĩductũ p l. vt liberis. j. eo. saltẽ illa q̃ fuerũt ei data ob cãm. vt ibi fuit tactũ. & dicet͂. j. ad fi. nõ aũt cõferũt aduẽtitia p

2 istã l. & p l. fi. j. e. & vide q̃ ibi dixi. ¶ †Secũdo no. q semper ĩ dubio filius p̃sumit͂ eẽ in ptãte patris, nisi ꝯriũ pbet͂ vt hic in ver. pbatũ. & l. filius. ff. de pb. & istud est vtile p cautela, & practica. quã vide p Ang. & Im. ĩ l. sed si de sua. de acq. hær. & lita, vt p gl. in l. Titia. ff. sol. ma. & ibi p Bal. de quo ẽt vide no. p Spec. in tit. de actione. §. j. ver. sed quid si postq̃. cũ ver. seq. p Bar. in l. si pot. ff. de acq. hær. in ver. expeditis his veniamus ad. q. p Fed. de Sen. ĩ cõs. xv. inci. Agit quidã. & Io. An. in reg. infamib. in mercu. & Ang. in l. post mortẽ.

3 ff. de adop. ¶ †Tertio potes ex isto tex. notare fm Ro. q alleganti quẽ decessisse intestatũ, incũbat onus pbandi.[a] & licet qñ dicat͂ aliquid probari eo ipso q nõ pbat͂ ꝯriũ. no. in l. super seruis. j. mil. q non pos. lib. xij. & l. ij. j. q̃ re. fa. pos. tñ illud pcedit qñ p̃sumptio esset pro alle. sed in casu nr̃o dẽ esse secus. & q oportebit actuarr̃ pbari. al's lex esset iposita verbis. & nõ reb'. de hoc vide p Bart. in d. l. is

ADDITIO.

a ¶Probandi. Vide eundem Alex. cõsi. xxix. lib. vbi ponit cui incumbit onus pbãdi q aliquis decesserit sine liberis an substituto vel dicenti q cũ liberis

d.l.is põt.i ver.quinto dicit &c.vbi vr̃ velle q̃ sufficiat alle. quẽ decessisse sine testõ.& q̃ vult dicẽ ɔ̃triũ ꝓbet ꝑ no.in simili in l.cũ de lege.ff.de proba.licet Bar.corrupte alleget.l. cũ probatio.¶ In gl. j.ibi,vt.d.l.filie.in hoc male dixit gl.volens,q̃ per ꝭ alle.q̃ per l.j.§. pe.de cõiungen.cũ eman.lib. q̃ emancipati inter se ꝓfectitia cõferant.nã hoc est ɔ̃ tex.istum.& d.§.portiones, & d.l.q.§.si tres.ff. eo.q̃ iura idistincte ꝓhibẽt emãcipatos inuicẽ cõferre, & ẽt istud tenere vr̃ gl.mag.sequẽs circa prin.Nec obst.d.l.filie, q̃a ideo ibi suus cõfert emãcipato ꝓfectitia. q̃a emãcipatus sibi oĩa cõfert,vt hic in fi.& ff.eo ferre ꝑ totũ,& ꝑ h̃ ẽt patet,q̃ prima rñsio data ꝑ gl.ad §.pe.nõ est bona.reliquę due rñsiones.& magis cõtĩet reprehendunt̃ ꝑ doc.ibi,& h̃ quãquã Cy. & Ray. & ẽt Saly.hic simpl̃r transeant cũ vltima rñsione gl.& nõ bñ, vt per Bar.in d.§.pen.& alios h̃.ideo rñde vt ꝑ Bar.& Bal.hic.¶ In fi.hæc gl.inspecto iure. C.nihil habet vtilitatis.q̃a isto iure cõdito testõ nõ erat locus collõni,vt h̃.sed inspecto iure auc.ista gl.est singula.fm Ful.hic, & ɔ̃tinet vtilitatẽ, videlicet q̃ hodie testõ ɔ̃dito, licet sit loc⁹ collõni, tñ si exñei ex testõ succedãt cũ filijs nõ cõferunt inuicẽ.¶ † Adde gl.sitem in auc.de triẽ.& semis.§.aliud.in ver.oino in fi.& gl.in d.l. h̃.in ver.oĩmodo.& istud nõ est mirum, q̃a inter alios q̃ inter descẽdentes succedẽtes ascendentib.nõ est locus collõni,q̃a nõ reperitur lege cautũ, & nemo cõferre tenet̃ nisi sit lege cautũ.l.illã & q̃ ibi dixi super tex.j.eo.& ideo inter trãuersales vel ascendentes succedentes nõ est locus collationi.l.j.cũ gl.fi.j. de legit.hę.expressius no.Cy.hic in pe.q.& ẽt Bal. hic cũ quo trãseunt Ful.Pau. de Ca.& Ro.& idẽ no.Bar.in l.pr̃ de col.bo.& Bal.in rub.s̃.eo.ad fi.& l.qñ nouella.s̃.de inof.test.¶ †Est verũ q̃ Ang.in l.vt liberis. in fi.j.eo.quęsiuit quid si pater & mater facto diuortio de iure veniant ad hęreditatẽ filij ab intest.an cõferre debeant dotẽ vel donationẽ ꝑ ꝑ nup.profectam à substantia filij,& dicit q̃ hoc nõ reperit̃ tactũ.& q̃ credit q̃ sic, quia ẽt successiones parentũ, & descendẽtiũ sũt ex equitate tam ex testõ q̃ ẽt ɔ̃ testm̃. vt in auc.de hær.q̃ ab intest.defert.§.aliud.iuncto.§.& hoc quidẽ ordinauim⁹. ergo sicut descendentes inter se cõferunt cũ succedũt ascendentib.idem & eɔ̃.Sed meliorem puto opin.ɔ̃nam quã in effectu tenent p̃dicti doc.& maxĩe Cy.& Bal.hic,& Bal.in d.l.qñ nouella. ¶ †Nec ob.rõ alle.per Ang.quia cum ista mã collationis sit exorbitans à iure cõi,quia rem propriam quis cõicare regl̃r nõ tenet̃. d.l.illam. & ibi dixi. ergo nõ debet fieri extensio ad aliũ casum.l. si vero.§.d̃ viro.cũ vulg.ff.so.ma. & maxime cũ nõ sit omnino eadẽ rõ,quia nõ vr̃ oino a pari procedere succeſſio ascendentiũ,& descendentiũ.l.nã & parentib.in prin.ff. de inof.test. vñ videmus q̃ licet coram duob. testib. possit ascendẽs relinquere hr̃ditatem descendenti.l.hac cõsultiss.ma.§.ex imperfecto.j.de test. nõ tñ eɔ̃ d.l.hac cõsultissima.§.si quis aũt, fm Bal. ibi. & idem tenet Bal.& Sal.in l.fi.s̃.fa.er.& Spec.in tit.de instru.edi.§.cõpendiose.ver.quid si filius.quẽ refert Bal.in l.si qua illustris.j.ad orfi.facit q̃ no.Bar.in l.siue.§.excluditur. cũ si.ff.de iur.pa. Et ẽt i correlatiuis dispositio facta in vno non extenditur ad reliquum quãdo non est eadem ratio.[a] l.curatorẽ.ibi not.s̃.de inter.ma.¶ †Et iuxta prædicta dicit singulariter Bal.h̃,q̃ si omnes liberi sunt exclusi a succedendo ex ex capite liberorum, & veniant ex secũdo capite.s.per vñ agnati vel ex tertio.s.per vñ cognati.iuxta.l.j.§. sed videndũ.ff.d̃ suc.edi. & declaratũ in l.j.s̃.qui admit.nõ habebit locũ collatio q̃ cessat in succedentib.ex illo capite iuxta no.in l.j.de legi.hær.q̃ est notandũ fm eum.Ful.h̃ dicit,q̃ quãuis istud dictũ sint singulare tñ est periculosum.Primo per.vt liberis in prin.in versi.quocunq; iure intestate successionis.lꝫ certe tex.ille nihil facit, vt mihi vr̃, patet ex declaratione verborũ ibi sequẽtiũ dum tex. dicit id est aut testũ, &c.Secũdo adducit Ful.ɔ̃ Bal. quia cũ liberi veniũt ex capite cognatorũ.tñ nõ tractant̃, vt liberi.sed vt exñei all.l.j.§.largius.ff.de suc.edic.ꝑ quẽ tex. ẽt Ro.hic tenet Bal. sed debuerũt allegare illũ tex.in l.fisco hr̃di.§.si filius.ff.quis or.&c.sed posset tñ dici q̃ ibi loquit̃ quo ad id q̃ indifferenter est fauor oium liberorũ.l.q̃ hẽat longius tp̃s ad cognoscendũ. sed nõ vr̃ eadẽ rõ in casu nr̃o, quia q̃ fiat collatio nõ est indifferenter fauor oium liberorũ. sed solũ eorum q̃b.cõfertur,& dãnũ aliorũ cõferentiũ.itẽ illa ꝓuisio anni erat largior,& plenior q̃ ista,q̃a competebat ẽt ascendentib.d.§. largius. vñ pro opi.Bal. potes adducere ea q̃ dixi i l.j.s̃.qui admit. Per prædicta ẽt dicit Bald.hic aliud singulare q̃ si habui filiũ quẽ institutio in legitima,& nepotes ex eo institui hr̃des vles,q̃ inter dictos nepotes cessabit collatio. q̃a nõ veniũt vt liberi.sed vt exñei.nã cũ illi i successione intestati nullũ ius hẽant succedẽdi, q̃a pr̃ eos p̃cedit, sequit̃ q̃ cã testati est a iure penitus separata, & sic sicut eis nõ debet̃ legitima. ita multominus debet̃ collatio q̃ hẽt locũ nisi inter eos quib. legitima debet̃, vt patet ex oib⁹ iurib.de collatione loquẽtib. Sal.refert istud dctm̃ taq̃ valde no.simpl̃r dicit q̃ reliquit cogitãdũ, Pau.de Ca. hic transit simpl̃r cum Bal.& multũ ɔ̃mẽdat hãc decisionẽ Ful. dicit h̃ durũ vr̃, q̃a auus p̃ntus nãli affectu mouet̃ ad eos instituendos, vt nepotes,nõ vt exñeos & ideo tanq̃ liberi ad collationẽ cogẽdi sunt ar.l. qui in aliena.§. interdũ.ff.de acq.hær.Certe ille tex.est valde no. & ibi ꝓbat̃, qd̃ licet quo ad h̃. vt quis dicat̃ suus hr̃s taliter q̃ p̃ferat̃ alijs, & eius p̃teritio reddat testm̃ nullũ necesse sit q̃ alius i ptãte nõ p̃cedat, & q̃ sit in ptãte tp̃e mortis.§.sui instit.de hę.qualit.& diff.& l.si q̃s posthumos.§.filiũ de lib.& posth.tñ si quis vocet̃ ex testõ ad hæreditatem ab ascendente, in cuius sit ptãte, sufficit vt dicat̃ suus hæres qui sit in potestate testantis tempore mortis. licet alius eũ p̃cedat,& hr̃ditatẽ nõ agitã tanq̃ suus trãsmittat, & in h̃ ille text. nõ reperit̃ alibi fm Imo.in c.Ray.de test.tñ habetis aliũ in l.filius p̃oni.ff.de bo.li.nõ tñ ꝑ.h.d.ille tex. q̃ ipsi nepoti quẽ filius p̃cedebat dẽbat̃ lrima, q̃a legitima debet̃ illis descẽdentib. q̃ futuri essent hr̃des si ascẽdẽt intestatus decessisset.l. parẽtib.s̃.de inoffi. test.Pręterea ibi filius erat exhr̃datus qui quasi mortuus cẽset̃.l.j. si pr̃ emãcipatus.ff.de ɔ̃iũ.cũ em.i. lib. cũ ergo oĩa iura q̃ cogunt succedẽtes ɔ̃ferre solũ loquant̃ d̃ his q̃b.ltima debet̃ vt patet ex d.l.j.cũ gl.fi.j.de leg.hęr. ergo vr̃ posse sustineri dctm̃ Bal. attento q̃ tex.in auc.ex testõ.s̃.e.solũ inouat,q̃ collatio habeat locũ ẽt cõdito testõ subiungẽdo,q̃ cetera iura de collatione loquẽtia firma remaneant,& sic vr̃ q̃ ẽt ɔ̃dito testõ requirat̃,q̃ successores sint d̃ de ꝑsonis q̃b.legitima debet̃. † Et ex hac deci. infert̃ aliud notabile videlicet, q̃ si ex forma statuti filia fœmina repellit̃ à successione itestati.& ɔ̃iungat eã vocari ex testõ nõ hẽbit cũ ea locũ collatio,q̃a ei nõ debet̃ lrima q̃ est quarta seu tertia eius q̃ debet̃ ab itestato.l.Papi.§.qñ aũt quarta.s̃.d̃ inof.tes.& i d.l.parẽtib.ꝑ hac ẽt vide Bal.i l.maximũ.j.d̃ lib.p̃.vbi exp̃sse dicit, q̃ tali filie ẽt cõdito testõ nõ debet̃ ltima.bñ facit q̃ no.Bart.in l.fi.in ver q̃ro q̃d si ista fœmina &c.ff.ad Tertu.¶ In gl.ij.ibi ꝑ ɔ̃ta.subaudi,& ẽt qñ alr̃ q̃ ꝑ ɔ̃ta.succedebat̃ ab intest.l.j.in princ.& §.pe.ff.de colla.& l.filiũ. §.videamus.ver.neq; ex illa.ff.de ɔ̃tra.¶ †In gl.fi.ibi.l.filiũ.§.videamus duo casus ibi ponunt̃ in quib. emãcipatus nõ cõfert suo. p̃mus qñ succedũt iure diuerso. s.emãcipat⁹ ꝑ ɔ̃ta. & filius i ptãte de iu.ciui.ab inte.vel ẽt vt puto ꝑ bo pos.vñ liberi,q̃ ẽt sibi cõpetebat qñ hr̃s scriptus exñeus hr̃ditatẽ repudiauit ꝑ illã.l. cũ nunc res sit immo in cã intestati,& ita est de mẽte Bar.in d.l.filiũ i p̃nc. dũ opponit de.l.§.j.ff.de tab.test.nul.extra.Secũdus casus est q̃ ponitur in d.§.videamus ver.hoc sit ɔ̃ñs.qui casus est de se satis clarus. q̃ aũt sit rõ quare inter veniẽtes iure diuerso nõ sit locus collationi Bar.in d.l.pr̃. ff. deposuit duas rõnes q̃ fuerunt Iac.Bu.in in l.fi.j.eo.licet Bart.non referat,& prima est clara,& eã sequitur Bal.in rub.s̃.eo.Secũda rõ q̃nã ẽt reassumpsit Bar.hic nõ vr̃ posse p̃cedere,quia si bene cõsideret̃ illa rõne inspecta nõ deberet habere locũ collatio ẽt in vltimo casu huius.l. & nõ reperio iure ꝓbari,q̃ emancipatus p̃teritus ꝑ bo.pos.ɔ̃tab.vocetur insolidũ ad hr̃ditatẽ in casu d.§.videamus.vt dixi Bar.immo.tex.ibi innuit ɔ̃triũ in casu illo.s.qñ hr̃s scriptus repudiauit prout loquit̃ ille text. bene facit.l.j.ver.vocanti.ff.de bon.poss.ɔ̃tab. Fateor, q̃ qñ hæres scriptus adiuit. q̃ emancipatus p̃teritus uocaretur per ɔ̃ta.ad totum,vt est tex.in d.l.filiũ.post prin. & circa hoc dicit Iac.Bu.in d.l. fi.q̃ verũ est,q̃ hodie qñ emãcipatus, & suus succedũt iure diuerso emãcipatus vocat̃ ꝑ ɔ̃tra.nõ in totũ. sed ꝑ parte in h.d.esse correcta iura antiqua,& ꝑ ꝑea vult,q̃ hodie inter succedẽtes iure diuerso in casu.d.§.videamus.hẽat locũ collatio,& nihil ꝓ hoc alle. & satis miror de istis verbis,& in hoc ipse est solus,& nullũ reperio de hoc facientẽ mentionẽ. Cogitabã tñ posse saluari dictam. rõnem Bar.hoc modo, q̃a in casu d.l.filiũ. fuit exhr̃datus filius in ptãte,& extraneus fuit institutus,& emancipatus fuit p̃teritus q̃ accipit bo.po.ɔ̃ta anteq̃ hęres institutus repudiaret,& sic anteq̃ deficeret exheredatio q̃ nõ deficit nisi qñ cõstat nõ adiri hr̃ditatẽ ex testõ, & ibi, nõ poterat dici vocari de iure p̃torio ad hr̃ditatẽ nisi emancipatũ p̃teritũ. s. eo tp̃e quo emãcipatus petijt bon. pos.ɔ̃ta.cũ nõdũ repudiasset hr̃s institutus.& sic exhr̃datus nõdũ poterat dici vocari ab intestato.posset tñ planior rõ assignari quare in casu.d.§.videamus . nõ fit collatio.s.quia ibi emancipatus p̃teritus incipiens ɔ̃tab. nõ afficit iniur. filium exhr̃datũ.immo facit ei vtilitatẽ,q̃a ꝑ ꝑ bo.pos.ɔ̃tab. intentatã extraneus institutus

videtur

ADDITIO.

a ¶Henri.Fer. Quando non est eadem ratio. Adde oino videndũ Fel. in c.fi de iudicis.& ibi ponit de natura correlatiuorũ & aliquid per Pet. de Anc.in c.debitum de baptis. & adde q̃ prohibito vno ex correlatiuis, vel mãdati facto censet esse alteri correlatiuo mãdatũ,& prohibitum.l.fi.C.de idic.vidui.& in l an inutilis.ff.de accep.ad idem tex.in c.fi.ne cler.vel mona. lib.vj. per quẽ dicit Io.de Lig.& sequitur Abb.in proe.grego.q̃ si scholarib.prohibetur ne audiant censet doc.prohibitũ ne legat vñ pena imposita vendenti aliquã rem,censetur imposita ementi ius.no.per Bar.in l.nemo.C.de sac. sanct.eccl. & Bald.in rub.de reb. credi eum.fi.& dicit Soci.cõsi.lxiiij.inci difficultatem.ver.p̃terea. in iij.vol.

vidẽs hr̃ditatẽ ꝑ hoc deuolui ad emancipatũ repudiauit. & ſic exhæredatio remãſit manis. ¶ 10 †Circa pdicta reſtat vna dubitatio, ſcilicet an in caſu in quo ſuccedat̃ iure diuerſo, vt quia teſtm̃ tm̃ ꝑ parte ſit teſtatum. ſit verũ ꝙ hodie ceſſat collatio. vt in ea.l.pr̃ filiũ.cũ l.ſeq.ff.de coll.do.& Cy.h̃, in iiij.oppo. & Cy. ẽt in l.vt liberis.in ij.opp.j.eo.& Iac.But.in l.fi.j.e.& Bart.in d.l.pr̃. & Pau.de Ca.in d.l.vt liberis.& Ro.hic, tenẽt ꝙ hodie ceſſet collatio ꝑ auc. ex teſtõ.s̃.e.iunctis no.in d.l.pater.cũ l.ſeq.ſed Ful.hic. & ipſemet Ro.in d.l.vt liberis.licet de Bar.& pſatis autoritatib.nõ faciat mẽtionẽ, tenẽt ɔ̃rũ.quia diſpoſitio facta de ſimplicib.nõ cõprehẽdit caſum mixtũ.l.ij.in prin.cũ ibi no.ff.de ver.obl. l.vim paſſam.§.pſcriptione.ff.de adul.ergo iura diſponẽtia,ꝙ ſiue teſtõr deceſſerit teſtatus,ſiue inteſtatus,habeat locũ collatio. nõ hẽat locũ qñ teſtator deceſſit partim teſtatus, & partim inteſtatus. vt in caſu.d.l. pater filiũ. Vnde ſicr videmus, ꝙ olim qñ mixtim ſuccedebat̃.ſ. vnus ꝑ ɔ̃tab.alius ab inteſta.ceſſabat collatio.d.§.videamus.& tñ aliud erat qñ oẽs veniebãt ꝑ ɔ̃tra.vel oẽs ab inteſt.l.filiæ dotẽ.s̃.e. ſed Ro.h̃ rñdit ad d.§.pſcriptione. ꝙ ſub ſimplicibus cõprehẽdit̃ caſus mixtus,qñ ęquitas vel benignitas hoc ſuadet.l.ſi ita ſcriptũ.ff.de lib. & poſt. ꝓut in caſu noſtro ꝑ ꝑ æqualitatẽ ſeruandã inter liberos.ar.d.l.vt liberis. Nec ob.d.§.videamus.quia ſm̃ tẽpora edicti ꝑtoris cõſiderabat̃,an ille ɔ̃ quẽ petebat̃ collatio, faceret iniuriã,vel nõ.l.j.in prin.& §.pr̃.ff.de coll.bo.vnde cũ ĩ caſu d.§.videamus.nõ faceret iniuriã emãcipatus,vt ꝓxime dixi. ideo nõ tenebat̃ ibi cõferre.vtrũ aũt poſito ꝙ d.l.pater filiũ. nõ cõrrigeret̃ ꝑ d. auc.ex teſtõ.ſaltẽ corrigat̃ ꝑ d.l.vt liberis.dic vt ibi ꝑ gl.& doct.& magis cõiter tenet̃ ꝙ no.& in tali correctione põt ſaluari opi.Ro. ne ɔ̃dicat bis q̃ ipſemet tenet hic.eſt verũ ꝙ gl.& Ang. in d.l.vt liberis.voluerũt ɔ̃rũ.ſ.ꝙ per illã.l.corrigãt̃ d.l.pr̃ filiũ. & nõ bene, vt ibi per alios. ¶ In ea.ibi,vel dic ꝙ nõ conferũt hæc vera, vt dixi ſuper gl.j.quod intellige prout dixi ſuper tex. ¶ In ea.ibi, vt ex filia nepotes &c.hoc verũ ante l.vt liberis.ſed per illam.l.eſt inductũ.ꝙ cõferãt ꝓfectitia ab eo de cuius hr̃ditate agit̃. puta dotẽ vel donationẽ ꝑ ꝑ nupt.an aũt cõferãt donationẽ ſimplicẽ. hæres in l.illud.j.e.& de hoc ẽt plenius vide ꝑ Bar.in d.l.pater. ¶ In ea.ibi, emancipati ſuis oĩa cõferũt &c. dic exceptis aduẽtitijs hodie,per l.fi.j.e.Conferũt tñ fructus aduẽtitiorũ,vt dixi ibi. ¶ In ea.ibi, ſed ꝓfectitia.excepta donatione ſimplici,vt dictũ fuit in auc.ex teſtõ. & excepta militia tali q̃ vẽdi nõ poſſet,nec ad hr̃dẽ tranſmitti, vt dictũ fuit in d.l.illud. ſimiliter ſui cõferũt ſuis profectitia excepta donatione ſimplici,aduẽtitia ẽt nõ cõferunt per d.l.fi. ¶ In ea.ibi quo ad ſuccedentes. tene mẽn gl. ꝙ licet ſit ſublata dr̃ia emancipationis,& patrię ptãtis,tñ illud eſt verũ tm̃ quo ad ſuccedendũ, vt loquit̃ l.meminimus j.de legit.hære.& d.§.nullã. & ẽt intellige quo ad ſuccedẽdũ ab inteſt.ſed cõdito teſtõ durat dr̃ia, vt no.gl. & plenius doct.in auc.ex cã.in j.gl.mag.de lib.pte. gl.in l.Gallus. §.& quid ſi tm̃.de lib.& poſth.cũ cõcor. de quibus ibi per Bart. & alios.de quo eſt videndũ no.per Bar.in l.ij.in prin.ff.de vul. & pu. & ꝑ Gui de Cu.Ray.& Bal.in l.ij.s̃.de inof.teſt. ꝑ Cy.ſingu.in l.q ſe patris.s̃.vnde lib.& Sal.& Cy.in l.fi.vnde legi. circa fi. & ꝑ Bar. in l.filius præterito.ff.de iniuſto teſt.& in l.j.j.de iure delibe.& per Bal.poſt alios in l.ij.s̃.de inu.& fac.ign.& plenius per Bal.in auc. in ſucceſſione.in prin.j.de ſu.& legi. per docto. in l.venter ad fi.ff. de acq.hær.per Bal.in l.fi.j.de repu.hær.in l.ſi fratris.j.de iu.deli. & ibi tangit an hodie emãcipatus tranſmittat hæreditatẽ nõ aditã ad quoſcũque,ſicut ſuus.& dicit ꝙ nõ. vt ẽt tenet Ang. & Pau. de Caſt.hic.& eſt cõis opi.vt inquit Ang. in l.illud.ff.ſi pars hære. pet.& firmant cõiter Docto.in d.l.venter. licet Bart.ibi reliquerit cogitandũ.& ita ẽt tenet Bal.in auc.in ſucceſſione. & Ang.in §.& quid ſi tantum. vbi plene ponit̃ de iſta mã. & ita ẽt tenet Pau.de Caſt.ibi.& Ful.& Pau.de Caſt.in d.auc.ex cã. & Ioã.de Imol. in l. iam dubitari.de hære.inſti.& in l.cũ quidã.§.ſuũ.ff.de acq.hær.q a ſuitas eſt fundata in patria ptãte.§.ſui.inſti.de her. quali. & diff.& licet quo ad ſuccedẽdũ ab inteſtato emãcipati ſint redacti ad inſtar ſuorum.d.l.meminimus.tñ nõ reperit̃ ꝙ ſint redacti ad inſtar ſuorũ quo ad tranſmittendũ. & ita ẽt rñdet Ange.in l.ſicut certi. in quibuſdã lec.j.de teſt.mili. tñ quatenus attinet ad ꝓpoſitũ noſtrũ,non eſt neceſſaria diſpoſitio, an per d.§.nulla ſit ſublata dr̃ia emãcipationis quo ad cõferẽdũ,quia poſito,ꝙ nõ eſſet ſublata ꝑ illũ.§.tñ eſt ſublata ꝑ l.vt liberis. per quã apparet ꝙ emancipati cõferũt ꝓfectitia inuicẽ,& ẽt cõferũt cũ filijs in ptãte, ſicut & filij in ptãte cõferunt inuicẽ.Aduẽtitia vero nullus cõfert, vt iã dixi. Solũ remanet dr̃ia quo ad donationẽ ſimplicẽ. quia emãcipatus ea cõfert.d.l.vt liberis.in fi.ſecus in filio in ptãte, vt ſuit cõcluſum in auc.ex teſtõ.s̃.e. Sed iſtud reſultat, ex eo quia filius in ptãte nõ ẽſt capax acquiſitionis donationis paternæ a prin. ſed ɔ̃firmatur per mortẽ.& habet vim relicti. & ſic filius acquirit eã poſt mortẽ pr̃is.iõ nõ ɔ̃fert̃,ſicut nec ɔ̃ferunt relicta, aut acquiſita poſt mortem.l.filiæ.& l.ſeq.j.e.ſed donatio quæ fit emãcipato,valet à prin. l.ij.s̃.de inoffi.don.ideo cõfert̃, quia eſt ꝓfectitia. & nõ acquiritur poſt mortẽ. 11 †Vna ſupereſt difficultas,videlicet an ſicut emãcipatus donationẽ profectitiã ſimplicẽ cõfert ſuo, ita cõferat emãcipato.in quo Ang.hic in repeti. vt refert, & ſequit̃ Ro.hic,tenet ꝙ nõ,licet in ɔ̃rũ ſit cõis opi.ſm̃ eũ.& fundat ſe per l.vt liberis.in fi. in verſ.pro tenore præcedentiũ legũ &c. ergo ſequit̃ ꝙ debet cõferre ſuo,nõ emãcipato,ſm̃ quod diſtinguit lex iſta, q̃ pcedit illã. & ita ẽt tenet hic Ang.in repe.& Ro.h̃.& Ful.in d.l.vt li.& Frã.Tigri.in l.illud.j.e.& Pau.de Ca.h̃. & in d.l.vt lib. Dic ꝙ de hoc ſunt opi.quas refert gl.in d.l.vt li.& l.fi.in ver.cõſequant̃. & in verſi.itẽ not.&c. & magis cõiter ꝓbat̃ opi.Hug.ſ.ꝙ cõferat emãcipato donationẽ.& h̃ in donatione ſimplici expreſſe tenet Ange. in d.l. vt lib.in quibuſdã lect.per illã.l.& ita ẽt Sal.ibi.& Bart.hic in ver.ſuperuenit poſtea dñs imperator Leo &c. & ẽt in ij.q. Cy. ẽt & alij cõiter indiſtincte dicũt ꝙ emãcipati cõferũt emãcipatis ꝓfectitia per illã.l. pro hoc facit, quia ſi cõferunt inuicẽ donationẽ ꝑ ꝑ nuptias profectitiã.quare nõ debet cõferre donationẽ ſimplicẽ quę incõtinẽti acquirit̃, & nõ poſt mortẽ. dico, poſt mortẽ nõ acquirit̃,ne argueret̃ de filio in ptãte, q̃ cõfert don.ꝑ ꝑ nupt.profectitiã.ꝑ l.vt liberis.& tñ nõ cõfert donationẽ ſimplicẽ, quia eã acquirit poſt,vt dixi.Nõ ob.tex.ibi pro tenore &c. quia ſm̃ gl. & Doct. ille tex.refert ſe ad d.l.ea demũ.& ad l.j.s̃.e.vt dixi in d.l.vt liberis. Diſputando tñ vtraq; opi. eẽt ſatis ſuſtẽtabilis ad rõnẽ quã.s̃.adduxi de dote,& do.ꝑ ꝑ nup.poſſet rñderi ꝙ illa cõfert̃,quia ex neceſſitate dat̃ à patre.qñ mẽs pr̃is vr̃ eẽ,ꝙ cõferat̃. quia in neceſſitatib.nemo liberalis exiſtit.l.rẽ legatã. ff.de adim.lega. Quæ rõ ceſſat in alia donatione ſimplici. & his verbis in ſimili vtit̃ Cy. in l.filiæ licet.j.eo.& Bar.in d.§.nec caſtrenſe.Vel ẽt poſſet rñderi,ꝙ poſtq̃ ante tẽpus d.l.vt liberis.emãcipati nõ cõferebãt aliquid ad inuicẽ,vt hic ſatis viſum fuit legiſlatori in d.l. vt liberis.inducere ꝙ ɔ̃ferrẽt dotẽ ſeu donationẽ propter nupt.& hoc arg.in ſimili vtit̃ Bar.in d.§.nec caſtrẽſe.dũ rndet ad d.§.illud.j.eo.Et reſpondẽdo ad d.l.illud.videt̃ Bar.iſtã opi. ſentire ibi, dũ dicit. ſed de iure antiquo emãcipatus cõferebat oĩa.iõ indiſtincte grauat̃ cõferre donationẽ ſimplicem. Nam emancipatus nõ cõferebat olim emancipato omnia. & tanto magis põt ꝓcedere iſta opi. in his q̃ pater ante emancipationẽ donaſſet filio.quia licet per emancipationẽ ſubſequẽtẽ recõualeſcat donatio.l. donationes.§.pater.ff.de do. l.ſiue emancipatus. C.de don. tñ nõ vr̃ ꝙ talis donatarius teneat̃ cõferre dictã donationẽ fratri ſuo emãcipato. quia hoc nõ innenit̃ l.cautũ. arg.l.illã.j.e. Secũdo lex iſta ſolũ loquit̃ de collatione donationis factæ tẽpore emancipationis vel poſt. & ita in donatione facta ante emancipationẽ.licet Ang.hic in quibuſdã lec.nõ dico in repe.de don.facta tẽpore emãcipationis,vel poſt. teneat ꝙ cõferat̃ fratri emãcipato,ꝑ d.l.vt liberis.in fi. quæ ſm̃ eum, aſſeruiret de vento.niſi intelligeret̃ ꝙ induceret talẽ dona. factam emancipato,cõferri fratri emãcipato.cũ antea eſſet cautũ,ꝙ ſi fratribus in poteſtate conferret emancipatus,nedũ ꝓfectitia, ſed ẽt oĩa aduẽtitia.Sed ad iſtã rationẽ põt rñderi, ꝙ imperator nõ ſeruit nobis de vento in d.l. vt liberis. in fin. quia cum ibi in prin.illius legis determinaſſet dotem, & donationẽ propter nupt. eſſe cõferendam per emancipatũ emancipato ɔ̃ regulã huius.l. dubitabat̃ an idẽ eſſet in donatione ſimplici. tñ dẽ ibi, ꝙ in ea debet attẽdi diſpoſitio legũ pcedentiũ.& ſic debet attẽdi hæc.l.Ro.ẽt hic conat̃ ſuſtinere ꝙ emancipatus nõ cõferat don ſimplicẽ, ꝑ d. l.illud.j.e.& dicit ꝙ ita cõſuleret ſi caſus occurreret. & mouet̃ ita debilibus rõnibus.qd̃ ſuperuacuũ puto referre.& nemine diſcrepante tenent omnes ɔ̃rũ,excepto Fran.Tigri.in l.illud.j.eo.licet Ro.de eo mẽtionẽ nõ faciat.& mouet̃, quia cũ hodie quo ad proprietatẽ filius in ptãte põt ſibiipſi acquirere,ſicut emãcipatus, ꝑ d.l.cũ oportet.j.de bo.lib. nõ minuat̃ filius in ptãte à filio emãcipato nõ cõferente, & ſuccedẽte. Sed põt rñderi ꝙ collatio inducta in profectitijs.per d.l.vt liberis. nõ fundat̃ iniuria reſultãte ex cã pdicta,ſed fundat̃ in æqualitate. patet, quia tã filia in ptãte q̃ ẽt ſui iuris erat capax acquiſitionis dotis ẽt pleno iure. l.ſi cũ dotẽ.in prin.& l.poſt dotẽ.ſm̃ vj.lec.ff. ſol.mat. & tñ tã filia in ptãte, q̃ emãcipata cõferebat dictã dotẽ. Præterea quãtũ ad proprietatẽ acquirendã rei donatæ à patre.nõ eſt verũ, ꝙ ita poſſit acquirere filius i ptãte patris exiſtẽs ſicut emãcipatus. l.ij.s̃. de inof.do. ergo nõ eſt bona ratio reddita per Fran.Tigri. ¶ 12 †In ea.ibi,hodie ex teſtõ &c.iuxta hoc q̃rit Fulg.& poſt eũ Ro.pater q̃ dotẽ dederat filiæ,inſtituit filiam in in vncia, & filium in reliquis.xj.vncijs, an dotẽ filia cõferat.arguit Fulgo. primo ꝙ nõ, ex quo pater filio plus reliquit. per l.ex parte.§.inſtituto.ff.fami.erciſc. Sed ɔ̃trium dicit ſentire gl.ibi,ex quo pater non facit partes pro indiuiſo.Cõcludunt ꝙ aut pater dixit,inſtituo filiam in vncia. quia ei dotem reliqui. & tunc videat̃ patrẽ voluiſſe,ꝙ ſit præcipua filię,vt eſt de

mentę

mête gl. in d. §. instituto, & pbať arg. l. emptor. §. fi. ff. de rei ven. & l. q volebat, cũ ibi no. p Bar. ff. de her. insti. Aut pr̃ simplr in vncia filii instituit, & tunc filia tenebiť conferre dotē dādo. xj. partes dotis, filio, & sibi imputet filia q̃ poterat totã dotē retinere, & ab hereditate abstinere. l. fi. ff. de colla. do & facit in sim. l. ij. si tres ff. eo. ¶ Reliqua in mã collationis vide p Bar. in d. l. pater. per Iac. Bu. in l. fi. j. eo. & Bal. in l. qm̃ nouella. in prin. s̃. de inoffi. test.

¶ De testamento militis. Rub.

Antonini. LEX I.

1 *Ius accrescendi non habet locum in castrensibus.*
2 *Miles testando, an & quando videatur velle uti iure militari vel paganico.*
3 *Ius accrescendi non habet locum quando testator instituit unum in castrensibus, & de alijs nihil dixit.*
4 *Probatio ubi exigiť liquida tunc sufficit probatio per præsumptionem iuris.*
5 *Probatio per p̃sumptiones, seu coniecturas iuris, an sit vera, & ppria pbatio.*
6 *Probationis appellatione quid proprie veniat.*
7 *Prohibitus à iure accrescendi non videtur prohibitus à iure succedendi ab intestato.*
8 *Generi per speciem derogatur, quando genus est tale, q sub se plura comprehendantur, etiam quo ad effectum exactionis.*
9 *Ius accrescendi non habet locum, si miles unum in patrimonio castrensi instituit, & neminem in alio, vel econtra.*
10 *Ius accrescendi an habeat locum si miles dixit instituo unum in bonis italicis, & alium in bonis gallicis.*

1 Frater tuus. †Institutus à milite specifice in paganicis nõ habet ius
2 accrescēdi in castrensib. nec econuerso. siue in illis aliqs fuerit institutus, & repudiauerit, siue nullus fuerit institutus. vnde ptinent ad venientes ab intestato cũ miles posset decedere p parte testa-
a tus, & p pte intestatus. h. d. cũ l. seq. ¶ † In gl. ibi vel dic melius &c. id est, clarius s̃m doc. q̃a hęc secũda solutio declarat primã. & hãc solutionē approbant Cy. Ia. Bu. & cõiter doc. Nã miles instituendo vnũ in vno p̃rimonio. s. paganico, aliũ in castrensi, satis declarauit se velle vti priuilegio militari. Nã fecit distinctionē patrimoniorũ quæ in pagano non cadit, q̃ nõ nisi vnũ patrimoniũ habet l. iurisperitus. §. cũ oriundus. ff. de excu. tut. sed qñ testõr instituit vnũ in vna vncia, & aliũ in alia, vel vnũ in vno fundo, aliũ in alio, ista dispositio ẽt cadit in pagano. iõ in dubio præsumiť testatorē, & militē voluisse testari iure cõi, & sic in totum decedere testatus, & per pñs sibi hẽret locũ ius accresc. q̃a de vtroq; patrimonio vr̃ testatus. Ita intelligiť l. q̃ q̃. j. eo. & l. si certarũ. in prin. ff. eo. facit l. j. si ex fundo. ff. de here. insti. & s̃m istam declarationē apparet, q ista lex & sequẽs nõ p̃dicunt, sed concordant. adde tñ q dicetur in gl. seq. ex quibus apparebit magis de veritate p̃dictorũ. ¶ In ea. ibi l. cũ ptor, & melius in l. maritus. s̃. de procu. & hæc ratio per se non vr̃ bona. q̃a est p̃ l. quanquã. j. eo. & l. si certarũ in prin. ff. eo. s̃m intellectũ quē ad illa iura tradit glo. sequẽs magis cõiter approbata. iõ
3 dic melius, vt proxime dixi. ¶ † In eadē ibi alij dicũt &c. gl. dando aliã solutionē ad d. l. seq. vult. q si testõr instituit in castrẽsib. vnũ & de alijs nihil dixit, tũc verũ sit, q nõ hẽat locum ius accrescẽdi. ita intelligať lex sequẽs. Sed in casu huius l. quia de vtroq; p̃rimonio disposuit, requiriť q debeat liquido pbari testatorē non voluisse habere locũ ius accrescendi. sed in hoc glo. cõiter reprehendiť, & gl. sequẽs in fi. ẽt hãc reprehẽdit, & bene vt pbať. j. l. pxi. & versi. si qs adijt &c. à p̃rio sensu, vbi apparet, q ẽt si in vtroq; p̃rimonio fuerũt diuersi hẽdes instituti vno nõ adeũte nr̃ succedit in illis bonis ab intestato, & nõ pbato alr̃ de voluntate testãtis, & adde q̃ j.
4 diceť. † Teneas ergo primã & secundã solutionē ex qua habes notate iuncto tex s̃m Ang. q vbi exigiť liquida pbõ p p̃sumptione
b nē iuris [b] pro quo ẽt alle. l. licet Imperator. cũ si. de leg. j. ff. ¶ Benefacit gl. fi. in l. si tutor petitus. ff. de peri. tu. q̃ dixit, q p̃sumptiones iuris sunt liq. dissime pbões. quã gl. dixit ad hoc eẽ singularē, & meliorē de iure. Io. de Imo. in l. q̃ liũ. ff. de re iu. & in l. in tẽpus. §. j.
5 & in l. si ita q̃s hẽs institutus fuerit excepto. ff. de hære. insti. ¶ † Et iuxta hoc dubitat hic Ro. an talis pbõ p p̃sumptiones seu p̃iecturas iuris sit vera, & propria pbõ, & alle. tex. q nõ in l. j. in ver. non proprie. ff. si ta. est nul. exta. quē dicit nõ esse alibi. dicit tñ q posset rñderi, q ille tex. loquiť de cõiectura nõ de p̃sumptione iuris vel dici ẽt posset, q exponẽdo & intelligendo illũ tex. vt facit ibi glo. in verbo p̃iectura. nõ pbaret hoc. tñ pro eo alle. tex. optimũ, & ibi hoc voluit Bart. in l. lucius, & ibi ẽt p Imo. ff. de condi. & demon.
c Et pro hoc adducit Imo. ibi, quia videmus esse diuersos titulos extra de pba. & de p̃sum. tanq̃ ista sint diuersa. q̃ vltima rõ vr̃ satis fragilis, si sequereť q cũ habeamus ẽt separatos titulos de pba. de testi. & fide instr. q testes & instrã nõ dicerẽtur ppriẽ pbõ-
6 nes p̃ l. emancipatione, cũ simi. C. de fi. instr. ¶ † Ad p̃dicta ẽt vide Bar. in l. j. in prin. C. de fi. instr. & iur. hast. fisc. lib. x. vbi dixit, quod q habet iuris p̃sumptionē p e nõ dr̃ pbare. facit ẽt ad p̃dicta quod no. Bal. in l. in bonęfidei. s. de reb. cre. dum alle. d. l. lucius, cũ quo ẽt transit Sal. in d. l. in bonęfidei. Licet Bal. in l. admonēdi. ff. de iureiur. & in l. ad q pauperib. 23. in xj. q. de episc. & cle. aliter loquať. Et in dictis locis inuenies, an & qñ per modũ cõclusionis fit mẽtio de pbõne sufficiat pbõ p p̃sumptiões. an vero reqrať pbõ vera alr̃ facti. & an tũc sufficiat inf̃m i defectũ sem pleną pbõnis de quo ẽt p Ro. in d. l. admonẽdi. ver. xix. ¶ In glo. ij. i prin. p declaratione tex. & gl. dic, q tex. ibi in ver. nisi voluntas &c. rñdat tacitę obiectioni q̃ fieri posset. l. j. q q̃s nõ poterit decedere p parte testatus & pro parte intestatus l. ius nr̃um. ff. de reg. iu. nam tñ licet Imperator, q quẽadmodũ lex potuisset disponere, q incerto casu q̃s decederet p parte testatus. ita põt miles q̃ ñ vr̃ voluisse ex diuisione patrimoniorũ, nõ tñ voluntas veterani. l. idē est, & si. alle. in gl. Et q̃s sit veteranus vide in l. sed & milites. ver. veteranus. ff. de excu. tu. & no. in l. filius. § veteranis in gl. ff. de procu. & in l. ad veterani. ff.
7 ad l. fal. ¶ † In ea. ibi sed tanq̃ ab intest. collige ex gl. s̃m Bald. q prohibitus à iure accrescẽdi nõ vr̃ phibitus a iure succedẽdi ab intestato, & cũ gl. trãsit Bal. Saly. Ful. & Ro. hic cũ limitatione quã vide ñ p Bal. ¶ Sed Cy. hic dubitat dein gl. pcedere si ponamus, q miles phibuerit istũ in bonis illis succedere p istũ text. & dicit, q tex. in d. l. filius. §. j. nõ pbat dictũ gl. Fortasse voluit ipse sentire, q ibi Titius non erat ab intestato legitimus successor. sed p̃onus ibi debebat ab intestato succedere iuxta. §. sed nr̃a. insti. de suc. lib. sed certe tex. in d. l. si filius. §. j. innuit, q sibi nõ extaret p̃onus hereditas ab intestato obuenisset illi instituto. iõ puto opi. gl. esse verã. p qua ẽt adduco, q licet testator testãdo eo mõ quo ñ dr̃, videatur phibere voluisse ius accrescẽdi. tñ nõ vr̃ phibuisse ius succedẽdi ab intestato. nã ius accrescẽdi fit ẽt tacita substõne facta à testatore l. si Titio. & Meuio. §. Iulianus. de leg. ij. Sed exclusus à iure veniẽdi ex testõ nõ intellr̃ exclusus ab intesta. l. nec is § hẽs. ff.
8 de acq. here. ¶ † In ea. ibi vel vnũ ex vncia, aliũ ex castrensib. glo. debuisset dicere aliũ ex duab. vncijs prout loquiť d. l. q̃ q̃. iõ gl. est corrupta s̃m Ia. Bu. & Ful. tñ Bal. & Ang. saluãt glo. put iacet, q̃a instituẽdo vnũ in vnã vnciã vr̃ instituisse i dimidiã vnciæ paganicorũ, & in dimidiã castrẽsiũ, & sic ẽt in castrensib. vel cõiunctis cũ instituto in castrensib. ¶ Ad hoc alle tex. no. in l. si dño stichus. de leg. j. & p hoc solo ad illud q in p̃num adducebat Bal. i. q imo videbať institutũ in vncia nõ esse institutũ in aliqua parte castrẽsiũ, q̃a cũ alius spãliter sit institutus in castrensib. alius istitutus i vna vncia in gñe, nõ debet intelligi illa vncia de castrẽsib. aliquo mõ, q̃a per spẽm derogať gñi non eẽ p̃ l. vxorē. §. felicissimo. de leg. iij. & l. quoties. s̃. fa. er. Nã licet Bal. ad illud argũ non rñdeat, põt respõderi, q gñi p spẽm derogať qñ genus est tale q sub se plura p̃prehẽdit ẽt quo ad effectũ exactionis. d. §. felicissimo. secus quãdo quo ad effectũ exactionis vnũ tantum contineat licet quo ad vim verborũ plura contineat, vt est tex. no. in d. l. si dño. & ibi not. doc. maxime Bal. & Io. de Imo. & ita se hẽt exẽplũ q̃onis nr̃ę. quia licet relicta sit vna vncia in gñe ex xij. tñ cũ exactionis effectu, nõ debeť nisi vna vncia sicut dr̃ in d. l. si dño, ex legato serui in genere ad opinionē legatarij nõ veniebat exigẽdus tñ, nisi vnicus seruus, vel dic, q p̃riũ pcedit qñ spẽs in totũ p̃prehẽdebať sub gñe, q ñ nõ est. Si ergo institutus i vncia cẽseť institut' i dimidia vncia castrẽsiũ, sequiť, q est p̃iũctio iter eũ, & istitutũ i reliqs i castrẽsib. & p p̃ñs si institutus i reliqs castrẽsib. repudiať, dẽt accrescere instituto in vncia tanq̃ p̃iũctio sit circa idē p̃rimoniũ. secus qñ non
9 sunt in eodē p̃rimonio p̃iũcti put loqť lex nr̃a. ¶ † In ea. ibi, si aũt miles &c. p̃clusio gl. est, q si miles vnũ in p̃rimonio castrẽsi instituit, & neminē in alio, vel eẽ p̃ tũc nõ sit locus iuri accrescendi. sed succedũt veniẽtes ab intestato, vt hic & in l. ij. sed Sal. hic dicit, q licet hęc cõis opi. sit à qua in p̃sulẽdo nõ auderē recedere, tñ dicit,
c q lex sequẽs non pbať, q̃a ibi sunt adiecta dictio taxatiua, tñ iste tex. ẽt nõ facit ad ppositũ, nec l. si certarũ. §. j. nec. l. & filius. §. j. loquitur ẽt qñ vnus i vno p̃rimonio fuit institutus. alius in alio. Vñ tũc facilior est p̃sumptio phibitionis iuris accrescẽdi, p pea dicit posse distingui. Quòd aut i testõ militari iteruenit solẽnitas requisita de iure cõi, & tũc vr̃ voluisse vti iure cõi, & sic locus erit iuri accrescẽdi, sicut i pagano i quo seruať ius cõe cum non possit decedere pro parte testatus &c. l. j. §. si ex fundo. ff. de hære. instit. Et hoc nisi

ADDITIONES.

a ¶ Ius accrescendi. Limita per Lud. Ro. consi. lxxij.
b ¶ Præsumptionem iuris. Vide eundem consi. ccxviij. & consi. ccxviij per Alex. cõsi. xxxij. liij. & lxv. ij. lib. Fulg. consi. xiij. & dicit Bald. in l. presbyteri. s̃. de epis. & cle. q probatio præsumptiua vincitur per certam. & sequitur Franc. de Aret. conß. xxviij.

nisi esset adiecta dictio taxatiua tm̃ vt.j.l.proxi.aut solennitas iuris non interuenerit.s.l tm̃ militaris.& procedat opi.gl.nisi de ꝯria eius voluntate appareat & h̃ modo dicit ipse,qđ multa iura concordant,& maxime.d.l.si miles ex fundo,& l.si certarũ.in prin.ff. eo.Ex qb.vltimis verbis colligit̃,ꝙ Sal.voluit,ꝙ ẽt qñ testator instituit vnũ,vel duos in vno fundo,vel duob.& nomen in residuo,ꝙ an totũ patrimoniũ accrescat talib.institutis debet attẽdi dicta sua distinctio,nam in talib.casib.loquit̃.d.l.si miles.& l.si certarũ. Cuius ꝯtrium tenet gl.h̃ in ver.si aũt i vna re vnũ &c.q̃ indistincte dicit ꝙ qñ miles instituit in vna re,vel duab.totũ accrescit,& gl.in hoc hic,& vbiq; magis cõiter approbat̃.tñ Imo.in d.§.si ex fundo.facit mentionẽ de ista distinctione Sal.Et q̃tum ad intellm̃.d.l.si certarũ.& d.l.si miles.reprobat eã.qa tex.i d.l.si miles.indistincte loquit̃.& qa licet miles adhibuerit solẽnitatẽ iuris cõis,tñ nõ vr̃ se astringere ad illã,vt.l.iij.ff.eo.& ideo ꝯcudit ipse.ꝙ si miles istituit vnum vel duos in vno fundo.vel duob.vr̃ in dubio voluisse decedere intestatus pro residuo.per d.l.si miles.& ita sentit glo.relata ad istum tex.i d.§.si ex fundo.licet gl.hic,& in d.l.si miles.violet illum text.intelligendo.d.l.si miles.qñ probaret testãrem voluisse decedere intestatũ.& rñ.Imo.ad.d.l.si certarũ in prin.ꝙ ibi loquit̃ qñ miles vniuersum patrimoniũ suum distribuit in particulares institutiones,nimirũ si tũc trahatur ad vniuersum arg.l.qd ergo.cum gl.de leg.j.& eius ꝙ no.gl.in l.quoties.s.fam.er.& rñ.ad.d.l.q̃q̃.ꝙ ibi miles instituit vnũ in vnica.aliũ in duab.qa poterat ibi esse dubiũ ãn intelligeret̃ dixisse de vncijs minutis.quę ꝯprehenduntur sub asse.l.seruũ.§.hr̃ilitas.de hær.insti.& tunc remaneret intestatus in nouẽ.poterat ẽt intelligere testãrem voluisse diuidẽ hęreditatẽ in tres partes.seu i tres vncias grossas.& istud in dubio intelligit̃ voluisse,& sic miles in dubio videat̃ vsus iure cõi,vt non decedat pro parte intestatus.&c.postq̃ verba.& mens patiuntur. qa testator põt diuidere hæreditatẽ in quot vncias vel ꝑtes vult. l.interdũ.§.pater.ff.de hęr.inst.sed secus est qñ in vno fundo,vel duob.instituit.qa tũc verba nõ patiunt̃.ꝙ videat̃ vti voluisse iure cõi.vel in vniuersum illũ instituere.ideo vr̃ voluisse vti iure spãli. d.l.si miles.Et idẽ tenuit Imo.in l.cogi.§.si miles.ff.ad treb.Ful.hic ẽt tenet istã opi.pro qua adducit.qa procedit argũ de re ad tp̃s.l.miles.ita.in prin.ver.& qđ diximus.ff.eo.Sed si miles instituit ad tp̃s pro reliquo tp̃e vr̃ velle intestatus decedere.d.l.miles.in prin. ergo idẽ si instituat in vna re.istã opi.tenet ẽt Ro.hic.qa licet non faciat mentionẽ de Imo.& Ful tñ dicit idẽ ꝙ ipsi dñt.Pro h̃ ẽt ipse adducit illud ꝙ diximus.ꝙ miles instituendo vnũ in vno ꝑrimonio,& neminẽ in reliquo vr̃ velle ꝓ reliquo intestatus decedere. d.l.prox.Pro ista opi.facit rõ.d.l.maritus.Por h̃ ẽt allego tex.iũcta gl.in l.q̃ nõ militabat.ff.de hęr.insti.quã ad hoc ibi põderat Io.de Imo.dicẽs illũ tex.esse ꝯ opi.Sal.h̃.Sed fortiter in ꝯtrium facit tex. in l.cogi.§.sed si miles dum text.dicit ex certa re,miles hęredem instituere põt.actionesq; ei debebunt̃ &c.nã si ibi nõ accresceret totũ instituo in re certa,nõ darent̃ ei actiones hæreditarię.l.quoties.j.de hær.insti.Imo.ibi sentit hoc ꝯtrĩũ.iõ exponit illum text.in ver.ex certa re.s.vlt.s.in ꝑrimonio paganico f̃m eũ.sed certe hoc est violare illũ tex.Iõ sustinendo illã vltimam opin.põt rñderi ad d.§.sed si miles.qđ tex.ibi vult dicere,ꝙ miles põt facere,qđ quis sit hr̃s ex testõ in vna re tm̃,& tribuere ius hr̃ditariũ vni rei tm̃,& ad illã rẽ quasi ad eũ spectet iure hr̃ditario ꝯperant actiones.qđ nõ habet locũ in pagano.qa si ab eo in vna re est institutus vnus. & nullus alius sit institutus,nõ põt ius hr̃ditariũ esse in illa re.sed i totũ ꝑ ius accrescẽdi.d.§.si ex fundo.& ita illũ tex.declarat Iac. de Aret.in d.§.sed si miles.Ang.in l.sed si plures.§.ad substitutos.de vul.& pu posuit aliã opi.ꝙ an̄ q̃s instituit̃ in re certa vel quãtitate,tũc in reliquo videat̃ decedere intestatus.d.l.si miles.aut instituit̃ in quota,& tũc secus.& puta qđ voluit alleg.d.l.q̃q̃.& istã opin.aliqualiter sentit gl.in d.l.si miles.Sed ista opi.ita simplr̃ intellecta nõ hẽt in se rõnẽ diuersitatis.iõ teneo ꝓximã ꝓcedentem opi.Et tenẽdo istã opi.ꝯprobat̃ opi.huius gl.inquantũ voluit,ꝙ si miles instituit vnũ in castrẽsib.& neminẽ in reliquo,veniũt ad reliquũ succedẽtes ab intest.licet Sal.dubitauerit,vt s.retuli.Itẽ tenẽdo istã opi stabit ꝯclõ,ꝙ qñ miles dixit instituo Titiũ in vncia, & Seyũ in castrensib.institutus in vncia habebit dimidiam vnciã castrẽsiũ.& dimidiã in paganicis.& in reliquis paganicis decedit intestatus.ꝙ ẽt tenuit Imo.in d.§.si ex fundo.qa dicendo instituo in vna vncia apparet,ꝙ noluit eum hẽre totũ.d.l.maritus.qa illa dictio,vna,intelligit̃ de vna,ex plurib.all.no.per gl.in cle.j.in ver.incerta,de ꝑben.vñ tunc intelligeret̃ de vna,ex.xij.d.§.hæreditas. secus qñ vnũ instituit in vna vncia.& aliũ in duab.qa tunc vr̃ voluisse diuidere hr̃ditatẽ suam in tres partes vt dictũ est.s.per l.q̃q̃. ¶ †Extra.gl.quæro.super.l.j.miles habet paganica oia in Italia.castrẽsia vero oia habet in gallia.& dixit instituo Titiũ in bonis Italicis.& Seyum in bonis gallicis,non aũt dixi in castrensib.vel paganicis.an hẽbit locũ ista.l.cũ se.s.ꝙ testãr videat̃ prohibere voluisse ius accresc.inter eos.Bal.h.d.ꝙ nõ.qa ex verbis testãris non apparet distinctio formalis ꝑrimoniorũ.sed sola distinctio rerũ. & plus non dicit.Sal.aũt tenet ꝯtrium.qa nõ refert q̃d ex ęquipollentib.fiat.l.si mr̃ cũ si.j.de insti.& subst.Pau.dicit,ꝙ ꝯ Bal.facit.qa rei demonstrate,frustra alia adijcit̃ demonstratio.l.j.ad.fi.ff.de do.ꝓle.tñ dicit.ꝙ est tenẽda decisio Bal.ob eius auctoritatẽ.& ꝓ opi. Bal.adduco.qa in proposito debet in dubio videri militẽ voluisse vti iure cõi.cum verba & mens nõ repugnant.l.q̃q̃.& l.in testõ.j.eo.& pro h̃ apparet rñsio ad all.in ꝯtrium.Nã potuit esse ꝙ testãr.motus fuit ad instituendũ Seyum in bonis gallicis,nõ ex eo,quia essent castrẽsia.sz ex eo,qa Seyo erãt magis accõmodata illa bona. vt qa in gallia habitabit s.l.ij.i gl.se.in verbo possidebit,ibi,quasi accessoria,&c.hoc cõter reprehendit̃.qa sunt duę separatę hæreditates quasi duorũ hoim.d.l.si certarum.§.j.& sic cẽsent̃ duę æq̃ principales.iõ in oib.dic vt.s.l.proxi.super gl.ma.cum his quæ ibi dixi.¶ In glo.in ver.extraneum.ibi cõmilitionem &c.contrarium tenuit gl.mag.in l.pręcedenti,ad fi.& illa communiter tenetur.

Antonini. LEX III.

1 *Institutio heredum à milite facta per quotas secundum illam trahitur ad omnia bona.*
2 *Disponens in dubio uidetur uelle disponere secundum ius commune, & non secundum ius speciale seu priuilegiatum.*
3 *Donare potest rex regia authoritate filio suo in potestate sua constituto.*
4 *Clausula,ex certa scientia quid operatur, & an certa scientia sit exprimenda.*
5 *Princeps,quando præsumitur uelle uti absoluta potestate.*
6 *Militibus remissa est solemnitas iuris cõis in testando rõne simplicitatis.*
7 *Doctor,seu aduocatus,licet dicatur militare,tamen non possunt testari,nisi cum solemnitate iuris communis.*
8 *Doctor an quo ad alia priuilegia non concernentia solemnitatem sit priuilegiatus sicut miles,uide remissiue.*
9 *Testamentum potest ualere iure communi, & iure militari.*

Vanquam.¶ †Institutio hr̃dũ à milite facta per quotas f̃m illas trahit̃ ad oia bona.h.d.¶ †Not.ꝙ i dubio disponẽs videt̃ velle disponere f̃m ius cõe,& non f̃m ius speciale,seu priuilegiatũ,vt hic.& i l.ex testõ.la j.j.eo.& c.cũ dilecta.de rescri facit l.si qñ.in prin.s.de inoffi.test.Vnde dicimus,ꝙ princeps in dubio nõ ꝑsumit̃ vti plenitudine ptãs.sed iure cõi,& ordinario,f̃m Innocẽ in c.innotuit.de elec.quẽ ad hoc al.Ang.i l.bene a Zenone.j.de quadr.ꝑscr.& Bal. in l.si testm̃.j.de te.& ibi ẽt Pau.de Ca.& alibi no.Inn.& Io.An.in c.dudũ.de deci.[a] ꝙ ꝯfirmatio pape quæ poterat referri ad actum q̃ erat validus,& ẽt poterat referri ad actũ q̃ erat nullus,refert̃ in dubio ad actũ validũ.vt sic ꝯfirmatio potius ꝯfirmet validũ,q̃ validet nullũ.& sic nõ operet̃ dispẽsationẽ ꝯ ius cõe,& h̃ dictũ de facili nõ inuenies alibi f̃m d.Ant.de Bu.in c.dudũ.de illo dicto ẽt facit mentionẽ Bal.in l.Bono.s.qui admit.vbi dixit,ꝙ qñ factũ superioris posset interpretari & referri ad ius cõe nunq̃ præsumit̃ dispensatiũ nec inutile confirmatum.& ita dicit tenere Io.An.in d.c.dudũ.Illud dictũ ẽt refert Bal.in c.j.in tit.per quos fiat inuesti. & limitat duob.modis.vt ibi ꝑ eũ.Et ꝓ decisione ꝑdicta bene facit tex.no.in l.ex facto.in prin.& ad hoc nullũ põderat ibi Raph. ff.de vulg.& pu no ẽt Pau.de Ca.in l.princeps.ff.de leg.¶ †Ex his infert̃ ad id ꝙ no.dixit Bal.in c.j.§.itẽ iacẽ a de pa.iur fir.vbi dixit, ꝙ rex põt donare filio in potestate[b] ob auctoritatẽ regis ar.l.pe.s. de don.inter vir.& vx.tñ dicit ꝙ si rex vult[c] ꝙ donatio sua valeat regia auctoritate,exprimere debet se facere regia auctoritate alleg.tex.in l.honorũ tñ tex.ibi nõ requirit ꝙ exprimat.sed solũ ꝙ ex certa scientia faciat.vnde hoc pẽdet ab alio dubio.†Verũ certa scia debeat exprimi.đ quo vide q̃ j.dicent̃.vbi tñ princeps i dispositione sua apponeret etiam non obst ite l.faciẽte in ꝯtriũ,tunc vr̃ vti plenitudine potestatis f̃m Bal.in l.si testm̃.j.de te.& no.d.Ant. & Io.de Imo.in c.quæ in ecclesiarũ.de consti.nam inferiori nõ est concessum vti eã,nõ obstãte l.seu legi derogare.l.formã.s.de off. præsi.ꝑio.no.gl.in c.fi.in ver.figura.cũ si.de hære.in vj.& per doc. in c.fi.de offi.archiprei.& per Bal.in l.rescripta.s.de preci.impe. offe.

ADDITIONES.

a Decimis. Adde ꝙ hoc dictum sequitur Fran de Are.consi.xv vbi late.vide clausulã ex certã scientia.& clausulã nõ obstãte de quib.ẽt per Alexan.consi.cj.4.lib. per Lud.Ro.consi.cccxij.& cccix.& Alex.consi.lxij.

b ¶In potestate. Adde ꝙ voluit Old.consi.ccviij.ꝙ donatio regis non eget insinuatione.& ꝙ idẽ voluit consi.ccij.ꝙ iuramentũ regis de non alienando bona regni non tollit potestatem quin possit donare vxori & filijs.

¶Tho.Dip. Vide Io.An.in add Spec.in tit.de instr.ed.§.porro.versi.& not.quia hic forma in addi.magna.& vide Fely.in c.quæ in ecclesiarum de consti.

c ¶Th.Dip. Si rex vult. Vide Alex.in l.centurio.ff.de vulg & pup.& Fely.in c.cũ non liceat.in v.vol.de rescri.

pfic.faciũt no.per gl.in l.fi.§. fi 9 ius. & idẽ vbi princeps faceret ex scia.vt no.gl.ma.in c.ad h.ad fi.de rescri.& ibi dñs Ab. & oo. Bar.i 9s.in ciuitate Caonerini & sentit gl.ij.in l.eos in prin.j. de ap. & ibi hoc expressius voluit Bal. q dicit hoc eẽ verũ qñ hæc cla,ex certa scia est expressa in literis vt no. p gl.fi.in l.ij.de rescri. & in c. statutũ.in ver.literarũ.eo.ti.lib. vj.de quo dic.vt ẽt ibi per doc. per Io.An.in c.nõnulli.de rescri.Et 9sueui dicere in l.quidã 9sulebãt. ff.de re iu. vbi p Io.de Imo. & Bal.quę oĩno vide in l.fi j.sen.rescin. nõ pos. vbi tractat an debeat exprimi certa scia & ẽt ęquipareretur cla nõ obstãte.& cla ex certa scia.de quo ẽt dixi i l.iij. §.fiis p quo. ff.q quisq; iur.& hic omitit.qa est longũ.¶ †Iuxta pdicta ẽt dicit. Pau.de Cast.in 9s.cclxx.inci. in facto pñti nõ intendo q illud q dr principẽ in dubio nõ videri vti plenitudine ptãtis esset verum,qñ actus posset valere de ptãte ordinaria , vel qñ princeps errando in facto putabat valere de ptãte ordinaria. secus si actus nõ põt valẽ de ptãte ordinaria ipso sciente alle.io arg.l.iij.ff.eo.& l.si qñ. ff. de leg.j.& l.in testõ.la.j.j.eo.iuncta.l.Cẽturio.de vulg & pup.& ita.ẽt dicit ipse in l.ex imperfecto.j.de test.& ibi sentit gl. in ver.lex.imperij.licet Ful.ibi aliť dicat,& requiriť,vt dixi,q princeps faciat hoc casu ex certa scia l. quidã 9sulebant. & ibi plene no. doct.ff.de re iu.& no.gl.in l.vniuersis.§.de pcu.imp.os.cũ 9cor. quæ no. doc. i l. quidã 9sulebãt.bñ facit q no.Bal.in l.nullus.j.ad l.Iul.ma.dũ dicit q sola 9scientia principis suppler defectũ oĩs solẽnitatis p illam legẽ.& no.Inn.in c.j.de li.9t.¶ †Item no.sm Ro.hic.& in aliquib. lec.punit in l.i testõ.j.eo. rõnẽ quare militib.remissa est solennitas iuris cõis in testãdo.s.rõne simplicitatis & ignorãtię quã iuste prętendere põt miles.l.fi.circa prin.j.de iur. deli. †Et iõ infert ipse,q licet doctor aut aduocat' dicať militare.§.de aduoc.diu.iu. l.aduocati, tñ nõ potent testari sine iuris solẽnitate [a] qa io eo nõ tolerať iuris ignorãtia.l.ij.§.seruius aũt sulpitius. ff. de orig. iur. Ad q vide no.per Cy.in l.j.in v.q.§.de iur.& fac.ign.& ibi ẽt per Sal. † An aũt quo ad alia priuilegia nõ 9cernentia solẽnitatẽ puta,q maiori vel extraneo possit fieri directa substõ post aditã hẽditatem sit priuilegiatus doc.sicut miles dixi alias in repe.l.Cẽturio.in prin.de vul. & pu.vbi ẽt tractaui an pferebať doctor militi. ¶ †Itẽ no. sm Bal. in ver.ẽt iure cõi.q testm̃ [b] põt valere iure cõi.& iure militari,& est sing.sm Ro. h sed Ful. dicit, & melius q hoc possit pcedere si accipias ius militare p spẽ 9prehensa sub iure cõi. sed si accipias p spẽ opposita, secus . & vult dicere si testm̃ habet solẽnitatẽ iuris cõis pñr habes solẽnitatẽ iuris militaris, & non e9.¶ In gl.j.in q b. aũt sit priuilegiatus miles intestãdo,vide plene per Bar.in l.neq;. in prin. ff.eo.& per Bald.in l.miles.& ibi Ange. & Saly.infra.eod. ¶ In glossi.fin.dic vt ibi in l.j.§. eod.

ADDITIONES.

a ¶Tho.Dip. Iuris solẽnitatem in9tum.d.Ias.hoc dicit.q sibi non placet,voluit Bal. in quodam suo cons' dum voluit qd cardinales in testando gaudeant priuilegio militum,adde pro opi.Bal facere q voluit Lud. Rom consi.ccccxcviij.

¶Tho.Dip. Vide plene per Baptis.Seue.in l.precib.§.de impu.& alijs subst.vbi sequitur consi. Bal.in d consi.vbi videas.

b ¶Fran.Cur. Quod testm̃. Adde tu quia facit qd no . Anc.in c.j.q.xiiij.§.de consti. vbi si statutum requirat cõsensum quatuor bonorum virorum in contractu minoris aliter non valeat.sed si adhibeantur plures non vitiabitur.vt ibi alleg.cõs. reddita à doct.& idem Soluit Bald.in simili in l.obseruari.§ proficisci.ff de offic. procon.& leg & ibi vide rationes per eum & vide Imo.in l.j.§.si fundo.ff.de hę. inst.de cuius mente ibi videatur circa ea.quæ dicit hic Rom.

Alex. LEX IIII.

1 *Priuilegium militis non tollit legem.*
2 *Illud q potest fieri in iudicio ex causa, siue cum causa cognitione, potest etiam fieri in testamento si causa postea comprobetur.*
3 *Priuilegium debet taliter interpretari quod excludat aliud priuilegium ipsius priuilegiati.*
4 *Priuilegium antiquum non tollitur per nouum.*
5 *Ciuilitas si conceditur alcui, quid operetur ista ciuilitas.*
6 *Si in vna persona cõcurrat vnum priuilegium prohibens, et aliud permittens, præualet prohibens.*

SI rufinus. †Priuilegiũ militis nõ tollit legẽ eius fauore inductã ob imbecilitatẽ filij.h.d.¶ †No.q illud põt fieri i iudicio ex cã, siue cũ cãę cognitiõe.põt ẽt fieri i testõ si cã postea 9probeť & sic psumiť testõrẽ esse motũ ob illam cãm.licet eã nõ expsserit,& sic facit, q si pcesserũt menta filij, cui pr simplr donauit videaõť donasse ob merita sm. Pa.de Ca.h.de quo dcm̃ fuit i d.l.si donatiõe.§.ti.j.& ibi alle.istũ tex.& dixi.q iste tex.parũ facit.qa nõ suberat h nãlis affectio procedens à filiatione . seu à 9iũctione sanguinis.sicut suberat qñ pr donat filio.¶ †Itẽ no.q priuilegiũ nõ debet talr iterptari.q excludat aliud priuilegiũ ipsius priuilegiati.& iõ sm Bal. h si scholares, ex forma statuti dẽant tractari p ciuib.itelligiť.quo ad fauorẽ,nõ quo ad detrimẽta.vt no.Bar.i l.iij.§.mãcipatus p illũ tex. ff.de cõtratab.& idẽ tenet ẽt i quibusdã lec.Ang.& Ful.h Pau. de Cast.h dicit,q iste tex.allegať, q si statuto caueť si scholares hẽantur pro ciuib.in priuilegiũ eorũ debet itelligi i his in q b.ciues essent melioris 9dõnis. q forẽses. sed in his in quib. forẽses essent melioris 9dõnis.puta i oneri b.ad q non forẽses,sed ciues grauanť,nõ hñr p ciuib. ne statutũ fcm̃ in eorũ priuilegiũ redũderi i odiũ . sed si h nõ eẽt factũ in priuilegiũ, puta aliqs receptus est ad ciuilitatẽ ad eius petitionẽ oõ pprio motu recipientiũ certe censeť receptus ad oĩa tã ad fauorẽ q ad onera [a] l.j.ff.ad munici. ad q dicit vidẽdũ esse.q no.Bar.in d.§.si emãcipatus.& in l.si maritus.§ j.ff.de adult. Adde q Bal.in l.ea.l.§.de 9di.ob.cãm.& Bal. in auc.habita.§.ne filius p patre.& in proœmio fforũ.§.fi.in vj. q.& Ang. in l. si à milite. §.j.per illũ tex.& in d.l.diuus . p illũ tex.ff.eo.& Aog.& Io. d Imo. in l.talẽ.§.j. p illũ tex.ff.de ser.institu. simplr transeunt cum doct. †Bar.in d.§.si emancipatus.facit.l.ij.in ver. minime defraudata.§. de cõlli.pec.vbi per priuilegiũ nouũ nõ tolliť antiquũ,& illũ tex. ibi ad h ẽt ponderat Bal.bñ facit ẽt no. p Bal.in l.ciues. §.ne vxor. pro marito.bñ facit ẽt tex.in l.Alexandrinus. & q ibi voluit Bar.j. de dec.lib.x.Bald tñ sing.in l.q fauore.in vij.op. §.de leg.dicit.q si alicui est 9cessum priuilegiũ ciuitatis i fauorẽ suum certe ammõ tenebiť ad data.& collectas tanq ciuis.qa istud proprie loquẽdo nõ est odiũ.sed est nã rei 9cesse.i.ciuilitatis.cui est h onus annexũ. Moueť ex.l.cũ rõne.in fi.ff.de execu. tu. inducẽdo, vt ibi per eũ.& ita vr ẽt tenere Bal.in l.cũ ex oĩone.De isto vltimo dicto facit mẽtionẽ Pa.de Ca.in l.si duo.ff.de acq.hære.vbi dicit per illã.l.si duo. in vers.si em̃ scit & c.q ille qui acceptat vnũ vr se obligare omnib. legib.loquẽtib. de illo sm Bal.ibi.¶ †Ex quo infert Pa. de Ca.q si aliquis acceptat ciuitatẽ i aliquo loco censeť se obligasse omnib. onerib.ciuiũ ẽt si illa ignoret , & sibi imputet quare nõ pquisiuit, posito ẽt q ciuilitas sit sibi 9cessa de gratia speciali, & ob eius tm̃ fauorẽ.& ita vr velle Pet.& Bal.in d.l. q fauore.sm eum q subdit. q oõ ob.per Bar in d §.si emancipatus. qa fatendũ est.q si ante ciuilitatẽ adeptã hẽat tanq forensis aliquod priuilegiũ q ciuib. nõ 9petat,vt si i ciuitate ordinatũ erat q ciues ñ pñt eligi ad lecturã. sed tm̃ forensis , & aliquis doctor forensis est receptus io ciuem certe nõ perdit istud bñficiũ.ita loquiť dcm̃ Bar. Sed q non teneť ad onera hic nõ habet ex bñficio forensiũ. sed ex hoc. qa nõ erat substitutus.l.rescripto.§. fi.cũ ibi no. ff.d mune.& bon.iõ si postea efficiť substitutus tenebiť ad onera per d. l. si duo.q intelligere vr Pau. d Ca.hic qñ ista ciuilitas fuit acquisita alicui spãliter ad eius petitionẽ prout militat rõ.d.l. si duo. secus si ex forma statuti erat acquisita ciuilitas omnib.scholaribus per hanc legem.vt. §. retuli. Pro hoc bñ facit id q no.Guil.de Suza.io d.l.q fauore. vbi dixit,q si ex forma statuti bononię 9cessum est a cõitate in priuilegiũ , q oẽs scholares intelligant esse ciues. forensis scholaris non poterit ibi tanq ciuis conueniri pro debito alibi 9cto . qa quod sit ciuis hoc est rõne priuilegij scholarib.concessi. ergo non debet redundare in eius odiũ vel lesionẽ.d.l.q fauore.& l.nulla.ff.eo. ti.tñ verior vr opi.Bal.simplr in d.l.q fauore.Pau.de Ca. in d. l. si duo.cũ qua ẽt vr 9cordare Ro.in l.adoptiuũ.§.patronũ. ff. de in ius vocã. per d.l.cũ ex oratione.per quã l mitať, & declaratur id q no. Bar. in d.§.si emãcipatus.& ad illũ tex. tñ sic patet p ea q dixi.§. rñdẽdo ad no.per Bar.in d.l.si emancipatus.Paul.de Cast. in l.nulla.ff. de legi.alio modo limitat decisionẽ Bal. i l.qd fauor. vt illa procedat qñ statutũ 9cedens priuilegiũ ciuilitatis facit scholares esse ciues qa non pñt quo ad qdam esse ciues,& quo ad qdam non.arg. l.si pariter.ff.de lib.cã.& eius qd no.i c.cũ inno.per gl.de clã.de spõ. Sed si statutũ nõ diceret,q sint ciues.sed qd tractenť,vt ciues,tũc pcedat decisio Bar.in d.§.si emancipatus.qa tũc censeť qdã dispẽsatio q põt fieri quo ad qdã & quoad qdã nõ, benefacit.l3 ipse nõ alleget.l.ij.cũ glo.§.de iur.anti.sed hoc mihi non placet. quia non est dña an statutum dicat sit ciuis an dicat habeať pro ciue,si neutro casu statutum disponat.q quo ad quędã tantũ sit ciuis vel habeať pro ciue vt late pbat Bar.in l.si is qui p emptore.ff.de vsuca. in iij.q.prin.Dixit ẽt iuxta pdicta Ang.in l.ij. §. furiosus. per illum tex.ff.de iure codi.q si qs in omnib.& p oĩa est assumptus in ciuẽ bononię hẽbit actiuè & passiuè oĩa quę habet verus ciuis,& ideo Ro.in d.l.adoptiuũ.§.patronũ.licet non faciat mentionẽ de Ang. dicit,q doc.Bar.in d.§.si emancipatus.limitať nisi expressum esset q quis esset ciuis in oĩb. p oĩa.allega.d.§.furiosus. ¶ †Item ex isto tex.habetis notare. q si i vna persona concurrat vnum priuilegiũ prohibẽs.& aliud pmittens, pualet prohibens q est no.sm Bald. hic.& idẽ probatur io l. in prin. ver. sed si patronũ. ff.de suspe.tu. iuncta.l.j.§.sequẽs.e. ti.vbi probať , q si sunt duæ regulæ vna prohibitiua alia pmissiua, semper pualet phibitiua,& ad hoc illum tex.

ADDITIO.

a ¶Onera. Vide Lud.Ro.consi.lxij.& in l.j.ff.de le.j.in apostillis.

tex.põderat no.Dy.& Iac.de Are.& Bal.ĩ d.l.iij.in prin inducẽdo, vt ibi per eos,ꝙ tenẽ mẽti ꝓ ſtatutis.¶ In gl.fi.ibi.l.ſi à milite. melius ꝓbaẽ in l.ergo.alias incipit illud.§.itẽ ſi minor.ff.de fideic.lib. tñ illa loquiĩ in pagano quẽ nõ eſt dubiũ nõ poſſe relinquere directã libertatẽ ẽt qñ ꝯcurrit cã iuſta. ſed ſolũ põt relinquere fidei cõmiſſariã vt ibi,& hic in ver.ꝓſtari.ſed in milite.tex.hic in ver.iuſtam libertatẽ cõpetere ſonat de directa libertate, & hoc in eius priuilegiũ ſm Ful.attñ iungẽdo.d.l.ſi à milite.§.j.cũ d.§.itẽ ſi minor.vr̃ probari opi gl.quę eſt magis cõmuniter approbata.

Alex. LEX V.

EX teſtamento. Ex teſtamẽto militis, qñ valet iure militari quilibet capere põt niſi ſit ſpãliter prohibitus,h.d. Valet autẽ iure militari qñ deceſſit in militia vel poſt.j.annũ, vt ħ in gl.

Alex. LEX VI.

1 *Subſtitutio reciproca,ſiue breuiloqua facta perſonis imparibus, continet uulgares ſubſtitutiones tantum,qua poterat fieri cuilibet eorum.*
2 *Determinatio una ubi refertur ad duo determinabilia debet intelligi ꝙ determinet eo modo quo poteſt ambo aqualiter determinare.*
3 *Verbum unum & idem relatum ad diuerſas perſonas, vel res,põt intelligi diuerſimode.ſ.reſpectu unius proprie,& reſpectu alterius improprie. ſed hoc procedit quando non poteſt uniformiter operari.*
4 *Inteſtatus decedere dicitur improprie pupillus ſed proprie dr̃ inteſtabilis.*
5 *Miles poteſt directo ſubſtituere haredi poſt aditam hareditatem & excludere matrem.*
6 *Subſtitutio facta puberi à principio matre exiſtente in medio,an ualeat iure directo,uel fideicommiſſi.*
7 *Subſtitutio tacita,an admittatur contra matrem.*
8 *Subſtitutio comprehendens plura tempora facta per militẽ,poteſt ualere intra tempora pupillaris atatis,& poſtea iure militari.*
9 *Subſtitutio ſic facta,ſi lucius deceſſerit ſine liberis,an ſit tantum uulgaris.*
10 *Subſtitutiones comprehenſe in breuiloqua,an dicantur tacite.*
11 *Subſtitutio à milite facta alicui puberi poſt aditã hareditatem,an ualeat iure directo,uel iure militari.*
12 *Subſtitutio facta alicui directe poſt aditam hareditatem , trahitur ad fideicommiſſum.*
13 *Subſtitutio facta per militem per uerba directa alicui ualet iure directo, & excludit matrem de medio.*
14 *Miles teſtamentarys ſolennitatib.ſolutus eſt.*
15 *Subſtitutio facta à milite de qua in hac l.intra quantum tempus ualebit.*
16 *Subſtitutio facta à milite impuberi.ſ.quandocunq; decederet filia matre non exiſtente in medio,ualet ſemper iure directo,ſiue ſit facta per uerba directa,ſiue communia.*
17 *Subſtitutio reciproca mixta cum compendioſa facta duob. imparibus, ut uos inuicem ſubſtituo,ſi alter ueſtrum pradecederet & contingat impuberẽ mori,an alter ſubſtitutus excludet uenientes ab inteſtato.*

1 **I**N teſtamento. †Subſtitutio reciproca,ſiue breuiloqua facta ꝑſonis imparib.ꝯtinet vulgares ſubſtõnes tñ ꝗ poterãt fieri cuilibet eorũ.ſed pupillarẽ ſubſtõnẽ ꝗ nõ poterat fieri niſi tñ alteri eorũ nõ ꝯtinet,nec ẽt cõtinet ſubſtõnẽ militarẽ ꝗuis illa potuiſſet fieri ex priuilegio militũ cuilibet eorũ. quia in dubio ꝓſumiẽ milites velle vti iure cõi.& nõ priuilegio,& hoc niſi aliter de voluntate militis probeẽ.h.d.¶ No.ꝙ dixi in ſummario. ¶ †Itẽ 2 not.ꝙ vbi vna determinatio refertur ad duo determinabilia debet intelligi, qđ determinet eo mõ quo põt ambo ęqualiter determinare,vt hic,& l.iam hoc iure.ff. de vul.& pu.& l.quãuis.j.de impu.& l.ſi legatari⁹.§.cũ ita de le.ij.Et facit ad qõ.quã ibi vide ꝑ Bar.& ad aliam quã vide ꝑ Bal.in l.ij.in j.q.j.de bon.quę lib.Et tn limita hoc niſi vnũ ex illis determinalib.ex ſpãli iure cõtineat maiorẽ fauorem in ſe,tex.eſt in l.ſi ita ſcriptum.ff.de ma.te.& ibi illũ tex.ponderat Benedi.de Plumb. in l. ſi ſeruus liber. ff. de ſtatuli. plus dicit Imo.in l.Gayus.ff.ſol.ma.ꝙ illud no.ꝙ colligitur ex iſto tex.ꝓcedit qñ ſubeſſet eadẽ rõ determinãdi pariter in vtraq;.Secus ſi diuerſa rõ ſubeſſet.Et dicit,ꝙ ꝓ hoc facit ꝙ no.Bal.in l. ſi cũ dotẽ.in prin.eo.tit.Et hęc ſua fallentia vr̃ ꝯ tex.iſtũ & ſim.q̃a alia ſuberat rõ hic in pupilla ꝗ in fratre, quia pupille cõueniebat pupillaris ſubſtõ, & tñ ęqualis ſit determinatio in vtroq;. Tñ ſuſtinẽdo dictã fallẽ.al.pro ea.tex.ſm vnã lec.gl.reputatã ſin.& cõiter approbatã in l.Gallus.§.j.ff.de lib.& poſth.vbi teſtator dixit Titiũ filiũ meũ, & ẽt nepotẽ ex filio ꝓdicto hr̃des inſtituo, vr̃ tñ filius primo loco inſtitutus & poſt eũ nepos ordine ſucceſſiuo nõ autẽ pariter.q̃a affectio ſanguinis,& neceſſitatis arctabat teſtatorẽ ad inſtituendũ primo filiũ & in defectũ eius nepotẽ. hoc idẽ voluit Ang.limitãdo prędicta in auct.de er.& ſal.§.hinc nobis ꝑ id ꝙ ibi in ſum.no.gl.in ver.ꝓſidiũ.¶ Ad ar.ꝙ facit in ꝯtriũ põt rñderi. aut ſubeſt cã neceſſitatis ꝗ me arctat in vno,& nõ in alio, & tũc procedit iſta fal.vt d.l.Gallus.§.j.aut non ſubeſt cã neceſſitatis. ſed pẽdens à voluntate,& tũc ſecus,ꝙ bñ no.q̃a hoc modo non repe-

3 ries declaratũ ab alijs.†Itẽ adde dicto no.ꝙ colligiẽ ex iſto tex.nõ ob.ſi dicaẽ,ꝙ vnũ,& idẽ verbũ relatũ ad diuerſas perſonas vel res põt intelligi diuerſimode.ſ.reſpectu vnius ꝓprie, & reſpectu alterius improprie l.ij.in prin.cũ gl.ff.de offi.procon.& no.in l.cũ mulier.ff.ſo.ma.q̃a rñde ꝙ illud ideo eſt,q̃a ibi nõ erat dare caſum in quo poſſet vniformiter operari in vtroq;.nã in vno poterat intelligi niſi ꝓprie,& in alio nõ poterat intelligi niſi improprie.ſed hic erat dare caſum in quo poterat vniformiter operari in perſona vtriuſq;,q̃a cuilibet eorũ poterat fieri vulgaris non pupillaris. Iõ 4 intelliẽ de vulgari.¶ †Itẽ no.ex verbo inteſtate.tex.ſm Ang.ꝙ pupillus dr̃ decedere inteſtatus ꝙ eſt verũ improprie ſm eũ, ꝓprie enim dr̃ inteſtabilis.l.j.in prin.ff.de ſuis & legi.¶ Et inducit Ang. ad qõ.ſtatuti de qua ꝑ Bart. in d.l.j. de qua.q.hic non dicã,q̃a iſta lex nimis onerata eſt,ſed forſan dicã poſt Cy.in l.ij.j. tit.j. vel poſt Fulg.in l.gñaliter.in prin.j.de inſti.& ſubſtõ ¶ Itẽ no.ꝙ diſponẽs in dubio vr̃ velle vti iure cõi circa ꝙ vide quæ dixi in d.l.ꝗ ꝗ. ſ.ti.j. ¶ In gl.j.in fi.dic, vt plenius no.in l.ij.in prin.ꝑ gl.iij.& ibi plenius 5 per doc.ff.de vul.& pu.¶ †In gl.in ver.hæredibus, ibi niſi mr̃ &c. dic,ꝙ immo ẽt ſi mr̃ eſſet in medio poſſet miles directo ſubſtituere hęredi poſt aditã hr̃ditatẽ,& excludere matrẽ,vt ꝓbaẽ in hac l. & ita cõiter tenẽt doct.nã non eſt dubiũ,ꝙ vbi apparet militẽ voluiſſe poſt aditã hæreditatẽ pupillariter ſubſtituere,potuit illã directã ſubſtitutionẽ expreſſam facere,& excludere matrẽ quę excludiẽ ꝑ expreſſam pupillarẽ ẽt factã à pagano l.papi. §. ſed nec impuberis.ff.de inoffi.teſt.c.ſi pr̃ ad fi.de teſta.in vj. Idem ſi appareat militẽ voluiſſe poſt pubertatẽ ſubſtituere directo,q̃a põt, ẽt ad excludendã matrẽ per hanc l.centurio.ff.de vul.& pu.ſm doc. quos referam.j.ſuper gl.fi. Verũ eſt,ꝙ vbi eſſemus in dubio tunc exiſtentia mr̃is facit ſubſtitutionẽ obliquari,& trahi ad fideicommiſſum.vbi alias voluiſſet iure directo per l.precibus.j.de impub. & alijs ſubſti.de hoc plenius diceẽ in gl. Adde tñ ꝙ Imo.in d.l.cẽturio in ver.in ea.glo.l.precibus dicit ꝙ nõ repeniẽ à iure cautũ,ꝙ miles filio poſt pubertatẽ.& aditã hęreditatẽ poſſit ſubſtituere directo mr̃e exiſtente in medio in ꝑiudiciũ mr̃is, vt eam priuet ſue ſucceſſione ſeu legitima ipſi matri debita.imo potius reperitur oppoſitũ per d.l.ꝑcibus, priuilegiũ.n. debet reſtringi, vt minus lędat tertiũ.l.ſi qñ.in prin.ſ.de inoffi.teſt.l.impuberi.ff.de admi.tu. Nimirũ ſi ſatis habuit lex,ꝙ ſubſtõ valeat iure directo.j.pupillarẽ ætatẽ & poſtea valeat iure fideic.priuilegio militũ nõ aũt euaneſcat poſt pubertatẽ prout euanuiſſet in pagano iuxta no.per glo. 6 in d.l.centurio. ¶ †Et ex hoc infert ipſe ꝙ ſi miles ſubſtituit filio à prin.puberi matre exiſtẽte in medio nõ valeret iure directo ne mater priuetur legitima.vñ non poterit valere niſi iure fideicommiſſi,licet gl.fi.in d.l.ꝑcib.cõiter approbata teneat ꝯtrium,& dicit ipſe,ꝙ iſta eſt ſua ꝯſideratio noua,de iure vera.& licet ipſe nõ dicat iſtud idẽ tenuit Mat.Sil.in repe.d.l.ꝑcib.& ħ eſt de mẽte gl. ħ relate ad tex.licet ipſi non faciãt mentionẽ de hac gl. ¶ Hanc tñ opi. nõ ſum ſequutus in d.l.cẽturio.in qua tenui opi.cõem ꝓ qua facit tex.hic in fi.vbi apparet,ꝙ ſubſtitutus excludit mr̃em vigore priuilegij cõceſſi militib.de ſubſtituẽdo directo poſt aditã hr̃ditatẽ ſi ſubſtitutus ꝑbet teſtatorẽ militẽ directã ſubſtõnem ex priuilegio militũ facere voluiſſe.& tñ ħ mr̃ erat in medio, & per ħ ẽt inter alias rõnes quas adduco in d.l.cẽturio. adduxi l.cũ filius. ver.qualem.ff.eo.vbi filiusfa.miles põt ꝯ ius cõe ex priuilegio militis ſubſtituere directo filio ſuo quẽ in ptãte nõ habebat,per quã ſubſtõnẽ excludereẽ auus à ſucceſſione in bonis nepotis obuentis à pr̃e.ergo & eadẽ ratione debet poſſe excludi mr̃ quæ ſiẽ eſt aſcendens. Nec ob.ſi diceret,ꝙ tex.in d.l.ſi filius,loqĩ qñ pr̃ faciebat ſubſtõnẽ ĩpuberi,& ſic fauore filij ĩpuberis, vt teſtatus decedat ħ toleraẽ.q̃a tñ ideo,ꝙ ibi talis ſubſtõ militaris non erat teſtiũ filij,quia ꝑ eã nõ ſuccediẽ filio,ſed teſtõri.l.miles ẽt.ff.eo.no. Bar. in l.Marcellus.§. quidam liberis.ff.ad treb. verſi. Quæro an id ꝙ deuenit ad aliquẽ ex ſubſtõne ꝯpendioſa &c.nõ potuit ibi facere pupillarẽ q̃a nõ habebat eũ in ptãte,& ſic nõ põt dici ꝙ toleretur ibi,ꝙ faciat illã militarẽ impuberi.q̃a ei potuiſſet facere pupillarẽ.q̃nimo nõ poterat facere ibi pupillarẽ,& ſic melius vr̃ ꝓbare iſtã opi.ille tex.ꝗ iſte q. põt intelligi in pupillari ſubſtõne que ad filiã ſm doc.vt patebit ex j.dicendis.Ex his ſequiẽ, ꝙ i caſu d.l. precibus.debet intelligi,ꝙ ſubſtõ facta fuit ꝑ verbũ cõe.ſecus ſi ꝑ verba directa appareat militẽ voluiſſe ſubſtituere directo, q̃a cñ hoc facere potuiſſet ẽt i ꝑiudiciũ mr̃is,vt dixi,ſequereẽ, ꝙ ibi ſubſtitutio nõ traheretur ad fideicõ. vt plenius ſcripſi in d.l. cẽturio. 7 ¶ †In gl.fi.ꝗ valde intricata ẽ ibi tacita ſubſtõ ꝯ mr̃em nõ admittiẽ gl.aſſignat rõnẽ quare nõ ꝓbata ꝑ ſubſtitutũ volũtate militis nõ põt ſubſtitut⁹ ſuccedere ex pupillari, & dicit, ꝙ tacita ſubſtõ ñ admittiẽ ꝯ mr̃em d.l.ꝑcib.& ſic ſenſit gl.relata ad tex.& ꝑ plura ꝗ al. ꝙ i iſta ſubſtõne reciproca ꝯphẽdiẽ pupillaris tacita,lʒ ꝙ illa tacita hʒ effectũ ꝯ mr̃em,& ħ gl.nõ bñ dicit.q̃a ſubſtõ pupillaris nõ

compre-

cōprebēdiť ī reciproca nisi qñ sit facta ꝑsonis pnb. tūc talis pupillaris mrēm excludit. qa nō dr̄ tacita oīno, vt ꝓbať ī l. Lucius. & ibi no. ff. de vul. & pu. Sed qñ sunt dispaūb. ꝑsonis nō ɔprebēdit aliq̄ pupillarē vt probať in l. iam. hoc iure. ver. vulgarē tm̄ mō casus. ff. de vul. & pu. Non ob. d. l. precib. al. in gl. vbi tacita pupillaris comprehendiť in ipsa substōne & non excludit mrēm. qa rñdeo. ꝙ ibi loquiť qñ erat facta substō reciproca. sed vulgaris expressa q̄ bñ connnet tacitā pupillarē quę mrēm excludit. vnde dico. ꝙ h̄ non erat in dubio tacita substō pupillaris comprehensa. sed erat sola substō vulgaris ɔprehensa in reciproca facta personis paribus. Est verū, ꝙ vbi probať testatorē ex aliquib. coniecturis tacite voluisse dictā reciprocā substōnem ɔprendere pupillarē vel militarē substitutionē ɔ̄ matrem. ꝙ in tali casu ēt si substō sit facta per verbum cōe. vos inuicē substituo, substitutus excluderet mrēm. & hoc est, ꝙ subdit glo. dum dicit si modo probareť voluisse ꝑ aliqua &c. ex quib. vero coniecturis hic cogi possit vide gl. fi. in d. l. precib. ad. fi. q̄ ponit vnam ɔiecturā. vt qñ substitutus fuisset alius filius testōris de qua ɔiectura, & alijs plurib. vide per Bar. & alios ī l. ij. in verbo, quęro ex plurib. præsumať. ff. de vul. & pu. & per alios in d. l. ꝑcib. Item si probať testatorē hoc expresse voluisse probando. ꝙ testōr voluisset vsus istis verbis, Si Lucius decesserit Sempronius hæres esto. intellige, ꝙ gl. recessit ab exemplo huius. l. q̄ loquitur in filio. vt faciat ad propositū. & loquať ī substitutione reciproca, oportet subaudire qđ testator fecit substōnem reciprocā. per hæc verba, instituo luciū impuberē filium meū. & Semproniū extraneū hęredes meos. & qñcunq; alter eorū decesserit, alter sit hr̄s, & sic testator est vsus verbo, sit hr̄s, ꝙ est verū directū. l. verbis ciuilib. cū gl. j. ff. d̄ vul. & pu. nō aūt est vsus verbo substituo. ꝙ est verbū cōe. l. gñaliter. §. j. de insti. & subst. & no. gl. in d. l. precib. in gl. mag. ideo tunc testator vr̄ in oēm casum facere voluisse substōnem directā in vtroq; instituto. Sed istud nō poterat testōr facere nisi ex priuilegio insti. d̄ pu. subst. §. extraneo. ergo ex dictis verbis directus bñ apparet. ꝙ testōr expresse voluit vt ī priuilegio militari, & ī vtroq; facere substōnē directā prout poterat, vt hic, vr d. l. miles. ita post prin. ff. e. vbi miles postquā vnus hr̄s fuit semel directo pōt facere desinere eum esse hęredē, & facere aliū directo hęredē & ad hoc illum tex. alle. gl. hic. & intellige, ꝙ in casu ꝓxime dicto testōr intelligit voluisse facere in vtraq; ꝑsona substōnē directā militarē, nō aūt in ꝑsonā impuberis pupillarē. & in extraneo militarē. qa resultaret inęqualitas. nā q̄uis vtraq; substō sit directa. s. pupillaris, & militaris. tñ sunt inęquales. qa ꝑ militarē succediť tm̄ in bonis q̄ fuerūt testōris. l. milites ēt. &. l. miles. ita. §. exhr̄dato. ff. eo. & in l. Centurio. ꝑal. Sed ꝑ pupillarē succediť in quibuscunq; bonis pupilli. l. sed & si plures. §. ad substitutos. ff. de vul. & pu. ergo debet accipi testōrē voluisse illā tm̄ substōnē directā facere q̄ vtriq; erat ęqualis, & ꝑ ɔñs militarē tm̄. sicut videmus hic, & in l. iā hoc iure, vbi licet vulg. & pup. ambe sint directe, tñ. qa ꝑ pupillarē succediť pupillo ī oīb. bonis. & ꝑ vulgarē succediť in bonis testōris ipsi testōri, insti. de pup. substi. circa prin. iō substō intelliť facta in casu q ꝑoterat vtriq; ɔuenire. & sic facta vulgaris tm̄ substō ēt si facta esset ꝑ verba directa. vt est tex. no. ī l. q̄uis. j. de impub. & istud fuit de mēte Ang. & Pau. de Ca. hic q hoc expressius firmat hic. Non pōt dici tñ ꝙ sit sine dubio. qa multi sunt q vñr hic tenere ɔ̄riū. s. ꝙ imo videať voluisse valere substōnē ī ꝑsona filię iure pup. subst. & ī ꝑsona fratris iure directe militari ꝑ hāc l. & hoc videť tenere. Bal. hic in q. & ēt Sal. hic. ¶ †Idē ēt vr̄ tenere Ful. hic ꝑ q b. facit. qa ꝓcedit argm̄ de ꝑsonis ad tp̄s, vel eɔ̄. l. q plures liberos. in prin. ff. de vul. & pu. Sed si miles facit substōnē ɔprehendentē plura tpa pōt valere. j. tpa pupillaris ętatis iure pupillaris. & postea iure militaris. d. l. Cēturio. quasi videať esse magna ɔformitas. ergo idem dicendū in plurib. ꝑsonis. Cū hac op. ēt ɔcordat Ro. hic volēs per illū tex. ꝙ vbi apparet testōrē voluisse facere fratri suo substōnē directā eo ipso itelligiť voluisse ī ꝑsona pupille facere substōnē pupillarē. & eas substōnes reputat ęquales. qa directe sunt. & ita debet probari ꝑ illū tex. in ver. iuris q dem rō &c. attento, ꝙ iste tex. loq vr̄ de hr̄ditate, & successione pupillari. qa loquiť de successione filię. & ex h̄ dicit apparere de priuilegio militis ī casu huius. l. quia eo ipso, qđ probatur ꝙ miles q reciproce substituit duob. imparib. voluit substituere maiori directo post aditā hęreditatem intelligiť voluisse substituere filię impuberi pupilľr. secus esset in pagano. qa licet ꝓbareť ꝙ paganus q substituit reciproce duob. imparib. voluerit in ꝑsona maioris facere substōnem fideicōmissariā. post aditā hæreditatē cū ei directā facere nō possit nō per h̄ intelligiť voluisse filio impuberi facere pupillarē substōnem ꝑꝑ maximā disparitatē quæ est inter pupillarē, & fideicōmissariā. & hunc dicit esse verū intellm̄ huius. l. vsq; ad tpa sua, & ab alio non imaginatū. ¶ Iste tñ intellectus mihi non placet, quia si probať ꝙ testōr voluit substituere directo post aditā hr̄ditatem fratri suo, & non probatur aliter ꝙ voluerit substituere directo filię debet substō filiæ remanere tanq̄ casus omissus in dispositione iuris cōmunis. quo casu in ea hēat locū vulgaris tm̄, vt hic. vel verius ꝑꝑ ęqualitatē seruādā rōne reciproce substōnis debet videri, ꝙ miles videať voluisse ēt facere substōnē militarē ꝑꝑ disparitatē q̄ est inter militarē & pupillarē. Nec ob. d. l. centurio. qa in mā ista nō ꝓcedit arg. de tpe ad ꝑsonas, vt ibi dicit Io. de Imo. & probať in d. l. precib. & in c. j. de testa. in vj. iuncto d. c. Ray. vbi qñ substō ɔpēdiosa ɔtinēs plura tpa facta est filio impuberi nū valet omni tpe, iure fideicōmissi imo intra pupillarē ætatē iure pupillaris, postea iure fideicōmissi, vt no. gl. in §. qua rōne. insti. de pup. subst. & est magis cōis opi. quā teneo in d. l. cēturio. vñ in puncto iuris putarē veriorē esse opi. quā dixi. s. s. ꝙ in vtroq; valeat iure militaris[a] cā ęqualitatis seruande. Nec ob. iste text. dū vr̄ loq de successione filiæ, & sic de pupillari. qa vr̄ Pau. de Ca. hic rñdere, ꝙ ēt ꝑ militarē succediť filiæ in bonis q̄ per hæreditatis aditionē effecta erant ipsius filiæ, vel melius potes dicere, ꝙ mr̄ hic bene agebat de successione filiæ, cui volebat succedere ab intest. sed debet intelligi, qa frater testōris ex substōne nō petebat nisi id in quo successerat filia pr̄i. Vel intellige, ꝙ h̄ tractatur de successione filię ex pupillari substitutione, qñ apparet testōrem sensisse, ꝙ pupillę succedereť ex pupillari. pōderabis tñ verba Cy. & Bar. hic circa vlt. q. gl. vñr sonare verba eorū, licet nō multū clare, ꝙ qñ apparet testōrem vtriq; voluisse facere substōnē directā erit directa militaris ī fratre testatoris hic, & pupilla in filia, qđ mihi nullo mō placet, qñ sub eadē determinatione fuit substō facta vtriq; ꝑ ꝓdicta, & pōt rñderi ad id qđ no. Bar. in d. vlt. q. ꝙ loquiť qñ apparebat qđ volebat substituere solū vsq; ad tpa pupillaris ętatis. quo casu vr̄ voluisse, ꝙ in filia valeat iure pupillaris substōnis, vel Bart. non loquiť qñ vtriq; sub eadē determinatione facta esset substō, & redeūdo ad gl. dū dicit ꝙ ꝑ hęc verba si Lucius &c. intellige, qñ substō fuit inuicem facta sub eadē determinatione prout dixi, videlicet qñcunq; alter vestrū decesserit, alter sit hr̄s. Sed si facta eēt sub diuersa determinatione, vt qa dixisset, Luciū impuberē, & Semproniū instituo & si Sēpronius decesserit Lucius hr̄s esto. tūc gl. nō habuisset bonā cōsiderationē dum vult ꝙ ob verba directa testōr vr̄ voluisse facere substōnē directā. qa imo ēt si tūc testōr fecisset substōnē per verbū cōe substituo, & Lucius adita hæreditate impubes decederet, Sempronius succederet ex pupillari. l. iā hoc iure ver. si aūt. s̄m verāo pi. quā ibi ponit gl. in ver. intelligať ad fi. & ibi not. Bar. & alij, & videbimus in l. q̄uis. j. de impu. & alijs subib. vbi per doc. & in ista reciproca substōne facta separatim quia est ēt iuncta cū cōpēdiosa ꝑꝑ illa verba si decesserit cōprehēdereť pupillaris expressa excludēs mrēm si impubes decedat in ætate pupillari. vt probať in d. l. precibus, & in c. ij. de test. in vj. & no. gl. in d. l. Lucius. in ver. non ad mrēm, ēt qñ talis substō est facta per verbū cōe s̄m magis cōem opi. & verā q̄ tenui post multos in d. l. cēturio. per iura ꝓxi. alle. ¶ †Et no. ex hac glo. dum dicit per hęc verba si Lucius decessent post aditā hr̄ditatē &c. nihilominus vult glo. relata ad tex. ꝙ ista substō nō vr̄ esse tm̄ vulgaris, quæ expirat ꝑ aditionē hr̄ditatis l. post aditā. cū si. j. de impub. Sed ēt pupillaris sit vel militaris q̄ valet ēt in s̄m casum. i. in casum adite hr̄ditatis ꝑ eū cui facta est substitutio, & in hoc hęc gl. est bñ no. s̄m Fulg. & puto hoc esse verissimū. Nā qñ facta fuit dicta substitutio separatim, & sub diuersa determinatione cōprehendit pupillarē in persona impuberis post aditā hęreditatē d. l. iā hoc iure. ver. si aūt, cū gl. qñ aūt fuit facta sub eadē determinatione ambobus quia tūc nō pōt ɔprehendere pupillarē rōne inęqualitatis, vt ꝓbaui, debet cōprehendere militarē post aditā hęreditatē, licet in substitutione sit solū facta mentio de morte licet non expresserit testōr, ꝙ substitueret post aditā hr̄ditatē, vt est tex. d. l. cēturio. & ibi no. ¶ †In ea. ibi q̄ quodāmō sunt exꝑsse, sentit gl. hic alle. l. Lucius, ꝙ substōnes comprehense in breuiloqua non dicanť tacite. & ex hoc resultat ꝙ pupillaris ɔprehensa in ea, vt qñ est facta duob. filijs impuberib. excludit mrēm. vt d. l. Lucius, sicut expressa pupillaris excludit mrēm, vt s. dixi, & istud cōiter teneť. s. ꝙ iste substōnes ɔprehense in breuiloqua sunt exꝑsse verbis gñalib. sed nō spālib. & eo respectu. qa nō sunt expresse spālib. ver. pñt dici tacite, vt plene ꝑ Bar. & alios in d. l. Lucius. post gl. in d. l. ꝑcib. & in d. l. iā hoc iure, & per Bal. in repe. d. c. si pr̄, vbi trāsit cū Bar. & idē tenēt Catio. in d. c. Ray. & ad istā conclusionē adaptanť verba huius gl. dū dixit quēadmodum exꝑsse &c. licet h̄ Ful. teneat ɔ̄ cōem opi. rōnib. vt mihi vr̄ parum vrgētib. iō nō refero, & ꝓ cōi opin. facere vr̄ qa sicut videmus ꝙ substitutio

ADDITIO.

a ¶Iure militaris. Vide Pau. de Ca. consi. ccliij. Alex. consi. xij. ij. libro, & facit ꝙ voluit Fran. de Are. consi. clvj.

substõ pupillaris cõprehẽsa in cõpendiosa dr̃ expssa saltẽ verbis ge
neralib.& iõ excludit mr̃em d.l.pcib. & c.j. de testa.in vj. ita eadẽ
rõne vr̃ dicendũ in pupillari & vulgari cõprehensa sub reciproca.
Intellige tñ dictã cõem opi.pcedere, qñ facta esset substõ recipro
ca p hæc verba: vos hr̃des instituo, & inuicẽ substituo. secus si per
verba: vos hr̃des instituo, & si quis vestrũ hæres non erit, vos inui-
cem substituo. qa talis substõ est spãliter vulgaris expressa reci-
proce facta. ideo tunc pupillaris q̃ in ea cõprehenditur est omni-
no tacita. & non excluderet matrem. ita singulariter vult Bar.in d.
l.Lucius in ver.pone q instituo duos impuberes. & dico &c.sequ-
untur alij ibi, & Io. de Imo.in d.c. Ray. vbi hoc reputat no. dignũ.
¶ In ea.ibi. Sed i quo erit, &c.gl.h̃ inordinate loquĩ. ideo declara
& ordina eam vt per Bar.hic, & aliquid per eũ in d.l.Lucius.versi.
tertio principalr̃ quero.¶ In ea.ibi. l. Scæuola.inepta est hæc alle-
gatio ſm Bal.vel ſm Iac.Bu.illa.l. põt induci per viã alterius prin-
cipalis oppositionis.s.q in casu huius.l.substõ deberet esse fideicõ
missaria & nõ directa.& soluit q ibi iõ est.qa facta fuit i codicillis.
12 ¶ †In ea.ibi, nisi mr̃ esset &c.gl.voluit q si probetur militẽ i termi
nis huius.l.voluisse substituere post aditam hęreditatem, tunc ex
priuilegio militũ valebit substõ iure directo. secus in pagano.qa
non põ directo substituere post aditam hæreditatẽ alio mõ q̃ pu-
pillariter. vt in d.§. extraneo. Et subdit gl.q ẽt in milite si mr̃ filiæ,
esset in medio miles non haberet priuilegiũ quasi velit gl. q sub-
stitutio valebit tp̃e pupillaris ętatis iure pupil. substõnis. sed post
pubertatẽ & aditã hr̃ditatẽ à filia, substõ trahet̃ ad fideicõmissũ
per d.l.pcib.q est verũ. ſm Bar.hic substõ facta fuit per verbũ cõe.
secus si facta fuit per verba directa. qa facta impuberi valebit ẽt
post pubertatẽ iure directe militaris. licet mr̃ extet. d.l. Centurio.
licet Bar.hic & ibi ita teneat. Tñ tex.in d.l.Centurio.non aperit q
mater ibi extabat.& sic non vr̃ probare opi.Bar.& expresse glo.h̃
relata ad tex.vult q iam lex.nõ cederet si mr̃ extaret. per d.l.pcib.
& hoc tenet glo.magna in d. l. precib.cum qua vr̃ simplr̃ transire
ipsemet Bar.& iõ in h̃ varię sunt opi.quas late refero in d.l. Cen-
turio. vbi finaliter substituo opi.Bar. ibi p qua bñ faciũt ea q̃ dixi
sup gl.pcedenti.& ista passus veniret potius tractãdus. i d. l. pcib.
qua hic. Pileus aũt vt refert hic gl. volebat q semper siue mr̃ sit in
medio, siue non, si miles voluisse substõnem valere post aditã hæ-
reditatẽ sp sit fideicõmissaria. p d.l.pcib. & ita itelligebat ipse. d.l.
Centurio.sed Bar.post gl.ibi reprehẽdit h̃.qa.d.l.Centurio intelr̃
de directa, vt probaĩ per illũ tex.in ver.fructib. ioducendo.vt hic,
& ibi plenius per eũ.sed licet intellr̃ quẽ ipse dat ad.d. l. Cẽturio.
in ver.fructib.sit indubitabilis p p opi. Ang.& multorũ.in d.l.Cẽ-
turio.& in d.l.pręcib.q reprehendunt intellm̃ Bar.& intelligũt il-
lũ tex.q loquaĩ in fructib. inuentis in hr̃ditate tp̃e mortis testõris
vel pceptis hęreditate iacente, vt ibi plene examinaui.vbi in hoc
teneo cõ Bar.tñ q̃tum ad ppositũ nr̃um falsa est opi. Pilei per istũ
tex. & similes vbi apparet esse cõcessum militib. in priuilegium q
possint post aditã hr̃ditate substituere.ergo debet intelligi de di-
recta substõne.qa fideicõmissariã etiã paganus post facere.vt per
totũ ti.ff.& C.ad Treb.& hoc mõ tex.in d.l. Centurio.in ver. pri-
uilegio.facit p ista opi.si pessime dicebat Pileus intelligendo q in
casu huius substõ esset fideicõmissaria.nã cõtrium patet h̃. quia hic
tractaĩ de succedendo impuberi filiæ.sed per fideicõmissum non
succeditur filię.sed testatori. l.cohæredi.§.filiæ de vulga. & pupil.
Vel dato q hic tractaĩ de succedẽdo testõri mediante psona filię,
tractaĩ de succedendo ei vigore priuilegij vt hic. p er cõñs vigore
substõnis directe valentis post aditã hæreditatẽ. Nec ad h̃ ob. d.l.
precib. quia vt dixi ibi fuit facta substõ per verbũ cõe.hic p verba
directa ſm q probaĩ p fratrẽ militis. Itẽ ibi decessit filius vel filia.
post pupillarẽ ętatẽ. vñ satis habet ibi lex, q vsq; ad pubertatem
13 ualuerit iure directo. hoc est q vult dicere gl. hic. ¶ †In ea. ibi, tñ
esse fideicõmissaria Bal. dicit q gl. h̃ sentit q si probaĩ q paganus
voluerit facere substõnem directã post aditã hæreditatẽ q trahet̃
ad fideicõmissum. Sed ipse h̃ reprehendit. qa licet interdũ substõ
directa obliquet̃, vel ad fideicõmissum trahaĩ. tñ nunq̃ reperiĩ q
probõ directa obliquet̃. i. si testes pbãt q testõr subsbtuit directo
non põt dici, q probent per fideicõmissum substitui. Certe hæc
rõ Bal. vr̃ debilis vt dicit hic Sal. q tenet cõ eum q nõ obliquaĩ pro
batio. sed substõ ex mente testatoris. quia si nõ valet q ago, vt ago,
valet eo mõ quo valere põt. d.l.Scęuola. Võ cõcludit Sal. q si pbet̃
q paganus voluit directo ẽt post aditã hęreditatẽ substituere am-
bobus imparib. non valebit iure directo post aditã hæreditatẽ in
persona alicuius. qa non præsumiĩ fuisse de intentione sua rõne
ęqualitatis seruandę qñ sub eadẽ determinatione facta est substõ
reciproca. arg. huius. l. cum si. Nec ob. d.l. iam hoc iure. §. si aũt. qa
ibi loquiĩ qñ separatim fuit facta cuilibet substõ. Et subdit Saly. q
cũ non possit valere iure directo trahet̃ ad fideicõmissũ in psona
vtriusq; per illã rationẽ. qa si non valet q ago, vt ago, &c. Stõ cum

Sal.in eo q dicit nõ valere iure directo. sed in eo q dicit valere in
psona vtriusq; iure fideicõmissi. dico illud vr̃ verũ si teneam' opi.
gl. magis cõiter approbatã i l. verbis. ciuili li.de vul. & pu. q̃ tenuit
q ibi à principio substõ directe facta nõ potuit valere iure directo
trahiĩ ad fideicõmissum. Sed si teneamus opi.cõtiam.s.q nõn tra-
hatur ad fideicõmissum, vt voluit gl.in d §.fi.inst.de pup.substi.in
verbo fideicõmissum.in fi dum gl.in quadã additione dicit. Sed cõ
est &c.quã sequiĩ Ioan. An. in c.si pater.in nouella.& Ange.in d.l.
precibus.& Io.de Imo.in d.l.Centurio.& Rap.in d.§.l.verbis, & ibi
hoc tenuit per illam.l.& per l.si seruus legatus.§.si seruus alienus.
ff.de leg.j.& no.in l.seruo.j.de testa. ma. Et per illam q̃ plenius al-
legaui. i d.l.Centurio. Et tũc dicerẽ q in psona eius cui nõ potuis-
set aliquo mõ substõ directa fieri vitietur in totum.sed in persona
eius cui potuisset fieri substõ pupillaris dicam valere iure directo
postq̃ verba tendebant ad substõnem directam. Nec tunc ob. rõ
æqualitatis seruandæ postq̃ in persona alterius nullo modo põt
valere. tunc.n. fit interpretatio causa ęqualitatis seruandæ qñ in
persona vtriusq; poterat aliquo mõ valere. vt hic cũ si. Sed qñ in
persona vnius tñ põt valere deber fieri interpretatio. vt in psona
illius valeat, ne vtile, p inutile vitiet̃. l.sancimus.cũ vul. C.de don.
13 ¶ †In ea.ibi, nullũ priuilegium. qñ mater &c. dic q immo ẽẽt pri-
uilegium. qa si appareret q si testator voluisset post aditam hære-
ditatem valere substõnem iure directo q̃uis mater esset i medio.
valeret iure directo ad exclusionẽ matris per hanc.l.& sufficit ſm
Barto.q miles fecerit substitutionem per verba directo ad hoc vt
videatur voluisse substitutionem valere iure directo & matrem
excludere per d.l.Centurio.& fuit dictum. s. in hac gl. & etiã in l.
14 pręcedenti.¶ †Addit etiam Bal. hic q miles etiam in alio habet
priuilegium. s.quo ad probandũ illam voluntatẽ suam de qua dr̃
hic in fi.litere q sufficit probatio per duos testes. secus in pagano
vt hic per eum pro quo vide Bar.hoc declarantẽ in l.ij. in ver.quo.
& reuoco in dubiũ quot testes requirantur &c. ff.de vulg.& pup.
15 ¶ †In ea.in fi.in hac.q. vsq; ad q̃tum tp̃s valebit substitutio de qua
in casu huius.l.gl.non r̃ndet, vt magis cõiter habetur in glo.dic.vt
hic per Bar.cum infrascriptis addit. Nam adde q vbi apparet mi-
litem in casu huius.l.voluisse substituere ambobus post aditã hæ-
reditatem, est dubiũ vtrum substõ duret i persona fratris testõris.
vltra pupillarẽ ętatem filiæ. Nam Cy. hic post Iac. de Are. & Pet.
tenuit q in fratre dubitauit semper per rr̃am.l.miles.circa prin.ff.
eo. Sed filia non excederet tp̃s pupillaris ætatis. allegat in argu. l.
pe. ad. fi. j. de neces. ser.hæ.insti.quæ parũ facit nisi probaretur q
testator voluerit substituere pupillarẽ ętatem ſm Cy. Sed Iac.Bu.
Nic.de Ma.Bal.Sal.Ful.& Ro. hic tenent q immo non durabit in
personã fratris vltra tp̃s pupillaris ętatis filiæ. sicut nõ durat vltra
in persona filię. Moueĩ ex rõne æqualitatis seruandæ arg. huius.l.
& d.l.Lucius. Sed in hoc puto aduertendũ q si apparet testõrem
fecisse substõnem reciprocã sub eadem determinatione verborũ
& voluerit substõnem esse directam post aditam hęreditatem in
dubio debet videri factam esse substõnem q̃ ambobus parifor mi
ter conuenit p hanc.& d.l. q̃uis. & sic debet esse militaris in per-
sona vtriusq;. Ergo non finieĩ in persona impuberis adueniente
pubertate cum fuerit facta sine determinatione tẽporis sicut ex-
presse Barto. hic dicit. q vñ fuit facta substõ sine determinatione
temporis comprehendit ẽt tempus post pupillarẽ ætatem. per l.
Centurio. nam tuoc transit in cõpẽdiosam substõnem reciprocã.
& illud vr̃ esse de mente Ang.hic. Sed si apparet testõrem restrin
xisse substõnem impuberis vsq; ad pupillarẽ ætatem, tunc forte
procedere põt opi. Iac.Bu. Bal.& aliorũ quorũ opi. de necessitate
videntur in casu isto intelligẽdę tenendo id qđ tenui.s. Et sic tunc
volunt q expirabit substõ in fratre qñ expirauit in filia. cõ eos tñ
multũ faciunt rationes quas ponit Bar. in l. Lucius. in ver. quæ
16 habeo plures filios. ff.de vul.& pup. ¶ †Item adde inq̃tum Bar.
hic in fi.& expressius.in l.Centurio.in iij.q.prin.in prin.& ẽt Bald.
hic tenet q si facta fuit à milite substõ impuberi. s.qñcuoq; dece-
deret filia, & q tũc siue sit facta talis substõ per verba directa, siue
etiam per cõia matre non existente in medio valebit semper iu
re directo. & idem tenet Franc. Tigri. hic, Mar.Sille. & Gul. de
Cug. in d.l.precib. Sed certe. l. Centurio. loquitur qñ apparebat
testatorẽ voluisse directo substituere. qa vsus fuit verbis directis.
sed si esset vsus verbo communi, tunc dicendũ est idem in milite
q in pagano qui post pupillarem ætatem non potest substituere
directo. sed eius substõ facta p verbũ cõe trahiĩ ad fideicõmissũ.
d.c.Rayn.iuncto.d.c.si pater. Nam miles in dubio videtur vti iure
communi. s. alias quando verba non repugnant, vt hic & istam
opi.tenuit Iac.de Are.Cy. & Saly.& Pau.de Cast.in d. l. precib.&
Ang.& expressius Sal.hic, & Pau.de Ca.in l. Centurio. & ibi sum
sequutus illam opin. & sic patet ſm prædictos dictã q in casu.d.l.
non refert an mater esset in medio vel nõ. quia quando est pcib.
facta

facta ꝑ verbũ cõe ẽt à milite trahit̃ ad fideicõ. post pupillarẽ ętatẽ indistincte. ¶ †Vltimo hic q̃nt Pa. de Ca. de q. quã dixit habuisse de facto Bononię, & ĩ ea cõsuluisse,[a] vez ꝙ si facta est duob. impuberib. substõ reciproca mixta cũ cõpendiosa, vt q̃a testator dixit vos inuicẽ substituo, si alter vestrũ ꝓdecederet, demũ contingat ꝙ impubes moriatur, substitutus vult habere oĩa bona pupilli ex pupillari substõne, & excludere venietes ab intestato. quęrebat̃ an posset, & dicit ꝙ habuit super hoc longã ꝯtẽtionẽ cũ dño Io. de Imo. & d. Io. dicebat qđ nõ ꝯprehendebat̃ pupillaris ob disparitatẽ personarũ per hanc l. cũ si. & fatet̃ ꝙ Bal. hic in aliquib. verbis vr̃ hoc sentire. Sed hoc non obstãte Pau. de Ca. tenet ꝯ̃triũ. q̃a ista iura loquuntur in substõne reciproca sine mixtura[b] ꝯpendiose. nam reciproca simplex nõ continet fideicõmissãriã, vt probat Bar. licet ipse eũ nõ alleget in d. l. Lucius. in pc. q. Sed in prędicta q. sub cõpendiosa ꝯprehẽdit̃ fideicõmissaria d. l. precibus. & d. c. Raynutius. ergo dicta substõ in persona pupilli continet ẽt fideicõmissariã, quæ dr̃ grauamẽ. Et iõ videmus filiũ non posse substitui in legitima per fideicõmissum. sed pupillariter sic. q̃a fideicõmissum est grauamẽ. pupillaris est fauor. l. qm̃ in prioribus, iũcta l. ex tribus. & ibi no. ẽt glo. in d. l. qm̃ in prioribus. ṡ. de inoffi. testa. Quantomagis cõtinebit̃ pupillaris q̃ est fauor. sed in terminis huius l. cũ si. cessat ista ꝯiectura. q̃a non cõprehendebat̃ fideicõ. sed vulgaris, q̃ nõ dr̃ esse grauamẽ, vnde filio põt indistincte fieri vulgaris. l. si posthumus. §. ꝙ vul. ff. de lib. & posth. & ꝙ no. Bar. in l. q̃a poterat. ff. ad treb. Nõ negat tñ Pau. de Ca. quin q. sit dubia. Puto certe saniorẽ fuisse opi. Io. q̃a in q. ꝓposita iõ continebat̃ fideicõmissaria. q̃a illa bñ poterat cõuenire vtriq;. vñ nõ ꝓpea sequitur. ergo debet cõprehẽdi pupillaris ĩ ꝑsona vnius attẽto ꝙ pupillaris nõ poterat ꝯuenire vtriq;. & sic in pupillari cessat rõ q̃ militat in inducẽdo fideicõmissariã, & istã opi. tenet Bal. hic in iij. q. circa fi. Idẽ sentit gl. mag. hic dũ dicit, si Lucius decesserit &c. vbi gl. vr̃ sentire ꝙ idẽ sit qñ ꝯpẽdiosa est admixta sicut si nõ esset, & ipsemet Pau. de Ca. in hac l. versus fi. põderat ꝙ gl. istud sentit, tñ dicit ipse se ꝑsistere in opi. j. quã ẽt ipsemet tenuit l. ij. j. de impu. & alijs substi. Sed ꝯ̃tria opi. est verior, vt dixi. Pro qua ẽt habes in terminis ꝯsiliũ Ric. de Sal. ꝙ incipit. In Dei noĩe, q̃dã testõr hñs &c. vbi ꝯsuluit ꝙ si testõr habuit duos filios impuberes, & vnũ puberem quos oẽs hæredes instituit, & postea dixit: & si q̃s eorũ in pupillari ætate, vel postea q̃ñcunq; decesserit sine liberis substituo superstites, ꝙ in persona nullius comprehendetur pupillaris, causa ęqualitatis seruandę. quã decisionem not. ¶ Plures alias q̃ões in materia reciproca posuit hic Bal. Ang. Sal. & Ro. quas ꝑ ꝓlixitatẽ nõ tãgo. sed eas tetigit Bar. in d. l. Lucius. vbi alias dixi in d. l. iam hoc iure. & cano. maxime Imo. in d. c. Raynutius. & ꝑ Bal. in d. c. si patet. quę omnia no perpetuo.

ADDITIONES.

a ¶Tho. Dip. Consuluisse. Vide Pau. de Ca. in cõsi. cclxiij. incip. quãquã multa scripta in ij. vol. consiliorũ nouorũ vbi ponitur istud consiliũ, & vide Bald. in consi. cclxiij. in j. vol. in fi. & in consi. ccxij. & seq. in fi. in ij. vol. & Ang. in consi. clj. incip. in Dei namine dictus punctus.

b Mixtura. Vide Ang. consi. ccvj. & clj.

Alex. LEX VII.

1. *Verba enuntiatiua propter aliud emissa, & non propter se, non inducunt dispositionem in testamento pagani. sed in testa. militis sic, concurrente fauore libertatis, nisi probetur error.*
2. *Verba enuntiatiua, & geminata, quando disponant, & probent.*
3. *Seruus si nominatur filius à patrono, an ex hoc efficiatur liber.*
4. *Verba adulatoria, an inducant dispositionem fauore libertatis.*

EX his. †Verba enũtiatiua principaliter ꝑꝑ aliud, & nõ ꝑꝑ se emissa nõ inducũt dispõnẽ in testamẽto pagani. sed in testõ militis sic cõcurrẽte fauore libertatis nisi ꝓbet̃ error. h. d. ¶ Et istud ꝙ dixi cõcurrẽte fauore libertatis põderat hic Ang.[a] & Bar. in l. ex hac scriptura. in ver. venio ad tertiũ &c. ff. de donatio. vbi plene videas de hac mã, de qua ẽt vide gl. mag. ad fi. & ibi ꝑ doc. in l. j. de fal. cã adi. le. & ꝑ Cano. in c. fi. vbi plene de hoc per d. Ant. de suc. ab intest. & ĩ c. si Papa. de priui. in vj. & in cle. j. de proba. ꝑ Cy. & Sal. in l. verba & ibi forte aliq̃d tãget. j. đ test. & ꝑ Bal. hi, & in d. l. pe. de iur. delib. ¶ † Et quid de verbis enũtiatiuis geminatis,[b] vide singulr̃ Bar. & Ang. in l. sic scimus. C. de agri. & cẽsi. lib. xj. quos sequitur Pau. de Ca. in d. l. ex hac scriptura. & Ro. in l. gerit. de acq. hęre. & d. Abb. in c. si cautio. in fi. de fide instr. & ĩ repe. c. ꝑ tuas. de arbi. ¶ †Quid aũt si q̃s seruũ suũ nominauit filiũ, an efficiat̃ liber, vide tex. no. ĩ d. l. j. §. similiq; mõ. el ij. j. de la. li. tollẽ. ¶ Quid si seruũ dederit tutorẽ filijs, vide in l. si hr̃ditas. §. fi. ff. de testa. manumis. & l. quidã. iuxta prin. j. de ne. ser. hę. insti. vbi fauore testamẽti, & publicę vtilitatis efficit̃ liber. ¶ †Quid in verbis adulatorijs,[c] an inducãt dispositionẽ fauore libertatis. tex. & exẽplũ hẽs ꝙ sic in l. Paulus. §. Paulus. & ibi no. Bar. ff. de fideic. lib. Et ibi vide vnũ no. dignum ꝙ ibi ꝑ illũ tex. ponit Ang. dicens ꝙ si orator Imperatoris habuit in mãdatis referre gratias cõitati de bñficijs impẽsis imperiali maiestati poterit absq; alio mandato ꝓcedere cõitati exẽptionẽ. ꝙ nõ puto verũ, q̃a ibi tex. loquit̃ in casu spãli fauore libertatis à iugo seruitutis personę. Vnde non debet extẽdi, arg. instit. de dona. §. fi. l. gñaliter. §. si seruo. ff. de fideicõ. liber. ¶ In gl. ij. in fi. dic melius ꝙ licet ibi vitiet̃ substitutio ad quã testõr vocauerat seruũ cũ libertate. tñ sustinet̃ datio libertatis ex eo, q̃a censebat̃ repetita in alio legato facto eidẽ seruo, vt not. ꝑ glo. in l. ꝯ̃tria. & sic ibi dispositiue data fuit libertas non mirum si valet. hic solum fuit enunciata.

ADDITIONES.

a ¶Fr. Cur. Ang. Adde ꝙ facit, q̃a licet cõfessio facta in absentia pr̃is licet aliàs forte valeat ad liberãdu iuxta no. per Bar. in l. nõ solũ. §. liberationis verba. ff. de lib. lega. tñ hoc ꝓcedit vbi principaliter ꝑꝑ se emanauit cõfessio. secus si enuntiatiue facta fuerit propter aliud in absentia patris quæ etiam si tendit ad liberandum non tenebit. ita intelligitur & saluatur Bart. in d. l. ex hac scriptura. secundum Io. de Imo. ibi Fran.

b ¶Geminatis. Vide Lu. Ro. consi. lxv. & quid de verbis enũtiatiuis fauore dotis vide Alex. consi. cxlv. Pau. de Ca. consi. lxxxij. & an verba enuntiatiua fauore piæ causæ probent vide Abb. consi. xj. & quid de verbis enũtiatiuis quæ requirũtur ad valorẽ actus qui geritur vide per Matth. no. lxxx. Alex. consi. cxxxvj. & an verba enũtiatiua in instr̃is quibus dicitur, ego hæres talis, an probẽt ipsum hæredẽ. vide Matth. no. xxxv. & quid de verbis enũtiatiuis quæ possunt se habere ad factũ propriũ, & factũ alienũ. vide Fran. de Are. consi. xxiij. vbi qñ credatur enuntiatiuis verbis papæ de gestis corã eo, & an verba enũtiatiua notarij circa solutionẽ probent. vide per eundem consi. xxxiij. & generaliter quãdo verba enũtiatiua probẽt vide Alex. consi. lxxxij. iij. lib. Lud. Ro. consi. clxxx. & clxij.

¶Th. Dip. Vide Bar. in consi. cxxiij. inci. factũ sic se habet ꝙ verba enũtiatiua fauore dotis probẽt saltẽ semiplene & plene cũ iure vxo. de quo per Ias. in l. admonendi. in xxxix. char. ff. de iureiu. & Alex. in l. ex hac scriptura. in addi. Bar. ff. de dona. & Bal. de Bertolinis in suo tract. de dotib.

¶Ant. Fran. Et de istis verbis enuntiatiuis prolatis à Papa an probent, & an inducãt dispõnẽ vide in cle. literas. de ꝓba. & ĩ cle. si summus põtifex. de sen. excõ.

c ¶Adulatorijs. Vide tu & adde eundẽ Alex. in l. stipulatus. ff. de ver. ob. & in consi. cxxxv. in j. vol. & per Ro. in rub. ff. de arbi. quia verba gñalia iocosa ad cõplacentiã dicta, sunt applicatoria, nec dispositionẽ, nec obligationẽ inducunt l. obligationum substantia, in fi. ff. de actio. & oblig. & in l. illud. ff. de iniur.

Gordiani. LEX VIII.

1. *Clausula codicillaris quid operet̃, qñ uxor est hr̃s instituta in uita sua tantum.*

CErti iuris. †Propter breuitatẽ nõ summat̃. ¶ In gl. ibi secus in priuato l. hr̃ditas &c. limitat tñ hĩ Ang. hĩ, nã q̃rit pone testõr instituit vxorẽ ad vitã, & aliud nõ disponit, & adiecit tñ inde clausulã codicillarem in testamento. An propter istam clausulam codicillarem vxor vr̃ grauata de restituẽdo post mortẽ suã per fideicommissum illis q̃ testatori ab intestato successuri fuissent, & dicit ꝙ sic, allegat ea q̃ hñt ĩ l. ex testõ. cũ si. j. de fideicõ. Certe istud dictũ aut corrupte hr̃, & nõ vr̃ bene dictũ, q̃a ꝑꝑ clausulã codicillarẽ vñt grauati veniẽtes ab intestato vt ꝑ fideicõmissum restituãt illis quibus erat relictũ ex testõ. & in hoc casu quo iure testamenti nõ possent admitti illi quibus relictũ erat l. ex ea. ad fin. & ibi no. ff. de test. & l. q̃a aũt. post prin. cũ gl. in verbo facta fuerũt. ff. si q̃s omis. cau. testa. & nn. plene per Bart. in l. j. in prin. ff. de iure codic. Ang. aũt dicit totum eꝫ & iure nõ probatur. Pręterea verba clausulę codicillaris sonant, vt illa tunc operat̃ qñ testm̃ nõ põt valere iure testamenti. sed isto casu põt valere iure testamẽti & vide quæ dicentur in materia post Bal. in l. extraneũ. j. de hęred. insti.

Philippi. LEX IX.

1. *Præteritio militis facta de filio quẽ scit se habere pro exhæredatione habetur.*
2. *Testamentum militis in quo filius sit præteritus an ualeat.*
3. *Testamento rupto ex causa præteritionis posthumi ignoranter præteriti, an cõseruentur legata in eo facta.*
4. *Testamentum in quo filius emancipatus, fuerit præteritus sine expressione legitima causa, est nullum. secus si cum expressione causæ.*
6. *Testm̃ non ualet nisi sit expressa legitima cã in ꝑteritione uel exhr̃datione.*

SIcut. †Pręteritio militis facta đ filio quẽ se scit hr̃e ꝓ exhr̃datione hr̃ fauore militis, & validitate sui testĩ. secus si filiũ se hr̃e ignorat. q̃a tũc testm̃ erit nullũ sicut testm̃ pagani. Pręsumit̃ aũt sciuisse eo ipso ꝙ filiũ nominans ei legauerit. h. d. cũ l. seq. ¶ †In tex. ibi minime valẽre testõ &c. Nã isto casu lex fingit testõrẽ ignorantẽ se hr̃e filiũ voluisse testari. l. militis. §. miles in sup̃mis ĩ verbo, ob iprouisum. ff. eo. facit l. si vnq̃ j. de reuocan. donatio. & l. cũ acutissimi. j. de fideicõ. in fin. & expisse no. Bar. ĩ l. cũ q̃s. ṡ. de iũt. & fac. ign. vbi ad hoc alleg. istã l. ¶ Et ex hoc infert Bal. vnũ in l. seq. ꝙ dicit esse nouũ & mirabile. & not. dignũ q̃ licet hĩ filius cuius testator noticiã non habuerit, approbauerit testm̃ ĩ quo erat ꝑteritus. tñ per hĩ non validat̃ testamẽtũ & sic isto casu nõ habebit locũ l. filio ꝑterito. de iniust. test.

Quia non reperitur h casu adesse voluntatẽ testantis sine qua nõ põt hæres scriptus hęreditatẽ hr̃e.l.si pater.j. de hæ.insti. l.si.ff.e.ti. Pau.de Ca.hic approbat istud dcm̃,& loquit simplr in quocunq; testõre. & sic tã in pagano,quã in milite. qa i vtroq; casu est eadẽ rõ.vt patet ex no.p Bal.in d.l.cũ q̃s.Dicit tũ Pau.de Ca.h dcm̃ limitari vt pcedat qñ instituisset extraneũ ñ sperãs filios. arg.d.l.si vnq̃.& l.tale pactũ.§. fi.cũ ibi no.ff.de pac. secus aũt si instituisset aliũ filiũ.q̃a verisile eundẽ instituisset ẽt si sciuisset hr̃e alium filiũ quẽ ignorabat.Sed Ang.h in distincte tenet ɔ̃ Bal.[a] per tex. in d.§. miles in supremis.& p tex.in l.filiusfa.miles.in verbo rũpit. ff.eo. vbi patet q nauitate posthumi ignoranter p̃teriti a milite rũpit testm̃ erat aliquod. q̃a aliàs nõ rũpet.l.nã.& si sub ɔdõne.§.post defectũ.ff.de inius. tes.si erat aliqd̃.ergo habebat volũtatẽ defuncti.Sed fragili rõne mouet Ange. q̃a fateor q testm̃ erat aliqd̃ añ natiuitatẽ posthumi.q̃a vsq; ad illud tp̃s aderat volũtas testantis. iõ dr̃ rũpi.q̃a valuit.potuit.n.nasci abortiuus. quo casu nõ est putandũ testõrẽ voluisse testm̃ nõ hr̃e effectũ,ẽt sic sciuisset.l.vxoris abortu.j.de post.hęr.insti. ¶ † Ad p̃dicta facit illa ɔclo quã firmat. Bar.& pleriq; alij in auc.ex cã cũ si.j.de lib. prę. vbi tenet q rupto testũ. ex cã p̃teritionis posthumi ignorãter p̃teriti nõ ɔseruent p illã auc.legata. q̃a legatarij nõ habent voluntatẽ defuncti. Considero tñ q ɔ̃ dictã litationẽ datã per Bal.ad.d.l.filio.p̃terito. multum facere videat.q̃a dictũ testm̃ censet habere volũtatẽ testõris. quia vr̃ consonũ menti testõris. q vbi filius nollet esse hæres p̃ris, & consentire q hæres scriptus haberet hæreditatẽ. pater eodem modo testatus fuisset. Parũ.n.sunt filiũ nõ succedẽ.vr̃ nõ extare.l. & si ex modica.§.si filios.ff.de ho. lib.l.ij.§.sed si sint sui.ff. ad Tert Et an illud q dr̃ in hac.l.& seqnẽti.i milite habeat locũ in pia cã.s. q testm̃ factũ ad pias cãs nõ infringat licet filius sit p̃teritus,[b] vide per Bar.& alios in l.j.in ij.q.v.q.prin.§.de sac.san. ecc. & per Cano. in c.cũ esset.de testa.vbi allegãt istã legem.Facit ẽt ista lex, an testator instituendo filios in genere videat instituere filiũ quẽ hr̃e ignorauit,vide p Cy.in l.si mater.j.de hęred.insti.per Bar.in l.si q̃s ita.§.pe.per illũ tex.ff.de testa.tuto.& no.glo.in l. Titius. in prin.in verbo,oportere.& ibi p Mod.ff.de lib.& posth.q no. doc.in l. qui filiaban prin.ff.de leg.j.& l.cum mater.iuncta gl.j.ff. de inoffi.test. Et magis cõis opi.est q non.sed opi.ɔ̃ria est multũ sustentabilis vt dixi in d.l. Titius.¶ In gl.i verbo, minime ibi ipso iure. vult dicere gl.q non est necesse.q filius.dicat testm̃ nullũ ad h,vt reddat nullum ex capite p̃teritionis de quo dcm̃ fuit i l.posthumo.§. de ɔ̃ta.

¶ †In gl.in verbo.li sit dic q cõiter ɔcludit, q hodie si emãcipatus fuerit pręteritus sine expressione legitimę causę testm̃ sit nullum secus si cum expressione causæ.quia tunc habet necesse intentare bo.pos.ɔ̃ta.ad rumpendũ.vt per gl.no.in auc.de hær.& fac.§. exhęredatos & p Bar.& alios io d.auc.de cã.Dicit tñ singulr Ang.h & refert Pau.de Ca.& eũ sequit q. gl. in d.§.exhæredatos pcedit in p̃teritione emancipati quẽ pater sciebat se hr̃e. & sic erat prætcriuo inofficiosa. nam tũc testm̃ erit nullũ si fuit p̃teritus sine cã. vt dixi,& no.p gl.in l.si filius.ff.de mino.Sed in prætcritione emãcipati quẽ pr̃ ignorabat hr̃e pcederet in distincte gl.q̃ est h volẽs q tunc habet necesse venire p ɔ̃ta.& sic elapso anno erit exclusus à facultate impugnandi.q est diligenter no.s̃m Pau.de Cast. Sed aduerte. q̃a h nõ vr̃ verũ,nã glo.& doc.tenentes,q si emãcipatus sit p̃teritus sine cãæ expressione nullũ sit testm̃ , fundant se p tex. in d.§.aliud in auc.vt cum de ap.cog.vbi tam io pare, q̃ in matre, testantib.inductũ est pro forma q debeãt filios istituere. vel si exhęredãt,aut p̃tereant exprimãt cãm.qua forma nõ seruata testm̃ est nullũ per gl.in d.auc.ex cã cum si. Cum ergo dictũ Ang. non probetur per legem nec ẽt probet per istam glo.q̃a ista gl. loquit s̃m tempora. C. patet per legem q allegat. sed nemo dubitat q s̃m ista tempora præteritio emancipati non reddebat testm̃ ipso iure nullũ.sed solum habebat filius bon. pos.ɔ̃ta.§.emancipatos. insti.de exhęre. lib. Sed hodie fuit inducta nullitas. per d.§.aliud. Sed si diceremus verã esse opi.Ang.seqret absurdũ.q emancipatus præteritus quẽ pater habere ignorabat. & quem verisile nõ prætcrijsset si de eo scientiã habuisset esset deterioris conditionis quam filius scienter præteritus quem pater. vt ita dixerim vr̃ exhæredasse.hoc aũt esset ɔ̃ istam legem q̃ vult q melioris sit conditionis filius ignoranter præteritus. Item si verum esset dcm̃ Ang. sequeret q eadem rõne idem dicendũ esset in pręteritione filij in potestate quẽ pater se habere ignorabat,& sic non inufficiose pręterijt.Nam esset dicendũ q testm̃ nõ esset nullum q est ɔ̃ l.vxorẽ. ff.de ma.te.& ɔ̃ hanc legem.cum sim. q̃ in hoc reperiunt minime correcte.& ẽt ɔ̃.d.§.illud indistincte loquentẽ. In nulla tñ ex meis lecturis Ang.inuenio istud dictũ relatũ per Pau. de Ca. ¶ In gl.q̃ est super.l.sequẽti in verbo exhæredauit.ibi omnimodo &c. verũ est iure.C.sed hodie requirit,q in aliquo sit institutus.[c] vt.d.§.aliud. Vide q not.gl. in l.ij.§.sed verũ.ff.de mino. in ver. patrimonium, sicut ẽt requirebat iure ffõrũ, q haberet tit.institutionis s̃m magis cõem opi.l.inter cætera.& ibi notare cõsueui.§.de lib. & post.

¶ †In ea.in h.magis cõis cõclusio est,q licet ista lex reperiat incorrecta quantũ ad hoc videlicet q pręteritio à milite scienter facta hr̃ p exhęredatione.tñ bene est inductum hodie, q testm̃ nõ valet nisi sit expressa legitima cã in p̃teritione vel exhęredatione, p d.§.aliud.iuncto.§.& hęc quidẽ parentũ.in verbo eadẽ.eo.tit. vbi patet q ea quæ dicta sunt in p̃re in d.§.aliud.habent ẽt locũ in filio testante,& loquit ille tex.ẽt de filio in potestate, vt patet in d. §.& hæc quidẽ.ibi dum tex.dicit rebus in quibus habent testãdi licentiam,& sic habuit respectũ ad filiũ in potestate q nõ põt testari de oibus.sed tñ de castrẽsibus,oõ aũt de aduentitijs ẽt quorũ vsusfructus p̃ri nõ quęrit s̃m magis cõem opi. per l.pe.j.ti.j. Cum ergo d.§.& hęc q̃dẽ.loquat in castrensibus sequit q ibi disposita habeãt locũ in milite testãte,& hoc mõ inducẽdo patet q nõ bene dixit Ro.hic dicens q nõ reperiebat aliquid innouatum io milite. per illam auc.vt cum de app.cog.Et ad ista vide etiã not. per Imo.in d.l.filio præterito.in ver.sed hic occurrit dubium.

ADDITIONES.

a Contra Bal. Adde q idem tenet d.Fran. de Are. vt hic per eum.& ad materiam, vide Lud. Ro.consi.cxxij.

b Præteritus. Vide Bal.consi.cxlviij.iij.li.Io.de Ana.consi.xxviij.alleg.Anch. cõsi. cxxxvij. qui ambo tenẽt q testamentũ ad pias causas non subiacebat dispositionibus iuris ciuilis.

¶Ant.Fr. Et adde,& vide d.Ant.de But.& d.Abb.in c.cũ esses.in repe.de test.& in c. relatum. el ij.de test. & cõcludũt q testm̃ ad pias cãs nõ subiaceat dispositioni iuris ciuil. sed iuris diuini.de quo ẽt in l.j.C. de sacros.eccl.per illum text. & per Ro. in auc. similiter C. ad l. fal.

c ¶Institutus. In militare testamentum,& paternũ æquiparentur in omnibus vide Rom.consi.clxxv.conferret ad ea quæ dicit h.d.la.an statutum in vno ex parificatis extendatur ad reliquum.

Philippi. LEX XI.

1 *Dispositio captatoria facta à milite, uel pagano in suo testamento, non ualet regulariter.*
2 *Dispositio captatoria non ualet regulariter. fallit si statuto permitteretur.*
3 *Dispositio captatoria ualet ad pias causas.*
4 *Legatum libertatis collatum in uoluntatem hæredis ualet.*
5 *Legatum pium, in alterius uoluntatem collatum, ualet.*
6 *Institutio sic facta, instituo hæredes illos quos Titius elegerit, an ualeat.*
7 *Legatum tale, uolo solui omnibus debẽtibus à me aliquid recipere, & de hoc uolo stare dicto fratris mei, an ualeat.*
8 *Legatum sic factum, uolo q hæres meus det illud q est scriptum in quadã cedula, quam dimisi apud talem guardianum, an ualeat.*
9 *Testamentum in quo sit clausula testatoris dicentis, uolo q testamentum meũ ordinetur ad sensum sapientis, an ualeat.*
10 *Institutio sic facta, instituo te, si Titius capitolium ascenderit, an ualeat.*

CAptatorias. †Seipsam summat.¶ In tex.ibi captatorias, id est, deceptorias,vt sentit glo.j.in l. captatorias.ff. de hære.insti.quia si testator confisus de Titio dicat instituo eos,quos voluerit Titius, poterit contingere q nollet declarare,& sic testator deceptus remaneret intestatus.Non mirũ ergo si in militis testamẽto seruatur ista phibitio quæ est fauorabilis militibus.ergo quãuis sit inducta à lege ciuili habebit locũ in testamentis eorũ l.si rufinus.§. eo. Et ratio huius phibitionis ẽt colligit ex lege illa institutio in prin.ff. de hęr.insti.per Ang.& per eundẽ in l.si q̃s Semproniũ.& in l. captatorias.eo.ti.Et sicut prohibita est hæredis institutio,vel legatũ captatorię factum l.captatorię.ff.de leg.j.sic ẽt est prohibita adẽptio captatoria s̃m Bal.& Sal. p l.legata inutiliter. ad fi.de adimẽ. leg.¶ †Fallit tñ regula huius legis vbi p statutũ pmitteret dispositio captatoria.nam p statutũ ẽt posset induci hoc,vt pbat in d.l. captatorias.in ver.senatus reprobauit.& sic fuit inuenta ista prohibitio de iure ciuili.ita ɔ̃rio iure vr̃ posse tolli.l.nihil tã naturale. ff.de reg.iur. Vt dicit Ang.& Imo.in l.captatorias.& simili arg.vtitur Bald.in l.moribus.in princ.per illum tex.ff.de vul.& pup.in l. more.ff.de acqui.hære.Nec mirũ,quia videmus q ẽt ius ciuile,& canonicum approbant in aliquibus casibus dispositiones captatorias.vt j.dicetur.¶ Itẽ fallit in libertate relicta l.fideicõmissaria. ff.de fideicõ.lib.alle.in glo.circa cuius legis dubiũ intellectũ aduerte,q̃a ibi clare decidit, q valet relictũ libertatis collatũ in ipsiusmet voluntate serui legatarij,& in hoc nullũ est speciale in libertate l.si ita legatũ.§.ille.ff.de leg.j.Secundo est casus ẽt ibi clare decisus.s.q valet relictum ratione libertatis collatũ in voluntate tertij qui non erat hæres. & in hoc est speciale fauore libertatis.q̃a aliud legatũ nõ valeret l.nonnunq̃.ff.de cõdi.& demon.& pl.in c no.in l.j.ff.de leg.ij.Est tertius casus dubius.s. an libertatis legatũ possit ɔferri in voluntatẽ hęredis.quo casu tex.in l.fideicõmissariam prin,vr̃ velle q sic.Sed in ver.q si ita &c. vr̃ velle ɔ̃riũ,

glo.j.

gl.j.approbat q nō valeat relictū p d.vet.q si ita.& rñde. ad prin. illius.l q ibi solū dr q pōt dari vel relinqui libertas sub ɔdōne si voluerit hrs.Sed an valeat nō decidit ibi.sed deciditur in vet.q si ita.Certe gl.nō bene rñdet ad illā l.i prin.vbi decidit q valet ex se quēn aduersatiua.patet dum tex.dicit quāuis nihil aliud in testō possit valere &c.Tñ Bar.in repe.l.j.in iij.q.v.q.prin.de sacrosc.eccl. & Bar.in l.Lucius.la.j.ff.de fideicō.& Imo.in l.j.ff.de le.ij.& in l.captatoriç.& in l.captatorias.& in l.ista institutio pal.& in c.cū tibi. de test.& Ro.tenet esse verū q relictum libertatis nō possit cōferri in voluntatē hæredis per d.vet.q si ita.Et licet tex.in prin. illius legis dixerit valere.tñ postea inuestigādo plenius veritatē posuit tres casus vbi decidit tex.finaliter q quantū ad illū casum non valeat nisi talis libertas esset relicta p aia si hæres noluerit. qa tunc valebit sm Bar.in rep.d.l.j.per id q j.dicet in dispositione ad piaa cās,& sic pondero q Bar.in d.l.j.nō vr equiparare indistincte legatū simplex libertatis,& legatū ad pias cās.Tñ ipsemet Bar. vr alibi velle ɔtriū,& istud vr verius.vt j.dicet. Bal. hic eum quo transit Sal. ponit alium intellectū ad l. fideicōmissana. in quo finaliter vr residere videlicet q valeat legatū libertatis relictū simplr sub ɔdōne si heres voluerit,vt in illa l.in prin. secus si testator dixerit si hæres libere voluerit,vt in ver.q si ita.& dicit ita tenuisse And. de Pis.& idē tenuit Iac.de Are.& Ang.in d.l.fideicōmissana. Sed Imo.in d.l.illa institutio.& Bened.de Plū.in d.l.fideicōmissana. h reprehēdūt.qa est diuinare ad illū tex.& appsone voluntatis i dubio intellr de libera l.cū q dā.in prin.de leg.ij.Bnd.de Plū.in d.l.fideicōmissaria.dat nouū intellm,q aut ɔmittit in voluntatē hæredis pōna & annuētia ɔmissioni acceptādo commissionē. & valet quasi p acceptationē videat acceptasse,vt bonus vir.quo casu sine dubio valet eē legatū.l.si sic.in prin.de leg.j.Et sic intellr tex.i d.l.fideicōmissana.in prin.ibi dū dicit fidei tuç.qa verba ,plata in scda pōna denotāt pōnā hæredis. Aut ɔmittit in voluntatē hæredia absentis.& tūc secus,vt in d.ver.q si ita.Sed iste intells nō placet qa nō vr verū.q licet ɔmissio sit facta pñti p verba scē pōnç.& nō ɔdicat, sit ɔmissio facta tanq bono viro qn ɔmittit p verbū voluntatis,vt pbat in d.l.cū quidā.ita in vet. volēs.& dictā differentiā et impugnat gl.in d.ver. q si ita. Aliū intellm posuit Ang. in d.l.illa institō.q tex.in ver.q si ita.nō referat ad legatū libertatis nec ɔdicat ei,q dixerat in prin.sed referat ad alia legata de qbus dixerat in ver.quēad.Sed istū intellm reprehēdit Ioā.de Imo.in d.l.illa instō.& bñ p tex in ver.q si ita.in verbo qn libertas debeatur.& sic patet q loqt in libertate.vñ licet intells illius.l. sit valde dubius tñ magis placet intells Bar.& sequa.q intells ēt in effectu ɔcordat cū intellectu d.gl.j.in illa l.Licet gl.nō bñ rñdeat ad principiū illius l.Sed rñde,vt dixi referēdo opi.Bar.Rō aūt quare non valet qn ɔferr in voluntatē hrdis. Secus si in voluntatē tertij erit, qa verisimile est q hrs de cuius præiudicio agit nunq diceret se velle,arg.l.a Titio.§.si cū si.ff.de ver.ob.¶ †Et fallit in dispōne ad pias cās,vt pñ Bar.& Bal.in d.l.captatoriç.& in l.j.de le.ij.& Bar.i d. l.j.§.de sac.sanc.eccle.& in l.Theopompus.ff.de do.præleg.& in l. qui lam.& in l.vtrum de reb.dub.& Bald.in repet.c.si pater.in materia compendiose. de testamen. in sexto. & in d.l.illa institutio.pet c.cum tibi.de testamen.licet Bald.& Saly.hic videantur tenere contrarium,quia dicunt q tex.in d.c.cum tibi,intelligitur non de voluntate dispositiona collata in aliū sed de voluntate distributoria collata in dispositionem tertij. quia committendo in genere vltimā voluntatem suam in dispositione tertij,videtur disponere,& facere Titium hæredē vt distribuat oia in piaa cās. vt est ibi tex.sing.&m magia cōem intellm quē approbant Canō.ibi & ita ēt intellexit illū tex.Bal.in l.executorē.j.de exec.rei iud.& i l.& in epistola.j.de fideicō.& in l.j.C.de sacro.eccle.in j.lec.illius. l.in ix.q.prime partis prin.vbi reprehēdit Bar.bñ Ang.in d.l.fidei cōmissana.& in d.l.illa instō.tenet q de iure ciui.dispō captatoria ad pias causas non valet.quia solū excipit legatū lbbertatis.d.l.in fideicōmissaria in ver.quis nihil.secus est de iure cano. p d.c. cū tibi.& lubdit iple in l.illa instō.q in terris ecclesię seruabitur i vtroq; foro ius canonicū,& in terris imperij nō seruabit ius canonicū.sed in foro ecclesiastico tm p no.in c.ij.de reg.iur.in vj. q et vult Bal.in insti.de test.§.sed hęc q dē.in prin.Sed Io.de Imo. in d. l.illa insti.faciēs mentionē de dicta opi.quā ibi Ang.ponit reprehēdit hic dicēs q in dispōnibus ad pias cās debet seruari in omni foro ius canonicu.ita legi.& no.in c.cū esses.& in c.relatū.el j. de testa.in c.significātibus.de offi.dele.& no.p Bar.i l. cūctos populos in v.q.§.de sum.trini.Sed melius allegasset no. p Bart. in repe.l.j. de sac.san.ecc.in vlt.q.Ang.h simplr transit cū Bald. hic led ipsemet Ang.in d.l.captatorias in discursu transit simplr cū opi. B ir. p d.c.cū tibi.Imo.in d.l.captatoriç.& in l.captatorias. tenet q valet ad pias causas qn cōmittitur in voluntatē tertij.secus si in voluntatē hrdis, p id q hr in d.l.fideicōmissa.sm intellm quē tenui,

Nam libertas æquipatatur piç causæ.sed dicitur pia causa ipsa libertatis datio,ᵃ vt no.Bar.licet ipse non alleget in l.proxi. ad fi.ff. de hia quæ in testō delen.& in l. si vnus.j. de testa.& in l. si Titio vsusfructus.§.j.ff.de pdi.& demū.& est bonu a tex.in l.j.§.fi.in verbo, rōne pietatis.j.de cōi ser.manu.& no.Bart.in l. si iure de test. manumis.& in l.ij.& in l.pe.j.de fideicō.lib.& in l.j.§.j.ad fi.de cadu.tol.Bene facit q no.Spe.in tit.de instru.edi.§. nūc vero aliqua. ver.& scias.el j.ergo illud q dr in libertate per d.l.fideicōmis.debet hrē locū in pia cā.Fatet Imo.q tex.in d.c.cum tibi nō probat opi.Bar.per ea q dicta sunt.§.Ro.hic dicit i legatia idē q Imo. per d.l.fideicōmissaria.nō tñ in hīdis instōne dicit illam institutionē non valere per d.l.captatorias.cū simi.qa in hoc nō reperit exceptuata pia cā.Puto veriorē esse opi.Bar.& sequa.qa in relictis ad pias causas non attendimus prouisiones iuris ciuilis sed seruatur ius naturale seu diuinū vel canon.& in d.c.cū esses.& in d.c. relatū. & plene probat Bar.in d.l.j.in vlt.q.Sed prohibitio ista fuit inducta a iure ciuili præal.l.captatorias.& dixi supra. ergo cū nō reperiat p iua canon.aut naturale,aut diuinū ,phibita dispositio captatoria ad pias cās valebit talis dispositio. Nec ad hoc ob.si dicatur,q ēt in milite est dispēsatū ɔ ius cōe,vt l.milites.j.e.& tñ talia ,phibitio habet locū in eo,vt hic.qa rñdeo q dispositio militia est subiecta legibus ciuilibus & cō spāliter tractātibus l. ex testō.§. eo secua in dispōne ad piaa causas,vt probat Bar.in d.l.j. in vlt.q. Præterea iō in milite locū habet hæc ,phibitio.qa est sibi fauorabilis,vt declaraui.§.sed si diceremua relictū ad piaa causa cōprehendi sub illa prohibitione non esset fauor,sed odium piæ cāæ.

¶ †Et ex pdictis vt inferri tenēdo istā opi.q cū relictum libertatia dicat esse piū,& vt dixi in pijs causis,non debet attendi dispositio iura ciui.q valebit legatū libertatis collatū in voluntatē hæredia non obstante tex.in d.l.fideicōmissa. Nisi qn appareret q libertas esset relicta ex alia cā, q pia. quo casu setuaret id q hr in d.l.fideicōmissa.licet hāc ɔsideratione in proposito ita scriptam non inuenitā,& ad hanc q.vide q j.proxime dicā. ¶ †Ex ista faciūt ad q.quā ponunt h Cy.Ray.& Bar.qrentes vtrū si testatur dixerit relinquo centū distribuenda inter pauperes Christi, quoa elegent custos fratrū minorū, vel dixit institūo hæredea pauperes Christi quos elegent talisᵇ.an valeat.& vr primo sm eos,q nō,qa est dispositio captatoria. Tñ concludunt q valet.qa non confert in voluntatē custodis substātia relicti.sed an debeat poni.p seu erit in casu huius l.cū si.Sed confert sola electio personarum.Pro hoc alle.d.l.fideicōmissa.§.fi.& l.vtrū.§.j.de reb.dub. & idem tenet Dy.& Bar.in d.l.captatorias.& in l.illa instō.& in l.captatoriç. palle.& Io.An.in addi.Spe.in d.§.nūc vero aliqua.super verū.sed pauperea.Pōdera verba Cyn.& Bar.hic in ista q.quia eū loquantur in dispositione ad pias causas vñr velle q vbi substantia dispositionis esset collata in voluntate alterius nō valeret,vt si dixissent institūo pauperes Christi si talis voluerit. Cuius ɔtriū tenuit Bart. in locis.§.alleg.cū quo transeū. Vnde ipsemet Bar.in d.l.captatorias.& in d.l.captatoriç.dicit q qō Cyn.debeat formari in dispositione facta ad non pias causas.Et similiter Io.de Imo.in d.l.captatorias.dicit q opi. Cy.hic loquentes in pia cā , non est vera. quia ipse loquitur quando fuit collatum in voluntatem tertij qui non erat hæres.quo casu valet talis dispositio in ad piaa causas ēt p d.l. fideicōmissaria. Teneo q dixit Bar.in d.l.captatoriç.& in d.l.captatorias,per ea quæ dixi.§.Et ad intellectum d.c.cū tibi.bene notabis sing.verba Bar.in repe.d.l.j.de sacrosc.eccl.dum facit differentiam an aliquid relinquatur ad arbitrium tertij, & arbitrio eius dicat ad qd faciendū,nec cui dari debeat.q intelligit relictū ad pias cās,qn talis dispositio sint facta per verba importantia arbitrium boni viri, per d.c.cum tibi.sed si facta esset p verba importantia liberā voluntatem,tunc non intelligitur ad piaa causas,& non valebit tanquā captatoria dispositio,q est bene no. ¶ †Quæro et iuxta proxime dicta, testōr dixit istituo illos quos elegent Titius,an valeat, vr q sic.qa nō substātia dispōnis.sed electio personarū est collata in voluntatē tertij,q fieri pōt per d.l. vtrum, cum si. In ɔtrium est text. in d. l. illa institutio. vbi licet testator non dixerit institūo tales

ADDITIONES.

ᵃ Datio. Adde Lud.Ro.consi.ccxxxv. vbi concludit q valet legatū rei alienæ ignoranter factū ecclesiæ.& an dispositio captatoria ad pias causas valeat,vide per Alex.consi.xiij.) lib. Et quæ dicaē dispositio captatoria, vide per Ange. consi. ccxx.inci.inter cætera Bar.consi.v.& seq. Bal.consi.clxix.j.lib.& consi. clxxiij. ij.lib.& consi.j.iij.lib. Raph.Cu.consi.cvij.

ᵇ Talis. Et an tunc possit cogi ad declarandū voluntatem suam, & summam petunç relictę, vide Anch consi.ccccxxvj.

¶ Tho.Dip. Et quo intelligitur vide Bar. in l.si quis ad declinandū. & ibi Bar.§. de epis.& cle.& per Inn.& doc.in c.cum tibi.& ibidem per And.Barb.de test.

tales hęredis ſi Titius voluerit. ſed dixit inſtituo illos quos Titius, voluerit.& ſic nõ inſtõnem. ſed perſonarũ declaratonẽ poſuit in voluntatẽ tertij tñ non valet.& hęc vltima pars eſt vera. Ad l. vtrũ. cũ ſi. rñde vt ꝑ Bar. in d.l. illa inſtitutio. ad. ſi. ſ. ꝙ ibi erant certe perſonę de quib. erat facienda electio,& ſi ille neglexerit eligere vocarent oẽs. d.l. cũ quid. i. Ita ſecus qñ verba nõ ſunt relata ad aliqđ certũ genus perſonarũ. q.a tunc illo negligẽte eligere, nullus eſt vocatus ob magnã incertitudinẽ, vt ibi per eũ. Et ſi dixero ĩſtituo pauperes quos ellegerit Titius oino valere debet. q.a eſt relata ad certũ genus ꝑſonarũ. vt vltra ꝑdicta probat Bar. in d. l. illa inſtiõ.

8 ¶ †Quid ſi in teſtamẽto ſcriptũ eſt volo ſolui omnibus debentibus à me aliquid recipere,& de hoc volo ſtari dicto fratris mei,[a] an valeat hæc diſpoſitio quaſi ſit captatoria, dic vt per Bart. in l. Theopompus. de dote prælе. quã ſequũtur Imo. in d.c. cum tibi. & in d.l. captatorias.& Pau. de Ca. in d.l. illa inſtitutio. & per Bar. in conſi. inci. Quidã habens bona cõmunia. & per Ang. in conſi. ccxxij. inci. Inter cætera continentur. vbi pulchra ponit in materia captatorię diſpoſitionis,& ꝙ no. Bal. hic in iiij. q.& Spec. in d.§. nunc vero aliqua. in ver. quid ſi teſtator. †Et quid ſi dixi volo ꝙ hęres meus det illud ꝙ eſt ſcriptum in quadam cedula quã dimiſi apud talem guardianum, an diſpoſitio ſit nulla, quaſi captatoria. vide per Bar. in l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi.& demon. quẽ ſequit Imo. in d.c. cũ tibi.& in d.l. illa inſtitutio. per Paul. de Caſt. in l. vbi aũt. §. qui id ꝙ. de verb. ob.& no. Bal. hic in v.q.& per oẽs maxime per Sal. in l. ſi. j. de fideicõ. aliud per Bar. in l. quem hęre. ff. de reb. dub. per Nic. de Neap. in l. his verbis. in pin. de leg. iij. per Bal. & Ang. in l. aſſe toto. ff. de hære. inſti.

10 ¶ †Quid ſi teſtator dixit velle ꝙ teſtm̃ ſuũ ordinet ad ſenſum ſapiẽtis,[b] an ſit captatoria diſpõ, vel inſtõ, vide ꝑ gl.& oẽs in d.l. illa inſtõ,& ibi plene ponunt doc. quid declarare, vel addere poſſit ſapiẽs virtute dictorũ verborũ. de quo vide multas remiſſiones quas dedi in l. ex ea. ff. de ver. ob. & in l. q.c.q.d aſtringende. co. ti. vbi Ang. ſing. dicit ꝙ illa verba ad ſenſum ſapiẽtis &c. nihil operant in actibus, qui de ſui ſubſtantia ſcripturã requirũt.

11 ¶ †Vltimo inquantũ,[c] gl. dicit ꝙ poſſum inſtituere te ſi Titius aſcenderit capitoliũ per l. nonnunquã. ff. de cõdi.& demõ. licet ſecus ſi dicã ſi Titius voluerit,& vide rõnẽ diuerſitatis per Cy.& Bal. in l. in ementis. C. de ꝯhen. emp. per Ang. & Imol. in l. cẽteſimis. §. ſi. ff. de ver. ob.& Ang. in d. ꝯſi. & Bart. in l. ſi q.s Sẽproniũ. ff. de hęr. inſti.& per rõnẽ quã ibi reddidit Bar. dicit ſing. Ang. in d.l. cẽteſimis. §. ſi. ꝙ ſi inſtituo te ſub ꝯdõne ſi Titius declarauerit ſe velle, valebit, licet ſecus ſi dixerim ſi Titius voluerit. Sed Io. de Imo. in d.l. cẽteſimis. §. ſi. videtur tenet ꝯtrĩũ. q.a hęc verba nõ vñr quo ad effectũ differre,& ꝓ hoc facit. q.a hęc verba ſi volueris, vñr intelligi, id eſt, ſi declarauetis te velle. d.l. ſi ita legatũ. §. illi ſi vellet, & ſi ꝯ̃ id ꝙ hẽ in d.l. nunquã, opponatur de l. ille aũt. ff. de hære. inſti. rñde vt per Bar. in d.l. ille autem.

ADDITIONES.

a ¶Fratris mei. Adde vltra conſi. Aneh. hic proxime Raph. Cu. conſ. xcij. Alex. conſ. xcvj. Abb. conſi. cxj. Pau. de Caſt. conſi. cxcij. Io. And. in addi. Spec. in tit. de inſtr. edic. §. nunc aliqua. ver. ſed an pauperes.

b ¶Sapientis. Vide in l. ex ea. in apoſtillis. de ver. ob. Et inquantum. d. Iaſ. alle. Io. An. an ſtatutum ꝙ vir non poſſit legare vxori vltra certam ſum. ꝙ non poteſt facere ipſam executricem, adde ꝙ voluit Ane. conſi. xxiiij.& vide Alex. conſi. xcviij.

c ¶Fr. Cur. Vltimo inquantum gl. Adde tu ꝙ captatoria voluntas tacite, & velate concepta non improbatur. d.l. ſi quis Sempronium. & ibi Bar. & adde ꝙ licet fideicommiſſum collatum in meram voluntatem hæredis nõ valeat. l. ſenatus. §. legatum. ff. de le. j. & l. fideicommiſſa. §. q̃q̃. §. de le. iij. tñ collatum in meram voluntatem fideicommiſſarij. vt l. ſi ita legatum. §. ille ſi volet. ff. de le. j. ſicut in teſtõ collata in voluntate heredis tenet puta inſtituo Titiũ voluerit. l. iam dubitari. ff. de hæ. inſt. quia hic reſpectu illa conditio exprimitur eo modo quo ineſt.

Philippi. LEX XII.

1 *Legata, & fideicommiſſa. à milite relicta non defalcantur, ſi vires patrimonij excludunt.*

2 *Trebellianicæ detrahitur de fideicommiſſo vniuerſali.*

3 *Falcidia & trebellianica an poſſit hodie detrahi in teſtamento militis.*

1 IN teſtamento. †Legata,& fideicommiſſa à milite relicta nõ deſalcant,[a] ſi vires pr̃imonij non excedũt. ſed ſi excedunt diminuuntur quatenus excedũt h.d.

2 ¶ †In gl. in ver. fideicõmiſſis, ibi. §. pen. ibi, nõ vr̃, ꝙ de fideicõmiſſo vniuerſali nõ detrahat trebellianica ĩ teſtõ militis. ſed ſolũ dr̃ ꝙ de legatis nõ detrahit falcidia, & nullus vr̃ melior tex. iſta l. nr̃a ad ꝓbaudũ ꝙ de fideicommiſſo vniuerſali nõ detrahat trebellianica. q.a tex. loquit de fideicommiſſis indiſtincte,& licet iſte tex. vtat verbo falcidia. tñ appellatione falcidię cõprehendit trebellianica q̃ deſalcat de fideicõmiſſo vniuerſali. l. cũ filio. in ver. falcidię. ff. de leg. j. l. iubemus. j. ad tre.& hęc eſt cõis opi. de qua ꝑ gl.& doc. in l. i teſtõ. j. ad l. falcidiã.& hãc opi. cõem approbat Im. ꝑ aliquas rõnes i l. Marcellus. ff. ad treb.

3 vbi fatet ꝙ nullus tex. reperit qui hoc dicat expreſſe. ¶ †Vtrũ autẽ hodie iſtud ſit cotrectũ, & ſic poſſit in teſtõ militis detrahi falcidia,& etiam trebel. vide per Bar.& alios in l. j. §. j. in fi. ff. ad treb. cũ concordan.& additio. quas ibi dedi.

ADDITIO.

a ¶Defalcantur. D. Iaſ. hoc dicit quòd ideo hæres militis non tenebitur vltra vires hæreditarias. quia quin alio releuari debet.

Valer.& Gallię. LEX XIII.

1 *Teſtari in quibus poſſit miles damnatus de crimine capitali.*

2 *Reſeruatio facta per iudicem in factione teſtamenti militis damnati de crimine extenditur ad præterita, & futura.*

3 *Teſtandi facultas ſi conceditur epiſcopo, vel cardinali. à papa de redditib. beneficiorum, extenditur ad teſtamentum antea conditum.*

4 *Teſtamenti factio non põt reſeruari militi damnato de fide rupta. & proditori.*

5 *Inſtrumenta an poſſit cõficere notarius cõdẽnatus de delicto, ex quo ſit ĩfamis.*

1 IT militibus. †Reſeruatione teſtamenti facta militi damnato de crimine capitali, nõ extẽdit, niſi ad caſtrenſia, & ab inteſtato ſuccedit fiſcus l paganicis. h.d. ¶ In text. ibi, dãnatis, intellige de crimine ꝑ ꝙ veniret imponenda pœna mortis, vel amiſſionis libertatis, aut ſaltẽ ciuitatis, aliàs aũt ẽt paganus nõ efficeretur inteſtabilis l. eius qui. ff. de teſta.

2 ¶ †In tex. ibi teſtamẽta facere, & reſeruatio factionis teſtamenti facta ꝑ iudicẽ in damnatione huius militis prodeſſet nedũ ad teſtandũ in futurũ vt hic. ſed ẽt ad ſuſtinendũ teſtm̃ ante factũ ſi miles illud valere vult, vt eſt tex. no. in l. ſi q.s filio. § irritũ. verſi. qua rõne. ff. de iniuſto rup. teſt. iſta ẽt intellige, vt ꝑ Bar. ibi,& in §. quatenus. i ea l.

3 ¶ †Et facit ꝙ ſi cardinali vel epiſ. eſt cõceſſa à Papa licentia teſtãdi de redditibus beneficiorũ extẽditur ẽt ad teſtm̃ antea conditũ,[a] & ita decidit Paul. de Caſt. in l. hęc cõditio filię meę §. ſi ſic. ff. de cõdi.& demon.

4 ¶ †In gl. mag. ibi de fide rupta non licet,& ſic vult gl. ꝙ militi dãnato de fide rupta puta proditori nõ poſſit reſeruari teſtamẽti factio ꝑ l. ex militari. ff. eo.& iſtud inducit ꝑ Cyn. hic ad q. de notario q. cõmiſit falſum in officio, ꝙ nõ poſſit ꝑ iudicẽ eũ damnãtẽ reſeruari[b] ius ꝯficiẽdi inſtr̃a q.a iurat legal̃r exercere offĩn e. ad audiẽtiã, de ꝑſcri.& forma iur̃ tradit ꝑ Hoſt.& alios i e. ſicut te. ne cle. vł mona.& ꝑ Spe. in ti. de iſtr. edi. §. reſtat, ver. ſub qua forma. igit vr̃ dãnatus, de fide rupta ſecus ſi ex aliqua alia cã fuiſſet dãnatus, ꝑ iura h̃ allegata i gl. dicit tñ Cy.& Bar. h̃, ꝙ ẽt ſi ſit dãnatus de falſo poterit ex cã ſibi fieri reſeruatio ꝑ l. diuus. cũ gl. ff. de iniurijs.& ibi đ hac q. vide aliq.d ꝑ Dy.& Bar.& Ang. idẽ ẽt tenẽt Ray.& Bart. i l. ſi q.s i prin. teſtũ. §. miles. de leg. iij.& Ang. i l.& ſi ſeuerior. ꝑ ea q̃ ibi no. ſ. đ his q. no. in ſa. ſ3 Old.& Bal. i l. ex militari de teſt. mi. ſimplr̃ dñt ꝑ illũ tex. ꝙ notario q. in officio falſum ꝯmiſit nõ ꝑt in ſñia reſeruari ius ꝯficiendi inſtr̃a.& idẽ dicit Ang. ĩ l. q.d ergo. §. pe. ff. de inſa. & Bal. Ang. Ful.& Pau. de Ca. h̃ nõ dñt, an ſine cã, vł eũ cã. ſed ꝙ fieri nõ poſſit idiſtincte,& Ro. h̃ expſſe voluit ꝑ d.l. ex militari. ꝙ nõ poſſit reſeruari ẽt cũ cã.& ita ẽt i aliq.b' lecturis vr̃ tenere Ang. h̃ ipſemet Ang. ẽt i d.l. ex militari. dicit ꝙ aut notarius ꝯmiſit falſitatẽ i officio. Et tũc q.a de fide rupta dãnat, nõ ꝑt fieri reſeruatio ꝑ illũ tex.& ꝑ l. ſi aliq.d. C. đ ſuſcepto.& Arch. lib. x. Aut aliã falſitatẽ ꝯmiſit ex offĩn,& tũc diſtinguat, aut eũ cã, aut ſine cã, ꝓut no. hic Cy.& ꝓut no. i l. diuus. ſed certe Cy. Ray. Bar.& Ang. i locis ꝑmo alle. volũt ꝙ ſi notarius ꝯmiſit falſum i offõ tabellionat' poſſit ſibi ex cã fieri reſeruatio, vt ẽr expſſe tenet Bar. i d.l. ex militari i prin. & Io. de Imo. i l. quotiẽs. §. ſed ſi cũ primũ. l ſi. ff. de hęr. inſti. bñ facit ꝙ no. Bar. ĩ ꝯſi. inci. Quęrit,& i dubiũ reuocat vtrũ Frãciſ. &c. ad ſi.& l3 ipſi nõ rñdeãt ad d.l. ex militari. ꝑt rñderi ꝙ militi dãnato tã ex alio crimine quã de fide rupta ꝑt fieri reſeruatio ẽt ſine alia cã,& h̃ rõne ꝑterite militaris diſciplinę. Vñ videmus ꝙ pagano dãnato nõ ꝑt fieri hęc reſeruatio, vt ſentit gl. i d.l. ex militari & expſſius no. Ang. i d. §. irritũ.& ꝑ illũ tex. arguẽdo à ſpẽlitate militis & tãgit ꝑ Bal. in ti. de pace ꝯſtã. in ver. criminalib'& tñ negari nõ poſſet ꝙ talis reſeruatio fieri ex cã poſſit i pagano ꝑ d.l. diuus cũ ibi no. Oĩs. n. pęna ex cã minui põt. vt plene no. ĩ d.l. q.d ergo. §. pęna grauior.& ibi no. q̃ ſunt cãę iuſtę. ergo illa reſeruatio q̃ eſt diminutio pęnę, potuit ex cã fieri, ẽt pagano, ſicut ergo tex. in d.l. ſi q.s i principio teſti. §. miles. ſimplr̃ loquẽs intellr̃ de reſeruatione quæ

ADDITIONES.

a ¶Antea conditum. D. Iaſ. hic dicit ſibi non placere. quia à principio non valuit hoc teſtamentum ſicut in §. irritum, & etiam cum dubitatur an papa poſſit talẽ diſpenſationem facere ſed dato quod poſſit cum diſpenſatio ſit odioſa debet reſtringi non ampliari. c. j. de ſi. præſ. nec in eis licita ſit extenſio ad caſum habentẽ maiorem rationem.& pro hac ratione adde Old. conſi. ccxv.

¶Tho. Dip. Adde,& vide Bal. in l. centum. ff. vnde cognati.

b ¶Reſeruari. Vide Pau. de Caſt. conſ. ccviij.

quæ fit sine cā.ita ēt pari ratione intelligitur tex. ī d l. ex militari.

5 ¶ †Tetigit ēt hic, incidenter Bal. an notarius pro delicto condemnatus ex quo efficitur infamis possit pficere instrumenta. de quo vide plenius per Bar. in L. eadē. ff. ad l. Iul rep. per Ang. in l. si quis. §. j. cum concor. quas ibi dedi.

Dioclet. & Maxi. LEX XIII.

SI à fratre. In testamento militis non requiritur solennitas iuris communis. h. d.

Constantini LEX XV.

1 *Milites in expeditione militia degentes possunt testari quomodo volunt, & possunt.*

2 *Miles gaudet priuilegio testandi prout vult, quando degit in militia. secus si exit militiam etiam vulneratus, & spatium testandi habuit.*

3 *Solemnia iuris diuini, uel gentiū non possunt omitti ab eo cui concessum est priuilegium, ut non teneatur seruare iuris solennitatem.*

4 *Sta. φ potestas possit procedere suo arbitrio, non seruata iuris solennitate, tamen non potest condemnare nisi seruata iuris solennitate. s. probatione duorum testium.*

5 *Clausula summaria. simpliciter, & de plano, quid operatur.*

6 *Sta. φ potestas possit suo arbitrio procedere operatur φ possit recipere testes etiam non iuratos.*

7 *Testis non iuratus de iure etiam præsumptionem inducit.*

8 *Iuramentum debet præstari à teste, uel parte ob incredulitatem tollendam.*

9 *Iuramentū est de iure diuino, sed an possit tolli de consensu partium in teste.*

10 *Statutū φ potestas possit procedere in causis suo arbitrio, an uirtute talis potestatis possit ferre sententiam ultra tempus instantia.*

11 *Potestas cui concessum est arbitrium, an teneatur de dolo, uel lata culpa.*

1 MIlites. †Milites in expeditione degentes priuilegiū hñt, vt testari valeāt q̃uo voluīt, & q̃uo pñt, & iō φ in vagina vel clypeo, vel in puluere cū gladio scripserint hr̄ p testō solēni, h̄ dicit & declara vt p gl. mag. h̄, & i l. j. ff. e. ¶ †In tex. ibi,

2 vide fortē. no. ſm Ang. φ priuilegiū φ hñt milites in actu p̄liādi existētes, vt possint testari nullis rogatis testibus vē dicat sibi locū solū qñ miles i p̄lio decedit, vt h̄, & i l. Luci⁹. i prin. ff. eo. secus si nō decesserit i p̄lio lz lethaliter vulneratus fuerit si tā to tpe postea vixerit φ habuerat facultatē de nouo ɔdēdi testm̄, vt iuuāt ista iura, facit ſm eū l. tractabat. ff. eo. & idē no. h̄ Ro. l; ð Ang. mētionē nō facit, & adde tex. in l. fi. & ibi no. Ray. ff. eo. & l. j. post prin. ff. de bo. pos. ex test. mil. Subdit ēt Ang. h̄ in qbusdā lec. φ miles satis dicer̄ decessisse i p̄lio si statim q retractus est à p̄lio decessit, & allegat id φ hr̄ in l. j. §. ex incēdio. ff. de incē. rui. & naufra. & idē dicit h̄ Ro. q. ēt ad h̄ alle. l. in bello. ff. de excus. tu. ¶ †Itē

3 no. iūcta gl. mag. φ ille cui cōcessum est priuilegiū. vt nō teneatur seruare iuris solēnitatē nō p h̄ pōt omittere ea q̄ sunt iuris diuini vel gēnū quo introductū erat, φ i ore duorū vel triū staret omne verbū c. nouit de iudi. & iō in testō militis i quo remissa est solēnitas iuris, vt s̄. debēt adesse saltē duo testes, †vt hic in gl. Et istud fa

4 cit ſm Bar. h̄, & in l. j ff. eo. & plenius in l. filius. ff. de dona. φ si statutū disponit in certis causis, φ ptās bēat arbitriū ɋcedēdi nulla iuris solēnitate seruata poterit procedere die feriata in honorem Dei. q a ista est solēnitas inducta à iure ciuili alle. l. prouinciarū. & φ ibi p cū. s̄. de fer. tñ nō poterit ɔdēnare nisi facta ɋbatione saltem

a p duos testes.ᵃ & istud ēt tenet Bal. & Ang. h̄, & Bald. in l. j. ff. eo. & Pet. de Anch. in cle. sępe. de ver. sig. & Ro. in rub. de arbi. in xvij. q.

5 ¶ †Sed ɔtrariū tenet Imo. & ipsemet Ro. in l. filius. p id φ hr̄ in cle. sępe. de ver. sig. vbi p illa verba ɋcedat̄ summarię sine figura, &c. nō intelligit̄ derogatum ferijs in honorē Dei, & est rō ſm Bar. in extrauag. ad reprimendū. in verbo, figura. q a ſm rōnē nālē, vel diuinā q̄ appellat̄ ēt nālis. c. j. seruari dñt, & coli festiuitates in honorē Dei, vñ & in veteri testō p̄cepit dñs sabbata venerari & p h̄ facit, q a ſm Bar. in d. ver. figura. & i ver. videlit̄ φ ęqparari vñr ista duo, vz, ɋcedere posse sine figura iudicij, & ɋcedere posse sine aliqua iuris solēnitate, q a vtroq; casu vr̄ derogatū solēnitatibus iuris positiui. ¶ Nec p̄dictis ob. d. l. prouinciarū. q a rñdet̄ φ dato φ ferię sint inductę de iure diuino, vt est dictū. tñ ius ciuile q̄uis nō possit ex toto tollere ius diuinū nihilominus bene pōt illud distinguere, & limitare, φ nō habeat locum in certo casu, vt plene no. in l. fi. s̄. si ɔtra ius vel vti. pub. & in c. quę i ecclesiarū. de ɔsti. vnde potuit disponere φ ɔ insignes latrones ɋcedi posset in talibus ferijs d. l. prouinciarū. & bñ facit φ no. Bal. post gl. i l. quadraginta. eo. ti. sed in dubio p verba gñalia nō vr̄ lex vel statutū velle discedere a iure diuino. ɋbat̄ s̄. l. pxi. iuncta l. diuus. ff. eo. & in d. cle. sæpe.

6 & ita puto in puncto iur. ¶ †Dicit ēt Bar. in d. locis, φ vigore dicti arbitrij poterit recipere testes ēt nō iuratos, q a solēnitas iuris in teste fuit inducta de iure ciuili. l. iusiuran. s̄. de testi. p quo facit, q a reperit̄ φ de iure ãtiquorū, testes deberēt iurare. & iō p h̄, & q̄dā alia Io. An. in reg. nō est sine culpa. in mercu. ɋbat φ iurm̄ ī teste nō est de substātia. sed solū fuit inductū in fauorē ptis, Bal. & Angel. h̄, & Bal. i l. p̄sbyteri. s̄. de epis. & cle. tenet ɔ Bar. s. φ nō poterit credi testibus nō iuratis. q a nō deponūt i forma testiū, nec faciūt plenā, aut semiplenā ɋbōnē alle. l. solā. in prin. cū gl. s̄. de testi. ergo cū nō ɔstet de facto ipso p tales testes nō est locus in arbitrio. at l. diuus. sed ista rō vr̄ debilis, q a pōt dici, φ verū est. φ nō deponūt tanq̄ testes, & nō faciūt aliquā ɋbationē. s. inspecto iure ciui

7 li. secus aūt inspecto iure nāli vel diuino p ea q̄ dixi. ¶ †Quinimmo testes ēt nō iurati de iure p̄sumptionē inducūt, vt p not. in c. cū olim essemus. in ver. quorundā fratrū. de priui. & dicit Bald. in c. j. §. si duo. de pace te. φ in d. §. si duo. est glo. sing. q̄ ɋbat φ informatio pōt sumi à teste nō iurato, & ſm eū talis testis facit p̄ualere ɋbationē eius qui eū produxerit si aliæ probationes vtriusq; partis essent vndiq; pares φ est not. Io. de Imol. Ro. in d. l. si filius. ēt tenēt ɔ Bar. per id φ hr̄ in cle. sæpe. in ver. nō sic, tñ vbi per illa verba sine figura &c. nō vr̄ sublata solēnitas iuramenti, & exp̄sse Bar. in d. ver. sine figura. dicit h̄ expresse i iuramēto testiū, & ęqparant̄ illa duo sine figura, & sine iuris solēnitate, vt est dictum.

8 ¶ †Pro h̄ ēt adducit φ de iure nāli, vel diuino esse vr̄, φ præstari

b debeat iurm̄,ᵇ ob incredulitatē tollendā c. & si Christus. de iureiu. & dicit Ro. φ hāc opi. sequitur Lapus in alle. suis allegatione. cxxvij. alias est ccxxviij. vbi tñ h̄ nō dicit. vñ puto veriorē esse opi. Bar. quā sequit̄ ipse Pet. de Anch. in clem sæpe. & ipsemet Ro. in

9 d. rub. de arbi. ¶ †Non obstant allegata in ɔtrium, quia licet iurm̄ fuit inductum de iure diuino. tñ φ testis deberet iurare fuit inductū solū per dictā legē iusiuran. vt ɋbat plene Ioā. An. in mercu. vbi s̄. vbi dicit ēt, φ de ɔsensu partiū pōt tolli, & remitti tale iurm̄. c. tuis. de testi. & no. gl. in l. j. ff. de fer. sequit̄ φ nō est de substantia. q. ; tolli nō posset de cōsensu partiū. vt plene no. in c. de causis de offi. deleg. Nō ob. φ hr̄ in d. cle. sępe. q a pōt rñ. vbi vltra duos testes hrē nō potuerūt. p Ang. in §. φ aūt p illū text. in auct. de non alie. & per Bal. & alios i l. fi. per illū tex. j. de test. & ibi forte dicet̄. ¶ Fit enim æquiparatio de tpe guerre ad tempus pestis. & not. Bar. in l. nāliter. ff. de vsuc. & doc. in c. ex transmissa. extra de præ

10 scrip. φ no. ¶ †Quærit hic Pau. de Ca. quid in ciue alicuius ciuitatis stipendiario, & se exercente in gestis armorū ad seruitiū cōitatis suę, nō tñ est miles, an gaudet priuilegijs militū quo ad bona q̄ habet in ciuitate intellexit forsan ipse de immunitate concessa militibus ex forma statuti. De iure aūt an sint immunes habes in l. fi. §. patrimoniorū aūt. ff. de mune. & hono. in l. ij. cū ſi. de priui. vete. Et dicit ipse primo vide φ nō. q a nō iurāt eo mō quo milites iurare tenent̄, vt no. i l. pe. ff. qui. ex cau. ma. & q a recipiūt stipēdia sicut alij extranei. Tñ dicit se putare ɔtrarium sicut olim in ciuibus Romanis qui recipiebāt stipēdia, vt hic in nu. j. de erro. mil. anno. lib. xij. Nō ob. φ non iurāt q a illa obseruantia nō est in vsu, vel sufficit φ capitaneus eorū iuret. Dic verū φ gaudēt priuilegio militū arg. iurī ū hic allegatorū in gl. fin. & hoc tenuit Ia. de Ra. Cy. & Sal. in l. j. s̄. de iur. & fac. igno & per Io. An. in addi. Spe. in tit. de procu. §. j. super ver. itē φ est miles. & Guil. de Cu. in l. pe. s̄. alleg. & ibi aliq d p Bal. & Paul. de Ca. in l. licet. s̄. de pac. solēnitas enim, & ordo qui olim seruabatur i assumptione miliuę, desijt esse in vsu. tñ effectus remanet ſm eos arg. l. ordo. ff. de pub. iudi. & in lege decreto. s̄. de insa. & l. actio. ff. de nego. gest. & de hoc dixi plenius in repeti. l. centurio. super tex. ff. de vulg. & pu.

ADDITIONES.

a ¶Per duos testes. Vide quæ posui in d. l. filius. in apo ad Bart. vbi omnia inuenies ad ea quæ hic dicit d. Ias. de arbitrio concesso potestati.

b ¶Iuramentum. Vide Lud. Ro. sing. fuit, fol. 13. & consi. xx. & φ iuramentum sit de iure diuino habetur Gene. cum labam iurauit Iacob.

Anastasij. LEX XVI.

1 *Notarij, & apparitores militum non gaudent priuilegio militum, licet in matricula militum scripti sint.*

2 *Notarius uniuersitatis scholariū an habeat priuilegia uniuersitatis.*

3 *Priuilegio scholarium, uel mercatorum quis non gaudeat.*

4 *Matricula seu matriculatus habet præsumptionem iuris pro se.*

5 *Matriculatus quando perdat priuilegium & quando non.*

6 *Testamentum factū coram duobus testibus tempore pestis, uel belli, ualet.*

7 *Priuilegio militis, an gaudere debet qui exercet se in seruitijs armorum pro communitate, licet non sit miles.*

1 SCriniarios. †Notarij & apparitores militū nō gaudent priuilegio militari licet in matricula militū descripti sint. h. d. ¶ In tex. ibi scriniarios vt sunt notarij, & cācellarij. Apparitores aūt accipiūt p alijs officialib. q eis iseruiūt, vt sonat h̄ tex. & alibi ēt turbatores enumerant̄ iter illos, vt ī rub. & i l. j. & iij. & ibi no. C. de appa. p̄sec. p̄to. lib. xij. ¶ †Et iducit̄ hęc l. p Bal. h̄ i ar. φ notari⁹ vniuer

2 sitatis scholariū nō hz priuilegia scholariū ð q b. i auc. habita. s̄. ne

ſſi.ꝑ pa. & idē dicit Ang. hic in bidello vniuerſitatis ſcholariū niſi ſm eū bidellus, vel notarius eſſet ſcholaris, ar. eorū q̄ no. hic gl. in fi. ff. c. & ita tenet Pa. de Ca. Sed adde. q̄a vr̄ ꝙ imo bidelli habeāt priuilegia de quib. ī d. auc. habita. ſ. quo ad forū. Itē ne poſſint per repreſalias grauari. primū probaſ in pręmio ffotū. §. fi. iuncto §. ꝓcedenti & ibi h̄ expreſſe firmat Bal. ſm ꝓbaſ ī d. auc. habita. ī ver. ſtudiorū cā. & in verſ. nunc ij. & ibi h̄ tenet expreſſe Bal. qui ēt pro hoc alle. tex. in d. proœmio ffotū. Itē ēt tenet Bar. in trac. repreſaliū. in q. vij. q. prin. ꝑ iura prealle. faciunt no. ꝑ gl. ij. in c. j. de locato, & iſtud vr̄ verius. Nō ob. iſte tex. q̄a nō ſequit̄ bidellus, vel notarius. habet vnū priuilegiū. ergo habet oīa priuilegia eorū q̄b. inſeruit. Nam videmus ꝙ nōnulla priuilegia ꝯceſſa milit. tam cęleſtis, q̄

a temporalis. militię excludunt ad ſeruitores [a] eorū. l. ij. §. de epi. & cle. & ī l. inter eos. §. j. ſm vnā lec. ff. ex qui. cau. ma. & ī l. nō alr. §. j. ff. de iudi. & no. gl. in l. reſtituendę, in ver. pro voto. §. de aduo. diuer. iudi. & Cyn. & Bald. in l. j. §. de vxo. mil. cū ſi. non tñ habent dicti ſeruitores priuilegiū ꝯceſſum in teſtan do militib. vt hic. in his. n. q̄ ſunt ꝯ̄ ius cōe prout ſunt priuilegia nō fit extenſio de vno caſu ad

3 reliquū. l. ius ſingulare. ff. de leg. ¶ †Itē no. ꝙ licet q̄s ſit deſcriptus in matricula tñ ſi non eſt legitime deſcriptus. ſeu nō exercet ea q̄

b exercere deberet. taliter matriculati nō gaudent [b] priuilegio, vt h̄ & in l. qui ſub prętextu. §. de ſac. ſan. eccl. & facit pro ſcholare & mercatore. matriculatis nō dantib. operam ſtudio. ſeu mercaturę. ꝙ priuilegio non gaudeant. de quo vide plene per Bar. in d. l. qui ſu ꝑtextu. & in l. j. ꝑ illū tex. j. de collegia. li. xj. & in l. ſp. §. negotio. vbi omnino. vide. ff. de iur. immu. & q̄ no. Bal. poſt gl. j. de luſtrali. aur. col. q̄ eſt prima tub. li. xj. & in l. medicos. C. de ꝓfeſ. & me. li. x. & per Bal. in prin. ffotū. & in d. auc. habita. & no. in l. j. ꝑ gl. & doc. j.

4 de tironi. li. xij. ¶ †In dubio tñ ꝓ̄ſumiſ pro matricula q̄a ꝓbat illū eē de numero eorū q̄ ibi dn̄t matriculari. l. matriculā. ī ver. diuali. ꝓbatione. & ibi ad h̄ illū tex. pōderat Bar. j. de prim. agen rib. ī reb. li. xij. & l. petitionē. & ibi h̄ no. Bar. §. de aduo. diuer. iu. & not. Bal. & Sal. h̄ & per Bal. in l. ij. j. de ſen. interlo. vbi inquit ꝙ ſi q̄s eſt deſcriptus ī matricula notariorū ꝓ̄ſumitur notarius, alias nō. all. no. ꝑ gl. in l. eas. §. de offi. ma. mili. & idem dicit Bal. ī l. Barbarius. ff. de offi. ꝓ̄to. ꝑ l. antepe. ff. eo. faciunt. no. ꝑ eundē in l. nō ignorat. j. qui accu. Sed Io. An. in addi. Spe. in ti. de inſtr. edi. §. reſtat. ſu ꝑ vet. & ſcias ſequutus. Marti. Silli. tenet ꝙ matricula nō probat quē eſſe notariū per iſtū tex. & ꝑ l. Herennius. ꝓut in litera. hr̄. ff. de decur. & ibi no. ꝑ h̄ ēt adducit. q̄a matricula nō aſſerit tꝑe deſcriptionis. illū fieri notariū. ſed aſſerit eū de ꝓ̄terito factū eſſe. ergo nō ꝓbat illū actū in ꝓ̄teritū alleg. ī argu. l. ꝓdictis. §. Titio. ff. de leg. iij. melius facit ꝙ hr̄ in auc. ſi quis in aliquo. §. de eden. Sed Ro. in l. in illa. de verbo. ob. reprehendit opi. Ioā. An. per l. matriculā. & rn̄det ad l. Herēnius. ꝙ iſta iura nō dn̄t ꝙ ob matriculā nō probeſ quē eſſe tabellionē. Sed dn̄t ꝙ matricula nō facit quē tabellionē. & iſta ſimul ſtāt. ꝙ ſola matricula nō facit quē tabellionē, & nō ꝓbet quē iam eſſe fcm̄ tabellionē ſicut ſola ꝯfeſſio extra iudicialis ꝑ quē q̄s cōfiteſ ꝯ̄ctū vel oblōnē nō inducit ꝯ̄ctū vł oblōnē. ſed ꝓbat ꝯ̄ctū. vł oblōnē ꝓ̄ceſſiſſe. l. publia. §. fi. ff. ď poſi. Iſtud ēt tenet hic Ro. tñ ſub di hic, ꝙ in ꝯſulendo nō deberet recedi ab opi. Io. An. Sal. dicit ꝙ matricula ī dubio probat alle. d. l. petitionē. & l. j. §. de aduo diuer. iu. ꝙ ꝯfert ipſi deſcripto in matricula quaſi poſſeſſionē officij. all. l. ſi ſolēnib. §. de fi. iſtr. q̄ parū facit. Et rn̄det ad iſtū tex. ad d. l. Herēnius. ꝙ loquunſ in caſu certo. ſ. q̄n ꝯſtabat eos nō eſſe milites vel decuriones. d. Ant. de Bu. in d. c. j. de fi. inſtr. aliqualiter ꝯfuſe loquutus ꝯcludit ꝙ ſi q̄s poſtq̄ creatus fuit tabellio deſcribiſ in matricula tūc ꝑ ſolā matriculā nō probeſ. q̄a notarius matriculā cōficiens nō atteſtaſ de creatione. ſeu nō dr̄ ſufficienter atteſtari all. Io. An. in addi. Sed ſi & fieret mētio ī matricula de creatiōe q̄ tūc agebaſ tūc matricula ꝓbaſ ſi ē ſcriptura publica. & ſubdit ꝙ dato. ꝙ non ꝓbet, tñ ſi ꝓbet deſcriptionē eſſe fcām ꝓ̄ñte notario, ac ꝓ̄ſente, & tacēte, vel patiente illo à quo pēdet poteſtas creandi notariū ꝯſtitueſ ille in quaſi poſſeſſione notarius. & ita dicit ſe intelligere no. ꝑ Io. An. in loco ꝓ̄alle. Et cū hoc ēt ꝯcordat Ioā. de Imo. in d. c. j. q̄ opi. mihi vr̄ de iure ſatis ſuſtentabilis, & vera maxime ꝑ illā rōnē q̄ fundaſ ī d. auc. ſi q̄s aliquo. & ꝑ ea q̄ no. Bar. in l. ſciēdū. verſ. vt igiſ tibi liqueat. & c. ff. de verbo. ſig. Nec ob. l. matricula. in verbo diuali ꝓbatione. q̄a ille tex. nō loquiſ in ꝓbatione faciēda ꝑ matriculā. ſed dicit ꝙ ad hoc vt agens in reb. gaudeat militari priuilegio deuotiſſimę ſcholę debet hr̄e approbationē principis ſm formā. l. probatorias. j. de diuer. offi. lib. xij. & ita illū tex. intelligit ibi gl. parua. & plenius ibi And. ď Barulo. Nec ob. l. petitionē. cū ꝯcor. q̄a ſi bñ inſpiciant nō dn̄t ꝙ ꝑ ꝑ ſolā matriculā fiat ꝓbō, immo ꝓ̄ſupponūt illa iura ꝙ creatio ꝓ̄ceſſerat. Vel intellige dicta

5 iura ſm diſtōnē. Ant. de Bu. §. relatā. †Et de mā vide aliq̄d ꝑ Bal. & Ang. ī l. ex eo. ff. eo. vbi tangunt an ꝑ ceſſationē tanti tꝑis à ſtudio ſcholaris ꝑdat priuilegiū matricule de quo ēt ꝑ Bal. ī auc. habita. Et eſt tex. ī l. fi. §. de aduo. diuer. iu, vbi hr̄ ꝑ quāti tꝑis abſentiā ab officio notariatus ꝑdat iura collegij. & ꝑ Bar. ī l. ꝑ h̄ic eo. ti. de quib. ēt vide ꝑ Bar. in ꝯſ. incip. vniuerſitatis nr̄ę ſtatuto. vbi dicit ꝙ ſi ſcholaris matriculatus ꝑ quinquēniū ſtetit abſens à ſtudio priuaſ priuilegio matriculę ꝑ l. fi. j. de primicę. li. xij. & l. iij. C. de dom. & protec. eo. lib. Tñ ſi poſtea redeat, & matriculari velit nō debet iterū ſoluere expēſam matriculādi poſtq̄ ſemel ſoluit. alle. l. pe. §. de ꝯſul. l. xij. in fi. legis. Et idē eſt de mēte Bal. & Pau. de Ca. in l. filio. quē pr̄. ff. de lib. & poſt. ꝑ illū tex. & vide ēt ꝙ ī mā no. Bar. ī l. nālē. §. apiū. ꝑ illū tex. ff. de acq. re. do. & q̄d ſi q̄s fuit cancellatus de matricula iniuſte, an ꝑdat interim priuilegiū vide Bal. hic, & tñ plenius ꝑ Io. An. in loco ꝓ̄alle. & ſi q̄s eſt cācellatꝰ ď matricula. q̄a vult trāſire ad aliū numerꝫ militū. ſeu ď vno capitaneo ad aliū. interim gaudet priuilegio militū, vt eſt tex. no. ī l. j. ī fi. ff. de bo. po. ex teſtō mil. Licet alˢ ille q̄ deſcriptꝰ nō eſt ī matricula nō gaudet

6 priuilegio. d. l. ex eo. & no. in l. eos. §. alle. ¶ †In gl. fi. facit hęc glo. in prima fo. vna cū iurib. allegatis ī ea ꝙ teſtm̄ fcm̄ corā duob. teſtib.

c tꝑe peſtis. [c] quo tꝑe difficilimū eſt teſtes hr̄e valet. quia eo tꝑe eſt pliū inter deū & hominē. vt dicit Bar. in l. j. ff. de bo. po. ex teſta. nu. de quo vide ꝑ Ang. ī l. ꝯficiunt. §. codicilli. ꝑ illū tex. ff. de iur. codi. ¶ Vbi ēt tāgit q̄d de teſtō eorū q̄ ī peregrinatione decedūt in loco vbi vltra duos teſtes hr̄e nō potuerūt. ꝑ Ang. ī §. ꝙ āt. ꝑ illū tex. in auc. de nō alie. & ꝑ Bal. & alios ī l. fi. ꝑ illū tex. j. de teſt. ibi forte diceſ. ¶ Fit. n. ęq̄paratio de tꝑe guerrę. ad tp̄s peſtis. & no. Bar. ī l. naturalr. ff. de vſuc. & doc. in c. ex tranſmiſſa. ex̄ de ꝓ̄ſcrip. ꝙ no.

7 ¶ †Quęrit hic Pau. de Ca. q̄d ī ciuile alicuius ciuitatis ſtipēdiario, & ſe exercēte ī geſtis armorū ad ſeruitiū cōitatis ſuę. nō tñ eſt miles, an gaudet priuilegijs militū quo ad bona q̄ habet ī ciuitatē, intellexit forſan ipſe de imunitate ꝯceſſa milit. ex forma ſtatuti. De iure aūt an ſint imunes habes in l. fi. §. patrimoniorū aūt. ff. de mu. & hono. ī l. ij. cū ſi. de priui. vete. Et dicit ipſe primo vide ꝙ nō. q̄a iurant eo mō quo miles iurare teneſ, vt no. ī l. pe. ff. q̄ ex cau. ma. & q̄a recipiūt ſtipēdia ſicut alij exn̄ei. Tñ dicit ſe putare ꝯ̄riū ſicut olim in ciuilib. Ro. q̄ recipiebāt ſtipendia, vt in tit. j. de erro. mil. anno. lib. xij. Nō ob. ꝙ nō iurāt. q̄a illa obſeruantia nō eſt ī vſu vel ſufficit ꝙ capitaneus eorū iuret. Dic verū ꝙ gaudēs priuilegio militū arg. iuriū hic allegatorū in gl. fi. & hic tenuit Iac. de Ra. Cy. & Sal. in l. j. §. de iur. & fac. igno. & per Io. An. in addi. Spec. in ti. de ꝓcu. §. j. ſu ꝑ vet. itē ꝙ eſt miles. & Guil. de Cug. in l. pe. §. alle. & ibi aliquid ꝑ Bal. & Pau. de Ca. in l. licet. §. de pac. ſolēnitas. n. & ordo q̄ olim ſeruabaſ in aſſumptione militię, deſijt eſſe in vſu, tñ effectus remanēt ſm eos arg. l. ordo. ff. de pub. indi. & in lege decreto. §. de infa. & l. actio. ff. de nego. neſt. & de hoc dixi plenius in repe. l. Centurio. ſuper tex. ff. de vulga. & pupi.

ADDITIONES.

a ¶Ad ſeruitores. Adde Odl. conſi. xj.

b ¶Gaudent. Adde Bar. conſi. incip. quæritur an matriculatus, & an matricula. probet quem eſſe ius profeſſionis, & an conſtituat eum in quaſi poſſeſ. vide Angel. conſi. cxl. & conſi. clxxxvij.

c ¶Peſtis. An tempus guerre, & peſtis parificentur, vide doc. in c. propter ſterilitatē. extra de locato.

Iuſtiniani. LEX XVII.

s *Miles non militans non gaudet priuilegio militis.*

t NEquidam. †Miles nō militās nō gaudet priuilegio militis. h. d. & facit ſm Bal. ꝙ miles ſeu fratres gaudentes nō gaudeāt priuilegio clericorū iō teneſ ad collectas. argu. l. cura. §. fi. & ꝙ ibi no. ff. de mune. & hono. Vide per Bar. in l. j. ꝑ. §. quibuſdā. ff. de iur. immu. & per Bal. in l. placet. §. de ſacoſanc. eccl. & in auc. niſi rogati. j. ad treb. & per doc. in cle. cum ex eo. de ſen. excom. cum cōcor. de quibus. ibi. & per c. j. vbi per Anto. de But. de for. compe. & per Pet. de Anch. in repe. c. ea quæ. in xv. q. de reg. iur. in vj. & plene per Ange. in conſi. cxcvij. incip. In dei nomine, viſſa narratione &c.

Iuſtiniani. LEX XVIII.

1 *Teſtari non poteſt pupillus, licet ſit tribunus. ſeu capitaneus militum.*
2 *Minor an poſsit habere vocem in capitulo vel collegio.*
3 *Pupillus an poſsit creari tabellio, cum conditione ꝙ ſolum exerceat officium poſt pupillarem ætatem per curatores.*
4 *Pupillus ſi ſit rex, vel princeps, an poſsit regnum gubernare ſine tutoribus vel curatoribus.*
5 *Teſtari an poſsit pupillus cum diſpenſatione.*
6 *Statum ꝙ minor non poſsit contrahere, vel teſtari ſine conſenſu propinquorū, debet intelligi de proximis in ſucceſsione.*

1 LIcet. †Pupillus licet ſit tribunus. ſeu capitaneus militum nō poteſt teſtari. hoc. dicit. ¶ Et qualiter hic pupillus potuerit hanc dignitatem aſſequi, vide per Cyn. & Bald. hic. Ibi dum dicunt quòd à principe

hæc

hęc dignitas fuit sibi collata, id est, quā aliàs assequi nō potuisset, vt hic plene per eos. ad q etiam vide per Bal. in l. quidam consulebāt. in ij. op. ff. de re iu. & quæ no. Bal. in l. fi. j. rescin. nō pos. ¶ †Tractat ēt h Cyn. an minor babeat vocē in capitulo, ᵃ vel collegio. de quo vide plene in c. ex eo. de elec. in vj. & in cle. ij. de ęta. & qua. & aliquid p Bar. in l. spurij. § minor. ff. de accu. & in l. Lucius. § pe. ad muni. & in l. de pupillo. in prin. ff. de no. oper. nunc. & per Bal. in l. exigēdi. ff. de procu. vt hic. ¶ †Et an pupillus possit creari tabellio saltē cū conditione q solū exerceat officiū post pupillarē ętatē p curatores. vide no. p Bar. in l. impuberē. in prin. ff. de fal. ¶ †Allegaē ēt illa l. p Io. An. in addi. Spec. in tit. de tut. in rub. ad q. si pupillus est rex an debeat nedū tpe pupillaris ętatis regnū gubernari per tutores. sed ēt post pupillarē ętatē per curatores. & per Old. in cōsi. ᵇ lij. ad q ēt vide no. p Bar. in l. quidā ǝsulebāt. ff. de re iu. & habenē in c. grandi. de sup. ne. præla. lib. vj. & ibi de hoc per dominicū. ¶ Per istū tex. ēt dicit Bal. in l. j. j. de confes. in ver. quæro quæ sint exempla &c. q est impossibile pupillū posse testari ēt ex principis priuilegio. Sed aduerte q a tex. i prin. facit in ǝtrium dū dicit, q antiquis legibus permittebaē pupillū tribunū testari. accedit illud q h dicit Ang. volens hic, pbari q de iure nāli non prohibeē pupillū doli capacē testari. sed nō doli capax bene prohibeaē, allegan ar l. cū prætor. § j. & seq. ff. de iud. Et iō in doli capace vē principē posse dispēsare sicut p leges antiquas fiebat. vt hic & ad hoc vide no. p Bar. in l. si q̄ramus. ff. de testa. vbi vē p statutū fieri posse q pupillus pximus pubertati seu doli capax possit testari, ᶜ qa in h est phibitio inducta à iure ciui. Secus dicit in pupillo doli nō capace. qa in eo nō cadit id q est de substātia testamēti, idest testatoris mētis, iux. l. j. ff. de test. ¶ †Pro hoc facit, qa cū talis defectus sit iuris nālis, nō pōt suppleri p dispēsatonē, vt no. Inno. in c. sciscitatus. de rescri. & Bal. in l. Barbarius. de offi. pro. & in l. bonorū. in ij. q. §. qui admit. & Ant. de But. in cōmēto. c. ǝsultationibus. de iur. patro. facit §. sed naturalia. insti. de iur. natu. & cū d. opi. Bar. vē cōcordare Pet. de Anc. in c. ij. de testa. licet male referat verba Bart. ita ēt tenet Raph. in d. l. si q̄ramus. Sed Ang. ibi quē sequiē Ioā. de Imo. in d. c. ij. tenet q per statutū non possit h induci ēt in pupillo doli capace p legē istā in ver. nullo mō, ᵈ nā hęc verba vīr prohibere fieri dispēsationē vt est gl. no. in cle. ij. in ver. ǝcedaē. de ęta. & quali. p hoc bene facit licet ipsi nō allegēt id q hē in auc. oēs populi. in ij. q. prin. de iudi. & in. tñ ǝcordando opi. dic q opi. Bar. pcederet in statuto facto à principe vel populo, nō recognoscente superiorē. q a pōt derogare huic legi, iuxta l. princes. ff. de leg. & l. j. cū gl. i verbo rescripti. s. de natu. lib. & not. Bar. in l. relegati. ff. de pe. Sed in recognoscēte superiorē pcedat opin. Ang. per not. per Bar. in d. l. oēs populi. ¶ Ad quā q. vide ēt no. per Bal. in c. cū vigesimū. de off. dele. & p Alb. in prima parte statutorū. q. clxxxj. & per Ang. & Rom. in l. more. ff. de acqui. hęre. ¶ Ad aliā q. ēt alle. l. istā Bal. in l. si fratet. j. tit. j. vbi videas. ¶ †hē facit ille tex. circa fi. fm Sal. q statutū disponens q minor nō possit ǝhere, vel testari sine consensu vnius ex ppinquis, debet intelligi de pximiore in successione. Adde tex. in l. fi. j. de verb. sig. & illū ad hoc ibi pōderat Bald. & Sal. & idē no. Iac. Bu. & Sal. in l. j. s. vnde vir & vxor. & Sal. i l. si viduę. s. de nup. & Pau. de Ca. in l. si cū dotē. § si pri. ff. sol. ma. & per Ang. in ǝsi. clvij. inci dña Catherina. & in consi. clxvij. inci. Itē statuimus facit l. ij. §. hæreditas. cum fi. ff. de su. & lega.

ADDITIONES.

a ¶In capitulo. An minor vocē hēat, & an possit præsentare solus vide Fed. cōs. 76.
b ¶In consi. q quidem est. xiiij. à quo Ioan An. habuit.
c ¶Testari. Adde Rom. consi. xc.
d ¶Nullo modo. An ista dictio prohibeat dispensationem sicut dictio nullatenus, vide Imo. in c. ij. de test. & dictione nullatenus vltra ea quæ ponit do. Iaso. in l. seruianos. vide Alex. consi. lxxxviij.

¶Qui testamenta facere possunt. Rub.

Gordiani. LEX I.

1. *Testari de parte sua non prohibetur habens cum alio bona communia.*
2. *Statutum, q si quis uulnerauit aliquem in domo sua, quas uires habeat.*
3. *Meum proprie, an dicatur id q est commune inter me & alium.*
4. *Legatum fundi communia si quis faciat confinando totum, an uideatur totum legare.*
5. *Vendēs rē cōem non facta mentione de socio, an uideatur uendere totam.*

Vanquam. †Habens cum alio bona cōmunia nō prohibetur de parte sua testari. h. d. ¶ Not. q eōe est meum, est. s. quo ad dispositionem partis meę de quo articulo vide hic per Cyn. & latius per Ang hic & per Bart. in l. serui electione. § Labeo de leg. j. ¶ †Et facit ad multas q. de quibus ibi dixi. & inter alia facit ad q. fm Bal. hic, & dicit statutum, q si quis vulnerauit aliquem in domo ipsius percussi puniatur pęna manus, an si quis vulnerauit Titium. in domo quæ erat communis Titij, & alterius, habeat locū pęna statuti. & cōcludit ipse post plura q sic arg. d. l. serui electione. § cū fundus. & per l. illud. ff. de ritu nupt. & ibi videtur probari q res communis diciē esse mea etiā proprie. Quod tamen non intelligas quo ad dispositionem totius ᵃ per ea quæ habētur in toto tit. s. de com. rerū. ali. & subdit Bal. q si domus fuisset cōis Titij, & vulnerantis nō haberet locum statutum ar. l. sed & si milites. post prin. in ver. cū ęqualita. ff. de excu. tut. facit l. non solū. §. de vno. ff. de ritu nupt. & ita ēt tenet Bal. in d. l. illud. in repor. antiquis. & Flo. de Bononia. & in l. Sabinus. ff. cōmuni diui. & Rom. hic dicit q idem tenet Alb. de Ros. in tract. statutorū. & vult allegare in j. q. clxxij. incip. Item quæro an statutum habeat locum &c. vbi dixit † q etiā in statutis illud q cōe est, dicitur esse meum, quia etia proprie dē esse meum alle. d. l. illud p quā etiam ita dicit Nic. de Neap. in d. l. serui electione. in fi. & ēt Pau. de Ca. in consi. ccch. incip. In Christi nomine in hoc passu duo sunt vbi dixit, q licet glo. in d. l. id q nostrum. ff. de reg. iur. alleg. per Bar. in d. §. labeo. dixerit q id q cōmune est non dicatur esse meum proprie, & vere intelligi debet, quo ad dispositionem totius. sed quo ad dispōnem partis meæ sic alleg. d. l. illud. & q no. Bal. h in q. huius statuti penalis. Tamen Rom. hic tenet contra Bal. q immo etiā qñ est communis cū alio q cum vulnerante non habebit locum statutum per l. pupillus. §. fin. ff. de verb signi. iuncto. c. in pęnis. de regi. iur. in vj. & per rationes quas primo loco ponit Bald. hic, & per text. in c. cum in illis. in fi. de præb. in vj. Tamen verior videtur opi. Bald. quā etiā sequitur Ang. hic in quibusdam lect. Et idem tenet hic Pau. de Ca. & in d. l. serui electione. §. j. de leg. j. in lect. Bono. qñ ille offendens habitabat in domo illa cum offenso. nam tunc statutum locū nō habet. secus si non habitabat, & bene quia statutū cōsiderat domū p habitatione l. lex Cor. in prin. iuncto. §. domum. ff. de iniur. & famo. lib. & quo ad personam verum est dicere istum offensum ibi insolidum habitare. Item ratio statuti prædicti videtur fuisse. quia habitatio sua debet vnicuiq; tutissimum esse refugiū l. plerisq;. ff. de in ius voc. & cum dictum statutum videatur habere vnicam rōnem pōt extēdi ad casum habentem eandem rōnē sicut si non esset expressa iuxta no. p gl. & Bal. in l. q̄uis. j. de fideicō. & per Bal. in l fi. j. de li. præte. & l. fi. & ibi Io. de Imo. ff. de hær. insti. & Raph. & Pau. de Ca. in l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. iunctis no. per gl. & doc. in cle. j. de elec. & per hoc apparet rñsio ad alle. in ǝtrium. Ad quæ ēt patet rñsio per no. per gl. fi. in d. c. cū in illis. & per gl in d. l. pupillus. Et pro prædicta opi. ēt bene facit l. j. §. domini. et l. ij. & q ibi no. Bal. & Ang. ff. ad sille. vbi per illum text. dñt, q statutū imponens certam pęnam offendenti aliquem in domo offensi habebit locū in offendente filiū vel vxorē in domo patris vel mariti. & ipsemet Ro. i d. §. domini. reassumpsit. q. quā format Bal. h, & transit simplr cum Bal. ¶ †Quærit ēt Bal. hic si legat fundum quis confinando totū. tñ spectabat ad eum pro dimidia tñ an videatur ei totum legare. quia totum confinauit, dic vt per eū hic. & in l. cum alenam. j. de leg. dixi in d. §. cum fundus. ¶ †Quærit ēt h Bal. & Ang. an ille q vēdit rē videaē vēdere totā, ᵇ an vero partem tñ, quę spectabat ad eū, dic vt per eos, & eosdē in l. si domus. §. fi. cū concor. quas ibi dedi. ff. de leg. j. vbi ēt tetigi quid i donante, & locante. ¶ De alijs qō. tactis per Bald. hic maxime in fin. vide per Bar. & Pau. de Ca. in l. hæc distinctio. §. cum fundum. ff. loc. & Bal. & Ang. in l. si duo. ff. de acqui. hære. & Bal. in c. j. §. si q̄s de manso. in tit. de cōtro. inuesti. & in d. l. Sabinus. & ibi etiā Flor. & Bald. in l. nemo. s. loc. & sing. per Saly. in l. iubemus. la ij. in prin. s. de sacrosan. eccle.

ADDITIONES.

a ¶Totius. Vide in l. serui electione. in apostolis.
b ¶Totam. Vide in d. l. domus si vbi posui, & an quis reddendo instrumentū crediti, videatur donare.

Dioclet. & Maxi. LEX II.

1. *Testari potest seipsum interficiens, si tempore quo testatur sit sane mentis, nisi metu delicti se interfecerit.*
2. *Occidens se ob conscientiam delicti ante comissi habetur pro confesso, & damnato, & eius testamentum est nullum.*
3. *Confessio alicuius an, & quando noceat eius hæredi.*
4. *Onus probandi quem se occidisse ob conscientiam criminis cui incumbit.*
5. *Confessio uera uel ficta, an & quando possit reuocari.*
6. *Occidens se ob conscientiam criminis, perdit omnia sua bona.*
7. *Damnatus de crimine publico an, & quando perdat sua bona.*
8. *Damnatus ad mortem uirtute statuti municipalis non perdit bona sua.*
9. *Occidentes se ob conscientiam criminis uel mortui pp crimen, an possit suspēdi.*
10. *Testari an possit se occidens ob conscientiam criminis commissi, uel mortem damnati.*

1 SI is qui. †Licet testator seipsũ interficiat, testam̃ eius nõ irritat̃, si t̃pe quo testatus est, erat sane mẽtis. nisi se iterfecerit metu suturę pœnę alicuius delicti p eũ cõmissi. h. d. ¶ In tex. ibi furoris rabię no. ꝙ licet testõr post ↄditũ testam̃ efficiat̃ furiosus nõ destruit̃ testam̃, vt hic. & i l. j. §. si q̃s ante. de bo. pos. ſm tab. ¶ †Not. ex h. ꝙ ille q̃ ob sciam delicti ante ↄmissi se occidit ht̃ pro cõfesso, & damnato, patet. q̃a testam̃ eius reddit̃ nullũ, sicut si pro illo delicto dãnato fuisset, vt hic iuncta. l. eius qui. ff. de test. fact. l. fi. post prin. in verbo. voluit confesso. ff. de 3 bo. eorũ qui sibi mor. ↄsci. ¶ †Et ex h̃ habes notare ſm Bal. ꝙ licet alias ficta ↄfessio alicuius nõ noceat hæredi suo. l. eius q̃ delatorẽ. in prin. & ibi no. Bar. ff. de iure fisci. q̃ tex. est ad hoc sing. ſm Bald. in l. ij. s̃. de eden. & ẽt ſm Imo. in l. q̃ à latronib. §. j. ff. de testa. ¶ Tñ fallit, vbi talis ↄfessio resultat ex eo. ꝙ q̃s se occidit. vt hic. & i d. l. fi. ꝙ est sin. no. ſm Fol. hic. ¶ Fallit ẽt i casu. l. imperatores. & ꝙ ibi no. gl. ff. de bo. eorũ. & ibi ẽt vide Bar. in l. ij. illius tituli, vbi enumerat ẽt alios casus. & vide ẽt alias fallentias p Bal. in c. vasallus. feudũ. ꝙ in ti. si de feu. fue. contro. inter do. & agna. & per Bal. in l. j. s̃. ne ex deli. defun. & Bal. in l. qui a latronib. §. j. pręalle. ¶ Et an in terminis huius. l. requirat̃ s̃nia vltra prędicta, vide plenius p Bar. in d. l. fi. & aliquid p Cy. hic, & per Sal. in l. j. j. de bo. eorũ qui sibi mor. consc.

4 ¶ †In gl. ij. ibi vel hic erant p̃sumptiones, &c. veritas est ſm doc. h̃ ꝙ aut nondũ erat accusatus ver deprehensus in crimine q̃n se occidit, & tunc in dubio nõ incumbit onus hęredib. probandi ꝙ ob ↄscientiã criminis se nõ occiderit. sed incũbit fisco onus ꝓbandi, ꝙ ob ↄscientiã criminis se occiderit. d. l. fi. §. fi. aut erat accusatus vel deprehensus. & tunc incũbit onus probandi hæredib. vt hic.

5 ¶ †Et ſm hoc habes hic tex. ſm Ang. & Pau. de Ca. ꝙ vbi q̃s ht̃ ꝓ confesso, & dãnato à lege nihilominus. põt probari ↄ̃rium, & sic reuocari ficta ↄfessio.[a] quẽadmodũ ẽt vera ꝙ est bene no. ſm eos. Addo Io. An. idẽ tenentẽ in addi. Spe. in ti. de positionib. §. nono. quęro. ver. verũ. & d. An. in c. fi. ad fi. de ↄfess. & plene Imo. in l. fi. §. iussus. ff. de ap. & per Bal. i l. ita demũ. s̃. de proc. & in l. iubemus. §. sane. s̃. de sac. san. eccl. & plenius. p eundẽ in l. error. ad. fi. s̃. de iur. & fac. ign. & ibi dicit vnũ. ꝙ vr̃ probari p istũ tex. iunctis p̃dictis. s. ꝙ vbi lex. haber quẽ ꝓ ↄfesso, & nõ req̃rat̃ s̃nia. q̃a lex. illũ dãnat, tunc ↄ̃ talẽ ↄfessionẽ probari nõ põt, alle. l. q̃m. vbi h̃ non ꝓbat̃. ff. de infami. nã q̃n accusatus de crimine se occidit nõ requirit̃ s̃nia, vt p Bar. in d l. fi & tñ põt probari ↄ̃rium per istũ tex. no. ẽt Bar. in d. l. Quat̃ aũt probabũt hæredes. ꝙ accusatus se nõ occidit ob cõscientiã criminis, vide plene p Cy. hic, & per Bar. i d. l. fi. Et de mã ẽt plane per Sal. in d. l. j. j. de bo. eo. qui. ¶ Et attende. quia præfati. doc. loquendo de ↄfessione ficta impropriẽ, & male loquuntur. quia ↄ̃ fictionẽ q̃ quidẽ dr̃ esse super certo non admitti probatio in ↄ̃rium, vt p gl. in l. siue possidet is. s̃. de proba. & l. fi. in princ. ff. ꝙ met. causa. & in c. is qui. de sponsa. iuctis not. per. gl. in l. j. §. accedit. in ver. pręsumat̃. s̃. de rei vxo. actio. Vnde debuerunt dicere de cõfessione p̃sumpta, q̃ p̃sumptio est in casu dubij. vt no. in §. accedit.

6 ¶ †In eadẽ ibi, aduersus cum ↄstaret non publicaret̃. sentit glo. cũ quia vr̃ transire Bal. ꝙ si quis delictũ cõmisit, & postea anteq̃ esset accusatus vel reprehensus de crimine se occidit, non publicant̃ eius bona. Sed istud cõiter reprehendit̃. q̃a immo publicantur si fiscus probat̃, ꝙ se occidit non aliquo dolore. sed ob criminis cõscientiam. per istũ tex. indistincte loquentẽ. & per l. si q̃s. filio. §. ꝙ si quis. ff. de iniust. test. & per §. si maritus. alleg. in gl. in quib. legib. non distinguit̃ an ante accusationẽ. se occidere vel non. Non ob. d. l. fi. ff. de bo. eo. vbi dr̃ fieri illa distinctio. quia illa lex, intelligitur in casu huius dubij. quia si sumus in dubio an se occiderit ob cõscientiam criminis, & an per alium dolorẽ, tunc distinguitur. Aut erat accusatus de crimine aut non. ¶ Primo casu præsumit̃ ꝙ ob conscientiam criminis. ¶ Secundo, non, vt dixi. s̃. Et dum gl. dicit deprehendere &c. intellige ſm Pau. de Ca. ꝙ non requirit̃ ꝙ lis sit conte. ↄ̃ eum. sed satis est ꝙ accusatio vl̃ inquisitio fuerit formata ↄ̃ eum, & ille fuerit citatus ad se excusandũ ab induisitione. quia dr̃ deprehẽsus ex quo crimen deuenit ad lucem. l. ij. & ibi no. j. de cust. reo. & l. j. de pentio. bo. subla. li. x. c. j. cum gl. s̃. vbi sena. vel cla.

b Dic melius ꝙ deprehensus intelligitur hoc casu q̃n in flagranti[b] crimine compertus est. vt d. l. fi. in prin. in ver. deprehensi. cum gl. quę alle. l. palã. §. q̃ in adulterio. ff. de ri. nu. & probat̃ in d. §. quę in adulterio. iuncta. §. fi. in d. l. palã. & sic casus deprehensionis est casus separatus à casu institute accusationis. seu postulationis. de

7 quo in d. l. fi. in prin. ¶ †In ea. ibi, non publicantur, hanc glo. reputat sin. Bal. i l. iij. post medium. j. si pen. appe. mors interue. ꝙ bona non confiscantur quando quis damnatur ex crimine nõ enumerato inter publica crimina, de quibus in l. j. ff. de pub. iu. & idem dicit in tit. de pac. constan. in ver. criminalibus. vbi per gloss. hanc dixit ꝙ damnatus ad mortem de furto, & sic de crimine priuato nõ patitur pęnã publicationis bonorũ. nã ſm eũ ẽt p furto poterit q̃s pęna mortis puniri, alle. l. pe. de ↄdi. ob cãm. facit l. capitaliũ §. famosos. cũ ibi no. ff. de penis. & ibi not. in auc. sed nouo iure. s̃. de ser. fug.

8 ¶ †Et iõ dicit sin. Bal. hic in fi. ꝙ si q̃s condemnatus est ad mortẽ nõ ex forma iuris cõis. sed ex dispositione statuti tunc nõ publicabunt̃ bona. q̃a oĩa statuta sunt leges priuatorũ iudiciorũ. & iõ hoc casu nõ hẽt locũ dispõ auc. bona dãnatorũ. j. de bon. dam. sed succedẽt tali damnato oẽs succedẽtes ab intestato in infinitũ ſm dist. iuris cõis, ꝙ est no. dignũ ſm eũ. Et istud ẽt seq̃t Ang. Sal. h̃ sed Pau. de Ca. h̃ dicit ꝙ licet istud dictũ sit valde sin. tñ sibi nõ verũ, q̃a ẽt de iure cõi d. auc. bona dãnatorũ. dãnatus ex quocunq; crimine ad mortẽ patiebat̃ pęnã ↄfiscationis bonorũ si nõ extabãt liberi siue crimẽ esset publicũ seu priuatũ, vt ꝓbat̃ in l. fi. circa prin. j. de bo. dam. Et sic nihil refert ꝙ crimen descendẽs ex statuto sit priuatũ. q̃a si non esset illa auc. bona damnatorũ ↄfiscarentur bona, oportet ergo ꝙ veniant succedentes ab intestato p illam auc. & ſm eius formam. ¶ Sed ipsemet Pau. de Cast. in d. l. eius qui. §. j. sequitur istud dictum Bal. hic, & dicit ꝙ ex hoc edicto colligit̃ ꝙ licet quando quis pro delicto est captus, & ex forma statutorum est condemnatus ad mortẽ constito de delicto, vt si statutum dicat ꝙ pro primo furto reus condemnetur ad mortem, ꝙ est contra ius cõe, vt in d. auct. sed nouo iure. Certe talis taliter condemnatus perdit factionẽ testamenti. quia quilibet damnatus ad mortem efficitur seruus pęnę l. qui vltimo. ff. de pe. ideo eius testam̃ postea vel antea factum non valet d. l. eius qui. ad fio. & plene no. in l. j. §. exigit. ff. de bon. pos. ſm tab. tñ tunc non habebit locum auct. bona damnatorũ. sed oẽs agnati vsq; ad x. gradũ succedẽt ab intesta. & reputat hoc dictũ valde no. Istam opin. tenuit ẽt ipsemet Bal. in l. data opera. j. qui accu. de hoc ẽt per eundem in l. iij. j. si pe. app. vbi dicit ꝙ illi qui extra ordinẽ hodie damnantur ex forma statutorũ ciuitatis non efficiunt̃ serui pene, & possunt relinquere hæredẽ ex testõ, & ab intestato, & cessabit in eis dispositio auct. bona damnatorũ. & ita dicit sentire Spe. in tit. de sen. præla. §. species. ver. quid de istis. ¶ Et de hoc ẽt Bal. in l. j. j. de hæ. insti. vbi dicit ꝙ licet ille qui ſm formam iuris cõmunis est condemnatus de crimine capitali patiatur pęnam publicationis bonorum l. iij. j. si pen. app. mor. interue. tñ secus est si de crimine capitali fuit bannitus in persona ex forma statuti dicentis, ꝙ si accusatus vel inquisitus de aliquo crimine fuerit contumax habetur pro confesso, & ponatur in banno. nam postq̃ statutum nihil dicit de publicatione bonorum. nec nos debemus illud supplere ar. l. si seruum. §. non dicit prætor. ff. de acqui. hę. & istud est de mente Cyn. in d. l. j. ad fi. ff. de hę. insti. & ibi ẽt per Sal. in pen. q. & istud idem de bannito reassumit Bal. in c. j. in prin. de pace teneo. & in l. fi. j. si à non competẽ. iudi. & in l. Gallus. §. & quid si tãtum. ff. de lib. & posth. & in d. l. eius qui. vbi ẽt vide per Imo. & idẽ etiã dicit Pet. de Anc. in repe. c. canonum statuta. de consti. in ver. quęro vlterius si aliquis. & ẽt aliquid per Ang. in l. si quis filio. §. irritũ. & §. eius. de iniusto test. & per Angel. late in sua dispu. incip. Duo adinuicẽ. vbi declarat quo modo in proposita debeat intelligi gl. in d. §. relegati. insti. quib. mod. ius pa. po. so. dum glo. dicit interdũ bona bannitorum publicari de iure vel de consuetudine, & de hoc etiam per Imol. in l. qui à latronibus. §. j. & in l. eius. ff. de test. & Ioan. An. in addi. Spec. in titu. de instru. edi. §. compendiose. in addi. inci. glo. & ibi &c. & in addi. inci. per hanc l. &c. & ibi tenet ꝙ immo si quis est bannitus ex tali crimine ex quo de iure communi debuisset deportari seu damnari pro tali pęna quã de iure sequi tacite consueuit publicatio bonorum, iuxta l. ij. j. de bon. proscr. intelligerentur bona ista etiam hoc casu tacite confiscata. alle. in ar. l. si eum. §. qui iniuriatum. ff. si quis cau. & in l. præses. in ver. ex crimine erit extimandũ. ff. de pe. concludo ꝙ aut nos loquimur in his qui ponunt̃ in banno p p ↄtumaciã ex forma statuti, & sic procedat̃ contra eos extra ordinem iuris communis, & tũc vera sit opi. Bald. & seq. s. ꝙ non publicentur bona, & per consequens non habeat locum tex. in auc. bona damnatorum. & succedent oẽs venientes ab intestato de iure communi per rationes supra pro ista parte alle. Nec ob. ratio in contrarium alle. per Io. An. quia põt negari, ꝙ statutum voluerit istam pęnam bannito prefixam statuto subrogari loco pene iuris cõmunis. quia pęna iuris cõis imponebat̃ non ex p̃sumptione vel contumacia. sed ex probationibus, ex quibus de delicto plene ↄstabat l. absentem ff. de

ADDITIONES.

a ¶Ficta confessio. An contra fictam confessionem possit probari, vide Franc. de Aret. consi. xlviij. Cap. consi. xij.

b ¶Flagranti. Quòd quando quis dicatur deprehensus in flagranti crimine, vide Cap. consi. xj.

ff.de pe.& de iure cõi ꝯtumaces non habenẽ pro ꝯfessis aut dam natis.l.diuus.la ij.in ver.sic,& diuus.ff.de cust.reo.& quã alibi me lius nõ reperiẽ ſm Dy.& Bar.ibi.Nõ est ergo rõnabile dicere huic ꝯtumaci imponi oẽs penas quę de iure cõi veniebãt imponẽde, cũ non ꝯstet de crimine,præterea militat dicta ratio.s.quo ad pu blicationẽ bonorũ,iste est casus omissus à statuto. ergo debet ha beri pro omisso,vt d.l.iuribus.Pro hoc ẽt facit qa tale bannũ ex ordine iuris cõis latũ appellatur sententia interlocutoria, vt colli giẽ ex no.per glo.in l.j.§.de mo.mul.iuncta l.quid ergo.§. quantũ. ff.de his qui not.infa.& no ꝑ Bal.in c.dño guerrã.in prin.in tit.hic finitur lex corradi.& in auc.item nulla.cũ si.§.de epis.& cle. Et sic in hoc casu nõ videntur verificari iura dicentia ꝙ bona eorũ, qui damnati sunt capitali pœna publicentur,q a interlocutoria nõ vi deẽ dici cõdemnatio l.j.§.biduum.cũ gl.in ver.sentẽtię.ff. quãdo ap.sit.aut nos loquimur non de bannitis rõne ꝯtumacię. sed de damnatis ex plenis probõnibus ad pęnam capitalẽ ex forma sta tutorũ ꝯ͂ius cõe. Vt quando pro primo furto statutũ imponeret pœnã mortis,tũc putarẽ ꝓcedere opi.quã ponit Paul de Ca.hic, per illã l.fi.j.de bo.dam.q̃ ponit r̃am gñalẽ in quolibet damnato ad pœnã capitalẽ,q̃ trahi debet ẽt ad statuta disponẽtia,quẽ dam nari pœna capitali ꝓ certo delicto.Nã qñ lex ꝑ modũ regulę ali quid gñaliter disponit:illud seruaẽ ẽt in casibus introductis à sta tuto,vel à l.noua.l.j.§.lex Fal.cũ ibi no.ꝑ Bar.ff.ad l.Fal.& plene ꝑ eũ in l.oẽs populi.in vj.q.prin.de iusti.& iu. & in l.ij.ff. de leg.j.cũ si.Restat r̃ndere ad id ꝙ no.gl.ħ,& ad tex.quẽ alle.vez ad l.fi. post prin.ff.de bo.eo.vbi dẽ,ꝙ pro priuato delicto non debet imponi pœna ꝯfiscationis.q a r̃nde.ꝙ loquiẽ qñ pro furto veniebat impo nẽda pœna extraordinaria,iuxta l.fi.ff.de furt.seu pœna fustiga tionis,vt no.gl.in d.l.fi.in ver.fuisset.ff.de bon.eo.& fustigatio nõ dẽ pęna capitalis.l.ij.ad fi.ff.de publi.iudi. & expresse no. Bald.& antiqui in l.trãsigere.§.de trãsac.Et põdera tex.in d.l.fi. circa prin. quia dicit modici furti,& in mã ẽt vide q̃ sing.no. Ang. in l. si quis mihi bona.§.si q s plane.ff.de acq.he.vbi dicit ꝑ id ꝙ no.gl.ꝙ si q s fuerit damnatus ꝙ debeat ꝓijci de fenestris, vel necari veneno, vel saginari,aut alia pęna mortis non ꝑmissa à iure affici,iuxta l. aut damnũ.§.j ff.de pe.nõ efficiẽ intestabilis.nec seruus pœnę, & dũ Bal.ħ dicit,ꝙ oĩa statuta sunt leges priuatorũ iudiciorũ,vi de in hoc q̃ no.Bar.in l.j.in pe.q.ff.de pub iud. & intellige ſm ibi tradita,& ẽt dum.§.retuli Bal.in d.l.iij.dicentẽ ꝙ bãniti ſm formã statutorũ nõ p̃nt testari,intellige vt ꝑ Bar.& alios i d.l. eius qui. & per Bal.in l.fi.j.si à nõ cõpe.iud.¶ †Extra gl.dicũt ħ incidẽter Iac. de Aret.Pau.Cyn.& Ang.ꝙ iudices qui ob delictũ ꝑtẽtũ faciũt suspendere delinquẽtes mortuos,q se occiderũt male faciũt, q a crimẽ morte est extinctũ regẽ l.defuncto.ff.de publ.iudi.cũ si. & idẽ tenet Bal.in l.j.§.ne ex delic.defun.& Ang.in l.q a latronibus. §.si quis.& in l.fi.ꝑ illũ tex.j.si reus vel accu.mor.fu.& in d.l.defun cto.Et ibi dẽ,ꝙ iudices q hoc faciunt,tenenẽ actione iniuriarum, q a iniuriã ẽt cadaueri inferri põt l.j.§.quoties.ff.de iniur.Bal.ħ di cit istud ꝯmitti iudicis arbitrio.q a istud est corpus pene.alle. not. ꝑ gl.in cle.j.in ver.pęnitentię.de pe.& remiss.Fulg.hic refert illud dictũ Bal.& dicit,ꝙ nihil inuenit in d.cle.j.ad ꝓpositũ. Ro. hic te net,ꝙ opi.Bal.ħ ꝓcederet in famoso latrone,per id ꝙ no.gl. fi. in l.ij.ff.arbo.fur.cel.dũ dicit latrones mortuos bestijs subijci, & ad hoc alle.ẽt ipse quædam alia q̃ fuerũt alleg.& ꝑ Io.de Imo.in d.l. defuncto.vbi hoc idẽ tenet.& ita ẽt tenet Ro.i l. si vero.§. de viro. ff.sol.mat.in xvj.fallen.¶ †Vltimo pondera verba Cyn.hic,in vlt. q.& ẽt Ray.qui vũt sentire,ꝙ hodie ista lex ad si sit correcta, & ꝙ hodie ille q occidit ob ꝯsciam criminis nõ ꝑdit factionẽ testamẽ ti.ꝑ d.auc.bona damnatorũ.iũcto.§.oportet el ij.in auc. de mãd. princi.vbi nihil dẽ de ħ quo ad factionẽ testamẽti.Et iõ Ang.Ful. & Pau.de Ca.hic tenent ꝯ͂rium,& melius. q a dãnati de crimine capitali ẽt hodie efficiunẽ intestabiles, licet bona eorũ hodie nõ publicentur,vt no.glo.& doc.in d.l.eius qui.§.j.per illum text.qui quantũ ad factionẽ testamenti non reperiẽ correctus, vt etiã not. Bal.in l.iij.j.si pen.appel.Ergo cũ iste se occidens habeaẽ pro con fesso & damnato,vt dixi super tex.est intestabilis,vt in l. hac quæ quantum ad hoc non reperitur correcta,licet quo ad publicatio nem bonorum sit immutatũ hodie,per auc.bona damnatorũ.& no.Bar.in l.fi.ff.de bonis eorũ,qui sibi mortem consciuerunt.

Dioclet.& Maxi. LEX III.

1. *Testari potest senex,uel corpore infirmus dummodo sit sanæ mentis.*
2. *Sanitas mentis in testatore,an præsumatur,& an stetur dicto notarij, dicen tis,ꝙ testator sit sanæ mentis.*
3. *Testari de dote sua,an posit filia in potestate patris constituta,etiam si ipsa ha beat liberos.*
4. *Testari an posit filiusfamilias ad pias causas cum consensu patris & de qui bus posit testari.*
5. *Argumentum à contrario sensu potest sumi etiam in correctorijs,quãdo alia dispositio noua nihil induceret.*
6. *Pia causa in dispositione ad pias causas non debet attendi dispositio iuris ciui lis,sed naturalis,uel diuini.*
7. *Legare an posit filiusfamilias ad pias causas.*
8. *Donare causa mortis,an posit filiusfamilias.*
9. *Clausula codicillaris apposita testamento filij,quid operetur.*
10. *Donare causa mortis,an posit filius patri,uel fratri suo,cum consensu patris.*
11. *Donatio causa mortis facta per filiumfamil.de licentia patris,an posit per ip sum patrem reuocari.*
12. *Testari an posit filiusfamilias statuto sic ꝑmittente,& an ualeat tale statutũ.*

Senium †Senectus aut corporis infirmitas fa ctionẽ testamẽti nõ impediunt in hoĩe sane mentis. sed patria ptãs bene impedit h.d. ¶ †In tex.ibi.sinceritate mẽtis.an de hoc stetur dicto tabellio nis, qui in prin.testamenti dicit Titius sane mẽtis[a] &c.Cy. hic vẽ dicere ꝙ sic,de quo ꝑ Bal.& Imn.post Dy.in l.ij.ff.de test.per Bal. in §.uẽ nec furiosi.insti.eo.& in l.j.j.de cõfes.ꝑ Ang. in l. quidã in suo.ff.de cõdi.insti.ꝑ Saly.i l.furiosum.j.eo. ¶ Quid aũt si diceret notarius ꝯ͂riũ,q a diceret talis sanus corpore licet mẽte languens sit testatus an videaẽ ꝑ errorẽ dixisse,vide per Bal.in l.impe.ff. de sta.ho.¶ †In tex.ibi in ptãte.ꝑ hãc l.& l.pen.j.eo.cõcludũt cõiter doc.ꝙ filia in ptãte nõ possit de dote testari, q̃uis ẽt de iure ſforũ ipsã haberet hr̃dẽ,si decedat ab intestato cũ liberis l.auus.in vet. rennet.ff.de iur.do.& plene ꝑ Bar.in l.post dotẽ.ff.so.ma.& sic in dote filia habebat ab intestato plusq̃ filiusf. haberet castrẽsi pe culio l.ij.cũ ibi no.ff.de castrẽ.pec.& ita tenet Bal.Sal.& Ang. hic & Bal.in l.ij.§.de hęr.vel ac.ven.& in auct.sed & si q s.§.secun.nup. & in l.pe.ad fi.j.de falsa cã adiecta leg.& Pau.de Ca.in l.qui i po testate.ff.de testa.¶ †Est tñ ardua dubitatio an ad pias cãs filiusf. testari possit,in quo Bal.Ang.& Sal.hic simpl̃r tenẽt ꝙ sic, cũ con sensu p̃ris[b] ꝑ c.licet.ad fi.de sepul.in vj.& ibi no.glo. & idẽ tenet Fed.de Se.in consi.xciij.inci.Habuistis.& in ꝯs.ccxcvij.inci. Qũ veritas &c.qui ibi in fi.subdit ꝙ non auderet cõsulere pro ista opi. q̃uis sit ęqua,eo q a Io.An.tenuit ꝯ͂rium in c.si p̃f. de test.in vj. in nouella ꝓ regulam huius l.Bart.in l. q in ptãte.ff.de test.tenuit ꝙ testm̃ ad pias cãs fieri possit ꝑ filiũ cũ ꝯsensu p̃ris in aduẽtitijs.in quib.patri non quæreretur vsusfructus.quia testm̃ ad pias causas potest pendere ex alieno arbitrio.c.cum tibi. de test. & dixi in l. captatorias.§.ti.j.& sic cessat ratio quam prohibetur filiusfa. testa ri.i.ꝙ vltima voluntas non debet pendere &c. hæc ratio sua con cludit,ꝙ etiam de his in quibus quæreretur vsusfructus patri po test testari cum consensu illius, & cum dicta opin.Bart. simplici ter transit Paul.de Cast.hic,sed ipsemet Bart.in repe.l.j.§. de sac. sanc.eccle.in iij.q.primę partis aliter dicit,nam cõcludit ꝙ in ad uentitijs in quibus patri non quæreretur vsusfructus poterit te stari etiam sine patris consensu per d.l.j.de sac.san.ecc.in versi.li ber sit filius.Sed in his quibus patri acquireretur vsusfructus po test cessari cum consensu patris.quia tractatur de pręiudicio suo Ful.hic & i l.j.§.de sac.san.eccl.ad fi.dicit ꝙ nullo modo possit te stari filiusf.ad pias cãs.quia non reperiẽ ħ iure cautũ.Et r̃ndet ad tex.d.c.licet.ꝙ ille tex.non probat nisi à contrario sensu. & sumi non debet argumentum à contrario sensu vbi resultat legum correctio vt not.glo.j.in c.j.ver.permittimus. de ętate & qualita te.lib.vj.& in l.vt liberis.ad fi.glo.mag.§.de coll.pro hoc facit.quia tex.in d.c.licet.in ver.iudicare.non loquitur de testamento.vnde poterit intelligi de relicto per dona causa mort. vt iura iuribus concordetur.argu.l.j.supra de inoffic.don. & sic ille tex. concor. cum l.tam is.§.j.ff.de donatio.cau.mor. & ita sentit Ioan.de Imo. in d.c.licet in nouella. dum dicit id quòd ibi dicit glos. de vltima voluntate non debet intelligi de testamento per ea quæ ipse met not.in d.c.si pater. Romã. hic,& in l.pen.infra eo. tenet ꝙ in omnibus

ADDITIONES.

a ¶Sane mentis. Addo Lud.Ro.consi.cclxxv.vbi tenet,ꝙ nec creditur testatori dicẽ ti se esse sanum mente,cum ex verbis alii eius appareat contrarium.

b ¶Consensu patris. Vide Pau.de Ca.consi.cci. Cal.consi.pe.de testa.& quo ad in tellectum d.Iac.hic datũ ad c.licet de sepul.videtur ꝙ intellectus suus nõ possit procedere.s.debeat intelligi de don.cã mor.quia verbũ,iudicare, nil aliud im portat,quã in vltima volũtate relinquere.vnde cũ do.causa mor.plus sumat de natura ꝯtus quã vltima voluntate non potest intelligi ꝙ iudicatur capiatur ꝓ dona.cã mor.nec dubitationis rõ fuit, vt dicit d.Ias.si põt eligere sepulturã. er go ẽt vr̃,ꝙ possit ꝓ aĩa do.cã mor.q a electio sepulturę cõferẽ in tp̃s quo solutus est à patria ptãte.sed vera rõ dubitãdi fuit vt mihi vr̃ quia videbatur ꝙ filius põt eligere sepulturã libere sine p̃ris assensu & sic cadaueri,& cineri suę prouidere ꝙ ẽt & multo fortius posset aĩę suæ cõsulere sine p̃ris assensu, & tñ ꝯ͂riũ decidiẽ, & ita vr̃ fuisse mẽs illius tex. notãdo verba ibi sibi eligere sepulturã, & alia pro aĩa tñ sua quæ corpus & aĩa cõplectuntur,cogita & ꝙ verbũ iudicare , pro vlti ma voluntate capiatur,in d.c.licet voluit ibi Io Mo.& ꝙ nullam vl. voluntate posset filiusf.facere preter p̃ris assensum voluit Pet.de Anch.consi.cccviij.

omnib. aduentitijs intelligit filiū permissum testari ad pias cās, si cunsensus patris interueniat, & nō aliter, vt in d.c.licet in vers.pro anima. Nam si ille tex.intelligeret de don.cā. mor. superuacuum esset illud verbū, pro anima. q̄a ēt pro alia cā pōt donare cā mortis cum consensu patris per d.l.tā is.& pro ista opinio.adducit. q̄a in dubijs sensib.legū semper accipienda est illa interpretatio. quę faueat piæ causę.arg. l.cum inter.j.de fideicom.libe.vbi tractat de fauore animę, ēt in correctorijs verba large accipiunt, vt colligit ex no. p Bar.post gl. in auctẽ. sacramenta puber.ṡ.si aduer. vēdi. & no.do.Ant.in c.fi.de cōsue & dicit, q per tex. in d. c.licet.in ver. preter ↄsensum probat q indistincte requirit ↄsensus,vt ēt tenuit Bal.in repe.l.j.ṡ.de sac.san.eccle. Ang.in d.l.qui in ptāte simplr tenet qd possit testari cū consensu patris per d.c.licet iuncto.c.cum tibi.& idē ēt tenuit Bal.in l.j.§.si filius.de lega.iij. vbi ēt dicit quod filius poterit testari ad pias cās cum ↄsensu patris de reb. pr̄is.Im. in d.l.qui in ptāte.dicit qd de iure verior vr opin. qd nō possit testari aliquo mō.q̄a tex.in d.c.licet. non probat nisi a ↄrio sensu.vt dixi & p h adducit.q̄a licet esset in testō ad pias cās.vna ex rōnib. per quas filiusfa.impedit testari.s. q̄a nō debet pendere ex alieno arbitrio, tn̄ adhuc firma remaneat alia.s. quia testm̄ est publicum ius, & non pōt concedi talis ptās testandi à patre.sed solū pōt cōcedi à lege.l.iij.ff.de test.& h in gl. sufficit.q vna rō firma maneat. §.affinitatis.insti.de nup.& no.in l.liberorū.§.notatur.ff.de insa.vl si volumus sumere argumentū a ↄrio sensu in c.licet.tūc accipiat verbum, iudicare, pro donatione cā mor.& dum tex. ibi dicit pro anima.subaudiet, maxime. & ita dicit ipse tenere Ioā.An.in d.c.si patet.licet aliter sm eum sentiat gl. in d.c.licet. & istam opi. tenet etiam ipse in l.tam.his.§.j.& rn̄det ad illam auctoritatē dicentem. quę spiritu Dei aguntur nō sunt sub lege,vt habetur.xix. q.ij.can. duæ sunt intelligitur sub.l. peccati.sed bene sunt sub.l.positiua,q̄ præciperet honesta. Vnde tenetur ad obseruantiā mandatorum ecclesię,vt patet ex notatis per per gl.in cle.ad nostram.in §.iij.de hęre. q̄ in hoc notanter est locata. Aliter. n. posset rn̄deri ad illud vt per Io.de Imo.in l.qui filio.§.j.ff.de hære.insti.Pet.de Anc.in d.c. licet dicit q opi.Io. An.est magis tuta. & q ita de facto interrogatus voluit rn̄dere ipsemet.Pet.de Anc. in c.ij.de test.etiam simplr approbat opi.Ioan. An.in d.c. licet.transit cum opi. quæ habet.q possit testari cum consensu patris. & idē ibi do. de Sancto Gemi. quia illud verbum , iudicare . ibi positum in tex. est generale , & aptum ad quālibet vltimam volun. Nam cum scribat papa , q de iure filiusfa.non poterat testari, vel codicillari.cum consensu patris per hanc legem,iuncta.l.ij.de leg.iij. vnde si papa intellexisset concedere dona.causa mor. istud expressisset arg.c.ad audientiā. de deci.& istam opp.tenuit ēt Ioan. Cal.in cōsi.x.sub rub. de test. vbi consuluit q tex.in d.c.licet.habeat locū etiam in legato.Ro.in repe.auc.similiter.j.ad.l.fal. sequitur per oīa opi.Barto. in d.l.j.de sac.sac.ecc.quam ēt simpliciter sequitur Imo.in c. ij.de testa.Puto veram esse opi . q̄ habet,q indistincte in omnib. aduentitijs filius possit testari ad pias causas,& non interuenerit consensus patris, & non aliter.q̄a hoc certe probari videt in d.c.licet.in ver. pręter assensum. & ēt in verbo nisi peculiū castrensę. nam exceptio declarat regulam,& dictū præcedens.l.nam q liquide.§. fi. ff. de pe. leg.qui tex.est sing. sm Imol. in l.filio.præterito.ff.de iniusto testa. Vnde cum in exceptione posita ibi in ver.nisi &c.ponatur casus ī quo filius poterat nedum donare causa mor. sed ēt testari sine cōsensu patris . ergo dictum præcedens intelligitur nedum de casu in quo filius posset donare causa mor . cum consensu patris. sed etiam de casu in quo poterat testari de consensu patris. Ad idem quia exceptio firmat regulam in casibus nō exceptis.l.quæsitū.§. deniq;.ff.de fun.inst.no.gl in l.his.ff.de legb.¶ † Tertio, & fortius nam pōt sumi argumentū à contrario sensu ēt in correctorijs qn̄ aliàs dispositio noua iuris induceret , vt dixi in auc. ex testō. ṡ. de coll.Sed certū est,q ille tex.dum dicit,pro anima tn̄ pręter ipsius assensum &c. nihil noui induceret, nec aliquid operaretur , nisi inde sumeret argm̄ a ↄrio sensu.ergo &c. ¶ † Quarto, p hac opi. facit.quia in dispositione ad pias causas non debet attendi dispō. seu prohibitio iuris ciuilis.sed iuris naturalis.aut diuini,aut cano. vt plene no. Bar.in repe.l.j.ad.fi.& dixi in l.captatorias. ṡ. ti. j. Sed ita est, q non reperitur ista prohibitio, nisi de iure ciuili. ergo illa non debet attendi . per ↄn̄s non est ēt attendendum vitium per argumentū à cōtrario sensu sumptum ex d.c. licet inducitur correctio iuris ciuilis . Et per hoc ēt patet nō obstare illud q dicebat. videlicet q militabat adhuc vna ratio prohibitiua.s. q testamenti factio est publici iuris , & sic non pōt conferri ptās testādi à patre sed à.l.quia dico, q ista ptās testandi tribuit a lege canonica.s.per d.c.licet. & ab alijs iuribus volentibus in pia causa non attendi p hibitionem iuris ciuilis. Nō ob. ēt q verbum, iudicare debeat restringi ad do. causa mor. supplendo ibi dictionem, maxime &c.

quia illud est violare tex. Non ob.tex.in d.l.j.in ver.liber sit filius. per quē Bar.vult,q in his in quib. patri quęrit vsusfructus, non requiritur ↄsensus patris .q̄a pōt rn̄deri primo.q ille tex.vt ēt fatet. Bar.locū habet solum in eo q testatur in mortis articulo,vt ibi,in verbo, decedens.secundo q ille tex.intelligit de personis idoneis ad condendū testm̄ validū sm opi.glo.ibi,in ver.iudicia. q̄ magis cōiter approbant per doct.ibi,licet ibi Bar.aliter velit. tertio rn̄de q clare est decisum.in d.c.licet.q præterq̄ in castrensib.requiritur consensus patris , q̄ dispositio iuris canonici attendi debet in pia cā. vt dixi. Et non pōt fieri differentia inter aduentitia in quib. pr̄i quęrit vsusfructus , & illa in quib.non quærit vsusfructus . quia si requiritur consensus patris in his in quib . quærentur vsusfructus patri,eadem ratione in alijs. Nec obst. ad hoc, si dicatur q quādo quæritur vsusfructus requirit consensus patris . quia tractatur de præiudicio eius ppter vsumfructū.quia dico hoc nō esse verū. nā licet pater haberet vsumfructū,tn̄ mortuo filio ab intestato extinguebat vsusfructus pr̄is . q̄a filius habiturus erat ab itestato hr̄dē puta descendētes ex filia. q nō remanebāt in ptāte aui, insti.de pa. po.& tn̄ tales descendentes excludebāt ex toto auū ab intesta.in auct.de hæred.ab intest.§.j.Nec ob.ēt si diceret q lz alias filio agēti sit necessarius ↄsensus patris.l.fin.§. necessitatē.j.de bo. q̄ lib. tn̄ secus est i aduentitijs in q.b.nō acquireret vsusfructus patri,vt ibi p Bar. p tex.in c.fi. de iu. in vj. & in auc.vt lic.mat.& auię. io prin. q̄a rn̄deo q si ista rō in proposito nr̄o deberet attendi inferret, q ēt ad nō pias cās posset testari i talib. sine ↄsensu pr̄is. Cuius ↄrm̄ cōiter tenet per l.pe.j.eo.& ibi dicet. Et in mā etiam vide Bal.in l.j.no.in repe.de sac. sanc. vbi etiam tenet. q de re patris posset testari ad pias causas.& idem etiā tenet Imo.in d.c.ij.de test. ¶ † Et tertia conclu. q possit testari ad pias causas. pone quòd filius fecit aliqua relicta ad pias causas, & aliqua ad non pias. an ille cui relictum est ad pias causas. habebit ratum per ius accres. vide p Bal.hic cū quo transit Sal.& Pau.de Ca.& Bal.in rep. d. l. j. & q ibi no.Bar.dū tractat an ad pias cās posset q.s decedere pro parte testatus,& pro parte intestatus. & aliq.d per Imo.in d.l.tam is.§.j. ¶ † In gl.fi.ad fin.hęc rn̄a non est tutior.de quo vide per Cy.Bar.& alios hic,& p Bar.in d.l.qui in ptāte.& in d.l.tam.is.§.j.& in l.iij.ff. de test.Et circa h not.per gl.remanet vna dubitatio.Quid si filius fecit testm̄ de consensu pr̄is, & adiecit q si non valeret de iure testamenti valē debeat iure codicillorū,aut iure cuiuslibet alterius vltimæ voluntatis, vtrū trahat illa dispō ad don.cā.mor. [a] si illi q.b. relinquebat pn̄tes essent. q̄a aliàs. nō posset esse don. causa mor. iuxta.l.inter mortis.ff.de don.cā mor.Et in hoc articulo varię sunt opi.de quib.vide Cy.Ray.Bal.Ang.& Sal.hic per Spe.& Io.An.in ti.de instr.edi.§.ↄpendiose.ver.q.d si filius.per Fed. de Senis. in d. ↄsi.ccxcviij.inci. vt ṡ. p Bal.in d.l.cā quā.j.de fideicom.& ī l. labeo. ff. de pac.in rep.l.j.in ver.q̄ri.ṡ.de sac.san.ec.& insti. eo. in prin. & per Ang.Imo.& Pau.de Ca post Dyn.in l.q in potestate.p Ange. in cons.clxxxvj incip.Berta habēs &c.per Ful.in l.si quis imperatorem.j.eo.per Imo.& Rom. in d.l.iam is.§.j. Et magis vera opin. esse vr, q postq̄ facta est numeratio specierū vltimę voluntatu.s.testamētu, & codicillorū,illa verba generaliter.s. cuiuslibet alterius vltimæ voluntatis operantur idē ac si specificata esset mentio. de do.cā mor.c q. ad agendū.de procu.in vj. & per id q no. glo.mag. in l.iij.§.quęsitū.ff.si q.s cau.dum all.§.pręterea.maxime cū referri nō possit ad aliā speciē vltimę voluntatis, cum nulla alia sit vltra testm̄,& codicillos.ergo pinde est, ac si singulr de ipsa donōne facta eēt mētio.l.ij. de lib.& post.& l.fundus qui locatus. ff.de fund. instr.saltem cum largo sumpto vocabulo ēt donatio causa mor. vltima voluntas dr.l.fi.cum fi. j. de don. cā mor. cum & legatū ēt donatio.dicatur.l.legatum. la.j. ff.de le.ij.Et sic dato q requiratur spālē fieri mentionē de don.cā mor.l.filiusfa. ff. de don.vīr dicta verba sufficere. ¶ † Et dicit Ang. hic notabilr q vbi in testō pdicto interuenisset iusm pr̄is,& filij,tūc oīno valeret ēt in vim donōnis causa mortis.q̄a circa id quo iteruenerit ↄsensus iusm habet vim specifici ↄsensus , vt est tex. in l.cum pater. §. filius matrem.ff.de leg.ij.& declarat ēt illū tex.Bal.& Sal.i l.4.ṡ.cōmo. Vbi aūt cla eēt adiecta p hæc verba,& nō valeret iure testī,valeat iure alterius vltimæ volūtatis.tūc veritas eē vr.q nō intelligeret de don.cā mor. q̄a illa verba intelligunt de vltima volūtate sīli ipsi testō.l. si fugitiui.cū gl.sua notab.in ver.q̄libet.ṡ.de ser.fugi. & l.fi.§. cui dulcia. ff.de vi.tri.& oleo lega.Et p ↄn̄s intelligeret de codicillis,q maiorē hn̄t sīlitudinē cū testō.q̄. hēat do.cā mor. q̄ in sui ordinatione accedit.

ADDITIO.

[a] Causa mortis. Adde q idō consuluit Rom.cons.lxxv .q si donans dicat, dono tibi causa mor omnia,& singula bona mea pleno iure,q ita poterit detrahi Falcidia de hac dona.sicut de vltima volun.quia dicit illi æquiparari quo ad sui essentiam & validitatē,& dicit probari ex tex.no.in l.j.ff.de tri.& ra.distra.

cedit ɔ̃ctui.iuxta no.p gl.in l.ij.ff.de dot.pleg. & p doc.in l.ij.ff.de leg.ij. Vide ēt circa p̄dicta.i.q.id qđ no.Cy.& Io.de Imol.in l.miles in prin.& in l.vt hǣ dib.ff.de leg.ij. ¶ †Verū aūt possit pr̄ cōsentire filio donāti cā mor.sibi,aut alteri filio [a] suo. vide aliqd p Cy. Ful. & Pau.de Cast.hic.& plenius p Ang.& Imo.in l.j.§.qsitū.eū se.ff. ad Tre.cū cōcor.& addi. quas ibi dedi. ¶ †Verū aūt licētia donādi cā mor.p patrem cōcessa filio,possit reuocari [b] p patrē. vide p Cy.in l.nec fratris.j.de don.cā mor.p Bal.hic.& p Io.An.in addi. Spe.in tit.de instr.edi.§.porro.circa prin.& Bar.i l.ij.in prin.in iiij. q.de do.& p Bal.in repe.d.l.j.in ver.circa hoc. Itē an talis donatio cōfirmet morte filij,aut morte patris.vide p Bar.in l.q p̄no.ad fi. ff.de don.cā mor.post gl.in d.l.nec fratris.& q no.Bal.& Fulg.hic. Vltimo in materia huius.l.vide q̄ dicā in l.pe.& fi.j.e. vbi enumerabo aliquos casus,quibus filiusfa.posset testari. ¶ †Et posset hic ēt tractari vtrū p statutū possit induci,q filiusfa.possit testari. vide p Bar.in l.si qramus.ff.de testa.& p Bal.in auc.ingressi in prin.c.de sacros.eccl.& in l.cūctos pplos.de sum.tri.& fi.ca.p Pet.de Anch. in repe.c.canonū statuta.in vers.pcedo vlterius qn statutū &c. de constit.& per Pet.de Anch. & Imo.in c.ij.de testa.& per Albe.de Rosa.prima parte statutorum.q.clxxxj.

ADDITIONES.

a ¶Alteri filio. Vide Oldr. cons.xxvj.

b ¶Reuocari. Vide Anch.cons.lxxv.& ibi,an si pr̄ filio do.cā mor.pmisit rē tradere, an mortuo filio possit pœnitere, & an teneatur vltra q̄ facere possit.

Dioclet.& Maxi. LEX IIII.

1. *Pupillus non potest testari. sed ille qui excessit pupillarem ætatem, potest.*
2. *Donare causa mortis an possit pupillus.*
3. *Testari an possit pupillus proximus pubertati, statuto sic permittente.*
4. *Testari an possit pupillus, si in ipso malitia suppleat ætatem.*

SI frater. †Pupillus nō pōt testari.sed ille q excessit pupillarē ætatē pōt.licet malitia nō suppleat.vel licet nōdū sit ætatis.xxv.annor. h.d. fm gl.& Doct. ¶ †Et idē dicit in dona.cā mor.[a] q in testō,vt est tex.in l.j.post prin.ff.de tu.& ra.di.& non est alibi fm Io.de Imo.i l.ij.ff.de le.j. & ibi Bar. & alij in l.tā his.in prin.ff.de do.cā mor.vbi gl.dicit,q ille q nō pōt testari,nō pōt donare cā mor.excepto filiofa.bn̄ facit l.discretis.j.eo.& facit ad illud qđ ibi dicet.Et quid si adultus dolo inductus fuerit ad testādū, & relinquendū exheredes,an succedentes ab intesta.habeāt remediū ɔ̃ scriptos hǣdes.vide hic p Bar.& post eū Ful. hic, q approbat illā opi.quā refert Bal.s.q hi des scripti teneāt actiōe de dolo,vel crimine stellionat᷑. p quo all.l.Lucius.§.Sempronia. eū gl.ff.de le.ij.& adde Ang.idē volētē in l.nō est enim. p illū tex. ff.de inof.test.bn̄ facit.l.j.& ij.j.si quis aliquē test.phi.& optime id qđ no.Cy.q idē vr̄ velle in l.quicquid.š.arbi.tut. ¶ Subdit hic Ful. q in quātū Bar.in p̄dicta.q.iij.in l.j.§.qsitū.ff.ad Treb.ad fin.sentit q nō cōpetat remediū succedētib.ab intest.Certe fm Ful.Bar.ibi h nō dicit.quia licet Bar.ibi velit, q minor in testando nō habeat restōnē in integrū aduersus testm̄.quia pōt sibi cōsulere iure cōi, scilicet reuocando testm̄.Tn̄ nō dicit Bart. q si interuenit dolus, nō possint venietes ab intesta.agere de dolo. ¶ Quid si pupillus cōdidit vltimā volūtatē,& postea affectus est pubes.an recōualescat.h decidit ex his q̄ hn̄r in l.j.§.si filius.de le.ij. vbi distinguitur inter testm̄, & codicillos. ¶ †Itē an p statutū possit induci, q pupillus pximus pubertati possit testari.dixi in l.fi.š.tit.j. ¶ Et an pupillus doli capax possit testari ad pias cās, vide aliquid p Bal.idē tenētē q nō.vt plenius p Bar.in l.j.in ij.q.j.partis.š.de sacr.san.ecc. & Pe.& Anto.& Imo.in d.c.ij.de testa. †Et p hoc apparet decisio eius quod ponit Pau.de Cast.hic. dū q̄rit, an si in pupillo malitia suppleat ætatē,possit testari.& dicit q nō. quia sicut qn̄ est pubes pōt testari nō attēta malitia,vt hic in fi.ita eɔ̃. Et ita dicit ipse in l. qua ætate.ff.e.p illū tex.vide Bal.hic expresse istud volētē.& Pet. de Anch.& Imo.in c.ij.de test. ¶ In reliquis legibus nil scribo.qm̄ sunt claræ vsque ad l. hac consultissima.

ADDITIO.

a ¶Causa mortis. Vide Ludo.Roma. cons.xcis.

Iustini. LEX VIII.

1. *Testari possunt ceci, seruatis solēnitatibus in hac lege comprehensis.*
2. *Testium nomina an debeant poni in principio, vel fine instrumentorum.*
3. *Nomen proprium alicuius est demonstrandum cum demonstratione agnominis & cognominis, & loci, & sui patris.*
4. *Nomen proprium an sit semper demonstrandum cum omnibus qualitatibus.*
5. *Testamenta non requirunt subscriptionē testium, sed solum in testamento ceci.*
6. *Testari quomodo debeat cecus. traditur hic forma.*
7. *Testis in articulo mortis constitutus examinatus per notarium sine commissione iudicis ob angustiam temporis facit aliquam præsumptionem.*
8. *Sententia potest legi per scribam, iudice præsente & sic volente.*
9. *Appellans ab interlocutoria debet exprimere causam grauaminis saltem implicite per relationem ad certam partem actorum.*
10. *Omissio leuis solemnitatis, vt signi crucis, non vitiat actum.*
11. *Sententia qua condemnatur aliquis nominatum, & reperiatur aliquis qui sit eiusdem nominis, cognominis, & loci. & condēnatus sic fateatur. an valeat.*

HAc consultissima. ¶ †Ceci vtroq; lumine ex accidēti, vel nā pn̄t suas vlti. volūtates p nūcupationē ɔdere,seruatis tn̄ solēnitatib.in hanc.l.cōprehēsis. h.d. ¶ Et diuide vt h p Cy.ex cuius diuisione bn̄ declarat lra. ¶ †In tex.ibi p̄mū ad se cōuocatos. Not.fm Bal.& Sal.q p̄mo debēt vocari testes, & h præstat argm̄ fm eos, q nomina testiū in prin.instrumēn imponēda sunt. Tn̄ subdit q nō est vis.nā ēt in fine pn̄t poni,vt patet ex subscriptionibus testiū.& sufficit fm Sal.q seruet ɔsuetudo loci. facit l.ij.j. quemad. test.ape.& c.cū dilectus.de fide instr.De hac q.ēt vide p Bal.in ti. de pa.constan.in ver.pacta.& melius in versi.die lune.xj exeunte ianuario &c.vbi dicit q si testes in actu illo debeāt de iure se subscribere debet in fine scripturę hoc fieri put sonat verbū,subscriptio.& ad hoc allegat tex.huius.l.in ver.ēt an fi.subscriptio. Et h idē voluit gl.in l.iurisgētiū.§.q sere.in ver.nouissima.& ibi Bal.ff. de pac.sed si nō reqrebat subscriptio, nō refert an in prin. an i fi. nominent.fm Bal.in d.ver.die lunæ. Pro quo bn̄ facit. l.p posteri. j.tit.j.& ibi illū tex.ad h pōderat Bal.ad fi. Et q possint scribi noīa testiū in fi.pbat in auc.de instru.cau.& fi.§.sed & si instra. & ibi h expsse no.gl.in ver.adijciat.de quo ēt vide p Bal.i l.nō aliter.n.ad fi ff.de adop.& Ang.in l.hac cōsultissima.in prin.j.tit.j. ¶ In tex.ibi sine scriptis.no.q cecus [a] nō pōt i scriptis testari. & h fuit inductū. quia p formā hic traditā magis puidet insidijs & falsitatib.de quibus maior ē suspitio qn̄ carēs lumine testat,vt h. ad fi. ¶ †In tex. ibi,& idicia. & sic vltra expressionē noīs pprij & dignitatis hrdis dēt alia demōstratio addi. putā p expressionē agnominis vel cognominis.& sir qn̄ hrs eēt psona carēs dignitate, oporteret per alia indicia psonā eius demōstrare. vn̄ Bar.i l.demōstratio.i prin. in vij.q.de cod.& dem.& in l.libellorū.in prin.in ver.circa psonā. ff.de accus.dicit q ad demōstrādū psonā pfecte,dēt exprimi nomē pprium cū alijs duab᷑ demōstrationib.vt Pet.Martini de Peru. all.illū tex.& similē in demōstratione fundi.l.forma. in prin.ff.de cēsi.& plenius p Bar.in d.l.demonstratio. vbi notabiliter loquit. Subdit tn̄ ipse in dictis locis, q pōt eē vna sola demōstratio tantū clara,q illa p se sufficeret (vt galopresius) q est nomē singulare, vt hic in gl.& pbat in l.j.& ibi h no.oēs de li.& posth. bn̄ facit.l.j. ad fi.de dot.p̄le.& l.cū seruo.§.fi.ff.de ɔ̃b.emp.Ex quo infert Bar. ibi.& in d.l.libellorū.in ver.q̄ro dixit.& in d. l.demōstratio. in vij. q.& Ang.hic.& Bal.in l.certū.ff.si cer.pe.& in l.si quis in fundi.de leg.j.& Imo.in l.cū pr̄.§.fi.de leg.ij.ad qōnes quas vide per eos. & ita limitat id quod hr̄ in d.l.forma.& hic. ¶ †Alio mō ēt limita vt not.per Bar.in l.si rē.ff.de rei ven.p illū tex. & per Bart.in l.si quis seruum.§.si inter.in fi.ff.de leg.ij.& sequit Ant.de Bu. in c.ij. de li. obla.Dicūt ēt p̄dicta Bal.& Mod.in d.l.j.de lib.& posth. & Pet.de Anch.in c.canonū statuta.de cōstit.in vers.q̄ro ēt si statuto cauet. q licet demōstratio p nomen singulare sit plena, vt dixi. tn̄ falit vbi statutū requireret in aliquo actu expressionē nominis pprij, & ēt nomis pr̄is,& mr̄is,vel similia. Et si statutū h requiret p forma.vt quia statutū disponeret, q aīs actus sit nullus. nam tūc nō sufficeret exprimere singulare nomē ɔ̃hentis. quia illa demōstratio vr̄ requisita à statuto p solēnitate. nō autem ad pbationē vel demōstrationē tm̄.vt in simili no.gl.mag. i fi.in l.testiū.§.cōdōtiē. ff.de testi.Et melius facit id quod no.Bald.in l.statutis.j. de sen.ex peri.reci.in ver.q̄ro adijcit &c. p illū tex.& ibi clarius Sal.in prin. & q no.gl.in cl.j.in ver.inhibētes.de iur.pat.& q no.Bart.in l.j.de lib.& post. Nihil.n.omitti pōt de his q̄ sunt requisita p solēnitate vel forma.l.cū hi.§.si ptor ff.de trāsa.& c.is q.el.j.& c.pcurator.de elec.in vj.qđ dcm̄ declara & amplia,vt in d.l.j. & p Ang.& Imo. in l.quoties.§.sed si nomē.ff.de hær.inst.Ro.ēt hic refert dcm̄ Bal. in d.l.j.& dicit q p eo facit id quod no.gl.in cle.appellatū.in versi. aliàs.de app. ¶ †In tex.ibi, subscriptus &c. hoc aliud hēs spāle in testō ceci.quia in alijs testamētis nuncupatiuis non requirit subscriptio testiū.quia illa.l.solū requirit, q testes audiāt.l.hac cōsultissima.§.p nuncupationē.j.tit.j.& l.hæredes palā. in prin. & q ibi no.ff.eo.Et vbi notarius est rogatus de actu,nō requirit regulariter subscriptio testiū. sed satis est q nomina [b] testiū inscribant à notario.l.in donationib.& ibi gl.& Bal.j.de do.& gl.in auc.de hęr. & fal.§.si vero absutit.in ver.ad hoc.& probat in c.ij.de fid.instru.

Nisi

ADDITIONES.

a ¶Cecus. De testō ceci vide p Pau.de Ca.cōs.336.in ij.impressis. p Ful.cōs.lxx. quid autem de exoculato, vide per Spec.in tit.de test. vers. quid de exoculato.

b ¶Nomina. Adde tu,an cognomina testium requirantur ad validitatem testamēti & vide eundem Alexan.in cons.cliij.in ij.vol.

Niſi in caſib. in quib: ſubſcriptio expreſſe requiriť à lege. & ita intelligiť ꝙ no. gl. in l. gñeraliter. j. de tab. li. a. & in d. §. ꝙ ferre. & in c. qm̃. ꝯ in gl. in verſ. duos de ꝓba. De quo vide oĩno notabiľr ꝑ Bal. in l. j. §. ad Velle. & aliquid ꝑ eũ in d. §. ꝙ ferre. & ꝑ Io. An. in addi. Spe. in tit. de inſtr. edi. §. breuiter. in addi. inci. dicit Accurſius &c. & ꝑ do. in c. cũ Io. de fide inſtru. ¶ 6 † In tex. ibi at cum humana. hic imperator ponit aliam faciliorẽ formã teſtãdi. nã eũ. s. eſſet dictũ ꝙ cecus deber eodẽ tpe, vno cõtextu voce ꝓpria corã teſtib᷑ exprimere totã voluntatẽ ſuã. Et eodẽ tpe quo ꝓferř debebat ſcribi per notariũ. & ita erat difficilis obſeruãtia, qa interdũ teſtõres mortis cogitatione turbari, nõ hñt perfectè memoriã oĩum, & ita nõ poſſent in eodẽ inſtanti ꝓfecte ſuã vltimã voluntatẽ ꝯdere. iõ ꝑmittit iperator, ꝙ poſſit primo teſtõr exprimere tabulario oẽm voluntatẽ ſuã in vno, vel in plurib. dieb. & eã ſcribi facere, & poſtea cõuocatis teſtib. eã legat tabularius, & teſtõr tũc affirmet illã eſſe vltimã volũtatẽ ſuã. Et h̄ intellige verũ qñ ꝯſtaret, ꝙ teſtator cõmiſerat notario, vt ita ſcriberet. ſed ſi h̄ nõ cõſtaret, an ſufficiat lectam [a] eſſe ſcripturã corã teſtib. & teſtõrẽ ẽt nõ cecũ dicere, qđ iſta eſt volũtas ſua. De h̄ eſt magna qõ, de qua ꝑ Io. And. in addi. Spe. in tit. de teſt. §. primis ſuper ver. quid ſi is. de quo dicã poſt gl. in l. iubemus. j. tit. j. & dicit Ang. h̄ ꝙ iſte tex. in ver. at cũ humana. debet intelligi qñ teſtõr erat in mortis articulo ꝯſtitutus. Sed vbi eſſet ſaluus, vel in modica infirmitate detentus habebit locũ priuilegiũ huius legis, & dicit ꝙ iſte intellectus non fuit cogitatus à maiorib. noſtris. Dic tu, ꝙ immo ſm mẽtẽ gl. in ver. at cũ &c. & ſm mẽtẽ doc. iſte ver. intelligiť in ſano, & vult dicere tex. ꝙ teſtõr cõdendo vltimã volũtatẽ ſuã quã vult ſeruari poſt mortẽ ſuã, habet cogitationẽ de morte &c. & iſtud expreſſe vult Sal. hic, & ex hoc tex. infert Bal. Ful. Pau. de Ca. & Ro. h̄, ꝙ ille q̃ eſt in articulo mortis nõ debet examinari in teſtẽ, cũ nõ p̄ſumat hr̄e ꝓfectã memoriã, q̃ eſt neceſſaria in teſte. l. quidã tabulariũ. ad fi. ff. de fur. Cõcludũt tñ, ꝙ eſt arbitrio iudicis, qui debet videre, an vacillet i memoria, facit. l. iij. §. diuus. ff. de teſti. de hoc ẽt vide ꝑ Bal. i tit. de pace ꝯſtã. in ver. vaſalli. e. l. j. vbi dicit, ꝙ talis põt eſſe teſtis, qa põt facere teſtm̃. l. Pãphilo. §. ꝓpoſitũ. ff. ď leg. iij. l. qm̃ indignũ. j. de teſt. ergo põt eſſe teſtis. l. cũ lex. ff. de teſt. & dicit Bal. ꝙ tũc interrogatoria debẽt abbreuiari. Bar. ẽt in l. admonẽdi. in ver. quid ſi dictũ tex. deficit. ff. de iu. iur. quẽ ſequiť. d. Ant. in c. fi. de iu. iur. 7 † Et not. in l. vero. §. de viro. in. l. iiij. fallẽ. ff. ſol. mat. dicit, ꝙ ſi quis fecit ꝓ notariũ examinari in teſtẽ aliquẽ in articulo mortis ꝯſtitutũ, ẽt ſine cõmiſſione iudicis ob tpis anguſtiã, dcm̃ talis teſtis facit aliquam p̄ſumptionẽ, vt ibi per eum. Et facit ad p̄dicta, q̃ no. Bar. in l. iij. §. j. ff. ad Sille. & Bal. in auc. ſi dicať. s. de teſtib. ¶ 8 † In tex. ibi, elogium ipſe ſuũ ꝓfiteatur &c. facit iſte tex. ꝙ ſi tabellio legit ſniam, & iudex poſtea dicat. & ego ita ꝓnũtio. valet perinde ac ſi ipſe iudex totã ſniam legiſſet ſm Iac. Bu. dicentẽ ita ſeruari de cõſuetudine Bal. hic, cũ quo trãſit Ful. dicit iſtud nõ eſſe verũ, niſi in maiorib᷑ magiſtratib. qui pñt per alios ſniam legere. ſed alij inferiores nõ vt hř in l. ij. j. de ſen. ex peric. reci. & in l. certi. s. de iudi. & idẽ tenet Sal. in d. l. ij. vbi reprehẽdit Pet. & Cy. qui in ſimili dicebãt idẽ, ꝙ Iac. But. hic, & ſiľr ꝯ Pet. & Cy. in d. l. ij. tenet ibi Ray. & Ful. & etiã Guil. de Cu. in l. fi. eo. tit. & Gui. de Cu. & Ray. in l. j. ff. de offi. aſſe. dũ volũt, ꝙ nõ ſufficiat, ꝙ iudex q̃ eſt de inferiorib. nõ dicať legere ſniam, & eam per ſe ferre ſi notario p̄ſenti dicat, legas, & ꝓferas nomine meo ſniam. qa aľs ſequereť, ꝙ nõ eſſet dr̃ia inter minores magiſtratus, & maiores, ꝯ. d. l. ij. licet Pet. & Cyn. & in d. l. ij. dixerũt ꝯtrium. ar. l. ſi ꝓcuratori p̄ſentis. de verb. obl. Ipſemet Sal. hic dicit, ꝙ ſatis eſt, ꝙ quilibet iudex ꝓferat verbũ, cõdẽno, & abſoluo, ꝑut ẽt hic voluit Bal. Sed nõ ſufficeret ſm Sal. ſi gñaliter diceret, & ita facio. nihil tñ allegat, & ꝯ eum vř ſentire gl. ij. recte inuenti, in d. c. fi. ſ. ꝙ regulr̃ nõ ſufficiat expreſſio illius verbi, ꝯdẽno vel abſoluo, Nic. de Mat. & Bal. in l. iubemus. j. tit. j. vñr ſimpľr tenere opi. Iac. Bu. & ita ẽt vř Bal. in l. j. j. de ſen. ex peri. reci. & aliquid per eũ in l. ſtatutis. eo. tit. Io. And. in d. c. fi. in nouella, dicit, ꝙ de cõſuetudine ſeruať, ꝙ ſufficiat iudicẽ dicere, & ita cõdẽno, vel ita abſoluo. [b] ¶ Tñ dñs Dominicus ibi dicit ꝙ de iure hic vř non ſufficere tex. in d. c. fi. in ver. deſcripti recitatione, & ſic voluit tex. ꝙ ꝓlatio ſit recitatoria ſcripture. Mihi ſatis ſuſtẽtabilis vř opin. Ia. Bu. pro quo bene faciunt plures rõnes, quas poſuit Bar. in l. ſi ita ſcripſero. ff. de cõdi. & demõ. vbi ꝓbat ꝙ licet nomen hæredis, & alia q̃ diſponunť in teſtõ nuncupatiuo debeant exprimi à teſtõre taliter ꝙ ꝑ teſtes audianť, & intelligant. d. l. hr̃edes palã i prin. ſufficit tñ expreſſio implicita, ẽt per relationẽ ad aliud, vt ſi teſtõr dicat, volo ꝑ meo teſtõ obſeruari, & adimpleri ea q̃ cõtinenť in cedula, quã dimiſi apud talẽ, vt ꝓbať in l. inſtitutio talis. ff. de condi. inſti. & l. aſſe toto. ff. de hær. inſti. & in d. l. ſi ita ſcripſero. cũ ſi. & ſimiliter 9 † dicimus, ꝙ licet qñ appelleť ab interlocutoria, debet ſigillatim ex primi cã grauaminis. tñ ſufficit illã exprimere implicite [c] per relationẽ ad certã partẽ actorũ, vt eleganter no. Bal. in l. minorib. j. de his qui. vt indi. & Angel. in l. vbi aũt. §. qui illud. ff. de verb. ob. cũ ſi. arg. l. certũ. ff. ſi cer. pet. & l. nominatim. de condi. & demõ. Et per hoc patet iriſio ad. d. c. fi. Nõ ob. d. l. ij. quia illa loqť qñ iudex vellet recitare ꝑ aliũ, & ipſe nihil diceret poſt lectã ſententiã. & iden illud ꝙ dicit ibi Cy. de iudice dicẽte notario, ꝓferas ſniam noĩe meo, & aliqñãtulũ diuerſum a caſu nr̃o. qa ibi loquiť ſolũ ď cõmiſſione q̃ fit ante ſniam. ¶ In tex. ibi, hic fieri nãq;, hoc imperator vult ꝙ licet p̄dicta forma teſtãdi ſit neceſſaria, in ceco tñ põt ex voluntate ſeruari à quocunq;. ¶ In gl. ij. primã ſolõnẽ approbat Frã. Accur. Cy. Ray. Bal. Ful. & Pau. de Ca. hic, & pro h̄ facit, quia legũ correctio eſt euitanda. l. p̄cipimus. j. de ap. & quia hęc lex eſt ſpãlis quo ad ſolẽnitatẽ, & quo ad ꝑſonã teſtõris. ergo dẽt p̄ferri in caſu gñali regulę poſitę in d. l. teſtamẽtis. l. ſanctio legũ. cũ vul. ff. ď penis. & faciũt q̃. j. dicã. & illud placet. licet Sal. hic dicat, ꝙ ſi lex in teſtamẽtis. fuit poſterior, ꝑut in dubio p̄ſumi dẽt ex ordine cõpilationis, vt in ꝓœmio. C. verſus. fi. dici dẽt, ꝙ lex. in teſtamẽtis. corrigit iſtã, qa rõ illius deciſionis hẽt ẽt locũ in caſu iſto. Nã hæc ſua rõ vř fragilis, qa nõ ꝓcedit qñ ambe leges ñ ſunt in eo. tit. ſed in diuerſis tit. vt no. gl. i d. ꝓœmio. C. in ver. primo loco 10 aũẽto ꝙ iſta. l. & d. l. in teſtamẽtis. fuit ꝯdita a Iuſtiniano. ¶ † Bñ putarẽ, ꝙ ꝑ iſta. l. nõ intelligiť derogatũ legib. dicentib. ꝙ omiſſio leuis ſolẽnitatis nõ vitiat ꝑ id ꝙ hř in l. fi. poſt prin. iũctis his q̃ ibi no. Bar. & doc. j. de iu. deli. dũ dñt, ꝙ omiſſio ſigni crucis requiſiti ibi à l. nõ vitiat, qa eſt leuis ſolẽnitas, qa eius omiſſio nõ põt afferre p̄iudiciũ. l. j. §. h. cũ ibi no. ꝑ Bar. de vẽ. inſp. & ꝑ Bar. i l. ij. §. prius ff. de vul. & pup. ita puto in caſu huius. l. & vide q̃ dicẽt in fi. hu᷑. l. 11 ¶ † In gl. ſuper verb. indicia. ibi, quid. n. &c. vide q̃ dixi ſuper tex. & annectũt Bal. & Ang. & Ful. ſuper hac gl. q. Quid ſi ſnia repentur cõdẽnatus Pe. Io. de Peruſio, talis parochię, & ꝓbatũ eſt duos reperiri eiuſdẽ nois cũ oĩb. dictis demonſtrationib. an ſnia ſit nulla, ẽt poſito ꝙ poſt ſniam ipſe cõdẽnatus fateať ſe eſſe illud idẽ corpus. de quo fit mẽtio in ſnia, de qua. q. vide ꝑ Bar. & alios in l. Liter ſtipulãte. §. j. ad fi. ff. de verb. ob. & in l. j. j. ſi vnus ex plurib. & in d. l. demõſtratio. in vj. q. & l. diuus. la. ij. ff. ď cuſto. reo. & ꝑ Bal. & alios in l. ſi quis ſeruũ. §. inter de leg. ij. & in c. j. de feu. ſi. cul. nõ amit. & in l. volũtatis. j. de fideic. & ꝑ Ang. & Imo. in l. j. & ibi dixi. ff. de lib. & poſth. & ꝙ no. Ang. Io. de Imo. in l. his verbis. §. fi. de hære. inſti. 12 ¶ † In gl. in ver. codicillis. Ray. Ia. Bu. Bal. Ange. & Ful. & Ro. h̄ approbat primã ſolõnẽ, ꝓ qua facit text. hic in ver. in eundẽ modũ. Sed Sal. & Pa. ď Ca. tenẽt ſecũdã ſolõnẽ, ꝑ iſtũ tex. in ver. codicillis. hẽať ꝯgrua &c. & ꝑ d. l. fi. in ver. in oi. j. de codicil. nã q̃ oẽ dicit nihil excludit. l. Iulian᷑. in prin. ff. de le. iij. c. ſolite. de maio. & obe. Sed primã opi. puto veriorẽ ꝑ iſtũ tex. & ꝑ ea q̃ dixi ſuꝑ gl. ij. Nec ob. iſte tex. i ver. ꝯgrua. qa text. habuit reſpectũ ad hr̃dis inſtõnẽ, q̃ nõ eſt ꝯgruẽs in codicillis. l. ij. j. ď codi. Nõ ob. d. l. fi. qa ille tex. recipit reſtrictionẽ ꝑ iſtã legẽ, & ꝑ alias ſpecifice diſponẽtes in certis caſib. nã nemo dicit, ꝙ i codicillis inter liberos requiranť q̃nq; teſtes. [d] ꝑ l. fi. s. fa. er. & l. hac ꝯſultiſſima. §. ex iperfecto. j. ti. j. & expꝛ̃ſſe no. gl. i d. l. fi. ď codicil. & pari rõnẽ nõ hẽbit locũ illa lex in codicillis militis, ꝑ l. milites. cũ ibi no. in tit. j. in gl. in ver. viij. ꝯclude ꝙ in caſu huius legis dũ loqť de octauo teſte, q̃ nõ erat tabellio ſed ſcriptor, verũ eſt ꝙ cõnumerať in numero teſtiũ. ſ. quo ad ꝓbandum in iudicio, quia teſtm̃ nõ erat ſcriptũ manu publica, & & ſic ſcriptura per ſe nõ faciebat fidem, qñ agiť, adducitur ad ꝓbandũ tanquã teſtis põt tabellio eſſe teſtis, vt hic, & l. Domitius. ff. eo. Sed ſi nos quærimus. an vbi requiratur certus numerus teſtium in aliquo actu, & contingat ꝙ de illo actu notarius ſit rogatus, & conficiat publicum inſtrumentum. an computetur in numero [e] teſtium, & certe notarius non computabitur in numero teſtium

ADDITIONES.

a ¶Lectam. De hoc in l. iubemus. j. tit. j.

b ¶Abſoluo. Adde Ang. cõſi. cclxix. an autem ſnia poſſit probari per teſtes. d. de Ro. deciſio. ſuis de re iudi. in antiquis tenent quod ſic.

c ¶Implicite. An ſigillatim debeant exprimi grauamina in appellatione ab interlocutoria, vide do. ď Ro. de ap. in antiquis. & ibi ſubijciens clauſulam generalem ab omnib. grauaminib. poſſit alia grauamina, qua expreſſe proſequi. dñt tñ idẽ do. deci. ccclx. in nouis de ap. ꝙ appellare nõ dř in ſcriptis, q̃ ab vno grauamine appellauit in ſcriptis, ſi alia vice idẽ grauamẽ inferať, & appellãs dicat, appello, prout in cedula, quam volo hic haberi pro inſerta.

¶Et idem Ang. in l. aut pretor. in prin. ff. de no. ope. nũ. vbi dicit ꝙ illud dř expreſſum, ꝙ tacite ineſt. & ex mẽte colligitur, & per hoc dicit valeat appellantẽ ab interlocutoria ſatis dici cãm grauaminis exprimens ſi cõprehendať neceſſario, ex verbis, licet indiuiduo nõ exprimat ꝙ eſt notabile ad intellectum clauſu. appellantu de ap. vide plures per Cor. per Fel. in c. tranſlato. de conſti. ver. ad idem & vide Car. Alex. in c. vt debitus. de accuſ.

d ¶Quinque teſtes. Adde ꝙ voluit Ang. conſi. ccxxxiij.

e ¶In numero. De hoc late per Anch. conſi. cccxxxiij & ibi quãdo quis poteſt fungi duplici officio.

testium requisitorũ pro solẽnitate instrumẽti. vt probaẽ in §. sed si instrumenta. in auc. de instr. cau. & fide. vbi apparet, ꝙ requiraẽ tabellio, & testes. Sed si diceremus ꝙ tabellio numerari possit inter testes, sufficeret tabellio. & vnus alius singularis testis, cũ regulariter duo testes in auc. sufficiãt, vt ibi numerus. ff. de testib. & hic quantũ ad hoc vt instrũ reddaẽ publicũ. & solẽne requiriẽ vltra tabellionẽ requisitus numerus testium. Et de materia legiẽ, & not. in §. oportet. el ij. alle. in gl. & ibi per glo. & Iaco. de Belui. & Glo. & Ang. in d. §. si instrumenta. per Io. And. in tit. de instru. edi. in rub. & per Bal. in tit. de pace cõstan. in vers. sicut. & in rub. s. de fide instru. & in auc. sed nouo iure. s. si cer. per. & in l. fi. j. de fideicõmis. vbi allegat Spe. & alios in l. Domitius. ff. de testa. ¶ †Extra glo. est dubium, an hæc lex locũ habeat in testamẽto ceci condito inter liberos. in quo Bal. Ang. & Sal. & Pau. de Cast. hic, tenuit ꝙ non. sed sufficit obseruari dispositionẽ positã in d. §. ex imperfecto. tanq̃ dispositio illa sit magis specialis ꝑ rationes quas hic vide per Bal. & quia tunc in testamento cõdito inter liberos nõ vẽ ita subesse suspitio falsitatis, q̃ fuit cã huius legis. & ita vẽ tenẽdũ, licet Fulg. hic dicat, ꝙ in puncto iuris vẽ verior opin. ꝯria. quĩ ſm eum tex. in §. ex imperfecto. loquiẽ in testamento in scriptis. quia tex. ibi ponit exceptionẽ à prin. illius legis loquentis in testamẽto in scriptis. sed ista lex loquiẽ in testamento nuncupatiuo. ergo ista est magis spãlis in casu suo, ad quẽ non põt adaptari. §. ex imperfecto. & ita ẽt dicit Ro. hic. quãuis dicat ꝙ opi. Bal. est æquior. & ꝙ illa sequẽda ẽ ꝑꝑ authoritatẽ Bal. q ſm eũ ñ hẽt ꝯdictorẽ. & quia in dubijs sequẽda est opin. q̃ magis fauet testõ. l. si pars. ff. de inof. test. & c. fi. de re iud. Et licet ipse nõ dicat, põt rñderi ad dictã rõnẽ adductã ꝯ Bal. ꝙ imo illud quod dẽ in §. ex iperfecto. habeat locũ in quacũq; vltima volũtate. vt l. fi. s. fa. ercis. Et expresse gl. j. i §. ex imperfecto. intelligit istũ tex. ẽt in testõ sine scriptis. Et ad cõfirmationẽ rationũ, quas in proposito adducit Bal. hic. vide Bart. in extrauag. ad reprim. in ver. non obstante. & Bal. in l. j. in iij. q. de ost. cõsu. & per Bal. & Imol. in l. Gallus. §. ille casus. de li. & posth. & in l. Titiæ textores. de leg. j. & in l. pen. j. de execu. rei iudi. & in l. vnica. §. ille aũt. j. de cadu. toll. † Dicit ẽt Ange. hic. & non inuenio tactum ab alio, ꝙ solẽnitas huius legis non requireref in his, quę ꝑ cecum ad pias cãs relicta essent pijs & venerabilibus locis, in quibus cessat suspitio falsitatis. Secus ſm eum, si fieret priuatis personis pauperibus, quæ propter egestatem multoties solent ad delicta declinare. & nihil allegat. Putarẽ ꝙ indistincte ad pias cãs nũ haberet locũ ista lex. quia ꝓhibitio iuris ciuilis nõ attẽdiẽ in testamẽtis ad pias cãs. c. cum essent. & c. relatum. de testamẽ. & plene. ꝑ Barto. in repe. l. ij. ad fin. de sacrosan. eccle. & dcm̃ fuit in l. captatorias. s. titu. j. Sed cecus non est prohibitus iure cõi testari per legẽ naturalẽ, vel diuinã. vnde dicit Bald. in l. si quæramus. ff. de testa. & expressius Pet. de Anch. & Imo. in c. quia ingredietib. de testa. ꝙ per statutũ posset derogari solẽnitati huius. l. q̃ est inducta de iure positiuo. ¶ †Et ex his apparet non procedere illud quod dicit Ange. in l. iubemus. in quibusdã lectu. j. ne. j. vbi voluit ꝙ licet ad pias causas, possit quis tutu hæres institui, per no. in c. cũ tibi. de testa. tñ fallit in ceco per hanc legem. & adde ꝙ dicam in l. iubemus. & in d. l. discreti. j. e. ꝑ §. quinimmo. cũ gl. insti. de testa. mil. ¶ †Dicit ẽt in mã huius legis no. Bal. Imol. & Raph. in d. l. si quæramus. & Pet. de Anch. & Imo. in d. c. quia ingredientibus. ꝙ statutũ disponens ꝙ in testamentis sufficiant quinque testes, non habebit locum in testamento ceci. quia statutum debet per ius cõmune distingui. l. ij. s. de noxal. ¶ †Vltimo dicit hic Ricard Malumb. Cy. Bar. & Ful. ꝙ licet in testõ ceci non possit fieri institutio hæredis tam ante legata, q̃ post. §. ante hæredis. insti. de leg. l. ꝑ posteri. j. tit. j. tñ per hanc legẽ in testamento ceci intelligiẽ esse derogatum dispositioni earum legum generaliter loquentium. ꝓ quo faciunt quæ dixi super gl. ij. Sed Bal. cũ quo transit Pau. de Cast. & Roma. hic tenent contrariũ, maxime. quia omissio leuis solẽnitatis nõ vitiat actũ, vt dixi. s. Dic ꝙ vtraque opinio videẽ vera. quia dato ꝙ per istam legẽ intelligiẽ esse derogatũ dispositioni illarum legum. & ita loquiẽ prima opinio. tamẽ non intelligitur derogatũ legibus dicentibus, ꝙ omissio leuis solẽnitatis nõ vitiat vt probaui super gl. ij. per l. fi. in prin. cum ibi no. per doct. j. de iu. delib. iuncta l. j. ad fi. de ven. inspi. Nec ad hoc ob. intellectus quẽ tradit Ful. hic. & vbique ad d. l. j. ad fi. de ven. inspi. volẽs, ꝙ illa lex velit, ꝙ omissio leuis solẽnitatis ex causa ob rusticitatem non noceat. & sic secus in non rustico. nam communiter tenetur contrariũ, videlicet ꝙ omissio non leuis solẽnitatis ob rusticitatẽ non noceat. sed si est leuis. idẽ erit in non rustico. & ita illum text. declarat ibi Cy. dicens, ita sentire gl. pen. ibi. & ita ẽt dixi in l. iurisgentiũ. §. quod fere. ff. de pact. vbi ẽt per Fulg. ¶ Practicam autem seruandam in confectione huius testamenti cõdendi à ceco vide per Spec. in tit. de instru. edi. §. id autem.

Iustiniani. LEX IX.

1 *Furiosus habens dilucida interualla, an illis interuallis testari possit.*
2 *Testamentum factum à furioso habente dilucida interualla, an in dubio præsumatur confectum tempore furoris, vel alio.*
3 *Testamentum furiosi recte disponentis, an valeat.*
4 *Furiosus, si ante furorem delictum commisit, an tempore furoris possit puniri, & condemnari.*

FVriosum. †Furiosus hñs dilucida interualla, põt in illis interuallis ꝯdere testamẽtũ, dũmodo anteq̃ furor superuenerit, ceperit testari, & finierit. Sed si anteq̃ cõpleret, superueniat furor, ꝙ añ factũ est, ꝓ nihilo hẽ. iõ cessante furore ñ poterit cõplere. sed habebit necesse de nouo incipere. h. d. ¶ †Quærit hic Bal. in dubio, si nõ apparet quo tpe fecerit testm̃ hñs dilucida interualla an ꝑsumaẽ fecisse tẽpore furoris, vel sanæ mẽtis. & ꝯcludit sequutus Oldr. ꝙ aut tps ꝯfectionis erat vicinũ tẽpori furoris ꝑcedẽtis. aut erat remotum. Primo casu ꝑsumiẽ fuisse in furore, si dispositio testamẽti nõ erat cõueniẽs homini sanæ mẽtis. secus si ꝯueniẽs erat hoĩ sanæ mẽtis. arg. l. pe. ff. de cõdi. insti. & l. Titia. ad fi. ff. de inof. test. cũ si. Secũdo vero casu ꝑsumereẽ scm̃ tẽpore sanæ mẽtis, maxime si ꝓbatũ est. ꝙ inter tps furoris, & tps testi fuit qualitas furori ꝯria. & ad hoc nihil alle. Ang. aũt hic, cũ quo vẽ ꝯcordare Fulg. & Pau. de Cast. & Ro. dicit, ꝙ nõ dẽt attẽdi, an ex interuallo an incõtinẽti. si appareat ꝙ verba testi ex toto ꝯueniebãt hoĩ sanæ mẽtis. q̃a tũc ꝑsumiẽ fuisse prudẽs. si aũt nõ cõueniebãt hoĩ sanæ mẽtis, ꝑsumiẽ fuisse furiosus ꝑ iura. s. alle. Bar. aũt de hoc locutus est aliter in l. ij. ad fi. ff. de bon. pos. furio. & infan. dela. Et quia aĩs vidi in dubiũ reuocari qualis eẽt mẽs eius. Et in hoc articulo sępius ꝯsului. iõ dic ꝙ intẽtio Bart. est ibi ꝙ si ꝓbeẽ certo momẽto, puta tali die Titiũ furiosum, aut surdũ. nõ ꝑ hoc sequiẽ. ergo in posterũ fuit furiosus, aut surdus. q̃a illud vitiũ potuit ꝯtingere ob aliquod accidẽs. l. nutu. in prin. & ibi no. Bar. ff. de leg. iij. vñ dicit Bar. ꝙ oportet ꝓbari illũ fuisse aliquo tẽpore, vel certis mẽsib⁹ furiosum. ad hoc vt postea ꝑsumaẽ furiosus. alle. l. j. ff. de cura. furi. iũcta l. ꝑcia rerũ. ad fi. ff. ad l. fal. vbi ad ꝓbãdũ ꝙ talis res, putà mẽsura frumẽti, valuit isto anno .x. nõ sufficit ꝓbare ꝙ vno tñ die hui⁹ anni fuit vẽdita ꝓ .x. De mã ẽt tetigit gl. i c. indicas. iij. q. ix. q̃ iũcto tex. vult ꝙ semel fuit furiosus, ꝑsumiẽ semper furiosus.[a] nisi ꝯriũ ꝓbeẽ. & idẽ tenet gl. in c. fi. in ver. cõpetere. de suc. ab inte. & illã glo. sequunẽ ibi Imo. Io. An. Ant. de Bu. & Abb. & ẽt Sal. hic. & Imo. in c. dudũ. de ꝑsump. & Doc. i c. inter canonicos. de elec. & Pa. de Leaz. post annquos. in cle. j. de homici. Et Pet. de Anch. in cõs. v. incip. In Xp̃i noĩe. pro parte nobilis viri &c. ꝓprie loquiẽ in hñte dilucida interualla. ꝓ quo facit, quia passiones hmõi, & motus tales ꝑsumunẽ durare nisi ꝯriũ ꝓbeẽ. vt est glo. no. in c. inter canonicos. in ver. recusatus. de ele. quã ibi sequiẽ Io. Ant. de Bu. & Imo. ibi, maxime in passione furoris. q̃ nõ cõsueuit de facili recedere, ſm do. Card. & Imol. ibi. alle. no. ꝑ gl. i d. c. indicas. & d. c. fi. facit l. si cui. §. hisdẽ. ff. de acc. & l. nõ oẽs. §. à barbaris. ff. de re mil. & in regula, semel malus. lib. vj. & istud ẽt tenet Pet. de Anch. in cle. j. quẽ ibi sequiẽ do. Cardi. vbi fortius dñt ꝙ si ꝓbatũ est aliquo tẽpore quẽ fuisse furiosum. ex aduerso ꝓbatũ est ipsum fuisse sanæ mẽtis, non sufficit hoc ad validandũ actũ postea gestũ à tali nisi ꝓbeẽ fuisse sanæ mẽtis tẽpore actus gesti. & ita dicit Pet. de Anch. se obtinuisse. alleg. in fin. no. ꝑ Dy. in d. regula, semel malus. & dicit ẽt do. Cardi. in d. cle. j. se ita cõsuluisse ꝑ id quod no. gl. fin. in d. c. fi. De hoc articu. ẽt per Bar. in tractatu de teste in arroculo incipiente, Opposita prudentiæ. vbi concludit an habens dilucida interualla præsumatur fecisse actum tempore furoris, diiudicabitur ex ipso actu. Quid. n. si matrẽ vel alium coniunctum offendit. certe hic actus ostendit ꝙ tunc erat in furore, sed si actũ fecit, quẽ quilibet diligens fecisset. tũc censebiẽ sanæ mentis fuisse. & subdit Bar. ꝙ si tunc multa verba inordinate proferebat, inter quæ aliqua fatua inseruit, & aliqua nõ fatua. ꝑsumeẽ in toto illo actu fuisse fatum. alle. d. l. pe. & probaẽ in hac l. vbi requiriẽ ꝙ totus actus fuerit perfectus sine furore & etiam istud vltimum voluit Bald. hic. ¶ †His accedit ꝙ refert Bal. in c. j. in prin. in tit. per quos fie. inuesti. vbi refert Valerium dicentem ꝙ à senatoribus testamentum cuiusdam furiosi fuit approbatum. eo quia recte i testamẽto disposuerat. De quo articulo vide ẽt per Spec. in tit. de proba. §. ꝓbare. vers. pone quidam erat furiosus. vbi refert opin. multorum. & nihil videẽ clare firmare

ADDITIO.

a ¶Semper furiosus. De hoc artic. vide per Barb. cons. lx. ij. vol. vbi multa exempla refert. & vide eundem Alex. cons. xlij. Ancha. cons. lxxij.

¶Et Alex. in cons. clx. in j. vol. & Pet. de Anch. cõs. v. in clem. si furiosus. de homici. & vide Bartho. Soci. in cons. clxiij. incip. Non fuisse opus.

firmate Io. And. ibi in addi. se remittit ad no. p gl. in d.c. fi. de hoc ẽt per Do. de San. Gemi. in c.j. §. si vero de cle. egro. lib. vj. vbi quærit quid si habens dilucida interualla delictũ cõmisit an presumatur fuisse sane mentis, & refert q gl. in d.c. fi. tenet q ille qui allegat illum tunc fuisse sane mẽtis habet illud pbare. secus si nunq̃ fuisset demens, quia tũc allegans demẽtiam habebit illam pbare. l. nec codicillos. ff. j. & ibi no. de codicil. Imo. in l. testa. §. nec furiosus ff. eo. & in l. j. §. fi. ff. de verb. obl. in hac materia breuiter concludit q aut fuerat actus gestus ex interuallo longo post tẽpus, quo pbatur ipsum fuisse in furore. & tunc incumbit onus probãdi ei q allegat quòd actus fuerit factus in furore, aut nõ intercessit longum interuallum, & præsumitur fuisse in furore tempore actus gesti. allegat ea quæ habentur in l. si ventri. §. in bonis. ff. de priui. cre. & in c. officij. de elect. Et ista etiam fuit opi. Bal. insti. eo. § item furiosi. argu. l. plerique. ff. de ritu nup. vr in proposito forte dicendum q si quis teneret opi. suam q lõgũ interuallũ intelligeretur esse post annũ, & nõ ante, quia annũ psumitur morb⁹ durare, nisi 9triũ probetur. xxxiij. dis. c. cõiter quẽ tex. all. d. Cat. in d. c. cũ inter licet ipse ibi teneat, q licet in alio morbo istud tollerari possit. tñ in morbo furoris tenet q semel furiosus psumitur indistincte semper furiosus p no in d.c. fi. & posset dici, q qñ dicatur esse longũ interuallũ quãtũ ad hoc stet dicto peritorũ. medicorũ. ar. l. semel. C. de re milit. lib. xij. c. significasti. el. ij. de homi. & istud magis placet, q̃ illud, q dicit Bal. in d. §. item furiosi vbi dicit, q i dubio præsumitur furor durare vsq; ad triẽniũ, vt. l. si ita pt. ff. de ritu nu. vbi hoc pbari nõ vr Pau. de Ca. in d. §. ne furiosus. dicit q si pbo, q Titius anteq̃ testm̃ cõderet, erat furiosus, psumitur q ẽt tpe testamẽti eẽt furiosus, q̃a psumitur perseuerasse in furore, sicut psumitur q̃s perseuerare in eadẽ voluntate. l. Lucius. la. j. ad fi. cũ si. de le. ij. nisi pbetur, q haberet dilucida interualla, quia testm̃ psumitur potius fcm̃ in dilucido interuallo, quã tpe furoris, all. in arg. l. in aduersa. ff. de test. & istã legẽ, q̃ parũ aut nihil facit, forte voluit inducere hoc modo, q̃a i dubio fieri dẽt iterpretatio, vt potius actus valeat. l. quoties. in stip. cũ vul. ff de ver. ob. Puto in tãta varietate opi. posse cõcordari, q aut pbetur quẽ semel fuisse furiosum, ante testm̃, vł aliũ actũ, & nõ apparet, an post tps furoris an testm̃ fuerit sane mẽtis, & tũc distinguitur fm q distinguit Bar. in d. l. ij. s. q aut pbatur de momẽtaneo furore. & nõ sufficit ad infringẽdũ testm̃, vel aliũ actũ. Secus si pbatur, q certo cõtinuato tpe, seu certis mensib. fuit furiosus, & in hoc secũdo casu loquitur glo. in c. fi. cũ cõcor. vbi tñ forma testamẽti, vel actus argueret dementiã, tunc ille casus vr clarus, q psumatur fuisse furiosum per iam dicta. Aut apparet q post tẽpus furoris fuit in sana mẽte ante testm̃, & iste casus est magis dubius. Tñ putarẽ tunc recurrẽdũ ad distinctionẽ Ang. & sequacium hic. s. q attenditur qualitas actus, vt ipsi dñt. Sed vbi ex qualitate actus nõ posset perfecte deprehendi demẽtia, vel prudentia putarẽ, q onus pbandi incũberet ei qui allegaret, vel furorẽ, vel sanã mentẽ. l. ei qui. ff. de pba. attento q vna psumptio elidit aliã. l. cũ de indebito. in prin. ff. de pb. l. diuus. ff. de in integ. rest. & istã opi. refert Spe. in loco. s. alle. nec in 9triũ reperio aliquid no. p Dy. in d. c. semel. quicquid dixerit Per. de Anch. in d. cle. j. cuius verba retuli. ¶ †Dubitat ẽt hic Bal. an si quis sane mentis hoiem occidit postea furiosus effectus est. an poterit tpe furoris condẽnari ad mortẽ, & puniri, & cõcludit q nõ. Cõtriũ tenet Ro. hic in puncto iuris. per l. j. in prin. ff. de penis. sed Bal. in l. humanitatis. in vers. ij. quærit si furiosus. j. de impu. & alijs substi. & i c. j. ao ille qui interfecit fratrẽ dñi sui. tenet illã opi. quã ipsemet tenuit hic Imol. in l. ex facto. in prin. ff. de vul. & pu. p. an hoc articulo dicit plura, & reliquit indecisum. sed ipsemet in c. Ray. in mã exemplaris substitutionis. de test. cõcludit, q pcessus non põt fieri 9 furiosum, nec cõdẽnari, quia loco absentis hr. l. ij. §. furiosus. ff. de iu. codi. & 9tra absentẽ ad talẽ sniam pcedi nõ posset. l. absentẽ. ff. de pe. nec pcedi cũ curatore furiosi, quia vbi talis pœna venit iponẽda, non admittitur pcurator, nec 9tinet curator illius q nullũ intelm̃ hẽt, all. l. pe. §. ad crimen. cũ mã. ff. de pub. iud. Sed si esset dãnatus añ furorẽ, & postea superueniat furor. an possit decapitari, & dicit Im. in c. Ray. videri sibi, q superior, sit consulẽdus, cuius arbitrio ad hoc cõmittitur. l. diuus. §. si vero. ff. de of. psi. tñ ille tex. nõ vr aliquid dicẽ de eo qui dãnatus erat añ furorẽ, & postea superuenit furor tpe executionis faciẽde. iõ vr tutius, q nõ dẽret decapitari anteq̃ rediret ad sanã mẽtẽ, q̃a vt dicit Bal. in d. l. humanitatis. in ver. quarta idñ &c. mortuus, & furiosus à pari pcedũt, alle. l. bonorũ. ff. rẽ ra. hab. ergo si corpus mortuũ nõ põt regulr suspẽdi, vel decapitari, vt dixi post Cy. in l. ij. s. e. ita nec furiosus. Pro hoc facit text. i rõne sui, in d. l. diuus. vbi dicit, q faos sui furore puniri, & p hoc patet nõ obstare. l. j. q pe. nõ põt hr locũ in eo q̃d est ad instar mortui, & vide q no. Bar. in d. l. ex facto. & vlt. dicto. Tãgit ẽt hoc, Bal. & Mod. post eũ de modo pbãdi quẽ furiosum p testes, vel aliter, de quo vide q no. gl. xvij. q. ij. Gonsaldus. & xciij. dist. legimus. xlvj. dist. c. j. & gl. in l. si cũ dotẽ. §. si maritus. ff. so. mat. & ibi per Bal. Ang. & Io. de Imo. per Bar. in d. l. ij. ff. de bon. pos. fur. & infan. dela. & in l. is. q §. fi. ff. de tu. & cur. da. ab his in l. nec codicillos. j. de codi. in l. muru & ibi ẽt Bal. ff. de acq. hær. & Bar. in l. si quidem. C. solu. mat. & in tractatu suo de test. in ver. s. alle. & Bal. in l. solani. s. de testib. & in rub. j. si ex fal. sanstru. & in l. diuus per illũ tex. ff. de offi. psi. & multum per eũ in d. §. itẽ furiosi. per Io. de Imo. in l. j. §. fi. ff. de ver. obl. & Ro. in eadẽ. l. j. in prin. per Do. de San. Gemi. in c. j. §. si vero. per illum tex. de cleri. egro. lib. vj. & in c. filij. de hær. in vj. ¶ Et an si in instrumento notarius dicat, Titius sane mentis &c. probetur, q̃d tunc non erat furiosus, [a] dixi in l. senium. s. eo.

ADDITIO.

a ¶Furiosus. An teneatur de delicto vel homicidio commisso etiam ante furorem. Adde q Ia. Alua. in c. j. an ille qui inter fecit fra. do. sui. dicit q non tenetur ita, vt possit criminaliter puniri, nisi constaret de simulatione furoris ad quod etiã vide Bar. in l. congruit. ff. de offi. psi. & Cepol. in lib. cautelarum. cau. viij. & hoc est verum, ẽt si ante furorem fuisset condẽnatus fm Bart. in l. ex facto. ver. v. requiritur. ff. de vul. & pup. Et adde ẽt q furiosus occidens vel mutilans non incurrit irregularitatem cle. j. & ibi per do Car. qui multas. q. ponit de furioso delinquẽte de homi. & ex quibus actibus, & quomodo probetur quẽ furiosum, vltra quæ hñr per Alex. & alios in l. si cui dotẽ. in §. si maritus ff. sol. mat. vide Alex. in cõsi. liiij. in j. parte consi. & vide Lud. Ro. in l. j. in prin. ff. de verb. ob. vbi ponit de pijciente lapides, & de eo qui vadit ridendo per viam publicam, & vicinus, & de eo qui iussit sepeliri corpus suum cum sonis, & cantibus, & q differt furiosus à mente capto, & qño cognoscatur, hr per Bald. in l. si furiosi. C. de nuptijs. & in l. ij. C. de cur. fur. & per Ang. & Imo. in l. ex facto. ff. de vul. & pup. & per Alex. in consi. liiij. in iiij. parte consi.

Iustiniani. LEX X.

1 *Surdus, & mutus natura, testari non potest. secus si ex accidenti, dummodo scribere sciat.*
2 *Testari prohibitus, prohibetur, & donare causa mortis.*
3 *Mutus, & surdus natura testari, non potest. fallit in milite.*
4 *Mutus, & surdus natura. an possit testari ad pias causas.*
5 *Statutum an possit habilitare mutum, & surdum ad testandum.*
6 *Testari non potest qui perdidit loquelam, nisi propria manu scribat.*
7 *Testamentum nutu factum. an & quando valeat, vel non.*
8 *Mutus, vel surdus, an possit matrimonium contrahere, & an possit donare.*
9 *Mutus vel surdus, an possit fateri delictũ, & rõne confessionis damnari.*
10 *Mutus audiens, potest codicillari nutu.*

DIscretis. †Surdus, & mutus à nã testari non põt, si vero ex accidendi põt, dummodo scribere sciat, & manu sua scripserit voluntatẽ suã. Ille vero qui mutus nõ est. sed tñ surdus a nã, vel ex accidenti potest indistincte testari, ẽt si nesciat scribere, si suã intẽtionẽ verbis exprimere põt. Mutus aũt qui surdus nõ est, testari nõ põt, nisi scribere sciat, & manu sua scripserit. h. d. ¶ †Not. q phibitus testari prohibetur ẽt donare cã mortis, de quo dixi in l. si frater. s. e. Et istud. facit, an sicut vsurarius manifestus prohibetur testari fm dispositionem c. quãquã. de vsu. in vj. phibeatur ẽt donare [a] cã mortis. de quo vide p doc. ibi post gl. fi. & per Bal. in l. executorem. j. de execu. rei iudi. & Ang. in disputatione sua. Astensis miles. p Ant. de Bu. in disputatione sua incip. Bononiensis quidam vsurarius. in tertio dubio. & p Pet. de de Anch. in disputatione sua inci. Vsurarius manifestus quædã bona &c. & Io. Cal. in disputatione inci. Canonica cõstitutione cauetur. per Lapum, alle. cxxv. per Laurẽ. de Rodul. in repet. c. cõsuluit. de vsu. q. cxxv. per Imo. in l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. & in l. tam is. in prin. & ibi ẽt per Ro. ff. de. do. cã mor. per illũ tex. cũ gl. & magis cõis opi. vr esse q sic. tñ pro nũc nõ discutio. Ad q vide ẽt no. p Io. de Imo. & Raph. in l. ij. ff. de leg. j. & p Bal. in l. hac cõsultissima. s. eo in ver. itẽ dr hic, q in codicillis &c. post Ia. Bu. & silr no. q qui nõ potest testari nõ põt codicillari, vt hic, & l. ij. & ibi plene per doc. de leg. j. ¶ †Itẽ no q mutus, & surdus à nã non põt testari. fallit in milite, vt l. iure militari. ff. de testa. mil. & in §. quinimo. insti. de testa. mil. & ibi bona gl. & dicit Io. Fab. ibi q mirũ est, qño talis miles facẽ possit testm̃, cũ ignoret q sit testm̃, & omne idioma, nec quicq̃ intelligat, nisi q rõ nãlis ministrat. Sed rñde q per signa intelligit. vñ fm eũ hic probari oportet. s. q erat talis, q intelligere poterat per signa, & q talia signa facta fuerunt per q apparcat eum voluisse testari. & de hoc ẽt vide Bar. & Ange. in l. iure militari. ita ẽt intelligit Sal. hic cõprobo hoc. s. q tex. in d. l. iure militari, intelligat in milite muto, & surdo à nã, intelm̃ tñ habente, qui aliàs æquiparatur pupillo. l. seruo inuito. §. pe. ad fin. ad Treb. & per Bar. in l. mutũ. ff. de acq. hær. cũ cõcor. qui pupillus ẽt miles

ADDITIO.

a ¶Donare. Bal. quodam suo consi. clxvj. tenet q dispositio. c. quãquã. de vsur. non habeat locum in codicillis, nec in donatione cã mor. quod ita consuluit collegum nostrum Mediolanense.

4 miles testari nõ põt. l.fi.ſ.titu.j. ¶ †Et ex istis patet an procedat id quod dixit Pau.de Cast.hic.& in l.qui in pŕãte.§.j.ff.eo. & ibi etiã Raph.vbi cõcludit, ꝙ mutus,& surdus a natura, nõ põt testari ẽt ex dispositione principis.quia ſm eos pſumit nihil intelligere,& esse tanq̃ homo mortuus. per istam.l.in prin. Sed certe istud est ꝯ d.§.quinimmo.cum gl. vbi põt talis testari, si est miles. & est de mẽte glo.fi.hic.& tñ si nõ careret intellectu, nõ posset. l.fi.ſ.titu.j. ideo dic vt dixi.ſ.ꝙ aut habet intellectũ,& põt secũ dispẽsari. alś secus.quia æquiparantꝰ impuberi . bene faciunt quæ dixi in l. fi.ſ. tit.j. Per pdicta ẽt nõ puto bene locutũ esse Bal. in l.j.ſ.de sacros. eccle.nõ i repe. vbi tenet,ꝙ mutus & surdus à natura,nõ possint ad pias cãs testari.quia æquiparantꝰ pupillo.d.l.seruo. & pupillus nõ põt ad pias cãs testari,vt in remissionibus quas dedi in l.si fra ter.ſ.eo.nam istud dico pcedere, qñ nõ haberet intellectũ.secus si haberet.quia miles talis põt testari.& tñ pupillus miles nõ põt. vt dictũ est . & sicut in testõ militis est remissa prohibitio iuris ci- uilis.l.si à fratre.cũ seq.ſ.tit.j. ita ẽt ad pias cãs. put dixi in l. seniũ. ſ.eo.& in l.captatorias.ſ. tit.j. Sed aduerte quia p opi.Bal. in d.l.j. licet ipse nõ alleget,plurimũ vꝛ facere tex.hic, q̃ prohibet talem posse libertatẽ relinquere . & tamẽ libertatem date est quid piũ. vt per Bar.in l.si vnus.cũ cõcor.j.tit.j. Sed põt rñderi ꝙ ista phibi- tio de qua hic, est iuris ciuilis . hodie aũt per ius canonicũ est in- troductũ.ꝙ in dispositione ad pias causas attendaꝛ,non prohibi- tio iuris ciuilis,sed iuris naturalis,vel diuini. at canonici.vt dixi in d.l.captatorias.& in d.l.seniũ. Aliter etiã posset responderi ex his

5 quæ dixi in d.l.captatorias.¶ †Et an statutũ possit habilitare mu tum,& surdum ad testandũ.vide per Bart.in l.si queramus.ff.eo.

6 cũ quo transit Pe.de Anch.& Imo.in c.ij.de testa.¶ †Itẽ no.ꝙ ille qui perdidit loquelam,nõ põt testari, nisi propria manu scribat. & ideo facit ſm Ange.hic,ad questionem quã dicit fuisse in epõ Perusino.q̃ patri suo i vltimis cõstituto, & loqui nõ valente dixit hęc verba. Si vis pater,ꝙ sim tuus hæres,stringe manũ meam cũ tua.& pater ita strinxit . nam per hoc filius non erit hęres, vt hic. p quo facit ſm eũ,quia nutu nõ põt hęres institui. vt l.iubemus.j. tit.j.& ibi per Bar.& alios.& istud tenuit Pet.de Anch.& Imol. in d.c.ij.vbi dicũt hoc esse verum, nisi ad pias cãs . quo casu põt hæ- reditas dari nutu.vt no.in c.cũ tibi. de testa. & ita ẽt tenuit Bal.in repe.l.j.in vlti.char. in vers.super verbo.ſ.de sac.san.ec.& q̃ a Bal. i d.l.iubemus. plenius q̃ hic tãgit Ang.& ꝙ ad pias cãs possit hę-

7 res nutu institui.ideo aliter hic istud non tango . ¶ †Et ex dicto Ang.hic,quod.ſ.retuli. habes notare,ꝙ inter liberos nõ valet hę- redis institutio nutu facta.& istud expresse tenet Ang.i l.in fraudẽ.§.j.ff.de testa.mil.per id quod not.in ver.nuda. vbi glo. dicit ꝙ miles nõ põt sine verbis hꝛdẽ instituere, quãuis in milite sint su- blatæ solẽnitates iuris ciui.d.l.si a fratre. & ideo infert Ang. in d. l.in fraudẽ.& in l.hac consultissima.§.ex imperfecto. in quibusdã lectu.j.titu.j. ꝙ idẽ erit in patre testante inter liberos. & dicit hoc fuisse de facto in illo episcopo Perusino.prout ipse dicit hic. & di cit hoc esse bñ no. p limitatione l.hac cõsultissima.§.ex imperfe- cto.j.tit.j.Et istud ẽt est de mẽte Bal.in d.repe.in preall.ver. super quinto.licet nõ ita clare loquaꝛ.& istud idẽ ẽt tenet Bal. Ang.Ful. & Pau.de Ca.in d.l.iubemus.& expressius Bal.& Pau.de Ca.in l. & in epistola.j.de fideicõ.per id quod hꝛ in auc.ꝙ sine.in ver.non signis.j.tit.j. Et certe postq̃ ita Doct.tenẽt nõ esse tutũ ab hoc di- scedere.tñ nõ vꝛ verũ,ꝙ nõ possit miles nutu testari. vt probatur in d.§.quinimmo.vt.ſ.dixi. Nõ ob.gl.in d.l.in fraudẽ.quia illa pos- set procedere in eo milite,qui articulate loqui posset.vnde p cõ- cordia dici posset.aut nos loquimur in nõ valente loqui, nec de- clarare aliter q̃ per nutũ,& signa.& pater nõ possit inter liberos, sicut dicimus in milite.per ea quæ not.in d.§.ex imperfecto . Aut

a poterat aliter declarare.& tũc secus.[a] bene facit id quod hꝛ in fili

8 in c.tuæ.de spon.& ita loquiꝛ id quod hꝛ in d.auc. ꝙ sine. †Et tã- gũt ẽt hic Bal.& Ange.an possit matrimoniũ ꝯhere. de quo vide plenius in c.cũ apud.& ibi per Io.An.& alios.de spon.Et an pos- sit donare inter viuos,vide gl.no.in l.qui id ꝙ.§.mutus. ff.de don. & per Bal.in d.l.iure milit.& cũ gl.in d §.mutus. trãsit Ang. Pau. de Cast.& Ro.hic.volentes id quod hꝛ in d.§.in testõ. & dona.cã mor.habere locũ ẽt in donatione inter viuos . de quo ẽt per Ro. in l.j.in prin.ff.de verbor.obli. vbi reputat dictam glo. esse singu.

9 ¶ †Itẽ an possit delictũ fateri,& rõne cõfessionis danari, vide per Bal.in l.vnica.j.de cõfes.& in l.humanitatis.in ver.tertio quæriꝛ.j. de impu.& ali.subst.¶ Itẽ an possit iurare & testificari,scripsi in l.

10 j.in prin.ff.de ver.ob.¶ †Vltimo dicit hic Bal.ꝙ mutus audiẽs põt codicillari nutu. per l.nutu.in prin.de leg.iij.& ita ẽt tenet Ioã.de Imo.in c.ij.de testa.sed Ful.hic,& Pau.de Cast.in d.l.qui in pŕãte. §.j.hoc reprehendunt.quia est ꝯ illũ tex.vbi nõ põt codicillos fa- cere, nisi manu propria scribat.ita ẽt tenet Bar. in d.l.nutu. & ad illam legem responde, vt ibi per eum.ad quod ẽt vide no.per Io. de Imol. & Raph.in d.l.qui in pŕãte.§.j.¶ Itẽ illud quod dꝛ mutũ audientẽ posse testari, semper intelligas, si perfectũ intellectum hẽt.alś aũt semper æquiparaꝛ pupillo.qͥ nõ põt testari.vt.ſ.dixi.

ADDITIONES.

a ¶Secus. Tu dic,ꝙ ita in terminis consuluit Ange. consi.cclvij.incip. Testator fecit suum testamentum.

Iustiniani. LEX XI.

1 *Filiusfamilias non potest testari,nec codicillari in aduentitijs . sed in castrensibus , vel quasi , bene potest .*

2 *Testari an & quando possit filiusfamilias .*

3 *Lex noua generaliter loquens recipit distinctionem , & limitationem per leges antiquas aliter in certis casibus loquentes .*

4 *Testari nõ potest filiusfa.in aduentitijs,in quibus patri quæritur vsusfructus, nisi essent aduentitia ab imperiali culmine donata .*

5 *Testari possunt filijfamilias Francigenæ .*

6 *Testari potest filiusfamilias de lucris dotis matris , qua perdidit pater propter transitum ad secunda vota .*

7 *Testũ filijfamilias testantis de castrensibus põt impugnari querela inofficiosi.*

1 NEmo. †Filiusfa.nõ põt testari, vel codicillari in aduentitijs.sed i castrensi.vel quasi,

a bene põt.h.d.cum l.seq.¶ †In tex.ibi,acquiri non põt.iste text.indistincte loquẽs allegaꝛ p cõmuni opi.q̃ habet ꝙ filiusfa.testari nõ põt, ẽt de illis ad- uentitijs de quibus patri nõ q̃riꝛ vsusfructus . Pro quo ẽt facit tex.h̃ in ver.sine patris cõsensu possideri. nã qñ filius acquisiuisset hꝛditatẽ,vel aliquid relictũ sibi ab aliquo factũ pꝛe nolẽte illi acquisitioni ꝯsentire,filio acquiriꝛ totũ.& pater vsum- fructũ nõ habebit.vt l.fi. post prin.j.de bo. q̃ lib. & tñ tex. hic vult ꝙ tũc filius nõ possit testari de talibus bonis. ad id bene facit tex. j.l. pxi.in ver. tantũmodo.& similis est tex.in l.fin.post princi. ſ.de inof.test.& insti.de test.mil.§.fi.insti.qui.nõ est permis.fa.testa.§.ij. vers.pręter hos.vbi est bona lr̃a.Pro hoc ẽt facit,quia qua rõne fi- lius nõ põt testari de sola pprietate,q̃ est sua. quãuis vsusfructus esset patris.vt pbaꝛ pꝛ hãc.l.cũ simili . eadẽ rõne dẽt posse testari de pprietate & vsufructu,qñ pleno iure spectat ad filiũ. Nec ob. ad hãc rõnẽ, si dicaꝛ ꝙ pater est legitimus administrator i illis ad- uẽtitijs in quibus habet vsumfructũ.l.j.j.de bo.mat.ideo filius nõ dẽt posse de illis testari p se,nec ẽt cũ cõsensu patris. quia vltima volũtas ab alieno arbitrio pẽdere nõ dẽt, vt vidistis no.in l.seniũ. ſ.eo.Sed in aduẽtijs in quibus patri nõ q̃riꝛ vsusfructus, pꝛ non est ltĩmus administrator.vt in auc.vt li.ma.& auię.i prin.ergo dẽt posse de illis filius testari.quia rñdeꝛ ꝙ licet pater sit ltĩmus admi nistrator in illis in quib. ei q̃riꝛ vsusfructus.tñ quo ad actũ testãdi nõ curamus an quis habeat administratorẽ,vel non. l. Aurelio.§. Caio.ff.de lib.leg.vt ibi no.Item non ob.si dicaꝛ ꝙ in aduẽtitijs in quibus patri nõ q̃riꝛ vsusfructus,hẽat integrã personã.c.fi.ad fin. de iudi.in vj.& no.maxime per Docto.in d.l.fi.§.necessitatẽ.& sic sine cõsensu patris dẽt posse testari, cũ videanꝛ cessare oẽs rõnes pp quas filiusfa.prohibeꝛ testari.de quibꝰ videbitis in d.l.seniũ. quia rñde ꝙ licet reperiaꝛ integra psona filij quo ad agẽdũ in iu- dicio,disponẽdũ inter viuos sine patre.vt hꝛ in iurib.ſ.alle. tñ nõ reperiꝛ integra persona filij quo ad actũ testãdi. ergo in hoc ma- net firma regula huius.l.cũ si. q̃ volunt ꝙ filius nõ hẽat integram personã ad testandũ ẽt super suis bonis, exceptis castrẽsibus,vel quasi.& ista est cõis opi.quã tenẽt gl.à Doct. magis cõiter in l.j.§. in filij.ff.ad Tre. & l.qui in pŕãte.ff.e.in auc.vt lic.ma.& aui.in pn. & Imo.i l.ij.§.Titio.ff.de do.& i l.tã is.§.j.ff.đ do.cã mor.& i c.post trãslationẽ. de renũ.& p Ro.i repe.auc.sin.j.ad l.falci.in xix.spãli. quod habet pia cã in vltimis voluntatib.Nec ad h̃ ob.tex.in l.fi.§. filio aũt.in ver.dũtaxat.j.de bo.q̃ lib.quia rñdeꝛ ꝙ ibi dictio taxa- tiua fuit apposita ob castrẽsia,vel quasi.vel dẽt illud verbũ referri quo ad alienationẽ inter viuos, propter id quod hꝛ in d.auc.vt li. mat.& auiæ.in princ.maxime ne inducaꝛ legũ correctio q̃ sumi non debet ex argumẽto à ꝯrio sensu vt in c.j.de æta.& qual.in vj.

3 ¶ †Nõ ob.tex.in d.auc.vt li.ma.& auie.in vers. quomodo velint, disponãt &c. quia rñde ꝙ intelligiꝛ per dispositionẽ inter viuos, vt ibi p gl.& omnes. Nam lex noua gñaliter loquẽs recipit distin ctionem & limitationẽ per leges antiquas,aliter in certis casibus loquentes.l.sed & posteriores.ff.de legi.Et no.glo.in l.sciendum. in prin.cũ concor.ff.qui satisd.cog.& hoc innuit verbũ (perfectæ ætatis) positum in d.auc.vt lic.mat.& auiæ.in princi. iuncta l.qua ætate.ff.eo.& l.fin.C.de his qui ven.æta.impe.& sicut non potest testari,ita puto ꝙ non possit donare causa mor. sine cõsensu pꝛis ẽt in aduentitijs in quibus patri non acquiriꝛ vsusfructus.d.l.tam his.§.j. quia vt dicit Cyn.hic,Bar.post alios in l.tam is.§.j.Ratio ob quam filiusfamilias non potest testari inter cęteras est ista , quia nõ habet integram personã.& pater non potest integrare cũ cõ- sensu suo,quia vltima voluntas non dẽt pendere ex alieno arbi- trio .

terio. sed bñ põt integrari quo ad dona.cã mor. qui in sui natura magis accedit ꝯtui quã vltime volũtati, vt no.in l.ij.in princ.ff.de do.ple. Et volunt.doc.ꝙ ẽt in don.cã mor. filius nõ habet integrã personã nisi per patrẽ ꝯsentiẽtẽ integret, vt expresse voluit Imo. in d.l.j.§.quæsitũ.cũ seq.ff.ad Treb.& ista rõ habet locũ in don.cã mor.ẽt facta in aduentitijs in quib.nõ quæritur patri vsusfructus quia quãtũ ad do.cã mor.nõ repe.integra à iure persona filij. Pro qua opi.bene facit, q̃a videmus ꝙ ad pias causas licet filiusfa.põt testari, tñ requiritur cõsensus patris ẽt in aduentitijs, in quib.patri nõ quærit vsusfructus, vt no.Bar.in l.qui in potestate.ff.eod.& istud plene sustinui in d.l.seniũ. Et per hoc puto nõ bene dixisse Ro.in d.auc.sifr vbi dicit ꝙ filiusfa.sine cõsensu patris põt donare cã mor.aduentitia in quib.patri nõ quærit vsusfructus.& ita dicit audiuisse ab Imol.qui allegabat Dy. ita tenere in l.filiusfa.in fi.ff. de don.vbi Dy.in lec.mea hoc nõ dicit,nec inuenio in lec.Imo.dicentẽ,& licet Ro.pro dicta sua opi.alleget tex.in d.auc.vt li.ma.& auię in prin.tñ rñde ꝙ ille tex.intelligit.quo ad dispositionẽ inter viuos, vt dixi. Nam ille text. recipit limitationem per d.l.tam is.§.j.vt per gl.in d.auc.vt li.ma.& auię.per rationem alle.s. Et d.opin. meã ꝯfirmo, q̃a ꝓhibitus testari,ꝓhibet ẽt donare cã mor.l.j.circa prin.ff.de iure.& ra.dist.& s.l.pxi. Et no.gl.& doc.in d.l.tam is. in prin.vbi gl.& doc.dñt, ꝙ h̃ solũ fallit i casu.d.l.tam is.§.j.vbi filium permittit donare cũ consensu pr̃is.al's.n.si diceremus filium posse in talib.sine cõsensu pr̃is cã mortis donare, sequeret ꝙ elusoria in effectu eẽt dispõ legũ dicẽtiũ ꝙ filiusfa.in talib.testari nõ posset,& sic ll.essent impositæ verbis,& nõ reb.l.ij.in fi.j.cõia de leg.& colligit in ꝓposito, ex not.p gl.in c.q̃ q̃.in gl.fi.de vsur.i vj. cũ cõcor alle.s.l.pxi.in princ.in notabilib.& hũc locũ nõ reperio à doc.nr̃is bñ discussum.[a] Est verũ, ꝙ Raph.Cu.in l.tã is.§.j.vr tenere, ꝙ valeat donatio ꝓdicta sine ꝯsensu pr̃is, q̃a cessat hodie rõ ꝓp quã p d.l.tã is.§.j.requirebat cõsensus pr̃is. Nã illud erat, q̃a filius exceptis castrẽsib.vel quasi oĩa q̃rebat pr̃i. sed cũ hodie fili⁹ possit acquirere aduẽtitia, quo ad ꝓprietatẽ, & vsufructũ in illis nõ requirit ꝯsensus pr̃is. Sed adhuc ob.alia q̃ allegaui ꝓ opi.quã tenui. Et vltra illa posset rñderi ad illud ꝙ dicit Rap. posito ꝙ illa esset rõ.d.l.tam is.§.j.tñ nõ sequit, ꝙ correcta ratione legis intelligat correcta legis dispõ, si tenemus opi. Io.And. q̃ ita tenuit in c. post trãslationẽ.de renũ.& Ia. Bu.in d.l.ij.C.de cõdi. ob cau.& in & in l.fi.ff.de ꝯdi. ob cau. & sensit gl.in l.tam is.§ ad fi. Verũ quia plures alij tenẽt ꝯtrũ, vt plene p Io. de Imol. in l.si vero.§. de viro ff.sol.ma.& in d.l.ij.§.Titio.& p Sal.in auct. ingressi.s.de sac.san. eccl.& aliquid p Bal.in l.j.ff.sol.ma.cũ cõcur. d̃ q̃b.in dictis locis, iõ dictã rñsionẽ nõ pono quasi firmã. ¶ † In q̃tũ tñ fm opi.cõem fuit.s.cõclusum filiũ nõ posse testari i aduẽtitijs, in q̃b. pr̃i nõ q̃rit vsusfructus. Limita primo nõ hr̃e locũ in aduẽtitijs q̃sitis ex donatione facta ab ĩperiali culmine, q̃a de his poterit testari quẽad modũ d̃ castrẽsib.l.cũ multa.j.d̃ bo.q̃ li.ẽt si eẽt filiusfa.vt ibi. Vbi ꝓbat ꝙ filiafa.põt habere bona castrensia, seu ad instar, castrẽsiũ, & nõ est alibi fm Bal.ibi,& hanc fallẽtiã posuit Ro.h̃, & i d.auct. similiter. ¶ † Fallit secũdo in filijs frãcigenarum, q̃ fm.ll.quas seruant, nõ retinẽt filios in ptãte, vt no.gl.insti.de pa.po.in ver.ciuiũ Romanorũ. quã in ꝓposito pro sim.alle. Bal.in c.j.§.si duo fratres a's est in c.ij.de duo.fra.de no.bñfi.inue.& in c.j. an maritus suc. vxo. in bñfi. ¶ † Vltimo fallit in lucris dotis q̃ pr̃ lucratus fuerat, & corũ ꝓprietatẽ ꝑdiderat p trãsitũ ad secũda vota. Nã de talib. lucris, q̃ applicant filijs põt ipsi testari, vt est text.i §.qm̃ infirmus in ver.disponãt.iuncto ver.siue ẽt intestati decedãt.in auc.d̃ nup. facit.l.in quib.s.de secũ.nup. Et ad hoc reperio põderari p Ang. tm̃ ista iura, in auc.nup.§.venient. & ista adde ad ea q̃ diximus in l.senium.s.en. ¶ † Super l.fi.in gl.fi.magis cõis conclusio est, ꝙ hodie testm̃ filijfa.testantis de castrensibus possit impugnari p q̃relam, sicut filij possunt impugnare testm̃ pr̃is sui, & hoc maxime per tex.in auc.vt cũ de app.cog.§. & h̃ quidẽ cũ seq.inducẽdo, vt induxi in l.sicut certi.cum l.seq.s.ti.ij. De qua materia veniet plenius dicendum in auct.ex causa. vbi plene per Barto. & alios.infra de libe.præte.

¶ De testamentis. Rub.

Adriani. LEX I.

1. *Testamentum serui, qui vulgo liber creditur, valet.*
2. *Testis, vel iudex infamis quomodo impugnetur, & cõtra eum excipiatur.*
3. *Dictio, omnes homines de mundo ita dicunt, quid operatur.*
4. *Error communis habetur pro veritate.*
5. *Testamentum filij emãcipati, cuius pater cõi opi.reputat mortuus.an valeat.*
6. *Testm̃ nuncupatiuum non requirit scripturam, nec subscriptionem testium.*
7. *Testis rei adhibitus ex posterius quæsita infamia nõ.reicitur.*
8. *Testis adhibitus in testamento, si postea ex delicto suo mutauit conditionẽ suã, tamen hoc non infringit testamentum.*
9. *Testis si tempore quo iurauit est idoneus, & tempore quo debet deponere, est effectus inhabilis an repellatur.*
10. *Testis, si communi opinione reputabatur liber, & testator scit eum esse seruũ & tacet. & an ex hoc testamentum sit nullum.*
11. *Notarius putatiuus, qui communi estimatione reputatur notarius, cum re vera non sit. an valeant eius instrumenta.*
12. *Testm̃ factum per seruum, qui sit in quasi possessione libertatis, an valeat.*
13. *Exceptio infamiæ contra testem debet opponi in specie.*

Testes. † Valet testm̃, ad ꝙ testis seru⁹ cõi opi. reputatus, tũc liber fuit adhibitus.h.d. ¶ In tex.ibi, an serui &c. Subaudi ꝙ serui in testõ testes esse nõ pñt.l.qui testõ.§.qui seruus.ff.e.l.hac cõsultissima.in prin.in ver.cum b.Ro.s.e. ¶ † No.ex eo.tex.fm Bar. formam excipiẽdi ꝯ personã testis aut iudicis, quia nõ sufficit, si dico, talis vel iudex erat seruus, vel infamis. sed debeo excipere, & similiter articulare, ꝙ erat reputatus,& tentus cõiter seruus, vel infamis.& ita ẽt tenet Bar.in l.ij. j.de sen.& in l.ad testiũ.in ver.cõdõnẽ.& in l.cũ.l.ff.eo. Sed ꝯtrium tenet Bal.hic in ij.q.quia sufficit opponere specifice exceptionẽ, ꝙ erat infamis ex tali cã[a] absq; eo ꝙ dicat, ꝙ pro tali reputabat, p text.in c.pñtiũ.§.testes de testi.in vj. & p̃sumit ꝙ ita reputabat ex quo ita erat nisi ꝯtrũ ꝓbet fm eũ,& idẽ tenet Ful.hic, quia ita opponẽs habet fundatã de iure cõi, intentionẽ suã ex quo ꝓbat testem esse seruũ vel infamẽ, q̃a seruus repellit a testimonio.l.qm̃ liberæ.allegata in gl.& ẽt infamis.l.ij.§.Iulianus.ff. de testa.c.præterea testi.cog. Itaq; si aduersarius vult iuuari, debet ipse replicãdo ꝓbare, ꝙ cõi opi.reputabat liber, nõ infamis. & ita ẽt tenẽt Paul. de Ca.& Ro.hic & ẽt Imo.Raph.& Pau.de Ca.in d.l.ad testiũ. Et dicit ibi Io.de Imo.ꝙ ita tenebat Frã.de Ramp.hic,& ad istũ tex. rñde, ꝙ intentio huius literæ est, ꝙ si hr̃des scripti ꝓbãt, aut ꝓbare se offerunt, ꝙ testes tpe testamẽti reputabant cõi opi.liberi, tunc impertinens, & frustratoria esset ꝓbatio venientiũ ab intestato, si velint ꝓbare, ꝙ tñ testes erãt tpe testãmenti serui. sed si hr̃des scripti nõ ꝓbassent de cõi opi. tũc bñ esset sufficiẽs ꝓbatio veniẽtiũ ab intestato, vt dixi. ¶ In tex.ibi in hac cã, puta in cã petitionis hr̃ditatis motæ p hr̃dẽ scriptum, ꝯ illos qui fuissent successuri ab intestato. ¶ † In tex.ibi, oĩum. certe impossibile esse vr̃, ꝙ oẽs homines de mũdo reputauerint istũ esse liberũ. iõ intelligit de oib. hominib.s.q̃ de hoc sciam verisimiliter hr̃e debuerũt. facit.l.cum quidã.§.ꝙ dr̃.ff.de acq.hær.& ibi gl. Dũ dicit, q̃ h̃ scire pñt &c.& l.fi.cũ gl.j.s.sine censu, vel reli.& in l.inter oẽs.cũ gl.j.ff. qui satisd. cog.& plene no.Bart.in l.de minore.§. si plurũ.in ij.q.ff.de q̃õ.& facit ad ea q̃ dixi post Bal.in d.l.inter oẽs. Sed an sufficiat, ꝙ ꝓbetur ꝙ à maiori parte erat testis reputatus liber. Spe.in tit.de teste.§.j. versi.quid si tm̃ à maiori parte, dicit ꝙ sic arg.l.ꝙ maior.ff.ad muni.cũ si.& ita tenet Ang.in d.l.ad testiũ. Sed Imo.ibi tenet ꝯtrũ p istũ tex.indistincte loquẽtẽ,& q̃a vr̃ posse imputari culpa testatori q̃ eligit eũ in testẽ, q̃ nõ reputat ab oĩb.liber. Et respõdet.d.l.qd̃ maior. ꝙ ibi loquit in his q̃ gerunt p vniuersitatẽ ad eorũ cõmodũ, vel p̃iudiciũ. quo casu sufficit maiorẽ partẽ ꝯsentire. q̃ rõ cessat in casu proposito. Puto primã opi. esse verã p id ꝙ not.gl.in l. iij.eiusdẽ.in ver.fama.ff.de testi.dũ gl. dicit maiorem partẽ &c.& Bart.in d.l.de minore.in ij.q.in quib.locis hr̃, ꝙ licet fama sit cõstitium opi.vt tradit plene Bal.i d.l.de minore.in j.q. Tñ sufficit ꝓbare famã esse inter maiorẽ partẽ, & sic in istis idẽ operat maior pars, ꝙ operant oẽs,& ista lex in fama intelli, ꝓut not Bar.in d.l. de minore.in vlt.q.prin.dũ allegat istã.l. Et vr̃ excusari testõr p famã.d.l.cũ quidã.ꝙ dr̃.& ibi no.Bar. vbi vr̃ ẽt tenere expresse, ꝙ in casu huius.l.sufficit maior pars. Et ita ẽt de mẽte Ant.de Bu.in c.quid per nouale.de verb.sig.& firmat ẽt expresse Ioã.Fab. in §. sed cum aliquis.insti.eo. vbi pro hoc ẽt in ar.alle.l.ij. ad Macedo, quã ẽt ad hoc alle.Ray.hic qui tenet istam partem, & dicit nõ esse factum ab alijs,& dicit ꝙ non ob.l.si arbiter.ff.de proba.q̃a loquitur in casu specialissimo.s. in probatione memoriã nõ extare.

pro

ADDITIONES.

a ¶ Discussum. Do.Ias hic tenet ꝯ.d.Alex.rationib.de quibus hic per eum, tñ dic, ꝙ Roma.consi.cccccxviij.incip.omnipotẽtis, &c. quo ad primũ tenet filiumfa.d. posse causa mort. quorum vsufructus patri non queritur paterno non accedente consensu sed testamentũ facere minime, & ibi rñdet ad regulam qui non potest dona.causa mor.& ibi vide an requiratur consensus auitus, vel paternus, & quod filiusfa non possit aliquam vltimam voluntatem facere voluit Anch.cõs. ccclxxxv. sed bene donare causa mor. quia magis accedit contractui, quàm vltimæ voluntati.

¶ Et vide Barthol.Cepol.in c.j.de cog.feu. in vs.feud.vbi ponit, an filiusfa.posset testari de feudo aduentitio,& quid si statutum habilitat filiumfa.ad testandum, vide Soci.in consi.lxxix.in ij.volu.incip.circa primam quæstionem. in verb primum probatur.

ADDITIO.

a Ex tali causa. Adde Lud.Rom.consi.ccxc.

pro qua rñsione ēt vide Spec.in tit.de proba.in §.probare versic. illud aūt sciendū.& Ant.de Bu.in d.c.q p nouale.Ro.h facit mētionē de opi.Spe.& tādē dicit, q aut erat mota qō status ꝯ testē. & tūc nō sufficeret q à maiori parte eēt reputatus liber. p istum tex.à ꝯrio sensu.Si aūt nō erat mota qō status.tūc dicit,q si maior pars eēt inducta meliorib⁹ rōnib⁹ ad reputādū illū eē seruū. tūc nō sufficeret illū eē reputatū liberū à maiori parte.:als secus.arg. l.ob carmē.§.fi.ff.de testib. & in simili no.Bar.in d.l de minore.in ver.quid si est pbata fama ꝯria &c.facit optime tex.licet nō alle. c.j.de his q̄ fi.à ma.par.cap.

4 ¶ †Itē not.q error cōis hr̄ p veritate. de quo distingue,vt p Iac.But.& Bar. in l.Barbarius.alle. in gl. & Iac.But.h.& aliquid per Bald.h,in iiij.q. p Cy.in l.decernimus.§. de sac.san.eccl.& Bar.in l.iij.ff.de sup.leg. & p Saly. in l.Zenodorius.§.ad Maced.& p Bal.quē oino vide in l.iij.j.de sen.q de mā ēt hr̄ in c.ad probandū.de re iudi.

5 ¶ †Et ex hoc decidir quid si cōis opi.erat,q pr̄ Titij erat mortuus , vel q Titius erat emācipatus à patre.& ipse testm̄ fecit.an in effectu valeat.decidit sing.Bal.in d. l.ij.ad fi.q non,p rōnē quā vide.Ex quo singulariter limitatr̄.l.ista, cū,si.q̄ pbat,q pbata fama & opinione cōi, quo ad hois qualitatē pbādā,dr̄ esse probata veritas.quo ad effectū,circa ea q̄ respiciūt solēnitatē actus.de quo ēt vide no.p Inn.in c.cū oporteat.de accu.& in c.sicut.de simo. & q no. Bar.in d.l.de minore. in vlti.q. prin.dū alle.istā.l. ¶ In gl.j.ibi,vel valeat testm̄. innuit ergo glo. q nō inspiciet ꝯdō putatiua testiū.quia nō est eadē rō infirmādarū, & ꝯseruandarū vltimarū volūtatū.ar.l.vel negare.ff.quēad.testa. ape.Et iō si testes erāt liberi,& cōi opi. reputabunt serui, valebit testm̄.quia p̄ualet veritas opinioni.ar.l.itē si cū putaui.in §.fi.ff.de neg.ge.& in l.ita.§.q ignorabit.ff.de iur.& fac.igno.& ita ēt tenet Ful.h,q dicit,q nō ob.si diceret.q īmo vr̄ testōrē tūc nō voluisse testari.l.an inutilis.i prin.ff.de exce. Et rñde, q ibi actus erat nullus ſm veritatē,& ſm opi. sed h erat valid⁹ ſm veritatē. iō veritas inspicit.d.§.q ignorauit. Adde Bal.& Sal.idē tenētes i l.ij.j.de sen. bñ facit q no.Iaco.But.& Bar.in l.Barbarius.ff.de off.pto. dū tractāt,an cōis error babeat p veritate.& h dū alleg.l. q nō rōne.ff. de legi.& ēt dū allegāt.l.j.in fi.cū seq. ff.qn̄ ac.de pec.est an. ¶ In gl. mag.ibi,sicut se hēr cōsuetudo.f.q instrm̄ publica manu cōfectū p notariū,facit plenam probationē testamēti , vt plene p gl. & Doct.in l.hr̄des palā.in prin.ff.e.& l.fi.j.de fideic. Et de iure ēt hęc opi.est vera.vt pbat Dy.& Bar.in d.l.hr̄des palā.p quo glo.h voluit allegare.l.in donationib.j.de dona. cū sit. tñ iste nō est articulus noster.iō p Doct.h nō examinat.& cū ista parte gl.ꝯtinuat id qđ dr̄ in fi.h,in ver.& nuncupatiuū dicitr &c.

6 ¶ †In ea.glo.ibi, qn̄ sit in scriptis &c.hęc lec.vr̄ melius cōuenire huic lr̄ę,q̄ i verbo signabat,vr̄ loqui in testō in scriptis.quia nūcupatiuū nō requirit scripturā,aut subscriptionē.Et istā gl.declara defendēdo vtrāque lec.put habes h p Bart.Cuius dictis adde in quātū ipse h, & plenius in d.l.ad testiū.reprehēdit opi.gl.volēns q vbi opus esset pbare i iudicio p illos testes,q nō eēnt idonei.si pbaret ipsos fuisse seruos tēpore testi.vel ēt tpe quo pducunt in iudicio, dato q cōi opi.fuissent reputati liberi.Quia ſm gl.in testib.examinādis i iudicio,attēdit tp̄s quo pducunt.l.iij.§.duæ.versi. finge &c. ff. de Carb.edi.nā in hoc ꝯ gl.tenet Bart.sequutus opi.Azo.in summa. insti.e.quā ēt approbat Cy. quia verū est, q attēdit tp̄s quo pducit testis in iudicio,& nō tp̄s testi,qn̄ testis mutauit cōdōnē suam ex culpa sua,vt quia post tp̄s testi effectus est infamis , ob suū delictū,vt d.§.duæ.cū gl.secus qn̄ sine culpa sua.vt in casu huius.l.s. qn̄ detecta est seruitus. quia tūc ēt post detectā seruitutē poterit pduci in iudicio.& ita limitāt d.l. qm̄ liberi . vbi dr̄ q seruus non pōt testificari in iudicio. Nā intellige ſm eos, nisi in tēpore actus ad quē fuit adhibitus,fuisset cōiter reputatus liber.

7 † Fortius dnt Dy.& Iac.de Are.& Bar.in d.l.ad testiū. cū quib⁹ vr̄ trāsire Bal.h. & Pau.de Cast.expresse h.q qn̄ aliquis adhibet, vt testis ad solēnitatē alicuius actus.vt in hac l.casus superueniēs . quātūcūq; ex suo delicto nō impedit eū testificari,p d.l.ad testū. i ver. cōdōnē. q indistincte loquit.& p istū tex.Secus si qn̄ nō fuit adhibitus ad solēnitatē,vt est regulariter in omnibus ꝯctib.ad quorū substantiā & validitatē nō requirunt testes.imo valet sine testib⁹.& sufficit q aduersarius fateat ꝯctū.quia tūc testes solū adhibent ad pbationē.nā in talibus bñ inspicit cōdō testis tēpore quo in iudicio pducit ad pbādū.d.l.qm̄ liberi.& d.§.duæ. & p ista opi.videt optimus text.in c.j.an remoueri debeāt testes. qa pares esse desierint in vsi.feu.iuncto c.j.in titu.si inter do.& vasal.de inuesti.lis oria.Et p h ēt facit q no.gl.in c.vt officiū.in ver. ad p̄missa. de hęreti.in vj.& q no Bar.in l.j.§.si penes.ff.de tab.exhi.& in d.l.ad testiū.& in l.si quis ex argētarijs.§.fi. & ibi expressius Ang.& ibi dixi.ff. de edē. vbi hr̄ q notarius q ex noua cā desijt esse notarius, poterit perficere instrā de quibus antea fuit rogatus.Pro h ēt bñ facit q no.gl.in l.iij.§.lex Iulia.ff.de testi. dū tractat, an factus pu-

8 bes possit testificari de his q̄ vidit ī pupillari ætate. ¶ †Pro hoc ēt facit,q licet testis ex delicto suo mutauerit cōdōnē suā,nō dēt ex hoc infringi facultas pbādi vltimā voluntatē testatoris. nec ei ex delicto testis inferat p̄iudiciū.l.nō dēt alteri.de re iudi.Sed Imol. ad d.l.ad testiū.reprehēdit dictā opi.Azo.& ēt opin.Dy.p d.l.qm̄ liberi.& p d.§.duæ.q̄ iura indistincte loquunt.Et rñde ad l. ad testiū.q ibi nihil dr̄ de ꝯdōne testis tēpore iudicij. sed solū q nō dēt inspici qualis erat ꝯdō testis tēpore mortis testōris,sed tēpore testamēti.Et sic intēio illius lr̄æ est , q nō īspiciat ꝯdō testis medio tēpore.s.inter tp̄s testi,& tp̄s quo testis deponit in iudicio. vel intelligat q nō reuocabat in dubiū volūtas testōris, sed solū solēnitas.quia dicebat q tēpore testi nō fuerūt adhibiti testes idonei, vt ēt dicit h gl.& hāc vltimā rñsionē tradit ēt ipse ad legē nr̄am. Cui ēt rōdet,q hic solū dr̄ q erāt serui tēpore testi.Nihil aūt dr̄ đ tēpore de quo debebat deponere in iudicio . Et rñdet ad text.in d.c.j.q vbi ñ superuenit defectus respiciēs seruitutē,vel infamiā, vel aliū defectū.q verisilr̄ detrahat de fide testis.iō ibi facilius admittit testis.& licet ipse nō rñdeat ad no.p gl.in d.c.vt officiū. cū simil.potes rñdere vt p Bal.in l.ij.in fi.j.de sen.Pau.de Cast.in d.l. ad testiū.tenet opi.Dy. qn̄ aduersarius cōfitet testm̄ fuisse factū . secus si nō ꝯfitet testm̄ fuisse factū.quia tūc nō vr̄ q p tales testes inhabiles possit pbari.quia nō cōstat eos fuisse habiles tēpore testamēti,cū de testō nō cōstet.& ipsi sunt,q hñt testm̄ pbare.ideo pcedit opi.huius gl. Ang.ŏ dicit ꝯ opi.Azo.& est tex.in d.l.qm̄ liberi.& ēt dicit p opi.Dy.esse gl.sing.in auc.de instr.cau.& fide.q si tabellio i ver.defunctis.vbi ſm eū hr̄,q tabellio dānatus de crimine famoso,vel deportatus,si reuocaret i dubiō,an instrm̄ scriptū p eū añ ꝯdēnationē sit scriptū eius manu,nō poterit super h esse testis.Ita in pposito si dubitat,an illud sit sigillū , vel subscriptio testamēti,nō dēt ipse testis murata cōdōne admitti. & iō ponit ipse opi.quā dicit esse nouā, p quā aliæ cōcordatur , valet q in testō fauore testi ñ obest mutatio ꝯdonis absq; testis delicto . als sic.& ita intelligat opi.Azo. Sed ex cām testi ꝯdō testis qūcūque mutata īpedit testē admitti ad testificandū.& ita saluat gl. h , nō referendo eā ad tex.ēt tenet Ange.in d.l.ad testiū.& licet ipse nō dicat.ista fuit opi.Io.Fab.in §.sed cū aliquis.insti.eo. p illū tex.in ver.subuenire ex sua liberalitate,testō &c. Et ēt p istū tex.in ver. hac cā.q.d.nō aūt alia cā,q̄ testi.Sed ipsemet Io.Fab.ibidē dicit,q est spāle in testō,& in alijs in quib⁹ p solēnitate requirunt testes, in d.c.j.an remoueri dēt test. q pa.esse desi. Noluit.n.lex q introductio solēnitatis eēt cā distinctionis actus in effectu, vbi cōcurrat iusta ignorātia q testē minus idoneū adhibuit . Saly.h refert opi.Cy.& Azo.& nihil firmat Ful.h.vult q opi. Azo. sit ꝯ l.qm̄ liberi.& in effectu stat cū opi.gl.quā ēt sequit h Iac.But.Ray. De h ēt vide Bar.in d.l.iij.§.duæ.ff. de Carb.edi. vbi trāsit cū opin.Azo. Bal.vero in d.l.ad testiū.fuit in alia opi.s.q vbicūq; appareret testē fuisse rogatū,possit tūc deponere in iudicio , nō obstāte defectu superueniēte.alle.tex.cū gl.sing.in auc.de testi.§. & licet. in fi. in ver.supplicijs.sed Imo.& Pau.de Ca.in d.l.ad testiū. & Ro.hic, illud reprehēdūt.tū quia illud qđ infert gl.in d. & licet. nō pbat ex illo tex.vt de se patet.& plenius hoc ostēdit Imo.vbi.§.tū ēt qa illa gl.iuncto tex.loquit in ꝯctib.& quantū ad illos q rogauerunt testes,quo casu vñr approbare psonā eius,si tūc erat minus idoneus.l.si quis testi.§.de test.& ad h illa gl.est sing.ſm Ang.h. & ita ēt illā pōderat Bal.in l.parentes. §.de testib. de cuius glo.veritate vide ēt omnino Ant.de Bu.& Io.de Imo.in c.ex literis. de trāsac. Et cū ista gl.loquat de eo q nō erat idoneus tēpore ꝯctus. sequit q nō pcedit in testis in quib⁹ solus testōr rogat,& ahibet testes.l. hr̄dis.§.in testis.ff.e.& tñ nō ob.q rogent, requiritur q sint idonei tēpore testamēti.§.testes.insti.eo.& d.l.ad testiū.Itē quo ad defectū de nouo superuenientē, de quo tractamus,nō vr̄ q testis possit dici approbatus à rogāte.ar.d.l.de ætate.§.ex cā.de inter.ac.& sic vr̄ q d.opi.Bal.nō pcedat, quāuis cū ea videat cōcordare Sal. in l.qm̄.§.de hæret.aliā opi.posuit hic Bal.quā per te videas.& an pcedat,patebit ex.j.dicēdis.Ro.trāsit h cū opi.glo.nostræ.Imo.in d.l.ad testiū.ponit opi.quā dicit esse nouā.s.q hoc sit spāle ī testō in scriptis.put loquit iste tex.in ver.significaret . quo casu testes ī in iudicio possent deponere,ēt si tēpore quo deponāt, non sunt idonei,apparēter,& existēter,quia nō deponūt.nisi de facto suo. qm̄ nō hñt cognoscere,nisi suas subscriptiones, & sigilla. l.cū ab initio.& l.si quis.quēad.test.ape. Sed certe est, q ēt seruus pōt de facto suo interrogari.l.seruos.ff.de testa.l.interrogari.j.đ qō.& sic restringit istam l.ad defectū rōne seruitutis.& licet ipse nō dicat, iste fuit intellectus Nic.de Mata.quē ēt hic in fi.refert Bal.& cum eo vr̄ trāsire.secus aūt ſm eos in testamēto nuncupatiuo.quia testes habēt deponere de volūtate testantis. ideo tūc vera sit opin. glo.Istā opi.reprehēdit hic Ro. quia sequit q semper seruus posset eē testis in testō in scriptis, cū de facto suo.posset interrogari.

& tamen

& tamē hoc est falsum, vt dixi in prin. ista rñsio non vř bona rōne fundari, quia dicti doc. loquunē qñ testm̄ nō peccauit in sollēnita te, quia testis tpe testamēti reputabaē idoneus. vt hic. Sed Ro. loquit qñ defectus fuit in solēnitate. Attñ nō puto dictā opi. Nico. de Mat. & sequa. pcedere, quia licet adaptet ad istū text. tñ nō vř posse adaptari ad l. ad testiū. q̄ loquitur in quocunq; teste minus idoneo. Præterea nō est verū, q̄ testis in testamēto in scriptis, debeat quo ad publicationē testamenti in iudicio deponere solum de subscriptione sua. sȝ ēt debet deponere de subscriptione aliorū cōtestiū [a] sm̄ Ia. Bu. Sal. & Ful. j. l. pxi. alš. n. oēs testes essent singulares, & sic nō pbarēt. c. licet. de pba. l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. Quinimmo sm̄ Ful. in l. proxi. dñt ēt deponere, q̄ ipsi testes oēs fuerunt rogati à testatore, & q̄ testōr dixit q̄ illud erat suū testm̄, & q̄ testōr ēt se subscripsit, p l. hac consultissima. in prin. j. eo. & in auc. rogati. C. de testi. Alš. n. forma ibi tradita frustra esset posita. Verū est sm̄ eum q̄ vbi nō tractareē de publicatione. sed de sola apertura testamenti sufficeret quēlibet testē subscriptionē recognuscere. d. l. cū ab inuito. Ex quib' patet istū locum reddi valde dubiū, Tñ puto de iure verā esse opi. Dy. & sequa. p istum tex. in ver. vsq; adhuc. Nā text. hic vř velle, q̄ si vsq; ad tp̄s quo fuit adhibitus testis ad actū testādi nō fuit illi mota q̄ō status nihil nocebit licet postea detegaē seruit', & dicere prout dicit gl. q̄ hoc aduersarius fatebaē, vel hic erat cōfecta scriptura publica manu tabellionis, ista est diuinatio, & restrictio ad istū text. & ad. §. ad ↄdōnē. p quē. §. ēt pbaē opi. Dy. Nec ob. si dicaē q̄ vbi nō fit mētio de cōdōne testis tpe iudicij. & sic debet intelli q̄ tpe iudicij erat effect' idoneus, q̄a pōt rñderi, q̄ cū ibi p̄sumaē, q̄ mutata fuit ↄdō testis tpe mortis testōris, quo tpe erat effectus nō idoneus, & nō appareat de vlteriori mutatione intelliē testē tpe iudicij esse in eadem condi. puta infamie, sicut erat tpe mortis, vt in reg. Semel malus. & ibi Dy. de reg. iur. in vj. & l. si cui. §. hisdē ibi Bar. ff. d' accu. & no. Bald. late in l. ex persona. š. de pba. Et p ista opin. bene facit tex. in d. c. j. an remo. debeāt testes, maxime i rōne quā ibi tradit text. in fi. q̄ rō est gñalis, & operaē q̄ decisio intelligaē esse gñalis, vt in l. regula. §. si quis. & ibi no. Bar. ff. de iur. & fac. igno. & p hoc patet nō esse bene rñsum ad illū tex. per Imo. Nec ēt ob. p̄dicta cōsideratio quā habet Pau. de Ca. in d. l. ad testiū. dicēs q̄ si negaē testm̄ fuisse factū, nō pōt p tales testes pbari, q̄a nō vř eos fuisse habiles tpe testamēti, cū de testamēto nō ↄstet, & ipsi sunt q̄ de testō hñt pbare. Nā ad hoc rñdeo, q̄ capitulabiē p hr̄dē scriptū, q̄ Titius tali anno, & mēse fecit testm̄ talib' p̄ñub' q̄ illi testes erāt reputati cōi opi. liberi, & idonei. nā q̄ essent dicto tpe reputati idonei, probabiē p alios testes, & p illam pbationē testes adhibiti in testō remanebunt habiliati ad pbandū testm̄, & sic habilitas testium nō pbatur per eosmet. sed per alios. Vñ nō vř bene cōsiderasse. Itē opi. Ange. ħ est ↄ̄ text. in d. c. j. & ita teneo in hoc articulo in quo ēt vide Frā. Tig. hic, qui transit cū opi. Azo. Et tenēdo opi. Dy. & sequaciū, quā Raph. Cu. in d. l. ad testium. sequutus dixit, q̄ inferē q̄ in testamētis cōditis inter liberos, vel ad pias cās in quibus adhibenē testes ad pbandū, nō ad solēnitatē, si testis mutauit ↄdōnē, nō poterit admitti ad testificādū. Raph. in d. l. ad testiū. dicit, q̄ ista est noua cogitatio sua. Sed dic, q̄ Bal. hic posuit in d. §. cū aliquis.

9 ¶ †Et prædicta faciunt ad q̄ōnē, q̄ testis fit tpe quo iurauit erat idoneus, tpe aūt quo debet deponere est effectus infamis, seu aliť nō idoneus, an repellatur. [b] de quo vide per in au. de teste. §. j. ver. quid si testis erat ad quē se remittit Bar. in d. l. ad testium. & p Io. And in regula factum ltime in mercu. & p Pau. de Leaza. in cōmen. c. testimoniū. de testib. & ibi ēt per Ant. de Butr. & tangit Bar. in d. §. due. vbi se remittit ad no. per se in l. dāni. §. Sabini. de dā. infec. vbi hoc nō examinat.

10 ¶ †Et ēt in mā huius legis vide aliquas q̄ōnes, quas vltra alios tangit Io. Fab. in d. §. sed cum aliquis. vbi inter cętera quærit quid si testis pro cōi opi. reputabatur liber, m̄ testōr bene sciebat eum esse seruū, an habebit locū hæc lex, & cōcludit q̄ non, quia p̄ualebit scientia testōris, qui sibi hoc imputare debet. alle. in ar. d. l. quidā. §. q̄ dř. & l. fi. ad fi. ff. q̄ b. ad lib. procla. nō lic. et. q̄ no.

11 ¶ †Quærit hic ēt Ia. de Ra. Cy. & Bar. an illud q̄ ħ dř in teste seruo habeat locū in alio inhabili, puta infami, vt sufficiat eum cōi opi. fuisse reputatū nō infamē, & dñt q̄ sic per gl. q̄ ad hoc reputaē sing. in l. cū. l. in fi. ff. eo. quā sequuntur cōiter doc. hic, & Bal. in l. j. š. de secū. nup. & in l. Cassius. ad fi. ff. d' sena. & in l. ij. j. de sen, tñ Ang. hic ↄ̄riū tenet, & cū eo transit Fulg. hic per istū tex. in ver, in hac cā, & per d. §. sed cū aliquis. vbi solum j hoc casu libertatis putauit diui Seuerus, & Antoninus ex liberalitate subuenerunt testō per suū rescriptū. Ergo sequiē q̄ testm̄ erat nullum iure ciuili inspecto. & ideo prouisio facta i casu isto ad alios casus trahi nō debet. l. q̄ vero. ff. d' leg. & pro hoc facit sm̄ Ful. quia nō vř esse tanta rō in alijs inhabilibus, sicut in seruis, q̄a frequentius cōtingit, q̄ serui reputanē liberi, l. iusto. in princ. ff. de vsuca. Certe ille tex. dicit eȝ. s. q̄ frequēter liberos emimus p seruis. vñ sto cū cōi sententia. quia ēt in exorbitantib. ex identitate rōnis fit extensio ad aliū casum, vbi subest fauor publice vtilitatis, vel alia fauorabilis cā, vt patet ex not. per gl. in l. si cōstante. in p̄n. ff. sol. mat. & ibi per Bar. in ix. q. prime partis prin. & per Bart. post gl. in d. l. ij. §. exercitiū. ff. de infami. cū si. Sed cā ↄseruationis testamenti cōcernit publicā vtilitatē. l. vel negare. ff. quēad. test. aper. & no. gl. melior de iure in l. Gallus. §. quid si is in ver. vtilitatē. ff. de lib. & posth. Et q̄ in exorbitantib. fiat extensio in fauorē testamēti cōseruandi pbatur ex no. per gl. in l. fi. io princ. in ver. vt natus. de lib. & posth. dū alle l. posth. inducēdo, vt ibi per Ange. & Imo.

12 ¶ †Quærit hic Bal. Ang. & Sal. vtrū lex habeat locū in tabellione putatiuo adeo q̄ eius instrumenta cōfecta inter ignorantes fidē faciant. de quo vide per oēs in l. Barbarius. per illū tex. ff. de offic. p̄o. per Inn. & alios in c. j. de fid. instr. per Spe. & Io. And. in tit. de instru. edi. §. restat. ver. quid si is. & ver. ex præmissis. el. ij. iūcto. vers. seq. & super ver. & scias in tit. d' proba. § j. ver. illud cū ver. seq. per Gui. de Suza. in l. decernimus. š. de sac. san. eccl. & Ioan. de Are. in dispu. inci. Quæro ego, produco ↄ̄ te instr̄m per Iac. de Bel. io dispu. incip. cauetur aliquo iure &c. quā ipse ponit post. l. ij. j. q̄ñ & qñ iu. Et per Hos. in summa de fid. instr. §. quib. instrumentis, ver. quid ergo si per p̄atrē. & per Paul. de Leaza. in c. cum dilectus. de fid. instru. per Bar. in l. actuarios. j. de numera. lib. xij. per illū text. & in l. herennius. per illum tex. ff. de decur. & Bal. & Imo. & Pau. de Cast. in d. l. ad testiū. per Bal. in l. j. š. de serui. & aqua. & in l. non ignorat. j. qui accu. non pos. & in l. ij. j. de sen. per Io. Fab. in d. §. sed cum aliquis. per Ang. in auc. de tabel. §. penul. alias fin. per dominum Anto. in repe. c. consultationibus. de iure pat. Et quia articulus est difficilis, non recito opin. sed magis cōis conclusio est illa quam tenet Spec. & Ioā. And. in d. versi. quid si is. s. q̄ non habeat locū in tabellione per d. l. Herennius. cū si. nisi interuenisset decretum seu creatio superioris, quo casu licet cum effectu nō esset tabellio, vt quia creatus tabellio erat seruus, vel alio defecti incognito laborabat. nam tūc valebunt gesta ab eo per. d. l. Barbarius Ista aūt lex. cum si. non facit ad propositū quia loquiē in actu attestandi qui est permissus iure cōi, in quo actu non requiritur creatio, vel decretum superioris. secus in his in quib. requiritur decretum. & creatio superioris prout in officio tabellionatus, & similibus per d. l. Herennius. iuncta. d. l. Barbarius. sm̄ doct. in dictis locis, quod no. pro limitatione huius. l. & ita aliàs plenius cōsului. [c]

13 ¶ †Quærit etiam Bar. hic. an in terminis huius. l. requiratur, q̄ iste seruus esset in quasi possessione libertatis. & tenet q̄ nō. sed Pau. de Ca. hic tenet ↄ̄riū quia si erat mota quæstio status seu seruitutis, licet cōiter reputareē liber non habeatur pro libero. vt hic in fi. multomagis si erat in quasi possessione seruitutis debet haberi pro seruo quicquid in contrarium reputaretur per alios. quia reputatio videretur temeraria argum. l. vnic. §. fin. supra si ser. extr. Sed non recedo ab opin. Bartol. quia potuit esse quod seruus in ciuitate ista communi opin. reputabatur liber. & tamen non erat reputatio temeraria, vt quia seruus aufugerat aliunde à domino dicitur esse in quasi possessione libertatis, nisi quando bona fide gerebat se pro libero vel diu gessit se pro libero. l. quod autem. in princip. l. liberos. §. fin. ff. de libe. cau l. iij. §. si seruus. ff. de acquirē. possessio. in l. eam quam. j. de libe. caus. Et in loco potuit probabiliter veritas ignorari. cap. fin. qui mat. accu. poss. c. quoidam. de præsump. & vide Bald. hic in fin.

14 ¶ †Insuper not. id quod Bartol. hic in fin. dicit circa modum opponendi exceptionem infamiæ contra testes, quia non sufficit hoc in genere opponere. & adde not. per Bartol. in l. tertia. § Iulian. ff. de test. & in l. prima. ff. de except. & Bald. in auc. si dicatur. in fin. supra de testa. & in l. edita. in repet. Paduana. š. de eden. in xv. opp. &c. quod not. Bald. hic in ij. quæstione.

ADDITIONES.

a ¶Aliorum contestium. De hoc per Ang. consi. cclxxiij.

b Repellatur. Quo tempore idoneitas in teste cōsiderari debeat, vide per Ang. cōs. cccvij. Alex. consi. lxxviij.

c Consului. Vide per eundem consi. cxxx. j. lib.

Alex. LEX II.

1 *Scriptura testamenti publicati fidem facit si originalis scriptura sit deperdita.*
2 *Testamentum scriptum, an & quando possit publicari, & aperiri.*
3 *Possessor instrumenti vel alterius rei qui olim fuit, an hodie p̄sumaē possidere.*
4 *Amissio scripturarum, an probetur per solum iuramentum.*
5 *Testamenti in scriptis publicatio an possit fieri viuo testatore.*
6 *Testamētū publicatū, an faciat fidem absq; productione originalis scripturæ.*
7 *Testamētum potest peti publicari per viam principalis petitionis ad æternam rei memoriam, & fidem.*
8 *Testamentum quando petitur publicari, & aperiri, an sint citandi omnes quorum interesse potest.*

PVblicati. † Scriptura testi publicati fidē facit, ēt si originalis scriptura sit deꝑdita.h.d.¶ Et ꝓmitte ꝙ q̄dā est exēplatio, vt qñ aliquis vult scripturā publicā exēplari ꝑ aliū, q̄ ꝑ eum q eā ꝯfecit, puta rōne vetustatis scripturę, vel ex alijs causis a iure ꝑmissis. Et ista nō est mā nr̃a: sed de ea tractat̃ in c.fi. de fi.inst.& in §.illud quoq; in auc. vt fra.filij,& ꝑ doc.post gl. in auc.si qs i aliquo. Quędā est publicatio, & ista aliqñ fit de testō nuncupatiuo, vt qñ nulla est scriptura ꝯfecta, sed solū corā testib. testm̄ est ꝯditū, & tūc ad istātiā hr̄dis instituti, citatis illis de quorū ꝑiudicio agit̃, examinant̃ testes ad ꝑpetuā rei memoriā, post quorū examinationē iudex ꝓnūciat illas attestationes hēri ꝑ publicatis, & ꝑ illas ꝓbari testm̄ talis, & ita pōt intelligi ista lex, ſm vnū intellm̄ gl. ita ēt pōt itelligi.l.gesta.j.de re iud. ſm vnū itellm̄ quē ibi ponit Bar. post gl. Qñq; fit publicatio de testō ꝯdito i scriptis ſm formā.l.hac ꝯsultissima.i prin.j.e. Nā tūc, si scriptura originalis erat manu priuata scripta tūc ad instātiā hr̄dis scripti, vel alterius, cuius interest citatis alijs, de quorū ꝑiudicio tractaret̃, citant̃ testes, vt recognoscāt sigilla subscriptiones suas, & alia deponant ſm ꝙ incidēter rētuli.s.in l.ꝓxi. quo fcō iudex ꝑ suā interlocutoriā publicabit scripturā testi faciendo eā scribi in alia charta manu publica, & cū subscriptione notarij declarando, & ꝓnunciando illā scripturā in posterū plenā fidē testi facere, & ita fidē faciat, si originalis ꝑdat̃, & de ista publicatione ꝓprie loqt̃.l. oīa vt patet in vers. scriptū. posset ēt dicta publicatio scribi in eadem charta i qua erat scriptū originale testm̄, vt hic in gl. & ꝑ Cy.hic. Vbi aūt de testō in scriptis ꝯdito esset a prin. ꝯfecta scriptura manu publica faceret plenā fidē absq; alia publicatione, vt est gl. re pu.fin.in l.ij.in prin.ff.quēad.test.ape.¶ In gl.j.ibi.l.iiij. ff. quēad. test.ap. vt puta, si postq̄ testōr manu ꝓpria scripsit testm̄, & testes subscripserūt & sigillarūt ſm formā d.l.hac ꝯsultissima.in prin.j.e.& clauso & sigillato testō notari⁹ ab ex̄ de mādato testōris scripsit[b] qualr in d.charta erat scriptū testm̄ Titij, put ipse palā asseruit corā ipso notario, & testib. scriptis &c. Et idē si de testō nūcupatiuo fuisset a prin. scriptura manu publica facta, vt vidistia no. s.l.ꝓxi.¶ †Qñq; nō petit̃ testm̄ in scriptis ꝯditū duplicari ad perpetuā fidē, vt dixi, sed solū petit̃ tale testm̄ aperiri, vt hr̄des, vel legatarij illud ispicere possint ad hoc, vt sciāt an velint agnoscere, vel repudiare, vel q̄a circa relicta in testō volunt transactionē facere, q̄ fieri nō p̄t, nisi inspectis verbis testi.l.de his.ff.de transa.& l.j.ff.quēad.test.ape.& tūc nō reqrit̃ tāta solēnitas. Quia nō facta recognitione subscriptionū ꝑ oēs testes poterit corā idoneis viris de mādato iudicis aperiri testm̄ ſm distinctionē q̄ tradit̃ in l.cū ab initio. cū trib. legib. seq. ff. quēad.te.ape.& l.j.& ij.j.e.ti. Nec tūc reqreret̃ citatio succedētiū ad intestato, vel aliorū q in publicatione citandi essent. vt not. firmat Bar.& Ange.in l.j.in prin.ff. quēad. te.ape ꝑ id qđ no.gl.i ver. alieno noīe. de quo ibi vide plenius ꝑ Imo. post Cy. & Bal. Et de mā dictę publicationis & aperturę, & q̄ i eis seruari dēant vltra ea q̄ no.doc.hic, & maxime Bal. vide late ꝑ Spe.in ti.de instr.edi.§.ostenso.vers. & qñ de publicatione &c. vsq; ad.§.& in fi.§.vt aūt.vers.& huius & q̄ no.Bar.in.l.j.§.si qs neget.& in l.ij.ff.quēad.test.ape.& ꝑ doc.in c.fi.de fi.inst.& ꝑ Bal.in dicta auc.si qs in aliquo.¶ †No.ex tex.ibi, casu q̄ ꝓbatur intercidit &c. ſm Ang. ꝙ ille q olim fuit possessor instri, ꝓsumit̃ ēt hodie illud possidere, nisi ꝯtrū ꝓbet̃, vt hic.&.l.si qs ex argentarijs.§.pe.& fi.ff.de eden.& l.fi.ff.de eden.& l.fi.s.de fi.instr. licet secus sit in possessione aliarū rerū ſm eū, q̄a q olim possedit, nō ꝓsumit̃ hodie possidere rē vt plene ꝑ gl. in l.iure possidentis.s.de ꝓba.ꝓsertim si neget se hodie possidere, vt ibi ꝑ Bar.& ꝑ Cy.in l.nō ignorabit.s.ad exhi. Sed Pau.de Cast.hic dicit ꝙ istud ꝓcedit hic in eo apud quē illa scriptura eē debebat. Nā apud hęredē dēt esse originale testm̄ in scriptis ꝯditū.l.ij.cū ibi nō. ff.de edē. io ꝓsumit̃ eē sp apud eū, nisi ipse ꝓbet ꝯtriū saltē ꝑ iurm̄ ſm eū, & dicit ita velle Bal.hic. Et volunt Pa.de Ca. hic colligit̃ istud ex verbis Bal. in.iij.no. Sed in alia scriptura, q̄ nō dēt eē apud alquē asserētē se illā nō habere, tūc seruāda ē distinctio Cy. & Bal. in locis ꝓxīe allegatis circa possessionē aliarū rerū, sed Pa.de Ca. Tñ vr̃ verius, ꝙ ille q semel habuit scripturā penes se poterat cogi iure ad eā exibēdā postulāti, & ꝓsumit̃ eā hēre indistincte, nisi saltē ꝑ iurm̄ asserat se eā nō hēre, vt ꝓbat̃ in d.l.fi.& ēt in.l.fi.in fi.& ibi Bar.ff.de priui.cred.& no. Bar. in.l.hmōi.§.si ita.ff.de leg.j.& plenius Bar.in.d.l.si qs ex argētarijs.§.pe.& Spe.in ti.de instr. edi.§.postq̄.vers.vbi aūt.¶ †Et an indistincte amissio scripturarū ꝓbet̃ ꝑ solū iurm̄, vide ꝑ gl.ordi.in cle.j.in ver.ꝯpellēdos.de vsu. vt dixi late post Bar.i d.§.pe.vbi vide. In gl.j.ibi, ordinario pōt ēt fieri corā delegato, vt ꝓbat Spe.i d.ver.& qñ.de publica.cū vers. se. vbi i inter cætera allegat ad hoc tex.in §.illud quoq; i auc.cū fratrū filij.& ꝓbat̃, q̄a cū istud expediat̃ ēt ꝑ magrat⁹ municipales ſm Cy.ꝑ.l.magrat⁹.&.s.de ma.muni.& expssē in §.nulla.in auc. de defen.ciui. Ergo pōt delegari, in l.j.in prin.cū mā.ff.de off.eius cui mād.est iuris. Et illud puto verū, licet Iul. hoc relinquat cogitādū, nō faciēs mētionē de authoritate Spe.& ꝑ ista opi.vr̃ tex.in c.fi.i ver.delegato.& ibi ꝑ Io.And.de fi.istr.¶ In ea.ibi, sicut scriptū est. ſm subscriptionib. eorū, nō aūt habēt deponere de tenore testi in scriptis ꝯditi, q̄a ille ꝑt esse secretus, & ēt incognitus testib.d.§.hac ꝯsultissima.in prin.j.e. & debēt alia deponere testes, put incidēter dixi.s.l.ꝓxi.¶ †In ea.ibi viuo testatore &c.an possit fieri hæc publicatio viuo testatore, dic vt ꝑ Cy.hic cū quo magis cōiter transeunt reliqui hic & Bar.in.l.ij.§.si dubitet̃. in fi. ꝑ illū tex.ff.quēad.te.ape.¶ †In gl.in ver.ꝓbat̃. sed an dcm̄ testm̄ publicatū faciat fi dē absq; ꝓductione originalis scripturæ, ēt dato ꝙ nō ꝓbet̃ originale esse deꝑditū, dic vt ꝑ Cy.& Bar. hic, cū quo magis cōiter trāseunt a lij. ita ēt tenet Cy.in l.pe.in ij.q.de eden.& Bar.in d.l.ij.in prin.ff.quēad.test.ape.& in l.ꝯctus cū ibi cōiter ꝑ doc. notatis.s.de fi.instr.itē in.l.ꝯparatiōes.§.si.e.ti. q̄ qđ dixerit hic Ang. tenēs ꝯtriū.ar.h⁹ legis a ꝯtrio sensu. Per qđ tenet ꝙ indistincte sit necesse probare deperditū esse originale, & de hoc ēt vide ꝑ Bal.in rub.s.de fide instr.in ver.j. q̄ro &c. Et circa hoc aliqua scripsi in d.auc. si qs in aliquo. vbi tractaui, an illud ꝓcedat ꝙ ꝑ hāc legē dicit Bal.in d.rub.¶ †Quęrit̃ ēt hic eā gl.Bal. an scriptus hr̄s q nō possidet hr̄ditatē, possit ꝑ viā principalis petitionis petere istā publicationē testi fieri ad æternā rei memoriā, & fidē, an vero debeat agere via ordinaria, pitra petitione hr̄ditatis ꝯ possessores, & in iudicio post lit.ꝯtest. ꝓducere testes, & facere fidē testi, in quo dic magis cōem esse ꝯclōnē ꝙ possit etiam principlr̃ peter̃ istā publicationē, vt hic ꝑ eū. & ita ēt tenet Ang. de quo vide ꝑ Bar.& Bal.in auc.si qs.s.de testi.& Spe.in d.§.ostēso.ver.in qb.¶ Tangit ēt hic Bal. Ang.& Sal. q̄ ꝑsonæ sunt citandæ in d.publ.& an sufficiat citare generalr̃ oēs interesse ꝑtendētes, de quo vide q̄ remissiue dixi in d.auc.si qs in aliquo. vbi ēt tangitur an scriptura registri.i. in qua ꝑ notariū est registratus tenor alterius scripturæ apud acta, faciat plenam fidem de illa alia scriptura, de quo hic aliquid per Ange.& plenius dixi ibi.

ADDITIONES.

a Tho. ¶Publicati. Qñ dr̃ testm̄ publicari, vel aperiri vide ꝑ Soz.in ꝯsi.175.in ꝑ vo.inci.ff.dñe in ver.pp hæc manifestū.& vide de materia ꝑ Fel.in c.fi.de fi.inst.

b ¶Scripsit. De hoc vide per Fulg.consi.16.inci.testator.

c ¶Originalis. Adde ꝙ quando contractus est factus in scriptis, non statur exemplo, nisi probetur originale deperditum, vt tenet Lu.Ro.consi.174.

d ¶Quærit. Adde eundem Bal.consi.12.ij.lib vbi in facto consuluit.

Alex. LEX III.

Testamentum imperfectum non valet, etiam si in eo sit institutus princeps

Potestas gñalis, si alicui conceditur, nō cōprehendit, ꝙ possit statuta retractare.

EX imperfecto. †Si testm̄ est imperfectū, nō valet, ēt si princeps i eo sit institutus.h.d.¶ In tex.ibi nihil tñ &c.licet aūt deceat principē viuere legib. vt hic, tñ nō cogit̃,[a] vt l.princeps legib.ff.de leg.c.ꝓposuit.de ꝯces.ꝑb. Et qñ videat̃ velle vti plenitudinę ꝑtātis.s.dixi in l.q̄q̄..s.de test.mil.& ibi feci mētionē de his, q̄ ponit Pau.de Ca.hic.¶ †Et inducit̃ hęc lex cū gl.ad qōnē ꝑ Ang.hic in q̄busdā loc. Ciuitas Florētina dedit cuidā suo rectori oēm suā ꝑtātē in q̄busdā causis cū cła, ꝙ iuris nexib. nō sit ligat⁹, nō ꝑ hoc poterit venire ꝯ decisa ꝑ statuta cōitatis, nec aliqd ꝙ sit ꝯ honestatē, vel bonos mores facere. Et hoc seqt̃ Ro. ꝑ.l.forma.j.de offi.ꝑf.ꝑto. & dicit illa velle Bal.in j.ꝯsi.C.& in l.ambitiosa.ff.de decre.ab or.fa. & Bald.in l.nulli.C.de sen. Sed Ful.dicit, ꝙ ista gl.facit in ꝯtriū, iuncta l.princeps.ff.de legi.& pōt rńderi ad allegata ꝑ Ro. ꝙ nō loquūt̃ in eo, i quē trāslata erat oīs ꝑtās. Et vide Ang.in l.milites.s.ti.j. Tñ veritas vr̃ ꝙ in generali potestate non veniat ꝑtās retractādi facta per cōitatem, nisi ex causa, vt est tex.not.in l.si hominem.ff. manda.

ADDITIO.

a ¶Non cogitur. Adde ꝙ voluit Old.consi.335.

Gordian. LEX IIII.

Falsa demonstratio, quid importet.

Cōstare de corpore qñ dicat̃ ꝓbatū, adeo ꝙ error, vel falsa demōstrō nō uitiet.

Demonstratio ex parte claudicans, quas vires habeat.

Error, qulibet non habet vitiare, dummodo constet de corpore, nisi esse erratū in condōne personæ designante causam finalem pp quam motus esset testator.

SI in nomine. †Falsa demonstratio non vitiat, si de corpore cōstat.h.d.¶ Hoc tñ limita non hēre locū in errore nominis ꝓprij ipsius testatoris, q̄a indistincte vitiat tanquam supinus.l.fin. & hoc ibi nota. Bartol.j. de hæred. instit. & idē dicit ibi Bal. esse in errore nominis filij[a] ipsius testatoris

ADDITIO.

a Filij. Adde Lu.Ro.consi.173.& inquantū.d.Ias hic dicit ſm Io. And. in addi. Spe.in ti.de rescr. ꝓsen. ꝙ non valet rescriptū impetratū ꝯ præsbyterū aliculus ecclæ in quē erratū est de noīe, licet de ecclā cōstet. vide ꝙ voluit Ro.cōs.344

toris, de quo forte ibi plenius dicet. ¶ Fallit ēt lex iſta in errore nois appellatiuꝰ, q̄ indiſtincte viciat. l.ſi quis in fundi vocabullo. ff.de leg.j. ¶ Circa q̄ tñ eſſent plura dicenda, q̄ aliàs ibi ſcripſi, id nō repeto, & ibi ēt tetigi, q̄d de errore ꝯſiniū, & errore ſyllabę. ¶ Qualr aūt dicaē eē ꝓbatū, q̄ de corpore ꝯſtet, adeo q̄ error aut falſa demonſtratio nō viciet, vide ſing. p Bar.in l.demōſt. in prin. in vij.q.de ꝯdi.& demon, & in l.j.§.ſi.p illū text.ff.de do.ꝑle. Vbi ꝯcludit, q̄ ſi q̄s demōſtraret rē, vel ꝑſonā p duas demōſtratiōes[a] ꝯuenienes illi rei, vel ꝑſonæ dr̄ eſſe fundata intētio ſua, vt dicaē cōſtare intelſm eſſe de illo corpore. ¶ Licet aliqua alia demōſtratio fuerit adiecta, q̄ reperiaē falſa. alle. l.hae ꝯſultiſſima.ſ.ti.j.de cēſi. & in d.l.j.§.i.& hic caſu aduerſarius q̄ vult diſpōnē infringere reſpū demōſtrōnis falſæ hēt neceſſe oñdere, q̄ de alio corpore fuit ſenſum, vt ibi plenius p eū. Sed in ꝯnū vr̄ tex.in l.in teſtō q̄dam. ff.de cōd.& de.quē ad hoc pōderat ibi Pau.de Ca. & reliquit cogitandum ꝑ rñſione. Ang.ēt in l.hae cōſultiſſima.ſ.ti.j.in q̄buſdā lec.dicit q̄ ſi eſt cōcordia in noie p̄ris, & aui, ſed eſt diſcordia in noie ꝑaui, hic ſolū inducit ambiguitatem, dicit de hic eē tex. ſing.in d.l.in teſtō. & ſic vr̄ tenere ꝯ deciſionē Bar.ſ. alle. licet de eo nō faciat mētionē, potes rñdere, q̄ illud q̄d dr̄ in d.l.in teſtō. ꝓcedit i caſu illius legis.ſ. q̄ ꝑp illū errorē excuſaē hr̄s a poena impoſita a teſtatore. Vñ dicit Bal.in c.j.qualr do. ꝓprie priueē. q̄ in poenis reqrīē liquidiſſima ꝓbō, dicit eſſe tex. ſingu.in d.l.in teſtō. Sed quo ad hoc, vt alia diſpō teſtōris nō pęnalis ſortiaē effectū ꝓcedit doc.Bar.ſ.all.quā ēt dico ꝓcedere qñ fuiſſent expſſę tres demōſtrōnes, & duæ ꝯuenirent illi rei, tertia vero nō. Sed ſi eſſent expſſe quatuor, & due ꝯuenirēt, due nō, tunc redderet res dubia, & nō debēt ꝑualere magis illę, q̄ iſtę. Facit id q̄d legiē & no.in c.ſi noſtra.de teſti.& l.iiij.§.j.in ver.numerus.cū ſi.ff.de teſt. q̄ intelligo verū qñ appareret, q̄ illę alię duę demonſtrōnes, q̄ nō conuenirent huic rei, ꝯueniebant alteri. Et ita vr̄ velle Pa.de Ca. hic dū dicit primo, q̄ ſatis eſt ꝓbare q̄ duę demonſtrationes conueniāt tali rei ad hic vt dicaē ꝯſtare teſtatorē ſenſiſſe de illo corpore, licet plures demonſtrationes eſſent adiectę, q̄ reperiaē falſę. alle. id q̄d hr̄.in d.l.j.§.ſi.ff.de dot.prælc. ¶ †Et ſubdit, q̄ ſi teſtator demōſtrauit rē p duas demōſtrationes, & vna ꝯueniebat huic rei, alia nō vr̄ teſtatorē ſenſiſſe de iſta re, ſi nō apparet, q̄ illa alia demonſtratio, q̄ nō cōuenit huic rei, ꝯueniat alteri rei q̄ appareat, ſi nō conueniret alteri rei, de qua nō apparet. all.tex.not.in l.pe.§.pr̄.ff.de le.ij. q̄ eſt no.& quotidianū. Aliū modū ponit ēt Bar. in d.l.l.ſi q̄s in fundi vocabulo. poſt gl.ad oñdendū, q̄ fuerit ſolū erratū in noie, & nō in corpore, & aliū modū ponit ēt Bar. in d.l. demonſtratio. poſt vij.q.dū alle.l.verū.§.penu.ff. de reb. dub. vbi eſt caſus valde no. ¶ †Itē adde, q̄ licet quilibet error rr̄ nō hēat viciare dūmodo de corpore ꝯſtet, vt hic, & l.his verbis.§.fin.cum ſi.ff.de hære.inſtit. tñ fallit, niſi eſſet erratū in condōne perſonæ deſignante cām ſi. ꝑp quā motus eſſet teſtator ad relinquendū va.j.l.ꝓxi.& l.ſi pr̄.j.ti.j.& p Bar.i l.demōſtrō.in ver. ergo iſta &c.

ADDITIO.

a Fran.Cur. ¶ Demonſtrationes. Adde tu Pau. de Ca.in l.certum.ff.ſi cer.pet.& tex.not.in l.ſeruo.ff.de contrahen.emp.facit lex forma.ff.de cenſib.

Valeria.& Gallia. LEX V.

1 *Filiatio qua ratione quibuſque verbis probetur.*
2 *Filiatio, ſi aſſerit pater, vel mater ſuum eſſe talem filium, an talis aſſertio proſit, vel noceat filio.*

NEque profeſsio. †Aſſeruatio alterius nō facit filiū eū qui nō eſt, & q̄ relinqē alicui, vt filio, nō debeē, ſi appareat illū nō fuiſſe filiū.h.d. ¶ Ex hic vltimū ēt ꝓcedit in filiatione ciuili, vt ſi q̄s relinquit aliquid Titio tanq̄ filio ſuo adoptiuo, & vere nō erat filius adoptiuus.l.eam q̄.j.de fideic.& l.nec apud.j.eo.ti.j.& vide q̄ dixi.ſ.l.ꝓxi. ¶ †In gl.j.aſſertio patris, vel matris circa filiationē[a] ꝓſit, vel noceat filijs, vide plene p Bar.& in doc.in l.j.§. Iul.ais eſt.ſ.idē p ꝯtriū.ff.de lib.ag.& in l.filiū.ff.de his q̄ ſunt ſui, vel alieni. p Cy.& alios i l.ſi vicinis.C.de nup.plenius p Cy.in l.nō epiſtolis.& in l.nō nudis. vbi oīno vide.ſ.de ꝓb.& ibi ēt p Bald.& p Iac.Bu.plene in.l.ais eſt in l.quidā.ff.ꝓba.& q̄ no.gl.in l.ſi poſt.§.ſi.in verb.ꝓbeē.ff.de lib.& poſth.q̄ reputat ſi.Ro.hic, ad hoc vide licet q̄ filius erat quaſi in poſſeſſione filiationis, licet pr̄ poſtea dicat eū non eſſe filiū ſuū, nō nocet filio, q̄ natus erat in domo, vicinis ſcientibus, & tractaē vt filius ab illo cuius domo natus eſt idem vr̄ velle glo.in l.ſi.iuncto tex.ff.de ꝓba.de mā vide per Bal. in l.non pōt.ff.de adop.& in l.j.ver.quo ad ſm articulū.& in l.nō ignorat.j.q.accuſa.& in l.j.in lec.ant.ff.de ꝓb.& Bal.in l.neq; natales.ſ.de ꝓba.& aliq̄d p eundē hic, & p cano.in c.p tuas.de ꝓb. vbi ē no.tex.& p gl.& doc.in c.Michael.de ſi.prę.plenius p doc. in c.trāſmiſſę.q̄ fil.ſint le.p Pe.de Anc.in cle. ſi ſummus.de ſent. excō.vbi trāſit cū Bar.in d.§.Iul.& aliq̄d p Bar.in.l.j.§. j. ff. de q̄ō. & p Pe.de Anc.in ꝯſ.215.inci.prima facie vr̄ &c.cū incūbat on[us]

probandi te eſſe filiū legitimum Titij vel illegitimū vide latiꝰ p Io. And.in reg.infamib. de reg. iur. in vj.in iner. ¶ Vltimo facit iſta lex ad q.q̄ vide p Io.And.in addi.Spe.in ti.de inſtru.edi. §. nūc aūt videndum. ver.quid ſi Imperator.& circa ea q̄ no.hic in gl.ſi. vide no.per Bal.in l.quoties.in prin.ff.de hære. inſti.

ADDITIO.

a ¶ Filiationem. Quomodo probetur filiatio vide per eundem Ale.cōſ.15.j.lib.

Dioclet.& Maxi. LEX VI.

VErba. Verba enūtiatiua teſtōris nō inducūt diſpōnē in ꝑiudiciū eorū quos grauaē nō poterat h.d. ¶ Et de hac materia vide quæ remiſſiue dixi in l.ex his.j.tit.ij. Et quia glo.ſi.hic non eſt recte loquuta ideo dic vt hic per Cy.cum quo tranſeunt alij.

Dioclet.& Maxi. LEX VII.

1 *Error ſcribentis, veritati non nocet.*
2 *Error notarij non nocet, & quomodo poſſit notarius errorem ſuum corrigere.*
3 *Error notarij in omiſſione ſolemnitatū ſubſtantialiū, an & qñ noceat, & vitiet.*
4 *Notarius an et qñ poſſit ſupplere ſuū defectū circa omiſſionē alicuius clauſulę.*
5 *Error in defectu ſcripturæ, an & quando poſſit ſuppleri per notarium.*
6 *Inſtrumentum publicum, an & quando poſsit ſubaudiri, & ſubauditum ſcribi.*
7 *In ſententia an, & quando poſſit ſubaudiri, & ſubauditum ſcribi.*
8 *Error notarij an poſſit probari per teſtes, & quando & quomodo.*
9 *Error ſcribentis an noceat teſtatori, qui nihil errauit.*
10 *Sententia quæ non continet verbum condemno, vel abſoluo, non valet.*
11 *Sententia condemnatoria expen. eſt interlocutoria.*
12 *Error notarij quot teſtib. poſſit ꝓbari, qñ errauit in ſcribēdo verba prolata a teſtatore.*

ERrore. †Error ſcribētis veritati non nocet. Et ideo ſi apparet de volūtate teſtōris, licet ꝑ errorē ſcribētis ſcripta nō fuerit hr̄ ꝓ ſcripta.h.d. ¶ Not. q̄ error notarij nō obeſt vt hic in l.ſi liberati[a].ff.de re.iur.& plene tractat ibi Bar. qualr poſſit error ille corrigi[a] p ipſm notariū vl alr. de quo ēt p Bar.& alios in l.Imperator.ff.de ſta.ho.p Bar.in ꝯſ. inci.repeneē inſtrm &c.& in cōſi.inci.Ex ſcō ꝓpoſito vt ex eo patet q̄ tria q̄runē &c.p Bar.& An.in l.ſi.§.ſi eſſent.ff.de tab. exhi. & p Spe.& Io.An.in ti.de inſtr.edi.§.inſtrm ver.ſed nunq̄d ꝯfectū. & p Io.An.in data ſexti libri.& p Bal.in l.ambiguitates ad ſi.j.e.& in rū.ſ.de ſi.inſtr.& in ti.de pa.ꝯſtā.ſup ver.pacta. ais eſt ſup ver. hæc aūt.& in l.ſi.ſ.de eden.& in ij.ꝯſti.C.ſup ver.arma.in l.ſū ꝓponeret.& ibi ēt p Imo.ff.de le.ij.& in.l.j.§.ſinaūt.ff.de hęr.inſti. & Bal.in l.ij.j.de fideic.li. Aliq̄d p Ang.hic, in.l. ſi q̄s ex argentarijs.§.ꝓhibeē.& in l.veluti.in prin.ff.de eden.& plene p do.. Ant. in c.ex literis.de fid.inſtr.& in c.inter dilectos.eo.ti. †Vnū teneas mēti, q̄ ſi p errorē, vel p imperitiā notarij aliq̄d ſolēnitatis fuerit omiſſum, vt q̄a nō fuiſſent adhibiti niſi.vj. teſtes in teſtō, vel non fuiſſet appoſitū nomē Imꝑatoris, aut ſimilia, talis imperitia nō nocebit & actus nō vitabiē, vt no.gl.& doc.in d.l.ambiguitates. Ad q̄d vide no.p Bal.in l.iuris ignorātia.in ſi.& q̄ dixi.ſ. qui admit. Et ſm ꝑdicta intellr, & declaraē gl.ſi.ſ.de fideiuſ. ¶ †No.ſcdo ſm primū intelſm quē ſenſit gl.q̄ verba q̄ ſunt de ſubſa pñt ex ꝑcedētib.q̄ ſcripta ſunt ſuppleri & ſubaudiri ēt i actu celebrato i ſcriptis & de cuius ſubſa erat ſcriptura, vt hic & in l.j.§. ſinaūt. ff. de hæ.inſt.circa q̄d vide q̄ dicā ſup gl.circa hoc tñ adde q̄ Ang.ī d.l. ambiguitates.in q̄buſdā lec.dixit q̄ ſi apparet q̄ teſtōr nō ꝑ errorē ſed ex mēte ſolūmō dixit Titius hr̄s & omiſit eſto nō valebat inſtō.alle.id q̄ no.gl.in d.l.ambiguitates i ver.mēte q̄ gl.tñ vt mihi vr̄ hoc nō dicit, & puto ꝯtriū dūmō appareat q̄ diſponēs, ſeu ꝓparauerat ſeu diſpoſuerat ad teſtādū. p.d.§.ſinaūt.cū gl.ij.& l.verbū volo.j.de fideic. ¶ In gl. in ver.hr̄s eſto. ibi aut deeſſe eſto &c. Gl.hic rñdēdo ad.d.l.j.in §.ſinaūt.vult in hac prima ſolōne q̄ hic fuit omiſſum verbū, hr̄s, vel verbū, eſto, nō aūt vtrūq; q̄a ſic nō valerat, p d.§.ſinaūt. Sed certe iſta prima ſolō eſt ꝯ iſtū tex.in ver. delijt hr̄s eſto.& ſic vtrūq; verbū deficiebat. ¶ †In ea.ibi dūs eſto. iſta ſcd̄a ſolō aliqualr diuinat, & nō eſt dr̄ta, an dicaē dūs, vel hr̄s. l.itē mela.§.legis.ff.ad l.aq.l.& inſti.de hęr.quali.& diffi.c.ſi. Et ſimilr ſequēs exēplū glo. laborat eodē morbo. Et q̄ iſta ſcd̄a ſolō nō ſit bona patet, q̄a lex hic nō loqē qñ fuit defectus in teſtōre, ſed qñ fuit defectus i ſcribēte. ꝯſtat aūt q̄ in exēplis poſitis in gl. ēt ſi nullus fuiſſet error, vl omiſſio in ſcribēte, ſed fuiſſet omiſſio in teſtōre valeret teſtm̄, vt ꝓbaē in d. §. ſinaūt. ꝑſertim.in ver.diuus. Ergo iſta ſcd̄a ſolō non bñ ꝯuenit huic literæ. Vñ ſi dicit, q̄ verba & magis cōis ſolutio, q̄ tradiē p gl.in §.ſinaūt.ſ.q̄ hic teſtōr totū expſſit, q̄a dixit, Titius hr̄s eſto. ſed ſcriptor p errorē nō ſcripſit, niſi nomē ꝓpriū.ſ. Titius. Nā tenet teſtm̄, ſi ꝓbaē de errore ſcribētis & iſto caſu pōt ſaluari opi.Pla.relata hic p gl. Si autem teſtator

ADDITIO.

a ¶ Corrigi. Qñ notarius poſſit errorē ſuū corrigere vide per eundē Alex. conſ. 70.j.lib.& dicit Lu.Ro.conſi.131.q̄ ſi ſcriptarius omiſit clauſulam reuocatoriam primi teſtamenti in ſecundo teſtamento q̄ per viuam vocem teſtiū hæc clauſula ſuppleri poteſt: quia præſumitur obliuione omiſſa per notarium.

testõr nõ expressisset totũ, tunc procederẽt oĩa q̃ hic dñr in gl. q̃ in tali casu debẽr intelligi, & ita loquitur tex. in d. §. finaũt. Ex exẽplis positis hic in gl. & maxime ex vltimo exemplo habes notare ſm Sal. q̃ licet testator omiserit verbũ, hr̃s esto, tñ qa ex eo q̃ est scriptũ apparet de intentione testõris pro scripto hr̃, & si testm̃ cõdebaẽ in scriptis, & certe hic pbaẽ in d. ver. diuus. Et aliud exẽplũ addit hic Ful. & Pa. de Ca. l. qñ testõr post legata dixisset, in oĩb9 alijs bonis meis, & actionib. q̃ competũt, & cõpetẽt Titio, & omisit testõr verbũ, hr̃s esto. Nã qa satis ex illis verbis cõprehendiẽ id qđ deficiebat, dẽt pfici scriptura ipfecta. l. cũ pr. §. cũ ipfecta hic allegata in gl. & ſm istud exẽplũ intelligit hic Pa. de Ca. hãc legẽ. Sed nõ puto, q̃ iste intellẽs bñ cõtineat huic legi q̃ loqẽ qñ p errorẽ scribẽtis fuit omissum, nõ aũt omissio pcessit a testõre. Nisi diceres, q̃ hic testõr erat ipsemet qui scribebat, attñ mihi placet magis intellẽs superior, p istũ tex. in vers. minus scriptũ nuncupatũ, & sic vr̃ loq̃ tex. de nuncupante, & de scribente q̃ q̃ vterq; intellẽs possit sustineri. ¶ †Sed circa pdicta remanet vna dubitatio satis ardua, videlicet q̃d si testõr testãdo in scriptis expssisset totũ. s. Lucius hr̃s esto tñ notarius scripsit tantũmõ, Lucius, & omisit, hr̃s esto, & sic ex eo q̃ scriptũ est nõ põt intelligi volũtas testõris. An si pbeẽ p testes, q̃ testõr dixit, Lucius hr̃s esto sufficiat. Nã in testõ nuncupatiuo clarũ esset q̃ sic, qa scriptura ibi nõ est de substãtia, sed in testõ in scriptis vr̃ q̃ nõ valeat, qa scriptura est de substãtia, & istud tenet Bald. & Sal. hic, p l. fi. ff. de iure cod. ¶ †Et idẽ dicit Bal. in snĩa diffinitiua, in qua reqrĩ scriptura iuxta l. fi. j. de sen. experi. reci. qa aut ex his q̃ scripta sunt in snĩa apparet de mẽte, & tũc valebit p subaudinonẽ. Exẽplũ si iudex pmissa cõdẽnatione, vel absolutione sup pcipali negotio dixit victũ victori in expẽsis. nã subaudiẽ verbũ, cõdẽno, sicut in testõ in scriptis subaudiẽ verbũ, esto. d. §. finaũt. ſm Bal. & Pa. de Ca. hic. Et ita tenebat Nic. de Ma. ſm q̃ ibi referũt. Secus si ex his, q̃ scripta sũt nõ põt cõphẽdi mẽs. ¶ †Sed Pe. & Cy. hic tenẽt, q̃ in his q̃ de substãtia reqrũt scripturã possit ẽt p testes pban de errore notarij, & valebit testm̃ ſm illud q̃ pbatũ erit p istũ tex. & est ẽt de mẽte Bar. hic. Pro qua opi. all. ẽt hic Cy. id qđ no. Inn. in c. qm̃ cõ. de pb. & p ista opin. ẽt vr̃ ſm Ful. esse tex. in l. quoties in prin. in ver. sed si non in corpore. ff. de hær. insti. Tñ Ful. nihil firmat & refert ipse, q̃ Ang. hic tenebat illã opi. quã tenet Bal. & Nic. de Ma. Adde q̃ An. & Io. de Im. & Pa. de Ca. in d. l. quoties in prin. tenẽt id qđ tenet Cy. licet de eo mẽtionẽ nõ faciãt. Sed ipsemet Ang. & Im. vñr tenere primã opi. in d. §. finaũt cũ aliquali declaratione. Nã volũt q̃ vbi in ptãte gerentis actũ est cõficere illũ in scriptis & sine scriptis. & tũc si dispõ fuit pfecte expressa p ipm disponentẽ, licet ipe notari9 errauerit error nõ nocebit p id q̃ hĩ hic i tex. nisi disponens se arctauerit, vt qa noluerit aliter valere actum, nisi in scriptis, qa tunc oĩno scriptura est de substãtia actus. l. cõtus. & q̃ ibi no. s. de fi. instr. Et iõ dñt, q̃ vbi dispõ non potuit valere, nisi confecta scriptura, vt in snĩa, tunc non tenebit snĩa licet per errorem notarij facta fuit omissio. Ro. hic adhęret huic distinctioni. q̃ ponit Ang. in d. §. finaũt. p qua ipse alle. l. fi. cum ibi no. per Bar. ff. de iu. codi. Duo igitur sunt videnda. Primum, an in testõ in scriptis condito. & in alijs in quibus scriptura est de substantia, sufficiat probari errorem notarij per testes, vt actus valeat ſm q̃ est probatum. Secundum an sicut in testõ in scriptis sufficit q̃ ex his quæ prolata & scripta sunt, possit concipi mens disponentis. licet totaliter non fuerit facta expressio, vt d. §. finaũt. & idem sit in sententijs. ¶ †Circa primum puto opi. Cy. & sequacium eẽ verã per istum tex. q̃ ſm intellẽm, qui magis conuenit literę, loqẽ qñ testõr nihil omisit, sed scribens omisit per errorem illa verba substantialia legis, hæres esto. & iste intellect9 vr̃ omnino tenendus, & comprehendi sub hac l. quæ gñali & indistincte loquitur. Et ita etiam probatur in d. l. quoties. & in l. cum proponebatur. in gl. ij. ff. de lega. ij. Pro hoc faciunt oĩa iura, quę dñt errorem tabellionis non vitiare actum. Istam opi. ẽt tenet Ang. in l. ambiguitatẽ. j. eo. & cũ eo vr̃ ibi transire Pau. de Ca. bene facit q̃ signãter not. Bar. in l. x. j. de fideicõ. & tex. in c. audins. & q̃ ibi per illũ tex. no. Ant. de Bu. de rest. in integ. Non ob. d. l. fi. ff. de iure codi. qa rñdet ibi Ange. q̃ ibi non fuit omissum per errorem scribentis. sed ex eo fuit omissum, quia testator non dicit, quod in illis tabulis Titius scriberetur hæres. Secus si hoc dixisset, & notarius per errorem omisisset, quia pbato errore haberet p non scripto ſm Ang. ibi, q̃ ad hic alle. d. l. quoties. & ista rñsio est ẽt de mente gl. hic & vbiq;. Et de hoc articulo ẽt vide aliquid per Ia. Bu. in l. iurisgen. §. q̃ fere. ff. pac. & p Bal. in l. Imperator. in versi. sed nunq̃d in cõtu in scriptis. de sta. ho. ¶ †Circa ſm aũt articulũ vltra prædicta dic q̃ per Bar. in d. §. finaũt. per illũ tex. tenet q̃ subintelligaẽ in testõ verbũ, hr̃s esto, & ita ẽt tenet Raph. Cu. & Pau. de Ca. ibi Ita ẽt tenet Nic. de Ma. Bal. & Pa. de Ca. Sed cõñ tenuit Bal. & Ang. in d. §. finaũt, qa nõ valet snĩa, q̃ nõ cõtinet verbũ, cõdẽno, vel absoluo. l. pses. j. de sen. & interloc. om. iud. Et nõ ob. d. §. finaũt. qa loqẽ in volũtate q̃ est fauorabilis. in l. in testamẽtis. ff. de reg. iur. Sed qñ nr̃a loqẽ in actu snĩæ, & in actu odiosę cõdẽnationis ergo nõ ẽ eadẽ rõ. ar. l. Arrianus. ff. de act. & oblig. p quo ẽt Ang. in d. §. finaũt. alle. tex. in auc. si qñ. s. de cõh. pec. vbi in cõtrib. q̃ sũt stricti iuris, sicut in snĩa in qua quasi cõhiẽ vt no. per gl. in l. ij. ff. de præto. sti. Oratio truncata ex parte eius qui sese obligaturus est non recipit supplementum. Et istã opi. tenet ẽt Bar. in d. §. pses. cum aliquali declaratione, q̃ vide per eũ. Et dicit Imo. in d. §. finaũt. q̃ opi. Bar. in d. l. præses forte seruareẽ in pratica tanq̃ magis cõis, licet ſm eum prima opi. videaẽ ẽt posse defensari de iure vt ibi p eum & per eundem Imo. plenius in l. iudex postq̃. ff. de re. iur. vbi adducit aliquas rõnes p vtraq; opi. & nullã opi. clare eligit. Ro. vero in l. j. ff. de re. iu. approbat opi. Bar. in d. l. pses. passus est dubius, nam p opi. Bar. in d. l. j. §. finaũt facit qa verba snĩæ, & verba testõris pariter interpretantur. l. non est mirũ. in prin. ff. de pigno. act. quẽ tex. ita alle. Barto. in l. centesimis. §. j. ff. de verb. obl. Sed ad istud põt rñderi, q̃ istud est verum, vbi esset eadem rõ in vtroq;. Sed in proposito est diuersa rõ, vt patet ex no. per Bar. in dict. l. præses. ideo ex diuersis non recta fit illatio. l. inter stipulautem. §. sacra. vers. sed hæc dissimilia. cum si. ff. de verb. obli. †Tñ putarem teneri posse opi. Bar. in d. l. j. §. finaũt. p qua Imo. in d. l. postq̃. adducit rõnẽ istã videlicet condẽnatio expẽsarũ vr̃ esse interlocutoria, vt p gl. & doc. in l. q̃ iussit. ff. de re iud. & late comprobat hic Imo. post Ang. in l. Paulus. la. j. j. eo. vbi p plura oñdit q̃ cõdẽnatio expẽsarũ est interlocutoria, ẽt qñ ferẽ simul cũ diffinitiua. Et iõ si est interlocutoria non reqrit scripturã, vt no. gl. in l. ij. ff. de ap. & per Bar. in l. j. an fi. j. de sen. ex peri. reci. cũ si. sed ista rõ in ea opi. nõ valet quia licet snĩa expẽsarũ tanq̃ interlocutoria, nõ reqrit scripturã, tñ nõ p hoc negaẽ q̃n requirat verbũ, cõdẽno, put q̃libet snĩa & sic nõ cessãt rõ pp quã moueẽ Bar. in l. pses. vñ melius dici põt sustinẽdo opi. Bar. in d. l. j. q̃ licet in q. pposita snĩa nõ cõtineat verbũ, cõdẽno, tñ satis est qa ex æquipollentib. cõstat de mẽte iudicis, q̃ cõdẽnare voluerit. in l. summa. in prin. ff. de re. iu. Vñ videmus, q̃ in sententijs magis attendimus mentem, q̃ verba, vt snĩa valeat, vt est gl. no. in l. & puto. §. Iulianus. in ver. cõtcari. iuncta. l. seq. ff. fa. erc. ergo vr̃ q̃ sicut negari nõ potest q̃ in testõ fit subauditio in casu d. §. finautem. eo quia expssione facta dẽ cõstare de mente. ita eodem modo colligitur mens iudicantis in actu snĩæ. q̃uis verba non fuerint ex toto pfecta. Et iõ in snĩa, si iudex dixit reum a petitis absoluo, & victum victori in expensis. taxatione mihi seruata, subintelligetur verbum, condemno, qa ita apparet de mẽte iudicis pp illam reseruationem taxationis, sicut si nõ reseruasset taxationem, quia verba possent dici ambigua, qa ad illa verba victum victori in expensis, possent ita subaudiri ista verba, videlicet. non cõdẽno, & ſm hoc põt reduci dictas opi. ad cõcordiã. ¶ †Vltimo q̃ritur per quot testes[a] probari poterit q̃ testõr hic expresserit illa verba. hæres esto, omissa a notario per errorem, Pet. & Cy. hic tenent, q̃ sufficit pbare p duos, per l. vbi numerus. ff. de testi. Sed Ray. Saly. Ful. & Pau. de Ca. hic tenent, q̃ reqrantur septem, qa non põt esse quæstio de isto errore quin sit de substantia ipsius testamenti, & pro ista opi. est gl. reputata sing. in d. l. cum proponebatur. Quod intellige, vt per Bart. ibi de quo vide etiam per Bal. hic & per Bal. in c. si quis feu. in tit. si de inuesti. inter do. & vassalis. ona. & in l. fi. j. de fideicom. vbi dicit, q̃ quando lex requirit taxatum numerum[b] testium in actu

ADDITIONES.

a Fran. Cur. ¶Testes. Vide per eundem consi. 140. j. lib.

b ¶Numerum. Adde & vide q̃ dixi in l. admonẽdi. ff. de iureiu. & an commissum nõ a testõre sed a notario & sic dicaẽ plus fuisse dictũ, & minus scriptũ ad id pbãdũ reqrant septẽ testes, & distingue aut error q̃ allegaẽ, est tale q̃d q̃ fieri nõ poterat, nisi corã septẽ testib. vt hr̃dis institutio, substõ directa, vel similia, & tunc reqruñẽ septẽ testes ſm gl. & Bar. i l. cũ pponereẽ. ff. de l. ij. aut error. vel omissio versaẽ circa id q̃ fieri potuisset corã minori numero testiũ, vt in fideicõmissaria substõne q̃ põt fieri corã q̃nq; testib. in codicillis. l. fi. j. de codi. & tũc poterit p tot testes quot sufficiũt ad dispõnẽ substõnis fideicõmissariæ, ita est de mẽte Bal. & Imo. i l. quoties. i pri. ff. de hære. isti. & Imo. exptse. i c. cũ esses. ver. q̃rẽ q̃d si nullũ test. rñdet ad l. fi. ff. de re. eo. q̃ ibi agiẽ de pbãda tali volũtate ad cuius iustẽtationẽ sufficiebãt duo testes, nã ibi tractaẽ de volũtate p q̃ testõr declarauit velle certũ fũdũ alienari p tutores, secus vbi tractareẽ de pbãda volũtate ad cuius pbõnẽ reqruñẽ septẽ testes, puta circa hr̃dis instõnẽ qa nõ posset pbari minori numero septẽ testiũ vt hic, & sic rñdet ad. l. i testõ. ff. de fideic. li. q̃ i illo casu minus solẽnis volũtas valebat ẽt nõ interueniente solẽnitate numeri septẽ testiũ, nã tãta solẽnitas nõ reqriẽ pbatione legati, & fideicõmissi, q̃ta in pbatione istõnis hr̃dis. & adde q̃ similis rõ no. p gl. in l. ex pte. ff. de adi. leg. & in l. miles. §. Veteranus. ff. de test. mil. no. i l. fideicõmissum. C. de fideicõ. per Cy. in l. nostra. j. e. Bar. in l. si iure. in ij. & iij. opp. ff. de leg. ij. facit q̃ no. idem Alex. in suo consi. 150. inci. super testamento ser Io. Nicolai.

actu faciendo, nedum factum per pauciores probari nõ poterit, sed nec etiam error facti & hoc dicit esse gl. fi. in d. l. cũ proponebatur. ita etiam vñr. velle Bal. Ang. Imo. in d. l. quoties. in prin. vbi ↄcludit distinguendo, vt ꝑ Bar. in d. l. cũ ꝓponebat. de quo ẽt vide per Bal. in l. ij. in ver. ex his & in versi. pone in instro. s. de bo. pos. ſm tab. & in l. pe. j. de sent. q̃ sine cer. q̃ti. & in l. si. s. de eden. ꝓ quo ẽt vide omnino Bar. post gl. in verbo posse. in l. hæredes palam. §. §. si quid post. ff. eo. & Ang. in l. ambiguitas. in quibusdam lec. j. ea. vbi addit, ꝙ qñ esset erratũ ꝑ notarium non in substantia dispõnis, sed circa solennitatẽ ꝙ sufficeret probare errorem per duos testes, alle. no. per gl. in d. §. si quid post. ad ꝙ ẽt vide hic Bald.

Dioclet. & Maxi. LEX VIII.

1. *Necessitas facit, ꝙ interdum dispositio iuris suspendatur, non autem tollitur.*
2. *Testamentum, si non potuit perfici propter morbum caducum, & postea cessante morbo perficiatur, an valeat.*
3. *Pestifero morbo laborans potest de ciuitate expelli, ne alios corrumpat.*
4. *Testamentum factum tempore pestis corã imperfecto numero testium an valeat.*

CAsus maioris. † Propter necessitatẽ dispõ iuris interdũ suspendit. nõ aũt in totum tollit. h. d. ¶ Et põt exẽplificari, si postq̃ testator ceperat testari vni ex testib. supuenit morb. cauducus, ꝓꝑ ꝙ alij testes deterriti fecerũt eum inde amoueri, ꝙ si testator ꝑ longũ spatiũ expectauit, donec ille testis superuenerit, & interea de impertinentib. ad actum testandi locutus est cũ illis alijs testib. postea redeunte illo alio teste cõpleuit testm̃, an licet testamentum debeat eodẽ ↄtextu fieri. l. hr̃des palam. §. j. ff. eo. tñ interuallũ isto casu nõ vitiat, qa vr̃ scm̃ ex quadã necessitate, & iste casus ponit in l. cũ antiquitas in ver. morb. cõmitialit. & qđ ꝓbi gl. j. eo. nõ ãt poterit perfici testm̃ corã sex testibus qui remanserũt ne in totum derogeť solẽnitati testandi, hoc est qđ vult dicere tex. hic, & ista vr̃ eẽ mens literæ, & doc. licet gl. hic in ver. reliqua. aĩr sentiant. ¶ † Sed q. d si iste morb. caducus superuenisset testõri postq̃ ceperat facere testm̃, & postea cessante morbo cõpleuit, an valeat dicit Ful. in l. furiosum. s. ti. j. ꝙ prima facie q. s diceret ꝙ sic, per istum tex. ↄ̃rium decidit ipse per. d. furiosum. in vers. aduersa valitudine. & in ver. nullo tali morbo, quia est actus ↄ̃nus testõ. ¶ Putarem distinguendum, aut ille morb. aufert mentem, & intelm̃, & vera sit opi. Ful. ꝑ d. l. furiosum. aliàs secus, per d. l. cum antiquitas. Pro hoc facit intellũ, quẽ dat hic Sal. ad istũ tex. nã intelligit ꝙ tex. hic loquať de casu eueniẽte in persona testatoris, vt quia vomuerit ob q̃ cãm testes recesserunt de camera & postea reuersi sunt. ¶ † Faciat ẽt iste tex. ꝙ q̃ morbo pestifero laborat, possit de ciuitate expelli, ne alios corrũpat, ꝙ expresse tenuit Gui. de Cu. & Bal. in l. nullus. s. de sum. tri. & fi. ca. per iura, quæ ibi allegat. ¶ † Itẽ facit, an tpe pestis teneat testm̃ cõditum coram imperfecto numero testium, dicam in l. si. j. eod.

Dioclet. & Maxi. LEX IX.

1. *Testes ad testamentum adhibiti præsentes apud testatorem an esse debeant, & quid illis sit faciendum.*
2. *testamentum an possit fieri coram duobus testibus statuto, vel consuetudine sic disponente, & an valeat statutum. & nu. 3.*
4. *Statutũ dans certã formã testandi, an comprehendat peregrinos ibi testantes.*
5. *Consuetudo, quod quis possit testari sub tali forma, an debeat esse communis, vel vnius populi, an progeniei tantum.*
6. *Testm̃ coram testib. testatorem nõ videntib. sed tm̃ audientib. factum, an valeat.*
7. *Testis de auditu, an & quando probet.*
8. *Testis, an possit esse qui sit cecus.*

SI non speciali. † Testes adhibiti ad testm̃ debent esse in p̃sentia testõris, & vno eodẽq; contextu fungi officio testium, nisi ex priuilegio patriæ ↄcesso aliud ꝑmitteretur, & non valeret rescinditur testm̃ iure scm̃, & nõ vitiatur testm̃ iure scm̃, licet ꝑ aliũ fuerit subtractum. h. d. cum duabus. ll. seq. ¶ † In tex. ibi, si nõ speciali. facit text. ad q. an per statutũ vel cõsuetudinem possit iudici, ꝙ testm̃ possit fieri coram duob. testibus de quo vide per Bal. & alios post eum hic, & plenius per Bar. in l. cunctos populus. in ver. iij. quærit de sum. tri. & fide cat. per Spec. & Ioan. And. in tit. de instr. edi. §. compendiose. versi. sed nunqnid de consue. cum vers. sequẽ. per Bar. Bal. & alios in l. fi. j. eod. ꝑ Alb. de Ros. in prima pte statutorum. quæst. vlt. inci. Item qũo aliquis mercator & magis cõis opi. esse vr̃ ꝙ sic per istum tex. & per. l. ij. j. quemadmo. testa. ape. & quia videmus hic concedi in testõ a milite ↄdito vel inter liberos, iuxta ea quę leguntur & no. in l. milites s. de test. test. mil. & l. hac consultissima. §. ex imperfecto. in auct. ꝙ sine. j. e. tñ ꝓ opi. ↄ̃na multum facit tex. in l. fi. j. eo. vbi reprobať ↄsuetudo q̃ vr̃ diminuere solennitatẽ numeri testium, p̃terq̃ in locis rusticanis in quibus etiam reprobatur consuetudo per quam adhiberenť testes pauciores q. nq; in testamentis, & vbi lex reprobat ↄsuetudinem indefinite, ẽt vr̃ reprobai consuetudinem futuram ar. l. si seruitus. ff. de seruit. vt. p̃dio. & colligitur ex no. per Bar. & alios in l. si mihi. & tibi. §. si. de le. j. & no. Cy. in l. ij. j. quæ sit lon. consue. in v. q. prin. & ib ẽt Bal. & Io. An. in c. certificari. de sepult. & Ant. de Bu. in c. fi. de ↄsue. & doc. in cle. statutum de elect. cum fi. & magis communis opi. & vbi ↄsuetudo futura est reprobata, non valet consuetudo contraria in auc. nauigia. s. de fur. & l. eos. s. de vsur. no. Bar. & alij. in l. de quib. ff. de leg. ¶ † Præterea tex. in d. l. fi. j. eod. dicit minos aũt nullo mõ ↄcedimus ꝑ quæ verba vr̃ prohibere omnis contraria dispensatio, adeo ꝙ nõ vr̃ valere testm̃ ↄ̃rium factum ab inferiore a Principe, vt dixi in. l. fi. s. de test. mil. & de q. ac. q. ẽt vide per Bal. in l. fi. j. de fideicõ. & in auc. defuncto. in fi. j. ad Tertu. & per d. An. & Imo. in c. ij. & ibi plenius ꝑ d. Abb. ex. de ꝓba. & per Bal. Ang. & Imo. in l. testamenti. ff. c. & ibi oio vide Ang. vbi tangit an per statutũ, vel consuetudinem iudici possit ꝙ valeat testm̃ corã vno teste vel factũ coram testib. testatorem non videntib. de quo vltimo ẽt vide aliq̃d ꝑ Bald. & Sal. hic, & ad hoc faciunt no. per Host. Ant. de Bu. & alios in c. j. dẽ app. vbi per illũ tex. volunt ꝙ per cõsuetudinem non possit induci, ꝙ credať solis testib. de credulitate, & non de visu deponẽnb. Ad hoc ẽt faciunt no. ꝑ Bal. in l. solam, ad fi. s. de test. & de supra dicta q. formata hic per Bal. s. an valeat statutũ, vel ↄsuetudo ꝙ coram duob. testibus possit testari. vide etiam Pet. de Anch. in repe. c. j. de consti. in ver. quid ergo consuetudo. & Ful. in l. testandi. per illum tex. j. eod. ¶ † Iuxta hoc ẽt quęrit hic Bal. vtrum si per priuilegium, vel statutum concessum est certę patriæ, ꝙ valeat testamentum ibi scm̃ corã imperfecto numero testium, habeat locum in extraneis ibi testantib. de quo vide plenius per Bar. in d. l. cunctos populos. & ꝑ oẽs in l. fi. j. eo. & per Old. in consi. 248. incip. p̃posita ↄsuetudine &c. ꝑ Alb. in q. s. & q̃ no. Bal. in auth. & omnino. s. ne vxor ꝓ marito. In qua materia ẽt vide in simili singularẽ qõnẽ, quã ponit Bar. in. l. qui latronib. in fi. prin. ff. eo. vbi quærit an legatus ciuium Romanorũ existens apud Barbaros hostes Romanorũ possit testari secundum consuetudinem illorum Barbarorũ. de qua qõne, vide ꝑ Bal. in. l. ius ciuile. ff. de iust. & iu. & in l. ij. ff. quemad. test. ape. & per Ang. in l. de die in prin. ff. qui satis. cog. Et de hoc in d. l. cũctos etiam tradiť an dictum statutum, vel consuetudo trahatur ad bona alibi posita. & tangit Bar. in d. l. cunctos populos. in. vij. q. cum cõcor. s. alle. ꝙ no. Bal. in l. in hac. j. de don. ¶ † Et an illud qđ dictũ est. s. circa dictam consuetudinem sm̃ communem opi. procedat non solum in consuetudine vnius populi, sed etiam in consuetudine vnius progeniei. Et Io. An. in d. §. compediose. in addi. inci. interposui tenet ꝙ sic & non reperitur alibi hæc decisio sm̃ Ang. & Imo. in d. l. iij. sed R sph. ibi, & Ang. in l. fi. j. eo. tenent contrariũ quia priuatus non habet talem potestatem. d. l. testamenti. & d. l. testãndi. j. eod. nisi secundum Ang. in d. l. fi. talis, ꝓgenies haberet imperium & sic potestatem statuendi sicut ibi dicitur in cõsuetudine rusticorum. ¶ † Vltimo ex tex. in versi. conspectu, habes notare ꝙ non valeret testamentum coram testibus testatorem non videntibus. ad idem. l. si vnus. j. eo. Et ex hoc Cyn. in. l. testium. in iiii. quæstione. s. de testi. Cy. & magis communiter doct. hic concludunt ꝙ si esset cortina, vel paries inter testes & testatorem nõ valeret testamentum etiam si testes consueuerunt habere notam vocem [a] testantis, & in hoc communiter reprobatur gl. quæ contrarium voluit in l. ij. §. idem labeo el. ij. in ver. meminerint. aliàs est in ver. audiuerit. s. de aqua plu. arcen. Saluatur tamen illa glo. in actibus inter viuos, vt ibi per Bartol. & plenius ibi vide per Innoc. & per Bald. in l. conuenticula. de episcop. & cleri. & per Innoc. & Ioan. And. in cap. præterea. de testi. & illa gloss. ita saluata reputať a doc. singularis & vnica. & licet Io. An. in d. §. idem labeo. dicat videri ꝙ etiam in actu inter viuos illa glo. non sit vera per. l. testium. in ver. præsto fuerint &c. s. de testi. † ẽt testes in actibus inter viuos debent esse p̃ntes, tamen responde ꝙ satis esse dicitur dominus ille qui audit & intelligit. l. j. in prin. ff. de ver. obl. l. diem. §. corã. ff. de arb. aliàs sequeretur ꝙ in his q̃ percipiuntur auditu, cecus non posset esse testis contra ea quę traduntur in locis all. j. ꝓxi. vbi de hoc dicã. ¶ Fallit cõclusio prædicta in testibus deponentibus ad separationem thori, qa non faciunt plenã fidẽ sine alijs adminiculis, vt est glos. reputata sin. in d. c. præterea. & ibi no. doc. de materia vide ꝑ Math. de Mat. in suis not. dictis in not. cxxuj. dicit, ꝙ q̃uis in testõ, ꝓcedat cõis opi. per istum tex. quitoqẽ in testamento, tñ putat ꝙ in codicillis, & in don. cã mor. eẽt idẽ ꝙ in acti-

ADDITIO.

[a] ¶ Notam vocem. Vide per eundem consi. 92. & e. j. lib. & consi. 43. & 23. ij. lib. Fran. de Are. consi. c. liq. & dicit Lu. Ro. sin. suis ꝙ testis de auditu non admittatur, nisi de eo ꝙ audiuit ante controuersiam motam.

in actib. inter viuos, cũ non reperiat̃ tex. q̃ ɔ̃triũ dicat, nisi ĩ testõ.
8 ¶ †Et ista faciũt, an cecus possit esse testis, de quo vide p gl. §. sin. uero absunt. in verbo, vidisse, & ibi Ang. in auc. de hẽd. & fal. & p gl. q. ix. c. testes. & p Spe. ĩ ti. de teste. §. j. vers. sed nũq̃ d cecus, & ali q̃d p Bal. hic, & plenius hic per Ang. & per Cy. in d. l. testium. & p Bal. ibi aliq̃d, & p Arh. in d. c. hic vẽ xxij. q. v. & per d. An. in c. cũ cãm. de test. & dũ gl. hic dicit nõ ob. &c. vide plene de mã ĩ l. fi. §. si ɔ̃ ius. & circa ea q̃ dixi de cortina, & pariete existẽte ĩter testẽ
a & disponẽtẽ adde no. de hoc ẽt p Cano. in c. ij. de ɔsue. & p Arch. ĩ d. c. hic vẽ & p Spe. ĩ tit. de teste. §. j. vers. q̃d ergo si vero. p d. Abb. c. cum cãm. de testib. & aliquid per Ful. in l. si vnus. j. cod.

ADDITIO.

a Hen. Fer. ¶Inter testem disponentem. Vide late per phili. cor. cõs. 18. inci. principale dubium. in ij. volu. vbi an testes testamentarij qui viderunt testatorem, sint idonei testes.

Dioclet. & Maxi. LEX XII.

1 *Testm̃ deficit defectu solennitatis, sed quis dicat̃ defectus, solẽnitatis, hic dicit̃.*
2 *Testamentum quot testibus debeat esse munitum.*
3 *Testamentum potest alieno sigillo sigillari.*
4 *Signis, vel sigillis alienis, an & quando quis possit vti.*
5 *Notarius, an possit omittere in instrumẽtis suũ solitũ signũ, & apponere aliud.*
6 *Cancellatio, vel interlineatura, seu subscriptio nõ vitiat instrumẽtum sed reddit ipsum suspectum.*
7 *Cancellatio, si reperiatur, a quo præsumatur fuisse facta, hic dicitur.*
8 *Cãcellatio, vel rasura, ut tollatur suspitio a quo fuerit facta, datur hic practica.*
9 *Instrumento falso vtens punitur de falso, etiam si falsitas fuisset in alio capitulo in quo non erat ius quæstionis.*

1 SI vnus. †Defectus solennitatis facit totũ testm̃ deficere, rasura vero vel inter lineatura, aut cãcellatio, nõ dr̃ defectus solẽnitatis iõ nõ facit testm̃ totũ deficere, & si q̃rat̃, an deficere faciat ptẽ illã q̃ cãcellata repit̃, distinguit̃, an fuerit cãcellata a testõre ex ꝓposito, & tũc facit deficere, secus si p inaduertentiã, vel ab alio ex̃neo. h. d. cũ suppletionib. opportunis. ¶In tex. ibi, corã, &c. facit ad ea q̃ dicta sunt ĩ l. si nõ spãli. §. e. ¶No. ex principio, q̃ septẽ testes req̃runt̃ in ɔfectione testi. Fallit tñ ĩ testõ cõdito corã principe, quo casu sufficiũt duo. l. oium cũ gl. in ver. testib. j. e. ¶Itẽ fallit in testõ ɔdito inter liberos, vel inter alios succedẽtes ab intest. l. hac ɔsultissima. §. ex ĩpfecto. & §. si q̃s ãt. j. e. ¶Itẽ fallit in testõ ad pias cãs. c. cũ esses. de testa. ¶Itẽ fallit in oib. testamẽtis cõdiñs in terris ecclæ, de quo tñ nõ est lõga ɔtrouersia in
2 ter scribẽtes, iõ dic vt p doc. in pall. c. cũ esses. cũ suis cõcord.† & q̃ in testõ ceci habuisti, ĩ l. hac ɔsultissima. §. ti. j. Est ẽt date casum in quo sufficiat ꝓbare testm̃ p duos testes, nã licet rñr testm̃ dẽat ꝓbari p septẽ testes, sicut septẽ testes sunt necessarij ad ɔfectionẽ testi. l. si. de fideic. & plene no. ĩ l. ij. §. de bo. pos. s̃m tab. tñ si scriptura testi facta fuit corã septẽ testib. & est de ꝑdita, sufficiat ꝓbare p duos testes casus omissionis illius scripturæ, & ɔtinẽtia scripturæ, ad hoc vt dicat̃ ꝓbatũ plene de testõ, vt ꝓbat̃ in simili, per tex. in l. testiũ. in fi. cũ glo. §. testi. q̃ est menti tenendũ, s̃m Bal. ibi, de quo dic, vt dixi in l. ij. §. j. de bo. pos. s̃m tab. ¶Itẽ no. ex text. ibi eodem loco &c. q̃ signatio testiũ dẽt fieri in eodẽ loco quasi diuersitas loci arguat discõtinuationẽ actus. qd̃ tñ intellige, nisi casus necessitatis aliud induceret, s̃m Ful. arg. l. casus maioris. §. e. & l. cũ antiq̃as. j. eo. sed licet Ful. ita colligat ex isto test. tñ non vr̃ hic ꝓbari, q̃a solũ vult iste text. q̃ testõr, & testes debẽt esse simul
3 eodẽ loco. ¶ †Itẽ no. ex tex. in ver. alieno anulo. q̃ sigillari põt cũ alieno sigillo, dicit tñ Sal. hic, q̃ putat, q̃ in subscriptione dẽat facere mẽtionẽ, q̃ sigillet alieno sigillo, p hoc tñ nihil alle. sed dic q̃ istud voluit Bar. Ang. & reliq̃ in l. ad testiũ. §. si ab ipso. ff. eo. vbi est simdis tex. p hoc alle. no. Spe. ti. de ꝓba. §. videndũ. ver. & no. cũ concor. vbi all. p Spe. & mouet̃ Spe. p tex. c. significauit. & ibi p doc. de app. & p c. inter dilectos. de fide instr. & no. p Spe. in ti. de citatio. §. rñ de cita. vers. litens. & ẽt gl. in d. c. inter dilectos. in verb. delere. & Bal. insti. eo. §. sed his oibus. & Ant. de Bu. in c. scripta vero. de fide instr. aliàs. n. si alieno sigillo tanq̃ suo vteret̃, incideret in falsum, s̃m Dyn. vt refert Pau. de Cast. in d. §. si ab ipso. & pro hoc alle. tex. in lege. Cornel. ff. ad l. Cor. de fal. sed melius alle. tex. in l. eos. in prin. & in l. falsi. in prin. e. tit. de hoc q̃ possit alieno sigillo sigillare, vide gl. xix. distin. in c. memoria. & plene per Inno. & alios in c. ij. de fi. instr. & p Io. Fab. in §. pñt. in sti. e. & ibi aĩr. loq̃t̃ in hac mã q̃ loq̃tur Sal. hic, & Bart. & alij in d. §. ab ipso. nã dicit ipe & Saly. ꝓbabilr̃, q̃ in testõ iõ põt q̃s sigillare sigillo
a alieno, q̃a talib. sigillis nõ adhibet̃ plena fides [a] sed solũ apponũtur ad fidem, vt testes ipsa recognoscant, & ipsis cognitis attestẽtur. l. cum ab initio. cum trib. sequẽ. ff. quẽad. test. app. & vidistis in l. & plenius in l. ij. §. eo. sed in alijs actib. in quib. fides adhibetur sigillo tanq̃ authentico, tunc est verum, q̃ quis non potest sigillare sigillo alieno, vt in iurib. §. alleg. & maxime in d. c. inter dilectos. s̃m eum nisi sigillans haberet ꝓpriũ sigillũ, & mentionẽ faceret, q̃ sigillauit sigillo alieno, sicut. n. põt ex cã quis suam subscriptionẽ facere p aliũ. l. fi. §. sin aũt dubius. j. de iure delib. c. cũ inter vos. de re iud. ita etiã põt sigillare alieno sigillo, sed in testamentis indistincte vr̃, q̃ possit alieno sigillo sigillare, etiã si de hoc mentionẽ non faciat p rõnem supradictã, & ita est de mẽte
4 Io. Fab. in d. §. pñt. ¶ †Vtrũ autẽ q̃s licite possit vti signis vel insignijs alienis in bellis vel in alijs rebus, dic vt no. per Bar. in suo tractat. de insignis, & armis. & quę Bal. in l. j. §. res vendi non pñt & in sua disput. inci. Accusatus de vi turbatiua. & p Ant. de But. in c. dilecta. de excep. præla. vbi p omnia ɔcordat cũ Bar. licet de
5 ipõ mentionẽ non faciat. ¶ †Et similĩr faciat. an notarius possit omittere in instrumentis solitũ chirographũ, & apponere aliũ, de quo dic vt p Guil. de Cu. in l. cõparationes. & ibi p Bal. §. de fide instr. per Arch. xij. q. ij. cum redẽptor. & p Io. Fab. in d. §. pñt. & p Bal. in prin. §. & p Ang. in auc. de instru. cau. & fi. in princi.
6 ¶ †Itẽ no. q̃ cancellatio, vel interlineatura, seu subscriptio non vitiat instrm̃, sed bene reddit instrm̃ suspectũ. & iõ recurrit̃ ad veritatis examen. in quo dic, q̃ aut non est cancellatio in parte substãtiali, seu ĩ capitulo de quo erat q̃õ, & tũc ẽt in possessorio iudicio non nocet cancellatio. l. fi. cũ gl. in ver. vitiatũ. j. de edict. diui. Adria. tol. q̃ gl. ibi sequit̃ Bar. & cõiter omnes, & etiam Bal. hic licet ipsemet Bar. hic videat̃ velle, q̃ in possessorio indistincte propter cancellationem sem p reijciat̃ testm̃, & male, vt ẽt dicit Ful. hic reprehendens Bar. p d. gl. Aut cancellatio est in parte substãtiali. puta circa institutionẽ hẽdis, de qua dubitatur vel circa diẽ, aut alia q̃ sunt de sollẽnitate, vel substãtia scripturę, & tunc distingue, q̃a aut nos loquimur in possessorio, de quo tractat tex. in d. l. fi. cum si. & tunc repellitur illa scriptura, nec proceditur ad inquisitionem veritatis, per d. l. fi. in ver. vitiatum. Aut nos loquimur in petitorio, puta in ordinario, & pleno iudicio petitionis hæreditatis. & tunc proceditur ad inquisitionem veritatis, vt hic. Et de hac mã, q̃n reddat̃ suspectum, vel inualidum instrm̃ p p cã
b cellationem, rasurã, [b] vel interlineaturam, & quid operetur talis suspitio, vide ea, quæ hñr in c. ex literis. de fide instr. & in d. c. inter dilectos. & in c. fi. de cri. fal. & in c. cũ olim. el. ij. de priuil. & bonam glo. in c. venerabilis. de ech. do. per Spe. in titu. de rescri. præsenta. §. j. ver. item excipitur contra rescriptum, qd̃ est cancellatũ. & in ti. de instr. edi. §. restat. in prin. & Imo. in c. j. de fide instr. & in c. inter dilectos. Et per Ant. de Bu. in d. c. j. per Iac. Bu. in auc. si q̃s in aliquo ad fi. §. de eden. & per Bar. in l. j. §. fi. ff. de bo. pos. s̃m tab. & in d. l. fi. in j. vol. j. de edic. diui. Adri. tol. & in l. ij. §. j. ff. quẽad. testa. ape. & per Bal. in l. si veritas. in prin. & in l. fi. j. de fideicommis. & in l. j. vt in poss. leg. per Bal. & Imo. aliquid in l. j. ff. quæ in testa. delen. per Bald. in l. j. §. de fide instr. & ibi dicit, q̃ si instrumentum meum reperitur penes aduersarium, & dum ipse cogitur, vt edat illud reperitur, & in eo aliqua rasura in loco substantiali, non per hoc derogabitur fides instrumenti in his quæ ex instrumento concipi possunt, quia non præsumitur factum ab eo ad quem pertinet instrumentum, nec eius mandato, ita dicit tenere Ioan. And. in c. accipi. de fide instru. quod dicit Bald. esse menti tenendum. Sed vide originaliter Io. And. vbi aliter loquitur, quàm referat Bald. de materia etiam vide omnino per Ioã. And. in addi. Spe. in ti. de instr. edi. §. ostenso. in addi. incip. Dixit Rolandinus &c. vbi plura in materia ponit, & j. aliquam mentionem faciam de dictis eius, & ibi etiam ponit de pęna notarij
7 anthenticantis instrumentum cancellatum. ¶ †In tex. ibi, ab altero &c. q̃ in dubio præsumitur quando testamentum penes ipsum reperitur, & non penes testatorem arg. l. si chirographum. cum ibi no. ff. de proba. & eorum q̃ no. in l. pñstquam. §. de pac. secundum Pet. & Cyn. Rayn. Bal. Ang. & Saly. si autem reperitur cancellatum apud testatorem, & tunc dicit Bal. in l. j. ff. de his quę in testa. delen. quod præsumitur delectum a testatore. facit s̃m. l. Labeo. cum. l. seq. iuncta gl. de pact. & istud etiam voluit Angel. hic, & idem tenet Rapha. Cu. Pau. de Cast. in d. l. j. & ita etiam videtur esse de mente Io. And. in simili, & in d. c. accepimus. & hoc casu quando præsumitur cancellatum a testatore, præsumetur cancellatum consulte præter quàm fauore legati libertatis, per. l. proxime. §. fi. cum ibi nota. ff. de his quę in test. delen. secundum Bar. ibi, & hic. Sed Io. de Imo. in d. l. proxi. dicit, q̃ quæritur a quo præsumatur cancellatio facta dicendum est q̃ aut testamentum in scriptis conditum reperit̃ clausum, & sigillatũ, & p̃sumit̃ consulte

ADDITIONES

a Plena fides. Quod sigillo sit danda fides, & probet, vide per do. de Ro. decis. suis nouis. & anti. de proba. & per Old. consi. 147.

b ¶Rasura. n. Adde Lud. Ro. consi. 344. quando rasura vitiet rescriptum.

fulte delectum a testatore. arg. no. p gl. in c. ex litteris de fide instru. Aut non reperitur clausum, & tunc apud quecunq; reperiatur, videtur in dubio, a q presumitur a testatore esse delectum consulte p d. l. proxime. §. si inducendo p arg. ex speciali, nisi reperiretur apud aliquam domesticam personam testatoris, quia tunc presumeretur per ipsam personam subtractatum, & cancellatum all. l. vnicam. §. ille etiam. j. de lati. lib. tol. quod vltimum intelligo quando illa cancellatio tendebat ad fauorem ipsius domesticae personae, p d. §. ille & p ista sua opi. alle. Io. no. p Bar. in d. l. Labeo. & in l. fullo. §. q tabulas. ff. de fur. vbi doc. magis communiter concludunt quod si instrumentum debiti cancellatum reperitur, tunc apud debitorem, siue apud creditorem, vel alium, presumitur indistincte debitum esse solutum, & sic presumitur esse cancellatum de voluntate creditoris. p d. l. si chirographum. & p d. §. q tabulas cum si. q indistincte loquantur, nisi reperiretur apud domesticam personam, p d. §. ille. vt dixi, licet An. hic dixerit, quod aliud est in istro debiti cancellato, & aliud est in testamento: sed non reddit rationem diuersitatis, & ideo sustentabilis videtur opi. Io. de Imo. ad quam etiam bene potest adaptari opi. Bar. hic, & in d. l. proxime. in fi. Ful. hic etiam dicit quod opi. Cy. & Ray. videtur sibi dubia, p not. p doct. in d. l. Labeo. quicquid dixerit gl. in d. l. post. j. & quia regula est, quod cancellatio reddit scripturam suspectam. & sic infringit eius probationem, nisi aliud de veritate constet, vt hic, & d. c. cum venerabilis. cum si. de quo etiam vide p Pa. de Ca. consi. 306. inci. Dubium facit, vbi etiam videtur tenere illud, quod vltimo loco tenui, dicit etiam iuxta hoc incidenter Bar. hic, quod legatum ad pias causas & legatum libertatis a pari procedunt, de quo dic vt dixi in l. captatorias. s. de te. mi. ¶ In gl. fi. ibi, testator non valet emendare &c. s. non valet illud quod emendatum est, sed illud quod est. s. scriptum, vel additum de voluntate testatoris bene valet secundum Ia. Bu. & Saly. hic & ita est de mente legum allegatarum in glo. ¶ †Ex gl. dicit Bar. quod ad tollendum dubium a quo processerit cancellatio, & rasura, & an consulte, vel inconsulte communis pratica introduxit, quod ille qui scripsit testamentum, vel instrumentum addat haec verba, videlicet illud quod s. cancellatum, vel, inductum est in tali loco, feci ego manu propria, & colligitur haec pratica, ex l. 4. ff. de his q i test. del. & ibi, etiam hic no. Bar. & idem no. Bar. in d. l. fi. de edi. diui Adr. Tol. & plenius Bar. quem omnino vide in l. diuus. §. item senatus. ff. ad l. Cor. de fal. & Arch. 35. q. ix. §. quia ergo als §. is ita respondetur. Et Ant. de Bu. d. Abb. in c. ex litteris de fi. instru. quod intelligit hic Bal. & Ang. esse verum, si talia verba sint de corpore instrumenti, vel subscriptionis, sed si essent extrauagantia in margine tunc nihil operantur, quia non habent diem, & consulem, & signum notarij, vt requiritur in instrumentis, vt in auc. vt praep. no. ipera. in prin. & in. §. oportet. in auc. de instru. cau. & fi. Et istud idem colligitur ex no. p Io. An. d. §. ostenso. in addi. inci. dixit Rolandinus &c. vbi secutus Mar. Sil. vult, quod si in margine rogationis notarij mortui reperiatur scriptum manu eiusdem hoc modo, videlicet cassum, & cancellatum de voluntate partium, quod his verbis non attentis debet instrumentum authenticari, & dari petenti, quia illa additio in margine carens die &c. fidem non facit, & ita etiam videtur velle Bal. in l. nostram. j. eo. vbi videas. & idem Bal. in l. ea q. j. comi. vel epi. vbi dicit, quod si notarius post completam scripturam & publicatam, dicat cassaui, quia per errorem scripsi, non vitiabitur prima scriptura cassata, quia secundum eum non obst. l. j. ff. de his q in test. delen. quia loquitur in testatore, qui potest scriptum suum corrigere, tabellio autem non potest errorem suum corrigere, vt plene probat Bar. in l. si librarius. ff. de re. iur. & doc. in l. I pator. ff. de stat. ho. & ibi vide Bar. in l. fi. q in proposito nostro videtur velle idem quod Bal. in d. l. ea q sed ipsemet Bald. in rub. de fide instr. & in l. Labeo. §. j. ff. de pac. reprehendit opi. quam ipsemet tenuit hic nam dicit, quod si manu eiusdem notarij reperiuntur in margine esse scripta haec verba cancellata, quia per errorem scripsi &c. posita in margine fidem faciunt, & dicit tenere Bar. in l. in fraudem. § sicut. ff. de test. mil. nec ob. quia illa aditio non habeat diem &c. quia imo intelligitur habere diem principalis scripturae ar. l. si quis ex argentarijs. §. si inuitum. ff. de ede. & istud voluit Bal. in suo consi. in ci. In libro sententiarum. vbi dicit hoc esse verum quando appareat additionem esse manu eiusdem notarij, alias procederet opi. Mar. Sil. quam refert, & sequitur Bal. hic. & Io. An. in. §. ostenso. Pa. de Ca. hic non facit mentionem de dicta contrarietate, sed solum meminit decisionis Bal. hic. & de decisio. Io. An. in d. §. ostenso. & per illam dicit fuisse de facto obtentum quod si reperiatur testamentum scriptum in prothocollo notarij, & in margine sint additae aliquae apostillae continentes aliqua circunstantia ad testamentum, & in fi. nulla erat facta mentio per notarium de illis additionib. nam fuit obtentum, quod instrumentum. i. testamentum deberet sumi a notario secundum quod apparebat veteri scriptura rejectis suprascriptionibus & apostil. quia non debent habere diem, & alia solennia, vt dicit Io. An. in loco praeal. dicit etiam Pa. de Ca. hic, quod dictum Bal. hic volentis, quod si in margine notarius fecit mentionem qualiter illud quod cancellatum vel interlineatum, erat fuerat scriptum manu sua, quod talia verba posita in margine nihil operantur, quod quamuis istud dictum Bal. sit singulare tamen putat quod forte in practica non seruaretur, aduerte, quia illud quod no. Bar. in d. l. in fraudem. non videtur obstare opi. Io. & sequacium. nam Bar. ibi dicit, quod si notarius cancellauerit instrumentum postea rescripsit notarius, quod illud instrumentum per errorem cancellauerat, nam ex hoc ipsum principale instrumentum tanquam non cancellatum valebit per illum tex. & sic Bart. ibi non loquitur quando notarius corrigeret aliud, quod prius tanquam rogatus a partib. vel a testatore scripsisset nam ibi notarius correxit suam cancellationem, quam non fecerat rogatu testatoris, vel partium, sed ipsemet cancellauerat. Io. And. vero loquitur quando notarius fuisset rogatus de instro & postea in margine scripsit cancellatum de voluntate partium, & sic cancellauit illud quod primo tanquam rogatus a partib. scripserat item Bar. non dicit, quod illa verba apposita in margine sine die, & solennitate. Quare puto veriorem esse opi. Bal. hic & Io. An. per rationes eorum. Et cum eis concordat Ang. in consi. 274. inci. Tinus vt hrs &c. & Ant. de Bu. & Io. de Im. in c. j. ad fi. inst. nec ob. d. §. si initium. quia ille tex. procedit in scripturis habentib. ordinatam continuationem, secus in alijs puta in quaternis dilligatis, vel similib. in qb. potest scribi ad placitum non obseruato ordine temporis secundum doc. ibi, & maxime Bald. quod non habet locum in his quae in margine scribuntur, quia ibi potest scribi quandocunq; non seruato ordine temporis. & ista tene menti, quia non possent esse magis quotidiana, & super his etiam vide consilium Pa. de Ca. s. alle. & Pet. de Anc. in consi. 230. incip. prius de vi. probationis, & quod no. voluit Bal. in l. si pres. versi. quo nunquam acta &c. quo. & quando iud. ¶ † Adde etiam praedictis illud quod no. Ioan. An. in add. spec. in ti. de instr. edi. in. §. postremo. alias est in §. seq. in addi. q inci. hinc dicto &c. vbi no. dicit quod si instrumentum non erat falsum in eo c. in quo erat vis quaestionis, sed in alio quod nihilominus scienter vtens tali instro illa causa incidit in falsum. al. n arg. l. si quis legatum. in prin. iuncta. l. diuus Pius Claudio. ij. ff. de fal. vt ibi plenius per eum, quae nota ad ea quae hic no. in glo.

ADDITIONES

a ¶ Consulte. Adde quod voluit Old. consi. 144.

b ¶ In margine. De hoc per Pa. de Ca. consi. 25. p Anc. consi. 333. vbi vide quod in fine consilij voluit.

Thol. ¶ Vide per Alex. consi. 59. in ij. vo. & adde secundum Ias. quod si reperiatur addita in margine instri, vel in corpore, vel in princi. vel fi. instri, & notarius in sua subscriptione nullam memoriam fecit, talia verba nihil probant, eo quia sunt sine die, & consule & sine signo, & subscriptione, si notarius in ipsa subscriptione nullam fidem facit secundum Pa. de Ca. q dicit ita fuisse obtentum in ciuitate Bonon. & ita consuluit Pa. in consi. 58. inci. dubium facit. & vide Bar. seue. hic qui plene tangit, & concludit idem & vide Fel. in c. ex literis. de fi. instru. & no. quia vidi de facto in causa ardua.

Dioclet. & Maxi. LEX XIII.

a TEstandi causa. Nemo potest[a] facere quominus leges in suo testamento locum habeant. h. d. ¶ In tex. ibi, non iurisdictionis. i. iuris communis, patet ex ij. ff. e. ¶ In gl. ij. in fi. respondet no. in l. nemo pot. ff. de le. j.

ADDITIO.

a ¶ Nemo pot. In glossam. 4. Ias. hic ponit de potestate testatoris. vt latius per eum adde quod testator etiam causa potest prohibere haeredi ne se immisceat administrationi bonorum ad tempus vt voluit spe. in ti. de instr. edi. §. nunc vero aliqua. circa fi. & sequitur Anc. cons. 46. item adde quemadmodum verba enuntiatiua geminata dispositionem inducunt in vltimis voluntatibus. non in statutis, vt voluit Ro. consi. 65. & sicut in vlt. voluntatib. valor monetae inspici debet tempore conditi testi ita & tempore conditi statuti secundum eundem cons. 123

Dioclet. & Maxi. LEX XIIII.

1 *Testari praesumitur voluisse qui filium instituit, vel exhaeredat.*
2 *Testamentum an sit, si quis dicat dispositionem suam velle valere iure codicillorum.*

NOn codicillum. † Qui haeredem instituit filium vel exhaeredat censetur voluisse testari, & non codicillos facere ideo si talis dispositio non valet, vt testamentum non valebit etiam vt codicilli. ¶ †No. quod praesumptio & coniectura quae surgit ex sollennitate succumbit praesumptioni quae sumitur ex ipsa re in substantia, nam numerus quinque testium adhibitus facit, vt videatur voluisse codicillos facere tamen succumbit contrariae praesumptioni quae ex tenore voluntatis continentis institutionem haeredis surgit, quod est no. dignum secundum Ful. ¶ Item no. quod si non valet actus eo modo quo ago non valet eo modo quo valere potuisset. & est materia brocardica de qua p Cy. & Bar. in l. 3. si quis ita. ff. de ver. ob. cum concor. dic vt ibi. & respondit ibi Bar. ad contrarium hic formatum in gl. in fi. ¶ Quaero quid si testator coram. vij. testib. fecit institutionem haeredum instituendo omnes filios suos haeredes. & dicit illam dispositionem velle valere iure codicillorum, an valebit vt testamentum. & fuit q. disputata p Dy. vt refert Io. An. in addi. spe. in ti. de instr. edi. §. compendiose. in addi. inci. ad intellectum &c. Et concludit quod valebit, vt testamentum. & inter caetera alle. ista. l. Pro quo facit d. l. testium. s. de testib. & quod ibi no. Bal. ibi per illum tex. & dicit quod testator dispositionem testi appellauit codicillum, nihilominus erit testamentum[a] & ibi aliquid de hac. q. per Pau. de Ca. vbi refert quod Io. And. in d. additione tenuit esse in electione haeredis venire, vt ex testamento vel vt ex codicillis, sed non bene refert eum, quia Io. An. tenet illud quod dixi. Pro quo bene facit id quod no. Bal. in l. fi. in ver. extra quaero. j. de codi. & in l. quaerebatur. ff. de test. mil. & istam etiam sequitur Paulus de Cas. in l. Scaeuola. in electione Bononien. ff. ad Trebelianum sed

ADDITIO.

a ¶ Testamentum. Adde eundem consi. 41.

Tho. ¶ Et vide Pe. Cor. in l. testis. j. eo. & Bar. in l. j. in fi. ff. de iur. codicil.

sed contrarium tenuit Bal. in l. filij. ad finē. §. fa. erci. & Pau. de Ca. in l. nemo pōt de le. j. p illū tex. & in l. fi. cū gl. in verbo, valere. j. de codi. sed potes opi. cōcordare ex dictis lo. An. in d. addi. dū rndet ad l. fi. j. de cond. s. q aut instituti[a] erāt illi qui erāt illi successuri ab intest. & tūc pcedit. j. opi. qa nō pōt dispō sortiri effectū iure fidei. cū nullus sit q hēat eis restituere, aut alij erāt instituti, & tūc pcedat. ij. opi. & de ista q. ēt vide p Ang. i l. illud. §. tractari. ff. de tur. codi. & facit ad hūc art. illa dubitatio qua qrit an pr possit in codi. directo instituere hrdē, de quo dicā in l. hac psultissima. §. si qs ār. j. e.

ADDITIO.

a Frā. Cur. ¶ Quod sui instituti. Vide tu eūdē Ale. in l. hrditatē. & in l. fi. j. de cod.

Constant. LEX XV.

1 *Institutio haredis hodie requirit solennitatem verborum.*
2 *Verba directa seu obliqua, vel inflexa tribus modis capiuntur.*
3 *Verbum volo est verbum directum.*
4 *Testari an possit semimortuus, sicut ille qui habet linguam grossam balbutientē, ita q non sit intelligibilis.*
5 *Testamentum potest scribi in papirio, vel in qualibet alia materia.*

QVoniam indignum. †Hodie in institutione hrdis nō requirit solēnitas verborū, sed sufficiūt qlibet verba voluntatē testōris exprimētia, siue imperatiui, siue indicatiui modi, aut directa, aut obliqua.[a] h. d. ¶ †Et p intellectu huius. l. pmitte, q tribus modis accipiuntur verba directa, & obliqua, seu inflexa, vt declarat Bar. in l. ij. j. cōia de leg. vbi videas, & qtū ad hanc. l. accipiuntur verba directa, qn nomē hrdis positū ē in noiatiuo casu, vt Titius hrs esto, nā talis institutio dr facta p verba directa imperatiui modi, secus si dixisset Titiū hrdē facio, vel similia, qa nō sunt verba directa, nec imperatiui, sed sunt inflexa, & oīa ista exēpla sunt hic posita in tex. ¶ †In tex. ibi vel volo &c. colligit Bar. ex hoc tex. q verbū volo est directū, nec putes, q intellexit Bar. q sit verbū directū eo mō quo accipiunt verba directa accipiuntur qn persona hrdis est specificatā in nominatiuo casu vt hic p gl. in verbo, inflexis. Sed accipit hoc verbū Bar. directū, alio mō. s. p verbo importāti q qs capiat manu ppria, vt differat a verbo obliquo, seu inflexo q sonat, q qs accipiat de manu alterius, vt ipse no. in d. l. ij. & isto mō accipiunt verba obliqua directa in mā substitutionū, & Bart. hic potuit moueri, q sicut verbū instituo, & verbū hrs esto, dr directū, qa sonat, q accipiat manu propria & nō aliena, vt. l. verbis ciuilib. cū gl. ff. de vulg. & pup. & no. gl. & doc. in l. pcib. j. de impu. & alt. sub. Eo. mō verbū, volo te esse hrdē, debet esse directū, quia oia ista verba æquiparant, vt hic, & sonant q manu sua capiat, & nō alterius. Tñ de verbo, volo, melius loquutus est alibi Bar. in. d. l. verbis ciuilib. & in l. cēturio. e. ti. & Bal. in repe. c. si pr. de tes. in vj. dic, vt ibi p eos. ¶ †In tex. ibi seminecis &c. no. fin. fm Ange. & ex tex. iūcta gl. q testari pōt semimortuus, sicut est ille qui linguā hēt grossam, & balbutientē,[b] qa in extremis laborat dū tñ sanā mētē hēat, & alibi expssius nō reperit fm eū facit fm Bal. in. l. Pāphilo. §. ppositū. de leg. iij. cū alijs hic alle. p eū de hoc ēt p Ang. & Imo. in l. diuersa. ff. e. vbi dr si pp infirmitatē qs habet linguā incrassatā, ita q nō sit intelligibilis, testari, nō pōt, qa ipse est mortuo similis p l. iubemus. & ibi Bar. j. e. secus si est intelligibilis[c] vt hic, & idē no. Ang. in l. in fraudem. §. j. ff. de test. mi. ¶ †Vltimo q non refert, siue testū scribatur in chartis de papiro, siue in mēbranis, vel in alia materia de quo vide aliquid per Ange. & Saly. hic, plene per Ant. de Bu. in c. j. de fi. instru. cum concor. quas ibi dedi in d. l. si qui ex argentarijs. §. si initium. ff. de eden.

ADDITIONES.

a ¶ Obliqua. Adde q volunt Rom. consi. 129.

b ¶ Balbutientē. Adde Pau. de Ca cōs. 366. Ale. consi. 13. Lu. Ro. consi. 306. & licet constituti in ar. mor. possint testari, tñ filiusfa. non agat patre existente in articu. vt dicit Are cons. 161. & inquantū d. Ias. hic dicit q pater potest hæreditatem filio delatam in mor. artic. adire. amplia per Ancha consi. 253.

c ¶ Fran. Cur. ¶ Intelligibilis. Adde tu, & intellige q si intelligibilis ex verbis nō aūt ex nutu, & signis tñ. l. in fraudē. §. hic alle. & ibi Ang. post gl. ff. de te. mi. & ita intelligo Bar. in l. iubemus. j. e. dicentē testatorē nō valente articulate loqui pp infirmitatē, & balbutientē esse similē mortuo, nec posse testari, vt procedat si verba non intelligantur, si aūt intelligantur sine nutu, & signi secus, quia sensus mentis in eo esse, licet pp grauitatē morbi ceperit balbutire. arg. l. milites. in fin. j. ti. ij. & l. pamphilo. §. propositum. de leg. ij. & l. si pater duos. §. fi. ff. de fideicō. lib. ita declarat Bal. in consi. suo inci. qdā Lelius de Fuligno. adde tñ q in dubio non dēt fieri interpretatio in pniciē testōrū & testātiū ita Ang. p text. ibi in l. cū antiquitas. C. de test. & adde Ang. Are. insti. de acq in prin. & vide Sal. in l. iubemus. j. eo. dum refert Iac. Bu. & ibidem Al. in consi. 32. in iij. vo. alias secundū numerum omnium consiliorū consi. 398. & an, & quo casu ille qui non potest articulate loqui possit testare per eundem Alex. in consi. 12. in j. vol.

Grana. Valent. & Theod. LEX XVI.

1 *Dignitas instituti, vel legatarij non vitiat institutionem, vel legatum.*
2 *Testamentū non solenne si approbatur per haredem potest hares ad prastationem compelli.*
3 *Legatum annuum soluens vno anno an teneatur pro reliquis.*
4 *Annuum legatum si mihi sit relictum sed non alimenta, & hares soluit scienter per aliquod tempus, an praiudicet sibi de futuro.*

NOn dubium. †Dignitas instituti vel legatarij, nō vitat institutionē vel legatū. †Et approbatio hrdis approbātis testm nō solēne, facit ipsum ad pstationē, ppelli. h. d. ¶ In gl. verbo agnouerit, ibi, vel pmittendo &c. hæc verba pueniūt lrae, vt hic p Bar. dū aūt gl. dicit sciens &c. intellige esse idē si errasset in iure, qa debitū ex minus solāni volūtate est debitū nāliter fm magis cōem opi. vt no. gl. & doc. in l. j. ff. de condi. inde. Et ignorātia iuris nō releuat eū, qa nālr obligatus est. l. cū q s. s. de in. & fac. ign. ¶ In ea. ibi cū testm. Cyn. & Ray. hic simplr trāseunt cū gl. cū qua ēt vr transire Bar. & sine dubio dictū gl. pcederet si ista simplex approbatio facta fuit per errorē facti, & ita loquunt iura alle. per gl. & si pbasset scienter est magis dubiū, tñ adhuc de mente pdictorū doctorū hic vr q gl. pcedat, & ita vr Bald. velle hic, & Bal. in rub. j. res inter alios acta. vbi all. hāc gl. p notabili, sed pniū tenet Sal. hic. s. q noceat tūc talis approbatio sciēter facta per no. gl. in l. ij. in ver. pstiterat. j. de fideiuss. gl. ibi dicit quæcunq; agnouerunt, & idē sentit gl. in d. l. cū testm. cū gl. ma. in vna opi. ibi recitata. p hoc facit ille tex. a pno sensu, idē vr sentire gl. in l. si veritas. in verbo dedisti. j. de fideic. vel fm Sal. dici pōt, q gl. hic pcedat qn ad nullius instantiā talis simplex approbatio facta est, secus si ad instantiā alicuius legatarij, qa tunc respū illius, approbatio piudicabit, & ita pcedat gl. in d. l. ij. cū si. Ange. in d. l. ij. pcor. opi. s. q ista approbatio simplex parit exceptionē legatario si possideat. Item parit pdōnē ex d. l. ij. si nō possideat, & ita intelligunt gl. vlt. all. nō aūt parit actionē ex testō. Et ita intelligat gl. hic, sed si fieret p stipulōnē pariet actionē ex stipulatu. l. fideic. ff. de pd. ind. Sed Ang. h. d. tenēdā esse opi. gl. hic, qa simplex approbō nō cadit in pactū, sed in nudā pollicitationē, seu dictū. Ergo nō obligat. l. sciendū. §. dictū. ff. de ædil. edi. fatet tñ q si res eēt apud legatariū, & hęres petere vellet, repeterent exceptione doli pp ratihabitionē. Dolo nō facit, q petit veniēdo p factū suū. l. post mortē. cū si. ff. de adop. Pa. de Ca. in d. l. ij. approbat opi. gl. hic, qa nō est in ptāte hrdū renuntiare publicę solēnitati testādi. ar. l. testādi. s. eo. Fulg. h. d. q aut ista approbō scā fuit pntib. his quorum interest, & valeat approbō, qa vim pacti hēt. arg. l. pactū. in prin. ff. de pac. & no. Bar. in l. j. circa mediū. s. de pa. Ergo cū relicta i minus solēni volūtate sint nāliter debita vt dixi, sequit q pactū nudū sup eo q nālr debebatur producit actionē tanq cōstitutū, vt instit. de actio. §. de pstituta. & l. j. §. debitū. de consti. pecu. Et sic poterūt peti legata p actionē de pstituta. Sed si illi nō eēnt pntes, qn tūc nō eēt pactio videret tutior snīa huius gl. p. d. l. fideic. & d. l. fi. j. ad l. fal. q reqrūt cautionē, seu stipulōnē intercessisse. Et sic finalr puto tenēda esse gl. hic cū limitatione Sal. & Ful. nisi legatarij fuissent pntes approbōni &c. Nec in pnū facit rō allegata in pnū hic per Ang. dū dicit dari excep. doli quare rndeo, q nō pperit excep. doli ei, qui pns non erat vt no. gl. in l. idē in duobus. in verbo plerunq;. ff. de pact. & plene no. Bar in. l. nō solū. la. ij. §. si liberatio nisi verba. ff. de li. leg. nō placet ēt rō q tradit Pa. de Ca. in d. l. ij. qa nolo q approbō hrdis reddat testm solēne, adeo q agat ex testō, sed q hic aget ex approbō tanq ex pstituto, vt dictū est, sicut videmus ex stiplōne agi qn hrs pmisit soluere legata inutilr relicta. Et fm prędicta intelligit tex. in d. l. cū testm a pnio sensu vt ēt est de mēte Bar. dū all. d. l. tale pactū. Et fm pdicta ēt saluari pōt opi. Nic. Mat. tenentis hic, q si ex certa scīa hrs dixerit approbo testm, sibi piudicat, vt hic refert Bal. nā hoc pcedat si legatarij pntes fuerint. ¶ In ea. ibi rndeo nō &c. adde gl. in l. ij. in verbo pstiterunt. j. de fideic. quo ad hoc alle. iura. Pro quo facit. l. Lucius. §. testator. fm vnā lec. q ibi ponit Bar. ff. de leg. ij. & melius pbat in l. j. j. de fideic. vbi in legato annuo q dr cōtinere plura legata. s. p quolibet anno vnum. l. si in singulos. ff. de ann. leg. si soluit p primo anno nun tenetur pro reliquis soluere nisi triennio soluisset, qa tunc spāle fauore alimentorū, quod in posterū teneatur, vt ibi, & ita est cōis opi. Sed in pnum, q immo soluendo legatū volūtate possit cogi ad solonē alterius[a] vr pbari in l. in testamento. in fi. ff. de fideic. li. Sal. hic refert, q quidā rndet, q si hæres soluit vni legatum non tenetur soluere alijs. Ita procedebat gl. hic. ¶ Sed bene tenetur eidem legatario soluere aliud legatum postq vnum eidem soluit, & ita procedat. l. in testamēto. q rnsionem ipse reprehendit per. l. creditor. s. de vsu. Sed melius probatur in d. l. j. j. fideicommiss. inducendo vt induxi, vnde ipse aliter respondet ad. l. in testamento. quòd ibi fuit legata libertas seruo

ADDITIO.

a Fran. Cur. ¶ Alterius. Vide per eundem consi. 513. in j. volu.

ſeruo eidē, ēt fuit relictū aliud legatū pecuniariū, ꝙ non ſeruo eidem, ēt fuit relictum aliū legatū libertatis, & effectum habuit. l. ſeruus. j. de lega. iō talia hn̄t loco vnius, rōne connexitatis, & præſtita libertate debet aliud legatū pſtari, ꝙ hæres vr̄ agnouiſſe præſtando legatū libertatis tanq̄ antecedens neceſſarium ad legatū pecuniarium. Et eſt ſingularis limitatio ad hoc, qđ no. Lu. Ro. in repe. auc. ſimiliter. j. ad l. fal. in xviij. ſpāli, ꝙ ibi enumerat inter ſpālia q̄ habet pia cā circa vltimas voluntates, & tn̄dendo ad. d. l. in teſtō. dicit ꝙ hr̄s ſoluens vnum legatū pium relictum in teſtō minus ſolēni cogit̄ ſoluere aliud legatū veniens in ꝯnam, ita dicit eſſe tex. ſing. in d. l. in teſtō. ꝑ quem limitat̄ iuſta gl. Tn̄ mihi magis placent verba Sal. hic quæ. ſ. retuli, poſtet ēt rn̄deri ad. d. l. in teſtō. prout colligit̄ ex ibi no. ꝑ gl. in. j. ſolutione, & per doc. poſt gl. in. l. eā quā. j̄. de fideic. dum all. d. l. in teſtō. & ꝑ Bal. no. in l. ſi iure. poſt gl. ibi. j. de manu. teſtamento. ¶ †Vltimo quærit hic Nico. de Mat. quē ſimplr̄ refert Bal. qđ ſi mihi nō ſolēni voluntate annū legatū relictū eſt, ſed non alimenta, & hr̄s ſoluit ſcienter per aliquod tp̄s an p̄iudicat ſibi de futuro, & dic vt hic ꝑ eū p̄terq̄ in eo mēbro I quo dicit, ꝙ ſi relictū eſt ad vnam certā cām puta ad habitationē, vel ꝑ ſoluēdo doctrinā magiſtris, ꝙ tūc indiſtincte ſibi præiudicat propter vnam radicē arg. l. ſi. j. de duo. re. Et reſpondet ad d. l. j. j. de fideic. in ver. non minus triennio. ꝙ ibi non ꝯſtabat hr̄dem ex certa ſcientia agnouiſſe, nā in hoc membro male dicit, quia dicit ꝯ. d. l. j. q̄ ſ'm verā & cōem opi. doct. loquit̄ de inſcienter ſoluente, vt probat Bar. in l. j. eo. ti. & alij. d. l. j. & ita etiam tenet hic Sal.

Arcad. & Honor. LEX XVII.

1 *Superflua non vitiant, ſed omiſſio neceſſariorum.*
2 *Procurator ſic conſtitutus, conſtituo Titium aſinum meum procuratorem, an valeat conſtitutio.*

Teſtamentum. †Superflua non vitiant, ſed omiſſo neceſſariorū oēm diſpōnē vitiat. h. d. ¶ In text. ibi, diuerſis noībus &c. & q̄a teſtator dixit hoc vltimū teſtm̄ meū, & vltima volūtas mea, & vltimū elogiū. Et no. iſtū tex. ad qōnē q̄ poſuit in. l. nō codicillū. ſ. eo. ¶ No. ꝙ appōne ꝯctus nō venit teſtm̄ ꝙ facit ad ſtatuta de ꝯtrib. loquentia, vt hic ꝑ Bal. & ꝑ eundē in l. j. j. de leg. fa. cad. tol. ¶ In gl. fi. rn̄de ad ꝯria, aut eſt ſuperfluitas[a] vitioſa, & non vitiat vt hic, aut eſt ſuperfluitas vitioſa q̄ eſt ꝯ formam, vel nām rei tūc vitiat, vt in ꝯrijs. ¶ †Ex gl. inducit̄ iſte tex. ꝑ Bal. & ꝑ Mod. ad qōnē, ꝙ ſi dixero Titiō ꝯſtituo aſinū[b] meum ad agendas, & ꝯſtituendas cauſas meas, ꝙ valet ꝯſtitutio, ac ſi dixiſſet ꝯſtituo Titiū ꝓcuratorē meū. adde Hoſt. in. c. pe. de proc. & Bal. in. d. l. id ꝙ pauperibus. de epi. & cle. in l. neq;. C. de procu. in ꝯriū facit, q̄a error in noīe appellatio vitiat. l. iiij. ff. de leg. j. dic vt de hoc arti. dixi in. d. l. iiij.

ADDITIONES.

a ¶Superfluitas. Inquantū do. Iaſ. hic ponit ꝙ cautelę abundantes, & eſt ēt nō ſolitæ reddunt ꝯctum ſuſpectum. vt hic latius per eum adde Anc. conſi. 456.
b ¶Aſinum. Adde eundem conſi. 46. iij. li.

Arcad. & Honor. LEX XVIII.

1 *Teſtamenti publicatio fieri debet coram magiſtro cenſus in vrbe, & ſi fieret coram alio non valeret.*
2 *Inſinuatio facta coram incompetenti iudice non valet.*
3 *Inſinuatio pōt fieri coram iudice incompetente, qñ iudex incompetens abeſt.*
4 *Statutū tribuens iuriſd. in ſpecie vni, vel duobus, vt quia dicat ꝙ talis ſit iudex in cauſis damnorū datorū, an iudex gñalis poſſit de ipſis cauſis ſe intromittere.*
5 *Statuto quo cauetur ꝙ legata non valeant niſi inſinuentur coram capitaneo, citatis citadinis, an ſi clericus fuerit inſtitutus hæres poterit citari coram capitaneo per legatarios.*

Teſtamenta. Publicatio teſti fieri debet corā magiſtro cenſus in vrbe, & ſi fieret corā magiſtro cenſus incōpetenti facta, nō valeret.[a] h. d. ¶ †In tex. ibi publicari &c. dicit Pau. de Ca. hic, ꝙ ipſe intelligit iſtā. l. nō loqui de publicatione de qua loquit̄. l. ij. ſ. eo. q̄ loquitur de publicatione q̄ fieri debet parte citata, q̄a ibi agit̄ de examinatione teſtiū tendente in p̄iudiciū venientium ab inteſta. ſed loquitur iſta lex de quadā alia publicatione, q̄ erat in vſu, vt producat̄ ſcriptura teſti. j. certum tp̄s coram magiſtro cēſus in vrbe, vel corā alijs magiſtratib. in alijs locis, vt redigat̄ in librū cōis rōnis, vt videmus in donationibus q̄ debet inſinuari, & dicit ꝙ iſta inſinuatio fuit inducta ad obuiādū fraudib. quia poſt mortem teſtatoris poterat fieri vnū teſtm̄ falſum, vñ lex ſtatuit non valeret niſi ſit inſinuatū. j. certū tp̄s, vt ēt ī multis locis ſunt ſtatuta, vt no. Bar. in l. vniuerſa. ſ. de preci. impe. offe. & in tali inſinuatione teſtamēti nō examinant̄ teſtes, nec pars citatur, & illa ſcriptura teſtamenti, q̄a inſinuat̄ eſt publica: ſed publicatio de qua loquitur. d. l. ſcriptura nō publica, vt poſt ea fidē faciat, vel qñ nulla ſcriptura fcā eſt. Nā tūc fit publicatio de dictis teſtiū, vt ibi vidiſtis ſ'm eum, ſed certe puto ꝙ ipſe errauerit in terminis huius. l. q̄a publicatio de qua loquit̄ iſte tex. eſt eadē de qua loquit̄. l. ij. & hoc ēt voluit Ful. hic ſup gl. fi. all. l. conſulta, diualia. j. hoc ti. & dicit, ꝙ gl. bn̄ loqtur niſi occaſionaliter contingat ꝑ ꝑ publicationē non līme faciant teſtm̄ nō poſſe amplius ꝓbari, nec publicari, vt q̄a teſtes mortui ſunt. Et ſic in iſto tex. iuncta gl. fi. q̄ dicit per ſolū defectum huius publicationis teſtm̄ nō reddit̄ irritū, apparet ꝙ nō ꝓcedit intellectus Pau. de Ca. ipſemet Ful. in d. l. conſulta. dicit not. ꝙ inſinuari, publicari, & aperiri, ꝓ eodē ponit̄, vt colli̇r ex d. l. ꝯſulta. iūcta iſta l. ad idē tex. in l. in hac. j. de don. & ꝙ iſta. l. intelligat̄ de publicatione de qua loquitur. d. l. ij. ad imponendā fidē ſcripturæ q̄ fidē nō faciebat eſt gl. in l. ſancimus. ſ. de diuer. reſcr. & gl. in d. l. ij. dū alle. l. iſtā, ita ēt eſt de mēte Bar. j. facit. l. pxi. dū alle. d. l. ij. Nec reperit̄ a iure taxatū aliquid tp̄s inſinuādi teſtm̄ q̄cquid dixerit Pa. de Ca. quālr̄ aūt de dona. accipiat̄ inſinuatio, & qūo fiat vide. l. donatione & ibi no. Bar. j. de don. & Bar. in l. Modeſtinus. ff. de do. & per Spe. plenius, & Io. An. in ti. de inſtr. edi. §. porro. in ver. donatio. & ꝑ Old. in cōſi. 254. inci. factū tale eſt dn̄a &c. & ꝑ Bal. in. l. in hac. j. de do. & in l. ij. i fi. ſ. de diuer. reſcr. & in auc. ſi oēs. ſ. ti vt ſe ab hę r. abſh. & ꝑ Io. de Imo. in c. cū cōtingat. ex̄ de iureiu. bn̄ facit qđ no. ꝑ Bar. j. l. proxi. & ibi forte aliquid dicetur. ¶ †No. ꝙ inſinuatio facta, corā incōpetenti iudice nō valet. & ſic vr̄ ꝙ nō pn̄t partes alterius iuriſd. prorogare.[b] No. hic in ver. ꝑmittat̄ vlla tranſlatio. & ex hoc colligit ar. Cy. Bal. & cæteri ꝙ illā iuriſdic. poſſit q̄s ꝓrogare in iudicē q̄ ille iudex hēt in ſuos ſubditos & non aliam. vñ in iudicē maleficiorū non poſſet ꝑ forēſes fieri ꝓrogatio cāuum ciuiliū. Verū, q̄a iſta lex tractat māam teſtōrū. & nō principalr̄ māam ꝓrogationis iuriſdi. q̄ diffuſa eſt, iō de hoc me remitto ad not. per Bar. & alios poſt gl. in l. j. ff. de iuriſ. om. iu. & ibi plenius per alios poſt gl. in. l. j. ff. iud. & in l. inter conuenientes. ff. ad municī. & ibi gl. ꝑ Cy. & alios in l. ſi q̄s ex ꝯſenſu. C. de epi. au. per Ange. in l. & q̄a. ff. de iu. om. iu. plene ꝑ Cano. in c. ꝑ. & g. de of. dele. & ibi Imo. refert verba Cy. hic & ſubdit ꝙ Cy. in l. j. ff. de iur. om. iu. dicit per p̄dicta, ꝙ ſi ex forma ſtatuti iudices mercātiæ nō hn̄t iuriſd. niſi de cauſis mercantilibus[c] nō poterit ꝓrogari iuriſdō eorū, vt cognoſcāt de alijs cauſis ciuilib. non mercantilib. per iſtā. l. cū ſi. Quod reputat Imo. eſſe no. dignū, & mihi placet licet Pau. de Ca. hic nō faciēs mētionē de Cy. dicat ꝯriū, q̄a dicit ꝙ iſte tex. nō ꝓbat, quia hic nō dicit, ꝙ iuriſdō magiſtri cenſus nō poſſit ꝓrogari ad aſs cās. Sed ꝙ aſs de ꝯſenſu partiū nō poterit de publicatione cognoſcere. Vñ fatetur ipſe ꝙ de vno gradu iuriſdōnis ad aliū non poterit fieri prorogatio, vt de cauſis ſimplicis iuriſdōnis ad cās imperij al le. nō. ꝑ Inn. in c. de cauſis de offi. dele. ſed de vno gradu ad eundē ſic. ad hoc inducit. d. l. j. ſ. de iuriſ. om. iud. vbi q̄uis ꝓcurator Ceſaris ſit ſolū iudex inter fiſcū, & priuatū tn̄ p̄t ꝓrogari eius iuriſdō, quo ad aſs perſonas quo nō ſunt de eius originali iuriſdōne: ſed teneo opi. Cy. q̄ optime vr̄ hic ꝓbari in verbo, vlla tranſlatio. per q̄ verba ꝓbatur qđ iuriſdictio aliorum iudicū hn̄tium iuriſdōnē in alijs cauſis, & non in cauſis pertinentib. ad publicationē teſtamēti nō pōt prorogari ꝑ ſubditos, vel nō ſubditos quo ad cās publicationis teſti. Non ob. d. l. j. q̄a licet ibi dicatur, qđ non ſubditi poſſint ꝓrogare iuriſd. alterius iudicis. l. j. ff. de iudi. tn̄ nō dr̄ ibi, ꝙ poſſint ꝓrogare quo ad cās de quib. ille iudex inter ſuos ſubditos nō potuiſſet cognoſcere, vt eſt caſus noſter. ¶ †Itē limita iſtā. l. no. vt ꝑ Ang. in repe. l. ſi vacantia. C. de bon. vac. li. x. vbi dicit, ꝙ ſtatuto ciuitatis Peruſij cautū erat ꝙ iudex porte ſancti Petri ſit iudex ſup iſinuationib. teſtōrū & donationū & ꝯtingit, ꝙ tp̄e mortalitatis vacabat offm̄ iud. an poterit inſinuari corā alio iudice. & dicit prima facie videri, ꝙ nō per iſtā. l. & d. l. ꝯſulta. Et q̄a ſtatutū tribuēdo iuriſ. vni vr̄ alijs denegare ar. l. cū p̄ror. in prin. ff. de iud. & l. maritus. de proc. Tn̄ dicit facto obtinuiſſe ꝯriū, ꝑ. l. vbi abſunt ff. de tut. & cur. da. ab his. & per d. l. ſi vacātia. ſ'm intellm̄ quē ponit ibi Bar. in ꝯopp. & ſic limitat iſtā. l. ꝓcedere. niſi abn̄s eēt iſte magr̄ cenſus, vel aſr eius officium vacaret. Et prædicta ponit Ange. hic, & in d. l. ſi vacantia. An ſi lex vel ſtatutum tribuit iuriſdict. in ſpēcie, vt quia dicat ꝙ talis ſit iudex in cauſis damnorum datorum. Verum poteſtas qui eſt iudex generalr̄ in ciuitate poterit ſe intromittere[d] de cauſis damnorum datorum, de qua etiam vide per

ADDITIONES.

a ¶Non valeret. Intellige niſi ſubſiſtente iuſta cauſa, quia tunc valeret per ea quæ voluit Rom. conſi. 435.
b Prorogare. Inquantum d. Iaſ. hic poſt Bald. ponit ꝙ acta non poſſunt ſcribi per alium quàm deputatum. adde Ro. conſi. 131.
c ¶Non mercantilibus. Dic ꝙ tn̄ de connexis mercantilibus cognoſcere poterūt, per ea quæ voluit Are. conſi. 19. vltra medium, & hic adde Ro. conſi. 141.
d ¶Intromittere. De hic per Fran. de Are. conſ. 103. vbi ponit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ officiales ſint veri iudices in cauſis pupillorum, & viduarum ꝙ per hoc non videtur adempta iuriſdictio ordinarij latius tamen vide Lu. Rom. conſil. 303. vbi per decem fundamenta. ſ. dictam concluſionem comprobat.

per Ang. plene in l. eũ prætor. in prin. ff. de iud. & in l. illud. j. de sacro. largit. li. x. aliq̃d p Bar. in l. studentib. p illũ tex. s. de of. pfe. vr. p Bal. in l. vnica. §. vbi aũt. j. de cad. tol. in l. j. in j. & iij. q. ff. de off. consul. & in auc. habita. s. ne. fi. p pa. & p eundẽ in l. fi. & ibi aliq̃d per Ang. & Sal. s. de mu. om. iud. & per Imo. in l. Titiæ textores. ff. de lega. j. & per Pau. de Cast. hic quidem dicit quod Bar. in d. l. studentibus. & plenius per eundem in l. cognitio. in prin. ff. de offi. eius cui man. est iu. & in l. si quis cum pcuratorio. §. fi. ff. de proc. & aliud ẽt per Ang. in d. l. cõsula. in aliquibus lec. j. eo. faciũt not. p Bal. & Imo. in l. Gallus. §. ille casus. ad fi. de libe. & post. ¶ † Vltimo quærit hic Bal. statut. ciuitatis cauet ꝙ legata nõ valeãt, nisi isinuent̃ corã capitaneo ciuitatis citatis citãdis, occurrit, ꝙ cleric⁹ fuit institut. in testõ in quo fuerũt legatã relicta laycis q̃ petũt isinuationẽ legatorũ, & fecerũt citari dictũ hr̃dẽ clericũ corã dicto iudice layco, an valeat, & cõcludit ꝙ sic, & eũ eo trãsit Pa. de Ca. q̃ dicit se facto ita consuluisse, licet tũc nõ vidisset istud dictũ, & ꝙ multi timuerũt consulere, & ꝙ ipse nescit istã decisionẽ alibi. Adde Sal. idẽ ibi tenẽtẽ in d. consulta. j. eo. & idẽ vr̃ velle Ang. in repeti. l. j. §. hęc stipulatio. ff. si cert. plusq̃. p l. fa. i ver. s̃m hoc restat videre an possint req̃ri sacerdotes &c. Vbi cõcludit, ꝙ in inuentario hr̃dis cõficiẽdo põt citari clericus legatarius. Aut credit or corã iudice layco p rõnes quas ibi vide. An aũt in insinuatione donationis req̃rat̃ de iure cõi citatio. Pa. de Ca. hic in discursu dicit ꝙ nõ. Adde Bar. in l. in hac. j. de don. & Bald. in l. illud. de sacro. san. eccle. & in l. j. in prin. s. de lit. cõte. & in l. fi. §. illud. in pen. j. de temp. app. & in auc. eo. decursu. s. de dona. ante. nup.

Honorij. & Theod. LEX IX.

1. *Testamentũ factũ corã principe, seu principi, per oblatas preces insinuatũ valet.*
2. *Princeps præsumitur habere omnia iura in scrinio pectoris.*
3. *Statuta confirmata, an possint reuocari per populum sine cõsensu confirmãtis.*
4. *Testamentum coram iudice factum, an requirat numerum septem testium.*
5. *Testamenti sed solennitatẽ nulli testes requirunt̃, sed solũ requirit̃ oblatio prycũ.*
6. *Hæreditas quibus modis potest adiri.*
7. *Instrumẽtũ factũ a notario corã populo in publico parlamẽto, nõ requirit testes.*
8. *Testamentum factum per aliquem dominum habentem merum imperium valet, ac si esset apud acta confectum, & insinuatum.*
9. *Testamentum primum si habet clausulam derogatoriam ad sequentia testamenta concedenda, valebit sequens testamentum insinuatum apud acta, quanquã non fiat mentio in eo de clausula derogatoria.*
10. *Libellus continens merã narrationem sine conclusione pcedit, qñ fit corã principe.*

OMnium. † Testũ factum coram principe, seu principi per oblatas preces, isinuatũ valet tanq̃ solẽnissimum & sine solennitate testium, licet princeps ad supplicationem nihil rescripserit dũ tñ illud testũ sit vltimum, & hr̃s scriptus in eo põt nedũ bo. pos. ex eo agnoscere, sed ẽt hr̃ditatẽ adire, & oĩa facere scriptis hęredibus cõpetẽtĩa dũmõ testõr habuerit factionẽ testamenti, & nullus alius defectus interuenerit q̃ numeri testiũ, req̃rit̃ tñ ꝙ p duos testes pbet̃, ꝙ principi fuerit insinuatũ testũ si de hoc dubitet̃. h. d. Et diuide, vt hic p Barto. ¶ In tex. ibi mera fide &c. istum tex. intellige vel s̃m Ful. ꝙ licet non possit fieri qõ solennitatis hoc casu tñ poterit fieri qõ veritatis, vt si forte dicat̃ aliquid eẽ falsũ, vel errore scriptũ in supplicatione principi oblat. ¶ In tex. ibi cuiuscũq; iud. s. maioris dũ ãt text. subdit municipiũ dic corã iudice inferiore put est magistratus municipalis iuxta. l. ea q̃ la. j. ff. ad muni. Et dũ dicit tex. aut auribus priuatorũ dic id est, testũ factũ cẽ iudiciũ corã. vij. testib⁹ priuatis psonis. ¶ Ad vltimum vide ad hoc, ꝙ no. hic Nic. de Mat. & Bal. ¶ In tex. ibi, ꝙ nr̃i scrinijs &c. † Nota ꝙ princeps psumit̃ hr̃e oĩa iura in scrinio pectoris, & hoc pp peritos viros quos principe penes se habere debet. Ad idẽ tex. in c. j. de cõst. lib. vj. in c. sępe de app. facit. l. pe. j. de his q. vt indi. Qñq; tñ imperator errat in iure l. ij. §. fi. & ibi gl. ff. de sup. leg. & p gl. in c. pręterea. xxiij. distin. dic. vt ibi per gl. & p Bar. in pscriptione. s. si ꝯ ius. ¶ In tex. ibi eñdem no. s̃m Bar. ꝙ qñ actus insinuat̃ coram iudice nõ requiritur ꝙ iudex suum decretum interponat, vt aliquid faciat,[a] & adde Bar. in l. Modestinus. ff. de don. & Bal. in l. ij. de diuer. rescri. cũ concor. quas dedi. s. l. proxi. de quo etiam per Bald. in l. illud. s. de sac. san. eccle. ¶ In tex. ibi ne post &c. No. ꝙ testũ factum de cõsensu principis, potest reuocari per testatorem. ¶ † Et ideo facit s̃m Bar. ꝙ statuta populi in ducatu Spoletano quæ confirmata fuerunt per rectorem ducatus, possunt per populum reuocari sine consensu dicti rectoris, de quo remittit ad plenius no. per se in l. omnes populi. in ij. q. principali. & ver. & circa s̃m. & in ver. seq. s. de insti. & iur. Bal. h. d. ꝙ non putat hoc verũ, q̃a eadẽ solẽnitas dẽt interuenire in destructione quæ in constructione interuenit, alle. in arg. l. vt proponis. la. ij. s. de nup. Sed melius alle. tex. in auc. ꝯ si filij. s. de rep. & in auc. defen. ciui. §. non hñte. & ita etiam tenet Ro. in l. more. ff. de iu. om. iu. Sed ad istud argu. patet. rñsio ex distinctione tradita p Bar. in d. l. oẽs populi. q̃a est verum qñ in confectione statutorum de necessitate requirebat̃ cõfirmatio superioris: alias secus, vt ibi per eũ. Vnde adsentior opi. Bar. cum qua etiam in effectu transit Sal. Ful. Pa. de Ca. hic, & Pe. de Anc. in repe. c. canonum statuta. de consti. in ver. Sed hic incidenter q̃ro vtrum in reuocando &c. Vbi facit mentionem de verbis Bal. hic & tñ dicit, ꝙ opi. Bar. est vera. Pro qua opi. põt allegari optimus tex. in d. c. dilecto. de præbẽ. ibi dum tex. dicit cl'a phibitionis adiecta &c. a ꝯrio sensu, & ibi ad hoc põderat istum. d. Abb. dicens ibi pbari, ꝙ statuta collegij confirmata p superiorẽ põt reuocari p solũ collegiũ, & idẽ pbat̃ in c. cũ accessissent, & i c. seq. de const. nisi superior adiecisset clam illi confirmationi. l. ꝙ si quid ꝯ fieret non valeret, vt in d. c. dilecto. Ang. h. d. ꝙ in præiudicium superioris non põt reuocari[b] sine consensu superioris, sed in preiudicium reuocãtiũ sic, vt hic p eum arg. tex. in d. auc. ꝯ si filij. De quo arti. ẽt vide p Bart. in l. ex placito. s. de re. p mu. & per Ange. & Imo. in l. ex facto. in prin. ff. de vulg. & pupil. ¶ In gl. in ver. precibus ibi porrectã illi principi, vt ipse interueniat &c. s. ad confectionem testamenti, ꝙ intendebat testõr conficere coram principe, tñ tex. hic sonat, ꝙ tenor testamenti erat specificatus in supplicatione quã sufficit lectã esse corã principe absq; alia confectione testamenti. & in pclone præcũ petebat, ꝙ istud testũ hr̃et plenũ robur, & ita vñr itelligere istum tex. doc. maxime Ful. ¶ In gl. in verbo, publicauit licet vtraq; solutio vel expositio sit in se vera tñ magis cõiter tenet̃ prima. s. ꝙ hic loquit̃ qñ testũ fuit a prin. conditum coram iudice quo casu est dubiũ an requiratur numerus. vij. testium. Bart. h. d. ꝙ sufficiunt duo. & idem Bal. in l. pacta nouissima. in prin. s. de pac. per istum tex. idẽ vr̃ tenere Bal. hic. sed Ric. Ma. & Ang. tenent ꝙ immo requirantur. vij. testes. & hoc, q̃a agit̃ de maximo præiudicio ne committat̃ falsum. & ita limitabit̃ in l. donationibus. j. de do. vt illa lex nõ habeat locum in testõ condito apud acta. Ric. Ma. vt refert, & sequitur Cyn. hic tenet, ꝙ idem sit in testõ facto apud acta, ꝙ est in testõ coram principe p istum tex. in ver. sicut vbi latius p eũ Sal. h. d. ꝙ aut factum est testũ coram iudice cẽ acta. & requirunt̃. vij. testes. & scriptura testamenti non habetur pro publica, & authẽtica nisi a publica persona sit scriptum, vt ẽ factum testũ in actis ipsius publici officialis. & tunc q̃a acta sunt a publicis personis, & sic tabellionib. ad hoc deputatis. Et sufficiunt tres testes. & iudex ad hoc, vt testũ habeat̃ p solẽni, & scriptura habebitur p publica, & sic non requiretur alia publicatio testamenti alleg. l. sancimus. j. eod. qui tex. pbat ꝯrium. Nam pbat ille text. ꝙ acta habent vim trium testiũ, vel pluriũ, & ita illum tex. alle. hic Cy. Pręterea illa lex loquit̃ in casu valde diuerso. l. in quo concurrebat lapsus decẽnij cum probatione actorum. Ful. & Pa. de Ca. hic videntur tenere, ꝙ valeat testũ apud acta sine testib. q̃a acta facta in iudicio non requirunt testes. d. l. in donationibus. & no. gl. in l. fi. de iud. q̃a præsumitur in iudicio adesse multitudo personarũ de hoc ẽt vide p Bal. in rub. s. de fi. instr. vbi dicit, ꝙ in tali testõ requirunt̃ testes, sed non dicit q̃t. Passus est dubius, tñ dici põt, ꝙ non requirunt̃ septẽ, vt patet ex isto tex. ib dũ dicit actus cuiuscunq; iudicis, aut auribus priuatorum &c. Nam vr̃ text. velle ꝙ qñ fit apud acta non fiebat coram auribus priuatorũ. s. septẽ testiũ. Verum aũt requirant̃ duo testes, an vero acta pbent sine testib. istud vr̃ pendere ab illo dubio articulo, quo q̃rit̃ an acta iudicij requirant testes, de quo variãt gl. & doc. in d. l. i donationibus & gl. in auc. de hære. & fal. si vero absunt, in ver. quãtum ad hoc. glo. in d. c. fi. & gl. & doc. in c. qm̃ ꝯ. de pba. & Spe. in tit. de insti. edi. §. restat ver. sed cum lr̃is. & Bald. in d. rub. & in l. sancimus. j. e. & in l. j. §. j. ff. de edẽ. in lec. antiqua. & Ange. in l. post mortem. ff. de adop. m̃ posito, ꝙ acta iudicij non requirerent testes per. d. l. in donationibus. illud vr̃ esse verum in his quæ de sui nã sunt explicanda in iudicio, ita loquit̃. d. l. in donationibus. & sic vr̃ ꝙ si fiat i iudicio apud acta testũ, vel alius actus qui de sui nã nõ est explicandus apud acta iudicij remaneamus in regula quæ habet, ꝙ actus notarij dñt hr̃e testes, vt in §. oportet aũt. iu auc. de testib. & ita vult Bal. ib ru. & in d. l. sancimus. & saltẽ hoc dẽt hr̃e locũ i testamentis in quibus maiorẽ voluerunt iura adhiberi solẽnitatẽ q̃ i alijs pp magnitudinẽ p̄iudicij. In gl. in ver. ꝯprobant̃. No. ꝙ testũ i dubio p̄sumit̃ vltimũ esse, & nõ p̄sumit̃ pluralitas, nisi aliter

ADDITIONES.

a ¶ Facit. Adde eundem consi. 855. ij. lib.

b ¶ Reuocari. De hac arte vide per Lu. Ro. consi. 126. vbi ponit an electio fcã per priores aretij, & confirmata p florentinos poterit reuocari per ipsos priores absq; licentia Florentinorum & per eundem consi. 65. Et inquantum. d. Iaso. hic ponit an prælatus possit reuocare procuratorem constitutum a se, & a capitulo ad se Sede, ꝯsi. c. & 303. & iũtã. ponit de cl'a derogat. adde Lu. Ro. cõs. 303.

alter ꝓbet. Addo tex.in l.fi.indicẽdo, vt ibi ꝑ Bal.in fi.ſ.de reb. cred. ¶ † In gl.fi.ibi, ſed qdã dicunt, hãc opi. magis cõiter ſequunt do.ſ.ꝙ nulli teſtes requiruntur ad ſolẽnitatem teſti.ſed ſolum re quirntur, ꝙ probet oblatio precũ, vt hic in prin.& fi.ſufficit ergo, vt qũocũq; de tali obligatione ꝓbetur ꝑ teſtes, vel aliter, & habe bitur teſtũ pro publicato adeo ꝙ faciet plenam fidem, dummõ ſcriptura manu publica facta fuerit de oblatione precum, & ea-rum tenore puta per ſcriniarios principis. & ita valebit licet ꝑ-datur originalis ſcriptura, vt hic in gl.nam ſi pro publicato hr̃ il-lud ꝙ eſt factum apud acta iudicis.l.geſta.j.de re mi.quãtomagis qñ eſt factum coram principe qui.ſ. oẽs iudices eſt, & ita etiã vr̃ tenere finaliter gl.hic.ſ.ꝙ hẽatur ꝓ publicato. ¶ In ea.ibi hic non eſt bona vt ibi no.&c.gl.volui ſe referre ad pimam rñſionẽ da-tam ꝑ gl.in ver.publicauit. q̃ intellexit tex.in verſ.publicauit. ꝙ non loquatur de publicatione. ſed de confectione teſti.& ſic gl. vult approbare allegationem eorum quæ dicebantur ꝑ iſtam.l. in ver.ſicut &c.& probare ꝙ teſtũ illud habeatur, pro publica-to, non autem vult negare dictum principale in ſe eẽ verũ imo affirmat gl.ꝙ teſtũ hr̃ pro publicato vt patet ex his q̃ ſubdit gl. q̃ ſi aliter intelligeretur eẽt ſibiipſi ꝯna, tñ tene id ꝙ proxime di-xi quicquid gl.hic inordinate dixerit. ¶ † In ea.ibi.§.& cum gl.vr̃ in hoc male dicere per §.in nouiſſimo.j.de cad.tol. licet doc.hoc non dicant. In e.ibi licet talis &c. tene menti gl.quæ magis cõi-ter tenetur ꝑ illum tex. nam vult gl.ꝙ in omnibus caſib.in qb. ex teſtõ põt peti tñ bon.poſ.poſſit nihilomin⁹ de iure ciuili adi-ri hr̃ditas, ſi illud teſtũ fuit principi inſinuatũ. & in hoc iſte tex. cum gl.eſt ſin.ſm Ang.hic & in l.filio ꝑterito.ff. de in iuſ.teſt.cũ quo tranſit Imol.& ita ſe hẽt magis cõis opin.licet Cyn.hic poſt Ric.mal.ſubtiliter ponderat iſtum tex.& oñdit tex.hoc non pro-bare.nam ſm eos iſte tex.vult dicere, ꝙ licet hoc caſu quo diſpẽ-ſatiue valet teſtũ vr̃ ſolum competere bon.poſ.de iure ꝑto.ſicut fit in alijs caſib.in quib.teſtũ diſpenſatiue valet vt in d.l.poſth. alle.in gl. Tñ text.hic ꝓuidet, ꝙ etiam poſſit adiri hoc caſu hr̃di-tas de iure ciui.& ꝓuidet hoc ſolum qñ defectus eſt circa nume rum teſtium, vt hic in fi.ergo ſecus eſt vbi alius eſt defectus, ut in caſibus legum allegatarum in gl.vel ſm Ful.vult dicere iſte tex. ꝙ licet ad hoc vt bon.poſ.ſm tab.poſſit competere ex teſtõ, req-ratur, ꝙ interuenerint ſigna.vij.teſtium.l.ij.de bo. poſ.ſm tab.tñ cõdet ꝙ ẽt in caſu põt competere bo.poſ.q a ibi teſtũ valere põt de iure ciuili, & ex eo adiri hr̃ditas de iure ciuili, & põt ex eo pe-ti vtilis bon.poſ.ſm tab.vt in d.l.ij. vt eſt qñ teſtũ fuit factum ꝑ nuncupationem, inſti.eo.§.ſed hæc quidem. Ita debet eẽ in caſu iſto in quo de iure ciuili valet teſtũ factum corã principe, & exi-gi põt & adiri hr̃ditas, ñ retenta cõi opi.q̃uis gl.ꝓcederet in te-ſtamẽto inſinuato Imperatori, nõ ꝓcederet in teſtõ facto apud acta iudicis ſm Pau.de Caſ.hic. Sed Bal.in l.certum.ſ. vñ leg.te-net ꝙ immo habeat locum in teſtõ facto apud acta alle.iſtam.l. adde Ro.in d.l.certum. ubi dicit ꝙ dictum Bald.ꝓcedat in teſtõ inſinuato principi, tñ ſecus eſt in teſtõ facto apud acta ꝑ textr.in ver.nec ſuper &c. Vñ cũ ſit talis caſus exorbitans non debet ex-tendi.l.ius ſingulare.& l.ꝙ vero.ff. de legi. mouetur etiã ꝑ alias rõnes ſatis fragiles, tñ in hoc ſto cum eo, & cum Pau.de Caſtr. ¶ † Ex gl.ꝑ iſtum tex.dicit Spec. ſub dubio forte in ti.de inſtru. edi.§.reſtat.ver.ſed cum literis eṗorum.ꝙ inſtr̃m factum a nota-rio coram populo in publico parlamento nõ requirit teſtes ꝙ ẽ notan. Sed an iſte tex.ꝓbet, patet ex p̃miſſis. ¶ † Item per iſtã.l. dicit no.Bal.in l.ſancimus.j.de don.ꝙ Bar.ꝯſuluit, ꝙ teſtũ factũ per quendam dñm de Vrſinis[a] in ſuo caſtro in quo habebat me rum Imperium, & omnimodam iuriſdõnem valeret ac ſi fuiſſet apud acta confectum, & inſinuatum, vt ibi plenius per eum, vbi dicit etiam ꝙ per iſtam.l.fuit inductũ. ꝙ in bullis Papæ, & eṗorũ non apponatur teſtis, q a tot ꝓceres coram eis ſꝑ eẽ p̃ſumũtur, ꝙ nihil occulte fieri põt coram ipſis.ut hic in prin.cum gl.i uerſ. inter tot. ¶ † Per iſtã.l.dicit ſignãter Bal.in l.ſancimus. ꝙ ſi teſta-mentum primum habeat clauſulam derogatoriam ad ſequẽtia teſtamẽta ꝯdẽda valebit ſequẽs teſtũ inſinuatũ apud acta q̃q̃ in eo fiat mẽtio de cl'a derogatoria apposita in primo, de quo vide-bimus in d.l.ſancimus.j.c. † Dicit ẽt ꝑ hãc l. Imo.in c.j.de lit.ꝯte. ꝙ corã principe ꝓcedit libellus ꝯtinẽs merã narrationẽ, ſine cõ-cl'one, q a p̃ñtia principis ſupplet ſolẽnitates ꝑ iſtũ text.& refert Aug.hic illud dictũ ad idẽ, q a no.Bal. in l.nullius.j. ad l.Iul.maie. & in l.fi.ſ.de le.& in c.fi.de no.for.fide. & Spe.in ti.de ſen. §.iu-ſta.ver.nõ valet ẽt ſi eſt lata.& Io.And. in c.de cauſis. de re iudi.

Honor.& Theod. L E X XX.

Teſtũ poſterius ẽt apud principẽ, nõ tñ legitime factũ, an prius iuſtũ rũpat.
Inſtitutio hæredis non põt probari teſtibus ad excludẽdũ venientes ab inteſtato.

NOlumus. † Teſtũ primũ validũ nõ rũpit per aliud ſequẽs nõ ſolẽne, licet in ipſo ſequenti fuerit ſcriptus hr̃s princeps, uel alius vir ma gnę potentiæ.h.d.Sedm intellm gl.Frãc.Tig.& Bal.ve rum q a ſm intellm iſta lex nihil noui induceret cum hoc iã ſa-tis fuiſſet ꝓuiſum in l.ex imperfecto.ſ.e.& in l.eum hr̃des.ſ.tit.ꝓ Ideo ſm alium intellm quẽ approbãt oẽs alij doc.hoc intendit. Teſtũ in ſcriptis ſolẽniter ꝯditum, nõ tollit ꝑ ſequẽs ẽt ſolẽne, ſine ſcriptis ꝯditum in quo princeps, vel alius potens diceretur inſtitut⁹.h.d. Et ẽ rõ, q a ſuſpicat lex, ꝙ teſtes de facili dñt falſum, vt cõplaceant principi, vel alteri dño potẽti, vel ꝙ timeãt dicere verum, ideo lex ꝓhibet teſtificari quaſi p̃ſumat teſtes falſum di-cere, & ita intelligi ſm doc.tex.hic in ver. falſi. ¶ † In tex.ibi, vel legib.ad ſucceſſionem vocatus &c. ꝑ iſtum tex.dicit Ful.& Pau. de Caſ.hic, ꝙ ſcd's intellſ.ſ.recitatus hẽt locũ nedum ſi primum Teſtũ i ſcriptis p̃ceſſit, ſed ẽt ſi nullũ p̃cedebat, extabãt ſucceſſo res ab inteſt.q a Imperator, vel alius potẽs nõ poterit ad excludẽ dũ ſucceſſores ab inteſt.ꝑ teſtes ꝓbare ſe fuiſſe inſtitutũ, ꝙ ẽ ſin. notã. Et ꝓ hoc facit ſm eos, q a ſi i p̃iudiciũ extnei inſtituti in pri mo teſtõ, nõ põt Imperator ꝑ teſtes ꝓbare fuiſſe ſe poſtea inſti-tutũ, multominus debet poſſe in p̃iudiciũ venientiũ ab inteſt.ꝙ ſe non fundant ex teſtõ ꝓbato ꝑ vij. teſtes, put facit hr̃s extneus inſtitutus, ſed ſe fundãt in diſpõne iuris cõis, tñ Bal.& Sal.hic in diſcurſu verborũ expſſe ſentiũt ꝯñũ.& ꝯ opi.Ful.& Pau.de Caſ. facit, q a ſm opi.eorũ, ſequeret ꝙ tex.in l.non dubiũ.in prin.ſ.e. eẽt reſtringẽdus ad caſum qñ Imperator eẽt inſtitutus in teſtõ, de quo eẽt ꝑfecta ſolẽnis ſcriptura, vel aut.ꝙ vr̃ violare illũ text. gñalr loquẽtẽ, & ꝑ ꝯñs cõp̃hẽdẽtẽ ẽt caſum qñ corã teſtib.Impe rator ſine ſcriptura eſſet inſtitus, & facit ẽt ad hoc.l.hr̃des. Vnde forte non procederet opi.Ful.& Pau.de Caſt.& ad iſtum text.in ver.vel legib.poſſet reſponderi vt hic per Bald.qui duob.modis reſpondet, vt hic per eum, cum quo tranſit Sal.

Theod.& Valent. L E X XXI.

Teſtamentum in ſcriptis fieri debet ſm formam in hac lege traditam.
Teſtamentum in quo non requiruntur ſeptem teſtes.
Teſtes in dubio an præſumantur rogati, & an debeãt ſemper rogari a notario, uel a partibus.4.

HAc conſultiſsima. ¶ † Teſtũ in ſcriptis fieri debet ſm for-mã in hac.l.traditã.h.d.vſq; ad §.ex imperfecto. Et de iſta ſma teſtandi in ſcriptis, vide ꝑ Spe.in tit.de inſtr.edi.§.vt aũt. ver.teſtũ.cũ ſeq.& Azo.in ſumma huius tit.& ꝑ Io.Fab.plene in §.poſſint ad fi.inſti.eo. Et aliq̃d ꝑ gl.in l.j.i §. ſi ſinũ. ff.de bo.poſ. ſm tab. ¶ † In gl.in verbo, rogatos. Adde alios caſus in q̃b.nõ re-q̃runt.vij.teſtes, de q̃b. dictum fuit in l.ſi vnus.ſ.e. ¶ In gl.in ver-bo ſubſcriptiones.tene tertiã ſolonẽ. ¶ † Ex gl.tangit hic Cyn.& alij an teſtes in dubio p̃ſumãtur rogati, de quo vide plenius per Bar.circa hoc plures q̃ones formãtẽ in l.ſciẽdũ.ff.de verb.obli.cũ ꝯcor.& addi.quas ibi dedi. ¶ Dubitauit ẽt hic Sal.an illud q̃d dr̃ in teſtib.ꝙ dñt eẽ rogati in teſtõ in ſcriptis hẽat locũ in teſtõ nũ cupatiuo, & dicit ſe nõ reperire exp̃ſſũ, ꝙ debeant eẽ rogati, ſed ꝯuocati ſic, alle.l.in teſtis.j.eo.& l.hac ꝯſultiſſima.ſ.tit.j. Sed dic, ꝙ iura dicẽtia de ꝯuocatione[a] teſtiũ ꝓbare dicũtur ẽt de rogatio ne.l.diuus.cũ gl.in ver.ꝯuẽtis.ff.de teſ.mil.& gl.in l.nullũ.ff.de re pu.& inſti.eo.§.fi.in ver.adhibitis.& Bar.in d.l.ſciẽdũ in ver.q̃d ſi dicit adhibitis &c.licet Bal.aĩr dicat in d.l.diuus. Et ꝙ in teſtõ nũ cupatiuo dñt teſtes rogari, ꝓbat in d.§.fi.inſti.cũ glo.& bñfacit.l. fi.j.de ꝯdi.& auc.rogati.ſ.de teſti. & in §.nũcupationẽ.j. eod. l.in ver.vt.ſ.dictũ eſt iuncto illo tex.& Ro.firmat in repe.auc.ſiſt.j.ad l.fal.in xj.ſpãli limitatiũ uolũtatũ, licet ſm eũ aliq̃ allegẽt in ꝯñũ gl.ſing.iij.q.iij.q.ix.in §.de his in gl.mag. q̃ tñ ſm eũ ſolũ dicit ꝙ in ꝯctib.teſtes dicũtur eẽ rogati qñ ſunt ꝯctus in ſcriptis, & non alr, ſed illa gl.ſm eũ non dicit ita eẽ diſtinguẽdũ in teſtis. † A quo aũt teſtes oporteat eẽ rogatos.ſ. a teſtatore, an ſufficiat rogati a tabellione,

ADDITIO.

[a] Fran.Cur. ¶ De Vrſinis. An diſpõ huius.l.hẽat locũ in ipſo principe teſtãte, ui-de eũdẽ Alex.conſ.143.verſ.tñ Bal.in 13.vol.& adde an geſta a principe q de facto ſuperiorẽ non recognoſcit hẽant in terris ſuũ, ac ſi Summo Põtifice, ſeu Imperatore facta eſſent ꝑ eũdẽ Alex.in conſ. 15.in fi. cum ſequen. in 5.vola.

ADDITIO.

[a] ¶ Conuocatione. Idem dicunt cæteri noui inter quos do. Iaſ.cui inquãtũ dicit ꝙ in teſtõ inter liberos, nec in teſtũ ad pias cãs teſtes dñt eſſe rogatos neceſſa-rio, adde ꝙ dña ẽ inter p̃dictos caſus, q a in caſu oĩno filij ſunt ſucceſſuri p̃ñs rogatus non eſt neceſſarius, ſed ſecundo caſu non eſt ſic, ideo teſtes dñt eẽ roga ti ſm Ro.conſ.306.& an teſtes debeant eẽ rogati a notario, uel teſtõre, uide ꝑ Ang.conſ.234.& ibi uide quid ſi aliqui teſtes dicant ſe fuiſſe rogatos aliqui a notario aliqui vero a teſtatore, & ad prædicta, uide etiam Alex.conſ. 159.

tabellione, vel ab alio, vide p Dy. in l. hæredes palã. §. fi. ff. eod. & ibi p Pau. de Cas. & gl. j. in d. auc. rogati. & ibi Sal. & q no. Bar. in d. l. icũdũ. vers. qd si dr̃ notarius, vel testes &c. Bal. in l. parẽtes. ſ. de testi. & Io. Fab. in §. fi. instit. eo. & p Bal. i §. sed hoc q. d. ẽ eo. ti. §. Et ad mãm huius l. vide quod dicam in d. §. per nuncupationẽ.

1 *Testamentum imperfectum ratione solennitatis valet inter liberos tantum.*
2 *Testamentum imperfectum an valeat, vt codicillus.*
3 *Testamentum imperfectum ratione voluntatis, an valeat.*
4 *Testator ordinauit voluntatem suam in scriptis coram notario, sed antequam venirent testes decessit, an valeat eius dispositio.*
5 *Testamentum quot testibus possit probari.*
6 *Testamentũ imperfectum factum inter filios naturales, vel spurios an valeat.*
7 *Testm̃ imperfectũ cõditũ p descẽdẽtes in quo instituũtur ascẽdẽtes, an valeat.*
8 *Testamentum mutu factum, an valeat inter liberos.*
9 *Substitutio pupillaris filio pupillariter facta per patrem in testamento imperfecto an valeat.*
10 *Statutum q filia dotata non succedant patri ab intesta. morienti, non prohibetur succedere ex testamento.*
11 *Testamentum imperfectum an valeat quando præcessit aliud perfectum.*
12 *Testamentum inter liberos conditum semper censetur habere clausulam q valeat omni meliori modo quo valere potest.*

1 §. Ex imperfecto. † Testm̃ impfectũ rõne solẽnitatis valet inter liberos tm̃. h. d. ¶ In gl. j. ibi, vel nõ. Verũ aũt iste text. pcedat saltẽ hodie ĩ testõ nũcupatiuo. i. de quo nulla sit facta scriptura. vide p Sal. & Fulg. in auc. q sine. ĩ. c. ubi tenẽt q non de quo ibi dicet post glo. ¶ † In gl. in verbo, liberos. ibi eẽ codicillũ &c. & sic si ẽ codicill', nõ cõdicit iste tex. illi q. a pře. ff. de cõfir. tuto. dato q ibi testm̃ ĩpfectum valeret, vt codicillus, tñ datio tutoris facta in codicillis testõ non confirmatis non valeret, nisi tutor confirmetur a iudice. l. j. aľs. ij. ff. de cõfir. tut. & l. iij. ff. de test. tut. & sic nulla eẽt repugnãtia inter istum tex. & d. l. q. a pře. sed hæc prima sol. gl. ẽ vna truffa, ſm Bar. & sic vult Bar. q istud testm̃ valeat hic, vt testm̃. facit. l. ij. j. de codi. tñ p ista prima sol. gl. s. q istud testm̃ nõ valeat, vt testm̃, sed vt codicilli ab intest. facit plene tex. in l. fi. ſ. fam. erc. Sed p opin. Bar. qd ĩno valeat, ut testm̃ [a] dicit Ful. hic eẽ hodie tex. in auc. de testam. in pfe. in prin. Pro hoc allego gl. in l. filij. ſ. fami. erc. q̃ ad hoc p singulari alle. Io. de Imol. in l. si filius q in ptãte. ff. de libe. & posthu. & illud expsse firmat Bal. & Sal. in d. l. ubi hoc cõprobãt p aliquas rõnes quas ibi vide p eos. Idem vr̃ tenere Cy. in l. quoties. ſ. fam. erc. & Ang. in auc. q sine. ĩ. e. & Ang. in l. filio pteri to. ff. de iniusto testa. p istum tex. Et idẽ tenet ibi Ioã. de Imol. & ẽt Ang. in d. locis, & in d. l. fi. q licet p illã l. eẽt inductũ, q valeret voluntas ab intest. tñ p istum tex. ẽ inductũ, vt valeat iure testamenti, vel aľs, ut no. p Cyn. in d. l. quoties. vbi no. limitat pdicta eẽ vera qñ testator ẽ vsus verbo instituo: secus si dixisset assigno, vel similia verba in d. l. fi. rñde ad l. fi. put colligitur ex no. p gl. in d. l. filij. in uerbo intest. & ibi expssus p Bald. uidelicet q loquatur illa lex, qñ apparebat patrem voluisse testari, vt quia non faciebat instõnes hr̃dum, sed legata, uel aľs dispõnes conuenientes codicillis, licet aũt habeat effectũ testi, tñ non vr̃ q debeat proprie dici testm̃ vt per Bart. in repe. l. j. ſ. de sacros. ec. in ver. iiij. q̃ro &c. pro qua facit tex. in ea. l. §. si q s aũt. in vers. quasi. ¶ In ea. ibi corrigi &c. hæc nõ ẽ vera, q. a iste tex. vult valere testm̃ quo ad liberos tatũ, sed l. q. a pře. procedit in tutore, q nõ erat de liberis, vñ quo ad ipsum tutorẽ nõ valet testm̃ imperfectũ ne dicamus, q priuilegiũ concessũ p istũ tex. liberis intelligaĩ eẽ cõcessum cũ piudicio tertij. i. tutoris q̃ datio, si valeret o pareĩ ipsum inuitum cogi ad munus tutelæ, qd nõ ẽ dicẽdũ, arg. l. impuberi. in princ. ff. de admi. tut. & istã opi. tenuit gl. mag. in l. j. ſ. de test. tut. In quo dic, ut hic plenius p Bal. & de hoc aliqd p Bar. in d. l. impuberi. p illũ tex. ¶ In ea. ibi p codicillis &c. hæc diuinat ideo teneas aľs solũnes q̃ ponũtur hic, & in l. cõtria. ¶ † Ex gl. q̃rit hic Barto. an iste tex. hẽat locũ in testõ impfecto rõne voluntatis. & concludit, q nõ, secutus gl. no. in l. si is q. ff. eo. cui adde aliam gl. paruã in l. fi. in ver. cõpletũ. ſ. fam. erc. Et de hoc p Guil. de Cu. Bal. & Sal. ibi, & istud facit ad qõnẽ. Si testõr scripsit in schedula totã voluntatẽ suã in qua filios instituit, puta in disparib. portionib. & legata extraneis reliqt, & testm̃ in capsa reposuit, & legi nõ fecit, an valeat saltem inter liberos [b] & in d. l. si is q. decidit, q sic, q. a dr̃ psectũ rõne voluntatis, sed imperfectũ rõne solẽnitatis, q. a non fuit publicatũ, & lectũ prout reqrit l. fideicõmissa. §. j. eum ibi no. ff. de le. ij. & ita ẽt tenet Bar. in d. l. fideicommissa. §. j. ubi ẽt uoluit plus proue. ĩ. dicam. Sal. tenet hic cõnũ. f. q nõ valeat, q. a in qõne proposita dr̃ ẽt eẽ defectus voluntatis. alleg. tex. in l. hac consultissima. in ver. profiteatur agnoscere. ſ. ti. j. in d. l. fideicõ. §. j. ita vr̃ tenere Bal. in fi. j. de fideicõ. uer. q d de scriptura manu testatoris, teneo opi. Bal. qñ testm̃ ẽ scriptum manu ppria testõris, quia de hoc ẽ tex. in auc. q sine. ĩ. eo. & ibi hoc expsse in terminis firmat Bal. cũ quo trãsit Pau. de Cas. ibi, & in d. l. si is q. Sed vbi non est scriptũ manu testõris ſm formã traditã in d. auc. q sine. ẽ magis dubium, nã Bart. in d. l. fideicõ. sub dubio forte adhuc tenuit. q ualeret, q. a non dr̃ imperfectũ rõne uoluntatis, vt ibi per eũ. Sed cõtrium tenet expsse Bal. in d. auc. q sine. p illũ tex. q. a ib. ẽ spãle, in testõ scripto manu ppria testõris, ergo secus ẽ in alia scriptura imperfecta, ut ibi aperte sonat litera, bñ facit tex. in l. fi. iuncta auc. si mõ. ſ. fam. erc. Et istã opi. seqĩ Pau. de Ca. ĩ d. l. si is q. ĩ auc. q sine. Saluari tñ posset opi. Bart. qñ saltẽ p duos testes pbaretur illã fuisse voluntatẽ testatoris p illũ tex. iũctis his q̃. ĩ. dicã. Et ita fortasse intellexit Bat. in palleg. l. fideicõmissa. §. j. vt sonant iura allegata p eũ, de qua mã ẽt, vide plene p Pet. de Anch. & Imol. in c. ij. de testa. & p Imol. in d. l. si is q. in qb. locis Imol. ponit longã distin. q̃ hẽt magnã æqtatẽ. Et saluis h s q̃ dixi. ſ. eã sequor. De qua mã et vide p Oldr. in consi. 119. inci. Titius condidit testm̃, ubi in aliqb. cõdicit decisioni positę p Imol. in locis. ſ. alle. ¶ † Nã vult Oldr. q si testator fecit scribi voluntatem suã, & ordinauit cũ uocareĩ notarius, & testes q de illa voluntate eẽnt rogati, & añq uenirẽt decessit testator. Non ualebit ſm eũ illa dispõ ẽt ad pias cãs q̃uis pbeĩ p testes testõrẽ ita ordinasse, q. a illud nõ fuit testm̃, sed pordinatio ad testm̃, alle. in arg. l. ij. in prin. ff. de sen. ex peri. reci. & d. l. fideicõmissa. & d. l. si is q. Et uerba Oldr. reassumpsit Io. And. in addi. Spec. in ti. de instr. edi. §. cõpendiose. sup verbo q d si prius. circa fi. ibi tñ nõ fecit mẽtionẽ de Oldra. sed dicit fuisse qõnẽ de facto, & non ponit casum in dispõne ad pias cãs, tñ formalr ponit rõnes Oldr. Attñ magis placet decisio quã ponit Imo. in dictis locis. ¶ Et ex no. p Imo. ẽt ibi, & p Bar. in locis. ſ. alleg. apparet, q ex qõne pposita non fuit defectus uolũtatis, sed solẽnitatis, & in mã, & qõne pdicta ẽt uide p Pet. de Anch. & Io. de Imo. in c. cũ esses, in viij. q. de testa. & q no. d. Abb. in c. cũ. P. Tabellio. de fid. instr. & q̃ no. Bar. in l. in testõ. ff. de fideicõ. lib. & Bal. i repe. l. j. uer. sup. vj. q. ſ. de sacros. ec. & ĩ l. si iuris. ĩ. de man. test. & Ang. in l. si certis. in repe. ſ. de pact. Pau. de Ca. in cõs. 460. q inci. ſ. e. q q̃rit, & p Ro. in repe. auc. verisilr in xviij. spãli, circa vltimas uolun. i. j. ad l. fal. vbi tractãt, an idem sit in dispõne ad pias cãs q ẽ in dispõne inter liberos. ¶ † Quærit ẽt hic Bar. quot testes reqraneĩ ad pbõnẽ huius testi, & concludit, q duo, [c] vt no. gl. in d. l. fi. ſ. fam. erc. & p gl. in d. auc. q sine, & in corpore vñ illa sumit. s. in auc. de testa. imperfe. §. j & p gl. in §. & q sæpe. in auc. de trien. & semis. Nec reqrĩ q testes sint rogati, vt est glo. valde not. in l. fi. ĩ. de codicil. & no. Bal. Sal. & Ful. in d. auc. qd sine. & Ang. in d. auc. de testam. imper. i prin. ¶ † Quærĩ ẽt hic p Bal. & Ang. an iste tex. hẽat locum in filijs nãlib. aut spurijs, de quo vide in tit. de instr. edit. §. cõpẽdiose. versi. q d si pr̃ nãlis. & Bald. in lege si qua illustris [d]. j. ad Orfi. & in l. q ex testõ. §. mulier. ff. eo. & ibi ẽt p Imol. & Bal. Sal. & Pau. de Ca. in l. fi. ſ. fam. erc. p Bal. in l. parẽtes. ff. de in ius voc. & in l. humanitatis. ſ. de nãlib. libe. p Ang. in l. si filiũ. ff. de his q sunt sui uel alie. iuris. in l. filio pterito. & ibi ẽt p Imo. ff. de iniusto testam. & p Imo. in l. ex facto. §. si q s rogatus ff. ad Treb. Et licet passus sit disputabilis, tñ pro nunc placet, q habeat

ADDITIONES.

a Fran. Cur. ¶ Valeat, vt testm̃. Adde tu, & vide Old. cons. 119. inci. Titius cõdid. & Ludo. Ro. cons. 360. aľs. 306. & Ful. hic qui dicunt, qd ad hoc vt testm̃ cõditũ inter liberos tollat primũ testm̃ solẽniter factũ in quo eẽnt instituti extranei requirunĩ in isto testõ inter liberos condito quinque testes saltẽ ſm tex. in ista l. j. §. si quis aũt. quia vbi ẽs minores essent numero liberos diceref eã testati. & vbi põt hr̃e locũ cã testati cessat cã intestati. l. q̃diu. ff. de acquir. hær. pro uno facit qd voluit Bar. in l. j. pelcipali. q. ſ. de sacros. ec. in l. ij. ff. testm̃. ff. quẽ ad. testa. ap. sed qd corã duob. aut trib. factũ inter liberos sufficiat ad reuocatonẽ primi solẽnis tenuit gl. melior de iure ſm Bal. post Cy. in l. quoties. C. fam. erc. & gl. in l. filij. in ver. ab intesta. e. ti. & ibi Ang. & gl. in §. fi. in ver. nullã inſti. qb. mod. test. infir. Bal. & Imo. in l. ij. de iniust. testa. & Imo. in d. l. si filius. ff. de lib. & posth. & ibi dicit gl. esse sing. in d. l. fi. n. & idẽ ibi Bal. & Bar. & Flor. in auc. q sine. ĩ. e. ti. & Bar. hic, & Bal. in l. sancimus. ĩ. eod. vbi qd oẽ testm̃ ex quo põt adiri hr̃ditas ẽ testm̃ pfectũ, & hãc pte sequunĩ Angel. & Sal. hic, & Spe. ĩ ti. de instr. editio. §. cõpẽdiose. ver. q d si filius. & Ang. i auc. ẽ testa. ip. §. j.

b ¶ Inter liberos. De hoc per Alex. consi. 76. ij. lib. per Io. de Ana. consi. 27. & ibi Bologn. refert. de verbo ad verbũ verba de qb. hic, & vide Bal. cons. 396. iiij. li. & vide qd voluit Ludo. Rom. cõsi. 179. incip. amplissime doc. Pau. de Cas. cõs. 201 & 353. in j. impressis & cons. 94. Abb. consi. 98. & 201. Alex. cons. 46. ij. lib. & consi. 223. j. li. Pau. de Cast. consi. 199. Ful. cõsi. 29. & cõs. 17. & cõs. 57.

c Franc. Cur. ¶ Quod duo. Adde, & vide omnino Bal. in repe. l. j. in 5. q. 9. q. prin. qui vr̃ tenere cõtrium, pro quo vr̃ tex. in l. hr̃des palam. §. in testamentis in generalitate sui. ff. eo. & vide eundem Alex. in consil. 146. in ij. vol. vbi dicit cõem esse opi. q valeat cum duobus testibus etiam rogatis, & adde eundem in cõs. 304. eo. uol. & ibi dicit, q inter testamentum inter liberos conditum est liberum a solennitatibus iuris, & pro intellectu huius §. uide eundem Alex. in cõs. 176. iij. uol. & adde eundem Alex. in consi. 14. in consi. 124. j. uol. & ubi an valeat datio tutoris in testamento imperfecto.

d ¶ Si qua illustris Ludo. Rom. consi. 179. sequitur opi. Bal. in d. l. si qua illustris.

habeat locum iste tex.solum in filijs legitimis, & naturalibus, quia ubi in l.fit mentio de filio intelligitur de naturali,& legitimo.d.l.filium diffinimus,& hoc vr, pcedere in testo pris,sed in testo matris vr q iste tex.locum hēat etiam in filijs nō legitimis, quia quo ad matrem in succedendo hñt pro legitimis nisi mater esset illustris,uel filius esset natus ex damnato coitu,& accusabili.l.suspecta.§.j.cum ibi not.per glo. ff. de inof.testa.Reliqua pp breuitatem in hoc articulo omitto,& per te uideas in dictis locis.De quo etiam aliquid uide per Bald.& Sal.in l. si quando in fi.princ.s. de inof.testa. Vbi quærit quid si concessum erat a principe alicui ut possit instituere filium spurium. Vtrum possit eum instituere coram duobus testibus. ¶ †Quæro utrum eḡ possint ascendentes a descendentibus in testo imperfecto institui,coram duobus testibus,concluditur cōiter q non,vt p Spe. in d.§.compendiose.ver. quid si filius.& per Bal. in d.l.si qua illustris.per Bal.& Sal.in d.l.fi.s.fami.ercis.Bal.j.ea.l.§.si quis autē. vbi dicit,q in ascendentibus instituendis requiritur solennitas posita in d.§.si quis aūt.vbi probatur sm eum. ¶ †Quæro nūqd testm̄ factum nutu valeat inter liberos.ui.de Ang.in l.in fraudē. §.j.de testa.mil.vbi tenet q nō [a]per id qđ ibi no.in milite de quo dixi in l.discretis.s.tit.j. ¶ Quæro an iste tex. habeat locum in testamento ceci,dic vt fuit visum post Bal.in l. hac consultissima. s.ti.j. ¶ †Quæro quid si pater in testamento imperfecto filio pupillariter [b] substituit, an valeat illa substitutio pupillaris maxime si alius filius sint ei substitutus,& dubium facit,quia substitutio pupillaris dr testm̄ filij.§.igitur.instit. de pupillari subst.q. filius fratrem suum,vel alium non posset in testo imperfecto sibi hrdem facere de hac.q.vide p Bar. in l.ij. in prin.in ver.vj.dixi q requiritur &c.cum ver.seq.ff.de vulg.& pupil. cum quo transit Imol.in c.Ray.de testamen.& per Sal.in l. si testo.j.de impub.& alijs substi.q pro nunc aliter non examino. ¶ Item qro vtrū iste tex.habeat locum si testm̄ erat imperfectum rōne preteritionis, q ista est in mā.d.l.filio pterito.& d.l.si duob.§. si prius.ff.de ꝯta. & per Bar.& alios in l.si filius.qui in ptāte.ff.de lib.& posthu.dic vt ubi. ¶ †Quæro etiam quid si pr testatus est inter eas suas filias, q̄ dotatæ erant,& ex forma statuti non succedebant ab inte. An quo ad eas habebit locum iste tex. Ful.j.in auc. hodie.§.p nūcupationem.dicit se putare,q sic,quia dato q sint exclusæ ab inte. non sunt exclusæ condito testo si hñt voluntatem patris.alle. in simili id q hr in l.non putauit.§.in adoptionē.ff. de ꝯtab. Refert tñ ipse ibi q Bal.tenet ꝯtrium, sed non reperio Bald.hoc dicere. Vr tñ ꝯ Ful.facere tex.cum gl.in l.fi. in ver. parens.s.fam.ercisc. Sed rñde,q ibi loquitur sm tpa illius.l.sm q̄ ex testo imperfecto solum vocabantur sui,vel emancipati, & talis filia pp dictū statutum desijt eē sua,vt no.Bar.in l.j.§.sciendum.per illum tex.de suis,& legiti.et Bal.in l.fi.ad fi.j.de lib.pte.sed. per istum text.facta est ampliatio ad omnes liberos etiam non suos, et emancipatos. ¶ Nec etiam obstat id q no. Bal.in d.l.si qñ.in fi. prin.s.de offi.test.quia Bal.ibi loquitur in eo qui de iure cōi, uel municipali non poterat succedere ex testo, sed ex priuilegio tñ,et hac rōne fundata est decisio sua. ¶ †Quæro etiam an iste text. locum habeat si aliud solenne testm̄ pcessit, & Bal.in eadē.l.§. si quis autem.vr sentire,q sic,dū opponit de illo.§. ad istum text. Pro hoc facit tex in l.ij.ff.de iniusto testa.& l.eius militis.§.militia missus. in fi.ff.de testa.militis. Nam quantum ad liberos satis dr illud testm̄ esse perfectū.hoc etiam vr uelle Ang.in auc. de testa. imper.§.j.& Pau.de Cast.in auc.hoc inter liberos.j.eo.& consi. 362. licet Fulg.in d.§.si quis aūt.videatur velle ꝯnum per d.§.si qs autem.Et licet ipse non dicat hoc voluit Old.in consi.119.inci.Titius condidit &c.per dictum.§.si quis autem.iuncto isto tex. Tñ per prius allegata placet mihi magis præcedens opi. & non ob. §.si quis autem.quia respondet q ibi non loquitur in liberis,ut hic,& ibi etiam dicit Bald.& no. expresse gl.in d.l. filij.in verbo intestato.s.fam.ercis.& Bald.insti.eo.§.sed hæc quidem. de quo etiam vide no.p Pet.de Anch.& Io.de Imol.in d. c.cum esses.in viij.q.& quæ dicam in d.§.si quis autem. ¶ † Item adde q testamentum conditum inter liberos semper censetur habere clausulam [c] valeat omni meliori modo quo valere potest,vt est casus notabilis in l.cohæredi.§.cum filiæ.in uer. non valuit. in fin. ff. de vulga.& pupilla. quam ad hoc multum not. Ioan. de Imol. ibi & in cap.Rayn.de testamen.post Anto.de Butr.ibi.Ad idem est alia gl.d.l.filij. in versicu.intest. ibi dum dicit gloss. sed & nihilominus & cetera iuncto tex. ad hoc illum textum cum glos. dicit Fulg.q alibi non reperitur, & ita limitatur regula.l. non codicillum supra eodem & l.prima cum ibi notatis.ff.de iure codicil.Sed gloss.in dict.§.cum filiæ. videtur mihi, q hoc clarius dicat. Tangunt etiam aliqua Bald.& Sal.de quibus dicam in d. §.si quis autem.

ADDITIONES.

a ¶Quod non.Idem Ang.consi. 257. tenet q non in valente loqui.

b ¶Pupillariter.De hoc per Pau.de Cast.consi.154.

c Fran.Cur.¶Clau.Adde tu,& vide eundem Alex.in consi.151,in 5.vol.versi. ij.rñdeo.Et vide Pau.de Cas.in consi.355.inci.in Christi nomine,super puncto qrit.vbi si testator in testo mandat filiam dotari, & apponat.d.clausula oi meliori modo &c.q perinde est ex virtute dictæ clausulæ ac si filiæ reliqsset n.inthiu. & refert idem Alex.in consi.50.in 5.volu.& adde eundem Alex.in consi.123.iij.vol.in fi.& bar.in l codicillis.§. si ff.de leg. ij.& bal.in l.visum. ff.si cer.pet.col.pe.de Io.bap.de San.Seue.in repe.l.oēs populi.ff.de iust.& iu. & ibi alle.Io.Cal.in c.cum super abbatia.extra.de offic. dele.q ibi per contextu ras potest apparere,q quis voluerit actū valere omni meliori modo quo possit,q tunc procedit illa vulgaris regula si non valet q ago, ut ago,valet &c.& ista etiam a.Ide ad bal.in l.quoties.j.eo. ubi etiam dicit de materia.

1 *Testamentum in scriptis inter liberos conditum hodie valet licet sit minus solenne, dummodo sit seruata forma hic tradita.*

2 *Testari olim poterat pater inter liberos quomodocunque.*

3 *Legum correctio non inducitur ex maioritate rationis sm cōmunem opi.*

4 *Testes an requirantur in casu huius autenticæ.*

5 *Instrumentum scriptum per signa,& non per literas extense,an valeat.*

Vod nunc. † Hodie testm̄ in scriptis minus solēne inter liberos conditum,ita demum,valet, si forma hic scripta seruatur,& tunc in eo legata & fideicom. ac libertates quibuscunque relinqui proh. d.Et in hoc vltimo dicto corrigit.§.ex imperfecto. ¶ †Et ad euidentiam pmitte q olim si reperiebat scriptura ptinēs vltimam voluntatem factam a pre inter liberos,siue etiam eēt scripta manu patris siue alterius erat seruanda inter liberos q̄uis non esset solēnis,& careret testibus, ut l. fi. in verbo qcunque scripturæ.s. fami.ercis.& si negabatur scriptum fuisse a pre, [a]vel alio de voluntate sua erat hoc probandum per duos testes vt ibi per glos. in ver.iudicij.Postea fuit inductum per auc.si modo.ibi positam q non valeat talis scriptura in vim vltimæ uoluntatis nisi sit scripta a patre,uel liberis ipsius patris. Postea vero fuit inductum per istam auc.q si tota scriptura est de manu patris,non requirit alia subscriptio,dūmō contineat ea,de quibus hic,vbi autē non eēt scripta a pre.sed ab alio,tunc requiritur subscriptio pris, vel liberorum per dictam auc.si modo.quæ in hoc non reperit correcta. ¶ †In gl.j.ibi Martinus vero cōis opi.eē vr q.§. ex imperfecto.non corrigatur per istam auc.in testo nuncupatiuo,sed sufficiat illud coram duobus testibus fuisse factum, seu per duos testes fuisse probatum per illum.§.dum dicit imperfecto.& licet Sal.& Ful.hic,& Sal.in l.fi.s.fami.ercis.& Ful.in d.§.ex imperfecto,& j.eo.auc.hoc inter.§.per nuncupationem. & in auc.si mō. s.fam.ercis.conentur impugnare communem opi.tenendo q.§. ex imperfecto. non loquatur in testo nuncupatiuo, & q testm̄ nuncupatiuum non valeat coram non solēni numero testium etiam inter liberos, vt hic per eos qui principaliter mouentur, q Imperator vsque ad.§.per nuncupationem. vr voluisse loq in testo in scriptis, & maioris est autoritatis actus factus in scriptis q̄ sine scriptis patet in l.nolumus.s.eo.& in l.gnalr.s.de non numera.pecu. Item quia als sequeretur absurdum.s.q si testator inter liberos fecisset testm̄ in scriptis cū subscriptione quatuor testiū non valeret nisi eēt scriptū manu testatoris, vel subscriptum ab eo sm formam huius auc. & dictæ auc. si mō. q̄ hoc corrigūt.d. §.ex imperfecto.& tñ si eēt vera cōis opi. si eēt factū nuncupatiue corā duob.testib.valeret, & ad hoc vltimū cęteris pmissis q̄ sunt leuia potes rñdere sustinēdo cōem opi. approbatā etiam p glo.j.in d.§.ex imperfecto. q ex maioritate rōnis non inducat legū correctio,put magis cōiter tenetur p no.in auc.quas actiones.s.de sacros.eccl.& plene per Imol.in l.si vero.§.de viro.ff. solu.mat. ¶ † Verū aūt in casu huius auc. requirantur testes.dic,vt ibi legit.& not. in corpore vñ ista auc.sumit.s. in §. in auc.de test. imper.& aliqd p Bal.& Ful.hic nā vr q quo ad liberos non requirant testes,sed si negēt scripturā eē manu testōris scriptā pbet, vt no.gl.i d.auc.in ver.decisionē.sed quo ad alios requirunt testes, vt in d.§.j.sufficiūt duo.vt hic p Bal. & ad ista auc.cū ibi not.per Bal.vide q̄ dixi in d.§.ex imperfecto. ¶ †Vltimo qrit hic Barto.& Bal.an valeat instrm̄ scriptum per signa,& non per literas extense,de quo dic,vt per eos hic, & in l.quotiēs. post prin. als est.§.j. ff.de hæ.instit.& p Spec.in tit.de instr. edi.§. postremo.als ē in §. instrm̄.in ver.itē opp.q instrm̄. est scriptum p not.cum ver.seq. & cū concor.ibi alle.& p Bal.in l.verbū nolo.j. de fideicō.& per Angel.in l.Lucius.in prin.ff. de test.mil.per d.Anto.in c.j.de fide instr.p Fulg.in ea.l.§.fi.& p Rom.in repe.auc.similiter.j.ad l.fal. xvij.speciali,circa vltimas voluntates.

ADDITIO.

a Fr.Cur.¶A patre.Adde tu quomodo valeat testamentum imperfectū inter liberos manu testatoris scriptū,& vide eūdē Alex.in consi.123.in j.uolu.& vide in consi.104.in ij.uol.

t Testm̄

1 *Testamentum factum inter liberos non reuocatur per aliud testamentum, nisi secundum sit solenne cum clausula derogatoria.*
2 *Testamentum primum, an & quando reuocetur per secundum.*

§.Hoc inter liberos.

†Testũ factũ iter liberos, nõ reuocatur p aliud testũ, nisi fm testũ sit solenne, [a]& testor in secũdo declaret se nolle illud pri⁹ testũ valere.h.d.¶ Et ad mãm huius auc.eũ hic not. per Bal. vide quæ no. doc.in l.sancimus.j.eo. & ibi forte tãgetur. ¶†In gl.j.ibi pp pcedentẽ solẽnitatem.Saly.hic dicit istam non esse bonam rõnem,q a ea inspecta sequeret, q si cũ solẽnitate posita in auc.q siue testor ɔdidisset testũ inter extraneos,q illud testamentũ non reuocaret p scdm sine expssa derogatione,qd est falsum vt per gl.in corpore vñ ista auc.sumit.in versi.pfecta & hic p doc.vñ dicit Sal.q gl. debuit dicere q istud processit nõ pp solẽnitatẽ praecedentis testi, sed pp fauorem liberorũ in quorum fauorem erat ɔditum primũ testũ, & ita faciũt ad id qd tractat hic Ange.qrens dispositio huius auc.locum hẽat in testõ nuncupatiuo.i.facto primo loco,inter liberos,an vero solum hẽat locũ in testõ scripto manu testõris fm formã traditã in d. auc.q siue. & dicit Ang.q ipse est in opi.ɔtria omniũ tenentium q habeat locum ẽt in nuncupatiuo.Nam ipse tenet ɔtrium p istam dictionẽ, hoc.q respicit testũ conditũ fm formam.d. auc.q siue, & ita sonat tex.in corpore.f.in §.& si q.in ver. hoc scema.iuncto.§.præcedenti cui continuatur & sic in alio testõ stabimus iuri antiquo, & p ɔñs tollat pcedẽs absq; alia derogatione,iuxta id qd habet. j.ea.l.§.si quis autem.& in §.posteriore. insti.q.mo. test. infir.quia q non corrigitur, stare non prohibet.l. sancimus.j.eo.Pa.de Ca. hic dicit in hoc omnes doctores tenẽt ɔtrium eius qd dicit Ang. f.q hic attendatur fauor liberorum institutorũ in primo testõ, non autem sola scriptura pẽis,& istud videnẽ sonare verba Saly. vt retuli.s.idem etiam recidunt verba Cy. Ray.Bal.Sal.Ful.dum tenet q si nenirum testũ scriptum est manu testatoris,sed tabellionis septem testibus solenniter q nihilominus habebit locũ dispositio huius auc.vt hic,& per eos, & propter eorum authoritates oportet acquiescere.

ADDITIO.

a Solenne.Vide per eundem Alex.consi.105.iiij.lib. & adde q voluit Ro.consi. 179.& 385.Alex.consi.103.& 146.ij.li.Ro.consi.307.Pa. de Ca. consi.362.

1 *Testamentum nuncupatiuum fieri debet coram septem testib.)ad hoc conuocatis, & testatoris voluntatem audientibus.*
2 *Testamentorum in scriptis forma si non sit seruata perfecte tñ septem testes rogati audierunt voluntatem testatoris, an probent eius voluntatem.*

§.Per nuncupationem.

†Testũ nuncupatiuum fieri debet coram septem testib. ad hoc cõuocatis, & testõris voluntatem audientib. h. d. Et formata talis testamenti vide formaliter traditã per Spe.in tit.de instr. edi.§. vt autem. ¶†Quid si testator fecit in testõ seruari formam testandi in scriptis, sed non perfecte fuit se seruata: tñ rogati testes septem audiuerunt totam voluntatem testõris,an sufficiat per illos testes.vij. probari voluntatem testaris,& valere possit testũ illud tanq̃ nuncupatiuum, dic vt hic no.p Cy. Concludentem q sic, nisi aliud ex ɔiecturis appareat. nõ est enim putandum testõrem voluisse se instringere ad vnã viã testandi,& sic eligere viã p quã suũ iudiciũ impugnet,argu.l. iij.ff.de test.mil. Attento q forma testandi in scriptis,& forma testandi nuncupatiue non sunt ɔtriæ , & repugnãtes sed separatę, & diuersę qd est notandum,& seqr hoc Pau. de Ca. hic adde.l.j. cũ ibi no.per Bar.ff.de iure codi. & no.Ang.& Ioã.de Imo.in l.j. si naũt.ff.de hær.inst. Ful.hic refert dictam decisionem Cy.hic,& fm eum infideliter refert , iõ de eo mentionem non facio.

1 *Testamentum primum perfectum , & solenne , non tollitur per secundum imperfectum nisi trib.concurrentib. vt hic.*
2 *Testes non debent recipi per notarium,sed per iudicem.*
3 *Testis examinari potest per notarium,qñ non potest examinari per iudicem.*
4 *Testium examen potest iudex notario committere in ciuilib.tantum.*
5 *Examen testium,an possit delegatus notario committere.*
6 *Instrumenta, vel alia iura actorum an possit produci apud notarium actorum, sine præsentia iudicis.*
7 *Substitutio pupillaris an possit fieri pupillo in codicillis.*
8 *Substitutio pupillaris facta in codicillis dato q non valet iure directo, an saltẽ trahatur ad fideicommissum.*
9 *Testũ imperfectum ratione preteritionis factum inter liberos,an valeat.*
10 *Testũ primum factum ad pias causas coram septem testib. tollitur per sequẽs ad pias causas factum coram duobus.*
11 *Testũ primum solenne in quo sunt instituti aliqui venientes ab intestato,sed non omnes , & in secundo imperfecto sunt instituti omnes venientes ab intestato, an tunc tollat primum .*

§.Si quis autem.

†Primum testũ pfectũ, & solẽne non tollitur per fm i pfectũ, nisi tribus concurrentib.f.q in primo testõ solẽni fuerunt instituti extranei, & q in secundo nõ solenni fuerũt instituti venientes ab intestato,& q saltẽ in secundo interfuerũt q̃nq; testes,q b.cõcurrentibus adhuc fm testũ non valet, vt testũ,sed vt voluntas intestati.h.d.¶ No.casum in quo cã intestati tollit & vincit cãm testati,rñ aũt est ɔtriũ, vt.l.anteq̃.j.cõia de suc. & l.q̃diu.põt ex testamento.ff.de acqui.hæ.¶ In tex. ibi,sed quasi voluntatẽ intestati hic,& in ver.seq.addunẽ duo ad ius antiquum positũ in l.ij.ff. de iniust. test.quorum primũ est q istud fm testũ nõ valet tanq̃ testũ,sed quasi voluntas intestati, fm est q i tali testõ secũdo impfecto requiruntur ad minus q̃nq; testes, & in hoc iste tex.non reperitur alibi q̃tũ ad ista duo. ¶ In glo.in ver.sancimus.ibi a cõpositonb.&c.vel dic q dato,q istud esset a l.veteri introductũ, tñ declaratur ius antiquum per istũ tex. addentem duo, vt dixi.s.in tex. ¶ In ea.ibi , vẽ tolli primũ &c. tex. in d.l.cum q dã.dicit totũ ɔnum eius qd dicit gl.vt patet ibi dũ tex. dicit neque superius rupium esset,iõ solue melius, vt p Bar.in d.l.cũ q dã.q intelligit illũ tex.fm l.hæreditas.hic alle.p gl.vt ibi p eum.¶ In ea.in fin.ista solo diuinat ad d.l.Claudi⁹.iõ inde q opi.Papi.fm quã tex.ibi dicit ita fuisse iudicatũ non est vera , sed vera est opi. Pauli iurisɔ. ibi relata in tex.& fm illam non ɔdicit huic literę,vel ibi nõ q̃rit an per fm non solenne tollaẽ primum solenne, sed an hæres institutus in vtroq; testõ si per errorem iuris adeat ex non solenni vẽ repudiare ex solenni.¶†In gl.in ver.depositiones.no. ex glo. q testes non debent recipi per notarium. sed per iudicem.Adde no.per gl.in l.iubemus.j.de libera.cã.& tex.in l.solam.fm primã expositionẽ gl.s.de testi.& gl.in l.curent.ff.de testi.¶†Qd limita primo nisi testis non potuisset examinari p iudicem , vt qa erat testis in partib.valde longinq̃s a iudicio,vel erat in articulo mortis adeo q si pars q̃ volebat testem examinari facere iuisset ad iudicem,testis statim periisset,& eius testimonium hẽri nõ potuisset. Nã tũc si fuit examinatus per notariũ valebit dictũ eius ad psumptionem aliqualem inducendam,vt signanter probat Bar. in l.admonendi.in versi.& q d si dictum testis &c.ff. de iureiu.& seq̃tur hoc Ant.de but.in.c.fi.de iureiu.& Ro.in l.si vero.§.de viro.in.l.v.fallen.ff.sol.ma.¶†Scdo limitatur fm Bal.hic nisi iudex hanc examinationẽ testium cõmisisset ipsi notario,[a] q a hoc fieri põt alleg.l.iudices.s.de fide instr. & l. scire oportet.§.oportet.el. ij.cũ gl.in verbo vna.ff.de excul.tut. & q̃ no.in cle.j. de offi. dele. Sed caue q a istud vẽ ɔ no.p gl.in auc. apud eloquentissimũ.s.de fid.instr.q̃ dicit,q examinatio testiũ non põt cõmitti nõ habenti iurisdictionẽ p tex.in auc.vt defun.seu fun.§.illud.& hoc seq̃tur Bar.in.d.auc.apud eloquentissimũ,vbi dicit hoc esse verũ de iure ciui.nisi cõmitteret oe ɔsensu partiũ notario,q a tunc valeret.Nã videmus fm eum q valet examinatio testiũ facta ab arbitris electis a partib.l. fi.s.de test.& tñ arbitri nõ habent iurisdictionem, quæ priuatorum ɔsensu tribui non põt.l.priuatorum.ff.de iuri. om.iud.dicit tñ Bald.in auc.sed iudex,q̃ legit cum l.nec honore s.de epis. & cle. q in.d.auc.sed iudex ponitur vnus casus specialis in quo de iure nostro põt committi examinatio testis notario.f.qñ mittitur notarius a iudice,vt examinet epm . Regulariter aũt fm Bal.ibi est ɔtrium alleg.hic no.gl.tñ in.d.auc.sed.iudex intellexit illum text.qñ iudex erat impeditus accedere ad episcopum aliàs nõ potuisset committere per.d.§.illud.vel fm Gui.de Cu. ibi,dic q etiam si iudex nõ erat impeditus potest committere notario in illo casu,q a iudex habet iustam causam[b] mittendi notarium ne iudex eundo inferat dedecus officio suo, ar. l.iubemus . in fi. eo. tit. sed Saly.in.d.auc. sed iudex dicit q illa.l.iubemus.loquitur in subditis ad quos non debet accedere iudex,sed dicit ipse q quicquid sit est notandum ex.d.auc.sed iudex.quod iudex ex causa potest notario committere examinationem testium[c], & quod hodie in consuetudinem regularem deductum est hoc pp multitudinẽ agendorum.& ita ẽt voluit ipse in.d.au. apud eloquentiss.f. q dicta ɔmissio in dubio psumitur facta ex cã.videlicet pp multitudinẽ negotiorũ,& ita intelligit & saluat ipse gl.in.d.§.oportet.Io.de imo.in l.si q.s ex signatoribus.ff.quẽ ad.te.

ADDITIONES

a Notario. Dicit Laud.Rom.sin.suis. q in criminalib. iudex non potest committere examinationem testium.
b ¶Iustam causam.Dicit Rom.sing.suis q si iudex videt q tute non potest examinare testem in vno loco,q debet in alio loco examinare.
c ¶Examinationẽ testiũ . Et an credaẽ notario etiam asserenti in suis actis illam sibi fuisse ɔmissam vide oino Gui.Papæ in q̃onib. suis,q̃. cxvj.ici.l hac cura. Adde q examinatio testiũ i cã criminali nõ dẽt alteri ɔmitti ẽt si sunt l lõginqs parti. sed examinari debent ipsi testes in præsentia ipsius iudicis , vt per Soci. in tracta.suo fallen.in regula cccxc.

ad, tc, spe. et dicit q ex cã põt iudex cõmittere notario examinationem testis, & ideo dicit ipse q ad ægregiam personam examinandam iudex debet mittere notarium ad domum qui ei deferat iuramentum, & examinet ipsum. & ad hoc pôderat ipse gl. fi. ibi Bar. in d. l. iudices. & dicit q ex cã põt cõmitti notario per no. in d. cle. j. & tangit etiam ibi Bal. an sola examinatio testium indistincte cõmitti possit notario sine iuro, si iudex p seipsum deferat testib. iurm, de quo etiam per Inno. & alios in c. cũ Bertoldus. de re iu. & per doc. in c. super qõnũ. §. verũ. de offi. dele. & in c. si quis. de testi. & qđ no. Bal. in l. a iudice. ꝯ. de iud. Ang. in d. l. iudices. tenet illud q Bar. in d. auc. apud eloquẽtissimum. & subdit, q de iure cano. bñ põt committi notario etiam sine consensu partium receptio testium per ea, q no. in d. cle. j. & per no. per Inno. in c. qm̃ ꝯ de pba. in prin. & ita est de mente Bar. in d. auc. apud eloquentissimum. dum allegat no. per Inn. in d. c. qm̃ ꝯ. licet Bar. quasi cõiter corruptus habeatur in hoc. De hoc articulo etiam vide per Spe. in ti. de teste. §. nunc tractãdũ. in prin. in ver. item ad officium. p d. Abb. in c. cum cãm q inter. de testi. Et certe vr̃ expresse pbari in c. ij. de iudi. in vj. q in cã ciuili iudex ordinarius possit committere notario examinationem testium cũ delatione iuramenti. sed non in cã criminali, vt ibi no. & istud procederet de iure can. cum hanc limitatione, videlicet q cõmissio scã fiat notario, vt nudo ministro, vt q a examinatis articulis an sint pertinentes & admittendi, & examinatis interrogatorijs, an sint superflua & approbatis personis testium per iudicem fiat per ipsum iudicem commissio notario super receptione testium, non autem posset ipsi notario committi quod ipse examinaret articulos & interrogatoria, & compelleret testes testificari, & similia, quia si ipse hẽt tanquam notarius actorũ sua manu scribere acta, non posset eẽ notarius & iudex in eo. actu. d. c. qm̃ ꝯ. & no. Bar. in d. l. iubem⁹. §. sane. el. j. ad fi. ꝯ. de sacrosanc. ec. cum concor. & ibi no. limitat do. Abb. in d. c. qm̃ ꝯ. de pbat. Sed de iure ciuili satis sustentabilis vr̃ opi. Bar. & sequa. ꝯ. recitata. s. q

5 notario cõmitti non posset nisi ex cã per supradicta. ¶ † An aũt pdicta procedãt in delegato. s. q ipse possit subdelegare notario

a vel alteri examinationem testium[a] ista est pprie mã de qua in d. cle. j. & in d. c. cum Bertoldus. dic ut ibi no. Prædictis etiam adde Bal. in c. j. §. item sacra. in ti. de pa. iur. fir. & melius in tit. de pa. cõstã. in ver. sm̃ mores. & l. illius ciuitatis, & ibi vr̃ in discursu dicere q tabellio ẽt de consensu partium sine commissione iudicis non põt recipere iurm̃ testis, quia non reperitur q tabellio possit recipere talia iura, alle. istã gl. Hoc tñ non puto verũ, quia per tex. pñt in totum remittere iurm̃ testis. c. iuris. de testi. & no. glo. in l. j. in ver. snia valebit. ff. de ser. quãtomagis pñt ꝯsentire, q mi-

6 nus solẽniter iuret. ar. l. j circa prin. ꝯ. de rei vxo. ac. ¶ † Vtrum autem iniũria, & alia iura possint pduci apud notariũ actorum sine pñtia iudicis dixi saltem remissiue in l. ij. ꝯ. de eden. post Bal. ibi,

7 & in l. si finita. §. Iulianus. de dã. inf. ¶ † Ex gl. decidit hic Bart. p istum text. q in codicillis testator possit filio pupillariter substituere venientes ab inte. & reuocare substõnem pupillarẽ q pri⁹ fecerat in testõ in quo eũ heredem substituerat, vt hic per eum. Et idẽ tenet ipse in l. ij. ff. de iniu. te. & in l. militis codicillis. in prin. per illum tex. ff. de test. mil. & cum Bar. transit simplr̃ Pau. de Ca. hic, Fulg. aũt hic dicit q Bal. & Ang. ꝯ. hac ea. l. §. ex imperfecto. tenẽt ꝯ Bar. q a cũ sit spãle in milite q in codicillis hẽditatẽ dare pos-

b sit, [b] vt d. l. militis codicillis. in prin. seqr̃ q in alijs ius cõe ẽ in ꝯtrariũ. l. ius singulare. ff. de legi. iuncta. l. ij. j. de ꝯdi. Tñ Fulg. hic dicit, q ipse iudicaret p opi. Bar. sequẽdo voluntatem testatoris, & mouet, q a licet illi dicantur codicilli respectu volũtatis pñç, & principalis testamenti. tñ respectu pupillaris substõnis põt dici pupillare testm̃ q põt seorsum fieri a testõ pñno, qñ testm̃ pñuũ pcessit ipsam substõnẽ pupillarem. l. si quis cum. §. j. ff. de vulg. & pupil. Fran. Tig. hic per omnia dicit idem q Bar. Cũ opi. Bar. etiã trãsit Rapha. Cu. in l. j. & ij. ff. de iniu. te. qñ substõ est facta p verba directa. Sed Bal. & Sal. in l. filij. ꝯ. fami. erc. tenet ꝯ Bar. p l. Scęuola. ff. ad Treb. & p aliquas rõnes quas ibi vide, & dicit ibi Sal. qđ ꝯ Bar. est tex. in d. l. filij. in versi. intestato. cũ gl. vbi apparet, qđ pr̃, qñ decedit cũ codicillis inter liberos dr̃ decedere ab inte. & p ꝯñs hẽditas directo dari nõ põt in codicillis eo mõ quo in ipsis codicillis dispositũ est, Nã si directo capere possent hẽditatẽ scripti in codicillis non diceret hẽditas eẽ in cã intestatu. Isto modo puto voluisse Sal. inducere illum tex. Sed q ista inductio nõ procedat patebit ex his q. j. dicam in alia. q. hic formata p Bal. ipsemet. Sal. in d. auc. q sine. ꝯ. e. tenet, q si illa dispõ vltima fuit facta corã. v. testib. & non fuit dictũ q eẽnt codicilli, tũc pcedat opin. Bal. p istũ tex. Sed si fuit dictũ q eẽnt codicilli, tũc teneo ꝯ Bart. p ea, q not. Bald. in d. §. ex imperfecto. dubitat tñ Sal. in d. auc. & Bal. in d. §. ex imperfecto verũ dicta substõ facta in primo testõ tollẽ p dictos codicillos dato q substõ facta in codicillis nõ valeat pro ipsi tenẽt. Et dñt videri q sic; arg. illius tex. tñ relinquũt sub dubio, & maxime Sal. q dicit se cogitãdum relinquere, q a tex. non loqtur in codicillis, Angel. in d. l. militis codicillis, circa qõnẽ Bar. tenet ꝯ eũ alle. tex. in l. ex pte. §. j. ff. fami. ercis. vbi diuisio oĩum bonorũ facta a pře nõ facit est decedere testatũ, sed ab intest. p quẽ tex. ita ꝯcludit Ang. in d. §. ex Imperfecto. Idẽ tenet ipse in l. milites. ꝯ. de test. mi. vbi refert ita tenere Odof. in auc. nouissima. ꝯ. de inof. test. & dicit Ang. q ita ẽ de mẽte gl. recte intuẽti in §. aliud. in gl. auc. vt cum de ap. cog. q gl. vt mihi vr̃ hoc non dicit. Sed hic bñ vult Ia. de Bel. in j. opp. Mouet ẽt Ang. p l. fi. ꝯ. fa mil. ercis. vbi talis volũtas nõ solẽnis valet vt successio intestati. Item ẽt tenet Ang. in d. l. fi. ꝯ. fam. erc. & p illã. l. & p l. filij cũ glo. in ver. intestato dũ glo ibi dicit referas ad casum cũ fecit codicillos &c. & p l. fi. j. de codicil. vbi si pr̃ dixit velle valere iure testi, et codicillorũ, & filius eligat viã codicillorũ dicit succedere ab intestato alle. ẽt no. p gl. in auc. de testa. ipse. §. q a vero. in ver. diuisione. Idẽ ẽt tenet Bal. & Ang. in l. instõ talis. ff. de ꝯdi. insti. p illum tex. q tñ meo iudicio nõ pbat. Idẽ Bal. insti. eo. in princ. hic etiã tenet Ang. & Imol. in l. j. & ij. ff. de iniu. test. q a nõ oĩa, q cõcessa sunt militi extẽdunt ad patrẽ, nã nõ reperit q pr̃ possit decedere cũ duob. testis, & p parte testatus, & p parte intestatus, & sic de singulis, q ꝯcedũtur militi. Vñ licet miles possit in codicillis directo dare hẽditatẽ, non seqr̃, ergo põt pr̃, & iõ aliud ẽ in milite, q a nõ tenet scire iura. l. fi. in prin. ff. de iure delib. q rõ cessat i pře nõ milite, & p istam vltimam rõnẽ, ita ẽt idem tenuit Bal. in repe. l. j. ꝯ. de sacros. ec. Istam opi. ẽt vr̃ seq. Bal. in l. nõ codicillũ. i pe. q. ꝯ. eo. & expssius Bal. in l. humanitatis. in ver. sed nũq d ista &c. cum versi. seq. j. de impu. & alijs subst. vbi ẽt dicit, q in codicillis nõ põt directo dari hẽditas liberis, q a tex. in §. ex imperfecto. loqr̃ de testõ impfecto nõ de codicillis, bñ facit licet ipse non allegat tex. in l. diuus. in prin. ff. de iur. codicillo. Bar. facit, q a isti tex. & in l. ij. ff. de iniu. test. s p vñr loq qñ testõr scđo loco non fecisset codicillos, sed testm̃, vt hic in versi. priore testõ &c. Et sic præsupponit text. q sequẽs volũtas fuit testm̃, q a aĩs ñ recte dixisset priore testõ, ergo cũ rõ sit q in codicillis non possit dari, nec admi directo hẽditas. l. ij. j. de ꝯdit. non valebit dicta substõ pupillaris, ut directa. Et tenẽdo istã opi. posset tñ dẽri ad rõnem sũl. q tex. in d. l. si qs eũ §. j. loqr̃ qñ testator fecit pupillare testm̃ non codicillos, vt ibi ita tex. Nec reperitur q codicilli in quib. cõtinet pupillaris substõ dicitur testm̃ pupilli adeo q valeat illa substõ iure directa. Et pdicta ẽt lo. And. in addi. Spe. in tit. de milit. edi. §. cõpendiose in addi. [illegible]. Ad intellm̃ vr̃ tenere ꝯ opi. Barto. Tñ q a opi. Bar. est magis amica voluntati testãtis, posset ista opi. sustineri in dubio, q a cũ coram quinque testibus possit testator in testõ, seu vltima voluntate in genere relinquere directa hẽditatem venientibus ab intestato vt hic, ergo faciendo corã qnq; testibus directam substõnem, vel dispõnem ad fauorem venientium ab intestato valebit tanquam testm̃, seu tanquam vltima voluntas in genere, non tanquam codicilli proprie, q̃uis testõr illam dispõnem appellauerit codicillos attento q fecit substõ. in directam q non ꝯuenit codicillis. Istud pbat in l. testm̃ cum his quæ ibi no. Bal. ꝯ. eo. vbi p illũ tex. dicit ibi. Bal. & Sal. q licet testator testm̃ appellet codicillos, non p hoc desinit eẽ testm̃. Bñ facit. l. non codicillum. ꝯ. eo. verba. n. impropriant vt deseruiant intentioni. l. insulam. ff. de pscrip. ver. sed si possessori. §. iurauero. ff. de iureiur. & ad iura ffõrum allegata in ꝯtrium põt ridẽri, q p cedunt sm̃ illa ipa sin q non erat inductũ q tales venientes ab intestato possent in talibus codicillis, seu non solenni voluntate coram quinq; testibus vocari directo. Põt ẽt tñderi ad d. l. filij. & l. fi. ꝯ. fa. erc. pue intelligit Cy. in l. quoties. eo. ti. & Bal. in d. l. filij. q ibi loquit qñ non dixit hẽs esto, sed fecit dispõnẽ ꝯuenietẽ codicillis. Vel etiam põt dici, q licet illa volũtas valeat tãq volũtas ab intestato, non tñ sequitur quin possit dari directo hẽditas coram quinque testibus in dispõne valente, ut ab intestato ut hic, & patebit ex his quæ. j. proxi. dicam circa aliam. q. hic formatam per Bal. pcedens tñ rñsio magis placet. Non ob. d. l. fi. j. de codicil. quia ibi testõr dixit q volebat illam dispõnem valere iure testamenti & codicillorum, & testm̃ poterat ualere iure testamẽti, vñ vt illa verba codicillorum aliquid operentur vr̃ testatorem voluisse dare electionem hẽdi posse venire iure directo vel petere a venientib. ab intestato. vt restituant sibi p fideicõmisi. quæ

8 rõ cessat in qõne proposita. ¶ † Verũ aũt retẽta opi. Bal. & sequa. in casu

ADDITIONES.

a ¶ Testium. Vide Cepol. consi. 65. & quid sit faciendũ qñ examinãtur testes cõ iurisdõnem iudicis vide Fran. Aret. consi. 81.

b ¶ Dare posuit. Vide Ludo. Roma. consi. 179. ꝯ. sæpius alleg.

in casu prædicto illa substitutio pupillaris facta in codicillis dato q non valet iure directo saltem trahatur ad fideicom. & per quas substitutus in testo videatur grauatus de restituendo substituto in codicillis, vide per Ang. & Imol. in d. l. j. & ij. ff. de iniu. test. vbi concludit Imo. q sic per l. Scæuo. ff. ad Trebel. & ita vr tenere Dyn. in l. cum quis. §. Seia. ff. de leg. iij. & istud et tenet Ful. hic in fi. per d. l. Sçeuola. & ita etiam tenet Ang. in l. nra j. e. & istud magis placet quã illud qd ponit Bal. in d. §. ex imperfecto. Dum dubitat an substitutio facta in testo tollatur p codicillos. Et in mã huius sing. §. vide Bar. in l. si duobus. §. si prius. ff. de cõtab. & ibi inter alia tractat an iste tex. intelligatur solum de tenentibus primũ locum in successione ab intestato, & concludit q sic. Saõs tñ esse vr vt dicit Ful. & Pau. de Cast. hic, q teneant primũ locum in successione ab intestato de iure ciui. dato q de iure ptorio alius qui non esset institutus eos excluderet. vt pbatur in d. §. si prius. qui intelligitur in filio emancipato pterito sm verũ & magis cõem intellectum, quem posuit Bar. in l. si filius qui in ptãte. ff. de lib. & posth. Et tñ apparet in d. §. si prius. q illud testm̃ imperfectum valet. quia erant instituti venientes ab intestato de iure ciuili pximiores post filium emancipatum qui erat incognitus de iure ciuili. Vñ dr ibi q tale testm̃ põt cõtabulari, ergo erat validũ adeo q ex eo potuisset adiri hrditas de iure ciuili. aĩs n. non potuisset cõtabulari. l. q vulgo. eo. ti. Et hic potestis cõfirmare hac rõne, quia licet in d. §. si prius. filius emancipatus etiam de succedentibus ab intestato de iure ptorio. & non esset institutus in secundo testamento tñ hoc non impedit valere sm testm̃, quia erat consultum emancipato per bo. pos. cõtab. vt ibi. Vel põt dici q succedẽtes de iure ptorio ab intestato non dñr hre tacitam voluntatem defuncti sicut hñt succedentes de iure ciuili sm gl. singu. in l. j. §. vel maxime. ff. de co. bo. tñ de illa gl. non facio fundm̃, quia eã reprobat Bar. ibi. ¶ †Tractat etiam ibi Bart. an iste tex. hẽat locũ in testo vltimo imperfecto rõne pteritionis. & cõis cõclo est, q nõ, si filius in ptãte fuit pteritus de quo plene dicẽdum. vt p glo. & omnes in d. l. si filius. & ibi scripsi. Tractat etiam Bartol. in d. §. si prius. an ista vltima voluntas nnn solẽnis valeat tanq testm̃. & vr ibi sentire Bar. in vltima rñsione, q ista vltima voluntas nõ solẽnis omnino seruetur. Sed Bal. hic cum quo simpliciter transit Sal. tenet q bene seruetur quo ad legata relicta. Sed hrdis instõ scripta in d. vlt. voluntate non solẽni non habebit effectum sm q in illa scriptura continetur. immo debebit adiri hrditas ab intestato, & non ex illa voluntate. & sic sentit Bal. q omnes veniẽtes ab intestato ęquis portionibus admittentur ab intestato. nõ autem pro portionib. in quib. scripti essent. & hoc dicunt uelle tex. in ver. intestati. vt latius p eos. & istud est magni effect⁹. Ful. hic tenet cõ Bal. maxime per d. §. si prius. vbi talis vltima volũtas imperfecta in qua sunt instituti venientes ab intestato põt cõtabulari si filius noo erat in ea institutus, nec exhrdatus. ergo illa vltima voluntas non solum tollit primum, sed etiam remanet de se valida adeo q ex ea posset adiri hrditas. d. l. q vulgo. & istud puto verum. Nec obst. iste tex. in verbo intestao. quia põt rñderi q dictio (quasi) tollit ar. Pro ista opi. bñ facit. l. filij. & l. fi. §. fa. erc. vbi dispõ hrditatis facta in codicillis, vel in alia voluntate nõ solẽniter inter liberos q̃uis valeat vt dispõ intestati, tñ etiã in hrditate seruatur sicut seruaretur testm̃. istud etiam vr eẽ de mẽte Bar. hic, & in d. l. nullius codicillis. cum concor. dum voluit q testõr posit venientib. ab intestato dare directo hrditatẽ in codicillis sicut miles. Et ista opi. mihi placet q̃uis Raph. Cu. in repet. in d. l. si filius. videatur simpr transire cum Bal. dicit etiã ibi sing. Raph. Cu. q putat istum text. ita demum locũ hre si oẽs venientes ab intestato sunt instituti. secus si non oẽs per istu tex. qui vtitur verbo in definito ibi dũ dicit q ab intestato &c. q̃ indefinita ęq pollet vlr. l. si plurib. in princ. de leg. ij. c. solite. de ma. & obe. Et quia aliter non posset valere, vt voluntas intestati saltem in totum, et ita etiam in discursu dicit Fulg. hic per istum text. indefinite loquentem. Nec ob. l. ij. ff. de iniu. test. vbi tex. loquitur in singulari de eo qui posset ab intestato succedere, quia põt rñderi q indefinita in prolata singulari ęquipollet vlr. l. si plurib. in prin. cũ ibi no. p Bar. ff. de leg. ij. Et cõsidera dicta verba Rapha. Cu. q a sonant q etiam requiratur q sint instituti ęquis portionib. sicut sunt successuri ab inte. Sed hoc vltimũ verbũ nõ puto verũ, q a text. hoc non dicit. & dictio (quasi tollat ar. sun bñ facit. d. l. fi. ¶ †Vltimo scias q Pau. de Ca. in cõsi. 262. inci. In Christi noie dubiũ facit in suprascripto puncto &c. signãter cõsuluit q dũ iste tex. psupponit q in primo testõ fuerunt instituti extranei debet subaudiri (maxime) q a idẽ eẽt si in eod. testõ instituti fuissent venientes ab intesta. q a et postea in posteriori volũtate fuerũt instituti corã q nq; testib. q a licet primũ testm̃ hẽat duo cõsiderãda. s. solẽnitatẽ & et fauorabilẽ instõnẽ. Tõ sm hẽt et alia duo. s. fauorabilẽ instõnẽ, & et aliud. s. quia est posterius, q vltimũ põderatur plurimũ in testis. l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. q ẽ multũ notãdũ p ampliatione hui⁹. §. Et p pea cõsuluit ipse q primũ testm̃ ad pias cãs factũ corã septẽ testib. tollatur p sequẽs ad pias cãs factũ corã duob. Pro quo vlt. facit licet ipse nõ alleget, q a testm̃ imperfectũ factũ a milite corã duob. testib. tollit primũ tactũ ab eo. corã septẽ. l. ij. ff. de iniu. tes. q a illud factũ corã duob. hr p solẽni. Et p ista opi. facit et q not. Ang. in §. j. in auc. de test. imperf. & q scripsi. s. ea. l. §. ex imperfecto. ad fi. vbi videas. Sed Rapha. Cu. in d. l. si filius. tenet cõ dictã ampliationẽ datã ad istũ. §. ¶ †Querit. n. ipse q d si in ij. test. imperfecto sunt instituti oẽs veniẽtes ab intes. in primo aũt testõ solenuerãt instituti aliq ex veniẽtib. ab intes. sed nõ oẽs an hẽbit locũ iste tex. & dicit q gl. fi. in d. l. si filius. in j. sol. iũcto tex. voluit singlr q non, dũ gl. dixit ex veniẽtib. ab inte. quasi sufficiat aliquẽ ex veniẽtib. ab intest. fuisse institutũ in primo vt tũc nõ rũpatur primũ, & ita residet ibi Raph. Si ergo qñ aliqui ex venientib. ab intest. sunt instituti in primo testõ nõ habet locũ iste tex. q̃to magis si oẽs eẽnt instituti. & istã opin. puto veriorẽ: q a p ea ẽ tex. hic a cõtrario sensu. & q a iste text. ponit casum exorbitãtẽ a reg. iu. cõis ergo nõ debet extẽdi ad aliũ casum hic nõ expssum. l. ius singulare. & l. q vero. ff. de leg. Et istã opi. reperio q expresse tenet hic Fran. Tig. p istũ tex. bñ facit q no. Bart. in l. militis codicillis. §. veteranus. ff. de test. mili. cuius dictũ referã in l. sancimus. j. eod. Vel dici posset, q qñ et in primo testõ instituti sunt venientes ab intest. tolleretur primũ p sm si scd̃m eẽt magis fauorabile veniẽtib. ab intes. q̃ primũ vt in sũ no.; Bald. & alij in auc. hoc inter liberos. s. eo. Tñ magis placet mihi pcedẽs opi. p istũ tex. & per alia. s. d. ¶ Item ad istum tex. vide q̃ signanter no. Bart. in d. l. militis codicillis. §. Veteranus. ff. de test. mil. de cuius dicto scripsi in l. si ita. §. regula. ff. de libe. & posthu.

Zenonis. LEX XXII.

1 *Legari potest in testo tam testibus, quàm dictantibus testamentum.*

2 *Testis potest eẽ legatarius ad probandum testamentum, & qualiter hoc procedat hic dicitur.*

3 *Testis potest esse fideiussor pro confideiussore ad probandum q non fuerunt principales.*

4 *Vsurarium quem esse an possim probare per illos qui recipiunt sub vsuris.*

Dictantibus. †In testo põt relinq legata tam testamenta dictãtib. q̃ testibus eiusdẽ testi. h. d. ¶ † Et qualr pcedat hoc. s. q legatarius possit eẽ testis ad pbãdũ testm̃. vide plene p doc. post gl. in l. q testõ. in prin. alle. in gl. & p Spec. & Ioã. And. in tit. de instr. edi. §. postremo. aĩs ẽ in §. instrm̃. vet. qd de legatario. & p Ioã. And. in c. insup. de testib. p Cy. & Bal. in l. oib. post gl. s. de testib. p Bald. & Ange. & Sal. hic & p Ang. in l. ab executore. §. alio. ff. de app. p Imo. in l. a Iulia. §. si hrs eo. tit. Et cõis opi. eẽ vr q legatarius p hærede, & p alijs possit indistincte eẽ testis [a] p istã l. qũ ũ. sed nõ pro seipso in cã sua p d. l. oib. ¶ † Et inducitur istã l. p Bal. & Ang. Cy. & Sal. hic ad q̃tio. s. q vnus fideiussor possit eẽ testis [b] p alio cõfideiussore ad pbãdũ q nõ fuerũt principales. sed fideiussores, vt hic p eos. De quo et vide p Bal. in l. fi. §. j. j. de vsur. rei iudi. & per Bar. in l. si q s. ff. de reb. dub. cũ cõcordã. ibi alleg. Et collige ex notat. p pfatos doc. hic an ille qui in veritate p alio se obligat si pmittat tãq pricipalis hẽat bñficiũ excussionis, [c] sicut fideiussor de quo vide p gl. reputatã sing. in auc. de fideius. in prin. in verbo fideiussnrẽ. p Cy. Ray. & Sal. in auc. pñte. j. de fideiusso. p Spe. in titu. de renun. & cõclu. §. j. uer. sed si fideiussor. p Guil. de Cu. Ang. & Pau. de Cas. in l. sed Iulia. §. 4. aĩs ẽ. §. ite si filius. ff. ad Macedonianũ. p Bal. in l. pe. j. de execu. rei iud. & do. Abb. in d. c. ij. de fideiusso. ¶ †Inducitur et p Bal. hic ad q. An ad pbãdũ Titiũ eẽ vsurarium

ADDITIONES.

a Franc. ¶ Esse testis. Adde in quem vide Ang. Aret. in §. legatarijs insti. de test. & doc. in d. c. cum insuper & adde q commodum secundario respiciens testẽ nõ repellit quẽ ad testificandũ, quia et econtra põt testificari incõmodũ deberetur fm Iac. Bu. & an in l non solum. §. queritur. ff. de procu. Alex. in consi. 98. incip. ex cã & lite. in j. vol. quia principaliter cõmodum ad eum nõ spectat facit q no. Bal. in l. reos. C. de accu. & in addi. Spe. in d. tit. imprin. vbi voluit procuratorẽ admitti in cã criminali vbi non imponeretur principaliter poena capitalis, sed in pœnam & multa psequitur An. Barb. in consi. ij. j. vol. & q cõmodũ in pœnam nõ repellat testem, adde eundem Alex. in cõsi. 41. ver. sed q demetrios in iiij. vol.

b ¶ Testis. De hic per Angel. consi. 295. & an substituenti possit eẽ testis pro hrde eundem cõs. 274. & eedem pro testamento, & an proxeneta. vide p Lud. Ro. consi. 172. & an procurator in cã in qua procurauit. vide fulg. consi. 134. per per Alex. consi. 227. & q dr q testis idoneus non est in eo quem spectat commodum, vel incõmodum honor, vel vituperium [illegible]

c ¶ Excussionis. Dic q beneficium excussionis nõ hẽt camptor qui pro aliquo pmisit, ita Ro. consi. 190. & an hẽat beneficium excussionis [illegible]

a rium, possum inducere illos a qui deponunt se mutuo recepisse sub vsuris ab ipso Tino. De quo etiã vide p Fed. de se. in cõsil. 64. inci. pridie, &c. p Ang. in sua dispu. Aftenfis miles. & per doc. Lau. de Rodul. in sua solẽni repe. c. consuluit. de vsu. q. xvij. in ij. parte illius operis, vbi fecit mentionem de verbis Bal. hic. & no. in simili. & Io. And. in reg. sine possessione. in mercuria.

ADDITIO.

a ¶Illos. Vide Cal. consi. 6 de testib. Fulg. consi. 137. Tho. ¶Et vide Ias. hic. & Fel. in c. in super. in fi. de test.

Iustini. LEX XXIII.

1 *Gabella non debet solui pro publicatione, vel insinuatione instrumenti nisi excedat summam centum aureorum.*
2 *Testamenti publicatio, seu insinuatio, coram quo iudice sit facienda.*
3 *Constitutio episcopi an liget laycos, & quando.*

Onsulta diualia. † Pro insinuatione, seu publicatione testã, nihil solui debet magistro cẽsus si hẽditas summã cẽtũ aureorũ nõ excedit. & talis isinuatio fieri debet corã magistro cẽsus & fcã corã alio iudice ecclastico, vl seculari n valet ipso iure tãq fcã corã incõpetẽti tñ phoc nõ pniudicat vltimę volũtati qn de nouo insinuari possit corã cõpetẽti. h. d. ¶ †Et de mã dic, vt di xi. s. eo. in l. testamẽta. & ponit hic Bal. aliquas no. q. quarũ decisio approbat ab alijs hic. Et ad primã & sẽdam. q. vide & no. per Bal. ex. de iudi. in rubr. bñfacit qd no. p doc. in c. tuã. de vrdi. co. & p Ang. & Imo. in l. iij. §. pdẽnatũ. de re iudi. cũ si. Et de ista de cisi. Bal. tacit mẽtionẽ Lau. de Rodul. in re. c. cõsuluit. de vsu. q. cxxxiij. & tenet ꝯ Bal. inquãtũ Bal. † dicit, q cõstõ epi non ligaret laicos. Nã in ꝯnũ facit fm Lau. q eps a hẽt ptãtẽ statuendi in sua diocesi. c. vt aiatũ. de consti. lib. vj. c. ij. de maio. & obe. Et faluabis opi. Bal. in constõne epi, q eẽt ꝯ ius cõe, qa nõ valet in cle. ij. in prin. & ibi no. de elec. c. q sup his. de maio. & obe. l. formã. s. de off. pse. orien. & not. Host. & Io. And. in c. fi. de os. arcbiepis. & Io. And. in c. fi. de app. in vj. cũ concordã. & ad vlti. q. quã ponit Bal. hic. cũ quo trãsit simplr Sal. hic. adde no. per Bart. in l. fi. §. si. similique modo, per illum tex. s. de iure do.

ADDITIO.

a Episcopus. Adde vt per Cal. consi. 22. & 23. & seq. de consti.

Iustiniani. LEX XXIIII.

1 *Verborum ambiguitas vel ordinis peruersio, si a tabellionis errore procedant non vitiant.*
2 *Bannum campestre, vel ciuile si debet exemplari in registro ex forma statuti. & contingat per errorem tabellionis q non fuit exẽplatũ, vitiabitur bãnũ.*

Mbiguitates. † Verborũ ambiguitas vl ordinis puersio si a tabellionis errore procedant non vitiant. h. d. Et de errore tabellionis tetigit aliquid Bal hic, de quo vide qd plenius dixi i l. errore. s. eo. ¶ In glo. in verbo ex mente ibi. §. prius. dic q ibi fuit error te statoris, hic notarij. ¶ In ea. in fi. vide q p hac glo. no. decidit Bal. in l. iuris. in fi. §. §. q admitti. & q dixi. in d. l. errore. ¶ † Itẽ per isti gl. decidunt hic Cy. Bal. Ang. & Sal. q ex forma statuti bãna debent exẽplari per tabellionẽ in lib. cõi, aĩs nõ valet, & ptingat q per errorẽ tabellionis bannũ fuit omissum exẽplari vitiabit a bãnũ postq exẽplatum erat de substãtia. Adde Bal. idẽ tenẽtẽ in l. fi. in prin. j. tẽp. app. & in l. Imperator. ad fi. ff. de statu ho. & Angel. & Imol. in l. j. §. finautẽ. ff. de hær. instt. Nec obstant ea, q dicta fuerunt in l. errore. s. eo. qa ibi dicta pcedũt qñ ille qui disponebat, seu pficiebat actũ puta testator corã testib. expssit volũtatẽ suã, & de ea rogauit notariũ, vt scriberet, nã si omisit scribere per errorẽ quis scriptura eẽt de substãtia tñ valeret testm, sed qõ nra pcedit in actu in quo pueniebat requisitio, seu expssio disponentis, vt in exẽplatione banni, & ita colligitur ex verbis Angel. hic ¶ In glo. fi. ibi seruus esse non debet. l. tabellio. secus in alio scriptore testamenti, quia potest esse seruus. l. seruus. ff. eod.

ADDITIO.

a Vitiabitur. ¶Adde Ludo. Ro. consi. 303. & ibi quod si appositum sit tempus, sed in modico internallo fuerit exemplata.

Iustiniani. LEX XXV.

1 *Transpositio verborum non vitiat contractum, neque vltimam voluntatem.*

Præposteri. † Transpositio verborũ nõ vitiat ꝯtũ neq; vltimã volũtatem. h. d. ¶ Et de mã, an puersio ordinis vitiet, vide per Bart. in l. ij. §. prius. ff. de vulg. & pu. cũ pcor. & addi. quas ibi dedi, & Bar. ibi rñdet ad ꝯria hic allignata in pe. gl. dic vt ibi. ¶ In gl. ij. in fin. subaudi, qa tex. & glo. hic loquunt qn ppostera erat ex eo, qa verba sonant q exactio fieret pnusq venirẽt dies oblationis, vel pdõ, vt si dixisi matrimoniũ mecũ, fanniũ ꝯxeris. & tunc dare tibi x. dotis noie pmitto. §. item si quis ita. insti. de inu. stip. & hoc non conuenit exẽplo hic tradito p Io. And. vt refert gl. nec ẽ bonũ ẽt exẽplũ illud de quo loqt tex. in d. l. si mulier, qa illa lex nõ fuit pstõ Leonis Imp. ad q se refert illa lex, sed fuit Diocletiani. ¶ Bonum ergo exemplum est illud qd dedi dũ allegaui. §. item si quis ita. insti. de inuti. stip.

Iustiniani. LEX XXVI.

N testamentis. Valet testm nũcupatiuũ, licet restator nõ exprimat corã testib. illa formalia verba .s. ipsos testes esse vocatos, eo quia ipse vult sine scriptis testari hoc dicit.

Iustiniani. LEX XXVII.

1 *Testm perfectum solo cursu tpis non tollitur sed per sequens perfectum testm, vel per solã cõtrariã volũtatẽ in actis, vel corã tribus testibus declaratam.*
2 *Testamentum factum ab aliquo paupere, qui postea sit superuixit, & est effectus diues non mutato testamento illo valet.*
3 *Mandatum an præsumatur reuocatum ex diuturnitate temporis.*
4 *Mandatum procuratoris factum propter meã absentiã reuocatur me reuerso.*
5 *Testm primũ tollitur p sedm, licet de primo nulla sit facta mẽtio in secũdo, nisi in primo eẽt facta clã derogatoria, quia tũc est facienda mentio de primo.*
6 *Testm fcm corã pricipe, vl apud acta, a quo eẽt clã derogatoria nõ tollitur p sedm.*
7 *Quod sit apud acta aequipollet ei quod sit coram tribus testib.*
8 *Testm primo loco factũ, & postea alio reuocatorio secuto, an psit in aliquo.*
9 *Testm primũ tollitur per sedm si testator dixit q volebat intestatus decedere.*
10 *Testm primũ tollitur per sedm licet venientes ab intestato nõ adeãt hereditatẽ.*

Ancimus. † Testm pfectũ solo cursu tpis nõ tollit, sed p sequẽs pfectũ testm, vl p solã ꝯriã volũtatẽ in actis, vel corã trib. testi. declaratã cũ trãscursu decẽnij ex tpe facti prioris testi. h. d. ¶ † No. q licet reperiat testm fuisse pditũ ab alio puta tũc paupere q demũ vixit p lõgissima tpa, & diues effectus ẽ, tñ nõ mutauit testm, & de cessent, certe si p hoc euanescit a testm, qd ẽ verũ ẽt si testm illud factũ fuisset tpe quo testtõr erat in periculo mortis, adeo q de vita desperabat, nã licet donatio cã mor. fcã ab eo, q p aliqd piculũ de vita desperabat intelligat reuocata cessante piculo. l. nõ oĩs. in prin. ff. si cer. pe. & p gl. & p Bar. in l. iij. ff. de do. cã mor. tñ secus ẽ in hẽdis instõne, & testõ, vt pbat in l. fi. & ibi ad hoc illũ tex. pondera Bar. j. de posth. hær. insti. & Cy. in l. fi. j. de do. cã mor. & Bal. in d. l. nõ oĩs. in prin. vbi dicit illud q dixi in hẽdis instõne pcedere ẽt in legatis intellige tñ saluis hiis, q no. Bar. i l. aliune. §. fi. p illũ tex. ff. de adileg. & i l. põr. p illũ tex. ff. de hær. iit. ¶ † Vtrũ autẽ idẽ sit in mãdato, vtrũ mãdaui tibi q Titiũ occidas, & post lõgũ interuallũ occidisti, an tenear ex mãdato, an vero pluma fi reuocatũ mãdatũ dic vt p Bar. in l. nõ solũ. §. si mãdato. i ver. qro si mãdaui vt delinqueres & c. ff. de iniur. & Bal. in l. j. §. de fer. fug. & in l. si ïfas. C. mãd. & p Ro. in l. q in aliena. §. si is q. ff. de acq. n. hæ. & aliqd p gl. mag. in §. ope. insti. de obli. q ex deli. nas. ¶ † Et dicit Bal. hic in qbusdã lec. q si ego abñtatus cã Reipu. vel mercature pstitui pcuratorẽ finiri mãdatũ me reuerso ar. l. qui mutui. §. nõ tñ. ff. mãd. cũ ibi no. de quo vide p doc. in c. si quẽ. de p. cu. in vj. ¶ † Itẽ no. q p sedm testm tollit primũ, licet de prio nul la sit facta mẽtio in sedo q sallit, ubi in primo eẽt aliqua cla derogatoria ad sequẽs testm q tũc reqrit q in sedo fiat spãlis de rogatio, & mẽtio de priori testo, vt l. si q. s. in princi. testi fm cões pcedones de qb. tibi late p Bar. de le. iij. & p alios in l. si inihi, & c tibi. s. i legatis. ff. de leg. j. cũ pcor. & addi quas ibi dedi. & in l. j. de libe. & posth. ad q vltimũ. Bal. hic dedit quatuor elegãtes fallentias, vt hic p cũ, cũ quo trãseũt alij. & citca falletiã q ipse ponit, qñ i sedo testõ interuenit iuñm. adde q p co facit, ad qd signt ter no. Io. And. in rõ q semel. in fi. in mercu. & Bar. in l. oẽs pplt. in qone. prin. ver. fi. dũ expsse volũt q iurm b in sappositũ in testõ hẽat vim clãe derogatoriæ ad sequẽtia ergo pari rõne si appõuat iurm in sequenti testõ debet hre vim derogationis ad præcedẽs testm, & ad hoc allegaui in ar. sing. tex. in l. cũ pf. §. filius matrẽ. de leg. j. vbi iurm habet vim clæ codicillaris, seu q actus valeat oĩ meliori mõ quo valere põt. ¶ † Dubitabilis ẽ & multũ alia fallẽtia tradita hic p Bal. qñ fm testm fuisset factũ corã principe, vel apud acta p ista l. & p l. oium. s. e. nã certe ifte tex. vt facere q eũ, qa hic nõ plus opat pficere apud acta q corã trib. testib. & tñ si fcã volũtas reuocatoria primæ fieret corã septẽ testib. nõ tolleret prima hñs clam derogatoriã nisi de eo eẽt facta mẽtio, vt d. l. si q. s. in prin. Nec ob. rõ hic posita p Ful. q popi. Bal. al legat q nõ ẽ verisile, q testõr velit fallere pricipẽ, vel publicas psonas, qa huc nõ vẽ mihi q velit decipere illas psonas cũ nõ tractet de interesse eorum,

ADDITIONES.

a ¶Euanescit. De hoc p euidẽ. pf. 3 8. h. Pau. de Cas. pf. 3 1 6. in. j. impressi.
b ¶Iuramentum. De hoc per Oldr. cõs. 16. & 44. & alijs duob. consi.

eorum, & q̃uis quilibet disponens in dubio videaẽ velle q actus quẽ facit sortiaẽ effectũ.l.Meuius.circa prin.ff.de leg.ij.tñ fallit qñ pcedit actus hñs clam derogatoriã. si de ea non fiat mẽtio in seq. actu per d.l.si q.s.in prin.testa.vñ non puto in pũcto iuris. q dcm Bal.sit verũ licet transeat cum eo Fulg.& Pau.de Ca.hic qui reputant ista dicta Bal.sing.¶ †Vltimo not.qđ illud q fit apud acta æquipollet ei qđ fit corã trib.testib.,& hoc ferre in oib. q̃ in hac.l. ɔtinenẽ,ista lex reputaẽ valde singularis. & an isto casu apud acta reqranẽ saltẽ duo testes?Bal.hic tenet qđ sic,circa q vide quæ dixi post Bal. in l.oim.s̃.eo.¶In gl.j.ibi.§.qui filias.ille.§.concordat cũ isto tex.quia prima diuisio ibi non reformatur,vel immutatur nisi in his reb.quæ in secũda diuisione deuenerũt.& sic male signaẽ iste tex.pro ɔ̃rio fm Cyn.& alios in gl.in verbo ipso iure ibi,& in eis dixerat &c.hæc prima solo diuinat.¶ In ead.ibi.f.exceptionis hęc secunda solo violat istũ tex.vnde merito reprehendiẽ p gl.in ea.ibi,tu dic,&c.ista solo pręsupponit, q tex.in d.§.testõ.in ver.iurib.exceptionis.non referaẽ ad proximũ casum,sed ad remotum, qđ est ɔ̃ mẽtem illius literæ maxime,q.a relatio fieri debet ad oĩa pcedentia,ar.l.talis scriptura in fi.cum mã de le.j.Præterea ista solutio p̃supponit q ille tex. loquaẽ qñ hẽs scriptus a testõre arrogato pussidebat,& ɔueniebaẽ,& sic hẽbat exceptionẽ.& tñ hoc vẽ ɔ̃ illum tex.in ver.scriptus hẽs possessionem petat,p̃terea dum glo. in hac so.dicit q testm̃ nõ recõualescit ipso iure, sed ope exceptionis qñ testõr fuit arrogatus,& postea sui iuris factus declarauit testamentũ velle valere.nã hoc est falsũ, vt ẽt hic dicit Sal.q ĩmo reconualescit ipso iure de æquitate p̃toria adeo q prodest nedũ ad exceptionẽ,sed ẽt ad bo.pos.petendã,& ad agendum,vt §.non tñ insti.quib.mo.testa.infir.¶ In ea.ibi, vel loquiẽ. hæc vera & cõiter approbata licet vltima so. approbeẽ simpłr p Iac.But.hæc tñ non est vera fm Ang.& recte,quia ad hoc, vt p fm testm̃ tollaẽ primũ non est necesse q fm duret seu effectum hẽat,sed satis est q testm̃ pfectum,& absolutũ fuerit,& q ɔtingere potuerit casus q ex ipso secundo potuerit adiri hẽditas,licet casus nõ ɔngerit.l.pẽ filio.in prin.ff.de hæ.insti.l.cũ in scđo.in prin.ff.de iniu.test.¶ †Dubitauit tñ hic Nic.de Ma.& Bal.an vltimo casu posito in d. §.testamẽto. prosit primum testm̃ nedũ quo ad exceptionem,si scriptus in primo testõ possideret, sed ẽt quo ad actionẽ si non possideret, & tenent q sic p istum tex.in ver.non secus.vbi vẽ secundus æquiparari primo casui,sed in primo casu testm̃ prodest quo ad agendum & quo ad agnoscendũ bo.pos.de iure prætorio tm̃, vt dixi.s̃.ergo idẽ erit in secũdo casu, vt hic plenius p eos cũ quib. transeũt Ful. & Pa.de Ca.hic Sed gl.Ray.& Bar.in d.§.testõ.in verbo constitui, & Ang.& Sal.hic,tenet ɔ̃rium p illũ tex.in ver.iurib.exceptionis per quem tex.apparet,q ibi Iurisсon.intendit oñdere q testm̃ nõ valeret,& q solum produceret effectum exceptionis, & per ɔñs q non ęquiparantur quo ad omnia illi duo casus.Pro hoc facit q ẽt alibi videmus, q vltima voluntas testatoris prodest quo ad exceptionem nõ quo ad actionem, vt l.militis codicillis.§.veteranus. & ibi declarat Bar.ff.de testa.mil.& p hoc tolliẽ vna rõ quã hic adducebat Bal pro opi.sua Extra gl.tractat hic Bal.quid si testõr coram septem testib. rogatis dicit q reuocabat testm̃ antea conditũ an per hoc tollaẽ primũ testm̃, de qua mã tractat Bart.in l.si jure. ff.de leg.iij.& licet Bal.hic videaẽ velle ɔ̃dicere decisioni Bart.tñ si bñ inspiciaẽ pclo Bal.non discrepat a conclusione Bar.veritas est igitur q per dicta verba non tollitur primum testm̃ nisi sequuto cursu decẽnij, vt est tex.hic,in verbo non minus tribus, & in §.ex eo insti.quibus mo.test.infir.& not.gl.mag.in l.hæredes.§.si quid post.ff.eo.quicquid dicat Imo.in l.si ita.§.rla.ff.de lib.& posth.vbi ẽt de hoc scripsi,& ista est cõis opi.& hoc puto verum quo ad hæredis instõnem,secus aũt quo ad legata,quia illa ope exceptionis tolluntur quomodocunq; appareat de ɔ̃ria voluntate ẽt declarata minus solenni voluntate, vt hẽ in l.fideicom.cum ibi no.j.de fideicom.& no.Bar.in d.l.si iure.in prin.cum concord.¶ †Si aũt testator dixisset, q volebat intestatus [a] decedere, & tunc fm Bart.in d.l.si iure.tolliẽ primum testm̃, quia vẽ venientes ab intestato instituere, vt per eum cum quo trãseunt simpłr Pet.de Anc.& Imo. in c.cum esses.de test.& Raph.Cug. in repe.l.si filius.qui.ff.de lib. & posth.& Pa.de Ca.in auct.hic inter.s̃.e.bene facit qđ no.Bar.in l.j.§.si.ff.de his quæ in test.delen.& ita ẽt vẽ tenere Bal. hic in rep. l.j.de sac.san.eccl.& ibi tangit an hoc procedat in dispositione ad pias cãs de quo dic, vt per eum,& p d.Card.& Imo.in c.relatum. el.j.de tes.& ista est cõis opi.tñ in ɔ̃nũ tenuit Ful.& Pa.de Ca.hic, & Pa.de Ca.in d.§.si quid post.volentes q per illa verba non tollatur primum testm̃ quo ad hẽdis instõnem per §.veteranus.& dicit Pa.de Ca.hic,q si quis rñderet ad illum tex.q ibi illa verba fuerunt prolata coram imperfecto numero testium esset diuinare ad illum tex.sed non recedo a cõi opin.pro qua allego text.in l.j.§.si hæres.ff.si tab.testa.nu l.exta.fm vnam lec.quæ magis cõuenit lrę.

Nec ob.d.§.veteranus.quia rñdet Imo.in d.§.rła.q oportet intelligere q ibi fuit imperfectus numerus testium,& ita ẽt illum tex.vẽ intelligere Bar.in d.§.veteranus.& ibi dicit Bar.q si in primo testõ erant instituti extranei,sufficeret q coram quinq; testib.postea dixisset testõr verba ibi posita in tex.(volo intestatus decedere) alẽ. l.hac ɔsultissima.§.si quis aũt.s̃.eo. & tñ de hoc vltimo dicto dubitat Rap.Cu.in repe.d.l.si filius eo.q quia tex.in d.§.si quis aũt.loquiẽ qñ expresse testõr instituit hẽdes venientes ab intestato,& sic ille text. exorbitans non debet extendi ad alios casus, & ita ẽt vẽ velle Ful.in d.§.si quis aũt.p d.§.veteranus. & p hanc.l.tñ ego in d.l.si ita.§.rła.sustineo op.Bar.i d.§.veteranus.q.a tex.i d.§.si q.s aũt. q̃uis sit exorbitans tñ est fauorabilis prouisio inducta fauore venientiũ ab intestato,& vltimæ voluntatis,ideo extendenda p no. in l.si constante.in prin.ff.sol.ma.p no.in l.si a primo. maxime p Ang.& Io.de Imo.ff.de lib.& posth. Nec ob.d.§.veteranus.q.a ibi non apparet q essent instituti extranei sicut erãt in d.§. si q.s aũt. nec ibi aperiẽ q essent quinq; testes non ob.ista lex, quia hic non dixit se velle decedere intestatũ.¶ †Circa p̃dicta ẽt adde ingtum Bar.in d.l.si iure.dicit,q qñ testõr dixit se velle ĩtestatum decedere non confirmatur ruptura prioris testi nisi per aditionem venientium ab intestato, vt ibi p eũ,nam istud reprehẽdit Pa. de Ca.hic & etiam ɔ̃ Bart.in effectu tenuit Bal.& Imo.in l.sed & si in conditione.§.fi.ff.de hære.insti.& Raph.in d.l.si filius. quia quo ad reuocandum testm̃ non requiritur q actualiter adeatur hæreditas p illos qui sunt vocati ex posteriori voluntate,sed sufficit potẽtia vt d.l.pẽ filio.Et eadem rõne non bñ dicit Bar. in l.si iure. ad fi.in q̃tum dicit q si in secundo testõ institutio hẽdis fuit nulla, & fuit adiecta cła cassans, & irritans oẽ aliud testm̃ ẽt si fuit adiecta cła codicillaris, q ita demum tolliẽ primũ testm̃ si adita fuit hẽditas per venientes ab intestato nam hoc est bñdictum per rõnem proxime allegatam, vt no.Bal.& Imo.in d l.sed si in conditione.§.fi. & de mã ẽt vide no.Bar.in l.j.in xv.q.ff.de iur.codi.& per Bal.in l. j.j̃.de fideicom.lib.Et prædicta adde ad ea quæ dicta fuerunt in d. l.hac cõsultissima.§.si quis aũt.& maxime id qđ no. Bar.in d.§.veteranus. vbi vẽ approbare illam opi.quam retuli in d.§.si quis autem.in fi.tenere Fran.Tign.& Raph.Cu.ɔ̃ consilium Pau. de Ca.

ADDITIO.

a ¶Intestatus. De hoc per eum Alex.consi.104.ii.li.& consi.30.iii.lib.

Iustiniani. LEX XXVIII.

1 *Testamentum, vel donatio causa mortis debent vnico contextu fieri.*
2 *Incontinenti dicitur etiã fieri q fit antequã diuertatur ad alios actus extraneos.*
3 *Testamentum quando fit, si testator facit aliquem actum inter viuos puta donationis, vel venditionis an vitiabitur testamentum.*
4 *Expectandus est in breui reuersurus, nisi periculum sit in mora.*
5 *Sta. q in contractu mulieris adesse debeant duo proximiores, si sint absentes, debent expectari, si in breui sint reuersuri.*
6 *Clausula si oẽs interesse non pñt, duo ex ipsis procedere valeãt, si contingat vnũ ex ipsis esse absentem, alij duo procedere non pñt, nisi lõga futura esset abſẽtia.*
7 *Subscriptio facta alicui scripturæ facit fidem contra ipsum subscribentem, licet ipsam cedulam, seu scripturam non scripserit.*
8 *Testes an, & quando debeant se subscribere.*
9 *Testm̃ non probatur testib. nisi testes deponant de toto tenore testamenti, sed quo-*

CVm antiquitas. †In testamentis.& quibuslibet vltimis voluntatibus ordinandis non debet interuenire actus vllus extraneus, nisi ex necessitate testatori, vel testib. iminente,& si necessitas breui tpe possit transire expectandus est ipse testis,aliàs est loco eius alius subrogandus, & testm̃ q testõr manu propria scripserint, & in aliqua parte testi se aliud scripsisse significauit,valet:licet aĩr nõ subscripserit.h.d.¶ In tex.ibi †qdã vltima dispõ ex hoc collige fm Ang.in q.busdã lect. q ẽt actus donõnis cã mor.dẽt eodẽ ɔtextu fieri sicut,& testm̃ cũ enumereẽ inter vltimas volunta.l.fi.j.de do.cã mor.& hoc maxime probat iste text. q.a hic erat facta spãlis mẽtio de alijs vltimis voluntab.f.de testõ,& codicillis.¶ †Itẽ no.arg.q illud dẽ incontinenti fieri, q fit antequã fiat disgressio ad extraneos voluntarios actus qđ facit ad mãm qñ pactũ dicaẽ eẽ appositũ incõtinenti iuxta ɔ̃ctũ adeo q producat actionẽ,vel qñ quis dicaẽ percutere incontinenti ad defensionẽ Cyn.& Bal.hic de quib.me remitto ad ea quæ ɔsueuerunt tractari in l.in bonæ fidei.s.de pac.& in l.j.j̃.vñ vi,in l.j.§.j.ff.de ver.ob.cũ concor.¶ †Itẽ facit iste tex. q si post inchoatũ testm̃ añ pfectionem testi fecerit testõr aliquem ɔ̃ctum inter viuos puta venditionem vitieẽ testm̃,q.a ɔ̃ctus est actus extraneus voluntarius a testõ.l.verba gesserunt.ff.de verb.sign.& istud etiam aperte probari vẽ in l.hæredes palam.§.fi.ff.eo. sed ɔ̃rium vẽ velle glo.ibi per §.assignare.l.j.ff.de assigna.lib.& per illã tenet hic simpłr Cyn.etiam Bar.in d.l.hæredes.post Dyn.Item tenet ɔ̃ Bal.quia actus extraneus momẽtaneus sicut est cõtractus donationis,

tionis, vel venditionis non vitiat, quēadmodū non vitiat,[a] stipbonem. l. q extrinsecus. ff. de verb. ob. ita ēt tenet hic Sal. & Ang. in l. hac ꝯsultissima. eo. in prin. vr idem tenere, ibi. n. ꝯcludit ꝙ venditio donatio & siles ꝯctus qn̄ non requirunt longū interuallū nō vitiant testm̄ alle. in fi. tex. in l. duos. § duo rei. ff. de duo. re. secus si ꝯctus longum hn̄t interuallū, vt dicit esse qn̄ sunt stipbones. & ita dicit se ꝯsuluisse de facto. idem tenere vr ēt Pet. de Anc. & Im. in rub. extra. de testa. vbi sitr ꝯcludunt, ꝙ si ꝯctus nō requirūt magnum interuallum valeant ꝑ not. in d. l. hr̄des. als secus ꝑ istam. l. sed Bal. & Pa. de Ca. in d. l. hr̄des. §. fi. ꝯcludunt ꝙ si ꝯctus est pertinēs quoquomō ad testm̄, valebit testm̄, & ꝯct', & ita intellr gl. ibi alias non valebit testm̄ per illū tex. in d. §. duo. cū ibi not. Et ideo referunt ꝙ si testōr dicat lego Titio, dimidiā fundi Corneliani, & aliam dimidiam sibi vendo pro. x. si Titius est pn̄s, & acceptās valebit vtrūq;, & sitr dn̄t, ꝙ si testōr dixerit in testō si nō valebit hæc dispō mea iure testi valeat, vt donatio. certe nō vitiabit testm̄, poterit tn̄ fm̄ eos in tali cā donatio illa reuocari. sicut, & testm̄ ne illa cā auferat liberā facultatē testandi arg. l. stipbo huc modo. ff. de ver. obl. & sic intelligunt, ꝙ in dictis exēplis ꝯctus dicat ptinēs ad testm̄, & ideo non vitiabit testm̄, vt probat in d. l. hr̄des. §. fi. & subdit ibi Imo. ꝙ quidam sunt actus qui participāt de vltima voluntate sicut assignatio liberti, & donatio cā mo. & isti tales actus nō hn̄t vitiare testm̄ ꝑ d. §. assignare. Nā assignatio liberti pōt fieri inter viuos, & in vltima voluntate. l. j. §. assignare. ff. de assig. lib. facit l. assignare. & ꝙ ibi no. ff. de verb. si. Ro. in d. l. stipbo. sequendo Lapum in all. xcj. ēt vr concludere, nam tenet ꝙ si ꝯctus celebrat super eo ꝙ pertinet ad testm̄, & oia valēt. l. ex snia i ver. ptumisse. ff. de test. tut. adde. l. non est mirum. in ver. testm̄ pignus. de pig. act. secus si est impertinens. Et ista ꝯclusio vr de iure vera, nam si videmus, ꝙ actus exneus a ꝯctu vitiat ipsum ꝯctum i cuius medio interuenit actus all. l. ꝯtinuus. in prin. de ver. ob. q̄to magis est dicēdum idem in testō. cū tex. hic actū testādi appellet subolissimum ad absoluendū, & ꝑficiendum, & lex voluit ꝙ non imisceat alius actus, vt tanto melius de deliberatione mentis testōris appareat. Nec obst. d. l. quæ extrinsecus, quia fateor ꝙ actus breuis intermedius nullū iuris effectū importans non vitiat, vt ibi fm̄ Pet. & Im. in l. j. §. si quis simplr. eo. tit. & Ang. in d. l. j. §. j. nec ꝙ dña fiat inter actū breuem, & actum longum qn̄ importat iuris effectum, quia vtroq; casu vitiat, vt probat in d. l. duos. §. duo rei. in verbo modicos actus cum gl. in verbo ꝯtius. Et fm̄ predicta intellige gl. hic in verbo superflua, & ita teneo. dicit tn̄ Ful. hic, ꝙ licet narratio breuis consistens in solis verbis non vitiet testm̄ licet sit extranea ab actu testandi ꝑ id ꝙ no. gl. in verbo superfluo, & bn̄ probat in d. l. q̄ extrinsecus. in ver. arma. virumq; cano. Tn̄ dicit ꝙ secus esse putat in narratione longe historię anoquorū, vel simili. Et idem dixit Ang. hic in quibusdam lec. in ludo schacorum ꝑ istum tex. in ver. minime necessaria. De mā hic vide ēt aliquid per Bal. & Ang. in l. iij. in prin. ff. de lib. & post. & qđ no. Bat. in l. cū quis decedens §. codicillis. de leg. iij. Et si bn̄ inspiciat glo. in d. l. hr̄des. ff. fi. non dicit ꝙ ꝯctus intermedius non vitiat testm̄. Sed dicit ꝙ ꝯctus valet, tn̄ cōiter allegat ꝙ dicat testm̄ vitiari. ¶ †Itē not. ꝙ qui in breui reuersurus est expectandus est, vt hic, & in l. si longius. in prin. ff. de iu. Et ideo facit fm̄ Cy. & Ang. ꝙ licet in casib. in quib. est aliquis impeditus insistere in cā iā ꝑ eū cepta non excusat nisi mitat ꝑcuratorē. l. eundē. §. fi. cū gl. ff. de legation. tn̄ istud est verū si lōgo tpe duraturū est impedimentū: secus si modico, quia dēt expectari. Sed de hoc dic, vt plenius ꝑ Cy. in l. j. ff. de te. mil. & ꝑ Bart. in l. j. ad fi. ff. de diuer. & tēp. ꝑscr. & Bal. in l. ab eo. & in l. pe. j. qūo & qn̄ in & ꝑ Bat. in l. ij. §. si quis in iudicio. ff. si quis cau. cum ꝯcor. quas ibi edi. ¶ Et similiter facit iste tex. †fm̄ Pau. de Ca. hic, ꝙ si in ꝯctu mulieris requirit pñtia duorū proximorū ꝯsanguineorū, & ꝑximiores sint abn̄tes dn̄t expectari si modico tpe sunt absuturi, & periculū nō sit in mora, vt hic ar. d. l. si longius. de quo vide ꝑ Bal. in l. in coniunctione. ꝯ. de nupt. & in l. j. §. quib. ad fin. ff. ꝙ cuiusq; vni. no. & in l. transactionem. & q̄ ibi dixi. ꝯ. de transa. ¶ †Item facit ad id qđ no. Inn. in c. prudentiā. de offic. dele. videlicet ꝙ si cā cōmittit trib. cum clā, ꝙ si oēs interesse nō possent duo ex ipsis procedere valeant. & conogat vnum ex eis esse abn̄tem. alij duo procedere non pn̄t nisi longa futura esset absnoa fm̄ Angel. hic, & in d. l. si longius. ¶ †Vltimo, not. ex §. cum aūt fm̄ Bald. & expressius Pau. de Ca. ꝙ si quis subscripsit[b] manu sua cedulā licet non scripserit facit fidem ꝯ eum. Adde ꝙ idē tenuit Bart. sub dubio forte in l. cū tabernam. §. idem quærijt. ff. de pig. all. text. nō probantē in l. ad testium. §. j. ff. eo. Et cum Bart. transit ibi Ang. & Sal. per illum tex. in verbo signatę non sint. cum Bart. transit ēt simplr Anto. de Bu. in c. ij. de fi. instru. & idem tenet Bal. in prin. ffōrū. in x. q. vbi ad hoc alle. istum tex. & cō scriptura scripta per alium, & subscripta ꝑ Titiū, operat ac si esset in totū scripta ꝑ Titium, vt no. Bart. in l. emptor. §. Lucius ꝑ illū tex. cū gl. in ver. habebit. ff. de pac. bn̄ facit l. fideiussor. §. pater. ff. de pig. & no. Ang. in l. stipulatos. §. Grisogonus. de ver. ob. cum addi. quas ibi dedi. & per Bal. in auct. ꝯ qui ꝑpnam. C. de non nu. pe. vbi ad hoc all. istum tex. & ibi ēt per Sal. & aliquid ēt per Ang. hic in quibusdam lec. dicit tn̄ Pa. de Ca. hic ꝙ licet instrm̄ sit scriptū manu tabellionis tn̄ requirit subscriptio sua, qa tex. ita requirit in d. auct. de tab. in prin. adde gl. in l. gnalr. C. de tab. lib. x. & gl. in §. sed si instrā. in auct. de instru. cau. & fid. & no. Cy. & Bal. in l. ꝯctus. ꝯ. de fi. instr. & Spe. de instru. edi. §. postremo aliàs. §. instrm̄. ver. item, ꝙ non est tabellio. & Anto. de But. in c. j. in versic. iij. & c. de fid. instru. & Bal. in l. ad testium. §. si quis. ff. eo. benefacit. l. ij. C. de ꝯue. fi. deb. lib. x. quā in proposito alle. Bal. in l. ij. C. qn̄ fisc. vel priua. Putarem ēt qn̄ scriptura priuata est scripta manu Titij q̄uis non requirat subscriptionem. tn̄ requirit qđ in ea ꝯponeat ꝙ manu Titij scripta est, vt probat in isto tex. ꝑ quē se fundāt doct. in gl. in ver. sciscitasti, ibi ꝙ ipsi sciāt &c. hoc verū in testō i scriptis, vt d. l. hac. ꝯsul. sed in nuncupatiuo seruandū eēt illū ꝙ primo loco dictum est in hac gl. ¶ †In glo. in ver. in medio ibi. i. post recesserunt &c. gl. præsupponit ꝙ subscriptiones testiū qui remāserūt fieri pn̄t postq̄ aliq de numero septē testiū recesserūt & in hoc a doc. damnatur, quia testes dn̄t se subscribere simul. vt l. hac ꝯsulti. ver. in omnib. in ver. simul. ꝯ. e. vn̄ dic medio tpe. i. an murbum superuenientē postq̄ tn̄ inceptū fuit testm̄, & anteq̄ alij qui recederent & subrogati venirent, vt hic per Cyn. Bal. & alios. ¶ †Extra gl. tene menti ꝑpetuo id qđ no. hic Bal. volens ꝙ nisi testes deponant de toto tenore testi nihil probant[c] & sic si aliquid minus, non probabunt ēt in eo in quo sunt concordes: quia vñt interfuisse too testō ex quo totū nesciunt, & requirit, ꝙ testes interfuerunt toti testō nisi necessitas impediuerit. super quo tn̄ reliquit cogitandū. Pa. de Ca. hic vr approbare illud ꝙ no. hic Bal. tn̄ nō bn̄ refert verba Bal. puto ꝙ dictum Bal. procedit nisi ex dicto testis appareat ꝙ ipse fuit pn̄s in testō licet dicat se præcise non recordari de omnib.[d] sed ꝙ bene recordatur de inst. vel legato de qua, vel quo est controuersia, & ꝙ recordatur ꝙ testator nihil in illo testō disposuit in ꝯtrium, nam tunc quo ad dictum legatum si testes ita concordant probabunt postq̄ recordātur de eo, de quo est controuersia, & qđ interfuerunt toti testō, ita colligitur ex his quæ singulariter no. Cy. & Bal. in l. si præsidi. in fi. ꝯ. de do. ante nu. & bn̄ facit qđ not. Bal. & alij. post eū in l. si quis ita scripserit hæredem. ff. de hære. insti. & ꝙ not. Inno. in c. qualiter & qn̄. el gran. de accu. & non obliuiscaris de ista decisione Bal. hic, qa nescio alibi.

ADDITIONES.

a ¶Non vitiat. Adde Old. consi. 143. & ibi vide qđ operet constitutio in tali donatione facta in testamento per lapum alleg. xci.

b ¶Subscripsit. Adde Pau. de Ca. consi. 150. in j. impre. & an subscriptio notarij cum scriptura facta est ab alio tn̄ operetur q̄tum si per ipsum tota scrip. esset facta. vide Anc. consi. 112. Pau. de Ca. consi. 330. & vide per Alex. consi. 191. ii. li.

c ¶Nihil probant. De hic per Ang. consi. 174. per Lu. Ro. consi. 80. per Ale. cōsi. 318. hic allegatum. per d. Ias.

Tho. ¶Vide Ale. i ꝯs. 177. i 2. vo. & Lu. Ro. i ꝯs. 8. Sci. visis, aut ponderatis actio.

d ¶De omnibus. Adde iu, & vide Ang. in l. ambiguitates. ꝯ. eo. & facit gl. quam vide in l. verius. ff. de insa. & ibi eam no. Ang. Fran.

Iustiniani. LEX XXIX.

1 *Testamentum in scriptis quomodo sit formandum, & conficiendum.*
2 *Testari non potest qui non potest articulate loqui.*
3 *Testari ad pias causas an possit qui articulate non potest loqui.*
4 *Testamentum nutu factum a milite, vel alio, an valeat inter liberos.*
5 *Testamentum solemnitatibus carens habetur pro falso quo ad punien. notarij.*
6 *Sententia lata prætextu falsorum instrumentorum quando que potest retractari absq; eo quod appelleē, tn̄ nō retractatur prætextu testi non solennis. & nu. 7.*
8 *Falsum non committitur sine dolo, & dolus non præsumitur nisi probetur.*
9 *Testamentum nutu factum ab eo qui potest articulate loqui, an valeat.*

Iubemus. †In testō in scriptis nomē cuiuslibet hr̄dis instituti debet esse scriptum manu testōris, aut eius voce nuncupatum coram testib. & ab istis testib. in suis subscriptionib. declaratū alioquin illius hr̄dis institutio nulla est in cuius persona hęc seruata non fuit ꝙ in futuris tm̄ testīs post hanc. l. locum habet, & notarius qui ꝯ fecerit falsi pœna punitur. h. d. ¶ †No. ꝙ valens articulate loqui non pōt testari, & ad hoc adde quæ dixi in l. qui indignum. ꝯ. c. & in l. discretis. ꝯ. rit. j. ¶ Et ex hoc ēt habes notare ꝙ nutu nō pōt hr̄s institui, vt hic in ver. si. n. & in ver. oportet. & istud est verū q̄cq̄d sensen i gl. in §. qa vero. in auc. vt spōsa largi. i ver. iscripserit. vn̄ sumpta est auc. hic, posita, & posses illā gl. saluare i testō inscriptis, qa saos hodie est ꝙ clare reperiat manu cuiuscuoq; scriptum nomē hr̄dis ꝑ auc. positā. siue testator nutu ēt declarauit, siue non. ar. l. j. in prin. ꝯ. de rei vxo. act. & no. Fulg. in d. auc. ¶ †Tō dicta regula hic tradita fallit in testō scō ad pias

3 ad pias cās[a] ſm gl.ī c.cū tibi.p illū tex.ſm vnū intellm cx.eo.& illā gl.ibi cōiter ſequunẽ doc.idē tz Bal.in l.j.in lec. or. illius. l.non dico in repe.ſ.de ſa.ſan.ec.Vbi reputat ad hoc illā gl.eſſe ſing.idē ēt tenet Bal.in repe.illius.l.& in d.l.diſcretis.& in l.ſi poſt.ſ.de iu.& ſac.ign.& Bal.& Imo.in l.ij.ff.eo.& Imo.in l.captatorias.in ver. ſed iuxta p̄dicta.ff.de hæ.inſti.& Pe.de Anc.& Imo.in c.ij.de teſt. & iſta eſt cōis opi.q̄uis Bal.hic,& ēt Ang.hic in quibuſdam lec.& Pa.de Ca.in l.& in epiſtola.j̄.de fideicom. videantur inclinare in partem ꝯrariam quaſi hic non reperiatur iure expreſſum. Tn̄ puto recedendum eſſe a cōi opi.attento ꝙ iſta prohibitio teſtādi nutu non reperitur inuenta de iure gentium,vel diuino.ꝙ quidem attendiẽ in diſpōne ad pias cās, vt plene per Bal.in rep.l.j.ad fi.ſ.de ſac.ſan.ec.& dixi in l.captatorias.ſ.tit.ij.& pro iſta opi.ēt facit, q̄a videmus ꝙ a principe pōt impetrari, ꝙ nutu poſſit teſtari.l.ſimu tus.ff.e.Limitat tn̄ Ang. hic in quibuſdam lec.iſtud non hr̄e locū in teſtō ceci,quia ad pias cās non poterit nutu teſtari.per l.hac cōſultiſſima.ſ.qui teſt.fac.poſ.Sed non puto verū,quia diſpō illius.l. 4 non habet locum in teſtō ad pias cās.¶ †Vtrum aūt inter liberos vel a milite valeat teſtm̄ ſcm̄ nutu dixi.i l.diſcretis.Legata aūt, & fideicom.ſine dubio relinqui pñt nutu.vt in iun b.hic alleg.in gl. in ver.quidem ꝙ tn̄ limitat Sal. in d.l.& in epiſtola non hr̄e locū, ſi teſtator poterat prius articulate loqui, & tunc exiſtēs infirmus legat nutu. Nam in dubio vitiabiẽ in dubio ꝙ articulate loqui nō poſſit ex quo infirmus nutu legat,& ſic mortuꝰ ſiſis ent,& ita dicit tenere Ia.Bu.per iſtam.l.ꝙ ſm Sal.eſt not.dignum.Sed in lect. mea Ia.Bu.hic non dicit,nec hoc ēt probat iſte text. & nullo modo puto hoc dictum eſſe verum.Nam dato ꝙ aliquis non ſit mutus q̄uis pp morbum non poſſit loqui pōt nutu legare.l.nutu.in prin.ver.niſi,& ibi hic declarat Bar.ff.de leg.iij.¶ In tex.ibi, ſed ne aliqua &c.vide ꝙ per iſtum tex.no.Bal.hic cui adde Bar.in l.j.ff.ſi 5 cert.pe.vbi ēt all.iſtum tex.¶† Item no.ex fin.ꝙ Tabellio ꝯficiens b inſtrm̄ de teſtō imperfecto ſeu carēte ſolennitatib.puniẽ de falſo[b] & hic eſt caſus in quo quis punitur de falſo præſumpto,alium caſum videmus in l.nolumus.ſ.eo.Et intelligitur iſte text.cōiter,vt loquatur de falſo pręſumpto,vt dixi.tn̄ ſm Rych.Mal.& Bal. iſte tex. vr̄ intelligendus in vero falſo.Nam intelligunt ipſi ꝙ iſte tex. procedat, quia non interuenit ſolennitas,& notarius expreſſit eā interueniſſe,vel qn̄ ſolēnitas interuenit, & notarius ex certa ſcia omiſit eam ſcribere,quia ita committitur falſum omittendo ſcribere verum,ſicut exprimendo falſum, vt in c.j.de cri. fal.& l.pſby teri.ſ.de epiſ.& cler. Tn̄ cōis intellectus eſt magis amicus lr̄æ, & 6 qualiter intelligaẽ patebit ex.j̄.dicendis.¶ † Et circa hic dicit Bar. no.in l.ſi poſt.ſ.de tut.& ſac.ign. ꝙ teſtm̄ ſi non eſt cum ſolennitatib.hr̄ pro falſo q̄tum ad puniendum tabellionem,vt hic nō quo ad alia,quia in hoc non reperitur iure cautū.¶ Et ideo ſnia lata p̄textu falſorū inſtrorū q̄nq; pōt retractari abſq; eo ꝙ appelleẽ.l.ſi. 7 j̄.ſi ex fal.inſtr.¶ † Tn̄ non retractareẽ ſnia lata p̄textu huiuſmodi teſti non ſolēnis,vide ēt in propoſito no. diſtinctionem Bal.in d. l.ſi poſt. qui inter cętera dicit ꝙ ſi tabellio ſcribit inſtrm̄ de eo qđ eſt a l.ſibi prohibitum ex eo ꝙ de facili poſſit veritas mutari tenetur de falſo,& ponit exemplum qn̄ tabellio ſcribit hr̄dis nomē ꝙ teſtōr non voce, ſed nutu declarauerat per hanc.l.de hoc ēt vide aliquid per Bart.in l.ſi librarius.circa me. ff.de reg.iur.& p Bar.in l.ſi veritas in prin.j̄.de fideicom. & in l.fi.de edi.di.in ver.vj.op. dr̄ hoc ſcriptura &c.per Pet. de Anch.in conſi.278.incip. In Chriſti nomine tria principaliter &c.& ibi dicit Pet.de Anch.ſi notarius omittat ſcribere inſtrm̄ ſm ordinem conſuetum non per hoc eſt ſuſpectus de falſo, quia iſta lex loquiẽ in ſolennitate ſubſtantiali omiſſa ſm eum. Prædictis ēt adde bonum text. in l.nulli.j̄.de numer. & actua. lib.xij.vbi apparet ꝙ chartularius in ſcripturis euectionum .i.licentiarum vehendi de quib. ibi debet ſeruare formā ibi traditam,aliās puniẽ de falſo.& dicit ibi Bar. p illū tex.ꝙ inſtrm̄ carēs ſolēnitate debita nō caret ſuſpicione falſi, & ita ēt dicit Cy. hic p illū tex.Sed certe ille tex.vr̄ loq illo caſu ſpāli i quo illud eſt a.l.expreſſum,vt ēt patebit ex.j̄.dicendis.Adde ēt p̄dictis Bar.in l.omne.j.de pe.bo.ſubla.li.x.vbi p illū tex.dicit ꝙ notarius qui confecit inſtrm̄ illicitū nō puniẽ pœna falſi,vt ibi ſed alia pęna ibi ex p̄ſſa niſi i caſib.in q.b.eſt exp̄ſſum ꝙ puniaẽ pęna falſi,vt hic,bñ facit tex.in §.q̄a vero verſicle.cū gl.in verſi.p̄ferre.& i verbo dictauerit.in auc.de nō alie.& no.p Io.de Bu.& Bal.i l.iubemus.§.ſane el. j.ſ.de ſa.ſan.ec.de hoc ēt aliq̄d p Bal.in ru.ſ.de fi.inſtr.in ver. dixi tertio,&c.& in l.ſup chirographis.ſ.ſi cer. pet.& ibi dicit,ꝙ pana ſunt inſtrm̄ nō eē ſolēne, vel eē falſum p h.c.l.ꝙ dicit eē verū quo ad vim pbōnis,q̄a nec inſtrm̄ nō ſolēne nec inſtrm̄ falſum,pbōnē faciūt,nō aūt ſunt paria quo ad vim punitionis,pp inſtrm̄ nō ſolēne notarius nō puniẽ de falſo niſi in caſib.a iure expreſſis, alle.tex. cū gl.in d.§.q̄a vero leonis. & iſtud ēt vr̄ tenere Saly.hic,& alia vul.concluſio mihi placet, & ſic in caſu huius.l.& in caſu.d.l. nulli.& in alijs caſib.tn̄ in quib.reperiẽ expreſſum ꝙ notarius cōficiens inſtrm̄ ſine ſolēnitatib.puniẽ de falſo ſiue ſolēnitates non fuerint adhibitę,& ſiue omiſerit notarius ex certa ſcia,ſiue nō,q̄a non pōt iſto caſu error allegari a notario,q̄a hic eſt p̄ſumptio iuris,& de iure ꝙ fuerit in dolo,vt hic cū gl.fin.quicquid dixerit hic 8 Ric.Mal.et Bal.¶ †Extra aūt iſtos caſus pp defectū ſolēnitatis nō puniẽ de falſo,qđ pbo,q̄a falſum nō cōmittiẽ ſine dolo.l.nec exēplū.j̄.de fal.& dolus nō p̄ſumiẽ niſi probeẽ.l.quoties.ver. q̄ dolo. ff.de proba.& in l.dolū. ſ.de dolo. Et ꝙ in notario potiùs præſumaẽ error q̄ dolus no.ſin.Bar.in l.quotiens.§.j.ff.de hæred. inſtit. & Bal.in l.j. ff.de leg.& Ang.in l.iurisgen.§.ꝙ fere.ff.de pact.& dicit expreſſe Io.de Imo.in l.quoties.in prin.de hæ. inſt.ꝙ licet Bal. ibi gn̄aliter loquendo dicat per hūc text.ꝙ ſi notarius omittat ſolennitatē eſt p̄ſumptio iuris,& de iure ꝯ eum de falſo , m̄ ſm Im. hic vr̄ reſtringendū ſolum ad ſolēnitatē teſti: ſecus in ſolennitatibus aliorum actuum.ar.huius.l.a ꝯrio ſenſu,quia in pęnis mitior fieri debet interpretatio.l.præſes.ff.de pę.in c.in pęnis. de re.iu.in vj.¶ Et idē tenere vr̄ hic Ful. q̄ dicit ꝙ ex caſum huius.l. pp defectū ſolēnitatis nō vr̄ p̄ſumendū eſſe falſum,ſed potius imperitia, vel error,all.in ar.l.poſt legatum.§.j.ff.de his qui. vt indi. & ita teneo quicquid dixerit hic Ang.aīr locutus,cuius verba p te videre potes.¶ In gl.in verbo eius,vera ſolutio eſt, ꝙ in l.ꝯria fuit imperfectio voluntatis, quia teſtator volebat alios inſtituere quos non potuit pp ſuperuenientem mutitatem. Sed hic inſtituit oēs quos volebat,& perfecit teſtm̄,tn̄ circa nomen vnius hr̄dis non fuit ſeruata ſolennitas hic requiſita,puta,quia teſtes in ſua ſubſcriptione non fecerunt mentionē de illo hr̄de ſm ꝙ hic requiriẽ, vel nomē illius hr̄dis fuit ſcriptū in teſtō manu alterius q̄ teſtōris, q̄ quā teſtator ſuſcribere potuiſſet , nā vitiaẽ inſtitutio quo ad illum hr̄dē inſpecta diſpoſitione huius.l.q̄uis ante hanc legem non eſſet neceſſe in teſtō ut ſcriptis,ꝙ ſcribereẽ nomen hr̄dis manu teſtatoris, vel palam exprimeretur: ſed poterat ſcribi manu alterius p l.hac 9 conſultiſſima.in prin.ſ.e.¶ † In gl.in ver.quēadmodum ad fi.Cy. Ray.Fran.Tig.Bar.Ang.& Sal.hic tranſeunt cum glo.qn̄ teſtator c poteſt articulare[c] loqui per l.Pamphilo.§ propoſitum.de lega.iij. & l.nemo.in prin.ff.de hæred.inſtit.&ar.§.præterea inſti.de inutiſtip.& paria ſunt nuncupare nomen hr̄dis,vel ſcribere.l.hæredes palam.alleg.in gl.ergo ſicut pōt quis ſcribere nomen hr̄dis p aliū vt in auc.hic poſita,ita debet poſſe nuncupare per alium , & hoc ēt fuit de mente gl.in auc.hic poſita in verbo ſcribat,in fi.q̄ ita debet intelligi,& ita ēt tenet Bart.in l. hr̄des palam.in fi.prin.ff.e.& Io.And.in addi.Spe.in tit.de teſt.§.j.ver. quid ſi is.& Ange.in l.in fraudem.§.j.ff.de teſt.mil.& Anto.de But.& Imo.in c.cum tibi.de teſta.& Ro.in l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb. ob & ita ſe habet cōis opi. licet Bal.hic poſt Ni.de Mat.aīr loq videaẽ.dicit m̄ Io.An.i d. ver. quid ſi is ꝙ ꝯ iſtā gl,tenebat Alb.Pap.eo.qđ aīs dareẽ mā fabricandi falſū,q̄a infirmꝰ mortis cogitatione turbatꝰ de facili,āpplaudet oib.& de oib. interrogatus reſpondet ꝙ ſic. Et quia talis modus teſtandi non videtur iure approbatus immo potius improbatus, vt hic.Ideo tenebat ꝙ non valeret tale teſtm̄ ſaluo niſi conſtaret, ꝙ teſtator primo expreſſiſſet volūtatem ſuam diſtincte anteq̄ tabellio ſcriberet.Nam ſi poſtea teſtator interrogatus an ita diſponat reſpondeat ſic valebit teſtm̄.d.§.propoſitum.dicit do.Ant.de But.in d.c.cum tibi.ꝙ Ioan.And.probat iſtam opin.Alb. Papien. ita etiam dicit Pau.de Caſt.in l.hac conſultiſſima.ſ.nt.j.vbi iſtam opi.ſequitur in teſtatore valde grauato infirmitate , & ita dicit ſe conſuluiſſe,& ita reperiẽ in ꝯſilijs ſuis conſi.344.incipi.In Chriſti noīe viſo puncto,& allegationib.&c.Sed Imo.in d.c.cū tibi.dicit ꝙ reue-

ADDITIONES.

a Fra.Cur. ¶Ad pias cās. Adde Bal. conſi. 40.de teſt. vbi ēt ponit de legato. & fideicō. ꝙ valeāt nutu ſcā.Et adde ꝙ d.Ant.de Prato veteri ꝯſuluit ēt in teſtō ad pias cās nō eſſe remiſſam ſolēnitatē huius.l.cui ſe ſubſcripſerūt oēs doc. Peruſi. & ita vidi ſolēnem doct.in quodam ſuo conſi.ita atteſtari,adde tamen quod duplex eſt ſolennitas teſtatorum, quia alia ſubſtantialis alia probationis io l.ſi is q̄. & io l.ex ea.ff de teſt.& ibi Bal.& in l.hæreditas.j̄.de his quib.vt indi.

b ¶De falſo. Vide eundem Alex. conſi. 73.& an in notario præſumatur potius error quàm dolus vide per eundem conſi.70.

c Fran.Cur. ¶Articulate. Inquantū oēs ꝯcludunt nō valere teſtm̄ eius qui nō poteſt articulate loqui ob infirmitatem vt hic per eos.& per Lud.Ro.conſi.306. Alex.conſi.33.iij.lib.dic tn̄ ꝙ ſi teſtator infirmitate grauatus amiſit loquelā, & a notario interrogatus an velit facere teſtm̄ annuerit , ꝙ ſic an velit ſororem relinquere hæredem annuerit ꝙ ſic,& ēt interrogatus an poſt mortem ſororis velit qđ bona diſtribuerentur pro amore Dei annuerit ꝙ ſic. & vltimo interrogatus an velit ꝙ ſi non valet iure teſti valeat iure codicillorum, & annuerit capite ꝙ ſic,ꝙ venientes ab inteſtato tenerentur reſtituere ipſi ſorori hr̄ditatē,& poſt mortē ſuā dēt bona diſtribui inter pauperes ita voluit Cal.ꝯſ.40.j̄.proxi.alle.p quæ ampliatur materia huius.l.vltra noui.& vide Imo.in c.cum tibi.extra. eo. tit.& adde ꝙ idem ꝙ hic dicit d.Alex.eſt cōis opin. vt per Imo.in d.c.cum tibi. Tho. Vide Pau.de Ca.in conſi.346.& Bal.in conſi.x.lib.iiij.& v.de Abb.in cōſi.204.inci.caſꝰ talis ꝓponiẽ de te. rōne volūtatis iꝑfectę an valeat iter liberos.

ꝙ reuera Io.An.tenet opi. huius gl.q̃ eſt cõis* ſm eũ non approbat opi. Alb.Pap. & ita teneo licet Ro. in l.gent.ff.de acqui.hær. referat Ioan.An.tenere.de opi.Alb.& cum eo tranſeat.

ADDITIO.

a Tho.¶ Quæ eſt cõis. Adde eundem Alex. in l. hæredes palam.in fi.ff.e.vbi dicit eſſe cõem opi. & in conſi.33.in iij.vo. & in conſi.12.inci.viſo inſtrō don.in j. volu.& Ange.de Are.in §.j.inſti.de teſ.& plene per Bal.de Bertolinis dominū meum Peruſinum in repe. l.j.§.ſi quis ita.& ſe.ff de ver. obli. vbi etiam dicit iſtā eſſe cõem opi. & not. quia ita iudicauit Piſauri ꝯ ſanctum peruſinum in teſtō dominæ Conſtantiæ vxoris ſer Thomæ de candelaria.

5 *Teſtator quando teſtatur in ſcriptis non habet neceſſe nuncupare nomen hæredis,ſed ſatis eſt quod per ſe vel alium ſcribat nomen hæredis.*

5 §.Et eo non obſeruato. † Hodie teſtator non tenetur nuncupare nomen hæredis qñ teſtatur in ſcriptis, & ſatis eſt ꝙ per ſe vel per quemcunq; alium ſcribat nomen hr̃dis.h.d. ¶ In gloſ.in ver.ſcribat.in fin.intellige hanc glo.vt declaraui in l. præcedenti in ver.quemadmodum.& iſtam gl.reputat ſing.fo.de Imo.in l.ſi vero ſo.ma.in v.fal. q̃ ponit circa extenſionem quæ fit in correctorijs,vbi dicit ꝙ qñ duo ſunt a iure veteri æquiparata lex noua corrigens in vno eorum,non extendit̃ ad aliud ſm,qđ colligitur in auc.quas actiones.cum gl.ꝰ.de ſac.ſan.ec.& hoc ſm eum eſt verum ſi volumus facere extenſionem ad aliam, vel alias perſonas de quibus non loquitur lex correctoria ita loquitur illa auc.cum gloſ. ¶ Sed inter eaſdem perſonas bene poſſet fieri extenſio ex idẽtitate,vel maioritate rõnis ad aliũ, ad hoc dicit iſtã gl.eſſe ſin. iuncta.l.iubemus ver. quemadmodum.ꝰ.eo.tñ põt dici ꝙ iſta gl. hic non probat,quia hic non tractatur de aliqua extenſione correctoria circa nuncupatiuũ teſtm̃ qñ ẽt añ iſtam auc. poterat in teſtõ nuncupatiuo teſtator nominare hæredẽ ꝑ alium vt patet ex his quæ dixi poſt gl.in l.iubemus.in ver.quemadmodũ.ꝰ.eod. & ſic vr̃ ꝙ inter eaſdẽ ꝑſonas non debet fieri correctio, q̃a requiritur ꝙ ſpecialiter correctio exprimat̃.l. præcipimus.in fi.ꝫ. de app.

Iuſtiniani. LEX XXX.

1 *Teſtamentum in ſcriptis iure factum,ſi teſtator inciderit, vel ſigna remouerit conſulto infirmatur.*
2 *Teſtamentum militis ipſo facto tollitur per cancellationem ab ipſo factam.*
3 *Teſtamentum ſi inciditur per hæredes,an hæreditas applicanda ſit fiſco.*
4 *Bono.poſſeſ. vel hæreditas,an poſſit peti ex teſtamento inciſo vel cancellato.*

5 NOſtram. † Si teſtõr teſtm̃ in ſcriptis iure ſcm̃ inciderit,vel ſigna remouerit ꝯſulto tunc non valebit teſtm̃, aliàs autem remanebit validũ.h.d. Et in mã vide q̃ dicta fuerũt in l.ſi vnus.ꝰ.e. ¶ In gl.in ver.valere,in prin.gl.hic tenet ꝙ ꝑ iſtã inciſionem tollatur teſtm̃ ope exceptionis,ſed in l.ij.§.non ſolum in ver.nuda.ff.de adimẽ.leg.tenet ꝙ tollatur ipſo iure Bar.ibi ſequitur opin.gl.noſtræ,ſed gl. maxime.ij.in l.j.ff.de his q̃ in teſt.aliter diſtinguit, & melius dic vt per Bar.ibi in §.fi.vbi plene loq̃t & ẽt ibi ꝑ alios de hoc ẽt vide per Barto. licet non ita perfecte.in §.teſtamento,hic all.in gl.¶ †Addit tñ circa hæc ſolus Ang. ꝙ in milite militante ſpeciale eſt , ꝙ per cancellationem teſti factam ab eo tollat̃ teſtm̃ ipſo iure.l.in fraudem.§.j.ff.de teſt. mi.ſecus dicit in veterano vel miſſo.ꝫ. annũ a militia, alle.l.eius militis.§.j.e. tit. Limitat tñ Ang.hic in quibuſdam lec.illud ꝙ ipſe dicit per d.l.in fraudem. ſ. niſi teſtm̃ eſſet conditum iure cõi , quia non tolleret niſi ope exceptionis per.l.militis codicillis.§. veteranus.e.ti.dicit ẽt Ang.ꝙ teſtm̃ conditum inter liberos cum ſolennitate de qua in auc.ꝙ ſine.ꝰ.eo.non tollerẽt ipſo iure,nec ope exceptionis per hãc inciſionem ſeu cancellationem,all.tex. in auc.hoc inter liberos.ꝰ.eo.Pa.de Ca.in hoc vltimo tenet ꝯ̃nũ, q̃a tex.in auc.hoc inter liberos.loq̃t.in cancellatione facta verbis,nos aũt loqmur in cãcellatione factã q̃ plus operat̃ q̃ cãcellatio facta verbis vt ꝓbat̃ hic iuncta.l.ſancimus.ꝰ.e. ſed certe Pa.de Ca. fragili rõne mouet̃ ꝯ̃ Ang. nam fateor ꝙ plus opat̃ cancellatio facti q̃ operentur illa verba (nolo teſtm̃ valere.) Sed ſi teſtõr ſm teſtm̃ faciat plus operet̃ ſm teſtm̃ ad tollendũ primũ q̃ opet̃ ſola cãcellatio primi teſti q̃a ꝑ ſm teſtm̃ tollit̃ primũ ipſo iure.d. l. ſancimus.ſed ꝑ cãcellationẽ tollit̃ ope exceptionis rũr.d.l.j. & ibi no.& tñ videmus ꝙ primum teſtm̃ conditum inter liberos non tollit̃ ꝑ ſm teſtm̃ ſolenne niſi expreſſe derogetur primo vt in d.auc. hoc inter.q̃to minus debet tolli ꝑ ſimplicẽ cãcellationem quę minus operat̃ q̃ ꝯfectio ſecũdi teſti,& ꝑ hac opi.eſt tex.in d.auc.hic iter.i verſi. & aliã diſponat volũtarẽ &c.qđ tene menti ꝑ limitatione huius. l. poſſet tñ ſaluari vno caſu opi. Pau.de Ca.ſ.qñ teſtõr cãcellaſſet teſtm̃,eo q̃a volebat inteſtatus decedere ꝑ ea q̃ no. ꝑ Bart.in l.ſi iure.de leg.iij.& in l.j.§.fi.ff. de his q̃ in teſt.delen.& dixi in l.ſancimus.ꝰ.eod. iunctis not.per Bald. in d.auc.hoc inter.in pe.q.

3 ¶ †In ea ibi itẽ quib.&c.hæc gl.hic,& in l. ꝓxime.all.in gl.& in l.ſi.ff.de his q̃ inteſt.de lẽ.& in.l. hęreditas. de his q.vt ind. tenet ꝙ in dubio ꝑ inciſionem teſti hr̃ditas applicet̃ fiſco , q̃a vr̃ teſtõrẽ hæredes reputaſſe indignos,ꝯ̃riũ tenet Dy. quem ſeq̃t̃ hic Cy.& Bart.q̃a nemo ꝓſumit̃ indignus.l.cũ q̃dã ita.& l.cũ pf.§. rogo.ff. de leg.iij.Et iõ tenet,ꝙ in dubio vadat hr̃ditas ad venientẽ ab inſtato, faciat.l.j.§.hr̃s. ff.ſi tab. teſt.nul.exta. & tenẽdo iſtã opin. q̃ eſt magis cõis rñde ad l.ꝓxime,ꝙ deciſio Dy.ꝓcedit ſi teſtator totũ teſtm̃ cãcellauit,ſeu incidit ea q̃ concernebant totũ teſtm̃, puta ſigilla q̃ ſunt ad ſolẽnitatẽ totius teſti,ſed in l.ꝓxime nõ cãcellauit teſtm̃ totũ. ſed tm̃ nõia hęredũ, quo caſu colligit̃ ꝙ teſtator voluerit legata ꝓſtari,legata aũt non debentur ab inteſtato.ſ.hæreditate non adita ex teſtõ.l.eã q̃.ꝫ.de fideic. Sed bene debent̃ qñ ꝑ fiſcũ hr̃ditas auferret̃ hæredib. tanq̃ indignis.l.cũ fiſco. cum cõcor.alle.in gl.Nã licet hæredes ſcripti ſint indigni nõ repellunt̃ ab hæreditate adeũda q̃uis fiſcus ab his poſtea auferat.l.ex facto §.Iulius lõginus.ff.de vul.& pup.nec refert an ipſi hr̃des indigni adeãt,vel nõ q̃nim ad hoc vt fiſcus capet & legata ꝓſtare poſſit.de quo plene no.ꝑ gl. & doc.in l.recuſare.§. ſi fiſcu.ff.ad. Treb. & ꝑ Bar.in l.ſequẽs.ff.ad ſilla.& iõ hac rõne vt legata ꝓſtent̃ vr̃ voluiſſe teſtõr ꝙ hr̃ditas vadat ad fiſcũ, nec placet iſta rñſio q̃ dedit Pa. de Ca.hic,& in d.l.ꝓx.& ad illã.l.ſ.ꝙ illa cãcellatio nominũ hęredũ hẽat quo ad legata vim clæ codicillaris,ar.l. cãcellauerat.ff.de his quę in teſt.& in l.tribunus.§.j.ff.de teſt. mil.q̃ erat hic non ꝓbatur.& eꝯ̃ eũ facit , q̃a non põt actus hr̃e vim clæ codicillaris qñ in actu non interuenerunt ſaltẽ quinq; teſtes.l.fin.ꝫ.de codi.põt ẽt ſm Dy. rñderi ad d.l. ꝓxime , ꝙ intelligat̃ qñ ꝓbat̃ ꝙ hr̃des fuiſſent indigni,tñ aliqualiter diuinat vñ prima magis placet,& eodẽ modo põt rñderi ad d.l.cum quidam.& l.cum in tabulis.§.fi. ff.de his qui. vt indig.ſ.ꝙ ibi teſtm̃ non fuit totum cancellatum. ¶ Reliqua in hoc articulo ſupplere potes ex his q̃ no. Bal.& melius ꝑ eundẽ in d.l. hæreditas. cuius dicta fuerunt ex verbis Ioã.

a An.* in addi. Specu.in tit.de inſtr.edi.§.compendioſe.ver.quid ſi ꝓnus,vbi ſolẽniter loq̃t, dic vt ibi, & ibi ẽt rñdet ad l.fi.ff.de his q̃ inteſt.de vbi tex.requirere vr̃ ꝙ appareat teſtõrem cancellãtem teſtm̃ hoc feciſſe,eo ꝙ nolebat ſuccedere venientes ab inteſtato & ſic non vr̃ ꝙ aliis ibi ſuccedant niſi teſtator hoc dixerit,nã rñdet Io.An.ꝙ iõ ibi eſt, q̃a non dicebat̃ teſtm̃ inciſum ex quo adhuc vna ſcriptura teſti remanebat integra & originalis.l.j.§.ſi quis in duobus.ff.de bo. po.ſm tab. Reliqua in mã vide per doct. in d.l. locis,& per Saly.hic,& per Imo.in d.l.proxime dicebat etiã not. Ang.hic,per d.l.fi.ꝙ ſi teſtator cancellauit teſtm̃ nũcupatiuũ ſibi teſtatori datum a notario in inſtrõ publico cuius prothocollum erat apud notarium ꝙ tunc habebit locũ diſpõ.d.l. fi.ex idẽtitate rõnis.& ſic teſtm̃ nõ tolleret̃ niſi teſtator dixerit, vel ſuccedere venietes ab inteſtato vel aliter expreſſiſſet hæredes ſcriptos eẽ indignos ſed Pa.de Ca.hic tenet ꝯ̃ Ang.videlicet ꝙ imo ꝑ cãcellatio nẽ ꝓdictã tollat̃,ꝑ ea q̃ no.Bar.in d.l.fi.in vl.verbis.& Bar.in l.labeo.ad fi.ff.de pac.& rñdet ad l.fi.ꝙ illa.l.ꝓcedit qñ teſtõr feciſſet fieri duo inſtra cum vellet ſe abſentare,& vnũ ſecum portaret,nã tũc ſi cãcellat vnum non vr̃ hic facere aio mitãdi volũtatem ſed tanq̃ ſibi ſuperfluũ cãcellare. Certe hæc rñſio ad illam.l.nihil eſt nec tollit̃ ꝙ dixit Ang.cuius opi. mihi placet ꝑ illam.l.& ad dcm̃ Bar.patet rñſio ex verbis eiuſdem Bar. nã Bart.loq̃t qñ debitori dat creditor vnũ inſtrm̃ debiti cancellatum, quo caſu ſibi vr̃ velle aliq̃d tribuere.ſ.liberationẽ.l.ſi chirographũ.cum ſi.ff.de ꝓba. & iõ ex tali actu ſatis apparebat de mẽte & ad hoc Bart. in d.l.fi. mouet̃ per d.l.fi.in vlt.rñſo.vbi tex.loquit̃ qñ apparebat de mente.Sed in q. noſtra teſtator nihil cum alio egit, ſed ſimpliciter teſtamentum cancellauit, nam per hoc non vr̃ mutaſſe voluntatẽ ex quo ſcit aliud inſtrm̃ teſti extare , & ſemꝑ vr̃ ꝙ potẽtius opat̃ actus geſtus cũ alio q̃ ſine alio vt late ꝑ Bart. in l.gent.ff.de acq. hær.in ver.circa tertiũ principiũ, & ita nõ vr̃ velle decedere inteſtatus qñ cancellauit vnum inſtrm̃ teſti & ſupereſt aliud ſicut qñ nullũ aliud ſupereſt.

4 †In gl.in ver. ad hæreditatẽ.gl.imperfecte loquitur ideo dic,ꝙ aut ſine voluntate teſtatoris ſigilla fuerũt inciſa viuo teſtõre,& nõ põt peti bo.poſ. vt ff.de bon. poſ.ſec.ta.l.j.§. ſemel,licet poſſit adiri hr̃ditas de iure ciuili vt hic,aut mortuo teſtatore fuerunt inciſa & tunc ẽt bon. poſ.peti poteſt.vt in pręalle.§.ſemel.Aut teſtm̃ ſine voluntate teſtatoris fuit cancellatum viuo teſtatore,& non poteſt peti bo.poſ.vt in d.§.ſemel.ſed bene poteſt adiri hr̃ditas de iure ciuili vt in l.j. & ibi no.ff. de his, quæ in teſt.delen.Aut cancellatum fuit poſt mortẽ teſtõris,& tũc aut poterunt legi nõia hr̃dum , & peti poteſt etiam bo. poſ. ſecus ſi non poterãt legi niſi ante cancellationẽ tabulæ teſti fuiſſent in iudiciũ ꝓductę,& hæc probantur in l.j.ff.ſi tabu.teſt.nul.exta.

ADDITIO.

a ¶ Verbis.Io.An.Tu adde Ol. a quo Io. An.habuit eius conſi.44. & an ſi teſtator facit primum teſtamentum & illud reuocat faciendo ſm poſſit notarius primum lacerare.vide Lu.Ro.ſin.ſuis.fo.vij.

Iustiniani. LEX XXXI.

1. *Testari quomodo possunt rustici in rure, hic dicitur.*
2. *Testari an possit ciuis more rusticorum, si reperitur degere in rure.*
3. *Testamentum factum in carcere tyranni coram quinque testibus an valeat.*
4. *Statut. quod non valeant testamenta scripta per tabellionem non matriculatum valet, quando non reperiretur matriculatus.*
5. *Testari possunt coram imperfecto numero testium existentes in prælio vel in loco pestifero.*
6. *Testari possunt peregrini se ĩfirmantes in itinere corã imperfecto numero testiũ.*
7. *Villa consistit ex quinque hominibus patribus familiæ.*
8. *Lex generalis tollit consuetudines speciales precedentes, & pari ratione debet tollere specialia statuta præcedentia.*
9. *Testes testamentarij nõ põt se in testõ subscribere vnus p alio, nisi in testõ rustici.*
10. *Consuetudinem an possit inducere castrum, absque confirmatione superioris.*

ET ab antiquis. †Rusticani in locis in quib. est raritas lrãrũ testari põt sm eorũ ɔsuetudinẽ, dũ tñ septem lrãti se subscribẽtes adhibeanẽ, si hñi põt: aut non literati si alij hñi nõ põt, aut si nec septem hñi põt: saltem quinq; adhibeanẽ qui mutua vice subscribant. h.d. ¶ †In tex. ibi in illis vero locis iuncto ver. rusticanis ɔcedimus, hoc probari vr̃ ꝙ ciuis volens in iure testari non habet priuilegium testandi coram. v. testib. q̃uis septem adhiberi non poterint, & istud ẽt vr̃ probari in l. ɔficiunẽ. §. codicilli. ff. de iure cod. vbi probaẽ ꝙ si quis tpe quo facit testũ non possit hr̃e copiam pfectam numeri testium non poterit valide testari. Fallit ergo solũ in psonis hic expressis. s. in rusticis in rure degentib. alias ille tex. esset correctus si diceremus ꝙ ciues, & alij possent testari corã imperfecto numero testium qñ septem testes hñi non põt, & ita tenet Bar. & Ful. hic, & Bar. in d. l. ɔficiunẽ. §. codicilli. & est de mẽte Iac. de Bel. in auc. quib. mod. na. effi sui. §. j. & vr̃ esse ipsa veritas. rñ Bal. & Sal. post Pe. & Cy. tenent ɔ̃trium,[a] quia rõ finalis huius. l. vr̃ esse fundata ĩ inopia testiũ, mouenẽ ẽt p illũ tex. in ver. ad Dei humanitatem. quasi text. videaẽ habuisse respectũ ad ius diuinũ quæ rõ non vrget ɔ̃ eum, qa rñderi põt ꝙ habuit respectũ ad ius diuinum quo ad disponendũ circa rusticos. vt hic in text. nõ circa alios vt d. §. codicilli, vel ẽt dici põt ꝙ hic in tex. non se principlr̃ fundat in iure diuino quo ad numerum testiũ, qa inspecto iure diuino satis fuisset adhibere duos testes, quia de iure diuino ĩ ore duorũ, vel trium stat omne verbũ. c. nouit. de iudi. ¶ † Et ex his vr̃ ꝙ non procedant quædã q̃ inferebant ex isto tex. Nic. de Ma. Bal. & Sal. dicentes ꝙ testũ scm̃ in carcere tyranni corã. v. testib. cum plurium copia hñi non possit metu tyrãni valeat, & idẽ sm Bald. erit si non põt hñi plures testes pp mortalitatẽ, vel alium repentinũ casum & dicit Rap. in d. §. codicilli, ꝙ hic hæc opi. vr̃ æquior, & vr̃ cũ illa transire, sed in hoc ɔ̃rium tenuit Ange. in d. §. codicilli. p illũ tex. bñ probantẽ. & ita est de mente Bar. in l. j. ff. de bo. po. ex te. mili. & ɔ̃ Bal. ẽt tenet Ful. Pa. de Ca. hic qui ad hoc, vt hæc lex locũ habeat requiriẽ inter cætera ꝙ testõr sit rusticanus, q̃n imo ẽt sm opi. gl. j. ver. ita tñ requiritur ꝙ in loco ɔ̃cesserit ɔsuetudo legi ɔ̃ria in ɔfectione testi. Et istã opi. ẽt tenuit Pau. de Ca. in l. casus. s. eo. per illũ tex. & Lu. Ro. in repe. auc. sit. j. ad. l. Fal. xxxiij. spãli vltimarũ volũtatũ. quã opi. ẽt sequor p p̃dicta. ¶ †Nõ ob. id qđ no. Ang. in repe. l. si vacantia. j. de bo. vacã. li. x. vbi per illã l. & p l. vbi absunt. ff. de tuto. & cu. dat. ab his. voluit ꝙ si statutũ disponat ꝙ nõ valeãt testã scripta p tabellionẽ qui nõ sit descriptus in matricula, & cõtingat ꝙ tpe pestis alius notarius nõ matriculatus fuit adhibitus ad faciendum testũ, eo quia notarius matriculatus hñi non potuit valebit testũ. nam primo vr̃ ꝙ istud dictũ non sit verũ, qa in actu testandi vr̃ esse ɔ̃. d. §. codicilli. Nec ob. iura all. p Ang. qa ibi erat expresse prouisum ꝙ deficiente illo publico officiali in casu illo posset recurri ad alium, qui loco eius repræsentabaẽ in defectum illius, sed hic nulla facta est subrogatio a. l. vel statuto. Præterea in casu Ang. testõr subrogauit vnũ loco alterius, sed in q. nr̃a secus. ¶ † Nõ ob. ẽt si diceret ꝙ existentes in actu bellãdi tpe guerræ põt testari corã imperfecto numero testiũ ad instar. militũ. d. l. j. ff. de bo. po. ex testa. mil. & l. fi. ff. de test. mil. & tp̃s guerræ, & tp̃a mortalitatis æquiparanẽ, vt no. Bar. in l. nãliter. ff. de vsuc. & Can. in c. ex transmissa. de p̃scri. quasi tpe pestis dicaẽ esse prælium inter Deum, & hoĩes, quia rñdeo ꝙ in casu. d. l. fi. de test. mil. cum si. illud est ibi ɔcessum in priuilegiũ prælianitb. qui dant operã vtilitati Reipublicæ rõ cessat in eo qui est in ciuitate tpe pestis. Sed in casu quem ponit Bar. in d. l. nãliter, ætate eadem rõ in suspendendo cursum præscriptionis tpe pestis, & tpe guerræ cũ vtroq; tpe iure non redderenẽ. & fortasse dici põt ꝙ illi qui in ciuitate tpe pestis remansissent ad administrandũ Rẽpublicã gauderent priuilegio, qa tunc habet locum rõ. d. l. fi. iunctis no. p Bar. in d. l. nãliter & hoc casu põt saluari decisio Bal.[b] hic. ¶ † Dicit ẽt sin. circa prædicta Ang. in auc. de non alie. §. ꝙ aũt. ꝙ si quis vadit Romam pro indulgentijs, & in itinere infirmatus sit in quodam castro, & ibi facit testũ corã duob. testib. cũ plures ibi nõ essent valebit testũ, quia si milites in expeditione degentes põt corã duob. testib. testari tantomagis idẽ esse debet in peregrinatione ad saluantẽ aiæ ad seruitiũ Dei, cũ Deus sit superior princeps q̃ Respublica, vt in auc. q̃uo opor. ep. s. in prin. & quia aia cũctis reb. pferrenda est. vt s. de sa. san. ec. l. sancimus. la. ij. fortius volũt Ang. in auc. oẽs peregrini. j. de cõia de succes. per illũ tex in ver liberam habeant ptãtẽ ꝙ tales peregrini indistincte põt testari corã duob. testib. sicut milites qui hñt liberã ptãtem testandi, & sic non distinguit ipse ibi an potuerit hr̃e plures testes, vel non. & cũ ista vltima decisione Ang. tenet sic simplr̃ Pa. de Ca. in l. nutritorib. j. cõia de succes. & adde quæ dixi in l. Scriniarijs. s. de test. mil. ¶ †Item p istũ tex. dicit Bal. in c. j. extra. de ele. ꝙ quinq; homines requiruntur, vt sit villa ꝙ facit ad statutum disponens ꝙ villa teneatur ad testõnem damnorum datorum, quia non habet locum si ibi non sint quinque homines. s. patresfamiliæ. & idem dicit in castro ꝙ est not. tñ iste tex. si bñ inspiciaẽ hoc non vr̃ probare vñ recurre ad no. per Bart. in l. p̃tor. la. ij. in prin. ff. vi bon. rap. & per Ang. post Bart. in l. sicut. §. in decurionib. ff. ꝙ cuiusq; vni noĩ. ¶ Item facit iste tex. an per consuetudinem, vel statutum induci possit ꝙ valeat testũ scm̃ in ciuitate coram imperfecto[c] numero testiũ, de quo dixi in l. si non spãli. s. e. ¶ †Vltimo no. ꝙ lex gñalis tollit ɔsuetudines spãles præcedentes, & pari rõne debet tollere spãlia statuto præcedentia, ꝙ intellige verum si superior cõdẽs illam gñalem legem erat certioratus de illa spãli consuetudine, vel statuto, vt in c. j. de constit. in vj. & de hoc plene tradiẽ. per Bart. in l. de quib. ff. de leg. & in l. iij. §. diuus Adrianus. p illũ tex. ff. de sepul. vio. & in extrauag. ad repri. in versi. non obstantib. & aliquid hic per Cyn. ¶ In gloss. in versic. ita tñ hanc gl. reprehẽdit Bar. in d. §. codicil. & recte. & idem Ang. Sal. Pa. de Ca. hic, licet Ful. simplr̃ transeat cũ gl. quã ẽt approbat Bal. in d. §. codicilli. ¶ In gl. in ver. scriptura cõiter tenetur ꝙ ẽt in testõ nuncupatiuo intelligaẽ hæc lex ẽt si de tali testõ nulla facta est scriptura, & quia procedit at. de testõ facto in scriptis ad testũ nuncupatiuum, vel eɔ̃. l. iubemus. versi. quemadmodũ. s. eo. & de hoc ẽt vide per Bart. & alios in l. pe. ff. eo. & in d. §. codicilli. ad fi. & ibi Bar. examinat mãm huius. l. & etiam tractat ibi qui dicantur rustici, de quo vide aliquid per Cy. Ray. & Sal. Ang. & Fulg. hic, & Iac. de Bel. in d. §. j. in auct. quib. mod. nat. effi. sui. & in sua disp. tex concessit, quam ponit in d. tit. quib. mod. natu. effi. sui. ¶ †In gl. in ver. subscriptione ad fi. rñde ꝙ etiã in testamento regulariter non potest vnus subscribere pro altero. l. pe. ff. eod. fallit hic in rusticis concurrente necessitate, seu inopia personarum literarum. ¶ †Extra gl. facit hæc lex an castrum possit inducere cõsuetudinem absque cõfirmatione superioris. de quo vide per Bal. in l. j. circa prin. C. quæ sit lon. consue. vbi all. istum tex. & per eundem in l. de quibus. in prin. ff. de leg. & Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. & Spe. in ti. de instru. edi. §. compendiose. ver. sed nunquid dicemus. & Bal. in auct. defuncto. in fi. j. ad Ter. ¶ Vltimo, quærit Pa. de Ca. quid si non septem, sed sex tantum haberi potuerint, & testamẽtum fuit conditum cum quinque per rusticum, & dicit Bar. hic in suo summario vbi sentit quòd non valet. Contrarium tenet ipse per istum tex. ibi dum dicit sinautem in illo loco minime inuenti fuerint septẽ testes &c. & dicit hoc in alijs non esse scm̃. Puto ꝙ verũ dicat, & potuit moueri Imperator qa non reperiẽ in vltimis voluntatib. quod requirantur sex testes, sed septem, vel quinq;. l. hac cõsultissima. in prin. & in §. si quis aũt. s. eo. & in l. fi. j. de codi.

ADDITIONES.

[a] ¶Contrarium. Vide Ang. de Are. inst. de test. in prin. & ibi p Christofo. porc.

[b] Decisio Bal. Adde videndum eundẽ Alex. consi. 112. hic all. per d. Ias. hic cui inquantum adducit pro op. Bal. ꝙ pp necessitatem relaxatur de solennitatib. requisitis a iure, adde ꝙ volunt Lud. Ro. consi. 434. & an valeat a testamentum factum in iure ab alio quam rustico cũ quinq. testib. vide Bald. cons. 133. iiij. libr.

[c] ¶Coram imperfecto. Adde Ang. consi. 123. Bal. consi. 331. iiij. lib.

De hæredibus instituendis. Rub.

Titij Ælij Anton. LEX PRIMA.

1. *Institutio deportati habeẽ p nõ scripta, qa incapax hæreditatis est deportatus.*
2. *Deportatus an possit inter nullo modo capaces hæreditatis numerari.*
3. *Institui hæres an possit hæreticus, vel filius hæretici.*
4. *Banniti nostris temporis an possint hæredes institui.*
5. *Bannito an sit auferenda hæreditas per fiscum tanquàm ab indigno.*

QVi deportantur. †Institutio deportati hr̃ pro non scripta, quia deportatus est incapax aditionis hæreditas hoc dicit. ¶ In text. ibi capere non possunt præterq̃ in testõ militis. l. neque. §. j. all. in gl. ¶ Itẽ capere põt

deportati quo ad alimēta.l.iij.ff.de his quę pro non ſcri ha.& l.le
gatum.ibi no.ff.de ca. dimi. ¶ Itē fallit in relicto facto ſibi ad pias
cās de quo, vt per Bal.in l.j.in repe.§.de ſac.ſan.ecl.in gl. in verſi.
non poſſunt ibi quæ ſunt iuris ciuilis perdunt &c.prout eſt acq-
ſitio hēditatis ex teſtō,vel ab inteſtato.l.lege obuenire.ff.de ver.ſi.
& no.in l.j.ff.de acqui.re.do.& in l.ex hoc iure.ff.de iuſt.& iure.&
per Bar.in rub.ff.de acq.hęr.& l.interdum.de condit.indebi.¶ In
ea.ibi pro mortuis habentur.Fallit tñ in caſu notabili. l.interdū.
ff.de cond.& dem.¶ In ea.ibi.ff.de ſent.paſ.melius alleg.glo.text.
in l.j.§.de reb.dub.& in l.res.§.de do.inter vi.& vxo.iuncta.l.fin.ff.
de cap.di.¶ Et inquantum gl.dicit matrimonium eſſe de iure nā
li,vide plenius no.in l.j.§.ius nāle.& in l.ius ciuile.ff.de iuſt.& iur.
¶ In ea.gl.ad fi.hæc eſt vera ſol.ad d.l.ſi cognatis. pro qua facit id
qđ dicit ibi tex.in arrog. &c.& per emācipationem tollitur ado-
ptio.l.adoptare.§.j.ff.de adop.¶ In gl.fi.dic ꝯtrium tenuit gl.in §.
legari.inſti.de leg. vbi deportatus numeratur inter eos qui nullo
modo capaces ſunt hēditatis.Et illa op.cōiter approbatur ꝑ doc.
& maxime per iſtam legem dicentem hēditatem eſſe in ea cā, in
qua eſſet ſi deportati ſcripti non fuiſſent, nam per non ſcriptum
non applicatur fiſco.l.vnica.§.in primo.ꝉ.de ca.tol. & deportatus
perdit ea,quæ ſunt iuris ciuilis.l.quidam.ff.de pę.prout eſt acqui
ſitio hēditatis,vt dixi.§.confirmatur,quia ſpāle eſt,vt ex teſtō mili
tis capere poſſit deportatus,vt dixi ſuper text.ergo rīt eſt ī capax.
¶ Item pro iſta opi.eſt optimus tex.in l.edicto. in prin. & §.j.ff.de
bo.po.vbi ille qui ciuitatem amiſit prout eſt ille cui aqua,& ignis
interdicit,qui in hoc eſt ſimilis deportato.inſti.de cap.§.minor nō
pōt bon.poſ.ex teſtō petere.Sed ſi deberet applicari hēditas fiſco
nō impediretur talis inſtitutus hēditatem acquirere q̄uis poſtea
fiſcus ſibi auferre poſſet.l.ex facto.§.Iulius lōgius.ff.de vul.& pu.
& pro hac opi.adducit ēt hic Bar.poſt antiquos in l.in metallū.ff.
de his quæ pro non ſcri.& quia deportatus hr̄ pro mortuo &c.vt
per eum,& iſtam opin.vr̄ ſequi gl.inſti.co. §.fi.& in l.ſi quis mihi
bona.§.ſi quis plane.ff.de acq.hę.de quo ēt vide per doc.maxime
Bal.in l.eam q̄.ꝉ.de fideic.& Bal.in l.ēt.ꝉ.ad.l.Falc.vbi ēt fortificat
iſtam opi.Sed ꝯtrium tenet Guil.de Cu.Ray.& Iac.Butr. & iſtam
opi.ēt ſenſit gl.in d.l.eam q̄.in gl.fi.ibi dum dicit, nec enim eum
lex accipere,ſed capere prohibet.& dicit Imo.in l.ſi ſeruus eius.ff.
de acq.hær,& in c.j.ad fi.de teſta.iſtam opi. eſſe de iure ſuſtenta-
bilem,& principalia fundamenta huius ſunt in primis iſte tex.in
ver.capere, non enim dicit accipere non poſſunt,& lex illa prohi
bet ſolūm efficacem retentionem ad cōmodum ipſius deportati
iuxta.l.aliud eſt capere.ff.de verb.ſig.& rñde ꝙ tex. hic in fin.ſe de
clarat dum dicit ſi ſcripti non fuiſſent. Præterea dato ꝙ iſte text.
non prohiberet deportatū accipere,tñ eū prohibēt alia iura,& rō
nes.§.all.Secundum principale fundamentum huius opi.eſt tex.
in l.Claudius.ff.de his quib.vt indig.iuncta.l.ſi quis viduam.ff.de
qō.Nā vt patet in d.l.ſi quis viduā.de iure ffōrum,pœna adulterij
erat deportatio, & m̄ ſi adulter inſtituebaꝛ fiſcus auferebat ei, vt
d.l.Claudius.ſed m̄.ꝙ ibi mulier adultera inſtitura ibi non fuerat
damnata ſeu deportata,vt ibi in text.Præterea non reperitur iure
cautum,ꝙ illo tpe ffōrum ꝑ ſimplici adulterio imponeretur pœ
na deportationis, & tex.in l.ſi quis viduam. intelligit qñ duplex
crimen fuerat cōmiſſū.ſ.adulterij,& inceſtus,& ꝙ pęna ſimplicis
adulterij non eſſet deportatio de iure ffōrum, patet ex.d.l.Clau-
dius.vbi vir damnatus de adulterio poterat teſtari, & m̄ deporta-
tus teſtari non pōt.l.eius qui inſulam.ff.de teſta.Auferꝛ ergo hēdi
tas mulieri adulteræ i caſu dictę.l.Claudius. quia hēditas ſibi reli
cta fuerat ab adulterio cum quo illegitimū mr̄imoniū ꝯxerat, &
ita ēt loquiꝛ vltima pars.d.l.Claudius.in muliere adultera quę in
ſtituerat adulterum qui fuerat de adulterio damnatus. Tertio, ꝯ
cōem opi.adduciꝛ tex.qui multū ſtringit in l.ſi deportati. in prin.
ff.de le.iij.vbi legatum relictū ſeruo deportati acquiriꝛ fiſco, & tñ
capacitas,vel incapacitas ſerui ꝯſideratur ex capacitate, vel inca-
pacitate dñi.l.ſi mihi,& tibi.§.rła. ff.de leg.j.l.debitor.§.ſeruo.ff.
de leg.ij.& l.nō minus.ff.e.Fran.Tig.& Bar.hic rñdent ꝙ aliud eſt
qñ relinquiꝛ deportato,& aliud eſt qñ relinquiꝛ ſeruo eius,& iſto
ſcđo caſu nō ꝯſideramus capacitatē ſerui,ſed ꝑſonā dñi.ſ.qñ dña
eſt in totū incapax, vt eſt deportatus. ſed ſi dñs in quibuſdā eſſet
capax,& in quibuſdā non habet locū rła poſita.in d.§.rła. cum ſi.
¶ Exēplū in ſpurio qui licet capere nō poſſit a pr̄e ſuo,vt in auct.
ex cōplexu.§.de ince.nup.tñ non eſt prohibitus capere ab alio,vt
inquit gl.in auc.quib.mo.na.effi.ſui.§.fi.in ver. participium,ꝓbaꝛ
in l.ſi is qui ex bonis,& ibi Bar.ff.de vul.& pu. & ſic ſpurius. qñq;
non,& ita rñdet Bar.in d.l.ſi deportati.& Ange. in d.§.rła.tñ hæc
rñſio vr̄ aliqualr̄ violare tex.in d.§.rła.& in d.l.non minus.cū ſi.q
in diſtincte loquunꝛ.Et dicit Ful.hic,ꝙ ꝯ.rñſionem Bar. facit illud
argu.vulgatū ꝙ idē iuris eſt in parte quo ad partem qđ eſt de toto
quo ad totum.ar.l.qui ſcit in prin.ff.de vſur.& l.q de tota.ff.de rei
ven tñ ſuſtinēdo iſtam rñſionē Bar.vt iura inīb.ꝯcordenꝛ,pōt di-
ci ꝙ qñ in totum dñs eſt incapax prout eſt deportatus non eſt cō
ſideranda perſona dñi,quia hr̄ pro mortuo.l.j.§.pen.ff.de ꝯta.ſed
qñ in totum non eſt incapax non hr̄ pro mortuo, ideo tolerabi-
lius perſona eius cōſiderari pōt, & pro tali dña.ſ.an ſit in totum
incapax,vel nō,bene facit.l.cogi.§.hi qui.ff.ad Treb. cum gl.Aliā
rñſionem ad.l.ſi deportati.tradidit Bar.in d.l.ſi ſeruus eius. videli
cet,ꝙ aut ſeruo relinquitur contemplatione dñi,vel ēt inſtituitur
ſimpliciter,quo caſu hr̄ inſtitutus contemplatione dñi.l.cum ali-
quis.ꝉ.de iur. delib.& tunc habet locum regula poſita in d.l.non
minus cum ſi.quia conſiderabitur in perſona ſerui capacitas dñi,
aut inſtituiꝛ ſeruus,aut legaꝛ ſeruo contemplatione ipſius ſerui,
& tunc non conſideraꝛ perſona dñi , ſed ſerui , & ideo ſi tpe quo
cedit dies relicti ſeruus reperitur liber , vel in dñio alicuius capa-
cis acquirere ſibimet effecto libero , vel nouo dño capaci. Si aūt
ſeruus remāſit in dñio ipſius deportati tpe quo cedit dies relicti,
& tunc acquireretꝛ relictum fiſco poſtq̄ non pōt acquiri deporta-
to,& in hoc caſu intelligit ipſe hr̄e locum tex.in l.ſi deportati.Eſt
verū ꝙ hęc rñſio vr̄ aliqualiter reſtringere text. in d.§.rła.cum ſi.ſ.
ꝙ non procedat ille tex.qñ ſeruus ꝯtēplatione ipſiuſmet ſerui eēt
ad relictum vocatus ſeu inſtitutus,& ēt vr̄ reſtringere tex.in d.l.ſi
deportati.intelligendo , ꝙ ibi legatū fuerat relictū ꝯtemplatione
ipſius ſerui,tñ Sal.hic ſuſtinuit iſtā rñſionē Bart.q̄a ꝙ non violat
neq; reſtringit tex.ī d.l.ſi deportati. videlicet q̄a in dubio legatū
relictū ſeruo videaꝛ relictū ꝯtēplatione dñi. tñ fallit ī eo caſu quo
ſi diceremus videri relictū ꝯtemplatione dñi vitiareꝛ legatum, &
qñ legaretur ſeruo deportati quo caſu videtur relictum contem-
platione ſerui,vt actus valeat. argu.l.quoties.de reb.dub. & hanc
dicit Saly.eſſe ſuam nouam conſiderationem quam multum cō-
mendat, & per eam dicit ſingulariter limitari.d.l.cum aliquis.li-
cet hęc verba Saly.faciliter mederi poſſunt, vt per teipſum conſi-
derare potes , tamen breuitatis cauſa ſuper ea non inſiſtam. Re-
ſpond.Saly.aliter ad.d.l.ſi deportati.ꝙ poteſt intelligi quod ibi le
gatum fuit relictum ſeruo antequam dñs eius fuiſſet deportatus
ꝙ eſt ꝯ illum tex.dum dicit deportati ſeruo. quia qualitas iuncta
verbo intelligitur ſm tp̄s verbi.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de no
xa.Præterea per ſuam rñſionem non tollitur. arg. quia ſi dñs po-
ſtea eſt deportatus,& ſic effectus incapax tpe quo cedit dies lega
ti legatum tanquam caducum non debebat acquiri fiſco.l.vnica.
ꝑ ſecūdo.ꝉ.de ca.tol.Vñ alia fuit rñſio Bal. videlicet, ꝙ ideo aliud
eſt in relicto ſeruo deportati quàm in relicto ipſi deportato, qđ
cum ſeruus deportati non poſſit in hoc conſiderari ſm qualitatē
dñi,quia nulla,eſt conſideratur ipſe ex ſeipſo ſm ius naturale ſm
quod omnes erāt liberi.l.manumiſſiones.ff.de iuſti.& iure.Et ad.
d.reſponſionem vide eundem in l.etiam.ꝉ.ad.l.Fal.ſed hæc reſpō-
ſio non eſt bona ſm Roman.in d.l.ſi ſeruus eius. quia ſi debemus
conſiderare ius naturale potuiſſet ſeruus conſiderari ex perſona
deportati, quia ius naturale eſt apud deportatum.l.iij.in verſic.ſi
alimentorum.ff.de his quæ pro non ſcript. hab. & d.l.quidam.ff.
de penu.Item ſm Fulg.hic contra Bal.facit,quia certum eſt quod
ſeruus non eſt ciuis Roma.inſti.de lib.§.libertinorum.ergo ſi de-
portatus qui non eſt ciuis Romanus non poteſt capere ex teſta-
mento,quanto minus debet poſſe ſeruus qui non eſt ciuis neque
liber.Pau.de Caſt.hic,& in d.§.regula.in lect.Bononienſi reſpon-
det ad.d.l.ſi deportati. ꝙ aliud eſt in ſeruo deportati. Et ratio eſt,
quia talis ſeruus licet ſit ipſius deportati donec deportatus viuit,
tamen ſperatur effici fiſci poſt mortem:quia deportatus in acqui
ſitis non habet hæredem poſt deportationem,vt l.deportati.ꝉ.de
bonis. præſcript.& ratione illius illa quæ relinquntur tali ſeruo
acquiruntur fiſco quaſi videatur iſte ſeruus eſſe cōis ipſius depor
tati quouſque viuit, & fiſci rōne ſpei quam habet de acquirendo
poſt mortem,& ita eſt,quia illud ꝙ relinquitur cōi ſeruo duorū ſi
non pōt vni ex eis acquiri acquiriꝛ alteri.l.verum.§.ſi ſeruo.ff.pro
ſoc.& approbat Pau.de Ca. rñſionem q̄ tradidit Bar.hic ad rñam
certe rñſio Pau.de Ca. quæ eſt fundata in l.verum.§.ſi ſeruo.non
vr̄ procedere,q̄a ille text.non loquiꝛ qñ vnus in ſeruo hēbat ſolā
ſpem , & dato ꝙ illa ſpes q̄ habet fiſcus eēt in ꝯſideratione,tñ nō
deberet legatū interim acquiri fiſco,ſed potius eē in ſuſpēſo,vt ꝓ
baꝛ in ſimili in l.ſi ibi homo.§.cum ſeruus.de le.j. Ful. hic dicit ꝙ
quidā iuuenis repetens iſtam.l.rñdebat ad.d.l.ſi deportati.ꝙ ideo
aliud eſt in ſeruo deportati,quia deportatus fingiꝛ mortuus quo
ad ea,quæ ſunt iuris ciuilis.l.j.ad fin.ff.de ꝯtrab.ſed ſi iſte deporta-
tus fuiſſet mortuus tunc ſeruus eius eēt fiſci,vt d.l.ij.de bon.pro-
ſcrip.& ꝑ ꝯñs ſi ſeruus fingiꝛ eē fiſci merito acquiriꝛ fiſco.Et dicit
Ful.ꝙ hęc op.placebat dño ſuo in ex̄ordinarijs,& dicit Ful.ꝙ hęc
ſo.non eſt tuta,q̄a non eſt verum , ꝙ ſi deportatus eſſet mortuus
bona eius illico eſſent fiſci.l.j.§.an bona.cū gl.l.de fiſ.Itē quia hęc
fictio quod habeatur pro mortuo procedit quātum ad hoc,vt de
portatus

portatus non acquirat, non aūt q̃tum adhoc, vt trāsferat ad aliū. i. ad fiscum ne duę fictiones ꝯcurrant circa idem iuxta. l. j. cum ibi no. ṡ. de du. promi. & no. in l. cum post. §. gener. ff. de iu. do. Tñ ad hanc tūnem posset rñderi ꝙ imo duæ fictiones cōcurrere pñt qñ vna venit in ꝯñam alterius. l. singularia. ff. si cert. pet. Et plene tradidit Bar. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. in illa. q. in qua tractat an plures fictiones concurrant circa idem, nihilominus mihi nō placet rñsio dicti scolaris: quia illud ꝙ hr̃ in d. l. ij. procedit tm̃, in morte nāli non ciuili, vt ibi patet, & in d. l. si mandauero. §. is cuius. ff. mand. Fulg. hic rñdet ad d. l. si portati. & dicit ꝙ aut nos loquimur in hr̃ditate, & procedit cōis opi. ꝙ deportatus est oino incapax, quia in institutione hr̃dis requiritur ꝙ hr̃s sit capax trib. tpib. l. si alienum. §. in extraneis. ff. de eod. & ideo si vno tpe non erat idoneus seu capax instō hr̃ ꝓ nō scripta, & remanebit apud substitutus, vel ipsis non extantib. remanebit apud venientes ab intestato, & ita procedit iste text. cum si. Aut loquimur in legato, & tunc sufficit, ꝙ legatarius sit capax tpe quo cedit dies legati. d. l. interuenit. ff. de leg. prestan. & no. gl. & doc. in l. uj. §. qñ aūt. ff. de aur. fi. merito legatum relictum deportato, vel eius seruo non est proscriptum, sed caducum, vel quasi caducum, & caduca, vel quasi, non ibant ad fiscum ante Iustiniani tpa. s. tpe legis Papiæ. l. j. §. pro secundo, & in §. in nouissimo. j. de ca. tol. Et ita ante tpa Iustiniani loquitur tex. in d. l. si deportati. quæ l. est hodie correcta, cū hodie sit inductum, ꝙ non vadant ad fiscum, & vide gl. in d. l. j. in prin. in ver. fiat. j. de cad. tol. sed hæc so. ēt non placet, tum q̃a legū correctio est euitanda. l. præcipimus. §. fin. j. de app. tum ēt quia de iure ffotum ꝙ fuit ante legem papiā caduca, vel quasi caduca nō ibant ad fiscum, sed remanebant apud hr̃des scriptos. l. si ab eo. ff. de vsufru. leg. & l. pr. in prin. alias incipit Celsus. ff. de le. ij. & l. iij. ff. de his que pro non scrip. h̃. inter alias solo. ad d. l. si deportati puto satis sustentabilem esse illā quā ponit Bart. hic. & in d. l. si seruus eius. ¶ Quarto principr̃ ꝯ cōem opi. adducit q̃a testōr instituendo deportatum hr̃dem vr̃ veniētes ab intestato reputasse indignos, & ideo dato, ꝙ deportatus esset oino incapax, fiscus auferret venientib. ab intestato eum non habeant voluntatem defuncti, arg. l. cum quidam. ff. de his qui. vt indi. sed rñde ꝙ hoc est falsum. Primo per d. l. iij. ff. de his quæ pro non script. ha. vbi non aufert aliquo modo fiscus q̃uis sit institutos dānatus in metallū, qui est incapax. Secundo quia nullus præsumitur indignus, vt dixi in l. nostram. ṡ. ut. j. & illa decisio ibi posita facit pro ista cō. opi. Tertio, rñdeo per istum tex. hic dum dicit ac si scripti nō fuissent, sed si deportati non fuissent instituti non auferret venientib. ab intestato, ergo &c. & ad d. l. cum quidam rñdeo, vt ibi per Bar. nec ēt ꝯ opi. facit. l. hr̃ditas, alle. in gl. quę allegādo illam. l. sentit illud ꝙ ēn hoc quarto, & vltimo, ar. dictum est quia rñdeo ꝙ ibi testator expresse reputauit illum esse indignum. Et ex prædictis patet nō obstare ea fortiora ar. quæ ꝯ cōem opi. adduci possent, aliqua alia quæ ꝯ cōem opi. adduci possent omitto, q̃a leuiora sunt. possent aliqua adduci pro cōi opi. quæ ponunt̃ hic per doc. & in d. l. si seruus. ideo per te videas. ¶ † Tangit ēt per prædicta Petr. de Anc. & Imo. in d. c. ij. de test. quid in hr̃tico instituto an sit idē ꝙ in deportato, de quo dic, vt ibi per Imo. & aliquid ēt per Rayn. & Ang. hic qui tangūt an hr̃ditas ab extraneo relicta filio alicuius hr̃tici applicetur fisco licet sit oīno incapax sicut dr̃ in filio eius, qui cōmisit crimen lesæ maies. iuxta. l. quisquis. j. ad. l. Iu. maie. dic vt p eos. ¶ † Extra gl. tractant doct. hic vtrum ea quæ dicta sunt in deportatis militent in bānitis [a] nr̃i tpis gl. reputata fin. in §. relegati. insti. qui. mod. ius pa. po. sol. distinguit ꝙ si bona eius bāniti ꝯfiscantur æquiparabit̃ deportato alias non, sed illa gl. cōiter magis reprehēdit per doc. hic in locis alle. quia ēt in sñia relegationis pñt bona confiscari, vt in auc. de incest. nup. §. j. l. relegati, & l. relegatorū. §. ad tps. & ꝙ ibi Bart. ff. de interdi. & rele. per alias plurimas rōnes quas vide p Cy. & alios hic, & late p Bar. in sua. disp. inci. Lucane ciuitatis statuto. vbi concludit ꝙ si ex forma statuti tales banniti non possint impune offendi non ęquiparabuntur deportatis, & aliquo modo non amittent iura ciuitatis suæ q̃tum ad acquirendum, nec amittent iura Ciuium Romanorum. Sed si possent impune offendi ex forma statuti tunc perdent ciuitatem suā, & priuilegia suæ ciuitatis seu statutorum ciuitatis per l. amissione. §. q. deficiunt. ff. de cap. dim. nō amittent ea quæ sunt iuris cōis ciuiū Romanorum sicut. n. deportatus qui deportari debet authoritate Imperatoris iuxta. l. j. §. deportatus. ff. de le. iij. & l. ij. §. j. de pęnis. non perdit nisi ea iura, quæ sunt Imperij Romani seu ciuium Romanorum, non aūt ea quæ sunt iuris gentiū. d. l. quædam. ff. de pe. q̃tus Imperator habeat potestatem tollendi ea quæ sunt iuris gētium condendo legem gñalem. vt probat Bar. in l. fin. ṡ. si ꝯ ius. & in procemio ffor um. circa. ij. col. ita ēt debet esse in bānito a recto re ciuitatis virtute statuti vt perdat iura, & bñficia inducta p statuta illius ciuitatis, nō aūt iura cōia. p̃dat q̃uis ciuitas illa hr̃et potestate tollendi iura cōia p statutū iuxta. l. oēs ppl̃i. ff. de iust. & iu. & not. illam formam argumenti, quia ita arguendo colligit̃ rōsio ad ea quæ no. Imo. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Trebel. vbi in hoc tenebat ꝯ Bar. nam volebat Imo. ꝙ ad ea quæ sunt intra territorium illius ciuitatis a qua est exbānitus, pderet ēt iura cōia, & dicit ꝙ ita tenet Sal. hic. Sed certe Sal. hic tenet opi. Bar. quę est cōis. Verum est qd̃ Sal. hic dicit alias se tenuisse ꝯrium, vnde Imo. melius allegasset opi. Ray. hic qui tenet illam opi. ꝙ perdat iura cōia quo ad ea quę sunt in territorio illius ciuitatis, vt ēt tenuit ipsemet Imo. in l. Gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posth. & Pau. de Ca. hic licet de Ray. mentionem nun faciat, & dicit Pa. de Ca. ita consuluisse, sed par. ꝙ ṡ. feci patet rñsio ad fundamēta imo. Vñ ipsemet Imo. post Pe. de Anc. in c. ij. de testa. melius ꝯsiderans tenuit op. Bar. quæ est cōis, pro qua ēt est bonus tex. quē ad hoc Bar. ibi pōderat in l. certa forma. j. de iu. fi. l. x. & p Bar. & alios hic, limitat tñ hoc gl. in. Bal. in l. uj. j. si pe. ap. mors interuene. nisi statutum dicat ꝙ bāniti sint ex protectionem cōis, quia intellr̃ tam quo ad iura cōia q̃ quo ad municipalia, al. l. in ar. l. j. §. ꝙ aūt. ff. de aleato. & no. Cyn. in l. i. ṡ. de natu. libe. & Bal. in auc. habita. ṡ. ne fil. p pa. & ideo tenet̃ quo ad successiones bonorum existētium in statuentiū territorio, in quo vires habet tale statutum ꝙ bānitus non ꝯsequeret̃ eas successiones quæ ēt iure cōi deferunt̃, ꝙ ppetuo tene mētu, & isto casu saluant̃ opi. Pa. de Ca. hic, & sequa. Tñ ꝯ p̃dicta facere vr̃, q̃a si statutum dicat qd̃ possit impune offendi sans vr̃ bannitum ponere extra portionem cōis, q̃a non solum poterit offendi in persona, sed ēt in reb: vt no. gl. in c. j. de mili. vasal. qui ꝯtumax est. quā ad hoc sequitur ēt Bart. in d. l. vt vim. ff. de iust. & iur. & Ang. & Imo. in l. in suis. arg. illius tex. ff. de lib. & posth. ¶ Et ideo dicit Bar. in extrauag. qui sint rebelles. in ver. rebellando, ꝙ bona talium efficiūtur occupantium sicut bona eorum qui trāsfugerūt, & qui similiter, vt hostes pñt occidi. l. transfugam. ff. de acq. re. do. iūcta. l. iij. §. legis Cornelię. ver. transfugas. ff. de sicar. Sed sustinendo. ṡ. dicta pōt ad hoc rñderi, ꝙ licet bona ipsorum efficiant̃ occupantium, vel pñt offendi ēt in reb. non sequit̃ ergo sunt priuati acquisitione hr̃ditatis obuenientis de iure cōi, quia poterit acquirere dñium adeūdo hr̃ditatem, & si ab alio non occupabit̃, vel sibi dānum non inferet̃ erit sua p aditionem. l. cū hr̃des in prin. de acq. pos. & q̃a ista mā longa, & repetibilis est, ideo ero ꝯtentus remissione. ¶ Vnde de hac mā vide p Spe. & Io. And. in tit. de instru. edit. §. compendiose. in ver. de bannito. & in tit. de actorem. §. itē ver. ꝙ est bannitus, & in tit. de arb. §. differt. ver. quid de bānito. & p Io. An. i add. Spe. i ti. de acc. i iij. pte. in §. sequit. in addi. inci. Odo. & p Dy. in l. si quæramus. ff. de test. & per Iac. Butr. de Bel. in dispu. sua incipien. Sempronius, & Titius inimici capitales, quam ponit post. l. ij. j. vt intra cert. tps per Cyn. & omnes hic per Iac. But. in auc. item quicunque. de epis. & cleri. & aliquid per glo. & Bald. c. do. Guerrā in prin. in ti. hic finitur lex. & per Bar. & Bald. in d. §. qui deñ. uni. p Bar. in extrauag. qui sint rebel. in versi. rebellan du. & per Bart. & alios in d. l. ex facto. §. ex facto. per Guil. de Cugn. Bart. & Bald. in l. si qua pœna. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. per Bat. & Bal. & Imo. in l. eius qui. §. j. ff. de testa. per Bal. in d. l. Gallus. §. & q̃d si tm̃, & per Ang. & Imo. in d. §. ille casus. per Ang. in sua disp. inci. Bonon. in iij. q. & per Ang. plenius cęteris in sua dispu. inci. Duo adinuicem litigantes compromiserunt &c. & per Ang. in d. l. si cum dotem. §. si patri. ff. sol. matr. per Bald. in d. l. seruum quoque. §. publice. ff. de procu. & in d. l. ij. j. si pen. ap. in repe. l. j. ṡ. de sacr. san. eccle. & l. corruptiune. ṡ. de vsufr. & in l. fi. j. si a non compe. iu. & in l. j. ad fi. ṡ. de monopo. & in d. l. etiam. j. ad. l. Falc. & in d. §. relegati, vbi tenet cōem opi. & Bald. in auct. & omnino ne vxo. pro ma. & plene per Albe. de Ro. in iiij. parte sta. q. xiij. incip. item quæro de. q. annqua. ¶ Et pungit vltimo, incidenter Bart. an fiscus auferat hæreditatem obuenientem de iure cōi dicto bannito tanquā indigno, & dicit ꝙ sic. nihil tamen alleg. ¶ Sed Bal. hic contra, q̃a statutū hoc nō dicit sed potes seruare, & intelligere opi. Bart. ſm ea quæ proxime dixi, quia quando dicit ꝙ possit impune offendi possunt depredari, & bona efficiuntur fisci occupantis, aut vlterius qui primo occuparet, vt dixi proxime.

ADDITIO.

[a] ¶ In bannitis. Adde alleg. consi. 75. Bal. consi. 24. ij. lib. Pau. de Ca. consi. 92. in j. impressis. & ibi vide an bona quę obuenerunt bannito post publicationem bonorum sint fisci, vel sua, & quid de legitima.

Antonij. LEX II.

1 *Residui appellatione totum continetur, quando non reperitur pars in cuius defectum possit verbum illud verificari, idem est appellatione partis, quia potest venire totum.*

2 *Spurius quomodo possit hæres institui, vel substitui, hic dicitur.*

1 *Si vnus est obligatus in centum, & det fideiussores in decem. & alium in residuo, & iste secūdus fideiussor reperiatur nō soluēdo, an primus obligetur in totū.*
4 *Creditor si confitetur recipere decem pro residuo, an ostendat totum debitum esse satisfactum.*

PAter tuus. † Appellatione residui totū pōnet quñ non reperit pars in cuius delectū possit verbū illud verificari.h.d. Et idē dic[a] si in terminis huius legis testōr non esset vsus verbo residuū, sed simplr verbo parte.qa etiā appellatione partis pōt venire totū.l. vxori. in prin.& ibi no.ff.leg.iij.& no.Bar.in l.plures.ff.de dā.infe.& vide in simili no. p Bart.in l.si seruus legatus. §. si scriptū.de leg.j. ¶ † Quid aūt si testōr dixisset instituto Titiū in duodecim vnciis hēditatis,& sic asse.postea dixisset Semproniū instituo in residuo,dic qđ nihil debebit Sempronio.l.itē qa Sabinus.& l.q nō militabat.§.fi.cū duab.legib. sequentib.ff.e. & ibi ēt hēs tex.concordantē cum ista.l.Et p hanc.l.tradidit hic Bar.cautelā & practicā vt substituat filio spurio vt hēs p eū hic, & plenius p eū in cōsi.inci.Oducius Dogualdo & in l.Gallus.§.q si is.ff.de liber. & posthu.Et p istam.l. colligit ēt Ang.hic cautelā instituendi spuriū[b] vel aliū nō capacē,vt testōr dicat q instituit eum in eo q capere pōt. Et det sibi substitutus vulgaris eius amicus, vel grauet de restituendo amico sibi redituro vel homini nunq̄ petituro restitōnem fideicommissi,vt Regi Aragonum,alle.l.cogi.§.hi qui solidum.ff.ad Treb.Vide tñ ibi no. per gl.& per gl.mag.l.eā.j.de fideicō.Ex qua colliges[c] an indistincte procedat dictum Ange.iūcto.§.fi.in auc.q b.mod.natu.effi. & c.cū haberet de eo qui dux.in matri.q̄ pol. Et adde q istud idē tenuit Ang.in l.tempus.ff.de hær.insti.Sed Imo.ibi tenet ḡtrium in eo q dicit Angel. de Rege. Aragonum,vel simili vel similiter non petituro,quia esset facere fraudem legi ḡ.l.& ḡ seq.ff. de legi.Et ita ēt tenet Bal.in l.hac edictali.§.omni circunscriptione, per illum tex.& bene.j. de secun.nup.& scripsi aliàs in d.§.hi qui solidū. Et ad ista vide no. p Bart. in l.fi.cū ḡcor.ff.de his q vt indi. ¶ † Quærit Bal. in l.fi.§.j.j.de vsu rei iudi.Quid si Sempronius erat obligatus in triginta creditori cui dedit Titiū & Sæiū fideiussores, Titius fideiussit pro.x.Seius vero dixit q fideiubebat pro residuo, & inuenit Titiū non esse soluendo in aliquo verum Seius tenebit,& dicit q sic p istā.l.Cōtrariū decidit ipse,& ita dicit tenere Gui.de Cug.& Gui.pro hoc allegat plura, & maxime qa qñ fideiussores inter se diuiserunt a prin.oblōnis oblō vnius non cedit in dānū alterius.l.inter fideiussores.cum glosl.fi. & inter eos in prin.ff.de fideiuss. & ita dicit Guil.q ad istū tex.posset rñderi ne decedat pro parte testatus & pro parte intestatus,vt l.j.§.si ex fundo.ff.e.& l.ius nr̃m.ff.de reg.iur. ¶ † Quid autem de istis verbis prolatis a creditore dicendo videlicet recipio ista.x.pro residuo,[d] seu p resto, an oñdat totum debitū esse satisfactum.dic q sic fm Ray. Ange.& Imo.in l.si ex plumb.in prin.per id qđ no.gl.in ver.reliquū.ff.de sol.& idē not. Bal.& Sal.in l.si q̄dē.in fi.de trans.& Bal.in l.ab Anastasio.ad fi.§.man.quod no.Et ad istam.l.vide Bal.in l.si pr̃.in fi.j.cod. titu.

ADDITIONES.

a ¶ Idem dic. Adde idē dicendū de verbo superfluum.dicit Raph.Cu.consi.10 r.
b ¶ Spuriū. Vide Bal.cōs. 131.iiij.li.Ro.cōsi. 105.do.Barth.ce.vero.cautella.lxiiij.
¶ Vide.q.positam per Alex.io l.item q sabinus.§.fi.ff.eo.
c Fran.Cur ¶ Ex qua colliges. Adde tu,& vide Barth.ce.in cau.suis.cau.viij.
d Pro residuo.Vide Bar.ce. Vero.in cau suis cau.clxxvij.

Alex. LEX III.

1 *Substitutus vulgariter seruo testatoris, & alterius quem testator tāquam proprium liberum instituerat admittitur, vel repellitur secundum q de mente testatoris fuisse probabitur.*
2 *Substitutio vulgaris habet duos casus.f.si hæres non erit, quia noluerit, vel, ēt quia non potuerit, fallit vt hic.*
3 *Substitutio facta in vnum casum tantum, puta substituto Titium. Saio, si Saius hęres esse non poterit, an cōprehendat casum si Saius eē noluerit.*
4 *Substitutionis verba prolata a testatore non errante, intelligantur si hęres non erit vel alium haredem non fecerit.*
5 *Substitutioni vulgari est locus seruo repudiante.*

CVm proponas. † Substitutus vulgariter seruo testōris, & alteri quem testator tanquā proprium liberum instituerat admitti vel repellit fm qđ de mēte testōris fuisse pbabit.h.d. † Nota.fm Barto.q substō vulgaris hēt duos casus.f.si hr̃s non erit,qa noluerit,vel etiam qa non potuerit vt hic, & melius in l.si paterfam.ff.eo. ¶ Fallit vbi diceremus substōnem vulgarem factam per hæc verba. Si hęres non erit,cōphēdere casum si hr̃s esse nō poterit resultaret absurdū & icōueniēs,puta qđ testōr videret pferre ex̃neos pprijs descēdētib.quia tūc nō ḡphēderet nisi casū si hr̃s eē noluerit,vt i casu.l. mr̃.§.j.cū gl.mag.in fi.q̄ ita subtiliter intelligit & saluat Bart.ibi.ff.de vulg.& pup.& quomodo intelligatur casus impotentię cōprehensus in vulgari substōne vide p Bar.hic,& in l.iij.§.fi.ff.de lib. & posth. † Et quid si facta fuit substō in vnū casum tñ, puta Titium substituo Sæio si Sæius hr̃s esse non poterit an comprehendat casum si Sæius esse noluerit,vide p Bal.hic & per Bar.in l.j.ff.de vulg.& pu pil.cum concor.& addi.quas ibi dedi. ¶ † Itē no. q illa verba substōnis vulgaris prolata a testatore non errante intelligitur si hr̃s non erit,vel aliū hæredē non fecerit vt hic,& in d.l. si pr̃. Et istud sndicatur hic p Bar.ad qōnem si testator instituit filium alicuius hærede.Et illi substitutū vulgarē dedit,& filius postea repudiauit an admittetur pater,iuxta.l.fi.post prin.j. de bo.q̄ lib. an vero admittetur substitutus, & dicit q excludetur substitutus,quia filius repudiando facit patrē hr̃dē per d.l.ergo cessat substō vulgaris,& idē in eo qui venit p ius deliberandi sibi transmissum,iuxta.l. cū antiquioribus.j.de iure delib.Nam excludit substitutum, de quo de quo plenius p Bar.in d.l.j.in iiij.qō.prin.de vulg. & pup. & de istis me remitto ad ea, q̄ ibi scripsi.Et in primis. q. cōis opinio est q pater excludat substitutū præterq̄ in aliquibus casib.traditis p Bal.hic,& in l.fi.in fi.in prin.j.de bo.quæ lib. Et an similiter excludat cohæredem vide per Bal.no.in l.ij.j.ad orfi.per Ioan. de Imo. in l.si pater.ta.s.alle.& per Roma.in l.is qui hæres.§.fi.de acq. hær. & similiter in ij.q.cō.s opi.est q excludatur substitutus & vltra alleg.per doc.videatis gl.quæ hoc notabiliter senrit. in l. quàmdiu. la.j.in gl.j.iuncto tex.ff.de acq. hær. & illam ad hoc ponderat Bal. ibi,& ibi ēt hoc tenet Pau.de Ca. ¶ Item no. q hæreditas non potest quæri domino per seruum institutū nisi seruus iussu domini adeat.Et iuxta hoc quærit Barto.hic,an idem sit in monacho[a] de quo plenius per eum.in d.l.j.& de hoc scripsi ibi,& in l.j. §. itē acquirimus.ff.de acq.pos. ¶ † Item no. q seruo repudiante est locus vulgariter substituto & sic vr̃ hic probari q ḡ dni voluntatē possit seruus repudiare in præiudiciū domini fm Sal. hic q. dicit q hoc vr̃ esse ḡ regulā.l.nolle,& l.is potest.ff.de acq.hære. Nam solū seruus sine iussu dñi adire non pōt.l.qui in aliena.in prin.& in l.si q s mihi bona.§.iussum.ff.de acquiren.hære. ergo solus seruus nō debet posse repudiare.d.l.is potest.Et pro ista opi.dicit q videt quasi casus in.l.seruus dotalis.in prin.ff.solut.matrimo.& in l.j.§.j. ff. si quis omis.cau. test. Sed secundum eum posse respōden ad illa iura, q illa non procedunt qñ datus est seruo substitutus qui ex testatoris voluntate statim vocatur cū seruus non vult adire vt hic. Sed Imo.in d.l.si pater.& etiam Pau.de Cast. hic videtur melius intelexisse, nam dicunt q solus seruus repudiare non potest vt satis probatur per iura.s.alleg. sed statuitur ad instantiam substituti per iudicem dilatio ad adeundam hæreditatem, & illo termino elapso si non curauerit dominus hæreditatē cum effectu adiri per seruum habebitur pro repudiata,& substitutus admittere p l.quandiu,la.vlt.cū gl.mag.ff.de acq.hære. & ita practicabit iste text.Et hoc magis placet,& ad pbandum q solus seruus nō possit repudiare pōt ēt adducit tex.in l.is qui hæres.§.fi.ff. de acq. hære. vbi filius ta.institutus pōt ēt de iure florū repudiare in præiudiciū patris,& tamen plus iuris habebat filius in tali hr̃ditate q̄ habeat seruus institutus,vt ibi no.gl.& doct.& in.l.legatum.ff. de le.j. Et illud ēt voluit Bar.in l.tutor in fi.ff.de bon.pos. vbi æquiparādo monachū seruo dicit quod monachus sine abbate hr̃ditatem sibi delatam repudiare non potest.Ita etiam est de mente Bar.in.l. q in aliena,in prin.& in d.l.is qui hæres.§.fi.de acqui. hær. maxime dum alle.l.Iul.ff.de le.j. Super gl. alia non scrido vltra ea,quæ dicunt doc.hic,& Bar.in.d.l.si pater,& ibi plenius.

ADDITIO.

a ¶ In monacho. Vide ibi in apost.in l.j.ff.de acq.pos.

Gordiani. LEX IIII.

1 *Institutio facta de aliquo tanquam de filio, vel fratre, cum non sit habetur pro non facta, & hareditas est causa intestati.*
2 *Legatum si sit Titio tanquam sacerdoti an debeatur probare se esse sacerdotem vt habeat legatum.*
3 *Institutus a patre vt filius postea mutato testamento instituitur vt nutritus in domo absque nominatione filij, an ex hoc rumpat testamentum. (in pacto.*
4 *Fraternitas iurata īter aliquos nō facit eos adinuicē succedere, nisi sit deductum*
9 *Fraternitas si contrahitur inter aliquos cum iuramento, cum pacto de succedendo adinuicem, an valeat.*

SI pater tuus. † Instō facta de aliquo tanq̄ de filio vel frater cum nō sit habetur pro non facta, & hr̃ditas est in cā intestati.h.d.cū.l.nec apud.j.e.q̄ simul cū ista.l.legitur propter coniunctionem materiæ. & adde.l.cum hic status.§.fin.ff.de do.inter virum, vbi probatur idem esse si quis donauit alicui tanquàm vxori cum non esset, nam donatio nullo modo valebit,& illam. l. ad hoc pro singu. alleg. Bald. in.l. eam quam infra. de fideicommissa. Ad idem text. in. l. si ex voluntate.

tate.§.de dona.inter vir.& vxo.ex quibus.iurib.apparet, id quod dr in vltima volunt. habere locum in ɔ̄ctu vt no.Bar.in hac l.nec apud quicquid dixerit ibi Cy. & Ang.†Et facit ista.l.an si lego Titio tanq̄ sacerdoti debeat probare se esse sacerdotem vt habeat legatum in quo Bal.in d.l.ea q̄.in versi.q̄nr legatū fuit relictū,&c. vbi tenet quod sic,si illa qualitas fuit adiecta p modū finalis cāe, mouet, q̄a si legat alicui tanq̄ filio adoptiuo debet probari adoptio p illam.l.eam q̄.q̄ ɔcordat cū ista l.nec apud. ¶ † In glo.j.in prin.p hanc gl.& tex. allegatā in eadē vr decidi qō q̄ format Bal. in c.p tuas.de proba.vbi q̄rit q̄d si pr instituit Titiū tanq̄ filiū verum & legitimū ex vxore. postea mutauit testm̄,& instituit i modica re non noiando ipsum vt filiū,sed tanq̄ nutritum[a] in domo an possit tanq̄ præteritus rumpere testm̄. Arguit ipse pro & ɔ̄, & adducit rōnes satis leues,& in fi.dicit q̄ non vult decidere, quia qō pendebat & q̄ erat dubia,& multū ardua, sed certe hic decidtur q̄ instō valet,& hoc vr verū q̄n instituisset eū in q̄titate mag. Quia multominus eū instituisset eū si nō credidisset eū esse filiū suū.Sed q̄n instituisset eū in re minima est magis dubiū. Tn̄ gl.in ver.hr̄ditatem.in d.§.si quis filium alle.in gl.iuncto illo tex. & ibi Bar.vr velle idem esse,tn̄ in ɔ̄triū facit.l.iij.cū ibi no.C.de inof.tes. Itē facit iste tex.& gl.ad aliam qōnem quā vide hic no.p d.Cyn.[b] ¶ In glo.in verbo intbritus.ibi qd̄ p̄sumit.&c.hoc intelligo verū q̄n exprimit talis qualitas ɔiūctionis q̄ vere nullū maius[c] vel ęquale vinculum remanet q̄ sit vinculum expressum p testōrem per rorem,aliàs secus,pro quo optime fecit text. in l.ideo.j.eodem. ¶ † Vlti.facit hæc l.nec apud,secundum Fulg.q̄ licet aliqui fraternitatem iuratam ɔ̄hant,q̄ hæc fraterternitas non est nālis nec ciuilis, & iō talis fraternitas non p̄bet eis successiones nisi sit factū pactū inter milites de succedendo.l.licet.§.de pac. Quinimo s̄m cum attentari pōt,q̄ si alter ex p̄dictis instituerat alterū vt fratrē, instō non valeret p hanc.l.q̄ intelligo verū si instituens credebat illum esse fratrem,aliàs secus p l.nemo.§.j.cum ibi no.ff.e.& ibi ponit gl.quid in dubio.¶ † Istis ēt adde ea q̄ scribit notabiliter Imo. in l.ille aūt.ff.eo.vbi dicit q̄ modernis t p̄ib.aliqui armigeri faciūt se fratres iuratos,q̄a iurant & promittūt sub certa pęna se tractare tanq̄ fratres qd̄ vr fieri posse, & quod aliquis promittat filiū alterius tractare,vt filiū sub certa pęna.l.quidam cū filiū.ff.de verb. obli.& ponit ēt Imo.in d.l.ille aūt.an inter eos valeat ɔuentio de succedendo.de quo dixi in d.l.licet.& ēt Imo.q̄ si talis frater iuratus q̄ sub pęna promisit tractare aliū vt fratrem instituit turpem p̄sonā excluso fratre iurato,q̄ pęna ɔmittet p l.fratres.§.de inoffi. test.iuncta.d.l.quidam cū filium.& p ista declarant,& limitantur verba Ful.hic.¶ Gl.hic formant duas oppositiones q̄b.nō rn̄dēt. vna est de.§.iniuria.alia est de l.cum aūt.§.fi.Ad primā rn̄de quod error ibi nō facit cessare dolū,& delictū merito debet puniri, sed hic error facit cessare voluntatem q̄ erat necessaria i institutione. ¶ Ad s̄m rn̄de q̄ licet illud qd̄ non pōt capere q̄s ex testō debeat remanere apud venientes ab intestato, vt hic tn̄ in casu.l.ɔ̄rie.iō non ramanebat apud venientes ab intestato,q̄a venditor nō poterat capere mediante persona emptoris.

ADDITIONES.

a ¶ Nutritum. De hac.q.vide bal.consi.119.iij.libr.vbi refert opin.Fran.de Alb.
b ¶ Do.Cy. Adde pro eo facere quod voluit Ro consi.435.
c ¶ Nullum maius. Consuluit Ang consi.93.q̄ si auus emancipat nepotes ex filio in p̄tāte deinde eos adoptet.& instituat noiando eos filios suos legitimos q̄ institutio non valet si emancipatio est nulla nisi auus in vita dixisset diligo eos paterno affectu,& vt filios legitimos.

Ale.Gordiani. LEX V.

1 *Institutio non vitiatur si vxor appellatur affinis.*
2 *Compromissum si ex forma statuti fieri debet inter affines , fieri etiam debet inter virum & vxorem.*

NOn ideo. ¶ † Non vitiat instō si vxor appellat affinis.h.d.¶ † Et ad ea q̄ no.hic. Bart. vide q̄ scripsi in l.si quis ante.ff.de acq.poss. Et facit iste tex.cū gl. q̄ si ex forma statuti cāe debeant compromitti inter affines,debebunt ēt ɔpromitti inter vir. & vxo. q̄ sunt cā affinitatis,& de ipsis iudicat tanq̄ de affinib.& ɔiūctis, vt p̄bat in l.maritus.§.de p̄cu.inducēdo.vt ibi p Cy.& istud tenet hic Sal.& fuit opi.Bal.i l.affinitatis.j.cōia de succes. q̄ seq̄t Pa. de Ca.& Ro. in l.j.§.vii vir.& vxo.licet Bal.ibi videat tenere ɔ̄trium dixi ibi.

Philip.A.& Philip.C. LEX VI.

1 *Institutio facta de parte hæreditatis animo compensandi totum debitum , compensationem debiti excludit etiā si pars adita valebat minus quam esset quantitas debiti.*

SI compensandi. ¶ † Institutio facta de parte hr̄ditatis aio cōpensandi totum debitum cōpensationem debiti excludit. h. d. ¶ Quod est verum ēt si illa pars hr̄ditatis adita valebit minus q̄ esset quantitas debita , & sibi imputet hr̄s postq̄ simplr hr̄ditatē agnouit,vt est de mente gl.ff.de le.ij. & in l.creditorē. ibi dum gl. dicit de rei vero extimatione non est opus q̄rere.Intelligit tn̄ Pa. de Ca.hoc procedere si testōr adiecit q̄ nil vltra petere posset creditor secus,si simplr dixisset q̄ relinquat aio ɔpensandi,q̄a intelligi poterat vsq; ad cōcurrentem quantitatem s̄m eum. Tn̄ hoc vr ɔ̄ gl.in d.l.creditorem.iuncto text.cum qua gl. vr ibi transire Dy. & Bar.Sed Io.de Imo.ibi illam reprehendit p l.ciuitatib.§.fi.de le. j.cum glo.vbi patet q̄ si legatur alicui fundus qui valet centū sub ɔdōne si dederit hr̄di centum valet legatum.tn̄ ex quo non valet plus non potest grauare aliquid dare alteri vltra dicta centum[a] etiam si acceptauerit legatum.vt ēt ibi no.Dy. Nec ob.l.Imperator.§.si centum.ff.de le.ij. q̄ alle.gl.in d.l.creditorem.q̄a ratio colligit ex no.p Dy.in d.l.§.fi.p Io.de Imo.in d.l.creditorem.s.quia ille text. loq̄t q̄n q̄s grauat dare rem,p̄priam cuius p̄sumit hr̄e totam ęstiōnem,vt l.quisquis.C.de rescin.vend.q̄ rō cessat q̄n res aliena obuenit ei cui relinquit aio cōpensandi. Pau.in d.l.creditorem.in lect.bon. non tenet illud q̄ ipse tenuit hic.s.q̄ in dubio solum ɔpenset pro rata licet dcm̄ fuerit q̄ relinquit aio ɔpensandi, alleg.l.pe.§.j.ff.de alim.lega.Item ēt tenet ipse in l.cum ab vno.de le.ij.in lect.bo.Pro quo ēt vr tex.cum gl.in l.Titia cum testō.§.qui in vita.eo.tit.intelligendo illum tex.prout ibi intelligit gl.in ver. sic.n.& in ver.i pernicie.q̄ intelligit illū tex.q̄n creditor acceptauerit legatū.Sed io ɔ̄triū vr tex.in d.l.cū ab vno.ibi aut iudicio mariti,& ita p illū tex.Pau.de Ca.in lec.Padua. tenet opi.traditā per gl.io d.l.creditorē.Pro qua ēt allegat ipse.c.officij.extra. de test. & rn̄det ad d.l.pen.& ad §.qui in vita.q̄ ibi testōr non dixit q̄ aio cōpensandi relinqueret,sed q̄ illa iura loquunt q̄n ex dispositione l. p̄sumebat aio ɔpensandi relictum, q̄a tūc intellr pro rata q̄ ratio est ɔ̄.d.l.pen.& ɔ̄.d.§.q̄ in vita in ver.dons noie.vbi apparet quod aio ɔpensandi fuit relictum.& als non p̄sumeret ibi relictum aio ɔpensandi.l.j.§.sciendum.C.de rei vxo.act.& ad l.creditorem. Vnde veriorē puto opin. quod ēt q̄n dictum est quod aio ɔpensandi tn̄ intelligat pro rata. p d.l.pen. & d.§.qui in vita. & d.l.ciuitatib. nisi verba sint pinguiora.s.quod nihil vltra peti possit. & ita loq̄t tex.in d.c.officij.Nō ob.tex.in d.l.cum ab vno.q̄a intellige quod tex.ibi vult quod non debet legatarius vtrunq; hr̄e in totū. & ita habeo ibi apostillam antiquorū.Non obst.gl.in d.l.creditorē. q̄a rn̄det ibi Nic. de Neap.q̄ illa procedit in casu huius.l.scilicet q̄n debitor legauit creditori res quas sibi dederat in pignus aio ɔpensandi cum debito,q̄a si creditor agnoscat legatum nihil vltra petere pōt,q̄a præsumit quod habeat notas ęstimationes talium rerum quas habuerat in pignus.alle.in arg.d.l.quisquis. Sed hæc rō cessat hic in hr̄ditate de nouo obueniente.l.qui nondum.cū gl.§. de hære.vel act.ven.& no.Bar.in auc.sed cum testōr.j.ad l.fal.¶ In gl.fi.ad fi.rn̄de,q̄ tex.in d.§.cum fideicōmissum , s̄m secundā lect. gl.magis cōiter approbatā ɔcordat cū ista.l.vt ēt ibi dicit Bar.Sed tenendo primam lect.gl.ɔ̄diceret, iō rn̄de q̄ ibi non fit compensationem inducere in damnum liberorū primi gradus vt ibi not. sed in damnum aliorum sic,vt l.si debitor.eo.tit.

ADDITIO.

a ¶ Vltra centum. Adde videndum eundem consil.264. & vide etiam ad materiam Lu.Ro consi.462.

Dioclet.& Maxi. LEX VIII.

1 *Collegium non approbatum non potest hæres institui.*
2 *Collegia licita,& approbata quæ dicantur.*
3 *Collegium illarum fraternitatum disciplinatorum dicitur personarum non ecclesiasticarum,& ideo ligantur statutis laicorum.*

COllegium. † Collegium non approbatum nō pōt hr̄s institui. h. d. Mām huius l.vide traditam per Bar.in l.cum senatus.ff.de re.dub.& per Bar.in l.fi.ff.de colle.illi.¶ † Et ibi bene tractat quæ sint collegia licita & approbata de qua etiam per Bart.in auct.habita.§.ne fil.pro pa.& aliquid per Bal.& alios in l.si quis.a filio.§.fi.& in l.si hæres.§.vicis.ff.de leg.j.cum ɔcor.quas in d.loco inuenies.† Et tene menti illud q̄ dicit Bar.in d.l.fin.s.q̄ collegium istarum fraternitatum[b] dicitur personarum non ecclesiasticarum , vnde dicit Pau.de Ca.hic se ɔsuluisse,q̄ ligantur statutis laicorū,& not. Bar. in d.l.cum senatus.cui adde Bal.in l.si quis ad declinandum.§.de epis.& cle.& in d.l.id,q̄ pauperib.in xxj.q.eo.tit.& in l.illud.& in auct.hoc ius.§.de sac.san.eccl.Ang.in l.j.in ver.de tertio,j.de fide instru.& iu.hastę fisc.lib.x.in repet.per Ioā.de Imo. in c.officij.de testa.& Pau.de Cast.in consi.179.

ADDITIO.

b ¶ Fraternitatum. Vide Pau.de Ca.in consi.121.in j.impressis.Abb.consi.31. in iub.Ro.consi.472.bal.in consi.334.iiij.lib.

Dioclit. & Maxi. LEX IX.

1 *Haeres potest quis institui, cum ipsemet institutus morietur.*
2 *Institutio an sit conditionalis, si quis dicat instituo te haeredẽ, si Titius morietur.*
3 *Institutio sic facta an valeat, instituo mihi Titium vsque ad x. annos cum hoc ꝙ non possit esse hæres vlterius.*
4 *Institutio sit facta, instituo Seium vsque ad pascha, & Titium post pascha an valeat, & quomodo.*
5 *Substitutio compendiosa facta per verba directa in testamento pagani filio impuberi hoc modo qñcunque filius meus decesserit sine liberis. Sempronius sit hæres, & tunc si filius post pupillarem ætatem adita hæreditate decedat sine liberis, expirat in totum, nec trahitur ad fideicommissum.*
6 *Dispositio testatoris vbi põt interpretari ꝙ valeat iure directo, & ꝙ valeat iure fideicommissi, semper interpretatur vt valeat iure fideicommissi.*
7 *Monasterium si hæres instituatur post mortem Titij, an statim erit hæres, an vero debeat expectari mors Titij.*
8 *Vxor relicta vsufructuaria omnium bonorum mariti adiecta clausula quòd post eius mortem talis sit hæres an poterit vxor habere vsumfructum in vita.*
9 *Vxor relicta vsufructuaria domina, & vsufructuaria videtur instituta hæres in vsufructu.*

1 EXtraneum. ¶ †Potest quis hr̃s institui cũ ipsemet hr̃s institutus morietur. h. d. ſm primam lect. ſm q̃ non debet esse in tex. dictio quis, & expone tex. ibi cum morieẽ, expone. s. ipse extraneus hr̃s institutus, & ista j. lect. declarabiẽ ex his quæ dicam in iij. lect. & ẽt sup gl. ¶ Sed ſm aliã lect. gl. hoc intendit, põt q̃s institui cũ testõr morieẽ. h. d. & illa verba nullum effectum operanẽ, nam non reddunt instõtem ꝯdõnalem, vel in diem, q̃a testm̃ non põt hr̃e effectũ nisi mortuo testõre. l. j. §. cum igiẽ. j. de cadu. tol. & l. j. ff. de hær. vel act. ven. ¶ Legiẽ tertio mõ extra gl. & ſm hanc iij. lect. hoc intendit, põt q̃s institui cum tertius morieẽ. h. d. Et tunc bene stat in litera dictio q̃s, & talis dispositio reddit dispõnem ꝯdõnalem, q̃a non est certũ ꝯdõnem esse extituram viuo hr̃de. l. hr̃s meus. in prin. ff. de ꝯdi. & de. & facit l. dies incertus. e. tit. Nam põt ꝯtingere hoc casu ꝙ ille tertius non morieẽ viuo hr̃de, & sic deficeret ꝯdõ instõnis q̃ debet impleri viuo hr̃de ꝯdõnaliter instituto, sed qñ dico (instituo te cum morieris) cessat hæc rõ, q̃a certum est oĩno te moriturũ, & certũ est illã ꝯdõnem euenturam te viuo, q̃a viuens morieẽ. l. qui duos. §. j. ff. de manu. test. solum ergo superest suspicio tp̃is mortis q̃ est certa. & iõ tunc reijciẽ tale tp̃s. l. hr̃ditas alle. ĩ gl. Et ad istã iij. lect. põt adaptari verba gl. in ver. alij dñt, vt patet ex tex. all. in gl. s. ex. l. fi. ad fi. ff. de ꝯdi. insti. l. si ita. §. fi. ff. de lib. & posth. vbi si fuerit institutus hr̃s per verba (instituo Titium post mortem filij mei quem exhæredaui) certe testm̃ non valet, q̃a exhr̃datio non põt ꝯfirmari p̃ aditionẽ viuo filio. Et hoc iõ est solum, q̃a hr̃s fuit institutus cũ tertius morieẽ. i. fili' testõris quo casu instõ reddiẽ ꝯdõnalis, & oportet mortẽ filij expectari, & hęc iij. lectu. vr̃ melior ceteris q̃tũ ad tex. Quia ſm istam lect. est dña inter extraneũ, & filium institutum prout voluit denotare tex. hic, in ver. extraneũ. q̃a filius nõ põt isto tp̃e institui per hæc verba instituo filium cum Titius morieẽ, q̃a cum talia verba faciant dispõnem ꝯdõnalem. d. l. fi. ad fi. ſm vnam lect. & p̃baẽ in l. quodcunque. §. pe. de ver. ob. iuncta. l. q̃b. §. q̃dã Titio. ff. de ꝯdi. & de. & talis non sit prãnua seq̃ẽ q̄d filius sub ea nõ põt institui ſm ea tp̃a, vt l. si pr̃. j. tit. j. Sed ſm aliam lect. istud verbum extraneũ positum in tex. non importaret iuris ministeriũ nec denotaret drĩam inter extraneũ, & filium vt ꝯstat ex inspectione secundæ lect. & ẽt ex inspectione primæ, nam si ſm j. lect. tp̃s de medio tolliẽ, idẽ erit in filio ꝙ in extraneo. Sed aduerte licet ſm Pau. de Ca. istud verbũ extraneum non denotaret aliquod iuris ministerium ſm j. lect. Tñ ſm Ful. dici põt ꝙ ĩmo denotat, q̃a erat maior rõ dubitandi in extraneo q̃ in filio, iõ tex. dicit extraneũ ẽtq̃a filius. Vñ videbaẽ ꝙ posset instituti p̃ hæc verba cũ ipse filius morieẽ, q̃a saltem eum est in articulo mortis est ad impleta ꝯdõ. d. l. qui duo. & ex potentia suitatis purificata ꝯdõne efficiẽ incontinẽti hr̃s absq; alia aditione, iuxta. l. j. §. q̃ in prãte. ff. si quis omis. cau. test. & d. l. fi. Sed maior videbaẽ dubitandi rõ in extraneo, q̃a si nõ purificaẽ ꝯdõ nisi qũ ipse extraneus institutus est in articulo mortis, videbaẽ quod talis instõ in extraneo non valeret, q̃a in articulo mortis nõ põt quis adire hr̃ditatẽ, vt no. gl. in l. fi. ff. qñ dies leg. ced. Et iõ ad tollendũ istud obiectum est inductũ, vt istud tp̃s de medio tollaẽ, vt hic in gl. & iõ ſm iij. lect. dictio implicatiua (ẽt) posita in text. non debet iungi cũ illa dictione p̃cedenti. s. extraneũ, sed debet iungi cum sequentib. verbis, ne implicet ꝙ filius possit institui sub dicta ꝯdõne. Sed ſm aĩs lectu. põt illa dictio ẽt, ꝯiungi tam cũ illa dictione extraneum q̃ eum sequentib. ¶ †Iuxta prædicta restat dubium circa iij. lect. quid si testõr dixit instituo te hr̃dẽ si Titius morieẽ. Bar. & quasi cõiter doct. post eum tenent ꝙ sit cõditionaliter facta institutio, ac si dixisset ẽt cũ Titius moriaẽ p̃ d. l. quodcũq; iuncto. d. §. q̃dã Titio. & reprobat opi. Pe. q̃ tenebat ꝯtrium per. §. qui sub ꝯdõne. alleg. in gl. Vbi ꝯdõ quæ oĩno extitura est non reddit dispõnẽ ꝯdõnalem. Sed ad illum tex. rñdet Frã. Tigri. hic, & ẽt Bar. ꝙ ibi loquiẽ in ꝯtctib. in q̃b. semp̃ importat eundẽ effectum ꝯdõ q̃ oĩno est extitura. Nam si ꝯdõ eueniat viuo stipulatore siue mortuo semper transit ad hæredes stipulatoris effectus illius oblĩonis ꝯdõnalis. §. ex ꝯdi. insti. de ver. ob. Sed nos loquimur in vlti. volunt. in quib. nõ importat eundem effectũ ꝯdõ q̃ est oĩno extitura, q̃a licet ꝯdõ sit oĩno extitura, tñ attendimus an ꝯdõ eueniat viuo eo cui relictũ factũ esset, & tunc relictũ tanq̃ purificatum bene transmitteretẽ postea ad hr̃des: secus si mortuo eo veniret ꝯdõ, q̃a non transmitteretẽ. l. vnica. §. si aliquid sub ꝯdõne. j. de cad. tol. Vel melius rñde ad. §. si sub ꝯdõne. ꝙ tex. ille intelligitur sub ꝯdõne q̃ nullo mõ suspendebaẽ, vt q̃a erat certa an, & qñ vt promitto centũ tibi si cras erit dies, vel si cęlum digito non tetigeris, vt ibi no. gl. p̃ ad fi. Et illud exemplũ est verum reprobatis alijs exemplis ibi positis in gl. vt probat Bar. sed nos loquimur in ꝯdõne mortis q̃ est certa an licet sit incerta qñ. Et iõ suspendit, & ꝯdõnem facit, & in d. §. q̃dã Titio. & ita ẽt tenet Bar. in l. ita stipulatus. in ver. iij. principaliter q̃ro. ff. de ver. obl. vbi facit mentionem de opi. Pet. & hic, & vide ẽt q̃ no. Bar. ibi in ij. q. prin. in versi. q̃ro. iuxta hac, &c. & in d. l. quodcunq; §. non solum. ¶ In gl. ibi, licet in legato q̃ aũt sit rõ q̄d dies adiecta legato non reijciẽ, secus aũt in die adiecta hr̃di a instõni colligiẽ ex no. p̃ Bar. & alios in d. l. hr̃ditas, vbi plene tractaẽ materia eius ꝙ hoc poniẽ in prin. p̃ gl. ¶ In ea. ibi, in libertate sit reliqua q̃ pro nulla hr̃, &c. si hẽs in gl. p̃ nulla prout ego habeo, & tũc gl. bñ loq̃ẽ, q̃a legatũ libertatis, vel vsusfru. collatũ in tp̃s mortis legatarij non valet vt in legib. alle. in gl. secus in alio legato. Sed si habes in gl. pro puro hr̃, &c. tunc gl. male diceret, & ꝯiura alle. in ea. ¶ In ea. ibi, alij cũ morieẽ hic nõ ponitur noua lectu. sed ꝯtinuatio & declaratio p̃cedentis, vt dicã gl. probatur p̃ d. l. si duos. §. j. ¶ †Extra gl. q̃nt hic Bal. & Sal. q̃d si testõr dixit instituo mihi Titium vsq; ad x. annos cũ hoc ꝙ non possit esse hr̃s vlterius an valeat institutio, & ꝯcludunt ꝙ valeat, & prohibitio vitiatur. ar. l. si quis ita hr̃s institutus fuerit excepto fundo. ff. eo. Et p̃ hoc reprehenduntur Bar. q̃ ꝯtriũ tenuit in d. l. hr̃ditas. ff. eo. & cum Bal. transiuit Pau. de Ca.[a] in l. certi. §. de test. mili. de quo plene p̃ Imol. post alios in d. l. hæreditas. Et decisio huius q̃õnis pendet ab alia dubia q̃õne qua quæriẽ an testõr possit prohibere ius accrescendi de qua forte dicam post Saly. in l. quoties. j. eo. ¶ †Quærit etiã hic Bal. quid si testõr instituit Seium vsq; ad pascha, & Semproniũ post pascha tuncquid valebit, & q̃uo, & cõcludit ꝙ adueniente paschate Seius q̃ fuit directo hr̃s non põt desinere directo hr̃s esse, & sic hr̃ditas directo non põt trãsire in aliũ ex dispõne testõris nisi testõr esset miles in l. in testõ. la. j. ꝯ. de test. & mil. & l. Lucius. ff. de vul. & pup. l. verbis. e. ti. Et ideo dicit ꝙ intelligitur Seiũ esse grauatũ de restituẽdo Sempronio post pascha p̃ fideicõmissum seruetẽ volũtas defuncti eo mõ quo põt postq̃ directo seruari nõ põt, ar. l. Scęuola. ff. ad Treb. & l. ex facto. in prin. ff. e. & hoc ẽ ꝯ Bar. in l. hr̃ditas. vbi Bart. tenuit ꝙ oẽ tp̃s subducaẽ de medio in p̃sona vtriusq; d. l. hr̃ditas. & sic esset perinde ac si q̃libet esset pure institutus. Nam hæc opi. Bar. non placet Bal. quia per eã non seruaẽ defuncti voluntas q̃ prę ceteris seruãda est l. iij. j. de lib. p̃te. l. cum q̃õ. j. de leg. Sal. hic dicit sibi magis placere opi. Bar. tanq̃ iuri ꝯformẽ. & subdit, ꝙ p̃ eã ęqualius seruatur volũtas defuncti si bene inspiciat ut. Bal. in l. miles ita in prin. ff. de test. mi. & Bal. & Ang. & Imo. in l. filius a pr̃e. in prin. ff. de lib. & posth. & Pau. de Ca. in d. l. certi. tenent in effectu illam opi. quã ponit Bal. hic, & ſ. retuli eã. Et dicit Pau. de Ca. illud probari p̃ d. l. verbis. Benedi. de Plum. in l. libertas. ff. de manu. test. tenet opi. Bar. pro qua dicit esse gl. in d. l. miles. in prin. in ver. hr̃ditas ibi dum gl. dicit secus in pagano, &c. illam opi. Bar. puto veriorem, q̃a fundm̃ Bart. & sequaciũ non vr̃ procedere qñ talis dispositio testõris facta per verba directa in testõ non põt trahi ad fideicõmissum ẽt vt deseruiatur voluntati testantis. ¶ †Nam videmus ꝙ substitutio cõpendiosa facta p̃ verba directa in testõ Pagani filio impuberi, vt quia testõr dixerit qñcunq; filius meus decesserit sine liberis Sempronius sit hr̃s. tñ si filius adita hr̃ditate post pupillarem ętatẽ decedat sine liberis expirat in totum substitutio, nec verba illa trahuntur ad fideicommissum, vt no. gl. mag. in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. & gl. mag. in §. in qua ratione insti. de pup. sub. & gl. in l. precibus.

ADDITIO.

a ¶Pau. de Ca. in. Adde ꝙ idem Pau. de ca. consi. 202. in j. impressis in c. in Christi nomine, &c. super hoc puncto, de quo nouj hic mentionem non faciunt dicit ꝙ Bal. in hoc fuit diminutus, quia non declarauit an dicta verba vitientur in totum an non latius ibi vide vbi consuluit quod si testator instituit aliquem in vita sua tantum quod post eius mortem veniunt venientes ab intestato. per doct. Baldum hic.

cibus.j.ti.ij.& gl.in c.si pater.de test.in vj.& gl.in c.Ray.in ver.sub
stitutus.de test.in antiq.s. Quæ opp.gl.vř magis cõiter esse appro
bata p doct.in dictis locis, & illã tanq. in pũctu iuris veriorẽ sum
sequutus in repet.d.l.centurio. Et probat maxime, q̃a videmus
q̃ libertas quæ tam fauorabilis est licet relinq. possit p fideicõmis
sum seruo alieno, tñ directo relinqui nõ põt intantũ q̃ si directo
relicta fuerit nullius est momenti,& sic non trahit ad fideicõmis-
sum.l.si seruus legatus.§.si seruus.ff.de leg.j.& no.glo.in l.seruo.j.
de te.manu. Et sic videmus q̃ si hr̃ditas data fuerit directo i testõ
inualido non trahit ad fideicõmissum,dato q̃ illud testñ potue-
rit valere iure codicillorũ.& sic trahi ad fideicõmissum nisi testõr
exp̃ssent,q̃ si non valebat iure testi volebat valere iure codicillo-
rũ.l.illud.§.tractari.ff.de iure cod.& in l.fi.j.de codi.& p alia q̃ ad-
duxi in d.l.centurio.& ibi r̃ndeo in d.l.ex facto.i prin.q̃ ibi dispõ
nun fuit fcã p verba directa,sed obliqua, q̃a verba sonabant q̃ q̃s
caperet de manu alterius.& ita declarat Bar.in d. l. Centurio. dũ
alle.d.l.ex facto.& ibi ẽt r̃ndet ad d.l.Scęuola.prout ẽt p Imo. ibi,
& i l.j.§.si q̃s ita.ff.de ver.ob.Et ista opi.est ẽt de mẽte gl.in d.l.ver
bis.Gl.sentit q̃ exceptis istis duob. casib. positis in d.l.Scęuola. &
in d.l.ex facto. dispõ facta p verba directa trahat ad fideicõmissũ
ẽt si aľr non põt saluari voluntas testõris. ¶Et pro opin.Bal.ẽt fa-
cit,q̃a vbi põt fieri interp̃tatio q̃ dispõ testõris valeat iure dire-
cto,& q̃ valeat iure fideicõmissi semp potius fit interp̃tatio vt va
leat iure directo,vt est bonus text.in d.c.si pr̃. Sed ita est tenendo
opi.Bar.dispõ testõris habet effectũ iure directo,ergo potius acci
pienda est hæc interp̃tatio p̃sertim cũ neutro casu possit ad vn-
guem seruari voluntas defuncti de cuius mẽte fuit q̃ ẽt Sempro-
nius esset hr̃s directo cũ p verba directa cũ vocauerit, ar.l.labeo.
ff.de supe.le. Fateor q̃ opi.Bal.est ęquior,& tenẽdo opi.Bart.,put
tenuit,r̃nde ad d.l.verbis,dũ dicit vt adiectus hr̃s q̃nq; nõ erit,&c.
put ibi r̃ndet Bar.in ij.op.

7 ¶ †Quæro q̃d si monasteriũ instituat
post mortẽ Titij an statim hr̃s erit, an vero debeat expectari tp̃a
mortis Titij.Bar.in d.l.hr̃ditas ꝯcludit q̃ debet expectari tp̃s mor
tis, q̃a põt monasteriũ capite minui vel extingui ante mortẽ Ti-
tij.ar.l.hr̃ditatum.ff.ad l.fa.ergo debet expectari mors Titij,vt hic
ſm ij.lect.s̃.recitatã.cũ ꝯcor.Sed Bal.& Sal.hic tenent ꝯrĩũ, quia
non est verisile q̃ monasteriũ extinguat seu capite minuat.facit.l.
inter stipulantem.§.sacrã.de ver.ob.& dato q̃ extingueret mona-
sterium tñ relictum non expiraret,imo ꝯuerteret in aliũ piũ vsũ,
alle.l.legatũ ciuita.de vsufru.lega.& tex.in cle.q̃a ꝯtingit.de reli.
do.bñ facit licet non allegent text.xij. q.ij. c.liberti.el ij. Vbi dicit
tex.liberti eccl̃iæ,q̃a nũq̃ morit eorũ p̃sona. Istã opi.ẽt tenet Bal.
Ang.& in d.l.hr̃ditas.& idẽ vr̃ tenere Bar.in l.post mortẽ.j. de fi-
deicõ.& Pau.de Ca.in d.l.hr̃ditatũ.in lect.Paduana. Sed Imo. in
d.l.hr̃ditas.sustinet opi.Bar.p id q̃d hr̃ in l.pr̃. §.Tusculan'. de le.
ij. vbi simpľr relinq̃t aliq̃d collegio,seu templo , si tp̃e quo cedit
dies legati extinctũ erat collegiũ nõ debet legatũ, & dato q̃ illud
q̃d ibi dr̃ in tex. nõ procederet vbi esset relictũ tẽplo ꝯstructo reli
gionis cã,q̃a tunc p̃sumit ob religionis cãm esse relictũ, vt ibi p-
bat Bar.quo casu ſm Bar. destructo tali tẽplo legatũ non perit,
imo debet ꝯuerti in aliã piã cãm p d.l.legatũ. Tñ ſm Imo. adhuc
vr̃ q̃ isto casu debet expectari tp̃s mortis,vt sic videat an relictum
debeat tunc applicari tẽplo non extincto, an vero debeat ꝯuerti
in aliũ piũ vsum monasterio extincto,& sic non vr̃ q̃ ante mortẽ
Titij templũ hr̃e dẽat hr̃ditatẽ. Non ob. q̃ non debeat expectari
aduersa fortuna seu extinctio tẽpli,ar.d. §.sacrã. q̃a r̃ndet Imo.q̃
per hoc nun seq̃t q̃ nõ sit expectandũ tp̃a q̃ adijcit testõr ex quo
posset euenire casus q̃ monasteriũ non extaret tp̃e mortis Titij,
facit.l.hr̃s meus.in prin.in rõne sui.ff.de ꝯdi. & dem. Sed certe vr̃
q̃ Imo.non bene sustineat opi. Bar.ꝯ quẽ ẽt tenebant antiq. vt re
fert Bar.in l.hr̃ditas. Et ꝯ Im.vr̃ esse tex.hic,ſm j.lect.cõiter appro
batã ſm q̃ apparet q̃ si testõr instituit te hr̃dẽ cũ morieris valet in
stitutio,& reijcit tp̃s q̃uis possit ꝯtingere casus q̃ ante tp̃s mortis
tuæ eẽt capite minutus , vel aliter effect' incapax. Et sic tibi acq̃ri
non posset & p ꝯñs patet q̃ q̃ñ ad remouendũ tp̃s de medio nõ
est ꝯsiderandũ q̃ posset ꝯtingere q̃ monasterium institutũ capite
minueret. Vel aliter capere non poterit,& p̃sertim in tẽplo ꝯstru
cto religionis cã in quo vt dictũ est legatũ nullo modo põt effici
caducum in quo casu non puto procedere opin.Bar. Et in hac q.
ẽt vide Bar.in l.id q̃ pauperib.in xiij.q.s̃.de epis.& cler. & Bal. &
Ang.in l.ij.ff.si pars hær.peta.& Pet.de Anc.& Imo. in c.fi.de pig.
in q̃b.locis ẽt inuenies an p̃dicta decisio ꝑcedit q̃ñ in genere pau
peres Christi essent instituti post mortẽ Titij.In quo Imo. in d.c.
fi.reprehendendo Pet.de Anch.ibi tenet q̃ pauperes Chr̃i statim
non habebunt hæreditatem,sed debebit expectari tp̃s mortis Ti
tij,q̃a intelligunt vocati illi pauperes q̃ expectabunt mortẽ Titij,
& non alij alle.l.cũ pater.§.a filia.cũ ibi no.p Bar.ff.de leg.ij.& per

8 Bal.in d.l post mortẽ.q̃ pro nunc aliter nõ examino. ¶ †Vltĩ.q̃ro
quid si testõr reliquit vxori vsumfructum oĩum bonorũ adijciens
a q̃ post mortẽ vxoris Titiũ hr̃dẽ vlẽm instituebat'. An vxor pote-
rit hr̃e vsumfructũ in vita vr̃ q̃ nõ, q̃a legatũ vsusfructus nun de-
bet, seu dies eius nõ cedit ante aditã hr̃ditatẽ.l.j.§ in nouissimo.j.
de cad.tollen.& hr̃ditas nõ põt adiri p Titiũ nisi post mortẽ vxo-
ris, ergo vsusfructus vr̃ in effectu relictus vxori post mortẽ ipsius
vxoris,& p ꝯñs valere nõ debet.l.Titio cũ moreret. ff.de vsuf.Cõ
trariũ tenet Bal. & Sal.hic,q̃a ſm Bal.saltẽ de facto dʒ posse vxor
vti frui ex mente testantis,& postea adita hr̃ditate retro finget in
tidice factum arg.l.mulier.§.pe.ff.de ꝯdi.insti.vt hic plenius p eũ.
Et istam opi.ẽt tenet Bal.& Pau.de Ca.in l.filius a pr̃e.in prin. ff.
de lib.& posth.Bal.Ang.& Rap.in d.l.hr̃ditas.p aliã rõnẽ quã ibi
vide,& Bal.in l.si seru'.§.si Titius. ff.de vul.& pu.in d.l.id q̃d pau
perib.in xiij.q.& Ang.in l.Gallus.§.j.ff.de lib.& posth.& Ang.in
l.miles ita.in prin.ff.de test.mili.& ibi ẽt vide Bal.& dicit Ange.q̃
debet vsusfructus,q̃a hr̃s institutus sub ꝯdõne mortis vxoris põt
incontinenti petere bon.pos.ſm tab.p quam ſm eũ ꝯfirmabit re
lictum vsufructus,iuxta.l.ij. §.si sub conditione. ff.de bono. poss.
secundum tabu.& l.si quis hæres instituatur in diem.ff.eod.& de
hoc vide aliquid per Bald.& Imol.circa finem.Et istam rationem
reprehendit Pau.de Cast.in suo consilio.389.incip. in Christi no
mine visis dubijs,&c.q̃a i tali casu bon.pos. petita p hr̃dẽ scriptũ
sub ꝯdõne non facit eũ hr̃dẽ,sed solũ hr̃ tanq. hr̃s quo ad admini
strationẽ bonorũ,& ꝯmodũ creditorũ,vt d.l.si q̃s hr̃s instituat, sʒ
vt ꝯfirment legata req̃rit q̃ institutus in effectu sit hr̃s, vel sit adi-
b ta hr̃ditas.l.si nemo.ff.de testa.tut. tñ Pau.de Ca.p aliã rõnem te-
net istã opi.s.q̃ testõr hoc casu vr̃ voluisse q̃ relictũ vsusfr. habeat
vires hr̃ditate non adita , & ſm eũ videmus ẽt q̃ testõr põt tacite
disponere q̃ legata debeant hr̃ditate non adita.vt q̃ñ testõr p̃hi-
bet detrahi falcidiam,vt p̃bat Bar.in l.nemo põt.ff.de le.j.& in l.j.
in prin.ff.si quis omisſcã testa.& in l.eam quã.j.de fideic.Et põt da
re legatario facultatẽ apprehendẽdi legatũ propria authoritate.
l.Titia cũ testõ.§.j.& ibi no.ff.de le.ij. Sed ꝯriã opi. videlicet quod
non valeat relictũ vsusfructus vr̃ tenere Io.An.in addi. Spe.in ti.
de pig.§.ij.super ver.porro vsufructuarius.& Pe.de Anch.& Imo.
in c.fi.de pig.& Imo.in d.l. filius a pr̃e.& in d. l.hr̃ditas. vbi refert
ita sentire Dyn.in cõsil.99 incip.quæstio talis est quidam condi-
dit,&c.& idem tenet Bendi.de Plumb.in l.quæ dotis. §.j.s̃.de ma
nu.testa.per rationem quam primo loco allegaui, & quia dispo-
sitio testatoris cõnneret perplexitatem,quę vitiat dispositionem.
l.si Titius.ff.de condi.instit.& pro ista opinio.bene facit text.cum
glo.in l.qui filio.in princip.ff.eod.per illum tex.cum glo.Confun
ditur ratio Bald.hic,& ratio Pau.de Cas.in dicto consil.per illam
glo.in d.l.qui filio.Ang.ibi sequitur istam opinio.nec obst. tex.in
d.§.mulier.quia respõdet Imo.in d.l.hæreditas.q̃ ille qui faciebat
actum de facto , scilicet hr̃s ꝯsequebat per illud factum tale ius
ob q̃ cõfirmabatur ipsum factum præambulũ, scilicet manumis
sio. Sed in casu nostro licet vxor de facto accipiat vsumfructũ,nõ
consequitur ius, ex quo debeat confirmari acceptio vsusfruct. &
sic ille text. non videtur facere ad propositum. Non obstat ratio
Pau.de Cast.dum allegat no.per Bart.in d.l.nemo potest,cum si-
milibus. quia dicit Imo.in l.qui filio.§.j.ff.eo.q̃ ille casus est exor-
bitans a regu.iu.cõmunis,scilicet quando testator prohiberet fal
cidiam , vnde secundum eum non videtur extendendus ad alios
casus.l.ius singulare.ff.de lega.vbi etiam probatur in d.l.qui filio.
in princi.cum glo.Quinimmo dicit etiam Imol. in d. l. qui filio.
§.j.q̃ dictum Bart.in d.l.nemo potest non videtur verum cũ non
probatur.l.vt ibi per eum,& cõtra Barto.tenuit etiam Bald.in l.j.
j.si quis omis.causa testa.& d.l.eam quam. De quo etiã per Rom.
in repet.auct. similiter.j.ad.lege Falci.in xxj.speciali circa vltimas
voluntates,& aliquid per Ioan.And.in additio. Specu.in titu.de
instru.edict.§.nunc vero aliqua,& dixi in d.l.nemo potest, vbi te-
nui illam opionẽ q̃ testator non possit simpliciter disponere,q̃ le
gata debeantur hæreditate non adita,vt etiam tenet Oldra. in cõ
silio 108.incip.Titius &c. Et Ioan.And.in loco proxime allegato
per d.l.nemo potest.& in d. l.eam quam.j.de fideicommis.& per
not.per glo.in d.l.qui filio.& sic teneo quòd vsusfructus non de-
beatur. ¶Quod tamen limitat Ioan.And.in dicto tit.de pig. nisi
post mortem vxoris testator filium instituisset , quia illud tẽpus
mortis reijcitur de institutione filij quatenus est eius limita.l.quo
niam in prioribus.s̃.de inoffici.testam. & sic statim poterns adire.

¶ †Secundo

ADDITIONES.

a ¶Instituebat. De hac q. vide per Lud.Ro.consi.71.vbi refert nonnullas opin. per Alex.consi.12 r.ij.lib.

9 ¶†Secundo limita[a] dictam ꝯclonē Bndi.de Plum. in d.l.q. duos.
a §.j.niſi teſtōr in relicto vſuſfructus dixiſſet relinquo vxorē meam dn̄am,& vſufructuariā, qa tūc vr̄ eam inſtituiſſe vſufru. q.a verbo (dn̄am)denotat eam eſſe hr̄dem inſti.de hęr.quali.& diffe.§.ſi.his verbis.in prin.ff.e.Et iō cū hr̄s inſtitutus in re certa poſſit propria authoritate accipere id, qđ ſibi relictū eſt & ꝑ ſuam aditionē ꝯſit mer̄ teſtm̄ ſm opi.Bar.in l.ex facto proponebat. ff.eo. & dicā in l. quoties.j.e.ergo nihil impediet hoc caſu vſufructū deberi.beneſa cit q ſin.nu.Io.An.in addi.Spe.in ti.qui fil.ſint legi.§.j.in addi.incip.ſed cū ſm.& Ang.in l.retū amo.ff.re.amo. ¶Plura alia in hoc articulo adiungi poſſent.Sed iſta vr̄ eſſe magis ſubſtantialia, reliqua videbis tacta ꝑ doct.in locis.ſ.allega.& maxime per Imo.in d.l.filius a patre.& per eum in alijs locis.ſ.alleg. & cum eo trāſeo quatenus non repugnant his quæ.ſ.dixi, aliquid vide etiam per Pau.de Ca.in l.j.§.ſi ex fundo.ff.eo.

ADDITIO.

a Tho. ¶Limita.Tertio limitat Iaſ qn̄ teſtōr dixiſſet inſtituo vxorē meā in vſufru. omnium bo. & poſt mortem eius inſtituo fratrem meum hæredem vniuerſalē tunc vxor erit hr̄s non ſolum in vſufr. ſed ēt in proprietate ſm Sal.cum cōcor. de quib.ibi per eum.adde Alex.in conſ.162.in ij.vol. inci circa primum du.& in conſ.111.eo. vol.inci.viſo themate ſuprascripto. & in l.ſi filius a patre. & ibi Fran.de Are.ff.de lib.& poſthu.& Pau.de Ca.in l.j.§.ſi ex fundo.ff.e.& in conſ. 99. viſis dubijs,& vide Bal.in l.miles ita.ff.de teſt mili.Ang.& Imo.in d.l.filius a patre.& ibi Alex.Ang.poſt Bal.in l.ſi ex plurib.ff.ſi pars hę.pe.ex quib. habes aliam lim.ad regulam prædictam,& vide Ang.in conſ.131.q ſi vxor eſt relicta dn̄a,& vſufru.tunc per illa verba vxor habet electionē ſi velit ſuccedere in proprietate ſit hæres & reſtituat hr̄ditatem inſtituto detracta Treb.per l.Titius vſuſ. leg.& dicit Fran. de Aret.in l.ſi a patre. q eſt ſin. dictum ſed ſi vellet eligere ius vſufructus caſus eſſet dubius vt in primo dubio poſito per Iaſ.hic.

Dioclit.& Maxim. LEX X.

NEque per ſe. Qui ꝑ ſe capere non pōt ēt ꝑ alium capere non poterit, & ignotus pōt hæres inſtitui,& ciuitates pn̄t capere relicta vl̄ia,& particularia.h.d.cū duab.ll.ſeq. ¶In glo.ibi, q.a emptor erat capax,&c.ſ.tpe aditionis hr̄ditatis.i.quo tpe ip ſe erat dn̄s ſerui nō aūt venditur. & ideo non attendit̄ capacitas vel incapacitas venditionis.bn̄ facit.l.ſi ſeruus eius.alle.in gl.

Iuſtinianā. LEX XIII.

1 Inſtitutus in re certa, vel iuſſus eſſe contentus re certa pro ſua inſtitutione habetur loco legatarij quo ad hoc, vt actionibus hæreditarijs vti nō poſſit. & nu. 2.
3 Inſtituto in re certa an accreſcat portio alterius non inſtituti.
4 Inſtitutio in re certa non diminuitur occaſione actionum quæ per creditores hæreditarios inſtituuntur contra hæredes vniuerſales, quod intellige ſi vires hæreditariç non ſufficiunt, aliàs ſecus.
5 Inſtitutus in re certa quo ad qđ habet̄ loco hæredis, & quo ad qđ loco legatarij.
6 Inſtitutus in re certa ſi deceſſit nulla agnitione facta, an tranſmitteret ſi cohæres vniuerſalis repudiaſſet.
7 Inſtitutus in re certa an habeat beneficium.l.ſi.j.de edi.diui Adria.tollen.
8 Inſtitutio in re certa an conſeruetur per auth.ex cauſa.j.de lib.præte.
9 Inſtitui in re certa poteſt quis in codicillis.
10 Hæredis appellatione an veniat hęres vniuerſalis, vel inſtitutus in re certa.
11 Inſtitutus in re certa cum clauſula q non poſſit plus petere nemine alio inſtituto an poſſit ſibi ius accreſcere.
12 Inſtitutus in r. pro ſua legitima, vel in ſua parte, an videatur inſtitutus iure inſtitutionis, & ſic an valeat teſtamentum.

1 QVoties. †Inſtitutus in re certa vel iuſſus eē ꝯtentus re certa pro ſua inſtōne hr̄ loco legatarij quo ad hoc vt actionib.hr̄ditarijs vti non poſſit.h.d.
2 ¶†In tex.ibi,ꝯtenti eſſe,&c.pōt intelligi duob.mo.primo q nulla fcā inſtōne de Titio teſtōr dixit (inſtituo Titiū in fundo & iubeo eū eſſe ꝯtentū fundo pro ſua inſtōne)ſecundo mō qđ Titius fuit inſtitutus primo ī quota,puta ī tertia hr̄ditatis,& poſtea ſubiunxit teſtōr q ꝑ illa inſtōne tertię partis iubebat Titium eſſe contentū tali fundo.ꝑ q̄ verba vr̄ grauatus vt retento fundo reſtituat tertiā hr̄ditatis ꝑ fideicōmiſſum cohr̄di.l.peto.in prin. ff. de le.ij. Et Titius fundū retinens nō tenebit̄ ad aliqua onera hr̄ditaria. ſ. poſt reſtōnē hr̄ditatis inſti. de fideic.hæ.§.ſi q.s vna re.cū ſeq.& ſic in effectu quo ad hoc hr̄ loco legatarij.Sed ante reſtōnē hr̄ditatis bn̄ poſſet ꝯueniri a creditorib.hr̄ditarijs,vt plene no.in l.j. §. fi.in gl.fi.ff.ad Treb.& primus intellēs melius adaptat̄ ad iſtū text.& iō illū approbat Sal.hic in viij.q.cū quo tranſit Io.de Imo.in repe. l. j.§.ſi ex fundo.ſ.e.& ita teneo q̄uis Ful.& Pau de Ca.hic approbēt ēt ſm intellēm ꝑ d.§.ſi q.s vna.¶†In tex.ibi,ex certa parte, &c.
3 ꝓbat iſta ſm Sal.hic q ſi vnus eſt inſtitutus in re certa,& alius,vel alij in dimidiam hr̄ditatis,& nullus alius eſt inſtitutus q nihil accreſcit inſtituto in re certa, q.a hr̄ iſto caſu loco legatarij, vt ꝓbat̄ hoc non ſubaudiendo aliqđ ad iſtū text. & ſic patet q portio accreſcit portioni non aūt rei,vel ꝑſonę,facit l.ſi totā.ff.de acq.hær. & l.ſi ex plurib.ff.de ſiris & legi.& ita limitat̄ tex.in l. j.§.ſi ex fundo.ff.e.ſm Imo.in repe.& ita eſt de mente Gull.de Cu.& Cy.hic. ¶Itē not. q inſtitutus in re certa hr̄ loco legatarij, de quo dicā cū
4 gl.¶†Vlti.no.ex fi.q occaſione actionū q̄ ꝑ creditores hr̄ditarios inſtituunt̄ ꝯ hr̄des vl̄es non diminuit̄ inſtō in re certa.q intellige ſi vires hr̄ditarię ſufficiant,al̄s ſecus, vt l.vniuerſa.j.de leg.q̄ l.hodie procedit ſi hr̄s ꝯfecit inuentariū al̄s aūt tenet̄ vltra vires, vt in auct.ſed cū teſtōr.j.ad l.fal. ¶In gl.j.ibi.aut nouiſſima,&c.ſubaudi cū gl.ibi in verbo titu.e.iuncto text.in auct. vt cū de appel.cog.§. aliud.& §.& hic q.dā.ver. cęterū. vbi apparet q non ſufficit hodie filio relinquere titulo legati.Sed oportet q relinquat̄ ſaltē aliqua res iure inſtōnis,al̄s teſtm̄ non valet,ergo differunt legatarius, & inſtitutus ī re certa,& licet gl.hic non rn̄deat, tn̄ gl.in l.ſi q.s priore.ff.ad Treb.q̄ reputat ſin.Ang.hic,& Ange.& Imo.in d.l.ſi quis priore.rn̄dent q inſtitutus in re certa hr̄ loco legatarij, vt hic præterq̄ quo ad excludēdū a q̄rela,vt in ꝯrio.Sed melius dixiſſet quo ad excludendū a iure dicendi nullū, q.a ſi filio non relinquit̄ tit. inſtōnis habet ius dicendi teſtm̄ nullū,& filiū cenſet̄ ꝑteritus, vt d.§.aliud.Tn̄ gl.dū dicit de q̄rela potuit hr̄e reſpectū qn̄ filius eēt inſtitutus in re certa,& a reliqua pte exhr̄datus.Vel gl.accipit q̄relā largo mō ꝑ oi impugnatione, vel q habuerit reſpectū ad iura vetera ante l.oīno.ſ.de inoſ.teſta.ſm q̄ tpa,ſi filio relinquebat̄ ſeu legabat̄ minus quarta habebat q̄relā.l.cum q̄rit.& l.oīno.ſ.de inof.teſt.Tn̄ quicq.d fuerit de rī.ēte gl. reꝑhendit̄ cōiter ꝑ doc. opi. gl.ꝑdicte inquantū voluit q ſolū quo ad excluſionē q̄relę habeat̄ loco hr̄dis filius īſtitutus,in re certa, q.a imo ēt quo ad ius accreſcendi,[a] & alios effectus hr̄ ꝓ hr̄de, al̄s.n.fruſtra induxiſſet lex q filio deberet relinqui tit. inſtōne q̄ ex legato. & non eſt putandū
5 ius eſſe impoſitū verbis,& non reb.l.ij.ad fi.j.cōia de le.†Et iō concludit Bar.hic,& in d.l.ex facto.q quo ad q̄dā hr̄ loco hr̄dis, quo
b ad q̄dā loco legatarij[b] & iō dicit̄ q inſtō in re certa eſt tertia ſpēs, vt hic ꝑ eū,& cū eo in hoc tranſit Ang.& Sal.hic,& Bal.in d.l.ex facto.& in repe.c.ſi pr̄.de teſta.in vj. qđ vr̄ eſſe intelligendū qn̄ q.a fuit inſtitutus in re certa.& alius eſt datus ſibi cohęres vl̄is,ſeu inſtitutus in quota hr̄ditatis q nondū adiuit nec repudiauit, vt patebit ex.j.dicendis. Vn̄ pro pleniori doctrina dic quod aut inſtituto in re certa nullus alius eſt datus cohr̄s, & tūc clarum eſt quod hr̄ loco hr̄dis quo ad oīa.vt d.§.ſi ex fundo.Si aūt eēt ſibi datus cohr̄s,& tunc aut eſt datus cohr̄s alterius gradus non euſdē, vt q.a in primo gradu inſtitutus eſt filius hr̄s, & ei datus eſt ſubſtitutus pupillaris Titius q.diceret̄ eſſe cohr̄s alterius gradus.i.ſecūdi gradus, quia quilibet ſubſtitutus dr̄ ꝯdōnaliter inſtitutus. l. cohæredi.§.cohæres.de vul.& pup.& in l.cōne.§.q vulgo.& §.ſi filio.ff.ad l.Falci.& tunc eueniente conditione pupillaris ſubſtōnis habebitur pro hærede quo ad omnia. ¶Quamuis dictus cohæres eius alterius gradus fuiſſet inſtitutus in vniuerſū. text.eſt in d.l.cohæredi.§.fi.& non eſt alibi ſm doc.ibi,& reputat Bal.ibi hoc eſſe ſubtile,aut erat datus cohæres in eo gra.ſ. primo loco inſtitutum, & tunc ſi ſibi eſt datus cohæres paris potentiæ, id eſt, ſimiliter inſtitutus in re certa, & nullus alius eſſet in hæreditate inſtitutus, & tunc ambo cenſentur hæredes vniuerſaliter quo ad omnia.l.ſi alterius.& l.quoties.§.ſi duo.& l.ex facto proponebatur.ff.eo.ſm Imo.in d.l.ex facto. ſed non bene quia immo quātum ad ipſas inſtitutiones rerum certarum habentur loco legatariorum quo ad detrationem falcidiæ.d.l.ex facto.& quoties.ſ famil.erciſc. Nam falcidia ſolum reperitur detrahi de legatis nō de hæredis inſtitutione,quia imo eſt ipſe hæres qui detrahit falcidiā de legatis, aut habuit cohæredē vniuerſaliter inſtitutum , & tunc ſi ille cohæres adiuit habetur loco legatarij inſtitutus in re certa vt hic, præterq̄ quo ad querelā,ſeu ius dicendi nullum.& ita ſaluabitur glo.in d.l.ſi quis priore,&c. & etiam præterquā quo ad accipiendum illā rem propria authoritate iuxta.l.cum hæredes in princ. ff.de acq. poſſ.Et ſic licet legatarius nō poſſit propria authoritate accipere rem legatam.l.j.in princ. ff.quorum leg.ſecus erat in hærede inſtituto in re certa ſm Bart.notanter in d.l.ex facto.Nam cum teſtator poſſit dare licentiā legatario apprehendendi propria authoritate.l.Titia cū teſtamento.§.j.de lega.ij. videtur dediſſe huic inſtituto illam licentiā.cum per verba mere directa ſibi relinquerit & ſic per verba ſonantia a ſeipſo capiat, ſicut qn̄ ſimpliciter hæres inſtituitur ſm Imo.in §.ſi ex fundo.& Bal.in repe. d.c.ſi pater. Et Pau.

ADDITIO.

a ¶Accreſcendi. Vide Lud.Ro.conſ.51.Fede.de Sen.conſ.131.Angel.conſil.144.bal.conſ.88.v.lib pro Fulg.conſ.85.& conſ.102.
b Tho.Dip. ¶Legatarij. Vide bal.in c.ſi pater de teſt.in vj.& Io.de Imo. & Mo.in c.Ray.de teſt. in antiquis,& an inſtitutus in re certa cōtineat̄ ap.hr̄dis in contractibus vide Pau.de Caſt.hic cum concor.de quibus per Alex. conſ.8.in iij.vol.& per Iaſ.hic in fi.& adde Alex.in conſ.125.inci.conſidera.verbis.

Pau.de Ca.hic,& Imo. in d.l.ex facto.licet Bal. ibi teneat ɔ̃triũ de-
bili rõne,q̃ etiam reprehendit Imo.ibi, & in d.§.si ex fundo in re
pe.& in c.Ray.super gl.de testa. Aut cohæres vniuersalis repudia-
uit,& tunc ſm opi.magis cõem ꝑ oĩa hr̃ loco hr̃dis , quia sibi ac-
5 crescit totum ac si a princi. nullus fuisset datus cohæres per d.§.si
ex fundo.in rõne sui,ita tenent hic Odof.Cy.Guil.de Cu.Franc.
Tigri.Ang.Sal. Pau. de Ca.hic,& Bart.& Bal.& Imo.in d.l.ex fa-
cto.& Io.An.in addi.Spe.in tit.de test.§.j.ad fi.circa princi. vlnme
aditi.& Ang.i d.l.ex facto,& Ang.& Imo.in d.§.si ex fundo.q̃a pa
ria sunt coh̃rdẽ a prin.nõ fuisse institutũ, vel eẽ institutũ,& repu-
diare l.ij.§.sed si sunt sui.ff.ad Tert.l.vnica.§.pe.q̃ incipit cũ aũt.j.
de cadu.tol.& paria sunt aliquem a prin.non extitisse, & postea
desijsse.l.si quis sub ɔdõne.ff.de testa.tut. & l.si quis in senatorio.
& l.eos qui.ff.de ritu.nup. Sed ita est ꝙ q̃n nullus est datus cohæ-
res totum habebit institutus in re certa , ergo idẽ erit in casu isto.
q̃n repudiauit.Pro hoc ẽt facit,quia ratio.d.§.ex fundo ob quam
accrescit instituto in re certa est ne testor decedat pro parte testa-
tus,& pro parte intestatus,vt hic in gl.ma.Et not. glo.in l.seruus
cõis ab extero.ff.de acq.hære. Et istamet ratio militat in casu no-
stro,ergo idem iuris esse debet.l.illud.ff.ad l.Aquil.q̃q̃ Ray.Fran.
de Rampo.Iac.But.Nic.de Ma.& Ful.hic tenent ɔ̃triũ,& etiam
Bald. post Mar.Sil.tenet ꝙ q̃n extraneus esset scriptus in re certa.
non habet locum ius accrescendi,licet cohæres vniuersalis repu-
diat,secus dicit si filius , vel alius cui legitima debeatur esset insti-
tutus in re certa,quia bene h̃ret locum ius accrescendi.& Bald.ẽt
in l.quoties.§.si duo.ff.eo.adducit duo ɔ̃ opi.cõem . Verum, quia
isti tenentes ɔ̃ cõem opi. vĩr non multum vrgentib. argumentis
moueri,non discedo a cõi opi.Et ad argumenta ɔ̃ria tñde, vt per
Ang.& Imo.in d.§.si ex fundo.& d.cõem opi.sequitur etiam Bar.
in l.quoties.§.si duo.ver.quarto testator.ff.eo.& Bal.in repe.d.c.si
pater.& Imo.in c.Ray.super secunda gl.de test. Vbi reuisat omnia,
quæ dixerat in d.§.si ex fundo.licet Bal.in repe.l.in suis. circa vlti-
mam chart.de lib.& posth.dubitet an hæc cõis opin.sit vera. Vbi
aũt cohæres vniuersalis non adiuisset neque repudiasset,sed deli
beraret tunc institutus in re certa habebitur loco hæredis quo ad
exclusionem querelę,& quo ad accipiendum propria authorita-
te per ea,quæ dixi. s̃. Quo autem ad alia an habeatur loco hære-
dis pendet ex futuro euentu, quia si adit cohæres vniuersalis ha-
bebitur hæres in re certa loco legatarij.sicut dictum est q̃n cohæ-
res.Si aũt repudiauit tunc hæres in re certa censebitur fuisse hæ-
res vniuersalis si adeat.Et in simili videmus attendi debere futu-
rum euentum,& ſm illum iudicari.l.sed & si quis.§.interdum. ff.
de vsufr.& l.si sic.§.fi.de leg.j.& hoc verum si institutus in re certa
viuebat t̃pe quo cohæres vniuersalis repudiauit.Sed si erat mor-
tuus tunc est dubium an quo ad transmissionem censendum sit
ꝙ fuerit loco hr̃dis,& ɔclude ꝙ si institutus in re certa decessit an-
tequam ipsemet adiret non transmittit illam rem ad hęredes,q̃a
illa institutio rei certę perit postquã nullus ex testõ illo adiuit hæ
reditatem.l.eam q̃.j.de fideicom.nisi essemus in casib.in quib.hę
reditate ex testõ non adita legata deberentur de quib.casib.no.in
d.l.eam quã.Si vero antequam hæres in re certa decederet agno-
uerat ipse suam institutionem rei certę.Et tunc est dubiũ an trãs-
miserit ius accrescendi ex illa institutionem,& etiam an transmis
serit rem illam efficaciter quasi per illam suam agnitionẽ sit ɔfir
matum testm̃,& oĩa contenta in eo.iuxta.l.si nemo. ff.de test.tu.
Et in hoc Bart.hic ad fi.in d.l.ex facto.sentit ꝙ sic, & idem in effe-
ctu tenet hic Sal.in iij.q.& d. Ant. in d.c.Ray.Benefacit.l.si ex plu
ribus.in versi. & licet decesserint.ff.de suis & legi.& sufficit aditio
vnius ex hæredib.ad hoc vt confirmetur totum testm̃.l.testm̃ ma-
numissus.§.4.& l.si nemo.ff.de te.tut.cum si.& no.Bar.in d.l.ex fa-
cto.Sed Ang.& Imo.in d.§.si ex fundo.& Imo.in d.c.Ray.& in d.
d.l.qui patri.ff.de acquiren.hæredita.tenent ɔ̃triũ,quia antequã
repudiaret institutus vniuersalis non fuit delata hæredita institu
to in re certa,quia habebatur loco legatarij per istum text.Et per
ɔ̃ñs non potuit istam hæreditatem transmittere. & sic cum nul-
lus sit qui possit vniuersalem hæredis institutionem agnoscere te
stamentum remanet destitutum.Nec ob.d.l.si ex plurib.quia rñ-
dent ipsi ꝙ ibi ille qui decessit fuerat hæres ante mortem, sed iste
q̃n decessit nondum fuerat hæres;quia habebatur tunc loco lega
tarij,vt hic.& t̃pe quo decessit res dicebatur esse in suspenso, q̃a
pendebat a futuro euentu.s.an hæres vniuersalis repudiaret, vel
adiret sicut in simili habetur in l.proinde.ff.si cer.pet.& in d.l.sed
& si quis.Et per ɔ̃ñs cum non sit certum ꝙ testm̃ in oẽm euentũ
sit habiturum effectum sequitur ꝙ non debet dici ɔfirmatum ẽt
tale testm̃ per talem aditionem instituti in re certa cum possit cõ
tingere ꝙ institutus in re certa decedat,& cohæres vniuersalis po
stea repudiabit.& sic patet,ꝙ ratio assignata per Bar.in l.ex facto.
dum dicit testm̃ ɔfirmari non est bona,dicit Ang. in d.§.si ex fun
do.& in d.l.ex facto.ꝙ istud quod proxime dictum est procedit ẽt
si institutus in re certa esset filius in p̃tãe testõris,& sic suus est ne
cessarius.nam non transmittet ex potentia suitatis dictum ius hę
reditarium,quia sibi delatũ non erat,& dicit Imo. in d.§.si ex fun
do.in repe.ꝙ illa decisio forte non reperitur alibi.Sed põt sustine
ri opi.Bar.quia præsupposita cõi opi.quam tenuit. s̃.ꝙ coh̃de vni
uersali repudiante acquiritur totũ instituto in re certa, vt dici pos
se instituto in re certa delatam esse hæreditatem vniuersalem sub
tacita ɔdõne si hęres vniuersalis repudiabit quæ tacita ɔdõ inest
a lege quamquam,vt dixi habet locum ius accrescendi ſm cõem
opi.& tales tacite ɔdões non suspendunt quo ad transmissionẽ.
l.ɔdões.quæ extrinsecus.& l.aliquando.ff.de condi.& de.& per
ɔ̃ñs habebit locum ꝙ hr̃ in d. l. si ex plurib.vbi etiam transmittẽ
sus accrescendi per institutum quamuis decedat t̃pe quo nondũ
aperta erat via iuri accrescendi id est,q̃n ondum cohæres repudias-
set,& istis addo Bal.in l.an tẽpe.j.de iur.delibe.vbi tenet ɔ̃ illã de-
cisionem Ange.in d.§.si ex fundo. quam dixi.s̃.non reperiri.¶ Et
ex prędictis vt remanere firma ɔclusio Bar.ꝙ per aditionem talis
instituti in re certa cõfirmabitur testm̃,vt etiam tenuit. d. Ant.in
6 d.c.Ray.¶ †Et ex his etiam infertur ad illud quod ponit Sal. hic
quid si cohæres vniuersalis repudiasset & postea institutus in re
certa nulla agnitione facta decessisset an transmitteret,& dicit in
extraneo ꝙ non nisi fuisset.j.tempus deliberandi per l. cum anti-
quiorib.j.de iure delibe.sed in filio,qui erat in p̃tãe testatoris di-
cit ꝙ transmittet vt suus qui perinde est ac si fuisset a prin. institu
tutus in vniuerso,vt patet ex supradictis,ideo transmittet totum
ex potentia suitatis,iuxta.l.si fratris.cum si.de iur.delibe. & istud
dictum videtur verissimum , licet Imo.in d.c.Rayn.& in d.§.si ex
fundo,impugnet Sal.sed ipse debuit habere lecturam Sal. corru-
ptam,q̃a ipse refert ꝙ Sal.loquitur q̃n deliberante hęrede vniuer
salitatis instituto decedit institutus in re certa antequã suam in-
stitutionẽ rei certę agnosceret,& ɔiungat postea ꝙ hæres vniuersa
lis repudiat.Nam dicit Imo.ꝙ institutus in re certa non transmie
rit ius deliberandi,quia illa transmissio habet locũ qñ quis sciens
hæreditatem sibi esse delatam decedit. vt d.l.cum antiquioribus.
Sed iste institutus in re certa nõ erat hmõi,sed certe , vt dicit Sal.
loquitur q̃n erat delata instituto in re certa sciens repudiatõnẽ
7 hæredis vniuersalis quæ præcesserat.¶ Hæc prędicta faciunt ad q̃õ
nem an institutus in re certa habeat beneficium.l.fi.j.de edi.diui
Adri.tol.& quod Bar.in l.ex facto sub dubio forte. & in d.l.fin.de
edi.di.tenet ꝙ sic,& idem tenet Cy.in d.l.si quis priore.& in d.l.fi.
in verbo,ex parte.sed gl.tenuit ɔ̃triũ in d.l.fi.& istud tenet Ang.
& Sal.hic,Ang.& Imo.in d.§.si ex fundo.& Imo.in d.l.ex facto in
duob.locis.& in d.c.Ray.super secunda gl.& Ang.& Fulg.in d.l.
fi.nisi ſm eos q̃n cohæres vniuersalis repudiasset. nam tunc insti-
tutus in re certa bene habebit illud beneficium, quia per oĩa ha-
betur pro hærede per ea quæ dicta sunt, sed q̃n hæres vniuersalis
non repudiauit non põt institutus in re certa habere dictum be-
neficium , quia non est hr̃s,interim in tota hr̃ditate nec in parte
hæreditatis,vt requirit tex.in d.l.fi.in verbo ex parte.& ibi glo.Et
appellatione partis videtur intelligi de quota,facit.l.nomen filia-
rum.§.portionis.ff.de ver.sig.& hæc opi.esset vera sine dubio si te
neremus opi.ꝙ non confirmetur testm̃ per traditionem talis in-
stituti de quo dictum est.s̃.Pau.de Ca.in d.l.fi. tenet opi.Bart.nisi
cohæres vl̃s iam adiuisset,q̃a tunc est cũ effectu redacta instõ illa
in re certa ad instar legati ꝑ s̃.dicta,& istud idem vult Bart. in d.l.
fi.& est de mente Bal.in l.ex facto. & in d.l.fi.in j.q.vñ non recedo
8 ali opi.proxime ꝑcedenti.† Ex his ẽt decidit̃ an ꝑ auct. ex cã. j.de
libe.p̃te.ɔseruet̃ institutio in re certa.& cõiter approbat̃ opi.Bar.
in d.l.ex facto.de quo ẽt ꝑ Bar.& Bal.in d.auct.ex cã.& ꝑ Ang.in
9 corpore vnde illa sumit̃.¶ †Vide ẽt in materia huius.l.ꝙ not.Bal.
in l.non codicillũ.ad fi.s̃ de testa.vbi q̃rit an in codicillis possit q̃a
hr̃s instituit in re certa,& tenet ꝙ sic.Vide ẽt in materia text.no.di
gnum in l.pr̃ filium.§.fi.in ver.ex cã fideicommissi.de leg.iij.& ibi
Bar. vbi probat̃ ꝙ illud quod dr̃ ꝙ institutus in re certa hr̃ quo ad
aliqua loco hr̃dis,vt dictũ est, procedit q̃n verba instõnis sunt re-
lata ad eum,sed si non sunt relata ad eum,sed ad alium,vt q̃a te-
stor in testõ dicat,instituo Titium hæredem vl̃em.& postea dicat
Peto Titi,velis habere Seium cohæredem in fundo certo quo ad
aliquid Seius non habebitur loco hr̃dis,sed fideicõmissarij parti-
cularis,vt ibi.Vnde si dictus Seius fuisset filius testõris non habe-
retur pro instituto,& sic testm̃ esset nullum. & hoc est bñ notan-
10 dum ſm Bar.ibi pro limita. huius materiæ. † Faciunt ẽt prædicta
ad q̃õnem quid si in ɔ̃ctu statuto vel vltima volun.vel alia dispõsi
tione fiat mentio simpl̃r de hæredibus alicuius an cõprehendat̃
hæres institutus in re certa , vt si quis recipit fundum in emphy-
teusim pro se & hæredib.suis.De qua materia vide per Specu. in
tit.de testa.ver.ponc.& ꝑ Bal.in l.liberti.versi.sed quid si quidam

extraneus

extraneus, cum ver. seq. de ope. lib. & p Ange. & Pau. de Ca. in l. quidam. §. nihil. ff. de eden. p illum tex. & vide q ibi dixi per Bald. Ang. & Imo. in l. Gallus. §. et si parente. ff. de libe. & posth. p Bal. in l. j. in xix. q. de rerum diui. p Sal. & in l. ij. in xx. q. de iure emphy. p Bal. & Imo. i d. l. ex facto. & p Imo. i c. potuit. i ver. vij. tãgit, &c. de locato, & quod no. Bal. j. l. proxi. in v. q. in quib. locis doc. dispu tant an sit vera cõclõ q ponit Bar. in l. vt iureiu. §. si liberi. ff. de ope. lib. vbi tangit istum passum. Et approbo cõclonem q ponit Imo. in d. l. ex facto. & in d. c. potuit quæ vr magis cõis, imo p eã cõcor dant aliæ opi. Circa quod vide q dixi in d. §. nihil. ¶ †Vlt. qri posset q d si testor instituit Titium in fundo, & iussit eum plus non pete re aut hre posse, & neminem aliũ instituit an testor possit prohibere ius accrescendi p illa verba. & talis prohibitio faciat deficere testm, & succedant venientes ab intest. in quo Bar. in l. quoties. §. si duo. ff. eo. per illum tex. p alia plura tenuit q sic. Contrarium tenet Dyn. l. qn testor non possit prohibere ius accrescendi. & tõ vitiabit prohibitio, & Titius in totum succedet ex testo, mouet per plura, & maxime p l. si ita q s institutus fuerit excepto fundo. ff. e. & ibi de hoc p eum & p Bal. ibidem, & p Sal. & Ro. in l. j. §. qñ nõ pet. partes. & Bal. in repe. d. l. in suis. & in d. c. si pr. & in l. si quis. ita hfs instituat si legitimus. ff. e. & p Sal. hic in vj. q. p Fed. de Sen. in cõsi. 131. & p Bar. in cõsi. inci. Matheolus Gratioli. & in l. si quis prio re. in fi. p illũ tex. & ibi et Ang. & alij ff. ad Treb. p Ang. in cõsi. 144. Ang. in l. j. §. de test. mil. & in l. pen. ff. de iniu. test. & in l. si plures. §. si ex alle. ff. de vulg. & pup & p Ang. & Pau de Ca. in l. si posthumus. in prin. ff. de lib. & posthu. per Per. de Anch. & Imo. plene in d. c. Ray. & in repe. d. §. si ex fundo. vbi plenius tangit q alius, & cũ eo transeo, & rñdet ad rõnem Bar. & aliorũ, vt ibi p eũ, cuius verba translatauit Ro. in d. l. j. §. qñ nõ pe. partes. vbi dicit idem quod Imo. licet de eo mentionẽ nõ faciat. Tangit de hoc et Io. de Imol. in l. hæreditas ex die. ff. eo. c. j. de test. ¶ Quærit et hic Bal. an si testor dicat q relinq t decẽ filio pro sua legitima, vel p sua parte videat relinquere iure instõnis, & sic valeat testm de quo dixi in l. nã q. §. non oẽs. cum l. seq. ff. ad Treb. & ad ea quæ ibi dixi me remitto.

Iustiniani. LEX XIIII.

1. *Institutio quæ non potest saluari secundum proprium directum significatum verborum, saluatur sm impropriũ & indirectum, si fieri potest, aliàs redditur nulla.*
2. *Error in nomine suo proprio non præsumitur.*
3. *Hæres hæredis testatoris est hæres.*
4. *Hæres institutus sub conditione q faciat monumentum sub pœna, si decessit hæreditate non adita, tñ transmittit illam hæreditatem ad hæredem suum.*
5. *Substitutio ista. si Plotius hæres non fuerit Sempronius Plotij hæres esto, dicitur esse vulgaris facta Plotio, & isto casu dicitur partim tacita, et partim expssa.*
6. *Substitutio pupillaris facta extraneo valet, vt vulgaris.*
7. *Substitutio pupillaris simpliciter facta extraneo, an contineat fideicommissariã post aditam hæreditatem.*
8. *Instituere non dicitur testator per hæc verba Sempronius Plotij hæres esto, nisi aliud de institutione appareat.*
9. *Institutus reputatur filius, qñ ei substituitur etiam nemine instituto.*
10. *Nomen qui sibi mutat in scribendo non valet eius scriptura, vel epistola.*

1 CVm in libris. †Institutio quæ nõ põt saluari sm proprium directũ significatum verborum saluat sm impropriũ, & indirectum si fieri põt, als reddit nulla potiusq sustineat ptextu erroris testõris si est talis error q ostendit fatuitatem. h. d. ¶ †No. q nemo psumit errare in noie propriо, quia 2 talis error est derisorius [a], & ideo tali casu error nois viciat. & ita limitat l. si in noie. de test. de quo vide per doct. hic, & maxime Bal. in prima opi. & aliquid tetigi in d. l. si in noie, & hoc et tenet. Nic. de Nea. in l. iiij. ff. de legi. & cõtter tenet, licet Rapha. ibi dicat se dubitare eo q iste text. non loquit qñ testor vere errat in noie suo. tñ mihi placet cõis opin. p istum tex. in verbo stultus & dicit hoc idem esse in errore nois proprij filij ipsius testõris ex rõne huius. l. & sequit Rom. in d. l. si in noie. q intellige nisi filius esset patre absente natus, & nutritus. argu. l. Titius. §. Lucius. & q ibi not. 3 Bal. ff. de lib. & posth. ¶ † No. q hrdis hæres [b] dr esse primi testõris hfs, & hic facit ad sustentationem libelli in quo Titius agit tanq hfs Sempronij ex testõ cum in veritate Titius non successit immediate Sempronio, sed mediante psona Lucij instituti a Sempronio, vt p Cy. & Bar. hic, & Bar. in l. paterfa. ff. de vul. & pupi. vbi est similis tex. in l. ij. & iij. & ibi gl. no. ff. de pet. hær. & ibi Bar. in l. j. ff. de cast. pecu. & per Bar. in l. & an eandẽ. §. actiones. ff. de excep. rei iud. ad fi. & per Imo. in l. iij. §. ex plurib. ff. de acq. pos. in notabilib. & in l. iij. ff. de vul. & pu. plenius p Bal. hic, & in xvij. q. & in sequentib. qõnib. & est bo. tex. in l. si quis. filium. §. si. & ad hoc et no. Bar. & alij. ff. de acq. hær. & in proposito vide etiã no. Bart. in l. si defensor. §. illud. ff. de interrog. acti. vbi ponit an & qñ quis agit tanquã hæres Sempronij [c] cogatur exprimere, & id declarare ad instantiam rei an ipse filius sit hæres Sempronij immediate an mediante persona alterius hæredis. Et ibi de hoc habemus bonum text. de hoc et p doct. in c. ij. de libel. ob. & licet Bat. hic, & cõem opi. Ful. hic dicat facere text. in l. anniæ. j. cõia de succe. & ita dicit etiã Rapha. Cu. in d. l. pater. Sed rñde q ibi agens non erat hæres hæredis, vel ibi dicebat se esse immediate hæredem & sic non obst. 4 †Et ista inducuntur per Bal. hic in xxij. q. si testator mandauit sub pœna hæredi q faciat monumentum, & decessit hæreditate non adita, tñ per ius delibe. transmisit illam hrditatem ad hrdem suũ. iuxta l. cum antiquioribus. j. de iur. delib. an iste secundus hæres qui hrditatem ad eum transmisit illam adiuit incidat in dictam pœnam si illud monumentum non fecit, & cõcludit q non, alle. l. mulcta. in prin. ff. de cõdi. & de. qd reputat ipse notabile dictũ. Sed aduerte q Bar. in suo cõsiliu incip. Andreas Martini cõdidit testm. in quo Odofr. &c. aliter dicit. dubitat enim ibi quid si testator liberos militiit hæredes, & legata plurib. personis relinquit, & dicit q mandabat per suos. j. scriptos hrdes dicta legata solui debere. j. b. tẽnium. q si facta non esset voluit hrditatem suam deuenire ad tale hospitale, & cõtingit q j. biennium decesserint ipsi filij hrdes quibus mater ab intestato succedit. & ipsa j. biennium non adimpleuit legata, quærebat an hospitale posset ei auferre hrditatẽ & dicit q non. & inter cetera alleg. d. l. mulcta. Vbi in penis & mulctis quæ relinquunt in testõ non recedit a persona quantum ad commissionẽ penæ. Et pro hoc alia plura adducit, & dicit hoc esse verum qñ noiatim iniunctum est illud penale grauamen hæredi, vt quia hrdi iniunctum est sub noie proprio, secus si non noiatim alle. l. j. §. si. cum ibi not. ff. de le. iij. & l. Celsus. aliàs incipit pater. §. q alicuius. & ibi no. ff. de leg. & in qõ. Bar. fuit iniunctum noiatim quia habitus fuit reputatus tm ad personas filiorum qui scripti erant hæredes in testõ, & q ad eos tñ habuerit respectum testor colligitur sm Bar. per illa verba, suos infrascriptos hrdes, &c. q vltimum bene probatur per Bar. in l. qui liberis. §. verba. in vlti. q. ff. de vul. & pu. & Io. de Imo. in d. l. si quis filium. §. fi. Ro. in prææallegata. l. si quis filium. §. fi. dicit in q. prædicta q tex. in d. l. mulcta. per quem se fundat Bar. nihil facit, & ideo ipsemet dicit q hæres hæredis incidat in pœnam, quia videmus q pœna legalis transit ad heredem hæredis alleg. l. videamus. ff. quod met. cau. Non recedo a dist. Bar. in cõsil. quæ vr ipsa veritas [d] & dicta distinctio bene probatur ex his, quæ no. Bar. in l. Lucius. ff. de leg. iij. Et de ista materia an appellatione hæredis veniat hæres hæredis me remitto ad plene no. per Bar. & alios in l. Gallus. §. etiam si parente. ad finem. ff. de lib. & posthu. & in d. l. Lucius. §. j. & aliquid per eundem in l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. i. j. & p Bal. hic, in iij. oppo. cum quatuor sequentib. & in xxj. & in xxiij. & per Cy. & Bal. in l. an annalib. j. de leg. p Ang. Bal. & Imo. in d. l. hæc verba. vbi est bo. text. & plene p Ang. in consi. 185. incip. Charissime frater, &c. & per Oldr. cõsil. 21. incip. Thema tale est, testor habens fratrem, & p Pet. de Anch. in cõsi. 122. inci. In Christi noie, pro. & cõ subtiliter, &c. ¶ † In text. ibi, 5 si non Plotius hfs sibi fuerit. Et sic in casu per illa verba. Sempronius Plotij hfs esto, intelligit facta vulgaris substitutio Plotio, q substitutio isto casu dr esse partim tacita, & partim expressa, quia verba quæ referuntur ad illum qui substituitur sunt expressa, sed non illa quæ intelligunt relata ad eum cui facta est substio, vt declarat Bar. in l. j. in iij. q. prin. ad fi. ff. de vulg. & pup. de quo et vide per Bald. hic in x. q. & aliquid p Sal. hic. Sed magistralius vr loqui Bar. in ij. q. & ibi ponit etiam intellectum ad. l. Titius. hic alleg. in gl. & iuxta prædicta dicitur glo. singularis in l. verbis. ff. de vulg. & pup. vt referunt do. hic, & maxime Ang. q ista substitutio, de qua hic, appellatur substitutio dubia, & hoc ideo, quia intentio testatoris hic non erat certa. ita an voluerit substituere Plotio vulgariter, & sic directo, an per fideicom. vel qño. Et ideo Imperator interpretat istam esse vulgarem, & sic directam, & hoc q a fuit facta per verba directa hæres esto, bene facit text. in ratione sui. d. c. si pater. de testa. in vj. vbi in dubio substitutio interpretat directa, & non obliqua, si verba patiuntur, & in simili etiam videmus q si testator Titio instituto facit simplr substitutionem per aliud verbũ substituo Sempronium, talis substitutio in dubio interpretatur q sit directa substitutio vulgaris tñ, vt est aperta litera in l. iã hoc iure, in verbo, vulgarem tantũmodo. ff. de vulg. & pupi. substituti. De quo vltimo tñ dic, vt plenius per Bar. in l. Centurio. eo. ti. in q. qua

ADDITIONES.

a ¶Derisorius. Adde Lu. Ro. consi. 189. vbi dicit quod error nois patris testatoris vitiat testm cum profertur ab ipso testatore.

b ¶Hæres. Vide l. Gallus. §. si parente. ff. de libe. & posthu. Oldr. consi. 21. Ange. consil. 185. Petr. de Anch. consi. 132.

c ¶Sempronij. Vide Ang consi. 166.

d Tho. ¶Ipsa veritas. Vide Bar. in consi. 7. inci. factum tale est, & in consil. 214. incip. euidens. & Alex in consi. 55 in j. vol. incip considerans his. & in consilio 184. in ij. vol. inci. viso themate & Fran. de Cur. in consi. 45.

qua quærit, an ꝯpendiosa facta ꝑ verbum cõe ꝯtineat vulgarem,
& ꝑ Cy.in l.pcib.ad fi.j.ut.ij. Bar.in l.Gallus.§.j.ꝑ illũ tex.ſm vnã
lect.ff.de lib.& posth.& Bar.in l.Lucius.in pe.q.ff.de vulg.& pup.
& Bar.in l.humanitatis.j.de impube.& alijs substi.in ver. quærit.

6 ¶†Ex hoc tex.colligit hic Bar.ꝙ substitutio pupillaris facta extra
neo,valet vt vulgaris vnde substõ facta ꝑ hæc verba,Sempronius
Plotij hẽs esto,adhæret ꝯceptioni verborũ, pupillaris substõnis,
potius,q̃ vulgaris, qa substitutus pupillaris vocaẽ ad successionẽ
pupilli,cui fit substõ. Sed vullgaris substitutus non vocaẽ ad suc-
cessionem illius cui fit substõ,sed ad successionem testõris, instit.
de pup.substi.circa prin.& verba de quib.hic sonabant,vt intelli-
gereẽ vocatus substitutus ad succedendũ illi cui facta erat substõ
tẽo,qa in casu huius.l.non poterat valere,vt pupillaris,quia facta
erat extraneo.Nec ob.tex.in §.extraneo.insti.de pup.substi. quia
fateor ꝙ extraneo nõ põt fieri pupillaris,seu alia directa,quæ ha-
beat effectũ post aditam hẽditatem ab instituto,vt ibi, sed bñ põt
valere,vt vulgaris,q̃ habet effectũ,si ille cui fit substõ non adeat.l.
post aditam.j.ti.ij.& ibi ẽt plenius vult Bar.in l.j.in fi.prin.in vlti.
q.ff.de vul.& pu.cum ꝯcor.& addi.quas ibi,dedi.& in l.verbis.eo.
ti. & licet Pau.de Ca.hic non facta mentione de docto. dicat ꝙ si
pupillo extraneo facta est pupillaris substõ per hæc verba, si hẽs
erit,& in pupillari ætate decesserit,Titius hẽs esto, non valeat vt
vulgaris,qa vitiata expressa.i.pupillari,vitiari debet tacita.i.vulga
ris.l.iij.§.qui habet.de seruit.rust.prædi.& dicit ꝙ tex.nihil facit,an
hæc talia verba non fuerint prolata in institutione,q̃ verba sic ex-
pressa vĩr repugnare vulgari,sed non recedo ab opi. Bar,quæ est
cõis.Ad arg.d.Pau.rñ.vt ꝑ Bar.in l.fideiussor.in prin. ff.de leg.j.&
in d.l.j.de vul.& pu.in q̃one, qua q̃rit ibi Bar. An testm̃ possit su-
mere vires a tacita vul.& nõ vĩ Pa.bñ rñdere ad istũ text.si bñ ꝯsi
dereẽ inductio quã de isto facit Bar.& doc.& multo magis displi
cet id qđ no.Pa.de Ca.in d.l.iam hoc iure.de vul.& pu.vbi ꝑ d.§.
qui habet.tenet simplr̃ ꝙ substõ pupillaris facta extraneo non va
leat in vim vulgaris ꝙ ẽt est ꝯ̃ tex.in l.ij.ver.sed si extraneum.ff.de
vul.& pu.inducẽdo subtiliter,vt facit Bar.ibi, in ver. Quæro quo
tpe,&c.& no.Bal.in l.fi.j̃.ti.j.& in l.humanitatis.in versi.ij.quæri-
tur,&c.j.de impu.& alijs substi.& Bar.in ꝯsi.inci.Nardus,&c. nisi
esset facta extraneo maiori. xxiiij.an. & facta esset per hæc verba
si in pupillari ętate decesserit,qa substõ totaliter vitiaẽ, quia ꝯfereẽ
in tps in quo est impossibile valere. ar.l.Titio.cum moreretur. ff.
de vsufru.ſm Guil.de Cu.in l.pcib.j̃.de impu.& alijs substi.in ma

7 teria vulgaris substõ.in vlt.q.& silr̃ no.Bar.in d.verbis.¶†Vtrum
aũt.d.substõ pupillaris simplr̃ facta extraneo ꝯtineat fideicõmis-
sariam post aditam hẽditatem.Bart.hic,ꝑ istum text.dicit ꝙ non,
certe iste tex.non vĩ hoc bñ probare,sed hoc bñ voluit glo. in d.l.
verbis.& ibi sequiẽ Bal.Pau.de Ca.Dicit tñ Bal.ꝙ ista.l.hoc non ꝑ
bat Ang.hic ẽt vĩ sequi opi.d.gl.bñ facit tex.in d.l.iam hoc iure.in
verbo,in vulgarem tñmodo,&c.¶In tex.ibi nullius esse momẽ-
ti.adde terniũ casum in quo ista dispositio valebit ſm Ang.& Pau.
de Ca.hic videlicet si testõr Plotium filium suum pupillum insti
tuerat,vel exhæredauerat, & postea dicat Sempronius Plotij hẽs
esto,nam ꝑ illa verba vĩ pupillo substõnem pupillarem fecisse, q̃
pupillaris põt fieri tam pupillo instituto q̃ exhẽdato.l.j.§.pen.ff.
de vul.& pup.succediẽ directo ipsi pupillo ꝑ pupillarem,vt verba
ista sonant,vt s.dixi. Et Guil.de Cu.hic idem dicit si hic filius pu
pillus fuerat hẽs Plotij.Nam pr̃ vĩ pupillariter substituere in hæ-
reditate Plotij,& substitutus habebit oĩa bona pupilli. l.cohære-
di.§.fi.de vul.& pu. & quia istud censeẽ testm̃ pupilli qui successit

8 Plotio valebit,vt hic.¶†Item no.ꝙ ꝑ ista verba Sempronius Plo-
tij hẽs esto,non dr̃ testõr Plotium hẽdem instituere, nisi aliud de
institutione appareat. Nec obst.ꝙ ille qui vult ꝯñs vĩ velle ante-
cedẽs ꝑ qđ ad illud peruenire põt.l.ad rem mobilem.& l.ad lega
tum.s.de procu.& l.illud.ff.de acq.hære.ergo hic deberet voluisse
instituere Plotium cũ aliter non possit valere prouisio facta Sem
pronio,quia rñdet Sal.ꝙ ꝯ̃rium procedit qñ ꝯñs erat de se validũ

a quia tunc põt includere antecedens: a secus vbi erat de se inuali-
dum,vt hic,vel hoc ideo est,quia antecedens requirebat specifica
tionẽ, & exp̃ssionẽ & iõ nullus est hẽs nisi quem testõr exp̃ssit. l.
iubemus.s.ti.j.ſm Sal.vel dic,vt ꝑ Bal.hic in vj.op.& fortasse me-

9 lius.¶†Adde tñ ꝙ vbi testõr neminem instituisset,& filio dedisset
simplr̃ substitutum filius ꝑ substitutionem talem habebitur pro
instituto, & sic tunc non haberet locum istud notabile ꝙ colli̇r ex
isto tex.vt probatur in l.cohęredi.§.fi.ſm secundã lectu.q̃ ibi susti
net Bar.ff.de vul.& pu.sed an hæc limitatio ꝓcedat dic,vt ꝑ doct.
ibi in d.l.Gallus.in prin.& magis cõis opi.est ꝯ̃ Bar. vt dixi in d.l.

10 Gallus,ꝑ qua facit tex.iste.¶†Item ꝑ tex.istum dicit Bal.in prin.
ffũ in xij.q.ꝙ si scribens mutauit sibi nomen non valet epła seu
scriptura.Reliqua vide hic ꝑ Cy.& Bal.& illud inter cętera no.qđ
ponit Bal.hic,in xxxij.q.vbi dicit ꝑ hanc.l.notabilr̃ ꝓbari ꝙ tacita
substitutio excludit ius accrescendi,vt dicit gl.colligiẽ ex isto text.
in ver.parte in re.pro quo adde gl.fi.iuncto tex.in l.fi.j̃.tit.j.& illã
ibi ad hoc reputat notabilem Bal.ẽt not.illud ꝙ Sal.hic voluit di-
cens,ꝙ si iste Plotius fuisset ab intestato successurus testõri,adhuc
valeret tali casu testm̃ ꝑ l.si quis hẽs ita instituaẽ si legitimus, &c.
ff.c.& sic Sempronius intelligeẽ vocatus sub ꝯdõne si Plotius ab
intestato successurus,nolit adire. Et hunc casum adde alijs casib.
s.relatis,in quib.dixi testm̃,de quo loquitur ista.l.valere.

ADDITIO.

a ¶Antecedens. Inquantum d.Sal. hic dicit ꝙ reperit Lu.Ro.illud dicere, ꝙ qui vult consequens videtur velle antecedens nisi antecedens sit maius suo consequenti vide ꝙ voluit idem Lud.Ro.consi.143.

De institu.& substitu.sub condi.fac. Rub.

Seueri,& Antonini. LEX PRIMA.

1 *Conditio mixta quomodo impleri debeat.*

2 *Legatum factum mulieri si nupserit, an debeatur, si fuit interpelata de nubendo,& recusauit,postea velit nubere.*

3 *Legatum factum alicui sub conditione potestatiua, si ille fuit impeditus ad tempus implere ꝑꝑ infirmitatem,an incontinenti habeatur pro impleta.*

4 *Conditio an habeatur pro impleta.si non stat per eum qui illam debet implere.*

5 *Conditio differt a modo,vt hic.*

6 *Legatum alimentorũ factũ sub conditione, si deficiat conditio,an et qñ debeatur.*

7 *Legatum factum sub conditione casuali,vel mixta,etiam pendente a facto legatarij,& a fortuna,an si tunc deficiat conditio per casum & non stet per legatarium,debeatur.*

8 *Institutio alicui facta si contraxerit matrimonium cum tali filia et recusauit matrimonium contrahere,postea mutato proposito,vult contrahere, sed filia non vult,an habebit hæreditatem.*

9 *Instituo filium tuum si filio Antili nubat, cum porro Antili filius vxorem non vult,an pro impleta censeatur conditio.*

10 *Conditio an habeatur pro impleta si stat per aliũ quam per te ꝙ non impleatur, vt si promitto tibi decem si tali filia nupseris,& ipsa non vult nubere.*

11 *Legatum factum alicui ecclesiæ pro sepultura sua an debeatur tametsi in ea non sepeliatur testator.*

1 CVm auum. ¶†Conditio mixta dependens ex facto tertij,
& instituti dẽt impleri. vel ex facto illius tertij
impediri ad hoc vt institutus possit adire.h.d.
¶ Et ad euidentiam huius. l. & totius tituli
nun p̃mitto alia q̃ ea q̃ not.ꝑ glo.in rub.ff.de
condit.& demon.& per Barto.in l.j.eod.titu.

2 ¶In glo.j.ibi,sol.hic erat alias relicturus a &c. licet hæc solu. diui
net ad tex.m̃ ſm Ang.est no.& in se vera, & similem gl. habes in
l.qui sub ꝯdi. §.quotiens.ff.de ꝯdi.insti. & pro ea facit ꝙ hr̃ in l.in
ꝯdõnib.primum locum.in princi.& in l.cum ita.§.legato falsam.
& idem no.gl.in §.quotiens.hic alle.in gl.ff.de ꝯdi.& dem. silr̃ se-
quens solu. quis in se diuinet tñ ꝑ eam non limitatur illa.l.j.ꝙ si
ista mulier a prin.interpellat a filio Antili de nubendo recusauit,
& sic fuit in mora nubendi non habebit ipsam hẽditatẽ licet ipsa
mutato proposito postea velit nubere ei, & filius Antilli nollet,
nam tunc non habebiẽ ꝯdõ pro impleta,bene facit.l.pen.§.j.ff.de
ꝯdi.& de.est ergo vera solu.illa quæ. j̃.poniẽ.s.ꝙ ibi ꝯdõ deficit ꝑ

a casum,hic aũt facto alterius.¶†In ea.ibi.§.quotiens. Limita tñ il-
lum tex.& similes nisi testõr mandasset ꝯdõnem impleri vere,&
non ꝑ fictionem iuris,qa tunc licet per casum deficiat ꝯdõ ptãti-
ua non debebiẽ legatũ,ita no.Bal.in l.si pater in iij.q.j̃.co.alleg.in
arg.l.in his.& l.Iulianus ait.in ver.quasi dederit. ff.de ꝯdi.& dem.

3 facit tex.in d.l.in ꝯdõnib.in princ.¶† Et tangit ẽt Bal.in d.l.si pr̃.
in iij.q.ꝙ si ille cui relictũ est sub ꝯdõne ptãtiua fuit impeditus ad
tp̃s implere ꝑꝑ infirmitatem,an incontinenti habeaẽ pro imple-
ta,& dicit ꝙ non,sed cessante infirmitate debet impleri vt ibi per
eum.¶ In ea.ibi.l.inde narratus,&c.in versi.idem Iul.el.j.Sed du-
bium est quare text.ibi dicat aliud eẽ qñ viuo testatore occisus est
seruus,attento ꝙ videretur ẽt tunc ꝯdõnem hñi pro impleta, per
id qđ hr̃ in d.§.quotiens.vbi hr̃ ꝓ impleta qñ seruus viuo testato-
re mortuus est,ergo qñ seruus manumittendus fuit ab alio viuo
testatore,occisus cum tunc non ꝯpetat actio legis Aqui.ꝯ̃ occiso
rem quo ad pręcium hæreditatis relictę sub ꝯdõne manumissio-
nis,vt in d.ver.idem Iul.deberet haberi ꝯdõ pro impleta sicut qñ
naturaliter

ADDITIO.

a ¶Relicturus. Adde tu,& vide Fran.Are.consi. 94.vbi per istam gl.dicit ꝙ conditio mixta deficiens casu fortuito non facit deficere legatum ad piam causam, quia fauore animæ quę est cunctis rebus præferenda.l.sancimus.s.de sacr.sanc. eccl.est præsumptio ꝙ testator esset alias relicturus ꝙ confirmo, nam conditio mixta facto alterius & honorati, si deficiat casu fortuito non facit deficere legatum libertatis.l.cum ita datur.ff.de condi.& dem. ergo nec legatum factum in piam causam ex quo parificantur ſm Bar. in l.si vnus.cum concor. s.de testa.

naturaliter mortuus eſt ſeruus viuo teſtõre quo caſu ceſſat actio l.Aquil.vel qñ mortuo teſtõre occiſus eſt ab eo ꝙ ſoluẽdo nõ eſt, vel occiſus eſt iuſte quib. caſib. quia cum effectu non habet locũ actio l.Aqui.vt hic in gl.iũctis bis q̃ no.hic doct. in l.ſi Titius. hic alleg.in gl.Cy.hic relinquit ſuper hoc cogitandum,& alij hoc nõ tangunt.Imo.in l.in teſtõ.la.ij.de ꝯdi.& de.rñdet ꝙ licet glo.in:d. ver.idem Iul. videaẽ intelligere ꝙ ꝯdõ ibi non hẽ pro impleta qñ ſeruus viuo teſtõre eſt occiſus a tertio,tñ ille tex.hoc nõ dicit, ſed ſolum negat actionem l.ſ.Aquil competere pro pretio hẽditatis ꝯ̃ occiſorem, iõ vẽ dicendum ꝙ ꝯdõ tunc habeatur pro impleta ac ſi ſeruus fuiſſet naturaliter mortuus, vel ſi ſeruus fuiſſet occiſus ab eo,qui ſoluendo non eſſet, vel iuſte fuiſſet occiſus cum ſit eadem rõ,ergo debet eẽ eadem iuris diſpoſitio.l.illud. ff. ad l.Aqui. & hoc ẽt tenet Ang.hic in quibuſdam lec.& iſtud ſatis placet,q̃uis gl.in d.§.qnotiens.ẽt huic opi.repugnet.¶ In ea.ibi.l.ſi Titius. ſolue ꝙ ibi tertius ſine delicto impediuit ꝯdõnem implere, & ſic qa ꝯ̃ tertium agi non põt,ꝯdõ pro impleta hẽ. ¶ † Ex quo infert hic no. Bal.ꝙ ſi teſtõr inſtituit hẽdem ſub ꝯdõne ſi ędificauerit ecclesiam in domib.ſuis,& eṗs non vult dare licentiam[a] ædificandi hẽditas debebiẽ inſtituto,de qua qõne vide ẽt ꝑ Bal. in l.deberi.j. de fideic.lib.& ꝙ ibi no.Bal.in l.j.in ix.q.j.de his quę pęnę no.limita tñ iſtud ꝙ dcm̃ eſt per d. l. ſi Titius.ſ.ꝙ ſi facto tertij impeditus eſt ꝯdõnem implere , ꝯdõ hẽ pro impleta, niſi illud factum tertij non directo, ſed per quandam ꝯñam tenderet ad impediendum ꝯdõnem impleri,quia non habebiẽ pro impleta.l.iij.§.ſi quis ſeruum.& l.nõ oẽ.ff.de ſta.li.qđ plenius declara,vt ꝑ Bar.& Imo.in d.l.in teſtõ.cuius verba reputat Bal.hic in iij.q.notanda.† In ea.l. ſi fundum.§.Iul.& eſt rõ drĩæ inter modum,& ꝯdõnem , qa modus ante implementum non impedit naſci oblõnem, & actionẽ pro legato.l.ij.& ibi no.j.de his q̃ ſub modo:ſecus in ꝯdõne,vt ibi & l.legata q̃ ſub ꝯdi.& de.vnde facilius impediẽ naſci oblõ,quàm tollaẽ iam nata arg.l.pr̃e furioſo.ff.de his qui ſunt ſui,vel alie.iur. & cum d.l.ſi fundum.vẽ ꝯcordate.l.pr̃.§.Tuſculanus.de le.iij.Sed ꝯ̃ iſtam ſol.fortiter vẽ facere text.in l.Titio centum.§.Titio genero.ff.de ꝯdi.& de.in verbo añ nup.vero.vbi vẽ probari ꝙ legatum relictum ſub modo.i.vt matrimonium ꝯ̃haẽ, non debetur ſi per mortem impediriir,in quo Bart. vbiq; rñdet ꝙ ibi legatum dotis non erat ſub modo,ſed intelligiẽ eſſe ꝯdõnale,vt.ibi plene proſequitur ipſe.& cum eo tranſit Imo.in d.l.ſi fundum. Sed Fulg.hic dicit ꝙ rñſio eſt ꝯ̃ tex.in d.§.Titio genero.in ver.ſed cũ ante nupt. vbi tex.dicit ꝙ tale legatum eſt purum, & ideo dicit ipſe ſequẽdo ſuum Chriſtoſ.de Caſtel.ꝙ ita deficit legatum.& ſi per caſum non impleaẽ modus ſicut ſi non impleaẽ ꝯdõ,& tenebat Pet.hoc non ob.tex.in l.ſi fundum.qa rñdet ꝙ ille tex.non loquiẽ de legato ſub modo, ſed de legato puro , licet poſtea in alijs partib. teſtĩ legatarius fuerat grauatus ꝑ fideic.de manumittendo,vnde verũ eſt ꝙ ibi fideicõmiſſum deficit, ſed legatum ꝙ erat purum debet remanere apud legatarium,vt d.§.Tuſculanus,ſed hæc opin. ſua vẽ ꝯ̃ tex.in l.Lucius.§.quiſquis.el.j.de lega.ij. & licet ipſe videatur rñdere ad illum tex.ꝙ ibi loquiẽ qñ modus non ꝯtinebat cãm finalem.ſed impulſiuam quo caſu fatetur veram eſſe opi.gl.hęc tñ rñſio ad iſtum text.non vẽ tuta,qa vbicunq; modus põt cõtinere vtilitatem alterius,q̃ ipſius legatarij,& tunc ille modus non præſumiẽ eſſe cã impulſiua,vt d.l.Titio centum.in prin. & plene no. Bar.in l.ij.§.fi.ff.de do.ſed in caſu. d.§.quiſquis.modus in iunctus Pamphilo de exercenda taberna cum Lucio,ꝯcernebat ẽt cõmodum Lucij,ergo non ꝑ̃ſumiẽ eſſe cã impulſiua , & ideo põt ſuſtineri indiſtincte opi.gl.q̃ eſt cõis pro qua opi.ẽt facit text. in l.non tñ.§.ſi alienum.ff.de fideic.lib.& ad §.Titio genero.in ver.ſed cũ ante nup. rñde,vt ibi ꝑ Bart.Sal.in l.j.j.de his q̃ ſub modo.de hoc tangit,ſed non attingit difficultates.¶ †In ea.ibi fauore alimentorum dic plenius ꝑ Bar.& alios in l.illis libertis.ff.de ꝯd.& dem.& in l.j.j. de lega.ſ.ꝙ aut legatum alimentorum eſt non ad fauorem legatariorum,ſed alterius puta filiorum teſtatoris,tunc ſi deficiat ꝯdõ ꝑ caſum ꝯtingentem in perſonis filiorum legatum non debetur.l.Seio in prin.ff.de an.leg. ſed ſi eſt relictum ad fauorem legatariorum:& tunc ſecus,& in dubio fauore alimentorum pręſumitur eſſe relictum fauore legatariorum,vt d.l.illud libertis. & d. l.annua.in prin.¶ In ea.ibi.l.vter ex fratrib.&c. illa.l.obſtare dẽ in duob. primo , quia ille cui nupſit mulier habet dodrantem alius vero,niſi quadrantem habet,licet ꝑ cum ſteterit quominus mr̃imonium ꝯ̃heret,vnde videbaẽ ꝙ imo pro parte iſtius ꝯdõ etiã haberetur pro impleta.Sed rñde ꝙ illud eſt ex eo,quia repugnat ibi voluntas teſtõris ꝙ habereẽ ꝯdõ pro impleta, qa teſtator permittendo ꝙ mulier poſſit nubere vni vẽ ꝑmittere ꝙ mulier poſſit ꝯ̃dicere alteri,& ſic ꝑ illam legem limitatur lex iſta,vt non habeaẽ ꝯdõ pro impleta,licet ꝑ eum nõ ſteterit qñ repugnat voluntas teſtatoris,& in h.d.Ang.hic ꝙ illa lex eſt ſing.& alio modo ẽt limitatur iſta lex.ſ.niſi natura ꝯdõnis eſſet apta nata importare ꝙ ille poſſet reimpedire ꝯdõnẽ impleri. Exemplum ſi Titio legaẽ ſub ꝯdõne ſi vicerit Seium iaculando,quia ſi Seius ſuperauit legatarium,& ſic impediuit eum implere ꝯdõnem, q̃uis non ſteterit ꝑ legatarium, & ſic impediuit eum implere ꝯdõnẽ quominus impleret,non tñ debeẽ legatum gl.eſt no.in l.in exec. §.fi.ff.de verb. obl.q̃ Ange.reputat hic ſin.& idem no.Bal.& Sal.hic, ſi tñ Seius nollet iaculare bene habereẽ ꝯdõ pro impleta,vt no.gl.in l.ſi gratuitam.aẽs in l.ſi rem.§.fi.ff.de præſcri.ver.& not.Bar.in d.l.in executione.Secundo mõ ob.text.in d.l.vter ex fratrib.ſ.in quantũ ibi dẽ ꝙ ſi mulier neutri voluerit nubere admittunẽ ambo ad partes ęquales, & non ad dodrantem admittiẽ aliquis prout admittereẽ ſi ꝯdõ fuiſſet impleta,ſed rñde ꝙ inſtõ de qua ibi,cenſeẽ eſſe pura, quo ad ambos inſtitutos. Sed diuiſio portionũ vẽ facta ſub ꝯdõne ſi alter nuberet, vt declarat tex.in l.qui fratrib.e.tit.vnde ſi neuter matrimonium ꝯ̃hat , & ꝑ neutrũ ſterit inſtitutio remanet pura.hic aũt ab initio inſtitutio fuit ꝯdõnalis.¶ In ea.ibi,idem eſt in illa ꝯdõne,&c. & ad hoc vide Bar.in l.fi.cum glo.j.de ꝯdi.inſer.& Bar.in l.in teſtõ.§.alle.¶ †Extra glo adde ꝙ gl.omiſit caſum,qđ ſi legatum relictum eſt ſub ꝯdõne caſuali , vel mixta ẽt pendente a facto legatarij , & a fortuna, an tunc ſi deficiat condõ per caſum, & non ſtet ꝑ legatarium debeaẽ legatũ,& dicendum eſt ꝙ non,vt ꝑ gl.& oẽs.in d.l.in teſtõ.& ẽt in tub.eo.tit.fallit in caſu ſingulari. l.fi.j.de neceſſa.ſer.hær.inſti.ſm Ang.hic.¶ † Quærit hic Cy.quid ſi in cã huius l. filius Antili a principio recuſauit matrimonium ꝯtrahere poſtea mutato propoſito dixit ſe velle matrimonium[b] contrahere. Vtrum ſi mulier nunc contrahere noluerit habebit hẽditatem,& tenet ꝙ non,qa vltima mora nocet.l.illud. ff.de peri.& cõmo.rei ven.Contrarium tenet Bal .& Sal.hic, quia ſufficit ꝙ momento ꝯdõ cenſeaẽ impleta.l.ſi quis hæredem. j.eo. & licet Bal.non rñdeat ad argñ Cy.tñ rñde,vt ꝑ Bar.in l.cum quidam.j. de ꝯdi.inſer.vbi vẽ tenere iſtam opi.q̃ tenet Bal. hic Ful. hic nihil clare firmat,tñ pro opi.Bal.all.bo.tex.in l.pr̃ Seuerinam. §.fi.a ꝯ̃rio ſenſu.de ꝯdi.& de.l.ſi hẽs.cui fideic.ff.ad l.Fal.Subdit tñ Ful.ꝙ defendendo opi.Cy. poſſet dici ꝙ iſte tex.nedum reqrat filiũ Antili nolle ꝯ̃here mr̃imonium,ſed ẽt ꝙ ꝑ ſuam ꝯ̃dictionem ſit impeditum mr̃imonium,& ſic ꝙ perſeuerauerit in ꝯ̃dicendo , adeo ꝙ amplius illud matrimonium ꝯ̃hi non poſſit. Sed certe iſta ſua ꝯſideratio poſſet adaptari ad iſtum tex.tñ non põt adaptari ad d. l.in teſtõ.vbi text. ſimplr̃ requirit ꝙ noluerit vnde verior vẽ opin. Bal.cum qua ẽt vẽ hic tranſire Pau.de Ca. & pro iſta opi.bñ facit tex.in d.l.cum quidam.in ver.niſi,&c.Imo.in d.l.in teſtõ.ẽt tenet opin.Bal.quam dicit procedere ſi mulier cui ſub ꝯdõne nubendi erat relictum legatum,illud legatũ eſſet ꝯſequuta , ſed ſi nõ eſſet ꝯſequuta poterit hẽs ꝯuentus pro legato excipere ꝯ̃ eam ꝙ teneẽ ꝯdõnem implere, qa nunc paratus eſt filius Antili nubere qñ in diſpoſitione ꝯdõnali facta in teſtõ eſt locus purgationi morę quo ad exceptionem inducendam.l.j.ff.de penu.leg.no. Bar.in l. hęc ꝯdi.ſi in Capitolium.ff.de ꝯdi.& de.no.ẽt Cy.& Imo in l.Mutianę.eo.tit.& hæc ẽt fuit limitatio Bar.in l.cum fundus.ꝑ illũ tex. ſin.in fi.ſm vnum intelſm.ff.de ꝯdi.& de.& Bart.in d.l.cũ q̃dã.& Cy.& Io.de Imo.in d.l.Mutianę.& Bal.in l.accepiam. in vj.q. ij.§. de vſu.In ꝯ̃rium tñ vẽ tex.in d.l.ſi hæres cui.& illũ ad hoc ibi ponderat Io.de Imo.ibi, & non rñdet. ſed potes rñdere intelligendo prout intelligit gl. in ver.nõ deẽ.& non obſt. & ita intelligunt ẽt ibi,doc.& dicit Pau. de Ca.ibi, ꝙ ita intelligitur ẽt ꝑ Iaco.de Are. ibi,& cum eo ipſe tranſit,ſubdunt doct.in d.locis ꝙ hęc limitatio non procederet in eo cui ſub ꝯdõne relicta eſſet libertas quã primum non ſtetit ꝑ eum quominus ꝯdõ impleret libertas fuit ſortita effectũ irreuocabilẽ allegant. d.l.cum q̃dã. & ad iſtam.q.vide Cy.in l.ſi plures.in vlt.q.& ibi ẽt Bal.j.de ꝯdi.inſer.¶ †Item q̃rũt hic Iac.de Ra.Pet.& Cy.pone caſum eꝯ̃ in hac.l.vt qa teſtõr inſtituit filiã tuam ſi filius Antili nubat ſecum , mõ filius Antili non vult nubere an ſit ipleta ꝯdõ.& dñt ꝙ non[c] allegant.in ar.l.ij. Labeo ſcribit.ꝙ.ff.de ꝯ̃h.emp.& puto ꝙ volunt ponderare tex.ibi in ver.& ꝑ me ſtetit,&c.quaſi a ꝯ̃no ſenſu aliud ſit ſi ibi ſtetiſſet per campanos.Et ad iſtam legem rñdet ꝙ hic loqẽ,qñ ꝯferẽ ꝯdõ in factũ inſtituti ꝙ pendebat ex alieno facto,ſed in ꝯ̃ppoſita fuit collata ꝯdõ in factũ alterius pſonę ꝙ factũ reſpicit pſonam inſtit.Ang. hic in q̃buſdã loc.tranſit ſimplr̃ cum Cy.& ẽt Rapb.Cu.in d.l.in teſtamento. Fulg. hic dicit ꝙ pro illa opin.facit.l.cum ab eo.ff.de contraher-

ADDITIONES.

a ¶Licentiam. Vide Lu.Ro.conſi.409.Fed.conſi.225.
¶Vide Soci.in conſi.173.in 2.vol.incip.pro fauore.

b Tho.¶Velle matrimonium. Vide eundem Alex.in conſil.103.in j.vol.& in l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ff.de ver.ob.& in l.ſi ita ſtipulatus.la ij.c.ij.

c Non. Sed qđ ſi eſt mortuus filius Antili ante requiſitionẽ vide Lu.Ro.cõſ.386.

ꝯhen.emp.subdit tñ ꝙ ꝯriũ voluit glo.in d.l.inde Nerstius.§.idẽ Iulianus.in ver.retrorsum. & dicit ꝙ pt rñderi ad iura allegata in ꝯnum non tñ ipse rñdet.Im. in d. l.in testõ.transit cũ prima opi. & allegat ẽt dictam.l. cum ab eo.nam ſm eum ex quo principit est apposita conditio in persona filij Antili patet esse in potestate eius,an velit nubere,vel non,per.d.l.cum ab eo,& ibi gl.& licet magna sit istorum autoritas tñ pro opi.d.gl.facit tex.in d.l.in testamẽto.vbi testõr dixit si Stich⁹, & Pãphila mrĩmoniũ coierint lego eis decem & cõiungat ꝙ Stichus nolit nubere, tñ dr̃ ꝙ ibi legatum debetur pamphilę.Ecce ꝙ non tñ verba fuerũt relata ad Pamphilam legatariam,sed etiam ad Stichum,qa respectu patris legatę ipsi Pamphilę loco extranei erat,& tñ sufficit ꝙ nõ stet per Pamphilam,ꝙ secus videretur esse si vera eẽt opin.p̃dictorũ. Nam nõ deberet sufficere ꝙ sola Pamphila esset parata nubere, postq̃ testõr habuit respectum simul ad duos sicut qñ videmus ꝙ testõr relinqt legatũ sub duabus conditionibus non sufficit vnã adimpleri.l.si hr̃di p̃tes de condi. institu.Non ob.d.l.cum ab eo. qa si nos quærimus vtrum sufficit ꝙ non stet per illum qui commodum percepturus est ex implemento conditionis quominus condõ impleat.Et dico ꝙ sufficit inq̃tum ad hoc vt commodum sibi acquirat̃ si ex hoc ille p quẽ stetit nõ obligat̃,& est satis ęquũ postq̃ nõ stetit p illum cui debet acquiri qa facit quicquid põt vt sibi q̃rat̃.Aut nos q̃rimus an hoc sufficiat q̃tum ad hoc vt ipse alteri obligetur, & dico ꝙ non.ita loquitur in d.l. cũ ob eo. & d. l.labeo ꝯcludo ꝙ tutius sit tenere opi. Cy. & ad.d.l. i testõ. rñde ꝙ illa verba pluralis numeri resoluunt̃ in duas singularitates.s.si Stichus coierit mr̃imoniũ cum pamphila lego Sticho,& ita eẽ.l.

10 falsa.§.fi.eo.ti. ¶ †Et quærit ẽt Iac. de Ra.& Cy. vtrum illud ꝙ dr̃ hic hẽat locũ in ꝯctibus.verbi gr̃a,dixit Titius ꝓmitto tibi mulieri decem si nupsens Io.mõ mulier vult nubere. Io. recusat an perinde est ac si esset impleta condõ,& dixi ꝙ nõ,qa dos non põt eẽ sine matrimo.l.ij.ff.de iu.do.a∫s ſm eũ sequeretur,ꝙ si promitto Titio cẽtum pro dote Bertæ si secũ mr̃imoniũ ꝯhæret & staret p Bertam,& nõ p Titiũ, ꝙ Titius dotẽ hẽat ꝯ.d.l.ij.& idẽ Ang.hic in qbusdam lec.& ẽt Ful. hic q p hoc all.l. si sponsa. in prin.e.ti. Sed Im.tenet ꝯriũ in d.l.in testõ qa dicit ꝙ opi.istorũ vr̃ ꝯ text.in d.l.iure ciuili.ff.de ꝯdi. & de.vbi ẽt.l.ꝯctũ. vr̃ hic hr̃e locũ,& dicit ꝙ non ob.rõ Cy.qa in ista.q.nõ fuit facta mentio de dote,put loquitur tex.in d.l.si sponsa. sed simplr̃ ꝓmittunt̃ decẽ q̃ ipsa mulier possit hr̃e ẽt si nõ sequeret̃ mr̃imoniũ.Raph.Cu.i d.l.in testõ trãsit cũ Cy.& dicit ꝙ fallit in casu.d.l.iure ciu.s.qñ stat p ꝓmissorẽ,teneo igit̃ opi. Cy.[a] quia nõ ꝓcedit hoc casu ar.de vltimis voluntatib. ad ꝯctus qñ stat p tertium vt patet ex no.p Dy.Ray.& Imo.in l.si seruũ filij.§.eũ q chirographũ.de le.j.& p Ang.in l.si a substituto.§.fi.e.ti.dũ dĩt ꝙ in dubio p̃sumit̃ maior rõ fauoris in vlti.volunta. p l.in testis.ff.de reg.iu.& iõ non procedit arg.de vltimis voluntatibus ad contractus,sicut non procedit arg.de maiori ad minus,vt no.in c.cũ in cũctis. de ele. & inq̃tum in princ. glo.dixit ꝙ si hæc mulier fuit interpellata, & constituta in mora nubendi p filium Antili cui ipsa nubere noluit,ꝙ licet ipsa mutauerit propositum vellit nubere filio Antili,& ipse nũc recuset, ꝙ non hẽbit locũ lex ista,vt est de mẽte gl.quã esse verã in se do. dicunt hic,& maxime Ful.& Pau.de Ca.Nã aduerte qa in legato istud vr̃ clare procedere, qa cõdõ dẽt impleri in legatis quã primũ fieri põt.l.hæc cõdõ si in centuplũ.ff.de ꝯdi. & demõ. sed in hr̃ditate in qua loq̃tur ista lex est in p̃tãte implere debentis velle ꝯdõnem tarde implere. l. si quis instituat̃.& ibi glo. in verbo p̃finit ips.ff.de hęre.insti.& no.Bar. in d.l.hæc cõdõ.& Cy.hic in j.q.& iõ tunc nõ ꝓcederet.s̃.dicta nisi p̃supponeremus ꝙ tempus a iudice fuisset p̃fixum mulieri ad cõdõnem implendam d.

11 l.si quis instituatur.¶ †Quęrit ẽt Bal.hic q̃d si testõr reliquit ecclesię centum pro sepultura sua,& non potuit[b] ibi sepeliri, qa erat excõicatus an deberet̃ relictũ dic vt hic p eũ , & p Bar. post Dy. in l.miles.§.fi.ff.de adul.& aliq̃d hic p Sal.Pa. de Ca.q transeũt cum Bal.in l.j.ĩ.de his q̃ pe.noĩe ad fi.p Io.Cal.in dispu.sua inci. Rector ecclesiæ. vbi ẽt transit cũ opi. Dy.& Bar.& multa ponit ibi in mã huius legis p Io.de Imo. in d.l.in testõ.¶ Et plenius p eundem in c.filius.de testamentis.Et ibi per Pe. de Anc.

ADDITIONES.

a ¶Opi.Cy.De hoc per Franc.de Are.consi 116.

b ¶Potuit.Vide ꝙ voluit Fed.de Se. consi. 10.vbi Potuit an fratres quibus relictũ est p sepul.debeant hr̃e legatum si sine eorũ culpa testõr nõ fuit ibi sepultus.

Anton.Anto. LEX II.

1 *Condõ vbi nõ est turpis,dẽt hæres institutus parere,aliàs substitutus admittit̃.*

2 *Libelli verba narratiua habent vim efficacię confessionis, & plenę probationis contra libellantem.*

3 *Confessio erronea facta in libello, an & quando possit reuocari.*

4 *Legatum monasterio sub vitiosa conditione non perit.*

CONDITIONI. †Vbi ꝯdõ non est turpis debet hæres institutus parer̃ alĩs substitutus admittit̃, & instituτus a successione repellit̃.h.d.¶In ea. ibi extraordinario auxilio &c.vr̃ ꝓbare iste tex.& gl.ꝙ vbi cõdõ nõ est vere ipleta.sed haberetur p impleta ꝙ non ꝯpetat actio ex testõ, sed extraordinariũ remediũ ꝙ alibi appellat̃ officium iudicis.l.si cui legatum, & ibi no.ff.de ꝯdi. & dem.tñ magis cõis opi. est ꝙ habeat locum actio ex testõ in casibus,in qbus iure cõi seu nr̃ ꝯdõnes habẽtur p impletis quo ad quęcunq; legata p l.si peculium.§. is cui suis. ff.de sta.lib.facit tex.in l.cum pupillus.in verbo iure cõi. ff.de cõdi.& de.nec tunc ob.iste tex. qa auxiliũ ex̃ordinariũ appellatur hic ius inductum ex æquitate,seu subuentio inducta ex æquitate ꝯ regularem ordinem, & nãm conditionum quæ prius debẽt impleri,q̃ aliquid peti possit , & si non impleantur deficit dispositio,iuxta.l.legata hic allegata in gl.sed in casibus in qbus ex aliquo speciali fauore puta fauore libertatis eẽt inductum, ꝙ cõdõ legati haberet̃ p impleta [a] ꝯ regulas iuris cõis tunc non hẽret locũ actio ex testõ,sed offiñ iudicis seu ꝯdictio ex.l. vt in d.§.is cui. ibi dũ tex.dicit ex constituto potius iure,q̃ ex testõ &c. ſm Bart. in l.in testõ.la.ij.ff.de ꝯdi.& de.& Bal.& Pau.de Cast.s̃.l.proxi.& Ang.ĩ.l.prox. & tunc posset saluari expositio ad illũ tex.qui accipit extraordinarium auxilium pro offi. iud.magis tñ placet precedens expositio, qa ille tex. non loquitur in legato,sed in hr̃ditate adeunda,pro qua nõ est opus implorari offĩ iu.vt ẽt hic dicit Bal.p.l.fi.s̃.qui admi.& l.pro hr̃de.in prin.ff.de acq. hære.Sed Imo.in d.l.in testõ.dicit sibi videri ꝙ ẽt hoc vltimo casu hẽat locũ actio ex testõ p l.Stichum.§.Stichus Titio. in verbo,ex testõ.ff. de stat.lib.Et rñdet ad tex.in d.§.is cui. dum text. dicit potius q̃ ex testamẽto &c.s.iure cõi inspecto,ꝙ in alijs legatis seruatur.nõ tñ negat ille tex.quin ẽt ex testõ sit l.Præterea ibi etiam illud cõparatiuum.s.potius, præsupponit etiam suum positiuum. vt l. vbi aũt.in prin.ff.de verb.ob. Sustinendo cõem opi.potest dicere ꝙ cõis opi.probatur in d.§.is cui in ver. potius. Nam cum lex ibi oñdat ꝙ tale legatum potius debeatur ex constituto iure q̃ ex testamẽto debet ista validitas atribui iuri constituto, id est iuri singulari,seu priuilegiato. & tale ius constitutũ tanq̃ præualẽs testõ debet attendi,& sibi atribui validitas legati.ar.l.quæritur.ff. de sta.ho.præterea gl.in d.§.is cui.non accepit dictionem potius comparatiue.Et tenẽdo opi.rñde ad.§.si stichus . ĩ verbo ex testõ. ꝙ ille text.determinatur,& declaratur per.d.§.is cui. Vbi dr̃ ꝙ potius tñ debetur ex constituto iure &c.vel ibi accipitur ex testõ id est, p p testĩn,vt l.j.§.ex incendio.ff.de ru. incen. & nau.& p̃dicta ꝓcedũt in legatis,sed in hr̃dis instõne ꝯdõnali,dic aut de iure ciuili ꝯdõ hr̃ p ipleta sine dubio põt adiri hr̃ditas de iure ciuili , si aũt de iure p̃torio hr̃ p impleta tũc põt testĩn bo.pos.peti.de iure p̃torio.l.facta.§.si in danda.ff.ad Treb. ¶ †In tex.ibi,quæ in libello &c. no. ꝙ verba narratiua libelli habent vim efficacis confessionis,[b] & plenę ꝓbationis ꝯ libellantem vt hic, & l.cũ pretiũ j.de lib.cau.& est verum ẽt si pars aduersa erat absens,vt no.declarat Bar.in l.certũ.§.si q̃s absente.ff. de confes. & in l.ij.§.fi.ff.de iure fis.& Bald.in l.j.ĩ.de confes. & per canonistas in c. fi.de confessis.dicit tñ Imo.in c.si cautio.de fide inst.ꝙ Bar.in l.nuda.ff.de donatio.sentit istud vltimum esse verum. si libellus sit scriptus manu libellantis, sed si sit scriptus manu alterius, puta notarij,non probabit parte absente per d.§.si quis absente. Sed hoc reprenditur p Imo.per d.l. cũ prætium.q̃ indistincte loquitur, & qa satis est ꝙ libellus ẽt scriptus manu alterius offerat̃ iudici, vt det̃ parti ad hoc vt ꝓbet ꝯ offerẽtẽ libellũ sicut in epistola.l.publica. §.fi.ff. deposi.Et in veritate mihi nõ vr̃ ꝙ Bar.si bñ inspiciat̃.in d.l.nuda in libello dicat illud ad ꝙ allegat̃ in Imo.Et si illud diceret,& eẽt verũ esset singulare verbũ. ¶ †Et an talis ꝯfessio prętextu talis erroris possit reuocari,& corrigi vide Bar.in d.l.ij.§.fi.& Bal. in d.l.error.s̃.de iu.fac.ign.& in l. si magnum.j.qui accu. & quæ dixi in l. edita.s̃.de edẽ. ¶ †Vltimo tene mẽti q̃d dicit Bar.s.ꝙ si relinquo aliqnid monasterio sub ista ꝯdõne, si receperit filiam meam in monacham,ꝙ talis ꝯdõ reijcit̃ , & legatum remanet putũ putat n.Bar.illam ꝯdõnem turpẽ,qa inuitare monasteriũ ad recipiendum aliqnẽ sub spe lucri in monachũ est symonia.c. nõ satis.de symonia. & ꝯdões turpes dicunt reijci.l. reprehendenda.ĩ.e.& hoc in gl.Sed aduerte qa ipsemet Bar.tenuit ꝯriũ.in l.Titio centum.§.i.ff.de condi.& de.s.ꝙ monasteriũ non dẽat hr̃e relictũ:qa tale relictũ ẽ nullũ.Nã ſm eũ nõ ẽ verũ ꝙ illa ꝯdõ, si monasteriũ acceperit

ADDITIONES.

a ¶Impleta Sed quid si dicatur ꝙ vere conditionem adimpleat vide Roma.

b ¶Confessionis. Amplia vt per Lu.Ro.consi.19.& 235.quid autem in supplicatione porrecta principi vide Fed.consi.19.Ab.consi. 165.

acceperit talē in monachā, sit turpis imo cōtinet qd honestū vñ quotiescūq; ɔdō est honesta, sed ad illā inuitam est turpe spe lucri, & in honestū tū legatum, vel instō est nulla. l.ille aūt. & φ ibi not. ff. de hæ. insti. sed ita in ꝓposito nſo vt d.c. nō satis. ergo &c. Et iō fm eū cautella est φ relinquaꝰ monasterio ꝑ alimētis illius monachandæ, nā tūc dispositio facta ꝑ tali cā bñ valet si redditus monasterij non essent sufficientes ꝑ no. ꝑ glo. in d.c. nō satis. & hæc opiaꝰ de iure vera, & magis cōis. de quo ēt vide aliquid ꝑ Bar. in l. vxorē. §. hr̄s. de leg. iij. & l. Titia. in fi. prin. & φ ibi ꝑ Imo. de ver. ob. & ꝑ Bal. ī. l. pxi. in prin. & ibi ēt Ang. & Pa. de Ca. & ꝑ Bal. in l. vnica. j. de his q pe. no. & in l. fin. C. de spon. & in l. si quē quā. ī. de epis. & cle. & ꝑ Bal. Ang. & Imo. in d. l. ille aūt. ꝑ Imo. in d. l. Titio cētum. & aliquid ꝑ Bar. in consi. inci. Domina nupta.[a] Paulo &c. & ibi ēt tangit an valeat ista institutio. Instituo Bertā si monasterium ingredieꝰ quasi videaꝰ viduitatē inducere, & cōditio debeat reijci. De quo aliqd ꝑ Bald. ī. l. proxi. in princ. & ibi Ang. & ꝑ Bal. in auc. cui relictū. j. de idi. vid. to. & ꝑ Pa. de Ca. ī d. l. Titio cētum. §. j. & vide etiam qd̄ no. Bar. ī l. fi. in fi. ff. de cōd. inst.

ADDITIO.

a Tho. ¶ Nupta. Adde φ in ɔſi. 154. & vide eūdē Alex. in l. Titio cētū. §. j. ff. de cōdi. & de. & vide Bar. in l. Titio. §. j. & ibi scripſi. ff. de condi. & de.

Anto. LEX III.

1 *Institutio collata in vnum casum extenditur ad alium sibi similem.*
2 *legatum factum vxori fruendum toto tempore vitæ suæ, si vidua remanserit, & post mortem φ Titius sit hæres, vel habeat illud legatum, si vxor nupsit, apud quem debeat esse istud legatum, an apud hæredem, vel apud Titium.*

1 SI mater. † Institutio collata in vnū casum extenditur ad alium sibi similē h. d. vel sic, nō refert qd ex æquipolentibus fiat. h. d. ¶ Et ad mām vide Ang. & Im. ī l. mulier. ī prin. ff. ad Treb. & de mā ēt ꝑ Bal. in l. Gallus. §. & quid si tm̄. ff. de li. & posth. & posset induci ad plura de quibus ibi. & maxime ad. q. notab. ¶ † Pone testator filijs institutis vxori legauit mille fruenda toto tempore vitæ suæ si in viduitate honestevixerit, & dispo suit φ post mortē vxoris Titius haberet illa mille, vxor nupsit, & sic legatum expirauit. Quæritur an interim, viuente vxore, illa mille debeant esse penes hæredes, an vero penes Titium.[a] Ioā. An. in addi. Spe. in ti. de secū. nup. in ru. post Richa. Mal. concludit pro Titio, qa testōr credebat vxorem non nupturam iō de casu mortis locutus fuit, sicut in d. l. mulier. in princ. mr̄ non credebat filios emancipari per patrem ipso viuente, & iō mr̄ reliquit filijs cum sui iuris eēnt post mortem pr̄is, in tale relictū debetur cum sui iuris sunt ꝑ emancipationem, de quo vide plenius per eum, & cum eo transit Pau. de Ca. hic, & in l. si quis hæres ita. ff. de acq. hær. & traditur per Bar. in aliquibus lec. in auc. hoc locū. ī. si secun. nup. ¶ In gl. fi. ibi. l. fi. rn̄de φ isti casus erant oīno æqpollentes quo ad intentionē testatricis, q̄ prouidere voluit φ emolumentum hæreditatis non quæreret patri ex persona filiorū rōne patriæ ptātis, sed in d. l. fi. ille casus impetrationis veniæ ætatis a principe, & casus qn̄ quis nāl̄r est perfectæ ætatis, non sunt æqpollētes, vt probatur in l. pe. eo. tit. & simil̄r non ob. l. sancimus. hic alle. qa illi casus nullo modo sunt æquipollentes.

ADDITIO.

a ¶ Titium. De hoc per Lu. Ro. singu. suis fo. xiij.

Alex. LEX IIII.

1 *Filius non potest hæres institui a patre sub condōne quæ in eius ptāte non sit.*
2 *Filius potest institui sub conditione, quæ ab eius potestate pendet etiā si in eius defectum non sit exhæredatus.*
3 *Filius non potest hæres institui, sub conditione quæ ab eius potestate non dependet, & si instituatur testamentum est nullum.*
4 *Filius quando instituatur sub conditione non potestatiua, debet in defectum conditionis exhæredari, vt valeat testamentum.*
5 *Filius si fuit institutus sub conditione non potestatiua, & in eius defectum est exhæredatus, & si decesserit conditione pendente, an euanescat testamentum.*
6 *Filius non potest institui sub conditione non potestatiua, nisi in eius defectum sit exhæredatus, ratio ne inueniret se præteritum deficiente conditione.*
7 *Filius institutus sub duabus conditionibus contrarijs, quæ non sint in eius potestate, non valet institutio, etiam si nullo casu non inueniret se præteritum.*
8 *Præteritio nepotis nati, & tenentis primum locum reddit testamentum nullū.*
9 *Filius si sit institutus sub conditione potestatiua, an hodie habeatur pro pure instituto quo ad legitimam, & sic an valeat testamentum.*
10 *Testm̄ an erit nullum si testator instituit in ducentis aureis posthumam quæ nascetur ex vxore sua, & quæ ingredietur monasteriū si illa nollit postea ingredi.*
11 *Bo. pos. sm tab. an sit necessaria filio emancipato instituto sub conditione non potestatiua, pendente conditione.*
12 *Hæreditas non potest adiri ex testamento, postquàm non est purificata conditio adiecta a testatore.*
13 *Filius in potestate constitutus licet possit institui sub conditione potestatiua, fallit nisi sit turpis, seu a iure reprobata conditio.*
14 *Filius quando est institutus sub conditione non potestatiua, testamentum est nullum, fallit si filius sit posthumus sub tali conditione institutus.*
15 *Filius an possit institui a matre sub conditione non potestatiua.*
16 *Conditio non potestatiua, an reijciatur de testamento matris.*

1 SI pater. † Filius in ptāte nō pōt hr̄s institui a pr̄e sub cōditione q̄ in eius potestate non sit, vt est causalis, vel ēt mixta q̄ pendet ex facto instituti, & a casu fortuito, & si aliter fiat non valet testm̄, & hæreditas ab intestato pōt adiri nisi filius fuerit in defectum illius ɔdōnis exhæredatus. h. d. ¶ Et potest diuidi in tres ꝑtes licet gl. in ver. cum autem. sentiat φ diuidatur in duas. primo præmittit vnum dictum gñale. secundo decidit spālem. q. facit contingentem. tertio ponit illationē quandā. sed a ibi aūt, ıı. ibi & iō &c. ¶ † No. ex prin. φ filius in ptāte potest institui sub ɔdōne, quæ ab eius potestate pēdet ēt si in eius defectum non sit exhr̄datus hr̄. n. ꝑ pure instituto, vt no. gl. in l. suus quoq;. ff. de hære. insti. & hoc est verum siue ɔdō sit talis quæ possit impleri, vltimo vitæ spiritu, siue non, probatur. l. fi. ff. de ɔdi. insti. & in d. l. suus quoq;. §. fi. & in l. si libertus sub ɔdōne. §. existimo. ff. de bo. li. ibi. n. dicit tex. filium posse instituti sub ɔdōne si testm̄ fecerit absq; eo φ in defectum illius conditionis exhæredetur, & constet talē ɔdōnem non posse impleri vltīo vitæ spiritu, vt de se patet, & ꝓbaꝰ in l. iubemus. ī. ver. si. n. talis &c. & ꝑ no. ꝑ gl. fi. ff. qn̄ di. leg. ce. & tex. in d. §. existimo. est melior tex. q ad hoc possit inueniri clare exprimēs φ nō requiratur φ in defectum ɔdōnis exhæredetur, oportet tm̄ talē ɔdōnē ptātiuā sub qua filius instituaꝰ esse facilē qd̄ declara vt hr̄ in d. l. suus. §. puto. & in d. l. fi. & ibi vide Bar. maxīe ad fi. & ibi plenius. ꝑ Ang. & aliquid ēt ꝑ Bal. hic. ¶ † Secūdo no. φ filius nō pōt institui sub ɔdōne quæ ab eius ptāte non pendet, & si instituatur nullū est testm̄, vt ꝓbaꝰ hic in ver. iure testatus nō vr̄. & expressius. in l. Lucius ff. de condi. & de. & in d. l. suus quoq;. in princ. in ɔ̄riū tm̄ vr̄ tex. in l. si qs hr̄dē. j. eo. sed rn̄de fm φ ibi rn̄det Cy. φ ille tex. dēt intelligi in filio emancipato, nā emācipatus pōt institui sub ɔdōne nō ptātiua. l. ij. §. si sub ea. ff. de ɔ̄ia. & no. hoc ī gl. fi. Vel rn̄de φ ibi intelligiꝰ φ filia fuit in defectū ɔdōnis exhæredata vt iura sumb. ɔcordenꝰ. Pa. de Ca. in d. l. si quis hæredē. dicit φ Bal. ibi dat aliā rn̄sionem ad illā. l. s. φ ibi loquiꝰ in filia instituta sub condōne si nupserit q̄ est fauorabilis filiæ, vñ pōt institui filia sub tali ɔdōne ēt si in eius defectum nō exhr̄deꝰ quasi non contineat grauamen, & talis conditio ēt hodie nō reijciꝰ de ltīma per id qd̄ habetur in l. filius mr̄em. ī. de inof. te. & dicit Pa. de Ca. φ Bal. refert se ita cōsuluisse, sed ipse in hoc reprehendit Bal. ꝑ no. ꝑ Bar. in l. Titio cētum. §. Titio gñero. ff. de ɔdi. & de. vbi Barto. vult φ talis ɔdō reijciatur de ltīma tanq̄ sit onerosa cōdō, certe non inueni Bal. dicere illud qd̄ refert. d. Pa. de imo Bal. hic & ī l. qn̄ in prioribus. & ibi Sal. ī. de inoffi. test. &. Ang. in consi. 107. j. alle. vr̄ tenere ɔ̄riū. Istud tm̄ qd̄ hic dr̄ de exhæredatione est correctū hodie, qa reqriꝰ φ exprimaꝰ in exhr̄datione vna ex. xiiij. casus traditis in. §. cās. in auc. de ap. cog. fm Cy. in l. q. & Bal. hic in q. vj. & Saly. hic in noua op. licet Pa. de Ca. simplr̄ dicat φ in casu huius legis, nō vt φ hodie sit necessaria exp̄ssio cāæ in exhr̄datione. qa habet cōpēsationē oneris. s. qa est institutꝰ sub ɔdōne. sed teneas id qd̄ p̄sati doc. dn̄t ꝑ iura nouissima q̄ ista limita. non patiunꝰ, aliàs esset parata via fraudandi legē. ¶ † No. tertio φ qn̄ instituiꝰ filius sub conditione non ptātiua debet in defectū ɔdōnis exhr̄dari, vt valeat testamētū φ intelligas eē verū qn̄ datꝰ fuit filio cohr̄s, vel substitutꝰ cuius aditione possit exhr̄datio cōfirmari, aliàs. n. nō valet exhæredatio qn̄ constat ad cōfirmationē exhr̄dationis viuo filio non posse adiri hr̄ditatē ex testō. l. si ita. §. fi. & ibi no. ff. de li. & post. & l. filiū. §. sed cū exhr̄datio. ff. de ɔ̄ta. & ēt ponit Bal. hic in. vij. q. & licet ipse nō allegei de hoc est tex. melior cæteris in l. filius a pr̄e. ff. de lib. & post. & Bar. ibi exp̄sse ita intelligit istā legē, & ita intelligit hic Cy. rō aūt quare filius in ptāte pōt institui sub ɔdōne ptātiua si in eius defectū sit exhr̄datus est qa in nullo casu reperit filius se p̄teritū, & sic cessat rō assignata ꝑ glo. hic in ver. vr̄. ¶ † Sed circa hoc insurgit subtilis, & difficilis dubitatio qd si filius fuit institutus sub ɔdōne nō ptātiua, & in eius defectū est exhr̄datus & decesserit ɔdōne pēdēte an euanescat testm̄. & nisi habeaꝰ veritas hꝰ passus nō pt ꝑfecte ītelligi hæc lex, & sites. Ful. hic tenet φ euanescat testm̄, φ filius ab intestato intelligeꝰ factus hr̄s patris. alle. tex. in d. l. filius a pr̄e in prin. & rō est fm eū qa vlt. vitæ momēto dū filius moriꝰ, certū incipit fieri ɔdōnē instōnis īplere nō posse quo ad effectū instōnis sicut dicimus in l. si filius hr̄s. e. tit. versi. φ si nemo. vbi filius moriēs fuit hæres ab inte. qa certū fit ī testōnē de ipso factā nō posse hr̄s locū vñ reperiꝰ sola ɔdōnalis exhr̄datio q nō sufficit ad validitatē testi. l. iij. §. pure. alle. in gl. & ideo

ideo defecit testm̃, & patri suo hæres efficitur ab inte. ſm Fulg. q in hoc ponit plura verba superflua, & dicit q ex hic infert vnum singulare. s. q si filius institut' sub cōdōne nō ptãtiua, & in eis defectum exhæredatus habeat cohēdē, talis cohēs viuēte filio nō poterit adire hēditatē pendente cōdōne instōnis filij cū .n. dubitabat de virib. testamenti, vt patet ex proxime dictis cohēs institutus pure nō pōt adire, sed necesse est expectare euentum cōdōnis, & hoc est qd̄ dicit tex. i l. suus quoq; post prin. in verbo, & iō Pa. de Ca. hic ēt tenet istã opi. s. q si filius pendente dicta cōditione decedit testm̃ euanescat, & dicit esse tex. in d. l. filius a patre. nō violãdo tex. nã qcūq; seq̃t euētus. s. siue existat cōdō siue deficiat post mortē filij non p̄t dici retro fuisse exhēdatū, qa post mortē deficit extremū fictiōis retrotractiuę. bñ facit licet ipse nō alle. l. huic scripturæ. ff. ad l. Aqui. inducendo vt p Bat. in l. si is qui p emptore. ff. de vsucap. in q. q̄ tractat de fictione translatiua, dicit Pau. de Ca. q hæc fuit opi. doct. Papiæ, prout audiuit in voce ab eis licet ſm eū approprietur sibi Ful. hanc opi. sequit̄ ēt Pau. de Ca. in d. l. filius a patre. & dicit ipse q ita tenebat do. Christo. de Castel. & p istã opi. multū limitantur oĩa iura mundi, q̄ dñt valere testm̃ si filius institutus sub cōdōne nō ptãtiua, si sit in eius defectū exhēdatus. Sed ego in d. l. si filius a patre. tenui ɔ̃rium. & cōis opi. glo. & doc. in d. l. filius a patre. vr̃ approbare istã opi. nam volunt ibi gl. & doc. q iō in casu illius. l. in prin. destituitur testm̃ per mortē filij instituti sub cōdōne non ptãtiua & in eius defectū exhæredati, qa nullus datus erat ibi cohæres cuius aditione posset confirmari exhæredatio, put requirit̄, vt. s̄. dixi. & sic nolūt q vbi datus ēēt cohæres valeret testm̃ in terminis illius legis licet filius pendente cōditione decederet, vt ibi patet, istud esse verum pbat̄, nã ſm Ful. & sequaces testm̃ destituit̄ in vltimo vitæ spiritu, & filius dr̄ ab intestato succedere patri ita dicit tex. in d. l. filius a patre. quo nitunt̄, sed istud est falsum qñ datus est cohæres cuius aditione possit cōfirmari exhęredatio, quia condō causalis posset euenire, vel deficere in vltimo vitæ spiritu non pōt dici testm̃ destitui viuo filio, & ipsum ab intestato succedere, qa ibi conditio sub qua filius in ptãte est institutus potest euenire vltimo vitę spiritu nō destituitur testm̃ filio viuo, vt. l. fin. ff. de cond. insti. & de isto arg. perpendit Pau. de Ca. in d. l. filius. qui conatur rñdere sustinendo suum intellectum ad illam. l. filius. & ideo hoc casu destituit̄ testm̃ in vltimo vitæ spiritu filij, & filius succedit ab inte. ne alias remaneat filius destitutus omni remedio, qa nec hæreditatē ex testō pōt transmittere cum condō instōnis nō extiterit eo viuo, nec querelam ratione exhæredationis, quia nec etiã extitit ɔ̃ria conditio sub qua fuit exhæredatus, & licet dicta conditio possit existere vel deficeret in vltimo vitæ spiritu, tñ fauore filij reputatur non posse existere, & sic videtur deficere cum incipit mori nec ideo censetur existere conditio exhæredationis, quia nihil proderat ad transmittendam querelam in casu. d. l. filius a patre. qa q̄rela nō præparata non transmitebatur. l. posth. §. fi. cum l. seq. ff. de inoff. test. Dicit ēt ipse q hæc sua consideratio pbatur in simili in d. l. si filius hæres. in ver. q si nemo. vbi pendentia natiuitatis posthumi p̄teriti q̄ impedit filium institutum adire. l. vētre. ff. de acq. hære. oportet q dicatur ɔstare in vltimo vitæ spiritu filij instituti ipsum nō posse adire, vt sic ipse sit hēs ab intesta. patri. & tñ poterit nasci posthumus in vltimo mortis articulo attamen p̄sumit̄ ibi hoc non euenturū ne filius qui in oēm euētum erat habiturus hēditatē in totū vel i partē nihil transmitteret decedēdo. Et rñdet ad d. l. fi. de ɔdi. insti. q loquit̄ instituto sub ɔdōne ptãtiua, vñ est tunc quid imputetur filio si non implet eã, sed nō puto hoc pbari posse & veriorē esse puto opi. cōem, & tollo dictas rñsiones Pau. de Ca. nã cū dicta ɔdō casualis * possit euenire in vltimo vitæ spiritu filius incōtinenti p euentum condōnis efficeret̄ hēs pp existentiam suitatis, & transmitteret hæreditatē nō aditã tanq̃ suus. l. si frater. j. de iu. delib. qa pendentia condōnis erat illa q̄ suspēdebat existētiam suitatis, & iō cū ɔdō implet̄ remanet suus, & necessarius hēs. l. condōnib. pupil. ff. de cond. & de. ergo nō est verū q sit destitutus filius omni auxilio, & q testm̃ sit destitutū. Itē est diuinare q in d. l. filius a p̄re. in prin. filius habuerit cohēdē, vt ipsi dñt, & ɔ̃rium sonat tex. i d. l. filius a p̄re. in verbo hēdeant, in illa aduersatiua ibi posita. itē ſm hoc nō esset dña inter ɔdōnē q̄ pōt vltimo vitæ spiritu impleri, & illã q̄ nō p̄t ɔ̃ oĩa iura maxime ɔ̃. l. fi. in rōne sui. ff. de ɔdi. insti. Nec ob. tex. in simili. in d. l. si filius hæres. ſm ɔsiderationē Pau. de Ca. quia dico q non est verus intellectus ille. s. q ibi nō potuerit adiri hæreditas p filiū institutū pp pendētiã posthumi p̄teriti, vt ibi probat Im. & maxime probat p illã rōnē, qa in vltimo vitæ spū poterat nasci filius abortiuus, & sic testm̃ remãsisset validū. l. vxoris. j. de posth. hæ. inst. & sic nō est verū dicere q viuo filio īstituto ɔstet nominē ex illo testō posse esse hēdē, qa immo ibi filius institutus in vltimo vitæ spiritu potuit esse hēs suus & necessarius, & ēt dato q ibi posthumus p̄teritus existēs in vētre impediret filiū institutū adire, tñ non est verū qd̄ dicit Pa. de Ca. s. q pp hoc filius institutus decedens añ natiuitatē posthumi nō trãsmittebat hæreditatē quinimmo trãsmittebat, vt. d. l. vētre. & illud. §. fi. cū l. se. ff. de bo. pos. ɔ̃tab. & magis cōis & verus intellectus ad d. l. si filius hēs. in ver. q si nemo &c. q̄ ē q intelligat̄ in filio instituto sub ɔdōne ptãtiua q̄ in vltimo vitę spū nō poterat impleri, & illa ɔdō pēdēs est illa q̄ facit ibi destitui testm̃ viuo filio nō aūt in pendētia posthumi. Solū restat rñdere ad illud q dicebat Pa. de Ca. s. qcunque sequat̄ euētus. s. siue deficiat condō siue existat nō pōt dici filius fuisse retro īstitutus, vel exhēdatus: qa deficit extremū &c. Nam rñdeo q mortuo filio non curamus an veniat vel deficiat condō instōnis, vel exhēdationis, qa ius ɔdōnale non transmittit̄. l. vni. §. sin aūt sub ɔdōne. j. de ca. tol. & sic nullū pōt parere effm̃ euentus conditionis iō frustra attēdit̄ talis euentus. l. si qs hēs. in scriptus. s̄. de. acq. hæ. l. aliqñ. §. fi. ff. ad Velle. & l. si qs ita scripsit Titi°. ff. de hær. insti. in rōne. & sic nō est necessaria traditio retro q̄ bñ non cōsiderat̄ si eueniat ɔdō in vita filij, vt no. Bar. in l. suus quoque. in prin. alle. l. hæres qñ. ff. de acq. hæ. p̄terea istud arg. ɔcernit tp̄s post mortē filij quo ipe ɔsiderato nō est dr̄m q tūc destituitur testm̃ ad ɔmodū filij, seu hēdum suorū, qa sequeretur q filius transmitteret in hæredes suos plus iuris q̄ ipe habuit ɔ̃ r̃am iuris. Nemo plus iuris &c. nec dicat̄ q si filius decedit pēdente ɔdōnis & exhēdationis nō dr̄ inuenire se institutū vel exhēdatū, ergo testm̃ destituit̄, qa dico q si ista rō esset vera sequeret̄ q ab initio testm̃ nō teneret tanq̃ filius dicat̄ p̄teritus ɔ̃ istū tex. cum sim. & sic ɔstat ɔclō q si filius hñs cohēdem institutus est sub ɔdōne casuali, & in eius defectū exhēdatus, licet decedat pēdente ɔdōne testm̃ remanet validū, sed si esset institutus sub ɔdōne mixta pendēte fortuna & a facto suo, vt in terminis huius. l. tunc qa talis ɔditio nō pōt impleri vltimo vitæ spiritu sequitur q cum deuenit ad vltimu vitæ spūm condō instōnis dr̄ deficere. Et sic dicitur euenisse condō exhæredationis viuo filio, & p ɔñs filius reperit se exhēdatum esse & nunq̃ p̄teritū, & iō hoc casu testm̃ valet, & hæc sunt de iuris apicib. Reperit̄ ēt in quibusdã lec. Ange. hic simplr̄ dicere q si filius īstitutus sub ɔdōne de qua hic in tex. & in eius defectum exhæredatus decedat pendente ɔdōne erit suus hēs patri ab intestato: quia dicta in instō ɔdōnalis & exhęredatio nō sustulit filio bñficium suitatis alle. d. l. filius a p̄re. & dicit esse no. dignū. de quo dic, vt ibi. ¶ † In gl. in ver. non vr̃. ibi neque institutus neq; exhēdatus &c. hic habes rōnem quare filius nō pōt institui sub conditione non ptãtiua nisi in eius defectū sit exhæredatus ne inueniret se prætentū deficiente conditione. Sed si est in eius defectum exhæredatus, nullo casu reperitur filius præteritus, & dicit Ful. q si ista rō est vera sequitur q si filius est institutus sub duabus ɔdōnib. ɔ̃rijs nō ptãtiuis, vt instituo filium siue nauis ex alia venerit, siue nō venerit, valebit institutio, qa neutro casu inuenit se præteritum, sed subdit, q dubitat istud esse verum, qa talis institutio ſm veritatem condōnalis est, quia oportet q altera dictarum condōnum eueniat viuo instituto, alias nō perficiat̄ institutio. l. hmōi. ff. qñ di. le. ce. Si ergo talis institutio est ɔdōnalis, cōdōne non ptãtiua, vr̃ q non valeat, vt hic & p ɔñs non est bona rō q̄ hic assignat̄ in gl. vñ dicit ipse, q iura tolerant, q filius exhæredari possit in defectum cōdōnis sub qua est institutus, qa pōt subesse iusta rō pp quam velit pater i vnū euētum filium esse hēdem, & in alium euētum nō, sed sustinere filiū sub duabus cōdōnibus ɔ̃rijs nō hēt rōnē, nam cur non institui eū simplr̄, & iō nimirum si tali casu institutio filio nō valet cum non habet rōnem. Et ob p̄dicta dicit, q vera rō ob quã filius nō pōt institui sub condōne non ptãtiua est qa nō est satisfactum legibus requirentibus q filius dēt institui, vel exhæredari. l. inter cætera. ff. de li. & posth. & institutio conditionalis, non dicit̄ institutio, sicut donatio cōdōnalis, nō dr̄ proprie donatio. l. j. ff. de do. dēt eum esse simplex. d. l. j. Rap. Cu. in d. l. suus quoq;. in princ. vr̃ ēt idem tenere. Pau. de Ca. hic ēt facit mentionē de verbis Fulg. tñ ipse simplr̄ stat cum rōne huius legis, & dicit q putat non eē verum, q filius institui non possit sub duab. condōnib. ɔ̃rijs: quia nullo tpe reperiret se p̄teritum, & interim poterit petere bo. po. ſm tab. iuxta. l. j. §. si sub cōdōne. ff. de bo. pos. ſm tab. Et si interim decederet pendente conditione transmitteret ad suos hæredes, alle. l. illud. §. fi. cum. l. seq. ff. de ɔ̃ta. qui tex. non vr̃ facere ad ppositum. qa ibi non loq̄t̄ institutio sub condōne inducta, seu adiecta a

ADDITIO.

a Tho. ¶ Conditio casualis. Vide per Berto. Soc. in consi. 44. in j. vo. inci. in j. cōsultatione. vbi voluit quod condō casualis qualitercunq; deficiat habetur pro deleta quia videntur partes considerasse solum conditionis euentum.

ćta a teſtatore. Et iō puto ꝙ dicta inſtitutio non valeat tanquam ꝯdõnalis,& non tranſmittat filius ſtante regula,ꝙ iura conditionalia non tranſmittuntur.l.vnic.§.ſin aũ ſit aliquid.j.de cad.toll.nã in d.l.illud. inſtitutio fuit pura,bene fateor ꝙ rõ hic aſſignata in gloſſ. rtr eſt vera.ſcꝫ vbi filius in aliquo caſu non inuenerit ſe prçteritum teſtm̃ valet,ſecus vbi i aliquo caſu inuenerit ſe prçteritũ.

7 ¶ †Fallit hoc in filio ſubſtituto ſub dictis duabus ꝯrijs ꝯdõnibus qa licet in nullo caſu filius inueniret ſe ꝑteritum tñ illa inſtitutio raoq̃ ꝯdõnalis non valet cũ rõne careat,vt ſ.dictum eſt,vel pt dici,& melius,ꝙ qñ filius eſt inſtitutus ſub dictis duabus ꝯrijs cõdõnibus abſq; aliqua exhr̃datione non eſt verum , ꝙ filius inueniret ſe oĩ tpe inſtitutum,qa qñ decedit pẽdente condõne,nõ dr̃ ſe inuenire inſtitutũ ſaltẽ prout inſtitui dẽt, vel exhr̃datũ in defectum ꝯdõnis.vtẽ eſt inductum ꝙ filius non poſſit exhæredari,vel ſaltẽ lnĩa priuari , niſi ꝑ exhr̃datione , vel qñ negligeret implere ꝯdõnẽ ptãtiuam,ſub qua eſt inſtitutus,vt d.l.fi.de cõdi.inſti.iuncta.d.l.inter cetera.cum ſi. Et pro iſta.opi. quàm teneo ꝙ inſtitutio filij facta ſub duabus ꝯrijs ꝯdõnibus non valeat. facit,qa tpe huius,legis ſi filius inſtituebatur ſub condõne mortis tertij,talis ſubſtĩo erat nulla vt hic ꝑ Batt. dum tractat de intellectu.l.ſcimus §.cum a ſit.ſ.de inof.te. & tñ ibi,qa certũ erat tertiũ moriturum, & ſic , ꝯdõnem eſſe oĩno extiturã non poterat ibi filius reperire ſe præteritũ niſi ipſe filius decederet añ mortẽ illius tertij ſicut in ſu.d.l.hmõi.facit.l.hr̃s meus. in prin.ff. de condi. & de.& ad hoc

8 etiam vide quæ not.hic Cy.in vj.q.¶ †In glo.in venerit ibi tu dic &c.doc.magis cõiter ſequuntur opi.gl.hic & in d.§.nepotes,pro qua opi.adduci pñt aliqua q̃ vide per Bal.hic in vj.opp.ꝑ hoc ẽt facit,qa ſicut ꝑteritio nepotis nati , & tenẽtis primũ locũ reddit teſtm̃ nullũ,vt in §. aliud.in auc.vt cũ de ap.cog.& inſti.de exhe.li.§.j.cũ ſeq.Ergo eod. mõ ſi ẽ inſtitutus ſub ꝯdõne non ptãtiua tũc reperiat ſe ꝑteritum in defectum ꝯdõnis,vt in gl.in ver.nõ vr̃ pro iſta opi.vr̃ tex. in l.poſthumorũ.in ver. ſicut ipſum ꝑ.ꝑ.& de inof.teſt.vbi vr̃ tex.ꝙ eo mõ quo filius inſtituendus eſt eo mõ debet inſtitui nepos. Secunda fuit opi.in qua vr̃ reſidere.Bal.hic ꝙ ẽt ſi nepos non teneat primũ locũ tpe quo fuit inſtitutus ſub cõditione non ptãtiua tñ poſtea ſubintrat primũ locũ vitiat teſtm̃ ꝑ l.Gallus.§.nunc de lege. ff.de lib.& poſt. & d.l.poſthumorum. Tñ hæc opi. ſua vr̃ directo ꝯ tex. in d.§.nepotes.in ver. redigant ad filij ꝯdõnem,non violãdo tex.& tertia fuit opi. q̃ ſenſit glo.in l.ij.§.ſi ſub ea.ff.de contrata. & in l.j.§. ſciendum.ff.de ſu. & leg.ꝙ diſtincte nepotes,& alij deſcendentes poſt filium ẽt premortuo filio pñt inſtitui ſub oĩ ꝯdõne,q̃ ſequitur d.Chri.de Caſtel.Fulg. hic.Et hæc opi.vr̃ probari.in d.l.ſuus quoq;. in princ.vbi dr̃,ꝙ ſuus hr̃s põt inſtitui ſub omni ꝯdõne excepto filio , ſed nullus dr̃ eſſe ſuus hr̃s niſi qui tenet primũ locum ſuitatis, in.§.ſui.inſt.de hęr. qual.& dif.& d.§.nunc de.l.& ꝑ.d.l.ſuus.dicit Rap.Cu.in d.§.nepotes.iſtã opi.eſſe veriorem de iure. ſecundo ꝓbat ꝑ eundẽ tex. dũ excipit filium,nã exceptio dẽt eſſe de rĩa.l.q̃ſitum.§.deniq;.ff. de fun.inſtr.l.nã ꝙ liquide.§.fi.de pe.leg.& no.Bar. in l.j.ff.de reg.iu. Cum ergo exceptio ſit facta de ꝑſona tenente primum locũ eſſentialiter,& potentialiter ſequitur, ꝙ debet intelligi,ꝙ regula ſit & ꝑſonis tenentibus primũ locũ ſuitatis eſſentialiter,& potẽtialiter. Tertio ꝓ iſta opi. facit fortiter tex. in d.§. nepotes in ver. & ſi redigãtur ad filij ꝯdõnem &c.non violando tex.vt ibi violat gl.alio modo ẽt probat ille tex. inducendo ſic nã tex. ibi dicit , ꝙ nepotes, & cęteri liberi , q ex.l. Velleia. inſtituti non rumpunt teſtm̃,ſub oĩ ꝯdi. inſtitui pñt &c. ſed ita eſt ꝙ primũ caput legis Velleiæ.loquebat̃ qñ inſtituebat̃ nepos filio iam ꝑmortuo tpe teſtamenti,& ſic loquebatur lex.Velleia,de nepote naſcituro inſtituto quẽ nõ ꝑcedebat aliq̃s tpe teſtamenti , vt eſt tex.in d.§.nũc de lege.Nec vlla diuerſitatis rõ reddi põt inter inſtõnem nepotis iã nati,& naſcituri,qñ tpe teſti nullus eum ꝑcedebat.l.iij.in ver. nã diuus.ff.de iniuſ.teſt. Si q̃s tñ rñderet ad. d. §. nepotes iuxta ſecundã inductionem prędictã poſſet rñdere ꝙ.§.nepotes.loquatur de inſtõne illorum nepotum quæ fuerat nouiter inducta ꝑ.l. Velleia.q̃ de nouo non induxit circa inſtõnẽ nepotis naſcituri qñ pr̃ nepotis erat mortuus tpe teſti qa , illud ẽt eſt inductum ꝑ le.xij.ta. vt declarat Bar.in d.§.nunc de l.quarto text.in d.§. ſi ſub ea.vbi filius emancipatus põt inſtitui ſub quacunq; conditione, & ſi ꝯdõ deficiat habet ꝯta. ita,& nepos,& intelligi debet de nepote tenente primum locum, qa aliàs non hẽret ꝯta.l.illud.§.j. eo.ti.nec intelligat̃ tex.in d.§.ſi ſub ea.l.nepote emancipato.quia ille caſus fuerat euidẽter deciſus ꝑ id qđ dictũ fuerat in filio emãcipato.Quinto.pro hoc eſt tex.in d.l.ſciendũ.ad fi.vbi tex.æq̃parat filiũ eſſe inſtitutũ ſub ꝯdõne ptãtiua,& nepotẽ ſub oĩ ꝯdõne, & vult ibi tex.ꝙ ſicut ſi filius pendente ꝯdõne decedit venit ſequens ſuus hr̃s demum poſt mortẽ filij quo tpe teſtm̃ deſtituit̃, ita ſi nepos ſit ſub oĩ ꝯdõne inſtitutus,& per ꝯñs ẽt cauſaliter decedat pendente ꝯdõne deſtituit̃ teſtm̃ ſolũ poſt mortem nepotis,& ſuccedit ſequens ab inteſtato puta pronepos, ꝙ non ꝯtingeret ſi teſtm̃ fuiſſet nullum a principio ex quo nepos tenebat primum gradum,& ſic excluſiſſet pronepotem,& ſucceſſiſſet nepos ab inte. Sexto,qa iura q̃ dicunt nepotem inſtitui poſſe ſub oĩ ꝯdõne d.l.ſuus. & d.§.nepotes.& d.§.ſciendũ.cũ ſi.non pñt intelligi de nepote non tenente primũ locũ. Quia ꝯſtabat ꝙ ille ꝙ poterat ſub oĩ ꝯdõne inſtitui cũ ẽt poſſit ꝑteriri,d.l.Gallus.§.in oib.Vnde vt lex intelligat̃ de caſu dubitabili, vt intelligi debet.l. ꝙ labeo.ff.de carb. edic.debet intelligi de nepote tenente primũ locũ.Nec mirũ, ꝙ aliud ſit in filio aliud in deſcendentibus. Quia hic in ſimili videmus in l. iubemus.in prin.iuncto.fi. ad Treb.& no.gl.in d.§.nepotes.Et hæc opi.vr̃ mihi de iure verior per prædicta,per quæ patet rñſio ad oĩa argumenta quo adduci poſſent in ꝯrm̃,& in ſpẽ rñſio ad.d.§.aliud.ꝙ lex magis odio habuit ꝑtereuntẽ oĩmodo q̃ inſtituentẽ ſub ꝯdõne non ptãtiua vt patet in d.§.ſub ea. Vbi licet oĩno ꝑteritus hẽat bo.poſ.ꝯta.tñ.ſecus eſt inſtituto ſub ꝯdõne, qui interim non habet,& ꝙ aliud ſit in oĩno prætereunte,ponit ẽt Bal. hic in vj.op.& expreſſius Im. in l.fi.ff. de ꝯd.inſti. Et ibi ẽt dicit Imo. ꝙ pro iſta opi. facit , qa licet olim filius deberet inſtitui,vel exhæredari, tñ nepos,& alij deſcendentes iã nati non. Et ſi non inſtituabaut̃ , vel exhæredabant̃ habebant ꝑ ius accreſcendi dimidiã eius ꝙ habuiſſent ab inteſ. & ſic teſtm̃ non rũpebatur.inſti. de exhe.lib.circa princ.& ſi nepos tpe teſti tenebat primum locum,vt ibi. Et ſm̃ Imo.nõ reperitur iure cautũ,ꝙ nepos natus tpe teſti deberet inſtitui,vel exhæredari , & ſi tenebat primũ locũ.Immo potius reperit̃ ꝯrm̃ per illud ius antiquũ,q̃ refert imperator. in d.tit. de exhæ. li.circa prin. Quãuis in poſthumis,vel quaſi poſtumus nepotib. bene reperiebatur ꝙ de iure ſſorũ dẽbant inſtitui, iuxta. d.l. poſthumorum. ſine q nus poſthumis etiam ſm̃ antiquam iuris prudentiam hoc idem erat qa non erat drĩa inter filios poſthumos, & nepotes poſthumos, vt inſti.de exhæ. lib.§. poſtumi. Et ideo dicit Imo. ꝙ cum hodie ius antiquum ſit correctum in nepotib. iam natis, & ſic ꝑuiſum in oĩbus , ꝙ eodem mõ debeat inſtitui vel exhr̃dari nepos ſicut filius vt ibi,& in l.fi.j. de lib.ꝑte. iõ hodie poterat procedere cõis opin.ſm̃ eum.Sed iſtud vltimum nõ vr̃ verũ,qa Imo.dicere ꝯtra tex.in d.§.nepotes.vbi tex.referendo ſe ad diſpoſitionẽ legis Velleię.oñdit ꝙ loquitur ẽt de poſth. Sed i poſthumis ẽt olim nõ erat drĩa inter filium,& nepotem,i.quo ad inſtitutionis ſubſtantiam id eſt ad hoc ꝙ deberet inſtitui,vel exhr̃dari nepos ſicut filius ꝓut,ipſemet fatetur. Tñ tex.in d.§. nepotes vult ꝙ quo ad inſtitutionem conditionalem,& ſic quo ad qualitatem ſit drĩa inter filium,& nepotem quem nemo præcedit.Poſſet dici ꝙ immo etiã de iure ſſorum nepos iam natus tpe teſti , ſi tenebat primũ locũ debebat inſtitui, qa hoc erat in nepote naſcituro ſuo, vt.d.§.nũc de lege eadẽ rõnẽ idẽ intelligendũ erat eſſe in iã nato. d.l.iij.ff.de iniu.teſt. Item inq̃tum ipſe alleg. d.§.poſth.inſt.de exhæ.li.nõ vr̃ ille tex. probare illud ad qđ ipſe alleg. q in d.§.poſthumi.imperator non refert antiquũ ius, & ſic nõ dr̃ ibi ꝙ de iure antiquo erat drĩa , q̃ erat inter filiũ & nepotẽ ẽt eſſet ita in poſthumis ſicut in iã natis,vñ ſequitur,ꝙ illa drĩa quæ erat inter filium,& nepotem de iure antiquo,vt refert tex.inſti.de exhę.lib.circa prin.non fuit de iure ſſorũ.ſed de quadã iuris prudentia quã non hẽmus,aliàs eſſet ꝯ d.§.non de lege. & d.l.poſthumorũ vbi oportet nepotem poſthumũ inſtitui,vel exhæredari. Et inq̃tum ad hoc non reperitur ꝙ tex. aliquis facit drĩam inter poſthumos, & iam natos,ſiue de iure ſſorũ ſiue de iure.C. licet quo ad formã exhæredationis.ſ.an deberet exhæredari nominatim , vel inter cęteros , olim eſſet aliqua drĩa inter poſthumos,& iã natos,vt hr̃ i l. fin.j.de lib. ꝑte.Et ſic vr̃ ꝙ in puncto iuris ẽt hodie nõ ꝓcedit opi.huius glo. & ſolum reſtat rñdere ad.l. poſthumorũ.in verſi.ſicut ipſum.Nã rñde,ꝙ illa dictio,ſicut, denotat ſimilitudinem quo ad ſubſtantiam inſtitutionis non autem omnimodã ſimilitudinem.i.quo ad qualitates. i. vt dẽat inſtitui nepos ſub ꝯdõne poteſtatiua , ſicut filius vt oñdunt iura.ſ.alleg.Sicut in ſimili videmus,ꝙ dictio ſicut,non denotat omnimodam ſimilitudinem vt in diuina ſcriptura,eſtote perfecti,ſicut pater veſter,qui in cęlis eſt. vt no. glo. in l.ſi cum venderet.§.fin.ff.de pig.act.& in l.cuſtodiam.ff.de peri.& cõ.rei ven.& l.ſi cum exceptione.§.ꝙ ſi homo.in ver.interdicto.ff.ꝙ me.cauſa. ¶ In ea. ad fi.gl.releta ad tex. vult ꝙ hodie ſi filius eſt inſtitutus ſub conditione poteſtatiua hr̃ pro pure inſtituto vſq; ad ltimam , & ſic teſtm̃ valeat ꝙ no. ꝑ.l.qm̃ in prioribus. ſ.de inoff.teſt.Et iſte eſt difficilis,& ſatis longus articulus in quo ſi oĩm dicta referre & diſcutere vellem ſatis ꝯmẽtarijs opus eẽt. tñ magis concluſiue loquendo dico,olim fere oẽs doc.vſque tpa Bar.tenuerunt ꝯ gl.& illam opi.ẽt poſtea ſequutus eſt.Bald.in d. l.qm̃ in prioribus.& Bald.& Ange. in d.l.ſuus quoque. in princ.

& Ang.

& Ang. Frã. de Rampo. & Fulgo. hic & Ang. in d. l. filios a patre. in prin. & in suo ɔsi. 107. inci. dña Catherina quondã, Blasij &c. Sed Bar. hic, & in d. l. suus quoq; tenet opi. gl. q̃ & ãn Bar. sequutus fuit Ric. Ma. & refert hic, per d. l. qm̃ in prioribus. & p l. sanci mus. §. cum aũt. eo. tit. vt latius Bar. in d. loc. & idem tenet Sal. in d. l. qm̃ in prioribus. & Pa. de Ca. hic, & in d. l. suus quoq;. q. dicit ꝙ nullus dat bonam rõnem ad §. cum aũt. & ꝙ totus mũdus seruat opi. Bar. & per eam sustinent̃ testamenta & ꝓuident̃ filijs, sed per ɔtriã opi. subuertunt̃ testamenta, & in re dubia potius adhęrẽdum est opi. quæ fauet testõ, vt le. & no. in l. si par. ff. de inof. test. & in c. fi. de re. iudi. Et istam opi. ẽt tenet Im. in d. l. su⁹. quoq; & in l. fi. ff. de cõdi. insti. vbi hunc articulũ satis late explicat referendo dicta multorũ, & r̃ndendo ad obiecta, & ibi per eum. Bal. hic ꝙ referũt Ful. hic, & Pa. de Ca. loquit̃ ambigue nec patitur se intelligi, & dicas, ꝙ intentio Bald. est, ꝙ in filio in ptãte falsa esset opi. gl. nisi condõ esset adiecta per dictionem, cum, ꝑ d. §. cũ aũt. in descendentibus aũt qui non essent in ptãte testantis dicit verã esse opi. gl. nã filius emancipatus põt institui sub condõne nõ ptãtiua, vt d. §. si sub ea. hic in gl. fi. & in alijs descendentibus, qui nunquam fuerunt in ptãte testantis, vt l. j. & ij. s̃. eo. ¶ Videamus ergo breuiter quæ opi. sit melioribus rõnibus munita. Et in primis ꝙ opi. gl. non sit vera vr̃ probari in l. ẽt. §. si patronus. ver. quid ergo. ff. de bo. q̃ li. vbi si patronus. instituerit sub conditione quæ a potestate eius nõ pendet dr̃ præteritus, & ideo habet bo. pos. ɔ̃tra. Et tñ sicut hodie de legitima filij detrahitur omne grauamẽ, vt d. l. qm̃ ita de iure ffõrum de legiti. patroni detrahebatur omne grauamen. l. cum patronus. ff. de leg. ij. Et ẽt sicut hodie qñ diminuta legitima filij agitur ad supplementum, non autem rumpitur testm̃. l. omnimodo. s̃. de inof. test. ita. de iure ffõrum in legitima patroni. l. fine. §. excludit̃. ff. de iu. pat. so. ista. l. & sises volẽtes ꝙ testm̃ non valeat in quo filius est institutus sub conditione nõ potestatiua non reperiuntur correctę, & filius hr̃ pro præterito qñ sub conditione est exhæredatus, vt hic cum gl. ij. dictum est. s̃. Ergo ad propositum nihil facit tex. in d. l. qm̃. quæ loquitur qñ testamentum valebat, sed opus fuisset querela inofũ. testamenti ad rescindendum, nisi superuenisset prouisio illius legis, nam filio debeat relinqui quarta, alias si minus relinquebatur habebat q̃relã. l. cũ quæritur. c. ti. l. Papinianus. §. qm̃ autem quarta. ff. de inoff. test. & ideo si relinquebatur quarta, cum aliquo onere propter illud onus, non dicebatur filius habere quartam liberam, & integram, & ideo videbatur sibi querela. Tamen superuenit. l. quoniã in prioribus. & considerauit, ꝙ sicut per. d. l. omnimodo. fuerat prouisum qñ filio relinquebatur aliquid minus legitima non deberet locum querela prout olim habebat sed peteret̃ supplementum legitimę, ita fuit visum ęquum prouidere ꝙ quãdo relinquebatur quarta, seu legitima cum onere aliquo, vel cum aliqua cõditione cessaret q̃rela, & de iure rejceret̃ illud grauamẽ de lnĩa, & iõ tex. in d. l. qm̃. in ver. ɔdõ debet intelligi de cõditione ptãtiua sub qua filius erat institutus quo casu testm̃ bene valebat, & poterat tractari de querela inofficiosi, vt si erat institutus in quarta sub ɔdõne dandi decẽ Sεyo, secus qñ fuit institutus sub ɔdõne casuali quia testm̃ est nullum, vt dixi super tex. Tertio pro ista opi. facit, q̃a institutus sub conditione non ptãtiua censet̃ præteritus vt iam dixi, sed tex. in d. l. omnimodo. in ver. si nõ p̃terierint. vult ꝙ incorrecta remaneant iura de filijs præteritis loquentia, ergo remanent in correcta. l. Lucius. ff. de condi. & demõ. & hæc l. cũ si. nec ob. text. in d. §. cum aũt. q̃a r̃nderi põt, ꝙ ille tex. loquitur post. l. omnimõ. quo tp̃e nõ erat necessarius titulus institutionis. & sic nõ attendebat̃ vitium p̃teritionis, nec curabatur quo ti. relinqueretur. ¶ Item loq̃t in fideicõmisso, cui nõ reperit̃ data forma a lege, ꝙ non debeat relinqui sub ɔdi. nõ ptãtiua. Vel intelligitur ille tex. ſm Ang. & Ful. hic qñ filius fuerat ab hæreditate ex exhæredatus pure, & post mortem hr̃dis fuit relictum fideicommissum, & sic testũ valebat ob exhæredationem, & hic colligit̃ ex illo tex. ſm eum q̃ refert se ad d. l. oĩmodo. quæ vr̃ loqui in tali casu. Sed ɔ̃tra opi. quã tenet Bar. videtur mihi verior.[a] de iure, q̃a. d. l. qm̃. venit ad interpretationem. l. oĩmodo. de qua fit mentio in d. l. qm̃. Vnde cũ. l. oĩmodo. loquat̃ ẽt qñ filius habeat̃ pro pręterito, vt patet in ver. alio modo subuertendum, & sentit gl. ibi in verũ. inofficiosum. vel alio mõ subuertẽndum dum dicit ɔ̃tra. q bo. pos. ɔ̃tra. ẽt põt dici dari ab subuertẽdũ testm̃, qñ filius in potestate est p̃teritus, vel ꝑ præterito habitus, & sic testm̃ est nullũ, vt oñdit in l. post. de ɔ̃tra. Et eo. mõ quo dat̃ ɔ̃tra. filio emancipato dat̃ ẽt filio in ptãte. l. fi. j. de lib. p̃te. §. eadẽ insti. de hær. quæ ab intest. Ergo. d. l. qm̃. veniens ad interpretationẽ dictę. l. oĩmõ. dẽt intelligi ſm illam legem ad cuius interpretationẽ venit in auc. de fi. añ. do. instr. natis ad fi. Et verbũ ĩofficiosum. seu verbũ q̃rela positum in d. l. qm̃ in priorib. ɔp̃hẽdit largo mõ ɔ̃trab. seu testm̃ in quo filius est præteritus, vt l. pt̃ filiũ. ſm vnã lec. gl. & l. filij. cũ ibi no. s̃. fa. ercis. & no. gl. in l. ij. s̃. de ĩofũ. test. Et ꝙ illa. l. qm̃ loquatur ẽt qñ nõ poterat hr̃e q̃relã inofũ. patet in ver. ɔdõ, q̃a aut intelligitur de ɔdõne nõ ptãtiua, & tũc ibi est casus ꝓ ista opi. Aut intelligit̃ de ɔdõne ptãtiua, & tũc in filio instituto sub ɔdõne potestatiua, non competebat querela. Quia tunc iure p̃mittẽte instituebat̃ filius sub tali condi. l. fi. ff. de condi. insti. voluit ergo solũ tex. ibi dicere, ꝙ ꝓuisio illius legis habeat locũ tm̃ in illis ꝑsonis q̃bus põt de iure conuenire q̃rela inofficiosi. puta in descẽdentibus qui de necessitate erant instituendi, vel noĩe exhæredãdi, non aũt voluit dicere, ꝙ in casu illo actualiter locum hr̃et q̃rela. Præterea posito, ꝙ hæc opi. non ꝓbaret̃ p. l. qm̃ in priorib. saltem ꝓbaret̃ per d. §. cum aũt. qui expresse loquit̃ in ɔditione nõ ptãtiua, vt hic ꝑ Bar. Nec ob. primũ arg. q̃a r̃nde ꝙ licet esset inductum, ꝙ aliud grauamẽ rejceret̃ de lẽima patroni. per d. l. cũ patronus. tñ non erat inductum, ꝙ rejceret̃ conditio, vt patet in d. §. si patronus. sed in legitima filij bene reperitur inductum hodie, ꝙ ẽt conditio rejciatur, vt ꝓbatur per iura. s̃. alleg. & magis debita est legitima filio ꝙ patrono. l. si q̃s legatum. §. si patronus. cum glo. ff. de fal. nec ob. ſm arg. q̃a iura antiqua reperiũtur correcta ꝑ d. l. qm̃. & d. §. cũ aũt. ẽt rõnes q̃ dabant̃ ad d. l. qm̃. sunt sublatę. s̃, nec ob. tertiũ arg. q̃a fateor, ꝙ qñ filio nihil oĩno relinquit̃, & sic ex toto p̃teritus nihil est innouatũ ita loq̃tur. l. oĩmõ ver. si vero p̃terierint, sed in casu nr̃o nõ est oĩno præteritus vt ẽt fuit ꝓbatum in superioribus ꝑ d. §. si sub ea. p̃terea dato, ꝙ ꝑ. l. oĩmõ. nihil eẽt innouatũ tñ fuit innouatũ postea ꝑ. d. §. cũ aũt. nec ob. rõnes datę ad. d. §. cũ aũt q̃a dico, ꝙ immo illo tp̃e Titũ p̃teritionis ɔsiderabat̃, vt. d. l. oĩmõ. versi si vero. Et quẽadmodum ſm tp̃a ſm q̃ filius dẽbat hr̃e ti. instõnis, & si instituebat̃ sub ɔdõne nõ ptãtiua habebat̃ ꝑ p̃terito, quasi illa nõ dicat̃ instõ, ita, & qñ fuit inductũ ꝙ satis eẽt relinquere filio titulo legati, vel fideicõmissi si legabat̃ sub ɔdõne nõ ptãtiua debebat haberi ꝑ nõ relicto, & filius habẽdus erat ꝑ p̃terito, & tñ tex. i d. §. cũ aũt. vult dictã ɔdõnẽ rejci de fideicõmisso, ergo pari rõne dẽt rejci vbi istõ facta esset sub ɔdõne non ptãtiua alterõ ẽt ꝙ ille tit. legati vel fideicõmissi fuit ꝑ l. oĩmodo subrogatus loco ti. institutionis olim requisiti. & sic dẽt sapere nãm eius in cuius locũ subrogat̃. l. secũ. §. qui iniuriarũ cũ vul. ff. si quis cau. Et † sic forma q̃ erat tradita circa institutionẽ q̃ nõ fieret sub ɔdõne non ptãtiua debebat ẽt intelligi tradita in tit. legati subrogato. Itẽ diuinationẽ continet alia rñsio, ſm quam dicebatur ꝙ in d. §. cum autem. filius erat exhæredatus cum de hoc ibi nihil dicatur, & etiam leges ad quas se refert ille tex. non loquunt̃ p̃cise in exhæredato tm̃. Nec erat exherdatio necessaria in casu illius. §. cũ sufficeret tp̃e illo relictũ esse titulo legati vel fideicõmissi prout ibi relictum fuerit, nec placet mihi distinctio Bald. hic inq̃tum facit drĩam inter dictionẽ si, & cũ, quia talis drĩa quo ad propositum non probatur. l. & est ɔ̃. l. quodcunq;. §. pe. ff. de ver. ob. nã qñ dictio, si apponitur circa substantiam dispositionis, & respicit actũ extrinsecũ, seu ɔdõnem extrinsecã non differt a dictione, cum, vt. d. §. pe. & no. Bar. plene in l. j. ff. de ɔd. & demon. & clarius Imo. post Ang. in l. centesimis §. fi. ff. de ver. ob. Præterea contra Bal. vr̃ tex. in d. l. qm̃ in priorib. in ver. ɔdõ, vel dilatio. & per illum tex. ibi Sal. reprehendit opi. Bal. reliqua in mã vide per Sal. ibi, & per Imo. vbi. s̃. de mã per eũdem in l. iam dubitan. de hęr. insti. & per Bald. in repe. l. in suis. ff. de lib. & post. & in d. locis ẽt inuenies q̃d de instõne facta sub cõdõne si filius voluerit esse hr̃s, an rejciat̃ hodie sicut rejcitur alia ɔdõ ptãtiua ſm cõem opĩn. gl. & doc. in d. l. suus quoq;, in princ. de mã etiam vide aliquid per Bar. & plenius ꝑ Bal. & alios in l. si mr̃. in prin. ff. de vul. & pup. vbi specifice ponunt an ista habeant locũ in instõne facta a matre de quo aliquid dicã circa fin. huius legis. ¶ † Et iuxta prædicta q̃rit hic Bar. q̃d si testãtor in ducentis aureis instituit posthumã q̃ nascet̃ ex vxore sua, & quæ ingredietur monasterium, illa noluit ingredi, an testm̃ erit nullum, & tenet ꝙ sic, per l. commodissime. ff. de lib. & posth. & ibi per eundẽ, sed Ful. hic dicit se dubitare, q̃a relatiuũ iunctũ verbo futuri tp̃is facit ɔdõnẽ. l. sticũ q̃ meus erit. de le. j. & ɔdõ adiecta instõne filij dẽt rejci, vt hic in gl. & dictũ est. s̃. & r̃ndet ad. l. cõmodissime. ꝙ ibi loquitur in ɔdõne q̃ est defecta anteq̃ nascat̃ posthumus merito nõ p̃t dici, ꝙ sit institutus sub ɔdõne. Et illa ɔdõ rejciat̃ facit l. sub ɔdi. ff. de lib. & posth. sed nos loq̃mur in ɔdõne quæ postquam

ADDITIO.

a ¶ Verior. Adde ꝙ contra opi. Bar. consuluit Ful. consi. 21. inci. quo ad primum de quo noui. hic mentionem nõ facit, & ibi ẽt an filio instituto sub ɔdõnẽ nõ ptãtiua detur ɔ̃ tab. & quo ad primum vide ẽt Ang. cõs. 93. inci. Vitianus de monte Pulciano. per d. Ant. de Bu. consi. 67. vbi tenet etiam opi. Ray. Tho. ¶ Vide Bar. in l. suus quoq;. ff. de hæ. insti. & ibi vide quæ scripsi.

q̃ filia est nota sinspẽdit. Teneo cũ Bart. qa dictũ relatiuũ iunctũ verbo ingrediet monasteriũ, licet faciat ɔdõnẽ facit ẽt demõstrationẽ.l.scribit.§.fi.ff. de aur.& arg.leg.& no.per glo.& doc.in d.l. stichum.Merito ista quæ non ingreditur monasterium est demõstrata persona a testõre in instõne,& sic militat rõ Barto.fundata in d.l.commodissime. Et per hoc etiam hẽs rñsum ad id qđ dicit Pau.de Ca.hic , & in l.commodissime.vbi tenet ɔ̃ Bar.qa ſm eũ vr̃ instituta illa quæ nascetur sub ɔditõne, si monasterium ingrediet. Et q̃ primũ nata est fuit certificata psona, & de hoc ẽt dixi in d.l.cõmodissime.Puto tñ ꝙ testm̃ statim cum nata est,sit nullum, quia si nõ est instituta nisi filia nascitura, quæ nubat ergo q̃ primum nata est pp peodentiam ɔdõnis non inueniet se institutam,vel exhæredatam inspecta rõne Barto.fundata per d.l.commodissime.ergo est præterita , & p ɔ̃ns testm̃ nullum,vt hic cur⁹ tñ ɔ̃trium sonat verba Bart.maxime in d.l.ɔmodissime.vbi nõ vr̃ istam rõnẽ ɔsiderasse.¶ In gl.fi.ibi,si modo per eũ.hęc op.est fundata in opi.Bald.relata.s̃.per gl.in ver.erit , & sicut illa opi. Bald, fuit illa dãnata ita per ɔ̃ns dãnaẽ ista,& ad.l. fi.q̃ all.Bal. rñde,vt per Cy.in viij.q. hic.s.ꝙ nõ loquitur in institutione quæ per ɔdõnem adiectam reddat testm̃ nullum pront in nr̃o proposito, & 11 iõ gl.nr̃a recessit recte ab ista opi.¶ †In ea.ibi emancipato &c.hic prima rñsio non est bona,quia vt etiam dicit hic Ray.tex.in d.§. sub ɔdõne.habet locũ in filio in ptãte vt sonat tex. ibi ad.fi.vbi tex.vult.ꝙ bene sit verum,& in filio emancipato institutu sub cõdõne non ptãtiua illa bo.pos.ſm Tab.sit necessaria pendente cõdõne. Quia filius emancipatus non põt dicere testm̃,nullũ,licet sit institus sub ɔdõne non ptãtiua, secus in filio in ptãte,qa in illo non est necessaria bo.pos.ſm tab.cũ possit dicere testm̃ nullũ, vt hic,& d.l. Lucius.Et ꝙ illud qđ dr̃ in d.§.sub ɔdõne.hẽat locũ in filio in ptãte probaẽ in.l. sub ɔdõne. & ibi glo. in ver.si is & in gl.seq.eo.tit.& no.ẽt.doc.post Bar. in d.l. suus quoq;.in princ.& maxime Imo.& iõ teneant ꝙ dr̃ in d.ver.vel dic prout declarabo 12 statim.¶ †In ea.ibi,vel dic, ꝙ ẽt &c. dic ꝙ aot ɔdõ instõnis nõ fuit impleta,& omnes tenent, ꝙ non possit adiri ex testõ,postq̃ non est purificata ɔdõ adiecta a testõre,facit.l. legatis sub condinone. ff.de cond.& demon.Bene posset pendente conditione pete.bo. pos.ſm tab.de iure prætorio vt d.§.sub conditione.Aut conditio fuit impleta, & tunc ſm Bar.hic,& i d.l.suus quoq;.in prin.filius approbando testm̃ non põt ex illo adire hr̃ditatem de iure ciuili quia testm̃ in quo filius in ptãte est p̃teritus si approbatur p p̃teritum reconualescit de iure p̃torio tm̃ p l.filio prætenito.ff.de iiu. testamento.ſm gl.in l.j.ff.de pe.hær. & sic Bar.reprehendit istam glo.sed Cy.Iac.But.Bal.Ang.Sal. & Pau. de Cast. sequuntur hic opi.gl.huius q̃ in hoc est sing. ſm Aug. hic,& sic tenẽt ꝙ poterit ẽt ex testõ,de iure ciui. Nec ob.filio p̃terito qa dato, ꝙ esset verũ ꝙ i casu illius legis reconualesceret testm̃ de iure prætorio tm̃,nã ille tex.loquẽ qñ filius est omnino præteritus,sed in casu nostro non est oĩno p̃teritus,& inter ista dr̃ia ẽ , vt est dictum.s̃.Istã opi. ẽt tenuit Bal.An.& Imo.& Paul. de Cast. in d. l. suus quoque in prin.Et ibi dñt.ꝙ gloss.in ver. facere,vr̃ ꝙ sentire ꝙ nondum ipse filius potest adire de iure ciui. ex testõ tũc,sed cohæres eius ꝙ est sing.no.ſm Imo.ibi.De quo ẽt vide per Bal.in xxj.& xxij. opp.& hic ẽt per Sal.in ij.q.vbi tangit an filius institutus sub conditione non ptãtiua possit approbare testm̃ in præiudicium alterius, filij istituti pure,ꝙ pendet ab illa.q. quã tetigi in l.posth.dũ q̃siui an filius p̃teritus possit approbare testm̃ in præiudiciũ fratrum institutorum ɔ̃dicentium.Item cum ipsa opi.gl.transit ẽt Ange. in d.l.filio p̃terito.& hæc opi. vr̃ magis cõis,& tenenda, & tanto clarius procedit tenendo opi.q̃ tenui in d.l.posth. Vbi conclusi ꝙ ẽt in casu.d.l. filio præterito. testm̃ recoualescat de iure ci. dixi ẽt ibi.an verũ sit ꝙ testm̃ in quo filius in ptãte est istitutus sub cõdõne nõ ptãtiua sit nullũ ipo iure,& sic nõ sit necesse,ꝙ fili⁹ dicat nullum,& tenui,ꝙ sic , p istam. l.Pro quo ẽt vltra ibi dicta bñ facit.tex.in d.l.Lucius.ad ꝙ ẽt vide Cy.hic.in viij.q.& per glo. in l. cond.in ver.tuendũ.ff.de bo.po.ſm tab.¶ In ea.ibi simile &c.s̃.de contrata.l.ij.&c.gl.melius alle.no.per gl.fi. in d.l.filio præterito. cum si.vbi gl.voluit testm̃ in quo filius est præteritus esse nullũ, ita demum si filius vellet dicere nullũ , & ꝙ an sit verum dixi in 13 d.l.posthumo.¶ Ex gl.adde ꝙ licet filius in ptãte põt institui sub ɔdõne ptãtiua fallit , nisi sit turpis, seu iure reprobata conditio, qa tunc testm̃ redditur nullũ.l.filius.ff.de cõdi. insti.& istud hodie non est correctum per l. qm̃ in priorib.in ver.condi.ſm Bal. hic io ij.q.& sequitur Pa.de Ca.l l.ɔdõnes.ff.de condi.insti.ꝙ est no.Pro hoc facit, qa ẽt añ. d.l.filius turpes ɔdõnes reijciebãtur, & tñ per d.l.filius.fuit inductum , ꝙ non reijcerentur de instõne 14 filij in ptãte.† Item adde ꝙ licet qñ filius est institutus sub ɔdõne non ptãtiua testm̃ fit nullum vt dixi , tñ fallit in filio posthumo sub ɔdõne tali instituto dũmõ añ eius natiuitatem ɔdõ euenit in.l.cum posthumus.ff.de li.& post.& ita legitimaẽ hæc lex.Quã ẽt alio mõ Ang.hic singlr̃ limitat dicẽs, ꝙ qñ filius tam natus est institutus sub condõne nõ ptãtiua si conditio eueniat viuo testatore reconualescit testm̃ alle.in simili tex.in l.posth.in prin.ff.de iniu.test.Contrariũ tenet Pau.de Cast. hic,quia.l.posth.loquitur qñ a prin.testm̃ fuit validum licet per natiuitatem posthumi fuerit inualidum. Vñ facilius reconualescit, qa reuertitur ad suum pristinum statum si postumus moriẽ viuo testõre , & sic cessat cã inualiditatis, nõ sic qñ testm̃ erat a pri.nullũ vt qñ filius iã natus erat p̃teritus,qm̃ tunc ſm verã opi.non reconualescit,licet filius viuo testõre decedat.l.si filius qui in ptãte.ff.de libe.& posthu. facit qđ no.gl. l.si testm̃.ff.de test. Putarẽ posse saluari opi.Ange. qa qñ venientes ab intest.sunt instituti,& licet iã natus sit præteritus & sic a prin.testm̃ sit nullũ tñ recõualescit testm̃ si cessat effectus solennitatis.l. si filius præteritus viuo testõre decedat. vt est tex.sing.ſm cõem intellectum in d.l.posth. in ver.idem , & circa. in ver. iniustam. ergo cum in proposito p̃supponatur filiũ esse institutum, & sic est institutus ille qui ab intes.successurus erat si cessat defectus nullitatis viuo testõre , vt qa eueniat viuo testõre ɔdõ,dẽt testm̃ recõualescere,& p ista opi.i tñ vide id qđ no.Ang. & Imo.in l.si a prima.ff.de.li.& posth.vbi dãt aliã ampliationẽ,& 15 extẽsionẽ ad l. posthu. ¶ †Vlt. adde ꝙ licet ſm ista tpa fili⁹ a mr̃e possit institui sub ɔdõne nõ ptãtiua.l.ij.s̃.eo.tñ dicit Ang.j.l.proxi.ꝙ istud pcedit tm̃ isto tpe quo silentium mr̃is habebaẽ p exheredatione.§.mr̃.insti.de exhe.li.iõ testm̃ non reddebaẽ nullũ, sed dẽbat expugnari , p q̃relã vt ibi,sed hodie est exequata linea pr̃na,& mr̃na,vt in §.aliud quoq;.in auc.vt cũ de ap.cog.& ideo in stõ factã sub ɔdõe nõ ptãtiua redderet testm̃ mr̃is nullũ ipso iure sicut in pr̃e ſm eũ sed aduerte, qa tex.i d.§.aliud loqẽ qñ fili⁹ nullo mõ erat institutus, & sic erat oĩno præteritus habito respectu ad titulũ instõnis ſm iura antiqua q̃ excepto filio in ptãte pmittunt alios filios oẽs posse institui sub ɔdõne casuali,vel mixta loquunẽ qñ filius fuerat institutus , licet sub ɔdõne quo casu non dr̃ oĩno p̃teritus,& inter ista est dr̃ia,vt sæpe dictũ est p.d.§.si sub ea.& iõ vr̃, ꝙ cũ iura antiqua nõ reperiantẽ in hoc expresse correcta remaneãt i suo robore.Præterea tenẽdo opi.& gl.& Bar.hic.s. ꝙ hodie reijciaẽ ɔdõ de instõne filij ẽt si sit in ptãte vt tenui.s̃.se 16 q̃tur ꝙ opi.Ang.nõ pcedat.¶ †Itẽ ɔ̃ opi..Ang.ẽ expresse decisio Bal.hic q̃ tenuit ꝙ dato ꝙ in testõ pr̃is nõ reijciaẽ ɔdõ de instõne filij in ptãte tñ secus est in testõ mr̃is vt.s̃.tenui, & istud expresse tenet Bal.in l.si mr̃. in prin.ff.de vul.& pu. & dicit esse suũ nouũ dictum licet Bar. ibi videaẽ velle ɔ̃riũ & ſm Raph.Cu.ibi Bar. in d.l.si mr̃.dũ dicit ꝙ ibi filius ro teris illi⁹ legis posset dicere testm̃ nullũ vr̃ ɔ̃riũ tenere ei⁹,ꝙ ipsemet Bar.tenet hic,in q̃ tũ tenet opi. gl.p d.l. qm̃ in priorib.Bal. ẽt i repe.l.in suis.ff. de posth.vr̃ testõ mr̃is tenere illud ꝙ tenet Bar.i d.l.si mr̃.tñ verior vr̃ opi.Bal.in d. l.si mr̃.quã ẽt ibi seqẽ Rap.& Pa.de Ca.ibi,licet Imo ibi dubitet, sed nõ vr̃ decidere, & Ang.ibi dicit,ꝙ nõ adhæret opi. Bal.p ea q ipsemet Ang.dixit in l. suus quoq;.in prin.& eũ opi. Bal.i l.si mr̃ ɔcordat ẽt Pau.de Ca.in l.j.s̃.eo.& ita quicquid dixerit Ang.in l. proxima.vbi vr̃ tenere contra opin.Bal.in d.l.si mr̃. eo quia æquiparanẽ linea paterna,& mr̃na hodie, per.d.§.aliud quoq;.capitulum.sed responde,ꝙ ibi loquitur in ppria p̃teritione , sed qñ fili⁹ a mr̃e ẽ iustitutus sub ɔdõne censeẽ p̃teritus, p d. l.qm̃ i priorib.

Valer.& Gallie. L E X V.

1 *Conditione diriminendi matrimonium tanquam turpis reijcitur de institutione.*
2 *Conditio turpis, vel reprobata, quando esset adiecta a patre in institutione filij, vel filia in potestate non redderet testamentum nullum.*

1 REprehendenda. †Cõdõ dirimẽdi mr̃imoniũ taq̃ turpis reijciẽ de instõne, & remanet instõ pura , & si de fcõ fuerit ipleta ɔdõ nõ cogiẽ in iplemẽto psistere,imo licet ab implemẽto recedat,hr̃ditatẽ habet , sicut si nõ impleuisset.h. d. 2 ¶ † Fallit ista lex vbi ɔdõ turpis , vel similis esset adiecta an patre in institutione filij,vel filij in potestatem,quia testm̃ reddeẽ nullũ. l.filios. ff. de condi. insti.ẽt hodie,vt dixi.s̃.l.pxi. a ¶ No.ꝙ q̃s debet honorẽ[a] lucro pecuniario pferre.vt hic,& l.Iulia.ff.si quis omis.cau.testa.

ADDITIO.

a ¶ Honorem. Multa quæ facere quis debet propter honorem conseruandum, vide per Old.consi.91.
Henr. Fer. ¶ Adde Alex.in l.insiurã.§.procurator.ff.de iureiu.vbi dicit.ꝙ damnum honoris,& famæ est præferendum pecuniæ , & quid veniat appellatione honoris,vide Bal.consi.335.incipi.quædam mulier ad fi.in j. vo.& quod sit honor , vide eundem bald.consi.419.incip.ad euidentiam.in prin eo.j.volum.& adde Pe.de Anch .in c.qualiter.de ele.vbi ꝙ nemo debet sibi honorem assumere,sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron &c.

Valer.& Gallie. L E X VI.

1 *Substitutio vel fideicommissum relictum per testatorem sub conditione, si hæres decesserit*

decesserit sine liberis, vna cum alijs pluribus alijs conditionibus alternatiue positis, non habet effectum, nisi omnes conditiones existant.

2 *Intestatus & sine testamento, quid differunt.*
3 *Intestabilis dicitur qui non potest testari, vt pupillus, & furiosus.*
4 *Statutum, seu lex noua recipit extẽsionẽ passiuam a iure cõi, seu lege antiqua.*
5 *Sta. quæ sunt contra ius commune debent proprie, & stricte intelligi.*
6 *Pupillus & furiosus, & similes dicuntur decedere intestati, & sine testamento.*
7 *Alternatiua dispositio dicitur incerta, sed an debeat semper in cõiunctã resolui.*
8 *Posteritas non debet fructu paterno fraudari, licet pater nullũ fecerit testũ.*

1 GEneraliter. † Substõ, vel fideicomissum relictum per testõrem sub codõne, si institutus, seu grauatus decesserit sine liberis, vna cũ plurib. alijs ꝯdõnib. alternatiue positis nõ hẽt esse ẽtũ nisi oẽs cõdões existãt, & sic alternatiua ponit̃ ꝓ copulatiua. h. d. ¶ Et nũ hẽt ista lex, nisi vnã legẽ expsse cõcordãtẽ. i. l. Lucius la vltim. ff. de hær. insti. facit in simili. l. si is q̃ ducẽta. §. itẽ si pr. ff. de reb. dub. vbi alternatiua posita inter ꝑsonas quibus fcã erat substõ resoluit̃ in ꝯiũctã ex mẽte testãtis hic aũt i d. l. Lucius alternatiua nõ erat posita inter ꝑsonas, sed inter ꝯdões, rõ ãt h᷑ legis, & d. l. Lucius. est ſm qđ est de mẽte Bal. hic, qm̃ ex ista substõne, i qua ẽ alternatiue posita illa ꝯdõ, si decesserit sine liberis, appet, q̃ testõr voluit fauere liberis instituti, & eos voluit ꝑferre substituto. d. l. Lucius. in fin. & not. i l. filiusfa. §. cũ q̃s. de lega. j. vñ si cõtingat institutũ decedere cũ liberis, licet sine testõ, si alternatiua assumeret̃, ꝓpterea liberi eius excluderent̃ ꝑ substitutũ; qm̃ ad veritatẽ alternatiuę sufficit vnicã ꝯdõnẽ euenisse. l. si hẽdi plures. ff. eo. & sic verificata fuit vna ꝯdõ, q̃a decessit sine testõ, tñ q̃a hoc oẽt ꝯ mẽtẽ defuncti accipit̃ ꝓ copulatiua, & ẽt ecõuerso, si institutus decederet sine liberis, & ꝯdidisset testũ adhuc dr̃ defecisse casũ substõis, licet hoc casu fauor liberorũ cesset, nã postq̃ dicta substõ fauor̃ liberorũ intelli fcã sub illis ꝯdõnib. copulatiue, nõ dẽt diuerso iure cẽseri, vt l. cũ q̃ ędes. de vsuc. vñ sicut qñ decessit sine testõ, & cũ liberis dr̃ defecisse casum substõnis, & ita econuerso sec᷑ vbi nõ ẽ apposita dcã ꝯdõ, si decesserit sine liberis, vt d. l. si hẽdi. sed hãc rõnẽ ipugnat hic Saly. q̃a dicit, q̃ iste tex. nõ ꝯsiderat fauorẽ liberorũ, patet q̃a tex. dicit illud hẽt locũ i exñeis, & iõ dicit, q̃ rõ h᷑ l. ẽ. q̃a istę ꝯdões fuerũt adiectę negatiuæ, quo casu vna nũ ipleta repugnat iplemẽtũ alterius impletæ, iõ resoluit̃ alternatiua i copulatiuã, sed istđ nihil ẽ, ꝯ tex. i l. si q̃s ita stipulat᷑ fuerit. x. aureos. i fi. de ver. obl. vñ vera est rõ Bar. nec ob. q̃ iste tex. hẽat locũ in exñeis institutis, q̃a Bar. hoc nõ negat, neo ꝑ hoc tollit rõ Bar. quo ad liberos instituti, addit Bar. aliã rõne, q̃ tñ dicit se nõ ponere ꝑ ꝯstãti. s. q̃ rõ ẽ quare disiũctiua ponit̃ ꝓ ꝯiũctiua, q̃a disiunctiua iungebat̃ cũ dictione, ẽt, sed illud reprehẽdit Ang. hic, & recte, q̃a est ꝯ d. l. Lucius. vbi nõ fuit adiecta dictio, ẽt. Odo. Ia. de Ra. & pe. dicebãt q̃ rõ erat. q̃a hic fuerũt adiectę plres ꝯdõnes s. tres, vñ si nõ acciperet̃ copulatiue oporteret oẽs ꝯdões deficere, ad hic, vt instituto nõ auferet̃ hẽditas ꝑ substitutũ & hic eẽt iniquũ q̃a nimis grauaret̃ hẽs si hẽret curare q̃ oẽs illæ ꝯdões deficerẽt, sed istud nõ placet, & vr̃ eẽ ꝯ d. l. Luci᷑. vbi si bñ ispiciat̃ erãt in effectu due tñ cõdões circa quas curare hẽbat hẽs, & tñ resoluit̃ in cõiũctã imperator hic nõ se fundat in ista rõne sed in illa quã ponit Bar. & an̄ eũ Ia. de Are. Ray. & Ia. Bu. hic, & Old.[a] in consi. 189. ¶ † In gl. j. vult gl. q̃ nõ sit dña inter istud verbũ intestatus, & verbũ sine testõ, sed ꝯriũ tenet Ful. hic ꝑ istũ text. & dicit q̃ ita tenebat dñs suus Chr. de Ca. & iõ dicit, q̃ licet statutum loquẽs intes. nõ cõprehẽdat pupillũ, & furiosum q̃ testari nequeũt. d. l. j. in prin. ff. de su. & le. licet ibi alr̃ dixerit Bar. tñ si statutũ loquitur in decedẽte sine testõ bñ ꝯphẽderet eos nec mirũ secundum ipm, q̃a verbũ intestatus, refert̃ ad ꝑsonã moriẽtis ꝓprie, aut is dr̃ nõ testatus q̃ poterat testari. l. eius est nolle. ff. de re iu. & l. is pt ff. de acq. hę. Pupillus aũt testari nõ põt iõ nõ ꝯphẽdit̃. At illa verba sine testõ, actũ ꝑsonæ mortuę de cuius successiõe agit̃ non respiciũt, nã pupillus põt decedere cũ testõ, vt qñ pr̃ sibi substõnẽ pupillarẽ facit. l. ij. in prin. & l. pr̃is, & filij. ff. de vul. pu. & iõ põt decedere sine testõ nõ dico a se fcõ, & ea. rõne eẽt idẽ, si verba cõciperent̃ ꝑ illud aduerbiũ ab intestato decesserit. nõ. n. actus testãdi tũc refert̃ ad ꝑsonã, & pupillus pt decedere testatus vt dixi, & dicit Ful. q̃ sup hic vidit ꝯsiliũ magni doct. dñi Signorelli de homo Deis, & dicit q̃ putat hoc eẽ verũ dic q̃ ꝓ hmõi inuestigatione vidẽda sunt duo primũ an statutũ disponens, q̃ in successione filij intestati mr̃ excludatur extantib. agnatis masculis vsq; ad certũ gradũ hẽat locum in pupillo, seu alio intestabili, & iste & multũ longus art. & iõ conabor eũ tractare q̃ breuius potero, vt vobis visũ est, & secũdo erit vidẽdũ, an posito q̃ tũc nõ ꝯphẽdat̃ pupillus qñ statutũ loqueret̃ de decedẽte ab intes. vel si ne testõ an ꝯphenderet cũ diceret sine testõ. ¶ Circa primũ duæ
5
b sunt principales opi. ¶ † Prima ẽ, q̃ ꝯprehẽdat̃ pupillus[b] vt tenuit Barto. in. d. l. j. in prin. q̃a tex. vult, q̃ tales intestabiles accipiant̃ ꝓ intestatis. & vr̃ cõmunis vsus loquẽdi, & ſm Bar. ibi q̃ dicit, q̃ testis ibi ꝓbat, q̃ ita accipit̃ cõis vsus loquẽdi, & illud ẽt sequit᷑. est Bar. in cõ. suo ic. in q. pdicta ꝑ iura vr̃ moueri dubia. &c. & in cõsi. inci. statu. vrbis veteris &c. & in cõsi. inci. hęc est copia cuiusdam statuti &c. & in cõnsi. inci. Puella &c. & in istis duob. vltimis ꝯsilijs tãgit hic plenius q̃ alibi. de istu ꝯsi. Bar. facit mẽtionẽ. Pe. de Anc. in c. cũ tibi. de tes. vbi trãsit cũ Bar. & idẽ Ang. in suo cõsi. 98. inci. Pet. de vrbe veteri &c. Paul. de Cast. in cõsil. 284. incip. in Christi nomine, ꝑsupposito quodam statuto &c. Pet. de Ancha. inci. 169. inci. In Christi nomine reuocat̃ in dubiũ &c. & Paul. de Ca. in l. ambigua. ff. de leg. & ꝓ ista opi. scđo vr̃ tex. in l. in testõ. la. j. §. de test. mil. vbi tex. dicit pupillã decessisse intestatã. & ista opi. tenuit ibi Pa. de Ca. & Ro. Tertio q̃ de hoc est tex. i d. l. j. in prin. de suis, & leg. inducendo aliter facit Bar. ſm Pa. de Cast. hic q̃ dicit, q̃ ille tex. vult q̃ pupill᷑ hr̃ ꝓ intestato, & q̃ iura q̃ loquunt̃ de intestatis bñt locũ in pupillo, & dicit Pa. de Ca. q̃ Bar. se fundat in cõi vsu loquẽdi, & sic eẽt ꝓbandus ſm Pau. de Ca. vñ ipse dicit q̃ nõ fundat se in vsu loquendi, sed in iuris interpretatione, & ita ẽt dicit ipse in l. cũ antiquiorib. ꝯ. de iur. delib. ibi tñ dicit q̃ vidit plures cõsultũ ꝯriũ ꝑ plures doc. Quarto ꝓ hoc vr̃ tex. in l. ij. §. in ver. intestati. ꝯ. n. 4. vbi ẽt pupillus appellat̃ intestatus, & istã opi. firmat Pau. de Ca. Quinto ꝓ hoc vr̃ tex. in l. credẽdũ an ver. intestatorũ. in ver. si intestatus. ff. q̃ pe. tu. & ibi ꝓbat̃, q̃ ẽt qñ ꝓfert̃ per modũ ꝯdõnis sufficit, q̃ decedat in pupillari ætate. licet ꝯdões dẽant impleri i forma specifica. l. q̃ hẽd. i prin. ff. de ꝯd. & de. Sexto vr̃ tex. in l. Lucius. ff. de vul. & pup. & in l. ij. §. impuberẽ. in ver. itestatũ. ff. ad Ter. i l. pr̃ filiũ. §. ti. in ver. puer itestat᷑. ff. ad l. fal. i q̃b. locis iura dñt pupillũ decedere itestatũ. Septimo ꝓ ista opi. facit id q̃ adducit Ang. in ꝯsi. ꝓximo inc. statuto cõis Burgij &c. vbi ꝯsuluit ꝓ ista opi. & inter cætera adducit, q̃ pupillus qñq; morit̃ testat᷑ all. l. pr̃is, & filij de vul. & pup. & l. Pap. §. sed nec impuberis. ff. de inof. test. ergo in alijs casib. dr̃ intestatus. & ꝓ hoc ibi adducit alij argumẽta satis leuia. Octauo, q̃a habitus põt ꝯsiderari duob. modis, primo stricte ſm nãm sui indiuidui, & isto mõ pupillus nõ dr̃ intestatus seu priuatus fictione testi, q̃a pupillus nõ põt testari, & priuatio ꝑsupponit habitũ. l. decẽ. cũ vulg. de ver. obl. & isto mõ loqt̃ d. l. j. de su. & le. in ꝓn. scđo mõ põt ꝯsiderari large ſm nãm spẽi sub qua est illud indiuiduũ, exẽpliũ; aliquis est mutus a natiuitate, certe licet in eo nunq̃ fuerit habitus loquendi, tamen dr̃ mutus, eo q̃a speciei humanę ꝯgruit habitus loquẽdi. l. discretis. ꝯ. q̃ test. face. pos. idẽ eo q̃ natus est sine oculis, nã recte dr̃ cecus, & priuatus lumine eo respit, q̃a spẽ humane ꝯgruit videre, vt in euangelio de ceco nato &c. sed lapis non dr̃ cecus, q̃a spẽi lapidũ nõ cõuenit videre, & hoc respũ; iuriscõsult᷑ in d. l. j. de suis & leg. dixit, q̃ pupilli ꝓ intestatis accipiunt̃, quasi dicat, in eis cadit illud verbũ intestatus respũ spẽi humanæ, cui cõpetit habitus testãdi, & hoc est, q̃ vult Imperator insti. de hære. q̃ ab intest. defe. in princi. vbi dicit intestatus est qui omnino testamentum non fecit nota. q̃ dicit omnino, quasi dicat, siue quia noluit, siue quia non potuit, vt ibi in glo. & probatur idem in l. inter status. ff. de verb. sign. nam verba legis dicunt intelligi, prout loquuntur gñalr̃ de oĩ hoĩe nõ singlr̃ de isto, vel de illo. ff. de leg. l. iura non in singulas et istud vltimũ ar. firmauit Bar. in dictis duob. vltimis consi. † Nono ꝓ hoc facit, q̃a statutũ, seu lex noua recipit extẽtionẽ passiuã a iure cõi, seu a l. antiqua, vñ qñ lex antiqua dicit, q̃ illud q̃ est statutũ in seruo, hẽt locũ in filio, & superueniat lex noua aliq̃d disponẽs in seruo extẽdit̃ ad filiũ ꝓ ꝑ dispõnẽ legis antique q̃ istã extẽsionẽ facit, vt colli & gl. fi. in l. si q̃s seruo & ibi clar᷑. Bar. ꝯ. de fur. iũcta. l. vt tñ. §. de filio. & ibi oĩno vide Barto. ff. de seruo cor. sed ita est, q̃ illa. l. j. de suis & legi. vult q̃ illa q̃ sunt statuta in intestatis hẽant locũ in intestabilib. ergo statutũ nouũ loquẽs de intestatis trahet̃ ad intestabiles. Decimo & vltimo ꝓ hoc facit, q̃a rõ dicti statuti vr̃ fuisse agnationis, & familiarũ cõseruatio, q̃ cõseruat̃ ꝑ masculos, vt inst. de leg. agna. suc. in l. pnũtiatio. cũ se. ff. de ver. sig. q̃ rõnẽ ponit Io. An. in add. Spe. in rub. de suc. ab inte. & ꝑ Bar. in l. liberorũ cũ si. ff. de ver. sig. sed ita est, q̃ exorbitantib. vel ẽt i correctorijs fit extẽsio ex idẽtitate rõnis ad alios casus q̃ possent sub casu expsso ꝯphẽdi ispecta larga signatione vocabuli, vt no. gl. & Ang. i auc. vt hi q̃ obl. post prin. in ver. ad eũ rõnẽ & gl. & doc. i cle. j. i verbo eligat̃. de ele. bñ facit. l. filiũ habeo. ff. ad

ADDITIONES.

a ¶ Et Old. Adde Fran. de Are. consi. 3.

b Fran. Cur. ¶ Pupillus. In hoc art. vide Lu. Ro. consi. 32. & cõsi. 4. Abb. consi. 76. Ful. consi. 13. & Ang. consi. 104. Bal. consi. 33. j. lib. & consi. 14. & consi. 54. j. li. & consi. 77. & 341. iij. lib. & adde eundem Ale. in consi. 115. in ver. nec ob. in ij. volu. & Mod. peru. hoc vbi dicunt se consuluisse.

ff. ad Mace.cū si.si nō esset expressa rō in l.vel statuto.& not.Cy.
in l.j.in ver.sed iuxta hoc q̄ro,&c.j.q̄ sit longa consue.& plenius
Ant.de But.in c.fi.de ꝯsue.in j.fal. q̄ ponit circa mām extēsionis
vbi ad hoc all.multa:ergo cū eadē rō hēat locū i pupillo,q̄ in ma
iore statutū loquēs de intestato dēt extēdi ad intestabilē,q large
dr intestatus,vt d.l.in testō.cū alijs.s.alle.¶†Cōtrariū opi.tenuit
Pet.vt refert Bar.in d.l.j.& hic ꝑ illū text. in ver. ꝓprie intestatus
nō est.ꝓ quo ēt bñ facit glo.in d.l.cū antiquiorib.in ver. fuisse.&
gl.insti.de hær.q̄ ab intesta.in prin. vbi pupillus improprie dr in
testatus,sed statuta q̄ sunt ꝯ ius cōe debēt intelligi proprie,& stri
cte ar.§.filiusfa.ver.si.n.meminisse.ff.de do.iūcta.l.j.c.nt.& l.j.§.si
is q in naue.ff.de exer.& l.ꝯstōnib.cū ibi no.ꝑ Bar.ff.ad Muni.&
expsse no.Bar.in l.oēs ppli.in vi.q.prin.ff.de iu.& iu.& l.j.& l.La
beo.cū si.ff.de verb.sig.Secūdo pro ista opi.bñ facit tex.l.j.in ver.
ꝓ intestatis accipere debemus &c. qa aliud est quē esset talē. &
aliud haberi pro tali.l.mercis.la.ij.cū gl.ff.de verb.sig.& l.si mari-
tus.§.legis.ff.de adul.& iura exorbitātia a iure cōi, seu correcto-
ria iuris cōis disponētia de eo, q est talis nō vendicat sibi locū in
eo,q hr ꝑ tali,vt ibi ꝓbat.& in.l.fi.s.de inter.ma.& licet tex.in d.
l.j.de suis & legi.videat velle,ꝙ habeant ꝑ intestatis quo ad effe-
ctum,tñ hoc intelligit quo ad successionem iuris cōis,de quo illo
tit.non quo ad successionē inductā aliūde, puta a statuto,vt pro
batur ex his,quæ tradit Bar.in d.§.legis. in fi. cum concord.Ter-
tio ꝑ ista opi.facit.l.intestato.ff. de legi. tut. vbi intestatus dici vr
ille q tutorē testō dare poterat non autem ille qui testare pote-
rat,& iō Cy.Pet.Ray.& Nico.de Neap. ibi tenent istam partem.
per illā legem,& per il.l.j. de suis & legi. & ita etiam ꝑ illas duas
leges Albe.de Ros.in j. parte statutorum.in 44. quæstione vbi re
fert ita fuisse determinatū,& dicit ꝙ etiam Rayn. refert ita fuisse
determinatū,tñ tex.in d.l.in testamento. videtur parū restringe-
re,istam opi.etiam tenuit Gui.de Cu.in.l.j.s.qñ impe.inter pup.
& vi.& Cy.in.l.ij.s.qui testa.fa.pos.& Io.Fab.inst.de hær. quæ ab
intest.in prin.Bal.ēt aliquid tetigit in d.l.ij.s.qui testa.fa. poss.sed
nō decidit ibi,sed remittit ad dicenda per se in d.l.cum antiquio
rib.& ibi in vj.q.pūgit,& nihil clare decidit,sed ipse decidit. in c.
j.in prin.de suc.feu.& ibi tenet,ꝙ statutum odiosum loquens de
intestato non cōprehendit pupillum:secus si erat fauorabile .&
ꝓ hoc adducit aliquas rōnes,non tñ multū vrgentes,quas per te
videas,et ibi ēt ponit,an posito , ꝙ cōis vsus loquēdi vulgariū se
haberet,ꝙ pupillus dicatur intestatus, an verba statutorū condi
torum a peritis debeant intelligi sm talem vsum loquendi , de
quo vltimo dixi.ff.de verb.obl.in l.stipulatio.ista.§.hęc quoq;.&
cū illa distinctione .s.aut statutum est,odiosum,& fauorabile,trā
sit ēt Bal.in d.l.in testamento.de legi.tu.& ibi ponit qūo cogno-
scat,an statutū si fauorabile,idē ēt ponit Bal.in d.l.iij.j.si pēd.ap-
pel.mors inter.vbi dicit ꝙ in illo q est intestabilis cum dicat ꝓ-
prie intestatus,non hnt locum statuta stricti iuris, q.b.cauet ꝯtra
nālem rōnem,ꝙ fœmina non succedat ab intestato.alle.no.in l.
cum antiquiorib. sed statuta nāli rōne munita bñ haberēt locū
in eo.all.l.j.in iij.rñ.ff.de suis & legi.Ang.in d.l.in testō. s. de test.
mil.& in l.ij.j.ti.j.tenet istā opi.indistincte ꝯ Bar.referēs,ꝙ ita ꝯsu
luit Bal.nisi ꝓbaret de ꝯrio cōi vsu loquēdi,& dicit, ꝙ ita ꝯsuluit
collegiū Perusinum & tīdet ad l.in testō cum si.vbi pupillus ap
pellat intestatus, quia illud est verū largo sumpto vocabulo, &
improprie,vt dicit tex.in d.l.j.ita etiam dixit Nico. Neap.in d.l.
ij.§.impuberē.ff.ad Tertu.Sal.in d.l.cum antiquiorib.dicit,ꝙ opi.
Bar.non procederet in ciuitate Bononie qa ibi viget statutū, ꝙ
verba statutorum dnt accipi,sm primum significatū,sed vbi tale
statutū nō vigeret,tunc relinquit cogitandū Ful. ibi tenet ꝯ Bar.,
& dicit,ꝙ in consilijs nunq̃ est sequutus Bart. in hoc ita ēt tenet
ipse in d.l.in testō.Io.de Imo.in d. l. centurio. dicit, ꝙ sibi magis
placet opi.ista ꝯ Bar.& ꝙ tñ vidi consi.Pet.de Anc.& Ant.de Bu.
ꝯsulentiū ꝓ opi.Bar.licet aliqui ꝯsuluerunt pro opi.Bar.licet ali
qui ꝯsuluerūt pro opi.ꝯria,& circa hoc Im. adducit aliqua, q̄ tñ
ꝓ maiori pte cōprehēdūtur ex supradictis.Istam opi.clarius fir-
mat Imo.in d.c.cū tibi.ad fi. & ita ꝯsuluit ipse in quodā suo ꝯsil.
inci.in casu præmisso primo discutiendū est,qs successerit Lud.
&c.Bal.ēt consuluit ꝓ ista opi.in ꝯsi.inci.In Christi noīe amen.si
mater non extat &c. nisi sm eum probaret de cōi vsu loquendi,
ꝙ dicit esse difficile,& tali casu ꝓcederet opi.Bar.& dicit,ꝙ iuris-
ꝯsultus in d.l.j.nō facit aliq̃ fidē de tali cōi vsu loquendi, & istud
cōsilium refert Pe.de Anc.in repe.c.canonū statuta.de cōsti.post
medium in ver.qd dices de patruo.& ibi dicit Pe.de Anc. se plu-
ries pro hac parte consuluisse Bononiæ.& ꝙ Bar.est solus.In istā
opi.ēt inclinat Bal.in l.si arrogator.ff.de ado.& nisi aliter se hrēt
cōis vsus loquendi.Pro ista pte ēt ꝯsuluit Ang.in consi.26.incip.
In Christi nomine statutum excludens &c. & aliqua alia argu-
menta non tamen multū vrgētia formari possent ex dictis doct.

in locis.s.alle.sed pp prolixitatem omitto,& attētis tot varieta-
tib.doct.vr quasi temerariū audere decipere, tñ vt satis apparet
ex prædicta ista secunda opi.est magis cōis,& illā sequor, ꝙ quia
vltra pdicta adduco nā tex.in d.l.j.de suis & legi.dicit,ꝙ intestabi
les accipiūtur pro intestatis.sed ista verba accipere ꝑ tali, seu lo-
co talis,denotant fictionē,& improprietatē.l.j.cū ibi no.ff.de lib
q̄ submodo,& l.interdū.§.qui tutelam.ff.de fur.l.iure ciuili.ff.de
cond.& dem.bñ facit qd no.in d.l.mercis.& ita expsse dixit Bat.
in.d.l.si is qui ꝑ emptore.circa fi.iij.q.princ.ff.de vsuca.& hic fa-
tis denotat tex.in d.l.j.in ver.proprie sed ita est ꝙ statutū loquēs
ꝯ ius cōe in casu vero non extenditur ad casum fictum,qñ illa fi
ctio est inducta a iure cōi,& nō a statuto.l.ij.§.hæc verba.cū glo.
in ver.hrdis.& ibi no.Bar.ff.de neg.gest.bñ facit.l.fi.s.de his q ve.
ęta.& c.suspectū.de rescri.in vj.& latius cæteris quo ad ꝓpositū
nostrū declarauit Imo.in d.l.j.§.lex Fal.ff.ad le.Fal.ꝯfirmo,qa in
casib.in quib.fit extensio de vno casu ad aliud illud ꝓcedit, qn
subest eadem rō in vtroq; casu.l.illud.ad.l. Aquil.c. translato.de
constu.secus vbi non subest eadē rō.l.inter stipulātē.§.sacrā.verū.
sed hęc dissimilia.ff.de verb.obl.nisi aliter.l.ipsa cautum esset:sed
in casu dicti statuti diuersa rō est in ipso pupillo, vel in alio inte
stabili,q̃ sit in eo qui potest testari,qa ille,qui potest testari,si in-
testatus decedit, videtur tacite relinquere hæreditatem illa per-
sonis,quaa sciebat ex forma statuti,ad successionem suam voca-
ri ab intest.l.conficiuntur.& l.si qs cum nullum.in prin.ff.de iu-
re.codi.& ideo tunc talis decedens ab intestato extantibus agna
tis vsq; ad quattū gradū, & extante matre vr non velle relinque
re hæreditatem matris,sed agnatis,ex quo testm̄ nō cōcludit,q
rō cessat in eo qui nō poterat testari q̃ominus ergo in casu nro
dēt fieri extensio de ꝓprio intestato ad intentabilem, cū nō sit
eadē rō i vtroq; casu,& scimus,ꝙ in statuto correctorio,& in cor
rectorijs nō ꝯsueuit fieri extensio de vno casu ad aliū , & qñ est
eadē rō,vel maior iuxta no.in auc.quaa act.s.de sac.eccl.& istam
vltimā considerationem pōdera, qa puto, ꝙ nō inuenies in tuis
codicib.scriptam,& ex supradictis collige rńsionē ad plura ꝯria,
& maxime ad primum,& tertium ar. Nō ob.sm,quartum, quin
tū,& sextum argumentum,qa respondē sm ꝙ dixi. s. referendo
Ang.in d.l.testō & tenet in d.l.credendo.ver. si vero verba essent
condihonaliter prolata,tñ qa fuerunt relata ad personam pupil
li,intelligunt sm qualitatem personę pupilli.l.plenum.§.equitij.
ff.de vsu.& habi. Ad septimum ar.rńd.ꝙ fateor pupillum posse
decedere cum testō vel sine testō,vt dicam in seq.articu.non aūt
poterit decedere testatus,vel intestatus.Ad octauū ar. rńdet Im.
in l.cēturio.ꝙ nos loqmur de verbo,intestatos,nō aūt de verbo,
mutus,vel cecus,vñ postq̃ habemus expsse,ꝙ in testabilis nō ꝓ-
prie est intestatus,nō possumus i hoc a lege discedere.Itē pt ne-
gari,ꝙ motus dicat ille tm̄ qui est priuatus facultate loquēdi,sed
vr mutus ille,q quocunq; loq nō pōt,sicut ēt si a natiuitate, vel
quocunq; sit mutus.d.l.discretis.& idē dico in ceco, vel sm Imo.
pōt dici,ꝙ ille q natus est sine oculis dr cecus, illud est ex cōi vsu
loquendi potius forte,q̃ ex ꝓpria significatione.Nō ob.text.in-
sti.de hære.quæ ab inte.def in verb.oino nō facit exponēdo,siue
qa noluit,siue qa nō potuit,qa rńdeo,ꝙ illa expositio est sm im
proprietatē,vt ibi expsse dicit gl.& nō est bona iductio,quā fecit
Bar.in d.l.j.de suis & leg.qa dico, ꝙ illa lex ꝓbat ꝯ Bart. vt patet
maxime ex his,q̃ vltimo loco adduxi ꝓ ista opi. Ad nonū.ar.rńdeo,ꝙ in d.l.j.non fit extēsio passiua,quo ad q post illā legē ꝯ ius
cōe statuerent,qa lex ibi nō dicit,ꝙ illa,q̃ statuunt in ītestatis ha-
beāt locū in intestabilib.sed dicit,ꝙ intestabiles ꝓ intestatis acci-
piūt,q̃ verba denotant fictionē,vt.s.ońdi:& iō statutum nō extē
dit ad illū casum fictū,vt iā dixi. Ad vltimū arg.rńdeo, ꝙ posito,
ꝙ forma argumēti ꝓcederet, tñ nō ꝓcedit in casu nro: qa nō est
eadē rō in intestabili,q̃ est in intestato,vt.s.approbaui.¶ Nūc ve
nio ad sm art.in quo vidistis opi.Ful.& aliorum doc.quas ipse re
fert tenētiū,ꝙ pupillus,& siles dicant ab intest.decedere,& ēt si-
ne testō ꝓ quo vltra allegata per eos vr tex.in l.sciant.§.de legi.
hære.& l.oēm.§.ad Tertu.& ibi hoc tenet Pau.de Ca.ad idē tex.
an l.qui duos.& in l.vel singulis.ff.de vulg.& pup.ꝓ quo ēt facit,
qa hrditas deferr solū,aut ex testamento.aut ab intest.insti.per
quas ꝑso.§.fi.& l.j.ff.de pe.hęr.in prin. ꝓut ēt ibi br verbū ab in-
te.vt plures libri habent, & iō sine ministerio rubricę dnt de hæ
re.quæ ab intest.defe.vt habetur.in insti.& in lib.auc. non aūt di
xerunt rubricę de hrditatib.intestatorum, & hoc vt gñalr ostē-
derent,& cōprehenderēt ēt hrditates pupillorū,& oium tā testa
biliū,q̃ intestabiliū,& istā opi.approbat Saly.& Ful.in l.cum an
tiquiorib.& refert ibi Sal.verba Pe.Helie. hic tenentis sup quar
to Prisciani,idē vr tenere Io.Cal.in consi.vj.in rub.de consti.ꝯ-
triū vr tenere gl.in d.l.cū antiquioriban vers.fuisse.iuncto tex.ibi
ꝓbat qui succedit pupillo non dr proprie sibi succedi ab intesta.

nec

nec ex testō, & q̄ nō sit dr̄ia inter hæc verba intestatus. & ab intestato est de mente Cy. expresse in l. ij. ℥. q. testa. face. pos. & Bart. in d. l. j. de suis & leg. & Bar. in consi. inci. hæc est copia cuiusdam statuti. &c. & An. in d. l. in testō. & Nico. de Neap. in d. l. intestato. & Albe. in q. ℥. alle. & Pe. de Anch. in consi. 159. & Ang. in d. ꝯsi. 102. & in d. consi. 95. & Bal. in l. intestato. ff. de legi. tut. & in l. ij. in fi. j. si app. pen. mors. interue. & Io. Fab. insti. de hære. quę ab integ. in prin. nihil. tñ ad hoc alleg. Ro. etiam in d. l. in testamento. de test. mil. vult, q̄ nō sit dr̄ia inter illa verba intestatus, & ab intest. sed bñ dicit, q̄ aliud ē in his verbis sine testō, qa pupillus potest decedere sine testō, cū ēt possit decedere cū testō. d. l. patris & filij. cū si & ꝓ hoc dicit eē tex. qa hic ponit ista tanq̄ separata. s. intestatus, & sine testō, dicit ēt Io. de Imo. in d. l. centurio. q̄ ista verba sine testō ꝯueniūt pupillo, qa aliud est esse intestatū, & illud decedere sine testō, alle. istā l. cū inter ista ponat̄ disiunctiua, aut. quæ cōsueuit poni inter diuersa. ar. l. hæc verba ille. ff. de verb. sig. q. cq. d hic dixerit gl. quæ vr̄ male ponderasse dictionem, quæ proprie disiungit nedū verba, sed ēt sensum. vt in d. l. hæc verba. & no. Bart. in l. si is qui ducenta. ℥. verum. in vj. opp. de re. dub. & in l. si is qui ff. de auro. & arg. leg. & ſm istam inductionem tex. iste multum facit pro ea opi. tenui in præcedenti arti. mihi autem in hoc passu videt̄ q̄ prima opi. sit melius fundata per prædicta, & per ꝯns illa sit tenenda in puncto iuris, & præsertim si verum est prout dicit Sal. q̄ gramatici ita teneant, cum iura nō repugnent & authorib. gramaticæ, & poetis. si iura non repugnant standū est. l. in tm̄. ff. de rer. diuis. Non ob. d. l. cum antiquiorib. dum tex. dicit ibi ab intesta. vel ex testō. vel aliter &c. quia illa verba aliter referri dn̄t ad verbū cognitum, sic. s. aliter q̄ ꝓ insinuationē testi, vt ibi ēt exponit Bar. & cōiter alij, quia non est verum, q̄ hæreditas aliter deferat̄, quàm ex testō. vel ab intestato, vt in. ℥. fi. insti. ꝑ quas perso. Non ob. q̄ Bar. Ang. in dictis ꝯsilijs, & Ro. nō faciant dr̄iam inter intesta. um, & ab intestato, qa rn̄det q̄ non curandū qa tenet in dic. loc. q̄ pupillus dicat̄ ab intestato decedere, & nō bene nō mirum ergo si etiam dicāt, q̄ pupillus dicat̄ ab intesta.

7 decedere, & ponunt hęc duo pro eodem in effectu. ¶ †In glo. in ver. incertus, si vera esset rō quæ ponitur hic in gl. sequeret̄, q̄ alternatiua semper dēt in coniunctam resolui. ꝯ. d. l. si hr̄di plures. iō dic q̄ rō huius. l. est illa q̄. dixi sup̄ tex. vñ reprehendit̄ hęc gl. per Iac. But. hic, & tex. hic, in ver. incertus habuit, vt puto aliam ꝯsiderationē q̄ illā q est bis posita in glo. j. q̄ alternatiua dispō dr̄ incerta. l. p̄tor. ℥. aūt. ff. de iniu. & vbi aūt q. illud. ꝓ de ver. ob. vel. intelli̇r hic de certo exitu voluntatis testōris, q̄ iō erat incertus, qa verisilr ipse voluit q̄ liberi excluderent substitutū, sed ex verbis his nō erant clarum imo verba sonabāt in oppsitū, iō disiunctiua resoluit̄ in ꝯiūctā, vt mēs verisilis, & p̄sumpta saluet̄, & certior sit.

8 ¶ †E. ꝯ. gl. al. iste tex. ī ver. fructu p̄mo defraudari ꝯ id qđ no. gl. reputata sin. in l. Lucius. la vltim gl. fi. ff. de her. insti. ſm Ful. hic, sed in veritate non vrget, & isto. arc. scripsi in l. ex facto. ff. ad Treb. & ꝯ dictam gl. etiam allegant q. dam tex. j. ℥. proxi. ibi, sed ad filios.

a **§. Cum autem.** [a] Substō facta ꝑ fideicōmissum generale, vel ꝑticulare liberis nedum l'omis nālib. sed ēt nālib. tm̄ post mortē eorū intelli̇r fcā si ipsi liberi sine ltīmis descentib. decesserunt. h. d. Et ꝓcedit. hic. ℥. ēt si vnus ex liberis testōris grauatus est post mortem suā restituere alteri

b filio [b] testōris, vt sentit gl. in l. j. j. de do. ca. mo. quā ad hoc reputat sing. Io. de Im. & Ro. in d. l. si cū. de do. cā. mor. nā l. cum acutissimi. j. de fideic. q̄ ꝯcordat cū ista loq̄t̄ qn̄ filius est grauat' restituere ex̄neo. Adde q̄ licet ipsi nō allegāt ꝓ hoc est casus ī l. cū auus. ff. de cōdi. & demō. ad quē tex. ēt non aduertunt Bal. in d. l. cum acutissimi. vbi hic dubiū format, & ꝑ mēdicata suffragia decidūt illud, q̄ dixi. s. nō alle. tex. in d. l. cum auus ꝓbat̄ ēt ex no. per gl. & doc. in d. l. j. de do. cā. mor. q̄ iste tex. habet locum ēt in do. causa.

c mor. [c] pro quo ēt facit iste tex. ad fi. q. dicit istā decisionē ꝓcederet ēt in legatis, & fideicōmissis ꝑticularib. & legata donationes dn̄r l. legati. ff. de leg. ij. & eadē vr̄ esse rō in dona. cā. mor. q est in legatis, & illud q̄ dr̄ hic in fi. de legato particulari nō reperit̄ alibi ſm Bal. in l. cū acutissimi. Et ad limitationē vel declarationem huius tex. vide Bar. in l. qui filiū. ℥. Sabinus. ff. ad Tre. per illū tex. qui nō est alibi ſm Ang. Aliam limitationem, & declarationem ad istū tex. habes per gl. ij. in d. l. cum acutissimi. & aliam hēs hic per glo. iij. Quo ad reliqua quæ in tnā huius. ℥. dici p̄nt me remitto ad ea q̄ scribūt doc. maxime ꝑ Imo. in l. ex facto. ℥. si quis rogatus. ff. ad Treb. cum ꝯcordā. & addi. quas ibi dedi, & ibi plene tangitur, an nālis excludat substitutū & magis cōiter tenet̄ opi. Azo. hic relata per glo. cui qōni accedit alia dubia qō. ¶ Quid si aliquis est institutus & si decesserit sine filijs legitimis, & nālib. est sibi datus

d substitutus, ꝯtingit eum decedere cū filio legitimato [d] an excludat̄ substitutus. Io. de Cal. in cōsi. suis super tit. qui filij sint legi. an in ꝯsi. j. tenuit q̄ non, & idē tenuit Bal. in l. Lucius. la. ij. & ibi aliquid per Imo. ff. de hęr. insti. & idem Bal. in l. si ita quis. ℥. is cuius & ibi etiam aliquid per Imo. & Paul. de Ca. maxime in lect. bon. ff. de lega. ij. & idem Bald. in l. si quis posthumus. in princ. ff. de liber. & posthumis. & sequitur Saliyc. hic. & Ioan. de Imol. in l. ex facto. in princ. de vulga. & pup. & in d. ℥. si quis rogatus. in fin. & Petr. de Anch. in consi. 306. inci. in Christi nomine, circa primum dubium. & Pau. de Castr. in d. l. cum acutissimi. Contrarium tenet Iacob. de Are. quem sequitur Ioan. Andr. in addi. Spe. in tit. de suc. ab. intesta. ℥. fi. & Alber. de Rosa. hic & Bar. in cōsi. inci. Viso instrō locationis & Bal. in l. Gallus. ℥. si eius. ff. de libe. & posthu. & Angel. in disputatione nobilis quidam genere. & Ant. de But. in c. per venerabilem. post medium. in ver. alius autem effectus. &c. q. filij sint legi. Petr. de Anch. in repet. c. canonum statuta. de constitu. post medium. ver. quid si statutum loquitur de filijs, & in consi. 215, quod incipit in Christi nomine, videtur prima facie. & in consil. 179. & Paul. de Castro in d. ℥. si quis rogatus. & in suo. consi. 218. incip. in Christi nomine, super puncto isto plura subtiliter &c. & in consi. 243. incip. in Christi nomine, videndum &c. & dicit Imo. in d. ℥. si quis rogatus. & d. l. ex facto. in principio quod hæc est communis opin. & probatur maxime in authen. quib. mo. na. effi. sui. in ℥. & quoniam variæ. &c. & in ℥. reliqui. & in ℥. illud. & in ℥. adoptionis. & in ℥. liceat, in auc. qui mod. nat. effi. leg. cum si. vbi iura volunt, q̄ nihil differant ltimati & legitimis, [e] & q̄ ea quę sunt concessa legitimis concedant̄

e ltimatis, limitantur tñ prædicta doc. in dic. loc. nisi testator dixerit sine filijs ltime natis, qa tunc non cōprehēderet̄ ltimatus, qa non

ADDITIONES.

a Tho. Dip. ¶ Cū aūt. An aūt iste tex. & sites hn̄t locū qn̄ ꝑsona ex̄nea est a testōre grauata. & an qn̄ est institutus filius, & ex̄neus. & simul grauati, an subintelligat̄ cōdō &c. vide plene ꝑ Bar. Soci. in l. cū auus. ff. de cōdi. & de. & no. qa habet de facto sibi casum in tā indua. & vide Pe. de Cor. in consil. 297. in iij. vo. inci. non alienū. & an in ista l. sit fictio, vel ꝑsumptio, vide Barth. Soci. in l. cū auus. vide Andre. Barba. in l. cū acutissimi. C. de fideic. an aūt hēat locū in filio naturali, & in nepote tātū, vide Barth. Soci. in d. l. cū auus. & in consi. 182. in ij. vo. inci. licet filia fœmina vera qb suppositis. & Alex. in consi. 104. in j. volu.

b ¶ Alteri filio. Adde Lu. Ro. consi 370. incip. in ꝓposita consideratione, & ista, vt ibi per eum. & dictā extensionē sequitur Are. consi. 106. vers. ex his infert, & extende, vt ibi per eum, & iuxtam autem do. Ias. h. d. dubitare de extensione huius. l. facta per Bal. in l. cum acutissimi vt substitutus excludat̄ [illegible] dic q̄ clare prædictam extensionem refert, & sequit̄ Pa. de Ca. consi. 255. inci. vr̄ dictā. d. iam. nec ob Pe. de Anc. consi. 45. per ipm alle. quia ib alia concurrebant, vt ibi per eum & vide eundē Anc. consi. 41. in fi & q̄ voluit consi. 327. [illegible] Quod s. cōsultū est ꝓ dubitatione tñ ꝓdicta. d. Ias. faciūt scripta ꝑ Ant. de Bu. cōl. 29.

c Tho. ¶ In do. cā. mor. Vide Ias. hic in sui. extensione, & adde q̄ illa sunt procedunt in quolibet ꝯctu, vide And. Barba. in l. cum acutissimi. C. de fideic. & procedit etiam in do. inter viuos. vide Bar. Soz. in d. l. cum auus. & ꝓcedit ēt in emphiteuta, vide Ias. in l. j. ꝯ. de iure emphiteutico in versi. x. quo si aliqs a ecclia.

d Fran. Cur. ¶ Filio ltimato. Adde tu q̄ cōis opi. est. q̄ substitutus nō excludit̄, vt per Alex. vide Pa. de Ca. in consi. 223. & in consi. 225. q. dicit ita tenere oēs cu. consi. 168. Pe. de Anc. consi. 236. Cal. consi. suo. in tit. qui filij sint legi. & adde Bald. in consi. 318. in ij. parte. Ang. in consi. 73. in prin. Alex. consi. inci. circa primū dubiū, & consi. 67. inci. consideratis his. & consi. 94. in j. vo. & eundem in consi. 87. inci. visis cod. in ij. vo. Barb. consi. 37. in j. vo. & vide ipsum Alex. in c. per venerabilem. in ij q. prin.

e Fran. Cur. ¶ A legitimis. Vide in l. ex facto. in apostil. meis, vbi melius examinat̄ materia & adde q̄ licet legitimato faciat quē hēri ꝓ legitimo, nō tñ facit eū eē natū ex legitimo mr̄im onio, ita Bar. i cōsi. hic ꝓalle. q̄ est numero lxxv. & Bal. & Pa. de Ca. in l. fi. ℥. de his q̄ ve. eta. impe. & Bal. in l. cum acutissimi. & in l. eā. q̄ j. de fideicō. & adde consi. Pau. de Ca. hic alle. alterū est numero. 235. & alterū. ccxxvij. & vide Ant. de Bu. in c. per venerab. consi. 37. ver. sed posset esse dubiū vbi hr̄, q̄ statutum loquēs de legitimo nō cōprehēdit legitimatū per rescriptū principis. & sequit̄ Pau. de Ca. consi. 123. incip. sup eo q̄ post loco tñ, vbi dr̄ de legitimo mr̄imonio oportet qualitatem limitationis concurrere ipe natiuitatis, & q̄ processerit ipe ltimi mr̄imonij ex doctrina Bar. in d. l. ex facto, & l. l. præcipimus. ℥. sane j. de app. tex. cum gl. in c. statutū in prin. in ver. canonis de rescript. & per illam rōnem consuluit Pano. in quodam consi. suo inci. in Dei noīe amē in qōe quæ vertit̄, q̄ nō est impressum. q̄ statutū disponēs filias esse contentas, quoquo rebdito statutib. filijs natis ex ltimo mr̄imonio nō hēt locū stāte filio ltimo q̄ est no. nec obl. si in priuilegio ltimationis dr̄etur, q̄ habilitaret eū ac successionē, ac si esset de ltimo mr̄imonio natus, quo casu. dēret haberi, ac si esset de ltimo mr̄imonio ꝓcreatus a prin. ar. l. cū ex ōne. de excu. tu. & l. imperialis. ℥. de nup. & vt dicit Bal. vtrobiq. qa rn̄det, vt dicit Abb. Pan. in d. cōsi. q̄ in dubio princips nō intelli̇r tollere statuta ꝑticularia, & illa verba hēat, ac si esset de ltimo mr̄imonio ꝓcreatus dn̄t intelligi i dispositis a iure cōi nō dispositis ꝑ statuta loci, & bñ facit do Bar. in l. si mancus. ℥. legat bal. ff. de adul. ex q. bus infert ltimatū, authoritate principis nō dēre ꝯseq bñ ex statutorum, qa dicit Imo. in l. Gallus. ℥. & q. d. si tm̄. vbi statutū differt a iure cōi, tunc nō extēdit̄ ad casum fictū. d. l. principmus. & ꝓcedit doc. Bar. in l. oēs ppli. ff. vbi verū est ſm. vel ꝑter ius cōe trahit̄ ad casum fictū, vbi est eadē rō. all. in An. in c si. de elec. li. vj. in nouella. & ibi vide Im. & Gem. & adde q̄ bñ facit, q̄ dicit Alex. post Bar. in l. j. ℥. hic aūt. & in ℥. de illo. ff. ad Tre. & Bened. de Plūb. i sua disp. inci. cū statuto Pisano caueat̄. in ij. dubio. & vide Bar. in d. l. oēs ppli. dū loquit̄ de eo q hr̄ ꝓ ciue. & adde tu qn̄ appōne legitimorū veniat ltimatus, & vide ꝑ Alex. in ꝯsi 60. ver. venio ad aliud dubiū. & ibi qđ in statutis. i cōsi. 128. i ij. vo.

non dr legitime natus, facit q legit, & notat in c. Innotuit. de ele. limitat et Ang. & Ant. de But. in dic. lo. nisi testator eet nobilis, vel in dignitate cõstitutus, vt ibi p eos, de qua mã et vide aliqd p Ant. de But. & Imol. in d. c. innotuit. Et Bal. in l. j. j. de dona. cã mor. & in c. in pñtia. de pb. & Imol. & do. de San. Gemi. in c. grãdi. de sup. negli. pla. in vj. & p Pau. de Cas. in l. fi. s. de his, q ve. eta. Imp. & qa e multũ lõgus articulus, & sup eo isto anno satis late ꝯsulẽdo scripsi, sequẽdo cõez op. & rñdẽdo ad oĩa obiecta, iõ pp plixitatẽ omitto, & volẽtib. consiliũ illud dabo. ¶ Noteus et id qd dicit Iac. But. & post eũ Sal. hic p tex. i versi. pr efficiat. nã dñt p istũ tex. pbari, q vnũ relatiuorũ dat intelligere aliud, & iõ infe runt, q statutum dicens q si qs rapuerit filium non suum decapitet, non hẽbit locũ in eo q rapuit vnum carentem pre, addo Bal. in l. cum acutissimi. pall. in ver. & no. q istud statutũ &c. vbi ad hoc allego no. p gl. in l. eius q m puincia. in ver. defuncti. & q ibi Bar. circa prin. ff. si cer. pet. & licet dictum in se sit verum, tñ iste tex. parum facit, & male probat.

Alexan. LEX VII.

1. *Condictio causalis, vel mixta sufficit q semel impleatur, etiam testatore viuente, licet implementum non durauerit.*
2. *Legatum factum alicui, si ingrediatur monasterium, an debeatur, si semel ingressus est, sed postea exierit.*
3. *Legatum factum a muliere, si efficiatur vidua, an si semel effecta est vidua, & postea nubat, perdat legatum.*

1 SI quis hæredem. † Sufficit ꝯdõnem cãlẽ, vl mixtã semel impletã fuisse, et testõre viuẽte, licet implemẽtum non durauerit. h. d. ¶ In tex. ibi, filia subaudi prout declarari in l. si pr. in textualib. s. c. vbi de hac. l. mẽtionẽ feci. ¶ In gl. ibi, sicut dãdo &c. intelligas hoc verũ qñ e ꝯdõ ptãnua in faciẽdo, q sit reiterabilis, secus si nõ sit reiterabilis puta si manumiseris seruum tuum, quia tunc non refert, an viuo testatore, an mortuo, fuerit adimpleta. l. sub ꝯdõne. §. quotiens. in ver. mortuo. ff. de cõdi. insti. bñ facit. l. cũ ita facta. cũ gl. in vers. pmiscuas. & ibi hoc expresse no. Bar. ff. de cõd. & de. & q no. Bar in l. iij. in princi. ff. de adi. le. & Imol. in l. ij. ff. de condi. & demon. ¶ In ea. ibi. §. versum. sol. vt hic p Cy. & Ia. Bu. & dici põt, q ibi factum erat immediata cã agẽdi de in rem verso, ideo non hr pro facto, si nõ durauerit, sed hoc factũ non erat immediata cã agẽdi, sed ꝯdõ implendi testm, tiis distõ colli ex l. ꝯdõnib. pupillus. in prin. & ibi declarat Bar. in ver. vl. istud &c. ff. de ꝯdi. & dem. Vel solue sm Ful. hic, q isti casus sunt diuersi. ¶ † Ex glo. q a hic dr, q sufficit condõnẽ eẽ semel impletã, licet nõ duret, & cõcordat. l. cum vxori. j. qñ dies leg. ce. lõ inducit p Bar. hic ad q. si mulieri relictum fuit sub cõdõne, si tale monasteriũ ingressa fuerit & ingrediatur monasterium, & postea exeat, [a] an dẽat hre relictum, & vr q sic p istã. l. tñ Bar. arguit in ꝯtrarium, de. l. reprehẽdenda. s. e. vbi relictũ fuit sub cõdõne, si diuerteret a marito, certe si diuertit, & postea reddit ad maritum vr ibi tex. velle. q nõ põderat legatũ, q a cõdõ erat turpis, & sic innuit ille tex. q secus eẽt si ꝯdõ illa non eẽt turpis, & ideo Bar. relinquit. q. indecisam. Bal. & Sal. hic tenent, q perdat relictum, q a sua culpa deficit condõ, seu cius pseuerãtia, p d. l. reprehẽdenda. & ar. l. Mæuia. ff. de mã. te. & l. q sub ptextu. s. de sacros. ec. & ad istũ tex. rñdet maxime. Sal q debet intelligi qñ mulier diuertit sine culpa sua, sed per culpã mariti, Ang. et hic tenet, q priuet legato, si sine iusta cã exeat. secus si ex iusta cã, puta, ut trãsiret ad arctiorẽ rlam, iuxta. c. licet. de reg. itur. ¶ Idem vr velle Ang. in cons. 169. inci. Corradus. & approbauit Ang. in qbusdã lec. rñsionẽ. s. datã ad istũ tex. s. q hic intelligat qñ mulier ex culpa mariti, & ex iusta cã diuertit, als secus. Ful. hic vr tenere, q quotiescũq; ista exeat monasterium in quo in effecta erat monacha p pfessionẽ, q a alr nõ dr pprie ingressa monasteriũ, facit licet ipse nõ all. c. ad apostolicam. de reg. & nn. Bar. in auc. si qua mulier. s. de sacros. ecc. in versi. venio ad aliam gl. nihilominus non pdat legatũ, q a cum legatum acqsitũ fuerit monasterio, cuius ptãre mulier eẽ reperit i pe purificatç ꝯdõnis. l. si vxorẽ. j. de cõdi. inser. nõ e ꝯueniẽs, q p egressũ auferat legatũ qsitũ monasterio. alle. in ar. §. sed hic in prin. in auc. de sanc. epis. bñ facit. l. inter antiq. s. de vsufr. p q lege, ita et tenet Pau. de Ca. hic volens, q si et mulier exeat, & ad aliã regulã trãsit. tñ legatũ remanet apud primũ monasterium p illam legẽ, & nõ debet secundo monasterio. [b] Ad q vltimũ vide plura no. p doc. in c. q a te. de cler. coniug. & rñdet Ful. ad d. l. reprehenda. q ille tex. nõ dicit ꝯtrariũ, sed solũ tex. ibi arguit a maiori. q. d. ibi tex. si nõ diuertisses, habuisses relictũ, qto magis hẽbis, si diuertisti, licet ad maritũ reddas, vel rñdet q vbi appareret, q adimpleuisset ꝯdõnẽ aio nõ pseuerandi, vt si in terminis hui legis mulier ꝯxisset mrimonio, vt cõsequeret legatũ aio tñ diuertendi a marito, tũc legatũ non dẽret ar. l. debitor. ff. de pig. & in hoc casu posset pcedere in ductio quã faciũt doc. sm Bal. & Sal. de l. reprehẽdẽda. & dicit Pau. de Ca. q si incõtinẽti diuertit mulier a marito psumit ꝯxisse mrimoniũ aio diuertẽdi. ar. l. si vẽtri. §. fina. ff. de priui. cre. & p ꝯñs legatũ nõ debet, nisi iusta cã diuertẽdi supuenisset, & cum opi. Ful. & Pau. de Cas. vr p oia concordare Imol. in l. in substõne. ff. de vulg. & pup. vbi p eũ post Ang. ibi, & vr bñ loq. iõ cum ista opi. trãseo, & Io. de Imol. ibi dat aliã rñsionẽ ad l. reprehẽdẽda. ¶ † Tãgit et ibi Ang. & Imol. qd si testõr legat mulieri, si efficiat vidua, an si semel effecta e vidua, & iterũ nubat, pdat legatũ [c] vide ibi, & aliqd p Bal. in l. fi. in ij. no. j. de indi. vid. tol. p illũ tex. no. & ibi et p Pau. de Cas. & p Bal. in l. Titius. in prin. ff. de excu. tuto. & p Ang. late in consi. 74. incip. Cõstãtinus Herculani. &c. & ibi Ang. inter cætera dicit, q ipse intelligit istã l. in muliere, q absq; sui culpa diuertit, si ꝑsupponamus, q testator disposuerit, q mulier deberet nubere certç psonæ, cui testõr puidere voluit. sicut ipsi legatariæ, als si certã psonã, cui nuberet nõ expssit testator sufficit nupsisse, licet nupta nõ duret et sui culpa, vt hic, qñ testõr legatario puidere voluit, & idẽ dicit de ea, q monasteriũ intrauit, q a aut testõr sentit de certo monasterio, & sui culpa exiuit, & pdit legatũ, aut de nullo certo monasterio, & tũc nõ pdit legatũ, et si mulier sui culpa exeat, ut. s. dictũ e sm eũ, nisi aliud ex ꝯiecturis appareat, & sic vr Ang. i d. cõs. tenere ꝯ id qd no. Bal. & expssius. Sal. hic, qui voluit, q ista l. intelligatur quando mulier diuertit sine culpa sua, & tamen hic testator non expressit certam personã, cui nubere deberet, vnde illa distinctio Ang. forte non e vera, & et illud q ipse dicit de exeunte de monasterio, qñ testator non sentit de certo nõ pcedit p ea q. s. dcõ nõ. n. debet monachus facto suo ꝑiudicare monasterio in iam acqsitis. l. seruus. s. de pac. iunctis no. p Imol. in c. cũ olim. de priuil. Inducit etiam ista lex. p Cyn. & alios ad q. de qua vide per Bar. in l. si fideiussor. §. meminisse. cum concordan. de leg. j.

ADDITIONES.

a Tho. Dip. ¶ Postea exeat. Vide And. Barb. in c. ꝑfssis. de pbe. & Soci. in cõsi. 22. in ij. volu. incip. visa diligenter, versi. confirmatur & dicit Archi. in cap. sancimus. 12. q. 2. q vouens ingredi religionem satisfacit. si ingreditur, & exit, & vide sanctum Thomam de Aquino, secunda secundæ. q. 139.

b ¶ Monasterio. Adde q nec a primo monasterio potest habere dotẽ quã dedit primo, sed bene potest petere ad sustentationem vitæ, ne sit onerosa secundo monasterio sm Ant. de But. consi. 76. dicit tñ Bal. consil. 9. de regula, q datum tempore ingressus monasterij habet tacitam conditionem, si ingressus duret, & q data per ingredientem monasterium probationis causa recuperantur per ipsum egredientem, & q maritus intrans religionem recuperat omnia, cum ab vxore repetitur, & ibi concludit, q pater recuperat dotem datã in filiæ impuberi monenti ante professionem, & prædicta faciunt ad corroborationẽ eorum, quæ adducit. h. d. Ias. per opi. But. q aliud sit intrare, aliud profiteri.

c ¶ Perdat legatum. De hoc vide Ant. de But. consi. 35. x. legitima. vt ibi per eum, & per bal. consi. 223. 2. lib. & consi. 318. 4. lib. vbi an legatum, si vidua remansent, requirat perpetuam viduitatem. & an sufficiat primum implementum, absque perseuerantia, vide q voluit Anto. de but. consi. 20. Old. consi. 163. & consi. 21. & 141. Pau. de Cas. consi. 172. & 179. & inquantum d. Ias. hic ponit de casu transmisso Pau. de Cas. de legato facto filiæ, si vidua erit, si fuit vidua, & postea nupsit, vide eundem Pau. consi. 259. & inquirunt ponit an sufficiat, q delegatio sit facta existenti in dignitate tempore delegationis, licet postea desinat. vide quæ posui in apostil. ad Ioan. de Imo. in clemen. & si principalis. de rescrip.

Alexan. LEX VIII.

1. *Institutio facta sub conditione, vel modo, vel demonstratione inferius exprimendis a testatore non vitiatur.*
2. *Verbum esto, & verbum eris, in quo differant.*
3. *Legatũ nõ vitiatur pp falsam cãm, nisi cã exprimeretur p modũ cõditionis.*
4. *Voluntas testatoris potius seruandum est, q scriptura.*
5. *Promissio mihi facta de decem scdm q ego declarabo, si nõ apparet de declaratione, an possim agere ego, vel hæres meus.*

1 SI testamentum. ¶ † Instõ facta sub condõne, vel mõ, vel demõstratione inferius exprimendis a testatore non vitiat, licet postea nõ exprimat. Si vero exprimat condõ et in fine testi. reddit istõnẽ ꝯdõnalẽ, sicut si a pri. fuisset apposita. h. d. ¶ In glo. ibi, in l. ij. &c. sir. in alio casu dãnat op. Marcelli, tñ illa sol. nõ procedit, q a iuriscõsultus in d. §. tãdẽ transit simplr cũ Marcello, & correctio e euitãda. Secunda vero sol. põt sustineri eo mõ quo hic declarabat Bart. & plenius Ang. hic. Nec huic sol. ob. text. in ver. morte ꝑuentus. q a rñde, q si fuit morte ꝑuentus quominus pficeret testm, sz testm pficit q uis morte ꝑuẽt fuerit anq in alia scriptura declarasset fines, & formã certaminis, vt hic in ver. aliã. sm Ang. & Ful. & bñ omitto aliã rñsionẽ datã p Pau. de Ca. hic dicentem, q tex. hic ad fin. in vers. morte ꝑuentus, loquitur qñ omisit apponere demonstrationes rei legatç, secus qñ omisit exprimere condõnes, quç concernunt substantiã rei legatç, quas.

exprimere

exprimere fuit pollicitus, & ita procedit ɔ̃riũ, quia hoc non placet pp istum tex. in uers. certaminis formã iunctis iurib. dicẽtib. ꝙ imperfectio rõne voluntatis reddit testm̃ nullũ. l. s. & l. ex ea. ff. de test. l. furiosum. §. q test. face. pos. ¶ †In ea. ibi, hẽs eius ſm cõdõnẽ &c. si hẽs i gl. f. 3. &c. & tũc gl. vr̃ facere dr̃ia ; iter verbũ, esto & verbũ, eris, q̃ distõ ñ ꝓbaẽ lege, & est ɔ̃ tex. in l. qñ indignũ. ff. de testa. Si aũt hẽs in glo. hr̃s eris sub condõne &c. i. l. si cõdõnẽ. j. in scripsero, & tunc colligit hic, Bar. ex hac gl. ꝙ licet dictio, si faciat cõdõnẽ. l. si mihi, & Titio. in prin. cum si. ff. qñ dies lega. ced. tñ secus est in dictione ſm [a] vt hic, & in c. Abbate. de ver. sign. de quo dic vt plenius ꝑ Bar. in extraua. ad repri. in verb. ꝓut. & aliquid ꝑ eum, in l. eum qui. §. Iulia. de consti. pe. & ibi ẽt Bal. & ꝑ Cy. in l. fi. j. de ɔ̃hẽ. & cõmit. stip. & aliq d ꝑ Bal. hic, & ſm istam so. hẽs, ꝙ qñ testator dicit, instituo, si condõnes. j. ascripsero, & testator condõnes non ascribat, deficit instõ, ut d. §. tãtundem. nã defectus conditionis facit deficere dispositionem, ut ferre per totum istum titulum, ergo debet deficere ista instõ, quia non fuit adimpleta condõ denotata ꝑ illa verba, si ɔdõnes. j. ascripsero, & istud tenet hic Bar. & expressius Ang. & Pau. de Cast. hic. Sed tñ ɔ̃num vr̃ tex. in l. ij. in prin. ff. de hær. insti. ubi testõr plures instituit sub hac cõdõne si partes. j. ascripsero, dr̃ ibi, ꝙ si testõr partes non ascripsent, hñr illi pro institutis æquis portionib. pure, ac si simplr̃ fuissent instituti. Pau. de Cas. hic rñdet ad illam legẽ, ꝙ ibi testõr duo considerauit. s. instõnem, & partium distributionem, vñ si ibi deficit ſm remanet instõ sine partib. hic aũt testõr non considerauit, nisi vnum. i. instõnẽ. ꝓ hoc vide Bar. q in effectu idem uelle vr̃ in l. Stichum q meus erit. ff. de lega. j. Nã relatiuũ iunctum verbo futuri tp̃is idem operatur, ꝙ dispõ cum expressione condõnis, ut d. l. Stichum. & tñ in d. l. ij. uidebaẽ dici ɔ̃rium, nã ibi hr̃ ꝙ si dico, institio vos ex partib. quas ascripsero, nullis ascriptis partib. instõ remanet pura. rñdet Barto. in d. l. Stichum. ꝙ in d. l. ij. institõ fuit pura, sed distributio partium ad q̃ tñ referebaẽ relatiuum erat condõnalis, non mirum ergo si in nullis partibus ascriptis instõ remanet pura, & deficit partium distributio, ergo cum paria sint dispõnẽ fieri ꝑ condõnem, vel ꝑ relatiuum iunctum uerbo futuri temporis, sequiẽ ꝙ d. l. ij. intelligitur qñ testõr dixit, instituo uos ex partibus, si partes. j. ascripsero, & sic condõ fuit adiecta distributioni partium. non aũt simplici instõni quasi voluerit dicere testõr, si partes non exprimam instituo sine partibus, & pro hac opin. facit q a in d. l. ij. parificari vr̃ illa instõ qñ fuit facta ꝑ relatiuum uerbo futuri temporis iunctum, & qñ fuit facta ꝑ condõnem, si, & sic utroq; casu debet intelligi qñ condictio fuit adiecta distributioni partium, vt sonat ille tex. iungendo primum rñsum cum secũdo. ¶ †Pro ista opi. glo. hic ẽt facit, quia in simili uidimus, ꝙ licet falsa cã non uitiet. legatum tñ fallit qñ exprimitur ꝑ modum cõdõnis. l. demõstratio falsa. §. ꝙ aũt. ff. de condi. & dem. & licet istud mihi magis placeat pro sustinenda hac gl. approbata a doc. hic & ẽt fateẽ Imol. in d. l. ij. ꝙ quidam tenent istam opi. licet ipse non faciat mentionem de ista glo. nec de opi. Bart. hic tñ magis cõis intellẽ doc. in d. l. ij. est in ɔ̃rium, quia intelligunt ꝙ ideo ibi defectus condõnis non facit deficere relictum q a pendebat a ptãte testõris in supplementum illius condõnis, q̃uis non impleat vr̃ eum penituisse, ꝙ dispõnem cõdõnalem fecerit pro quo est glo. in l. si quis ita hẽdem scripserit. ff. de hær. insti. & istã opi. tenet ẽt Imol. in l. cum pr̃. §. fi. ff. de leg. ij. volens ꝙ in terminis huius. l. licet dispõ eẽt cõdõnalis, tñ quia implementum huius condõnis. i. ascribere ɔdõnes pendet a ptãte testõris, nõ deficit instõ licet ɔdõnes nõ ascribantur. Pau. de Ca. ẽt. in d. l. ij. expresse tenet ɔ̃ istam glo. non ex illa rõne, quia pendeat implementum ɔdõnis a ptãte testõris, quia illa rõ sibi non placet q a ſm illam rõnem sequereẽ ꝙ si testator dixit instituo te, si ascendam capitolium. & testõr non vult ascẽdere, ꝙ substõ remaneret pura, q ipse putat falsissimũ eẽ. Sed reprehendit istam gl. eo, q a ista instõ instituo sub cõdõne si ɔdõnem. j. ascripsero ɔtinet condõnem concernentem potius qualitatem quã substãtiam instõnis, q a instõ põt fieri absq; eo q ascribatur cõdõ, & ideo cum condõ instõnis non concernat substantiam, sed qualitatem non vitiat instõnem licet condõ deficiat, & istam dici eẽ rõnem. d. l. ij. q̃ ronem dicit doc. non considerasse, nam in casu p̃dicto fuit adiecta condõ non substantiæ instõnis, sed illi qualitati importatę ꝑ illud verbũ sub condõne quasi senserit testator, ꝙ si conditionem nõ ascripserit instituebat sine cõdõne, sicut qñ dixit, instituo ex partib. si partes ascripsero, secus qñ dixit instituo si condõnem. j. adscripsero, q a tunc condõ non põt referri, nisi ad substantiam instõnis quo casu ꝓcedit glo. hæc. Tñ sustinendo gl. istam cum qua hic vñr transire doc. põt rãderi ad alleg. in ɔ̃rium, & primo ad d. l. ij. & ad d. l. si quis ita scripsero cum glo. fi. ꝙ ibi condõ intelligebaẽ adiecta distributioni partium non substantiæ instõnis, & probari vr̃ in l. vteẽ ex fratribus cum seq. & ibi no. ff. de consti. & huic intellectui ẽt adheret Rap. in d. l. ij. vbi ɔ̃ intellm̃ Bar. ad d. l. ij. adducit l. cũ tale. §. falsam conditionem. ibi, ꝙ si post testm̃ testõr pecuniam exoluat &c. ff. de condi. & demon. Non obst. ẽt huic gl. illud ꝙ dicit Pau. de Cast. in d. l. ij. quia ista gl. loquiẽ qñ institutio fuit facta per hæc verba, instituo Titiũ si cõditiones. j. ascripsero. Et sic conditio fuit adiecta substãtiæ institutionis non aũt fuit adiecta qualitati dicẽdo instituo Titium sub condi. si conditiones. j. ascripsero. Et super istis considera, q a sunt subtilia & necessaria ꝓ intellectu. d. l. ij. & d. l. Stichum. & huius. l. ¶ †In ea. ibi, sed pure hęc sol. non est bona, q a ſm eam potius seruareẽ scriptura quàm volũtas testõris, ꝙ fieri non debet. l. quotiens. post prin. ff. de hære. insti. sol. alr, ut per Bar. in d. §. tantundem. q̃ sol. amplia, vt ibi ꝑ Io. de Imol. s. ꝙ vbi testõr añ actum testandi dixit ꝙ vulebat instituere Titiũ sub condõne, non tñ dixit sub qua cõdõne, & postea simplr̃ instituit ante longum interuallum non valebit instõ, nam ꝓ pure instituto non hẽbiẽ, q a pure nolliẽ instituere, nec pro pure instituto sub cõdõne: q a non constat de qua condõne senserit iõ rõne erroris, & incertitudinis vitiaẽ, vt j d. §. tantundem. & sim̃ est in l. ita stipulatus. in prin. ff. de ver. obl. Sed testõr hic non dixit añ instõ. quare in instõne adijceret condõnem tp̃e instõnis, imo hic qñ faciebat instõnem, dixit ꝙ postea adijceret condõnem, & postea non adiecit, valet insti. vt pura, q a vr̃ penituisse, ut hic, cum ista sol. vr̃ concordare Ful. & Pau. de Ca. hic. ¶ †Quæro iuxta hãc. l. quid si promittis mihi recipienti pro eo quem declarabo, [b] postea non declaro, an possum agere ego, vel hẽs meus ac si a prin. stipulatus fuissem, Bal. in d. l. j. in fi. prin. ff. de pac. hanc q. format, & decidit ꝙ sic, ad ꝙ inducit. l. aij. j. de ɔ̃hẽ. & cõmit. stip. quam dicit ad hoc eẽ no. Pro hoc facit hæc. l. arguendo de ultimis voluntatibus ad contractus quod fieri potest.

ADDITIONES.

a Thom. Dipl. ¶ Scd̃m. Vide Bal. in l. edita. C. de eden. & plene Fel. in c. ij. & seq. de rescrip. ubi uide plenissime.

b ¶ Declarabo. Vide q̃ uoluit Pet. de Anch. consi. 126. & de dictione. scd̃m de qua. j. in prin. fit mentio, uide ꝙ uoluit Pau. de Cas. consi. 322. Old. consi. 121. & inquantum d. la. hoc dicit sibi nõ placere decisionem Ang. & Pau. de Cas. dum uoluit, ꝙ ualeat confessio facta alicui, prout antecessores sui soliti erant tenere, & si tenor antiquarum concessionum non appareat, quia in pensione requiritur expressio & certificatio ipsius, uide ꝙ uoluit bal. consi. 340. iij. lancipien. quidam ciuis Florentinus ubi ponit ꝙ fiat aliqua ordinatio, & dicatur scd̃m formam iuris cõis, & statutorum si per ius commune nec per statuta aliquid inueniatur dispositum qualiter debeat fieri.

Iustinia. LEX IX.

1 *Substitutio tacita pupillaris an, & quando admittitur contra matrem.*
2 *Mater an possit venire ad successionem per ius accrescendi.*
3 *Substi. vulg. facta per verba generalia, si hæres non erit, quod importet.*
4 *Mater quando est data cohæres in testamento excludit substitutum.*
5 *Substitutio tacita vulgaris, an & quando matrem excludat.*

CVm quidam. †Tacita pupillaris non admittiẽ ɔ̃ matrem dum viuit sed si mr̃ añ mortem impuberis exijt de medio admittitur substitutus. h. d. ſm cõem opi. gl. & doc. ſm q̃ euenit in hanc. l. casus tacite pup. substi. cõprehensę in vulgari facta per illa verba, si posthumus non nascetur. Bart. tñ dicit ꝙ iste intellectus non couenit huic literæ ꝑ quatuor rõnes, quas hoc vide ꝑ eum, & ideo dicit, ꝙ intellectus huius. l. est, ꝙ hic euenit casus substi. vul. non in casu expresso a testõre, sed euenit in alio casu tacite comprehenso sub alio expsso, q a posthumus natus est, & añq̃ adiret decessit in pupillari ætate, & sic euenit casus vulga. substi. q a institutus non fuit hr̃s, nam subst. vulg. facta in vnũ casum. prout fuit hic, cõprehendit tacite alium ꝑ quẽ ipse institutus non sit hr̃s. l. Gallus. §. & quid si nñ. ff. de libe. & posthu. & plenẽ tradit Bar. in l. j. in ij. q. prin. ff. de vulg. & pup. cum concor. Vñ si isto tacito casu qui euenit mr̃ fuit data cohr̃s filio excludit substitutum vulgarem, & ſm hanc lec. hoc intendit, vulgaris expssa in vnum casum porrigiẽ ad alium nõ expssum, nisi sit in medio mr̃ q̃ fuit cohr̃s data instituto. h. d. ¶ †Et ſm istũ intellm̃ hæc lex redditẽ sm. ſm Bar. in d. l. j. in iiij. q. prin. ver. q̃ro q d de vulgari partim expssa, vbi repetiẽ istũ intellm̃ sed doc. cõiter ibi cũ q b. trãsit Imol. in c. Ray. in mã vulgaris. de test. reprehẽdũt istũ intellm̃, nã ſm Bal. hic, cu mr̃ tãq̃ cohr̃s hẽret venire ꝑ ius accrescendi, si filius suus nõ fuit hr̃s nã alr̃ quà ꝑ ius accrescendi videreẽ ꝙ venire nõ posset, ne testõr decedat ꝑ pte testatus, & ꝑ pte intestatus. Sed in terminis huius. l. ẽ falsum ꝙ mr̃ dẽat posse venire per ius accrescẽdi, q a substõ excludit uenientẽ ꝑ ius accrescẽdi, vel. l. ij. §. si duo. ff. de bo. pos. ſm tab. l. pe. ff. de inuil. tes. ẽt si talis substõ sit tacita, vt subtilr̃ ꝓbat tex. no. licet Bal. eũ hic nõ all. in l. fi. in versic. pariẽ ve. j. de hær. insti. quẽ ad hoc ꝑ no. põderat Bal. in 34. q. Sed ad istud

ad istud rñdet Bar. q istud verũ ẽ rõr, sed fallit qñ mr ẽ data cohæres, vt hic. Alia rõne mouet Bal. & Pau. de Cast. hic ꝯ Bar. qa ſm intellm Bar. intelligendo istũ tex. de tacita vulgari nõ erit curandũ, an filius decessisset in pupillari ætate, hẽditate non adita, sed solum erit cõsiderãdũ. q ipse non fuit hrs, vñ idẽ iuris fuisset, si ipse fili quocũq; non fuerit hrs, uel decedẽdo, vel repudiãdo, hẽditate non adita, ẽt post pupillarem ætatẽ. Sed Impator hic põderat, q filius hic decessit in pupillari ætate, ergo oñdit voluisse hic tractare de substi. pupil. in qua ẽ necesse, q filius in pupillari ætate decesserit. Nec ẽ curãdũ ad hoc, ut pup. subst. locũ hẽat. q pupillus fuerit hrs, vel non: sed sufficit, q impubes decedat, ẽt si non fuit hrs, vt pbat p Bar. in d. l. j. in uer. quartus effectus &c. p l. Iul. de acqr. hær. & no. Bar. in d. l. ij. in ver. iiij. qnt q b. verbis. &c. ff. de vulg. & pup. Et hæc rõ stringit satis, licet ipsi non ita declarent. Alia rõne non pcedit ille intellm Bar. qa ſm suũ intellm, si filius non fuit hrs mr hẽret venire p ius accrescẽdi, vt dixi, ergo licet mr decessisset añ impuberẽ debuisset trãsmittere illud ius accrescendi ad hẽdẽ suum. l. si ex plurib. ff. de suis & leg. cuius cõtrariũ dr hic in fi. & põderat Ang. hic istã opi. ꝯ Bar. hoc ẽt approbo rõne satis efficaci, vt mihi vr, nã iste pupillus decedẽdo hẽditate non adita trãsmitteret ex potẽtia suitatis hẽditatẽ ad quoscũq; suos hẽdes, nõ obstãte q pupillus hẽret cohẽredẽ extraneum, qa datio cohẽdis extranei non tollit effectũ suitatis, quo ad impediẽdũ trãsmissionẽ hẽditatis non aditæ ſm cõem opi. vt pbatur in l. si fratris. j. de iu. delibe. & ibi Bart. plene, & in l. si filius q pri. ff. de vulg. & pup. Et sic ẽt si mater non fuisset in medio pupillus trãsmisisset istam hẽditatẽ non aditã ad quoscũq; suos successores, & per ꝯñs non posset admitti substitutus ex vulgari, qa ius trãsmissionis hẽditatis non aditæ substitutũ vulgarẽ excludit, qa licet institutus non fuerit hrs p se, tñ ex psona sua facit aliũ hẽdem p trãsmissionem ſm oẽs ꝯclones, vt pbãt Bar. & alij. in l. cũ pponas. s. ti. pxi. & in d. l. j. in versi. itẽ dubitatur q d si institutus decessit &c. text. aũt. h. d. q non extante mre substitutus admittitur ergo non põt intelligi de substituto ueniente ex vulgari. Nec dicat q isto casu non poterit hẽre locum trãsmissio ex potentia suitatis, eo qa p dationẽ substituti vulg. sublata eẽt extinia suitatis. l. si filius hrs. & ibi plene p doc. ff. de libe. & posthu. quia rñdeo q illud ẽ verũ, nisi qñ verba substi. vulg. sunt expssa tñ in casu impotentiæ. i. in casu quo filius non põt eẽ hrs, put fuit in casu huius. l. vt patet hic, in ver. si non posthumus natus &c. qa tunc non tollit suitas, vt p Bar. in l. Gallus. §. & quid si tñ. ff. de liber. & posthu. circa med. uer. sed ꝯ dato &c. & Bal. in d. l. cũ ppo nas. & Im. in d. l. si filius hrs. & l. si pssa. ff. de hær. insti. Præterea ꝯ intellm Bar. ẽ tex. hic, in ver. eius per quẽ apparet, q tractabatur hic de hẽditate pupilli cui succeditur p pupillarẽ, & non de vulgari p quã succeditur testõri, insti. de pup. substit. circa princi. Ad

3 idem tex. hic, in verbo, luctuosam inducendo, ut hic p Bal. † Nõ ob. rõnes alle. p Bar. & primo non obst. prima rõ, qa licet p d. l. pcib. q fuit Diocleniani fuerit inductum añ istã l. q ẽ Iustiniani, q tacita pupillaris non excluderet mrẽm. Tñ plura inducit hæc lex, q non erant clare decisa, p l. pcib. ut hic p Bar. & inter alia inducit hæc. l. vnũ sing. ſm Bal. & Ang. q nedũ subst. vul. facta p illa verba gñalia, si hrs non erit continet tacitã pupillarẽ, sed ẽt si fcã sit vulgaris tñ in vnũ casum, puta in casu impotentiæ, seu in casu non nascendi, ut hic. Cõprehendit ẽt tacitã pupillarẽ in casu quo nascatur, & in ætate pupillari decedit, cui pupil. substit. satis uidebant repugnare verba vulg. subst. factæ, p verba de q b. hic in tex. Et in hoc lex ista non est alibi ſm eos, & ita ẽt licet ipsi non dicant, põderauit hãc l. Bart. & hic, & in d. l. j. in iij. effectu substi. vul. Non ob. scdã rõ Bar. s. q tex. hic non dicat q hẽditatẽ adiuerat pupillus añq decederet, qa rñdeo, q nec ẽt dr hoc in text. q repudiauerit, vñ licet non adiuerit hic non impedit hẽre locum pup. subst. p d. l. Iul. & dixi. s. & dato q non adiuisset, trãsmisisset, & p ꝯñs indistincte debuisset excludi substitutus veniẽs ex vulgari, vt iã dixi. Tertia rõ Bart. ẽ multũ fragilis, & non concludit, & tollitur rõ sua p verbũ eius positũ in tex. & p alia q addixi p cõi opi. Ad vltimã rõnẽ Bar. dũ dicit q tex. hic. in fi. in ver. substõnẽ loqt in singulari, & fi de vnica tñ, et non de duab. ut hic per eũ. Rñde. q hic Impator in fi. ꝯsideranit conceptionẽ verborũ testõris ſm q non erat, nisi vna substõ. s. vulgaris, licet ſm iuris interpretationẽ cõprehẽdet ẽt pupillaris, Vel hic Impator locut' est in singulari, habito respectu q in genere vna erat substõ comprehẽdens ẽt sub se duas spẽs substõnũ. s. vulgarẽ et pupillarem.

4 ¶ † In gl. fi. ibi. l. pcib. etc. hæc ẽ cõis opi. & sequẽda, Fulg. tñ tenebat, q mr non excludit substitutũ venientẽ. n. tacita pupillari, qa bñ repit, q substitutus dimittit ex tacita pupillari. l. iã hic iur. ff. de vul. et pup. et l. quis. j. e. Sed non reperit lex, q dicat, q mr pferat tali substituto, pterq in casu huius. l. s. qñ mr ẽ data cohrs in testõ et rñdet ad l. pcib. ibi, dũ, tex. dicit ad te. s. matrẽ eius oĩno ptinet successio etc. q illud rñsum intellr in filio maiore, vel q non erat in ptãte cui facta fuerat vulgaris, et sic non poterat cõprehendi tacita pupillaris. Non mirum ergo si substitutus non potuit excludere matrem, cum expirauit vulgaris p aditionem instituti. et dicit ipse, q ꝯ cõem opi. ẽ tex. hic q alr fuisset fact' de indubitabili. si uerum fuisset, q tacita pupillaris non excluderet mrẽm ẽt qñ non eẽt mr cohrs instituta. Pro ista opi. ẽt Ful. in l. ij. j. n. pxi. ponderat ibi eẽ tex. nã ſm eũ, si in casu. d. l. ij. substõ fuisset fcã soli filio impuberi, porrigeret ad pupillarẽ, et excluderet mr, ut sentit ille tex. ergo ibi matris interuentus non est ille qui impedit substi. pup. sed sola imparitas psonarũ. Pro ista opin. ẽt fortiter facit tex. in l. quis. j. e. vbi extabat mr, & filius impubes. et tñ ibi psupponit q si substi. vul. fuisset facta soli impuberi potuisset admitti substitutus ex pupillari non obstante mre. Sed a cõi op. non discedo, maxime p illã. l. pcib. & velle intelligere illã legem, q dum loqt de vulgari intelligat q filius erat maior. dum aũt loqt de pupillo intelligat de alio filio pupillo est violare illum tex. q loqt de vnico eodẽq; filio. Et hoc ẽt cõprobat p d. l. pcib. in ver. oĩno. nã si non intelligeret ibi, q ille eẽt filius pupillus, & q in pupillari ætate decessisset, non spectasset oĩno successio ad mrẽm, qa potuisset testari, & aliũ instituere hẽdẽ, nam dictio, oĩno, idẽ importat, q indistincte, seu oĩ casu. l. si cũ excep. §. quatenus cũ gl. in uerbo, oĩno. ff. q me. cã. l. vbi aũt. §. fin. & q ibi gl. ff. de verb. obl. l. j. cũ gl. j. quo & qñ iud. & in c. ex parte. el. j. ff. de offi. deleg. & adde q dicã in l. pcib. in no. Non obst. q hæc. l. eẽt de indubitabili, qa ad hæc colliguntur duæ rñtiones, ex no. p Barto. hic & dixi. s. & vt dicit Ang. in d. l. j. de vul. & pupil. non fuit hæc

a lex superflua, qa hic poterat eẽ dubium. an tacita pupillaris * excludat mrẽm qñ fuerat mr instituta p pte quasi testõr sic videret voluisse eã eẽ contentam pte q ei dedit, quo non obstãte Imperator hic decidit, q non excludatur. Non ob. l. ij. j. nt. j. qa loqt de substõne reciproca, seu breuiloqua facta imparib. quo casu, si cõprehendisset pupillarẽ in psonã impuberis. Bñ fatẽdũ eẽt, q illa talis pupillaris exclusisset mrẽm, qa dr pupillaris, non tacita, sed expssa verbis gñalib. s. p illa verba gñalia, vos inuicẽ substituo, q pñt intelligi, tã vulgariter, q pupillariter. l. Luci', & ibi no. de vul. & pup. & hic in gl. Et de isto casu dubitatur in l. ij. j. ti. pxi. sed nos loqmur de tacita pupillari cõprehensa in vulgari, q pupillaris ẽ oĩno tacita: qa non poterat dici comprehẽsa in illis verbis, si filius meus hrs non erit, Titium substituo, qa illa verba, si filius meus, hrs non erit, non adaptãtur ad cõprehẽdẽdũ casum, si filius hrs erit, & in pupillari ætate decesserit, licet iura velint ea cõprehẽdi ex mente testatoris, vel dic. q in l. ij. nõ erat dubium, verum p pupillarẽ excluderetur mater, sed an in illa substõne cõprehẽderetur pupillaris, & deciditur ibi, q non ob dispatitatem. Sed qñ sit vulgari expssa bene cõprehenditur tacita pupillaris, licet mater sit in medio, sed effectum nõ hẽt ꝯ matrẽ volentem succedere impuberi vt pbatur in l. nrã. & plenius declarat Bar. in l. Centurio. de vul & pup. Nec ob. ẽt. d. l. quis, qa rñde, q ibi nõ dr, q Helia vxor testõris eẽt mater Firmiani. Poterat. n. eẽ nouerca, & sic tex. ille non concludit, vel dic q ibi duplex respectus excludit substitutum. s. existẽtia matris, & disparitas qñ euenit casus pup. subst. Vel tertio dic q ille text. vult q nedũ ibi tacita pupil. non hẽat effectum ꝯ matrem, prout in l. pcib. sed ẽt vult, q ob disparitatem psonarum quibus facta fuit subst. vulg. nullatenus comprehenderetur tacita pupillaris, & hoc est q indu cit illa lex. Sola autem existentia matris quando facta est subst. vulg. impuberi non impediret comprehendi subst. pu. tacitam, quis non haberet effectum ꝯ matrem, vt hic. Est etiam aduertẽdum, q in casu d. l. quamuis. mater erat cohæres data, quo casu omnes fatentur, q si comprehenderetur tacita pupil. non excluderetur mater, vt hic igitur non potest dici, q in casu illius. l. tacita

5 pupillaris excludat matrem. ¶ † In eadem in fine habes ex glos. not. quòd tacita vulgaris excludat matrem, & per talem vulgarem tacitam comprehensam in expressa pupillari non succedi-

6 tur pupillo in bonis pupilli, de quo dic, vt plenius per Bartol. in dict. l. prima in quar. quæstio. in versicu. quæro, an tacita vulgaris comprehensa in pupillari expressa, & cæte. & per Baldum in l. sæpe infra de iure deliberand. & in l. eam quam infra de fideicommissis in versicu. sed nunquid illa, &c. hic per eundem. qui ponit hic etiam aliquas quæstiones, quas plenius prosequitur Bartol. in d. l. prima & secunda. ff. de vulga. & pupil.

ADDITIO.

a Thom. ¶ Pupillaris. Adde Bar. Soci. in consi. 33. in j. volu. incipien. circa prædictam consultationem. versi. viij. cum versi. seq. & Maria. Soci. in consil. 190. incipiẽ. præsens consultatio. in ij. vol. & Io. de Imol. & Pet. de Eubel. in c. Raynu. de test.

¶ De impuberum & alios substitutionibus. Rubr.

1 *Substitutio fideicommissaria improprie dicitur substitutio, quia substitutio dicitur secunda institutio, sed fideicommissaria institutio non est secunda institutio, sed est quoddam fideicommissum,*

2 *Substitutionis appel. proprie loquendo, non venit fideicommissaria.*

¶ †Sup rubr. ista possent p̄mitti aliqua ad cognitionē substōnū. de qb. vide p gl. in §. qua rōne. insti. de pup. subst. & gl. in c. Rayn. in ver absq; lib. de test. & in c. si pr̄ in ver. absq; deductione. e. ti. li. vj. de quo vide ēt aliqd p gl. in rub ff. e. & p Bal. hic. & inter cætera dicit, q substō fideic. licet appellet̄ substō. l. gn̄alr. §. cū aūt & q ibi gl. in verb. substituit. s̄. ti. j. tn̄ illud est improprie, qa substō dr̄ scd̄a instō. l. j. ff. e. sed fideicōmissaria instō nō est scd̄a instō, sed est quodā fideicōmissum. & idē dicit Sal. hic, & iō tex. in rub. s̄. ti. ij. ponit disiunctiuā inter verbū, substōnib. & verbū, restōnib. p verbū, restōnib. denotatur fideicōmissum, & disiūctiua ponit dēt inter diuersa. l. hæc verba illa. ff. de ver. sig. †Et p hoc dicit Pa. de Ca. hic, q si statutū faceret mētionē de substōne, nō intelligeret̄ de fideicōmissaria. qa verba statuti dēnt ppie accipi, vt dixi i l. gn̄alr. i pri. nisi rō subiectæ mat̄ę aliud suaderet, q ī verba impropriant̄, & intelligunt̄ s̄m subiectā mām. l. si vno. in prin. ff. loca. l. insulā. ff. de p̄sc. ver. c. ꝯstitutus. de reli. do. Adde q p opi. Bal. & Sal. bn̄ facit gl. in rub. ff. e. q̄ dixit q nq; cē spēs substōnis, inter quas nō ponit fideicōmissariā, licet postea de ea mētionē faciat, tn̄ his nō obstātib. puto alr̄ dd̄m, videlicet q aut q̄nt̄ an fideicōmissari⁹ dicat̄ ppie hr̄s substitutus, & dico q nō: qa nō est proprie hr̄s scd̄o institutus. ita loqi. l. j. ff. e. & pbat̄ in l. postulante. §. j. in ver. loco hr̄dis. & in ver. quodāmō. ff. ad Tre. & in l. si filius. §. j. ff. q cū e. Aut q̄rit̄,

2 an fideicōmissarius dicat̄ substitutus, ᵃseu ac fideicōmissaria substō, dicat̄ substō, & dico, q sic, qa ēt in legatis fit substō, & tn̄ nō ē scd̄a hr̄dis instō. l. vt hr̄dib. de le. ij. l. Titius, & Seius. & duab. ll. se. ff. de hær. inst. p hoc facit, q dicimus q verbū, substituo, est verbū cōe. s. ad directā & fideicōmissariā substōnē. l. iam hic iure. ff. e. inducēdo, vt ibi p Bal. & alios post eū, & no. gl. in l. p̄cib. j. e. Nō ob. id qd̄ hr̄ i rub. s̄. ti. j. qa r̄nde p id qd̄ hr̄ i ru. s̄. de ser. & aqua cū gl.

ADDITIO.

a Fran. Cur. ¶Substitutus. Aduerte tu, & adde quia contra hanc decisionē Ale. facit tex. in l. recusare. §. Titius vbi substitutio. & fideicommissum, ponuntur, vt diuersa. ibi ex substitutione magis, quàm fideicommisso. & tex. in l. generaliter. ibi substitutionem eorum, vel restitutione. s̄. tit. j.

M. Aelij. Anto. LEX PRIMA.

1 *Partes adiectæ in institutione censentur repetita in substitutione.*

2 *Inter nomina appellatiua, & propria, quando fit distinctio, an ita procedit in legatarijs, sicut in hæredibus.*

1 Cum hæres. †Partes adiectæ in instōne repetitę cēsent̄ in substōne. h. d. & dicit mā huius legis, vidit p Bal. & doc. in l. turpia. §. fi. ff. de le. j. vbi inter cætera alle. q no. gl. in l. ita liber. §. fi. ff. de sta. li. & no. gl. in l. nōnūq̄ hic allegat. in gl. & oino. vide in mā casum sing. ff. e. l. cohr̄di. §. q in discretis. & tex. no. in l. Lucius. §. pr̄ ad Treb. & ibi hēs q partes adiectę in inst. vulg. intelligunt̄ repetitę in substōne fideicommissaria, vide ēt tex. sing. & ibi gl. in l. qui ples. la. j. ff. e. & ibi hēs q in casu huius. l. q substituti ita demū venire pōt ex substōne ad p̄tē repudiatā p cohr̄dem si ipsi substitutii partes suarū substōnū agnouerūt hēs ēt ibi, & in l. seq. q in dubio vocati vīr p noīa appellatiua nō p ppria. de hoc ēt p Bar. in. l. an̄ pen. ff. de duo reis. vbi aliqua alia ponit in hac mā. & p Sal. in l. si. j. c. post Cy. & ēt hic. & illud q dr̄ in gl. hic in nominib. appellatiuis pcedit ēt si essent noīa appellatiua nō denotantia hr̄ditatē, vt pbat̄ in d. l. Lucius. §. Meuiā. q reputat ibi Bal. singulare. & idē pbat̄ in l. si hr̄s noīatim. in verbo enumerati. ff. de le. j. & ibi pōderat Bar. & p illū tex. dicit fornus cap. in d. l. turpia. §. fi. q si dixisset testōr Titio substituo, vel Titios grauo. est pinde ac si essent vocati per noīa appellatiua, qa nō est facta enumeratio, & ad hoc reputat

2 illū tex. esse sin. in l. q cū plures. ff. e. ¶ †Et vltimo adde q ista dist. inter noīa appellatiua, & ppria non ita procedit in legatarijs sicut in hr̄dib. vn̄ licet qn̄ grauant̄ hæredes distinguatur vt. s̄. in d. l. turpia. tn̄ secus est in legatarijs, qa ēt si per nomina appellatiua grauent̄ intelliguntur grauari viriliter, nisi onus esset in trisecuni. i. de re legata. l. vnica. §. sed vt manifestet̄. cū glo. in verbo vitali. j. de cadu. tol. & non reperitur alibi s̄m Pau. de Cast.

Sceuen & Anto. LEX II.

1 *Substitutio breuiloqua, seu reciproca facta personis in paribus non continet pupillarem in persona impuberis, sed in persona omnium continet vulgarem tantum, quæ poterit omnibus fieri.*

2 *Substitutio breuiloqua quæ fit per hæc verba, vos inuicem substituo, si est facta personis quibus omnibus non poterat fieri pupillaris, comprehendit vnā substitutionem tantum. s. vulgarem, & per consequens non comprehendit fideicommissariam, post aditam hæreditatem.*

1 Hæreditatem. †Substō breuiloqua seu reciproca fcā p̄sonis ipatib. non cōtinet pupillarē in p̄sona impuberis, sed in persona oium ꝯtinet vulgarē tm̄ q̄ potent oib. fieri. h. d. ¶ In tex. ibi intestati. de hic tex. mentionē feci in l. gn̄alr in prin. s̄. tit. j. vbi videas q no. ¶ In tex. ibi pubertatis. tex. vult denotare tpa pupillaris ętatis vsq; ad pubertatē patet ex lr̄a, q̄ q̄rit de subst. pup. p quā succedit̄ pupillo, vt inst. de pupi. circa prin. ¶ No. q qn̄ eadē ōro refert̄ ad duas, vel plures p̄sonas dēt talr̄ intelligi, q eūdē effectū ęqualr̄ operet̄ in oib. illis p̄sonis vt hic. & in l. quis. j. e. & in l. iā hic iure. de vul. & pu. q limita, vt dixi in l. in testō. ff. de test. mil. vbi est

2 similis tex. & vide ēt q dixi de hoc tex. in l. fi. s̄. ti. prox. ¶ †Not. ex isto tex. ibi in vnū casum dūtaxat &c. & exp̄ssius in d. l. iā hoc iure in ver. in vulgarē tantūmō casum in q substō breuiloqua quæ fit per hæc verba, vos inuicē substituo, si est fcā p̄sonis qb. oibus

a nō poterat fieri pupillaris ꝯphēdit vnā substō. tm̄. s. vulgarē, ᵃ & p ꝯn̄s nō cōphēdit fideicōmissariā post aditā hr̄ditatē q̄uis illa oibus pariter fieri potuisset & istud tenet Barto. & cōiter doc. hic, Dy. & Ba. in. l. q plēs. la. j. ff. e. vbi r̄ndent ad illū tex. q videbat̄ facere in ꝯrium, als ꝯcor. vt. j. pxi. subiungā. Fallit tn̄ hic nisi cum substōne breuiloqua esset iuncta substō compendiosa, vt qn̄ adijcit̄ aliqd̄ verbū importās tractū tpis, vt qn̄ testator dixit, qn̄cūq; alter vestrum decesserit vos inuicē substituo, nā tunc p p verbū cōpendiosam cōprehendet̄ post aditā hęreditatē fideicōmissaria substō q̄ in cōpendiosa ꝯtinet̄. l. p̄cib. in fi. j. e. c. Ray. de test. & hic volunt Bar. in l. Lucius. in in iij q. & melius in pe. vel antepe. q. ff. co. & in l. si arrogato. in repe. ff. de adop. & p Bar. in l. centurio. ff. e. q. qua q̄nt ad cōpēdiosa substō ꝯtineat vulgarē, iūctis his, q̄ ibi tāgit in ver. seq. & p Cy. & Gui. de Cu. in d. l. p̄cib. in mā reciprocę. & ēt p Ray. & Nic. de Neap. & Bal. in l. iā hic iure. §. fi. idē Bal. in l. in testō. in iij. q. s̄. de test. mil. vbi ēt tāgit an breuiloqua facta personis impuberib. ꝯtineat pupillarē in p̄sona impuberis qn̄ cū breuiloqua est coniuncta compendiosa. de quo ibi plenius dixi, & Pa. de Ca. hic circa illam, q repetit ea, quæ ibi dixit. cuius opi. ibi reprehendi. & p ea quæ. s̄. dicta sunt. Imo. in d. c. Ray. in materia exēplaris, reprobat id qd̄ dixit Bal. in l. humanitatis. in ver. secundo quærit̄ si testōr. &c. j. e. vbi tenet Bal. q si testōr dicat filiū meū hæredem instituo, & ei Titium substituo. quod ista substō comprehendat nedū vulgarē si filius repudiat, sed etiam fideic. si filius adeat, qa verbū substituo. est cōe & sic aptū est ꝯprehendere fideic. vt d. l. gn̄alr. §. cū aūt, & ibi no. in ver. substituit. nā s̄m Im. & recte nō vr̄, q Bal. bn̄ dicat, qa sicut qn̄ fcā ē simplex substō reciproca p illa verba vos inicē substituo, ꝯprehēdit̄ tm̄ vulgaris, & nō fideicōmissaria, vt hic, & d. l. iā hoc iur̄ ita eadē rōne dēt eē i p̄dicto casu. & dico q hic exp̄sse tenet Bar. in l. cēturio. i q. s̄. alleg.

ADDITIO.

a ¶Vulgarem. De hoc per Ang. consi. 109. & 153. per Pau. de Cast. cons. 152. & 355. per Rap. Cu. consi. 16. Lu. Ro. consi. 131 per Alex. consi. 17. ij. lib.

Alex. LEX III.

1 *Hæc verba, si hæres non erit apposita in substitutione vulgari intelliguntur, si licet ex testamento.*

2 *Legitimā an possit petere filia sibi dari a substituto, si repudiauit hæreditatem.*

3 *Legit mam, si hæres reseruat in repudiatione hæreditatis, an valeat repudiatio.*

1 Haeres instituta. †Hæc verba si hēs non erit apposita in substi. vul. intelligunt̄. s. ex testō, iō si institutus repudiat ex testō, facit locum substituto, nec p̄t institutus succedere ab intest. si q d tn̄ sibi debebat̄ a defuncto, illud totū a substituto petere pōt. h. d. ¶ No. q cā testati p̄fert̄, causæ intestati, fallit in casu. l. si q s hēs ita instituat̄, si lĭtimus. ff. de hær. insti. ¶ †Quærit hic Cy. & Ray. vtrum hęc filia q̄ repudiauit hr̄dita-

a tem a substituto possit petere dare lĭtimam ᵃ sibi de quo vide per Bar. in l. j. in iiij. q. prin. in ver. itē quæro, an in aliquo ꝯcurrant institutus, & substitutus. ff. e. & in l. gerit. in. iiij. q. in prin. ver. ad s̄m &c. in l. pro hr̄de. post prin. in aliqb. loc. ff. de acq. hære. & in l. qa poterat. ff. ad Tre. & vera & cōis opi. vr̄ esse illa q̄ tenet Bar. in dictis locis, de quo ēt per Bal. in l. j. s̄. qn̄ nō pe. par. & ibi per Ro. & per Bal. in l. scimus. in prin. ff. de inof. test. in v. q. & in l. Pa. §. quartam. ff. de inof. test. & in l. quandiu. la. j. ff. de acq. hære. per Ang. in l. si pater. s̄. titu. j. & in d. l. Pap. §. si conditioni. & consi. 8 t. incip. in Christi nomine subtiliter &c. & per Saly. & Pau. de Ca. in l. qm̄ in prior b. s̄. de inof. test. & Pe. de Anch. in consi. 300. inci. in Christi nomine ex sola vulgati. per Abb. Mo. in c. Ray. ad fin. de test. per Pau. de Ca. & Ro. in l. j. ff. de acqui. hæred. & per Paul. de Ca. in consi.

ADDITIO.

a ¶Legitimam. Adde eundem Ale. consi. 187.

3 in consi.254.inci.in Christi noie visis actis.¶ † Quærit ãt hic Bal. qd si filius dixit,repudio hẽditatẽ salua mihi legitima , an vitiet repudiatio in casu in quo non poterat habere legitimam repudiando hẽditatem,& dicit ꝙ sic,& idem tenẽt Mod.ꝑ no.ꝑ gl.& doc.in l.ij.ff.de acq.r.hẽd.Adde ẽt istis ea q̃ scripsi in d.l.q̃a poterat.¶ Vltimo ad hanc.l.vide gl.& Bar.in l.suum.j. de iure delibe.

Alexan. LEX IIII.

5 Substitutio vulgaris ex pressa facta simul impuberi, & alteri,cui non poterat fieri pupillaris substitutio non continet tacitam pupillarem in persona impuberis, ob euitandam inæqualitatem.

2 Substitutio vulgaris in quibus casibus non comprehendat tacitã pupillarem.

3 Substitutio vulgaris comprehendit tacitam pupillarẽ, q̃n vni soli filio fuit fcã.

a 1 QVamuis. ᵃ Vulgaris † expressa facta simul filio impuberi,& alteri cui non poterat fieri pupilla.substi.non continet tacitam pupillarẽ in persona puberis ob euitãdã inæqualitatẽ.h.d.Et vide de hac.l.vt dixi in l.fi.s.tit.j.sup gl.fi.& ista lex differt a l.ij.s.eo.q̃a hic loqr̃ de 2 vulgari,& ibi de reciproca.¶ † In gl.hic,in verb.decesserit.in fi.ad de ꝙ hic in tex.ẽt hñr duo casus,in q̃b.in vulgari non comprehẽditur tacita pupillaris. Vnus est q̃n apparet ꝙ de mẽte testantis, fuit ꝙ non comprehenderet, & ad hanc voluntatem probandã, cum tendat ꝓbõ ad declarationem voluntatis testõns,sufficerẽt duo testes ſm Bal.& Sal.bñ facit.l.hẽdes palam in §.si q̃d post.cũ gl.in ver posse.ff.de test.& no.Bar.in l.ij.in ver.q̃ro , & reuoco in dubium,ꝙ &c.ff.eo.Bal.in l.ꝑcib.j.eo.vbi ẽt ꝑ Ang.& Sal.& per Bar.in l.ex testõ.s.de test.mil.& erit sufficiens coniectura voluntatis testõris,si testõr dixit,substituo vulgariter tñ , nam tunc nõ comprehenderetur pupil.ſm Ful. hic ꝑ ꝑ dictionem taxatiuam, & dicam.j.l.ꝑxi.& ibi addam alium casum . Aliut est casus hic, in quo non comprehenditur pupil.s.q̃n vulgaris est facta duob. imparib.ꝙ qualiter intellr̃,dicam cũ gl.fi. Alius casus est , in quo substitutus vulgaris nõ põt venire ex tacita pupillari.s. q̃n mr̃ est 3 in medio,de quo fuit visum in l.fi.s.ti.ꝑxi. ¶ † In gl.fi.ibi,sed fallit rña hoc casu &c.sed dic ſm Pet.& Cyn.ꝙ immo fallit, q̃a licet sit verum q̃n vni filio soli facit testõr substi.vulg.comprehendĩ tacita pupillaris,si ipse erat pupillus,vt hic in prin.tñ si instituat vnum filium impuberem & alium puberem,seu ex̃neum hẽdẽ, licet sub duab.enumerationib. separatim substituat ambob.vulgariter , vr̃ substituere filio impuberi in casu tñ in quo ex̃neo substituit.i.vulgariter tñ rõne inæqualitatis seruãdæ,q̃a non refert,an fiat cuilibet substõ separatim , & singulariter,an ꝑ pluralem locutionem fiat simul ambobus,q̃a pluralis locutio resolui tur in singularem,vt d.l.falsa.§.fi.ff.de ꝯdi. & dem.alle.in gl.Sed Ray.Iac.Bu.Bal.Ang.Sal. & cõiter doc.hic tenent ꝯ̃rium,sequẽtes opi.gl.idem ẽt tenuit gl.in l.iam hoc iure. in ver.intelligant. ad si.iũcto tex.ff.eo.& dicit Ray.hoc,ꝙ de hic est tex.in d.l.iã hoc iure.ibi,dum tex. dicit ita.n.in altero vtraq; substõ intellr̃ &c. & hic tenet Bar.ibi.& cõiter doc.ꝑ alia rõnes,quæ ibi vide ꝑ Bar.& idem tenet Ang.Sal.& Ful.in d.l.in testõ.& hic innuit tex.in d.l. iam hic iure.§.si alr̃.ibi,dũ dicit,hoc cõiverbo eos inuicem substi tuo &c.a ꝯ̃rio sensu,& sic cõis conclusiu est, ꝙ si separatũ ẽ facta substi.vulg.duob. disparib. in ꝑsona impuberũ comprehendeĩ tacita pupillaris.Non ob. ꝙ hr̃ in d l. falsa.§.fin.q̃a r̃ndeři põt,vt ꝑ Bar.ibi,cũ quo trãsit Sal.in d.l.testõ.& eãdẽ r̃nsionẽ vr̃ ponere Iac.Bu.hic,& Bar.in l.seruũ.§. si pluriũ in prin.ꝑ illũ tex.ff. si q̃s cau.vel ſm Bal.& Sal.hic, r̃nde, ꝙ illud ꝙ dr̃ in d.l.l.falsa.ꝓcedit, nisi mens loquentis ꝑ̃sumaĩ in ꝯ̃riũ rõne æqualitatis seruandæ inter illos q̃b.facta est simul substõ ꝑ pluralẽ locutionem, & licet Bal.& Sal.non dicant,ista fuit ratio posita ꝑ gl.fi.in l.hoc articulo.ff.de hær.insti.ad q̃d ẽt vide Bal.in l. pe,in primo no.j.e.& in l.j.j.de ꝯdi.inser.& ꝑ Bar.in l.scire debemus in ꝓopp.ff.de verbo.obl.vel r̃nde ſm Ful.& Pau.de Ca.ꝙ pluralis locutio resoluiĩ in plures singularitates talis tñ ꝯdõnis , & naẽ qualis erant sub illa plurali locutione,sed ita est, ꝙ sub plurali locutione , substõ vulgariter facta nõ cõprehendat pupillarẽ, vt hic, ergo & resolu b ta in singularitatem nõ comprehendit,ᵇ & ꝑ̃dicta ꝓcedunt ,ſm vnum intellm̃ gl.hic,q̃ remanet declaratus ex ꝑ̃dictis,hẽt tñ hęc gl.aliũ intellm̃ , iũcto tex.ſm Bar.q̃ hic reputat hũc intellm̃ esse singularem,videlicet ꝙ ista gl. & tex.iste velit , ꝙ substõ vulgaris facta ꝑ hæc verba,si mihi filius,& vxor hẽdes nõ erunt. Publius hẽs esto,importani,ꝙ non põt hr̃e locũ substi. vulga.nisi copulatiue ambo non sint hẽdes:secus si vnus tñ non sit hẽs , q̃a ꝑ ius accrescendi ꝑ̃ferĩ cohẽs substituto,& istum intellm̃ expsse sentit gl.fi.iũcto tex.in d.l.hoc articulo , & dicit ibi Bar.ꝙ istud ẽ ꝑ ꝑ copulatiuã,&c, q̃ reqrit ꝯcursum vtriusq;.l.si hær. plures.ff.de ꝯdit. insti.fateĩ tñ Bar.in d.l.hoc articulo.ꝙ iste tex.hoc non aperit, & ꝙ gl.hic istum intellm̃ habuerit, collr̃ ex eo ꝙ gl. alle.l. cũ q̃dã.

Nec mirum si ita est in substi.vulg.q̃a non videtur testõrem voluisse ꝑ substi.vulg.prohibere ius accrescendi, q̃a habet locũ inter duos hæredes vno repudiante, & hoc quando ẽ facta duob. copulatiue,vt dixi,ideo videmus,ꝙ aliud ẽ in substõne fideicommissaria facta duob.post mortem eorum , q̃a q̃primũ decesserit vnus adita hęreditate,habet locũ in ꝑsona illius substõ fideicõmissaria.l.Lucius.§.Gaio.ad Treb. q̃a tũc post aditam hæreditatem non ẽ tractandũ de iure accrescendi , & an ista sint ita indistincte vera plenius explicat Bar.in l.hæredes mei.§. cũ ita.ff.ad Treb.& in l.pe.j.eo.vbi veniet declarandũ . Sed tenendo istũ intellm̃.q̃mo r̃ndebitis ad l.Fal.§.fi.vide Bar. in l.pe.j.eo. vbi r̃ndet, & an bene respondeat videbimus , primus tamen intells̃ datus ad istam glo.est magis de mente gl.& conuenit literę.

ADDITIONES.

a Thom.¶ Quamuis. De intellectu istius.l.uide Bal.in consi.204.& seq.& Mod. hic.& in c.Rav.de test.

b ¶ Comprehendit. Vide.ẽ in consi.proxime allega.maxime Raph. Cu.

Dioclet.& Maxi. LEX V.

1 Substitutio vulgaris extinguitur per aditionem hæreditatis.

2 Institutus & substitutus vulgares,simul concurrere non possunt.

3 Substitutio vulgaris facta impuberi in quib.casib. non cõtinet tacitã pupillarẽ.

4 Substitutio vulgaris facta impuberi,non continet tacitam pupillarem , quando statutum diceret.ꝙ testamenta formentur ad literam sine aliquibus interpretationibus.

5 Electi sunt duo ad magistratum ciuitatis, vnus primo,alius secundo si primus impeditus fuit an admittatur secundus in locum primi.

1 POstquàm aditam. ¶ † Per aditionem hæreditatis extinguitur vulg.substi.h.d.¶ In tex.ibi,non impuberis &c. hoc dici, propter substitutio.pupilla. quæ non expirat per adia tionem,sed per pubertatem. l.in pupillari.ff.eo. ¶ † No.ꝙ institutus & substitutus vulgares simul ꝯcurrere non pñt, vt hic,& l.cũ in testõ.in prin.de hær.inst.Fallit in trib.casib. quos vide ꝑ Bart. in l.j.in iiij.q.prin.in ver.item quero, an aliquo casu ꝯcurrat, &c. ff.e.addit alium casum Pau.de Ca.in l. q̃m in priorib. s. de inoffest.s.q̃n filius eẽt institutus sub ꝯdõne ꝑtãtiua , & ei datus esset simpliciter substi. vulg.nam habebit filius pure legitimã statim de qua reijcitur condictio hodie per.d.l. quoniam in priorib. & si postea non implebit conditionẽ ꝑtãtiuã substitutus hẽbit reliquũ ꝑ d.l.q̃m I priorib.Sed istud nõ puto verũ,q̃a sicut filiꝰ ẽ pure institutus,& datus est ei substitutus vulga.non põt retinere legitimam,& reliquũ repudiare, vt no. Cy. & alij in l. hẽs.s.eo.cũ concor.quas ibi dedi.Ita nec debet posse q̃n ẽ institutus sub condõne ꝑtãtiua,q̃ non vult implere, q̃a nolendo implere vr̃ nolle eẽ hẽs,quo casu ꝑdit legitimama,vt no. Bart.in l.q̃ poterat.ff.ad 3 Treb.vbi vr̃ hic velle dñ all.l.iã dubitari.† ¶ Alius est ẽt casus q̃n q̃s institutus eẽt in ꝑte pure, & in ꝑte sub ꝯdõne,in qua secũda ꝑte hẽat substitutũ vulgarem,nã si deficiat ꝯdõ, institutus hẽbit primam ꝑtẽ,& substitutus scd̃am.l. si te solũ ff.de hęr.insti.& in l.cũ hęres.§.fi.ff.de acq.hęr.Fortius dixit Raph. Cu.in l.si plures. ff.de ꝯdi.insti.insti.& in l.q̃diu.ff.de acqr.hęr.la.j. ꝙ si Titius ẽ in tertia ꝑte institutus sub ꝯdi.si nauis ex Asia venerit,& in eadem tertia ꝑte idem Titius instituaĩ sub alia ꝯdi.puta si Imꝑator venerit in Italiã,& si non venerit in Italiam, fuit Mæuius substitutus,& ꝯtingat,ꝙ veniat nauis ex Asia,& sic prima ꝯdi.veniat,sed deficiat scd̃a,q̃a Imꝑator non venit , ꝯcurrũt institutus in dicta tertia ꝑte cũ volũtate testõris q̃libet hẽat,& nihil repugnet.¶ In gl.j.ibi l. ex trib.die & l.verbis.ff. eo. Fallit in milite q̃ post aditã hæreditatem põt substituere directo.l.cẽtũ.ff.eo.l.in testõ. & ibi 4 fuit dictũ de test.mil.¶ In gl.fi.ibi,ex vi le.ẽt hæc vera. ¶ † In ead. ibi.§.ergo &c.s.ſm intellm̃ quem ibi scd̃o ponit gl.tñ ille intells̃ non ꝯuenit illi literæ,vbi ꝑ Bar. Nihilominus opi.gl.ẽ vera,maxime ꝑ d.l.ex ꝯ̃ctu.ff.de re iud.& ibi plene ꝑ Bart.& late disputat gl.in d.§.sed q̃d Papinianus.hic all.ꝑ gl.& Bart.ff.eo.& in l.j. in ver.itẽ dubitaĩ q̃d si adiuit hæres &c.ibi ẽt vide Bart.in ꝑxi.q. seq vbi tractat an existentia sturatis impediat substi.vulg.vbi melius loqr̃ q̃ faciant Bal.& Sal.hic,& ꝑ Cy.in l.ꝑcib.j.eo.in v.q.in mã vulgaris.Item q.a.s.l.ꝑxi.posui aliquos casus in q̃b. vulgaris substõ facta impuberi non continet tacitã pupillarem ,& inter cęteros casus posui illũ, q̃n testõr dixit , substituo vulgariter tñ. Adde ꝙ idem tenet Sal.in l.ꝑcib.j.eo.in no.ꝑ illũ tex.ad hoc nihil facere videtur,q̃a illa sunt verba Imꝑatoris,non testõris,tum ẽt q̃a ibi ex alio apparet de mente ob specificationem primi & scd̃i casus,vt ibi patet in tex.melius ergo ꝓbaĩ in l.iam hoc iure. in verbo,in vulgarem tantũmõ casum.ff. eo. ſm Pau.de Castan prin.illius.l.& hic,q̃a de naẽ dictionis taxatiuę est excludere cæteros casus, vt l.cõtes.cũ gl.s. de ꝓba.in verb.quãtitatẽ.& in l.iij.

Scutra

§.cum Titio.ff.de adi.leg.l.si q dem.§. de trãsac. Alium casum & adde positũ p Bal.in d.l.pcib.l.qñ statutũ diceret, q testamenta seruarent ad lrãm sine vlla interpretatione, siue ex neo intellectu, vt ibi p eũ. Sed Imol.in repe.c. Ray. de testa. in mã pupillaris tenet ɔ̃nũ, p no. p Bar.in l.oẽs populi.ad fi.vj.q.prin.cũ ɔcor. ff.de insti.& iur.vbi Bar.cõcludit, q tale statutũ non vr̃ reijcere, nisi friuolas interpretationes, non aũt illas, q̃ sunt a iure approbate, sed a iure est approbata hęc ioterpretatio, q io vulgari ex mẽte testãtis cõdrehendar̃ tacita pupillaris, ergo &c. Sed sustinẽdo opi.Bal.q dic illa verba statuti dictãtis, q testamẽta seruent̃ ad literam tollũt argũ, q a illa importãt, q nulla possit fieri extẽsio, cũ lrã dicat̃ illa q̃ oculo corporali legi põt, nõ q̃ intellu cõprehẽdi põt.l.j.in prio.ff. de his q̃ in test. delẽ. p q̃ rõnẽ formaliter voluit Bal.in l.ij.§.de pa.q fi.distr.& ita tenui i d.l. iã hoc iure.¶ †Vltimo inducit̃ hęc lex ad q.si duo fuerũt electi ptãtes huius ciuitatis vnus primo, ali' scd̃o, in subsidiũ, seu in defectũ primi, & primus acceptauit, postea veoire oon potuit casu impeditus, an secundus debeat admitti virtute suæ electionis, distingue vt dixi p Cy.& alios post eũ, & p Bar.in l.cũ sub hac.ff. de ɔdi.& dem.l. q diu.la vltima.circa mediũ.ff. de acquirẽ. hær.aliquid etiam per Dy.& per Bal.in l.tutor.ff.de test.tu. p.Ang. & Ioã.de Imol.in l. q dã testõ Proculũ.ff.eo.& plenius p Io.de Imol.in d.l.cum sub hac.p Pet.de Ancha.& Io.de Imol.in c.tuæ. de præben.

Dioclet.& Maxi. LEX VI.

1 *Ius accrescendi hẽt etiã locum inter institutos, qui adinuicem sunt substituti.*
2 *Portio repudiata accrescit cohæredi etiam inuito.*
3 *Iuri accrescendi, an possit renunciari.*
4 *Institutus, qui etiam fuit substitutus, si repudiauit primo partem suam, an possit venire ex substitutione.*

1 TEstamento. †Inter institutos q adinuicem sunt substituti, hẽt locum & ius accrescendi.h.d.¶In tex.ibi accrescit tex.hic non loqr̃, nisi de iure accrescendi, certũ est tñ q ẽt põt venire cohr̃s ex iure substõnis, vt l.si qs hr̃s institutus.in prin.all.in gl.& qualiter procedat, videbimus.j.¶ †In gl.ibi, si in suã ptẽ, & sic tenet gl.q in casu huius.l.si vnus ex illis hr̃dibus adiuit portionem suam, & ali' repudiet, portio repudiata accrescit ẽt inuito cohr̃di q adiuerat, vt hic, nisi ille q adiuit, nolit portiooem suã aditam retinere, sed repudiare, q a tũc portio cohr̃dis repudiãtis noo accrescit eo inuito, & hęc p illã sing.l.cũ hr̃ditatẽ.all. in gl.sed Bar.cũ quo transeũt Ang.Sal.& Mod.hic reprehẽdũt istã gl. licet dictũ gl.procedat, vbi cũ iure accrescendi nõ eẽt iũctũ ius substõnis, tñ qñ iunctũ ẽ secũ ius substõnis nõ hẽt locũ tex.in d.l.cũ hr̃ditatẽ.immo indistincte accrescit multo.Et p hoc all.l.si tu ex pte.ff. de acqr. hr̃d.Tñ melius melius pbari vr̃ hic, & io d.l.si qs hæres instituit'. in prin.ff.de acq.hær.q̃ iura indistiocte volũt, q accrescit inuito. Sed in d.l.si tu ex pte.tex.ibi hoc noo dicit, nec loqr̃ qñ ille q est substitutus primus adiuit ptẽ suã, put loqr̃ tex.in d.l.cũ hæreditatẽ, & hæc sing.limitatio ẽ ad d.l.cũ hr̃ditatẽ. quã limitationẽ posuit Ang.ibidẽ, & sibi appriat, & cũ eo ibi simplr̃ trãsit Imo. ad hoc ẽt facit, qd̃ no.Bar. in l.q dã eulogio.j. de iure delibe.& rõ dñæ eẽ põt, q a qñ sunt tm̃ ɔiũcti sine substõne, tũc ad portionẽ repudiatã vocat̃ hr̃s ex dispõne legali, sed si sunt inuicẽ substituti, tũc vocat̃ ad portionẽ repudiatam ex dispõne hoĩs.i. testõris substituentis, mitius tñ agit̃ cũ lege, q̃ cũ hoĩe.l.Celsus.& ibi no. in prio.ff.de arbi.Itẽ maior vr̃ eẽ error in eo q a princi.adiuit ptẽ suã non cogitãdo q alio repudiante erat expsse pursum a testatore, & q ad ipsum q adiuit, deueniret portio repudiata, q̃ sit in eo q non erat expsse substitutus. Et q a fortiora sunt duo vincula.s.cõiũctionis, & substituoonis, q̃ vnũ tñ, s.coniunctionis, vt in auc.itaq;.j.cõia de suc.& licet ista sit cõis opi. tñ aduerte q̃uis doctio.hoc non dicãt, q ipsemet Bar.voluit ɔ̃nũ in l.fi. circa med.ff. de acquir.hær.vbi sub dubio forte dicit, q licet sit verũ, q institutus qui adiuit hr̃ditatẽ testõris non possit recusare hæreditatem impuberis sibi postea obueniẽtẽ ex substõne pupillari. d.l. q dã eulogio. tñ si nolit retinere hæreditatem testõris primo aditam posset recusare hæreditatem pupilli delatam ex substi. pupil.per d.l.cum hæreditatem.& est singularis limitatio ad d.l.q dã eulogio.cũ si.Io.de Imo.& Pau.de Ca.in d.l.fi. fatentur Bar.eẽ sibi ɔ̃riũ, & iõ reprehẽdũt illã opi.quã Bar.pooit in d.l.fi.& illã etiã reprehendit Frã.de Rãp.in d.l.q dã eulogio.& Ang.& Imo.in d.l.cũ hæreditatem. Bñ facit tex.in d.l.q dã eulogio. & in l.q pñ.ff. de acqr.hær.& ibi tenet hoc Ang.& Io.de Imol. idem tenet Pau. 3 de Ca.in d.l.q dã eulogio.¶ †In ea.ibi, in fi.gloss. hic, s̃m intellm Bar.& doc.sentit q licet in casu huius legis, cohæres qui adiuit partem suam possit venire ex iure accrescendi, & ex iure substõnis ad partem repudiatam, vt dixi super tex. Tñ si vult renũciare vni, puta iuri accrescendi poterit hoc facere & venire solum ex iure substõnis, & illud expressius voluit glo.in l.nec is.§.hæres.ff. de acqr.hær.Sed ɔ̃rium licet gl.io d.l.si qs hæres.in prin.Bar.ibi, & hic vr̃ concordare opi.q aut ille cui defert̃ ius veniendi ex substõne agnouit primo partem suam, & tunc inuitus habebit partem repudiatam, tam ex iure accrescendi, q̃ ex iure substõnis, vt d.l.si quis hæres.& hic.Aut primo repudiauit partem suam, seu illam non adiuit, & tunc ex sola substõne poterit hr̃e partẽ cohęredis repudiantis, & habebit tunc ex iure accrescendi partẽ suã propriam, q̃ ipse substitutus primo repudiauerat, vt d.l. si tu ex parte.circa fi.& istud tenent cõiter doc.in d.l.si quis hæres.addit tñ Pau.de Ca.hic circa primũ mẽbrum dictæ distõnis q illo casu qñ primo adiui partem meam ego cui deferebat̃ ius substõnis debet subdistingui, q aut portionem repudiantis hæredis eram habiturus per ius accrescendi ego solus sicut per substõnem, q a non eramus nisi duo instituti, & tunc procedit cõis opi.s.q hẽo p ius accrescendi, vt q a eramus tres cohr̃des, & ego solus substitutus fui vni eorum, quo casu, si volo hr̃e ex substõne, hẽo totũ ego solus. Sed si non volo hr̃e ex substõoe, sed ex iure accrescendi, tũc accrescit mihi cohæredi pro rata, vt in exẽplo posito p gl. in d.l.si quis hęres. Et sic potero repudiare, tũc ex iure substõnis, & venire per ius accrescendi, q a tũc substõ non est ita ɔiuncta cũ iure accrescendi, sicut est qñ oẽs cohæredes eẽnt inuicem substituti. Non mirum ergo, si hoc casu substõ non trahit̃ a iure accrescendi, q a inuito defert̃ ius substõnis, sicut defert̃ merum ius accrescendi. Licet gl.in d.l.si qs hæres.in hoc non videat̃ approbare istam opi. Si autem vellem isto casu admitti solũ ex iure substõnis, & noo ex iure accrescendi.s.qñ tres eramus cohęredes, & ego solus erã substitutus vni, certe ego possem venire solus tñ ex iure substõnis, q p̃ferr̃ iuri accrescendi.l.ij.§. si duo.ff.de bon. pos.s̃m tab. Et istam dicit Pau.de Ca.in d.l.si qs hęres.eẽ veritatem in hoc passu s̃m eum per doct.male declaratam. Et ista disputatio, an hẽat ex iure accrescendi, ao ex iure substitu.põt esse vtilis, q a qñ hẽt p ius accrescendi, tenetur indistincte ad onera legatorum, q̃ iniuocta erãt hęredi repudianti.l.vnica.§. is ita.j.de cad.tol. sed substitutus tenetur indistincte ad onera, si capit iure substõnis, vt plene legit̃ & no.io l.licet Imperator.ff.de le.j. Et opatur ẽt effectũ istũ posse venire p ius accrescendi, & omittere ius substõnis, q a si tres eẽnt cohr̃des, & duo tñ eẽnt inuicẽ substituti, & substitutus venire vellet ex iure accrescendi tñ, si hoc põt, no hẽbit nisi ptẽ hr̃ditatis repudiatę, secus si veniret ex iure substõnis, q a totã illã ptẽ hẽret, & teneret̃ in totũ ad onus gñis alieni, & similiũ.¶ †Circa p̃dicta ẽt posset dubitari inquãtũ p̃supponit Bar.& doc.q si institutus q fuit ẽt substitutus, repudiauit primo ptẽ suam, nihilominus põt venire ex substõne, p d.l.si tu ex pte.circa fi.Nã hic videret̃ eẽ ɔ̃.l.q plures.la.j.cũ glo.ff.eo.& ɔ̃ ea q̃ dixi in l.j.§.eo. Sed rñde, vt p Bar.in d.l.q plures. dum opponit de l.si tu ex pte. Itẽ adde p̃dictis, q d.l. cũ hr̃ditatẽ. cõiter intellr̃ p gl.j.& doct.ibi q pcedat, siue cohr̃s q repudiauit, eẽt suus, & necessarius, siue extraneus, q a vtroq; casu vr̃ esse eadẽ rõ. Ful.tñ hic conat̃ tenere ɔ̃riũ, q tñ hic alr̃ non examinabo, postq̃ nõ ẽ principalis mã legis nr̃æ. Vtrũ aũt qñ aliq cohr̃des sunt inuicẽ substituti ius substõnis vulgaris, trãsmittat̃ ad hr̃des decedẽtis, sicut trãsmittit̃ ius accrescẽdi, iuxta l.si ex plurib'.ff.d̃ suis & legit. vide io l.sed si plures.in prin.& io l.qui plures.la.j.ff. eod.& est mã de qua in l.qui patri.ff.de acquir. hær. & ẽt tãgit de hoc aliquid Bal. hic, & communis opinio est, q non per dicta iura.

Dioclet. & Maxi. LEX VII.

5 I testamento. Per substõnẽ pupillarem succedit pupillo ex testõ, & veniẽtes ab intestato repelluntur.h.d.¶Et posset etiam hic tractari mã substit. pupil.sed de ea me remitto ad no.p Bar.& alios in l.ij.io prin.ff.eo. De mã vulgari tractat Bart.in l.j. eo.tit.de mã reciproce in l.Lucius.ff.eo.& per alios in l. in testamẽto.§.de test. mil. De materia compendiose videbimus.j.l. pxi. De materia exemplaris in l.humanitatis.j.cod. De fideicommissaria tractat̃ in toto titu.ad Trebel.

Dioclet.& Maxi. LEX VIII.

1 *Substitutus vulgariter per aditionem hæreditatis instituti excluditur, nec admittitur ex tacita pupillari, si mater pupilli erat in medio.*
2 *Pupillaris tacita substitutio, qua comprehenditur in expressa vulgari, non excludit matrem.*
3 *Substitutio vulgaris facta filio impuberi non comprehenditur in vulgari pupillaris tacita*
4 *Substitutio expressa pupillaris excludit matrẽ in totũ a successione pupillari.*

eleganter decidit Bar. I l.j.ff.eā quarto effectu. in ver. vlterius verū
tacita vulgaris locū hēat qn̄ mr̄ &c.sed si talis substō eēt compen
diosa, ɔtineret vulgarē, & pupillarē expressas, q̄ sine dubio exclu-
dunt mr̄em, & oēs, vt hic, cū si.sed certe si bn̄ ɔsiderent verba Bar.
in d.l.ij.in iiij.q.ipse vr̄ tenere ɔ̄num eius, qđ dixit Bal. quia Bart.
vr̄ velle, qđ illa ēt sit proprie pupillaris qn̄ testōr simpl̄r dixit, si in
pupillari ætate decesserit, &c. hoc ꝓbat p plura iura, & cū Barto.
concordat Iac.Bu.hic, & Bal.in rep.c.si pr̄ in mā pupillaris de test.
in vj. Sal.in d.l.si testō.hoc clarius voluit Ang.in l.verbis.ff.eo.vbi
expresse dicit, qđ si illa substō facta p hæc verba.si in pupillari æta
te decesserit, nullo modo est compendiosa, q̄a non continet, nisi
a vnā ætatem,[a] tn̄.s.pupillarē, nihil tn̄ all.sed pro eo facit, q̄a iō dr̄
cōpendiosa, q̄a sub ɔpēdio verborū ɔtinet plura tp̄a, vt dicit Bar.
in d.l.Centurio.in ij.q.ergo qn̄ nō pōt ɔtinere, nisi tp̄s pupillaris
ætatis non dēt dici cōpendiosa, & illud ēt exp̄sse tenet Ang.in ɔs.
40.inci.Reperi &c.Et ꝓ ista opi. vr̄ mihi tex.hic dū dicit, si.j.xiiij.
an.&c.iūcto ver.si vero. Nam hic appet, qđ substō fuit facta p hæc
verba, si itra xiiij.ann.decesserit, & tn̄ tex.hic appellat istam pupil
larē exp̄ssam separatam a compendiosa, hoc ēt sentit gl.hic in ver
bo, certam. in vltimis verbis.iuncto tex.ita ēt vr̄ velle Mar.Sil.hoc
in repe.Et q̄uis putē dicā substōnem esse pupillarē, tn̄ teneo qđ
qn̄ est facta sine illis verbis, si hēt erit, tunc vulgaris comprehensa
sub ea non dr̄ oīno tacita, imo expressa verbis gn̄alib.quia venit
sub illis verbis, in pupillari ætate decesserit. Titium substituo, oā
pōt esse qđ decedet pupillus viuo testatore durante ætate pupil-
lari, & sic filius pupillus nō poterit esse hr̄s patris, & ɔ̄nr eueniet
casus vulgaris substōnis, iuxta.l.ij.s̄.de hęr.instit.l. ab oībus.§.cum
quidam.ff.de leg.j.Et hoc expresse firmat Io.de Imo.in d.c. Ray.
in mā pupillari, dum tractat, an sub pupillari comprehendaē vul
garis. Non facit tn̄ ibi mentionē de dicta decisione Bal.hic, ad qđ
ēt bene faciunt no.per Bar.in d.l.Centurio.dum tractat, an com-
pendiosa comprehendat vulgarem, & quod not.Bar.in l.Lucius.
8 ff.e.in antep. q.inci. pone, institutio duos impuberes &c.¶ †Quid
si testator dixit, substituo Titium tali filio meo pupillo. Dicit Bal.
hic, in versicu. item not. &c. quod non est pupillaris, quia illa
dictio, pupillo, est addita demonstratiue, secus si dicit testator, sub
stituo filio meo, si decesserit pupillus: quia tunc erit pupillaris, vt
hic. Facit quod no.Bar.in d.l.Centurio. in ver.quæro circa prædi-
cta dixi, qđ si ista substitutio fiat cum tp̄is diffinitione &c.Sed ad
uerte, quia intrepide puto, qđ ēt qn̄ testator dixit, substituo Titiū
tali filio meo pupillo, sit pupillaris, per d.l.iā hoc iure. ver.qđ ius.
ff.eo.vbi si pater duos habens filios impuberes eos īstituit, & po-
stea dicat vnum alteri substituo, comprehenditur vulg.& pup. ēt
expressa, vt ibi iuncta.l.Lucius.cum glo.in verb.non ad matrem.
9 eo.titu.¶ †Quid autem si testator dixisset, si filius meus hęres erit
& filius repudiauit, vel abstinuit, & postea decesserit in pupillari
ætate, an habeat locum substitu.pupil. Not.Bart.in d.l.ij.in iiij.q.
cum seq.tenuit quod sic, vt ibi per eum. Et idem tenuit Guil.de
Cu.in repe.huius.l.& Ang.in d.l.ij.§.fin.s̄.eo.& Sal.in d.l.si testa-
mento.vbi reprehendit Iac.But.qui hic tenet ɔ̄trium. ¶ Et quid si
testator dixit, si filius meus in pupillari ætate decesserit Titius hę
res esto mihi, vel bona mea veniant ad Titium & non dixit testa-
tor, quod substitutus succederet pupillo, vel in bonis pupilli, an
hæc erit pupillaris. Vide tex.no.in l.si ita.§.q̄ filio. & ibi vide oīno
Bar.ff.de bon.pos.cōtra tab.& per Ang. & plenius per Pau.de Cast.
in l.j.in prin.ff.eod.¶ In ea.ibi, rogo, vt hæreditas ad Titium per-
ueniat, &c.in quibusdam libris sunt hęc verba in gl. quæ impor-
tant, qđ quia gl.s̄.proxime posuit exemplum de compendiosa fa
cta verbis directis, nunc aūt ponit exemplum qn̄ dicaē facta per
verba cōia, apta, tam ad substitutionem directam, quàm ad fidei
cōmissariam, prout est verbum, perueniat, qđ est verbum cōe, vt
plene per Bar.in d.l.Centurio.vbi ēt ponit plene quæ sunt verba
10 directa, & quæ obliqua, & quæ cōia.¶ †In gl.in verb. fideicōmissi.
in prin.gl.hoc tractat, an compendiosa facta a milite per verba di
recta valeat omni tp̄e iure directo, & vr̄ i effectu ponere tres opi.
Tn̄ tertia opi.non ɔdicit primę, sed potius addit. Nam glo.primo
vult, qđ valeat omni tp̄e iure directo, si mater non est in medio,
si aūt extat mater tunc tp̄e pupillaris ætatis valet iure pupil. sub-
sti.& sic directa, postea vero trahitur ad fideicom. fauore matris,
est.n.in plurib.maior fauor mr̄is, qđ valeat iure fideicōmissi quam
iure directo, vt per gl.fi.hic. Secūda opi.ponit in ver. Plenius tn̄ di
cit &c.& illa opi.secūa est cōiter dānata, q̄a est ɔ̄ iura.s̄.all.i hac gl.
& d.l.Centurio.cum si. Tertia opi.ponit in ver.vbi ergo &c.& gl.
ibi addit primæ opi.qđ si.d.substō compendiosa facta fuit a mili-
te puberi valet s̄p iure directo ēt si mr̄ sit in medio. Istum articulū
satis plene assumpsi in d.l.Centurio.Et ibi teneo qđ compendio
sa facta a milite per verba directa, siue filio impuberi, siue puberi,
valet omni tp̄e iure directo, ēt mr̄e exn̄e in medio. Secus si sit fcā
per verba cōia, quo casu valebit iure pupillaris tp̄e pupillaris æta
tis, postea vero trahiē ad fideicō.vt hic, prout ēt ibi tenuit Bart. &
alij plures. De quo etiā aliquid dixi in d.l.in testamento. ideo hic
omitto. Dum gl.hic dicit, qđ si sint vulgaris expressa &c.gl.voluit
opponere de isto tex.ad illud qđ gl.proxime dixerat, nā dixerat
gl. quam tacita pupillaris comprehensa in vulgari non exclude-
bat mr̄em, per d.l.fin.s̄.ti.j.Sed hic dr̄ qđ pupillaris comprehen-
sa in compendiosa excludit mr̄em, ergo male. Nam r̄ndet gl.qđ
d.l.fi.loquitur de vulgari, quæ continet pupillarem oīno tacitam
sed ista lex loquitur de compendiosa quæ comprehendit pupilla
rem expressam.s.verbis gn̄alib.vt hic I gl.fi.licet dicaē tacita.s.ver-
bis.spālib.& hoc respectu ista gl.appellat eā tacitā.j.vt hic p Bart.
¶ In ea.ibi, duas tn̄, &c.s.pupillarem & fideicōmissariam, sed dic
qđ ēt continet vulgarem, vt incidenter dixi, & sicut continet pu-
pillarem, & ita ēt posset compendiosa continere exemplarem, si
fieret mentecapto, qđ illa est ad instar pupillaris, vt j.proxi.& hęc
patent p no.p Bar.in l.Lucius.in iij.q.ff.eo.¶ In ea.ibi, & fit dire-
ctis verbis &c.pōt ēt fieri per verba cōia, vt in hac gl.& patet in c.
Ray.vbi fuit facta per verbum, succederent, qđ est cōe, vt p plura
iura probat Bar.in l.Centurio.ff.eo.¶ In ea.ibi, a pupillo tn̄ &c.
hoc est quo ad hoc, vt comprehendatur pupillaris substō, alr̄s aūt
nihil repugnat quin compendiosa possit fieri puberi, & continet
tunc vulgarem, & fideicōmissariam, non aūt pupillarem.¶ In ea.
ibi, postea nihil &c.s.habebit substitutus, & sic tenet gl. qđ substō
compendiosa facta filio impuberi a Pagano per verba directa va-
let iure pup.subst.si pupillus decedat in pupillari ætate, si naūt po
stea decedat non valet iure directo, neq; iure fideicōmissi, & istā
opi.sequutus sum in d.l.Centurio.per iura.all.in gl.& per §.extra
neo.instit.de pup.substit.& per l.si seruus legatus.§.si seruus alie-
nus.ff.de leg.j.cum ibi no.& per alia quæ ibi adduco r̄ndendo ad
11 ɔ̄tria.¶ †In ea.ibi, hanc reputo semper fideicommissariam. &c.te-
net gl. qđ compendiosa a Pagano facta filio impuberi per verba
b cōia debet semper, & oī tp̄e iure fideicommissi,[b] sed ɔ̄triam opin.
tenui in d.l.Centurio.sequutus opi.gl.sing.in §.qua rōne.insti.eo.
s.qđ valeat iure pupil.substi.si decedat in pupillari ætate. Si vero
postea decedat valet iure fideicom.ēt si mater sit in medio, vt pro
batur maxime in d.c.si pater.iuncto.c.Rayn. Nam in d.c.si pater.
ponitur vna ratio gn̄alis, qđ vbicunq; verba pn̄t cōuenire substi.
directe, & qualitas personæ cui fit substitutio non repugnet, tūc
semper interpretatur, qđ substi.compendiosa sit directa.j.pupil-
larem ætatem, & ēt si mr̄ sit in medio, vt ibi. Post pupillarem æta-
tem, trahiē ad fideicōmissum, vt d.c.Ray.& ista opi. ēt probaē hic.
Nam miles hic in dubio vr̄ voluisse testari iure cōi vt l.quāquàm
& l.in testō.s̄.de test.mil.& debet intelligi qđ hęc substō fuit facta
per verbum cōe, quia si fuisset facta compendiosa a milite hic p
verba directa appareret, qđ miles voluisset substi.oī tp̄e esse dire
ctam, & sic voluisset vti priuilegio militum, & p ɔn̄s valuisset ēt
post pupillarem ætatem iure directo militaris in præiudiciū ma-
tris. Quia per eam mr̄i.miles præiudicare pōt p militarē substō-
nem, vt s̄.in hac.gl.in ver.vbi ergo. & probaē in d.l.in testō. & ibi
dixi. Hic aūt dr̄, ꝙ post pubertatē valet iure fideicōmissi, ergo nō
12 fuit facta per verba directa, reliqua scripsi i d.l.Centurio. ¶ †In e.
ibi, est alia quā compendiosa &c.aliàs in gl. hr̄ quasi compendio
sa &c.& considerauit gl.qđ hoc casu qn̄ ista substō est omni tp̄e fi
deicōmissaria non comprehendit sub illo compēdio verborum,
nisi vnicam substi.s.fideicō. sed compendiosa pōt comprehende
re, & pupillarem, & militarem post pupi.ætatem, si est facta a mi-
lite. d.l.Cēturio. Aduerte tn̄ q̄a ēt isto casu qn̄ a pagano facta est,
per verbum cōe comprehendit, non solum fideicommissariam,
sed ēt vulgarem, vt per Bar.in d.l.Centurio. in ver.s̄.all. Ergo pōt
ēt isto casu dici compendiosa, q̄a sub cōpendio verborū est apta
13 comprehendere plures substi.& ēt plura tp̄a.¶ †In ea.ibi, si vero
ita substituit &c. concludit gl. qđ compendiosa facta filio impu-
beri per illa verba, si decesserit sine liberis Titius sit hr̄s, vel Titiū
substituo, intelligatur semper valerē iure fideicōmissi, ēt.j.pupilla
rē ætatē, quasi testōr videaē se retulisse ad tp̄s quo fili⁹ liberos hr̄e
pōt.s.post pupillarem ætatem quasi non dicatur decedere sine li-
beris qui liberos hr̄e non pōt.ar.l.j.de suis & le. Vbi intestatus nō
dicitur

ADDITIONES.

a ¶ Vnam ætatem. Adde eundem Alex.consi. 47.& 155.ij.lib.& consi.8.iij.lib. Pau.de Cast.consi.154.

b ¶ Fideicōmissi. An substō cōpendiosa fcā impuberi per verbū cōe sit oī tp̄e fideicō.vel obliquei post pupillarē ætatē, vide Bald.cōs. 210.inci.in ɔsulendo sp tenui cōem opi.iij.lib.& cōs.376.& cōs.112.ij.lib.& ibi quid si soror sit in me dio ɔs.169.ii.lib.Et ibi non audet firmare pedes q̄a siēs testōris, & mr̄ erāt i medio Ang consi.13.& cons.125.Bar.consi.53.& consi.33.Rap. Cu.consi.2.Fol. consi.43.Pau.de Ca.consi.246.& 130.& consi.300.Old.consi.235.Lu.Ro.cō si.155.Alex.consi.22.vbi latius vide lib.ii.per Ant.de But.consi.54.

dr̃ decedere, qui teſtari nõ potuit. Ergo reſpexit teſtõr tp̃s poſt pu-
pillarem ætatem, tñ quo tp̃e directo non põt ſubſtituere paga-
nus. Sed in hoc gl. peſſime dicit qd̃ ſine teſtõ dr̃ decedere, qui te-
ſtari non potuit, licet aliud ſit in verbo, inteſtatus, vt pbat̃ in l.
gñaliter. in prin. & ibi dixi. ĩ. tit. j. Ergo eod. modo dr̃ decedere ſine
liberis, qui liberos hr̃e non potuit. Item ꝯ iſtam gl. eſt text. in d. c.
ſi pr̃. & in d. l. Cẽturio. & ibi hoc tenet Bart. & alij cũ cõcor. & add.
quas ibi, dedi ſuper tex. Et ibi dictis adde qd̃ ꝯ iſtam gl. tenet Bar.
in ꝯſilio. Homo &c. Bal. in repe. c. ſi pr̃. in mã cõpendioſæ, & qd̃
iſta gl. nõ bñ dicat, patet q a ſi vera eſſet rõ gl. ꝯſiderãtis, qd̃ teſtõr
vr̃ habuiſſe tñ reſpectũ ad tp̃s finitę pupillaris, [a] ætatis ſequeret̃,
qd̃ ſolum videret̃ facta ſubſtõ poſt pupillarem ętatem, & nulla vr̃
facta ſubſtõ. ĩ. pupillarẽ ętatẽ, cuius ꝯ̃rium dixit gl. hic volẽs, qd̃ oĩ
tp̃e ſit fideicõmiſſaria. Reperio tñ qd̃ Oldr. in ꝯſi. 99. incipit, factũ
tale eſt, &c. quidam teſtõr hñs vxorẽ &c. approbat iſtam gl. per l.
fi. & l. credẽdum. §. ſi vero mariti. ff. qui pe. tut. cũ gl. in ver. ex alie-
no. ſed dic qd̃ illa ſol. ibi quam ibi ponit gl. rñdendo ad l. oẽm. nõ
eſt bona, p doc. c. ſi pr̃. & alia q̃ adducunt ꝯ iſtã gl. Et ad ꝯ̃riũ for-
matum p illã gl. ſ. ad l. oẽm. rñde alr̃, vt p Bart. in d. l. credendum.

14 ¶ † In ea. ibi, nec ante gl. conſiderauit, qd̃ cum ſubſtõ facta ſit ſub
vna verborum ꝯceptione debet fieri interpretatio, vt valeat omni
tp̃e vniformiter, & p ꝯñs p fideico. ſicut dixerat gl. in ſuperiori.
q. qñ eſt facta compendioſe per verbum cõe, filio impuberi qñ-
cunq; decederet. Quæ ꝯſiderõne nõ eſt bona, q a nõ eſt abſurdũ,
qd̃ ſubſtõ valeat intra pupillarem ætatem vno modo, & poſt pu-
pillarem ætatẽ alio mõ, vt hic, & d. l. centurio. & d. c. ſi pr̃. iuncto. c.
15 Ray. in reliquis. gl. bñ loquit̃. ¶ † In gl. fi. ibi, tñ q̃tum ad hoc eſt ve
rum ſ. in tp̃a huius. l. Sed hodie iure authẽticorũ. ſm magis cõem
opi. eſt inductum, qd̃ ẽt in teſtõ militis poſſet hr̃s conficiens inuẽ-
tariũ deducere Falcidiam, & Trebellianicam, p §. pe. in auc. de hę.
& fal. & p Bar. & alios in d. §. ĩ filij. cũ ꝯcord. & ibi dixi, & ſic hodie
bñ reſultaret iſte effectus, qd̃ heres filij poſſit deducere. Trebellia-
16 nicam, qñ ſubſtõ traheretur ad fideicom. ¶ † In ea. ibi, iura ſepul-
chrorum, &c. & ſic iura ſepulchrorum tranſeunt in fideicommiſ-
ſarium, quia ſunt quid religioſum. in l. ij. §. ſepulchrorum. cum ſi.
ff. de reli. & p ꝯñs non reſpiciũt cõmodũ pecuniarium. l. in tñ. §.
ſacrę. ff. de rer. diui. & ead. rõne idem dicimus in iure patronatus
eccl̃iæ, vt notabiliter voluit Bar. in l. q a perinde. all. in gl. & Bal. in
l. cum virum. ĩ. de fideicõ. & Imo. in l. ſi patroni. in prin. ff. ad Treb.
vbi dicit hoc eſſe diligenter no. q a a Canoniſtis nõ tangit̃, & vide
Bar. in l. ſi patroni. vbi tãgit quid ĩ iure feudali, & emphyteutico, [b]
& ſi. de quo ẽt p Bald. in d. l. cum virum. ¶ In ea. ibi, item bona fi-
lij &c. certe quantum ad hoc non eſt dr̃ia, an poſt pupillarem ęta-
tem valeat ſubſtitutio iure directo militaris, an vero iure fideicõ-
miſſi, quia in vtroque caſu non habet ſubſtitutus, niſi bona teſta-
toris. l. cohæredi. §. filiæ. ff. eo. & hoc in fi. iuncta. l. miles. ẽt his. ff. de
17 teſt. mil. ¶ In ea. ibi, non potuit grauari filius &c. ¶ † No. gl. volen-
tem, qd̃ ſi miles per fideicõ. ſubſtituit filio, potuerunt hæredes fi-
lij de fideicõmiſſo deducere legitimam debitã filio, de hoc dubi-
tat Bar. ſm tp̃a huius. l. q a poterat miles priuare filiũ legitima, &
exhæredare eum, & filius conqueri non poterat nec q̃relam inof-
ficioſi intẽtare. l. de inof. & l. ſi. ĩ. de inof. te. licet hodie ſecus, vt no.
l. aduerſus. ff. de inoffi. teſta. & videbimus in auc. ex cã. ĩ. tit. ij. & cũ
Bar. vr̃ tranſire Ful. hic quia. l. qñ in priorib. per quã ſe fundat gl.
locũ hẽt in caſib. poterat ꝯpetere querela inofficioſi teſti, vt ibi,
patet, ſed iſti qd̃ licet miles legitimam filio non relinqueret non
habebat locum q̃rela, vt d. l. de inofficioſo. ergo &c. ſed Ange. hic
defendit gl. & dicit qd̃ licet miles poſſit expreſſe exheredare filiũ
& priuare legitima, & tamẽ ſubſtituendo ſibi per fideicõ. nõ vr̃ in
dubio eum voluiſſe priuare legitima vñ in fideicõmiſſo reſtituen-
do non venit legitima, & in hoc ipſe reputat iſtam gl. eſſe ſingula-
rẽ. [c] bñ facit in ſimili tex. in l. ſequens qõ. de leg. ij. p eo ẽt multũ fa-
cit q a miles in dubio vr̃ velle actũ ſuũ operari q̃rũ de iure cõi põt
operari. l. q̃quàm. C. de teſt. mil. & iſtã opi. ẽt ſequit̃ Pa. de Ca. hic
idem tenet Im. in d. l. Centurio. & in d. c. Ray. in mã compẽdioſę
vbi vltra rñſionem. ſ. datam per Ang. ad ar. Bar. rñdet q̃ multa im-
pediunt facienda quæ non impediunt iam facta. l. pr̃e furioſo. ff.
de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. c. quemadmo. de iureiur. & ſic licet
iura pmittant militi diſponere qd̃ legitima nõ perueniat ad filiũ
exhæredando eũ, tñ non p hoc ſequit̃ qd̃ poſtq̃ legitima puene-
rit ad filiũ hr̃dem poſſet pr̃ mdes ipſum ĩ ea grauare nec iura hoc
dñt imo vr̃ in hac. l. ſm cũ probari opi. huius gl. inquantum text.
vr̃ velle plus fauere matri quàm qñ ſubſtitutio valet iure fideicõ-
miſſi, nam alter paruam vtilitatem mr̃ haberet niſi poſſet detra-
here legitimam, nã cõmodũ ſepulchrorũ põt eſſe fere nullius cõ-
ſiderationis, pone enim qd̃ nulla eſſent ſepulchra in hæreditatẽ,
& cum hac vñr cõiter trãſire doc. hic in ſpẽ. Bal. hic in verſi. & no.
qd̃ aut &c. & ipſemet Bar. in l. Cẽturio. dũ all. d. l. cohæredi. §. cũ ſi

liæ. Nec ob. iſtud qd̃ dicit Ful. circa. l. qñ in priorib. quia rñde, qd̃
ĩmo locum illa lex habeat locũ ẽt in caſib. in quib. nulla poterat
antea cõpetere querela inofficioſi, vt patet ibi in verbo (ꝯdõ) nam
ſi filius erat iſtitutus ſub ꝯdõne p̃tãnua valebit teſtm̃, & nulla cõ-
peteret querela. l. ſuus quoq;, cũ vul. ff. de hær. inſtitu. & tñ in hoc
caſu vindicat ſibi locum tex. in d. l. qñ in prioribus. quia reijcitur
illa ꝯdõ p illã, ſm cõem opi. vt no. gl. & doc. in l. ſuus quoq;. de hę-
re. inſt. in ver. conſtat. ad qd̃ ẽt vide quę dicta fuerunt in l. ſi pater.
18 ĩ. ti. proxi. ¶ † Vult ẽt gl. hic vnum aliud. ſ. qd̃ ſi ſubſtõ poſt tp̃s pu-
pillaris ætatis valuiſſet iure directę militaris, tunc mater ſeu filij
ſuccedens filio teſtatoris non poſſent deducere legitimam debi-
tam in bonis teſtõri quia ſubſtitutus haberet oĩa ſine diminutio-
ne, & in hoc iſtam gl. reputat ſingularem Im. in d. l. Centurio. &
in d. c. Ray. & eſt cõiter gl. approbata a doctorib. hic, & cũ ea tran-
ſit Bar. in d. l. Cẽturio. Sed eam Pa. de Ca. hic reprehendit, & vult
ipſe qd̃ per directam ſubſtõnem militarem non poſſit filio ſubſti-
tutum legitima, quia talis militaris ſubſtõ dr̃ grauamẽ filio, nõ aũt
fauor ſeu prouiſio filij cum p eam non ſuccedat̃ filio, ſed teſtato-
ri, vt d. l. indites. & vr̃ qd̃ maius grauamen afferat talis ſubſtõ, quã
ſubſtitutio fideicõmiſſaria, quia per iſtam talem militarem dire-
ctam filius deſinit ipſo iure eſſe hæres. ſecus in fideicõmiſſaria, &
ideo tenet ipſe quamuis euenerit caſus directę ſubſtõnis milita-
ris, tñ filius ac ſucceſſor ſuus non deſinit eſſe hęres directo in legi-
tima. Iſtam partem tenere vr̃ Rap. Cu. in l. centurio. all. §. prohibe-
mus. in auc. de trien. & ſemiſ. qui tex. parum facit, non puto rece-
dendum a cõi opi. pro qua facit multum iſte tex. inducendo, vt di-
xi eo qd̃ iſta. l. ondit voluiſſe fauere matri ſeu ſucceſſorib. filij, ma-
gis enim valet ſubſtõ qñ valet iure fideicõmiſſi qua qñ valet in di-
recto poſt pupillarem ætatem puſſet ẽt dici, & erit noua ꝯſidera-
tio q̃ ſm tp̃a huius. l. procedit op. gl. p hanc. l. Et rõ eſt, q a ſi miles
poſt pupillarem ætatẽ facit ſubſtõnem militarẽ directã vr̃ voluiſ-
ſe ſubſtitutũ recta via hr̃e oẽm hr̃ditatẽ, & ideo cũ poſſit filium p-
uare legitima, vt d. l. de inofficioſo. non mirũ ſi hoc caſu ſubſtitu-
tus locũ habeat cũ ita videat̃ voluiſſe teſtõr faciẽdo directã ſubſtõ-
nẽ, ſed cum hodie ſit correcta. d. l. de inofficioſo. cũ ſi. vt dixi verũ
erit qd̃ hodie non procederet opi. huius gl. & pro hoc facit, q a ſi
miles hodie nñ poſſet priuare filium legitima anteq̃ legitima ad
filiũ deueniat, tñ hodie cũpetat querela. iuxt. no. in d. l. aduerſus.
q̃tomagis debet poſſe priuare p ſimplicẽ ſubſtõnem collatam in
tp̃s quo iã ad filium legitima puenerat. d. l. patre furioſo. Reſultat
etiã alius effectus qñ ſubſtõ valet iure fideicõmiſſi qui non reſul-
tat qñ valet iure directo quia ſi non valet iure fideicõmiſſi fideicõ-
miſſarius non reſtituit fructus interim perceptos iudicio teſtato-
ris. l. in fideicõmiſſaria. in prin. & l. ſi mulier. §. ſi hæres. cum ſeq. &
vtrobiq; no. ff. ad Treb. ſecus ſi valeret ſubſtõ iure directo, per d. l.
centurio. ſm Bar. hic, & Bal. ſed ꝯ̃rium tenet Ang. in d. l. centurio.
& quidam alij quorum opi. ſequutus ſum ibi, ſcripſi ibi ſup tex.
ſõ hic nõ recito, bñ verũ eſt, licet hr̃s rogatus reſtituere hr̃ditẽ p fi-
d deicõ. nũ teneat̃ reſtituere fructus [d] pceptos negligẽtia nõ petẽtis
vt legit̃, & no. ĩ d. l. hr̃s. & in d. l. fideicõ. tñ ſecus eſt, qñ ſubſti. valet
iure directo, q a cũ ipſo iure dñia rerum hr̃ditariarum trãſeunt in
ipſum ſubſtituto iuxta. l. cũ hr̃des. in prin. ff. de acq. po. fructus po-
ſtea pcepti poſt aditam hr̃ditatem dñt ſpectare ad eum, ſicut di-
cimus in fructib. rei legatę, qui ſpectant ad legatariũ incontinenti
poſt aditã hr̃ditatẽ. q a cũ efficaciter recta via poſt aditam hr̃dita-
tẽ tranſeat dñi legatę in legatariũ, ita ẽt fructus pcepti poſt aditã
hr̃ditatem ſpectant ad eum, licet res legata non ſit ſibi tradita, iſta
hñt in l. Herennius. ats incipit, fructus. ff. de vſur. & not. in l. ſi. ĩ. de
vſu. & fru. lega. ad q̃ ẽt vide Bar. in d. l. in fideicõmiſſaria. Alius eſt
effectus ſm Bar. qd̃ ſi aliquid nãliter tñ debebatur matri pupilli
a teſtõre, ita qd̃ illud non poterat peti, ſed retinere mr̃ reſtituens
hæreditatem fideicõmiſſario illud debitum deducere, & retinere
põt. l. Stichum. §. aditio. ver. aliqñ. el. j. & ibi no. per gl. in verb. reti-
net. ff. de ſol. qd̃ facere non potuiſſet, ſi ſubſtõ valeret iure directo
q a ſubſtitutus nõ hẽbit neceſſe capere de manu mr̃is, ſed ppria
authoritate capere põt. Fulg. hic circa. h. d. qd̃ ẽt qñ ſubſtõ valeret
iure directo mr̃ conuenta pe. hæ. ſi bona fide poſſidebat, poterit
anteq̃ ſubſtituto bona tradat, deducere debitũ nãle tñ. l. ſi quid
poſſeſſor. §. iuſtus. cũ gl. in ver. debebit. ff. de pę. & ſic patet qd̃ dñia
inter

ADDITIONES.

a ¶ Pupillaris. Vide Bal. conſ. 66. & 290. iij. lib. & cõſ. 201. in fi. ij. lib. Oldr. cõſ. 99. inci. factum tale eſt quidam teſtator. bal. conſ. 153. j. lib. Anc. conſ. 26.

b ¶ Emphyteutico. Vide eundem Alex. conſ. 103. iiij. lib. & an quæ ſtatuta ſunt in emphyteuſim habeant locum in feudo vide eundem cõſ. 106. eo. lib. & quo ad primum vide Fran. de Aret. conſ. 53.

c ¶ Singularem. Adde qd̃ illam ad hoc alle. Lu. Ro. conſ. 185. & qd̃ legitima filii non veniat in fideicom. generali voluit Pau. de Caſt. conſ. 133.

d ¶ Fructus. De hoc per eundem conſ. ij. lib.

inter directã, & fideicõ.q̃tum ad istũ effectũ habebit locũ solum
qñ mr̃ succedens filiæ non possideret bona fide hr̃ditatẽ testõris.
nam si non possidebat, vel si mala fide possidebat, certũ est q̇ ipsa
nõ poterit deducere debitũ nãle qñ substõ valet iure directo ꝑ d.
l.si q̃d possessor.§.sed & si ipsi.Resultãt nõ nulli alij effect⁹, quos
hic vide per Ang.& scripsi in d.l.cẽturio.sup gl. ma.in prin.¶ In
ea.ibi.l.in testõ.illa lex nihil facit,q̃a non cõprehẽdebat̃ pupillaris
19 ob disparitatẽ ꝑsonarũ. l.ij.& l.q̃uis.š.eo.¶ †In ea.ibi,vel ideo sic
dr̃ in breuiloqua &c.ſm istũ intellm quẽ dat gl.ad l.Lucius.ff.eo.
sequeret̃ qđ illa lex non probaret,q̇ pupillaris cõprehensa in bre-
uiloqua nõ excluderet mr̃em qñ alius eẽt substitut⁹, & nõ frater
pupilli,tñ dic,q̇ cõtrã tenet̃,q̇ si alius eẽt substitutus,& nõ frater
pupilli excluderet̃ mr̃,ꝑ quo facit, q̃a pupillaris cõprehensa in cõ
pendiosa mr̃em excludit,vt hic,& in d.c.si pr̃.& tñ negari nõ põt
quin pupillaris cõprehẽsa in breuiloqua fcã ꝑ illa verba, vos inui
cẽ substituo.sit exp̄ssa verbis gñalib.sicut est exp̄ssa illa pupillaris
q̃ cõprehendit̃ in cõpendiosa,vt ex verbis substõnis,& colligit̃ ex
his q̃ dixi in l.fi.š.ti.pxi.& ita teneas quicq̃d senserit gl. in d.l.Lu
cius.in ver.ad mr̃em. limita tñ nisi substõ reciproca eẽt fcã ꝑ hæc
verba,tales instituo hr̃des,& si q̃s eorũ hr̃s non erit, eos inuicem
substituõ,q̃a tunc substõ est exp̄ssa vulgaris verbis ſpãlib.recipro
ce fcã, & ideo tũc mr̃ ꝑ talẽ pupillarẽ oĩno tacitã nõ excluderet̃,
ita signanter voluit Bar.in d.l.Lucius.in vers.pone q̇ instituo duos
impuberes,& dico &c.qđ est mẽti tenẽdũ ſm Imo.ibi, & i c.Ray.
dñt ẽt hic obiter doc.& Pe.& Cy. in l.fi.š.tit.j.& Bar.ff.eo.in l.ij.ꝑ
istã gl.qđ licet tacita pupillaris cõprehensa in vulgari nõ excludit
mr̃em,vt hic,& dixi sup tex.fallit qñ substitutus pupillo eẽt alius
filius testõris,q̃a verisimile est, qđ testõr voluerit filium suũ vxori
suæ præferri,ar.l.cũ acutissimi.j.de fideicõ.cum si.tñ. cõtrum tenet
a hic [a] Bal. in ver.circa tertiã &c.& dicit qđ hæc glo.& gl.in d.l.Lu-
cius. in ver. ad mr̃em. non loq̇t̃ in tacita pupillari cõprehensa in
vulgari,sed in pupillari cõprehensa in breuiloqua, vñ tenet ipse,
qđ ẽt si sit substitutus frater pupilli, tñ mr̃ nõ excludet̃ ꝑ tacitam
pupillarẽ cõprehensam in vulgari,& ꝑ istã.l.circa prin.distinguit
q̃s fuerit substitutus,& q̃a non est p̄sumẽdũ, qđ lex vellet exclu-
dere mr̃em ab hr̃ditate filij q̃ est magis debita mr̃i,q̃ã fratri.l.nã
& si parentib.ff.de inoffic.testa.& patet q̃a ascendentib.dat̃ q̃rela
inofficiosi,non aũt fratri rr̃.l.j.ff.de inof.tes.& l.frẽs.š.de inof.te.&
q̃a pr̃ in dubio substituendo filio impuberi,vr̃ facere ꝑ filio illud
qđ ipse filius faceret,si ætatẽ hr̃et, sed mr̃em suã nemo vnq̃ odio
habuit sine cã,vñ sicut filius eã non exhr̃daret, ita nec videmus,
qđ eã lex exhr̃det,& istã opin. ẽt tenuit Imo.in l.ij.ff.eo.in prin.
& in c.Ray.in mã pupillaris quasi ꝑ easdẽ rõnes,& pro hoc facit,
q̃a l.cũ acutissimi.cũ si.loq̇t̃ qñ tractat̃ de fideicõ. substõne ꝑ quã
succedit̃ testõri,non aũt filio.d.l.coh̃rdi. §.cũ filiæ.& hic. Nos aũt
tractemus de hr̃ditate pupilli cui succedit̃ ꝑ pupillarẽ de qua quę
rit̃,& eisdem rõnib.dicit Imo.qđ mr̃ testõris substituta vulgarĩ fi-
lio impuberi testõris, non deberet excludere mr̃em pupillari ex
tacita pupillari p̄sertim cũ in successione intestati filij p̄ferat̃ mr̃
auiæ,vt legit̃,& no.in auc.defuncto.ad Ter.licet ſm eũ Bar.in d.l.
ij.añ si.prin.videat̃ exp̄sse tenere cõtrũ, & nõ bñ Ang.i d.l.in testõ.
š.de test.mil.& hoc simplr̃ transit cũ opi.glo. & cũ opi.cõi,quã ẽt
approbat Pa.de Ca.hic,& in d.l. Lucius.simplr̃ ibi dicit, tñ qđ vi-
dit aliquos consulẽtes adhęrere opi.Bal.certe opi.gl. q̃ se fundat,
ꝑ d.l.Lucius.nullo mõ ibi vr̃ ꝑbari,tum q̃a tex.vr̃ ibi loqui de pu
pillari expressa, vñ non mirũ,si mr̃em excludit,vt iam dixi, tũ ẽt
q̃a non mirandum, si ibi frater pupilli substitutus ex substõne ex
cludit matrem ab hæreditate impuberis, quia illo tẽpore etiam
ab intestato frater, cõsanguineus in successione fr̃is excludebat
mr̃em.l.j.post prin.ff.de iu.& fac.ign.& inst.ad Ter.§.p̄terunt.ver.
frater.sed hodie est inductũ,q̇ frater,& mr̃ impuberis pariter suc-
cedant,vt d.auc.defuncto.vñ disputando puto qđ sustentabilis es
set opi.Bal.attento, qđ opi.gl.nõ vr̃ aliqua cõcludẽte legeꝑbari.
Tñ pro cõcordia puto dici posse,qđ aut filius impubes,cũ fuit da-
tus frater substitutus vulgaris adiuit hr̃ditatem patris,& tunc ve-
ra sit cõis opi.quia isto casu dr̃ in effectu tractari de successione,&
de hæreditate patris per mediam personam impuberis, vt ꝑbat,
tex.in d.l.si ita.§.qui filio.in verb.mihi.ff.de bon.pos.ſm tab.& l.
paterfa.ff.eo.nam hęres hęredis.i.impuberis dr̃ primi testatoris hę
res.l.fin.š.de hæ.insti.& isto casu frater substitutus habebit ex sub
stitutione nedum bona quæ fuerunt testõris,sed ẽt bona alia im-
puberis postq̃ per aditionem pupilli oĩa cõmixta fuerũt, effectũ
fuit vnum patrimonium inseparabile.l.sed si p̄tes.§.filio.ff.eo. &
sic ob communionẽ cõseq̇t̃ q̃s plus q̃ a[l]s cõsequeret̃, vel cõsequu-
tus fuisset.vt in sim hr̃ in l.si cõem.in prin.quẽadm.ser.amit.& isto
casu bñ hẽbit locũ rõ posita in d.l.cũ acutissimi. postq̃ effectuat̃,
tractamus de hr̃ditate patris in qua verisilr̃ est p̄rem voluisse filiũ
vxori p̄ferre,vbi aũt filius impubes non fuisset hæres patris, & in
pupillari ætate decessisset, quo casu substitutus rr̃ põt venire ex
tacita pupillari ad bona pupilli.l.Iul.ff.de acq.hære.& dixi super
gl. in ver.casum.& tũc vr̃ qđ ꝑcedat opi.Bal.& aliorũ, q̃a cessant
tũc rõnes q̃ adducunt̃ ꝑ cõi opi.istã cõcordiã tñ non reperio posi-
tam ꝑ alios,sed æquior est quã sit opi.cõis,& forte verior.qđ nut.

ADDITIO.

a ¶Contrarium tenet hic. Vide eundem Alex.consi. 47.ij lib.

Iustiniani. LEX IX.

1 *Substituere directo ad similitudinem pupillaris permittitur parentibus vtriusq; sexus filijs mentecaptis,saltem in legitima institutis.*
2 *Verbum,relinquo,trahitur ad institutionem,si testator dicat,relinquo filio centũ pro legitima,vel pro parte sua.*
3 *Substitui an possit filio mentecapto,si sit ei relictum minus legitima.*
4 *Substituere exemplariter mentecaptis pñt ascendentes descendentib.nõ cõtrã.*
5 *Fratris appellatione venit soror.*
6 *Matrimonium potest contrahære impubes in pupillari ætate, quando eius malitia supplet ætatem.*
7 *Substitutio an reconualescat,si filius natus ex mẽtecapto post substitutionem exẽplarem factam decesit.*
8 *Substitui potest vnus ex pluribus,sed quomodo,& quando hic vide.*

a HVmanitatis. [a] †Parentib.vtriusq; sexus per
1 mittitur filijs mẽtecaptis sal
tem in lĩma institutis substituere directo ad siĩtudi-
b nẽ [b] pupillaris,cũ illi per se non possint testari , sicut
nec pupill⁹,& finit̃ substõ,cũ ꝑuenerit ad sanã mẽtẽ,
non tñ dñt substituere ex̃neũ si tales mentecapti hr̃ent filios, sed
alterũ de filijs,vel si non hr̃ent filios, sed fr̃es, alterũ de fratrib. h.
d.¶ In tex.ibi,nec alia proles.hoc ponderat Imperator, ꝑꝑ id,qđ
sequitur in ver.quos voluerit &c.q̃a qñ testõr nullus alios habeat
filios mentecaptos.põt mentecaptis substitutũ dare q̃cũq;, sed
si testõr alios filios hẽbat qui erãt sanę mentis , tunc debet substi-
tuere aliquẽ de numero eorũ ſm distinctionẽ positã hic i fi. ¶ In
tex.ibi,ꝑpetuo sic.hoc ideo dicit, q̃a si hr̃et mẽtecaptus dilucida
interualla nõ posset ei fieri substõ, q̃a talis testari põt.l.furiosum.
2 š.qui tes.fa.pos.¶ †In tex.ibi,lĩam portionẽ ei vel eis relictã &c.ꝑ
istum tex.dicit Bal.hic,& cum eo transit Pa.de Cas.hic,q̇ si testõr
dicat,relinquo filio centũ ꝑ lĩma,vel pro ꝑte sua,tũc verbũ,relin
quo trahit̃ ad instõnẽ,licet a[l]s, verbũ,relinquo,ad certã rẽ ꝑ sicula
rẽ relatũ non importaret insti.rr̃,vt l.cogi.in prin.ver. gñalr̃.ff.ad
Tre.cũ si.no.per Dy.& Bar.inducendo,vt ibi per eos,& no.Bar.in
l.his verbis.in prin.ff.de hær.insti.& cum hac decisione Bal.hic cõ
cordat Bar.in auc.vñ si parens.C.de inof.tes.& ibi ẽt Bal.& Sal.ẽt
in l.quoties.š.de hęr.inst.& Bar.in cõs.incip.Consultus sup dicto.
puncto.& Pa.de Ca.in cõs.118.inci.In Christi noĩe,In casu p̄nti in-
q̃tum ad id &c.& Rap.Cu.i l.his verbis.in prin. & idẽ tenet Car.
in c.Rayn. de testa.ad hoc ẽt facit q̇ no.Bar.in l.fin.in vlt.verbis.ff.
de pe.le.licet ipsemet Bar. indecisum relinquerit in l.filiũ. §.sed si
portio.ff.de le p̄sta.& mouent̃ dicti doc.q̃a cũ lĩma debeat̃ iu-
re instõnis,i §.aliud in corpore vñ sumit̃,vt cũ de ap.co.eo ipso qđ
testõr,dicit se relinquere ꝑ lĩma,vr̃ qđ dẽant in testõ oĩa eẽ solen-
niter acta ſm nãm ipsorum verborũ.ar.l.sciendũ.cũ si.ff. de verb.
ob.& paria sunt relinquere filio ꝑ lĩa,vel ꝑ falcidia, vt in d.auc.
vñ si parens.cũ gl.in l.q̃ nuper c.eo.vel relinquere sibi pro ꝑte sua,
q̃a intelr̃ ꝑ legitima.l.scimus.in prin.in ver.ꝑ ꝑte sua.& ibi not.
Bar.& Bal.š.de inof.te.& Bar.in l.peto.in prin.ꝑ illũ tex.ff.de leg.
ij.& in l.nã qđ §.non oĩs.ff.ad Treb. dicit se pluries cõsuluisse pro
ista cõclone,& decisione quã tenet Bal.hic,& Bar.in d.auc.vñ si pa
rẽs.sed cõtrium tenet Sal.in d.l.quoties.in fi.& in d.auc. vñ si parẽs.
& Imo.in repe.l.ij.§.si ex fundo.ff.de hær. insti.& in d.l.his verbis.
circa prin.& d.c.Ray.maxime ꝑ tex.in d.c.aliud quoq;.vbi tex.lo
quitur in testõre,q̃ reliquit partẽ debitam,& tñ tex.ibi pro forma
requirit,q̇ exprimat̃ titulus instõnis,& non sufficiat partem debi
tam relinquere quoquo relicti ti.& pro hoc Sal.all.gl.in in l.Papi
nianus.§.si quis mortis.iuncto tex.ff.de inof.tel.quæ parum facit,
& rñdet ad istã.l.q̇ loquit̃ hic ſm t[em]pa. C.ſm q̃ sufficiebat relinquẽ
quoquo relicti titulo.l.oĩmõ.š.de inof.testa.Item dñt q̇ ista verba
fuerunt verba Imperatoris,non testõris.Et ad ar.Bar.dum alleg.l.
sciendum.rñderit q̇ illud non procedit in casu nr̃o, q̃a lex forma
liter req̇rit,qđ exprimat̃ titulus instõnis, & nõ sufficiat relinque-
re quoquo relicti titulo,vt est dictum. Dicit tñ Sal.in d.auc.vnde
si parens.qđ si nullus alius eẽt hr̃s institutus in testõ solẽniter cõ-
ditio,

ADDITIONES.

a Humanitatis. An habeat locum hęc lex in muto,& surdo,& prodigo,cui bonis est interdictũ,vide Bal.in consi.215.in 1.vol.inci. quidam Pet.& vide Ioan.Fab.& Ang.de Are.insti.de pupi.subst.Tho.

b ¶Ad similitudinem. Hanc substitutionem de qua in hac.l.tractat Alex.a cęteris substõnib.doc.ſpẽ differre volunt,& eam vulgo exẽplarẽ vocant,quia ad exemplũ pupillaris introducta est,& a parentibus filijs mentecaptis fieri solet.

ditio, tunc forte hr̃ filius pro instituto. ar. no. p glo. in d. l. his verbis. in prin. Item ꝯ opi. Bar. & sequaciũ tenuit Mathe. de Mathe. in suis no. dictis in notabili. 167. & rñdet ad Bar. q nõ reperitur, q ista gñalia verba, relinquo pro legitima, habent a iure interpretatonẽ. s. rit. institõnis, secus in casu. d. l. sciendum. & ita vidi a ls ꝯsilisi Io. de Imo. contra Bar. consulentis. Et pro ista vlt. opi. adduco, q a si verũ est, ꝓut magis cõiter tenet, q si testatur simplr dicat relinquo centum, non intelligatur relictum titulo institutionis p. d. §. aliud. vt no. Bar. & oẽs in d. l. his verbis. in prin. & ita est, q qñ testõr legat, aut simplr relinq t, videatur relinquere ꝓ lrima, vñ videmus, q oĩa relicta ꝯputantur in lrimam. l. siue. §. j. ff. de iure pat. & l. ẽt. §. si debita. ff. de bo. lib. & d. l. omnimodo. & no. Bar. in d. l. in quartã. ff. ad l. Falc. nam testator vr̃ semper relinquere animo ꝯpẽsandi in debitũ necessarium, & sic in lrima iure naturę debita, & ꝓbar̃ in auc. p̃terea. s̃. vnde vir & vxor. licet ergo exprimatur in testõ, q relinq t ꝓ ltima, seu ꝓ parte debita exprimit illud q tacite inerat in simplici relicto, vñ talis expssio nihil operari dẽt vt. l. iij. cũ si. ff. de le. j. & istud vr̃ ꝓcedere, ẽt si nullus alius esset hæres institutus, verbũ, relinquo, adiectũ certæ rei relictę filio non trahir̃ ad institutionẽ, ẽt si nullus alius sit institutus, vt p Bar. & oẽs, in d. l. his verbis. s. secus si sit adiectum, vniuersitati bonorum vt ibi no. Si q s tñ vellet sustinere primam opi. q̃ communis videtur, [a] possent rñdere ad d. §. aliud. q verũ est, q si relinquar̃ filio pro parte sua titulo specifico legati, fideicõmissi, seu do. causa mort. vel simili non sufficit, ita vult tex. ille, sed vbi nõ specificer̃ alius titulus, sed simplr relinquar̃ ꝓ ltima, seu pro parte sua, tũc non dr̃, q nõ videar̃ relictũ iure institõis, Ang. aũt. in d. auc. vñ si parens distinguit, aut testõr relinq t certã q̃titatem, vel rẽ particularẽ pro ltima, & tunc tenet ꝯ Bar. p d. l. cogi. Aut reliq t simplr legitimã, & tunc q a sibi vr̃ relicta quota videar̃ institutus, allegat no. in d. l. his verbis. sed non placet, q a lrima est quarta bonorũ. d. l. Papi. §. quarta. ff. de inof. test. & verbũ, relinquo, relatũ ad quotam bonorũ non trahir̃ ad instõne, vt no. Bar. in d. l. cẽturio. ff. e. in ver. q̃ro vlterius quid si hæc subst̃õ per verbũ cõe, fiat incerta portione, & ibi Io. de Imo. & per eũdẽ in l. his verbis. & ad mãm istã vltra p̃dicta videatis no. p Bal. in rep. c. si pr̃. de test. in vj. Bal. & Sal. in l. si. s̃. fa. ers. & in l. si adulta. s̃. de hære. ac. & Sal. in l. qũ indignũ. s̃. de te.

[3] ¶ †Quid aũt si mẽtecapto filio relictũ sit minus legitima, an possit ei substitui exemplr. Bar. in d. l. ex facto. in ver. vij. requirir̃ &c. ff. eo. & Ang. & Sal. & Pau. de Ca. hic tenent q sic, q a poterit petere supplemẽtũ lrimæ. d. l. oĩmõ. & sic perinde erit ac si esset institutus in tota legitima. Sed gl. in ver. lrima. sentit ꝯriũ. s. q ad minus dẽt relinqui legitima, & istud tenuit expsse Ang. in d. l. ex facto. quẽ sequir̃ Imo. & Rap. ibi, & Imo. in c. Ray. per istũ tex. qui hoc formaer̃ requirit, & p hoc adducit Imo. q a videmus, q si filius est exhęredatus, valet testm̃, & tñ nõ posset ei substitui exẽplariter p istũ tex. ergo e. mõ, si est institutus in minus lrima, licet testm̃ valeat, nõ sequitur, ergo põt instituti exemplr, maxime cũ videar̃ aliud supplementũ peti ꝯ volũtatẽ testõris q eo ipso q aliq d reliquit, vr̃ voluisse, q filius nõ plus hẽat, ar. l. maritus. s̃. de ꝓcura. & c. nonne. de p̃sum. ergo aliud est relinquere, prout vult iste tex. & aliud est, q possit petere supplementũ lrimæ ꝯtra volũtatẽ testõris. l. siue. §. ex duob. & q ibi no. Bar. ff. de iure pa. dicit tñ Imo. q opi. Bar. est magis cõis & æq or, adde ẽt q Io. Fab. in §. qua rõne, insti. eo. tenet istã secundã opi. ꝯ Bal. ꝓ istũ text. & rñdet ad d. l. omnimo. q ibi loquir̃ in eo q de iure cõi testabatur sibijpsi. Nos aũt loquimur in eo q ꝯ ius cõe testabar̃ ꝓ alio. l. verbis ciuilib. ff. e.

[4] ¶ †No. q a ascendentes pñt mẽtecaptis descendẽtib. substituere exemplariter, ꝯ veru descẽdẽtes non possunt ascẽdentibus mentecaptis substituere, q a lex ista non dicit vt firmat Bar. & alij in d. l. ex facto. & Bal. hic in ver. ix. quæritur. & Imol. in d. c. Ray. in mã exemplaris, q a cũ dẽat substitui liberi ipsius mentecapti sequerer̃ q testator haberet substituere seipsum qñ null' alius filius eẽt qđ est impossibile, alias rõnes ibi vide p eos, & an illud qđ dr̃ hic de mẽtecaptis hẽat locũ in furiosis. Ang. & Fulg. hic allegant tex. q sic in l. si. post prin. & ibi gl. in ver. ꝯstituo. s̃. de cur. fur. & idẽ no. Bal. in d. l. ex facto. vbi ẽt q̃rit an hẽat locũ ista lex in prodigo & muto de quo ẽt vide p Io. And. & alius in d. c. Raynutius. & p Cy. hic, in. uij. q. & Bal. hic. vbi ẽt tangit quid in frenetico & magis communis ꝯclusio est q hẽat locũ in eo vt in muto, & prodigo, & furioso q testari nõ pñt licet Auge. in d. l. ex facto. aliter dixerit, & quæ sit dr̃ia inter mentecaptũ & furiosum vide p Bal. in l. si furiosi. & ibi est tex. s̃. de nup. & q ibi no. Bar. & Bal. in l. ij. s̃. de cur. fur. & p Ang. & Imo. in d. l. ex facto. & per Bal.

[5] ¶ †In tex. ibi fratres &c. idẽ erat in sororib. q a appellatione fratris venit soror. l. l. tres fratres. ff. de pac. l. Lucius. §. quęsitum. ff. de le. iij. & dicit Pau. de Ca. hic q de hoc fuit magna q̃ó q a cuidam mentecapto habenti sororem fuit facta subst̃õ, & sibi fuit substitutus extraneus, nã dicebatur, q illa erat subst̃õ exemplaris, & p illam excluderer̃ mr̃ ẽt a legitima filij istum tex. dicentem, q aduersus istam subst̃õnem nulla competat q̃rela sicut ẽt excludir̃ mr̃ p pupillarem. s̃. l. ꝓxi. Ad cuius pupillaris exemplũ inducta est hæc subst̃õ, tñ dicit q ipse consuluit q illa subst̃õ non posset valere tanq̃ exemplaris ex eo, q a soror non fuerat substituta. tenet ergo Pau. de Ca. q mater posset excludi p exẽplarem, & hoc ẽt tenuit Bar. in d. l. ex facto. & Ioã. Fa. in d. §. qua ratione. & Ang. hic in fi. & Imo. in d. c. Raynutius. sed Bald. hic in ver. sexta dr̃ia. tenet ꝯtrium, & licet nihil boni alleget, tñ pro sua opi. facit, q a si frater debet substitui, vt hic quantomagis & mater cui magis debita est hæreditas filij. Nec ob. q per pupillarem possit excludi mater, q a vt dicunt doc. oẽs hic pupillaris fuit inuenta de rigore, sed exemplaris fuit inuenta humanitatis & pietatis intuitu, sed maxima est impietas excludere matrem a luctuosa hæreditate filij. l. fi. s̃. ti. proxi. quæ impietas non considerar̃ in pupillari subst̃õne, tamen his non obst. non recedo a cõi opi. prædicta. Et quia in his in quib. non reperir̃ esse differentiam inter pupillarẽ & exemplarẽ debent istę duæ subst̃õnes esse similes [b] per istũ tex. in versi. ad exẽplũ pupillaris. vt. d. §. qua rõne. nec in hac substitutione attendir̃ ordo successionis ab intestato, q a si attenditur nedum vnus fratrũ sed oẽs deberent substitui, cuius ꝯtrium dr̃ hic, & illam opi. q mr̃ excludar̃ p exẽplarem tenuit ipsemet Bal. ĩ rep. d. c. si pr̃. in mã exemplaris. de test. in vj.

[6] ¶ †In gl. in verbo, cesset. ibi vel filius ei nascatur &c. facit ad hoc q si filius impubes malitia supplente ætatẽ ꝯxit matrimoniũ in pupillari ætate prout iure canonico introductũ est eum facere posse. c. a nobis. & c. de illis. el. ij. de despon. impu. & cũ habuerit filios in pupillari ætate q expiret pupillaris subst̃õ sibi fcã licet postea decedat in pup. ætate, & hoc tenet Bal. & Imo. & Pau. de Ca. in d. l. ex facto. in prin. per illum tex. & licet ipsi nõ dicãt, istud ẽt voluit Bart. in l. in pupillari. in fi. ff. eo. & p hoc limitatur illa. l. in pupillari. idẽ ẽt tenuit Bal. hic in ver. quarta dr̃ia. & Ful. hic, & Bal. in l. nec ei. ff. de adop. s̃. l. proxi. in prin. in ij. opp. & ẽt ibi Gui. de Cu. & Ioã. de Imo. in d. c. Raynu. in mã pupillaris.

[7] †Et quid si filius natus ex mentecapto post substitutionem exẽplarem factam q filius postea viuente adhuc mentecapto decessit an reconualescat substitutio, puta hic Sal. dđm esse sm̃ no. in l. ij. j. de posth. hære. instit. dic plenius vt p Bal. hic cum quo concordat Imo. in d. c. Ray. in materia exemplaris, licet de Bal. mentionem non faciat. quid aũt si filio mentecapto substituti sunt exemplariter descendentes nascituri ex ipso mentecapto, an tunc ex natiuitate eorum rumpetur substitutio, puto q nõ, q a cesset rõ. d. l. ex facto. quæ fuit ne fieret præiudicium ipsis nascituris, facit ad hoc ista. l. in ratione sui. dum dicit filios esse substituendos mentecapto. i. patri suo.

[8] ¶ †In gl. ad fi. Ricar. mal. Cy. Ray. Frãc. Tigri. & Bart. tenent ꝯ gl. hic per illum tex. qui indistincte permittit vnum posse substitui ex pluribus, & quia illi nepotes qui non sunt substitui, nec sunt aliter instituti, nec exhẽdati nõ debent posse cõqueri de auo, q a auus non tenebatur eos instituere qñ præcedebantur a pr̃e eorum mentecapto, & ꝓpea auus poterat alios descendentes præterire. l. Gallus. §. in oib. ff. de lib. & posth. Nec ẽt de pr̃e mentecapto conqueri pñt, q a quantum ad ordinationẽ illud non est testamentũ pr̃is, sed aui, quæ vltima rõ ꝓbatur in. l. Papi. §. sed nec impuberis. ff. de inof. test. Pro ista opi. ẽt facit tex. hic, in ver. nulla querela. & istam ẽt opi. tenet Ful. & Pau. de Ca. hic, & Imo. in d. l. ex facto. licet ipsemet Bar. in d. l. ex facto. in ver. q̃ro. dixi, q pr̃ dẽt &c. tenet opi. huius gl. q a cũ ista subst̃õ sit inducta ex humanitate, nulla est humanitatis, qñ nepotes sunt præteriti, vel sine iusta cã exhr̃dati. Et rñde q tex. hic in versi. nulla q̃rela. intelligir̃ qñ oẽs sunt substitui, vel qñ exhr̃datio fuit facta cũ iusta cã, melius potuisset rñdere, dicendo, q iste tex. in ver. nulla q̃rela. loquitur quando extabant descendentes ex mentecapto, vt dixi. s̃. in prin. declarando tex. Item responde ad d. §. sed nec impuberis. q ibi loquitur in substitutione pupillari, nos autem in exẽplari, q̃ fit ex humanitate, & pietate, quæ pietas cesset quãdo quis exhæredatur sine iusta cã, vel p̃terir̃. Bal. hic, in ver. venio ad. vj. notabile &c. vr̃ simplr transire cũ gl. & idem videf velle tenere Ang. hic. Idẽ tenet hic Sal. motus, q a si natiuitas filiorũ mentecapti substitutionem

ADDITIONES.

[a] ¶ Communis videtur. De hoc articu. vide per eundem Alexan. in apostil. in l. his verbis. ff. de hære. institu. per d. car. consil. 10. vbi qui si dictum sit, relinquo centum pro sua benedictione, per eundem Alexan. consil. 70. ij. lib. per Ludo. Roma. consilio. 228. per Angel. consil. 41. per Bartol. consil. 53. cum duobus sequentibus.

[b] ¶ Similes. An sint similes exemplaris & pupillaris. Vide eundem Ale. cons. 125. & ad intellectum huius. l. vide Pet. de Anch. consil. 8.

tutiōnem añ factam, vt d.l.ex facto. ne per substōnem excludanť, filij postea nati, ergo eadem rōne non debet valere substō, qñ filij iā nati ipsius mētecapti p substōnem excluderenť, & nihil hřent. Item quia bñficium huius substōnis non debet intelligi esse concessum cum damno, & iniuria alterius, vt præalle.l.ex facto. Item qa vt dicit ibi tex. ista substitutio ē testm̄ filij mētecapti, sicut substitutio pupillaris dř testm̄ pupilli, ergo constat quod filius in testamento pris non pōt præteriri. Nec ob. §.sed nec impuberis. qa rñsum est.§. Ad istum tex. rñdet Sal. dum text. dicit, q̄ sufficit vnū substitui debet intelligi.s. in vniuerso, reliqui vero non substitui debent institui, seu substitui in re certa, vel in sua legitima, vel exhředari, vt dicit gl. Et istam opi. ēt tenet Io.Fab. in §.qua rōne. inst. eo. vbi sič dicit, qđ illis descendentib. q non substituunť, debet relinq legitima alš sequereť qđ ob morbū pris priuarenť litima, qđ est absurdū. Nec ob. qđ mř priuať legitima p exēplarē, vt dixi.§. qa lītima est magis debita descendentib. quàm ascendentib.l.scripto.ff.vñ lib. Et ex hoc colľr alia rñsio, ad.d.§.sed nec impube. & ex bis appet passum eē dubiū, & vtranq; opi. de facili eē sustentabilem. Sed ista opi.gl. est humanior, tñ si q.s vellet sustinere ɔ̄riam opi. posset rñderi ad illud ar. Sal. qđ vř difficilius dum ipse dicit, q̄ natiuitas filiorū mentecapti infringit substōnem, ergo &c. Nam ad hoc rñdet Imo. in d.l.ex facto. qđ natiuitas filiorū supueniēs rumpit substōnem, vt ibi.s. qñ nullus ex filijs mentecapti fuerat substitutus, q̄ rñsio tñ multū restringit illam.l.ex facto. & aliqualiter et diuinat. ¶ Secundo rñdet q̄ in nepote nascituro, ideo est, quia non est verisimile, qđ auus voluisset eū excludere, cū de eo nepote nō cogitauerit, q̄ rō cessat in nepote iam natu. Quæ rñsio sič non vř tuta, finge enim vxorē mentecapti fuisse pregnantem tpe substōnis, & testorem hoc sciuisse, & sic cogitasse de posthumo nascituro, sequereť, qđ ob natiuitatem huius posthumi non rumpereť substō exemplaris, qđ esset ɔ̄ d.l.ex facto. gñalř loquentem. Vñ quia opin.gl. est humanior, libentius cū eo transibo, quia opi. reterura apparet, q̄ licet text. hic vellit. q̄ qñ oēs descendentes ipsius mentecapti essent furiosi, tunc nullus eorum sit de necessitate substituendus in totum, tñ debemus intelligere, qđ eis erit aliqd relinquendum pro legitima sua in tpš mortis pris eorum sicut diximus qñ plerique sunt descendētes sanæ mentis, & vnus tñ est substitutus vř debet alijs relinqui sua legitima, alš aūt si intelligeremus, q̄ oēs descendentes ipsius mentecapti sunt furiosi, nihil ēt eis relinquendum, & tunc faceret plurimum iste tex. p opi. Ric.Mal. & sequacium ɔ̄ opi.gl. ¶ Reliqua in mā istius substōnis, vide p Cy. hic, & plenius p Bal. & Sal. hic, & p Bal. in d.c.si pater. per Io.Fab. in d.§.qua rōne. post gl. & per Ioa.And. & alios, maxime Imo. in d.c.Rayn. & per Bald.Ang. & Imo. in d.l.ex facto. cum concord. & addi. quas ibi dedi me legente Bononiæ.

Iustiniani. LEX X.

1. *Substitutus duobus impuberibus per hæc verba, si vterque decesserit in pupillari ætate, tunc admittitur cum vterque decesserit.*
2. *Vterque dictio quid importet.*
3. *Substitutus pupillariter duobus impuberibus cum expressione nominis collectiui, si vterque decesserit, an succedet vtriusque iure substitutionis.*
4. *Substitutio pupillaris, seu fideicommissaria, licet habeat effectum suum, si in persona vnius tantum euenit casus substitutionis, si fiat per nomen collectiuum tātum excludit substitutum de præsumpta mente testantis.*
5. *Substō pupillaris. p hæc verba, si filij mei in pupillaris decesserint, qñ locū hēat.*
6. *Substitutio sic facta, si hæredes mei decesserint, volo quod omnia bona mea veniant ad Titium, operatur q̄ substitutus non pōt admitti, nisi post mortem oīm.*
7. *Substitutio fideicommissaria facta per matrem, hoc modo, si filij mei decesserint in pupillari æta. substituo eis Titium per fideicommissum, si primus moritur impubes, non vocabitur substitutus.*
8. *Substitutio vulgaris facta per copulam, neque, quid operatur.*
9. *Substitutio fideicōmissaria facta duobus extraneis cum expressione nominis collectiui, puta si ambo decesserint sine liberis, an censeatur facta vltimo morienti.*

CVm quidam. †Substitutus pupillariter duob. impuberib. cum expressione nois collectiui.s. si ambo seu vterq; decesserit in pupillari ætate non admittiť, si vnus primo decesserit in pupillari ætate altero superstite, nisi ēt alter, & sic vterq; ī pupillari ætate decedit. h.d. ¶ In tex. ibi, sibi &c. probat iste tex. fm Sal. licet testōr dicat, si filius meus in pupillari ætate decesserit, Titius mibi esto hřs, qđ per illud verbum mihi, nō impeditur istam substōnem valere, vt pupillarem, & exp̄ssius probat, licet ipse non dicat in l.si ita.§.qui filio.ff.de bon. pos. fm tab. & dixi remissiue in l.p̄cib.sup gl. in ver. casum.§.e.tit. ¶ †Item no. fm Bar. q̄ vterq;, est nomen collectiuum. sed vter, & alter, sunt noīa distributiua fm eū qui se remittit ad tradita p se in l.hoc articulo.ff.de hęr.insti. Dic qđ vterq; licet sit nomen collectiuum seu vřle, qa ɔcursum requirit vtriusq;, vt hic, tñ ēt dř distributiuum, & tribuit actum cuilibet insolidum.§.ne asit.cū gl. in ver. vtraq; parte. in auc. de iud. & idem in dictione, quilibet. Nam si dico, qlibet hřdum meorum det.x. Titio, oportet qđ oēs debet.x. Titio, & sic est dictio collectiua, & ēt distributiua, & attribuit actum cuilibet insolidum, vnde quilibet hřdum debet p se dare simplř x.l.si pluribus. in prin. de le.ij. cum ibi no. & per Bar. in d.l.hoc articulo. Dictio, vero, vter, & alter, sunt mere distributiuę, & nullo modo collectiue, adeo q̄ requirunt concursum vtriusq;, vel omnium.l.Titius, & Seius.ff.de hær.insti.l.qui duos. in prin.ff.de reb. dub. & in l.si duobus. in prin. cum si.ff.de leg.j. & de mā vide per Bal.j.proxi. & legitur & no. in l.si apud.j.de appel. & per gl. in l.fin.§.sinautem. in ver. ex vtraq;.j.de bon. quæ li. & ibi per Bal. in l.Cornelius. & ibi no. doct. de hæ.inst. & in l.vter. de eund.inst. ¶ †In tex. ibi, cū vterq; decessent &c & in illo casu quo vterq; decessit. an substitutus succedit vtriq; ex iure substitutionis, an vero vltimo tñ ex iure substitutionis in cuius vltimi, portione inuenietur hæreditas primi delata vltimo ab intestato, distingue, vt hř in l.qui duos.ff. eo. vbi dř q̄ aut decesserunt ambo simul, & tunc substitutus habet portiones amborum ex substōne pupillari, & sic nullus impubes dicetur intestatus decessisse, sed si decesserint diuersis tpib. & tunc primus dř decedere ab intestato, & per ɔ̄ñs non succedit substitutus ex iure substōnis pupillaris sibi factę, & illi primo decedenti, frater suus succedit ab intestato, & ita intelligiť text. hic dum dicit fratrem suum in eius portionē succedere.s. ab intestat. intellige tñ, vt j. dicam circa fin. Sed circa hoc facit dubium, quia imo vř qđ frater superstes non succedat dicto fratri impuberi ab intestato, imo vř qđ deberet frater superstes succedere illi tāquā substitutus pupillaris, quia enim in terminis huius.l. videatur qđ iste extraneus iure substitutus sit vltimo, morienti, vt probatur in d.l.qui duos.ij.rñso.ff.eod. ergo vltimus dictorum fratrum debet intelligi substitutus primo decedenti, vt est text. in l.Titia Seio.§. Seia libertis. de leg.ij. & est sin. tex. fm Bart. ibi, sed rñde, quod ille tex. procedit in substitutione fideicōmissaria, secus aūt in directa substōne pupillari de qua tractamus, quia non vř vltimo, decedēs substitutus primo, vt l.vel singulis.ff.eo. ibi, dum dř, quod vltimus succedit primo ab intestato fm dispositionem iuris, nō aūt succedit ei ex substitutione, seu dispositione testatoris fm Dy. vt refert Bart. in d.§.Seia. Sal. hic pro hoc.s. in directa substitutione. alleg.l. pater filiam.§.fi.ij. responso, & ibi per Imo. ff.ad.l.Fal. Vel melius dic, quod in d.§.Seia. ibi fuit facta vltimo decedenti substitutio in toto fundo, hic autem non fuit facta substitutio in tota hæreditate vltimo decedenti fm Bar. in l.vel singulis. præalle. & ibi p alios & aliquid per Fulg. & Pau. de Ca. hic, & per eundem Pau. in consi.352. & per Ange. & Moder. in l.si pater impuberes. & in d.l.qui duos.ff.e. & de intellectu d.§.Seia. vide ēt Bal. in l.j.§.pro secundo.j.de cadu.tol. & in l.ab eo.j.de fideicom. & dixi plenius in d.l.pater filiam.§.fi. ¶ Vltimo no. qđ licet pluralis locutio resoluitur in plures singularitates.l.falsa.§.fi.de condit. & demo. & sui dictum in l.q̄uis.§.e. tñ fallit, nisi appareat aliud de mente testandis, & dř aliud apparere qñ vsus est nomine collectiuo, vt hic. ¶ In gl.fi. ibi nominatim facta fuit solu. magis cōiter tenetur, & satis probatur ex d.l.penu. ibi, dum apparet diuersos substitutos institutis datos fuisse, & ēt declaratur ille text. per l.si posthumus a primo. ver. nā & cum duobus.ff.de lib. & posth. vbi ponitur idem casus. Et tñ ibi præsupponitur separatim factas fuisse substitutiones, tñ Ia.de Ra. hic dicebat, quòd ista sol. diuinabat ad illam.l.pen. & propterea tenebat secundam solu. hic positam quæ ab alijs cōiter danať quia virtus huiōi dictionis collectiuę eūdē effectum opari debet in exñeis. sicut in filijs q̄tum ad hoc, vt in exñeis requirať cōcursus vtriusq;, qa ita est de nā nois collectiui, vt hic, cum si. im Ang. in §.cum ita. hoc allegan gl. dicebat q̄ illa.l.pen. loquiť in substōne vulgari, sed ista lex loquiť in substōne pupillari. Sed an ista sol. p̄cedat, patebit ex his quæ dicam.j. in mā vulgaris. ¶ In ea. ibi, ante ɔdōnis euentum &c. ista rō est bona ad oñdendum, qđ in casu.§.cum ita. filius qui primo decessit cum liberis, & qui fuerat substitutus per fideicō. reciprocę fratri suo non potuit transmittere ius substōnis ad hæredes suos, tñ ista sol. non tolliť ɔ̄rium quo ad neptem substitutam de qua ibi tractať, quia illa viuebat. ¶ † In ead. ibi, deficit ɔdō in p̄sona secundi morientis. Rectius dixisset gl. qđ hoc nondum euenit ɔdō in persona secundi, quæ poterat adhuc viuere, & decedere in pupillari ætate, & ēt non decedere in pupillari ętate, & ista solu. est vera. ex qua habes qđ licet substitutio pupillaris, seu fideicommissaria, si fiat per nomen collectiuū habeat effectum, si in p̄sona vnius tñ euenit casus substitutionis, vt in d.§.cum

ADDITIO.

a Henr. Fr. ¶ Et etiam distributiua. Adde videndum plenissime eundē Ale. cō. 273. inci. perspectis verbis. in v. vol. & Soc. cōs. 50. inci. viso instro. in j. vol.

a §.cum ita.[a] niſi ex perſona quæ ex pſumpta mente teſtãdis excludit ſubſtitutum, vt hic, nam mortuo primo in pupillari ætate ſuperſtat frater eius, q ex pſumpta mente teſtãtis excludere debet ſubſtitutum extraneum, vt hic. arg. l. cũ acutiſſimi. C. de fideicom. & eſt tex. no. in l. ſi is q ducenta. §. item ſi pater. cũ ſi. de reb. dub. ſi ideo ſi in caſu huius. l. primus deceſſiſſet poſt pupillarem ætatem & ſic in perſona primi defeciſſet ꝯdõ ſubſtõnis, & ſecũdus poſtea deceſſiſſet in pupillari ætate admitteretur ſubſtitutus, quia nõ extaret circa ſucceſſionem vltimi fratris perſona quæ ex præſumpta mente teſtõris ſubſtitutum excluderet, & ita probatur in d. §. cũ ita. & ſi diceret ꝙ imo ibi extabant deſcendentes illius filij primo decedẽtis, qui deberet ex pręſumpta mente excludere neptem ſubſtitutam, rñde ꝙ illi deſcendentes non erant priores nepię in gradu, ſed erant in pari gradu cum ea, vt ibi plenius per Bar. quid in hoc melius vr̃ loqui q̃ Bal. hic qui rñ. ꝙ ideo ibi deſcendentes ex primo decedente non excludunt neptem ſubſtitutã, quia ibi nõ tractatur de hẽditate primi decedentis, ſed vltimi quæ reſponſio per ſe non eſt ſufficiens, quia ẽt in portione illius vltimi videbatur non admitti neptem in totum, quia extabant alij pariter coniunctĩ. ſ. nepotes ex primo, tñ veritas eſt, ꝙ ibi pferr̃ nepos, & erat par in gradu, & habebat plus. ſ. ſubſtitutionem. Dicit tñ ſignãter Nic. de Mat. & Bald. hic, ꝙ ſi in caſu d. §. cũ ita ſi deceſſiſſet primus ſine liberis ab inteſtato ſuperſtite ſecundo, ꝙ licet tunc per hanc. l. nõ deberet admitti ſubſtitutus, tñ non ita eſſet, ſi primus deceſſiſſet condito teſtõ in quo inſtituiſſet ex̃neum hẽdem, quia tunc admittitur ſubſtitutus qñ ille qui ſucceſſurus eſt primo decedenti non eſt perſona q̃ ex mente primi teſtõris debeat excludere ſubſtitutũ, per d. §. cum ita. in rõne ſui, ꝙ eſt ſinglr̃ notandum pro limitatione huius. l. cum ſi. & ſequit̃ Pa. de Ca. hic, & bñ licet ipſemet in d. §. cũ ita. teneat ꝯnũ, q a ſm eũ ſatis eſt, ꝙ nondũ euenit ꝯdõ ſubſtõnis. ſ. vterq; nõ deceſſit ſine liberis q a ſufficit vnã ex plurib. rõnib. ſubſtituere, cũ q̃libet ſit ſufficiẽs, ſed ad hoc patet rñſio p d. §. cum ita. in ſi. vbi patet ꝙ ex mente teſtatoris defectus talis ꝯdõnis non eſt ſufficiens, & ipſemet Pau. de Caſt. in l. Lucius. §. Caio. ff. ad Treb. fatetur ꝙ iſta deciſio Bal. hic eſt vera, ſi non eſſet adiectũ nomen collectiuum, ſed teneo eum Bal. indiſtincte, & dicit Fulg. & Pau. de Ca. hic, ꝙ ſi in caſu huius. l. frater ſuperſtes non poterat ſuccedere fratri pmortuo ab inteſtato, q a erãt fratres ex diuerſis patrib. & extabat mater primi morientis, quæ in ſucceſſione præfert̃ illi fratri nõ vtrinq; ꝯiuncto, vt in auc. defuncto. i ver. vtrinq; ꝯiunctĩ. & expreſſius in corpore vñ ſumit̃. j. ad Ter. vt no. gl. ij. in l. j. ff. de iu. & fac. ig. admitteret incõtinenti ſubſtitutus, q a ceſſat rõ huius. l. quæ eſt, vt excludat̃ ſubſtitutus qñ p excluſionẽ ſubſtituti fauet̃ fratri ſupſtiti. Sed in caſu prædicto p excluſionẽ ſubſtituti non fauet̃ fratri ſuperſtiti, ergo admittet̃ ſubſtitutus quem teſtõr ptulit vxori, qđ eſt no. dignum pro limitatione huius. l. & puto hic eſſe verũ, licet ipſemet Pa. in d. §. cũ ita. teneat ꝯtrium, q a non euenit ꝯdõ in pſona vtriuſq;, vt teſtõr volebat, ſed rñde, vt proxime dixi. Et per iſta remanet declaratum an, & qñ ſubſtitutio pupillaris, vel fideicommiſſaria facta per nomina collectiua habeat locum ſubſtõ ſi in perſona vnius tñ ꝯdõ ſubſtõnis euenit. Non omitto tñ ꝙ licet iſta videantur eſſe vera, & cõis ꝯcl'o quã dixi. ſ. tñ Iu. de Imo. in d. §. cum ita. vr̃ velle ꝙ ſubſtitutio fideicommiſſaria facta per nomina collectiua habeat effectum ẽt ſi ꝯdõ eueniat in perſona primi tñ niſi primus, & ſecundus eſſent inuicẽ ſubſtituti tacite, vel expreſſe, & hoc dicit pbari in d. §. cũ ita a ꝯrio ſenſu. Nam ibi fuerunt inuicẽ ſubſtituti, & ideo requirit̃ ꝙ ꝯdõ eueniat i pſona vltimi decedẽtis, q a ſi eueniſſet tñ i pſona primi admittet̃ ſecundus qui erat ſibi inuicem ſubſtitutus ſecus ergo ſi nõ eſſent inuicẽ ſubſtituti, q a tunc ſatis eſſet ꝙ ꝯdõ eueniret in pſona primi, vt ibi a ꝯrio ſenſu pro hoc ẽt adducit, q a quilibet inſtitutorũ intellr̃ grauatus per fideic. de parte ſua tñ, & non de parte coh̃dis quæ ſibi relicta nõ eſt ar. l. ſed ſi ſic. §. ſi. de le. ij. & in pr̃ ſiliã. §. ſi. in ſi. ff. ad. l. Fal. ergo cum teſtõr voluerit vtroq; mortuo ſubſtitutum hr̃e totum niſi diceremus, ꝙ eueniente ꝯdõne in perſona primi debeat̃ portio ſua per fideicõmiſſum ſubſtituta ſequeret̃, ꝙ ẽt mortuo. vlt. ſine liberis, & ſic impleta ꝯdõne in pſona vtriuſq; non deberet̃ portio primi ſubſtitutio, quia vltimus nõ intellr̃ grauatus de reſtituendo per fideicõmiſſum ſubſtituto, illud ꝙ ad ipſum vltimum ex ſucceſſione primi decedentis ab inteſtato puenit ex quo illud non habuit ex diſpoſitione teſtõris, ſed ex diſpõne per no. per gl. & doc. in l. eum qui nouiſſimus. ff. ad Tre. adde ꝙ intellectus quem dat Imo. ad. d. §. cum ita. ſ. ꝙ ibi debeat attẽdi ꝙ inſtituti fuerint inuicem ſubſtituti fuit intellr̃ Oldr. vt refert hic Sal. tñ Sal. trãſit ſimplr̃ cũ cõi opi. & bñ, quia non debemus recedere a ſignificato verborum collectiuorum niſi alr̃ de mente appatet. l. non aliter. ff. de leg. iij. & ideo ẽt qñ non ſunt inuicem ſubſtituti non debet ſufficere ꝙ eueniat ꝯdõ in perſona primi tñ, & non vr̃ poſſe dici ꝙ in d. §. cũ ita. pbet̃ a ꝯrio ſenſu. ꝙ ſi non fuiſſet fcã ibi ſubſtõ reciproca ſufficeret ꝙ eueniſſet ꝯdõ ſubſtõnis in pſona primi, qñ ibi non euenit condictio in perſona primi, & põt dici ꝙ in d. §. cum ita. non ſine aliquo iuris effectu ſit mẽtio ibi de illa ſubſtõne inuicem facta inter liberos, q a p hoc ibi ſurileu. tradit nobis, ꝙ relictũ ꝯdonale factum a patre filio non tranſmittit̃ ad liberos ipſius filij decedẽtis pẽdente ꝯdõne, licet gl. ſin. tenuerit ꝯrium, & male in l. is cui ſub ꝯdõne. ff. de ac. & ob. nõ ob. ẽt vltima rõ quã alle. Imo, q a vr̃ multũ fragilis, nã nemo dicit, ꝙ vltimus decedens videat̃ grauatus a teſtatore reſtituere per fideicõmiſſum partem primi decedentis obueniente ſecundo ab inteſtato, ſed bñ dñt, & fatent̃ oẽs ꝙ quilibet intellr̃ grauatus de parte ſua, ſed pars primi non debet reſtitui niſi poſt ſequutam mortem ẽt ſecundi, q a tunc ẽt verificat̃ ſignificatus nois collectiui, & ſi ſecundus ꝯſequutus fuiſſet ab inteſta. ſucceſſionem primi reſtitueret põe primi ſicut eã reſtitueret quilibet alius hr̃s primi decẽdentis, nõ aũt reſtitueret eã vigore fideicõmiſſi in ſũcti ipſi fcõ a teſtõre nõ omitto vltimã ſo. poſitam hic in gl. quę diuerſifica t caſus, ſed non põt reddi bona rõ diuerſitatis inter iſtos. caſus. ſ. inter fideicõmiſſariã, & pupillarẽ, ideo cõiter reprehendit̃ hoc declarat Bal. poſt Bar. q a virtus huius nominis collectiui vr̃ ꝙ vtrobiq; debeat idem operari. ¶ †Nunc eſt videndum quid ſi ſubſtõ pupillaris, vel fideicõmiſſaria facta eſt non per nomẽ collectiuũ, ſed ſimplex p hæc verba (ſi filij mei in pupillari ætate deceſſerint Titium ſubſtituo) & idẽ ſi in fideicõmiſſaria fcã fuit p ſimilia verba puta, ſi hẽdes mei q non erũt filij impuberes deceſſerint, Titium ſubſtituo. in quo Bar. & Ang. hic, & Bar. in d. §. cum ita. in vtraq; ſubſtõne vr̃ tenere ꝙ ſatis eſt ꝙ in perſona primi eueniat ꝯdõ ſubſtõnis ad hoc, vt incõtinenti poſſit admitti ſubſtitutus in partem illius per l. Lucius. §. Caio. ff. ad Tre. & l. ſi. §. filium. de le. ij. ſed Bal. hic tenet ꝯ Bar. p l. pater filiã. §. ſi. ver. ꝙ ſi frater. ad. l. Fal. vbi patet ꝙ in pupillari non ſufficit ꝙ euenerit ꝯdõ in perſona primi. Iſtud ẽt tenuit gl. j. in l. ſi pater impuberes. ff. e. quã hic ſequit̃ Sal. & Pau. de Ca. hic, & ſic in pupillari ſubſtõne ẽt reprehendũt iſti opi. Bart. & iura all. p Bar. loquunt̃ in fideicõmiſſaria, & iſta opin. in pupillari vr̃ vera, oĩn ſubeſt rõ quæ ponit̃ in hac. l. q a pr̃ vr̃ voluiſſe inter filios reſeruare ius hẽr ſucceſſionis ab inteſt. Nam faciendo pupillarem ſubſtõnem duob. filijs cũ p eam ꝯſulat̃ filijs, vt l. ex trib. cũ gl. ſ. de inoſ. teſ. teſtõr vr̃ voluiſſe filijs fauere. Sed ſi diceremus ꝙ p illam ſubſtõnẽ vno decedente in pupillari ętate ſubſtitutus ſuccederet & excluderet aliũ filiũ ſupſtitẽ, ſequeret̃ ꝙ illa ſubſtõ fundaret i pꝛiudiciũ filij ſupſtitis ꝙ eſſet ꝯ mentẽ teſtãtis iſt: opi. ẽt tenet Ful. hic, & pro hoc alle. l. qui duos. ff. e. dum ibi dr̃ ꝙ prius decedẽs dr̃ decedere ab inteſt. & ſic ſubſtitutus pupillariter non admittit̃. Sed ad illũ tex. rñdet Bar. ꝙ ibi ſubſtõ fuit facta per nomen collectiuum (ambo) eſt ergo intentio iſtorum doct. ꝙ in pupillari ſubſtitutione ſi primus decedat impubes ſuperſtite ſecundo non admittit̃ ſubſtitutus, ſecus aũt ſi ꝯdõ ſubſtõnis eueniſſet tñ in pſona ſecundi, vt q a primo decedens deceſſiſſet impubes, & vltimo, decedens deceſſiſſet pubes. Nã tũc, q a nõ extaret pſona q̃ ex mẽte defuncti excluderet ſubſtitutũ bñ admittet̃ ſubſtitutus p rõnẽ poſitã in d. §. cum ita, & q a in iſto caſu non reſultat pꝛiudiciũ filiorum imo fauor, & iſtã opi. ẽt ſequit̃ Imo. in d. §. cũ ita. nec ad hoc ob. vna rõ q̃ Bar. adducit dũ ſe fundat p l. falſa. §. ſi. de ꝯdi. & dem. q a rñde ꝙ pluralis locutio non reſoluit̃ in plures ſingularitates hoc caſu ob ꝯriam mẽtem teſtantis pſũptam ſicut in ſimili dixi in vltimo no. Sed certe mihi vr̃ ꝙ ſi bñ ꝯſiderant̃ verba Bart. in d. §. cum ita. dũ opponit de. d. l. q̃nis. ſ. eo. in ſi. illius opp. & ẽt all. d. §. itẽ ſi pr̃ ſenſit ipſe illud idẽ qđ dñt pſati doc. & ea quæ dicta ſunt in pupillari hẽbunt locũ ẽt in exẽplari eadẽ rõne in fideicõmiſſaria vero fatent̃ oẽs veram eſſe opi. Bar. per d. §. Caio. †Quod limita[b] niſi teſtõr dixiſſet (ſi hæredes deceſſerint volo ꝙ oĩa bona mea deueniant ad Titium) nam ex eo dixi omnia bona apparet ꝙ non voluit ſubſtitutũ admitti niſi poſt mortem oĩm, q a añ nõ poterat hr̃e oĩa. ita ſin. dicit Bar. & Bald. in l. quidam teſtõ p illum tex. ff. e. hoc ẽt voluit Bal. hic, ſed ꝯnũ tenet Ang. & expſſius Imo. Raph. Pa. de Ca. in d. l. quidam teſtamento. & Ang. Rap. Imo. Pa. de Caſ. in d. §. cum ita & Pa. de Caſt. in d. §. Caio. & Mat. de Ma. in ſuis no. dictis in not. clxvij. per tex. in d. §. cũ ita. in ver. oẽm hæreditatem.

5, 6 (marginal numbers)

ADDITIONES.

a Tho. ¶Dctio. §. cũ ita. Vide ibi Alex pleniſſime. & Ioa. de An. in cõſ. 66. inci. viſis his quæ in fcõ narrant̃. & Pe. de Vbal. in c. Ray. de teſt. & Bar. Soc. in d. §. cũ ita. & in l. cũ auus. ff. de cõd. & dem. & Ale. in ꝯſ. 11. in ij. vol. incip. ponderatis his. & Fran. de Are. in conſ. inci. diligenter diſcuſſis bal. in conſi. 92. incip. ſuper primo. & in conſi. 99. incip. punctus talis. eſt in ij. vol.

b Fran. Cur. ¶Quod limita. Adde tu, & vide eundẽ Alex. in d. §. cũ ita. & in conſi. ſuo. 38. in j. vol. & in conſi. 66. & adde aliam limitationem quæ colligitur ex tex. l. codicillis. in prin. ff. de vſufruct. legat.

ditatem.& ꝑ d.l.fi.§.filiũ.ver.q.equid.Nõ ob.l.qdã testõ.qa ibi loquit in substõne vulgari in qua testõr vr voluisse ꝯseruare ius accresc.inter cohredes disponẽdo ꝙ substõ non hẽat effectũ nisi ĩ toto, sed nos loqmur ĩ fideicõmissaria q̃ hẽt effectũ post aditã hrditatẽ quo tẽpe cessat ius accrescendi rr.l.ij.l.j.§.fi.cũ.l.seq.ff.de vsuf.accr.posset ẽt rñderi ꝙ ibi hoc operat dictio(neque) vt patebit ex his q̃.j.dicã circa intelltn illius.l.

7 †Secundo limita ſm Ful.hic nisi primo decedente supesset ꝑsona,q̃ excluderet substitutũ ex tacita mente testantis exemplũ si mr dixit ꝙ si filij decederẽt in pupillari ætate substituebat eis ꝑ fideicõmissum Titiũ.Certe si primus morit impubes nõ vocabit substitutus, sed frater supstes ab intestõ ar.l.si is q. ducenta.§.Itẽ si pr.ff.de re.du.in l.cũ acutissimi.j.de fideicõ.& ꝑ ead.rõnẽ qua diximus ꝙ si fcã est substõ ꝑ nomẽ collectiuũ.s.si vterq; decesserit ꝙ admittit substitutus si in ꝑsona secũdi tñ euenerit ꝯdõ ꝑ ꝯiecturatã mẽtẽ testãtis, q̃uis ꝓprietas verborũ repugnet in d.§.cũ ita.iuncto isto tex.ergo eod.modo ex cõiectura surgente ex d.l.cũ acutissimi.& d.§.itẽ si pr.debet excludi substitutus, & certe istud voluit Bar.in d.§.cũ ita. & Bal.in l.j.j.de ꝯdi.inser.vbi tractat istam mãm , & idẽ tenet Ang.& Imo.in l.si pr.impuberes.ꝑ ibi no.ꝑ gl.ff.eo in & d.l.pr filiam.§.fi.sed ꝯ̃riũ tenet Pau.de Ca.in d.§.cum ita.in lec.Bono. & in d.l.si pr impuberis.& in d.l.pr filiam.§.fi.per ibi not.per gl.& Pau.de Ca.in ꝯs.35 z.inci.Si contingat &c.per d.§.Caio.quia est nimis restringere illum tex.volendo intelligere,ꝙ nõ hẽat locũ nisi in ex̃oeis,& dicit ꝙ est ex mẽte Bar.hic ꝙ nõ procedat dicta limitatio, & ꝑ hoc adducit q.a alr seqret ꝙ illud qd dr in l.cũ acutissimi.ꝑalle.hret locũ nedũ si filius grauatus post mortẽ suã restituere non decederet sine liberis,sed ẽt si nõ decederet sine fratre,nã nullo dictorũ casuũ dẽret admitti fideicõmissarius substitutus ꝙ nõ reperit iure cautũ rñdet ad.d.§.itẽ si pr.ꝙ loquit in vulgari,nos in fideicõmissaria,& rñdet ad istũ tex. ꝙ loquit in pupillari secus in fideicommissaria, ita dicit velle Bal. hic vt ipse refert.d.l.si pr. vel ꝙ hic loquitur qñ fuit adiecta dictio collectiua, sed teneo dictam fallentiam esse veram.nec fieri vr restrictio ad.d.§.Caio.qui nõ loquit in descendẽtib.nec ẽt bona vr rñsio data ad.§. itẽ si pr.attento ꝙ ibi erat facta substõ duob.ꝑ disiunctiuã(aut)& sic ex vi verborũ debuisset substitutus extraneus admitti vno ex filijs repudiãte cuius ꝯ̃rium ibi dr ex dicta ꝑ̃sumpta mente,nec ẽt vr bona rñsio ad istũ tex.ꝙ hoc in pupillari secus in fideicõmissaria. q.a in vtraq; est eadem rõ, vt ẽt vult Bar.hic,& plenius in d.§.cum ita.vbi supplet dicta per se hic nec vr verũ ꝙ Bal.hic dicat illud qd refert Pa.de Ca.in d.l.si pr.& expresse Bal.d.l.j.de cond.inser.decidit pro ista fallentia nõ ob.ẽt ꝙ hæc fuit dictio collectiua,q.a hæc rñsio tollit ꝑ d.§.cum ita.non ob.illud quia ipse dicit circa intelltn.d.l.cũ acutissimi.q.a rñdeo ꝙ illa ꝓcedit in substõne factæ vni filio post mortẽ. Nos quærimus de interpretatione substõnis factæ duob. filijs simul.& ꝯiunctim quo casu non requirit,ꝙ eueniat ꝯdõ substõnis in ꝑsona vtriusq;, vnde ipsemet Pa.in d.§.Caio.dicit posse sustineri illam fallen.qñ ille frater qui ex ꝑ̃sumptam mente defuncti vult excludere substitutum, erat institutus vnà cum illo cui facta est substõ, secus si non esset institutus,sed forte exhæredatus ſm eum pro hoc all.in simili id ꝙ hr in l.fi.§.nt.j.vbi mater instituta simul cum filio magis excludit substitutum q̃ si nõ esset instituta , & sic patet ex ista limitatione recte intuenti ꝙ non erat dria inter pupillarẽ,& fideicõmissariam scãm persona non extrei. Modo est videndum quid in substõne vulgari,in qua Bar.hic & in d.§.cũ ita.& Ang.Saly.& Mod.hic.& Pau.de Ca.in d.§.cum ita.tenent simplr ꝙ si facta fuit substõ vulgaris ẽt per nois simplicia puta si hrdes mei hrdes non erunt substõ Sempronium , nunquid admittatur substitutus nisi vtroq; hrde repudiante.l.q̃uis.ſm vnum intelltn glo.s.eo. & hoc ibi tenet ẽt Ang.in quibusdã lec.& vide q̃ ibi dixi,& certe illa.l.& gl.nõ vr aliquo mõ ꝯcludẽter ꝓbare,vt ibi dixi, & vt ẽt dixit Bar.in d.l.hic articulo.ff.de hær.insti.Bal.hic fatet opi.Bar. esse veram qñ copulatiue est fcã substõ.s.si Titius,& Seius hrdes nõ erũt &c. quia de nã copulę est ꝙ requirat cõcursus vtriusq;.l.si hrdi plures. de cond.insti.& hic ẽt vr velle Bar.in d.l.hic articulo.sed si facta esset substõ sine copula,vt quia dcm sit instituo Titium, & Seium, ꝙ si hrdes nõ erũt substituo &c. tũc Bal.dicit ꝙ admittet substitutus ẽt si primus tñ repudiet ꝑ l.pe.ff.de inoff.testa.q̃ legem ẽt ita intelligunt Petr.& Cyn. hic , de illius.l.intellectu aliquid fuit. s. dictum.

8 † Limitat tñ hoc vltimum Bal.nisi aliquis de liberis esset in medio per hãc.l.in rõne sui,& d.l.cum acutissimi.cũ si. Ang.in d.§ cũ ita licet multa dicat,tñ non vr in effectu velle aliud q̃ illud qd ponit Bal.hic.Im.ibi multum se inuoluit,& sibi ipsi ꝯ̃dicit,tñ finaliter vr residere ꝙ si facta est substõ vulgaris ꝑ copulam(neq;) vt quia dicat si neq; Titius neq; Seius adhibit hrditatem substituo Semproniũ,& tũc procedat opi.Bar.q.a verba ita sonãte vñr, facit ꝙ no.gl.mag.in l.quidam testõ.ff.eo,& est tex.licet non alle. in l.si is qui ducenta.§.item si pater.de reb.du.& l.si quis ita stipulatus fuerit.x.aureos.ff.de ver.ob.si aũt est facta substitutio simplr vel ẽt per copulam(&)positam in medio extremorum,vt quia dicat si hrdes instituti non erunt hrdes,vel dicat si Titius , & Seius hrdes non erunt,& tunc,aut substituit super toto,& adhuc idem per d.l.quidam testõ.nam talis vr fuisse mens testantis ex quo in ꝑ toto substituit,vt ibi.Aut ipse nõ substituit sup toto,sed simplr.& tunc,secus per d.l.quidam testõ a ꝯ̃rio sensu.& ꝓ hoc facit, q.a istud non important verba de suo proprio significato, nam si dico si Titius,& Seius hrdes non erunt substituo Sempronium,& contingat Titium repudiare,& verum est dicere Titius , & Seius non sunt hrdes,vt est tex.in d.l.si quis ducenta.§.cum ita.ad fi.ibi promitto decem si Stichum, & Damnã non sistam,& contingat me vnum tñ sistere teneor ad decem, & istum casum vltimũ addit Imo.limitationem q̃ ponit hic Bal.vt s.proxime retuli.licet ipse de Bal.mentionem non faciat.& reprehendit ibi Im. rõnem q̃ ponit hic Bar.diuersificãdo substõnem fideicõmissariam a vulgari,quia ſm Bar.in vulgari tractatur de vno effectu:sed in substõne fideicommissaria facta.plurib.tractatur de fideicommissis recipiẽdis per mediam personam plurium, nam ſm Imo.sicut per vulgarem factam plurib.tractatur de succedendo in vna hrdirate ipsi testõri ita per fideicommissariam succedit testõri in vna hrditate.l.cohæredi.§.cum filię.ff.de vulg.& pup.ideo Bald.hic reprehẽdit dictam rõnem drię ꝙ ponit Bar.hic,& sic si non põt dari sufficiens rõ driæ diuersitatis debet idem esse in vulgari ꝙ in fideicõmissaria Io.de Imo.in d.l.quidam testõ.ẽt reprehendit dictã opi. Bar.per illum tex.a ꝯ̃rio sensu per quem vult , ꝙ in substitutione vulgari qñ non est facta expressa super toto non requirat ꝙ eueniat ꝯdõ substõnis in persona vtriusq;,sed Pa.de Cas.ibi rñdet ad illum tex.sustinendo opi.Bar.ꝙ ideo ille tex.se fundat in eo ꝙ testator distribuit totam hæreditatem in vltima substitutione:quia ibi præcesserat alia substitutio facta per se cuilibet substitutorum de cuius substitutionis natura non erat , ꝙ de necessitate ꝯcurreret repudiatio omnium institutorum,vt l.pe.de inu.te.ſm intellectum quem ponit gl.hic.Secus si non præcessisset dicta substitutio,quia tunc illi vltimo substituti non admitterentur ad portionem vacantem ẽt si tota hæreditas inter eos non fuisset distributa,& dicit ꝙ illud non tangitur per doc.sed hoc mihi non placet: quia non habet in se rõnem concludentem,nam illæ substitutiones erãt diuersæ,nam nihil repugnat ꝙ vna sit vnius naturæ, alia alterius, postq̃ testator vsus fuit varijs conceptionibus verborum illud importantib.Si tñ ad illum text. velles rñdere dicere posses respondendo prout sentit Imo.in d.§.cum ita ꝙ in d.l.quidam testamento.ad fi.debet de necessitate subaudiri maxime, & hoc esse verum apparet,q.a ẽt si testator ibi non substituisset in tota hæreditate,sed simplr tñ propter illa verba, si neq; Florius neq; Sophia, hrdes erunt substituo tales, & oportet ꝙ ꝯdõ illius vltimę substõnis vulgaris eueniret ĩ ꝑsona vtriusq; ob nãm illius dictionis(neq;)vt s.dixi,vñ dũ tex.ibi ĩ fi. dt id qd apparet euidẽter &c. voluit dicere ꝙ licet qñ nõ esset facta substõ in tota hrditate appareret ꝙ illa verba neq; &c.ꝙ testõr voluit vltimã substõnẽ hre effectũ nisi qñ vterq; repudiet, tñ qñ substituit expresse in tota hrditate nedũ dr apparere sed euidẽter apparet,ꝙ testõr voluit substitutũ admitti.nisi eueniret ꝯdõ substõnis in ꝑsona vtriusq;,& licet hæc rñsio posset stare,tñ non video ꝙ ꝑ aliq̃ legem , aut vrgẽtem rõnem ꝓbet opi.Bar.vel aliorũ tenentiũ ꝙ substõ facta ꝑ illa verba si hrdes mei non erunt hrdes,vel ꝑ illa verba si Titius,& Seius hrdes nõ erunt Titium substõ requirat ꝙ eueniat ꝯdõ in persona vtriusq;. Et nõ dr ꝙ possit bñ rñderi ad illã rõnẽ ꝓ qua adduxi.s.l.si is qui.§.cũ ita,nec ob.si ꝓ op.Bar.adduceret ꝙ testõr vr magis dilexisse cohrdem quẽ instituit, q̃ substitutũ quẽ non instituit nimirũ si dicere debemus ꝙ voluit cohrdem ꝑ ius accrescẽdi ꝑ̃ferri substituto.Quia rñde ꝙ verũ est ꝙ cohrdẽ ꝑ̃dilexerit in ꝑtem q̃ sibi reliquit nã in ea eũ ꝑ̃tulit substituto sed quærimus de ꝑte alterius repudiantis in qua vr potius ꝑ̃ferre substitutum.d.l.pe.de in iu.te.& d.l.si is qui ducenta.§.cum ita inducendo, vt s.Pro hoc ẽt facit quia ꝯdõ substõnis prędictę est implenda in ipsa re seu circa ipsam rem de qua fit dispõ.s.circa ipsam hrditatem. Ideo debet diuidi,& intelli hoc mõ si Titius, & Seius hæredes nõ erũt.i.quatenus hrdes non erunt,vt l.Stichum qui meus erit.& ibi no.Bar.ff.de leg.j.& l.ij.ff.de ꝯd.insti.Et ibi patet ꝙ ẽt qñ tractatur de effectu acquisitionis vnius hrditatis, & sic de succedendo vni testõri pluralitas resoluit in singularitates.Esset tñ fortasse durũ obtinere in practica maxime propter prædictas authoritates,tñ tenẽdo opin.Bar.Limita eam non hre locum in casu notabili posito.in l.fi.in prin.& ibi no.Bar.ff.eo.& ibi aliquid per Ioa.de Imo. ponderant illũ tex.pro opi.quã. s.tenui. De quo articulo vide aliqd per Bal.in l.j.de ꝯd.inser. Itẽ adde ꝑ̃dictis ꝙ qñ fit substitutio pu-

pillaris duob.filijs impuberit.per nomina collectiua(ſi vterq; impubes deceſſerit) ꝙ primo decedẽti in pupillari ętate nõ ſuccedit ſubſtitutus.l.qui duos.ff.eo. & dixi ſup tex. tñ mirũ quare ſi poſtea decedat ſcḋs in pupillari ætate non admittitur ſubſtitutus tũc ex iure ſubſtõnis ẽt ad partẽ primi ꝙ negat tex.in l.qui duos. Sed ad hoc ibi rñdet Pau.de Ca.ꝙ hoc eſt ex tacita mente defuncti qui cenſeť voluiſſe ꝯſeruare inter fratres ius legitimę ſucceſſionis. i. ab inteſtato.† Ex quo infert ipſe, qḋ ſi facta eſſet ſubſtõ fideicommiſſaria duob. ex̃neis cum expreſſione nominis collectiui, puta ſi ambo deceſſerint ſine liberis nõ eſſet verũ ꝙ intelligereť facta ſubſtõ vltimo morienti tñ, quia imo intelligiť facta p̃morienti, qñ inter eos cẽt non ſit ius legitimæ ſucceſſionis non p̃t dici ꝙ teſtõr voluerit illud reſeruare, vñ ſm eum portio primi decedẽtis ſine liberis ſtabit in ſuſpẽſo penes hr̃des ſuos, & ſi poſtea alter decedat ſine liberis ſubſtitutus habebit vtrãq; partem ſubſtõnis, & dicit hoc eſſe ſubtile. & a nemine eſſe declaratũ ſed aduerte qa inq̃rũ Pau.de Ca.vult ꝙ ſubſtõ fideicõmiſſaria fcã ſit ex̃neis p noĩa collectiua nõ admittitur ſubſtitutus incõtinenti cũ primus tñ deceſſit ſine liberis nõ vř aliquo mõ hñdicere, & cõis opi.ẽ ꝯ eum, vt exp̃ſſe tenet Bar. in.d.l.hr̃des mei.§.cum ita ad fi.& ibi hic ſequunť alij, maxime Im.q hoc apoſſime firmat. Quia ẽt qñ facta eſt ſubſtõ fideicõmiſſaria p noĩa collectiua ex̃neis ſufficit ꝙ eueniat ꝯdõ in pſona vnius tñ dũmodo nõ ſupſit alia pſona q ex p̃ſumpta mẽte teſtãtis excludat ſubſtitutũ. d. §. cũ ita. & tenet ẽt clare Sal. hic. Sed in ppoſito licet ſupſit cohr̃s ex̃neus nõ vř ſupeſſe pſona q ex p̃ſumpta mẽte teſtõris ſubſtituũ excludat, qa iſte ſupſtes nõ ſuccedit mortuo ergo debet admitti ſubſtitutus, & reddit rõnẽ tex.in d.§.cũ ita. Quia ſi teſtõr voluit ꝙ ſubſtitutus ambob.mortuis ſine liberis hr̃et totũ, eadẽ rõne voluit ꝙ vno mortuo hr̃et ptẽ qñ non supereſt alia pſona q ſubſtituũ excludat ex mẽte teſtãtis. Et illud eſt verũ pbatur ẽt p d.l.Lucius.§.Caio.cũ ſi. Nã licet ibi nõ fuerit nomen collectiuũ, tñ dixit teſtõr Caio, & Titio ꝙ volebat ꝙ poſt mortẽ eorũ reſtituerent hr̃ditatẽ alteri. Quę verba in effectu idem importãt ac ſi dixiſſet, poſt mortẽ Caij, & Titij volo hr̃ditatẽ reſtitui tali, puta Sempronio, quo caſu qa orõ eſt facta cũ copula affirmatiue de pprio ſignatu verborũ importat ꝙ req̃rať vtrũq;.l.ſi hr̃di plures. ff.de ꝯd.inſt. Et tñ ex mẽte teſtõris p rõnẽ q̃ pxime reddidi mortuo primo dẽt ps ſua reſtitui fideicõmiſſario, vt d. §. Caio, Ergo idẽ erit eadẽ rõne qñ p noĩa collectiua eſt fcã ſubſtõ, & iſtam vltimã rõnem ponit.Imo.in d.§.cũ itã. Quæ vltima rõ forte non eſt oĩno vera, qa nõ vř ꝙ illa pluralis locutio. ſ. poſt mortẽ eorũ &c. dẽat idẽ opari ac ſi copulatiue dcm̃ eẽt poſt mortẽ Caij, & Titij, ſatis vř probari in d.l.falſa.§.fi. Attñ per illa ſupradicta approbo opi.Imo.& ſequaciũ. Vbi aũt fcã eſſet ſubſtõ fideicõmiſſaria liberis p nomẽ collectiuũ, tũc fateor ꝙ primo decedente ſine liberis nõ admiťť ſubſtitutus ẽt ſi liberi nõ eſſent adinuicẽ ſubſtituti, q̃ tũc eſt pſona q ex p̃ſumpta mente teſtãtis excludit ſubſtitutũ, vt ſ.dixi. Quęrit ẽt Bal.hic qd ſi in caſu huius.l.primus deceſſit pubes cũ liberis.ſcḋs decedit impubes ſuperſtitib. dictis liberis primi fratris.& ſubſtituto an ſubſtitutus excludeť per d.l.liberos.& tenet ꝙ ſic, qa ex p̃ſumpta mẽte teſtãtis excludũt ſubſtitutũ. Nã teſtõr apponẽdo nomẽ collectiuũ in ſubſtõne voluit poſt mortẽ ipſius teſtõris p̃ferri ſubſtituto niſi ſubſtitutus eſſet de liberis, ar. l.ij.§.de inof.teſt.& hic plenius p eõ cũ quo trãſit Sal. Sed Ful. tenet cũ ſubſtitutus eſt ex̃neus nõ excludať, qa in iſta ſubſtõne pupillari nõ ſubintelligiť illa ꝯdõ(ſi deceſſerit ſine liberis) q ſolum ſubintelligiť in fideicõmiſſaria, vt.d.l.cum acutiſſimi. Tñ teneo opi.Bal.& Sal.q ẽt vř eẽ de mẽte Bar.in d. §. cũ ita intelliñ illius .§.& hñ facit id ꝙ hř in d.§.item ſi př.& ad ar.Fulg. rñde, vt dixi. ſ.rñdendo ad.d.l.cum acutiſſimi.Pau.de Ca. hic vř tranſire cum Bal.& Sal.p̃terq̃ dũ dñt niſi ſubſtitutus eſſet de liberis, & mouetur ipſe p.l.cũ auus.ff.de ꝯdi.& dem. Sed dic ꝙ pro Bal. & Sal. vř tex.in d.§.cũ ita.in ver.Claudiã neptem vbi neptis ſubſtituta excludebat alios nepotes, & alios ex primo filio. Et dixi de hoc plenius in.d.§.cũ ita. dũ tractaui de pupillari. Facit ẽt ad aliã.q.q̃ vide p Bar.in d.§.Caio.& plenius per Gui.& Cyn.Bal. hic, & hæc ſufficiant in hac difficili, & periculoſa mã, de qua vltra prædicta vide p Io.And.& alios.in c.ſi pater.de teſ.in vj.per Bal.in l.j.§. de ꝯdi.inſer.p Ang.in ꝯſ.30 t.incip.dña Philippa.& Pet.de Anc.in. ꝯſil.74.ꝙ incipit ſubtiliter ad plenum.& in conſi.372.qḋ incipit, quia Iſabeta &c.

Iuſtiniani. LEX XI.

1 *Subſtitutio ſi ſit tertio pluribus inſtitutis cum aditione nominis diſtributiui, admittitur quilibet pro virili.*

2 *Subſtituti nõ admittuntur niſi pro partibus quibus fuerunt inſtituti.*

3 *Haredes plures ſeparatim inſtituti habẽtur pro pluribus et non pro vno corpore.*

4 *Filius quicquid acquirit ſibi acquirit, quo ad proprietatem.*

SI quis duobus. † Si cum pluribus inſtitutis tertius ſubſtituať cũ aditione noĩs diſtributiui admittetur quilibet pro virili. nũc teſtator dixit. Titius cũ filijs ſuis, & Sempronius hęredes ſunto Titium vnacum filijs in ſemiſſe Sempronium in aliũ ſemiſſem inſtituiſſe vř.h.d.¶ In gl.ij. Sal.hic nõ bene dicit p ea q dixi. ſ.l.proxi.in p.no.tñ bene conſideres verba huius tex.vř ꝙ illa verba filio meo fuerint in iſto caſu neceſſaria ad oſtendendũ ꝙ teſtator filio pupillariter ſubſtituebat, qa aliàs hoc nõ videbať poſſe ꝯprehendi ex iſta conceptione verborũ. ¶ †In gl. in verbo triẽte ibi corrigit &c.hæc prima ſolu.nõ teneť, qa legũ correctio &c. Scḋa ſol.eſt ẽt ꝯ iſtum tex.qui loqť de ſucceſſione impuberis.& eius bonis. Tertia.Sol.diuinat.ad.l.ꝯriã. Quia gl. hic intelligit ꝙ in l.ꝯria illa ſubſtituti excepto illo tertio fuerũt inſtituti coniunctim puta p nomen collectiuum vos quatuor hr̃des inſtituo ꝙ q.dẽ eſt diuinare ad illã.l. Bene fateor ꝙ inq̃tũ gl. dicit ꝙ hic fuerunt inſtituti duo hæredes nõ ꝯiũctim, & impubes p ſe. Sed fuerunt inſtituti quilibet ſeparatim in tertia pte hñ dicit in hoc gl. Patet quia aliàs non hr̃et hic tertiã quilibet illorũ duorum hæredum: ſed hr̃et quartam quilibet ipſorum duorum. Quia qñ hæredes inſtituti ſubſtituunť impuberi ẽt ſi ſubſtõ fiat per diſtributiuum q ſquis mihi hæres &c. prout fuit hic. Tamẽ nõ admittuntur ſubſtitui niſi pro partibus p quibus fuerant inſtituti. l. q liberis.§.fi.& l.ſed ſi plures.in prin.ff.eod. Vnde ſi in caſu iſtius.l. iſti duo hæredes fuiſſent cõiunctim inſtituti, & impubes fuiſſet inſtitutus per ſe non eſſet quilibet illorum duorũ inſtitutus niſi in quarta.l.liber homo.§.Titius.alle. in glo. cum ſi. Et ſic quartã tñ habere debuiſſent. Dicebat hic tamen Saly. ꝙ ipſe cogitauit dici poſſe vbi nullus extraneus eſt iunctus in ſubſtõne cum ipſis hæredibus ſubſtitutis, tunc ſit verum ꝙ hæredes inſtituti intelliguntur ſubſtituti pro portionibus pro quibus erãt inſtituti. Vbi autem extraneus ſit adiectus tũc omnes voceť in virilem, & nõ pro portionibus hæreditarijs per illum tex. in verbo vnumquẽque in triente vocari. Subdit tñ ꝙ in contrarium facit in ſimili.l. q cum plures.ff.eo.& plus non dicit. Sed dic ꝙ illa.l.qui cum plures.nihil facit, qa ibi exp̃ſſe teſtator in ſubſtõne dicit ꝙ ſubſtituebat eos p partibus pro quib.erãt inſtituti. Sed melius ꝯ illam cõſiderationem Sal.facit.l.ſi pater.ad fi.ff. eo.tñ ipſe poſſet rñdere, ꝙ ipſe intelligit dictã conſiderõnem qñ ſubſtitutio facta fuit per nomẽ diſtributiuum. Nullatenus tamen approbo dictam conſiderõnem Sal.quæ eſt contra opi.communem approbatam p Ia.de Ra.hic Pe.& Cy.& Bal.& alios in d.l.ſi pater. quia teſtator per illa verba q ſquis mihi hr̃s erit &c. vocauit ad ſubſtõnem hæredis per nomen appellatiuum hr̃s. Ergo indiſtincte debẽt intelligi vocauit qro hæreditarijs portionib.l.nõnunq̃.ff.ad Tre.cum concor.alle.per gl.& doc.in l.j.ff.eo. Viſo ergo ꝙ oẽs ſolõnes datę hic per gl.reprobantur, ſolue, vt hic p Bar.& in d.l.ſi př plene. & dic iſtud opať diſtributiuũ ꝙ nõ fuit adiectum.in d.l. cõtraria. ¶ †In ea.ibi ſeparatim fuerunt in ſubſtõne gl.vidẽs ꝙ.l.q. cũ plures.ꝯdicit.d.l. ſi př rñdet ꝙ in l. q cum plures hr̃des inſtituti fuerant inſtituti ſeparatim merito habebanť p plurib. & nõ p vno corpore, ſecus in l.ſi př.qa ibi hæredes excepto tertio ſubſtituto fuerunt inſtitui ꝯiunctim, merito ibi habebanť p vno tñ, & ille tertius habebatur pro vno alio, ꝙ eſt diuinare ad. d.l. ſi př. vt.ſ. dixi, iõ rñde melius vt per Bar.& alios in d.l.qui cũ plures.& ibi p gl.q in ij.ſo.ſatis hñ rñdet. ¶ †In ea.ibi Titij legatarij &c.hęc ſolutio non eſt bona, quia ſi ille tex.intelligereť de heredib. Titij legatarij deberent, & Titius, & eius hr̃des ſimul iungi, & habere vnã partem tñ indiuiſam, ſicut dř hic in fi.huius.l.qñ relinquiť Titio, & ſuis filijs, qa cũ filiꝰ, & př habeanť p eadẽ pſona, vt hic, ita teſtõr & hr̃des hñr p eadẽ pſona, vt hř in gl.ſeq.& in d.l.ſi q.s Titio. Titius hẽt vnã partem, & hæredes hñt aliã ergo &c. Præterea ſi in d.l.ſi q.s Titio, in prin.intelligereť de hr̃dib. legatarij nõ admitteret ibi hr̃des ad dimidiã, & Titius legatarius ad aliã dimidiã immo Titius hr̃et totũ dũ viueret, & ordine ſucceſſiuo viderenť vocari hęredes eius poſt mortẽ Titij ad ipm legatum integrũ cũ viuus hr̃dẽ nõ hẽt.l.j.cũ ſi.ff.de hæ.vel actio.ven. Et ita tradit Car.in d.l.Gallus.§.j.in ver.quęro quid ſi teſtator dixit ſubſtituo talẽ.& eius filios, & hæredes &c.ff.de lib. & poſthu. & iõ rñde ad.d.l.ſi quis Titio.put.ſ.rñdi ad d.l.ſi př.de inreliu. d. l. ſi q.s Titio.j.rñſo.vide per Ang.in conſi.182.inci. Chariſſime frater &c. Item adde ꝙ eſt dare caſum in quo illi qui erunt nominati p nomẽ collectiuum habebũt q libet eorum virilem quemadmodũ hẽbit ille qui cũ eis fuit ſingl̃r vocatus. Exẽplum ſi quis reliquit Titio & poſthumo Sẽpronij. Nã oẽs poſthumi naſcituri ex Sempronio intelliguntť vocati & qualibet eorũ tñ hẽbit q̃tũ Titius, vt eſt tex.in.l.quidã.§.fi.cum l.vtrũ.circa prin.ff.de reb.dub.& rõnẽ vide p Bar.ibi ꝙ no. p limitatione huius.l.ad fin.& l.Titius.

fundi.cum si.alle.in gl. ¶ In gl.fi.ibi.§. Titius.vbi apparet, q si dico Titius hrs esto, Seius, & Meuius hrdes sunto, illi duo.s.Seuius, & Meuius pp piunctionem seu copulam hnt pro vno corpore tm, & Titius pro alio. Ita hic Titius cu filijs debet hri pro vno corpore pp solam piunctione cum ita coiter tenet p doct. hic excepto Sal.cui placebat prima solo, eo qa sm eum iura alle.in gl. no vnr loq in casu isto qn erat tertius, sed inducendo iura alle.in gl.vt induxi in d.§.Titius.vr q gl.bn reprobat prima solone. ¶ In ea.ibi, ut hic coiter tenet, & de intellectu.d.l.si qs Titio.ij.rnso.p Bart.& alios, in l.hmoi.§.si Titio.de le.j.& in l.Gallus.§.j.de lib.& post. & p Bal.in l.vnica.§.vbi aut.de cad.tol.& tangit et Bar.in d.l.Gallus. §.j.aliqua circa intellm huius.l.In ea.ibi, vel refert, &c.hucusq; posite fuerunt p gl.sol.ad d.l.si qs Titio.hic aut gl.intendit qrere an qn aliq hrdes vocant cu tertio ad hrditatem an illud q hrdes capiunt diuident inter se pro hrditarijs portionib.an vero viriliter de quo et incidenter tetigit gl.s.proxi.ibi, du dicit q inter se, &c. ¶ In ea.ibi, viriles partes, &c.hoc probat in l.nonnunq.ff.ad Tre. & facit.d.l.liber homo.§.Titius.& licet gl. videat loqui in instone hrdu facta p noia propria idem est in substone p no. p gl.in l.j.s. e.Vel et puit ista verba ee substonis directe. ¶ In ea. ibi, piungunt vt ibi fit de hrdib.&c.Intentio gl.est q isto secundo casu illi q vocati fuerunt p nomen appellatiuu admittant pro hrditarijs portionib.& tertius separatim noiatus admittat in virile, & intellige q gl.loquit in casu.d.l.q.cum plures.ff.e.Patet in gl.vbi dicit, vt est in Titio, &c.Na in casu illius.l.& istius.l.Tertius habet virile, sed in casu.d.l.si pr tertius habet dimidia.s.qn no est adiectu distributiuu, seu qn testor in substone expresse no dixit substituo vos ex patrib.ex qb.vos institui.Nam si ita dixisset apparet expsse q eos non habuit pro vnu corpore.qa piunctim eos non substituit, & io tunc habet locu.d.l.q cu plures.vt ibi p gl.& doct. ¶ †Extra gl. qrit hic Cy.& Ray. veru hæc lex in eo q dicit de filijs sit hodie correcta cu filius hodie sibi acquirat quo ad proprietate dic vt p eos, & aliqd p Sal.hic, & coiter tenet q non sit correcta.ite limitat hic Sal.hanc.l.ad.l.fi.non hre locu vbi testor dixisset Titius vna cu filijs, & Sempronius hrdes sunto, na tunc Titius tertia habebit, & filij tertia, & Sempronius tertia p l.si qs Titio.ij.rnso.& intelligedo q ibi loquat de hrdib. legatarij.na tunc parem piunctione cu Titio vnr hre filij Titij, & Sempronius. & isto casu Sepronius, & filij cu sint positi in eode casu.s.ablatiuo, vnr esse simul piuncti, & isto mo defendit ipse q d.l.si qs Titio.ij.rnso.possit intelligi de heredib.legatarij, sed qn testor dicit Titius vna cu filijs, & Sempronius hrs esto, vt fuit hic, non pot dici Sempronius piunctus cu filijs Titij, sed tm cu Titio cu differat casu a filijs Titij, qua limitatione non puto vera, qa ro in qua se fundat tex.est qa psona pris, & filij vr esse vna, & eande, q ro habet locu et in casu dicte fallentiæ. Ite in d.l.si qs Titio.ij.rnso.non probat maxime put ibi in textu hr, put ego habeo.s.Titio, & Meuio cu hrdib. & sic illa dictio (cu hrdib.) q est casus ablatiui discordat ab alijs in casu habeo et ibi, in tex.hrdib.meis, &c. & si ita hr, patet q loquit de hrdib.testoris. Præterea lex, si qs Titio.no loqt de filijs, sed de hrdib.i qb.hrdib. sm opi.ipsiusmet Sal.& Fran.Tigri.hæc non est eade ro q est in filijs, qa filius bn censet esse eade psona cu pre, sed hrs licet repsentet psona defuncti, in eo q habet a defuncto cuius est imediate hrs.in auc.de iure i.a mo.p.lu.§.j. ¶ Tn in eo q sibi relinqt ab alio, vt in casu.d.l.si qs Titio. non repsentat psona illius cuius est hrs. sicit.l.iij.ff.de interd.& releg.Præterea tex.i d.l.si qs Titio.ij.rnso. non pot intelligi de hrdib.legatarij p secunda rone q adducit circa vltima npp.formata in gl.in verbo. triente pcedentes tn rones magis placent q faciant istę duo vltimę. ¶ Vlt.inquantu hic dr q psona pris, & filij [a] censet vna, &c. facit ad qone statuto cauet, q nullus hęat offm in ciuitate nisi habeat centu libras in bonis, an filius possit hre offm licet non habet centu libras, si mo pr suus tm habet.Bal.psueuit allegare gl.singulare in l.ij.§.q.çta.li. x. q et, prodest filio, & seorsu habitanti a pre, ita dicit ipse formaset i l.pior. §.sed si filius.in lect.an.ff.de ede.De qua.q.vide aliqd p Bal. Ang. hic ad fi.& aliqd p Bal.in l.ij.ad fi.s.de lib.& eoru lib.& in l.j.§. illud.j.coia de maau c.filius.de cap.q.eum.ven.& in l.non plures. s. de sac.san.ecc.& in l.sciendu.in prin.ff.q.satis.co.Et ibi, vide Bar.i pe.q.& q ibi dixi, & p Bal.in l.diximus.§.si pr.cu.l.seq.de excu.tu. in l.ij.ad fi.de leg.hæ.& in l.et ver.mo videndu est, &c.j.de execu. rei iud.& Bal.in addi.Spe.in ti de censi.ad fi.& q no.Bar.in l.cum scimus.C.de agn.& censi.lib.xj.in ver.in tex.ibi partes, &c. p illu tex.qui notatur ad materiam huius.l.difficillime.

ADDITIO.

[a] Tho. ¶ Persona patris, & filij. Vide Ias.plene in l.filius paciscendo.C.de pact. cum concor.de quib.ibi per ipsum & vide Ang.de Perighs in l.in suis. in prin. ff.de lib.& posthu.& Alex.in consi.314.in ij.vol.inc.p.visis, & oportune digestis.& Bal.in consi.415.in iij.vol.incip.quidam di.s.in fi & in consil.123.inci. ponderatis.& in consi.seq.in 3.vol.& vide Ias.in l.frater a fratre.ff.de cond.ind.

De necessarijs seruis hære.insti. Rub.

Pertinacis. LEX PRIMA.

1 *Seruus potest hæres institui, & liber fieri p illu qui non est soluendo. fallit vt hic.*

1 SI quis soluendo. †Ille qui non est soluendo pot vnum ex seruis suis instituere, & eum sibi necessarium hrdem, & liberu facere, fallit nisi, illum seruum spalr creditorib.obligasset. h.d. hæc l.j.Fallit, & secundo vbi hoc fieret in fraudem fisci, q esset creditor huius testoris, q soluendo non est, vt est gl.iuncto tex.in l.si non lex.in prin.in verbo, senatusconsultum.ff.de hær.insti.quam ibi, ad hoc reputat no.Io. de Imo.p l.alle.in eadem.An aut sicut in casu huius.l.seruus directo institutus est necessarius hrs dno, ita et fit in seruo vocato per fideicomissum gl.est in d.l.si non lex.j.in gl.fi.in fi.q tenet q sic.& non est alibi sm Ang.Quod intellige, vt ibi p eu, & p Io.de Imo. ibi post Bal. viuus & est casus sing. in quo seruus institutus a dno non est necessarius hæres, licet sit institutus ante libertatem que casum habes in l.an tepe.ff.de hære.insti.per quam legem limitat iste titulus singularis, & multę similes leges sm Bar.ibi.

Antonini. LEX II.

CVm serui. In institutione qui scienter enunciatiue dicit seruum ee liberum, videtur ei libertatem relinquere fauore libertatis, & institutionis, quæ est caput, & fundamentum testamenti, secus igitur in legato.h.d.

Dioclit.& Maxim. LEX III.

SI tutor. Tutor non potest seruum pupilli sui facere sibi necessarium hæredem si tamen ipsum instituit remanet seruus, & iussu pupilli pot adire, & sibi hæreditatem acquirere.h.d.

Iustiniani. LEX IIII.

CVm quidam. Licet seruus pupillo substitutus a gradu institutorum adeuntium sit psequutus directam libertate. tn postea ex substone pupillari efficitur pupillo hrs necessarius.h.d.

Iustiniani. LEX V.

1 *Seruus si fuerit hæres institutus in totum, vel in partem, vel datus erit hæres, ac tutor, & vtroque casu erit liber, licet de libertate nulla fuerit facta mentio in testamento.*

2 *Seruus institutus hæres, videtur institutus cum libertate.*

3 *Hæres an in foro conscientia dicatur peccare si non præstat seruo rem legatam.*

4 *Monasterium si instituatur hæres cum pacto q fructus præstentur monacho filio testatoris, valet dispositio.*

1 QVidam. †Si seruus fuerit hrs institutus in totu, vel in parte, vel datus erit hrs ac tutor, & vtroq; casu erit liber, licet de libertate nulla fuerit fca mentio in testo.h.d.prima pars vsq; ad §. licet cu veteres. Secuda vero pars hic intedit simplex hrdis insto fca de seruo in testo non vitiat, licet postea libertas relinquat in codicillis in qb.dari non pot hrditas, & hoc io, quia p simplice instonem facta in testo intellr relicta libertas.h.d.vsq; ad §.illo.Et ibi est tertia pars q hic intendit, licet legatu fcm seruo pprio sine libertate non valeat de rigore iuris, nec vlla actio pro illa pperat.impius tn & ingratus est hrs q illud soluere negat.h.d. vsq; ad §.q iuris.Ibi e vlt.pars q hic intendit si seruus a prima gradu legatus est, & postea pupillariter substituat pendet legatu ex euetu pupillaris pdonis, qa si pdo eueniat erit liber, & hrs pupil-

2 lo, & legatu deficiet als aut valebit legatu.h.d. ¶ † No.ex princip. hui.l.q hodie seruus ititutus hrs vr institutus cu libertate.Quod intellige in seruo in totu pprio testoris: secus in seruo coi, vt l.sed si in pdone.§.si seruu.cum gl.ff.de hær.insti.& no.gl.in l.iij.in verbo, hrditas.s.de hær.insti. Secudo fallit in emptore serui q anteq sibi tradet seruus eu instituit simplr, na non pseqt ex tali instone libertate si testori viuenti traditus no fuit.l.q filio. §. fi.cum l.seq. ff.de hæ.inst.Qui tex.no est correctus p hanc l.sm Ang.ibi.Et Io. de Imo.ibi reputat hoc menti tenendu p limitatione huius.l.& licet gl.fi.ibi du dicit ac si emptor ppriu, &c.sentiat pr.u. & ca seqt ibi Raph.q reputat istu tex.mirabile tn puto veriore ee opi. Ang. qa iste tex.loqt in seruo suo testoris et si directa libertate, & ante traditione seruus non est emptoris.l.si aget.ff.de rei ven. ¶ Tertio fallit in seruo instituto simplr cui relicta e libertas sub pdone, aut aliquo mo dispositu est spalr circa libertate, na tunc nullo casu

consequetur

consequetur libertatem ex institutione.l.iij.§.si seruum. & ibi gl. & doc.& gl.in l.quoties.§.fi.in verbo,die eueniente,& in l.q̃ filio. §.j.ff.de hær.insti.saluo semper casu posito in l.fi.j.c.¶Quarto fallit in eo seruo cui ꝑ fideicõmissum relinq̃r hr̃ditas simplr̃.l.si res. §.j.cũ gl.ff.ad Trebe.¶No.ex d.§.sed cũ veteres casum ĩ quo plus operat̃ tacitum q̃ exp̃ssum.& rõ erat,q̃a expressum hic erat vitiosum. No.ex §.illo casum ĩ quo aliq̃d ex vrbanitate debet̃ q̃ ex iuris necessitate non debet̃,& q̃uo possit ꝯcedi seruo hr̃dis res legata,& ad q̃d qñ seruus non ꝯseq̃r libertatẽ r̃nde ꝑ l.iij.in prin.ibi,ꝯniuentib.oculis.ff.de manumiss.&c.¶†Et q̃nt hic, Bal.an i foro ꝯscientiæ [a] dicat̃ peccare hr̃s si non p̃stat seruo rem legatã, & dicit q̃ non ꝑ rõnem quã hic vide ꝑ eũ,& cum eo transit Pa.de Ca. & adde eundẽ Bal.in auc.ingressi.vbi reddit eandẽ rõnem,& pro ea allegat S.Tho.¶†Et inducit̃ iste text.ꝑ Ang.in l.seruus vxori. ff.de hę.insti.ad q.si monasterium instituat̃ hr̃s eũ pacto q̃ fructus p̃stent̃ monacho filio testõris q̃ licet de rigore illud onus non teneat tñ de benignitate tenet,& iõ ad hoc hortandus est Abb.fm̃ Ang.ibi,Ad quod vide ꝑ Bar.& alios in l.si alienũ. in prin.e.ut.& in l.Lucius.§.tres hr̃des post gl.ff.ad Trebel.& in auct.excipit̃.j.de bo.q̃ lib.& in sua disputatione incip.Quidam donauit vbi reliq̃t monasterio,&c.& Bal.in l.j.in v.opp.j.de his q̃ pe.no.& in auct.licet testõr de epis.& cle.& in l.fi.in ver.posset q̃ri.s̃.de actio.empt.

ADDITIO.

a ¶Conscientiæ Adde q̃ voluit Ang.in consi.181.versus finem.

Iustiniani. LEX VI.

DEcisione. Si seruo pure instituto a dño relinquat̃ libertas,sub ꝯdõne q̃ nõ existat si q̃dẽ erat p̃stitiua nõ erit hr̃s nec liber. Si aũt casualis,vel mixta,& ꝑ eum non stat quominus existat erit liber,& non hr̃s si hr̃ditas est soluendo,sed si non est soluendo erit hr̃s,& liber. h.d.ista singu.l.quã allegaui vobis in l.si pr̃.s̃.de insti.& substi.In tex.ibi pure.s.hoc exp̃sso, secus si simplr̃, quia tunc non hr̃et locũ.l.ista,vt colligit̃ ex no.ꝑ Bar.hic.

De liberis præteritis. Rub.

Antonini. LEX PRIMA.

1. *Exheredatio ab omnibus gradib.facta expresse , vel tacite facit valere gradus qui aliàs ratione præteritionis vitiarentur.*
2. *Exhæredatio facta post oẽs gradus in dubio ad oẽs gradus refertur.*
3. *Exhæredatio facta per nomen appellatiuum,puta a tali hærede exhæredo filium meum valet.*
4. *Exhæredatio ad hoc,vt valeat quot requirantur.*

CVm post. †Exhæredatio ab oĩb gradib.fcã exp̃sse,vel tacite facit valere gradus q̃ aĩs rõne p̃teritionis vitiarent̃,& in dubio intellr̃ facta ab oĩb. gradib. si est fcã post oẽs gradus nisi de ꝯria rõne appareat.h.d.¶No.q̃ cl̃a in fin.posita refert̃ ad oĩa p̃cedentia si nõ subest rõ quare magis ad vnũ q̃ ad aliud referri debeat vt hic,& in l.talis scriptura.§.fi.ff.de leg.j.& ibi,de hac materia plene ꝑ Bar.ꝯcor.& addi.quas ibi dedi, iõ hic non dicam.¶In glo.iij.ibi,probatio. Contrariũ tenent cõiter doct.& in l.iij.§.filius.ff.de lib.& posth.& ibi tenet Bar.in lect.nouissima.ꝑ rõnes quas ibi,vide ꝑ eos Sed tex.hic allegatus ꝑ gl.nihil faciat.Dicebat tñ Ful.hic,q̃ sibi vr̃ gl.posse saluari ĩ casu huius l.s.qñ ijdẽ sunt instituti,& substituti, q̃a dato q̃ probaret̃ q̃ testõr nõ voluit exhr̃dationẽ esse factã ab vtroq; gradu: sed tm̃ a gradu puta substitutorum,tñ hæc ꝑbatio nullius esset effectus.q̃a testm̃ incipit a substõne,iuxta.d.l.iij.§.fi.cũ ijdẽ sint instituti,& substituti, nihil refert an capiat̃ ex iure instõnis an ex iure substõnis. Sed qñ alij essent instituti,& alij substituti, tunc procederet opi.doct. s̃ʒ dic q̃ opi. Ful.nullo mõvr̃ stare posse,q̃a qñ ẽt ijdẽ sunt ĩstituti, & substituti põt esse magnus,& diuersus effectus an quis habeat hr̃ditatẽ ex iure instõnis an ex iure substõnis,vt q̃a gradus substõnis sit magis oneratus legatis q̃ gradus instõnis q̃ e ꝯ,iuxta.l.licet im pe.de leg.j.¶†In ea.ibi,tunc idẽ,vt hic,& vult glo.q̃ exhr̃datio fcã post oẽs gradus in dubio ad oẽs gradus referri debet ꝑ istam l. circa fi.Et hic cõiter teneot oẽs,excepto Fulg.hic q̃ dicit q̃ illi qui fuerant substituti erant illimet q̃ instituti fuerant,& tunc vera est opi.gl.aĩs non ꝑ istũ tex.a ꝯrio sensu,& pro hic addunt,q̃a p̃cedẽtia hñt maiorẽ vim ad sequentia q̃ e ꝯ.l.cũ q̃s.in glo. & ibi Bar.ff. de le.iij.& no.in l.filiũ.ff.qñ di.leg.ced. Pro hic ẽt ꝯsidera, q̃a nec tex hic in prima parte,vel secunda,nec tex.in d.l.iij.de li.& post. dicit q̃ exhr̃datio facta post gradus referat̃ ad oẽs gradus p̃cedentes.Fatetur tñ postq̃ cõis opi.est in ꝯtiũ illa sequenda est, sed dic q̃ cõis opi.vera est.Primo,q̃a eadem põt esse rõ qñ substituti sunt illi q̃ erant instituti sicut ẽt sunt qñ alij sunt substituti,vt probaui s̃.ergo iste tex.probat cõem opi.Secundo,q̃a qñ exhr̃datio est facta in medio pluriũ gradum,puta post duos,vel tres gradus, & aliquos alios gradus certe talis exhæredatio intellr̃ facta ab oĩb. [a] p̃cedentib.gradib.d.l.iij.§.pe. ergo eadem rõne idem eẽ debet qñ est facta in fi.oĩum gradũ.¶†In ea.ibi,ꝯ ꝑsona non põt,&c. intellige qñ filius exhr̃datus a ꝑsona non tñ facit testõr mentionẽ de ꝑsona ꝑ nomen appellatiuũ,sed ꝑ propriũ tñ, nam si esset facta ꝑ mentionẽ appellatiuũ,puta a tali hr̃de exhr̃do filiũ meũ, valeret exhr̃datio,vt ꝓbat̃ in l.si a primo.in princ.de li.& posth.& hic tenet Bal.& Sal.hic. Et non refert an nomen appellatiuũ p̃cedat ꝓpriũ an non.vt hic ꝑ eos q̃ intellige esse verum si ille erat institutus in totũ,& sic rep̃sentabat totũ gradũ aĩs non valeret exhæredatio.l.non putauit.§.si ab vno.ff.de bo.pos.ꝯta.& fm̃ p̃dicta intellige q̃ dicit Imo.& Pau.de Ca.in pe.l.iij.§.fi.vbi dicũt q̃ exhæredatio facta ab vna ꝑsona,valet si illa ꝑsona rep̃sentat gradũ totũ,q̃a erat insolidũ scriptus ꝑ d.l.si a primo.& tangit gl.in verbo, solo.in d.l.iij.§.fi.q̃ ibi simplr̃ seq̃r Ang.& eã intellige fm̃ p̃dicta.¶†Vlti.ponit.hic Cy.quot req̃rant̃,vt exhr̃datio cum effectu valeat,de quo vide ꝑ gl.in d.l.iij.§.j.in verbo,hr̃dis.& tene menti illud qđ dicit hic Bal.quẽ sequit̃ Sal.q̃ nõ refert an nomen appellatiuum p̃cedat propriũ an sequat̃,q̃a ex verbis eorũ habes notabilem limitationem ad l.si cõis seruus ita.ff.de stip.ser.s.q̃ illa.l.procedat qñ actus valebat siue procederet nomen appellatiuũ siue sequeretur.Sed vbi actus non valeret ex virtute nominis appellatiui tunc dato q̃ appellatiuum sequat̃ valebit actus ac si p̃cessisset appellatiuum,& idem voluit Bar.in l.si vnus.§.fin.ff.de pact.& in d.l.si cõis opi.& Io.de Imo.in l.q̃ dr̃.ff.de verbo.ob.arg.l.quoties. in stipulationibus.eo.titu.& no.etiam Ange.in d.l.si vnus.§.fina.

ADDITIO.

a ¶Ab omnib. An exhæredatus inter gradus inst.& substi.intelligatur exhæredatus ab oĩb.gradib.& an exhæredatus superexistens faciat deficere substõnem fideicommissariam si sine filijs decesserit,& an nati ex filio exhæredato excludant substitutum vide Roma.consi.

Alexandri. LEX II.

1. *Testamentum rumpitur si nepos qui post mortem patris sui incipit tenere primum locum in suitate reperitur præteritus.*
2. *Sta.q̃ filia dotata non succedat patri dotanti quousque superuixerit masculus, contingit,q̃ pater filium masculum instituit,& filiam dotatam præterijt, postea mortuo patre decessit filius sine liberis an filia possit dicere testm̃ nullum.*
3. *Testm̃ in quo filia dotata est præterita viuente fratre an possit rumpi.*
4. *Filia dotata,& præterita si decedat viuo fratre,an possint testamentum rumpere eius descendentes.*
5. *Filia dotata , & p̃terita in testõ patris in quo erat clausula codicillaris instituto filio masculo.qui decessit sine liberis,an possit succedere,& testm̃ rumpere.*
6. *Nepos dicitur succedere in locum patris sui præmorientis,sed tamen ex persona ipsius nepotis.*

SIauus. ¶†Nepos qui post mortẽ p̃ris incipit tenere primum locũ in suitate si reperiret̃ p̃teritus testm̃ rũpit.h.d.¶In gl.in verbo impedimento.in prin.hanc primã expõnẽ,& r̃sionẽ approbant Cy.Pe.Bar.& magis cõiter alij.¶In ea.ibi, sed ex interp̃tatione hæc secunda r̃sio non est bona,q̃a ẽt in verbis legis Velleię,ꝯp̃hendit̃ casus.s.qñ nepos,& filius extabãt tp̃e testi,vt ꝓbat̃ in d.l.Gallus.§.ẽt si parente.dũ dicit ibi tex.& hñ verba se habent si q̃s ex suis hr̃dib.suus hr̃s esse desierit,&c,subaudi liberi,seu descendentes illius q̃ desinit esse suus nõ rũpaut testm̃ si instituti sunt,& collr̃ hæc suppletio ex.§.videndũ.¶In ea.ibi.l. cũ ergo.in d.versi.& hñ verba,&c. ponunt̃ verba.l.Velleię.q̃ sine dubio ꝯp̃hendunt casũ qñ filius, & nepos extabant tp̃e testi, & postea viuo auo, & superstite nepote desijt filius eẽ suus hr̃s morte vel alr̃.Ergo gl.male dicit.Nec ob.tex.ĩ d.§.ẽt si parente.in ver. interp̃tandũ,q̃a ꝑ p̃dicta apparet debere exponi.i.declarandũ nã ẽt interp̃tatio sumit̃ pro declaratione.l.j.§.q̃ operas.cum gl. ff.ad Tertu.Et q̃ sunt casus q̃ ꝯp̃hendunt̃ primo capite legis,Vel.& q̃ sunt illi q̃ ꝯp̃hendunt̃ in secũdo hẽs gl.magistrã. in d. l.Gallus.§. nunc de lege.in gl.j.q̃ est melior cęteris.¶In ea.in fi.hæc vlti.solu. non vr̃ tuta,q̃a olim non reperiebat̃ q̃ exhr̃datio nepotum deberet fieri noĩatim sicut exhr̃datio filiorũ cũ iura filiorũ requirerent q̃ exhr̃datio fiat noĩatim loquant̃ in filio,iõ non vr̃ verisile q̃ hęc lex diuinauerit de.l.noua q̃ est in l.proxi. Põt ẽt extra gl.alr̃ r̃nderi prout est de mente Ful.& Pau.de Ca.hic q̃ lex Velleia.in secundo capite vetat rũpi testm̃ qñ nedũ filius, sed ẽt nepos natus tp̃e testi fuit institutus,ita voluit tex.in l.Gallus.§.ille casus.in verbo posteriori capite ergo cum hic nepos iam natus non fuit institutus nec exhr̃datus non vetat lex Velleia testũ posse rumpi,& sic

litera

litera ista erit plana, & non fiet violentia prout fieret ſm primam expoſitionem. ¶ † Extra gl. q̃nt Bal. quid ſi ſtatuto caueť q̄ filia dotata non ſuccedat patri dotãti donec ſuperuixerit maſculus. Cõtingit q̄ pater filiũ maſculum inſtituit. & filiã quã dotauerat prætetijt poſtea mortuo patre deceſſit filius ſine liberis maſculis filia p̄terita dicit nunc teſtm̃ nullum an poſſit, ꝯcludit Bal. q̄ ſic poſtq̃ mortuꝰ ē frater. & ſic filia ꝯſeqĩ dimidiã quã habitura fuiſſet ab inteſtato, & hoc operanť illa verba ſtatuti. ſ. q̃diu. &c. iuxta l. pater Seuerinã. §. fi. ff. de ꝯdi. & de. & in l. cum tibi, no. ĩ. de leg. & l. Titius. ver. quo ad. ff. de excu. tut. cũ ſi. & in hoc Bal. reprehẽdit Ray. q. vna cũ collegio Senenſi ꝯſulẽdo tenuit ꝯ̃nũ. i. q̄ nullo mõ filia poſſet dicere teſtm̃ nullũ ꝑ aliquas rõnes quas Bal. hic refert, & oẽs illę rõnes procederent ſi eſſemus ĩ terminis iuris cõis, ſed ob verba ſtatuti dictis, quamdiuꝰ &c. tolluntˀ illę rõnes oẽs, q a l. & ſtatutũ põt facere q̄ ille, q. ſemel fuit hæres deſinat eſſe hæres, & q̄ aliquis habeat hr̃ditatem ex teſtõ certo tp̄e, & poſtea a ſucceſſio reddat ad cãm inteſtatu, vt ĩ. diceť. & iſta opi. ſequiť ēt Bar. in l. fi. ff. ad Tert. & in ꝯſi. ĩ. allegandis. & Bal. & Ang. in d. l. Gallus. §. & q̄d ſi tm̃. ad fi. Bal. & Imo. in l. ſi q̄s poſthumus. §. j. ff. de lib. & poſthu. & Ang. & Imo. in l. ei q. ſoluendo. ff. de hær. inſti. vbi ēt dicit Ang. q̄ ita ꝯſuluit collegium Bonoñ. licet ſm eum ꝯ̃nũ ꝯſuluerit collegium. Padu. & non bñ. Iſtam opi. ēt tenuit Bal. in l. vxori. ĩ. qñ di. le. ce. & in l. in q. b. & in auct. ſed & ſi q̄s. ŝ. de ſec. nupt. & Ang. in l. & ſi pauciores. & ꝑ iſtum tex. ff. ſi pars hr̃. pe. & in auct. de hæred. & falc. §. ſi q̄s aut. Sal. hic ſimplr̃ trãſcribit verba Bal. hic, & aliud nõ dicit, Veritas ergo vr̃ q̄ ante mortem fratris iſta filia non poſſit dicere teſtm̃ nullũ nec illud impugnare, q a ille demũ teſtm̃ impugnat q. ab inteſt. poſſit ſuccedere, & alio non excludereť. l. ſi q̄s filio exhr̃dato. in prin. ff. de inoff. teſt. l. j. §. filium. l. illud. §. j. ff. de ꝯ̃ta. & l. poſthumus. §. ſi q̄s ex his. ff. de inof. teſt. & plene ꝑ Bar. & alios in d. §. & q̄d ſi tm̃. Sed iſta filia obſtante ſtatuto non põt ab inteſtato ſuccedere viuente fratre, ergo &c. poſt mortẽ aũt fratris ſtatutum vr̃ eam ꝑmittere ſuccedere, q a prohibẽdo eã ſuccedere vſq; ad certum tp̄s vr̃ ꝑmittere q̄ poſt illud tp̄s ſuccedat. l. Imperato. ff. de poſtul. & ꝑ ꝯñs tunc poterit impugnare teſtm̃. ¶ † Sed circa hoc ſtat aliud dubium fortius. ſ. vtrum anteq̃ filius decedat teſtm̃ ſit efficaciter validum adeo q̄ filius eo poſſit adire hr̃ditatẽ attento q̄ ſperať rumpi, & ꝯ̃tabulari poſſe ꝑ filiã, & iõ vr̃ q̄ tunc non poſſit interim filius ex teſtõ adire, q a quoties pendet dubium ne teſtm̃ rumpať interim non põt adiri hr̃ditas. l. ſuus quoque. ver. & iõ ſi cohr̃di. ff. de hære. inſti. & l. ventre. & l. cum quidã. §. q̄ dr̃. ff. de acq. hær. & l. ij. §. expectandi. ff. de bo. po. ſm tab. & hanc opi. tenuit Bar. in l. fi. ff. ad Tertu. & in ſuo ꝯſ. inci. pr̃ habes filium, vel filiam, & in ꝯſi. inci. dñs Iac. quondã Vfredecij, &c. & in ꝯſil. inci. In noĩe Dñi proponiť q̄ pr̃, &c. ſed Bal. hic vr̃ tenere ꝯ̃rium, & dicit q̄ ita ꝯſuluit Fran. Tigri. & collegium Floren. q̄ ſtatutũ põt facere filiũ eſſe hr̃dem ad tp̄s. & poſtea eũ deſinere eſſe hr̃dem ipſo iure, vt auct. hoc amplius. ĩ. de fideic. & no. in l. in ſubſtõne. ff. de vul. pup. Item põt ſtatutũ facere q̄ dum filius viueret ſit hr̃s patri ex teſtõ, & poſtea deſinat eſſe hr̃s, & extinguať cã teſtati, & ſiña, & tũc ſuccedat ab inte. patri in portione ſibi debita ab inte. ſicut dicimus in milite qui põt ex permiſſu legis decedere teſtatus vſq; ad tp̄s, & poſtea inteſtatus. l. miles ita. in prin. ff. de teſt. mi. Cum ergo ſtatutum p̄dictũ prohibendo filiam vſq; ad certum tp̄s ſuccedere videať ꝑmiſiſſe q̄ poſt illud tp̄s ſuccedat. d. l. Imperator. & ꝑ ꝯñs rũpat teſtm̃, iuxta. d. l. illud. §. j. cũ ꝯcor. filius dum viuit erit ex teſtõ hr̃s, poſtea vero filia ſuccedet ab inteſt. Et ad rõnem allegatã pro opi. Bar. poſſet rñderi q̄ illud procedit vbi eſſemus in terminis iuris cõis, ſed nos loquimur in caſu prouiſo a ſtatuto de cuius mente ita vr̃ fuiſſe. Cum iſta opi. Bal. tranſit hic ſimplr̃ Sal. nullo adito Pau. de Ca. ēt hic remittit ſe ad dictã ꝑ Bal. hic iſtã opi. tenuit Bal. met. in l. ſi quis filium. ŝ. de inof. teſt. & in c. j. §. j. in ti. de ꝯtrouer. inter epiſ. & vaſſal. in vſ. feu. & Ang. in d. §. ſi q̄s aũt. & Io. de Imo. in d. l. ei q. ſoluendo. & Pau. de Ca. in d. l. ſi q̄s poſthumos. Si quis tñ vellet ſuſtinere opi. Bar. diceret q̄ non eſt rñſum rõni allegatę per Bar. Nã licet dicať q̄ rõ Bart. procedat vbi eſſemus in ſucceſſione debita de iure cõi, ſed nos loquimur in ſucceſſione debita ex forma ſtatuti, vnde potuit ſtatutum diſponere q̄ teſtm̃ valet efficaciter quouſque viueret filius, & poſtea ſucceſſio rediret ad caſum inteſtati. d. l. miles ita. Tñ ad iſtud rñde Bar. in d. l. fi. q̄ illud procederet qñ ſtatutum aliquid diſponeret circa teſtm̃, vt q a dicit q̄ filia dotata non poſſet rumpere teſtm̃ quouſque viueret maſculus, nam tunc procederet opi. Bal. & ſequaciũ ꝑ d. l. miles. ſed qñ ſtatutũ non diſponit aliquid circa teſtm̃, ſed ſolũ circa ꝑſonã filiæ. ſ. q̄ non ſuccedat quouſq; extat maſculus. tunc. n. q a poſſibile eſt q̄ filia erit præterita in teſtõ. & aliquo caſu poterat ſuccedere. ſ. poſt mortẽ filij, & ſic rumpere teſtm̃, & iõ interim teſtm̃ dr̃ eſſe in pendenti, & ex eo, non debet poſſe adiri hr̃ditas, ſicut ēt qñ poſthumus, vel filius exiſtens apud hoſtes eſt præteritus. l. pe. cũ ibi not. ff. de lib. & poſth. & d. l. ventre. cũ alijs. ŝ. alle. & non inuenio q̄ aliq̄s ad iſtã rõnẽ rñdeat, iõ vr̃ ſuſtentabilis opi. Bar. ¶ Ad p̄dictã. q. facit qõ q̃ format Ang. ĩ d. §. & q̄d ſi tm̃. dum q̃rit ſi ſtatuto cautũ eſt q̄ extantib. agnatis filia non ſuccedat ab inte. vtrum ſi filia eſt p̄terita ĩ teſtõ poſſit ſtatim ꝯ̃tabulare teſtm̃. de qua. q. puto remiſſiue dixiſſe in l. filiæ dot. č. ŝ. de colla. ¶ † Quærit ſucceſſiue Bar. ĩ d. l. fi. ad Tertu. iuxta p̄dicta vtrũ ſi dicta filia decedat viuo dicto fratre ſuo tranſmittit ad liberos ſuos ius ſuccedendi ex ꝑſona mr̃is ſi poſtea decedit dictus frater inſtitutus relictis ſuperſtitib. dictis liberis ſororis, & tenet q̄ non vt ibi ꝑ eum, & ita ēt tenet Imo. in d. l. ei q. ſoluendo, ſed Bal. hic cum quo ſimplr̃ tranſit Sal. aliqualr̃ inſurgit ꝯ̃ Bar. in l. ſi a primo. ff. de lib. & poſth. Sed dic q̄ ille text. non ob. q a ibi nõ dr̃ q̄ filius decedens anteq̃ inſtitutus in primo gradu repudiaret tranſmiſerit ad hr̃des ſuos ius dicendi nullum gradum ſubſtõnis a quo ipſe filius erat p̄teritus. Imo. dicit q̄ in caſu illo non ſuccedent hr̃des filij, ſed ſuccedent ab inteſtato iure ꝓprio illi q. erãt proximiores teſtõri tp̄e quo teſtm̃ deſtituiť. hoc eſt tp̄e quo inſtitutus hr̃s in primo gradu repudiauit. vt eſt tex. in l. ſi q̄s poſthumos. §. ſi filium. in fi. e. tit. & expſſius ꝓbať in l. ſi poſthumus. a primo. ver. itaq;. ff. de lib. & poſthu. ibi dũ tex. dicit ad legitimos ꝑtinere, & gl. ibi, in verbo legitimos. ſ. teſtõris, & ibi ꝑ illum tex. reputat no. Bal. Idem ꝓbať in d. l. ſi poſthumus a primo. ver. nã & cũ duob. ibi dum dicit poſthumus excludať q̄ exponit Dy. & Bar. ſ. ꝑ mortẽ poſthumi, dicebat tñ Bart. ĩ d. l. fi. q̄ liberi nati ex filia p̄dicta poſſent ex propria eorũ ꝑſona ſuccedere ſi ꝯcepti fuerint viuo auo ꝑ l. j. §. ſi q̄s proximiorũ. vn de cog. q̄ reprehẽdit Bal. in d. l. ſi q̄s filiũ. & Imo. in d. l. ei q. q a non poſſent nepotes p̄dicti rumpere teſtm̃ ex quo tp̄e mortis aui p̄cedebanť a filio, & filia teſtatoris. d. l. ſi q̄s filio exhr̃dato. in prin. & d. l. ſi q̄s filium. ſic poſt q̃ filia deceſſit ante fratrem ſuũ non extat ꝑſona, q̃ tũc poſſet rũpere teſtm̃, & in hoc ſto cũ eis ꝯdito teſtõ. Sed deciſio Bar. loquiť nullo ꝯdito teſtõ. Tñ adhuc nullo ꝯdito teſtõ puto q̄ ſi ex filio ſuperceſſet nepos excluderet nepotes ex filia, ꝑ no. Bart. ĩ l. liberorũ. ff. de ver. ſig. in ver. his p̄miſſis reducamus, &c. ꝑ Io. And. in addit. Spe. in rub. de ſuc. ab inte. & ꝑ Bar. in l. ſcimus. in fi. in princ. C. de inof. teſt. cum ꝯcor. ¶ † Quærit ēt Bar. in d. l. fi. vtrum ſtante q̄ dictus filius maſculus deceſſerit ſine liberis ſuperſtite dicta ſorore p̄terita in teſtõ patris in quo erat adiecta clã codicillaris. ſ. ſi non valeret, vel non valebit teſtm̃ iure teſti, valeat iure codicillorũ per quã clam vr̃ grauari ab inte. veniẽtes vt reſtituant hæredem per fideicõmiſſum hr̃di ſcripto in teſtõ, vt videbis in auct. ex cã. ĩ. eo. teneať. d. ſoror reſtituere hr̃ditatem ꝑ fideicõmiſſum hr̃dib. dicti fratris, & ꝯcludit q̄ ſic, vt ibi ꝑ eũ q̄ no. Sed ꝯ̃riũ tenet Bal. & Sal. hic, & Bal. in d. l. ſi q̄s filiũ. & Imo. in d. l. ei q. q a teſtm̃ toto tp̄e vitę filij valuit efficaciter iure teſti ſm opi. quã teneť Bal. & ſequaces. vt ŝ. retuli. & iõ viuo filio non fuit verificata ꝯdõ clæ codicillaris. Sed fuit verificata poſt mortẽ filij, q a teſtm̃ rumpiť ob p̄teritionẽ filiæ ſuperuenientis, ergo filius decedens ante q̃ ſit verificata dicta ꝯdõ non potuit dcm̃ fideicõmiſſum tanq̃ ꝯdõnale tranſmittere l. vnicã. §. ſin aũt aliq̄d ſub ꝯdõne. ĩ. de cad. tol. & no. in l. j. ĩ. de his q̃ ante aper. tab. Teneo opin. Bar. q a teſtm̃ nõ valuit viuo filio adeo q̄ ex illo teſtõ non potuit adiri hr̃ditas viuo eo. vt ŝ. ꝯcluſi. & per ꝯñs cũ viuo filio ſit verificata ꝯdõ clę codicillaris, quia ꝯſtit ex dicto teſtõ hr̃ditatem adiri non poſſe amplius, & ꝑ ꝯñs teſtõr dr̃ deceſſiſſe inteſtatus, inſt. de hęre. quæ ab inteſt. defer. in princ. & l. j. ff. de iniu. teſt. ergo ſeq̄ť q̄ filius trãſmittit ius fideicõmiſſi ad hæredes ſuos. Pendet igiť vis huius. q. a virtute eorũ q̃ dicta ſunt in ij. q. ¶ † Vlti. no. id q̄d colligit Bar. ex iſto tex. ſ. q̄ licet nepos dicať ſuccedere in locũ pr̃is ſui p̄cedentis tñ non vr̃ ſuccedere ex ꝑſona pr̃is, ſed ex propria, vt hic. ſ. ꝑ eũ plenius. cui adde. l. j. §. ſi ſit. & ibi no. Bar. circa prin. ff. de collatio. dotis. & no. Bar. in l. j. §. ſi filius. ff. de ꝯiungen. cum emanc. lib. Cy. in l. j. ad finem adulte.

ADDITIO.

a ¶ Quãdiu. De hoc per Bar. conſi. 209. ij. lib. inci. do. Man. Grada. & conſi. 177. & latius per Pe. de Ancha. conſil. 221. incip. in Dei noĩe hæc qõ vulgaris eſt per Abb. conſi. 92. ij. lib. vbi dicit q̄ ſtante ſtatuto q̄ ſuperſtite maſculo fœmina nõ audiatur agendo, vel excipiendo q̄ illo mortuo admittetur etiam ſi ſtatutum diceret maſculo ſuperſtite nõ ſuccedat vide ēt Bal. cõſ. 49. v. li. Ful. cõſ. 5 & cõſ. 90. Tho. ¶ Vide Bar. in conſi. 11. inci. propoſitũe. & Bal. in conſi. 99. in v. volu. & vide Soci. in conſi. 43. in j. vol. inci. circa primum. in iij. dubitatione. & in conſ. 243. in prin. inci. capit. primum dubitationis articulum. in ij. vol.

Iuſtiniani. LEX III.

1 *Exheredatio ĩducit ꝑ q̃cũq; verba quib. cõſtat q̄d pater voluit filiũ exheredare.*
2 *Exhæredatio ſic facta filium meum prætereo, quia cãm ingratitudinis commiſit contra me, quia iniecit manus ſuas in me, an valeat.*
3 *Exhæredatio q̃ſi ſit per verba quæ ſonant in præteritionem an valeatˀ in vim exhæredationis potius quam præteritionis.* (al. 11 ſecũ,
4 *Volũt. ta teſtõris ſemp ſeruãda eſt, et p̄ferẽda verbis ſi verba pr̃s concurrẽ mẽti.*

1 SI quis filium. † Ad exhæredationem inducendam ſufficiunt quęcũq; verba p quæ ɔſtat quòd teſtõr voluit filiũ a ſua hr̃ditate eſſe alienũ.h.d. ¶ In gl.ij.ibi.§.eadẽ &c.intelligo gl.ſm tex.quẽ allegat,qa ſi nulla eſt facta mẽtio de filio.ſ.inſtituendo eũ,vel exhr̃dando dr̃ p̃teritus,vt ibi.Nam licet eẽt fcã aliqua m ẽtio de filio alio mõ ẽt ſibi relinquẽdo aliqd alio tit.quã inſtõnis,tñ diceref p̃teritus.l.ita tñ.§.q rogatus in verbo ɔ̃tra.ff.ad Tre.& j.l.pxi.circa mediũ.in ver. inſtõne pterijt. & in §.aliud.in auct.vt cũ de ap.cog.& no.in l.nã.& is.in prin.gl.mag.ff.de inof.teſ.hoc eſt verũ de iure ffor ũ.ſm cões ɔclões, & de iure nouiſſimo.vt in iurib.palle. Sed ſm tpa.l.oĩmodo.ſ.de inof.te.ſufficiebat filio quoquo relictũ tit.relinquere,vt non diceref p̃teritus,vt ibi & p̃dicta poedunt accipiendo p̃teritionẽ pprie.Interdũ tñ accipif large,& improprie alio mõ, de quo vide p Bar.in auct.

2 ex cã in prima op.& in j.q.j.e.† Et ibi tangit Bart.qd ſi teſtõr dicat filium ptereo ex eo,qa talẽ cãm ingratitudinis cõmiſit, vt qa dicat q manus in ipm patrẽ iniecit, & ſic exp̃ſſit cãm iuſtã exhr̃dationis,iuxta.§.cãs.in auct.vt cũ.de ap.cog.an dicef prætentus, vel exhr̃datus de quo tangit ẽt hic,Cy.poſt antiquos,& dicendũ veniet in d.auc.ex cã.¶

3 † In gl.i verbo interp̃tatio.no.ex cũ gl.q verba de qb.hic in tex.vñr ɔuenire tã p̃teritioni quã exhr̃dationi, tñ in dubio iudicaf q habeant vim exhr̃dationis , vt ſic teſtñ valeat, vt hic.facit l.quoties.ff.de reb.dub.cũ ſi.Ful.tñ dicit ſibi videri qd non dicat verũ , q iſta verba ɔueniant ita p̃teritioni ſicut exhr̃dationi,qa ɔ̃tra verba ſonarent inſtõnem.l.his verbis.in princ. ff.de hęr.inſti.ergo iſta ſonant in exhr̃datione.cũ ɔ̃triorũ eadẽ ſit diſciplina,ſeu cognitio.l.j.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.l.in fundo.ff.rei vendi. Tñ iſta rõ non vr̃ q ɔcludenter infringat dcñ gl. cuius gl.opi.vr̃ pbari p iſtũ tex.Nam rõ dubitandi poſita hic in text. vr̃ fundata in eo q dicit iſta gl.vt ẽt ſonat tex.hic dũ dicit verborum interp̃tatio,&c. & fateor quod ɔ̃tra verba ſonarent hr̃dis inſtõnẽ ergo dicunt ſonare exhr̃datione,vel p̃teritionem q̃ p̃teritio eſt inſtitutioni ɔ̃tra,& eo ipſo quod teſtõr aliũ inſtituit inſolidũ,& filiũ p̃terijt actũ ɔ̃trũ inſtõni filij.l.marius.ſ.de pcu.l.cũ p̃tor.in prin.ff.de iudi.& largo mõ dr̃ filiũ exhr̃daſſe,vt pbat Bar. in d.auct.ex cã.in j.op.dum a d hoc allegat l.ſicut certi.ſ.de teſt.mil.adde ẽt rõnem dubitandi ad iſtam.l.quã ponit hic Bal.in fi.q̃ mihi non placet,qa non ɔuenit literę huic in verbo,filius. ¶ In gl.fi.dum alle.l.in ſumma.dic q illa ɔcordãt dũ aũt alle. l.ſi alij. dic q illa intelli̾ qñ nõ plene probaf de voluntate defuncti, & de intellectu illius.l.vide Bal.in l.volũtatis.j.de fideic.¶

4 † Vlt.limita rñm huius.l.volentem quòd voluntas teſtatoris ſemper ſeruanda eſt, & p̃ferẽda verbis,verũ eſt ſi verba ſm propriã vel ſaltẽ impropriam ſignificationẽ pñt ɔueniri menti,aĩs ſecus.l.in ambiguo.ff.de re.dub.& q ibi no.bar.dum rñdet ad l.non aliter. Secundo intellige verũ ſi volũtas teſtõris tranſiuit ad diſpõnẽ, qa non ſufficit q teſtõr velit niſi diſponat,tex.& exẽplũ habetis no.in l.qdã cũ filiũ. ff.de hr̃. inſti.ſm Bal.ibi,nam licet ibi teſtõr voluerit hr̃ditatẽ ad filiũ venire,tñ quia non diſponit non põt agi ex teſtamento qd̾ eſt bñ notãdũ.

Iuſtiniani. LEX IIII.

1 *Exhæredandi, vel inſtituendi æqualiter ſunt maſculi, & fœminæ , & teſtm̃ rumpitur præteritione fœminarum,ſicut filiorum.*

2 *Fœminę debent pariter ſuccedere abinteſtato ſicut maſculi.*

3 *Statutũ excludens matrẽ a ſucceſſione filij ſtantib. agnatis, an dicatur odioſum.*

4 *Statutum excludens filias,an etiam videatur excludere nepotes.*

5 *Nepotes ex filio gaudent priuilegio patris.*

6 *Cauſa teſtati regulatur a cauſa inteſtati.*

7 *Exhæredatus an ſit melioris conditionis quà præteritus.*

1 MAximum vitium. † Hæc l.eſt obſcura,qa refert plura vitia inducta p mediã iuris prudentiam hoc,eſt, p iura q̃ fuerunt poſt ius ffor ũ,ante ius. C.q̃ iura non habemus,& ita truncate hic referunf in aliqb.partib. q non põt p oĩa clare intelligi qualis formaſt erat illa diſpõ inducta

a p mediã iuris prudentiã hoc correctã,& hoc intendit, Fœminæ[a] exæquanf maſculis,& nepotes filijs, & poſthumis iã natis, vt eodẽ mõ ſint inſtituendi oẽs,& eodẽ mõ debent exhr̃dari, & ſi p̃tereanf eadẽ habent remedia rumpendi, licet de media iuris prudẽtia maſculi eſſent melioris ɔdõnis quã fœminę in plurib.Primo, qa licet ab inteſt.eſſent pares ſi tñ fiebat teſtm̃ plus erat relinquẽdũ maſculo quã fœminæ pro ſua legitima,& ſi exhæredabanf debent maſculi exhr̃dari noĩatim , fœminæ aũt potuerunt exhæredari inter cęteros,ſi vero p̃teribanf inſtituto extraneo poterat maſculus totũ teſtm̃ impugnare tã de iu.ci.quã p bo.po.de iure p̃to.& totam hr̃ditatem ɔſequi. Fęmina vero non impugnabit teſtm̃ niſi pro dimidia p ius accreſcendi,& de illa dimidia cogi poterat etiam ad ſolutionem legatorum vſq; ad dodrantem illius dimidię,& ſic remanebat ſibi tm̃ vncia cũ dimidia totius hr̃ditatis quę dr̃ ſexcũcia,& erat deterioris ɔdõnis q̃ ſi fuiſſet exhr̃data quo caſu habuiſſet q̃relã in totũ niſi ſibi fuiſſet relicta quarta pars totius & ſic naſcituri eẽnt alterius ɔdõnis q̃ iã nati in mõ exhr̃dationis ſed hodie idem ius ſeruaref in oĩb.& dñt exhr̃dari noĩatim nepotes,& poſthumi ſicut filij iam nati.h.d. ¶ In tex.ibi,ſi ex teſtõ exponit Sal.i.ɔ̃ teſtm̃ qñ filius,vel filij erant p̃teriti,& ſm iſtã expõnem tũc in ver. & ſi p̃teritus poneref exemplũ huius primi vitij. Põt ẽt intelligi tex.hic q ſtet proprie,& tunc intentio literæ eſt q primum vitiũ erat quòd in teſtõ plus erat relinquendũ filio quã filię, quantũ aũt plus eſſet relinquendũ hoc non aperit tex. Et ſecundus intellũs ſit magis de mente lr̃ę p tex.j.e.poſt mediũ.in ver.ſancimus.& in ver.ſcriptura teſtõrũ eas honorari , &c. & ſm iſtũ intellm tex.in ver.& ſi p̃teritus. non ponit exemplũ huius primi vitij,ſed ponit quartũ vitiũ quintũ aũt ponif in ver.cũ ẽt alio & ſextũ ponif in ver.ſed qa aliqd. & hoc ſenſerũt plures gl.partię dũ intelligũt q Imperator hic corrigat ſex vitia. ¶ In tex.ibi,& inter nepotes exhr̃dandos,&c.hic ponif etiã tertiũ vitiũ.Quæ aũt dr̃ia eſſet inter ius ciuile,& p̃torũ in exhr̃dandis nepotib.tex.hic non aperit.& iõ hoc ignoramus.Poterat forte eſſe dr̃ia , qa ſm vnum ius erant exhr̃dandi noĩatim,& aliud inter cęteros, vt in filij patet ex p̃cedentib.& ſequẽtib. ¶ In tex.ibi,ex pte iuris accreſcẽdi, &c. intellige de parte.ſ.dimidia quã ɔſequebaf filia de iure ciui. p ius accreſcendi,vt declaraf in ver.cũ ẽt eſſent.¶ In tex.ibi,legatis ſupponenf.ſ.vſq; ad dodrantẽ ſuę dimidię,vt patet in ver.cũ ẽt. ¶ In tex.ibi,hac iniquitate,loqf de iniqtate poſita in ver.& ſi p̃teritus, vbi patet q filia p̃terita de iure ci. nõ admittebaf niſi ad dimidiã de qua tenebaf ſoluere legata vſq; ad dodrantem ſuę dimidię, & eodẽ mõ habebat ſi veniebat de iure p̃to. put iduxit Antoninus Imperator p ſuã ɔſtõnem corrigentẽ ius p̃toriũ. Nam ex tali iniqtate dicit hic Imperator q reſultabat aliud vitiũ.ſ.q repenebaf quòd filia p̃terita habebat minus quã filia exhæredata , & deberet potius eſſe ɔ̃ cũ teſtõr videaf habuiſſe maiori odio exhr̃datã q̃ ſub ſilentio p̃teritã.¶ In tex.ibi,q ſi ſm noſtræ,&c.hic rñdet tacitę obiectioni ſi qs diceret. p̃terita qñ non habet niſi vnciã cum dimidia ſolutis legatis debet poſſe petere ſupplementũ legitimę vſq; ad quartã ſicut ante hanc. l.poterat filia exhr̃data cui minus quarta relictũ erat.l.oĩmodo.ſ.de inof.teſ.Nam rñdef q illa.l.nõ

2 habet locũ in filio,vel in filia oĩno p̃teritus,vt ibi. † Not. q pariter debent ſuccedere ab inteſt.maſculi.& fœminę , & q aliter diſponunt ſunt accuſatores naturę,& ſic facit quod ſtatuta diſponẽtia,

b quòd extantib.filijs maſculis filiæ non ſuccedunt,dicanf odioſa[b] & reſtringẽda, qd eſt vt ſcire ad multa,& p iſtã.l.ita decidit Bar.in l.cunctos pplos.in vj.q.ſ.de ſum.tri. De quo vide p Bar. & Sal.ibi,& p Cy.& Bal.in l.non ſine.j.de bo.q li.& p Bal. & Sal. in d.l.ij.ſ.de in ius vo.& p Bal.in l.ſancim.ſ.de nup.& in l.j.j.de legi.he.& in l.j.ſ.de ſec.nup.& in l.j.j.de his q ad li.peru.non poſ. & in l.inter filios.ſ.fa.erc.& in l.certũ.in prin.ſ.vj.leg. & in l.ſi defunctus.& in l.fi.j.de ſuis,& leg.& p Pet.de Anch.in c.canonũ ſtatuta.de ɔſti.maxime.in ver.his igif quinque mẽbris,&c.de quo dixi in d.

3 l.ij.ſ.de in ius voc.¶ † Vtrũ aũt ſtatutũ excludens matrẽ a ſucceſſione filij extantib.agnatis maſculis dicaf odioſum, & ſic reſtringendũ,vide p Io.An.in ti.de ſuc.ab in addi.Spec.in rub.& p Bal.

4 in d.l.j.ſ.de ſecu.nup.& Ang.in conſi.67.inci.Martinus &c.¶ † Itẽ not.q inter filios,& nepotes paria iura ſeruari dñt q inducit Bal.hic ad plures.q. ſtatutorum excludentium , filias q ẽt videantur excludere nepotes,& ſi ſtatutum excludat ab inteſt.filias dotatas extantib. filijs maſculis & contingat extare nepotem ex filio, & nepotem ex filia an nepus excludat per nepotem de quib. q. vide hic per eum,& eas omitto p p prolixitatem poſtq̃ alij non tãgunt,de quibus.q.vide per Bar.in l.libetorum.ff.de verb.ſig.& in l.ij.§.videndum.maxime ad fi.ff.ad Tert.& per Cy. in l.j.j.quæ ſit lon.conſue.per Ioan.And.in d.rub.de ſuc.ab inte. & p Bal.& Sal.in d.l.ij.ſ.de in ius voc.& qd̾ ibi dixi,& p Bal. & Imo. in l.ſi vero.§.de

ADDITIONES.

a ¶Fœminæ. Per iſtam cõſtitutionem introducta eſt adęquatio inter hmõi perſonas.ſ.inter maſculos nepotes filiorum,Poſthumos,& fœminas exploſis Antiquiorum Ambagib.qui minus fauebant fœminis q̃ maſculis.h.d.

b Thom. ¶Odioſa. De hic per Io.de Ana.conſi.89.& 190.conſi.27.Ful.conſ.63.& cõſ.78.& conſi.85.Pau.de Ca.conſi.334.Vide Bal. & Mo.in l.ij.C.de in ius voc.& Soci.in conſ.51.in j.volu.inci.proſequendo ordinem & in conſ.150.in j.vol.inci.& nos introducen.vide ẽt Alex.de Imo.in conſi.29 in j.vol.incip.qm abunde. & conſi.135.eo vol.inci.conſideratis verbis inſti.& in cõſi.151 in 2.vol.inci. viſo themate.ſ.ſcripto.& in conſi.20.in j.vol.incip.viſo proceſſu cauſę.Fran.de Are.in conſi.161.incip.in præſenti conſultatione.Bid.Capra.in conſi.77.inci.punctus quidem.in ij.dubio.Raph.Cu.in conſi.201.inci.item q quęlibet hæreditas.& Lan.de Fano in §.cęterum.in prin.inſti.de lega agna.ſuccel.& And.Barba.in rub.de ſucce.ab inteſtat.

§.de viro.versus fi.ff.so.ma.& in l.Gallus.§.instituens.ff.de libe.& posth. p Bal.in l.scimus.ad fi.prin.s.de inof.test. & in l.quod vero.ff.de leg.& q no.Bal.in l.ij.j.de suis,& legi.p Ange.in §.neq; ille.in auct.de trien.& se.& in l.de qb.ff.de legi.& p Pet de Ancha.in cle.j.de bap.vbi p oia transit cum ɔclonib.Bar.in d.l.liberorū.& p Ang.in ɔsi.344.quod inci.In Chri noie totū.d.statutū,&c. Pa.de Ca.ɔsi.159.inci.In Chri noie pñs casus.& in ɔsi.334.quod eodem mō inci.& aliq d p Sal.hic,& in sili p eundē in l.ij.s.de suc.edi.& ibi dicit q statutū excludens matrem extantib nepotib.debet intelligi de nepote ex filio non aūt de nepote ex filia qa mens,& rō statuti fuit præferre illos p quos ɔseruaf agnatio,vt ibi p eum, ex quo inferí q si statutum excluderet matrem extantib.successorib.masculis,& ɔtingat aliquē decedere supstite matre,& superstite fratre ex latere matris quod p talē fratrem masculū non excludeť mř,qđ fortifica ex his,q dixi in d.l.ij.s.de in ius voc.& fiř non excludeť mř p auū mřnum,vel p alios masculos q non eēnt

5 de agnatione defuncti,sed de agnatione mřis.¶ † Inducitur etiā iste tex.dū ponit istā paritatem inter filios,& nepotes sm Pau.de Ca.hic ad q.de nepote nato ex filio regis primogenito pmortuo

a qđ debeat pferri alteri filio Regis secundo genito[a] stante ɔsuetudine q primogenitus succedat,& ita vř tenere Oldr.ɔsi.94.incip. Eleganter circa negotiū.& Io.An.in addi.Spe.in ti.de feu.& Bal.in l.lib.s.de ope.lib.de quo ēt videatis p Bal.aliter dicentē in auct. post fratres.j.de leg.her.& p Cy.Bal.& Sal.in l.si viua.j.de bo.ma. & p Bal.in l.cū antiquorib.j.tit.j. & in l.ij.j.de su.& leg. & in l.ex. hoc iure.in vj.q.ff.de iusti.& iur.& in c.j.de filijs natis ex mřimo. ad morganaticam ɔtcto in vsib.feu.& in l.tutela.ff.de leg.tut.p Pet. de Anch.in c.licet.de voto.& in ɔsi.78.inci.In Chri noie dicta facti narratio,&c.Raph.Cu.in l.cū ita.§.fi.ff.de leg.j.p Pa.de Ca.in l.is pōt.ff.de acq.hæ.& in ɔsi.158.inci.in pñti cā.per Io.de Imo.&

6 D.de S.Gemi.in c.grandi.de sup.negli.pla.¶ † Item not.ex verbo sancimus.q cā testati refeř a cā intestati,qđ facit ad.q.quā ponit hic Bal.in q.fi.s.q si statutū dicat q extantib.filijs masculis filia femina non succedat ab intest.& př ɔdito testō decessit relictis filijs masculis,& filia pręterita.q filia non possit rumpere testm̄,de quo dixi in l.filiæ dotē.s.de colla.¶ In gl.in ver.totius substantię. ibi.l.non putauit.voluit gl.sm Cy.& Ray.alle.l.filiū.§.fi.e.ti.q.a.l.

7 non putauit.alleg.p gl.nihil facit.¶ † In ea.ibi,nullius oino,&c. vt l.Papi.§.fi.& l.Titia.ff.de inof.te.ergo vř inducere q exhřdatus sit melioris ɔdōnis q̄ pteritus,cū nullū sit vitiū in ea.cuius ɔriū dicit hic Imperator,gl.nřa non ɔfidem.Bar.hic vř sentire qđ quia erat vitiū.f.inducere,qđ pteritus teneret ad lega.exhřdatus vero non,iō fuerunt correcta iura antiqua p auct.ex cā.j.eo.Ful.hic,vř ɔfidere,q exhřdatus melioris sit ɔdōnis q̄ prætenitus,anteq̄ ipse exhřdatus rumpat testm̄ efficaciter p q̄relā,qa habet necesse facere p sniam rescindere testm̄ mediante q̄rela,& subijcit se piculo, qa si probaf q fuit ingratus patri excludit.l.oimō.& l.si qs filiū.s. de inof.test.& l.nā,& is.§.j.ff.e.secus est in pterito,qa licet pbareť qđ fuerit ingratus,tñ non excludereť a successione,& a iure dicēdi nullum post quā př non satisfecit instituendo,vel exhřdando iuxta.l.inter cętera.de li.& posth.Si postq̄ exhřdatus obtinuit in q̄rela,non erit tunc iniquū,q pp labores,expensas,& periculum quod sustinuit eēt melioris ɔdōnis q̄tum ad hoc,vt non tenereť pstare leg.Itē tex.hic ɔsiderauit quod quantū ad portionē debitā a l.ipsi filię vinū est,q melior sit ɔdō exhřdatę quā pteritę prout erat olim,qa quartā oino deberet hře exhřdata,sed pterita reducebaf ad vnciā cū dimidia,sed alleg.in ɔriū non loquunť quo ad

8 hoc.¶ In ea,ad fi.hic vlt.opi.est magis cōis,& vera,maxime p l.filium.§.oib.ff.de le.pstan.& ibi p Bar.plenius p Bar.ita tenentem in auct.cā.j.e.vbi refert opi.aliorū,& idē ibi,tenet Bal.vbi pro hic adducit bonam rōnē,q̄ ēt sans collř de mente glo.& hic idem ēt tenuit Bal.in l.pe.j.de fideiuf.& Bart.i l.filio pterito.ff.de iniu.te. in ver.q̄ro qd veniat app.cęterorū.idem ēt tenet Ang.Ful.hic,& Imo.in d.l.filio pterito.circa me.vbi reprehendit opi.Fra.de Rāp. q tenebat ɔriū post antiquos,de quo ēt vide p Ang.in corpore, vt cū.de app.co.§.fi.ad fi.& ibi tenet ɔ Bar.sed nihil boni all.Auc.

ADDITIO.

a Secundo genito. Adde Abb.ɔsi.38.Pau.de Ca.consi.158.Fra.de Are.ɔs.164. Tho. Vide Iac.hic,& seq.vbi plene,& vide Ang.in l.Gallus.§.& quid si tm̄.ff. de lib.& posth.& Bal.in l.quoties.C.de rei ven.& doct.in c.cant.a.qui filii sint leg.de filio naturali qui fuit legitimatus post natiuitatē filii legitimi,& naturalis.

1 *Exhæredatio non valet nisi in exhæredatione exprimatur causa legitima, quæ ab hærede probari debet.*
2 *Exhæredatio valet in duob.casib.de quib.hic etiam sine expressione causæ.*
3 *Exhæredatio valet si quis dicat filium meum exhæredo, quia sic volo.*
4 *Exhæredari potest filius etiam ex alijs causis de quibus in §.causas.*
5 *Exhæredatio, vel præteritio sine expressione causæ valet, qñ exhæredatur, vel præteritur ille qui non tenet primum locum.*
6 *Præteritio facta per filium emācipatum de filio, vel patre suo an habeatur pro exhæredatione.*
7 *Exhæredatio fratris turpi persona instituta an valeat sine expressione causæ.*
8 *Ingratitudo commissa per filium an purgetur per ingressum monasterij.*
9 *Testm̄ est ipso iure nullum, qñ filius est præteritus sine expressione causæ, siue sit præteritus a patre, siue a matre.*
10 *Præteritio filij emancipati facta a patre sine causa an valeat.*
11 *Præteritio patris differt a præteritione matris vt hic.*
12 *Præteritio patris, vel matris, habetur pro exhæredatione.*
13 *Exhæredatio in quibus plures causæ exprimuntur, quarum vna est vera, aliæ non, an valeat.*

1 NOn licet. † In exhřdatione req̄riť expssio cāę liæ q̄ ab hřde pbari debet alias exhřdatio non valet.h.d. Et venit auc.hæc correctiue ad iura codicis,qa illo tpe nō req̄rebaf expressio cāæ ad hoc,vt exhřdatio facta valeret,& testm̄ tenere,vñ videbam[9] q poterat filius exhřdari.s.l.px.in quo non poterat cadere vera cā exhřdationis,& q.cunq; alius poterat exhřdari dūmō pbareť ingratus erga patrē quo ab hřde pbato excludebaf filius a q̄rela.l.si qs filiū.&.l.oimō.s.de inof.te.licet añ illas.ll.filius hřet necesse pbare se grauatū,alias excludebatur a q̄rela.l.liberi.e.ti.l.nā,& his.§. j.ff.eo.Itē añ istā auc.nō erāt limitatę causæ,pp quas tm̄ filij posset exhřdari,sed sufficiebat q̄uocunq; apparere de ingratitudine.

2 d.l.si quis filiū cū si.¶ † Adde tñ sm Guil.de Cun.hic,q duo sunt casus in quibus ēt sine expssione alicuius causa ex illis xiiij.causis,de quibus fit mentio in.§.causas.in corpore vt cū.de app.cog. valebit exhæredatio.¶ Primum casum exemplificat ipse,qñ mater causa prouisionis filij exhæredat filium,vt quia videt patrē esse prodigum,vel dilapidatorē bonorū.ar.l.pe.ff.de cu.fu.& in l. multi non nore.ff.de li.& posth.Saly.hic tenet contrariū,quia hodie non ista est causis numeratis in.§.causas.& quia mater potest aliter prouidere filio,si timet per patrem dilapidari,vt habetur in auc.excipitur.j.de bo.que li.Adde q immo mater qñ vt puideret filio exhæredauit eū,& grauauit postea hæredē,vt cū filius esset sui iuris vel legitimę ætatis restitueret hæreditatē cū fructibus filio,vt in casu.d.l.multi.& in casu.l.filius matrē cum ibi no.s.de inoff.te.valebit exhæredatio,& ēt cessabit q̄rela inofficiosi q̄uis non sit expssa & pbata aliqua causa exhæredationis de enumeratis in.d.§.causas.ita tenet Bar.Ang.& Imo.in l.cū ex filio.in prin. ff.de vulg.& pup.& Ang.in l.mulier.in prin.ff.ad Treb.& Bal.in d.auc.ex cā.in vers.iiij.opp.q exhæredatus.&c.& pbaf in d.l.filius matrē.vbi licet alias hřet locū q̄rela qñ mater nō relinquebat filio quartā pure,tñ secus erat qñ nō relinqbat,vt ei consuleret,seu puideret vt ibi.Ad idē tex.in.l.si emancipatus filius.la ij.ff.de ɔtra. vbi licet fili[9] cui relinqtur ii.fideicōmissi,& nō institōnis possit tāq̄ piens ɔtabulas.e.l.ita tñ.§.q.rogat[9].ff.ad Tre.Tñ fallit vbi nō fuit institut[9] ob eius fauorē,& nō est absurdū iura nouissima intelligi & interpretari sm leges veteres.l.sed & posteriores.ff.de leg.Et si bene inspiciatur text.in.§.causas.loquitur quando exhæredatio fiebat in odium filij,non in fauorem.¶ Secundus casus est secundū Guil.hic si filius in testamēto manu propria subscripsit suam exhæredationem,quia non requiritur alia causa.l.non putauit.§. si quis sua manu.ff.de ɔtra.sed Salyc.hic tenet contrarium hodie

3 per.d.§.causas.¶ † Adde q not.Bar.in l.si qñ.§.fi.ff.de inoff.test. post glo.vbi dicit q si pater exhæredauit filium volentem,& expressit causam in exhřdatione,hoc mō,exhřdo filium meū qa voluit valebit exhřdatio,qa habet cām expssam,vt req̄riť lex,& licet talis cā non sit de causis enumeratis in §.cās.Tñ sm Bart.hic non ob.q.a.§.cās.loquiť in exhřdatione facta de filio inuito,aliud aūt est in ea,q̄ fit filio volente p.§.si qs sua manu.Plus dicit Imo. in d.l.filio pterito.sub dubio forte,qa vř q ēt qñ filius volens exhřdaf,valet exhæredatio ēt absq; eo qđ alia expmaf cā voluntatis filij,p d.§.si qs sua manu.q non repiť correctus,& qa tex.in §. cās,loqī de exhæredatione de filio inuito,vt ibi patet,prout etiā fateť Bar.in d.l.si qñ.Et istā suā opi.fortifico p id quod not.voluit Pet.& Cy.in l.si pater.in vlt.q.s.de insti.& substit.vbi voluit quod qñ filius institutus est sub ɔdōne ptātiua,& est exhřdatus in defectum ɔdōnis non requiraf expssio cāæ eo,qa sm eos tex.vnde sumiť hæc auct.loquiť in causis ob.quas filius exhřdaf inuitus,sed qñ est institutus sub ɔdōne ptātiua si filius non impleret eam cū possit dř exhřdari volens.Ipse.n.semel excludit non iplendo.ar.l.iā dubitari.de hære.insti.& l.facta.§.si in danda.in prin.ff.ad Treb.

4 ¶ † Dicit ēt aliud singulare solus Gui.hic quod vltra quatuordecim cās expssas.in d.§.cās.possit ēt exhřdari filius ob aliam cām in qua eadē rō,vel enormior esset,alle.in fi.text.in c.j.§.porro.cū seq.vsq; ad §.pe.in ti.q̄ fuerit prima cā bñfi.amit.Hoc idem tenet Nic.de Nea.in d.§.porro.ats est.s.§.pdictis modis.quē ibi refert,& seqī Iac.Alu.referens ēt dñm genitorē suū ita tenuisse in auct. ex cā.in rep.j.e.Idem ēt voluit Ang.in l.lex Cornelia.in prin.ff.de iniu.

fnlu.per illum tex.in ver.quod prior.vbi dicit probari, quod illud qđ dicit lex in remotioribus in gradu seruatur multomagis in proximiorib.vnde dicit quod per hoc aliqui dñt quod filius pôt exhêdari ex cãis durioribus quã sit vna ex istis quatuordecim. Facit sm eũ. l.obes.cum ibi no.C.de pdi.mino.& l.cum ita.§.in fidcicõ.ff.de leg.ij. hoc ẽt sensit Bal.in l.solo.j.de li.cã.iuncto.d.§.porro. Ad idẽ facit gl.in l.fi.ver.voluerit.j.de reuo.do.iuncto tex.ibi.in ver. tñ.quam sequit Cy.ibi, quod vult quod licet tex.ibi velit quod posset reuocare do.per aliquã ex illis tñ v. causis ibi expssis, tñ ex alia magna cã ingratitudinis poterit reuocare.& illã gl.reputat ibi Sal.siu. Tñ nô puto quantum ad propositum nostrum dictam opi.Guil.& seq.in pũcto iuris procedere [a] primo per tex.in d.§.aliud in corpore, vt cum de app.cog.vbi dicit, vt pter illas nulli liceat ex aliqua.l.ingratitudinis cãs exprimere nisi quę huius ɔstõnis serie ɔtinet, &c. & sic in exhêdatione odiosa facta de filio,iuncto text. ibi pcise vr velle ex nulla alia cã posse fieri exhêdationẽ. Et pro hoc, qa iste tex.in corpore est correctorius nõ sit extensio ex identitate, vel maioritatẽ rõnis in auct.quas actiones.cũ gl.s.de sac.san.ecc.& plene per Modernos.in l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.& tex.i d.§. alio loqt in alio casu.& litera ibi quantum ad illum casum facit extensionem illã, sed non quantum nrm casum. Itẽ ibi non loqt in materia correctoria,& ita ẽt rñdet ad no.in d.l.fi.cum alijs.l. alle.ad quod bene faciunt no.per Bar.in l.si ɔstante.in prin.ix.q.j.pfis.sol.mat. Tñ ɔsulendo & iudicando non esset tutũ discedere ab opi. Guil.de Cu. quæ vr esse côis,& neminem inuenio sibi ɔdicere.¶ † Est & alius [5] casus in quo valet exhæredatio, vel præteritio siue cãæ expressione,vt qñ exhæredat vel pteritur ille q non tenet primum locum ita.no.dicit Bal.in repe.l.patet filium.ff.de inof.test. Ponit exemplum in terminis illius.l.in pteritione seu exhêdatione pris,& dicit quod illud non videtunt antiq doct.& idem ipse voluit in repe. l. in suis.ff.de lib.& posth.& in l.posthumorũ.ad fi.de iniu.test.licet ipsemet Bal.in d.l.si qs filium.s.de inof.tes.non videat firmare pedes. Et rõ huius dicti est , qa talis q non tenet primũ locum non erat instituendus,vel exhêdandus. l.Gallus. §.in oib. ff.de libe.& [6] posth.& i l.si qs filio exhêdato.in prin.ff.de iniu.test.¶ † Et ex hic dicto resultat quod si filius emancipatus exhæredauit filium , & ẽt exhêdauit seu pterijt patrẽ cuius pteritio hr per exhêdatione i d. l.pr filiũ.& ibi no.Bar.& mortuo testõre filius in iudicio qrelę inofficiosi per sñiam a qrela fuit exclusus,& pp hoc aperta fuit qrelã di patri qui tpe testi,& tpe mortis tenuit primũ locũ cũ præcederet a filijs testõris q semper tenent primũ locũ excludunt ascendentes testõris.l.si matrem.j.de suis,& leg.pater nõ poterit succedere ab intestato nec dicere testm nullum habebit necesse intentare qrelam inofficiosi tanq rite exhæredatus qñis in sua præteri[7]tione,vel exhêdatione non fuerit expressa cã. ¶ † Item fallit in.exhêdatio fratris turpi persona instituta,qa ille tex. & tex.in corpore requirentes quod exprimatur cã solũ loqnt in descendentib. exhæredatis,& ẽt in ascendentib.exhêdatis in qb.ẽt requirit expssio cãæ,vt in d.§.aliud.iuncto.§.& hoc qdem ordinauimus in corpore,vt cum de ap.cog.hoc aũt non requirit in trãsuersalib. ergo iura antiqua remanent in hoc incorrecta, & ita debet intelligi gl. Inc. Istud tenet Guil.& Bar.in l.fratres.s.de inof.test.& ibi clarius Bal.in v.q.cum seq.& ibi ẽt Sal.& Imo.in d.l.filio pterito. ff. de iniu.test.licet Cy.j.e.in auc.ex cã.in ij.q.in ver.iij.casu.&c.in discussu sententiã ɔtrium,& nõ bene,illud.n.quod non repent correctũ, quare stare prohibet l.sancimus.cum vulg.ff. de test.& an in casu in quo debet exprimi cã ingratitudinis in exhæredatione sit necesse quod testõr exprimat locum , & tps cõmisse ingratitudinis, Bal.in suo ɔs.inci. In Chri noie proposito quod Lucarellus , &c. dixit quod non, qa non repeniut in iure expressum,sed bene debet sm eum hrs probare locum,& tps.allegat in ar.l.item exigit. ff.de dolo.& quod ibi no. per Bar.in l. prætor edixit.in prin.de iniu. [8] c.pia.de excep.in vj.& c.pñium.de test.in vj. ¶ † Et vtrum cã ingratitudinis ɔmissi per filiũ purgetur si ingredietur monasterium, vide per gl.in auct.de mona.in prin.& per Cy.& per Bal.in l. Deo nobis.C.de epi.& cle.¶ Item an ẽt purgetur per sumrẽ superuenientem adeo quod non possit vlterius a patre exhęredari,vide per Bar. & alios in repe.l.ex facto.ff.de vul.& pu.& ponit Bart.ibi,& i ver vis requiritur, &c. & alia vtiliter non veniunt dicenda super ista auct.præterq circa illud quod tangit hic glo. j.vr velle quod ista auct. non habeat locum in prætermone paterna; sed in materna tñ q. per hêdatione hr,vt in §.mater alle.in gl.& istam opi. ẽt tenuit gl. in d.§.aliud. Et idem tenet Iac.de Ra.Cy.in auct.ex cã.in versi.iij. circa premissa. vbi dñt quod qñ exprimitur cã in pteritione , vt qa testõr dicit filium meum nõ instituo,seu nihil ei relinquo, vel eũ prætereo,qa talem cãm ingratitudinis mihi ɔmisit, ista dicet potius exhæredatio quã prætermo sm eos. per l.ij.s.e.& ita ẽt tenebant Pet.& Cy.in l.iij.sed Bart.& alij post eos magis ɔtter in d. auct.ex cã.j.e.in j.& ij.q.& in d.l.filio pterito.tenẽt quod hæc auc. habeat locum ẽt in pteritione paterna , & sic in ea requiratur cã sicut in exhæredatione,proprie præteritio est illa, q fit a patre patet quia præteritio matris pro exhæredatione habetur,ergo text. hic loquens de preteritione debet in dubio intelligi de propria.l. non aliter.cum vulg.ff.de lega.iij.presertim cum faciat mentionẽ specialẽ tex. de exhęredatione. Nec subest rõ quare magis debeat intelligi in præteritione materna quã paterna. Nec obs.quod qñ exprimitur cã in præteritione debeat potius censeri exhæredatio per d.l.iij. qa rñdetur quod illud est falsum,quia in d.l.iij. non dixit filium prætereo:sed dixit volo quod sit alienus a substantia mea, & sic fuerunt verba expresse priuatiua, vnde accipiendo præteritionem prout est species differens ab exhæredatione,ita pôt præteriri cum cã sicut exhæredari,vt probatur in d.§.aliud.& hoc maxime non violando tex.& ita Bal.in d.auc.ex cã.in iij.opp.j.partis.& Bar.in l.j.in fi.prin.ff.si qs a pa.fuc.ma.& Bal.in auct.ex successione.j.de su.& le.quod tex.vnde hæc auct. fuitur habeat locum ẽt in prægeritione paterna est expresse de mente glo. ij. in d. auc.ex cã.ibi dum gl.dicit,sed est ibi euacuatio in §. siue igit. subaudi ergo per quęrelam seu per ɔtra si fuit pteritus,&c.& sic glo.intelligit quod tex.in d.§.siue igitur qui ɔtinuatur cum.§.aliud habeat locum in tali præterito cui datur ɔtra.quæ qdẽ non dat præterito a matre,sed a patre.l.illud.§.ad testam.ff.de bon.poss. ɔtab.

[9] ¶ † Ex hic ɔcluditur quod qñ filius suus est præteritus a patre sine cã expressa , vel est præteritus filius a matre sine expressione cãæ testm est ipso iure nullum,qa non seruata forma,vt hic, defectus.n.deforme reddit actum nullum. l.cum hi.§.pretor.ff.de trã sac.& l.non dubium.s.de legi.aut præteritus est filius cum expssione cãæ legitime,& tunc aut pteritus est a matre,& testm valet, & est opus qrela,& hr pro exhêdato,vt dcm est, & filius obtinebit in qrela nisi probet cã ab hêde,vt no.in d. auc.ex cã. in gl.ij. & ita tenetur côter,licet Ro.in l.posthumo.s.de ɔtra.& in rub.vnde liberi, sequntus Angel. dixerit quod hodie pteritio matris nõ habebitur pro exhêdatione,& quod eadẽ remedia ɔpetent hodie filio pterito a pre,sed eum rephendi in d.locis,dic vt ibi dixi vbi tetigi an ista eorum opi.procedere possit saltẽ qñ filius est pteritus a matre sine expssione cãæ,vt tunc possit hre ɔtab. prout ipsi tenent. Aut est pteritus a patre,& tũc aut erit filius in ptãte , & dic quod testm est ipso iure nullum sicut erat olim.l.j.ff.de iniu.test. nam iura nouissima in hac materia fuerunt introducta in fauorẽ filiorum,vt patet in d.§.siue igitur.& in §. seq.in corpore.vt cũ. de ap.cog.vnde non debet redundare in odium. l.quod fauore.s. de leg. Sicut ergo olim pp pteritionẽ filij in ptãte testm reddebat nullum fauore filij,ita deberesse hodie licet cã sit expssa in pteritione,& ita tenet gl.sing.§.exhêdatos in auct.de hær.& fal. Bñ fatẽdum est sm Ang.hic,& Pau.de Ca.in d.auc.ex cã.& in l.iij.s.eo. quod si cã expssa in pteritione probaretur excluderetur filius a iure dicendi nullum sicut excluditur a qrela qñ probatur cã expressa in exhêdatione,eadẽ rõne,attento quod tex.hic vult quod licitum sit patri filium preteritione probatur ab hêde,vbi aũt filius emancipatus esset præteritus a pre,& tunc aut sine expssione cãæ, & testm esset ipso iure nullũ,vt est gl.reputata sin.in d.§.exhêdatos.& sentit gl.fi.in l.si filius emancipatus.ff. de min.& no. Bar. in l. Gallus. §.in oib.ff.de li.& posth.& Bar.& alij in d.auc.ex cã. & in d.l.filio. [10] & hic,qa non fuit seruata forma hic tradita.¶ † Limitat tñ Ang. in l.sicut certi.in aliquib.lect.s.de test.mil.ẽt ibi refert.& seqt Pau. de Ca.hic esse qñ scienter eẽt pteritus filius emancipatus sine cã, secus si esset pteritus ab ignorante talẽ filium hre quod dcm ibi reprehendit,ideo hoc non repetã. Si aũt emancipatus esset præteritus cũ cãæ expssione, & tunc qa testm olim erat aliquod. l. filium in prin.& ibi gl.in verbo emãcipatũ.ff.de ɔtra.& ita ẽt erit hodie,qa ɔdito testõ non est hodie,sublata dña emancipationis , & patriæ ptãtis,vt no.gl.in l.si emancipati.s.de col.& in auc.ex cã.in glo.ij. & sic habebit necesse hodie emãcipatus in isto casu rũpere testm per bo.po.ɔt.sicut & olim,& si hrs probabit cãm ingratitudinis eẽ verã excludet emancipatus a bo.po.ɔt.sicut excluderetur a qrela qñ esset exhêdatus,& ex his apparet quod hæc auct.locum habet in præteritione paterna,vt ẽt si fuit de mente glo. in d.§.exhêda[11]tos.¶ † Item apparet ex his quod est dña inter pteritionẽ pnam, vel maternã, qa qñ est præteritus a mre cũ expressione cãæ testm valet,si aũt filius est pręteritus a patre cũ expressione cãæ,& tunc aut erit filius emãcipatus,& idem (quia testm valet,) aut in ptãte, & testm erit nullum,& hunc respectum potuit hre gl.l.j.hic,licet inepte

ADDITIO.

[a] ¶ Procedere. Et ita tenet Ro.consi.85.vbi tenet quod mater spolians cadauer filij in sepulchro non priuetur eius successione,licet sit grauis iniuria.

inepte & imperfecte fuerit locuta. Et licet ista sit cōis opi. tñ Ful. in d. auct. ex cā. tenet ꝙ iste tex. nullo mō habeat locū in ꝑteritione paterna, & plura debilia adducit exceptis infrascriptis. s. quia tex. in d. §. siue igit. dicit ꝙ si ꝓbabit cā ingratitudinis testm̄ suam firmitatem habebit ergo tex. præsupponit qđ testamentū a principio habuit validitatē, & firmitatē. Sed ita est qñ filius est ꝑteritus ēt cum cā testm̄ est nullū, vt iam dcm̄ est, ergo ille text. nō hēt locū in isto casu, & hēt ille text. ꝯtinuationē, & relationē sd dcm̄ §. aliud. ad idem pōderaꝛ ipse tex. in d. §. siue igit. dum dicit. Si aūt hæc obseruata non fuerint nullū exhæredatis liberis generaꝛ præ

12 iudicium. ¶ †No. ꝙ dicit (exhæredatis) nō aūt dicit (ꝑteritis) & sic ꝯꝑhendit exhæredatū a patre, vel a matre, vel ēt ꝑteritos a matre q. pro exhr̄datis hñr. Sed ad primū argm̄ rn̄de quòd illud argm̄ non negat quòd ista auct. non habeat locū in ꝑteritione pr̄na facta de filio emancipato cū cā. Nā tunc testm̄ est validū ēt a principio, vt dixi s. & sic cessat argm̄ suum in emancipato. vbi aūt esset filius ꝑteritus in ptāte cū cā, tunc tenendo cōem opi. q̄ habet qđ testm̄ sit nullum, oportet rn̄dere ad tex. in d. §. siue igit. ꝙ qñ probaꝛ esse veram cām ꝑteritionis testm̄ censeꝛ remanere in sui firmitate, qa cū repellaꝛ filius a iure dicendi nullū ob ingratitudinem suā, vt dicit Ang. hic testm̄ pro firmo hr̄, nec est absurdū ꝙ testm̄ quod a princ. fuit nullum ex postfacto recōualescat in effectu, vt patet in l. posthumus. in prin. ff. de iniu. test. & in l. filio ꝑterito. eo. ti. in fi. tñ ista non vr̄ sufficiens rn̄sio ad §. siue igit. in vers. suā firmitatem habet, &c. & sic tex. ibi innuit quòd antequam probaretur ingratitudo testm̄ firmitatem habebat, & pro certo satis periculosum vr̄ dcm̄ Ang. & sequacium dum tenent quòd licet testm̄ sit nullum qñ filium in ptāte est ꝑteritus cū cā, tñ si hr̄s scriptus probat cām ingratitudinis excludaꝛ præteritus a iure dicendi nullū, & hæres possit ex testō nullo adire efficaciter ꝯ oīa iura, vt l. j. §. fi. cū si. ff. si tab. test. nul. exta. cum non habeamus tex. probantē opi. Ang. imo videaꝛ vrgenter ꝓbari ꝯrium in d. §. siue igit. in vers. suā firmitatē. & iō videreꝛ probabiliter dici posse quod qñ filius in ptāte est ꝑteritus cū cā, verum est quod testm̄ est nullum, vt dixi, tñ non vr̄ verū, qa si hr̄s probet cām ingratitudinis eē veram ꝙ excludaꝛ filius a iure dicendi nullum, & ex testō possit adiri hr̄ditas, qm̄ vr̄ quod iste tex. & tex. in corpore non habeant locum in ꝑteritione rōne filij in ptāte, vt patet in d. §. siue igitur, & sic nulla erit drīa an ꝑtereaꝛ filius in ptāte cum cā, vel sine, qa vtroq; casu testm̄ erit eodē mō nullū, & sic iste tex. & tex. in d. §. siue igit. cum seq. habebit tm̄ locum in præteritione materna, & in præteritione pr̄is prætereuntis filiū emancipatū, qa tunc sine cā erit nullū, si aūt cum cā valebit & si probabit cā excludiꝛ filius ab impugnatione testi, istud expresse est de mente Bar. in auct. ex cā. in ij. q. ibi dum dicit ex prædictis patet quod gl. in §. aliud. q̄ vr̄ velle illū tex. intelligere solū in præteritione mr̄na non dicit verū, qa habet ēt locum in præteritione pr̄na facta de filio emācipato, &c. istā opi. tenet Iac. de Are. vt refert Cy. in hac. j. q. q. refert quod & Dy. in d. l. Gallus. in princi. in distōne sua tenebat expresse quòd in filio in ptāte nihil sit immutatum ꝑ istam auct. Pro hoc facit, qa cum text. in d. §. aliud. dum loquitur in præteritione matris loquiꝛ de præteritione facta per nō hn̄tē filiū in ptāte, & ēt vr̄ intelligi iste text. dum loqꝛ in præteritione respectu pr̄is, vt intelligaꝛ in pr̄e nō habente filium in ptāte, vt sic ęqualis fiat relatio in persona vtriusq; arg. l. quamuis. cum si. s. de impu. & alijs subst. & hāc partem ēt tenet Io. de Imo. in d. l. filio ꝑterito. maxime vbi dicit quod ad hoc non ob. tex. in d. §. aliud quoq; capitulū. vbi vr̄ tex. innuere quod testm̄ teneat si cā inferaꝛ & probeꝛ, qa sm̄ eū illa exceptio debet referri ad exhr̄datos, vel habitos ꝑ exhr̄datis, vel emancipatos nō ad suos, vel si vis, vt ēt referaꝛ ad suos tunc intellige quod secundum eum sensus literæ erat in illa exceptione qđ vbi cā legitima inferꝛ, non vitiaꝛ testm̄ tunc ex defectu formę ꝑteritionis, & hoc velit ille tex. sed non negaꝛ ibi qđ ex alio capite testm̄ possit reddi nullum ꝑ rōnem iuris antiq. de qua in l. inter cętera. ff. de li. & post. & istud puto Tutius in hoc passu dubio quē ēt tangit Sal. in auc. ex cā. & ibi recitat, & primo vnā opi. s. ꝙ testm̄ sit nullū, sed reconualescat si ꝓbaꝛ cā ꝑteritionis filij in ptāte sicut reconualescit per approbationē præteriti approbantis testm̄, vt d. l. filio. Postea subdit ipse quod forte dicendum est, & non male sm̄ eū ꝙ hodie sm̄ istā auct. sit inductū quod testm̄ sit validū qñ filius in ptāte ꝑteritus est cum expressione cāæ vt innuit tex. hic in ver. nisi q̄ dictio affirmat & ponit qñ est posita post negationem vt hic. & in l. actione. & ibi, Bar. s. de transa. & dicit quòd tale testm̄ validū non poterit impugnari ꝑ filium isto casu, nisi ꝑ bo. po. ꝯta. q̄ dabaꝛ ēt filio in ptāte, vt in l. maximū. s. eo. q̄ ꝯsiderato non placet, qa vt dcm̄ est iura nouissima i hac mā sunt inducta in fauorē filiorū ergo sicut olim testm̄ erat nullū fauore filij ita dēt esse hodie, vt ꝓbaui. licē iste text. in ver. nisi ꝑ quē se fundat Sal. pmittat istā ꝑteritionē

qñ ꝓbatur cā ingratitudinis, ergo ante eam probatam testm̄ non esset validum, sed in suspenso, & sic non possit adiri hæreditas. l. suus quoq;. ver. & iō si cohr̄dē. ff. de hære. insti. & dixi in simili qōne in l. ij. s. e. hic aūt esset ꝯ tex. in d. §. siue igitur. ibi dum dicit hæredes veram esse monstrauerint. & præsupponit quod antequam probeꝛ ingratitudo possit hæres adire aīs non diceretur probari per hæredem, & ita illū tex. inducit Bar. in l. j. ff. de testa. Item si interea non possit adiri hæreditas per hæredem plura sequerentur absurda q̄ ponit Bal. & sic teneo ꝙ hs beat locū tatū iste tex. in pręteritione emancipati cui opinione. nō obst. text. in dicto versicu. sin aūt hæc obseruata. dum dicit nullū exhr̄datis &c. quem tex. inducebat Ful. ad probandū ꝙ nullo mō in ꝑteritione habeant locū iura nouissima, qa rn̄det Imo. in d. l. filio. ꝙ ibi verbum exhæredatis sumitur large, vt cōprehendat ēt ꝑteritione scienter a patre scām, vt probat Bar. hic in j. opp. & sic declaraꝛ iste text. præcedentes loquentes ēt de præteritione, vt d. §. aliud. & sequentia declaranꝛ ꝑ ꝑcedentia. l. qui filiabus. in prin. de leg. j. ¶ Tertio rn̄det Imo. qđ ille tex. non loquiꝛ quo ad formā ꝑteritionis exhæredationis de qua tractamus hic, sed loquiꝛ quo ad effectum cōseruationis legatorum quo casu sm̄ opi. antiquorū legata non conseruanꝛ qñ testm̄ non valet ex cā præteritionis paternæ. tñ quia ista vltima rn̄sio est dubia ob opiniones quas videbimus i auc. ex cā. ideo teneo primam solonem. Aliam solonem debilē dat Saly. in auc. ex cā q. circa hoc pluria leuia adducit ad ꝓbandū, ꝙ nec auc. hēt locū in oī ꝑteritione paterna q̄ somitto tanq̄ nō multū necessaria. Et ista adde his q̄ dicenꝛ. i d. auc. ex cā. vbi doc. plures ista examināt, sed aptius cadebāt, hic dicā ēt ibi de hoc aliqd. qd aūt sit

13 ꝑtentre. gl. tāgit hic, & dixi in l. ij. ¶ †Quærit hic Bal. an si testōr expressit plures cās in exhæredatione quarum vna tm̄ est vera, & efficax an sufficiat, & dicit ꝙ sic, alleg. in argu. l. Seio. in fin. de app. & ff. de excu. tu. §. si plures. sed dicatis quod est casus expressus in §. siue igitur. & in §. si tales. in auct. vt cum de app. cog. & facit ad illud ꝙ sing. no. Inn. in c. in præsenti. de renun. Auct.

1 *Testamentum redditur nullum propter vitium præteritionis.*
2 *Testm̄ in quo filius est exhæredatus cum expressione causæ legitimę valet, licet causa non sit adhuc ab hærede probata.*
3 *Præteritus habet ius dicendi nullum, sed emancipatus præteritus potest contra tabulare testamentum.*
4 *Testm̄ conditum de reb. castrensib. vel quasi, an possit querelari.*
5 *Testm̄ factum a milite de bonis castrensib. vel quasi in quo filius scienter est præteritus, vel exhæredatus, an sit nullum.*
6 *Extensio fit in correctoriis, vbi aliter resultaret absurdum, nisi extensio fieret.*
7 *Substitutio in re certa an conseruetur per istam authenticam.*
8 *Fideicommissum vniuersale specifice relictum in testamento an conseruetur per istam authenticam.*
9 *Fideicommissum factum alicui sub conditione de restituendo, si ipse hæres decesserit sine liberis filio præterito, quid iuris.*
10 *Filio præterito succedenti ab intestato, an sit dandum illud quod erat dandum legatario causa conditionis implendę.*
11 *Legata debent peti actione ex testō secundum cōem opi.*
12 *Legata quæ sunt relicta in testō rupto ex cā pręteritionis, vel exhęredationis, si in ea est adiecta clausula codicillaris, an peti debeant ex causa testamenti.*
13 *Clausula codicillaris quid operetur, hic dicitur.*
14 *Clausula codicillaris adiecta i testō, in quo posthumus est præteritus qd operaꝛ.*
15 *Legata an conseruenꝛ ꝑ istā auctenticā, qñ filius præteritus est in testō paterno.*
16 *Præteritio si fuit ignoráter facta ꝑ descendentem contra descendētes quid iuris.*
17 *Posthumus si sit pręteritus, an tunc hac auct. habeat locum.*
18 *Filius si sit exhæredatus cū cā vel sine, an tunc hac auctentica habeat locum.*
19 *Legata an conseruentur, si frater per querelam inofficiosi rescindat testm̄ fratris turpi persona instituta.*
20 *Legata relicta sub falsa demonstratione non conseruantur per istam auct. quamuis aliás non rupto testamento talia legata valerent.*
21 *Auctentica ista non habet locum, qñ statuto cautum esset quòd testm̄ fieri posset coram quinque testibus.*

1 EX causa. †Propter breuitatem nō summaꝛ, sed pōt diuidi in tres partes, primo vnum dcm̄ ponit. Secūdo, illud limitat, & restringit. Tertio, dubium remouet. Secunda ibi, quantū. Tertia ibi cętera, & hęc auct. venit correctiue ad iura. C. quæ volebant quod filia ꝑterita legata ꝑstat, non aūt exhæredata vt innuit tex. in l. maximum vitium. s. e. & expssius. in l. cū duob. s. de inoffi. test. l. j. s. de bo. pos. ꝯta. ¶ No. ꝙ vitium ꝑteritionis reddit testm̄ nullū quod qualr̄ ꝓcedat fuit examinatum in l. posthumo. s. de ꝯta. & aliqualr̄ quo ad iura nouissima diximus in auc. nō licet. s. eo. ¶ Secundo no. quod ꝑ ꝑ exhæredationem testm̄ redditꝛ irritum, quòd qualr̄ ꝓcedat examinabiꝛ in gl. ij. ¶ Tertio not. ꝙ licet testm̄ non valeat in effectu, tñ legata debenꝛ eīr. tñ est ꝯrium in l. proxime. de his, q̄ in test. delen. & l. eam quā. j. de fideicō. & ibi ꝑ gl. doct. enumeranꝛ plures alij casus spāles in q. b. legata debenꝛ

quʒ nuis

quamuis teſtm̃ non habeat effectum.¶ In gl.j.hæc gl.ponit ꝯclo nem eius quod diſputatur in gl.ij.& gl. intelligit tex.in verbo ex cā,quod loquatur de cā exprimenda in præteritione & exhæreda tione,qa teſtm̃ eſt irritum ipſo iure ſi eſt omiſſa cā,ſecus ſi cā legitima eſt expſſa,qa tunc valet vt plene no.in gl.ij.¶.Tñ plenius pōt intelligi iſta lr̃a intelligendo ex cā p̄teritionis.i.p̄p p̄teritionē ipſam,& ſic ſtabunt in tranſitiue illa verba ex cā p̄teritionis,qa ſtabunt pro eodē ac ſi dixiſſet p̄p p̄teritionem,vt in ſili hr̃ in l.j.cum gl.in ver.iure ꝯdōnis.ſ.de ꝯdi.indeb.¶ † In gl.ij ibi,tu dic ſm̃ Io.hæc opi.cōiter approbaẽ.ſ.quòd qñ filius exhæredatus eſt cū expreſſione cāæ legitimæ teſtm̃ valet,licet adhuc cā non ſit ab hr̃de probata,& tunc opus eſt vt filius intentet q̄relā inofficioſi vt d.§.ſiue igiẽ.in verbo euacuato.& in §.ſi tales.in verbo reſciſſo,quod tunc teſtm̃ valet,patet ex eiſdē.§.§.in q̄b.dr̃ q̄ probata cauſa teſtm̃ in ſui firmitate maneat,& ſic p̄ſupponit,q̄ teſtm̃ a principio valebit,vbi aũt cā legitima non eſt expreſſa teſtm̃ eſt ipſo iure nullum,qa tpe teſti non fuit ſeruata forma reqſita a lege,ergo actus dr̃ eſſe nullus,vt iurib.vulgarib.& pro hoc vide rōnes plenius p Bar.adductas,& alios in l.j.ff.de teſt.& p Bal.hic Sal.hic,& Bal.in auct.non licet.ſ.eo.& in repe.l.in ſuis.ff.de lib.& poſthu.Tñ Ful.hic,& Imo.in d.l.j.ff.de teſt.fuit in noua opi.ſ.quod ẽt qñ filius eſt exhr̃datus ſine exp̄ſſione cāæ legitimæ nihilominus valeat teſtm̃,& opus ſit illud p q̄relā reſcindere,qa de iure antiquo ita erat non.n.reqrebant iura antiqua exp̄ſſionē cāæ,vt no.gl.in §.exhr̃datos.in verbo noluit.in auct.de hę.& fal.Et dixi in d.auc.non licet.ergo cum iura antiqua nō reperiantẽ correcta debet ſeruari.l.ſancimus.ſ.de teſt.& p repetitiones ſubaudinones aut tacitos intellectus non debet induci legum correctio,vt not.gl.ſing.in c.cupientes.§.quod ſi per viginti.in verſi.petere.de elect.in vj.qnimo tex.in d.§.ſiue igiẽ.in ver.euacuato maxime iuncta glo.in d.§.ſi tales.in ver.reſciſſo videaẽ p̄bare iſtam opi.nam euacuari,& reſcindi non pōt illud quod nullum eſt.l.nā & ſi ſub ꝯdōne.verſi.poſt defectum.ff.de iniu.teſt.& p hoc patet quod non obſtat ſi dicatur quod teſtm̃ debeat eſſe nullum,qa nō ſit ſeruata forma tradita in d.auct.non licet.& p ꝯñs actus ob non ſeruationē formæ debet reddi nullus,l.non dubium.ſ.de legi.l.cū hi.§.ſi p̄tor.ff.de tranſa.qa rñdeẽ quod actus dr̃ eſſe nullus niſi lex vltra procedat p̄uidēdo de remedio reſciſſorio,nā tunc actus factus ꝯ̄ legē valet & oportet quod reſcindatur.l.non intereſt.ſ.quod met.cau.& fere p totum ti.& no.Bar.in d.l.non dubium.in ver.op.de ti.de dolo,&c.cum ergo tex.in d.§.ſiue igiẽ.& in d.§.ſi tales.introducat reſcindi debere teſtm̃ ſequiẽ quod non eſt nullũ. Et pro hoc facit,qa illa verba euacuato,& reſciſſo intelliguntẽ ſine dubio p q̄relā qñ filius fuit exhr̃dat᷒ cū exp̄ſſione cāæ,qa ambo iſti caſus ibi ſub eadē determinatione ponuntẽ.iō debet intelligi quod pariformiter fiat deciſio in vtroq;,arg.l.quamuis.cum ſi.ſ.de impub.& alijs ſubſti.¶ Nec ob.iſte tex.in ver.irritum,qa importat idē quod nullum.l.j.ff.de iniu.teſt.qa rñde p̄ut dicit gl. hic q̄ iſtud verbū non eſt in corpore,ſed fuit poſitū hic p Irnerium nō hr̃tē p̄tātē legis ꝯdendę.& iſta opi.diſputando aliquał eſt ſuſtentabilis,tñ tenendo opi.cōem q̄ in iudicando ſequenda eſt,dic quod vbicunq; exhr̃datio eſt non rite facta hr̃ p p̄teritione.l.non putauit.§.nō quæ ius.ff.de ꝯ̄ta.& eſt gl.j.in l.ſi poſthumos.ff.de libe.& poſth.quam doct.ibi,& maxime Imo.reputant ſignanter notandū,ergo cū dicta exhr̃datio fuerit nō rite facta filius hr̃ p præterito a patre,& p̄terito non datẽ q̄rela,imo datẽ ius dicendi nullum ſi erat filius in p̄tāte,vt d.l.j.de iniu.teſt.l.ſi huius tit.& p ꝯñs patet q̄ illud verbū euacuato debet intelligi ipſo iure prout refert ad exhæredationē factam ſine cā. In quantū vero referẽ ad exhr̃dationē cū cā debet intelligi p q̄relā.Simile hr̃ in l.ij.cū gl.ff.de offi.procō.pro hoc ẽt facit tex.in c.p̄ñti.de offi.leg.in vj.vbi apparet quod verbum euacuato adaptaẽ ẽt ad caſum in quo actus ipſo iure redditẽ nullus. Et ex hoc de neceſſitate apparet q̄ rñſio q̄ dabaẽ ad l.cum hi.§.ſi p̄tor.cum ſi.non eſt ꝯcludens,& ſic cum militat illud argm̃ ſubſiſtit cōis opi.Et de hac materia ẽt aliqd vide p Bart.in l.ij poſthumus a primo.§.fi.ff.de lib.& poſthu.pter.& p Bal.in l.oīmodo.in prin.ſ.de inoff.teſt.& ibi ſaluat Bal.opi.Mar.in vno caſu.ſ.qñ dolo fuiſſet inductus teſtōr ad exhr̃dandū deſcendentem,qñ tunc teſtm̃ erit nullum,licet in exhr̃datione cā fuerit expreſſa.& dicit quod ita pōt intelligi tex.no.in §.in aliquo in corpore.vt cum de ap.cog.vbi text.non reqrit reſciſſionē fieri aut q̄relam intentari.¶ † In ea.ibi non ob.&c.hic format gl.oppoſitionē ad illud q̄ incidenter dixerat.ſ.filio in p̄tāte p̄terito dari ius dicendi nullum,ſed emancipato ſolum ꝯpetere bo.po.ꝯ̄ta.Nam ꝯ̄ hic arguit gl. quia hodie eſt ſublata dr̃ia emancipationis,& patriæ p̄tātis,vt deas vt in gl.& teneas ſecundam ſolonem qua præmiſſa potes ſibi iungere primam.Et ex.d.ſolone habes quod ꝯdito teſtō non eſt ſublata dr̃ia emancipationis,&c.de quo vide q̄ dicta fuerunt poſt gl.in l.ſi emancipati.ſ.de colla.¶ In ea.ibi,ſed p̄dictū verbum,&c.ſimi tum poſitum hoc in tex.& reddit ad id quod.ſ.in prin.huius glo.diſputaẽ.¶ In ea.ibi,vñ dic,&c.hic tractat q̄ remedia ꝯpetant p̄teritis,vel exhæredatis ad impugnandū teſtm̃,de quo vide plenius p Bar.hic in ij.q.& in d.l.filio p̄terito.cui adde plura q̄ dixi i auct.non licet.ſ.e.¶ † In ea.ibi.ſ.de inoff.te.l.fi.glo.hic tenet quòd teſtm̃ ꝯditum de reb.caſtrenſib.vel quaſi non poſſit q̄relari,& ẽt glo.vr̃ ſentire quod non poſſit ꝯ̄ta.p tō q̄ hr̃ in d.l.fi.quā alle.gl.& idē tenet gl.in l.j.ff.de inoff.teſt.& alibi dicit glo.quod pōt agi ad legitimā ſeu ad ſupplementū legitimę p ꝯdict.ex lege poſita in §.p̄sbyteros aut diaconos.in auct.de ſa.epi.& ibi tenet gl.in ve.ferant.p illū tex.Idem dicit gl.in l.de inofficioſo.ſ.de inof.te.Sed certe tex.in d.§.p̄sbyteros.non probat,qa ibi ſimplr̃ dr̃ q̄ legitimā ferant,& ſic pōt intelligi qđ text.voluit quod legitima debet eis relinq in teſtō.Sed ſi teſtōr exhr̃daret illos q̄b.debetẽ ibi legitima an det eis q̄rel i,vel quod remedium iſtud non decidiẽ alibi,gl.tenet qđ hodie poſſit tale teſtm̃ quærelari,& impugnari ſicut alia teſtā vt tenet gl.in rub.ff.ſi qs a pa.fu.ma.& in l.aduerſus.cū ſi.ff.de inof.teſt.& iſtā opi.tenet Bar.& magis cōiter doct.hic p tex.in §.& hic qdē de parentū.in auct.vt cū de app.cog.ibi,dū text.dicit de reb.proprijs in q̄b.habent teſtādi licentiam,& ſic loqẽ de filio in poteſtate teſtante non de emancipato,qa non dixiſſet limitatiue in q̄b.habet teſtandi licentiam,&c.cū emancipatus habeat ius teſtādi in oīb.& tñ tex.ibi,& in §.ſi tales.in ver.reſciſſo.vult qđ eodem mō reſcindaẽ teſtm̃ filiorū qñ aſcendentes ſunt,vel p̄teriti,vel exhr̃dati,ſicut eꝯ̄ qñ deſcendentes ſunt p̄teriti,vel exhr̃dati,& iō cōcludit Bar.& hic,& i d.l.filio.q̄ aut pr̃ eſt p̄terit᷒,vel exhr̃dat᷒ ſine cā filiu in p̄tāte teſtante de caſtrenſib.vel quaſi,& teſtm̃ nullū eſt,qa forma non eſt ſeruata.Aut exhr̃daẽ pr̃ cū cā.& tunc habet q̄relam ſicut eꝯ̄ habet filius,aut p̄teritus eſt cū cā,& tūc teſtm̃ eſt nullum,& ſic pr̃ habet ius dicendi nullum ſicut eꝯ̄ qñ filius in p̄tāte eſt p̄terit᷒ a p̄re,vt dixi in auct.non licet.facit.l.itā & ſi parentib.ff.de inof.te.ſed iſtud vltimū dcm̃ non vr̃ verū,qa aut filius teſtatur in caſtrenſib.qa ẽ miles,& tunc ſi p̄terijt p̄rem ſcienter pr̃ hr̃i debet pro exhr̃dato.l.ſicut certi.& l.ſeq.ſ.de teſt.mil.vñ aut cā non fuit exp̄ſſa,& teſtm̃ eſt nullū ob defectū formę,aut fuit exp̄ſſa cā.& teſtm̃ debet valere.& opus eſt q̄rela ſicut eꝯ̄ qñ pr̃ exhr̃dat filiū vt in prin.huius gl.Si aũt p̄terijt p̄rem ignoranter,vt qa ignorabat hr̃e p̄rem quē putabat eēt mortuū,& iſto caſu non cadit hic p̄terire hoiem mortuū cum exp̄ſſione cāæ.Sed dato quod cū p̄teriſſet cū cā adhuc dico qđ teſtm̃ non erit nullū,vt patebit p rōnes p̄xime alle.¶ Aut filius nō erat miles,ſed erat de numero eorū q̄ habent quaſi caſtrenſe peculiū q̄ ponunẽ in l.fi.& adhuc dico,qa pr̃ non habet ius dicendi nullū,qa non reperiẽ qđ pr̃ olim illud hr̃et imo aut filius emancipatus exhr̃dabat p̄rem,ſeu p exhr̃datu habebaẽ,& opus erat q̄rela.l.pr̃ filiū.ſ.de inof.teſt.aut erat p̄teritus,& tunc habebat bo.po.ꝯ̄ta.l.j.ff.ſi qs a pa.fu.ma.Si aũt filius erat in p̄tāte,& p̄rem non inſtituit non ſubiacebat teſtm̃ eius q̄relę vt d.l.fi.Ergo cū iure authenticorū non reperiebaẽ q̄ teſtm̃ ſit nullū qñ pr̃ eſt p̄teritus cū cauſa,non debet hr̃e ius dicēdi teſtm̃ nullū q̄nimo in dicto.§.ſi tales.in ver.reſciſſo.vr̃ aperte p̄bari,quod ſit opus remedio reſciſſorio qñ pr̃ eſt p̄teritus,vel exhęredatus cū cā,licet olim reſcindi non poſſet a p̄re p q̄relā,vt dixi,nec p ꝯ̄ta.l.ſi a milite.§.fi.ff.de teſt.mi.& ibi de hac mā per Bar.& iſtam opi.tenet Imo.in d.l.filio p̄terito.& ẽt Ful.hic,& ibi fortius dicit Imo.ſub dubio forte qđ hodie vr̃ p̄rem nullo mō poſſe dicere teſtm̃ nullū ẽt ſi p̄teritus ſit ſine cā,vel exhr̃datus ſine cā,quia olim defectus formę.i.non inſtituere,vel exhr̃dare p̄rem nō reddebat teſtm̃ nullū.Nā licet ſi pr̃ non ſeruabat formā in teſtō.i.nō inſtituebat nec exhr̃dabat filiū teſtm̃ eſſet ipſo iure nullū.l.inter cętera.ff.de lib.& poſth.l.j.de iniu.teſt.tñ ſecus erat in filio,qa licet iſtā formā non ſeruaret.vt qa neq; inſtitueret neq; exhr̃daret p̄re non reperiebaẽ ꝯcedi patri ius dicendi nullū,ſed ſolū dabaẽ p̄ñ tanq̄ præterito bo.po.ꝯ̄tab.ſi nō,teſtō erat ꝯditū in caſtrenſib.vel quaſi,vt d.l.j.ff.ſi qs a pa.fue.ma.Si aũt erat i caſtrēſib.vel quaſi tunc nullo modo poterat impugnari,vt dcm̃ eſt.eod.mō hodie nō debet poſſe ex defectu formæ dicere teſtm̃ nullū,qa hic nō reperiẽ inductū de iure nouiſſimo.ſ.q̄ teſtm̃ ſit nullū.imo potius vr̃ ſatis aperte dici ꝯ̄riū in d.§.ſi tales.in verſi.reſciſſo.iūcta.l.nā,& ſi ſub ꝯdōne.in ver.poſt defectū.ff.de iniu.teſt.& dicit q̄ iſta opi.noua.Et iſtā opi.ſenſit ẽt Ful.hic tñ multū trūcate,& ꝯfuſe locutus eſt.Et p iſta opi.pōt adduci rō q̄.ſ.allegaui,qa qñ exheredatio eſt minus rite fcā hr̃ p p̄teritione,ſed ſi pr̃ eſt p̄teritus nō habentius de iure antiquo,vel nouiſſimo tex.dicētē q̄ teſtm̃ ſit nullū,ſed ſolū,q̄ ꝯpetat bo.poſ.ꝯ̄ta.ergo pr̃ nō poterit intētare ius dicēdi nullū.& ſic vr̃ in p̄ſcto iuris ſuſtētabilis hæc opi.Tñ ſi vellemus ſuſtētare cōem opi.ſ.q̄ qñ pr̃ eſt p̄teritus,vel exhr̃datus ſine cā hēat hodie ius dicēdi nullū,oportet dicere q̄ iura nouiſſima recipiāt interpretationem

pretationem & distinctionem per leges antiquas.l.sed & posteriores.ff.de leg.no.gl.& clarius ibi Bar.in l.sciendum in prin.ff.q satis.cog.Ergo cum hodie inductum sit formaliter qd in præteritione,& exhæredatione patris debeat exprimi causa in testamento,& iura antiqua dicant qd vbi non seruatur forma tradita lege actus sit ipso iure nullus.l.cum hi.§. si prætor.ff. de transac.ergo tex. in d.§. si tales. in ver.rescisso. debet intelligi ipso iure a lege quando non est seruata forma legis idest non est expressa causa. Quando autem est expressa intelligatur rescisso,idest per remedia rescissoria,facit in simili tex.in d.l.ij.in glos. ff. de offi. pcõ. & ista est communis opi.vt patet ex no.per doc.hic & maxime per Cy.qui in prima & secunda quęstio. tenet illud idem q tenebat Bar.in patre etiam pręterito cum causa scilicet qd si pater est pręteritus cum causa a filio in potestate, testamentum sit nullum. Addit tamen Cy.qd si probaretur per hæredem causam præteritionis esse veram tunc testamentum valebit sicut econtra ſm eũ quando filius in potestate præteritus cum causa testm̃ est nullũ si causa non probetur.sed si causa probetur testm̃ est validum vt in d.§.siue igitur.Sed opin.Cyn.inquantum vult qd si probetur causa testamentum sit validum vbi aliàs esset nullum causa non probata non videtur vera vt dixi in auc. non licet. & istam autoritatem Cy.adde his quę dixi ibi quibus etiam adde qd Iac.But. hic tenet qd in filio in ptãte pterito nihil sit immutatũ p iura nouissima quo ad rumpendum testamentum. & istam opi. ibi tenui.¶ †Iuxta prædicta tangit etiam Imo. in d.l.filio præterito.q a dictum est.s.q in filio milite testante in castrensibus. quid econtra patre milite testante in castrensibus, an si prætereat scienter filium,vel exhęredet testamentum hodie subiaceat querelę.& dicit qd communis opi. sit qd sic,per d.§.& hic quidem,cum seq. & tenet gl.in l.fi.s.de inof. test.& in rub.ff. si quis a pa.fue.ma.cũ concor. Tamen dicit qd in contrariũ facit,quia ille tex.qui corrigit iura antiqua.s.d.l.fi.s.de inoffi.tes.cum si loquitur solum in filio testante,ideo non debet fieri extensio econtra ad pñem milite testantẽ cũ in correctorijs non fiat extensio ex idẽtitate vel maioritate rationis.auc.quas actiones.s.de sac.san.ecc. & ibi no.qd in l.ti.is.§.j.ff. de do.cã mor. Sed ad hic potest rñderi qd in correctorijs fit extẽsio ex identitate, vel maioritate rõnis qñ sumus in correlatiuis vt est tex. in l.fi.in princ.j.de indic. vidu. tol.& ibi no.Bar.¶ †Item in correctorijs fit extensio vbi aliter resultaret absurdum nisi extensio fieret.ar.l.scire oportet. §.aliud. ff. de excu.tu t.Ita expresse no.Imo.in l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.vbi ad hic inter cætera adducit no.per gl. in cle.si.rescrip.Sed absurdum eẽ videtur qd patre præterito vel exhęredato in testamento filij testantis in castrensibus daretur querela per d.§. & hoc quidem.cum seq.Econtra vero non daretur filio, cum magis debeãtur hæreditates parentum filij quàm econtra.ff. vnde libe.l. scripto. Vbi autem miles præteriret ignoranter filium an tunc testamentum sit nullum,quia talis prætertio vim non habet exhæredationis dixi post Bald.& Ang.in l.sicut certi.s.de tes.mil.¶ †Expedita gloss.per quam declaratur tex. iste in prima parte est videndum pro declaratione secundæ partis tex. dum dicit quantum ad institutionem an per istum tex. hodie conseruetur institutio in re certa vel non.de quo dic vt per Bartol. & alios hic, & in l.filio prætetito.& in l.ex facto proponebatur.ff.de hære.insti. & per Ange.in auctorita.vt cum de appe.cog.§.fi.& per Imol.in repe.l.j.§.si ex fundo.ff.de hære.insti.& in c.Raynutius.de test.& communis opi. est illa quam tenet Barto.& licet Bald.hic videatur velle per no.per gloss. in l.liberis.ff.de dolo excep. quod nullo modo conseruetur institutio in re certa facta in persona filij, quia secundum eum non sufficit filium esse institutum,nisi instituatur in testamento, quia oportet filium habere iure institionis directę,quæ fieri non potest in codicillis iuxta. l.ij.j.de codicil. non puto hoc esse verum. Nam posito quod ratio Bald. esset vera qd non affirmo, & pendet ab his quæ dixi post Bald. in l. hac consultissima.§. si quis autem supra. de test. per istam auctorita.confirmantur etiam ea quæ non poterant relinqui nisi condito testamento vt tutelę.vt.d.§.siue igitur.cum sequen.& tamen tutela non potest dari nisi in testamento, aut codicillis confirmatis testamento.l.iij.cum ibi no.ff.de testa.tute.quo casu perinde est ac si in testamento data esset. l. asse toto.ff. de hęre. insti.& expresse vult Barto. hic in ver.quæro.dicitur hic,qd conseruãtur etiam ea, quæ non poterunt relinqui nisi in testamẽto, ergo conseruabitur dicta institutio filio in re certa.¶ Item etiam videndum est vtrum etiam substitutio pupillaris[a] conseruetur per istam auct. de quo dixi post Bartol. & alios in l. j. §. fina. ff. de vulga.& pupilla.¶ †Quid autem in fideicommisso vniuersali specifice relicto testamento an conseruetur[b] per istã auc.adeo quod filij succedentes ab intestato rupto testamento teneant fideicommissum restituere fideicommissario, communis opi. est qd sic,vt per gloss.& doc.in l.ita tamen.§.quoties.ff.ad Tre.& ita sentit gl.iuncto tex.in l.eam quam.j.de fideicom.in gl.in ver. traditur in quarta solu.ibi posita & per Bar.& alios hic,& p Bal. in l.j.s.de inoffi.tes.& in l.i.cum vel in vtero.s.de tes.mil.& Ang. in §.fi.in corporę vt cum.de app.cog per Pe.de Anc.in consi.183. incip.Ex themate prędicto elicio tria dubia &c. ¶ †Et iuxta hoc quærit Barto.hic quid si Titius hæres institutus fuit grauatus de restituendo hæreditatem per fideicommissum Sæyo sub conditione.si ipse hęres decesserit sine liberis, & contingit institutionem euacuari ex causa præteritionis vel exhęredationis,& sic fideicõmissum sit restituendum per ipsum filium præteritum succedentem ab intestato an debeat attendi verum institutus decedat sine liberis an vero ipse filius præteritus decedat sine liberis,& concludit qd debet attendi an decedat hęres scriptus sine liberis,quia conditio cohæret personæ hæredis scripti ergo eius persona debet attendi siue habet hæreditatem hæres scriptus, siue non,& mouetur maxime per.l. peculium.§.fin.& ibi etiam vide Bar.ff.de leg.ij.Adducit tamen in cõtrarium. l. si quis vsumfructum.ff.de vsufr.leg. & dicit qd responsio ad illum tex.apparebit si bene aduertatur,nam responsio est qd ibi mutata fuit psona , quia ibi vsusfructus ex voluntate testantis fuit translatus in fideicommissarium ideo persona fideicommissarij attenditur quia tunc vsusfructus personę suę cohærebat . Sed in quæstione nostra conditio semper cohæsit personæ Titij,ideo persona eius est attendenda,& adde Ang. in d.§.fi. in auc.vt cũ.de appel.cog. & doc.hic etiam communiter transeunt cum Bart. & aliam quęstionem huic cohærentem vide per Bar.& alios in l.qui filium.§. si quis seruum.ff.de hære. insti. Prosequitur etiam Bar.hic , & in d.l. filio pręterito. quę sint illa alia quæ conseruantur per istam auc.rupto testamento ex causa pręteritionis,vel exhæredationis vide etiam per Bal.in l. licet.s.de pac.& in l.ij.j. quibus res iudi. non noce.¶ †Et quæritur hic incidenter Barto.in d.l.filio.vtrum illud qd causa conditionis implendę erat a legatario dãdum hęredi instituto dari debeat filio pręterito succedenti ab intestato, & remittit se ad id qd colligitur in l.is cui.de condi.inde.& l.qui hęredi.§.j.ff. de condi. & demonstr. quæ iura loquuntur in casibus satis diuersis a casu nostro Saly. simpliciter hic dicit quòd debet dari præterito a quo legatarius debet legatum recipere , & pro hoc dicit esse tex.apertum.in l.is cui in potestate.§.j. ff.de leg.prestan.& istam opi. etiam tenet Imo. in d. l. filio præterito per d.l.is qui in potestate. quam dicit esse singularem & non esse alibi præsertim inquantum ibi dicit idem esse de eo qd causa conditionis implendę dari debeat extraneo per illum tex.reprehendit opinionem Fran.de Ramp. qui aliter distinguebat vt ibi per eum . Tangit etiam Bartol. hic an legatum relictum filio præterito conseruetur per istam auc. & de hoc fuit dictum in l. maximum.post glo.j.s.eo.¶ †In gl.fi.in princ. magis communis conclusio est qd in casu huius auc.petantur legata actione ex testamento[c] maxime per tex. in d.§.siue igitur.cum seq.in ver.tanquam non rescissum.& per alias rationes de quibus plenius per Bartol.& alios hic,& maxime per Bald. & per Bartol. in d.l.filio præterito.in d.l.j.in viij.q.ff. de iure codi. Sal. tamen hic concordat. opi. scilicet quòd aut testamentum erat ipso iure nullum, & tunc petantur condictione ex lege. Aut erat validum , sed restituendum,& tunc actione ex testamento,nam secundum eum tex.in d.§.siue igitur solum loquitur in hoc secundo casu vt patebit ibi in verbo. tanquam non recissum, sed per hęc non recedo a communi opin.per rationes doc. Et non ob. consideratio Sal. quia dum tex.in corpore loquitur de recessione accipitur diuersimode idest ipso iure quando a principio testamentum fuit nullum, & etiam intelligitur de rescissione per remedia rescissoria quando testamentum fuit validum vt in superioribus sæpe dixi , & hæc disputatio est vtilis ad quæstio. quam vide per Bartol. hic , & in d.l. filio. & Bald. hic . ¶ †In ead. ibi sed pone &c.gloss. quærit an & quando legata relicta sunt in testamento rupto ex causa præteritionis,vel exhęredationis si in ea est adiecta clusula codicillaris petantur legata etiam tunc directa actione ex testamento prout petuntur per istam auct. quando est

ADDITIONES.

a ¶Pupillaris. Vide bal.cons.93.iij.li.Vbi dicit q si substitucio sit instituto conseruatur,si autem præterito non conseruatur.Lu.Rom.consi.180.dicit glos.extra ord.in c.si pater.quod sequitur Dy.& vide eundem consi.415.Ang. consi.99.

b ¶Conseruetur. Vide Bald.consi.109.vbi dicit esse tex.no.& Iac.de Are.in l.generaliter,de fideicom.lib.§.ex testamento.Ro.consil.181.Ancha. consil.144. Ange.consi.180.

c ¶Ex testamento,De hoc per Ange.consi.174.

genere de posthumo cogitasse, vbi dixit, idē tenet Imol. in d.l. filio præterito. p.d.l.si cū nullū. Et q͂a vr̃ in genere cogitasse &c. vt dixi.§.Et dixit ꝙ in hic adueret consulere ꝯ Bar.& ibi pluribus modis rñdet ad l.sicut certi.& ad.d.l.si vnq̃. vt per te videre poteris. Et inter cætera vr̃ rñdere ad d. l. sicut certi. ꝙ ibi ob fauorem concessum a lege personę militis validat testm̃, qui fauor vr̃ cessare qn̄ ignoranter ꝑterijt miles cum tunc non videatur esse fauor militis, ꝙ eius filius præter eius voluntatem excludat, vt ibi. Sed in q.nostra vr̃ esse de mente testantis excludere filiū, & grauare eum per fideicommissum deducta ltima, vt importat clausula codicillaris gn̄alr apposita ꝑ verba futuri tp̄is, vt ē ostensum.§. Et ista opi. vr̃ fuisse de mente antiquorum doc. Iac. de Bel. Dy.& aliorum, quos refert Bar. in d.l.j.in vj.q.& Spe. in d.ver.item vide Old. in cōsl.149.inci.sn p.j.q.&c. q͂a absolute dicebāt, ꝙ clausula codicillaris apposita per verba futuri tp̄is operatur repetitionem fideicōmissi vl̃is ab inte.rupto testō agnatione posthumi præteriti, nec distinguebantur inter ꝑteritū sciēter, vel ignorāter. Miror tn̄ ꝙ doc. nostri non faciant mentionē de ꝯsi. Bart. in c.q.dū noīe Lapus &c. vbi latius reassumpsit istā.q.& tenet opi.quā tenuit in d.l.j.& pro hic etiam adducit in simili.l.ex facto.in prin.ff.de vul.& pup. vbi dicit tex. non esse verisimile principē, aut testatorē cogitasse de illo casu exclusionis nasciturorū ad idē ēt adducit.l.pe.ff.de iu.codi. vbi ſm eū probatur, ꝙ non est verisimile testōrē sua bona alijs reliquisse si de filijs cogitasset. Et rñ.Bar.ad.d.l.si q̄s cū nullum.cum si.ꝙ ibi testator in codic. expresse voluit legata deberi a quoq; qui sibi esset futurus hæres. Vnde ibi decedendo testator sine testō vr̃ tacite sibi posthumum relinquere hæredē ab intesta. vt ibi dicit in tex.l.ꝯficiuntur.eo.ti. in prin. non mirum si vr̃ eum legatis relictis in codicillis onerare. Sed in q.nostra posthumus non fuit institutus, sed præteritus, & sic non vr̃ cū fideicōmisso vel legato grauasse. & istam opi. sequitur etiam ipsemet Bal. in l.si totes.§.de inoffi.do.& ibi dicit se ita ꝯsuluisse sequendo opi. Bart. sed certe hæc rñsio data per Bar.ad l.si q̄s cū nullū. non vr̃ sufficiens, q͂a dico, ꝙ in q.nostra, licet posthumus sit præteritus in testō tn̄ per illā clausulam codic. vr̃ testōr velle ab intest. relinquere hæredem posthumum si ꝯtingit testm̄ rūpi, sicut qn̄ nullo testō ꝯdito fecisset in codicillis cū ꝑ clausulā codic. videantur vocari venientes ab inte. vt d. l. ex testō. & ad d. l. ex ea. & vtrobiq; no. in ĉta.l.ab ea.C. de fideic.libert. qn̄ simplr̃ facti sunt codicilli. & ideo non vr̃ posse sustineri opi. Bart. ꝯ quā ēt aliàs cōsuluit nec ob. tex. in d.l.ex facto qui loquit̄ in casu valde diuerso, & ibi nullo mō apparebat testōrē in genere cogitasse de nascituro, sed hic sic. Non ob.l.pe. de iure codic. q͂a ibi legata fuerunt noīatim relicta a filio iā nato, nō mirū si nō debent ab alio, secus qn̄ opponitur cl̃a codic. per q̃ gn̄alr vr̃ grauari quilibet successurus ab intest. ista probantur in l.j.§.fi.& ibi no.ff.de leg.iij.& d.l.si q̄s cum nullum.& no. Dy.& Bart. in l.cū pr̃.§.cum extimaret.ff.de leg.ij. In hac.q. etiam Ange. in l.j.ff.de iure codic. simplr̃ refert opi. Bar. & dicit, ꝙ ista opi. procedit si testōr, nec in genere, nec in spē cogitauit de posthumo, secus si saltē in genere, arg.d.l. quę iure militari.& fortasse voluit sentire Ang. ꝙ qn̄ testōr non fuisset certus de posthumo sed dubitasset tunc non hr̃et locū opi. Bar. quasi videatur in genere cogitasse de posthumo ex quo de eo dubitauit vt dicit Ang. hic in alia q̄ō. ipsemet Ang. in l.idē erit dicēdū.ff.de testa.mili. in hoc artic. dicit, ꝙ rupto testō ex cā pręteritionis posthumi ignorāter ꝑteriti nō operat̄ aliq̄d cl̃a codicil. ꝑut dicit Bar. & hoc intelligit Ang. ibi esse verum ēt si post testm̄ viuo testōre posthumus nascatur, & testōr superuixerat magno tp̄e, & non mutauerit testōr nisi coram quinq; testibus diceret se velle in eadem voluntate decedere, quia tunc ex hac voluntate noua conualescit cl̃a codicil.& dicit, ꝙ ista probantur in d.l. idem erit dicēdū, & istud ēt sequit̄ Ang. in suo ꝯsi.106.inci. ista q. principalr̃ hēt duo puncta & melius in ꝯsi.317.inc.Pet. fecit testm̄ &c.& istud vltimū ēt voluit Bar. ī d.suo ꝯsi. vbi dicit, ꝙ nihil refert, ꝙ superuixerit tanto tp̄e testōr post natiuitatē posthumi, ꝙ potuisset mutare testm̄ si voluisset ſm eum, quia ista alle. tollit̄ in casu ꝯsultationis suæ per l.iij.§.de inoffi.test. vbi posito, ꝙ talis coniectura esset attēdenda tn̄ tūc assomit̄ qn̄ alij sunt filij instituti, secus qn̄ sunt ex̄nei. vt ibi patet in fi. ꝑut erant in casu consultationis suæ. Et probatur etiam hic ſm Bar. per rōnē, q͂a dato ꝙ testōr voluisset exp̄sse, ꝙ illud ꝙ ꝯtinebat̄ in testō effectū hr̃et, tn̄ ista voluntas, & declaratio non erat legitima, q͂a non erat facta coram sollenni numero testiū, attēto ꝙ ꝑcedēs vltima volūtas fuerat rupta agnatione posthumi, & ꝑ hic ēt pōt allegari bonus tex. in l.j. cū gl. in ver. litis.§.de codic.& ista opi. ēt ꝑbat̄ si bn̄ inspiciat̄ in l.tractabatur.ff.de test.mil. Tn̄ in hoc ꝯriū tenuit Iac. de Bel. in dispu. inci. q̄rit̄ quare pr̃, vel mr̃ &c. q̃ ponit post.l.iij.§.eo. vbi concludit, ꝙ si testōr posthumū nasciturū ignorāter ꝑterijt adiecta cl̃a codi. distinguendū est. Aut culpa aliqua a[illegible] negligentia potest testatori ascribi: vt quia post ꝯditū testm̄ sciuit natū eē posthumū, & mutare potuit testm̄, & nō fecit, & tūc cl̃a codi. operatur effectum suū alle.l.j.§.sciendum, ver. sed eius.& l.si ita fuerit fideicōmissum.ff. de leg.iij.& d.l. gn̄alr.§.ex testō.& l.iij.§.de inoffi.test. Si vero culpa testōri nō potest imputari, tunc ꝯcludit, ꝙ cl̃a codici. operatur quo ad legata, & fideicommissa particularia per. d.§.ex testō.d.l. si ita fuerit & l.fi.ff.de hęr. insti. sed quo ad fideicō. vle nō operatur q͂a non est verisimile, ꝙ voluerit testōr filium hr̃e tn̄ tertiam, & ex̄neum hr̃e totum residuū ar.l.cum acutissimi.§. de fideicō. & d.l.iij. Pau.de Ca. in l.j.§.ti.j.& in suo ꝯsi.59.inci. Præclarus, & egregius doc. in ꝯsi.seq. sequitur ꝑ oīa opi. Bal. ꝯ Bar. & subdit ꝙ ēt dato, ꝙ opi. Bar. esset vera tn̄ non procedat vbi testōr post natiuitatem posthumi superuixisset tm̄ ꝙ commode potuisset mutare, testm̄, & non mutauit, q͂a vr̃ decere velle cum prima voluntate ꝑ id ꝙ no. glo. in l.athletæ.§.dat remissionē. in versi. nisi post.ff.de excu.tut. Sed ipsemet Pau.de Ca. in consi.58. inci. Bart. de Peru. &c. dicit, ꝙ opi. Bar. in d l.j. vr̃ sibi æquissima q̃ tn̄ ipse limitat non hr̃e locum quo ad legata quæ verisimiliter in oēm casum fecisset vt puta legata pro anima, nam tunc etiam si posthumus sit ignoranter præteritus debentur talia legata per clausulam codici. Et subdit ꝙ vbi testōr post natiuitatē posthumi superuixisset tanto tempore ꝙ potuisset commode mutare testm̄, & illud nō mutauit, ꝙ tunc clausula codici. haberet effectum, quia ex quo non mutauit præsumitur decedere voluisse cum eodem testō, & illā clausulam codici. operari effectum suum per id qd̄ no. gl. in d.§. dat remissionem, & per. d.l. tractabatur.& per d.l.iij.& per id qd̄ not. Bar. in l.j. in pe.q. secundi effectus.ff.de vulg.& pup. sed certe in d. legibus non probatur qd̄ postquàm testamentum est ruptum reconualescat ex hoc solo, quia testator ruptum testamentum non mutauit, licet mutare potuerit nisi aliter testator solēniter declararet voluntatem suam prout.§. probaui. De hoc articulo [a] etiam tangit aliquid Pau. de Ca. in d.l.sicut certi. & refert opi. Bar. in d.l.j.& subdit ꝙ potest subesse præsumptio ꝙ voluerit testator legata præstari etiam quando ignoranter præteritio facta est puta si essent parua legata ad piā causam quę cōsueuerunt fieri etiam filio existente instituto si autem legata essent magna tunc distinguit [b] ꝙ aut instituerat extraneum hęredem, & tunc legata non debentur, & ita procedit dicta opi. Bar. per d. l.si vnquam. Aut instituerat alium filium, & tunc legata debebūtur, quia sicut voluit illum grauare, ita & alium quem ignorabat habere, quæ consideratio in hoc dicto vltimo videtur contra.l. pe.ff.de iure cod. Et pro differentia quam facit Paul. de Cast. an legata sint magna, an parua, adde no. per Bart. in l.fi.ff.de hęr. istu. & in d.l. demonstratio.§.j. in iiij.q.ff.de condi.& demon. Et quicquid isti dicant conclude esse veram tanquàm magis communem opi. Bald. & sequa. contra Bartol. etiam si testator non superuixisset magno tempore, vt est ostensum.§. & contra Bartol. etiam tenet Raph. Cu. in l.j.& in l. si qu.s cum nullum. in prin. per illum text. ff. de iure codicil. ¶ †15 Extra gloss. est videndum an ista auc. locum habeat in præteritione paterna quantum ad conseruationem legatorum, & similium in quo variæ fuerunt opi. quas hic refert Bartol. in .j. oppon.& magis communis opin. est quod sic, tamen disputando satis posset sustineri opi. contrarium tenentium, quam post antiquos sustinet Imo. in d. l.filio præterito. & Benedi. de Plum. in l. vxorem. ff. de mann. test.& etiam Fulgo. hic pro qua opin. etiam consuluit Oldradus. [c] in consilio.cxxxviij. incipien. Thema tale est, durantes habens

ADDITIONES.

a ¶Arti. Old. consi.158. tenet ꝙ hic auc. non hēat locum in præteritione post, & an legata debeantur rupto testā præteritione posth. vide Ang. consi. 75. Bal. consi. 440.j.li. Bar. consi. 204. inci. secus, & consi. 210. inci. oē illud, ꝙ aliàs consului, & adiutores meos docui. & per Lu. Ro. consi. 122. consi. 181.

b Fran. Cur. ¶Tunc distinguit. Adde tu ꝙ ista distin. Pau. de Ca. sequutus est d. Fran. de Are. in l. Titius. ff. de li. & posth. & in suo consi 91. inci. in xp̄i. noīe. & ita ēt consuluit excellēs præceptor meus d. Bar. Soz. in consi. suo ꝙ inci. testamentum præmissum agnatione posthumorū ruptum sequendo præceptorem suum. d. Fr. Ar. in d. consi. & adde ꝙ ista distin. an fuisset relicturus, vel nisi cogitasset probatur ex his quæ ponit Bar. & post eum Io. de Im. in l. demonstrō.§. ꝙ autem.ff. de condi.& de illa.q. vtrum si causa adiecta in legato est falsa legatū nō debeatur, & hanc dis. attenta Bal. hic in j. opp. & adde ꝙ p̄fatus do. meus in d. consi. iuxta si dicit ſm hanc dis. vidisse consultum in terminis l.si nunq̃.§. de reuoc. do. ꝙ si donet maior ps vel dimidia vel aliqua res pecularis ascēdēs ad dictam æstimationem, vel alr̃ res quæ non donasset si filios se hr̃e cogitasset tunc habet locum. d.l. alr̃ secus, & ita consuluerunt oēs doc. Peru. & ēt aliqui Senen. & tenis iudicatum fuit quæ no. quia digna.

c ¶Old. Adde eun. consi.171. inci. thema tale est, Titius cōdidit testamentum. Ange. consi. 26. & 153.

habens filios &c. fundamentum eorum esse vr text.in d.§. siue igitur.in vers.exhæredatis.vbi patet q tex. dum tractat de conseruatione legatorum non loquitur de præteritis, sed de exhæredatis,ad ea quæ pro communi opin.adducunt respondet satis late Imo.in d.l.filio sustinendo communem opi.potest dicere q imo habet locū in præteritione paterna. Nā sine dubio tex.iste, & d.§.siue igit.i vers.sina.lr.hæc obseruata hēt locū, qñ fuit exhæredatus a prē sine expssione cāæ, qa tūc legata ꝯseruant, vt hic in gl.j.& late ꝓbat Bar.hic in ver.expediti sumus de ꝯrijs circa verbū pteritionis &c. Sed ita est,q illa exhæredatio facta sine cā tanquā nō solēnis haberi dēt ꝓ pteritione pēna.l. nō putauit.§.non quæris.ff.de ꝯta.& dixi.s.ergo tex. in d.§.siue igit hēt locū in preteritione pēna.& ad istud argū nō reperio sufficiēter rñsum.Et ad tex.in d.§.siue igit. in verbo exhæredatis. rñde vt ꝑ Bar. in d.l.filio pterito.¶ 6 Iuxta hoc est videndū an hæc auc.hēat locū si descēdens fuerit ignoranter prǽteritus ab ascēdēte,in quo Bar.hic & in d.l.filio pterito.tenuit q nō,& ita ēt tenuit ipse in ꝯs.s. allega.pxime.& seqr hic idē Bar. in repe.l. in suis.de lib.& posth.& l.ij.§.j.ff.de ꝯdic.indebi.& Ang.hic cū aliquali distinctione de q. j.dicā,& istā opi.ēt sequir Ang.in l.j.s.de bo.pos.ꝯta. & in l.militis codicillis.§.miles in supremis.ff.de testa.mil.& ibi dicit,q ista fuit origi.opi. Oldr.q ēt est sequutus Nic. de Mat. vt refert Bald.hic,& in l.ii.j.de codi. & mouent isti per.d.l.sicut certi.& per.d.l.si vnq.& per.d.l.pe.ff.de iur. codic.& ar.l.cū acutissimi.j.de fideicō.pro hoc etiam adducit tex.in d.§.siue igit. in §.sinaūr hæc obseruata.in ver. falsis accusationibus. & in ver.circūscriptione inducendo vt hic ꝑ Bar.plenius,& ita ꝯsuluit Pe. de Anc. vt refert Im.in d.l.filio prǽterito.Et hoc procedit etiam in legatis relictis ad pias causas, quia non ꝯseruabuntur, qñ filius fuit ignoranter præteritus,vt per eadem iura concludit Bart.in repe.l.j. s.de sac.san.eccl in ver.ij.quæro an legata relicta ad pias causas vitientur ex cā præteritionis, & ꝯriā opi.tenet Bal.Sal. & Ful.hic.& Sal.in l.j.j.ti.j.& Frā.de Ramp.hic,& in rep.d.l.filio pterito.Et ibi hic tenet Imo.vbi dicit,q istā partē tenuit gl. fin.in l. vxorē. ff. de ma.test.in gl.fi.iuncto tex.quā ēt ad hoc all.Sal.Et rōnes principales quæ faciunt pro ista op.vñr esse istæ.s.q iste tex.loquitur indistincte,ergo indistincte dēt itelligi.l. de ptio. ff.de publi.& spāliter vr hęc opi.ꝓbari per.d.l.si quis cum nullum.in prin.& ꝑ d.l.intestato.vbi legata relicta in codicillis debentur etiam si post codicillos ex insperato nascatur posthumus.Item quia ratio huius auc.est fauore conseruandę voluntatis testatoris,qa rō hēt locum in vtroq; casu postq testator absolute legata reliqt. Pro ista opi.ēt facit tex.in præalle.§.siue igit. ibi dū dicit ne aliq circunscriptionē liberi patiant &c.assignat vnā rōnē q conuenit ēt ignorāter pteritis,qa ēt circunscriptio esse dr qñ quis re ipsa fraudat, seu excluditur sine proposito excludētis.l.itē si pretio.§. si cum gl.ff.loca.saltem largo sumpto vocabulo, vt ibi no.gl.& attento q tex.i d.§.siue igitur.dicit anteq circunscriptionē &c.denotat ob illud verbū,aliq,qd voluit comprehēdere vtranq; circunscriptionē.s.illam quæ scienter fieret cum proposito fraudandi,seu excludendi filiū,& illā q fit est re ipsa sine aliquo proposito excludēdi filiū.¶ Sicut in simili dicemus, q licet appallatione partis intelligat de dimidia,rñ fallit qñ in dispōne esset adiectū hoc verbū aliqua pars,qa tūc cōprehēdit qcūq; pars vt est gl.no.in cle.j in ver. aut eorum parte de foro.ꝯpe.& ꝓbat in l.Gallus.§.in oibus.ff.de lib.& posth.& ꝓbat Bal.in c.j.in §.j.in ti.de ꝯtro.inuest.& in l.j.s.de inoffi.do.Et q tex.in d.§.siue igit. possit intelligi,ēt de circunscriptione quæ fit tm re ipsa, voluit Bar. hic, in vers. oppono.de l.ij.s.eo.Item pro ista opin. facit tex.in §.hoc autem disponimus in corpore,vt cum de app.cog.ibi dum tex. dicit ad testatorū iniuriā &c.vbi Imperator loquendo in rē, vr ꝓuidere aduersus iniuriā,q re ipsa illata esset filio, nō aūt aduersus solā iniuriā q ex proposito inferetur a testatore,qa Imperator loquutus fuisset in personā, & dixisset ad testatoris iniuriam &c. Sed clarum est, q filius ignoranter præteritus dr re ipsa iniuriatus, ergo &c. & istā opi. ēt sequutus est Bal.in repe. l.j.de sac.san.eccl.Et ibi dicit hoc esse verū,qñ testator per inaduertentiam , vel ignorantiā pterijt filiū al. d.l.vxorem.l.cum mater.in prin.ff.de inoffi.test.& qa ista auc.ēt habet locū in posthumo,de quo testator diuinare non posuit vt no.in l.j.j.ti.j.cū si. Sed vbi apparet, q ꝑ errorē fuisset inductus ad legandum non legaturus si sciuisset hre filium tūc fateř Bal.q legata nō deberentur arg l. fi.ff.de hær.inst.& ad allegata ꝓ prima opi.rñdet primo ad l. sicut certi,q ibi tex.expresse distinguit inter scientē,& ignorātē, sed tex.noster indistincte loqtur.Et rō diuersitatis esse pōt, quia si ibi,testm valuisset qñ filius erat ignoranter præteritus remansisset ibi filius destitutus omni remedio.Qnia nō poterat illo tpe qrelari vel ꝯtabulari testm militis,vt dcm fuit in gl.ij. ¶ Sed in casu huius auc. testm irritatur, quo ad hæredis institutionē , & sic filius habet hæreditatem , in qua ad minus erit legitima q non extenuatur per legata, sed solū ꝑ æs alienū,& funeris impensam.l. Pap.§. quarta.ff. de inoffi.test.¶ Non ob.tex. in d.l.si vnq. qa ad illā pluribus modis rñdet Bal.Sal.& Ful.hic & Im.in d.l.filio.quorū rñsiones ꝓ maiori parte reprobantur per Bar. in l.j.s.de inoff.dō.vñ tutior rñsio esse vr, q hic per ꝯseruationē legatorū nō poterat pēiudicari filio saltē in lūma vt.d.§.quarta.¶ Sed per donationem si diceremus eā non reuocari præiudicaretur filijs,qa lūma non haberent,vel saltem minorem ltimā haberēt,qa esset diminuta per illam donationē vel ibi loquit in actu q nō poterat retractari ꝓ donationē. l.ij.c.ti.Secus in legatis q poterat retractari ad placitū testatoris.Et ꝓpterea, qa maius periculum erat in ipsa donatione irreuocabili rō lex plenius ꝓuidet in casu illo,qa vbi maius periculū ibi cautius est agendū.c. vbi periculū. de elec.in vj.& in l.j . §.sed si q.s.ff.de carb.edi.Et illa lex exorbitās a regulis iuris cōis nō debet extendi ad aliū casum,pˢertim qñ nō est oino eadē rō.l. si vero.§.de viro.ff.sol.ma.& maxime ne corrigat id qd hr i d.l.si q.s cū nullū. Vel fin Bal.in repe.l.j.de sac.san.eccl.& in l.si cū vel in vtero.s.de test.mil.vbi loquitur in donatione quæ æquipollet institutioni directæ,qa donatarius,sicut hęres capit directo a testatore,vñ sicut dicta hæredis institutio vitiatur vt hic,ita ēt illa donatio , sed nos loquimur in legatis,& fideicō.q quis capit de manu hęredis sed certe solo hæc vltima non vr tuta,qa hęredis instō facta in re certa cōseruat per auc. istam fm cōem opi. vt dictum fuit.s.& tn institutus in re certa capit de manu propria , vt per Bar.in l.ex facto.ff.de hær.insti.Itē legatarius potest capere manu propria si sibi licentia data est in testō.l. Titia cum testō.§.j.ff.de le.ij.Nō ob.l.pe.ff.de iu.codi.qa rñde, vt dixi.s.in q.de clausula codi. Nō ob.d.l.cum acutissimi.qa ibi lex loquitur in fideicō. in quo sp intelligitur ꝯditio si decesserit sine liberis , & hoc in re in qua aperte cōstabat,qa testator pdilexerat filium cæteris , qa illā rē filio reliquerat,ita ēt vr diligere nepotē ex filio in illa re magis q extraneū vt ibi,sed hic non apparebat, q quo ad legata pᵘuixisset filiū ēt si de eo notitiam habuisset,vnde satis est, q in omnē euētū consultum est filio quo ad hæreditatem, qa vitiatur hęredis institutio. Item illa lex quę est exorbitans a regulis iuris cōis,& quæ loquitur in re iam acquisita filio non debet extendi ad casum nostrū i quo tractamus de eo,qd nunq fuerat acquisitum filio,& facilius retinetur iam acquisitum q si de nouo acquiratur , ar.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie. iur. & in c. quemadmodū. de iureiu.& & l.seruus.s.de pac.iuncta.l.fi.de acqui.pos.Nō ob.tex. in d.§.siue igitur. in verbo falsis accusationibus. qa rñdet q i eo.§.alia ponitur ratio in vers. aliquam circunscriptionem &c. quæ conuenit qñ filius esset ēt ignoranter præteritus, vt probaui.s.ꝑ illud verbum aliquam.Et satis est militer vna ex pluribus rationibus in l.positis,vt in d.l.positis,vt in d.§.affinitatis.isti. de nup.& per gloss.in l.libertorum.§.notabitur. cum vulga.ff. de his qui not.infa.Et de hoc artic.etiam vide per Bal.in d.l.filio præterito. vbi formaliter tenet opin. Barto. nisi legata essent facta ex quadam necessitate , puta pro male ablatis, quia illa præstabuntur etiam si filius fuisset ignoranter præteritus , quia verisimile est, quòd illa reliquisset etiam si sciuisset se filium habere , quia prima charitas incipit a se ipso.l. præses. supra de serui.& aqua. & anima cunctis rebus est preferenda.l.sancimus. la.j. s. de sac.san. eccl.& dicit hoc esse verum vbi testator nullum alium filium habuisset.Sed si alium filium habuisset quem instituisset tunc dicit q legata omnia deberentur,quia postquam vnum grauat verisimile est q etiam alium grauasset si eum habere sciuisset. ar.l. Titius. §.j.ff. de lib. & posth. Et hoc nisi nominatim legata reliquisset a filio instituto, quia tunc haberet locum tex.in d.l.pe.ff. de iu.cod.Et ad hoc etiam vide no. per Ang.in l.j.ff.de iur.cod.& Bal.& Ang.in l. Titius in prin.& Bald.in l.ij.§.j. ff. de cond.inde. De hoc art.vide etiam Bald.in d.l.si cum vel in vtero . Et ibi videtur velle q opi. Barto. procedat in fideicommisso vniuersali iniuncto hæredi scripto , quia illud non conseruabitur rupto testamento ex causa pteritionis ignoranter factę sicut nec cōseruatur hæredis institutio vt hic . Nam fideicom. redigitur ad instar hęredis institui,vt in l.si filius.§.j.ff.q cum eo.quæ ratio non videtur bona, quia videmus q per istam auc. conseruatur fideicom. vniuersale sicut legatum particulare fm communem opi.vt hic ꝑ oēs vt dixi.s.Et tn nō ꝯseruat hrdis instō , vnde vr q per istam auc.illud q decidit in legatis habet locū in fideicom. vniuersali. Bald.ēt de hoc arti.tangit in l.militis codicillis.§.miles in supremis.ff.de test.mi.& ibi refert op.aliquorū , & nihil firmat,Ange. ibi dicit q Bal.tenuit opi.Bar.q ēt ibi seqt Ang.nisi essent legata ꝓ male ablatis,vt dixi,vel nisi testōr in genere cogitasset de posthumo , qa illud opat idē,ac si sciam habuisset ꝑ d.l. q iure militari.

tari. Ang. in l. vxorē. ff. de manu. test. fatetē opi. Bart. eē verā, nisi in legatis quæ vniuersalr reliquisset ēt si sciuisset se filiū habere, q̃ dicit esse cōmittendū iudicis arbitrio inspecta quantitate & qualitate relictorū & qualitate personarū quibus legata relicta sunt, & ita etiam tenet Pau. de Ca. hic licet de Ang. ibi mētionem nō faciat. Ang. etiam hoc tenet q̃ opi. Bartol. hic sit vera, nisi testator esset in dubio an filius suus viueret, vel an filius sibi nasciturus sit, & certitudinarie nō applicaret ad hoc aīum suū nā tūc hēbit locū hæc auc. q̄a ex quo erat in dubio debuit testōr ꝓuidere, & nō ꝓuidēdo facit iniuriā filio ṕterito, & tanq̄ præteritus testūm euertit, vt d. l. Gallus. per totā fere legē. Et legata ꝯseruabunt, & dicit q̃ hoc tenet glo. ordi. in d. l. vxorē. iūcto tex. Idē erit ſm eū si testōr putasset ex se filiū nō hr̄e nec habiturū eē tū h° fuit intentionis, q̃ ēt si hēret ṕteriret alle. tex. sing. in d. l. q̄ iure militari. Et dicit idē si nō huius erat intētionis m̄ eēt verisile q̃ fuisset relicturus illa q̄ legauit ēt si sciuisset se filium hr̄e vt si legauit ꝓ restōne vsurarū, vel male ablatorū, q̄a prima charitas &c. Als aūt ꝓcedit opi. Bat. q̄a ista auc. ꝯseruat legata ſm volūtatē testōris q̄ noluit inferre iniuriā filio ṕterito, vel exhæredato. Sed in casu ignorātiæ nō dicerent ꝯseruari legata ſm volūtatē testōris, imo ꝯ volūtatē. Ex quo nō erat ea verisilr relicturus, vt d. l. pe. de iure codi. & ita ēt tenet Pa. de Ca. hic addēdo ea q̄ dixi. s. ꝓxime dū retuli verba Ang. in d. l. vxorē. Bn̄di. de Plū. in d. l. gn̄alr. §. ex testō. ff. de fideicō. lib. trāsit cū opi. Bat. & l. passus sit satis dubius & æqur sit opi. Bat cū limitationibus Ang. tn̄ alia opi. vr̄ verior maxime ꝑ d. l. si q̄s cū nullū. & l. ab intes. Et si r̄nderet ꝓut r̄ndet Bar. ī d. ꝯl. inci. Quidā noīe Lapus, vt retuli. s. poterit replicari, q̃ in casu dictarū legū, & maxime in casu d. l. ab intestato. testōr lecit codicillos ꝯtinētes simplr legata nō appositis aliq̄bus verbis ex q̄b° appreret cū in genere vel in spē cogitasse de posthumo, & tn̄ ibi hr̄ q̃ ṕstari debēt legata a quolibet successore ēt postea nato. Aut ergo vis dicere, q̃ ibi vr̄ in genere cogitasse de posthumo simplr legando, & eadē rōne in casu nr̄o quo casu ista auc. locū hēret ꝑ d. l. q̄ iure militari. si aūt dicis, q̃ ibi in gn̄e nō cogitauit, & tn̄ legata ibi præstant, ita ēt hodie dn̄t ṕstari in casu nr̄o ꝑ istā auc. Nec refert, q̃ hic filius fuerat ṕterit°, ibi aūt vr̄ tacite institutus vt l. ꝯficiūtur. in prin. ff. de iure codic. q̄a r̄ndeo, q̃ eodē mō hodie filio ṕterito debent legata, sicut olim debebant legata relicta ī codicillis in q̄b. nullus instituit. Si. n. volebat testōr præstari legata si quo casu testamētū rūperet, debebat nominatim relinquere legata ab hr̄de scripto quo casu nō essent ṕstāda ꝑ filiū, vel aliū succedētē ab intes. vt patet in d. l. pe. ff. de iure codic. & supius dictū est, & vide ēt in mā aliq̄d ꝑ Bal. in d. l. j. s. de inof. do. & ꝑ Ang. in §. fi. in auc. vt cū. de ap. cog. & ibi tenet opi. Bar. nisi in his legatis q̄ verisilr fuisset relicturus ēt si cogitasset de filio.

17 ¶ †Quærit ēt an ista auc. hēat locū si ṕteritus sit posthumus, & magis cōis ꝯclo est q̃ sic [a] vt plene ꝑ Bart. & doct. hic, & in d. l. filio. & ꝑ Saly. in l. j. s. titul. j. post gl. ibi, q̄a appellatione filiorū cōprehēdit r̄tr posthumus. l. ēt, & l. nomē filiarū. in prin. ff. de ver. sig. l. si q̄s filia b. ff. de test. tut. bn̄ facit. l. ij. §. j. ver. nā diuus. ff. de iniu. test. ꝑ hoc facit, q̄a ēt si nō oēs rōnes posite ī corpore, vn̄ ista auc. sumit ꝑnt adaptari ad posthumū, tn̄ saltē aliq̄ rōnes q̄ hn̄t locū in ṕteritione filij iā nati qn̄ est ṕteritus sine cā hn̄t locū in posthumo, & oēs ēt rōnes hn̄tes locū in ṕteritione insantis ꝯueniūt ēt posthumo, facit l. si q̄s in suo. §. legis. s. de inof. test. & ēt rō q̄ colligit ex dicto ver. aliq̄ circūscriptionē &c. inducēdo vt dixi. s. locū hēt in posthumo. Et licet Bar. hic distinguat an posthumus sit ignorāter ṕstitus an scienter tn̄ vtrū sua distinctio sit vera pendet ex his, q̄ dicta sunt. s. in ṕce. q. Reliqua in hoc art. de ṕteritione posthumi. vide per doc. in l. locis ꝓxi. alle.

18 ¶ †Itē q̄rit an hæc auc. locū hēat siue filius sit exhr̄datus cum cā, vel sine. de quo dic vt hic per Bar. & alios. In hoc fuerūt in effectus tres prin. opi. & magis cōis opi. est q̃ indistincte locū hēat, vt hic per Bar. & in d. l. filio ṕterito. cui non multū expedit inhærere.

19 ¶ †Quarto vtrū hæc auc. locū hēat si frater per querelā inof. rescindat testm̄ fratris turpi persona instituta, vt tunc legata ꝯseruent. Ang. in d. §. fi. in auc. vt cum de ap. cog. ꝯcludit q̃ non, q̄a tex. in corpore nō loq̄tur nisi de ṕteritione, & exhr̄datione descendentiū, vel ascēdētiū, ergo in trāsuersalib. remanēt īcorrecta iura antiqua volētia, q̃ recisso testō quo ad hr̄des institutos legata non ṕstent. l. Papi. §. ex cā. ff. de inof. test. & d. l. filio præterito. cū si. Et ex idētitate, vel maioritate rōnis in correctorijs non fit extensio ad aliū casum iuxta no. in auc. quas actiones. s. de sacro. san. ec. & idē tenet d. Frā. de Rāpo. & Imo. in d. l. filio. sed Bal. in d. l. fratris. in iij. q. s. de inof. test. tenet ꝯriū, q̄a vbi legis dispōne ꝑꝑ odiū īstituti nō hēt effectū hr̄dis instō nō ṕiudicat legatis, & fideicōmissis alle. l. eam, q̄. j. de fideicō. ſm vnā lec. & ibi no. gl. in ver. hr̄ditatis. Et idē tenet Sal. in d. l. fratres. vbi ꝓ hoc adducit plura q̄ tn̄ vr̄r satis leuia, & dicit Sal. q̄d Pe. & Cy. videant istā ꝑtē tenere, & puto q̄d voluit intelligere, q̃ Cy. ponat in hac auc. in ij. q. in ver. iiij. casu. &c. Tn̄ si recte ꝯsiderent verba Cy. dū loquitur de ꝯseruatione legatorū non intellexit de illo casu, vn̄ puto. j. opi. esse veriorē. [b] Nō ob. q̃ no. gl. in d. l. eā q̄. q̄a. vt ibi dicit Bart. in j. q. illa glo. debet intelligi qn̄ tale fuit delictum hæredis ꝑpter q̄d vētiebat sibi tanq̄ ab indigno auferenda hæreditas per fiscum quo casu verum est, q̃ testm̄ nō destituitur, & fiscus tenet ad legata & fideicōmissa. l. Marcell°. §. fi. & l. recusare. §. si fisco. ff. ad Treb. & l. cum tabulis. §. fi. ff. de his quib. vt indi. In alio autem casu nō reperitur, q̃ vbi ob delictum hæredis instō vitiatur legata debeāt valere: nec dicitur hoc ī tex. d. l. eam q̄. quæ in alio casu loq̄tur. s. qn̄ ob testatoris errorē circa coniunctionem personæ institutæ vitiabit institutio. Recipit autem vltra prædicta auc. ista nōnullas

20 limitationes quæ alibi ponunt ꝑ doc. †Vna est, q̄a ꝑ istā auc. nō ꝯseruabunt legata relicta sub falsa demonstratione quæ als non rupto testō talia legata valerēt. iuxta l. si nō designata. j. de fal. cā. Quia talia legata non debentur vbi cōseruantur legata de iure singulari & non cōi vt voluit gl. in d. l. si non designata. dū alle. l. is qui in potestate. §. ei q. quā ibi reputat singularē Ang. Ex quo dicit ipse ibi q̃ forte per istam auc. non ꝯseruabunt legata relicta sub falsa demonstratione. Sal. ibi tenet expsse ꝯriū, licet de Ang. non faciat mentionē. Et istud vr̄ verius, q̄a opin. Ang. non vr̄ cōcludenter ꝓbari per d. l. is q̄ in ptāte. nā vxor & nurus non sunt de ꝑsonis numeratis quibus ꝯseruabantur olim legata ꝑ tit. de leg. ṕstan. excepto qn̄ dos vere debita legatur eis, vt l. virilis. §. si q̄d vxori. de leg. præstan. & per istam auc. conseruant legata sine vlla limitatione & restrictione ēt si sint relicta extraneis. Pro hoc ēt facit, q̄a ratio ꝑ quā olim conseruabantur legata cōiunctis ꝑsonis erat, q̄a testm̄ restringebatur tm̄ de iure prætorio in casu quo loquitur titulus de leg. præstan. s. qn̄ filius emancipatus erat ṕteritus. Vnde ṕtor æquitate motus noluit inferre iniuriam illis coniunctis personis ibi enumeratis. Sed hodie conseruantur legata per istam auc. alia rōne. s. cā conseruandæ voluntatis testatoris quæ ratio vr̄ esse vniuersalis ad omnia legata, sed qn̄ conseruabantur olim coniunctis personis non mirum si non multum fauebatur vxori, & nurui, q̄a vxor, & nurus proprie non vr̄r coniunctæ personæ. facit l. cū aliena. j. de leg. vel saltē non sunt multū

21 coniunctæ. †Alio modo ēt limitat Ange. istam auc. in l. Gallus. §. ille casus. ff. de li. & post. vt non habeat locum qn̄ statuto cautū esset, q̃ testm̄ fieri posset coram q̄nq; testibus, & q̄s instituit filiū & ei substituit nepotem bannitum, nam si eueniat q̃ filius institutus decedat viuo testatore superstite nepote bannito qui ꝑꝑ bannum perdidit iura illius ciuitatis, & beneficia statutorū iuxta no. per Bat. in l. j. s. hære. insti. & per ꝯns instō facta de nepote. non valeat, & sic poterit nepos venire ab intest. Nam ſm Ange. non præstabit tunc legata per istam auc. quia ista auc. locum hēt qn̄ quis est præteritus, nam tunc subuenitur præterito ꝑꝑ iniuriam præteritionis. Et ideo ꝑꝑ talem substitutionem oneratur ad præstationem legatorum quæ tamen cessat in casu prædicto, ex quo nepos fuit institutus, licet nō rite, sed in ꝯtium adducit ibi Io. de Imo. q̄a dictus nepos qui non fuit institutus vtiliter, nec rite debet haberi pro præterito, vt d. §. ille casus. & l. non putauit. §. non quæuis. ff. de ꝯta. nam testator potuisset instituere, seu substituere vtiliter nepotem testando ſm formam traditam a iure cōi s. coram. vij. testibus retenta opi. Bat. & sequacium in d. l. j. de hære. insti. vbi tenet, q̃ bannitus non perdit beneficia iuris cōis. Et ꝓ hoc etiam facit, quia tex. in corpore vnde ista auc. sumitur habet locum qn̄ liberi sunt circunscripti re ipsa ēt sine dolo, vel ꝓposito testatoris, vt in superioribus dictum fuit. Putarem tn̄ esse considerandum, q̃ alius fuit vtiliter institutus qui circunscripto, & non attento vitio præteritionis potuisset consequi hæreditatem ex testō si non fuisset vitium præteritionis. Et tunc sit verū, q̃ non procedat op. Ang. per prædicta. Sed vbi excepto dicto bannito nullus alius fuisset institutus vtiliter, qui superuixisset mortuo

ADDITIONES.

a ¶Quod sic. Oldra. consi. 138. tenet q̃ non, de quo etiam per Ang. consi. 75 Bal. consi. 440. j. li. per Lu. Rō. consi. 133.
Tho. Dipl. ¶Vide Ias. hic Frā. de Are. in consi. 204. & Bar. sbz. in l. cum auus. ff. de condi. & de. & d. meus Pe. cor. hic in ista auc. & in consi. 138. in ij. vo. inci. ꝓ decisione, & in consi. 244. in c. vo. inci. vr̄ prima. & in consi. 133 in j. vo. inci. hac consultatio an aūt filius si expresse approbet reconualidatur test. vide plene Ias. in l. sicut certi. s. de tes. mil. an autem debeantur legata ad pias cās etiam posthumo ignoranter præterito vide Io. de Ana. in consi. 107. inci. visis, & ponderatis. in fin. & adde. d. Lu. Bolo. & vide Pa. de Cast. in consi. 147. inci. super primo. & Pe. de Anc. in consi. 143. inci. præfatis nominibus.

b ¶Veriorem. Quam corrobora per eā quæ voluo Paul. de Cast. consil. 61. in j. impressis & ibi dicit Guil. de Cun. tenere q̃ frater, cui relicta est legitima, & plus, potest agere de inoffi. contra turpem personam, cui minimum erat relictum in testamentum.

tuo testatore tunc putarem veram opi. Ang. nam tunc non hēret locum dispō huius auc. q̄ loquitur qn̄ pp vitium præteritionis rumpebat testm̄ quo ad hæredis institutionē, sed in casu p̄dicto istud non erat, ergo &c. Et p̄dicta pcedunt præsupponendo, q̄ p̄dicta substō nepons banniti non valuerit, tn̄ si bn̄ cōsiderēt vr̄ q̄ in casu prædicto valuerit dicta substō, qa inter liberos valet testamentum de iure cōi corā duobus testibus. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. ē. de test. Vn̄ retenta opi. Bar. & sequacium tenentium q̄ bannitus non amittat ea quæ sunt iuris cōis, de quo fuit visum in d. l. j. debuisset valere dicta substō, & eo casu legata non deberentur extraneis, qa tale statutū valuit solum quo ad liberos. vt d. §. ex imperfecto. Aliam singularem limitationem ad istā auc. posuit Bald. in d. l. filio præterito. s. qn̄ testōr filium in potestate pręterijt qui approbauit postea testm̄, tn̄ hæres institutus noluit postea adire an tunc legata debeantur, & dicit videri, q̄ non per regulam, l. si nemo. ff. de te. tut. Tamen finaliter ipse tenet contrarium. Quia licet per talē reprobatinnē reconualescat testm̄ nō recōualescit de iure ciuili, sed solū de iure p̄torio p. d. l. filio. ergo postq̄ istitutus repudiauit bonorū pos. remanet testm̄ nullū ex cā p̄teritionis de iure ci. & p ɔn̄s legata debentur p istā auc. q̄ dcm̄ non reperitur alibi s̄m Pau. de Ca. ibi. Sed Io. de Imo. ibi istud improbat, qa ista auc. vr̄ subuenire legaris qn̄ testm̄ rūpit ex cā p̄teritiōis, & p ɔn̄s subuenit si durat ruptū eū effectu, arg. l. si p pr̄e. §. verso. ff. de in rē vers. ergo si nō durat ruptū, remanemus in rl̄a. d. l. si nemo. & ista opi. vr̄ verior. qa cā pxima & immediata per quam legata non dicuntur fuit repudiatio, sed ita est, qd̄ causa proxime immediata attendenda est vt l. socium qui in eo. §. fi. ff. pro soc. & declarat Bar. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. & pup. & ista opi. videtur verior etiam tenendo qd̄ testamentum per approbationem filij non reconualescat de iure ciui. sed de iure præto. tm̄, cuius tn̄ ɔ̄rium puto tenuisse in l. posthumo. ē. de contratab. Item videtur hanc auc. limitari debere secundum. l. Saluius. ff. de leg. præstan. q̄ an sit verum Bart. ibi indecisum reliquit, sed Bald. hic in ver. iij. oppo. &c. decidit qd̄ immo illa. l. corrigitur per istam auc. & bene vt hic per eū prout etiam puto dixisse in l. j. post Bal. & Ang. ē. de bono. possess. contratab. Limitatur etiam ista auct. per l. filium. §. sed si portio. de leg. præstan. s. q̄ etiam hodie rupto testamento ex causa præteritionis filij emancipati quota hæreditatis ascripta coniunctis cōseruabitur per illum tex. & ita est de mente Ful. in l. j. ē. de contratab. quasi iste tex. non innouet aliquid quo ad institutionem hæredis instituti in vniuerso, seu in quotam hæreditatis, quia olim etiam rumpebatur testamentum, quo ad hæredis institutionem, sicut etiam hodie. l. j. cum infinitis similibus. j. tit. j. Dic primo, qd̄ istud non posset procedere quando filius emancipatus esset præteritus sine causa, nam tunc testamentum esset ipso iure nullum, vt no. gl. sing. in d. §. exhæredatos. in auct. de hæred. & fal. tex. autem in d. §. sed si portio. cum omnibus legibus illius ti. loquitur, quando testamentum valebat, sed erat rescindendum per bo. pos. contrata. per filium emancipatum, cuius præteritio non reddebat testamentum ipso iure nullum. l. filius. & ibi not. ff. de contrata. vbi autem filius emancipatus hodie esset præteritus cum causa posset esse maius dubium tamen adhuc puto dictam limitationem Ful. nō procedere per tex. in d. §. siue igitur. ver. si autem hęc obseruata. & in d. §. si tales. vt tex. vult, q̄ hodie rupto testamento ex causa præteritionis hæreditas æquis portionibus ab intest. deueniat ad liberos, & successores ab inte. ergo stare non potest id qd̄ habetur in d. §. sed si portio. ¶ Vltimo quęro quid si testator fecit primum testamentum validum, & secundum fecit inualidum, pp̄ter vitium pręteritionis vtrum hoc casu hæredes scripti in primo testamento valido debebunt præstare legata relicta in secundo. Bar. in l. si iure. de le. iij. tenet simpliciter, q̄ sic volens, q̄ isto casu habeat locum dispositio huius auc. cum eo simpliciter transit Pe. de Anch. in c. cum esses. de testa. & idem videtur tenere Sal. in l. sancimus. in ij. q. ē. de testa. Sed contrarium tenuit Ange. in consil. 186. inci. Berta habens virum &c. maxime per text. in d. §. siue igitur. ver. si autem hæc obseruata. & per. d. §. si tales. in quibus iuribus apparet, q̄ ista auct. corrigit iura antiqua in casu in quo rupto testamento ex causa præteritionis vadit hęreditas ad succedentes ab intest. ergo cum simus in correctorijs non debet fieri extensio ex identitate rationis ad alium casum. l. præcipimus. in fi. cum vul. j. de app. & dicit Ang. in d. consi. qd̄ non videt ad istud ar. posse responderi, & licet ipse non dicat istam opi. etiam tenet Bald. in l. si filius qui in potestate. in vltimo dicto. ff. de lib. & posthu. & Ioan. de Imo. in d. c. cum esses. per rationem. ē. redditam per Ang. & istud videtur verius ad quòd etiam vide no. per Ioann. de Imol. post alios. in l. fin. ff. de hæredibus instituend. & in l. demonstratio. ff. de condition. & demon. & per Pe. de Anc. in consi. 135.[a] inci. In xp̄i noīe exhibitis &c. plus dicit Bal. in d. l. si filius qui in potestate. & cum eo vr̄ simplr̄ transire Io. de Im. in d. c. cum esses. q̄ etiā hoc casu si in secundo testamento in quo filius est præteritus fuisset inserta clā codicilla. non deberentur legata relicta secundo testamento, qa illa clā operatur qn̄ successio vadit ad successores ab inte. alle. l. Lucius. §. filiā. de leg. ij. & l. ex testō. cū ibi no. j. de fideicō. Sed in hic non sto eum eis, nam dicit Bar. in l. j. in j. q. ff. de iure codi. q̄ immo quicunq; successurus etiam ex testō intelligitur grauatus pręstare ea q̄ continentur in vltima ista voluntate in qua est adiecta clā codi. & ad hoc inducit. d. l. si quis cum nullum. circa prin. & sic de directo Bar. tenet ɔ̄ eos, nec ɔ̄riū dn̄t iura alle. p Bald. si bn̄ inspiciantur. Ad istam. q. etiam vide per Bal. j. de codic. l. fi. in vers. sed pone q̄ testōr &c. cum quo ibi transit Sal. idem Bal. in l. Titia. ff. de inoffi. tes. & tene menti illam vlti. limita. ad istam auc. quam tradit Ang. in d. cons. & Bal. in d. l. si filius qui in potestate. quia est multum notabilis & satis incognita. & inquantum incidenter dixi super gl. ij. & plenius in auc. non licet nihil noui induci in præteritione filij in potestate etiam qn̄ præteritus cum cā quæ probaretur, adde q̄ illam opi. etiam sequitur Io. de Imo. in d. l. filio pręterito. dū tractat an illa auc. habeat locum in posthumo. circa finem huius articuli.

ADDITIO.

a ¶Consi. 135. Aduerte ne decipiaris, quia Pet. de Anc. consi. 243. tenet opi. Bar. inci. præfatis noibus gloriosis. & consulitur q̄ hic alle. d. Ale. & Ang. cum subscriptione multorum doc. in consi. anc. mihi. 204.

¶De posthu hæredi. insti. vel exhære. Rub.

1 *Postumus proprie dicitur qui nascitur post mortem illius de cuius hæreditate agitur, alij vero improprie & large posthumi dicuntur.*

1 ¶†In gl. rubricę adde tn̄ q̄ ille vere, & proprie dr̄ posthumus q̄ nascitur post mortē illius de cuius hæreditate agebatur. alij vero large, & improprie posthumi dn̄t, vt est gloss. no. in l. Gallus. in prin. in ver. posthumos. ff. e. q̄ est vtile pro statutis faciētibus mētionem de posthumis s̄m Bar. ibi, & idem sentit gl. in §. posthumorum. in ver. agnoscendi. insti. de exhæred. li. & glo. in l. si quis posthumos. §. fi. in glo. q̄ inci. rūpit. ff. de li. & posth. & Azo. hic in sum. huius ti. in prin. & no. Bar. in l. iij. in prin. ff. de iniu. test. & ibi de hic est tex. in ver. posthumos. & alios q̄ large dici pn̄r posthumi vltra hic in gl. enumeratos vide p Bal. & Imo. in l. filius a pr̄e. §. j. ff. e. ¶Et qd si in dispositione testatoris fit mentio de posthumis de quo intelligatur vide tex. in l. si quis ita. §. fi. ff. de test. tut. vbi pbari vr̄, q̄ ēt ad eū q̄ est improprie posthumus referri possit & reputat ibi Bal. hoc esse no. pro his quæ hic notantur in gloss.

Antonini. LEX PRIMA.

Si post. Per natiuitatē posthumi p̄teriti testm̄ rūpitr̄ & legata nō debentr̄. h. d. Et circa ea q̄ tāgit hic gl. dic, vt dictū fuit in auc. ex cā. ē. ti. j. vbi tāgitr̄ p doc.

Dioclet. & Maximi. LEX II.

a Vxoris abortu. [a] Abortiuus nō rūpit testm̄, sed natus viuus, licet illico decesserit. h. d. Et mām huius legis cum his quæ hic tanguntur in gl. examinaui in l. posthumo. ē. de contrata.

ADDITIO.

a Tho. ¶Vxoris abortu. Vide plene de intellectu istius tex. Bar. foti. in l. cum auus ff. de condi. & demon.

Iustiniani. LEX III.

1 *Postumus viuus licet illico decedat rumpit testamentum, si ipse ad nullum declinat monstrum, vel prodigium.*
2 *Monstrum occidens an dicatur homicida.*
3 *Posthumus in testamento præteritus si nascatur viuus, tamen certum est q̄ nō potest viuere, an rumpat testamentum.*
4 *Testamentum an rumpatur per filium natum seu conceptum ex bestia.*

1 Quod certatum. †Posthumus natus viuus licet illico decedat, rumpit testm̄ si ipse ad nullū declinat mōstrum vel prodigum. h. d. lex. †Et facit ad quæstionem, an occidens monstrum dicatur homicida, adeo q̄ teneatur pęna. l. Cor. de Sica. de quo dic vt per Bal. Ang. & Imo. in l. q̄ dicitur. ff. e. de quo ibi dixi. †Et iuxta hanc. l. quærit quid si partus in testamento præteritus nascatur viuus, tamen certum sit q̄ viuere non potest, vt quia natus fuit in sexto mense, nec tetigit de septimo, nam possibile est q̄ nascatur cum anima, & etiam fortasse vocem emittat, tamen non est possibile q̄ viuat, iuxta illud qd̄ habetur in l. in testamento. §. fi. ff. de suis & legi. an rumpat testm̄. Pau. de Cast. hic refert q̄ vidit istam quęstionem de facto, & dicat q̄ quidā allegauit dictum Ang. hic q̄ testm̄ rumperetur. Sed ipse dicit se non reperire dictū Ang. hic, & q̄ putat ɔ̄rium verius per. l. septimo mēse. ff. de sta.

de sta.ho.& sibi vr. ꝙ paria sint non nasci viuũ,& viuere non posse,vt quia non sit natus secundum naturalem & legitimum cursum. Si autem legitimo tempore nascatur ꝙ esse potest in septimo & nono & decimo mense.l.fi.ꝭ.eo. & plene per Bar. & alios in l.Gallus.in fi.p̃ninc.ff. de lib. & posthu. licet propter aliã causam appareat ꝙ non possit viuere, rumpet testamentũ vt ex ista.

a l. colligitur secundum Pau. de Ca. qđ est no.Sed in cõtrarium[a] facit.s. ꝙ si est natus cum spiritu licet nõ rengent de septimo mẽse, attamen rumpatur testm̃ per id quod habetur in l. ꝙ dicitur. ff. eo.in ver. cum spiritu. & non videtur posse reddi concludens ratio diuersitans inter casum quãdo nascitur in septimo,vel nono mense,& constat ex alia causa ꝙ modico tantum momento viuere potest & casum quando nascitur in sexto mense cum spiritu.¶ Et pro hoc facit quod dicimus qđ ẽt filius secutus de ventre,& per consequẽs ante partum perfectum & enixum rumpit testamentum,vt dic.l.quod dicitur. & solum reperitur exceptus ille qui nascitur mortuus,vt l. qui mortui.ff.de verb.sig.&.s.l.proxi.Nec obst.tex.in d.l.septimo. quia potest responderi ꝙ ille tex. vt ibi patet ex fine loquitur quo ad cognoscẽdum an filius si natus ex legitimo matrimonio, vt mulier hodie cõtraxit matrimonium.nam si intra spatium sex mensium pariat filium qui viuat non intelligeretur natus ex iustis nuptiis, sed intelligeretur conceptus ante illud matrimonium,& istam opinionem. tenet Ange.in d.l.qđ dicitur per illum tex.in ver.non integrum . nam dicit ille tex. posse exemplificari in eo qui non esset adhuc in septimo mense, & nõ haberet omnia mẽbra formata. Tamen Raph. Cuma. ibi tenet illud idem quod tenet Pa. de Ca.hic & allegat. d. l. septimo mense . & quia videtur iudicandum de isto sicut de abortiuo qui non rumpit testamentum,vt d.l.ij.s. eo. & ideo vi-

b detur posse sustineri.d.opi. qđ testamentum non rumpat[b] vt ẽt

4 sensit Bal.in d.l.ij.in princ.s.eo.¶ †In glo.fi. qđ ex bestia conceptus partus non rumpit testamentum , nec etiam prodest matri cui legatum erat si filium peteret,q̃a ipsa fuit in culpa,aut non, est conceptus ex bestia tunc non rumpit testamentum,vt hic tamen proficiet matri,vt in l.contraria.

ADDITIONES.

a Tho.¶Sed in contrarium.Vide Ale.in l.ꝙ dicitur.ff.de lib.& posthu.

b ¶Non rumpatur. Tu dic,ꝙ Bal.consi.113.iii. lib. tenet ꝙ natus octauo mense rũpat testm̃ quia sufficit,ꝙ momento viuat,& idẽ voluit consi. 407.in fi.ij.lib.

Iustinian. LEX IIII.

1 *Insti tutio facta de posthumo nascituro post mortem trahitur ad posthumum natum in vita,si testator putabat ipsum nasciturum demum post mortem.*

2 *Relatiuum iunctum verbo futur. temporis quid importet .*

3 *Donatio causa mor.habet tacitam conditionem,si donans decesserit ex illa infirmitate,in qua erat quando donauit.*

4 *Substitutio sic facta , instituo ventrem vxoris meæ si masculum pareret filiam relinquo ei certum quid,an si nascatur masculus secto ventre, qui postea moritur, an admittatur substitutus.*

a
1 QVidam. [a]†Institutio facta de posthumo nascituro post mortem trahitur ad posthumum natum in vita si testator putabat ipm̃ nasciturum demum post mortem,quæ verisimile est qđ si putasset eum nasci in vita eodem modo insti-

a tuisset.h.d. secundum communem intellectum doc. ¶ †Not.ex tex.ibi vel ita dixerit,ꝙ licet relatiuum iuncto verbo futuri temporis regulariter reddat dispositionem ꝯditionalem,vt.l.Stichũ qui meus erit de leg.j.tamen illud est verum quando sciebat,vel credebat id quod adijciebatur per relatiuũ se habere posse ad esse vel non esse,& sic voluit facere conditionem vt ibi,sed si credebat se habere ad esse tantum tunc non facit cõditionem , sed causam vt hic,nã hic secundum communem intellectum testator infirmus putauit se de illa infirmitate in breui periturũ, & sic filium esse nasciturum post mortem ideo ista verba. s. qui nascetur post mortem &c.intelliguntur, qua inspecta opi. mea nascetur post mortem &c. & quia talis causa non erat finalis. s. nasci post mortem non mouebatur ad instituendum, sed eo q̃a filius,ideo defectus talis causæ non vitiat nec inducitur cõditio vt hic patet. Reliqua quantum ad hoc dici consueuerunt in d. l.Stichum.¶ Item no. ꝙ ꝓuisio facta in vnum casum extenditur ad alium casum similem ex præsumpta mente testantis,vt hic & in l.Titius.§.j.ff.eo.de qua materia dic vt plene per Bar.in l. Gal-

3 lus.§.& quid tantum.cum concor.ff.eo.¶ †No.etiam quod licet donatio causa mortis habet tacitam,conditionem si donans decesserit ex illa infirmitate in qua erat quando donauit,vt no.gl. & Bar.in l.iij.ff.de do. causa mor. Aliud est in institutione hæredis facta ab eo qui erat in infirmitate constitutus, vt hic probat̃ secundum communem intellectum secũdum Bal.cui adde Cy. in l.fi.j.de do.causa mor.& ꝙ no.Bar.in l.alũne.§.fi.ff. de ali. leg. in l.potest.ff.de hære.insti.& Bal.in l.non omnes. ff. si cer.pet. & dixi in l.sancimus.s.de test. ¶ In gl.mag.tenens. j. solutionem. s. ꝙ hic fit extensio ad illos qui nati sunt in vita,quia testator,& infirmus erat putabat ex illa infirmitate breui se moriturum, & filios sibi non nasci, nisi post mortem secundum magis communem intellectum doc.bene facit. d.l. Titius. §.j. ¶ In ead.ibi intra pro citra similem expositionem facit gl. in l.ij.s.de temp.in inte. resti.& intentio glo.videtur esse ꝙ verba huius literæ importat perinde ac si testator dixisset si quis filius mihi nascetur ante decem menses post mortem,vel proximos morti meæ . Nam sine dubio qui natus est ante mortem testatoris dicitur esse editus ante.x.menses post mortem,vel proximos morti testatoris.Si enim natus est ante mortem testatoris consequenter etiam natus est ante illud tempus ꝙ est post mortem meam , & ita videt̃ dicere etiam Ful.hic qui dicit,ꝙ in l. si intra. ff. de pac.accipitur hoc modo dictio intra.s.ꝙ importat in effectu idem,qđ ante , tamen iste intellectus non placet quia dictio intra de propria significato videtur importare spatium inter medium. l. si intra. s. de in integ.resti.& l.j.ff.de excep.do.Potest etiam dici, ꝙ gl.sensent ꝙ verba testatoris hic debent interpretari, ꝙ voluerit post mortẽ suam fieri computationem mensium.s. an natus fuerit filius intra spatium.x.mensium.i. an natus fuerit ex legitimo matrimonio,quia post.x.menses non potest nasci legitimus partus, vt in auc.de resti.& ea quæ pari.§.ij. & ibi no.Et tunc oportebit subaudiri verbum computandos,& sic esset violare literam iõ tene. j.declaratam,vt.s.¶ In ea.ibi.§.sed & si quis.declara vel hic Cy.recte loquentem. ¶ †Quærit etiam Saly. q.d si testator instituit vẽ-

4 trem vxoris sue si masculum pariat. Et addidit,ꝙ si in pupi. ætate decesserit substituit Cayum.Si vero pareret filiã ei certum quid

b relinquit mortuo testatore vxor prægnans moritur, & ex secto[b] ventre puer masculus extractus est q. post aliquos menses moritur,an substitutus admittatur ex pupillari,videbatur dicendum ꝙ non, quia institutio & substitutio fuit facta de filio quem mulier pareret,sed mulier non dicitur peperisse. l.anniculus. la. j.§. fi.de ver.sig. ꝯrium decidit ipse subsequutus Bald. in quodã suo consil. vt ipse refert.q̃a extensio ẽt fit ad causam similem ex præsumpta mẽte testantis vt hoc ꝓ hc ẽt adducit d.l. qđ dicitur,& ꝙ mens testatoris fuit solũ facere differentiam inter masculum, & fœminam,& vbi apparet de mente nõ curamus verba.l. eum virum.j.de fideic.l.iij.s.tit.j.& respondet ad d. l.anniculus. ꝙ ibi loquitur quãdo dispositio erat facta non in fauorem nascituri, sed in fauorem mulieris,q̃ dicitur decessisse antequam conditionem impleret.& ad hoc etiam videatis no.per Bar. in l.Aretusa. in fi.ff.de sta.ho.& ad istam.q.vide no.q.quam ponit Bal.in l.fi.j. de su.& leg. vbi disputat an si quis recipit rem in feudum ꝓ se, & filijs suis nascituris ex legitimis nuptijs an comprehendatur filius sectus de ventre,& tandem ꝯcludit,ꝙ sic per d.l. ꝙ dr̃.& argu.huius legis.& d.l.Titius.§.j. & dicit se ita consuluisse & istud fortasse est ꝯsilium,de quo voluit facere mentionem Saly. hic.

ADDITIONES.

a ¶Quidam.Hanc l.Pe.Pe.de Anch.consi. 220.dixit facere ad quæstionem ꝙ si nubat.j.certum tempus putans se breui moriturum, & testamentorũ superuiuat ꝙ mulier non possit.j.tempus præfixum nubere quantum debebit habere legatũ q̃a sisit legasset testõr si putasset testõr si putasset se nõ tã cito moriturũ.

b Ex secto. Tu dic ꝙ Bal.consuluit eius consi. 107.iij.li. vbi alleg. multa rationes & Odof.ita tenere in l.anniculus.

¶ De iure deliberandi. Rubr.

Anton. LEX PRIMA.

5 *Hæres non tenetur ad onera hæreditaria , licet extra iudicium faciat actus qui non pñt fieri citra nomen & ius hæredis secus si põt esse hæres de iure ciuili.*

2 *Hæreditatis aditio non inducitũ per solutionem factã creditorib.hæreditarijs.*

1 SI a patre & l.cum debitũ. †Ille qui de iure prætorio tantum potest esse hæres, licet faciat extra iudicium actus qui non possunt fieri citra nomen & ius hæredis non implicatur onerib.hæreditarijs,secus si poterat esse hæredis de iur.ciui.h. d. cũ.l.seq. ¶ In gl.j.ibi filia emancipata &c. quæ non põt succedere de iur. ciui.sed solũ p̃torio p bo.pos.quare q̃rit agnitionẽ iudicialem. l. fi.s.qui admit.iuncto.§.emancipati.insti.de hær. quæ ab inte. ex hoc apparet, ꝙ ista.l.procedit sola in filia emancipata,cui delata esset successio ab inte.secus si ex testõ põt succedere emãcipatus etiam de iure ciui. & sic adire hæreditatem.l.ex duob.als inci. si ex duob.in prin.ff.de bo.pos.ꝯta.reprobata gl.ꝯriũ dicẽtẽ in l.illud. §.fi.e.n.¶ In ea.in fi.vera solutio est sm̃ Dy.& doc.in d.l. Iul. §.fi. alleg.in glo.ꝙ ibi manumisit seruum non hæreditarium hic autẽ

hñditarium est tñ singlr notanda ista gl. sm Ang. & Pau. de Cast. ad hic, q licet filius possit suã abdicationẽ reuocare. l. si. j. ti. pxi. & l. si quis suus. ff. de iu. deli. tñ nõ intelligit reuocata p actum q. fieri nõ poterat citra nomen & ius hñdis, sed reqnẽ expssa reuocatio. Sed in hoc nõ sto cũ eis, qa est ꝯ tex. in l. p hñde. §. Papi. ff. de acq. hered. ꝯ. l. j. j. n. j. Et ita est de mẽte doc. in d. l. Iul. §. si. ¶ † Vltimo circa. l. ij. hic positã facit dubium q soluere creditoribus hñditatis non iudicat aditionem, [a] cum sit actus, qui fieri pt citra ius, & nomen heredis, quia quilibet potest soluere creditori alieno. l. sol uendo de neg. ge. l. solutionem. ff. de sol. rñdẽt hic Ful. & Pau. de Ca. q rõ huius. l. est, qa qs potius pſumit soluere suo noie q̃ alieno. l. & magis. ff. de so. l. & licet ipse non dicat in pposito ista fuit ratio reddita p Bal. in l. potuit. in x. q. j. eo.

ADDITIO.

a Aditionem. Adde Pa. de Ca. consi. 293. in ij. impressis Mat. nouis. 325.

Gordiani. LEX III.

1 *Filius mortuo patre statim efficitur heres in ipso iure, & ipsam transmittit ad haeredes, etiam si de immixtione aliter non appareat.*

2 *Suus haeres transmittit haereditatem etiam non aditam ad quoscumque ex potentia suitatis.*

3 *Suitas non tollitur per dationem cohaeredis.*

4 *Emancipatus non transmittit hereditatem non aditam.*

1 SI fratris. † Filius in ptãte statim mortuo patre efficit hñs ipso iure & hñditatẽ trãsmittit ad hñdes ẽt si de immixtiõe alr nõ appareat, & sic excludunt alij venientes ab intes. a successione patris, secus si est emãcipatus. h. d. Nota. q filius in potestate incontinenti est haeres pñ. l. j. §. qui sunt in potestate. ff. si q s omi. cau. ¶ † Scđo no. q suus ex potentia suitatis trãsmittit hñditatẽ nõ aditã ad quoscũq; vt hic, & l. apud hostes. j. de su. & le. cum alijs plene all. p Bat. in l. si infanti. j. e. & in l. vẽtre. ff. de acq. hae. & est magis cõis opi. Limita tñ vt p. Bal. in l. q. se pñs. ꝯ. vñ li. vbi voluit hoc nõ hñe locũ in casu illius. l. s. qñ nepos repudiaret hñditatẽ pñs sui & vellet hñditatẽ aui intestati nõ adita p filium, qa nepos pferẽ ei q. eẽt hñs pñs sui cui ꝯriũ tenẽt alij ibi, & dixi ibi vbi Ang. in rep. ẽt posuit aliã simulatẽ litationẽ, vc; nisi suus hñs añ aditã hñditatem, decessisset intra tps datũ ad deliberãdũ, qa solũ trãsmittet ius deliberãdi intra deĩn tps datũ ad deliberandũ, quo elapso si ille ad quẽ fit talis trãsmissio nõ adiuerit nõ poterit virtute alicui trãsmissiõis hereditatis amplius effici hñs. Sed ꝯnũ tenui ibi, remitto me ad ibi no. vbi ẽt tetigi q d de alia limitatione tradita p Bar. in l. ex militari. §. si. ff. de tes. mil. vbi Bar. vr̃ ponere duas litationes ad istam materiã, reliqua vide p Ang. & Mod. in. d. l. ventre. & que dicam post Bart. in. l. si infanti. j. c. quibus adde q nedum haereditas paterna non adita trãsmittitur ex potentia suitatis ad quoscunq; verum ẽt & hñditas fratris impuberis, cui impuberi ipse frater esset pupillariter substitutus, vt no. Bar. in l. sed si plures. §. ad substitutos p illum tex. ff. de vul. & pu. & in l. ij. in fi. prin. in vltimo dicto eo. tit. de quo ẽt p Ang. & Imo. in l. iij. §. aperturae. ff. de haere. insti. p illum tex. & p Ang. in l. qñ sororem. j. e. & Sal. in l. si testamento. ꝯ. de impub. & al. sub. circa qđ ẽt vide qđ dicam in d. l. qñ sororẽ.

3 ¶ † Tertio no. in verbo siue ex parte &c. q datio cohñdis nõ tollit existentiam suitatis, q est verũ quo ad effectũ transmissionis haereditatis non aditae, vt hic, & in l. j. §. ibidem. in verbo ex parte. sm verũ intellectũ ibi approbatum p Bar. ff. de coll. bon. Et idẽ quo ad alius effectus immediate non venientes ex testamento. l. ij. §. fi. & ibi no. Bar. ff. p hñde. l. p hñde. §. Papi. & ibi no. Bar. ff. de acq. haer. Sed quo ad alios effectus immediate dependẽtes a testõ bñ tollit [a] existentia suitatis. l. apud Iulianum. §. idem Iul. ff. ad Treb. tñ Bald. hic voluit, q p dationẽ cohaeredis tollat existentia suitatis ẽt quo ad effectum transmissionis hñditatis nõ aditae, sicut tollit quo ad effectum de quo loqr̃ tex. in. d. §. idẽ Iulia. & rñdet ad istum tex. q hic datio cohñdis nõ habuit effectum qa cohñs non adiuit, patet qa si adiuisset nõ potuisset hñditas deferri ac casum intestati, vt hic dr̃, & ita limitat id qđ dr̃ in d. §. idem Iul. Pa. de Ca. hic in fi. vr̃ in hoc dicere, qđ ista limitatio Bal. nõ pcedat quo ad effectum transmissionis, qa siue datio cohaeredis habuerit effectum, siue non, nunq̃ impediat transmissionem, qa in hac trãsmissione non tractat de fauore testõris, sed ipsius transmitentis. Sed quo ad alios effectus pẽdentes immediate ex testõ vr̃ tenere litationem Bal. qđ suitas non tollat p dationẽ cohñdis inutilẽ, seu q̃ nõ habet effectum. Adde pđ ipsemet Pau. de Ca. in. l. cũ haereditatem. ff. de acq. hae. tenet simplr opi. Bald. hic, & eã ẽt tenuit ipsemet Bal. in repe. l. in suis. ff. de libe. & posthu. Pro hoc bñ facit, qđ ipsemet Bal. dixit in l. ex duob. §. fi. & Ang. in. l. se. ff. de vul. & pu. dũ dicit, qđ si datio cohñdis rupta est p ꝯtra. nõ tollit existentia suitatis, & dicit ibi Bal. hoc esse singularissimum verbum sed Io. de Imo. ibi illud rephendit, qa ẽt illo casu hẽt locũ rõ p p quã dicimus, qđ datio cohaeredis extranei tollit existẽtiam suitatis. s. qa testõr dando talem cohẽredẽ non vr̃ cõfisus de pudentia legis volentis, q p existentiem suitatis confirmentur tabulae pupillares, & similia iõ p expressam puisionem hois tollit tacita puisio legis vt. l. si. C. de pac. conuẽ. & l. & hẽt. §. cum q s. ff. de praeca. Istã rõnẽ reddit Dy. & sequit Cy. in l. pcib. ꝯ. de impu. & al. sub. & Bal. in. l. si filius p patri. circa medium. ff. de vul. & pu. Bal. ẽt. in l. qdam eulogio. j. eo. sed oppono. & versi. q si pupillus &c. videtur tenere ꝯriũ eius, q ipse tenuit hic est verum q ibi postea subdit haec verba, vel dic, vt dixi in l. si fratris. ꝯ. eo. &c. Raph. Cu. in d. l. si filius qui patri. etiam tenet ꝯ Bal. hic, p d. §. idem Iul. Sed certe ibi non apparet q cohaeres repudiauerit, licet. n. diceret hñditatẽ esse suspectã, tñ non p hoc dr̃ repudiare. vt pbat. in l. ita tñ. §. si pronus. & ibi Bar. ff. ad Treb. iuncta. l. sicut. j. tit. j. teneo opi. Bar. quẽ est magis cõis, & ꝯ litationem Bal. hic alle. tex. in l. sed si plures. §. filio. ver. idem est. ff. de vul. & pu. sm verũ & cõem intellm ibi traditum per doc. & gl. vbi q̃uis cohñs nõ adiuerit tñ existentia suitatis nõ opat ꝯfirmationẽ tabularũ pupillariũ. Et licet quidã Mod. ꝯ opi. Bar. & cõem q̃dã dicãt. Ego plene rñdeo ad illa in d. §. idem Iul. & ad ea q̃ ibi scripsi me remitto, vbi ẽt dedi aliquas no. ꝯclu. ad dictã cõem ꝯclu.

4 ¶ † Quarto no. q emancipatus non transmittit hñditatẽ aditã. Et istud hodie non reperitur correctũ q̃uis quo ad succedendum ab inte. sit sublata dñia emancipationis, & priae ptãtis. l. meminimus. j. de leg. haere. & in §. nullam. in auc. de haere. ab intest. quia non est sublata dñia quo ad transmissionem causatam ex potentia suitatis, & ita tenet Bal. hic, & est cõis opin. vt scripsi in l. si emancipati. ꝯ. de coll. licet Bar. sup hoc reliquerit cogitandum in l. ventre. ff. de acqui. haer. In glo. ibi hic spãle in filijs. hoc cõiter tenetur. licet Sal. dicat, q etia. d. l. j. in fi. de iur. & fac. ign. loqr̃ in filijs, & nõ obstet tex. qa in lr̃a sunt haec verba. s. aperto testõ. quae verba cõiter non habentur in tex. iõ sto cũ gl. Ful. ẽt dicit, q vr̃ q ẽt extraneus hñs institutus, siue in totũ, siue in partẽ poterat ẽt olim adire clausis tabulis per l. j. §. sufficit. ff. de bo. pos. sm tab. & q illud ius antiquum de quo fit mentio in l. vnica. §. cum igitur. & §. in nouissimo. de cad. tol. erat quẽdã media iuris prudentia inter ius codicis, & ius ffortum. Tñ sustinẽdo opi. gl. per d. l. j. in fi. ff. de iu. & fac. ig. potest rñderi ad d. §. sufficit, quod intelligatur sm distinctionem. d. l. j. de iur. & fac. ing. s. aut erat haeres ex asse vel pro parte nec vr̃ verum q text. in d. l. j. in fi. de iu. & fac. ign. loquatur in filijs, vt plene probat Bart. post gl. in l. eius qui in prin. ff. si cer. pe. ¶ In glo. ij. vtraq; opi. posita in gl. cõiter dãnat, vt hic p Bar. & verba opi. est, quod hic non adiuit nec abstinuit, sed pp existentiã suitatis censet fuisse hñs quo ad transmissionem vt dixi super tex. ¶ In gl. in verbo ante ibi, vel de scedenti b. & c. haec glo. non procedit habito respectu ad tempora. l. vnicẽ. j. de his qui ante ap. tab. vbi probatur q etiam emancipatus, seu ille qui non est in potestate transmittit haereditatem ascendentium ad descentes. sed ante dictã l. potuit saluari gl. sm Fulg. qui dicit. q rectius stant libri qui carent ista gl.

ADDITIO.

a ¶ Bñ tollit. Adde Old. consi. 171. dicit, q suitas opat ad robur eorum q̃ aditionem reqrũt tñ q̃tum aditio in extraneo qñ suus est vr̃ institutus, & vade per eundem consi. 20 per Pau. de Cast. consi. 352. Alex. consi. 20.

Decij. LEX IIII.

1 *Haereditatem delatam filiof. pater potest adire filio volente.*

FIlio. † Hñditatem delatã filiofa. pr̃ põt adire volente filio [a] h. d. ¶ No. quod sufficit patrem adire cum ꝯsensu filij, & sic licet debeat praecedere iussus pñs. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. eo. videtur in dubio praecedere. Et vr̃ iste tex. decidere illud q ponit Bar. in l. qui in aliena. super ver. sed si non adiuerit. ff. de acq. haere. vbi voluit, q si pater vna cum filio fecit actum qui non poterat fieri citra nomen, & ius hñdis vr̃ ltime adita hñditas delata ipsi filio absq; eo, q expectet cursus lõgi tpis, de quo loqr̃ tex. in d. ver. sed si nõ adierit. l. si filius. ꝯ. de pet. hae. Et mouet p no. in fiñ p gl. ꝯ. de do. promi. in l. ij. & sequit Pau. de Ca. hic dicens hoc proban p istũ tex. ita ẽt per istã. l. dicit Raph. Cu. in d. l. qui in aliena. Tñ Pa. de Ca. dicit ibi se dubitare p d. ver. si nõ adierit. nã ibi possidere bona hñditaria. nõ poterat fieri circa ius, & nomẽ hñdis, & tñ requiritur ibi diuturnitas tpis. Sed rñde, q ibi loquit tex. qñ non interueniebat expressius consensus filij in actu, sed in ꝯõnẽ q̃ ibi ponit Bar. interueniebat cõsensus filij a prin. vt qa cũ ꝯsensu filij distrahebat res hñditaria p pr̃em, & ad hoc no. per Bar. vide per eundem in d. §. iussum.

ADDITIO.

a ¶ Volente filio. Hic adde qua posui in l. j. ꝯ qui admit.

Valerian. & Gallie. LEX V.

1 *Haereditatem delatam pupillo debet pupillus adire cum autoritate tutoris, & alter sine altero adire non potest, & limita vt in litera.*

Potuit

POtuit. † Hæreditatē delatā pupillo debet pupillus adire cū auto.tuto. & alter sine altero adire non pōt.h.d. ¶ Limita etiam huius.l. pluribus modis notabiliter, vt scripsi in l.bonorū.§. q admit. vbi plura tetigi in mā huius l.& eorū q̄ hic no.in gl. Et ibi dictis adde valde notabilē limitationē ad istā.l.s. qn̄ non eēt institutus pupillus, sed seruus eius. Nā tūc solū tutor, sine pupillo iubere pōt seruū adire hr̄ditatē, vt pbaꝛ in l.si p epistolā.ff.de acq.r. hær. oō violando tex.& istū intellīn seqꝛ ibi Io.de Imol.Raph. Cu.Pau. de Cas.& Lud.Ro.licet gl.ibi cum qua transit Bar.restringat illū tex. ad tutorē, ꝙ nō ē sine violētia istius lræ, licet aūt nō possit tutor solus sine pupillo adire, tn̄ si cōsensus vtriusq; interuenit, poterit solus tutor sine pupillo dictam aditionem rescindi facere per restit.in integ. ptextu lesionis, vt pbaꝛ in l.ex ꝯctu.ff.de re iudic. Et ibi ad hoc illū tex.no.Ray. Ang.& Io.de Imo.tetigit Bal.hic plura quæ pertinent ad materiam.l.gent.cum ibi no.p Bar.ff.e. quib. adde quæ dixi in l.non hic.§.vnde cog.& ibi Bal. & Sal.

Dioclet.& Maxi. LEX VI.

1 *Hæreditas solo animo aditur, quem sufficit in vltima voluntate ostendere.*
2 *Vnus & idem actus potest esse actus vltima voluntatis, & actus inter viuos.*
3 *Hæreditatem adire, an videatur si heres institutus & testator in hæreditate nō reliquit alteri hæreditatem, sed vnam rem illius hæreditatis.*

SI auia. † Solo aīo adiꝛ hr̄ditas, quē sufficit in vltima volun. ondere.h.d. ¶ † Not. ꝙ vnus & idē actus pōt eē actus vlti.volun.& actus inter viuos, bn̄ facit ad no.in l.hr̄des palā.§.fi.ff.de tes. & dictū fuit in l.cum antiqtas.§.de tes. Et dicit Bal. hic, ꝙ licet iste primus institutus reuocaret testm̄ suū, non intelligiꝛ reuocata aditio hr̄ditatis resulrans ex dicto actu testādi, qa quatenus resultar aditio est actus inter viuos ad hoc.l.sicut.j.t.j. An aūt ista.l.pcedat hodie post inductā dispōnē.l. vnicæ.j.de his q aū ap.tab. dic vt p Bal. hic post antiquos q notabiliter loqꝛ, & cū eo trāseūt alij. ¶ † Quærit hic Paul.de Ca. qd si hr̄s institutus a testōre in hr̄ditate non reliquit alteri dictam hr̄ditatē, sed vnā rem illius hr̄ditatis, an videaꝛ adire si sciebat se institutū? & dicit, ꝙ sic, si sciebat illam rem eē hr̄ditariam, secus si ignorabat, & sic in effectu est idem prout in terminis huius.l.

Dioclet. & Maxi. LEX VII.

1 *Hæreditas fratris non adita transmittitur, quod limita vt hic.*
2 *Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti, quo ad ea quæ concernunt iura sanguinis, & processum naturæ.*

QVoniam. † Hæreditas fratris non adita non transmittiꝛ.[a] h.d. ¶ Limita nisi in hæreditate fratris impuberis delata fratri ex substōne pu. qa illa transmittitur ad quoscunq, ēt non adita, vt dixi in l.si fratris.§.eo.& idem erit qn̄ testōr duos filios impuberes instituisset, & vltimo decedenti substituisset aliquē pupillariter. Nā si decedat primus impubes, postea decedat ēt scd's impubes non adita p eū hr̄ditate dicti fratris sui impuberis trāsmittet ad hr̄dem suum.i.ad substitutū pupil.hr̄di.fratris sui non aditam fm Ang. hic p l.q duos.& ibi hoc ēt voluit Ang.Io. de Imol.Pau.de Cas. ff.de vul.& pu.& p l.q duos.in prin.ff.de reb.du. Et ita ipsi intelligūt dicta iura quasi ex tacita voluntate defuncti hr̄ditas primi decedētis pueniat ad vlti.decedētē, vn̄ sicut qn̄ hr̄ditas defertur fratri ex substōne pupil.trāsmittiꝛ ēt non adita vt pxime dixi, ita ēt si in casu isto, qd ē diligēter no.Bar.ī d.l.q duos post antiquos aliter intelligebat dicta iura, cuius intellectus diuinatione nō caret de hoc ēt videatis p Ang.in l.vētre.ff.de ac.hær. & ibi ēt p Io.de Imo.& p Ang.& Io.de Imol.in l.Pātronius.e.ti. ¶ † No.ēt ꝙ licet ꝯiūct' p̄sumaꝛ scire fcā ꝯiūcti.l.octaui.ff.vn̄ cog. & in l.de tutela. cū ibi no.C.de in integ.restit.mi.tn̄ illud intelligiꝛ quo ad ea quæ ꝯcernūt iura sanguinis, & pcessum nāæ, vn̄ frater oō p̄sumiꝛ scire testm̄ fratris vt hic, & ita no.Bal.& Ang.hic. ¶ Sed de hoc dixi vobis in l.ij.§.q admi.dicatis vt ibi. Et videatis ēt no. p Ang.in l. tres fratres.p illū tex.ff.de pac.& q̄ scripsi in l.non hic.circa prin. §.vō cog. ¶ In gl.ibi fallit in suis melius dixisset gl.in descēdētib. qa ēt idē ē in descēdētib. q nō sunt sui, vt patet ī l.vnica all. ī gl.

ADDITIONES.

a ¶Transmittitur. Adde Ang.consi.112

Dioclet.& Maxi. LEX VIII.

1 *Ius adeundi, vel immiscēdi se hæreditati non tollitur spatio longi temporis.*
2 *Adire intra quantum tempus possit filia instituta a matre.*
3 *Terminus ad deliberandum super actione hæreditatis quātus esse debeat.*
4 *Præscriptio rerum hæreditariarum ab alio possessarum, an & quando incipiat currere contra hæreditatem iacentem.*

LIcet. † Ius adeundi, vel immiscēdi se hr̄ditati non tolliꝛ spatio lōgi tpis.h.d. ¶ An aūt tollaꝛ spatio lōgissimi tpis.xxx.an.gl.tenet ꝙ sic, & est cōis doc. opi.licet Sal. hic ꝯ. Sed psupposito ꝙ posse adire sit ius, ruūt oīa fūdamēta Sal. Qd aūt sit ius pbaꝛ in l.si mr̄.§.de instit.& substitu. sub ꝯdi.fac.ergo tolliꝛ spatio.xxx.an l.sicut in vet.ius.j.de p̄scrip. xxx.an. ¶ De quo arti.vt dixi i l. vnica sup gl.§. qn̄ nō pe.par.vtrū aūt istud tps p̄scriptionis currat hr̄di instituo sub ꝯdōne pātiua aōq̄ impleat ꝯdōnē ē no.articulus de quo vide p Bal.in l.eū.q.j. si omis.cā test.& p Ang.in l.si seruus.de bo. Anc.iud.pos.& non memini me legisse tacitum alibi.[a] ¶ † Quærit hic Bald.an si filia erat instituta a mr̄e, & stetit p.xxx.ann. aūq̄ adiret, & sic sint exclusa ex testō, an hēbit alios. xxx.[b] ann.ad adeūdū ab intes.& tenet ꝙ sic. Et plus dicit ꝙ Bar.cōsuluit, ꝙ filia ab intes. hēbit.xxx. an.ad adeūdū de iure ciui.ex capite liberorū, & alios.xxx.aoo.ad adeūdū ex capite lbīorū.l.j.§.sed vidēdū.ff.de succes.edic.qa sicut se hēt aonus ibi de iure p̄torio, ita se hēbēt. xxx.an.de iure ciuil. hoc idē voluit Angel.& Pau.de Cas.hic, & Raph.Cu. & Pau.de Ca.in l.q̄diu.la.l.ff.de acq.r.hær.& ē singlr mēti tenēdum. ¶ Sal. hic approbat primū dictū, ꝙ exclusus ex testō nō impediꝛ veniꝛ ab intes.sed aliud vlti.dictū dicit sibi eē dubiū, qa hodie oēs successores sunt legitimi.& tn̄ inter eos tria sunt capita.l.ascēdētiū descēdētiū, & trāsuersaliū, vt in auc.de her.ab intes.§.j.cum seq.& exclusus ex capite liberorū est exclusus ex capite legitimorum, quia nec ex capite ascēdētiū, nec collateraliū venire pōt, bn̄ fateꝛ ꝙ dicta decisio Bal.pcederet fm iura aotiqua, sed tn̄ sustineo op. Bal.qa filia vocaꝛ de liberis p senatusc.Orf. & sic de iure ciuil.l.j. in prin.cū si.ff.ad Tertul. ¶ Itē vocaꝛ de numero cognatorū, hodie ēt de iure ciui.p nouissimā cōstōnē Iustiniani positā in §.nullā.in auc.de her.q̄ ab intes. Nō ob.rō alleg.p Sal. qa descēdentes exclusi a primo capite descēdētiū nō pn̄t venire ex sequēti capite ascēdētiū, qa nō sunt de numero, & ordine ascēdētiū, secus in casu nostro p quo ēt facit sing. dec.Bal.in rub.ex.de p̄scrip.q re. tuli i l.j.sup gl.fi.§.q admit. ¶ † Ex p̄dictis ēt infert Bal. hic, ꝙ si lapsus est primus annus filię io hr̄ditate mr̄is ad deliberandū quē hēt filia, tāq̄ de liberis & decedat in scd'o anno hr̄ditate mr̄is nō adita, hēbit fm annū ad deliberādū, vt de numero legitimorum intra quē fm annū trāsmittet hr̄ditatē ad quoscūq; hr̄des adeūdā p eos itra reliquā partē illius.ij.aoni iuxta.l.cū antiqonb.j.e. & idem dicit in emancipato, qa post primum annum quem habet vt vnus de capite liberorum, si decedat in ij.trāsmittet ius deliberādi quasi agnat' qd reputat no.dignissimū.& sic sentit Bal. ꝙ emācipatus non trāsmittit qncūq; hr̄ditatē p̄ris, sicut suus dixi.in l.si fratris.§.e.& in l.si emācipati.§.de colla. Et dū Bal.dixit ꝙ emācipatus trāsmittit quasi agnatus, voluit dicere, ꝙ emācipat', licet desinat eē pprie agnatus, p p emācipationē.l.tutelas.ff.de.c. di.& no.in l.q se p̄ris.in gl.ij.§.vn̄ lib.tn̄ large dr̄ agnatus cum sit cōiūctus p linea masculi, vt plenius no.Bal. Sal.& Mod.in l.q se p̄ris, & ibi dixi. Ful.in h c i aliqb. lec.dubitat de isto, ꝙ dicit Bal. circa dictū fm annū deliberādi, qa nō pōt dici in ij.anno eē delatā hr̄ditatem ex secundo capite, qa adhuc durat primū caput de iure ciui.quo durat facultas adeūdi.xxx.an.vt hic. Nisi fortasse, fm eū intelligiꝛ quo ad remedia iuris p̄torij. Rapha. Cu.in d.l. q̄diu.facit mētionē de isto.dicto Bal. & reprehendit illud dicēs, ꝙ nō pōt trāsmittere, nisi ex illo capite in quo erat tpe mor.sed certe hoc nō ē dicere ꝯ Bal.qa nec Bal. dicit, ꝙ trāsmittat nisi.ij. anno tpe mor. Ad istā dubōnē facit an dispō.d.l.cū antiqonibus hēat locū in successionib.iuris p̄torij, & Cy.in l.q se p̄ris.p̄all.relinqt sub dubio, sed ipsemet.in d.l.cū antiqonib.tenet ꝙ sic quatenus pōt adaptari, dicā furte in d.l. cū antiqonib. ¶ † Vltimo q̄rūt hic Pe.Cy.Bald. & Ang.an ꝯ hr̄ditatē iacētē incipiat currere p̄scriptio rerū hr̄ditariarū ab alio possessarū & tenēt ꝙ nō, alleg. no.io l.ea q̄ in fi.§.de tēp.in integ.restit.& cū hac opi.ēt trāsit simplr Pau.de Cast.hic. Sed Ful. hic in ꝯriū all.l.sed si in cōdōne.§. sed si seruus alienus.ff.de here.instit.sed responde secundum Angel.& Ioan.de Imol.ibi ꝙ loquitur in vsucapione, quę est mere fauorabilis vt no.glo.in l.fin.in verbo ex vna parte cum glo.sequen.j.de edi.di.Adri.secus in alijs pręscriptionib. inductis odio negligentis petere.l.si seruus hæreditarius, & ibi no. An.& Ioā. de Imol.ff.de diuer.& temp.pręscrip.

ADDITIONES.

a ¶Alibi. Vide ꝙ voluit Ludo.Rom.consi.71.
b ¶Alios.30. Adde Bar.consi.135.incip.quidam habuit vxorem Bal.consil.12, & seq.iij.lib. Alex.88.ij.lib.d.Iasalle.hic Pau.de Cast.consil.331.& 32.su q̄re, & vide Angel.consi.541.
Thom.¶Vide Pet.Corneum in consi.305.incipien. circa primum.in iij.uol. & in cōsi.90.in ij.volumi.medien.neminem.

Dioclet.

Dioclet.& Maxi. LEX IX.

1 *Interrogari poteſt ille cui delata eſt hæreditas ad inſtantiam creditorum, an velit eſſe hæres, vel non, & ſi petat terminum ad deliberandum, debet ſibi moderate ſtatui per iudicem.*
2 *Interrogari quomodo debeat qui poſſidet hæreditatem alicuius.*
vel fiſco, an ſit liberatus ab ipſis bannitis reuerſis & reſtitutis ad patriam.

1 SI curatoris. † Ille cui delata eſt hr̃ditas ad inſtãtiã creditorum interrogari põt an velit eẽ hr̃s, vel nõ, & ſi petat terminũ ad deliberandum debet ſibi moderate ſtatui ꝑ iudicẽ. h.d. † No. ex hac.l. practicam eorum q volunt ꝯuenire hr̃des ſi ignorãt an adiuerint, & an ſint hr̃des, q̃a facere debẽt eos citari, & interrogari ſ'm ꝙ hic tradiẽ. Et debet citari ille cui prima cã ſucceſſionis defert, & nõ ſufficeret citari in gñe volẽtes eẽ hęredes. l.j.§. denũcian.ff. de vẽ.inſpi. De qua practica vide aliquid ꝑ Bar.& Ang. hic, & Bar. in l. ſi diu. ff. q ex cau. in poſ. ea. & in l. ſi ſeruus in fi. ff. de bo.auc.iud.poſ.& in l.j.ff. de cu.bo.dã. in l. fi. bon.j. de bon.auc.iud.poſ.& in l. ſi q̃s inſtituaẽ hr̃s in diẽ ff. de hær.inſt. quale autem debeat eſſe iſtud tempus ſtatuendum per iudicem ad deliberandum tetigit Ang. & Pau. de Caſt. hic, dixi poſt Bal. in rubr.ĩ. de ſuc.edic.

Dioclet. & Maxi. LEX X.

1 *Hæres tenetur ſoluere creditoribus, non obſtante inopia defuncti, vel iniuria illata ſibi a tertio.*
2 *Debitor al cuius banniti, vel expulſi de ciuitate ſi cogatur ſoluere communitati,*
3 *Exceptio ſpoliationis poteſt opponi agenti ciuiliter.*

1 SIte bonis. † Inopia defuncti, vel iniuria illata a tertio non excuſat hr̃dẽ quin teneaẽ creditorib. h.d. ¶ Notabilia hẽs in glo. ¶ † Et induciẽ per
2 Bal. ad q̃õnẽ de colonis, & debitoribus expulſorũ ᵃ de ciuitate coactis ſoluerẽ cõitati id q̃d debebãt dictis expulſis an ſint liberati ab expulſis. De quo videatis plenius ꝑ Bar. & alios in l. creditor. in prin. ff. de ſol.& ꝑ Bar. in tractatu de tyrannide, in ij.q & ꝙ no. Cy.& Bal. in l.ij.ĩ.q me.cã.& ꝑ Bald. in l. falſum ad fin. C. de fur. ꝑ Ang.& Io. de Imol. in l. liber.hõ in prin. ff. de hær.inſtit.& Io. And.& alios in c. ſignificauit. de cẽſi. ꝑ Spec. in locis alleg. per
3 Bar. hic, & Bar. in d.l. creditor. ¶ † Vltimo inquantum Bart. dicit hanc.l. nõ hẽre locum de iure cano. p. c.j. de reſtit. ſpol. in vj. dic ſ'm alios hic, & melius, ꝙ ille text. nõ ꝯdu it iſti, q̃a agẽti ciuiliter bñ põt opponi exceptio ſpoliationis factæ ab actore vt ibi, ſed factæ a tertio de qua loquitur tex. noſter. iſtud ibi non dicitur.

ADDITIO.

a ¶ Expulſorum. Adde Bald. conſi. 194. ij. lib. Pet. de Anch. conſi. 83.

Dioclet.& Maxi. LEX XI.

REnitente. Pater hr̃ditatẽ filio delatã ſine filij voluntate repudiaẽ nõ poteſt. h.d. ¶ Dixi de materia huius.l. in l.ij.ĩ. de tep.boſ.po.& aliq̃d ĩ l.j. ĩ. qui admit.& eſt materia. l. fi. in prin.j. de bo. quæ lib.

Dioclet.& Maxi. LEX XII.

1 *Bonorum poſſeſſionem agnoſcens de iure prætorio conſequitur in effectu illud quod conſequitur ille qui adit iure ciuili.*

1 RVberem. † Agnoſcens bo. poſ. de iure p̃torio conſeqĩ in effectu illud ꝙ cõſequitur ille q̃ adit de iure ciui. h.d. ſ'm vnũ intellm̃ gl. ¶ Vel ſic ſ'm intellm̃ Bar. q̃ agnoſcit de iure p̃torio vĩ adire de iure ciui. h.d. ſ'm Bar. ſubdẽtẽ hoc eẽ verum niſi primo fuiſſet excluſus de iure ciuili. Videamus ergo quis ſit verior intellẽ. Et pro intellectu gl. adducit primo Bal. q̃a bo.poſ. hẽt iura vtilia. l.j.& ij. cum gl. ff. de bo.poſ. ſed hr̃s hẽt directa q̃ non pñt ſimul ſtare cũ vtilib. l. ſi hr̃s inſtitutus in princ. ff. ad Treb. Secundo quia ſi agnoſcens bon.poſ. intelligereẽ adire, de iure ciui. fruſtra hẽret bo.poſ. q̃a ex duab. cauſis non põt q̃s effici hr̃s, & dñs. l. §. ex plurib. ff. de ac.poſ. & iſtã opi. tenuit ẽt gl. in l. ſed cũ patrono. §. bonorũ. ff. de bo.poſ. cum a qua ibi tranſit Bar. ita ẽt tenebãt Old. Bal. Ang & Sal. hic, & Bal. in rub.ĩ.q admit.& in l.j. in x.opp.c.ti.& Lu. Ro. in d.rub.ĩ. q admit. ad fi. vbi ẽt ꝑ hoc adducit. l. bono.e.ti. in fi. in ver. p̃torio iure a ꝯrio ſenſu, ita ẽt tenet Io. Fab. in §. quos aſit. inſti. de bo.poſ. ꝑ tex. in l. æq̃ſſimũ. §. ſi duo. ff. de bo.poſ. ſ'm tab. q parũ ſtringere vĩ. Pau. de Caſ. in l. certũ. ĩ. vñ legi. vĩ cum hac opi. tranſire dũ ipſe ſimplr̃ refert Bal. ita tenentẽ in d.rub. Sed Ful.& Pau. de Ca. hic tenent opin. Bar.& rñdẽt ad alle. ꝑ Bal. hic, ꝙ in dictum agnoſcẽtẽ bo.poſ. trãſibũt ſolũ iura directa q̃a non erant neceſſaria vtilia, ſicut hẽ in d.l. ſi hr̃s inſtitutus.& erit vtile, ꝙ non ſit ſolũ l.ẽs, ſed ẽt bo.poſſ. q̃a tãq̃ bo.poſ. hẽbit directũ iterdictũ quorũ bo. ſed ſi fuiſſet tñ hr̃s habuiſſet ſolum vtile. l.j. ff. q̃no. bo.& ibi no. in rub. eo. tit. Et nõ eſt incõueniens, vt q̃s efficiaẽ dñs ex diuerſis cauſis diuerſo iure ſicut dñium inſolidum põt eẽ apud diuerſas ꝑſonas diuerſo iure q̃uis eodem iure non poſſit, iuxta. l. ſi vt certo. §. ſi duob. ff. cõmo. Et licet ipſe nõ dicat iſta fuit rõ reddita ꝑ Bal. poſt antiquos in l. ſi q̃s mihi bona. §. ſed q̃d ſi mãdauit. ff. de acq̃r. hær. vbi ꝑ hic alle. l. diuortio. §. ſi fundum. in fi. cum ibi no. ĩ gl. ff. ſol. ma. Vel aliẽ põt rñderi, ꝙ dñiũ nõ põt acq̃ri ex plurib. cauſis diuerſo t̃pe ꝯcurrẽtib. Secus ſi in idẽ t̃ps cõcurrẽt. l. ſi creditorum. §. Marcellus. ff. de leg.j.& no. gl. in d.§. ex plurib.& ibi Bar. in ver. iiij. oppo.&c. ꝑ vtraq; opi. poſſet adduci tex. in d.§. ſed q̃d ſi mãdauit. nã primo vĩ facere ꝑ opi. gl. in q̃rum vult, ꝙ poſt agnitã bo.poſ. poſſit agnoſcẽs poſtea de iure ciui. adire, & ad hoc illum tex. no. Dy. Cy. Bal.& Ang.& ibi reputat Bal. mirabile dicens, ꝙ talia iura pñt diuerſo reſpectu inuicẽ conuenire, & per ea q̃ hr̃ in d.§. ſi fundum. ergo ꝑ ſolã agnitionem bo.poſſ. non videaẽ adiuiſſe, ſed ad iſtud ai. patet rñſio ex ibi no. ꝑ gl. in verſ. perit ã põt ẽt adduci ille tex. ꝑ opi. Bar. in quãtum vult, ꝙ ſi pr̃ iuſſit filium agnoſcere bo.poſ. poterit virtute dicti iuſſus adire, & iſtã opi. ſeq̃i Lu. Ro. ibi. ſed ad illud põt rñderi, ꝙ illud ẽ ex eo, q̃a ſatis ẽ, ꝙ mãdatum in pinguiori forma adimpleaẽ ꝑ id q̃d hẽ in §. ſe. verũ. ꝙ ſi ꝑ pte. Io. de Imo. in d.§. ſed q̃d ſi mãdauit, tenet opi. gl. q̃a dicit q̃d aut expſſe cõſtar de mẽte, ꝙ ſolum voluit hr̃e ſucceſſionẽ de iure p̃torio, & ab illo nõ ẽ recedẽdum, q̃a actus agẽtium &c. l. nõ ois. in prin. ff. ſi cer.pet. tñ ſi poſtea volet adire poterit, & hẽbit iura pleniora, & euacuabiẽ effectus bo.poſ. cum ſufficiãt directa iura, ꝑ d.l. ſi hr̃s inſtitutus. ſi autem ſumus in dubio, & adhuc idem, q̃a aliẽ nihil operareẽ agnitio bo.poſ. ſi valeret aditio q̃d nõ eẽt dicẽdum. l. ſi q̃n. in prin. ff. de le.j.& ſi dicaẽ, q̃d immo aliq̃d oꝑaẽ, ſi oꝑaẽ aditionẽ, rñdet ꝙ nõ oꝑabiẽ vt voluit diſponẽs & in dubio debet fieri interpretatio vt actus valeat ꝑut voluit diſponẽs all. l. quoties. ff. de reb. melius facit. l.j.§. eũ q. ff. de ꝯſti. pecu. certe licet hoc non ſit abſq; dubio, tñ mihi magis placet opi. glo. q̃a diſponẽs vĩ elegiſſe iſtã viã ſuccedẽdi de iure p̃torio, & iſta ſibi pareat. l. recuſare. §. Titius. ff. ad Treb. l. ſi mulier. §. fi. ff. q̃d me.cã. Et ad iſtũ tex. rñdeatis, vt in glo.& ad p̃dicta ẽt videatis Bald. in c.j. in titul. an agna. vel filius. & Bartol. in l. ĩj. & in l. ſi quis ex liberis. ff. ad Tertul. vbi limitat prædicta.

Dioclet. & Maxi. LEX XIII.

1 *Bonorũ poſ. qui perdidit, nõ propterea a iure adeũdi excluditur de iure ciuili.*
2 *Renunciatio facta vni iuri non nocet in alio. & nu. 3. & 4.*

1 SVm. † Qui ꝑdidit bo.poſ. nõ ꝑpterea a iure adeũdi, excludiẽ, de iure ciuili. h.d. ¶ † No. ꝙ renun-
2 ciatio facta vni iuri non nocet in alio.& iſtud induciẽ ꝑ Guil. de Cu. hic, & aliq̃ libri hñt ſup l. p̃cedẽti ad q. An q̃s dicat ſñiam nullã, & ſi qua ẽ appellauit, & poſtea renũciauit appſoni an videaẽ renũciare nullitati, & concludit ꝙ ſi expſſe renũciauit appſoni approbãdo ſñiam vĩ renũciaſſe nullitati, ar. l. tale pactũ §. q ꝑuocauit. ff. de pac. Sed ſi tacite renũciauit deſerẽdo cãm appſonis, & tũc ſecus. ᵃ ar. l. fi.j. de ſen. de quo vide ꝑ Bar. in l. ſi expſſum. ff. de app.& ibi ꝑ alios, & ꝑ Io. And. in tit. de ſen. §. iuxta. i fi. expſſius ꝑ Bal. in l.j. de ſen ex breu. reci. & in l. q teſtõ. ff. de excu. tut.& in l. ſancimus. in ti. quo tẽpo. mil.& in l. q teſtõ. ff. de excu. tu.& in d.§. q ꝑuocauit. in repe. in xiij. q.& in l.j.ĩ. q̃n ꝑuo.& in l. in fi. prin. ff. de fer. ꝑ Sal. in l. fi. §. fi j. de tẽp. app. ¶ In gl.j. ibi habet ſubſtitutũ hęc gl. cõiter dãnaẽ a doc. hic, & ꝑ Bar in l. nec is §.j. ff. de acq̃r. her.& in l.j. ff. de vul.& pu. vt ibi ꝑ eos. Saluari tñ põt ſ'm Bal.& Sal.& Pau. de Caſt. hic niſi renũciaſſet in ſpẽ bo.poſ. expſſa cã in gñe.ſ. q̃a hr̃ditatẽ dicebat eẽ dãnoſam q̃a dictũ rñaẽ ſ'm rõnẽ. l. cũ pr̃. §. dulciſſimis. de leg. ij.& no. gl. in l. is q aĩo. ff. de acq. poſ. facit. l. iij. §. ſi Titio, & ꝙ ibi Barto. ff. de adim. le.& ita ẽt tenet
3 Ro. in d.l. nec is. §.j. ¶ † Sed pone ꝙ fuit renũciatio ſimplr̃ facta hęreditati an videaẽ renũciaſſe iuri ſuccedẽdi tã de iure p̃torio q̃ ciui. Pet.& Cy. hic tenẽt, ꝙ ſic, ar. l. fi. in fi.ĩ. de do. ꝑmiſ.& hoc vide gl. no. in l.j.§. ſed videdũ. ff. de ſuc.edic.& expſſe firmat Bart. in d. l. nec is. §.j. ar. l. puberẽ. ĩ. eo. ſ'm intellm̃ Bar. & no. ẽt Cy. in l. accuſationẽ. j. q accu.& ibi Bal.& Bal. in rub.ĩ. q admit. in vj. q. facit. d. l. iij. §. ſi Titio. hic ẽt Ang. hic q dicit hoc eẽ verũ iſto caſu, q̃a iſta iura ſimul, & eo. t̃pe ꝯcurrebant, ſecus ſi ſucceſſiue. Exẽ plũ inſtitutus repudiauit hr̃ditatẽ ſimplr̃. Itẽ filius repudiauit hr̃ditatẽ ſimplr̃. Nã in primo caſu inſtitutus intellr̃ repudiare ex teſtõ, & põt ab inteſ. adire, & in ſcd̃o exẽplo filius vĩ repudiaſſe tãq̃ filius, & poterit venire tãq̃ agnatus, alle. l. in pluriũ. ff. de acq. hære. ſ'm eũ q̃d ẽ tñ expſſe ꝯ gl. in d.§. ſed vidẽdũ. nec ob. tex. in d.l. pluriũ, q̃a non loq̃ẽ q̃n renũciatio fuit facta in rẽ, & indeterminate, bñ faciunt

ADDITIO.

a ¶ Secus. Adde Ang. conſi. 346.

eiunt q̃ dixi.§.pxime, & istud ẽt ep̃sse firmat Pau.de Ca.ĩ l.q̃d in.la.j.ff.de acq.hęr.& in d.l.nec is.§.j. licet de Ang. mẽtionẽ hic nõ faciat.¶ † Vltimo p limitatione huius.l. vide Bar.in l. filio p̃terito.ff.de iniu.test. Vbi vr̃ hãc.l. intelligere qñ non extabat aliq̃s q̃ eẽt testõ successurus. Nã tũc veniẽs ab intest.si renũciauit iuri succedẽdi de iure p̃torio ab intest.nõ excludit̃ iure succedẽdi ab intest.de iure ciuili,vt hic,secus si erat aliq̃s q̃ venire poterat ex testamẽto puta hr̃s scriptus ex testõ,nã tũc si filius p̃teritus exp̃sse, vel tacite renũciauit iuri veniẽdi p bo.pos. ɔ̃tab.intellr̃ ẽt exclusus a iure dicẽdi nullũ,p l.si impubes.§.fi.ff.de carb.edi.qđ est destruere.l.istã,& magis cõiter tenet̃ ɔ̃rium vt etiam tenet Sal.Ful. & Pau.de Cast.hic,& alij varijs locis quos retuli in l.posthumo.ĩ.de bo.pos. contratab. dum tetigi de intellectu.d.l.si impubes. & ibi respondi ad illum tex.qui in veritate vr̃ probare ɔ̃rium.

Dioclet. & Maxi. LEX XIIII

1 *Aditione hæreditatis acquirit hæres dominium rerum hæreditariarum, et.an si possessionem non apprehẽdat,& eas vendicare potest aduersus posidẽtes.*
2 *Aditione hæreditatis quis efficitur dominus rerum hæreditariarum sicut erat defunctus,non autem possessor,nisi statuto caueretur q̃ possessio defuncti intelligeretur continuata in hæredem.*

SI sorori. † Per aditionẽ hr̃ditatis acq̃rit hr̃s dominium rerum hr̃ditariarum ẽt si possessionem non apprehendat,& eas vẽdicare põt aduersus possidẽtes.h.d.† No.in verbo hr̃s, & in verbo possidẽtes. q̃ p aditionẽ hr̃ditatis q̃s effici dñs rerum hr̃ditariarũ sicut erat defunctus non aũt possessor vt hic,& l. cũ hr̃des.in prin.ff.de acq. pos.& l.j.§.Scæuola.ff.si q̃s test.li.eẽ ius.sue.† Fallit tñ vbi p statutũ disponeret̃ q̃ possessio defuncti intelligeret̃ continuata in hæredem * vt cauet̃ statuto huius ciuitatis s̃m Pau.de Cast.hic q̃rẽtem an stante dicto statuto impediat̃ hr̃s vti remedijs adipiscendę possessionis vt remedio.l.fi.j. de edi.di. Adri.tol.& interdicto quorũ bonorũ.& tenet q̃ non secutus Cyn. in l.ea lege.ĩ.de ɔdi. ob cau.q̃a statutũ est factũ in fauorem hr̃dis,& non debet redũdare in dãnũ,& licet statutum faciat eũ possessorẽ iuris, non facit eũ possessorem facti.Adducit sĩle de legatario q̃ hẽt dñiũ de iure sp̃ali sine traditione. Vñ licet hẽat rei vend.non impedit̃ intentare actionem p̃sonalẽ ex testõ.§.sed nr̃a.insti.de leg.l.j.j.cõtra de leg.l.in bello.§.si q̃s seruum . & q̃ ibi Bar.ff.pe cap. licet secus sit vbi hẽret dñiũ de iure cõi.§.sit itaq;. instit. de act. l.fi.ff.vsufruc.quemadmo. caue. Addo q̃ in terminis dicti statuti hoc firmat late Bal.in rub.extra.de cã pos.& rub.de ɔsue.& in d.l.ea lege,bene facit qđ ipse no.ĩ auc.defuncto.ĩ.ad Tertul.& aliquid p eundem,in c.item cum quis.de resti.spol.

ADDITIO.

Tho.¶Hr̃dẽ. Adde & vide Alex.in l.cũ hr̃des in prin.ff.de ac pos.& in ɔs.30.7.inc.in cã mota in j.vol.& in cons.80.iij.visa facit narratione in iij.volu.& Ioã.Fab in §.fui.insti.de hęr.quali.& diff. & vide simili q̃ no Bal.in l.j.C.de o pp.& sic seq̃t ex p̃dictis q̃ licet ficta possessio continuata pariat remediũ adipiscẽdę tñ non perit remediũ possessoriũ reintegrandę hr̃dis.p not. p Bald.in d.auc.defuncto. hic intellige qñ hr̃s ex persona sua intentaret remediũ reintegrandę,tñ qñ ex persona defuncti intentaret dictũ remediũ dico q̃ defunct* fuit spoliatus & sicut deberet reintegrari defunctus ita & hr̃s tunc transit hic bñficiũ ad hr̃des ex quo hr̃di cõpetit interdictũ vñ vi.l.iij. in fi.ff.de vi & vi arma.& in l j.§.hic interdictũ eo.ti.& in §.sed hr̃di.insti. de perpe.temp.ac.

Const. LEX XV.

1 *Hæreditas acquiritur ei qui tempore adeundi eam reperitur sui iuris,licet tempore quo fuit sibi delata esset in patria potestate.*
2 *Hæreditas si fuit delata monacho,& anteq̃ eam adiuerit sit effectus episcopus, vel transiuerit ad aliam religionem,an acquiratur primo monasterio.*
3 *Hæreditas si fuit delata fratri minori,& sic incapaci,& postea effectus sit episcopus,an poterit ipse eam adire .*

NOn est dubium. † Si tp̃e aditę hr̃ditatis reperiat̃ q̃s esse sui iuris acquirit eam sibi licet tp̃e quo fuit delata eẽt in p̃na ptãte.h.d.¶ †In gl.ibi,in legato.s.condõnali, secus in puro,q̃a acq̃reret̃ ei in cuius ptãte eẽt legatari* tp̃e mortis testõris.l.q̃ legata.alle.in gl.l.si cũ dies.§.fi. ff. qñ dies le.ce. Et inducit̃ ista l. p Pau.de Ca.hic ad q. si delata ẽ hr̃ditas monacho & añq̃ adeat effectus ẽ ep̃s,vel trãsiuit ad aliud * monasteriũ,postea dijt an acq̃rat̃ primo monasterio,vel cui,& ip̃e nihil firmat. Sed vltra eum videatis p Bar.in l.iij.§.fi.ff. de bo.pos. s̃m tab.per Bal.in l.j.in ver.quo ad decimum &c.ĩ.qui admit.ad bo.pos.per Bal.Ang.& Io.de Imol.in l.si quis mihi bona.§.si seruus.de acq. hær.& per doc.in c.in p̃ñia.de pba.& in cle.dudum.maxime p Io.de Imo.ibi in fi de sepul.† Tangit etiam Pau.de Ca.q. hic de eo qui non erat monachus, sed frater minor, & sic erat incapax tp̃e delatę hr̃ditatis,& añq̃ alius sequens adiret fuit effectus ep̃s & poterat adire,& auferre ius delatum sequenti, & tenet q̃ non de quo videatis per Bal.in l.deo nobis.ad fi.de epis.& cler.p Bal. & Ioan.de Imol.in l.si alienum.§.in extraneis. ff. de hær.insti.cũ concordan.de quibus in dictis locis.

ADDITIO.

Tho.¶Aliud.De his q̃õnib.vide per Fed.consi.16 & se.& Cal.in titu.de r̃ta.in consi.13.& 17.And.Barb.no in cons.20.in iij.vol.mei.vbi Christus.& Fran.de Are.& Mod.in c pe.de proba.& Bar.in tract.minoricarum.

Arcad.& Honor. LEX XVI.

1 *Vendere, vel emere nemo cogitur, fallit vt hic.*
2 *Aditio metu facta an sit ipso iure nulla.*
3 *Adire an possit cogi per me institutus contemplatione mea.*

NEc emere. † Non eget summario.Pro limitatione huius.l.vide multos casus in q̃b.cogit̃ ẽt vẽdere* de q̃b. vide aliq̃d p Gui.de Cu.post gl.& p Bar.ĩ l.fi.j.de fideicõ.li.& in l.annona.ff. de extra or.cri.& in l.j.§.cur.ff.de offi.p̃se. vrb.& in l.venditor.ff. cõia p̃d.§. si ɔstat. & per Host.& alios in c.j.de rerum permu.& per Bal.post Cyn. in l.j.de epi.aud.& tex.in l.si pẽdẽtes.§. si quid cloacarũ, et ibi p Bal.et Ang.ff.de vsufr.et l.si q̃s sepulchrũ.ff. de relig.et q̃ extendendo illum tex.voluit no.30.And.in addi.Spec.in tit.de execu. sen.in rub.et Ang.et Io.de Imol.in l.Põpo.ał̃s incipit si vni.in fi. ff.de re iud.et per Bal.in l.j.§.fi.j.de cõi ser. ma. et in l.item si verberatum.§.j.ff.de rei ven.¶ †In tex.ibi adire compellitur. An aũt aditio metu facta sit ipso iure nulla dic q̃ sic , si p̃cessit ptestatio q̃ non itendebat adire.l.qui in aliena.§.fi. ff.de acqui.hær.ał̃s aũt valet.sed venit rescindenda.l.si mulier.§.pe.ff.q̃ met.cã.¶ † Quærit hic Pau.de Cast.an si fuisti institutus mea ɔtẽplatione p̃sit te cogere ad adeundum,et si sponte adiuisti possis cogi mihi restituere,et finaliter decisionẽ hẽs p l.q.dã cũ filiũ.ff. de hær.insti.& per no.per gl.in l.per procuratorem.ff.de acquir.hære.

ADDITIO.

Thom.¶Vendere. D.Ia.hic enumerat aliquos casus quibus quis cogitur vendere tu adde alium qui ponitur per Ludo. Rom.sing.suis q̃ nobilis pauper habet palatium q̃ destruitur & non põt illud reficere propter paupertatem q̃ cogit̃ vendere ad decorem vrbis vt alius diues ipsum reficiat, & vide quæ dixi hic in addi.ad Bartol.

Arcad.Honor.et Theod. LEX XVII.

1 *Hæreditas quolibet die potest adiri.*
2 *Ferię possint induci in laudem arbitratorum,& ex consuetudine possint induci etiam in honorem Dei.*

CRetionum. †Quolibet die põt hr̃ditas adiri. h.d.¶In gl.ibi,sed Azo. et Hugo.etc. hæc verba et plana lec.et cõiter approbata. Sequens vero lec.põt intelligi dupl̃r s̃m Ful. primo modo vt velit q̃ testator possit statuere terminum ad adeũdum vltra quẽ non valebit aditio,et ita dicit intelligere Ang.et q̃ pro hoc alle.no. p glo.in l.si duo.ff.ex q.cau.in pos.ea.Sed. Ful.intelligit q̃ gl.velit ɔ̃riũ,tñ concor.opin. q̃a aut testõr statuit terminum per modũ ɔdõnis, puta instituo Titiũ mihi hr̃dẽ si adiuerit hr̃ditatẽ intra. x.dies a die mortis meæ,& procedit opi.Ang.per.l.si q̃s hr̃s.l.ij. ff.de acqu.hær.Aut non p modum ɔdõnis p̃fixit terminum,& tunc p̃cedit alius intell̃s,q̃a ipso iure,non potuit testõr excludere hr̃dem lapsum tp̃is p.l. nemo põt. in fi. cũ ibi no.ff.de lega.j. Adde q̃ Ang.hic cõiter istud non tangit,sed bñ hoc dicit in d.l. si quis hr̃s.& ibi hic tenet Rapha. & Pau. de Castr.indistincte,& r̃ndet ibi Paul.de Ca.ad d.l. nemo põt.q̃ ibi loq̃t qñ testõr post ius acquisitũ legatario volebat actionẽ iam q̃sitã perimere tp̃e quo facere non põt ipso iure ope except.Sed in casu nr̃o tractat̃ de impediẽdo ius q̃rẽdũ q̃ facilius fieri põt.l.fi.j. de acq.pos.in ɔ̃ta.l.seruus.ĩ.de pac.l. p̃re furioso. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur.¶†Vltimo dicit Bal.q̃ Bar. p istam.l.consuluit q̃ p statutum poterant induci ferię in laudẽ arbitratorũ sicut hic refert Imperator iure antiquo similiter fuisse inductũ. Facit q̃ hr̃ ĩ c. ij.de fer. vbi ex consuetudine p̃nt induci ferię etiã in honorẽ dei,vbi aũt statutum non prouideret, tunc in sententia arbitrorum non attenduntur ferię etiam in honorem Dei,vt p Spec.in tit.de arbi. §.fi.ver.sed nunquid amicabilis compositor poterit &c.& Bart. in l.de meis.§.fi.ff.de arbi.& Bal.in l.fi.ĩ. de contrahend.empt.in l.dies festos.per illum tex.ĩ.de fer. & in l.j.ad fi. C.de arbi.& in l. si vt proponis.la.j.j. q̃ũo & quando iu.& in l.j.de fer. & doc.in c. Quintauallis. de iureiurand.

Theod. & Valentiniani. LEX. XVIII.

1 *Hæreditas infanti delata quomodo , & quando & per quos possit adiri. 2. & 3.& 4.& 5.*
6 *Hæreditas delata furioso an possit adire per eius patrem.*

7 Suus hæres an transmittat hæreditatē paternā nō aditā ad quoscūq; hæredes.
8 Hæres minoris decedentis non adita hæreditate, an possit petere restitutionem in integrum.
9 Restit.in integ.an admittatur contra præsumptionem iuris, & de iure.
10 Hæreditas etiam non adita transmittitur ad minores.

1 SI infanti. † Hḗditatem infanti delatam ascendens per lineam pr̄nam siue in eius ptāte sit,siue non,solus pōt adire tam viuo infante, & illius infantis nomine q̄ eo mortuo,& tunc suo proprio nomine tanq̄ ad ipsum transmissam.Si vero talem ascendentem non habet,sed habet tutorem , tunc tutor pōt adire tutoris nomine viuente infante,sed eo mortuo hḗditate non adita non trāsmittitur hḗditas,& perinde est ac si hḗditas non fuisset delata infanti,& idem si tutorem non haberet delatam vero pupillo maiori infante,nec solus pr̄,nec solus tutor adire pōt, sed ipse pupillus cum illorum consensu,& si neutrum eorum hēt tunc auctoritatē iudicis.h.d.¶ No.ꝙ infans dr̄ q.vij.an.non hēt,& hoc ſm legistas,sed ſm allusionē vocabuli,vel grāmaticos dr̄ ille qui fari nō pōt,est ergo prima ętas infantilis. Alia puerilis q̄ durat vsque ad pubertatem.l.pueri.cū gl. ff. de ver.si licet qnq; alr̄ accipiunt.l.j.§.pueritiam.ff.de post.& in c.Paulus dicit.ij.q.vij.Tertia est adolescentia,& durat vsq; ad xxv.an.l.j.C.qui pe.tu.& instit.de cura.in prin.iuncto.§.itē inuiti adolescentes.eo.ti.Quarta est iuuētus q̄ durat vsq; ad senectutem q̄ est quinta ætas, qnq; dicimus esse in ætate quinquaginta anno.qnq; vltra. de quo dic vt le.& not. in l.non aliter in fi.de leg.iij.de q̄bus ętatib. vide p Cy.hic,& in l.senium.§.qui test.fac.pos.per glo. in l.hḗditatem. in gl.ij.ff.ad l.fal.& glo.in proœ.vj.libri.in verbo profectis. & ꝙ no.Bart.in l.j.J.de emē.propin.& qđ no.gl.& Bal.in l.fi.J.de infan.expo.vbi hr̄s quis dicatur puer paruulus, de quibus ætatibus etiā tangit Bal. in repe.c.si pr̄.de test.¶ Secundō no. ꝙ pr̄ noīe infantis pōt solᵘ adire hḗditatem de iure ciui.et hoc aīi istā.l.nō erat clare expressum in hḗditate adeunda,licet in bon.pos.fur. et infan.dela. & l. seruus.§.impubes.ff.de bon.pos.nit.gn̄ali.¶ † Tertio no.ꝙ infans transmittit ad ascendentes masculos per lineam paternā hḗditatem mr̄nam,vel aliam sibi delatam [a] etiam non aditā et hoc nouiter inducit ista.l.ↄ rr̄am traditam in l.qm̄ vxorem.§. eo.& l.j.§. in nouissimo de cad. tol.secus aūt si excessit infantiam, vt patet in hac.l.Ex quo bēns not.qđ licet hḗditas ascendentis delata descendenti transmittatur [b] etiam non adita ad posteros ipsius descendentis.l.j.J. de his qui añ aperta. tab. tm̄ non transmittet ad ascendentes vt probatur hic,cum hoc tm̄ spāle pcedat in hḗditate delata infanti.Idē pbari vr̄.in l.ij.§. si quis ex liberis.ff.ad Tertul.et l.ij.J.ad Orfi.Glo. tm̄ tenuit ↄtrium in d.l.j.J. de his q aū a p. tab.per l.apud hostes.J.de suis & leg. et cum ea q̄dē trāseunt,de quo dic vt ibi per Bar.et alios, et per Bal. post alios in d.l.ij.§.ad Orfi.& p Bal.J.l.pxi.& p oēs in l.vētre.de acqr. hær.p Sal.in d.l. apud hostes.Et an sicut p hāc.l.infans trāsmittit hḗditatē nō aditā ad pr̄em,ita ex extēsione trāsmittat hodie ad matrē vide Cy. hic in pe.& Bal.in l.j.ad fi.J.de his q aū a p.tab.& Bal.ibi vr̄ tenere ꝙ sic,& dicit ita notari hic, sed certe licet Cyn.hic dubitet tm̄ nullus hoc tenet,imo expsse Ray.hic tenet ꝙ non fiat hęc extensio,& refert ita tenere Pe.p l.si vero.§ de viro.ff.sol.mat.¶ Quar-3 to no.† ꝙ infans transmittit ad ascēdētē p lineā pr̄nā dictā hḗditatē tāq̄ aditā,& sic satis erit ꝙ pr̄ adeat hḗditatē infantis absque eo ꝙ alr̄ adeat hḗditatē,q̄ delata fuerat infanti q̄ nunq̄ fuit adita, & ita intelligit Ang.hic,& Mod.& Pau.de Ca. secus si in alia hęreditate maiori, qa qm̄ trāsmittit nō adita , oportet ꝙ illa adeat, vel repudiet,qa transmittit vt adeūda.l.si q̄s filiū.§.j. ff.de acqui. hær.& ſm p̄dicta intellige glo.hic in verbo q̄sita.dū dicit si velit, nā verū est ꝙ nō acquirit pr̄i inuito , tm̄ si non repudiat acqritur sibi absq; alia spāli aditione.¶ Quinto no. ꝙ solus tutor p infante pōt adire,& hoc ēt non erat ita clare decisum,de quo dic,vt p glo.& doc.in l.potuit.§.eo. ¶ Sexto not. singlr̄ in ver.ea vera.ſm Bar.& alios casum in quo p filio emācipato.s.infante pr̄ hēt legitimā administrationē vñ solus pōt pro eo adire hḗditatē,rr̄ autē est ↄ, qa cū pr̄ non hēat vsumfructū bonorū filij emācipati.l.iij.J.de bon.ma.nō ē eius legitimus administrator,vt no.gl. in auc. excipit.J.de bo.q̄ lib.¶ Septimo no.ex fi.ꝙ ēt quo ad adeūdā hæreditatē de iure ciui.iudex pōt supplere defectū tutoris,& dixi in l.bonorū.§.q admitti.vbi reprobaui opi.quorundā tenētiū ↄtrū. ¶ In gl.in verbo q̄sita ibi hodie tm̄ vr̄ hr̄s &c. cū hac opi.gl.trāsit Bar.& Bal.hic & Bar.in l.vētre. de aqr. hḗd.§. ꝙ pr̄ hēat hḗditatē infantis vt hr̄s, & illam debet adire qua adita non hēbit necesse adire hḗditatē delatā infanti q̄ nō fuit adita p infantem,quia illa trāsmittit vt adita vt dixi super tex.† Ex his infert an si deces-4 sit infans hḗditate nō adita superstitib.patre, & matre,& fratrib. an pr̄ possit illam hḗditatem delatā infanti capere solus,an vero debeat diuidi cum dicta matre,& fratrib. sicut reliqua bona hæreditatis,iuxta auc.defuncto.ad Tertul.Bar.hic relinquit cogitādum,sed Bal.hic tenet ꝙ diuidi debeat, vt etiam tenet Bar.in d. l.ventre.ar.l.si post mortem.in fi.ff.de ↄtra. & l.Aristo.in fi.ff.quæ res pig.ob.pol.& qa hodie sublata est oīs dr̄ia agnationis & cognationis in §.nullā.in auc.de hær.q ab intes.& sic mr̄ vr̄ priuilegiata sicut pr̄,ↄtrū tenuit Nico.de ma. vt refert hic Bal.in ij.& v. opp.qa istud priuilegiū succedendi in hḗditate non adita est cōcessum pr̄i,iō non debet extendi ad alias psonas.l.si vero.§.de viro.ff.sol.mat.l.j.ff.de ↄsti.prin. Idē tenuit hic Ang. p eādē rōnem dicēs,ꝙ qa ista fictio ꝙ censeat q̄sita,& adita hḗditas delata infanti est inducta fauore pr̄is [c] non debet ad alr̄s psonas trahi.l.j.ff.de iure imu.pro hoc & Sal.hic pōderat istū tex.in ver.ea vero q loquitur in infante sui iuris, seu emācipato cuius pr̄ non occupat bona iure peculij,iuxta.l.fi.§.de inof.test. & sine dubio licet hḗdē, & tm̄ pfert pr̄ cęteris vt hic,& p hoc facit ista dictio quasi,q̄ ē nota in proprietatis,& sic non est vere q̄sita infanti,sed fingitur q̄sita quo ad vtilitatem pr̄is,& in eius priuilegiū, & iō dicit ꝙ si pr̄ repudiaret non accresceret cohḗdib. q in d.hḗditate delata infanti nullum hēt cohḗdē,sed deuoluet hḗditas ad alios ad quos itura fuisset si pr̄ hoc priuilegium nō hēret,puta ad substitutū datum infanti,vel ad eos q pnon defuncto ab intes successissent, tm̄ finaliter dicit eē cogitādū.Ful.ēt hēt casum p dubio, & nihil elegit. Ang.& Imo.in d.l.ventre.tenēt opin. quā ibi tenet Bar.Pau. de Cast.hic tenet opi.Nic.de Ma.ↄ Bar. & dicit ita ↄsuluisse per istam.l.in ver.ea vero.Pro hoc ēt adducit,qa filius in ptāte in bonis mr̄nis de q̄b.loqr̄.ista.l.hēat hḗdē tpe Theodosij , cuius fuit ista.l. alll.l.fi.J.ad Tertu.& l.fi.j.cōia de suc.& tm̄ hic dr̄ ꝙ pr̄ veniat iure pr̄nu ad istā hḗditatē delatā infanti , & non vt hr̄s infantis.

5 ¶ † Ex quo infert ꝙ si infans nō adita hḗditate sibi delata decessit superstite mr̄e,& auo pr̄no, q̄uis mr̄ sit insolidū hr̄s infantis in alijs bonis,& pferat auo pr̄no,vt d.auc.defuncto.tm̄ in d.hḗditate delata filio infanti pfertur auus pr̄nus p istā l.Sed ↄ istud ꝙ dicit Pau.de Cas.hic facit. pone ꝙ infans erat in ptāte patris sui emancipati,& pr̄ dicti infantis decessit dato Tino substituto pupillari dicto infanti,& dicto infanti fuerit delata aliqua alia hḗditas iure cognationis q̄ p infantē non fuit adita , si verū eēt illud qđ dicit Pau.de Ca.sequeret ꝙ substitutus pupillaris hēret alia bona infantis ex subst.pu.& sic ex testō, dictā vero hḗditatē mr̄nā delatā infanti & nō aditā hēret auus pr̄nus, & sic decederet pupillus pro parte testatus, & pro parte intestatus ↄ reg.ius nostrum.ff.de reg.iur.Nec ob.ēt.l.fi.J.cōia de suc. & l.fi.j.ad Tertul. qa illę sunt leges Iustiniani q fuit post Theodosiū,& silr̄ tex.in l.quicūq;.J.de bon.q l.b.ē lex edita a Leone q fuit post Iustinianū,ne ergo sequat incōueniēs puto ꝙ pr̄,vel auus hr̄,vt hr̄s,vt tenet gl.& cōiter doc.tm̄ bn̄ vr̄ ꝙ ascēdēs p lineā pr̄nā dēat hr̄e totū,& secū nō ↄcurrat mr̄ & fratres p istā.l. in ver.ea vero silr̄ cōtingeret vbi filio delata eēt hḗditas mr̄is q decessisset ea nū adita,& instituto filio p pte & ex̄neo p alia pte. Nā dictᵘ filius primus decedēs trāsmittet hḗditatē mr̄nā ad solū filiū suū, & nihil ad ex̄neū cohḗdē p l.j.J.de his,q añ a p.tab. & no. p Bal.in l.ij. p pe fi.J.ad Orf.nō ob.id,qđ hr̄ in d.§.nullā.qa fateor i successione q iure cōi defert,vt qa iā sit acq̄sita infanti, in ea.n.par ē ↄdō patris,& mr̄is,& fratrū.sed in successione non adita q̄ iure cōi non trāsmittit,sed solū in priuilegiū pr̄i ↄcessū,vt hic,iura nouissima recipiūt limitationē p vetera.l.sed & posteriores.ff.de legi.et nota in l.scīedā.in prin.ff.q satisda.cog.i l. ab eo. C.de p̄di.mi.et.d. ↄclō locū hēat vbi hḗditas infantis defert ascēdēti p lineā pr̄nā, sed vbi nullo mō debuisset talis ascēdēs succedere infanti,vt qa alius puta mr̄ p̄cederet i gradu ipsum ascēdētē p lineā pr̄nā.puta auū,tūc hḗditas delata infanti, et p infantē nō trāsmitteretur ad auū pr̄nū,sicut nō trāsmitteret si vere fuisset adita p infantē, et ita expsse vult Io.de Imo.in d.l.vētre. i vj .rr̄a q̄ ibi ponit,facit ꝙ no.Bal.ↄ in iij.q.nō m̄ dico , ꝙ tūc trāsmittat ad matrē p ea q̄ dixi in iij.no.licet Io.de Imol. in d.vj. rr̄a in discursu videat velle ꝙ mr̄ admittat.¶ In ea.ibi,licet secus i furioso, rōnē diuersitatis inter infantē et furiosum vide p Bar.hic cū quo ēt trāsit Ang.et Mod.hic,alr̄s rōnes vide p Bal.et alios post eū in l.infantis.§. qui 6 admit.et p Bar.in l.j.ff.de bon.pos.furio.et infan.dela.¶ † Ex qua rōne

ADDITIONES.

a ¶ Delatā. Dicit Lud.Ro.fm suis ꝙ stante statu.ꝙ hḗditas delata transmittatur ꝙ verbum delata debet intelligi stricte.s. personæ inhabili.

b Th.¶ Trāsmittat. Vi.hic Ia.& i l.emācipata.§. q admi. & Pe.Cor.i l.si fres.§.e.

c ¶ Fauore patris. Adde eundem Ang.cons.86. vbi examinat hunc articulum de quo etiam per Bal.cons.62.ij.lib.

rōne infert Bar. hic no. ꝙ pr̃ filij furiosi exiſtẽtis in ptāte cuius eſſet ipſe legitimus adminiſtrator poſſet adire hr̃ditatẽ ꝑ furioſo quãtum ad acq̃rẽdam ꝑfecte hr̃ditatẽ ipſi furioſo ſicut tutor infanti, nõ aũt æquiparetꝰ furioſus filiusfa. in ptãte pr̃is exñs & infans quãtũ ad hoc vt hereditas nõ adita filio decedẽte in furore trãſmittetꝰ ad pr̃em & ſic quo ad q̃rẽdũ pr̃i nõ fiat iſta ꝯquiparatio. q̄a hoc ſolũ reperit̃ i infante, vt hr̃ditas ſibi delata & ꝑ eum non adita, vel nũ lūc adita trãſmittatꝰ ad patrẽ, vt hic & quãtum ad acq̃rẽdũ furioſo placet illud qd̃ dicit Bar. ꝑ rõnẽ ſuã q̄c q̄d dixerit Bal. hic in ix. opp. quãtum ẽt ad acq̃rẽdũ pr̃i puto ꝙ Barto. bñ dicat, & cũ eo trãſit Ful. ¶ In ea. ibi potius ẽ cõmodum. ſolue melius, vt ꝑ Bar. hic. & in l. fi. §. j. ff. de verb. obl. & ꝑ Bar. hic. in ix.

7 opp. ¶ † In gl. in verbo. hr̃ditates. ibi, vel dic &c. tenere vr̃ gloſſ. ꝙ ſuus hr̃s nõ trãſmittat hr̃ditatem pr̃nam nõ aditã ad quoſcũq;, vt ẽt tenuit gl. in l. ſi fratris. ſ. eo. & iſtã opi. ſeq̃bat̃ Iaco. de Bel. cũ aliquib. modificationib. de q̄b. ꝑ Bar. in d. l. vẽtre. & illã opin. ẽt conat̃ ſuſtinere Sal. plene in l. apud hoſtes. j. de ſuis & legi. ſed illa nõ vr̃ obſtare, q̄a loq̄t̃ in ſuo q̄ abſtinuit merito ꝑ p abſtenſionẽ, vel repudiationẽ ceſſat trãſmiſſio, q̃ alś locũ hr̃e poſſit. l. j. j. de his q̄ añ a ꝑ. tab. & j. l. ꝑxi. & no. Bar. in l. ex militari. §. fi. ff. de teſt. mili. adducit ẽt. l. vnica §. in nouiſſimo. j. de cad. tol. Sed certe nõ vr̃ ẽt hoc ibi probari. & bñ r̃ndet ad illũ tex. Bar. hic fortius ꝑ opi. gl. facit tex. j. l. ꝑxi. in princ. vbi vr̃ ꝙ ſolũ trãſmittatꝰ hęreditas paterna ad poſteros. ergo non ad oẽs. & ꝑ illã l. ſe fundat Sal. & dicit Pau. de Caſt. j. l. ꝑxi. ꝙ ẽ difficile r̃ndere ad illũ tex. & ad eũ nõ r̃ndet, dic ꝙ verũ ẽ ꝙ prima r̃nſio quã ibi ad illũ tex tradit Bartol. non vr̃ bona, q̄a ſequeretꝰ qd̃ dictio & implicatiua implicaret ẽt caſum minus dubitabilẽ cuius ꝯtrũ ẽ nã implicatiue. Nã ibi implicaret ꝙ nõ ſolũ trãſmittit ad extñeos, ſed ẽt ad poſteros, melior ẽ ergo ſcd̃a r̃nſio quã ibi tradit Bar. Aliã dat ibi Fulg. & Raph. Cu. in d. l. vẽtre. ꝙ ibi illud verbũ poſteritatem accipiꝰ ꝑ oĩ hr̃de, & ita dicit Ful. accipi. in l. lege. xij. tab. j. de leg. hær. vbi hoc nõ inuenio, & in ꝯtrũ ẽ tex. in l. ꝙ his verbis poſt princ. de leg. ij. & l. cũ acutiſſimi. j. de fideicõ. & in l. j. ff. de iure immu. Nõ ẽt videbat̃ Iac. de Bel. bñ r̃ndere ad multa iura, q̃ hic allegãtur ꝑ Barto. dum ipſe dicebat ꝙ illud impedimẽtũ erat cã trãſmiſſionis, nam qñ impedimẽtũ nõ ẽ ꝑ p vitiu teſtĩ, licet alr̃ q̄s iuſto impedimento impediatꝰ adire, tñ ꝑ hoc nõ trãſmittit hæreditatẽ, vt ꝑbatur in l. Pantonius. de acquir. hær. Vñ verior videtur cõis opi. q̃ ẽ in ꝯtrũ ꝑ d. l. ſi fratris. Cui Sal. male r̃ndet, dum dicit ꝙ ibi adiuit, vt ſm cũ patet ibi, dũ tex. ibi dicit aptu teſtõ &c. q̃ verba ciuiter nõ hñt in tex. & illa r̃nſio nõ põt ſtare, vt ibi euidẽter ꝑbat Bar. probat̃ ẽt in l. j. §. ibidẽ, & ibi no. Bar. ff. de col. bo. & in l. apud hoſtes in verbo ſcĩa nõ poſtulat̃. j. de ſuis & legi. & in d. l. vẽtre. ver. ſed ſi varia. & l. ij. §. ſi quis ex liberis. ſm verũ intellm traditũ ibi ꝑ Bar. poſt gl. ff. ad Tertul. licet tenẽtes ꝯtrũ vñr illũ inducere ꝑ ſe, & ẽt hic ꝑ Bald. q̄ tñ tenet cõem opin. ꝑterq̃ in infante in quo tenet opi. huius gl. ꝑ iſtã l. gñalr̃ loquẽtẽ. Sed certe ẽt in infante verior videtur cõis opi. ꝑ l. Lucius. ff. de iur. fiſ. & q̄a potius maior ẽ rõ i infante vt trãſmittat q̃ in alio, cũ ipſe magis impediatꝰ adire, ergo ſibi magis debet ſuccurri. vt trãſmittat. d. l. vẽtre. cũ ibi no. hic eẽ verũ ẽt ꝑbat̃ ꝑ rõnẽ q̃ all. hic Bar. fundatã in l. ſi filius q̄ patri. de vul. & pu. & ꝯ Bar. hic tenet Ful. ꝑ d. §. ſi q̄s ex liberis. nec dici põt ꝙ iſta l. corrigit illã, q̄a illa lex emanauit ad fauẽdũ infanti.

a Itẽ ꝯ Bal. tenet expſſe Io. de Imol. in d. l. vẽtre.[a] & ipſemet Bal. in d. apud hoſtes. vbi ſe correxit, & nõ obſtare tex. q̄a nõ loq̄t̃ de hæreditãte paterna, ſed materna, vel alterius q̃ patris ꝑut. ſ. loquutus ẽ in prin. ita ẽt innuit tex. hic in verſ. parẽte. ibi dũ dicit ſiue viuo parẽte. Et hæc nos ẽt viget rõ, vt iura iurib. ꝯcordẽtur. Poſſet ẽt alr̃ r̃nderi, vt hic ꝑ Bar. ꝑ tex. in ver. deuolutas &c. licet ſua r̃nſio poſſet offendi ꝑ d. l. fi. iuxta princi. in ver. ſin aũt parẽtes. in verbo deuoluit. ſ. de cur. fu. limita tñ dictã cõem opin. vt dixi in d. l. ſi fratris. & in l. q̄ ſe patris. ſ. vñ li. ¶ In gl. in verbo mortuo ibi. §. vbi aũt in vnũ. alś. §. vbi aũt puerilis. dic ꝙ illa iura nõ faciũt ad hoc, q̄a nõ loquunt̃ qñ filius deceſſit hæreditate nõ adita, vnde melius ꝑbat̃ in l. ij. j. ad Orfi. & ꝑ Bar. in l. fi. in prin. j. de bo. q̃ lib. ¶ In gl. j. in ver. inueniat̃, in fi. voluit ſe referre gl. ad no. ꝑ gl. ſ. in hac. l. in ver. hæreditates. tñ diuerſitas opi. de q̄b. ibi ꝑcedit in filio in ptãte hic loq̄t̃ in eo infante q̄ nõ erat in ptãte, & ſic nõ potuit trãſmittere.

8 ¶ † Ex. gl. tractat Bar. hic an hęres minoris decedẽtis nõ adita hæreditate poſſit petere reſtõnẽ[b] in integ. & tenet

b ꝙ ſic cũ modificatione, vt hic per eum, ſed Bal. hic in ij. q. ſaltem in hærede infantis tenet ꝯtrũ ꝑ iſtũ tex. dum dicit ſi minime infanti hæreditas delata ſit &c. & ſic videtur inducere ꝑſumptionẽ iuris, & de iure ꝙ intelligatꝰ oĩno ac ſi delata non fuiſſet hæreditas infanti decedenti hæreditate nõ adita, ita etiam tenet Ang. hic, et in l. Pantonius. de acq. hær. et fuit opi. Frã. Tigr. hic ꝑ iſtã l. & ita etiam tenet Sal. hic, & in l. j. ſ. de reſt. mil. ſed ipſe Bald. in l. vnica. §. in nouiſſimo. j. de cad. tol. correxit ea, q̃ hic dixi, & vr̃ tenere opi. Bar. ẽt in infante, & illa vr̃ magis cõis. De quo ẽt videatis ꝑ Bar. Bal. & Ang. in l. non ſolũ. ff. de in inte. reſti. & Bart. in l. qui duos. in prin ꝑ illũ tex. ff. de reb. dub. & in ſuo cõſil. inci. Perufinus. & Bal. in l. ij. j. ad Orfi. & j. l. ꝑxi. in vj. q. & ẽt ꝑ Io. And. in c. ꝑñtia. de ꝑba. ꝑ Io. de Imol. in d. l. vẽtre. & ꝑ oẽs in d. l. Pãtoni⁹, & ꝑ Io. de Imol. & Pau. de Caſt. in l. q̄ duos. ff. de vul. & pu. & ꝑ

9 Pet. de Anc. in ꝯſi. 155. & nõ recedo a cõi opi. ¶ † Nec ob. illa. l. inducendo, vt. ſ. q̄a ẽt ꝯ id ſuper quo ẽ inducta ꝑſumptio iuris, & de iure ꝯcedit̃ reſti. in integ. ex cã gñali li qua mihi iuſta cã, vt l. ſi mr̃. in prin. & ibi no. maxime ꝑ Bar. ff. de excep. rei iud. Vbi aduerſes ſñiam, q̃ trãſiuit in rẽ iudic. ꝯcedit̃ dicta reſtõ, & nõ ꝑ ſñia, q̃ in rẽ iud. trãſiuit, ẽ ꝑſumptio iuris, & de iure, adeo ꝙ nũ admittit ꝑbõ in ꝯtrũ. l. ſub ſpecie. C. de rei iud. l. Imparatores. ff. eo. tit. Et ꝙ ꝯ talẽ ꝑſumptionẽ ẽt admittat̃ reſtõ ꝑdicta no. ẽt expſſe Bart. in l. inter ſtipulãtẽ. § j. ff. de vern. obli. Nõ ob. ẽt vnũ ꝙ in q̄buſdã loc. dicit Pau. de Ca. hic ꝑ p ꝙ dicit ſe ſp dubitaſſe, nã ſm eũ videtur ꝙ iſta leſio ſit cauſata in articulo mortis, & anq̃ ſit perfecte mortuus, q̄a q̃ primũ deuenit ad articulũ mortis minor fuit excluſus adeũdo, q̄a in vltimo vitæ ſpiritu nõ põt adiri. l. ab oĩbus. §. cũ q̄dã. ff. de leg. j. & l. fi. cũ gl. ff. q̄ñ dies leg. ce. & ꝑ ꝯñs eodem inſtãti inciperet competere reſtõnis bñficiũ minori, & illud deberet trãſmittere ad hr̃des ẽt de rigore iuris ꝑ d. l. nõ ſolũ. Tñ in d. l. Pãtonius. dr̃ ꝯtrũ ꝙ nõ de rigore. ſed de æq̄tate etſi ita ẽ, cũ illa æq̄tas nõ repetiat̃ ſcripta in minore, licet reperiat̃ in maiore abſente cã Reipu. vt ibi nñ vr̃ ꝙ in minore debeamus recedere a rigore iuris ſcripto. l. j. ſ. de legi. Quod ius ſcriptũ eſt, vt ſi minor non lędit̃ in eius vita nõ incipiet ſibi cõpetere bñficiũ reſtõnis. & ſic nõ trãſmittit̃ vt ẽt dr̃ in l. Pãtonius, & in l. j. ſ. de reſti. mil. & reliq̄t cogitãdũ ſup iſta op. q̃ dicit eẽ ſubtilẽ, & quã ẽt ipſe inſoluta reliq̄t. d. l. Pãtonius. Sed potes r̃ndere ꝙ ad hoc vt de rigore tranſmitteret̃ dictũ bñficiũ reſtõnis nõ ſolũ req̄rebat̃ ꝙ fuerit leſus in vita, ſed ꝙ ẽt in vita potuiſſet in integ. reſt. vt dicit tex. in d. l. nõ ſolũ. Vñ de rigore nũ videbat̃ ꝙ debuerit trãſmitti dictum bñficium, q̄a dato ꝙ vltimo vitæ ſpiritu ſit cauſata leſio, tñ non ſeq̄t̃ ꝙ potuerit ẽt ſibi concedi actualiter reſtõ in eodem inſtanti. Vel dic ꝙ in l. Pãtonius. de rigore nõ videbat̃ concedenda reſtitutio, quia leſio nõ ꝑceſſit ab abſẽtia cã Reipu. ſed a caſu mortis iuncta abſentia. Item ibi dum loquit̃ de rigore nõ loquit̃ de abſente cã Reipu. ſed de alia abſentia, puta cã mercaturæ, quia ꝑ p quãlibet abſentiam in qua non interuenit culpa hẽret locũ illa l. vt ibi per Bar. vñ videbat̃ de rigore non eẽ concedẽdam reſtõnem. tñ ibi ꝯtrium dr̃, & ſi talib. abſentib. conceditꝰ & eorum hr̃dib. ex perſona abſentium, & multo magis hr̃dib. minorũ ex ꝑſona minorum vt ꝑbat̃ in l. fi. ff. de in integ. reſti. & l. in ꝯctib. in prin. & ꝙ ibi Bal. in ij. no. C. de non nu. pec. & ꝙ no glo. in l. nec

10 non. §. ꝙ eis. in ver. prohibeant. ff. ex q̄b. cau. ma. ¶ † Item dicta ratio fundata in d. l. ab oĩb. §. cum quidam. facit ꝙ ad minoris hæredem omnino tranſmittat̃, & ſic non recedo ab opi. Bart. & ſequacium, quia videtur magis communis & ipſemet Pau. de Ca. in lec. Paduana tenet communem opi. ſimpliciter & reprehendit communem opi. Bal. dum tenet Bal. ꝙ aliud ſit in infante, q̄a dicit Pau. de Ca. ꝙ iſtud non habet rationem in ſe, quia non debet infans eſſe deterioris conditionis, & dicit hanc eſſe commu

c nem opi.[c] q̃ aſſerit ſe vidiſſe ſeruari Florentiæ, & Bononiæ, de intellectu autem. d. l. qui duos. vide dixi poſt Angel. in l. quoniam. ſ. eodem.

ADDITIONES.

a Thom. ¶ In d. l. ventre. Vide Pau. de Ca. in d. l. ventre. & in conſi. 68. ꝙ incip. ſuper primo dubio.

b ¶ Reſtitutionem. De hoc articulo per Bal. conſi. 382. ij. lib. & conſi. 147. & cõſ. 297 & conſi. 313. lib. per Ro. conſi. 405. ibi tamen non clare loquitur. in cõſi. 58. tenet communem opi. reſpondendo ad tex. illum & conſi 342 per Ange. conſi. 241. & 286. Pau. de Ca conſi. 68. Pet. de Anch. conſi. 179. & conſ. 263. Rap. Cu. in conſi. 109. tenet contrarium conſi. incip. nobilis d. Sarai & idem tenet Fulg. conſi. 83. an autem furioſus & mente captus tranſmittat beneficiũ reſti. in integ. vide per Bal. conſi. 413 3 lib. & de prædicto articulo, vide late per d. Fran. de Are. conſi. 161. vbi vide & ipſe tenet communem opi.

Thom. ¶ Et vide Pet. Cor. hic & ſeq. vbi ponit plures limitationes, & vide Bar. in conſi. 23. inci. Nicolaus in fi. & ibi ſcripſi in addi.

c Thom. ¶ Communem opi. Idem conſuluit. d. Alex. in conſi. 76. ꝙ incip. viſo & bene conſiderato dicto themate. in 3. volumi.

Iuſtiniani. LEX XIX.

1 *Hæreditatem quã ſcit ſibi eſſe delatam, ius deliberandi, & adeundi tranſmittit ad quoſcunque hæredes, ſi decedat intra annum a die ſcientiæ.*

2 *Filiusfamilias tranſmittit hæreditatem ſibi delatam ad poſteros, non autem ad illos hæredes.*

3 *Filiusfamil. habet beneficium abſtinendi de iure ciuili intra annum.*

4 *Filius*

quamuis testm̃ non habeat effectum.¶ In gl.j.hæc gl.ponit ꝯclo
nem eius quod disputatur in gl.ij.& gl. intelligit tex.in verbo ex
cã,quod loquatur de cã exprimenda in præteritione & exhæreda
tione, qa testm̃ est irritum ipso iure si est omissa cã,secus si cã le
gitima est expssa,qa tunc valet vt plene no.in gl.ij.¶.Tñ plenius
põt intelligi ista lfa intelligendo ex cã pteritionis.i.pp preterito
nẽ ipsam,& sic stabunt in transitiue illa verba ex cã pteritionis,
qa stabunt pro eodẽ ac si dixisset pp pteritionem, vt in fili hẽ in
l.j.cum gl.in vet.iure ꝯdõnis.s̃.de ꝯdi.indeb.¶ † In gl.ij.ibi, tu dic
ẽm Io.hæc opi.cõiter approbaẽ.s.quòd qñ filius exhæredatus est
cũ expressione cãæ legitimæ testm̃ valet,licet adhuc cã non sit ab
hẽde probata, & tunc opus est vt filius inueniet q̃relã inofficiosi
vt d.§.siue igiẽ.in verbo euacuato.& in §.si tales.in verbo rescisso,
quod tunc testm̃ valet,patet ex eisdẽ.§.§.in q̃b.dr̃ ꝙ probata cau
sa testm̃ in sui firmitate maneat,& sic p̃supponit,ꝙ testm̃ a princi
pio valebit,vbi aũt cã legitima non est expressa testm̃ est ipso iu
re nullum,qa tpe testi non fuit seruata forma reqsita a lege,ergo
actus dr̃ esse nullus, vt iunb.vulgarib. & pro hoc vide rõnes ple
nius p Bar.adductas,& alios in l.j.ff.de test. & p Bal.hic Sal. hic,
& Bal.in auct.non licet.s̃.eo.& in repe.l.in suis.ff.de lib. & posth.
Tñ Ful.hic,& Imo.in d.l.j.ff.de test.fuit in noua opi.s.quod & qñ
filius est exhẽdatus sine expssione cãæ legitimæ nihilominus va
leat testm̃,& opus sit illud p q̃relã rescindere, qa de iure antiquo
ita erat non.n.reqrebant iura antiqua expssionẽ cãæ, vt no.gl.in
§.exhẽdatos.in verbo noluit.in auct.de hę.& fal.Et dixi in d.auc.
non licet.ergo cum iura antiqua nõ reperianẽ correcta debet ser
uari.l.sancimus.s̃.de test.& p repetitiones subauditiones aut taci
tos intellectus non debet induci legum correctio,vt not. gl.sing.
in c.cupientes.§.quod si per viginti. in versi.petere.de elect.in vj.
q̃nimo tex.in d.§.siue igiẽ.in ver.euacuato maxime iuncta glo.in
d.§.si tales.in ver.rescisso videaẽ pbare istam opi.nam euacuari,&
rescindi non põt illud quod nullum est.l.nã & si sub ꝯdõne.versi.
post defectum.ff.de iniu.test.& p hoc patet quod non obstat si di
catur quod testm̃ debeat esse nullum,qa nõ sit seruata forma tra
dita in d.auct.non licet.& p ꝯñs actus ob non seruationẽ formæ
debet reddi nullus,l.non dubium. s̃.de legi. l.cũ hi.§.si ptor.ff.de
transa.qa rñdeẽ quod actus dr̃ esse nullus nisi lex vltra procedat
puidẽdo de remedio rescissorio,nã tunc actus factus ꝯ legẽ valet
& oportet quod rescindatur.l.non interest.s̃.quod met.cau.& se
re p totum ti.& no.Bar.in d.l.non dubium.in ver.op.de ti.de do
lo,&c.cum ergo tex.in d.§.siue igiẽ.& in d.§.si tales.introducat re
scindi debere testm̃ sequiẽ quòd non est nullũ. Et pro hoc facit,
qa illa verba euacuato , & rescisso intelliguntẽ sine dubio p q̃relã
qñ filius fuit exhẽdat᷒ cũ expssione cãæ,qa ambo isti casus ibi sub
eadẽ determinatione ponunẽ.iõ debet intelligi quod pariformi
ter fiat decisio in vtroq;.arg.l.quamuis.cum si.s̃.de impub.& alijs
subst.¶ Nec obstat tex.in ver.irritum,qa importat idẽ quod nul
lum.l.j.ff.de iniu.test.qa rñde put dicit gl. hic ꝙ istud verbũ non
est in corpore, sed fuit positũ hic p Irnerium nõ hñtẽ ptãtẽ legis
ꝯdendę.& ista opi.disputando aliquaẽr est sustentabilis, tñ tenen
do opi.cõem q̃ in iudicando sequenda est,dic quod vbicunq; ex
hẽdatio est non rite facta hẽ p pteritione.l.non putauit.§.nõ quæ
ins.ff.de ꝯta.& est gl.j.in l.si posthumos.ff.de libe.& posth.quam
doct.ibi,& maxime Imo.reputant signanter notandũ,ergo cũ di
cta exhẽdatio fuerit nõ rite facta filius hẽ p præterito a patre,& p
terito non daẽ q̃rela , imo daẽ ius dicendi nullum si erat filius in
ptãte,vt d.l.j.de iniu.test.l.si huius tit.& p ꝯñs patet ꝙ illud verbũ
euacuato debet intelligi ipso iure prout referẽ ad exhæredationẽ
factam sine cã. Inquantũ vero referẽ ad exhẽdationẽ cũ cã debet
intelligi p q̃relã.Simile hẽ in l.ij.cũ gl. ff.de off.procõ. pro hoc ẽt
facit tex.in c.pñn.de off.leg.in vj.vbi apparet quod verbum eua
cuato adaptaẽ ẽt ad casum in quo actus ipso iure redditẽ nullus.
Et ex hoc de necessitate apparet ꝙ rñsio q̃ dabaẽ ad l.cum hi.§.si
ptor.cum si.non est ꝯcludens,& sic cum militat illud argm̃ subsi
stit cõis opi.Et de hac materia ẽt aliq̃d vide p Bart. in l.si posthu
mus a primo.§.fi.ff.de lib.& posthu.pter.& p Bal.in l.omnimodo.in
prin.s̃.de inoff.test.& ibi saluat Bal.opi.Mar.in vno casu.s.qñ do
lo fuisset inductus testõr ad exhẽdandũ descendentem , qñ tunc
testm̃ erit nullum,licet in exhẽdatione cã fuerit expressa.& dicit
quod ita põt intelligi tex.no.in §.in aliquo in corpore.vt cum de
ap.cog.vbi text. non reqrit rescissionẽ fieri aut q̃relam inentari.
¶ † In ea.ibi non ob.&c.hic format gl.oppositionẽ ad illud ꝙ inci
denter dixerat.s.filio in ptãte pterito dari ius dicendi nullum,sed
emancipato solum ꝯpetere bo.po.ꝯta.Nam ꝯ hic arguit gl. quia
hodie est sublata dña emancipationis,& patriæ ptãtis, rñdeas vt
in gl.& teneas secundam solonem qua præmissa potes sibi iunge
re primam.Et ex d.solone habes quod ꝯdito testõ non est subla
ta dña emancipationis,&c.de quo vide q̃ dicta fuerunt post gl.in

l.si emancipati.s̃.de colla.¶ In ea.ibi,sed p̃dictũ verbum,&c.sic
tum positum hoc in tex.& reddit ad id quod.s̃.in prin.huius glo.
disputaẽ.¶ In ea.ibi,vñ dic,&c.hic tractat q̃ remedia ꝯpetant pte
ritis,vel exhæredatis ad impugnandũ testm̃,de quo vide plenius
p Bar.hic in ij.q.& in d.l.filio pterito.cui adde plura q̃ dixi i auct.
non licet.s̃.e.¶ † In ea.ibi.s̃.de inoff.te.l.fi.glo.hic tenet quòd testm̃
ꝯditum de reb.castrensib.vel quasi non possit q̃relari, & ẽt glo. vr̃
sentire quod non possit ꝯtra.p iũ ꝙ hẽ in d.l.fi.quã alle.gl.& idẽ te
net gl.in l.j.ff.de inof.test.& alibi dicit glo.quod põt agi ad legiti
mã seu ad supplementũ legitimę p ꝯdict.ex lege posita in §.p̃sby
teros aut diaconos.in auct.de sa.epi.& ibi tenet gl.in ve.ferant.p
illũ tex.Idem dicit gl.in l.de inofficioso.s̃.de inof.te.Sed certe tex.
in d.§.p̃sbyteros.non probat,qa ibi simplr̃ dr̃ ꝙ legitimã ferant ,
& sic põt intelligi qđ text. voluit quod legitima debet eis relinq
in testõ.Sed si testõr exhẽdaret illos q̃b.debeẽ ibi legitima an deẽ
eis q̃rela,vel quod remedium istud non deciditẽ alibi,gl. tenet qđ
hodie possit tale testũ querelari , & impugnari sicut alia testã vt
tenet gl.in rub.ff.si q̃s a pa.fu.ma.& in l.aduersus.cũ si. ff.de inof.
test.& istã opi.tenet Bar.& magis cõiter doct.hic p tex.in §.& hic
q̃dẽ de parentũ.in auct.vt cũ de app.cog.ibi,dũ text.dicit de reb.
proprijs in q̃b.habent testãdi licentiam,& sic loqẽ de filio in po
testate testante non de emancipato,qa non dixisset limitatiue in
q̃b.habet testandi licentiam,&c.cũ emancipatus habeat ius testã
di in oĩb.& tñ tex.ibi,& in §.si tales.in ver.rescisso.vult qđ eodem
mõ rescindaẽ testm̃ filiorũ qñ ascendentes sunt,vel pteriti, vel ex
hẽdati,sicut eꝯ qñ descendentes sunt pteriti,vel exhẽdati.& iõ cõ
cludit Bar.& hic,& i d.l.filio.ꝙ aut pr̃ est pterit᷒, vel exhẽdat᷒ sine
cã filio in ptãte testante de castrensib.vel quasi,& testm̃ nullũ est,
qa forma non est seruata. Aut exhẽdaẽ pr̃ cũ cã.& tunc habet q̃re
lam sicut eꝯ habet filius,aut pteritus est cũ cã, & tũc testm̃ est nul
lum,& sic pr̃ habet ius dicendi nullum sicut eꝯ qñ filius in ptãte
est pterit᷒ a pr̃e,vt dixi in auct.non licet.facit.l.nã & si parentib. ff.
de inof.te.sed istud vltimũ dcm̃ non vr̃ verũ,qa aut filius testatur
in castrensib.qa ẽ miles,& tunc si pterijt p̃rem scienter pr̃ hñi de
bet pro exhẽdato.l.sicut certi. & l.seq. s̃.de test.mil.vñ aut cã non
fuit expssa,& testm̃ est nullũ ob defectũ formę, aut fuit expssa cã.
& testm̃ debet valere.& opus est q̃rela sicut eꝯ qñ pr̃ exhẽdat filiũ
vt in prin.huius gl.Si aũt pterijt p̃rem ignoranter, vt qa ignora
bat hr̃e p̃rem quẽ putabat eẽt mortuũ , & isto casu non cadit hic
pterire hoiem mortuũ cum expssione cãæ. Sed dato quod cũ pre
terijsset cũ cã adhuc dico qđ testm̃ nun erit nullũ , vt patebit p rõ
nes pxime alle.¶ Aut filius nõ erat miles,sed erat de numero eo
rũ q̃ habent quasi castrense peculiũ q̃ ponunẽ in l. fi.& adhuc di
co,qa pr̃ non habet ius dicendi nullũ,qa non reperiẽ qđ pr̃ olim
illud hr̃et imo aut filius emancipatus exhẽdabat p̃rem,seu p ex
hẽdato habebaẽ,& opus erat q̃rela.l.pr̃ filiũ.s̃.de inof.test.aut erat
pteritus,& tunc habebat bo.po.ꝯta.l.j.ff.si q̃s a pa.fu.ma.Si aũt fi
lius erat in ptãte,& p̃rem non instituit non subiacebat testm̃ ei᷒
alicui q̃relę vt d.l.fi.Ergo cũ iure authenticorũ non reperiebaẽ ꝙ
testm̃ sit nullũ qñ pr̃ est pteritus cũ caussa,non debet hr̃e ius dicẽ
di testũ nullũ q̃nimo in dicto.§.si tales.in ver.rescisso.vr̃ aperte p
bari,quod sit opus remedio rescissorio qñ pr̃ est pteritus,vel exhę
redatus cũ cã,licet olim rescindi non posset a pr̃e p q̃rela,vt dixi,
nec p ꝯta.l.si a milite.§.fi.ff.de test.mi.& ibi de hac mã per Bar. &
istam opi.tenet Imo.in d.l.filio pterito.& ẽt Ful.hic,& ibi fortius
dicit Imo.sub dubio forte qđ hodie vr̃ p̃rem nullo mõ posse dice
re testũ nullũ ẽt si pteritus sit sine cã,vel exhẽdatus sine cã , quia
olim defectus formę.i.non instituere, vel exhẽdare p̃rem nõ red
debat testm̃ nullũ.Nã licet si pr̃ non seruabat formã in testõ.i.nõ
instituebat nec exhẽdabat filiũ testm̃ esset ipso iure nullũ. l.inter
cętera.ff.de lib.& posth.l.j.de iniu.test.tñ secus erat in filio, qa li
cet istã formã non seruaret.vt qa neq; institueret neq; exhẽdaret
pr̃e non reperiebaẽ ꝯcedi patri ius dicendi nullũ , sed solũ dabaẽ
pr̃i tanq̃ præterito bo.po.ꝯtab.si nõ,testõ erat ꝯditũ in castrensib.
vel quasi,vt d.l.j.ff.si q̃s a pa.fue.ma.Si aũt erat i castrẽsib. vel qua
si tunc nullo modo poterat impugnari,vt dcm̃ est.eod.mõ hodie
nõ debet posse ex defectu formæ dicere testũ nullũ, qa hic nõ re
periẽ inductũ de iure nouissimo.s.ꝙ testm̃ sit nullũ.imo potius vr̃
satis aperte dici ꝯtriũ in d.§. si tales.in versi.rescisso.iũcta.l.nã , & si
sub ꝯdõne.in ver.post defectũ.ff.de iniu.test. & dicit ꝙ ista opi.no
ua.Et istã opi.sensit ẽt Ful.hic tñ multũ trũcate,& ꝯfuse locutus
est.Et p ista opi.põt adduci rõ q̃.s̃.allegaui,qa qñ exheredatio est
minus rite fcã hẽ p pteritione , sed si pr̃ est pteritus nõ habemus
de iure antiquo,vel nouissimo tex.dicẽtẽ ꝙ testm̃ sit nullũ,sed so
lũ,ꝙ ꝯpetat bo.po.ꝯtra.ergo pr̃ nõ poterit intẽtare ius dicẽdi nul
lũ.& sic vr̃ in pdicto suns sustẽtabilis hæc opi.Tñ si vellemus sustẽ
tare cõem opi.s.ꝙ qñ pr̃ est pteritus,vel exhẽdatus sine cã hẽat ho
die ius dicẽdi nullũ,oportet dicere ꝙ iura nouissima recipiãt iter
pretationem

preta tionem & distinctionem per leges antiquas.l.sed & posteriores.ff.de leg.no.gl.& clarius ibi Bar.in l.sciendum in prin.ff.q satis.cog.Ergo cum hodie inductum sit formaliter qđ in præteritione,& exhæredatione patris debeat exprimi causa in testamēto,& iura antiqua dicant qđ vbi non seruatur forma tradita lege actus sit ipso iure nullus.l.cum hi.§. si prætor.ff. de transac. ergo tex. in d.§. si tales. in ver.rescisso. debet intelligi ipso iure a lege quando non est seruata forma legis idest non est expressa causa. Quando autem est expressa intelligatur rescisso,idest per remedia rescissoria,facit in simili tex.in d.l.ij.in glos. ff. de offi. pcō. & ista est communis opi.vt patet ex no.per doc.hic & maxime per Cy.qui in prima & secunda questio. tenet illud idem ꝗ tenebat Bar.in patre etiam prȩterito cum causa scilicet qđ si pater est prȩteritus cum causa a filio in potestate, testamentum sit nullum. Addit tamen Cy.qđ si probaretur per hæredem causam præteritionis esse veram tunc testamentum valebit sicut econtra ſm eū quando filius in potestate præteritus cum causa testm̄ est nullū si causa non probetur.sed si causa probetur testm̄ est validum vt in d.§.siue igitur.Sed opin.Cyn.inquantum vult qđ si probetur causa testamentum sit validum vbi aliàs esset nullum causa non probata non videtur vera vt dixi in auc. non licet. & istam auctoritatem Cy.adde his quȩ dixi ibi quibus etiam adde qđ Iac.But. hic tenet qđ in filio in ptāte p̄terito nihil sit immutatū p iura nouissima quo ad rumpendum testamentum. & istam opi. ibi tenui.¶†Iuxta prædicta tangit etiam Imo. in d.l.filio præterito.q a dictum est.s.ꝗ in filio milite testante in castrensibus. quid econtra patre milite testante in castrensibus, an si præterea scienter filium,vel exhȩredet testamentum hodie subiaceat querelȩ?& dicit qđ communis opi. sit qđ sic,per d.§.& hic quidem, cum seq. & tenet gl.in l.fi.s.de inof. test.& in rub.ff. si quis a pa.sue.ma.cū concor. Tamen dicit qđ in contrariū facit,quia ille tex.qui corrigit iura antiqua.s.d.l.fi.s.de inoffi.tes.cum si loquitur solum in filio testante,ideo non debet fieri extensio econtra ad prēm militē testantē cū in correctorijs non fiat extensio ex idētitate vel maioritate rationis.auc.quas actiones.s.de sac.san.ecc. & ibi not.qđ in l.cū.is.§.j.ff. de do.cā mor. Sed ad hic potest rn̄deri qđ in correctorijs fit extēsio ex identitate, vel maioritate rōnis qn̄ sumus in correlatiuis vt est tex. in l.fi.in princ.j.de indic. vidu. toll.& ibi no.Bar.¶†Item in correctorijs fit extensio vbi aliter resultaret absurdum nisi extensio fieret.ar.l.scire oportet. §.aliud. ff. de excu. tut.Ita expresse no.Imo.in l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.vbi ad hic inter cætera adducit no.per gl. in cle.fi.rescrip.Sed absurdum eē videtur qđ patre præterito vel exhȩredato in testamento filij testatoris in castrensibus daretur querela per d.§. & hoc quidem. cum seq. Econtra vero non daretur filio , cum magis debeātur hæreditates parentum filij quàm econtra.ff. vnde libe.l. scripto. Vbi autem miles præteriret ignoranter filium an tunc testamentum sit nullum,quia talis præteritio vim non habet exhæredationis dixi post Bald.& Ang.in l.sicut certi.s.de tes.mil.¶†Expedita gloss.per quam declaratur tex. iste in prima parte est videndum pro declaratione secundæ partis tex. dum dicit quantum ad institutionem an per istum tex. hodie conseruetur institutio in re certa vel non.de quo dic vt per Bartol. & alios hic, & in l.filio præterito.& in l.ex facto proponebatur.ff.de hære.insti. & per Ange.in auctorita.vt cum de appe.cog.§.fi.& per Imol.in repe.l.j.§.si ex fundo.ff.de hære.insti.& in c.Raynutius.de test.& communis opi. est illa quam tenet Barto.& licet Bald.hic videatur velle per oo.per gloss. in l.liberis.ff.de dolo excep. quod nullo modo conseruetur institutio in re certa facta in persona filij , quia secundum eum non sufficit filium esse institutum,nisi instituatur in testamento, quia oportet filium habere iure institutionis directȩ,quæ fieri non potest in codicillis iuxta. l.ij.j.de codicil. non puto hoc esse verum. Nam posito quod tao Bald. esset vera qđ non affirmo, & pendet ab his quæ dixi post Bald. in l. hac consultissima.§. si quis autem supra. de test. per istam auctorita.confirmantur etiam ea quæ non poterant relinqui nisi condito testamento vt tutelȩ.vt.d.§.siue igitur.cum sequen.& tamen tutela non potest dari nisi in testamento, aut codicillis confirmatis testamento.l.iij.cum ibi no.ff.de testa.tute.quo casu perinde est ac si in testamento data esset . l. asse toto.ff. de hȩre. insti.& expresse vult Barto. hic in ver.quæro.dicitur hic,qđ conseruātur etiam ea, quæ non poterunt relinqui nisi in testamēto, ergo conseruabitur dicta institutio filio in re certa.¶ Item etiam videndum est verum etiam substitutio pupillaris [a] conseruetur per istam auct. de quo dixi post Bartol. & alios in l. j. §. fina. ff. de vulga.& pupilla.¶†Quid autem in fideicommisso vniuersali specifice relicto testamento an conseruetur [b] per istā auc.adeo quod filij succedentes ab intestato rupto testamento teneant fideicommissum restituere fideicommissario , communis opi. est qđ sic,vt per gloss.& doc.in l.ita tamen.§.quoties.ff.ad Tre.& ita sentit gl.iuncto tex.in l.eam quam.j.de fideicom.in gl.in ver. traditur in quarta solu.ibi posita & per Bar.& alios hic,& p Bal. in l.j.s.de inoffi.tes.& in l.si cum vel in vtero.s.de tes.mil.& Ang. in §.fi.in corpore vt cum.de app.cog per Pe.de Anc.in consi.183. incip.Ex themate prȩdicto elicio tria dubia &c. ¶†Et iuxta hoc quærit Barto.hic quid si Titius hæres institutus fuit grauatus de restituendo hæreditatem per fideicommissum Sæyo sub conditione.si ipse hȩres decesserit sine liberis , & contingit institutionem euacuari ex causa præteritionis vel exhȩredationis,& sic fideicōmissum sit restituendum per ipsum filium præteritum succedentem ab intestato an debeat attendi verum institutus decedat sine liberis an vero ipse filius præteritus decedat sine liberis,& concludit qđ debet attendi an decedat hȩres scriptus sine liberis,quia conditio cohæret personæ hæredis scripti ergo eius persona debet attendi siue habet hæreditatem hæres scriptus, siue non,& mouetur maxime per.l. peculium.§.fin.& ibi etiam vide Bar.ff.de leg.ij.Adducit tamen in cōtrarium. l. si quis vsumfructum.ff.de vsufr.leg. & dicit qđ responsio ad illum tex.apparebit si bene aduertatur,nam responsio est qđ ibi mutata fuit persona , quia ibi vsusfructus ex voluntate testantis fuit translatus in fideicommissarium ideo persona fideicommissarij attenditur quia tunc vsusfructus personȩ suȩ cohærebat . Sed in quæstione nostra conditio semper cohæsit personæ Titij,ideo persona eius est attendenda,& adde Ang. in d.§.fi. in auc.vt cū.de appel.cog. & doc.hic etiam communiter transeunt cum Bart. & aliam quȩstionem huic cohærentem vide per Bar.& alios in l.qui filium.§. si quis seruum.ff.de hære. insti. Prosequitur etiam Bar.hic , & in d.l. filio prȩterito. quȩ sint illa alia quæ conseruantur per istam auc.rupto testamento ex causa prȩteritionis,vel exhæredationis vide etiam per Bal.in l. licet.s.de pac.& in l.ij.j. quibus res iudi. non noce.¶†Ex quæritur hic incidenter Barto.in d.l.filio.vtrum illud qđ causa conditionis implendȩ erat a legatario dādum hȩredi instituto dari debeat filio prȩterito succedenti ab intestato, & remittit se ad id qđ colligitur in l.is cui.de condi.inde.& l.qui hȩredi.§.j.ff. de condi.& demonstr. quæ iura loquuntur in casibus satis diuersis a casu nostro Saly. simpliciter hic dicit quòd debet dari præterito a quo legatarius debet legatum recipere , & pro hoc dicit esse tex.apertum.in l.is cui in potestate.§.j. ff.de leg.prȩstan.& istam opi. etiam tenet Imo. in d. l. filio præterito per d.l.is qui in potestate. quam dicit esse singularem & non esse alibi præsertim inquantum ibi dicit idem esse de eo qđ causa conditionis implendȩ dari debeat extraneo per illum tex.reprehendit opinionem Fran.de Ramp. qui aliter distinguebat vt ibi per eum . Tangit etiam Bartol. hic an legatum relictum filio præterito conseruetur per istam auc. & de hoc fuit dictum in l. maximum.post glo.j.s.eo.¶†In gl.fi.in princ. magis communis conclusio est qđ in casu huius auc.petantur legata actione ex testamento [c] maxime per tex. in d.§.siue igitur.cum seq.in ver.tanquam non rescissum.& per alias rationes de quibus plenius per Bartol.& alios hic,& maxime per Bald. & per Bartol. in d.l.filio præterito.in d.l.j.in viij.q.ff. de iure codi. Sal. tamen hic concordat. opi. scilicet quòd aut testamentum erat ipso iure nullum, & tunc petantur condictione ex lege. Aut erat validum , sed rescindendum,& tunc actione ex testamento,nam secundum eum tex.in d.§.siue igitur solum loquitur in hoc secundo casu vt patebit ibi in verbo. tanquam non recissum, sed per hȩc non recedo a communi opin.per rationes doc. Et non ob. consideratio Sal. quia dum tex.in corpore loquitur de recessione accipitur diuersimode idest ipso iure quando a principio testamentum fuit nullum, & etiam intelligitur de rescissione per remedia rescissoria quando testamentum fuit validum vt in superioribus sæpe dixi , & hæc disputatio est vtilis ad quæstio. quam vide per Bartol. hic, & in d.l. filio. & Bald. hic . ¶†In ead. ibi sed pone &c.gloss. quærit an & quando legata relicta sunt in testamento rupto ex causa præteritionis,vel exhȩredationis si in ea est adiecta clusula codicillaris petantur legata etiam tunc directa actione ex testamento prout petuntur per istam auct. quando est

ADDITIONES.

a ¶Pupillaris. Vide bal.cons.93.iij.li. Vbi dicit ꝙ si substitutio sit instituto conseruatur,si autem præterito non conseruatur. Lu.Rom.consi.180.dicit glos.extra ord.in c.si pater.quod sequitur Dy.& vide eundem consi.415. Ang. consi.99.

b ¶Conseruetur. Vide Bald.consi.109.vbi dicit esse tex.no.& Iac.de Are.in l.generaliter,de fideicom.lib.§.ex testamento.Ro.consil. 181. Ancha. consil.144. Ange.consi.180.

c ¶Ex testamento,De hoc per Ange.consi.174.

genere de posthumo cogitasse, vbi dixit, idē tenet Imol. in d.l. filio præterito. p.d.l.si cū nullū. Et qa vř in genere cogitasse &c. vt dixi.s̄. Et dixit q̄ in hic aduertet consulere ꝯ Bar. & ibi pluribus modis r̄ndet ad l.sicut certi. & ad.d.l.si vnq̄. vt per te videre poteris. Et inter cætera vř r̄ndere ad d. l. sicut certi. q̄ ibi ob fauorem concessum a lege personę militis validat̄ testm̄, qui fauor vř cessare qn̄ ignoranter p̄terijt miles eum tunc non videatur esse fauor militis, q̄ eius filius præter eius voluntatem excludat̄, vt ibi. Sed in q.nostra vř esse de mente testantis excludere filiū, & grauare eum per fideicommissum deducta lt̄ima, vt importat clausula codicillaris ḡnal̄r apposita p̄ verba futuri t̄pis, vt ē ōnsum.s̄. Et ista opi. vř fuisse de mente antiquorum doc. Iac. de Bel. Dy.& aliorum, quos refert. Bar. in d.l.j.in vj.q.& Spe. in d.ver. item vide Old. in cōl.149.inci.sn p.j.q.&c.qa absolute dicebāt, q̄ clausula codicillaris apposita per verba futuri t̄pis operatur repetitionem fideicōmissi vl̄is ab inte.rupto testō agnatione posthumi præteriti nec distinguebantur inter p̄teritū sciēter, vel ignorāter. Miror tn̄ q̄ doc. nostri non faciant mentionē de ꝯsi. Bart. in c.qdā noie Lapus &c. vbi latius reassumpsit istā.q.& tenet opi.qnā tenuit in d.l.j.& pro hic etiam adducit in simili.l.ex facto.in prin.ff.de vul.& pup. vbi dicit tex. non esse verisimile principē, aut testatorē cogitasse de illo casu exclusionis nasciturorū ad idē ēt adducit l.pe.ff. de iu.codi. vbi fm eū probatur, q̄ non est verisimile testōrē sua bona alijs reliquisse si de filijs cogitasset. Et r̄n. Bar. ad.d.l.si q̄s cū nullum. cum si.q̄ ibi testator in codic. expresse voluit legata deberi a quoq; qui sibi esset futurus hæres. Vnde ibi decedendo testator sine testō vř tacite sibi posthumum relinquere hæredē ab intesta. vt ibi dicit in tex. l.ꝯficiuntur.eo.ti. in prin. non mirum si vř eum legans relictis in codicillis onerare. Sed in q.nostra posthumus non fuit institutus, sed præteritus, & sic non vř eū fideicōmisso vel legato grauasse. & istam opi. sequitur etiam ipsemet Bal. in l.si totes.s̄.de inoffi.do.& ibi dicit se ita ꝯsuluisse sequendo opi. Bart. sed certe hæc r̄nsio data per Bar. ad l.si q̄s cū nullū. non vř sufficiens, qa dico, q̄ in q.nostra, licet posthumus sit prçteritus in testō tn̄ per illā clausulam codic. vř testōr velle ab intest. relinquere hæredem posthumum si ꝯtingit testm̄ rūpi, sicut qn̄ nullo testō ꝯdito fecisset in codicillis cū p̄ clausulā codic. videantur vocati venientes ab inte. vt d. l. ex testō. & ad d. l. ex ea. & vtrobiq; no. iun ēta. l.ab eo. C. de fideic.liber. qn̄ simpl̄r facti sunt codicilli. & ideo non vř posse sustineri opi. Bart. ꝯ quā ēt aliàs cōsuluit nec ob.tex.in d.l.ex facto qui loquit̄ in casu valde diuerso, & ibi nullo mō apparebat testōrē in genere cogitasse de nascituro, sed hic sic. Non ob.l.pe. de iure codic. qa ibi legata fuerunt noiatim relicta a filio iā nato, nō mirū si nō debent̄ ab alio, secus qn̄ opponitur cl̄a codic. per q̄ ḡnal̄r vř grauari quilibet successurus ab intest. ista probantur in l.j.§.fi. & ibi no.ff.de leg.iij.& d.l.si q̄s cum nullum.& no. Dy.& Bart. in l.cū př.§.cum exnmaret.ff.de leg.ij. In hac.q.etiam Ange. in l.j.ff.de iure codic. simpl̄r refert opi. Bar. & dicit, q̄ illa opi. procedit si testōr, nec in genere, nec in spē cogitauit de posthumo, secus si saltē in genere, arg.d.l. quę iure militari.& fortasse voluit sentire Ang. q̄ qn̄ testōr non fuisset certus de posthumo sed dubitasset tunc non h̄ret locū opi. Bar. quasi videatur in genere cogitasse de posthumo ex quo de eo dubitauit vt dicit Ang. hic in alia qō. ipsemet Ang. in l.idē erit dicēdū.ff. de testa.mili. in hoc artic. dicit, q̄ rupto testō ex cā p̄teritionis posthumi ignorāter p̄teriti nō operat̄ aliq̄d cl̄a codicil., put dicit Bar. & hoc intelligit Ang. ibi esse verum ēt si post testm̄ viuo testōre posthumus nascatur, & testōr superuixerat magno t̄pe, & non mutauerit testōr nisi coram quinq; testibus diceret se velle in eadem voluntate decedere, quia tunc ex hac voluntate noua conualescit cl̄a codicil. & dicit, q̄ ista probantur in d.l. idem erit dicēdū, & istud ēt sequit̄ Ang. in suo ꝯsi.106.inci. ista q.principl̄r h̄et duo puncta & melius in ꝯs.317.inc. Pet. fecit testm̄ &c.& istud vltimū ēt voluit Bar. ī d.suo ꝯsi. vbi dicit, q̄ nihil refert, q̄ superuixerit tanto t̄pe testōr post natiuitatē posthumi, q̄ potuisset mutare testm̄ si voluisset fm eum, quia ista alle. tollit̄ in casu ꝯsultationis suæ per l.iij.s̄.de inoffi.test. vbi posito, q̄ talis coniectura esset attēdenda tn̄ tūc assumit̄ qn̄ alij sunt filij instituti, secus qn̄ sunt ex̄nei. vt ibi patet in fi. put erant in casu consultationis suæ. Et probatur etiam hic fm Bar. per rōnē, qa dato q̄ testōr voluisset expsse, q̄ illud q̄ ꝯtinebat̄ in testō effectū h̄ret, tn̄ ista voluntas, & declaratio non erat legitima, qa non erat facta coram sollenni numero testiū, attēto q̄ p̄cedēs vltima volūtas fuerat rupta agnatione posthumi, & p̄ hic ēt pōt allegari bonus tex. in l.j. cū gl. in ver. l?is.j̄.de codic.& ista opi. ēt p̄bat̄ si bn̄ inspiciat̄ in l.tractabatur.ff.de test.mil. Tn̄ in hoc ꝯriū tenuit Iac. de Bel. in dispu.inci. q̄rit̄ quare př, vel mř &c.q̄ ponit post.l.iij.s̄.eo. vbi concludit, q̄ si testōr posthumū nasciturū ignorāter p̄terijt adiecta cl̄a codi. distinguendū est. Aut culpa aliqua aūt negligentia potest testatori ascribi: vt quia post ꝯditū testm̄ sciuit natū eē posthumū, & mutare potuit testm̄, & nō fecit, & tūc cl̄a codi. op̄atur effectum suū alle. l.j.§.sciendum, ver. sed eius. & l.si ita fuerit fideicōmissum.ff. de leg.iij.& d.l.ḡnal̄r.§.ex testō.& l.iij.s̄.de inoffi.test. Si vero culpa testōri nō potest imputari, tunc ꝯcludit, q̄ cl̄a codici. operatur quo ad legata, & fideicommissa particularia per. d.§.ex testō.d.l. si ita fuerit & l.fi.ff.de hęr.insti. sed quo ad fideicō. vl̄e nō op̄atur qa non est verisimile, q̄ voluerit testōr filium h̄re tm̄ tertiam, & ex̄neum h̄re totum residuū ar.l. cum acutissimi.j̄. de fideicō. & d.l.iij. Pau.de Ca. in l.j.j̄.ti.j.& in suo ꝯsi.59.inci. Præclarus, & egregius doc. in ꝯsi.seq. sequitur p̄ oīa opi. Bal. ꝯ Bar. & subdit q̄ ēt dato, q̄ opi. Bar. esset vera tn̄ non procedat vbi testōr post natiuitatem posthumi superuixisset tm̄ q̄ commode potuisset mutare, testm̄, & non mutauit, qa vř decere velle cum prima voluntate p̄ id q̄ no. glo. in l.athlet.ę.§.dat remissionē.in versi. nisi post.ff.de excu.tut. Sed ipsemet Pau.de Ca. in consi.58. inci. Bart. de Peru. &c. dicit, q̄ opi. Bar. in d.l.j. vř sibi æquissima q̄ tn̄ ipse limitat non h̄re locum quo ad legata quæ verisimiliter in oēm casum fecisset vt puta legata pro anima, nam tunc etiam si posthumus sit ignoranter præteritus debentur talia legata per clausulam codici. Et subdit q̄ vbi testōr post natiuitatē posthumi superuixisset tanto tempore q̄ potuisset commode mutare testm̄, & illud nō mutauit, q̄ tunc clausula codici. haberet effectum, quia ex quo non mutauit præsumitur decedere voluisse cum eodem testō, & illā clausulam codici. operari effectum suum per id qđ no.gl. in d.§. dat remissionem, & per. d.l. tractabitur. & per d.l.iij.& per id qđ no. Bar. in l.j. in pe.q. secundi effectus.ff. de vulg.& pup. sed certe in d. legibus non probatur qđ postquàm testamentum est ruptum reconualescat ex hoc solo, quia testator ruptum testamentum non mutauit, licet mutare potuerit nisi aliter testator solēniter declararet voluntatem suam prout.s̄.probaui. De hoc articulo [a] etiam tangit aliquid Pau. de Ca. in d.l.sicut certi. & refert opi. Bar. in d.l.j.& subdit q̄ potest subesse præsumptio q̄ voluerit testator legata præstari etiam quando ignoranter præteritio facta est puta si essent parua legata ad piā causam quę cōsueuerunt fieri etiam filio existente instituto si autem legata essent magna tunc distinguit [b] q̄ aut instituerat extraneum hęredem, & tunc legata non debentur, & ita procedit dicta opi. Bar. per d. l.si vnquam. Aut instituerat alium filium, & tunc legata debebūtur, quia sicut voluit illum grauare, ita & alium quem ignorabat habere, quæ consideratio in hoc dicto vltimo videtur contra.l. pe.ff.de iure cod. Et pro differentia quam facit Paul. de Cast. an legata sint magna, an parua, adde no. per Bart. in l.fi.ff.de hęr.insti. & in d.l.demonstratio.§.j.in iiij.q.ff.de condi.& demon. Et quicquid isti dicant conclude esse veram tanquàm magis communem opi. Bald. & sequa. contra Bartol. etiam si testator non superuixisset magno tempore, vt est ostensum.s̄. & contra Bartol. etiam tenet Raph. Cu. in l.j.& in l. si quis cum nullum. in prin. 15 per illum text. ff. de iure codicil. ¶ † Extra gloss. est videndum an ista auc. locum habeat in præteritione paterna quantum ad conseruationem legatorum, & similium in quo variæ fuerunt opi. quas hic refert Bartol. in .j. oppon. & magis communis opin. est quod sic, tamen disputando sanè posset sustineri opi. contrarium tenentium, quam post antiquos sustinet Imo. in d. l.filio præterito. & Benedi. de Plum. in l. vxorem. ff. de manu. test. & etiam Fulgo. hic pro qua opin. etiam consuluit Oldradus. [c] in consilio.cxxxviij. incipien. Thema tale est, durantes habens

ADDITIONES.

a ¶Arti. Old. consi. 118. tenet q̄ hic auc. non h̄eat locum in præteritione post, & an legata debeantur rupto testō præteritione posth. vide Ang. consi. 75. Bal. consi. 440.j.li. Bar. consi. 204. inci. secus. & consi. 210. inci. oē. illud. q̄ alias consului, & adiutores meos docui. & per Lu. Ro. consi. 122. consi. 181.

b Fran. Cur. ¶ Tunc distinguit. Adde tn̄ q̄ ista distin. Pau. de Ca. sequutus est. d. Fran. de Are. in l. Titius. ff. de li. & posth. & in suo consi 91. inci. in xp̄i noie. & ita ēt consuluit excellēs præceptor meus d. Bar. Soz. in consi. suo q̄ inci. testamentum præmissum agnatione posthumorū ruptum sequendo præceptorem suum d. Fr. Ar. in d. consi. & adde q̄ ista distin. an fuisset relicturus, vel nisi cogitasset probatur ex his quæ ponit Bar. & post eum Io. de Im. in l. demonstrō. §. q̄ autem. ff. de condi. & de illa. q. verum si causa adiecta in legato est falsa legatū nō debeatur, & hanc dis. attenta Bal. hic in j. opp. & adde q̄ p̄fatus do. meus in d. consi. iuxta si dicit fm hanc di. vidisse consultum in terminis. l. si nunq̄. j̄. de renoc. do. q̄ si donet maior ps vel dimidia vel aliqua res pecularis ascēdēs ad dictam æstimationem, vel alis res quæ non donasset si filios se h̄re cogitasset tunc habet locum. d. l. alis secus, & ita consuluerunt oēs doc. Peru. & ēt aliqui Senen. & ienis iudicatum fuit quæ no. quia digna.

c ¶Old. Adde eun. consi. 171. inci. thema tale est, Titius cōdidit testamentum. Ang. consi. 24. & 183.

habens filios &c. fundamentum eorum esse vr̃ text.in d. §. siue
igitur.in vers.exhæredans.vbi pater ꝙ tex. dum tractat de conser
uatione legatorum non loquitur de præteritis, sed de exhæreda
tis,ad ea quæ pro communi opin.adducunt̃ respondet satis late
Imo.in d.l.filio sustinendo communem opi.potest dicere ꝙ im-
mo habet locũ in præteritione paterna. Nã sine dubio tex.iste.
& d.§.siue igi.ĩ vers.sinaũt.hæc obseruata hẽt locũ, qñ fuit exhæ
datus a pr̃e sine exp̃ssione cãæ, q̃a tũc legata ꝯseruant̃, vt hic in
gl.j.& late ꝑbat Bar.hic in ver.expediti sumus de ꝯrijs circa ver
bũ ꝑteritionis &c. Sed ita est,ꝙ illa exhæredatio facta sine cã tan
quã nõ solẽnis haberi dẽt ꝑ ꝑteritione pr̃ua.l. nõ putauit.§.non
quæuis.ff.de ꝯta.& dixi.s.ergo tex. in d.§.siue igi.t hẽt locũ in pte
ritione pr̃na.& ad istud argũ nõ reperio sufficiẽter rñsum.Et ad
tex.in d.§.siue igit. in verbo exhæredatis. rñde vt ꝑ Bar. in d.l.fi-
6 lio ꝑterito.¶ Iuxta hoc est videndũ an hæc auc.hẽat locũ si de-
scendens fuerit ignoranter præteritus ab ascẽdẽte,in quo Bar.hic
& in d.l.filio ꝑterito.tenuit ꝙ nõ,& ita ẽt tenuit ipse in ꝯs.s. alle-
ga.ꝑxime.& seq̃t hic idẽ Bar. in repe.l. in suis.de lib.& posth.&
l.ij.§.j.ff.de ꝯdic.indebi.& Ang.hic cũ aliquali distinctione de q̃.
j.dicã,& istã opi.ẽt sequit̃ Ang.in l.j.s.de bo.pos.ꝯta. & in l.mili
tis codicillis.§.miles in supremis.ff.de testa.mil.& ibi dicit,ꝙ ista
fuit origi.opi. Oldr.q̃ ẽt est sequutus Nic. de Mat. vt refert Bald.
h.c,& in l.ij.j.de codi. & mouent̃ isti per.d.l.sicut certi.& per.d.l.
si vnq̃.& per.d.l.pe.ff.de iur. codic.& ar.l.cũ acutissimi.j.de fidei-
cõ.pro hoc etiam adducit tex.in d.§.siue igit. in §.finaũt hæc ob-
seruata.in ver. falsis accusationibus. & in ver.circũscriptione in-
ducendo vt hic ꝑ Bar.plenius,& ita ꝯsuluit Pe. de Anc. vt refert
Im.in d.l.filio præterito.Et hoc procedit etiam in legatis relictis
ad pias causas, quia non ꝯseruabuntur, qñ filius fuit ignoranter
præteritus,vt per eadem iura concludit Bart.in repe.l.j. s.de sac.
san.eccl in ver.ij.quæro an legata relicta ad pias causas vitientur
ex cã præteritionis, & ꝯriã opi.tenet Bal.Sal. & Ful.hic.& Sal.in
l.j.j.ti.j.& Frã.de Ramp.hic,& in rep.d.l.filio ꝑterito.Et ibi hic te
net Imo.vbi dicit,ꝙ istã partẽ tenuit gl. sin.in l. vxorẽ. ff. de ma.
test.in gl.fi.iuncto tex.quã ẽt ad hoc all.Sal.Et rõnes principales
quæ faciunt pro ista op.vĩr esse istæ.s.ꝙ iste tex.loquitur indistin
cte,ergo indistincte dẽt itelligi.l. de ꝑtio. ff.de publi.& spãlius vr̃
hæc opi.ꝑbari per.d.l.si quis cum nullum.in prin.& ꝑ d.l.intesta
to.vbi legata relicta in codicillis debentur etiam si post codicil-
los ex improuiso nascatur posthumus.Item quia ratio huius auc.
est fauore conseruandæ voluntatis testatoris,q̃a rõ hẽr locum in
vtroq; casu postq̃ testator absolute legata reliq̃t. Pro ista opi.ẽt
facit tex.in præalle.§.siue igit. ibi dũ dicit ne aliq̃ circunscriptio-
nẽ liberi patiant̃ &c.assignat vnã rõnẽ q̃ conuenit ẽt ignorãter ꝑ
teritis,q̃a ẽt circunscriptio esse dr̃ qñ quis re ipsa fraudat̃, seu ex
cluditur sine proposito excludẽtis.l.itẽ si pretio.§. si cum gl.ff.lo
ca.saltem largo sumpto vocabulo, vt ibi no.gl.& attento ꝙ tex.i
d.§.siue igitur.dicit anteq̃ circunscriptionẽ &c.denotat̃ ob illud
verbũ,aliq̃,qđ voluit comprehẽdere vtranq; circunscriptionẽ.s.
illam quæ scienter fieret cum proposito fraudandi,seu excluden
di filiũ,& illã q̃ fit est re ipsa sine aliquo proposito excludẽdi fi.
liũ.¶ Sicut in simili dicemus, ꝙ licet appallatione partis intelli-
gat̃ de dimidia,tñ fallit qñ in dispõne esset adiectũ hoc verbũ ali
qua pars,q̃a tũc cõprehẽdit̃ q̃cũq; pars vt est gl.no.in cle.j in ver.
aut eorum parte de foro.ꝯpe.& ꝑbat̃ in l.Gallus.§.in oĩbus.ff.de
lib.& posth.& ꝑbat Bal.in c.j.in §.j.in ti.de ꝯtro.inuers.& in l.j.s.
de inoffi.do.Et ꝙ tex.in d.§.siue igit.possit intelligi,ẽt de circun-
scriptione quæ fit iñ re ipsa, voluit Bar. hic, in vers. oppono.de
l.ij.s.eo.Item pro ista opin. facit tex.in §.hoc autem disponimus
in corpore,vt cum de app.cog.ibi dum tex. dicit ad testatorũ in-
iuriã &c.vbi Imperator loquendo in rẽ, vr̃ ꝑuidere aduersus in-
iuriã,q̃ re ipsa illata esset filio, nõ aũt aduersus solã iniuriã q̃ ex
proposito inferetur a testatore,q̃a Imperator loquutus fuisset in
personã, & dixisset ad testatoris iniuriam &c. Sed clarum est, ꝙ
filius ignoranter præteritus dr̃ re ipsa iniuriatus, ergo &c. & istã
opi. ẽt sequutus est Bal.in repe.l.j. de sac.san.eccl.Et ibi dicit hoc
esse verũ,qñ testator per inaduertentiam , vel ignorantiã ꝑterijt
filiũ al.d.l.vxorem.l.cum mater.in prin.ff.de inoffi.test.& q̃a ista
auc.ẽt habet locũ in posthumo,de quo testator diuinare non po
tuit vt no.in l.j.j.ti.j.cũ si. Sed vbi apparet, ꝙ ꝑ errorẽ fuisset in-
ductus ad legandum non legaturus si sciuisset hr̃e filium tũc sa
tet Bal.ꝙ legata nõ deberentur arg l. fi.ff.de hær.inst.& ad allega
ta ꝑ prima opi.rñdet̃ primo ad l. sicut certi,ꝙ ibi tex.expresse di
stinguit inter scientẽ,& ignorãtẽ, sed tex.noster indistincte loq-
tur.Et rõ diuersitatis esse põt , quia si ibi,testm̃ valuisset qñ filius
erat ignorãter præteritus remansisset ibi filius destitutus omni
remedio.Quia nõ poterat illo tp̃e q̃relari vel ꝯtabulari testm̃ mi
litis,vt dcm̃ fuit in gl.ij. ¶Sed in casu huius auc. testm̃ irritatur,

quo ad hæredis institutionẽ , & sic filius habet hæreditatem , in
qua ad minus erit legitima q̃ non extenuatur per legata, sed so-
lũ ꝑ æs alienũ,& funeris impensam.l. Pap.§. quarta.ff. de inoffi.
test.¶ Non ob.tex. in d.l.si vnq̃. q̃a ad illã pluribus modis rñdet
Bal.Sal.& Ful.hic & Im.in d.l.filio.quorũ rñsiones ꝑ maiori par
te reprobantur per Bar. in l.j.s.de inoff.dõ.vñ tutior rñsio esse vr̃,
ꝙ hic per ꝯseruationẽ legatorũ nõ poterat ꝑiudicari filio saltẽ in
ltĩma vt.d.§.quarta.¶ Sed per donationem si diceremus eã non
reuocari præiudicaretur filijs,q̃a ltĩma non haberent,vel saltem
minorem ltĩmã haberẽt,q̃a esset diminuta per illam donationẽ
vel ibi loquit̃ in actu q̃ nõ poterat retractari ꝑ donationẽ. l.ij.c.
ti.Secus in legatis q̃ poterãt retractari ad placitũ testatoris.Et ꝑ-
pterea, q̃a maius periculum erat in ipsa donatione irreuocabili
iõ lex plenius ꝑuidet in casu illo,q̃a vbi maius periculũ ibi cau-
tius est agendũ.c. vbi periculũ. de elec.in vj.& in l.j .§.sed si q̃s.ff.
de carb.edi.Et illa lex exorbitãs a regulis iuris cõis nõ debet ex-
tendi ad aliũ casum,ꝑsertim qñ nõ est oĩno eadẽ rõ.l. si vero.§.de
viro.ff.sol.ma.& maxime ne corrigat̃ id qđ hr̃ i d.l.si q̃s cũ nullũ.
Vel sm̃ Bal.in repe.l.j.de sac.san.eccl.& in l.si cũ vel in vtero.s.de
test.mil.vbi loquitur in donatione quæ æquipollet institutioni
directæ,q̃a donatarius,sicut hæres capit directo a testatore,vñ si-
cut dicta hæredis institutio vitiatur vt hic ita ẽt illa donatio , sed
nos loquimur in legatis,& fideicõ.q̃ quis capit de manu hæredis
sed certe solo hæc vltima non vr̃ tuta,q̃a hæredis instõ facta in re
certa cõseruat̃ per auc. istam sm̃ cõem opi. vt dictum fuit.s.& tñ
institutus in re certa capit de manu propria , vt per Bal.in l.ex fa
cto.ff.de hær.insti.Itẽ legatarius potest capere manu propria si si
bi licentia data est in testõ.l. Titia cum testõ.§.j.ff.de le.ij.Nõ ob.
l.pe.ff.de iu.codi.q̃a rñde, vt dixi.s.in q.de clausula codi. Nõ ob.
d.l.cum acutissimi.q̃a ibi lex loquitur in fideicõ. in quo sp̃ intel-
ligitur ꝯditio si decesserit sine liberis , & hoc in re in qua aperte
cõstabat,q̃a testator ꝑdilexerat filium cæteris , q̃a illã rẽ filio reli
querat,ita ẽr vr̃ diligere nepotẽ ex filio in illa re magis q̃ extraneũ.
vt ibi,sed hic non apparebat, ꝙ quo ad legata ꝑuixisset filiũ ẽt si
de eo notitiam habuisset,vnde satis est, ꝙ in omnẽ euẽtũ consul
tum est filio quo ad hæreditatem, q̃a vitiatur hæredis institutio.
Item illa lex quæ est exorbitans a regulis iuris cõis,& quæ loqui-
tur in re iam acquisita filio non debet extendi ad casum nostrũ
ĩ quo tractamus de eo,qđ nunq̃ fuerat acquisitum filio,& facili
retinetur iam acquisitum q̃ si de nouo acquiratur , ar.l.patre fu-
rioso.ff.de his qui sunt sui vel alie. iur. & in c. quemadmodũ. de
iureiu.& & l.seruus.s.de pac.iuncta.l.fi.de acqui.pos.Nõ ob.tex.
in d.§.siue igitur. in verbo falsis accusationibus. q̃a rñdet ꝙ ĩ eo.
§.alia ponitur ratio in vers. aliquam circunscriptionem &c. quæ
conuenit qñ filius esset ẽt ignoranter præteritus, vt probaui.s.ꝑ
illud verbum aliquam.Et satis est militet vna ex pluribus ratio-
nibus in l.positis,vt in d.l.positis, vt in d.§.affinitatis.isti. de nup.
& per gloss.in l.libertorum.§.notabitur. cum vulga.ff. de his qui
not.infa.Et de hoc artic.etiam vide per Bal.in d.l.filio præterito.
vbi formaliter tenet opin. Barto. nisi legata essent facta ex qua-
dam necessitate , puta pro male ablatis, quia illa præstabuntur
etiam si filius fuisset ignoranter præteritus , quia verisimile est,
quòd illa reliquisset etiam si sciuisset se filium habere , quia pri-
ma charitas incipit a se ipso.l. præses. supra de seruit. & aqua. &
anima cunctis rebus est præferenda.l.sancimus. la.j. s. de sac.san.
eccl.& dicit hoc esse verum vbi testator nullum alium filium
habuisset.Sed si alium filium habuisset quem instituisset tunc di
cit ꝙ legata omnia deberentur,quia postquam vnum grauat ve-
risimile est ꝙ etiam alium grauasset si eum habere sciuisset. ar.l.
Titius. §.j.ff. de lib. & posth. Et hoc nisi nominatim legata reli-
quisset a filio instituto, quia tunc haberet locum tex.in d.l.pe.ff.
de iu.cod.Et ad hoc etiam vide no. per Ang.in l.j.ff.de iur.cod.&
Bal.& Ang.in l.Titius in prin.& Bald.in l.ij.§.j. ff. de cond.inde.
De hoc art.vide etiam Bald.in d.l.si cum vel in vtero . Et ibi vide
tur velle ꝙ opi. Barto. procedat in fideicommisso vniuersali in
iuncto hæredi scripto , quia illud non conseruabitur rupto te-
stamento ex causa ꝑteritionis ignoranter factæ sicut nec cõserua
tur hæredis institutio vt hic . Nam fideicom. redigitur ad instar
hæredis institui,vt in l.si filius.§.j.ff.ꝙ cum eo.quæ ratio non vide
tur bona, quia videmus ꝙ per istam auc. conseruatur fideicom.
vniuersale sicut legatum particulare sm̃ communem opi.vt hic
ꝑ oẽs vt dixi.s.Et tñ nõ ꝯseruat̃ hr̃dis instõ , vnde vr̃ ꝙ per istam
auc.illud ꝙ decidit̃ in legatis habet locũ in fideicom. vniuersali.
Bald.ẽt de hoc arti.tangit in l.militis codicillis.§.miles in supre-
mis.ff.de test.mi.& ibi refert op.aliquorũ , & nihil firmat,Ange.
ibi dicit ꝙ Bal.tenuit opi.Bar.q̃ ẽt ibi seq̃t Ang.nisi essent legata
ꝑ male ablatis,vt dixi,vel nisi testõr in genere cogitasset de post-
humo , q̃a illud o pat̃ idẽ,ac si sciam habuisset ꝑ d.l. q iure milı-
tari.

tari.Ang.in l.vxorē.ff.de manu.test.fatet opi.Bart.eē verā, nisi in legatis quæ vniuersaliť reliquisset ēt si sciuisset se filiū habere, ꝙ dicit esse cōmittendū iudicis arbitrio inspecta quantitate & qualitate relictorū & qualitate personarū quibus legata relicta sunt, & ita etiam tenet Pau.de Ca.hic licet de Ang. ibi mētionem nō faciat. Ang.etiam hoc tenet ꝙ opi.Bartol.hic sit vera, nisi testator esset in dubio an filius suus viueret, vel an filius sibi nasciturus sit, & certitudinarie nō applicaret ad hoc aīum suū nā tūc hēbit locū hæc auc. q̄a ex quo erat in dubio debuit testōr ꝓuidere, & nō ꝓuidēdo facit iniuriā filio p̄terito, & tanq̄ præteritus testm̄ euertit, vt d.l.Gallus.per totā fere legē. Et legata ꝯseruabunť, & dicit ꝙ hoc tenet glo.ordi.in d.l.vxorē.iūcto tex. Idē etiā ſm eū si testōr putasset ex se filiū nō hr̄e nec habiturū eē tñ h° fuit intentionis, ꝙ ēt si hēret p̄tenret alle.tex.sing.in d.l.q. iure militari. Et dicit idē si nō huius erat intētionis tñ eēt verisile ꝙ fuisset relicturus illa q̄ legauit ēt si sciuisset se filium hr̄e vt si legauit ꝓ testōne vsurarū, vel male ablatorū, q̄a prima charitas &c. Als aūt ꝓcedit opi.Bar. q̄a ista auc.ꝯseruat legata ſm volūtatē testōris q̄ noluit inferre iniuriā filio p̄terito, vel exhæredato. Sed in casu ignorātię nō dicerenť ꝯseruari legata ſm volūtatē testōris, imo ꝯ volūtatē. Ex quo nō erat ea verisiliť relicturus, vt d.l.pe.de iure codi.& ita ēt tenet Pa.de Ca.hic addēdo ea q̄ dixi.s.ꝓxime dū retuli verba Ang. in d.l.vxorē. Bñdi.de Plū. in d.l.gñalr.§.ex testō.ff.de fideicō.lib.trāsit cū opi.Bar.& l.passus sit sans dubius & æquor sit opi. Bar cū limitationibus Ang. tñ alia opi. vr̄ verior maxime p d.l. si q̄s cū nullū.& l. ab intest. Et si rñderet ꝓut rñdet Bar.ī d.ꝯtinci. Quidā noīe Lapus, vt retuli. s. poterit replicari, ꝙ in casu dictarū legū, & maxime in casu.d.l.ab intestato.testōr licet codicillos ꝯtinētes simpliť legata nō appositis aliq̄bus verbis ex q̄b° appareret eū in genere vel in spē cogitasse de posthumo, & tñ ibi hr̄ ꝙ p̄stari debēt legata a quolibet successore ēt postea nato. Aut ergo vis dicere, ꝙ ibi vr̄ in genere cogitasse de posthumo simpliť legando, & eadē rōne in casu nr̄o quo casu ista auc.locū hēret p d.l.q. iure militari. si aūt dicis, ꝙ ibi in gñe nō cogitauit, & tñ legata ibi præstanť, ita ēt hodie dn̄t p̄stari in casu nr̄o p istā auc. Nec refert, ꝙ hic filius fuerat p̄terit°, ibi aūt vr̄ tacite institutus vt l.ꝯficiūtur.in prin.ff.de iure codic. q̄a rñdeo, ꝙ eodē mō hodie filio p̄terito debenť legata, sicut olim debebanť legata relicta ī codicillis in q̄b. nullus instituiť. Si.n.volebat testōr præstari legata si quo casu testamētū rūperet, debebat nominatim relinquere legata ab hr̄de scripto quo casu nō essent p̄stāda p filiū, vel aliū succedētē ab inte. vt patet in d.l.pe.ff.de iure codic.& supius dictū est, & vide ēt in mā aliq̄d p Bal. in d.l.4.s.de inof.do.& p Ang.in §.fi.in auc.vt cū.de ap.cog.& ibi tenet opi.Bar. nisi in his legatis q̄ verisiliť fuisset relicturus ēt si cogitasset de filio.

17 ¶ †Quæriť ēt an ista auc.hēat locū si p̄teritus sit posthumus, & magis cōis ꝯclo est ꝙ sic [a] vt plene p Bart. & doct.hic, & in d.l.filio. & p Saly. in l.j.s. nul.j.post gl.ibi, q̄a appellatione filiorū cōprehēdiť etiā posthumus.l.ēt, & l. nomē filiarū.in prin.ff. de ver.sig.l.si q̄s filiab.ff.de test.tut. bñ facit.l.ij.§.j.ver.nā diuus.ff.de iniu.test.ꝓ hoc facit, q̄a ēt si nō oēs rōnes posite ī corpoř, vñ ista auc.sumiť pnt adaptari ad posthumū, tñ saltē aliq̄ rōnes q̄ hn̄t locū in p̄teritione filij iā nati qñ est p̄teritus sine cā hn̄t locū in posthumo, & oēs ēt rōnes hn̄tes locū in p̄teritione infantis ꝯueniūt ēt posthumo, facit l.si q̄s in suo.§.legis.s.de inof.test.& ēt rō q̄ colligiť ex dicto ver.aliq̄ circūscriptione &c. inducēdo vt dixi.s.locū hēt in posthumo. Et licet Bar.hic distinguat an posthumus sit ignorāter p̄stitus an scienter tñ vtrū sua distinctio sit vera pendet ex his, q̄ dicta sunt.s. in p̄ce.q. Reliqua in hoc art.de p̄teritione posthumi. vide per doc.in l.locis ꝓ. xi.alle.

18 ¶ †Itē q̄riť an hęc auc. locū hēat siue filius sit exhr̄datus cum cā, vel sine. de quo dic vt hic per Bar.& alios. In hoc fuerūt in effectus tres prin. opi. & magis cōis opi. est ꝙ indistincte locū hēat, vt hic per Bar.& in d.l.filio p̄terito. cui non multū expedit inhærere.

19 ¶ †Quarto vtrū hæc auc. locū hēat si frater per querelā inof.rescindat testm̄ fratris turpi persona instituta, vt tunc legata ꝯseruenť. Ang.in d.§.fi.in auc.vt cum de ap. cog. ꝯcludit ꝙ non, q̄a tex. in corpore nō loq̄tur nisi de p̄teritione, & exhr̄datione descendentiū, vel ascēdētiū, ergo in trāsuersalib. remanēt īcorrecta iura antiqua volēna, ꝙ recisso testō quo ad hr̄des institutos legata non p̄stenť.l.Papi.§.ex cā.ff.de inof.test.& d.l.filio pręterito.cū si. Et ex idēntate, vel maiontate rōnis in correctonjs non fit extensio ad aliū casum iuxta no. in auc.quas actiones.s.de sacro.san.ec.& idē tenet d.Frā.de Rāpo.& Imo.in d.l.filio. sed Bal. in d.l.fratris.in iij.q.s.de inof.test. tenet ꝯrium, q̄a vbi legis dispōne ꝓp odiū īstituti nō hēt effectū hr̄dis instō nō p̄iudicat legatis, & fideicōmissis alle.l. eam, q̄.j.de fideicō. ſm vnā lec.& ibi no.gl.in ver.hr̄ditas. Et idē tenet Sal. in d.l.fratres. vbi ꝓ hoc adducit plura q̄ tñ vr̄ satis leuia, & dicit Sal.q̄d Pe.& Cy.videnť istā ꝓ̄ē tenere, & puto q̄d voluit intelligere, ꝙ Cy.ponat in hac auc.in ij.q. in ver. iiij. casu. &c. Tñ si recte ꝯsiderenť verba Cy.dū loquitur de ꝯseruatione legatorū non intellexit de isto casu, vñ puto.j. opi.esse veriorē. [b] Nō ob. ꝙ no.gl.ind. l. eā q̄.q̄a.vt ibi dicit Bart. in i. q.illa glo.debet intelligi qñ tale fuit delictum hęredis ꝓpter q̄d veniebat sibi tanq̄ ab indigno auferenda hæreditas per fiscum quo casu verum est, ꝙ testm̄ nō destituitur, & fiscus teneť ad legata & fideicōmissa.l.Marcell°.§.fi.& l.recusare.§.si fisco.ff. ad Treb. & l.cum tabulis.§.fi.ff.de his quib. vt indi. In alio autem casu nō repetitur, ꝙ vbi ob delictum hæredis instō vitiatur legata debeāt valere: nec dicitur hoc ī tex. d.l.eam q̄.quę in alio casu loq̄tur.s. qñ ob testatoris errorē circa coniunctionem personæ institute vitiabiť institutio. Recipit autem vltra prædicta auc.ista nōnullas

20 limitationes quæ alibi ponunť p doc. †Vna est, q̄a p istā auc.nō ꝯseruabunť legata relicta sub falsa demonstratione quis als non rupto testō talia legata valerēt. iuxta.l.si nō designata.j. de fal.cā. Quia talia legata non debentur vbi cōseruantur legata de iure singulari & non cōi vt voluit gl.in d.l. si non designata. dū alle.l. is qui in potestate. §. et q.quā ibi reputat singularē Ang. Ex quo dicit ipse ibi ꝙ forte per istam auc.non ꝯseruabunť legata relicta sub falsa demonstratione. Sal.ibi tenet expsse ꝯrīū, licet de Ang. non faciat mentionē. Et istud vr̄ verius, q̄a opin. Ang.non vr̄ cōcludenter ꝓbari.per d.l.is q. in p̄tāte. nā vxor & nurus non sunt de ꝑsonis numeratis quibus ꝯseruabantur olim legata p nt. de leg.p̄stan. excepto qñ dos vere debita legatur eis, vt l.virilis.§. si q̄d vxori.de leg. pręstan. & per istam auc. conseruanť legata fine vlla limitatione & restrictione ēt si sint relicta extraneis. Pro hoc ēt facit, q̄a ratio p quā olim conseruabantur legata cōiunctis ꝑsonis erat, q̄a testm̄ restringebatur tñ de iure prætorio in casu quo loquitur titulus de leg. pręstan.s.qñ filius emancipatus erat preteritus. Vnde p̄tor æquitate motus noluit inferre iniuriam illis coniunctis personis ibi enumeratis. Sed hodie conseruantur legata per istam auc.alia rōne.s.cā conseruandę voluntatis testatoris quæ ratio vr̄ esse vniuersalis ad omnia legata, sed qñ conseruabantur olim coniunctis personis non mirum si non multum fauebatur vxori, & nurui, q̄a vxor, & nurus proprie non vr̄ coniunctę personæ. facit.l.cū aliena.j.de leg. vel saltē non sunt multū

21 coniunctæ. †Alio modo ēt limitat Ange.istam auc.in l.Gallus.§. ille casus.ff.de li.& post. vt non habeat locum qñ statuto cautū esset, ꝙ testm̄ fieri posset coram q̄nq; testibus, & q̄s instituit filiū & ei substituit nepotem bannitum, nam si eueniat ꝙ filius institutus decedat viuo testatore superstite nepote bannito qui ꝓp bannum perdidit iura illius ciuitatis, & beneficia statutorū iuxta no. per Bar. in l.j.s.hære. insti.& per ꝯñs instō facta de nepote. non valeat, & sic poterit nepos venire ab intest. Nam ſm Ange. non præstabit tunc legata per istam auc. quia ista auc.locum hēt qñ quis est præteritus, nam tunc subuenitur præterito ꝓp iniuriam præteritionis. Et ideo ꝓp talem substitutionem oneratur ad pręstationem legatorum quæ ratio cessat in casu prædicto, ex quo nepos fuit institutus, licet nō nre, sed in ꝯrium adducit ibi Io. de Imo. q̄a dictus nepos qui non fuit institutus vtiliter, nec rite debet haberi pro præterito, vt d.§.ille casus.& l.non putauit.§. non quęuis.ff.de ꝯta. nam testator potuisset instituere, seu substituere vtiliter nepotem testando ſm formam traditam a iure cōi s.coram.vij.testibus retenta opi.Bar.& sequacium in d.l.j. de hęre.insti. vbi tenet, ꝙ bannitus non perdit beneficia iuris cōis. Et ꝓ hoc etiam facit, quia tex.in corpore vnde ista auc.sumitur habet locum qñ liberi sunt circunscripti re ipsa ēt sine dolo, vel ꝓposito testatoris, vt in superioribus dictum fuit. Putarem tñ esse considerandum, ꝙ alius fuit vtiliter institutus qui circunscripto, & non attento vitio præteritionis potuisset consequi hæreditatem ex testō si non fuisset vitium præteritionis. Et tunc sit verū, ꝙ non procedat op.Ang.per pędicta. Sed vbi excepto dicto bannito nullus alius fuisset institutus vtiliter, qui superuixisset mortuo

ADDITIONES.

a ¶Quod sic. Oldra.consi. 158. tenet ꝙ non, de quo etiam per Ang. consi.75 Bal.consi.440.j.li. per Lu. Rō.consi.123.
Tho.Dipl.¶Vide Ias. hic Frā.de Are.in consi.304.& Bar. soc.in l. cum auus.ff. de condi.& de.& d.meus Pe.cor.hic in ista auc. & in consi.258.in ij.vo.inci. ꝓ decisione, & in consi.244.in e.vo.inci.vr̄ prima.& in consi.133 in j.vo.inci. hac consultatio an aūt filius si expresse approbet reconualidatur test.vide plene Ias.in l.sicut certi.s.de tes.mil. an autem debeantur legata ad pias cās etiam posthumo ignoranter præterito vide Io.de Ana.in consi.207.inci.visis, & ponderatis.in fin.& adde.d. Lu.Bolo.& vide Pa. de Cast. in consi.147.inci.super primo.& Pe.de Anc.in consi.143.inci. præfatis nominibus.

b ¶Veriorem. Quam corrobora per eā quæ voluit Paul. de Cast. consil.61.in j.impressis & ibi dicit Guil. de Cun.tenere ꝙ frater, cui relicta est legitima, & plus, potest agere de inoffi. contra turpem personam, cui minimum erat relictum in testamentum.

tuti testatore tunc putarem veram opi. Ang. nam tunc non hēret locum dispō huius auc. q̄ loquitur qñ ꝑ vitium præteritionis rumpebat testm̄ quo ad hæredis institutionē, sed in casu p̄dicto istud non erat, ergo &c. Et p̄dicta ꝓcedunt præsupponendo, ꝙ p̄dicta substō nepotis banniti non valuerit, tñ si bñ cōsideret vr̄ ꝙ in casu prædicto valuerit dicta substō, qa inter liberos valet testamentum de iure cōi corā duobus testibus. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. ŝ. de test. Vñ retenta opi. Bar. & sequacium tenentium ꝙ bannitus non amittat ea quæ sunt iuris cōis, de quo fuit visum in d. l. j. debuisset valere dicta substō, & eo casu legata non deberentur extraneis, qa tale statutū valuit solum quo ad liberos. vt d. §. ex imperfecto. Aliam singularem limitationem ad istā auc. posuit Bald. in d. l. filio præterito. s. qñ testōr filium in potestate pręterijt qui approbauit postea testm̄, tñ hæres institutus noluit postea adire an tunc legata debeantur, & dicit videri, ꝙ non per regulam. l. si nemo. ff. de te. tut. Tamen finaliter ipse tenet contrarium. Quia licet per talē reprobationē reconualescat testm̄ nō recōualescit de iure ciuili, sed solū de iure p̄torio p. d. l. filio. ergo postq̄ institutus repudiauit bonorū pos. remanet testm̄ nullū ex cā p̄teritionis de iure ci. & ꝑ ꝯñs legata debentur ꝑ istā auc. ꝙ dcm̄ non reperitur alibi s̄m Pau. de Ca. ibi. Sed Io. de Imo. ibi istud improbat, qa ista auc. vr̄ subuenire legatis qñ testm̄ rūpit ex cā p̄teritiōis, & ꝑ ꝯñs subuenit si durat ruptū cū effectu, arg. l. si ꝑ p̄re. §. verso. ff. de in rē vers. ergo si nō durat ruptū, remanemus in rl̄a. d. l. si nemo. & ista opi. vr̄ verior. qa cā ꝓxima & immediata per quam legata non dicuntur fuit repudiatio, sed ita est, qđ causa proxime immediata attendenda est vt l. socium qui in eo. §. fi. ff. pro soc. & declarat Bar. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. & pup. & ista opi. videtur verior etiam tenendo qđ testamentum per approbationem filij non reconualescat de iure ciui. sed de iure præto. tm̄, cuius tñ ꝯ̄rium puto tenuisse in l. posthumo. ŝ. de contratab. Item videtur hanc auc. limitari debere secundum. l. Saluius. ff. de leg. præstan. ꝙ an sit verum Bart. ibi indecisum relinquit, sed Bald. hic in ver. iij. oppo. &c. decidit qđ immo illa. l. corrigitur per istam auc. & bene vt hic per eū prout etiam puto dixisse in l. j. post Bal. & Ang. ŝ. de bono. possess. contratab. Limitatur etiam ista auct. per l. filium. §. sed si portio. de leg. præstan. s. ꝙ etiam hodie rupto testamento ex causa præteritionis filij emancipati quota hæreditatis ascripta coniunctis cōseruabitur per illum tex. & ita est de mente Ful. in l. j. ŝ. de contratab. quasi iste tex. non innouet aliquid quo ad institutionem hæredis instituti in vniuerso, seu in quotam hæreditatis, quia olim etiam rumpebatur testamentum, quo ad hæredis institutionem, sicut etiam hodie. l. j. cum infinitis similibus. j̄. nu. j. Dic primo, qđ istud non posset procedere quando filius emancipatus esset præteritus sine causa, nam tunc testamentum esset ipso iure nullum, vt no. gl. sing. in d. §. exhæredatos. in auct. de hæred. & fal. tex. autem in d. §. sed si portio. cum omnibus legibus illius ti. loquitur, quando testamentum valebat, sed erat rescindendum per bo. pos. contrata. per filium emancipatum, cuius præteritio non reddebat testamentum ipso iure nullum. l. filius. & ibi not. ff. de contrata. vbi autem filius emancipatus hodie esset præteritus cum causa posset esse maius dubium tamen adhuc puto dictam limitationem Ful. nō procedere per tex. in d. §. siue igitur. ver. sin autem hęc obseruata. & in d. §. si tales. vt tex. vult, ꝙ hodie rupto testamento ex causa præteritionis hæreditas æquis portionibus ab intest. deueniat ad liberos, & successores ab inte. ergo stare non potest id qđ habetur in d. §. sed si portio. ¶ Vltimo quęro quid si testator fecit primum testamentum validum, & secundum fecit inualidum ꝓpter vitium pręteritionis vtrum hoc casu hæredes scripti in primo testamento valido debebunt præstare legata relicta in secundo. Bar. in l. si iure. de le. iij. tenet simpliciter, ꝙ sic volens, ꝙ isto casu habeat locum dispositio huius auc. cum eo simpliciter transit Pe. de Anch. in c. cum esses. de testa. & idem videtur tenere Sal. in l. sancimus. in ij. q. ŝ. de testa. Sed contrarium tenuit Ange. in consil. 186. inci. Berta habens vitum &c. maxime per text. in d. §. siue igitur. ver. sin autem hæc obseruata. & per. d. §. si tales. in quibus iuribus apparet, ꝙ ista auct. corrigit iura antiqua in casu in quo rupto testamento ex causa præteritionis vadit hęreditas ad succedentes ab intest. ergo cum simus in correctorijs non debet fieri extensio ex identitate rationis ad alium casum. l. præcipimus. in fi. cum vul. j̄. de app. & dicit Ang. in d. consi. qđ non videt ad istud ar. posse responderi, & licet ipse non dicat istam opi. etiam tenet Bald. in l. si filius qui in potestate. in vltimo dicto. ff. de lib. & posthu. & Ioan. de Imo. in d. c. cum esses. per rationem. ŝ. redditam per Ang. & istud videtur verius ad quod etiam vide no. per Ioann. de Imol. post alios. in l. fin. ff. de hæredibus instituend. & in l. demonstratio. ff. de condition. [a] & demon. & per Pe. de Anc. in consi. 135.[a] inci. In xp̄i noīe exhibitis &c. plus dicit Bal. in d. l. si filius qui in potestate. & cum eo vr̄ simplr̄ transire Io. de Im. in d. c. cum esses. ꝙ etiā hoc casu si in secundo testamento in quo filius est præteritus fuisset inserta clā codicilla. non deberentur legata relicta secundo testamento, qa illa clā operatur qñ successio vadit ad successores ab inte. alle. l. Lucius. §. filiā. de leg. ij. & l. ex testō. cū ibi no. j̄. de fideicō. Sed in hic non sto cum eis, nam dicit Bar. in l. j. in j. q. ff. de iure codi. ꝙ omnino quicunq; successurus etiam ex testō intelligitur grauatus pręstare ea q̄ continentur in vltima ista voluntate in qua est adiecta clā codi. & ad hoc inducit. d. l. si quis cum nullum. circa prin. & sic de directo Bar. tenet ꝯ̄ eos, nec ꝯ̄riū dñt iura alle. ꝑ Bald. si bñ inspiciantur. Ad istam. q. etiam vide per Bal. j̄. de codic. l. fi. in vers. sed pone ꝙ testōr &c. cum quo ibi transit Sal. idem Bal. in l. Titia. ff. de inoff. tes. & tene menti illam vlti. limita. ad istam auc. quam tradit Ang. in d. cons. & Bal. in d. l. si filius qui in potestate. quia est multum notabilis & satis incognita. & in quantum incidenter dixi super gl. ij. & plenius in auc. nam licet nihil noui induci in præteritione filij in potestate etiam qñ præteritus cum cā quæ probaretur, adde ꝙ illam opi. etiam sequitur Io. de Imo. in d. l. filio preterito. dū tractat an illa auc. habeat locum in posthumo. circa finem huius articuli.

ADDITIO.

[a] ¶Consi. 135. Aduerte ne decipiaris, quia Pet. de Anc. consi. 143. tenet opi. Bar. inci. præfatis nobus gloriosis. & consuluit ꝙ hic alle. d. Ale. & Ang. cum subscriptione multorum doc. in consi. anc. nihi. 104.

¶ De posthu hæredi. insti. vel exhære. Rub.

[1] Postumus proprie dicitur qui nascitur post mortem illius de cuius hæreditate agitur, alij vero improprie & large posthumi dicuntur.

[1] ¶ †In gl. rubricę adde tñ ꝙ ille vere, & proprie dr̄ posthumus q̄ nascitur post mortē illius de cuius hæreditate agebatur. alij vero large, & improprie posthumi dñr, vt est gloss. iio. in l. Gallus. in prin. in ver. posthumos. ff. e. ꝙ est vtile pro statutis facietibus mētionem de posthumis s̄m Bar. ibi, & idem sentit gl. in §. posthumorum. in ver. agnoscendi. insti. de exhæred. li. & glo. in l. si quis posthumos. §. fi. in glo. q̄ inci. rūpit. ff. de li. & posth. & Azo. hic in sum. huius ti. in prin. & no. Bar. in l. iij. in prin. ff. de inin. test. & ibi de hic est tex. in ver. posthumos. & alios q̄ large dici pñt posthumi vltra hic in gl. enumeratos vide ꝑ Bal. & Imo. in l. filius a p̄re. §. j. ff. e. ¶ Et qđ si in dispositione testatoris fit mentio de posthumis de quo intelligatur vide tex. in l. si quis ita. §. fi. ff. de test. tut. vbi ꝓbari vr̄, ꝙ ēt ad eū q̄ est improprie posthumus referri possit & reputat ibi Bal. hoc esse no. pro his quæ hic notantur in gloss.

Antonini. LEX PRIMA.

SI post. Per natiuitatē posthumi p̄teriti testm̄ rūpit & legata nō debent. h. d. Et circa ea q̄ tāgit hic gl. dic, vt dictū fuit in auc. ex cā. ŝ. ti. j. vbi tāgit ꝑ doc.

Dioclet. & Maximi. LEX II.

[a] VXoris abortu. [a] Abortiuus nō rūpit testm̄, sed natus viuus, licet illico decesserit. h. d. Et mām huius legis cum his quæ hic tāguntur in gl. examinaui in l. posthumo. ŝ. de contrata.

ADDITIO.

[a] Tho. ¶Vxoris abortu. Vide plene de intellectu istius tex. Bar. fori. in l. cum auus ff. de condi. & demon.

Iustiniani. LEX III.

[1] Postumus viuus licet illico decedat rumpit testamentum, si ipse ad nullum declinat monstrum, vel prodigium.

[2] Monstrum occidens an dicatur homicida.

[3] Posthumus in testamento præteritus si nascatur viuus, tamen certum est ꝙ nō, potest viuere, an rumpat testamentum.

[4] Testamentum an rumpatur per filium natum seu conceptum ex bestia.

[1] QVod certatum. †Posthumus natus viuus licet illico decedat, rumpit testm̄ si ipse ad nullū declinat mōstrum vel prodigum. h. d. lex. [2] † Et facit ad quæstionem, an occidens monstrum dicatur homicida, adeo ꝙ teneatur pęna. l. Cor. de Sica. de quo dic vt per Bal. Ang. & Imo. in l. ꝙ dicitur. ff. e. de quo ibi dixi. [3] † Et iuxta hanc. l. quærit quid si partus in testamento præteritus nascatur viuus, tamen certum sit ꝙ viuere non potest, vt quia natus fuit in sexto mense, nec tetigit de septimo, nam possibile est ꝙ nascatur cum anima, & etiam fortasse vocem emittat, tamen non est possibile ꝙ viuat, iuxta illud qđ habetur in l. in testamento. §. fi. ff. de suis & legi. an rumpat testm̄. Pau. de Cast. hic refert ꝙ vidit istam quęstionem de facto, & dicit ꝙ quidā allegauit dictum Ang. hic ꝙ testm̄ rumperetur. Sed ipse dicit se non reperire dictū Ang. hic, & ꝙ putat ꝯ̄trium verius per. l. septimo mēse. ff. de sta.

de sta.ho.& sibi vr q paria sint non nasci viuū,& viuere non pos se,vt quia non sit natus secundum naturalem & legitimum cur sum. Si autem legitimo tempore nascatur q esse potest in septimo & nono & decimo mense.l.fi.j.eo. & plene per Bar.& alios in l.Gallus.in fi.princ.ff. de lib. & posthu. licet propter aliā causam appareat q non possit viuere, rumpet testamentū vt ex ista.
a l. colligitur secundum Pau. de Ca. qđ est no.Sed in cōtrarium[a] facit.s. q si est natus cum spiritu licet nō retigerit de septimo mē se, attamen rumpatur testm̄ per id quod habetur in l. q dicitur. ff. eo.in ver. cum spiritu. & non videtur posse reddi concludens ratio diuersitatis inter casum quādo nascitur in septimo,vel nono mense, & constat ex alia causa q modico tantum momento viuere potest & casum quando nascitur in sexto mense cum spi ritu.¶ Et pro hoc facit quod dicimus qđ ēt filius secutus de ventre,& per consequēs ante partum perfectum & enixum rumpit testamentum,vt dic. l. quod dicitur. & solum reperitur exceptus ille qui nascitur mortuus,vt l. qui mortui.ff.de verb.sig.&.s̄.l.proxi.Nec obst.tex.in d.l.septimo. quia potest responderi q ille tex. vt ibi patet ex fine loquitur quo ad cognoscēdum an filius si natus ex legitimo matrimonio, vt mulier hodie cōtraxit matrimonium.nam si intra spatium sex mensium pariat filium qui viuat non intelligeretur natus ex iustis nuptiis, sed intelligeretur conceptus ante illud matrimonium,& istam opinionem. tenet Ange.in d.l.qđ dicitur per illum tex.in ver.non integrum. nam dicit ille tex. posse exemplificari in eo qui non esset adhuc in septimo mense, & nō haberet omnia mēbra formata. Tamen Raph. Cuma. ibi tenet illud idem quod tenet Pa. de Ca.hic & allegat. d. l. septimo mense. & quia videtur iudicandum de isto sicut de abortiuo qui non rumpit testamentum,vt d.l.ij.s̄. eo. & ideo vi-
b detur posse sustineri.d.opi. qđ testamentum non rumpat[b] vt ēt
4 sensit Bal.in d.l.ij.in princ.s̄.eo.¶ †In glo. fi. qđ ex bestia conceptus partus non rumpit testamentum, nec etiam prodest matri cui legatum erat si filium pareret,q2 ipsa fuit in culpa,aut non, est conceptus ex bestia tunc non rumpit testamentum,vt hic tamen proficiet matri,vt in l.contraria.

ADDITIONES.

a Tho.¶Sed in contrarium. Vide Ale.in l.q dicitur.ff.de lib.& posthu.
b ¶Non rumpatur. Tu dic,q Bal.consi.113.iiij. lib. tenet q natus octauo mense rūpat testm̄ quia sufficit,q momento viuat,& idē voluit consi.407.in fi.ij.lib.

Iustinian. LEX IIII.

1 *Institutio facta de posthumo nascituro post mortem trahitur ad posthumum natum in vita,si testator putabat ipsum nasciturum demum post mortem.*
2 *Relatiuum iunctum verbo futur. temporis quid importet.*
3 *Donatio causa mor.habet tacitam conditionem,si donans decesserit ex illa infirmitate,in qua erat quando donauit.*
4 *Substitutio sic facta, instituo ventrem vxoris meæ si masculum pareret filiam relinquo ei certum quid,an si nascatur masculus secto ventre, qui postea moritur, an admittatur substitutus.*

a
1 QVidam. †Institutio facta de posthumu nascituro post mortem trahitur ad posthumum natum in vita si testator putabat ipm̄ nasciturum demum post mortem,quæ verisimile est qđ si putasset eum nasci in vita eodem modo insti-
2 tuisset.h.d. secundum communem intellectum doc. ¶ †Not.ex tex.ibi vel ita dixerit,q licet relatiuum iuncto verbo futuri temporis regulariter reddat dispositionem ɔditionalem,vt.l.Stichū qui meus erit de leg.j.tamen illud est verum quando sciebat,vel credebat id quod adijciebatur per relatiuū se habere posse ad esse vel non esse,& sic voluit facere conditionem vt ibi,sed si credebat se habere ad esse tantum tunc non facit cōditionem, sed causam vt hic,nā hic secundum communem intellectum testastator infirmus putauit se de illa infirmitate in breui periturū, & sic filium esse nasciturum post mortem ideo ista verba. s. qui nascetur post mortem &c.intelliguntur, quia inspecta opi. mea nascetur post mortem &c. & quia talis causa non erat finalis. s. nasci post mortem non mouebatur ad instituendum, sed eo q2 filius,ideo defectus talis causæ non vitiat nec inducitur cōditio vt hic patet. Reliqua quantum ad hoc dici consueuerunt in d. l.Stichum.¶ Item no. q ɔuisio facta in vnum casum extenditur ad alium casum similem ex præsumpta mente testantis,vt hic & in l. Titius.§.j.ff.eo.de qua materia dic vt plene per Bar.in l. Gal-
3 lus.§.& quid tantum.cum concor.ff.eo.¶ †No.etiam quod licet donatio causa mortis habet tacitam,conditionem si donans decesserit ex illa infirmitate in qua erat quando donauit,vt no.gl. & Bar.in l.iij.ff.de do. causa mor. Aliud est in institutione hæredis facta ab eo qui erat in infirmitate constitutus, vt hic probat secundum communem intellectum secūdum Bal. cui adde Cy. in l.fi.j.de do.causa mor.& q no.Bar.in l.alūne.§.fi.ff. de ali. leg. in l.potest.ff.de hære.insti.& Bal.in l.non omnes. ff. si cer.pet. & dixi in l.sancimus.s̄.de test.¶ In gl.mag.teneas. j. solutionem. s. q hic fit extensio ad illos qui nati sunt in vita,quia testator,& infirmus erat putabat ex illa infirmitate breui se moriturum, & filios sibi non nasci, nisi post mortem secundum magis communem intellectum doc.bene facit.d.l. Titius. §.j. ¶ In ead.ibi intra pro citra similem expositionem facit gl.in l.ij.s̄.de temp.in inte. resti.& intentio glo.videtur esse q verba huius literæ importaret perinde ac si testator dixisset si quis filius mihi nascetur ante decem menses post mortem,vel proximos morti meæ. Nam sine dubio qui natus est ante mortem testatoris dicitur esse editus ante.x.menses post mortem,vel proximos morti testatoris.Si enim natus est ante mortem testatoris consequenter etiam natus est ante illud tempus q est post mortem meam , & ita videt dicere etiam Ful.hic qui dicit,q in l. si intra. ff. de pac accipitur hoc modo dictio intra.s.q importat in effectu idem,qđ ante, tamen iste intellectus non placet quia dictio intra de propria significato videtur importare spatium inter medium. l. si intra. s̄. de in integ.resti.& l.j.ff.de excep.do.Potest etiam dici, q gl.senserit q verba testatoris hic dicunt interpretari, q voluerit post mortē suam fieri computationem mensium.s. an natus fuerit filius intra spatium.x. mensium.i. an natus fuerit ex legitimo matrimonio,quia post.x. menses non potest nasci legitimus partus, vt in auc.de testi.& ea quæ parit.§.ij. & ibi no.Et tunc oportebit subaudiri verbum computandos,& sic esset violare literam iō tene. j.declaratam,vt.s̄.¶ In ea.ibi.§.sed & si quis.declara vel hic Cy.re
4 ctè loquentem. ¶ †Quærit etiam Saly. q.d si testator instituit vē trem vxoris sue si masculum pariat. Et addidit,q si in pupi. æta. decesserit substituit Cayum.Si vero pareret filiā ei certum quid
b relinquit mortuo testatore vxor prægnans moritur, & ex secto[b] ventre puer masculus extractus est q. post aliquos menses moritur,an substitutus admittatur ex pupillari,videbatur dicendum q non, quia institutio & substitutio fuit facta de filio quem mulier pareret,sed mulier non dicitur peperisse. l. anniculus. la. j.§. fi.de ver.sig. ɔtrium decidit ipse subsequutus Bald. in quodā suo consil. vt ipse refert.q2 extensio ēt fit ad causam similem ex præ sumpta mēte testantis vt hoc ꝓ hc ēt adducit d.l. qđ dicitur,& q mens testatoris fuit solū facere differentiam inter masculum, & fœminam,& vbi apparet de mente nō curamus verba.l. cum virum.j.de fideic.l.iij.s̄.tit.j.& respondet ad d. l. anniculus. q ibi loquitur quādo dispositio erat facta non in fauorem nasci turi, sed in fauorem mulieris,q̄ dicitur decessisse antequam conditionem impleret.& ad hoc etiam videas no.per Bar.in l.Aretusa. in fi.ff.de sta.ho.& ad istam.q.vide no.q.quam ponit Bal.in l.fi.j. de su.& leg. vbi disputat an si quis recipit rem in feudum ꝓ se, & filijs suis nasciturus ex legitimis nuptijs an comprehendatur filius sectus de ventre,& tandem ɔcludit,q sic per d.l. q dr̄.& argu.huius legis.& d.l.Titius. §.j. & dicit se ita consuluisse & istud fortasse est ɔsilium,de quo voluit facere mentionem Saly. hic.

ADDITIONES.

a ¶Quidam. Hanc l. Pe. Pe.de Anch.consi. 210.dixit facere ad quæstionem q si nubat.j.certum tempus putans se breui moriturum, & testamentorū supernuat q mulier non possit.j.tempus præfixum nubere quantum debebit habere legatū q2 sic legasset testōr si putasset testōr si putasset se nō tā cito moriturū,
b Ex secto. Tu dic q Bal.consuluit eius consi.107.iij.li. vbi alleg. multa rationes. & Odos.ita tenere in l.anniculus.

¶De iure deliberandi. Rubr.

Anton. LEX PRIMA.

1 *Hæres non tenetur ad onera hæreditaria, licet extra iudicium faciat actus qui non pōt fieri citra nomen & ius hæredis secus si pōt esse hæres de iure ciuili.*
2 *Hæreditatis aditio non inducit per solutionem factā creditorib. hæreditarijs.*

1 SI a patre & l.cum debitū. †Ille qui de iure prætorio tantum potest esse hæres, licet faciat extra iudicium actus qui non possunt fieri citra nomen & ius hæredis non implicatur onerib. hr̄ditarijs,secus si poterat esse hæredis de iur.ciui.h. d. cū.l.seq. ¶In gl.j.ibi filia emancipata &c. quæ non pōt succedere de iur. ciui.sed solū p̄torio p bo.pos.quare q̄rit agnitionē iudicialem.l. fi.s̄.qui admit.iuncto.§.emancipati.insti.de hær. quæ ab inte. ex hoc apparet,q ista.l.procedit sola in filia emancipata,cui delata esset successio ab inte.secus si ex testō ꝓōt succedere emācipatus etiam de iure ciui. & sic adire hr̄ditatem.l.ex duob.als inci. si ex duob.in prin.ff.de bo.pos.ɔtra.reprobata gl.ɔtriū dicētē in l.illud. §.fi.e.ti.¶ In ea.in fi.vera solutio est s̄m Dy.& doc.in d.l. Iul. §.fi. alleg.in glo.q ibi manumisit seruum non hereditarium hic autē

hẽditarium est tñ singl̃r notanda ista gl. ſm Ang. & Pau. de Cast. ad luc, q licet filius possit suã abdicationẽ reuocare. l. si. j. ti. pxi. & l. si quis suus. ff. de iu. deli. tñ nõ intelligit reuocata p actum q fieri nõ poterat citra nomen & ius hẽdis, sed reqrit expssa reuocatio. Sed in hoc nõ sto cũ eis, q a est ꝯ tex. io l. p hẽde. §. Papi. ff. de acq. hęred. ꝯ l. j. j. ti. j. Et ita est de mẽte doc. in d. l. Iul. §. fi. ¶ † Vltimo circa. l. i. j. hic positã facit dubium q soluere creditoribus hẽditatis non iudicat aditionem,ᵃ cum sit actus, qui fieri põt citra ius, & nomen hęredis, quia quilibet potest soluere creditori alieno. l. soluendo de neg. ge. l. solutionem. ff. de sol. rñdẽt hic Ful. & Pau. de Ca. q rõ huius. l. est, q a qs potius p̃sumit soluere suo noie q̃ alieno. l. & magis. ff. de so. l. & licet ipse non dicat in ꝓposito ista fuit ratio reddita p Bal. in l. potuit. in x. q. j. eo.

ADDITIO.

ᵃ Aditionem. Adde Pa. de Ca. consi. 293. in ij. impressis Mat. nouis. 325.

Gordiani. LEX III.

1 *Filius mortuo patre statim efficitur heres in ipso iure, & ipsam transmittit ad haeredes, etiam si de immixtione aliter non appareat.*

2 *Suus haeres transmittit haereditatem etiam non aditam ad quoscunque ex potẽtia suitatis.*

3 *Suitas non tollitur per dationem cohaeredis.*

4 *Emancipatus non transmittit hereditatem non aditam.*

1 SI fratris. † Filius in ptãte statim mortuo patre efficit hẽs ipso iure & hẽditatẽ trãsmittit ad hẽdes ẽt si de immixtiõe alr̃ nõ appareat, & sic excluduñt alij venientes ab intes. a successione patris, secus si esset emãcipatus. h. d. Nota. q filius in potestate incontinenti est hæres pñ. l. j. §. qui sunt in potestate. ff. si qs omi. cau. ¶ † Scd̃o no. q suus ex potentia suitatis trãsmittit hẽditatẽ nõ aditã ad quoscũq; vt hic, & l. apud hostes. j. de su. & le. cum alijs plene all. p. Bar. in l. si infanti. j. e. & in l. vẽtre. ff. de acq. hæ. & est magis cõis opi. Limita tñ vt p. Bal. in l. q se pñs. ꝯ. vñ li. vbi voluit hoc nõ hẽre locũ in casu illius. l. s. qñ nepos repudiaret hẽditatẽ pñs sui & vellet hẽditatẽ aui intestati nõ adita p filium, q a nepos p̃fert ei q eẽt hẽs pñs sui cuiꝰ ꝯñu tenẽt alij ibi, & dixi ibi vbi Ang. in rep. ẽt posuit aliã similatẽ lĩtationẽ, vz nisi suus hẽs an aditã hẽditatem, decessisset intra tp̃s datũ ad deliberãdũ, q a solũ trãsmittet ius deliberãdi intra dein tp̃s datũ ad deliberandũ, quo elapso si ille ad quẽ fit talis trãsmissio nõ adiuerit nõ poterit virtute alicuiꝰ trãsmissiõis hęreditatis ampliꝰ effici hẽs. Sed ꝯñũ tenui ibi, remitto me ad ibi no. vbi ẽt tetigi q d de alia limitatione tradita p Bar. in l. ex militari. §. fi. ff. de tes. mil. vbi Bar. vr̃ ponere duas lĩtationes ad istam materiã, reliqua vide p Ang. & Mod. in. d. l. ventre. & quę dicam post Bart. in. l. si infanti. j. e. quibus adde q nedum hæreditas paterna non adita trãsmittitur ex potentia suitatis ad quoscunq; verum ẽt & hẽditas fratris impuberis, cui impuberi ipse frater esset pupillariter substitutus, vt no. Bar. in l. sed si plures. §. ad substitutos p illum tex. ff. de vul. & pu. & in l. ij. in fi. prin. in vltimo dicto eo. tit. de quo ẽt p Ang. & Imo. in l. uj. §. aperturæ. ff. de hære. insti. p illum tex. & p Ang. in l. qñ sororem. j. e. & Sal. io l. si testamento. ꝯ. de impub. & al. sub. circa qd̃ ẽt vide qd̃ dicam in d. l. qñ sororẽ

3 ¶ † Tertio no. in verbo siue ex patre &c. q datio cohẽdis nõ tollit existentiam suitatis, q est verũ quo ad effectũ transmissionis hæreditatis non aditæ, vt hic, & in l. j. §. ibidem. in verbo ex parte. ſm verũ intellectũ ibi approbatum p Bar. ff. de coll. bon. Et idẽ quo ad alius effectus immediate non venientes ex testamento. l. ij. §. fi. & ibi no. Bar. ff. p hẽde. l. p hẽde. §. Papi. & ibi no. Bar. ff. de acq. hær. Sed quo ad alios effectus immediate dependẽtes a testõ bñ tolliẽ ᵃ existentia suitatis. l. apud Iulianum. §. idem Iul. ff. ad Treb. tñ Bald. hic voluit, q p datioẽ cohæredis tollaẽ existentia suitatis ẽt quo ad effectum transmissionis hẽditatis nõ aditæ, sicut tollit quo ad effectum de quo loqĩ tex. in. d. §. idẽ Iulia. & rñdeẽ ad istum tex. q hic datio cohẽdis nõ habuit effectum q a cohẽs non adiuit, patet q a si adiuisset nõ potuisset hẽditas deferri ac casum potestati, vt hic dr̃, & ita limitat idqd̃ dr̃ in d. §. idem Iul. Pa. de Ca. hic in fi. vr̃ in hoc dicere, qd̃ ista limitatio Bal. nõ pcedat quo ad effectum transmissionis, q a siue datio cohæredis habuerit effectum, siue non, nunq̃ impediat transmissionem, q a io hac trãsmissione non tractaẽ de fauore testõris, sed ipsius transmitentis. Sed quo ad alios effectus pẽdentes immediate ex testõ vr̃ tenere lĩtationem Bal. qd̃ suitas non tollaẽ p dationẽ cohẽdis inutilẽ, seu q̃ nõ habet effectum. Adde pd̃ ipsemet Pau. de Ca. in. l. cũ hęreditatem. ff. de acq. hæ. tenet simplr̃ opi. Bald. hic, & eã ẽt tenuit ipsemet Bal. in repe. l. io suis. ff. de libe. & posthu. Pro hoc bñ facit, qd̃ ipsemet Bal. dixit. in l. ex duob. §. fi. & Ang. in. l. se. ff. de vul. & pu. dũ dicit, qd̃ si datio cohẽdis rupta est p ꝯtra. nõ tolliẽ existentia suitatis, & dicit ibi Bal. hoc esse singularissimum verbum sed Io. de Imo. ibi illud rephendit, q a ẽt illo casu hẽt locũ rõ p p quã dicimus, qd̃ datio cohæredis extranei tollit existẽtiam suitatis. s. q a testõr dando talem cohęredẽ non vr̃ cõfisus de ꝓudentia legis volentis, q p existentiam suitatis confirmentẽ tabulæ pupillares, & similia iõ p expressam ꝓuisionem hoīs tolliẽ tacita ꝓuisio legis vt. l. fi. C. de pac. conuẽ. & l. & hẽt. §. cum q s. ff. de præca. Istã rõnẽ reddit Dy. & sequiẽ Cy. in l. p̃cib. ꝯ. de impu. & al. sub. & Bar. in. l. si filius p patri. circa medium. ff. de vul. & pu. Bal. ẽt. in l. q dam eulogio. j. eo. sed oppono. & versi. q si pupillus &c. videtur tenere ꝯñũ eius, q ipse tenuit hic est verum q ibi postea subdit hæc verba, vel dic, vt dixi in l. si fratris. ꝯ. eo. &c. Raph. Cu. in d. l. si filius qui patri. etiam tenet ꝯ Bal. hic, p d. §. idem Iul. Sed certe ibi non apparet q cohæres repudiauerit, licet. n. diceret hẽditatẽ esse suspectã, tñ non p hoc dr̃ repudiare. vt ꝓbaẽ in l. ita tñ. §. si pñonis. & ibi Bar. ff. ad Treb. iuncta. l. sicut. j. ut. j. Teneo opi. Bar. quę est magis cõis, & ꝯ lĩtationem Bal. hic alle. tex. in l. sed si plures. §. filio. ver. idem est. ff. de vul. & pu. ſm verũ & cõem intellm ibi traditum per doc. & gl. vbi q̃uis cohẽs nõ adiuerit tñ existentia suitatis nõ opaẽ ꝯfirmationẽ tabularũ pupillariũ. Et licet q. dã Mod. ꝯ opi. Bar. & cõem q̃dĩ dicãt. Ego plene rñdeo ad illa in d. §. idem Iul. & ad ea q̃ ibi scripsi me remitto, vbi ẽt dedi aliquas no. ꝯclu. ad dictã cõem ꝯclu.

4 ¶ † Quarto no. q emancipatus non transmittit hẽditatẽ aditã. Et istud hodie non reperitur correctũ q̃uis quo ad succedendum ab intes. sit sublata dñia emancipationis, & pñæ ptãtis. l. meminimus. j. de leg. hære. & in §. nullam. in auc. de hære. ab intest. quia non est sublata dñia quo ad transmissionem causatam ex potentia suitatis, & ita tenet Bal. hic, & est cõis opin. vt scripsi in l. si emancipati. ꝯ. de coll. licet Bar. sup hoc reliquerit cogitandum in l. ventre. ff. de acqui. hær. In glo. ibi hic spãle in filijs. hoc cõiter tenetur. licet Sal. dicat, q etiã. d. l. j. in fi. de iur. & fac. ign. loqẽ in filijs, & nõ obaste tex. q a in lr̃a sunt hæc verba. s. aperto testõ. quæ verba cõiter non habentur in tex. iõ sto cũ gl. Ful. ẽt dicit, q vr̃ q ẽt extraneus hẽs institutus, siue in totũ, siue in partẽ poterat ẽt olim adire clausis tabulis per l. j. §. sufficit. ff. de bo. pos. ſm tab. & q illud ius antiquum de quo fit mentio in l. vnica. §. cum igitur. & §. in nouissimo. de cad. tol. erat quędã media iuris prudentia inter ius codicis, & ius ffortum. Tñ sustinẽdo opi. gl. per d. l. j. io fi. ff. de iu. & fac. ig. potest rnderi ad d. §. sufficit, quod intelligatur ſm distinctionem. d. l. j. de iur. & fac. ing. s. aut erat hæres ex asse vel pro parte nec vr̃ verum q text. in d. l. j. in fi. de iu. & fac. igu. loquatur in filijs, vt plene probat Bart. post gl. in l. eius qui in prin. ff. si cer. pe. ¶ In glo. ij. vtraq; opi. posita in gl. cõiter dãnaẽ, vt hic p Bar. & verba opi. est, quod hic non adiuit nec abstinuit, sed p p existentiã suitatis censeẽ fuisse hẽs quo ad transmissionem vt dixi super tex. ¶ In gl. in verbo ante ibi, vel descendentib. & c. hęc glo. non procedit habito respectu ad tempora. l. vnicę. j. de his qui ante ap. tab. vbi probatur q etiam emancipatus, seu ille qui non est in potestate transmittit hæreditatem ascendentium ad descentes. sed ante illã. l. potuit saluari gl. ſm Fulg. qui dicit. q rectius stant libri qui carent ista gl.

ADDITIO.

ᵃ ¶ Bñ tolliẽ. Adde Old. consi. 171. dicit, q suitas opaẽ ad robur eorum q̃ aditionem regrũt tñ q̃tum aditio in extraneo qñ suus est vr̃ institutus, & vide per eundem consi. 20 per Pau. de Cast. consi. 352. Alex. consi. 20.

Decij. LEX IIII.

1 *Haereditatem delatam filiofa. pater potest adire filio volente.*

1 FIlio. † Hẽditatem delatã filiofa. pr̃ põt adire volente filio ᵃ h. d. ¶ No. quod sufficit patrem adire cum ꝯsensu filij, & sic licet debeat præcedere iussus pñs. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. eo. videtur in dubio præcedere. Et vr̃ iste tex. decidere illud q ponit Bar. in l. qui in aliena. super ver. sed si non adiuerit. ff. de acq. hære. vbi voluit, q si pater vna cum filio fecit actum qui non poterat fieri citra nomen, & ius hẽdis vr̃ lrĩme adita hẽditas delata ipsi filio absq; eo, q expectẽẽ cursus lõgi tp̃is, de quo loqẽ tex. in d. ver. sed si nõ adierit. l. si filius. ꝯ. de pet. hæ. Et mouẽẽ p no. in si ſi p gl. ꝯ. de do. promi. in l. ij. & sequiẽ Pau. de Ca. hic dicens hoc probari p istũ tex. ita ẽt per istã. l. dicit Raph. Cu. in d. l. qui in aliena. Tñ Pa. de Ca. dicit ibi se dubitare p d. ver. si nõ adierit. nã ibi possidere bona hẽditaria. nõ poterat fieri circa ius, & nomẽ hẽdis, & tñ requiritur ibi diuturnitas tp̃is. Sed rñde, q ibi loquiẽ tex. qñ non interueniebat expressius consensus filij in actu, sed in q̃õne q̃ ibi ponit Bar. interueniebat cõsensus filij a prin. vt q a cũ ꝯsensu filij distrahebaẽ res hẽditaria p pñem, & ad hoc no. per Bar. vide per eundem in d. §. iussum.

ADDITIO.

ᵃ ¶ Volente filio. Hic adde qua posui in l. j. ꝯ qui admit.

Valerian. & Gallie. LEX V.

1 *Haereditatem delatam pupillo debet pupillus adire cum autoritate tutoris, & alter sine altero adire non potest, & limita vt in litera.*

Potuit

1 **P** Otuit. †Hæreditatē delatā pupillo debet pupillus adire cū auto.tuto. & alter sine altero adire non pōt.h.d.¶Limita rūm huius.l. plurib. modis notabiliter, vt scripsi in l.bonorū.§. q admit. vbi plura tetigi in mā huius l.& eorū q̄ hic no.in gl. Et ibi dictis adde valde notabilē limitationē ad istā.l.s. qn non eēt institutus pupillus, sed seruus eius. Nā tūc solū tutor, sine pupillo iubere pōt seruū adire hēditatē, vt pbaē in l.si p epistolā.ff.de acq.r. hær. nō violando tex.& istū intellm seqē ibi Io.de Imol.Raph. Cu.Pau. de Cas.& Lud.Ro.licet gl.ibi cum qua transit Bar.restringat illū tex. ad tutorē, q nō ē sine violētia istius lfæ, licet aūt nō possit tutor solus sine pupillo adire, tñ si cōsensus vtriusq; interuenit, poterit solus tutor sine pupillo dictam aditionem rescindi facere per restu.in integ. ptextu lesionis, vt pbaē in l.ex ɔ̄ctu.ff.de re iudic.Et ibi ad hoc illū tex.no.Ray.Ang.& Io.de Imo.tengit Bal.hic plura quæ pertinent ad materiam.l.gent.cum ibi no.p Bar.ff.e. quib. adde quæ dixi in l.non hic.§.vnde cog.& ibi Bal. & Sal.

Dioclet.& Maxi. LEX VI.

1 *Hæreditas solo animo aditur, quem sufficit in vltima voluntate ostendere.*
2 *Vnus & idem actus potest esse actus vltima voluntatis, & actus inter viuos.*
3 *Hæreditatem adire, an videatur si hęres institutus & testator in hæreditate nō reliquit alteri hæreditatem, sed vnam rem illius hæreditatis.*

1 2 **S** I auia. †Solo aīo adiē hēditas, quē sufficit in vltima volun. oñdere.h.d. ¶ † Not. q vnus & idē actus pōt eē actus vlti.volun.& actus inter viuos, bñ facit ad no.in l.hēdes palā.§.fi.ff.de tes. & dictū fuit in l.cum antiq tas.§.de tes.Et dicit Bal. hic, q licet iste primus institutus reuocaret testm̄ suū, non intelligiē reuocata adino hēditans resultans ex dicto actu testādi, qa quatenus resultat aditio est actus inter viuos ad hoc.l.sicut.j.tt.j. An aūt ista.l.pcedat hodie post inductā dispōnē.l. vnicæ.j.de his q añ a p.rab. dic vt p Bal. hic post antiquos q notabiliter loqē, & cū eo trāseūt alij. ¶ †Quærit hic Paul.de Ca. q d si hēs institutus a testōre in hēditate non teliquit alteri dictam hēditatē, sed vnā rem illius hēditatis, an videaē adire si sciebat se institutū? & dicit, q sic, si sciebat illam rem eē hēditariam, secus si ignorabat, & sic in effectu est idem prout in terminis huius.l.

Dioclet. & Maxi. LEX VII.

1 *Hæreditas fratris non adita transmittitur, quod limita vt hic.*
2 *Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti, quo ad ea qua concernunt iura sanguinis, & processum natura.*

1 2 **Q** Voniam. †Hæreditas fratris non adita non transmittiē.[a] h.d.¶Limita nisi in hęreditate fratris impuberis delata fratri ex substōne pu. qa illa transmittitur ad quoscunq, ēt non adita, vt dixi in l.si fratris.§.eo.& idem erit qn testōr duos filios impuberes instituisset, & vltimo decedenti substituisset aliquē pupillariter. Nā si decedat primus impubes, postea decedat ēt scd's impubes non adita p eū hēdirate dicti fratris sui impuberis trāsmittet ad hēdem suum.i.ad substitutū pupil.hēdi.fratris sui non aditam fm Ang. hic p l.q duos.& ibi hoc ēt voluit Ang.Io. de Imol.Pau.de Cas. ff.de vul.& pu.& p l.q duos.in prin.ff.de reb.du.Et ita ipsi intelligūt dicta iura quasi ex tacita voluntate defuncti hēditas primi decedētis pueniat ad vlti.decedētē, vñ sicut qn hēditas defertur fratri ex substōne pupil.trāsmittiē ēt non adita vt pxime dixi, ita ēt si in casu isto, qd ē diligēter no.Bar.i d.l.q duos post antiquos aīr intelligebat dicta iura, cuius intellectus diuinatione nō caret de hoc ēt videatis p Ang.in l.vētre.ff.de ac.hær. & ibi ēt p Io.de Imo.& p Ang.& Io.de Imol.in l.Pātonius.c.ti. ¶ †No.ēt q licet ɔiūct' p̄sumaē scire scā ɔiūcti.l.octaui.ff.vñ cog. & in l.de tutela. cū ibi no.C.de in integ.resti.mi.tñ illud intelligiē quo ad ea quæ ɔcernūt iura sanguinis, & pcessum nāæ, vñ frater nō p̄sumiē scire testm̄ fratris vt hic, & ita no.Bal.& Ang.hic. ¶ Sed de hoc dixi vobis in l.ij.§.q admi.dicatis vt ibi.Et videatis ēt no. p Ang.in l. tres fratres.p illū tex.ff.de pac.& q̄ scripsi in l.non hic.circa prin. §.vñ cog. ¶ In gl.ibi fallit in suis melius dixisset gl.in descēdēnb. qa ēt idē ē in descēdēnb. q nō sunt sui, vt patet i l.vnica all. i gl.

ADDITIONES.

a ¶Transmittitur. Adde Ang.consi.182

Dioclet.& Maxi. LEX VIII.

1 *Ius adeundi, vel immiscēdi se hæreditati non tollitur spatio longi temporis.*
2 *Adire intra quantum tempus possit filia instituta a matre.*
3 *Terminus ad deliberandum super actione hæreditatis quātus esset debeat.*
4 *Præscriptio rerum hæreditariarum ab alio possessarum, an & quando incipiat currere contra hæreditatem iacentem.*

1 **L** Icet. †Ius adeundi, vel immiscēdi se hēditati non tolliē spatio lōgi tpis.h.d.¶An aūt tollaē spatio lōgissimi tpis.xxx.an.gl.tenet q sic, & est cōis doc. opi.licet Sal. hic ɔ̄. Sed psupposito q posse adire sit ius, ruūt oīa fūdamēta Sal. Qd̄ aūt sit ius pbaē in l.si mē.§.de insti.& substitu. sub ɔdi.fac.ergo tolliē spatio.xxx.an l.sicut in vet.ius.j.de p̄scrip. xxx.an.¶De quo arti.vt dixi i l. vnica sup gl.§. qn nō pe.par.verū aūt istud tps p̄scriptionis currat hēdi instituo sub ɔdōne pñtiua añq̄ impleat ɔdōnē ē no.articulus de quo vide p Bal.in l.eū.q.j. si omis.cā test.& p Ang.in l.si seruus.de bo. Anc.aud.pos.& non memini me legisse tacitum alibi.[a] ¶ †Quærit hic Bald.an si filia erat instituta a mre, & stetit p.xxx.ann. añq̄ adiret, & sic fuit exclusa ex testō, an hēbit alios. xxx.[b] ann.ad adeūdū ab intes.& tenet q sic.Et plus dicit q Bar.cōsuluit, q filia ab intes. hēbit.xxx. an.ad adeūdū de iure ciui.ex capite liberorū, & alios.xxx.ann.ad adeūdū ex capite liorū.l.j.§.sed vidēdū.ff.de succes.edic.qa sicut se hēt annus ibi de iure ptorio, ita se hērēt. xxx.an.de iure ciuil. hoc idē voluit Angel.& Pau.de Cas.hic, & Raph.Cu. & Pau.de Ca.in l.q̄diu.la.l.ff.de acq.hær.& ē singlr mētū tenēdum. ¶Sal. hic approbat primū dictū, q exclusus ex testō nō impediē veniē ab intes. sed aliud vlti.dictū dicit sibi eē dubiū, qa hodie oēs successores sunt legitimi.& tñ inter eos tria sunt capita.l.ascēdēnū descēdētiū, & trāsuersaliū, vt in auc.de hęr.ab intes.§.4.cum seq.& exclusus ex capite liberorū est exclusus ex capite legitimorum, quia nec ex capite ascēdētiū, nec collateraliū venire pōt, bñ fateē q dicta decisio Bal.pcederet fm iura antiqua, sed tñ sustineo op. Bal.qa filia vocaē de liberis p senatusc.Orf. & sic de iure ciuil.l.j. in prin.cū si.ff.ad Tertul.¶Itē vocaē de numero cognatorū, hodie ēt de iure ciui.p nouissimā cōstōnē Iustiniani positā in §.nulla.in auc.de hęr.q ab intes.Nō ob.rō alleg.p Sal. qa descēdentes exclusi a primo capite descēdētiū nō pñt venire ex sequēti capite ascēdētiū, qa nō sunt de numero, & ordine ascēdētiū, secus in casu nostro p quo ēt facit sing. dec.Bal.in rub.eē.de p̄scrip.quæ.tuli i l.j.sup gl.fi.§.q admit.¶ †Ex pdictis ēt infert Bal. hic, q si lapsus est primus annus filię in hēditate mīs ad deliberandū quē hēt filia, tāq̄ de liberis & decedat in scd'o anno hēditate mīs nō adita, hēbit fm annū ad deliberādū, vt de numero legitimorum intra quē fm annū trāsmittet hēditatē ad quoscūq; hēdes adeūdā p eos itra reliquā partē illius.ij.anni iuxta.l.cū antiqorib.j.e. & idem dicit in emancipato, qa post primum annum quem habet vt vnus de capite liberorum, si decedat in ij.trāsmittet ius deliberādi quasi agnat' qd̄ reputat no.dignissimū.& sic sentit Bal. q emācipatus non trāsmittit qncūq; hēditatē pris, sicut suus dixi in l.si fratris.§.e.& in l.si emācipati.§.de colla.Et dū Bal.dixit q emācipatus trāsmittit quasi agnatus, voluit dicere, q emācipat', licet desinat eē pprie agnatus, p p emācipatiōnē.l.tutelas.ff.de.c.di.& no.in l.q se pris.in gl.ij.§.vñ lib.tñ large dē agnatus cum sit cōiūctus p linea mascul.; vt plenius no.Bal. Sal.& Mod.in l.q se pris, & ibi dixi.Ful.m h c i aliq b. lec.dubitat de isto, q dicit Bal. circa dictū fm annū deliberādi, qa nō pōt dici in ij.anno eē delatā hēditatem ex secundo capite, qa adhuc durat primū caput de iure ciui.quo durat facultas adeūdi.xxx.an.vt hic. Nisi fortasse, fm eū intelligaē quo ad remedia iuris ptorij. Rapha. Cu.in d.l. q̄diu.facit mētionē de isto.dicto Bal. & reprehendit illud dicēs, q nō pōt trāsmittere, nisi ex illo capite in quo erat tpe mor.sed certe hoc nō ē dicere ɔ̄ Bal.qa nec Bal. dicit, q trāsmittat nisi.ij. anno tpe mor.Ad istā dubōnē facit an dispō.d.l.cū antiqorib hēat locū in successionib.iuris ptorij, & Cy.in l.q se pris.pall.relinqt sub dubio, sed ipsemet.in d.l.cū antiqorib.tenet q sic quatenus pōt adaptari, dicā fūrte in d.l. cū antiqorib. ¶ † Vltimo q̄rūt hic Pe.Cy.Bald. & Ang.an ɔ̄ hēditatē iacētē incipiat currere p̄scriptio rerū hēditariarū ab alio possessarū & tenēt q nō, alleg. no.in l.ea q̄ in fi.§.de tēp.in integ.restit.& cū hac opi.ēt trāsit sim plr Pau.de Cast.hic. Sed Ful. hic in ɔ̄riū all.l.sed si in cōdōne.§. sed si seruus alienus.ff. de hęre.insti.sed responde secundum Angel.& Ioan.de Imol.ibi q loquitur in vsucapione, quę est mere fauorabilis vt no.glo.in l.fin.in verbo ex vna parte cum glos.sequen.j.de edi.di.Adri.secus in alijs pręscriptionib. inductis odio negligentis petere.l.si seruus hæreditarius, & ibi no. An.& Ioā. de Imol.ff.de diuer.& temp.pręscrip.

ADDITIONES.

a ¶Alibi. Vide q voluit Ludo.Rom.consi.71.
b ¶Alios.30. Adde Bar.consi.138.incip.quidam habuit vxorem Bal.consil.12, & seq.iij.lib. Alex.88.ij.lib.d.las.alle.hic Pau.de Cast.consil.331,& 32.su q̄re, & vide Angel.consi.241.
Thom.¶Vide Pet.Corneum in consi.305.incipien. circa primum.in iij.vol. & in consi.70.in iij.volum.incipien.neminem.

Dioclet.

Dioclet.& Maxi. L E X IX.

1 *Interrogari potest ille cui delata est hæreditas ad instantiam creditorum, an velis esse hæres, vel non, & si petat terminum ad deliberandum, debet sibi moderate statui per iudicem.*
2 *Interrogari quomodo debeat qui possidet hæreditatem alicuius. vel fisco, an sit liberatus ab ipsis bannitis reuersis & restitutis ad patriam.*

1 SI curatoris. † Ille cui delata est hr̄ditas ad instantiā creditorum interrogari pōt an velit eē hr̄s, vel nō, & si petat terminū ad deliberandum debet sibi moderate statui p iudicē. h.d. † No. ex hac.l. practicam eorum q volunt ꝯuenire hr̄des si ignorāt an adiuerint, & an sint hr̄des, q̄a facere debēt eos citari, & iterrogari ſm ꝙ hic tradiẗ. Et debet citari ille cui prima cā successionis deferẗ, & nō sufficeret citari in gñe volētes eē heredes. l.4.§.denūciari.ff.de vē.inspi. De qua practica vide aliquid p Bat.& Ang.hic, & Bat.in l.si diu.ff.q ex cau. in pos.ea.& in l.si seruus in fi.ff.de bo.auc.iud.pos.& in l.4.ff.de cu.bo.dā.in l. fi.bon.j.de bon.auc.iud.pos.& in l. si q̄s instituaẗ hr̄s in die.ff.de hær.insti. quale autem debeat esse illud tempus statuendum per iudicem ad deliberandum tetigit Ang. & Pau.de Cast. hic, dixi post Bal.in rubr.j.de suc.edic.

Dioclet. & Maxi. L E X X.

1 *Hæres tenetur soluere creditoribus, non obstante inopia defuncti, vel iniuria illata sibi a tertio.*
2 *Debitor al. cuius banniti, vel expulsi de ciuitate si cogitur soluere communitati,*
3 *Exceptio spoliationis potest opponi agenti ciuiliter.*

1 SI te bonis. † Inopia defuncti, vel iniuria illata a tertio non excusat hr̄dē quin teneaẗ creditorib.h.d.¶ Notabilia hēs in glo.¶ † Et induciẗ per
2 Bal. ad qōnē de colonis, & debitoribus expulsorū[a] de ciuitate coactis solueẗ cōitati id qđ debebāt dictis expulsis an sint liberati ab expulsis. De quo videatis plenius p Bat. & alios in l.creditor.in prin.ff.de sol.& p Bat.in tractatu de tyrannide, in ij.q & ꝙ no. Cy.& Bal.in l.ij.j.ꝙ me.cā.& p Bald.in l.falsum ad fin. C.de fur. p Ang.& Io.de Imol.in l.liber.hō in prin. ff. de hær.instit.& Io.And.& alios in c.significauit.de cēsi. p Spec.in locis alleg.per
3 Bat.hic, & Bat.in d.l.creditor. ¶ † Vltimo inquantum Bart.dicit hanc.l.nō hēre locum de iure cano.p. c.j.de restit. spol.in vj.dic. ſm alios hic, & melius, ꝙ ille text.nō ꝯdicit isti, q̄a agēti ciuiliter bñ pōt opponi exceptio spoliationis factæ ab actore vt ibi, sed factæ a tertio de qua loquitur tex.noster.istud ibi non dicitur.

ADDITIO.

a ¶ Expulsorum. Adde Bald.consi.294.ij.lib.Pet.de Anch.consi.53.

Dioclet.& Maxi. L E X XI.

REnitente. Pater hr̄ditatē filio delatā sine filij voluntate repudiaẗ nō potest.h.d.¶ Dixi de materia huius.l.in l.ij.j.de rep.hos.po.& aliq̄d i l.j.j.qui admit.& est materia.l.fi.in prin.j.de bo.quæ lib.

Dioclet.& Maxi. L E X XII.

1 *Bonorum possessionem agnoscens de iure prætorio consequitur in effectu illud quod consequitur ille qui adit iure ciuili.*

1 PVberem. † Agnoscens bo. pos. de iure p̄torio consequẗ in effectu illud ꝙ cōsequitur ille q adit de iure ciui.h.d.ſm vnū intellm gl.¶ Vel sic ſm intellm Bat.q agnoscit de iure p̄torio vr̄ adire de iure ciui.h.d.ſm Bar. subdētē hoc eē verum nisi primo fuisset exclusus de iure ciuili. Videamus ergo quis sit verior intellꝰ. Et pro intellectu gl. adducit primo Bal.q̄a bo.pos.hēt iura vtilia.l.j.& ij.cum gl.ff.de bo.pos. sed hr̄s hēt directa q̄ non pñt simul stare cū vtilib.l.si hr̄s institutus in princ.ff. ad Treb. Secundo quia si agnoscens bon.pos. intelligereẗ adire, de iure ciui. frustra hēret bo.pos. q̄a ex duab.causis non pōt q̄s effici hr̄s, & dñs.l. §. ex plurib.ff.de ac.pos. & istā opi.tenuit ēt gl. in l.sed cū patrono.§.bonorū. ff. de bo.pos.cum a qua ibi transit Bat.ita ēt tenebāt Old.Bal.Ang.& Sal.hic, & Bal.in rub.j.q admit.& in l.j.in x.opp.e.ti.& Lu.Ro.in d.rub.j. q admit.ad fi.vbi ēt p hoc adducit.l.bono.e.ti. in fi.in ver.p̄torio iure a ꝯtrio sensu, ita ēt tenet Io.Fab.in §.quos aūt.insti.de bo.pos. p tex.in l.æq̄ssimi.§.si duo.ff.de bo.pos.ſm tab.q parū stringere vr̄.Pau.de Cas. in l.certū.§.vñ legi. vr̄ cum hac opi.transire dū ipse simplr̄ referet Bal.ita tenentē in d.rub.Sed Ful.& Pau.de Ca. hic tenent opin. Bar.& rn̄dēt ad alle.p Bal.hic, ꝙ in dictum agnoscētē bo.pos.trāsibūt solū iura directa q̄a non erant necessaria vtilia, sicut hr̄ in d.l.si hr̄s institutus.& erit vtile, ꝙ non sit solū h̄rs, sed ēt bo.poss. q̄a tāq̄ bo.pos.hēbit directū interdictū quorū bo. sed si fuisset tm̄ hr̄s habuisset solum vtile.l.j.ff.quo.bo.& ibi no.in rub.eo.tit. Et nō est incōueniens, vt q̄s efficiaẗ dñs ex diuersis causis diuerso iure sicut dñium insolidum pōt eē apud diuersas psonas diuerso iure q̄uis eodem iure non possit, iuxta.l. si vt certo.§.si duob. ff.cōmo. Et licet ipse nō dicat ista fuit rō reddita p Bal.post antiquos in l.si q̄s mihi bona.§.sed qd si mādauit.ff.de acq.hær.vbi p hic alle.l.diuortio.§.si fundum.in fi.cum ibi no. i gl.ff.sol.ma. Vel alr̄ pōt rn̄deri, ꝙ dñiū nō pōt acq̄ri ex plurib.causis diuerso tpe ꝯcurrētib. Secus si in idē tp̄s cōcurrēt.l. si creditorum.§.Marcellus.ff.de leg.j.& no.gl.in d.§.ex plurib.& ibi Bat.in ver.iiij.oppo.&c.p vtraq; opi.posset adduci tex. in d.§. sed qd si mādauit. nā primo vr̄ facere p opi.gl.inq̄tum vult, ꝙ post agnitā bo.pos. possit agnoscēs postea de iure ciui.adire, & ad hoc illum tex.no. Dy.Cy.Bal.& Ang.& ibi reputat Bal.mirabile dicens, ꝙ talia iura pñt diuerso respectu inuicē conuenire, & per ea q̄ hr̄ in d.§. si fundum.ergo p solā agnitionem bo.poss. non videaẗ adiuisse, sed ad istud ai.patet rn̄sio ex ibi no. p gl.in ver.pent.ī pōt ēt adduci ille tex.p opi.Bat.inquātum vult, ꝙ si pr̄ iussit filium agnoscere bo.pos.poterit virtute dicti iussus adire, & istā opi.sequi Lu. Ro.ibi.sed ad illud pōt rn̄deri, ꝙ illud ē ex eo, q̄a satis ē, ꝙ mādatum in pinguiori forma adimpleaẗ p id qđ hr̄ in §.se.verū.ꝙ si p pte.Io.de Imo.in d.§.sed qd si mādauit, tenet opi.gl.q̄a dicit qđ aut expsse cōstat de mēte, ꝙ solum voluit hr̄e successionē de iure p̄torio, & ab illo nō ē recedēdum, q̄a actus agētium &c.l.nō ois. in prin.ff.si cer.pet.tn̄ si postea volet adire poterit, & hēbit iura pleniora, & euacuabiẗ effectus bo.pos.cum sufficiāt directa iura, p d.l.si hr̄s istitutus.si autem sumus in dubio, & adhuc idem, q̄a alr̄s nihil operareẗ agnitio bo.pos.si valeret aditio qđ nō eēt dicēdum.l.si qñ.in prin. ff.de le.j.& si dicaẗ, qđ immo aliq̄d opaẗ, si opaẗ aditionē, rn̄det ꝙ nō opabiẗ vt voluit disponēs & in dubio debet fieri interpretatio vt actus valeat put voluit disponēs al.l. quoties.ff.de reb.melius facit.l.j.§.eū q.ff. de ꝯsti. pecu.certe l eet hoc non sit absq; dubio, tn̄ mihi magis placet opi.glo.q̄a disponēs vr̄ elegisse istā viā succedēdi de iure p̄torio, & ita sibi pareat. l.recusare.§.Titius.ff.ad Tre.l.si mulier.§.fi.ff.qđ me.cā. Et ad istū tex.rn̄deatis, vt in glo.& ad p̄dicta ēt videatis Bald.in c.j.in titul. an agna. vel filius. & Bartol.in l.ij. & in l.si quis ex liberis.ff. ad Tertul.vbi limitat prædicta.

Dioclet. & Maxi. L E X XIII.

1 *Bonorū pos. qui perdidit, nō propterea a iure adeūdi excluditur de iure ciuili.*
2 *Renunciatio facta vni iuri non nocet in alio. & nu.3.& 4.*

1 SVm. † Qui pdidit bo.pos.nō ppterea a iure adeūdi, excludiẗ, de iure ciuili.h.d. ¶ † No. ꝙ renun-
2 ciatio facta vni iuri non nocet in alio.& istud induciẗ p Guil. de Cu.hic, & aliq̄ libri hn̄t sup l.p̄cedēti ad.q. An q̄s dicat sniam nullā, & si qua ē appellauit, & postea renūciauit applōni an videaẗ renūciare nullitati, & concludit ꝙ si exp̄sse renūciauit applōni approbādo sniam vr̄ renūciasse nullitati, ar.l.tale pactū §.q puocauit.ff.de pact. Sed si tacite renūciauit deserēdo cām ap
a plōnis, & tūc secus.[a] ar.l.fi.j.de sen.de quo vide p Bar.in l.si exp̄ssum.ff.de app.& ibi p alios, & p Io.And. in tit.de sen.§.iuxta.i fi. exp̄ssius p Bal.in l.j.de sen ex breu.reci. & in l.q testō.ff.de execu. tut.& in l.sancimus.in ti.quo tēpo.mil.& in l.q testō.ff.de execu. tu.& in d.§.q puocauit.in repe.in xiij.q.& in l.j.j.qñ puo.& in l. in fi.prin.ff.de fer.p Sal.in l.fi.§.fi j.de tēp. app.¶ In gl.j.ibi habet substitutū hęc gl.cōiter dānaẗ a doc.hic, & p bar in l.nec is §.j.ff. de acq.r.her.& in l.j.ff.de vul.& pu. vt ibi p eos. Saluari tn̄ pōt ſm Bal.& Sal.& Pau.de Cast.hic nisi renūciasset in spē bo.pos.exp̄ssa cā in gñe.s. q̄a hr̄ditatē dicebat eē dānosam q̄a dictū rlat ſm rōnē.l.cū pr̄.§.dulcissimis.de leg.ij.& no.gl.in l.is q aio.ff.de acq. pos.facit.l.iij.§.si Titio, & ꝙ ibi Barto.ff.de adim.le.& ita ēt tenet
3 Ro.in d.l.nec is.§.j.¶ † Sed pone ꝙ fuit renūciatio simplr̄ facta hęreditati an videaẗ renūciasse iuri succedēdi tā de iure p̄torio q̄ ciui.Pet.& Cy.hic tenēt, ꝙ sic, ar.l.fi.in fi.j. de do. pmis.& hoc vide gl.no.in l.j.§.sed vidēdū.ff.de suc.edic.& exp̄sse limitat Bart.in d. l.nec is.§.j.ar.l.puberē.j.eo.ſm intellm Bar.& no.ēt Cy.in l.accusanonē.j.q accu.& ibi Bal.& Bal.in rub.j.q admit.in vj.q.facit.d. l.iij.§.si Titio.hic ēt Ang.hic q dicit hoc eē verū isto casu, q̄a ista iura simul, & eo.tpe ꝯcurrebant, secus si successiue. Exē plū institus repudiauit hr̄ditatē simplr̄. Itē filius repudiauit hr̄ditatē simplr̄. Nā in primo casu institutus intellr̄ repudiare ex testō, & pōt ab intes.adire, & in scđo exēplo filius vr̄ repudiasse tāq̄ filius, & poterit venire tāq̄ agnatus, alle.l.in plurium.ff.de acq.hære.ſm eū qđ ē tn̄ exp̄sse ꝯ gl.in d.§.sed vidēdū.nec ob.tex.in d.l.plurium, q̄a non loq̄ẗ qñ renūciatio fuit facta in rē, & indeterminate, bñ faciunt

ADDITIO.

a ¶ Secus. Adde Ang.consi.346.

ciunt q dixi.s.pxime, & istud ēt ep̄sse firmat Pan.de Ca.ī l.q̄.diu. la.j.ff.de acq.hęr.& in d.l.nec is.§.j. licet de Ang. mētionē hic nō faciat.¶† Vltimo p̄ limitatione huius.l. vide Bar.in l. filio p̄terito.ff.de iniu.test. Vbi vr̄ hāc.l. intelligere qn̄ non extabat aliq̄s q. eēt testō successurus. Nā tūc veniēt ab intes.si renūciauit iuri succedēdi de iure p̄torio ab intest.nō excludit iure succedēdi ab intest.de iure ciuili, vt hic, secus si erat aliq̄s q venire poterat ex testamēto puta hr̄s scriptus ex testō, nā tūc si filius p̄teritus exp̄sse, vel tacite renūciauit iuri veniēdi p bo.pos. c̄tab.intelli ēt exclusus a iure dicēdi nullū, p l.si impubes.§.fi.ff.de carb.edi.qd̄ est destruere.l.istā, & magis cōiter tenet̄ c̄rium vt etiam tenet Sal.Ful. & Pau.de Cast.hic, & alij varijs locis quot retuli in l.posthumo. s̄.de bo.pos. contratab. dum tetigi de intellectu.d.l.si impubes. & ibi respondi ad illum tex.qui in veritate vr̄ probare c̄rium.

Dioclet. & Maxi. LEX XIIII.

1 *Aditione hæreditatis acquirit hæres dominium rerum hæreditariarum, etiam si possessionem non apprehēdat, & eas vendicare potest aduersus possidētes.*
2 *Aditione hæreditatis quis efficitur dominus rerum hæreditariarum sicut erat defunctus, non autem possessor, nisi statuto caueretur q possessio defuncti intelligeretur continuata in hæredem.*

1 S I sorori. † Per aditionē hr̄ditatis acq̄rit hr̄s dominium rerum hr̄ditariarum ēt si possessionem non apprehendat, & eas vēdicare pōt aduersus possidētes.h.d. †No.in verbo hr̄s, & in verbo possidētes. q p aditionē hr̄ditatis q̄s efficit̄ dn̄s rerum hr̄ditariarū sicut erat defunctus non aūt possessor vt hic, & l. cū hr̄des.in prin.ff.de acq. pos.& l.j.§. Scæuola.ff.si q̄s test.li.eē ius.fue.† Fallit tn̄ vbi p statutū disponeret̄ q possessio defuncti intelligeret̄ continuata in hæredem [a] vt cauet̄ statuto huius ciuitatis s̄m Pau.de Cast.hic q̄rētem an stante dicto statuto impediat̄ hr̄s vti remedijs adipiscendę possessionis vt remedio.l.fi.j. de edi.di. Adri.tol.& interdicto quorū bonorū.& tenet q non secutus Cyn. in l.ea lege.s̄.de c̄di. ob cau.q̄a statutū est factū in fauorem hr̄dis, & non debet redūdare in dānū, & licet statutum faciat eū possessorē iuris, non facit eū possessorem facti. Adducit sīle de legatario q. hēt dn̄iū de iure sp̄āli sine traditione. Vn̄ licet hēat rei vend.non impedit̄ intentare actionem p̄sonalē ex testō.§.sed nr̄a.insti.de leg.l.j.j.cōia de leg.l.in bello.§.si q̄s seruum. & q ibi Bar.ff.pe cap. licet secut sit vbi hēret dn̄iū de iure cōi.§.sit itaq;. instit. de act. l.fi.ff.vsufruc.quemadmo. caue. Addo q in terminis dicti statuti hoc firmat late Bal.in rub.extra.de cā pos.& rub.de c̄sue.& in d.l.ea lege, bene facit qd̄ ipse no.i auc.defuncto.j.ad Tertul.& aliquid p eundem, in c.item cum quis.de resti.spol.

ADDITIO.

a Tho.¶Hr̄dē. Adde & vide Alex.in l.cū hr̄des in prin.ff.de ac pos.& in c̄s.30. 9.inci.in cā mota in j.vol.& in consi.80.iij.visa facit narratione in iij.volu.& Ioā.Fab in §.fui.insti.de hęr.quali.& dīa & vide simil q no Bal.in l.j.C.de app.& sic seq̄t ex p̄dictis q licet ficta possessio continuata pariat remediū adipiscēdę tn̄ non perit remediū possessoriū reintegrandę hr̄di. p not. p Bald.in d. auc.defuncto. hic intellige qn̄ hr̄s ex persona sua intentaret remediū reintegrandę, tn̄ qn̄ ex persona defuncti intentaret dictū remediū dico q defunct* fuit spoliatus & sicut deberet reintegrari defunctus ita & hr̄s tunc transit hic bn̄ficiū ad hr̄des ex quo hr̄di cōpetit interdictū vn̄ vi.l.iij. in fi.ff.de vi & vi arma.& in l.j.§.hic interdictū eo.ti.& in §.sed hr̄di.insti. de perpe.temp.ac.

Const. LEX XV.

1 *Hæreditas acquiritur ei qui tempore adeundi eam reperitur sui iuris, licet tempore quo fuit sibi delata esset in patria potestate.*
2 *Hæreditas si fuit delata monacho, & anteq̄ eam adiuerit sit effectus episcopus, vel transiuerit ad aliam religionem, an acquiratur primo monasterio.*
3 *Hæreditas si fuit delata fratri minori, & sic incapaci, & postea effectus sit episcopus, an poterit ipse eam adire.*

1 N On est dubium. † Si t̄pe aditę hr̄ditatis reperiat̄ q̄ eēt esse sui iuris acquirit eam sibi licet t̄pe quo fuit delata eēt in p̄tia p̄tāte.h.d.¶ †In gl.ibi, in legato.s.condōnali, secus in puro, q̄a acq̄reret̄ ei in cuius p̄tāte eēt legatari* t̄pe mortis testōris.l.q̄ legata.alle.in gl.l.si cū dies.§.fi. ff. qn̄ dies le.ce. Et inducit̄ ista l.p Pau.de Ca.hic ad q. si delata ē hr̄ditas monacho & anq̄ adeat effectus ē ep̄s, vel trāsiuit ad aliud [a] monasteriū, postea dijt an acq̄rat̄ primo monasterio, vel cui, & ip̄e nihil firmat. Sed vltra eum videatis p Bar.in l.iij.§.fi.ff. de bo.pos. s̄m tab.per Bal.in l.j.in ver.quo ad decimum &c.s̄.qui admit.ad bo.pos.per Bal.Ang.& Io.de Imol.in l.si quis mihi bona.§.si seruus.de acq. hær.& per doc.in c.in p̄ūria.de p̄ba.& in cle.dudum.maxime p Io.de Imo.ibi in fi de sepul.† Tangit etiam Pau.de Ca.q. hic de eo qui non erat monachus, sed frater minor, & sic erat incapax t̄pe delatę hr̄ditatis, & anq̄ aliu sequens adiret fuit effectus ep̄s & poterat adire, & auferre ius delatum sequenti, & tenet q non de quo videatis per Bal.in l.deo nobis.ad fi.de epis.& cler.p Bal. & Ioan.de Imol.in l.si alienum.§.in extraneis. ff. de hær.insti.cū concordan.de quibus in dictis locis.

ADDITIO.

a Tho.¶Aliud.De his q̄onib.vide per Fed.consi.26 & se.& Cal.in titu.de r̄ia.in consi.25.& 27.And.Barb.no.in consi.20.in iij.vol.mei.vbi Chrutus.& Fran.de Are.& Mod.in c.pe.de proba.& Bar.in tract.minoricarum.

Arcad.& Honor. LEX XVI.

1 *Vendere, vel emere nemo cogitur, fallit vt hic.*
2 *Aditio metu facta an sit ipso iure nulla.*
3 *Adire an possis cogi per me institutus contemplatione mea.*

1 N Ec emere. † Non eget summario. Pro limitatione huius.l.vide multos casus in q̄b.cogit̄ ēt vēdere [a] de q̄b. vide aliq̄d p Gui.de Cu.post gl.& p Bar.i l.fi.j.de fideicō.li.& in l.annona.ff. de extraor.cri.& in l.j.§.cur.ff.de offi.p̄fe. vrb.& in l.venditor.ff. cōia p̄d.§.si c̄stat. & per Host.& alios in c.j.de rerum permu.& per Bal.post Cyn. in l.j.de epi.aud.& tex.in l.si pēdētes.§. si quid cloacarū, et ibi p Bal.et Ang.ff.de vsufr.et l.si q̄s sepulchrū.ff. de relig.et q extendendo illum tex.voluit no.30.And.in addi.Spec.in tit.de execu.sen.in rub.et Ang.et Io.de Imol.in l.Pōpo.al̄s incipit si vni.in fi. ff.de re iud.et per Bal.in l.j.§.fi.j.de cōt ser. ma. et in l.item si verberatum.§.j.ff.de rei ven.¶ †In tex.ibi adire compellitur. An aūt aditio metu facta sit ipso iure nulla dic q sic, si p̄cessit p̄testatio q non itendebat adire.l.qui in aliena.§.fi. ff.de acqui.hær.al̄s aūt valet.sed venit rescindenda.l.si mulier.§.pe.ff.q met.cā.¶ † Quærit hic Pau.de Cast.an si fuisti institutus mea c̄tēplatione p̄ūt te cogere ad adeundum, et si sponte adiuisti possis cogi mihi restituere, et finaliter decisionē hēs p l.q̄dā cū filiū.ff. de hær.insti.& per no.per gl.in l.per procuratorem.ff.de acquir.hære.

ADDITIO.

a Thom.¶Vendere. D.Ia.hic enumerat aliquos casus quibus quis cogitur vendere tu adde alium qui ponitur per Ludo.Rom.sing.suis q nobilis pauper habet palatium q destruitur & non pōt illud reficere propter paupertatem q cogit̄ vendere ad decorem vrbis vt alius diues ipsum reficiat, & vide quæ dixi hic in addi.ad Bartol.

Arcad.Honor.et Theod. LEX XVII.

1 *Hæreditas quolibet die potest adiri.*
2 *Ferię possunt induci in laudem arbitratorum, & ex consuetudine possunt induci etiam in honorem Dei.*

1 C Retionum. †Quolibet die pōt hr̄ditas adiri. h.d.¶ In gl.ibi, sed Azo. et Hugo.etc. hæc verba et plana lec.et cōiter approbata. Sequens vero lec.pōt intelligi dupl̄r s̄m Ful. primo modo vt velit q testator possit statuere terminum ad adeūdum vltra quē non valebit adiri, et ita dicit intelligere Ang.et q pro hoc alle.no. p glo.in l.si duo.ff.ex q.cau.in pos.ea.Sed. Ful.intelligit q gl.velit c̄riū, tn̄ concor.opin. q̄a aut testōr statuit terminum per modū c̄dōnis, putta instituo Titiū mihi hr̄dē si adiuerit hr̄ditatē intra.x.dies a die mortis meæ, & procedit opi.Ang.per.l.si q̄s hr̄s.l.ij. ff.de aequ.hær.Aut non p modum c̄dōnis p̄fixit terminum, & tunc p̄cedit alius intell̄s, q̄a ipso iure, non potuit testōr excludere hr̄dem lapsum t̄pis p.l. nemo pōt. in fi. cū ibi no.ff.de lega.j. Adde q Ang.hic cōiter istud non tangit, sed bn̄ hoc dicit in d.l. si quis hr̄s.& ibi hic tenet Rapha. & Pau. de Castr.indistincte, & r̄ndet ibi Paul.de Ca.ad d.l.nemo pōt.q ibi loq̄t qn̄ testōr post ius acquisitū legatario volebat actionē iam q̄sitā perimere t̄pe quo facere non pōt ipso iure ope except.Sed in casu nr̄o tractat̄ de impediēdo ius q̄rēdū q facilius fieri pōt.l.fi.j. de acq.pos.iuncta.l.seruus.s̄.de pac.l. p̄re furioso. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur.¶ †Vltimo dicit Bal.q Bar.p istam.l.consuluit q p statutum poterant induci ferię in laudē arbitratorū sicut hic refert Imperator iure antiquo similiter fuisse inductū. Facit q hr̄ i c.ij.de fer. vbi ex consuetudine p̄nt induci ferię etiā in honorē dei, vbi aūt statutum non prouideret, tunc in sententia arbitrorum non attenduntur ferię etiam in honorem Dei, vt p Spec.in tit.de arbi. §.fi.ver.sed nunquid amicabilis compositor poterit &c.& Bart. in l.de meis.§.fi.ff.de arbi.& Bal.in l.fi.s̄. de contrahend.empt.in l.dies festos.per illum tex.s̄.de fer. & in l.j.ad fi. C.de arbi.& in l. si vt proponis.la.j.j. q̄uo & quando iu.& in l.j.de fer. & doc.in c. Quintauallis. de iureiurand.

Theoc. & Valentiniani. LEX. XVIII.

1 *Hæreditas infanti delata quomodo, & quando & per quos possit adiri. 2. & 3. & 4. & 5.*
6 *Hæreditas delata furioso an possit adire per eius patrem.*

7 *Suus hæres an transmittat hæreditatẽ paternã nõ aditã ad quoscũq; hæredes.*
8 *Hæres minoris decedentis non adita hæreditate, an possit petere restitutionem in integrum.*
9 *Restit.in integ.an admittatur contra præsumptionem iuris, & de iure.*
10 *Hæreditas etiam non adita transmittitur ad minores.*

1 SI infanti. †Hr̃ditatem infanti delatam ascendens per lineam pr̃nam siue in eius ptãte sit, siue non, solus põt adire tam viuo infante, & illius infantis nomine q̃ eo mortuo, & tunc suo proprio nomine tanq̃ ad ipsum transmissam. Si vero talem ascendentem non habet, sed habet tutorem, tunc tutor põt adire tutoris nomine viuente infante, sed eo mortuo hr̃ditate non adita non trãsmittitur hr̃ditas, & perinde est ac si hr̃ditas non fuisset delata infanti, & idem si tutorem non haberet delatam vero pupillo maiori infante, nec solus pr̃, nec solus tutor adire põt, sed ipse pupillus cum illorum consensu, & si neutrum eorum hẽt tunc auctoritate iudicis.h.d. ¶ No. q infans dr̃ q. vij.an.non hẽt, & hoc ẽm legistas, sed ẽm allusionẽ vocabuli, vel grãmaticos dr̃ ille qui fari nõ põt, est ergo prima ętas infantilis. Alia puerilis q̃ durat vsque ad pubertatem.l.pueri.cũ gl. ff. de ver.si licet qñq; alr accipiunt.l.j.§.pueritiam.ff.de post.& in c.Paulus dicit.ij.q.vij. Tertia est adolescentia, & durat vsq; ad xxv.an.l.j.C.qui pe.tu.& instit.de cura. in prin.iuncto.§.itẽ inuiti adolescentes.eo.ti. Quarta est iuuẽtus q̃ durat vsq; ad senectutem q̃ est quinta ætas, qñq; dicimus esse in ætate quinquaginta anno. qñq; vltra. de quo dic vt le.& not. in l.non aliter in fi. de leg.iij.de q̃bus ętatib. vide p Cy.hic, & in l.senium.§.qui test.fac.pos.per glo. in l.hr̃ditatem. in gl.ij.ff.ad l.fal.& glo.in pro.c.vj.libri.in verbo profectis. & q no.Bart.in l.j.j.de emẽ.propin.& qđ no.gl.& Bal.in l.fi.j. de infan.expo.vbi hr̃s quis dicatur puer paruulus, de quibus ætatibus etiã tangit Bal. in repe.c.si pr̃.de test. ¶ Secundõ no. q pr̃ noie infantis põt solus adire hr̃ditatem de iure ciui.et hoc añ istã.l.nõ erat clare expressum in hr̃ditare adeunda, licet in bon.pos.fur. et infan.dela. & l. seruus.§.impubes.ff.de bon.pos.in t.gñali. ¶ †Tertio no. q infans 2 transmittit ad ascendentes masculos per lineam paternã hr̃ditatem mr̃nam, vel aliam sibi delatam [a] etiam non aditã et hoc nouiter inducit ista.l.ɔ̃ rſam traditam in l.qm̃ vxorem.§. eo.& l.j.§. in nouissimo de cad. tol.secus aũt si excessit infantiam, vt patet in hac.l. Ex quo hẽtis not.qđ licet hr̃ditas ascendentis delata descendenti transmittatur [b] etiam non adita ad posteros ipsius descendentis.l.j.j. de his qui añ aperta. tab. tñ non transmittet ad ascendentes vt probatur hic, cum hoc tñ spãlr ɔcedaĩ in hr̃ditate delata infanti. Idẽ pban vr̃.in l.ij.§. si quis ex liberis.ff.ad Tertul.et l.ij.j.ad Orfi.Glo. tñ tenuit ɔ̃rium in d.l.j.j. de his q añ ap.tab.per l.apud hostes.j.de suis & leg. et eum ea q.dẽ trãseunt, de quo dic vt ibi per Bar.et alios, et per Bal. post alios in d.l.ij.§.ad Orfi.& p Bal.j.l.pxi.& p oẽs in l.vẽtre.de acq.r. hær.p Sal.in d.l. apud hostes. Et an sicut p hãc.l.infans trãsmittit hr̃ditatẽ nõ aditã ad pr̃em, ita ex extẽsione trãsmittat hodie ad matrẽ vide Cy. hic in pe.& Bal.in l.j.ad fi.j. de his q añ ap.tab.& Bal.ibi vr̃ tenere q sic, & dicit ita notarij hic, sed certe licet Cyn.hic dubitet nĩ nullus hoc tenet, imo expsse Ray.hic tenet q non fiat hęc extensio, & refert ita tenere Pe.p l.si vero.§ de viro.ff.sol.mat. ¶ Quar- 3 to no.† q infans transmittit ad ascẽdẽtẽ p lineã pr̃nã dictã hr̃ditatẽ tãq̃ aditã, & sic satis erit q pr̃ adeat hr̃ditatẽ infantis absque eo q alr̃ adeat hr̃ditatẽ, q̃ delata fuerat infanti q̃ nunq̃ fuit adita, & ita intelligit Ang.hic, & Mod.& Pau.de Ca. secus si in alia hęreditare maiori, q̃a qñ trã smittiẽ nõ adita, oportet q illa adeaẽ, vel repudieẽ, q̃a transmittiẽ vt adeũda.l.si q s filiũ.§.j. ff.de acqui. hær.& ẽm p̃dicta intellige glo.hic in verbo q̃sita.dũ dicit si velit, nã verũ est q nõ acquiriẽ pr̃i inuito, tñ si non repudiat acquritur sibi absq; alia spãli aditione. ¶ Quinto no. q solus tutor p infante põt adire, & hoc ẽt non erat ita clare decisum, de quo dic, vt p glo.& doc.in l.potuit.§.eo. ¶ Sexto not. singlr̃ in ver.ea vera.ẽm Bar.& alios casum in quo p filio emãcipato.s.infante pr̃ hẽt legitimã administrationẽ vñ solus põt pro eo adire hr̃ditatẽ, rlr auiẽ est ɔ̃, q̃a cũ pr̃ non hẽat vsumfructũ bonorũ filij emãcipati.l.uj.j.de bon.ma.nõ ẽ eius legitimus administrator, vt no.gl. in auc. excipit.j.de bo.q̃ lib. ¶ Septimo no.ex fi.q ẽt quo ad adeũdã hæreditatẽ de iure ciui.iudex põt supplere defectũ tutoris, & dixi in l.bonorũ.§.q admitti.vbi reprobaui opi.quorundã tenẽtiũ ɔ̃riũ. ¶ In gl.in verbo q̃sita ibi hodie tñ vr̃ hr̃s &c. cũ hac opi.gl.trãsit Bar.& Bal.hic & Bar.in l.vẽtre. de aqr. hr̃d.f. q pr̃ hẽat hr̃ditatẽ infantis vt hr̃s, & illam debet adire qua adita non hẽbit necesse adire hr̃ditatẽ delatã infanti q̃ nõ fuit adita p infantem, quia illa trãsmittiẽ vt adita vt dixi super tex.† Ex his inferẽ an si deces- 4 sit infans hr̃ditate nõ adita superstitib.patre, & matre, & fratrib. an pr̃ possit illam hr̃ditatem delatã infanti capere solus, an vero debeat diuidi cum dicta matre, & fratrib. sicut reliqua bona hæreditatis, iuxta auc.defuncto.ad Tertul.Bar.hic relinquit cogitãdum, sed Bal.hic tenet q diuidi debeat, vt etiam tenet Bar.in d. l.ventre.ar.l.si post mortem.in fi.ff.de ɔ̃ta. & l.Aristo.in fi.ff.quæ res pig.ob.pos.& q̃a hodie sublata est ois dr̃a agnationis & cognationis in §.nullã.in auc.de hær.q̃ ab intes.& sic mr̃ vr̃ priuilegiata sicut pr̃, ɔ̃rũ tenuit Nico.de ma. vt refert hic Bal.in iij.& v. opp.q̃a istud priuilegiũ succedendi in hr̃ditate non adita est ɔ̃cessum pr̃i, iõ non debet extendi ad alias psonas.l.si vero.§.de viro.ff.sol.mat.l.4.ff.de ɔ̃st.prin. Idẽ tenuit hic Ang. p eãdẽ rõnem dicẽs, q q̃a ista fictio q censeaẽ q̃sita, & adita hr̃ditas delata infanti est inducta fauore pr̃is [c] non debet ad als psonas trahi.l.j.ff.de iure imu.pro hoc & Sal.hic põderat istũ tex.in ver.ea vero q loquitur in infante sui iuris, seu emãcipato cuius pr̃ non occupat bona iure peculij, iuxta.l.fi.§.de inof.test. & sine dubio hẽt hr̃dẽ, & tñ p̃ferri pr̃ cęteris vt hic, & p hoc facit ista dictio quasi, q̃ ẽ no. improprietatis, & sic non est vere q̃sita infanti, sed fingitur q̃sita quo ad vtilitatem pr̃is, & in eius priuilegiũ, & iõ dicit q si pr̃ repudiaret non accresceret cohr̃dib. q in d.hr̃ditate delata infanti nullum hẽt cohr̃dẽ, sed deuolueẽ hr̃ditas ad alios ad quos itura fuisset si pr̃ hoc priuilegium nõ hẽret, puta ad substitutũ datum infanti, vel ad eos q prior defuncto ab intes succellissent, tñ finaliter dicit eẽ cogitãdũ. Ful.ẽt hẽt casum p dubio, & nihil elegit. Ang.& Imo.in d.l.ventre.tenẽt opin. quã ibi tenet Bar. Pau. de Cast.hic tenet opi.Nic.de Ma.ɔ̃ Bar. & dicit ita ɔsuluisse per istam.l.in ver.ea vero. Pro hoc ẽt adducit, q̃a filius in ptãte in bonis mr̃nis de q̃b.loqẽ ista.l.hẽat hr̃dẽ tpe Theodosij, cuius fuit ista.l. all.l.fi.j.ad Tertu.& l.fi.j.cõia de suc.& tñ hic dr̃ q pr̃ veniat iure pr̃no ad istã hr̃ditatẽ delatã infanti, & non vt hr̃s infantis.

5 ¶ † Ex quo infert q si infans nõ adita hr̃ditate sibi delata decessit superstite mr̃e, & auo pr̃no, q̃uis mr̃ sit insolidũ hr̃s infantis in alijs bonis, & p̃feraẽ auo pr̃no, vt d.auc.defuncto.tñ in d.hr̃ditate delata filio infanti p̃fertur auus pr̃nus p istã l. Sed ɔ̃ istud q dicit Pau.de Cas.hic facit. pone q infans esset in ptãte patris sui emancipati, & pr̃ dicti infantis decessit dato Titio substituto pupillari dicto infanti, & dicto infanti fuerit delata aliqua alia hr̃ditas iure cognationis q̃ p infantẽ non fuit adita, si verũ eẽt illud qđ dicit Pau.de Ca.sequereẽ q substitutus pupillaris hẽret alia bona infantis ex substi.pu.& sic ex testõ, dictã vero hr̃ditatẽ mr̃nã delatã infanti & nõ aditã hẽret auus pr̃nus, & sic decederet pupillus pro parte testatus, & pro parte intestatus ɔ̃ reg.ius nostrum.ff.de reg.iur. Nec ob.ẽt.l.fi.j.cõia de suc. & l.fi.j.ad Tertul. q̃a illę sunt leges Iustiniani q̃ fuit post Theodosiũ, & silr tex.in l.quicũq;.j.de bon.q̃ lib.ẽ lex edita a Leone q̃ fuit post Iustinianũ, ne ergo sequaẽ incõuenies puto q pr̃, vel auus hr̃, vt hr̃s, vt te- 6 net gl.& cõter doc.tñ bñ vr̃ q ascẽdẽs p lineã pr̃nã dẽat hr̃e totũ, & secũ nõ ɔcurrat mr̃ & fratres p istã.l. in ver.ea vero sile cõtingeret vbi filio delata eẽt hr̃ditas mr̃is q decessisset ea nõ adita, & instituto filio p pte & ex̃neo p alia pte. Nã dict[9] filius primus decedẽs trãsmittet hr̃ditatẽ mr̃nã ad solũ filiũ suũ, & nihil ad ex̃ueũ cohr̃dẽ p l.j.j.de his, q añ ap.tab. & no. p Bal.in l.ij. pe fi.j.ad Orf.nõ ob.id, qđ hr̃ in d.§.nullã.q̃a fateor i successione q̃ iure cõi deferẽ, vt q̃a iã sit acq̃sita infanti, in ea.n.parẽ ɔdõ patris, & mr̃s, & fratrũ.sed in successione non adita q̃ iure cõi non trãsmittiẽ, sed solũ in priuilegiũ pr̃i ɔcesũ, vt hic, iura nouissimã recipiũt limitationẽ p vetera.l.sed & posteriores.ff.de legi.et no ita in l.sciẽdã.in prin.ff.q satisda.cog.i l. ab eo. C.de p̃di.mi.et.d. ɔcło locũ hẽat vbi hr̃ditas infantis deferẽ ascẽdẽti p lineã pr̃nã, sed vbi nullo mõ debuisset talis ascẽdẽs succedere infanti, vt q̃a alius puta mr̃ p̃cederet i gradu ipsum ascẽdẽtẽ p lineã pr̃nã, puta auũ, tũc hr̃ditas delata infanti, et p infantẽ nõ trãsmitteretur ad auũ pr̃nũ, sicut nõ trãsmittereẽ si vere fuisset adita p infantẽ, et ita expsse vult Io.de Imo.in d.l.vẽtre.i vj.rła q̃ ibi ponit, facit q no.Bal.ɔ̃ in iij.q.nõ in dico, q tũc trãsmittaẽ ad matrẽ p ea q̃ dixi in iij.no.licet Io.de Imol. in d.vj. rła in discursu videaẽ velle q mr̃ admittaẽ. ¶ In ea.ibi, licet secus i furioso, rõnẽ diuersitatis inter infantẽ et furiosum vide p Bar.hic cũ quo ẽt trãsit Ang.et Mod.hic, als rõnes vide p Bal. et alios post eũ in l.infantis.§. qui admit.et p Bar.in l.j.ff.de bon.pos.furio.et infan.dela. ¶ †Ex qua rõne

ADDITIONES.

a ¶ Delatã. Dicit Lud.Ro.sin fuis q stante statu.q hr̃ditas delata transmittatur q verbum delata debet intelligi stricte.s. personæ inhabili.

b Tb. ¶ Trãsmittaẽ. Vi.hic Ias.& i l.emãcipata.§. q admi.& Pe.Cor.i l.si fr̃es.§.e.

c ¶ Fauore patris. Adde eundem Ang.cons.56. vbi examinat hunc articulum de quo etiam per Bal.cons.62.ij.lib.

rōne infert Bar. hic no. q pr̄ filij furiosi existētis in ptāte cuius esset ipse legitimus administrator posset adire hr̄ditatē p furioso quātum ad acqrēdam pfecte hr̄ditatē ipsi furioso sicut tutor infanti, nō aūt æquipareī furiosus filiusfa. in ptāte pn̄s exūs & infans quātū ad hoc vt hereditas nō adita filio decedēte in furore trāsmineī ad pr̄em & sic quo ad q̄rēdū pr̄i nō fiat ista equiparatio. q̄a hoc solū reperiī i infante, vt hr̄ditas sibi delata & p eum non adita, vel nō lr̄e adita trāsmittaī ad patrē, vt hic & quātum ad acqrēdū furioso placet illud qd̄ dicit Bar. p rōnē suā q̄cq̄d dixerit Bal. hic in ix. npp. quātum ēt ad acqrēdū pr̄i puto q Barto. bn̄ dicat, & cū eo trāsit Ful. ¶ In ea. ibi potius ē cōmodum. solue melius, vt p Bar. hic. & in l. fi. §. j. ff. de verb. obl. & p Bar. hic. in ix. opp. ¶ † In gl. in verbo. hr̄ditates. ibi, vel dic &c. tenere vr̄ gloss. q suus hr̄s nō trāsmittat hr̄ditatem pr̄nam nō aditā ad quoscūq; vt ēt tenuit gl. in l. si fratris. s. eo. & istā opi. sequebaī Iaco. de Bel. cū aliquib. modificationib. de q̄b. p Bar. in d. l. vētre. & illā opin. ēt conaī sustinere Sal. plene in l. apud hostes. j. de suis & legi. sed illa nō vr̄ obstare, q̄a loqī in suo q abstinuit merito p p abstensionē, vel repudiationē cessat trāsmissio, q̄ als locū hr̄e posset. l. j. j. de bis q. añ a p. tab. & j. l. pxi. & no. Bar. in l. ex militari. §. fi. ff de test. mili. adducit ēt. l. vn. ca. §. in nouissimo. j. de cad. tol. Sed certe nō vr̄ ēt hoc ibi proban. & bn̄ rndet ad illū tex. Bar. hic fortius p opi. gl. facit tex. j. l. pxi. in princ. vbi vr̄ q solū trāsmittaī hereditas paterna ad posteros, ergo non ad oēs. & p illā l. se fundat Sal. & dicit Pau. de Cast. j. l. pxi. q ē difficile rndere ad illū tex. & ad eū nō rndet, dic q verū ē q prima rnsio quā ibi ad illū tex tradit Bartol. non vr̄ bona, q̄a sequereī qd̄ dictio & implicatiua implicaret ēt casum minus dubitabilē cuius ꝯrīū ē nā implicatiue. Nā ibi implicaret q nō solū trāsmittit ad exr̄neos, sed ēt ad posteros, melior ē ergo scd̄a rnsio quā ibi tradit Bar. Aliā dat ibi Fulg. & Raph. Cu. in d. l. vētre. q ibi illud verbū posteritatem accipiī p oī hr̄de, & ita dicit Ful. accipi. in l. lege. xij. tab. j. de leg. hær. vbi hoc nō inuenio, & in ꝯrīū ē tex. in l. q iis verbis post princ. de leg. ij. & l. cū acutissimi. j. de fidei cō. & in l. j. ff. de iure immu. Nō ēt videbaī Iac. de Bel. bn̄ rndere ad multa iura, q̄ hic allegātur p Barto. dum ipse dicebat q illud impedimētū erat cā trāsmissionis, nam qn̄ impedimētū nō ē p p vinū testi, licet alr̄ q̄s istn̄ impedimento impediaī adire, tn̄ p hoc nō trāsmittit hæreditatē, vt pbatur in l. Pantonius. de acquir. hær. Vn̄ verior videtur cōis opi. q̄ ē in ꝯrīū p d. l. si fratris. Cui Sal. male rndet, dum dicit q ibi adiuit, vt sm̄ cū patet ibi, dū tex. ibi dicit aptō testō &c. q̄ verba cōiter nō hn̄r in tex. & illa rnsio nō pōt stare, vt ibi euidēter pbat Bar. probaī ēt in l. j. §. ibidē, & ibi no. Bar. ff. de col. bo. & in l. apud hostes in verbo scia nō postulaī. j. de suis & legi. & in d. l. vētre. ver. sed si varia. & l. ij. §. si quis ex liberis. sm̄ verū intellm̄ tradiū ibi p Bar. post gl. ff. ad Tertul. licet tenētes ꝯrīū vr̄r illū inducere p se, & ēt hic p Bald. q tn̄ tenet cōem opin. pterq̄ in infante in quo tenet opi. huius gl. p istā l. gn̄alr̄ loquētē. Sed certe ēt in infante verior videtur cōis opi. p l. Lucius. ff. de iur. fis. & q̄a potius maior ē rō i infante vt trāsmittat q̄ in alio, cū ipse magis impediaī adire, ergo sibi magis debet succurri. vt trāsmittat. d. l. vētre. cū ibi no. hic cē verū ēt pbaī p rōnē q̄ all. hic Bar. fundatā in l. si filius q. patri. de vul. & pu. & ꝯ Bar. hic tenet Ful. p d. §. si q̄s ex liberis. nec dici pōt q istā l. corrigit illā, q̄a illa lex emanauit ad sauēdū infanti. Itē ꝯ Bal. tenet exp̄sse Io. de Imol. in d. l. vētre.[a] & ipsemet Bal. in d. apud hostes. vbi se correxit, & nō ob. iste tex. q̄a nō loqī de hæreditāte paterna, sed materna, vel alterius q̄ patris put. s. loquutus ē in prin. ita ēt innuit tex. hic in vers. parēte. ibi dū dicit siue vitio parēte. Et hæc nos ēt viget rō, vt iura iurib. ꝯcordētur. Posset ēt alr̄ rnderi, vt hic p Bar. p tex. in ver. deuolutās &c. licet sua rnsio posset offendi p d. l. fi. iuxta princi. in ver. si naūt parētes. in verbo deuoluit. s. de cur. fit. limita tn̄ dictā cōem opin. vt dixi in d. l. si fratris. & in l. q se patris. s. vn̄ h. ¶ In gl. in verbo mortuo ibi. §. vbi aūt in vnsi. als. §. vbi aūt puerilis. dic q illa iura nō faciūt ad hoc, q̄a nō loquunī qn̄ filius decessit hæreditate nō adita, vnde melius pbaī in l. ij. j. ad Orfi. & p Bar. in l. fi. in prin. j. de bo. q̄ lib. ¶ In gl. j. in ver. inueniaī, in fi. voluit se referre gl. ad no. p gl. s. in hac. l. in ver. hæreditates. tn̄ diuersitas opi. de q̄b. ibi pcedit in filio in ptate hic loqī in eo infante q nō erat in ptāte, & sic nō potuit trāsmittere. ¶ † Ex. gl. tractat Bar. hic an heres minoris decedētis nō adita hæreditate possit petere restōnē[b] in integ. & tenet q sic cū modificatione, vt hic per eum, sed Bal. hic in ij. q. saltem in hærede infantis tenet ꝯrīū p istū tex. dum dicit si minime infanti hæreditas delata sit &c. & sic videtur inducere p̄sumptionē iuris, & de iure q intelligaī oīno ac si delata non fuisset hæreditas infanti decedenti hæreditate nō adita, ita etiam tenet Ang. hic, et in l. Pantonius. de acq. hær. et fuit opi. Frā. Tigr. hic p istā l. & ita etiam tenet Sal. hic, & in l. j. s. de rest. mil. sed ipse Bald. in l. vnica. §. in nouissimo. j. de cad. tol. correxit ea, q̄ hic dixi, & vr̄ tenere opi. Bar. ēt in infante, & illa vr̄ magis cōis. De quo ēt videatis p Bar. Bal. & Ang. in l. non solū. ff. de in inte. resti. & Bart. in l. qui duos. in prin. p illū tex. ff. de reb. dub. & in suo cōtil. inci. Perusinus. & Bal. in l. ij. j. ad Orfi. & j. l. pxi. in vj. q. & ēt p Io. And. in c. pn̄na. de pba. p Io. de Imol. in d. l. vētre. & p oēs in d. l. Pātoni⁹, & p Io. de Imol. & Pau. de Cast. in l. q. ditos. ff. de vul. & pu. & p Pet. de Anc. in ꝯsi. 155. & nō recedo a cōi opi. ¶ † Nec ob. ista. l. inducendo, vt. s. q̄a ēt ꝯ id super quo ē inducta p̄sumptio iuris, & de iure ꝯcediī resti. in integ. ex clā gn̄ali si qua mihi iusta cā. vt l. si mr̄. in prin. & ibi no. maxime p Bar. ff. de excep. rei iud. Vbi aduersus sn̄iam, q̄ trāsiuit in rē iudic. ꝯcediī dicta restō, & nō p sn̄ia, q̄ in rē iud. trāsiuit, ē p̄sumptio iuris, & de iure, adeo q nō admittiī pbō in ꝯrīū. l. sub specie. C. de rei iud. l. Impatores. ff. eo. tit. Et q ꝯ talē p̄sumptionē ēt admittaī restō p̄dicta no. ēt exp̄sse Bart. in l. inter stipulātē. §. j. ff. de verb. obli. Nō ob. ēt vnū q in q̄busdā lec. dicit Pau. de Ca. hic p p q dicit se sp dubitasse, nā sm̄ eū videtur q ista lesio sit causata in articulo mortis, & anq̄ sit perfecte mortuus, q̄a q̄ primū deuenit ad articulū mortis minor fuit exclusus adeūdo, q̄a in vltimo vitæ spiritu nō pōt adiri. l. ab oībus. §. cū q̄dā. ff. de leg. j. & l. fi. cū gl. ff. q n̄ dies leg. ce. & p ꝯn̄s eodem instāti inciperet competere restōnis bn̄ficiū minori, & illud deberet trāsmittere ad hr̄des ēt de rigore iuris p d. l. nō solū. Tn̄ in d. l. Pātonius. dr̄ ꝯrīū q nō de rigore. sed de æq̄tate etsi ita ē, cū illa æq̄tas nō reperiaī scripta in minore, licet reperiaī in maiore absente cā Reipu. vt ibi nō vr̄ q in minore debeamus recedere a rigore iuris scripto. l. j. s. de legi. Quod ius scriptū est, vt si minor non lędiī in eius vita nō incipiet sibi cōpetere bn̄ficiū restōnis. & sic nō trāsmittiī vt ēt dr̄ in l. Pātonius, & in l. j. s. de resti. mil. & relinqt cogitādū su p ista op. q̄ dicit eē subtilē, & quā ēt ipse insoluta relinqt. d. l. Pātonius. Sed potes rūdere q ad hoc vt de rigore transmittereī dictū bn̄ficiū restōnis nō solū req̄rebaī q fuerit lesus in vita, sed q ēt in vita potuisset in integ. rest. vt dicit tex. in d. l. nō solū. Vn̄ de rigore nō videbaī q debuerit trāsmitti dictum bn̄ficium, q̄a dato q vltimo vitæ spiritu sit causata lesio, tn̄ non legī q potuerit ēt sibi concedi actualiter restō in eodem instanti. Vel dic q in l. Pātonius. de rigore nō videbaī concedenda restitutio, quia lesio nō pcessit ab absn̄a cā Reipu. sed a casu mortis iuncta absentia. Item ibi dum loquiī de rigore nō loquiī de absente cā Reipu. sed de alia absentia, puta cā mercaturæ, quia p p quālibet absentiam in qua non interuenit culpa hēret locū illa. l. vt ibi per Bar. vn̄ videbaī de rigore non eē concedēdam restōnem. tn̄ ibi ꝯrīum dr̄, & si talib. absentib. concediī & eorum hr̄dib. ex persona absentium, & multo magis hr̄dib. minorū ex psona minorum vt pbaī in l. fi. ff. de in integ. resti. & l. in ꝯtib. in prin. & q ibi Bal. in iij. no. C. de non nu. pec. & q no glo. in l. nec non. §. q eis. in ver. prohibeant. ff. ex q̄b. cau. ma. ¶ † Item dicta ratio fundata in d. l. ab oib. §. cum quidam. facit q ad minoris hæredem omnino transmittaī, & sic non recedo ab opi. Bart. & sequacium, quia videtur magis communis & ipsemet Pau. de Ca. in lec. Paduana tenet communem opi. simpliciter & reprehendit communem opi. Bal. dum tenet Bal. q aliud sit in infante, q̄a dicit Pau. de Ca. q istud non habet rationem in se, quia non debet infans esse deterioris conditionis, & dicit hanc esse communem opi.[c] q̄ asserit se vidisse seruari Florentiæ, & Bononiæ, de intellectu autem. d. l. qui duos. vide dixi post Angel. in l. quoniam. s. eodem.

ADDITIONES.

a Thom. ¶ Io d. l. ventre. Vide Pau. de Ca. in d. l. ventre. & in consi. 68. q incip. super primo dubio.

b ¶ Restitutionem. De hoc articulo per Bal. consi. 282. ij. lib. & consi. 147. & cōs. 397 & consi. 21 j. lib. per Xo. consi. 495. ubi tamen non clare loquitur. in cōsi. 58. tenet communem opi. respondendo ad tex. illum & consi 342 per Ange. consi. 241. & 256. Pau. de Ca. consi. 68. Pet. de Anch. consi. 279. & cons. 263. Rap. Cu. in consi. 199. tenet contrarium consi. incip. nobilis d. Sara. & idem tenet Fulg. consi. 85. an autem furiosus & mente captus transmittat beneficiū resti. in integ. vide per Bal. cosi. 413 j lib. & de prædicto articulo, vide late per d. Fran. de Are. consi. 161. vbi vide & ipse tenet communem opi.
Thom. ¶ Et vide Pet. Cor. hic & seq. vbi ponit plures limitationes, & vide Bar. in consi. 23. inci. Nicolaus in fi. & ibi scripsi in addi.

c Thom. ¶ Communem opi. Idem consuluit. d. Alex. in consi. 76. q incip. viso & bene considerato dicto themate. in 3. volumi.

Iustiniani. LEX XIX.

1 *Hæreditatem qui scit sibi esse delatam, ius deliberandi, & adeundi transmittit ad quoscumque hæredes, si decedat intra annum a die scientia.*

2 *Filiusfamilias transmittit hæreditatem sibi delatam ad posteros, non autem ad illos hæredes.*

3 *Filiusfamil. habet beneficium abstinendi de iure ciuili intra annum.*

4 *Filius*

4 *Filius si decedat intra annum, non transmittit vt suus hæreditatem paternam non aditã ex potentia suitatis ad quoscunq; sed solũ trãsmittit ius deliberãdi.*
5 *Aditio hæreditatis non potest induci nihil gerendo.*
6 *Quarta pars bonorum debita filio arrogato, quo transmittatur ad hæredem.*
7 *Ius deliberandi ad hoc vt transmittatur per pupillum, an sufficiat scientia solius tutoris.*
8 *Hæreditas pupillo ignoranti delata si decessit in ista ignorantia post tutorem qui sciebat hæreditatem delatam pupillo, & qui ante pupillum decessit, an tunc transmittatur.*
9 *Hæreditas delata pupillo an transmittatur si solus tutor qui non fecit inuentarium, vel non satisdedit sciebat esse delatam pupillo.*
10 *Lex ista an habeat locum in successionibus de iure prætorio.*
11 *Primo genitus qui ex consuetudine succedit in regno, si non adiuit regnum an eius vigore admittatur nepos natus ex primogenito præmortuo, an vero patruus eius secundo genitus.*

1 CVm in antiquioribus. † Sciẽs hr̃ditatẽ sibi esse delatã ius deliberandi & adeũdi transmittit ad quoscũq; hr̃des si decedat intra annũ a die scientię, vt possit adire intra residuũ tp̃is, quo elapso excluden̄ hr̃des a iure adeũdi. h. d. hęc. l. fin. ¶ † No. ex p̃in. q̃ filiusfa. trãsmittebat ẽt an̄ hãc. l. hæreditatẽ paternã ad posteros, & sic innuit q̃ nõ trãsmitterer̃ ad alios hr̃s de quo ẽt dixi. s. l. proxi. vbi renui cõem opi. q̃ hẽt q̃ trãsmitat ad quoscunq;. Põt tñ ẽt filio in p̃tãte ẽe vtilis ista trãsmissio q̃ fit intra annũ ex iure deliberandi p̃ hãc. l. q̃a hæres huius filij trãsmittentis non habebit necesse p̃bare q̃ transmittens fuerit filius in p̃tãte testantis, sicut hẽret necesse p̃bare ille q̃ allegaret transmissionẽ ex potẽtia suitatis, sed sufficeret q̃ ostẽderet istũ transmittentẽ fuisse institutũ in testõ, & sciuisset sibi fuisse delatam hr̃ditatem & decessisse intra annum. ¶ † Item not. q̃ filiusfa. hẽt ex legib. Iulij Pauli bñficiũ abstinẽdi, patet q̃a habebat ius deliberandi, an vellet adire, vel se immiscere, & sic vr̃ q̃ hẽt bñficiũ abstinẽdi de iure ciuili intra annũ istũ, & ita ẽt firmũ manet p̃ hãc. l. an sit verũ dixi in l. qui se patris. s. vñ lib. Et p̃ hoc dicit Ang. hic, q̃ cum ius ciuile intra annũ istum det sibi bñficiũ abstinendi non est intra illum annũ suus hr̃s, & ideo si decederet filius intra illum annum non confirmarentur tabulæ pupillares sicut non confirmantur q̃ñ est voluntarius hęres. l. apud Iul. §. idem Iul. ff. ad Treb. ¶ † Ex hoc ẽt infert q̃ si decedit filius intra dictum annum nõ trãsmittit vt suus hęreditatẽ paternam non aditam ex potentia suitatis ad quoscunq;, sed solum transmittit ius deliberandi adeo q̃d nisi hæres filij adeat intra reliquum tp̃s anni erit exclusus [a] ex toto ab adeundo, & idẽ dicit in transmissione de qua loq̃r̃ l. j. j. de his qui ante aper. tab. Pro hoc adducit quia si filius petijt deliberationem a iudice, & decedit, nisi hæres eius intra reliquum tp̃is dati p̃ iudicem filio ad deliberandũ iste adeat erit exclusus vt dicit tenere glo. hic, & forte voluit alle. gl. j. ver. beneficio, & hic expressius voluit Bar. in l. ex militari. §. fi. ff. de te mil. & Bal. hic licet Ang. de eis mẽtionẽ non faciat. Ergo idẽ dẽt ẽẽ q̃ñ nullũ est petitũ tp̃s ad deliberandũ, quia non minus dẽt operari deliberatio legalis quam iudicialis, & istę sunt singulares decisiones si verę sunt. Sed adde q̃ istã opi. ẽt reassumpsit ipsemet Ang. in rep. d. l. q̃ se patris. Tñ ibi nõ approbat eã q̃a dicit verius videri q̃ ẽt hodie filius q̃tũcunq; sit suus sicut erat olim, & licet hẽat ius deliberandi sibi concessum a. l. tñ intelligit̃ hr̃e. s. vt possit abstinere ex bñficio sibi concesso a iure prætorio vt olim poterat, et ita ẽt tenet Ro. in d. l. q̃ se patris, & ibi hoc ibi sequutus sum, & ita ipsemet Ange. in d. l. si filius qui patri. de vul. & pu. in fi. dicẽs q̃ ius deliberãdi de quo loq̃r̃ ista. l. nõ hẽt locũ in suis, vt dicit tenere gl. hic, & iõ s̃m eum intra dcm̃ nõ cessat suitas, ita ẽt tenet ipse in l. si quis suus. ff. e. & ẽt nõ placet alia rõne id, q̃d absolute dicit Ang. hic volẽs nõ cõfirmari tabulas pupillares per existẽtia suitatis si filius decedat intra annũ deliberandi. Nã cũ iste annus non incipiat nisi a die, sciæ seq̃r̃ q̃ eo ipso q̃d mortuus est testõr illius illico fuit suus hr̃s anteq̃ sciuerit sibi delatã esse ex testõ hæreditatem patris, & sic statim fuerunt c̃firmatę tabulæ pupillares. Nõ nb. p̃dictis id, q̃d no. Bar. in d. l. ex militari. §. fi. q̃a video q̃ Bar. loquitur q̃ñ statutus est terminus a iudice ad adeundũ vel repudiãdũ, merito elapso dicto termino sibi vel hr̃di suo hr̃ p̃ adeũre aut p̃ repudiante s̃m q̃ hr̃ in l. q̃ diu. la vlti. cũ gl. ff. de acq. hær. Nõ sic est in termino dato a. l. ad deliberãdũ: q̃a alr̃ sequerer̃ q̃ nunq̃ hr̃s sciens eẽ sibi delatã hæreditatem posset adire q̃ñcunq; intra. xxx. ann. c̃. l. licet. & l. si curatoris. s. e. & no. hic in gl. Omitto q̃ Ro. in l. ventre ff. de acq. hæ. relinquebat cogitãdum an decisio Bar. in l. ex militari. sit vera, c̃ Bar. adducebat, q̃a licet filius petijsset terminum ad deliberandũ potuisse illi renunciare & venire recta via p̃ facultatem adeundi sibi p̃petuo cõcessam. l. suum. s. eo. iuncta. l. licet. ergo ẽt hr̃s eius debet idẽ posse facere, q̃a est eiusdem cõditionis cuius erat transmittens. l. si q̃s filiũ. §. si. ff. de acq. hære. sed responsio patet ex his q̃ p̃xime dixi. ¶ † In tex. ibi nec aliq̃d gesserit &c. colligit Bal. hic, & nihil gerendo nõ põt induci aditio hr̃ditatis, & iõ facit q̃d si pr̃ nõ restituit intra annũ dotẽ vxoris suę defunctę cuius hæreditas erat delata filio suo infanti, p̃ quo poterat hr̃ditatẽ adire non videat̃ adiuisse p̃ infante. Et postea vltra infantiam decedat filius non transmittat ad patrem, vel ad alios hæreditatẽ matris tanquã non sit adita. de quo per Bal. Saly. & Pau. de Ca. in l. non hic. s. vñ cogna. & ibi dixi. [b] ¶ Item not. q̃d requirun̄ plura vt habeat locum transmissio q̃ fit ex isto iure deliberandi, nã req̃rit̃ q̃d hæreditas sit delata transmittens sciuerit sibi delatam. Itẽ q̃d non adiuerit nec repudiauerit. Itẽ q̃d decedat intra annũ. ¶ In gl. in verbo præcipua, ibi ad suos &c. hoc potest varie accipi. Nã si intelligis ad suos hr̃des pro quocũq; hærede suo. i. nõ alterius lineę. hic esset gl. p̃ cõi opi. quã tenui. s. l. p̃xi. super gl. in verbo hæreditates. l. q̃ filiusfa. trãsmittit hr̃ditatẽ patris non aditã ad quoscunq;, sed si accipis suos vt accipit̃ in §. sui. insti. de hære. quali. tũc p̃bat̃ c̃trium Tñ lex prima. j. de his qui an̄ aper. tab. quã hic all. gl. loq̃r̃ oĩb. descẽdentib. ẽt nõ suis. Et ita vr̃ intellexisse gl. hic allegando illã. l. Veritas tñ est illa, quã dixi. s. l. proxi. ¶ In glo. in ver. meruerit, veritas vr̃ q̃d iste tex. hẽt locũ in deliberatione c̃cessa a l. vel ab hoie, vt hic in ver. meruerit. iũctis seq. verbis ibi. vel hic q̃ dẽ nõ fecerit, & ẽt in verbu minime petita &c. Ad q̃d vide. q. no. tractã p̃ Bal. hic, v. q. & q̃ no. Cy. j. e. & in l. fi. §. sed q̃a quidã. & Ful. & Pau. de Ca. in eadẽ. l. fi. & ibi est gl. fi. q̃ clare firmat illud q̃. s. p̃xi. dixi. & adde q̃ dicam in d. §. fi. vbi tenebo c̃ Bal. hic in. d. v. q. ¶ In gl. in verbo fuisse primũ exẽplum gl. nõ vr̃ bonũ, q̃a pater non vr̃ hr̃s filijfa. in castren. pecu. sed bñ intelligit̃ hæres esse in illis in q̃b. filius suit hæres. l. j. ff. de castren. pecu. Sed ista. l. loq̃r̃ in hæredib. in q̃bus hæreditas delata est, vt hic in ver. hęredem &c. Vñ Ang. hic in fi. dicit q̃d gl. in hoc est falsa, & ita ẽt Ful. hic eadẽ rõne vr̃ velle q̃ s̃m exẽplũ gl. non sit bonũ, q̃a filio arrogato debet̃ quarta bonorũ in §. cũ aũt. de adopt. & sic non est hæres. l. si q̃s seruũ. §. fi. cũ l. se. ff. de le. ij. ita ẽt reprobant istã gl. Bal. Saly. & Mod. hic q̃ ẽt p̃ hoc alle. in simili no. per gl. mag. in. l. cũ a matre. C. de rei ven. ¶ † Itẽ sentit ista gl. q̃ tale lucrũ quartę partis bonorũ debitę filio arrogato nõ transmittat̃ ad hr̃dẽ nisi s̃m formã huius. l. q̃d non est verum s̃m p̃fatos doc. p. l. j. §. si impuberi. ff. de col. bo. nã eẽset̃ quasi ęs alienũ. l. Papi. §. si q̃s impube. ff. de inof. tes. & cũ nõ sit vñs successio sed portio hæreditatis dẽt transmitti ẽt nõ agnitũ sicut legatũ. l. vnica. §. cũ igit̃ j. de cad. tol. Et per hoc infertur q̃d lucrũ dotis q̃d p̃ statutũ defertur marito vxore p̃cedẽte transmittit̃ ad hr̃des mariti ẽt si maritus non agnouit, & ita volunt præfati doc. hic maxime Paul. de Cast. & Bal. in l. si arrogator. ff. de adop. post Cyn. ibi, & no. ẽt Bar. ibi in quadam repe. quę sibi attribuit̃ in secũdo no. & in op. Hoc ẽt voluit Bald. in l. gñaliter. §. in his. s. de secun. nupt. vbi ad hic alle. auc. hæc res. eo. ti. facit. l. q̃ q̃. j. ad. l. fal. & q̃ no. Saly. in l. cimus. in prin. ff. de inof. test. q̃cquid dixerit Ang. in cons. 79. inci. In dei nomine. Maria de bastardis. q̃d tene mẽti q̃a quotidianũ. Tertium exẽplum gl. p̃t melius stare, & facit ad statutũ loquẽs de intestato an hẽat locũ in eo qui decessit in pupillari ętate. De quo dixi in l. gñaliter. in prin. s. de insti. & substi. Posset ẽt alr̃ exponi iste tex. vltra gl. vt hic p̃ Bar. cũ quo ẽt alij transeunt. Dicit ẽt Ful. hic, q̃ vltra ea q̃ dñt hic in gl. est dare aliũ casum i q̃ uno q̃s vr̃ succedere aliter ex testõ q̃ ab intestato, vt in casu posita in auc. hoc amplius. j. de fideicom. dic vt ibi. ¶ In gl. in verbo bñficiũ, gl. hic tractare incipit duo, vnũ est quãto tp̃e duret facultas adeũdi & immiscendi, aliud est quanto hæreditas non adita transmittatur, de hoc dic vt in l. licet cũ materia. s. eod. ¶ In glo. fin. Barto. hic dicit q̃d quosdã per d. l. fi. suppletur tempus huius. l. & ita ẽt ponit Bar. in d. l. fi. cũ gl. Ibi approbat primam sol. hic approbatam in gl. & secundũ Bar. ibidem illa est magis amica literæ. Et certe illa opi. relata per Bar. s. q̃d ista. l. suppleatur per illam non videtur tenenda per istum tex. qui aperte dicit q̃d hæres post annum sit exclusus. Ang. tñ in d. l. ventre. dicebat q̃ illa. l. fi. potest p̃cedere q̃ñ tempus olim petebatur a iudice, ista vero. l. p̃cedit q̃ñ datur a l. & ideo dicit q̃d ẽt hodie si peteretur a iudice habẽt etiam illos menses quatuor de quibus in d. l. fin. vltra istũ anum q̃d dicit notandum. Sed do. Io. de Imo. in d. l. ventre tenet cõtra Ange. per. d. l. fi. cum gl. sua quæ ponit verum intellectum. Confirmo q̃a etiam ista. l. p̃cedit q̃ñ tempus peteretur a iudidice, vt visum,

ADDITIONES.

a ¶ Exclusus. Adde eundem Ange. consi. 83.

b ¶ Ibi dixi. Adde q̃ ibi posui, & an filius adeundo hęreditatem patris videatur ẽt adire hæreditatem fratris mortui viuente patre, vide per Fulg. consil. 16.

7 a visum, est. s. in gl. in verbo meruerit. ¶ † Ex gl. q̃rit Barto. an sufficiat scientia solus tutoris, ᵃ vt pupillus decedens transmittat ius deliberandi, & tenet q̃ sic, quia censetur scientia pupilli. l. sequitur. §. si pupilli. ff. de vsuca. Ad idem tex. in l. non solum. §. si cum. ff. de lib. ca. & in l. iij. §. fi. cum. l. seq. ff. de tribu. Idem tenet in l. q duos. in prin. ff. de reb. dub. & etiam Fran. Tigr. hic qui refert ẽt ita tenuisse Marti. Syl. per. l. si ex legati. cum l. seq. ff. de verb. obli. & per alia iura. s. all. & r̃ndet ad l. si infanti. s. eo. vt hic per Bart. q eadem ratione dicit idem in scientia patris. Sed Bald. in d. l. si infanti. in iij. q. tenet ɔ̃trium in tutore, & patre infanti per illam. l. & quia ista. l. loquitur in sciente, & scientia non cadit in infante, & dicit Bal. ibi in v. q. hoc etiam procedere in tutore pupilli maioris infante, quia solus tutor talis pupilli nõ põt adire. l. potuit. s. eo. Et non obstat s̃m cum si dicatur q̃ scientia tutoris prodest pupillo in bo. pos. l. seruus. §. impubes. & §. fi. ff. de bo. pos. q̃a verum est si viuo pupillo deducatur in agnitionem, trãsmittitur. l. iij. §. acquirere. ff. de bo. pos. istam partem in tutore infantis etiã tenet Ang. in d. l. si infanti per illum tex. in ver. neglexit, iuncto tex. dum dicit ac si minime delata &c. idem tenet ibi Sal. tutore pupilli q̃ infantis & r̃ndet ad iura alleg. per Bar. q̃ scientia tutoris bene locet pupillo, vt in illis iuribus, sed non prodest pupillo nisi viuo pupillo agnoscatur per d. §. acquirere Ang. vera hic distinguit, autem interest pupilli q̃ transmittat ius deliberandi, & vera sit opi. Bar. Aut non interest, vt quia pupillus est suus hr̃s põt transmittere ex potentia suitatis absque ita trãsmissione, vt tunc vera sit opi. Bar. quia talis transmissio tunc non vr̃ eẽ de administratione patrimonij, q̃ dicit ei se sing. notandũ. Pau. de Ca. s. l. proxi. transit simpliciter Bart. cum quo etiam transit Ful. hic mihi placet opi. Bar. & sequacio, quia non vr̃ hñ r̃nsum ad rõnẽ assignatam per Bart. dum dicit q̃ scientia tutoris vr̃ scientia pupilli, quia si scientia patris, & tutoris & censetur scientia pupilli, quo ad nocendum pupillo, vel infanti, vt in iuribus per Bar. all. dico idem & multomagis quo ad fauorem vt probat in l. j. ff. de bon. pos. fur. vel infant. dela. iuncta. d. l. si seruus. §. fi. cum ibi not Non ob. d. l. iij. §. hanc. l. in qua sola acquirere, quia illa non loq̃r de ista trãsmissione inducta per hanc. l. in qua sola scientia sufficit absq; agnitione. Nõ ob. v. l. potuit. quia illa. l. procedit quo ad actum adeundi, sed quo ad actum deliberandi hoc põt per tutorẽ explicari. l. ait p̃tor. ff. eo. ¶ † Quærit etiam Bart. in d. l. q duos

8 in prin. An sufficiat solius tutoris scientia si decessit ante pupillum qui postea decessit ignorans sibi delatam esse hæreditatem, & concludit quod non per hanc. l. q̃ vr̃ requirere q̃ t̃pe mortis sit sciens. Sed Bal. in d. l. si infanti, & etiam Sal. ibi tenet ɔ̃trium p̃ plures rationes ibi redditas per Bald. p̃supponendo quod vera eẽt opinio. Bart. in p̃cedenti proximo articulo. Et pro hoc facit quod no. gl. hic in verbo sciens quæ sentit quod iste annus ẽ vtilis in sui initiu, postea vera est continuus. & sic satis est, quod a princ. sciuerit, & quamuis postea non duret actu, tñ tenmen censetur p̃ p̃ sui initium, arg. l. si is qui animo. ff. de acq r. pos. & cum

9 hac opi. etiam transit Pau. de Ca. hic ¶ † Quærit ẽt Bart. hic. & in d. l. qui duos. an sufficiat scientia tutoris qui nondum fecerat inuentarium, vel non satisdederat, & tenet q̃ sic, vt hic per eum in d. l. j. in prin. de tute. & in l. fi. per illum tex. §. de tu. & cura. qui satis. non deb. Et tenẽdo opi. Bar. in superiorib. articulis. s. q̃ scia solius tutoris sufficiat, vr̃ ẽt q̃ Bar. in hoc bene loquar, & alij in hoc nõ ɔ̃dicunt. Et an sufficiat scientia tutoris putatiui, vel accusati, vel suspecti, vel excusantis, vel curatoris pupilli, vide p̃ Ang. hoc concludentem q̃ non cũ modificatione, de qua dic p̃ eum. Aliã. q. ẽt ponit Bar. in. l. q duos. in ver. q̃to hr̃s pri m° sciuit &c.

10 & cum eo trãseũt Bal. & Sal. hic ¶ † Quærit an ista. l. hẽat locũ in successionib. de iure p̃torio introductis Cy. in l. q se p̃ris sentit q̃ nõ reliquit tñ sub dubio, & illam opi. seq̃r Pau. de Cast. ibi q̃a r̃r danr̃ centum dies ad petendam bo. poss. exceptis liberis, & parentib. quib. dar̃ annus iuxta. l. j. §. largius. ff. de suc. edic. l. ij. s. q. admi. Et sicut in illa successione nõ ɔgruit p̃uisio huius. l. q̃ loq̃r de anno, nam ibi nõ cõueniũt verba legis, nec ẽt põt ɔuenire eius dispõ in l. iij. §. toties. de dã. infec. l. ita aũt. in prin. de admi. tu. in c. indẽnitatib. §. pen. de ele. in vj. & hoc ẽt voluit Sal. in j. s. de resti. mili. Sed aduerte q̃a Cy. hoc in j. q. tenet ɔ̃triũ p̃ p̃ indẽnitatem rõnis. l. a Titio. ff. de verb. obli. c. trãslato. de ɔstit. licet an istam l. pos. bon. agnita nõ trãsmittere. d. §. acq̃rere. Angel. in repe. d. l. qui se patris, tenet q̃ in successionib. iuris p̃torij hñtib. annum hẽt locum ista lex ex idẽtitate rõnis, secus in hñtib. centum dies. Sed Ro. ibi, dicit q̃ si hñtes annum trãsmittunt, debẽt etiam transmittere habentes centum dies. vt l. j. cum ibi no. per Bar. ff. de glã. leg. Tñ p̃ d. §. acquirere. vr̃ tenere q̃ ista l. nõ habeat locum in successione de iure p̃to. Sed ille tex. nõ ob. quem alle. etiam Cy. quia ibi loquir̃ an inuẽta p̃uisionẽ huius. l. Vñ teneo opi. Cy. hic pro qua optime facit id q̃d no. gl. in l. emãcipata. cũ his, q̃ ibi dixi. s. qui admi. & cũ d. opi. etiam trãsit Ful. in alijs bus lec. hic & in l. licet. s. eo. Adde etiam in mã huius. l. id q̃ no. Bar. in l. ventre. de acqui. hær. vbi voluit q̃ proximior agnatus decedens pendente dubio an posthu. nascar̃ licet sciat testõrem esse defunctum nõ trãsmittit ius deliberãdi ad hr̃dem, quia interim sibi non est delata hr̃ditas, vt p̃bar̃ in d. l. vẽtre. ergo non potuit

b scire hr̃ditatem sibi delatam ᵇ esse, quia delata non dr̃ eẽ hr̃ditas q̃ nõ põt adiri. l. delata. ff. de verbo. signi. & ita dicit se consuluisse. Item adde q̃ erit dare casum in quo filius poterat habere duplicem annum deliberandi ad transmittendam hæreditatem, vt

11 sing. no. Bal. in d. l. licet. s. eo. vide quę ibi dixi. ¶ † Vltimo ponit Bal. q. hic de consuetudine quæ habet, q̃ primogenitus succedat in regno, an eius vigore admittar̃ nepos natus ex primogenito præmortuo, an vero patruus eius secundo genitus dixi remissiue in l. maximum vitium. s. de lib. præte.

ADDITIONES.

a ¶ Tutoris. Vide Bar. consi. 177. inci. Perusinus. & consi. 232. inci. dña Cecilia.

b ¶ Delatam. Adde hic q̃ voluit. Anch. consi. 355.

Iustiniani. LEX XX.

1 *Institutus in diuersis portionibus eiusdem hæreditatis, & ab eodem testõre, si vnam agnoscit omnes agnoscere videtur, & agnoscens paternam, cogitur agnoscere pupillarem.*

2 *Pupillus an, & quando possit petere resti. in integ. aduersus immixtionem hæreditatis.*

3 *Pupillus si se non abstinuerit, sed se immiscuerit hæreditati paternę, an possit substitutus pupillaris, si sit frater ipsius pupilli, separare paternam a pupillari.*

4 *Agnoscens institutionem in re certa, an poterit repudiare pupillarem.*

5 *Lex ista in secunda parte, an habeat locum in substituto vulgariter pupillo, eueniente casu taciti substitutionis pupillaris.*

6 *Substitutus pupillariter, si adita hæreditate decessit anteq̃ eueniret casus substi. pupil. postea decessit pupillus, an hæres substitutus poterit separare pupillarem, & illam repudiare.*

7 c *Lex ista in secunda parte an habeat locum quando hæres coactus adiuit ad instantiam fideicommissarij.*

1 Q Vidam eulogio. † Institutus in diuersis portionib. eiusdem hęreditatis, & ab eo. testõre, si vnã agnoscit omnes agnoscere videatur. Item qui agnoscit paterna cogitur agnoscere pupillarem. h. d. ¶ In gl. ma. in princi. formantur hoc duo ɔ̃na, sed debuerunt diuidi, vnum est de. l. si tu ex parte. & ad illud tendũt r̃nsiones datę in glo. in ver. sin aũt ex testõ. vnius. aliud. est de. l. q̃situm. & ad istud tendunt r̃nsiones positę hic circa princi. Videamus primo circa so. datam ad d. l. si tu ex parte. q̃ respicit primam partem huius. l. gl. r̃ndet, q̃ in hac parte deferebanr̃ plures portiones eodem gradu. s. instõnis, sed in l. ɔ̃ns vna deferebatur iure instõnis, & alia iure substõnis, & sic diuersis gradib. cum hac trãsit Bart. hic & magis cõiter cæteri. Sed Pau. de Cas. hic eam impugnat p̃. l. si quis hr̃s institutus de acqui. hęre. vbi ẽt si ex diuersis gradib. deferanr̃, & agnoscat hr̃s ex instõne habebit. n. aliã partem ex substõne inuitus, ideo dicit ipse distinguendũ eẽ q̃ aut incipit ab aditione vnius p̃tis, & hẽt locum ista. l. aut incipit a repudiatione, & tunc bona est dist. glo. quia aut vtraque portio deferr̃ eodem gradu, & repudiatio est nulla. l. si solus, in princ. ff. de acqui. hęre. no. glo. in l. ij. eo. ti. aut diuerso gradu, & tũc, aut erat delata vtraque & tunc idem. quia est eadẽ rõ, aut tñ pars repudiata, erat delata, & tunc valet in illa, & non trahir̃ ad aliã, q̃ postea deferr̃, bñ iacit. l. is q. hr̃s. in prin. eo. ti. & si postea adhibit illã q̃ deferr̃, puta p̃ repudiationem cohr̃dis, cui iste erat substitutus. & tunc poterat illam agnoscere, & ea agnita hẽbit p̃ ius accresc. primam a seipso repudiatam. d. l. si tu, ex parte. Et istud põt esse magni effectus scire, an. d. repudiatio in arte valeat, vt qñ ɔtingeret q̃ fuissent tres cohr̃des s̃m q̃ declarat gl. in d. l. si tu ex parte. in ver. partem esses. Dicans th primo q̃ Pau. de Cast. in d. dist. inaduertenter, & male dixisse vr̃ inquantum voluit q̃ si ex diuerso gradu erant delatæ duæ portiones repudiatio facta in vna so-

a la non valet ᵃ Contrarium tenet hic expresse Bar. dum alleg. l. tutorem. ĩ. de his q. vt indig. & no. lĩtat no. p̃ gl. in d. l. ij. vt hic p̃ eũ. ad oppõnẽ vero formatã de. l. si tu ex parte potestis breui° r̃ndere, vt no. Bar. in d. l. si tu ex pte. s. q̃ si adeo vnã pte. hẽo ẽt aliã, vt hic, nisi illã primo repudiassem valide, q̃a illã nõ hẽo. s. eo iur̃ quo mihi relicta est puta instõnis, vt d. l. si tu ex pte. sed bñ hẽo p̃ ius accresc. quo casu ɔcurrẽt in iure accresc. cohr̃des mei, vt ibi ĩ gl. & circa istã mãm vide q̃ dixi post Bar. in l. in testõ. s. de impu. & alijs

ADDITIO.

a ¶ Non valet. Adde quod voluit Fulg. consi. 74.

& alijs ſubſt.& doc.in l.triplici.ff. de ver.ſig. vbi ẽt aliqua dixi ad limitationem.l.cum hr̃ditatem.alle.in gl. & de mã late tãgiť per Bar.in l.& plenius in l.fi.ff.de acq.hr̃d.Mõ venio app.ſormatam de l. q̃ſitum.q̃ reſpicit ſcđam pteꝫ principa. huius.l. Ad q̃ rñdet primo gl. hic ꝙ ibi ẽ ſpãle in ſr̃e inſtituto ꝓ pte & ſubſtituto lr̃i ſuo pupillo.Bar.& doc. hic nõ approbãt iſtã ſol.tñ nõ declarãt, quare nõ ſit bona,ſed declarens hoc mõ,qa illa.l.nõ põt intelligi ſr̃e pupillo inſtituto', & ſubſtituto, ſed in extraneo,qa ſi fuiſſet ſr̃, poſſet ibi ſeparare pr̃nam a pupillari, qñ ſuiſſet ex aſſe inſtitutus, qa tũc hẽret locum exiſtẽtia ſuitatis q̃ ꝯfirmat tabulas pupillares.l.ſi filius q. pr̃i.ff.de vulg.& pu.& l.filius q. ſe pr̃na.de acq.hr̃d.& tñ tex.in d.l.q̃ſitũ.vult ꝙ qñ ſubſtitutus ſiut inſolidũ inſtitutus nõ poſſet ſeparare.ergo non põt loq in ſr̃e pupilli. Itẽ ꝯ.d.ſol.vr̃ ce̾ tex.in d.l.ſi filius q. pr̃i.in ver. p̃ſertim q. oñdit ꝙ nõ ẽ dr̃ia q̃tũ ad ꝑmittẽdũ ſeparationẽ,an ſubſtitutus ſit ſr̃ pupilli, vel ex̃neus,dũmõ tabulę pupillares ſint ꝯfirmatę. Scđo ſol.etiã nõ ẽ bona.qa legũ correctio &c.Tertia ſol. cõiter approbať Ful. tñ hoc vr̃ intelligere,ꝙ rõ ꝑꝑ quã in caſu.d.l. q̃ſitũ ſubſtitut⁹ qui abſtinuit a pr̃na nõ põt hr̃e pupillarẽ,qa repudiãdo pr̃nã vr̃ impugnať iudiciũ defuncti,iõ vr̃ indignus ꝯſeq ꝑmiũ ex illo teſtõ, vt ibi dr̃ in tex. Qui intellr̃ ab alijs dãnať, & recte, qa ſi hoc ce̾t verũ ſeqreť ẽt qñ ſubſtitutus habuiſſet cohr̃dẽ q. adiuiſſet debe ret a cõmodo ſubſtõnis excludi. Cuius ꝯriũ dr̃ ibi,vñ iuriſcõlultus ibi nõ approbat illã rõnẽ ꝙ videať iudiciũ teſtõris impugnaſ ſe.Dũ tñ gl.dicit hoc ita ſi pupill⁹ hẽt cohr̃dẽ q. adierit &c.hoc intelligatis ce̾ verũ. ſi datus erat filio pupillo cohr̃s ex̃neus qui nõ adiuit.qa tũc ceſſat exiſtẽtia ſuitatis. & ꝯñter tabulæ pupillares nõ potuerũt confirmari abſq; hr̃ditate ex teſtõ pr̃no.l.apud Iul.§.idẽ Iul.ff.ad Treb.ſecus ſi nullus datus erat cohr̃s ſuus, vel erat datus ſuus.vel erat datus cohr̃s, qa ꝑ exiſtẽtiã ſuitatis ꝯfirmať.d.l.ſi filius q. pr̃i.¶ † In ea.gl.ibi licet pupillus potuerit.ſ. per in integ.reſti.reuocare imixtionẽ ſuã.d.l.ſi filius q. pr̃i ſm vnam lec.poſitã in gl.4.& in l.pupillus.de acq.hę.Et ita intelligit iſtã gl. Bar.hic quã ꝑpetuo tene mẽti.qa ita exponendo eã,decidit vnũ qđ ẽ valde no.ſ.ꝙ ſubſtitit⁹ pupillo ſe imiſcẽn in hr̃ditate pr̃na, nõ poterit ex ꝑſona pupilli poſtea mortui in pupillari ętate petere reſtit.in integ.aduerſus.d.imixtionẽ.& hoc mõ ſeparari pr̃nã a pupillari ꝙ ẽt tenuit gl.valde no.in l.pr̃ta.ff.de priui.cred.in ver.ſeruãdũ.ibi dũ gl.dicit,vel melius &c.& illã ſeqť ibi Bald. & Aug.& illã gl.approbat,vt ſingularẽ & verã Io. de Imo.in l.fi.ff. de acq.hr̃d.nã ſubſtitutus ſuccedẽdo pupillo ex ſubſti.pu.videť approbaſſe imixtionẽ factã a pupillo,iõ n̄ põt ꝯuenire,nec petere reſti.in integ.q̃ ſibi tãq̃ maiori ꝯcedi nõ põt aduerſus factum ſuũ ꝓpriũ.Cõtrariũ tenuit Bar.& Io.de Imol. & Pau.de Caſt.in l.ſed ſi plures.§.filio.ff.de vulg.& pu.& Bar. in d.l.fi.de acq.hr̃di. & Io.de Imo.in d.l.ſi filius q. pr̃i.ꝑ r̃am poſitã in l.nõ ſolũ. ff.de in integ.reſti.& Ful. hic tãgit in hac.l.in duob.locis,& ſibijpſi ꝯtrariari vr̃. Põt ꝯcludi,ꝙ aut ſumus i caſu,in quo abſq; aditione, vel imixtione pupilli erat cõfirmata ſubſti. pup.vt qa filius erat inſtitutus abſq; cohr̃de ex̃neo,& ſic ꝑ exiſtẽtiã ſuitatis erat confirmata ſubſtõ, & tũc nõ ſeqť de neceſſitate ꝙ ſubſtitutus agnoſcẽdo hr̃ditatẽ pupilli ex ſubſt.pupilli videaſ cõfirmaſſe imixtionẽ factã a dupillo,merito tũc ꝓcedat opi. Bar.in d.§. filio. Secus ſi neceſſaria erat imixtio pupilli ad cõfirmationem ſubſtõnis,vt qa dat⁹ erat filio cohr̃s ex̃neus,vt dixi.ſ. Nã tũc ꝓcedit alia opi. ¶ † In ea. ibi, niſi hic ſubſtitutus ſit ſr̃ impuberis.&c.& ſic vult gl.ꝙ ſtato ꝙ pupillus ſe nõ abſtinuerit immo ſe immiſcuerit hæreditati pr̃næ,poſſit ſubſtitutus pupillaris,ſi ſit ſr̃ ipſius pupilli, ſeparare pr̃nã hr̃ditatẽ a pupillari. Sed in hoc cõiter dãnať gl.ꝑ d.l.ſed ſi plures.§.filio.Tñ Pau.de Caſ. hoc dicit ꝙ hęc gl.põt aliť intelligi.ſ.ꝙ velit ꝙ qñ filius pupillus nõ ſe immiſcuerit,nec abſtinuerit,& q̃rať,an ſubſtitutus poſſit agnoſcere pupillarẽ hr̃ditatẽ ſine pr̃na,debet diſtingui,aut ſubſtitutus ẽ ſr̃ impuberis aut eſt ex̃neus.Primo caſu poſſit,vt d.l.ſi filius q. pr̃i.ſcđo caſu non. Et rõ diuerſitatis ẽ,qa ſr̃ impuberis ẽt ſi nõ fuiſſet ſubſtitut⁹ potuiſſet impuberi ab inteſt.ſuccedere,& hr̃ditatem pr̃nã,ex potẽtia ſuitatis ad ſe tranſmiſſã ꝓ portione impuberis repudiare.l.ſi q. filiũ.§.j.l.de acq.hr̃di. Nõ ergo debet ce̾ deterioris ꝯdõnis ex eo,ꝙ fuerit ſubſtitutus, ſed ex̃neus ſubſtitutus, nõ ce̾t ſucceſſur⁹ ab inteſta. pupillo,vñ qa ſuccedit ex diſpõne defuncti,nõ debet ſm Pau.de Ca.facere verecũdiã defuncto, ꝙ accipiat pupillarẽ, & repudiet pr̃nã Et iſtã dicit ce̾ rõnẽ d.l.ſi filius q. pr̃i.& illud.ꝙ ſtatuiť in ſr̃e pupilli,idem ce̾t dicendũ ſm eũ in quolibet alio q. ſucceſſurus ce̾t ab inteſt.& hãc ꝯſiderationẽ ẽt habuit Ful.hic tamen nõ puto verã,qa vr̃ ꝯ tex.in d.l.ſi filius q. pr̃i in verbo p̃ſertim.nã illa dictio implicat idem ce̾ in eo, q. nõ ce̾t ab inteſt.ſucceſſur⁹ pupillo, & ita vr̃ ꝙ ſe hẽat cõis opi.¶ In ea.ibi,hoc etenĩ, & ſi pupillus abſtinuit ipſe tñ &c. hoc etenim.ſ. ſubſtitutus.fra ter pupilli.gloſ.male dicit, qa immo põt ſr̃ impuberis abſtinere ab hr̃ditate pr̃is q̃uis ẽt pupillus abſtinuerit,qa remanet exiſtẽtia ſuitatis, q̃ ꝯfirmat tabulas pupillares.d.l. ſi pupillus. & d.l.ſi filius q. pr̃i.& ita cõiter teneť.Et hoc debeat iungi alia pars gl.in ver.vbi aũt ex teſtõ q̃ tractat de hac eadem mã. Et dum gl.ibi in fi.dicit ꝙ non hẽt ꝓ expedito caſum ibi poſitum ꝓ q̃uo gl. alle. l.cũ quaſi dicatis ſm oẽs ꝙ immo eſt expeditus,qa eſt caſus exp̃ſſus in l.filius q. ſe pr̃na.de acq.hr̃d. ¶ In ea.ibi item cum &c.hic gl.format aliud ꝯrium.de.l.cum hr̃ditatem. ꝙ cõcernit primam partem huius.l. & an.d.l. cum hr̃ditatem hr̃e locum in caſu in quo loquiť ſcđa pars huius.l.dixi in l. in teſtõ.ſ. de impu.& alijs ſubſti.¶ † Ex.gl.limita iſtam.l. in ſcđa parte nõ hr̃e locum in ſubſtituto pupillari inſtituto tñ in re certa,in teſtõ pr̃no,qa nõ habet hr̃ditatem teſtõris,& ſic nõ ſumus in terminis huius.l. Vñ q̃uis agnouerit inſtõnem in re certa poterit repudiare pupillarem,ita tenuit Ang.in l.qui pr̃i.ff.de acq.hær.arg. l. quotiẽs.ſ.de hr̃d.inſti.Item nõ hẽret locum in ſubſti. pu.facta filio exhẽdato, vt ſentit gl.in l.9.ſ.quadrãtem.ff.ad l.Fal. Sed ꝯrium tenuit Ioã. de Imo.ibi,& in d.l. q. pr̃i. Et refert ita tenuiſſe p̃ceptorem ſuũ Fran.de Ram.& hoc eſt de mente gl.mag. hic circa prin.q̃ in caſu in quo ſubſtitutus,primo agnouit pr̃nã non curať,an pupillus abſtinuerit,vel non & ſic nõ refert an pupillus habeat bona pr̃is.Pro hoc adduco,quia ẽt iſto caſu militat rõ huius.l. in ſcđa parte ꝙ no ſm Bar.in d.l.fi.de acq.hr̃d.qa teſtõr põt filio ſuo impuberi facere neceſſarios hr̃des illos, q. ſunt ſibi teſtõri neceſſarij.d.l. ſed ſi plures.§.quos poſſum. ſed hr̃s ſubſtitutus q. adiuit hr̃ditatem teſtõris ꝑ aditionem eſt effectus neceſſarius pr̃is hr̃s. l.ſicut maior.ſ.tu.j.ita ſi eſt ſubſtitutus pupillo debet ei ce̾ neceſſarius.¶ † Quæro vtrum iſta l.in ſcđa pte hẽat locum in ſubſtituto vulgariter pupillo eueniẽte caſu tacitę ſubſtõnis pup.doc.nõ tãgunt,vt inqt Io.de Imol.in d.l.qui pr̃i. vbi ipſe reliquit cogitãdũ. Tñ veritas vr̃ ce̾ ꝙ ſic ꝑ d.l.q. pr̃i.in ver.impuberi ſubſtitutus. & ſic lex ibi non reqrit niſi ꝙ fuerit ſubſtitutus pupillo,& ſic nõ eſt neceſſe ꝙ fuerit exp̃ſſa pupillaris de qua loqui vr̃ iſta.l.& iſtã opi.ſeqť ẽt ibi Ro.¶ † Quid aũt ſi iſte ſubſtitutus pupillariter de quo loqť iſta l.adita hæreditate teſtatoris deceſſiſſet añq̃ eueniret caſus ſubſti.pupil.poſtea deceſſiſſet pupillus, an hæres ſubſtitutus poterit ſeparare pupillarem, & illam repudiare,dic vt d.l. qui patri.vbi eſt caſus ſing.& eſt l.difficilis valde, cuius mãm hic non examino.¶ † Quæro an iſta.l. habeat locum in ſcđa parte, qñ hæres coactus adiuit ad inſtantiã fideicommiſſarij,vide not. per Bar.in l.ita tñ.§.qui ſuſpectam. in fi. & ibi plenius per Anto. & Ioan.de Imo.ff.ad Trebel.

Iuſtiniani. LEX XXI.

1. *Adire cogitur qui litigat ſuper libertate.*
2. *Adire cogitur qui non eſt ſeruus ad inſtantiam illius qui non erat dominus ſuus, dummodo contemplatione ſua intelligas ſe fuiſſe inſtitutum.*
3. *Renunciare liti ante mortem non videtur quis per actum neceſſarium,ſecus in actu voluntario.*
4. *Coactio adhibita per ſuperiorẽ habentẽ ius cogendi,non reddit actũ meticuloſum,et ſic nullum , vel annullandum per remedia tituli quod metus cauſa.*
5. *Seruus ſi inſtituatur hæres.tanq̃ liber intelligitur inſtitus contemplatione ſua propria, & ideo non compellitur ad inſtantiã quaſi poſsidẽtis, interim adire.*
6. *Legatum factum alicui filio facta mentione patris ,an cenſeatur factum contemplatione patris,vel filij.*
7. *Donatio facta Ambaſciatoribus,an ſpectat ad ipſos, vel eos mittentes.*
8. *Quondam,hæc dictio ſi apponatur inſtrumento vt filius quondam , denotat patrem eſſe mortuum.*

CVm aliquis. † Si ille qui litigat ſuꝑ libertate inſtituatur hæres tanq̃ ſeruus illius cum quo litigat compellitur ꝑ iudicem cauſæ ſine p̃iudicio litis adire hæreditatem iuſſu illius,& ei acquirere. Si vero tanq̃ liber tunc expectatur finis litis,& ſi pronũciabiť ſeruus, idem erit.ſi vero liber ſecus,quia poterit adire ꝑ ſe.h.d.¶ † Non ille qui non eſt ſeruus cogitur adire hæreditatem ad inſtantiam illius,qui non erat dominus ſuus dummodo contemplatione ſua intelligatur fuiſſe inſtitutus.Hoc tamen putat Pau. de Caſt. eſſe verum ſi bona fide ſeruiebat illi cuius contemplatione eſt ſtitutus.l.aditio.ff.de acqrẽ.hære.& ſic erat in quaſi poſſeſſione ſeruitutis , tñ erat in lite cum eo cuius contemplatione fuit inſtitutus. Secus aũt puto in eo qui vere erat liber, & non erat in quaſi poſ.ſeruitutis,nec in lite cum eo cuius ꝯtẽplatione eſt inſtitutus,vt ſeruus ſuus , qa nõ poterit ad inſtãtiã illius compelli adire,& ſibi aqrere ꝑ.l. q.dã eũ filiũ.ff.de verb. oblig.& ſi adiret, dicit ꝙ forte nõ cõpelleretť illi reſtituere, ſicut nec cogiť in caſu d.l.q.dã eũ filium.niſi de mãdato illius inſtõnẽ recepiſſet , vt ibi. Nõ.n.verba teſtõris inſtituẽtis illũ tanq̃ ſeruũ debeut ſibi nocere,vt

re, vt vexetur tanq̃ seruus adeundum, cũ nulla rõ sit credendi eũ esse seruum. Posset rñderi ad.l.quidam cũ filium, qđ ibi testõr nõ expressit qđ ɔtemplatione alicuius illũ institueret, prout vr̃ exprimere qñ dr̃ Stichũ Titij instituo, vt hic. Vñ dicit Bal.& Mod.post eũ qđ rõ.d.l.quidã cum filium. est qđ non sufficiat testatorẽ velle nisi in testõ disponat expresse, vel tacite, vt ibi probat̃, & dixi in l.iij.§.de lib.praete. Pro hoc facit, q̃a iste institutus in terminis huius l.ordinata lite.habeat̃.pro libero.l.ordinata. in prin.ff.de lib.caut. & tñ cogit̃ adire Tñ pro opi.Pau.de Ca.optime facit tex.in l.cum alit.§.fi.ff.de ędil.edi. quã ad hoc alleg.ipse in d.l.aditio.vbi idem tenet.& puto posse sustineri.¶ †Itẽ not.qđ per actũ necessarium, quis non vr̃ renuntiari liti antea motę, secus in actu voluntario, l.si filius emanci. ff.de mino. Et ideo facit qđ si pendente lite, an quis sit hr̃s, vel non seu sit prælatus, vel non fecit necessario actũ, vt hr̃s, vel vt prælatus non fit p̃iudicium quo ad cãm principalẽ super eo pẽdentem. Vñ infert.Pa.de Ca.hic dicens, qđ si bonęfidei possessor hr̃ditatis, pendente lite sup pet.hær.exegerit debitũ ad qđ ɔpetebat actio tpe pitura, non fit p̃iudiciũ dictæ liti, alleg. id qđ legi.& no.in l.si bonęfidei possessor.ff.de pet.hære.¶ †Item no.qđ coactio adhibita p superiorem habentem ius cogendi, non reddit actum meticulosum, & sic nullũ, vel annullandũ p remedia introducta ex p̃uisione rubri.qđ met.cau.vt hic, & l.j.ff.si quis omis.cau.test.§.j.Et ideo dicit Pa.de Ca.qđ si electus ad Papatum iurauerit renũnare Papatui, ꝙ si postea cogat̃ obseruare iur̃m, & renũnare, valebit renũtiatio, nec poterit rescindi tanq̃ meticulosa[a] alle.gl.in c.requisitio.de spon.& l.si rõne sui.§.ad Vell. Adde l.non vnq.§.si q̃s ɔpulsus.ff.ad Treb.l.iij.§.j.ff.de arb. l.si mulier. in prin.ff.q̃ met.cau.& no.gl.in l.q. in aliena.§.fi.ff.de acq hær.¶ †Itẽ not.ex ver. finali qđ si seruus instituat̃ tanq̃ liber intelligit̃ institutus ɔtẽplatione sua propria, & ideo nõ cõpellit̃ ad instantiã quasi possidentis, interim adire, vt hic. Et in tali casu qñ instituit̃ ɔtẽplatione propria, dato qđ vere seruus, & dñs suus esset incapax, tñ instũ valet, & sic si ãn aditam hr̃ditatem efficeret̃ sui iuris acquireret sibiipsi, nõ alteri, hr̃ditatem.l.si seruus eius.s̃m intellm̃ quẽ ibi sequit̃ Bar.ff.de acq.hær.secus qñ nõ intelligeret̃ institutus cõtemplatione propria, quo casu procedit regula in l.non minus.ff.de hęr.insti.¶ In gl.j.in prĩo.dic melius, vt per Bar.hic, & in l.j.§.j.ff.si quis omis.cau.test.vbi aduc plenius.¶ In glo.ij.vera & cõis ɔclo est, vt distinguatur inter instr̃a facta inter easdem p̃sonas, & illa fidem faciant inter eas.l.optimam alleg.in gl.& instrumenta facta inter alios, qñ quo ad alios quam inter eos inter quos facta sunt, fidem non faciunt, qm̃ res inter alios acta &c. Tñ iste text. ex quo se fundat gl.loquit̃ inter easdem personas, & tñ inter eas non probat, sed potes rñdere qđ hic, ideo illud fit, quia iste actus fuit coacte factus ideo non facit p̃iudiciũ in aliã cãm ẽt inter easdem personas, vt dixi super tex. Et dicit Pa.de Ca.qđ ista instr̃a facta inter easdem p̃sonas probant si illa demonstrõ locorũ, vel ɔfinĩũ fuit ita ibi descripta de voluntate[b] partium secus si per se notarius apposuisset. Dicit ẽt hic notabilr̃ Bal.& Sal.qđ si essent instrumenta antiqua ɔfiniũ,[c] q̃a tunc ẽt si facta sint inter easdem p̃sonas, vr̃ qđ probarent eẽdem npi.hoim, ita se hr̃e, & sufficeret, vt hic p eos maxime p Bal. Et est bonus tex.in c.cũ cãm. de pba.& gl.in c.cũ olim.in ver.instr̃is.de censi.& in c.si Papa.de priui.in vj. qđ no.In.in c.veniens.de ver.sig.dũ vult, qđ fama in antiquis plene probet.[d] Et no.Cy.& Bar.in l.quidam.§.sol.matr.& ita saluat̃ gl.j.l.at qui nã.§.cũ me absñte.ff.de neg.ge.s̃m Ang. in l.Titius.ff. qui.mo.pig.vel hypo.sol.& in d.§.cum me absente.& no.Bal.§.in auc.quas actiones ad fi.de sa.san.ecc.& in l.cum super.§.de rei vẽ. & i l.p̃prietatis.§.de p̃ba.& in l.in bonæfidei.§.de re.cred.& Ang. in l.quidã in suo.ff.de ɔdi.insti.& Ant.de But. & alij, post eũ in c. veniens. el.j.de test. Et ibi tangũt, qñ dicat̃ esse in antiq̃s, & licet Ant.de But.ibi in c.q.d p nouale.de ver.si.dixerit de tpe quatuor annorũ, tñ cõiter tenet̃ de tpe cẽtũ annorũ[e] cũ illud sit tp̃s lõgeuę vitæ hois.l.fi.§.de sa. san.ecc.l.an vsusfr. Et hæc vr̃ finalis opin. Inn.in d.c.veniens.de ver.sig.& no. Spe.in ti.de prob.§.j.ver.valet ẽt & in ver.& no.& Io.de Im.in l.ij.§.idẽ Labeo.ff.de aqua.plu.ar. & in d.c.veniens.de testi. Vbi dixit, ꝙ licet Ant.de Bu.all.pro se, & no.p Cy.in d.l.j.si quidẽ.& p Inn.in c.veniens.de ver.sig. Tñ non firmat̃ ista opi.ibi per Ioo.nec ẽt Cy.dicit illud ad qđ ẽt vide Bal. & Ang.in locis.§.all.& Lap.& Dni.de Sancto Ge.in c.j.de p̃scr.in j.& de q̃one de qua hic in gl.vide ẽt p gl.& doc.in d.l.optimã & p Arch.xvj.q.j.p̃ses.¶ †Extra gl.inducit̃ ad.q.an si relinquitur aliq.d filio alicuius si sit facta mentio de p̃re intelligat̃ relictum contẽplatione p̃ris, & Bar.& dicit qđ si est facta mentio p̃ris,[f] & nõ p̃riç p̃tãtis vr̃ relictũ ɔtẽplatione filij, & p̃sona p̃ris adiecta ad demonstrationẽ, & sic tale relictũ non acquiret̃ patri hodie pleno iure, & nõ erit profectitiũ.l.fi.in fi.§.de vsuf.in ver.plerunq;. q̃ dicto facit etiam.l.si plures cum gl.& ibi ponderat Nico.de Neap.ff.de vulg. & pup.l.nõ dubitamus.& ibi Io.de Im.põderat.ff.de ɔdi.& dem. l.uj.in ver plerunq;.ff.de offi.præfe.vigil. aut est facta mentio p̃ris, & p̃riæ p̃tãtis, & tunc vr̃ ɔtemplatione patris.l.filiofa.ff.de cond. & dem.& hic. Nam hic in seruo coipso qđ dr̃ relinquo Sticho seruo Titij dr̃ facta mẽtio de dñica p̃tãte, q̃a nõ põt esse seruus Titij qn dicat̃ esse in p̃tãte sua, nõ ita si dico relinquo Lucio filio Titij q̃a põt esse eius filius, & nõ erit in eius p̃tãte, sed ɔ prædicta facit. l.fi.& qđ ibi no.ff.de don.cã mor.vbi si donatũ fuit seruo alterius nõ vr̃ donatũ ɔtemplatione dñi sui, & sic vr̃ ẽt facere ɔ tex.istũ potes rñdere, qđ ibi non fuit noĩatus dñs serui illius cui donatũ est, vñ in dubio vr̃ donatum ɔtemplatione serui.& non dñi, vt no.gl. in l.idem est.& ibi doct.maxime Io.de Imo.ff.de hær. insti.& not. Dy.& Bar.in l.aditio.ff.de acq.hær.q̃uis Sal.in d.l.fi.§.de vsufru.& in l.j.§.de hære.insti.de prædictis non faciens mentionem dixerit ɔtrarium, alle.istum tex.in ver.finali.vbi hic non probat̃. Et de prædictis & vltra.q.vide ẽt plenius p Bar.& alios in d.l.si filio.la.ij.ff. de do.cã mo.& in d.l.fi.de vsuf.& qđ not.Bar.in d.l.si tibi decem. §.si pactus.ff.de pac. Et p And.de Iser.in c.j.de ali.feu.pa.& in c.j. in prin.de succes.feu.in quib.locis ẽt tangit, an si ɔcedit̃ p̃ri feudũ recipiẽti pro se, & filijs, an videat̃ ɔcessum filijs ɔtemplatione patris, & sic dicat̃ p̃fectitium.¶ †Itẽ inducit̃ ista.l.per Cy.& Sal.ad q. de enxenijs donatis ambasiatorib.[g] an spectent ad eos an vero ad dñm suum, de quo videatis per gl.& doc.in l.qui proprio.§.p̃cu. vt in cęteris.ff.de procu.per Bar.& omnes in l.si vero.§.j.ff.sol.ma. & in l.socium qui meo.§.j.ff.pro socio per Nic.de Nea. An.& Io. de Imo.in l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulg.& pupil.per Bal. in l.manifestissimi.§.sed eum in secundo, & ibi.Cyn.C.de fur.per Bal.in l.extraneos.j.de dona. per Io.An.in c.a collatione de app. in vj.per Io.Cal.& Anto.de But.& Ioa.de Imo.in c.postulasti.de ɔces.præbe.¶ †Item inducitur per quosdam, vt refert Iac.Bu. hic, de particula.quondam, quod si instrumentum dicat, Titius filius quondam Sempronij, quod præsumatur ex hoc patrem eius esse mortuum de quo dixi in l.j.§.j.ff.de ope.no.nun.

ADDITIONES.

a ¶Meticulosa. De hoc & alijs quibus Papa astringitur info vide p barba.cõs.1.
b ¶Voluntate. Ideo dicit Ang.cons. 59 qđ s̃nia lata partib.p̃sẽtib.nõ citatis valet.
c ¶Confinium. Adde bal.consi.354.iij.lib.& consi.351.vbi dicit qđ literæ semper in marmore probant si sunt de antiquo alleg.& iura.hic alleg.& xxxiij.q.ij in c.sane.& vide Fran.de Aret.consi.11.alleg.cõsi.12.
d ¶Probet. Vide eundem consi.208.ij.lib.Fran.de Are.consi.36.
e Tho. ¶Centum annorum. Vide Ias.hic in fi.& Fran de Aret. in c.veniens de test.& ibi Phi & vide Alex.in consi.4.in ij.vol.& in consi.157.& in consi.70. in ij.vol.inci.in causa uertente inter do.Baldassarem.
f ¶Patris. Vide Raph.Cu.consi.73.
g Henri.Fer. ¶Donatis ambasiato.ibus. Vide pulchre bal.consi.194.incip.premissis verbis.in ij.volu.

Iustiniani. LEX XXII.

1 *Adire potest qui est certus de viribus hæreditatis, vel repudiare pro libito voluntatis absque alia solennitate, dubius vero debet conficere inuentarium secundum formam hic traditam.*
2 *Milites magis scire debent arma quàm leges.*
3 *Inuentarij beneficio non gaudet, qui adit hæreditatem spe certissima lucri.*
4 *Inuentarizanda sunt bona quæ erant tempore mortis testatoris tantum.*
5 *Repudiatio inducitur si hæres dixit, credo hæreditatem esse respuendam, cursu tamen triennij.*
6 *Inuentarium an, & quando sit conficiendum*
7 *Inuentarium an sit conficiendum per notarium, & coram testibus, & quot.*
8 *Inuentarium quando conficitur an sint citandi creditores, & legatarij.*
9 *Testes an debeant cognoscere partes contrahentes.*
10 *Inuentarium an vitietur per omissionem signi crucis.*
11 *Inuentarium, an debeat conficere quilibet cohæres,*

SCimus. †Ex causis in hac.l.expressis est inductũ qđ certus de viribus hr̃ditarijs põt adire eam, vel repudiare pro libito voluntatis absque alia solenitate prout sibi magis expedire videbitur, dubius vero si velit caute agere, vt non teneatur vltra vires hr̃ditarias debet conficere inuentariũ s̃m formam hic traditam.h.d.vsq; ad.§.& si præfatam.& p̃mitte ad euidentiam quædã, vt hic p Bal. in prin.¶ In tex.ibi improuisis.vt quia apparebat qñq; debitum ex improuiso qđ quidẽ intra tp̃s datũ ad deliberandum prouideri non potuit, & ideo quãuis hr̃s post deliberationem aduisset, exonerabat̃ per secundã cõstitutionẽ hic expressam occasione dicti improuisi debiti.¶ †No.qđ milites magis scire dñt arma q̃ leges, & iuxta hoc reuocat in dubiũ Bald.vtrum miles rustici, & mulieres sint hodie circa bñficium inuentarij priuilegiati in aliquo, de quo hic p eũ, & legit̃.& no.j.ea.l.§.fi.& in auc.de hær.& fal.§.fi.& qđ no.Bar.in ɔs.inci.Maritus fecit hr̃dẽ vxorẽ, & quæ signanter not.Bar.& Sal. in l.j.§.de iur.& fac.igno.& quæ dixi in l.iuris.§.qui admi.& in l.tutor qui repertorium.ff.de administra.tuto.¶ No.in ver.cum igit̃. † qđ ille q. spe certissima lucri adit hr̃ditatẽ nõ gaudet bñficio in-

uentarij, & ita tenet Ric. Mal. vt refert, & sequit Cy. hic exponẽdo tex. hic dũ dicit nullo indiget inuẽtario. s. vt sibi ꝓsit ꝯtrium tenet Bal. hic q̃a bñficia inuentarij sunt multa, q̃ pñt hẽre locum ẽt hrdi tate existente soluẽdo. nã non põt ꝯuenire intra tp̃s datũ ad ꝯficiendum inuentarium. j. ea. l. §. donec. & detrahit falcidiã in §. sancimus. in auc. de hær. & fal. & alia. j. §. proxi. & ita ẽt tenet Sal. hic sicut ẽt gaudet dicto bñficio licet a prin. certus sit qđ hrditas su dãnosa, vt in prin. huius. l. ubi ẽt si onerosã quis inueniat. & Spe. in ti. de instr. edi. §. si. ver. ad hoc aũt. cũ sub. ver. se. & tenet qđ ille q̃ spe certissima adit simplr, tenet insolidũ creditorib. & nullũ cõmodũ habet ex cõfectione, nisi fortasse quo ad fal. p istum tex. iuncto §. finaũt aliquis hic fecerit. j. ea. l. Ang. in l. j. §. hæc stipulo. ff. si cui plusquã p l. fal. in ꝓposito dixit qđ simplr expresse, vel tacite hrs adit si non protestetur de confectione inuentarij, vel non dicit qđ dubius sit de iurib. hrditatis non poterit postea conficere inuentarium, quia vr̃ spe certissima, & sine, dubio adiuisse, mouet ꝓ istũ text. in ver. cum igitur. §. cum igitur in ver. non indiget cum dicta expositione Cy. per istum tex. in ver. finaũt dubius ꝯ qđ vltimum in specie tenet Sal. & Pa. de Ca. hic & Io. de Imo. in d. §. hæc stipulo in fi. quia non sequit simplr adiuit, ergo renuntiauit bñficio huius. l. qui arctat ad aliquã protestationem. Item, quia simplr adiuerit non sequit qđ spe certissima lucri videat adiuisse. Nec tex. ꝓbat id ad qđ alle. per Ange. nec in dubio vr̃ quis renuntiare bñficio suo, arg. l. iij. ff. de test. mil. & l. cum de indebito. in prin. ff. de ꝓba. & pœna probationis huius beneficij non debet intelligi imposita, nisi vbi lex hoc exprimat in §. cum igitur. in auc. de non eligen. secun. nup. no. gl. xv. q. viij. in summa. & gl. in c. fin. de iu. patr. ni. dicit Pa. de Ca. hic posse saluari opi. Ang. in vno casu. s. qñ hæres in aditione hrditatis dixisset sciens hrditatem esse dãnosam nihilominus adijt, vel sciens esse lucrosam tñ adijt, qui vr̃ renuntiare confectioni inuentarij. nihil tñ all. & ita ẽt ipse consuluit in consi. a t t. incip. In Christi nomine, de quo quæritur tangitur &c. quia per d. verba vr̃ spe certissima adiuisse, & istam opin. ꝯ Ange. puto esse veram per ea quę all. sunt. s. & ita ẽt inuenio tenere Io. And. in addi. Spe. in tit. de test. in rub. vbi refert ita ꝯsuluisse. Ia. de Aret. pro hoc facit. quia potuit esse qđ qñ adiuit hrditatem non erat bene certus qđ subesset æs alienum, & postea intra tp̃a conficiendi inuentarium superuenit sibi notitia alieni æris, nam nõ debet excludi a facultate conficiendi inuentarium dato, qđ nihil ꝓtestatus fuerit, quia cum sciret adhuc superesse tp̃s ad inchoandũ & ꝯficiendum inuentariũ in casu quo eo vti vellet sciebat sibi ius suum esse saluũ, & ꝯñr non fuit sibi necessaria protestatio. l. sicut non vr̃. ff. qui. mod. pig. vel hypo. sol. & ita Bal. ꝯsuluit in cõsi. inci. In Christi noĩe, proponit qđ Ioa. Stephani. & dicit Ro. in rub. de acq. hær. qđ iste tex. non probat dictam decisionem Ang. quã ipse reputat mirabilẽ, si vera est. & sup ea relinquit cogitandũ ita ẽt vi di ꝯ Ang. consi. Io. de Imo. inci. Io. ꝯ vulgarinum &c. vbi vero spe certissima lucri appareret eum adiuisse, vr̃ veram esse opin. Ric. Mal. & Cy. & istum tex. in ver. indiget qui vr̃ exponendus, vt ipsi faciunt, & ita ẽt sonat tex. ibi dum dicit cũ oĩb. creditorib. suppositus est &c. & ita ẽt vr̃ esse de mente Bal. in d. consi. ¶ † In text. ibi, mortis tpe. no. qđ in inuentario solũ describi debent bona q̃ erãt in hrditate tpe mortis, & ideo licet augeat hrditas non vr̃ de isto augmẽto qđ debeat fieri descriptio in inuentario s̃m Ang. hic q. hoc reputat singlr notandum, sed ipsemet Ang. in l. j. §. hæc stipulo. ad fi. ff. si cui plusquã p l. fal. tenet q̃ imo fructus, & accessiones superuenientes ante aditam hrditatem debeant poni in inuẽtario quo ad creditores, & ẽt quo ad legatarios qñ tales accessiones veniunt computandæ in falcidiam, quia augent hrditatem. l. qđ de bonis. §. fructus. ff. ad l. fal. Puto veriorem esse primã opin. per primũ tex. & satis est qđ de alijs fructib. postea perceptis ostendat rõnem per codicem rõnum, vel aliter. vt in simili dicit Spe. in tit. de instr. edi. §. fi. in ver. sed nunquid in inuentario. & ibi Bal. An aũt si perfecto inuentario ad eius notitiam deuenit aliqua res quæ nõ fuit descripta in inuentario, teneatur addere, vide per Gui. de Cu. hic, & plenius Bal. hic in ver. item pone qđ hrs. & And. in d. §. hæc stipulo. ad fi. in gl. in verbo arma & ibi hoc non negatur &c. & fal. magis cõiter tenet ex hoc habens qđ milites ab ignorantia iuris excusat in casib. a iure expressis non ab alijs. l. j. cum ibi no. l. fi. C. de iur. & fac. ign. & l. rẽs. §. j. alleg. in gl. est bene verum hmoi ꝑsonis. vt in minore, & rustico, & muliere facilius præsumit iuris ignorantia, quã in alijs, vt glo. not. in auc. de incest. nup. in prin in verbo sciens. ¶ In gl. in verbo creditoribus ibi, vel veritia &c. hic cõiter tenet. Ex quo no. qđ licet hrs de iure codicis non ꝯficiat inuentarium non perdit falcidiam, fallit si petijsset tp̃s ad deliberandum, & inuentarium non confecerit, vt j. ea. l. §. pe. ¶ † In glo. in ver. mentium. ex hanc gl. iuncto tex. colligit Bar. hic qđ si hęres dixit credo hrditatem esse respuendam, inducitur repudiatio cũ cursu trium mensium ita ẽt tenet Bart. & Fra. Tig. j. eo. l. §. si aũt. & Bar. in l. si quis suus. de in. lib. vbi ad hoc reputat istũ tex. sin. cũ gl. & no. ẽt Bar. in l. filij mr̃. §. j. ff. ad Tert. Sed Bal. hic vr̃ distinguere, qđ aut ista verba fuerunt prolata respectu substituti, & tunc ꝓcedit opi. p̃dicta. Aut fuerunt prolata respectu creditorũ, & tunc inducunt aditionem per no. per gl. in l. q̃diu institutus. ff. de acq. hær. Sal. hic reprobat opi. Bal. & dicit qđ distinctio Bal. procedit qñ iudex statuit terminum ad instantiam creditoris, vel substituti hrdi ad adeundum, & terminus a iudice præfixus currit a die p̃fixionis, sed iste est terminus legalis, qui currit a die quo scivit hrs sibi delatam esse hrditatem, vt hic, & ꝓ hoc ẽt impugnat op. Bar. quia iste tex. non probat, qđ currat terminus trium mensiũ a die probationis dictorũ verborũ, vt vr̃ esse mens Bar. maxime in d. l. si lij mater. licet Sal. illam quotam non alleget Sed loquit iste tex. de tpe trium mensium decurrendo a die sciente dilationis. Præterea iste tex. exigit renuntiationem fieri ab hrde, vnde dicit Sal. qđ hic tex. ponit consilium. s. qđ iste hæres qui credit hrditatẽ esse respuendam renuntiet eam. j. tres menses, intra quos cognoscere potuit sine turbatione eã esse respuẽdam, & non debet hrditatẽ in pendulo tenere, & si renuntiat erit alienus ab hrditate, & non indiget inuentario. Si aũt nõ renuntiet, erit in terminis iuris cõis quia perpetuo adire poterit, sed iste intellectus Sal. mihi non placet, quia istud consilium Iustiniani fuisset imperitissimũ. s. qđ ille q̃ ꝑpetuo põt adire, vel repudiare arctaret se, & repudiaret. j. tres menses, & sic Imperator hic elusorie, & inutiliter ac impertinenter cõsuluisset, vnde ne sequatur qđ ista prouisio Imperatoris hic dicẽtis, qđ hæres renuntiet. j. tres menses, seruiat de vento, & frustra oportet nos dicere, qđ saltem elapso isto termino trium mensiũ legali, de quo sciuit sibi delatam esse hrditatem coget renuntiare sicut videmus fieri in termino legali præfixo, vt quis adeat cogit elapso illo termino adire. l. scimus. §. si. s. de inof. testa. & ista teneo. Pa. de Ca. hic tenet opi. Bar. & dicit sibi non placere opi. Bal. quã dicit procedere qñ hæres non dixisset illa verba. s. credo hrditatẽ respuendam, vbi aũt fuisset datum hæredi tp̃s ad deliberandum & hęres postea protulisset dicta verba, tunc s̃m Bal. in d. l. filij mr̃. & in d. l. si aliquis seruus incõtinenti induceretur repudiatio per l. sed si alios. §. pot. l. omnes. & vtrobiq; no. Bar. ff. ad Treb. Dicit tñ Bal. hic qđ dicta iura hic non probant tñ põt dici qđ satis probetur in d. l. sed si alio. quia tex. ibi iunctis p̃cedentib. innuit qđ post dicta verba amplius non dicebatur hæres deliberare. ¶ † In gl. in ver. delatam ibi. § si vero postquam. Certe si bñ inspiat text. ibi nõ dicit qñ incipiat currere tp̃s conficiendi inuentarij, sed facit mentionem de aditionem, quia si non adiuisset non posset hęres, conueniri insolidum. Nec ẽt est bona rõ hic tradita in gl. quia immo ẽt ante istam. l. poterat hrs asse adire hrditatem clausulis tabulis. Item ẽt si erat hęres pro parte si erat de liberis, & videmus tex. in l. iij. s. eo. & ibi no. Vnde Ric. Malu. hic tenet gl. per istum text. aperte dicentem, qđ illud tp̃s currit a die quo sciuit sibi delatam esse hrditatem, & hãc opi. vr̃ tenere gl. in auc. sed cũ testõr. in ver. statutum. j. ad. l. fal. & Spe. & Io. And. in tit. de instr. edi. §. si. iu ver. in huius. Ita ẽt tenet Sal. hic, quia inuentarium fieri põt circa aditionem hrditatis. j. ea. l. §. finaũt hoc aliquis. Et quia rõnes q̃ mouerunt Iustinianum hic fuerunt ne differret aditio, vt patet hic. & in d. §. finaũt. hic, sed si vera esset ẽt opin. gl. hic sequæret totum ꝯtrium. & ꝓ hoc posset rñderi ad. d. l. iij. §. si quis hrdi. ff. de stat. lib. qui allegat pro opi. huius gl. quia non poterat legatarius dare hęredi. vt iussit testõr nisi hrs sit ꝑ aditionẽ, tñ opin. gl. hic est magis cõis, & eã tenet Pet. Cy. Ray. Iac. Bu. Ang. & Bal. in l. filijs quem. l. habentem. s. fac. hær. & Bar. & Bened. de Plumb. in d. l. si quis hęr. Pro hoc ẽt facit qđ no. glo. per illum tex. in d. l. si in die. in prin. & ibi no. Bar. ff. de cond. & demon. Bal. ẽt pro ista opi. alle. §. donec. j. eo. l. sed parũ aut nihil facit. Hãc opi. ẽt sequi Sal. hic cum quodã temperamento. s. nisi malitiose [a] corporaliter hrs differat adire ꝑ d. §. si hr. in rõne sui, ita ẽt tenet Ful. hic, & Ang. in d. §. hæc stipulatio. Pau. de Cast. dicit qđ ista opin. Bart. poneret nos in magno dubio, & qđ cautum est seruare opin. Ioan. Andr. tñ satis Probabilis vr̃. d. opi. Bar. hic, ꝯ opin. Io. And. & sequa. facit text. hic, dum dicit signo crucis antea manu hrdis proposito, & sic tex. requirit qđ faciens inuentarium sit iam hrs. l. ꝓ hrde. §. j. in ver. hæres esse. ff. de acq hæ. ergo ante nõ currit tempus, quã sit hęres. d. l. si diem. per quam supplet iste tex. in d. §. si autem. in verbo inuentarium conscripserunt. cum sequ. verbis dum dicit si non recusauerit, sed adire maluerit &c. Et sic post innuit qđ post factum inuẽtarium adiuit,

Margin: 4, 5, 6, a

ADDITIO.

¶ Quæ describi in inuentario debeant, & quomodo. vide in l. forma. l. de censib.

[a] ¶ Malitiose. De hic late per Lu. Ro. consi. 84. vbi refert varias opi. & tandẽ cum Bar. transit per Raph. Cu. consi. 73. Abb. consi. 73. ij. lib.

adiuit, quia r̃ndeo q̃d illud procedit in eo qui dicebat se velle deliberare, & interea ꝯficere inuentarium. Nam non prohibet̃ ꝯficere si vult ante aditam hr̃ditatem. Tñ quo ad excludendum eũ a confectione inuentarij non inciperet currere nisi a die aditę hr̃ditatis nisi fuisset in mora, vt dictum est. Non ob. q̃d rõnes mouentis Imperatorem hic fuerũt, vt differret̃ aditio, quia limitatio addit[a] per Bar. hoc tollit ar. Passus tñ est disputabilis, & in puncto iuris opi. Ric. Mal. & sequa. est satis substentabilis, vt colligi põt ex præmissis, & vide q̃d dicam in d. §. fi. aũt. & ꝑ hoc infert̃ male dixisse Bal. in l. facultas. ĩ. de iu. fis. li. x. vbi dicit q̃d tempus conficiendi inuentarium non currat durante. q. super hæreditate ad quam hr̃s agebat alle. in argu. l. si quis in graui. §. fi. cum. l. seq. ff. ad Sil. Nam quancunque opi. teneamus ex prędictis apparet decisionem Bal. nõ esse verã. & nõ probari ꝑ iura all. ꝑ eũ. Nam ibi impedimentũ bene impediebat adire, sed in casu nostro lis mota non impediebat confectionem inuentarij. Fortasis posset saluari decisio Bald. quando probabiliter ignorabatur tempus litis motæ super iure hæreditatis, iuxta. l. quamdiu. s̃. qui admi. tene quia decisio Bal. si est vera tio. est. ¶ In gl. in ver. sexaginta &c. no. q. xxx. dies veniunt appellatione mensis, [a] dic tñ vt plenius per glo. in c. quam sit. de ele. in vj. & Bar. in l. cum bissextus. de verb. signi. & in l. ij. & ibi etiã Ang. ĩ. de tempo. ap. per Bal. in c. j. in prin. in tit. quo tempo. milit. & in auct. qui semel. ĩ. quo. & quan. iudex. in fi. & ibi gl. & per Bal. plene in l. eos. §. cauno. ĩ. de appe. & in l. j. ff. si quis caut. & in l. j. ĩ. de temp. appel. & in l. de diuisione. & ibi etiam per Iua. de Imo. ff. sol. mat. & per Ang. in auct. iubemus. C. de iudi. per Pau. de Leaz. in commen. c. nulla. de concess. præbẽ. per omnes in c. licet. de sup plen. neglige. prę la ¶ In gl. in ver. cęterorum. ibi trium testiũ &c. imo sufficiunt duo testes. l. vbi numerus. ff. de testi. Est verum q̃d si creditores, vt legatarij sunt absentes debent loco eorum adhiberi tres, testes, & ita intelligatur gl. per tex. allega. in ea. & ita est de mente Bar. & Bal. hic, & Ang. in d. §. hæc stipulatio. & hic Licet Sal. hic velit, q̃d sufficiant duo, & absentiam creditorum. vel legatariorũ loco sufficiat ꝙ addat̃ vnus alius testis, sed non placet per §. si vero absunt alle. in gl. ¶ † Vnum circa hoc no. q̃d dicit Bald. & Pau. de Cast. in d. auc. sed si testator. si est verum, nam dicit, q̃d licet requirantur tres testes vltra alios duos tñ ſm eũ gl. in §. si vero absunt. in verbo tabularijs. in auct. de hr̃. & falc. dicit de cõsuetudine seruari q̃d adhibeant̃ tres notarij, qui se subscribãt, & isti sufficiãt ẽt si nulli alij testes sint, q̃a notarij sunt sufficiẽtiores testes, q̃ alij, q̃d dicit esse notandum. Sed certe illa gl. nõ vr̃ ita dicere, nec eã ita intelligit Iac. de Bel. in §. hinc nobis. in auct. de hære. & fal. in iij. quæstion. Sed intelligit quod glo. ibi velit quod si tres tabelliones fuerunt adhibiti, valeat inuentarium multomagis, q̃a abundans cautela non nocet. l. testium. s̃. de testi. l. hr̃des palã. §. j. ff. de testi. Et ꝯ intellectum Pa. de Ca. facit quia notarius debet esse rogatus in iuentario sicut in testõ, & numerus testiũ, vt not. in l. hac consultissima. s̃. qui testa. fac. pos. auc. Rogasti. s̃. de testi. & nullibi reperit̃, q̃d alij duo tabelliones ęquipolleant quinq; testib. ¶ † In ea. ibi, & creditorum: hoc verbum no. quia de citatione creditorũ non reperitur tex. qui de citatione faciat mentionem. Tñ gl. magis cõiter approbatur, & idem tenet gl. in §. sancimus. in ver. fideicõmissarius, in auct. de hær. & fal. nam si requiritur citatio legatariorum qui tractant de lucro, vt d. §. sancimus. multomagis creditorũ. An aũt sufficiat gñalis citatio. Ric. Mal. Bart. Bal. Ang. & Sal. & Ful. hic distingunt, aut certi sunt creditores, & legatarij, & non sunt citandi gñalr̃, sed si in certi, sic. Et ita ẽt vult Bal. in auc. sed cũ testõr. s̃. alleg. & Ang. in d. §. hæc stipulatio. sed Bar. in l. si eo tpe. ĩ. de remis. pig. & in consi. suo inci. Maritus fecit &c. tenet indistincte sufficere denunciationem generalem, per d. l. si eo tpe, sed veriorem puto opi. primam per d. l. j. §. denuntian. ff. de vẽ. inspi. ſm quã debet intelligi tex. vt expresse dicit Ang. in d. l. si eo tpe. ¶ † In gl. in ver. cognoscant. circa hoc an testes debeant cognoscere partes [b] Bar. aliter distinguit. & distinctio sua vr̃ magis cõiter a cęteris approbari præterquã a Ful. hic dicente q̃d ẽt qñ probatio est faciẽda ꝑ instr̃m, tñ ad validitatẽ instr̃i requiri, q̃d testes cognoscãt partes ne aliàs cõmittatur falsitas. all. §. si quis igit̃ vult casne deponere. in ver. nouerint. in auc. de instr. cau. & fide. Et licet ille tex. loquatur in scriptura priuata tñ idẽ vr̃ esse in publica, vt in d. §. sed si instr̃a, in ver. sicut dictum est, & potuit moueri Bal. quia text. in §. & licet alle. per gl. & Bart. non vr̃ probare id ad q̃d allegatur, tñ quia tex. hic, & in §. oportet. el. ij. alleg. in glo. specialiter exprimit in illis casib. testes debere cognoscere, vr̃ innuere aliquid esse specialitatis in illis casib. & esse in ꝯrium ius cõe, & ita põt sustineri opi. Bar. non ob. d. §. si quis igitur, quia loquitur in priuata scriptura ad cuius fidem requirabatur examinatio testium. Nec huic responsioni ob. tex. in d. §. si instrumenta. quia vt ibi dicit gl. in ver. dictũ est. ille tex. refert se ad. §. sed, & si quis. & ad. §. se. Et de ista mã vltra ꝑdicta videatis ꝑ gl. & doct. in c. cum cãm quæ inter archiepiscopum. in ver. de causis. de test. per Io. And. in addi. Spec. in tit. de teste. §. j. in addi. inci. Quod voluerint, & ibi per Spec. in ver. itẽ q̃d non nouit per Bal. in l. executorẽ. ĩ. de exec. re. iud. in ru. s̃. de fide instr. & ibi ẽt an notarius debeat cognoscere partes. ¶ † Extra gl. quæritur an omissio signi crucis [c] vitiat inuentariũ in quo Bar. Bal. Ang. & Pau. de Cast. tenent q̃d non, q̃a omissio lęuis solennitatis non vitiat. l. j. §. fi. ff. de ven. inspi. idẽ tenet Bart. in l. ij. §. prius. ff. de vul. & pup. & Bal. in prin. codi. ꝯrium tenet Ray. hic per tex. ĩ. §. proxi. in prin. iũcta gl. j. & per §. sancimus. in ver. modũ. auc. de hære. & fal. idem tenet Sal. hic all. tex. cũ gl. in auc. de test. in prin. cũ gl. in ver. venerabilis. quæ nihil facit si bñ inspiciat̃, vt mihi vr̃, ita ẽt tenet Ful. hic qui dicit q̃d omissio lęuis solẽnitatis vitiat, nisi ꝑ rusticitatem, vel per ꝯsuetudinem regionis omittat̃, & ita dicit probari in d. l. j. §. fi. ita ẽt q̃d vitiet̃ ꝑꝑ hoc inuentarium, ita tenet Ang. in d. §. hæc stipło per istum tex. Et ita ẽt tenet Io. de Imo. ibi referens ita tenuisse dñm suum Fran. de Rampo. hic ita ẽt refert Io. de Imo. in d. §. prius. & r̃ndet ad id, q̃d dr̃ de lęui solennitate, quod verum est nisi lex disponat in aliquo casu ꝯrium pro vt est hoc iuncto. §. proxi. cum gl. j. Hanc opi. ẽt sequitur Ioan. And. in addi. Spe. in d. §. fi. in addi. incip. Quod quidam, Pro ista parte facit, quia ꝯdõ denotata a l. nunquam dr̃ importare læuem solennitatem, ideo eius omissio semper vitiat, ita inquit Bal. in auct. vt lice. matri, & auiæ. C. qñ mul. tute. offic. fun. põt alleg. l. prætor. in prin. ff. de col. bo. & est de mente Ang. ĩ. eo. l. j. in §. si vero postquã, iunctis ibi no. per Bar. sed in casu nostro vr̃ denotari hoc solennitas per modum ꝯdõnis, vt j. §. proximo. cum gl. j. ergo. &c. Tamen Sustinendo primam opi. dic q̃d non ob. id q̃d hr̃. j §. proxi. cũ gl. j. q̃a istud debet referri ad ea quæ non sunt læuis solẽnitatis cum specialiter ibi tex. non faciat mẽtionem de signo crucis, vnde ꝑꝑ d. l. j. in fi. de ven. inspi. vt iura iuribus concordentur non intelligitur de læui solennitate, & hanc cõfusionem tangit Io. de Imo. in d. §. prius. & ita etiam sit responsum ad id, quod not. Bal. in d. auct. vt liceat matri, & auię. q̃a procedit qñ specifice per modũ ꝯdõnis esset facta mentio de læui solẽnitate. Vel põt dici q̃d de signo crucis est facta mentio a l. per modum dispositionis, non ꝯdõnis, vt hic. Non ob. q̃d dicebat Fulg. q̃d rusticitate &c. q̃a r̃ndeo q̃d tex. in d. §. fi. ſm verum intellm̃ positũ ibi cum gl. pe. & clarius ꝑ Cy. ibi vult q̃d in his quæ non sunt lęuis solennitatis succurrat̃ rusticitati, sicut succurritur omnib. in his quę sunt lęuis solennitatis si omittat̃. Vnum ẽt notabis, q̃d dicit hic Marsi. & Cy. Accu. & Ful. q̃d solum requirit̃ signum crucis ꝑ legem istã qñ hr̃s non põt se subscribere, ita dicit velle istũ tex. tñ de mente Bar. Bal. & Ang. hic dum tradunt formam inuentarij est, q̃d in quocunq; ẽt valente scribere requiritur istud signum crucis sicut in non valente scribere, ita intelligit ẽt Spe. in d. §. fin. in ver. in huius. & hoc ẽt expresse tenet Ray. hic, & istud magis placet cũ nõ sit rõ quare magis vno casu, quã alio debeat apponi signum crucis. facit. l. j. s̃. de lib. præt. ¶ † Quærit ẽt Cy. Ray. & Sal. hic an si plures sint hr̃des, vnusq; sq; debeat facere inuentarium, cõcludunt q̃d sic ꝑ istum text. in ver. ex parte nisi oẽs vni comisissent, ar. l. si q̃s ex argẽtarijs. post prin. ff. de eden. ita ẽt tenet Io. An. in addi. quæ inci. sic dicit. Quærit ẽt Bal. & Sal. & Pa. de Ca. hic an ad solennitatẽ huius inuentarij requirat̃ decretũ iudicis, & tenet q̃d non q̃a nõ reperit̃ iure cautũ. Nec ob. l. de creationib. s̃. de epis. aud. per quam Mar. de Fano tenebat ꝯrium: quia r̃ndet Pau. de Ca. q̃d illa. l. loquitur in inuentario curatoris, sed de inuentario tutoris, vel curatoris an exigat decretum dic, vt per Bar. in l. tutor qui repertorium. in prin. ff. de admi. tu. in inuentario aũt hr̃dis quo ad solennitatem decreti. vltra ꝑdicta, vide ꝑ Bar. in d. consi. inci. Maritus fecit &c. per Bal. in l. j. ĩ. qui bo. ced. pos. & in d. auth. sed cum testator. & in d. l. facultas. & cõis opi. est q̃d non, licet Ang. dixerit ꝯ, & nõ bñ in d. l. hęc stipło.

ADDITIONES.

a ¶Mensis. Adde eundem Alex. consi. 41. ij. lib.

b ¶Partes. Vide Pau. de Ca. consi. 226. & 212. & an sine citã. si creditores. & quot tabelliones. vide Bal. consi. 35. iiij. lib.

c ¶Crucis. Adde an signum crucis sit de substantia inuentarij Bal. consi. 531. tenet q̃d non quia ẽt Iudæi, & Sarraceni gaudent beneficio inuentarij, & signo crucis non vtunt̃. Abb. tñ consi. 73. ij. lib. vult q̃d signum crucis sit de substãtia.

5 *Hæres conficiens inuentarium vltra vires hæreditarias non tenetur, & gaudet falcidia.*

2 *Inuentarium conficiens, non tenetur vltra vires hæreditarias creditoribus.*

3 *Inuentarium non cõficiens, in quib. casib. non teneatur vltra vires hæreditarias.*

4 *Hæres eius qui cessit bonis, si non conficit inuentarium tamen non tenetur vltra vires hæreditarias.*

5 *Hæres nõ cõficiens inuentariũ, nõ tenet̃ vltra vires hæreditarias in casu, vt hic.*

6 *Inuentarium an teneantur conficere, qui non sunt hæredes, sed successores, vt ecclesia. vel clerici, & si non conficiant, an teneantur vltra vires hæreditarias.*

7 *Inuentarium conficiens inter cætera commoda quæ ſentit eſt, q non imputatur ſibi ſi ſoluat primo venientibus.*
8 *Debitor an, & quando poſſit prius ſoluere vni q̃ alij in præiudicium alterius.*
9 *Legatarij an & quando habent regreſſum contra ſe adinuicem.*
10 *Hæres qui confecit inuentarium an teneatur vendere res hæreditarias, vt ſatisfaciat creditoribus.*
11 *Hæres qui conficit inuentarium, an poſſit incarcerari.*
12 *Hæres an de eo q capit cauſa condĩonis implendæ, ſi veniebat ſibi dandum tanq̃ Titio, vel ſibi tanq̃ hæredi teneatur, ſi fecit inuentariũ creditorib. ſatisfacere.*

1 **§. Et ſi præfatam.** †Hæres q ſolẽniter ꝯficit inuẽtariũ vltra vires hr̃ditarias non tenet̃, & falcidia vtit̃, & ſatisfacere põt legatarijs & creditorib. q pri⁹ venirint, licet alij poſteriores tp̃e fuerint reſeruant̃ tñ potioribus creditorib. iura ſua, & poſtunis remedijs ꝯ legatarios quibus prius ſatisfactum eſt agere pñt, & ẽt ꝯ poſteriores creditores, ſed 2 ꝯ ipſum hr̃dẽ, vel eũ q emit ab eo regreſſus non dat̃. h.d. ¶ †No. q ꝯficiens inuentariũ non tenet̃ vltra vires hr̃ditatis creditorib. & iſtud eſt nouiter inductum p hanc.l. añ q̃ nõ erat cognitum hic bñficiũ inuẽtarij. l. q̃ dotis. ff. ſol. ma. l. ſi te. ſ. eo. & hodie ẽt nõ tenet̃ legatarijs inſolidũ inuentariũ cõfecit, als ſic & iſtud eſt in-3 ductum p. d. §. ſi vero nõ fecerit. de hær. & falc. † Fallit tñ in multis caſib. in quib. ſucceſſores nõ tenent̃ vltra vires ẽt ſi hodie nõ ꝯfecerint inuentariũ. Vnus eſt caſus ſin. poſitus p Bal. in l. filius quẽ habentẽ. C. fa. her. qñ agẽtes ꝯ hr̃dẽ inſolidũ ꝯfiterent̃ q in hr̃ditate nõ remanſit vltra id qđ aſſerit hr̃s, q2 ꝯ oẽm p̃ſumptionẽ iuris, & de iure faciẽtẽ ꝯ hr̃dẽ nõ ꝯficientem inuentariũ, qđ occultauerit bona, vt in §. ſancimus. in auc. de hær. & falc. admitt̃ pdatio in ꝯriũ p confeſſionẽ partis, vt no. Cy. & Bar. in auct. ſed iam neceſſe. C. de do. ante nup. & no. gl. in corpore vndñ ſu-4 mit̃ illa auc. † Alius eſt caſus in hr̃de eius q ceſſit bonis ſm Bal. in. l. fi. ĵ. qui bo. ce. poſſ. q2 ſicut defunctus non tenebatur vltra q̃ facere poſſit. l. is qui. de ceſ. don. ita hæres huius ar. l. non ſolũ. ff. de in inte. reſt. & ita ẽt in hr̃de euiuſcũque habẽtis priuilegium ne teneat̃ vltra q̃ facere poſſit ſm Ang. & Imo. in l. j. §. hæc ſtipl̃o. a ff. ſi cui pluſquã p l. fal. ſed iſta limitatio[a] mihi vr̃ ꝯ. l. ſciendũ. ff. de re iu. l. maritũ. cũ l. ſeq. ff. ſol. mat. & ſolum vr̃ poſſe ſaluari in ca-5 ſu no. per gl. in d. l. ſciandũ. † Alium caſum ponit Bal. in l. fi. ff. de b dolo. & alium in l. voluntatis. ĵ. de fidei. plures alios[b] caſus ponit Ang. in d. §. hæc ſtipl̃o. vbi tangit quid de executore tenẽte locũ hr̃dis, an teneat̃ ꝯficere inuentariũ, an als obliget̃ de ſuo, de quo vide per Spe. in ti. de inſtr. edi. §. fi. ver. quid de executore. & in §. nunc vero aliqua ver. ſed an teneatur. cũ ver. ſeq. p Cy. in l. id qđ pauperib. de epiſ. & cle. & ibi Bal. & melius p Bal. in auct. ſed cũ 6 teſtõr. in fi. ĵ. ad l. fal. per Io. de Imo. in d. §. hæc ſtipl̃o. † Tangit ẽt Ang. in d. §. hæc ſtipl̃o. q d de ſucceſſorib. q tñ pprie nõ ſunt hæredes, vt eſt monaſteriũ, cui acquiruntur bona ingredientis monaſteriũ, & quid in patre, qñ hẽt iura p̃ris, vel qñ ſuis adijciunt̃ cã libertatũ cõſeruandarũ, circa quos caſus ẽt videatis p Bal. in l. iubemus. ĵ. ad Tre. & in auc. ſi qua mulier in ver. iij. principis &c. de ſac. ſan. ec. & ibi Bar. & aliq d in l. ſi infanti. in opp. ſ. eo. & in auc. cã q fit cum monacho. de epiſ. & cle. & Ang. ĵ. ea. §. ſi vero. poſtq̃ alios caſus poſuit Bar. in d. auc. ſed cum teſtõr. vbi tangit quid in eccleſia hr̃de vel clerico de quo dicã in §. fi. huius legis, & p eundem Bal. in repe. l. j. ſ. de ſacroſan. ecc. in. iij. & iiij. q. quartę partis principalis vbi ẽt q d ſi relinquitur ad pias cauſas an illud poſſit peti vltra vires hæreditarias aduerſus hr̃dẽ nõ ꝯficiẽtẽ inuẽtariũ. De aliquib. caſib. tangit ẽt Ioã. de Imol. & alij in c. q̃q̃. de vſur. in vj. & Bal. in prin. huius. l. & de aliquib. p dñm Car. & Io. de Imo. in c. j. de ſo. & per Ro. in rub. de aeq. her. poſt alios ibi cum cõcor. 7 maxime alle. in d. locis. ¶ †Itẽ no. q inter cętera cõmoda quę ſentit hæres ex confectione inuẽtarij eſt, q ſibi non imputatur, ſi ſoluat primo venientib. hoc tñ ſinglr̃ limitat Arch. xiiij. q. v. c. ſane. non hr̃e locũ in hærede vſurarij, q2 nõ potest ſoluere legatarijs primo q̃ ſatisfecit eis a q b. defunctus extorſerat vſuras, dato qđ fecerit inuentariũ & q legatarij primo venirent, mouet̃ p id qđ hr̃ in c. q̃q̃. de vſur. in vj. Pa. de Ca. hic ſe remittit ad no. per Arch. in d. c. non ſane. & certe eius opi. nõ vr̃ pdari in d. §. q̃ q̃ quinimmo Lap. & Dom. in d c. q̃q̃. in prin. licet de Arch. mentinnẽ nõ faciant vr̃r velle ꝯriũ p iſtum. tex. & per no. per Hoſt. in ſumma. de teſta. §. ad quid hr̃s. ver. ſed quid ſi nõ ſufficit, niſi dolo fecerit hæres &c. & p ea q̃ no. hic in glo. & iſtud putarẽ verius. Quid in executore dato a teſtõre ad emendationẽ damnorũ datorum p teſtatorem, an poſſit ſoluere primo venientib. dic vt per Io. An. in addi. Spe. in d. §. nũc vero aliqua in addi. inci. Incipit qđ facit, &c. cũ quo tranſit Pau. de Ca. hic licet nõ referat quæſtionem bene. ¶ In gl. in verbo accommodare, ibi. §. plene. ſolue q in exigendo magis fauet̃ creditorib. vt hic in tranſigendo magis fauet illis, quibus ex vltima volũtate debent̃ alimẽta, q̃ illis q b. debentur ex ꝯtu ĩter viuos vt ibi. ¶ In ea. ibi. ſed ibi qñ ſoluẽdo eſt &c. hic eſt bona ſol. p q̃ optime pbat̃ id qđ no. Cy. in l. ij. j. qui po. in pign. ha. & Bar. in l. is cui. §. poſtq̃. ff. vt in po. leg. ſ. quando hr̃ditas eſt ſoluẽdo dato q hr̃s fecerit inuentariũ, creditores non pñt inquietare legatarios quibus primo eſt ſolutum, ſed debent agere ꝯ hr̃dem. Nã tunc legata non dicuntur indebite ſoluta, vt pbat̃ hic in verbo poſt emenſum patrimonium. Dicit tñ Paul. de Ca. illud ſe intelligere niſi creditoribus eſſet hypothecata res, q̃ eſſet data legatarijs, q2 teſtõr legãdo illam legatarius, nõ potuit auferre creditorib. ius hypothecę. Sed aduerte q2 ſi hereditas eſt ſoluẽdo legatarij potuerunt repellere creditores, qui primo dicunt agere ꝯ hr̃dẽ actione perſonali, & non facta excuſſione ꝯ eum, nõ pñt agere hypothecaria contra tertios poſſeſſores. vt in auc. hic ſi debitor. j. de pign. ¶ In glo. in ver. conditionem. ibi ſm Irnenſ. No. ex gl. q ꝯdõ ex lege eſt ſubſidiaria, de quo vide per glo. in l. quotiẽs. in ver. veteres. ff. de ac. & obl. & per Bal. ſ. de con-8 dict. ex lege. in rub. ¶ †In ea. in fin. quando debitor poſſit ſoluere prius vni creditori in p̃iudicium alterius, vide plene per Bart. in l. pupil. hic alle. & aliquid hic per alios, & p̃cipue Odoſ. Fran. Tigr. & Bal. hic, & etiã in vlti. ad fi. dum tangit hic quid ſi creditores ſunt pares, an ſi vni primo ſatisfactum eſt integre, alius habeat regreſſum, ꝯ eum. & magis cõiter concludit̃, q ſic, ſi vterque inſtabat, vt ſibi ſatisfieret, & ſic vterq; erat diligẽs. l. ſi non expediret. ver. q d ergo. ff. de bo. authot. iud. poſ. ſecus ſi ille cui ſatisfa-9 ctum eſt fuit diligẽs, alius nõ vt ibi in d. l. pup. ¶ †Quid autem ſi vni legatario primo euenienti ſatisfactũ eſt, an alius legatarius hẽat regreſſum, pro rata contra primum. Pau. de Ca. hic tenet q ſic q2 nõ debebunt̃ legata niſi p rata viriũ hæreditatis etiam hodie ſi confectum ſit inuentarium, ſicut erat olim nõ confecto inuentario. l. j. §. ſi is qui quadraginta. ff. ad Treb. l. in quantitate. §. fin. l. ſi poſt miſſionẽ. ff. ad. l. falc. & iõ ſi vltra ratã ſolutũ eſt hẽt locũ condictio indebiti, adde q p hic eſt tex. in l. ij. §. j. ff. de condit. inde. & ad hic illum ponderat ipſemet, & Pau. de Ca. eſt verum q olim dicta ꝯdõ indebiti ꝯpetebat hęr. vt ibi, & ſic erat neceſſe olim q hæres crederet dictam ꝯdõnem vlteriori legatario, cui nihil erat ſolutũ. l. q debet̃. ff. de pec. Sed hodie eſt inductũ per iſtũ §. q recta via abſq; ceſſione poſſit intentari ꝯdõ inde. ſm eũ ibi.

10 ¶ †Ex gl. quærit̃ hic per doct. an hæres qui confecit inuentariũ teneatur vẽdere res hr̃ditaris, vt ſatisfaciat creditorib. qui debẽt habere pecuniam, & dr̃ q ſic, vt hic p Bar. de quo ẽt vide per Io. Andr. in addi. Spe. tit. de inſtru. edi. §. fi. ſu p ver. ſed nunq̃d dicamus. in addi. mag. & p Ang. in d. §. hæc ſtipl̃o. & ibi ꝯdicit dictis per Cy. Bar. & alios hic, & Io. An. in loco pxime alle. q2 vult Ange. q nullo modo teneatur hr̃s vendere, ẽt qñ nõ obligaretur de euictione, q2 p̃t dicere creditorib. relinquo vobis bona hæreditaria inter vos lacerãda, ſicut dñs p̃t relinquere ſeruum pro noxa. inſti. de nox. circa princ. Sed Ioã. de Imo. in d. §. hæc ſtipl̃o. videt opi. Ang. q2 ſatis habet hr̃s q nõ teneat̃ vltra vires hr̃ditarias, vt hic, & pro hoc facit ẽt alia rõ reddita p doc. in hoc articulo. ſ. qđ tibi pdeſt, & mihi nõ nocet facere debeo. l. creditorẽ. ff. de euict.

11 ¶ †Quærit hic Bal. an hr̃s qui ꝯficit inuẽtariũ poſſit incarcerari, dic vt per eũ, & p Sal. ĵ. pxi. ad fi. & p Io. de Imo. in l. iiij. §. prętor. ff. de dam. infec. dum tractat. de interpretatione ſtatuti, & per Io. 12 de Imo. in l. poſtulantẽ. in prin. ff. ad Treb. ¶ †Quæro an hæres de eo qđ capit cauſa ꝯdõnis implẽdæ, ſi veniebat ſibi dandum tanquam Titio, vel ſibi tanq̃ hr̃di teneat̃. ſi conficiat inuentariũ, creditoribus ſatisfacere, vide no. per Ang. & Ioann. de Imol. in l. ſeruum filij. §. idem ſeruus. ff. de leg. j. & eſt notabilis deciſio ſaltem quando ſibi tanquam Titio veniebat dandum. ¶ Quæro vtrũ ſi hr̃s obligatus creditori obligatione mixta, id eſt cauſata, tam ex aditione hæreditatis, quàm etiam ex cõtractu celebrato cum ipſo tanquam ſi ſibi eſſet delata hæreditas, proſit ei beneficium inuentarij, vt non teneatur vltra vires hæreditatis dic qđ ſic gl. eſt in l. quæ dotis in gl. pe. iuncto tex. ſolu. matr. ſecundum Bal. ibi Et eſt ſing. ſecundum. Io. de Imo. Pau. de Ca. & Rom. ibi exemplum patet in terminis illius legis.

ADDITIONES.

a ¶Iſta limitatio. Adde alium caſum quem dedit Rap. Cu. ſin. eius conſi. 25.
b ¶Plures alios Vide etiam aliquid per Fulg. conſi. 18.

1 *Expenſas neceſſarias factas per hæredem pro teſtatore, poteſt hæres deducere.*
2 *Hæres, an & quando poſſit deducere expenſas, quas fecit pro teſtatore, vel cauſa hæreditaris.*
3 *Hæres poteſt deducere, vt æs alienum id, quod neceſſario expendit cauſa hæreditatis.*
4 *Expenſæ factæ per hæredem, qualiter probantur.*
5 *Hæres ſi erat debitor teſtatoris, & ab eo inſtitutus, an cõfundantur actiones.*
6 *Actio competens creditori contra defunctum, an, & quando confundatur, ſi ab ipſo inſtituatur hæres.*
7 *Hæres ſi tenebatur de furto, an lucrum an id computabitur totũ in hæreditate.*

8 *Filius an possit vẽdicare rẽ suã venditam per patrẽ, si hæreditatẽ patris adiuit.*
9 *Filius an possit agere contra emptorem rei suæ, quando emptor habuit ve erat regressum contra patrem de euictione.*
10 *Hæres, an & quando possit venire contra factum defuncti.*
11 *Fideiussor si successit reo principali, & eius hæreditatem adit cum beneficio inuentarij, postea apparet hæreditatẽ non esse soluendo, an dicereĩ esse liberatus.*

§.In computatione. †Expensa funeris testamẽti, & inuentarij, & aliarum causarum necessariarũ facta per hæredem qui confecit inuentarium ante omnia deducitur de hæreditate, & qđ hæredi debetur a defuncto, consequi põt hẽs concurrendo cũ alijs creditorib. h. d. ¶ No. qđ funeris impensa deducitẽ ante omnia, & dicit Bal. in l. restituenda. per illum tex. de pe. hære. qđ æquiparantur expensę infirmitatis, & expensę funeris. ¶ †Secundo not. qđ illud qđ expenditur in recollectione,[a] vel insinuatione testamenti detrahitur, vt æs alienum. Et ideo si quæritur an legatarij debeant contribuere ad illam expensam, debet distingui, aut hæreditas est soluẽdo, & non debent, aliás secus si hæres hodie confecit inuentarium s. n Bar. & alios hic, si tñ legatarij peterent ab hærede, vt eis edat testamentum, qđ recolligit a notario sua impensa tunc non tenerentur omnino contribuere, vt hic per Bal. & per eundem in l. ij. š. de eden. in ver. iuxta hoc quæritur pone quod ille &c. & in l. fin. š. de condi. ex l. & l. non ignorat. j. de fruc. & lit. expen. & Anto. de Bu. in c. j. de prob. arg. l. fi. §. j. j. de bo. auto. iudi. poss. ¶ † Tertio not. qđ id, qđ expenditur p p necessarias causas hæreditatis deducitur, vt ęs alienum, & facit ad ea quæ hic refert Bar. & Bal. in l. vbi pure. §. ti. ff. ad Treb. & in l. sed & si hoc. §. j. ff. de condi. & demon. dicit tñ no. Bal. hic qđ non sic deduceretur per hæredem expensa, quam ipse fecit pro se litigando[b] cum alio contendente se hæredem. qa illa non erat cã hæreditatis, sed sua. Sed Ang. hic, dicit qđ si obtinuit hæres sans dicatur expensa hæreditaria sicut est illa, quæ fit in insinuatione testamenti, vt hic. non enim fit expẽsa insinuationis nisi, vt hæreditatem obtineat qua impensa non facta non obtineret fide testamenti perempta. š. de testa. l. ij. & l. consulta. facit vltra allegata per eum id, qđ hẽ in l. iam tñ. §. an hac stipulatione. e. l. ij. ff. iudic. sol. vẽ enim esse expensa hæreditatis, quæ fit in curando, vt hæreditas illum habeat in dñium, quem voluit defunctus expresse in testamento, vel tacite ab intest. l. conficiuntur. & l. si quis cum nullum. ff. de iure codi. ¶ † In gl. in verbo approbauerint. de hoc qualiter probentur expensę,[c] vide per Bart. & alios hic, post gl. Et post gl. & doc. in l. diuus. ff. si cui plusquã, per l. falc. per Cy. & Bal. in l. j. & l. id qđ pauperibus. de epis. & cle. per Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. §. nunc. vero aliqua in additi. Per hunc. §. &c. per Bar. in l. j. in §. officioso. ff. de tut. & ra. distra. & in l. non ignorat. per illum tex. no. j. de fruc. & lit. expen. & in l. quæ sub cõdone. ff. de condi. & demon. & in l. cum seruus. ff. de ver. obl. & per Bal. in l. nulli. de epis. & cler. & in l. captatorias. in iiij. q. š. de testa. mili. & per oẽs in l. pe. vbi bonus text. j. de do. & in l. j. š. de eden. & in rub. š. de instru. edic. in ver. sequitur vide. de rescript. quorundam officialium. & in l. in familiæ. š. fami. ercis. ¶ † In gl. in verbo confundantur. in prin. dum dicit quantum ad effectũ &c. sentit gl. qđ actiones quæ competebant hẽdi ꝯ defunctum confundantur ipso iure, quasi videatur qđ impossibile est, qđ hẽs sit sibijpsi obligatus, & sic sit debitor anteq̃ creditor in eadem oblõne. l. Vranius. ff. de fideiu. & no. gl. mag. in l. frater a fratre. ff. de cõd. indebi. sed quo ad effectum habeantur pro nõ confusis,[d] p p inuẽtarium. Simile videmus in legatis de quib. vult hæres detrahere falcidiam. Nam quo ad inducendam, & imponendam falcidiam actio competens hẽdi ꝯ defunctum non censetur confusa, quo ad effectum etiam tempore, quo non erat cognitum inuentariũ. l. actiuum. & l. imponenda. j. ad l. falci. & cum hac opin. glo. nostræ transeunt Cyn. & magis cõmet doct. hic, & Cyn. in d. l. imponenda. & Bar. in l. debitor. š. de pac. licet gl. ibi. & Bal. etiam ibi, & hic. & in d. l. actiuum. & in d. l. si vxor. j. de bon. auc. iud. pos. aliter dixerunt, d. c, vt dixi in d. l. debitor. vbi sustineo opin. quam tenet ista gl. ¶ † In ead. ibi. l. cum emptor hanc opi. sequitur Bar. & Fran. Tigri. quia actio competens hæredi ꝯ defunctum ipso iure confunditur, sed fingitur quo ad effectum non confusa propter inuentarium, ne hæres remaneat in damno, vt hic, dictum est š. proxime, & isto casu non vẽ pati damnum, si non lucratur pœnam dupli. pro hoc etiam alleg. Bart. text. in l. si eum prin. ff. de euictio. & ita etiam tenet Bar. & Io. de Imo. in d. l. cum emptor. Sed Cy. hic tenet vltimam opin. positam hic in gl. Sed Bal. Ang. Sal. Ful. & Pa. de Cast. hic, & Ang. in d. l. cum emptor. & Pau. de Cast. ibi distinguunt aut post aditam hæreditatem fuit euicta, & procedit prima opin. quia nunquã acquisitum fuit illud duplum hæredi, & non debet lucrari per aditionem, satis est, qđ non perdat id, qđ ante acquisiuerat, vt hic, & isto casu loquitur text. in d. l. cum emptor. & debet sic construi euicto homine cum pro quando emptor hæres extitit &c. Ad hoc facit. d. l. si eu. allega. per Bar. vbi patet quòd cum non committitur stipulatio duplex, merito non potest conseruari per confectionem inuentarij. Aut fuit euicta antequã adiret. & tunc procedit vltima opinio quam etiam tenebat Dyn. & isto casu nõ loquitur tex. in d. l. cum emptor. & pro hoc secundo, membro facit, quia si ante aditionem fuit res euicta, fuit acquisita actio ad duplum vnde qñ quis perdit lucrum iã quęsitum, dẽ pati damnum. l. j. §. merito. ff. ne quid in loco publico not. glo. in l. j. §. si quis autem p p. in verbo in integrum restitutionem. ff. de itine. actuque priua. ¶ † Quid autem econtra, si hæres tenebaẽ de furto in lucrũ an id computabitur totum in hęreditate, vt sic hæres debeat illud a se exigere. Iaco. de Are. & Cyn. hic dicunt simplum tantum esse computandum, quia hoc quod dicitur hic de inuentario est introductum in fauorem hæredis, ergo non debet in eius lęsionem redundare. l. quod fauore. š. de legi. Sed Pau. de Ca. dicit hic ꝙ illud quod dicit Cy. est nihil dicere, qđ non vẽ nocere sibi si exigat a se illud in quo teneẽ legitime, vnde distinguit prout in præcedenti quæstione quòd si inceperat hæres esse obligatus defuncto, vel exhæredato antequam succederet, debet totum a se exigere, quia si alius quam ipse, esset hęres, totum ab illo exigeretur, & in hẽditate computareẽ ad cõmodum creditorũ, ergo, & nunc cum ipse sit hẽs, quia non dẽt esse melioris cõdõnis, q̃ si alius esset hæres dic, qđ Ia. de Ra. & Cy. considerauerunt, qđ p d. l. cum emptor. ante inuentum bñficium inuentarij, hẽs non cõputabat, nisi simplum, vt ibi, ergo ẽt confecto inuẽtario, idem esse debet, qa inuentarij cõfectio fuit introducta ad cõmodũ hẽdis vt per totam istã. l. ergo inuentarium non debet illi esse damnosum. l. qđ fauore. C. de legi. Et istud arg. ita inducendo non tolliẽ p illud, qđ dicit Pa. de Ca. & si apparet, qđ decisio pendet ab intellectu. d. l. cum emptor qui intelligatur solum qñ euictio secuta est post aditam hẽditatẽ, vt dixi. š. sequiẽ, qđ ita erit distinguendũ in ista prout in præcedenti, ad hoc ẽt facit, qa successio non habet vim solonis, quo ad lucrum hẽdis. l. hęres a debitore §. fi. ff. de fide iussi. cum ibi no. per Bar. & sic si antequam adiret hęres, erat debitor, non debet ad lucrum suum illa successio, hẽre vim solutionis. ¶ † In ea. ibi item quid si defunctus &c. in hac. q. in qua gl. quærit, an defunctus vendidit fundum filij qui adiuit hẽditatem pñs repellitur filius agendo vendicatione ꝯ emptorem. glo. inordinate procedit nam anteq̃ perficiat distinctionem suam, cõmiscet aliã q̃õnem positam in ver. item quid si est exhæres &c. vsque ad ver. si vero non fecerit inuentarium, &c. Et distinguit glo. in effectu, aut hẽditas, est soluendo, aut non. Primo casu, aut fecit inuentarium, aut non, si fecit inuentarium repelliẽ, quatenus in hẽditate habet vltra legitimam, si nihil habet vltra legitimam, non repelliẽ, quia illam debet hẽre sine onere. l. qñ in p̃onib. š. de inof. testa. Sed circa istam primam partem ꝯrium tenet glo. in l. cum a matre. š. de rei. ven. vbi vult qđ ẽt quatenus filius habet pro legitima, repellatur, quia si filius euinceret empton emptor esset creditor hẽditatis, & creditor p̃fertur legitimę debitę filio. Papi. §. quarta. ff. de inoffi. test. Et sic debet obstare filio exceptio de qua in l. vendicantẽ. ff. de euic. s. quẽ de euict. tenet actio, eundẽ agentẽ repellit excep. Vñ nõ ob. qđ filius dẽt hẽre legitimam sine onere, qa verũ ẽ sine onere legatorum, nõ creditorũ, iõ videmus, qđ filio põt euinci legitima, licet habeat regressum ꝯ hẽdes, iuxta. l. scimus. in prin. de inof. tes. Saluabant tñ hanc glo. Ia. de Bel. & Bart. in vno casu. s. qñ actum esset qđ emptor non hẽet regressum de euic. vel non emerat, sed tit. dona. acquisiuerat. Adeo qđ regressum de euic. non habeat. nam tunc filius põt agere ad fundum, quia tunc ei non ob. illa exceptio. s. de euic. tenet actio. nec ẽt obst. regula posita in l. ex qua persona. ff. de reg. iu. quia non dicitur filius in legitima lucrifentire ex persona defuncti adeo qđ impediatur venire contra factum defuncti, per. l. ij. cum ibi not. š. si quid in fraud. patr. sed an hæc saluatio procedat patebit ex. j. dicendis, vbi apparebit quòd non. Item posset saluari hæc glo. s̃m doct. quando filius esset institutus non in quota, sed in re certa pro legitima, qa tunc non põt filius repelli per illam exceptionem q̃ de eui. tenet actio, qa actio de euic. non dirigitur ꝯ institutum in re certa. š. de hær. inst. l. quotiens.

ADDITIONES.

a ¶ In recollectione. Adde Lu. Ro. consi. 176.

b ¶ Litigando. Adde qđ hæres cum bñficio inuentarij negando se hẽdem si succũbat non deducit expensas in quas fuit cõdẽnatus. ita consuluit Fra. de Ramp. in consi. 51. Bal. 171. 2. lib cum subscriptione Bal. vbi ẽt tenet qđ hæres non imputat expensas factas pro se, nec eas quæ veniunt extra inuentarium.

c ¶ Expensæ. Vide Fed. de Sen. consi. 29.

d ¶ Non confusis. de hoc articulo. an actio cõpetens hẽdi confundatur. p p non confectum inuentariũ, & qñ vide pulchre per d. Fran. de Are. consi. 161. & ibi ponit ẽt quando non conficiens inuentarium non teneaẽ vltra vires hẽditarias.

derogatoriȩ ad illud. Vnde debet intelligi tale statutum simpliciter prout iacet, & verbis statuti nihil addere, vel detrahere debemus, vt s. l. vnic. §. hunc igitur. de iust. Cod. confir. cũ alijs ibi all. ꝑcit, qđ vidit quosdam doc. solẽnes facere magnum festum de isto dicto, & eodem modo consulere in casib. simil. Sed Lu. Ro. in l. si quis a priore. ff. ad Tre. simpliciter dicit se consuluisse ꝯtrũ apud valentiam, licet neminem dicat inuenisse qui teneat ꝯ Bal. Et certe istud dictum Bal. mihi non placet, nam si illud esset verum sequeretur, qđ si statutum diceret, qđ filiusfa. de pecu. aduentitio possit testari, & relinquere cuicunq; voluerit cum hic statutum veniat derogatiue ad ius cõe non esset intelligendum, qđ in tali testamento debeant testes esse rogari, seu qđ locus esset detractationi falcidiæ in tali testõ, qđ est falsum. l. j. §. lex fal. & ibi no. per Bar. ff. ad l. Fal. Accedat id, qđ no. Bar. in d. l. omnes populi. dum dicit, qđ si statutũ disponat, qđ primogenitus tñ succedat, tñ intelligetur de eo qui est habilis ad succedendum de iure cõi, tñ tale statutum veniebat derogatiue, & correctiue ad ius cõe. Contra Bal. ẽt in q. quam ponit in d. l. maximum vitium. facit, quia statutum recipit interpretationem declaratiuam a iure cõi. c. cum dilectus. de consue. Nec illud qđ dicit Bal. probari vř in iurib. allegatis per eum, & alia plura adduci poterant ꝯ eum. quę quilibet studiosus faciliter per se inuestigare potent, & in specie ꝯ dictam decisionẽ Bal. vř esse decisio Io. Cal. in consi. 32. sub rub. de test. vbi consuluit qđ si statutum auget legitimam filiorum recipiet interpretationem passiuam a iure cõi disponente, qđ filius non possit grauari in legitima. iuxta. l. qñ in priorib. C. de inoffi. testa. & mouet per ea quæ hñt in d. §. lex fal. cum si. Accedit id qđ not. Bal. in rubr. de causa posses. vbi dixit qđ si statutum venit ad ampliandũ ius cõe, tũc idẽ erit ĩ ampliãte, qđ ĩ ampliato, ar. l. inter. socerũ. ver. cũ iter. ff. de pac. dot. do. ꝓ hoc ẽt facit tex. cũ gl. ĩ auc. auferaĩ. C. de lit. ꝯt. vbi lex noua, & correctoria gñaliter loquens distinguitur per antiqua iura, & plene no. Io. ade Im. ĩ l. si vero. §. de viro. ĩ ver. circa primum &c. ff. sol. mat. & ita puto tenendum quamuis ipsemet Bal. in c. cum non liceat. de præscr. dicat in effectu illud idem, qđ ipse voluit in d. l. maximum vitium. Secunda limitatio est, quia illud qđ dř statuta debere intelligi ſm ius cõe, intelligitur in eo qđ ius cõe ordinate, & vere disponit, & non in eo qđ ex ordinem, vel ficto modo disponit, vt est tex. in l. meminus. j. de legi. hæ. vbi vř, qđ licet filius sororis habeat iura agnationis, constat tñ qđ per fœminam cõiunctus, non est vere agnatus, vt inst. de leg. suc. circa prin. & l. ij. §. j. ff. de suis, & legi. tñ fictione illius legis hř pro agnato. Quærit ergo, si statutum, dicat, quod agnati excludunt mřem. an filius sororis excludet, certe si intelligereť ſm ius cõe excluderet. Contrarium determinat Bald. in d. l. me minimus. & in l. si auiæ. ante fi. s. de suc. edi. ſm Pau. de Cas. hic hoc reputat singulare. Nã ius cõe non facit ordinarie, & verum illum esse agnatum, sed ficte & extra ordinem. Vnde statutum ad illud non refertur. Dic quod istud pendet ab illo dubio, an statutum loquens in casu vero trahatur ad fictum, de quo in l. ij. §. hæc verba, & per Bar. & alios de neg. gest. & Bar. in d. l. oẽs populi. & Io. An. in c. fi. de consue. in vj. & per Salc. in l. siue possidetis. s. de prob. & Bal. in l. Gallus. §. & qd si tñ. de lib. & post. & ibi plenius ꝑ Io. de Imo. & per eundem late in d. §. lex Fal. cum multis concor. qđ non tango hoc, qa non ꝑtinet ad principalẽ mãm huius §. an qua in discursu lectionis, hec ꝑ nũc dixisse sufficiãt, qa hæc mã valde latas habet habenas. ¶ † Postremo quærit fideiussor successit reo principali, & eius hřditatẽ adijt cum beneficio inuentarij, postea apparet hæreditatem non esse soluendo, an fideiussor dicet esse liberatus. iuxta. l. gñaliter. ff. de fideiuss. dic, vt hic per Cy. & Ray. cum quib. concordat ẽt Pau. de ca. hic. illud idem tenuit Bar. in l. si debitor. ff. de sepa. bon. & in d. l. generaliter. Et Bal. in l. si vxor. j. de bo. auc. iud. poss.

1 *Cuius interfit ꝓbare res hæreditarias fuisse substractas, & vñ probã simi dẽa.*
2 *Bona quem habere, plura quam sit descriptum, vel consignatum tenetur hoc probare, qui ita dicit.*
3 *Patrimonij secreta probantur per testes de domo aduersarij.*
4 *Hæres occultans res hæreditarias punitur, vt hic.*

§. Licentia

†Creditores, & legatarij, probare pñt maiorem esse substantiam, quã in inuentario sit scripta ad qđ ẽt de domo hřdis ꝓbõ simi põt, & si hřdes dolo fecerint, in duplũ refundent. h. d. ¶ † No. ſm Bar. ex hoc text. colligi modum probandi bona nõ sufficere ad debita, qa satis est, qđ hřs dicat in hřditate nõ esse, nisi tñ, q vult dicere, qđ est plus hẽt necesse hoc probare.[a] Et hoc ẽt voluit gl. in l. cũ de leg. ff. de ꝓba. ita ẽt no. Bar. in l. si ꝯstante. in j. q. prin. partis. ff. so. ma. & in l. decẽ. ff. de verb. ob. Et in l. confici. iunt. §. codicilli. in fi. ff. de iu. codic. & in rub. de no. ope. nun. & Ang. & Mod. in l. mutũ. §. j. ff. de acq. hære. & Ang. & Io. de Im. in l. cũ ex cã. ff. de re iud. & ſm Ful. hoc prodest hæc theorica ad excussionem faciendã. Sed Iac. Bu. in l. emptor. s. de ꝓba. vř tenere, qđ ista ꝓbatio ꝑ hũc modũ nõ sufficiat qa non concludit. Nam nõ sequiť, ego dico qđ talis nõ habet plura bona ergo non sunt plura. Probatio enim debet de necessitate concludere. l. neq; natales. s. de ꝓba. c. in presentia. ex. eo. tit. Et hoc sequiť Io. de Imo. & Lu. Ro. in d. l. si ꝯstante. in prin. & rñdẽt ad not. ꝑ gl. i d. l. cũ de lege. qa ſm Ia. Bu. in d. l. actor. nõ erat qõ inter partes, an plura essent bona in casu d. l. cũ de lege. Sed erat qõ de valore rerum: aliàs non sufficeret ille assertio. Vel ſm Io. de Imo. in d. l. si constante. rñde, qđ in casu in quo loquiť gl. in d. l. cum de lege. hæres fecerat inuentarium solenniter, & ideo præsumptio est pro eo, & ita loquitur tex. iste per quem se fundat illa gl. ita ẽt dicit Io. de Imo. in d. rub. ff. de no. ope. nun. Sed de iure nouorum, quo non erat introducti confectio inuentarij, dicit qđ adhuc forte esset idem in casu. d. l. cum de lege. Quia præsumptio vř fuisse ꝓ hęrede ex eo, qa si occultasset rẽ alienam priuabat falcidia in re illa l. cenprum. ff. de his quib. vt indig. ideo in dubio non debet præsumi fecisse id ex quo incurreret delictum, & pœnam, arg. l. merito. ff. pro socio. Et per id, qđ no. Bar. in l. gent. ff. de acq. hę. quæ vltima ratio non placet mihi, qa posset esse, qđ hęres ignoraret plura esse bona in hæreditate, & sic diceret plura non esse bona dato qđ diceremus non stari assertioni illius non videreť delinquere, quia dolo non occultaret, & præsumptam, & iustam dř hře c.ãm ignorantiæ in bonis quæ de nouo ad eum ꝑuenerunt. l. qui nõ dum. cum gl. s. de hære. vel actio. ven. l. qui in alterius. ff. de reg. iu. Vnde verior est præcedens rñsio, qđ hoc operatur præsumptio resultans ex inuentario. Pau. de Ca. in l. Męuia. §. j. ff. sol. ma. aliter rñdet. s. qđ in l. cum de lege. loquitur, qñ negans plura esse bona est reus, & sic sibi non incumbit onus probandi. d. l. actor. secus si negãs plura eẽ bona, esset actor, qa ẽt negatiua q̃ est fundamentũ intentionis actoris debet probari. l. hoc iure. ff. de verbo. ob. Ita ẽt dicit Io. de Imo. in d. rub. Tñ vř ꝯ. d. l. cum de lege. in verbo hæredis est probatio &c. & quia negatiua erat fundamentum intẽtionis rei, ideo debuit ipse probare vt no. in l. ij. ff. de proba. ideo secũda rñsio vř melior, & sic exceptis istis casib. non teneo opi. Bar. & pro hoc alle. tex. in l. decem. in fi. de ver. ob. & ibi ẽt vide Io. de Im. de intellectu dictæ gl. Et per prædicta vř qđ nõ bene dixerit Ful. hic de excussione, cuius dictum s. retuli. Nam vř ꝯ. d. l. decem. ad qđ vide signanter Ang. & Ioa. de Imo. in l. a diuo Pio. §. in venditione. super. gl. in verbo exequi per illam gl. ff. de re iud. ¶ † Not. q ad probandum secreta patrimonij admittuntur testes de domo aduersarij, & est ratio, quia ita bene per alias probari non potest vt l. consensu. §. si seruus. C. de repu. l. quoties. j. de naufra. lib. xj. c. veniens. el. ij. extra. de restit. Et ſm hæc limita id, qđ hř in l. nimis graue. s. de testa. & ita ẽt limita & intellige id, qđ hř in l. ẽt. s. de testib. & in c. in literis. de testib. ¶ No. qđ quis cogitur in isto casu subire iuramentum purgationis, & est spãlis casus rř enim hic non requiritur, quia actore non probante reus ẽt si nihil prestiterit, est absoluendus. c. fin. de iureiu. & l. qui accusare. s. de edẽdo. ¶ † Not. ẽt quæ sint pœnæ hęredis ocultantis res hęreditarias, & iuxta hoc tractatur hic, an hęres ocultans perdat falcidiam, & an in totum, vel solũ in reb. occultatis.[b] Et magis cõis opi. est, q hodie priueť in totum, per §. sancimus. in auc. de hær. & fal. & ibi gl. in verbo forte, & expressius firmat gl. in ea auc. §. si vero non fecerit. in ver. lucran. quicquid dixerit Cy. ĩ auc. sed cum testator. in ix. q. j. ad l. fal. ¶ De quo ẽt aliquid vide per Ang. in l. ex facto. §. Iulius. alias Iulianus Lõginus. ff. de vu. & pu. non tñ vř qđ ꝑ hoc teneatur creditoribus, & legatarijs insolidum vltra vires hæreditarias nisi quantum est respectu dupli rei ocultatę, q refundere tenetur, ꝑ istum tex. qui in hoc non reperitur correctus, Et ita est de mente Cyn. Ful. per Pau. de Ca. & firmat hoc clare Sal. hic, referens ita se consuluisse. Ita ẽt firmat Io. de Imo. in l. Pau. ff. ad l. Falc. Nec obst. ad hoc tex. in §. si vero non fecerit. in auc. de hær. & fal. quia loquitur qñ nullo modo confectum erat inuentarium. Sed si confectũ est, tunc tex. ibi vult seruari id, qđ traditur in l. ista, exceptis his quæ ibi adita sunt, vt hř in d. l. sancimus. cum seq. inter quę non reperitur aliquid mutatum circa hoc. Et ita puto tenẽdum, licet Bal. s. ea. l. §. j. & in d. auct. sed cum testator dixerit, qđ hæres perdit in totum beneficium abstinendi. l. seruum. §. pretor. ff. de acq. hær. vt. ẽt voluit Bar. in d. l. Paulus. Et ad istam ẽt vide no. per Spec. in tit. de instr. edi. §. fi. in ver. sed si omnia. & ibi. Bal. ad alia quæ hic no. Bar. vide no. per eundem in d. l. rescriptum. & in d. l. Paulus.

ADDITIONES.

a ¶Hoc probare. De quo per Fran. de Are. in consi. 110. per Lud. Rom. consi. 286. Alex. 80. ij. li.

b ¶Occultatis. Vide eundem Alex. consi. 68. iiij. lib. Lud. Rom consi. 126. 3. alle. vbi dicit, quod rogatus restituere, omittens dolose ponere hanc rem in inuentario priuatur beneficio treb. & vide Lu. Ro. consi. 74.

1 *Hæres quo tempore, & quatenus conueniri debeat.*
2 *Hæres potest conueniri a creditoribus vel legatarijs ante tempus conficiendi inuentarium, quando conuenitur rei vendicatione vt possessor.*
3 *Præscriptio non currit non valenti agere, si est impedimentum iuris, secus si facti, quia tunc currit sed conceditur restitutio in integ.*
4 *Hæres potest agere contra debitores hæreditarios durante tempore dato ad conficiendum inuentarium.*

1 a **§. Donec.** † Infra tempus datũ ad cõfectionẽ inuentarij [a] non põt hr̃s a creditoribus, vel legatarijs cõueniri, & ĩõ interim tp̃s agendi creditoribus nõ currit. h. d. Limita tñ regulã huius. §. vt locũ non habeat in hr̃de cõuento vt restituat vsuras iuxta dispõnẽ defuncti pp periculũ animæ q cũctis rebus est p̃ferẽda. l. sancimus. s. de sac. san. ec. cũ ĩfirmitas de pe. & remis. ¶ Et hic qa tale damnum est irreparabile propter hoc merito discẽdimus a regulis iuris cõis. l. ij. ff. de ap. re. & l. tutor q. repertoriũ. ff. de admi. tu. tex. aũt hic pcedit qñ post terminum oĩa salua manebãt, ita tenet Richar. Malũ. Cy. Ray. Bald. Ang. Sal. Ful. & Pa. de Ca. hic. Et de hac decisione facit mẽnonẽ Bal. in l. eam q̃. j. de fideicom. licet non ex toto fideliter referat, & refert hoc ẽt Bal. in l. nulli. de epi. & cle. & Bal. in addi. Spec. in tit. de instru. edi. in ver. de relictis &c. ¶ † Item fallit iste tex. vbi conuenitur hæres rei vendi. vt quilibet possessor, qa non conuenitur, vt hæres. l. de eo. §. pe. in fi. ff. ad exhib. ¶ Sed Odofred. Gui. de Cu. Nic. de Mat. Bal. Sal. & Pau. de Ca. hic. Idem tenet hic Ang q p hoc allegat in simili. l. Nesennius. §. fundum. ff. de re iud. fñi vnã lec. Sed Cy. hoc tenuit cõriũ p istũ tex. gñalr. loquẽtẽ, p hoc facit tex. hic dũ loquit̃ de hypotecaria, q̃ est actio in rẽ & dat̃ c̃ quẽlibet possidentẽ. l. eos. j. q. po. in pig. ha. l. si fundus. §. in vendicatione. ff. de pig. l. si cũ venditur. in prin. de euic. Nec ob. si diceret̃, vt voluit Bal hic, q agebat̃ ex cõtu facto cũ defuncto, & sic hypothecana hic erat accessoria oblõnis psonalis, qua tenebat̃ hr̃s. Nã ad hoc posset replicari, q ẽt posset ĩtelligi tex. hic ĩ eo q. agebat ex hypoteca cõcta cũ dño, q. postea vendicat rem eo defuncto. Tñ probabilior vr̃ prima opi. p istum tex. in ver. creditoribus hr̃ditarijs, & sic q. non sunt creditores hr̃ditarij non vñt hic cõprehendi, ergo bona est rñsio Bald. & ita ẽt tenet Ang. & Ioã. de Imo. in l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plusquã. p legem Fal. Vbi ẽt adducit aliq̃s limitationes ad istũ tex. s. vt nõ pcedat in hærede, qui cõuenit̃ p impensa funeris, vel p alimẽtis relictis pauperibus, q. famæ perirent, qa eadem rõ est, quæ in vsuris de quibus. s. tactum est, & ibi ẽt tangit, q d si in inuentario continetur inchoatum fuit tale inuentarium, & scriptura erat redacta in publicã formã, tñ ibi non dicebat̃ pfectũ, & cõsumatũ &c. an intelligeret̃ esse perfectũ inuẽtariũ, adeo q possit conueniri hæres quasi finita sit cã dilationis, & ita intelligat̃ finita dilatio, non obstãte q adhuc superesset de tpe mensium dato ad cõficiendũ inuentarium. l. a filio. §. alumno. ff. ad Treb. Tenet in effectu, q nõ intelligat̃ esse perfectum, qa nõ apparet, q hr̃s habuerit p pfecto, & absoluto. Sed in cõriũ vide. l. si is q. ff. de test. ¶ † No. q non valenti agere non currit præscriptio, qd̃ est verũ, si ẽ impedimẽtũ iuris, vt hic, secus si facti, qa tunc præscripto currit. Sed cõcedit̃ in integ. aduersus cursum præscriptionis. l. j. §. si quis aũt pp. & ibi no. ff. de itine. actuq; priua. & l. Atilicinus. ff. de ser. rusti. pdio. De quo dic, vt no. p Cy. & alios in l. quoties. C. de p̃cu. imper. offe. & p Bar. in l. Senatus. ff. de effic. præ. & p Ange. in l. j. j. de anna. excep. vbi tex. Et hr̃ in c. qua pp. de cõcel. prẽbẽ. & dicit Pa. de Ca. hic, q Bar. in l. nãlr. ff. de vsucap. nõ fuit recordatus de isto tex. Cũ ipse dixerit, q de iure ciuili nõ reperiebat̃, q præscripto inchoata dormiat, postea aliquo tpe nã dicit Pa. de Ca. q immo dormit isto casu, & ẽt in casum posito ĩ l. ea quæ. in fi. s. de tẽpo. in inte. resti. & certe q̃rũ ad casum huius §. vr̃ bene dicere, nõ aũt quo ad casum. d. l. ea quæ. ¶ † Quærit hic Bar. an durante isto tẽpore dato ad cõficiendũ inuentariũ possit hr̃s agere c̃ debitores hæreditarios, & concludit q sic, p. l. iij. in prin. ff. q q. sq; iur. & ita tenet Ange. & alij hic. In cõriũ tenet licet doc. hic non dicant, facit fortiter tex. in l. fi. j. de fruc. & lit. expẽ. quem ibi ad hoc ponderauit Bar. & ad illum non rñdet. Ad idẽ etiam vr̃ tex. in l. die Sabbati, & ibi Bar. s. de Iudeis. Ang. in d. l. fi. tenet illud q ipsemet tenet hic. Et vr̃ respondere ad illã legem, q ibi subest eadem ratio, q priuilegium porrigatur ad aduersariũ hic non. Quasi voluerit fortasse dicere, q heres intra tempus conficiendi inuentarium est occupatus circa illud, & non potest videre, quomodo habet satisfacere omnibus quæ ratio cessat in debitoribus hæredatarijs. Tu potes respondere ad l. fi. q ibi probatur, q in vno, & eodem iudicio vnius, & eiusdem causæ debet seruari æqualitas, vt illud q est concessum actori a. l. intelligatur cõcessum reo, & illud non negatur hic. Sed quærimus, an in aliqua causa, q in ea qua hæres vtitur priuilegio, possit alius vti eodem priuilegio c̃ hæredem, & dr̃ q non. Ad dictam l. die Sabbati respondet, vt per gl. & doc. in d. l. q fauore. s. de legi. & sic teneo cõclusionem prædictam esse veram. Tamen ipsemet Ang. & Io. de Imo in d. §. hæc stipulatio. dicunt. q si voluntarie hr̃s agat c̃ debitores hæreditarios perdit priuilegium, de quo hic, poterit interim conueniri a creditoribus hæreditarijs. argu. l. ij. §. sed si agnat. ff. de iudi. & idem dicit Ful. in §. proxi. licet non faciat mentionẽ de Ang. & alle. d. §. si agant. & l. seruum quoq; §. ait prætor. & §. fi. ff. de procu. Quæro, an si constet euidenter hæreditatem esse locupletem, an habeat locum iste tex. vide Bal. s. ea. l. §. cum igitur in princ. vbi tenet q sic.

ADDITIO.

a ¶ De confectione inuentarij, Vide post omnes Guidonem Papæ in tracta. tractatu de inuentario confic.

1 *Inuentarium qui solenniter non fecit, tenetur creditoribus in solidum, & Falcidiam non detrahit.*
2 *Inuentarium, si non fuit inchoatum infra primum mensem datum ad inchoandum, sed postea antequam transeat tempus ad perficiendum fuit inchoatum, & perfectum, an valeat.*

1 **§. Si vero postquam.** † Qui inuentarium solenniter non fecit creditoribus insolidum tenet̃, & Fal. non detrahit. h. d. ¶ No. ex tex. in ver. audiuerit, quia facit, an tempus conficiendi inuentarium incipiat currere a die aditę hæreditatis dixi in prin. huius legis. ¶ No. q qui incidit in legem, non est dignus beneficio legis. tex. hic. ¶ † Quærunt hic doc. q d si hr̃s. j. primum mensem datum ad inchoandum inuentarium illud non inchoauit, sed postea ante quãm transeat tp̃s ad perficiendũ inchoauit, & pfecit, an valeat, & dicunt, q iste text. facit p parte affirmatiua, dũ dicit datum tã a nobis tp̃s inuentarij conficiendi effluxerit, & sic req̃rit, q decursum sit, nõ solum tp̃s datũ ad inchoãdũ, sed etiam datum ad pficiendum, & sic nõ refert, q nõ inchoauerit intra primũ mensem. Tñ põt rñderi, q tex. hic habuit respectũ ad hr̃dẽ, q. inchoasset intra tp̃s debitum, nã ad hoc vt intelligat̃, q sit exclusus a bñficio inuentarij debet expectari, vt fluat tp̃s ad cõficiendũ datũ in sra q nõ pfecerit, vñ p parte negatiua adducit̃ ẽt iste tex. in verb. s̃m formã &c. tñ primã partẽ tenet Cy. & Bar. hic, qa omissio leuis solennitatis nõ vitiat, vt dictũ fuit in prin. huius legis, & hoc rnõ rñdet̃ ad istũ tex. Ita ẽt tenet Bal. & Sal. s. ea. l. §. cũ igit̃. ad q facit ille tex. in ver. ad inuentarij cõsumationẽ. Et sic nõ põderauit tp̃s inchoãdi inuentarij quasi de illo nõ sit curandũ s̃m Sal. ibi sed Ang. hic tenet, q nõ valeat p istũ tex. l. ver. s̃m formã. & ẽt alle. q cõtio debet impleri in forma specifica. l. Mæuius. & l. q. hr̃di. in prin. ff. de cõdi. & dem. Et istã partẽ tenet Io. An. in addi. Spe. in ti. de instr. edi. §. fi. in addi. inci. Quid si perfectũ &c. post multos antiquos, quos ibi refert, & istam opin. p vltima refert Pa. de Ca. s. ea. l. §. j. aliter non approbans, istam opi. etiam tenet Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plusquã. per l. Falc. Et cã vltimo loco refert ibi Io. de Imo. qui dicit ita tenuisse præceptorem suum Frã. de Rãp. Post factũ tenerẽ opi. q valeat [a] inuentariũ, per ea q̃ dixi in prin. huius legis, sed re integra seruatẽ opi. Io. An. & sequaciũ.

ADDITIO.

a ¶ Quod valeat. Videtur dicendum q valeat si aliàs sine fraude hæres non distulit per ea quæ voluit Bal. consi. 271. 3. lib.

1 *Tempus ad deliberandum super confectione inuentari est annale, quando impetratur a principe, si autem a iudice est nouem mensium.*
2 *Dilatio quam lex concedi prohibet, si conceditur, concessio est nulla.*
3 *Iudex non potest prorogare terminum banni præcise limitatum per statutum.*
4 *Lex vetus introducens melius remediũ, q̃ lex noua, nõ tollit̃ per legẽ nouam.*
5 *Sæpius est dictio, quæ ex bino actu verificatur.*

1 **§. Et hæc quidem.** † Tp̃s ad deliberandũ, q hodie nõ est necessariũ volẽtib. solẽniter cõficere inuẽtariũ est tp̃s anni qñ ĩpetrat̃ a principe, sed qñ ĩpetrat̃ a iudice, ẽ tp̃s nouẽ mẽsiũ, nec sæpi⁹ cõcedit̃. h. d. ¶ No. ex tex. ibi, ex prĩris legis authoritate, iũcto. §. sit̃ q; mõ. s. ea. l. q hic vr̃ pbari, q bñficiũ abstinẽdi hodie de iure ciuili cõpetat his, qui sunt sui hr̃des, & dicit Bal. in l. si prĩnã. j. de reuo. his q̃ ĩ frau. cre. q ipse sol⁹ ad hoc istũ tex. põderat. An aũt sit verũ, & q. s sit h⁹ inuestigationis effect⁹, dixi ĩ l. q. se prĩs. s. vñ liberi. ¶ † Itẽ no. s̃m Bal. q si cõcessa est dilatio, q̃ lex cõcedi phibet, cõcessio est nulla. Et sic vbi vnica est cõcedẽda dilatio, si cõcedat̃ scd̃a nõ valet, de quo ẽ recurrẽdũ ad no. ĩ l. fi. ff. de ferijs. nõ omitto tñ, q si prima dilatio data fuit minor, q̃ statutũ diceret, poterit dari scd̃a iplẽs primã, p id qd̃ no. dicit gl. hic, in ver. sæpi⁹. in fi. s̃m Sal. hic, tu vide Bar. ĩ l. j. s. de dila. & in d. l. fi. ff. de fer. cũ cõcord. & addi. quas ibi dedi. ¶ † Itẽ no. s̃m Bal. arg. q iudex nõ p̃t progare terminũ bãni præcise limitatũ per statutũ, de quo vide p Bal. in auc. iubemus ad fi. C. de iudi. & in l. de die. in prin. ff. qui satis. cog. & in l. j. j. de requi. reis. & in auc. q. semel. j. quo & qñ iudex. & ĩ d. l. fi. ff. de ferijs. & ĩ l. si ca in

pe.q.

pe.q.j.q. accu.dixi in l.ij.ff.de re io.¶ † Itē no.qđ licet ꝑ legē nouā introducaꝛ melius remediū, quā ꝑ antiq̄, nō tñ tolliꝛ remediū veteris legis, & sic facit, an si ꝑ statutū est imposita noua pœna pro delicto, intelligaꝛ derogatū pœnæ iuris cōis.ᵃ de quo vide per An. in addi. Spe.in tit. de pœna te.litig.in fi.& in ó.de fur.in rub.in addi.per Cy.& Sal.in l.qui sepulchra.ff.de sepul.vio.& Bart. in l.j.vi bo.rap.& Bal.in data opera.j̄.qui acc. & in placet.s̄.de sa.san.ecc. & in l.eum.s̄.de furio.,& in l.quid ergo. §.pœna grauior. ff. de his quæ oor.infa.& in l.non est nouū.ff.de leg.ꝑ Ioa.de Imo.in l.ij.ff. de publ.iudi.¶ †Item no.qđ dictio sæpiusᵇ ex bino actu verificatur ſm Sal.hic adde tex.io §.qa vero multi.cū gl.in ver. sępe.i auc. de testi.& Arch.& Io. Ao.in c.qa sæpe de elec.in vj. & tex.i l.mariti.§.q̄siuū.cū se.ff.de adul.& in l.fi.cū ibi no.iuncta Rub.s̄.si sępius in inte.resti.postu.& no.per Bal.in l. veluti.§.hæc vxor. ff.de eden. & facit ad.q. de qua ibi ꝑ eū, de qua scripsi in repe. l.sæpe. ff.de re iudi.in prin.& ibi dixi, qđ aliud esse vr̄ io dictione, sæpissime. quæ requirit trinum actū, vt ꝓbaꝛ in c.si qs ergo. cū gl.j.q.vij. & notat Domi.io c.ab eo.ad fi.de ap.io vj. Contra id qđ hic dr̄, opponiꝛ. quia vr̄ qđ ista impetratio tpis ad deliberandum sit superflua, qa frustra impetraꝛ, qđ de iure cōi conceditꝛ. l.j.j̄.de thesauris.li.x.sed tp̄s a iure cōi conceditꝛ, per l.cum anoquiorib.s̄.eo.ergo &c. R̄ndꝫ ſm Cyn.hic, qđ vtilis est impetratio, q̄n dilatio anni dati currere cepisset, nam princeps poterit adhuc dare annum iotegrum, qđ intelligo verū, quo ad deliberandū, sed an quo ad transmittendū ſm formā d. l.cum anoqniorib.dicam.j.eo.§.fi.Item opponiꝛ, ꝙ ēt iudex debeat dare annum ad deliberandū. l.j.§.si largius.ff.de suc. edi.& oo.Bar.in l.si quis instituaꝛ hr̄s in diem.ff.de hær.inst.r̄ndet Pa.de Ca.hic, qđ illud qđ hic dr̄ de nouē mensib. debet intelligi de hr̄ de ex̄neo, secus in liberis, vt d.§.si largius. p̄rit tñ dari ſm eū ex̄neo centū dies.l.j.§.fi.cū seq.ff.eo.l.ad minus.vt ēt no.Bar.in d. l.si quis instituatur.Et p̄t augeri tp̄s illud ad nouem mēses, vt hic ſm Pa.de Ca.hoc dixi in rub.s̄.de suc.edi.& ad ibi.d.me remitto.

ADDITIONES.

a ¶Iuris communis. Vide Lu.Ro.consi.103.& late per Fel.in c.ij.de consti.

b ¶Sepius. Facit quod voluit Lu. Ro. consi.401. vbi dicit quod testis qui dicit ꝙ Titius possedit ꝑ p̄ls & p̄ls annos debet itelli de annis quatuor.

1 *Petens terminum ad deliberandum super confectione inuentarij, vel pro adeundo, an & quando teneatur creditoribus hæreditarijs.*
2 *Adire an videatur conficiens inuentarium.*
3 *Inuentarium conficiens intra tp̄s debitum, facit cessare ōēm suspitionem fraudis.*
4 *Hæres petens dilationem ad deliberandum, an velit adire, debet durante dilatione habere res hæreditarias penes se.*
5 *Hæres quando petit terminum ad deliberandum, si in eius concessione non fuit sibi communicatum, ꝙ ipso non deliberante intra terminum, quod habebitur, pro adeunte, habetur, tamen pro adeunte.*
6 *Dilatio ad deliberandum petita a proprio hærede tantum operatur quod elapso termino habebitur pro adeunte.*
7 *Hęres non habetur pro adeunte quando fuisset institutus sub conditione, & ei esset statutus terminus ad implendum conditio potestatiuam, & adeundum, & non fecit.*
8 *Inuentario non confecto per filium, non perdit filius debitum naturæ.*

§.Sianutem hoc.

†Qui petit tp̄s ad deliberādum licet inuentarium fecerit, & hr̄ditatem adiuerit, vel intra dictū tp̄s non repudiauerit, qđ ꝑ additione hr̄, teneꝛ creditorib. hr̄ditarijs insolidū, & voꝛ Falcidia, sicut eū. Si vero inuentariū noo ɔfecit, sed solū tp̄s ad deliberandū petierit, & nō repudiauerit, teneꝛ creditorib. insolidū, & Falc. perdit. Si aūt repudiauerit, tunc teneꝛ res hr̄ditarias restituere. h. d. vsq; ad. §.notissimū. ¶In tex.ibi, necesse est enim. l.si vult vti fal. vt in ver. si quis aūt temerario. & est hoc quædam interpositio vsq; ibi, nō liceat.¶ †In tex.ibi, si non recusauerit.oo. ſm Sal.qđ per cōfectioɴem inuentarij quis nō dr̄ adire hr̄ditatem, de quo plenius ꝑ eū. s̄.e.l.§.si aūt dubius.vbi vr̄ hoc tenere, nisi appareat, qđ faciat inuentariū, vt hr̄s, sed Cy.ɔ̄.s̄.ea.l.§.si vero postq.vbi tenet, qđ faciēs inuentariū vr̄ adire, qa tp̄s ɔficiendi nō incipit, nisi ab adita hr̄ditate. Sed posset r̄nderi, qđ non incipit currere añ, q̄tum ad hr̄dē excludendū a ɔsecutione bn̄ficij inuentarij, & eius ɔfectione, sed si vult añ conficere vr̄, qđ possit, vt hic. Præterea ēt q̄nq; currit añ aditā hr̄ditatem, vt no.Bar.i prin.huius.l.& ibi dixi, & per hoc patet qđ iste tex.non stringit pro npuillorū, qui ꝑ istū tex. teneꝛ qđ tp̄s triū mensiū datorū ꝑ ɔfectione iouētarij currat añ aditā hr̄ditē, vt tenebat Sal.hic.¶ Not. qđ non adiens hr̄ditatē intra tp̄s ad deliberāndū interpretatū ab hoie vr̄ adire, secus si intra tp̄s datū a.l.vt in l.cum antiquioribus.s̄.eo.& not.gl.j.eo. l.j.§.fi.in glo.fin. ¶Not.in ver.si qs temerario.qđ ille qui petit tp̄s ad deliberandū patiꝛ pœnam detractionis Falcidiæ, ꝑꝑ non ɔfectionem iouentarij.Aliam vero pęnā.s.qđ teneaꝛ creditorib.& legatarijs insolidū non patiꝛ, ꝑꝑ non ɔfectionem inuentarij, quia idem si ɔfecisset, vt in prin.huius.§.patiꝛ ergo illā pęnā ex solo, qđ petit tp̄s ad deliberandū.¶ †In tex.ibi, inuentario minime ɔscripto, sed hoc nō puto verū, ꝑ istū tex.& qa q̄n ɔfectū est inuētariū, cessat suspicio fraudis, nisi ɔ̄riū ꝓbeꝛ, secus q̄n non est ɔfectū, vt in §.Inia danda. s̄.ea.l.& in §.sancimus.in auct.de hæ.& fal. & hæc ēt vult Ful. Et no.ēt ex isto tex.qđ deliberans accipiendo res hr̄ditarias, non vr̄ adire, de quo dic, vt in l.gerit, cū mā.ff.de acq.hæ.¶ †Itē no.quod petens dilationē ad deliber.an velit adire, debet durāte deliberatione hr̄e pęnes se res hr̄ditarias, quod ſm Ful.hoc est singulare, facit ſm eū l.an p̄tor.in prin.ff.e.in gl.in verbo, recusauerit.¶ † In ea.ibi, interim debent, &c.iunctis vlti.verbis huius gl. q̄ approbāt primā soloñē, habetis ex hac gl.notare, quod ēt si in ɔcessione termini ad deliberandū non fuerit exp̄sse dcm̄ ꝙ si non adiuerit, vel repudiauerit intra tp̄s, habebiꝛ ꝑ adeunte. tñ habebiꝛ ꝑinde ac si illud fuisset exp̄sse dcm̄.& hoc sonat tex.hic, q. vr̄ hoc iferre ex iā statutis, ibi dū dicit, & iō &c. Intellige tñ ſm oo. ꝑ gl.in l.q̄ diu.hic allegata in gl.vbi daꝛ vera solo ad ɔ̄nū formatū hic, i gl.s.vt distinguaꝛ an ad instantiā creditorū sit statutus terminus, an vero ad instantiā substituti seu venienoū ab intestato, primo casu hr̄ pro adeunte, secundo ꝑ repudiante.¶ † Quid aūt si motu ꝓprio hr̄dis, & non ad instantiā alterius eēt petita dilatio ad deliberandū, tūc dicit Cy.& Ful.hic, qđ tunc habebit locū iste tex.s.ꝙ habebiꝛ ꝑ adeunte elapso termino qđ intelligit hic Sal. esse verū in eius odiū, & quatenus sibi eēt odiū, vt qa hr̄ditas sit dānosa, als secus ne inductū in odiū, redundaret in fauorē, qđ esse non debet. l.si qs solidū.ff.de hær.insti.l.siue hr̄ditaria.ff.de neg.ge.vt hic latius ꝑ eum. Et idē vr̄ velle Bal.in l.j in xxvj.opp.s̄.q. admit.¶ †Item p̄dicta intellige io instituto pure, secus in instituto sub ɔdōne, qa si ei esset statutus terminus ad iplendā ɔdōnē p̄tatiuā, & adeundū si nō fecerit, non habebiꝛ ꝑ adeunte, imo ɔdō habebiꝛ ꝑ defecta. l.si seruus.ff.de bo.aue.iudi.possiden.& ibi Bar.& not.in l.si qs ita instituaꝛ in diē.ff.de hr̄di.insti.& ꝑ Bar. in l.si qs suus. ff.de iure delib. Vide ēt Bal. Ang.& Io.de Imo.in l.si qs ita hr̄s instituaꝛ. vbi limitant istā mām nisi post elapsum tp̄s datū ad deliberaodū velit hęres re integra, & intra modicū tp̄s, purgare morā, & adire, vel repudiare, qa poterit.ar.l.si qs ita.§.Seia.ff.de verb.ob.& ꝑ not. per Inn.in c.cū in tua, q. matri.accu.poꝛ. Sed ipsemet in l.q̄ diu.in vlt. de acq.hæ.tenet ɔ̄riū, & fortasse melius, qa elapso termino lex facit executionē ipso iure, vt hic, & iō non debet posse purgare moram.l.si is cui.ff.de leg.ij.Et no.Bar.in l.si insulā.in iiij.q.ff.de verb. ob.limitat ēt Aug.in d.l.si qs ita instituaꝛ, vt prædicta procedant, q̄n datum tp̄s ad deliberandū fuit datum integrum, secus si fuit abbreuiatū a iudice, qa tūc ꝑ lapsum termini primi sic abbreuiati, nō videreꝛ repudiare, dato ēt ꝙ eēt p̄fixa dicta dilatio ad instātiā substituti, qa patet tp̄s sępe statui pōt. l.iij.ff.eo.& no.hic in glo.& de hoc dixi super rub.de success.edic.dic vt ibi.¶ Io gl.in verbo beneficio gl.q̄rit an post tp̄s datū ad deliberandum possit hæres aliquo casu ɔficere inuētariū. Et cū gl.transit Cy.Sal.& Ful.hic, sed mihi magis placet illud qđ dicit Bar.quē vide. ¶ In gl.fi.in princ. dic quòd hic nullū est speciale circa deferendum iur̄m in litem, qa in quacunq; actione bonæfidei, vel arbitratria deferꝛ iur̄m in litem, ɔ̄ eū qui dolū cōmisit oon restituendo, vt l.in actionib.allegata gl.Sed hic, est speciale in hoc, videlicet ꝙ steꝛ iur̄o creditorū, vel eorū q.b.hr̄ditas deferꝛ de quantitate rerū hr̄ditariarū ſm Pe. & Cy.¶ †In ea.in fi.tene menti gl.istam ɔcludentē ꝙ per nō ɔfectionē iouentarij filius non ꝑdit lōmā debitā iure naturæ, & magis cōiter approbaꝛ. Et aliā adde gl.in auc.hoc amplius. & ibi Iac. Bu.j̄.de fideic.& gl.in §.si vero non fecerit.in verbo lucrari, in auc. de hær.& fal.& ꝑ oēs in auct.sed cū testōr.j̄.ad l.fale.vñ Bar. declarat, q.s sit effectus huius ɔclonis, attento ꝙ hr̄s noo ɔficiens inuētariū, teneꝛ vltra vires, & ꝑ Io. An.in addi.Spe.in ti.de instr.edi.§. j.ver.q.d de suo.& ꝑ Bal.in l.cū matre.s̄.de rei ven.& in l.j.j̄.de bo. auc.iud. poss. plene ꝑ Saly. post alios hic, & ꝑ Ang.& Io.de Imo. in l.j.§.hęc stipl̄o.ff.si cui plusquā.ꝑ l.fale.per Oldr.in ɔsil. 134. vbi tenet ɔ̄ istam gl.& Pau.de Ca.io ɔsilio.90.

1 *Miles per simplicitatem militarem non conficiens inuentarium, non tenetur vltra vires hæreditarias.*
2 *Inuentarium si ecclesia, vel ecclesiastica persona non conficiunt teneantur vltra vires hæreditarias.*
3 *Lex ista an deroget prouisioni inductę per l.cum antiquioribus.*

§.Notissimum.

†Per hanc ɔstōnem est derogatū trib.ɔstōnib.de q.b.est facta mentio in prin.huius l.quarū summa ad hanc redacta est. Et miles ꝑꝑ simplicitatē militarē non ɔseruans solennitatē huius l.nihilominus non teneꝛ creditorib.hæreditarijs, vltra vires hr̄ditarias. h. d. ¶No. ꝙ ꝑ hanc l.non tolliꝛ priuilegium militis de quo aliq.d hic in gl.& ꝑ Bal.in prin.huius.l.& hic adde ea q̄ dixi. ¶In glo.fin.in prin.ibi, Gordiana ɔstō. dic.s.Inia Gordianę ɔstōnis, authoritate huius

huius legis, non in authoritate. Gordianę ꝯstõnis, vt hic in text. a ¶ † In ea. ibi, in l. fi. sit dubium, an est. p illũ tex. ecclesia non ꝯficiẽs inuentarium teneaẽ vltra vires hẽditarias, & sit q d in ecclesiasticis psonis, q̃ ęq parãẽ militib. armatę militię, auct. sed epalis. de epil. & cle. Et no. in l. miles. in prin. ff. de re iud. Bart. hic se remittit ad dicẽda in auc. sed cũ testõr ad l. Fal. & primo arguit ꝯ ecclĩam, p d. §. fi. & postea all. p ecclĩa, id qđ hẽ in l. j. §. an bona. & l. nõ pñt. ff. de iure fisci. & non decidit, sed ipse in repetitione. l. j. ĩ. de sa. san. eccl. in iiij. q. quartę partis principalis, tenet qđ non teneaẽ vltra vires hẽditarias ecclesia, vel ecclastica psona, qñ est instituta ꝯtemplatione religionis, p id qđ no. in auct. sicut alienatio. e. ti. & p d. §. an bona. Nam in ecclesia cessat psũptio subtractionis rerũ hęreditatis, non ꝯfecto inuentario, q non cessat in alio, vt in §. sancimus. in auc. de hær. & fal. Itẽ qa lex ciuilis non põt ligare ecclĩam, c. ecclĩa S. Mariæ. de ꝯsti. Sed si instituereẽ ecclastica psona, non cõtemplatione religionis, sed ꝯiunctionis, vel alio respectu, tunc teneat, & tunc procedat id qđ hẽ in d. §. fi. in auct. de hær. & fal. facit a q no. Bar. in auc. si qua mulier. de sac. san. ec. idẽ tenet Bal. in prin. [a] huius. l. & in d. auct. si alienatio. & Ang. in § si vero qdã liutimo. in auct. de alie. & emp. p illũ tex. & p d. Car. Flo. in c. j. de solonib. ꝯtrũ tenuit gl. in c. j. de testa. q voluit quod ecclĩa hẽs teneaẽ vltra vires hẽditarias, non ꝯfecto inuentario, & hanc partẽ seqẽ Sal. in d. auc. sed cum testõr. licet illam gl. non alle. & ẽt Ro. in rubr. ff. de acq. hæ. qa sicut pupillus minor teneẽ vltra vires hẽditarias, si non ꝯfecit inuentarium, nisi petierit se restitui in integ. ad tps ꝯficiẽdi inuentariũ, in §. pupillus. in auct. de hære. & fal. ita debet esse in ecclesia, cui æq pataẽ. c. j. de resti. in inte. & ad hoc bñ facit tex. in d. §. fi. ał's pe. in auct. de hær. & fal. non violando tex. & qđ ecclĩa teneaẽ ꝯficere inuentariũ, dicit Ro. in d. rub. quod pbaẽ p §. si vnum de pdictis. in auc. vt cũ de ap. cog. q tñ, vt mihi vr, nihil facit, vt intuenti clare apparet, qa non loqẽ in mã illa, tñ d. opi. tenet Io. de Imo. in d. c. j. de sol. & in d. c. j. de tes. Ang. ĩ. e. l. §. si vero postq̃. tenet qđ ecclesia, si non facit inuentariũ, non tenebiẽ vltra vires hẽditarias, p d. auc. sicut alienatio. tñ dicit, qđ nõ poterit detrahere Fal. per d. §. fi. Ang. in l. j. §. hæc stipulo. ff. si cui plusq̃. p l. Fal. dicit qđ clericus hẽs non ꝯficiens inuentariũ, teneẽ vltra vires, p d. §. fi. Puto b veriorem [b] esse illam opi. q teneaẽ vltra vires, & q ecclesia possit petere restõnem, p allegata pro illa opi. Non obst. tex. in d. auct. sicut alienatio. & in d. §. si vero qdã. qa ibi loqẽ de translatione rei particularis sterilis i ecclĩam, nõ aũt qñ iure vł hẽditario vocabaẽ ecclĩa, quo casu põt imputari ecclĩæ, qđ ꝯtempserit bñficiũ huius legis, non ꝯficiendo inuentariũ, vt in hac. l. §. si vero postq̃. q̃ nõ cessat in ꝯrio. Non ob. id qđ hẽ in d. §. an bona. qa ibi nõ loqẽ, qñ deferẽ iure hẽditario hẽditas. sed loqẽ in bonis vacantib. q̃ differunt ab hẽditate, vt declarat Bar. in rub. ff. de acq. hę. & p hoc est rñsum ad id qđ no. Bar. in d. auc. si qua mulier. qa ibi ẽt loqẽ qñ ecclĩa nõ veniebat iure hẽditario, quo casu non teneẽ vltra vires, ẽt si nõ cõfecerit inuentariũ, vt dixi. ĩ. ea. l. in. §. & si pfatã. Non obst. q ecclĩa non præsumiẽ sub trahere, qa rñdeo, q hæc præsumptio ẽt cessaret in pupillo non doli capace, & non teneẽ, vt dixi. & sic satis est, quod administratores possint subtrahere, vł dic, psumptio subtractionis habet locum quo ad Falcidiam, vt loqẽ text. in d. §. sancimus. Nam ẽt ante inuentum bñficium inuentarij, q̃uis lex non induxisset istã præsumptã suspitionẽ occultationis, tñ tenebaẽ vltra vires. l. q̃ dotis. ff. sol. ma. Præterea tex. in d. §. sancimus. non vẽ se oĩno fundare in illa præsumptione subtractionis, patet qa dicit, forte & sic innuit, q idem sit, si nõ subtraxerit, vide tu gl. j. ver. fortean cle. j. de appel. Non ob. q l. ciuilis non põt ligare ecclĩam, qa põt dici, qđ ista prouisio ꝯfectionis inuentarij, est ẽt approbata a canone. c. Ray. de test. vel teneẽ soluere debita insolidũ, sicut defunctus in cuius locum successit, & cuius psonam psentat. d. c. a j. de sol. & cum ibi allegatis in gl. Vel posset ꝯcordando opi. dici, quod dispositio legis volentis, qđ hẽs non teneatur vltra vires hæreditatis creditoribus hæreditarijs, si conficiat inuentarium, est fauorabilis, quia ante hoc bñficium inuentum non erat introductum, ideo talis dispositio legis intelligitur approbata a canone. x. dist. c. j. & ij. & ibi Arch. & no. plene Host. & Ioan. And. in c. fi. de solu. Sed dispositio legis Imperialis volentis, q non ꝯficiens inuẽtarium teneatur legatarijs vltra vires hẽditarias, & non possit detrahere Falcid. non ligat ecclesiam, quia hoc est præiudiciale ipsi ecclesiæ, quæ ante talem nouissimam legem, non tenebaẽ legatarijs insolidum vltra vires, & poterat detrahere falcidiã. l. si vł em. j. de leg. & l. j. §. pe. ff. ad Treb. q iura sunt postea correcta p. §. si vero non fecerint. in auc. de hære. & fal. & hæc doctrina probaẽ p ea q̃ traduntẽ in d. c. j. & ij. & fere p dictã totã distõnẽ, & in d. c. fi. de sol. 3 p Io. An. & istud magis placet. ¶ † Quærit ẽt gl. an p hanc legẽ sit derogatũ ꝓuisioni inductę p l. cum antiquorib. ĩ. e. tit. vt in gl. Et adde q̃ dixi i §. & hæc qdẽ. ĩ. ea. l. & ea. q̃ no. Bal. in l. cũ antiquorib. in v. q. vbi refert ad singularẽ decisionẽ ꝯcludendo, qđ non sit derogatũ illi legi p istã, maxime i §. & hęc qdẽ. p allegato. Sed vtrũq; remedium ꝯiungi põt, vñ dicit, q si post lapsum. x. mensium a die quo hẽs sciuit sibi delatã esse hẽditatẽ, impetrauit ix. mẽses ad deliberandũ a iudice, iuxta. d. §. & hæc qdẽ. cũ seq. qñcunq; decedat hẽs intra spatiũ dictorũ mensiũ. ix. impetratũ, trãsmittet dcm ius deliberandi, & ꝯñr hẽditatẽ non aditã, & hoc seqẽ Pa. de Ca. hic, & in d. l. cũ antiqorib. in lect. Padua. q ẽt vult, q si statim cũ sciuit hẽs sibi hẽditatẽ esse delatã, impetrauit a iudice spatiũ ix. mens. & intra illã dilationem decessit hæres hæreditate nõ adita extinguetur dicta ditatio & transmitteẽ residuũ anni legalis ad hẽdẽ, qa p dilationẽ datã a iudice, non debet sibi auferri bñficiũ indultũ a l. c. indultũ. de reg. iur. in vj. Sed Ful. hic, & licet de Bal. mentionem non faciat, tenet ꝯ d. decisio. Bal. & vult q quo ad transmittendũ semp attendaẽ annus a die sciẽ delationis hẽditatis, siue fuerit impetratum tps, siue non, & ita dicit sentire glo. in d. l. cũ antiqorib. in ver. minime. Et non ob. gl. hic ſm eũ, qa intellige quo ad deliberandũ, non quo ad trãsmittendum, & ista pars mihi vẽ de iure verior, p d. l. cum antiqorib. ibi, dum tex. dicit, ita tñ vt vnius anni spacio, eadem transmissio sit ꝯclusa, nam si vera esset opi. Bald. & Pau. de Ca. longe vltra annũ durare posset.

ADDITIONES.

a Tho. ¶ Bal in prin. Vide Ang. de Are. io §. extraneis. in fi. insti. de hæ. qual. & diff. & vide Abb. in consi. 34. in j. vol. & in consi. 72. in ij. vol. in fi. vbi concludit clericum teneri ad confectionem inuentarij.

b ¶ Puto veriorem. De hoc articulo vide Abb. consil. 34. j. lib. & consi. 25. ij. lib. vbi concludit speciale esse in ecclesia, vt non confecto inuentario non teneatur vltra vires hẽditarias. ne ecclesiæ bona alienarentur per indirectum.

De repudianda hæreditate. Rub.

Antonini. LEX PRIMA.

1 *Filius abstinens ab hęreditate paterna, licet postea hæreditaris bona teneat ex aliqua alia iusta causa, non tamen efficitur hæres.*

2 *Hæres dicitur quis per solam habitationem domus hæreditarię, nisi probetur, q ex alia causa habita.*

1 SI paterna. † Filius qui abstinet ab hęreditate paterna, licet postea hẽditaria bona teneat ex aliqua alia iusta cã, non tñ efficiẽ hẽs. h. d. ¶ Et pmitte id qđ hẽ in l. fi. j. eo. ¶ † No. q habitando in domo hẽditaria, vẽ q s gerere se pro hẽde, nisi pbeẽ, qđ ex alia cã habitet, & põt exemplificari ſm Odof. & Bal. si filius tenebat domũ, vt sibi obligatã p dote materna. Et h. d. Pa. de Ca. esse verum. si filius poterat propria authoritate, qa data erat in instrõ licentia, iuxta. l. iij. j. de pig. secus si non poterat ppria authoritate accipere, tanq̃ creditor, qa tunc vẽ tanq̃ hẽs fecisse, qa ał's videreẽ deliquisse, qđ non psumiẽ. l. merito. ff. p socio. bñ facit, licet ipse non alleget id quod legit, & no. in l. cũ creditor. ff. de fur. Sed aduerte, qa iacẽte hẽditate, vẽ q impune potuerit apprehendere possessionẽ vacantem ipsius rei imobilis, in qua habebat titulũ pignoris, p no. p gl. in l. fi. in ver. ignorãtiã. j. vnde vi. Dicit ẽt Pau. de Ca. hic, q qñq; statuta prouident, q qualitercunque occupet, ẽt si dicat p dote mr̃na intelligaẽ esse hẽs, tñ adhuc ſm eum non debet intelligi dictũ statutũ, de eo q iudicialiter occupasset qa ał's statutũ impediret iustam exactionẽ dotis. Sed i hoc vltimo ipsemet Pau. in d. l. seruum. §. fi. ff. de acq. hę. tenet ꝯtrium. s. qđ accipiendo in iudicio efficereẽ hẽs, p p statutũ, & dicit quod p illum tex. daẽ remediũ. s. qđ repudiet hẽditatẽ, postea accipiat bona iuridice pro dote materna, quia non videaẽ reuocata repudiatio, seu abstensio, & magis placet. Et circa pdicta qñ habitãdo in a domo videaẽ q s adire, [a] videatis p Bart. in l. gerit. in ver. circa tertium principale. de acq. hæ. p Bal. in l. non hoc. ĩ. vnde cog. & in l. non hoc. ĩ. vnde cog. & in l. j. post gl. ĩ. si vt se ab hær. absti.

ADDITIO

a ¶ Adire. Vide Bal. consi. 187. iij. lib. & 414. iiij. lib. per Ang. consil. 64. in consilijs Bald. consilio 5.

Antonini. LEX II.

1 *Hęres qui post abstensionẽ res paternas emit bona fide non videẽ abstensionẽ reuocasse, secus si mala fide emit, & mala fides præsumitur, si emisset oĩa bona.*

2 *Filius se abstinendo, & immiscendo, an poterit conueniri hypothecaria a cæteris pro fundo quem emit a creditore.*

3 *Filius emens post abstensionem res hęreditarias potest conueniri a creditorib. & censetur reuocata abstensio.*

1 SI paterna. † Qui post abstensionem res paternas bona fi. emit non vẽ abstẽsionem reuocasse, secus si mala fide emit. h. d. Præsumitur aũt mala fides, si emisset oĩa bona, vt hic p gl. & doct. idem dicit Ang. si emisset solum oĩa meliora alle.

alle.tex.An eum singularem.in l.in summa cum rõne.in princ.ff. de pecu.& sequit̃ Ful.hic idem no. Ant.in l.oẽs.§.Lucius.ff.quę in frau.cre.& in l.Marcellus.§.res q̃.ff.ad Treb.& Ang.& Io.de Imo. in l.fi.ff.de ibpu.seruo.Vbi ẽt ꝑ hoc allegat text.in auct. de trien. semis.§.j.ibi,alijs quidem meliora,&c.Sed nec ibi,nec in d.l.summa cũ rõne.vr̃ hoc probari,sed melius probat̃ ex no.ꝑ gl.& Bart. in l.nomen.§.j.ff.de le.ij.& ꝑ Bal.in l.j.§.si quid in frau.pa.& in l. si vnquã.j.de reuo.do.& in l.j.j.q̃ bo.ced.pos.& in l.fraus.§.de leg. Vbi ꝯcludunt doct.ꝙ ꝑ alienationem maioris partis [a] bonorum ẽt particulariter facta,resultat suspitio i casu quo resultaret ꝑ alienationem oĩum bo.facit.l.ꝑꝑ litem.ff.de excusa.tut.& ad istas cõiecturas fraudis habendas,vide plura ꝑ Bal.hic post Cy.& Bar.& ꝑ Bar.in l.post ꝯctum.ff.de dona.cum si. ¶ † In gl.fi.post prin.quęrit gl.q̃d si in terminis huius l.filius nõ abstinuit. sed se imiscuit, an poterit cõueniri hypothecaria a cęteris creditorib.pro fundo, quem emit a creditore,& tenet ꝙ sic, quia emptio tanq̃ non valuit,ꝑ §.illud allegatum in gl. qui. §.nihil facere vr̃,nam ibi nõ vr̃ emisse rem propriam, qa emptor emit rem illam anteq̃ eẽt sibi delata hr̃ditas debitoris vendentis.Et rõ ꝑꝑ quam ibi tenet̃, hr̃s est,ꝑꝑ dolum ibi cõmissum a defuncto debitore,nõ seruante modum in ꝯuentione deductum:qa q̃ñ creditor ꝯsensit debitori, vt venderet fundum hypothecatum, fuit actum,quòd de ꝑtio venditionis satisfaceret creditori,nec fuit ita seruatum.Tñ dcm̃ gl.vr̃ cõiter approbari,si emit post aditionẽ,ꝑ l.debitor.in prin.de pig. act.& l.sue rei.ff.de ꝯh.emp.& isto casu loquit̃ gl. Sed magis dubium est,si emit ante aditionem,vel mixtionẽ in quo ſm oẽs excepto Ful.vr̃ idem esse,si erat suus hr̃s,qa postq̃ nõ abstinuit, sed se imiscuit,vr̃ eum semꝑ fuisse hr̃dem ꝑꝑ existentiam suitans. l.j. §.qui in ꝑtãte.ff.si qs omis.cã test.& sic vr̃ emisse rem propriã , & ꝯñr non valet,vt est dictũ.Sed Ful.in hoc tenet ꝯnum,q.ante immixtionem suus,est nudo noĩe hr̃s,sicut q̃ñ abstinuit.alle. l.nam nec emancipatus.ff.de leg.j.& l.pro hr̃de. §.Papi. ff.de acq.hę.Tñ ꝯsiderabis,an posses sustinendo cõem opin. rñderi, ꝙ est magna dr̃ia inter istud nomen hr̃dis,quòd habet filius ante imixtionem vel abstensionẽ,& istud nudum nomen hr̃dis, quod habet filius post abstensionem,vt plene declarat Bar.in l.si filius q̃ patri.ff.de vul.& pup.io ver.q̃ro an bñficium abstinendi introductum a prętore eueniat.&c.si aũt hr̃s extraneus erat,q̃ emit anteq̃ adiret, & adhuc Cy.hic Bar.& alij magis cõiter tenent, ꝙ possit ꝯueniri hypothecaria.& q̃d emptio non valuerit tanq̃ res,q̃ secuta aditione fingit̃ fuisse hr̃dis tꝑe quo emit,qa aditio trahit̃ retro ad tꝑs mortis testõns.l.hr̃s q̃ñq;.ff.de acq.hæ.l.si ex re.§.fi.ff.de stip.ser. Subdebat tñ Bal.& Sal.hoc esse verũ , nisi hr̃s adiuisset hr̃ditatem cũ bñficio inuentarij,qa ius quod sibi ante acquisiuisset,emendo ab anteriore creditore,ꝑꝑ quod excludebat cęteros. l. j. j. si antiquor creditor:ꝯseruabat̃ ꝑ aditionẽ factã cum bñficio inuentarij,iuxta l.fi.§.in ꝯputatione.§.u.j.Sed Ful.& Pau.de Ca.hic tenent , q̃d ẽt si non sit ꝯfectum inuentarium nõ possit ꝯueniri hypothecaria , & sic quòd emptio valeat , & tutus sit hæres ab hypothecaria, iuxta l.j.Mouent̃,qa veritate inspecta tꝑe quo iste emit, non erat sua res,& sic cum fuerit valida emptio,non debet ꝑ subsequentẽ aditionem infirmari.Et non obst.id ꝙ hr̃ in d.l.hæredes q̃ñq;. qa illud non procedit quod ad oĩa,sed ſm Ful.procedit quo ad hoc. ne testõr decedat pro parte testatus,& pro parte intestatus quod iure fieri nequit l.ius nr̃m.ff.de re.iur.a̾s aũt sequeret̃,ꝙ si filiofami.delata est hr̃ditas extranei , & postea effectus sui iuris adeat ꝙ debet hr̃ditas acquiri pr̃i.ꝯ l.non dubiũ.§.ij.j.& ꝯ l.ij. j.de leg.hær. Confirmat hic Pau.de Ca. qa in casu nostro non põt hr̃e locum fictio,de qua in d.l.hę qa deficit extremum habile a quo, qa iam res est effecta hr̃dis anteq̃ adeat.Vñ cum semel sit sua,nõ põt amplius effici sua ex alia cã.l.sequit̃.§.lana.ff.de vsuc.l.ꝑprias.j.de le. Et quòd illud extremũ a quo debeat esse habile , probat̃ in l. fi.ff. cõia ꝑdio.& in l.potior.& in l. qui balneũ.ff.qui po.in pig.hab.Et no.ꝑ Bar.in l.si is q̃ pro emptore.in v.q.prin.ff.de vsuc.& hoc magis placet,qa istud voluit Bar.& alij post eum in d.l.hæres q̃ñq;. Et intellige istã q̃õnem forsan sup hypothecaria.l.an tali actione possit ꝯueniri hr̃s non super actione ꝑsonali,qa nõ est dubiũ, quod actione ꝑsonali possit ꝯueniri postq̃ adiuit,& posset esse satis vtile creditorib.ꝙ posset ꝯueniri hypothecaria, quia habentes hypothecam ꝑferuntur cęteris.l.eos.j.qui in po.pig.ha. ¶ † Extra ẽt opponitur,nã dr̃ hic in tex.in ver.bona fide a ꝯno senio, & hic expresse in gl.j.ꝙ si post abstentionem filius mala fide emit hæreditarias res,põt ꝯueniri a creditoribus,& censet̃ reuocata astẽsio. Cõtra, qa grauius delinquit q̃ surat̃ res hr̃ditarias q̃ qui emit eas mala fide:sed ille qui post abstentionem surat̃ eas, non vr̃ reuocare abstentionẽ.l.si seruum.§.fi.ff.de acq.hęr. ergo nec q̃ mala fide emit,& hanc opi.vr̃ tenuisse gl.j.in l.si is q̃ bonis.eo.nt. volens ꝙ illa.l.si is qui.intelligat̃,q̃ñ ante abstensionem emit, secus si post, quia videretur reuocare,sed ista gl.j.hic iuncto tex.huius.l.vult expresse ꝯnum.quia loquit̃ q̃ñ emit post abstensionem.Dy.in d.l.si is qui relinquit cogitandum.Cy hic,& Bar.in d.l.si is qui. tenent istam gl.ꝑ tex.in d.l.si is qui.in ver.abstinuit.non violando tex.vt violabat Dy.qui dicebat posse exponi.i.abstinere potuit. Nõ ob. d.l.si seruum.§.fi.qa ibi non ꝯstabat ꝙ mala fide abstinuit,sed q̃d vere abstinuit.Sed ista gl.intelligit̃ q̃ñ ꝯstabat,quòd mala fide abstinuit,vt quia oĩa bona postea emit,& ita loquit̃ tex. in d.l.si is q̃ & ita rñdet Bar.in d.l.si is qui.& alij ibi vĩr sequi. Ex quib.infertur, quod si in casu.d.l.si seruum.§.fi.& §.hæreditas.vel meliora bona hæreditaria ꝯsistebant in illis rebus furtiuo subtractis post abstẽtionem,ita ibi ẽt præsumendum,ꝙ abstensio fuisset mala fide facta. & sic intelligeret̃ reuocata sicut in casu. d.l.si is qui. qa est eadem rõ per oĩa,iunctis his, quæ dixi in prin.huius. l.dum allegaui no. per Ang.hic,quod no.pro limitatione.d.l.si seruum.quia a doctoribus non traditur.

ADDITIO.

a ¶P[illegible] Vide Bal.consi.134.ij.lib.Ale.consi.90.vbi dicit, quod inimicus dicitur [illegible] litem mecum habet omnium bonorum,vel maioris partis , adeo ꝙ contr[illegible] [illegible]ificari non potest.

Tho.D[illegible] ¶Vide Fel.c.cum oporteat.de accu.in ver.Et adde quod,&c.

Dioclit.& Maxim. LEX III.

1 *Transactio inutilis pactum non habet.*

2 *Adire hæreditatem ab intestato videtur qui dicit testm̃ nullum.*

3 *Confessio facta ꝑ aduersarium parte presente,an et q̃ñ valeat parte nõ acceptãte.*

4 *Præteritus q̃ñ debeat dicere testm̃ nullum,si sit præteritus.*

5 *Positio si fuit ꝑ me negata,vel surda aure pertrãsiui,an possim me iuuare ex ea.*

1 SVus. † Inutilis transactio facta super hr̃ditate quã quis petendo adiuit non habet vim repudiationis,cũ fieri non possit hr̃ditate semel acquisita,nec vim pacti gratuiti,quia non censet̃ velle donare q̃ transigit,sed solum a lite recedere, iõ ea non obstante põt trãsigens litem prosequi.h.d. Et casum figura vt hic ꝑ Bar.post gl. ¶ † No.quod dicens testm̃ iniustum vr̃ adire hr̃ditatem ab intestato,vt hic,& l.cũ quidã. ff.de bo.pos.ci.gñali.de quo vide ꝑ Bar.ibi.& in l.gent.de acq.hę.in ver.circa tertium principale,&c.& in l.posthumus.§.fi.ff.de inus.test.& plene ꝑ Io. de Imo. in l.filio ꝑterito.ff.de inos.test.& aliquid ꝑ Bal.hic. ¶ Secũdo no. q̃d transactio q̃ non valet in vim transactionis,nõ valet in vim pacti ad excipiendũ,vt hic,& in l.si cã.§.de transact. de quo ibi dixi. ¶ † Tertio no.ſm Bal.quod qui non acceptat verba aduersarij,nõ põt se fundare ex illis,& iõ facit ꝙ non sufficit ꝯfessionem esse factam aduersario pñte, nisi sit facta eo acceptante. & ita tenet Cy. in l.vnica.in vj.q.j de ꝯfes.& ibi plene Sal.in xv.opp.& Sal.in l.generaliter.§.de non nu.pe.& in l.iubemus.j.de lib.cau. Tñ vbi talis ꝯfessio esset facta in fauorem aduersarij pñtis.& tacentis videret̃ in dubio acceptata,qa vr̃ tacens ꝯsentire in hæc q̃ ꝯcernunt fauorem suum.l.q̃ patit̃.& l.si remunerandi.§.si passus.ff.man.bene facit ꝙ no.Bar.in l.j.§.de pac.& adde q̃ dicã sup glo.in ver.donationis. ¶ † In gl.in ver.asseuerans no.ex isto tex. ſm huoc intellm̃ gl. ꝙ nõ ẽ necesse,q̃d filius præteritus principalr̃ dicat , ꝑ viã principalis petitionis testm̃ nullũ si vult succedere,adde l.j.§.de ordi. iudici.& l.filio ꝑterito.ff.de iniu.rest.cum ibi no.ꝑ Bar.in ver.quæro qualiter proponat̃.licet possit si hic vult,vt ibi ꝑ eum. ¶ In glo.in ver.dona.ibi,nescire,&c.hoc non est bene dem̃, qa si nesciret sibi ius ꝯpetere non posset adire.l.si cum falsam.ff.de acq.hær.& plene no.in l.is põt.c.u. Cuius ꝯnum vult lex ista.s.quod videat̃ adiuisse.Est ergo melior rõ,quia dimittens ex cã transactionis si trãsactio sit valida,non censet̃ titulum, vel ius in possessorem transferre,sed solum a lite recedere. l.si pro fundo. & l. siue apud acta. & ibi no.in gl.de transa.ergo non censetur donare. ¶ In ea.ibi, si mihi des decem,&c.Pa.de Ca.hic dicebat aliter exemplificari posse istum tex.s.ꝙ in instr̃o dicebat̃ , quod ex cã transac.talis recessit a lite,& quod promisit aduersarium non molestare de cętero, & non ꝯtinebat̃ ibi,ꝙ aliq̃d fuerit datum,vel promissum ab aduersario.Nam istud instrm̃ non probabit veram seu validam transactionem,ita dicit posse intelligi in tex.& in l.trans.§.de trans.& dicit perpetuo esse menti tenendũ.Tu ad hic,vide Cy. in l.j.j.de ꝯhen.& ꝯmi.stip. vbi q̃rit quid si quis producit instrm̃ in quo ꝯtinet̃ quod Titius vendidit illi talem fundũ,& non ꝯtinet̃ ibi ꝑtiũ. an valeat relinquit cogitandum.[a] Sed Rayn.ibi tenet ꝙ non,ꝑ §. ꝑtiũ.instit.de emp.& ven.bene faciunt no.ꝑ Bar.& alios in l. sciẽdũ.de verb.ob.dum dicunt,q̃d solẽnitas materialis,vt est ꝑtiũ,nõ ꝑsumit̃ ꝑ d.§.ꝑtiũ.ad q̃d ẽt vide no.ꝑ Bar.in l.si duo.§.Marcellus. ff.de

ADDITIO.

a ¶Cogitandum. Adde quod Lu.Ro.consi.30 r.dicit quod non valet,quia sicut testes imperfecte conuentionem partium narrantes non probant,eo. modo nõ probat scriptura imperfecta, vide tñ quod idem voluit consi.96.

ff. de iureiur. & p Bal. in l. j. ſ. de re. alie. in l. ſi fideiuſſor. §. fi. de leg. j. & q̄ dixi in l. ſciendū. ¶ †In ea. ibi, non admiſiſti, vel tacuiſti, &c. dicit Pau. de Ca. hic, q̄ iſta gl. ſm hoc allegat̄, q̄ ſi aduerſarius meus fecit vnā poſitionē, & ego eam negaui, vel ſurda aure tranſiui, nō rñdendo ad ipm, non poſſum ex ea me iuuare ɔ̄ ipm. Dicit tñ q̄ iſta inductio ſibi non placet, q̄a gl. loquit̄ qñ ɔdōnatr locutus eſt, ſub mō, puta remitto tibi, ſi mihi. x. dabis, vel, vt des mihi. x. & nō fuerunt data, quo caſu non eſt dubiū, Sed ſi aduerſarius meus loquit̄ pure, ſimpl'r aliq̄d affirmando, tunc ſi illud nego, non poſſū me ex illa poſitione iuuare, de quo dicit ē̄ videndū Bar. in l. poſt legatū. ff. de his qui. vt indig. ſed ſi eam non negaui, licet ad eā nō rñderim, ſi nō ſui iuſſus, vel coactus rñdere, nil obſtare vr̄, q̄n poſſim me iuuare ex ea, ſicut ex quacunq; ſcriptura p ipm in iudiciū deducta, ē̄t me tacēte. l. cū p̄uū. j. de li. cā. p l. familiæ. ff. fa. er. l. iura. j. de oī agro deſer. lib. xj. & qd̄ no. in l. ij. §. fi. p Bar. ff. de iure fiſc. Sed ſi fui iuſſus rñdere, & fui ɔtumax procedere poſſet q̄ non poſſem me iuuare, quaſi videar negaſſe in mei p̄iudiciū, ſicut videor ɔfiteri, ſi ɔfeſſio mihi magis noceret. l. de ętate. §. q. tacuit. ff. de interro. act. quia ɔtumacia facit, qd̄ fiat interp̄tatio in eā partem q̄ eſt deterior ɔtumaci, vt no. in l. q̄ diu. ff. de acq. hæ. ad hoc vide p Io. An. & alios in c. j. & ij. de ɔfeſ. in vj. & in c. fi. de iureiu. eo. lib. & p Bal. in l. j. de ɔfeſ. & Ang. in ɔſ. 152. inc. I q. vertente inter dñm Michaletū. & p Ang. & Ro. in l. j. §. ſi q̄s ſimpl'r. ff. de ver. ob. ¶ In gl. fi. ad l. poſtquā liti. alle. in gl. vera eſt rñſio, qd̄ ibi loq̄t̄ in renunciatione valide facta p pactū, hic inualide, & an in caſu in quo tranſactio fuiſſet valida, teneat̄ iſte renūtians, ſeu trāſigens alijs creditorib. hr̄ditarijs, cū q̄b. nō tranſegit, eſt mā. l. ɔtrouerſia. ff. de trāſac. vt ibi no.

Dioclit. & Maxim. LEX IIII.

1 *Repudiatio inutilis nō habet vim vtilis confeſſionis in præiudicium repudiantis, qui primo adiuerat.*
2 *Confeſſus in iudicio ē̄t ſine cā, ſeu informaliter pro condemnato habetur.*
3 *Verbum, repudio, & renuntio, prolatum ab hærede, quid operatur.*
4 *Confeſſio facta extra iudicium ſine cauſa non valet, ſecus ſi in iudicio.*

1 SIcut. †Inutilis repudiatio non habet vim vtilis ɔfeſſionis in p̄iudiciū repudiantis q̄ primo adiuerat. h. d. & caſum vide p Cyn. hic, & melius p Bal. ¶ No. q̄ hr̄ditas ſemel acq̄ſita, non pōt repudiari, & iō facit ſm Pau. de Ca. hic, q̄ ſi ſoror tua poſt aditam [a] a ſe hr̄ditatē paternā, dixit t p̄e q̄ a te dotabat̄, qd̄ repudiabat partē ſuā hr̄ditatis p hoc non impedit̄ dictā p̄tē ſuā a fratre ɔſeq̄, ſecus ſi dixiſſet, renuntio fratri, q̄a vr̄ ei velle donare. Sic enim videmus qd̄ ſi pendente lite ſup hr̄ditate inter me, & aliū, dico, repudio hr̄ditatē, non nocet mihi repudianti, q̄ iā fuerā hr̄s p aditionē, vt eſt caſus ſing. hic ſm eum, ſecus tñ ſi dico, renuntio liti. l. poſtq̄ liti. ſ. de pac. ſed aduerte, q̄a Bar. hic tenet ɔ̄riū in ver. venio ad ſm, &c. q̄ alr intelligit iſtā. l. & vult qd̄ ſi p qñ apparet, q̄ fuit facta repudiatio ad fauorē aduerſarij, tunc inducat renuntiationem ē̄t ſi hr̄ditas iā fuit adita, ſecus qñ fuit facta ad ɔmodū tñ repudiantis, vt hic. Exemplū ſi ɔuentus a creditorib. vt hr̄s, dixit, repudio, & tñ iam adiuerat, nā facta fuit repudiatio, non ad fauorē aduerſarij, ſed repudiantis, iō tunc non habet vim pacti, ita intelligit̄ hic, ſecus ſi pendente lite mota p illū q̄ adiuit ſup petitione hr̄ditatis fuerūt poſtea dicta illa verba repudio hereditatē, q̄a inducunt excluſionē, & exceptionē pacti ɔ̄ eū q̄ adiuit, p d. l. poſt quā liti. vt hic p eū. Circa q̄ adde qd̄ dicā ſup gl. ij. Dū aūt Pau. de Ca. hic dicit, q̄ qñ ſoror dixit, renūtio fratri, &c. videat̄ donare velle fratri. Adde eūdē idē dicentē in l. ſi actionē. ſ. de pac. & l. pactū. ſ. de col. & ibi dixit, q̄ ſi pl'es erant fratres, & vni tñ voluit prodeſſe renuntiando ei hr̄ditatē, q̄ uis primo non adiuiſſet, videret̄ hic illā renuntiationē adire prius, & ſucceſſiue donare. ar. l. illud. ff. de acq. hæ. & ita ē̄t dicit ipſe in ſuo ɔſ. 308. inci. In Chr̄i noīe, viſo pūcto, &c. Sed in hoc vlti. Io. An. ſentit ɔ̄riū in addi. Spe. in ti. de teſt. §. j. in addi. inci. Vbertus, &c. p l. fuit q̄ōni. ff. de acq. hæ. & ita ſentit p illa. l. Bal. in l. ſi defunctus. j. de ſuis & legi. & in l. pactū. in ij. q. qd̄ ad p̄ns alr non examino, q̄a non eſt hī de mā ɳſæ. l. ¶ Itē no.
2 ſm Bal. qd̄ actus inualidus nō p̄iudicat, ē̄t ſi in iudicio fiat. ¶ † Itē no. ſm eundē qd̄ ɔfeſſus in iudicio, ē̄t ſine cā, ſeu informalr p cōdēnato hr̄, Addo. l. j. in fi. cū gl. no. ff. de interro. ac. & in §. & licet. in
b auct. de reſti. Ex quo infert Bal. q̄ inſtrm guarentigiatū cām, [b] q̄a eſt ibi p̄ceptū notarij, q̄a ē iudex chartularius, vt no. gl. i l. j. ff. de iudi. & in l. rē non nouā. ſ. de iudic. & ſic cēſei ſcm in iudicio, vt no. p Cy. i l. j. ſ. de ɔfeſ. in ij. q. & p Bar. i l. poſſeſſio quoq; §. fi. ff. de acq. poſ. & in l. error. ſ. de iur. & fac. ign. & in l. nō fatet̄ in fi. ff. de ɔfeſ. & exp̄ſſe Bal. in l. nō alr. ff. de adop. & Io. de Imo. in l. a ir p̄tor. i prin. ff. de re iudi. Ex his vr̄ q̄ ſtatutū dicens, q̄ inſtr̄a guarentigiata habeant executionē paratā, habebit locū, ē̄t ſi ɔ̄ talia inſtr̄a apponeret̄, q̄ in eis non ɔtinent̄ cā de qua dixi in l. fi. §. in ɔputatione. ſ. de iure delib. ¶ Not. ſm Bal. qd̄ aliud vr̄ eſſe renuntiare aliud ɔfiteri. pro quo addo tex. in l. ſi re. & ibi no. Bal. j. de inge. ma. vbi probat̄ qd̄ ille q̄ renunciat liti nō fatet̄, licet ſibi non p̄iudicet. & dicit ibi Bal. q̄ ille tex. eſt ad hoc multū ſingularis. ¶ In gl. j. in fi. adde aliū caſum in l. cū hr̄ditate. & in l. minor. ff. de acq. hæ. & in l. ſi certarū. §. j. ff. de teſt. mil. & in l. j. & ij. ſ. ſi vt ſe ab hære. abſti. Tñ iſte vltimus caſus non eſt p̄prie ſub ſententia a rſa huius. l. q̄a iſta lex loq̄t̄ in maiore.
3 ¶ † In gl. ij. ibi, rñdeo ſic, &c. hoc vr̄ ɔ̄ iſtū tex. vñ alr rñde. ad d. l. poſtq̄ liti. diſtinguēdo, vt hic p Bar. prout retuli. ſ. in primo notab. Sed. Pa. de Ca. non placet diſtinctio Bar. ſed dicit eſſe diſtinguendū. Aut ē dicit, repudio, & tūc nihil operat̄ in eo q̄ iā adiuit: quia verbū repudio, ɔcernit ius acq̄rendum, non aūt acq̄ſitū. Pro hoc vr̄ tex. licet ipſe nō alleget in l. j. §. decretalis. ff. de ſucc. edi. Aut dixit, renuntio, & tūc p̄cedit ɔclo Bar. qñ eſt vocabulū magis latū. Qm̄ pōt ɔprehendere ē̄t ius q̄ſitū. d. l. poſtq̄ liti. & pōt ē̄t ɔp̄hēdere ius q̄rendū, vt l. ij. licet ipſe non alleget. ſ. de iur. & fac. igno. & l. ij. §. fi. & ibi vide gl. in ver. nuptijs. ff. de priui. cre. Sed iſta dr̄ia, quā fecit Pau. de Ca. non placet mihi, & ɔ̄riū voluit hic Iac. de Ra. Cy. Bal. & Bar. in l. j. in ij. q. ſ. q̄ admit. nā volunt eē dr̄iam inter renūtiare, & repudiare, ſed inter renuntiationē, ſeu repudiationē hr̄ditatis, & renuntiationē, ſeu repudiationem litis. Et ita rñdent ad l. poſtq̄ liti. q̄ ibi loq̄t̄ qñ renunciat liti. hic qñ hr̄ditati. Ful. dicit ſibi non placere dictā rñſionē datā p Io. de Ra. & Cy. ad l. poſtq̄ liti. q̄a eſt ɔ̄ tex. ſ. l. p̄xi. vbi renūtiatio hr̄ditatis, ſi facta ſit ex cā donationis p̄iudicat hr̄di. Vñ tenet diſtin. rñſionē traditā hic p Bar. & rectius quā opi. ē̄t ſeq̄t̄ Ang. hic, & ſentit hic gl. fi. hic. Nec obſt. p̄dictus tex. in d. §. decretalis. quē. ſ. allegaui pro diſtinctione tradita p Pau. de Ca. q̄a rñdeo q̄ intelli'r quēadmodū p Bar. intelli'r iſte tex. ſ. qñ repudiatio non poterat hr̄e vim pacti, q̄a p̄ferebat̄ ad fa-
4 uorē repudiantis, vt dixi. ſ. ¶ † In gl. fi. ibi, extra ius facta nō tj, &c. vt l. cū de indebito. §. fi. ff. de prob. & in c. ſi cautio. de fi. inſt. vbi cōfeſſio facta ſine cā, extra iudiciū non valet, in iudicio facta valet vt dixi. ſ. Ergo idē videbat̄ dicendū in iſta repudiatione, q̄ licet non valeret, ſi facta ē extra iudiciū poſt aditā hr̄ditatē, tñ deberet valere, ſi ſit in iudicio, cuius ɔ̄riū hic dr̄. Ad hoc gl. tendit, vt oñdat aliud eſſe in ɔfeſſione, q̄ in repudiatione, & rōnē diuerſitatis conat̄ aſſignare, q̄a ɔfeſſio fit ɔ̄ ipm, & tunc valet, ſi eſt ɔ̄ ɔfitentē, & non p ipſo. l. de ætate. alle. gl. l. oīb. ſ. de teſtib. Sed repudiatio de qua hic, fiebat pro repudiante, vt non teneret̄ creditorib. iō non debet eē in p̄tāte repudiantis ad ſuū ɔmodū, & in dānū alterius facienda iſtam repudiationem hr̄ditatis iam aditę valere faciendo eam in iudicio, ſecus in ɔfitente, quia debet eſſe in p̄tāte ſua facere eam valere ɔ̄ ſe, ē̄t ſine cā faciendo eam in iudicio. ¶ In ea. in fi. vel melius rñdet, vt hic p Bar. cum quo tranſit Ang. Cy. vero rñdebat, q̄ aliud eſt in confeſſione, vt d. l. filius. alle. in gl. aliud eſt in repudiatione, vt hic, ſed magis placent verba Bartoli.

ADDITIONES.

a ¶ Aditam. Adde q̄ voluit Lu. Ro. ɔſi. 40. poſt Bar. in l. ſi viua m̄re. vbi dicit, qd̄ ſtatutū prohibens mulierem militi nubere extra territorium cum hr̄ditate non habet locum cum hr̄ditas eſt adita.

b ¶ Cauſam. De hic late per ipſum Ale. conſil. 13. ij. lib. q̄ quidem conſi. eſt quadruplicatum in ſuis voluminibus.

Dioclit. & Maxim. LEX V.

1 *Pupillus ſine tutore non poteſt hæreditatem repudiare.*
2 *Hæreditas delata monaſterio, vel eccleſiæ, an poſſit repudiari per ſolum p̄latū.*
3 *Hæreditas relicta eſt monaſterio ſub conditione, quòd faciat infra annum vnum hoſpitale, ſi non conſtruxit, an poſſit hæreditate priuari petendo reſtonē in inte.*

1 PVpillorum. † Pupillus ſine tutore non pōt hr̄ditatē repudiare. [a] h.
2 d. ¶ † Quid ſi non hēt tutorē, q̄ſio fiet. Cyn. Ray. Bal. & Mode. hic dicunt qd̄ iudex poterit ſupplere tutoris defectum. arg. l. reſtituta. §. fi. cū l. ſeq. ff. ad Trebel. & l. pen. in fi. ff. de ritu nup. q̄ iura, vt ē̄t dicit Ful. hic parū faciunt, ſed melius facit. l. ſi infanti. ſ. tit. proximo dicit ē̄t gl. repu. ſing. in l. tutor. ff. de bon. poſſ. q̄ in tali repudiatione hr̄ditatis delatę pupillo req̄rit̄ ē̄t ſcīa amicorū & iudicis, dic vt ibi p Bar. & aliq̄d per Bal. hic, & p Bal. & Pa. de Ca. in l. bonorū. ſ. q̄ admi. vbi tranſeunt eū. d. gl. & aliq̄d p Raph. & Ro. in l. pupillus. ff. de acq. hær. ¶ † Quærit ē̄t Bal. hic, q̄d in p̄lato, [b] an p ſe poſſit repudiare hr̄ditatē delatā monaſterio, de quo vide ē̄t Bar. in d. l. tutor. in fi. & q̄ no. Cy. in l. Deo nobis. de epiſ. & cle. & cano. in c. in p̄ñtia. de probat. p Fed. de Se. in ɔſi. 9 Lap. in alle. 26. p Bal. in d. l. bonorū. in v. q. in l. ex repudiatio. j. de fideicō. & in l. magis puto. §. fundum. p illum tex. ff. de reb.

ADDITIO

a ¶ Repudiare. Quid aūt econtra, an tutor ſolus poſſit repudiare hr̄ditatem delatam pupillo, vide Ludo. Ro. conſi. 149.

b ¶ Prælato. Adde Lud. Ro. conſi. 84. Pau. conſi. 32.

de reb.eo.& in l.ꝫ iuris.§.j.ff.de pac.& in l.is qui hr̃s.§.fi.& ibi per Ro.ff.de acq.hę.& p d. Cat.Flo.& Io.de Imo.in c.tua.de his q̃ fi. a p̃la.vbi faciunt mentionẽ de verbis Bal.hic. Et ibi ẽt tãgunt q̃d in repudiatione legati relicti monasterio,ao p solũ p̃latũ possit re pudiari,ad quod ẽt vide alia ꝓxime alle.& p Pet.de Anc.& Io.de Imo.in c.vt sup.de reb.eccl.nõ alie.& D.de S.Gemi.in c.j.de reb. eccl.non alie.in vj.& ... p Lapũ,& Imo.& tetigit Pau.de Ca.in l.legatum.ff.de leg.j.vbi puto me dixisse.¶ †Quærit vlt.Bal.ũ testator relinquit monasterio S.Petri hr̃ditatẽ sub ꝯdõne ꝯstruendi hospitale.ĩ.annũ,& si nõ ꝯstruxerit, voluit q̃ hr̃ditas pueniret ad hospitale misericordię,ꝯtingit q̃ monasteriũ S.Petri.j.dcm̃ annũ ꝯstruxit dcm̃ hospitale,an possit ad excludẽdũ dictam dispõnem testõris,& priuationis hr̃ditatis petere restõnẽ in integ. Arguit ad ptes,& finalr̃ tꝫ q̃ sic,vide p Ang.ĩ ꝯs.165.q̃ incipit.testõr i oib. Et plene p Ro.in l.si insulam.ff.de verb.ob.vbi ẽt se refert ꝯsuluisse.[a]

ADDITIO.

a ¶Consuluisse. Vide q̃ voluit consi.409.

Iustiniani. LEX VI.

1 *Suus heres,an & quando possit abstensionem reuocare.*
2 *Re non integra,non licet id quod liceret re integra.*
3 *Filius,an & q̃n possit hæreditatem maternam repudiare.*
4 *Filius emancipatus,an & q̃n possit repudiare hæreditatem, & repudiationem reuocare.*
5 *Heres exclusus tpe,& non repudiatione est perpetuo exclusus.*
6 *Suus hæres per aditionem substituti vulgaris desinit esse suus.*
7 *Cohęres,an & q̃n possit habere partem repudiatam a cohærede,& q̃lo.*
8 *Legitimus,an & quando possit adire.*
9 *Lex ista,an habeat locum econtra in ascendentib.in hęreditatem descendentium.*
10 *Filius qui renuntiauit debito bonorum subsidio,an possit renuntiationẽ reuocare.*
11 *Filius filij,an poterit reuocare abstensionem patris sui.*
12 *Priuilegium concessum alicui,q̃ non teneatur soluere creditorib.ĩ.quinquenniũ, an si habet pactum,quod non teneatur soluere.ĩ.triennium an istud triennium currat durante dicto quinquennio.*

Si quis. Suus[a] abstensionem† non reuocat vbi res sunt alienatę,nisi bñficio minoris ætatis,vbi aũt non sunt alienatę reuocare põt vsque ad trienniũ,q̃ minori currit post xxv.an. h. d. Potes aliqua p̃mittere,de q̃b.hic p Bal.¶In text.ibi,si quis suus &c.Ex hoc apparet,q̃ habet locũ in quolibet suo,& p ꝯñs ẽt in hr̃ditate aui,vel ꝓaui,vt hic,& in l.si q̃s suus.ff.de iure delib.& ibi no.& sentit gl.in l.nonnunq̃.& ibi Bar.ff.de col.bo.¶ †Itẽ no. q̃ re non integra,nõ licet id,quod liceret re integra,facit.l.si pecuniã.in prin.ff.de ꝯdit.ob ca.& in l.mandatũ.§.mã.& facit sm̃ Pau. de Ca.ad q̃õnẽ de spurio,q̃ post adıtã hr̃ditatẽ pr̃is, & post bona distracta ab onerib.facit se legitimare,[b]an ei ꝓsit legitimatio,quo ad dictã hr̃ditatẽ,& bona.De quo videatis p docto. in l.Gallus.§.& q̃d si tm̃.ff.de li.& posth.& ibi dixi.Circa q̃ ẽt vide Io.An.ĩ addit. Spe.in ti.de suc.ab inte.§.j.ver.& p primã.& Bal.in l.eã q̃.in plurib.locis illius ꝯmenti.j.de fideic.& in c.Do.Guerrã.in prin.in ti. hic finil sex.in auct.ingressi.in fi.de sac.san.ecc.& in l.rescripta.& l.fi.de p̃ci.impe.off.& in l.ij.§.de iur.& fac.ign.& in l.nã ita diuus. ff.de adop.& ĩ l.Deo nobis.ad fi.de epi.& cle.& in l.j.ad fi.§.de iure au.anul.& in l.j.§.de inoff.dona.& in l.j.ad fi.§.si q̃d in frau.pa. & Ant.de Bu.in c.p venera.q̃ fi.sint leg.in vers.reqr̃ secũdo,&c. & p Sal.in auc.itẽ si quis.la.j.C.de nat.lib.& in l.adeo.ff.de adop. p Pet.de Anc.ꝯs.406.Pa.de Ca.in l.iij.ff.de test.& in l.cũ hr̃des.in prin.ff.de acq.pos.¶ †Item no.mirabile sm̃ doc.hic,maxime Bal. q̃ p̃scriptio non currit.ĩ.quadrienniũ datũ ad petendũ restõnem in integ.& sic tale quadrienniũ est priuilegiatũ hoc casu sicut tp̃s minoris ętatis.Sed tñ est ꝯtrũ.vt in l.ea q̃.§.temp.in inte.re.pe.& exp̃ssius in d.l.doli.ibi diuersum est,si iam excessit,&c.¶In gl.j.in prin.& sic tenet gl.q̃ in hr̃ditate materna,possit filius reuocare repudiationẽ vsq; ad annũ,& istã opi.seqr̃ Bar. in l.filij mater.alle.ĩ gl.p illũ text.q̃ p̃supponit q̃ post verba illa ꝓlata a filio,sequens gradu poterat adire,ergo intelligebat̃ repudiata hr̃ditas p filiũ tenentẽ primũ gradũ,q̃a aliter non potuisset sequens adire.l.ij.§. si mr̃.j.ff.ad Tertul.l.iij.ff.de acq.hę.Et ita ẽt tenet Cy.& Ful.hic,& Iac.de Ra.Cy.& Bal.in l.ij.§.de iur.& fac.ign.& Bar.in d.l.si quis suus cũ ꝯcor.quas alle.in l.q̃ se pr̃is §.vñ lib.vbi hanc partẽ sequutus sum,licet Bar.hic ꝯdixerit,& non bñ vt ibi plenius tetigi. Nõ obst.l.j.§.de iure.& fac.igno.q̃a rñde q̃ ibi erat lapsus annus.vel ibi sequẽs agnouerat,vt ibi no.in gl.¶ †Io ea.in fi.sentit gl.q̃ ista lex habet locũ in emancipato, sed cõiter tenet̃ ꝯtrũ p istũ text.in ver.suus.Et licet quo ad hoc, vt possit emancipatus succedere ab intest.sit sublata dr̃ia emancipationis,& patrię p̃tãtis,vt in §.nulla.auct.de hæred.ab intest.& io l.meminimus.j.de legi.hæred.tñ secus est quo ad alia,quo ad reuocãdũ repudiationẽ & similia,vt dixi post g'.in l.si emancipati.§.de colla.Pro hac opi.facit l.si emancipata.sio vnũ intellige ibi no.in gl.§.de iur.& fac.ign.& ita ẽt Bal. in d.l.si q̃s suus.& in d.l.nunq̃.& ad istũ text.rñde, vt hic, & ibi p eum.& ita ẽt tenent doct.post Bar.in l.pro hr̃de.§.Papi.ff.de acq. hær.& ibi rñdet ad illum tex.quẽ q̃dã adducebant in ꝯtrũ,ad quẽ ẽt rñdent Cy.hic.Cum cõi opi.ẽt transit Cy.& Bal.in l.ij.§.de iur. & fact.ign.& ibi dãnat opi.Pe.q̃ per d.§.nulla.tenuit ꝯtrũ,& non bñ,vt dixi.Cũ opi.cõi ẽt transit Ang.in l.Gallus.in §.& q̃d si tm̃. p̃alle.& in l.q̃a poterat.ff.ad Treb.& ita tenendum est. Sed Pau. de Ca.in d.l.emancipata.tenet ꝯ cõem opi.eo,q̃a emancipato ita æquitate p̃toria est debita hr̃ditas pr̃is sicut filio in p̃tãte & q̃a hodie p̃terito filio emancipato sine cãæ exp̃ssione, & ita reddit̃ testm̃ nullũ ipso iure,sicut si filius in p̃tãte esset p̃teritus sine cã,vt not.ĩ §.exhr̃datos.in auct.de hr̃d.& fal.& fuit dcm̃ in auct. ex cã de lib. p̃ter.Sed ista fragilia esse vr̃,q̃a sequeret̃ q̃d dispõ huius.l.p oia deberet hr̃e locũ in hr̃ditate mr̃na,sicut in hr̃ditate paterna attẽto q̃d est debita,& p̃teritio mr̃is sine exp̃ssione cãæ, reddit testm̃ nullũ hodie,vt in §.aliud.in auct.vt cũ de appellati.cog.& tñ falsum est,q̃ ista lex p oia hẽat locũ in hr̃ditate mr̃na. vt §.dcm̃ fuit. Subdunt tñ Cy.& Ray.hic,& Bal.in d.l.ij.q̃ emancipatus.ĩ.annũ poterit reuocare repudiationẽ suã argu. d.l.nonnunq̃.in prin.& q̃a vr̃ esse eadem rõ q̃ est in filio reuocante repudiationẽ hr̃ditatis mr̃næ.Et dicit ẽt Bal.in d.l.ij.idem esse in quocunq; descendẽte q̃ non esset suus,vel emãcipatus eadẽ rõne.Est verũ quod Iac. Bu.& Sal.hic,& Nico.de Neap.in l.nam q̃ §.sed q̃ repudiauit.ff. ad Tre.volunt q̃ emancipatus nõ possit reuocare.ĩ.annũ. Sed ad istud mouent̃,q̃a tenent q̃ ẽt filius non possit.ĩ.annũ reuocare repudiationẽ hr̃ditatis mr̃næ,vt tenuit Bar.hic. Quæ opi.nõ vr̃ vera,vt dixi in prin.huius gl.Et ꝯñr non obstat proxime dictis.Ful. tñ hic,licet in hr̃ditate mr̃na teneat q̃ j.annũ possit reuocari per d.l.filij mr̃.tñ non idẽ putat esse in filio emancipato,q̃a in eo nõ ꝓbat̃ hæc opi.p tex.in d.l.filij mr̃.§.j.Nam ibi hoc iõ est,q̃a verba senatusconsulti loquentis de hr̃ditate mr̃na erant extensiua. l.si nemo volet hæres esse.ff.ad Tert.qua verba denotant p̃manentiã voluntatis in non habenda hr̃ditate,vt no.glo. in l.hæc vendõ.in prin.ff.de ꝯh.emp.& in l.stipulatus sit Stichũ.aut Pamphilum.in prin.ff.de verb.ob.non ita repetit̃ in filio emãcipato.Tñ mihi placet opi.Cy. & sequaciũ ex identitate rõnis,q̃a vnus nõ est magis suus,q̃ alius,faciunt no.p gl.& in l.liberos.j.de his q̃ añ aper.tab. & q̃ no.in l.si ꝯstante.in prin.ff.sol.ma.cũ si. Addit ẽt Bal.in d.l.ij. §.de iur.& fac.ig.sub dubio forte vnũ q̃d est no.si est verũ.s.ĩ casib. in q̃b.dcm̃ est filiũ posse reuocare repudiationem,verũ est nisi in facta sit in iudicio repudiatio,q̃a tunc p rigorẽ iudiciorũ non poterit reuocari,alle.no.in d.l.q̃ se patris.& l.si filius.la.j.ff.de interrog.ac.Sed ibi hic non vr̃ probari.Nam in l.si filius.tex.non loqr̃ de eo qui volebat reuocare abstensionẽ, sed de eo qui volebat reuocare ꝯfessionem, quia dixerat se esse hæredem, quo casu non põt,quo ad creditorem ad cuius interrogationem, & cõmodum dixerat se esse hæredem.Sed nos loquimur in eo qui primo abstinuit,& ꝯ Bal.facit.l.sicut.§.eo.ponderando ea,vt ibi,feci in secundo no.post Bal.vbi colligit̃ q̃d actus repudiationis inefficax,non redditur efficax,licet in iudicio fiat,& no.ibi in gl.Ita tenet ẽt ipsemet Bal.hic.in fi.qui hic fuit sibi ꝯtrius. Adde ẽt prædictis q̃d illud q̃d dictum est hanc legem non hr̃e locum in emancipato,limitat Io.de Imo.in d.l.qui poterat. præterquam quo ad ligitimã consequendam,quia quo ad hunc effectum,poterit reuocare repudiationẽ,nõ dicit tñ vsq; ad q̃tũ tp̃s possit,alle.l.ita tñ.§.si p̃fonus ff.ad Trebe.quem.§. reputat ipse ad hoc singularẽ. Sed istud non puto verũ,q̃a tex.in d.§.si patronus.non loquit̃ in eo q̃ repudiauit,sed in eo q̃ suspectã dixit hr̃ditatem,quo casu nõ dr̃ repudiare, nisi præcessisset terminus datus ad deliberãdum,vt dixi in l.fin.in prin.§.not.j.& ita intelligit Bart.in d.l.si patronus.Præterea tex.in d.§.si p̃fonus.intelligendo vt Io. de Imo.non limitat, nec arctat dictam reuocationem vsque ad certum tp̃s,& sic sequeret̃ q̃ melioris esset ꝯdõnis ibi patronus & filius emancipatus,quem patrono æquiparat Io.de Imo. quam esset hic filius in p̃tãte.Sed Io.de Imo.ad hoc rñdere vr̃,q̃ istud procedit hic,q̃ñ agitur de reuocanda tota hr̃ditate,sed q̃õ sua loquitur q̃ñ tractat̃ de sola legitima.Sed istud non placet, quia non est minor rõ in legitima, q̃ in

ADDITIONES.

a Tho. ¶Si q̃s su[a].Vide de ista l.per Alb.de Ro.in l.ij.C.de iu.& fac.ig.& ibi q̃d de hr̃ditate mr̃is & fratris,quid aũt si semel adiuit,an possit respuere filius hr̃ditatem,dic vt per Ias.in l.suus hr̃s.§.e.& vide Ale.in l.necessitatis.ff.de acq.hær. an aũt istud ius reuocandi abstensionem trãseat ad hr̃dem.vide p Bal.in l.j.C. de his qui ante aper.tab.& pe cor.hic.an aũt ista lex ꝓcedat ad nepotem quod posset sua abstensionem reuocare.vide Ias.in l.qui se patris.§.vnde li.& de intellectu istius.l.vide ẽt Ang.de Are.in §.fi.insti.de hær.qua.& dif.& Ang & Pau. de Ca.in l.j.§.de iur.consi.440.in j.vol.incip.quia vltimus passus.& vide Alex.in l.quia poterat,& in l.ita tñ.§.si patronus.in fi.& se.ff.ad Treb.

b ¶Legitimare. Adde quod posui in l.Gallus.§.quid si tantũ.vbi ẽt.d.Ale.ponit.

in tota hereditate delata ab intestato, cũ tota dicat ab intes. debita. l. fi. in prin. s. de cura. fur. l. fi. j. de codici. cũ fi. Et certe non vr qd sua limitatio aliqua. l. pbet, io eam non approbo. ¶ 5 †In gl. in ver. ꝯ ser uet, ibi solu. vt ibi, &c. Ad d. l. ij. rñde, vt io iij. vel uij. sol. ibi tradita p gl. & ad. l. iij. rñde qd ibi fuit exclusus t pe, non repudiatione, & io cẽset ibi funditus exclusus, adeo qd amplius hereditatẽ agnoscere non pot. Et sic oo. limitationẽ ad istã. l. q non hẽt locũ qñ suus esset exclusus t pe non obstensione, & no. expsse Bal. & Pa. de Ca. in l. si q s suus. ff. de iure deli. Et Pau. de Ca. hoc non faciens mentionẽ de pdictis dicit se putare, q ista lex locũ nõ habet in suo excluso p tacitam repudiationẽ resultantem ex lapsu t pis, puta ad deliberandũ dati ad instantiã substituti, iuxta no. in l. q̃ diu. la. j. ff. de acq. hæ. q a lapsus illius termini debet pficere substituto, vt sic filius pp eius ꝯtumaciã, vel morã pdat bñficiũ huius. l. Idẽ dicit, si suus est exclusus ex lapsu. xxx. an. iuxta. l. licet. cũ ibi no. s. de iu. delib. q a p lapsum illius t pis est exclusus ab oĩ iure imiscẽdi, nisi ẽm eũ dicamus, quod lapsus. xxx. an. operet repudiationẽ solũ in extraneo, q non est hrs, non in suo q est hæres ipso iure, & sic ppetuo possit suus hrs se imiscere, qd q dam ẽm eũ renuerunt, & dicit forte de iure esse verũ. Sed tenendo quod excludat suus spatio xxx. an. putat q non hẽat postea trienniũ ad reuocandum. Et dicit q ista noo tangunt p docto. sed certe tangit p Bal. in d. l. si quis suus. & pbat in d. l. iij. & ibi no. glo. & Bar. An aũt sit verũ, q suus excludat a iure imiscendi spaoo. xxx. an. dixi in l. vnica. s. qñ non pen. par. Ad illud ẽt quod ipse tãgit de suo hñte substitutũ, adde q. j. proxime dicent, dum declarabit, an ista lex hẽat locũ in filio hñte substitutũ vulgarem. ¶ 6 †In ea. ibi, non hẽbat hoc substitutũ, vel ꝯiunctum, &c. tenet igit gl. q lex ista non habet locũ vbi filius haberet substitutũ vulgarem. Et idem tenet Guil. de Cug. Bal. & Ang. hic, & idẽ tenet gl. in d. l. si q s suus. & expsse Ange. in l. iã dubitati. ff. de hæ. insti. Et pbat q a ẽm magis cõem opi. p dationem substituti vulgaris, filius desinit esse suus hrs. l. si filius hrs. ff. de lib. & posth. & ista lex solũ habet locum in suo, vt dcm est. Pro hoc ẽt adducit Bal. tex. in l. quòd si minor. §. Sceuola. ff. de mino. vbi vr q minor, q habuit substitutũ vulgarem, si omisit hereditatem, pot p restõnem in integ. restitui aduersus obstẽsionẽ, si res distractæ, nõ sunt, ergo non pot absq; resti. in inte. reuocare abstensionẽ suam, q a restõ est subsidiariũ remediũ. l. in cã. la. ij. eo. ti. Et dicit q tex. in d. §. Sceuola. in ver. omisit. vr loq in suo, q a illud pprie ptinet ad suos. Ful. hic tenet ꝯtrũ, q a est nimis restringere istã legẽ. Ita ẽt tenet Pa. de Ca. in d. l. si q s suus. & hic, q a ẽm eũ substitutus nõ dẽt posse venire, donec post repudiationẽ labat istud trienniũ, q a añ filius non est pfecte exclusus. Patet, q a sibi statuit terminus ad deliberandũ, vt d. l. si q s suus. & abstensio non debet hri p facta, donec pot reuocari. ar. l. noo vr. ff. de acq. pos. Sed certe du ipse dicit, quòd substitutus interim venire non pot, oiale dicit. Et ꝯtrũ expsse pbat Bar. in l. q̃ diu. la. j. q̃ est. l. iij. ff. de acq. hæ. bñ facit. d. §. Sceuola. & d. l. filij mr. §. j. inducendo, vt in prin. j. gl. induxi. Vñ teneo opin. gl. q a sum solitus seq opi. q̃ habet quòd p datiooẽ substituti vulgaris tollat existẽtia suitatis, vt teneo ĩ d. l. si filius. & est cõis opi. licet Pau. de Ca. hoc dicat, q illa opi. non est vera. Et p pea tenet ꝯtrũ ista glo. Nõnulli tñ sunt casus in q b. p dationẽ substituti vulgaris, nõ tollit existentia suitatis, quos pono in d. l. si filius hrs. Et in illis casib. posset pcedere opi. Ful. & Pau. de Ca. & in illis casib. soluat mens Bar. in d. l. q̃ diu. la. j. vbi sentit qd p dationẽ substituti nõ impedit reuocatio ostẽsionis, dato quod substitutus adiuisset, put adire de iure potuit ẽm eũ. Et eadem rõne dico, qd ista lex non habet locũ in filio instituto sub illa ꝯdõne videlicet, q si volet esse hrs, q a p talẽ ꝯdõnẽ suspẽdit suitas. l. lege. Cornelia. ff. de test. & l. verba. ff. de ꝯdi. insti. Et hæc in proposito nro tenet Io. de Imo. in l. iã dubitari. ff. de hær. inst. reprehendẽdo Ang. q tenet ibi ꝯtrũ quo ad terminũ huius. l. p ibi no. p gl. ¶ 7 †Item inquantũ gl. ẽt hic vult istã legẽ non hre locũ, qñ filius hret cohrdẽ, reprehẽdit p Ang. hic, q a cohrs partẽ repudiatã a filio habet ex tacita voluntate defuncti, sicut veniẽres ab intestato, & p ꝯñs, sicut qñ est datus nullus cohrs, vel substitutus, si filius abstinet, pot reuocare, siue extent venientes ab intestato siue non, ita & qñ habet cohæredẽ. Et p opi. Ang. alle. l. p hrde. § Papi. ff. de acq. hæ. ibi, dũ text. dicit, si cohrs adiuit, &c. a ꝯtrio sensu, & ibi ponderat Bar. q hoc tenet. Pau. de Ca. hic ẽt reprehendit istã gl. ẽt si cohrs adiuisset ante reuocationẽ abstensionis, q a ẽm eũ cohrs non potest agnuscere istã partẽ repudiatã a filio, q a non est aperta via accrescendi, donec abstinens filius sit pfecte exclusus p lapsum triennij, put ipse dixit in filio hñte substitutũ, sed non bñ dicit, vt dixi. s. alle. not. p Bar. in l. q̃ diu. la. j. Ang. in l. si q s suus indecisum relinquit. Puto q p solã dationẽ cohrdis ẽt extranei filius non pdit bñficiũ huius. l. q a quo ad ea q̃ non dependent imediate ex testõ non tollit suitas, vt fuit ꝯclusum post Bar. & alios i l. si fratres. s. u. j. per d. §. Pap. a & p l. ij. §. aliũ. ff. p hrde. & l. si fratres. cũ si. Sed si cohrs adiuit antẽ quã filius reuocauerit abstensionẽ, tunc pendet ab his q̃ statim dicã de ltimo veniente ab intestato. An si adiuit añ reuocationem ostensionis impediat filiũ posse reuocare. ¶ 8 †In ea. ibi, ltimus. n. j. hic spatiũ obstare non vr. hoc rephendit Ful. hic, q a imo ltimus venire pot. j. istud trienniũ, p d. l. filij mr. §. j. & p l. ij. §. sed si sint sui. eo. ti. & no. in l. ij. s. de iur. & fac. ig. Nec ob. leges. alleg. in gl. q a loquunt qñ filius non abstinuit, tñ gl. in d. l. si q s suus. ꝯcordat cum hac gl. & illã vr seq. Ang. hic, in fi. Et eandẽ seqt expsse Pa. de Ca. & hoc, q a illa abstensio nõ debet hri pro facto, donec pot reuocari. at. d. l. non vr. Tu dic, aot qrit an sola existentia ltimi sequens in gradu excludat reuocationẽ abstensionis, & dicendum est q non & istud est, q vult dicere gl. hic in d. l. si q s suus. aĩs quasi nunquã hret locũ ista lex, ad hoc facit tex. in d. l. filij mr. §. j. Aut qrit, an si sequens ltimus adiuit impediat reuocationẽ abstensionis, & tunc inqt Bal. in l. ij. j. de iu. & fac. & ig. sequutus Iac. de Are. q sic, quasi æqparent isti duo casus. s. bona esse distracta, & hereditatẽ iã esse q̃sitã alteri p aditionẽ subsecutã p ius accrescendi nã oĩ casu verum est bona esse in aliũ translata, ergo sicut bonis distractis non poterit fieri reuocatio abstẽsionis, vt hic, ita & in alio casu, p qua opi. facit tex. in d. l. filij mr. §. j. ¶ In gl. fi. mag. cõiter approbat Iol. Pet. posita p gl. in l. ꝯtra. de quo ẽt vide p gl. & doct. in l. nã q. §. sed & q repudiauit. in ver. pupillũ. ff. ad Treb. ¶ 9 †Extra glo. qrit hic Bal. an ista lex habeat locũ eꝯ in ascendentib. in hereditate descendentium, & tenet q non, q a non repert iure cautũ, & p eo alle. gl. in l. non iustam. in gl. fi. in fi. j. ad Treb. & eã ponderat, & seqt Bal. ibi facit tex. hic, in ver. suus. ¶ 10 †Quærit ẽt Bal. hic, an ista lex locũ habeat in filio, qui renuntiauit debito bonorũ subsidio. puta iuri petendi supplementũ lõmæ, an possit reuocare & tenet quòd non, sicut qñ reountiat qrelæ. l. si q s filiũ. s. de inof. test. Et istud facit p eo qd dixi. s. ꝯ opi. Io. de Imo. in d. l. quia poterat. ¶ 11 †Quæro quid si filius abstinuit, & decessent intra t ps reuocandi abstensionem supstite filio suo eius hrde, an iste fili⁹ filij poterit reuocare dictã abstensionẽ pris sui. Ful. i l. q se pris. s. vñ liben. tenuit qd sic. Ang. tenuit ꝯ in l. ventre. de acq. hæ. & ibi Io. de Imo. tractauit in d. l. q se pris. vbi tenuit opi. Ang. Quæro an ista reuocatio abstensionis inducat p actũ tacitũ q fieri nõ posset citra ius, & oomen hrdis. Ang. in d. l. j. s. ti. j. tenuit quod non. Contrariũ ibi tenui. dic vt ibi dixi. Ex supradictis potes per te colligere multos casus in q b. lex ista locũ non hẽt q b. adde aliã fallentiã ad hanc. l. s. qñ suus q abstinuit, putabat se eẽ voluotariũ hrdẽ, non aũt suũ, & necessariũ, q a non obstante dicta abstensione tanq̃ inefficaci ppetuo adire poterit, p l. is q putat. cũ l. seq. iuncta. gl. fi. q̃ ibi no. ad hoc Bar. ff. de acq. hę. ¶ 12 †Postremo inducit ista. l. ad istã. q. p Cy. & Bal. si cruce signatis ꝯcessum est priuilegiũ, q nõ teneat soluere creditorib. vsq; ad trienniũ, & accidat q tunc vnus ex illis cruce signatis erat debitor, & ex pacto habebat dilationẽ qnquẽnij, an illud trienniũ curat durante dicto qnquẽnio, an vero incipiat currere post qoquẽniũ, a & decedunt p ista vltima parte. ar. huius. l. in ver. finiũt vel minor, &c. ibi, post ꝯpletũ, &c. & idem tenuit Ioan. Cal. in dispu. sua inci. sacerdos qdã priuilegiatus. Et vide in sim. q. Bar. in l. j. senatus. §. fi. ff. ad Turp. & p cano. maxime Io. de Imo. in c. cũ in cunctis. §. fi. de ele. sed Pau. de Ca. hic, dicit sibi videri, q dictũ priuilegiũ, cũ tendat ad piudiciũ creditorũ, dẽt restringi ad illos creditores, q b. cruce signati pure obligabant, & sine dilaoone, quia fuit ꝯcessum miserationis grã. ar. l. si cũ militi. §. cũ intra. ff. de ꝯpẽ. Sed qñ hẽt aliunde. s. ex pacto si qdẽ maiorẽ, q̃ ex priuilegio, vel equalẽ, non dẽt hre illã q ex priuilegio ꝯcedit, q a superior nõ vr sensisse de illis creditorib. aduersus quos debitor priuilegiat⁹ spãliter sibi prouiderat. ar. l. doli. ff. de ver. ob. & l. cohrdi. §. q pfem. de vulg. & pup. facit in simili, ẽm cum. l. talis scriptura. de leg. j. vbi testator apponit specialẽ dilationẽ illis legatis q̃ dilaoonem non habebat. Si vero erat minor dilatio illa, quã tunc habet ex pacto suppleť per illam quã habebant ex priuilegio, ar. l. iiij. §. ex ꝯuentione. ff. de re iudi. & dicit, qd iste text. nil facit ad propositũ, quia hoc tempus minoris ætatis, vel quadriennij non erat ꝯstitutũ ad reuocandam abstensionẽ, & sic non ꝯcurrit dilatio cũ dilatione, sicut in casu nro. Sed sustinendo cõem opi. dic qd nec in casu nro ꝯcurrat dilatio cum dilatione magis, quã in casu huius. l. q a dilatio statuta debitori io ꝯctu, vel ꝯuentione dr dilatio, q̃ inest obligationi. l. cedere diem. ff. de verbo. sig. Sed qñ a lege ꝯcedit dilatio exactioni non ex natura rei, vel ꝯctus, tunc talis dilatio vr inesse obligationi, sed dr ꝯcessa miserationis cã ad soluendum, vt in d. l. si cũ intra. Et inter istas duas dilationes est maxima drĩa, quo ad iuris effectum, vt singulariter tradit Bar. in l. si ita stipulatus. in j. q. ff. de

ADDITIO

a ¶ Post quinquenniũ. Adde q volun Old. consi. 204. & Pet. de Anc. cõs. 316.

ff. de ver. ob. Vñ licet ex ꝯuentione hēat debitor dilationē, q̄ inest oblōni, nō p hoc sibi debet auferri dilatio a iure ꝯcessa miserabilis cā ad soluendū, cū sint diuersę nāæ. Ad q̄ ēt vide not. p Bal. in l. fi. C. de execu. rei iudi. ad fi. in ver. quæro q̄d de eo qui ciuiliter.

Quemadmodum testamenta aperiantur. Rub.

Alexandri. LEX PRIMA.

1 *Testamentum in scriptis petitur aperiri offi. iudicis.*
2 *Notarius an teneatur ostendere instrumentum testamenti illud petenti, an faciat pro se, vel non, & an notarius possit recusare, et dicere quod vult, quod ipsum leuet in publicam formam.*

1 VT testamentum. † Testm̄ petit aperiri p offi. iud. h. d. ¶ † Querit, an si notarius rogat est de testō, & Titius vult certiorari q̄d i illo testō relictū sit, & notari sibi exhiberi negat, sed dicit, qd̄ recolligat ab eo suis expensis, & dabit, an teneaᵣ ei exhibere, & putat Pau. de Ca. quod si ille q̄ petit, iuret de calūnia, & qd̄ credit aliq̄d sibi eē relictū, sed non vult facere expensam recolligendo, nisi sit certus, poterit iudex ꝯpellere notariū ad oñdendū ipsi iudici. Et si iudex reperiat, q̄ ei nihil sit relictū, non faciet ei copiā fieri, sed repellet eū, sed si reperiret, qd̄ sit sibi relictū faciet sibi dari in publicā formā illā particulā, q̄ ad illū ptinet cū die, & ꝯsule taliter qd̄ fidem faciat, & ita dicit de scō seruari, facit fm eū. c. ꝯtingit. de fi. inst. ad. de. l. pe. j. e. & q̄ hr̄ i l. thesaurus. ff. ad exhi. & no. p Bar. i l. j. i pri. ff. e. maxime i ver. q̄ro q̄ pbō reqraᵣ, &c. & i l. fi. §. si cēnt. ff. de tab. exhi.

Valeriani, & Gallie. LEX II.

1 *Testamenta debent aperiri secundum consuetudinem loci vbi fit apertio, & absentibus testibus fit coram viris honestis.*
2 *Testm̄, an debeat habere septem testes, qn̄ fit extra Romanum Imperium.*
3 *Testm̄ potest aperiri & publicari viuo testatore sic volente.*

1 TEstamenti. a † Testamēta dñr apiri fm cōsuetudinē loci, vbi fit apertio, & absentib. testib. fit corā viris honestis. h. d. ¶ No. q̄ qd̄ in apertura testi dēt seruari ꝯsuetudo loci, in quo celebratus est actus apturę. Ad idē. l. si fundus. ff. de eui. & iō facit ad māt illā vulgatā q̄s locus debet attendi, an locus celebrati ꝯtus, vel iudicij, an locus domicilij partiū, de qua plene p oēs in l. cunctos pplos. s̄. de sum. tri. & fi. ca. & p doc. maxime Bal. j. q̄ sit lon. ꝯsue. l. j. & p Ia. de Bel. in l. j. j. de eman. lib. & p Inn. & alios in rub. de ꝯsue. & p doct. in c. qd̄ clericis. de fo. ꝯpe. & p Pe. de Anc. late in ꝯmē. c. canonū statuta. de ꝯsti. maxime in xj. & xij. q. prin. cū ꝯcor. traditis in dic. locis, & in specie tangit Pa. de Ca. hic, de statuto disponente, qd̄ instrm̄ hēat executionē paratā, b an hēat locū in instrō alibi ꝯfecto b extra territoriū statuentium, si executio petaᵣ in territorio statuentiū, & dicit qd̄ sic, q̄a dēt attēdi locus, vbi fit ipsa executio, sicut hic, ad qd̄ dicit videndū eē Cy. in l. j. j. de ꝯfes. & Bar. in l. a diuo Pio. §. sciam. circa fi. ff. de re iud. Secus dicit, si instrm̄ eēt ꝯfectū in loco vbi viget dcm̄ statutū, & executio peteretᵣ alio loco, sed de hoc dic vt melius p Bal. in l. j. in iiij. q. s̄. ne fi. pro pa. & dixi in d. l. j. ad fi. j. de ꝯfessis. & Pet. de Anc. in d. c. canonū statuta. in ver. iuxta p̄dicta q̄ro q̄d si statutū, &c. ¶ † Iuxta p̄dicta tāgit hic Bal. & Ang. an in testamentis ꝯditis ex̄ Romanū Impiū reqranᵣ vij. testes fm q̄ disponūt leges Romanorum, si a testōr erat subiectus Romano Imperio. c an vero sufficit seruatos fuisse mores illius loci, de quo vide p Bar. & alios i l. q. a latronib. ff. de testa. & p Bal. in l. ius ciuile. ff. de iusti. & iu. p Ang. in l. de die. in prin. ff. q. satis. cog. p Pau. de Ca. in l. nutritorib. j. cōia de suc. per Ro. in l. si non speciali. s̄. de testa ¶ Not. quod absentib. testib. pōt testm̄ aperiri coram alijs honestis personis, & illud est verū quantum ad actū aperiendi tm̄, sed quantum ad publicandum testm̄, adeo quod facit perpetuā fidem, tunc requiruntᵣ oīno testes recipi, iuxta. l. ij. cum ibi no. s̄. de testa. & l. si quis ex signatorib. ff. e. & declarat plene Bart. in l. j. §. si q̄s neget. ff. eo. dic vt ibi p eum. ¶ In glo. in ver. libellum. in prin. de hoc dixi in l. ij. de testa. dic vt ibi dixi. ¶ In glo. in versic. honestiores. ibi, & alij q̄nque &c. & est text. hic.
3 ¶ † Tangit Ang. hic, an testm̄ viuo testatore possit aperiri de eius volūtate, & publicari, & tenet quod sic, per istum tex. vide p Bar. in l. ij. §. si dubitetur. ff. e. & Bald. in d. l. ij. s̄. de testa. vbi idem tenet per l. omnium. s̄. de testa.

Dioclit. & Maxim. LEX III.

1 *Testm̄, qui petit aperiri, debet iurare de calumnia, asserēdo putare sua interesse.*
2 *Instrumentum testamenti, an sit edendum cum die, & consule.*
3 *Instrumentum qd̄ petitur ab alio, q̄ a notario, an sit edendum cū die, & consule.*

1 EIus. † Qui petit apiri testm̄ dēt iurare de calūnia, asserēdo putare sua interesse, & nō oēs ptes testi dñt apiri, vt i tex. declaraᵣ, nec daᵣ copia diei, & ꝯsulis, & idē in codicillo, quod in testō. h. d. cū l. seq. ¶ Not. q̄ non dēt edi tota scriptura, sed illa q̄ ptinet 2 ad petentē, vt hic, & l. argentarius. §. edi. ff. de edē. dic vt ibi. ¶ † In gl. fi. in fi. veritas vr̄, q̄ si agiᵣ rei vendicatione ad tabulas testi, non hēt locū ista lex, q̄ dicit diē, & ꝯsulē edi non debere. Secus si agiᵣ alio remedio, vt hic, & l. ij. §. dies. ff. eo. qd̄ vltimū tn̄ intelligit Cy. hic esse verū, si agiᵣ ꝯ aliū, q̄ ꝯ notariū, sed ꝯ notariū vr̄ posse peti p hr̄dē, vt sibi edat, ēt cū die, cū notarius mandato testōris scripserit, i auc. de tab. exhi. circa prin. & ꝯtr vr̄ scripsisse mādato hr̄dis, q̄ repsentat psonā defuncti, vt in auc. de iureiu. a mor. pstī. i prin. Et dicit idē in legatario, q̄ loco hr̄dis hr̄. l. illud tps. §. j. ff. de vsuc, sicut diciṁ in rōnib. q̄ eduntᵣ cū die, & ꝯsule, vt hic in gl. q̄a mādato illius ad quē ptinēt, fiunt ꝯfectę. l. si q̄s ex argētarijs. §. ptine. 3 re. ff. de edēn. † Ex q̄b. infertᵣ fm Bal. qd̄ venientī ab inte. vel exhr̄dato non debebit edi cū die, & ꝯsule, q̄a notarius non fuit rogatus ab eis, nec ad eorū vtilitatē ar. l. si q̄s aliq̄d. §. ista. ff. de pe. hæ. Bar. in in l. ij. §. die. ff. e. dicit qd̄ quantū ad hoc, vt videaᵣ, an petentis interit, dēt edi sine die, & ꝯsule a quocunq̄ petaᵣ p illū tex. sed postquā apparuerit, qd̄ eius intersit, tūc hēt locū dictō Cy. vt ibi p eū. Adde ēt qd̄ gl. in l. p̄tor, in prin. in ver. meū. ff. de edē. sentit, qd̄ in casib. i q̄b. notarius pōt cogi edere instr̄a, de q̄b. rogatus est, debet edere cū die. & ꝯsule, alr̄ in pfectę ederet, q̄a nō faceret fidē, vt in auc. vt p̄po. no. impe. in prin. Et sic facit p opi. Cy. de quo ēt vide p Ang. in l. j. §. editiones. ff. de edē. ¶ Vlt. dubitat de vno Pa. de Ca. hic, vt ā dictū est, q̄ q̄n peto ab alio, q̄ notario editionē testi nō debet fieri cū die, ne dēt mā fabricādi falsum. In ꝯtrium facit fm eū, q̄a non ediᵣ, nisi ei cuius interest. l. j. in prin. ff. eo. ergo non est verisimile, qd̄ petens editionē excogitet fraudē ad infringēdū testm̄, cū sua intersit, q̄ valeat, sed dic, q̄ imo pōt eē, q̄ intersit petētis magis, qd̄ non valeat, vt si sit successurus ab inte. vel si vellet fabricari facere aliud testm̄ falsum posterius qd̄ esset sibi magis vtile.

De edicto diui Adriani tollendo. Rub.

LEX PRIMA.

1 *Institutus præfertur substituto vulgari in adipiscenda possessione.*
2 *Possessio præsumitur prius tradita primo emptori, quā secundo.*
3 *Institutus sub conditione ante conditionis euentum non potest petere se immitti in possessionem rerum hæreditariarum secundum formam l. fi. j. eo.*

1 CVm inter. † In adipiscenda possessione institutus p̄fert substituto vulgari. h. d. ¶ No. qd̄ in dubio p̄ferē primo noiatus, a seu q̄ priorē titulū habet, vt hic, & l. quoties. in prin. ff. de vsufru. l. q. soluendo non erat seruū. ff. de h. ei. inst. l. si q̄s seruū. alle. i gl. Et facit ad q̄ōnē, de qua vide p Dy. & Bar. in l. q. duos. ff. de le. j. p Bal. & Ang. Io. de Imo. & in l. fi ita scriptū. ā eo. ti. ¶ † Itē facit, qd̄ primo emptori p̄sumaᵣ prius tradita possesb sio, q̄ secundo b emptori, & ita signanter no. Iac. de Are. in l. quoties. p illū tex. s̄. de rei ven. & Bal. in c. facta. in ti. si de feu. fue. ꝯtro. inter do. & agn. & Bal. in l. post sniam. C. de sen. & in dispu. incip. Accusatus de vi turbatiua. & Ang. in l. siue aūt. §. si duob. ff. de publi. Et iō facit quod in iudicio possessorio, si duo litigantes pbauerunt pariter de possessione eiusile tpis, qd̄ ille q̄ hēt titulū antiquiorē debet obtinere, q̄a p̄sumiᵣ, qd̄ primo prius habuerit possessionē fm Bald. in dictis locis, q̄ est diligenter not. pro his quæ no. 3 Bar. in l. si duo. circa prin. ff. de vti pos. & l. j. C. vti pos. ¶ † In gl. ibi. §. si sub ꝯdōne. Sed r̄ñde, qd̄ ibi loqᵣ io eo, q̄ in primo gradu est istitutus sub ꝯdi. vñ nō est aliq̄s, q̄ eū p̄cedat, hic aūt iste q̄ intelligit vocatus sub ꝯdi. erat substitutus, & sic vocatus in secundo gradu, & ita r̄ñdent Bar. & magis cōiter alij post eū. Sed Cy. hic vltra dictā solōnē dabat aliā, valet qd̄ instituto sub ꝯdi. in primo gradu non ꝯceditᵣ missio actualis in possessionē facti, de qua loquiᵣ iste ti. Nec ob. §. si sub ꝯdōne. q̄a ibi loquiᵣ de agnitione bon. pos. fm tab. non de ista actuali successione, & ita tenet Cy. in l. fi. j. e. in ver. v. q̄rit, &c. cū ver. seq. Et sic habes notate, quod institutus sub ꝯdōne

ADDITIONES.

a Tho Dipl. ¶ Testamenti. Vide Alex. in l. rerū amotarū. in addi. Bar. ff. re. amo.
b Confecto. Quod attendi dēat statutū, vbi executio postulaᵣ, voluit Ro. ꝯs. 243.
c ¶ Romano Imperio. De hoc p Bal. ꝯs. 263. iiij li. ici. i Damasco nō seruaᵣ ius Ro.

ADDITIONES.

a ¶ Nominatus. Dicis tn̄ Spe. in ti. de testa. §. j. ver. quid si. Quod dato quod substitutus sit primo scriptus, quod hæres præfertur.
b ¶ Quā secundo. Adde quod late voluit Lu. Ro. consi. 297. vbi etiam tenet qd̄ l. quoties. non habet locum in ecclesia, nec in principe.

te ante euentum conditionis non pōt petere se imitti in possessionē rerum hēditatis fm formam. l. fi. j. e. In ꝯtrium quod imo post agnitam bo. pos. fm tab. posset petere se imitti in possessionem, actualem probari vr in l. inter oēs. fm vnam expositionem gl. ff. qui sat. cog. Et hoc tenet Ful. in d. l. fi. & ꝯsequet effectus, de qb. p Bar. in d. §. si sub ꝯdōne. in ver. q̄rit glo. vtrum ista, &c. vbi hic; senne. Vel dic vt p Io. An. in addi. Spec. in ti. de test. §. sequit. ver. quid si quis. de quo est ibi p Spe. & ēt p Bal. in addi. ad illum ti. ¶ In ea. ibi. l. & si perceperit. §. fi. &c. dic qd̄ hæc de allegato vitio p̄teritionis non ꝯstabat ex inspectione testi, vt q a per hēdem negabat ipsum esse filium testōris, vt ipse allegabat, & q a requirebat altiorem indaginem non impedit istam missionem, vt j. l. proxi.

Alexandri. LEX II.

1 *Testū inuisibiliter vitiosum non impedit hæredem mitti in possessionem.*
2 *Exceptio q̄ venit incontinenti probanda, non videtur requirere altiorē indaginē.*
3 *Exceptio dolo facto, quia petis quod restituturus es, habet locum in iudicijs possessorijs, qñ excipiens offert se incontinenti probaturum.*
4 *Hæreditas an impeditur adiri per q̄onem falsi motam ante aditā hæreditatem.*
5 *Iudicium quantūcunq; summarium debet legitime fundari p personas litigātes.*

1 Vamuis. † Vitium testī inuisibile non impedit hērdem mitti in possessionē. h. d. ¶ Noē. q̄ exceptio altiorem indaginem requirens non admittit in hic iudicio possessorio. ¶ In glo. j. ibi nisi incontinenti, &c. ¶ † No. ex glo. qd̄ illa exceptio 2 non vr requirere altiorem indaginem, q̄ venit incontinenti probanda. Qñ aūt dicat incontinenti gl. in l. si is a quo. in prin. ff. vt in pos. lega. dixit hoc relinq. iudicantis arbitrio, & hoc seq̄t Bal. hic, sed Bar. in d. l. si is a quo. & in l. iij. §. ꝯdēnatū. ff. de re iu. & i extrauag. ad reprimendū in ver. summarię. dixit qd̄ qñ opponēs offere se paratū probare intra illud tp̄s intra qd̄ p̄cessus principalis expediret, si talis exceptio apposita non fuisset, vr tunc incontinenti posse p̄bari, & non req̄rere altiorē indaginē, vt p d. l. si is a quo. in prin. q Bar. ibi dicit ad hoc esse sin. & ita intelligas hic. Istud ēt tenet Sal. hic, dicens, q̄ iudex hoc ꝯsiderare debet, an de exceptione possit ꝯstare intra tp̄s, intra qd̄ iudex habet examinare, an hēs scriptus sit mittendus in possessionē, vel non, p d. l. si is a quo. cū ibi no. p Bar. Ex quo infert, qd̄ si iā cognito, qd̄ hēs eēt in pos. mittendus possessor opponeret aliquē de exceptionib. hic expressis non esset audiendus, nisi tunc in p̄mptu hēret p̄bationē, puta si diceret illud testīn reuocatū p posterius in quo se scriptū diceret, & illud statim produceret, & dicit hoc velle gl. istā ad fi. Et vltra p̄dicta qñ dicat exceptionē req̄rere altiorē indaginē, vel non, seu posse p̄bari incontinenti, vel non, vide p Bal. in l. ij. ad fi. ff. ad exhib. & in l. j. j. vt in pos. leg. & in l. si ex falsis. s. de trāsa. & in l. fi. j. de ord. cog. & Ang. in l. ille a quo. §. si testō. ff. ad Treb. p oēs, in c. veniens. el ij. de test. p d. Car. Flo. & Io. de Imo. i c. cū in iure. de offi. deleg.

3 ¶ † Item ex ea gl. habes no. q̄ in iudicijs possessorijs habet locū exceptio (dolo facis, q a petis qd̄ restituturus es) si excipiens offerat se incontinenti p̄baturū. Hoc tñ aliq b. mod. limitat Ang. & Pau. de Ca. hic, de quo me remitto ad ea q̄ dixi post alios plenius tangentes in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. & plene tangit p gl. & doct. i l. fi. ff. de iudi. cū suis ꝯcor. ¶ † In gl. in ver. falsum. adde 4 tū nro limitatione huius tex. & gl. fm Cyn. hic, qd̄ istud qd̄ dr̄ in tex. & gl. p̄cedit qñ q̄o falsi mota ē post aditā hēditatē. Sed si mota esset ante, impediret hēditatē adiri. l. cū falsum. i fi. ff. de acq. hę. & iō tunc impediret istam missionē in possessionē. Sed gl. fi. in d. l. cū falsum. in fi. vr in vltima solone recedere ab ista opi. & tenere ꝯtriū, & illā approbat Bar. & Ang. & Ful. hic volentes quod spāle sit in possessorio, vt illud non impediat p p dictā q̄onē falsi motā ante additionē, qñ talis q̄o req̄rit altiorē indaginē, iō non debet impedire, vt hic dicit Pa. de Ca. in d. l. cū falsum. & istud est sin. Addo ēt quod p opi. Bar. & sequaciū est ēt gl. fi. in l. hēs institutus. de acq. hę. q̄ liēr illud dicit qd̄ illud qd̄ dr̄ in tex. de excep. p quam opponebat ꝯ testīn qd̄ testōr erat seruus, p̄cedat ēt si de hoc dubiū erat apud hēdē additionis tp̄e, q a talis dubietas impedit hæredē adire quo ad hoc vt possit effici dñs, vt d. l. hēs institutus. in fi.

2 Tñ quantū ad petendā istā missionē non obstabit [a] p istū tex. & illā gl. seq̄t Bal. & Rap. Cu. ibi. Et dicit Raph. ibi hoc esse singulare, & mirabile quod institutus inducat in possessionē, & efficiatur possessor priusquā hēs. Sed Io. de Imo. ibi, & i d. l. cū falsum. tenet opi. quā Cy. tenet hic, licet de eo mentionē nō faciat, q a istud possessoriū dat hēdi. ergo oportet qd̄ prius adiuent, iō fm eū dēt intelligi iste tex. quod adita sint hēditas anteq̄ supueniret dubiū de statu testōris, vel de falsitate testī, tñ quia istę vnt diuinationes ad istā legē teneo opi. Bar. & sequaciū. Nec ob. id, quod allegat in ꝯtriū, q a tñ. q̄ istud remediū possessoriū dat ei q. est scriptus hēs nō aūt diu iura quod dēt ei q. lītime adiuerit hēditatē, vel ei q. sit hēs, vt hic, & j. l. proxi. & ibi exp̄sse no. Bart. post mediū ver. q̄ro q d de testō, quod valet tñ de iure p̄to. &c. & satis ēt, quod exceptio req̄rit altiorē indaginē ad hoc vt non possit opponi cū effectu, vt hic, & sic pro hēde hr̄, q a repellit exceptio opposita ad oñdendū quod non sit hēs. Et hanc opi. vr̄ ēt seq. Bal. & Sal. in l. j. s. de bon. pos. fm tab. & Bal. in l. fi. an in iij. opp. j. e. ¶ In gl. in ver. seruus. ibi tp̄e mortis p libero hr̄. &c. & p hac gl. facit fm Ful. q a hēs debet mitti in possessionē rerū q̄ possidebant p defunctū tp̄e mortis. l. fi. j. eo. sed si ipse possidebat vt seruus ab alio [illegible] potuit possidere. l. homo liber. & q. e q. d. de acq. rer. do. ¶ In ea. ibi, vel ibi viuo testōre hæc non vr̄ bona fm Ful. q a pendente lite hr̄ p libero. l. ordinata. ff. de lib. cā. & l. lite. j. de li. cā. & sic tenenda vr̄. j. sol. ¶ † In ead. in 5 fi. ex hac solu. infert Bar. Fran. Tigri. & Sal. qd̄ in iudicio quantūcunq; summario p̄sona cū qua litigat debet plene legitimari licet cā ipsa req̄rat summariā cognitionē. Adde Bal. idē volentē in extrau. ad reprimendū. in ver. figura. & Bal. in l. ij. §. ibi. dein. ff. ad exhib. & j. l. proxi. in v. q. & in l. nec quicquam. §. de plano. an vlti. q. ff. de offi. procon. in q busdam lect. vt ego habeo tene menti.

ADDITIO

¶ Non obstabit. Adde quod Lud. Ro. consi. [illegible] dicit gl. [illegible] approbatam.

Iustino. LEX III.

1 *Edictum diui Adria. cum vigesima, & eius ambagibus est sublatum.*
2 *Causa legis sublata, debet tolli lex.*
3 *Instrumentum habet executionem paratam, quando ex eius inspectione non apparet de vitio, filio instituto in legitima.*
4 *Cancellatio reddit scripturam suspectam.*
5 *Exceptio præscriptionis excludit tam petitorium quàm possessorium.*
6 *Beneficium diui Adri. an habeat locum in filio instituto in legitima.*
7 *Beneficium huius. l. an & qñ competat fideicommissario. 8.*
9 *Beneficium huius. l. an competat substituto vulgari & pupillari.*
10 *Beneficium huius. l. an competat Episcopo legitimo executori testamēti, vel executori tenenti locum hæredis.*
11 *Beneficium huius. l. an habeat filius non institutus a matre, quæ post natiuitatem huius filij mortua est in puerperio, & condito prius testō, in quo alios filios instituerat, isto præterito, qui tamen pro instituto habetur.*
12 *Beneficium huius. l. habet pater cui defertur hereditas repudiata per filium.*
13 *Beneficium huius. l. an habet hæres institutus in quem authoritate statuti ipso iure intelligitur translata bo. pos. quæ possidebantur per defunctum.*
14 *Beneficium huius. l. an cōpetat hæredi cōditionaliter instituto pendente condōne.*
15 *Libellus non requiritur in hoc iudicio.*
16 *Citatio an requiratur in hoc iudicio.*
17 *Testū si sit violatum in vno capitulo tñ, an seruetur ista lex.*
18 *Rasura non nocet qñ scriptura est bene correcta, adeo q̄ apparet de eadē manu.*
19 *Scriptura quæ videtur manu diuersarum scripta habetur pro suspecta.*
20 *Testū si sit publicatum sine testibus nominatis in eo an valeat, & probet.*
21 *Scriptura priuata testī in scriptis solenniter conditi valet qñ non est vitiosa.*
22 *Beneficium huius. l. an competat venientib. ab intestato, qui probauerint per testes instrumētarios, seu testamētarios, q̄ hæreditas sunt sibi delata ab intestato.*
23 *Hæres scriptus an debeat mitti in possessionem rerum hæreditariarum, quæ ab alio legitimo titulo possidentur.*
24 *Contradictor legitimus, an sit fideicommissarius.*
25 *Incorporalia veniunt etiam in hoc iudicio possessorio.*
26 *Hæres, si mittitur in possessionem, et tenutam rerum hæreditariarum, an de hoc debeat fieri publicum instrumentum.*
27 *Protestans in iudicio, ne fiat aliqua nouitas super tali poss. debet allegare cām propter quā protestatur, alias inanis est protestatio.*
28 *Appellare qui prohibetur, non tamen prohibetur contradicere per viam querelę, seu querelare.*
29 *Error iustus, an habeatur pro titulo, quo ad excludendum agentem petitorem hæreditatis.*
30 *Contradictor legitimus ad impediendum missionem in possessionem hæreditatis dicitur indistincte de iure canonico omnis ille qui allegat dominium.*
31 *Beneficium huius legis non competit hæredi, qui possidet aliquas res hæreditarias, & aliquas non.*

1 EDicto. † Edictum diui Adria. cum sua vigesima, & eius ambagib. ē sublatū, & scriptus hēs ex sola inspectione testī, carens oī vitio visibili mittendus est in possessione rerū, q̄ tp̄e mortis p defunctū tenebant, si non apparet legitimus ꝯdictor, si aūt apparet, mittit cā cognita, si allegationes illius ꝯdictionis non sunt legitimę, secus aūt si sunt legitimę, vt q a oñdat se hr̄e potiora iura, vel p̄scripsisse bona, in quorū possessione hæres imitti se postulat. h. d. Et diuidit in quinque partes, vt hic p Bar. q ēt aliqua euidentialia præmittit, de quib. vide p eum. ¶ † Noē. qd̄ 2 sublata cā legis debet tolli lex, facit. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure pa. c. cū cessante. de app. & no. plene per Bar. in l. ij. §. fi. ff. de dona. & in l. demonstratio falsa. §. fi. ad fi. ff. de ꝯdi. & dem. plene per Cy. & Bal. in l. j. ff. sol. ma. vbi dicunt hoc esse verum, qñ illa erat causa finalis ipsius legis, secus si impulsiua. l. j. §. sexum. ff. de postu. Et dicit Cy. in d. l. j. ff. solu. ma. q̄ in dubio præsumit finalis, adeo quod ea cessante, debet cessare legis dispō. & dicit ita colligi ex gl. singulari

lari in l. cũ tale. §. legato falsam. in vers. cohæret. ff. de cõdi. & de. & p Cy. & Bal. in l. gñali. C. de epis. & cler. p Bar. in extrauag. ad repri-mẽdũ. in ver. nec ex eorũ. p doc. in c. post translationẽ. de renun. & d. c. cũ cessante. ¶ † Not. Casum vnũ in quo instrm hẽt execu-tionẽ paratã, qñ ex eius inspectiõe nõ apparet de viño, & ad hoc põderat istũ tex. Bar. hic dũ tractat, an req̃rat libellus. Alius est ẽt casus, s. in instro depositi. [a] l. si qs. in vers. illico. & ibi põderat Bar. C. deposito. Aliũ ponit Ang. in auc. de hære. & fal. §. illud. s. qñ pe-tit̃ cõ hæredẽ executio testi p legato, vel fideicõmisso, p id qd ibi no. gl. in ver. decreto. Alium casum ponit Bar. in l. ij. ff. de iureiu. p illũ tex. s. qñ pmissor deferret iurm stipulatori iurãn se debere recipere q̃tum in ipsu cõtu stipulationis est deductum, de quo vide p Bal. & Sal. in l. j. C. de reb. cre. & Bal. i l. si duo proni. §. si qs iurauerit. ff. de iureiur. p Pau. de Ca. in l. nã & postea. §. si petitor. cũ seq eo. ti. & in l. post rẽ. ff. de re. iur. Aliũ casũ vide p Io. de Im. & Pa. de Ca. in l. ait p̃tor. §. j. ff. re iudi. s. qñ instrm cõtinet p̃ceptũ factũ a notario ei q se in cõtu obligauit, & se debere cõfessus est, attento qd notarius de iure cõi est iudex chartularius habens iu risdictionẽ in volẽtes, iuxta no. in l. j. ff. de iudi. cũ si. de vltimo ca-su dixi in l. ait p̃tor. §. j. ¶ † Not. qd cãcellano reddit scripturã su-spectã. [b] l. si vnus. & ibi de hic dixi. ff. de pac. vñ p̃stat argũ, qd sta tuta dicentia, qd instrumẽta habeant executionẽ paratã, intelli-gant̃ de instro non cãcellato, & ita voluit Bald. in l. j. ff. si tab. test. nul. extra. vt refert & sequit̃ Pau. de Ca. hic, q in aliq̃bus lec. dicit hic debere intelligi, qñ cãcellatio est in parte substantiali, p hoc no. in gl. adde Bar. in l. j. in fi. ff. de his q̃ in test. delẽ. vbi in spẽ dicit idẽ, qd Bal. in d. l. j. j. vt in pos. le. & no. ẽt Pau. de Ca. in l. nostram. C. de test. ¶ No. qd vbi non extat cõdictor, iudex debet esse facilis. in mittendo, nõ sic quãdo extat cõdictor. ¶ Not. qd p̃scriptio q̃dã est ex vna parte, q̃dam ex vtraq;, qd declara, vt hic plenius p Bar. & post gl. ¶ Not. q exceptio p̃scriptionis excludit. tã petitionum q̃ possessoriũ. ¶ † In gl. in ver. quiescẽte. ibi. rñdeo põt ẽt &c. hoc re prehendit Bar. p id qd hẽ. C. eo. in rub. & ibi gl. sentit per istũ tex. in ver. q̃escẽte. vt hic plenius p eũ. Sed Sal. putat sustineri posse libellum, in quo qs hodie peteret se mitti in posses. ex edicto di ui. Adriani, q̃uis edictũ sit hic sublatũ, q a p sustinẽdo libello, nõ tã debẽt cõsiderari verba q̃ effectus. Et q a intentio huius literæ nõ est tollere in eo in quo concordat cũ ista cõstitutione, sed, vult dice re qd dẽt quiescere, q a non est necesse ex illo agere. Et p istũ mo dũ dr̃ tolli ĩpropriæ hic & in rub. C. eo. & sic poterit ex illo edicto agere in q̃tũ concordat cũ ista cõstitutione, & sic erit i electione actu ris petere ex edicto diui Adr. vel ex ista cõstitutione, facit s̃m eũ. l. fi. §. sin aũt hoc aliqs. C. de iure. del. Ego aũt puto sustineri posse dictum libellũ, in quo actũ esset ex edicto diui. Adr. quatenus nõ discreparet ab ista lege, dato ẽt qd edictũ omnino esset sublatũ: Hoc probo p id qd singlr no. Inn. in c. examinata. de iudi. dũ vo-luit, qd satis est qd narratio, & cõclusio libelli sit apta q̃uis inepta actio sit expressa in libello, & sequitur Bar. in l. j. ad fi. prin. ff. de edẽ. & ibi de veritate illius dicti plura scripsi, & illud sequut' fui, q eq d dixerit Bal. hic. ¶ In ea. ibi, vel p cõstitutionẽ istam &c. Iac. Bu. & Bart. reprehẽdũt istam gl. quia cõdictiones sunt personales actiones. §. appellamus. instit. de act. & sic p̃supponunt aliũ obli-gatum. instit. de act. §. j. qd hic non vr̃ posse dici eo casu quo nul-lus est cõdictor, iõ dñt, qd qñ est cõdictor, hẽt locũ condictio ex le ge, alis aũt officiũ iudicis. Et cum eis trãsit Pau. de Ca. hic Bal. hic in vj. q. prin. & Pa. de Ca. hic tenent, qd vtroq; casu habet locũ of ficiũ iudicis, q a verba hæc diriguntur ad iudicẽ, dũ tex. hic dicit mit tat &c. p no. in l. si soror. C. de coll. & in l. si res obligata. ff. de leg. j. plene p Bar. in l. j. in ij. q. ff. de cõdic. ex lege. Idẽ tenet Sal. subdẽs, qd ista gl. non dicit, qd agi debeat p cõdictionẽ ex lege, sed dicit gl. qd ista missio petat̃ per istam cõstitutionẽ, & sic p authorita-tẽ huius legis, vñ intelligit ipse, qd petat̃ per offm iudicis, qd nõ mutabit̃ p superuenientiã cõdictoris, & dicit hoc sentire gl. in ver. depositionibus. Tũ sustinẽdo opi. Bar. & sequaciũ rñdet ad alle-gata in cõtrũ, q tex. in vers. mittat &c. hic loquat̃ qñ nõ apparebat cõdictor, vñ in sequenti parte verba nõ diriguntur ad iudicẽ magis, q̃ ad litigantẽ, si bñ inspiciant̃, de hac. q. vide ẽt p Spe. in tit. de te ste. §. sequitur. ver. vlt. sequit̃. cũ duobus seq. ¶ In glos. in ver. qua-re. de hoc dic vt dixi in l. quoties. C. de hære. insti. Et ibi dictis ad-de Spe. & Ioã. An. in d. §. sequitur. ver. sed nunq̃d is qui. & ibi per Bal. ¶ † Iuxta hoc q̃rit hic Bald. in. j. q. q̃d in filio instituto in legiti ma, an habeat bñficiũ huius legis, & tenet qd sic, sicut habet vti-lẽ actionẽ famil. ercis. vt in l. ij. §. si quarta. ff. famil. ercis. Adde eun dem Bal. idem tenentẽ in l. si quis in suo. ff. de inoffi. testa. Bene-facit quod no. Bal. in l. non est. C. famil. ercis. vbi tenuit, q filio pro legitima competat peti. her. vt ẽt ipse tenuit in repe. l. pater filiũ. ff. de inoffi. test. per d. l. ij. §. si quarta. Sed in proposito puto cõtrũ verius esse, q a remedium huius legis dat̃ ei q est hæres institutus in tota hæreditate, vel in parte, vt hic, sed legitima non est quota hr̃ditatis, sed bonorũ. l. Papi. §. quarta. ff. de inoffi. test. l. si quis ser-uum. §. fi. ff. de leg. ij. Et iõ dicit Ang. in d. l. Papi. §. si conditione. & Sal. in d. l. si quis in suo. & l. scimus. in princ. eod. tit. post Odofr. Quod pe. hẽ. non cõpetat filio pro legitima, & p ista parte. facit d. l. ij. §. si quarta. in vers. neq; hæres. dato qd reperiat, q vtilis actio famil. ercis. cõpetat filio arrogato p diuidẽda quarta sibi delata in bonis arrogati, vt ibi. Non. n. æquũ est in casu nostro, ita hic bñfi-ciũ tribui ei, q hẽt quotã bonorũ, & sic nõ ẽ hr̃s, nec tenet̃ subire onera. d. §. quarta. sicut hæredi qui habet onera subire arg. l. mani festissimi. §. sed cum in secũda. C. de fur. ibi, vbi. n. periculũ &c. Et p hoc benefacit id qd tenuit gl. hic volens, q institutus in re certa. non habeat bñficiũ huius legis, & ista est magis cõis opi. q̃ sequu-tus sum in d. l. quoties. Pro hac opin. ẽt facit illud qd firmat Bar. in l. ex facto pponebat. ff. de hæ. insti. vbi tenuit, qd filius institu-tus in legitima nõ magis dr̃ esse hæres, q̃ q libet extraneus insti-tutus in re certa, licet Bal. ibi dixerit cõtrũ quo ad fauores, sed non bene probat. ¶ † In ea. ibi, quid dices de fideicõmissario? [c] cõiter cõcludit̃, q ante q̃ fideicõmissum sit p verba restitutũ, vel habitum pro restituto nõ habet fideicõmissarius remediũ huius legis, q a nõdum est in eum translatum ius hæreditariũ, sed postea sic, & idẽ dicit Bar. in cõsi. incip. In curia capitanei. & in cõsi. incip. Mis sus. & dicit Bal. hic, in ij. q. qd sequuta dicta restitutione habebit hoc beneficium fideicõmissarius, ẽt si tale fideicõmissum relictũ sit in codicillis ab intestato conditis, seu surgat fideicõmissum ex clausula codicillari, q a appellõne testi large sũpto vocabulo, cõprehẽduntur codicilli, vt no. in gl. ij. in ver. psonales. j. cõ. a. de le. Ita etiam tenet Bal. in addi. Spe. in ti. de test. sed in hoc vltimo de fideicõmisso debito codicillis ab intestato, vel ex clausula codi-cillari facta in defectum testamenti. Ang. hic tenet cõtrium. alle. gl. ita velle in l. fi. in ver. more. j. de codic. Et ita dicit debere intelli-gi glo. hic, & ita ẽt tenet Ang. in d. l. fi. & ẽt Saly. & Ful. ibi, quia nullum testũ ostendit potest. Item quia venientes ab inte. qui in telligunt̃ grauati restituere p fideicõmissum ei, cui relictũ est in codicillis nõ põt intentare remediũ huius legis, ergo nec ille cui restõnẽ facere debẽt, q a non posset plus iuris in aliũ trãsferre, q̃ ipse habeat. Facit. l. fi. §. j. ff. ad velle. Pa. de Ca. in d. l. fi. de codi. te-net q fideicommissarius ex codicillis, sicut ex testõ habeat bene-ficium huius. l. q a nõ est, eadẽ rõ, s. facta restitutione. Et q ita dẽt intelligi gl. i d. l. fi. in ver. more. dũ se remittit ad no. hic. Licet s̃m eũ Ang. ibi intelligat istã gl. velle cõtrũ, & dicit q Ang. ad hoc illã glo. reputat esse singularẽ. Contra istã opi. facere vr̃ illud qd hic no. Cy. in iiij. q. & ẽt Ray. dũ dñt, q scriptus in codicillis non hẽt beneficiũ huius legis, q a succedit ab intestato. alle. l. cõficiunt̃. in princ. ff. de iure codic. mihi magis placet opi. j. Nec ob. venientes ab intest. nõ habẽt bñficiũ, ergo nec fideicõmissarius habẽs cãm ab eis, cum non possit plus iuris trãsferre &c. Quia rñdeo, quod alia est rõ in fideicõmissario, q habet p se scripturã vltimæ volũ-tatis p p quã scripturã cõcessum est hoc bñficiũ, vt hoc & nõ hẽt hic bñficiũ fideicõmissarius a venientibus ab intest. facta restõne, sed hẽt hic a lege p p scripturã dũmõ hẽat iura hr̃ditaria. Nec ob illud qd dicit Cy. & Ray. q a ĩtelligo dcm̃ eorũ s̃m legẽ q̃ allegãt, s. an venientes ab intest. rogati in codicillis restituere habeant bñficiũ huius legis. & certe nõ, & ista non est. q. nostra. Et prædi-ctis non ob. tex. in d. l. fi. de codi. in ver. ita tñ. q a ille tex. potius vr̃ facere cõ cõem opi. in q̃tum cõiter dr̃, q fideicõmissarius non põt petere istam missionẽ ante restitutionem fideicõmissi. Quia põt rñdere, vt sentit gl. parua in ver. petierit. quæ exponit, i. pposue-rit petere. Et sic tex. ibi vult, qd anteq̃ petat illã missionẽ hæres institutus in testõ solẽni, qd testõr voluit valere iure testamenti & codicillorũ dẽt declarare, & eligere an vellet venire via recta tanq̃ hr̃s ex testõ, an tanq̃ fideicõmissarius ex clausula codicilla ri, p quã venientes ab inte. intelligunt̃ rogati restituere instituto ita eligenti, nõ aũt ibi dr̃ s̃m directã expositionẽ, qd añ restõnẽ fideicõmissi possit de iure petere dictam missionẽ. Ad istud ẽt fa cit alia gl. parua ibi, in verbo. postulauerit. q̃ exponit, i. postulare pposuerit, vel s̃m qd est de mente Bald. in d. l. fi. intelligatur ille tex.

ADDITIONES.

[a] ¶ Depositi. Si tamen. instrm depositi sit confessionatum, non habet executio-nem paratam, vt voluit Bal. consi. 13 2. ij. lib

[b] Suspectam. De hoc per Bal. consi. 1 3. ij. lib. in quantũ aũt d. Ias. quærit quid si originale habet interlineationes, & sit scriptura diuersarum manuum an det fides instro, de quo per Bal. in d. consi. Adde Lu. Ro. sin. fol. viij. & ibi vide qd si in instro exhibito deficit dies & locus, in originali tamen non deficiant.

[c] Tho. ¶ De fideicõmissario. Vide Iaso. hic, & adde Ange. & Are. in §. quadrupli. inst. de act. & Ias. in l. si stipulatus. ff. si cer. pe. quid aũt si hæres fideicommissa-rius ex testamento patris, est etiam hæres fratris ab intes. & vult accipere hære-ditatem ex testamento, vt fideicommissarius, quomodo debet petere, non facit sibi restituere, vide sec. Bar. in l. pe. §. ad Tre. & ita practicatur.

tex. quãdo essemus in casibus in qbus hæreditas pro restitura hr̃.

8 ¶ †Sed iuxta prædicta q̃rit Sal. hic, an si heres p fideicommissum grauatus apprehendit possessionẽ rerũ hæreditariarũ, possit fideicõmissarius postea sibi facta restõne verbali intentare remedium huius. l. Dicit qđ forte nõ posset, qa hæres nõ potuit transferre in fideicõmissariũ plus iuris, q̃ in se hẽret, bñ facit, licet non alleg. l. ita tamen. §. q. ex Trebelliano. ff. ad Tre. Sed sibi hæredi postquam apprehẽderet possessionẽ rerũ hęreditariarũ nõ cõpetebat amplius istud bñficiũ, ergo &c. qđ aũt hęredi post apphensam possessionẽ non competebat istud remediũ possessoriũ. ẽt si

a quouis mõ possessione cecidisset,[a] licet Sa. ad hoc nihil alleget, dicatus qđ Cy. hic, ad fi. istud voluit, referens Iac. Balduini. & quosdam antiquos ita dixisse alegantes in ar. l. qđ si in diem. ʃ. respõso. ff. de pe. hæ. pro hoc facit, qa istud vr̃ esse possessoriũ adipiscendę, vt hic in ver. acq̃rat. & firmat Bar. hic in ea. q. qua q̃rit q̃s sit legitimus ꝯdictor, ergo nõ cõpetit, nisi ei q nũq̃ adeptus est possessionem, insti. de interdi. §. adeo aũt. No. gl. ʃ. in fi. in c. ʃ. de cõfes. in. vi. facit qđ not. Bar. post gl. in l. fi. ff. de fideic. hær. pe. licet Bal. in addi. Spec. in ti. de test. dixerit ꝯtrium. alle. l. sed si possessori. §. ʃ. ff. de iureiu. & c. l. veluti. §. hæc vxor. ff. de edẽ, quæ iura (vt mihi vr̃) non probant, tñ non puto opi. Sal. esse verã, & ꝯ eũ allego glo. in l. ita tñ. §. si ex Trebeliano. in ver. actiones. ibi, dum gl. dixit, sed an ei põt ꝯpetere petitio &c. Et ẽt gl. in. l. fi. in glo. magna, ad fi. ff. de fideicõ. hęr. pe. vbi fideicommissario daĩ petitio hęreditatis ꝯ hęredem possidẽtẽ aliquas res hęreditaris, quas ꝑlene non restituit, & tñ ꝯstat, qđ ipsi hęredi anteq̃ restitueret fideicõmissario fideicõmissum verbo nõ potuisset cõpetere pe. hæ. pro rebus quarũ possessionem semel apprehẽderat ẽt si postea possidere desijsset, vt colligiĩ ex no. p glo. d. l. fi. ff. de fideic. hęr. pe. ibi, dum gl. dicit post restitutionẽ p rebus restitutis cessat hęc actio, qa alia ei daĩ, s. in rem &c. ibi clare not. Bar. & patet ex not. p gl. in d. c. ʃ. de confess. in vj.

9 ¶ †Quęrit ẽt glo. de substituto vul. & pu. in quo dic, vt hic p Bar. q bñ loq̃tur, & idem voluit in ꝯsi. inci. Visa quadã petitione p ser Checũ Vãnis &c. & circa hoc dicit Bar. hic vnũ q̃ est signanter notãdum, s. q̃ ille q petit se mitti in pos. ex beneficio huius. l. nõ hẽt ꝓbare de morte testõris, qa eo ipso qđ hẽt hęres testm̃ est quędã p̃sumptio, qđ testator sit defunctus, qa testm̃ nõ dareĩ hęredi viuo testatore. l. ij. §. sed si dubiteĩ. ff. quẽadmo. test. ape. & cũ eo trãsit Sal. hic, refert tñ ipse. q̃ Cy. hic dicit, qđ dẽt ꝓbari mortuũ esse testatorẽ, ita refert Sal. hic. Sed certe Cy. non vr̃ hoc in aliqua parte huius legis dicere, imo in prin. q. referendo Pe. dicit qđ qñ hęres scriptus venit cũ testõ, qđ prima facie videbaĩ solẽne p hoc, quia iam iudici apparet quodãmõ notariũ, vñ sine citatione, & sine aliquaalia indagatione iudex ex suo officio interloculorie pronũciabit illũ esse in pos. mittẽdum Alleg. id q̃ hr̃ in l. ea q. dẽ. ʃ. de accus. & in. l. seruus. ff. de bo. po. bene subdit q̃ apparente ꝯdictore dabiĩ libellus, iurabiĩ de calumnia, & similia fiẽt. Ful. dicit q̃. §. si dubiteĩ. non ꝓbar opi. Bar. & qđ putat debere ꝓbari saltem p iurm̃ calumnię, vt in casu. l. pen. §. tit. ʃ. q. casus ẽq paratus isti. l. q. sq. s. ʃ. quo. ap. non reci. Sed q velle tenere opi. Bar. rñderet q̃ ibi non aderat ista presumptio quę erat hic pp testm̃ q̃ repericbaĩ esse apud hęredẽ tñ puto esset tenẽdũ, qđ fiat aliqualis probatio, qa verũ vr̃ qđ opi. Bar. non ꝓbeĩ p. d. §. si dubiteĩ. qa ille tex. loquiĩ qñ tabulę testamẽti erant apud aliũ a quo hęres petebat exhiberi. Sed cõtingere potuit varijs ex causis, q̃ esset viuus testõr, & testm̃ esset apud institutum vt si testator nauigauit relicto testõ in domo vt dicit tex. in l. vnũ. ff. de test. vel q̃ illud dedit testõr in manibus instituti. l. ij. §. ti. ʃ. & potuit ẽt volente testõre testm̃ in scriptis conditum publicari & aperiri viuo testatore, vt no. Bart. in d. §. si dubitetur. p. l. omni. ʃ. de test. Et sic nõ vr̃, qđ ista sit pręsumptio inducta a iure, qa testõr sit mortuus q̃uis testm̃ sit apud hæredẽ q̃ aũt probatio super morte sufficiat dic, vt p Bar. in l. ʃ. in prin. & in l. ij. §. si dubiteĩ. cũ concor. ff. quẽ.

b ad. testa. aper. Et ex ibi nõ apparet nõ sufficere iurm̃ calumnię.[b]

10 ¶ †Quid in epo legitimo executore testamenti vel in alio executore tenẽte locũ hęredis an habeat locũ bñficiũ huius. l. Bar. & alij tenent, q̃ sic, de quo etiam vide Bal. in adi. Spe. in ti. de testamẽ. in fi. in l. si huis ad declinãdũ, post la c. Bu. de epis. & cle.

11 p illum. tex. & Bal. hic in. ʃ. q. ¶ †Quid in filio non instituto a matre q̃ post natiuitatẽ huius filij mortua est in puerperio condito prius testõ in quo alios filios instituerat isto pręterito, q tñ p instituto hr̃, vt est tex. no. in l. iij. ʃ. de inoffi. test. an habeat bñficiũ

12 huius legis. vide Bal. ibi tenẽtem q̃ sic, p illã legem. ¶ †Quid in patri cui defertur hęreditas repudiata p filium vide Bald. in l. fi. in princ. ʃ. de bonis quę liber. & hic in. ʃ. q. vbi concludit qđ sic

13 ¶ †Quid in eo hærede instituto in quem autoritate statuti ipso iure intelligiĩ translata possessio bonorum, quæ possidebaĩ per

14 defunctum, dixi in l. si sorori. ʃ. de iure delib. ¶ †Quid de hęrede ꝯdĩ̃nalr instituto an pendente ꝯdõne hẽat bñficiũ huius. l. dixi in l. ʃ. §. e. ¶ In gl. in ver. ꝯpetenti in prin. Bar. hic, dicit, qđ sufficit qđ habeat mixtũ imperiũ, & plus dicit, qđ qñ apparet legitimus ꝯdictor, qa tunc expediĩ iure actionis. s. p condõnẽ ex lege, & nõ ex offõ iudicis nobili erit cã simplicis iurisdictionis, & p ꝯñs q̃libet magistratus inferior erit cõpetẽs, & ẽt delegatus, vt hic per eum, sed Sal. nõ puta cẽ verũ, qa ẽt cõparente ꝯdictore vr̃ qđ expediaĩ offõ iudicis nobili, & sic sit mixti imperij, vt dixi sup gl. in ver. quiescente. tñ ibi sustinui opi. Bar. ¶ In ea. ibi, sed pronuntiat alius de mittendo &c. Cy. transit cũ gl. Sed Bar. alr̃, & dicit meli⁹

5

c vt hic p eũ quo ꝯcordat Bal. hic in vij. q. ẽt Sal. ¶ †Iuxta hoc q̃rit Bar. an in hoc iudicio requiraĩ libellus, & concludit, qđ non, vt hic per eũ. Sed Pe. Cy. An. Ful. & Pau. de Ca. hic distinguũt. Aut nõ cõparet ꝯdictor, & tũc nõ sit offerẽdus libellus, qa nõ ẽ pars cui detur, alias fit iuxta rl̃am. l. ʃ. in prin. ff. de eden. & auc. offeraĩ. de lit. conte. & pro hoc allego gl. & Cy. in l. ij. §. dies. ff. quis or. in bo. po. ser. in vers. de plano. & p eo facit sm̃ Fulg. iste tex. in vers. cõpetẽti iudicio. & loq̃ĩ tex. qñ apparet ꝯdictor. ita ẽt tenet Inn. in c. ʃ. de lib. obl. Spe. in ti. de libe. conce. §. nunc dđm. vers. xxviij. tenet ẽt q̃ comparente ꝯdictore põt actor cogi ꝓducere libellũ. Et simil̃r Io. And. in addi. vr̃ velle qđ si filius citatur tunc requiratur libellus, non alr̃ per d. auc. offeraĩ. q̃ opi. iungi põt cũ opi. Cy. q̃ limitari vr̃ per opi. Io. An. fundatã in d. auc. offeraĩ. in ver. vocatus. & hoc satis placet. ¶ Quid aũt in alijs possessorijs iudicijs, vide vltra no. per Bar. hic illud, qđ ipse no. in l. si coloni. ʃ. de agri. & censi. lib. xj. & Bal. in l. q̃ squis. ʃ. quo. appel. non reci. & reperi. l. incerti. in xiiij. q. ʃ. de interdi. & qđ no. gl. in l. momentaneæ. ʃ. vn

16 vi. ¶ †Quærit ẽt iuxta hoc Bar. hic an requiraĩ citatio, & tenet qđ sic, si bona p aliũ possideneĩ, alr̃ secus, vt hic per eũ. Ad primũ mẽbrum adde bonũ tex. in c. licet eps. de p̃b. in vj. & sequitur ẽt Frã. Tign. & Bal. & per eundẽ hic in iiij. q. & idẽ vr̃ velle Bar. in l. iij. §. si cã cognita. post gl. ff. de bo. pos. & Cy. in ʃ. §. qui admit. & Bal. in l. ij. §. de his qui ven. æta. Tñ Pe. Cy. hic sentiunt qđ anteq̃ appareat ꝯdictor nõ requiraĩ citatio quantum ad pronuntiandũ actorem esse mittendũ in poss. Sed Sal. dicit, qđ isti doct. non vñr discordare in effectu, ideo concludit, qđ si scriptus hęres petit solũ se ꝓnuntiari hr̃dem, & mittendum in poss. & ad vlteriora non procedit, tunc verũ dicit Pet. & Cy. qa ad hanc ꝓnuntiationem non est opus aliquẽ citari. qa neminem ledit. Sed si vltra petit, vel post pronuntiationẽ istam petat se induci in pos. tunc procedit opi. Bar. p alle. p Bar. q voluit alle. n o. per Inno. in c. ꝓposuit. de concess. præb. licet alr̃ corrupte all. Ful. hic dicit qđ opi. Cy. vr̃ satis ꝓbari per istũ text. qui nullã citationẽ req̃rit, qñ ꝯdictor nõ apparet. Itẽ qa nõ p̃iudicaĩ possidenti p pronuntiationẽ de mittendo. Pau. de Ca. hic intelligit qđ Pe. & Cy. hic velint, qđ nedũ in pronuntiatione de mittendo, sed ẽt in exequutione facienda per nuntiũ non sit necessaria citatio possessoris, qa non agiĩ de eius p̃iudicio. Quia p hoc nõ expelliĩ de sua possessione, donec fuerit auditus, & hic seq̃tur Pau. de Ca. subdens, qđ postq̃ erit ꝓnuntiatũ hr̃dẽ esse mittendũ in pos. & fcã erit missio p nuntiũ, si immissus vult qđ possessor expellaĩ, dẽt illi citari, & si nõ cõparet, expelleĩ, & fiet sibi p̃ceptũ, q̃ possessionẽ liberã, & expeditã dimittat. Si aũt coparet, & non allegat aliq̃ iustã cãm, sed in possessionẽ, tunc si probat, qđ ipse possidebat tpe mortis defuncti, tunc nõ expellitur, qa facit deficere vnum ex substantialib. intẽtionis, vt hic. Si aũt allegat aliud ius potentius, q̃ hr̃s: tunc aut requirebat altiorã indaginẽ, & repellitur, si bona tenebantur per defunctũ tpe mortis, aut nõ requirebat altiorẽ indaginẽ, vt qa ꝯdictor ꝓbat incõtinẽti, & tunc nõ repellitur, iuxta no. in l. ʃ. §. e. tit. & no. per doc. hic. Ad veritatem decisionis huius articuli mihi optime vñr facere ea, q̃ tanguntur alibi in illo articulo, quo q̃ritur qñ sit excussio ꝯ principalem debitorẽ ad hunc finẽ, vt eo reperto non soluendo possit actor agere hypothecaria ꝯ tertios possessores bonorũ, de quo p Bar. & alios in l. decẽ. ff. de ver. obl.

d cum concor. quas ibi allego,[d] vbi in articulo concludo, q̃ processus valeat ꝯ debitorẽ, q̃uis non sit citatus tertius possessor, sed nõ p̃iudicet tertio possessori, per no. per gl. paruam. in l. de vnoquoque. in prin. ff. de re. iur. & p ea q̃ tradit Bal. in l. ab e. ʃ. q̃sio & qñ iudex. Sed quantũ ad hoc, vt p̃iudicaret iste ꝓcessus tertio requireréĩ citatio, per no. per gl. & doc. in l. cũ miles. §. ʃ. ff. ex quib. cau.

ADDITIONES.

a ¶Cecidisset. De hoc vide Bal. consi. 38. v. lj. vbi multa pulchra dicit, & an tale ius possit cedi.

b ¶Iuramentum calumniæ. Vide Bal. consi. 16. iij. lib.

c ¶Quod non. Quod non apparente legitimo contradictore non sit dandus libellus voluit Ful. consi. 230. Ant. consi. 191.

d ¶Allego. Adde quæ ibi posui in apostillis meis.

cau.maio.Et p no.p Bar.plene in l.cũ filius.ff.de ver.ob.& latius dico i d.l.decẽ. & ita pino in ꝓposito nr̃o. Nec reperio,ꝙ Cy.aut alius dicat illud qđ refert Pa. de Cast.s.qđ ẽt qñ fit executio missionis interueniẽte nũtio nõ requiratur citatio possessionis, vt hic p eum in j.q.& non posset negari, qn tũc fieret p̃iudiciũ possessori in nãli possessione q̃ acquireẽ ipsi misso, si primus possessor nõ esset corporaliter in fundo, iuxta.l.clã possidere.§. fi. de acq. pos.qđ in terminis voluit Ang.& Imo.in l.a diuo Pio.§.si post.ff. de re iudic.ad qđ ẽt vide q̃ dicã.j. super glo.j.in ver.immissus est.

17 ¶ †In gl.in ver. vitiatũ,ibi puto nõ nocere, sed Bar.in l.si vnus.s. de test. tenet ꝯriũ volẽs, qđ in hoc possessorio seruet indistincte ista lex. Dic veriorẽ eẽ opi.gl.quã ẽt seqĩ ipsemet Bar.& alij hic, vt distinguaẽ,aut in alio capitulo est vitiũ, vel cãcellano,q̃ in eo,de quo q̃rit,& tũc fiet missio,aut est vitiũ in eo capitulo, de quo q̃ritur,& tũc in possessoriu nõ est locus inuestigationi veritatis, & nõ ꝓcedit ad missionẽ,vt hic.secus in petitorio,q̃a ꝓcedit ad inuestigationẽ veritatis,vt.d.l.si vnus.de quo vide q̃ ibi dixi,ad quę

18 & vide Bald.in l.j.j.vt in pos.le.& in l.fi.j̃.de fideic. ¶ †In gl.in ver. prima figura.in fi.hãc vltimã approbat Bar. & est gl.no.valde,& s̃m Ange. hic singularis,ad hoc qđ licet scriptura testi sit rasa, si tñ ẽ bñ correcta,adeo qđ appareat de eadẽ manu nõ nocebit rasura.[a] Sed Bal.hic in iij.oppo. & ẽt Sal.tenent ꝯriũ, q̃ ascribẽs vr̃ suspectus p p varietatẽ.l. q̃ falsa.ff.de testa.Moueẽ ẽt Sal.q̃a ꝯparatio.ex qua apparet,qđ sit de eadẽ manu nõ facit plenã fidẽ, vt in auc.& si ꝯtus. s̃. de fide instr. Et p istã rõnẽ, ita ẽt tenuit Bal. hic,in v.q.Sed sustinẽdo gl.rñdeo,qđ notarius põt se incõtinenti corrigere,vt no.Bar. in l.si libranus.ff.de reg.iur. & l. Imperator ff.de sta.ho.cum simil.& p notario p̃sumiẽ,vt in c. ad audiennã. de p̃scrip.& q̃uis ꝯparatio nõ faciat plenã ꝓbationẽ, tñ in possessorio iudicio nõ requirũtur plenæ ꝓbationes,vt no.Bar.post gl. in l.j.j̃.quorũ bonorũ.& in l.ij.§.fi.s̃.vbi in rẽ actio.& sic sans, est qđ ꝯparatio faciat semiplenã ꝓbationẽ, vt no. in l.admonẽdi.ff. de iureiu.Fortius voluit Bar.in l.admonẽdi. & in l.nuda ratio.ff. de dona. qđ cõparatio ẽt hodie faciat plenam fidem per l.comparationes.s̃. de fide instru. quæ non reperitur correcta, nisi in apoca,quæ datur a parte parti,vt in auc.de instru. ca.& fi.§.j.& ij. Et ita ẽt est de mente Bar in l.si ita scripsero.ff.de ꝯdi.& demõ.& ibi hic expresse no.Imo.De quo ẽt Bar.in d.auc.& si contractus. & p la.de Bel.in auc.de instr.cau.fi.§.fi.& p doc.maxime d. Abb. in c.ij.de fide instru. Et ita sustineo istã gl. cui adde aliam similẽ in c.cũ venerabilis. in glo.fi.de re.do. Subdit ẽt Bar.hic sufficere, si notarius in sua publicatione dixisset, qđ supra rasum,vel cancellatũ additũ est in tali loco manu ꝓpria feci.l.j.ff.de his q̃ in testa.delen.Et idem no. Bar. in d.l.si vnus.Et hic adde concordantias,& addi.quas ibi allegaui,& ẽt sufficeret,si ex præcedentibus vel sequen.appareret,qđ illa rasura,vel cãcellatio debeat sic dicere,prout emẽdata est,vt est gl.no.in d.c.cũ venerabilis.quã voluit allegare Bar. licet aliter corrupte.all.& ẽt no.Bar. in l.j.§.fi.ff.de

19 bo.poss.s̃m tab.¶ †Habetis etiam ex hac glo.notare, ꝙ scriptura quæ vr̃ scripta manu diuersorum hr̃ suspecta,[b] pro quo adde tex. in §.& qđ sæpe.in auc.de triẽ. & semis. quẽ ad hoc reputat sing. Bal.in l.ꝯctus.de fi.instr.& est bonus tex.i c.inter dilectos.de fide instru.& in c.cum olim.el.ij.cum gl. in verbo,subscriptiones.de priuileg.Limita tamẽ,nisi in ipso instr̃o esset facta mentio, quòd instr̃m fuerit scriptum manu diuersorũ,vt ꝓbaẽ in d.c. inter dilectos.& ibi ad hoc illum tex. no. Ant.de Bu. & ẽt satis ꝓbatur in d.c.cum olim.cum gl. Et de hoc qñ scriptura vr̃ esse manu diuersorum,vltra prædicta videatis per Spe.in ti.de instr.edi.§.instr̃m. in vers.item qđ hẽt subscriptiones varijs manibus, & per Bald. in d.l.si vnus.& in l.nostram.eo.ti.post gl.in d.c.cum venerabilis.

20 ¶ †In gl.in ver.de positionibus ibi nõ est necesse eos iurare &c. Cy.Bar.& Pa.de Ca. trãseunt cũ gl.sed Ia.Bu.dicit,qđ si extabat contradictor necesse est,qđ testes reperiantur,& publicentur testamentũ,alĩ ex ea scriptura nõ posset fieri probatio aliqua, nisi de ea fuisset rogatus publicus tabellio,vt no. in l.ij.in prin.ff.quẽadmo.test.ape.Bal.hic i v.opp.tenet opi.gl. nisi negeẽ subscriptio testium,quia tunc procedit illud qđ dicit Iac.Bu.vt hic per eum, plenius Sal. hic dicit se putare,qđ iste tex. sentiat vltra,videlicet ꝙ testes deponẽt de singulis,& subscriptionib. vbi prius non deposuissent vel depositionibus prius factis non appareret,aliàs iudex nullam fidem testõ dare debet,vnde eo aperto coram honestis viris remittetur ad testes, qui eorum sigilla recognoscant.l. ij.& ibi no.s̃.ti.j.Et istud non placet, q̃a sequeretur, qđ si in isto possessorio deberet fieri eadem probatio,quæ in petitorio deterioris condõnis esset ista causa possessorij, quo ad probationes, q̃ causa petitorij, quia non obstante probatione testium, si scriptura esset rasa, vel cancellata,non procederetur vltra,vt hic, & tñ secus esset in petitorio.l.si vnus.s̃.de testa.& dixi super glo.s.in ver.vitiatum.nec quo ad solam aperturam testi est necesse,quòd dicta testium recipiantur,imo etiã coram alijs honestis personis fieri põt,ita loquitur.l.ij.s̃.ti.j.s̃m quod bene declarat Bar.in l.j.§. si quis neget.ff.quemad.test.aper.Accedat,quia in possessorio nõ requiritur adeo plena probatio,sicut in petitorio, vt dixi.s̃.vnde probabilius vr̃ illud qđ dicit Iac.Bu.& Bald ¶ In ea.ibi,in scriptis

21 redactum.s.manu publica s̃m Bar.hic. ¶ †In ea.in fi.cum gl.transit Iac.Bu.Bar.& Bal.hic in ij.q.Ang.& Sal.hic,& Ia.Bu.in l.fi.j̃.de fideicõ.& ibi Bald.Confirmo,q̃a si scriptura priuata testi in scriptis solenniter condita, quæ de se non facit plenam fidem, sufficit qñ nõ est vitiosa, vt hic,& dixi in prin.huius gl.multo magis hæc scriptura publicationis testi nuncupatiui, quæ plenam fidẽ facit,cum sit fundata in attestationibus oĩum testium, q̃ adhibiti fuerunt in testõ nuncupatiuo,vt.l.ij. cũ ibi no.s̃.de testa.Et s̃m Bald.haberet ẽt locũ remediũ huius.l. qñ de testõ nuncupatiuo ꝯstaret per confessionem patris,q̃a confessio æquipollet instr̃o.l. cum te.s̃.de transa.l.fi.j̃.de fideicõ. qđ est no. & dicit Ange.hanc glo.non esse alibi, & per eam probari vnum,qđ reputat sing.& mirabile,s.qđ si ex forma statuti instr̃a confessionata, vel habentia præceptum guarentigię habeant executionem paratã, & cõtingat,qđ de debito non est factũ instr̃m, sed creditor põt ꝓbare p testes debitũ, & qđ ẽt notarius fecit ꝓmissori tpe ꝯctus p̃cepti guarentigiæ, vel põt p testes ꝓbare, qđ corã iudice debitor ꝯfessus est si fiat ista ꝓbatio, & redigaẽ in scriptura hẽbit postea executionem paratam. Pro hoc alle.no. per Inno. in c.fi.de fide instru.Sed adde no.per Bar.i repet.l.creditores.in v.q.j̃. de pign. in vers. prædicta intellige vera &c.vr̃ velle ꝯriũ in casu,in quẽ ponit Ange. quia testes non possunt recipi regulariter lite non conte.vt fere per totum ti.extra vt lit.non conte.& plene in auc. si quis.s̃.de testib.& ꝯ decisionem Ang.tenet expresse Pa.de Ca. in l.nostram.s̃.de testa.p no.per Bar.in d.l.creditores. ita etiã de mente Bar.si bene inspiciatur in l.j.in fi.ff.de his quæ intesta.delẽ.& Bald.in l.gñali.s̃.de sac.sac.eccl.Non ob. ista gl.quia isti testes p facienda publicatione testamenti nuncupatiui poterunt ꝓduci nulla præcedente li.cõte.vel libello,vt l. publicati.s̃.de testa.cũ ibi no.p Bal. in iij. q. Ex quo inferẽ, qđ posset saluari dctũ Ang.in casibus in q̃bus possent recipi li. non ꝯtestata sup negotio principali,vt qñ essent testes valetudinarij , vel recessuri s̃m qđ hr̃ in c.quõ frequẽter.in prin. vt lit.nõ ꝯte.& no.in d.auc.si q̃s.

22 qđ tene menti.¶ †Iuxta hoc dubitat Bal.hic in iij.q.an si veniẽtes ab inte.ꝓbauerunt p testes redactos in scripturam,qđ eis delata erat hr̃ditas ab inte. ꝯpetat eis bñficiũ huius. l. & dicit qđ vr̃ qđ sic,ex eadẽ æq̃tate qua dicimus ꝯpetere instituto in testõ nuncupatiuo.q̃a veniẽtes ab inte. hñt tacitã volũtatẽ defuncti.l. ꝯficiũtur.& l.si q̃s cũ nullũ.ff.de iu.cod. Dicit tñ qđ nõ audet hic firmare,q̃a nulla.l.hic dicit,licet in se sit æq̃ssimũ,& p eo alle.in simili gl.no.in l.j.in ver.liberos.j̃.de his q̃ an ap.tab.q̃ illã.l.exorbitãtẽ & loq̃ẽtẽ de hr̃ditate delata ex testõ extẽdit ad hr̃ditatẽ delatã ab ĩte.faciũ i gl.q̃ volũt qđ iura exorbitãtia a regulis iur. cõis introducta ob aliq̃ cãm publicã, seu fauorabilẽ extẽdi dñt ex idẽtitate rõnis ad alios casus,vt no. p gl. & doc.i l.si ꝯstãte.i prin.ff.so. ma.& in l.illud.s̃.de sac.san.eccl.& in l.quæ propter necessitatẽ. ff.de re.iur.& in l.si a primo.ff.de li.& posth.in prin.põderãdo eã, vt facit Ang.& Io.de Imo.ibi,& est publicus fauor,qđ vltimę voluntates defunctorum exequantur.l. vel negare.ff.queẽad.tes.a.p. no.in l.Gallus.§.si eius.ff.de li.& posth.Tamen cõiter doc.hic vñr ꝯrium velle.vt clare no. Cy. hic in iij. & iiij. q.& Ray.Sal. & Ful. hic,quia hæc.l.loquitur condito testamento,ita etiam Spe. in ti. de testa.§.sequitur.ver. sed quid de succedente ab inte. per id qđ hr̃ in rub.s̃.c.dũ in rubr.dr̃ scriptus &c. & illud ẽt tenet Bal.in ad di.Spe.in d.ti.Sed ad ista patet rñsio ex eo qđ vidimus, qđ hr̃di instituto in testamento nuncupatiuo, de quo sit facta nulla scriptura ꝯpetit hic remedium,vt hic in gl.cõiter approbata.Tamẽ sustinendo communem opi. qđ ista lex exorbitans loquens in expressa voluntate defuncti, non extenderetur ad hñtem voluntatem defuncti,quæ non est æque potens, vt l.præcibus.s̃.de impu.l.fi.de insti.& substi.iuncto.c.si pater.de testa. in vj.& l.Papi.§. sed nec impuberis.ff. de inoffi. test. Et posito qđ vera esset opi. d.glo.in l.j.j.de his qui ante aper.tab.cum qua videtur concordare alia gl.iuncto tex.in l.emancipata.s̃.quibus admit.quæ est magis cõiter approbata, licet de eius veritate dubitet Io. de Imo.in l.ventre.ff.de acqui.her.& ibi conatur eam reprobare, tñ alia vr̃ esse rõ in casu.d.l.4.de his q̃ ante aper.ta.quia ille ad quẽ debebat fieri

ADDITIONES.

a ¶Rasura. Adde qđ voluit Lud.Ro.consi.346.quod rasura in loco non suspecto non vitiat rescriptum.

b ¶Suspecta. Adde Lu.Ro.in sing.suis, vbi dicit se de facto consuluisse.

fieri transmissio hereditatis delatæ ab inte. remāsisset exclusus ab hērēde, si nō fieret extēsio de cā testati ad cām intestati, nā saltē cohēredes illius decedētis ab inte. hēditate nō adita, habuissent p ius accrescēdi partē illius q decessit hēditate nō adita, & exclusissent posteros illius decedētis pte sua nō adita, qa ius accrescēdi excludit venientes p successoriū edictū, vt. j. de leg. he. l. meminimus. post medium. ibi, vt si q ex secūdo gradu &c. & ibi pōderat Bald. & l. vnica. fin. in. j. lec. gl. ā. qn nō perē. pat. & ibi no. iuncta. l. si ex pluribus. ff. de suis & leg. p q̄ rōnē defendit d. gl. ab his q̄ ꝯ eā adducit Io. de Im. in d. l. vētre. Sed in ꝓposito nr̄o, dato q nō fiat extēsio de cā testati ad cām intestati nō remanēt successores ab intest. destituti, & exclusi ab hēditate patet, qa pñt venire p alia remedia, s. p interdictū quo. bo. & p petitionē hēditatis, & sic nō est eadē rō faciēdi extēsionē hic, sicut ibi. ¶ In gl. in ver. fuerūt. cōiter tenet ꝯclō gl. nō obstāte. l. i testō. ad quā si nitdet gl. qa ibi q̄rebat de eo qd ꝯcernit dñiū rerū, & nō nudā possessionē rerū alienarū, qa q̄rebat q̄tū valebat hēditas deducto ære al eno, vt ex hoc itelligeret an hēs legata integra dēret pstare legatarijs, hic aūt tractabat

23 de effectu ꝯcernēte possessionē. ¶ †In gl. i ver. legitimo &c. opponit de l. ij. §. eo. vbi filius allegās titulū hēditariū ab intestato non ipedit istā missionē in pos. ergo ꝯ tex. hic volētē, qd hēs scriptus non mittat in pos. rerū, q ab alio legitimo titulo possident. Propter hoc ponunt in gloss. duæ principales opi. vna Alberici, alia Azo. nā Albe. dicebat, aut ꝯdictor allegat titulū similē titulo hæredis scripti agētis, vt qa allegat se scriptū in alio testō nō abolito, & tūc audit ꝯdictor ad impediendū missionē, vt hic in ver. sin aūt. Aut allegat titulū nō similē, & tūc secus, vt in d. l. ij. & sic nō facit dr̄iā, an allegetur titulus hēditarius ab intestato, vel titulus inter viuos, qa neutro casu impedit missio, dūmō res in quarū possessione scriptus hēs petit se mitti possiderentur p defunctū tpe mortis, vt hic, & ex hoc apparet, qd nō pt ꝯdictor dicere sibi fieri iniuriā, licet hēat titulū, qa nō debuit spoliare hēditatē possessione, q erat apud defunctū tpe mortis, & si spoliauit, dēt hēs ad illā ꝯsequendā, seu recuperādā admitti sine exceptione, & hanc opi. approbat Iac. Bu. Secūda fuit opi. Azo. distinguētis, aut ꝯdictor habuerit titulū inter viuos a defuncto, vel ab alio in vita defuncti, & sic dicat legitimis ꝯdictor, vt hic, in ver. nō aūt &c. ēt si res tenebant a defuncto tpe mortis, cuius ꝯriū dicebat Alberi. Aut habuit post mortē defuncti, & tūc secus ēt si habuit titulum hæreditariū in hēditate defuncti, vt d. l. ij. nisi esset titulus similis ti. petētis. l. cum scriptura testi nō vitiata, vt in hac. l. ver. sin aūt. & hęc fuit si bñ inspiciat mēs Azo. licet nōnulli, vt Pa. de Ca. hic re-

a ferāt eū alr sensisse. Sed ꝯ istā opi. Az.[a] facit qa si titulus hēditarius ab intes. q facit hēdē scriptū nō eē hēdē. l. q̄ diu. la. ij. ff. de acq. hę. l. ñquā. j. cōia de suc. Nō ob. hēdi scripto vt ipse dicit multominus dēt obstare sibi titulus acqsitus inter viuos q nō facit hēdē scriptū nō esse hēdē. l. j. j. de euic. & de se patet, iō in hoc melior videt opi. Albe. q talē distinctionē nō admittit. Alia rōne ēt repheñdit opi. Azo. p Ia. Bu. hic, vt refert hic Bar. q impugnat rōnē reddītā p Ia. Bu. vt hic hētis p Bar. Sed Pau. de Ca. hic saluat opi. Ia. Bu. qñ ꝯdictor nō allegabat se fuisse effectū dñm viuo defuncto, qa nō dicebat sibi fuisse rē traditā viuo defuncto, sed solū aqsiuisse titulū viuo defuncto q titul' sol' nō sufficit ad acqsitionē dñij, ēt si sit habitus a dño. l. si eger. ff. de rei vēd. l. si ex stiplone. ff. de acqui. pos. dicebat ergo se acqsiuisse post mortē dñi dñiū cū bona occupauit virtute ill' tituli p̄cedētis qd fieri nō licuit nec ex eo acquisiuit dñiū, qa dēbat fieri traditio, vel occupatio sciēte & patiēte illo q potuit tradere afs dr̄ p̄do. d. l. si ex stiplone. & l. ij. j. de acq. pos. vñ nō pōt allegare potioritatē iuris, & sic allegat in effectu solā pos. & illa est iniusta, qa clādestina, iō restituat, vt dicit Ia. Bu. Sed si acqsiuisset dñiū viuēte defuncto licet a possessione postea cecidisset, & ad defunctū ꝑuenisset tūc sit verū, qd licuerit sibi post illius mortē occupare si repent possessionē vacātē, vt dicit Bar. hic allegādo gl. in l. fi. in ver. ignorātia. j. vñ vi. Sed nō vr̄ q ēt in primo casu posset saluari dcm̄ Iac. Bu. qa ēt qñ solū ti. habuit qs a defuncto vr̄ q ei vigore sui tituli licuerit occupare possessionem ipsius rei vacantis post mortē defuncti, vt expsse dicit Bal. hic in d. q. Pro quo allegat plura, & maxie tex. in ar. l. si fistulas. §. fundū. ff. de ꝯhē. emp. & facit qd no. Bar. in l. cū solus. ad fi. ff. de vsuca. Tñ in isto arg. s. q s dicat legitimus ꝯdictor potes dicere vt hic p Bar. & licet Moderni nō videant curare de distinctione sua dicētes, q distinctio sua est valde ꝯfusa, & qd ex ea vix pōt tradi sanus intellectus, vt dicit Pau. de Ca. Tñ si q s correctā hēt lecturā Bar. & diligēter aduertat vr̄, qd sanus, & optimus possit hēri intell's. Bar. itēdit facere tres casus. Primus qñ ꝯdictor venit añ datā licētiā. Secūdus qñ post datā licētiā, & añ imissionē. Tertius qñ post ingressum seu imissionē. Primo casu distinguit, aut q̄ris an ſtimus ꝯdictor sit ad ipediēdū executiuā, & summariā cognitionē q fit ex ispectione testi vigore huius. l. & sic an possit opponere, qd dēt in cā ordinarie ꝓcedi, & plenarie ꝓbari, & nō summarie. Aut q̄ris an sit legitimus ꝯdictor nō solū ad ipediendū cognitionē summariā, sed ēt eius effectū. s. imissionē in possessionē, vt hic plene p eū, cuius doctrina in sequētibus vr̄ mihi satis clara, & notabilis. Ex dictis suis adde qd in casibus in q bus ipse ꝯcludit ꝯdictorē esse audiēdū illud ꝓcedit si allegabat de suo interesse, als secus. c. veniēs. el. ij. de testi. l. j. ff. de ap. recip. Nisi tñ specialiter fuisset citatus quare nō dēat ꝓcedi ad missionē qa tūc vr̄ habilitatus fm Inn. in c. cū inter. de excep. & no. p Bar. hic in ·. q. & p Bar. & alios in l. cū mulier. ff. sol. mr̄. & Bal. in d. l. ij. ad fi. §. de

b pac. Et isto casu qñ p p citationē[b] est habilitatus pt opponere exceptiones q tangūt defectū iudicij possessorij ex parte agentis, vt qa opponit q testm̄ est cācellatū, vel qd defunctus non possidebat tpe mortis, nā ista sunt fundamēta intētionis agētis vt in gl. Secus si allegat ea q tāgunt petitoriū seu ꝯcernūt ius tertij, vt qa opponit, q testtōr habeat filiū quē in testō ptermijt, & hoc vitiū nō dephēdebat ex figura testi fm qd visum fuit in l. ij. §. e. Vel opponeret de alio vitio inuisibili, nā nō dēt audiri, qa opponeret de iure tertij ꝯ ea, q hñr in loci corpus. §. cōpetit. ff. si ser. vē. & ita est de mēte Bal. hic, & Pa. de Ca. hic in q buſdā lec. Ad qd vide id qd no. Bar. hic in vlt. mēbro suæ distinctionis. Addit ēt vnū Paul. de Cast. hic. s. qd si ꝯdictor allegat tm̄ suam possessionē de pñti, & nō dñiū, vel titulū erit legitimus ꝯdictor ad impediēdū missionē fieri, & ipsam factā effectā sortiri siue ipse citatus fuit siue nō, qa sua interest ne expelliat. Ideo admittit indistincte ꝓ suo interesse ad allegādū ea q ꝯcernunt defectū possessorij puta vitiū visibile testi, & ēt ea q ꝯcernūt defectū petitorij si est paratus incōtinēti ꝓbare. Puta si allegat, qd agēs nō est hēs, sed alius tertius p p nullitatem testamenti. d. l. ij. §. eo. cum gl. quia ꝓ defensione propriæ possessionis admittitur quis ad allegandum de iure tertij etiam si conueniatur petitorio quamuis offerat se incontinenti probaturum si intentatur petitorium. l. fi. §. de rei vend. Sed in possessorio dēt offerre se incōtinēti ꝓbaturum. d. l. ij. cum glo. Sed in hoc dum dicit, qd si se offerat incōtinēti ꝓbaturum ea quæ concernunt petitorium opponendo de dñio tertij, qñ intentat remediū huius. l. non puto aliquo mō verū, qa. l. ij. cū gl. per quā se fundat, loqtur qñ reus opponebat de iure proprio ipsius opponētis qa opponebat exceptionē, dolo facis, qa petis, qd mihi restituturus es, q bñ obstat i possessorio remedio, vt ibi no. Sed nō ob. si oponat exceptio, dolo facis, qa petis id qd restituturus es alteri tertio, non mihi. l. si soror. §. Lucius. ff. so. ma. Pro hoc facit. l. alle a quo. §. si de testa. ff. ad Treb. vbi plus dicit per p illum tex. Pau. de Ca. ibi, in lec. Bono. qd in iudicijs summarijs nō admittitur quis ad excipiēdū de iure tertij exclusio iuris agētis. Et ita limitantur no. p Bar. in l. ij. ff. de exe. rei iu. cum fi. Nō ob. l. fi. §. de rei ven. qa ibi loquitur in iudicio petitorio, in quo dñiū erat fundām intentionis actoris, iō illo cessante excludit actor, sed hic non erat necesse, qd hæres esset dñs, nec ēt qd vere & cū effectu sit hēs. Sed satis est, qd apparet scriptus in testō carēte vitio visibili, & defunctū possedisse tpe mortis, vt hic. Alia q̄tum ad hoc vide p Bal. hic & q. j. pxima dicā. Vnū adde, qd signanter ponit Ia. Bu. in l. manifestissimi. & ibi Bal. §. de fur. vbi dnt, q ille q vult dicere tenutā esse nullā, seu reuocandā tanq̄ fcām, eo non citato, nō dēt simplr allegari, & oñdere se hēre titulū in re illa nisi ꝓbet se possedisse, vel rē sibi traditā fuisse, qa solus titulus in hoc non tribuit ꝓbabile interesse, qd est notādū fm Bal. ibi. Facit qd no. Bar. hic in q̄one, qua q̄rit, an isto iudicio reqrat citatio, & in q. qua quærit quis sit legitimus ꝯdictor. Adde ēt in hoc artu. duo, vel tria q dicam. j. post

24 gl. in fi. q sunt valde no. ¶ †In ea. ibi, itē an fideicommissarius &c. In hoc an fideicōmissarius vniuersalis sit legitimus ꝯdictor, dic vt p Bald. hic, & in l. filiā fratribus. al. l. in gl. a quo alij non vr̄ discrepare. Limitat tñ Pau. de. de Ca. hic, q dicit, q qñ fideicōmissarius possidet ēt si sit paratus incontinenti ꝓbare de iure suo, vr̄ qd nō sit legitimus ꝯdictor si hæres poterat ptendere detractionē quartæ Trebellianicę, sicut nec legatarius in interdicto quorū leg. quo minus restituat integralr quicqd occupauit ꝓpter authoritate qñ ē locus detractioni falcidiæ. l. j. circa pri. & ibi no. ff.

25 quorū lega. ¶ †In ea. ibi, qa in hac nō veniūt, nisi corporalia. Pe. Cy. & Sal. hic tenent ꝯrium, volentes, qd in hoc iudicio possesso-

c rio veniāt ēt icorporalia,[c] s. illa in q b' cadere pōt q̄si possessio, q sæpe

ADDITIONES.

a ¶Opi. Azo. Adde quod opi. videtur sequi Oldra. consi. 139.

b Tho. Diplo. ¶Citationē. Vide plene per Iaso. hic adde Fel. in c. cū inter. de exceptionibus & Ang. de Are. in §. fi. insti. de pœna teme. litigantium.

c ¶Incorporalia. Vide Io. And. in addi. ad Spe. in tit. de test. §. fi. ver. pe. in fin. addi. vbi. etiam dicit aliqua, quæ refert. d. Ale. hic in fi.

sæpe in incorporalibus dari pōt, videlicet in illis iuribus incorporalibus, q̄ cohærēt rebus corporalibus. l. quones. la. ij. ff. de seruit. Sed in his incorporalibus, q̄ nō cohærēt rebus corporalibus pcedat op. gl. ita ēt tenet Pau. de Ca. hic, q. dicit, q ita dēt limitari tex. in l. fi. ff. quo. bo. sed hic nō vī verū p l. fi. ī ver. corpo. j. quo bon. & in d. l. fi. ff. eo. ti. q̄ hēt locū ēt in iuribus incorporalibus inhærētibus rebus corporalibus, vt no. glo. & Bar. in l. j. §. qđ aūt. in versi. aliqua relicta. iuncto text. ff. quorū lega. Dfias inter istud remediū, & petitionē hǣditatis, & quorū bo. vide oportune p Bar. hic. & ī l. j. ff. quo. bo. post gl. † In gl. in ver. publicorū &c. vide Bar. hic ī fi. q̄ itelligit istū tex. velle, qđ de ista missione, & tenuta dēat fieri publicū instrm, & non sufficiret pbari p testes. Sic & cętera acta dēt pbari p scripturā. c. qm̄ ɔ. de pba. l. ne in arbitris. ʃ. de arb. & legit & no. in l. emācipationē. ʃ. de fi. instr. Tn̄ ſm Ang. Sal. & Pau. de Ca. hic dī, qđ sufficeret, qđ nūtius ex cōmissione sibi facta referret apud acta se induxisse hæredē in possessionē, q̄a credit nūtio. c. cū parati. de app. & ī l. j. §. cura. & ibi Bar. ff. de ioffi. ꝑsec. vt. & q̄liber pratica pōt esse bona. ¶ † In gl. in ver. in pos. &c. facit ad id qđ no. Bal. hic in viij. op. de illo q̄ pstat in iudicio, ne fiat aliqua nouitas sup tali possessione, q̄a dēt allegari cā pp q̄ prestat, als inanis est ptestatio, alle. l. j. ʃ. de p̄di. curia. li. x. Paul. de Ca. hic in quibusdā lec. dicit, qđ sufficit in tali ptestatione allegare possessionē suā, cū sua intersit. Et si actor postea pbauerit ius suū, req̄rit q reus postea, vt obtineat, alleget cām meliorē, & ita intelligit hic ſm eū, & licet ipse nō dicat, voluit hic Nic. de Mat. hic, refert hoc Bal. De hoc ēt ponit Bal. in addi. Spe. in ti. de testa. vbi vult, qđ talis ptestatio vt releuet, dēt ɔtinere ius exclusiuum ius agentis, q dēt ɔcludere, cū sit ad instar exceptionis. ar. l. j. §. Labeo. ff. de flumi. & si est gn̄alis, dēt declarari parte petēte, p id qđ legit & no. in l. fi. ʃ. de anna. exc. e. Ad hoc ēt alle. no. p Bar. in l. j. in prin. in ij. q. de ope. no. nū. Ad hic vide ēt no. p Bar. in l. j. in ver. q̄ro. video, q̄a ista ɔclusio &c. ff. de excep. & qđ ibi no. Ang. q limitat no. per Bar. ibi, in q̄tū Bar. voluit, q exceptio generalis nō releuat, & nā verū est ſm Ang. aduersario opponēte, seu declarari petēte p id qđ legit & no. in d. l. fi. Ad hoc ēt vide no. p Bar. in l. de pupillo. §. si q̄s ipsi p̄tori. in xj. q. ff. de no. oper. nun. vbi tractat, an in ptestatione requirat expressio causæ, de quo p eundē in l. nō solū. §. morte. eo. ti. maxime. in ij. q. prin. Et de virtute ēt dictæ ptestationis, vide aliq̄d p Sal. hic in q. qua q̄rit q̄s sit legitimus ɔdictor, vbi ɔcludit, q talis prestatio nō solū operat q̄a ligat manus iudicis, & partis, vt nō possit pcedere ad missionem, nisi citato ipso protestante, q possideat, & sic nō pōt p̄tēdere ignorātiā, & si eo nō citato pcederet ad missionē esset locus pœnæ, de qua tex. loquit in l. meminerint. ʃ. vn̄ vi. ¶ In gl. in ver. missus est &c. ibi. l. proprietas &c. simile in l. interdū pprietatis. ff. de verb. sig. vbi possessio p proprietate accipitur, & p sniam pōt ēt transferri, vel acquiri dn̄ium. l. iij. §. itē qm̄. ff. de rebus eo. & no. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iu. & in l. Pōpo. §. si iussu. ff. de acqui. pos. Pōt ēt alr saluari tex. itelligendo de eo q vere missus est in poss. tn̄ nō erat adeptus possessionē aliq̄, vt q̄a nō fuerat citatus possessor, quo casu dicit Pa. de Ca. hic in q̄busdā lec. qđ imissus nō adipiscet aliquā possessionē, alle. no. p Inn. in c. qm̄ frequēter. vt li. nō ɔte. & p Bal. in l. ij. ʃ. vbi in rē actio. in ver. q̄ro verū isto casu snia &c. Sed istud non puto simplr verū, q̄a saltē nālē possessionē adipisceretur immissus, si ille q possidebat, nō erat corporaliter in fundo, sicut si ex iudicialiter ingressus esset. l. clā possidere. §. j. ff. de acqui. pos. & expresse no. Ang. & Io. de Imo. in l. a diuo Pio. §. si post. ff. de re iud. & dixi. ʃ. in q. qua q̄rit, an requirat citatio. Nec q̄rū ad hoc ɔtrium dicit Inn. & Bar. in locis pxime alle. nā fatetur qđ primus possessor non priuat possessione, s. ciuili, q̄ habet, & retinet existens extra fundū. Posset ēt exponi iste tex. in vers. imissus. s. solo verbo. vt hic dicit Bal. in vij. op. & ēt Ful. hic, & ita accipit in l. si finita. §. illud. cū gl. in ver. missus. ff. de dā. infec. ¶ † In ea. ibi, nec ēt appellare &c. ex ista gl. iuncto tex. in vers. ɔdicendum. colligit Pau. de Ca. hic, q licet aliquo casu ab actu iudiciario q̄s phibeat appellare, nō tn̄ phibet ɔdicere p viā querelę, seu querelare, & si dicatur, qđ sequeret, q lex phibens appellare est imposita verbis & non rebus, rn̄det non esse verū, q̄a si posset appellare, traheret cām ad superiorem, nunc vero non, sed coram eodē iudice poterit cōqueri de tenuta, q sit indebite facta, & petere, qđ reuocetur ſm istā gl. quā dicit esse mēti tenendā, ad hoc. s. in causis in quibus nō admittit appellatio in cā momentaneę possessionis, nihilominus admittat q̄rela, vt possit q̄s dicere sniam iniustā p istā gl. quæ ſm eū vī hoc expresse dicere, licet soleat ſm eū allegari gl. sing. in cle. j. de iurepa. & ɔclusiue dicit se putare, qđ si vult dicere actum nullum, seu sniam, non est dubium, qđ pōt sed si vult dicere, q sit iniuste factus, tunc aut ille actus cadit in sniam diffinitiuam, vel interlocutoriam quę transeat in rem iudicatā, vt q̄a lata sit cā cognita, & tunc sicut nō pōt appellare, ita nec q̄relare, ne snia sit frustratoria. Si aūt cā cognita, & sic nō transit in rem iudicatā, vt. ʃ. ɔmin. vel epi. p totū, tūc habeat locū ista glo. Et intelligat iste tex. q̄a immissio fuit facta, non audito ɔdictore & sic non cognito de cā, ideo pōt querelare, licet non appellare. Et per hoc dicit, qđ singlr dat intelligi hæc gl. Sed certe hic glo. nullo modo vī dicere illud qđ dicit Pa. de Ca. imo vult, qđ ista ɔdictio post missionem hic nullū effectū iuris operatur, & ita intelligit eum Bar. hic in vers. venio ad secūdā particulā. Et qn̄ processum est ad missionē, repulso, & nō audito ɔdictore, nō audit vlterius, vt dicit Bar. hic in ver. qn̄q; quis venit post iussum. Et si tu intelligas qđ id qđ dicit Bar. ibi, est verū qn̄ cā non cognita, secus qn̄ cā non cognita, & tunc dico, qđ præceptū factū causa non cognita est nullū. l. j. ʃ. de exce. rei iud. l. iudex. & ibi no. Bar. ʃ. ɔmin. vel epist. Et tunc clarū est, qđ sp pōt dici de nullitate, sicut in quolibet alio actu. l. iiij. §. cōdēnatū. ff. de re iudi. no. Bar. in l. j. §. parui. cum si. ff. qđ vi aut clā. vt etiam fatet ipsemet Pau. & ʃ. pxime retuli. ¶ Vide de illo articulo, an vbi nō pōt appellari possit querelari, q̄a exigit altiorem indaginem, vide per gl. oo. in c. ex literis. in vers. supplicauit. de restit. in inte. per glo. paruam in c. querelam. & ibi per Abb. de procur. per gl. in l. fi. C. vt lit. pen. & habetur in auc. quæ supplicatio. ʃ. de precib. impe. offe. & in l. j. C. ne lic. tertio prouoc. & ibi doc. per Bal. in l. fi. in l. illud. & in §. fi. C. de temp. appel. per Ang. in l. j. ʃ. de sen. præfe. præto. & qđ no. Bal. in l. nemo. ʃ. de iurisdi. om. iudi. & per Ant. de But. in c. pastoralis. in no. de app. per Pau. de Leaza. in cle. j. de sequest. poss. per Io. de Imo. in l. ex consensu. §. fi. de appel. & l. j. §. fi. ff. a quib. appel. non licet. ¶ In ea. in fi. dic vt per gl. & Bart. in l. j. §. j. ff. de bo. poss. sm tab. per Cy. in l. hac consultissima. §. si quis autem. ʃ. de testa. aliquid per gl. in l. cum qui duobus. ff. de acqui. hær. & ibi p Ang. & Io. de Imo. & per glo. in l. si duas. §. eliget. in fi. ff. de excu. tu. & no. glo. in l. cum proponas. ʃ. de codi. & per gl. & doc. in c. si duobus de rescript. in vj. per Ang. in l. si quis nepotē. ff. de adopt. ¶ In gl. fi. ibi, hic autem ɔ eū q̄ titulo possidet &c. hęc est prima sol. vt iste tex. in q̄tū loquit de præscri. x. vel. xx. ann. vt hic in ver. ex vtroq; latere. ſm oppositionē datā. ʃ. in ver. vtroq;. & intelligēdo qđ in ver. principalē. loquat de pet. hær. tollēda p̄scri. x. ann. pcedat in casibus in quibus pet. hær. dat. ɔ ti. possidentē, nā tunc tollit spatio. x. an. de q̄bus casib9 no. in l. hǣditatē. ʃ. in q̄bus cessat longi tpis p̄scrip. & in l. ij. ʃ. de pet. hæ. & in illis casibus dat vtilis pe. hær. nō directa. l. ēt. §. qđ si q̄s. & §. si quis. & §. itē si q̄s. ff. de pe. hæ. Sed in alijs casibus, in q̄bus nō dat pe. hæ. ɔ ti. possidētē, puta non dat. d. hęreditatē, req̄rit p̄scri. xxx. an. l. hęreditas. alle. in gl. & cum hoc intellectu transit Cy. Ray. & Bar. hic. Sed q̄a vī qđ istud sit restringere istum tex. Ideo Bal. hic in ix. x. & xj. opp. alr intelligit, s. qđ hic intelligat de titul. & possessione acquisitis post mortē defuncti, nā ɔ possidētē cū tali titulo dat pe. hęr. nisi p̄scripserit spatio. x. ann. vt hic, & reputat esse notatu dignū, & mirat a nemine fuisse animaduersum. Sal. ɔ tenet ɔtriū, s. qđ ēt ɔ possidētē cū tali titulo acq̄sito post morē non possit dari pe. hęr. p. l. ij. ver. sed si emptor. iuncto prin. ʃ. de per. hære. Nā ille ver. loq̄t de emptore singulariū rerū hǣditarius, & sicut principiū illius. l. loq̄t in eo q emit post mortē testatoris, ita vī intelligi finis q̄ solū aduersat principio, in hoc, s. q̄a in prin. loquit de emptore vniuersitatis, i. hæreditatis. in fi. loquitur de emptore singulariū rerū, & tn̄ ille emptor singulariū rerū nō pōt ɔueniri pe. hæ. Eodē mō dicit esse ɔ text. in l. hæreditatis. in ver. a cæteris. iuncto prin. eo. ti. ɔ d. l. hæreditatē. q̄ meo iudicio parū facere vī. Pro hoc ēt adducit, q̄a spāle est qn̄ titulus hēt p nō titulo, vt non ob. tunc agentis pe. hę. l. nec vllā. §. j. ff. de pet. hær. & rn̄det ad istū tex. Sal. qđ hic primo peruenit ad reū possessio, postea titulus, iō tūc ɔ eū pōt agi peti. hær. sicut poterat agi an̄ titulū. Et dicit esse de hoc tex. no. in l. si rē, & p̄tiū. cū gl. j. ff. de pe. hæ. q̄. l. alle. Bal. ēt ad hoc in x. op. & Sal. in d. l. ij. Subdit tn̄ Sal. q iste intellectus valde diuinat ad istū tex. & ppea relinq̄t cogitādū quare hic ɔ titulo possidētē det pe ti. hær. Dicatis ēt qđ illud qđ Bal. & Sal. dn̄t allegando d. l. si rem, & p̄tium. cū glo. non vī verū, & reprobat p Bar. in l. cogi in fi. C. de pe. hær. & in d. l. si rem, & pretium. Pa. de Ca. hic in vtraq; lect. sed in vna plenius q̄ in altera reprobat intellm̄ Bal. per. d. l. nec vllam. §. qđ quis. cum. §. seq. vbi qn̄ quis emit hæreditatem, tenetur emptori petitione hær. ita demum, si venditor haberi, seu cōueniri non pōt, vel qn̄ emptor emit modico p̄tio, & sic habet titulū quasi lucratiuū, & tn̄ ibi erat titulus quē acq̄siuit post mortē. Et tn̄ si vera est decisio Bald. debuisset ibi emptor posse indistincte

ADDITIONES.

a ¶ Tn̄ ſm Ange. Dic qđ op. 10. Bar. sequitur Ro. sing. suis fol. j. in prin.

b Querelari. Vide Ro. cons. [illegible] 144.

ſtincte ꝯueniri pe.hær. Dicit ēt ꝙ Bar.in d.l. cogi vř tenere ꝯ opi. Bal.dum Bart. reqrit aliud, videlicet titulū eſſe acquiſitum poſt mortē defuncti, nā reqrit ꝙ titulus fuerit acqſitus mala fide, ſeu lite pēdēte,ad hoc vt non obſtet agenti pet.hæred. Tñ dicit Pau. de Caſ. poſſe cōcordari opinio, quia aut q̄s acqſiuit titulū poſt mortē defuncti ab eo ꝯ quē poterat agi.pet.hę.& tūc ꝓcedit opi. Bal.hic,q̄a ille alienās nō potuit aliendo tollere pe. hęr. iā natā, nō eñ plus iuris pōt hře emptor,q̄ auctor.arg.l.fi.§.j.ff.ad Velle. Facit licet ipſe nō alleget id,qđ voluit gl.& Bar. i l.ſi duo.in prin & in §.ij.in.fi.ff.vti poſſ. Aut fuit acqſitus ille titulus ꝑ emptorē ab alio ꝯ quem nō poterat agi pe. hęr. & tūc nec ēt poſſit dari ꝯ dcm̄ emptorē q̄uis acqſiuerit titulū poſt mortē defuncti ne ſit deterioris ꝯdōnis ſucceſſor,q̄ auctor,ꝑ no.ꝑ Bar.in d.l.cogi.in fi. & ita tenet ēt ipſemet Pau.in d.l.hęreditatis. Puto, ꝙ a prædictis doctoribus recte rephēdit Bal. quē ēt in effectu reprehēdit Sal. in d.l.ij.& ꝯ opi.Bal.eſt glo.in l.pe.& melius in.l.fi. ꝑ leg. An hic ēt optime facit rō reddita ꝑ Bar.& alios in d.l. hæreditatis. dum tradūt rōnē quare titulo poſſidens nō pōt ꝯueniri peti. hęre.nā illa militat ēt in habēte titulū acqſitū poſt mortem defuncti , & nō pōt ēt bene rñderi,vt puto ad.d.§. ꝙ ſi q̄s. Nec iſta.l. vř ꝓbare opi.Bar. q̄a hic nō magis loqř de hñte titulū acquiſitū poſt mortem defuncti,q̄ eo viuente. Nō ēt placet mihi cōcordia, & diſtō data ꝑ Pau.de Ca.ſaluādo opi. Bal.q̄a ꝑ illā diſtōnē, & allagata in ea nō ſeqř ꝙ debeat diſtingui inter habētē titulū acquiſitum poſt mortem,vel in vita vt loqř Bal. ſed ſolū, ꝙ debeat diſtingui, an acquiſiuerit titulū ab eo q̄ poterat ꝯueniri peti.hęr. vel non, vt ēt diſtinguit Ange.& Io.de Imo.in l.ſi is qui bonis.ff.de acqui. hæ.arg.illius tex.& Ang.in l.Pōpo.aſs incipit, ſi ex ęquis.ff.de rei vē.qđ intellige,vt colligiř ex verbis Bar.in d.l.cogi.ſ. qñ malafide ſeu litepēdēte acqſiuit,ꝙ no.ꝑ limitatione rñe, q̄ habet,ꝙ poſſidens cum titulo non pōt pe. hęre. conuenīri.[a] Videatis ēt ad p̄dicta ea q̄ no.Bar.in repe.l.incerti.in.xij.q.j.de interdi.& redeundo ad terminos noſtrę.l. & huius gl. dico ꝙ intelligēdo iſtū tex. ſm̄ diſtin.Pau.de Ca. ſ. ꝙ hic loquař in eo qui poſſidebat titulo poſt mortē defuncti,acqſito ab eo qui poterat ꝯueniri peti. hędi.non eſt minor reſtrictio, ſeu diuinatio q̄ ſit illa q̄ facit gl. hic. Vñ teneo intelſm̄ poſitum in hac gl. iuxta prin. nec eſt nimis magna reſtrictio, q̄a quatenus. l. iſta loquiř in p̄ſcriptione ex vna parte tm̄.ſ.longiſſimi tpis.xxx. an.optime ꝓcedit tex. in eo qui titulo carebat, & p̄ſcribebat, nam talis añ p̄ſcriptionē cōpletā indiſtincte poterat ꝯueniri pe.hędi. Sed quatenus loquiř de p̄ſcriptione lōgi tpis intelligi dēt in eo qui poſſidebat cum titulo in caſu in quo ꝯ talē titulo poſſidentē poterat tentari pe. hære. Poſſumus ēt tenere alium intelſm̄ quē ponit gl. hic in fi.ſ.ꝙ tex.hic in fi. intelligař de principali.q.id eſt,de rei vēdi.& ſm̄ iſtā expoſitio.non ceſſarēt oēs dictę difficultates. & opi. tñ.Bar. hic dicat hanc vltimā expoſitionem ſibi non placere,& nihil alle. & potuit fortaſſe moueri,q̄a pe. hęre. vř principale iudiciū quo ad iſtud poſſeſſoriū,ꝙ fit in rebus hędītarijs,& cū opi.Bar. vř ēt ꝯcordare. Cy.hic.

29 ¶ †In ea.ibi non durat pe.hęr. niſi.x. an. &c. ſentit hæc gl.iuncta rñſionē q̄ incōtinenti ſequiř ꝙ iuſtus error nō hř ꝓ titulo quo ad excludendū agētē peti.hær. anteq̄ ſit cōpleta p̄ſcriptio, & ſequiř Bal.hic in.xv. oppo. Contrarium voluit gl.in d.l. fi.ff. ꝓ lega. Cy. hic remittit ad no.ꝑ ſe,in d.l.cogi.in.ij.q.& ibi vř tenere,ꝙ aut eſt titulus vniuerſalis putatiuus, & nō excludit agētē pe. hędi. l. ꝓ hęrede.ff.de pe.hęre. Aut eſt titulus ſingularis putatiuus, & tunc ſic,vt ꝑ gl.in d.l.fi.& ita ēt Ray.hic,& gl. in l.j. in prin.ff.quorum bono.q̄ ibi ſubtiliter pōderat Bart. ꝯcordat cū gl.q̄ eſt hic,& illā ſequiř hic Bartata ēt gl.in.l.hæreditatē,j.in q. cau.ceſ.lō.tēp.p̄ſcr. & gl.& Bar.in rub.j.quorū bo.& gl.in l.Iulianus.ff. ex q.cau.ma. & ſeqř ibi hic Bar.& Io.Fab.i §.ſequēs.inſt.de interd. Tñ ꝓ opi.ꝯ ria q̄ tenuit glo. in d.l.fi. vř tex.in l.nec vllam.§.omnibus.in ver. ſciens, a ꝯrio ſenſu.ff.de peti.hędi. & ibi hic firmat glo. cum qua ibi tranſit Ang. ſed. Bart. ibi relinquit cogitandū. Bal. ibi nō approbat illā glo.q̄uis ipſemet Bal.in.l.nullo.ſ. de rei vē. ap.ꝓbauerit opi.traditā ꝑ glo.in d.l.fi. Mihi placet opi.gl. noſtrę hic ēt in hñte titulum ſingu. maxime ꝑ rōnē q̄ tradūt Bart. & alij in d. l. hęreditatis.ſ. de peti.hęredi. dū aſſignāt rōnē quare pe. hęr. non dař ꝯ titulo poſſidentē, illa eñ non militat in illo q̄ hēt titulum putatiuū,attento ꝙ hřs agēs peti.hędi. habet titulum verū non ob.tex.in d.§.oib.q̄a ibi non ſumi dēt ar.a ꝯrio ſenſu ꝑ no.in.l.ij. ſ.de ꝯd.iſer.& in l.nemo. cū glā.de iu.in om.iud.& no.gl.i cle.j.i verſ.obſeruare.de ſen.excō.& in.c.ſignaſti.in gl.fi.de fo.ꝯp.& iſta

30 opi. vř eſſe magis cōis. ¶ † Extra gl. adde in materia huius. l. vnū ſingulare verbū.ꝙ poſuit Bal.i l.j. in prin.ſ. ſi de momēta poſſue. ap.vbi dixit, ꝙ de iure.cano. indiſtincte oīs ille q̄ allegat dñiū dř eſſe legitimus ꝯdictor[b] ad impediendum iſtam miſſionem. Sed allē. c. filius. de teſt. ꝙ non puto verum, q̄a ille text. corrigit ius ciuile,vt no.gl.& doc.ibi,& in l.cū alienā.ſ.de leg.nā corrigit.d.l. cū alienā.cū ſi.& nō loqř in mā huius iudicij priuilegiati.de quo loquiř.l.iſta ergo non dēt extendi vltra caſum in quo corrigit.l. p̄cipimus.ſ.de app. Itē ſm̄ intelſm̄ Innoc. ibi q̄ eſt magis cōis.& quem approbat Bar.in l.apud Iul.§.fi.de leg.j. Procedit nñ in re eccleſiaſtica alteri legata,ergo non probat indiſtincte illud,ꝙ dixit Bal.tñ ꝑꝑ autoritatē Bal.not.dictū eius. Aliud not. dictū poſuit Io.An.in addi.Spe.in ti.de teſta.§.pe.in fi.vbi dicit,qđ filia hęres inſtituta petens ſe immitti in poſſeſſionē mitteř ēt in poſſeſſionē rerū q̄ fuerūt patri in feudum cōceſſę,nec agnati maſculi erūt legitimi ꝯdictores ad impediēdā hāc miſſionē ꝑ.c.ij.ſi de ſeu.fue. ꝯtro.inter do.& agna.de quo Ianus ibi ꝑ eū. & iſta duo adde ijs

31 q̄ dicta ſunt.ſ.in illo art.quis lḡimus ꝯdictor. ¶ †Vltimo tene mēti illud qđ dicit Cy. hic. ſ. ꝙ ſi hæres aliquas res hędītarias poſſidet, & aliquas nō, ei nō cōpetit remedium huius.l.q̄a datur ad vniuerſitatē nō ad res ſingulares.l.j. in fin.ff.quorū bo. Moueř et ꝑ iſtū text. dū dicit de vigeſima hęreditatis ſoluēda ꝑ hęredem petentem miſſionē.ſed Ful.hic in aliquibus lec.tenet ꝯnū ꝑ id ꝙ no.gl.in d.l.j.in fi.ff.quo bo. & dicit qđ ibi hř ꝯnū eius ad qđ allegař per Cy. hic. Nec ob. iſte tex. hic dum loqř te vigeſima qm̄ rñdeo,qđ ibi loquiř ſm̄ edictū diui Adriani , qđ eſt ſublatū hic. Comprobo p̄dicta quia remediū in huius. l. ēt ꝯpetit poſſidētu, vt ꝯfirmeř in poſ.ſua,vt no.Cy.hic,& ēt Bar.hic,in ea.q.qua q̄rit an fideicōmiſſario cōpetat remediū huius.l. ꝑ.l.§.de Carb. edic. ergo nihil repugnat quo minus hřs poſſidēs partē rerū hæreditariarū intenter remediū huius.l.ꝯfirietur in poſſeſſione pro illis rebus quas poſſidet.& de nouo inimittatur in poſ.earum rerum quas non poſſidet. & iſte erit in practica tutus modus agendi. aliás propter autoritatem Cyn. (quæ magna eſt) de facili poſſet ſuccumbere hæres ſi aduerſarius probaret quód aliquid de hæreditate poſſideret,puta domum quam inhabitaret.

ADDITIONES.

a ¶Conueniri.Pau.de Ca.conſ.6.in j impreſſis dicit, qđ poſſidens cum tit. non poteſt petitione hæred. conueniri, quando habuit tit.in vita defuncti , & ſic ab eo qui non potuiſſet petitione hęre.conueniri , ſecus autem cum quis hēt titulum ab eo qui poterat peti.hæredi.conueniri alle.Bar. hic.

b ¶Contradictor. Quis dicatur lḡimus ꝯdictor,vide Old.cōſ. 139. ante mediū

¶Si quis aliquem teſta.probibuerit. Rub.

Alexandri. LEX PRIMA.

CIuili cum duabus ſeq. Cōpellens aliquē teſtari puniř criminalř & venienti ab inteſta. q̄ defunctū teſtari prohibuit hędītas aufert veiut indigno, & ſubſtōīcā a teſtatore qui ad hoc blan[a]do ſermone inductus eſt nō cenſeř vitioſa h.d.totus ti. ¶ In glo. in ver.crimē.ſentit gl.hęc qđ pœna huius criminis ſit ex ordinē, & ſic nō limitata,& ꝯſr arbitrio iudi.limitanda.l.j.§.j.ff.de effrac. & ita vult Bar.hic Tñ dic ſm̄ Gui.de Cun.hic,qđ ſi in tali crimine interuenit violentia dēt attendi. Aut interuenit vis publica hoc eſt cū armis,& erit ponenda pœna.l.Iulię.de vi.pu.q̄ eſt a iure litata.l.q. dolo.§.fi.ff.ad l.Iul.de vi pu. Si aūt vis priuata hoc eſt ſine armis,tune teneretř pœna. l. Iulię,de vi priua. q̄ ſimiř eſt limitata.l.j.ff.ad l.Iul.de priua. Sed ſi interueniſſet ſolus metus ſine violentia,tune ꝓcederet id qđ gl.& Bar.hic volūt. ¶ In glo.in ver.remoueri.in fi.q̄ eſt poſita ſup. l.ij. Cōtrariū tenet gl.in rub. ff.e.& illa cōiter teneř ꝑ.l.j.ſ.e. ꝑ q̄ vř ēt hoc caſu hře locū prouiſio huius ti.ꝑ alia plura q̄ videatis plene ꝑ Bar.in l.fi.ff. eo. & ibi late tractat mām huius tit.& aliqua reaſſiunpſit Bal.hic,& aliq̄d ꝑ eū in l.teſti.ſ.de inof.teſt. ¶ Pro limitatione.l.fi.huius.tit.videatis Bar.in d.l.fi.ff.eo.& quæ no.Cy. in l.quicquid.ſ.arb. tuto.

ADDITIO.

a Tho. ¶Blādo ſermone.Vide Iaſ.hic.& adde Fel. i c.cum in fonij.de off.dele.& Bar.i l.fi.ff.e.& ibi cui applicanř bona i caſu h'.l.& vide Bal.i cōſ.123 i j.vo.

¶De his quibus,vt indignis. Rub.

Seueri & Antonini. LEX PRIMA.

1 *Hæres qui non vindicauit necem defuncti punitur.*
2 *Poſſeſſor malæfidei ad quem peruenit hæreditas alterius tenetur reſtituere omnes fructus perceptos, & quos percipere potuit.*
3 *Fructus lucrari non debet qui omittit officium , & clericus non ſeruiens diuinis tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum.*
4 *Malæfidei poſſeſſor cenſetur ſemper eſſe etiam a principio qui eſt indignus .*
5 *Vindicta accipitur quoque pro actu licito qui fit iudicialiter accuſando . & 6.*
7 *Hæres poteſt cogi per iudicem ad accuſandum necem defuncti .*
8 *Diſpoſitio legalis æquiparatur magis vltimę voluntati quam contractui.*
9 *Hæredi obſtantne facto an ſibi currat tempus vindicandi defuncti.*
10 *Vindicare necem defuncti excuſantur pupilli,ſed non ſic mulieres , & ruſti.*

HAeredes. † Hæres q nõ vindicauit necẽ defuncti ꝯuictus de negligentia teneť restituere hẽditatẽ fisco vna cũ fructib. integris sicut malefidei possessor, & ẽt teneť a die litis motę ad vsuras semisses pecuniarũ redactarũ ex vẽdicatione rerũ hẽditariarũ. h. d. ¶ † Pręmitte, qd malefi. possessor ad quẽ puenit hẽditas alterius teneť restituere fructus oẽs perceptos, & ẽt quos pcipere potuit a die quo hẽditatẽ occupauit. l. sed si. l. §. qd aũt. cũ seq. ff. de peti. hæ. Sed bonæfidei. possessor. teneť solũ quatenus ex fructibus locupletior effectus est. d. l. sed si. l. §. ꝯsuluit. & itẽ veniũt. §. pter ver. eos. e. ti. nisi post litẽ morã fructus pcepit, qa tũc teneť vt malęfidei. l. s̃. de peti. hęre. & ista poterãt facere dubiũ in l. nr̃a. qa postq̃ hẽbat titulũ hẽditariũ videbať bonæfidei. ¶ † No. q omittit officiũ nõ dẽt fructus lucrari. Vñ facit ſm Bal. hic p clerico vt si nõ deseruiat i diuinis teneť ad restitutionẽ oim fructuũ. ᵃ p hoc adde tex. in c. fi. de rescri. in vj. p quẽ hoc ibi i pri. no. Do. de sancto Gemi. & no. expsse Io. Cald. in c. j. de celebra. mi. ¶ † Itẽ no. qd q est indignus semp censeť eẽ malęfidei ẽt a prin. & iõ decidit Gui. de Cu. hic, qd si vasallus cõmisit feloniã ꝯ dñm pp q̃ veniebat priuãdꝰ feudo, & postea priueť feudo p sniam teneť et ad fructus restituendos ex die cõmissę feloniæ ad quos dẽt ꝯdẽnari licet. n. interim habuerit tñ censeť malefi. possessor postq̃ sciebat se posse priuari. & dicit Pa. de Ca. qd forte ita bñ alibi nõ reperiť. Et ita ẽt dicit in clerico q cõmisisset delictũ pp qd potuisset priuari bñficio, hæc vñr plane pcedere in casib. in q̃bus. ille q cõmisit feloniã veniebat ipso iurẽ priuãdus, vt no. gl. no. in auc. de incest. nup. in prin. in ver. in minorẽ. & no. Cy. & Bal. in auc. incestis. s̃. de incest. nup. Sed vbi priuãdus nõ veniebat ipso iure, tũc illa. gl. facit in ꝯriũ. Tñ adhuc Gui. de Cu. illo casu tenet idẽ q. s̃. q a dñs feudi petit restõnem eius qd an fuit suum, vñ debent venire fructus ex die causatę restitutionis, seu culpę. l. iubemus. post prin. §. j. ff. de vsur. cũ : l. is ꝯ. cor. ibi no. qñ aũt ipso iure priueť, & qñ nõ ipso iure vide in c. j. §. Calidis. i gl. in ver. reuertať. in ti. de phi. feu. alie. p Frid. & legi. & no. in c. j. in ti. quo tpe miles. & p Inn. in c. ex parte. extra. de feud. p Bal. in c. j. in fi. prin. ꝯti. q. mod. feu. amit. plenius p eũ in c. quæ in ecclarũ. de ꝯsti. & in c. j. §. fi. q s miles. in ti. de feu. sine cul. nõ amit. & in c. j. §. deniq;. in n. q fuit prima cũ bñ fi. amit. & p Ang. in l. eorũ. ff. de dam. insc. ¶ † In gl. j. in prin. bẽs ex gl. iũcto. tex. qd vindicta accipiť qñq; p actu licito q fit iudicialiter accusando, vt hic. & l. j. alle. in gl. Vñ facit ſm Gui. de Cu. qd si Sæius Titium occidit cuius tu es hẽs, & pbat q tu dixisti ego me vindicabo, & postea reperiť Sæiũ esse occisum, qd ex illis verbis a te platis p̃sumať ꝯ te de homicidio cõmisso in Sæiũ tñ Gui. decidit ꝯriũ, qa cũ illa verba possint dupl̃r intelligi de vindicta licita qñ in benigniorẽ partẽ interpretari o fieri dẽt, & Pa. de Ca. dicit, qd hic cõmittiť iudicis arbitrio vt inspecta quãtitate psonæ debeat dicta moderari. l. famosi. ff. ad l. Iul. ma. melius allegasset. l. j. ꝯ. si q s impera. mal. tñ illa iura nõ vñr facere, q a loquunť qñ verba tendebãt in malũ, sed dubitabať an ex leuitate, an lubrico linguę p cesserint. ¶ † Itẽ ſm Pa. de Ca. facit si aliq s fuit offensus, & dixit famulo nõ in domũ meã redeas quin vindictã ᵇ facias, & ille famulus postea occidit eũ q offenderat dñm, an dñs teneať de mãdato homicidij, & in q buidã lec. dicit videri primo qd non, qa verba in benigniorẽ partẽ debẽt interpretari, & sic, q intellexit de vindicta licita, vt hic. Tñ ꝯriũ determinat, qa inspecta qualitate psonæ apparet, qd nõ sic intellexit, nec in dãnum alterius debuit sic ꝯfuse loq. ar. l. fi. in fi. s̃. de do. promis. Et dicit ita expresse notari per Bart. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauit. ff. de acqui. hær. Et Bar. loquitur de offenso qui dixit famulo nõ redeas domum quin de hoc sentiam nouum, & ita etiam concludit Pa. de Ca. cõsi. 260. incip. In Chri noie, vĩ qd prædicta &c. Idẽ tenet Ang. Bal. & Pau. de Ca. in d. l. si quis mihi bona. Sed Raph. Cu. & Ro. ibi limitant nisi offensa illa dño fuisset vna alapa, & non offensa cum ferro, quia verba dñi tunc debuerunt intelligi de simili offensa, ẽt eorũ q no. in l. j. vñ vi, bñ faciunt nota. p Bal. in d. l. si quis mihi bona. §. si coram. ¶ In ead. ibi, & hæc accusatio intellige glo. non de accusatione facienda per hæredes ꝯ occisores ne ipsis hæredibus auferatur hæreditas, sed de illa accusatione per quam conuincantur heredes, vt qñ occisores per aliũ accusantur, & ꝯdẽnanť, & illis condemnatis est aperta via fisco agendi peti. hære. ꝯ hæredes intra q nquẽnium, & qñq; ppetuo vt in gl. seq. & hanc esse mentem gl. huius patet per l. j. hic alleg. in gl. ¶ In gl. ij. ibi. l. si pater. dic melius vt hic per Barto. ¶ † In ea. ibi, sed per quantũ tps &c. no. ex gl. ſm Bal. qd iudex potest cogere hæredes ad accusandum de morte defuncti, facit ſm eum. l. fi. huius homicidij. in ver. cogẽs. j. de acc. Bar. etiam hic ex ista glos. dũ ipse alle. l. ita stipulatus. colligit qd in maleficijs negatiuis nõ est necesse qd expectri, qd quis deuiat posse facere, sed sufficit expectasse q primũ fieri potuerit, & ita ẽt no. Bar. in l. in cognitione. ff. ad Sylla. Bal. ẽt hic q hic alle. l. iij. §. ꝯsestum. ff. ad Tert. postea alle. in ꝯrium dictum Inno. in c. extirpandę. de p̃bẽ. vbi qñ p motã, seu factũ negatiuũ debuit cõmitti pœna requiť monitio secus si p factum affirmatiuũ. Tñ Bal. & Salyc. trãseunt cũ hac opi. gl. simpl̃r ꝯcludẽs. q nõ requirať monitio. Et ad p̃allegatũ dictũ Inno. rñdet qd fallit hic fauore fisci cui sit mora re ipsa ᶜ qd est no. bñ facit (licet nõ alleget) Titia Sæio. §. vsuras. de leg. ij. iuncta. respublica. s̃. ex q. cau. ma. & qd voluit gl. repu. sing. in §. itẽ si a. in ver. iudiciũ. inst. de ac. & qd no. Bal. in auc. hoc amplius. j. de fideicõ. Secũdũ Saly. & rñde qd hic p̃sumiť qd legis ꝯditor tacite disponens p modũ p̃cedẽtis dispõnis qd hẽdes debeãt accusare & tũc puniãť vt indigni si nõ accusauerũt, q rñsio nihil eẽ vř, qa ẽt qñ puisio incepit a p̃cedẽti dispõne requiť interpellatio rñ. l. si penũ. ff. qñ dies leg. ced. & no. gl. in l. ita stipulatꝰ. ff. de ver. ob. & ibi late Bar. test cõis opi. Et Pa. de Ca. hic aliter rñdet. s. qd illud põt pcedere in his in q̃bus quis ad faciendũ nõ teneť, seu ex officio nõ arctabať. Sed illud pcedit qñ ei ex officio incũbit id facere. q rñsio nullo mõ placet q a est ꝯ no. p Inno. in d. c. extirpãdę. & ꝯ iura allega. p Inno. i. ꝯ. c. ex parte. el. j. cũ tribus seq. de cle. nõ resi. vbi tenebať facere qd sibi ex officio incũbebat, & cogi poterat, & ita est ꝯ. d. auc. hoc amplius. j. de fideicõ. & ꝯ c. excõicatꝰ §. moneať. de hære. Vnde minus mala vř rñsio tradita per Bald. hic q. s̃. retuli. Plura alia circa illud dcm Imo. scripsi. in d. l. ita stipulatus. vbi ẽt retuli id qd no. Bar. in inficiãdo. §. infans. ff. de fur. & q not. Ro. in d. l. in cognitione. vbi conať dare aliã rñsionẽ ad dictũ Inn. distinguendo, qd aut loqmur in negotio exigẽte celeritatẽ, & tũc ista gl. pcedat. s. q̃ primũ fieri põt dẽt impleri, & nõ requiť monitio vt pœnã q a incurrat. Nã hic res exigebat celeritatẽ circa vindicandã necẽ defuncti, vt possit adiri hæreditas vt. l. necessarios. j. ad syll. & sic impleri volũtas defuncti, qui non debet teneri in suspenso. l. fi. ff. omnia prædi. l. hæreditas ex die. ff. de hære. insti. Sed vbi non exigeretur celeritas pcedit illud dictũ Inno. quæ rñsio ẽt non vř bona, q a vř ꝯ. ad auct. hoc amplius. Cogitabam ẽt aliter posse dici pro intellectu huius gl. & eorum q hic no. Bar. videlicet q in terminis huius gl. vř fuisse de mente gl. & Bar. q requirať interpellatio, seu monitio, patet dum allegat d. l. ita stipulatus. Nã in terminis illius. l. qñ incipit actus p̃cedenti dispõne requiritur interpellatio, & post interpellationem incõtinenti q̃ primũ põt debet impleri pœna cõmittatur, vt ibi iuncta glo. j. Et sic vř pmissio inceperit a præcedenti dispõne, & ita Saly. fatet, & hoc ẽt colligiť ex gl. dũ dicit iudicem posse cogere hęredes ad accusandũ statuẽdo sibi certũ tps na si occisores accusare esset positum in ꝯdõne tñ, & nõ in dispõne non tenebať hęres accusare occisores, & sic non possent arctari per terminũ sibi præfixũ ad accusandũ, qa illud qd est in ꝯdõne nõ est in obligatione. l. si quis sub ꝯdõne. ff. si quis omis. cau. test. ¶ † Colligit etiam ex hac gl. Barto. iuncta. d. l. ita stipulatus. qd dispositio legalis magis æquiparatur vltimæ voluntati q̃ contractuiᵈ quod dicit perpetuo esse menti tenendum. Et ita etiam no. Bar. in d. l. in cognitione. & in d. l. non solum. §. morte. ff. de oper. no. nun. dixi. l. eadem. s̃. de colla. ¶ In ea. ibi accusari posset &c. dic immo ciuiliter conueniuntur pe. hęredi. per fiscum vt ibi per Bar. facit. d. l. item veniunt. §. senatus ait. & no. gl. in hac. l. in ver. post motam litem. Et sic quamuis fiscus non sit proprie hẽs. l. inter eos. §. fi. cum gl. ff. de fideiusſ. & l. quoties. ff. de noua. tñ habet peti. hę. & intelligit Ful. hic, qd sit vtilis. & non directa sicut dicimus in fideicõmissario, quia qui semel est hæres non potest desinere esse hẽs. l. & si sine. §. sed qd Papi. ff. de mino. l. ei qui soluendo. ff. de hær. insti. melius facit p eo. l. ex facto. §. Iulius longiꝰ. ff. de vul. & pup. ¶ † In gl. in ver. scientiam, ibi. errauerint &c. verum dicit gl. loquẽdo in genere de bonæfidei possessore qui posset teneri peti. hær. Sed in terminis nostræ. l. hæc gl. stare non posset, quia si hæres errasset in facto nõ curreret sibi tps vindicãdi, & ꝯñr nõ esset priuandus.

ADDITIONES.

a ¶ Fructuum Adde. d. Abb. in c. de multa. §. extirpandæ. de conce. præb. qualiter bona vasalli delinquentis veniant confiscanda cum vasallus est clericus vide Oldr. consil. 17.

b ¶ Vindictam. Adde vt per Bal. consi. 82. ij. lib. quid autem si frater vulnerat letaliter patrem, & vulneratus instituat filios vulnerantis hæredes an instituti teneantur vindicare necem testatoris contra patrem Ioan. Andr. in additio. Specu. in rub. de succe. ab inte. decidit quod non ar. l. filius. ff. de condit. insti.

c ¶ Re ipsa Adde quod voluit Rom. consi. 427. & de hoc puncto vide late Fran. de Are. consi. 150. vbi examinat d. Inn. & Bar. nec approbat opi. Ro.

d ¶ Contractui. Adde Lu. Ro. consi. 85.

uandus hr̄ditate nec puenire posset fisco petitione hæ. l.iij.§.qđ ad cām.ff.ad Syl.ſm Bar.hic & recte.Sentit tñ aliud ista gl.a ꝯtrario sensu.s.q errās in iure nō dr̄ bonęfidei quo ad fructus ꝯtiū no.gl. in l.nec vllā.§.j.in ver.vxor.& ꝓbat in l.sed si.l.§.scire & no.gl.in l. si fur.§.j.ff.de vsuca.Bal. & Saly.hic r̄ndēt,qđ ista gl.vera est qñ in delinquēte loq̄mur, q̄a nō excusat,n̄i hic hr̄s cēset delinquere, sed in nō delinquēte ꝓcedāt ꝯtra.Bar.tñ in l.hæredē.ff.eo.vr̄ indistincte tenere gl. in ꝯtriū alle.& ita intelligit velle gl. ibi in verbo facti.dū alle.d.§.scire.& ꝑ illū.§.illa opi.vr̄ verior q̄ ēt seq vr̄ Frātigr.hic,ꝑ hoc ēt vr̄.tex.in verbo.scienter.nō violādo tex.¶ In gl. in ver.post motā.in fi. Ista cōiter tenetur ad q̄ vide gl.& doc.in l. j.§.de peti.hær. Tñ Paul.de Ca.hic dicebat,q distinctio gl.hic in fin.potest procedere in alio possessore qui non haberet ius in hæreditate,sed ista.l.procedit in possessore habente ius in hæreditate,licet posset sibi auferri pp non vindicatam necem, & sic cum eo mitius agitur,vt non teneatur ad vsuras nisi a die litis motę.s. contestatę. & ita dicit posse intelligi gl. hic dum dixit vel dic, q hic speciale &c.tñ non recedo a communi opi.quia tex.hic dicit istum esse malefidei possessorem,& ita tenetur ad restitutionem fructuū,sicut alij malefidei possessores non habētes ius in hr̄ditate.¶ †Vltimo per istum tex. in verb. officiū pietatis &c. iuncta.l. ij.§.de in ius vocan.dicit Pau.de Ca. in l.fi.j. eo. qđ pupilli excusentur pœna huius ti.vt d.l.fi.ea. Tñ secus in rusticis,& ignorantibus ſm eum, sed dic,q in hoc male vr̄ dixisse, & contra tex. in l.iij.§.si quis ignorans.ff.ad Syll. in ver. imperitiam vel rusticitatem pro hoc etiam facit,quia minor.xxv.ann. ibi excusatur.l.minoribus.j.eod.& ita videtur dicendum in rustico.l.j.§.fi. ff.de edēdo.& quod no.glo. in l.vlti.in princ.eo.tit.Non ob.d.l.ij.quia in errore iuris quasi naturalis vt ibi dicitur, & in l.j.§.eod.non dicitur quod istud non sit huiusmodi.

Seuerini.& Antonini. LEX II.

1 *Factum defuncti maioris non retractatur ex persona hæredis minoris.*
2 *Accusans testamentum de falso,& succumbens perdit legitimam quam tamē non perderet licet non conficeret inuentarium.*
3 *Stat.quod qui secundo appellauerit,& non obtinuerit soluat.x.communi,si appellauit & appellatio deserta sit an debeat soluere.x.*
4 *Pupillus an possit petere resti.in integ. si tutor est soluendo.*
5 *Tutor præsumitur carere dolo & culpa, qñ facit consilio coniunctorū pupilli.*

1 POlla. † Factū defuncti maioris nō retractat̄ ex ꝑsona hr̄dis minoris, & si tutor in accusatione falsi testi succubuit pupillū hr̄ditatē ꝑdere facit, & applicari fisco.Et tutor eo casu tenebit̄ ad satisfactionē dāni actione tutelę.& de calūnia punit̄,h.d. ¶ No.ex ꝑsona hr̄dis nō reuocari lites sopitas cū defuncto,facit.l.ea quæ a patre.§.de rest.mil. ¶ No.q dolus tutoris nocet pupillo in pœna pecuniaria, & sibijpsi in pęna imponēda rōne calūnię.¶ Not.q succūbens in lite mota sup testō falso ꝑdit illud,q sibi relictū est,vt hic,& l.post legatū.in prin.ff. de his q. vt indi.cū si. ¶ †Itē allegat̄ ista.l. ꝑ Gui. Ca.i hic,ver.accusans testm̄ de falso, & succūbēs ꝑdit lͭimā,q̄ tñ nō ꝑderet licet nō ꝯficeret inuētariū.Vt vidimus no. in l.fi.§.pe. ff.de iur.deli.& rō diuę est ſm eū q̄a maius ē delictū ꝯmissum in faciēdo q̄ nō faciēdo,vt no.i l.si mora.cū si.ff.so.ma. ¶ In gl.i ver. illi hr̄s,ibi ac si ipse fundasset &c.puta tp̄s sex mēsiū ad p̄sentādū vbi laicus nō hēt nisi q̄tuor, vt hic hr̄ in c.j.de integra.in vj.& ibi est casus in terminis ꝯ gl.q̄ hic alle.Pa.de Ca.Licet Bal.nō recordatus de illo tex.dicit gl.bñ dicere,& nō ob.iste tex.cū si.q̄a loq̄t quo ad ea q̄ ꝑfecte gesta sunt ꝑ nō priuilegiatū. Nos loq̄mur quo ad gerēda postq̄ priuilegiatus successit. ad hoc l. fiscus.ff.de iu.fis.& ita loq̄t.l sicut alle.in gl.ꝑ ꝯtrio.& Iac.Bu. ēt hic reprehēdit illā gl.¶ In gl.in ver.pupilli noie ibi,hic ciuilr & c.& ꝓ intellectu isto facit tex.in ver.agere.& approbat illū intellm̄ hic Ia. Bu.Bal. & Pa.de Ca.Nec ob.dñ tex.hic in fi.dicit de calūnia &c.q̄a r̄ndetur,qđ licet agens ciuilr litē calumniosam nō possit accusare criminaliter pœna indicta ꝑ legis remedia de qua loq̄t.l.j.in prin. ver.calūniatoribus.ff.de ad Tur. & q ibi gl.in ver.pœna.& l.qui calūniatores,& ibi no.j.de calū.Tñ bñ pōt teneri pœna stellionatus rōne doli cōmissi,iuxta.l.iij.circa prin.ff.de crimi.stellio.Addo ēt q pōt me ꝯuenire ciuilr, & criminalr ille q̄ ciuilr litē ꝯ me calūniose mouit.vt in l.si tibi.la.ij.cū gl.j.de li.cā.l. priuatis,& ibi no.ff.ad tur.& no.ꝑ gl.& Bar. in l.si q̄s repetere.§. si stellionatus. e.ti.& sic pōt sustineri iste intellectus,q hic actū fuit ciuiliter.Pro quo facit,q̄a tex.hic innuit,qđ tutor hic petebat hr̄ditatē ēt pro parte ꝑ qua egerat possa,& trāsegerat.Sed si hic accusasset tutor de falsitate testi nō petijsset hr̄ditatē, sed puniret̄ falsum cōmittēs.Tñ tenēdo qđ hic fuerit instituta accusatio crialis glo.r̄ndet ad d.l.ij.j.q. accu. qđ hic fuit accusatio instituta nō noie pupilli, sed noie tutoris.Sed Ri.Ma.Bar. Ang.& Saly.ꝯ ꝑ istū tex.in l.tutorē.in prin.ff.e.Et ꝑ hoc facit ſm Sal. q̄a nō debuisset ꝑdere pupill' relictū sibi factū si accusatio nō fuit instituta noie suo, arg.l. neq; iterdicto.ff.de re.iu.& fuit rō reddita ꝑ Bal. l d. l. ij.& r̄ndet ad d.l.ij.vt hic ꝑ Bar. de quo ēt vide ꝑ Bal.i l.reos.j.de accu.Et ibi ēt de syndico an possit accusare noie vniuersitatis. De q̄bus oib' ēt vide ꝑ Bar.in l.ij.ff.de accus.& ꝑ Bar. in extua.ad reprimēdū.in ver.vel lime.& Bal. in l.seruū quoq;.§.publicæ.ff. de ꝓcu.& per Ang.& Io.de Imo.in l.pen.§.ad crimē.ff. de pub.iu. ¶ †In glo.in ver.nō obtinuerit.facit hæc gl. ſm Sal.ad q̄ōnē statuto cauet̄ q q. secūdo appellauerit,& nō obtinuerit soluat.x.cōi,q. scđo appellauit,& appellatio deserta est, an debeat soluere.x.vide hoc ꝑ eū tenētē qđ sic, q̄a ita sonāt verba statuti , nisi ꝑ aliud statutū esset aliter declaratu.& de hoc vltimo casu loq̄t̄ hic gl. ¶ †In gl.in verbo pupillo.ibi vel aliter &c. innuit gl. qđ si tutor est soluēdo nō possit pupillus eligere resti. in integ. qđ est ꝯ ꝓcedētē sol. q̄ vera est ꝑ iura alleg.in ea. Nō ob.l.ꝓperādū.§.fin.s. de iudi.q̄a ibi est specialis casus fauore litiū dirimēdarū. Ad.l.meminerint.j.vñ vi. r̄nde vt hic ꝑ Bar. & alios & optime ꝑ Bal.in l.fi.j.q. accu.cū seq. de quo ēt ꝑ Bar.in l.4.§.si ꝓcurator.ad fi.ff.si q̄s ius di.nō obtem. & ibi dixi.¶ †In ead.ibi q̄a suadente mr̄e.& agnatis &c.signāter notāda est hæc gl.ſm Bal.qđ rōne cōsilij coniunctorū pupilli præsumit̄ obesse dolus.& culpa tutoris & iō cautella est qđ s ꝑ fiant cū ꝯsilio eorū.Per gl.istam ēt dicit Bal. in c.j.in prin.in ti.qui feuda.pos.qđ illud,qđ fit ꝯsilio sapientū præsumit̄ fieri bona fide,& sine calūnia,qđ dicit esse menti tenēdū.Et vide ēt ꝑ istā gl.qđ dixit Bal.in rub.j.de pe.iu. qui ma.iud.& Sal. in l.fi.eo.tit. & retuli in l.ij.ff.qđ quisq; iur. dicit in Ful.hic,bene est fatendum qđ tutor pp tale consilium coniunctorum pupilli excusetur per hæc ab omni culpa quin teneatur actione tutelę hoc non est ita fatēdum ſm eū,q̄a nimia credulitas ascribitur culpę.l.j.§.4.ff.de eo ꝑ quē fac.erit.& in actione tutelę venit culpa ēt leuis.l.quicquid.§. ar.tu.¶ In eadē ibi,perdidit instīs &c. subaudi quæ postea inuenit qñ petere voluit resti. in integ. & probare de iure suo licet qñ egit actione tutelę non haberet illa. ¶ In ead.ibi.§.qui accusauit.adde.l.qui Trij.eo.titu.& ista opi.communiter tenetur & ad alleg.in contrarium responde vt hic per Bar.cū adde.l.cum filio & quod ibi per Bar.in prin.ff.de leg.4.

ADDITIO.

a ¶ Perfecte: Gesta. Adde tñ qđ dn.de Ro.decisio. suis deci. cccclvij.de so. compe. in antiquis inci.obl'atus est laicus in auio . voluerunt qđ si clericus succedat laico q erat obl'atus tali oblone quæ habebat vim rei iudicate ꝯ q̄ nō poterat opponi nisi exceptio solutionis,& rei iudicatę,qđ tñ clericus succedens tali laico oblato debet audiri in foro ecclesiastico ratione priuilegij sui, non obstante,qđ vigore illius obligationis laicus extaret condemnatus.

Alexandri. LEX III.

1 *Hæredis aufertur vt dignis si testamentum aperiatur antequām sit habita quæstio de morte defuncti ab eius occisi familia.*

1 SIcā. † Si añ habitā q̄ōnē , de seruis sup morte defuncti occisi a familia tabulæ testi apertæ & recitatæ sunt (subaudi)& hr̄ditas adita sit illa auferē hr̄dib.vt indignis nisi sint pupilli.h.d.¶ No.qđ dixi in summario qđ intellige verum ēt si clam testator fuit occisus a familia,sed si clā occisus eēt ab ex̄neo tūc posset adiri impune hæreditas antequam vindicaret hæres necem defuncti.j.co.l.cum fratrem.& ibi habetis gl. magistram quę ita declarat istam. l. ¶ Item no. q ab hac pœna pupillus excusatur & idē vr̄ in adulto.l.minorib.j.e.ſm Bal.& Pau. de Ca. & sentit glos.fi. allegando illā.l.Tñ illa.l. loq. vr̄ in alio casu.s.in vindicando necem defuncti accusando occisores , qđ non fit ita de facili sicut fit illud de quo hic. Tñ cōiter tenet̄ illud qđ dixi , & bñ facit qđ legi & no.in l.fi.si aduer.delic.Sed q.d in rustico & ignorante iura dixi in l.j.in fi.s.eo. ¶ In gl.in ver.recitare in l.fi.& c.illa l.potr̄ facit in ꝯtrarium,per alia iura in gl. allegata. cōiter tenetur opi.gl. licet ꝯ eam fortiter faciat.l.Marcellus.§.fi.ff.ad Treb.tñ potes r̄ndere vt ibi in gl. ¶ In gl.in ver.hr̄ ibi in domo.&c. cōiter reprehēditur in hic gl. ꝑ rōnes quas hic vide per Bart. & vide q per hanc glo. no. Bal.in l.fi.s.de test.& in l.in duob.§.fi.ff. de iureiuran.

Alexandri. LEX IIII.

1 *Hæreditas licet non possit in codicillis directo adimi ipso iure,tamen bene potest declarari indignus in codicillis , adeo quod hæreditas applicatur fisco .*
2 *Legatum factum spurio quibus personis sit applicandum,dicitur hic.*
3 *Hæreditas applicatur fisco quando hęres est indignus propter verum delictū.*
4 *Inimicitia , vel amicitia superueniens quid operetur dicitur hic.*
5 *Hæreditas ad quem ibit si filius occidit patrem,dic quod ad fiscum.*
6 *Testm̄ quando mutatur antequām sit perfectum,quid erit de illa parte mutata.*

1 HAereditas. † Hæreditas in codicillis directe adimi non potest, sed si in eis hæredes reputantur indigni aufertur eis hęreditas & applicatur fisco , & libertates in codicillis adimi possunt. hoc dicit. ¶ Casum in terminis vide hic per Bald. not. ibi , per epistolam,

vel

vel codicillos, ꝙ ista duo vīr eē diuersa, nam disiūctiua ponit̄ inter diuersa. l. hæc verba ille, vel ille. ff. de verb. sig. & q̄ sit ista dr̄ia vide hic per Bal. post Nicol. de Ma. ¶ 5 † Item no. ꝙ licet in codicillis non possit directe adimi hr̄ditas ipso iure, tn̄ bn̄ pōt declarari indignus in codicillis, adeo ꝙ hr̄ditas applicat̄ fisco. Et isto casu non dr̄ hr̄ditas ipso iure adimi, q̄a hr̄s scriptus, & erit hæres, & hr̄ditatem adibit, & illa tūc ēt auferi ꝑ fiscū, nec tn̄ dicet̄ desinere hr̄s eē. l. ex facto. §. Iulius Longinus. ff. de vulg. & pu. Et si hęres non adiret, sed repudiaret, an tūc fiscus possit hr̄ditatem hr̄e, an vero vadat ad cohr̄des. Pau. de Cas. hoc dicit ꝙ fiscus habebit, quia in fraudem fisci repudiare vr̄ ꝑ l. sequēs. cū ibi no. ꝑ glos. & Barto. ff. ad Syll. & arg. l. post ꝯtractū. ff. de don. cū ibi no. ad ꝙ vide Bal. in l. eā q̄. j. de fideicō. vbi dixit, ꝙ in fraudē fisci videat̄ repudiata si hr̄ditas erat locuples, vel expediēs fisco alle. l. cū fisco. ff. ad Syll. & vide ꝑ Cy. & Io. de Imo. in l. q̄dā testō. §. quoties. ff. de leg. j. si aūt hr̄s nō adiuit eo q̄a mortuus añ aditā hæreditatē, vel repudiatam, tūc dicit Pau. de Cast. hic, ꝙ q̄a cessat ṗdicta rō fraudis portio sua accresceret cohæredi, q̄a deficit ipso iure sicut accresceret si dicta verba denotātia indignitatem a testōre prolata nō fuissent. Tūc. n. nō aufertur sibi hæreditas ꝑꝑ dicta verba, sed ꝑꝑ casum mortis, q̄a facit portionē suā ipso iure deficere. ¶ Itē no. ꝙ vt dicat̄ hæres reputari indignus satis ē ꝙ creditor dicat illū hęredem nō mereri volūtatē suā absq; eo ꝙ exprimat aliquā cām indignitatis qḋ ē bn̄ not. ¶ In gl. j. adde aĺs limitationes ad istā primā rl̄am huius. l. quas dicā in l. ij. j. ti. j. ¶ In gl. in ver. vindicata &c. rō hic reddita in gl. ē nimis gn̄alis, vt patet in l. ex parte. ff. de adi. leg. & ꝑ illa alia, q̄ tāgūtur in gl. mag. seq. Ex q̄b. apparet hāc nō eē sufficiētē rōnē, melior ē ergo rō, q̄a hic fuit a testōre reputatus indignus. ¶ In gl. in ver. ad aliū. vltima expō vera ē & cōmuniter approbata. ¶ In gl. in ver. peti poterūt. in hac formātur tres opi. principales. postea ponit distōnē in mā. ¶ In ea. ibi expsse ademit ibi tacite &c. hęc nō ē vera, q̄a ꝯ l. militis codicillis. ff. de test. mi. vbi nō sufficit ēt expsla adēptio. ¶ In ea. ibi, nolo testamētū meum valere &c. videtur hāc adēptionē eē expssam, saltē verbis gn̄alib. s̄m Ful. hic facit ꝙ dictū fuit in mā substōnis compendiosę, uel breuiloquę qñ dicat̄ cōprehēdere expssas substōnes sub se. l. in testō. s̄. de test. mil. & l. ꝑcib. s̄. de impu. & ali. substi. Ad quæ ēt vide no. ꝑ Bar. in l. si iure. ff. de leg. ij. ¶ In ea. ibi, pure legatū, iō nō hēt &c. hæc rō nō ē bona, q̄a sequeret̄ ꝙ ꝑ ꝑte cohæredis hēret legatū. l. plane. la. j. §. si duob. & l. legatū ē. §. j. ff. de leg. j. & sic nō ē differētia inter hæreditatē & legatū ꝯ. d. l. ex pte. Vera ē ergo sol. ꝙ hic ademit expsse, & eū reputauit indignū, vt ibi not. & ꝑ limitatione hujus. l. & eorū q̄ hic dn̄r in gl. vide sing. verba. Bar. in d. l. ex pte. in fi. ¶ In ea. ibi sol. distingue. &c. hæc prima sol. diuinat, & ēt nō ē vera, vt hic ꝑ Bar. Cōtra scd̄am sol. ēt facit. d. §. veteranus. ibi mutauit quo ad oēs, & tn̄ remanet instō. Item ꝯ istā sol. facit s̄m Sal. q̄a qñ testōr dicit vnū hæredē indignū potuisset dici, qḋ portio illius accresceret cohæredib. & sic nō decederet testōr, ꝑ pte testatus, secus qñ oēs dixit indignos. voluit gl. qḋ tūc nō iret ad fiscū, vñ vera est sol. qḋ in d. §. pe. testōr ꝓcessit ad actū facti, hic uerbi, reputādo eos hæredes indignos, secus si simplr̄ ꝓcessisset ad actū uerbi, & nō reputasset indignos, ut d. §. ueteranus. Et de intellu. d. §. ueterannus. & d. §. pe. inde ēt q̄ dixi in 3 l. sancimus. s̄. de test. ¶ † In ea. ibi primo casu nō sit fisco statim locus &c. sentit gl. qḋ relictū spurio debeat primo applicari q̄busdā ꝑsonis enumeratis in l. j. s̄. de natu. li. & in l. si q̄s ince. s̄. de ince. nup. & postea fisco. Cōtrarium tenet hic Bart. Angel. & Sal. post Rich. Ma. volētes, ꝙ immo dr̄ vadat ad cohr̄des si extāt, vel si nō extāt ad quoscūq; venientes ab intest. vt hic ꝑ Bar. & per eundem in l. fi. ff. eo. & in ꝯs. incip. Dn̄icus. & in d. l. j. de natu. lib. & in d. l. si tota. ff. de acq. hr̄d. & Old. in cōs. 3. incip. thema tale est, legatum factum est. & Bal. & Io. de Imol. in l. iij. ff. de test. & per Bal. in l. si pr̄. ff. de hr̄d. insti. in l. ēt. j. ad l. fal. & in l. si q̄s ꝑsbyter. s̄. 4 de epis. & cler. & magis cōis opin. ē illa quā tenet hic Bal. ¶ † In ea. ibi l. iij. &c. loqt̄ qñ erat funditus incapax, vñ dic melius, vt hic ꝑ Bar. cuius dictis adde no. ꝑ Bal. in l. iij. ff. de test. vbi dixit, ꝙ qñ hr̄s ē indignus ꝑꝑ vnum delictum suum, tūc hr̄ditas applicat̄ fisco. l. Papi. §. meminisse. ff. de inof. test. Secus si non ꝑꝑ verū delictum, sed ꝑꝑ malos mores ciuiles, q̄a tūc hēt locū id, qḋ hr̄ in d. l. j. C. de secun. nup. & ita ēt no. Ang. in d. §. meminisse. Sal. hic dabat alium intellm̄ ad d. l. j. s. ꝙ ibi delictum mulieris ꝓcernit iniuriam mariti defuncti, iō hr̄des mariti qui censent̄ vna ꝑsona, cū illo admittunt̄ plusq̄ fiscus. ar. l. pe. j. de leg. qḋ mihi nō placet, q̄a ē ꝯ. l. j. ff. eo. & ꝯ no. ꝑ gl. in l. sororem. j. eo. Nec obst. d. l. pe. q̄a non loqt̄ in iniuria illata defuncto, de cuius hr̄ditate agebat̄. Alius ē casus in quo hr̄s est indignus, & sua culpa hr̄ditas sibi aufert̄, tn̄ non applicat̄ fisco, vt in casu auc. hoc amplius. j. de fideicō. ¶ Item adde casum in quo absq; dicto hr̄dis hr̄s nō pōt hr̄ditatem retinere, & tn̄ hr̄ditas sibi vt indigno aufert̄, & applicatur fisco. Quem casum vide per Cy. Bar. & alios in l. fi. versi. ij. hēt locum &c. ff. si quis aliquem test. ꝓhi. ¶ In ea. ibi si aūt tabulas incidit &c. dixi hoc in l. omni. s̄. de test. vbi damnata fuit distinctio huius gl. ¶ In ea. ibi ꝑꝑ delictum suum &c. s. testōris, vt l. eius. alleg. in gl. & d. l. eius. §. j. intellige hodie s̄m ꝙ moderat̄ per 5 auc. bona damnatorum. j. de bonis ꝓscrip. ¶ † In reliquis dic, vt hic per gl. & Bar. dum gl. alleg. l. si inimicitiæ. dic vt ibi in fin. est no. casus q̄ vr̄ aliqualiter ꝯdicere. d. l. ex parte. & l. iij. §. fi. ff. de adi. leg. sed solue vt per Bar. in d. l. inimicitiæ. & l. si. eo. ti. Et q̄a gl. in sua distōne ponit tres casus principales pōt addi quartus. s. qñ ob mixtam culpam testōris, & hr̄dis non debet hr̄e relictum, quo casu dic idē ac si culpa hr̄dis tm̄. q̄a applicat̄ fisco, & de mā ista vide latius ꝑ Bar. in l. fi. ff. eo. & no. ꝑ Cy. & Bal. in l. q̄sq̄s. j. ad l. Iul. maie. & Bal. in l. lata. aĺs incipit data. j. de appel. & in l. j. ff. de 6 testa. & ꝑ Ang. in d. §. meminisse. ¶ † Et iuxta ṗdicta q̄rit hic Cy, q̄d si pr̄ est occisus a filio ad quem ibit hr̄ditas, rn̄det ꝙ non ibit ad venientes ab intest. sed ad fiscum, & dicit eē casum in l. cū rō. §. fi. ff. de bo. dān. Adde. l. sororem. j. eo. & tex. valde not. in l. Lucius. ff. de iure fis. & ibi ēt ꝓbat̄ ꝙ nedum occidens ꝓhibet̄ cum effectu succedere occiso, sed ēt hr̄di eius. De his ēt vide ꝑ Bal. in l. codicillis. §. mr̄e. ff. de leg. ij. & in l. fi. ff. si q̄s aliquem test. ꝓhi. & in l. fi. ad fi. ff. eo. & Bald. in l. eam q̄. j. de fideicō. & Bal. & Sal. in l. vnica. s̄. vñ vir & vxor. & Bal. in l. si q̄s incestu. s̄. de incest. nup. & ꝙ no. Ang. in l. adoptiuum. §. ꝑsonum. ff. de in ius voc. & Ioan. de Imol. & Pau. de Cas. in l. si ab hostib. §. j. ff. sol. mat. & aliq̄d ēt per Bal. hic. q̄ dicit ꝙ Bart. in d. l. cū rō. §. fin. voluit ꝙ si vnus ex filijs occidat patrem portio sua applicatur fratri per l. ij. §. fratris. ff. si q̄s aliquem test. ꝓhib. ꝙ reprehendit Bald. hic per l. is ꝯtr. §. j. ff. famil. ercis. Nam si applicaretur fratri ergo frater cōuentus iudicio diuisorio posset excipere de iure suo qḋ est ꝯ illum tex. & cū Bal. concordat hic Sal. q̄ dicit, ꝙ licet Bal. non rn̄deat ad d. §. fratris. ꝙ ibi debet intelligi in portione fratris, sed in sua sibi ṗiudicat. Sed certe Bar. in d. l. cum rō. non vr̄ dicere sicut refert Bal. sed vr̄ intelligendum ꝙ Bar. velit ꝙ non ṗiudicet̄ fratri, sed bn̄ sibijpsi, & ita vult Bal. in d. l. eam q̄. in ver. hæc faciūt ad q. si frater &c. 7 ¶ † Quærit ēt Pau. de Cas. hic in aliquib. lect. iuxta hic no. ꝑ gl. magnam quid si testator anteq̄ ꝑficeret testm̄ mutauit illud ꝙ in testō, disposuerat quid erit de illa parte hr̄ditatis in qua facta est mutatio & dicit, ꝙ aut mutauit facto. i. cācellatione, & perinde hr̄ ac si primam dispōnem mutatam nunq̄ fecisset. l. j. circa med. ff. de his q̄ in test. delen. Aut mutauit verbo, & adhuc idem arg. l. si ita scriptum. in prin. ff. de leg. j. tn̄ in hoc vltimo dicit Bar. sensisse ꝯrium in l. si paterfam. testō. ff. de her. insti. & in l. si certarum. §. si eo. ff. de test. mil. & dicit ꝙ nunq̄ sibi placuit dictū Bart. & ꝯ d. Bar. dicit ꝙ inuenit hic tenere Nico. de Ma. & Bal. licet de Bal. mentionem non faciat, an dicta decisio Bar. sit vera in quantum voluit ꝙ non valeat ademptio, uel exhæredatio si hr̄s institutus in eod. testō exhæredet̄, vel ei adimat̄ hæreditas per d. §. si eod. Ang. & Io. de Imol. & Raph. Cu. in d. l. si paterfam. & etiam Ang. & Raph. Cu. in d. §. si eod. & Pau. de Cas. in l. Seyus & Angerius. ff. ad l. fal. tenet ꝯ Bar. q̄a in d. §. si eod. ē tex. ꝯ. Bar. ꝓut ibi in fi. hr̄ litera affirmatiua, vt ibi dicit gl. prout vero hēret̄ litera negatiua, tunc tenendo primam lect. ibi positam in gl. ille text. nihil ob. Et ad aĺs rōnes allegatas per Bar. rn̄det ꝓfan doc. ꝙ ꝓcedant qñ testator ob culpam alterius exhæredaret hęredem, nam tunc non valet, vt d. l. paterfam. Sed vbi non ꝑꝑ culpam alterius, sed ex sua mera voluntate, tunc pōt quia non censetur vnq̄ facta institutio. vt d. l. si ita scriptum. Rn̄dent etiā ad reliquas rōnes. Bar. ꝙ ꝓcedāt qñ exhæredatio nō eēt fcā in eo, testō de eod. instituto.

Alexandri. LEX V.

1 *Expensas funeris nō faciēs vt testōr iussit, nō ꝑpea remouetur vt indignus.*

1 NOn oportet. † Qui expensas funeris nō facit vt testōr iussit nō ꝑpea remouet̄ vt indignus. h. d. ¶ In gl. j. in fi. Cy. hic simplr̄ dicit ꝙ hodie priuat̄ hęres s̄m formam auc. hoc amplius j. de fideicō. Iac. But. approbat vltimam sol. gl. per quam dicit limitari id ꝙ hētur in d. auc. hoc amplius. s. ꝙ hæres non implens voluntatem defuncti priuatur hæreditate solum quando voluntas concernebat commodum pecuniarium alterius, aĺs secus vt hic, & reputat hoc esse multum notandum. Idem dicit Fulg. reputans bene notandum pro limitatione d. auc. amplius dicit tn̄ ꝙ circa contrarium vltimo loco formatum in glo. doct. tenēt primam so. quā in specie videtur tenere Bar. & etiam Ang. hic, qui dicit ꝙ si testator pœnam priuationis hic imposuisset priuaretur, & etiam hodie s̄m Ang. si testator nō explsit de pœna priuationis

tionis dummó fuerit hrs monit⁹ fm formã.d.auc. hoc amplius. priuarẽ,& sic Ang.vr impugnare vltimã sol.gl. & ita etiã est de mẽte Cy.& Bar.hic,& certe dicta vltima sol.gl. nõ vr aliqua.l.pbari,non.n.pbaĩ per.l.nram, q̃a fm hæc tpa non hẽt locũ dicta pœna priuationis,nisi aut testor hoc expressisset.l.j.j.de his q̃ pe. not.vel in casib. in quib.per leges antiquas hoc erat expressum, vt declarat Bar.in l.fi.j.de fideic.ver.q̃ro,q̃ sunt istę leges antiquę non mirũ si hic nõ fiebat ista priuatio cũ nõ esset de casib. expssis,hodie vero gñalr est puisum de pœna priuationis si nõ impletur ltima voluntas defuncti per.d.auc.hoc amplius.& sic in hoc stu cũ opi.Cy.& sequaciũ reprobata vltima sol.gl. Cõtra quã alle.tex.in c.licet.de voto.& bñ facit text. in §.si q̃s aũt hoc facere. in auc.de eccle.titu.iunctis pcedentib.& maxime.§.si q̃s ædifica nouẽ. Pau.de Ca.hic dicit q̃ inquantũ in gl.in vltima sol. dr qd̃ hic nõ erat pceptũ pecuniariũ nõ vr bñ dictũ,q̃a ob.iste tex qui põt intelligi in hẽde qui expensas funeris non fecit,vt iussit testatur,vñ fm cũ gl.forte voluit dicere qd̃ in ɔ̃rio præceptũ tẽdebat ad vtilitatẽ alterius secus qñ ad nullius vtilitatẽ,vt in casu huius. l.& dicit hãc sol.tanq̃ singularẽ esse tenendã pro limitatione. d. auc.hoc amplius.¶ In q̃busdã alijs lec.repent,qd̃ Pau.de Ca.hic dicit hãc gl.posse procedere in pcepto testoris fcõ circa expensas funeris ad pompã,secus si ɔcerneret vtilitatẽ aïæ testatoris nihil all.sed p isto vltio est tex.in d.c.licet.& tenet id qd̃ approbaui.s.

Alexandri. LEX VI.

1 *Minoribus non obijcitur crimen inultæ necis, sed maioribus, & appellationem interpositam ab aduersario minor habet prosequi pietatis officio, sed de necessitate non tenetur.*
2 *Accusari in eodem libello non possunt duo rei, puta principalis, & mandans.*
3 *Appellatio interposita ab vno ex condemnatis non suspendit sententiã, seu executionem quo ad alios.*
4 *Appellatio a diffinitiua non requirit expressionem causæ.*
5 *Appellatio ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ, an requirat expressionem causæ. & nu. 6.*
7 *Minor tenetur vindicare necem defuncti.*
8 *Mulier si non petit dari tutorem filio suo intra annum, an & quando priuetur successione filij.*
9 *Statutũ q̃ syndicus teneaĩ denuntiare delinquẽtes sub pœna dece, qd importet.*

1 M Inoribus. †Crimẽ inultæ necis non obijciẽ minorib.sed maiorib. & applonẽ interpositã ab aduersario minor dẽt prosequi pietatis offõ,sed de necessitate nõ teneẽ,maior vero sic.h.d. ¶ Not.q̃ minor admittiẽ ad accusandũ de morte eorũ quorum est hæres,quid autẽ in alijs casib.hr in l.ij. & in l.q accusa.ff.de accu.¶ 2 †Itẽ no. qd̃ in eodẽ libello pñt accusari duo rei puta principalis,& mandans,facit.l.nihil.in fi.ff. de adul.& l.j.j.si reus vel accu.mor.fue.de quo vide plene per Bar.in l.hos accusare.§.lege.ff.de accu.& in l.j.§.accusationem.ff.ad turp. p Bal. in l.cum ronib.j.qui accu.& in d.l.j.& per Sal.in l.si quis homicidij.j.de accu.¶ 3 †Itẽ no,qd̃ applo interposita ab vno ex condemnatis,non suspendit sniam seu executionem quo ad alios, & ad hoc istam.l.reputat valde notabilem Bal.in rub.j. si vnus ex plu. app. Sed Ful.hic licet de Bal. mentionẽ non faciat dicit qd̃ illud non videẽ procedere qñ omnium est eadem cã defensionis,quia tũc snia in causa applonis lata pro vno proficeret alteri.l.j.j. si vnus ex plu. app. Ergo applo vnius dẽt suspendere illo casu executionem ɔ̃ alium,arg.l.ventre.ff.de acq.hęr.& l.illud.§.si.ff.de bo.pos.contratab.& l.pecuniã.ff.si cer.pet.Bene facit.l. diximus. in prin.ff.de exc.tut.cũ Bal.in d.l.rub. dicit qd̃ ille titulus si vnus ex plu.app.non habet locũ in criminalib.alle.istã.l.pro valde notab.li.Satis mihi placet limitatio Ful.& pro eo facit,q̃a tex. in l.j.& ij.j.si vnus ex plu.appel.loquitur generaliter non magis in cã criminali q̃ ciuili & procedit argũ de ciuilib.ad criminalia.l.absentem.ff.de pe. Non ob.iste text.q̃a hic nõ constabat eandẽ esse causam defensionis oium,sed potius contrariũ, quia illi qui nõ appellauerunt erant condemnati vt homicidæ, ille vero qui appellauerat condemnatus de mandato homicidij.¶ Itẽ not.qd̃ impium est mortem defuncti iudicialiter non vlcisci intelligu q̃tũ ad eum qui est hæres occisi vt hic,& io l.s.eo.¶ Item no.qd̃ minor non tenetur vlcisci, & potest adire hæreditatẽ non vindicatu nece defuncti,secus in maiore, & adde quæ dixi in l.si ea.s. eo.¶ a Item no.qd̃ ille qui tenetur causam appellationis,ᵃ facit an ille qui fuit procurator in causa principali tenetur etiam prosequi in causa appellationis de quo plene in l.inuitus.cum sim.s. de procur.¶ 4 †In gl.in ver.respondere ibi, quod non placet. & recte.Non ob.iste tex.quia loquitur de psecutione appellationis, vel accipitur hic causa appellationis pro instãtia appellationis, vel pro iure deducto in ipso iudicio appellationis.c.qui ad agendum.in prin.in ver.causis pecuniarijs.s. de iud. Et sic stabit conclusio qd̃ in appellatione & diffinitiua non requiratur expssio causæ.l.Sæio.cum ibi no.allegatis in gl.Secus in interlocutoriaᵇ in c.j.de app.in vj.& in cle.appellanti.de app.de quo vltimo plene per legistas in l.iij.ff.de app. reci. & per Bal.& Saly.in l.eos.§.si autem.de app., Nonnulli tamen sunt casus in quibus & quãdo appellatur a snia diffinitiua requiritur expressio causæ.de quibus per Bar.in l.fi.ff.de app.reci.& in l.a snia.in fi.prin.ff. de app. reci.& aliquid per Bal.hic.& Bal.in l.j.j.cum de momen. pos.tue. appel.& in l.ij.in prin.j.quo app.non reci.& in l.j.in fi.s.de lit.cõtest.& per Imo.in l.fi.§.iussus. ff. de appel. ¶ 5 †Quid autẽ de app. ab interlocutoria habente vim diffinitiuę,Bal.hic tenet q̃ requiratur expressio causæ sicut in appellatione a diffinitiua alle.no. per Ioan.And.in c.peruenit.el ij.de app. Et est gl.reputata sing. q̃ doc.hic non allegant in c.fi.in ver.inanes.de ele.in vj.& Spe.in ti.de app.§.in quib.in ver.sed nunquid.hic in fi.& Fed.de Sen.in consil.199. inci. Casus talis est,lata fuit snia.de quo etiam plene videas per Cano.maxime Ant.de But.in c.tua nobis.de appel. & in d.c.peruenit.cum concor.ibi alleg.& per Bal.in rubr. ne liceat tertio prouo.& per Mod.in l.iij.ff.de appe.reci.& per Ro. in l.j.& in l.stipulationum alie.in prin.ff.de ver.ob.& qd̃ no.Bar.in 6 l. ait prætor.ver.permittitur.ff.de minor. ¶ †Ponit etiam aliquos casus notabiles Bal. hic in quibus appellatione ab interlocuto. c non requiritur expressio causæᶜ de quibus etiam vide per eundem in l.terminato.j.de fru.& lit.exp.& in l. ante sententiæ tempus.j.quor.appel. non reci. Ponit etiam hic an sufficiat pro expressione cãe appellationis referre se gñaliter ad acta cãe principalis,de quo vide per eundem in d.l.eos.§.si autem.& in l.edita.& Ang.in l.stipulationum quædam.ff.de verb.ob. & in l.prætor.in prin.ff.de ope.no.nun.& ibi dixit post Io.de Imo.in l.vbi autem.§.illud.ff.de ver.ob.& per Do. de sanc.Gemi.in c.codi.de 7 appe.in vj.& per doc.in d.cle. appellanti. ¶ †In ea. ibi quasi initium sit spectandum &c.idem tenuit glo.in l.j.s.in qui.cau.in integ.resti.non sit neces.& cum gl.transit Bar.Sed Pe.Cy. & Old. contra , quia priuilegium est ætati concessum ergo vltra durare non debet.l.si tutor reipublicæ.in prin.ff.de tute.& ra.di.& l. nõ solum.§.si libertus.ff.de excu.tut.l.Titia Sæyo.§.vsuras. de leg.ij. Item quia si duo videntur esse præcepta, vnum est qd̃ hæres vindicet necem defuncti,secundum est qd̃ vindicet antequã adeat. Licet ergo minor excusetur ab isto secundo non excusatur a primo.l.Celsus.§.j.ff.de arbi.& c.cum dilecti.de do. & contu. Non ob.§.illud.allegatus in gl.quia videtur q̃ ibi non loquitur in priuilegio certę ętati concesso.Tamen Bal.Ang.Sal.& Fulg.tenent cum gl.& ad alle.in ɔ̃rium r̃ndent qd̃ quãdoq; priuilegium differt,& suspendit,& tunc hñt locum iura alle.in ɔ̃riũ.Quandoq; liberat , & extinguit seu psonam penitus includi in dispone nõ permittit.& tunc secus vt est hic, & in l.fin.s. si aduer delic.Non ob.id qd̃ dicebatur per d.l.Cel.q̃a r̃ndent qd̃ hic minor ad neutrum preceptum arctatur vt hic.Pau.de Ca. hic ẽt transit cũ gl. Tamen subdit qd̃ forte poterit per iudicẽ arctari ad accusandũ postq̃ factus erit maior per no.in l.j. s. eo. Sed propter aditionẽ non punitur,quia licite facta est.Sed certe gl.in d.l.j.s.eo. non loquitur in istis terminis.l.qñ tpe aditionis erat minor,& rationes allegatę.s.pro sustinenda opi.gl. faciunt contra id,qd̃ vltimo di-8 cit Paul.de Cast. ¶ †Et inducit glo.ista per eam ad quæstionem de muliere q̃ erat minor.xxv. annis tpe mortis mariti quo casu excusatẽ pp ætatẽ si nõ petat in annũ dari tutorẽ filio impuberi. l.fi.s.si aduer.delic.an si effecta est maior teneatẽ ex tunc intra annũ petere dari tutorẽ filio impuberi aliàs priuetẽ eius successione,

ADDITIONES.

a ¶Appellationis. De hoc p do.de Ro.decis.sua deci.de proc in nouis & antiqs.

b Tho. ¶Interlocutoria. Quæ requirantur in applone ab interlocutoria, vide per Ro.consi. 401. quod appellatio in casibus a iure prohibitis requirit expressionẽ causæ de quo per eundem Ro.consi. 324. & an in appellatione ab interlocutor. habente vim diffinitiuæ requiratur expressio causæ,vide Angel.consil 115. & consi. 260. Et vide per Card.Ale.in c.vt debitus.de app. & Ange.de Are.& in l.ij.§.illud.ff.de app. & in l ij.ff.de app.reci.& ibi an teneatur exprimere causas in appellatione a sententia lata in possessorio , & not.quia vidi de facto in causa ardua.

c Tho. ¶Expressio causæ. An autem in interlocutoria qñ appellauit incõtinenti debet fieri cũ expressione causarum,vide an in l.j.§ si.ff.de appel.quid aũt si iudex amisit applonem an sit deuoluta iurisdictio vide Phi.Fran.in c.vt debitus. ver.vlt.pone.de app.& ibi Car.Ale.& Phil.Fran.in c.j.§. post hæc in vers.secundo limita.de appe.in vj & vide Pau.de Castr.l.eius qui in fi.ff.de ap.re. qd̃ si fuit appellatum ab interlo. causæ inserta si iudex postea pronunciauit bene vel male appellatum,si appellet potest appellare viua voce, & incontinenti, & ibi vide Pau.an in casibus breuioribus possit appellari sine scriptis & vide Bal. in l.minoribus. C. de his quibus. vt indi. quod quando iniquitas designat ex allegationibus iam non est necesse appella.in scriptis.

ne, iuxta l. sciam. J. de leg. hær. Et dicit qd̃ ista glo. facit qđ nõ teneatur petere, & non incidat [a] in pœnam si non petat. In ɔ̃triũ dicit facere, q̃a ipsa excusat̃ rõne minoris ætatis, ergo cessante illa ætate cessat excus. ar. d. §. vsuras. Nec ob. ista gl. q̃a hoc incumbit necessitas anq̃ adeat̃ hæreditas, si ergo tunc erat minor potuit licite adire, licet non accusauerit, & additio non reiterabit̃. Ergo in necessitatem amplius non incidit licet forte f̃m eũ posset arctari in casu huius gl. hæres postq̃ est factus maior ꝑ not. in l. j. §. eo. Sed ꝑ ꝑ additionem non punit̃, q̃a licite facta ẽ, sed onus petendi tutorem hẽt cãm continuam quousq; filij sunt in ętate pupillari. Licet ergo mater q̃ t̃pe mortis mariti erat minor excuset̃ si intra annum a die mortis mariti tutorem non petijt, si intra totum illum annum fuit minor. Tñ si postea fcã ẽ maior, & filij sunt adhuc impuberes videtur ꝙ necessitet̃ petere intra annum a die quo facta ẽ maior, & hãc opi. dicit ipse tenere Old. & se credere ꝙ dicat veritatẽ. Bald. tñ f̃m eum in auc. si capõui. š. de epis. & cler. tenet ɔ̃triũ per istam gl. referens se ita consuluisse, & dicit Bal. ꝙ postea reperit Spe. ita terminãtem in ti. de restit. in integ. §. ij. ver. sed q̃d si ipsa mater. tñ dicit Pau. de Cast. ꝙ nõ dictat ɔ̃triũ, & põt ẽt distingui f̃m eum. Aut durauit minor per totũ annum a tempore mortis mariti. & tunc procedit determinatio Bal. Aut intra illum annum effecta ẽ maior, & tunc habet locũ determinatio Old. quia primo casu excusatio erat perfecta cum lex iniungat necessitatem petendi intra annũ a t̃pe mortis mariti, sed ipsa post illum annum fuit excusata ꝑ minorem ætatẽ. Annus ergo qui postea sequeret̃ postq̃ fcã ẽ maior non est ille de quo lex loquit̃, ar. l. si vsusfructus mihi in biẽnium. ff. de vsufr. leg. Sed in scđo excusatio non erat adhuc ꝑfecte si annus non erat totus lapsus t̃pe quo effecta est maior. Sed ɔ̃ vltimũ membrum dictæ distõnis facit ꝑ Pau. de Cas. hic, q̃a si req̃rit̃ ꝙ mẽ cesset ꝑ annum a morte mariti vt insti. de senatuscon. Tertul. §. fi. sequit̃ ꝙ licet cessauerit ꝑ aliquos menses illius anni. s. postq̃ ẽ effecta maior hoc non hẽt sibi nocere, quia req̃rit̃ cessatio ꝑ annum, nec de sequenti anno ẽ curãdum, vt ipsemet fatet̃, arg. d. l. si vsusfr. & sic uidetur verior opi. Bal. & Spe. ꝑ qua facit optime ista gl. q̃ loq̃t̃ ẽt qñ minor anq̃ adiret effectus eẽt maior, nec dici põt ꝙ post aditionem hæres q̃ legitime adijt sit exonератus a vindicando necẽ defuncti, q̃a eẽt ɔ̃. l. cum falsa. J. eo. Ang. tamẽ hic tenet idem qđ Old. q̃a quotidie nouã læsionem pupillus incurreret. Vñ in his q̃ variãtur ex t̃pe, singula t̃pis momenta inspicienda sunt. l. cum in annos. ff. di. leg. ced. & hoc plenius per eum. Ful. hic tenet opi. Bal. ẽt si intra annum effecta sit maior ꝑ istam gl. & ita dicit Bal. velle in l. p̃cib. Adde circa hoc q̃ in isto articulo dixi in lege scđm. §. fi. ff. q. satis. cog. & ẽt aliq̃d ꝑ Pau. de Ca. in l. cum fratrem. J. eo. ¶ In gl. fi. dic ꝙ sol. gl. diuinatio, iõ melius r̃nde, ut hic ꝑ Bar. cũ quo concordãt alij. ¶ †Ex gl. ꝑ hanc l. dñt Bal. Sal. & Pau. de Cas. hic ꝙ si syndicus tenet̃ ex forma statuti denũciare delinquẽtes sub pœna x. & plures cõmiserũt vnũ delictũ, & syndicus omisit vnũ ex delinquẽtib. denũciare, an teneatur ad integram pœnam ac si nullum denũciasset, adde Bar. in l. cum si exhibuissent. §. fi. in vltimis verbis. ff. de publica. & in l. fin. ff. ad l. Corn. de fic. & Bal. in l. ordinarij. in fi. š. de rei vẽd. & ꝑ eũdẽ in l. cũ rõnib. J. q. accu. & per Gui. de Cu. & Bald. in l. si familia. ff. de iur. om. iud. ꝑ Alb. de Ros. in ij. parte statutorum. q. xxij. incipiẽ. Quid si statuto cauet̃ ꝙ pro quocunq; delicto exp̃ssius in q. clxxij. incip. Continetur statuto ciuitatis. Sed ɔ̃triũ vr̃ tenere Bal. in l. j. J. si plur. vna sen. arg. l. si seruus. §. si plurium. ff. si q̃s caut. Sed potes r̃ndere ꝙ illud ibi ẽ sp̃ãlr introductum in p̃torijs stip. concernentib. p̃paratoria iudiciorum secus in alijs. l. iij. §. Cato. in fi. & l. v. §. si. ff. de verb. obli. & in l. si is qui ducenta. §. cum ita. ff. de reb. dub. & plene tradit Bar. in d. §. Cato. in x. opp.

ADDITIO.

a ¶Non incidat. Adde Ludo. Rom. consi. 279. ubi alle. Spe. & Bal. consuluit cõsi. 30 i. iiij. lib. Pet. de Anch. consi. 441. Ang. consi. 17. Thom. ¶Vide Iac. Hic & in l. secundum. fi. ff. qui satis. cog. & vide Bal. in l. p̃cibus. C. de impu. & alijs subs. & Pau de Cast in auc. p̃sbyteros. C. de epis. & cler. si mater non petijt tutorem. J annum, licet priuetur successione, an etiam priuatur quin nõ possit petere tutorẽ dari filio, & not. quia habui de scđo cã mat.

Alexandri. LEX VII.

SI ideo. Si occisores non reperiuntur non punitur hæres si eos non accusat. h. d. Facit f̃m Bart. ꝑ excusatione syndicorum, seu denũciatorũ q̃ tenent̃ denũciare malefactores sub pœna ut in eo casu quo reperiri nõ põt q̃s fuerit malefactor non punit̃ syndicus si non denũciauit. dicit iõ Angel. hic ꝙ syndicus debet eẽ cautus q̃a debet ɔgregare vniuersitatem suam & facere explorationẽ ab eis quã põt & ipsam redigere in publicam scripturam & accedere ad iudicem, & narrare delictum eẽ cõmissum, & se explorasse de malefactorib. q̃ eq̃d potuit & explorationis chartulam dimittere apud acta & dicere ꝙ plus inuenire non põt. Tũc erit releuatus a pœna, quia nulla negligentia sibi poterit imputari, ut hic, & l. cũ fratrem. J. eo. & l. ꝑꝑ venen. ff. ad Sylla. l. sꝑ. §. hoc interdictũ ff. ꝙ vi aut clã. licet ibi corrupte allegent. §. q̃ in sepulchro. & cũ practica Ang. ɔcordat ẽt Pau. de Ca. hic, licet de eo mentionem non faciãt. Et pro hoc ꝙ debeant fieri dicta diligens inuestigatio, & de ea fieri fides alle. Pau. de Ca. hic id qđ hr̃ in d. l. cũ q̃dã ita. in fi. cũ l. seq. ff. de leg. ij. & ꝙ no. Bar. in l. in illa stip̃lone. iũcta l. hoc iure. ff. de verbo. obl. & de p̃dicta q. videatis ẽt ꝑ Bart. in l. diuus. la. ij. ff. de Cu. reo. & in l. j. §. occisorum. & in l. iij. §. subuenit̃. ff. ad Sylla. & in l. annus. ꝑ illum tex. de cal. & ꝑ Alb. de Ro. in ij. parte statuto. q. lxxxiij. incip. Item q̃ro si cõsules. & ꝑ Bal. & Sal. in l. si ea. š. eo. & Bal. in l. si duob. §. fi. de iureiur. & in l. j. J. de priua. car. & ibi tex. optimus, Bal. in l. j. š. ad Maced. & l. j. & ij. J. de his q̃ a lat. & in l. fi. de test. & per Angel. in l. si cũ exceptione. §. in hac. ff. ꝙ met. cã. & Sal. in l. ea q̃dem. J. de accu. bene faciunt no. per Bald. in l. Labeo. ff. si quis test. li. eẽ iuss. sue. & l. gño. ff. de his qui no. infa. Debet tñ syndicus denunciare q̃primum postea sciuerit q̃uis intra tẽpus exp̃ssum in testõ ignorauerit, nec denũciauerit. l. j. & ibi Bal. J. de fal. mo. & l. cũ fratrem. J. eo. & ꝑ Bal. in l. cum Ancillis. š. de incest. nup. Ad mãm ẽt vid. signanter no. per Bal. in §. fi. ff. de iu. om. iu.

Gordiani. LEX XIII.

1 *Accusans testim̃ de falso ita demũ ꝑdit qđ i eo relictũ ẽ si ꝑseuerauerit in accusatione vsque ad sñiam diffinitiuam & succubuit: secus si ante sñiam destitit.*

2 *Desistẽs a lite post ɔclusum in cã, an ꝑdat ꝙ sibi relictum est in testamento sicut si succubuisset per sententiam.*

3 *Accusans testim̃ de falso, seu inter̃ãs bo. pos. cõtra tab. si succũbis ꝑdit relictũ i eo.*

4 *Instrumentum qui oppugnat si succumbit perdit id, quod ex eo petere poterat.*

1 ALia. †Accusans testim̃ de falso ita demũ ꝑdit ꝙ in eo relictum est si ꝑseuerauerit in accusatione vsq; ad sñiam diffinitiuam, & succubuit: secus si añ sñiam destitit. h. d. ¶Not. ꝙ q̃ dicit testim̃ falsum põt añ sñiam pœnitere, & illud dicere esse verum, & ex eo agere desistendo a cã falsitatis. An aũt idem si sit in quolibet instrõ, uide Bar. ff. de his q. ut indi. in l. post legatum. in ver. ꝑcedo vlterius, & videmus &c. & ad hoc uide ꝙ dicã. J. in fi. & uide ẽt Bar. in l. post legatum. vbi ponit q̃d eẽ. s. an si ꝑduxi instrm̃ tãq̃ verum possim postea illud impugnare. Item no. ꝙ q̃ renũciauit liti non dr̃ ꝑprie loquẽdo succũbere, sed desistere, qđ est menti tenendũ f̃m eos. Tñ nõ vr̃ mihi ꝙ istud bñ colligat̃ ex isto tex. q̃a tex. hoc nõ dicit uideat̃ succũbere desistẽs, sed dicit qđ nõ dr̃ sñiam ɔ̃ se reprobare, tñ puto uerũ ꝙ nõ reperiat̃ tex. dicẽs ꝙ desistẽs, uel renũcians liti dicat̃ succũbere, ita hr̃ in l. is q̃ ɔ̃ i gl. j. iuncta gl. ij. & ẽ de mente Bar. in d. l. post legatũ. in ver. oppono. ꝙ ille nõ obnnuit &c. ¶ †Quærit Cyn. & Ray. q̃d si in terminis
2 huius l. desisteret a lite post ɔclusum i cã, an ꝑdat id, qđ sibi relictũ ẽ in testõ sicut si succubuisset ꝑ sñiam, & decidũt ꝙ sic, q̃a cã cẽset̃ ɔsumpta post ɔclusum in cã, allegant. l. q̃uis indubitari. J. de adult. facit. l. si rẽ q̃. §. fi. ff. de euic. & no. Bar. in l. si mr̃. §. eadẽ. in fi. ff. de exce. rei iu. Iõ cautela ẽ f̃m Cy. ꝙ expectet sñiam, et postea appellet, et deinde añ ɔclusum in cã renũciet, seu desistat, q̃a nõ patit̃ pœnã priuationis. l. q. cũ maior. §. accusasse. ff. de bo. lib. Idẽ tenet ẽt hic Bal. q. ꝑ hoc alle. gl. no. i l. j. in prin. in gl. ij. ad fi. ff. de act. emp. et idem tenet Ful. et Bal. in c. j. §. porro. ad fi. in ti. q̃ sint prima cã bñfi. amit. Pau. de Ca. limitat hic primũ dictũ Cy. inquãtũ Cy. dicit ꝙ renũciatio fcã post ɔclusum in cã nõ excusat. Nã ẽ verũ f̃m eũ si apparebat ex actis ꝙ renũciãs fouebat iniustam cãm tũc. n. renũciasse metu ꝑbõnũ, & tanq̃ nõ ɔfisus de iure suo. c. ꝑ tuas. in fi. de symo. Sed si res ẽ dubia & ex actis nõ apparet, ꝙ foueret iniustã cãm putat ꝙ excusaret̃ renũciãs post cõclusum in cã, facit f̃m eũ qđ no. Cy. in l. nõ iõ mi°. š. de ꝑcu. Sed tu sustinẽdo opi. Cyn. potes dicere, ꝙ ille q̃ simplr̃ renũciat vr̃ in dubio diffidere de iure suo, ita exp̃sse inq̃t Bald. in l. postq̃ liti. in iiij. q. š. de pac. Alle. no. ꝑ gl. in l. si maritus. in §. si negauerit. in gl. ma. ff. de adult. & in l. rẽ nõ nouã. in fi. š. de iudi. & d. c. ꝑ tuas. vr̃. n. ꝙ hẽat p̃sumptionẽ ɔ̃ se, q̃a si iustitiã foueret p̃sumit̃ ꝙ iuri suo nõ renũciaret. ar. l. cũ de indebito. in prin. ff. de ꝑbat. c. super hoc. de renũc. Vñ ꝑꝑ hãc p̃sumptionẽ, & ꝑꝑ vexationẽ q̃ vr̃ iniuste illata aduersario ꝑbabiliter vr̃ sustineri opi. Cy. Sed ubi ex actis apparet ꝙ improbe litigasset tũc dicerẽ ꝑcedere limitationẽ datã ꝑ Pau. de Cast. ꝑ quo allego tex. in l. Papi. §. meminisse. ibi vsq; ad sñiam in lite improba ꝑseuerauerit. ff. de inof. test. & ibi alio mõ limitat no. istã. l. s. ꝙ ista. l. ꝑcedat qñ ẽ sñia lata ɔ̃ accusantẽ p̃ntẽ, secus si ɔ̃ eũ ɔtumacẽ, circa ꝙ ẽt vide q̃ dixi post Bart. in
3 l. cũ filius. in prin. ff. de verb. obl. ¶ †Quærit Pau. de Cas. hic, an illud qđ dr̃ hic in accusante testim̃ de falso hẽt locũ in intentante bon.

bon.pos.ɔ̄tab.& dicit q̄ sic alle.l.filius.§.oib.ff.de le.p̄stā.Sed ille.§.vt mihi vr̄ nō facit,qa loqr̄ de eo cui de iure cōpetebat bo.pos.ɔ̄tra.& obtinuit nō aūt in eo q̄ iniuste petit,vt hic, sed p eo allego gl.no.quā ibi seqr̄ Bar.i l.is q̄.ff.de vul.& pu.Sed i ɔ̄triū vr̄ tex.in l.filiū.§.si q̄s.ɔ̄.ff.de leg.p̄stā.glo.exp̄sse in l.si seruus.ff.de bon.pos.s̄m tabul.q̄ assignat rōnē,qa bo.po.nō petit̄ in figura iudicij.Pro hac opi.ēt vr̄ in d.l.post legatū. in prin.in ver.ille. q̄ nō iure ubi ille q̄ dixit nō iure testm̄ factū,licet succūbat nō pdit id q̄ sibi in testō relictū ē. Sed qn̄ in testō filius nō ē rite institutus, vel exhr̄edatus adeo q̄ pōt h̄re ɔ̄tra.testm̄ dr̄ nō iure factū.l.si pr̄.s̄.de instit.& substi.sub ɔdi.fa.Facit.l.si q̄s legatū.& ibi gl.in ver.iure. Et hoc vr̄ pcedere qn̄ petēs ɔ̄tra.succubuit, sed si obtinuit,dic vt in.l.aufert.in prin.ff.e.& in d.l.is q̄ ɔ̄. Nā tūc pdit ea q̄ i illo testm̄ sibi relinquebātur.d.§.oib.& d.l.is q̄ ɔ̄ p̄terq̄ cōmodū substi. vul.l.si filius substituat̄.ff.de her.insti.& l.ex fc̄o.§. Lucius.de vulg.& pu.Pēderet ēt donationē cā mor.l.sub ɔdōne.in fi.ff.de ɔ̄tra.Quāuis talē donationē nō pderet ille q̄ falsum testm̄ dixit.d.l.post legatū.§.ei q̄ iucto.§.seq.& ibi vide rōnē diuersitatis p Bar. Cogitabā ēt defendi posse opi.gl.ij.in d.l.is q̄ ɔ̄ q̄ ibi vnr̄ oēs seq excepto Raph.& vr̄ pbari in d.l. is q̄ ɔ̄.nō violādo tex.nec ob.d.l.filius.§.si q̄s.qa r̄ndei ei in d.l.seruus.& in d.§.oib.q̄ ille tex.intelligit̄ qn̄ p errorē petijt putās sibi cōpetere bo.po.quā petijt,vn̄ nō debet pati pœnā priuationis,vel s̄m Bar.in d.§.si q̄s ibi nō pduxit ad finē iudiciū,vel die q̄ ibi nō vr̄ q̄ succubuerit,seu q̄ fuerit repulsus,imo dr̄ q̄ fuit accepta bo.pos. nō ob.d.l.post legatū in prin.ver.ille.qa intelligit̄ in testō in quo nō interuenit solēnitas puta testiū,ita ēt accipit̄ instit.de h̄r.q̄ ab intest.in prin.i vers. iure fecit. & ibi gl.tenet licet ex his reddat̄ passus dubius adhuc magis placet pcedēs opi. ¶ †Itē q̄m illud q̄ dr̄ hic i testō q̄ si q̄s illud impugnat & succūbit pdit id qd̄ ex eo petere poterit h̄et locū si q̄s impugnat aliud testm̄ quo aliq̄d petere poterat.Paul. de Ca. hic dicit q̄ nō p.l.q̄ Romæ.§.Seia.ff.de ver.obl.Adde q̄ ēt istud vr̄ velle Bal.in d.l.post legatū.in p̄alleg.ver.pcedo vlterius, & no.ēt Pau.de Ca.in d.§.Seia. Bn̄ faciunt no.p Bar.in l.Papi.§.sed nec impuberis.ff.de inof.testamen.

Dioclet.& Maxi. LEX IX.

1 *Hæres occisi pōt impune adire hæreditatē,si occisores ignorantur, sed cum postea ad notitiā hęredis deuenerint debent p hæredē accusari,si vult hæreditate priuari.*

2 *Venenare est crimen occultum.*

CVm fratrem. †Si occisores ignorētur[a] pōt hr̄ditas adiri impune, & cum postea ad notitiā deuenerint debēt p hr̄des accusari si volūt hr̄ditate priuari.h.d.†Not. q̄ venenare ē crimē occultū,& idem Iac.Bu.& ibi Bal.in l.nemo.s̄.de sum. tri. & Sal.hic. q̄ hoc nō ē sine pditione, & pbat̄ ex no.p Bar. in l.respiciēdū.§. delinquūt.ff.de pe.dū tractat q̄s sit pditor[b] & tradit p And. de Iser.& Bal.in c.j.q̄ mo.feu.ami.& p Io.And.in c.j. de homi.in vj.not.& Bar.in ex.ua.q̄ sunt rebelles.in verbo rebelles.& Bal.in auc.itē nulla.de epis.& cler.in l.ij.s̄.q̄ res e xpor. nō pos.& Bal.& Angel. in l.j ff.de pae.& Ang.in l.fi.j.de dila.lib.x. & Pet.de Anc.in cle.j.§.q̄ vero.de sta.mo.& s̄m tradita p Bart. in d.§. delinquūt.cū si. intelligo illud no.s.qn̄ venenās fingebat aliud facere q̄ venenare, secus si p vim fuisset venenatus,seu coactus p aliquē bibere venenū,q̄a talis nō dr̄ pditor,dr̄ ēt occultū, vel clādestinū crimen qn̄ fit in nocte,vel in rixa fcā in multitudine.l.si cū exceptione.§.in hac actione cū gl.ij.ff.q̄ met. cā & no.p Ang. in l.j.§.occisorū.ff.ad Sylla. & alijs modis , dr̄ ēt occultū, vel clādestinū.de q̄bus & Inn.in c.tua nos.de coh.cle.& mul.& p Io. Cal.in c.vestra.eo.ti.& aliq̄d p Bar.in l.ij.j.de his q̄ ex pub.ra.lib.x.& hoc plene psequit̄ Bal. hic, & in l.ea q̄dē.j.de acc.& i l. Barbarius Philip.ff. de offi.p̄t.q̄ ēt tractat ibi, & hic qn̄ manifestū dicat̄ & notoriū.de quo p Bar.in l.ab accusatore.§.j.ff.ad Turp.& p Inn. i c. tua nos.& p Bal.i l.ea q̄dē.& p Ant.de Bu.late i d.c.vestra.& p Io.Andr.& Ant.de Bu.in c.cū sp̄ali.§.j.ex̄.de app.ad q̄ ēt vide q̄ dixi in l.si vero.§ p rei.ff.q̄ sin.cog.¶ In glo. io versicu.vertitur ibi priusq̄ adeat &c.hāc primā distōnē tenet Cy.& Rayn. hic,& Bar.i l.p p veneni.post prin.ff.ad Sylle.Sed Sal.dicit q̄ qū palā necatus ē testtōr a familia.tūc idē ē ac si necatus eēt ab ex̄neo,vt eo mō teneatur hr̄s vindicare necē anq̄ adeat.multomagis q̄ si ab ex̄neo necatus eēt si aūt clā necatus ē,tūc necessario prius debet hr̄ qō de familia anq̄ adeat̄ hr̄ditas , & qōne habita si ɔfessio aliqua sufficiēs h̄eat̄ ab eis,tūc suppliciū debet expectari anq̄ adeat̄.Ita pcedit id qd̄ hr̄ i l.iij.§.q̄ ad cām.ff.ad Syl.& l.necessarios.§.j.e.ti.sed si nihil sufficiēs ex tortura habitū ē pōt impune adiri hr̄ditas,ita pcedit.d.l.iij.§.nō tn̄.Et ad istud ēt vr̄ q̄ tēdāt verba Iaco.Butr.& Barto. hic dū simpl̄r dn̄t, q̄ qō de familia sumēda est anq̄ adeat̄, Fulg.hic ēt dicit q̄ glo. hic sentit, q̄ in necato a familia fiat distō an clā,vel palā,tn̄ ipse dicit q̄ in ɔ̄triū vr̄ text.in l.j.§.plane.ver.q̄d ergo.in fi.ff.ad Syll. & text.hic q̄ gn̄alr̄ loqr̄ subdit q̄ magna est autoritas gl.a qua recedēdū nō ē, & ad ver.q̄d ergo &c. r̄ndēt q̄ vltimū r̄nsum positū non debet referri ad pximū r̄nsum q̄ loqr̄ de familia. Sed ad aliud r̄nsum p̄cedēs q̄ loqr̄ i necato ab ex̄neo, vt ibi intelligit gl.ad istū text.r̄ndet q̄ debet distingui p iura alle. in glo. Adde ēt q̄ glo.in l.Marcellus.§.fi.ff. ad Treb.in ver.defendit.tenet idē q̄ glo.hic.Sed Ioā.de Imol. ibi dicit, q̄ imo vr̄ q̄ in necato a familia debet distingui put in necato ab ex̄neo p d.l.ver.q̄d ergo.Sed ipsemet Io.de Imol.in l.si seruus plurib.s̄.u q̄d aū.ff.de lig.j.dicit posse ɔcludi in necato a familia q̄ si habita diligēti tortura nō potuit p tūc h̄rs reperire malefactorē possit adire hr̄ditatē anq̄ alr̄ vindicauerit,alr̄ secus p d. l.necessarios.§.j. & sic vr̄ ɔcordare cū d.opin.Sal. hic q̄ sans rōni ɔsona vr̄.¶ In ead. ibi,ipoūt penā &c.q̄ hēs.ff.ad Sylla.l.j.§. potuisse.alr̄ ē vers.

ADDITIONES.

a ¶Ignorent̄ Adde hic q̄ voluit Ro.in cōsi.7.ubi ɔsuluit q̄ stāte statu.q̄ guardia teneat̄ de dāno dato in villa guardia nō tenebr̄ si dānū sit de nocte sine dolo.& culpa guardiæ,& an si maleficiū dēat denūciari p syndicū & vlt.mēse sui officij,nec aū statut,sed post q̄s dēat denūciare an ipse, vel successor, uide per Alex.cōs.7.1ij.vbi ponit de eo q̄ obuenerat cū datiarijs Cesenæ exhere vinum ab ipso portu p totū mē Maij,si casu fuerit impeditus cui solui debeat gabella an primus, vel secundus datiar.js,& ibi ponit aliquas questiones.

b ¶Quis sit pditor.Vide Bal.consi.161.iij.lib. incip. quidam duxit. qn̄ aūt crimen dicatur mortuum & qn̄ manifestum,vide per Fran. de Are.consi.169.

Dioclet.& Maxi. LEX X.

1 *Hæredi non imputatur si non vindicat necem defuncti si ab alio fuit præuentus antequam esset in mora.*

2 *Denūciare qui tenetur maleficia sub pęna excusatur si fuit p̄uētus ab officialib.*

3 *Iniuria potest inferri etiam defunctis.*

4 *Extensio an, & quando fieri possit in pęnalibus.*

5 *Fiscus an teneatur vindicare necem defuncti,si ipsi fisco applicatur hæreditas propter negligentiam hæredis in vindicando.*

6 *Exhæredatus qui per querelam inofficiosi testamenti rescindit testamentum,si vult succedere tenetur vindicare necem occisi.*

SOrorem. †Nō imputat hr̄di si nō vindicat necem defuncti si ab alio fuit p̄uentus anq̄ eēt in mora.h.d.¶ †No.s̄m Bar.& alios hic text. p massarijs villarū q̄ tenētur denūciare maleficia ex forma statuti sub pœna,nā si fuerint p̄uēti a principali offō q̄ prius denūciauit excusant̄ a pœna si nō denūciarūt,adde Bar.& Ia.de Are.idē volētes in l.j.§.si mulier.ff.de lib.agno.p illū tex.& Bar.in d.l.diuus.la.ij.ff.de cus.reo. & Bald. in l.si q̄s h̄rs.ff.de imu.test.p Sal. in l.ea q̄dem.j. de acc.p Alb.de Ros.in ij.pte statutorū.q.lxxxuj.incip.Itē q̄ro statuto cauet q̄ cōsules villarū &c.dicit tn̄ Bal.hic , q̄ si ille q̄ p̄uenit nō instruxisset pfecte curiā nō liberat̄ massarius, ar.l.ij.§. nō solū.ff.ad Tert.ita ēt dicit Ro.in d.l.fi.ff.ad Syll.& idē si massarius primo fuisset negligens,vt p Bar.in d.l. diuus. ¶ Itē no.ibi nā dolo &c.q̄ quis non debet succedere ei q̄ negauit, dixi in l.hr̄ditas.s̄.eo.¶ In sup no.q̄ mulier pōt accusare de homicidio fratris,vt hic,& l.vxori.j.q̄ accu.& plene.& i l.ij ff.de accus.¶ In gl.i verbo,indignā &c.p d.gl.optime facit l.j.ff.& ibi Bar.& l.j.s̄.de secū.nup.& no.Barto.post gl.in l.fideicō.j.de fideicō.& Bal.in l. Titius.in prin.de excu.tut.& p Io.de Imol.in l.ij.ad fi.in prin.ff. de vulg.& pu.Sed ɔtra istā gl.facit tex.in c.ij.in ver.dn̄o uiuente a ɔ̄rio senso.de feu.sine culpa nō amit.s̄m Bal.ibi.Sed r̄nde licet ipse nō r̄ndeat q̄ ibi tractat̄ de pœna priuationis feudi applicāda dn̄o, iō req̄rit̄ q̄ ipsi viuēti inferat̄ iniuria , hic aūt de pœna applicanda fisco, vel r̄nde vt ibi p And.de Iser. Nic.de Neap.& Mod.s.q̄ ēt ibi idem ē dn̄o mortuo sicut viuo,q̄a,& viuo,& mortuo debetur ei reuerētia.l. apud Celsum.§. aduersus.ff.de doli excep. ¶ †Itē no.ex hac gl.q̄ iniuria pōt inferri defuncto.[a] facit.l.q̄ sepulchra.j. de sepul.vio. Et inducit̄ p Bald.hic ad q̄. An si bānitus pōt ipune offendi possit mortuus vestib.spoliari, dic vt hic p eū tenētē q̄ nō,& cum eo trāsit Sal.facit ēt ista gl.s̄m Pau.de Ca.hic ad id qd̄ no.Bar.in l.si mulier.j.de adul.¶ Itē facit s̄m eū q̄ sicut p p adulteriū commissum viuo marito mulier priuat̄ lucro dotis,ita p stuprū commissum p viduā[b] eū cēseat̄ adhuc eē in m̄rimonio.l.fi.j. de bon.& ita p hæc,& p no. p Bar. in d.l. si mulier dicit, q̄ semel allegauit ɔ̄ viduā , sed hoc nō puto verū,& in ɔ̄triū facit tex.in d.c.ij.s̄m intellm̄ Bal.ibi. s̄. retulꝭ ad idē, q̄a iura loquētia de priuatione dotis

ADDITIONES.

a ¶Defuncto.Immo hoc videtur esse contra legem xij.tab.qua cauebatur nō esse cum laruis pugnandum,& contra l.j.ff.de iniur.

b ¶Viduā.Adde hac quæ decidit Pau.de Ca.eius cons.121.in j.ætmo impressis.

dotis loquunẽ in adulterio,& sic in delicto cõmisso.viuente marito.l.ꝯsensu.C.de repu.& in c.plerũq;. de do. inter vir.& vxo. vñ nõ debẽt ad aliũ casum extẽdi cũ sint pœnalia.l.fi.C.de inter d.ma.facit.l.cũ q.dã.de li.& posth.& in rła in pœnis,cũ ibi no.de reg.iur.lib.vj.& no.gl.in c.j.in ver.Italię.de tẽp.or.in vj.cũ si.& talis offensa illata mortuo marito nõ dř vera offensa illata marito vt ꝓbat Bald.hic in fi.& sic nõ oĩno eadẽ rõ,q̃ ẽ in adulterio cõmisso viuo marito,ad ẽt circa hoc not.p gl.ꝙ ſm Pau. de Castr. hic ista gl.procedit in offensa illata post mortẽ testõris, sed si eẽt illata in vita,tũc dicit ꝙ si loquitur in legato vř adẽptũ, ut not.in d.l.fideicõ.Si vero in hřditate illa applicabit̃ fisco,q̃a nõ põt adimi tacite,vel expsse volũtate nuda sine solẽnitate, iõ tũc sicut p offensa illata mortuo testatore applicaret̃ fisco,ita ẽt si viuo testatore p istã gl.& dicit ꝙ doct.ita declarãt in d.l.fideicõ. Sed nõ vř ꝙ vllo mõ bñdicat in hřditate dũ dicit,qđ applicat fisco si offensa illa ẽ fcã testõre viuẽte,nã dicit ꝯ l.ex pte.ff.de adi.leg.& ꝯ no. p gl.& oẽs.s.eo.in l.hřditas.in gl.mag l.ij.solu.data ad d.l.ex pte. dũ p glo.& expssus p doc.ibi reprobat̃ illa scđa sol.Addo ẽt ꝙ ꝯ istã gl.aliqualiter facere vř ꝙ ista indignitas nõ repeni in iure expssa in casu isto,& in penalib.nõ fit extẽsio, ut dixi,& iura alleg. in gl.nõ vĩr ꝓbare,q̃a loquunẽ de tacita reuocatione legati per quã legatũ nõ applicat̃ fisco,& ita ꝯ istã gl.arguit Ful.hic.Sed sustinẽdo opi.gl.dicere posses,qđ vbi p oĩa ẽ eadẽ rõ nõ dř in pœnalib.fieri extẽsio,vt no.gl.in d.c.j.in ver.Italię, & in ... poitq.in uerbo mẽte de elect.in vj.& no.Bal.in l. data opa.j.q. accu.& l.si quis seruo.s.de fut.& in l.j.C.de interdi.& in l.de qb'.ff.de legi.& in l.illud.de sac.san.eccl.& in l.oẽs pplĩ. ff.de iust.& iur.Nam ubi ẽ eadẽ rõ dř ibi ꝯuenire mẽs.l.cũ mulier vin.& ibi no.Bar.ff. sol.ma.& no.Dy.in c.fi.de reg.iur.in vj.Et ista põt eẽ rõ,quare in pœnalib.videamus fieri extẽsionẽ i casu.c.j.§. porro.et ibi p Bal. in tı.q̃ fuit pma cã bñficanũt. ubi Bal. dixit ibi eẽt tex.in cliorẽ

4 de corpore iuris.† qđ in pœnalib.fit extensio[a] facit qđ no.glos.
a sing.in l.fi.in uer.voluerit.fm Sal.ibi.j.de reuo. do.et qđ no.Bart. in d.l.ex pte.in fi.dũ dicit,vt q̃a occidit filiũ testõris etc.et alleg. tex.in auc.si captiui.C.de epis.et cler. q̃ nõ loqĩ ꝓprie in illo casu,nã qñ plura hñt eãdẽ rõnẽ,licet de vno fiat mẽtio vř fieri exẽplatiter nõ restrictiue,ita inq̃t Bal.in d.l. de qb. alle.l.Imperiũ. ff.de iur.om.iud.q̃ verba no.q̃a loqĩ Bal.ibi ẽt in mã pœnali, & seqĩ illud Pet.de Anch.in c.canonũ statuta. de ꝯstit. in ver.inter

5 ꝯsilia q̃ hẽo etc.¶ † Quæro ẽt in mã huius tı.an qñ fisco applicatur hřditas alicuius occisi cuius hřdes neglexerũt vindicare necem teneat̃ ipse fiscus vindicare necem defuncti.vide gl.ꝙ non, in l.recusare.§.si fisco.in verbo, vindicauit.ff.ad Treb.et nõ ẽ ali-

6 bi ſm Nic.de Neap.ibi.† Quid in filio exhřdato q. p q̃relã inofficiosi testi obtinuit rescindi testñ,dic ꝙ si vult succedere teneat̃ vidicar̃ necẽ testõris occisi,vt ẽ gl.ij.l.ex.inof.iũcto tex.ff.ad Syll.

ADDITIO.

a Henri.Fer.¶Fit extensio.Adde Soci consi.575.inci.in ea. vers.confirmat̃.in ij. vol.& vid.And.sic.consi.48 incip.pclare scribit in ij. vol.vbi versi.& quidam concludit qđ lex pęnalis principaliter emanans pp publicã vtilitatẽ dř fauorabilis.& iõ extendenda ẽt,ad casum impropriũ & vide eũdẽ si cul.consi.59.incip.illud in mediũ eo.vo.ver.& ẽt pmitto ubi qđ ẽt in correctorijs,& pęnalib & ad improprũ significatũ fit extensio in fauorẽ animæ,& an fiat extensio de simili.ad simile ẽt in pęnalib.vide pulchre eũdẽ sicul.consi.64.inscribit.ver. circa qđ in primo uolum.

Thom.¶Vide Ias.In l.fideicõmissum.j.de fideicommis.

Iustiniani. LEX XI.

1 *Dilatio vendicandam necem defuncti non nocet hæredi interim morienti,nec seruis libertate donatis,nec alijs legatarijs.*

2 *Actum nihil dicitur esse,donec aliquid superest ad agendum.*

1 Vm Syllanianum.† Dilatio ad vindicãdã necẽ defuncti nõ nocet hřdi interim moriẽti,nec seruis libertate,donans,nec alijs leg.h.d.¶ Et pmitte qđ tpe sẽatuscõ.Syllaniani hřs occisi moriẽs añ aditã hřditatẽ nõ trãsmittebat, sed p orõnẽ diui Marci fuit inductũ,vt trãsmitteret,vt hic p gl.in ver.oratio. Itẽ pmitte qđ legata libertatũ et alia legata relicta seruis nõ ceduut nisi a die aditę hřditatis.l.vnica.§.in nouissimo.in ver.libertatis.j.de cad.tol.itẽ alia pmittere potes q̃ traduntur hic,in gl.j.et ij.¶ No.qđ dilatio legalis nemini debet eẽ dãnosa,vt hic,et l.fi. §.donec.s.de iur.delib.¶ Itẽ no.fauẽdũ eẽ libertatib. vt hic, et l. gñalr.§.si q̃s seruo.ff.de fideicõ. lib. et insti.de donat.§.fi.¶ Item not.casum quo q̃s nascit̃ liber ex ancilla. Etiã no. casum in quo illud q̃a acq̃rit seruus acq̃rit sibi ipsi.¶ Itẽ no.Imperatorem dici Philosophiæ plenũ.Itẽ no.casum in quo seruus hřdẽ hẽt,& hoc

a ne dilatio legalis sit ei dãnosa.¶ † Vltimo not. nihil dici eẽ actũ donec aliq̃d superest ad agẽdũ. Et facit ad q̃õnẽ si q̃s dẽat soluere mille sub pœna,& soluit in totũ excepto vno denario an incidat in pœnã ac si nihil soluisset de quo vide p Angel.& Mod.

in l.in executione.§.item si ita.ff.de verb.oblig.cũ cõcor.& addi. quas ibi dedi.¶ In gl.j.ibi,in legatis. fideicõmissis (subaudi) relictis seruo,cui ẽt legata libertas erat,nã dies talium legatorũ non cedebat nisi adita hřditate,vt iã dixi, sed i alijs legatis relictis his q. liberi erãt nõ erat necessaria ista ꝓuisio:q̃a quo ad trãsmittendum cedebat dies eorũ tpe mortis testõris.d.l.vnica.§.cũ igitur. Tñ dici põt,qđ lex ista vnũ indicat in dictis legatis qđ erit notãdum.s.qđ licet fructus rei ꝓpriç testõris legatę nõ debeant̃ a legatatio nisi qui percepti sunt a die aditę hřditatis.l.Herẽnius.ais incipit fructus cũ gl.ff.de vsu.& no.Cyn.& magis cõn.do.in l.j.j. de vsufru.leg.tñ qñ differt̃ aditio pp istã cãm vindicandæ necis defuncti fructus añ aditã hřditatẽ pcepti debebũtur ne ꝓlatio sit legatarijs dãnosa qđ no.¶ In glo.fi.in fi.solue qđ hic loqĩ in institutis ciuilis sapiẽtię,ibi vero in delictis in q̃b.sufficit plerũque voluntas ad aliquem actum proximum, quãuis nõ pfectũ deuentũ fuerit ne delicta impunita remaneant. & facit ista.l.ad id qđ notabiliter decidit Bar.ff.de acq.r.hære.in l.venire.añ medium,in ver. Tertius casus positus in gl.&c. de quo etiam ibi vide per alios,& per Roma.in l.iij.§.eleganter.ff. ad Sylla.

Iustiniani. LEX XII.

1 *Serui si auxilium non præstiterunt cum poterint domino suo dum occideretur puniuntur,vt hic.*

2 *Vicini dicuntur qui se possint exaudire.*

3 *Stat. qđ delicta commissa post sonum campanæ puniuntur pœna dupli, quid si fuit commissum in loco vbi non auditur, sonus campanæ.*

4 *Testes idonei in criminalibus non dicuntur impuberes ad plenam probationem, tamen faciunt indicium.*

5 *Iuuare dominum serui tenẽtur, sed non sic forte tenentur alij.*

1 Alis.† Sicut puniunẽ serui qui erant sub eodẽ tecto in quo dñs fuit occisus,vel erãt pñtes, &

2 ipsi auxiliũ nõ pstiterũt[a] ita ẽt si erãt in quocũq; loco vbi vocem clamantis audire potuerũt & insidias sentire quasi, tũc satis intelligant̃ eẽ sub eodẽ tecto,seu pñtes.h.d. ¶ Not.quõ

2 accipiat̃ aliquos eẽ sub eodẽ tecto. ¶ † Item no.ar. qđ vicini dñr q. se pñt exaudire,de quo per Bar.i l.si tertius.in pñn. ff.de aqua plu.arcen.& ẽ bona gl.in c.fęlicis.§.pñti. i ver.vicinarũ.de pęnis. in vj.& p Ia.de Are.& Bar.in l.j.§. aũt.in piin. & in l.iij.§.surdus. ff.ad Syll.& per gl.& doc.in l.iij.§.si tã vicinũ.ff. de dã.infect.& p Bal.in l.si vicinus.s.de nup.& Pet.de Anc.in c.canonũ statuta.de ꝯsti.& in vers.alterius.q̃a in statuto sæpe fit mẽtio de vicinis, &

3 p Albe.de Ros.in suo dictionario in ver.vicini.¶ † Itẽ inducitur p Bar.in q.de statuto dicẽte qđ delicta cõmissa post primũ sonũ

b cãpanę puniat̃ pęna dupli.[b] Quid sibi cõmissũ ẽ in loco vbi nõ audit sonus cãpanæ,& remittit se ad no.in l.j.§. hic aũt senatus. ff.ad Syll.vbi Bar.tenet qđ puniat̃ pęna dupli si erat vera nox tẽpore delicti cõmissi, sed Bal.hic.ꝯ,q̃a iste ẽ casus omissus a statuto,arg.c.susceptũ, de rescrip.in vj.& licet ipse nõ dicat hoc vř tenere Iac.But.in l.more.ff.de fer.& Sal.in l.nõ minorẽ.s.de trãsa. & ista multũ mihi placẽt,nã rõ p quã mouet̃ Bar.qđ posset,procedere si essemus in terminis iuris cõis, sed nos sumus in statutis in q̃b.dicimus qđ casus omissus remanet in dispõne iur.cõis. l.cõmodissime.ff.de li.& posthu.l.si ex̃neus.ff.de ꝯdi.ob cã & attẽto qđ delinquens in loco in quo nõ auditur sonus cãpanę nõ ligat̃ ex casu expsso in statuto.l.iij.§.surdus.ff.ad Sylla.& ẽt fatet̃ hic Barto.seq̃t qđ sumus in casu omisso,& ita teneo q̃uis Sal.tenent idem qđ Bar.p aliã tñ rõnẽ q̃ satis debilis vř,nam dicit qđ prima pars statuti q̃ duplicat pęnã in delictis cõmissis de nocte p totum territorium debet intelligi ẽt si campana nõ possit ibi exaudiri.Sed sequẽs pars statuti,q̃ declarat,vel fingit diẽ,vel noctẽ a pulsu certę cãpanæ solũ hẽt locũ vsq; quo exaudiri põt nõ vltra.sed in eo loco vlteriori remanemus respectu illius particulę in iure cõi,vt ibi dies,vel nox appellet̃ ſm cõem vsum loquẽdi,et nominũ interpretationẽ, vt.ff.de fun.inst.l.cũ Delanionis. §.asinam.q̃ dictõ nõ vř ꝓcedere,q̃a verba statuti dñt,qđ in maleficijs cõmissis de nocte pęna duplicetur,& qđ nox intelligatur a primo sono talis cãpanæ,& sic illa secunda pars statuti expresse venit ad declarationẽ primæ partis statuti,ita qđ dici non potest qđ prima pars statuti in vno casu loquat̃, & secũda i alio de quo articulo ẽt vide p Pet.de Anc.in c.canonũ statuta. vbi tenet opi. q̃ disputãdo tenuit Iac.But. quã disputationem refert Bart.in d. §. hic aũt senatus.vide ẽt circa hoc id,qđ no.voluit Bal.in l.liberorum.

ADDITIONES.

a ¶Non præstiterunt. An teneatur quis alium defendere, vel obuiare, ne ab alio offendatur uide Ludo. Rom.in consi.117.

b ¶Dupli. Sed qualiter debeant tunc deponere testes deponentes de tali delicto commisso post sonum campanæ, vide per Ang.consi.114.

rorum.in prin.de his q no.infa.cũ quu trãsit Ro.in d.§.hic aũt se natus.¶†In gl. reputãt bñ notandã Bart.& alij scribẽtes hic ad hoc videlicet q licet in criminalib. impuberes nõ sint idonei testes ad plenã probõnẽ.l.iij.§.Iul.ff.de testi. tñ sunt idonei ad indiciũ,& hãc gl.ẽt reputat valde notabilẽ Bal.in d.§.impuberes[a] allegato in gl.& huic adde aliã in.l.mulier.la.ij.ĩ gl.fi.ff.de testi.& Spe.& Io.An.in ti.de teste.§.j.vers.itẽ excipit,qđ impubes.& Bar.in l.maritũ.ff.de q̃õ.vbi declarat hæc dicta.¶Ex gl.facit hęc.l.An dormiens puniat pœna senatusc.Sylla.in quo Cy.hic ꝯcludit,q aut fuit in culpa q sciebat dñm hẽre inimicos q sp perabant insidias vitæ suæ & erat in illo loco vbi poterat timeri aggressus, & tunc puniat,ar.l.si seruus seruũ.§.si furnacarius.ff.ad l. aquil.aut nulla culpa pcessit,& tũc secus.l.fluminũ.§.vicinũ.ff.de dã.inse. Et antẽ to,qđ pœna senatusc.est vltimũ suppliciũ,vt.l.j.§. potuisse. ff. ad Sylla.hẽs ex hac decisione notare,qđ p culpa remota a dolo in puniẽ pęna vltimi supplicij sisẽ.in l.si q̃s aliud.§.abortionis.ff. de pę.& in l.oẽ delictũ.§.pe.ff.de re mil.cũ si.¶†Itẽ hẽs ex hac gl.ar. q cũ sit spãle in seruis,vt teneant iuuare dñm,secus vr ẽẽ in alijs, de quo p Gui.de Cug.hic q ad hoc all.gl.i l.culpa caret.ff. de re. iur.pbat in l.metũ.§.sed licet.& ibi Bar. ff. qđ met.cau.& p Bar. in l.vt vim.ad fi.de iust.& iur.& in l.j.§.sed io e.ff.ad Sylla. & in l. verũ vbi hoc limitat.ff.ad l.Iuliã de parricidijs.de quo etiam vide in c.quinto.de sen.excommunic.& io c.dilecto.eo. tit.in vj.

ADDITIO.

a ¶Impuberes.In quantũ.d.Ias.dicit quod duo minores. xx. annis in subsidium plene probant secundum alle. per ipsum adde an duę imperfectę probationes simul iunganeur vt plene probent Lu.Ro.consil.7. & an minor in criminalib. probet,vide Old.consi.192.& Ale.in locis hic alle.d. Ias.

¶De codicillis. Rub.

¶In glo. rub.ibi quare dñr codicilli &c.in tẽtio gl.fuit qđ codicilli dicant paruus codex,vñ hic accipiẽ p parua vltima volunrate respectu testi.facit.l.quod per manus.ff.eo.& ĵ.eo.l.ij.& l.fi. ad fin.

Alexandri. LEX PRIMA.

1 *Posthumi præteriti natiuitate rumpitur testamentum & sic etiam codicilli ab eo dependentes, & si testator testamentum ruptum confirmat coram quinque testibus ipsum iure codicillorum valere facit.*
2 *Accessorium tollitur sublato eius principali.*
3 *Clausula codicillaris nihil operatur rupto testamento agnatione posthumi præteriti,qui postea nascitur viuo testatore.*
4 *Codicilli rumpuntur rupto testamento.& si confirmatur testamentum, ita confirmatur codicilli.*
5 *Clausula ex nunc prout ex tunc,& econtra quid operetur.*

1 RVpto. †Natiuitate posthumi pteriti rũpiẽ testm̃, & ẽt codicilli ab eo depẽdẽtes rũpunẽ, & si testõr testm̃ ruptũ confirmat coram quinq; testib. ipm̃ iure codicillorũ valere facit. h. d. ¶†Not.q sublato principali euanescit accessoriũ,vt hic,& in reg.cũ principalis.ff.de re.iur.Istud aũt qđ hic dr̃. s.q sublãto testõ intelligãẽ sublati codicilli intellige nisi in codicillis essent expsse rogati venientes ab intestato implere cõtenta i testõ,vt patet i l.ex testõ.& l.ea quã.ĵ.de fidei.& iõ vbi testm̃ hẽt clam codicillarẽ nõ hẽet locũ ista regula,qa illa hẽt effm̃ in defectũ testi,facit tex.hic in fi.idẽ si essent tacite rogati veniẽtes ab intestato implere contenta in testõ, & intelligunẽ rogati tacite qñ codicilli nõ potuissent hẽre effm̃ testõ existente valido text.est cũ gl.fi.in l.qui testõ.§.j.ff.de hær.instit.q̃ ibi ita declarat Bald.& est singlr̃.no.fm̃ Io.de Imo.p limitatione huius.l.nã ibi si fuisset liber,& hr̃s ex testõ libertas data io codicillis frustra fuisse data,vñ illa intelliẽ ibi data in codicillis si testm̃ nõ hẽet effectũ.Bar. tamẽ ibi aliter intelligit illũ tex.sed vt ibi dicit Ioã.de Imo.diuinat ille intellectus ad illũ tex.Alio mõ ẽt limita istã.l.videlicet vbi testm̃ fuit a principio nullũ,vt qa filius iã natus fuit pręteritus in testõ a testatore q postea codicillos fecit,nã valebunt codicilli p se,& nõ dicentur pendere a testõ qđ a principio fuit nullũ fm̃ Cyn. hic,& Dy.& Bar.in l.legata inutiliter.ff.de le.j. per illum tex.fm̃ vnã lec.& arg.l.iij.§.fi.cũ gl.ff.de lib.& posth.& ibi Mod.vt Paul. de Ca.¶No. secundo qđ testm̃ ruptũ agnatione posthumi põt reassumere vires p codicillos postea factos nõ tñ valebit vt testm̃ sed iure codicillorũ.¶No.tertio ibi,vt ex codicillis relictum &c, qđ agiẽ ex ꝯfirmante non ex confirmato,vt hic,& l.posthumus. §.fi.ff.de iniu.testa.& l.si q̃s priore.ff.ad Treb.& ibi gl.in verbo tertij.de quo plene p Ia.Bu.in l.Iuri.a.ff.de pac. & per Bal. late in l.ex placito.ʃ.de rerũ permuta.¶In gl.in ver.nõ venit. Adde etiã aliũ casum in quo codicilli nõ rũpunẽ.¶In gl.io vers. literas. ibi q̃nq; testes,&c.idẽ tenet gl.in l.qui liberos.§.testõ.ff.de bo.posse, fm̃ tab.& hoc cõiter teneẽ.Nec ob.qđ no.glo.in l. hr̃des palã.§.si quid post.ff.de test.in ver.posse.qa ibi declaraẽ de declarando voluntatẽ validã,hic de confirmãdo inualidã.Ad qđ ẽt vide Bar.io l.j.e.j.ff.de leg.iij.& q no. Bart.in l.certũ.in ver.primæ q̃õni.&c.ʃ. vñ le.¶†In ea.in fi.no.ex gl.iuncto tex.qđ dispõ auc.ex cã.ʃ.de libe.pter.hẽt locũ i ptertione posthumi,dixi ibi,& iuxta hoc tangit Ang. hic aliq̃d de clã codicillari an opetur rupto testõ agnatione posthumi pteriti q postea nasciẽ viuo testatore, nã dicit q ponderanda est singlr̃ ista gl.dũ dicit nõ restituenẽ testm̃, & codicilli &c.qa hęc gl.relata ad text. determinat qđ si in testõ est apposita clã codicillaris p hæc verba si nõ valet iure testi volo valere iure codicillorũ, & testm̃ rumpatur per agnationẽ posthumi, de quo testõr nõ cogitauit, vel ẽt sit nullũ ptertione filij iã nati quẽ testõr ignorabat hẽre, & p ꝯñs illa clã nihil opeẽ fm̃ opi.quã dicit se tenuisse in d.auc.ex cã.nõ poterit ẽt operari dato qđ posthumus ignoranter pteritus nascaẽ viuo testõre vel dato qđ ipse testõr postea ante mortẽ certificetur de vita filij iam nati quẽ putaos esse pterierat, licet ẽt testator post sniam tanto tpe superuixerit,qa plenissimã habuit ptãtẽ cõficiendi nouũ iudiciũ, qa dicta clausula tã rupta, vel a principio nulla p p dicti ptertionẽ ita ignoranter factã nullas vires reassumit ex simplici scientia testatoris,sed necesse est,qđ nouo iudicio confirmeẽ,& dicit tenẽdum esse fixũ cordi,& qđ habuit de facto in vrbe veteri,& qđ ita fuit determinatũ p collegiũ Perusinũ,& qđ tñ ista gl. nõ fuit allegata,& p hoc facit.l.j.§.j.& §.si quis plane.ff.de le.iij. Sed mihi vr̃ qđ hæc gl.ad hoc nõ bñ pondereẽ per Ang. qa loqẽ gl. de clã codicillari:seu de codicillis factis in defectũ testi,sed de codicillis ptinentib.ad testm̃,& se cõpatientib.cũ testõ cuius ꝯriũ facit clã codicillaris adiecta io testõ. nõ mirũ igitur si isti codicilli de q̃b. hic,nõ reassumunt vires, qa depẽdent a testõ q nõ reassumebat vires.l.ab intestato,& l.cũ nullũ.in fi.ff.e.vñ q̃tũ ad veritatẽ eius,
4 qđ tangit Ang.dic vt dixi in d.auc.ex cã.¶†In gl.in ver.iudicatũ. in prin.notandũ est ex hac gl.singlr̃ maxime fm̃ Ful.& Paul. de Ca.hic,qđ sicut p rupturã testi rumpunẽ codicilli, ita si ruptus testamẽto & codicillis ꝯfirmeẽ testm̃ per nouã voluntatẽ,tunc intelligunẽ ẽt confirmat codicilli,qđ vr̃ mirandũ,qa nõ vr̃ eadẽ rõ in vtroq; casu,nã rupto testõ bñ debent rũpi codicilli dependentes ab eo, qa rupto principali, rũpiẽ accessoriũ ab eo depẽdens, vt hic,sed si reconualescat principale,nõ sequiẽ qđ debeat reconualescere accessoriũ, cũ principale possit stare sine accessorio.[a] l. grhaẽ.ff.de fideiu.nec tex.hic pbat opi.gl.qa tex.hic psupponit, q fuit ꝯfirmatũ iudiciũ pcedens, & sic ꝯfirmatio erat apta ad codicillos,& ad testm̃,tñ rõ huius gl.ẽẽ potuit fm̃ Pa.de Ca. qa cũ ex vna & eadẽ rõne rũpaẽ testm̃ & codicilli.s.p agnationẽ posth. pteriti,ita ex vna & eadẽ cã cõfirmationis recõualescãt arg.l.fi.in fi.ʃ.de nup.q̃.l.iausa remoris allegari vr̃ ad ppositũ, vñ dic q ad fundm̃ decisionis gl. vr̃ ẽẽ illud,qđ dicit text.in l.ab intestato,in fi.alle.in gl.¶In ea.ibi non ex testõ.in ꝯriũ facit.l.qui liberis.§.testõ,in ver.redisse.ff.de bo. pos.fm̃ tab.vt hic p Bar.in l.j.ff.de leg. iij.¶†In ea.ibi non ex tunc.No.qa põt dubitari qñ in aliqua dispõne apponunẽ ista verba,ex nunc,put ex tunc, vel eꝯ,q̃d importent & vr̃,qđ qñ dr̃ ex nunc prout ex nũc,[b] effectus vr̃ collatus ad tps pñs,qñ verba pferunẽ & in illũ actum,q p tũc sit, qñ illa verba pferunẽ.l.hmõi.ff.de ver.obl.& ibi Ray.& Ang. & Io. de Imo.Sed si dico ex nũc,put ex tũc, verba ista signãt effectum huius actus conferri io illud tps ad qđ fit relatio & trahi retro,vt in cle.j.cũ gl.in verbo ex nũc,de conces.pb.& ad hoc allegaẽ. hęc gl.de quo ẽt vide p Bar.in l.si ita stipulatus fuero Titio . in prin. ff.de quo ẽt vide p Bar.in l.si ita stipulatus fuero Titio.in prin.ff. de ver.ob.& Io.An.in c.pterea tegistu.de app.& Arch.& Io. An. in c.dudũ.de pb.in vj.& per Bal.& Ro. in l.lecta.ff.de reb.cred.si cer.pe.& p oẽs in c.pterea.el.ij.de app.& per Bal.in c.j.de mil.vasal.q cõtu.est.& io auc.ꝫ rogatus ad Tre.& in l.ex illo.C.de app. & in l.Gallus.§.nũc de leg.ff.de lib.in posth.& in l.secta, & ibi ẽt p Ro.ff.de reb.cre.si cer.pe.& p Ang.in d.l. Gallus. in prin.& est magni effect⁹ illud qđ dr̃ hic,in gl.1.qđ valeat ista vltia volũ.vt ex nũc nõ ex tũc, qa si fuisset testõr tpe testi miles & tpe ꝯfirmationis desijsset eẽẽ miles poterit detrahi fal.l.si certarũ.§.fi.ff.de te.mi.

ADDITIONES.

a ¶Sine accessorio. Cum hac. snia transit ẽt.d. Ia. hic,tu aũt dic qđ hoc nõ est mirũ qđ codicilli ꝯfirmenẽ cõfirmato testõ p ea q̃ voluit Lu. Ro.cõs.330.Vbi inter cætera dicit q accessoriũ seqẽ naturã sui principalis, ẽt si principale sit illo dignius & potẽtius alle.tex. in l.& si non fuit.§. prondeamos. ff. de aur. & arg.leg.per quam dicit quòd Bar.reprobat gl. ꝯtrum dicentẽ in l.3.ff.de pẽ.le.
b ¶Ex tunc prout ex nunc. Vide Pa.de Ca.cons.248.

Philippi. LEX II.

1 *Hæreditas non põt directo dari vel adimi in codicillis, sed p fideicõmissum sic.*
2 *Codicilli dicuntur parua voluntas,& testamentum maior voluntas.*
3 *Conditio non potest addi in codicillis institutioni puro facta in testamento.*

4 *Clausula*

4 *Clausula derogatoria ad sequens testamentum condendum, an possit in codicillis reuocari.*
5 *Hæreditas relicta per verba directa in codicillis coram quinque testibus an valeat iure fideicommissi.*

1 **H**Aereditatem. † In codicillis nō pōt directo dari, vel adimi hēditas, sed p fideicōmissum sic.h.d.¶ Limita tunc hanc.l. non hēre locum in codicillis ɔditis inter liberos, q̄a in talib.codicillis directo dari pōt hēditas, sicut & miles directo dare pōt in codicillis hēditatem.l.militis codicillis.in prin.& ibi no.Bar.ff.de test. mil.qđ an sit verū dixi in l.hac ɔsultissima.§.si q̄s aūt.ē.de test. & pari rōne posset idē dici in codicillis ɔditis ad pias cās de quo videatis p Bal.in repe.l.j.ē.de sacrosā.eccl.& licet nō possit dari hēditas directo in codicillis rīr tñ declarari potest in codicillis, quis futurus eē dēat directo hēs ex testō.l.asse toto.ff.de hē.inst.p quā.l.dicit Io.de Imol.ibi hāc.l.limitari intelligo, tñ ſm terminos illius.l.qñ testōr in testō se retulit ad codicillos aīs fec⁹, vt si testōr in testō simplr dixit, relinquo filio meo centū, postea addidit in codicillis, iure instōnis:nā nō sustinebiř testīn ſm Bal. & Sal.in l.
2 nō codicillum.ē.de test.& arg.l.qđ p manus.ff.eo. ¶ † In gl.fin.rō melior eē vř illa q̄ colligiř ex l.si idē.& ibi no.Bar.j.eo.ſicut ſrio.p gl.in rub.ē.eo.dū gl.ibi dixit codicillos eē paruā vltimā volunta. & testīn eē maiorem vltimā volun.item cīr directa instō sit dignior dari debet in voluntate magis solēni,& hāc rōnē sentit hic Frā. Tig. Bal.Ang.Sal.& Ful. hic ¶ Ex.gl.q̄ro q̄.d si instō ē fcā de re certa in testō in quo alius erat vīs hēs institutus, an possit adimi illa in codicillis, [a] vide Iac.de Bel. in auc. vt cū.de app. cog.§. siue igiř.in fi.in q.nā ibi ponit.& p Bal. in l.oīmō. in prin.uj.q.ē. de inul.testa.vbi Bal.tenet qđ sic,si erat eẍneus hēs institutus in re certa secus si filius & reputat hoc Bal.no. diligēter, & rōnē vide ibi p eū,& idē tenet ipse in auc.ex cā.in vj. q. de lib.p̄te.& ita limita no. p Bat.in l.nō codicillū.ē.de test.dū dicit,qđ in codicil-
3 lis pōt institui hēs in re certa,q̄a hī loco legatarij. ¶ † Quæro,an instōni p̄træ factæ in testō possit in codicillis addi.ɔdō.& dicēdū
4 ē,qđ nō.l.pe.§.fi.§.de ɔdit.insti.l diui.in prin.ff.e. ¶ † Quærit hic Sal.an in clā derogatoria ad sequēs testīn cōdēdū,possit in codicillis reuocari.& putat qđ sic,q̄a ex hoc nō dař nec adimiř hēditas,q̄a nō reperiř ,p̄hibitū,ergo p̄missum arg.l.nec nō.§.j.ver.qđ
5 eis.ti.ex q̄b.cau.ma.¶ Quærit † an si in codicillis corā q̄nq; testibus p verba directa sit relicta hēditas, dato qđ nō valeat iure directo valeat saltē iure fideicōmissi.Paul. de Castr.h.d.qđ si testōr fuit vsus verbis directis in codicillis ɔditis post testīn, vt q̄a in testamento instituit Titium postea in codicillis disposuit, qđ post mortem Titij Sempronius sit hēs traheř ad fideicō.l.Scæuola.ff. ad Treb.& l.cū q̄s decedēs.§.Seiam,& Mæuium.de le.iij.vbi aūt nō p̄cederet testīn validū,& q̄s corā q̄nq; testib.dixit, Titiū hēdē instituo.p̄sumereř potius voluisse testari,q̄ codicillari & dispō nō
b valebit.d.l.nō codicillū.sed si ɔstaret qđ voluisset codicillari, [b] vt q̄a hoc exp̄ssisset,tūc traheř ad fideicō.sicut si testīn p̄cessisset, & ita dicit voluisse Dy.in quadā dispu.inci.p̄fa.si aūt illa voluntas potuisset valere iure testi,q̄a interfuissent septē testes,licet testōr dixerit velle valere iure codicillorū , tñ valebit iure testi,ſm Dy. in d.disputatione,& Io.And.in addi.Spe. in tit.de insti.edi.§.cōpendiosē.in addi.inci.ad intellīm, & ita residet Pau. de Cast.hic, & dixi in d.l.nō codicillū,& p hoc apparet qđ in d.l.Scæuola.& d.l.Seia.nō obst.huic.l.Cyn.ēt hic alr rīdet ad d.l. Scæuola.l.qđ vbi fuerit verbū substituo.qđ ē verbū cōe.l.gnāl.cū glo.in verbo substituit.ē.de insti.& subst.sub ɔdit.fac.& leg.& no.in l.iam hoc iure.de vul.& pu.& ad d.§.Seia.rīdet qđ ibi testōr vsus ē his verbis,hēdē eē volo,q̄ nō sunt directa,ſm eū sed istas ultimas rīsiones datas p Cy.reprehendit.Bat. in dictis legib. & in l.verbis ciuilib.de vul.& pu.& ēt Sal.in l.si idē.j.e. & ſm Bar.in dictis locis ɔcludiř,qđ dispō fcā p verba directa in codicillis trahiř ad fideic. indistincte,qñ apparet disponētē voluisse codicillos tenere per d.l.Scæuola.& p d.§.Seia.inducēdo,vt ibi p eū, & ita vř velle gl. & doc.in d.l.verbis ciuilib.de vul.& pu.nec.l.ista dicit ɔ̄riū,et ita teneo,pro limitatione tñ.d.l.Scæuola.vide Ang.in l.hēditas.ē.de his q̄b. ut indig.vbi dixit. d.l. Scæuola. p̄cedere qñ.nō p̄cesserat alia substōnis directa pupillaris fcā in testō, nā si p̄cessisset,tūc illa directa pupillaris subitō,q̄ in codicillis postea fcā fuisset, non valeret ēt iure fideicōmissi , q̄a sequereř qđ hēditas possit adimi in codicillis ɔ̄.d.l.hēditas.tñ cōiter teneř ɔ̄nū p d.l.Seia.& per d. l.Scæuola. & ad d.l. hēditas.rīde qđ ibi fuit simplex adēptio in codicillis in q̄b.alteri nō fuit data hēditas,& ad hoc,qđ no.glos. fi.in l.q̄dā in suo.§.fi. ff.de condi.insti.et ita rīdet Io. de Imol.in l.j.et ij.ff.de iniu.test. vbi ēt reprehendit Ang. ibi q̄ dabat aliā limitationem ad id qđ dixi.ē.in q̄uārum dixi instōnem factam in codicillis iure fideicōmissi valere.nam dicebat Ang.hoc eē verū, si ille qui fuit institutus ī codicillis,fuerat substitutus in testō ipsi instituto,et ita dicebat loqui.d.§.Seia.sed Io. de Imo.hoc,vt dixi reprehendit p d.l.Scæuola.vbi hoc non interuenerat,et tñ valet iure fideicommissi,et hoc ultimum tenet ipsemet Ang.in l.nostram.ē.de test.ubi ēt ɔ̄dicit his q̄ ipsemet dixit in d.l.hēditas.et melius loqř in d.l.nostrā.et ēt in l.p̄cib.ē.de impub.et alijs subst. ubi tenet cōem opi.quā etiā sequitur Sal. in l.si idem.j. eod.

ADDITIONES.

a ¶ Codicillis. Vide Ludu.Roma.consi.178.incipien amplissime doctor.
b ¶ Codicillari. Sed quid si infirmus interrogatus coram quinque testib.an velit facere testīn rīdit q̄ non,quia sufficiebat primū.Sed q̄ uolebat,q̄ oiā bona sua & hēditas eēt.do.fratris sui,& omnia bona in ipsum p̄uenirēt an per talia uerba sit inductum fideicommissum,& an sint codicilli vide Raph. Fulgo.cōs, 30.vbi concludit talem dispositionem valere in vim codicillorum.

Dioclet.& Maxi. LEX III.

1 *Codicilli sequentes , non derogant præcedentib. nisi quatenus adinuicem essent contrarij.*
2 *Codicilli continentes ademptionem valent, quia censentur vltimi.*
3 *Codicilli si apparent, q̄ sint primi, & alij q̄ sint secundi, & in primis testator legat fundum Cornelianum Titio, & in secundis , legat illum Seio, an videatur ademisse.*

1 **C**Vm proponatis. † Per sequentes codicillos nō derogař p̄cedentib.nisi quatenus inuicē sunt ɔ̄rij.h.d. ¶ In gl.ibi secus aūt in testis.rō diuersitatis ē: q̄a ī testō p hēdis instōnē fit dispō vlīs.l.j.§. si ex fundo.et l. ex fcō p̄ponebatur.ff.de hær.insti.et in l. ius nr̄m.ff. de re.iur. vñ p ſm testīn tollitur primū,ēt si nō sit illi ɔ̄riū,vt q̄a idem sit institutus in scdō,q̄ ē institutus in primo.l.iij.§.si q̄s ita sit ipse.ff.si cui plusq̄ p.l.fal.l.si iur. ff.de le.iij.Secus si in codicillis,q̄a p scdōs nō tollūtur,nisi quatenus sunt ɔ̄rij,vt hic: q̄a dispō codicillaris nō fit p hēdis instōnē, nec p eā q̄s decidit testatus, iō non dř vlīs et p̄fecta, cū possit de
2 p̄te disponere,et de p̄te nō. ¶ † In ea.ibi.l.duo etc.cū gl.trāsit Barto.et Ang.Sed Pet.Cy.Bal.Sal.et Mod.tenēt ɔ̄riū,q̄a valēt codicilli ɔtinētes adēptionē ex eo,q̄a illi cēsentur vltimi cū adēptio et priuatio rīr p̄supponāt habitū p̄cessisse. l.decē. de verb.obl. et l.manumissiones.de iust.et iur.p hoc facit,q̄a qñ nō apparet,qđ p̄cesserit,uel secutū fuerit,p̄sumitur p̄cessisse,uel secutū fuisse illud,qđ facit actū valere,et ſm ordinē p quē actus sustinetur, ut singlr dicit Cy.et Bal.in l.cū in testō.§. uerba.ff.de hær. insti.per illū tex.et p l.ij.§.si q̄s.ff.de vulg.et pu. vñ si nō apparet,an donatio fcā filio p̄cessit emācipationē,an emācipatio p̄cessit donationē,p̄sumitur qđ p̄cessit emācipatio,q̄ facit actū donationis valere iuxta.l.ij.ē.de inof.do.ſm Cy.et Bal.in d.l.cū in testō,qđ ē notādū.ita hic si p̄sumatur,qđ p̄cesserint codicilli ɔtinētes legatū, tūc ambo codicilli valebūt ita ēt tenēt Bal.in j. ɔstōne.C.i §.q̄b. tñ quo ad effectū resultat,qđ legatū nō valet.s. pp adēptionem. Si tñ in codicillis in quib. ē adēptio fcā legatū adēptū eēt alteri postea datū,debetur illi tāq̄ ex vltimis codicilhs, vbi aūt in quibusdā codicillis eēt Titio legatus fundus in alijs vero nō eēt sibi aliquid legatū,nec adēptū,et nō appareret qui fuerint posteriores,deberetur Titio legatū,quia dato qđ illi in quib.Titio legatū relictū ē,nō cēnt ultimi,tñ ualēt et nō tollūtur per sequentes,
3 quia nō sunt ɔ̄rij,ut in prin.huius gl. ¶ † In ea.ibi.§.pe.vult allegare §.sin aūt dijūctiui.cōiter tñ tenetur opi. gl.sed quid si apparet q̄ sint primi, & q̄ scdi codicilli, & in primis testōr legat fundū Cornelianū Titio in secūdis vero dicit qđ legat fundū Cornelianū Sēpronio,an videař ademisse.Pau.de Cas.refert qđ Dy.in l.qđ traditū.cū l.seq.ff.de ɔdi.& dem. tenet qđ sic si ſm legatū ē factū sub cōmemoratione primi p l.nō ad ea.eo.ti. alr secus.sed ſm eū Bat.in d.l.qđ traditū.& l.re ɔiūcti. de le.iij. tenet qđ nō p hoc intelligiř adēptū,licet sit factū sub cōmemoratione primi p l.Iul.ff.de hær.insti. & ad l.nō ad ea.rīde vt ibi p eū.requiř ergo exp̄ssa adēptio,sed dic qđ hæc q̄ō p̄tinet ad l. si fortidianū.j.titu. p̄xi.ubi p doc.& ibi dicā.Quid aūt in duob.testis qñ nō apparet qđ fuerit primū.&qđ posterius dixi in l.fi.ē.de edi.diui Adr.tol,

Dioclet.& Maxi. LEX IIII.

1 *Absens et ignorans potest per vltimam hæreditatem grauari,*

1 **N**On idcirco. † Per vltimā volūn. [a] pōt grauari absens & ignorans.h. d, ¶ In gl.ibi,cū quo,q̄s de supremis iudicijs loquař &c. Dic illud esse verum in verbis dispositiuis , secus in enūciatiuis, quia refert,an verba dirigantur ad grauatum,an ad honoratum per glo.in l.peto.in prin.in ver. ab his.ff. de leg.ij.

ADDITIO.

a ¶ Vltimā volunta. D.Iac.hoc dicit non valere statutū qđ mulier non possit testari sine consensu mariti sui, tu dic qđ Pan. consi. 40, vř tenere qđ valeat, & idem Pet.de Anch.consi.24. nisi prohiberet disponere pro anima.

Dioclet.& Maxi. LEX V.

Sana mentis quilibet præsumitur, & qui negat quem esse sana mentis, ei incumbit onus probandi.
Respondens qd fecit, vel occidit ad defensionem suam, an dicatur confiteri, vel negare, & sic an possit ex hac confessione condemnari.

NEc codicillos. † Ei q negat aliquē fuisse sanç mētis incūbit on' pbādi.h.d.¶ In gloss.fi.ibi p affirmatione ponit̄ &c. Bar. & cōiter doc.reprehēdūt istā solonē, qa licet ista eēt affirmatiua quo ad verba.s.quē eē furiosum, tn̄ qa ꝯtinet priuationē mētis appellat̄ in effectu negatiua, nō attētis verbis.l.inter stipulātē.in prin.ibi nō simplr̄ abnutiuū &c.ff. de ver.obli. Et in simili oo.gl.fi.in l.fi.§.fi.de do.exce.& no. gl.in cle.fi.de rescri. vr̄ teoere sequētē solooē, q̄ ē no.& de hac mā cui incūbit o ous pbādi furorē a & qūo pbet̄, dixi in l.furiosum.§. q test.fac.pos.& aliq d ēt p Bar.hic. ¶ † Quærit hic Bal.an ille q dicit se occidisse ad defensionē suā dicat̄ cōfiteri, vel negare, & sic ao possit ex hac rñsione cōdēnari de quo vltra eū videatis p Bar.in l.Aurelius.§. qlijt.de lib.leg.& p Bal.in l.vnica.j.de de cōfes. & ibi p Sal.in uij. opp.& p Bal.io l.si q dē.j.de excep. & in l.j.in prin.§.de ędill.act. & in l.ij.§.de don.añ nup.& in l.decē.& ibi p Ioan.de Imol.ff.de verb.obli.& p Bal.ī l.p seruū.§.j.ff.de vsu & habi. p Ang.& Imo. in l.j.§.si qs simplr̄.ff.de vet.obl.& p Iu. de Imo.& d.Abb.in c.cū venisset.de isti.p.d.Abb.de rescr.& i c.bonę.el.ij.de postul. pla.

ADDITIO.

¶ Furorem. Vide Bar.consi,60.li. Pet.de Anch.consi.v. Alex.consi.160.j.lib.

Dioclet.& Maxi. LEX VI.

Codicilli cōfirmati in testamento valent, siue præcedat testamētū, siue sequatur.

SIue. † Codicilli cōfirman in testō valēt, siue pcedat testm̄, siue sequat̄.h.d.¶ No.qd̄ qnq; cōfirmatio pcedit suū cōfirmabile, & sic facit s̄m Bal.& Sal. qd̄ eps possit cōfirmare electiones faciēdas p patronū ecclesiæ. Itē s̄m Cy.hic adde vnū capitulū quo codicilli dnt ꝯfirmari i testō.s. qñ in eis eēt hr̄dis institutio.l.asse toto.ff.de hæt.insti.

Constan. LEX VII.

Diuersa nomina, & diuersi tractatus, diuersos prodigant effectus.

SIidem. † Illa q hn̄t diuersa noia & q̄ hn̄t diuersos tractatus dnt̄ hr̄e diuersos effectus.h.d.¶ No.diuersitatē eē inter testm̄, & codicillos, dicas tn̄ qd̄ large app. testi venisse codicilli, vt no gl.& doc.in l.ij.i ver.psonales.j. cōmu. deleg. & gl.in l.fi.in ver.cognationis.j.ea.gl.¶ In gl.in ver.vidēdū ibi ex diuersis tit.&c.hoc magis cōiter tenet̄, vt hic p Cyn. & Bald.

Theodosij. LEX VIII.

1. *Eligens vnam viam, non potest aliam eligere.*
2. *Pænitentia an & quando habeat locum in electionibus.*
3. *Exceptio tu es contrarius mittendo ex eadem voluntate impedit litis ingressum & contestationem.*
4. *Testm̄ imperfectū non valet ēt iure codicillorum, nisi hoc sit expresse dictū, vel nisi eēt factū inter liberos, quia semper censetur habere clausulā codicillarē.*
5. *Hæreditas ascendentium dicitur debita descendentibus, & econtra.*
6. *Actiones duæ, an & quando possint simul cumulari.*
7. *Possessorium intentans alicuius petitorij directi, vel intentans præparatorium, intelligitur eligere viam iudicij cuius est illud præparatorium.*
8. *Institutū quando sunt ascendentes, vel descendentes priores in gradu non habet locum via restituendi fideicommissi ad eos peruenientes ab intestato.*
9. *Testis non potest esse fœmina in testō, nisi sit cōditū inter liberos, secus est in codicillis, sed quid in testamento condito ad pias causas.*
10. *Codicilli contentantur numero quinque testium, nisi in cæco codicillante.*
11. *Hæres tenet̄ eligere, an velit iure cām testati, vel cam intestati, seu codicillorū.*
12. *Clausula codicillaris qd vult valere iure testamenti, et vult valere iure codicillorum, quid operatur.*

SI quis agere. † Ex eadē scriptura, vel dispōne vltimæ volun. non pōt qs eodē tpe, vel diuersis petere hr̄ditatē tanq̄ directo hr̄s ex testō, & tanq̄ fideicōmissarius ex codicillis, sed debet alterā eligere, qua electa altera consumitur ad q̄ redire nō pōt, ēt si in electa succūbat, vel ab ea sponte recedat, & hoc siue ambæ viæ cōcurrāt in origine, qa possit valere vtroq; iure, siue nō currāt, qa nō possit valere nisi vtroque iure testm̄, & ēt elegerit viā incōpetētē nō pōt redire ad cōpetētē, fallit in liberis & parēnb. existētib. in gradibus hic expssis, & testm̄ q iure testi valere nō pōt, nō sustinebit̄ iure codicillorum nisi testtōr hoc expssent & io ni vltima uolun. excepto testō sufficiunt qnq; testes nō rogati.h. d. Posset ēt latius aliter summari, cōprehendo totā literā, ut hic p Bald. & diuide in qnq; ptes. In prima ponit dubiū, qñ nō fuit actū, valeret iure testi, vel iure codicillorū, & hr̄s primo egit tanq̄ hr̄s directo ex testō, & succubuit & postea volebat agere tanq̄ nō fuerit testm̄ a princ. sed fuerint codicilli cōditi. In secūda loqt̄ qñ actū fuit copulatiue q valeret iure testi, & codicillorum, & testm̄ erat ualidum iure testi. in tertia loqt̄, qñ nō fuit dictum, ut valeret ēt iure codicillorum, & q̄rebat̄ an a prin. possit institut' agere, ut ex codicillis si nō valuit testm̄, & ēt q d si tunc fuit dictum, q valeret ēt in vim codicillorum. in iiij. ponit exceptionē a pdictis. in v. ponit vnum dictum gñale ad oēs vltimas uolun. Secūa ibi, vt ēt. Tertia ibi, illud, quarta ibi, si quis uero. Quinta ibi, in oib. et ē singularis.l. et pone casum & exēplum, ut hic p Bal. ¶ † In tex. ibi agere iuncto uer. noluerit, iuncta gl. q exponit agere.i. eligere, vr̄ hic pbari q añ lit. contesta. nō inducit̄ iusta electio, et sic aō pōt pęnitēre, qa añ nō dr̄ agere.l.amplius.ff. rē ra.ha. et melius pbat̄ in l.si postea.cum gl.j.ff.de pecu.et no.Bar.in l.nā et postea.in prin.ff. de iureiur.et Bal.et Sal.in l.si quis maior.§. de trāsac. et dicit hic Pau.de Ca.in quibusdā lect. hoc eē satis substātiale, & a doctorib. nō tactum subdit q pōt exponi text.hic dum dicit agere voluerit.i.uoluntariæ egerit, sicut in simili hr̄ in l.fi.in gl.j.ff.de re.di. Sed aduerte, quia primo text.hic pprie accipiēdo in uer.agere uoluerit, probat ꝯtrium, qa ēt an lit.cōtest.quis p productione libelli dr̄ petere, uel agere uelle ut d.l.amplius p hoc ēt facit l.si quis stipulat' sit Stichum, aut Pāphilum.in prin.cum glo.ij.ff. de verb.obli. ubi qñ quis hēt electionē p futurum subiunctiui quo casu pmittit̄ ei variare, tn̄ nō pōt uariare, nisi usq; ad lit.conte. secus si haberet electionē p futurum indicatiui ut ibi, p hoc ēt facit text. in uer.ab his intētionis exordijs. et ibi exordium litis qnq; accipitur p citatione qnq; p libello, qnq; p lit.conte. ut no.glo.in c. super qōnum.§.si delegatos.in uer. litis exordijs. de offi.de leg. et no. Archi.in c.j.de iu.cal.lib. vj. tn̄ hic loquitur de exordijs intētionis q̄ accipitur p libello.l.ij.in prin.ff.de excep.l.ij.C.ubi in rē act.c.examinata.de iud. et hoc vr̄ uelle Bald. hic dum dicit, q in exordio litis teuetur actor eligere p istum tex.ex quo dicit inferri, q reus nō tenetur accipere libellum, nec ei rndere, nisi prius actor eligat, et subdit q ex isto text.io uer.ut ēt illud etc. colligitur q si libellus ē semel declaratus nō hēt locum pnia, allegat in simili no.per gl.in l.qe qd astrigēdæ.ff.de uer.ob.¶ † No.ex secunda pte ibi nt aditum pclusisse etc.s̄m Ang.Sal.et Pau.de Cal.hic q illa exceptio tu es ꝯnus mittendo ex ead. uoluntate, impedit litis ingressum, & cōtestiōnē. De alijs exceptionib. impedientib. litis ingressum, uide in c.j.de lit.cōte.in vj. & p Bart.et alios in d. l.nā & postea.& in l.cū q̄rebat̄.& in l.vir bonus.ff.de iud.so.cū.si. ¶ No.ex ead. pte qd̄ qñ adiecta ē cla qd̄ testm̄ valet iure testi, & codicillorū, ē io electione hr̄dis venire ex qua via velit.i.directa, vel fideicōmissaria, sic in l.recusare.§. Titius.ff.ad Treb. de quo vide ēt p Bar.in l.j.in ij.q.ff.eo.¶ † Itē no.s̄m Bar.qd̄ fideicōmissarius nō hēt būficiū.l.edito.§.de edic.diui Adria. dixi ibi, & aliqd tāgit̄ hic in gl.¶ No.in ver.illud q si testm̄ ē imperfecte factū, tn̄ nō valet iure codicillorū, nisi hoc expssum fuerit vt hic, & l.j.ff. eo. Limita tn̄ nō hr̄e locū i testō fcō inter liberos, qa cēset̄ sp hr̄e clam codicillarē a vt ē gl valde no.in l.coh̄rēdi.§.cū filiæ.in ver.voluit.ff.de vul.& pup.& illā pōderat ibi ad hoc Imol.ad idē gl.in l. filiæ.iūcto tex.iam.crcil.& ibi Ful.dicit ad hoc illā gl. eē sing. & no.Imo.in c.Ray.de test.facit.l.fi.§.fa.ercil.¶ † No.in ver.si qs vero.qd̄ hr̄ditas ascēdētiū dr̄ debita descēdentib. & eꝯ, intellige tn̄ vt no.in l.ij.§.de iur.& fac.igno. nā cēset̄ quasi debita, iudicat̄ tn̄ de ea, vt de lucro nt excepto casu huius.l. vt ēt ibi p Bart. & dixi in l.iuris.§.q admit.& intelligit̄ iste tex. ēt de illis descēdētib. q nō erāt pximiores ab intest.vt.j. in gl.ij. in ver.ꝯuolare.& dicam sup ea.Itē no.nō eē parē rōnē lucri, & dāni, vt l.fi.§. fnia.§. de iuf delibe.qd̄ intelligo nisi lucrū eēt iā radicatū & acqsitū vt no.gl. in l.j.§.si qs aūt p.p.in ver.in integ.restitu.ff.de iti.actuq; priua.et no.Cy.& Bal.in l.cū te spōte.§.de don.añ nup.& Bal.i l. nō amplius.§.j.ff.de le.j.facit.l.ij.§.cautio.ff.ne qd in loco publi. an aūt in ex̄neo sit verū, qd̄ titulus hr̄ditarius sit titulus lucratiu', vt dr̄ hic cū.l.j.j.de impo.lu.descrip.vr̄ dicēdū, qd̄ si hr̄ditas sit soluendo, dr̄ titulus lucratiuus, als secus, vt l.si hr̄ditate.ff.mādat.& probat̄ in l.seruū legatū.§.Stichum.ver.si dño.& ibi no.ff.de leg.j.& no.Dyn.Ang.& Io.de Imol.in l.inter stipulantem.§.si rem.ff.de verb.obli.¶ Vltimo no.ex fi.qd̄ in codicillis in scriptis conditis requirunt subscriptio testium, non autem tex. hic reqrit sigilla, nā subitutare, de quo in litera, ē idē qd̄ subscribere.l.in donationibus

ADDITIO.

¶ Codicillarem. Adde in Ro. consi. 179.ubi alle. tex.pro hic, & dicit qd̄ sicut ardor amoris licet supplet clausulam codi.eo.modo ardor amoris licet inter patrem & filium supple: reuocationem clausule derogatoriæ.

Tho. ¶ Vide Rap.Sen.in l.pcib.in 2.cōclusione.§.de impu. & alijs subst.& Bal. in l.si inter. C.de iest.ma.& de ista materia vide per Via.in suo tracta.clausularum & uide Ba.in consi.191.incip.meus.

nibus.vbi in gl.in ver.subnotatione.j.de dona.¶ In gl.in versi.cupiens.ibi,personali,melius dixisset mixta.l.hr̃ditatis.§.de pe. hær.¶ In ea.ibi,hoc facit rõ ꝯtrorũ &c.hæc solutio cõiter tenetur a doctorib.præterquã a Iac.But.hic,qui intelligit, qđ in hoc prin.non põt intentare agens viam fideicõmissi ex eo qa illa nunq̃ cõpetit qa testõr hic.in prin. dixit hr̃dẽ instituo.& sic voluit testari,& nõ adiecit clam codicillarẽ, & licet iste intellꝰ sit in se verus tñ non placet Sal.quo ad terminos nostros,qa licet non habeat ius petẽdi fideicõmissum,tñ hoc non põt iudici ꝯstare,nisi in processu,& examinatione cãæ,& ideo ex quo cã, & actio mutabaꝛ, iste videbaꝛ admittendus,p id qđ hr̃ in l.an eadẽ.allegata in gl. & tñ ista.l. vult q̃ a prin.nõ admittaꝛ p p directã actionẽ quã intentauit,ergo tene gl.p qua facit tex.hic i ver.si vero i verbo spõte. vbi ẽt apparet, q̃ absq; snia per solã electionem repellitur.¶ In ea.ibi, rñdeo vtraq; via est directa hãc gl.declara', vt p Bal.hic,in l.ij.oppo.post antiquos,& rephendiꝛ gl.per eũ,& alios,vñ dicit qđ vera solo ad ꝯtrũ est,qđ ista ꝯrietas procedebat ex eo. facto.s.ex eadem vltima voluntate, sed in l.ꝯria ex diuersis factis. s.ex iniusta exhr̃datione allegata.& hoc sentit gl.in hac.l.in ver.preclusisse,ibi dum dicit si vero directo,&c.¶ In gl.in ver.valere.in fi.idẽ tenet gl.sequens.& gl.in d.versi.pclusisse.in fi.& hoc cõiter teneꝛ p quo optime facit tex.hic in ver.illud,siicto ver.illo iure,vbi ẽt loqꝛ text.in casu quo nunq̃ valuit testñ iure testi.Sed circa hoc est dubium quid si fuit adiecta cla codicillaris sob ꝯdõne,si nõ valebit iure testi valeat iure codicillorũ.& hr̃s eligit agere tanq̃ hr̃s ex testõ, qđ nõ valebat iure testi.& sic eligit viam competentẽ,an poterit agere via competenti.i.iure codicillorũ.Bat. hic dixit quod mero iure agere nõ põt,[a] per hanc gl. sed tñ p p ignorantiã debebit restitui in integr. qa ignorãtia nõ debet sibi in hoc nocere.ar.l. mr̃.ff.de inusti.test. sed Iac.But.& Bal.hic,& expressius Ang. hic voluit qđ si fuit qđ si fuit error facti probabilis,nõ requirabaꝛ restõ, vt d.l.mr̃.si aũt fuit error iuris,tunc dicit Ang.qđ hẽt locũ.l.ista.Sal.hic relinq cogitãdũ,qa tex.in d.l.vr̃ velle qđ ipso iure nõ fiat p̃iudiciũ,qñ fuit pbabilis Ful.hic tenet ꝯ Bar.qa errãs in facto, nõ vr̃ renuntiare.d.l.nihil.§.cũ filius.c.ti.nam ille qui non põt adire, non põt repudiare.l.nolle.& l.is põt.& ibi no.ff.de acq.hẽ. sed ignorãs nõ posset adire.l.sed & si de sua.& l.cũ fallo.ff.de acq.hær.ergo nõ vr̃ reñciasse, bñ dicit qđ ista.l.intellr̃,qñ sciuit,vel errauit in iure, non in facto. Pa.de Ca.hic,& in l.Clodius.de acq.hæ.tenet op. Bar.in casu huius.l.i quo dicit limitan.l.illã Clodius.per rigorẽ huius.l.quę hoc nouiter induxit,& tenendo istã partẽ posset rñderi ad rõnes allegatas p Ful.qđ nõ pcedũt, qa si vere eẽnt, sequereꝛ qđ ẽt ista lex non haret locũ in eo,qui errasset in iure cuius ꝯtrũ ipse,& cęteri tenent nam errãs in iure non põt adire. l.is q̃s putat.& ibi Bart.l.si is ad quẽ.ff.de acq.hę.& no.Bar.in l. Clodius.pal.nec ẽt repudiare põt errãs in iure.l.repudiãda.eo.ti. & d.l.Clodius.ſm opi.Pau.Iurisc.quã ibi approba Bar.tñ ꝯ opi. Bar.hic facit, vt patet ex ista.l. in ver.si vero nuper.hic vr̃ voluisse. qđ fiat præiudicium scientib. vel errantib.in iure,quia facit dñam inter illos qui tractant de lucro,& illos qui de damno,inter quos bñ est dñia quo ad errorem iuris.l.j.& l.error facti.& l.iuris.ff.de iur.& fac.igno.& no.gl.in l.fideicom.ff.de leg.ij.in versi.peremptam.& cum ista.l.spãliter non loquiꝛ de errãte in facto,vr̃ probabiliter dicendũ hãc. l.esse intelligendam ſm regulam positã in d. l.error facti.l.sed & posteriores. ff.de legi.¶ In gl.in ver.ptãte.ibi,sed necessitatẽ.i.quia ista duo remedia sunt isto casu ꝯria exercitio.i.agens si vult agere, habet necesse vnum eligere, quia ambo intentan non pñt. l.j.§.de fur. tñ est in potestate sua dicere nollo aliquid eligere, & hæc est mẽs gl. ¶ † In ea.ibi,sed de facto alterius probabiliter errat &c.hæc est iatus bona solutio intelligendo qđ in l. ꝯria impediebatur facto aduersarij,qa nõ rñdebat aduersarius,quo iure possideret,ideo reddebaꝛ actio incerta,ideo tunc pmittebaꝛ ei cumulare duas actiones,sed hic non erat ista incertitudo,vt hic si fuisset incertus de iure suo. s.an directo an ex fideicõmisso sibi debereꝛ hr̃ditas nullã actionem potuisset intentare, qa non posset adire hr̃ditatem.d.l.is ad quem, sed in l.ꝯria incertitudo non impediebat quin altera illarum viarũ competeret.Vltra hoc ad limitationem,& intellm̃ d.§.qui aũt.vide oĩno Inn.in c.auditis.de rest.in integ.& Bal.in d.l.j.in ij.opp.§.de fur.& Ang.& Io.de Imo.in l.stipulationes non diuiduntur.ad fi.ff.de verb.obl.& Ant.de Bu.Io.de Imo.in c.ij.de lib. ob.¶ In ea.in fi.hęc nõ est bona solũ,quia hic est pluralitas actionum,qm̃ hr̃di directo competit directa petitio hr̃ditatis, fideicõmissario aũt competit fideicõmissaria, seu vtilis petitio hr̃ditatis. l.j.cum se.& ibi no.de fideicõ.hær. pet.& in l.ꝯria.est ẽt pluralitas cãrum,& actionum.s.qđ im possidet ex cã legati,aut pro hr̃de,& diuersæ sunt actiones.i.interdictũ quorum legatorum, & petitio hr̃di.¶ In gl.in ver.pexclusisse ibi postea in d.l.hr̃ditas &c.hic ponit.j.sol.ad.l.hr̃ditas. s.qđ ibi mediante persona alterius petebaꝛ in secundo iudicio hr̃ditas, sed in primo iudicio petebaꝛ.ex psona agentis imediate. In prima vero solõne primo exegit ex testõ, postea exegit ab intestato,& sic sp ex diuerso facto,hic ex eodem in vtroq; iudicio.¶ In ea.ibi si non petijt ex testõ iure directo &c. no.limitationẽ ad istã.l.vt non procedat, si vno tpe scm̃ est testñ & alio tpe facti sunt codicilli,sed Bal.hic tenet ꝯtrum, qa in oĩb. referre vr̃,an in eod.tpe,an in diuersis, qa vtroq; casu vñt duæ vltimæ volunt.s.testñ.& codicilli. Itẽ ſm eũ pone qđ non apparet de diuersitate tpis,vt quia testes non recordenꝛ,sufficit ſm eũ,qđ agens hr̃et sciam vtriusq;. Sal.hic tenet cũ gl. per l. Aurelius.§.fi. ff.de lib.le.& dicit qđ ita ẽt vult Bal.hic p illã.l. Ful.h.d.qđ si ignorabãt codicillos est verum.s.qđ petendo tanq̃ hr̃s directo ex testõ separatim scũ,nõ videor renunciare fideicõmisso in codicillis cõtento.d.l.mr̃.& l.non est ferrendus.ff.de transa.sed si sciebat codicillos,putat qđ opi.gl.sit falsa, quia ex diuersitate scripturarũ nõ variaꝛ iuris dispõ,& idẽ ꝯ,si plẽs voluntates in ead. charta fiant, non debet variari iuris dispõ potiusq̃ si essent in diuersis mẽbranis,ar.l.si vnũ.ff.de test.& pro hoc adducit id,qđ no.gl.in hac.l.in ver.ptãtem.in fi.dum gl. intellit qđ q̃uis in eod. testõ sit cla codicillaris,prout loquiꝛ lr̃a nr̃a,tñ dicaꝛ tractari de plurib.cãis.s.directa,& fideicõmissaria, & per ꝯñs idẽ esset sicut si essent diuersæ scripturæ,moueꝛ ẽt p d.l.Clodius.vbi erãt diuersę scripturę,& tñ eligendo venire ex vna ẽt incompetenti,vr̃ renunciasse alteri cõpetenti,ſm opi.Pap.Iurisc.quã ipse reputat esse veram. Pa.de Ca. hic approbat opi.Bal.qđ non sit dñia,an sit vna,vel plẽs scripturæ an ẽt qñ est vna scriptura hñs plura capitula, censeanꝛ plẽs scripturę.l.ẽt.§.j.cũ gl.ff.de minor. i ver.audiẽdis. Bar.in d.l. Clodius. tenet opi.huius gl.quã ẽt sequiꝛ ibi Io.de Imo. vbi ẽt facit mẽtionem de opi.Bal.hic,& reprehendit eam, qa vr̃ maior ꝯrietas illa quæ procedit ex eadem scriptura, ita ẽt tenet ibi Ro.p d.l.mr̃.& p l.legitimã.ff.de pet.hæ.p quã ẽt se fundat Bar.Puto ꝯcludendũ aoi,scienter quis eligit viã incompetentẽ, & vr̃ renunciare viæ cõpetenti,siue ex eadem scriptura, siue ex diuersis.l.cũ filium.cum gl.ff.de acq.hęr.nam ibi adeundo ab intesta. eligit viam incompetentem,qa ipse erat institutus in testõ,& habet substitutum vulgarem,q impedit cãm intestati.l.ij.§.de imp.& alijs subst. Idẽ pbaꝛ i d.l.ltimã.& ibi gl.vlt. Aut errauit in scã,& tũc sibi nõ p̃iudicat,ẽt si sit vnica scripta,vt tenui sup gl.sup ver.valere. Aut errauit i iure,& tunc procedit dñia inter vnã scripturã, & plẽs,primo casu excludiꝛ,vt hic, secũdo non,vt d.l.Clodius.ſm opi.Pap. Iurisc.quã ibi approbat,& defendit Bar.ibi.Nec p̃dictis obst.d.l.Aurelius.§.fi.qa rñde,vel qđ ibi loquiꝛ qui petebaꝛ ex vna cã aliquid tanq̃ debitum ex cã onerosa,hic aũt ex cã lucratiua,vel dic qđ illa cõcordat,quia ibi interuenerunt duæ scripturæ,vel duo acta,vñ siue erret in iure,siue in facto per electionem incompetentis,non præiudicat in alio competenti.Nec ob. p̃dictis rõ fundata in d.l.vnũ. qa loquiꝛ, qñ vna tñ erat vltima voluntas facta vno tpe,fateor.n. qđ non attendimus pluralitatem scripturarũ, qñ dispõ tota fuit scã vno tpe tñ,sed nos loquimur qñ diuersis tpib.dictatę sunt diuersæ voluntates.¶ In ea.ibi si semel succubuit &c. dicens hoc nõ esse bñ dictum, qa hic non quæriꝛ de repellendo aliquẽ p exceptionem rei iudicatę,sed p p electionem, vel tacitam renũciationem,vt fuit no.sup gl.in ver.cupiens.¶ † In gl.in ver.ex more.in prin.habes ſm oẽs,& maxime ſm Ang.ex hac gl.iuncto text.singulariter not.qđ ille qui intentat possessorium alicuius petitorij directi,vel intentat p̃paratoriũ,intellr̃ eligere viã iudicij cuius est istud p̃paratoriũ, nã possessoriũ remediũ de quo in l.edictalis.§.de edic.di.Adri.& de quo ẽt fit mentio hic,nõ cõpetit, nisi ei cui directa petitio hr̃ditatis competit,nõ aũt fideicõmissario. s.ante factam sibi restitutionem fideicommissi, vt dixi ibi super gl.in ver. ex parte.ideo intentando illud remedium possessorium, vr̃ eligere viam hr̃dis directo, merito tolliꝛ petitorium remedium agẽdi ex fideicommisso, q̃uis nõ tollaꝛ petitorium per exceptionẽ rei iu.in possessorio.l.an eandem.§.fi.de excep.rei iu.l.post sententiã j.de sent.p p quæ iura quasi ꝯria ad.l.nostram facta fuit glo. ¶ In ea.in fi.dixi in d.l.fin.de edi.diui Adri.Tollen.super glo. in ver.ex parte vbi aliqua scripsi,quæ tendunt ad intellectum huius literæ ¶ In glo.in ver.petierit, quæ exponit petere proposuerit, dic qđ ista expositio,& alia posita in gl.i ver.postulat.c.scã est,qa videbaꝛ qđ non requireret alia declarõ,vel electio qñ hæres petijt bo.pos. ſm tab.vel se mitti in possessionem ex forma.d. l.edicto.nam ista sunt remedia,quæ solum competunt hęredi directo venienti,vel potes ẽt aliter rñdere,qđ q̃nq; fideicommissario competit remedium.

ADDITIO.

a ¶ Agere non potest. De hoc articulo,vide Lud. Rom.consi. 125.vbi consuluit in terminis,& ibi vide multa ad materiam huius.l.& multos casus in quibus qs potest variare, & multos in quibus non,vide per Pet.de Anc.

dium. d.l. edicto. s. qñ hereditas hr̃ p restitua ipso iure, vt ibi p Bar. iõ tunc dẽt eligere, an petat, vt directo heres, vt p fideicom missũ, vt ẽt p Bal. hic. ¶ In gl. in ver. agnationis ibi nõ. n. &c. certe ille. ver. nihil dicit de transuersalibus, iõ prima opi. cõiter tenetur. ¶ In ea. ibi, sed q̃ actionem adde gl. & doc. in l. ij. in ver. psonales. j. cõia de leg. ¶ †In gl. in ver. cõuolare, collige ex gl. q tex. hic in versi. si vero. hẽt locũ qñ instituti sunt ẽt ascendẽtes[a] vel descẽdẽtes q precedebant ab alijs in gradu, & p hoc facit qa si instituti fuissent priores in gradu, non hret locũ via fideicõmissi restituẽdi eis p venientes ab intest. qa ipsi nõ possent ipsismet restituere, qm̃ dẽt esse dr̃ia inter restituentẽ, & eũ cui restituit. c. si. de insti. & sit fideicõmissum esset inutile, & ex hoc babes notare, q ista hr̃ditas in qua isti sunt instituti dr̃ eis debita, q̃uis pcederent ab alijs in gradu, qđ est no. Si qs tñ vellet dicere, q iste tex. intelligat, qñ erant institun tenentes primũ locũ. habebit necesse intelligere sm̃ Fulg. hic, qñ pcessisset aliud testm̃ in quo eẽt institutus extraneus, quo casu ille intelligit grauatus p clam endic. adiectã in scđo testamento inualido iure testi, sed valido iure codicillo. Tñ aduerte. qa mihi nõ vr̃ pcedere id qđ Ful. dicit, qa ptalẽ strã pturã hñtem vim codicillorũ in qua essent vocati, & scripti venıẽtes ab intes. tolleret directo pcedens testm̃ solenne, & dicti venientes ab in testato haberent directo hr̃ditatẽ, vt. s. de test. l. hac cõsultissima. §. si qs aũt. cũ, ibi no. p Bar. & ibi scripsi ẽt in. §. ex imp̃fecto. ad fi. in ea. l. vbi dixi idẽ in volũtate imp̃fecta torã duobus testibus cõfecta inter liberos, precedẽte alio testõ valido, & solemni. ¶ Pñt ẽt intelligere istũ text. qñ institutus est in vniuerso, vel in maiori parte vnus ex pluribus tenẽtibus primũ locũ, alij vero sunt instituti in re certa, vel in minori parte, vel exheredati ad hoc facit qđ no. Bar in l. j. in. xi. q. ff. eo. ¶ Quero an iste ver. si vero. q loqr̃ qñ fuit adiecta cl'a codicill. hẽat locũ in casu p posito in prin. huius. l. s. qñ nõ fuit apposita cl'a codicillaris. Ful. hic dicit q sic, qa hẽt locũ tõ expressa in hoc versi. facit ẽt q dixi sup tex. dũ alleg. glo. in. d. §. cũ filiae. istud ẽt vr̃ de mẽte Bar. hic in diuisione litere dũ dicit q in ver. si vero ponit exceptio primi dicti. ¶ In gl. in ver. excepto testamẽto. in fi. dixi. in d. §. ex imperfecto vbi feci mentionem. de ista gloss. ¶ †In gloss. in versic. testes in fin. nota. ex glos. quod licet in testamento fœmina non possit esse testis. l. q testamento. §. mulier. ff. de test. tñ secus est in codicillis[b] & idẽ voluit glo. in d. §. mulier. q possit ẽt mulier esse testis in testõ cõdito inter liberos, vt no. gl. in auc. q fine. s. de defla. ¶ Quid aũt in testõ ad pias cã vide Bal. in l. j. in repe. s. de sac. san. eccl. ver. sup prima. q. de muliere &c. ẽt in eadẽ. l. j. in lec. ordinaria, ex repe. in fi. & p. d. Abb. in c. cũ eẽs & in c. relatũ. el. j. de tes. per Pa. de Ca. in cõsi. 252. inc. dubiũ facit. ¶ †Ex gl. quero an illud q hic dr̃ in fi. s. quinq; testes sufficere in codicillis, hẽat locũ in ceco codicillante vide p gl. & doc. s. q test. face. poss. in. l. hac consultissima. & ibi tenui q nõ. ¶ †Item vltra doc. hic adde mirabilẽ limitationẽ ad istã. l. in ver. vt ẽt in quaotũ dr̃ hic. q q.s teneat elligere,[c] an velit iniõ causae testati, vel causę intestati, seu codicillorũ, nã fallit in casu. l. cõtrouersia. ff. de trã sac. vbi legatarius p legato conuenire põt hr̃dem scriptũ, & hr̃dem venıẽtẽ ab intestato. s. vnũquẽq; p rata hereditatis q̃ ad quẽlibet eorũ pueniret. ex transactione inter eos facta, nec poterit legatario opponi, q elligat cãm testati vel intestati, vel in vim clausulae codicilla. adiectę in testõ. & hoc incertũ erat q.s vere esset hæres. ita vult. glo. no. ibi. & Bar. ibi reputat mirabile ad limitationẽ huius. l. facit. l. j. §. qa aũt. ff. quo. lega. Tãgit ẽt aliqd Bal. & Sal. post Cy. de cl'a codicillari de qua videatis p Bar. in. l. j. §. j. ff. e. & dixi in aue. ex cã. s. de li. praete. ¶ †Vltimo dixit Pau. de Cast. hic istã glo. facere cõ decisionẽ Dy. in sua dispu. inci. paterfa. quã retuli in l. nõ codicillũ. s. de test. sed rñdet Pau. de Ca. q tex. hic loqr̃, qñ testõr dixit, q volebat valere iure testamenti, & iure codi. nã valet vtroq; iure, si testm̃ est solẽne, vt hic in ver. ita ẽt sed decisio Dyn. loqr̃ qñ testõr voluit, q valeret solũ iure codicillo. nã valebit iure. testi si interuenit solennitas necessaria ad testãdũ de quo dic vt dixi in d. l. non codicillũ.

ADDITIONES.

a ¶ Ascẽdẽtes. Intellige istã. l. in ascẽdẽtib. & descẽdẽtib. q ab intes. tanq̃ primiores eẽnt successuri, secus si a statuto eẽnt exclusi, ita volunt Ro. cons. 121. s. all.

b ¶ Codicillis. Adde Pau. de Cast. consi. 101. Bal. consi. 274. iiij. libr.

c ¶ Eligere. d. la. hic ponit vnum dubium, quem dicit ab alio non tactum an priuilegium concessum liberis variandi habebat locum in pia causa, & relinquit cogitandum hic vide per ipsum.

De legatis. Rub.

Antonini. LEX PRIMA.

1 *Cõditio mixta deficiens p casum non facit deficere relictum alimentorum.*

2 *Quousq;, donec, quamdiu, & similes faciũt legatũ modale & nõ conditionale.*

3 *Legatum alimentorum, an & qñ sit perpetuum.*

4 *Legatum alimentorum factum matri donec filiae morarentur cum matre, si mater vnam maritauit & alia decessit, an debeat habere legatum.*

5 *Legatum alimentorum alicui si moretur cum tali, si non potest morari cũ Claudio culpa legatarij an debeat ipsum habere.*

6 *Legatũ alimẽtorũ si cui fuerit relictũ donec habitauerit cum Claudio, an iste alimentarius teneatur prestare aliqua seruitia Claudio.*

Quamuis. †Cõdõ mixta deficiẽs p casũ non facit deficere relictum alimẽtorũ. b. d. sm̃ vnũ intellm̃ gl. Vel sic. Alimẽta relicta legatarijs quousq; cum Titio morato fuerit ẽt debent pro tpe secuto post mortẽ Titij. h. d. ¶ No. qđ legatũ alimẽtorũ in dubio est perpetuũ vt hic, & l. Caio. §. Imperator. alle. in gl. ¶ In gl. j. ibi pperuo &c. & ex hac parte colli gl. velle, qđ in dubio legata ista itelligant relicta cõtẽplatione legatariorũ, & sic de mẽte gl. est, qđ iste tex. hẽt locũ in dubio, vel qñ cõstabat, qđ cõtẽplatione legatariorũ sint relicta, & in casu dubio vr̃ loqui. l. ista. & l. annua. alle. in gl. dũ gl. hic opponit. de. l. si ea. rñde qđ ibi stetit p legatariũ hic nõ. ¶ †In ea. ibi sub cõdõne &c. sentit gl. qđ ista dictio quousq; faciat legatũ modale nõ cõdõnale, & iõ si per casum deficiat modus mixtus nõ dẽt deficere legatũ. l. si fundũ p fideic. §. j. ff. de le. j. & fuit no. in l. j. s. de insti. substi. sub condi. fact. tñ ista solo fortiter reprehendit, qa iste dictiones quousq;, donec, q̃diu, & siles faciũt cõdõnẽ. l. q cõcubinã. §. vxori. de le. iij. l. pr̃ seueri nã. ff. de cõdi. & dem. l. qñ oppununt ad inchoationẽ bñficij, vt ibi vñ prima solo approbat p Bar. nisi appareat q legatũ eẽt relictũ cõtẽplatione eius i cuius psona dẽat adimpleri cõdõ, vt d. l. Caio. & l. illis liberis. allegata in gl. & l. Stichus. §. fi. ff. de alim. leg. sed in dubio psumit fauore legatarij, vt hic, & d. l. Caio. §. Imperator. & l. annua. qđ est verũ in legato alimentorũ sm̃ Bar. qui approbat opi. Dy. in rb̃a imputari. li. vj. vbi Dy. dicebat idẽ esse in legato cõdõnali, vt distinguat, an cõtẽplatione legatarij sit adiecta condõ, ao cõtẽplatione alterius in cuius psona dẽat impleri, an contẽplatione vtriusq;, vel an sumus in dubio, vt plene refert Bar. in l. illis. ff. de cõdi. & dem. Et in dubio sm̃ Dy. censebat adiecta conditio fauore legatarij. ad eo qđ licet legatũ deficeret p casum eueniẽtẽ i psona illius in quẽ dẽbat impleri cõdõ debebat legatũ legatario. nã rep̃hendit Bar. hic distinctionẽ Dy. in eo, qa cõdõ nunquam vr̃ adiecta fauore legatarij, qm̃ interest hr̃dis, & non legatarij. qđ legatũ sit cõdõnale. l. libertis. la. j. §. fi. ff. de ali. le. sm̃ Bal. hic sustinet opi. Dy. qa põt esse qđ iterest legatarij magis morari cũ illo cũ quo venit implẽda cõditio morãdi adiecta legato, ar. l. possessionũ. s. cõia vtriusq. iud. Et cũ eo trãsit Pau. de Ca. hic. Nemo tñ eorũ negat qn sit bona doctrina Bar. dicentis nõ eẽ distinguẽdũ cuius cõtemplatione sit adiecta condõ sed cuius cõtẽplatione sit factũ legatũ. tñ posito q procedere posset in membris distinctio Dy. dico qđ nõ pcedit in casu in quo sumus in dubio cuius contemplatione sit adiecta, qa si nõ est legatũ alimentorũ in dubio extinguit si p casum nõ põt impleri cõdõ d. §. vxori. ver. finaũr. in aliud. iuncto fi. inducẽdo, vt ibi per Bar. & illũ text. ad hoc alleg. Frãc. ogn. qui tenet primã solõnẽ gl. & sic cõ Dy.[a] Sed Ful. hic tenet qđ hoc non sit spãle in legato alimẽtorũ, qa ista cõdõ morãdi cũ Claudio nõ dr̃ deficere p mortẽ Claudij, sed dr̃ impleta, vt sonat tex. in d. l. illis. qa bñ sciebat testator, q non poterat legatarius, cũ Claudio mortuo morari, & si fuisset expssa cõdõ habitãdi cũ mortuo tanq̃ ipossibilis rejceret. l. obon int. ff. de cõdi. & de. l. j. de cõd. ser. & iste fuit ẽt itellẽs Bal. hic, licet Ful. mẽtionẽ de eo nõ faciat. Sed caue, qa ista solo recedit satis in idẽ cũ sol. pe. q̃ ibi reprobat Bar. per d. §. vxori. tñ ponderat an ille text. in ver. si aut in aliud. loquat qñ stetit p legatariũ, & nõ p casum, & si esset ita nõ pbaret ille tex. opi. Bar. & ita vr̃ intelligere illũ tex. Ful. hic, vñ melius pbari vr̃ opi. Bar. in l. in testõ. la. ij. ff. de cõd. & de. Pau. de Cas. ẽt hic improbat dictũ intellm̃ Bald. vltimo relatũ, qa dicit qđ illud qđ dicit Bal. potuisset pcedere si factũ fuisset legatũ p hęc verba si habitaueris cũ Claudio. quasi dicat. implete cõdõ si habitat toto tpe vitae Claudij. Sed hic fuit factũ legatũ p dictionẽ quousq;, q̃ principalr̃ denotat tp̃s & secũdario cõdõnẽ, & sic dicimus in dictione, cũ, vt. l. Titio. in prin. qñ dies le. ced. & sic fuit onus habitãdi tpalr̃. Vñ vr̃ ĩtẽtio testõris, qđ qualitercũq; finiat onus habitandi finiat legatũ vt in simili no. Cy. in l. fi. j. de indi. vid. tol. & ita eẽt de rigore iuris si nõ eẽt fauor alimẽtorũ, iõ aliqd spãlitatis voluit hic denotare Impator in alimẽtis dũ dixit iterpretor &c. ita ẽt cõ Bal. tenet Raph. Cu. in d. l. illis. qa istud legatũ annuum est multiplex.

ADDITIO.

a ¶ Dy. Adde q cõ ipm̃ ẽt tenet Ang. cons. 150. vbi examinat hãc materiã, sed Pe. de Anc. consi. 185. inci. q. vr̃ magis dubia. dicit qđ vbi testõr q̃; bñ [illegible] legatario morãdo, sicut nõ morãdo sequet op. Dy. & vide Bal. cõs. 444. ij. lib. Abb. consi. 78. Ale. consi. 20. q. lib. Ful. consi. 111. Aoc. etiam consi. 136. & 137.

multiplex l. in singulos. de annu. lega. & non ptinet pditionem impossibilē, q̃a testor dixit quousq; morabit, & sic videbat, de rigore postea finiri legatū, & si vnicū fuisset legatū debet statim præstita cautione de implendo. l. cū tale. in prin. ff. de pdit. & demo. & sic remanet defensata prima sol. gl. qđ sit spāli alimentorum fauore. Adde ēt p̄dictis, qđ ēt dū Bart. distinguit, aut legatū est factum cōtemplatione legatarij, aut ptēplatione hēdis grauati vr aliqualiter inepta sua distinctio ea rōne, q̃a dū Bart. dicit ineptā esse distinctionem Dyn. q̃a legatū sp vr fcm ptemplatione legatarij, vñ aptior eēt loquutio dicēdo, aut cā legati pp quā motus est testor principlr ad legandū fuit pp fauorē legatarij, aut pp fauorem alterius, & ita dicit Io. de Imo. in d. l. illis. ¶ † Item ex gl. limitat Sal. nisi ille, cui esset relictus vsusfruc. esset grauatus onere alimētorū, q̃a tūc tale legatū alimentorū nō esset ppetuū, sed finiret morte vsufructuarij. l. Stichus. §. Titia. ff. de ali. leg. & l. Titia. in prin. ff. de annu. leg. Intelligo tñ fm qđ loquunt illa iura. s. qñ erat grauatus vsufructuarius. vt de vsufructu præstaret alimēta. ¶ † Quærit hic, Ray. in addi. quidā notabilis reliquit hēdes filias impuberes, & reliquit earū matri alimenta donec filiæ morarētur cum ea postea maritauit vnam, & aliā decessit qrit, an debeat hre legatū, & dicit q̃ quidā magni doc. pfuluerūt, qđ sic, p ea q̃ hic no. in gl. sed ipse dicit se rndisse ptrium, q̃a ista verba vñr apposita fauore filiarū, vt mr nutriat, & corrigat illas. ar. ff. de pd. & dem. l. sed & si hoc. §. vlt. facit. l. si ita relictū. §. Pegasus. ibi veluti &c. ff. de leg. ij. & quod ibi no. Io. de Imo. in j. no. ¶ † Quærit hic Pau. de Ca. quid si casu fortuito contingente in psona legatarij alimentorū non potuit ipse morari cum Claudio an habeat legatarius alimēta dum viuit, & dicit qđ non, q̃a casus debet nocere legatario non hēdi, vt in simili no. i. l. si vno. §. cum quidam. ff. loc. Sed dubito pp no. per Barto. in d. §. Imperator. dum dicit, qđ si non pōt ex iusta cā morari non pdit legatū, & sentit idem Bal. in l. si ea. j. de pdi. insi. ad qđ ēt vide Bal. An. hic. Posset distingui, aut nō debebat habitare cū eo a quo pceptutus est alimēta, sed cū alio, & nō pcedat dictū. Pa. de Ca. quia nullum ex hoc fit præiudicium hēdi, qui habet p̄stare alimēta. & est eadē rō q̃ est in casu huius. l. aut debebat cū eo habitare a quo debuit in domo recipere alimēta, & quia principaliter vr tale legatū relictum contemplatione legatarij. Et illa qualitas habitandi vr secundario, adiecta fauore illius a quo debet recipere alimenta, vt hic p Bar. ideo tunc ne casus ptingens in psona legatarij noceat grauato procedit opi. Pa. de Ca. ¶ † Tāgunt ēt hic Bal. & Sal. an ille cui relinquuntur alimenta quandiu habitauerit cū Claudio debeat p̄stare aliqua seruitia Claudio de quo ēt vide per Bar. in d. §. Imperator. & per Pau. de Cast. in d. l. diuortio. in princ. ff. sol. mat. & ibi vide Bar. tangentem an qñ alicui debentur alimēta, & non fuit expresse cautū, qđ præstent in domo illius q̃ debet alimenta p̄stare an debeant p̄stari extra domum [a] eius de quo ēt vide per Bart. in l. iij. §. Lucius. ff. de ali. leg. & per Bal. in auc. qđ locum. s. si secun. nup. mul. & in l. in annali. in fi. j. eo. & in d. l. si ea. & in l. si cum dotem. §. si nauit. cum seq. ff. sol. mat. & qđ no. Cy. in l. qđ in vxorem. s. de neg. ge. & Spe. in ti. qui fil. sint leg. post prin. p Ang. in cōpendiosa sua in x. tub. in xij. & vlt. q. p Ang. in l. Titia ff. de sol. per Ioa. de Imo. & Ro. in d. l. si cū dotē. §. transgrediamur.

ADDITIO.

a ¶Domum. Vide Pau. de Ca. consi. 388. in j. impressis.

Seueri & Antonij. LEX II.

1 *Venditio hereditatis heredem non liberat licet contra emptorē regressum hēat.*
2 *Emptor hæreditatis intelligitur emisse cum oneribus, præsentib. & non præteritis iam extinctis, & solutis.*

QVauis hæres. † Venditio hēditatis hēdē nō liberat [a] licet pemptorem regressum habeat. h. d. ¶ Limita hāc. l. p l. ij. s. de pa. ¶ Itē limita non hēe locū in fisco vendente hēditatem p l. j. s. de hæt. vel ac. ven. ¶ In gl. pen. ibi l. iij. intelligit nisi hodie non pfecto inuentario vendidisset hēditatē, q̃a posset hēe regressum si solueret qñ legata debebant, & culpa in non pficiēdo inuentariū, erat cōmissa añ hēditatem vēditā, vñ cū sua cā dr vendita, vt hic p Sal. p id, qđ hr in auct. sed cū testor. j. ad l. fal. ¶ † Quærit hic Pau. de Ca. quid si hēs anteq̃ venderet hæreditatem aliqua debita, vel legata soluit postea vēdidit simplr an poterit recipere ab emptore id qđ pro legatis soluit, & rñdet qđ nō quia emptor intelli emisse hēditatem cum onerib. non p̄teritis iam extinctis, & solutis, ar. ie. l. cum filius. §. j. ff. de leg. ij. Sed dic qđ cum supportatione dicit pcasum. ff. de hæ. vel ac. vend. in l. iij. §. si quid publici vectigalis. cū oib. §. seq. vsq; in fi. illius. l. Non ob. d. l. cū filius. quia ibi non erat trāslata in alios hēditas ex cā onerosa, sed ex causa legati. Vel respondet qđ ille tex. facit pro opin. ista p Pau. intelligendo, vt ibi per Bart. dum allegat. l. qui concubinam.

ADDITIO.

a ¶Liberat. Adde vt per Pet. de Anc. consi. j.

Seueri & Antonij. LEX III.

1 *Legatum non censetur reuocatum si post testamentum testator rem legatam alteri obligauit, & hæres eam liberare tenetur.*
2 *Idemque est in donat. causa mortis nu. 2.*
3 *Legatum non censetur reuocatum per obligationem alteri factam nisi esset obligata pro tanto quòd verisimiliter non velit eam luere.*

QVi post. † Testator non vr reuocasse legatum si post testm̄ rem legatā alteri obligauit, & hæres eam liberare tenetur hoc dicit. ¶ Et materiam huius. l. q̃tū ad vltimam ptem tractaui post alios in l. si res obligata. ff. de leg. j. ¶ † gl. ij. ibi. §. si rē &c. Pro amplatione illius. §. & eius. qđ hic not. in gl. Adde qđ sicut induci reuocatio legati per alienationem a testore spōte fcām, ita inducit reuocatio donationis [a] cā mortis q̃ legato cōparat. l. Marcellus. §. j. ff. de do. cā. mor. Ita voluit Dy. in l. Stichum qui meus. erit. in prin. de le. j. & dicit Bal. ibi illud dictum aureum, & qđ nescit alibi, & sequunt hoc ibi cæteri. Addit ēt Bal. hic aliqua ad limitationem. d. §. si rem. vt hic p eum. & in legib. allegatis p ipsum. Dū tñ ipse limitat. d. §. si rem. dicens qđ si res est vendita, tñ non est tradita, vel p̄tium non est habitū non reuocat legatū p l. p̄dia. §. libe. ff. de fund. instr. & sequit hoc Ang. & Pau. de Ca. hic aduerte, q̃a gl. ibi, & Bar vñr intelligere illum tex. fm dictū. §. si rem. & hoc sentit Sal. hic dum se remittit ad d. §. si liberto. cū ibi no. pro hoc facit, quia ēt si pctus nō valuit, tñ reuocat legatū. l. legatū. §. pr. ff. de adi. le. reliqua vide p Bal. hic, & per Barto. in d. l. in rem legatam. ff. de adim. lega. & per Petr. de Anc. & Io. de Im. in c. filius. de test. ¶ In ea. ibi aliquid si vsusf. &c. dic melius, vt hic p Cy. cū quo alij transire vñr, licet Bart. in d. l. rē legatam. ff. de adi. le. non facta mentione de Cyn. aliter sentiat, & cū Bar. transit simplr Pe. de Anc. in d. c. filius. sed Io. de Imo. ibi dubitatiue tñ dicit idē qđ Cy. hic licet de Cy. mentionē non faciat. ¶ In gl. ver. non vr in fi. melius rñde, vt p gl. in l. fi. §. pen. ff. de dona. & p Bar. in d. l. rē legatam. & ibi illud no. limitat, & ēt ita tenet Bal. in l. non virū. C. de dona. inter virū, & vxo. ¶ † Extra gl. limita istā. l. non hēe locū, si res esset legata p tanto qđ nō esset verisimile obligantē debere eā luere fm Bar no. in d. l. rē legatā. in fi. p l. q. hēbat. in prin. ff. de le. iij. & l. legatū. in fi. ff. de supe. leg. cū gl. & hoc sentit Cy. hic Pa. de Ca. hic, licet de Bar. mentionē nō faciat, dicit qđ licet esset obligata p tanto q̃ tū valet, tñ non fuit maiorū suorū, & sic nō sit verisile pp affectū q velit relinq̃re rē apud illū cui obligauit. ar. l. si in emptione. ff. de min. tñ itelli reuocatū legatū.

ADDITIO.

a ¶Donationis. Adde Lu. Ro. pf. 219. vbi cōsuluit, qđ si donās cā mortis. p loco eugar pré accipiendo bona insolutū, qđ si illa bona extēt subiacēt donōni quē admo. sū si exegisset pecuniā, & illa extaret, & an res legata trāsmutata i aliū dēa eundā trāsmutata, vide eūdē Lu. fin. suis fo. xj. circa fi. vbi pcludit qđ nō debeat nisi duob casib. vno si idē nomē importat rei in quā fit transmutatio, alio casu fauore piæ cāæ vt si legetr domus pro fabricatione pij loci, & illa domus trāsmutetr in aliam nihilominus debet domus transmutata, & ita refert se consuluisse, aliam q. ponit hic d. Ias. super qua consuluit d. Ale. consi. 33. qñ testor aliqū fundū quem legauit non videatur extraxisse, vide eundem sing. suis fo. 2. j.

Antonini. LEX VIII.

1 *Legatum factum seruo sine libertate non valet, nec reconualescit, si post mortem testatoris efficiatur liber.*

SEruus. ¶ † Legatum factum seruo sine libertate non valet, nec reconualescit si post mortē testōris efficiat liber. h. d. limita primū dictū nisi testor legasset seruum sibijpsi seruo, q̃a licet nihil de libertate dicat vr ei relinquere libertatē, & legatū valet, & tex. est sin. fm Ang. alij l. senatus §. fi. de legi. ¶ Aliū casum ēt vide l. Lucius. §. j. ff. de test. mil. vbi est spāle in milite simplr aliq̃d legante seruo, vt valeat legatū & libertatē sibi reliquere videat q̃cq̃d dicat hic Bal. circa irelim l. ex his. all. in gl. ¶ Item limita hāc. l. nō hēe locū in casu. l. pficiūt §. pe. ff. de iure codi. s. si libertas supueniat in codicillis post legata relicta in testō, q̃a vlti. voluntas codicillaris purgat vitiū p̄cedens ¶ In ea. ibi, manumittat &c. supple in testō, aliàs non sufficeret, q̃ efficeret liber absq; dispōne testōris pp impedimentum regulæ Catonianæ, siue mortuo testōre, vt hic, siue ēt eo viuo, vt statim dicam. ¶ In gl. fi. ibi. §. diuus. voluit allegare. §. qñ aūr, sed gl. cōiter reprehendit p rlam Catonianam positam in l. j. ff. de reg. Cato. & l. cætera. in prin. ff. de leg. j. quæ habet locū qñ legatū non valet mixta psideratiōne testōris, & legatarij, vt in casu h' . l. Secus si legatum non valet solum habita consideratione ad psonā legatarij, & nō testōris, ita loquunt iura all. in gl. maximus est ergo defectus cāæ efficientis, i. testōris. l. j. §. filius. ff. de leg. iij. & iuxta hoc ponit Bal. hic aliquas fallen. ad rlam Catonianā, de quib. videatis plenius p Bar. in d. l. j. ff. de hæ. insti. vbi habes gl. no. qđ regula Catoniana nō hēt locū in legatis in q̃b. testōr noluit locū ea habere, aliq̃d

a etiam circa dictā rłam ^a Cato. videatis p Bal. Ang. & Io. de Im. in l. si filiusfa. ff. de testa. & per Bal. in repe. l. j. ꝯ de sac. san. ecc. & ibi tāgit an d. rła Cato. habet locum de iure can. & dicit ꝙ no. in c. quāquàm de ver. sig. in vj. Sed ipsemet hic aliter, & melius loquutus est ad id quod no. in d. c. quāquàm. potes respondere vltra not. p Bal. hic, & per Bar. in d. l. 4. ff. de regula Cato. in ver. examināmus. quodlibet membrum. de mā ēt vide per Bal. in l. eam quām. j. de fideicom. in ver. quæro nunquid in eo, qđ relinquiꝛ spurio, habet locū reg. Cat. &c. in l. proprias. j. eo. & p doct. in d. l. cętera. in prin

ADDITIO

a ¶Ad rłam. Adde eū. Ale. cōs. 40. vbi ponit an stāte statu qđ vir. existentib. filijs non possit relinquere vsomfr. vxori qđ si vir relinqret vxori vsumf. ꝙ nō valet, tñ si vir tñ viuat, qđ filij moriaꝛ qđ reconualescit legatū per rłam Catonianā.

Antonini. LEX V.

1 *Legatarius occupans cum vitio propria authoritate rem sibi legatam cadit ab omni iure suo.*

2 *Legatarius occupans rem legatam propria authoritate nō cadit a legato si fuit sibi data licentia ita capiendi a testatore.*

3 *Legatarius capiens propria authoritate rem sibi legatam non cadit a legato si ipse est exequutor testamenti.*

1 NOn est dubium. †Legatarius qui rem legatam occupat ꝓpria anthoritate ^a cum vitio cadit ab oī iure suo. h. d. ¶ No. qđ qñ tractaꝛ de lucro qs ꝑdit ius suū occupādo ꝓpria authoritate rē cuius dñium absq; traditione ipso iure translatū erat in eū, licet non interueniat vis expulsiua, vel ꝯpulsiua. Sed ꝑdictus nō ꝯcurrētib. nō cadit a iure suo non interueniente vi expulsiua vł ꝯpulsiua, vt l. si qs in tantā. j. vñ. vi. & l. extat. ff. qđ me. cau. ſm Pau. de Ca. hic. Sed vł ^b qđ ista sit magna restrictio ad istū tex. s. itelligere hāc. l. solū in re legata cuius dñiū eēt ipso iure absq; traditione trāslatū, & ꝯtriū sentit Bal. hic dū q̄rit an ista lex locū hēat ī legato gñis, & remittit ad no. in d. l. extat. ibi gl. in ver. vlla. ponit opi. Sed opi. q̄ ibi approbaꝛ cōiter p Bar. & alios est qđ hēat locū in gñe, sicut in spē debita, & tñ ꝯstat qđ in legato gñis nō trāsit dñiū sine traditione, vt no. gl. ī l. si rē. ff. de rei. vend. ¶ Preterea trāslatio dñij ipso iure nō arguit quo minus licere dēat sibijpsi ꝓpria aothoritate ius. dicere. ¶ Et cū multi sint casus ī qb. dñiū legatę rei nō trāsit ipso iure de qb. p Bart. & alios in l. j. ff. de leg. j. videreꝛ magna violentia ad istā. l. gñalr loquentē intelligere, qđ solū loquaꝛ in reb. seu in casib. in quib. dñium ipso iure trāsferꝛ absq; traditione vñ vł tutius, aut tenere primū itellm gl. hic. Aut tenendo ſm intellm intelligere indistīcte in ti. lucratiuo. acquisito ex vltima voluntate tñ ne ēt restringaꝛ tex. in d. l. extat. vt illa nō hēat totū in ti. lucratiuo, attēto qđ cōiter. illa l. itellr qñ interuenit violentia aliqua nō aūt qñ interuenisset sola clādestina subtractio. ¶ †Itē lita istā. l. nō hēꝛ locū ī legatario. cui data est lnia ꝓpria authoritate apprehēdere rē legatā. l. Titia cū testō. §. j. ſm vnū intellm gl. ff. de le. ij. ¶ †Limita ēt non hēꝛ locū in legatario q eēt exequutor testi. ar. l. fistulas. §. fundū. ff. de ꝯhen. empt. ſm Bal. quē sequiꝛ Ang. Sal. & Pa. hic q. b. adde qđ hæc decisio Iac. de Are. quē refert Io. An. in addi. Spe. in ti. de instr. edi. §. nūc vero aliqua. in addi. anci. Supple. & cōmissarij &c. vbi ad hoc alle. alia plura. cętera dic, vt hic p gl. & ꝓ primo intellectu gl. facit tex. hic ver. positione, & sustinendo ſm intellm glo. oportebit exemplificare istū tex. in duob. q b. eadē res fuerit legata, & vnus eorū subtraxit,

ADDITIONES.

a ¶Authoritate. qñ legatarius possit legatum propria authoritate capere. vide Lu. Ro. consi. 312. Old. consi. 107. & dicit idem Lu. fin. suis fol. 1. qđ ex eo quod testātor prohibet legatario fieri molestiam dat licentiam accipiendi propria autho. & ita dicit de facto obtinuisset coram vno vicario grosso.

b ¶Sed vł. Immo indistincte, vł dicendum legatarijs non licere, propria authoritate, legato occupare vt notat tex. quem Ale. non allegat in in l. j. ff. quor. leg

Antonini. LEX VI.

1 *Substitutio vulgaris facta in legatis expirat per agnitionem primi legatarij.*

1 SI legata. † Subſtō vulgaris fcā in legatis expirat p agnitionē primi legatarij. h. d. ¶ Noē. qđ in legatis, sicut in hēditate pō fieri vulgaris sobstō, vt hic, & l. vt hēdib. ff. de le. ij. & an qñ est datus substitut' trāsmittat legatari' legatū ad hēdes suos si decedat anteq̄ legatū habuerit, vide in l. iij. §. j. & ibi p Bar. & in l. si legato. §. j. ff. de adi. leg. & p Io. de Imo. in l. quidam ita. in prin. ff. ad Tre. & q d in substōne fideicō. facta legatario. s. grauato restituere alteri p fideicō. an expiret substō si legatarius legatū non habuit, vel quia noluit, vel quia hēꝛ non potuit, vide in l. fideicommissum, cum ibi no. per Bart. ff. de leg. j.

Antonini. LEX VII.

1 *Coniuncti re faciunt sibi partem per concursum, & error in nomine non vitiat si de corpore constat.*

2 *Legatum factum secūdo loco an in dubio v. deaꝛ adimere factū primū legatario.*

1 SI fortidianum. † Cōiuncti re faciūt sibi partē p cōcursum & error in noīe non vitiat si de corpore ꝯstat. h. d. ¶ Et de mā huius. l. in vlt. parte, vide q̄ dixi ī l. si noīe. ꝯ. de test. & in l. si qs in fundi. de le. j. ¶ †In gl. j. ibi cum adimendi. &c. qđ in dubio ꝑsumiꝛ, vt no. gl. in l. j. ff. de his q̄ pœnę no. p l. si plurib. ff. de l. j. Fallit ſm Dy. in l. qđ traditū. cū l. sequ. ff. de ꝯd. & dem. s. nisi legasset sub commemoratione legati relicti primo per l. nam ad ea. eo. ti. & cū ꝯcor. Cy. & Fran. Tigri. hic, & Ray. in l. Iulia. ff. de hæ. insti. Sed Bar. hic, & in d. l. qđ traditū. & d. l. re ꝯiūcti de le. iij. & l. sicut de adi. leg. tenet ꝯtrium p d. l. Iulia. & rñde ad d. l. nam ad ea. qđ ibi loquiꝛ qñ fit legatū eidē cū primum relictum erat, & in secūdo fiebat ꝯmemoratio quo casu vł adimere, nō sic si fiat diuersę ꝑsonæ, hæc distinctio in simili probaꝛ in fi. l. j. §. cū gl. ff. de stip. ser. vel ēt posset rñderi ſm Rap. in d. l. qđ traditū qđ nihil opereꝛ ꝯmemoratio primi legati fcā ī secundo relicto eidē, nisi induceret oīno ademptionē, secus qñ fit diuersę ꝑsonę, quia opaꝛ qđ ꝑ dimidia legatū fcm primo legatario trāsferraꝛ m ſm d. l. si plurib. & h[o]c qđ d. l. nā ad ea. loquaꝛ qñ vtrunq; legatū fuit fcm eidē voluit gl. pe. ibi in prima expositione, sed in secunda expositione voluit ꝯtrium, & ſm illā secūdā expositionē ibi eēt tex. ꝯ Bart. sed prima expositio vł magis de mente lrǣ. Bal. & Sal. hic dicunt qđ aut ſm legatum fcm sub cōmemoratione primi est factū cū aduersatiua, vt si dixero Titio aūt lego fundū quem donaui Seio, & tūc sit vera opi. Dy. p d. l. nā ad ea. Aut est fcm cū dictione itē, & tunc procedat op. Bar. ar. l. in repetendis. de leg. iij. & sic ipsi omittunt casum qñ non est adiecta aduersatiua, vel nec, est adiecta dictio itē. Ang. tñ hic intellit Bal. velle qđ nisi sit aduersatiua procedat opi. Bar. & ita tenet Ang. Ful. hic dicit qđ ad d. l. Iuli. per quā se fundat Bar. pōt rñderi, qđ aliud est ī hēdis instōne, & aliud in legato qđ facilius reuocaꝛ quā instō. l. si te solū. ff. de hēd. instit. iuncta d. l. nam ad ea. Vel secundo pōt ſm eū rñderi, q đ aut ꝯmemoratio pōt operari aliud quā ademptionem, & tūc non operaꝛ adēptionē, sed operaꝛ, qđ ꝯcurrit cū primo secundus. d. l. Iuli. nā ibi illa cōmemoratio operaꝛ non vt intelligaꝛ Sempronius. ij. loco institutus, & sic vocatus in vłem cū duob. qđ fieret si non eēt facta cōmemoratio. Secundo ad hoc facit tex. in l. interdū. §. si. eo. tit. licet ipse non alle. eū. Sed qñ cōmemoratio prioris dispositionis non pōt aliud operari quā translationem, tunc opereꝛ trāslationē, & sic sit vera opi. Dy. vt d. l. sicut. cum. l. se. Pa. de Ca. hic dicit debere distingui, aut diuersa voluntate fit ſm legatū alteri sub cōmemoratione primi puta in codicilis, & tunc indistincte procedit opi. Dy. qa tunc est magis verisimile, qđ penituerit. Aut in eadē volunta, & tunc non est verisimile, qđ ita penituerit nisi qñ eadem legat seruo quæ legauit primo, vt loquiꝛ tex. in d. l. nā ad ea. ideo tūc procedit opi. Bar. cū suppletione Bal. hic Sed ista opi. est ꝯ tex. in §. trāsferri. insti. de ademp. leg. vbi colligiꝛ dria an in eadē voluntate vltima, vel diuersa. Itē non probaꝛ. & l. ipsemet Pau. de Ca. in d. l. si pluribus. & in d. l. quod traditum. & in l. iij. ꝯ. de codicil. transiuit cum Bal. simpliciter, & eadem ratione non placet mihi opi. Rap. cū in d. l. qđ traditū. q ꝯcordādo opi. distinguebat. Aut ſm legatū fit ex interuallo, & tūc ꝑcedat opi. Dy. vt d. l. sicut. Aut incontinenti, & tunc ꝑcedat opi. Bart. nā illud non dł in d. l. sicut & est ꝯ d. §. transferri. Io. de Im. in d. l. qđ traditū. ēt tenet opi. Bar. p §. si eadē. ver. ꝯiunctim. insti. de leg. dubitabat tñ an ad illū tex possit rñderi qđ aliud fit dicere lego Titio Stichum, & postea dicere Stichū quē Titio legaui lego Seio, quo casu procedat opi. Cy. & aliud sit dicere eundē Stichum Seio lego. & tunc procedit tex. in d. §. si eadē. dicit tñ se non audere hanc rñsionē firmare, qa non vł hēꝛ ꝑfectā rōnē, & qđ ista sit bona rñsio ad. d. l. §. si eadem. ostēdo, qa illa dictio eadē facit relationē ad ꝑcedentia cū qualitatib. suis, vt inquit Bar. in l. si quis seruū. §. fi. ff. de leg. ij. allegando. l. a filia. §. testōr. cū. §. seq. ff. de adi. leg. & istā opi. sennt gl. ij. in d. l. sicut. ¶ Certe articulus iste vł mihi dubius satis qa p opi. Dy. facit tex. multū in d. §. transferri. in d. l. sicut. & si quis vult rñdere ad illa iura opertet supplere, & subaudire, vt facit gl. ij. in d. l. sicut. Sed pro opi. Bar. facit tex. in l. triplici. §. fi. ff. de ver. sig. nisi ad illū rñdeas, vt fuit rñsum ad d. l. Iul. & ibi expresse rñdet Ray. qđ aliud est in hæredis instōne aliud in legato. Io. de Imo. ibi post opi. Ray. recitat opi. Bar. & plus non dicit, & p d. opi. Bar. tñ rē potes adducere d. l. si plurib. in ver. euidentissime. & hanc opi. puto tutiorē, & p d. §. si eadem. in ver. eundē tolliꝛ secunda rñsio data p Ful. ad. d. l. Iuli. posset ēt colligi prima rñsio eius p l. si ita scriptū fuerit Titius. in prin. ff. de hæ. ist. & p no. p Bar. in d. l. re ꝯiuncti. in pri. dū all. l. ij. de inusto test. Non ob. d. l. si te solum. quia aliud est institutis ex eo, quia ibi magis fauendum est instōni, vt citius testm̄ sumat vires, qđ quidem capit vires ab institutione non legato, vt est de mēte gl. in l. si plures. ff. de condi. insti. Sed in casu nostro non detrahiꝛ

fauore

fautore testamenti saltem quando ademptio, seu trãslatio in aliũ est pura sicut erat prima instõ. Item ibi loquitur in vna, & eadẽ persona nos in diuersis personis.

Antonini. LEX VIII.

1 *Conditio impossibilis non vitiat legatum, sed ipsa vitiatur, & reijcitur.*
2 *Stat. q si quis declinauerit forum potestatis sit extra protectionem cõis, & incidat in certam pœnam, an comprehendat clericos.*

1 AB administratione. †Cõdõ ĩpossibilis de iure nõ vitiat legatũ, sed ipa vitiaꝛ & reijciꝛ.h.d. ¶ No.q nõ nocet nolle ei q ñ posset velle. †Iõ facit ſm Ia.Bu.ad statutũ dispones si q s declinauerit iurisdõnẽ ptãtis sit ex ptectionẽ cõis seu incidit in talem pęnã, qđ clericus q seculari iudici oñdit se esse clericũ non dicaꝛ in pęnã incidisse: qa ẽt si voluisset in eũ ꝯsentire non potuisset.c.si diligenti.de fo.ꝯpe. & istã q.taugit plenius Ia.But.in auc.statuimus.ꝯ.de epi.& cle.vbi dicit, qđ clericus ne incidat in pęnã debet dicere non declino forũ vestrum imo libenter litigarẽ corã vobis si potuissem, sed ego non possum ẽt si vellẽ, quia decretalis, Si diligenti, phibet Allegat [a] in ar.istũ tex.& l.cũ filius.§.non iure.de le.ij. secus dicit si clericus diceret nolo corã vobis litigare, qa tunc hr̃et locũ statutũ, sed Bal. ibi cũ quo transit idẽ Pau.de Ca.ꝯdicit, & vult qđ eo ipso quod allegat se clericũ dicaꝛ declinare, qa excipiendo sufficit factũ narrare, & lʒ ad hoc Bal.nihil alleget potes ad hoc allegare oo. p Bald. hoc volentẽ.in l.j.ff.de exce.p l.fi.ff.de pe.hæ.& l.iij.ĩ fi.ff.n iu.cau. stab.facit.l.eo mõ de le.j.quã ad hoc all. Io.de Imo.in l.dies.§.hoc aũt.ff.de dã.infe.no.Gui.de Cu.& Ang.ĩ l.emptor.j.de pscr.lon.tẽp.& Bal.in l.edita.ꝯ.de edẽ.in rep.Padu.vñ dicit Bal.in d.auc.statuimus.cautelã esse qđ clericus facto declinet ꝯparendo in habitu, & tonsura, qa tunc non excipit, licet habit' eundẽ tũc mõstret esse clericũ.c.si iudex laicus.de sen.excõ.in vj.nõ.n.põt habitũ dimittere, vel cautela est q Eṗs eũ repetat a iudice seculari, nã hoc non est declinare, qa nõ est in ptãte clerici facere, quòd Eṗs repetat, vel non repetat eũ, sed est in arbitrio superioris, vt in d.c.si iudex.& vr̃ illud ẽt velle Bal.hic.& ĩ l.si filius.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.& in l.j.de na.lib. Sal.vero in d.auct. statuimus simplr̃ trãsit cũ Ia.But.ibi Pau.de Ca.hic simplr̃ dicit q stante dicto statuto si declinet nõ incidit [b] in pęnã, qa si vellet ꝯsentire nõ posset, vñ statutũ debet intelligi de illis q possent ꝯsentire, p̃terea ſm eũ in tali statuto gñali non vr̃ ꝯprehendi clerici, qa nõ erat verisile statuentes intellexisse de eo, q erat illicitũ.l.si pcurator.in prin.ff.de ꝯdi.inde.p l.q aũt.ff.q in frau.cre.& ita dicit velle Bar.ĩ l.si sub cõditione.ff.de ꝯdi.insti.vide ſm eũ id, qđ no.Io.And.in c.nos q de imm.eccl.li.vj.i nouel.bñ facit ẽt ad primũ dcm̃ eius, licet ipse nõ alleget.l.miles.§.& eĩ.ff.de adul.& in tetis nr̃is ibi no.Ang.ĩ l.nolle.& ibi no.p Ang.& Io.de Imo.& Ro.ff.de acq.hær.Sed aduerte, qa illud qđ dicit Bar.i d.l.si sub ꝯdõe, quẽ seqꝛ Bal.ĩ l.fi.§.i ꝯputatione.in fi.ꝯ.de iure delib.& Ant.de But.in c.qđ clerici.de fo.ꝯpe.& Io.de Lig.& d.Abb.in d.c.si diligenti. in fi. pcederet ĩ casib.in q b.statutũ laicorũ non posset p̃iudicare clerico, sed vbi posset, & voluisset p̃iudicaret, vt si statutũ diceret, si q s declinauerit forum ptãtis non gaudeat bñficio statutorũ nostrorũ ẽt si sit clericus. nã laici statuentes pñt p̃iudicare clerico quantũ ad auferendũ ei bñficiũ statutorũ vt pbat tex.valde not. in l.si q s curialis. & ibi hoc no.Bal.ꝯ.de epi.& cle.i l.de q b.ff.de leg.bñ facit, qđ no.Bal.& Sal. in auct.cassa.ꝯ.de sac.san.ec.& Bal.in l.& in legatis.j.ad l.falc.puta rẽ tunc attendẽda esse verba statuti aut.n.statutũ dicit si q s declinauerit, & tunc puto qđ siue verbo, siue facto declinante animũ eius declinauerit priueꝛ bñficijs statutorũ, qa erat in ptãte sua cõparere, & declinare vel nullo mõ ꝯparere, & non declinare, & nihil refert an facto an verbo deꝛ voluntas intelligi, vt l.Paulus rñdit non tm̃ verbis.ff.rẽ rat.hab. & d.l.de l.de q b. & hoc sentit Io. de Lig.& d.Ab.in d.c.si diligenti. ¶ Aut statutũ dicit si q s noluerit litigare corã ptãte, &c. & tũc dictã pęnã patieꝛ siue sit ꝯtumax siue ꝯpareat, & declinet, qa non poterat velle litigare corã eo per d.c.si diligenti.ergo non põt dici nolle litigare.d.l.nolle.in casib. tñ in q b.dixi qđ ꝯcurrit pęna erit vltra prædicta dare aliud remediũ qđ vide p Bar.in l.ij.j.de accu.& in l.pe.§.ad Crimen. & ibi ẽt p alios.ff.de pub.iud.& p Bal.in l.reos.j.de accu.& Bald.hic, & in d.l.si filius.& p do.Ab.in d.c.diligenti.¶ In gl.mag.ibi vel dic qđ hic, &c.hæc cõiter tenetur quã declara, vt hic per Bar.

ADDITIONES.

a ¶ Allegat, &c. Immo hoc probat expresse tex.quem Ale.non allegat in l.si quis ex aliena.ff.de iudic.

b ¶ Non incidit. Tu dic quod Ang.cons.66. consuluit super statu.Florentiæ quo cauetur, q declinantib.iurisdõnem cõis Florentiæ p se vel p aliũ non reddaꝛ ius q si Eṗs repetat presbyterum captum, & is presbyter velit postea alium conuenire, q non debet admi, quia debebat contradicere literis Epi, & non acquiescere, quia acquiescẽdo videtur declinare.

Alex. LEX IX.

1 *Hæres tenetur soluere legata licet qõ de hęreditate moueatur, debet tamẽ ei pręstari cautio de restituendo si hæreditas euincatur.*
2 *Hæres cogitur soluere legata pendente lite.*

1 SI in fraudem. †Hęres teneꝛ soluere legata, licet qõ de hr̃ditate moueaꝛ debet tñ ei p̃stari cautio de restituẽdo si ei hr̃ditas euincaꝛ, sed cautio si cui plusquã p l.fal.solutũ sit p̃staꝛ ẽt si qõ hr̃di de hr̃ditate nõ moueaꝛ.h.d.vsq; ad fi.¶ Circa gl.non est aliud addendũ. ¶ †Sed ex gl.opponit Pa.de Ca.ꝯ istũ tex. qa vr̃ q hr̃s non cogaꝛ soluere legata pendente lite sup hr̃ditate, sed possim repellere legatarios p l.ij.ff.de excep.rei iudi.& l.q cũ hr̃de.ff.de act.& obl.& l.ita tñ.§.quoties.ff.ad Treb. & dicit hoc ꝯriũ esse difficile, & non videri aliter solui posse. nisi qđ habet hr̃s duas vias vna est repellendi legatarios oĩno pendẽte lite, vt in ꝯrijs. Alia est via.s.si vult soluere possit petere sibi cautionem præstari, vt hic, hodie tñ ſm eu non põt repellere, sed hr̃et locum illud quod hic dr̃ p l.fi.ꝯ.de pet.hære.editam a Iustiniano, dr, qđ istã distõnem clare facit Bar.in l.hoc aũt.§.cũ duo. ff. si cui plusquã per l.fal.& probatur in l.si testũ.cum glo.ff.de pet.hær.

Alexandri. LEX X.

1 *Legatum rei alienæ scienter factum valet, sed ignoranter factũ non valet, nisi sit factum coniunctæ personæ, vel vxori, seu alij cui est veri simile testatorẽ voluisse legare si sciuisset.*
2 *Proximorum, vel propinquorum appellatione non venit vxor, sed tñ venit appellatione coniunctorum.*
3 *Legatum rei alienæ non valet ad præiudicium domini illius rei, sed bene ad præiudicium hæredis.*
4 *Legari an possit res ecclesiæ Romanæ, vel Cesaris.*
5 *Coniuncta persona an sit in agnatione vsq; ad x.gradum. & in cognatione vsque ad septimum.*
6 *Legatum rei alienæ factum pro anima, vel ad pias causas, an valeat.*
7 *Hæres an teneatur legatario de euictione rei legatæ.*
8 *Fructio rei legatæ an & qñ sit præstanda legatario.*
9 *Hæres, an & qñ teneatur cedere actionem legatario pro re legata.*
10 *Legatũ rei alienæ factũ creditori pro eo quod sibi debetur valet, et debeꝛ euictio.*
11 *Legatũ non debeꝛ legatario, qñ illud veniret soluendũ p euincentẽ rem legatam.*
12 *Legatũ propriæ rei conferendum in tps quo res non erit testãris non valet.*
13 *Legatũ rei principis factũ erranter coniunctę psonæ an debeaꝛ eius extimatio.*
14 *Legatum rei meę alteri obligatæ mihi factum an hæres teneatur eam redimere, & liberare.*

1 CVm alienam. †Legatum rei alienæ sciẽter factũ valet, sed ignorãter fcm̃ non valet nisi sit fcm̃ ꝯiunctæ psonæ, vel vxori, seu alij cui est verisile testõrẽ voluisse legare si sciuisset.h.d.¶ No.valere legatũ rei alienę [a] scienter factũ, vt ĩ sũmario, & limita, vt ĩ gl.vt j.dicã, & intellige hãc.l.pcedere ẽt si res legata erat legatarij ꝯmutabilr̃, vt l.non quocũq; §.j.cũ gl.ff.de le.j.licet tñ res alienæ p̃ticulr̃ legari possent. Tñ nõ põt hr̃ditas aliena relinq., vt pbaꝛ in l.fi.ꝯ.de hæ.insti.& rõnẽ diuersitatis vide ibi p Bal.in xviij.op. ¶ No.ſm Bar.qđ qñ res aliena legaꝛ in casib.ĩ q b.legatũ valet res vẽdi põt, tñ iste text.si bñ inspiciaꝛ non pbat, qa nõ aperit an res, vel extimatio peti possit, vñ de hoc dic, vt hic ĩ gl.& p Bar.hic, & in l.plane.la j.§.qđ si rẽ.ff.de leg.j.& l.Titia Seio.in prin.de le.ij.& l.Lucius.la j.vbi p Bal.eo.ti.¶ † Tertio, no.vxorẽ nõ venire applone pximorũ nec ẽt venit applone propinquorũ, vt l.j. & ibi doct.ꝯ.vñ vir & vxor. sed bñ venit applone ꝯiunctorũ, vt pbaꝛ in l.manifestissimi.§.cũ aũt.& ibi Bal. & Sal.ꝯ. de fur.circa qđ me remitto ad ea q̃ satis plene scripsi in d.l.j. ¶ In gl.ibi.§.si rẽ.limita tñ vt no.hr̃ in l.cũ filius.§.dñs.de le.ij. & in l.si seruus Titio.§.j.& ibi Bar.de leg.j.Et quantũ ad d. §. si rẽ.nihil est ĩnouatũ de iu.cano.ſm doc.maxime Io.de Imo.ĩ c.filius.de testa. p quo fecit, qa tex.in d.c.filius.q aliq d noui inducere vr̃, vt j.dicã nõ loqꝛ in casu.d.§.si rẽ.¶ †In ea.ibi.c.fili'.Pe.& Cy.Nic.de Mat. & Sal.tenent quòd illud.c.non ꝯdicat iuri ciuili, sed velit qđ ad p̃iudicium dñi [b] non valeat legatũ rei alienæ, sed ad p̃iudiciũ hæredis testatoris sic, vt hic, sed hic non vr̃ bñ dictum per tex. in d.c. filius

ADDITIONES.

a ¶ Rei alienæ. Limitat no.fin.suis fo.22.vt non debeat æstimatio rei alienæ scienter legatę qñ testõr hẽat fundatã spẽ de p̃nti q eẽt futura sua pp mortẽ alicuius & spes illa deficeret, qa tunc non debeꝛ legatũ, nec ęstimatio, all.tex.in l.si dñs.§.vnde proprietatis.ff.de vsuf.& reprehendit glo. in l.cum proponebatur.ff.de ca.pecu.& in l.cum filius.ff.de leg.j.

b Tho. ¶ Ad p̃iudiciũ dñi. No.q dicit Bal.hic q qñ testõr ignorans legauit rem alienam p̃nte dño ipsius rei q sciebat rem esse sua non pcedit ista lex, nam de re aliena põt testõr disponere legando cũ consensu dñi p tex. no.in l sicut.§.in vẽditione.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol.vide Ias.hic, & in l.si quando.§.fi.ꝯ.de inoffi.test.& in l.cum proponas.la j.in fi.ꝯ.de pact.

filius.qui vult esse dĩam inter leges cano.& leges ciuiles,& ita ẽt d.opi.reprehendit Io.de Im.in c.filius.tñ Imo.& magis cõiter Ca no.ibi,& ẽt Bar.in l.apud Iulia.§.fi.& ibi Nic.de Nea.de leg.j.vñr tenere,qđ tex.in c.filius.ꝓcedat in re ecclesiastica legata cuius alienatio est difficilis.xij.q.ij.sine exceptione. Iõ legatũ nullo mõ valeat,sicut qñ qs legat rẽ principis,vt d.l.apud Iulia.§.fi.& in §.nõ solũ.instit.eo.&.istã opi.tenuit gl.xij.q.ij.in summa.& xij.q.v.in c.si Eps.Sed Host.in d.c.filius.& Bal.hic,& Io.de Im.& Pau.de Ca.in d.l.apud Iulia.§.fin.tenent valere legatũ rei ecclesiasticæ quantũ ad hoc,vt debeaĩ rei extimatio ẽt de iure cano.sicut in legatis rei alienæ,dummõ scienter fcm̃ sit,& nõ ob.q tex.in d.c.filius.dicat esse dĩam inter leges Dei,& leges sęculi,qa vult iste text.q licet de iure ciu.si hẽs tradiderat legatario rẽ alienã poterat legatarius acceptare eam ẽt anteq̃ hẽs illã redimeret a dño tñ de iure cano.non debet acceptare,& dicit Io.de Im.in d.l.apud Iul.istũ esse verũ intellm illius.c.Pro hoc facit id,quod dicimus de re dotali legata ꝯstante matrimo.& de re pupilli legata ſm no.p Bar.in l.dotalẽ.de testa.mil.& in d.l.apud Iul.§.fi.ꝑ hoc ẽt facit,qa si ꝑ p illã difficultatem q̃ est in reb.Cęsaris non valeret legatũ rei ecclesiasticæ male dixisset tex.in d.c.filius.dum dixit esse dĩam inter leges

4 Dei,& leges sęculi.¶ † Fallit tñ ſm p̃dictos doct.i re ecclesiæ Romanæ,qa cũ illa non posset hẽri sine ꝯsensu Ro.popu.idẽ esset in ea quod in reb.Cęsaris p d.l.apud Iul.mihi vĩ q magis verus intells ad c.filius.sit ille quẽ posuit hic gl.& glo.in d.c.filius.s.quod aliud sit de iu.can.aliud de iure ci.vt oñdit tex.ibi,& hoc approbat.Io.de Imo.in d.c.filius.& Lu.Ro.in repe.auct.sim.j.ad l.fal.in x.speciali qđ ibi enumerat inter specialia q̃ habet pia cã in vltim.volũ.Si qs tñ vellet tenere intellm quẽ seqĩ Inn.in d.c.filius.q est magis cõis posset dicere,qđ aliud est de iure can.q̃ ciu.s.qñ legaĩ res ecclesiastica,vt loqĩ tex.in d.c.filius.qa ille tex.cũ sit correctorius nõ debet corrigere nisi quantũ spãliter exprimit.l.p̃cipimus.j.de appe.Ad hoc ẽt vide q̃ scripsi in d.l.apud Iul.§.fi.de intellu.d.c.filius.vltra p̃dicta ponit aliq̃d Bal.in c.j.§.donare in tit.quæ fuit prim.feu.po.alie & in repe.l.j.C.de sac.san.ec.& ẽt in lect.ord.illius.l.j.& p Ang.in l.si domus.§.j.de le.j.& q.j.dici.¶ In ea.ibi.l.serui ele.§.fi.&c.limitat hic,Bar.nisi testõr dixisset totũ fundũ lego,p l.Iulianus.in princip.de leg.iij.de quo plenius p Bar.& alios in d.c.filius.

5 ¶ † In gl.fi.ibi extimat index,&c.Vltramõ.intelligĩt,qđ ꝯiuncta ꝑsona sit in agnatione vsq; ad x.gradũ,& in cognatione vsq; ad vij.ſm qđ no.i l.fi.§.vñ legi.faciat qđ no.Inn.in c.nõnulli.de rescri.Bar.in l.j.ff.de accu.Idem tenet Pet.de Bellap.in l.si res obligata.de le.j.Sed Nic.de Neap.in l.si domus.§.fi.eo.tit.dicit qđ vsq; ad quartũ gradũ dĩr ꝯiuncti.alle.§.si qs aũt.in auct.de ecc ti.vbi nõ inuenio hoc ꝓbari alle.ẽt istã gl.q̃ hic non dicit Bar.Frã.Tig.Sal.& Ful.hic sequunĩ istã gl.qđ sit in arbitrio iudi.p rõnẽ quã hic vide p Bar.& ista gl.ad hoc est sin.ſm Frã.Tig.hic idẽ tenet Ful.in l.fi.j.de ver.sig.Gui.de Cu.hic nihil clare firmat.alle.l.petitionẽ.§.de aduo.diuer.iud.Ad hoc valet qđ veniant ꝯiuncti vsq; ad quartũ,& subdit sufficere qđ aliquẽ testõr diligat,vt ꝓximũ,seu ꝯiunctũ,licet non sit ar.l.si seruus pluriũ.§.fi.de leg.j.& l.nemo.§.q fratet.ff.de hær.inst.facit qđ dicimus de amico,quòd põt agere sine mandato sicut ꝯiunctus.vt p Guil.de Cu.& Bar.in l.non solũ.§.q in alieno.ff.de ꝓcu.& p Cy.in l.exigendi.& ibi dixi.C.e.ti.facit ẽt in l.in testõ.ff.de fideic.lib.inducendo,vt eã declarat Bar.in l.si iure.j.de test.manu.

6 ¶ † In ea.ibi,libertate.&c.dic & pari rõne in legato facto,p aĩa,seu ad pias causas ſm Rap.Cu.in d.l.si domus.§.de euictione.qa ista æq̃parant,vt p Bar.in l.si vnus.& ibi dixi.§.de testa.hoc ẽt vult Ful.Pau.de Ca.hic.s.in legato ꝑ aĩa facto.Ro.in l.sancimus.la.ij.§.de sac.san.ecc.& qđ in fili no.Ange.in l.p̃cib.de impub.& alijs substitu.& Bal.in l.filio p̃terito.ff.de iniu.test.cũ cõcor.quas allegauit in auct.ex cã.§.de lib.p̃te.in qõ.qua ibi q̃rĩ,an illa auct.habeat locũ in p̃teritione ignoranter facta,istud ẽt in le-

a gato ad pias cãs tenet Ro.[a] in auct.sim.j.ad l.fal.in ver.spãli.quod ibi enumerat inter spãlia q̃ habet pia cã in vltu.volunt.Sed Bal.in repe.d.l.j.de sac.san.eccl.vĩ velle qđ legatũ pium fcm̃ de re aliena valeat de iure ci.qa si relinqĩ ꝯiunctæ ꝑsonæ res aliena erranter,valet vt hic,ergo idẽ si relinqĩ Deo,vel ecclesiæ:qa appellanĩ pr̃ & mr̃ xij.q.ij.q abstulerit.xiij.q.ij.si qs irascit.& Ant.de Bu.in d.c.filius.p illũ tex.tenet simplr̃ non valere legatum piũ fcm̃ de re aliena,sed aliud sit in legato facto ꝯiunctæ ꝑsonæ,quod dicit esse no.& vidisse aliqñ hoc in dubiu reuocari.Sed ad illũ text.põt iñderi tenendo intellm gl.j.hic qđ ibi aliud sit de iure cano.in quocũq; legato.Io.de Im.ibi dicit,qđ legatũ qđ est fcm̃ ꝑ aĩa debeĩ de iure ciui.p illã rõnẽ.s.q aĩa cunctis reb.p̃ponenda est.c.cũ infirmitas.de pe.& re.& d.l.sancimus.sed de iure cano.secus est,qa non valet p d.c.filius,& subdit ipse quod põt esse aliquid legatũ ecclesiæ,seu pio loco,& tñ non dr̃ pro aĩa,vt in d.c.filius.ita ẽt dicit Ful.q refert ita velle Bal.hic in aliq b.lect.Tñ puto idem esse in legato pio si nõ sit relictum pro aĩa,sicut dicimus in legato libertatis q̃ꝯ comparaĩ legato pio.vt plene dixi in l.captatorias.§.de test.mil.& de hac materia vltra p̃dicta videatis aliquid p Bal.in l.j.in lect.or.§.de sac.san.ecc.& in d.§.donare.& Ang.hic,& i d.§.de euictione.¶ In ead.ibi.§.euictis danĩ varię rñsiones ad illum tex.sed ista est magis cõis,vt ibi legata erat res vni ex cohẽdib.vñ licet ꝑdat rẽ legatã,qa sibi euincaĩ non agit de euictione postq̃ habet partem hẽditatis.Fallit tñ iste primus intells vbi tale p̃legatũ veniebat cõputandum in legitimã.l.scimus.in prin.§.de inoff.testa.& ibi no.Bal.alius est intells Bal.hic,& in d.§.euictis qđ ibi non veniat euictio,qa illi q sunt pariter ꝯiuncti testõris,sicut erat legatarius nõ debent teneri de euic.arg.l.sed & milites.in prin.ff.de excu.tu.& l.non solũ.§.de vno.ff.de rit.nupt.¶ Tertius est intells quẽ posuit gl.fin.in d.§.de euictione q vbi testõr putauit rẽ esse suam p̃textu certe cãe nullæ.& ibi de hoc dixi.Ioã.de Imo.in d.§.de euictione approbat oẽs istos intells,& verior mihi vĩ intells,qđ oẽs ibi erãt fratres,& iste legatarius et erat cohẽs,& sic non ꝯcurrentib.istis,q̃ ibi interuenerunt non puto illũ tex.habere locũ,& isto mõ salue tur ista rñsio data hic in gl.& ita ẽt intelligit Ful.hic ẽt Pa.de Ca.

7 in q̃busdã lect.¶ † In ea.ibi,sed dic vbi certi,&c.intellige gl.velle qđ in casib.in quib dicimus qđ hẽs teneĩ legatario de euictione hic procedit qñ testõr non putabat rem legatã esse certi hoĩs,sed alienam simplr̃,nã tunc hẽs teneĩ redimere dño.Sed si putabat eam esse Titij satis est qđ hẽs ab eo redimat,& legatario p̃stet cũ si postea euincaĩ a vero dño cũ Titius non esset verus dñs non tenebiĩ hẽs de euictione,& cũ hac gl.transit Sal.intelligit tñ quod hẽs teneaĩ legatario cedere actionẽ sibi hẽdẽ ꝯpetentem ꝯ Titiũ ar.l.in creditore.ff.de euictio facit.l.si sic.§.fi.cum.l.seq.de le.j.Sed Pau.de Ca.hic dicit quod hæc distinctio gl.vĩ reijcienda,& dicendum quod siue credebat rem esse certi hoĩs,siue incerti si semel hẽs redemit rẽ cum euincaĩ a legatario ne procedaĩ in infinitũ non tenebiĩ amplius redimere,sed cedere legatario actionẽ ꝯpetentẽ ipsi hẽdi ꝯ emptorem p id,quod hĩ in d.§.de euictione & istud.s.quod nõ teneaĩ pluries redimere,sed cedere,licet ipse nõ dicat voluit Iac.de Are.& Cy.& Bal.& Io.de Imo.& Pau.de Ca.in d.§.de euictione.Are.l.fideicõmissa.§.si qs decẽ.de leg.iij.intellige tñ ſm Rap.in d.§.de euict.si fuit hẽs vsus debita diligentia in euincendo,vt dixi ibi vbi improbaui istã gl.q̃ non probaĩ iure,&

8 eam ẽt non sequiĩ Ful.hic.¶ † In ea.in fi.hæc est uo.gl.q̃ sequunĩ doct.hic,& Bal.& Ang.& Mod.in d.§.de euictione.& pro ea facit l.si a substituto.§.fi.de le.j.& intelligit Bal.procedere qñ legaĩ res aliena ignoranter ei q non est ꝯiuncta ꝑsona,sed si legareĩ ꝯiunctæ ꝑsonæ vel legareĩ scienter debeĩ euictio si res legata q̃ possidebaĩ p defunctum euincaĩ ꝑ istam l.& p l.si res oblata.de le.j.& p d.§.de euict.cum ibi no.& non vĩ legasse possessionem tm̃,ex quo dixit lego talem rem.l.si duob.§.fi.ff.vti pos.& ita ẽt vĩ velle Sal.hic,dicit ẽt Ful.hic quod in casu quo loqĩ ista glo.in fi.debet intelligi,quòd loquatur text.in d.c.filius.& sic vult ille text.q de iure cano.ille hæres non teneatur tradere possessionem rei alienę legatę a testatore possidente illam.Sed iste intellectus mihi nõ placet,qa ille tex.non se stringit ad testõrem errantem & possidẽ-

9 tem,ideo de intellectu illius tex.dic,vt dcm̃ fuit.§.¶ † An aũt isto casu in quo loquiĩ hæc gl.si testõr q habebat possessionẽ,& non dñium erat habiturus regressum de euictione ꝯ alium an istam

b actionem tenebaĩ hẽs legatario cedere[b] glo.singula.in l.si res.in gl.ij.ff.de euictio.tenet qđ non,sed ꝯrium est verius p d.l.in creditore.eo.ti.pro quo ẽt bñ facit rõ quæ colligiĩ ex l.vnum ex familia.§.si rem.de le.ij.s.quia per hoc non grauaĩ hẽs,& de hoc dixi in d.§.de euictione.vbi Moderni hoc tenẽt,vide ẽt ad ea q̃ hic no.gl in l.fi.iunctis his,q̃ super ea,dixi id,quod not.Bal.in l.j.in fi.j.p empto.dum q̃rit an valeat legatum rei furtiuę scienter fcm̃ a fu-

10 re.¶ † Item extra glo.limita istam l.non habere locũ in casu.l.hẽs p̃cepio.cũ gl.ff.ad treb.& p illum tex.infert ibi signanter Pau.de Cast.quòd si testõr legaret creditori rem alienã erranter ꝑ eo qđ ipsi legatario naturalr̃ tm̃ debereĩ valere legatum,& debereĩ euictio,qđ dicit ab alijs non esse tactum tñ non vĩ mihi istud proba-

11 ri iure si bene inspiciaĩ.¶ † Item limita hanc.l.nisi aliud soluendũ veniret per euincentem rem legatã.qa illud non debebiĩ legatario.& sic in eo valebit legatũ.l.q insolidũ.§.j.cũ gl.de le.ij.ſm Ia.de Aret.Bal.& Io.de Imo.ibi,ita limitãtes istã l.& d.§.de euictio.

12 ¶ † Item hãc.l.limita nisi testõr legauerit rẽ propriã ꝯferendo eã in tp̃s quo esset aliena:nã nõ valet q̃uis scienter hoc fiat.l.Stichus seruus

ADDITIONES.

a Ro. Adde eundem ꝯs.125.vbi examinat hũc artic.& ꝯcludit valere tale legatũ.

b Cedere. Adde vt per Pau.de Ca.cons.200.circa fi.in secunda impres.sed an in legato omnium rerum quę testator emit veniant ea quæ ad ipsum alio titulo quam emptione peruenerit.vide Ro.sing.in.fol.18.

seruus.ver.aut q.d in legato illo prin.in ver. inutilr.ff.de manu. test.ita intelligit ibi Ang.licet Io.aliter intelligat.Sed contra Ang.videtur facere. l.iij.§.si quis ita.ff.de adimen. leg. tene menti dictam limitationem
13 propter authoritatem Aug.¶†Quero,q.d si legatur res principis erranter coniunctæ personæ an debeatur extimatio.Raph.in l.apud Iulia.§.fi.ff. de leg.j.tenuit quod sic per l.si quis inquilinos.in prin.e.tit.Pa.de Ca. hic in quibusdam lec.tenuit contrarium,q.a ista.l.non habet locum in reb. quarum non habemus cõmercium inter quas enumerantur res principis,vt probatur io d. l.apud Iul.§.fin.& istud magis placet,
14 & ad.l.si quis inquilinos.responde,vt ibi per Bar.¶†Quid si testator legat mihi rem alienam alteri obligatam,an hæres debeat redimere,& liberare,vide Bar.tenentem quod sic in l.si tibi hõ.de le.j.

Alexandri. LEX XI.

1 *Legatum factum filiæ pro dote si sibi detur ab ipso patre viuente non potest amplius eo mortuo peti.*
2 *Legatum factum pro dote si postea datur an sit reuocatum legatum.*

1 FIlia. †Si legatũ sciẽ pro dote detur filię i dotem ab ipsomet patre viuente non põt amplius eo mortuo
2 peti.h.d.¶†In gl.j ibi l.plane.§.j.adde.l. Lucius.la.ij.§.impuberẽ.ff.de le.ij.vbi apparet, quod species non recipit duplicationem.¶Et circa hoc an si pater primo legat postea dotat legatum extinguitur,dic,vt hic per Bar.qui bene loquitur pręterquã dum alle.
a l.quinquaginta , vt dixi post alios in l.hmõi.ᵃ §.cũ pr.de leg.j.vbi examinaui mãm huius.l.post alios.¶In ea.ibi.l.cum quo.ille tex. facit in contrarium,ideo dic,vt per Bar.in d.§.cum pater.& ibi dixi.

ADDITIO.

a ¶In l.huiusmodi. Adde quæ ibi posui in apostillis.

Gordiani. LEX XII.

CVm responsio. Et hoc intendit hæres qui partem hæreditatis in qua fuit institutus repudiauit totũ prælegatum cõsequitur.h.d

Dioclit.& Maxim. LEX XIII.

PRoprias. Non eget summatio. ¶In gl. j.ibi nisi testator aliqd iuris &c. ¶Fallit tñ in casu valde no.posito in l.Meuius.§.fundum.de leg.ij.¶In ea.in fi.hic vltimũ approbatur cõiter.Et limita hanc.l.non habere locũ in casu fin.l.cũ pr filię.de leg.ij.& in casu.l.si tibi hõ.de le.j.i prin.

Dioclit.& Maxim. LEX XIIII.

1 *Legari non possunt res religiosę sed bene ius, quod quis habet in eis.*
2 *Monumentum dicitur antequam corpora inferantur, sepulchrum vero post illata corpora,& tunc dicitur religiosum.*

1 MOnumenta. †Res religiosę ᵃ relinq. nõ pñt,
2 sed ius q quis habet in eis. h. d.
a ¶†In gl.j.i pri.No.dñam iter monumentũ,& sepulchrũ q.a monumentũ est anteq corpora inferantur,& sic nõ est religiosum, sed post illata corpora dr sepulchrum,& religiosum.¶In ea.ibi.l.qui tabernas,declara,& limita,vt dixi post alios i l.si dom'.§.fi.de le.j.

ADDITIO.

a ¶Religiosę. Sed quid si testator legauit domum cum iure patronatus an valeat vide Lud.Rom.sing.fi.lo.ix.
Ant.Fran. ¶Adde quod licet ius patronatus transeat ex tit.vñ nõ tñ transit ex ti. particul.& an vendita, vel legata domo seu palatio in quo est ecclesia ad quam non potest accedi nisi per portam palatij transeat iuspatronatus,vide Ioa.And. Car.& d.Abb.in c.ex lris.de iure patro. & ponunt exemplum in palatio Areng Paduanæ vbi est ecclesia ad quam non potest accedi nisi per portam palatij.

Dioclit.& Maxim. LEX XV.

1 *Legata non valent si æs alienum absorbet totam hæreditatem, sed si aliquid superest valent vsque ad illud,salua falci.limita vt hic.*
2 *Heres non conficiens inuentarium non potest falcidiam deducere de legatis.*
3 *Dominium rei legatæ an & quando transeat ipso iure in legatarium.*
4 *Falcidiam an & quando possit hæres deducere.*
5 *Falcidia potest detrahi de donatione causa mortis,sicut de legatis.*

1 SI vniuersę. †Hoc intendit. Nõ valent legata si æs alienum absorbet totam hæreditatem,sed si aliquid superest valet vsq; ad illud sal-
2 ua falcidia ᵃ h.d.¶†Corrigitur aũt hæc.l.seu limitatur hodie per au-
2 the.sed cum testator.contra ad.l.fal.l.qñ hæres non conficit inuentariũ
3 quia debentur legata et si æs alienum absorbeat.† Secundo limitatur & restringitur hæc lex per Bal.hic,vt locum habeat in lega-
b to quantitatis,vel generis:secus si species ᵇ legata sit in dñio testatoris, quia transibit dñium ipso iure in legatarium et si hæreditas non sit soluendo quia hæreditas non perimit fundum.l.si fideicõmissum.§.tractatum.ff.de iud.bene fatetur quod poterit reuocari per creditores iuxta.l.fin.§.licentia creditoribus.s.de iure delib.Sal. hic dubitat, quia l.annihilat tit.legati propter æs alienũ,& sic sine titulo non põt transferri dñium.l.nunquã nuda.ff.de acq.re.do. dato quod æs alienũ nõ minuat fundũ vt dcm est, relinquit cogitandum Pa.de Ca.hic et dicit istũ tex.facere contra Bal.& simile tex.in d.§.lnia.vbi apparet quod solutũ legatarijs reperitur per cõdõnem indebiti tanq indebite solutum qñ hæreditas non est soluendo, tñ subdit quod authoritas Bal.nõ est parua,& quod eius dictũ est singulare, q.a si verũ est poterit hæres per legatariũ cõpelli ad soluẽdũ legatũ et profecto inuẽtio pro hoc et alle.l.ij.ff.de cõdi. inde. vbi hæredi datur cõdõ indebiti ad tale legatũ repetendum.Sed debes rñdere ad illa iura sustinendo Bald.quod ex futuro euentu declarabitur fuisse solutũ indebite illud quod a principio non erat indebitum.l.si non sortem. §.si decem.ff. de cõd.inde. vñ in proposito sequens iudicium motum per creditores contra hæredem pro exactione æris alieni facit videri legatũ esse solutũ indebite. Pro hoc facit id, quod not.Bar.s.de iur.deli.in l.fi.§.& si præfatam.in iij.opp.vbi sentit, quod hæres teneatur soluere legatarijs præstantib.cautionẽ. de qua ibi. ¶Et finaliter veritas mihi videtur quod hæres non fecit inuentarium,& sine dubio legata debentur hodie,vt dixi.aut fecit inuentarium,& tunc debet soluere legatarijs qui primo veniant,vt d.§.& si præfatam quod intellige,vt ibi per Bar.
4 in iij.opp.¶†Tertio limita istã.l.nisi testator legasset Titio sub cõdõne dandi tm̃ hæredi quod sufficiebat in satisfaciendo creditorib. quia de illo quod dabitur causa cõdõnis implendæ habebit hæres satisfacere creditorib.vt est tex.cum gl.fin.in l.seruum filij.§.si idem seruus in ver. i fraudem creditorum.de le.j.quam ibi ad hoc reputat
5 no.& dicit hic Pa. de Ca.illã.l.nõ esse alibi.¶† Item illud quod dicit hic.l.in legato intelligas et habere locum in donatione mortis cã.l.j. §.j.& ibi not.ff.si quid in frau.patro. & traditur etiam per Bal.hic.

ADDITIONES.

a ¶Falcidia. Sed quid si testator fecit,tanta legata tam ad pias causas quã non pias, quæ transcendunt.c.libras,an de omnib. bonis hæreditarijs detrahetur centum vide Oldr.consi. 9.& ad materiam huius.l.vide Pau.de Cast.428.in ij.impres.
b ¶Species. Adde eundem consi. 437.ij.lib.

Diocli.& Maxim. LEX XVI.

1 *Debitor si legat , creditori rem pignoratam non tenetur creditor restituere eam hæredi etiam oblato, vel soluto pretio.*
2 *Legatum rei tuæ tibi factum quæ est alteri obligata valet.*
3 *Legatum factum creditori de re obligata ipsi creditori valet si verisimile est debitorem non velle ea luere.*

1 CReditor. †Si debitor legat creditori rem pignoratam non tenetur creditor restituere eã hæredi et oblato,vel soluto pretio.h.d.¶†Quid
2 aũt si tibi lego rem tuã q est alteri obligata, dic legatum valere & hæres meus videtur grauatus , vt eã liberet tex.est in l.si tibi homo.in prin.de leg.j.& not.est alibi sm Dyn.& quia tale legatum continet cõmodum pecuniarium posses a me grauari, licet secus sit qñ creditor legat pignus debitori quo casu legare videtur solam liberationem pignoris,& non liberationem a debito,ideo grauari non põt onere fideicommissi, quia non continet commodum pecuniarium.l.j.ff.de lib. le. iuncta.l.si mulier.in
3 fi.alle.in gl.†Fallit tñ nisi res esset obligata pro tanto quod verisimile non esset debitorem eam luere, quia tunc videtur testator et remittere debitum principale pro quo est obligatus sm Bar. singulariter in l.si tibi homo.in prin.per text.not.in l.qui habebat in princ.de leg.iij.Quod an verum sit dixi post alios in l.si tibi homo.

Diocli.& Maxim. LEX XVII.

1 *Legata sicut fieri possunt,ita & adimi.*

1 DAtum. †Sicut legata fieri pñt ita , & adimi. h. d. ¶In glo.j.ibi in minus solenni &c. iure hic dubitatur an codilli dicantur solennis voluntas ad reuocandum ipso iure legata in testamentu relicta gl.in l.si ita sit scriptum.de leg.j.tenuit quod non , sed illa magis cõiter reprehenditur per doct.ibi, & in l.hæredes palam.§.si quis post.ff. de testa. dixi in l.si ita sit scriptum,vbi teneo communem opi. respondeo ad ea quæ allega.in contrarium aliqui Mode.& Fulgo.& Pau.de Cast.hic.¶In ead.ibi,per repudiationem &c. adde quæ dixi post glo.& doct.in d.l.nostram.s.de testamen.

Diocli.& Maxim. LEX XVIII.

1 *Legatarius cui legatur nomen debitoris habet vtilem actionem suo nomine,non autem directam nisi sit mandata, vel cessa.*
2 *Legatum rei corporalis transit recta via in legatarium sine traditione , ita facit si sit res incorporalis legata,vt est nomen debitoris.*
3 *Hæres agens actione directa in casu huius.l.an possit repelli a debitore*
4 *Legatarius cui legatur fundus possessus a debitore,& obligatus testatori an possit agere contra debitorem ad illum fundum sine cessione.*
5 *Dominium rei vendicationis legatę transit directa via in legatariũ sine cessione.*

1 EX legato. †Ille cui legatur nomẽ debitoris habet vtilẽ actionem suo noie nõ aũt directam nisi sit mãdata,vel cessa.h.d.¶No.quod directa actio alij cõpetens si intentatur per aliũ ad quẽ et pertineat cõmodũ itentatur noie alieno, sed vtilis noie pprio

prio vt hic.& l.fi.C.de hęr.vel act.ven.& l.plane.ff.fa.hæ.& l.q.sti pendia.ff.de procu.& ibi tradit & de mō libellādi qñ qs intentat 2 directas,vel vtiles.¶ †Secundo not.ꝙ sicut in legatariū rei corporalis rēr sine traditione dñiū transit recta via.l.a Titio.ff. de fur.l. Papi.ff.de ser.ita in legatariū noīs debitoris, & sic in corporalib. trāsit vtilis actio sine cessione,& tñ opat cessio in iurib.incorporalib.q̄tū tradō in reb.corporalib.vt no.in l.fi.§.qñ fisc.vel priua. & l.fi.i prin.de don.in gl.ibi nihil &c. hæc verba quo ad effectus exactionis debiti.l.actio.alle.in gl.ꝙ declara vt plene p Bar.in l.j. de act.& obl.& p Bal.in l.j.§.de act.& obl. & hic.¶ In ea.ibi vtilis est datiua, hæc vera qñ directa cōpetit ex ꝯctu & vtilis ꝯpetit ex cessione expssa vel tacita. Nā inter illū cui acqrit vtilis, & illū ꝯ quē acqrit nihil actū est ex quo possit nasci actio iō appellat datiua,sed directa q̄ oritur ex ꝯctu gesto inter principales ꝯhentes bñ appellat natiua,qa hēt pexistētē mām ex qua nasci pt.l.iurisgentiū.post prin.in ver.& iō.ff.de pac.& late tradit Bart. in l.j.ff. de act.& obl.post gl.ibi in l.j.§.de ac.& ob.& Bal.hic.¶ In ead.ibi vel dic directa ex verbis &c.ista opi. pōt intelligi in vtili q̄ dat in casu in quo nunq̄ ad illud competit directa,exēplū in casu.l.pen. ff.si qua.Pau.Fe.di.& l.si curatoris.§.de ne.ge. & ibi declarat Bar. tñ Bar.& doc.hic cōiter nō approbant hunc modū loquēdi quo vtitur gl.sed alr dñt,vt ibi p Bar.illud vero qđ in pcedētib. dictū est pcedit in vtili q̄ psupponebat p eodē dari directā in casu huius.l.¶ In ea.ibi.l.nominib.&c.ibi ponunt duo casus.¶ In ea.ibi. l.emptor.iste casus posset ꝯprehendi sub vno casu posito in d.l. nominib.s.qñ vēdit nomen.¶ In ea.ibi.l.postq̄. & l.cum conuenit istę duę.ll.tēdūt ad vnum & eundem casum,& de istis casibus vide plenius p gl. & doc.in d.l.j.§.de act.& obl.& per Bart.in d.l. j.ff.eo.& cōiter tenetur opi.gl.quicquid dixerit gl.in d.l.j. in v. q. §.de ac.& obl. & hēs sp psupponere p regula ꝙ ex ꝯctu nō trāsit 3 actio vtilis sine cessione.l.ij.& iij.ff.pro soc.¶ †Ex gl.q̄nt Bal. hic an hēs agēs directa actione in casu huius. l. posset repelli a debitore,& tenet qđ sic,& ita firat.l.iij.§.de noua. nō hēt locū in casu huius.l.nihil tñ boni alle.¶ Adde tñ p eo bonū text.in l.si pecunia.ff.de leg.j.& ibi p illū tex.voluit hic Bal.s.qđ sit spāle qñ transit actio ex vltima voluntate,& illud ibi sequit Pa.de Ca. sed Io. de Imo.ibi dubitat,& ipsemet Pa. de Ca.in d.l. fideicōmissum etiā tenet ꝯ Bal.per d.l.iij.ego teneo opi. Bald. per d.l. si pecunia. ¶ Nec ob.dū Io.de Imo.ibi dicit qđ posses euadere ar.illius.l. rñdendo qđ ibi fideicommissum fuerat iniunctū debitori,& sic sibi videbat relicta liberatio soluendo fideicōmissario. & nō mirū si pōt se exceptione tueri aduersus hrēdē.Quia dico replicari posse qđ eadē rōnē vr testator voluisse in casu huius.l.qđ debitor sit liberatus soluēdo legatario,sicut sibi, vñ tene menti decisionem dictā,qa est sing.limitatio ad d.l.iij. qđ illa.l.non habeat locū qñ 4 vtilis est trāslata in alium ex dispōne vltimę volun. Quærit etiā Bal.& Sal.hic,an ista.l.locū hēat qñ testōr hēt actionē ꝯ debitorē suū ad fundū si in legato non dixit qđ legaret mihi actionem & nomē debitoris, sed dixit ꝙ legabat mihi dcm fundum an pote- a ro sine cessione agere vtili actione cōtra illū debitorē, & ꝙ non[a] p.l.ꝯpud.in §.si Titius.de leg.j.in vers.idē Iul.sed Pa. de Ca.in d. §.si Titius, tenet ꝯriū dicēs qđ ibi legando rē vr legare actionē, vñ tenet actionē cedere hēs,vt ibi dr. ¶ Nec ob. qđ hēs ibi cedat hic nō,qa rñdet qđ ibi cessit exercitiū directarū q̄ intētādæ sunt noie hæredis,vt hic,sed vtiles,hēt ipso iure p istā.l.¶ Pro eo bñ facit.l.seruum filij.§.q. eo.tit.vbi tex.dixit qđ qñ legat nomē debitoris hēs tenet cedere & clarū ē,qđ intelli de directa,seu de exercitio directo iuxta.l.fi.§.qñ fis.vel priua.nō de vtili, qa ad istā nō reqrit cessio,vt hic. Tñ sustinendo Bal. dici potest qđ non est idē legare nomen ipsam.l.Titius mihi in prin.cum gl.magna,& ibi non.Bar.ff. de leg.ij.iuncta.l.fideicommissa.§.si rē de leg.iij.& no. Bar.in d.§.si Titius an autem ista.l. habeat locū in eo cui legatus est vsusfructus omnium debitorum. vel oium bonorū, vide per Pet.de Anch.in ꝯs.iij.inci.est dubiū.& in consi. 351.inci. dubium 5 principale est. ¶ † Vltimo tene menti illud quod vult Bal. in iij. op.limitando istam.l.nō hēt locū in rei vendicatione legata, qa tunc transibit directa & directum dñium in legatarium.ar. l. sed nec in legatario.ff.de condi.fur.& idem tenent Saly. & Paul. de Ca.hic & p Bal.in l.per diuersas,in xviij.q.§.man. vbi tenet idē non tamen bñ probat, quia allegata per eū loquuntur in eo q legat rē,& aliud esse vr legarem rem, & aliud actionē,vt.§. dixi.

ADDITIO.

a ¶ Qđ nō. Adde eūdē Bal.cōs.350.ij.lib.vbi dicit qđ si tale legatū fiat pauperib. qđ pauperes agēt vtili actione sine cessione p.l.fi.C. de sac.san.ec.alis hēs tenet cedere & an idē sit legat nomē debitoris & legat rē ipsā vide eūdē Bal.ꝯs.lj.4.li.

Dioclet.& Maxi. LEX XIX.

1 *Legare potest maritus vxori, & econtra.*

1 Nontantum. ¶ †Breuitas tpis,quo mrimonium durabit,nō impedit ab altero ꝯiugū alteri posse legari.h.d.& dicit Gui. de Cu. hic qđ ratio dubitandi huius.l. erat, quia videbeatur suspicandum,ne vxor legataria maritum veneno occidisset, vel aliter necasset, postq̄ paruo tempore durauerat mrimonium.

Dioclet.& Maxi. LEX XX.

5 *Legans fundum in quem testator habet vsumfructum tantum illud ius tantum quod habet legasse videtur.*

2 *Legatum an augeatur, si testator emphyteuta postea acquisiuit directum dominium illius rei quam prius legauerat.*

1 Vxor. †Si qs legat rē i qua vsumfructū hēt illud ius tm,ꝙ hēt legasse vr, licet morte finitū sit.h.d.cū gl.Et p hoc dicit Bar.hic,qđ testōr,si Titio fundū relinqt quē testōr in emphyteusim ꝯduxerat qđ legatū perimit,si morte testōris finiebat emphyteusis,& idē tenuit Bar.Bal.& Pau.de Ca.in l.qđ in rerū.§.4.ff.de leg.j.& Gui.de Cu.in l.si dña. C.de vsufr.& Bal. in l.habitatio.e. ti.Bal.& Ang.in l.dotalē.ff. de test.mil.& Bald.in c.j.§. donare.in titu.quali olim feud.po.al.& Io.de Im.in c.pastoralis.de don.& Io.de Imo.tenuit ꝯriū,& Rap.Cu.in d.l.qđ in rerū.§.j. sed Fulg. hic.s.qñ vere, vel psumptiue appatet testōrē sciuisse ius suū esse a periturū[a] morte p.l.Sticho.a ꝯrio sensu.ff.de vsufr.leg.& p rōnē. l.cū alienā.§.e.Sed in hoc articulo,dic vt dixi.in l.qđ in rerū. vbi 2 plurima scripsi,quo ad intellm huius.l.& gl.hic.† Quid aūt si testator q erat emphyteuta,postea acqsiuit directū dñiū illius rei, quā prius legauerat, an augeat legatū,vide p Bar.i l.seruū filij.in prin.ff.de le.j.& ibi dixi.Et p Bal.hic,q tenet,ꝙ remaneat in eo. statu legatū,i quo erat habito respectu ad tps testi, p.l.fundū. cū mihi videres.ff.de act.empt.& ita ēt tenet Ang.Sal.& Pa. de Ca. in d.l.seruū filij qa nō dēt cē,dña,an testōr leget simplr rē,an vero leget ius qđ hēt,l.si domus.§.fi.ff.de leg.j.sed Bal.in d.seruū filij.in prin & Ang.in §.j.illos legis.Pet.de Anc.& Io.de Im.in c.si h⁹.de tes.tenet opi.Bar.teneo illud qđ sequut⁹ fui i d.l.seruū filij.

ADDITIO.

a ¶ Periturū. Hic adde qđ voluit Ale.consi.9.ij lib.& an legando. quis videatur solum legare ius quod habet in re, vide Ange.consi.173.Old.consi. 107.

Constantini, Constantij, & Constantis. LEX XXI.

a In legatis. Non refert p q̄ verba loquat testator dummō eius intentio ꝯprehēdatur.[a] h.d.¶ Exemplifica vt hic in gl.vel aliter, vt p Bald.hic.

ADDITIO.

a ¶ Cōprehendatur. Adde qđ voluit Ang.hic ad intellm.l.Lucius.ff.de hær.inst.

Iustiniani. LEX XXII.

5 *Hæredis appellatione veniunt hæredes in infinitum.*

2 *Legatum vsus factū Titio, & eius hæredibus quid operatur.*

3 *Legatū reditus annui vnius fundi factum Titio. & hæredib. eius quid operat.*

1 a In annalibus. †Appōne hēdis veniūt hēdes in infinitū.[a] h.d.¶ In gl. fi.ibi,ne inutilis esset &c.hæc est bona rō &c. Tñ hic sequutus opi.quorūdā alr rñdēt ad.l.antiquitas.s. ꝙ ibi loqt qñ de hēde in sing.scā est mentio.hic aūt in plurali.& hic tenet.Ray.hic,& refert,qđ fuit opi.Pe.in l. & q a.ff. so.ma.Sed Gui.de Cu.Sal.& Ful.hic & Bar.in l.Gallus.§.ēt si parente.ff.de lib.& post.reprobāt istud,qa nō est dña,an in singulari an i plurali,vt patet.in.l.si plurib.i prin.ff.de le.ij.& in l.si ples, de le.iij.est ergo fm Guil.& Ful.tenēdū ꝙ vera rō sit in d.l.antiqtas.ne pprietas reddat ex toto inutilis,& vbi cessat illa rō pōt relictō ea ppetuū.l.annua.§.Titia.ff.de an.leg. p p hic ēt videmus, qđ relictū vsus fructus scdm ciuitati nō durat ppetuo, sed centū annis,ne ppetuo pprietas eēt inutilis.l.an vsusfruc. ff.de vsufr.& ex hoc infert no.Gui.de Cu.hic,ꝙ.l. antiqtas nō hēt locū in legato vsus,cū ad vsuariū nō spectet totus fruct⁹,& si pprietas nō remaneret inutilis,iuxta.l.plenū.§.idē Nerua.ff.de vsu & habi.in ste.e.ti.§.j.qđ no.p intellect.& modificatione d.l.antiquitas.licet aliter esset dcdm,si teneremus intellm traditū p Bar.in d.l.antiqtas.& in d.§. ēt si parente.dū rñdet ad istā.l.quatenus ꝯdicere vr d.l.antiqtas.sed Bal.illū intellm dānat,& Ang. & Sal.hic.& Bal. & Sal.in d.l.antiqtas.& Bal.in l.fi.§.de hęr.inst.in v.& vj.op.& cū Bal.transit Pa.de Ca.hic q tñ postea subdit,ꝙ opi.Bal.posset procere, qñ relinqueret Titio, & hēdib.eius certa quantitas annua p alimētis,vel certa q̄ntas annua simpliciter relinqueretur pauperi.quo casu intellr p alimentis relicta.d.l.cū hi.§. in annos. cū gl.ff.de transac. nam tūc si scā est mētio de hēde ꝯphendunt oēs vt hic,

ADDITIO.

a ¶ Infinitum. De hoc vide.d.§.etiam si a parente.Vbi ponitur in apostillis.

vt hic, q̃a illud quod est deductũ in legato, est de sui natura transmissibile ad hẽdes & sic istud non ꝯ dcm̃ Bar. in d. §. ẽt si parente. Sed si dcm̃ esset exp̃sse lego alimenta Titio, & hẽdib. eius singulis annis tũc intelligat̃ de p̃mo hẽde, p d. l. antiq̃tas, q̃a illud quod est deductum in legato non est de sui nã transmissibile ad hẽdes. d. l. cũ hi. §. modus. & istud est, qđ voluit dicere Bar. & nõ sunt paria legare certã quantitatẽ pro alimentis, & legare alimenta, q̃a primum legatũ quantitatis põt importare minus quã legatum alimentorũ, tñ pro gl. & Bal. ꝯ Bar. facit. d. l. antiquitas. ibi nunq̃ reddit ad suã proprietatẽ, &c. p p quod magis adhæreo opin. glo.

2 ¶ † Ex his remanet dubiũ, an si legat̃ vsus Titio, & hẽdib. hẽat locũ d. l. antiq̃tas. de quo ibi vide plenius p Guil. Bal. & Sal. & tenẽdo rõnẽ gl. hic, q̃ magis mihi placet, vr̃ in hoc vera decisio, quã posuit Guil. & quã ẽt ipsemet approbat i d. l. antiq̃tas. lʒ Bar. & Sal. ibi debiliter reprehendant eũ moti p illã. l. & q̃a vsus est inseparabilis a p̃sona, itẽ q̃a posset deuenire ad plures hẽdes, q̃b. nõ sufficeret fructus fundi, nã ad hoc põt replicari, qđ ẽt põt deuenire ad hẽde q̃ rõne ætatis, vel alterius ꝯdõnis nõ egeret in totũ fructib. fundi & sic nõ esset oĩno futura inutilis proprietas fundi.

3 † Et hic ẽt facit ad id, quod voluit Ang. hic. s. an si reditus annuus alicuius fundi legat̃ Titio, & hẽdib. eius, habet locũ d. l. antiq̃tas, & tenet Ange. q̃ non q̃a istud non est legatũ vsusfructus. l. fundi Trebatiani. ff. de vsufru. leg. & sic nõ esset inutilis p̃petuo proprietas, quia hẽs habet p̃cipere fructus, & de manu sua p̃stare, si põt frui fundo d. l. fundi. ¶ In gl. fi. ibi §. Titio. el ij. inducẽdo, vt patet ex no. p gl. in d. l. antiq̃tas. i ver. ad suã. melius facit. l. ij. §. ne tñ. de vsuf. leg.

Iustitiani. LEX XXIII.

1 *Legatum, si sit de toto vni, & postea alteri legatur pars totius, tunc censetur illa pars de toto adempta.*

2 *Totum quodlibet de omni dividitur in xij. partes, seu vncias diuisione legali, & illud totum appellatur pondus, seu libra.*

3 *Legatum totius rei, si sit factum Titio, postea legatur dimidia Seio, tunc Seius habet suam dimidiam ipso iure, non per concursum.*

4 *Legans primo partem, postea alteri totum præsumitur voluisse transire ad dipondium.*

5 *Legans primo partem, & alteri postea totum, an videatur ademisse partem.*

6 *Legatarius cui plus relictum est, plus habere debet, fallit vt hic.*

7 *Legatum quod fit alteri de toto, vel maiori parte postea alteri de minori, quid iuris eo casu dicitur hic.*

1 CVm quæstio. † Si vni legat̃ totũ alteri postea pars eiusdem totius cẽset̃ illa pars de toto adẽpta. h. d. vsq; ad §. sed & aliã.

2 ¶ † Et p̃mitto, q̃ oẽ totũ diuidit̃ in xij. partes, seu vncias diuisione legali, & illud totũ appellat̃ pondus seu libra. insti. de hæ. insti. §. hẽditas. cũ gl. in ver. sextũ. & in l. seruũ. §. hẽditas, & ibi no. gl. ff. de hęre. insti. & iõ q̃n q̃s vult petere duas partes de trib. hic exprimere debet, al̃s in dubio petẽdo duas simp̃r vr̃ petere duas de xij. vt no. Bar. in l. interdũ. in prin. p illam. l. §. j. ff. de hæ. insti. & seq̃t Pa. de Ca. hic, pro quo addo tex. in l. q̃ non militabat. §. j. & ibi Bar. ff. de hær. insti. & ibi hoc limitat̃, nisi ex aliquo adiuncto aliud appareat, vt ibi p Bar. & l. si ita. §. in testõ. e. ti. vbi p eundẽ, & declara ẽt vt p ip̃m in l. codicillis. §. j. ff. de vsufr. le. Ang. tñ in l. si in rem. ff. de rei ven. & in l. si defuncta. §. j. ff. de vsufr. dicit, q̃ si quis in libello petat p̃tem fundi vr̃ petere dimidiã[a] per l. nomen. §. portioni. ff. de ver. sig. licet s̃m eũ Bar. in l. interdum. in prin. velit qđ videat̃ petere duodecimã, & sic ipse reprẽhẽdit Bar. & ita ẽt. facit Ang. in d. l. interdũ. §. 4. & r̃ndet ad illum. §. j. qđ loq̃t in hẽditate, in qua noĩa portionũ sunt imposita a iure, q̃ in alijs reb. non inuenit, sed certe idẽ est in alijs reb. l. quoties. §. si duo. ff. de hær. insti. & hic, vñ Io. de Imo. & Mod. in d. l. interdum. tenent opi. Bar. & respondent ad d. §. portiones qđ Bar. non negat, quod si petat̃ pars intelligatur de dimidia. sed loq̃t Bar. q̃n petunt̃ duæ partes, vel tres, & sic de singulis. Adde tñ qđ in alia materia duæ partes accipiunt̃ pro duab. ex trib. vt sic dicat̃ duæ partes talis vniuersitatis elegerunt talem syndicum. l. nulli. ff. quod cuiusq; vniuer. no. & l. noĩationum. C. de decur. lib. x. & no. Bar. in l. fi. C. de p̃cur. lib. x. & Fed. de Sen. ꝯs 288. inci. casus talis est in quodã publico, &c. ¶ Secundo, p̃ræmitte, qđ testator põt q̃lq; ad dipondium transire, vt si de vncia voluit duas efficere, & sic duodecim, & quatuor. l. item quoq; Sabinus. ff. de hęr. insti. & in. §. si plures. insti. e. ti.

3 ¶ † No. q̃ si testator p̃ uno legat totã rem Titio postea dimidiã Seio, Seius habet suã dimidiã ipso iure non p ꝯcursum, vt patet hic, nã si in illa dimidiã ipso iure non p ꝯcursum, vt patet hic, nã si in illa dimidia legata Seio ꝯcurrant ambo Titius deberet hẽre dimidiã de illa dimidia relicta Seio, quia in eo in quo ꝯcurrũt q̃libet debet hẽre dimidiã. l. si Fortidiani. s. eo. l. vnica. §. sin aũt diliũ ẽtim. j. de cad. tol. sed hoc in illa dimidia relicta secundo nihil hẽt primus, q̃a illa censet̃ adempta p̃mo licet Cy. hic sequutus Iac. de Raue. renuerit qđ hic sint ꝯiuncti, & ꝯiter faciant sibi partes p ꝯcursum, sed ꝯ eũ tenet Ful. hic, p istũ tex. sed dic q̃ hoc ẽt voluit Bar. in l. re ꝯiunctĩ. de leg. iij. vbi tenent qđ non sint ꝯiuncti, ẽt tenet Bar. in l. si alij p illum tex. ff. de vsuf. lega. hic idẽ voluit Pau. de Ca. hic p istũ tex. in ver. recessisse, & istud est vtile p p ius accrescẽdi, qđ non habet locũ inter p̃dictos cum non censeant̃, vt ꝯiunctĩ ꝯcurrere. & sic si secundus non hẽet legatũ, primus cui ademptũ est petere nõ posset. l. plane. la. 4. i prin. de le. j.

4 ¶ † In gl. ma. hæc gl. ꝯiungit multa ꝯ̃ria simul q̃ diuidi debent nam vnũ est ꝯ̃rium. d. l. interdũ. §. sed si excessent, & bona est solo tradita in glo. qđ ibi voluit trãsire ad dipõdiũ, vt q̃a dixi Titiũ ex asse seu in xij. vncijs institvo & Seiũ in alijs. vj. vncijs institvo, & sic instituit primo in toto. s̃m in alia parte. hic vero voluit transire ad dipondiũ, vt q̃a apparebat qđ illud, qđ relinquebat secundo adimebat primo, puta q̃a dixit Titio fundum lego, & de eo lego dimidiã Seio, & in dubio ẽt ita p̃sumit̃ q̃n primo legauit totum, secũdo partem vt hic. Sed si primo reliq̃t p̃tẽ secundo totũ p̃sumit̃ qđ voluit transire ad dipondium non autem adimere. primo, quia totum non potest adimi de parte facit. §. videamus. ver. & si plures. & in §. si plures, insti. de hæ. insti. vbi si distributis partib. totius assis postea testãr instituat aliũ sine parte ille vocat̃ intantũ inquantũ oẽs alij, & sic vbi apparet, q̃ excedit assem fit transitus ad dipondiũ. ¶ Nõ omitto ẽt qđ ad d. l. interdũ. aliter r̃ndet Ful. hic. s. qđ ibi nihil aliud erat dispositũ, vel relictũ inter illã primã instõnem fcãm in asse, & secundam instõnem factã in vj. vncijs. iõ non vr̃ se correxisse incontinẽti, & voluisse adimere primo. sed hoc intellr̃, q̃a aliqua alia dispositio erat interposita inter primum, & s̃m, iõ vr̃ voluisse se corrigere, & adimere primo non aũt transire ad dipondiũ hanc aũt distinctionẽ sumit ex l. non ad eã. ff. de ꝯdi. & de. & ex isto text. in versi. postea q̃ denotant interuallũ. l. iurisgentiũ. §. quinimo. ff. de pac. Sed istud mihi non placet. tum q̃a diuinat ad istũ tex. tũ q̃a non vr̃ verũ qđ dictio postea denotet interuallũ. l. quoties. §. si q̃s ita scripserit Stichus. ff. de hæ. insti. & ibi ad hoc no. illũ tex. Bar. & no. Dy. & Bar. in l. stichus in fi. ff. sol. ma. Pa. de Ca. hic fatet̃ q̃ solo gl. est in se vera, tñ dicit qđ diuinat ad illã. l. interdum, & iõ distinguit, q̃ aut in eadẽ voluntate fit, & habet locũ ille tex. aut in diuersa, & tunc habet locũ l. nr̃a at. d. l. non ad ea. & ita dicit velle Fulg. Sed certe Ful. vt habeo in lec. meis dicit vt retuli, tñ ista r̃nsio data p Pau. de Ca. hic fuit prius data p Raph. Cu. in d. l. interdũ. §. j. vbi ẽt ponderat ad hoc istã dictionẽ postea, sed non placet p p̃dicta, & dicere qđ hoc fuit fcm̃ s̃m legatũ in diuersa voluntate, & non in eadẽ diuinat, itẽ tex. in d. l. non ad ea. est ꝯ eos, q̃a ẽt in eadẽ voluntate põt p̃sumi correctio dũmodo aliq̃d fuit dispositũ inter vnũ legatũ, & aliud vt ibi no. p glo. in ver. ex interuallo.

5 ¶ † In ea. ibi, si vero primo minus ꝯtulerit, &c. hic ponit̃ solo ad l. Marcellus. ff. ad Tre. nã l. q̃ quadringenta. eo. ti. non ꝯ̃dicit. sed ꝯcordat cũ ista, q̃a ibi ẽt vr̃ facta ademptio de tota sicut hic si bñ inspiciat̃, sed ad l. Marcellus. r̃nde. q̃a ibi primo p̃tem reliquit secundo totum q̃ solo nõ bona p d. l. quadringenta, vt ibi sil̃r, primo legauit partẽ, & postea totũ, & tñ vr̃ ademisse primo, & non fit transitus ad dipõdiũ, & posito qđ solo gl. esset vera in se non tñ ꝯuenit ad ꝯ̃riã. l. q̃a ibi non loq̃t de parte quota prout hic, iõ vera est solo q̃ hic primo reliquit totũ postea partem quotã, & p noĩa quotę, vt dimidiã. ibi aũt reliq̃t totũ vni, alteri partẽ p noĩa quantitatis, facit. l. si q̃s testõ. §. j. de le. j. & rõ d̃riæ esse potuit, q̃a hic non põt cadere error, &c. vt hic p Bar. & hæc ẽ magis cõis. Ful. tñ aliť soluit. s. qđ hæc. l. loquat̃ q̃n vni testõr ꝯtulit totũ, & secundo partẽ dimidiã, vel minorẽ dimidia, quo casu vr̃ partẽ quã ꝯtulit secũdo ademisse primo. Sed l. Marcellus loq̃t q̃n vni totũ reliq̃t & alteri partẽ quæ excedebat dimidiã, nã tunc non vr̃ ademisse illã partẽ totaliter ei cui totũ reliq̃t, q̃a sequeret̃ qđ fieret iniuria ei cui totũ reliq̃t, q̃a haberet minus quã ille cui partẽ reliq̃t, & ita ẽt videmus in l. si ita. §. j. de hæ. insti. Sed ista solo nõ placet. q̃a inspecta ista rõne deberet esse idẽ in casu d. l. quadringenta. prout est in casu d. l. Marcellus. Itẽ sequeret̃ qđ in primo casu huius. l. deberemus dicere inferri iniuriam primo cui totum fuit relictũ & tñ non habet plusq̃ secundus cui fuit relicta p̃s, & ad d. l. si ita. §. j. r̃nde, vt j. dicã quatenus aũt l. Marcellus vr̃ ꝯ̃dicere. d. l. q̃ quadringenta. r̃nde, vt ibi, no. s. q̃ in l. Marcellus hẽs fuit grauatus onere fideicõmissi. sec̃ in l. qui quadringenta.

6 ¶ † In ead. ibi in vacante portione, &c. s. q̃a crescit pro rata illis q̃b. datę sunt partes, & cui plus datũ est plus accrescit si totus as nun est distributus, vel totũ dipondiũ. Nam si primo

ADDITIO.

a ¶ Dimidiam. Sed quid si vni sit legata domus, alij eiusdem habitatio an concurrent ambo in habitatione Bal. quod sic eius consi. 3 4 2uij. lib. si aũt alteri sit legatum vsusfr. omnium bonorum, & alteri certum podere, an concurrent, vide per eundem consilio 3. q. lib.

primo reliquit sex vncias secundo.xij. habebit primus.vj. & secundus.xij.s.de xxiiij.& reliq̃ sex, vsq; ad plenũ dipondiũ diuidẽtur inter eos quarũ duas habebit primus, & quatuor secundus. ¶ In ea.ibi vbi aũt,&c.hic voluit rñdere ad l.si ita de lib. & posth. & ad l.si ita.§.j.de hære.insti.vbi ille cui est plus relictum plus habet, hic non, q̃a hic ille cui fuit totũ relictum non habet plusq̃ ille cui dimidia relicta fuit, sed certe.l.si ita.§.j de hæ.insti.non obst. q̃a ibi plus habet ille cui totũ datũ est ad l.si ita.de lib.& posth.rñde, q̃a ibi non dedit totũ alicui, verũ q̃a ibi euenit casus non ꝓuisus a testõre dubitaꝫ ibi qualiter ex interpretatione.l. deberet fieri diuisio, hic aũt solũ euenit casus a testõre ꝓuisus. Et pro clariori responsione ad ista duo ꝯtria dic primo circa.d.l.si ita.de libe. & posth.q̃ ibi apparet q̃d nunq̃ distributio fuisset facta vltra totũ, & nulli fuit datũ totũ, & sic necesse nõ erat ibi dicere, q̃d ꝑ dationẽ factã alteri de parte adempta videreꝫ portio primi attentis verbis testi, verũ q̃a euenit casus a testõre nõ cogitatus nec ꝓuisus iõ fit diminutio s̃m interp̃tationẽ datã a l. vt ibi hꝫ hic aũt euenit casus s̃m ꝙ ipse testõr exp̃ssit & prouidit & non poterant hic ambo hr̃e illud q̃d testõr exp̃ssit nisi intelligereꝫ facta ademptio. & fieret transitus ad dipõdiũ. In.l. vero ꝯna, nec adimere cogitauit, nec ad dipondiũ transire. Et licet Bar. Ang. & Pa. de Ca. hic eodẽ mõ rñdeant ad l.si ita.§.j.de hæ.insti.non tñ est bona rñsio, q̃a ibi in prima parte euenit casus cogitatus sicut hic, & tñ ibi, nõ fit ademptio primo, sed fit transitus ad dipondium. Sal.hic, rñdet q̃d hic apparebat testõrem voluisse transire ad dipondiũ, q̃a vbi masculus posthumus, & fœmina posthuma nasceretꝫ. eos.xij. vncias hr̃e voluit, ergo cũ filia iã nata fuisset sp̃alr̃ instituta simplr̃, vt eius sit aliqua portio necesse est dicere, q̃d ibi voluit excedere assem hic non, & ita ꝓcedit vltima sol.posita in gl.l.ꝯtriæ, & ita ẽt declarauit ibi Io.de Imo. Subdit ẽt hic Sal. ꝙ si tu diceres ibi prouisionẽ eẽ factã desiunctim, siue nascereꝫ posthumus, siue posthuma, tunc oportet dicere q̃d illa.l.sit correcta ꝑ istã. Aliã vidistis solõnẽ datã ꝑ Ful. sed eã non tenui, & postea reperi illã esse solõnẽ Gui. de Cu.hic. ¶ In ea.ibi, vocaꝫ vterq; in medietatẽ, &c. pro hoc bñ facit tex.in d.§.sed & si excesserit.in ver.sed si duos. ¶ In ea.ibi, nisi ꝯstet testõrem voluisse primo admittere, &c. hæc exceptio est inepte posita a regula q̃ erat q̃ñ apparebat testõrẽ voluisse excedere assem nã si ꝯstat ꝙ relinquẽdo secũdo voluit adimere primo apparet ꝙ noluit excedere assem. ¶ †In ead. ibi ꝙ probabilius.s.pro rata.l.si q̃s testõ.§.j.de leg.j. vt sic plus habeat ꝑ rata ille cui testator plus dedisse vr̃. & sic primus habet duplũ plusq̃ã secundus, & secundus duas partes ex trib. plusq̃ã tertius, tertiã vero habebit tertius legatarius, & sic fiat diuisio in.xx. vncias quarũ.xij. habebit primus.vj. secundus, & duas vltimus, ita tenẽt Pet. Guil.de Cu. & Cy. hic, sed Ful.hic tenet ꝙ primus habebit primo dimidiã, q̃a alia dimidia vr̃ sibi adẽpta ꝑ semissem datã secundo, per istã.l. & postea ꝑ sextantẽ datũ tertio intelligiꝫ ille sextans ẽt adẽptus, primo & secundo ꝑ hanc.l.& sic tertius habet sextantẽ integrum.i. duas vncias, & primus habebit.v.vncias & totidẽ secũdum, & rñdet ad.d.l.si ita q̃s.§.j. quod ibi nõ fuit data pars ꝑ nomina quotę, sed ꝑ nomina quantitatis, & sic non loquitur in casu huius.l.& ita intelligit istã gl.rñ Pet.& Cy.vĩr rñdere ad istam.l. quod habeat locũ q̃ñ vni totũ, & alteri pars daꝫ, q̃a vr̃ adempta de tota, sed vbi vltra dictã partem daꝫ alia tunc seruaꝫ distinctio tradita in d.l.si q̃s testamento, & hanc opi.Pet.& Cyn. refert vltimo loco Pau.de Cast.hic, dicit tñ quod intẽtio gl. vr̃ esse illa quã dixi.s̃. tenere Ful.hic, & illa opi.gl. mihi magis placet, q̃a non vr̃ subesse bona rõ diuersitatis quare aliud esse debeat si post totum datur vna pars tñ q̃ duę. & ꝑ rñsione data ad d.l. si q̃s testamento.§.j.facit.d.l.Marcellus declarata, vt s̃.& si vera esset opin. Pet.& Cy.esset maxima, & singularis limitatio ad istã.l. ¶ Reliqua l mã videatis ꝑ Bar.& alios maxime Io.de Imo.in d.l.interdũ.§.j.Item limita hanc l.ꝑ l.si alij.ff.de vsufr.leg.declarãdo, vt ibi ꝑ Bal.& plenius per Bar.in l.re ꝯiuncti.de leg.iij.

1 *Plures nominationes de eodem vniformiter facta. non faciunt ipsum ad maiorẽ portionem vocari.*
2 *Dictio iterum. & dictio sępius, quot vicibus verificentur.*
3 *Dictio coniunctim, quid significet.*

§. Sed & aliam.

†Plures noĩationes de eodẽ vniformiter factæ, non faciunt ipm̃ ad maiorem portionẽ vocari.h.d. In tex.ibi, iterũ vel sępius. ¶ †Not. s̃m Sal.dictionẽ, iterũ, duos actus & dictionẽ sępius. saltẽ tres actus requirere, & hoc in dictione sępius, hic esse ꝓꝑ dictionẽ iterum quã ꝓcedit, & sic ei addaꝫ, circa q̃d vide q̃ dixi in l.sępe.in prin.ff.de re iudi.& aliq̃d in l.fi.§.& hæc q̃dem.s̃.de iure delib. ¶ In tex.ibi, vel aliã rẽ subaudi aĩs sępius allegatã, vt patet ex p̃cedẽtib. ¶ †In tex. ibi, ꝯiunctim gl.exponit.i.ꝯiuncta scriptura, & sic nullis alijs interpositis legatis inter istas multiplicationes separatim vero accipi.i.non ꝯiuncta scriptura, & ita vr̃ accipere Cy.hic in rñsione data ꝑ eũ ad d.l.iiij de sup.lec.sed Ful.hic dicit, q̃d ꝯiunctim hoc debet exponi.s.i eadẽ orõne legauit vtrũq;,& vr̃ q̃d vterq; intell. stare possit, & circa ꝯiunctim.d.l.iiij.licet varię solõnes dẽtur ꝑ gl.& docto.tñ magis placet illa q̃ tradit Bar. Et ante illũ posuit Ray. hic, & facit ad q.de eo qui dicit, lego fratrib.cappã, & ꝑiori bibliã, an priori debeaꝫ cappa, tñ ista non vr̃ ad illud facere si bene inspicia tur, q̃a hic sępius eundẽ noĩauit specifice circa eandẽ rẽ. Sed in q. p̃dicta diuersimode noĩauit priorẽ.s.in gñe, & spẽ diuersis legatis, sed bñ ad d.q.facit.d.l.iiij.q facit pro priore, & illud tenet Pet. Cy.& Ray.hic, & hoc est verũ q̃ñ genus præcedit, & seq̃ꝫ spẽs, vt in terminis propositis. Ad idẽ tex.in l.Titia.§.q Marcho.ff.de an. leg.secus vbi p̃cessisset species, & sequereꝫ genus, vt q̃a dictũ esset lego priori bibliã, & fratrib.cappã.l.doli clã.j.de verb.ob.& l.sancimus.ff.de pe.& ita tenet Bar.in l.q̃situm.§.fi.circa mediũ.ff.de fun.instru.& in d.l.iiij.ff.de sup.lec.& in l.si ꝯsul.in ver.sed ex prædictis. ff.de adop.& Ang.in l.cohr̃di.§.si p̃rem.ff.de vul.& pup.in l.doli, & in sesi ꝑ Iu. An.in addi.Spec.in ti.de instr.edi.§.nunc vero aliqua.in ver.sed an pauperes.& licet Io. de Imo. in d.§.si p̃rem teneat ꝯtrium, tñ ipsemet se correxit in d.l.iiij.vbi melius loq̃i & limita, vt hic ꝑ Bal.facit ad q.de eo q. plures appel.ab eadem sñia, an aliq̃d opereꝫ multiplicatio appel.de quo dic.vt dixi post Bart. in l.si procurator.§.si dñs.ff.de no.ope.nun.

Iustiniani. LEX XXIII.

1 *Legatum non potest relinqui a substituto impuberis exhæredati, etiam si impuberi aliquid relictum sit.*
2 *Substitutus filio exhæredato onere legatorum, seu fideicõmissi grauari potest.*
3 *Legatum scũ ab hærede legatarij noiatim non valet, secus sub noie appellatiuo.*
4 *Legari a substituto exhæredati non potest, sed q̃s dicatur hic.*

CVm quidam. †A substituto impuberis exhr̃dati nõ põt legatũ, vel fideicõmissum relinq, ẽt si impuberi aliquid relictũ sit.h.d. ¶ †No.ꝙ dixi in summano, & illud non ꝓcederet q̃ñ titulo hr̃ditario, & in titulo legati p̃ne facultates ad filiũ exhr̃datũ ex iudicio testõris ꝓuenissent, q̃a substitutus talis exhr̃dati onere legatorũ, vel fideic. grauari poterit l. q̃ fundum.§.qui filios.ff.ad l.fal.& illa est sing.casus s̃m Ang. hic, & ibi ẽt hꝫ q̃d substitutus non põt grauari in legato relicto ipso filio exhr̃dato sicut hic dr̃, licet Sal.hic dixerit istũ text.ad hoc non esse alibi. ¶ †In gl.ibi, sp̃ãle est, &c. dubitat Cy.& Bar. hic q̃ potuerit esse rõ huius sp̃ãlitatis, & dicunt bonã reddi nõ posse rõnẽ, sed Bar.in d.§.q filios.dicit q̃d rõ est, q̃a hic dr̃ legari ab hr̃de legatarij noiatim iõ nõ valet, secus si sub noie appellatiuo. l.sed & si sic, iuncta.l.p̃cedenti, de le.ij.& rõ esse potuit, q̃a ꝯtingere poterit. ꝙ substitutus non erat hr̃s exhr̃dati, & iõ aliud est q̃ñ legaꝫ ab hr̃de exhr̃dati, q̃a valeret.l.si fuerit in fi.de le.iij.facit q̃d referam.j.in fi. Sed istud rep̃hendit Io.de Imo.i l.cohr̃di.§.cũ filix in fi. ff.de vul. & pup.q̃a si verum est ꝙ legando a substituto exhr̃dato videat legari noiatim, & ꝓpterea non valet, seq̃reꝫ ꝙ ẽt si legareꝫ a substituto instituti, vel ẽt a substituto exhr̃dati instituto non valeret ꝯ l.in rõne.la.j.§.fi.ad l.falc. Item sequereꝫ q̃d ẽt si filius exhr̃datus esset substitutus alteri filio instituto, non valeret legatũ iniunctũ substituto.dato ipsi exhr̃dato ꝯ d.§.qui filios. vñ dicit ꝙ rõ suasiua vr̃ esse ꝙ exhr̃datio est res odiosa.l.cũ quidã.ff.de posthu. Sal.hic dicit rõnem eẽ, q̃a simplex substõ pupillaris facta filio exhr̃dato est testm̃ filij pupilli, ita quod non p̃ris, ex eo quod nulla quota hr̃ditatis p̃næ ꝓuenit ex substõne p̃ris ad substitutũ, vt d.§.qui filios. mento in alieno testõ non debet pr̃ posse legare nec ob l.Pap.§. sed nec impuberis.ff.de inof.te.q̃a ibi, filius non erat exhr̃datus, iõ ibi pr̃ participat de testõ filij ꝓꝑ quotã hr̃ditatis p̃næ quã est habiturus substitutus, & dicit ꝙ hæc rõ est subtilis, q̃d ex ea limitatur.d.§.sed nec impuberis, sed ista rõ cum supportatione, vt mihi vr̃ nihil valet, q̃a nimis restringiꝫ, & violaꝫ tex.in d.§.sed nec impuberis.qui non loq̃ꝫ in impubere instituto, magis q̃ exhæredato. Item, q̃a filius impubes esset institutus, & ei daris pupillaris substitutis, non debet dici quòd substõ pupil.sit testm̃ p̃ris ex eo, q̃d substitutus capiat hr̃ditatem p̃ris, q̃a illam non capit, vt hr̃s p̃ris, sed vt hr̃s pup.insti.de pup.sub.in prin.& sic est idẽ sicut q̃ñ facta est substõ filio exhr̃dato. ¶ Præterea posito quod valerent legata relicta a substituto exhr̃dati non obstaret quod diceretꝫ tunc facta in testõ alieno, q̃a censentur facta ab exhr̃dato sicut censeꝫ facta ab eo dicta dispositio substõnis cũ sit testm̃ impuberis. §.igiꝫ, insti.de pup.subst.vel ẽt dici põt, quòd illud testm̃ p̃ris, & filij est vnum testm̃ duarũ hr̃ditatum.l.ij.§.prius.de vul.& pupi.& ꝑ ꝯñs non est verũ dicere q̃d legata dicanꝫ facta in testõ alieno, & sic vr̃ verum esse, quod nulla vrgens rõ reddi põt. Item pro limitatione huius.l.addo q̃d a substituto filij exhæredati legatũ relinqui põt si ipse substitutus erat institutus, vt in d.l.in rõne.in fi.& si substitutus

tarus instõnem repudiauerit.vt est text.sing. in l.si filius q pri ſm Io.de Imo.ibi de vul.pup.& hic ſm intellm Ia.de Are.& Bar.ibi, q intelligit illã. l.si filio pupillo exhr̃dato cui datus ẽ substitutus, & illũ tex.ibi,ad hoc ponderat Ang.sequunt̃ alij Mod.ibi,de quo vide plenius p Io.de Imo.ibi,& p eundẽ in d.l.in rõne.§.q vulgo & §.fi.& puto dixisse in d.l.si filius q pri.l.ic p istũ text.dicit Ang. hic falsam esse opi.Bar.in l.ij.in prin.de vul.pu.in ver.item q̃ro an id,qđ dr̃ de filio exhr̃dato,&c.vbi voluit qđ pr̃ sicut psona suspecta non põt filio pupillariter,vel exemplr̃ substituere. nã põt esse magis suspecta,quã qñ exhr̃daret filiũ p p odiũ,& tñ valeat substitutio,& cũ Ang.simplr̃ transit Pau.de Ca.hic, & est magis cõis opi.de quo vide ẽt p Ang.in d.§.sed nec impuberis p illũ text. & p Ang.in l.j.§.j.& in l.ij.§.fi.de vul.& pup.& Bal.in l.humanitatis. in ver.septima dñia,& ibi ẽt Ang.s̃.de impu.& al.subst.Et p Ang. in l.si cũ dotẽ.§.eo aũt tpe.ff.sol.ma.& Imo.in d.l.ij.in princ. ff.de vul.pup.intellige tñ nisi patri esset interdicta administrõ bonorũ vel alr̃ eã pdidisset,& ita saluat̃ opi.Bart.vt est de mente eiusdem Bar.in l.cũ oportet.§.non aũt.de bon.q̃ lib.de quo ẽt vide p Io.de Imo.in c.Ray.in mã pupillaris,& exẽplaris subõnis extra.de test. & in l.ex facto.de vul.& pup.& ibi ẽt p Bar.in versi. pone qđ filio furioso,&c.vbi ẽt Ang.& Io.de Imo.tenent ꝯ Bar.¶ †Itẽ pro intellectu huius literæ,dic quòd ſm Ful.hic dũ tex.vult qđ a substituto exhr̃dati nihil relinq põt,debet intelligi qñ testõr dixit, & Titio lego non noiando nomen propriũ substituti, vt sentit glo.in d.§.qui filios.& h.d.eẽ verũ saltẽ qñ non est aliq̃d legatũ filio, alr̃ secus vt hic p eũ,qđ nõ placet,q̃a est violare tex.hic, & in d.§.qui filios.pterea tex. ponit hic a pari istos duos casus.s.qñ legatũ relictũ est filio,vel qñ nihil relictũ est, & sub eadem determinatione ponunt̃,ergo pariformiter debent determinari.l.iam hoc iure. & l.Lucius.de vul.& pup.& ista faciunt ad ea quæ dixi.s̃.super glo.

Iustiniani. LEX XXV.

1 *Legatarius surripiens testũ cadit a legato tanquam indignus.*
2 *Pęna,an & quando applicetur parti lęsę.*
3 *Extensio,an & quando sit facienda in pœnalibus.*
4 *Legatarius,an & qñ priuetur legato,si non seruat voluntatem testatoris.*

1 SI legatarius. † Legatarius q surripit testũ cadit a legato tanq̃ indignus, & qñ idignitas alicuius respicit fauorẽ certæ psonæ illud qđ sibi aufert̃ applicat̃ illi psonæ.h.d.¶ †No.qđ 2 vbi qs efficit̃ indignus ob iniuriam , seu iacturã alterius,pęna priuationis quæ isti delinquenti imponit̃ applicat̃ illi, de cuius iniuria agebat̃,ꝯcordantiæ sunt in gl. & hoc est verũ vbi agit̃ de pęna priuationis imposita a lege,secus vbi a testõre, vt est tex.no.in l.vxorem.§.hr̃s.de lega. iij. & facit ad q.quã vide ibi per Bar.& Bal.in auct.cui relictũ. j̃.de indi.vidui. tol. & in l.vnica.j.de his q̃ pęnæ no.& p Io.de Imo.post alios.in l.prĩa.ff.de hære.insti. ¶ † In gl.j.ibi,in hr̃dẽ,&c.sed Pe.& Cyn.hic ꝯnum tenent,q̃a iste 3 text.pęnalis loquens in legatario non debet ad hr̃dem extendi.l. si de interptatione.ff.de legi.alleg.ẽt.l.rescriptũ.s̃.de his q.vt indi. & r̃ndent ad d.l.j.hic alle.in gl.q̃a hic loq̃t qñ delet testm̃, sed qñ surripit,seu occultat non tñ delinquit , quo casu non est in iure cautũ,quod priuet̃ hr̃s hr̃ditate.Ful.hic dicit quod hæc opi.Cyn. vr̃ sibi melior,nisi quis,sic ꝯcordet qđ aut hr̃s occultauit testm̃ in pnicię cohr̃dis,& pcedat opi. gl. aut occultauit in perniciẽ legatariorũ,& tunc nõ puniat̃ nisi in priuatione fal. d.l.rescriptũ. Sal. dicit quod opi.gl.est cõis p d.l.j.& pro hoc ẽt adducit, qđ delere, & occultare æquiparant̃.l.q testm̃.ff.de fal. & licet ipse non dicat hic fuit at.Raph.hic ita tenentis,sed posset r̃nderi, qđ qñ duo casus sunt æq parati dispõ pœnalis facta in vno illorũ casuũ extendit̃ ad aliũ illi æquiparatum.l.si qs seruo cũ gl.s̃.de fur. & no.in l. qđ vero.ff.de lega. rñ istud est verũ qũ sunt ęquiparata illa duo in eadẽ mã in qua loq̃t illa.l.extendenda,alr̃ non,vt not. gl.in c.j.in ver.declaramus iuncto tex.ne cleri.vel mona.lib.vj.& in c.licet canu.de elect.eo.lib.Sed in mã huius. l.non reperit̃ facta æquiparatio,ergo &c.vñ sustinendo opi.gl.posset melius r̃nderi ad arg. factum ꝯ gl.quod dispõ pęnalis. de qua loq̃t tex.in d.l.j.cũ ibi not. de qua loq̃t ista.l.& ẽt dispõ huius.l.pęnalis. debet ẽt extendi ad casum , q inspecta larga significatione vocabuli ꝯprehendit̃ sub casu exp̃sso.l.filiũ habeo.ff.ad Mace.l.senatuscon.ff.de ritu nupt. sed ista duo delere,& occultare sunt talia,quod inspecta saltẽ larga significatione vnum vr̃ aliud ꝯprehendere,& ẽt a ppsone legatarij de quo loq̃t.l.ista,vr̃ inspecta larga significatione ꝯprehendi hr̃s.l.id tps.§.j.ff.de vsuc.ergo,&c.non obst.d.l.rescriptũ , q̃a loq̃t in occultante res hr̃ditarias.Ista vero in occultante testm̃,& ita re 4 neas.¶ †In gl.fi.ibi alius legatarius,&c.addit Bar.hic post Iaco.de Bel.qđ hodie ẽt si alr̃ testõr relicturus erat priuet̃ legato si nõ implet voluntatẽ defuncti,& idẽ tenet Bal.& Pau.de Ca.hic, & Bar. in l.j.de leg.ij.circa mediu,& in d.l.Nesennius.alle.in glo.p id,qđ hr̃ in §.his oib.in auct.de hær.& fal.& ponit Iac. de Bel.ibi,in §. & hoc qdẽ,in vlti.q.sed Io.de Imo.in d. l.j.tenet ꝯnum postq̃ intentio testõris erat alr̃ relinquere ẽt si non fuisset tutor , & voluntas eius cęteris p̃ferenda est.ĩ.c.l.cum qũ.in fi.hic idem vult Spec.& Io.An.in ti.de instr.edi. §.nunc vero aliqua.ver. q̃rit̃ aũt quasi , & ibi ponunt exemplum , qũo ꝯstare posset,qđ alr̃ relicturus esset. & idẽ tenet Ang.in ꝯsi.153.inci.In Chr̃i noie si testõr legat,&c.puto opi.ita eẽ ꝯcordandas, q aut est monitus a iudice ſm formam auct.hoc amplius.j.de fideic.& ꝯtempsit, & tunc habet locũ opi. Iac.de Bel.ita fuit mens eorũ q illã opi.sequunt̃.Aut non fuit legatũ hoc.& tunc remanet incorrecta dispõ.d.l.Nesennius.nã primo casu est pœna. l.non aũt pœna imposita ex dispõne testõris, tñ articulus non est sine dubio,dicit tñ An.hic,qđ si se excusasset a tutela iudice,non pderet legatũ,q alr̃ testõr relicturus erat ei, q̃a tunc non habet locũ pœna de qua in d. §.his oib. & ita est de mente Ful.Sed in ꝯtrũ facit.l.post legatũ.§.amittere.ff.de his qui. vt indig.sed dic,quòd ibi loq̃t qñ testõr non esset alr̃ relicturus p ut i dubio p̃sumit̃ in d. l. Nesennius cũ.l.seq. sed nos loq̃mur qñ alr̃ esset relicturus , vñ iusta cã debet excusare a pœna ꝯtumaciæ imposita a lege,vt l.q solidũ.§.ẽt de le.ij.& no.in l.ex ꝯsensu.ff.de appe.& in l.j.§.fi ff.si quis ius dicen.non obtempe.

Iustiniani. LEX XXVI.

1 *Legatum factum ad tempus certum,vel incertum valet,quo finito ad hæredem reuertitur,& ei de re restituenda, finito tempore caueri debet.*
2 *Dominium potest etiam transferri ad tempus in contractibus.*
3 *Dñium sicut transit in vltimis voluntatib. in legatariũ ipso iure absque traditione,ita & finito tempore vsque ad legatum durat reuertitur dominium ipso iure in hæredem.*
4 *Dñium rei legatæ in genere, an transeat in legatarium ipso iure absque traditione,dic vt hic.*

1 ILlud. †Valet relictum factum ad tps certũ,vel incertum , quo finito ad hr̃dẽ reuertit̃, & ei de re restituenda finito tpe caueri debet. h. d. ¶No.pcedere arg.de ꝯtrib.ad vlti.volunt.de quo remitto ad ea,q̃ tradunt̃ p doct.in l.seruũ filij. §.cũ qui 2 chirographum.ff.de leg.j.cũ addi.quas ibi dedi.¶ †Secundo not. qđ ẽt in ꝯctu transferri põt dñiũ ad tps,& iõ p istũ text.voluit Bal. in l.ea lege.de ꝯdi.ob cau.dari posse cautelã.qđ si ille in quẽ alieno rẽ, impediat̃ alienare & transferre dñium in alium.s.si dicam qñ in te transfero do tibi,& trado talẽ rem tandiu pęnes te remã suram quoad proprietatẽ,& possessionẽ in alium non transiturus,& potent ẽt fieri eo mõ mentio de hr̃de ipsius recipientis , & vult Bal.q isto casu si tu alienare tẽtaueris transferret̃ in me dñiũ quod an sit verũ vide p Bar.& Mod.in l.qui absẽnti.§.j.& ibi dixi 3 ff.de acq.pos.¶ †No.tertio qđ in vlti.volun.sicut transit dñium in legatariũ ipso iure,absq; traditione. l.a Titio.cũ si.ff.de fur.ita & finito tpe vsq; ad qđ legatũ durat reuertit̃ dñiũ ipso iure in hr̃dẽ, vt hic in ver.remanentib.ſm Sal.hic,q ẽt pro hoc all.tex. in auc. cui relictũ.in fi.j.de indi.vidu.tollen.vbi melius hoc probari vr̃, & pro hoc allego.gl.no.in l.j.in fi.s̃.de mof.don .q̃ dat doctri.talẽ videlicet qđ in casib.in quib ipso iure ex aliqua dispõne transfert̃ dñium sine tradõne ita resoluta illa dispõne retransfert̃ ipso iure dñium sine traditione,secus si in prima translatione dñij requireret̃ tradõ,q̃a ita ẽt rẽtranslatio requireret̃. Et ibi illam gl. ad hoc reputat multum no.Bal.in fi.& illam sępe ꝯsueui ad hoc allegare 4 & no.Bar.in l.& iõ.ff.de ꝯdi.fur.¶ † In glo.in ver.ꝯfirman.ibi hic aũt species,&c.Cy.& Ray.dñt tenendam,& sequendã sol.Bal. & Sal.hic,& dñt quod prima sol.ꝯtinet diuinationẽ tñ mihi vr̃ , qđ si,bñ inspiciat̃ tex.nr̃ in fi.apparebit istã literam loq qñ erat legata species,& non aliud in genere,& ita vr̃ intelligere Bar.licet Io. de Imo.in l.nemo põt.de le.j.simplr̃ intelligat illũ text.loq in legato generis in quo quidẽ ꝯstat qđ dñium ipso iure nõ transfert̃, vt no.gl.in l.si rem.ff.de rei ven.& iõ improbatam habes solu. traditã per Bar.hic sed defendi põt a d.nostra.sol.Bar.hic,vt colligitur ex isto tex.fi.prout.s̃.dixi.& ideo Bal.transeundo cum solõne tradita per Bar. vr̃ sibijpsi ꝯtrari inquantũ ipsemet Bal.intellexit istã l.loqui ẽt in legato generis.Ful.hic approbat sol. positã hic in gl. nec bona vr̃ secunda sol.q̃uis Cy. Ray. & Sal.videantur eam approbare, quia hæres facta traditione rei legatę liberatus est ab obligatione, qua tenebatur ex testõ adeo, quod nõ est obligatus ex testõ ad patiendum legatarium vti re legata,vt patet ex no.p gl. fi.in l.si cum fundum.ff.de ꝯh.emp.& in l.corruptionem. in glo. ma. s̃.de vsufru.& in auc.scĩa.s̃.si aduer.ven.& ideo Ful.illam sol. impugnat,teneo itaq; sol.Bart.quę est ẽt bona ad sequens ꝯnum in gl.signatum.s.ad l.nemo põt.de leg.j. ad quã etiã r̃ndet Bal. & & Ang.hic,q ibi tractat de adimendo legato post tps,& hoc facere põt testõr.vt hic, sed ibi tractat̃ de limitando ad tps ius agendi legatario,quod facere non põt testõr adeo quod mero iure vltra

tempus

tempus agere non possit vt ibi, & hæc est fuit mens gl. hic. ¶ Quærit hic, Pau. de Ca. quid si tpe quo finit tps legati puta relicti vsq; ad mortem legatarij hæres testoris erat præmortuus, an legatum redibit ad hæredem hæredis dubium facit, quia vr quoddam fideicōmissum iniunctum legatario. s. vt post mortem suam restituat hæredi, quod ꝯhr videretur ꝯdōnale, ideo non transmitteodum ad hæredes. l. hæres meus. in prin. ff. de ꝯdi. & dem. & in l. voica. §. finalit sub ꝯdōne. j. de cad. tol. Et pro ista parte dicit videri text. in l. causæ. la. ij. §. Pompo. ff. de mino. In ꝯriū dicit esse decisionē Bar. in l. Titia cum testō. §. j. de leg. ij. quia vr sub noie appellatiuo vocatus hæres ergo ꝯprehenditur hæres hæredis. l. in annalib. s. e. cōcludit ipse quod aut legatum fuit relictum ad tps, puta lego tibi quousq; vixeris, tunc eo mortuo finitur, & est perinde ac si non fuisset factum pro vlteriori tpe, & tunc procedit dicta determinatio Bar. aut reliquit simplr, postea grauat legatarium, ꝙ post eius mortem restituat hæredi, & tunc secus. d. §. Pompo. cum sua glo. quia tunc non est legatum tpale, sed perpetuum de sui natura, & si tpe mortis legatarij primus hæres reperitur mortuus remanet penes hæredem legatarij grauati, & dicit esse menti tenendū & quod ab aliquo non est ita declaratum. Idem dicit ipse in d. l. Titia. §. fi. in lec. Pad. & in l. si ante. ff. ad l. fal. Bal. in d. §. Pomp. poo derat ad hoc istum tex. & dicit quod si testator reliquit nepoti. & adijciat, quòd si decedat sine liberis reuertat ad vniuersalem hæredem, & postea ꝯtingit decedere interim vniuersalem hæredem noo erit amplius locus restitutioni fideicōmissi ꝑ illum tex. & dico est istud probari in l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & pupil. Nec ad hoc ob d. l. in annali. quam alle. Bart. in d. l. Titia. §. singulatitde, quod qn testator substituit hæredem suum vr habuisse respectum ad affectionem, quā habebat ad hrdem scriptū quæ cessat in hærede hæredis cum esset incognitus, & incertus testatori, ita probatur in d. §. hæc verba, sed in d. l. in annali, testor retulit dispositionem suam ad Titium, & eius hæredem, vnde non est motus ꝑꝑ affectionem quā haberet ad primū hrdem Titij, qa ignorabatur quis futurus esset hrs Titij, & in primo membro distinctionis factæ ꝑ Pa. de Ca. vr ꝙ habet locum ista vltima rō, quia ad nullum hrdem fuit habita relatio, & pro rnsione quā dedi, in d. l. in annali, vide Bal. l. fi. in iiij. opp. s. de hæ instit. Et in terminis & decidit Io. de Imo. in l. si quis filium. §. fi. ff. de acq. hær. referens ita se ꝯsuluisse ꝑ d. §. hæc verba. & ad istam. q. vide & Bal. in d. l. Titia. §. sing. dicentem quòd si testator legat alicui ad vitam, & hrs decedat ante mortem legatarij, hæres hęredis habebit mortuo legatario nō ex vigore transmissionis, sed virtute ꝑalitatis insertę primo legato, quod tpe finitur per istam. l. & dicit passum esse notabilem, Raph. Cu. transit cum decisio. Bar. ibidem, & dicit pro hoc facere tex. in l. codicillis. in princ. de annu. leg. Certe rō illius. l. alia est, quia ibi legatū intelligebat esse purum non ꝯdōnale, & illud tempus certum videbatur esse adiectum causa commodioris pręstationis ipsius gratia, vt ibi oot. in glo. per l. si cum præfinitione. ff. quando dies le. ced. aliàs illa lex esset contra distinctionem s. datam.

FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y.

Omnes sunt quaterniones præter Y, Qui est ternio.

VENETIIS, APVD IVNTAS.
M D L X X.